Ebrard

37
6
13

CELEBERRIMA

COMMENTARIA, SOLENNISQVE Repetitio rubricę,& Capituli p ueſtras,de Donationibus inter Virũ, & Vxorem,nõ ſic hucuſq; enucleatorũ,per eximiũ,ac ſpectabilem Virum Ioãnem Lopez de palatios ruuios nobili genere natũ,utriuſq; Iuris Doctorẽ, ſua tempeſtate(citra alicuius iniuriã) longè doctiſſimũ:primã pontificij iuris cathedram librorum ingẽti uolumine,& ſtudio Pintie,ſeu (ut alij nuncupant) Valiſoleto regentem, generali de la meſta cõſilio ſolum in uita præfectum moderatiſſimum, animę, atq; conſcientię inclitę Yſabellę Reginę pientiſſimum exoneratorem, Regalis patrimonij fidum quæſtorem,& tandem æquiſſimum regij ſenatus Patrem conſcriptũ. Adiectis nobis non aſpernandis annotationibus (quas noſtri additiones appellitant) eruditiſſimi Doctoris Bernardi Diaz de Luco indici Regij conſilij Senatoris meritiſſimi uita moribus & doctrina præſtantiſſimi. Cum lima cenſura atq; caſtigatione Alfonſi perez de Biuero eiuſdẽ auctoris filij, Cęſareo Iure Licentiati: qui diem functo genitore quod in hoc egregio opere tranſcribentium errore, ſeu mauis Calcographorum Incuria fuerat admiſſum & adulteratũ ſolerti nunc manu repurgauit,perluſtrauit,& in priſtinum redegit nitorem.

Lugduni,

1543

BIBLIOTECA PROVINCIAL
SORIA

¶ Alfonsus perez de Biuero Cesareo iure licẽtiatus lectori. S.

CUm microcosmorũ ingenia benevole lector (quibus ab eterna illa maiestate rerũ omnium opifice nec idem sed longe alter alteri devius animus ⁊ voluntas data est) humanis in rebus varie soleant exercerí/ diverso alỹ defixi lumina vultu aliud monstrãte natura iter normãve viuendi capessent: constãs tamẽ hoim opinio est sapientiã doctrinaz atq; literarũ monumẽta alỹs etsi eximỹs operibus prestare. quippe cetera preter sapientiã lz mortalitũ vsui accõmodata/ terrena tñ/ caduca/ incerta/ vmbratilia ⁊ nullius fore momẽti ipse humani generis predicat cõsensus. inundíosi nãq; honores/ ambitiosi magistratus/ elata imperia ⁊ alia id generis dignitates/ tumidos ideo tñ hoies sudantes, anhelãtes ⁊ inhiantes eavix cõsequuturos in sublime attollũt: vt maiori ac funestiori ruina ꝓcipitent. hec etenim dum querũtur/ fatigant: si acquirant/ infatuant: cũ vero amittant/ intima precordia excrutiãt. horũ initiũ cecitas ⁊ obliuio possidet: progressum labor: dolor (petrarche testimonio) exitum. ⁊ qñ fortune bona sunt/ nec quemq; meliorẽ reddũt. Letales preterea divitie sui cupidos placida ideo manu pascunt: vt infestius tacite serpentina venenent tabe. Hdeoq; dulces primos amplexus strangulature mittũt: vt hoies secũ anxie miserecq; semp vitã degentes ⁊ miserius capitis cursum soluẽtes: miserrime tandẽ eterna flãma sulphureoq; ꝓpetuo igne affligantur debitas insatiabilis faucis penas repensuri. ¶ Predominãtis verũtamen nostri intellectus operatio/ sapientia sive doctrina celestẽ referens originẽ nec iniuria ꝓfecto dicitur: qua (si frequẽti magni credimus Alexãdri verbo) longe nobilius ⁊ pulchrius est antecellere q̃ imperio aut divitỹs: qr preposuit illã sapiẽtissimus salomon regnis ac sedibus ⁊ divitias nihil esse duxit in cõparatione eius. hec sola ab intortis fortune nexibus atq; a flexis eiusdẽ orbibus libera permãsura eternũ efficit mortale genus ac munito intẽpestiva nocere mors nusq; valet. Hãc felicẽ ⁊ beatũ reddere hoiem maximus ille sapiens miris eã laudum preconỹs ꝓsequutus ꝓclamat. Beatus (inquit) homo qui inuenit sapientiam. ⁊ rursus. Lignũ vite est bis qui illã apprehẽderint: ⁊ qui eã tenuerint bti. Hd hãc tandẽ somniculosos etiam nos ac prope inuitos summus rerũ parens cõuocat. thesaurizate (ait) vobis thesauros. qõ ꝓphetica illa tuba intelligẽs dixit. divitie salutis sapientia ⁊ scientia. Hãc ergo operis huius author siue mauis pientissimus meus genitor vafre atq; erudite suo de more legẽs auidissimeq; cõplexus ei oĩno sese totũ dedidit. quippe qui posthabitis priuatis oĩbus actionibus isomne ad inquirẽde veritatis studiũ (vt ingenỹ potius q̃ virũ corporis gloriã quereret) suũ nec ad dextrã aut finistrã declinãs pedẽ direxit. ⁊ sic posthabitis vt ad senatoriã (quã gerit dignitatẽ) cũ ab asperrimo amicorũ ⁊ familiariũ cõuitio: tum vo a seruãdo inclyte Ysabelle Regine Imperio flagitatus traberet. Quẽ ipse humane mẽtis cõscius deus nosq; rẽ oculis captãtes/ quadã (pace eiꝰ sit dictũ) animi desidia aut philosophica (melius vt loquamur) despectione satis meiesus ingẽtia a regiaq; liberali manu ꝓfecta munera cõtempsisse cognouimus: qr ppriỹs libris suo ociolo contentus extra se nihil suspirauit seu ambiuit vnq;. Hlimis nãq; fore detestabile semper animo duxit struẽdis/ cõgerẽdis ⁊ accumulandis opibus aut ambiendis ⁊ affectandis insolẽtibus honoribus exiguo tẽporis cursu evanescẽtibus eodẽq; tumulo (quo mortales) sepeliendis atq; humandis inherere. verũenimuero humanorũ diuinorũ dogmatũ preseruatari inuestigareq; rationẽ se acri ingenỹ acumine preditũ preclarius fore existimauit: ⁊ cũ laboranti premiũ tribuatur: nõ imerito diuini numinis ꝓuidentia sapientie talento/ doctrinam noctu diuq; ꝓsequutus decoratur. qui id ipsum sub modio (quod ne fiat euangelica cauet lege) inuoluere credidit esse nephas. Hec eñ dormitantẽ/ ⁊ ocio languentẽ virtutẽ ꝓbauit quisq;: sed vigilantẽ potius ⁊ magni ac preclari quicq; agentẽ. nã qui humano dignũ ingenio agat nihil vitã sub silentio prona velut pecora transiens/ arbitrari sapientẽ eum minime cõuenit. huiusce rei testimoniũ philosophorũ ille princeps socrates cõprobans cũ speculationis fructũ animaduerteret eẽ nullum vtpote ad vite officia minus necessariũ/ ea inquirẽda hortabat que hoim mores instruerẽt publicuz ꝓspectura vsum ac que viuendi cõmoda suppeditarent. Hd hec: qui hoc pro omnibus vnũ ante sua mẽtis lumina figert. Sempiterne glorie cũ humane tum diuine manifestũ inesse presagiũ idẽ Socrates exclamasse fertur. quã tñ memorie reponendã sententiã tuus hic author intra se diu versans nõ tñ ad vtriusq; iuris scientiã animũ appulit: vt immortalibus litibus atq; causis moderetur ⁊ eisdẽ districtus cõplura scribens volumina cunctis iurisconsultis natus videret: verũ etiã encyclopedie (vt in se orbis ille doctrine efficeretur) adiungere minime ambiguit. quo factũ est: vt omnes ⁊ si miro prediti ingenio viri eiusdẽ cõuocati doctrina ad eũ seu ad virtutis emporiũ vndiq; cõfluerẽt: ⁊ alterũ cõsulerent areopagum. Hllius edes tota grecia. huius omnis nostra frequentat hispania. ⁊ inuẽtus est profecto nemo eius consiliuz expertus: qui neq; tanq̃ a Solone aut e sacratissimo quodã iustitie totius necnõ virtutis oraculo prolatũ esse seu defluxisse cẽseret. Hec mirũ qdẽ cũ multa eius regio in senatu ⁊ passim vbiq; hoim prouisa prudẽter/ acute responsa ⁊ retẽta cõstanter extiterint. cũq; ꝓponẽdis in enigmatibus haud aliter q̃ sphinx in soluẽdis alter coniector edippus habeatur. Qua vo fidelitatis inuestigate cura/ aliene laudis fraudatorẽ nõ eum vnq̃ cognouerim/ reposita in eius biblioteca librorũ exempla pluries relata firment. cũ (vt ipse illud ¶ Plinỹ refert) obnoxỹ ⁊ infelicis fit ingenỹ in furto male deprehẽdi q̃ mutuũ reddere cũ presertim fors fiat ex vsura. Quãtũ autẽ priuatis in studỹs nullũ nisi diuinũ spectans premiũ (candide lector) soli tibi prodesse curauerit fidũ laboris testimoniũ cõplura eiusdẽ opera ostendẽt pomeridianaq; limpidius luce monstrabũt. Hn quibus cunctandũ tantisper censuit dũ fetus crescente sensim vtero ederetur. opera inq̃ ingenio perfecta industria elaborata sublimibusq; dogmatis refertissima. que nõ nostro tantũ: sed ⁊ futuro seculo mirũ immodũ profutura prospitio spero numine. ¶ quippe (cũ de cõstituẽda ⁊ seruanda dote in hac repetitione. c. p vestras. de dona. inter virũ ⁊ vxorem.) omnimoda iuris redolentia verba faceret vtilitatis quantũ attulerit: vxores de quarũ agitur emolumẽto referãt auctoris opera. ¶ ¶ Preterea cũ catholicus ille quintus Fernandus rex magis ac magis eius doctrinã ⁊ sapientiam experimento cõprobans/ eum intus ⁊ in cute agnosceret: soli eidẽ ipsi precepit/ vt de iuridica debellati nuper regni retentione suã ab omni (vt assoler) regie celsitudinis liberã affectionẽ in mediũ sententiã ꝓferret. isq; scribẽdi data materia/ prima repetens ab origine de iure obtẽtionis retentionisq; regni Nauarre breue sed iure satis fultũ libellũ edidit. ¶ Regine etiã Ysabelle Imperio parens: obediẽs ⁊ acquiescens de beneficiỹs in curia vacãtibꝰ alterũ cudere statuit. Et cũ negritarũ sive (vt imperitũ vulgus indios falso appellitat) sub cuiuslibet capiẽtis dictione ac iugo satis iniuria oppressorũ acerbus ⁊ intestinus tuo in hoc authore dolo inardesceret ⁊ eius viscera latenter dilaniaret: vt eos liberos ⁊ sub nullius potestate subiectiẽdos ostẽderet: copiosum insularũ librum literis mãdauit. ¶ Verũ his relatis vltimã imponẽs manũ laboriq; fugere laborioſum arbitratus de primogenitura vel (vt ipſi volũt) maioricatu ⁊ de heroica fortitudine vernacula nostra lingua scriptũ ac nostro primogenito datũ: ⁊ de domus regimine nostre sorori aliud opus cõposuit. ¶ Sarabris quoq; legibus (quarũ cõditor vnus ⁊ ipse fuit) ⁊ alỹs fori regỹ (qõ fine lachrymis dicere nequeo) furto ablatis ⁊ alieni sub authoris noie forte aliquãdo prodiẽdis ac edẽdis glossemata imposuit. ¶ ¶ Presbyteris fauẽs eo in volumine quotidiano iampridẽ efflagitato conuitio qõ de penitentỹs ⁊ remissionibus inscribit: maximã curandã suscepit prouinciã. ¶ Et nunc demũ Carolo nostro inuictissimo Imperatori/ de regni ac principis regimine dicatũ opus/ defesso iã calamo ocia petẽti tribuere negat. ⁊ hec opera nostro (vt spero) visura nepotes in ꝓfundo curarũ causarũq; pelago iactatus: ⁊ parũ a forẽsi vsu popularibusq; a iurgiorũ questionibus aut fori regỹ procella feriatus impẽdit. ⁊ ita impendit: vt si omnibus libris finẽ facere valetudo ac podagra qua vexatur daret/ inquirẽdi laborẽ cunctis ademptum opinarer. Ecce ergo (iocunde lector) tui authoris mei parẽtis haud vulgare ingeniũ placida quiete nec emarcuisse: sed platonico ille vsus precepto/ cuncto hominũ generi prodesse studens sese a mortalitatis iniuria sapienter vendicauit. Vale/ ⁊ hãc repetitionem binis iam excussam formulis nunc a typographis velut nouum opus efflagitatam aliorum confestim cudendorũ operum stimulum futurum spera. Hn qua si erroris quicq̃ affuerit/ calcographos execrare ac culpe reos peragere ne dubites. Salmãtica anno restitute salutis vicesimotertio supra quingentesimum ac millesimum. kalendis Octobris.

FINIS.

¶ Amplissimo obseruandissimoq; dño. D. Jãni de taue

ra Cardinali. S. Sisti: archiepiscopo toletano hispaniarum primati dignissimo/ Joannes Bernardus diaz de luco indici regÿ consilÿ senator iuris vtriusq; professorum minimus humili qua decet obseruantia. S. ℔. D.

Jqua fuit vnq̃ in me presul amplissime (dum exactos peregi annos: vt mortalib⁹ euenit) propie sortis indignatio: id non ob aliud accidisse comperio: nisi q̃ non mihi/ sors ipsa/ ⁊ obsequenti tue amplitudini affecta ⁊ exercendi copiam pari statera concesserit. Unde necesse fuit aliquo immortali monumento/ et tibi ⁊ toti orbi (vt mihÿ̃ psi satisfacere possim) meam erga te fidem ⁊ obseruantiam (et si operibus vsq̃quaq; nudam/ ⁊ exinde mortuam) propalare. Cum igitur hisce diebus: tum vt iuris sectatorum labori cõsulerem/ quibus breuis etas (que studÿ assiduo labore marcescens breuior efficitur) ⁊ librorum innumerosa congeries/ vix singulorũ folia connumerare concedit. tum vt amicorum quorumdam desiderÿs occurrerem. Jndicem hunc in celeberrimi doctoris de palacios ruuios (tempestatis ⁊ hispanie nostre iubaris splendidissimi) repetitionem opulentissimam in publicum edere decreuissem. tuo nomini dedicare proposui. Non vt tibi gratum obsequium impendere, rear: sed vt mihi illud exhibere non valenti: fat fit virium inopiam preconÿs publicis incusare. Quod nempe non sine tremore conari profiteor: cum verear ex hoc potius penam condignam q̃ indebitũ beneficium reportare. Si tua (vt potest) sublimis amplitudo hoc magne insolentie fuisse succenseat. eo q̃ huiusce modi opusculum preclaro nomini tuo commiserim protegendum: opusculum inq̃ indignum illo eximio fauore quo in publicum profiliens (te aspirante) vallabitur. Quod non a mente diuertens: te iam potius in pene impositione benignum: q̃ in premÿ̃ concessione liberalem exopto. Sed ea fuit huius temeritatis occasio q̃ eximiam in te benignitatem in eos qui se tuo ministerio mancipare contendunt (vti decet tanta generis nobilitate ⁊ dignitate pollentes) nouit semper ⁊ asperi. quoniam, tamen maioribus obsequÿs experiri fata ipsa refragantur. Extenuat insuper audacie tante reatum: q̃ ⁊ si plures non tam sublimis status aderant. qui ⁊ si non parem condignum fauore: huic nostro libello elargiri quiuissent. Sine eo q̃ tuo celeberrimo nomini: banc illum protegendi curam/ irreuerenter iniungerem. Considerani tamen q̃ qui estiuo tempore vmbre refrigerium affectat: non quauis arbore (cuius rami suffulti frondibus/ suum totum corpus obumbrent) suo consulit desiderio. Sed inter eas que se offerunt/ ampliori satagit adherere. Et cuiuluis nauis gubernatores/ non ea aquarum profunditate discurrunt. qua solum/ nauis ipsa/ commode valeat enatare. Sed profundiora maris exquirũt: vbi securius pererrantes (que possunt mari subesse pericula) facilius opinantur euadere. Eldfuit etiã talis in mente consideratio/ quod huiusce modi opuscula quanto minora sunt/ et eorum authores magis ignoti: tanto magis illustrium virorum fauoribus indigent. vt in ipsis inserti defectus (saltem protectorum intuitu) dissimulationis seu benigne correctionis sortem promereantur. Unde non immerito preclarissimis quibusdam principibus/ etiam de infimis rebus auctores aliqui sua scripta direxere. Cesari enim augusto de architectura scripsit vitruuius/ ⁊ regi deiotaro de agricultura diophanes. Cuius preterea in hac nostra hesperie prouincia (nisi tuum) iure debeant/ scribentes in iure/ suis laboribus patrocinium exposcere: qui in hac nostra professione: inter omnes hispanie presules culmen tenere dignosceris. Quem ob preclaras virtutes tuas celso genere illustratas/ ob morumq; venustatem ac vite ỹnceritatem/ catholicus ille ac inuictissimus princeps Fernandinus (qui ortho dore religionis zelo semper ad similes dignitates viros omni virtute predictos promouere curabat) episcopatui Ciuitatensi seu Aguilobricensi presentandum (ex omnibus sibi subditis) diuino nutu delegit. Ubi post q̃ gratia sedis apostolice accedente/ administrare cepisti dominici gregis oues/ vsq; quaq; dispersas sedulo collegisti. morbidis ⁊ vitiorum contagione pollutis (vti pastor optimus) medelam opportunam impendens. Et ea demum curatas letissimis herbis ⁊ salutari pabulo refecisti. Quem etiam ob prefatas virtutes tuas felicissimus cesar noster Romanorum ⁊ Hispanie rex in preclarissimo iurisconsultorum senatu regie cancellarie Valisoleti pro presidenti meritissimo diebus proximis collocauit. Que omnia quidem ⁊ si cunctos ex nostris te in similibus patronum optare suadeãt. eos tamen qui in hac omnium florentissima Salmaticensi academia vigilias suas immortales efficere student/ magis ac magis impellit: cuz eam per humanam modestiam ac diuinam mansuetudinem (dum felici auspicio retroactis temporibus vti rector dignissimus eandem academiam gubernasti) in teipso radiantem aduerterint. vt non minori te suos recepturum labores defensurumq; facile sperent. Admitte igitur presul obseruandissime volũtatis immense/ exiguum ministeriũ/ ab eo qui quo potest inseruit/ ⁊ in maioribus posse suspirat: ea vultus hilaritate qua te genus sublime ⁊ dignitas splendida commonent admittere: non immemor q̃ tui similes famulis plus fide q̃ diuitibus egent. Unde instabilis fortune rota/ et si quosdam suis fragilibus bonis/ orbos effecerit: fidem tamen ⁊ obseruantiam quibus possint proceribus obsequi non valet exuere. Quibus meipsum locupletari curaui/ vt prestantie tue (duz casus iam diu preoptatus accesserit) fidus fidele possim famulatum impendere. Et vt huius publice confessionis pudor (cum per te aliquid mihi fuerit iniunctum) segnitiem exterminet: libuit hoc omnibus patefacere/ quod eximia virium fragilitas (et si semper firmum ⁊ vniforme) vsq; quaq; latere coegit. Consulto duxi/ hoc breui orationis compendio/ tuis laudibus (quas omnes norunt ⁊ predicant) non immorari. conscius q̃ viuis noua non referam. Et si posteris nuncianda sunt/ vita et opere longioribus. Et historiographo maiori facundia ⁊ otio ditato fore oportunum non latuit. Valeat diutissime tua integritas ⁊ prestantia dignitatibus sublimioribus aucta/ presul preclarissime.

¶ Perillustri ac magnificentissimo domino Aluaro a por

tugalia: christianissimorum ac perinde inuictissimorũ Ferdinandi ⁊ Ysabelle regum dominorum nostrorũ consilÿ̃ in totaq; hispania iustitie prefecto meritissimo/ Doctor ℔alacios Ruuios salutem/ ac felicitatem.

Um superioribus annis illustrissime vir Salmanrice agens: in illaq; florentissima academia adhuc residens: quadamq; ibidem in pontificio iure cathedrali sede fungens: ad secretum examen quod doctoralem facultatem (que licentia vulgo dicitur) solet precedere: me meaccingerem: cum necesse sit secundum obseruãtissimos mores ⁊ statuta vniuersitatum preludÿs quibusdam antea exerceri: ⁊ precipue celebrem ⁊ satis elaboratam edere repetitionem: illam rubricam ⁊ capitulum per vestras de donationibus inter virum ⁊ vxorem: ad exponendum ⁊ enucleandum: de eademq; materia quam late oportuit disserendum animum appuli. Qua in re eo pacto quo ingenioli nostri patiebant angustie: de duobus precipue: tũ de donationibus inter virum ⁊ vxorem: tum etiam de dote constituenda: conseruanda ⁊ restituenda verba fecimus. Quo ipso repetitionis labore transacto: cum viri scholastici qui aderant: nescio qua ratione inducti: ita sibi disputatis ibi ⁊ enarratis complacuissent: vt id literis ⁊ immortalitati mãdari vehementer cuperent: a me tanta contentione tamq; quotidiano cõuitio efflagitarũt: ne huic ipsorũ desiderio ℨdicerẽ: sed potiꝰ ei acquiescere: vt vehemẽti efflagitatione deuictꝰ potiꝰ q̃ sponte mea id me effecturũ: cũ opportunitas adesset: pollicitus sim. Quo ꝓmisso astrictus ac ꝓpterea rem aggrediens: cum primã adhuc manũ operi apponerẽ: accitus a potẽtissimis ⁊ excellentissimis regibꝰ nostris: qui vltro me (licet immeritũ) consiliariũ sueq; regie audiẽtie auditorẽ creauerũt: atq; ideo q̃ꝑ primũ i curiã regiã ꝓfectꝰ: telã dũ adhuc ordirer: ꝓscindere sum coactꝰ. Cũ aũt assiduus fori cãcellariecq; labor illiusq; officÿ ratio totũ exigat hoiem: nec ad alia se subtrahere patiat: ac idcirco cũ nihil tẽporis nobis relinqueret: q̃ alÿ rei operã dare liceret: memores tũ ꝓmissi nostri: cupiẽtesq; vehemẽter scholaribus illis viris ⁊ amicis qui id a me obnixe poposcerãt morẽ gerere: illud spatÿ q̃ quieti a laborib⁹ dabat: illis diebus q̃ festis quib⁹ datũ est paulisper a strepitu iudiciario ⁊ causaꝝ discussiõe vacare prelibatũ antea tantũmodo opusculũ ad finez vsq; perduximus. Sed tũ cũ iam ad metã vie euasissemus: incederemusq; cum exultatione portantes manipulos nostros: timore quodã qui in mentẽ venit pterritus: illud absc̃dere intraq; domũ premere: filiũq; a me genitũ intra nidũ paternũ retinere deliberabã: eosq; animos ⁊ audentiã tantũmodo concipiebã: vt clanculũ amicis dũtaxat meis fidelissimis ostẽderẽ: vt ⁊ fic ⁊ promissionis prestitorẽ aliquo modo me exhiberẽ: ⁊ simul pericula que formidabã euaderẽ. ℨPericula inq̃. Nam

quis periculosum sit noua inuenta palã mũdo loqui: quẽadmodũ fecimus cum Salmanticæ repeteremus: multo tñ periculosius est illa q̃dẽ literis ꝓmissa: in lucẽ ꝛ publicũ edere: cũ id qͦ edit voce: soli auditores ꝛ vna tñ ætate ĩmo tẽporis vno curriculo audire: ac perĩde intelligere perĩcrutariq; ꝛ dꝰiudicare valeãt: quæ sepe etiam ex eorũ memoria delet oblitio: scripta vã iaꝫ edita ꝛ a paterno lare egressa: cũ oĩbus ꝛ omni tẽpore pateant: cũ etiã magis digesta fiant: ac ꝓpterea perscrutatiõi ꝛ discussioni magis peruia: iudicio difficiliori et crudeliori sint obnoxia. Diuo enĩ Hieronymo. ꝯ. epistolaꝝ parte. epla. xxxꝯ. ꝛ in primo prologo ꝓ Paralipome. teste: qui scribit multos sumit iudices: quoꝝ aliqui detrahunt in publico et postea libenter in angulis legunt. Qͦ ipsum sensisse Hieronymũ nõ tñ in alĩs: sed multo apertius in seipso sumens experimentũ: nõ est qui inficiet. Qui pro religione nostra sanctissime ꝛ elegantissime scribẽs: acerbos morsus immanesq; canũ obtrectatorũ latratus sustinuit: vt in complurib⁹ ipsi⁹ in canonicos libros. ꝓfationib⁹ in multisq; alĩs voluminib⁹ itue ri licet. Cum igit barbar⁹ ille Hieronymus tãta sanctitate tãtaq; eruditione ꝛ eloquẽtia pollẽs: tã grãdiq; religiõis ꝛ vtilitatis reipublice christiane zelo accensus scribẽs: ex huiusmodi conatu et officio non potuit inuidiã non ꝯhere: nec maledicas linguas effugere: ego homuncio qui ꝛ vita ꝛ scientia humi serpo: a terraq; ima non me extollo: quid expecto? quibus armis: cuiq; clipeo: qui me protegere possit confido? Mecigitur quotidie mecum reputans: imoq; pectore et profunda cogitatione volues: libellum hunc a me genitũ mecũ retine re: clãq; solus cũ solo ludere ꝛ colloqui: ꝛ ad summum: intimis amicis eius videndi copiã facere decernebã. Sed ecõtrario occurrit mihi illa ꝓ Platonis sentẽtia sanctissima: qͦ non solũ nobis nati sumus: sed partẽ ortus nostri patria vendicat: partem amici. Veniebat quoq; in mentẽ quid Socrates ipsius magister super hac re senserit cũ dixerit. Ad vsum hominũ cetera cũcta creari: boies vͦ boĩm cã esse generatos: ita vt ab officio longe esse putet: qui ad rẽ publicã ꝛ bonũ cõmune aliquid afferre non curat: presertim is qui aliorũ laboribus ditatus est quẽadmodũ bi qui in hac etate ꝛ seculo producti sumus: censeri debemus qui tam innumera scripta ꝛ volumina in omni scientiarum genere a maioribus nostris accepimus: que ipsi non acceperũt: sed dederũt. vnde Seneca ad Lucilium. Si videas ingt qͦ multi tibi laborauerũt: cõcupisces ꝛ ipse ex illis vno esse. Nec ꝑm Lelĩ apud Ciceronẽ iudiciũ sufficit iam natis siue contẽporaneis nostris laborare (vt legendo fortasis ꝛ alĩs iuridicis actibus insudando effecimus) sed posteritatis curã habere tenemur: vt ipe Leli⁹ se iactabat nõ minus sibi cure esse qualis post suam vitã futura esset respublica: ꝯ qualis foret dũ viueret: vnde nec immerito reprehenditur Ezechias qui pacem ꝛ veritatẽ in dieb⁹ tñ suis optabat. nĩ. Reg. ca. xx. ĩ fine. Qͦ nos assecq; nisi scripta relinquẽdo nõ posse: nõ est ambiguũ. vñ ꝛ filĩ Seth q disciplinã rerũ celestium ꝛ ornatũ earũ primitus inuenerũt: ne dilaberent ab hoĩbus ea que ab ipsis inuenta videbantur: aut anteq; ad posterorũ venirẽt memoriã: deperirẽt in duab⁹ a se factis colũnis: altera ex laterib⁹: altera ex lapidib⁹: quecũq; inuenerant conscripserunt: vt posteris nota fierent. His igitur exemplis ꝛ argumentis ex altera parte incensus ꝛ animatus: timore detractionis posthabito: exẽplo ipsius diui Hieronymi ꝛ inducꝰ: qui se magis charitate beneuolorũ: ꝛ publice vtilitatis zelo prouocari ad studium: quã aliorum detractione deterreri dicebat: opus in publicum emittere decreui: non existimans aliquid nos magnum magniq; faciendũ prestare: sed mecum cogitans quod in templo domini (vt cum ipso Hieronymo loquar) offert vnusquisq; quod potest. Alĩ aurum ꝛ argẽtum: alĩ lapides pretiosos bissumq; ꝛ purpuram: ꝛ cetera que magno solent estimari: nobiscum autem bene agetur si pelles ꝛ caprarũ pilos que ad illa ꝑciosiora tabernaculi domini protegenda exigebant: obtulerimus. Nec parũ nos prestitisse existimabimus: si cum scripta nostra tantuli facta fuerint: vt fine aliqua auiditate: immo cũ magno fastidio a pleriq; legant: id saltẽ efficiant: vt nostrates viros doctos ad alia preclariora ꝛ luculentiora elaboranda: nostro exemplo excitent: ꝛ ad reꝯciendũ torpẽ ꝛ desidiã segniciẽq; quam circa scribenduꝫ nostri habẽt: adhortent. Huc accedit qͦ cũ ex vtraq; parte oblate ratiões me vtrinq; adeo agitarent: vt Iꝫ in hoc decretum magis flecterer: cũ adhuc trepidarez fluctuarẽq; ꝛ in dubio esset animꝰ: tu mihi illustris ꝛ pmagnifice dñe in mẽtem venisti: cuiꝰ auctoritate vmbraq; alaruꝫ si ꝓtegeret nostrum opus: a sagitta volante: ꝛ ab omni incursu ꝛ demonio meridiano: illud liberũ fore sum confisus. Qua ipa de causa psuasus: te vnum estimaui: vnusq; tu mihi visus es cui vigilias meas qualescũq; ille sint: dedicarem: cuius fauore firmẽtur ꝛ stabiliãt ꝛ a quoq; potissimum castigent: si quid sit qͦ in censurã cadat. Deinde qꝛ alꝫ fieri nõ posse existimauimus: quemadmodũ obseruantiã ac potius pietatẽ ostenderemus: quã ego presertim: sed ꝛ omnes boni literarũq; in primis studiosi dominationi tue debent: tũ qꝛ oẽs a te nimia indulgẽtia fouent: miroq; amore tractantur: ꝛ sublimant ac pinde ad virtutẽ ꝛ laborẽ excitant: tuꝫ propter innumeras: ꝛ ipas heroicas virtutes tuas quibus premia celestia responsura non dubitamus: quibusq; nobilitati ꝛ splẽdori tui regĩ generis maiorumq; tuoruꝫ clarissimorum non cedis: sed superas: quibusq; per prudẽtissimos principes nostros eminentissima in te prudentia ꝛ integritate perspecta gubernationi vniuerse ipsorũ ditionis tã late prefici meruisti. His igitur artibus cũ ceteris me tantopere sibi deuinxit dñatio tua: vt si quid esset a me genitũ quod non tuo potissimũ nomine ederetur: crimen in te capitale committere mihi viderer. Quinimmo: vt hec omittam ꝛ alia que percurrere esset satis longũ: q̃ vt id facerem me persuadere ꝛ cõpellere poterãt: cui iustius ꝛ accõmodatius labores nostri et lucubrationes de scientia iuris erant cõsecrandi: q̃ iuris et legũ vnico ꝛ vniuersali moderatori: quiq; ob prudentiam ꝛ sapientiã singularẽ immo diuinã atq; in rebus agendis inauditam perspicientiam ꝛ strenuitatẽ: a prudentissimis principibus nostris in tã latis regnis ꝛ pꝯinciꝯs suis iustitie gubernationi ꝛ administrationi vniuerse insolidum est prepositus. Utpote qui non solum causarum ꝛ negociorũ discussor ꝛ expeditor: enigmatũq; ꝛ nodorũ legaliũ interpretator perspicacissim⁹ habearis: verũetiã ꝛ legũ ipsarũ q̃ditor: aut ad leges q̃dẽdas cũ opus fuerit idoneus auctor: ꝛ tante prouincie nullo pacto inferior existimeris. Hec igitur vna cã sufficiẽs est: vt nõ mõ qͦ ego scripserim: verũetiã quicquid de vtroq; iure in nostra hispania in lucẽ exeat: tuo nomine edatur: ad teq; afferat ꝛ offerat: vt poete carmina sua et poemata: ad sacra vatũ afferre: apollineiq; poetarũ deo offerre solebant. His igitur tam idoneis tanq; cogentibus rationib⁹ hoc opꝰ tantilluꝫ: tamq; exiguum: ꝛ tua excellentia tantopere minus dignũ: tibi trado et offero: in manusq; tuas ꝯmendo: mearumq; lucubrationũ primitias tuo acerrimo ꝛ rectissimo iudicio recognoscẽdas ꝛ emẽdandas propono. Que si tue dñationis auctoritate in vulgꝰ exeant: ꝛ fauore arment ꝛ muniant: ad maiores fortasis ꝛ te digniores capessendas animꝰ inflãmabit. Diues ergo generositate ꝛ hũanitate dñatio tua: nos pauperes munusq; inops nr̃m: leto ꝛ fauẽti suscipe vultu: illiꝰ vbi benignitate plenissimi Artaxerxis regis psarũ nõ ĩmemor: q nõ minꝰ regale atq; hũanũ regi eẽ dicebat accipe pua munuscula: ꝯ ingẽtia munera elargiri. Vale nostrũ syd⁹ ꝛ gloria nostra perẽnis.

Emeritæ in eruditissimi spectatissimiq; uiri D.D. Ioãnis Lopez de Palacios Ruuios laudẽ: huiusq; sui luculẽtissimi, penéq; diuini operis encomium. Carmen.

Cantet iberorum celebres castella trimphos,
Palacios ruuios nomen ad astra ferens:
Nam hic est altiloquo celebrandus carmine doctor;
Qui nostram hesperiam sydera ad alta leuat.
Hic famam hispanis præstat: nomenq; perenne:
Grandisonis libris nomina nostra beans.
Egregio ergo viro debitum tribuamus honorem;
Laus eius nostro semper in ore sonet:
Nam veluti referens calcata morte triumphum;
En diuina canit pauca prophana loquens.
Splendet repletus cœlestis numinis aura:
Et nostros animos dogmata sacra docet.
Fulget facundus: niueo candore facetus:
Cognoscres quantum nunc sua musa valet.
Hun dices medicum: vatem: iurisq; peritum:
Theologus apparet: philosophusq; simul.
Deniq; castalidum dices coluisse paludes
Et caluisse poli: quæ latuere diu.
Conticeant latij: populi dominentur iberi:
Hesperiæ cædat græcula turba loquax.
Gaude Alfonse perez: & tu don aña vibero
Nam vestti patris nomen in orbe sonat.
O fœlix proles tantum sortita parentem:
Talibus & liberis dignior ipse parens;
Ergo Alfonse perez ne patris gesta recondas;
Hesperiumq; vetes irradiare iubar.
Suscipite hispani istud læta fronte volumen;
In quo splendescunt religionis opes.
Quidquid & humana: & diuina volumina tangunt;
Comperies isto conglomerata libro.
Crescat in æternum quæso tua fama Ioannes;
Spirituiq; tuo sit sine fine quies.

Amen.

¶ Repetitio in rubric am ⁊ capitulum per vestras de donationibus inter viruz et vxorem.edita a doctore palatios ruuios.

¶ Prefatio ad salmanticensem academiam.

1 ☞ Romani nō fortuna sed prudētia:cōsilio arteq; militari victoriā quesiuerunt.
2 Virtus non regitur fortuna.
3 Paucitas exercitata promptior est ad victoriā: multitudo vero rudis ⁊ indocta semper exposita est ad cedem.
4 Premium certaminis datur post laborem.
5 Doctrine munera sunt inimica ocio.

Romanorū duces bellatores famosi (vt cicero in philippicis inquit) primo vniuersam italiā deuicerūt deinde cartaginē exciderūt:numātiā euerterūt: potētissimos reges: bellantissimas gentes in ditione sui imperij redegerūt.fuit deniq; eximia illa virtus romana:qñ null⁹ vnq̄ rex:nulla ciuitas: nulla preterea gens nō mō maiorē imperij amplitudinē obtinere:ꝛ nec parem quidē nec equā attingere querit: vt tot iā circūactis tpibus: tātā īperij molem ppetuo quodā tenore cōstātissime īmotā ac solidā seruasse videaī. ¶ Quod tamē sua multitudine vel potentia (vt vegeti⁹ lib.j.c.j.de re militari inquit cui⁹ meminit policratus.lib.vj.c.ij.in prin.⁊ abulēsis.j.paral.c.v.q.xiij.in prin.) euenisse censendū nō est. Quid enim aduersus gallorum multitudinem paucitas valuisset romana? Quid aduersus germanorum proceritatem romana potuisset breuitas audere:hispanos quidem nō modo numero: sed ⁊ viribus corporum romanis prestitisse manifestum est. Affrorum dolis atq; diuitijs semper impares fuerunt: grecorum artibus prudentiaq; eos vinci nemo dubitat. Nec mihi ratione vlla persuadere possum fortuna id euenisse ⁊ casu:vt superatis italie finibus ad vltimas orbis oras nomen ⁊ imperium potuerit propagari. propitiam etenim ceptisq; nostris fauentem adipisci fortunam optādum vtique est:non ideo tamen existimandum eam rebus preesse omnibus: atq; penitus dñari.vt enim inepti atq; parum considerati sunt qui singulas calamitates iuri fortune attribuunt nō imperatorū desidie ⁊ errori:ita gr̄ecte res ⁊ ordine gestas:fortune iuri ac vi:nō imperatorū virtuti atq; solertie impartiri videnī. Iniqui enim atq; iniurij pariter est:vl̄ eū qui rēpublicā male gessisset, ab omni prius culpa eximere:eamq; ad fortunā omnino referre vl̄ eū q fortiter grauiterq; victor atq; voti cōpos euasisset: vsq; adeo debitis fraudare laudibus:vt palmā rei bene pbeq; geste:fortune dūtaxat acceptum oportere referri censeat.

1 ¶ Non ergo † fortuna imo prudētia ꝯsilio arteq; militari romanos victorias quesijsse constat. Longe quidem aberrat quis si eos qui res consulto agunt fatis omnia credere existimat: † virtus profecto nunq̄ fortuna regitur ꝫ
2 ratio ipsa animi est que in cunctis dominaī ⁊ qua ceteris animantibus ad deū propius accedamus. Profuit itaq; aduersus omnia vt vegetius vbi supra testatur tironem solertē deligere:ius (vt ita dixerim) armorum in cāpo martiano docere.quotidiano exercitio roborare. Quecūq; in acie atq; prelijs euenire possent:in cāpestri meditatione p noscere:seuere in desides vindicando.scientia qdē rei belice:dimicandi nutrit audaciam. Quia nemo facere metuit: qō se bene didicisse confidit. Dauidis testimonio qui exercitatus in funda ⁊ baculo occidit filisteū depositis armis quibus fuerat armatus quia in illis nullū habuerat exerci
3 tiū. vt habeī.j.reg.c.xvij. Etenim in certamine bellorū† exercitata paucitas ad victoriam promptior est, rudis ꝫo ⁊ indocta multitudo exposita semp ad cedem.nā vt inquit Seneca ad lucillū epistola.xij.nō potest athleta magnos spiritus ad certamē afferre:qui nunq̄ figillat⁹ est. ille qui fudit sanguinē suū cui⁹ dentes crepuerūt sub pugno: ille qui supplantat⁹ aduersariuz toto tulit corpore,nec piecit animum proiect⁹:qui quotiēs cecidit cōtumacior resurrexit:cū magna spe descēdit ad pugnā multum enim adijcit sibi virt⁹ lacessita. Unde marius gloriosus miles (vt plutharcus inquit) cuz esset senex ⁊ multa corporis mole grauis vir:vt filiū militaribus actib⁹ ⁊ officijs īstitueret: quotidie cū adulescentib⁹ veniebat in campū ⁊ exercebaī vna

¶ Alma quidem vniuersitas nostra romane prudentie imitatrix optima ad gremium sapientie īsignia q̄ doctorales neminē admittit:nisi literarū studijs die noctuq; deditū multoq; tēpore sine vlla quiete laborantē:vt ad literaruz studia publica disserēda iuuenes expeditiores existāt. Ad cuius rei exercitiū hunc campū marcianū assignauit. Cum aūt me inter alios tirones ad bellicosos sapiētie labores iuitares nō lac:nō delicias (vt matres filijs ꝫsuerunt) sed labores:vigilias:noctes insomnes:dies nō hilares promittēs:priuati ac duri certaminis preludia velut in cāpo martiano degustāda predixit.ego vero magnum imitatus herculē libenter annui:qui cū per quietē due sibi mulieres supra humanā formā venuste appare rēt: ⁊ altera voluptatē laborē altera ꝓmitteret:hāc secut⁹ est:sciens
4 qō post laborē:† premiū certaminis daī:nec coronaī (vt inquit apostolus) nisi qui legitime certauerit. q̄quid aūt nō laboranti alicui accesserit:id nec charū neq; iocūdū alicui cōputari debet:vt dī in vita appolonij.li.vj. fo.ij. vbi hac herculeā commemorat electionē.nec minus illud dissona.dulcia nō sentit qui nō gustauit amara. ¶ Uerebar qdē antea tm̄ onus humeris meis imponere.nūc aūt psentiarū vestrarū o patres egregij venerādaq; coh̄ors diuersis titulis decorata nitore turbat⁹ considerās tātos actāte sapientie viros in quorū cōspectu nedū mediocre:verū etiā subtile ingeniū dulcē eloquentiā fecūdā memoriā necessaria fore existimās:quasi elinguis obmutesco. Itaq; si certamē hoc fine ōdecore effugere potuissez:q̄ gratū atq;
5 iocundū mihi foret. ¶ Sed vt † doctrine munera otio inimica sunt:⁊ cōtinuos labores post ulāt:oportet homines qui semel tantū oneris susceperūt accepto negocio nō desistere. Me aūt ⁊ si que dixi:atq; etiā īgenij ⁊ doctrine mee tenuitas semper admonuit:vt ꝓlixū hoc nullo mō gerēduz susciperē:assidua tamē importunitas ⁊ amicorū:⁊ dñorum meorū quibus nō potui nō satisfacere adeo coegit:vt quāuis differre:minime tamē reliquere potuerim. ¶ Quam obrem charitatem vestrā supplex exoro:ignorātias meas equo animo toleretis: ⁊ vicē meā si opus fuerit suppleat. Cum presertim nihil dicturus sim:quod a vobis ipsis non didicerim. In qb⁹ si quid erroris fuerit:nō a vobis docētibus profectū:sed a me male accipiente admissuz dicatur. Corrigatis igiī ⁊ emēdetis benigne que correctiōe ⁊ emēdatione digna fuerint. ¶ Eius vero auxilio cōfisus qui lingas infantiū facit disertas:⁊ dat omnib⁹ affluenter:actum presentē aggredior in nomine sancte ⁊ idiuidue trinitatis intemerate virginis gloriose ductus presidio. Ad laudez ⁊ gloriā reuerēdissimi in christo patris ac ꝓmagnifici dñi dñi Jacobi de annaya quondā hispalensis sedis presulis meritissimi qui collegiū sancti bartholomei oim aliorū famosissimū in hac salmātica ciuitate cōstruxit ⁊ dotauit in quo ego q̄q̄ immeritus locū obtinui. Cuius recolēda memoria sicut in terris colitur:sic inter celestes spirit⁹ colloquetur. Amen.

Que debēt doctoratum precedere.

Dissuasio.

Suasio.

Captatio benivolentie.

Invocatio.

Introductio.

1 ☞ Leges iustissime ⁊ sacratissimi canones ex eodē fonte processerūt.
2 Ambiguitates canonū legib⁹ resoluuntur.
3 Legista nisi sciat canones nō pōt practicā legū ⁊ iudiciorum perfecte cognoscere.
4 Testator: si alicui legauit libros legales si ꝓfecerit in legibus:⁊ si i iure canonico libros canonū si ꝓfecerit in. vtraq; scientia debebit habere libros iuris ciuilis ⁊ canonici.
5 Judex ecclesiastic⁹ si super causa canonica assumit assessorem mere legistā recusari potest vt suspectus.
6 Jura ciuilia allegari possunt ad decisionem causarum beneficialiū.
7 Papa in bñficialib⁹ habet plenissimā potestatē ⁊ pōt de eis ad libitū disponeī ⁊ eorū collationē sibi reseruare ⁊ potest preuenire oes collatores bñficiorū:q: potest dare expectatiuā siue ius ad vacatura:⁊ idē poterit facere rex in offijs tpoalibus.
8 Princeps vel imperator potest officium magistratibus auferre.
9 Juris appellatione an intelligaī de romano.
10 Consuetudines vincunt leges.
11 Princeps si in rescripto referat se ad ius nō intelligiī de iure cōi:sed de speciali siue statutario.
12 Causa si cōmittaī dm̄ leges ⁊ cōsuetudines terre terminā

Repetitio rubrice.

da dz potius terminari ſm conſuetudines bonas q̄ ſm leges.

13 Carcerari an poſſint debitores propter debita fiſcalia.

14 Paſſagiū colligi ꝙſuetū an poſſit colligere donatari⁹ cui rex conceſſit flumē.

15 Jure canonico deficiēte an potius ſit recurrēdū ad iura ꝛ conſuetudines regni q̄ ad iura imperatorꝝ vel iuriſcōſulto rum.

16 Jus canonicū potius ſeruandū q̄ ciuile.

17 Francigene ſeruāt rōnem legis nō q; lex ſic dicat: ſz q; ſic vult ratio.

18 Reges chriſtianiſſimi nullū recognoſcunt ſuperiorem in tēporalibus.

19 Hiſpania an fuerit olim ſubiecta imperio.

20 Notarius ab imperatore creatus nō pōt cōficere inſtrumenta in hiſpania.

21 Notarius nō pōt cōficere inſtrm extra territorium ei⁹ qui eū creauit ēt de ptiū cōſenſu.

22 Notarius aplicus pōt in regno ſicilie de tpalibus confice re inſtrumētū: q; eſt feudū eccleſie.

23 Notarius creatus ab imperatore ſi cōficeret inſtrm in ei⁹ imperio an faceret fidē in hiſpania.

24 Rex hiſpanie bz iuſpatronatus in eccleſijs cathedralib⁹.

25 Mors prelati nūcianda eſt regi hiſpanie.

26 Jus patronatus acquiri pōt ex cōſuetudine.

27 Laicus eſt incapax iuris ſpiritualis.

28 Rex frācie ex conſuetudine cōfert p̄bēdam in regno.

29 Principis intereſt vt nō eligat aliqs ſibi ſuſpectus qui ſecreta ſui regni reuelare poſſit.

30 Laici admittūt ad opponēdū cōtra electū.

Decretalis quā in tata

pūtia cōmētādā ſeu repetendā aſſumpſi: fituat in quarto libro decretaliū ſub titulo de donatio nibus inter virū ꝛ vxorē: ꝛ de dote poſt viuorū reſtituen da. Que dū hoc anno būc titulū ordinarie legerē p̄ce teris mihi placuit. tū q; materiā habet quotidianā: tū etiā q; difficillima eſt in ſuo intellectu. ¶ In cuius examina tione morē aliorū obſeruabo. Jura cū ciuilia vbi op⁹ fue rit annecta: q; vt inquit Bal. in ꝓhemio hui⁹ voluminis in. ij. col. Juris canonici ſanctitas iuris ciuilis ſubtilitate decorat. Juſtiſſime etenī leges ꝛ ſacratiſſimi canones ex vno vtero. i. ex fronte diuino proceſſerunt. ſcilz ex autorita te veteris ꝛ noui teſtamenti vt in. c. qualiter ꝛ q̄ in princ. j. de accu. Unde leges firmantur canonibus: ꝛ canonum

2 ambiguitates legibus reſoluunt: vt ex diſcurſu gloſaruz vtriuſq; iuris luculenter apparet. Bernardus enim ꝛ alij gloſſatores iuris canonici in ſuis commentis ꝓ concordā tia ꝛ ſimilitudine ꝛ limitatione ipſius iuris quā plures ad ducūt leges. Quod maxime fuit neceſſariū in materia no ſtra. in qua parū diſpoſuerūt iura canonica: ꝛ etiā in ma teria teſtamētorꝝ: ꝛ in alijs q̄ magis ſunt legales q̄ cano nice. In quibus (vt verbis dñi Antonij vtar) recurrendū eſt potius ad legiſtas q̄ ad canoniſtas vt voluit ipſe in. c. clerici. ſ. de iudi. Nō ergo pudeat canoniſtā cōſulere legi ſtam in materia legali: ꝛ ecōtra nō pudeat legiſtā cōſule re canoniſtam in materia canonica. refert Alexand. in. l. ſi prius. in fin. de no. ope. nuntia. in apoſtil. idem Antoñ. in ca. raynutius. ſ. de teſta. ꝛ in rubrica de precarijs. Ubi hoc refert andreas ficulus in princ. Qō dicit eſſe bene notan dum contra quoſdam huius ſeculi temerarios audentes apponere os ad conſulendum in materia canonica vel ci uili quam nunq̄ viderunt. Et ideo dicit bonum eſſe profi cere non mediocriter in vtraq; ſed eſt difficile ꝛ paucis da tum quos equus amauit iupiter. Et iſti ſunt q; dulcedinez ſcientie guſtāt vt inquit Bald. in. c. cū cauſam. ij. colū. ſ. ō pba. vbi dicit ſe trahere ſcientiā noſtrā ad naturalem in tellectū. Sicut em̄ ex philoſophia ꝛ medicina: fit pfectus medicus: ita ſciēs ius canonicū ꝛ ciuile efficit perfectus le giſta ꝛ niſi iuriſta ſciat canōes nō guſtabit hāc dulcedinē:

3 nec pōt practicā legū ꝛ iudiciorū perfecte cognoſcere ſm eum: de quo meminit And. ficulus i rubrica. ſ. de teſt. j. co. dicens hoc fore duriſſimū dictū multis imperitis cū ſto macho obteſtātib⁹ has noſtras diuinas canonicas ſantio nes. ¶ Ex iſtis inferri pōt ad illud notabile dictū Bal. in

4 in. l. fi. i pn. C. cōia de legatis. vbi cōcludit q̄ ſi teſtator le gauit mihi libros legalis ſciētie ſi ꝓfecerim i legib⁹: ꝛ ſi ꝓ fecerim in iure canonico legabat mihi libros canonū: ſi ꝓ feci in vtroq; ōbeo oēs libros habere tā iuris canonici q̄ ci uilis. De q̄ dicto fuit memor andreas ſicul⁹ in dicta rubr.

de preca. ꝛ Fely. in. c. cū olim. ij. col. ſ. de re iudica. ꝛ Zezelī nus in. c. cū nuper. de cenſi. in apoſtil. Addo bonum text. ꝛ ibi Bal. in. l. q duob⁹. ff. de condi. ꝛ demon. ¶ Exiſtis etiā inferē ad illud qō notanter voluit dñic⁹ in. c. ſtatutum.

5 j. ſuper glo. in ver. copia. de reſcrip. li. vj. vbi dicit q̄ ſi †iu dex eccleſiaſticus aſſumit aſſeſſorē mere legiſtā ſuper cauſam mere canonicā: poterit vt ſuſpectus recuſari. Idez di cas ſi cauſa erat ſubtilis ꝛ aſſeſſor erat groſſi ingenij. vt no. voluit Bal. in. l. fi. C. de here. inſti. quē refert ꝛ ſequitur Ja ſon in. l. apertiſſimi. iij. colū. C. de iudi. Andreas ficulus in c. fi. in. c. is aūt. xij. col. ſ. de offi. dele. ꝛ in. c. dilecti. v. col. ſ. de iudicijs. Fely. in. c. ex literis. vj. colum. ſ. de cōſtitutio. ¶ Annectam etiam iura ꝛ conſuetudines regni quibus iudicare ſepiſſime vidi: tā in regali audientia q̄ extra vt vi deamus in qbus cōcordēt vel diſcrepēt a iure pōtificio vl̄ ceſareo: in qbus addāt. Maxime q; iſta iura (vt oēs ſciunt) ſe inuicē coadiuuāt vñ deficiēte vno recurrit ad aliud. vt. c. lege. ꝛ. c. ſi in adiutorijū. x. di. Et no. in. c. j. j. de no. ope. nū. Ad hoc bonus tex. in. c. dudū. de preben. li. vj. ꝛ in. c. auto ritate de ꝛceſ. prebē. eo. li. vbi ad deciſionē cauſarū benefi

6 cialium allegant iura †ciuilia: ex quibus arguitur ad cau ſas bñficiales: vt ſentit etiā Jo. fa. in. l. edicto. in fi. C. de edi cto diui adri. tol. idē dicimus ecōtra q̄ iura diſponētia cir ca bñficia trahunt ad officia ſecularia: vt ſentit Bart. in. l. ij. ſ. data. ff. de opti. lega. Lucas de pēna. in. l. annonas. C. de eroga. mi. annone. li. xij. Abbas in. c. poſtulationem. ad fi. de poſtu. prela. in. c. cū in iure. in fi. de ele. hinc ſingulari ter infert q̄ ſicut †papa in beneficialibus bz pleniſſimaz

7 ptātē. vt i. c. ij. de pbē. li. vj. ꝛ cle. j. vt lite pē. ꝛ pōt ad libitū de eis diſponere. xij. q. ij. c. bone rei. ix. q. iij. c. ꝓ principalē. ꝛ. c. cū vero. glo. in. d. c. ꝓ principalē. ꝛ in. c. ſi gratioſe. de re ſcrip. lib. vj. ꝛ ibi notat Dominicus. vñ pōt ſibi reſeruare beneficiorū collationem. vt. d. c. ij. de pbē. lib. vj. ꝛ. c. dudū. eo. ti. Quinimo abſq; alia reſeruatione ex ſola voluntate pōt recurrere cū oībus ordinarijs: vt notāter voluit Jo. mo. in. c. ſi eo tpe. de elec. li. vj. quē refert ꝛ ſequit Bal. in. c. j. in prin. de bis qui feu. da. poſ. ꝛ ī. c. j. col. j. qs ſit dux mar chio vel comes. li. feu. ꝛ qō plus eſt: pōt preuenire oēs col latores beneficiorꝝ: vt notanter decidit Fredericus i quo dā ſuo tractatu pmutationis bñficiorū. q. iij. pōt em̄ da re expectatiuā ſeu ius ad vacatura. ar. c. ij. de cōceſ. pb. ꝛ. d. c. ij. de pbē. lib. vj. ſic eodē mō poterit iſta facere rex noſter in officijs tpalib⁹. nā cōcurrit cū qlibz ordinario: vt ſentit Bal. in palle, locis. poterit ēt officiorꝝ puiſionē ad ſe aduo care vt ſentit Bal. in. c. ad noſtrū. de app. ꝛ q̄ſr ius ad offi cia vacatura cōferre. pōt em̄ princeps dare ꝛ tollere offi cia ſicut vult: vt ſentit Jo. fa. inſti. qb⁹mo. ius pa. po. ſol. ſ. cū aūt. co. ij. ver. ſed quid ſi ante. ſentit Bal. in. l. reſcripta.

8 ꝓpe finē. C. de preci. impera. offe. vbi dicit † princeps vel imperator pōt officiū magiſtratibus auferre: cuz oē offm magiſtratus ſit a iure cuili ſm eū. dixi late in tractatu inſu larū quas vulg⁹ indias appellat. c. iij. ſ. xv. xvj. xvij. xviij. cū ſequentibus. deficiente itaq; iure canonico recurrēdum eſt ad ius cōe vt traditur in dictis iuribus. Jus autē com mune quo ad hoc in his regnis intelligo iura ꝛ cōſuetudi nes regni: q̄ ius cōe appellantur. vt. c. cū a nobis. de teſti bus. ꝛ ibi Abbas in primo notabili. Nā ꝛ ſi appellatione

9 † iuris ꝓ excellentiam intelligitur de romano. vt in ſti. de iu. natu. ſ. ius aūt. Si tñ rex facit mentionē de iure itelligi tur de iure regio. Unde ſi rex anglie loquit de iure: intelli gitur de iure anglicano ſuperiori qō regulat oia inferiora i. de eo iure qō emanat de ore regis. Quia in ſuo regno mo narcha eſt ꝛ totū cōtinens ꝛ ab eius ſnīa nō appellat q; ꝓ fectus eſt multorꝝ ꝓlatorꝝ ſui regni. vt. ff. de off. ꝓto. l. j. ita di cit Bal. in. c. cū veniſſent. ij. co. ſ. de eo qui mit. in poſ. cau. rei ſer. refert ꝛ ſequitur Fely. in. c. cauſam que. xx. co. in fi. ſ. de reſcrip. Stāte enim lege vel cōſuetudine regni: diſpoſi tio legis imperialis vel iuriſconſultorum inutilis reddit:

10 cū tales † leges ſeu cōſuetudines: quinimo quelibet alia ſta tuta vel cōſuetudines particularia vincāt leges ciuiles im peratorꝝ ꝛ iuriſcōſultorꝝ. vt. l. de qbus. ff. de legi. Et tradit in. l. oēs populi. ff. de iuſti. ꝛ iure. ꝛ in. ſ. ex nō ſcripto. inſti. de iure natura. ꝛ in. c. fi. ſ. de cōſue. ꝛ in. c. j. de cōſtitu. li. vi.

11 ¶ Unde ſi † princeps i reſcripto referat ſe ſimpliciter ad ius intelligit nō de iure cōi. ſed ſpeciali vel ſtatutario. tex. no. c. j. in fi. ſ. vt lit. pē. ſm Abb. in rubrica. ſ. de conſuetu. ¶ Et propterea dicebat no. Bal. in. l. conſtitutionis. C. ō bo. que lib. q̄ ſi patri danti dotem maritus promiſit reſti tuere ipſam in oēm caſum reſtituende dotis de iure cōi: q̄ adueniente caſu mortua vxore remanentibus filijs ſeruabi

tur opinio

---

i. preuidentia.

Leges a canoniſtis allegant ꝛ econtra.

Canoniſta ꝙſulat legiſtā in materia lega li ꝛ econtra.

Bon⁹ iuriſta.

De legato librorum.

Recuſatio aſſeſſoris. Aſſeſſor groſſi ingenij

2. ꝓuidentia tia.

Leges regni allegan tur.

Appel. iuris i regno i telligitur ō regio.

i. illatio.

tur opinio Mar. de cõsuetudine approbata: in l. dos a patre. C. solu. ma. Iz in cõtrarium sit rigor iuris de subtilitate illius. vt no. Bal. in. l. illam. C. de colla. per glo. ⁊ Bald. ⁊ lati⁹ p Bar. in. l. post dotẽ. ff. so. ma. vbi vide Alex. xviij. co. ¶ Hinc etiã dicebat idẽ Bal. in. l. vnica. xij. co. ver. sed dubitaꝟ. C. de cõfes. q fi accusator extrabẽtis bladũ ĩ fi. libelli adiecit quare peto ipsum cõdẽnari ꝑm formã iuris cõis: Iz iure cõi vetitũ nõ sit bladũ extrahi: nihilomin⁹ libellus sustẽtabiꝟ ex forma iuris municipalis vincẽtis ipm ius eõ mune q̃ dicta cõmemorat Lodo. ro. in repeti. rub. ff. de arbi. in. vj. col. ver. xv. pone. ⁊ And. fic. in. c. j. iij. co. ver. ij. allego. s. de constitu. ⁊ in. d. c. licet. de pb. ix. co. ⁊ Jas. in. l. oẽs ppli. ff. de iusti. ⁊ iu. in prin. ⁊ in repeti. iij. colũ. ¶ Existis dicebat bal. in. c. j. ℌ. sne quoq; in fi. de pace constantie. q fi cã est cõmissa ꝑm leges ⁊ cõsuetudines terrarũ terminãda potius Iz terminari ꝑm bonas cõsuetudines: q̃ ꝑm leges. Judex enĩ iudicãs cõtra cõsuetudinẽ facit litẽ suã. vt no. in auꝟ. iubem⁹. C. de iudi. facit glo. in. c. romana. de cle. in verbo. videas Jaso. in. l. oẽs ppli. iij. col. ff. de iu. ⁊ iur. ⁊ in. ℌ. sed quotiẽs. de iu. nat. insti. ¶ Idẽ si cõmittatur vel compromittatur cã terminanda de iure. nam Iz terminari p cõsuetudines q̃ habenꝟ vt iura cõia: ⁊ derogãt iuri cõi vniuersali. ꝑm Bal. in. l. illa institutio. ff. de here. inst. Ant. in. c. quintauallis. fi. co. s. de iureiur. Abb. in rub. s. de consue. ⁊ in. c. cumana. col. añpe. s. de elec. ⁊ in. c. j. vt lit. pẽ. ⁊ in c. cũ veniſſet. j. co. s. de eo q mit. in pos. cã. rei ser. ⁊ not. in. c. ius gñale. j. di. Lodo. in. l. post dotẽ. xij. co. ver. ij. dubitaꝟ. qd si stipulatio. ff. so. ma. ⁊ ibi Alex. xxij. co. ⁊ Lodo. cõsil. cclj. ici. charissime. pau. de ca. in. l. ius plurib⁹. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. l. ꝓscriptiõe. C. si cõtra ius vel vti. pu. ⁊ ibi late Jas. in. iij. col. quem videas. ⁊ in. d. l. oẽs populi. j. col. ⁊ ij. lati⁹ in repeti. iij. co. vbi multa similia cumulauit. per q̃ reprobat dictũ bal. in. l. quicũq;. C. de ser. fugi. iij. co. ver. sed pone statuto cauetur q frater q̃ videas per te. vide Abb. in c. licet. de proba. ij. no. ⁊ ibi Andreã fic. col. ix. ⁊ Felynũ ibi dẽ in. j. co. ad fi. ⁊ in. c. j. de spõ. in prin. ⁊ Jacobi. in tractatu de homagio. in ver. de roydis. co. ix. Addo bonũ tex. in. l. missi opinatores. C. de exactoribus trib. lib. x. in ver. consuetudine seruata. ⁊ ibi not. Barto. cõsuetudinem regionum esse seruandam circa tributa exigenda. Ex quo infert ibi Andreas de barulo. ⁊ sequitur Jo. de pla. quia si alicui est commissa exactio debitorum fiscaliũ cum omni coactiõe: quã viderit expedire: ⁊ in loco sit cõsuetudo q debitores possint carcerari: licet de iure carcerari nequeant. l. nemo. eo. titu. tñ vigore talis cõsuetudinis poterũt carcerari. [a] qr commissio semper intelligiꝟ salua consuetudine vt ibi. et eius transgressor punitꝟ. vt. l. fi. in fi. C. de cano. lar. ti. lib. x. cuius dictũ Bal. dicit esse no. in. l. j. C. si propter publi. pẽ. fi. est bonus tex. in. l. j. C. de peti. bo. sublatis. li. x. ⁊ in. l. pe. nul. de iure fis. eo. li. ⁊ in auꝟ. de mã. prin. ℌ. coges. colla. iij. facit tex. in. l. si publicianus. ℌ. in oib⁹. ff. de publ. ⁊ in. l. j. C. ne noua vecti. impo. ⁊ multa alia q̃ cumulat Jo. de pla. in. d. l. missi. iij. co. in. ij. no. q̃ videas. ¶ Ex istis inferꝟ ad vnũ valde singulare ⁊ quotidianũ. rex ꝯcedit alicui flumẽ vt potest p. l. sacra. ℌ. sciendũ. ff. de rerũ diui. iste donatarius põt colligere † passagium ibi cõsuetũ colligi. qr solo coberet. ⁊ qr cõsuetudo donãtis inspici Iz: ⁊ qr videꝟ pleno iure tam cõi cõsuetudinario esse cõcessum. ita dicit Bal. in rub. ff. de rerũ diui. co. v. ver. sed hic q̃riꝟ. Merito ergo deficiẽte † iure canonico: recurrendũ erit ad iura ⁊ ꝯsuetudines [b] regni nõ autez ad iura imperator vel iurisc̃onsultor. hoc tenuit ⁊ firmauit egregius doctor Gũdisaluus de villadiego olim collegialis in dicto collegio salmãticẽsi postea epus oueten sis ⁊ auditor rote sua elegãti. repeti. c. cõstitutus. ō restitu: in inte. charta. vij. ver. ego aũt. ⁊ videꝟ tex. ꝑm vnũ intellectum in. c. ad nostrã. s. de proba.

Idẽ videtur mihi dicendũ

q̃ sicut stante in aliquo dubio p iura ciuilia recurritur ad ius canonicũ: vt ptz ex iurib⁹. s. alleg. ⁊ firmãt Ant. ⁊ Ab. in. c. licet. ō fo. cõpe. co. vj. quos alij moderniores sequunꝟ. Sic deficiẽte iure regni potius recurratur ad ius canonicũ: q̃ ad ciuile imperatorũ vel iurisc̃onsultorũ. qr vt not. dicit Bal. in. l. ij. C. quẽ admo. testa. aper. in dubio potius est seruãdũ † ius canonicũ q̃ ciuile: qr ius canonicũ inheret iuri diuino: ⁊ sub lege diuina sunt oẽs populi ⁊ natiões inferiores. talb⁹ in. l. iij. ti. v. de la guarda de las cosas de la glia lib. j. fo. ll. in ꝑte. acuerdẽ. sed ius ĩperatoris nõ viget vbiq; locorũ: ⁊ maxie in curia regis vbi ius ciuile nõ allegatur p autoritate Iz solũ p ratiõe. vt signãter dixit idẽ bal. in. c. j. in. ℌ. iniuria. v. col. als. ℌ. furtũ. de pace iura. fir. li. feu. quẽ refert ⁊ sequiꝟ ¶ Paris de puteo in tractatu findicat⁹. ĩ parte testis. c. ij. de incipiente fui interrogatus. in fin. Idem vult Bal. post butrica. in. l. nemo. in prin. C. de senten. vbi dicit 17 q † francigene seruãt rationẽ legis nõ qr lex hoc dicat nã leges nõ allegãt Iz qr rõ sic vult. lex tũ regni regis alphonsi in alcala tit. xxviij. l. j. q̃ reperitur in noua cõpillatione. li. j. ti. iij. l. iij. aliter disponit. dicit enĩ q deficiẽte iure regni: vel si de eius intellectu dubiteꝟ: recurrat ad regem: vt nouam edat legez: vel antiquã interpretetꝟ: nõ autẽ iudicet p leges consultorũ vel imperator: q̃ q̃ ea in studijs legi p- 18 mittat. ¶ Sunt enim quidẽ reges ⁊ potestates q † nõ subsunt imperatori inter quos ꝯnumerãtur reges nostri christianissimi: qui nullũ in tẽporalibus superiorez cognoscũt vt dicit glo. no. in. c. adrianus. el. ij. lxij. di. ⁊ in. c. ⁊ si necesse j. eo. ⁊ glo. in. c. j. in princi. de pace tenen. in feu. traditur in c. per venerabilẽ. s. qui fil. sint legi. ⁊ in prealleg. c. ⁊ si necesse loquitur de rege legionis ⁊ Jo. an. in speculo. titu. de to. in fi. vbi agit de tutore vel curatore regi legionẽsi dãdo. Nõ obstat tex. in. l. ij. ℌ. ⁊ qr. ff. de orig. iur. ⁊ in. l. relegatorũ ℌ. interdicere. ff. de interdic. ⁊ relega. ⁊ tex. in. l. noie dñi. ℌ. iubemus. C. de offi. prefec. pre. affri. ⁊ in. c. volumus. xj. q. j. 19 vbi videꝟ probari q † hispania olim fuerat subiecta imperatori: qr ad illa iura responderi potest: vt respondet Old. cõsil. lxix. vbi inter alia dicit hispanos olim cõstituisse: qõ quicũq; allegaret leges imperatoris in iudicio: capite puniretꝟ. Idẽ vincẽ. ⁊ Jo. an. in. c. super specu. de magistris. in prin. Ex eadẽ causa vt credit tpe regis steph. expulse sunt leges romane a regno. edicto ẽt regio ꝓhibitũ est ne quis libros retineret: vt refert ¶ Polichrates. li. viij. c. xxij. in fin. Imperator aũt in his nostris regnis ideo nullã bñt iurisditionẽ vel superioritatẽ: qr reges nostri eorumq; predecessores: cum nõ subessent imperatori: eruerũt terram a fauci bus inimicorum. vt dicit gloss. in allega. C. adrianus. ⁊. i. p̃ita. ti. v. l. xviij. ⁊ lib. j. ord. ti. iij. l. xix. de q̃. j. constituerunt 20 etiam hispani q † notarius ab imperatore creat⁹ nõ posset cõficere instrumenta in his regnis: alsipso iure fieret exul a regno: ⁊ eius bona confiscarentur. ita disponit lex regni que reperitur in noua compillatione ordinationum. li. 21 j. ti. ij. l. xxvj. qõ est satis rationabile ⁊ iuri cõsonũ. qr † notarius nõ põt cõficere instrumenta extra territorium eius qui eũ creauit Bar. in. l. apud procõsulem. ff. de manu. vin. etiã de cõsensu partiũ: qr non habet iurisditionẽ que possit prorogari: sed nudũ ministeriũ: qõ nõ est extensibile ad alias personas. vt voluit do. Abb. post alios in. c. cũ. p. tabellio. fi. co. s. de fide instru. Anto. ⁊ alij in. d. c. per venerabilẽ. dominicus in. c. romana. ℌ. nec clericos. de fo. cõpe. li. vj. Bal. i. l. repetita. C. de epi. ⁊ cle. Sal. in. l. j. C. de emã. libe. Jo. de pla. in. l. duum viri in fi. C. de decu. lib. x. de quo latius per Abb. in. c. sicut. s. ne cleri. vel mo. ⁊ ibi Antoñ. bostien. in summa. eo. ti. quem refert ⁊ sequitur Jo. fab. in l. sciendũ. C. de dona. idem spe. de fide instrumen. ℌ. restat. ver. ⁊ nota. ⁊ ideo notarius regni non põt cõficere instrumentum in causis spiritualibus: nec apl̃icus in causis tẽporalibus ꝑm Jo. fa. vbi. s. de quo per Anto. in. c. per venerabilẽ. qui filij. sint leg. per Bal. in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. ⁊ in. c. cũ. p. tabellio. C. de fide instru. vide bonaz legẽ regni. li. ij. ordina. ti. xvij. l. viij. quã tene meti. ¶ Unũ 22 tñ nõ omitto q † notarius apl̃icus põt in regno sicilie de tẽporalib⁹ cõficere instrumẽtũ qr est feudũ ecclesie ꝑm Lucam de pena. in. l. fi. col. antepe. C. loca. predi. ciui. vel fisca. li. xj. ⁊ per hoc limitantur predicta. Fateor tamen q fi no- 23 tarius † creatus ab imperatore conficeret instrumentum in eius imperio: qõ adduceretur ad partes istas: integrã fidem faceret iuxta nota. in. d. c. cum. p. tabellio. ⁊ per spec. titu. de instru. edi. ℌ. restat. ver. sed quid. de quo meminit. Jo. fa. in. l. si qua per calũniam. C. de epi. et cleri. ⁊ cardi. in in cle. j. de procura. q. iij. Saly. in. d. l. j. C. de emanci. libero. Adde Bar. hoc idem tenentẽ in. l. cũctos populos. q. vij. principali. C. de sum. tri. in. l. j. ff. de offic. proconsu. ⁊ leg. ⁊ in. l. nec ei. ff. de adop. Joan. and. in. c. romana. de appel. rota. decisio. ccxciij. incipit instrumẽta. ¶ Ex quo inferꝟ q si lex regni dictet q instrumenta vbi est preceptũ guarẽtigie mandentur executioni: viso instrumẽto: ⁊ citatiõe nõ premissa: habet locum in instrumentis factis extra regnũ vel territoriuz: qr procedere ordine pretermisso: est quidã ordo irregularis: nam ordo est nõ seruare ordinem in talibus: sed quantum ad ordinem: inspicimus locũ iudicij: siue loquamur de ordine ꝓcessus: siue de ordine executiõis. vt. l. ij. C. quemadmo. test. ape. ⁊ d. l. missi opinatores. C. de

a Adde plura similia q̃ cumulauit Jas. in. l. vt liberis. C. de colla. cõ. 2. ⁊ in. l. certi cõditio. ℌ. finũ mos. ff. si cer. pe. cõ. j. p georgium natã ĩ. c. q̃ pactis quis pactũ. ō pac. lib. vj. cõ. 37. p didacũ ō segura in rep. l. j. ℌ. fi. ff. de libe. ⁊ posth. fo. 2. cõ. ꝙse. q oẽs d oct. plura describũt ĩ hoc p posito ꝙz. q̃ q̃libz dispõ; recipit interꝓtatione ⁊ supplementũ a cõsuetudie Iz si ea nõ fiat mẽtio. Jo. ber.

b Adde petr. Rauẽna. in suo alphabeto aureo. In allegationibus in materia cõsuetudinis ĩ col. v. v. õficiẽ. iure cañ. vbi ℌriũ tz imo. q in bispania iudex eccl'iastic⁹ cus deficiẽte iure cano. dz potius iudicare ꝑm leges ĩpiales q̃ ꝑm leges regni. q solũ ad hoc mouek p gl. i. c. ꝙsuetudo. j. dis. q̃ videri meo non vr get. p sua sentẽtia Joan. Ber.

a ꝓidẽti. Deficiẽte iure regni recurrit ad canões nõ ad leges.

Lex regni

c Addoias. in l. cũctos populos. i prima lec. cõ. z. C. de sacrosan. ec. segura in repe. l. ĩpatoꝛ. ℌ. 2. ad treb. vbi videbis de bis q̃ nõ sunt ĩpatori ⁊ qd ō dñio venetorum. Jo. ber.

1. illatio. Cõtra allegãtẽ leges imperatoris.

2. illatio. De notario ĩpatoris Lex regni.

Lex regni.

Lex regni.

Lex regni.

exacto.tri.li.x.facit qõ no.Bar.in.l.a diuo pio.§.rome.ff. de re iudi.ista sunt notãda ỹba.Bal.in.l.iỹ.co.ỹs.iỹ. iuxta ne filius p pa.qõ no.p.l.regni.ordinationis tolleti.xlvj.q̃ incipit muchas vezes.ꝛ reperiť in noua cõpilatione li.iỹ. ti.viỹ.l.v.quam ampliabis p p̃dicta:ꝛ ita alias practicaui in quodã instrumento rome cõfecto:qõ mandaui executio ni vigore legis predicte in bis partibus. Adde ꝙ si notarius huius regni faciat instrumentum extra regnum inter regnicolas super rebus in regno sitis.valebit vt notanter decidit ¶Dau.de cast.in.l.fina.C.de tempo.in inte.resti.qui dicit se consuluisse.de quo etiam per Lucã de penna.in.l. duũ virũ.col.j.in fi.cũ sequentibus.C.de decurio. lib.x. vbi late ꝛ singulariter differit an ꝛ quõ notarius regis potest extra regnũ instrumentum conficere vide bonum tex.ꝛ ibi Bar.in.l.apud consulem.ff.de manu.vin.Bal.in.l.generaliter.C.de tabula.li.x.co.viỹ.ꝛ in.l.vna.C.de confes. quẽ allegat Ale.in.l.a diuo pio.§.sentẽtiam.co.iỹ.v.ỹ.limita.ff.de re iudic.vide ancha.in.c.j.de cõsti.co.cix.ver.iuxta

1.p̃rogatiua Reges hispanie hãt iuspatronatus i eccl̃ys cathedralibus.

24 p̃dicta quero. ¶Ex hac causa: qꝛ a faucibus† inimicorũ regna emerant: reges hispanie habent iuspatronat⁹ in eccl̃ys cathedralibus:ꝛ voluit Bal.§. in prohemio.§. rex pacificus.iỹ.colum.in.c.quanto.in fin.s̃.de iudic.refert ꝛ sequitur paris de puteo.in suo tractatu sindicatus.charta xxviỹ.fin.co.in princ.est lex regni que hoc dicit quã edidit rex henricus quartus in occasia.ꝛ repetunt serenissimi reges nostri in curỹs de madrigal anno.mcccclxxvj.reperitur in noua compilatione ordinationum.li.j.ti.iỹ.l.xix.quã rogo videas.audio ꝙ reges hispanie hoc habent in privilegio speciali rom̃. ponti. quia tempore quo ipsi reges ecclesias regnorũ suorũ fundauerũt ꝛ dotauerũt: hoc sibi specialiter reseruarunt qõ licite potuerũt.vt.ca. nobis ꝛ ibi Henricus de iurepa.ꝛ.c.preterea.co. ti. ꝛ.c. eleuteri⁹. xviỹ.q.ỹ. Ad cuius confirmationẽ facit illud qõ olim legimus esse factũ.moyses em̃ hebreorũ dux cõstituit sacerdotem aaron fratrem suum.exodi.xxviỹ.iudas machabeorũ dux eligit sacerdotes:qui purgarẽt sancta.j. machabeor. iiỹ.istud teneo qcqd dixerint archi.ꝛ alexãdri.in.c. si ipe-

25 rũ.x.di. ¶Hinc est ꝙ† mortuo prelato cathedralis eccle

2.prerogatiua. Mors prelati nũciãda est regi hispanie.

sie nõ est procedẽdũ ad electionẽ: nisi prius mors reg inuncietur. ¶Prelatus aũt electus cõfirmatus ꝛ consecratus: nõ debet administrare donec personaliter regi faciat reuerentiã.vt.d.l.xviỹ. Idem statuit rex alphonsus in curỹs de alcala.l.fi.que hodie reperitur in noua cõpilatione ordinationum.lib.j.titu.iỹ.l.iỹ.ꝛ xix.de hac consuetudine loquitur text.ꝛ ibi doctores in capitu. cum longe.ꝛ in plectis. lxiỹ.di.ꝛ in.c.abbates.xviỹ.q.ỹ.ꝛ p cõpostellanũ.i.c.quod sicut.de elec.co.antepe.ver.principi p̃sentari.cuius memi-

Lex regni.

nit Henricus.in.c.nobis.de iurepa.co.pe. Et si forsan tpe mortis prelati rex fuerit absens a regno ex cã peregrinationis vel alias:tunc mors prelati nũciari debet vicẽ ipius regis gerenti eiusq̃ consensus requirendus est. istud est mirabile dictum archi.in.c.reatina ecclesia. lxiỹ.di. qõ refert ꝛ sequitur ¶Dau.de liazaris in sua eleganti repe. d.c. nobis.de iurepa.Bal.in.c.cũ consuetudinis.s̃. de ꝛsue.ange.in.l.adoptio.ỹ.co.in fi.ff.de adop.Andreas sicu.in.ca. p.ꝛ.g.de offi.dele.xl.co.ꝛ in.c.qõ translationẽ.xviỹ. colũ. s̃. de offi.leg.ꝛ in.c.lꝫ ex suscepto.viỹ.colum.de fo. cõpeten.et vide Jaco.in tractatu feudoꝝ in parte vicariusq̃ ppetuus co.ỹ.qui pulchre loquitur ad hoc.bon⁹ ter.in.c.ex frequẽtibus.de institu.p̃m cõpostellanũ in preallega.c. qõ sicut. de elec. ¶Hec autem consuetudo non videtur cõtra ius. vt no.voluit Inno.in.c.qõ sicut.s̃.de elec.quem alij sequuntur ibi ꝛ presertim Abb.iỹ.co. hoc multũ cõmendas.ꝛ in c.j.pe.co.ꝛ in.c.cum terra.fi.co.ꝛ in.c. cũ inter vniuersas.j. colũ.in fi.co.tit.ꝛ in.c.fi.co.s̃.de consue. Ad hoc boñ. text. p̃m vnũ intellectũ in.d.c.cũ inter vniuersas.vbi lĩra in fi.dicit Mãdamus quaten⁹ inuocata spũssancti gratia psonã idoneã per electionẽ canonicã cõcorditer assumatis ad regimen capuana ecclesie consequenter ad audiẽtiã nostrã nũcios idoneos transmissuri:per quos a nobis vice regia postuletis assensum ꝛ apostolice confirmationis gratiã requiratis. ¶Ad idez ter.in.d.c.cũ terra.vbi litera ait. quo facto non prohibemus quin regis seu patriarche qui pro tẽpore fuerũt:requiratur assensus. ¶Ad idem tex.in.c.in notuit.eo.ti.in parte.faciebant ad id non modicuz cõcors capituli vigornensis electio:petitio populi:assensus principis:votũ suffraganeorum. ¶Ad idem text.in.d.c. q̃ sicut.eo.ti.quasi in principio ibi.cum in ea nihil attẽptatũ fuerit in preiudicium regie dignitatis:qꝛ nõ simplex nominatio sed solẽnis electio debet principi nũtiari. ¶Ad idẽ

ter.in.d.c.reatina.ꝛ in.c.lectis.ꝛ in.c.nobis.ꝛ in.c.principali.ꝛ in.c.cũ lõge.lxiỹ.di.facit tex.cũ gl.ĩ.c. de boc. de simo. Concluditur ergo vt.s̃. ¶Nec est mirandum de hoc cum

26 indubitatum sit q̃† iuspatronatus ex consuetudine acquiri possit.vt firmat Abb.post alios in rubrica.de iudi.ꝛ in cap. quanto.eod.titu. ¶Nec obstat decisio Joan. mona. archid. Joan.and.ꝛ aliorum. in.ca.ỹ.de preben.li. vi. dũ dicũt laycũ ex cõsuetudine etiã imemoriali non posse bñficia ecclesiastica cõferre:qm̃ non mediocris differẽtia est inter ius patronatus ꝛ collationẽ beneficiorũ:vt in predictis lo

27 cis habetur.† laycus enim est incapax iuris spũalis:ꝛ propterea cõsuetudo non põt ipsum facere capacem: vt in.c. inessana.ꝛ in.c.sacrosancta.s̃.decle.ꝛ.c.cãm. de prescri. Sz in iurepatronatus est quid tẽporale: ratione cuius consuetudo est efficax ad ipsum acquirendũ per laycos: vt dicũt docto.vbi.s̃. ¶Et inde est q̃ consuetudine introduci põt q̃ mortuo prelato rex habeat custodiã bonorũ episcopat⁹

28 p̃m spe.titu.ne sede vacante. Et subdit ibi fortius q̃† rex francie ex consuetudine confert prebẽdam in suo regno in eccl̃ys careteñ. vbi dicitur habere decanatum.non intelligas q̃ rex ibi habet decanatum:sed spe.de seipso dicit q̃ habebat ibi decanatum.rex etiã hispanie habet canonicatum in ecclesia legionensi. Immo generaliter super collatione beneficiorum in regno francie est facta cõcordia inter ipsum regem ꝛ papam sixtum.quã ego vidi ꝛ habeo. Et ita hodie rex francie ex priuilegio potius q̃ ex consuetudine dicitur beneficia ꝛ prebẽdas in suo regno cõferre. vt etiã legimus de imperatore qui similiter ex priuilegio in qualibet ecclesia alemanie potest facere vnum recipi.vt refert spe.ti.de preben.§.restat.ꝛ ti.de legato.§.nũc tractemus.ver. sed nunquid legatus.ꝛ ibi Jo.and. in additio.ꝛ Albe.in.l.bene a zenone.co.iỹ.C.de quadri.prescript.qui pulchre loquitur.vide eũ rogo. ¶Vtinam reges nostri haberent hoc priuilegium conferendi prebendas: dignitates:ꝛ beneficia ecclesiastica in suis regnis. melius enim consuleretur ecclesiis de personis ad earum regimen necessariis:ꝛ euitaretur grande incommodũ. qõ ex pecuniaruz delatione ad curiam ro. bis regnis quotidie euenit.ꝛ multa alia incõmoda de quib⁹ in.d.l.regni.li.j.ord.ti. iỹ.l. xix. ꝛ sequerentur multa commoda de quibus ibi. ¶Cessante aũt priuilegio hec non potuisset rex etiam si cõsuetudo immemorialis adesset.vt apparet ex p̃dictis.ꝛ videt de mente archi.in.c.nos si incompetẽter.iỹ.q.viỹ.vbi arguit cõtra reges conferẽtes ecclesiastica beneficia. bene tamẽ valebit consuetudo quo ad iuspatronatus ꝛ presentationem ecclesiarum ꝛ vt mors prelatorum nuncietur regi: vt.s̃. dictum est. ¶Potuit autem induci hec consuetudo propter bonum ipsarum ecclesiarum ꝛ etiam propter interesse ipsius regis:vt admoneat electores ad eligendũ aliquẽ bonũ virꝝ qui defendat ecclesiam ab oppressione aliorũ: ꝛ sit princi-

29 pi fidelis. Interest† em̃ principis vt nõ eligatur aliquis si bi suspectus q̃ possit reuelare secreta sui regni.arg.l.omne delictum.§.exploratores.ff.de re mili.vt dicit Inno.in.d. c.qõ sicut.in ver.reuelatio.in prin. Unde si rex electum in prelatum ex causa predicta haberet suspectuz:potest obꝝ cere hoc contra electionem. quo probato retractabitur electio. vt nota.volunt. Innocen. in capitulo super his j.de accusationi. Et genecellinus in extrauaganti. Joan. xxiỹ. que incipit execrabilis. in verbo diuersorum rerũ regnoꝝ.refert Joã.de silua.in tractatu de bñficio.parte ỹ.q.fi.co.pe.ꝛ fi.qõ dictũ innocẽtij i.d.c.sup.refert ꝛ sequ⁹ tur ꝛ multũ commendat Abb.in.d.c.j.fi.co.s̃.de elec.ꝛ in d.c.qõ sicut.iỹ.co.ꝛ in.c.cũ terra.ỹ.co.ꝛ in.ca.ex parte.a.de resti.v.colũ.inferẽs ex hoc qõ satis eque poterit princeps non admittere promissum per papam si potest probabiliter ostẽdere illum sibi forte suspectũ. Et q̃uis ille non dicat hoc idem voluit Host.in summa.ti.de elect.§. quis possit eligere.col.j.ver.sed ꝛ electione facta dicens q̃ si prelatus a p̃ncipe seculari tẽporalia retineat:ꝛ suspect⁹ est: vl̃ infidelis merito audietur:sicut in illustris regis anglorũ primilegio cõtinet qõ cõprobatur.s̃.de iurepa.c. nobis fuit.§.j. idem videtur ꝛ si tẽporalia non teneat. arg.in vtroq̃.s̃. de iureiu.c.nimis.ꝛ.c.petitio.p̃m Host̃.vbi.s̃. Idem voluit Joã.and.in.d.c.nobis.iỹ.col.in verbo honesti⁹. vbi dicit cautum esse facta electione requirere principis cõsensum: de elec.sacrosancto.ne excipiat contra ipsum ante cõfirmationem vel consecrationem:vt.j.de accusa.super his. puta qꝛ diceret eum suum inimicum capitalẽ vnde talem in terra sua nõ sustineret:vt.d.c.petitio.ꝛ est iusta causa ℔ Vincentium ibi.quem refert ꝛ sequitur Jo.an. Idem sequitur dominicus

Rex frãcie confert beneficia.

Jus patronatus ex cõsuetudine acquirit.

dominicus in.c.in nouo.xxj.di.prope finem.⁊ in.c.vt circa. ℌ.edicto.vj.co.ver.vnū tñ notabile verbū de electione.libr. vj.dicens.q̄ princeps opponēs cōfirmādo in ep̄m qō habet eum suspectum de suspitione:reuelatione vel tractatu. ⁊ hanc suspitionem cōcepit vel rōne patrie de qua est oriūdus:vel parētū a quibus originē traxit:qui semper fuerūt inimici capitales excipientis:⁊ predecessorum suorum:audiendus ⁊ admittendus est:pro quo dicto facit ꝑm eū glo. j.in.c.nulla.lxij.di.verficulo.item q̄ laycus potest excipere contra electum ⁊ dicere q̄ eo inuito:nō est dādus ep̄s:vt.c. adrianus.⁊.c.si forte.lxiij.di.que iura,hoc probant ⁊ est bene notādum ⁊ quotidie principes hoc practicāt ꝑm dominicum.vbi.ſ.de quo vide Felyn.in.capi. super bis.iij.col. de accusa. vbi ista dicta commemorat ¶ Ex quo datur magna ampliatio ad predicta vt non solum principes: ve
30 rumetiam alij layci † admittant ad opponendū contra electū si sua interest vt dixi notabiliter in.c.i. illa prepositorū j.de accusa.in meis recollectis.vbi videas.ratio predictorū pōt esse:q̄ multotiens principes ⁊ alij magnates cōcāt secreta sua cū ep̄is loci vt sētit glo.in.c. reprehēsibile.xxiij. q.vij.⁊ in.c.cū parati.ſ.de appel.gl.ij.facit.ca.per venerabilē.ſ.qui filij sint leg. Ad predicta vide allegatā legem regni.li.j.ordinationū.ti.iij.l.xix.de bis amplius non insisto q̄ nō est pñtis speculationis. scripsi alās late in.c.j. de rerū permutatio.in meis recollectis vbi videas.an autem et q̄ rex pōt bñficia ꝓferre.v be notabiliter p Jo.de silua.i tractatu de benefi.parte ij.q.fi.

Lex regni

Rubrica.

¶ Diuortio facto dos repeti solet.

2 Arre proprie appellantur idest pignus vt matrimonium sequatur.

3 Stipulatio penalis reprobatur in matrimonijs nisi maritus sub pena ꝑmittat habitare in certo loco cū vxore sua.

4 ℙater si teneatur in carceribus ⁊ filius eius se obligauit vt teneatur in carcere donec pater soluerit an valebit talis cōuentio.

Pria cōtinuatio.

Tantequam veniamad tertū vt aliorū morē obseruē:⁊ b antiquorū institutis nō discedā: cōtinuo istā rubricā ad precedētē. Supra visum tst de matrimonijs et de impedimentis ⁊ diuortijs eorū sed q̄ post.diuortiū sequūt dotis ⁊ donationis restitutio vel amissio:idcirco post tractatū de diuortijs:sequitur hec rubrica de donationibus inter virū ⁊ vxorem.⁊ de dote post diuortium restituēda. Jta cōtinuat Goffredus in summa huius tituli. ¶ Vel aliter ꝑm Hostien.in summa. Q̄m iudex qui de matrimoniali causa cognoscit:cognoscere habet de accessorijs: sicut de dona.inter vi.⁊ vxo.vtrū valeāt necne:⁊ de dotibus restituēdis. bñ est vt post tractatū de diuortijs videamus quid iuris: ¶ Dominus Abb.post card.aliter continuat. Supra visum est
1 de diuortijs:sed q̄ † diuortio facto:dos repeti solet:⁊ cōtēditur plerūq̄ de donatione facta ꝓstāte matrimonio:ideo post rubricā precedentē subijcit istā. Jn qua tractatur taz de donatione facta cōstāte matrimonio inter virū ⁊ vxorē: q̄ de dote post diuortiū restituēda: Cum hac cōtinuatione trāsit ꝓpositus alexādri.in pñti. Utraq̄ cōtinuatio est satis cōpetēs:ideo circa ipsā āplius nō insisto.

Scōa.

Tertia.

Jsta rubrica Duas cōtinet partes.ſ. de donationibus inter virū ⁊ vxorē. Jtem de dote post diuortiū restituēda. Solū de prima parum dicemus:vt ad declarationē et examinationē decretalis nostre veniam⁹: cū ea fuerit nostra principalis itētio De secūda vo pte nihil dicet.tū q̄ esset reuoluere totū titulum ff.solu.ma.sup quo multi moderniores scripserūt:tum etiā q̄ i hac materia reperio duos tractatus singulares copiosissimos baldi nouelli ⁊ ioānis cāpetij.quoz dictaꝝ vbi op⁹ fuerit nō subticebo nec etiā alioz q̄ eoz laborib⁹ vtar ne de furto valeā reprehēdi.

ℌ.i.

ℌ.ij. Arrarum datio qd sit uid ꝙrtitur

Quod ad primā igit partez premittēdū est q̄ cū inter aliquos de matrimonio cōtrahēdo tractatur:seu inter parētes vel ꝙsanguineos eorūz:(qō maxime fieri cōsueuit q̄ illi de quoz matrimonio agitur: nō sunt etatis legitime ad matrimoniū contrahēdū.vt.c.ex parte.ſ.de resti.spo.⁊ in.c.vno.de despon.impu,li.vi.(cōueniunt iter se de aliqua parua quātitate dāda ab eo p quē steterit quominus matrimoniū cōtrahat:ei qui vult matri
2 monium cōtrahere ⁊ ite ꝓprie † appellātur arre.i.pignus vt matrimoniū sequat.vt.l.arris.⁊.l.fi.C.de spō.⁊.ca.gemma mulier.eo.ti.tradit p gl.in.c.accedēs.ſ.de pcura.⁊ in.c.ex parte.ſ.de cōuer.cōiuga.⁊ quarta parti.ti.xj.l.j. Jtaq̄ iure canonico ciuili ⁊ regni hec arrarū datio seu ꝑmissio per
3 mittitur:q̄uis † stipulatio penalis reprobetur.vt traditur in iuribus.ſ.alleg.⁊ p Bar.in.l.titia.ff.de ver.obli.vbi ponūt.doc.rationē diuersitatis.quare magis permittit arrarum datio q̄ stipulatio penalis.dic vt ibi p eos.⁊ in.l.si ita stipulatus.ℌ.fi.ff.de ver.obli.vbi vide Franci.de aretio. et Abb.in.d.c.gemma.⁊ in.c.de illis.de cōditio.appo. Et de istis arris mihil amplius.q̄ non est materia nostra. Quāuis tñ stipulatio penalis non valeat super contractū matrimonij:vt.ſ.dictū est:valebit tñ si maritus ꝑmittat sub pena habitare certo loco cū vxore sua:vt notāter voluit Anto.in.c.j.qui ma.aceu.po.⁊ ibi alij doct.signāter Abb.sicu lus in prin.⁊ Bartholomeus de belenzinis in apostillis. qō tñ intelligūt nisi noua causa absentie superueniat.⁊ est de mēte Host.⁊ alioz in.d.c.j.⁊ sequit And.siculus in.c.ceterū.ij.co.de iura.calū.bñ facit tex.in.l.si quenerit.cū sequēti.ff.p socio.vbi societas pōt ex cā supueniēti dissoluiante tēpus.nec bis obstat si dicat q̄ habitare certo loco est seruitutis species vt ꝑbat in.l.titio centuz.ℌ.titio centuz.cl.ij. ff.de cōdi.⁊ demō.vnde nō videt valere pactū vel cōuētio: ⁊ cōsequēter nec stipulatio penalis: q̄ illud ꝓcedit nisi pactum fit appositū fauore certe pſone:vt. l. si quis litigauerit.eo.ti.vel nisi habeat ius in re: vt.d.ℌ.titio cētū.v.sed in defuncti.istud aūt pactū factū videt ad vtilitatez vxoris q̄ habet ius in marito:vt.c.j.de cōiugio seruoz,ergo ⁊c.ex q̄
4 bus inferē vnū notatu dignū:q̄ si † pater teneat in carceribus:vel saltē erat debitor in certa quātitate:⁊ filius se obligauit pro patre vt teneatur in carcere donec pater soluerit debitum liquidum:valebit talis conuentio cuz sit facta fauore certe persone.ſ.creditoris.ita cōsuluit ℙau.de castro cōsi.xlij.

Stipulatio penalis in mrimonio reꝓbatur.

1 ¶ Uxor raro donat marito.

2 Spōsalitia largitas.

3 Auarissimū est genus mulierum.

4 Amatores debēt suis amasijs donare nō ecōtra.

5 Spōsalitia largitas an possit reuocari ⁊ q̄n.

Cōtractus autē sponsalib⁹ de futuro seu p verba futuri tpis: multotiēs spōsus donat spōse.⁊ econtra spōsa spōso:qō raro accidit q̄ genus feminarū auarissimū est. Uñ si vxor donat viro: est ꝓtra naturā sexus.vt.l.si stipulata.ℌ.si vxor. ff. isto titulo. et.l. si ego.ff. ad velleia.⁊ preterea dicit glo.in.d.l.si stipulata.i ver.solenne q̄ maritus ꝑsepe donat vxori:vxor † vo raro donat marito.⁊ ideo cū id facit p magno reputat⁹ ⁊ quasi miraculose cū solēnitate celebratur donatio.ſ.pſonarū interuenientiū
2 ⁊ inde gaudētiuz. Hec donatio ꝓprie appellat spōsalitia largitas:seu donatio añ nuptias vel dotalitiū.aut.vt sponsalitia largitas.co.ir.aut.eo de cursum.C.de dona.añ nup. l.si a sponso.co.ti.⁊.d.l.si stipulata.ℌ.j.⁊.d.l.sed si ego.in fi. c.plerūq̄.ſ.co.iij. parti.ti.xi.l.ij. in fi.fo.l.ij.iij.ti.ij.l.iij.

ℌ.3. Sponsalitia largitas.

Quare femina raro donat viro.

¶ Et q̄uis illa rō cōiter assignet:quare spōsa raro donat
3 sez q̄ † auarissimū est gen⁹ feminarū: nō tñ placet Cyno ꝑm d.l.si a spōso.nā ꝑm eū idē est in maribus.vt.ff.de ꝓba.l.cū de debito.maxime cū donare sit pdere.ff.de dona.l.filiusfa.vñ q reddūt talē rōnē:videt habuisse odio mulieres:qō nō facit amator princeps.vt.C.de libe.ꝓte.l.maximū vitiū ⁊.C.q po.in pig.ba.l.assiduis.cuz alij plurib⁹. Uñ subdit Cy.q̄ rō est q̄ spōse debēt venerari a suis spōsis ⁊ nō eōs.⁊ ideo raro ipse donāt hmōi: q̄ potiꝰ in signū venerationis recipere debēt ꝓpter honestatē ipsarū mulierū: qbus oēs sum⁹ vel saltē esse debem⁹ debitores et affecti. iurta no.in.
4 d.l.assiduis.† amatores eñ debēt suis amasijs donare nō eōs vt dicit Cyn.in.l.vna.C.de mulie.q̄ proprijs ser.se iure. Assignari pōt ⁊ alia rō spālis in vxore donāte viro q̄n on teneat q̄ ꝑsumit decepta suasionib⁹ viri. ita dicit Bal.i.l. j.⁊ si.C.de dona.añ nup. idē ecōtra dici pōt i viro respectu vxoris vt ꝑsumat deceptus fraude ⁊ ꝑsuasionibus vxoris: q̄n vt dicit Seneca in.v.tragedia. Jnstituit ois fraude femineas dolus.iurta illud adā sampsonē ⁊ salomonē mulier decepit ⁊c. ¶ Jsta aūt donatio vel dotalitiū seu spōsalitia largitas facta inter spōsos:bñ valet ⁊ tenet: vt.l.inter eos. ⁊.l.cū hic statu.ℌ.si qs spōsam.ff.isto ti.cū multis alijs de qb⁹.ſ.⁊ lege.regni fo.generosoz.li.iij.ti.j.l.ij.vbi videas. antiquā ꝙsuetudinē huius donationis. Ad idē fo. ll. li.iij

Quare femina raro donat viro.

Lex regni

Lex regni

Utrum aliquo casu revocet spōsalitia largitas & qdō illa fiet.

ti.xŋ.l.iŋ.ver. et si añ. ¶ Et qdē si fiat ex mera liberalitate donantis: hoc exp̄sso q̄ nullo casu ad donātē reuertat: tunc donatio ista nullo casu reuocat siue interueniat oscul̄ siue nō siue steterit p recipiētē siue p̄ casum. vt.l.j.in p̄n. ff. de dona. & ī.l.si mr̄. C. de dona. añ nup. q̄ sic dz itelligi p̄m Saly. in.l.cū veterū. C.e.ti. quē refert & seq̄t Ang. de are. ī. Ş. est et aliud. pe. co. insti. de dona. ¶ Si aūt donatio est simpl̄r facta nihil alio dicto: oli p̄sumebat facta ex mera liberalita/
5 vt.l.ŋ. C. de dona. añ nup. l.si filio. & l.si tibi. e. ti. neq; † vllo casu reuocabat vt ibi. hodie ꝺo p̄sumit̄ fieri ob cām futuri mr̄imoniŋ. vt. d. l. cū veterū. & ibi gl. et ī. d. l. j. ī. fi. ff. de dona. & iiŋ. pti. ti. xj. l. iŋ.

Lex regni.

Ampliatio

¶ Qō itellige nō solū de donatis p spōsos: sed etiam p eoz parētes & consanguineos seu alios p ipsis sponsis. Nā etiam in taliter donatis per eos ineſt cō ditio matrimoniŋ: vt voluit gloss. Cyn. et aliī in d. l. cum veterum. fic ampliantes illam. ¶ Unde si matrimonium nō sequatur fine culpa tamen donantis: quia per eam non stetit quo minus contraberetur votum qō donauit recuperat per condictionem fine causa: vel retinet si adhuc non tradiderat. Et hec faciunt ad dubium de donatio. sponse que intrauit religionem an consequatur donata a sponso. Secuꝰ si culpa ipsius donatoris: nam tunc perdit quod donauit et si aliquid recepit: restituit. vt in iuribus proxime allega. Sed si steterit per vtrunq;: et simul in eadem voluntate cō currant: vt puta dicit sponsa nō placet ꝫtrabere tecum: dicit spōsus tu es ducta bono cōsilio: q; si placeret tibi: non placeret mihi tecum cōtrabere: tunc locus est repetitioni & vterq; repetit q̄ donauit. arg. l. si diuersa. C. de transac. vt magis ispiciat q̄ nocet donatario q̄ q̄ pdest. vt. ff. ō cōdi. & demō. l. cū ita dat. ŋ. rñ. Ita tenēt Ja. de are. Cy. Saly. et alīi ī. d. l. cū veterū. Secus tñ est p̄m eos si nō cōcurrūt ī ea dē volūtate: sed succesſiue q; modo stetit p vnū postea per aliū. Nā tūc vltima mora nocet. ar. l. illud. ff. de peri. & commo. rei ven. & ff. so. l. mora. de hoc tñ vltimo dubitat Sa. q; nō videt q̄ primus possit morā purgare, cū executio videatur statī facta a lege q̄ cōcessit donatori rei vendicationez vt. d. l. cū veterū. Et hoc credit. verius Ang. de are. in. d. Ş. est & aliud. ſi. co. ar. l. si is qui. de leg. ŋ. et eoz q̄ notāt Bart. Ange. & Jo. de imo. in. l. si insulā. ff. de ver. obli. ¶ Predicta tñ itellige cū distinctione oscul̄: de qua. j. subŋciā: vt est glo. in. d. l. j. Ş. fi. ff. de dona. & tenet Ang. in. d. Ş. est & aliud. in fi. q̄uis cōtrariū teneat Cy. ī. d. l. cum veterum. in. iiŋ. q.

Nā stetit p casū q̄ non fuit secutuz mr̄imoniuz

¶ Si aūt p casum matrimoniū non fuerit cōtractū: vt puta p mortē alteriꝰ sponsi vel vtriusq; vel ꝓpter cōsāguinitem seu affinitatez: vel alīs. siquidē spōsus fecit dictā donationē: et nō interuenit oscul̄ tota donatio reuocat: et res donate redeūt ad spōsum: vel eiꝰ heredes. Si aūt oscul̄ ī teruenit. resoluitur donatio pro parte dimidia tm̄. i. medietas rerū donatarū remanet cum spōsa vel heredibus suis. alia ꝺo medietas redit ad sponsum vel ad suos heredes: vt d. l. si a sponso. C. de dona. añ nup. & iiŋ. parti. ti. xj. l. iŋ. & foro iūgo. lib. iŋ. ti. j. l. iiŋ. que incipit. si algun esposo. & foro legum. li. iŋ. ti. ŋ. l. v. aliter tñ olim erat dispositū p. l. regni foro generosoz. li. v. ti. j. l. iŋ. q̄ incipit estaes fazaña. Et propter ista fuit facta lex. lŋ. de thoro. cuius ꝫditioni ego regius ꝫfiliari? lz immeritissim? inter alios aderā. incipit qualquier sponsa. Ut comprehendat sponsam de p̄senti vel de futuro: vt p oscul̄ lucret medietatē rerū sibi a spōso donatarū etiā p̄ciosarū. vt ibi plenius ꝫtinet. Intelligeni si ipsa sciēs impedimentū ꝫtraxerit mr̄imoniū: ꝓpter qō mr̄imonium fuit separatū vel verius declaratū nullū: nā tunc nihil habebit ratione oscul̄ p p̄dicta & p. l. fi. Ş. si a socero. ff. ō bis que in frau. credi. & vide glo. in. l. si asponso. C. de dona. añ nup. & ter. ī. l. j. C. de ꝫdi. ob cau. et vide q̄ dicā. j. Ş. xxxvj. ad fin̄ versi. intellige. & Bal. in. c. innotuit. de elec. in fi. & v. practica. ti. xiiŋ. l. ij. Et intellige illud etiā si sponsa aliquid donauerit spōso: nā totū illud dz sibi restitui. & insup habebit medietatē rerū sibi donatarū a sponso si oscul̄ interuenit alīs totū restituet: vt voluit Cy. in. d. l. si a sponso. in fin. quo ad ea em̄ q̄ sponsa donat sponso: siue interueniat oscul̄um siue non: totum reuocat & reddit ad ipsam donātē vel eius heredes: vt. d. l. si a sponso. Nō diuersitatis inter vnū casum & aliuz pōt esse q; spōsa vtroq; casu. s. q̄ñ ipsa donat vel recipit donationē: q; dare oscul̄uz sponso non recipere & p ꝫñs grauat & verecundia afficit seu ruboze: q; quodam modo dedit gagium desiderati amplexus. sponsus ꝺo ipo oscul̄o reddit alacrioz seu letabundus. Uel alia pōt esse rō q̄ ꝓpter oscul̄ū dz qd mulieri abesse cū forte ꝓpter hoc facilius nō inueniet alterum virum eiusdē ꝫditionis. viro tñ nihil hoc nocet, ideo vtroq; casu fit interp̄tatio p muliere vt traditur in dictis iuribus.

1 Sponsalia p copulā trāseunt in mr̄imonium.

2 Uestes & alia ornamēta q̄ sponsus trāsmisit sponse mr̄imonio p verba de p̄nti secuta & copula carnali ꝫsummato efficiuntur ꝓprie ipsius vroris & suorum heredum.

3 Annulus & alia iocalia data vroi i domo sua an debeāt eē sua soluto matrimonio.

4 Annuli necessarij sunt ad contrahendum mr̄imonium.

Siquidē matrimoniū per

Ş. 4. Qñ secutuz est matrimonium.

v̄ba ō p̄nti fuerit secutū: tūc donatio ista añ nuptias seu spōsalia largitas ꝫfirmat: q; cū ob hāc cām. s. vt mr̄imonium ꝫbat: facta fuerit vt i supioribꝰ dictū est secuta cā: donatio est p̄fecta: vt. d. l. cū veterū. cū plibꝰ alīs illius ti. & ff. & C. de ꝫdi. ob cau. Nō tñ intelligas q̄ p̄ficit ista donatio ex spōsalibus de p̄nti postea secutis: ita vt res sic donate statī efficiant ꝓprie donatarij. Nā si spōsa cui facta fuit donatio desistit postq̄ ꝫcta fuerūt spōsalia p verba de p̄nti: añ tñ q̄ fuisset carnal̄r cognita: res sibi donate redeunt ad virū: ita sentit gl. no. in. l. si liberis. C. de don. añ nup. in prin. Si. gl. insti. de dona. Ş. est & aliud. in f. exequant. Nō tñ ego intelligerē cū distinctione oscul̄: de qua. s. ad verā ergo ꝫfirmationē & oīmodā validitatē dicte donationis opz q̄ mr̄imonium fuerit secutū & caruali copula ꝫsummatū. nā tunc q̄uis fuerit solutū: res mulieri donate remanent ipsius mulieris vel heredū suoz. vt. l. pe. in fi. isto ti. ff. & tradit in p̄dictis iuribus. & firmat Jo. de imo. in. l. pe. Ş. seruis. pe. col. v̄. si aūt. ff. so. ma. Jdē dispōnit lex regni. fo. ll. li. iŋ. ti. ŋ. l. iiŋ. q̄ dicit q̄ si spōsus (intellige de futuro) carnal̄r cognouit spōsaz: spōsa lucrat oia q̄ sponsus ei donauit in spōsalitiā largitatē siue ꝓpter nuptias & etiā arras sibi datas. Et sil̄r sponsus dz hr̄e q; q; sponsa sibi donauit. ita q̄uis alter eoꝝ moriat & sic mr̄imoniū fuerit solutū: non tenet alteri restituere qō recepit. Aduerte q̄ lz illa lex loquat in spōsis de futuro & sic cōiter intelligat p oēs: tñ ex quo interuenit copula carnalis: tūc spōsalia de futuro trāseūt in mr̄imonium de p̄nti. vt. c. is q. de spōsa. cū ꝫcoz. etiā si spōsalia essent cō-
1 tracta cū ꝫditione. nā p† copulā a ꝫditiōe recedit & trāseūt in mr̄imoniū. vt est tex. cū gl. & ibi no. Abb. in vlti. no. in. c. de illis. de ꝫdi. appo. & in. c. p tuas. e. ti. & ibi no. Abb. i. iŋ. no. etiā si spōsi essent minoris etatis: habiles tñ ad copulā. eodē mō spōsalia inter eos ꝫcta p verba de futuro p copulā carnalē trāseunt in mr̄imoniū de p̄nti & p̄ficiunt & ꝫsummant vt est bonus text. & ibi no. Abb. in. c. a nobis. s. de de spō. ī pu. & p eundē in. c. ꝫtinebat. e. ti. ŋ. co. in princ. Copula ergo carnalis in hoc casu facit spōsalia de futuro trāsire in mr̄imoniū de p̄nti. & p ꝫñs facit valere irreuocabil̄r donationē inter spōsos factā vt res sic donate efficiant ꝓprie donatarij. Jdē forsan dicēdū esset si spōsus spōsaz traduceret ad domuz suā etiā fine copula p ea q̄ dicent. j. C. lvij. v̄. sed q̄uis. Sed forte ꝓpter hec est p̄dita. l. ŋ. de thoro. q̄ requi- 52
rit carnalē copulam. vñ sola traductio nō sufficeret. ¶ Ue-
2 stes † ergo & alia ornamēta q̄ spōsus trāsmisit spōse: secuto postea mr̄imonio p verba de p̄nti & carnali copula ꝫsummato efficiunt ꝓprie ipsius vroris & suoz heredū. Nec p̄nt repeti a marito vel suis heredibꝰ. vt. d. l. cū te. vsq; ad. l. cū veterū. & l. si a sponso. C. de dona. añ nup. ita tenet & firmat Rich. malū. in. d. l. cū te. p̄m q̄ eū refert Bal. ibi. & in aut. ex testō. vj. col. ver. xŋ. C. de colla. tenet etiā ¶ Det. de vbal. in. l. pe. Ş. seruis. ff. so. ma. put eū refert Alexan. in. l. j. Ş. nec; castrēse. ff. de col. bo. ī apost. ¶ Et ex hec dicūt q̄ si añ q̄uis spōsa vadat ād domū spōsi. eo tpe quo nuptie debēt celebrari spōsus vadat ad domū sponse & eā subarrat: dādo ei duos vel tres annulos vel etiā in facie eccl̄ie cum debēt bñdici: tenet donatio: & spōsa dz hr̄e ꝓpriosistos annulos. hoc idez tenet Albe. de rosa. i. d. l. cū te. dicēs q̄ illa lex tollit dubiuz de quo sepe fuit interrogatꝰ vtrū † annul? & alia iocalia data vroi i domo sua: debeāt esse sua soluto mr̄imonio. quia dōm est p̄m eū q̄ fic p illā. l. & facit ad hoc tex. in. l. si donatores. Ş. j. ff. isto ti. vbi l̄ra dicit, Si spōsus alienū annulū mu-
3 neri misit: & post nuptias p eo suū dedit: gdā & nerua putāt fieri eū mulieris. q; tūc factā donationē ꝫfirmare vī: nō nuā ichoare: quā snīam verā eē ꝫcepi. Istud idē de annulis approbat Lod. ro. ꝫsi. clvj. j. co. v̄. sc̄da aūt dubitatio. incipit. in xp̄i &c. ista qō monet ad h̄: q; donatio facta p spōsuz spōse eoz q̄ necessaria sunt ad ꝫbēdū mr̄imoniū: valida est. vt. l. si qs p vroze. v̄. de ꝫbēdo mr̄imonio. & v̄. nr̄is oneribꝰ. ff. isto ti. Sz est ita q̄ isti ānuli † necessarij sunt p mr̄imonio
4 ꝫbēdo. vt pz ō ꝫsuetudīe hodierna lz nō ō iure cōi. vt no. l e. illud. s. de p̄sum. & i. c. femie. xxxv. q. v. igit donatio eoz vs.

Ornamenta date sponse efficiant sue.

De annulis

Hec tū

Spōsa donat osculuz spōso nō recipit.

§.5. Limitatio.

Hec tñ intellige sane qñ cõ/stat q̃ spõsus voluit simplr donare: vel qñ nũcius habuit mãdatũ vel cõmissionẽ vt donaret. nã tũc bñ vz donatio ⁊ res donate efficiunt spõse cui donate fuerũt. ⁊ nõ repetunt ab ea vt in iurib⁹. ff. allegatis signãter in. l. mater. C. de donа. añ nup. ⁊ tenet bal. in. d. auf. ex testõ. vj. colo. vſ. duodecimũ capitulum. C. de colla. ad idẽ bonus tex. i. l. cũ hic stat⁹ §. j. ff. so. ma. q̃ casu cũ de spõsi volũtate ꝫstat qõ voluit donare vestes vel ornamẽta spõse: nõ est faciẽda distinctio an sint pñciosa vel ne. qñ etiã in pñciosis valet donatio irrenocabiliter. l. qõ adipiscẽde. ⁊ l. nup. ff. isto ti. firmat Iudo. ro. ꝫsi ex lvi. ¶ Sec⁹ tamen esset quãdo cõstaret de intẽtiõe spõsi: q̃ voluit dare res solũ ad vsuz. Mã finito vsu per mortẽ vxoris vel alias solu. ma. remanẽt viri: ⁊ ad ipsum vel eius heredes dñt redire. vt. l. mortis sue cã. in fi. ff. isto ti. ⁊ l. in cõmodato. §. ficut. ff. cõm. ⁊ tradit in. l. extimate. ff. so mat. Et isti duo casus sunt plani ⁊ sine aliqua dubitatione.

1 ☞ Spõsus vel maritus ã i dubio pñsumit iocalia sponse donare vel solũ ad vsũ cõcedere.

2 Cõsuetudo est optima legũ interpres.

3 Jocalia q̃ a cõsanguineis viri mittũt vxori vel eĩ pñsumũt donari ratione cõsuetudinis.

4 Cõsuetudo in cõtractib⁹ attẽdit.

5 Cõtractus sepvr̃ fact⁹ ꝫ ꝫditionẽ pone ⁊ loci ꝫsuetudinẽ.

6 Legare põt marit⁹ vxori ornamenta que ad ei⁹ vsum comparuit.

7 Legatũ rei pprie nõ vz.

8 Donatio nũq̃ in dubio pñsumit.

9 In necessitatib⁹ nemo liberalis exitit.

10 Emphiteota cadit a iure emphiteotico ex nõ solutione pẽsiõis: ꝫ si postea simplr recipiat pẽsionẽ p tpe pterito non p hoc approbare vr̃ dñs ẽphiteotã qn eũ expellere possit

11 Renũtiatio iuris in dubio nõ pñsumit.

12 Mutuãs pecuniã noie alteri⁹ nõ vr̃ sibi illã donare.

13 Soluẽs crẽditori alicui⁹ nõ itelligit ipsi debitori donare.

14 Ornari ã debeat mulier sumptib⁹ viri.

§.6. An spõsus pñsumat donare vel cõmodare.

Sed q̃d si sumus i dubio: qr nõ põt ꝫstare vtrũ spõsus vel marit⁹ voluerũt donare: an solũ ad vsũ ꝫcedere ⁊ iste articulus q̃tidian⁹ ⁊ satis dubitabilis in quo videbimus tã de donatione vel cõcessiõe facta sponso spõse: quã a marito vxori: quia quãtũ ad pñsumẽdũ vtrũ fiãt aĩo donãdi vl nõ: ad paria iudicãt: ꝫ quo ad alia magna fit dr̃ia: vt apparebit ex infra dicẽdis. Doctores i hoc articulo fuerũt varĩ ⁊ ꝛrĩ quorũ opiniões referre nõ curo: qr videri poterũt p bar. ⁊ alios in. d. l. pe. §. seruis. ff. so. ma. p saly. in. l. ficut. C. isto ti. Et colligẽdo dicta doctor multis in locis sparsa omisso eor ordine. sic puto dicẽduz.

1. Regula Cõsuetudo seruanda est

¶ In primis qdẽ attẽdẽda ⁊ seruãda est cõsuetudo loci: vt expresse voluit bar. i. l. fi vt certo. §. interdũ. ff. cõmodati. ⁊ Saly. in. d. l. ficut in fi. C. isto ti. Añ si cõsuetudo legitime pscripta: ꝫ q̃ taliter ꝫcessa vel missa inter spõsos vel cõiuges videanť donata: illa sequẽda est. qr cõsuetudo est optima legũ interpres vt: l. fi de interptatione. ff. de legib⁹. ⁊ ca. cũ dilect⁹. §. de cõsuetudine. Illa ergo pñsumit spõsus vel maritus velle donare: q̃ donari cõsueuerũt pm morẽ ciuitatis. vt. l. j. §. offñ. ff. de tutelis ⁊ rõ. distr. quẽ textũ ad hoc multũ ꝫmẽdat bal. i. c. iurault. circa finẽ. §. de pba. ¶ Et ex hoc

2 ☞

3 vicebat idẽ bal. in. l. ĥ. post pncipiũ. C. de iure do. q̃ iocalia que mittunť a ꝫsanguineis viri vxori vel eĩ: donari pñsumũtur rõne ꝫsuetudinis. ar. ff. de admi. tu. l. cũ plures. §. cũ tutor. ibi solẽnia munera. vbi est tex. no. ⁊ facit tex. i. l. filiusfa.

4 ff. de donа. pm eũ. ¶ Cõsuetudo tẽm attẽdit in ẽctib⁹ vt. l. q̃ si nolit. §. qr assidua. ff. de edi. edic. ⁊ l. exẽpto. C. loca. vñ in dubio semp intelligit qs ẽbere pm ꝫsuetudinẽ regiõis. pm bar. in. l. ex ea pte. in pn. ff. de v̆. ob. ⁊ in. l. semp. ff. de reg. iur. ¶ Ad qõ pñt adduci multa: q̃ cumulat andreas sicul⁹ in. c. q̃ trãslationẽ. ó offi. leg. ⁊ fely. in. c. cũ. m. de ꝫsti. iiĩ. co. cũ sequẽtib⁹: vbi multa dicũt de cõsuetis apponi indispositionib⁹: vt itelliganť lz nõ exprimanť: q̃ videas p te. ¶ Facit qõ voluit bar. ĩ. l. nemo. ff. de duo. reis. ⁊ qõ no. i. l. si p:i⁹

5 §. si recte. ff. de aqua plu. vbi õr: q̃ ẽct⁹ † semp vr̃ fact⁹ ꝫ cõditionẽ pone ⁊ loci ꝫsuetudinẽ. Idẽ bal. in. l. sicut. C. de act. emp. ⁊ in. l. incẽdiũ. C. si cer. pe. Jnn. in. c. oliz. in pn. j. de v̆b. sig. sequit abb. i. c. certificari. i pn. de sepulturis. fely. vbi. §.

2. Regula Ea que dat spõsus spõ/

¶ Ceſſante aũt cõsuetudine dicebat no. bar. in. l. fi vt certo §. interdũ. ff. ꝫmo. tenemẽti hũc casuz q̃ stagialia ⁊ burse ⁊ corone q̃s vir mittit vxori: qñ ducit: eã: nõ videnť i dubio do/nate: ꝫ potiꝰ cõmodate vt magis ornate ad virũ accedat. ⁊ ꝓpter hoc nõ ꝫfirmanť morte: nec dñt apud vxorẽ remanere. hoc dictũ refert ⁊ sequit andreas sicul⁹ i rubrica. §. de cõmodato. ĩ. co. in fi. Idẽ ꝫ bal. in. d. l. pe. §. seruis. fi. co. v̆. de ornamẽtis. ff. sol. ma. dicẽs q̃ de perlis ⁊ ornamẽtis ⁊ argẽto: qõ mittit spõsus spõse: nõ est dubiũ quin viri remaneãt pleno iure. pñsumunť eñ solũ ad ornatũ accõmodari seu cõcedi: nõ aũt cedi seu trãsferri p tex. in. d. l. fi vt certo. §. interdũ. hoc idẽ placuit angelo de perusio i. d. §. seruis per illũ tex. intelligẽdo q̃ illi serui erãt dotales quos tenet vir alere sicut vxorẽ: vestimẽta tñ q̃ vir ipsis seruis tradidit: nõ videť donasse: imo sibi restituẽda sũt mortua vxore. ¶ Hoc etiã tenet bal. in. d. l. cũ te. C. de donа. añ nup. dicẽs q̃ nõ est donatio inter cõiuges: nisi exprẽsse agať q̃ fit donatio. vñ nec morte viri cõfirmať talis donatio. ¶ Qñ eñ aliqd traditꝰ spõse vt magis ornate accedat ad virũ: illud nõ intelligitur donari: sed ꝫmodari. q̃ in traditis gẽra tradẽtis nõ pñsumit donatio vt. d. l. fi vt certo. §. interdũ. Idẽ dicit in vestib⁹ pciosis ⁊ margaritis ⁊ gẽmis ⁊ alĩs ornamẽtis vñ si vir habeat frẽs: cũ qb⁹ habeat bona indiuisa: qr erãt socĩ oĩm bonorũ: post mortẽ mulieris ista sunt oĩm fratrũ. vt notať per bar. in. l. j. §. nec castrẽse. ff. de colla. bo. Jm bal. vbi. §. p quo vltimo (q̃uis ipse nõ alleget) mihi vr̃ text⁹ in. l. fi socĩ⁹ p fi/lia. i v̆. cetex. ff. p socio: vbi õr q̃ si pr̃ dedit dotẽ filie de cõ/bus bonis suis ⁊ socioꝝ: si filia moriať durãte societate: tũc teneť pr̃ illã dotẽ cõicare cũ suis. ¶ Ad idẽ facit tex. optimus nõ solitꝰ allegari in. l. mortis sue cã. §. res in dotẽ. in fi. ff. isto ti. vbi ifra dicit. res in dotẽ extimatas cõsentiẽte viro mulier in vsu habuit deteriores si res fiãt vsu: dãni cõpẽsatio nõ admittit: eaſdẽ res nõ possit mulier q̃si sibi donatas defendere ex illis v̆bis qb⁹ donationes ei a viro legate sunt cũ hmõi spẽs: nec donari: nec auferri videnť. dicit ibi fulgo. q̃ finis illi⁹ text⁹ facit vehemẽs argumẽtũ suo iudicio qnẽ tñ doctores nõ allegãt ad illõ qõ q̃rit õ vestib⁹ q̃s marit⁹ ĩ vsũ mulieris ꝫstãte mr̃imonio cõcesserit: vt soluto mr̃imonio ad vxorẽ nõ ptineãt cũ nõ intelliganť donate. Añ facit ad p̃dicta text⁹ no. in. l. ꝫ si vir ex lana. ff. isto ti. vbi si vir ex lana suaveſtimẽtũ fecit sue vxori: illud vestimẽtuz remanet ipsi⁹ viri etiã si cura vxoris fit factũ. ¶ Et inde est q̃ mari

6 tus ꝓt põt legare vxori ornamẽta: q̃ cõpauit ad ei⁹ vsuz: vl̃ vestes seu alia filia q̃ sibi tradidit: ⁊ vz tale legatũ etiã si noie vxoris essent cõpata. vt. l. ĥ legatũ. cũ. l. seq. ⁊ l. vxori. §. vxori. ⁊ l. q vxori. de leg. iĩ. ⁊ l. ornamẽtoꝝ. ⁊ l. q vxori. ff. de aur. ⁊ ar. leg. Quinimo i hoc legato veniũt vestes poſt vxoris. vt. l. fi qd eaꝝ. de leg. iĩ. ergo ille vestes ⁊ ornamẽta remãse

7 runt mariti. nã si essent vxoris nõ valeret legatũ: qr † legatũ rei pprie nõ valet. vt. l. cetera de leg. j. ⁊ l. pprias. C. de leg. Adeo q̃ etiã estimatio rei pprie nõ debeť. vt insti. de le. §. sz si rẽ. q tex. est no. ó q̃ qdẽ legato nõ derrabit falcidia vt est casus vnic⁹ ĩ. l. fi vsufructus. §. si dos legata. ff. ad. l. fal. Jm. Bal. in. d. c. iurault. de pba. qõ tenemẽti. ¶ Rõ p̃dictorũ põt esse qr cũ in hac cõcessione quã facit vir spõse vel vxori possit sumi hec ꝛiectura qõ ꝫcedit ad solũ vsum vt magis ornata accedat ad virũ: vel ĩcedat qñ est cũ viro. vt no. i. d. l. fi vt certo. §. iterdũ. ff. cõmo. Merito non est pñsumẽdũ q̃

8 aĩo donãdi ꝫcesserit: qr i † dubio nũq̃ pñsumit donatio vt ĩ l. cũ de indebito. ff. de pba. l. fi cũ aurũ. ff. de solutio. ⁊ c. sup hoc. §. õ renũ. ⁊ c. qr nõ est vilimile. §. õ pñsum. ¶ Maxime qr hodie ex gñali ꝫsuetudine q̃ viget ĩ his regnis ista ornamẽta solẽt mitti spõsis ⁊ ꝫcedi vxorib⁹: itaq̃ verecũdia eẽt spõso vel marito illa nõ mittere vel ꝫcedere: qr violaret cõsuetudinẽ ⁊ p ꝫsequẽs esset redarguẽd⁹ apud bonos ⁊ graues. morẽ eñ sequẽdũ dicit lex. C. de testa. ⁊ viĩ. di. q̃ ẽ mo/rẽ. q̃ aũt qs facit ob pudorẽ verecũdie: õ facere necessario. vt. l. pecunie. ff. de alimẽtis ⁊ cib. leg. tex. in. l. quint⁹. ff. mã. nec fieri posse credit id qõ ledere et verecũdiã nr̃am vl̃ offenderet bonos mores vt. l. fili⁹. ff. de ꝫdi. inst. Si ergo ista mis/sio vel ꝫcessio iocaliũ vel ornamẽtoꝝ fit ex q̃dam necessitate

9 morũ: ergo nõ est pñsumẽda donatio. qr ĩ † necessitatib⁹ nemo liberalis exĩstit. ar. in. l. relegatũ. ff. de adimẽdis leg. ⁊ l. donari. ff. de regu. iur. Et ita ex quo põt sumi cõiectura necessitas ad ista mittẽda vel tradẽda: nõ est pñsumẽdũ q̃ sint donata. vt in. l. iĩ. ff. de doli exceptio. Hec tenuerunt Oldr. ⁊ cy. in. d. l. pe. §. seruis. ff. so. ma. ⁊ sequunť dñi de rota in decisionib⁹ quas collegit benard⁹ de bisneto ĩsto tit. decisione j. que incipit petrus. ⁊ sequitur ancha. cõsi. clxxxj. incipit in sti ꝛc. in. j. dubio. Idem vult Bald. in. l. generaliter. co. um. iiĩ. C. de non nume. pecun. quem refert Jason in. l. rogasti a me. §. si ibi colum. iiĩ. ver. item dñ gl ff. si cert. pet. vbi alĩ/qua simulia cumulat que videri possunt. ¶ Bene facit

se nõ pñsumũ/tur donata.

☞

Legatũ rei proprie.

☞

Rõpdictoꝝ

☞ Cõsuetudo.

☞

ad hoc qō in filī voluit Bar. in l. ỹ. C. de iure emph. ⁊ eū se-
10 quunt ant. ⁊ abb. i. c. potuit. s. de lo. vbi dicūt q; ſi emphi-
teota cadit a iure emphiteotico ex nō solutiōe pēsiōis: si po-
Pro em- stea simpl'r recipiat pēsionē p tpe ꝓterito: nō p hoc vī ap-
phiteota. probare emphiteotā quomin⁹ possit illū expellere. Sz po-
tius vī capere pecuniā sibi debitā. ar. l. colon⁹. ff. loca. Itez
q; cū ista receptio pecunie possit hꝫ duplicē intellectū. s. vt
fiat aīo renūciādi iuri expellēdi emphiteotā. Itē q; nō fiat
ista aīo renūciādi sz recipiēdi sibi debitū: dz intelligi q; nō
☞ 11 fiat aīo renūciadi. q; in dubio nō ꝓsumit renūciatio iuris
vt. d. l. cū de indēbito cū alīs de qb⁹. s. de quo articulo latis
Mutuum. sime vltra alios vide p Jas. in. d. l. ỹ. C. de iure emph. lv. co.
Facit in filī qō voluit bar. in l. ff. ā ff. e. ff. de cōd. inde. cir
12 ca prin. i. gl. magne. in. j. q. vbi vī tenere q; si mutuo talicui
pecuniā noīe tuo: nō videor tibi illā donare: qō dcm refert
⁊ sequit Pau. de ca. i. l. certi condi. ỹ. si nūmos. ff. si cer. pe.
⁊ bartholome⁹ de belēzinis in. c. si cautio. vsi. rỹ. s. ō fide in
13 stru. i apostill. Jdē dicas si tego solui creditori tuo p te
☞ nā nō videor tibi donare vt voluit bald. in. l. j. in fi. C. ad vel
leia. reprobata gl. ibi q; Iriū voluit. Uñ sic vī dicēdū in ca-
su nr̄o vt nō sit presumēdū maritū vel spōsum velle donare
spōse vel vxori res sibi trāsmissas vel cōcessas: sed potiꝰ ad
vsum accommodare. Postq; ista scripsi emanauit lex re-
gni tauri facta in cui⁹ conditiōe ego cū alīs consiliarīs in-
terfui. ⁊ ppter huiusmodi dubia tollenda fuit constitutum
qō de oīb⁹ reb⁹ etiā pcriosis a spōso donatis: spōsa etiam
de futuro conseq̄rē medietatē: si osculū interuenisset: alias
nihil. si aūt mrīmoniū fuit cōsummatū: vxor habebit oīa q;
spōsus spōse donauit: arris non interuenictib⁹. si aūt inter-
uenissent est in vxoris optiōe vel ei⁹ hr̄dis alterū eligere in
tra. xx. dies post req̄sitionē hr̄dis mariti. alꝫ ipse heres eli-
gat. ita disponit p̄dicta lex. lỹ. cui tanquā vltime standū est.
Exīstis decidit dubiū quid fiet de reb⁹ donatis inter spō-
sos de futuro vel de p̄senti: q̄ alter eor⁹ ingredī religionē.
14 Exīstis etiā deciderē q̄stio an mulier ornanda sit a viro ei⁹
sumptib⁹. de qua per lucā de pēna in. l. fi. col. ỹ. C. de icolis
li. x. vbi etiā de predictis loquitur.

1 Cōcedo verbū ꝓprie nō inducit trāslationē dñỹ.
2 Donare verbū improprīat fm subiectā materiā.
3 Usurari⁹ si dicat debitori dono tibi vsuras non iudicabit
donatio: sed restitutio.
4 Soluēs simpl'r alicui pecuniā p̄sumit poti⁹ pecuniā depo
suisse q̄ debitū soluere vel donare.
5 Solutio vbū platū a dño pecunie p̄supponit oligationez
precessisse.
6 Juspatronat⁹ nō possidet: sed quasi possidetur.
7 Laycus pōt ab epō vicari⁹ cōstitui in spiritualibus.
8 Ulcisci vbū simpl'r platū dz intelligi de vltione iuridica.
⁊ nō de vltione ꝓpria autoritate. ⁊ idē de vbo vindicare.
9 Cōfirmatio pape pōt referri ad actū iuridice factū ⁊ ad nō
iuridice factū: i dubio tñ solū refert ad actū iuridice factū.

Intellige hoc nō solum qñ

§. 7. Ampliatio. Cōcedo nō est vbū trās-latiuū dñỹ. 1 spōsus vel marit⁹ seu ei⁹ nūci⁹ vtiq; vbis nō aptis ad trāsfe-
rēdū dñiū vt est vbū Concedo q̄ ex ꝓprio signi ficato nō in-
ducit trāslationē dñỹ vt voluit gl. no. in. l. fi. ff. de dona. p q̄
est tex. optim⁹ quē notauit ibi andreas sicu. in. c. pastoralis
s. de don. ⁊ bñ facit tex. in. c. fi. s. de p̄carīs. ⁊ gl. j. i. c. vno. s.
de ẽmo. q̄ gl. iūcto tex. in. l. vxori. ỹ. fi. ⁊ ibi bar. ff. de leg.
iỹ. dicat q; vbū Concedo idē importat q̄ dono. sz hoc est largo
sumpto vocabulo. de q̄ videas iura ⁊ doct. de qb⁹ p alexan
drū. in. l. si Cōstāte. in pn. in. xviỹ. co. ff. so. ma. p felỹ. in. c. cū ve
nerabilis. in pn. s. de excep. ⁊ Jas. in. l. j. ỹ. no. ff. de Cōst. pn. ⁊ i
l. si donatiōe. i. co. C. ō colla. Sz etiā si vtaī vbis aptis de sui
natura ad trāslationē dñỹ. vbi gra spōsus vel marit⁹ dicit
spōse vel vxori dono tibi vel trado istas res. vel nūci⁹ dixit
spōsus vel marit⁹ donat vel tradit tibi ista. Ista etiā p hec vba
nō erit inducta donatio ꝓprietatꝫ sz subintelligit ad vsuz
tm̄. Ista est mirabilis decisio bar. in. d. l. j. ỹ. nec castrēse. vi.
co. ver. ⁊ ideo. ff. de colla. bono. cū quo trāseūt cōiter doc. si-
gnāter bal. in auf. ex testō. vỹ. col. v. duodecimū cap̄lz. C. de
☞ Uerba im-propriātur fm subiectā materiam. a Adō hip-po. i re. ru. C. ō pb. co. iiỹ. i fi. ri pnc. se. ⁊ viō q; dicit iste dñs. j. in re. c. ỹ. xxxj. Jo. Ber. Cōtractus. 2 colr. ⁊ Jo. de imo. in. d. l. pe. ỹ. seruis. pe. co. ff. so. ma. q; illō
verbū donare seu donat improprīat fm subiectā materiā.
vt. l. fi vno anno. ỹ. fi verbo donatiōis. ff. loca. ⁊ bñ facit tex.
in. l. in lege. c. ti. ⁊ in. l. dāni infecti. in pn. ff. de dā. infec. ⁊ i. l.
fi stipulat⁹. ff. de vsuris. vbi vba improprianī fm subiectā
a materiā. a Ex hoc dicebat not. bal. in rubrica. C. de iure
emphi. in fi. q; siue in cōtractu siue in iudicia ponat nomē
vni⁹ Sect⁹ ⁊ effect⁹ alteri⁹: est iudicād⁹ fm naturā illi⁹ Sect⁹
cui⁹ effect⁹ posit⁹ est. ⁊ appositum q; non conuenit effectui

babet ꝓ non appositō. Uñ si vendo talē fundū in vsuz seu
ad vsum: ista vba ad vsum ponunt demōstratiue nō taxa-
tiue nec trāsitiue vñ plena videtur facta vēditio p tex. in. l.
donatiōes in cōcubinā. ỹ. species. ff. de dona. ita bal. vbi. s.
Ex quo dicebat glo. Cy. ⁊ bald. in. l. si prediū. C. de iure
do. q; si dico cōcedo talib⁹ religiosis tale prediū ad vsuz: ve
nit proprietas per. d. ỹ. spēs. Ex istis etiā dicebat not.
bal. in. l. j. i. j. co. C. de fructi. ⁊ litis expē. q; qñ ex ꝯcessiōe ap-
paret q; trāsferē plenū ius vel ius vtile i aliqua re vba ad
vtendū ⁊ fruēdū ibi posita: non diminuūt cōcessionē. per. d.
ỹ. spēs. nisi tēpus adꝺiciat. s. ad vtēdū ⁊ fruendū in vita sua
vt. l. cū. ỹ. si vni. ff. de trāsac. ad hoc. l. fine prefinitionc. ff. qñ
di. leg. ce. Ex his etiā dixit idē bald. in. l. si habitatio. ỹ.
sed si sic. ff. de vsu ⁊ hab. q; si alicui cōcedant possessiōes in
godimētū seu gaudimētū: trāsmittit ad heredes quia vbū
godimentū est quidā mod⁹ infert⁹ respiciēs fauorē legata
rī: ideo nō restringit legatū. vt ibi per eū qō bñ facit text.
in. l. iiỹ. in pn. ff. de alimētis leg. vbi dicit q; qñ fund⁹ relin-
quitur ad alimēta venit ꝓprietas ⁊ trāsmittit ad heredes.
vide ibi bar. Propterea dicebat no. bal. in. l. si. C. ō vsu
3 ris. q; si vsurari⁹ dixit debitori. ego dono tibi vsuras: nō iu
dicabit donatio sz restitutio ppter materiā subiectā: q̄uis
vsurari⁹ vsus fuerit verbo dono. Ex hoc dixit satis not.
idē bal. in. l. q se patris. x. co. v. ⁊ scias. C. vñ liberi. q; si prin-
ceps pro feudo reciperet pēciū: ⁊ postea diceret indulgem⁹
vel simile verbū: nō ppterea esset feudū sz emptio ⁊ iō reuo
cari nō posset nec deberet fidelitas. ar. l. fi. C. de p̄dīs curi.
li. x. qō dictū reputat no. lod. in singulari. cccclix. incipit. an
iudex mediolani. ⁊ andreas sicul⁹. in. c. fraternitatē. iỹ. col.
s. de dona. ⁊ Jaso. in. l. j. vỹ. col. C. de iure emph. de quo ēt
per eūdē bal. in. l. gall⁹. ỹ. qd si tātū. ff. de lib. ⁊ post. Ad
cuius cōfirmationē facit qō in simili voluit abb. in. c. fin. in
4 prin. s. de solu. vbi dixit q; Soluēs simpl'r alicui pecuniaz:
presumit potius pecuniā depositū esse: q̄ debitū soluere vel
5 donare: ⁊ ita q̄uis verbū solutio prolatū a dño pecunie:
presupponat iā obligationē p̄cessisse. vt. l. solutiōis verbū.
ff. de solutio. ⁊. l. solutionis verbū. ff. de verb. sig. nihilomin⁹
amē i fauorē isti⁹ cōcedentis pecuniā impropriam⁹ illud
verbū solutio vt trahat ad mutuū vel depositū. Quūm
mo magis hoc casu presumit depositū q̄ mutuū: qr expe-
dienti⁹ est creditori hr̄e actionē bonefidei sz depositi q̄ est
magis priuilegiata. vt. l. fi. C. depositi: q̄ actionē stricti iu-
ris: sz certi cōditionē ex mutuo. ita no. bal. in. l. incendium
in finalib⁹ verbis. C. si cert. peta. reputās hoc valde not. de
quo meminit pau. de ca. in. d. l. cū qd. in fi. ff. si cer. pe. ⁊ in. l.
lucris la. j. ff. ō positi. Ad idē facit qō voluit bal. c. quā-
to i fi. de iudicỹs. quē refert ⁊ seq̄t ibi andreas sicu. viỹ. co. i
6 fi. vbi dixerūt q; Iuspatronat⁹ nō possidet sz q̄si possidet. vt
l. seru⁹. ỹ. incorporales. ff. de ac. re. do. vñ si testis diceret q;
vidit talē possidere ius patronat⁹: exponeret. i. quasi possi
dere. vt. l. sed ⁊ si possessori. ỹ. sed si rerū. ff. de iureiu. vbi est
tex. no. bñ facit tex. fm abb. ibi in. c. fi. s. de rest. spo. vbi re-
spectu iurīū incorporaliū q̄ nō possidentē: sed quasi possidē
tur: vt tradit i. c. q̄relā. de ele. ⁊. c. cū eccl'ia sutrina. ō cā pos.
⁊ ppie. cū alīs fil'b⁹. ponit tū ibi vbuz possessio. Ex q̄
infert ibi abb. sustineri posse libellū in quo incorporalia di
cunt possideri vt ibi per eū. ⁊ rō p̄dictorū est q: verba laico
rū debēt itelligi grosso ⁊ vulgari mō. vt no. cy. in. l. fi cū añ.
C. de dona. añ. nup. fm ba. vbi. s. Ex qb⁹ oīb⁹ vī mihi du-
bia decisio bal. in pludīs feudorū. xv. co. v. alia diuisio. vbi
dicit q; si cōcedo domū ⁊ fundū in feudū ad vtēdū ⁊ fruēdū
propter ista vba feudū finit morte ⁊ nō transit ad heredes.
Cui⁹ decisionē reprobat marti. laudē. in. c. j. viỹ. col. ad fi. q
feu. dare pos. ⁊ sequit Jaso. in preludīs feudorū. xxxỹ. colū.
Ad idē facit qō voluit bal. in. c. qñ. s. de iud. vbi dicit q;
7 si epūs cōstituit laicū vicariū in spūalib⁹: improprīat ⁊ in-
telligit. i. assessorē. ō quo dicto facit festū ibi andreas sicul⁹
riỹ. co. ⁊ in rubrica de iud. xi. co. in fi. Sic ergo fiet i casu nr̄o
improprīatio illi⁹ vbi donat. vt trahatur ad cōmodatū cū
illud magis expediat spōso vel marito. Et hoc maxime
qñ ista concessio fieret per spōsum de pūti vel per marituz
spōse de pūti vel vxori iā traducte. Nam cū tūc pbibita sit
donatio a iure vt. j. dicē: nō est p̄sumēdū q; fiat donatio ꝫ
iuris prohibitionē. arg. l. merito. ff. p socio. ⁊. c. cū dilecti. j.
de accusa. facit. c. nō pōt. de prebēd. li. vi. in fi. vbi pbaī fm
dñicum. q; si ex verbis gratiarū potest sumi duplex intelle-
ctus: quorū vn⁹ induceret dispensationē ꝯtra ius ⁊ ali⁹ fm
ius: debet sumi intellect⁹ fm ius. Ad idē facit gl. not. in
8 l. i. in prin. C. de bis qb⁹ vt indi. q; verbū vlcisci platū sim
pliciter: dz intelligi de vltione iuridica: nō aūt de vltiōe p-
prīs manib⁹

Ad vsum.

Concessio.

Ad alimēta

Donatio vsu rarum.

Indulgem⁹

Solutio.

Possessio.

Libellus.

Utenduz et fruendum.

Uicarius.

Quando fit a marito vel sponso de p̄senti dona-tio.

Intellectus duplex.

Ulcisci. s. iu-ridice.

ptis manib⁹ seu ꝓpria auctoritate. ad idē gl. in. l. pe. C. de preci. imper. offer. idē de vbo vindicare. dixit gl. in. l. vxor. C. q accu. nō pos. facit tex. in auc. si vo cōtingerit. in fin. C. de iud. vide Jaso. in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si certū peta. Et inde est q̄ si titi⁹ minat⁹ est sciū q̄ vltionē seu vindictā sumet ab eo: intelligit de vltiōe seu vindicta iuridica vel per man⁹ iudicis. vñ quāuis postea sci⁹ reperiat mortu⁹: nō ꝑsumit q̄ titi⁹ eū occiderit ꝑm guil. in. d. l. j. C. de his qb⁹ vt indi. & ibi ang. & tradit ꝑ do. cardi. in cle. j. de pcur. q. xiij. ꝑ Bal. i. l. metū. C. qō met. cā. ꝑ abb. in. c. scribā in fi. §. de ꝑsum. ꝑ modernos. in tract. maleficio. Jn parte fama publica p̄cedēte xx. co. & lati⁹ ꝑ paridē in suo trac. de findicatu. in parte tor-

Cōfirmatio. 9 tura. c. vi. incipit. Jn fi qs. ¶ Facit. no. dictū inno. in. c. dudū ad fi. §. de decimis. vbi dicit q̄ cōfirmatio † pape q̄ pōt referri ad actū iuridice factū: & ad nō iuridice factū i dubio referr̄ solū ad actū iuridice factū. Qō dictū de facili non reperit alibi ꝑm ant. ibi de quo meminit bal. in. l. bonorū. C. q admi. ad bo. po. po. & felyn. in. c. lxiij. col. §. de ꝓsti. Añ sic vī dicēdū i ꝓposito nr̄o vbū dona vel donat. platū a spōso de pūti: seu a marito seu ci⁹ nūcio: pōt referri ad cōmodatū vt vxor ornatior icedat vt. §. dictū est. ¶ Pōt etiā referri ad merā donationē: q̄ inter cōiuges ꝓhibita est: ergo in dubio nō

Cōtra lu. ro. dz intelligi donatio facta ꝑ iuris ꝓhibitionē. ¶ Et istud teneo q̄uis lod. ro. cōsi. cxvj. fi, co. qō incipit in xpi. ista qō reꝓhēdit dictū bar. de quo. §. imo q̄ si nūci⁹ spōsi vsus fuerit vbo donat ꝑsumit donatio. & sic debeat iterptari ꝑ spō sum. ar. l. veterib⁹. ff. ō pac. Sibi enī dz imputari si ita gña li sermone vsus est. vt. l. fi. C. de dotis pmi. ¶ Preterea ōt ipse. ex quo simplr̄ fuit donatū: nō intelligit illa clausula q̄ ad vsum. ēt si spōsus bac mēte ꝓceptū habuerit. vt. l. si repetēdi. C. de cōd. ob cām. ¶ Jtē si i hac donatiōe spōse facta solū hoc tacite subintelligit: si mr̄imoniū secutū fuerit: & p spōsuz nō steterit. vt. d. l. cū veterū. C. de dona. añ nupt. ergo nō dz subintelligi hoc. s. quo adv sum. Si enī impator illā voluisset subintelligi expressisset: quēadmo. & aliā. vt. l. j. §. finaūt. C. de caducis tol. & c. ad audientiā. §. de deci. hec lodo. in. d. consi. Ad que satis pz responsuz ex p̄cedentib⁹. Existis alias i ꝓtingētia facti dicebā q̄ cū rex nr̄ fernād⁹ et regina helisabeth essent debitores i. xxx. milib⁹ ducatoꝝ regi portugalie rōne dōtis sibi pmisse cū vxore sua reguz nr̄oꝝ filia: ac postea reges nr̄i cōcesserūt eidē regi portugalie triginta milia facenarū frumēti: q̄ nō fuit donatio: sed poti⁹ debiti solutio ꝑ predicta & ꝑ textū singularē in. l. si cū aurū. ff. de solutio. quāuis ex qualitate & dignitate personarum aliud videretur dicendū vt statim dicemus super quo tamen vlterius cogitandū est.

1 ¶ Donare pōt filiusfa. rōne nobilitatis vel dignitatis.

§. 8. Quādo dās rat nobilis. Limitabis cū ꝑdicta vt ꝑce

dāt nisi spōsus vel marit⁹ vestes: iocalia: & alia ornamenta trāsmittens spōse vel vxori: esset vir magne potētie & nobilitatis. Mā rōne sue potētie & nobilitatis ꝑsumit velle donare ea q̄ trāsmisit. ita dicit no. Bal. in. c. iurauit. circa finē. §. de ꝓba. & in tractatu de duob⁹ fratrib⁹ in fi. adde i simili bal. in. l. j. C. de vb. sig. & in. l. filia legatorū. C. de leg. ¶ Idē vī ipse sentire in. l. si paterna affectu. C. de neg. ges. dicēs q̄ si vitric⁹ faciēs expēsas p̄tuigno erat nobilis. l. miles & dives: facili⁹ ꝑsumit donare q̄ ignobilis. ¶ Idē est de mēte bal. in. l. j. i fi. C. ad velleia. vbi dixit q̄ si mulier q̄ ꝑ alio solvit erat nobilis & in dignitate: rōne sue nobilitatis & dignitatis: ꝑsumit donare. ¶ Nouit Bal. vtrobiq̄. arg. l. filiꝰ fa. ff. de don. vbi dicit qō lz alias regulariter filiusfa. nō possit donare: rōne tñ dignitatis & nobilitatis donare potest.

1 ¶ Potuisset ad hoc allegare tex. optimū i ꝓposito i. l. pe. C. ut ti. vbi lr̄a dicit donationes q̄s diu⁹ impator i p̄ssimā regimā suā ꝓtulerit illico valere sancim⁹ & plenissimā habere firmitatē.

1 ¶ Liberalitates exercere & donatiōes facere ꝓpriū est nobiliū & eorū q̄ in dignitate sunt constituti.

2 Promissa principū pro factis habentur.

3 Alexāder cuidā pauperi eleemosynā petēti ciuitatē dedit.

4 Antigon⁹ petēti talētū argēti: rñdit plus petyssē q̄ illum decebat: postmodū cidē petēti solū denariū rñdit nō decere regē tā modicā rem dare.

5 Alfonsi hispanie regis duodecimi liberalitas.

6 Mors ꝑlati si ex ꝓsuetudie p̄cipi denūciari debeat & ꝓsensus ei⁹ regrat ad hoc vt canonici eligāt ꝑlatū. si rex ē extra regn̄: sufficit hoc denūciare vice regi.

7 Operas gratis ꝑstare nō ꝑsumit rustic⁹: sec⁹ in nobili.

8 Officia publica dāda sunt nobilib⁹ poti⁹ q̄ plebeyis.

9 Regimē ciuitatis dz eē apō nobiles nō apō mechanicos.

10 Nobiles & frāti eqparant in dispēsationib⁹ fiendis.

11 Tutor nobilis si palā p interpositā pson̄ eo autoritate rem pupilli emat nō ꝑsumit fraus facta.

12 Cōtract⁹ in dubio semp ꝑsumit fact⁹ ꝑm cōditio. pson̄.

13 Nobili plus creditur q̄ plebeio.

14 Nobilis integre fidei & opinionis si de mādato iudicis assignetur militi custodiēd⁹ si fugā arripiat: miles nō tenebit.

15 Nobilis nō dz ita custodiri sicut plebeius.

16 Custodia alicui⁹ castri si data ē alicui militi ꝑ certa merce de & iste miles ꝓmisit custodiā alicui nobili si tādē castrū ab hostibus capiat nō tenebit miles dñ o castri.

17 Tutor vel curator si deposuit pecuniā minoris apō cāpsorē ad cui⁹ fidē cōiter currebat: pditis pecuniis ꝑ fugaz vel cessationē cāpsoris non tenebit tutor.

18 Pro nobilib⁹ ꝑsumēdū est in his q̄ tāgunt nobilitatem.

19 Nobiles sicut furca nō suspendunt: ita nec diues plebeius.

20 Nobilis quis dicatur.

§. 9. Nobiles liberales sūt. Jstud aūt nō est ex alio nisi

rōne nobilitatis & dignitatis. Proprium enī ē nobilit⁹ & eoꝝ q̄ sunt i dignitate † ꝓstituti liberalitates exercere & donationes facere vt in. c. j. §. de dona. & in. c. grādi. de sup. neg. pla. lib. vi. & in. c. iā nūc. xxviij. q. j. largitas enī facit boies famosos & claros vt inqt tulli⁹ in li. j. de offi. c. xv. & lib. ij. c. vi. facit eos beatos. Mā in donatore ōr q̄dā bītudo. Añ xps dicit. beati⁹ est dare q̄ recipere. vt i. c. cū marthe. §. de cel. mis. & in. c. predicator. xvj. q. j. & ꝑ gl. i rubrica. ff. commo. Unde dionysi⁹ ille maior siracusanorū tyrān⁹ cū in filij adolescentis cubiculū aliq̄n ingressus: multa pocula & argētea & aurea vidisset: exclamasse ferr̄. indign⁹ es fili p̄cipatu: q̄ tot poculis a me acceptis: neminē tibi ꝓciliaris. dictū ꝑfecto sapiēti rege dignissimū: nihil enī p̄cipē magis decet: q̄ diuitias & opes ad benignitatē liberalitatēq̄ ꝓferre: vt Cicero inqt. & hoc p̄cipue q̄n p̄ceps vel quis alius nobilis dare vel donare ꝓmisit: nā ꝓpter eoꝝ nobilitatē: adeo certa ꝑsumitur donatio: ac si iā actualiter facta fuisset. vñ † promissa

2 principū ꝑ factis habent̄: vt. l. nemo. ff. de in integ. resti. ꝑm andreā de ysernia. in. c. j. §. hoc intelligēdū in ti. q̄ suc. feu. te. li. feudoꝝ. nobiles enī in suis donis solēt multa & magna cōcedere reputantes se parua & modica ꝓcessisse vt voluit gl. no. in. l. fz & si susceperit. §. j. v. modica. ff. de iud. que loquit̄ ō reginā matilda dicēte aliquātulū terre illi ecclesie dono: que tūc donabat. xxx. milia iugera terre. ¶ Similē liberalitatē legit̄ fecisse † alexāder, q̄ cuidā pauperi eleemosynā petēti ciuitatē dedit. & cum ille diceret q̄ talis eleemosyna sibi nō ꝓueniret: rñdit. non curo q̄d te accipere deceat: fz q̄d me dare ꝓgruat. putauit enī alexāder pecunia & mūeri⁹ attrahere corda subditoꝝ put ait tulli⁹ recitās dcm̄ philippi ad

3 alexādrū i q̄dā epla: vbi ꝑclare alexādrū filiū philipp⁹ accusat q̄ largitiōe benivolētiā ꝓsequat. q̄ō te malū igt vī rō i istā vanā spē iducit: vt eos fideles tibi fore putes q̄s pecunia corrupisses: an id agit macedones nō tā regē sui: q̄ ministrū & debitorē putāt q̄ō q̄z sordidū ē regi. melit⁹ corrupte lā: q̄ largitionē dixit eē. fit enī deterior q̄ accipit atq̄ ad idē semp expectādū patior. Ō ille filio. Hoc vitiū q̄si hēditariū fuit alexādro: nā au⁹ ei⁹ philipp⁹ maiori ex pte mercatorē fē: magis q̄ victor fuit. vt ōt valeri⁹. li. vij. c. ij. & lati⁹ pseq̄t fr̄ io ānes valeri⁹ i sua sūma. i. pte. di. xij. c. xvij. Et seneca i li. ij. ō bñficiꝝ. c. xvi. ōt Ō alexādri vox regia vī & aiosa: fz istultissima. eo q̄ nō ꝓsiderauit quid: cui: quāto: & q̄re largiatur.

4 ¶ Jbi ēt repbēdit † antigonū ō nimia cupiditate q̄ cuidā petēti talētū argēti: rñdit pl⁹ petyssē q̄ illū decebat. ille iterū petyt denariū solū. cui rñdit antigon⁹: nō decet regē tā modicā rē dare. & ita ꝑ cauillationē op⁹ liberalitatis euasit ō q̄ meminit gl. i. c. & si qōnes. §. ō simo. ¶ Silez liberalitatē fecit gl'iose memorie dñs † alfonsus duodecim⁹ hispanie

5 rū rex: q̄ cuidā regine ꝓstātinopolitane ad se veniēti petēti q̄s vt ꝑ redimēdo rege marito suo quē captū a turchis dicebat: tertiā ptē p̄cij sibi daret (al's em̄ duas roman⁹ pōtifex & rex frācoꝝ sibi ꝓcesserāt) rñdit grates romano pōtifici & frācoꝝ regi reddas & q̄ tibi ꝓcesserūt restituas: q̄m ego totū q̄ indiges tibi tradā. deditq̄z sibi q̄nq̄ginta q̄ntales argēti exēplo illi⁹ regis de q̄ hr̄ matthei. xviij. c. q̄ seruo suo decez milia talētoꝝ debēti offerētiq̄ se oīa redditurꝝ: totū debitū ei dimisit. vñ rex nobilis pl⁹ dimisit q̄z debitor petierit ꝑm abuleñ. ibi. multa alia liberalitatis exēpla potuissem adducere signāter ea q̄ valeri⁹ refert i. iij. li. c. fi. qb⁹ liberalitas i nobilib⁹ ꝓbat. ea tū breuitatis cā omit. ¶ Et ñ solū ipi nobiles solēt & dēt liberalitates exercer̄ & donatiōes facer̄,

De regina matilda.

De alexandro.

De antigono.

De domino alphōso duodecimo bispaniarū rege.

De rege p matheū nominato.

Ampliatio

Curatores nobiliū debēt liberalitates facere. Limitatio. De his q̄ cōsueuit nobilis donare.

verū etiā eorū coadiutores seu curatores. vt not. Jnn. ⁊ ibi etiā gl. in ỹbo liberā. in. d. c. grādi. de sup. negli. p̄. li. vj. de q̄ dicto meminit multū cōmēdādo andreas sicul⁹ in. d. c. j. s̄. de do. p quo ipse allegat textū satis singularē ⁊ mēti tenēdū i. l. cū plures. §. cū tutor. ff. ō admi. tu. vbi lfa dicit in primis tutor mercedes p̄ceptorꝝ nō quas minimas potuerit: sed p⁹ facultate p̄simonij: p dignitate natalīū ꝯstituet alimēta seruis libertisq̄: nōnūq̄ et exteris si hoc pupillo expediet p⁹estabit: solēnia munera parētib⁹ cognatis mittet. de quo etiā p eūdē andreā sicul⁹. in. c. nisi spālis. xxxj. co. s̄. de offi. leg. ⁊ i. c. cū sit gñale. ỹ. co. s̄. de fo. cōp. [a] ¶ Qui hoc mirabiliter limitat q̄ ad ea q̄ cōiter ꝯsueuit rex vel nobilis donare: nō aūt ad ea q̄ rarissime largit⁹ est. ar. tex. in. l. vel vniuersorū. ff. de pig. act. ⁊ in. l. q semisses. ff. de vsu. ⁊ in. l. fistulas. §. frumēta. ff. de ꝯtr. emp. vt ibi lati⁹ p eū. ¶ Ex quo infert q̄ si papa cōsueuit infeudare res ecclie in aliqua p⁹uincia: legat⁹ de latere i illa p⁹uincia sibi decreta poterit infeudare ita vt cōsueuit papalis maiestas. ita dz intelligi q̄ voluit ibi bal. ⁊ bar. in. l. p̄bibere. §. plane. ff. qō vt aut clā.

a

¶ Adde ia. so. ī. l. pactū curatorꝝ. C. de pac. segura i rep. l. ỹ. §. fi. ff. ō lib. ⁊ post hu. fo. ỹ. consi. liỹ. Jo. Ber.

¶ Ad cui⁹ cōfirmationē (q̄uis ipse nō dicat) facit illō notabile dictū archi. in. c. reatina eccl̄ia. lxỹ. di. vbi dicit q̄ si

6 cōsuetudo est q̄ †mortuo p̄lato denūciet ei⁹ mors p̄ncipi: ⁊ regrat ei⁹ cōsensus vt canonici eligāt ep̄m vl p̄latū: si rex ē extra regnū sufficit hoc denūciare vice regi ip̄i⁹ regis: qō dictū refert ⁊ sequit paul⁹ de liazaris in repetitiōe. c. nobis s̄. de iurepa. ⁊ bal. in. c. cū venerabilis. s̄. de ꝯsuetudine. ⁊ andreas sicul⁹ in. c. p. ⁊. g. s̄. de offi. dele. iiỹ. co. ⁊ in. c. qō translationez. xvỹ. co. s̄. de offi. le. dixi. s̄. i p̄ludỹs. Ex quibus posset attēptari q̄ p̄rinceps faciēdo vicarū suū generalē cū ꝯcessiōe regaliū: videat etiā cōcessisse fruct⁹ salinarꝝ. itē q̄ ipse vicari⁹ possit nouas vectigalia imponere de quo tñdū cendū vt p rap. h. cu. cōs. clxỹ. incipiente visa copia. ¶ Ad p⁹positū cū istas liberalitates ⁊ donationes possint ⁊ soleāt facere ipsi nobiles ⁊ eorū coadiutores vel tutores: merito de ipsis p̄sumēdū est in dubio q̄ aīo donādi cōcedāt spōsis vel vxorib⁹ suis q̄ trāseūt vel cōcesserūt eis. ar. a cōiter accidētib⁹ qō valid̄ū est in iure vt i. l. neq̄ natales. C. de p̄ba. ⁊ in. c. j. s̄. de clericis nō residētib⁹. ¶ De quo vltra p̄dicta ego allego gl. valde sing. in spē. hoc dicētez de qua p tūc nō fuit memor dñs bal. i. l. vxori de le. iỹ. q̄ dicit q̄ si maritus est nobilis ⁊ diues: p̄sumit donare ea q̄ vxori cōcessit quā gl. no. ibi bar. ⁊ alỹ. ⁊ bal. in. l. ỹ. post p⁹ī. C. de iure do. ⁊ in. c. j. ad fin. q feudū dare p̄nt. li. feudorꝝ. ¶ Būn facit ad hoc tex. satis no. ꝑm abb. in. iỹ. no. in. c. si qōnes. j. de simo. vbi ad p̄sumēdū qōdonū sit gratuitū p̄dera⁹ q̄litas donātis. Māvir nobilis: potēs ⁊ diues magis p̄sumit donare q̄

7 ignobilis ⁊ paup. Jnde ē q̄ †rustic⁹ nō p̄sumit p̄stare operas gratis. ideo p̄t petere p̄ciū earū. vt. ff. p socio. l. si duobus. §. si in coeūda. nobilis tñ p̄sumit gratis facere vñ non p̄t petere p̄ciū sollicitudinis ⁊ laboris q⁹ has opas nō consueuit nobilis locare: iō nō referunt ad pecuniariā extimationē. vt. ff. de p̄scrip. vb. l. naturalis. §. j. ita dicit bal. in. c. grauis. ỹ. co. s̄. ō rest. spo. ¶ Nobilis em̄ reputat se quodā modo debitorē ⁊ obligatū ad liberalitates ⁊ donatiōes faciēdas vt p̄bat i. d. c. j. s̄. de do. vbi lfa dicit hāc sibi quodā modo legē nobilitas iponit vt debere se existimet q̄ sp̄ōte tribuit. ⁊ nisi in suis bñficijs creuerit: nihil se p̄stitisse putet ⁊ ita obligatio ad antidota nō cadit inter nobiles. q⁹vt dicebā nobilis semp se debitorē ⁊ obligatū reputat quā obligationē donādo credit exsoluere vt tradit ludo. fingulari. dccl⁹xvỹ. incipi. nobilitas inducit p̄sumptionē donatiōis ⁊c. merito ergo p̄sumēdū est q̄ nobilis voluit donare spōnse ea que sibi trāsmisit vel cōcessit cū donatio p⁹tineat ad nobilitatē vt. s̄. dixi. ¶ In hiseñ q̄ ad nobilitatē p⁹tinēt semp p nobilib⁹ p̄sumit vt voluit gl. fingularis. i. c. illud. xl. dist. bon⁹ tex. ⁊ ibi no. albe. in. l. ỹ. §. q̄ oīa. v. antiqua stirpe. C. de veteri iure enu. ⁊ in. l. si furiosi. in v. dñt itereſſe nobiliores. C. de nup. ⁊ ibi no. bal. Ad idē facit tex. i. l. tā de mentis. C. de epi. au. ⁊ in. l. j. C. de bo⁹r. pu. li. x. vbi dr q⁹ i custodiēdis magnis reb⁹ adhiberi dz custos nobilis p⁹udēs ⁊ fidelis Jdētz bal. in. l. ex diui. circa fi. C. locati. ¶ Añ dicebat Jo. de pla. in. d. l. j. p illū tex. q⁹ in electiōe officialis ꝯsiderāda est nobilitas. Jdē dicit arch. in. c. hec scripsim⁹ in fi. xxx. di. Jo. an. ⁊ alỹ in. c. venerabilis. s̄. de p̄bē. est bona gl. i rub. C. quē adm. ciui. mu. ind. li. x. in aut. de defēso. ciu. §. interiz. vl. nobiliorib⁹. col. iiỹ. ¶ Et p̄pter hoc dixit ang. ibi post p̄n

8 cipiū †officia publica sunt dāda nobilib⁹ pot⁹ q̄ plebeijs p quo est tex. quē ipse nō alleg. in. l. honores. i p̄n. §. si is q. ff. de decuri. ⁊ in. l. cos. ff. e. vbi decurionū honorib⁹ plebeij fungi p̄bent. ¶ Ad idē tex. i. l. ad subeūda. C. e. ⁊ in aut.

Pro nobilib⁹ p̄sumit.

Custodia.

Electio officialis.

vt oēs obediāt iud. puin. circa p̄n. coll. v. ¶ Ad idē tex. in

9 aut. de defēso. ciu. §. j. col. iiỹ. vbi p̄bat q̄ †regimē ciuitatis dz esse apud nobiles nō apud mechanicos. ⁊ dicit ibi ang. esse ꝯ statutū florētie q̄ p̄bibent nobiles assumi ad regimē ciuitatis. qō etiā firmat andreas sicul⁹. ꝯsi. xlv. in fi. incipit. Scripsit p̄clare. i. ỹ. pte. Dari ergo dñt officia publica nobilib⁹: maxime lfatis q⁹b⁹ ⁊ nō alỹs reip. gubernatio ꝯmittēda est. vt p̄bat tex. ⁊ ibi no. angel. de are. in p̄he. insti. in fi nalib⁹ vbis. ad qō adducere potuisset. c. de multa. s̄. ō p̄bē.

10 vbi †nobiles ⁊ lfati eq̄parauit in dispēsationib⁹ faciēdis. Ad idē gl. i. l. societatē. ff. p socio. quā not. ibi Saly. ⁊ gl. i. l. put vidēdū. C. ō postu. vbi lfati dicunt nobiles vñ policrat⁹. li. iiỹ. dicit i hec vba. Romāos ip̄atores ⁊ duces dū eorꝝ respu. viguit: nō memini fuisse literatos. ⁊ nescio quō cōtingit ex q̄ in p̄ncipib⁹ virt⁹ lfarū armate milicie firmata est man⁹: ⁊ ip̄i⁹ p̄ncipat⁹ est q̄si p̄cisa radix. Jnde boeti⁹ i. j. li. de ꝯsolatiōe. beatā appellat rēpu. cui p̄nceps sapiēs dñat.

Pro lfatis

Pro tutore nobili.

¶ Nō p̄dictorꝝ est q⁹ vt paulo ante dicebā p nobilib⁹ p̄sumēdū est. vt p⁹ ex sup⁹adictis. ⁊ ē bon⁹ text. i. l. pupill⁹. §. si

11 si p interpositā p⁹sonā. ff. de auto. tut. vbi dr qō si tutor †nobilis palā p interpositā p⁹sonā eo autorisāte rē pupilli emat nō p̄sumit fraus facta. Sec⁹ si ali⁹ tutor ignobilis: nā tūc p

12 sumit facta fraus. Cōtract⁹ †em̄ semper p̄sumit fact⁹ in dubio ꝑm ꝯditionē p⁹sonarꝝ vt dicit bar. in. l. nemo. ff. de duo. re. ⁊ no. in. l. si p⁹ī. §. recte. ff. de aqua plu. arc. ¶ Et ex his

13 infert q̄ plus †credit nobili q̄ plebeio vt est tex. ⁊ ibi bo no. gl. in vſi. plebei⁹ in. l. iiỹ. i p̄n. ff. de test. Māvt ibi dr testes nobiliores p̄ferunt plebeis. Jdē tenet Bar. in. l. j. xỹ. co. ỹ. ex hoc sequit. C. de dignita. li. xỹ. ⁊ no. in. c. sup eo. s̄. de test. per spe. de test. §. j. circa p⁹ic. ibi quarto fallit. imo dicebat bal. i. d. l. iiỹ. q⁹ pl⁹ credit vni nobili q̄ decē rusticis. ¶ Ex his etiā inferꝝ q⁹ stāte statuto q⁹ qs debeat poni in carcere p delicto: si aliqs nobilis venit carcerād⁹: satisfactū erit statuto: si assignet sibi ampli⁹ loc⁹ puta palatiū potestatis vel ciuitas tota. ita no. dixit ang. de perusio. in. l. q in carcerez. ff. qō met⁹ causa. quē refert ⁊ sequit Jason. in. l. admonēdi. ff. de iureiu. lxxv. co. i fi. in rep. de quo est lex regni. vỹ. pti. tit.

14 xxix. l. iiỹ. in fi. ¶ Et inde est q⁹ †miles cui assignat⁹ est curialiter custodiēd⁹ qdā nobilis de mādato iudicis quē curialiter tenebat ⁊ custodiebat credēs eū integre opinionis ⁊ fidei p⁹out nobiles esse cōsueuerūt: ⁊ put cōiter estimabat: q nobilis ⁊ postea fugā arripuit: nō tenebit miles q̄si male custodierit. ita no. dicit idē ang. si a bonefidei. ff. de rei vēd. per illū tex. quid dixit. si a bonafidei possessore fugit seru⁹: requirendū est an talis fuerit vt custodiri debuerit. Mā si integre opinionis erat vt nō debuerit custodiri: absoluēd⁹ est

15 possessor. Añ sic dicebat ang. de nobili q⁹ †nō debuit custodirivt plebei⁹. ⁊ refert sic accidisse in ꝯtingētia facti. qō dictū tene mēti. refert ⁊ sequit andreas sicul⁹. in. c. viỹ. iiỹ. co. s̄. de cōmodato. ⁊ in. c. accedēs. ỹ. co. s̄. vt lite nō cōtest. ⁊ cō fil. lxỹ. incipit. Jllud in mediū. iiỹ. co. j. parte. ⁊ frācisc⁹ de curte i rep. l. admonēdi. ff. de iureiu. c̄har. xvỹ. i fi. ⁊ ibi Jason. lxxv. co. in fi. in rep. ⁊ in auf. iubem⁹. fin. co. C. de iudic.

¶ Jdē dicas i custode carceris. q⁹ aliū substituit vt firmat paris de puteo. in tractatu findicat⁹. i vſ. carcer. c. lz dicāt. Credere em̄ viro nobili nō est culpa. vt voluit gl. fing. in. l. titio fund⁹. ff. de cōd. ⁊ demō. quā ad hoc multū cōmendat bal. in. l. indicia. pe. co. C. de rei vēd. ⁊ ang. in. l. ỹ. ff. ō eo per quē fac. erit. ¶ Ex his etiā inferri p̄t ad illud qō notāter

d tradit Jo. an. i addi. ad spe. ti. de loc. vbi dicit q⁹ si alicui mi

16 liti data ē †custodia alicui⁹ castri p certa mercede: ⁊ iste miles cōmisit custodiā hui⁹ castri alicui nobili: deinde illō castrū ab hostib⁹ captū fuit: nō tenebit miles dño castri q⁹ ex q̄ ꝯfidit ō nobili ⁊ ei credidit: nō fuit i culpa. vt. s̄. dictū ē. [d] Jta i ꝯtingētia facti fuit decisuz vt refert Jo. an. vbi. s̄. i q̄ dubio cōsuluit old. cōsi. xciiỹ. ⁊ vide. lod. cōsi. cccxciiỹ. incip. oipotētis ⁊c. vt res clarior. ¶ Et p ista dicebat āge. in. d. l.

17 si a bone fidei. q⁹ si tutor †vl curator deposuit pecunias minoris apō cāpsorē: ad cui⁹ fidē cōiter currebat. p ditis pecuniis p fugā vl cessationē dicti cāpsoris: nō tenebit tutor. ar. illi⁹ tex. optime facit. l. pign⁹. C. de pig. act. ⁊ ibi no. āg. ⁊ est casus in. l. si res pupillaris. ff. de admi. tu. ꝑz eū. qō tene mēti: q⁹ q̄tidianū. sine culpa est em̄ tutor si ꝯfidit de eo ō q̄ cōiter in casibus simil⁹ cōfidebat. Vide bar. i. l. Si solutur⁹ ff. de sol. in. l. fi. C. de pig. bal. in. l. acceptā. ix. q. C. de vsuris. Alex. in. l. si cū dotē. §. j. col. iiỹ. ff. solut. matr. De quo vide infra super tex. in. vj. not. viỹ. col. vbi multa addo. ¶ Intelligetiū p̄dicta nisi ille nobilis alia vice fuisset carceratus ⁊ fugisset: q⁹ tūc diligēti⁹ foret carcerand⁹ ⁊ custodiendus vt est gl. bal. ⁊ lod. in. l. corne. ff. ad fillania. glos. in. l. j.

C. de seruis

Cōtractus.

Adō. 47 p̄uilegia nobiliū q̄ p̄ōit cepo. i tract. de ī pe. mili. deligē. in. c. iiỹ. icipit nobilita. Joā. Ber.

Lex regni.

Custodia nobilis carcerati.

c ¶ Adde q⁹ hāc doctrinā dicit rō bilē hypo. i l. j. §. adq̄stionē. cōs. iiỹ. ff. ō q̄stio. vide ēt curti. i rep. v. admonēdi cōs. xliỹ. Jo. ber.

Custos carceris Credere nobili nō est culpa. Pro castellanis.

Limitatio. De carcerato semel fugiente.

d ¶ Adō frā. cur. i rep. l. admonendi cō. xliỹ. ff. de iureiur. vbi idētz. Joā. Ber. No. p tuto.

C. de seruis fugi. z. in. l. si vt certo. §. interdū. ff. commodati. ffm franciscū de curte. in. d. l. admonendi. xvij. cbar. in fi. de quo latius per modernos in trac. maleficiorū. in parte fama publica. lij. co. versi. iij. notādū. z in parte pro quib⁹ an
18 tonius fideiussit. ij. co. ª C Ex bis oib⁹ satis apparet q̄ pt nobilibus presumendū est in his que tāgunt nobilitatē: p consequēs nō est mirandū si in casu dubio presumamus q̄ sponsus vel marit⁹ nobilis mittēs vel concedēs aliqd spō se vel vxori: hoc faciat animo donādi. vt dicebat Bald. in d. c. iurauit. maxime si cū nobilitate cōcurrāt diuitie. vt dicebat gl. singularis in dicta. l. vxori. de leg. ij. de qua. §. facta est mētio. C Quinimo sole diuitie vident sufficere ad causandā istā presumptionē. vt est glo. mēti tenēda in. l. sed si ego. in fi. ff. ad vellei. quā multū cōmēdat Bald. in. l. j. in
19 fi. C. eō. Inde est q̄ ficut nobiles furca non suspenduntur: secūdū bar. z alios in. l. capitalū. ff. de penis. z Bald. in. c. j. §. si quis rusticus. de pace tenēda. li. seu. abb. in. c. pastoralis ī pī. de offi. dele. bita nec plebei⁹ diues ꝑz bar. ī. l. capitalū. §. serui. ff. de penis. cui⁹ meminit feli. in. c. cū quis de iure iurā. co. ij. versi. tertia declaratio. C Adde q̄ sicut ratione nobilitatis sponsi vel mariti presumit ur animus donādi in bis que concessit vel misit sponse vel vxori: sic etiam ratione nobilitatis spōse vel vxoris. Uñ si sponsus vel maritus ignobilis vel plebei⁹ duxit vxorē nobilē: z cōcessus est se recepisse dotē ab ea: seu alia iocalia vel munera sibi misit vel tradidit: in dubio presumēdū est q̄ animo donādi hoc fecerit ratione nobilitatis ip si⁹ spōse vel vxoris vt statim
20 subīciā. C Quis aūt dicat nobilis: vide doctores in ca. venerabilis. §. de prebē. z. in. c. j. de dona. z in. c. grandi. de supplē. negli. prela. li. vi. maxime per cōsetū in sua repeti. Bar. z alios in. l. j. C. de digni. li. xij. felyn. in. c. super eo. el. ij. §. de testi. z andreā siculū. in. c. accedēs. ij. j. co. §. vt lite non cōtesta. qui allegat text. in. l. nobiliores. C. de cōmer. z mercato. Et videas etiā latissimē meli⁹ q̄ per aliū per bartholomeū cepolā in suo trac. de re militari. vbi q̄ plures opiniones recitat. vide etiā. l. regni. ij. part. ti. xj. l. ij. Et roderi cum zamorensem episcopum in speculo vite humane. c. v. vj. vij. z. viij.

Conclusio. a C Adde q̄ ppter talez fugā nō relaxabit cū fideiussorib⁹ casu q̄ alsō beret relaxari. vt p bip. i. l. maritus. pe. cōs. ff. de q̄stioni. Jo. Ber.

De diuite.

De donatario nobili. b C Adō gl. exp̄ssā i. l. ij. ff. de re mili. sup vbo. tor q̄nt. io. ber.

Quis dicat nobilis.

Lex regni.

1 ☞ Confessio mariti vel cōcessio rerū in dubio p̄sumitur facta aīo donandi vel remunerandi.

Cessante autē nobilitate in

§. 10.

altero cōiugū: si quidē sponsa fecit aliquā donationē sponso: vel vxori marito: deinde spōsus vel maritus aliquas vestes iocalia seu ornamēta misit vel cōcessit sponse vel vxori presumit facta cā remuneratiōis: z p̄ sequēs inducit dona. arg. tex. in. l. si vō nō remunerādi. §. idē papinianus. ff. mādati. que quidē donatio cū sit reciproca valida est. vt. l. qō autē. §. si vir z vxor. ff. isto titu. ita tenet lod. ro. in. d. consil. cxlvj. fi. col. incipit in christi ꝛc. ista questio. C Et hinc est. q̄ si plebei⁹ vel senex duxit vxorē nobilē vel iuuenē z cōfessus est recepisse dotez ab ea vel aliqua iocalia seu munera sibi misit in dubio presumendū est q̄ aīo donādi hoc fecit quia mulier nobilis vel iuuenis peopter suā nobilitatē nubendo plebeio seu ignobili vel seni: videt ei munus facere:
1 ideo † cōfessio mariti vel cōcessio rerū in dubio debet presumi facta aīo donādi vel remunerādi. arg. d. §. idē papinianus. ita no. sentit Bar. in. l. si volūtate. C. de dotis promis. tenet expresse bal. in. l. j. C. de dona. ante nup. qō sequit alexander. in. l. si diuortio in finalib⁹ verbis. ff. de ver. oblig. et bartholome⁹ sozi. in. l. i. xv. co. ff. sol. matr. in ver. sed plericq̄ moderniores. z anto. corse. in repetitiōe. d. c. grādi de sup. neg. pre. li. vj. vj. charta. ij. co. in fi. z Bal. nouell⁹ in tracta. tu de dote. x. parte in principio. vj. co. quē rogo videas. frā ciscus curti⁹ cōsil. liij. iij. col. incipit super duob⁹. quāuis Cyn. Bal. z lodo. ro. teneāt cōtrariū in. d. l. si diuortio per rōnes nō multū vrgētes quas referre non curo.

Qñ senex ducit vxorē iuuenē vel plebei⁹ nobilē.

1 ☞ Jocalia vilia sponse data seu transmissa et etiam vestes viles p̄sumunt donata z statiz efficiunt mlieris. z nu. 3.
2 Donū ad hoc vt sit gratuitū consideraī q̄titas muneris.
3 Victus appellatione continentur vestimenta.
4 Vestes q̄tidiane z necessarie q̄s marit⁹ tradit vxori statim fiūt vxoris pure z libere cū onerevt eis vtaī q̄state mrimōio
5 Matrimoniū morte viri soluit re ipsa. fictione tū iuris intelligitur durare saltē in primo anno.
6 Uxor infra annū luct⁹ nō p̄t dotē petere: sed debet in domo viri stare z illic operari.
7 Uxor instituta a marito si post mortē mariti stuprū cōmittat venit hereditate vel legato priuāda tāq̄ indigna. z maritus nō adiecerit clausulam si caste vixerit.

8 Uestes lugubres seu nigras dare tenēt hī des vxori defūcti
9 Uestes z ornamēta vilia z quotidiana cēsent donata z statim efficiunt vxoris z quid de annulis z lecto.
10 Uestiri meli⁹ z honorabili⁹ dz mgr̄ in theologia q̄ ff simplex meli⁹ abbas q̄ monach⁹: z meli⁹ doctor q̄ scholaris
11 Uestes quotidiane que dicantur.
12 Modicū dicit respectu personarū z etiā multum.
13 Causa magna q̄ dicatur z q̄ negocium arduum.
14 Priuilegiū cōcessum persone intelligitur scōm conditionem z qualitatem persone.
15 Dos ffm q̄ est magna z fructus eius exhuberaz melius et honorabilius debet vxor a viro tractari z vestiri.

Predicta tamē sunt intelli

§. 11. Qñ donata sunt vilia et quotidiana.

genda: q̄ vestes iocalia z alia ornamēta spōse vel vxori cōcessa seu trāsmissa erāt preciosa festiualia z magnivaloris. Nā ī istis dubio nō cadit p̄sumptio donatiōis: sed magis vident cōmodata ad vsum vt spōsa vel vxor ornatior incedat. vt. d. l. mortis sue cā in p̄n. ff. isto tit. Et. l. Si vir ex lana in prin. z. l. vtrū. co. ti. z. l. id vestimentū. ff. de pecu. Cum alīs iurib⁹ de quib⁹. §. q̄ sic debēt intelligi. Secus tñ esset
1 de vestib⁹ z † alīs iocalibus vel ornamētis vilib⁹. Nā illa presumunt donata: z statim efficiunt mulieris vt sentit gl. singularis cōiter approbata in. l. cū quid. vbo. pro cauto. ff. si certū pet. que dicit q̄ si dixi alicui tolle pecuniā z pecunia erat in parua quātitate: videor illā donasse. C Pro qua glo. allego textū optimū in. c. z si cōnes. j. de simo. ffm
2 abb. ibi in. ij. no. vbi ad p̄sumēdū q̄ donū sit † gratuitū cōsideraī quātitas numeris. Nā de facili non p̄sumit q̄s libere cōferre ea q̄ sunt magni preci. parua aūt sic. Idē videt dicendū in casu nostro q̄ res parue seu parue quātitatis presumātur donate a spōso vel marito. Hoc expresse in terminis nostris voluit gl. no. quā tene mēti: nō solet allegari ad hoc. in. l. si filij tui. in gl. ij. in fi. C. isto ti. q̄ dicit q̄ ī his q̄ vir cōcedit vxori emēdo suo nōie vel alias: attēdit q̄titas p̄ci seu valoris ip si⁹ rei cōcesse z diuitiarū cōcedētis. quasi dicat q̄ res puas seu parue q̄titatis vī donare. magnas aūt seu magni valoris nō. q̄ gl. ad hoc multū cōmēdat pau. de cast. in. d. l. cū qd. fi. co. z cōsi. cccxxvij. j. co. incipit viso casu in. ij. vo. Pro qua vī mihi optim⁹ tex. in. l. vtrū negociū. ff. isto ti. z in. l. cōmo. z. l. pe. ff. de impē. in re. dot. fac. vbi dī q̄ si marit⁹ paruas fecit expēsas in re dotali: in dubio vī illas donare: magnas aūt nō. C Add idē tex. in. l. si id qō. §. si q̄s opas. ff. isto ti. vbi puas opas q̄s fui viri fecerūt vxori vī marit⁹ vxori donasse: q̄ nō ita amare intelligit p̄hibitio donatiōis inter cōiuges: tāq̄ inter infestos. Sz quasi inter cōiunctos maximo affectu: z solā inopiā timētes. vbi dī. z ideo si marit⁹ soluit vectigal. vel aliud tributū p vxore itinerā te: vī sibi donare. vt. l. si q̄s p vxore. ff. isto ti. idē si marit⁹ cōcessit vxori annuū modicū vt. l. ex ānuo. e. ti. C Sñ facit ad hoc tex. z qō ibi notaī in. l. in reb⁹. §. p̄ūt. ff. cōm. z in. l. qō in
3 vxorē. C. de neg. gest. C Ex bis inferē q̄ si marit⁹ † cōcessit vxori vestes viles seu necessarias ad vsum q̄tidianū: statim efficiunt vxoris. z p̄ cōsequēs ea mortua ptinēt ad suos heredes. Sed vestes p̄ciose nō vident donate. imo semp remanēt viri: z ad eū vel suos heredes ptinēt. ita sentit gl. singularis in. l. si vsufruct⁹. §. dos in gl. fi. ff. ad. l. fal. q̄ multū cōmendat ibi bar. quē aliī sequunt. C Hoc idē voluit Bart. per illū tex. in. d. l. ex annuo. ff. isto titu. z in. l. pe. §. seruus. ij. co. ff. so. ma. dicēs se plurics cōsuluisse q̄ vestes quotidiane c date vxori sint vxoris: p̄cioses festiue bī dis viri. C Et hāc opinionē sequunt ibi Bal. Ang. Pau. de ca. z cōiter oēs z Bal. in. l. cū te. in fi. C. de do. añ nup. z Saly. ī. l. sicut. C. isto ti. z in. l. ex annuo. z in. l. si mulier. §. si vxori. ff. e. Jo. de imo. in. l. si ex re dñij. in fi. ff. de stip. ser. raphael fulgo. ī. l. mortis sue cā. §. res in dotē. ff. isto ti. christophor⁹. in. §. est z aliud. insti. de do. ang. cōsi. cxxxij. incipit qdā noie mathe⁹. ach. cōsi. clxxxj. incipit In xpi ꝛc. In p̄dicto dubio. z pau. de ca. cōsi. clxxxvj. ij. co. v. nā eo casu. z lodo. cōs. cxlvj. in p̄n. vī. iij. casu. incipit In xpi ꝛc. ista qō. z etiā cōsi. cclxiij. Incipit ī xpi ꝛc. in fctō. ppōsito. C Et hāc opinionē approbat lex regni iij. par. ti. xj. l. xxij. ī fi. q̄ dicit q̄ pāni seu vestes date vxori a marito: si sunt p̄cioses vī festiuales: ea mortua restituunt maritovel ei⁹ bī dib⁹. q̄tidiane aūt nō. C Idē est dicendū si p̄ spōsi vel mariti vestes vī ornamēta seu iocalia trāsmisit vel cōcessit nurui. nā habēda est distinctio: de q̄. §. vt viles z quotidianas videat donare: p̄cioſas aūt nō. Uñ p̄cioſa veniūt cōferēda talia q̄lia sunt cū fratrib⁹ vel coheredib⁹ ipsi⁹ soceri: vt late z singulariter ꝛcludit Bar. in. l. j. §. nec castrēse vj. co. ver. vlteri⁹ q̄ro. ff. de collā. bono. quā sequit bal. in. l.

C Adde bonā gl. i. l. vj. tit. vj. lib. iij. fo. xj. ī gl. ij. Jo Ber.

Lex regni.

Ampliatio De datis a socero.

oīmodo.§.imputari.iĳ.co.v.qd ergo devestimētis.C.de in offi.test.ꝛ in.l.filie cui⁹.vĳ.co.ver.v.quero.C.faū.erc.ꝛ ibi ēt Saly.ī.iĳ.q.ꝛ bal.ī trac.de duob⁹ fratrib⁹ in.fi.ang. de aretio.in.§.fin.ĳ.col.ver.quero quid de vestib⁹.insti. de societate.ꝛ petrus de vbaldis in repet.c.raynūcius.de testa. char.xxv.j.co.versi.xix.quero.paul.de cast.cōsi.clxxxiĳ. in fi.Incipit.in christi.ꝛc.videtur dicendū.ꝛ cōsi.ccccxxvĳ.in cipiente.viso casu.in secūdo volumine:qui pulchre loquit. et alex.cōsi.xxxj.ĳ.co.incipit.dñi. bon⁹ tex.ad hoc(quāuis ipsi nō allegāt)in.l.si qd earū.inversi.in primis.de legatis iĳ.vbi dicit ꝙ si legaui vxori mee que sui noie vel sui causa cōparata fuerunt:in hoc legato veniūt que socer nur⁹ noie cōparauit:ergo nō erāt vxoris. ¶Et ītelligo de pciosis que in dubio nō vidētur donata.vt.s.dictū est.Sec⁹ de vilibus ꝛ quotidianis.Nā illa vidētur donata.qꝛ natura harum rerū que cōtinuo sunt in vsu ea est: vt vsus trahat ad se proprietatē.vt.l.j.ꝛ.ĳ.ff.de vsufru.earū re. que vsu cōsu. presertim si dos sit magna ꝛ fruct⁹ dotis multū exuberantes.nā tūc potius debitū naturale persoluit ꝙ fit mera donatio.ar.l.j.C.de impo,lucra.descrip. li.x. ꝛ.l.pe.ff.sol. ma. et.l.id vestimentū.ff.de peculio.ꝫ bald.qui hoc dicit in dicto.c.iurauit.pe.co.s.de proba. ¶Ex predictis concludit ꝙ vestes vel alia ornamēta que sponsus vel marit⁹ cōcedit vel mittit spōse vel vxori vel socer nurui:si sunt vilia videt donare:nō aūt pciosa.ꝛ ista est opinio qua vtimur in audientia regali ꝛ fm eā pluries iudicari vidi. ¶Quāuis ali qui moderni ꝫ eā insurgāt dicētes ꝙ cū marit⁹ teneat alere vxorē vt.l.si cū dotē.§.finaūt in seuissimo.ff.so.ma.ꝛ.l.ꝙ si nulla.ff.de religiosis ꝛ sump.fu.cū simili⁹:ꝛ appellatiōe† victus cōtinent vestimēta.vt.l.verbo.vict⁹.ff.de verb.sig.ꝛ l.legatis.ff.de alimentis ꝛ cibarĳs legatis. si ergo necesse habet dare vestimēta nōvidet donare.qꝛ in necessitatibus nemo liberalis existit.vt.l.rē legatā.ff.de adimēdisleg.hec fuit opinio dyni in dicta.l.pe.§.seruis.ff.so.ma.quā aliqui moderni sequūtur.ꝛ ita cū hoc casu possit capi hec cōiectura necessitatis:que artat maritū ad vxorē alendā:nō videt ꝙ possit cadere presumptio donatiōis.vt.l.cū de indebito ff.de proba. ¶Maxime qꝛ nemo negabit quin vestes quotidiane que dātur vxori:dantur vt deseruiant oneri matrimonĳ necdū de presenti:sed etiā in futurū vnde videturdote vxori vt eis vtatur durāte matrimonio ꝛ nō vltra.finito ergo matrimonio remanebūt penes virū vel ei⁹ heredem. ¶Ad hoc bon⁹ tex.in dicta.l.pe.§.seruis.ff.sol.matr.vbi vestes a viro date seruis vxoris.so.ma.restituēde sunt viro talia qualia sunt. ¶Ad idēoptimus tex.l.ex annuo.ff.isto ti.vbi permittit marito ꝙ possit donare vxori modicū annuū:sed si aliquid ex illo annuo supereſt soluto matrimonio illud reuocari potest a marito:nad eū vel suos heredes pertinet.Sic ergo in casu nostro vestes viles seu q̄tidiane quas vir dedit vxori:ea mortua spectāt ad virū vel suum heredē tales quales sunt.Et per ista alexāder.in.d.l.sed si vsufruct⁹.§.dos.ff.ad.l.falci.dicit hāc opinionē in pūcto iuris fore veriorē.ꝛ alĳ moderni sequunt eū. ¶Sed ppter ista ab opinione bar.cōiter approbata nō est recedēdū.qm̄ vt dicebat ipse bar.in dicto.§.seruis.si ista opinio dyni et sequaciū vera esset:cōtineret iniquitatē:quia fm eā sequeretur ꝙ vestes que sunt ad vsum quotidianū:nō videretur donate:ꝛ essent heredis viri.sed vestes festiue viderent donate.qꝛ eas marit⁹ sponte sibi dedit.Et sic essent mulieris quod nō est dicendū vt apparet ex predictis. ¶Vel aliter ꝛ forte meli⁹ potest dici ꝙ vestes quotidianas ꝛ necessarias pro tēpore quo ɔ durare matrimoniū:nō videt maritus proprie donare prout dicebat dyn⁹:ſ tamē vident tradite in causam alimētorū ad que tenetur marit⁹ ipsi vxori:vt.s. dictū est.Pro tēpore aūt pro quo matrimoniū posset solui:ex quo expēsa est modica ꝙ videant donate.ar.d.l. vtrū ff.isto ti.cū alĳs de quib⁹.s.ita dicebat no.Jo.de imo.in.d. §.seruis.iĳ.co.vĳ.ĳ.casu.ꝛ sequit ludo.ro.in aut.ex testamento.C.de colla.idē in effectu voluit Saly.in.l.sicut.in fi. C.isto ti.dicēs ꝙ† vestes quotidiane ꝛ necessarie quas maritus tradit vxori:statim fiunt vxoris pure ꝛ libere cū onere vt eis vtaf cōstāte matrimonio:eo aūt soluto cessat illud onus:ꝛ remanet datio pura.ꝛ ideo nōveniūt restituende.ꝛ per istū modū saluaf cōis opinio fm eum. ¶Nec p̄dictis obstat tex.in.d.l.pe.§.seruis.vbi expēsa modica vestimentorum nōvidet fieri alio donādi.qꝛ illud procedit q̄n matrimoniū soluitur diuortio.ꝛ ideo q̄uis donatio videaf facta: propter diuortiū videt reuocata vt ibi dicit gl.sec⁹ forte si matrimoniū fuisset morte dissolutū fm Joan.de imo.ibi. ¶Vel aliter fm eū illud procedit in expēsis factis seruis: in quib⁹ nō cadit verisimiliter tāta affectio:quāta in vxoris persona.Jurta no.in.l.qōinvxorē.C.de nego.gest.ꝛ in l.j.ꝛ.ĳ.ff.isto ti.que qdē affectio seu causa affectionis videt fuisse causa donationis vestiū vltra cām alimētorū qꝛ sunt socĳ diuineꝛ humane dom⁹.vt.l.aduersus.C.de cri.expila. here.faciunt notata in l.assiduis.C.qui potio.in pig.habe. ¶Jsta aūt causa affectiōis nō cessat soluto matri. quāuis cesset causa alimētorū ideo nō cessat dispositio ex quo vna ratio remanet.vt.l.liberorū.§.notanf.ff.de his qui notāt. infa.ꝛ inst.de nup.§.affinitatis. ¶Vel potest dici aliter ꝛ forte meli⁹ ꝙ ꝫ matrimoniū fuerit solutū morte mariti re ipsa.Juris tū fictione intelligif durare saltim in primo anno sequēti:qui dicif ann⁹ luct⁹.vt.l.oēm.C.de bonis maternis.cū illo anno nubere nō possit.vt auf.de nupt.§.soluta. coll.iĳ.ꝛ.l.fi.ff.de repud.ita dicit glo.no.in.l.vnica.§.exactio.super verbo restituēdis ad fi.C.de rei vxo.actio. ¶Et inde est ꝙ infra illū annū luctus vxor dotē† petere nō pōt nec imputaf sibi cur dotē nō petĳt vt dicto.§.exactio ꝛ notatur in.§.fuerat.insti.de actio. ¶Et in domo viri debet stare ꝛ ibi operari.vt.l.si patron⁹.ff.de operis libertorū.et notaf per Cyn.in.d.§.exactio.ꝛ per alios ibi ꝛ in.d.§.fuerat. ¶Et propterea sicut acquisita per vxorē ꝫstante matrimonio videnf acquisita de bonis mariti vt euitef suspitio turpis q̄st⁹.vt.l.qnt⁹ muci⁹.ff.isto ti.ꝛ.l.etiā.C.eo.Sic ꝛ q̄sita infra annū luct⁹ cū eadē castitas infra tpa luct⁹ in muliere desideref per legē:q̄ desideraf ꝫstāte mr̄imonio.vt in auf.de resti.ꝛ ea que pa.in rubro ꝛ in nigro.col.iĳ.ita sentit gl.in.d.l.quint⁹.ꝛ firmat ang.cōsi.cxlj.j.co.incipit.ī dei nomine sup primo.de quo infra lati⁹ dicef. ¶Ad p̄dicta facit lex regni.fo.xj.li.iĳ.ti.xĳ.l.ix.que dicit ꝙ si marit⁹ aliquid donauit vxori:ꝛ postea eo mortuo ipsa luxurioseviuit perdit illud ꝛ heredib⁹ mariti applicat⁹. ¶Idē est de bonis que ipsa habuit de his que fuerūt acqsita cōstāte matrimonio.vt dictat lex regni lib.v.ordinationū.ti.iĳ.l.iĳ. ¶Idē de dote ipsi⁹ mulieris.vt voluit pau.de castro.in.l. sororē.C.de his quibus vt indig.ꝛ cōsi.lxĳ.de quo per alex. in.d.l.sororē.vbi est bona gl.ad propositū nostrū.ꝛ gl.no. ꝛ ibi Saly.in.l.fideicōmissum.C.de fideicō. ¶Ubi Saly. cōcludit ꝙ si marit⁹ † vxorē heredē instituit vel aligd ei legauit ꝛ post mortē mariti stuprū cōmisit:venit priuāda hereditate vel legato vt indigna ɔ marit⁹ nō adiecerit clausu laꝫ si caste vixerit qꝛ tenet seruare castitatē etiā post mortē mariti.qꝛ intelligif durare in matrimonio.q̄uis ergo mortuus fit marit⁹:quasi remanes in matrimonio habebit vestes q̄tidianas sibi donatas.† Quinimo tenenf hr̄des dare sibi vestes alias nigras seu lugubres.vt no.Bar.ꝛ ang. in.l.decreto.C.de his qui no.infa.Bal.in.l.j.C.de sec.nup. ꝛ in.c.peruenit.de emp.ꝛ vend.post Jnno.ang.in.l.dos legata.ff.ad.l.fal.ancha.ꝛ Jo.de imo.in.l.si ex re dñi.§.illud quesitū.ff.de stipu.seruo.vbi est bona glo.ang.de aretio.in §.fuerat añ.prope fi.institu.de act.que quidē vestes lugubres ꝛ viduales tradite vxori ita demū videnf esse vxoris ita si sunt vilis precĳ ꝛ deputate ad vsum quotidianum,sec⁹ si essent festiue ꝛ magni valoris.qꝛ tūc poti⁹ videnf tradite vt seruiāt ad honorē mariti quādiu fit vidua ꝙ videantur donate sicut in alĳs vestib⁹ dictū est.ꝛ ideo si mulier tūc nuberet heres posset tales vestes p̄ciosas repetere quasi cesset causa traditionis.nisi cōsuetudo regionis aliter se habeat. ita no.tenet vitalī.in lib.clausularū. char.ccxxj.j.col.alias in clausula.pe.xv.co.ꝛ cāpetius in trac.de dote.ĳ.parte.q. lvj. ¶Cōcludo igif ꝙ† vestes ꝛ ornamēta vilia ꝛ quotidiana censenf donata ꝛ statim efficiunt vxoris. ¶Et intelligo hoc nō solū de vestib⁹ quotidianis p̄ omni tēpore ſ ꝛ etiaꝫ de illis que sunt quotidiane p̄ certo tēpore vt qꝛ alie estiuales.alie hyemales vt est vestis abolla seu duplicata:dūmodo nō sint nimis excessiue:qꝛ qō excedit restituēdū est. vt sentit gl.fi.i dict.l.vtrū.ff.isto titu.istud est no.dictū soli⁹ Saly.in.d.l.sicut in fi.C.isto tit.est text⁹ in.d.l.ex ānuo.eo. ti.ff. ¶Idē dicit Saly.de annulis vt quotidianus dek vxori ali⁹ nō.quod dictū alibi nō legi.tene istud mēti. ¶Hoc idem videtur dicendū de lecto quotidiano quē vxor docto⁹ risvel alteri⁹ habebat separatū a marito:vt ille soluto matrimonio pertineat ad vxorē cū alimētorū noie contineaf. vt no.in.l.cū hi.§.qui transegit.ff.de trāsac.qō tamē Bal. in.d.§.seruis.nō credit verū qꝛ interuenit vera traditio: ſ magis quedā permissio iure familiaritatis fm eū ibi fi.co. in prin.bodie tū in hoc est prouisum per legē regni fo⁹ legum.lib.iĳ.t.vj.l.vj.que dicit ꝙ lect⁹ quotidian⁹ debetur coniugi viuo:altero mortuo. Quod forte intelligendum est nisi tale fit lectū qō habeat culcitram sericeam: illa eñ non transit

3 4

Conclusio.

Pro parte contra.

Primū argumentum.

2.argum.

3.Argum.

4.Argum.

1.Solutio.

2.solu.ad.1.

1.solu.ad.3.

2.solu.ad.3.

1.solu.ad.2.

2.solu.ad.2. Mrimonū durat post mortē viriuris fictionc.

Deacqsitis p vxorē ifra ānū luctus.

a Adde tū bonūter.ī.l.iĳ.tit.xĳ.iĳ. ptita q̄ vult ꝙ mulier q̄ fornicatur post mortez viri ifraānū luct⁹ pdit arras ꝛ donat. sibi factā a marito ꝛ relicta sibi ab eo in testō.ꝛ sic dū dicit ī fra anū mul tū restringit ꝛc ꝙ ꝛc ꝙ si post an nū fornicare tur nō amitteret.vidē gl. no.i aut. de restit.ꝛ ea q̄ pa.§.fi.ī verbo. maligne colla. iĳ. et ibi amp.cōmēdāt ēaz. Jo.Ber.

De annul.

Delecto quotidiano.

Lex regni.

1.ampliatio

nō trāsit cū lecto quia non cōuenit viduę. ita videnť sentire bal. & ange. in. l. plenū. §. equitī. ff. de vsu & habita. vbi ōt q; si testator leget vxori lectū suū nō vī legasse culcitras nec serico: q; nō cōueniūt viduis ꝑm eum quē alī referūt & raphael ful. in cōsi. xxvī. in ꝑn. Cognita. & vide que statim subiicit. ¶ Et q; plus est dicebat no. bal in. d. l. pe. §. seruis. ff. co. ff. so. ma. q; si vestes erāt honorabiles ꝑm dignitatem viri & vxoris: & adeo cōuenirēt vxori: q; sine ipsis commode nō posset in publicū ꝓparere: idē esset dicēdū de illis q; de vestib⁹ quotidianis: ꝑsertim si patiunť fruct⁹ dotis. est etiā eadē rō. q; totū hoc fit ex necessitate. qō est multū not. & quotidianū. & alibi nō recolo me legisse. & placet mihi q; veritate ispecta: iste vestes sine qb⁹ vxor in publicū cōparere sine dedecore nō pōt: attēta dignitate vī ꝓditiōe psone: nō dico in dieb⁹ festiuis ꝙz in aliis dieb⁹ quotidianis: possunt dici quotidiane. q; vestes sunt dāde ꝑm dignitatē & qualitatē ei⁹ cui ꝓcednť. vt est ter. optim⁹. in. l. sed si qd inedifi cauerit. §. sufficiēter. ff. ō vsufructu vbi lī̄a dicit. sufficiēter autē alere & vestire ꝺz vsufructuari⁹ seruos in qb⁹ ꝺz vsufructū ꝑm ordinē & dignitatē mācipiorū. ¶ Ad idē ter. in l. ius alimētorū. ff. vbi pub. educa. de. vbi ꝺr q; alimēta & vestes debēt dari pupillo ꝑm q̄litatē & dignitatē ei⁹. ¶ Idez dicit ter. in. l. cū plures. §. cū tutor. ff. de admi. tu. ¶ Nō em̄ oēs equales debēt vestes vestire. vt. l. j. C. q̄ res vē. nō pō. & l. fi. C. de rescin. vē. & p totū ti. C. de vestibus & oloberȳs. lib. xj. Bonus ter. in. c. non cogantur. xlī. di. vbi nobiles diuites non coguntur vescere alimēta villia ficut pauperes. habēda est ergo psonarū qualitas vt etiam i filī bal. i. l. liberti. C. de ope. liber. co. iiī. v. dubitabať. vbi dicit q; si est bānitū q; qsq; vadat ad exercitū: intelligiť ꝑm q̄litatē psonax & ideo rustic⁹ ibit pedes: nobiles eques ꝙz possibilitatē & dignitatē suā qō no. ad multa. Idē in effectu vult bart. in. l. fi nō sortē. §. libert⁹. ff. de cōd. inde. quē refert raphael fulgo. in pall. ꝙsi. xxvī. col. ī. vbi allegat bona iura ad hoc q; p te videas. Et ideo melius & honorabilius ꝺ vestietur magister in theologia q; frater simplex: & melius abbas q; monachus: & melius doctor q; scholaris. vt dicit bald. in. d. l. sed & si qd inedifi. quē refert & segtur andr. ficul⁹. in. c. pastoralis. §. de do. ī. co. est bon⁹ ter. in. c. j. xxj. q. iiī. tradiť per spe. ti. de aduocato. §. sequiť videre ō vestib⁹. in ꝑn. nō ergo simil lib⁹ vestib⁹ vtētur vxores doctorum vel aliox nobilium: & vxores ignobiliū seu rusticorū. Vestes em̄ qb⁹ q̄tidie vtiť vxor doctoris vī nobilis possunt esse festiue pro aliis. Ad̄ Seneca ait vxori neronis. Jndue te ōlicate charissima nō propter te ꝙz ꝑpter honorē imperī. vt refert spe. vbi. §. vī ꝙz ꝑdicta satȝ poterūt dici ꝺ quotidiane vestes ille qb⁹ vxor nobilis alicui⁹ doctoris vel alteri⁹ nobilis vtiť die⁹ quotidianis sine qb⁹ nō pōt ꝓmode in publicū cōparere. ¶ Et istud vī fuisse de mēte Joā. de imo. in. d. §. seruis. fi. co. vbi dixit q; arbitrio iudicis relinquiť. que vestes dicātur quotidiane p id qō in simili voluit gl. ī auť. ꝑterea. vbo locuples C. vī vir & vxor. q̄ dicit relinquēdū esse arbitrio iudicis. qs dicať locuples vī nō p. l. tā demētis. in ꝑn. C. de epi. au. vbi dos ꝺz dari ei⁹ q̄titatis quā extimabit iudex ī loco: q; habebit respectū ad substātiā debētis ꝑstare & ei⁹ cui est ꝑstāda & ad qualitatē psonax. vt. l. si filie ꝺ e leg. iiī. & l. quero. ff. de iure do. cū similib⁹. & illā gl. in. d. auť. ꝑterea sequūť cōiter oēs doctores ibi. & ē bona gl. i. l. vbi adhuc. & ibi dyn⁹. Cy. & alī. C. de iure do. & gl. in. l. fin. C. q̄ fiſ. vel ꝑua. que dicunt q; iudex arbitrabiť quē pauperē vel diuitē ꝑ famaz & vulgi opinionē. Idē Bar. & ang. in. l. si vo. §. si ꝑ rei q̄litate. ff. qui satis. cog. Nā vt dicebat Jaco. bu. in. d. auť. ꝑterea cōsideranda est q̄litas psonarū: q; nobilis & q; nescit operari. non ꝺr diues de eq̄ quo dicet diues rusticus & artifex. Et inde est q; si vn⁹ est nobilis q; ꝺz alimēta: ꝙz suā dignitatē cōseruare nō pōt: & ꝺz forte puellas quas maritare non vz: in subsidiū vite vī dotiū pōt eps cui relicta est distributio in pauperes: aliquid sibi dare tāq̄ pauperi. q; ꝙz nō sit omnino mēdicās tamē ꝙz statutū natalitū suox aliqua sustētatione eget: & ideo inter paupes cōnumerať. casus est in. l. si qs ad declinādā. C. de epiſ. & cle. ꝑm bal. ibi in. iiī. co. v. circa tertiū. de quo meminit multū ꝓmēdādo bartholomeus cepola in suo tracta. de re. mi. cbar. viī. fi. co. ī ꝑn. qō intellige qñ illud qō testator reliquit erat in magna q̄titate. sec⁹ si i parua. nā tūc nō vī cogitasse testator ō tali nobili ꝙz paup fit. ita no. dicit an. i. l. ꝙz & si susceperit. §. libertis ff. de iud. ar. illi⁹ ter. qō tene mēti. facit dictū bal. ī auť. ꝑterea. C. vñ vir. & vxo. col. ī. ver. denuo nō. vbi ait q; si testator mādat maritare puellas virgies pauperes: bon⁹ vir. i. executor testamenti arbitrabiť. & si male arbitret recurriť ad iudicem. ¶ Bene facit ad predicta glo. not. communiter approbata in. d. l. sed & si susceperit. §. j. ver. modica. ff. de iudi. que dicit q; modicuz ꝺr respectu personarum. & ponit exemplum in regina matilda dicēte. aliquātulum terre do no illi ecclesie: que tū donabat trigita millia iugera terre q̄ ipsa reputabat modicuz & alī reputassent multū: vt voluit gl. in. l. illicitas. § ne potētiores. ver. lumine. ff. de offi. ꝑsi. q̄ ꝺt q; tenuis bō porcellū suuz sicut oculū custodit. arbitrio ergo iudicis discerneť qñ dicatur multū vel modicū. ¶ Sicut etiā relinquiť arbitrio iudicis inspecta qualitate personarū que cā ꝺicať magna vel parua vt est glo. no. in. c. fin. in v. illustriū. de re iudic. li. vi. quā multū cōmēdat abb. in. c. quintauall. v. charta. iī. co. s̄. de iureiu. & in. c. fi. in. §. sane. e. ti. & in. c. de appellatiōib⁹. de appel. de quo ꝑ bar. & alios ī l. admonendi. ff. de iureiu. ¶ Facit qō voluit Jnn. in. c. fi. i ꝑn. s̄. de offic. deleg. vbi ꝺr q; arbitrio iudicis relinquiť qō negociū ꝺicatur arduū vt videať electa industria persone. ¶ Facit qō voluit Jo. an. in. c. fi. s̄. de don. vbi dicit q; stať arbitrio iudicātis qō dānuz ꝺicať graue. Idē voluit bal. in l. j. in ꝑnc. C. si aduersus vēdi. pig. vbi dicit q; arbitrio iudicis relingtur qñ minor ꝺr passus magnū dānū vel detrimētum. qō dictū retulit an. ficul⁹. in. c. at si clerici. §. de adulteriis. iī. co. s̄. de iud. & in. c. ꝑter sterilitatē. vī. co. s̄. de locato. ¶ Ex quo ꝺicebat post anto. & abba. in. d. §. de adulteriis q; arbitrio iudicis relingtur qō delictū vl crimē ꝺicať a magnū vel paruū. Idē tenet Bal. in. c. ꝓpositi in ꝑn. s̄. de appel. sicut etiā q̄ iniuria ꝺicať atrox. vt tradiť i. §. atrox in fi. de iniuriis. ¶ Ex quo etiaz ꝺicebat andreas ficulus. in d. c. ꝑter sterilitatē. q; arbitrio iudicis relinquiť qō ꝺicať magnū incōmodū prouenies i reconducta[a]. vñ respectu conductoris qfortē ꝙz magnā & grauē familiā & est diues: etiā si recipiat dimidiā ei⁹ qō cōsueuit: nō ꝺiceť pati magnū incōmodū. lz sec⁹ esset in paupere. allegat i simili. Bar. ī auť. minoris. j. co. in fi. C. q; dari tuto. po. vbi dixit q; arbitrio iudicis relinquiť q̄ ꝺicať quantitas magna vel parua ꝙz qualitatē psonarū. vt est glo. no. in auť. vt bi qui oblig. perbi. se habe. res mino. §. sed & si qs. in v. sed & si qs &c. co. vj. Idem voluit Bal. in. l. vna. iī. co. C. de cōfess. is. vbi dixit q; arbitrio iudicis relinquiť q̄ ꝺicaťur magna quātitas vel parua vt credatur libris mercatox p se vel ꝺ se. qō arbitrabiť ꝙz qualitatē psonax. multa alia pene infinita que relinquunť arbitrio iudicis ꝑ adīcere posse: que tū breuitatis cā obmittūtur. q; non est ille noster ꝓncipalis intent⁹. aliqua cumulauit galuan⁹ i suo tractatu de casib⁹ q; arbitrio iudicis relinquūtur. ¶ Ad idez facit text. & qō ibi no. in. l. bacten⁹ ff. de vsufructu. & i. l. in rebus. §. ꝑnt. ff. cōmoda. & in. l. olino ff. de ipen. i re. do. factis. vbi relinquitur arbitrio iudicis: q̄ impensa ꝺicaťur magna vel parua inspecta q̄litate et dignitate psonarū. ¶ Ad idē facit tex. oprim⁹ in. l. ex milita ri. ff. de testa. militis. vbi ꝓbať q; ꝓuilegiū cōcessuz alicui persone intelligiť scōm cōditionē & q̄litatē psone. Et ē casus valde no. scōm bal. ibi q; priuilegia sunt iterꝑtāda scōz cōditionē priuilegiati. & ad hoc quotidie allegatur: & ē argumētū scōz eū. q; si cōcessuz ē alicui epō priuilegiū q; possit celebrare tēpore interdicti: intelligiť q; possit celebrare etiā in pontificalib⁹ scōm cōditionē psone sue. qō dictū refert & sequitur multū ꝓmēdādo and. ficul⁹. ī. c. possessiones iī. co. s̄. de rebus eccl'ie nō alie. ¶ Ad qō bñ facit text. i. l. si quis. §. irritū. ff. de iniust. test. & c. placuit. & c. fic viue. xvj. q. j. vbi ꝓbatur q; dispositio simpliciter loq̄ns vel gra cōcessa psone: intelligitur scōm conditionē psone sue. Et per hoc dicit and. ficulus vbi. s̄. q; cū dubitaretur i ciuitate senarū de quodā prioratu: an aēt secularis an regularis: consuluit q; deberet attēdi q̄litas psonarū regētiū. q; si erāt regulares ꝓsumptio erat q; prior⁹ erat regularis. per ter. singulare. in. c. cū de bñficio. de prebē. li. vi. ¶ Ex his dicebat Saly. in. l. si filī⁹. in princ. C. familie bercis. q; ad cognitionē castrēsis peculiī cōsideratur q̄litas rei donate & qualitas psone cui & a qua donatur. ¶ Hinc etiā dicebat not. ange. in. l. plenum. §. equitī. ff. de vsu. et habi. q; si legat testator lectū mulieri vidue: nō videtur legare culcitrā de serico. q; intelligiť de lecto scōz q̄litatē mulieris vidue scōm eum. ᵇ Idem voluit ibi bal. quē refert & segtur raphael fulgo. consi. xxvī. incipiente ꝓpositā. inferens ex hoc q; preceptū testatoris vt vxor vel sox aut cōsanguinea induať vestibus nigris: ꝺz intelligi scōm q̄litatē psone cui ꝓcipiť. vt ibi late & singulariter per eum. culcitra ergo sericea lecti quotidiani forte nō spectabit ad vxorē vt. s̄. dictū ē. ¶ Ita ergo dicendum erit in casu nostro. q; vestes & alia ornamēta ꝺicentur quotidiana arbitrio iudicis: qui considerabit

Vestes quotidiane.

Que vestes dicanť quotidiane relinquitur arbitrio iudicis.

Locuples quis dicať Dos.

Paup qs dicatur.

Pro nobilibus pauperibus.

Modicum quid dicit.

Multum.

Causa magna vel parua.

Negocium arduum.

Delictum magnum.

Iniuria atrox.

Gratia.

Prioratus

Peculium.

mulantes in gb⁹ ẏba itel ligunt iurta ꝺitionē pſone cui refe runtur. vide bar. i. l. libro rū. §. fi. ff. de leg. iij. vbi ʒ tz p tert. ibi. 1
q p alia duo iura q̄ vi̇ō p te. vide gl. i l. vi. lib. iij. ti. fo. ll. i glo. j. 2
vbi tz ꝑmaz opi. ʒ bart. 3
Jo. ber. 4

§. 12.
Donatio p pter nup. 1

Lex regni. Quis dat donationez⁹ propter nu ptias et cui.

Lex regni. Que res da ri pñt ppter nup. 2

De feudo.

Limitatio. 1

qualitatē q dignitatē mariti q vroris. q per ꝑsequēs dicent vestes quotidiane ille fine gb⁹ vroꝝ dieb⁹ quotidianis nō potest cōmode q fine verecūdia in publico cōparere. Jdē sertiz si hoc patiātur fruct⁹ dotis vt dicebat bal. i. d. §. seruis. eñ casu quo ꝺos est magna q fruct⁹ dotis multum exhuberāt: meli⁹ q honorabili⁹ dz tractari q vestiri vror a viro. ar. cor q̄ notant in. l. j. C. de impo. lucra. descript. lib. x. q in. l. id vestimentū. ff. de peculio. tetigi in superioribꝰ q dicā forte lati⁹ super ter. Et p ista me expedio de ista spōsalitia largitate vel ꝺotalicia siue donatione añ nuptias.

Arre in hispania idē sunt q donationes.

Vasall⁹ nō potest alicui donare feudū sine licētia dñi: pōt tamē in fauorē mulierū q dotis ꝙstituere donationē ꝓpter nuptias in re feudali.

Feudataria mulier potest dare suū feudū in dotē sine licētia domini.

Feudatari⁹ pōt obligare feudū pro restitutiōe dotis quo ad feudatarij preiudiciū: nō aūt dñi.

Vasallus an possit de re feudali filiā dotare.

Emphiteota an possit vroꝝ ꝙstituere donationē propter nuptias vel dare arras in re quā bz in emphiteosim.

Aduertēdū tñ q̄ licet oliz

iste ꝺonationes que fiebāt añ mrimoniū appellabant ꝺonationes añ nuptias seu antiferna ab anti q̄ est ʒ q ferna q̄ est donatio quasi donatio ʒ donationē. q̄ ꝓmo mulier faciebat donationē ꝓpter nuptias ꝙstituēdo dotē viro postea vir faciebat aliā donationē vroꝝ. Hodie vero q̄ fiūt iste ꝺonationes nō solū añ matrimoniū sz etiā post appellātur ꝺonationes ꝓpter nuptias: q vtroq; casu fiūt ꝓpter mrimoniū. Jta dicit ter. in. l. fi cōstante. q. l. cuz multe. C. de do. añ nup. q in. §. est q aliud. insti. de dona. q has ꝺonationes in his regnis ꝑz morē hispanie appellam⁹ arras. vt dicit lex regni. iij. parti. ti. xi. l. j. Que q̄dē ꝺonatiōes propter nuptias seu arre dātur a viro vroꝝ seu dari ꝓsumunt in premiū pudicitie q virginitatis. vt est text. melior q̄ fit in iure. ꝑm bal. ibi in. l. res vroꝝ. C. isto ti. Et ꝓpterea multū fauent iura istis ꝺonationib⁹ siue arris. q̄uis de iure regni etiā mulieri corrupte vel vidue dari vel promitti possunt. vt foro iuzgo. li. iij. titu. j. l. vi. q foro legū. li. iij. ti. ij. l. j. Et hinc est q licet alias vasall⁹ non possit donare feudū alicui sine licētia dñi. vt in ca. j. §. donare. in ti. q̄liter olim feu. alie. po. li. feu. q in. c. j. de prohibita feudi alie. per frede. q in c. ij. §. de feudis: tū fauore mulierū q dotis permittit q possit vasallus cōstituere donationē ꝓpter nuptias in re feudali vt in. c. j. de inuesti. quā tit. acce. a sempro. q in. c. j. de eo q sibi beredicꝫ suo. li. feudoꝝ p que iura ita tenet iaco. de ardico. in sua summa. ti. qb⁹ modis feu. ammi. sub rubricella. mulier habēs feudū. quē referūt q sequunt andreas de yserni a: q Bal. in. d. §. donare. q ibi etiā aluarot⁹. iij. co. vi. ca. pitamas. q prepositꝰ. in. ij. co. ad hoc bon⁹ ter. q ibi no. inn. q alij in. c. nuper. j. co. ti. tenēt dñi de rota decisione. cxcix. incipit pater potest dare. in nouis: que hodie reperit sub tit. ō feudis. j. gl. q doctores q i. d. c. ij. §. ō feudis. q ibi andreas sicul⁹. pe. col. no. in aut. res que. C. cōia de leg. q ibi Jaso. ix. co. ver. an aūt res habeat per glo. q doc. in. c. que in ecclesiaꝫ §. de ꝙsti. q ibi sely. lij. co. ver. in eadē gl. Et ita sicut mulier feudataria pōt dare suū feudū in dotē sine licētia dñi vt in dictis iurib⁹: ita poterit vasall⁹ cōstituere donationē ꝓpter nuptias i feu. q dos q donatio ꝓpter nuptias equiparant. vt in aut. dos data. C. de don. añ nup. Jta dicit no. bal. in. d. §. donare. in. ij. co. v. sed nunqd filiꝰ. quē refert q sequitur ibi albarot⁹ circa fi. ver. q̄ro an vasall⁹. q etiā prepositus in. ij. co. in fi. ver. quero marit⁹. Ratio pōt esse q⁹ huiusmodi cōstitutionē ꝺonatiōis ꝓpter nuptias vel arrarum: nō vī proprie feudū alienatū: cū dominiū vtile semp remaneat penes maritū vt. j. dicetur. nec ipsum feudū abdicat a se: immo vsufructu vtit ad sustentationē sui q vroris q familie vt. j. subiciā. Sec⁹ tñ esset qñ dñium esset trāslatum in vroꝛē. qō posset cōtingere qñ feudū esset datū vroꝝ extimatū ea extimatione que facit emptionē iuxta not. in. l. si extimatis. ff. so. ma. q in. l. fi inter virū. C. de iure do. nā tūc nō permittit vasallo facere hāc donationē: q si faciat: ꝓnabitur vasall⁹ feudo. ita dicūt albarot⁹ q ꝓpositꝰ in. d. §. donare: et sic declarat q intelligit bal. ibi. Jdē dicūt ipsi si fiat pactū inter cōiuges de lucrāda dote q donatione propter nuptias. qñ istud pactū nō pōt apponi in iudiciū dñi nisi solum ad vitā vasalli vt est bon⁹ ter. q ibi no. in. c. nuper. §. eo. dic vt ibi per omnes doctores. Poterit ergo ftendatarius obligare feudum pro restitutione dotis quo ad feudatarij ꝓiudiciū: nō aūt dñi. vt. d. §. donare. q. c. j. de inuestitura q̄ titius. q. c. j. ō eo q sibi q here. suis. li. feudoꝝ. q in. l. lex vectigalis. ff. de pig. no. tenet bal. in. c. j. de contro. inue. co. pe. versic. iuxta ꝑdicta quero. li. feu. valebit igitur talis obligatio quātū ad commodū q̄ feudatarij habitur⁹ erat ex feudo. in quo fil'r potest fieri executio vt per bal. i. auk. ei qui iurat. C. de bonis auk. iu. pos. co. xvj. v. quero nunqd in reb⁹. facit bene ter. in. l. peto. §. prediū. de le. ij. de quo q eū dem bal. in. c. j. co. ij. v. quero nunqd. de prohi. feu. ali. per fre. in. c. qm̄ frequenter. §. in alijs. co. ij. s. vt lite nō contest. p saly. in. d. auk. ei qui. co. ij. ver. fi. ij. q̄ō vide in simili bal. in. l. etiā. C. de exe. rei iu. co. iij. in prin. ver. itē nō puto. Ex istis decidit vulgata questio ac vasallus pōt dotare filiā de re feudali quā vi̇ō ad vtrāq; partē per iacobū de sancto geor gio in tractatu feudoꝝ in pte q etiā q ip si vasalli i fi. alias fo. xvij. co. i. in fi. cū sequentibus. Idem dicendum est p omnia in emphiteosi: nam eodē modo poterit vir vroꝝ ꝙstituere donationē ꝓpter nuptias vel dare arras i re quā bz in emphiteosim sine consensu dñi vt expresse voluerūt spe. q Jo. an. in ti. de locato. §. nūc aliqua. versi. cix. per plura fundamēta q rationes quas p te videas. Jdē tenet Host. in sum. ti. de locato. §. fi. ver. nunqd ergo res emphit. q Jo. an. in. c. potuit. s. de locato. q ibi Jo. de imo. x. co. ver. tāgit etiā hic. Jo. an. tenet alberic⁹ de rosatis. Jo. fabri. q Saly. in. l. fi. C. de iure emphi. q ibi latius Jaso. xlvij. co. vi. fi. j. igit in ordine. Bal. in. l. volūtas. ij. co. C. de fideico. pau. de cast. in. l. vsufruct⁹. ad fi. ff. solu. mat. Jason in. d. auk. res que. xij. co. ver. xvij. alex. ꝙsi. clxxiij. incipiēte. viso themate. in. ij. volumine. Sed intellige dummodō nō deb⁹ extimata ea extimatione que facit emptionē: nec apponatur pactū de lucranda donatione ꝓpter nup. vt. s. dixi in feudo ꝑm prefatos doctores.

1 Res subiecta restitutioni propter nuptias an possit donari.

2 Debitum dotis vel donationis propter nuptias censetur non esse in fideicommisso q ad fideicommissarium puenire non potest.

De emphiteosi.

§. 13.
Res subiecta restitutioni ꝓpter nuptias donari pōt.

Jtē dicas tu gñaliter in re

subiecta restitutiōi: q eodē modo in illa poterit vir facere dictā donationē ꝓpter nuptias vl dare arras p ter. ad hoc expressum in. d. auk. res que. q incorpore vñ sumitur. Et differt iste casus a predictis duobus maxime in vno: q⁹ vt dicebā si res feudalis vel emphiteotica donat vroꝝ ꝓpter nuptias nō debet dari extimata: nec pōt sup ea adꝺici pactū ō lucrādo. imo dz ita donari vt nō altereť natura ipsi⁹ feudi: vel emphiteosis. itaq; soluto matrimonio dz redire ad quem ꝑm formā cōtract⁹ reditura erāt. Sz in casu isto res subiecta restitutioni in dotē data vel in donationē propter nuptias statim extrahit ō fideicōmisso: q nunc ꝑ est ad fideicōmissariuz reuersura: vel ad eū qui ad fideicōmissum est vocat⁹. Casus est multū singularis in. l. mulier. §. cū ponereť. ff. ad trebelli. vbi ōz q debitū dotis vel donationis ꝓpter nuptias cēseť nō esse in fideicōmisso ergo ad fideicōmissariū puenire nō pōt. ita p illū tex. tenuit no. pau. de cast. sol⁹ in. d. auk. res que in. ij. co. refert q sequit ibi Jas. xij. co. v. xvj. nihil addēs: q̄ō semp tene memorie. Et ex hoc sequit q sup istis bonis sic donatis pōt adꝺici pactuz de lucrando. q etiā poterūt ista bona dari extimata.

1 Res subiectas restitutioni potest quis donare propter nuptias vel in arras concedere vroꝝ vel spōse quādo non haberet alia bona ex quibus posset hanc donationem facere.

2 Fideiussore p dote interueniēte donari non pōt ꝓpter nuptias res restitutioni subiecta.

3 Inuecta q illata in re conducta sunt tacite obligata pro pēsione.

4 Fideiussoris datio facit cessare beneficium diuisionis.

5 Bona subiecta restitutiōi regulariter nō possunt alienari.

§. 14.
Limitatio.

Intellige tñ predicta sane

q possit qs ꝺōare ꝓpter nuptias: vel i arras ꝙcedere vrori vel spōse res subiectas restitutiōi q̄ñ nō haberet alia bona ex qb⁹ potuisset hāc donationē facere. alʒ sec⁹ est casus no. in. d. auk. res q. vbi lra dicit. sz si liberis portio legitima nō sufficit ad dotis seu ꝓpter nuptias vel añ nuptias donationis obligationem: pmittit res pdictas i ea cā alienare. q sic bona subiecta restitutiōi nō pñt dari ꝓpter nuptias nisi i subsidiū. Exq̄ infert vnū satz singulare q si vir habēs bona subiecta restitutioni ꝓcepit vl ꝓcipere pōt ex dictis bonis

Illatio.

etis bonis fruct⁹ sufficiētes ad dictā donationē ppter nuptias seu ad dictas arras: ex illis dz facere dictā donationē nō aūt de bonis vinculatis vel de eoꝝ ppietate. ter. est de hoc mirabilis in. d. l. mulier. §. cū pponeret. in fi. v. qō si fruct⁹. quē ad hoc pōderat ibi raphael cuma. circa fi. & ale. ħ. co. & lodo. 2ſi. cccxxxij. in fi. incipit. quatuor sunt quesita.

¶ Intelligo tñ qñ fruct⁹ erāt ita q̄ possint cōuerti in dictā donationē: vel arras. alias sec⁹ ꝑz ang. raphael. & alios in. d. §. cū pponeret. quos refert & sequit̄ Jas. in. d. aut. res q̄ pe. co. in fi. v. xij.

2. Illatio. Interuenie2 te fideiussore pro dote res subiecta restitutioni non pōt dari ppter nuptias.

¶ Ex hoc scdo infert q̄ si t marit⁹ vedit fideiussorē ꝑ dote cōseruāda & restituēda in casu restituēde dotis: qñ talis fideiussor pōt iteruenire: vt puta hoc dictat statutū: put est florētie vel aliter vt deo⁹dāte dicet sup. text. in scda rōne dubitādi: hoc casu marit⁹ nec debet nec pōt facere dictā donationē de bonis restitutioni subiectis: qr cū ad ista bona veniat in subsidiū: ergo ꝑ cōsequēs datio fideiussoris faciet cessare bñficiū. d. aut. res que vt lati⁹ dicet. j. sup. textu in. v. intellectu. col. ver. ad qō bñ facit. maxime qr patrimoniū fideiussoris & p̄ncipalis efficit vnū vt. l. si plures. §. ꝓterea. ff. de fideiussorib⁹ sicut ergo patrimoniū p̄ncipalis sufficit ad excludēdū bñficiū dicte aut. eodē modo vr etiā sufficere patrimoniū fideiussoris.

3 Datio fideiussoris facit cessare alia remedia.

¶ Jtē iuncta & illata i re ꝺducta sūt tacite obligata ꝑ expēsiōe. vt. ff. q ca. pig. vel hypo. ta. ℨ. l. ij. & instī. de act. §. itē seruiana. Sed tñ hoc facit cessare datio fideiussoris. vt. l. pe. ff. qb⁹ causis pig. vl hypo. so. sic ergo i casu nr̄o.

4 ¶ Jtē datio t fideiussoris facit cessare bñficiū diuisiōis. vt. l. j. §. illō sciēdū. ff. de sepa. ergo ꝛc. ¶ Facit ꝓterea. l. fi. C. de pac. cōuē. in rōne sui. dū dicit & fiqdē i dotali ist̄rumēto hypothece ꝑ his noīatim a marito scripte sunt: his mulierē ad cautelā cōtētā. Ad̄ñ sic in casu isto vxor debet esse cōtēta fideiussore. qr prouisio bois facit cessare puisionē legis. vt. l. & hz. §. cū qs. ff. de preca. & ff. de vulg. & pupi. l. cū ex filio. cū 2cor. ¶ Maxime qr puisio illi⁹ aut. res que ē extraordinaria. qō patet qr ordinarie & regulariter t bona subiecta restitutioni nō pñt alienari vel obligari: quin existēte casu restitutionis resoluat alienatio vel obligatio. l. fi. C. cōia de legatis. sed in fauorē & p̄uilegiū dotis specialiter statutū fuit ℨ rium in illa aut. negari nō pt quin illa specialis puisio ℨ regulare cursum & ordinē sit extraordinaria. qr oē qō est de ordinario cursu: est extra ordinem. debet ergo cessare ex quo puisus fuit de fideiussore q̄ prouisio est ordinaria: ergo cessat extraordinaria. ff. de minori. in cause. & de no. ope. nū. i. l. prouinciali.

Propter ℨria q̄ tenet iste do.

¶ Sed q̄ uis iste rōnes sint satis subtiles & videātur multū vrgere reperio tñ q̄ ℨrium tenuit Iodo. ro. in suis singu. cclij. incipit. ego habui casum mirabilē. mot⁹ ea sola rōne qr facto mulieris nō potuit fieri deterior cōditio in dote. vt. l. attilicin⁹. ff. de pactis do. cū simili. hoc idē tz Paul. de cast. cōsi. xij. i fi. incipit. In xp̄i ꝛc. qr ꝑ supra scriptū. mot⁹ qr forte fideiussor lederet facultatib⁹: vxor remaneret sine dote. qō esse nō debet cū expediat reipubli. dotē mulierib⁹ cōseruari. vt. l. j. ff. so. mat. ¶ Presertim qr forte fideiussor nō fideiussisset nisi sub spe puisionis. d. aut. & sub spe cessiōis fīde. vt. l. si stipulatus. §. j. & qō ibi no. ff. ō fideiusso. hoc etiā lati⁹ firmat ipe cōsi. cxxx. ij. co. incipit. In xp̄i. circa ea que superi⁹. motus primo ꝑ tex. in. l. cā. §. puellā. ff. de manumiss. vbi dr. Si vendidi puellā ancillā ea. l vt post annū manumitteret: aut et aureos emptor daret: nō seruata fide: nihilomin⁹ ex snīa cōstitutionis liberā fieri. Ad̄ñ. qñ man⁹ iniectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit. itaq̄ nec pecunia peteret: cū emolumētū legis volūtatē vēditoris sequutū sit. & ita est ibi casus q̄ per prouisionē penalē adiectā depositiōi nō recedit ab ipsa dispositiōe. & est ille optim⁹ text. ad ꝓpositū. Et ita in casu nostro videt dicēdū q̄ ꝑ dationē fideiussoris nō recedatur a dispositione dicte aut. precipue qr ista fideiussio datur ad maiorē cautelā ipsi⁹ mulieris & maiorē securitatē et magis vt adderet quā vt tolleret. & cā dubitationis tollēde ea aūt que sunt posita cā tollēde dubitatiōis ius cōe nō ledunt. ff. māda. l. qui mutuā. & ff. de reg. iur. l. que dubitationis. ¶ Jtē ea que posita sunt ad augmetū: nō debēt operari diminutionē. sicut ecōtra. ff. de cōd. & demō. l. cū tale. §. fi. ff. de adimē. leg. l. legata inutiliter. adde. l. iij. §. fi ex cōuentione. ff. de re iudi. & l. si mancipia. ff. de fun. instructo. vnde abundans cautela ist⁹ mulieris in recipiēdo fideiussorē debet sibi prodesse & nō obesse. vt. C. de test. l. testamētum. Ex multis ergo remedijs ꝑ sua securitate & cautela inuētis poterit vti quo vult. nec ꝑ hoc preiudicat. alijs. vt. ff. pro socio l. cū duob⁹. §. idē ñdit. ff. de vētre inspi. l. j. §. quid ergo. vſi. sed finge. Et hāc partē secut⁹ fuit Jaso. in. d. aut. res q̄. xij. co. ver. xv. Et placet mihi qr est magis fauorabilis mulieribus: que tacite nec expresse possunt sibi facere preiudiciū circa dotē vt dictū est. §. & latius dicetur. j. sup. ter. i. v. intellectu.

Solu. ad cō traria.

¶ Ad cōtraria pōt ñderi ſm paulū. in. d. cōsi. cxxx. qui dicit q̄ prouisio illi⁹ aut. res que ℨ possit dici facta in subsidiū & defectū aliarū ꝓuisionū legaliū: qō patet qr non cōpetit nisi i defectū legitime & trebellianice & etiā fructuū tamē nō reperitur q̄ fuerit facta in defectū prouisionis ꝑprie illi⁹ mulieris. nec subest eadē ratio. nā qñ sufficit legitima & trebellianica. equū est q̄ de illa satis fiat & nō de alio. ſz qñ nō sufficit: nō esset equū q̄ satisfieret de bonis fideiuss. et sic fideiussori remaneret regressus cōtra aliquē. vñ positis his duob⁹: min⁹ iniquū est q̄ fideicōmissum patiat hoc damnū cū illa bona semel fuerint mariti grauati & p̄ris ei⁹ quā q̄ patiatur ipe fideiussor hoc dān. ū ad quē nil pertinet de negotio & qui intercedēdo liberalitate est vsus vñ nō est equū ipsum sua liberalitate periclitari. Jtē quamuis dicamus prouisionē illi⁹ aut. fore extraordinariā: potest tñ concurrere cū ordinaria qñ ꝙpetūt ꝙtra diuersas personas vt l. etiā. C. si tutor vl cu. interue. ¶ Ad iura que dicūt q̄ per prouisionē bois tollitur prouisio legis. procedūt qñ prouisio bois & legis fiunt super vno & eodē facto & tendūt in omnibus ad idē. secus qñ tēdit prouisio bois ad aliud ℨ puisio legis. vt. d. l. causam. §. puellā. hic aūt prouisio illi⁹ aut. tendit ab obligationem realē quo ad bona subiecta restitutioni: & contra fideicōmissariū. sed prouisio fideiussoꝝ tēdit quo ad obligationē personalē & quo ad ipsum fideiussorez vel bona sua: & sic nō sunt superflue sicut qñ tendūt ad idē. Mā licet fateamur quo ad illū fideicōmissariū q cōsenſit et se & sua obligauit: q̄ tūc cesset puisio illi⁹ aut. qr ex quo portio sua est obligata ex obligatione expressa ipsi⁹ fideicōmissarij: nō est necesse dicere q̄ sit obligata ex tacita & ex dispositione dicte aut. qr tendūt ad idez: & esset superflua: qr propter expressum cessat tacitū nō tamē sic erit in ipo fideiussore vt appareat ex predictis. ¶ Ad iura. §. adducta que volunt q̄ ꝑ dationē fideiussoris cessat prouisio legalis: dicas q̄ illud ꝓcedit in his in quib⁹ recipiēs prouisionē bois ℨ liberā facultatē sibi preiudicādi. sec⁹ tñ in his in quib⁹ recipiēs prouisionē hāc facultatē nō habet vt est in dote. vt. §. dixi. & lati⁹ dicā super tex. in. v. intellectu. & ideo nō est mirādum si dicam⁹ q̄ per dationē fideiussoris nō fit recessum a prouisione seu remedio dicte aut. tene mēti istū articulū sic examinatū: in quo vt plurimum vsus fui verbis do. pau. qr multū mihi placuerūt.

Aute. res q̄ emanauit fauore filiorum et dotium. 1. Illatio.

¶ Prouisio aūt dicte aut. partim emanauit in fauorē filiorū quod patet qr in extraneis nō hz locū vt ibi no. partim emanauit in fauorē mulierū que dotem dederūt ne remaneāt decepte & perdāt dotes. vt patet in corpore vnde sumitur in. §. adiecerūt. & partiz fauore dotium & propter publicā vtilitatē vt matrimonia cōtrahantur. vt in. §. q̄ ob rē. ¶ Ex quo sequitur q̄ licet grauat⁹ restituere velit renūciare expresse prouisioni illi⁹ aut. nō posset iuxta not. per bar. in. l. fi quis in cōscribēdo. in magna distinctione. C. de pactis. & per ꝙsequēs nec tacite alienando dicta bona. vt. l. qui ad certū. ff. loca. ¶ Ex quo infert vnū quotidianū & satis singulare. q̄ si tēpore matrimonij grauat⁹ restituere bona: habebat alia bona sufficiētia ad cōstituendū ꝓpter nuptias donationē vel ad cōstituēdū arras: deīde mr̄imonio ℨcto: alienauit ea: hoc casu habebit vxor recursuz ꝑ restitutiōe dotis sue in casu restituēde dotis ad bona viculata. qr alꝰ frustratoria redderet dispositio dicte aut. q̄ voluit mulierib⁹ ꝓuidere ne suas dotes pderēt: si nō inspiceretur tēpus restitutiōis dotis cū quis agere nō possit. vt. l. ij. in prin. ff. sol. matri. & l. iurisgentiū. §. quinimo. vj. vt puta. ff. ō pactis. Si eñ aliud dicerem⁹ sequeretur q̄ dolus ei⁹ qui est de restituēdo grauatus noceret vxori: que cōtemplatione oīm bonorū mariti dedit dotē: q̄ esse non dz vt. l. electio. §. fi. ff. de noxa. iunctis his que no. i. l. si stipulatus. §. j. ff. de fideiuss. ¶ Et hinc est q̄ si marit⁹ viuo patre recepisset dotē ꝑ qua vniuersa bona patris venīūt obligāda iurta no. ꝑ bart. & alios in. l. si cū dotē. §. trāsgrediamur. ff. solu. matri. & infra late dicetur. Mā tunc si mortuo patre filius consumeret bona sua. & etiā duas partes hereditatis quas ꝑ legitima & trebellianica poterat detrahere de bonis restitutiōi subiectis: si postea venit casus dotis restituē de: posset mulier capere de alia dimidia hereditate ꝑ sua dote ratione donationis propter nuptias sibi facte vel ꝑmisse excluso fideicōmissario. ex q̄ oīa bona patris grauantis filiū restituere debēt obligari pro dote mulieris. Et ita licet maritus ꝙsumēdo possit sibi & filijs preiudicare vxori tamē preiudicare nō pōt. ita nota. firmat. Paul. de cast. in d. cōsi. xij. cū sequē. & pleni⁹ in. d. cōsi. cxxx. qō intellige sane

nisi mulieri possit culpa imputari. dū videret maritū suuz bona dilapidare ⁊ incipere male vti substātia sua: si nō sibi prouidit iuxta ea que no. in l. si cōstāte. in pn. ff. solut. mat. ⁊ in. l. vbi adhuc. C. de iure do. de quo latiꝰ dicetur sup̄ textū infra dicit Jaso. in. d. auk. res que. in fi.

☞ Priuilegia dotis non habent locum in dote confessata.

§. 15. 2. limitatio.

Jsta tñ itellige qñ donatio

propter nuptias realiter fuit data vel cōcessa. scꝫ si tantuz fuit cōfessata: nā tūc nō soluitur de bonis restitutioni subiectis. vt voluit ang. in. d. auk. de resti. ⁊ ea que parit. in. j. ⁊. ÿ. co. per glo. ibi dū dicit dotem quā acceperit per quā infert ibi ange. qꝫ si maritꝰ fuit cōfessus habuisse dotē ab ipsa muliere: ⁊ mulier fuit ꝙfessata habuisse donationē propter nuptias. nō habebit locū. d. auk. qꝫ pro tali dote confessata restituēda: non poterūt alienari res restitutioni subiecte. Ad cuiꝰ confirmationē facit gl. no. in. l. assiduis. in ver. data. C. qui po. in pign. habeā. que vult qꝫ priuilegia dotis nō habent locū in dote confessata. ⁊ illā gl. reputat singularē bal. in. c. contingit. v. col. s̄. de dolo ⁊ cōtu. ⁊ in rubrica. C. de priuile. do. iÿ. co. ⁊ in. l. cū aliquis. ÿ. co. C. de iure deli. ⁊ ista refert ⁊ sequit Jas. in. d. auk. res q̄. pe. co. vꝭ. nono limita. Relinqt tñ cogitādū an hoc intelligi debeat ꝓz qꝫ limitat bal. in. d. l. assiduis. ⁊ diffuse per modernos ⁊ presertim p alexā. in. l. j. ff. sol. mat. de quo latissime vltra oēs per bal. nouellū in suo tractatu de dote in. vÿ. parte in pn. vbi videas ad saturitatē. Et dictū angeli de quo. s̄. refert ⁊ sequit ipse bal. nouellus. in dicto tractatu. char. xxv. iÿ. colū. alias in sexta parte. xiÿ. priuilegio. in fine dicēs se sic cōsuluisse apud florentiā dū legebat pisis. Hoc probatur ꝓm eū. in. d. auk. de resti. ⁊ ea que parit. §. hec igitur oia. ⁊ facit glos. in. d. l. assiduis. ⁊ in. l. si quis post hac. C. de bonis dāna. ⁊ tex. cuz not. Bar. ⁊ Bal. in. l. per diuersas. C. mādati. ⁊ qō allegat per bart. in. l. cū quis decedēs. §. codicillis. ⁊. §. titia honestissima femina. de leg. iÿ. ⁊ qō habetur in. l. fi. C. de sponsa.

1 ☞ Bona alienari prohibita an possint dari ī dotē ⁊ donationem propter nuptias.
2 Bona subiecta restitutioni quare possunt dari in dotē vel donationem propter nuptias.
3 Legis dispositio ibi hz locū vbi mens ⁊ rō legis viget lz casus nō fuerit expressus in verbis legis.
4 Jn feudo succedere nō pōt mancus rōne statuti ita dispōnentis qꝫ nō potest dño seruire: idē erit in debilitato: ⁊ etiā in monacho ⁊ canonico regulari ex idēptitate rationis.
5 Constitutio penalis extēdit ad aliū casum q̄ cōprehēsum in constitutione si subest eadē ratio.
6 Bona subiecta restitutiōi possunt alienari propter famē ⁊ etiā pro redēptione persone.
7 Prohibitio heis expressa fortior est q̄ tacita.
8 Alienari phibita ea alienatiōe que dñÿ trāslationē impedit nō possunt in dotem dari.
9 Prohibita alienatiōe vꝭ phibitꝰ oīs actꝰ p quē acquirit ius in re et per consequens dotis datio ⁊ donatio propter nuptias.
10 Casus excepti a iure cōi extendunk ex idētitate rōnis ⁊ etiā casus a statuto excepti.
11 Per clausulā nō obstātibꝰ qbuscūqꝫ priuilegÿs nō tollūtur priuilegia corpore iuris clausa.
12 Legē siue ꝙditionē apponere potest qs rei sue qñ illā legat vel donat vt nō possit alienari vel transferri in eccl'iam vel alium pium locum.
13 Res si alicui cōcessa est in emphiteosiz ea lege vel ꝙditiōe vt nō alienet in ecclesiā etiā si ingrediat monasteriū: monasterium nō habebit illā rem.
14 Pactū appositū donationi rei quā qs facit eccl'ie cū hoc qꝫ si ecclesie non soluerit annuatim onera imposita liceat laico donatori auctoritate sua propria illam rez ab eccl'ia capere.
15 Missio in poss. in reb' prohibitis alienari fieri pōt p debito descendente a prohibente.
16 Mutari nō debēt q̄ fauore publico inducta sunt.
17 Legitime supplementū petere pōt filia cui p sua legitima vel pro sua dote relictuz est aliquid: cetera vo bona oia reliquit filio iure primogenture ⁊ mortuo patre filia simpliciter acceptauit illud relictum ⁊ fecit quittationem generalē heredibus.
18 Clausula (qꝫ eo casu qꝫ filius plus petierit pater eum priuat relicto ⁊c.) habetur pro non appositā.

Et ex istis pōt īferri ad que

§. 16. Res phibite alienari: dari pñt in donationez ppter nuptias.

stionem que quotidie venit ī practica. nunquid ⁊ bona maiorizatus possunt dari in dotē vel in donationē arraruz vel propter nuptias. Per predicta videtur dicendū qꝫ si alia bona nō sunt ex quibꝰ possit dos cōstituī: vel donatio propter nuptias fieri bene ex rebꝰ maiorizatꝰ dari poterit nā sicut hoc fieri potest de bonis feudalibꝰ ⁊ emphiteoticis ⁊ restitutioni subiectis (vt in precedētibꝰ dictū est) sic videk eadē ratione dicēdū in bonis maiorizatꝰ. ⁊ hoc videk fuisse de mēte bar. in. l. filiusfa. §. diui. iÿ. col. vers. quero vtrū. ff. de leg. j. Cy. bald. in. l. voluntas. ÿ. colū. C. de fideicōmis. et ibi Saly. in finalibus verbis. ⁊ ipsemet Saly. in. l. si in. fi. C. de rebus alienis nō alie. ⁊ paul. de castr. consi. xiÿ. ⁊ sequēti. et consi. cxxx. vbi videtur concludere qꝫ dispositio. d. auk. res et. l. mulier. §. cū proponeret procedāt in prohibitione facta in testamēto. hoc est qꝫ de bonis prohibitis alienari ēt per testamentū potest constitui dos ⁊ donatio propter nuptias. Hoc idē visus est velle albericus de rosatis. in. j. parte statutoruz. q. cxliiÿ. incipit de statuto regis. vbi dicit qꝫstante statuto regis ⁊ regni aragonū iurato per ipsum regem quo cauebaꝫ qꝫ aliqua immobilia dicti regni alienari non posset exceptis inclitis infantibus eis filÿs. ita tamē qꝫ ex causa necessitatis ⁊ vtilitatis regni donari posset. modo rex donauit regine multa et magna et ēt suis filÿs post statutum natis. primogenitus regis mortuo rege dicebat se succedere in regno ⁊ predictas donationes non valuisse nec valere obstātibꝰ statuto ⁊ iuramēto predictis. orta fuit questio super hoc multū ventilata in curia romana. ⁊ quaztum ad propositū nostrū attinet dicit ibi alericꝰ. donationem factā vxori valuisse: ⁊ inter alias rationes per eū adductas relata est ista. scilicet qꝫ propter matrimoniū cōtrahēdum concedunk alienari propter dotē et donationē ppter nuptias constituendaz res alienari prohibite. ⁊ allegat. d. auk. res que. Et sic sentit ibi albericꝰ. qꝫ dispositio dicte auk. res habet locū ī prohibitione alienationis expresse facta nec dū a testatore: sed etiā per statutū iuratū de quo dicto meminit andreas siculꝰ in repetitione rubrice de rebus eccles. non alienā. antepe. co. ver. iiÿ. facit ⁊ ambrosiꝰ in repetitione. d. l. filiusfa. §. diui seueriꝰ. de lega. j. in. lxxvj. col. in versi. facit qō voluit. ⁊ Jaso. in. d. auk. viÿ. co. reputātes mirabile hoc dictū pōderātes vnū qō dicūt esse nouū. qꝫ dispositio dicte auk. procedit tā ī prohibitione testatoris expressa q̄ tacita. vt expresse voluit paul. in dictis cōsiliÿs ⁊ sētiūt doctores. s̄. allegati. sed ita qꝫ lex fi. C. cōia de lega. sup̄ qua venit. d. auk. equiparat phibitionē legis testatoris ⁊ cōtrahentis: ergo sequitur qꝫ. d. auk. habeat locū nec dū in rebꝰ prohibitis alienari p testatorē sed etiā p statutū vel pactū vel p priuilegiū. Confirmatur hoc ratione incōuincibili. Ratio fundamētalis ppter qꝫ fuit dispositū p dictā auk.

Ampliatio Autē. res q̄ hz locū ī rebꝰ phibitis alienari ex dispositiōe exp̄ssa hōis vl statuti iurati.

2 qꝫ ⁊ bona subiecta restitutioni possint dari ī dotē vel donationem ppter nuptias: est fauore matrimoniÿ dotis ⁊ filioꝝ et p consequens reipublice. vt in precedentibus dictum est. Sed ista ratio ita limitat ī bonis alienari phibitis expresse p testatorē vel donatorē vel p statutum pactū seu priuilegium: sicut in alÿs tacite alienari phibitis p viā fidecommissi: ergo p consequēs idē ius ⁊ eadem iuris dispositio. vt l. cum pater. §. dulciss mis. de legat. ÿ. cū similibus. Cūm cūqꝫ enim meis ⁊ ratio legis viget: ibi locū habet ipsius legis dispositio licet casus nō fuerit expressus ī verbis legis vt est gl. no. in. l. de quib'. in gl. j. ff. de legibus: qꝫ dicit qꝫ si statutū vel consuetudo habet qꝫ mancus non succedat in feudo quia dño seruire nō potest: idē erit in debilitato. ⁊ si dispōnit qꝫ monachus nō succedat: idez erit in canonico regulari ex idēptitate rationis. ⁊ dicūt ibi doc. qꝫ istud non quia est per extensionē sed p comprehēsionē. que dispositio fundata in aliqua ratione comprehendit oēs casus in quibus viget illa ratio: licet aliqui tantū fuerint specificati. vt. ff. de no. opis nun. l. de pupillo. §. si quis riuos. ⁊. ff. ad macedo. l. filium. l. cum hi. ff. de transactio. et. l. fin. C. de. iur. et fact. ignoran. de hac doctrina meminit paul. de castro. consilio. cccxlix. ÿ. colū. in princi. incipit visa quadā securitate. dicēs per hoc qꝫ statutū dispōnēs de rebꝰ seu mercātÿs que onerantur in nauib'. locū habet etiaz in corpore ipsius nauis cū sit eadē ratio. ad quod bene facit glo. que reputatur singularis p oēs. in. c. i. in versi. italie. de tempo. or. libz. vj. quę

Rō legis extēdit legē

5 vult qꝫ ⁊ constitutio etiā penalis extenditur ad alīū casum q̄ comprehensum in cōstitutione si subest eadē ratio. ⁊ tūc

non dicitur

non dicitur ꝓprie extẽsio sed ex mẽte. multa alia de extẽsione hic potuissez adducere que, breuitatis cã omittunt. Vñ ad ꝓpositũ. cũ illa ratio super qua se fundat. d. aut. milites etiam in reb⁹ vinculatis ex priuilegio vel consuetudine satis videtur posse dici: q⁹ habeat locum in his maxime q⁹ vt dicebã in hoc versatur fauor publicus. quo casu lex que alias non extendit: si est facta fauore reipu. põt extendi ex idemptitate rationis vt voluit no. bart. in. l. fi cõstãte. ix. q. ff. sol. matri. & in. l. ỹ. §. exercitus. ꝑ illũ ter ff. de his qui no. infa. & in. l. quẽadmodũ. C. de agric. & cens. li. xi. co. in versi. in gl. an ꝓmutare. & ex hoc paulo post Bart. idẽ dixit q⁹ si cut† bona subiecta restitutiõi possunt alienari ꝓpter famẽ eodem modo occasiõe re ẽptionis persone: vt ꝑsona redimatur. q⁹ est eadẽ rõ. Et ita vult bar. in. d. l. quẽadmodum q⁹ dispositio dicte aut. nõ solũ procedat in casu in quo loquitur scz in alienatione ꝓpter dotẽ vel donationẽ ꝓpter nuptias. sed etiã quãdo agitur de redimẽda persona. & idẽ per cõsequẽs videtur dicendũ in casu nostro cuz sit par ratio. Et cũ illa decisione bart. trãsit ¶Dau. de cast. in. d. autẽ. res que. in fi. & Jaso. ibi. ỹ. col. & alỹ de quibus p alexã. in. l. quamuis. ỹ. col. ff. solut. matri. ☞ Et p hoc videtur q⁹ nõ bene dixerit bal. in. d. c. i. §. donare. in ꝓnci. in titu. qualiter olim feudũ poterat alienari. vbi voluit q⁹. d. aut. res que. nõ habet locũ in re feudali nec i alia re que ſsui natura ꝓhibẽt alienari: vel expressa dispositione testatoris vel cõtrahẽtis est ꝓhibita alienari. sed solũ in casu proprio illius aũt. illa est seruãda & nõ trahẽda ad cõsequentiã: quia cũ sit ibi ſpeciale: ergo in ꝓtrariuz est ius cõmune. vt. ff. de legib⁹. l. ius singulare. ita quieuit ibi bal. de quo plerique doctores solẽne faciũt festũ. signanter andreas siculus in repe. rubric. §. de rebus ecclesie. char. xxv. co. iỹ. & in repe. c. raynaldus. de test. co. clriỹ. ambrosi⁹. in rep. d. §. diui. l. filiuſſa. de leg. i. co. lxxx. & lxxxvi. & Jaſ. i. d. aut. res q. vỹ. co. ỹ. v. no. & ale. ꝙ. xxiỹ. ỹ. co. i. ỹ. vo. ☞ Et qdẽ ꝓma facie hoc dictũ satis equum
7 vĩ q⁹ fortior ẽt ꝓhibitio hois exꝓssa q̃ tacita: q⁹ exꝓssa ꝓhibitio hois vl testatoris reddit alienationẽ ipso iure nullã & repellit alienãtẽ tãq̃ idignũ a reuocatiõe rei alienate: qõ tñ nõ est in ꝓhibitiõe tacita. vt est glo. not. in. l. cũ pater §. libertis. gl. i. ff. de legatis. ỹ. quã cõmendat pan. de ca. in l. fi. §. fi. co. ti. & aler. in. l. marcell⁹. §. res que. ỹ. col. ff. ad trebel. & in cõsi. xxiỹ. pe. col. in. j. vol. iunctis his que no. in. l. seruo legato. in ꝓn. ff. de leg. j. quãdo aũt ꝓhibitio† alienatio
8 nis est talis que impedit trãslationẽ dñij: & p cõsequẽs reddit alienationẽ nullã vt in casu nostro. tũc res ꝓhibita alienari nõ alienatur etiã ob causaz dotis vel donationis propter nuptias. vt est gl. valõ singularis. in. l. nulla. C. de iure dotiũ. quã extollit ibi bal. in vtraq̃ lectura. q̃ voluit q⁹ res ꝓhibita alienari vel donata ea lege vt nõ alienet: nõ põt donari in dotẽ. ex quo dicebat ibi bal. in. j. lectu. in fin. alib⁹ verbis. q⁹ si ego donaui berte fundũ quẽdã eo pacto vt nõ possit alienari & vallaui istud pactũ cautelis impedictibus alienationẽ. nõ põt illud i dotẽ dare p illã gl. quã ipe reputat nobilẽ. p quã infert q⁹ actus inter viuos nõ respiciunt interꝓtationẽ dicte aut. res q̃. quã gl. multũ cõmendat etiã aler. cõsi. ciỹ. vỹ. co. versi. ỹ. incipit redẽptoris &c. visis scriptis in. ỹ. volu. & in. d. §. diui. vi. col. versi. ỹ. limita dicẽs q⁹
9 forte nõ est alibi. ¶ Pro hoc facit q⁹ negari nõ põt qn† ꝓhibita alienatiõe: videtur ꝓhibitus ois actus p quẽ aegrit ius in re. vt. l. fi. C. de rebus alie. nõ alie. sed p dationez dotis queritur dñium marito. vt. ¶. docc ancillam. C. de rei ven. & etiã datio in dotẽ dicitur donatio vt ꝓbatur. in. l. fin. §. si a socero. ff. que in fraudẽ credi. & in. l. ex ꝓmissione. ff. de actio. & obli. & in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. acti. Jmo. qõ plus est põt dici vẽditio. vt est ter. valde no. in. l. sicut. §. si debitor. ỹ. in dotẽ dedit recte hoc casu vẽdidisse videt. ff. quib⁹ mo. pig. vel hypo. sol. ¶ Prohibita ergo alienatiõe: recte videt prohibita dotis datio & etiã donatio ꝓpter nuptia. ☞ Sed propter ista nõ recedo ab opi. bar. & aliorum de quibus. §. qui tenẽt q⁹ dispositio. d. aut. habeat locũ in quibuscũq̃ bonis quomodocũq̃ alienari prohibitis: ita q⁹ extendat vltra casum in ea expressuz. q⁹ eius dispositio nõ est exorbitãs a iure prout aliqui dicũt & male: sed potiꝰ est fauorabilis & causaz fauorabilẽ cõtinẽs. vt colligit ex not. per glo. in. l. fi cõstãte. in ꝓn. ff. so. ma. & ibi no. bar. in. viỹ. q. i. parte. & no glo. in. l. qui propter necessitatẽ. ff. de reg. iu. et Bar. & oẽs in. d. aut. res que. dũ volũt q⁹ habeat locũ etiaz quãdo mulier: que habet dotari vel vir pro quo est facienda donatio propter nuptias: vult ingredi religionẽ: vt ex illis bonis restitutioni subiectis assignetur aliqd pro dote. Itẽ inꝓtũ volũt q⁹ ꝓcedat dispositio. d. aut. q̃ ille qui ro

gat⁹ esset restituere esset posit⁹ in magna necessitate famis vel est i captiuitate q⁹ his casib⁹ pro alimẽtis vel redẽptione persone possunt alienari talia bona. & hoc post alios sequitur alexã. in. d. §. diui. vi. col. ☞ Et si forte quispiã recte consideret dispositionẽ dicte aut. iũcta. l. fi. eo. ti. reperiet q⁹ dicta aut. venit limitãdo dictã. l. fi. & sic in effectu ille casus est excepꝰ a ꝓpositione dicte. l. fi. & per cõsequẽs extendẽdus
10 ad alios casus parẽ vel maiorẽ rationẽ habẽtes. q: casus excepti a iure exterꝓduntur ex idẽptitate rationis. vt ꝓbatur in. c. cũ dilecta. & ibi no. abb. i. col. de cõfirma. vti. vel inutili. iuncto. c. quoniã frequẽter. §. vt lit. nõ contest. ꝓbatur etiaz in. c. fin. §. de reiu. fm intellectũ vincẽtiỹ ibi: ꝓut ibidẽ refert abb. iiỹ. co. & est glo. in. l. j. C. de condi. inde. ☞ Et inde est q⁹ licet fint excepte & specificate quatuordecim cause ex quib⁹ pater potest exheredare filiũ. in autẽ. vt cũ de appel. cog. §. aliud quoq̃ capitulũ. coll. viỹ. & glo. in. c. quintanalis. §. de iure iur. tamẽ idẽ est in alỹs causis que sunt similes vel grauiores illis. ¶ Hoc est mirabile dictũ solius guil. õ cuno. in aut. nõ licet. C. de liberis prete. & ibi aler. in appostil. ad bal. de quo facit festũ alexã. ibi. & in. l. fi qs id qõ. iỹ. col. ff. de iurisd. om. iudi. dicẽs se idẽ cõsuluisse in tuscia in facto ponderoso & est cõsi. cciỹ. incipit. super themate. in. ỹ. volu. ¶ Idẽtz ang. in. l. lex coꝛ. in ꝓn. ff. de iniurỹs: ꝑ illũ ter. & alua rot⁹. in. c. i. §. ꝓdictis modis. pe. co. in ti. que fuit ꝓma cã bñ. ami. de quo etiã p fely. in. c. pastoralis. in ꝓn. de rescrip. vbi alia dicta ad hoc ꝓpositũ facientia cumulat: q̃ p te videas. & vidẽ q̃ dico. j. i. c. p vbas. §. rr. al's. fo. xciỹ. col. ỹ. v. & ꝛz ista.
a ☞ Et necdũ casus excepti a iure cõi exterꝓdunt ex idẽptitate rõis vt. §. dixi: ꝛz ẽt casus excepti a statuto. vt est ter. melior a ô in. i. c. ad aud. §. ô cle. nõ resi. quẽ ibi multũ ꝙmẽdat abb. & ☞ Etiã si excipiant cũ dictiõe taratiua tñ: vt voluit bart. post gl. i. l. serui. ff. de vsuc. refert & seq. abb. i. d. c. cũ dilecta. ỹ. co. est glo. in. l. ob es alienũ. C. de prediis mino. & in. l. fi. C. de reuocã. dona. quã pro singulari extollit ibi Saly. ☞ Et ideo nõ est mirandũ si extendam⁹ dispositionẽ dicti aut. ad casum nostruz. quomodocunq̃ ergo bona sint vinculata & alienari ꝓhibita per viã maiorat⁹ vel alias: semper prohibens vel vinculans videtur seu ꝓsumitur cogitasse õ isto casu speciali dotis seu donationis ꝓpter nuptias. ar. l. obligatione generali. ff. de pigno. iuncta. d. l. mulier. §. cũ ꝓponeretur. ff. ad trebellianũ. vnde per generalẽ prohibitionẽ alienationis nõ videtur ꝓhibuisse ex cã dotis vel donationis ꝓpter nuptias. arg. ei⁹ qõ voluit Saly. i. l. fi. in ꝓn. C. de iure do. vbi dixit q⁹ leges vl statuta generaliter disponẽtia q⁹ instrumẽta publica nõ prohibẽt nisi reperiãtur in memorialibus registrata: nõ habẽt locũ in instrumẽtis dotalibus dotiũ fauore. vide ibi aso. in. l. j. in ꝓn. ff. solu. matrimo. ☞ Maxime q: dos est specialiter priuilegiata a iure p. d. autẽ. res que. & in corꝓre vñ sumitur. per quecũq̃ ergo vĩba prolata a lege statuto pacto vel priuilegio aut ẽt per testatorẽ: nõ intelligitur tali priuilegio derogatũ iurta no. p gl. & doc. in. l. heres absens. in ꝓn. ff. de iudicỹs & l. ỹ. §. legatis. eo. ti. & in autẽ. qua in ꝓuincia. C. vbi de crimi. agi oportet. vbi dicit q⁹ p clausulã nõ obstãtib⁹ quibuscũq̃ priuilegỹs. nõ tollũtur priuilegia corꝓre iuris clausa. est bon⁹ ter. ad hoc. & ibi no. Jo. de pla. in. l. decurionib⁹. C. de silentiarỹs lib. xỹ. Quod efficaci⁹ ꝓcedit quãdo tale priuilegiũ erat cõcessuz persone alias priuilegiate: quo casu per generalem derogatoriã priuilegiorũ etiã cuz clausula etiã si de eis fieri mẽtio deberet nõ intelligitur derogatũ tale priuilegio. nisi de ipso fiat mẽtio figillatim. istud est dictũ aureuz cyni. in. l. vnica. C. qñ impera. inter pupil. & vid. ex q̃ exclamat vitalis in li. clausularũ. charta. v. co. iỹ. alias in clausula nõ obstantib⁹ &c. Cũ aũt istud priuilegiũ mulieribus cõcessum per dictã autẽ. cõcedatur personis priuilegiatis vt patet ex his que no. in. l. assiduis. C. qui po. in pign. ba. & in l. j. ff. so. mat. & in multis alỹs locis. sequitur q⁹ huic priuilegio nõ erit derogatum. ☞ Nisi specialiter super hoc dispo nat faciẽs maioratũ dicẽdo q⁹ vult illa bona nõ posse alienari etiã ex causa dotis vel donationis ꝓpter nuptias. quã clausulã vidi appositã in maiorato dñi alfonsi perẽ õ biuero: qui fuit vxoris mee] auuncul⁹ magn⁹. hoc eñ casu cessaret dispositio. d. aut. vt voluit aler. cõsi. lvi. j. co. in fi. j. volumi. qui nihil alleg. de quo dicto meminit ambrosius. in repeti. d. §. diui. rc. co. & Jaso. in. d. autẽ. res que. fi. co. ☞ Ad cuius confirmationẽ (q̃uis ipsi nõ dicant) facit. qui a videmus q† potest quis apponere legẽ siue conditionez rei sue
12 quando illã legat vel donat vt nõ possit alienari vel transferri in ecclesiam vel alium piũ locuz. vt habetur in. l. fi ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. per. bal. & alios in. l. ea lege

¶ Pro parte contraria.

Determinatio istiꝰ dñi.

Casus excepti extẽduntur.

Causa ingratitudinis extẽduntur.

¶ Priuilegio iure clauso ideo derogatur &c.

Casus excepti a statuto

¶ Add̃ ale. i. l. fi. §. i. ꝓpositiõe. colũ. iiỹ. iỹ. i eadẽ C. õ iu. deli. qõ ꝓcedit & si excipiãtur p dictionez taratiuã fo. seq. in ꝓn. Jo. ber.

Limitatio Qñ ꝓhibitio alienationis ſpãtuer facit mentionẽ de dote.

C. de condi. ob cām. per bal. in. c. clerici. ñ. co. s. de iudicijs. ⁊ in. c. que in ecclesiarum. s. de cōsti. iij. co. versi. sed hic queritur. ⁊ fely. in. c. ecclesia. e. tit. lxv. co. versi. ix. quero. ¶ Text. in. l. fin. C. de pactis inter emp. ⁊ vēd. vbi ō. q valet pactus inter emptorē ⁊ venditorē: q in fundo vēdito nō possit fieri monumentū vel capella. Et ex hoc dicebant nota. barto. ⁊ pau. in auc. ingressi ppe finem. C. de sacrosantis eccle. q sit
13 res alicui cōcessa in emphiteosim vel alias sub ea lege vel conditione: vt nō alienet in ecclesiā: etiā si iste ingrediatur
a monasteriū: nō habebit monasterū illā rē. [a] hoc idē sentit ille in. d. ℈. ea lege. ⁊ ibi Jo. de imo. in. ñ. co. Si tamē fit monumentū vel capella cōtra phibitionē valebit: ſz agek ad interesse ꝑm glo. cōiter approbatā. in. d. l. fin. quod limitat ibi bal. nisi cōtract⁹ fact⁹ esset corā iudice. ⁊ iudex interponat decretū ⁊ decernat de partiū voluntate irritū ⁊ inane. si contra fieri presumak per tex. in. l. si sciens ff. de ꝛtraben. emp. vel si hoc fiat corā antiquis ciuitatis ⁊ ipsi de volūta
14 te partiū statuāt ⁊ inhibeāt. ar. ff. ō manu. vin. l. seruus hac lege ꝑm bald. vbi. s. quē refert ⁊ sequitur andreas sicul⁹. in c. verū. xxiij. co. s. de for. cōpe. inferens ex hoc ꝛtra Inno. ⁊ sequaces ibi. q † valeat pactū appositū donatiōi rei quā quis facit ecclesie cū hoc. q si ecclesia nō soluerit annuatiz onera imposita: liceat layco donatori sua ꝓpria auctorita-
te illā rē ab ecclesia capere. gl. in aute. vt decetero commuta. eccl. nō fiant. in ꝓn. ⁊ ter. in. c. cū dilecti de donatio. ⁊ ibi host. ⁊ abb. vt plene dico i ꝛtrac. insula ꝛx. e. v. ℈. xv. Adducit Inn. vbi. s. i simili ter. singularē ꝑz lectura paduana in. l. si creditor. ℈. fin. ff. de distrac. pigno. vbi probatur q reseruatio iuris quā quis facit sibi in re: quā vendit: vel aliter alie
nat: facit rē inalienabilē. quē ter. ad hoc allegat bar. in. d. ℈. ea. l. pari ergo ratione idē dicendū erit in reseruatione quā qs facit in re quā donat eccl'ie vt si annuatim nō soluat onera: possit illā sua autoritate capere. Adducit preterea text. quē dicit singularē. ⁊ mirabilē i. l. acceptā. C. de vsuris. quē notant ibi Bar. ⁊ bal. ⁊ salyc. inducēdo vt ibi per eum. ⁊ faciunt notata in. c. verū. de cōd. appo. ⁊ in. c. preterea. ñ. ō iureiurand. Ad idem optimus text⁹ ⁊ ibi Jaso. in. l. nemo paciscēde. ff. de pac. adde hic q res prohibita alienari in causam piam alienari non potest ter. in auc. de alienatione emphiteo. coll'. ij. ℈. sanctissimis. ergo nec i dotē dari si hoc p
hibitū est etiā si dos dicatur causa pia vt dixi. s. i rubrica. ℈. xlviij. in fin. nisi dixeris q dari potest in dotē propter fauorē publicū qui versatur in dotis datione vt in. l. j. ff. solu. matri. iuri aūt publico nō potest p testatorē vel donatorez derogari. l. ius publicū. ⁊ l. iura sanguinis. ff. de pac. ſz ⁊ si exp̄resse prohibeank bona in dotez dari nihilomin⁹ dari pñt. tenet alex. cōsi. lvi. j. vo. bal. nouell⁹ in tractatu. de dote. parti. vi. priuilegio. xij. allega. gl. notab. in auc. de restitutio. ⁊ ea que pa. ℈. quā ob rē. col. iij. tu cogita'. Ex quib⁹ omnib⁹ inferunk plura pulchra ⁊ quotidiana. ꝓmo q licite rex in cōcessione vel donatiōe reddituū quā alicui fecit: licite apponit ꝛditionē si vult q nō trāseat i ecclesiā cleriēū vel monasteriū vel psonā extrancā a regno vl' huiusmodi. Sc̄o q rex pōt statuere q tabellionat⁹ vel alia officia
15 secularia nō cōcedank clericis etiā in minorib⁹ vt dicat lex regni. ij. part. tit. xix. l. ñ. Idem sentit dñicus in. c. legē. iij. di. cui⁹ meminit fely. in. c. ecclesia. de. ꝛsti. ij. col. v. i. ꝛclusio. Tertio q potest quis meliorare filiū suū in tertia ⁊ quinta parte bonorꝫ cū hoc q sit maioratus ⁊ nullaten⁹ alienari possit: nec ad eā partē admittak clericus ecclesia vel monasteriū vel alia persona religiosa. Quarto q habēs facultatem a rege ad faciendū maioratū potest illud idē dispone-
re nec p hoc ꝓiudicak ecclesie seu ei⁹ immunitati. [c] Quinto
c qō potest qs facere capellaniā vl' anniuersariū sub ꝛditione q si nō dicātur anniuersaria vel misse: vel alia que testator iubet fieri: si sunt honesta: bona que ad hoc relinqui ipso iure redeāt ad ipsos heredes libera: ⁊ ipse heres possit illa
propria auctoritate capere ⁊ sibi retinere: qō est no. ⁊ quotidianum. Si autem his casibus potest adꝺci pactū vel con-
c ditio, vt res non possit alienari in ecclesiā vel piū locū ⁊ vz eodē modo videtur q debeat valere in casu nostro: vt non
16 alienetur ex causa dotis vel donationis propter nuptias. ¶ Hoc tū intellige qñ is qui vinculauit bona seu fecit maioricatū erat extrane⁹ ⁊ vt extraneo cōcessit bona ea lege vt nō alienaret etiā in causam dotis. Istā tunc iste grauat⁹ nō poterit ex illis bonis dotare se vl' filios vel alios dotare tenetur: vel cōstituere donationē propter nuptias: q dotare filiā extranei nō pertinet ad op⁹ pietatis: nec ad affectionē testatoris vl' phibētis. ⁊ ideo iste grauat⁹ de restituēdonibil de his bonis pōt disponere. ſz ꝑcise tenek restituere illa bona. Et sic debet intelligi gl. no. in. d. l. nulla. C. de iure do. et q ibi no. bal. que loquik in extraneo prohibēte alienationez Et si mihi dicak q. d. auc. res que bz etiā locū in extraneo vt sentit gl. no. auc. de resti. ⁊ ea q̄ pa. in. ℈. quā ob re. in versi. sufficit. in fi. et tenet bal. in. d. auc. res que. pe. co. versi. quero. nunqd ista auc. potest dici q illa glo. cōiter nō tenek immo cōtra eā tenet Ja. de bello. in. d. ℈. quā ob rē. quē alij sequunk. vel q intelligatur qñ simpliciter facta fuit prohibitio alienationis. sed in casu nostro nō solū est facta prohibitio alienationis: ſz vltra p̄cessum est vt nō fiat alienatio etiā ex causa dotis vel donationis ꝓpter nuptias. q̄ legem siue cōditionē extraneus adꝺicere potuit vt appareret ex p̄dictis. ¶ Pater ꝛo hāc prohibitionē facere nō potuisset filio vel filie vēl alijs qbus teneretur dotē cōstituere vel donationē propter nuptias facere. q cū pater possit hoc casu cogi dotare vel donationē ꝓpter nuptias facere. vt. l. qui liberos. ff. de ritu nup. ⁊ traditur. in. l. si cū dotem. ℈. transgrediamur. ff. so. ma. ⁊ dicek late infra. Jsta aūt obligatio qua pater tenek ad predicta inheret bonis ei⁹ ⁊ trāsit cū eis ad quēcunq vadāt: sicut illa obligatio qua tenetur alere: cum quasi ad paria iudicētur. iuxta not. in. d. auc. res que p doctores. iūctis bis que no. Cyn. in. l. alimēta in fi. C. de negot. gest. per. l. si qs a liberis. ℈. itē rescriptū. ff. de. lib. agn. Et in. in auc. de resti. ⁊ ea que pa. co. iij. ñ. vēi. itē nota. Et ideo sicut si pr̄ obligasset bona sua p restitutione dotis filij: non pos-
1 set illā obligationē tollere phibēdo postea alienationē: vl' obligationē: ita ⁊ si nō obligauit. Cū p obligatis hēank ex quo necesse habeat obligare. ar. l. si finita. ℈. eleganter. ff. de infe. ⁊ l. ñ. ō euictiōi. vbi ꝓmissio q necessario faciēda ē habek p perfecta quo ad effectū exceptiōis. hāc opinionez firmat bar. in. d. l. filiussa. ℈. diui. de. lega. ñ. in. ñ. q. quē refert ⁊ sequitur pau. dic. ꝛsi. xij. in ꝓin. addo bonū text. in. l. si ego ℈. si res. ff. de iur. do. vbi data vel promissa pro dote etiā nō dū sequutis nuptijs dicunk dotalia et trāseūt ad heredē cū illo onere: si postea mortuo ꝓmissore nuptie sequāt: facit ad questionē si habēs maioratū p dote filie vel sororū obligat bona maiorat⁹ an eo mortuo fili⁹ successor tenebik ex patris promissione. Siue ergo bona maiorat⁹ possit obligari p dote filie vel sororū siue sit obligata p̄ncipis authoritate vt quotidie fit mortuo possessore trāseūt ad sequentem cū onere suo. Qñ iā ista dos danda vel donatio ꝓpter nuptias censek es alienū. vt not. bar. l. quesitū. ℈. j. ff. de priuil. credi. cū succedat loco alimentorū. vt predixi. ⁊ loco legitime q̄ est debita. vl' saltē qua si debita filijs. vt voluit gl. in. l. si qs legatū. ad finē. ff. de fal. ⁊ in. l. si emācipata. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ in aut de heredi. ⁊ falci. ℈. si aūt nō implēs coll'. j. et probak in. l. si. ℈. j. C. de cura. furio. ⁊ l. vna. C. de his qui ante ap. tabu. ⁊ in. l. j. C. de codici. ℈. pe. ⁊ l. si patronus. ff. de donatio. habent enī filij bona hereditaria ꝓ legitima sua obnoxia. vt in. l. scimus. ℈. repletionē. C. de inoffi. testa. Sed talia bona restitutioni subiecta pro ere alieno ipsi⁹ viculātis seu pro suis debitis alienari poterunt: vt. l. peto. ℈. prediū. ⁊ ibi no. ff. de lega. ñ. facit ad hoc tex. valde singularis in. l. cū fidei heredis. ff. de fideicō. liber. vbi pbatur q in
15 rebus phibitis alienari potest fieri † missio ꝓ debito de scēdente a prohibēte. de illo tex. ad hoc facit festū bal. in. c. qñi frequēter. ℈. in alijs. vt lit. non contesta. ⁊ in auc. ei qui. xvi. co. ver. quero nūquid in rebus. C. de bonis auc. iudic. posse ibi Saly. xv. co. ver. ñ. quid maxime q̄ heredes qui successerunt in illis bonis ita tenētur dotare ficut pater. vt nota. per bar. ⁊ alios. in. l. post dotē. solu. ma. ff. ergo ista prohibitiōe facta a patre nō obstāte poterūt ista bona maioricat⁹ dari in dotē vel donationē ꝓpter nuptias illis psonis: qb⁹ al's testator vel maioricatū faciēs tenebak. Intelligo non stātib⁹ alijs bonis. vt. d. auc. res q̄. ⁊ i corpe vñ sumik. ⁊ dictū ē i p̄cedētib⁹. Si em̄ hoc cōcederem⁹ i p̄re vel eo. q tenetur dotare vel donatiōes ꝓpter nuptias facere: seqꝛek absurdū. s. q esse i facultate debitoris tollere oblihationē. q esse nō ꝺz vt. l. ficut. C. de ac. ⁊ obl. ita i specie declarat pau. de ca. i ꝛsi. xij. quē refert ⁊ seqk Jas i. d. auc. res q̄ i. fi. co. qui
16 hoc cōfirmat optima rōne. q̄ ea q̄ sunt † inducta fauore publico: vt est cas⁹ de q̄ loquimur: nō debēt mutari vel tolli ex dispositiōe testatoris. vt. l. q ō bonis. ℈. fina. ff. ad. l. fal. not. Bar. ⁊ doc. i aut ſz ꝛtestator. C. e. ti. ⁊ i. l. nemo pōt. ff. ō. le. i. ¶ Ampliabis hoc no. vt ꝓcedat etiā si filij⁹ vel filia cōsentiat ꝛstituōi maioratus. nā ⁊ tūc poterūt petere dotē et donationē ꝓpter nuptias. nisi specialiter renūciēt ius legitime sibi debitū. q̄ in gēnali renōciatiōe nō itelligik renūciatū iuri petēde dotis. Et ideo in gñali renūtiatione facta de omnibus legatus sibi relictis intestamēto nō icluditur legatū dotis nisi

a. Illatio.

a ¶ Aduerte tu q i Jriū ē vior ⁊ cōior opinio vt p Jas. i. l. si ita q̄ ꝓmiserit ℈. ea. l. ꝛsi. v. ff. ō v. ob. vi. Jo. ber.

2. Illatio.

Officia.

b ¶ Adde in mā meliorationis plura ⁊ notāda q̄ descripsit segura i volumie b suax repe. q̄ poteris simꝫ comulata vidēre i repto. ibi. p me edi c to in pte melioratio per duas colū. Jo. ber.

c ¶ Adō feli. in. c. cū venerabilis. ō. exceptt. nu. 33. i ñ. co. ⁊ rochū ō curte. trac. patro. vñi. p eo⁹ qō de diocesani ꝛsēsu lqf. ix. cū se.

Fallentia

Pater nō pōt hāc spēcialē phibitionē facere

Fūdamētū.

Maiorat⁹ qō

ãpliatio etiam si filij⁹ ꝛsētiat phitiōi nisi spāliter renūciet.

dotis nisi spāliter exprimat. ſm ℣Dau. ꝙſ. cxxxj. sicut nec legitime. vt est tex. i. l. si qñ. §. gñaliter. C. de inoffi. test. p quez dicebat Buil. de cuno. i. l. de his. ff. de trāſac. q̄ si frater assignauit sorori aliquā ptē de qua illa vocat se cōtētā. ⁊ pro mittit plus nō petere. nihilomin⁹ pōt petere supplemētū legitime: nisi exp̄sse fuerit actū q̄ tale supplemētū nō posset peti: q̄ ad legitimā requirit exp̄ssa renūciatio. Qđ dictū referūt ⁊ sequunt Bal. Saly. ℣Paul. ⁊ Jaſo. in. d. §. gñaliter. Albe. Bal. ⁊ Ang. ⁊ moderniores i. d. l. ō his. Ang. ō ar⁹. in. §. ỹ. i fi. insti. de inoffi. test. And. fic. i. c. cū esses. xxxỹ. col. s. de test. ⁊ ī trac. cardi. j. pte. q. viỹ. iỹ. co. Fely. in. c. trāſlato ỹ. co. s. de ꝙsti. ¶ Si ergo pr̄ in suo testō religt filie p suā 17
legitima vel p̄ suā dote aliaq̄ bona oīa alteri filio iure maioratꝰ seu primogeniture religt: ⁊ mortuo pr̄e filia simplr̄ acceptauit illud relictū ⁊ fecit quittationē gñalē heredibꝰ: per hoc nō phibet petere supplemētum legitime. vt. d. §. gñaliter. etiā si pr̄ ī tali relicto apposuit clausulā q̄ iubet si liū esse ꝙtētū ita q̄ nō possit plus hr̄e vel petere occasiōe legitime vel alia quacūq̄ rōne. nā tūc filius ſm plr̄ acceptās pōt petere supplemētū legitime. vt est tex. valde sing. in auc. vt cū de appe. cogno. §. cctex coll. viỹ. rō est. q̄ onꝰ talis clause debet ipso iure de legitima reỹci. vt. l. qñ ī pōrī bus. C. de ī off. testa. ita ī specie tenēt Bal. Sal. ⁊ ℣Dau. ī. d. §. gñalr̄. Bal. ⁊ ℣Dau. in prin. eo. ti. Bal. i. l. bac edictali. v. q̄ obseruationē. C. de secū. nup. Ang. i. l. iubemꝰ. C. ad treb. Joann. de Imo. in. l. q̄ de bonis. §. cum fideicōmissum. ff. ad. l. falcid. Alexan. consi. lxviỹ. incipit. super primo. ⁊ cōs. ccclxxiỹ. visis. viỹ. colū. ⁊ consi. ccccclxxỹ. incipit. vtrum ana nia. ꝙſ. xcix incipit. visis. fi. co. Immo. plus dicit ℣Dau. i. d. §.
generaliter q̄ etiā si testatorꝭ adiecerit q̄ eo casu q̄ filius 18
plꝰ petierit. cū priuat dicto relicto: adhuc fauore testamēti vt valeat: talis clausula habeꝭ p nō appositā idē tenet ille ī. d. l. oīmodo. ī prin. q ergo vult recte facere maioratū. relīquat filiỹs legitimā vel dotē cōpetētē: vel faciat: q̄ ꝙsentiat exp̄sse sue legitime renūciādo ⁊ eius supplemēio et cū iuramēto ꝓpter no. in. c. q̄uis pactū. de pac. lib. vj. facit qđ voluit Bal. in. l. cū lege. C. de epi. ⁊ cle. quē vide. limita vt per Ang. i. l. papinianꝰ. §. si cui. p. de ioffi. test.

1 Res ꝓpter nuptias vxori donate vel in arras cōcesse sūt i dñio mulieris sicut dos i dñio viri.

2 Donatio ꝓpter nuptias nō fit vxori a marito vt vxor illa re sibi donata possit vti ⁊ frui ad libitū: ſz vt mulierib⁹ fit optime circa dotē ꝙsultū solu. matri.

3 Bona oīa mariti sūt vxori p̄ dote tacite obligata.

4 Alienari nō p̄ñt a marito res donate ꝓpter nuptias etiā de consēsu vxoris.

5 Arre apud hispanos idē est q̄ donatio ꝓpter nuptias.

6 Donatio excedēs qngētos solidos nō valet nisi fuerit insinuata.

7 Res ꝓpter nup. donata si p̄ maritū alienet vxore ꝙsētiēte vel ab vxore ꝙsētiēte marito pōt sol. ma. ab vxore vēdicari.

8 Alienatio rei dotalis a muliere facta cū cōsēsu maritinō tenet nisi tales res ꝙsisterēt i pōdere nūero vel mēsura vel qñ essēt res q̄ seruādo seruari nō p̄ñt itē nisi vxor ꝙsētiat bis.

9 Cōsensus scōs facit valere actū alꝰ nullum.

10 Cōfessio geminata tollit exceptionē nō numerate pecunie.

11 Geminata patiētia inducit stipulationē.

12 Cōuitiū bis vel plures dicēs p̄esumit dixisse deliberate ⁊ nō ex iracūdia.

13 Cōfessio facta calore iracūdie nō nocet.

14 Cōsēsus vnicꝰ mulieris ī alienatiōe rerū ꝓpter nupt. sibi donatarū nō sufficit: duplicatꝰ tñ ꝙsēsus ex iteruallo post biēniū interueniēs bene sufficit. ⁊ nu. 18. ⁊. 21.

15 Juramētū ḥz vim secūdi ꝙsēsꝰ.

16 ℣Prescriptio est q̄dā spēs alienationis.

17 Alienare pōt qs bona restitutiōi subiecta ꝓpter necessitatem famis.

18 Alienatio rerū mariti q̄ tacite vel exp̄sse sūt ꝓdote hypothecate nō valet ēt si vxor bis vel pluries renūciet nisi alia bona mariti supsint ex qbꝰ possit dos solui.

19 Fideiussores de dote restituēda dati ī casu q̄ dari p̄ñt si soluēdo sūt valet renūciatio hypotece facta ab vxore ēt i oībꝰ bonis viri.

20 Allegatio ptis nō facit ius.

21 Allegatio ptis vbi nō impugnat ꝓ papā vel p iurisc̄sultū pōt allegari q̄ lex.

Qnū circa istas donatiōes

1 ꝓpter nuptias nō est omittendum q̄ † res ꝓpter nuptias vxori donate vel in arras ꝙcesse sunt in dñio mulieris sicut dos in dñio viri. vt in auc. de non eli. secū nubē. §. fi. colla. j. ⁊ in auc. de equa. do. §. illud. colla. viỹ. et in. §. est et aliud. in fi. de dona. et ī auc. donationē quoq̄. C. de iure do. vbi hoc firmat gl. fi. quā multū cōmendauit Albe. de re sa. in rubrica. C. de dona. ante nup. ¶ Reperio tñ Bal. in quarta parte suoꝝ cōsiliorꝝ ꝙſi. cxviỹ. incipit. q: si donatio. q cōtrariuz tenet dicit eñ q̄ res donate a marito vxori ꝓpter nuptias remanēt in possessione mariti ⁊ etiā dñium apud se retinet q: ex quo maritus fruitur re sic donata: vt voluit glo. in. d. §. est aliud. ergo ⁊ dñium est apud eū: q: vsusfructus dñiuz sapit. Instrumētū ergo donationis ī quo dicit q̄ donatio fuit facta. dz intelligi cōstitutione nō traditione ⁊ designatiue non traditiue. ⁊ ideo soluto matrimonio sufficit marito exceptio. non enim debet petere qđ intus habet nec ipse nec heredes eius ſm Bal. vbi. s. ¶ Et hāc opi. videt approbare lex regni. iiỹ. parti. ti. xj. l. viỹ. que dicit q̄ maritus debet tradere vxori possessionē rei donate ꝓpter nuptias ⁊ ipsa viro dotē: sed vtrobiq̄ maritus dz esse dñs ⁊ potēs predictoꝝ. ¶ Idem tñ Bal. in. auc. siue a me. C. ad velleia. videtur cōcordare has opi. dicens q̄ dñium rerū donatarum ꝓpter nuptias est penes ipsam vxorem: sed statim soluto matrimonio definit esse dña rerū donatarū ꝓpter nuptias. Intellige tñ si dos soluat mulieri: sed q̄diu dos nō soluit dñium nō reuertit ad virum immo semp durat hypothecaria ſm bal. vbi. s. quē refert ⁊ segt Ang. de are. in. d. §. est aliud. ỹ. co. ver. ī eadē. ⁊ est ratio ſm eū. q: nō tñ ꝓpter lucra nuptialia dat donatio ꝓpter nuptias. ſz etiā p maiori securitate. vt. C. de dona. ante nup. l. fi. § sācimꝰ. ergo ꝛc. ¶ Sed quicquid sit modo possessio et dñiuz rerum ꝓpter nuptias donatarū fit penes maritum: modo penes vxorē. vxor nō dz vti ⁊ frui re sibi ꝓpter nuptias donata. sicut maritꝰ vtit re dotali. vñ ſz maritꝰ lucretur fructꝰ dotis vt. l. p onerib⁹. C. de iu. do. ⁊. c. salubriter. j. de vsur. vxor tñ nō lucratur fructꝰ rerū sibi donatarū ꝓpter nuptias. ita dixit Boffr. in sūma. isto ti. post prin. ⁊ Host. in sūma isto ti. §. ỹ. in prin. p quibꝰ est gl. ordinaria ⁊ fing. ī d. §. ē ⁊ aliud. in. ver. exequēt. inst. de dona. quā ibi no. Ang. ⁊ Bal. ī auc. siue ame. in prī. C. ad velleia. Lodo. ī singularibꝰ. cccccl viỹ. inci. cōstāte matrimonio. ō qua gl. facit solēne festū. And. sicu. in. c. puenit. in prin. s. de empt. ⁊ vēdi. ¶ Et q̄uis illa glo. per oēs reputet singularis. aliqui reputent eam vnicā ego ado aliam sibi similem. in auc. dos data. in glo. j. C. de dona. ante nup. ⁊ ibi eam no. Bal. in. i. lectura. similis glo. est in d. auc. de non eligen. ỹ. nuben. §. fin. in. ver. percipiat. colla. j. quā ad hoc multū commēdat Bar. in. auc. de equali. do. j. co. co. viỹ. ⁊ dom. Abb. in. d. c. peruenit. ỹ. co. fi. s. de empt. ⁊ ven. Et est hoc satis rationabile. nam si vxor haberet fructus rerū sibi ꝓpter nuptias donatarum. nō diceret iam maritus percipere dotem ad sustentandū onera matrimonij: cum tantum sibi abesset: quantum sibi adesset. qđ esse nō debet. vt. d. l. pro onerib⁹. ⁊. d. ca. salubriter. ⁊ firmat Bal. ī. d. ꝙſi. ⁊ Jaſ. i. l. si fūdū. i. fi. ff. so. ma. ¶ Et ex istis apparet q̄ † donatio ꝓpter nuptias non fit vxori a marito. vt 2
vxor illa re sibi donata possit vti ⁊ frui ad libitū ſz p̄cipalr̄ fit vt mulierib⁹ optime fit cōsultū circa dotē. so. ma. q: de rebus sic donatis satisfiet mulieri: si maritꝰ nō habeat aliū ⁊ ita dixit gl. i. d. §. ē. ⁊ aliud. ⁊ i. d. auc. ō nō eligēdo scōo nubē §. fi. i vbo p̄cipiat. est bonꝰ tex. ī. l. fi. §. sancimus. C. de dona. ante nupti. notatur in auc. siue ame. C. ad velleia. et in. d. ca. peruenit. de emp. ⁊ vē. ⁊ ibi Abb. ⁊ Jo. de imo. i. ix. co. Ñ fortius ius ḥz mulier in rebus ꝓpter nup. donatis: q̄ in alīs bonis mariti. Ñā ſz oīa bona † mariti sint tacite obligata vxori p dote: vt. l. assiduis. C. q po. in pig. ha. cū similibus: ista tñ donata ꝓpter nuptias specialius ⁊ strictiꝰ sūt obligata. ¶ Ē inde est q̄ ſz in alienatione alterius rei mariti sufficiat vnicus cōsensus vxoris: et vxor libere possit renunciare iuri hypothecarum. vt. l. etiam. ⁊ auc. siue a me. C. ad velleia. secus tñ est in alienatione rerum ꝓpter † nuptias donatarum. quia etiā decōsensu vxoris maritus eas alienare nō potest vt in. auc. vt immobili. bo. añ. nup. do. collr̄. v. ⁊. in. d. auc. siue ame. et. c. puenit. s. de emp. ⁊ ven. Joā. de imo. in. c. cum contingat. de iureiurā. iu repe. in prin. cum q bus cōcordat lex regni. iiỹ. parti. ti. xj. l. viỹ. ⁊ foro legum. li. iiỹ. ti. ỹ. l. iiỹ. q̄ addit q̄ nec vxor poterit eas alienare cū consensu mariti eo viuēte: nec eo mortuo viuentibus filiỹs: nisi solum quartā partē rerū sibi ꝓpter nuptias donatarū ⁊ ī hoc tenementi illam. l. ¶ que ſz loquatur in arris: ill tñ apellantur † arre ſm ꝙsuetudinē hispanoꝝ qui donationez ꝓpter nuptias arras appellāt. vt. iiỹ. parti. ti. xj. l. j. In istis ergo arris seu rebus ꝓpter nuptias donatis p̄hibita est 5

Effectꝰ donatiōis ꝓpter nup. 1. Effectus. Mulierem dña.

Opinio Bria

Lex regni

Determinatio.

Regula. Maritꝰ nō pt alienare res ꝓpter nup. dōtas ēt vxore ꝙsētiēte.

alienatio: vt dicũt iura ꝑdicta. quibus vxor nullo modo renunciare potest: tũ quia transeunt certam formam in alienãdis rebus propter nuptias donatis. ⁊ ideo eis renunciari non potest. ar. in l. ius publicum. ff. de pac. ⁊ l. nemo potest ff. de leg. j. tum etiam quia iste leges sunt prohibitiue. quibus etiam renunciari non potest vt voluit illa sing. glos. in. l. j. C. ne fideiu. do. den. facit quod in simili dicunt docto. ó.

6 donatione † excedente quingentos solidos vt non valeat nisi fuerit insinuata. etiam si legibus de insinuatione loquẽtibus fuerit renunciatum. vt voluit Jo. an. in addi. ad spe. ti. de instru. edi. §. porro. Bart. ⁊ alĳ in l. sancimus. §. si qs autem C. de dona. Salỹ. in l. si quis pro redemptione. eo. ti. lz valeat saltẽ in quingẽtis aureis secundũ Joã. andr. in spe. dona. §. j. in prin. additione incipiẽte. hoc scias. ⁊ Bartholomeũ sozimũ in. l. c. si inter virũ. ff. de reb. dub. ⁊ ibi Ludouicus lusitanus. co. iĳ. et traditur in regula vtile. de reg. iu. li. vj. Et ratio ꝑdictorum potest esse: qr expedit reipubl. ne quis re sua male vtat. vt insti. de his qui sunt sui vel alie. iu. in prin. sed alienãdo vxor bas arras vel res sibi propter nuptias donatas seu cõsentiendũ earũ alienationi: iã videretur donare vel renũciare ius qđ in eis habebat: ⁊ p cõsequens illud pderet. vt. ff. de dona. l. filiusfa. Et perditione aũt harum rerũ vel iuris qđ in eis habet vxor: forte etiã sequerẽt perditio dotis. qđ esset cõtra fauorem publicũ qui vult dotes vxoribus cõseruari. vt. l. j. ff. so. ma. crga fieri nõ põt ista alienatio cũ renũciatione dictarũ legũ. ¶ Quẽ q̃dem alienatio non cõfirmatur morte mariti eo q̃ ab initio

7 non tenuit. ⁊ ex hoc inferr̃ q̃ etiã soluto † matrimonio poterit mulier vendicare fundũ sibi datũ in donationem ꝓpter nuptias vel arras si alienerr̃ p maritum cõsentiente vxore: vel p vxorem cõsentiente marito: sicut de fundo dotali dicimus: qr eius alienatio respectu vxoris a principio est nulla ideo soluto matrimonio lz fundus ad eã esset reuersurus nõ videtr̃ confirmari. vt. l. que ab initio. ff. de reg. iur. ⁊ in regula non firmatr̃: de reg. iur. li. vj. ita dicit not. Salyc. in. l. si predium. iĳ. q. in. fi. C. de iure do. ⁊ sentit ibi Bald. dũ dicit

Lex regni 8 q̃ alienatio rei dotalis † facta a muliere cũ consensu mariti nõ tenet: qr phibitio legis iulie de fundo dotali vẽdicat sibi locũ in muliere alienãte sicut in viro. vt ibi p eũ. est bon. glo. in. l. vnica. §. ⁊ cũ lex. C. de rei vxo. act. quam approbat Bar. in. l. cũ vir. ff. de vsucap. de quo latius p Jo. de imol. in repeti. c. cũ cõtingat. de iureiurã. xvĳ. co. ver. nũc restat videre qd ecõtra. quẽ rogo videas ⁊ istud tene q̃uis Cyn. in. d. l. si ꝑdiũ. in. fi. qrariũ sentiat. Ad hoc vide legẽ regni. foro legũ li. in ti. delas arras. l. iĳ. q̃ phibet mulieri alienare arras etiã soluto matrimonio nisi in iĳ. parte si habeat filios. vnde si alienet in vita: nõ ꝓfirmabitr̃ nisi in quarta parte illarũ. si aũt filios nõ habeat. forsan cõfirmabitr̃ in totum qđ no. ¶ Istud tñ dz sane itelligi nisi forte iste errẽt vel res ꝓpter nup. donate essẽt date estimate ea estimatione q̃ facit ẽptionẽ q̃ indubio ꝓsumitr̃. vt. l. q̃ties. ⁊ l. si inter. C. de iu. do. Nã hoc casu et si fuissent date i dotẽ: potuisset maritus illas alienare. vt. l. plerũq;. ff. de iure do. ⁊ iĳ. parti. ti. xj. l. vĳ. qr talis fundus vel res estimate desinũt esse dotales et nõ habẽt priuilegia legis iulie de fundo dotali. vt ibi traditur. gloss. ⁊ Salyc. in. l. si predium. C. de iure doti. Idem videtur dicendum q̃ res dotalis vel donatio ꝓpter nuptias datur estimata ea estimatione que non facerẽt emptionem ad finẽ vt videbatr̃ res efficerẽt deteriorẽ p text. qđ dabatr̃ i. l. si estimatis. ff. so. ma. fm Bar. Bal. ⁊ Ang. ⁊ alios post Jac. de are. ibi quos refert ⁊ sequit Jo. de imo. in. c. puenit ppe fi. §. de emp. ⁊ ven. ⁊ ibi. ¶ De. de anc. qđ est valde no. fz Jo. de imo. qr videtr̃ cõtrariũ prima facie ex quo estimatio nõ fuit facta ad finẽ ẽptionis. et sic videtr̃ remouere res dotales vel añ nuptias donat. cogita si hãc opi. approbauit lex regni predicta: cũ gñaliter dixerit fueral code si la duete apprecida. nec fecit distinctionẽ an illa estimatio fecerit emptionẽ: an nõ: ergo ⁊c. Que tñ opi. pcedere posset ⁊ saluari: q̃n in tali alienatione rei estimate ea estimatione q̃ nõ facit emptionẽ mulier cõsentit nã tũc valeret alienatio per tex. sing. ⁊ vnicũ fm Ang. in. d. l. si estimatio. fz nõ accedẽte vxoris cõsensu nõ valeret alienatio. ita cõcordat opiniones Jo. de imo. in. d. c. cũ cõtingat. de iureiu. in repeti. col. xix. ⁊ intellige. sed finaliter Jo. de imo. tenet q̃ si estimatio nõ fecit emptionẽ nõ valeret alienatio: nisi intercedãt ea q̃ sunt necessaria ad alienãdũ fundũ dotalẽ. sed p nũc transeamus cũ opi. cõi maxime ꝓpter legẽ regni ꝓallegatã. Cogitandũ tñ esset vlteri⁹ sup hoc ꝑdicta tñ Intellige qñ maritus erat soluendo. al's secus. istud est dictũ aureũ Bald. in l. interest. ad fi. C. de vsufruc. qđ p singulari cõmẽdat Frã ⁊ Anto. gom. n. 151 tau. nũ 44 cũ seq. latius colla. li. 44 pract. c. 284 totũ. maxime vs. o. tauro nũ 8.

Infinuatio donationis.

Ampliatio Talis alienatio si ꝓfirmatur morte mariti.

1. Fallẽtia Qñ res donate ꝓpter nuptias estimate.

Lex regni

a ¶ Adde tu ẽt q̃ hoc dictũ bal. refert sequitr̃ & multũ comẽdat Jaso. l. l. ex cõuẽtiõe. C. de pac. p quẽ ibi vi. alios tres casus i qb⁹ estimatio nõ facit ẽptionẽ. vi. lati⁹. p copiosum et modernor⁹ fidũ relatores Jo. de neuza. in sua silua nuptiali fo. 8. cõ. 2. vbi ꝑdictos cas⁹ Jas. refert ⁊ alios tres addit io. ber.

b ¶ Aduerte q̃ nõ sine misterio dicit ex iteruallo. qr ad hoc vt act⁹ dicatr̃ geminat⁹ ⁊ vt talis aliqđo pereat regrit q̃ iter vnũ ⁊ alĳ actũ fit iteruallũ. sẽtit bal. i pemio. C. fi. cõ. ex cui⁹ dicto hanc doctrinã sic gñaliter scripsit Jas. i l. j. cõs. viĳ. ff. de off. ei⁹ cui ẽmãda. ⁊ i. l. figs in ꝓscribẽdo finalib⁹ vbis. C. ꝓpactis. quem vide. ⁊ eam reperies posita in meis doctrinis magistralib⁹ in vbo. act⁹ vt dicatr̃ geminat⁹. io. ber.
1. Fallentia.
2. Fallentia
4. Fallẽtia.

a cisc⁹ de crema i suis sing. xix. incipit. habebis milies⁹. Ad hoc bñ facit ter. sing. in. l. quoties. in fi. ff. de iure do. vbi dicit satis esse estimationẽ dotis seruare maritũ indẽne. quasi illõ solũ operetr̃. nõ aũt al's ꝓiudicet vxori. Sz qđ mai⁹ preiudiciũ q̃z si vendant bona sibi data in dotẽ marit⁹ nõ erat al's soluẽdo. Si ergo sunt alia bona ex quib⁹ vxori possit cõsuli sup dote: iste res que date fuerũt estimate: bñ poterunt alienari. Sz caue qr lz ista vera sint respectu rerũ dotaliũ q̃ marito fuerũt date estimate ea estimatiõe que facit emptionẽ: qr tũc efficiunt ꝓpria ipsi⁹ mariti. nõ tñ idẽ videtr̃ i reb⁹ quas maritus donauit ꝓpter nuptias vxori lz estimatione que facit emptionẽ. cũ p talẽ estimationẽ efficiantur ꝓpria ipsius vxoris. Vñ nõ videtr̃ q̃ marit⁹ possit illas vẽdere vel alienare sz cõtra disponit rex regni. iĳ. pti. ti. xj. l. vĳ. ccxxvi. ¶ Idẽ dicendũ est q̃n tales res donate ꝓpter nuptias cõsisterent in numero: põdere: vel mẽsura: põt maritus alienare. qr in his rebus lz denr̃ p inestimatis dicit estimatio fieri a lege. vt dicit gl. no. in. l. estimate. ff. so. ma. fm Bal. i. d. l. res in dotẽ. ⁊ l. regni. iĳ. parti. ti. xj. l. xxj. ergo idẽ a fortiori poterit facere q̃n essent date in aris vel donationẽ ꝓpter nup. ¶ Idẽ dicerẽt q̃n essent res q̃ seruãdo seruari nõ possunt. qr eodẽ mõ maritus posset illas alienare: q̃uis essent date in dotẽ vel in donationẽ ꝓpter nuptias. qr ex quo permittitr̃ tuteri. vt. l. lex q̃ tutores. C. de admi. tuto. multo fortiꝰ hoc dz pmitti marito. Istud est pulchrũ dictũ Jo. fa. insti. quib⁹ alie. nõ lz. in prin. subdit q̃ immo si talia bona nõ alienet in culpa est. vt. l. mulier. §. lz etiã. ver. lz si cũ. ff. ad trebe. vbi dicit q̃ si res restitutioni subiecte perierint ex culpa fideicõmissarĳ: tunc fideicõmissarius tenetur resarcire. i culpa autem est si non vendidit res quas vendere debuisset.

c ¶ Idem dicas si mulier consentiret alienationi arrarũ vel

b rerũ sibi ꝓpter nuptias donatarũ bis ex interuallo b post biennũ. Nã iste duplicatus cõsensus ex interuallo facit valere dictã alienationem. vt volũt iura predicta. Signanter. i. l. si mulier. C. ad velleia. vbi dicit q̃ si mulier post triẽniũ cõsenserit. sibi imputet: si qđ sepius cogitare poterat ⁊ euitare non fecit sed vltro firmauit: videtr̃ eã ex hmõi tpis prolixitate nõ pro aliena obligatione sese obligare: sz pro sua cã aliquid agere. ⁊ tã ex scõa cautione sese obnoxiã facere inquantũ hoc fecit: quã pignus aut intercessiones vtiliter dare. hoc ibi itaq̃ requirit scõs cõsensus post biennium z

c vt interim mulier potuerit mature cogitare ⁊ si c cautior venire ad scõm cõsensum que quidẽ ratio omnino cessat mu

9 liere tacente. scõs † ergo cõsensus facit valere actũ al's non valiturum. ⁊ põt esse ratio: qr qui bis aliquid facit: videtur velle q̃ contra id nil possit opponi. qr vbi scõa interuenit cõsideratio ibi esse ꝓsumitur plena deliberatio. vt in aut. vt nulli iudi. §. ⁊ hoc vero iubem⁹. in tex. ⁊ in glos. que incipit. iussio. colla. ix. ⁊ notatur in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pu. cõmẽdandũ est eñ q̃ sepe factum est: ⁊ nititur eqtate: vt in. c. nõ sine. §. de arbi. ⁊ facit tex. in. c. olim. in verbo semel ⁊ iterum. §. de rescrip. tradit per Bal. in rubr. C. si quis aliquẽ testari ꝓhi. iĳ. co. ante fi. bene facit ad hoc tex. in. l. contra

10 ctibus. §. de illo. C. de nõ nu. pe. vbi cõfessio † geminata tollit exceptionẽ nõ numerate pecunie. itaq̃ qui cõfitetr̃ nõ potest illã opponere: nisi velit in se assumere onus ꝓbãdi. vt d tenet no. Abb. in. c. si cautio. in fi. ver. §. de fide instru. motꝰ. ar. tex. ⁊ qđ ibi no. Bal. in. l. cum scimus. C. de agrico. ⁊ cẽsi. li. xj. vbi colligitur singularis theorica q̃ vbi non preiudicat cõfessio ex defectu presũpte volũtatis vt in confessione

d extraiudiciali: si fuerit geminata valet d idẽ in verbis enũciatiuis. ⁊ per Bar. in. d. l. cum scimus. ⁊ est bonus tex. in. l. j. C. de plus peti. ⁊ de ista doctrina Bar. doctores i multis locis faciũt mẽtionẽ cõmẽdãtes eã ꝓ singulari. Jo. de pla. in. d. l. cum scimus. ÿ. co. ver. ⁊ ex isto tex. Abb. in. d. c. si cautio. in fi. ⁊ consi. lxxxĳ. iĳ. co. in. j. volu. Jas. in. §. fuerat. insti. de act. xxviĳ. co. vbi multa cumulat de actu geminato. a

¶ Addẽ ꝓ posito sing. doctrinam Bal. i. l. nec dãnosa. C. ó pci. ipe. offe. vbi voluit q̃ principis secunda iussio idẽ opatr̃ qđ mot⁹ ꝓpri⁹. er q̃ ifert ibi Jas. q̃ tũc cessabit ois exceptio subrectiõis ⁊ obreptiõis ac si adesset motꝰ ꝓpri⁹. de quo latiꝰ in meis fallentiis in regu. incip. ꝓncipis scõa iussio in lra. p. io. ber.

¶ Addõ felicẽ sequẽtẽ hanc doctrinam bar. i. c. de hẽ desino. Jas. in rub. ff. de vbo. obl. ꝙ. iĳ. idẽ. i. §. i psona cõ. ix. de actio. ⁊ i. l. j. vi. cõ. ⁊ in l. si pacto q̃ penã. ÿ. cõs.

C. ó pac. ⁊ i. l. j. §. q̃sti. ff. ó q̃stio. ⁊ aduerte. q̃ feli. i. d. c. ó hẽ voluit extẽdere. d. doctrinã bar. i crimi. q̃ tñ in ciuib⁹ logr̃ de q̃ vĳ i meis fallẽtiis i lra. C. i regula. ꝙfessus ó crimine. i. iĳ. fallẽ. vĳ ó q̃ posui i additiõe mea sup posita Jo. ber.

e ¶ Adde hypo. q̃ ponit vltra. xxiĳ. effectꝰ geminatiõis i. l. j. §. q̃stiõis ꝙfi. ÿ. ⁊ sequẽ. ff. de questio. vide in materia remissiue per. xv. lineas per bonum de curti. in tracta. de nobilitate. fo. §. cõsi. j. in princ. Jo. Ber.

Franciscus de curte.in repetione.l.admonendi.ff. de iure iuran.char.xxvij.iij.co.quẽ videas.vitalis i li.clausularum. charta.lvj.co.j.al's in clausula enunciatiua verba cõfessionis extra ius ad liberandũ.vij.colum.Ang.⁊ agu.i.tracta tu maleficior.charta.clxxviij.iij.col. al's in parte cõparent dicti inqsiti ⁊ in termino defensionis.j.co.vbi rogo videas de veritate illius no.dicti Jo.an. in addi.ad specu.isto tit. in rubrica qui voluit qcõtra confessionẽ geminatã non potest opponi exceptio nõ numerate dotis. Videas Fely.i.c. Ennonnulli.de rescript.xxxiij.co.vel. fallit septimo.vbi loquitur de rescripto geminato per secundam iussionẽ. Addõ q Enaturalis obligatio geminata ꝓducit efficaciã obligatioEnũ ad agendũ.[a]l.fi.ad.l.fal.l.j.§.debitũ.ff. de consti.pecu.i Isti.de act.§.de constituta.facit text.not.in.l.cũ ostendimus. 11 §.fi.ff.de fideiuss.tuto.vbi patiẽtia† geminata inducit stipulationẽ.quẽ text.multum cõmẽdat do.car.in cle.j.iij.col.in prin.de pcura. Et ꝓptereа ex nudo pacto super eadem re ex interuallo duplicato oritur actio etiã de iure ciuili.vt late per Allexã.in.l.j.§.debitũ.ff.de consti.pe. in apostil.õ quo latius per Fely.in.c.j.iij.col. s.de pac.⁊ latissime p Jason.in.§.in personã.xvij.co.insti.de acti. vbi etiã multa cumulat de actu geminato.quibus addo vnã glo.vald de fing. 12 in.c.si quis iratus.ij.q.iij.que dicit q dicens† bis vel pluries conuiciũ:non presumitur dixisse ex iracũdia sz deliberate.illã gl.multũ commẽdauit ad hoc Henri.in c.statui- 13 mus.j.de maledicis. vt etiã illa glos. q lz al's† cofessio facta calore iracundie non noceat:vt est illa gl.vulgatissima. c.ex lris.j.de diuor.glo.ij.in fi.quã no.ibi Abb.si tñ confessio est geminata bene ꝓiudicat.vt voluit glos.fi.in.d.c.si qs iratus.quã ad hoc multũ cõmẽdat tynda.in suo tract.de testi.li.ij.c.vj.v.co.in pri. Unde. redeũdo ad propositum 14 nostrũ q̃uis vnicus cõsensus† mulieris nõ sufficiat in alienatione rerũ sibi ꝓpter nuptias donatarũ: duplicatus tñ consensus ex interuallo interuenies post biẽniũ bñ sufficit. Idem ego dicerẽ si mulier cõsentiret alienationi arrarũ vel rerũ sibi ꝓpter nuptias donatarũ cum iuramẽto de nõ cõtraueniẽdo nã tunc nõ potuisset mulier contrauenire.vt expresse voluit Host.in.d.c.peruenit.s.de emp.⁊ vendi.et sequit ibi Joã.de imo.in.vij.co.i.fi.⁊ Ang.in auth.de eq̃li. do.§.illud quoq;.pe.co.in.fi.dicens.q lz de iure ciuili iuramentum non obliget vxorem in alienatiõe rei dotalis.vt.l. vnica.§.⁊.cũ lex.C.de rei vxo. acti.secus tñ est de iure canonico.vt in c.cũ contigat.s.de iureiur.⁊ in.c. lz mulieres.co. titu.li.vj.⁊ p consequens idem erit in donatione ꝓpter nuptias secundum eum.idem tenent Bal.⁊ Salyc.in.d.auth. siue a me.ad fi.C.ad velleia Idem tenent doct.legiste communiter omnes in auth.si qua mulier.co.ti.⁊ canoniste in d. c.cũ. cõtingat.et in.d.c.peruenit põt esse ratio q̃uis ipsi Lex regni. 15 nõ dicant qr† iuramẽtum lz vim secundi consensus:vt voluit glo.sing.in.d.c.cũ contingat. in ver. seruare dz.ad fi.q̃ dicit q prohibitio alienationis rei dotalis nõ ẽ perpetua qr si secũdo post bienniũ consentiat mulier:bene tenet.vt i auth.siue a me.C.ad velleia. vnde mulier fortius iuramento põt firmare qõ prius non valebit.⁊ quasi p secundo confessu iuramentum habetur.ita dicit illa glos. sing.qua ibi p Joan.de imo.col.iij.ver.si.item aduerte.in repetiti.et secũdum predicta debes intelligere dictam legem regni.fo.ll. li.ij.ti.j.l.iij.nam si interueniat binus consensus mulieris post biennium vel vnicus cum iuramento in alienatione arrarum vel rerum propter nuptias donatarum valebit alienatio. Argumentum Jrium. Lex regni. Jsta tñ non sunt mihi sine scrupulo.quoniam sm leges huius regni constante matrimonio est prohibita arrarum alienatio ex legis resistentia ⁊ prohibitione.vt foro legum.li.ij.ti.j.l.iij.ex tali.ergo alienatione facta contra legis resistentiam etiam naturalis obligatio nõ oritur:nec fideiussor ⁊ accedere potest nec firmabitur iuramento.vt not.voluit Bart. in.l. vbi lex.ff. fideiusso. quem omnes sequuntur vbi tradit doctrinam solennez q vbi lex aliquid prohibet fieri sine certa solẽnitate:actus taliter factus non valet q̃uis interueniat iuramẽtuz. Determinatio. Ego tamẽ certius putarem sequi primam opi.propter vim iuramenti qõ transgredi nullo modo cõsulerem. Prescriptio alienatio est. Ex quo etiam 16 potest inferri q cum prescriptio sit quedam† species alienationis que constante matrimonio prohibita est quantũ ad arras:nullo modo potuit incipere durãte matrimonio ar.text.⁊ qõ ibi not.in.l.quemadmodum.C.de agri.et censi. li.xi.⁊ l.vbi lex.ff.de vsu capio. Plene per Bar.in.l.filiusfa.§.diui.de legi.j.per Abb.⁊ alios in.c.cum non liceat.s. de prescrip.confirmatur hoc ratione incõuincibili.quoniã vt.s.dixi iste arre que hodie dantur: succedunt loco donationis ꝓpter nuptias.in donatiõe aũt ꝓpter nuptias nũq̃ datur actio vxori nisi soluto matrimonio:vt.l.cñ notissimi.§. illud.C.de prescr.xxx.vel.xl.anno.⁊ in auth.vt immo.§.j.co. vi.⁊ ibi gl.tradit per Abb.in.c.peruenit.de emp.⁊ vẽ.⁊ per q̃s ab eo tpe incipiet currere ꝓscriptio.qõ habeo p indubitato. Intelligetñ ꝓdicta dũmodo superfint alia bona mariti ex quib⁹ possit cõsuli indẽnitati mulieris nõ solum tpe cõtractus:vt aliqui dixerũt:sz etiã tpe quo agit vxor seu agere pt.d.auth.siue a me.al's secus:vt no.gl.Cy.Bal.⁊ Saly.in auth. mulier.C.ad velleia.Bar.Ang.⁊ Jo.de imo. in.l.meuia.§.fundus.ff.so.ma.⁊ sequit Ang.de are.in.d.§. est ⁊ aliud.in prin.insti.de dona.dicẽs hoc esse ꝓpetuo notãdũ.facit qõ no.voluit Bal.in.l.interest.ad fi.C.de vsufr. de quo.s. fecit mẽtionẽ.est gl.no.in auth.vt immobilia. ante nup.co.iij.ver.cõsensum.alia in auth.vt nulli iudi.§.⁊ illud vero ꝓuidim⁹.in ver.multotiẽs.⁊ ibi Bar.co.ix. Qõp cedit nisi maritus esset cõstitutus in magna necessitate famis. Nã tũc etiã si nõ habeat bona:ex quibus possit consuli vxori sup dote:poterit istas res dõatas vxori ꝓpter nuptias alienare ad sustentãdũ se vxorem⁊ filios. Nã cũ hoc casu potuisset alienare dotẽ iurta no.in.l.vbi adhuc.C.õ iure do.⁊ ar.l.j.C.de patri.qui filios distra.fortius hoc poterit in arris vel rebus ꝓpter nuptias a se donatis. qõ bñ notabis. Ad cuius cõfirmationẽ facit qõ voluit gl.no.⁊ Bar.in.l.quẽadmodũ.pe.co.C.de agri.⁊ cẽsi.li.xj.vbi glo. 17 dixit q ꝓp necessitatẽ famis ꝓt† qs alienare bõa restitutioni subiecta.ar.d.l.ij.C.de patri.qui fi.distra.idẽ dicit Bart. ꝓpter redẽptionẽ seu conseruationẽ persone:qõ est satis notabile:⁊ ego al's vidi in practica in regali audientia⁊ sic fuit pnũciatũ .hoc dictũ Bart.refert ⁊ sequit Jaſ.in auth. res que.iij.co.ver.xj.⁊ latius in.vj.co.ver.vj.⁊ vlt.C.cõiade legatis.⁊ Aler.in.l.q̃uis.ij.co.ff.so.ma.vbi videas.⁊ tetigi etiã in superioribus.non est ergo mirãdũ si extante magna necessitate possint dicta bona in arris data vel in donatiõe ꝓpter nuptias cõcessa alienari:q̃uis maritꝰ nõ habeat alia bona ex quibꝰ mulieri cõsulat. Ex his habes expeditũ vnũ singularẽ effectũ istius donationis ꝓpter nu 18 ptias. Qõ aũt dixi valere† alienationẽ rerum ꝓpter nuptias donatarũ:si binus mulieris accedat cõsensus ex interuallo post biẽniũ intellige q̃n mariti bona supersunt: ex q bus vxori circa dotis solutionẽ cõsuli põt:al's nõ valet alienatio:etiã si vxor milies cõsentiat vt est casus notandus in auth.vt immobilia ante nuptias do.§.si quis igitur.coll.v. ⁊ in auth.siue a me.C.ad velleia.que inde sumitur.Cuius ratio est ne per hunc modum dotis causa efficiatur deterior. Qõ fieri non debet:vt.l.de die.cum tribus sequentibus.ff. de pac.do.ex quo dicebat:no.Bal.post Nicolaum de matha.in.l.etiam.C.ad velleia.quem refert ⁊ sequitur Allexã. in.l.vbi ita donatur.ff.de dona.cau.mor.in apostil.q vxor q̃ dat dotem nõ potest pacisci q bona mariti nõ sint obligata pro dote.qr per hunc modum fit deterior dotis conditio cum potius semper vbiq; debeat esse precipua. Nã ⁊ reipublice interest dotes mulieribus conseruari.cum dotatas esse feminas:ad sobolẽ ꝓcreãdã replẽdamq; liberis ciuitatem maxime sit necessarium.vt.l.i.ff.solu.ma.latius dico in.c.per vestras.j.co.i quinto intellectu .ver si.sed q̃uis iste intellectus.⁊ q̃q̃ illa iura circa alienationẽ rerũ ꝓpter nuptias donatarũ disponant:ac ꝓptereа aliquiveliut hoc 19 esse speciale in illis:equius tñ ⁊ verius est:vt idẽ fit in † alienationibus aliarũ rerũ mariti q̃ sunt tacite vel expresse pro dote vxoris bypothecate:vt similiter non valeat alienatio etiam si mulier viri bypothece semel bis ⁊ pluries renunciet:vel earum alienationi consentiat:nisi alia mariti bona remaneant:ex quibus dos vxori solui possit:qr subest eadẽ ratio que in alienatione rerũ ꝓpter nuptias donatarum:vt patet ex iã dictis.qõ est valde notãdũ:⁊ quotidie practicabile. Jsta est famosa decisio. Jac.de bello visu in preallegata auth.vt immobilia ante nup.de.in fi.quẽ refert ⁊ sequitur ibi solus Bar. Idẽ postea tenuit Dyñ. in.l. si pignus.ff.õ bis que in frau.credi.de iacobo tñ nullã penitus fecit mentionẽ. Dynꝰ refert ⁊ sequitur ibi solus Ange. Idem tenet Jaco.de are.in.l.meuia.in.fine.ff.solu.matri.quem simpliciter referunt ⁊ sequuntur Bar. Ang. Jo. de imo. Paul. de ca.⁊ Alex. Bar. Ang. Salyc.⁊ Pau. de cast.in.l.iubemus.C.ad velleia. Pau.de ca.in.l.etiã.in fi.co.ti. Joan. de imo.in.c.cũ contingat.in prin.s.de iureiurã.in repeti.⁊ i.c. peruenit.prope fi.de emp.⁊ ven. Ange.de aretio in.§.est ⁊ aliud in princi.insti. de donatio. hãc sẽtentiam consulendo secutus est Raphael fulgosus consilio. ccvi. incipiente.pro eius de quo queritur habenda plenius veritate ⁊c

a Addõ hoc not.Bal. et ãg.vt refert Jaſ.i rub.ff. de vb. obli. cõſti.iij.⁊ refert ẽt hipo. in.l.j.§.q̃sti. cõſi.pe. Jo. Ber.

b Addõ no. per Jaſ.i.l. ſi pacto quo penã.§.ij.p totam. C.de pact.⁊ in.l.ſi veritas.C.õ fideicõ. ⁊ in rub.ff.õ vb. obli.iij.cõſ.

Limitatio. Ad fallẽ. ni ſi deficiãt alia bona mariti.

Propter neceſſitatez famis alienatur.

5. Fallentia Q̃n mulier cũ iuramento ꝓſenſit alienationi. 1. Fundamẽtum.

Et subdit florētinū populū hoc cōstituisse per hec verba. Renūciationē expressam vel cōfessam mulieris in alienandis rebus mariti sibi p dote obnoxijs: ratā esse eiq; nocere; dū tū per caz nō rūpatur ius solidi ipsi mulieri. Hoc est q; preter eas res in quibus mulier cōsensum z renūciationem accōmodauerit: alia marito supsint: vt exinde mulieri p dote possit integre satisfieri. Unde iura prealleg. z doc. prenoiati se fundāt sup indēnitatē mulieris circa dotis solutionem. q̄diu ergo dos est: valet taliū rerū alienatio (cōsentiente vxore) facta: z si semel tm̄ cōsentiat vt est de mēte iurium predictoz: z volunt doc. pallegati z Jo. de imo. in. d. c. puenit. de emp. z ven. in finalibus verbis. Sed hoc non est mihi sine scrupulo. Quia tex. i auk. vt immobilia añ nuptias do. §. si quis igitur. z in auk. siue a me. C. ad velleia. Duo requiruntur ad hoc vt talium rerum alienatio vel obligatio valeat. s. q; post biennium secūdo pozofiteatur vel cōsentiat mulier: z alie res viro supersint ex quibus consuli ei possit: absq; his dicit glo. id est nisi hec duo sunt. s. q; sint alie res: z secūdus consensus: vt. j. eo. si mulier. subdit tex. nec si frequenter consentiat ledetur. itaq; vtrūq; videt necessarium. sed principalius z efficacius est qō supersint alia bona mariti ex quibus mulieri consulatur in dotis solutiōe. cogita. saluari tū pōt opinio Jo. de imo. z alioz qū agitur de alienandis bonis mariti. aliter quā per viā donationis ꝓpter nuptias generaliter hypothecatis vel obligatis p maritū vel p. l. tacite: vt. C. de rei vxo. actio. l. j. z. C. qui po. in pign. ha. l. assiduis. in his enim valet vxoris renūciatio iuris hypothece quā hz: z sufficit vnica renunciatio: vt. l. etiam. z. l. iubemus. C. ad velleia. z de his proprie loquit Jo. de imo. secus tū est in bonis donatis ꝓpter nup. vel specialiter obligatis p dote: in quibus requirit vnius cōsensus z ex interuallo post bienniū z qō fit in bonis mariti vnde vxori cōsulatur: vt. d. auk. siue a me. z in corpore vnde sumitur. Ita vult gl. j. in. d. l. etiā. p qua facit. l. qō aūt. §. si vxor. ff. de dona. inter vi. z vxo. plus ergo valet specialis puisio z fortior est q̄ gñalis. facit. l. est differentia. ff. quibus ca. pi. tacite cōtra. est ergo cautela quō conficitur instrm̄ dotis in quo obligant oīa bona mariti q; specialiter obliget talis possessio z tūc nō poterit vxor renūciare hypothece illi⁹ rei: nisi semper sint alia bona ex quib⁹ possit sibi satisfieri de dote: vt. d. auk. siue a me. ita dicit Jaū. de cast. in. d. l. etiā. in fi. ex quo
20 infertur vnū satis notādū q; si vir dedisset† fideiussores de dote restituēda: in casu quo valeret datio: z est florentie vbi statutū eā permittit: z in pluribus casibus quos ego collegi in. c. p vestras. j. eo. in quto notabili. si fideiussor est solue do valet renūciatio hypothece etiā in oībus bonis viri: q; remanet vxori consultū cōtra fideiussorē cuius fideiussoris bona cōputant inter bona viri quantum ad hoc: vt. l. si plures. §. preterea. ff. de fideiusso. ita notāter dicit Jaū. de castro. in. d. l. iubem⁹. C. ad velleia. co. ỹ. ver. aduerte tū. z subdit q; ita semel consuluit florētie. Qō mihi satis placet manifesta ratione. q; contra possessores hoz bonoz sic alienatoz agi non pōt hypothecaria quousq; prius sit actū tā cōtra principalē debitorē q̄ contra fideiussores z mandatores z quoscūq; obligatos: z quousq; fuerint excussi: vt. C. ō act. obliga. auk sed hodie. C. de pig. auk. hoc si debitor. z in corpore vnde sumitur. in auk. de fideiusso. Et ad ꝓpositum est bonus tex. i. l. vbi adhuc. C. de iure do. et sic datur iste ordo a iure: ergo est seruandus. C. de appella. l. j. ff. de iudi. l. si de vi. C. de rei ven. l. ordinarij. C. de interdi. l. incerti. Haz si nō posset agi quousq; stāt possessores: nūq̄ posset agi cum cōtra priores nō possit agi: quousq; stāt fideiussores. vnde ne hoc sequatur: dicendū est agi posse. ff. si cer. pe. l. fi. in p̄n. vbi probatur hec ratio p̄m eundē Jaū. de cast. cōsi. cclvi. in. ỹ. volu. incipit. ad primū quesitū. Concludit ergo q; dato fideiussore in casibus predictis: agēdū est ꝯtra fideiussorem: non cōtra tertiū possessorē: nisi tūc demū discusso principali z fideiussore vt ex p̄dictis satis patet. z hoc tene semper cordi. datio igitur fideiussoris facit valere alienationez rerū mariti que sunt pro dote vxoris hypothecate: z renūciationē hypothece quā i eis habet vxor vt ex predictis satis patet: intellige dūmodo iuri hypothece expresse renunciet alis nō videt renūciare sed magis intercedere: lz alienationi semel z pluries consentiat: vt pz in. l. vir vxori. §. j. ff. isto ti. z auk. si qua mulier. C. ad velleia. z ibi sentit Cy. inỹ. sed aduerte. quē refert z sequit Jaū. de cast. in l. iubemus. ỹ. co. ver. oppono q; mulier. vñ consulit ei q cū marito contrahit: z facit vxorem cōsentire: quod sit cautus z faciat apponi in instrumento q; renunciauit expresse iuri hypothece alis consensus nihil operaretur qō dicit menti tenendū:

Cautela in renunciationib⁹ vxorū

q; vauci sunt qui aduertant. hoc idem sentit Ang. ibi. et in auk. siue a me. in fi. co. ti. cū dixit. vltimo sciasq; quaten⁹ ista auk. dicit q; vir potest obligare rem donatam propter nuptias †consentiente muliere bis: non est verū de iure nouissimo etiā si milies consentiret. vt. j. eo. auk. si qua mulier. fit ergo multū cautus ille qui contrahit cū viro: vt nō stet ꝑ tus consensu mulieris sed faciat q; exp̄sse renūciet iuri hypothece vt supra dictum est. sicut in simili dicimus de renūciatione legitime que dz expresse fieri. vnde generalis renūciatio non extēditur ad legitimā vel eius supplemētū: vt. l. si qūo. §. fi. C. de inoffi. testa. z p Guillermun et alios in. l. de bis. ff. de trāsac. z similiter in dote dicēdū est cū succedat loco legitime: z in ea subsit eadē rō. vt singl'r cōcludit Jaū. de cast. consi. cxxxj. fi. co. j. volu. z consi. ccxxxv. ad finez. incipit. lz ista dña In hac igitur renūciatione iuris hypothece quā facit mulier in bonis mariti p dote hypothecatis: oportet q; expresse fiat. Cui si fideiussor accedat valebit quidem renūciatio rerūq; alienatio: adō q; ꝫ tertiū possessorē in quē bona alienata fuere: agi minime pōt per vxorē hypothecaria actione. nisi tunc demū discusso marito eiusq; fideiussore. nā tunc in eoz defectū deuenietur ad tertiū possessorem vt pz ex dictis. et mihi satis placet qm̄ certū indubitatumq; censeo q; maritus vel fideiussor in hoc casu datus: dz esse soluendo nō solū tpe quo celebratur contractus hoc est ipsa renunciatio vel alienatio: vt quidā dixerūt: sed etiā tpe quo vxor p dote agit vt pz ex p̄dictis: signāter ex textu in pallegata auk. vt immobilia ante nupti. do. §. si quis igit colla. v. z in. d. auk. siue a me. que iura si bene aduertant volunt q; si tpe quo mulier agit non est in bonis viri. vnde cōsuli possit mulieri: non p̄iudicat ei consensus scōo post biēnium prestitus: immo etiā si frequēter consenserit: ita tenēt doc. cōiter in. d. c. peruenit. de emp. z ven. signanter do. cardi. fi. co. v̄. z nota. q; quo ad casum. idem firmat ibi Abb. in prin. Quos sequit ibi modernus doctor Anton. de burg. in prin. v̄. pro ratione igitur dubitandi: z confirmat postea in finalibus verbis illius. c. Oportet igitur q; tam tpe contractus q̄ eo tpe quo agit mulier sint bona mariti vel eius fideiussoris: ex quibus dos mulieri soluatur: alioquin in defectu: ad res ipsas alienatas recursum habebit. Unde si tē pore quo mulier renunciauit hipothece omnium bonoz venditoz: supererant iocalia q̄ sufficiebant ad dotē: postea illa perierunt: facta discussione in bonis mariti vel eius fideiussoris si fideiussorem prestitit: aget mulier hypothecaria contra illoz bonoz possessorem. alioqin non esset mulieri super dote plene consultum: vt pz ex iam dictis. z videtur de mēte glo. in p̄alleg. c. puenit. post medium cū dicit q; tantum erat in bonis mariti q; potuit vxor sibi consulere. s. tpe quo vxor agebat z sic intelligendo intellectus illi⁹ tex. redditur planus z conformis iuri autentico quorum z. habita est oportuna mentio. huic sententie assentio tanq; doctibus z ipsis mulieribus fauēti. quibus velut inermib⁹ z simplicibus: ois fauor debet iuxta not. in. l. assiduis. C. q po. in pig. ha. z. in. l. maximum. C. de libe. prete. Hanc opi. sequor: q̄uis contrarium tenet Jaul. de castr. in. d. l. iubemus. C. ad velleia. ij. co. vers. sed ponamus. z in allega. l. media. §. fundus. co. j. ver. aduerte tū. ff. so. ma. z Andr. sicu. in d. c. peruenit. co. v. vers. z pondera subtiliter istam glo. quorum opinio vt mihi videtur: laqueum mulieribus parat: z deceptionē tegit: itaq; latet hamus in esca. dum mulieres ipse putātes tutā habere dotē forte in pecunia ꝫsistētē: consentiūt semel z bis viro alienāti res suas: aliꝭ remanētib⁹ ex quibus tunc tpis mulieribus consuli pōt circa dotis solutionē postea (vt fieri assolet) earū mariti aut eorum fideiussores ex infortunijs: ludo vel al's: oēm substātiam consumunt. nec supereſt aliqō ex quo mulierib⁹ satisfiat eo tpe quo agere possunt: p hūc modū indotate remanent qō est contra mētem iuriū p̄dictoz. Fundamētum p̄cipuū huius contrarie opi. est tex. in alle. c. peruenit. cū dicit: ac factevēditionis tpe vnde sibi p̄fata mulier consulere potuisset i viri facultatibus consistebat. q. d. hoc sufficere q̄uis tpe quo agebat mulier viri facultates deessent. Sed re vera si recte ille tex. cosideretur: hoc non probat: immo contrarium. Ille quidem fuit partis
22 †allegatio: que non facit ius: vt notā ter vult Joa. an. in. c. dilectus. el. ij. §. de prebē. qui ad hoc quotidie allegatur: p̄ro quo videas glo. in verbo facto. in fine. in. c. auditis. §. de elec. z in. c. ỹ. in verbo post multum. §. de his que fi. a prela. z. c. dudum. de decī. glos. ỹ. z in. c. licet. de coniu. seruo. z in. c. per venerabilem. s. qui filij sint legiti. z ibi Abb. ad idem gl. in. c. ỹ. in vers. non teneris. de dolo z contumacia. libro. vj. z in capitu. abbate sane. in ver. si iudicia. de re iudi.

cia.de re iudi.co.li.⁊ gl.in.c.si tibi absenti.de p̃bẽ.co.li.⁊.in c.fi.de rerum pmu.eo.li.in.ver.collatio.⁊ in.c.cle.ij.de iudi. in verbo vsura.faciunt ea q̃ cumulat Fely.in.ca.j.de consti. co.viij.verbo an aũt verba iurisconsulti:⁊ si dixeris q̃ lz sit allegatio ptis:facit ius ex quo papa se fundat sup illa arg. cle.j.de pb a.⁊ tenet Jo.de imo.in.ca.cũ aplicã.v.co.ver.in glo.dak intelligi de bis que fiunt a pte.vbi dicit q̃ averbis narratiuis nõ colligik argumẽtum a cõtrario sensu.c.si papa.de priui.li.vj.nisi intẽtio legis fundek in verbis narrati uis.ar.d.cle.j.qõ dictum recitat Fely. in.d.c.j.vij.co.de cõ sti.cũ aũt in casu.d.ca.puenit papa videak se fundare super allegatione partis:nã recitatis allegationibus rei:papam consultus respondet dicens:p̃dictã emptricẽ si vera sunt q̃ pmissimus p̃scriptis occasionibus sup̃ ipsa domo nõ debe re vlterius fatigari.⁊ sic aperte videk se fundare sup allega tionibus emptricis mulieris.vel saltẽ allegatiões suas non
23 impugnat.vbi aũt allegatio partis non impugnak p papã vel iurisconsultũ: põt allegari tãq̃ lex: ex quo in.l.refer tur vt notãter dicit Jo.de imo.in.c.ij.co.iij.ver.aduerte tñ s.de consti.quẽ refert ⁊ sequit Fely.ibi.vj.co.ver.scõo limi ta.et in.c.j.eo.ti.viij.co.ver.an aũt verba.Ad ista quidẽ fa cilis stat rñsio: pcedunt eñ q̃ vnica fuit partis allegatio sup quã papa se fundat vel iurisconsultus:vel saltẽ eã nõ re probat:tunc eñ allegatio illa põt allegari tanq̃ ius. secus tñ q̃ plura fuerunt allegata ad que oĩa papa vel iurisconsultus se remittit in decisione vt contingit in casu nr̃o:quia postq̃ allegationes mulieris recitauit: dixit: si vera sunt q̃ pmisimus .i.si vera sunt oĩa q̃ mulier allegauit: q⁹ indefini ta equipollet vniuersali vt p glo.in.c.vt circa. de elec.li.vj. q.d.nulla illarũ allegationũ de p se erat sufficiẽs ad fundã dum ius partis:etiã si pbarek: si tñ oĩa que allegãtur vera sunt:mulier fouet iustã cãm.⁊ ita cõiter intelligũt doc.illuz ter.⁊ bñ q⁹ duplex funiculus difficilius rũpitur. c.j.de treu ga ⁊ pace.Concurrentibus igitur illis trib⁹ q̃ fuerunt per partẽ ream allegata.s.q̃.p.xxx.annos domuz sup qua erat contentio bona fide titulocq̃ iusto possederit.itẽ q̃ in cõmu nes vsus viri ⁊ vxoris illius p̃cium est cõuersum:p̃terea fa cte venditionis tpe vnde sibi p̃fata mulier consulere po tuisset:in viri facultatibus cõfistebat: valida reputatur il la alienatio: vt sup illa ampli⁹ emptrix nõ debeat molesta ri.Jste videk mihi ppius intellectus ad illũ text.vt singu la que non pdessent:simul collecta iuuẽt. ⁊ p ista dek nota bilis limitatio ad p̃dicta vt pcedant nisi simul ista concur rant.Nã tunc satis est q̃ a principio q̃ contractus fuit ce lebratus maritus vel eius fideiussor esset al's soluendo lz eo tpe quo agit mulier nõ sit in facultatibus eoz vnde mulie ri consulatur.qõ est bñ notandũ.vnde nõ placet suppletio glos.que dicit q̃ tñ erãt in facultatibus mariti:q̃ potuerit sibi consuli.nisi dixeris q̃ gl.se retulit ad tps quo vxor age bat:sed magis ad tps celebrati cõtractus.Scõo poteris li mitare p̃dicta:vt pcedant nisi forsã in alienatione vel renũ ciatione hypotece interuenisset iuramẽtum:nan tunc valet alienatio vel renunciatio etiaz si a principio non essent ma riti bona sufficiẽtia ad dotis solutionem :⁊ multofortius si erãt ⁊ postea perierũt.tãta quippe est iuramẽti vis:ex quo potest seruari sine interitu salutis eterne: q̃ valet etiam do tis alienatio:vt.c.cum contingat. de iureiurau.⁊.c.lz mulie res.eo.ti.lib.vj.⁊ sic qñ mulier totaliter dote priuak:multo ergo fortius valere dz alienatio vel renũciatio quã vxor fa cit cũ iuramẽto sup rebus ppter nuptias donatis vel sup alijs rebus mariti p dote hypothecatis.q̃uis tpe cõtrac tus vel qñ agit: nõ sint bona mariti vel fideiussoris ex qb⁹ vxori consulak.Jta notãter voluerũt doc. in p̃allegatis lo cis.signãter Jo.de imo.in.d.c.cũ cõtingat.de iureiuran.in prin.ver.⁊ p̃dicta intellige ⁊ Alex. de imo.in.d.l.meuia.§. fundus.ff.so.ma.est de mente doctoz in auk. si qua mulier. C.ad velleia.reprobata glo.ibi q̃ contrariũ voluit. Jdẽ vo lunt alij de quibus paulo añ feci mẽtionẽ. v.idẽ ego dicerẽ q̃uis nõ ita exprẽsse loquãtur sicut Jo.de imol.⁊ Alexan. hoc tñ credo verissimũ.tertio poteris limitare p̃dicta q̃ p cedant nisi maritus ppter necessitatis famẽ subleuãdã sue vxoris ⁊ filioz res vxori ppter nuptias donatas vel tacite p dote hipothecatas alienasset. Nã tũc valet alienatio ẽt si alia bona nõ supsint ex quibus sup dote vxori cõsuli pos sit vt supradictũ est.

§.18. 2.Effectꝰ Pactũ de

☞ Pactũ factũ iter ꝛiuges de dote lucrãda extẽdik i fa uorẽ mulieris ad donationẽ ppter nuptias.

Habet ⁊ aliũ secũdũ effectũ

1 q⁹ pactũ qõ fit inter ꝛiuges de lucrãda dote:extẽditur in fauorẽ mulieris ad donationẽ ppter nuptias. Ñ si ex pacto vir lucrak dotẽ p̃mortua vxore:eodẽ mõ vxor lucrabik donationẽ ppter nuptias p̃mortuo viro.ita dicit ter.in.c. fi.j.eo.⁊ in auk.equalitas.C.de pac.cõuẽ.sup do. ¶Intelligẽ q̃ donatio ppter nup.a principio fuit ꝛstituta:al's se cus.Ñ si mr̃imonio dissoluto petat mulier vt donatio sibi cõstituak ad hoc vt ipsa tãtũ lucrak de donatione:quãtũ vir debebat lucrari de dote si mulier in mr̃imonio decessis set ex pacto de dote lucrãda:nõ esset audiẽda.⁊ imputet si bi mulier q⁹ hoc ꝛstãte mr̃imonio fieri non petijt:ita dicit gl.no.i auk.dos data.in verbo exactio.C.de dona.añ nup. quã glo.ad hoc multũ cõmẽdat Ange.in auk.de equa. do. §.aliud q̃z.pe.co.colk.viij.idẽ tenet Host.in sum.tit.de dõ na.ppter nup.§.qua actione repetak.⁊ Jo.and.in addi.ad specu.isto ti.§.in hoc titulo.ij.co.in addit one que incipit. vide quod ibi not.

lucrãda do te extẽdik ad donationez ppter nup.

Habet aliũ ⁊ tertiũ effectuz

§.19. 3. Effectus. Viro vgẽte ad inopiam põt mulier peteredona tionẽ ppter nup.

q⁹ sicut vergẽte ad inopiã marito:põt vxor a creditoribus mariti dotẽ vendicare:sic etiã donationẽ ppter nup.q⁹z deseruire onerib⁹ mr̃imonij.ita dicit ter.ille singu.in.l.vbi adhuc.C.de iure do.⁊ tradik in.c.ex lr̃is.s.de pig.⁊ in.ca.p vestras.j.eo.⁊ ibi deo dãte dicemus.

1 ☞ Adultera pdit arras.itẽ ius q̃ hz in bonis q̃sitis.cõ stante mr̃imonio:etiã si solũ sit spõsa de presenti.
2 Paria delicta mutua cõpensatione tolluntur.
3 Adulterij vtriusq̃ cõpensatio qñ fiat.
4 Uerberãs acriter vxorẽ q̃ o hoc fugit ab eo si committit adulteriũ maritus nõ poterit eam accusare.
5 Uasallus q̃ a dño crudeliter ⁊ tyrãnice tractak põt impu ne dimittere eum.⁊ idem in colonis.
6 Thorus cõiugalis per maritũ non violak sed per vxorẽ fic.

Habet aliũ ⁊ quartũ effectũ

§.20. 4. Effectus Propter adulteriũ viri vxor lucra tur donatio nẽ ppter nu ptias sicut ꝛc.

q⁹ sicut vir lucrak dotẽ ppter adulteriũ vxoris:vt.l.cũ mu lier.ff.sol.ma.⁊ in auk.vt li.ma.⁊ auie.§. si de adulterio.col. viij.⁊.c.plerũq̃.j.eo.qõ intellige non solũ de dote tradita: sed etiã de p̃missa:vt est text.no.⁊ ibi Bal.in.l.si mulier.ff. de ꝛdi.instit.p quã.l.ita tenet benzellinus in.d.c.plerũq̃.j. eo.in prin.in apostil.⁊ latius in.c.fi.i fi.eo.tit.Gloss.Bart. Jaũ.⁊ alij in.l.iubemus.C.de sa.sanc.eccle. De iure tamẽ regni ipsa cũ adultero debẽt poni in manibus mariti vt ex eorũ personis ⁊ rebus faciat qõ sibi placuerit vt foro legũ.
1 lib.iij.ti.vij.l.j.insuper vxor adultera perdit arras quas sibi dedit maritus si marito placuerit.vt foro legum.libr. iij.ti.ij.l.fi.p̃dit etiã ius qõ hz in bonis acquisitis constante matrimonio.vt disposuit rex Henricus in nieua. idem est de spõsa de p̃senti.p.l.nihil itereſt.ff.rex annectax.fm bal. in.c.accedens.de pcu.de quo meminit benzellinus in.d.c. plerũq̃.q allegat Jaũ.in.l.an in patrẽ.ff.q̃ cũ fal.tu.⁊ in l.de diuisione.ff.so.ma.Anto.et Abb.in.c. discretionẽ.s.de eo q cog.consan. vxo.sue. hoc de sponsa de p̃senti est hodie approbatũ p legem regni. quã fecit rex alfonsus in alcala de qua materia latissime p modernos ĩtrac.maleficiorũ.in parte.che me ay adulterato la mea dona.sic etiam vxor lu crak donationẽ ppter nuptias ppter adulteriuz viri vt est ter.no.in.d.§.si de adulterio.⁊ in.c.j.s.vt lite nõ contestata. ⁊ ibi gl.j.Abb.⁊ alij in prin.⁊ videas ter.cũ gl.in.c.xpiana religio.xxxij.q.v.⁊ ibi doctores. ¶Intellige tñ si non ha beat filios vt in dictis iuribus:q⁹ als ad filios pertinere dz dos vel donatio propter nup.vt ibi dicitur. Intellige non solum q̃ sunt filij eiusdem matrimonij sed etiam si essent fi lij primi matrimonij.nam tũc eodẽ modo ipsis dz applica ri dos matris adulterium cõmittẽtis.vt voluit not. Bald. in.l.hac edictali.in.ij.co.in ver.sed pone berta nupsit titio. de quo dicto exclamat Florianus in sua prima disputatio ne.que incipit.mulier primo viduata consortẽ.v.co.vers.ij. premitto.⁊ Frãciscus de crema in suis singu.lxxxv. incipit statuto cauek.reputãs hoc dictum aureum.qõ fm euz põt optima rõne cõprobari.q⁹ qõ quis non potest facere paci scẽdo vel aliter alienãdo:nõ põt cõmittere delictũ vt alie netur.l.imperator.ff.de fideicõmis.liberta.⁊ p hoc dicit q̃ pluries defensauit filios primi matrimonij. ¶Itẽ intelli ge nisi vterq̃.s.maritus ⁊ vxor cõmiserit adulterium. nam
2 tũc paria delicta mutua cõpẽsatione tollunk:vt in.c.pe.et vlti.j.de adulte.⁊ ibi no.p oĩs doctores.⁊.l.viro atq̃ vxo re.ff.so.matri.⁊.l.si ambo.ff.de compensa.† quod procedit
3 quando vxor accusata de adulterio:ante litem contestataz opposuit marito simile adulterium:quia tunc non potest illam accusare:vt.l.si vxor.§.iudex.ff.de adulte.⁊.l. ita no-

1.Limitatio Qñ sũt filij

2.Limitato Qñ vterq̃ cõmisit adul terium.

☞

Lex regni.

bis pudor.C.eo.t.vj.parti.ti.xvij.l.ix.t.fo.ll.li.iij.tit.vij.l. iij.t est ratio q̄ ista exceptio est dilatoria nō peremptoria:t ideo dz opponi ante litis cōtest.vt.l.si marit⁹.§.prescriptiones.ff.de adulte.t.c.pastoralis.ē.de excep. Intelligo tamē hoc q̄n agit̄ ciuiliter ꝓpter lucrū dotis vel donationis propter nuptias. Nā cū tūc possit uxor virum accusare vt vir perdat donationē ꝓpter nuptias.vt.l.cōsensu.§.prius.C. de repu.t in aut.de nup.§.si igit̄ scōm.co.iij.q̄ iura fic debēt intelligi ſm Saly.in.l.j.C.de adulte.multo ergo fortiꝰ admittet uxor de adulterio ciuiliter accusata vt perdat dotem: opponere ꝙtra maritū exceptionē adulteriꝰ ipsius mariti.vt ipse pdat donationē ꝓpter nuptias: vel saltē fiat cōpēsatio delictoꝝ.t ita in cōtigentia facti ꝙsuluit Paul. de cast.ꝙsi.cxxviij.incipit.hec mulier.dicens q̄ si vir tenebat concubinas.t mulier cōmisit adulteriū nō dz mulier pdere dotē suam: q̄ ista crimina paria tollunt cōpensatione mutua. de qua decisione exclamat Ang.in tractatu maleficiorū.in parte.che me ay adulterato.xj.co.ver.adde tū pau.

3. Limitatio Qñ marit⁹ a acriter ꝟberasset uxorē. 4

a Adde de eiū l.l. sempr Octib⁹.ff.ō reg.iur. vbi vō additio. t vide hipolitum singl. ccxxxiij. ici. paria ōlicta

a Idē est qñ maritus acriter verberasset uxorez t ob hoc uxor fugit ab eo t cōmisit adulteriū non poterit maritus eā accusare vt dotem perdat ꝓpter adulteriuz. ita consulit Ancha.ꝙsi.cccix.incī.in xpī ꝛc. pbata tanti viri seuitia. de quo facit magnū festū Ang.in.d.loco.in.ix.co.ad q̄ bñ facit tex.in aut.vt li.ma.t auic.§.q̄ vo plurimas.ver.si ergo. coll.viij.ad idem est bonus tex.in.c.lr̄as.de resti.spo.vbi licitū est uxori recedere a viro male eam tractāte t seueriter: nec tenet ad eū redire nisi p̄stita cautione sufficienti de eius indemnitate. Ad idez tex.in aut.vt cū de app.cogno.§.q̄ vero.colla.viij.t facit in ar.l.si cōuenerit.ff.p socio. t tenet Lucas de pēna.in.l.fi coloni.C.de agri.t cēsi.li.xj.in.xij.q.

5 in t vasallo q a dño crudeliter t tyrannice tractatur. q̄ pōt impune dimittere talē dñm. idem est de colonis qui tenent colere fundū q̄ non tenent ibi stare si dñs eos verberet. vt est tex.t ibi no.bar.in.l.cū satis.C.de agri.t cēsi.lib.xj. Ad idē est tex.in.l.j.C.in qbus colo.t cēsi.eo.lib. q̄ est bñ notā dum cōtra dños tpales t barones tenere volētes vasallos sub iugo ꝑpetuo seruitutis ipsos nequiter t crudeliter tractando. qui si recedāt ad alias liberas ciuitates illos vendi cantvt ad ꝓpria redeant. q̄ si ꝓpter iniustitiā t seueritatē dñoꝝ recesserūt: redire non cōpelluntur. q̄ tenementi: ita dicit paris de puteo in trac.de sindicatu.fo.iij.ij.col. Idē dispōit lex regni quā statuit valli soleti rex alphōsus.t istō teneas qcqd dixerit Lodo.ꝙsi.lix.in prin. de quo late p Frāciscū de malpartidis in sua elegāti repetitione.c. suscitata. de in inte.resti. Uxor ergo q̄ a viro verberat p̄t ab eo diuertere: q̄ ipse p̄stat causaz adulterio ab uxore postea cōmisso nō poterit eā accusare vt pdat dotē ꝓut dicebat Ancha.in dicto ꝙsilio. Qñ igitur ciuiliter agit̄ sup adulterio ad paria iudicant maritus t uxor: sed nō respectu accusationis criminalis q̄ vir accusat uxorē sed non econtra: vt d.l.j.C.de adulte. Et est rō ſm doct. ibi q̄ ꝓ uxorē fit iniuria viro: nō ecōtra. qm̄ ꝓ maritū non pōt violari † thorus.

Lex regni. 6

sed ꝓ uxorē fic. Et ita forte dz intelligi lex regni quā in alcala rex Alfonsus pmulgauit era. M.cccclxxxvj.t super hoc amplius nō insisto: q̄ lis est sub iudice. in qua forte ego cū alijs futurus sum iudex. Et per ista sum expeditus de effectu seu commodo q̄ afferunt mulieribus donationes propter nuptias. sint ergo caute vt faciant sibi fieri bas donationes.

hec l. extat hodie in l. 3 tit. 20 li. 3 nouæ ordinamenti. 1386

1 Doctori dicenti consuetudinem esse creditur.
2 Per domesticos ꝓbātur que domini fiunt t non per extraneos; t que fiunt in collegio ꝓbantur per illos de collegio.
3 Testificari an t q̄n possit forensis de ꝙsuetudine ciuitatis.
4 Alere filios t dotare filias t p filijs donationez ꝓpter nuptias tenet pater etiā iudeus vel saracenus.
5 Dotare filiā nō tenet mater nisi filia esset catholica t mater heretica.
6 Bona p̄ris sunt obligata ꝓ dote q̄n filiussa. recepit dotem de volūtate t parabola patris.
7 Pf̄ tenet se obligare ꝓ dote tradita filio nec valeret ꝓtestatio ipsius p̄ris que contrarium contineret.
8 Pf̄ si sit mētecaptus an obliget ꝓ dote filij conseruanda.
9 Pater regulariter tenet ꝓ filio assumēte officiū publicū.
10 Minor.xxv.an. non potest esse decurio nec admittit̄ ad honores publicos.
11 Pater ꝛz consentiat matrimonio filij emancipati t de eius consensu recipiat dotē an sit per hoc obligatus dotē cōseruare siue restituere. t nu.17.
12 Maiorem se esse in contractu iurās dz in iudicio q̄ inde sequitur maior reputari t dz per se tanq̄ maior litigare t nō cum curatore.
13 Contrahens cū minore qualiter cōsulere sibi debeat.
14 Assertioni fraudulēte dat̄ remedium
15 Debitor q tpe debiti asserēs se idoneū cū nō esset soluendo. si induxit creditorē ad ꝓhendum secū pōt a creditore capi dato q̄ ꝙditionē suā nō deteriorauit.
16 Actio q̄ iussu nō dat̄ nisi filio in ptāte ꝙstituto.
17 Pater vbi nō cogit̄ cōsētire: nec se obligare.

§.2. Donationes ꝓpter nuptias nō sūt i vsu.

Hodie tū de consuetudine non fiunt iste donationes ꝓpter nuptias: vt dicit glo.in aut.equalitas.C.de pac.cōuē.supdote. sed illud ꝓcedit vbi consuetudo est inuiolabiliter obseruata p tantuz tps cuius cōtrarij memoria non existit. ita quod esset legitime prescripta. In alijs aūt locis obseruabit̄ ius cōe. ita dicit Bal.in aut.dos data.C.de donati.añ nup.t Abb.in.c.final.j.eo.fi. co.t satis mihi placet. q̄ ꝛz glos. p̄dicta dixerit q̄ō de cōsue-
1 tudine non fiunt iste donationes: t † doctori illustri dicenti fore consuetudinē dz credi t eius dicto stari. vt tradit bart. in.l.de qbus.xv.co.ff.de legi. in repeti. q̄uis ad hoc corrupte allegef glo. in.l.dos a patre.C.so.ma. dz tū intelligi de consuetudine illius fori seu curie vbi doctor versatur q̄ si ibi creditur tanq̄ perito: non tū credit̄ ei de vna consuetudine extranei fori: q̄ nō p̄sumitur sciuisse ꝙsuetudines aliarum curiarum: q̄ p̄sumitur eas ignorare: q̄ sunt facti et in facto consistūt et princeps etiā qui est dñs sui principatus illas p̄sumitur ignorare: vt in.c.j. de consti.li.vj. quelibet enim ciuitas abundat suo sensu. lxxxvj.di. vtinā. et quilibet ppl's habet suā obseruantiam t suos mores. vt.l.oēs ppli. ff.de iusti.t iu. t ꝓpterea ꝙsuetudo nō extendit̄ ad alias ꝑsonas q̄ in quibus est qd actū: vt.ca.oīa.xij.di.c.catholicam. xj.dist.in fi. Unde non p̄iudicat iuribus singularium ꝑsonarū. nisi his qui tacite vel expresse consenserunt. Inno.in c.j. de consue. t sequitur Ang.consi.xciij. t in.l.venditor.§. si constat.ff.cōia p̄dio. de quo etiā p Inno.in. c.dilecto.ō offi.arch.in glo.magna. t in.c.dilectus.de capel.mona.per Cy.in.l.j.in.fi.C.de eman.li.per Bart.in.l.j.§.ex hoc iure. ff.de itine.actuq̄ p̄tua. t in.l.j.C.q̄ fit lon. consue.et in.d.l. de quibus.glo.in.c.cū cōtingat.de deci. Et ob hoc dicebat idem Bart.in.d.l.de quibus.in repeti.xvj.col.ver.ij.pbat̄ q̄ si dubitatur de consuetudine: iudex vocabit ad se aduocatos et ꝓcuratores palatij et explorabit de consuetudine:
2 non aūt extraneos aliarū ꝓuinciarū: q̄ que † domi fiunt ꝓbantur p domesticos illius domus et nō p extraneos.l.cō sensu.C.de repu. t que fiunt in collegio p̄obātur per illos de collegio.vt.c.veniēs.de testi. Immo plus dicebat bart.
3 in.d.l.de qbus.in repeti.xvij.co.q̄ ad hoc vt † forensis possit deponere t testificari de aliqua consuetudine ciuitatis: requiritur q̄ ipse forensis tantā morā contraxerit in illa ciuitate q̄ verisimiliter deberet scire. ar.le.ij.C.vbi de cri.agi opor. Unde ad ꝓpositus Accursius glosator qui dicit bas donationes ꝓpter nuptias nō fieri de consuetudine: dz intelligi in partib⁹ vbi Accur. degebat non aūt generaliter in oibus ꝓuincijs. vñ recte dixerūt Bart. t Abb. Unū tū nō omitto q̄ in locis in quibus tales donatiōes fieri nō consueuerunt: q̄q̄ vir eas facere non tencatur vt. ē. dictuz est: tenebitur tū obligare se t bona sua (si habet) ꝓ dote cō seruanda t restituenda. Si aūt vir nō habeat bona eius pater tenet obligare se t bona sua ꝓ conseruanda t restitueuda dote nurus in casu restitutionis dotis: ita tenet Dyñ. in l.si cum dotem.§.transgrediamur.ff.so. ma. quē sequuntur ibi Bar. Jo. de imo. Paul. t alij. t idem Paul. ꝙsi.clxxvj. incipit. ꝓponitur in facto. t Ange. de are. in.§. fuerat. inst. de actio. ver. quero an pater. charta. xxij. mouentur ipsi q̄ sicut maritus tenet ad hmōi donationes ꝓpter nuptias: ita t pater mariti. vt.l.fi.C. de do. pmi. nā sicut naturali ratione pater tenet dotare filiam. vt.l. liberos. ff. de ritu nup. pari ratione tenet ꝓ filio facere donationē ꝓpter nup. i locis in quibus tales donationes fieri consueuerunt. In alijs aūt locis in quibus non consueuerunt fieri: tenebitur bona sua obligare ꝓ dote nurus cōseruāda t restituenda. nec est de hoc mirandū: nā sicut pater tenetur obligare bona sua fauore tutelle per filiū administrande. vt.l.fi.ff.de suspectis tut. multo fortius tenebitur fauore matrimonij cōtrahēdi.

Ubi iste donatiōes nō fiūt q̄lr ꝑdote mulieri consulitur.

4 Et ꝓcedit hoc nō solū in patre fideli: sed etiaz in † patre iudeo vel sarraceno. nā isti tenentur alere filios: et filias dotare: t pfilijs donationē ꝓpter nuptias facere: vt est textus no. in.l. cognouimus. C. de here. quē ad hoc multū cōmendat Ang. de are. in. d. §. fuerat ante. inst. de actio. reputans hoc multū notādū: qui dicit se habuisse de facto. et sequit

1. Amplia tio. In p̄ce i fideli.

a Addeias.in §.fuerat.có. § 22.instt. de actio.io.ber Ⓜ fidelis tenet dotare filiã fidelẽ. Lex regni.

ibi Jas.xxxvj.co.ver.aduerte tñ.q addit ꝓ hoc glo. singu. amplius volẽt in.l.mater.C.de iure do. naz lz regulariter ⁊mater nõ teneat dotare filiã:qz nõ ẽ offm̃ maternũ filias dotare.vt ibi est tex.⁊ in.l.fi.eo.ti.tñ si mater esset heretica ⁊ filia catholica:vt dicit illa glo.q mater tenet eã dotare:[a] q̃us alʒ nõ sit eius offm̃.⁊ idẽ dicit ibi Bal.esse in matre iudea q si filia efficit xp̃iana mater tenet eã dotare. Jdẽ dicit lex regni.iij̃. parti.ti.ij̃.l.ix.in prin.de quo latius ꝑ Cy. in.d.l.mater.⁊ in aut.gazaros.C.de her eti.⁊ spe.ti. qui filij sint legi.§.j.ver.quid si pater ⁊c. ¶ His ergo casibus quibus pater ⁊ mater iudei vel infideles tenẽtur dotare filios christianos tenentur etiã cõstituere donationẽ ꝓpter nup. filijs volẽtibus matri nonũ cõtrahere:vt ex ꝓdictis appa ret ⁊ tenet Bal.in aut.res que.in fi.C.cõia de lega.dicẽs q si legitima nõ sufficit filijs iudeoꝝ ad dotẽ vel donationez ꝓpter nup.possunt filij diminuere fideicõmissum ꝑ modo ꝓsonarũ honestati cõdignũ. ¶ Et ad inducẽdã istã obligationẽnõ est necessariũ q̃ interueniat obligatio expressa. sed satis est q pater simpliciter cõsentiat in cõtractu matrimonij filij:qm̃ ex isto cõsensu pater remanet obligatus insolidum ꝓ dote cõseruãda ⁊ restituẽda:vt pbat̃ in.d. l.si cũ dotẽ.§.trãsgrediamur.ff.so.ma.vbi hoc tenent bar. bal.Ange,Jo.de imo.Rapha.Dau.de ca.⁊ Aler.⁊ cõiter oẽs.tenẽt ẽt Bar.⁊ Bal.in.l.j.C.de decuri. li.x. de quo p Cy.⁊ Bal.in.l.j.C.qõ cũ eo. Jdẽ tenet Ang.de are.in.d. §.fuerat ante.charta.xxij̃.in fi.ver.quero an eo ipso.⁊ facit gl.in.l.assiduis.C.qui po.in pig.ba.in glo.magna. in v̄. itẽ quero an priuilegia.tenet ẽt speculatoꝝ.ti.de dote post diuortiũ resti.§.formatis.iij̃.co.ver.quid si filius. vbi dicit q ⁊fi filiussa.recepit dotẽ de voluntate ⁊ parabola patris bona patris sunt obligata ꝓ dote.vt.§. transgrediamur.⁊ l.vnica.§.⁊ vt plenius.C.de rei vxo.ac.⁊ facit text.in.l. fi filius.ff.de tute.⁊ in.l.fi.ff.de suspe.tuto.⁊ in.l. si inter.§. imperator.ff.de excu.tuto. ¶ Ampliabis hoc etiam si pater simpliciter cõsentiens matrimonio filij consentiret cũ ꝑtestatione q nolebat bona sua esse obligata ꝓ dote tradita filio.nã nõ obstãte tali ꝑtestatione erũt obligata:⁊ poterit mulier agere hypothecaria ad bona ipsi⁹ soceri:q admodum bona ipsius filij erũt tacite obligata ꝓ ipsa dote:non obstante quacũq; ꝑtestatione ab eo facta q nõ vult bona sua esse obligata. Jstud est nouum ⁊ singulare dictum Jas. in.d.§.fuerat ante.xxxv.co.qr ab his ad que quis tenet̃ de necessitate:ꝑtestatio nihil releuat ꝓ testantẽ.nisi etiã interueniat cõsensus illi⁹ cõtra quẽ fit ꝑtestatio.⁊ hoc qñ obligatio esset iam contracta ⁊ sic esset de ꝑterito:secus si de futuro in l.alimenta.⁊ ibi glo.no.Bar.⁊ alij moderni.C.de negot.gest.⁊ est theorica Bar.in.l.nõ solũ.§.morte.ff.de operno.in.vij̃.co.ver.sed quero an etiã patris consensus requiratur. Jdẽ Bar.i.l.fi.§.itẽ si prędixerit. ¶ nau.cau.sta. bal. ang.⁊ alij moderni in.l.pacta nouissima.C.de pac.doc.nostri in.c.cũ.m.s.de cõsti. ¶ Et ita cũ pater ⁊teneatur se obligare ꝓ dote tradita filio:vt.s.dictum est. ergo ꝑtestatio ipsius patris q̃ cõtrarium cõtineret nihil ɔz operari ⁊ nihil prodesse patri maxime cum hoc sit a iure determinatũ q pater teneatur se obligare ꝓ filio ꝓ cõseruãda ⁊ restituẽda dote,nurus filio tradita:vt.s.dixi. ꝑtestatio ergo in cõtrarium nihil debet operari nec releuare ꝑtestãtẽ: vt dicit Bar.post glo.in.d.l.alimẽta.⁊ in.d.l. nõ solũ.§. morte.xj. co.ver.circa quintũ.⁊ in.l.nensenius apollinari⁹ iulio paulo.in.j.no.⁊ ibi Ange.ff.de neg.gest.⁊ hoc dictũ Jasonis alibi nõ legi.tene illud menti ꝓ ampliatione ꝑdictoꝝ. ¶ Si tñ pater nõ habet velle nec nolle ad cõsentiẽdũ matrimonio filij:puta qr erat furiosus vel mẽte captus tũc ꝓinde est ac si se obligasset.ita tenet expresse ⁊Dau.de cast.in d.§.transgrediamur.in fi.motus.ar.tex.in.l:si finita.§.eleganter.ff.de dã.infe.⁊ in.l.ij̃.C.de euic.⁊ refert se ita dixisse in cõtingẽtia facti.qõ dictũ videt̃ satis rõnabile.ꝓ quo bñ facit tex.⁊ qõ ibi no.Bar.in.l.ij̃.§.fi.ff.solu.ma. sz nõ placet Alexãdro in.d.§.transgrediamur.in.iij̃.co.ver.iuxta ꝑdicta. Immo dicit q plurimũ errauit ⁊Dad.qr lz pr̃ ⁊fit mente captus:nõ tñ obligatur nisi filius vel filia vel alius eius noĩe petat dari curatorem socero seu pater mẽtecapto qui se obliget ꝓ dote per.l.j.⁊ l.admone eam.C.q pe.tuto.q̃ ratio cessat in.d.§.elegãter.nec aliquid facit.d.l.ij̃.fm verum intellectũ.itaq; temp requiritur cõsensus patris in matrimonio filij:vel alterius eius noĩe qñ est furiosus vel mente captus. ¶ Predicta sunt plana qñ matrimoniũ per filiũ cõtractũ fuit validũ. secus si esset nullũ ꝓpter ꝙsanguinitatem vel affinitatẽ vel aliud iustũ impedimẽtũ.nã tũc etiam si pater ꝙsentiat vel alius ꝓ eo:nõ erit pater obligat⁹ ꝓ dote data filio vel ꝓmissa cõseruanda aut restituẽda:ita tenet Lodo.roma.in.d.§.trãsgrediamur.⁊ refert ⁊ sequitur Aler.in.ij̃.colũ.mouent ipsi.ar.ter.in simili.i.l.j.C.de mune.⁊ bono.li.x.vbi ɔz q⁊ lz pr̃ regulariter teneat ⁊ astringatur tanq̃ fideiussor ꝓ filio assumẽte officiũ publicũ: nisi ipse pr̃ cõtradicat:vt.l.ij̃.in princi.ff.ad munici.tradit latissime Jo.de pla.in.l.j.C.de decu.lib.x. Illud tñ procedit in filio maiori viginti q̃z annis.secꝰ tñ est in minori:vt.d.l. j.C.de mune.⁊ bono.qr ⁊cũ ante.xxv.annũ qs nõ possit eẽ decurio nec admittat̃ ad honores publicos. vt.l. ad rẽpublicã.ff.de mune.⁊ bono.⁊ideo lz pr̃ mãdauerit ⁊ cõsenserit tacite vel expresse filiũ infantẽ creari decurionẽ: tñ hoc mandatũ ⁊ consensus hz in se tacitã cõditionẽ si de iure fieri põt vt tũc pr̃ obligeꝫ:vt vult gl.in.l.j.C.de filiofa.⁊ quẽ admodũ pr̃.li.x. Unde fic videꝫ dicẽdũ in casu nostro: vt pr̃ sit obligatus qñ matrimoniũ valuit nõ alʒ. Et põt esse rõ qr in gñali mãdato vel ꝙsensu patris veniunt vt mãdata intelligunt̃ solũ ea q̃ de iure fieri põt.⁊ ad alia q̃ de iure fieri nõ põt nõ obligat̃ mãdãs vt pbat̃ i.d.l.j.C. de mune ⁊ hono.⁊ in.l.luci⁹.§.p infante.ff.ad muni.⁊ facit tex. in.l. nepos.pculo.ff.de v̄.sig.⁊ in.l.si ꝓcurator.v̄.q si indebitũ. ff.de cõdi.inde. ¶ Scõo intellige ⁊ limita ꝑdicta in filio- fa.sec⁹ est in filio emãcipato. Mã lz pr̃ ꝙsentiat eius mr̃imonio vel dotẽ iussu vel cõsensu patris filius recepisset:non ꝓ boc pater esset obligatus dotẽ cõseruare ⁊ restituere.ita tz spe.ti.de dote post diuortiũ restituẽda.§.formatis.iij̃. col. v̄.sed pone filius emancipatus.allegat ad hoc tex.in.l.j.C. de filiofa.⁊ quẽadmodũ pr̃.li.x.vbi ɔz q pr̃ ꝙsentiẽs q filius emãcipat⁹ promouendus ad decurionatũ:nõ obligatur ꝓ eo.secus si filius ẽ in ptãte.vñ fic dicit ipse erit in nr̃o casu.qõ tñ intelligit spe.nisi ipse affirmasset filium esse in sua ptãte.nã tũc bñ teneret ꝓ filio.vt.ff.de dolo.l.elegãter.§.fi. ⁊.ff.q cũ fal.tu.l.nouissime.Bñ facit ad hoc qõ in simili dixit spe.ti.de resti.ininteg.§.qs aũt ⁊ qñ.co.vj.ver.sed qualiter agit.⁊ ibi.etiam Bald.in addi.vbi volũt q⁊ qui iuravit se maiorẽ in ɔctu ɔz reputari maiorẽ in iudicio qõ idẽ sequitur vñ ɔz per se tanq̃ maiorẽ litigare nõ cũ curatore. vt id qõ in principali ⁊ in accessorio obseruet̃.qõ dictuz est multũ notandum.Ald idem facit qõ voluit idẽ spe. de em. ⁊ ven.§.nũc dicẽdũ restat.j.co.in.fi v̄.hoc etiã scias.vbi dixit q si ⁊adultus cõtrahit ᵇmecũ sine curatore. ⁊ iurat non cõtrauenire rõne minoris etatis.⁊ ignorabaz ipsum curatorem habere:ipse vo sciebat sed me nõ certificauit vel fuit interrogatus ⁊vtrũ haberet curatorẽ.⁊ cũ haberet dixit se non habere nõ subuenietꝫ ei ꝓpter dolũ cõmissum.z. ar.ff.õmino.l.si ex causa.§.in cõmissum.⁊.C.mi.se ma.di.l.i.⁊ p totum.⁊ ideo cautũ est dicere in cõtractu.talis minor.xxv annis asserẽs se nullũ curatorẽ habere ꝓmisit tali ⁊c. ⁊ iurauit nõ cõtrauenire rõne minoris ᶜetatis ⁊c.qõ dictuz ẽt est satis singulare. Adde bonũ tex.in.l.fi.C. vt in pos. lega. in ia fi. ¶ Ald idẽ facit tex.no.in.l.pe.ff.de iur. dot.vbi dicit q si socer induxit generũ ad cõtrahendũ matrimoniũ cũ filia ꝓmittẽs sibi dotẽ:quã ipse sciebat se nõ posse solvere: ⁊ dicebat se habere bona ex quibus soluere potuisset.tunc cõuenirꝫ vltra qnã facere posset:[d] vt ibi est tex.valde sing. ⁊ in hoc est differentia inter patrẽ vxoris ⁊ patrẽ mariti.vt p alex.in.l.sed hoc ita.ff.de re iudi. Jdẽ dicendũ est in patre mariti recipiente dotẽ sciẽs se non esse soluẽdo. Mã eodẽ modo ꝓ dote restituenda in casu restitutionis dotis cõuenitur vltra quã facere posset:vt no.voluit Bar.l.l. alia.§. eleganter.in fi.ff.so.ma.de quo latius p cãpetiũ in suo tracta.de dote.iij̃.parte.q.ccl. ¶ Et ꝓpterea dicebat ⁊Dau. de ca.in.l.etiã.§.j.ff.so.ma.q fit ⁊debitor tpe debiti cõtracti nõ esset soluendo:⁊ tñ dolo asserẽs se esse idoneum induxit creditorẽ suum ad tõtrahendum secũ:isto casu poterit capi a creditore.dato q ꝙditionẽ suã nõ deteriorauit. p.d.l. pe.de quo dicto meminit Jas.in.sti.de ac.i pn.xx. ᵉEx istis al's in contingentia facti dixi.cum mercator esset titio debitor in trecentis ducatis:fugit cũ oibus bonis q̃ habebat ad bencuẽtũ:vbi creditor nõ poterat iustitie ꝙplementũ ꝙsequi:asserebat mercator se nihil hr̃e vñ creditori solvere posset:vñ creditor illõ credẽs:cõuenit cũ eo vt solũ ducẽtos solueret ducatos:cẽtũ alijs sibi remissis. demũ detecta est fraus qr reuera oĩa trecẽta soluere poterat:dixi q tenebit illa in tegra soluere ꝑsertim cũ hodie pragmatica hui⁹ regni annullet oĩa pacta ⁊ quẽtiones q̃ fiũt cũ istis debitorib⁹ falsis etiã si fraus aliter nõ pbet̃.⁊ ita practicamus in regio senatu. Sic, ergo videtur dicendum in casu nr̃o in pr̃e q dixit se hr̃e filiũ i ptãte cũ nõ haberet. ¶ Predicta tñ distinctio spe.nõ placet ⁊Paulo de castro.in.d.§.

1. Ampliatio. Etiã si nõ interueniat obligatio/expressa.

2. Ampliatio. Etiam si pr̃ non habeat velle nec nolle,

3. Ampliatio. Etiã si consentiẽdo matrimonio ꝓ testet se nolle sua bona obligare.

Ubi qs tenet̃ ad aliqd.ꝑtestatio 7 ⁊ria nõ releuat.

Fallentia. Qñ mr̃imonũ fuit nullum.

1. Fallentia Qñ filius erat emãcipatus.

Assertio fraudulenta dat remedium.

b Adde io.de Jmo.i rep. c.cũ ꝙtingat iureiur. cõ. Cautela ꝓ ꝙtrahente cũ minore

c Aduerte q pbõ est magni effectus lz iste dñs nõ dicat qr si ego sciẽ q ille habebat curatorẽ:nõ valeret Jctus lz ipe minor iuraret nõ contrauenire tz specu.i loco hic alleg.ꝓ istũ do. qõ bene non Jo.ber.

d Adde vnuz nõdũ in oppositio q si induxit illũ sub spe pacti relinq̃ndi dehr̃ditatis tũc generõ cept⁹ nõ potest agere ⁊ hr̃des ad interesse.bal.i ca.cũ archimederã.Cvt i possess.leg. p tex.quẽ õt expssuz in.l. pactũ qõ dotali.Cõ pac. vbi iaso.illũ refert ⁊ sume no.io. ber.

e Adde ioã. ber.

Fundamenta Jria.

transgrediamur. Immo dicit ipse q̄ hoc casu p̄ tenet etiā
16 p filio emancipato non actione q̄ iussu. q̄ tilla nō dat nisi
q̄ est in ptāte filius sed actione mādati. p tex. cū gl. in. l. ỹ.
in fi. ff. q̄ iussu. ⁊ hoc placet Alex. in. d. §. transgrediamur ī
ỹ. co. q̄ cū p̄ eodē modo teneat obligare se p dote data fi
lio emācipato. sicut p filiosa. vt pbat ex doctrina Bar. i. d.
§. transgrediamur. iūcta. l. fi. C. de do. pmi. quē ipse alleg. q̄
etiā loquit in filiis emācipatis: ideo videt q̄ simplex ⁊sen
sus patris isto casu obliget p rōnē dicte legis. si filius. ff. de
tutel. ¶ Nec ob. l. j. C. de filiosa. sup qua se fundat specu. q̄
Solu. ad cō trariu. 17 ibi p̄ nō poterat cogi se obligare p̄ filio creato decurione.
vt. d. l. bonores. in fi. ff. de decu. ⁊. l. ỹ. ff. ad munici. sed in ca
su nr̄o poterat cogi p̄ etiā p filio emācipato. vt. §. dictum
est ergo p ⁊ñs p̄ remanet obligatus ex simplici cōsensu.
Et hoc mihi satis placet. maxīe q̄ suppposito sine veritatis
Determīa tio isti⁹ dñi. iudicio q̄ dictū spe. esset verū ⁊ q̄ p̄ nō teneret se obliga
re p filio emancipato: ex quo: tñ ⁊senserit filio matrimoniū
⁊benti: tacite videt se obligare p eo. Video eñ q̄ p̄ non
tenet se obligare p̄o filio qui efficit decimo. vt. d. l. bono
res. in fi. ⁊. d. l. ỹ. circa fi. ff. ad munici. Si tñ consensit obli
gat p̄ insolidū tā q̄ fideiussor. vt est tex. cū gl. in. d. l. ỹ. circa
fi. ad muni. ¶ Et p hoc videt mihi dubia decisio doctorū
18 in. d. §. transgrediamur. dū dicunt q̄ ubi p̄ nō cogit con
sentire nec se obligare p filio: tunc si simpl'r ⁊sentiat: obli
gat tm̄ quo ad vires peculiū. p. l. lucius titius gayū. ff. de ad
mi. tuto. vbi dr̄ q̄ si p̄ ⁊sentit q̄ filius dec̄ tutor obligat p
eo quo ad vires peculiū. Nisi saluando dicas q̄ illud proce
dit in actu publico auctoritate ⁊ priuato utilitate: prout
est tutela. vt. l. athlete. ff. de excu. tuto. ⁊. §. excusant. insti. eo.
⁊ ita loquit. d. l. lucius. secus tñ in officio vel actu publico au
ctoritate ⁊ utilitate: put est decurionatus ⁊ similia. ⁊ sic lo
quitur. d. l. ỹ. ff. ad munici. hec concordia fuit de mēte bar. i
d. l. j. C. de decu. li. x. ⁊ reassumit Alex. in. d. §. transgredia
mur. in. iỹ. co. ⁊ satis mihi placet.

1 Murus non p̄t petere a socero q̄ sibi faciat donationē ppter nuptias.
2 Dotem cōstituere cogitur uxor ubi vir cōstituit donationē ppter nup.
3 Bānū equiparat mulcte.
4 Dotē p filia ⁊stituere p̄t iudex in bonis patris.
5 Agnati quorū ⁊sensus in ⁊ctu puelle requrendus est si re
nuāt ⁊sentire: superior p eis supplebit.
6 Patronus si nō vult ⁊sentire pmutationi bñficij patrona
tus: p̄t eps sine eius ⁊sensu hoc facere.
7 Redemptionis a captiuitate fauore possunt vendi bona
patris ⁊ obligari.
8 Filius p̄t obligare bona patris recusantis se obligare p
dote: ⁊ p ⁊ñs volentis impedire matrimonium.
9 Fideiussor soluere p̄t ex substātia debitoris.
10 Cōsensus alicuius si aliquo casu requiri debeat ad actū ex
pediendū: si non vult cōsentire immo contradicit cōtradi
ctio habet p consensu.

Si autē pater nolit cosen

§. 22. §. Amplia tio. Pr̄ nolēs p iudicē cogit ⁊stituere dictā obli gationem. 1 tire mr̄imonio filij poterit ad hoc per iudicē cogi vt tradit
in. d. §. trāsgrediamur. dicebat tñ Pau. de ca. ibi q̄ solus
filius poterit hoc petere cōtra patrē implorādo officiū iu
dicis vel conditione ex lege. Murus aūt non potuisset hoc
petere ⁊tra socerū cū tūc nulla obligatio sit cū illa sicut est
cū filio. ⁊ p̄ma frōte hoc dictū videt satis equū. Mā sicut
nur⁹ nō p̄t petere a socero q̄ sibi faciat donationē ppter
nuptias. sed soli filio hoc cōceditur. vt tradit. in. d. l. fi. C. de
do. pmi. sic etiā soli filio videt cōcedendū q̄ possit petere
a patre hāc obligationē: q̄ loco ei⁹ succedit. Sz hoc nō vi
det mihi sine dubio: q̄ fundamentū p̄cipuū sup quo se fun
dat Bar. ⁊ alij qui tenēt q̄ pater teneat facere dictā obliga
tionē est tex. in. d. l. fi. ff. de suspec. tut. vbi principaliter fauo
re pupilli ⁊ p suo interesse futuro cogit pater se obligare
filio tutore: ⁊ sic pupillus vel alius eius noīe poterit apud
iudicē istare sup hoc. ⁊ tñ pupillus nōdū habet obligatio
nē contra patrē tutoris: ergo eodē mō mulier futura nurus
poterit hoc petere cōtra patrē viri p suo interesse futuro ⁊
p securitate sue dotis. ⁊ ita videt mihi q̄ hoc possit petere
ante matrimoniū ⁊ melius post. cū iā versetur suū interesse
de p̄nti. vt est glo. in auth. dos data. C. de dona. añ nup. q̄ di
cit q̄ si cōstituta non fuit donatio propter nuptias poterit
petere cōstāte matrimonio: vt ⁊stituatur ⁊ditione ex lege.
Idem tenet Azo in sum. ti. de dona. añ nup. in. §. qd aūt si
nulla. ⁊ Host. in sum. ti. de dona. ppter nupt. §. qua actiōe.
Et hoc satis est ꝛabile. nā si vir ⁊stituit donationē ppter
2 nup. ⁊ uxor non dedit dotē: cogit uxor dotē ⁊stituere ⁊stā
te mr̄imo. vt est gl. in auth. ō eq̄li do. §. hoc igit. q̄ incipit. an
idez. colla. viij. ergo eodē mō vir vl' p̄ ei⁹ coget constituere
donationez ppter nup. Quinimo p̄m aliquos ius ⁊stituit hāc donationē. vt dicit gl. i. d. auth. dos data. quā opi.
tz ibi Cy. post Marti. ⁊ Jac. de rane. Et hanc partē seq̄t
ibi Odof. dicens hāc q̄nem fuisse de facto bononie ⁊ le
fuisse aduocatū ex pte mulieris. ⁊ do. Jas. Bal. ex pte viri.
⁊ pnūciatū fuit p muliere. ⁊ hos refert ⁊ cū eis transire vi
det Albe. de rosa. in. auth. dos data. Et q̄ vr̄ inferendū p̄m
eū q̄ si p̄ recepit dotē: filius possit p̄deducere tm̄ p dona
tione ppter nup. in diuisione fiēda cum fratrib⁹. q̄ ⁊stituit
donationem ppter nup. ¶ Si aūt p̄ ad mādatū iudicis
nolit istā obligationem facere: poterit iudex ad petitionez
filij vel nurus etiā ex officio suo eū cogere p impositionem
mulcte vel per captionez pignor. ⁊ p alia remedia que dā
tur ⁊tra ⁊tumaces: de qb⁹ p Bar. ⁊ alios in. l. j. ff. si qs ius
di. non obtē. in. §. i. ⁊ in. l. magistratib⁹. ff. de iur. om. iu. vel
p̄t eū bānire ppter suā inobedientiā p̄m bar. in. l. illici
3 tas. §. j. ff. de offi. p̄fi. e Bal. i. l. j. C. ne fine iussu p̄in. q̄ ⁊ bā
nū eq̄parat mulcte. vt est gl. no. in. l. j. §. ex h̄ rescripto. ff. de
ven. inspi. ⁊ in. l. iij. §. ergo. ff. de suspec. tuto. ¶ Et si adhuc
ista remedia non sufficiāt poterit p̄ carcerari ⁊ in carceri
bus detineri donec faciat dictā obligationē. q̄ ista est ob
ligatio legalis. vt appet ex p̄dictis. rōne cui⁹ potest qs p̄
cise cōpelli ad factū. p id q̄ h̄ in. l. stipulatio. §. siue aūt.
ff. de no. ope. nū. ⁊ p bar. i. l. stipulatiōes nō diuidunt. i. viij.
q. ff. de v̄. ob. ⁊ facit q̄ h̄ in. l. iij. §. tutores. q. ff. de suspe. tu
to. ¶ Et si forte p̄ sic carceratus mallet carcerē sustine
re ⁊ in carcere morari: q̄ dictam obligationez: tunc fauo
re reipublice ne mr̄imoniū impediat: potest iudex ex suo of
ficio obligare ipm̄ ⁊ eius bona p dicta restitutione dotis
sicut p̄t dotez ⁊stituere p filia in bonis p̄ris. vt. l. iij. §. ỹ.
ff. de iure do. Uñ eadē rōne vī idez posse facere in casu pre
dicto. facit ad hoc tex. in. c. null⁹. ⁊. de in re pa. vbi ō patro
nus non potest decimas eccl'ie vel aliō spūale cōferre loco
religioso sine ⁊sensu sui epi: si tñ eps sine cā ⁊sentire nolit:
tūc dz adiri papa q̄ eius ⁊sensuz supplebit. quē tex. no. ibi
Abb. gñaliter in. iij. no. q̄ vbi desiderat ⁊sensus alicui⁹ in
fauorez alteri⁹ si non vult ⁊sentire sine cā legitima: p̄t ha
beri recursus ad superiorez: vt superior ipse det licētiā vel cō
sensum. idē pbat tex. nō solitus allegari ad h̄ i. c. ỹ. de trā
sac. dū dicit q̄ cōpositio sup decimis dz fieri de consensu
epi vel archiepi intelligēdo q̄ si eps nolit ⁊sentire: adeat
archieps p⁊sensu. Et ppterea dicebat Abb. in. d. c. null⁹
q̄ si dictat statutū q̄ nullus ⁊trahat mr̄imoniū cū puella
seu cū minore. xxv. annis sine cōsensu duor⁹ cognator⁹ ip̄i⁹
5 puelle: si tagnati req̄siti sine cā denegant p̄stare consensuz a
p̄t adiri superior. vt ipse det licentiā cā cognita vel ⁊sen
tiat p eis ⁊ refert ipse se sic al's consuluisse. ⁊ hoc fuit de mē
te bar. in. l. si cū dotē. §. co tpe. ff. so. ma. ⁊ in. l. fi. C. de bo. q̄ li
be. hoc idē tz Abb. in. c. tue. el. ỹ. ṡ. de cleri. non resi. j. col. et
in. c. q̄ dei timorē. ṡ. de sta. reg. in fi. ⁊ Bal. in. l. j. C. de nup.
p illū ter. ⁊ in. l. j. ad fi C. q admi. ad bo. pos. po. ⁊ i. c. i. iij. co.
de ⁊sue. recti feudi. li. feudor. ⁊ Saly. in. l. duduz. in fi. C. de
⁊ben. emp. facit q̄ voluerunt do. de ro. dec. cccvij. incipit
pmutatio. in nouis vbi dicunt q̄ si p̄t patron⁹ sine causa nō
vult ⁊sentire pmutationi bñficij patronati: potest eps h̄ fa
cere sine eius cōsensu. ⁊ hoc refert ⁊ seq̄t Abb. in. c. cū ac
cessissent. ṡ. de consti. ⁊ multi alij de q̄bus ibi p Fely. xv. co.
Sic ergo i casu nr̄o ex quo p̄ sine cā denegat ⁊sensuz nec
vult se obligare: poterit iudex hoc facere. ¶ Ad q̄ō bñ fa
cit. tex. in auth. si captiui. C. de epi. ⁊ cle. vbi fauore pie cause.
7 s. † redemptionis a captiuitate: p̄t vendi ⁊ obligari bona
8 patris. ¶ Per quē tex. forte posset dici q̄ † etiā solus filius⁹
posset obligare bona p̄ris recusantis se obligare: ⁊ p ⁊ñs
volētis impedire suū mr̄imoniuz. istud est nouū singulare
dictū Bal. nouelli in suo trac. de dote. vi. parte. in. ỹ. speciā
li. pe. co. al's charta. xxxv. ỹ. co. ⁊ facit p̄m eum q̄ h̄ i. l. si p
curatorē. §. ignorantes. ff. māda. ⁊ q̄ tradit Bart. in. l. iij.
§. cato. ff. de ver. obli. in. iij. ⁊trario. ad idē facit gld. in simi
li in. l. vēditor. in p̄in. ff. de iudi. q̄ vult q̄ † fideiussores p̄t
9 soluere ex substātia debitoris. p qua gl. ē tex. ⁊ ibi no. bart.
a in. d. l. si p curatorē. §. si ignorātes. ⁊ hoc maxīe a si fideiusso
res non h̄t vñ soluāt. vt voluit Bal. post bar. i. d. auth. si ca
ptiui. fi. co. ⁊ pbat i auth. qua in p̄incia. C. vbi de cri. agi o
por. Idē dicim⁹ in defensore sine mādato ⁊dēnato. vt vo
luit Ang. in. l. plautius. ff. de pcu. eodē ergo mō videt dicē
dum in casu nr̄o vt filius⁹ quasi fideiussor cū ipse nō habeat
bōa: possit obligare bōa patris debitoris seu obligati ad

6. Amplia tio. Si p̄ spetis oib⁹ reme dijs nō vult facere dictā obligationē

7. Amplia tio. Filius⁹ hanc obligationē p̄t facere de bonis p̄ris ipso iure no lēte.

Aduerte q̄ hoc maxīe abundat. q̄ imo tūc so lū ⁊z fideiussoribus⁹ solue re de substā tia debitoris qñ ipi nō sūt soluēdo al's ita logit bal. in auth. si ca ptini. C. de epis ⁊ cleri. cō. fi. quē iste dñs refert et ita cū refert feli. in. c. oliz cō. 4. de ac cus. glimitat dictā regulā q̄ ibi viō alio mō restrigē tē regulā p̄ dictā. io. ber

boc

8. Amplia tio. ¶Pr̃ ꝙtradi cẽs habeꝫ p cõsentiente.

boc. ¶Quinimmo qõ plus est dicebat Bal. nouell⁹. vbi s. posse nõ improbabiliter attentari ꝙ ſtãte talipfidia ⁊ cõtumacia patris: qõ legitime reqſitus coꝝ iudice nolet consentire habeaꝫ tunc p ꝙsentiẽte ⁊ p ꝙs p se obligante. ar. eius qõ habeꝫ in. l. fi eũ. §. q iniuriarũ. ff. fi qs cau. qñ enim in aliquo ꝯcasu requirit ꝙsensus alicuius in actu expediendo: si nõ vult ꝙsentire fine cã immo ꝙtradicit: tũc cõtradictio habeꝫ p consensu. vt no. archi. c. j. de cõstitu. li. vj. quẽ refert ⁊ sequit Abb. in. c. qñ. in fi. s. de vi. ⁊ bone. cle. fic ergo videtur dicendum in casu nostro.

1 ☞ ¶Pater non cogitur se obligare p filio in decurionem assumpto.

2 ¶Pater teneꝫ se obligare p filio qñ fili⁹ duxit vxorẽ honestã ⁊ sue ꝙditionis dignã.

3 Exheredari põt filius q vxorẽ indignã se accepit: ⁊ per cõsequens ei alimẽta denegari.

§. 23. 9. Amplia tio. Etiã si fili⁹ inueniat vxorẽ fine obligatione paterna.

¶Predicta pcedũt qñ filius

fine obligatione paterna nõ posset inuenire vxorẽ nec eam reddere cautã de sua dote: fine eo ꝙ pater se obligaret seu bona sua p dote nurus cõseruãda vel restituẽda. alꝫ aũt secus. Uñ si filius inueniat vnã mulierẽ cũ qua cõtrabat matrimoniũ: pater aũt noluit ꝙsentire vt filius eã ducat i vxorem nec vult facere dictã obligationẽ: vult tñ ꝙ aliã ducat in vxorẽ quã filius nõ vult ducere: nõ teneꝫ tũc pater consentire nec bona sua obligare: qꝛ nõ teneꝫ pater consentire certo ⁊ indiuiduo matrimonio: ſz tñ cõsentire teneꝫ matrimonio in gñe. vt. l. adoptiuũ. §. j. ff. de iure do. secus si oĩno impediret matrimoniũ: qꝛ nullã mulierẽ inuenit filius cum qua posset matrimoniũ honeste cõtrahere: nã tunc cogeꝫ pater cõsentire ⁊ dictã obligationẽ facere. Adde ꝙ si fili⁹ non inuenit nisi vnã cũ qua matrimoniũ cõtraheret cõpelleretur pr̃ huic cõsentire matrimonio specialiter. arg. l. sed si hoc. ff. de cõdi. ⁊ demon. facit. c. nullus. de iurepa. ¶Si tñ filius ẽt patre recusante facere istam obligationem seu pacta nup. donationẽ: cõmode posset cõtrahere matrimoniũ ⁊ vxorẽ ꝛ reddere cautã cum bonis suis ppꝛijs ad hoc sufficientibus: vel alꝫ: nõ est pater cogẽdus. ar. ter. in. l. bonores. ff. de decu. ⁊ in. l. ij. ff. ad munici. vbi pater non ꝯcogit se obligare p filio in decurionẽ assumpto. ⁊ sic vbi agit de actu publico auctoꝛitate ⁊ vtilitate ista videꝫ esse mẽs oĩm scribẽtiũ. in. d. §. trãsgrediamur. ⁊ ita eos declarat ibi Alexã. in. ij. co. Ex quo videꝫ posse dici ꝙ si filius tã contraxit matrimoniũ dote sibi pmissa: ex quo cessat cã p̃dicta propter quã pater teneꝫ se obligare. s. vt filius inueniat vxorẽ ⁊ sic pr̃ nõ impedit matrimoniũ: ꝙ nõ teneaꝫ pater istã obligationem facere: ꝙuis vxor dicat se nolle dotẽ soluere nisi reddaꝫ cauta ⁊ secura ex obligatiõe paterna. Imputet ergo sibi: q̃ a principio sibi nõ prouidit. ar. eoꝝ q̃ notant in. l. fi arbitrio. ff. qui satisd. co. cũ ꝙcordãtijs de quibus dicã. j. super. in. v. intellectu. Hoc expresse tenet solus Franciscus tigrini in. d. l. fi. ff. de suspe. tu. ¶Sed reuera hoc mihi nunq̃ placuit: qꝛ ista obligatio paterna nõ solũ fit fauore filij vt reperiat vxorẽ: sed etiã fauore nurus vt sit secura de sua dote vt superi⁹ dixi. Uñ ꝙuis cesset rõ filij: nõ tñ cessat rõ vel fauor nurus ⁊ etiã reipublice: cuius interest dotes mulieribus cõseruari: vt. l. j. ff. so. ma. ergo neq̃ cessare dz obligatio. ar. in. §. affinitatis. insti. de nup. cũ filibus. tenebiꝫ ergo pr̃ ad hãc obligationẽ vel donationẽ ppter nup. ꝙuis filiꝰ matrimonium cõtraxisset. vt. s. dictũ est. istud videꝫ fuisse ó mente bar. in. d. §. transgrediamur. dũ dixit ꝙ ꝯpater teneꝫ facere istã obligationẽ p filio qñ filius duxit vxorem honestã ⁊ sue cõditionis dignã. ⁊ sic pr̃supponit Bar. ꝙ nõ solũ teneꝫ pr̃ ante matrimoniũ sed etiã post. ⁊ ista est veritas vt apparet ex p̃cedẽtibus. ¶Subdit tũ Bar. ꝙ si fili⁹ duxisset vxorẽ in honestã vel meretricẽ vel aliã sue ꝙditioni vl dignitati nõ dignã: tũc nõ teneret pater facere dictã obligationẽ. ar. eoꝝ q̃ no. in. l. ij. §. si emãcipat⁹. ff. de bo. pos. contra ta. vbi dicit ꝙ ꝯsi filius vxorẽ indignã accepit: põt exheredari ⁊ p ꝙs alimentũ sibi denegari ⁊ dos nõ reddi. ⁊ eodem mõ videꝫ ꝙ pr̃ possit hoc casu denegare p̃dictã obligationẽ. ad qõ bñ faciũt ea q̃ dicã sup ter. in. ij. no. examinãdo materiã conclusionis col. in ver. ij. qõ bz cõcurrere. dic vt ibi diceꝫ. ¶Unũ non est omittẽdũ ꝙ si pater filio cõtraheti matrimoniũ vel eius vxori donauit certũ qd ppter nuptias: si ille filius habeat vnaz filiã cui donauit illud quod fuit donatũ ppter nuptias si mortuo patre postea moriaꝫ filia ab intestato: i illa re fic donata succedit mater nõ aũt auus. ita fin. p bona fundamẽta ꝙsuluit Oldr. ꝙsi. cxx. incipit. p examinatione veritatis. qõ tenemẽti ad limitationẽ

2. Ar. cõtra 1. Fundamẽtum.

2. Fundamẽtum. 3. Fallentia 2 Qñ filius ꝛxit cũ indigna.

c. fi. j. eo. ⁊ forte. j. latius dicet.

1 ☞ ¶Donatio ppter nuptias si fiat añ mr̃imoniũ ꝓtest excedere quãtitatẽ dotis ⁊ infra subsistere: sed si cõstituatur mr̃imonio ꝛcto non dz excedere quãtitatẽ dotis.

2 Arrarũ ꝙstitutio nõ est simplex donatio: sed propter nuptias ⁊ fieri potest cõstãte matrimonio.

3 Arrarũ fructus sunt cões durãte matrimonio ⁊ nõ cedunt cõmodo vxoris.

§. 2. 4. Dr̃ie inter dõationẽ ppter nup. ⁊ arras. Lex regni

4 Uir si añ ꝛbat mr̃imoniũ cũ muliere p verba de pñti aliquid vẽdiderit mulieri qõ excedat decimã bonorũ suoꝝ: valebit talis vẽditio ⁊ hoc qñ fine fraude fieret. 1. Dr̃ia.

5 Donatio iurata inter virũ ⁊ vxorẽ an valeat.

6 Juramentũ an firmeꝫ factũ cõtra pbitionẽ.

Et circa illud qõ supra dictũ est ꝙ in his regnis nõ fiũt iste donatiões sed dant arre

vt dicit lex regni. iij. pr̃i. ti. xj. l. j. de qua. §. facta est mentio. Et sic in effectu iste arre succesſerũt loco donationis ppter nuptias. ¶Aduerte ne decipiaris qꝛ in multis differunt.

1 ¶Primo in cõstitutione. qꝛ ꝯdonatio ppter nuptias si fiat ante matrimoniũ potest excedere quãtitatem dotis ⁊ infra subsistere. vt. C. de pac. cõnẽ. sup do. l. ex more. ⁊ in auꝫ. qualitas. ⁊ in corpore vnde sumitur. si aũt constituatur cõtracto matrimonio: non dz excedere quãtitatẽ dotis. vt. l. fi cõstante. ⁊. l. fi. §. si igitur dote iã pstita. C. de dona. añ nupt. ⁊ auꝫ. sed iam nece. ibi posita. vide text. in auꝫ. de equali. do. colla. vij. gl. in. §. est ⁊ aliud. insti. de dona. ⁊. iij. parti. tit. xj. l. ij. ⁊ ita donatio ppter nuptias mẽsuratur ꝑm tps in quo fit ⁊ ꝑm quantitatẽ dotis. non tñ fic est in arris que in istis regnis dantur. nã ille mensurant ꝑm quãtitatẽ patrimonij viri qui eas concedit. olim enim maritus poterat nomine arrarum dare vxori tertiã partẽ sui patrimonij vt foro generoso. li. v. ti. j. Modie tñ solũ decimã partẽ bonorũ suoꝝ vt foro iuzgo. li. ij. ti. j. l. vj. que incipit. porq̃ muchas. ⁊ foro legũ. li. ij. ti. j. l. j. in prin. ⁊ in curijs taurinis. l. l. incipit. la ley. del fuero. ⁊ si forte pater vel mater viri volũt dare arras p filio: nõ possunt nisi decimã partem eoꝝ q̃ ab eis habiturus est. ⁊ si amplius datũ fuerit aut ꝓmissuz: nõ valet ⁊ ꝙsanguinei ꝓpinquiores ipsius viri p eo repetere poterũt. vt. d. l. j. foro legum q̃ sumpta fuit ex foro iuzgo. li. ij. ti. j. l. j. ¶Si aũt vir tpe quo mr̃imoniũ ꝛxit: erat adeo paup ꝙ nõ habebat bona ex quibus arras dare posset: ꝓmisit tñ mulieri cũ qua ꝛbebat ꝙ dabit ei arras ex bonis q̃ postea lucratus esset: tenebitur vir tradere eas vxori q̃cũq̃ postea ꝙstãte mr̃imonio ipsa hoc petierit: dũ tñ nõ ꝙcedat vltra decimã eorũ q̃ tũc tpis habebat. vt. l. ij. e. titu.

Lex regni. Lex regni. Lex regni. Fallẽtia. Qñ interuenit iuramentum.

2 ¶Ex qua inferꝫ ꝙ hec ꝯarrarũ ꝙstitutio: cũ nõ fit simplex donatio sed ppter nup. etiã ꝙstante mr̃imonio fieri põt. vt l. cũ multe. §. fi igitur. ⁊ l. fi ꝙstãte. ⁊ ibi Bal. ⁊ Saly. C. de do. añ nup. ⁊ insti. de dona. §. est ⁊ aliud. a qb⁹ sumpta fuit d. l. regni. q̃ hoc expresse dicit. ij. parti. ti. xj. l. j. in fi. ⁊ istud teneas qcqd senserit Abb. ⁊ alij moderniores. i. c. ⁊ si necesse. in prin. j. eo. pr̃sertim cũ hec arrarũ datio: ꝙuis fiat constante mr̃imonio: nõ tñ sortit effectũ nisi eo soluto. vt volũt leges regni ꝑalleg. ⁊ ita ꝙuis fiat tpe inhabili: valebit tñ ex quo referꝫ ad tps habile. vt. l. in tps. de bere. insti. ⁊ in. c. de vxore. s. de sepul. pr̃sertim si fiat post annũ a tpe ꝛcti mr̃imonij.

Rõ taratio nis arrarũ.

3 vt. j. vj. limitatione principali. durãte aũt mr̃imonio ꝯfructus arrarũ sunt cões ad sustinendũ onera mr̃imonij: quẽ admodũ fructus aliarũ rerũ ⁊ nõ cedũt cõmodo vxoris. vt dr. j. in. viij. limitatione principali. in. v. effectu traductiõis ad domũ. ¶Hec ita fuerũt ꝙstituta. qꝛ si certa summa nõ eẽt moderata vir mulieris amore forsan captus oĩa bona sua vel maiorẽ partẽ eoꝝ sibi donaret. qõ iura pbibent ne ꝙiuges mutuo amore se spolient. vt. l. j. ff. isto ti. cũ alijs de

4 qb⁹. j. subijciã. Et hinc est ꝙ si ꝯ vir añ ꝛbat mr̃imoniũ cũ muliere p ẏba de pñti: aliqd vendiderit mulieri: qõ excedat decimã bonoꝝ suorũ: valebit qdem talis vẽditio: qꝛ cessat rõ p̃dicta. ita õt lex stilli. cccxlvj. qõ vr̃ mihi fine dubio qñ fine fraude fieret. alꝫ secꝰ. facit ter. i. l. iter eas. ff. isto ti. ¶Hec tñ intellige nisi in pmissiõe vel traditione arrarũ ꝛnterueniat iuramẽtũ. Nã tũc obligareꝫ vir ẽt si pmittat vel tradat vltra decimã partẽ suoꝝ bonoꝝ. qꝛ cũ hec pbibitio legis principaliꝛ fiat fauore viri bñ potuit ipse suo fari cũ iuramẽto renũciare. vt late ⁊ singlr ꝙcludit Bar. in. l. si qs p eo. ff. de fideiuss. quẽ cõiter sequunt ibi. ⁊ in auꝫ. facta puberũ. C. si aduer. vẽ. ⁊ ibi. ⁊ ibi Saly. ⁊ Fulg. Rapha. cu. ⁊ Dau. i. d. l. si qs p eo. quos sequit Alex. ꝙsi. ij. viij. co. v. nõ ob. ij. volu. incipit. visis ⁊ ꝙsideratis. latius ꝙsi. lx incipit. viso insup̃ro. ⁊ ti. qõnis. ij. co. ver. sed si loquit. j. volu. do.

ctores nr̃i in.c.cũ contingat.ã.de iureiu. Ex quo infert bar.
5 vbi.ã.valere†donatione iurata inter virũ ⁊ vxorẽ. q̃ ꝓhibita est principal̃r fauore ipsorũ cõiugũ.vt.j.dicek. Idem tenuit ipse in.l.seyus ⁊ augerius.ff.ad.l.fal.⁊ multi alĩ quos referã.j.in.iĩ.limitatione eadẽ ergo rõne idẽ erit dicẽdum in datione arrarũ. ¶ Sed in cõtrariũ vrget decisio Bar. in.l.si quis ꝑ eo.iĩ.co.v.aduerte tñ.⁊.v.col.v. si vo ꝓhibitio fieret ex parte debitoris.⁊ ibi Ange.idẽ Bar.⁊ Ang.in l.fi.C.ne fideius.do.dentur.⁊ in.auf.sacra puberũ.dũ dicũt
6 ꝙ si prohibitio fit ꝓpone:nõ;Ictui factũ cõtra†ꝓhitionem non firmatur iuramento:quã opi.multi alĩ secuti sunt ⁊ approbat lex regni.fo.iuzgo.li.iĩ.ti.j.l.vj.q̃ incipit.por q̃ muchas.vbi ór ꝙ lz vltra decimã ꝓmittak cũ iuramento:non valeat ⁊ si sponsus vel pater ꝓmittẽs petere noluerit illud plus:eius cõsanguinei poterũt illud petere. Cogita ⁊ tene primã propter vim iuramenti.

Lex regni.

1 ☞ Arras constituere quõ possit qui solũ bz i bõis vsum fructum vel superficiem.
2 Bonor appellatione venit vsusfructus.
3 Uiuere ꝓsumit̃ gs regul̃r vsq; ad cẽtũ annos.
4 Judex interponẽs decretũ sup contractu trãsactionis alimentorũ si taxat alimẽta ꝑm dispositionẽ legis hereditatẽ ff.ad.l. fal.
5 ¶ Percutiens vel mutilãs vel occidẽs aliquẽ tenek ad operas quas facturus erat percussus vel occisus toto tempore vite sue.
Bona dicũtur deducto onere vel tributo.
Redditus dicuntur deducto onere.
Fructus dicũtur deductis expẽsis.

Et ꝓcedũt ista qñis q̃ promittit arras habebat bona libera:quo casu decimã partez valoris eorũ dare põt:sed si erãt†restitutioni subiecta:⁊ in eis solũ habebat supficiẽ aut vsufructũ:lz illa veniũt† appellatione bonor.vt.l.bonor appellatio.ff.de v.sigñ.non tñ habebik respectus ad valorẽ rerũ:sed solũ ad estimationem supficiei vel vsusfructus quẽ ipse ꝓmittẽs ꝓcepturus erat toto tpe vite sue:qui gdẽ vsusfructus estimabik̃: iuxta no.in.l.hereditatũ.ff.ad.l.fal.q̃ lex est no.ꝑm doc. ibi ꝑ estimationem vsusfructus faciẽda. Uñ si vẽdak vsusfructus⁊ debeat̃ solui gabella ex forma statuti dz estimari ꝑm illã.l. qõ dicũt fore no.ad idẽ est glo.no.in.l.cũ hi.§. modus. in ver. cũ iuuene.ff.de transac.q̃ vult ꝙ etiã qñ agik̃ de trãsactione fienda sup legato alimẽtor:in qua requirik̃ decretũ iudicis iudex forte estimabit viuere debere legatariũ ꝑm formãdicte.l.hereditatũ.quã glo.Ang.Bal.ibi.⁊ in.d.l.cũ hi.§.nihil aũt. in fi.reputãt valde no.vt sciam⁹ qualiter gabelle debeãt solui de legatis alimẽtorũ. ¶ Ex quo infert Bal. ꝙ dispositio.d.l.videk attẽdẽda nõ solũ in rõne legis falcidie sz gñaliter in oĩbus actib⁹ hoĩm. Sed Joan.de imo.⁊ paul.de cast.in.d.l.hereditatũ.in lectura paduana.ꝙtrariũ sentiunt dicẽtes ꝙ illa estimatio vel cõputatio bz locũ quo ad rationẽ legis falcidie nõ alĩs:in qbus†reglr̃ ꝓsumik̃ gs viuere vsq; ad cẽtũ annos.vt.l.fin.C. de sac.san.eccle.⁊.l.an vsusfructus.ff.de vsufru.gl.⁊ doct.in.l.j.§. si dubitek̃.ff. de acq.here.⁊ hec opi.placet Alex.in.d.l.hereditatũ.in fi.qui putat dictũ Bal.ꝓcedere q̃ actus nõ est ꝓiudicialis quin fit reparabilis ex futuro euẽtu:vt colligik̃ ex trib⁹ gl.illius l.gl.j.⁊ glo.in ver.cõputek̃.⁊ in ver cõputatio.q̃ volũt ꝙ si ex futuro euẽtu apparebit legatariũ plus vel minus viuere supplebitur vel restituek̃ ꝑ rata vsusfructus vel gabella vel vsusfructus legati ꝑ alimẽtis. ¶ Ex quo infert̃ ꝙ†iudex interponẽs decretũ sup cõtractu trãsactionis alimẽtorũ si taxaret alimenta ꝑm dispositionẽ.d.l. hereditatũ. deberet decernere ꝙ ꝑstarẽt cautiones hincinde de restituẽdo vl̃ soluẽdo quaten⁹ appareret legatariũ plus vel min⁹ viuere.qõ est no.ꝑm Alex. ¶ Et ista nõ sunt cõtenẽda qr quotidie pñt practicari in legato vsusfructus[a] vel alimẽtorũ facte vxori vel alicui alteri.vt sciamus an excedat gntã partẽ bonorũ testatoris:quã põt relinq̃re cui voluerit ꝑm legẽ regni.foro legũ,li.iĩ.ti.v.l.ix.⁊ tit.xĩ.l.vĩ. ¶ Et ex hoc
5 inferk̃ vnũ quotidianũ.q̃†pcutiẽs vel mutilãs vl̃ occidẽs aliquẽ tenek ad opas quas facturus erat†pcussus vel occisus toto tpe vite sue.l.ex hac lege.ff.si quadru.pau.fe.dica.⁊.l.fi.ff.de bis q eie.vel effu.quas opas vl̃ earũ estimationẽ pstabit pcusso vel heredibus occisi ꝑm spe.ti.de iniur.§. §.post prin.quẽ refert⁊ sequit̃ Abb.in.c.j. de iiur.j. co.in fi.⁊ habebik̃ respect⁹ quãto tpe potuisset viuere eo modo quo.ã.dictũ est. ¶ Adde tñ ꝙ in estimatione supficiei vel
6 vsufruct⁹ bonor deducẽdũ est onus†vel tributũ:qõ ꝑ eis

solvik̃.p tex.no.in.l.nõ ampli⁹ in prin.de leg.j.vbi in legato illud intelligik̃:qõ deducto onere supest.Bona em̃ dicũtur deducto onere vel tributo.adde.l.v.ff.ad.l.fal. ¶ Ex q̃ dicit Bal.ibi.ꝙ si dz solui gabella de legatis:solum de eo solvek̃ qõ supest̃ deducto onere.referũt⁊ sequũk̃ pau.de ca.⁊ Alex.ibi.idẽ sentit bal.in.l.j.C.de fructi.⁊ lit.ex pẽ.ĩ.col.v.mõ accidit qõ. ¶ Et hinc est ꝙ si aligs impetrat bñficiũ vsq; ad valorẽ cẽtũ ducator qõ valet trecẽtis: tñ tot expẽse regrunk̃ quot ascẽdũt vsq; adducatos:nõ dicek̃ bñficiũ hr̃e in redditibus nisi cẽtũ ducatos.ita tenet Bal.in.l.j.ĩ.co.v. pone impetraui.C.de fruct.⁊ li.expẽ.⁊ in.l.sed si hoc.§.cuidã.ff.de cõdi.⁊ demõ.ꝑ illũ tex.q bñ facit. ¶ Pau.⁊ alex.vbi ã.⁊ ita statuit Marti.papa.ĩ.in regula cãcellarie incipiẽte.sctissimus dñs nr̃.idẽ tenet rota in antiqs.de ꝓcess.preb. lr.incipit.dic ꝙ si papa referi⁊ sequit̃ Fely.in.c. ad aures de rescrip.xv.co.v.duodecima qõ.⁊ istud est regulare;ꝑm
7 eũ quotiens†fit mẽtio de reddit⁹:qr intelligũk̃ deducto onere.⁊ voluit bal.in.l.coheredib⁹.C.fa.her.⁊ in.l.neq; scriptura.C.de cõpẽ.p tex.fing.in.l.fundi trebatiani.ibi ex locatione fundi redigere.ff.de vsufr.leg.facit.l.distincta.c.ti.
8 ¶ Idẽ si fiat †mẽtio de fructib⁹:vt i.l.fruct⁹.ff.so.ma.⁊ ibi Bar.bal.⁊ alĩ signanter alex.dicẽtes ꝙ si qs emit gabellã fructuũ forator̃ intelligik̃ deductis expẽsis.facit tex.in.c. pastoralis.de deci.⁊ in.c.si ꝓpter tua debita.de reser.li.vj. ꝑm eos.ad idẽ;facit tex.⁊ ibi not.Bart.⁊ alex.i.l. falcidia nõ bñ.⁊ i.l.cũ titio.ff.ad.l.fal.⁊ i.l.si vrbana.ff.de ꝙdi.ide.⁊ in.l.ĩ.§.sz si sub ꝙditiõe.ff.colla.bo.⁊ in.l.cũ q.§.messor.ff. de in diẽ adie.al's icipit.l.idẽ iulian⁹. Uideas ad predicta bal.i.l.in annalib⁹.C.de leg. ¶ Uide ẽt bal.i.d.l. sz si hoc. §.cuidã.vbi dicit ꝙ si aligs donat vltra legitimã suã cum
b onere ꝙditionis implẽde:⁊ deducto illo onere reducik̃ illõ emolumentũ ad legitimã suã tenet donatio fine ifinuatiõe p illũ tex.⁊ est ipsa veritas ꝑm eũ qõ no.ꝑ.l.sancimus.C.de de dona. Et gñaliter teneas ꝙ in estimatiõe bonor dãtis vel ꝓmittẽtis arras ad sciẽdũ vtrũ excesserint decimã in ꝑmis⁊ añ oĩa deducẽda sunt debita:qr bona alicuius dicũk̃ deducto ere alieno.vt.l.subsignatũ.§.bõa.⁊.l.ꝓpie modũ. ⁊ in.l.venisse.ff.de ver.sig.cũ cõcordãt̃s.est tex.no.ad propositũ valde accõmodatus.in.l.mulier bona.in fi.ff. de iure do.vbi si mulier ꝓmisit marito bona sua in dotẽ:intelligik̃ deducto ere alieno.ex quo dicebat no.bal.in.l.j.ĩ.co.v. pone testator.C.de fructi.⁊ li.expẽ.ꝙ si testator iussit filiam suã maritari alicui q bñet in pr̃imonio mille:mõ iste bñ bz possessiones valẽtes mille:tñ bz multa debita:ista debita comedũt ista mille iuris intellectu.ad quẽ intellectũ debẽt oĩm dispositiones adaptar̃ ꝑm eũ.qõ no. Sic ergo dicendũ est in casu nr̃o.Bñ facit tex.in.l.si qs seruũ.§.fi.cũ.l. se. de le.ĩ.vbi si legak̃ ps bonor es alienũ dz deduci.rõ est q̃z pau.ibi quẽ vide rogo.facit.l.papinian⁹.§.quarta.ff. de in off.tes.quã vide⁊ ibi doctores. Ex istis decidik̃ dubiũ q̃tidianũ.s.habens maioratũ ꝓmisit arras qũo estimabik̃ vsusfructus maioratus vt sciam⁹ an arrarũ ꝓmissio valeat cũ nõ sint alia bona.

1 ☞ Bona donata ꝓpter nuptias remanẽt in dñio viri:⁊ eis vtik̃ ⁊ fruik̃ tãq̃ ꝓpr̃ijs:sed secus est in arris.

Secũda differẽtia iter dotationẽ ꝓpter nup.⁊ dationẽ arrarũ est̃:: qr †bona ꝓpter nuptias donata remanẽt in dñio viri⁊ ipse vtik̃ ⁊ fruik̃ eis tanq̃ ꝓpr̃ijs nõ facta distinctione an mulier fit maior vel minor vt late in ꝑdictis habuim⁹:matris tñ ẽ sec⁹ qr si forte tpe cõtracti mr̃imonĩ mulier nõdũ erat vigintiqnq; annorũ:pr̃ vel mr̃ ipsi⁹ dñt observare arras filie traditas vt nõ pdank̃ vẽdank̃ vel alienenk̃.⁊ si patrẽ vl̃ mr̃em nõ habeat apud cõsanguineos ꝓximiores deponank̃ ⁊ postq̃ ipsa deuenerit ad etatẽ.xxv.an.reddank̃ eidez ⁊ interim fructus arrarũ sint cões.vt foro iuzgo.li.iĩ.ti.j.l.vĩ.⁊ foro legũ.li. iĩ.ti.ĩ.l.iĩ. Ista tñ lex nõ seruak̃ de ꝙsuetudine: immo etiã si mulier fit minor.xxv.anñ.arre sibi donate remanent pe
1 nes maritũ q vtik̃ ⁊ fruik̃ illis sicut alĩs reb⁹ dotalib⁹.

Lex regni.

☞ Dos soluto mr̃imonio redit ad mulierẽ⁊ sic etiã donatio ꝓpter nup.ad virũ:sed sec⁹ est in arris:qr ille statim efficiunk̃ ꝓpr̃ie ipsius mulieris:⁊ põt de eis libere disponere;tam in vita q̃ in morte.
2 Arras si vir vxori dedit vl̃ ꝓmisit⁊ in testõ eidẽ vxori aliqd legauit an illud legatũ debeat in arris imputari.
3 ¶ Dr̃ q dedit dotẽ filie sue cui etiã legauit aliqd nõ vr̃ĩ fecisse aio cõpẽsandi sed filia habebit vtrũq;.

Tertia differẽtia est in mõ

§.26. 2. Dñia. Mulier vtitur⁊ fruitur arris.

§.27.

acgrẽdi

§.25. 6 7 8 Ista ócima ps cui⁹ respectu ꝙsiderabik̃ qñ bona non sunt libera:sz solũ bz vsũfructũ

hanc conclusionẽ arca taxationẽ bonor q̃ subiectz sũt testatrici probat fordi.gomez.in l. Sotauri a nº 16 lz ipẽ legat predictã l. sub nu 48. et fo. 234

a ¶ Aduerte qr sentit iste dñs ꝙ legatũ vsusfruct⁹ factũ vxori reducik̃ ad gntã ptẽ bonor testatoris qr ẽ ó terminationẽ pau.i.autẽ. Nouissima.i fi.vbi C.de ioffi.testa.vbi bz ꝙ reducik̃ ad vsũfructũ illaꝛptiũ quo 3 zũ ꝓpr̃ietatẽ poterat testator legare.ex q̃ dicũt aliq i regno nr̃o.ꝙ cũ solum pr̃ possit bodie gntũbonor 4 le are ꝙ tale legatũ vzi sz;lo vsufructu illi⁹ gnti.⁊ ita bz ex ꝑsse segurai a rep.§.sz si fũdũ.l.vnũ ex familia.cõ. lxj. vbi alle. 5 pau. vbi.ã. ⁊ ĩ postea limitat singl̃r quẽ vi. Joã. Ber.

3. Vbi arre statiz efficiũtur p prie vroris.

acquirẽdi.nã sicut soluto mr̃imonio dos redit ad mulierẽ: sic donatio ꝓpter nup.ad virũ:vt in.c.nup.⁊ in.c.fin.j.eo.⁊ .l.j.⁊ fi.C.de nup.secus tñ est in arris:qr ille statim efficiuntur ꝓprie ipsius mulieris.⁊ pót de eis libere disponere tã in vita ꝙ in morte.⁊ si de illis nõ disposuit ptinent ad maritũ vel eius heredes. Et hoc qñ nõ sunt filij ex hoc matrimonio.si eñ filij supersint: non pót disponere vxor nisi de q̃rta pte arraruz:quã pót distribuere ꝓ aia sua.alie vo partes remanẽt filijs.vt foro iuzgo.li.iij.ti.j.l.v.q̃ incipit.cũ de dotibus.⁊ fol.l.li.iij.ti.ij.l.j.Quis olim aliter obseruabatur vt foro gñoso ꝛ.li.v.tit.j.l.j.q̃ corrigit̃ per leges predictas vbi videas. Et videas.l.vnũ ex familia.§.si duos.de leg.ij. ff.⁊ ibi Jo.de imo.⁊ Bal.in.l.fi qd prioris.§. de secũ. nup.C.⁊ intellige ꝙ vxor nõn disposuit de arris que ab intestato decessit:videt aũt de illis disposuisse si testamentũ fecit heredẽ instituendo:q̃uis de arris nihil dixerit spãliter:vt aliq dicũt ⁊ male:vt volũt leges regni ꝓdicte signanter.d.l.v.ti.iij.li.iij.foro iuzgo.quã ad hoc reputo singulare dũ dicit aut si intestata decesserit ad marituz aut maritꝰ ꝓpinqs heredes:eadẽ donatio redeat. Vide glo.in.l. cum antiquioribus.C.de iure delib.in ver.fuisse. q̃ vult stante statuto ꝙ moriente vxore in matrimonio: maritus lucretur dotẽ vel dotis augmentũ:si mortua vxore: postea moriat maritus q in vita aliter non acceptauit: non trãsmittit ad heredes.Saly.tñ ꝯ Pau.Ale.⁊ alij reprobãt dictã gl. de qb9 p Jas.in.l.fi arrogator.ff.de adop.co.vij.v.ex hac solutione.vid ad ꝓdicta no.legẽ regni in curijs taurinis.li.q̃ incipit.si la me gerno o viete hijo.q̃ dicit ꝙ heres vxoris habeat arras vxori ꝓmissas etiã si vxor ab itestato decedat ⁊ de illis aliter nõ disponat.tene menti. ¶ Ex his infertur
2 ad vnũ satis quotidianum.vir qui vxori dedit vel ꝓmisit† arras:in testõ eidẽ vxori aliqd legauit.an illud legatum debeat imputari in arris:per predicta videt ꝙ nõ:qr ex quo a principio valuit donatio:⁊ res donate efficiunt ꝓprie ipsius vxoris:iam non videtur maritus debitor maxime quando processum est ad traditionem ⁊ solutionem arrarum.nam ex quo illud quod debetur est separatum a bonis testatoris vel illius q legatũ fecit:nõ vr aio cõpensandi vel imputandi i debito.cũ hoc casu:vt dixi:nõ possit dici maritus debitor iuxta ea q̃ no.in.l.dos a pre profecta.ff. so.ma.⁊ l.iure succursum.de iure do.facit qõ in filij dicim9
3 de † pre q dedit dotẽ filie sue:cui etiã legauit aliqd: qr non videt factũ aio cõpensandi cũ dote: sed filia vtrũq habebit.vt dicũt glo.⁊ doctores in.l.filia.C.de leg.Bar.in.l.huiusmodi.§.cum pr̃.de leg.j.q̃ tñ ꝙputatio fieret si dos nõ eẽt data sed ꝓmissa.iuxta no. p Bar.in.l.qd aũt.ff.de iure do.⁊ p Ang.in.l.fi cũ dotẽ.§.fi pr̃.ff.sol.mat.⁊ in auth.preterea.C.vñ vir ⁊ vxor. Ubi est ter.vi.ibi docto.⁊ bal. in.§.pe. C.de rei vxo.actio. Ubi videt ter.in contrariũ:de quo vide ibi Bal.⁊ alios moderniores ꝑsertim petrũ philippuz in sua repeti.charta.vij..j.co.cũ seq.⁊ latissime p doc.nr̃os fignãter p barb.in.c.officij.s.de test.char.vj.co.ij.cũ se.⁊ ex his q̃ in istis iuribus tradunt elicit veritas hui9 dubij.in quo amplius nõ insisto.qr nõ est presentis speculationis. Placet tñ opi.ꝓdicta vt nisi maritus expresse dixerit ꝙ legat vxori pro arris sibi debitis:⁊ an ⁊ qñ legatũ factũ creditori fit animo compensandi cũ debito.de quo p Bartol. Bal.⁊ alios in auth.ꝓterea.C.vñ vir ⁊ vxor.⁊ i.l.qñ in prioribus.ij.co.ver.⁊ per hoc.C.de inoffi.test.⁊ in.l.fi vxor tua. fi.co.ver.q̃ro nunqd.C.de bo.aucto.iu.pos.⁊ Pau. de cas. ꝙsi.ccxxxvj.vide Barto.in.l.fi cui animũ.ff.de annuis leg. nõ videt legasse vel donasse vt in arris imputet:qr arrarũ debitũ nõ ꝓcedit ex legis dispositione:sed magis ex mariti promissione vt ex ꝓdictis satis pz:⁊ p ꝙs nõ dz fieri cõputatio:vt.l.j.§.soluunt.C.de rei vxo.act.notatur in.l.fi cũ dotẽ.§.fi pr̃.ff.so.ma.tenet Bar.in.d.auth.ꝓterea.C. vñ vir ⁊ vxor.ad qõ vide hodie.l.xvj.de tzo.hec sint quo ad donationes que fiunt ꝓpter nuptias seu quo ad donationem arrarum.

1 ¶ Mr̃imonij bona sunt fides ꝓles ⁊ sacramẽtũ.
2 Matrimoniũ fuit institutũ ꝓpter liberoꝝ ꝓcreationẽ nõ causa libidinis.
3 Donatio inter virũ ⁊ vxorẽ quare sit ꝓhibita.
4 Actus vbi nõ est volũtas vel ꝙsensus non dz approbari.
§.28. 5 Iracũdie calore facta nõ approbant.
De dõatione q̃ fit ꝙstãte matrimonio. ¶ Regula. Dõatio 6 Ebrietas alienat ab intellectu ⁊ priuat libertate.

Sunt ⁊ alie donatiões que

fiũt inter ꝙiuges ꝙstãte mr̃imonio.q̃ regl'r sunt ꝓhibite.vt l.j.ij.⁊.iij.⁊.l.fi ꝙcessa.ff.e.⁊.l.fi ex volũtate.C.e.tit. ⁊.c.fi.j.e.⁊.iij.parti.ti.xi.l.iij.vide bonũ ter. vbi tradit late. Ludo.lusitanus.in.l.fi inter virũ.in prin.ff.de reb.dub. col.iij. De cuius rõne (vt plutarch9 in suis ꝓblematib9 dicit) multi dubitarũt antiq.qd est inquit quo vir ab vxore: vxor a viro dono aliqd accipere ꝓhibeat.an qõ vt Solõ scripsit:mortiũ donatiões rate sunt:qs ingt nec essitate coactus aut ab vxore pluasus:necessitatẽ eñ quasi vim afferentẽ accepit:voluptatẽ vo quasi decipiẽtẽ sic vxoriũ donationes hac vxoriz suspitione nõ caruerũt. An qõ vilissimum beniuolẽtie signũ donatio fit.dãt eñ ⁊ alieni:⁊ q nõ amãt: idcirco hoc dãdi lenociniũ ex mr̃imonio sustulerũt:vt non mercenarij:sed gratuitũ ⁊ spõtaneũ fit hoc totũ amare ⁊ redamari. An qõ ab alijs accipiendo corrupte alienos admittũt:grauissimũ visum est gratis suos diligere. An illud potius qõ viri ⁊ vxoris rẽ cõem esse opz:nã qui qõ datũ est accipit:is qõ datũ nõ est id alienũ esse cẽsere didicit.quo fit vt exiguũ inuicẽ dãdo totũ pdũt. hec ille. Probe qdem hoc vltimũ videbatur dictũ ne vir ⁊ vxor vlla munera inuicẽ susciperẽt:vt proprij nihil ceterũ inter se cõia cuncta cognoscerent:quo maiore cura:diligentia: fide res domestica tractaret:iuxta illud dionis ad dionysiũ:⁊ multi postea referũt.nemo nõ suis in reb9 quã alienis diligẽtior est:⁊ si auctoritates deficiant res ipsa demonstrat ⁊ rerũ magistra experientia. Utinã in id tps etas nra incidisset quo docenda non dedocẽda inuẽtus esset:vt copias ⁊ pecunias in re vxoria nõ magni estimaret optie ꝓfecto societas hoim cõiunctioq̃ seruaret.sed a pueris plurimi ad inanẽ spẽ q̃stus sic ibuti:sic instituti sunt:vt quãtũ labore ⁊ periculis eniti atq̃ efficere pñt:nihil ꝓmittãt qõ ad hãc illiberalẽ auidita tẽ suã ptinere credãt.quocirca tpis nr̃i inuẽtutẽ nõ incitare nec inflãmare:vt in vxoribus opes magnifaciãt: sed potius hortari:statim vt his prudẽter abstineãt: hodie qdaz pene oẽm substãtiã jn exornãdis vxoribus exhauriũt ⁊ ꝙsumũt in vestitu ⁊ ornamẽtis supfluis vt late ꝓsequor in tracta.de ꝙfilio ⁊ ꝙfiliarũ regis parte decima:vbi fiet de immẽsis dotib9 dissero. ¶ Juris tñ ꝙsulti has rõnes parui ꝓpenderũt aliasq̃ assignarunt dicentes qõ ideo ꝙstitutũ fuit ne cõiuges mutuo amore se spoliẽt:⁊ ne impediret studiũ educãdi filios.⁊ ne mr̃imonia venalia fierẽt. vt dicũt iura ꝓdicta:qr amor honestus iter ꝙiuges dz ꝙstare solo affectu animi ⁊ nõ ꝓpter ꝓciũ. Cuius ꝯriũ vr̃ fieri cũ aliqd donat. Et hoc est ex quadã eqtate iuris ciuilis ex qua etiã illud est inductũ ꝙ vnus ex ꝙiugibus nõ possit mutare alterum ad mr̃imoniũ spe lucri.Iz a tertio qs possit inuitari:vt.l. si ita stipulatus.§.fi tibi nupsero.ff.de ver.ob.⁊ tradit ꝓ bartol. ⁊ alios in.l.titia.§.idẽ rñdit.circa prin.eo.ti. Hãc rõnẽ pretẽdit ligurgus q primus lacedemonijs iura ex appollinis auctoritate ꝙfinxit:vt in.c.moyses.vij.dis. cũ virgines sine dote nubere voluit:vt vxores nõ pecunie cã eligerẽt: strictiusq̃ viri sua mr̃imonia cohercerẽt cũ nullis frenis dotis tenerent.qõ refert btus Tho.iij.de regimine principum. rvij.inquãtũ dotes ꝓhibuit fic male locutus: vt alibi fortasse dissereret:inquãtũ vo sensit ne matrimonia fint venalia ⁊ bñ a ꝓposito nr̃o satis accõmodatũ dixit. Bõa eñ † mr̃imonij sunt tria:fides:ples:⁊ sacr̃m.vt cõmemorat gl. in.c.fi.de ꝙdi.appo.⁊ in.c.ꝓ venerabilẽ.in.v.de tribus bonis.q filij sint legi.qõ declarãt doc.ibi ⁊ Bal.in.l.fin.C.de dona.añ nup.dicẽs ꝙ mr̃imoniũ fuit institutũ vt inter coniuges sit fides:nõ solũ in eo qõ respicit pudorẽ mr̃imonij: sz ẽt vt cũctis sit castitas amor honestas:⁊ istud appellat fides in mr̃imonio ꝓtra quã opponit extorsio seu depauperatio:q̃ causaret ex dõationib9 si ꝓmitterent iter ꝙiuges. Si eñ esset integer amor inter virũ ⁊ vxorẽ ꝓpter amorez se spoliarent ꝓpijs bonis nec aliquẽ modũ seruarẽt i donando vt dicit Bal.in.d.l.j.ff.isto titu.in suis recollectis. vide eundem Bal.in.cap.filij.si de feu.fue.contro.li.feu.⁊ que dico in.c.per vestras.j.colũ.dum agitur contra maritos permittentes vxores adulterare. ¶ Fuit etiam institutum matrimonium ꝓpter † liberoꝝ ꝓcreationem: non
2 libidinis causa:⁊ istud appellatur proles.qõ similiter impediretur si coniuges libere donare possent vt dicũt preallegata iura.qñ potius adhiberẽt studium lucro: qõ ex donationibus spectarẽt ꝙ liberoꝝ educationi.per nuptias enim iustas prestatur immortalitas humano generi: quia per eas seruatur excellens genus humanum: vt auten. de nupt.in prin.coll.iij.videas Bald. in.d. capitu. filij.si de feudo fue.contro. ¶ Item fuit institutum matrimonium vt sit perpetuum ⁊ istud appellatur sacramentum. Contra quod similiter opponitur donatio inter coniuges ex qua aliquando si coniunx coniugi non donaret sequeret indi-

Fides i matrimonio.

Proles in mr̃imonio.

Sacramẽtũ mr̃imonij.

inter coniuges ꝙstante mr̃imonio ẽ prohibita.

Gnatio animorum ⁊ exinde diuortium ſm Bal. vbi. ſ. Illud autem qꝫ occaſionem diuortij preſtat turpe eſt, vt. l. ſi cum dotem. §. finautem in ſeuiſſimo. ff. ſo. ma. etiam ſi occaſionaliter diuortiū cauſet qꝫ modica occaſio impedit actū fieri vt eſt tex. cum gl. in. l. ergo. §. ex die, ff. de fideicō. li. quē pro ſingulari allegat Bal. in. c. per tuas. de probationi. ⁊
3 in. c. quoniã, de teſti. Iuſte ergo prohibita eſt donatio inter eos. non ex eo qꝫ ipſa donatio in ſe ſit mala: imo potius laudabilis vt traditur in. l. j, ff. de dona. ⁊ in. c. j. eo, tit. Sed eo qꝫ inde poteſt ſequi malum: vel qꝫ malis artib⁹ perueniatur ad ipſas: vel qꝫ ad ipſam non poteſt veriſimiliter peruenire niſi per malum vel abominabile principium, vt in ſimili nota. in. c. ⁊ ſi chriſtus. §. quedam em̃. ſ. de iureiurā. vnde donatio inter virum ⁊ vxorem prohibet propter malitiam antecedentis. naz vir malignaretur ſuccedēdo vxori ⁊ diebus ⁊ noctib⁹ torquendo ⁊ infeſtando. vt no. in auc. vt immobilia ante nup. circa medium. coll. v. vel terrorib⁹ imminendo. vt. l. i. §. que onerande. ff. quarum re, actio non da. ⁊ nunqꝫ eſſet inter eos par. nec minus naturali amore vxores facile traberentur ad diſſipationem bonorum quia nihil feruore amoris vehemẽtius. vt auc. q. mo. na. effi. leg. §. illud. col. vj. Hec eſt ratio ex parte ante. ⁊ alia ratio ex pte poſt ſeu conſequenter: qꝫ vn⁹ efficeret ditior: alter pauperior: ⁊ pauperes parum honorantur ⁊ parum timentur. vt. ff. de ver, obli. l. vtrum turpem. iſta autez argumentatio ex parte ante. i. ex parte cauſe: ⁊ ex parte poſt: ideſt ex parte effectus licita eſt tanquam ex integrantibus diſpoſitionis effectum ⁊ mentem diſponentis. vi, ff, de actio. ⁊ obligatio. l. ſi. no. ff. de condi. ob tur, cau. l. ob turpez. ¶ Ex bis omnibus ⁊ ne diuortia fiant venalia ⁊ ſimoniaca prohibetur dicta captioſa donatio. qꝫ captioſam liberalitatem interpretatio prudentium fregit. vt. ff. de tranſac, l. cum aquiliana. Item quia omni lucro debet preferri concordia maritalis C. inſti. ⁊ ſubſti. ſub condi. fac. l. reprehendenda. vñ donatio inter virum ⁊ vxorem eſt prohibita vel ſaltem extra protectionem iuris ciuilis poſita inconuincibili perſuaſione. cū vir ⁊ vxor ſint ſocij diuine ⁊ humane vite. ff. rerum amo. l. j. ⁊ l. aduerſus. C, de crimi, expila. here. pactū inter ſocios facturn qꝫ in perſona vnius ſapit lucrum preciſe: ⁊ in perſona alterius ſapit damnum preciſe: non valet qꝫ eſt contra ſubſtantiam ſocietatis. ff. ſo. matri. l. ſi cum dotem. §. finautez in ſeuiſſimo. qꝫ iſta ſocietas eſt lupi cū agno quem cauda linit vt comedat eum. Hanc enim ſocietatem lex falſam ⁊ leoninam appellat ⁊ intolerabilē. vt. ff. p ſoc. l. mut⁹. Jgitur ꝓpter duo mala vitāda (vt ſummatim dicam⁹) fuerūt inter coniuges donationes prohibite ne videlicet mutuo amore ſe ſpoliarēt. ⁊ ne diſſentiones ⁊ diuortia ſequerent. Que enim inconſulto calore facta ſunt rata per leges non habentur. quia cum in omnibus actibus hominum tam in delictis qꝫ in obligationibus ſeu contractibus quam etiam in iudicijs requiratur agentium deliberata volūtas ⁊ conſenſus. vt in. c. cum voluntate. de ſen. excom. in. l. obligationum ſubſtantia. ff. de act. ⁊ obli. in. c. fi. de cōfeſ. cū cōcord.
4 Actus † vbi non eſt voluntas vel conſenſus nō debet approbari: ⁊ non eſt deliberata voluntas vbi non eſt conſiliū. Unde cum iracundia priuet conſilio ⁊ deliberatione iuxta illud catonis. ira impedit animum ne verum diſcernere poſſit. qꝫ tranſcribitur. ij. parti. ti. v. l. x. ⁊ Orati⁹ epla
5 ij. dicit qꝫ eſt breuis furor: ideo facta † calore iracundie non approbantur. de pe. di. j. c. diuortium. ff. de diuor. l. diuortium. ij. ff. de reg. iur. l. quicquid calore iracūdie. C. de penis ſi vendicari. ff. de publica. l. licitatio. glo. in. c. ex literis. de
6 diuor. Inde etiam † cū ebrietas alienet ab intellectu ⁊ priuat libertate. in. c. ſexto die, xxxv. di. vbi enim ebrietas ibi libido dominatur ⁊ furor. ea. di. c. venter. ⁊ qꝫ no. in. c. a crapula. de vi. ⁊ ho. cle. ideo de factis ebrioꝝ in iure nō curat. vt no. in. c. ſicut nobis. de teſti. inde etiā facta p lapſum etatis vl̃ per metū nō ratificātur. ff. de mino. p totū. ⁊. ff. qꝫ me. cā. p totū. cum concor. Hinc cū amor priuet deliberatione qꝫ ſicut vinū ita amor inebriat: inſti. de ſucceſ. ſubla. ⁊ dixit ſapiens vinuz ⁊ mulier apoſtatare faciūt ſapientes. Eccle. xix. Et furore amoris nil vehemẽtius inuenitur. in autent. qui. mo. na. effi. legi. §. illud. co. vj. Et cū iſte amor inter coniuges preſumatur ineſſe. vt in. d. auc. ſequitur qꝫ donatiões facte inter eos preſumuntur facte incōſulto calore amoris ⁊ ideo non debēt a iure approbari. Et preterea quātū ad ſecūdum malum vitandū laborant legiſlatores vt ois materia diſcordie tollatur: vt late probat beatus Tho. j. de regi. prin. vlt. hinc puniunt ſeditioſos in ti. de ſeditioſis. hinc pēnia diſtinxerunt in, l. ex hoc iure, ff. de iuſti. ⁊ iu. hinc limites agris in. c. foros. de ver. ſig. ⁊ reliqua talia pene infinita. ⁊ pcipue circa mr̃imoniū qꝫ immortalitatē artificioſe ipſi ꝓbet generi humano in. l. j. ff. ſo. ma. in auc. de nup. in prin. ſed ſi pmitteret mulier donare viro vel ecōtra ſi non donaret oriret inter eos diſſenſio ⁊ ex diſſentione diuortiū. vt latis manifeſtū eſt: cui⁹ obrē ſagaciſſime legiſlatores ꝓhibendo hmōi donatiões ſemina diſcordie ⁊ diuortij ſuſtulerūt nā pythagoras inter leges ad ꝓſeruationē ſue policie introductas: vt refert hieronymus cōtra iouinianū: fugiēda inquit ſunt modis oibus ⁊ abſcindenda a ciuitate ſeditio a domo diſcordia ⁊c.

1 Donatio inter coniuges adeo prohibita eſt qꝫ ex ea nō oritur obligatio ēt naturalis.
2 Uendens rem ꝓ vilioꝝ precio videt illud qꝫ magis valet donare.
3 Electus nōdū cōfirmat⁹ nō pōt adminiſtrare.
4 Spurius filius inſtitut⁹ ſub cōditione ſi legitimabit: vel cuz capere poterit: interim qꝫ legitimatur vel efficit capax pōt petere bonoꝝ poſſeſſionē ſm tabulas ⁊ tanqꝫ curator bona hereditaria adminiſtrare,
5 Res empta nole vxoris de pecunia viri poteſt ab vxore repeti.

Ex quibus rōnib⁹ licet nō

tiñ explicatis Bal. in. c. cū ꝙtingat. ſ. de iureiu. xv. co. v. qrit. dicebat hāc donationē iuramēto nō firmari. de quo. j. latius ſubijciā. §. j. Et intellige reprobatā donationē inter ꝙuges nō ſolū rōne dñij ſed etiā rōne poſſeſſionis. vt. l. inter virū. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. iſto. ti. ⁊. l. j. §. ſi vir. ff. de acq. poſ. ⁊ inde ē qꝫ vxor nō poſſideret ꝓ poſſeſſore. ⁊ ſic eſt cā iuſta. vt l. qꝫ vxor. eo. ti. de acq. poſ. hoc tñ qō de poſſeſſione viri intelligo qñ marit⁹ donās eſt dñs rei donate. tūc em̃ nec dominiū neqꝫ poſſeſſionē donare pōt. qꝫ donādo poſſeſſionē rei ꝓprie efficeret pauperior duplici reſpectu. primo ꝓpt. amiſſionē. ſcōo qꝫ dñiū (vt ita dicā) debilitaret ⁊ nō eēt ita efficax: qꝫ nō poſſet libere de re diſponere iuxta legez in re mādata. C. māda. ſecus tñ eſt cū res donata eſſet aliena. nā tunc valeret donatio poſſeſſionis. vxori, em̃ pōt donare rem alienam marito ⁊ ecōtra. vt. l. ſi vir vxori. ⁊ ibi no. ff. ꝓ donato. quo caſu intelligit facta donatio poſſeſſionis. qꝫ dñiū donare nō pōt cū nō ſit ſuū: ⁊ ſic nullū fit ꝓiudiciū dñio ſuo nec vl̃ fieri pauperior. ex quo ab eo poſſeſſio auocari poterat. ar. l. nō vl̃. j. eo. ⁊ qꝫ dñs illa vl̃ hr̃e. vt. l. q actiones hz ff. de reg. iur. ita ſubtiliter dicit Bartho. ſozinus in. l. j. §. ſi
1 vir. ff. de acq. poſ. ¶ Et adeo ꝓhibita eſt † donatio iter coniuges ꝙſtāte mr̃imonio qꝫ ex ea nō oritt obligatio etiā naturalis: vt voluit Bar. in. l. ij. §. j. ij. co. ff. de dona. qꝫ ex quo. l. reſiſtit tali donationi: nō pōt ex ea oriri obligatio etiā naturalis. vt. l. ſi nō ſortē. ff. de condi. indebi. ¶ Et hinc eſt qꝫ huic donationi nō accedit fideiuſſor: vt. l. v. §. ſi debitor. ff.
2 iſto ti. ¶ Ex bis infert qꝫ ſi marit⁹ † vendidit vxori aliquē rē ꝓ vilioꝝ ꝓcio: cū illud qō magis valet videat donare nō valebit talis donatio eſt tex. no. in. l. ſi qs donationis. in fi. ff. de ōbē. emp. ⁊ in. d. l. ſi ſpōſa. §. circa. ff. iſto ti. ¶ Ex hoc ēt infert qꝫ ſi ꝓcurator meus meū annuū debitū fecit tranſferri ⁊ ſcribi in pſonā vxoris mee in libro cōis. vl̃ alis cuius ego poſtea ratū habeā. ex hoc nihil acgrit vxori mee: adeo qꝫ etiā morte mea nō ꝙfirmabit. Ita fingul̃r ꝙſuluit anch. ꝙſi. xxxi. ꝓ pulchra fundamēta q̄ p te videas. Intellige ſm diſtinctionē quā facit tex. in. l. ex annuo. ff. iſto ti. ¶ Ex bis etiā infert qꝫ ſi vxor volēs donare viro cōmittit ſibi adminiſtrationē bonoꝝ ſuorū vel ptis eoꝝ q̄ ex ſucceſſiõe vl̃ alis ad eā ptinebāt: cū hoc qō nō teneret reddere rōnem. Itaqꝫ ex iſta adminiſtratione poſſit marit⁹ aliqō cōmodū hr̃e: cū ex hoc reſultet donatio nō eſt valida. Iſte eſt tex. no. in. l. ſulpitio, alis incipit mulier. ff. iſto ti. ⁊ bñ facit tex. in fili in. c. a
3 uaricie. de elec. li. vj. vbi ōr qꝫ † electus nōdū ꝙfirmatus ſicut nō pōt adminiſtrare iure ꝓhibēte ita nō pōt ꝙſtitui ꝓ curator vel iconomus rerū eccle. Idē eſſet ecōtra, qñ maritus vxori cōmitteret adminiſtrationē alio donādi q̄ſito iſto colore. ad idē facit tex. in. c. j. §. ſed ⁊ res. in ti. ꝓ quos fiet inueſtitura. li. feu. vbi nō valet alienatio rei feudalis ſub colore feudi. ¶ Si tñ color nō eſſet queſit⁹: nec adminiſtratio eſſet alio donādi ꝙceſſa: vt puta qꝫ haberet adminiſtrationē illoꝝ bonoꝝ vſqꝫ ad mortē ſuā: ⁊ poſt mortē deueniat ad filiū vel aliū. cū hoc qꝫ poſſit hāc ptātē reuocare qñcūqꝫ voluerit: iſta cōmiſſio valet nec preſumitur facta in fraudem: niſi aliter appareat. Ita dicit tex. i. d. l. ſulpitio, facit quod in ſimili dicit Baldus. quem ſequitur ibi Angelus per illum text.

§. 29. i. illatio.

2. illatio. De donatione poſſeſſionis.

3. illatio.

4. illatio.

5. illatio.

6. illatio. Commiſſio adminiſtrationis ſine redditione rōnis.

Adde hipoli. in. l. j. i pn. ff. ad. l. corñ. de Sſca. cō. viij. v. q aūt Joā. Ber.

De incapaci sub conditione instituto interim administrãte.

illũ ter.in.l.si quis heres instituat.ff.de heredib⁹ insti.q⁹ filius ⁊spurius⁊ institut⁹,sub cõditione cũ capere potest iuxta not.in.l.in tẽpus.ff.de here.insti.vel sub conditione si legitimabitur iuxta no.per bal.⁊ alios in.l.gall⁹.§.instituẽtes ff.de libe.⁊ post.⁊ in.l.si fili⁹.ff.de testa.⁊ ibi per modernos signãter per franciscũ aretinũ.qui alios refert. per doctores nostros.i.c.per venerabilẽ.s.qui fi.sint legi.poterit iste filius interim q⁹ legitimatur vel capax efficĩ petere bonorũ possessionẽ ꝑz tabulas ⁊ administrare bona hereditaria tanquã curator ficur poterit quilibet ali⁹ institut⁹ sub cõditione.vt.d.l.si quis heres. Immo fortis dicebat idẽ bald.i d.l.gall⁹.§.instituẽs q⁹ indistincte filius spurius taliter institut⁹ interim debet dari curator bonis ⁊ põt administrare bona hereditaria tanquã curator ⁊ si nõ legitimetur:tenetur reddere rationẽ illi cui debebit hereditas. Sz ꝓmũ pla cet ¦ Francisco aretino in.d.§.instituẽs. ¶ Inferr etiã q⁹ si vxor emit rẽ ⁊ t marit⁹ soluit precũ:tota res a muliere repetipõt.vt.l.qõ aũt.§.si vxor.ff.isto ti. Idem si nomẽ vxoris solũ fit appositũ in instrumẽto:tñ vir suus cõparasse ꝓbatur ex duob⁹ sez qõ ipse vir antequã peruenirẽt ad faciẽ dũ instrumẽtuz suo noĩe emit. Itẽ qõ ipsi viro possessio tradita est. Ita dicit bart.in.l.multũ.C.si quis alte. vel sibi.p illũ ter.reputans hoc bene notãdũ. Idẽ si marit⁹ aliquid emit ex sua pecunia noĩe vxoris:cũ sic emendo noĩe vxoris videatur sibi donare:nõ valet talis donatio vt est bonus ter.in.l.cũ hic status.§.j.ff.isto titu. Immo dñium rei empte remanet penes maritũ.sicut dicim⁹ in patre donãte filiofami.vt insti.de inuti.stipu.§.ei qui.⁊ in.l.j.C.de castren. pec.mi.li.xỹ.vbi no.Jo.de pla.in.j. no. subdit tamen q⁹ re tradita filio vel vxori:morte patris vel mariti cõfirmat,et retrotrabitur quo ad fruct⁹ ⁊ dãna illata nõ tñ quo ad dominiũ vt.l.donationes.la.j.in fi.C.isto tit.de quo.j. lati⁹ dicetur. ¶ Ex istis ẽt inferr q⁹ si marit⁹ se obligat pro muliere:nõ valet talis obligatio.qz ex hoc resultat quedã donatio vel irrepetibilis datio.qz inter virũ ⁊ vxorẽ raro datur iudiciũ constante matrimonio.ff.de excusa.tuto.l.j.i fi. Cõtrariũ tamẽ est verũ qz quicqd agit inter vi.⁊ vxo.nihil ad creditorẽ qui certat de dãno vitando.ar.ff.de dona.l.vt mihi donares.ꝓm bal.in autẽ.si mulier ff.co.C. ad velleya.

Obligatio viri ꝑ muliere.

1 ☞ Dotẽ cõstituere est donare.
2 Actus ꝓm tẽpus in quod refertur iudicat validus vel inualidus.
3 Virginẽ nondũ desponsatã seducẽs ⁊ cũ ea dormiẽs debet eã dotare ⁊ habere eã in vxorẽ.
4 Cõsuetudo vincit leges ⁊ eas interpretatur.
5 Donare vĩ is qui cõsentit rẽ suã ab alio donari.
6 Dotis cõstitutio est titul⁹ totaliter in maritũ dominium transferens.
7 Factũ ab eodẽ diuersis tẽporib⁹ nõ representat idẽtitatẽ eiusdẽ facti.
8 Facere per seipsum videt q⁹ ꝑ aliũ facit.
9 Donare per se vel per aliũ paria sunt.
10 Jus eligendi qñ reñdet in persona alicui⁹ dr eligere iure proprio:sed qñ eligit vigore iurisditionis alteri⁹ eligit iure alieno.
11 Procurator substitut⁹ a ꝓcuratore qui habebat potestatẽ substituendi nõ dicit substitut⁹ a dño sed a ꝓcuratore qui fact⁹ erat dñs litis ⁊ inter ipsuz ⁊ ꝓcuratorẽ orit actio mãdati nõ inter ipsum ⁊ dominũ.
12 Dos cõstãte mrimonio põt cõstitui tã ꝑ cõfessionẽ quam ꝑ numerationẽ nisi cõstituat in fraudẽ aliorũ creditorum.
13 Donationẽ rerũ suarũ facies si postea statim delinquit ꝓsumit fraudulẽter donasse.

§.30. 9.Illatio' Cõstitutio dotis non valet.

14 Monach⁹ statiz post monachationẽ est elect⁹ presumitur ingressus ambitione p elature.

Infertur etiã qõ si mari⁹ cõstante mrimonio velit vxorẽ suã dare:nõ valebit talis cõstitutio dotis.vt est casus no.in.l.si qs vxori ea cõditiõe. ff.isto ti.vbi õt ter.q⁹ si marit⁹ dõasset vxori rẽ eo pacto vt postea vxor eã sibi i dotẽ daret:non vz donatio ⁊ hoc ideo qz cõstitueret dotẽ est donare.vt ꝓbat ter.in.l.fi.§. si a socero.ff.de bis que in frau.cre.⁊ l.ex ꝓmissione.ff de ac.⁊ obl. ⁊ l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.act. Ex quo ꝓma facie idẽ videt dicẽdũ ecõtra q⁹ vxor ꝙstãte mrimonio nõ põt sciens dotare.de q̃ videas.j.in.v.limitatiõe ꝓncipali.dic vt ibi ¶ Idẽ dicas tu si vir dotauit mulierẽ anteq̃ cũ ea cõtraberet ⁊ se retulit ad tẽps mrimonij.nã tũc nõ valeret cõstitutio dotis acsi fieret cõstãte mrimonio.qz t act⁹ iudicat vt validus vel inualidus ꝓm tẽp⁹ in qõ refertur.vt.l.qõ sponte.C.

Amplíatio. Dotatio relata ad tẽp⁹ matrimonij

1

2

de dona.ante nup.⁊ c.de vxore.s.de sepulturis.no. bart.in l.si sponsus.§.si vxor.ff.isto ti. Sed cõtra hoc est qõ habet exo.xxij.⁊ trãscribit.in.c.j.de adul. si seduxerit qs t virginẽ nondũ desponsatã dormieritq⁹ cũ ea dotabit eã ⁊ habebit vxorẽ.⁊ sic dotatio refert ad tẽp⁹ mrimonij tamẽ valet gl. in.d.c.soluit duob⁹ modis.ꝓmo q⁹ exponat dotabit eã.i. donationẽ ꝓpter nuptias assignabit.scõo q⁹ intelligat q⁹ nõ refertur donatio in tẽpus matrimonij.sz vtraq⁹ solutio nõ est cõgrua.prima qz impropriat verba.scõa qz est aperte cõtra ter. Et propterea tu dic qõ loquitur in donatione necessaria ⁊ remuneratoria.nã fit in preciũ pudicitie cõtra ius violate:qõ apparet qz licet cũ ea nõ cõtrahat teneat eã dotare vt in fi dicit ter.in.d.c.j.de adul.donatio aũt remuneratoria ꝓmittit inter cõiuges.vt iferi⁹ late dicet. ¶ Secus tamẽ esset si vir dotãs mulierẽ añ matrimoniũ se nõ referat ad tẽps matrimonij.qz tũc sz postea cũ ea ꝙtraxerit valet cõstitutio dotis.qz eo tpe nõ erãt cõiuges nec forte sperabant esse ⁊ per cõsequẽs nõ fit cõstãte matrimonio. Est casus no.in.l.j.C.de dona.ante nup.vbi õr qõ si vir donasset ⁊ tradidisset vxori future:⁊ demũ ab ea illud donatũ reciperet in dotẽ bñ valebit. Et sic debes intelligere ter.i.c.⁊ si necesse.⁊ in.c.nup.j.isto ti. ¶ Vel itellige qñ ẽ ꝙsuetudo qõ marit⁹ dotet vxorẽ:nã tũc bñ põt ꝓm vincẽtiũ ⁊ Jo.an quẽ alij sequunt in.d.c.⁊ si necesse.qõ mihi satis placet q⁹ consuetudo vincit leges ⁊ eas interpretat.vt.l.si de interpõtatione.ff.de leg.⁊ c.cũ dilectus.s.de cõsue. ¶ Quis andreas siculus in.l.si diuortiũ.ff.de verb.obl.in fi.reprobet opinionem vincentij ⁊ Jo.an.aliquib⁹ rõnib⁹ ⁊ fundamentis mihi parũ vrgentib⁹ firmans nõ valere cõsuetudinẽ q⁹ marit⁹ dotet vxorẽ vt ibi late per eũ. ¶ Quimo qõ pl⁹ est nõ poterit marit⁹ aliqd de bonis suis alicui donare:vt ille cõstitueret dotẽ vxori ipsi⁹ donantis:qz cũ res ipsa a principio erat in patrimonio mariti donãtis: quãuis postea donet vxori ab extraneo:in effectu vĩ ab ipso marito donata. vt est ter.singularis in.l.si extrane⁹.ff.isto ti.⁊ rõ hui⁹ est q⁹ t ꝙsentit rẽ suã ab alio donari:ipse donare vĩ vt.l. si liqat in fi.C.de inoffi.do.⁊ l.ỹ.C.si aduersus vẽditionẽ.lz ergo marit⁹ donet extraneo vt donet vxori:nõ extrane⁹ sed ipse donare vĩ vxori.vt dicit ter.no.in.l.profectitia.§.si qs cẽtum. ff.de iure do.vĩ ergo donatio facta ꝑ interpositã ꝑsonam que prohibita est de iure.vt.l.ỹ.§.socrui.⁊.§.fi.cũ l.sequẽ. ⁊ l.si sponsus.in princip.ff.isto titu.de quo dico lati⁹ infra §.xlvỹ.ver.ex istis ẽt.res ergo que erat ipsi⁹ viri nõ potuit ei in dotẽ concedi:qz cõstitutio t dotis est titulus totaliter in maritũ dñiũ trãsferẽs:vt voluit gl.in.l.doce ancillã.C. de rei venditio.vñ res sua nõ potuit ampli⁹ effici sua. vt.l. debitũ.ff.de pig.act.⁊ l.cũ res.de cõtra.emp.⁊ c. inter dilectos.s.de fid.instr. Nõ ergo valebit ista donatio nisi morte mariti cõfirmet.l.sed interim.§.idẽ marcelli⁹.⁊ ibi.gl.ff.isto ti.ita not. cõcludit cãpetius in suo tractatu.de dote prima parte.q.l. Quod tñ ego intelligerẽ ꝓcedere qñ marit⁹ dõauit alteri puta titio vel ille dotaret vxorẽ ipsi⁹ donãtis.⁊ ꝺ hoc cõstaret.vel si dixisset se velle donare cui ille titi⁹ dotaret.nã tũc in effectu ipe marit⁹ donabat.ar.ff.q⁹ cuius.vniuersi.no.l.itẽ corũ.§.decuriones.⁊.ff.ꝺ leg.ỹ.l.vnũ ex familia.§.si de falcidia.⁊.C.de iud.l.apertissimi.⁊ qõ ibi no.i vlti.gl. Nã bis casib⁹ marit⁹ nõ trãstulit aliqꝺ ius ꝓprietatis in ipm donatariũ:sed eũ nudũ ministrũ fecit ad donãdũ vxori.arg.l.vtrũ.§.cũ quidã.ff.de reb⁹ du.qñcũq⁹ ergo ẽt ex intervallo donatari⁹ redonet vxori:nõ valet donatio vt.l.iỹ.§.fi.ff.isto titu.⁊ facit ter.in.l.ait prector.§.j.ff.de bis q̃ in fraudẽ creditorũ.per que iura ita dicit glo.fi.in.l.si vẽtri.§.fi.ff.de privi.credito. Ex quo ego dixi ⁊ defendi in cõtingẽtia facti in regali chãcellaria.cũ vxor cuiusdã haberet domũ in emphiteosim a quodã monasterio ꝑ certa annua pẽsione:vt marito cõplaceret:iuri qõ in ꝓdicta domo habat in abbatis manib⁹ renũciauit. Habito pri⁹ inter eos ⁊ abbatẽ tractatu:vt eadẽ dom⁹ ꝑ eadẽ pẽsione marito concederẽt. Vxor cũ licẽtia mariti renũciauit in manib⁹ abbatis.abbas marito concessit. Dixi istã cõcessionẽ ⁊ donationem non valere tanq̃ factã (veritate inspecta) inter maritũ ⁊ vxorẽ q̃us ꝑ interpositã ꝑsonã facta fuerit. Cũ marito premortuo domũ ad vxorẽ:nõ ad mariti heredes pertinere. Ad hoc vltra predicta allegabã decisionẽ singularez anchar.a.cõsi.xxxi.vbi inter cetera dicit q⁹ si ꝓcurator meus meũ annuũ debitũ trãsferri fecit ⁊ describi personã vxoris mee in libro cõis vel alias q̃us ego postea ratuz habeã ⁊ ꝺ nihil acqrit vxori mee:adeo q⁹ nec morte mea cõfirmabit ista dõatio:vt ibi late ꝑ eũ ꝑ pulchras rationes quas per te videas.video qdẽ in effectu donationẽ facere

Consuetudo valet q⁹ vir dotet vxorem.

2.Amplíatio. Etiã si maritus donet tertio vt dotet vxorem nõ valet

DIPUTACIÓN PROVINCIAL SORIA

vroꝛi per ipositã persoñã: que etiã prohibita est. vt dictuz est in precedẽtibus. q̃uis. n. q̃tũ ad quãtitatẽ ꝛ veritatem
7 impossibile sit factũ vni⁹ dici factũ alteri⁹. cũ† etiam factũ ab eodẽ diuersis tẽporibus nõ representat idẽptitatẽ eiusdem facti. vt. ff. de cõdi. indeb. l. si nõ sortẽ. §. libertus. ꝛ in auc. de fide instru. circa prin. colla. vj. tamẽ de quadã iuris fictione ꝛ interpretatione factuz vnius alterius intelligitur vt. ff. de duo. re. l. nemo. no. in. l. j. §. deiecisse. ꝛ §. qõ dicitur ff. de vj ꝛ vi arma. ꝛ ita debet intelligi regula iuris: que di-
8 cit, †qui per aliũ facit est perinde ac si faceret p seipsu3 ꝑm dynũ ibi. ꝛ propter ea cõstitutio puniens deferẽtes res prohibitas comprehendit eos qui per nuncios transmittunt: vt probatur in. c. significauit. iuncto ca. ita quoꝛunddã. j. de iudeis. ꝓz ana. ꝛ alios ibi. ꝛ per doctoꝛes. in. c. mulieres. de sententia excõ. in. c. cũ quis eo. tit. lib. vj. ꝛ in. c. j. de offi. delega. cũ alĩs. de quib⁹ per modernos in tractatu maleficiorum. in parte sempꝛoniũ mandatoꝛẽ. Modo ergo marit⁹ donet per se mõ per interpositã personam nõ valebit do-
9 natio. quoniã paria sunt †donare per se vel per aliuz. ꝛ per hoc dico hodie non seruandam legẽ regni. foꝛo generosoꝛ lib. v. titu. j. l. ij. que incipit. esto es fuero de castilla. dũ disponit q̃ si quis etiã si habeat filios voluit aliquid donare vroꝛi duz matrimoniũ cum ea cõtrahit: vendat ex suo patrimonio alicui amico suo de quo confidat tantum quantũ donare volebat. ꝛ si iste amicus illud tenuerit per annum ꝛ diem quasi per hoc videatur dñium acquisisse: potest illaz rem marito ꝛ vroꝛi vendere ꝛ sic vroꝛ habebit medietatẽ illius rei. sed illa lex non videtur equitatem habere cum permittat fraudem ꝛ simulationem. leges enim veritate nõ simulationibus seu figmentis subsistunt. C. de dedi. li. l. vna. Sec⁹ tamẽ si vere ꝛ realiter maritus donasset titio: transferendo proprietatẽ ꝛ possessionem in eum cessante fraude. Nam tũc bene crederẽ valere donationẽ: quã iste titi⁹ faceret vroꝛi ipsi⁹ primi donatoꝛis de re ab eo donata. nã tũc potius dicetur facta donatio a titio quã a marito. vt sentit Bar. in simili in. l. ij. circa mediũ. versi. sed iuxta predicta
10 quero. ff. de opti. leg. vbi dicit †q̃ quando ius eligendi in alicui⁹ persona residet: tũc eligere iure proprio: iure vero alieno qñ facit vigoꝛe iurisditionis alterius tanq̃ minister vel delegatus. vt. l. j. §. qui mandatũ. ff. de offi. eius cui mãd. est iuris. quod est notabile. ꝛ facit ad multa. refert ꝛ sequit̃ pau de castr. consi. ciij. incipit super primo. qui ad hoc allegat i
11 simili illud quod dicitur de† procuratoꝛe substituto a procuratoꝛe. licet habuerit potestatem substituendi non dicit substitutus a domino sed a procuratoꝛe qui fact⁹ erat dñs litis. ꝛ inter ipsum ꝛ procuratoꝛẽ oꝛitur actio mãdati: non iter ipsuz ꝛ dñm. vt no. per Bar. in. l. fi procuratoꝛẽ. §. fin. manda. vnde sic videtur dicendũ in proposita: postq̃ maritus donauit titio realiter ꝛ in eũ trãstulit omne ius quod habebat iam titius est factus dñs illius rei donate: ꝛ põt de illa ad libitũ disponere etiam cõtra voluntatẽ donãtis vt. l. hoc iure. §. si quis pecuniã. in glo. iij. eo. titu. ꝛ in. l. ea lege. C. de condi. ob causam. dicemus ergo istã donationẽ factã a titio: nõ autem a marito. ꝛ per consequens valebit. Hoc idem videtur fuisse de mente bart. cõsi. cccxcij. ij. colũ. prin. in. iij. parte. incipit seya oꝛigine. vbi cõsuluit in talica su seya nupsit titio qui titius constante matrimonio fuit cõfessus se habuisse ꝛ recepisse dotis nomine mille ab auia eiusdem seye: qui promisit restituere dicte seye in omnẽ casum dotis restituende cũ obligatione bonoꝛũ: ꝛ renũciauit exceptioni nõ numerate dotis: ꝛ super hoc fecit instrumẽtũ cõtra quod instrumentũ possessoꝛ cõuent⁹ hypothecaria opponit dicens. q̃ dictũ instrumentũ p̃sumit ex causa donationis que inter virũ ꝛ vroꝛẽ cõsistere nõ põt: ꝛ maxime qꝛ interuenit traditio: vt. l. papinian⁹. ff. isto tit. vñ lz dõatrix prędecesserit: donatio nõ confirmatur morte. ad qõ facit quod no. in. l. assiduis. C. qui po. in pig. habe. in gl. parua. q̃ dicit qõ dispositio illi⁹ leg. nõ habet locũ in dote cõfessata nõ numerata. dicit tamẽ Bal. vbi. s. q̃ in contrariũ
12 est ipsa veritas: qꝛ† dos cõstante matrimonio põt cõstitui tã per cõfessionem quã per numerationẽ nisi constituatur in fraudẽ aliorũ creditorũ. vt. C. de dona. ante nup. l. fina. ꝛ quę. lz iã necesse. nec põt opponi exceptio nõ numerate dotis tã propter tẽporis lapsum: quã propter renũciationez ab ipso titio factã. vt. C. de nõ nu. pe. l. si executione. que renunciatio nõ fuit facta inter virũ ꝛ vroꝛẽ: sed inter auiã maternã ꝛ virũ. vbi nõ presumit̃ donatio sed dos qꝛ quale est instrumẽtũ in forma: tale p̃sumit̃ in materia. standũ est. n. verbis instrumẽti. vt. C. de proba. l. cũ precib⁹. ꝛ. c. nauigãti. j. de vsuris: nec presumit̃ simulatio nisi probet̃. vt. C. pl⁹ valere qõ agitur. per totũ. ꝛ. ff. de pactis. l. iurisgentiũ. §. qõ fere. nisi expresse probet̃ cõtrariũ. ¶ Preterea dicit bald. hic nõ est tractãdũ de donatiõe inter virũ ꝛ vroꝛẽ qꝛ in hoc cõtractu auia est illa que presumit̃ donasse nepoti: nõ vir vroꝛi. vt. ff. so. ma. l. gay⁹. C. de iure do. l. auia. ꝛ. C. de rei vro. ac. l. vnica. §. extraneũ. nec illud est dubitãdũ ꝑm eũ q̃ dos potest constitui p matrimonio iã cõtracto etiã dudũ ante. vt ff. si cer. veluti. ꝛ. ff. de actio. ꝛ oblig. l. obligamur. §. j. aliogn nec ante matrimoniũ cõstituta valeret: cum in tẽpus matrimoñ conferatur. vt. C. de dona. ante nup. l. j. ꝛ. l. quod spõse. Ex his ꝓcludit quod dicto instrõ est stãdũ. nã ꝛ si donãdi aĩo vir esset cõfessus se habuisse ab auia. due donatiões facte viderent̃: vna p virũ in auiã maternã alia p auiã maternã i neptẽ suã: lz celeritate actuũ altera occultet̃. vt. ff. isto ti. l. iij. §. sciendũ. ꝛ. l. sulpitius. ꝛ facit quod no. Bar. i. l. singularia. ff. si cer. pe. pe. co. ver. iurta p̃dicta. constat aũt auie materne ꝛ socrui posse donari: ꝛ rursum ipsam posse donare nepti ꝛ filie qꝛ nõ se contingũt p aliquã paternã p̃testatem. vt. l. ij. cũ simili. ff. isto titu. Et subdit Bal. q̃ si diceret̃ q̃ in effectu marit⁹ videtur donasse vroꝛi: dicit qõ nõ esset donatio simplex: sed causa dotis: quo casu nõ requiritur q̃ vir tradat propter ipsi⁹ dotis naturã que debet possideri a viro. vt. l. ij. C. de dote cau. nõ nume. licet gl. ibi se iuoluat. ista sunt fere verba Bal. vbi. s. qui sic quieuit: ꝛ in effectu videtur tenere contrariũ eius qõ tenuit cãpeti⁹ vbi supra sed tu teneas qõ supra dixi. ¶ Et qõ plus est põt ꝓbabiliter dici qõ ex quo isto casu quo loquitur bal. cõfitetur maritus per publicũ instrumẽtũ quod recepit dotẽ ab auia ꝛ sic ab extraneo cũ ipsa nõ habeat neptẽ in potestate. ꝛ i hac materia extraneus dicitur qui non habet in potestate. vt. d. l. vnica. extraneũ. C. de rei vro. quod licet in ipso instrumẽto non renunciauerit marit⁹ exceptioni non numerate dotis non poterit hoc casu opponere exceptionẽ non numerate dotis qꝛ tũc presumitur semper fuisse actualiter numerata. Istud fuit singulariss̃imũ dictũ saly. in. d. auc. sed iaz necesse. C. de donatio. ante nup. ꝛ refert ꝛ sequitur Jason. in. d. §. fuerat ante. xxix. co. in fi. v. vnũ etiã. insti. de actio. ¶ Predicta tũ sunt̃ intelligẽda sane vt. l. illud qõ marit⁹ donauit titio realiter. ꝛ de hoc cõstat: possit donare vroꝛi donatoris nec dicet̃ donatio inter virũ ꝛ vroꝛẽ. sed in casu dubij si titius statim cũ a marito recepit vroꝛi donatoris donauit quoniam tunc presumitur fraus ꝛ colo⁹ quesitus. ar. text. in. l. post contractũ. de dona. ꝛ. l. si quis post hac. C. de bõis
13 dãna. vbi dicitur q̃ si quis fecit donationem †rerũ suarũ. et statim delictum commisit presumitur fraudulenter fecisse. Ad idẽ est tex. optim⁹. in. j. §. in summa. ff. quarũ re. ac. non da. vbi dicitur quod tũc demũ opere imposite liberto dicũtur onerare libertatẽ: si incontinẽti post manumissionẽ imponitur: secus si ex interuallo. Ad idẽ est tex. singularis in l. si venter. §. fi. ff. de priuil. credit. vbi dicitur q̃ si obligatio creditorũ priuilegia pretendẽtiũ nostris pecunĩs est dissoluta: succedimus in priuilegiũ. Et dicitur dissoluta cũ directo ad manus creditorũ peruenit vel per mediã debitoris personã incõtinẽti: nõ ex interuallo. ex quo dicebat bar to. ibi. quod accusabat̃ quidã de cõsilio prestito ad homicidiũ. ꝛ de homicidio probatur per famã. Itẽ ꝓbatur qõ ille fuit loquutus homicide. sed nesciebatur quid diceret ꝛ ille statim iuit ꝛ occidit. certe ex breuitate spacij p̃sumit̃ cõsiliũ. per illũ tex. cũ glo. ꝑm Bar. ibi. quez refert ꝛ sequitur ꝛ dicit esse mẽti tenendũ. Ang. ꝛ Bal. in. l. j. iij. co. in fi. v. et ꝛ ille dr. C. de seruis fug. in. c. vltatis. iij. co. in fi. de dolo. ꝛ cõtu. francisc⁹ de are. in. c. iij. loco fi. co. de ꝓba. p modernos in tractatu maleficiorũ: in pte sempꝛoniũ mãdatorẽz. xxix. co. facit qõ in simili dixit Bal. in. l. nõ eo minus. pe. co. C. cõ accusa. ꝛ refert ꝛ sequit̃ franciscꝰ aretinus in. d. c. iij. loco. fi. q̃ si alqs incõtinẽti post maleficiũ cõmissuz associat aliquẽ ex hac sola presumptione põt condẽnari qõ opẽ delicto p̃stiterit in ipso committẽdo ꝓpter brevitatẽ tẽporis. Ad hoc bñ facit tex. in. c. officij. §. de electione: vbi dr qõ p̃sumptio est cõtra ea que incontinẽti fiũt. Ñ statim post monachationẽ electi⁹ in platũ† presumit̃ ambitione plature iductus. ad hoc solet quotidie allegari ille tex. ꝑm abb. ibi i. iij. no. pari ergo rõne p̃sumit̃ fraus si is cui marit⁹ donauit in cõtinẽti donauit vroꝛi donatoris qõ fere i terminis nr̃is lz Bal. in. l. eã quã. ꝛ. co. C. de fideicõmis. in ver. sed hic subiungitur talis questio. vbi dicit qõ si aliqs habẽs filiũ spuriaz cui donare nõ poterat donauit eccl'ie: eccl'ia postea dõauit spurio: nõ valet donatio. qꝛ scõa donatio p̃sumit̃ remuneratio: que nõ potest fieri in persona spurij ꝛz Fr̃aciscum ꝛ Cy. i addi. suis. in. l. si vero nõ remunerãdi. §. papinian⁹. ff.

mãda. qꝛ

Cõtrarium fundamẽtũ, Lex regni.

Limitatio Nisi vere ꝛ si realiter maꝛit⁹ donasset titio.

Verificatio limi. Qñ de hoc constat sec⁹ i dubio excelleritate.

manda. q2 apparet fraus seu color quesit9 maxime ⁊ celeritate actū. s. donationis facte ab ecclesia ipsi spurio statim post donationē factā ecclesie a patre spurij. ar. d. l. si ventri §. fi. cū alijs de quib9 supra. quod est valde notandū ⁊ ego alias vidi in practica.

1 Donare pōt marit9 plebeius vel ignobilis seu senex mulieri nobili vel iuueni.

2 Mulier nobilis non tenet ad illa obsequia seruilia ⁊ vilia ad que tenent regulariter vxores puta lauare caput vel pedes mariti ⁊ similia.

3 Donatio remuneratoria inter coniuges q̄valeat.

4 Confessio mariti de dote recepta ab vxore an p̄iudicet marito siue eum obliget.

5 Donatio inter patronū ⁊ libertā vxorē nō vz.

6 Nobilitatē nō assumit vir ab vxore nobili.

7 Nobilitatur vxor ex persona maritī.

8 Nobilis q̄ non tenet ad tributa soluenda si ꝓcrit mr̄imoniū cū plebeia seu ignobili que habebat bona patrimonialia que dedit in dotem marito: ipse non tenebitur pro illis bonis soluere tributa etiam si de illis mulier prius solue bat.

9 Mulier ignobilis nobilitat ex psona mariti ⁊ retinet hūc honorē post mortē mariti dū manet in viduitate nisi cōtra hat matrimoniū cū ignobili.

§. 31. 2 Limitatio Nisi vxor esset nobilis vel iuuenis ipse vo maritus donās ignobilis vt senex.

10 Donatio inter ꝙiuges causa benignitatis adipiscēde dicit valere.

Uno tñ casu potuisset maritus dotare vxorem ⁊ valuisset cōstitutio dotis. s. q̄n maritus †plebeius vel ignobilis seu senex ꝓcrit mr̄imoniuꝫ cum muliere nobili vel iuuene: ⁊ facit sibi aliquā donationē eaꝫ dotando. cū ista donatio sit remuneratoria nobilitatis seu iuuentutis ipsius mulieris: valebit talis constitutio dotis. pro hoc est gl. illa singularis. in. l. si voluntate. C. ō dotis p mis. ⁊ ibi tenēt bar. saly. ⁊ alij. bar. ang. ⁊ alex. in. l. fi diuortio ff. de v̄b. obli. ⁊ in. l. si ita stipulatus. §. si tibi nup sero in fi. e. ti. abb. in. c. super eo. el. ij. in. ij. col. s̄. de testi. ⁊ in. c. gemma. fi. co. s̄. de sponsa. ⁊ in. c. de illis. ij. no. s̄. de cōdi. appo. ⁊ i. c. ⁊ si necesse. j. not. ⁊ in. c. fi. j. co. j. eod. ⁊ in. c. cū in ecclesie coꝛpoꝛe. infra de symo. vbi per marianū. ⁊ per Jo. de anania. in fin. ⁊ per eūdē in. c. i. v. co. j. de adulte. Jo. de imo. in rubr. ff. sol. mat. ⁊ in. l. ⁊ cōstante. ⁊ in. l. peñ. §. mulier eodem. titu. Idē tenet bal. in. c. accedēs. s̄. de proc. ⁊ in. l. ij. §. fi. ff. si cert. pe. vbi expresse loquit de sene qui accepit vxorē vnā iuuenculam. nā potest illi aliquid donare pro dote vel alias in remunerationē iuuentutis qō refert ⁊ sequit Jaso. in. l. ex hoc iure. xij. co. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in. l. fi. pe. co. C. de verbo. signi. vtrobiq; latius p eū quē videas. Ad idē bal. ⁊ Albe. in. l j. C. de dona. ante nup. ang. de perusio. ⁊ alij moderniores in l. j. ff. so. mat. ⁊ in cōsi. v. ang. de aretio. in. §. est et aliud. istit. de dona. ⁊ idez dicit angelus in. d. l. si diuortio de muliere paupere. Et ita debet intelligi ⁊ limitari ter. in. d. l. si ita stipulatus. §. si tibi nup. ff. de verb. ob. quē ibi no. bal. ⁊ dicit non esse alibi. vbi dicitur qō si promitto mulieri centuꝫ si mecū cōtraxerit nō valebit matrimoniū. q2 intuitu libidinis videor illā induxisse debet eñ intelligi q̄n talis promissio fieret inter equales. sec9 si mulier esset nobilior vel iuniꝛ q2 tūc videt maritus donare animo cōpensandi nobilitatē seu iuuētutē. ita dixit abb. in. d. c. gēma. pe. co. ⁊ in. d. c. de illis. ⁊ in. d. cū in eccl̄ie. in fi. Jo. de ana. ibi. ⁊ in. d. c. i. v. 2 **co. j. de adul. Mulier enim nobilis †nō tenet ad illa obsequia seruilia ⁊ vilia: ad que regulariter tenēt vxores: vt puta lauare caput vel pedes mariti: vel parare cibos ⁊ similia. ita dicit abba. in. c. literas. fi. co. de restitu. spo. Uñ apō romanos inoleuit consuetudo: ne clarissime femine in rebus vilissimis versent. nobiles enim mulieres percusso cū sabinis fedele abmolari ⁊ coquinaria opera ⁊ seruilib9 ministerijs immunes facte sunt. si tñ mariti valitudo vl̄ bonorandoꝝ hospitiū cā interciderit: huiuscemodi negocia suscipiant nā si saluti viri cōduxerit: nō modo quicq; pretermitti, nō debet: sed omissuꝫ detestamur. sicut de Andromache Homer9 narrat: q tāto sui Hectoris amoꝛe ⁊ charitate tenebat: vt in subministrando equis pabulo quibus mariti dec9 ⁊ vita credebat: diligēs ⁊ accurata fit. propter honorē et hospitiū generosa mulier vel vxor si oportuerit rem coquinariā nō cōtemnat quā aliquādo a generosis et fortissimis hominib9 Achille ⁊ Patroclo peractaꝫ apud eundē Homerū legimus ad quē cum Ulixes ⁊ Aiax recōciliandi gr̄a venissent: reiecta lira: ea magno studio tracta uit que nisi beniuolētie vel hospitalitatis causa decoꝛa sint vir mediocribus seruis digna videat. ista reassumit Franciscus barbarus in suo libello de re vxoꝛia. li. ij. c. vij. dicti officia vilia faciēdo. Nobilis nō pōt petere ꝑciū solicitudinis vel laboꝛis q2 ꝑ operas nō ꝙsueuit locare ió nō referūtur ad pecuniariā extimationē. vt. ff. de ꝑscriptis. l. naturalis. §. j. tz bal. in. l. grauis de testi. ispo. ij. col. ver. sed nunquā nobilis.** Idem est dicendū in cōfessione quā facit maritus ignobilis vel senex per quā cōfitetur se habuisse ex causa dotis. s. ignobilis a nobili: senex a iuuene muliere. nā talis 3 **p̄iudicat marito ⁊ heredibus suis q2 valet † donatio tanquā remuneratoria nobilitatis vel iuuentutis. argu. l. qui autem. §. si vir. ff. isto titu. vbi valet donatio remuneratoria inter coniuges etiā cōstante matrimonio. ⁊ hoc tenuerunt doctoꝛes p̄fati. Intellige nō solū quando cōstat qō hanc confessionem facit maritus animo donandi: sed etiā si simus in dubio: quoniam semper p̄sumitur donasse animo compensandi cum nobilitate vel iuuentute mulieris ita voluit Barto. in. d. l. diuoꝛtio. ⁊ in dicta. l. si voluntate. Bald. in dic. l. j. C. de donatio. ante nup.** Et hoc teneas quamuis cōtrariū sentiat idē bal. post glo. ⁊ Lyn. in. d. l. si voluntate. C. de dotis promis. ⁊ Salyce. in. l. ij. C. de dote cau. nō num. ⁊ sequitur Iodo. roma. in. l. si diuoꝛtio. ff. de v̄. bo. oblig. ⁊ confi. xliij. ⁊ Franciscus de aretio. in. dicto ca. super eo. el. ij. de testib. quem refert ⁊ sequitur ibi felyn. in. ij. co. ⁊ Jaso. in. d. l. ex hoc iure. xij. co. moti rationibus paruꝫ vigentibus. Potuissent allegare glo. in. l. cum propria in ver. accommodasse. C. si quis alteri vel sibi. vbi filius de pecunia propria emit fundum ⁊ causa honoꝛis in instrumento emptionis fecit apponi nomen patris. dicit glo. q̄ non acquiritur patri ex quo causa honoꝛis illud fuit factū. Idem prima fronte videtur sentire glo. in. d. l. si volūta 4 **te. dum dicit quod illa †cōfessio mariti de dote recepta ab vxoꝛe emanauit gratia honoꝛis. quasi sentiat quod illa confessio maritum non obliget: quāuis vt p̄dixi aliter eā intelligunt.** Sed quāuis hec sit communis opinio: aliqui tamen moderniores signanter Bald. nouellus in dicta. l. si diuoꝛtio ⁊ suo tractatu de dote charta. cxxv. j. co. alias. x. p te in princip. vj. co. nitūtur tenere cōtrariam opinionē motis aliquibus fundamentis iudicio meo nō multum vigentibus. ⁊ per marime per textū in. l. ij. §. videamus. ff. isto titu. vbi contractum inter filium senatoꝛis ⁊ libertum: inter eos valet donatio mero iure quia nuptie si cōfistūt. igitur a cōtrario probat quod si matrimonum valeret: donatio esset nulla. Ad idem bonus ter. in. l. ⁊ ideo. §. fina. eodē titu. vbi †nō valet donatio inter patronum ⁊ libertam vxo 5 **rem. Et ad textum in dicta. l. quod autem. §. si vir. respōdēt quod procedit quando donatio est facta reciproce ⁊ consistit in commodo bursali. Sed maritus accipiendo vxoꝛeꝫ nobilem vel iuuentum: nihil recipit ab ea consistens commodo bursali. ⁊ sic non debet esse in consideratiōe: vt. l. qō adipiscende. ff. ad isto titulo. Unde non est congrua ꝓpoꝛtio. argu. l. plane. la. ij. §. fina. ff. de leg. j. non enim potest fieri locupletioꝛ vir ex eo quod habet vxoꝛem nobilem sed ex donatione quam facit vir in persona vxoꝛis ipsa efficitur locupletioꝛ ⁊ vir donās pauperioꝛ: ergo non valet. vt in. c. finali infra eodem cum alijs de quibus infra dicetur. Uir** 6 **enim nihil †nobilitatis assumit ab vxoꝛe nobili: sicut econtra vxoꝛ ignobilis consequitur a viro nobili vt dicebant Bartolus ⁊ Bald. in. l. fina. C. de verbo. signi. ⁊ ibi Jason ij. colū. q2 honoꝛ ⁊ incrementum est vxoꝛi si nubat se potētioꝛi. vt nota. in dicto capitulo super eo. el. ij. supra de testi** 7 **bus. Ex eo quod †nobilitatur vxoꝛ ex persona mariti. vt. l. femine. ff. de senatoꝛi. ⁊. l. fina. C. de in. col. liboꝛ. x. ⁊ nota per Bartolum. ⁊ alios in. l. mulieres. C. de dignita. liboꝛ. xij. ⁊ capitu. super eo. de testib. ⁊ ibi late felynus in principio. et inde est quod si †nobilis: qui non tenetur ad tributa solu** 8 **enda: cōtraxit matrimonium cum plebeia seu villana. que habebat bona p̄monialia ꝑ quibus solita erat cōtribuere cū alijs vicinis in collecta. cui nobili bona ipsa in dotē dedit: non tenebitur ad munera personalia mixta, vel extraordinaria vt notanter tradit Jacobus de bello visu. in. l. lucius. §. idem respondit. ff. de muneribꝰ ⁊ honoꝛi. reassumit latius Petrus antiboli doctoꝛ antiquus in suo tractatu ō muneribus. charta. lxxij. verficulo poꝛro. questionem quotidianam. Secus dicit econtra vt infra subijciam ⁊ hūc** 9 **honoꝛem retinet † mulier soluto matrimonio: dum remanet in viduitate. vt in capitulo licet. §. mulier. de sepulturis. liboꝛ sexto. ⁊ nota in capitulo ex parte. b. supra de foꝛo competenti. ⁊ ibidem disponit. l. regni quam tauri**

Econtraria primo.

Uir nihil nobilitatis assumit ab vxoꝛe. sed e cōtra fic.

Repetitio rubrice

Lex regni.

Henricus.iij.z in tordefillas edidit. per quã corrigit alia lex regni foro generosorũ.lib.v.ti.j.l.ij.que aliter disponit. Si tamen postea cõtrahit matrimoniũ cũ ignobili perdit ola priuilegia que acquisierat ex primo mrimonio cũ nobili.textus no.in.l.fi.C.de incolis.lib. x. vide Joan. de pla. in l.j.in prin.C.de digni.lib.xij.bona gl.in. d.l.femine,ff.de ña.z in.l.cum ex.l.de nup. Illo tamẽ casu quãdo uxor ignobilis contrahit matrimoniũ cum viro nobili: bene fatentur ipsi qõ valeat donatio seu confessio facta ab uxore in fauorẽ mariti que videtur fieri animo donandi z cõpensandi cũ nobilitate mariti:qz ex hoc ipsa uxor non efficiatur locupletior sed poti9 pauperior respectu interesse bursalis:tũ ex eo q ex hoc mrimonio habito ppter donationez ipsa cõsequit dignitatẽ seu nobilitatẽ mariti vt dictis iuribus.z in.l.tã anguste.de leg.ij.valere debet ista donatio.argu.l.quod adipiscende.ff.isto titu.vbi tor valere donationẽ inter cõiuges causa dignitatis adipiscẽde ad idẽ.l. nã ipserator.cũ.l.sequẽti,eo.ti.

1 Maritus ignobilis cõtrahens cũ uxore nobili nõefficitur nobilis.

2 Nobilis mulier si ignobili nupserit: ex ea tamen generosi liberi nascuntur.

3 Ars naturã imitari debet inquantum potest.

4 Agens nobili9 est patiẽte.

5 Cõfessioni eorũ qui dicũt se cõiuges statur.

6 Act9 actiuorũ sunt in patiente disposito.

§.32. 7 Donatio q fit facta cõstãte mrimonio vel añ z collata in tẽpus mrimonij procedũt a pari: qz facta cõstãte mrimonio nõ vz:sed añ fic lz collata fit in tẽpus matrimonij.

Determinatio istius dñi firmãs ꝓmã ꝓtem. 8 Donatio remuneratoria inter cõiuges valet.

9 Et hoc dũmodo talis donatio non fit nimis excessiua.

10 Dispensatio super matrimonio propter bonum pacis pmittitur.

Sed ppter ista non arbi-

tror recedẽdũ a cõi opinione:imo quod nõ faciam9 in hoc differẽtiã an maritus sit nobilis vel uxor z vtroq casu valeat donatio facta nobili:quãuis enim† maritus plebeius cõtrahens matrimoniũ cũ uxore nobili nõ efficiatur nobilis:satis tamẽ participat de nobilitate uxoris:ex q̃ ppter eã assecutus est eius parẽtelã z affinitatẽ omnibus suis cõsanguineis:z etiã filij quos ex ea genuit efficiũtur digniores:maxime qz licet de iuris rigore nobilitas nõ imprimit a genere materno.vt habetur in.l.liberos.ff.ꝺ senatu. per quẽ arguit ibi bal.cõtra milites dicẽtes se habuisse nobilẽ matrẽ.ad idẽ est tex.in.l.cum legitima.ff.de statu hominũ quinimmo obumbratur nobiltias mulieris si nupserit plebeio.vt.l.femine.ff.de senato.z quodãmodo suã perdit nobilitatem. Nõ tamen ex toto quia in aliquibus retinet ẽm Bal.in.l.cũ quedã puella.ff.de iur.om.iu. videas Felynũ in.c.nouit in prin.de iudi.z merito quidẽ aliqua.bi tales ex nobilibus uxoribus nati filij de uxoris nobilitate sibi retinent.nã ex claris mulieribus lõge z illustriores natos plures cõspcimus.hinc precipue corporũ z animi: vt in pleriscp filios videmus:maternas imagines recognoscimus. vtroq etiã iure filios ex genitricibus ingenuitatem assequi cernimus:vt.s.de natis ex libero ventre.z vbi qui ex ingenuis mr9 tametsi seruis patribus nati sunt ingenuos appellari cõstat.qõ voluisse lycinorũ legislatores aiaduertimus apud si qua† generosa mulier ignobili nupserit ex ea tamẽ generosi liberi nascũr.testes nobis poete sunt: qbus auctoribus dea matre nati:diuinitate donati sunt. Achiles Eneas Orphe9 hac potissimũ rõne oij putati sunt:ad matres potius q̃ ad patres hoc referẽtes.semina quidem in suos redeũt ortus:mirificas fruges esse pspicim9 quas optime segetes pariunt.cum aũt natura hec producat:et † ars naturã imitari debeat inquãtũ potest vt philosoph9 inquit:nõ video quare filij ex generosis illustrib9 mulieribus nati clari nõ habeãt quãuis ius cesareũ bona cõfideratiõe ductũ illustrium mulierũ nup.cũ ignobilib9 vilib9 z abiectis hoibus aliquomodo detestet.vt aut. si q̃ illustris C.ad orphi.z similiter nuptias senatoris cũ humili z abiecta muliere vt.l.humilẽ.C.de nuptijs.q̃propter rõni cõsẽtaneũ vr̃ q nati filij ex claris mulierib9 aliqd nobilitatis habeãt conari igit debet quisq vt nobilem habeat uxorẽ: nõ aũt vilẽ z abiectã vt pulchre monet philosoph9 in sua economica:z tradit in prealleg. l.humilẽ.quã nobilitatẽ mulier nobilis pdit nubẽdo marito ignobili z eã pdẽdo filios ꝛferre nõ valet.argumen.j.q.vij.c.datibertum. ideo si

An nobilitas descendat a linea materna. 1 lius nõ est nobilis q̃uis mater sit nobilis: qz cũ nobilitas sit quedã dignitas a parentibus deriuata que denominat a potẽtiori causa:z certũ est quod potentior est forma quãuis 4 materia cũ forma sit agẽs materia patiẽs:z oẽ† agẽs sit nobili9 patiẽte. Ita dicit Bal.in.l.fi.C. de seruis fugitiuis.z anch.cõsi.cccl.xx.in prin.incipit.visis diligẽter iurib9.z vide legẽ regni.ij.parti.ti.xxj.l.ij.adde aliã legẽ regni. vij. practica.titu.ij.l.j.que vult q̃ sufficit aliquẽ esse generosuz ex pte pr̃is q̃uis mater uxor vel cõcubina nobilis nõ fit.z sic filius bastardus generosi bois generosus est. tene mẽti. adde etiã.l.titu.xxj.lib.iij.foro legũ. que dicit quãdo generosus reptatus voluerit dare ꝑ se aliũ pugnaturum debet esse par z equalis reptatori tã respectu generis q̃ mrimonij.prodest ergo nobilitas uxoris qõ no. ¶ Et propterea dicebat Bar.quẽ sequit ibi ange.in.l.exẽplo.C.de decu.li. x.qõ nõ valet cõsuetudo nec etiã statutũ vel rescriptũquod quis censeat nobilis vel ignobilis ex progenie materna:õ quo meminit Andreas sicul9 q̃si.lvi.v.co.incip.ꝑclare scribit vbi alia plura cumulat:que videas per te prointellectu regule cãcellarie que de nobilibus preferẽdis logit. Negari tñ nõ põt quin natus ex nobili muliere nõ dicat nobilis z pticipet aliqd de nobilitate: cũ oẽ q̃positũ participet õ materia z forma.xxxij.q.iij.c.fi.z spe.ti.de feudis.§.qm̃.vs. v.ita dicit Bal.in.d.l.fi. Et inde est qõ aliqñ fili9 denoiat a matre.vt est tex.z ibi no.in.c.raynuci9 declara.s. de test. qõ forte sic fecit fili9 qz mater erat nobilis vt dicit ibi Jo. an.quẽ alij referũt.z etiã dñs z redemptor noster iesus denoiatus est a matre:qz dictus est de stirpe dauid. vt nota. in.c.nouit.s.de iudi.z vide glo.in.c.dicat aliquis. xxij.qõ. iij.que ponit tres casus in quib9 fili9 sequit patrẽ:z vnũ in quo sequit matrẽ vt ibi.bñ facit ad hoc tex.in.c. venerabilis.s.de prebẽ.ibi z nobilẽ z ab vtroq parẽte illustrẽ: iuncto v.nos attẽdẽtes quod nõ generis ꝛc. Ex quo textu colligit q̃ nobilitas potest trahi tã a linea materna q̃ paterna nobilitas enim z dignitas uxoris cõmunicat viro q corruscat radijs uxoris:qz eius lateris comita9 illustra.l.j.C. de ꝓpositis la.li.xij.ibi dũ dicit nostri lat9 comitat9 illustrat. nulla em̃ maior lateritas quã viri z uxoris qui diuino consortio efficiunt vna caro. Ita dicit bal.in.ca.significauit.ij. co.s.de rescri. Adde q̃ cõsuetudo põt facere q̃ aliqs sit nobilis ex ex progenie materna.bar.in.l.j.pe.co.ver.iij.ex predictis inferr.z ver.iiij.inferr.C.de dignitati.li.xij.idẽ paul. de cast.cõsi.cxxvj.incip.dubitat primo.in quarto dubio in nouis.z sequũtur doctores notherici.in.c.nouit.in.vj. not. de iudi.vbi respõdent ad tex.qui cõtra facere videtur in.l. exemplo.C.de decurio.lib.x.ad idẽ facit cõsiliũ dñici. cxxx. incipit dubiũ:abb.in.c.de multo de preben. Roch9 in rep. c.fi.de cõsuetu.col.xvj.versi.vij.infertur. Si ergo ex matrimonio contracto cũ muliere nobili tãtus honor:z tãta cõmoditas resultat:quare in compẽsatione honoris z cõmodi nõ valebit dicta donatio:ꝑ certo non video rõnem q̃ in Jriũ vigeat. Maxime qz mulier nobilis nubendo ignobili suã or pderej nobilitatẽ.vt dicit tex.in.d.l.mulieres z in.l. interdicimus.C.de murilegulis.lib.li.xij.z.d.l.regni.ij.parti.ti.xxj.l.iij.et.l.vj.ti.de los bilos dalgo.libr.iij. ordina.z merito qz facit se famulã dicti viri ignobilis:cũ uxor dicat famula viri quodã respectu.vt.xxxij.q.v.c.hec imago.z.c. mulierẽ. ¶ Propterea quãdo populus israeliticus descendit de egypto z egyptij eum insequentes in apertura maris intrãtes mortui sunt:ob virorũ egyptiorum inopiam dispensatum est:cum mulieribus z puellis egyptijs generosis q̃ matrimoniũ cũ hominibus ignobilibus cõtrahere̅t ea lege appposita quod ille mulieres bona sua administrarẽt de quib9 mariti nihil disponere possent q̃ lex hodie adhuc obseruatur in egypto: vt hystorie referũt z mesia in suo nobiliario.lib.ij.c.vj.ecce quod ppter nobtlitatẽ uxoris z ignobilitatẽ viri permittit uxori rerũ suarũ administratio ex dispensatione vel priuilegio. ¶ Et hinc est q̃ si plebeius cõtraxit matrimoniũ cũ muliere nobili:que consuetudine vel forte de negligentia prescripta nõ cõferebat in tributis:imo bona sua tenebat franca:q̃ bona dedit viro in dotẽ:marit9 nõ tenebit illa frãca: sed ratiõe illorũ tenebit in tributis cõferre:ita decidit pet9 antiboli in dicto suo tractatu de mulierib9.fo.lxxij.ij.co.ver.si plebei9. z sic ex hoc videt fieri quodãmodo pauperior iustũ est ergoqõ hac rõne dicta dõatio sibi facta õbeat valere.qõ etiã nouissime firmauit andr.sicul9 in.d.l.si diuortio.ff.de ẏbo. obli.xv.col.dicẽs qõ verecũdia sit qõ capiat uxor sine dote qñ est equalis marito qz vterq nobilis z iuuenis iuxta illõ si qua vis apte nubere nube pari.vt dicit Bal.i aut.res q̃.

co.ij.C

a Adde q̄ illa gl. est singu. ad hoc q̄ in 5 uent⁹ cū pu ella cuitat penam stu / pri: si cū iu / ra . affirmet mr̄imoniuz cū ea ℑrisse p q̄ vide ce / po. i cautel. 6 q: z meli⁹ z singulari⁹ p eūdē. in cōſ. lviij. ici. sup q̄rela rapt⁹ cō. ij. p totū. Jo. ber. Actus acti / uorum.

co. ij. C. cōia de legatis. z Joā. faber. insti. de nup. in rubri / ca. z facit q̄ in simili dicit Bal. in. l. vna. C. de collu. det. dū dixit q̄ stat̄ cōfessioni illorum qui dicūt se cōiuges vt voluit gl. in. l. pe. C. de fideiuſſo. a quā no. ibi Bal. z in. l. j. z l. quicunq;. C. de seruis fugi. z in. l. cā quā. co. vj. C. de fideic. dicit Bal. hoc verū q̄n sunt equales: z sic dicit andreas se alias cōsuluisse. ſz vbi esset inequalitas viri z mulieris q: mulier esset nobilissima dña z vir esset plebeius z ditissim⁹ tunc non esset verecūdia viro capere vxorē nobilissimā sine dote vel confiteri ab ea recepisse dotē: q: tūc p̄sumptio est q̄ dō donādi z remunerādi faciat hoc ex quo extrema fūt babilia. ad hoc ar. l. bonoz. ff. rē ra. baberi. † act⁹ enim acti uoruz sunt in patiente dispositio. ſm philosophū secundo de aia. z reprobat̄ in. c. venerabilē. de electio. luce. x. ca. vbi christus ad apostolos dicit q̄ in quacunq; domum intra / uerint bñdicant habitātes in ea: cuius benedictionis si fue rint capaces bene quidē: alioquin ad ipsos apostolos re / uertetur. si autem aliud diceremus sequeret̄ maximū incō ueniens q̄ mortuo marito illa felicissima dña videret se ex / batā viro z sine dote z remaneret infelix. q̄ non est dicen / dum: quia ab omni iure z equitate alienum. ſm andreā vbi s. ¶ Hec tamē sunt sane intelligēda quādo vir duxit vxo / rē nobilē vel econtra fecit hanc donatione seu cōstitutionē dotis. vel confitetur se dotē aut p̄pter nuptias donationez recepisse animo donandi z remunerādi ante matrimoniuz quia tunc bene valet donatio vel confessio. secus si fieret cō stante matrimonio quia tunc non valet. Hoc fuit de mente Cyni z Bartholomei: si recte inspiciant in. d. l. si voluntā / te. C. de dotis promissione. ¶ Et potest esse ratio di ffe ren / tie q: ante matrimoniū fit remuneratoria donatio ex causa necessaria vt nobilē habeat vxorē. Sed cōtracto iam matri / monio: sed voluntaria ideo nō tenet. ita dixit sol⁹ Bartho / lomeus sozinus. in. d. l. j. xv. co. ff. so. mat. ¶ Potuisset allega re ad hoc textū optimū. in. l. que iam nupte. ff. isto titu. de q̄ fiet mentio. j. in. ij. limitatione. §. v. ver. nec obstant. ex quo infertur ſm eum notabilis declaratio ad. d. l. j. C. de dona. ante nup. z. d. l. quod sponse. e. titu. q̄ nō semper a pari p / cedūt q̄ † donatio fit facta cōstante matrimonio. vel ante z collata in tēpus matrimonij: quia in questione nostra fctā 2stante matrimonio nō valet: sed ante sic licet collata i tē / pus matrimonij ratione predicta. z sic dicta. l. j. z. d. l. quod sponse. habēt locū in simplici donatione: nō aūt in remune ratoria ob causam matrimonij: quoniā ratio cessat cōstā te matrimonio. tūc enim matrimonialis amor solo animo estimatur. vt. l. ij. ff isto titu. ¶ Et oēs rationes prohibiti / ue donationis inter coniuges militant in casu nostro. vt ex lectura earū patet. de quib⁹ in. l. j. ij. z. ij. eo. tit. ita sozinus. vbi supra: qui dicit quod hāc 2sideratiōnē vidit fieri a quo dā solēnissimo doctore in publica disputatione. que consi / deratio multū sibi placet z ita quicuit. ¶ Sed quāuis hec cōsideratio subtilis videatur mihi tamē semper fuit dubia q̄n negari nō potest quin marit⁹ qui duxit vxorē nobilem maximum bonorem z commodum reportauerit ex tali ma trimonio vt apparet ex predictis. Et consequēter sit obli / gatus z quodammodo debitor ipsius vxoris. Si ergo ali / qd donauerit vxori etiam cōstante matrimonio cōstituēdo sibi dotē realiter vel saltem confitendo se dotem ab ea rece / pisse animo donandi: quam tamen nunquam recepit vide / tur hoc fecisse animo remunerandi. Donatio autem remu / neratoria facta inter coniuges etiam constante matrimo / nio bene valet. vt lege. quod autem. §. si vir. ff. isto titulo. et dictum fuit in precedentibus z dicetur latius in sequenti / bus in secunda limitatione. valebit ergo ista donatio quā / uis fiat post cōtractum matrimonium. Nec video rationē hoc impedientem. nec est bene dictū q̄ ter. in dict. §. si vir. intelligitur quando ex vtraq; parte interuenit cōmodum bursale: cum revera maius sit cōmodum honoris q̄ reruz ficut econtra maius est dānum ¦ honoris q̄ bonorum. vt. l. isti quidem ff. quod metus causa. ¶ Ad cuius cōfirmatio nem facit quod no. voluit abb. quem refert z sequitur Joā. de ana. z marianus. in. d. c. cū in ecclesie corpore. j. de simo. vbi dicit q̄ si citra affectionem coniugalez maximum bene ficium collatum est vxori per virum vel econtra: ita quod alter alteri sit obligatus ad antidota. propter hanc causaz 8 inter eos fuit facta donatio: valebit quidez talis † donatio cum sit remuneratoria seruitij iam recepti. z refert ita con / suluisse bartholomeum de salyceto in contingentia facti: z ita volunt ipsi valere donationem remuneratoriā inter cō iuges nō solū quādo remuneratur seruitiū seu interesse bur sale: ſz etiā si interueniat aliud seruitiū honoris vel pericu li vt puta si cū vir esset condēnatus ad mortē propter ōli / cū z incarceratus: vxor forte sagax z a statuta est a carceri bus liberauit dādo sibi vestimēta muliebria vel habitū ali cuius monachi. si eūm marit⁹ ad remunerādū h̄ seruitiū do nauit aliquā rem: absit q̄ dicamus nō valere hāc donatio nem. ita ergo dicēdū erit in casu nostro vt marit⁹ possit vxo ri donare ratione sue nobilitatis: necdū ante matrimoniū contractū sed ēt post. ¶ Ex quo infero vnū de quo vidi sa / tis dubitari ante matrimoniū nō sub spe matrimonij fecit quis donationē cuidā mulieri. procedēte vero tēpore cōtra rit cū ea matrimoniū: ipsa vero memor donationis predi / cte cōstāte matrimonio fecit marito aliā donationē. p pre dicta videtur q̄ valeat dicta donatio tanquā remunerato / ria quia negari nō potest quin rōne prime donationis ipsa re māsit marito obligata saltim ad antidota. z donādo po stea marito videtur facere ex causa remunerationis. faciūt ad hoc que dicā. j. in secūda limitatione p̄ncipali. ¶ Dic 9 dicta tamē intellige q̄n † donatio facta a marito vxori nobi li vel econtra vel interueniat cōfessio dote vel p̄opter nu ptias donatione recepta: nō fit multū excessiua sed mode / rata arbitrio boni viri habito respectu nobilitatis vel iu / uētutis mulieris. Nā si multū excederet l eo q̄ excessit: nō valeret. ar. eius q̄ habet̄ in. l. si cōstāte. C. de don. ante nup. ita dixit bal. noueli⁹ vbi. §. z quāuis ille dicat. hoc voluerūt doctores signāter Bald. in. d. l. si volūtate. dicēs q̄ si tanta est inequalitas cōiugis donātis q̄ alter cōsūr nobilis mer / reatur talē dotē vel donationez: tunc bene valet p ea q̄ di / cta sunt. alias sec⁹. vide si vn⁹ rusticus valde dives accipe / ret vnā nobilē mulierē pauperē nō v̄ equalitas que faciat valere donationē quia ignobilitas viri suppletur p suas diuitias cū nobilitate mulieris pauperis. Id cui⁹ confir / mationem facit que dixi. j. l. ver. predicta tamen ideꝫ fuit mente ange. in. l. z ñ ler. §. cōsuluit. ñ. co. ff. de pet. here. cum dicit quod donatio remuneratoria excessiua in eo q̄ exce / dit debet infirmari. Sed istud forte p̄cederet viuēte mari / to: sed eo mortuo videtur cessare ista ratio cū deterioris cō / ditionis esset vidua pauper a secūdo nubēdum q̄ virgo: z ideo videtur talis donatio valere vt sentit Barto. in. d. l. si volūtate. z Jo. de imo. in rubrica. ff. sol. ma. Et ita tene mē / ti q: non reperies alibi ita collecta. Adde alium casum in quo forsan vir posset dotare mulierē quā ducturⁿ est in vxo / rē. s. quādo p̄o pace vel bono pacis inter consanguineos viri z mulieris per ter. singulare in. d. l. creditor. §. j. ff. man da. vbi illud quod quis promisit p̄o pace consequenda oc casione matrimonij nō p̄ōt a muliere repetere. ad hoc cō / mēdat eū bal. ibi facit ter. in. c. ij. de spon. impu. z in. c. quia 10 circa de consangui. z affi. vbi † propter bonum pacis per / mittitur dispēsatio super matrimonio cōtrahēde. z vtro / biq; no. abbas.

1 ℣ Cōfessio qua marītus cō fitetur se recepisse dotē cōstā te mr̄imonio an valeat.

2 Et qd de tali cōfessione facta p maritū bereticū in instrō an p̄iudicet fisco vel creditoribus.

Ex predictis inferri pōt ad §. 33. Illatio ad questionez. Utrū cōfes sio mariti fa cta 2stante mr̄imonio dote rece / pta valeat.

1 questionem quotidianā. an † cōfessio mariti per quā cōfite / tur cōstante matrimonio se recepisse dotē ab vxore: quod tāmen vxor non probat aliter quam per instrumentū con fessionis: valeat z p̄iudicet heredibus vel creditoribus mariti seu venientib⁹ ab intestato? De q̄ nō me intromitto quia longa est z indigeret tractatu de per se. in qua docto / res fuerūt varij. vide Bar. z alios in. d. l. si voluntate. Joā. and. in additionibus ad speculū. isto titu. in rubrica. Ludo. in singulari. dcvj. incipit. scis quod donatio. docto. in. l. j. C. de do. cau. nō nu. Bar. z alios. in. d. l. si diuortio. ff. de ver / bo. obliga. albericum z alios. in. l. j. C. de donat. ante nupt. Calde. isto titu. cōsi. ij. ange. consi. v. fin. co. pau. de ca. cōsi. lxxx. cxxix. z. cccxcūj. ancha. consi. cccvij. z Lodo. cōs. xliij. z. ccccxlv. alexā. cōsi. xxvj. z. lxxvj. j. co. ij. volū. franciscum de aretio. cōsi. lxxiij. ij. colū. z consi. lxxxvi. z ange. de aretio in §. fuerat ante. insti. de actio. charta. vij. ad finē ver. quid au / tē si dos est tātūmodo confessata. cum sequētibus. z ibi ali / qd per Jaso: z per cūdē in repetitione. l. frater a fratre. ff. de cōdi. inde. xxxv. co. vide etiā parū p p̄positū alexādrinū in. c. j. ij. co. z in. c. ij. ij. z. iij. i. isto ti. Vide per plures alios de qb⁹ latissime p. bal. nouel. in suo tra. de dot. char. cxxxij. alias. in. ix. parte per totū. z cāpetiū in suo tractatu de do / te. j. parte. q. lij. vide etiā bulgarinū post alios i. l. j. xl. co. cū

Limitatio Hec dona / tio facta ab ignobili vel sene nō va / let si fit cōstā te mr̄imo. si naliter tñ ō terminat cō trarium.

Determina tio cōtraria

Donatione munerato / ria iter con iuges valet.

Si ista do / natio esset nimis excessi / ua nobilita / tis vel iuuē / tutis nō va leret.

sequentibus.ff.solu.mat.in repetitione.vbi etiã per Bart. sozinũ.xv.co.cũ plurib⁹ sequẽtib⁹ vsq; ad finẽ legis qui melius quã quiuis ali⁹ de his quos vidi ordinauit ꝛ enucleauit hanc materiã,parum etiã posuit cepola in suo tractatu de remilita.char.ir.ꝯ.co.ver.xxxiij.ꝛ Anto.corsetus.in repeti.c.grandi.de supplẽ.negl.prela.li.vj.charta.vj.ꝯ.co.in fin.ꝛ lati⁹ ꝛ melius per fely.in.c.fi cautio.de fide instr.xxvj.co.verſi.j.cõclusio.cũ sequentibus.Cũ hac remissione suum contentus. Adde andream yserniã.incapitu.j.verſi.diffidamus ꝛ bannimus in ti.de statutis ꝛ ꝙsuetu.cõtra liberta
2 ecclẽ.lib.feudorũ in prin.ꝛ ibi an talis ꝓfessio per maritum hereticũ facta in instrumento preiudicet fisco vel creditoribus,vide etiã raphaelẽ ful.cõsi.ccvij.incipiente franciscus.ꝛ consi.ccxvj.incipit proponitur.ꝛ decisionẽ tholosanam. cccxl.

1 ¶ Coitus non facit matrimoniũ:sed maritalis affectio.
2 Diuortium simulatũ non facit valere donationẽ iter cõiuges inter im factam.
3 Testificari an ꝛ quando possit pro domino famulus ab eo expulsus.
4 Uxor adulterium committens ꝓdit dotem.
5 Diuortiũ est triplex.
6 Fuga est triplex.

Amplia ꝑmo ꝓdicta vt nõ

§.34. 1.Amplia tio. Etiãsi vxor ꝛ marit⁹ diu seorsuz habitauerint.

valeat donatio,inter coniugees cõstante matrimonio etiã si mulier ꝛ marit⁹ diu seorsum quidẽ habitauerint sed bonorem inuicẽ matrimonij habeãt qõ aliqñ inter cõsulares psonas accidit.nã ꝛ tũc donatio inter eos non vz qr durante nuptie.nõ eñ ꝓcoit⁹ matrimoniũ facit ſz maritalis affectio si tũ donator prius decesserit:tũc donatio valebit.iste est casus no.in.l.hic status.§.fi mulier.ff.isto tit. ¶ Idẽ si inter
2 virũ ꝛ vxorẽ fiat ꝓdiuortiũ simulatũ:interim donatio facta inter eos nõ valet quia durat matrimoniũ.vt.l.sed iterim. §.fin.cũ.l.sequẽti.ꝛ.l.vir mulieri.ff.isto ti.Ex quo infert ibi
3 Bar.contra eum qui expellit ꝓfamulũ suum vt testificetur pro eo.non eñ potest testificari pro eo cũ censeat ei⁹ familiaris.idem tenet Bar.post Dyn.in.l.j.§.fi seruus.ff.de quẽstio.Cy.ꝛ alij in.ꝯ.ꝛ in.l.parentes.C.de test.Jo. an. ꝛ in addi.ad spe.ti.de testi.§.j.ver.qd si olim.Bal.henricus abb. ꝛ alij.signanter fely.in.c.in literis.in fi.s.de testi. Si tñ expulsio vel licentia fuerit realis ꝛ nõ simulata: valeret eius testimonium.ꝑm prefatos doctores dicentes cognosci simulationẽ si incontinẽti rediret ad dñm.sec⁹ si ex interual lo.per.l.si vẽtri.§.fi.ff.de priui.credi.Si ergo longum interuallum precessit antequã famul⁹ rediret ad dñm vel antea se posuerit cũ alio vel quesierit se ponere,cessat presumptio simulationis:ita no.dixit Bar.in.d.l.vir mulieri.idẽ est de mente Bal.in.d.c.in literis. qui dicit quod postq̃ famulus est expulsus:non seruat amorẽ sicut de affinitate sopita soluto mrimo.dicit gloss.singularis.in l.ſz hoc ita. ff.de re iud.ꝛ ita licet conditio testis mspicitur testificatus. vt.l.iij.§.lege iulia.ff.de test.ꝛ.l.iij.§.due cause.ff.ad carbo. oportet tñ in hoc qõ iudex arbitret qr de facili fieret fraus ꝛ intellige interuallũ.scilicet post testificatũ.si eñ ante decurriſſet interuallũ ꝛ facto testificatu reuerteret ad domiñum nõ sufficeret:qr actus sequens declarat animum preteriti ꝛporis.l.sed ꝛ iulian⁹.§.mutuuz.ff.ad macedo.ꝛ propterea interrogãdũ est a famulo diligẽter quare expulsus ꝛ an sit reuersur⁹,necne.ꝛ si est vilis persona ꝛ suspecta poterit torqueri.ar.C.de seruis fug.l.quecunq;.ꝛ.l. mancipia ita dicit Bal.in.d.c.in litteris.ꝛ sequitur ibi fely.in fine.
¶ Redeundo ergo ad propositũ si diuortiũ erat verus:vt quia alie nuptie ſecute sunt:aut tã lõgo tẽpore vidua fuisset mulier:vt nullũ dubiũ foret,alterũ esse matrimoniuz:valeret dõatio iter eos.vt.d.l.vir mulieri.facit.l. plerique.ff.de ritu nup.rõ est qr cũ ꝑm leges ciuiles p tale diuortiũ soluit mrimoniũ:per cõsequẽs nõ põt dici donatio inter virũ et vxorẽ. Idem dicendũ eadẽ ratione vbicũq; de iure canonico solutuz esset matrimoniũ,Sed duráte mrimonio vxor diuertisset a viro vel ecõtra:ꝛ vt ad se reuertat marit⁹ vxori aliqd dedit,que propterea reuersa est:nõ valebit donatio.vt.d.l.vir mulieri.in pin. ¶ Ad idẽ est tex.valde singularis.in.l.si liberis.ff.de pactis dotali.vbi litera dicit si liberis sublatis reuersa post iurgiũ p dissimulationez mulier,veluti venali concordia ne dotata fit cõueniat ſz ordinez rei geste:morib⁹ ip̃robanda est.ꝛ ita ẽ ibi casus singularis ꝑm gl.qõ mulier dedit centum i dotem hoc pacto vt vir lucret dotem ea mortua superstitibus liberis hec mulier habens filios ex hoc matrimonio finxit se iratã cũ viro ꝛ ad eũ redire noluit nisi hoc pactũ remitteret:tãdẽ remissum est.Illa lex dicit hoc pactũ nõ valere:ꝛ illum tex,vt singularem commendauit Lodo.in singulari.ccccxcviij.incipien.ponẽ ꝛc. ¶ Ex quo iferẽbat q̃ statẽ statuto q̃ vxore ꝓdecedẽte:marit⁹ lucretur dotẽ:vel partẽ.cõtingit q̃ vxor propter discordiã cũ marito habitã recedit de domo,mariti:ꝛ vadit ad domũ consanguinei.marito desiderante pacẽ ꝛ vxorẽ suã:petit vxor sibi remitti lucrũ dotis ex statuto ipsi marito prouenturum:ꝛ sic factũ est:nõ valet qr venalis concordia inter cõiuges prohibita est.vt.d.l.si liberis.ꝑm lecturam glo.ꝛ verã ꝑm eum. ¶ Et ex hoc forsan põt attẽ
4 tari q̃ si vxor alicuius ꝓcõmittit adulteriũ: cũ ex hoc perdat dotẽ.vt.c.plerumq;.j.co.ꝑm.l.regni ipsa cum adultero debẽt poni in potestate mariti vt ex eis faciat qõ sibi placuerit.vt foro legũ.libr.iij.titul.vij.l.j.ꝛ j.latius dicetur.si postea maritus ipsam recõciliauit cum pacto vel cõuẽtione vt remaneat ipsi marito lucrũ bonorum:talis cõcordia tanquã venalis nõ valeat.cogitabis tamen super hoc quoniam in primo casu marit⁹ ꝓmittit vxori illud quod adhuc nõ habet.In secũdo promittit vxor marito illud qõ sibi est acquisitũ propter vxoris adulteriũ. ¶ Ad predictorũ cõfirmationẽ facit qõ voluit bal.in.c.ex parte.iij.co.s.ꝛ
5 ꝙsuetudine. vbi dicit q̃ triplex est diuortiũ ꝓ inter maritũ ꝛ vxorẽ.s.temerariũ,causarium:vt propter furorez:ꝛ ignominiosum:vt ꝓpter adulterium.primo casu vxor que temerarie diuertit sibi imputet.qr licet dotẽ nõ perdat: tamen nõ debet ali extra domum viri vbi tenetur operari. vt.ff.ꝛ operis liberto.l.ficut.Secũdo casu debet ali ex redditibus dotis.vt.ff.so.ma.l.ficũ dotẽ.§.finautẽ in seuissimo.Tertio casu vxor adultera perdit dotẽ per sententiam nõ ipso facto.ꝛ si decedat ante sentẽtiã:eius heredes nõ debẽt perdere dotẽ:quia pene delictorũ nõ intẽtatorum nõ transeũt ad heredẽ vt.l.j.C.ne ex deli.defun.nisi iste pene essent deducte in pactũ.vel dic.vt.C.de adul.l.fi.ꝛ.ff.so. ma.l. etiam §.heredi.ista sunt vba bal.vbi.s.per que satis videtur sentire conclusionẽ predictã.cũ facit differentiã inter diuortiũ proueniens ex temeritate vel causa vel ignominia. ¶ Facit quod voluit bal.in.l.j.ꝯ.co.in verſi.ꝛ no.q̃ fuga triplex
6 est.C.de edilici.acti.vbi dicit q̃ fuga est triplex.volũtaria ꝛ illa suspitionẽ inducit.causaria cũ causa:ꝛ ista nullã suspitionem inducit.alia est ignominiosa.vt ibi latius p eũ quẽ refert ꝛ sequitur Jas.in repe.l.admonẽdi.ff.de iurei.lxxiij. in fi.ver.ꝯ.limita.

1 ¶ Matrimoniũ est inter iudeos.
2 Judei tenẽtur dotare filias.
3 Bona mariti sunt vxori tacite obligata etiam si marit⁹ sit iudeus.
4 Henricus peior est infideli.
5 Uelleyani beneficiũ est denegandũ hereticẽ mulieri.
6 Mulier catholica si a viro catholico recedit ꝛ efficiat hereticа:si maritus alienauit aliquas res suas:si ad fidẽ reuertatur ipsa non habebit in illis bonis hypothece priuilegium.

Amplia secũdo predicta vt

§.35. 2ampliatio. Etiaz inter coniuges iudeos.

nõ valeat dõatio inter cõiuges facta ꝙstãte mrimonio nec dũ si sint christiani:sed etiã si iudei fuerint. Uñ si iude⁹ cõstãte matrimonio aliqd donauit vxori:nõ vz donatio:qr in
1 ter iudeos ꝓest mrimoniũ verũ:q̃uis nõ ratũ.vt.in.c.de infidelibus.s.de cõsangui.ꝛ affi.ꝛ glo.ꝛ docto. Si aũt inter eos in mrimoniũ p cõsequẽs donationes inter eos facte nõ valẽt p iura ꝓdicta q̃ gñaliter disponũt:ꝛ gñaliter sunt intelligẽda vt in.c.si romanorũ.xix.dist.ꝛ.c.solite.s.de maio. ꝛ obe.cũ vulgarib⁹. ¶ Judei eñ ligant legib⁹ ꝛ gaudẽt ꝓuilegijs earũ.vt.l.de iudẽ.ꝛ.l.spadonẽ.§.iã aũt.ff. de excus. tuto.vbi p illũ tex.dicebat Bald.no.verbũ. q̃ iudeus põt esse procurator xp̃iani. ¶ Ad idẽ facit qõ.s. dixi in.§. hodie.in ver.ꝛ ꝓcedit hoc.dũ dicebã q̃ pater ꝓvl̃ mater iudei
2 tenent dotare filias ꝛ dotare donationez ꝓpter nup.filijs. adeo q̃ si legitima nõ sufficiat pñt ob hoc diminuere fidei cõmissum.vt mirabiliter voluit Bal. in auth. res q̃.C. cõia de legatis.i fi.ꝛ ita ꝓuilegiũ datũ p illã auth.extẽdit ad iudeos: q̃ videt satis ꝫsonũ rõni:cũ illa auth. sit introducta fauore matrimonij qõ inter ipsos iudeos ꝙstat vt supi⁹ dixi. ¶ Ad idẽ facit qõ voluit host.ꝛ post eũ Jo.an.ant.ꝛ alij i
3 c.gaudem⁹.s.ti.pri.vbi dicũt q̃ ꝓuilegiũ tacite hypothece qõ hz vxor in bonis mariti pro sua dote.de quo in.l.sisti duis.C.qui potio.in pig.habe.ꝛ in.§.fuerat añ.in.st.de act. necdũ habet locũ inter xp̃ianos:ſz ẽt inter iudeos. ¶ Nec obstat tex.in.l.j.cũ auth.ibi posita.C.de iude.ꝛ habetur per glos.in

Triplex diuortium

Fuga triplex.

Iudeos constringũt leges.

mõ.ccccclxxviij.

Deviropar cente vxori adulter cuz lucro dotis. Lex regni

uti.ſtip.§.impoſſibilis. ¶ Itez no.q̄ oīs cō
ntiā actus vitiat iſpm actuz. nam ſi vitiat iſpm
auorabilē.fortius habet vitiare actum non ita
eſt ratio huius dicti.nam remota ſubſtantia ali-
etur ⁊ ipe actus.nam ſine ſubſtātia nihil pōt ſub-
.c.tua.§.de ſpon.vñ ad cognoſcendū ſubſtantiale
tus debemus ſemp videre vtruz act⁹ ille ſine illo pōt
p hoc qō no.Bar.in.l. platā.C.de ſen.⁊ interlo.om.
In.gl.ſ.ibi iudee uel heretice.vult ergo gl.q̄ mr̄imoniuz
z cū iudea uel heretica ſit nullū.reſpectu iudee bñ loquit ⁊
em in pagana,nam ad hoc ut matrimoniū ꝓſiſtat opz q̄ con
abentes ſint eiuſdē ſecte uel fidei.ut in.c.caue.⁊ in.c.nō opz.
xviij.q.ſ.ſed reſpectu heretice q̄ ſuſcepit iam baptiſmuū cōter
tenet oppoſitū: q;exquo hz ſacramentū baptiſmi nō pōt ꝓprie
dici alteri⁹ ſecte.ut no.in.c.nō opz.alleg.in glo.fac̄ qō le.⁊ no.
in.c.decreuit.de here.li.vj.⁊ vide in ſpec.ti.de diuor. poſt p̄n.
¶ In ea.glo.ibi q̄dam ſunt ℨ ſubſtantiā mr̄imonij. Inno.itelli
git tex. qñ vterqz ꝓſenſit cōditioni appoſite ℨ ſubſtātiaz.ſi āt al
ter ℨdixit tz mr̄imoniū ſi fuit,pceſſuz ad ꝓſūmatiōez ipi⁹ ſidē di-
cit fauore mr̄imonij ſi alter tacuit.⁊ ſic tacēdo hr̄,p ℨdicēte. ar.
in.c.aliqñ.xxxij.q.ij.⁊ no.bñ ℍ dictū. Inno.vr̄ enim,p hoc velle
q̄ in aliis actib⁹ tacens videak cōſentire ℨctui ſm ,preſtationez
alteri⁹ licz ,pteſtatio ſit onerosa ⁊ odioſa de quo vide qō no.in
c.cumana.⁊ in.c.in geneſi.de elec.⁊ dicit Hoſt.hec ſepe p̄dicā
da ne ſimplices mulieres decipiāt. ¶ Et in fi.glo. aduerte ad
hāc vltimā qōnez gl.naz reperiunt in ea multe opi.iter legiſtas
⁊ canoniſtas.⁊ referēdo p̄ncipaliores ſcias p Inno.⁊ Hoſti.i
c.inſinuāte.ſ.ti.p̄ri.⁊ in.c.ij.§.eo.tenuerūt pfeſſionē tenere: lz
ſit appoſita ꝓditio de tenēdo ,ppriū.⁊ idē ſentit glo.in.c.ſolet.
xxij.q.ij. Idem Accur.in auc̄.ingreſſi.C.de ſacro ſan.ec̄ſed ℨ
riuz ſenſit in.l.p ſeruū.ff.de vſu.⁊ babi.nam ibi diſtinxit q̄ aut
cōditio fuit appoſita a p̄ncipio ⁊ vitiat ,pfeſſionē. Aut ex inter
uallo ⁊ vitiak.⁊ uide ad materiā plene p ſpe.in ti.de ſta. regu.
℣.xlviij. Jo.an.ℍ tz oppoſitū ꝓtra iſtā glo.ſequēdo p̄ores do-
cto.⁊ reddit rōnem diuerſitatis iter mr̄imoniū ⁊ ,pfeſſionē. dic̄
enī q̄ in mr̄imonio tractak de fauore iſpoz ℨbentiuz: vñ exquo
alter acceptauit cōditionē potuit ſibi p̄iudicare.ſed in ,pfeſſio-
ne obligatio acgrit deo p miniſteriū abbatis uel alteri⁹ ,plati.fa
ctū ergo miniſtri acceptantis illā ꝓditionē nō debet obeſſe deo
q̄ videt velle ,pfeſſionē recipe.⁊ idē dicit ad.c. diaconi.qō glo.
allegat in ℨrium.nā ſi qs ordinak in diaconū obligatio acgrit
deo a quo iprimitur caracter.vñ nō potuit eps acceptādo ꝓdi-
tionē de ℨbendo mr̄imonio p̄iudicare obligatōi acgrēde deo:
Sed Pau.de leaza.in cle. eos.de regula.impugnat hāc opi:
Jo.an.dicēdo q̄ ēt in mr̄imonio obligatio acgritur deo,hinc
eſt q̄ ꝓiunges nō p̄nt illud diuidere cōi ꝓſenſu.ut in.c. ſup eo.
de eo q cog.cōſan.⁊ in ℍ multū ibi inſiſtit. Bar.in auc̄.ingreſſi
palle.ſatis colorate diſtinxit q: aut ,pfitēs reſeruauit ſibi ,ppriū.
ſcz ut hēat in adminiſtrationē.⁊ tz ingreſſus ad ℍ.c.inſinuante.
Aut cōſtat q̄ voluit ſibi tenere ,pprietatē:⁊ vitiak ingreſſus. In
dubio ℣o dicit interp̄tādum q̄ voluerit habere adminiſtratio
nem vt ſic res ualeat.nā religioſus pōt habere adminiſtrationē
bonoz de ꝓſenſu ſupiorū.ut in.c.ij.de ſta.reg. Bo.An.īpugna
uit hanc rōnez Bar.dicēs q̄ lz poſſit religioſus habere admi-
niſtratōez iure ſibi delatā nō tñ ex pacto.q: tūc haberet qd ,ppri
um.⁊ ſic idē dicendū eēt qñ ſibi reſeruauit ,pprietatē.vñ ſequē-
do ipe opi.Jo.an.dicit ,pfeſſionē tenere ſiue retentio ,ppriꝰ ſit
appoſita p uiā cāe ſiue modi ſiue ꝓditiōis reſolutiue ſiue ſuſpē
ſiue,naz lz in mr̄imonio obligatio acgritur deo.tñ p̄ncipalr̄ qs
intēdit placere pri cū qua ℨbit.ſed in ,pfeſſione p̄ncipaliter intē
dit placere deo ⁊ nō abbati.iō factū abbatis nō habet uiciarie.
Gaſ.de cal.tenuit q̄ in foro iudiciali ,pcedat ℍ opi.ſed in foro
aie opi.ℨria Bo.Lar.tenet indiſtincte opi.hui⁹ gl.ut ,pfeſſio ſit
nulla exq̄ p̄ciſe ille ſtetit i ſua uolūtate nec aliter voluit ſe obli-
gare.⁊ hec opi.mihi plus placet.mouek p̄ncipaliter.q: remota
,pte ſubſtātiali act⁹ remouek ⁊ ipe act⁹.ut in.c.tua de ſpon.⁊.§.
dixi.Sed retētio ,ppriꝰ eſt ℨ ſubſtantiā religionis.ut in.c.cū ad
mōaſteriū.i fi.de ſta.reg.ergo talis ꝓditio ſiue mod⁹ hz vitia-
re actū ēt ſi ſit conditio reſolutiua p ſupradicta. Nec obſtat ſi
dicak q̄ abbas ſeu ali⁹ ,platus ,pfeſſionē recipiēs nō potuit p̄iu-
dicare deo: q: dico illud ,pcedere in obligatōe q̄ſita.ſz nos ſu-
m⁹ in q̄renda.nā ⁊ ſeru⁹ p̄iudicat dñō i acgrēdis lz nō
in acquiſitis.ut in.l.ſi.C.de ac.poſ. ſic ⁊ p̄latus non
pōt p̄iudicare eccl̄ie in q̄ſitis:ſed in q̄rendis ſic.xvj.q.
vj.§.ſi.ubi glo.dixi plene in.c.tua.de his q̄ ſi.a prela.
Jtē deus ñ recipit obligationē niſi a volūtario.xv.q.
j.nō eſt.xiij.q.v.c.ſi qd inueniſti.hinc eſt q̄ votū emiſ
ſum p metū nō obligat.ut in.c.j.qō me.ca.no.in.c.ab
bas.eo.ti.ſed iſte noluit aliter obligari niſi poſſet te-
nere,ppriū ergo nō eſt preſumendū q̄ deus uoluerit
iſpz uinculare ℨ uoluntatē ſuā cū nō indigeat deus reli-
gione noſtra:ſed qlſqz recipiet mercedez ſm opa ſua.
ut in.c.pueri.de peni.di.iij. Idem ēt uidem⁹ inter ho-
mines ꝓtrahētes: ut niſi ambo idē ſentiant nō ualet ℨ
ctus.l.j.ff.de ℣bo.ob.⁊ in.l.in oībus.ff. de ac.⁊ ob.⁊
hanc opi.puto ℣iſſimā. ¶ Nūc reſtat rñdere ad con-
traria formata in gl.q̄ ueniūt ꝓtra tex.ad.c.ij.x.q.j.dic
q̄ ibi ꝓditio nō fuit ℨ ſubſtantiam ꝓſecrationis eccl̄ie.
ſed ℨ ꝓſecutiua ad ordinationē eccl̄ie.⁊ iō habek ,p ñ
adiecta cū ſit ℨ ius cōe q: nō pōt facere patron⁹ ut ec-
cl̄ia nō ſit ſub ordinatiōe epi. Ad.c. diaconi.dic q̄ ma
trimoniū nō eſt ℨ ſubſtantiā ordinis clericalis.ut no.
in.c.cū olim.de cle.ꝓiug.ſed illud ,pceſſit ex ordinatio
ne eccleſie.ad hoc.c.nicena.xxxj.di.

¶ Qui clerici uel uouē.mr̄imoniū ℨbere p̄nt. Rub.

¶ Continuak ad p̄cedētia ℍ ordine. Supra uiſuz eſt
de uno ipedimento mr̄imonij.nunc reſtat uidere de
aliis ipēdimētis. Et aduerte q: rubꝛica iſta nihil ponit
diſpoſitiue:ſed ,pcedit interrogatiue.ſ.q̄ clerici uel uo
uentes mr̄imonium ℨbere p̄nt. Et rñdēdo ad rubꝛuz
dic q̄ clerici in minoribus licite contrahūt mr̄imoniū
Si uero ſunt in ſacris nō p̄nt contrahere ⁊ ſi cōtraxe-
rit eſt nullū.ut in.c unico.de uoto.li.vj.⁊§.de cleri.cō
iu.q̄ſi p totum.⁊ licz oēs ordines largo modo dican-
tur ſacri.ut no.xxxij.di.in ſūma.tñ p excellētiaz ⁊ quo
ad ,ppoſitū nr̄um ſacri dicunt ſubdia.diaconat⁹ p̄ſby
teratus ⁊ ordo epalis.ut j.c.p̄ri reſpectu uouentiuz
dic q̄ uotū ꝓtinentie impedit mr̄imoniū:ſed nō diri-
mit ſi de facto ℨberēt q: forti⁹ uinculū ſupueniēs tol-
lit uotum niſi eſſet ſolēnizatū p ,pfeſſionē tacitā uel ex
preſſam factam alicui de religionib⁹ approbatis uel
p ſuſceptōez ſacri ordinis.ut habek ī.d.c.vinico.ō uo
to.li.vj. Et p hoc quo ad effectū tituli habes ſumma
tum nigrū licz incidenter habeat alia dicta q̄ ſatis ap
parebūt in ,pceſſu. Abbas.

De diacono.

Diacon⁹ uel ſubdiacon⁹ mr̄imoniū ℨbere ñ p̄nt ⁊ ſi ℨxerit ēt ſi ſint facti irregulares dñt ſeparī. hec duo dicta.ſcōz ibi ſubdiaconū. ¶ La ſus lr̄alis. Quidam diacon⁹ aliū diaconuz in ſabbato ſancto uulnerauit ⁊ uxorem accepit: querit̄ qd fit agē dum de ipo.rñ.pa.q̄ ſi corde cōtrito ⁊ humiliato ad eccleſiā redire uoluerit abſolutione obtenta ⁊ impoſi ta ſibi p̄nia de utroqz exceſſu ea pacta poterit eps ſu⁹ cū ipo diſpenſare ⁊ officiū diaconatus ſibi reddere ⁊ ſi bone uite appuerit in p̄ſbyterū ordinare. In fi. dicit q̄ diacon⁹ q̄ homicidiū fecerat ſiue ēt nō fecerit mr̄i-
moniū nō pōt ℨbere. Ber. ¶ No.p̄mo q̄ augmētak delictū pp excellētiaz diei in q̄ fuit cōmiſſuz. vñ pōde rak ℍ q̄ in ſabbato ſctō vulnerauit diaconū. de q̄ vide bo.tex.cū glo.in.c.hō xp̄ianus.xl di.⁊ in.c.cū qdam. ⁊ qō ibi no.de iureiu.⁊.c.ſicut dignū.de homi. ¶ Se cūdo no.q̄ ꝓſtitutus in ſacris mr̄imoniū ℨbens effici tur irregularis adeo ut neqz i ſuſceptis adminiſtrare poſſit nec ad maiores ordines ſuſcipiendos admitti. qō clarius ,pbak in.c.p̄ri.pōt tñ cū tali diſpēſari: ut ℍ. ¶ Jtē no.ex hoc ⁊ ex tex.caſuz notabilē in quo diſpē ſak ex ſola ꝓtritione ⁊ humilitate peccatoris licz non

Nō. caſuz nō.

subsit cā necessitatis uel utilitatis ecclesie uel euidens ꝓgatiua meritoꝝ. nam pp hec tria uel eoꝝ alterū di spensatio indulget. ut in. c. tali. j. q. vij. ⁊ vide bo. glo. in. §. nisi rigor. ea. cā ⁊ qōne. ⁊ in hoc bñ notabis istum tex. qz facit ad materiā. c. at si clerici. s̄ de iudi. ¶ Itē no. q dispēsatio nō ponit nisi post pactaꝝ pniaz. sed dic ut eius ptez. ut in. c. ex tenore. de temp. or. ¶ Ulti mo no. iūcta glo. pe. q irregularis nō pōt mrimoniuz ꝟbere. nam q̄tuncū qz qs sit depositꝰ ab ordine tene/ tur tñ viuere clericaliter. de quo vide bo. tex. cū glo. in c. dictū. lxxxj. di. Et no. q subdiaconatꝰ est sacer ordo concor. c. j. ꝓmo. ¶ In glo. in ꝟ. absolutionez. in fi. vult ergo glo. q epͣs cū isto diacono suo iure dispen/ sare nō possit. ¶ Sz tu aduerte latiꝰ. H. n. fuerūt duo delicta ſpmum i eo q vulnerauit aliūꝰ diaconū ſcōz in eo q de facto iā ꝟxit mrimonium. Respectu ꝑmi dice bat Uin. q epͣs poterat dispēsare si ille erat clericꝰ cō/ uētualis. ut in. c. qñ. de vita ⁊ bone. cle. ſuel rōne lega/ tiōis ille archiepͣs poterat absoluere. qō nō placz Bo. qz licz epͣs possit absoluere clericū cōuētua lē si iniuria fuerit mediocris. ſecꝰ si fuerit atrox vt H erat. ut no. in d. c. qñ. nec placet sibi q delegatꝰ H casu possit absol/ uere. vñ sensit q auctate pape archiepͣs hic absoluit. Respectu legatiꝰ remitto ad plenⁱ no. i. c. nemini. ⁊ in c. excōicatis. s̄. de offi. dele. ¶ Sz op. ⁊ videt q ēt pa. nō debuisset cū isto dispēsasse. ut in. c. miror. l. dist. vbi dicit q cū irregulari ex effusiōe sanguinis nunq̄ dz ec/ clesia dispēsare. So. dic q irregularitas nō causat ex sola effusione sanguinis sed opz q iterueniat mors ut mēbri detrūcatio. ut in. c. in archiepatu. de rap. ⁊ i cle. si furiosus. de homi. vbi tex tegrit mutilationē mēbri. ¶ Sed est dubiū quotidianuz qd si qs debilitauerit menbrū ita ut q̄si sit inutile: qō tñ nō detrūcauit nun/ qd sit effectus irregularis. dubiū facit qz paria viden tur nō eē ⁊ inutile eē in. c. ij. de trāsla. pla. ¶ Cōtrariū sen tit H Gas. ⁊ puto ꝟius. ar. bonū in. c. sicut vrgeri. j. q. j. nā membrū debilitatū valet saltē ad decorē. ⁊ i penis est mitior interptatio licz aliud in filiū sentiat Ly. in au tē. sz nouo iure C. ō ser. fu. ⁊ ibi plenⁱ p Bal. ¶ Quid aūt appellet mēbruzꝰ ⁊ nunqd digitꝰ sit membrū. vīō p Bar. in. l. ij. ff. de publi. iudi. vbi ꝓcludit mēbruz ap/ pellari qō bz officiū ſepatū ⁊ distinctū ab alijs mēbris ut oculus. lv. di. si euāgelica. uel manus aut pes. ut in d. auc. sed nouo iure. digitꝰ aūt nō est ꝓprie membruz sed ꝑs mēbri. Ego ad H allego bo. tex. lxxxix. di. singu la. ubi appellat membrū qō bz offiū distinctū. Exquo pōt inferri q icidēs alicui digitū nō est effectꝰ irregula ris. secus si totā manū uel oculū aut pedez. Respectu ſcōi ōlicti qs possit dispēsare dicā latiꝰ. j. c. ꝓxi. ¶ In glo. pe. ibi degradari debeat. dicūt doc. q meliꝰ dixis/ set deponi. qz ꝓpter homicidiū clericꝰ nō degradat: ſz deponit ut in. c. cū nō ab homine. de iudiſſz dic q de positio pōt appellari degradatio licz nō sit actualis. ⁊ ita loquat tex. in. c. tue. j. de penis. ⁊ puto q ēt degra/ datus actualiter nō possit ꝟbere mrimoniū: qz licz ille ꝑdat oē ꝑuilegiū clericale. ut in. c. ij. de penis. li. vj. tñ ſemp remanet caracter rōne cuiꝰ si de facto celebraret ꝑficeret verū corpus xp̄i. ut no. ibi Jo. an. i nouel. ⁊ te/ nent cōiter theologi. licz gl. aliter ibi sentiat. Abbas.

e X litterarum. Subdiaconꝰ mrimonium ꝟbere nō pōt. ꝓsultatio ⁊ rñsio. ſcōa ibi ſup quo. ¶ Casus lr̄alis. Quidā subdiaconꝰ cōpulauit ſi bi quandā mulierē in vxorē. Epͣs suus fecit illū abiu/ rare ipam mittēs ipm do. pape. petēs qd sit de ipo fa/ ciendū. papa cōmendans ipm mādauit q̄tenus si ad religionē transire uoluerit ⁊ dignꝰ apparuerit: poterit concedere illū ad maiores ordines ꝑmoueri: q si ad religionē trāsire noluerit nec i subdiaconatu ꝑmittat illū ministrare: neqz ad maiores ordines transire ſz in minoribꝰ poterit ministrare. Ber. ¶ No. ꝑmo q reli/ gio appellat ordo forte sic dicta ſm doc. q bata eē debet. ut in. c. fi. de reli. do. ¶ Sōo n ducēs vxorē dz cōpelli ad illā abiurandā. i. cū tēdam ⁊ renūciandā. ita q ulteriꝰ eam nō admit no. q ꝓstitutꝰ in sacris ꝓtrahens mrimoniū perdi omniū ordinū nec de facili dispensat secū in sacris. pe. in fi. no. vltimā solutionē q epͣs pōt iure suo dispe clericis q in sacris ꝓtrarerūt mrimoniū. ⁊ hāc opi. tz H tit ēt Hosti. dicens q in. c. precedenti papa ostendit epi potestatem eis concessam ad iuris rigorem temperandum vero loquit de rigore q seruandus est in duobꝰ casibus. P mus si ppⁱus scādalizat. cessat aūt scandalū isto uolēte intra religionē. Scōs casus cū timet ne multis crassantibꝰ locꝰ sit exe plo in. c. j. de postu. ꝑla. Uel ſm Gof. in. c. p̄cedēti erat penitēs ⁊ ꝓtritus. H aūt secus. nā iste expectauit cōpulsionē epi. vñ spō te nō dimisit uxorē ⁊ utraqz solutio bona. Dic ergo cōcluden/ do materiā q aut iste clericꝰ incidit in bigamiam. ut qz de iure aut de facto ꝟxit cū duabꝰ uel cū vna corrupta: ⁊ cū tali non di/ spensat epͣs. ut in. c. nuper. ⁊ c. ij. de biga. Aut ꝟxit cū vnica ꝟgi ne: ⁊ tūc si est cōtritus ⁊ penitēs epͣs pōt dispensare. ut in. c. p̄ce dēti. ⁊ clariꝰ in. c. sane. de cleri. ꝓiug. alꝫ aūt ñ dz dispēsaſ. ut H.

m **Eminimus.** Uotū solēne ipedit ⁊ dirimit mrimoniū post ꝟctuz: uotū simplex tm̄ ipedit ꝟbendū: ſz non dirimit post ꝟctum. In ꝑma decisa cōsultatio. In ſcōa distinguēs rūsio. ſcōz membrū ibi uerū. ¶ Casus lr̄alis. Aliquis suscepit habitū reli gionis: q̄ritur an possit postea ꝟbere ma. rñ. pa. q si se deuouit religioni ⁊ ꝓfessionē fecit postea ma. ꝟbere nō pōt. q si ꝟxerit cōpellendus est eā dimittere ⁊ ad monasteriuz redire: ſz si nec habitū suscepit nec ꝓfessionē: ſz solūmodo uotū fecit si postea ꝟxit nō est cogendus ad religionē trāsire. nec mrimo. dz rescin/ di. Ber. ¶ No. ꝑmo q licz vouēs se ītraturū religionē debeat cōpelli ad intrandum iuxta no. in. c. porrectū. de regulari. ⁊ in c. ex pte de censi. tñ si añq̄ ingrediat ꝟxit mrimoniū nō dz com pelli ad dimittendū vxorē. qz ꝑ fortius vinculū supueniēs tolli/ tur uotū ꝑmū. ut in. c. vnico. de uoto li. vj. facit. c. q post votuz. de reg. eo. ti. ⁊ li. ¶ Scōo no. q uotū de intrādo religionē dici tur ſimplex ⁊ nō solēnizatū quo ad mrimoniū dirimenduz: nisi ꝑ ꝓfessionē subsequentē. de quo in. c. unico ꝑal. li. vj. ⁊ idē dic in uoto cōtinentie ut ibi. ¶ In glo. nec habitū in fi. de hoc dic melius ut dixi in. c. ex pte. ⁊ in. c. cōsulti. ⁊. c. statuim⁹. de regla. ⁊ uide tex: eū glo. in cle. eos. de regula. Et in effectu dicenduz q votū solēnizaſ ꝑ ꝓfessionē nedū expreſſam sed ēt tacitā. ut i d. c. unico. vñ dicendū est an ⁊ qñ ſuſceptio seu delatio habitⁱ inducat ꝓfessionē. ⁊ dicendū ut dixi in dictis iurib⁹ ꝑalle.

c **Onsuluit.** Suſceptio habitⁱ ſine ꝓfessione non dirimit mrimoniū ꝟctū ſed ꝟbendū ipedit. hec ſūmatio est nimis generalis. vñ ſm intellectū quē teneo ſummo sic. Suſceptio habitⁱ ꝓfessorū ex religionē a nō hūte ptātem icorporādi religōi ipedit i dubio mrimoniū ꝟbendū ſed nō dirimit ꝟctū. ꝑmo ꝓsultatio. ſcōo re/ ſponſio ibi cōsultatiōi. ¶ Casus lr̄alis. Quedā nobilis mulier uestibus ꝑciosis abiectis mutauit habitū: ⁊ de manu ꝑsbyteri uelū assūpſit ſed ñ renūciauit ꝓprijs nec intrauit clauſtrū: nec ī manu alicuius ꝓfeſſa est: uel obedientiā ꝑmisit. postmodū an no elapſo mrimoniū ꝟxit: querebat qd iuris ſit de ipa. rñ. pa. ſi cut ſimplex uotū ipedit mrimoniū ꝟbendū: ſed nō dirimit iam ꝟctum: ita habitⁱ ſine ꝓfeſſōe ſuſceptⁱ ipedit ne ꝟbaſ: ſed non diſoluit ꝟctum. Ber. ¶ No. ꝑmo ibi ſup altare. q q̄ꝝ ꝓfeſſio fit ſup altare ⁊ nō in manibꝰ ſupiorum. qō intelligūt doc. ⁊ bñ q̄ñ fit ſciēte ſupiore ⁊ ꝑmittēte. nam de more quarundā religi onū ē: ut ꝓfitendus ſcribat ꝓfeſſionē ꝓprijs manibꝰ: ⁊ ſic cōſcri ptam ponat ſup altare ꝑñte toto ꝙuentu ⁊ acceptāte. nam nō pōt qs ſe ipm̄ icorporare religiōi: ſed opz q interueniat ꝙſen/ ſus ꝑſidentis in illa. ut in. c. ad aplicam. s̄. de reg. ⁊ uide qō ibi dixi. ¶ Scōo no. tex. mirabilē q ſuſceptio habitⁱ religionis im pedit mrimoniū ꝟbabendū: ſed nō dirimit de facto ꝓtractuz. ¶ Contra hoc oppo. uidet enim q debeat dirimere. ut ī. c. ſup eo. de regu. ⁊ c. uidua. s̄. eo. ti. Solutio glo. ij. intelligit tex. de habitu ꝓbationis: contrariū loqtur in habitu ꝓfeſſionis ſuel ſz glo. iij. q̄ñq̄z apparet q ſuſcipiēs habitum ꝓbatiōis uoluit mu

glo. in. c. ex literis. §. de pigno. dū ibi ōr illo priuilegio tacite hypothece ⁊ prelationis nō gaudent mulieres que nō participant de fide: qz illud debet intelligi de hereticis. nō autē de illis que super fuerūt infideles. qrt melioꝛ est viam dñi non agnoscere: quā post agnitā retroire. vt. c. quidā. ó apost. cū concoꝛdātibus. de quibꝰ ibi in gl. fi. ⁊ p sanctū tho. scōa scōe. qō. x. ar. vj. vbi inter cetera dicit qꝺ in infidelitate cōsideratur comparatio eius ad fidem. ⁊ ex hac parte grauius peccat contra fidem qui renititur fidei susceptę. sicut grauius peccat qui nō implet quod ꝓmisit. quā qui nō implet quod nunc̄ promisit. ⁊ secundū hoc infidelitas hereticoꝝ qui profitent fidē euāgelij ⁊ ei renituntꝫ eā corrūpentes grauioꝛ est quā iudeoꝝ ⁊ alioꝝ infideliū qui nunc̄ fidē euāgelij susceperūt. Unde grauiꝰ delinquunt heretici quā iudei. Justū videtꝫ qꝺ iudei gaudeāt priuilegijs legū. heretici autē non. ¶ Et ex hoc dicebat singulariter vincētiꝰ i. c. si aduersus. j. de hereticis. qꝺ mulieriꝫ heretice denegandū est beneficiū velleyani cū sit inductū fauoꝛe mulieꝝ. sed dicit qꝺ hereticꝰ bene potest vti bñficio macedoniani cū sit inductū in odiū creditoꝛis: ⁊ nō in fauoꝛē debitoꝛis. ſz archi. iij. q. j. in summa refert hoc dictū vltra mediū: sed nō videtꝫ illud sequi vt ibi per eū. Infideles autē non sunt exasperandi: sed begnine fouēdi vt ad fidē catholicā reuertāt vt traditur in. d. c. gaudemus. Concluditur ergo quod dicta auc. debet intelligi de muliere hereticā ex quo sub illo titulo situatur qꝫ quādo est dubiū de intellectu alicuius iuris debemus eū intelligere fm rubricā sub qua situat vt vult glo. in c. tibi qui in parte certa. de rescri. li. vi. ⁊ ibi notat dñicus. similis gl. i. c. j. de offi. de. eo. li. cū multis similibꝰ quas alias cumulaui in. ca. potuit. de locato in meis collectis. ergo de mulieribꝰ hereticis debet intelligi illa auc. vt volūt doctoꝛes prealegati quāuis cardinalis ⁊ abbas in. d. c. gaudemꝰ quos sequit alexādrinꝰ teneāt ꝛtrariū. Ex his inferꝫ qꝺ sit mulier catholica cōtraxit matrimoniū cū viro catholico: ō inde effecta est hereticā demū maritꝰ alienauit res aliquas ipsius mariti. postea reuersa est ad fidē: i predictis rebꝰ nō habebit vxoꝛ priuilegiū hypothece. art. l. fi. §. versi. fi forte C. ō epiſc. ⁊ cle. ⁊ auc. vt cū de appella. cognoscit. §. si qs vō de predictis. ver. si vero post hec fratres. co. viij. cū alijs de quibꝰ per albericū in. d. auc. Jtē priuilegiū. C. de hereticis bona tamē hypotb. per maritū alienata postꝫ vxoꝛ heresim cōmisit illa ad fidē reuersa recuperare pōt. vt auc. idez est. co. ti. stamꝰ salyceto in. l. j. eo. tit. intelligiꝫ ergo predicta auc. de mulieribꝰ hereticis: nisi dixeris prout dicit gl. bar. et ange. in. auc de pūlegijs dot. mulieribꝰ hereticis nō prestandis. co. viij. vñ sumpta fuit predicta auc. itē priuilegiuz qꝺ oēs insunt extra fidē christianā ⁊ nō sūt mēbrū sancte catholice ecclesie. sunt heretici. cogitabis ā autē infideles preserti iudei habeāt filios in potestate dixi late intractatu in sularū. c. iij. §. ij. in prin.

Donatio si fiat inter eos qui putabant coniuges q in veritate coniuges esse non poterāt talis donatio nō valet

Matrimoniū verū ⁊ putatiuū equiparātur.

Uxoꝛ vera sicut per adulteriuz perdit dotē ita etiam vxoꝛ putatiua.

Uxoꝛ putatiua in sua dote hz priuilegiū tacite hypothece bonis mariti sicut vxoꝛ vera.

Liber homo bona fide possessus vt seruꝰ acquirit ei cui seruit ex re vel opera.

Emptoꝛ rei aliene propter bonam fidem lucratur fructꝰ industriales.

Donatio facta cōstāte mrimonio vero inter cōiuges nō valet: nec etiā inter cōiuges putatiuos.

Soluens ex falsa causa quā scit esse falsam videtur donare: nec repetit.

Ingrediēs monasteriū offerēs se ⁊ sua sciēs ingressū nō tenere vitiato ingressu nō repetit qꝺ donauit.

Amplia tertio p̄dicta vt nō

valeat donatio facta inter cōiuges cōstāte matrimonio nō solū quādo matrimoniū est verū. sed etiaz si est putatiuum Uñ si fiat donatio inter eos qui reputabātur cōiuges: qi veritate cōiuges esse nō poterāt: non valet talis donatio. alias sequeretur quod meliorꝭ cōditionis essent qui delinquunt quā qui non delinquūt. Jta dicit ter. in. l. ij. §. videamus. ff. isto ti. ⁊ in. l. fi ex volūtate. C. eo. gl. ⁊ doct. in. c. fi. j. eo. ¶ Et pōt esse ratio huius qꝫ mrimoniū verū ⁊ putatiuū regulariter equiparāt vt pbat in. c. debitū de lega. vbi dicitur quod sicut per scōm matrimoniū verū cōtrahitur bigamia: sic etiā per matrimoniū putatiuum. ¶ Jtē sicut per matrimoniū verū ꝛtrahitur publica honestas. vt. i. c. sponsam fratris. §. de spon. ⁊ c. litteras. ⁊ c. accessit. §. de de spon. impu. sic etiā per matrimoniuz putatiuū. vt. c. ad audiētiam. §. de spon. ¶ Jtē sicut per matrimoniū verū legitimantur filij antea nati. vt. c. j. ⁊ c. tanta. §. qui fil. sint legiti. ita per matrimoniū putatiuum data ignoꝛātia alteriꝰ cōiugum. vt est tex. valde. singularis in. c. ex tenore. eo tit. ¶ Et hinc est quod si lex statutum vel consuetudo disponit quod acquisita constante matrimonio inter coniuges debeāt diuidi inter eos: habebit locū necdū in matrimonio vero: sed etiā in putatiuo. Jta dicit multū notanter abba. in. c. ij. isto titu. per gl. ibi iuncto textu. Refert ⁊ sequitur Andreas ficulus in. ca. ex litteris. supra. de pign. et in. c. iuraut de proba. collo. iij. vide Ludoui. consil. clxvij. incipiente Anton. Idem disponit. l. regni. foro legum. libꝛ. iij. titu. sexto. l. iij. quod tene menti pro ampliatione legis regni. foro legū. li. iij. titu. iij. l. j. que dicit quod oia acquisita constante matrimonio debēt equaliter diuidi inter coniuges: vt intelligaꝫ non solū in matrimonio vero sed etiaz in putatiuo. ¶ Ad predicta etiā facit glo. cōmuniter approbata in. c. pleruncz infra isto titu. ⁊ in. l. cōsensu. in. ver. animū in fine. C. de repudijs. que voluit qꝺ sicut vxoꝛ ⁊ vera propter adulteriū perdit dotē vt ibi: sic etiā putatiua quia nec matrimonium nec spem matrimonij violare licet vt. l. si vxoꝛ. ff. de adulte. ⁊ est bonꝰ tex. ad predicta. in auc. de nuptijs. §. si vero ab initio colla. iij. glossa. in. l. pe. §. fina. ff. ad municipiles. vbi dicit licere marito vel patri occidere adulterum vxoris putatiue. illā tamē glos. reprobat bar. in. l. marito. §. fi. ff. de adul. potest ergo maritus accusare vxorē putatiuā de adulterio nō tamē iure mariti: ſz iure extranei quo casu sufficit probari matrimoniū cōtractū esse licet nō probetur valere. vt. d. l. si vxoꝛ. ⁊ tenet bal. in. l. nō ignoꝛat. iij. co. versi. i crimine vero adulterij. C. qui accusare non po. Et videtur hoc satis equum. Jlā vxoꝛ putatiua in sua dote habet priuilegiū tacite hypotece in bonis mariti sicut vxoꝛ vera: vt est gl. no. in. l. assiduis. C. qui pa. in pign. ha. ⁊ ibi Cyn. in. vij. q. qui dicit ita communiter teneri. idē tenet glo. iuncto tex. in. l. si cū dotē. §. fi. ff. so. mo. ⁊ in. l. ij. §. fi. ff. de priui. credi. no. ang. de aretio. ⁊ Jaso. in. §. fuerat ante. insti. de actio. xij. co. doctoꝛes nostri signāter andreas ficulus. i. d. c. ex litteris. §. de pigno. bis. Adde qꝺ prelatꝰ putatiuꝰ pōt administrare res ecclesie dū ē i possessione ⁊ hoc primo necessitate rei vel vtilitate ecclesie. vt vult inno. in. c. querelā. de elec. ⁊ in. c. in litteris de restit. spol. ⁊ sic debet intelligi gl. in. l. iusiurādū qꝺ ex conuētione. §. ij. ver. nō cōpetit de iureiurā. alienare tñ principaliter nō pōt. xij. q. ij. c. alienationes. tutoꝛ tū putatiuus cuius psona nunc̄ legitimaꝫ nisi per iudicē vt in. l. j. §. idez pōpo. ff. qō falso tutoꝛe. authoꝛe ⁊ ibi per ioan. de are. qꝫ ſz in prelato sit reperire quasi possessionem prelature: in tutoꝛe tamen nulla inuenitur quasi possessio. licet sit inuenire actum exercitij. Si enim esset inuenire in tutoꝛe quasi possessionem: esset inuenire fructum aliquem coꝛrespondentē quasi possessioni. Sed nullus fructus est in tutoꝛe quem lucrifaciat: in prelato autem sic et hoc est subtile multum secundum bald. in. lege. si is qui. ff. de eo qui pro tuto. vel curatoꝛe. ¶ Habet etiam vxoꝛ putatiua priuilegium in sua dote. quia sicut dos vera alienari non potest vt sunt iura vulgaria. de quibus supra habita fuit mentio: sic nec putatiua vt est gl. valde singularis in lege. dotale prediū. §. dotale. ff. de fūdo dotali. ⁊ bene facit ter. in. l. iij. c. ti. vbi dos data pro matrimonio cōtrahēdo ⁊ sic in sponsalibꝰ de futuro gaudet dicto priuilegio. ¶ Habet etiā aliud priuilegiū qꝫ si dictat statutū qō instrumēta dotalia habeāt executionez paratā: intelligiꝫ nō solū super dote vera: sed etiā sup putatiua. elegās dictū fuit bal. in. l. j. in fi. C. de cōdi. ob causam. de quo facit festū andreas ficulus in cōsi. xliij. xj. col. ij. pte vnde sicut maritus verus lucratur fructus dotis vere prooneribꝰ mrimonij supportādis. l. p onerib⁹. C. de iure dotiū. c. salubriter de vsuris. l. insulā. §. fructꝰ. ff. sol. mat. facit l. titiꝰ. ff. pro socio. vbi dispositū in socio vero habet locū in putatiuo. qꝫ bona fides cōtrahētiū hoc operaꝫ vt cōsules putatiui tolerati quo ad huiusmodi effectꝰ habeant pro veris. ar. l. barbariꝰ philippꝰ. ff. de officio pfidis. notaꝫ in. §. scitatus. de rescrip. nam ⁊ homo liber† bona fide possessus vt seruꝰ acquirit ei cui seruit ex re vel opera sua. l. qui bona fide in principio. ff. de acq. rerū dominio. l. qui fundū. §. fin. ff. de vsuca. pro emptore. †emptoꝛ etiā rei aliene ꝓpter bonam fidē lucratur fructꝰ industriales. l. bonefidei in prin. ff. de acqui. rerū domi. l. qui sat. §. propterea. ff. de vsur. item

Bigamia

Uxoꝛ

Uxoꝛ

Uxoꝛ

Lex regni

ꝓpter bonā fidē acquirit quis rem alienā vſucapione vel preſcriptione.l.j.C.de vſuca.trāſfor. inſti.de vſucap.in ꝑn. e.ſi.de preſcript. Cum autem in his et multis alīs de quibus per andreā ſiculū in.d.c.ex litteris.§.de pign.⁊ latius per bal.nouellū in ſuo tractatu de dote. in rj parte vxor putatiua priuilegiata exiſtat:⁊ vxori vere equiparetur:iuſtum profecto videt:vt ſicut vxor vera ꝓpter adulteriū perdit dotē:ſic etiam putatiua. Et conſequēter ſicut† donatio facta cōſtāte matrimonio vero iter cōiuges nō valet ſic nec iter coniuges putatiuos. Et adeo nō valet donatio iter coniuges putatiuos ꝙ etiā morte donatoris nō confirmat vt.l.iīj.§.videamus.ff.iſto ti.⁊ ibi no.⁊.in.d.l. ſi volūtate.et ibi no.bal.dicēs ꝙ vxor illicita nō pōt effectualiter donare nec pōt talis donatio cōfirmari.eſt de hoc melior ter.i.l cū hic ſtatus.§.pe.in.fi.ff.iſto ti.quē ter.ad hoc allegauit p ſingulari ⁊ no.bal.in.l.eā quā.v.col.verſi.modo ego quero vtrū lex noſtra.C.de fideic.ō.⁊ alex.in.l. donationes.la.j.C. iſto ti.⁊.in.l.ſi donatione.viīj.co.in ver.in eadē. C. de colla. poſt lodo.ibi.iīj.co. Idē alex.in.l.ſi cū dotē.§.fi. co.antep. ff.ſol.ma.vbi adducit multa ſimilia que videas per te. ⁊ andreas ſiculus i l.ſi diuortio.xviīj. col.ff.de verb.obl.et conſi. xlvi.co.xīj.parte.de quo. j. latiꝰ dicetur. Si igitur donatio nō valet:ergo cōiugi donatori cōpetit repetitio.intelligē qñ ignorauit impedimentū matrimonij.ſecꝰ ſi vterq; 2 iunx ſciuit vel ſaltē maritꝰ qui donauit. Nā tunc nō repetit ſed fiſco applicātur res donate: ſi matrimoniū nō fuit carnali copula cōſummatū vt.l.cū hic ſtatꝰ.§. ſi.ff. iſto ti.ſi aūt fuiſſet mr̄imoniū carnali copula cōſummatū: res donate a marito impedimentū ſciēte: remanere debēt cūvxore ignoranter recipiēte per ter.ſingularē.in.l.ſi.ff. de leg.j.⁊ in.l.īj. C.de his qui.vt indig. vbi qui accipit vxorē illegitime ſciēter:ab ea nō capit:ſed ipſa bene capit ab eo. ita tenet bald. nouellꝰ.in.d. ſuo tractatu.de dote.cba.crl. co.iīj. Et rō differētie inter vnū caſū ⁊ alīū eſt .qꝛ quādo nondū fuit conſummatū mr̄imoniū: res eſt integra.⁊ pōt mulier ſine diffi cultate alteri nubere. Sed qñ fuit ꝙſūmatū mr̄imoniū putatiuum iā vxor remanet corrupta ⁊ de facili nō pōt alteri nubere:quaſi iā ſteterit pro concubina alteriꝰ ⁊ nō ꝓ vera vxore.d.§.videamꝰ. Nā i cōpēſatione talis amiſſi pudoris: iura indulgēt dictā retentionē rerū donatarū et nō curant applicare fiſco.qō eſt notandū ꝑm eū. Sed quāuis hec iua dicta videātur ſatis colorata:tū ipſe poſtea ſubtiliꝰ inueſtigans mutauit ſētentiā dicēs ꝙ vxor ignorās impedimētū et decepta cui meritꝰ aliqua donauit: retinebit ſibi quāuis nō fuerit carnaliter cognita. nō ſolum ſi eſſet donatio facta propter nuptias in recōpēſationē dotis cū pacto de lucrādo.ſed etiā ſi eſſet ſimplex donatio per ter. quē reputat ſingularem in.l.qui cōtra.C.de inceſtis nup.ibi ſiue deinceps quoque modō datū fuerit.iuncto ver ſi. exceptis.nec ibi fit differentia ſi fuerit mr̄imoniū cōſummatū ꝑ copulā carnalem vel nō. Ex quo eñ turpitudo verſat ex parte dantis et nō recipiētis trāſfert dānum in recipiētē cuīpe nō repetē di.ar.l.idē eſt.§.ſed qō meretrici. ff. de cōdi. ob tur.cām.et v.parti.ti.xviīj.le.l.⁊.li.deqbꝰ.§.ſo.iīj.co.j. facit bñ ter.in.l. 8 cuius per errorē.ff.de reg.iur.⁊.l.j.ff.de condi. indeb.vbi † ſoluēs ex falſa cauſa quā ſcit eſſe falſaꝫ: videt donare ⁊ ideo 9 nō repetit.⁊ inde eſt ꝙ intrās† monaſterū offerēs ſe et ſua monaſterio ſciēs ingreſſum nō tenere:vitiato ingreſſu non repetit qō donauit.ita no.tenet bar.in auth.ingreſſi C.de ſacroſan.eccleſiīs.anto.abb.⁊ alīj.in.c.in preſentia.§.de ꝓba, et in.c.pe.co.ti.vbi per modernos ſignāter per trāciſcū aretinū.de quo per gl.⁊ doc.in.c.ꝙ ad te.de cler.cōiu.⁊ per doc.de quibꝰ per felyn.remiſſiue.in.d.c.in preſentia.xvīj.co. ver.īj.quero.quos videas per te. Idē videt dicēdū in caſu noſtro. Et ideo ex quo iā fuit quedā mulieri predicte: non eſt cōueniēs ꝙ fiſcus ab ea auocet tanqꝫ ab indigna cū ipſa nō fuerit in culpa. Hoc voluit gl.no.in.l.ea que.C.de donante nup.⁊ in.l.eū qui.in.glo.fi.C.de adulte.tenet bart.in.l. miles ita.§.mulier.ff.de teſt.mil.⁊ bñ facit ter.in. d.l.fin.de lega.i.⁊ in.l.īj.C.de his quibꝰ vt indi.que principaliter emanarūt fauore mulierū deceptarū vt poſſint capere ex teſtamēto vel alias a maritis decipiētibus eas.nec ſe reſtringāt ad mr̄imoniū carnali copula cōſummatū maxime.qꝛ verecunda eſſet ꝓbatio virginitatis hoc caſu. Nñ placet mihi iſta opinio que eſt fauorabilis mulieribꝰ.preſertim ſi interueniſſet ſponſalīū⁊ alia que inter ſpōſos interuenire ſolent.ar.l.ſi ſpōſo.C. de dona.ante nup. cū alīs ō quibꝰ.§.dictū eſt.Cogitabis tñ ſi per boc⁊ videas bal. nouellū. i dicto tractatu char.celīj.īj.co. ioē ꝓpter nup.⁊ alīs lucris habitis iter fiet de dote⁊ dona, cōiuges putatiuos.⁊ ibi notat ō intellectu.d.l. qui ꝙtra.C de inceſtis nup.⁊.c.⁊.ſi neceſſe.in fra iſto ti. vbi videre poteris ad ſaturitatē.⁊.v.parti.tit.xviīj.l.l.⁊.lj.

Lex regni

1 Donatio facta inter cōcubinarios.
2 Legare an poſſit qs cōcubine.
3 Noīes oēs a principio liberi naſcebātur.
4 Donari pōt cuilibet cui nō prohibet ꝓlegē ſiue ſit abſēs ſiue preſēs:notꝰ vel ignotus.
5 Libertus ingratus poteſt propter ingratitudinem redigi in ſeruitutem.
6 Concubinariꝰ coitꝰ nō fuit a lege ciuili approbatꝰ nec repbatus ſed tolerat⁹.⁊ nu.8.
7 Concubinarius donando concubine nō peccat:nec ipſa recipiendo
9 Miles armate militie nō pōt donare vel promittere ſue 2 cubine.⁊ nu.11.
10 Caſtitas maior requirit in militibꝰ quā in paganis.
11 Rex an poſſit donare ſue cōcubine.⁊ nu.13.
12 Jura naturalia ſūt immutabilia.
14 Aduocatus dicit miles⁊ etiā doctor⁊ nō poſſunt donare concubine.
15 Teſtamēta aduocatorū⁊ doctorū nō poſſunt rōne p̄terit̄ionis ꝑtabularificut nec teſtamēta militū armate militie.
16 Subſtitutio facta a doctore poſt pupilare etatē erit directa ſicut facta a milite.
17 Milites armate militie non conuentūtur niſi inquantū facere poſſunt.
18 Doctor q legit per vinginti annos eſt clariſſimus⁊ miles.
16 Torqueri nō debēt milites nec doctores.
20 Doctor an precedat militem.
21 Donatio a milite vel doctore facta concubine an valeat.
22 Doctor qui legit per viginti annos poteſt legere per ſubſtitutum.
23 Jlluſtris ſeruire pōt per ſubſtitutum.
24 Doctor poſtquā legit p vigiti annos efficit comes palatinus⁊ cōſequēter legitimare pōt ſpurios⁊ notarios creare: ⁊ quid in doctore de reſcripto.

Ex iſtis iſert ad queſtionē

§.37.

1 quā hic ponit ale.an valeat† donatio facta inter cōcubinarios. Nā prima facie vī dicendū ꝙ nō. qm̄ ex quo nō valet inter coniuges putatiuos qꝛ vbi vxor tenet quaſi 2cubina vt ſ.dixi pari rōne nō debet valere inter ipſos cōcubinarios ſicut dicit⁹ in ſimili ꝙ titulus vñ vir⁊ vxor nō ħz locū iter concubinarios vt voluit glo.no.in.§.cōſiderandum.in aut.ō triente⁊ ſemi.co.iīj.⁊ late lodo.in.l.C. vnde vir⁊ vxor. Veritas eſt ꝙ valet nec reuocat:etiā ſi matrimoniū inter eos poſtea fuerit cōtractū.vt eſt caſus i. l. donatiōes in cōcubinā ff.de dona.vbi littera dicit donatiōes i cōcubinā collatas nō poſſe reuocari ꝙcunit. Nec ſi mr̄imoniū inter eos poſtea fuerit cotractū ad irritū recidere pōt. Bñ facit ter.in.l. qui concubinā.in prin.et in.l.legata.§.patul. ff.de lega.iīj. 2 vbi ōr quod poteſt qs † legatum facere concubine de quo late per lodo.cōſi.xliīj. incipiēte ad primū. vide bar.i.l.mulier.in ꝑn.ff.de re.mi.bar.in.l.milites.C.de teſt.mi. Valebit ergo donatio facta concubine tempore concubinatus.quāuis poſtea cōtracto matrimonio res donate tradant.vt eſt caſus no.in.l.ſi ꝑdia.ff.iſto.ti. Nō diuerſitatis inter vxorem putatiuā⁊ cōcubinā quātū ad hoc pōt eſſe qꝛ ħz inſpecto iure naturali ꝑmeuo nulla eſſet differētia inter vxorē⁊ cōcubinā ꝑm ꝙ eis coitus ſeu cōmūctio erat legitima⁊ eq̄lis.vt aut.de nuptīs.§. co.iīj.⁊ in aut. quib⁹ mo.naturales effi.iur.§.natura.collo.vīj.⁊ aut.quibus mod. naturales effi.le.§.liceat.col.vj.qō ius non erat coartari in aliqua naturali rōne:immo homines paſſim beſtiarū more vagabāt⁊ ſibi victu ferino vitā ꝓpagabāt nec gequā rōne animi ſed plerīq; viriꝰ corporis adminiſtrabāt: nondū diuine religionis:nō humani officij rō colebat: nemo nuptias viderat legitimas: nō quiſquā certos preſperexerat liberos. ita dicit tulli⁹ in ꝓhemio rethorice ātique.idē voluit bal.i. c.filīj nati.inſti.ſi de feudo fue.cōtro.inter do.⁊ agna.li.feudo.alias eſt titul⁹ de impu bere.vbi dicit ꝙ iura que dicunt 3 a principio omnes homines liberi naſcebantur vt not.in lege.tua immiſſiones.ff.de.iuſti. et iure. Debent intelligi i illo rudi ſeculo quo mr̄imonia nec erant noīata nec cognoſcebant:quo tpe quinimo nec poſtea in primo vt ita dixerim iuris ciuilis latere antequā ſuperuenirēt plene diffinitiones noīm.vt habetur in.l.j.ff.de ꝟben.empti.nō erat cognita donatio nec alia noīa Jctuū: immo noīe vēditionis continebat

Nō diuerſitatis iter vxorē putatiuā⁊ 2cubinā⁊ enumerat diuerſa iura circa 2 iunctiones. Jus naturale

Exceptio 7 Nō cōfirmatur morte donatoris donatio iter putatiuos.

1. Jllatio. Donatori cōpetit repetitio.

Jus positiuum

Jus canonicum

1. Limitatio Nisi ābo nō fūt soluti.

2. Limitatio. Nisi fiat donatio future cōcubine. 3. Limitatio. Nisi cubinarius sit miles. Lex regni

continebaꝫ oīs cōmutatio. vt. ff. de sta. libe. l. a certis. §. gnus. ita dicit bal. in. l. volūtas. ad fin. C. de fideicō. tunc aut a quocūqꝫ donari poterat ⁊ cuicūqꝫ. Nec postea hoc fuit immutatū nisi in aliquib⁹ personis. nā et quilibet pōt donare et cuilibet ꝯpōt donari: cui non prohibebꝫ per leges siue absens sit siue presens not⁹ vel ignotus. vt. l. absenti. ff. de dona. ⁊. l. nec ambigi. ⁊. l. in extraneos. C. eo. ti. ¶ Superuenit postea ius positiuū: qō approbauit quasdā ꝯiunctiones vt matrimoniū. vt. l. j. §. j. ff. de iure naturali. ⁊ īstit. e. §. ius naturale. tūc incepit differētia inter vxorē ⁊ concubinā ratione dignitatis quā vxor cōsequꝫ propter matrimoniū. vt. d. l. item legato. §. parui. ff. de lega. iij. vbi dicit ꝙ inter vxorē et concubinā in sola dignitate est differētia. ⁊ stati qō fuerunt cognita matrimonia: duplex hominū genus esse cepit. s. legitimorū et nō legitimorū. postea tertiū gen⁹ esse cepit. s. legitimatorū. qui ꝓpter ingratitudinē in pristinā qualitatez redire potest. vt. l. manumissiones. ff. de iusti. ⁊ iur. ad instar libertatis a qua ingrat⁹ libert⁹ erga dñz reuocatur in seruitutē ab eodē. l. diuus. in fi. et. l. ingratus. de iure pa. qui ista equiparanꝫ. vt aut. quibus modis natura. effi. legi. §. liceat. co. vj. ſm Bald. in. d. c. filij nati. ꝙ qdē ius positiuū quātū ad hoc fuit ante leges cōsultorū. Nā vt inquit Joseph⁹. elichat fuerunt legitimi quinqꝫ filij: amalech enim naturalis erat de cōcubina tāna noie procreat⁹. de antiquitate lib. ij. ca. j. Et cōsiderata affectione que inter cōiugeses̄e poterat ne mutuo amore se spoliarēt: ⁊ ne impediret studiū educādi filios legitimos: ⁊ ne matrimonia venalia fierēt fuit constitutū vt tales donatioēs inter eos nō fierēt. vt dixi. s. in. §. sunt alie donationes. in princ. Et per hāc prohibitionē nō fuit prohibita donatio nisi inter cōiuges veros. ⁊ ꝓpterea mero iure valebat donatio inter coniuges putatiuos. Sed qꝛ videbatur absurduꝫ ꝙ meliorīs cōditionis essent qui delinquebāt cōtrahēdo illicita matrimonia: quā qui nō delinquebant iuste contrahēdo: statutū fuit huiusmodi donationes inter coniuges putatiuos ratas nō esse. vt. l. iij. §. videamus. ff. isto ti. Coit⁹ ꝯautē concubinari⁹ nec fuit approbat⁹ a lege ciuili nec reprobat⁹ sed tolerat⁹. vt. ff. ⁊. C. de cōcubi. vñ remāsit in primo iure naturali ſm qō vt dixi valebat donatio iter cōcubinarios. imo adhuc exp̄esse hoc permisit. per. d. l. donationes in cōcubinā. ꝯfirmādo ius primeuum. Et hoc ideo qꝛ nō tātus amor p̄sumit in cōcubina ficut i vxore etiā putatiua: ⁊ sic cessant rationes propter quas donatio inter cōiuges fuit ꝓhibita. ita dixit pau. in. d. l. donationes. ad qō bene facit tex. in. d. §. videamus. in versi. diu⁹ tñ. ⁊ adhuc per istas donatioēs ꝓstabit materia separationis inter ipos ꝯcubinarios qō optādūvtiqꝫ est. ¶ Nec tali donatiōi facte ꝯcubine ius nr̄m pōtificiū resistit: qꝛ ex q̄ ꝓ supponiū⁹ eā cōcubinā ⁊ p cōsequēs a cōcubinario cognitā: ꝯcubinari⁹ ei donādo ⁊ ipa recipiēdo nō peccatū videatur donat⁹ cā remunerationis. vt no. voluit hugo. i. c. q venatori. el. j. lxxvj. dis. quē refert ⁊ sequit ibi archidia. ⁊ sic intelligūt ipsi glo. ibi in ver. meretricibus. qui dicit valere donationē factā meretricib⁹ de quo infra subīciā. Et ita concludam⁹ valere donationē factā inter ꝯcubinarios. ¶ Intellige tamē quū ambo sūt soluti: qꝛ talis †cōcubinari⁹ solū modo est toleratus a lege ciuili. vt. l. j. ⁊. iij. ff. de cōcubi. ⁊. l. vnica. C. eo. ea em̄ potest esse cōcubina que pōt esse vxor. vt in auc. vt liceat matri ⁊ auie. §. ad hoc. co. viij. ⁊ glo. in. d. l. j. ff. de cōcubi. Si ergo tali concubine aliquid donet. vel etiā promittat a cōcubino: valet donatio vel promissio vt traditur in predictis iurib⁹. qꝛ vt dicit Anto. cōsi. xiij. potuit vir moueri ad hāc donationē quadā pietate duct⁹ forte vt illa nubat: ⁊ malā vitā nō sequat. Maxime si iā defierit esse cōcubina. nā tūc efficaci⁹ valet donatio. vt est gl. i. d. l. miles ita. §. mulier. ff. de testa. mi. quā multū cōmendat paul. in. d. l. donationes. ff. de dona. ¶ Et itellige predicta de ꝯcubina iā habita. secus de futura cui donari non pōt etiā p priuatū. vt no. voluit ange. in. d. §. mulier. de quo exclamat Alexā. in. l. affectionis. ff. de dona. in apostilis. nec ipsa potest amasio donare. vt. l. fin. ff. de actio. et obli. vbi videt casus ſm vnuꝫ intellectū. ¶ Nec tñ limita nisi fit miles † armate militie: qui non potest donare vel promittere sue concubine vt est casus ⁊ ibi no. Lyn. ⁊ alij in. l. ij. C. isto titu. Facit tex. in. l. miles ita heredē. §. mulier. ff. de testa. mili. ⁊ in. l. mulierē. ff. de his quib⁹ vt indig. vbi prohibet militi aliqd in testamēto cōcubine relinquere. ⁊ ibi no. Bar. Ad idē vide in. ij. parti. ti. xxj. l. fi. vbi inter cetera dicit ꝙ si miles arma donauit meretricib⁹ dū est in expeditione: perdit militiam. no. in. l. militib⁹. C. de test. mi. maior ergo †castitas in militib⁹ requiritur quā in paganis. ⁊ ratio est vt sint audaciores ⁊ fortiores. Vñ vigoīnus scribit ꝙ olim dū debeat pugnari: focarie expellebanꝫ de cāpo per certū tēp⁹ āte vt refert ang. in. d. l. miles. §. mulier. vide sanctū tho. in tractatu de regimine principū. li. iij. c. xiij. a Istud ergo qō miles sue concubine donat: turpiter datur ⁊ recipit ⁊ propterea a nō ipse sed fisc⁹ q est iniqui lucri acquisiti iust⁹ ablator: illō repetet. vt. l. muliere. §. claudius. ff. de his quibus vt indignis. et. l. lucius. ff. de iure fisci. que sunt intelligenda etiam ō militibus nostri temporis quāuis in eis non reperiantur nec concurrant requisita per glo. magistrā. in. l. pe. ff. ex quibus ca. ma. ſm Ludo. cōsi. xlij. vers. ad quartū respondēdū vbi hoc limitat notabiliter. nisi interueniat iuramentū. naz tunc valet: qō tene menti ⁊ alibi nō legi vide etiā decisionez dalphinatus. cxlj. ¶ Ex predictis i fertur qō cū rex dicat miles. vt. l. j. C. de testa. mi. l. regni. ij. parti. ti. xxj. l. xj. que incipit fochos. non poterit donare sue concubine. cuius contrarium firmat bald. et bene. consilio. ccxxxij. incipit recolome consuluisse tertia parte suorum consiliorum: mot⁹ quia lex prohibēs militē donare sue ꝯcubine logꝫ de milite populi romani qui est in matricula militū. alias nō censeꝫ miles iure romano. vt no. C. de offi. ma. mi. l. eos. Itē de milite ignito stigmate. vt no. C. de fabri. l. stigmata. ff. quib⁹ ex cau. ma. l. pe. Itē de milite qui iurauit nō euitare mortē ob defensionē reip. vt ait vegeti. de re militari. Itē de milite q subiacet legib⁹ ⁊ disciplinis militū ⁊ qui est sub lege ꝯstitutus. Sed rex nō est de istis nec sub lege: sed. s. legē qꝛ poterit de rogare legib⁹ sicut quotidie faciūt glorioſi principes ergo potuit derogare illi legi q dicit ꝙ miles nō possit donare cōcubine. ¶ Presertim qꝛ illa lex nō cōtinet ius necessariū ſz ius voluntariū ⁊ positiuū. Jura ꝯtem naturalia sūt illa que sunt immutabilia: ſz iura voluntaria cōtraria voluntate tollūtur. vt. ff. de legib⁹. l. nō est nouū. ⁊. l. ſz. ⁊ posteriores. nā omne quod ligat solubile est. in auc. de nupt. §. deinceps. ¶ Preterea ꝯtract⁹ pricipis habet duas vires subordinatas scz ꝓmissionē ꝓuenientē tacite ⁊ promissionē subsequentē exp̄esse. vt. C. de do. inter virū ⁊ vxo. l. pe. ¶ Preterea illa lex que dicit ꝙ nō potest donari cōcubine: assimilat cōcubinā vxori. Similis est em̄ in ratione ꝓhibitionis ne scz ineffrenato amore incidat in paupertatē. sed respectu regis magnifici donatio min⁹ est: ꝙ ꝙ si vn⁹ homo cōs donaret vnū grossum argenteū. sic igitur cōparādo actū persone ⁊ psonā actui cessat ratio prohibitiua. ¶ Preterea qū princeps donat infami. tacite videt eū primo restituere fame ⁊ postea donare. vt. C. de nup. l. imperialis. vñ nō pōt dici ꝙ hec donatio fuerit facta infami. ¶ Preterea ista donatio debet poti⁹ dici priuilegiū quā donatio. et nullo iure cauetur ꝙ imperator vel rex vel alius princeps nō possit ꝯcedere priuilegia ꝯcubine: ⁊. cū talia nō posse sit penale sātis est ꝙ cesset lex ꝓhibēs. vt. ff. de ꝓcur. l. mut⁹. §. j. ⁊ ar. ff. so. ma. l. si vo. §. de viro. ff. ō iure. pa. adigere. §. quāuis. ff. ō diuor. ꝙ ait lex. ¶ Per que ꝯcludit Bal. vbi. s. valere donationē factaz i principe sue concubine. Illud † autem quod rex concubine vel cuicumqꝫ alteri donauit perpetuo apud donatariū remanere debet nec poterit alienari i alterū: qꝛ rex vult sua donaria sciri ⁊ cognosci. ar. l. in agris. ff. de acq. re. domi. ſm Saly. in. l. oia. ff. de paganis. probat in auc. de aliena. emphi. §. qō ea vero. tenet Bart. in. l. dīc. in fin. ff. de aqua plu. ar. ⁊ in. l. quo rē ferro. §. qui maximos. coll. j. in fi. ff. de publica. facit auc. hoc ius. C. de sacrosanc. eccle. in pri. canonizata. x. q. ij. tenet Lar. in cle. fi dūm. de reli. ⁊ ven sanctorū cōtrariū tamē probat text⁹ ſm Bar. ⁊ Pla. ibi in. l. bi quib⁹. C. de fune. patr. li. xj. ex his infert ꝙ si rex alicui ꝯcedit ius colligēdi gabellas: non pōt illud fine licētia pricipis vēdere vel in aliū tāsferre ſm Bar. in. d. l. in dīc. in fine principij. de cui⁹ veritate: vide firmanū in tractatu gabellaruz. parte. j. q. xiij. idē videt dicendū de tertijs decimarū. quas princeps vel rex alicui concessit. quinimmo aliqui audent dicere ꝙ nec ipe rex potest illas alteri laico cōcedere: q non sūt capaces ſm mōtal. in repertorio legū. in parte decima cuis ꝯtrariū videmus quotidie. cogitabis. Et dō predictis ꝙ ex quo donatio regis facta ꝯcubine valet: vt. s. dictū ꝙ ex: multo forti⁹ valebit dōatio facta vxori. l. pen. ff. isto ti. idē de quolibet alio magnate dicit oldra. cōsil. ccxxxj. quod tene menti ¶ Idez quod i simplici milite dixi dicas in aduocato ⁊ doctore q milites sūt ⁊ militare dicunt: ⁊ nō minus † puidēt generi humano: quā si patriā armis defenderent. vt. l. aduocati. C. aduocatis diuersi. iudicicū. gl. in. c. ex multa. §. de voto. ⁊ in. c. cū ex eo. de elec. li. vi. in verbo indigere. b doctorū enim scientie mūd⁹ illuminatur vt. c. cuz ex iniuncto. j. de here. ⁊ in cap. vnico. de reli. ⁊ vene. san. lib. vi. Repe. a docto. palatios ruuios edita

¶ Nō huiꝰ pōt esse qꝛ inter septē no cumēta luxurie q̄ narrat florētin⁹. ij. pte. tit. v. c. j. §. xj. vnū est ꝙ vires debilitat. vñez eū ātiq erāt lōgioris vite ⁊ robustiores. qꝛ erāt magis cōtinentes ⁊ tardi⁹ mīmoniū ꝯhebāt hicetiā marsiali⁹ i tract. de vita sana ca. vij. auicenā referēdo ingt. si qd semnis vltra q̄ nā tolleret ꝓfluat obesse magis q̄ si quadragies tm̄ emanaret. Joā. Ber.

b ¶ Adde ꝟ intelligēdū ō aduocato q de arte aduocatiōis cō mode viuer̄ non pōt. ita nō . itelligit pau. i. l. maritū. cōsil. ij. post medi ff. solu. mat. Joā. Ber.

De aduocato qui dicit miles.

a ¶Adde tu Imo.q̄ nō vz cōsuetudo i ꝟriū vt not. Ro. singu. cccclxxxviij. incip. milites p tex. fing. i. l. oēs iudices. C. de decurio. li. x. sequit Jas. i. l. de quib⁹. xvij. cō. ff. de leg. ⁊ vide plura singlia i materia doctoꝝ p Jo. de anan. in rub. de magistris. ij. cō. cū trib⁹ seq. q inter alia ponit vnū ꝟbū. s. q̄ familia ptātū nō pōt scrutari doc. ꝓmo armis vīō fing. p bar. bolog. bon. i rep. aūt habita.

C. ne fili⁹. p pfe i. iij. primis. fol. vbi ponit. cxxx. pūle. doc. ⁊ est iserta illa repe. i. ij. vo. repe. iurisci uillis. ꝓma i ordine. Jo. Ber.

b ¶Adde q̄ imo ꝟsuetudo i ꝟriū nō tz vt firmat Ro. in fing. ꝟ. nō. ⁊ vīō q̄ posui i addi a tio. §. posita b ⁊ ℔ pcedit i militib⁹ nr̄i c tpis fz bar. i. l. de qb⁹ q refert Lyn. Saly. ⁊ ale⁹. ad hoc Jo. Ber.

c ¶Adō fing. dictū abba. ātiq i. c. grauis. de ōpo. vbi voluit cler. ex solis iudicijs nō torquēdū ni fi fit infama t⁹ cū q̄ trāfit simplr feli. i c. de ℔ de fi d mo. ⁊ refert pau. ioā. an. anto. ⁊ abb. varijs locis idē asserētes comendat ēt idē fel. i. c. cū oporteat. de accusa. colū. pe. ⁊ in. c. veniēs. ij. col. ō test. ⁊ i. c. vniuersitati de sniā exc. quē decisionē nimis comendat hip. i fingu. v. ici. ad veritas. ⁊ refert ale⁹. bar ba. et asserit boc i practi ca obtinuisse idē hip. in. l. pe. fi. ꝟsi. ff. ō questio. ⁊i. l. edictum. ij. ꝟsi. eo. tit. lz idē feli. oblitus ei⁹ q̄ in alijs locis asseruerat aliter teneat in c. atsi clerici i vij. eo. de iu.

1 ¶Minc dixit gl. sing. i. l. i. §. est ⁊ ali⁹. ff. de his q a ma. pa. † q̄ testameta aduocatoꝝ ⁊ doctoꝝ rōne pteritiōis nō pñt ꝟtra tabulari sicut testameta militū armate militie. ⁊ tenet Cy. in l. i. C. de iuris ⁊ facti ignoꝛ. ex quo dicūt aliq̄ q̄ † substitutio facta a doctore post pupillarē etatē erit directa sicut facta a milite q̄ militare dicūtur. Et ꝓpterea dicit gl. cōiter approbata i. l. miles. in prin. ff. de re iudi. ⁊ ibi tenet ange. qué refert ⁊ sequit andreas sicul⁹. in. c. odoard⁹. de fol. u. ij. co. q̄ 17 sicut milites armate militie † nō ꝙueniūt nisi inquātū facere possunt sic nec patroni causarū q̄ etiā ipsi milites sunt. ¶Et idē erit in doctore. nā doctoratus est dignitas. vt vo luit gl. in. l. lege iulia. la. ſ. in ꝟbo oratores. ff. ad. l. iuli. de vi. 18 pu. tenēt. Bar. ⁊ Saly. i. i. cōsti. C. i. i. §. ideo q̄. vbi dicūt † q̄ doctor est clarissimus ⁊ comes cū legit p viginti annos. vt l. i. C. de pfesso. qui in vrbe con. refert ⁊ sequit Jo. de pla. in l. fi. in vl. col. C. de decurio. li. x. Ex quo infert q̄ cū sint in dignitate nō debēt torqueri [a] sicut milites nō torquent. [b] vt. 19 l. diuo marco. C. ō q̄stio. ⁊ l. milites. eo. ti. ⁊ lex regni quā rex Alphōsus ꝓmulgauit in alcala era. mcccl xxxj. nisi p crimine lese maiestatis. vt. l. null⁹. C. ad. l. iulia. ma. sicut nec clerici torquent [c]. vt. l. ꝓsbyteri. C. de epis. ⁊ cle. not. in. c. i. §. de de po. de quo pulchre ⁊ singulariter p paridē de puteo in suo famoso tractatu. de sindicatu. charta. xxix. als in ver. aduocat⁹ cū aūt doctor equiparet militib⁹ ⁊ clericis. vt. l. i. ff. de 20 iusti. ⁊ † iu. ⁊. xij. q. i. c. militare. Immo doctor ꝓcedit militē ſm Bal. in pbe. ffor. in fi. ⁊ in. l. q̄ constitutū. ff. de test. mili. post gl. ibi de quo latissime per signorelū in sua disputatione de precedētia doctoris ⁊ militis. que incipit q̄stio disputata. vbi multa ⁊ singularia ponit q̄ faciūt ad ꝓpositum nostrū ⁊ ibi etiā lodo. qui pulchrā additionē fecit. Videas per te. Nō est mirādū si dicam⁹ q̄ torqueri nō possunt vt dicebat Joā. de pla. in. d. l. fi. C. de pfesso. qui in vrbe cōst. ⁊ p 21 cōsequēs q̄ † donatio ab eis facta cōcubine nō valeat. vt vo luit Hostie. in summa ti. de donatio. §. ⁊ cui. ⁊ Jo. an. i. c. de bis. ſ. de sepult. q̄ refert ⁊ sequit Bar. Aler. ange. ⁊ in. l. affectionis. ff. de dona. in apostillis. ⁊ bar. in. l. ij. C. isto ti. et in. l. mulier. ff. de bis q̄b⁹ vt indig. ⁊ expresse ale. rādrin⁹ in ista rub. ꝓpe finē dicēs q̄ nō valet donatio quā facit miles doctor vel aduocatus sue cōcubine. [d] ¶Et hoc maxime si doctor publice legit per viginti ānos. Nā tūc efficit comes vt voluit gl. in rub. C. de pfesso. qui in vr. cōst. ⁊ etiā dux vt dicit glo. in. l. i. in versi. ex vicaria. eo. ti. ⁊ per consequēs est spectabilis sicut est vicarius pncipis. vt. l. vnica. C. ō comi. ⁊ arca. li. xij. ⁊. l. raptores. C. de epis. ⁊ cleri, est etiā illustris. vt voluit Bar. in pbemio. C. ad finē principij. ⁊ in. l. ex eo. ff. de test. mili. Bar. ⁊ Bal. in pbemio. ffor. in prin. Abb. in. c. proposuisti. de pba. Bonus ter. i. l. i. C. de professo. qui in vr. cōitanti. cui cōcordat lex regni. ij. parti. tit. fi. l. viij. de quo etiā per angelū de aretio i probemio instit. circa prin cipiū ⁊ Jo. surgeti. in suo enchiridiō. fo. xi. co. i. Ex quo inferebat Andreas sicul⁹. in. c. fi. de offi. deleg. xxi. col. ver fic. pōdero vnū quod est cū laude dei nouissimū ⁊ mauditū q̄ 22 si † doctor legit per viginti annos indistincte poterit lege re p substitutū ex eo q̄ † illustris pſona pōt seruire per sub 23 stitutum. vt. l. quisquis. C. de epis. ⁊ cler. ⁊. l. null⁹. C. de decurio. lib. x. de quo. dicto meminit Jas. in. l. i. C. de offic. ei⁹ cui mādata est iurisd. in. ij. co. dic. vt ibi p cū post ale⁹. ¶Quinimmo q̄ plus est dicebat paul. de cast. in. d. probemio. C. 24 in. ij. col. versi. ité addo q̄ † doctor postq̄ legit per viginti annos ex quo efficit comes palatin⁹. vt. §. dictū est: poterit creare notarios et legitimare spurios vt habet per tert. et gl. in. d. l. i. C. de pfe. qui in vr. cōstā. lz nō scruet de consuetudine. Existis ergo satis probabiliter dici potest non valere donationē factā a doctore sue concubine quāuis non patrocinetur maxime si est iubilatus quia legit per viginti an 25 nos. Ex istis decidit q̄ † doctor est immunis a tributis. vt per Bar. in. l. medicos. C. de professo. ⁊ medicis lib. x. ⁊ Jo. fa. in sti. de exen. tu. §. sunt ⁊ multi alij vide legem regni par ti. ij. de studijs. l. incipiente. la. scientia. An aūt hoc habeat locū in doctoribus de rescripto. videas guidonē in decisione. lxxxvij. ⁊ Jo. surge. in suo enchiridion. fo. xi. co. ij. ego dixi in meo consi. xij. incipiēte gundissaluus. de tre.

☞ Licentiatus an gaudeat priuilegio concesso doctoribus. ⁊ nume. 6. ⁊. 10.

2 ¶Prorimus cingi habetur pro cincto.
3 Scholaris nō matriculat⁹ nō gaudet pūlegio scholaris.
4 Fruct⁹ primo colligēdi habētur pro collectis.
5 Scribim⁹ verbū pōt verificari in eo q̄ nondū est actualiter scriptum sed est in potentia scribendi.
7 Ingrediēs religionē añ professionē tacitāvel expressa z nō censet religiosus: si tū quis inūciat violētas man⁹ in eū nō euadit vinculū excōicationis a canone late.
3 Dispositio ad futurū facit rē habere pūlegiū pfectiōis.
4 Capt⁹ extra eccl'iam vel cimiteriū si deducat per eccl'iaz ⁊ inde extrahat an propterea violet immunitas.
5 Immunitate gaudet confugiēs ad corp⁹ christi nisi fuerit captus tēpore quo fugit.
6 Uestimēti appellatiōe venit tela a dvestimentū deputata.
7 Fideiussor qui statim est cōdēnandus pōt agere ꝟ principalem vt eū liberet ab obligatione.
8 De proximo banniēdus babet pro bānito.
9 Incōtinēti facta inesse videntur. ⁊ nu. 6.
10 Doctoris appellatione an ⁊ qū veniat licentiat⁹. ⁊ nu. 1.
12 Licentiatus prius factus prefertur prius facto doctori.
13 Spurius ad honores venire non potest.
14 Licentiatus gaudet priuilegio doctoris.

d Imo fortius posset attēta ri si daret audacia verbis vt idē esset in licētiato: q̄ ex quo 1 adeptus est † licētiā: prorim⁹ est doctoratui cū ad illū possit ascendere quando voluerit. Illud ergo q̄ est in doctore concessum: videt etiā in licentiato concedendū. ar. ter. in. l. pe. ff. de testa. mili. vbi dicit q̄ sicut miles iā creatus potest testari ō peculio iure militari si est filiusfamilias sic q̄ ius 2 sus est confestim cingi prorim⁹ † ergo cingi habet pro cincto. vbi est ter. ¶Ex quo dicebat ibi Bal. post dyn. q̄ paria sunt aliquid esse factū vel in prorimo faciendū. ⁊ sic ꝓpinqua potētia actui reputat pro actu. ¶Ex quo dicebat 3 ange. in. l. ex eo. in fi. eod̄ ti. q̄ † scholaris nō matriculatus nō gaudet priuilegio scholaris. si tamē rector scholaꝝ iunxisset notario vniuersitatis aliquē in matricula cōscribi ⁊ ante descriptionem contingeret scholares offendi mora per scholarem non protracta: punietur offendens ea pena qua punitur offendens matriculatum. allegat Jacobum butricalem. in. l. si quis id quod. §. cuz proponitur. ff. de iurisdi. om. iud. vbi boc idē sequitur Aler. i. co. in fi. ⁊ Jas. in l. diuortio. §. iterdū. fi. co. ff. so. ma. vbi ponit aliqua similia 4 addēdo ad id q̄ bar. ibi dicit q̄ † fruct⁹ proximo colligēdi habent ꝓ collectis. ¶Ad q̄ bene facit text. ⁊ q̄ ibi notat dñicus in. c. cū in illis. §. illud vero. in prin. de prebē. lib. vi. 5 vbi probatur q̄ verbuz † scribimus potest verificari in eo q̄ nondū est actualiter scriptū: sz est in potētia scribēdi. Ex quo infert dñicus. q̄ si papa concessit gratiā alicui dicēdo tibi qui scribis in registro nostro ⁊ ipe nondū scripserat: sz erat deputatus ad hoc per habentē potestatē: nō vitiatur gratia sed debet itelligi q̄ scribit quo ad habitū: q̄ est aptus scribere sz actualiter non scripserit. Similiter nō dicet mentitus: si iste dicat in supplicatione q̄ scribebat in registro pape. vt firmat idē dñicus in. c. pōderet. in fi. l. di. ⁊ marianus in repetitione. c. de multa. ij. co. ſ. de prebē. Licētiatus ergo cui data est licētia ascēdēdi ad doctoratū cū sit tā propinquus doctoratui: quo ad casū nostrū reputabit doctor ⁊ doctoris priuilegio fortiet. ¶Ad q̄ bene facit tex. e in. c. religioso. de sen. excō. li. vi. vbi litera dicit. quāuis aūt 7 bis qui † religionez ingredit: religiosus cēseri cū effectu nō possit donec sit tacite vel expresse professus: si quis tū i eū violentas man⁹ inūciat: excōicationis late a canone vinculum non euadit. quinimo plus voluit archi. in. c. si quis suadente. pe. co. xvij. q. iij. vbi dixit q̄ ille qui nullū ordinē habet: sed tantū coronā portat ⁊ est clericus animi destinatione e gaudet priuilegio illi⁹ canonis [e] p ea que no. in. c. ij. ſ. de insti. multo ergo fortiꝝ erit dicēdū idē in eo qui est ingressus religionē: cū per talē ingressum fit persona ecclesiastica. vt glo. dicit in. d. c. religioso. ¶Et inde est q̄ si ante professionē f moriatur ei⁹ bona applicāt monasterio. vt singulariter cōcludit ancha. cōsi. lxv. ad fi. incipit cōtra donationē. lz bart. cōtra. in aut. si qua mulier. in fi. C. de sacrosan. eccles. de quo f vide in aut. ingressi. eo. ti. ⁊ i. c. ij. ſ. de testa. [f] Si aūt isti ex sola destinatione reputant persone ecclesiastice ⁊ gaudēt priuilegio religiosorū: quare nō erit idē dicēdū in licēciato qui est destinat⁹ ad doctoratū: vt debeat gaudere priuilegio doctoris: ¶Video eñ q̄ priuilegiū ecclie simpliciter collatū ertēdit ad basilicā. i. ecclesiā nondū cōsecratā: cū sit irrenocabiliter obsequijs diuinis dedicata ⁊ proxime conse cranda.

et in. c. olim. col. ij. de rescript. ⁊ hec nō ꝓ corroborationē dicte doctrine q̄ nullibi sic adunata reperies. ⁊ ego corroborōēt lati⁹ i meis fallē. regula ruz quas vltra soci. edidi i lra. C. in regula. ꝟfessus de crimine in. ij. sub limitationez ꝓme limitatiōis. Joā. Ber.

a ¶Adō ana niā idē tenēte i rubri. de magistris i pe. co. vbi refert bosti. in sua summa. Jo. ber. §. 38. Idē de licētiato q̄ i doctore.

¶Paria sūt aliqd esse in actu vel i ꝓximo ad actum.

b ¶Adō feli. i. c. cū adeo ō reseri. i. co. q refert archi. alibi tenuisse cōtrariuz. Joā. ber. ¶Nouicij mortui bona applicanē monasterio.

c ¶Adō ias. i auf. si qua mulier hic alle. circa fi. vbi refert opiniones et tādē refidet i boc q̄ tūc monasteriū nō succedat. Jo. ber.

a ¶ Ponit ẽt hoc fel. vbi plura simi/lia accumu/lat in. c. cum adeo. ō resc. j. col. io. ber.

b ¶ Adde vl tra doct. q̃s ħ alle. anto. corse. ī fing. suis in v̄bo. pecunia. frã. de crema. in fing. lix. inci. pecunia est. vide tñ alex. l. l. j. ℌ. fuit q̃ fitũ. ȳ. col. v. qō tñ fingr limita. ff. ad treb. ⁊ i. l. ce/tera. ℌ. fz ⁊ si portauerit. ff. de le. j. vbi Sriũ fz ⁊ re/spōdit ad. d. ℌ. qō ℌ ⁊ euz refert ⁊ segr fel. i. c. cum adeo de re/scrip. Joan. Ber.

De immuni tate ecclesie.

☞

ẽrãda. vt est bon⁹ tex. ⁊ ibi no. abb. in. iȳ. no. in. c. pe. s̄. de im muni. eccl. ¶ Imo pl⁹ dicit rota in ti. de test. j. in antiquio/ribus. q̃ pro bonis destinatis ad edificationẽ ecclesie põt peti restitutio in integrũ iure ecclesie lz nõdũ fit ecclesia edi ficata. sicut parat⁹ concept⁹ in his que concernũt ei⁹ preser nationẽ: vt producat in esse gaudet p̃uilegio iã natorũ. ar. l. pregnãtis. ff. de penis. ⁊ in. l. qui i vetero. ff. de statu hoim de qua decisione meminit dñicus in. c. fi. de in integ. restitu. li. vi. ¶ Ideo etiã q̃ cõtractis spõsalib⁹ de futuro si fun/dus destinat⁹ est ad dotẽ: etiã ante cõtractũ mr̃moniũ fun dus ōr dotalis ita q̃ alienari nõ potest. vt est tex. no. cũ glo. fin. in prin. i. l. diuisione. ff. sol. ma. ¶ Et pecunia deposita ad emptionẽ predioꝝ dotaliũ vel aliorũ cẽsẽt res immobi lis ⁊ non põt alienari sine decreto: b sicut alie res imobiles vt est tex. valde singularis. in. l. iȳ. ℌ. quid ergo. ff. de. cõtra. iudi. tute. de quo exclamat Lodo. in. l. fi ex legati causa. iiȳ. co. ff. de verb. ob. ⁊ andreas ficul⁹ in repetitione rubrice. s̄. de re. eccle. nõ alie. charta. xxj. fi. co. vers. ⁊ inquantũ superi⁹ dixi. ⁊ in. c. nulli. fi. co. eo. ti. ⁊ in. c. possessiones. ȳ. co. eo. ti. et in. c. ȳ. de so. l. pe. co. de hoc alexã. in. le. a diuo pio. ℌ. fi. ff. de re iudica. Cũ autẽ bis casib⁹ et alȳs similib⁹ solat⁹ disposi/tio ad futurũ faciat rẽ habere priuilegiũ perfectionis: idẽ per cõsequẽs erit dicẽdũ in casu nostro: vt licẽciat⁹ habeat pro doctore: cũ sit in via ad doctoratũ: Unde actus ab eo gestus iudicãd⁹ est ac si fieret intermino. ar. text. in. d. c. reli gioso. de senten. excõ. li. vj. cũ alȳs de quib⁹. s̄. Et facit text. in. l. que fiscales. C. de nauicularȳs. lib. xj. vbi probat q̃ de reb⁹ que trahunt: iudicat vnde qs vadit ⁊ quo quẽ tex. ad hoc valde cõmẽdat bal. in. l. si quis nõ dicã rape. iȳ. col. C. de episcopis ⁊ cle. ¶ Ad idẽ est bon⁹ tex. in. l. si quis post bãc C. de edi. priu. vbi dicit qō ⁊ si nõ possit qs marmores de ci uitate ad rus deducere: si tñ de vno rure ad aliud traducere voluerit: poterit etiã per mediũ ciuitatis. per quẽ tex. dice bat nota. andreas de ysernia in rubrica. que sunt regalia. li, feu. fi. co. q̃ si aliqs veniret de vltra mare cũ equis ⁊ armis vadẽs romã ⁊ trãsiret per regnũ sicilie: vñ equi et arma nõ possũt extrahi sine regis mãdato libere sine pena tales eq de vltra mare portati exibũt sine regis mãdato. per tex. in d. l. si quis post bãc. ¶ Per quẽ dicebat archi. in. c. sicut. xvȳ. q. iiȳ. aliud nõ min⁹ singulare. q̃ si aliqs a rusticiario extra cimiteriũ vel eccliaz capiat ⁊ deducat p eccliaz ⁊ ide violẽ/ter extrahatur non vī ecclesie immunitatẽ violare q̃ est bñ notãdũ ⁊ valde q̃tidianũ Si tñ nõ capiat q̃ us familia po testatis ipsum sequat fugiẽtez ⁊ intrantẽ: nõ possunt aliter potest inde extrahi ꝑm bal. in. l. plerisq. ff. de in ius. voc. i. fi. et Henricũ in. c. fi. co. iȳ. in princ. s̄. de immu. eccle. idẽ tenet hosti. quẽ isti non allegãt in suũ ti. de his qui ad eccle. cõfu. post principiũ. facit text. in. l. si quis cõtinuat. xvȳ. q. iiȳ. te/net oldra. cõsi. liiȳ. ex his infert q̃ si ⁊ fugiẽs ad corp⁹ xpi erat liber gaudet ei⁹ immunitate sicut cõfugiẽs ad ecclesiã nisi fuerit capt⁹ tẽpore quo fugit: nã tũc non gaudet q⁊ cor pus christi nõ reperit illũ liberũ sed captũ ꝑm abb. ita di/stinguentẽ in. c. sane de celebra. miss. vbi videas benzillinũ i apostilis.

c ¶ Adde fel. i. c. cuz adeo. de rescript. co. j. vbi plu ra similia cu mulat. Joã. ber.

Que incon tinẽti fiũt ⁊c.

d ¶ Quid aũt si est obliga/tus guarẽti/gie. An tũc eo dez modo possit agere ℞ eũ vt libe/ret eũ ab ob ligatiõe. viõ no. p segura re. l. si ex le/gati cã. ff. de v. obli. fo. vj. col. iiȳ. cũ tri bus sequẽti/bus. et q̃ ibi posui i rep/torio in lra f. in pte. fide/iussio. i. j. Jo. Ber.

¶ Facit preterea text. in lege. vestimentum. ff. de auro ⁊ arg. lega. vbi ⁊ appellatione vestimẽti venit tela ad vestimentũ deputata. quẽ textũ ad hoc nota ibi Jac. de are. ⁊ Ric. de neapo. ad statutũ loquẽs de vestimẽto vt etiã habeat locũ in tela ad vestimentũ deputata. ⁊ sic nõ solum in materia benigna: sed etiã in materia stricta ⁊ propria di cit ibi Bar. q̃ si testator legat vxori sue pannos lane ⁊ lini qō veniũt panni lane ⁊ lini: ad vestimẽta faciẽda ℨtexti vel parati. ¶ Et facit tex. ⁊ q̃ ibi not. in. l. cũ te. C. de donat. añ nup. per quẽ dicit ibi Saly. in fi. qō mulier habetur pro cõ/iuncta ⁊ carnaliter copulata a viro que de proximo copulã da. est tex. in. c. presenti. de prebẽ. li. vj. vbi probat ꝑm dñicũ qō vbi est res destinata de vno loco ad aliũ: effect⁹ superue niens antequã res locũ destinatũ cõtingat: censetur fact⁹ i loco vbi destinabit ⁊ nõ vbi effect⁹ imprimit. qō est notan dum ꝑm eũ. e Et sic cũ licentiat⁹ sit i via tendẽs ad doctora tum: act⁹ ab eo interim gestus. i. donatio ab eo facta cõcu/bine iudicabit ac si fieret a doctore maxime tũ statim q̃ pri mũ possit futur⁹ est doctorea aũt que incontinẽti fiũt inesse vident. vt. l. lecta. ff. si certũ peta. ⁊ c. officiȳ. s̄. de electio. Ex quo dicebat Bal. no. in. l. si pro. ea. i. vj. q. C. mãdati q̃ sicut fideiussor põt agere ℨtra principalẽ vt eũ liberet ab obli/gatione si est condẽnat⁹. vt ibi: sic etiã qñ non est condẽnat⁹ sed statim est condẽnãdus: vt puta si est cõclusum in cã vt euidẽter apparet q̃ est in casu condemnationis. quod no. d ¶ Ad hoc bene facit tex. singularis nõ solit⁹ allegari in. l. qui pene. ℌ. diuus pius. ff. de manumissio. vbi probatur q̃

e de proximo cõdẽnãdus per sentẽtiã habet pro cõdẽnato. e
8 et inde est ⁊ q̃ de proximo bãniend⁹ habetur pro bãnito vt possit impune offendi. ꝑm pau. de cast. in. l. iȳ. ℌ. si seruus. ff. de acqui. pos. quanuis non bene firmet. et alexan. ibi aliud sentiat. ¶ Pro ista opinione Adde bonum tex. ⁊ qō ibi not. Bal. quẽ alȳ referũt presertim Jas. in. l. diuortio. ff. sol. ma. vbi factũ parũ ante tẽpus vindemie: videt factũ tẽpore vi demie. Ex quo infert quod factũ parũ ante guerrã cẽsetur factũ tẽpore guerre. qō reputat no. ad saluandũ testes. alle gat ad hoc Bart. in. l. si quis. ℌ. iacẽtes. ff. de incendio rui. naufra. bon⁹ tex. quẽ ibi allegat Bart. in. l. pedius. in p̃nci/pio. co. ti. Ad idẽ Bal. in. c. i. in. prin. de pace tenẽda. Itẽ si cut valet donatio filio emãcipato: ita si parũ ante emãcipa tionẽ: ante interpositionẽ decreti ꝑm bar. in. l. vt iurisfiuran di. in prin. ff. de operis liber. qō intellige vt per Jas. in. d. l. si diuortio. ȳ. co. vbi. multa similia cumulat presertim in. ℌ. interdũ. iiȳ. co. in. fi. per. d. l. pe. ff. de test. mili. vide Jo. fabr. inſti. de exc. tu. ℌ. itẽ hi qui rei pub. vbi loquit de milite qui se parauit ad bellũ. Itẽ si quis promisit per metũ soluere: et incõtinẽtt soluit presumit durare metus tẽpore solutio/
9 nis q⁊ quet incõtinẽti fiunt: inesse videt. l. lecta. ff. si cer. pet. c. officiȳ. de elect. ita dicit Cy. in. l. ȳ. C. qō met⁹ causa. Bart. et alȳ in. l. ob turpẽ. ff. de cõdi. ob causam. ⁊ ibi Jaso. in fin. qui multa similia cumulat in ver. v. limita. Itẽ rex paratus ad coronationẽ habet p coronato ꝑm lucã de pen. in. l. bis quidẽ. C. qui mili. nõ pos. lib. xȳ. per. d. l. pe. ff. de testa. mili. ex quo inferri potest q̃ sicut rex põt adȳcere conditionẽ do nationi a se facte qñ est rex: ita donationi quã fecit cum nõ esset rex vt dicem⁹ infra deo propicio. ℌ. 69. v. ¶ Nec bis Opi. Scla.
10 obstat si dicat q̃ appel. doctoris ⁊ non venit licẽciat⁹ qz ad huc regrit aliud examẽ ⁊ alia examinatio vt dicebat Bal. in. d. l. pe. ff. de testa. mili. ⁊ ideo dicit q̃ non sufficit potesta ti qui debet ducere doctorẽ: qō ducat licẽciatum. qz nõ ha/bet insignia doctoratꝰ que sunt quinq̃ de quib⁹ in cle. ȳ. de magistris. ⁊ per Jo. de pla. in. l. magistros. C. de profes. qui in vrbe constã. lx. ⁊ per ang. in. ℌ. sed ⁊ si quis. in prin. inſtit. de mili. test. idẽ dixit Bal. in. l. athlete. in prin. ff. de execu. tuto. dicẽs ibi esse argumẽtũ contra licẽciatũ: vt non habe/atur pro doctore: nec habeat p̃uilegia doctoralia donec su sceperit birretũ. Idẽ tenet Alex. in. l. si cui pure. ff. ad treb. ⁊ dicit q̃ hoc cõiter tenetur. hoc idẽ sẽtit bal. in auk. habi/ta. vj. co. v. qd de scolari licẽciato. vbi dicit qō licẽciatus ad huc scolaris dici potest q̃ q̃ ex natura act⁹ conuersi in ha bitum propter examẽ assumpserit sibi mediũ nomẽ. ar. ff. de condi. ⁊ demõstra. l. falsa. ℌ. j. ⁊ q̃ q̃ quo ad onera matri cule viuat tã q̃ emãcipatus a matricula. Idẽ tenet anchar. in prohemio. vj. ¶ Et propterea dicit Saly. in. d. auk. ha/bita. vȳ. co. ver. quero quid de licẽciato. q̃ licẽciatus in legi bus decretis vl artibus gaudet p̃uilegio scholaris lz scho las non intret: qz intrare non prohibetur: et sic ex natura rei mutatus est act⁹ non habit⁹. ideo non habet obesse sicut nec honorat⁹ cõditionẽ non mutat. ff. de senato. l. pe. de cõ
11 di. ⁊ demon. l. falsa. cũ similib⁹. ¶ † Ista enim procedunt i odiosis ⁊ penalibus in quib⁹ sermones sunt stricte iterpre tandi. Unde si episcopus excõicat doctores non disputan tes: includuntur licentiati: secus tñ est vbi agitur de fauo/re. Ita tunc appellatione doctoris cõprehẽditur licẽciat⁹ quia est in potentia ꝓpinqua actui. ita dicit Bal. in. l. j. pe. co. ff. so. ma. Joã. de Imol. ⁊ dñicus. in prohemio sexti. qui pro hoc allegat gl. in cle. quãuis. de so. cõpe. in ver. episco pis. ⁊ in cle. j. de religio. do. que dicũt qō apel. episcoporz aliqũ cõprehenduntur nõ consecrati. sic dicẽdum erit in li centiato. ⁊ ista est magis cõis cõclusio. vt refert alexã. post raphael. in. l. mulier. ℌ. nõ est dubitãdum. ff. ad treb. ¶ Et
12 inde est qō ego qui fui licẽciatus anno dñi mcccclxxxj. die iouis. xiȳ. mẽsis. ianuarȳ. tũc fact⁹ doctor. viȳ. die decem/bris anni. mcccclxxxxvj. sum preferẽd⁹ omnib⁹ illis q post me fuerunt licẽciati. licet anteq̃ ego facti fuerint doctores. ita dicit nota. ange. de are. in. ℌ. quedã actiones. x. co. versi. quero de questione contingẽti. mot⁹ per tex. optimũ i. l. j. C. de consuli. li. x. Idẽ tenet calde. per illũ tex. in. c. capitulũ sancte crucis. de rescrip. qō refert marian⁹. in. c. quanto. ad finẽ. j. de magistris. ⁊ istud tene quamuis contra sentiat lo/do. cõsi. cccxxxiȳ. incipit quo ad primũ articulũ. de quo me minit fely. in prohemio. Brego. viȳ. co. versi. vtrũ autẽ ⁊ i rubrica. de maio. ⁊ obe. ȳ. col. versi. j. licẽciatus. de quo etiaz per alex. in. l. fi. ff. de obse. patro. presta. in apostilis. nisi forz san direris cũ ad esse doctoris requiratur aliud examen vt s̄. dictum est quãdo autẽ aliquid requiritur a lege vel statu to pro forma debet forma specifice impleri: etiam in bis q̃

¶ Adõ oio de ista mate ria p̃ feli. i. c. cũ adeo. j. co lũ. de rescri. ⁊ aliq̃ p eũdẽ in. c. ficut ex tua. de ho. p bip. i singu. cvj. inci. qui de proximo Jo. ber.

Determina tio isti⁹ dñi firmans pri mã partẽ.

¶ Pri⁹ fact⁹ licẽciat⁹ pre fert pri⁹ fa/cto doctori.

¶ Adde q̄ a hip. i rep. rubri. C. de p̄ba. ꝑ. rij̄. referēdo inno. ⁊ abb. tz simpliciter q̄ ñ debeat examinari. ⁊ ibi ⁊ in duabus col. seq. plura cumulat i gbus ꝓpter notoriū non seruatur ordo al's requisit⁹ q̄ p̄ñt eē fundamenta p̄ opinione ange. Joan, Ber,

sunt notoria ⁊ euidentia: dato q̄ illud adimplere sit superfluū vt no. in. l. diligēter. ff. mād. ⁊ in. c. cū dilecta de rescri. et propterea si statū requirit q̄ apponaṫ nomē p̄priū cognomen ⁊ agnomē cōtrahentiū i in strumēto: si vn⁹ habeat vnū nomē singulare: nō sufficit apponi illud: sed debet forma seruari ita tradunt Jo. de imo. ⁊ moderni. in. l. j. ff. de liberis ⁊ posthu. post Bald. ⁊ angelū. fely. in. d. c. dilectus. xxv. co. ver. amplia decimo post alios quos ipse allegat et ide est q̄ scholaris notorie doctissimo doctissim⁹ si vult doctorari: necesse est qō examineṫ quia illud eramē requiritur pro forma ꝑm Bal. in. c. cōstitut⁹. pe. col. s. de app. cui⁹ cōtrariū⁹ videtur sentire ang. in. l. hac cōsultissima. C. qui testa. fa. pos. dū dicit q̄ si statutū requirit pro forma cūsilium sapientis: nō oportet ipsum habere vbi casus est clar⁹ i iure. fic ergo videṫ dicendū in scholari doctissimo, sed q̄ prius dixi cōiter tenet. ¶ Ad cui⁹ cōfirmationē facit qō no. voluit Bal. in. l. si donationē. C. de nup. dū dicit q̄ licet doctoratus nō fecerit cōuiuium qō debet facere ex forma statuti: tamē nihil detrahiṫ de substātia doctorat⁹ de quo latius p̄ ananiā in rubrica de magistris. ij̄. co. ecce q̄ omissio forme nō vitiat actū p̄sertim in casu notorio vbi actus forme nō est necessari⁹. sicut in simili dicim⁹ de eo qui tenet satisdare antequā intret officiū potestarie: si est euidēter idone⁹ sufficit cautio nuda cū obligatione bonor: adeo q̄ valebit ille actus sine solēnitate statuti ꝑm Bar. in. l. quicunq; la scōa. C. de fundis pa. l. xj. sequit paul⁹ de castr. in. l. j. ff. qui satis. cog. et in. l. diuortio. ℈. interdū. ff. so. ma. qui allegat tex. cum glo. in. l. de creationib⁹. ff. de epis. aut. idē tenet Bar. i. l. priuatis. C. de murilegulis. li. xj. ⁊ Jo. de pla. in. d. l. quicunq;. hanc finaliter sequitur Jason in. ℈. impendi. per pulchra fundamēta. que per te videas. ⁊ videṫ glos. in. l. j. ff. de ripa munitēda. Dicim⁹ ergo in casu nostro q̄ cū licentiat⁹ ad doctoratū reputeṫ idone⁹: nō est opus nouo examine. imo habeatur tanq̄ examinat⁹ ⁊ gaudeat priuilegio doctoris i fauoribus. ¶ Quod tamē pro cōstanti nō videṫ firmādum. quia etiā si sit proxim⁹ ad doctoratū ista tū species fallibilis est: q: potest nō effici doctor vt plures videm⁹ licentiatos qui doctorari nolūt aut nō possunt. Jtē requirit nouus examen in quo forsan poterit reprobari. quia cum possit reprobari. doctor effectus: vt nota. in. l. sed et reprobari. ff. de excusatione tuto. ⁊ ibi Bart. ⁊ alij̄. abb. in. c. cum secundum apostolū. de prebē. ⁊ in. c. cū venerabilis de excep. ⁊ in ca. de illis in fin. de despon. impu. ⁊ multi alij̄ de quib⁹ per fely. in c. ex litteris. vj. co. de cōsti. multo fortiꝰ erit hoc dicendū in licētiato ad doctoratū. ¶ Ad qō bñ facit not. decisio abb. consi. xcvj. pe. colum. incipit quidā canonic⁹ regularis. vbi dicit q̄ qui nō seruat formā. ca. licet de regul. cogit redire ad monasteriū dimissum: etiā si nō recesserit animi leuitate q: ⁊ si videatur leuis ista reuersio cū possit iterꝝ recedere petita licētia quāuis denegata. vt. d. c. licet. dicit abba. forte necessariū qō satisfiat forme a iure requisite. p̄sertim cū posset reuertius induci ad remanendū: ⁊ ideo sufficit solennitatem posse cōtingenter esse nō leuem ꝑm eū quē sequit fely. in. d. c. cū dilecta. xxvij̄ cnl. versi. bene facit. ¶ Sed propter ista nō discederē a predicta opinione q̄ fauorē licētiatis cōcedit. nā quādocūq; multa essentialia in aliquo actu requiruntur: si omnia in illo actu cōcurrāt: ex tali actu quis p̄uilegium cōsequtur: et actus tenet ar. d. aut. de māda. p̄n. ℈. pe. cum ibi not. ff. ex quibus cau. ma. l. pe. cum ibi not. Sed hec oia que in doctore requiruntur: sunt obseruata in licētiato: nā fuit p̄sentatus scholastico rectori ⁊ doctoribus. ar. l. j. C. qui mili. possunt vel nō. ⁊. l. j. C. de offi. magistrorū offi. et C. de aduo. diuer. iudi. l. veri. Jtē examinatio sup moribus fuit facta. oportet em̄ ipz esse probati moris ⁊ predictū scientia. vt. d. l. j. C. de offi. ma. offi. ⁊. C de professo. ⁊ medi. l. magistros. i. responso. Jtē super genere nam spurius ad honores venire nō pōt ar. l. generaliter. ℈. spurios. ff. de decurio. e. ti. l. spurij̄ iuncta. l. j. C. de professo. qui in vrbe constātino. nā cū ibi gaudeat priuilegio vt efficiatur comes cū legerit p. xx. annos. q regulariter sunt spectabiles. vt. l. p̄cipim⁹. C. de appel. ergo ante erat clar⁹. ar. l. vt gradatim. ff. de mun. ⁊ hono. ℈. gerendor. Jtē sup scientia facta fuit examinatio. vt d. l. magistros. Jtē data fuit licētia p scholasticum: ad quem spectat cū fit res spūalis. in aut. quomodo opz epos. i prin. l. fi. C. de p̄script. longi tempo. c. solite. de maio. ⁊ obed. ⁊ de magistris quāto. cū ergo oia ista sint obseruata in licentiatore ergo ⁊c. quāuis deficiāt ea q̄ sunt de solēnitate. s. birretū ⁊ fissia: habebit nihilomin⁹ doctoris priuilegiū. q: nō debet nomen: sed substantia actus attendi. ff. pro donato. l. fi. ⁊. ff. de p̄scriptis verbi. l. insulā. Jtez q: birretū non ponitur nisi vel ad ornandū: vel ad honorē doctorat⁹ iam inductū designandū. ar. l. liberor. ℈. quis ergo. de legatis. ij̄. Jtē vbi dubitaṫ de p̄sona: tunc ex veste querimus. l. itē apud labeonē. ℈. si qs virgines. ff. de iniur. l. stigmata. C. de fabricēsib⁹. li. x. ⁊. c. si iudex laicus. de sen. ex. li. vj. ergo vbi certū est: nihil querimus de vestib⁹. vt. l. si post. ⁊. l. magistros. C. de p̄fesso. ⁊ medi. ⁊. l. decreto. C. de his qui no. infa. cū aūt oīa requisita in doctore cōcurrant in licentiato: non debet curari de birreto ⁊ alīs similib⁹ q: licētiato nō deficit nisi exercitiū puta legere. nō aūt dignitas ar. C. de consuli. l. pe. li. xij̄. ad hoc. l. spurij̄. ℈. minores. ff. de decurio. ⁊. l. tutor. ℈. lucius ff. de testa. tu. aut. de colla. ℈. ad hoc p̄hibemus. cum ibi no.

14 ¶ Ex quibus omnibus concludiṫ q̄ licētiat⁹ gaudet priuilegio doctoris. quā opinionē expresse firmauit petr⁹ anti boli antiquus ⁊ solēnis doctor in suo tractatu de muneribus char. xix. vbi respōdet ad ea que in ꝓrariū adduci possunt ex quo infert ad vnū quotidianū q̄ sicut doctores excusant a muneribus. vt. l. medicos. ⁊. l. fi. C. de professo. ⁊ medi. lib. x. ita et licētiati. qō tenet mēti ⁊ alibi. in specie nō legi. ad qō facit tex. i. l. xx. ti. iij̄. li. iij̄. ordi. Jdē dicere poteris de alīs priuilegijs doctorib⁹ ꝓcessis de qbus in locis ꝑallegatis ⁊ per andreā siculū vltra oēs in cle. j. de magistris. ex his ergo satis probabiliter pōt dici q̄ cū iste fauor cōcedaṫ doctori vt nō valeat donatio quā facit sue ꝓcubine: vt. ℈. dictū est: eodē fauore gaudeat licētiat⁹. qcqd dixerit ang. de are. in. ℈. fz ⁊ si qs. in pn. insti. de mili. testa. ⁊ alex. in. d. l. mulier. ℈. nō est dubitādū. ff. ad treb. ⁊ in. d. l. si cui pure. e. ti. cogitabis. Jsta tū opinio posset sustineri in licētiato q̄ est p̄sentat⁹ ad doctoratū suscipiendū: ⁊ parat expēsas ⁊ alia necessaria: itaq̄ est de primo doctorādus: vt. l. qui mittunt. ℈. fi instru. ff. ex qb⁹ cau. ma. vbi miles q̄ in ꝓuincia est: vt primū aut de domo sua profect⁹ est: aut cū in eadē prouincia degit. reipublice causa administrāde. Simul etiā qui rēpublicā agere cepit ad similitudinē absentis habeṫ agere. dicit gl. ⁊ sic ante quā vadat dicetur abesse cū se preparat. vt. ff. de leg. l. legato. vbi legato tēp⁹ prodest ex quo legat⁹ celat⁹ est. dicit gl. vt ab eo tēpore in antea: reipublice cā videaṫ abesse: ⁊ non tantū qñ iter incipit arripere de hoc dixi latiꝰ in. c. q̄ p̄byterū. de penitē. ⁊ remi. in meis recollectis. ⁊ per hoc reducūtur ad cōcordiā opiniones predicte cogitabis.

1 ¶ Cleric⁹ nō pōt donationē facere cōcubine.
2 Clericus dicit⁹ miles dei.
3 Cleric⁹ nō pōt cōueniri vltra quā possit nec tenetur cedere bonis.
4 Stipēdia militū non sunt capiēda p̄ executiōe sentētie nec etiā stipēdia clericorum.
5 Cleric⁹ prepositꝰ regimini alicui⁹ eccl'ie efficit ciues loci illius in quo est ecclesia.
6 Donatio quā facit cleric⁹ cōcubine sue nō volet.
7 Concubine clericorū possunt distringi ⁊ puniri per iudicē ecclesiasticum.
8 Ablata ab herede indigno clerici applicanṫ fisco ecclesie: ⁊ non fisco seculari.
9 Confiscatis bonis patrimonialib⁹ clerici confiscātur fisco ecclesie.
10 Decedens sine descendentib⁹ relicto auo paterno ⁊ matern⁹: patern⁹ in quesitis ex latere paterno p̄ferek: ⁊ matern⁹ inquesitis ex materno.
11 Cleric⁹ in patrimonialib⁹ cēsetur laic⁹ ⁊ iudicanṫ illa vt bona laycorum.
12 Hereditas non adita representat defunctū: adita vero heredem.
13 Cōfiscatio bonorū clerici potius applicatur epō loci quaz pape.
14 Cōcubina ꝓprie est illa cū qua matrimoniū esse potest.

Jdē est dicēdū in clerico qz

§. 39. 4. Jllatio. De clerico qui non pōt facere donationem concubine.

1 nō pōt sue cōcubine donationē facere. vt determinauit ricar. in quadā sua disputatione. Hostie. in summa. ti. de donatione. ℈. et cui ⁊ in. c. de his de sepul. vide ibi alios doct. ⁊ Jo. and. in. d. regula fine culpa. vij̄. colum. de regu. iur. lib. vj. in mercuria. Cy. Bar. Albr. ⁊ Saly. in. d. l. ij̄. C. isto tit. bart. ang. ⁊ Alex. in. d. l. affectionis. ff. de dona. Bar. i. l. miles. ℈. mulier. ff. de testa. mili. ⁊ in. l. mulierē. ff. de his qb⁹ vt indig. ⁊ in. l. miles. in prin. ff. de re iud. abb. in. c. j. de clerico egro. ⁊ in. c. fi. prope finē. j. eo. ⁊ Alex. in presenti. ancha. ꝑ. ccxlviij̄. alios etiā de quib⁹ per fely. in. c. cū ex officij̄ de p̄script. et

Clericus dr miles.

2 decisione tholozanam. cxli. ¶ Quia t clericus dicit miles dei. vt in. c. militare. xxij̄. q. j. ⁊ in. c. eo libēti⁹. ℈. de seruis non or. ⁊ in. d. c. j. de clerico egro. ⁊ in. c. ij̄. de penis. lib. vi. et facit glo.

a Adde ꝫ intelligẽdũ in clerico non habẽte bñficiũ vñ viuat ita pau. in l. maritum. 2. cõ. ff. soluto mſumo. fic limittãs gl. nõ. q̃ ꝓ dictã cõclusionẽ firmat in l. miles. ff. ꝺ reiudi. in v facere. io. ber.
Clericꝰ nõ est solutus.

b Adde feli. in c. 2. in. cõ. de fo. compe. et meliꝰ p eum dẽ i. c. si concubine. de snã excõi. et in. c. cum sit gñale. cõ. 8. in pn. defo. cõpe vbi vide an iudex secularis possit eas punire. io. ber.
Questio.
Cui applicabitur ista dõatio: qñ est ꝓcessum ad traditionẽ: ⁊ decidit q̃ fisco. eccle.
c Et an cõfiscatio bonoꝝ facta in vno loco trahatur ad bona alibi sita vide feli. in. c. postulasti. ꝺ fo. cõpe. co. 2. v. respectu cõfiscationis. et vide bonã addi. in suo repto. in ꝑte. cõfiscatio. io. ber.
℣ Dortio ablata ab herede clerici ꝺigno applicat fisco eccle: cuius ℟ iũ determiat lex. regni.
d Addeꝫ mã bonam ꝺeci. rote. in colle. p bernar de bis gue. to. sub ru. de fo. cõpe. in 9 ꝺeci. vnica. io. ber.

cit glo. in. ꝺ. l. miles. v. facere. ff. de re iudi. q̃ ꝺicit q̃ sicut ꝓpter debita † miles seculi nõ tenet cedere bonis: nec põt cõueniri vltra quã facere põt: ita nec miles[a] ꝺei. vt p Abb. in ꝺ. c. i. de cle. ergo. ⁊ in. c. veniẽs. in. fi. s. de trãsac. ⁊ in. c. ñ. de pigno. ⁊ in. c. ꝺoardus. de solu. ⁊ latius in repeti. c. extirpã de. ℣. q: vo. s. de p̃bẽ. tãgit matheus in singulari. lxñ. inciꝑiente: no. q̃ clerici. ¶ Additẽ facit glo. in. l. stipẽdia. C. de excu. rei iudi. q̃ ꝺicit q̃ sicut stipẽdia † militũ nõ sunt capiẽda ꝑ execatione fiscie: sic nec stipẽdia clericoꝝ. ¶ Additẽ facit q̃ in simili voluit Bar. in. l. j. pe. co. ff. ad munip. vbi ꝺicit q̃ sicut miles q est positus in aliquo loco ad exercẽdũ militiã efficit ciuis illius loci. vt. l. municeps. ℣. fi. co. ti. quẽ sic intelligit glo. in. l. ciues. C. de inco. li. x. sic etiã clericus † ꝓpositus regimini alicuius ecclesie. q: illius militie rõne efficit ciues donec durat in officio. sm Bar. quẽ refert ⁊ sequitur ¶ Paris de puteo in tractatu sindicatus. in ver. ciuilitas. c. ñ. inferens ex hoc ad questionem facti. vt ibi per eũ cui Addo bonum ter. in. c. christianis. xi. q. j. ibi celestem militem. clerici enim milites xp̃i sunt. xxiij. q. fi. c. reprehensibile. secundum glo. in. ꝺ. c. christianis vide que scripsi in. c. ñ. de peni. ⁊ remiss. ¶ Ex alio etiam capite non valet ꝺonatio quã facit clericus sue cõcubine. q: † talis coitus est ꝓhibitus necdũ de iure canonico. vt p totũ ti. s. de coha. cle. ⁊ mu. sed etiã de iure ciuili. vt. l. eũ qui. C. de epi. ⁊ cle. Clericus enim nõ est solutus: sed ligatus ecclesie. vt traditur in c. inter corporalia. s. de transla. pre. ¶ Et inde est q̃ si habeat accessum ad mulierẽ: ꝺicit cõmittere adulteriũ spũle ⁊ sacrilegiũ. vt est glo. no. in. c. virginibus. xxvij. q. j. quam multũ cõmẽdat Abb. in. c. vt clericoꝝ. ꝑpe. fi. s. de vi. ⁊ hone: cle. cõmittit etiã incestũ. vt est glo. no. i. l. ij. in verbo filij. C. de epi. ⁊ cle. quã multũ cõmẽdat anania. i. c. cũ ꝺilectus. x. co. j. de accu. ¶ Et hinc est q̃ † cõcubine clericoꝝ possunt ꝺistringi ⁊ puniri ꝑ iudicẽ ecclesiasticũ [b] q: cõmittit sacrilegium eis inꝺerendo. vide ter. cũ glo. in. c. eos. xxxij. ꝺist. ⁊ in c. cũ milite. xv. q. fi. ⁊ in. c. si cõcubine. j. de sen. excõ. turpiter ergo vx̃ clericꝰ ꝺare: ⁊ ipsa etiã turpiter recipit. ¶ Unde non valebit ꝺonatio q̃ nõ est ꝓcessum ad traditionẽ. quia nõ ꝺatur actio super his que turpiter sunt ꝓmissa. vt. l. ij. ⁊ p totũ ti. C. de cõꝺi. ob. tur. causa. si tñ res ꝺonate fuerunt ꝺate nõ poterit clericus qui ꝺonauit eas repetere. q: in pari cã turpitudinis: melior est cõꝺitio possiꝺẽtis. vt regula i pari. de reg. iur. li. vj. cũ cõcordãtijs. q̃uis tñ clericus non possit repetere: fiscꝰ tñ ecclesie bñ poterit illud auferre. ari ꝺ. l. ij. C. de cõꝺi. ob tur. eau. ⁊ qõ ibi no. Cy. l. lucius. ff. de iure fisci. ecclesia emẽ hꝫ fiscũ glo. in. c. q: diuersitatẽ. de cõces. ꝑben. ⁊ ibi no. Abb. Est ter. cũ glo. in cle. ij. de here. in verbo ecclesie. no. in. c. cũ sm leges. co. tit. li. vj. Iste ergo fiscus ecclesie illud aufert: vt expresse voluit hic Alexãdrinus. ij. co. ad fi. ¶ Ad cuius confirmationẽ facit qõ no. voluit Joã. de imo. in cle. pastoralis. pe. co. de re iudi. vbi ꝺixit q̃ ꝑsupposito q̃ ꝓpter ꝺelictũ alicuiꝰ eius bona publicent: ⁊ per q̃s iusꝑatronatus qõ obtinebat: ꝺz cõfiscari fisco ecclesie non aũt fisco seculari. ¶ Ad hoc qõ no. Bar. in. l. cunctos pupulos. col. C. de sum. tri. idem Bar. in. l. tutores. ℣. heres. ff. de admi. tuto. vbi ꝺicit q̃ si fit publicatio bonorum alicuius habẽtis bona in alio territorio: cõfiscatio applicabitur ad fiscũ loci i [c] quo sunt bona ⁊ sic applicabitur hoc ius ecclesie vbi est iusꝑatronatus. ⁊ per q̃s iusꝑatronatus extinguetur ⁊ ecclesia remanebit libera. sub epi potestate ita ꝺicit Anto. in. ꝺ. cle. pastoralis. quẽ refert ⁊ sequit ibi. Jo. de imo. fi. co. ¶ Ad idem facit qõ voluit Abb. in. c. ñ. s. de succes. ab itest. vbi ex illo ter. no. vnũ qõ reputat mirabile. videlz. q̃ si vni ex † heredibus clerici auferẽ sua portio tanq̃ ab indigno nõ aplicatur fisco seculari licz heres sit secularis: sed potiꝰ fisco ecclesie habito respectu ad q̃litatem relinquẽtis. ⁊ potius fisco epi q̃ pape. vt ibi p eũ qõ tene mẽti. Ad hoc bñ facit lex regni. j. parti. ti. vj. l. lvij. que incipit tpales. q̃ ꝺicit q̃ si clericus est heres laici: cõueniri põt rõne hereditatis coram iudice seculari: coram quo conuenendus erat defunctus[d]: vt etiã no. per doctores signãter per Ang. in. l. heres absens. ff. de iudi. per Jo. de imo. in. l. si eũ bonem. ff. de fideiu. p Abb. in. c. q:. vt. s. de iudi. in fi. cuius ꝓrarũ voluit glo. in. c. clericũ nullus. xj. q. j. ecce quõ attenditur qualitas persone defuncti nõ heredis: vt sentit abbas vbi. s. ¶ Pro ista opi. Abb. facit ter. ⁊ quod ex eo colligit ancha. ⁊ refert ibi Jo. de ana. in. j. cõ. in. c. excomunicamus. el. j. de hereti. vbi ꝺicunt q̃ publicatis † bonis patrimonialiꝫ clerici: confiscãtur fisco ecclesie. idem ꝺicit glo. in. c. q: diuersitatem. s. de concess. prebem. vide que scripsi in. c. quãto. ꝺ iu. li. fo. vj. co. j. i meis recollectis. Jsta abb. ꝺicta semper fuerunt mihi ꝺubia. q: contra primũ tenuit expresse Bal. in. l. si quis presbyter. C. de epi. ⁊ cle. ñ. co. ver. ñ. inducitur. quem refert ⁊ sequitur ibi ¶ Dau. de ca. ancha. in c. cum sm leges. de hereti. li. vj. ⁊ in repeti. regule. ea q̃ fiũt. de reg. iur. li. vj. q xxj. co. lxx. ver. clericus habens spurium: instituit fratrẽ suum accõmodata tacite fide de restituẽdo spurio ⁊ sic in capaci. modo hereditas venit auferenda ab isto incapaci tanq̃ ab indigno: ꝺicunt ipsi q̃ applicabitur fisco imperij̃ non fisco ecclesie: q: auferuntur de manu heredis qui est laicus. ⁊ cui erat quesitum ius. ¶ Facit q̃ in simili voluit idem Bal. post Bar. in aut. cassa ⁊ irrita. in. v. q. C. de sac. san. eccle. vbi ꝺicit q̃ stante statuto q̃ testamẽta non insinuata infra tres menses irritentur: si testamẽtũ clerici heres non insinuauit: non valet habito respectu ad heredem qui est laicus. istud idem videtur ꝺicendum in casu nostro. vt res a clerico ꝺonate concubine applicentur fisco seculari non ecclesiastico. qõ mihi videtur veriꝰ. ¶ Pro isto ꝺicto Bal. ⁊ sequacium facit in simili ter. sm primaꝫ lectura quam ibi ponit Bar. in. l. qõ scitis. ℣. finaliter. C. de bo. que libe. vbi probat q̃ si aliquis moritur sine † ꝺescendentibus relicto auo ⁊ materno. in quisitis ex latere materno prefertur maternꝰ paterno: in q̃sitis a paterno preferẽ paternus sicut in fratribus ⁊ sororibꝰ: vt ꝺicitur in. l. de emã cipatione. C. de suis ⁊ legi. here. ⁊ p gl. in a. ff. post fratres. co. ti. ⁊ in aut. itaq̃. C. cõia. de succes. ⁊ inspicitur persona in mediata a qua defunctus habuit: non autẽ mediata vt sciamus ex cuius linea habuit: qõ tene perpetuo mẽti. ista sunt verba ¶ Dau. de cast. in. ꝺ. ℣. finaliter. in fi. Cum aũt in casu nostro vltima persona a cuius manu capiũtur bona a fisco fit secularis ipsa ꝺebet attendi: ⁊ per consequens fisco seculari applicabuntur. Et sentiẽs forte dñs Abb. hanc difficultatem in. ꝺ. c. ñ. s. de succes. ab intest. ꝺicebat ad illum ter. q̃ ponit specialem prouisionem. pro opinione Bal. contra Abb. facit quod Bal. refert ⁊ sequitur Jo. de pla. in. l. j. C. de bo. va. li. x. ⁊ confirmatur hac ratione. † clericus in patrimonialibus censetur laicus: ⁊ iudicantur illa: vt bona laicorum secundũ Anto. no. in. c. constitutus. de religi. domi. ⁊ ibi Abb. videtur ter. in. c. cum ꝺilectus. de iure pa. ⁊ ibi no. Abb. cuius meminit Fely. in. c. q̃ in ecclesiarũ. de cõsti. ego scripsi in. c. ñ. de pe. ⁊ re. ℣. ciij. in meis recollectis. Jtẽ mutata ꝑsona mutat status rerũ. l. paulus. rñdit p ꝓcuratorem. ℣. j. ff. de acq. here. l. fiscus. ff. de iure fis. l. ij. C. de epi. ⁊ cle. spe. de cle. q̃u. ℣. j. v. ad hmõi aũt articulũ. Bar. Dy. ⁊ alij in. ꝺ. l. paulus. Jtẽ † hereditas nõ adita repsentat defunctũ: adita vo. heredẽ. l. j. ℣. scevola. ff. si qs test. li. esse ius. feu. l. hereditas in multis. ff. de acq. re. do. l. ceptã. ff. de vsuca. ex qbus inferunt ꝺuo satis no. primũ q̃ impuberi succedenti clerico si est laicus ꝺat curatoꝝ ꝑ iudicẽ seculare. vt. l. j. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. de tuto. ⁊ cura. ꝺa. ab his. Scõm quod si laicus est heres institutus clericus: heres: tenet inuẽtariũ facere auctoritate iudicis secularis nõ ecclesiasticus: ita cõcludit Guido in ꝺecisionibus ꝺalphinatus. q. cclxj. ⁊ tene mẽti. eodẽ mõ ꝺicemꝰ in publicatione bonoꝝ vel cõfiscatiõe: vt habeat fiscus secularis nõ ecclesiasticus: vt ꝺicebat bal.
¶ Secundum ꝺictum ꝺo. Abb. in. ꝺ. c. ñ. ꝺuz. voluit q̃ id q̃ † venit applicandũ fisco ꝺe bonis clericoꝝ nõ venit applicandũ pape sed potius epõ loci vt ꝺispẽset ꝺiligẽter ad vsum. vt ibi ꝺicit ꝑbari: nõ viꝺet mihi sine scrupulo. quia epꝰ nõ habet fiscũ. vt voluit Bal. in rubrica. ꝺe priuile. fis. C. in fi. ⁊ sic nihil põt cõfiscare fue camere sm eũ. ⁊ si qs contrahit cũ eo vel cũ epõ: non ideo bona sua sunt tacite obligata sm ipsum. Et ideo Bald. in aũt. bona ꝺanatoꝝ. C. de bo. damna. ꝺicit q̃ epꝰ cõꝺemnãs ad penã pecuniariã ꝺebet eã applicare fisco ro. ecclesie: nõ aũt camere sue: q: esset iudex in causa propria. Similiter ꝺicit Ang. late in aũt. vt nulli iudi. ℣. ait autem. co. ix. q̃ ꝫ episcopi imbursent istas penas: tamen non possunt nisi causa necessitatis subsit: sed ꝺebent errogare pauperibꝰ. nisi sit episcopus habens ꝺominium tpale. que ꝺicta refert ⁊ sequitur And. ficu. in. c. ꝑ. e ⁊ g. xlix. co. s. de offi. ꝺele. ⁊ Fely. in. c. irrefragabili. ℣. ceterum. pe. co. s. de offi. ordi. quem videas. Cogitabam si posset sustineri ꝺictum Abba. ꝺicendo q̃ episcopus non habet fiscum proprie: bene tamẽ [e] improprie. vt sentit Bald. in ꝺicta rubrica. C. de priuilegi. fisci. vide eundem in. c. j. ℣. ad hec. co. iij. ver. quero vtrum de pace iura. firman. li. feuꝺorum. Et in casu in quo bona alicuius clerici venũt confiscanda: si non est beneficiatus applicentur fisco episcopi: si est beneficiatus ecclesie in qua habet beneficiũ. vt voluit Abb. i. ꝺ. c. ñ. s. de succe. ab inte. ꝺe quo nõ insisto amplius q: non est presentis speculationis. ¶ Unuꝫ non est omit-

Jnspicitur ꝑsona inmediata.

Cõfiscandũ ꝺe bonis clericoꝝ ꝺ potius applicat epõ loci q̃ pape.

Adde tñ. feli. i. c. irrefragabili. ℣. ceterum. ꝺe offi. ordi. con. pe. et. fi. vbi tz q̃ ℟ia opi. est verioꝝ. et sic habeat fiscũ. io. ber. limitatio.

Donatio p meritis ⁊ seruitꝰs vꝫ personalis pro hibite.

tendum circa ꝓdicta ꝙ si miles vel aduocatus doctor licentiatus vel clericus donat sue cõcubine p meritis ⁊ seruitꝰs si merita p dictã dñam pbarẽt: credere dictã donationẽ tenere. lꝫ enim inter ꝑsonas phibitas simplex donatio nõ sit valida: tñ donatio ob causam nõ reprobat: qꝛ aliã ⁊ diuersam naturam habet a simplici: vt pꝫ ex no. in auth. vũ si parens. C. de inoffi. testa. ⁊ in. l. si donatione. C. de col. ⁊ in. l. aquilius regulus. ff. de dona. donatio enim q̃ fit ob cãm nõ põt dici ꝓprie donatio sed cuiusdã debiti naturalis restitutio: qꝛ ex collatis seruitꝰs obligatur ille cui cõferunt naturaliter cõferenti. vt. d. l. aquilius. et dicitur talis obligatio ad antidota. vt. l. sed si lege. §. consuluit. ff. de petio. here. inter ꝑsonas aũt phibitas inter se donare. alꝫ cõtractus nõ phibentur sed tenent. vt. l. si testamentũ. ꝙ ibi not. ff. de ꝓba. et l. cũ quis. §. pe. de leg. iiꝫ. isti ergo q̃ alꝫ phibentur cõcubinis donare possunt aliquid eis donare pro collatis sibi seruitꝰs pro quibus erant eis obligati ⁊ magis dicẽt hoc obligatiõis dissolutio: quã donatio seu p̃imonij diminutio per iura p̃dicta. ¶ Et intelligo vt dixi q̃n merita ꝓbãtur vel seruitia: alꝫs si nõ ꝓbarentur: verba illa p meritis ⁊ seruitꝰs non sufficerẽt ad p̃dicta ꝓbãda. ex quo emanãt inter ꝑsonas phibitas. vt est casus in. d. l. cũ qs. §. pe. de leg. iiꝫ. ⁊ d. l. qui testm̃. ⁊ l. si forte. ff. de cãstrensi pecul. talibus enim verbis nõ datur fides: sed ꝑsumitur adiecta in fraudem legum. vt dicit tex. in. d. §. pe. ita dicit ancha. ꝙ si. ccxlviiꝫ. incipit dubium facit. quẽ refert ⁊ sequit̃ ¶Pau. in. d. l. donationes. ff. de dona. ⁊ Hnd. sicu. in. l. si diuortio. xiiꝫ. co. ff. de verbo. ob. de quo etiã ꝑ vitalẽ in li. clausularũ. cardi. xlvj. alꝫs in clausula dedit et donauit titio ꝓpter eius grata et accepta seruitia. ⁊ de hac donatione remuneratoria. ĩ. latius dicẽt.

Verificatio q̃n merita p bantur.

Questio Que dicat cõcubina.

¶ Hucusq; locuti sum⁹ de donatione facta ꝛcubine q̃ pro
14 ꝓpter est illa cum qua matrimoniũ esse possit ⁊ est vnica in domo retẽta in scemate ꝛcubine: vt in auth. q. mo. natu. effi. sui. §. si quis aũt. ⁊. §. palã. ⁊ ibi glo. in ver. indubitatus. co. vꝫ. ⁊ in auth. de triente ⁊ semi. §. ⁊ hoc dicimus. ⁊ ibi gloss. in ver. preterꝫt. col. iiꝫ. ⁊ dicitur scema quasi imago vel figura lꝫ quasi recte teneat. immo dicit lex ꝓtestationẽ esse faciẽdam ꝙ ꝑ concubina tenetur. ff. de cõcubi. l. in cõcubinatu. ⁊ iiꝫ. parti. ti. xiiꝫ. l. ꝫ. de quo per specu. ti. de succes. ab intesta. §. j. v. col. ver. ⁊ nota tria necessaria per Jo. and. in addi. ad specu. rubrica. qui fil. sint legi. in. ꝫ. co. per. gl. ⁊ doc. in. c. innotuit. ℨ. de elec. in ver. coniugata. in fi. ⁊ ibi Abb. co. antepe. Bal. in. l. eã quã. C. de fideicõ. ix. co. ver. ⁊ nota ꝙ licitus concubinatus est inter solutũ ⁊ solutam. tñ dꝫ interuenire verbum ꝓtestãtis se tenere in concubinã. et factũ ꝙ teneat in domo ita ꝙ passim non possit vagari circa plurimorum concubitus. Nam si non interueniret ꝓtestatio vel alio modo appareret de concubinali consensu cũ virgine vel vidua committeretur stuprum. vt in. d. auth. de triente ⁊ semi. §. considerem⁹. in fi. ⁊ ff. de questio. l. si quis viduam. Et ꝑm ista exceptio quã faciũt doc. a regula ꝙ donatio facta a clerico concubine non valet: nõ videtur congrue fieri tum qꝛ illa nn dicitur concubina vt apparet ex predictis: sed potius est focaria: cuꝫ qua habitare non licet. vt. l. fi. ff. de concubi. ⁊ tenet Bal. in. l. si. ea conditione. C. de condi. ĩ ser. tum etiam qꝛ clericus non est solutus sed ligatus ecclesie per matrimonium spirituale: vt. ℨ. dixi: vñ ꝓprius cadet in his q̃. ĩ. dicentur. volui tñ hoc ponere ne doctoꝛ ordinẽ in hac materia loquẽtiũ pernerterem.

Vide bodie legem tauri.

1 ¶ Meretrix dicit mulier que inhoneste duos causa questus admittit.
2 Donatio facta meretricibus publicis valet.
3 Meretrix nõ recepit turpiter, lꝫ turpiter faciat meretricando. ⁊ nu. 7.
4 Pignus datũ meretrici non põt ab ea retineri.
5 Dominium pecunie vel rei donate meretrici per traditionem ei acquiritur.
6 Meretrici ꝓmissa iniuste retinẽs iniuste facit.
8 Miles ꝓmittẽs meretrici nõ obligat nec etiã minor.
9 Res lꝫ non habeat ius in re: tñ petẽs eã nõ obtinet si nullũ ius habeat.
10 Meretrix si aliquid ꝓmittat lenoni: leno ex hac ꝓmissiõe agere non potest.
11 Meretricis ꝓprium est recipere ꝑciũ nõ dare.
12 Coitus cũ meretricibus est dãnatus.
13 Meretrix hoc facit in mũdo qõ sentina in mari vel cloaca in palatio.
14 Donatio promissio ⁊ pignoris datio facta meretrici vꝫ: ⁊ qõ ex hac causa acquirit suum facit: nec fiscus potest ab ea auferre.
15 Dominiũ ciuile acqri põt cũ peccato.
16 Meretrix: potest libere disponere: testari: elemosynam facere ⁊ decimas soluere de his que ex meretricio acqsiuit.

Videamus nũc de donatio

§. 40. 2. Dubium de meretricibus. Que dicat meretrix.

nibus que fiunt aliꝫs mulieribꝰ que nõ sunt cõcubine. Et primo de meretricibꝰ que palam questum sui corporis faciunt vt. l. palam. ff. de ritu nup. vbi ter. no. innuit mulierem
1 dici † meretricem si in honeste duos causa questus admisit ad hoc commendat illum ter. Abb. in. c. cũ decorem. in fi. ℨ. de vi. ⁊ hone. cle. ⁊ in. c. inter opera. in fi. ℨ. de sponsa. ideꝫ si per. xx. horas stetit in meretricio vel lupanari. Nã ex hoc solo censetur publica meretrix. vt no. Saly. in. l. qui adulte
2 rium. C. de adulteriꝭ. ¶ Et teneas pro constanti ꝙ † donatio facta istis publicis meretricibus valet. vt est textus in. l. iiꝫ. §. sed ⁊ quod meretrici. ff. de condi. ob turpem causam. ⁊ l. affectionis ff. de do. no. in. l. ꝫ. C. de condi. ob turpẽ causam. ⁊ in. l. mercalem. eodem titu. ratio est quia hic versatur turpitudo solum ex parte donatoris: non aũt ex pat
3 te meretricis. quia licet † turpiter faciat esse meretricẽ: nõ tamen turpiter recipit cum sit meretrix. vt dicto. §. sed qõ meretrici. ⁊ glo. in. c. ex transmisse. ℨ. de duscimis. quãdo autem turpitudo versatur ex parte donãtis nõ autem ex parte recipientis: iuste recipitur qõ donatur vt per totum titulum. ff. ⁊ C. de cõdi. ob turpẽ causam. ¶ Et procedit hoc non solum quando res meretrici donate fuerunt sibi tradite vt loquuntur iura predicta: sed etiam quãdo non fuerũt
4 tradite: fuit † tamen pignus datum: quo casu necdum potest retineri pignus sed etiam poterit agere contra donatorem vt pignus redimat. quia licet pign⁹ remaneat in dominio obligantis. vt. l. pignus. §. de pigno. actio. tamen si cut dominium rei tradite queritur. vt. l. traditionib⁹. C. de pactis. ⁊ insti. de reruꝫ diui. §. per traditionem. sic etiam ꝑ traditionem pignoris queritur ius in pignore. vt traditur
5 in prealegatis turibus. vnde sicut † dominium pecunie vel rei donate meretrici: per traditionẽ ei acquiritur: sic ꝛ ius pignoris reale sibi acquisitum est. Jta tenet Cy. in dicta. l. ꝫ. C. de conditio. ob turpem causam. quicquid dixit ibi gl. que debet intelligi de muliere nõ meretrice. de qua. ĩ. subꝫ ciam. ¶ Quinimmo ꝙ plus est subdit Cy. in dicta. l. ꝫ. in fine. ꝙ si scholaris promisit meretrici ob libidinem secum habitam: venit modo meretrix coram rectore vel doctore: facit citari scholarez ⁊ petit ab eo illud quod sibi promisit
6 ꝙ poterit illud facere. quia qui retinet † meretrici promissa iniuste facit ⁊ sic peccat ꝑm eum. Hoc ideꝫ in effectu voluerunt ibi Ange. ⁊ Salyce. Ange. in. l. j. eodem titulo. Bar. in. l. affectionis. ff. de donatio. ⁊ in. l. generaliter. in fine. ff. ꝺ verbo. obliga. ⁊ ibi etiam Alexan. ⁊ Franciscus de aretio. Barto. ⁊ Alexan. in dicta. l. iiꝫ. §. sed quod meretrici. ff. de conditio. ob turpem causam. Cynus ⁊ Salyce. in. l. ea que. C. de donatio. ante nup. ¶ Mouentur ipsi primo per ter.
7 in dicto. §. sed ⁊ ꝙ meretrici. vbi dicitur ꝙ licꝫ † turpiter faciat meretricem esse: non tamẽ turpiter recepit cum sit meretrix. Si autez turpiter nõ recipit: ergo iuste recipit ⁊ domina efficitur rei donate. ista autem ratio non minus militat in donatione re non tradita: sicut quãdo res traditur. Secundo facit text. in dicta. l. affectionis. dum generaliter permittit fieri donationem meretrici: sed constat ꝙ ad validitatem donationis nõ requiritur traditio cum etiã absenti donari possit. vt. l. absenti. ff. de donationi. ⁊ in. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. ergo dispositio illius textus habet locum in promissione facta sine traditione. ¶ Tertio
8 speciale est in milite ⁊ minore promittente † cõcubine vt nõ obligent. vt nota. in dicta. l. affectionis. ergo in cõtrarium est ius cõmune in aliꝫs. vt. l. ius singulare. ꝺ legi. ¶ Quarto facit textus valde singularis in. l. multũ. ff. de verboꝝ obligatio. vbi ad validitatem stipulationis potius inspicitur persona stipulatoris q̃ promissoris: cũ autem in promissione que fit meretrici non fit turpitudo ex parte meretricis stipulantis postq̃ meretrix est: vt in. d. §. sed ⁊ ꝙ meretrici. ꝛ turpitudo fit in promittente: potiꝰ inspiciamus personam ipsius meretricis. Jta poderat ⁊ inducit illum tex. ¶ Pau. de ca. ibi. Et idem tenuerũt Hugo ⁊ archi. in. c. qui venatoribus. lxxxvj. distinc. facit qõ in simili videmus
9 in iudicijs vbi magis attẽdit̃ persona petẽtis q̃ rei: qꝛ lꝫ ꝛeꝰ nullũ ius habeat: si tñ petẽs etiaꝫ non habeat nõ obtinet. vt. l. j. circa prin. ff. si pars heredi. pe. ⁊ l. fi. C. de rei ven. sic ergo in casu nostro inspiciam⁹ personã stipulatoris. id est meretricis cui fit promissio ex cuius parte non interuenit turpitudo.

Rñsio. Donatio meretricibꝰ facta valet.

1. excep. Qñ non intercenit traditio sed pignus.

2. excep. Qñ non intercenit traditio nec pignus sed sola promissio.

turpitudo. nō aūt psonā: pmissoris tupiter ꝓmittētis: qz eius turpitudo nō habent vitiare ꝓmissionē. vt. d. l. multū. ¶ Cuius ratio est ꝑm Frāci. de are. ibi in. ij. co. l. qz si stipulatio continens turpitudinē ex parte ꝓmissoris annularet ipso iure vel ieffectu: tūc ille qui turpiter ꝓmisit: nullā pateretur penā. immo puniretur stipulator: qui turpiter non recipit qō esset absurdissimū. sed econtra qñ turpitudo est ex parte stipulatoris si stipulatio nō esset annullata: tūc stipulator nō puniretur ex sua turpitudine. Unde in vtroq; casu per eandem regulam statuitur diuersum. Videlicz ne qō odio alterius inductum est: cōuertatur in eius fauorez. vel ne quis ex delicto suo lucretur cōtra legē relegatoꝝ. ℌ. si z. l. seq. ff. de interdi. & reg. & qō habetur in regula qō obgratiam. de reg. iur. que quidez ratio subtilis est & satis singularis: & a nemine tacta nisi ab illo vt ipse dicit. ¶ Et istō teneas q̄uis gl. in. d. ℌ. sed & q; meretrici. & in. d. l. ij. C. de cōdi. ob tur. cau. & in. l. affectionis. ff. de dona. & in. l. ea que. C. de dona. ante nup. teneant contrarium. quā opi. tenuerunt Bal. Ang. & ‖Dau. in. d. ℌ. sed & qō meretrici. Jo. de imo. in. d. l. generaliter. in fi. ff. de ver. obli. & Alexandrin⁹ in p̄senti fundamentum ꝓncipale istoꝝ doctoꝝ est. qz ista promissio est turpis seu ex turpi causa facta: & ideo non valet. vt. l. generaliter. ꝓallegata. Jstud nou est verum qz meretrix in eo qō est meretrix turpiter facit: sed ex quo talis est: nō turpiter accipit nec turpiter stipulatur. & sic ista prima ratio non procedit. ¶ Secūdum fundamentum eoꝝ est qz quedam honeste accipiuntur que nō honeste petuntur. vt l. j. ff. de varijs & extraord. cog. qz lz in casu. d. l. j. illud quod retinetur possit iuste retineri: nō tñ possit honeste peti: nō tñ sequitur. ergo nec i isto casu. Jta excludit Cy. has duas rationes in. d. l. ij. in fi. C. de condi. ob tur. cau. ¶ Tertium est tex. in. l. ea que. C. de dona. ante nup. vbi si aliquis ꝓmisit donare alicui mulieri vt sponsa fieret: que tñ sua sponsa esse non potuit: nō tenetur illud adimplere. Ad hoc respō det Alex. in. d. l. generaliter. q; ideo ibi nō potuit illa mulier agere qz donatio continebat modū seu causam impossibilem: qz illa nō poterat esse sponsa cum ille aliam haberet vxorē. & ita non erat in potestate mulieris q; valeret matrimonium vel q; duceretur in sponsam. & propterea agere non potest virtute illi⁹ promissionis. & sic dicit Cy. in. d. l. ea que. qui pro hoc alleg. no. in. l. a diuo pio. ff. de ritu nup. ¶ Quartum fundamentum est tex. in. l. fi. ℌ. seia. ff. de act.
10 & ob. vbi si † meretrix aliquid ꝓmisit leōni. ex hac promissione leono agere non potest: sicut ergo ipsa nō potest conueniri ratione sue promissionis. sic etiaz iuuetur is qui aliquid ei promisit: vt ab ea cōueniri nō possit: qz vt dicebat ibi Bart. ibi non fuit facta stipulatio & sic non nascebatur actio ex promissione de donando secunduz tempora. ffoꝝ Sed reuera ille tex. non se fundat super stipulatione & propterea melius videtur intellexisse illum tex. Bar. in. d. l. affectionis. ff. de dona. qui dicit qō ille tex. loquitur in meretrice promittente alteri: q̄ quidē promissio valde a lege reputatur exosa. vt no. in. l. que adulterium. C. de adult. & ita turpitudo versatur ex parte recipientis cuius persona magis est attendenda ad validitatē stipulationis. vt. d. l. multum. ff. de verb. ob. & iste intellectus placet Alexā. in. d. l. fi. in apostillis. Hunc etiam tenet Bal. in. l. j. ij. co. C. de cōdi. ob tur. cau. qui reputat valde singularē tex. in. d. l. fi. ad hoc sic etiam intellexit eum Ange. in. d. ℌ. sed & qō meretrici. in fi. & ibi etiam Bar. & ‖Dau. de cast. & Alexā. in. d. l. generali
11 ter. ij. co. ff. de ver. oblig. meretricis ꝛ feñ est proprium recipere precium nō dare vt dicitur ezechielis. xvi. c. non est ergo miranduz si dicamus non valere promissionem factaz a meretrice lenoni: vl meretrico causa meretrij. ¶ Quintum fundamentum est. meretricē esse & ad meretrices accedere prohibet dominus. primuz est deutero. xxij. scōm est Exo: xx. & deutero. v. & xxij. q. uij. c. meretrices. & c. nemo si
12 bi blandiatur. & sic † coitus cum meretricibus est damnatus. vt. d. c. nemo. & c. liberorum. & c. dicat aliquis. ea causa & q. sed vbi aliquid promittitur pro coitu damnato: non tenet promissio. vt est casus in. l. mercalē. C. de condi. ob tur. causam. no. in. l. ij. eo. ti. signanter per Cy. & Ange. Ad hoc dicendum qō licet meretricium sit peccatum & a iure pbatum tamen ecclesia illud tolerat & sub dissimulatione ptā fit causa maioris mali vitandi. vt. c. duo. & c. nerui. xij. di et no. in. c. iter opera. de sponsa. & propterea lex nō punit meretrices. Vide archiepiscopū flo. in summa. ij. ti. ij. c. v. Nā
13 vt inquit aug. hoc facit † meretrix in mundo: qō sentina in mari: vel cloaca in pallatio. tolle cloacā: & replebis fetore pallaciuz: & similiter de sentina. tolle meretrices de mūdo: & replebis ipsum sodomia propter quam causam idē aug. ait in. xij. de ciuitate dei. qō terrena ciuitas vsuz scortorum licitā turpitudinē fecit. refert sctūs Tho. iij. de regi. prin.
14 xiij. Ex istis ergo cōcludit q; valet † donatio ꝓmissio & pignoris datio facta meretrici: & q; ex hac causa acquirit suū facit nec fiscus pōt ab ea auferre. Nā qō sepe cum pctō fine charitate acquiritur: non fundatur in charitate: ita q; perdendo charitatē ipsum perdi necesse fit. qz nō videtur charitas plus requiri ad rei cōseruationē q̄ ad rei inceptionē
15 & acquisitionem. † dñiuz enim ciuile acquiri pōt cū pctō qz meretrix acquiritur dñiuz precij meretricij cū pctō. peccat enim meretrix dando sed nō peccat recipiendo precium. immo regulariter loquēdo preciū efficit eius sic q; nō tenet ad restitutionē nec etiā necessariū est ei ad salutem illa erogare pauperibus. ita dicit conradus de cōtractibus. q. vij. prima cōclusione. vbi plene ꝓbat q; dñium ciuile sicut nec euā
16 gelium fundat in charitate. Ex quo infert † q; de his pōt libere disponere: testari eleemosynā facere: & decimas soluere. vt in. c. oblationes. xc. dist. est gl. no. cuz iuribus in ea alleg. in. c. ex trāmissa. ℌ. de deci. de quo etiam. j. parti. ti. xx. l. xij. & ꝑ Cy. & Ang. in. d. l. ij. de condi ob tur. cau. per Bal. in l. j. in. ij. co. ver. item si do pecuniam meretrici. Abb. in. c. j. de vi. & bone. cle. Et intelligo dūmodo in acquirēdo fraus vel dolus absit. vt p sanctū Tho. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. de quo meminit Florentinus in. ij. parte. ti. ij. c. v. in prin. & hec sint quantum ad meretrices.

1 ¶ Mulier si a clerico seculari aliquid recipit vt eam corrumperet an teneatur ad restitutionem.

2 Mulier coniugata si ꝓ opere carnali aliquid dederit seculari viro debet hoc restituere viro si illa de rebus dotalibus: parafernalibus vel cōibus dedit.

3 Necessitatis tpe pōt qs aliena furari.

De donatis vel promissis

alijs mulieribꝰ q̄ nō sunt ꝓcubine vl meretrices: dicas breuiter q; si ꝓmissio stat i suis terminis: qz nō est ꝓcessuz ad traditionē: non obligat ꝓmittētē: q; ꝓcessum extitit ad traditionē nō repetit qui donauit: vt puta si scholaris luxuriosus accessit ad mulierē nō meretricē & dedit sibi ꝓpter fornicationē vnā domū: postea vult repetere: certe nō pōt: qz in pari cā turpitudinis melior est conditio possidentis. In isto aūt casu reperit par causa tupitudinis. ergo &c. iste est casus qui sic dz intelligi ꝑm Cy. & alios in. d. l. ij. C. de cōdi. ob tur. cau. Idē dicit ibi Cy. post Jac. de ra. si nō est ꝓcessum ad traditionē rei donate sed facta est ꝓmissio & datum est pignus. qz vbi nō statur in finibus ꝓmissionis sed procedit vltra ad traditionē pignoris: idē operat traditio pignoris quo ad translationem iuris in pignore. qō operatur traditio rei donate quo ad translationen dñij. Unde sicut dñium rei solutū acquiritur mulieri: sic & ius pignoris reale acquisitū est. Unde iste dans nullo iure habet repetitionē sed retētionē: qz in pari cā &c. ó quo lati⁹ p Alex. post Bar. & alios in. l. j. in prin. ff. de cōdi. ob tur. cau. dic vt ibi. Sed aduerte ne decipiaris: qz lz bis duobus casibus q̄ ꝓcessum est a traditionez rei donate vel pignoris: donator non possit repetere bene tñ poterit fiscus a muliere repetere. vt. l. lucius. ff. de iure fisci. Ex quo infertur q; mulieres nō meretrices que a fornicatoribus suis accipiunt dona in cincturis aureis & in perlis sicut de quibusdaz scio q̄ quorundam amasioꝝ substantiā exhauserunt: retinere nō possunt. & in iudicio fori & anime ad restitutionē tenent. ita dicit Cy. in. d. l. ij. C. de condi. ob tur. cau. quem refert & sequitur Ang. ibi hoc multum commendans: de quo etiam meminit Troylus in questione oblationū posita post tractatum Barba. de cardi. in. ij. dubio in. iij. co. dicens forē mēti tenendum. Vide archiepiscopum flo. in sum. ij. parte. ti. ij. c. v. in prin. & speculum conscientie. li. ij. c. xxx. ℌ. est & discipulum. sermone. cxi. fi. co. incipit ostendite. ¶ Ipsi tamen non aperiūt cui teneāt restituere. vnde tu videas pulchram distinctionem quam ponit Henricus in. c. peruenit. j. a
1 dulte. in. ij. di. post astē. in summa. qui dicit q; si mulier † recepit a clerico seculari de rebus propꝛijs nō tenetur ei restituere etiā si sit monialis sed acquiritur monasterio cius illud qō accepit honestius tñ est q; monasterium illud nō retineat sz erogat in pios vsus. Si aūt acceperit a clerico seculari de rebus ecclesie dz fieri restitutio pauperibus illius loci. si indigent: ecclesia satis abundat. alꝰ melius est q; in vtilitatē ecclesie pauperis cōuertat. arti. xv ij q. iij. si qs in atrio. ℌ. de offi. oꝛ. cum vos. nisi episcopus velit dispensare cum muliere q̄ recipit vt retineat illud si est secularis. aut

Argumēta cōtraria que soluit.

Lex regni

§. 41. 3. Dubium. De alijs mulieribus. que nec sunt concubine neque meretrices. Qñ processum extitit ad traditionem tunc nō pōt repetere donator: tenetur tñ donatarius restituere.

Meretrix tolleratur et licite acquirit.

Questio. Cui tenetur restituere. 1. Menbrū. Qñ masculus donauit femine. 1. Articu. Qñ donator erat clericus seculari⁹.

2. Articul. Qñ dōator erat regularis.

cū monasterio si est regularis. ¶ Si aūt recipit a persona regulari de rebus monasterij (qđ presumēdū est nisi de cōtrario cōstet) aut recipit ab habēte administrationē ꝛ tunc debet fieri restitutio monasterio vel priozatui vel administrationi de cuius bonis datū est. ꝛ pōt fieri restitutio eidē persone que dedit si adhuc remanet in administratiōe illa maxime si credit correctus. alīs tutius est ꝙ ei nō reddatur sed fiat qđ dictū est. §. Si tū talī nō correcto facta sit restitutio: liberata est q̄ accepit. Si aūt motus est ab administratione illa: aut si est simplex claustralis qui dedit: fieri debz restitutio monasterio vel priozatui: vel administratiōi. nec liberabitur si soluerit illi qui dedit: nisi tūc demū cū cōuersum fuerit in vtilitatē monasterij vel priozatus vel administrationis: nec detineri poterit a mōasterio illius mulieris regularis illud qđ recepit a regulari alterius loci. nisi ō cōsensu abbatis ꝛ cōuentus si donū fuerit magnū: aut abbatis si fuerit paruū vel mediocre. ¶ Qđ aūt dictū est de rebus taliter datis a regularib⁹ psonis: intellige etiā de rebus datis a psonis secularibus etiā laicis q nō sunt sui iuris. vt cū seruus ꝛ filiusfa. dāt taliter de rebus etiā peculiaribus. nisi rerū illarū habeāt ita liberā administrationem qđ quasi patresfa. de eisdē disponere possint. ¶ Itē qđ dictum est de moniali respectu viri secularis: tenēdum est ecōuerso qñ vir regularis recipit aliqd a muliere regulari. vir

2 aūt secularis qđ ꝛa muliere cōiugata recipit. p carnali opez: dz restituere viro si illa de rebus dotalibus parafernalib⁹ vel cōibus dedit. Si aūt dedit de parafernalib⁹: aut si mulier soluta dedit aliqd amasio de rebus ppriis: lz sit honestum ꝙ expēdat illud in pias causas: nō tū tenet nisi velit. poterit etiā ei restituere q̄ dedit: qđ videtur melius si penitet vel egeat. hec sunt verba Henrici vbi. §. que mihi placent ꝛ volui ea referre: qr articulus est satis quotidianus. ꝛ alibi ita bene nō enucleatus. de quo etiā p Alexā. de bales in suo tractatu restitutionū: quez refert ꝛ sequitur Hēricus berp. in suo p̄ceptorio p̄cepto. vij. sermo. xij. co. iij. vs. quātū vo ad scōm. vbi videas. Et hoc est ꝓtra illos q munuscula mulierū cōseruāt ꝛ sollicite ꝛ feruēter aspiciunt vt earū memoriā teneant. vt dicit dñs card. post ¶ Paul. in cle. vnica. vero excellentissimum. de reli. ꝛ vene. sancto. cū potius illa restituere debeāt q̄ primū possunt psonis de qbus dictuz est. §. ¶ Unū tū iuxta p̄dicta nō est omittēdū ꝙ qñ vir qui aliquid recepit a muliere vel ecōtra: illud qđ accepit debet in pauperes erogare vel donāti restituere: si is qui accepit est in maxima necessitate: nō tenet restituere. sed salua conQñ quis in pauperes tenet distribuere pōt sibi retinere si egetscientia poterit sibi retinere. qr ttpe talis necessitatis potest

3 quis aliena furari: ergo eadē rōne poterit sibi retinere qđ erat restituturus. Istud est singulare dictū Richar. iij. sen. di. xv. q. iij. de quo p̄ modernos in trac. maleficioz. charta. cexix. ij. col. alīs in parte metidoze de malidari. xiij. col. de quo latius. j. subdiā in. vij. limitatione.

1 Donatio inter eos qui aliquo mō cōiuges contingūt per patriā potestatem non valet.

2 Allegari possunt exempla probatorum virorum in decisionibus causarum.

3 Femine nō habent liberos in potestate.

4 Mulier obligationi viri cōsentiēs: vel cū viro se obligans vel se aut rē suā obligās p viro ipso iure sibi nō p̄iudicat.

5 Uxor mea non potest donare filio meo familias nisi sit miles aut clericus.

6 Aduentitium respectu clericorum dicitur castrense vel quasi castrense.

7 Clerici in ptāte parentū cōstituti possunt licite disponere ꝛ testari de oībus aduētitijs ꝛ illud etiā intelligendū de clericis in minoribus cōstitutis.

8 Clericorum appellatione veniunt clerici in minoribus cōstituti.

9 Fructus bñficioz filijfa. clerici etiā in minoribus constituti nō acquiruntur patri.

10 Filiusfamilias potest ī causis beneficialibus esse ī iudicio sine consensu patris: ꝛ suo nomine constituere procuratorez.

11 ¶ Pater si bona aduenticia filij in quibus pater non habet vsumfructum dilapidauit et consumpsit fratres tenentur hoc dānum emēdare: secus si pater fecit aliquos sumptus filio in studio.

12 ¶ Pater vsumfructū in bonis filij añ clericatum bñs an illū retineat post clericatum.

13 ¶ Patria ptās morte filij soluit tū non finit vsufructus formalis retro quesitus rōne patrie ptātis.

14 ¶ Patria ptās an soluat p clericatū.

15 Ingressus monasterij non facit patrē pdere vsumfructuz quem habebat in bonis filij: nec respectu preteriti temporis neq̄ futuri.

Amplia quarto predicta vt

§. 42. 4. ampliatio. Non solum inter coniuges sed etiā iter eos qui aliq̄ mō cōiuges cōtingūt p patriā ptātem.

necdū fit. p̄hibita donatio iter ꝯiuges ꝯstāte matrimonio sed etiā inter eos q aliquo mō ꝯiuges ꝯtingunt p patriaz

1 ptāt⁹. q̄ quatuor modis contingit. vt si vnus ꝯiugū est in ptāte sua: vel qr tu es in ptāte tua: vel qr tu ꝛ ipse estis ī potestate eiusdē. vel qr tu ꝛ ipse habetis cōiuges in ptāte. Si ergo aliquo istoz modoz contingo maritum alicuius: non potero vxori sue donare. Et q vxorem alicuius aliquo de p̄dictis modis contingit: eius marito donare p̄hibet. Itē ꝛ qui contingunt coniuges per potestatem sibi inuicem donare nō p̄sūt. oīa ista probantur in. l. ij. §. qui in eiusdē. vsq̄ ad. §. nō tū. ff. isto ti. ꝛ. l. inter eas. C. eo. ꝛ. l. vsq̄. ff. ad mace. Unde sicut non est licitū marito donare vxori: sic nec interposite p̄sone maxime si se contingāt p patriā ptātē: nec filr pōt fieri donatio interposite p̄sone. qr illud qđ nō pōt fieri directe: non pōt fieri per interpositā p̄sonā. vt. l. si per impressionē. C. qđ me. cā. sicut dicimus de patre qui relinquit amico filij spurij de quo confidit: iuxta not. in. l. fi. C. de his qui. vt indig. Itē de forēsi q per se non pōt acquirere bona stabilia in aliquo loco p se: non poterit similiter per vxorē: lz ipsa non sit forensis ꝑm Frāci. areti. in. d. l. si p impressionem. redeo ad propositum. Et ita si volo donare marito filie mee ꝛ sic genero meo: non possum. qr eius vxor in mea est potestate. vt. d. §. qui in eiusdem. ꝛ. l. cū hic status. §. oratio. ff. isto ti. ꝛ. l. si vt ꝑponis. C. eo. aliā rationē assignat plutarchus in suis p̄blematibus. qd est ingt qđ a genero ac socero ijsdē aliquid dono capere nā licet. an idcirco a genero ne forte p parentē munus ad vxorem redire videatur. a socero autem ꝙ qui nihil dedisset. eum nihil accipere par eē visum est. hec ille. sed reuera he rationes parū vrgent vnde verius puto hoc ita dispositū fuisse ꝓpter patriā potestatem. vt dicunt iura p̄dicta. Sed videtur ꝙ socer possit donare genero. Nā regula tobie genero suo iā constante mrimonio tradidit dimidiā partē ois substātie sue in pueris: ī puellis: in pecudib⁹: in camelis ꝛ in vaccis ꝛ pecunia mul-

2 ta. vt scribitur Tobie. x. c. exēpla aūt ꝓbatoz virōz maxime de quibus ī sacra scriptura sunt allegāda in decisionibus causarū. vt in aut. vt nō luxu. cōtra naturā. in princi. in c. vides vt opinor. xxiij. q. vj. in. c. de quibus. xx. di. Sed nō obstat: qr lz dicat tex. ꝙ tradidit genero est tū subintelligēdum noie vxoris. vt probatur eo. li. c. xj. ꝛ ibi ꝛ etiā pecunia multa nimis vxoris. Nec ob. l. ij. §. socrui. ff. e. ꝛ. l. si te in vacuā. C. eo. qr ille leges loquunt ī socru ꝛ nuru vel socru ꝛ genero q̄ alterū ꝯiugum p ptātem nō ꝯtingit. Eo ꝙ femine

3 liberos in ptāte non habēt. vt insti. de adop. §. femine. ꝛ. ff. de bo. po. contra tabu. l. illud. §. ad testamenta. ꝛ iō in casu illarum legū valet donatio: sed i casu nostro nō valet. adeo ꝙ nec morte donatoris confirmaret. nisi etiā filia premoriatur huic genero. vt. l. mortis sue cā. ff. isto ti. ꝛ. d. l. si vt ꝑponis. C. e. ꝛ ibi no. Bart. notatur etiā in. d. l. cū hic status. §. oratio. Unde si gener p̄decedat: nō solū nō est donatio ꝯfirmata sed totaliter resoluta. vt. l. marito in vxorē C. isto tit. de quo latius per Old. ꝯsi. clxxxv. incipit. quidam paterfamilias. ¶ Hoc tū intellige nisi donatio facta genero esset iurata: nā illa bene valeret vt fingl⁹ firmat Alex. ꝯsi. clvij. pe. co. in. ij. volu. de quo. j. dicet in. iij. limitatione. ¶ Idez dicas si filius meus rem meā me ꝯsentiēte donat vxori sue. nō enim valet ista donatio nec morte ꝯfirmat filij. Immo eo mortuo ego possum illā reuocare siue fuerit p̄cessum ad traditionē siue nō. Ita ꝯsuluit no. ancha. ꝯsi. lxxv. incipit p modū cōsilij roborādo p bona fundamenta: q̄ p te videas. ¶ Idē dicas si vxor mea ꝯsentiat obligationi patris mei vel fratris mei vel filij mei: vel p eis se obligat: vl eis aliqd donet. Nā eodē mō iste cōsensus vel obligatio seu donatio nō valet nec tenet: qr oēs iste p̄sone me contingūt p patriā ptātez. vt. §. dictū est. ad qđ bñ facit text. in. l. i. §. fi. ꝛ. ij. ff. isto ti. ꝛ tenet no. Bal. in aut. si qua mulier. C. ad velleia. in p̄n.

4 ꝛ sic extendit illum tex. dicens. ꝙ ficut mulier consentiens obligationi viri vel cum viro se obligans: se aut rem suam obligans p viro ipso iure sibi non p̄iudicat: nisi quatenꝰ probetur in rem suā versum. vt est casus no. ibi ꝛ clarius dicūt in gl. Cy. ꝛ bar. bal. ꝛ Saly. sic etiā dicit bal. vbi mulier ꝯsentiat p̄ viri sui siue filio suo q est in ptāte viri siue fratris sui q ambo sunt in potestate soceri. Uñ pinde non tz ꝯsensus ac si vxo ꝯsensisset. qđ est notandum perpetuo ꝑm Ang. de are. in. d. §. est ꝛ alud. ij. co. v. aduerte. īsti. de doñ.

5 ¶ Ex p̄dictz iferē ꝙ vxor mea nō poterit dōare filio meo familias

1. Excep. Nec morte dōatoris cō firmatur.

No. hoc p̄ol. taur. ꝛ eius ampliatiōe vide. j.

2. Limitatio

1. Limitatio. Qñ interuenit iuramētū 2. Excep.

3. Excep.

¶ Licet Jac.but.& Bar.aliō sentiāt vt hꝫ qꝫ ēt tz segura i rep.l.iperatori. ff.ad treb.fo.viij.co.iij.qō ꝓcedit ēt ī cle.ī mino.2sti.vt.j.ex qꝫ Jaso.i.l.filie lz col.ij.C.de colla.dat nō vilē cau.vt fil.fa.pos.test.ꝙ suscipiat ꝑmā tōsu.quē ēt segura segq̄ i.d.2s.iij.lz hodie bis besperie regnis supflue est dicta caute la stante.l.v.de toro. Jo.Ber.

Nisi donatari⁹ sit miles: 3 Limitatio Nisi donatarius sit clericus.

familias quia mihi queritur.nisi sit miles. Nā tunc bñ valet donatio.qz illud donatum est castren.peculiū & sibi queritur. Ita dicit ter.in.d.§.qui ciusdē. ¶ Item ego dicerez in filio clerico.vt valeat donatio quam vxor mea facit filio meo clerico.clericus em̄ dicetur miles dei vt probat ter.et ibi notat abb.in.c.j.s̄.de cle.egro.est ter.cum glo.in.c.christianis.xi.q.j.& in.c.rep̄hēsibile.xvij.q.ij.& facit glo.in.l.miles.ff.de reg.iu.& in.l.stipendia.C.de executione rei iud.& dixi in.§.s̄.prox.loquēdo de donatiōe facta a clerico sue concubine. Unde priuilegia tributa militibus secularibus debent obseruari quo ad milites dei in casibus habentibus eandem rationē vt dicit ab.in.d.c.j.de clerico egro. Si aūt miles terrestris habet hoc priuilegiuz vt possit ei donare vxor patris sui:idē dicemus in milite dei:cū sit eadē ratio. qz quemadmodum miles terrestris bona sibi donata hz i peculium vt supra dictū est:sic etiā clericus:qz omne aduentitiū respectu clericorū dicit castrense.vel quasi castrense.vt est ter.valde singularis in auc.p̄sbyteros.C de epis& cleri.tenent Inno.host.anto.ancha.card.Jo.de imo.abbas.& andreas siculus.in.c.qz nos.supra de test. ¶ Et ex hoc dicebat abb.in.d.c.qz nos.& in.c.cōstitutus.s̄.de ī ite. resti.pe.co.ver.in glo.ij.& in.c.in p̄tia.s̄.de proba.xvij.co. ver.ego aliter dicerē.qō clerici in potestate parentū 2stituti possunt licite disponere & testari[a] de oibus aduētitijs. qz cum illa aduentitia quo ad clericos dicantur peculiū castrense vel quasi castrēse:vsufructus nō queritur patri. Et ita do.abb.nō facit vim vtrū ista bona veniant ad clericos ratione clericatus vel alīs quoniā quocunq; modo veniant poterit de illis disponere vt est casus in.d.auc dum dicit res quomodolibet ad eorū dominiū venientes habere sub potestate sua precipimus. Et per hoc videtur qō nō bene dixerit Jac.bu.in.l.sacrosancte.C.de epis& cleri.vbi dixit qō in aduentitijs quesitis aliunde quā ratione officij vel dignitatis ecclesiastice filiusfa.clericus testari non potest:& p consequēs vsufructus acquirntur patri.idem in effectu visus est tenere Bar.ibi dum dicit qō clerici qui sunt in potestate patris de oibus que ratione clericatus lucrant:tanq̄ de quasi castrēsi peculio possunt disponere.qō dicit ēē valde notandū.& sic sentit qō de alijs acquisitis nō rōne clericatus non possunt disponere tanq̄ de quasi castrensi peculio.sed qō prius dixi verius est qō etiā sentit Bal.in dicta l.sacrosan.teneas ergo qō de oibus aduentitijs quomodocunq; venientibus ad clericos ratione clericatus vel alias possunt clerici libere disponere vt patri non queratur vsufructus. ¶ Intellige predicta etiam in clericis in minoribus constitutis secūdū prefatos doctores in.d.c.qz nos.signāter Ant.& Jo.de imo quoniam† appel.[b] clericoruz veniunt clerici in minoribus.vt voluit glo.in.c.ij.s̄.de ꝓben. presertim in fauorabilibus.vt late cōcludit Abb.in rubri. de vit.& bone.cle.& ꝓpterea nō possunt super crimine corā iudice seculari cōueniri.vt voluit Host.in.c.cū nō ab hoie s̄.de iudi.& ibi And.ficu.ij.co.& in.c.at si clerici.i.co.eo.ti.& maria.in.c.j.ij.co.e.ti. ¶ Ex his infero ad vnū quotidianū q̄† fructus beneficioꝝ filijfa.clerici etiam in minorib⁹ non acquiruntur patri. Immo pater recipiēs tenet reddere rationem administrationis filio suo clerico pactionē negociorum gestoꝝ.ita tenet expresse Bar.in.l.litis.§.fi.ff.de neg. gest.& dicit q̄ sic vidit de facto seruari.refert & sequit Andre.ficu.in rubri.de pecu.cle.& in.d.c.qz nos.ij.co. Idem tenet Bal.in.l.ij.§.si qd minori.ff.de mino.reputās hoc valde no. Et hoc ideo est:qz beneficiū habetur loco peculij castrensis vel quasi castrensis vt apparet ex predictis.& not. in.d.l.sacrosancte.ex quo peculio nihil queritꝫ patri vt dictum est. Confirmatur hoc optima ratione. Certum est em̄ q̄ in casibus in quibus patri nō queritur vsufructus pōt filiusfa.esse in iudicio sine cōsensu patris.ſm Bar.in.l.fi.§. pupillus.ff.de ver.ob.& his casibus poterit filius cōstituere procuratoꝛez solus sine patre.' vt.l.cū nō solū.§.necessitatem.C.de bo.que lib.& ij.parti.ti.v.l.ij.sed est ita q̄ in† casis bñficialibus pōt filiusfa.esse in iudicio sine consensu patris & constituere procuratorem suo nōie.vt est text.not. in.c.fi annū.de iud.li.vj.in fi.sequitur ergo de necessario q̄ fructus bñficij filijfa.clerici:nō acquirūtur patri.& si pater recepit:tenetur restituere filio:& si mortuus est pater:eius heredes debēt restituere iuxta doctrinā Saly.in.l.filie cuius.in fi.C.fami.her.vbi dicit q̄ si† pater bona aduētícia filij in quibus pater nō habebat vsumfructū dilapidauit & cōsumpsit:fratres tenentur hoc dānuz sibi emēdare.sic ergo tenebūtur in casu nostro fratres satisfacere fratri de fructibus beneficioꝝ filij clerici a patre receptis & cōsumptis. & ita fieri vidi in contingentia facti. ¶ Unū tñ est q̄ si pater fecit aliquos sumptus cū filio in studio vl'alīs:videtur aio cōpensandi cū fructibus fecisse. Bar.in trac.de duobus fratrib⁹ ꝓpe fi.v.xv.& Bal.in.l.filie cui⁹.C.familie herc.q. vi.& ibi ¶ Pau.de cast.q optime distingūt.dic vt ibi p eos. de hoc 2suluit ¶ Pau.de ca.2sti.ccccxiij.al's.ccccxxxj.incip. viso & examinato. in.ij.q.quē rogo vide. Redeūdo nūc ad propositum nostrū cū clericus sit miles dei aduenticia clericoꝝ reputenť castrēse vel quasi castrēse peculiū & nihil penit⁹ querať patri:non est mirandū q̄ vxor mea possit filio meo clerico donare q̄uis ī mea sit ptāte. Sed circa p̄dicta occurrit pulchra dubitatio q̄ si† pater ante clericatum filij habebat vsumfructū in bonis eius:deinde filius factus est clericus:an p superuenientē clericatū filij:pater pdat vsūfructum antea acquisitū respectu pteriti tpis.ar.l.si quis. in fi.& ibi Bal.C.ad tertu.vbi dicitur q̄ lz per†mortē filij soluatur patria potestas:tñ nō finitur vsusfructus formaliter retro quesit⁹ ratione patrie potestatis[d]:qui ter.est ad hoc no.& mēri tenendus ſm Bal.ibi.ad idez bonus ter.in l.si patri.C.de vsufru.vbi in vsufructu perdendo attendit mors vsufructuarij nō ꝓprietarij.vnde videtur probare ille ter.q̄ per superuenientē clericatum filij pater non pdat vsumfructum quē habebat in bonis filij etiā respectu futuri tpis.& hoc videtur de mēte glo.ibidem cū dicit q̄ si filiꝰ ꝓprietarius moritur nō cessat vsusfructus quē pater habet in bonis filij ex dispositione legali nisi in quibusdā casib⁹: de quibus ibi per gl. Cy. ¶ Petrū & alios. Quāuis enim patria potestas sit causa acquirendi vsumfructū a principio non tamen est necesse q̄ in ꝓcessu duret.qō est no.ſm Bal. ibi. Ad idē facit ter.in rōne sui in.l.si maritus.ff.so.ma.ibi ne in perniciē mariti mulier punita sit.siue ergo clericat⁹† liberet a patria ptāte:siue nō vt per glo. Hostien. Jo.an.& alios in.c.iudeoꝝ.de eta.& qualī.semp pater habebit vsumfructū.ad hoc vide Jac.in trac.feudoꝝ.in parte de roydis ij.col.v.habet etiā. Si tū pater bānitus vsumfructū ī bonis filij nō acquisiuit:vt no.in.sti.qui.mo.ius pa.po.sol.vel acquisitū p̄didit:lz postea restituatur:nō recuperat:vt.l.fi. C.ō sen.pas.qz ea que amissa sunt in restitutionē bonoꝝ nō veniunt.vt ibi dicitur.& tenet Bald.in auc.excipiť in pn. C.de bo.que libe.de quo facit magnū festū ¶ Dan.de ca.ibi in fi.& alij moderniores.& Frāci.aretī.in.l.gallus.§.& quid si tū.in fi.ff.de lib.& posthu.& ibi Lāselotus pe.co.vī text. in auc.idez est.C.de bereti.ſm Ang.in.d.§.& quid si tñ.in fi. Ex istis infertur vnū notabile ac quotidianū si filius† ingreditur monasterium:ꝓpter talē ingressum pater non pdit vsumfructū quē habebat i bonis filij nec respectu tpis preteriti neq̄ furti:de quo not.in auc.ingressi.& in.l.si qua mulier.C.de epi.& cleri.in.c.ij.de testa.in.c.in presentia.de pba.& in multis alijs locis tangitur ista qō.videas p te. ¶ A patria potestate liberatur filius per contractū matrimonij.

Usumfructū quē habebat pater in bonis filij anteq̄ matrimonium cōtraheret an perdat ipse pater:cū filiꝰ cōtrahendo liberet a patria potestate.

Sed quāuis ſz iura ciuilia

nō valeat donatio inter eos q̄ cōiuges cōtingunt p patris potestatem altero de p̄dictis modis:hodie tñ ī his regnis credēt talē donationē valere.qz ſm 2suetudinē regni cōter obseruatā:per cōtractū† matrimonij filius liberať a patria potestate.vt ꝓbatur p leges regni.fo.il.h.j.tit.xj.l.fi.et li.ij.ti.vi.l.j.& clarius ordinatis.de se pulueda.tit.iij.l.iij. & ita video obseruari in cancellaria. Est hodie prodita.l. xlvij.de thoro.& hoc presuppositō q̄ per contractū matrimonij filius liberatur a patria potestate:an per hoc pater perdat† vsumfructum quem habebat in bonis filij:& videtur q̄ non:quia patria potestas que requiritur ad acquisitionem vsusfructus satis est q̄ interueniat a principio licet postea cesset:vt pauloante diximus. Cogita si forte hoc debeat intelligi quando pater non consensit in matrimonio filij:sed filius sine patris consensu matrimonium cōtraxit: & ita ex facto suo filius liberatur a patris potestate:& p cōsequens pater non perdit vsumfructum:vt traditur in.l.fi. C.de vsufructu.& in.l.ij.C.de bonis maternis.tenet Ange.

Si pater fecit sumptus cum filio in studio vl'alīs aio cōpensandi fecisse cū fructibus.

¶ Adde b ee not. limitādū nisi tali filio defuncto succederet filiꝰ eius ī alteriꝰ ptāte 2stitutus videlz si filia meaī cuiꝰ bonis aduentijs ego habebā vsūfructū decedat relicto filio q̄ est i ptāte sui p̄ris mei q̄ gñ tunc em̄ extinguť vsusfructus meꝰ & incipit nobis i p̄sona patris ne potis mei. ita li. ¶ Pau. i.l.si qs.ij.fi. C.ad tertull. motꝰ p ij.in l.qō scitis.§. fi.C.ō bonis q̄ lib.ſm primā lectu.qō est mēte tenē dū. Jo.ber.

§.43. De iure regni. Valet predicta donatio facta a consanguineis meis vxori mee. Lex regni.

a Nisi donatarius sit miles: 3 Limitatio Nisi donatarius sit clericus.

b ¶ Adde ꝙ 6 ꝓ doctrinaz sing. albe.in l.si donatiōnē.C.ō coll. ꝙ si libri sūt empti & traditi filiof.cle 7 rico.studēti a statiz donatio irreuocabi.vz qō sūme cōmēdatia.s.i.l.filie lz col.ij.C.c.ex tēdēs ꝓ ꝓcedere nobil'r & i cler.ꝑmetonsure tm̄ & nō bñficiato qō bene corroborat.& illud secut⁹ est segura i rep. l.ipator. fol. viij.co.iij.ff. ad trebel. Jo.ber.

c ¶ Adde in hui⁹ 2firmationē ꝙ i casi.i qb⁹ adul 8 tus fine cur. b pōt ēē i iudi. q numerank ꝓ gl.i.c.ex ꝓ tō rest.spo. in eisdē poterit 2stituere 9 ꝓcuratorem ita bart.not. in.l.ij.§.fi.ff. q petāt tut. Rectamē dictis casibus adult⁹ pdit bñficiū restitutiōis vt voluit glo.not. i.l.vnica.C. si de momēta.posse.luc. appel.motꝰ c sic gñal'r.dixit ias.i.l.exigendi i fi.C. de ꝓcu.limitādo vt ibi ꝓ eū. Jo. ber.

d ¶ Adde ē ee not. limitādū nisi tali filio defuncto succederet filiꝰ eius ī alteriꝰ ptāte 2stitutus videlz si filia meaī cuiꝰ bonis aduentijs ego habebā vsūfructū decedat relicto filio q̄ est i ptāte sui p̄ris mei q̄ gñ tunc em̄ extinguť vsusfructus meꝰ & incipit nobis i p̄sona patris ne potis mei. ita li. ¶ Pau. i.l.si qs.ij.fi. C.ad tertull. motꝰ p ij.in l.qō scitis.§. fi.C.ō bonis q̄ lib.ſm primā lectu.qō est mēte tenē dū. Jo.ber.

1

2

§.43. De iure regni. Valet predicta donatio facta a consanguineis meis vxori mee. Lex regni.

in.l.idem est.C.de bonis que liberis.si autem pater ꝙsensit matrimonio filij:& sic quodammodo ex facto patris perditur patria ptās:& cōsequēter dimidia vsusfructꝰ.vt.l.cum oporteat.§.cum aūt.C.de bo.que liberis. Hinc est ꝙ si pater intrat religionē:& ita suo facto perdit patriā potestatē perdit similiter medietatē vsusfructus ſm Ang.in.d.aut. idem est.hodie tñ practicatur ꝙ p contractuz matrimonij liberatur filius a patris potestate:& pater pdit vsumfructū in totū:qz filiꝰ qui duxit vxorē habeꝫ p emācipato quo ad oīa p legē regni factā tauri.xlvij. Sublata igit pria ptāte valebit donatio inter eos q ꝙiuges alʒ ꝙtingebāt p priaz ptātē.donatio ergo facta a consanguineis meis vxori mee bñ vz:cuius me ꝙtingāt p patriā potestatē añ Jctū mrimoniū cū p matrimoniū sublata fit patria ptās. ¶ Et multo fortius si antea me nō contingebāt p patriā ptātē.vt puta si donauit patruus meus vxori mee:vl mater mea & sic socrus vxori mee:vl ego socrui mee vl mee cognate:vt est bonus ter.cū gl.in.l.ij.§.socrū nurui.ff.isto ti.ter.i.l si mater vestra.C.de dona.ante nup.& in.l.si te in vacuā.C.isto ti.et late per Bar.de ca.ꝙsi.lxv.incipiēte.super isto pūcto &c. qō reperitur in.ij.volu.cxciij.

1 Donatū sponse a cōiunctis spōsi intelligit donatum cōtēplatione spōse:& efficit ppriū ipsius sponse.

2 Spōsus si donat spōse mācipia matris ea ꝙsentiente erūt propria ipsius sponse.

3 Procurator ad lites tenet reddere rationē litis & eozuz q̄ ex lite consecutus est.

4 Acquiritur ei ppter quē vel cuius cōtēplatione datū est.

§.44. Añ si frater meus vel alius

a Vide cōclusionē i folio seq.col.ij. in fi. An donata vxori a consanguineis mariti efficiant ppria vxoris an mariti. Quādo donator voluit donare mulieri et dicit ꝙ efficiūtur propria mulieris.

a ꝙsanguineus donauit vxori:statiz valebit donatio[a]. Ex q̄ sequitur vnū satis singulare & quotidianū qō res fict vxori mee donate a fratre vel cōsanguineis meis:statiz efficiūtur ppie ipsius vxoris cui donant:nō aūt mee.hoc sentit no.glo.valde fing.ſm Ang.ibi in.l.vt liberis.i ver.ī ipsos spōsos.C.de colla.p quā dicit ibi Ang.ꝙ si cōiuncti spōse donant aliquid sponso:intelligitur donatū contēplatione sponsi & sic eius non aūt spōse nisi appareat ꝙ cōtēplatione sponse fuerit donatum. Et idem dicit econtra si donatū sponse est a coniunctis sponsi.qz debet esse spōse nisi appareat ꝙ contemplatione sponsi donatū fit. Et videt de hoc text.in.d.l.si mater vestra.C.de dona.ante nupt.vbi littera dicit.si mater vestra filie sue sponso vel marito prędia sine vlla repetēdi lege donauit:& cā in vacuam induxit possessionē:nuptijs diuortio solutis:perfecta non dissoluit donatio. Et ita est ibi casus ꝙ donatio facta alteri coniugum per consanguineos alterius coniugis:perfecta est & statiz valet & tenet.& per ꝙs ius est sibi quesitū.vnde res sic donata efficitur sua.& illā transfert ad suos heredes per illuz text.quē sic allegat & intelligit Bal.ꝙsi.ccxv.incipit facta super quibus.iij.parte cōsiliorū. Idem probat text.i.l.si

2 consentiente.C.co.ti.de dona.ante nup.vbi dicit ꝙ si spōsus donauit sponse mancipia matris sponsi:ea consentiente erunt ppria ipsius spōse & illa transmittit ad suos heredes.ecce qūo donatio in effectu fuit facta a matre spōsi cuius mancipia erant:sed nihilominus efficiūtur ppria spōse cui fuerunt donata. Ad idem est casus melior de iure in.l.si seruus cōis.ff.isto ti.vbi littera dicit.si seruus ꝙmunis viri & fratris eius puerū donauit vxoris fratris:p qua parte is seruus qui donasset viri esset pro ea parte munus nō esse factum vxoris. Idem iuris erit si ex tribus fratribus vnus vxorem haberet:& rēcōem vxori donasset:nā ex tertia parte mulieris res facta nō est.ex duabꝰ aūt partibus reliquis:si id scirent fratres aut postea quā donata esset:ratuz habuissent:nō debere mulier ē reddere.ista sunt verba illius ter.Ex quibus aperte colligitur ꝙ res donate vxori a consanguineis viri:sunt ppie ipsius vxoris.ita allegat & intelligit illum ter.Ang.in.l.pe.§.seruis.ff.so.ma. & in.d.l.vt liberis.quē refert & sequit ibi Lodo.ro.Ubi vi. Jaſ.& videas glo.foro legū.li.ij.tit.delas herēcias.l.vj.fi. co.idem tenet bal.in.d.ꝙsilio.ccxv.& sentit ille si bene ponderētur eius verba in.l.cum te.C.de dona.ante nup.firmat Saly.in.l.si donate.§.j.ff.isto ti.& in.l.si inter virum.C.eod. & Raphael fulgo.in.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.ō vulga.& pupil.& idem tenuerunt multi alij quod referre nō curo. Hoc idem videtur esse de mente legis regni.fo.ll.li. ij.ti.ij.l.ij.que dicit ꝙ si maritus aliquam rē habuerit cōstante matrimonio titulo hereditatis a patre vel alio consanguineo.vel etiam titulo donationis a dño cōsanguineo vel amico sit sua propria. Et sic vult illa lex si bene aduerta

Lex regni.

tur ꝙ quicquid donatur vxori ab eo qui potuit donare sibi est suū nec distinguit an donetur a cōsanguineis mariti vel ab extraneis:cuius ergo donetur a cōsanguineis mariti si res donata erit vxoris ppter gñalitatem illiꝰ.l. Hoc tñ ego intelligerē qñ certū esset ꝙ cōsanguinei viri voluerunt donare vxori & eius cōtēplatione.maxime si hoc exprimāt ꝙ illas res donat vxori & voluit eas res ppetuo remanere apud eā:& ꝙ nullo casu ad ipsos donātes reuertant.nā tūc fine dubio res taliter donate erūt pprie vxoris cui donant per ter.in.l.j.in prin.ff.de dona.& ita pōt hodie itelligi ter. in.d.l.si mr̄.C.de don.añ nup.& iura predicta.vt voluit Saly.in.l.cū veterū.eo.ti.quē refert & sequit Ang.de are.in.§. est & aliud.insti.de dona.ij.co.ver.in fi.gl. Idē tenēt dñi de rota in decisi.collectis p Bernardū de bisneto.isto ti.decisi.j.incipit petrꝰ exister.vbi dicūt ꝙ si ꝙsanguinei vel amici viri donauerūt eius vxori cōtēplatione tñ ipsius viri et volebāt res donatas queri vxori & nō viro ʒ contēplatiōe viri hoc facerēt:tūc talia donata quererent vxori nō viro. qz ipsa est persona libera que sibi querere pōt:nec sibi q̄sita viro querunt:qz nō sunt quesita ex eiꝰ operis.vt no.Ly. in.l.fi.C.de fur.in vltima.q.vñ talia bona mortuo viro non teneret vxor ponere in inuētario facto de bonis mariti.vt latius in.d.decisione. Secus tñ esset qñ certū esset ꝙ propter maritū vel cōtēplatione mariti:eius cōsanguinei donauerūt aliquid vxori.Nā tūc res donata erit ppria mariti.ar.eoz que no.in.c.requisisti.§.de test.vbi donatū prelato cōtēplatione prelati:efficit plati nō ecclesie. Bene facit ad hoc ter.in.l.ʒ si quid doneť.ff.de vsufru.vbi littera dicit si quid donať seruo in quo vsusfructus est:si quidē contēplatiōe vsufructuarij aliqd relictū est:si quidē contēplationevsufructuarij aliquid ei relictū vel donatū est:ipsi acquiret. Ad idē ter.in.l.facta.§.si heres aut instituit.ff. ad trebel.ibi dū dicit nisi cui euidentissimis ꝓbationibus fuerit ab herede ꝓbatū contemplatione sui seruū heredem esse institutū. Ad idē ter.in.l.hinc queritur.§.pote.ff.de pecu.vbi dicit ꝙ maritus nō tenetur vxori vel heredi eius soluto mrimonio de peculio serui dotalis:qñ respectu mariti seruus sibi institutꝰ vel esse legatū datū. Ad idē ter.

3 in.l.qui proprio.§.pcurator.ff.de pcu.vbi dicit ꝙ sicut ꝓcurator ad lites tenet reddere rōnem litis:sic etiā eoz que ex lite consecutus est.siue principaliter ipsius rei noie:siue extrinsecus ob rem eādē.i.contēplatiōe ipsius litis. Volūt

4 igitur predicta iura ꝙ ei ꝓacqrit ppter quē vel cuius ꝙtemplatione datū est. Qō em̄ mei causa fit meū est:vt.l.pretor ait.in prin.ff.de eden. Ita ergo dicamus in casu nostro ꝙ si constat ꝓ certo ꝙ talis donatio fuit facta a consanguineis mariti cōtēplatione mariti & ꝓ ipso.res donate erunt ipsius mariti. Et ita tenuerunt dñi de rota in.d.decisione.nō tñ allegant predicta. Dicunt em̄ ꝙ si cōsanguinei vel amici viri aliquid donantes eius vxori intenderēt principaliter donare viro & vident ꝙ sibi acquireretur:ʒ traderent vxori:tale donū pertinet ad virū & eius heredes nō ad vxorē.qz qō per ministeriū vxoris acquirit:sibi acquirit.etiam cum ratā habet talē donationē.ar.ff.de neg.gest.si ego.nisi vir qñ concedebatur vxori:intenderet sibi donare.qz tūc ʒ tpe donatiōis inter virum & vxorem non valeret: tñ morte viri confirmaretur.vt.ff.isto ti.l.ij.§.fin.& l.sequēti.iūcta.l. cum hic status.§.j.e.ti.in dubio tñ nō est ꝓsumendū virū voluisse vxori donare.vt.l.cū de indebito.ff.de ꝓba.& ff.de dona.l.filiusfa.ſm predictos dños.

1 Arrogatus filius si aliqd bñficio arrogatoris q̄situit hoc pertinet ad substitutū ipsius filij.

2 Donatio facta a consanguineis meis vel amicis filio meo vel vxori presumitur fieri contēplatione mea.& mihi acquiritur.& nu.8.& 9.

3 Affectio dantis inspicitur.

4 Operari debet mulier viro.

5 Donatū socio occasione societatis an cedat societati vel soli donatario.

6 Ambasiatoribus ratione ambasiate donatum cedit ipsis ambasiatoribus.& nu.9.

7 Legatū relictū filio sub cōmemoratione patrie ptātis: vel seruo sub commemoratione dñice potestatis videť relictū ipsi patri vel domino.

10 Tutor pōt mittere parētibus & cognatis pupilli solennia munera que mitti consueuerunt.

11 Donatio semper ꝓsumiť facta scōm cōsuetudinē loci.

12 Tutor regis non potest donare bona regni:potest tñ exercere liberalitatē & largiri ſm ꝙ consueuit regia maiestas.

13 Consuetudo est optima legum interpres.

2. Articulꝰ q̄ñ certū est ꝙ ppter maritū vel eius cōtēplatiōe fuit donatū vxori tūc efficiť mariti.

14 Concedēs aliquid ei a quo bñficiū recepit videtur animo donandi concedere.

15 Nobilis mulier nubens ignobili videt ei munus facere: ō ꝓfessio mariti vī aīo donādi facta.

16 Sponsa de futuro si aliqua iocalia vel munera misit spōso ⁊ ille alia ornamenta mittit spōse presumitur donatio facta causa remunerationis.

17 Vxor si cōmisit crimē heresis vel apostasie an ꝓpterea res sibi donate a cōsanguineis mariti veniant cōfiscande sicut bona ipsius mulieris.

18 Donare pōt maritus sorori vel cognate vxoris sue ,inter viuos.

19 Peculiū ꝓfectitiū vī illud qō filius ex re patris vel eiꝰ cō tēplatione querit.

Si aūt sumus in dubio re-

§. 45. 3. Articu. Qñ sumꝰ i dubio cui volurūt dona re.

currendū erit ad cōiecturas ⁊ ad genus rerū donatarū: an potius congrueret viro q̄ vxori. vel ecōtra: vt ꝑm hoc ꝑsumatur an voluerunt donatores acquiri viro an vxori. Et ꝓ hoc bñ facit qō no. Jo. and. in. c. a collatione. de appel. lib. vi. in nouella. in fi. sup verbo ad eūdē. ¶ Et si ex his aliqd presumi nō pōt: credēdū est donatores voluisse queri viro: ex quo eius contēplatione donabant. q̄ eoipso q̄ donatio est facta a cōsanguineis meis vxori: videtur fieri cōtēplatione mei. argu. ter. i dicta. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de de vulga. ⁊ pupilla. vbi litera dicit. si filius† arrogatus aliquid beneficio arrogatoris acq̄sit: hoc ptinet ad substitutum ipsius filiꝫ. vt puta arrogatoris amicus vel agnatus eidem filio arrogato aliqd relīqt. Et sic ibi text. valde singularis. q̄† donatio facta a consanguineis vel amicis meis filio meo vel vxori presumitur fieri ꝓ cōtēplatione mea. ⁊ mihi acquiritur. ⁊ hoc tenuit ibi expresse Bar. dicēs q̄ si aliqs duxit vxorē ⁊ fiunt exennia vxori a consanguineis viri: illa dona videntur facta contemplatione viri. q̄ de bonis viri videntur profecta. vt ibi probatur dū dicit. arrogatoris amicus vel cognatꝰ. videntur enim magis facta marito q̄ vxori. sed in exennīs factis a consanguineis vxoris: videntur facta contemplatione vxoris. vt. d. l. donationes in cōcubinā. §. species. ff. de dona. ¶ Unde inspicitur dantis† affectio cuius finali cōtēplatione dederit ⁊ soluto matrimonio eius erūt. ⁊ ita quieuit ibi Bar. cuius decisionez approbant ibi Jo. de imo. ⁊ Alex. ⁊ Ang. de are. in. §. fuerat ante char. xxj. co. i. vī. qd erit de donationibꝰ factis. insti. de ac. ¶ Idem voluerūt do. de rota in ꝑdicta decisiōe. ꝑ qbus ego allego text. nō solitum allegari ad hoc i. l. si qd earū. ver. in quibꝰ. de leg. iiī. vbi si maritus legauit vxori q̄ sui causa cōparata sunt: sunt in hoc legato veniunt ea que socer nurus noie cōparuit. ergo nō erant ipsius vxoris sed potius mariti. ⁊ teneas mēti illū ter. ¶ Nec ob. glo. que cōtrariū videtur sentire in. d. l. vt liberis in verbo i ipsos spōsos. quā Ange. ibi reputauit singularē: qñ vt ibi Alex. dicit ⁊ repetit in. d. §. in arrogato illa glo. nō probat illud ad qō ꝑ Ang. commēdatur. Nā si iungatur cū ter. solū loquit de donatione ꝓpter nup. facta a patre sponsi ipsi sponse: non aūt de donatione facta a cōsanguineis sponsi vel econtra. Et ita loquitur de donatione facta a patre filio sponso ob causam. s. vt ꝓstitueret donationē propter nup. ipsi spōse. que quidē donatio bene confertur: vt in aut. ex testamento. C. de coll. ⁊ sic ista glo. nō cōtra dicit opi. Bar. que vera est et ipsaz teneas per ter. in. d. §. in arrogato cuinō valēt doctores dare responsum qō satisfaciat. ¶ Non enim placet mihi respōsum Bald. in. d. l. cū te. C. de do. ante nupt. dū dixit q̄ ter. in. d. §. in arrogato loquit qñ largitas emanauit circa personam subiectā: per quā iure ptātis consuet arrogatori acquiri. sed mulier quo ad acquirendū ex mera liberalitate non est subiecta viro: ergo per eā non acquiritur viro. Et inde est q̄ illud qō querit vxor ex operis suis artificialibus: nō querit marito sed sibi: iz teneatur marito de estimatiōe rei sue hoc est lanc. vt est text. no. ī. l. si mulier. §. si vir vxori. ff. isto ti. ⁊ ibi no. Raphael fulg. qō ergo dicit q̄† mulier debet operari viro: et q̄ opere vxoris pertinent ad maritū verum est in operis obsequialibus vel officialibus. Si ergo mulier esset textrix vel aliam artem haberet acquireret sibi. Manifestum est tñ vxorem liberam personam esse: ⁊ per liberā personam alteri non acquiritur nisi sit in potestate vel tanq̄ serui potestate possideatur. ita debet intelligi. l. liberti liberteq̄. C. de ope. liber. ita dicit Raphael. ful. in. d. §. si vir vxori ⁊ in. l. i. C. de bo. que libe. idem sentit Bal. in. l. si vxorem. q̄. co. ver. ceterū. C. de cōdi. inser. dicens q̄ si vxor facit aliquam artē vel mercantiā vel esset chirurga vel obstetrix que opere non sunt domestice ⁊ familiares: id quod acquirit ex istis operis: nō acqreret viro q̄ nec ad preceptum viri tenet negociari. vt etiaz scripsi. ī. §. lx. ver. hinc est. per que firmatur Bald. responsuz vel solutio, ad dictum. §. in arrogato. ¶ Sed re vera hec solutio nō videt vera p. l. nō aliter. ⁊ l. bis ꝫ bis. ff. de adopt. vbi non quicquid habet vel acquirit filius arrogatus: acq rit pari arrogatori: nec de eis pōt libere disponere. ita dicit alexan. in. d. l. cum te. in apostillis. ad Bald. super ver. loquit. Et propterea forsan raphael ful. in. d. §. si vir. vxori. in fin. dicit cōtrariū seruari de cōsuetudine eiꝰ quod ibi dixerat. ¶ Nec etiā obstat predictis text. in. l. sociū qui eo §. fin. ff. pro socio. vbi ꝑm cōem lecturā probat q̄† si donatur socio occasione societatis: ex quo tamē donatur persone ⁊ non societati: cedit ipsi soli donatario ⁊ non societati: ⁊ nimirum quia idem est in damno: nam si socius ex societate nō occasione societatis tantū dānum passus est: sibi imputatur non societati. vt est ter. not. in cadē. l. in princip. ¶ Per quem ter. Barto. in. l. si vero. §. item quid. ff. solu. ma. in. l. qui procuratorio. §. procurator. ff. de procurat. tenet simpliciter q̄ quicquid donatur† ambasiatoribus occasione ambasiate: cedit ipsis ambasiatoribꝰ. idē iz abb. ī c. postulastis. supra de concessio. preben. Unde ad propositum cum matrimoniū se habeat ad instat societatis vt in c. cum societas. xxvij. q. ij. ⁊ in. c. ij. supra de sponsa. quinimmo maritus ⁊ vxor sunt socij diuini ⁊ humane domꝰ: vt. l. l. aduersus. C. de crimi. expila. heredi. ⁊ l. j. ff. de ritu nup. cū simi. quāuis aliqd donetur vxori a consanguineis viri ratione matrimonij: ⁊ sic ratione societatis suū erit nō viri ꝑ d. l. sociū. ¶ Ad ista faciliter rñderi potest text. cñ in. d. l. socium qui. §. fi. procedit qñ constat q̄ res fuit donata si ipsi socio ⁊ pro eo. sic intelligit eū abb. in. d. ca. postulastis. ⁊ sic res erat sine dubitatione vt dictū est i ꝑcedētibꝰ: nos aūt loquimur in casu dubiō. quo casu presumit donatū cōtemplatione mariti: ex quo ab eius consanguineis fuit donatū vxori: ad hoc vide infra. §. vj. c. fi. ver. vnde si propter. Et hoc maxime procedit si in donatione facta est mentio vel cōmemoratio mariti. vt puta si frater meus donās vxori mee ita dixit: dñe maiori de biuero vxori doctoris Joānis lupi ō palacios ruuios fratris mei: dono tales res: tūc enim presumitur cōtemplatione mea donasse. arg. ter. ⁊ qō ibi no. per Dy. ⁊ Bal. in. l. filio. ff. de condi. ⁊ demō. vbi dicitur q̄† legatum relictū filio. sub cōmemoratiōe patrie potestatis: vel legatū relictū seruo sub cōmemoratione dñice ptātis: videtur relictū ipsi patri vel dño ⁊ per se recta via capiunt. ¶ Ad idem facit ter. in. l. cū aliquis. C. de iure delibe. vbi dicitur q̄ si aliquis instituit heredē seruum alicuius hoc modo. illum seruum titiꝫ instituo heredem: apertissimū est intuitu dñi institutionē esse factam. per quam text. dicebat Dy. in. d. l. filio. q̄ si instituatur filiꝰ alienus vel sibi legetur tanq̄ filio: istud dicatur peculiū profectitium ⁊ acquiratur pleno iure ꝓprietatis ⁊ vsufructus. ⁊ hoc precipue ꝑm Bar. in. d. l. filio. qñ fuit facta mentio de patre ⁊ paterna potestate. ¶ Facit ad hoc ter. ⁊ qō ibi no. l. fi. C. de vsufru. ¶ Quāuis tñ nō fit mentio: nihilominus presumit donatum cōtēplatione mariti: ex quo fit donatio a suis cōsanguineis: vt probatur in. §. in arrogato. vbi hoc expresse firmat Jo. de imo. contra Ang. Nec facio vim vtrum precedat nomen proprium vxoris ⁊ sequatur nomen appellatiuū dicēdo dñe maiori de biuero vxoris fratris mei vel ꝑcedat appellatiuū ⁊ sequaī nomē ꝓprium dicendo vxori frīs mei domine maiori de biuero dono tales res. qñ vtroq̄ casu videtur facta donatio cōtēplatione mariti: ex quo de eo habita est mētio ⁊ ꝓpter eum habita est notitia vxoris. Et ita concludamus ex predictis q̄ donatū vxori mee a cōsanguineis vel amicis meis in dubio videtur datū cōtemplatione mei: ⁊ mihi acquiritur non vxori. maxime in dōatione facta est mētio de iure. ¶ Istud tñ limitauit Ang. ī d. §. in arrogato. qñ fuit dōata res vel materia q̄ueniēs marito. vt puta arma vel equus vel alia similia. Idem si erat materia vel res indifferēs que poterat cōpetere tam marito q̄ vxori: vt puta pecia veluti vel sericī si res est in eodez statu: q̄ non est incisa ad alicuius vsum: nā tūc dicebat q̄ presumitur facta donatio contēplatione viri ⁊ sibi acquiritur secus dicit si donata conueniebant tñ vxori. vt si forte donarentur vestes muliebres vel ornamentum perlarū in. c. deferendum. Nam hoc in dubio videtur donatum cōtemplatione vxoris ⁊ sibi deberi sicut in simili dicunt doctores in donis datis ambasiatoribus. Nam si talia sunt que conueniunt potius ipsis q̄ domino mittenti: donum

1. Cōtrariū.

Qō querit vxor ex operis artificialibus nō q̄rit viro.

2. Regula Coniecturis cessantibus presumunt donata cōtēplatione viri et ei acgrunt.

2. Contrarium.

Dedonatis ambasiatoribus.

Solutio.

Qñ fuit facta commoratio mariti

Sīue precedat nomen vxoris vīnō

2. Limitatio Nisi res donate conueniāt tñ vxori determinat tñ Jaziuz Argu.

Determinatio ẽxia.

a Adde Salic. in.l. filie cui⁹.C.fam. herc.cõ.viñ. numer. vir. ⁊ ibi bald.

erit suum.vt traditur in.l.si vero.§.item quicquid.ff. solut. matri.⁊.d.l.qui proprio.ff.de procura.⁊ in.l. cum aliquis. C.de iure deli.⁊ in multis alijs locis.⁊ hanc opinionem tenuerunt etiam dñi de rota in preallegata decisione. ¶ Sz certe hec restrictio seu limitatio Ang.non placet Joan.de imo.nec Alex.[a] in.d.§.in arrogato.q; ꝛz res donate conueniant tñi mulieri non sequitur per hoc ꝙ mẽs donãtis fuerit donare mulieri vt sint sue.cũ ⁊ ipse vir ornamenta concedat vxori vt ornatius incedat.non q; velit esse mulieris. vt.l.si vt certo.§.interdũ.ff.cõmodati.⁊ qõ no. p Bart.in.l. j.§.nec cas trẽse.ff.de colla.bo.⁊ in.d.l.pe.§.seruis.ff.so.ma. ⁊ dictum fuit in precedẽtibus. ¶ Nec etiã obstat illud qõ dicitur de extraneis seu donis datis ambasiatoribus.quia

9 rationes doctorum in illa † questione:non militãt in casu nostro. Consueuerunt enim ambasiatores remunerari: vt dicit ter.in.l.diuus.ff.de bonis dã. Unde si munera nõ essent talia que viderentur dño cõuenire magis ꝙ ambasiatoribus videntur eis donata:⁊ erunt sua. Sed qñ donant munera sponse etiã ad ornamenta capitis nõ ꝓpterea erũt sua.q; ꝙuis donentur a viro:ñ propter virum. nõ propter vxorem exhiberi videntur. vt ornatior incedat vt ꝑdixi.q; ratio militat etiã in coniunctis viri cuius vtilitatẽ concernere videatur forte q; sibi opus fuisset de talibus ornamẽtis vxori prouidere. Ita dixit Alex.in.d.§. in arrogato. in finalibus verbis.qõ mihi satis placet. ¶ Scõo intelligẽ ⁊ limita predictam decisionem Bar.⁊ sequacũ in.d.§. in arrogato.nisi forte fit consuetudo ꝙ consanguinei mariti donent eius vxori.Nam tunc talia dona erunt vxoris ⁊ suorũ heredum ar.ter.in.l.cũ plures tutelã.§.pe.ff.de admini.tu.

10 vbi dicitur ꝙ † tutor potest mittere parentibus ⁊ cognatis pupilli solẽnia munera q̃ mitti consueuerunt.p quem text.

2.Limitatio Nisi consuetudo fit ꝙ consanguinei viri donent vxori Tutor regis seu vicerex põt donare q̃ cõsueuit donare rex.

11 dicebat Bal.in.l.ñ.C.de iure do.ꝙ † donatio semper presumitur facta scõm consuetudinẽ soci.facit qõ in simili voluit Inno.in.c.grandi.de supplẽ.negli.prela.lib.vj. quem refert ⁊ sequitur andreas siculus.in.c.j.in prin. supra de do-

12 na.vbi dixit ꝙ licet tutor vel curator † regis nõ possit donare bona regni:tñ potest exercere liberalitatẽ ⁊ largiri scõm ꝙ consueuit regia maiestas.Intellige de bis que cõiter cõsueuit rex largiri:non aũt que rarissime largit⁹ est.ar.text. in.l.fistulas.§.frumenta.ff.de cõtrahẽ.emp.scõm andream siculũ.in.c.nisi specialis.col. supra de off.le. Ex quo potest attentari scõm eum ꝙ si regia maiestas cõsueuit aliqua largiri in regno hispanie ꝓ honore sue corone: idem videt transmittere in suos vice reges.qõ dicit esse notandum. de quo dixi latius supra post principium in.§. limitabis tñ ꝑdicta.in ver.⁊ non solum. Sicut ergo cõsuetudo bis casib⁹ facit licitum qõ alias est illicitum:sic etiam poterit facere ꝙ donata vxori a cõsanguineis vel amicis mariti: efficiantur vxoris ⁊ remaneãt penes eã vel eius heredes. Et istud videtur placere paulo de castro in.d.§. in arrogato. cũ dicit saluandã esse consuetudinẽ loci. ¶ Facit ad hoc qõ in simili dicit Bar.in.l.si vt certo.§.interdũ.ff.cõmo.saly.in.l. sicut in fine.C.isto ti.vbi dicunt ꝙ si est consuetudo ꝙ oia q̃ mittuntur a sponso sponse vel ecõtra:videant donata:illa sequenda est.vt dixi supra.paulo post principiũ.in.§. ista rubrica.ver.in primis quidẽ attendenda ⁊ seruanda est cõsuetudo loci. ¶ Et intellige de cõsuetudine q̃ habet ꝙ taliter donata vxori a consanguineis vel amicis mariti: efficiãtur propria vxoris ⁊ remaneant apud eam vel eius heredes q̃ casu res est fine dubio. ¶ Quia † cõsuetudo est optima legum interpres.vt.c.cum dilectus.supra de cõsuetudi.⁊.d.l.si de interpretatione.ff.de legi. Cessante aũt cõsuetudine in dubio donata vxori a cõsanguineis vel amicis viri:videntur data contemplatione viri:⁊ sibi acquirũtur vt supra dictũ est ⁊ ita dixit Alex.in.d.§.in arrogato. debere intelligi decisionem Bal.in.d.l.cum te. ⁊ istam credo forte mentem ipsius.alias autem nõ esset limitatio ad doctrinã Bar.sed potius destructio.Nam si ex hoc solo ꝙ consanguinei viri consueuerunt donare vxori:ipse itellexit ꝙ res donate sint vxoris:istud directe obuiat decisioni Bartol. quod non est credendum ideo tene quod pri⁹ dixi. ¶ Crederem tamen[b] ꝙ si consanguineus meus aliqua seruicia recepit ab vxore mea vt puta q; forte constitut⁹ in egritudine ipsa adhibuit magnam diligentiam in curando eũ: vel quid simile:⁊ postea ille donauit sibi aliquã rem:res sic donata efficitur sua.q; quãuis ꝓpter me habuisset notã vxorem meam:non tamẽ ego fui causa immediata predicte donationis.sed seruitia ab ea impensa.istud videtur fuisse de mente Bar.si eius verba recte ponderẽtur in.d.§.in arrogato,dum facit differentiã inter causam mediatam ⁊ immediatam. ¶ Et pro hoc ego allego ter.singularez.in.l. si vero non remunerandi.§.idem papinian⁹.ff.mãdati.vbi dicitur ꝙ si patronus liberto aliquid donauit:⁊ postea libertus aliquid simpliciter patrono cõcessit:videtur animo do-

14 nandi concessisse.⁊ ita est ibi ter.ꝙ qñ aliquid † cõcedit qs ei a quo beneficium recepit:videtur animo donandi concedere. Et inde est ꝙ si marítus ignobilis seu plebeyus duxit in vxorem quandam mulierem nobilem ⁊ confessus est se recepisse dotem quam in veritate nõ recepit:in dubio vi-

15 detur confiteri animo donandi.q; mulier propter eius nobilitatem nubendo ignobili: videtur ei munus facere. iõ confessio mariti in dubio videtur facta aio donandi. vt voluit Bar.post glo.in.l.si voluntate.C.de dotis pmis.⁊ referunt ⁊ sequunt moderni signanter Alex.in.l.si diuortio.ff. de ver.ob.in fi.⁊ sozinus.in.l.j.xv.col.ff.sol.mat. de quo aliquid dictum est in precedentibus in.§.cessante aũt nobilitate.⁊ forte dicetur latius infra in.§.limita pmo. Et ex bis

16 dicebat no.lodo.cõsil.cxlvj.in fine. ꝙ sit † sponsa de futuro aliqua iocalia vel munera misit spõso:⁊ postea spõsus alia c ornamenta misit spõse:presumit facta donatio causa remunerationis.qõ dictũ tenet menti.de quo dixi latius supra. Ita ergo videt dicendũ in casu nostro vt ex quo cõsanguineus vel amicus meus seruitia receperat ab vxore mea cui erat obligatus:concedendo sibi aliqua bona vel res videt concessisse aio donandi sibi vt sue sint:⁊ causa remunerãdi beneficia vl seruitia recepta.qõ videtur mihi satis rationabile ⁊ iuri consonum.ar.eorum que no.in.c. cum in officijs. supra de testa. ¶ Quãuis in contrarium faciat ter.in.l.tu-

c tor.§.que autoribus.ff.de excusa.tu[c] vbi dicitur ꝙ donatũ a consanguineo:in dubio censet donatũ respectu consanguinitatis nõ aũt respectu remunerationis.quẽ ter. ad hoc multum cõmendat Bal.in.l.ñ.C.de iure do.⁊ lodo.in singulari.dcclxx.incipit donatũ.barba.consilio.xlj.pe. col. in prima parte.⁊ ꝙsi.xvj.xj.co.in scõa parte. Ad idẽ facit text. in.l.si seruus cõis.ff.isto tit.sed põt dici ꝙ illa iura ꝓcedũt qñ fuit facta dõatio mihi a cõsanguineo meo q; cũ hic fiunt due ꝑsumptiones vna cõsanguinitatis: alia remunerationis:⁊ fortior sit ꝑsumptio cõsanguinitatis:merito ipsa vincit aliam.sed in casu nostro qñ cõsanguineus meus donat vxori mee respectu ipsius vxoris cui donat:nõ est nisi vna tantum ꝑsumptio.s.remunerationis:⁊ propterea ꝑsumit remunerare voluisse magis ꝙ viro donasse. Ad ter.in.d.l. si seruus cõis dic vt.§.dictum est. Cogitabis super hoc: q; non reperto specifice tactũ ⁊ nõ sunt ista cõtemnenda quia quotidie veniunt in practica.⁊ mihi iã euenit casus:in quo habui consulere in cã dñi ⁊ soceri mei militis optimi vasco de biuero sup quibudã rebus:quas reuerẽdus ⁊ magnificus dñs dñs gonsalus de biuero quondã eps salmãtinus dignissimus frater soceri mei dedit dñe marine de miranda eius vxori secũde (Nã prius habuit vxorem dominam mariã de vlloa:⁊ ista fuit mater vxoris mee) In qua quidẽ causa ego dixi ⁊ ꝙsului prout.§.dictum est. ¶ Ex quibus omnibus inferri põt ad decisionẽ questionis de qua sepi⁹

17 dubitari vidi. Uxor † cõmisit crimen heresis vel apostasie. ⁊ ꝓpterea eius bona sunt cõfiscata ipso iure. vt in.c.ñ. de ꝑscrip.lib.vj.⁊ in.c.fin leges.de here.eo.li.cũ similibus. dubitatur nunqd res sibi donate a consanguineis mariti veniant in cõfiscatione. ¶ Ex istis etiã inferri põt ad vnum

18 quotidianum ꝙ si maritus donauit inter † viuos sorori vel cognate vxoris q̃ vxorẽ non cõtingebat ꝑ patriã potestatem:q̃ꝙuis mero iure valeat ⁊ teneat vt.§. dictũ est:tñ si concurrunt alique coniecture ⁊ presumptiones ꝙ talis donatio fit vxori potius q̃ sorori vxoris:⁊ ꝙ illa soror nomẽ tñ accõmodauerit suum iuxta legem.multũ interest.C. si quis alteri vel sibi:nõ valebit donatio tanq̃ inter coniuges facta vt puta si maritus retinebat sororem vxoris in domo sua simul cũ vxore tpe donatiõis ⁊ faceret vtriq; simul prima vice:⁊ postea de voluntate vxoris totã trãstulit in sororem:⁊ postea simul cohabitabant:⁊ forsan simul gaudent datis bonis. ꝓpter ista ⁊ alia similia presumitur ꝙ ab initio fuerint inuicẽ machinate super hoc:⁊ ꝙ ita fuerit actũ inter eas.ar.l.si cõcubinã.§.res amotas.ff.re.amo.⁊.l. sed iulianus.§.proinde.ff.ad mace.⁊.l.iiñ.§.si ab ignoto.ff. de manu.vin.⁊.l.ꝙ si maritus.circa.fi.ff.qui ⁊ a qui.⁊.l. cũ qs. circa fin.C.de natura.libe. ¶ Ex istis igitur coniecturis concurrentibus cum consanguinitate resultat ꝑsumptio fraudis manifesta.l.lz imperator.de leg.j.l.si tutor.cũ ibi nota. C.de peri.tuto.iuncta.l.si stipulatus.ff.de vsur.⁊ hoc vult Bar.in.l.si.ff.de bis q.vt indig.dicẽs ꝙ in casu illius.l. lz sola ratio sanguinis nõ sufficiat ad faciẽdũ presumi fraudem tacit

ctio sangis. hec ꝑsumit eẽ cã fin.⁊ lz sor.i.l.cũ ita e.ti.qõ ħ sit ẽnisi ꝓcedãt merita. nã tũc finalis cã erit meritorũ nõ cõiunctio sanguinis.

1. Cõtrariũ Sol.vt plaf. i.l.si dõatione.iñ.cõ.nu. ħ.ad fi.ff. de colla.

2. Cõtrariũ Sol.ad pri⁹ muz.

Solu.ad secũdum.

Uasco.de biuero.

1.illatio.

2.illatio Donatio facta sorori vxoris non tenet.

b Hec est optima limitõ ꝓ q̃ facit text.l.si vo nõ remunerandi. §.idẽ papinian⁹.ff.mãda.quẽ allegat plaf.i.l.exhiure.cõ.ri. nu.lvñ.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ vbñ facit gl. ⁊ q̃ ibi notãt i.l.si dõatione.C. de colla. ꝙ vbi meritaꝑcesserit ꝑsumit dõare ꝑ nõ vt si lio: lz vt extraneo ex q̃ põt limitari dictũ bar.in l.demõstrõ. ff.de gdi.⁊ õmõ. vbi ait ꝙ vbi dñs

dem tacíti fideicõmíssi vel grauamínis de restituẽdo ínca/paci. Jũcta tñ cũ alijs cõiecturis sufficit p.l.pe.de bo.li. idẽ tz in.l.post cõtractũ de do. in ver. quartus casus. per.l.fi qs post hac. C. de bo. pscri. ⁊ hoc maxie qñ relínquit vel donat ꝓpínque pſone incapaci. vt.l.fi p ímpſsionẽ. i. fi. C. qõ me. cau. ⁊.l.j. cir. fi. C. de ꝛtrac. iu. facit. l. bac edictali. C. de secũ. nup. v. anni circũscriptione. Jta in cõtingẽtia facti ꝛsuluit Pau. de ca. ꝛsi. lxiij. i. vo. qõ ad literã repit i. ij. vo. excij. ⁊ tene menti qr q̃tidianuz. Cogitabis tñ an in ístis dona/tis a consanguíneis viri vel sponſi: sponſa lucret medieta/tem p oſculũ ſicut in donatis a sponſo vt dísponit lex tau/ri. de qua. s. mẽtío habita est: ⁊ videt q᷑ fic: qr donata a cõ/
19 sanguíneis sponſi cũ † eius contemplatione donentur: vidẽ/tur in affectu ab ipso donata: vt in ꝑcedẽtib⁹ dictũ est. ergo ⁊c. Ad hoc posset adduci tex. ⁊ qõ ibi no. i. c. reqsíti. de te/sta. vbi donata a ꝛsanguíneis ꝓlati vídentur donata rõne pſone nõ aũt eccleſie. de ínjuría aũt facta prelato: an ꝑſu/mat fieri rõne pſone vel eccleſie: tradit Marianus ín. l. pre/sbyter. ō pe. co. ij. v. circa primũ. quẽ rogo videas. Ex ístis põt decidi q᷑ si rex ꝓpter fuitia q̃ sibi ego feci: donauit filie mee done anne de biuero mille ducatos ín dotẽ: ita dos di cet᷑ pfectitia: qr mei cõtẽplatione data est a rege: vt est tex. valde fin. iuncta gl. in. l. pfectitia. i ꝑn. ff. de iure do. vbi gl. ⁊ Bal. dicũt de boc eẽ tex. no. i. d. l. ſz si plures. ij. in arroga.
20 ff. de vul. ⁊ pup. nã sicut dr̃ † pfectitiũ peculiũ illõ qõ q̃rit filíus ex re patris vel ei⁹ cõtẽplatione: vt. l. cũ oportet. C. de boñ. q̃ li. ita dr̃ dos pfectitia q̃ pfiscitur de bonis pris vel eius cõtẽplatione: vt. d. l. pfectitia. fm bal. ibi.

1 Donatio inter ꝛiuges constante matrimonio nõ vz: etiã si iudex illã confirmauerit.

2 Obligationes vel actiões q̃ ꝓprijs víríb⁹ nõ ꝛsistũt nõ cõ firmãt offõ iudicis nec ꝑtoris ímperio vel legis ptãte.

3 Prohibitũ vna via: alia via nõ ꝛcedit.

4 Trãsactio est quedã donatio qñ ei liberalitas ineſt.

5 Alienari qualiter possint bona inalienabilia.

6 Jnfirmitas ficta nõ excusat.

7 Testes lite nõ ꝛtestata non sunt recipiẽdi nisi timeat᷑ de eo rũ morte vel futura absentia dũmõ talis timor nõ fingat᷑.

§. 46. §. Amplia/tio. Non vz donatio ín/ter ꝛiuges ẽt si iudex il lã ꝛfirmet.

Amplia q̃nto ꝑdicta vt nõ

1 valeat donatio † inter coniuges ꝛstãte mr̃imonio etiam si iudex illã cõfirmat seu decernat vt valeat p tex. ad hoc fin/gularẽ in. l. obligationes. ff. de act. ⁊ obliga. vbi litera dicit
2 obligationes † vel actiones q̃ nõ ꝓprijs víríb⁹ ꝛsistũt: nec officio iudicis nec ꝑtoris ímperio vel legis ptãte cõfirmãtur. Cũ aũt donatiões ínter cõiuges a ꝑncipio ex ꝓprijs víríb⁹ nõ ꝛsistãt q᷑ null⁹ penit⁹ sũt mométi: vt. l. ij. ij. sciẽdũ. ff. ísto ti. cũ alijs de qb⁹ s. ergo p ꝛsequens autoritas iudicis eas validare nõ põt. vt. l. si spõsus. ij. si vxor. vel maritus. ff. ísto ti. qui est no. fm bar. ⁊ Bal. ibi ⁊ felinũ ín. c. lator. ín fi. de re iudic. q̃ textus bene facit ad hoc. Quía ex quo nõ valet príncipale boc est ipsa donatio ínter ꝛiuges: nec ẽt valere dz qõ ex eo consequit᷑ imediate: vel ob eã mediate. vt. l. nõ dubiũ. C. de legi. ⁊ itã q̃uis esset lis ínter cõiuges sup validi tate dõationis: ⁊ iudex ferat sníaz ꝛfirmãtez ⁊ approbãtez ipsaz donationẽ: nõ ꝓpterea valebit. Quía vt hoc factum ín fraudẽ legis ⁊ iõ valere nõ dz. vt. l. heres me⁹. ij. qõ i frau
1. Exceptio. Jdẽ in pa/cto ⁊ trãsa/ctione. 3 dẽ. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Absurdum † eñ esset qõ illud vna via est prohibitum: alia via concederet. vt regula: cũ quid vna via. de reg. iur. lib. vj. cũ concordantijs. Jdẽ dicerez si inter ipsos cõiuges litigantes fieret pactũ vel transactio super validitate ipsis donationis. qr ex quo sententia iudi/cis hoc facere non põt: ergo eadẽ ratione pactũ inter con iuges factum: cũ sententia ⁊ pactũ equiparẽt. vt voluit gl. ín. l. si vnus. ij. pacta. ff. de pactis. ⁊ multo fortius idem erit in transactione: cum ꝙesse transactionis requiritur q᷑ fiat super re dubia lite incerta vel ibi de lite non calũnioſe mo/nenda in futurũ dubitatur. vt. l. j. ff. de transac. ⁊. l. ij. C. eod. Hoc aũt casu quãuis lis penderet: res tamẽ non erat nec esse poterat dubia sed certissima q᷑ non valeret dicta do/natio nõ potuit ergo dicta transactio ipsam validare. cum presumatur malicioſe mota cã fraudandi legẽ. qõ esse non
4 debet. vt. l. cum bi. ij. si cum lis. ff. de transac. maxie qñ † trãs actio est quedã donatio qñ ei liberalitas ineſt. tex. est no. in l. j. ij. sed si rem. ff. ne quid in fraudem pu. Et ex ístis in/fertur ad illud qõ alias in facto cõtingit sup donatione fa/cta inter coniuges constante matrimonio: cõtrouersia vel lis mota fuit inter eos. postea cõpromiserũt in arbitros ⁊ arbitratores etiã adhibito patre vxoris. q quidẽ arbitri et arbitratores per suã sníãconfirmauerunt dictã donationẽ vel in aliquo mutauerũt. nã fuit decisum dictã sníã arbitro rũ nõ ꝑstare robur dicte donationi absurdũ eñ esset q᷑ le/gis auctoritas possit p ꝛpromissuz circũuenirí. ẽt si pater se obligasset ꝓ filia. qr ꝑſona prís nihil operat᷑. p tex. sing. in. l. j. ij. exceptiones. ff. quarũ rerũ actio nõ det᷑. ꝑsertim qr cũ socero eadẽ est ꝓhibitio q̃ cũ vxore. vt. s. dictum est. Cũ aũt donatio ínter coniuges sit vitiosa q̃ est radix negoc̃ij: totũ qõ ab ea ꝓcedit erit vitiosuz. vt. l. tutor. ff. de fideiusso. ⁊. l. q id qõ. ff. ō do. ⁊. l. maxímũ viciũ. C. de li. ꝑte. ⁊ ita firmat Bal. ꝛsil. xxix. ín fi. incipit casus vir donauit vxori. í tertia pte. qõ tene mẽti. ⁊ fic alias iudicauím⁹ í audiẽtia. Dec tñ sunt intelligẽda sane qñ in sentẽtia iudicis vl̃ arbitri seu arbitratoris í pacto vel trãsactione non interueníret alia cã ꝓpter quã confirmaret᷑ seu approbaret᷑ ipsa donatio: sed símpliciter fuit donatio confirmata. tũc eñ ísta confir/matio nihil valet: secus tñ est si is cui facta fuit donatio al/legaret aliquã iustam cãm ⁊ sufficientem ad hoc vt valeret ipsa donatio: vt qr díceret eam factã ob merita ⁊ seruitia ⁊ ín remuneratione vel ob aliã de illis causis q̃s ínfra subij/ciã. ista tñ si tunc donãs nõ opponat aliquã exceptionẽ in cõ/trariũ ⁊ pnũciet᷑ donationẽ valere: valebit qdẽ talis ꝓnun ciatio ⁊ p ꝛsequẽs donatio sortiet᷑ effectũ ex tũc iste est cas⁹ valde fingl̃aris iuncta gl. i. l. si spõse. ij. si vxor vel maritus. ff. ísto ti. vñ si donator postea velit ꝛuenire submouebit᷑ ex ceptionẽ rei iudicate. Sed quãuis sentẽtia pariat exce/ptionẽ rei iudicate. Sed quãuis sentẽtia pariat exce/ptionẽ rei iudicate in fauorẽ donatarij: nihilominus tñ do nator potest rem sic donatam ⁊ traditã petere a donatario per cõditionẽ indebiti. vt est casus recte intuenti. ín. d. ij. si vxor. quẽ ad hoc ꝓpositũ multũ cõmendauit Bal. i. cũ alle ga. C. de vsutis. de quo facit solẽne festũ lodo. ro. in singul. cccix. icipit. tu scis q᷑ donatio. ⁊ Bartholomeus cepola in cautelis. cxj. ín fi. incipit donatio inter vir ⁊c. Nõ ob. scõm eos tex. i. l. iulian⁹. ⁊ i. l. iudex. ff. de cõdi. ind. qm̃ illa iura nõ ꝓcedũt i sníã lata pro cui alter ex litigatorib⁹ donare ꝓhibet᷑. Si tñ posset ꝛstare q᷑ illa lis fuit ficta dicta sníã nõ valeret. vt. d. l. cũ bi. ij. si cũ lis. ⁊ ibi no. ff. de trãsa. ita dicit cepola vbi. s. quẽ tex. ꝑ singulari alleg. etiã andreas ficul⁹ ín. c. fi clericus laicũ. iij. co. s. de fo. cõpe. dicens. q᷑ si cũ res esset ligda ⁊ clara ⁊ indubitabilis partes dicant in cõpro missso q᷑ cũ sit dubium ⁊ lis esse possit: ideo cõpromittunt: non stabit᷑ assertioni partiũ vt ibi ꝑ cũ qui alia similia ad adducit: q̃ videas p te. facit qõ in simili dixit Bar. quez se qtur Bal. ⁊ alij. in. l. peto. ij. ꝑdiũ. de le. ij. dũ ōt aliq̃s sume
5 re i fraudẽ q᷑ † si res est ꝓhibita alienari: supponũt aliq̃s q fingũt se creditores ⁊ ingrediant᷑ possessionez ex ꝓmo ⁊ scõo decreto ne incidãt ín penã. vt. l. filiuſſa. ij. olim. de le. j. sz cõ/stito de fraude nõ iuuabit. Ad idẽ facit tex. i. c. tenor. s. de
6 re iud. vbi † infirmitas ficta nõ excusat. ⁊. c. eos. in v. figmen to. de tẽp. ordi. lib. vj. Ex quo dicebat andr. ficul⁹. i. c. fi. vij. co. s. vt lite nõ ꝛte. q᷑ tunc demũ † testes sunt recipiendi lite nõ ꝛte. si timeat᷑ ō eorũ morte vel futura absentia: dũmõ ta lis timor non fingatur. sed constare debet. benefacit tex. ín l. fina. C. de nauicula. lib. xj. vbi puniũtur naucleri fraudem cũ iudicibus participantes in se detineri faciẽdo. ex quo di cit bal. ibi q᷑ lz iussus iudicis excusaret nautam a pena: si ta mẽ nauta cãm ꝑstiterit faciẽdo iudicẽ iubere sibi: puniẽd⁹ est: sicut alias dicim⁹ de eo q ambasiatam ꝑcurauit.

1 Donatio inter cõiuges facta cõstãte mr̃imonio nõ vz q̃n ex tali donatiõe donator fieret pauperior ⁊ donatarius locupletior.

2 Legitime filij si a partre ímponat᷑ grauamen ⁊ de restituen do ipse filius cõsentiat: talis consensus tenebit.

3 Onus fideicõmissi adiectũ legato rei aliene non tenet sicut nec legatũ tñ ex consensu dñi rei legate consentiẽtis oneri adiecto post mortẽ testatoris prestito recõualescit onus et debet᷑ fideicõmissum.

4 Alienari nõ põt res eccleſie nisi iterueniat solẽnitas õbita.

5 Legatũ factũ repudiare an possit sol⁹ ꝓlat⁹ ⁊ nu. 12.

6 Prelat⁹ põt ꝓiudicare eccleſie nõ ín querẽdis sz in q̃fitis.

7 Prelatus recipiẽs penſionem ab eo quẽ ꝓpter canonem nõ solutũ priuare poterat ꝓiudicat᷑ eccleſie vt amplius ex pellere nõ possit.

8 Prelatus si non impleuit cõditione posita in legato facto eccleſie: eccleſia perdit legatũ: secus in modo.

9 Legatum repudiare põt inuito creditore ille q oĩa bõa sua obligauit.

10 Bñficiatus nõ põt sine licẽtia sui superioris renũciare bñfi/cio quesito: secus in querendo.

11 Faciendũ facilius tollit᷑ q᷑ factum.

2. Exceptio Jdẽ incom/promisso.

Limitatio. Nisi in snia pacto trãsa ctiõe vel lau do ꝛueníent cã ꝓpt quã fuit donatio cõfirmata.

Nisi lis fuit ficta. De simula/tis.

Cautela ad alienãda in alienabilia.

13 Renũciatio acquisitorũ cõstãte matrimonio facta ab vno coniugum valet.

14 Negociorũ gestor cui dñs mandauit vt pecunias suas crederet sine vsuris. ille aũt sub vsuris suo tñ periculo nõ tenebitur dño reddere lucrũ vsurarũ.

15 Duo socij si sint vnius mercãtie quorum vn⁹ vult ire venetias alter cõtradicit ꝛ dicit ꝙ vult ire suo periculo si vadit ꝛ multa lucretur: alter socius nõ habebit partẽ lucri.

16 Legatarius vel fideicõmissari⁹ cõsentiẽdo heredi alienanti rẽ legatam ꝓ solvendo debitum hereditarij non cẽsẽt ꝙsentire animo donandi ꝫ sibi ꝓiudicet in re vt eaꝫ petere non possit non tamen ꝓeiudicat in ꝓtio quin illud petere possit.

17 Legitimam habere nõ debet filius in regno ducatu: comitatu vel dignitate patris: debet tñ ei legitima ꝑ heredem vniuersalem in pecunia solui.

18 Emphiteotica res nõ dz trãsire in eccliam vt possit illã sibi retinerẽ: trãsit tñ ꝙtũ ad h̃ ꝙ sibi debeat estimtio ipi⁹ rei

19 Renunciare iurí retractat⁹ nõ vr̃ proximior q̃ cõsensit vẽditioni rei paterne vel auite nisi hoc expresse dicat.

20 Acquisita constante matrimonio sunt equaliter diuidenda inter virũ ꝛ vxorẽ.

21 Legare mihi volẽti si mãdo ꝙ leget vxori valet mãdatum ꝛ idẽ in donare volenti inter viuos: secus in volẽti mihi donare cã mortis.

22 Dñium absq; traditione querit in donatione cã mor. ſz secus est in legato qõ cedit a tpe mortis.

23 Donatio rei aliene facta vxori an valeat.

Limita primo ꝛ intellige ꝑ

1 dicta vt non valeat † donatio inter cõiuges facta ꝙstãtema trimonio qñ ex tali donatione donator fieret pauperior ꝛ donatari⁹ locupletior. vt in.c.fi.infra isto ti. ꝛ.l.ij. ꝓmo rñ. ff.eo. ꝛ.iij. parti. ti.xj.l.iij. aliquo aũt istorũ deficiente: tenebit donatio. ¶ Si ergo maritus donãs non fit pauperior dz donatio vt puta si maritus heres institutus repudiet hereditatẽ donationis cã: vt ita obueniat vxori sibi substitute vel ab intestato vocate. Idẽ si repudiat legatũ ꝛ ita remaneat penes vxorẽ oneratã ꝓ legato ꝑstando. Vide in simili. l. ꝓcia rerum. ff. ad legẽ falc. q̃ bene facit ꝑm Jaſo. in. l. ij. C. de fideicõ. ad idem. l. si absens. ff. de bis q̃ in frau. cred. Idem si maritus rogatus restituere hereditatez vxori siue detracta quarta vel etiã nihil dicto de quarta detrahenda nã tũc marit⁹ restituẽdo vxori magis videt fruct⁹ pleniori officio ꝑstite fidei: ꝙ de suo donasse. nec de suo ꝓficisci qõ de alieno plenius restituit voluntatem defuncti sequutus. Nec immerito qr̃ sepe credimus aliud voluisse defunctũ et tñ non rogasse. Si tñ maritus ꝑ errorẽ facti omisisset detractionẽ q̃rte bz indebite solute quarte repetitionẽ. vt. ff. eod. l. si sponsus. §. fi marit⁹. ꝛ. §. si qs rogat⁹. ꝛ gl. i. c. fi. j. e. ꝛ. iij. parti. titu. xj. l. v. Ad idẽ facit tex. no. in. l. si debitorem. ff. de bis q̃ in frau. cre. vbi q poterat ex fideicõmisso trebelliani cã retinere ꝛ nõ retinuit: magis dr̃ fideliter facere ꝙ in frau

8 dẽ creditorẽ alienare. Ex quo infert vnũ bñ notandũ ꝙ † si pater grauamẽ fideicõmissi imposuit filio i sua legitima vt restituat post mortẽ filio suo primogenito: ꝛ ille etiã suo vt fieri solet: ꝛ filius expresse consentiat: valebit tale grauamẽ nec dicet hoc fieri in fraudẽ filiorũ ꝑ iura ꝑdicta. Adde bonũ tex. in. l. non putauit. §. si qs sua manu. ff. de bo. pos. contra ta. Ad idẽ. l. filio ꝑterito. ff. de iniusto rupto. ꝛ Joan. de imo. ꝛ paul. Ad idẽ. l. pe. ꝛ vltima. ꝛ. l. papinian⁹. §. si condi

Lex regni.

Filius põt ꝙsentire grauamine imposito i sua legitima. Adõ ad h̃. l. tauri.

tioni. ff. de inoffi. test ı. Ad idem. l. paretibus. C. eod. ꝛ ibi Saly. glo. in. l. si qñ. §. gñaliter. eo. ti. Bal. Iodouicus pau. ꝛ alex. ꝛ Jaſo. in. l. posthumo. C. de bo. pos. cõtratabu. ang. in l. q se patris. C. vñ liberi. videt casus in. l. fi. C. de pactis. ꝛ facit. c. q̃uis pactũ. de pactis. lib. vj. ꝛ lex. regni. vj. parti. titu. viij. l. vj. Multo plura adduci possunt ꝑ contraria parte: q̃ breuitatis causa obmitto: ꝛ qr̃ lis est sub iudice in qua maxime iuris vertices ꝑ vtraq; ꝑte scripserũt: ad quorum scripta me remitto neutrã firmãs sniam. Immo idem forsan si post mortẽ ꝑris filius consentiat. arg. l. cum quis decedẽs.

3 ꝓmo respondeo. de lega. ij. ꝛ ibi Bar. vbi ꝫ onus † fideicõmissi adiectum legato rei aliene non tenet sicut nec legatũ tamen ex consensu domini rei legate ꝙsentientis oneri adiecto prestito post mortem testatoris reconualescition⁹: ꝛ debetur fideicommissum. quamuis ergo pater imponat onus legitime filio post mortẽ suam quando legitima nõ est sua sed filij: si filius consentit sufficiet. ꝛ hoc modo dicũt aliq ꝙ legitima filij põt ꝑpetuo vinculari de consensu filij qr̃ põt ꝑ talẽ cõsensuꝫ sibi ꝛ successorib⁹ ꝓiudicare renũciãdo iuri sibi cõpetenti: nõ solũ mortuo ꝑre qñ eradicatũ est

a ¶ Adde felí. i. c. q̃ in eccliarũ. cõl. ix. de cõstitutio. v̊. ꝛ ista ꝙsideratio. ꝛ i. c. cõtingit i. j. cõl. fi. de sen. excõi. summa si uestri. i v̊bo alienatio. v̊. xix. ꝛ. vi. aler. in. l. legatũ. ff. de leg. j. vbi dicit ꝙ contraria opinio est verior ꝛ cõis ꝫ ibi. col 3 hic. seq. ibi tz. ꝺ aler. Adde tñ ꝙ ꝺ ꝑlatũ q negligit acqrere ecclie qõ potuit agik ad interesse lucri cessantis. gl. in. c. fi. xv̊. q. iij. qñ cõmẽdat abb. in. c. j. cõsi. ij. de resti. in inte. Jo. Ber.

ius legitime efficaciter in eo: sed etiã viuo patre qñ tale ius non habet in legitima q̃ nõ est sibi debita sed quasi debita. b vt dicit gl. in. l. si emãcipata. C. de iuris. ꝛ fac. igno. Nã potuisset filius repudiare hereditatẽ nec ꝑ hoc diceret minuere ꝑrimoniũ suũ sed nolle acqrere. vt. l. q aũt. i ꝑn. ff. de bis q̃ in frau. cre. fortius poterit ꝙsentire oneri sibi impositio in legitima: nec possent ex hoc filij eius cõqueri ꝙ pater renũciet vel remittat ius vel lucrũ: qõ sperat futurũ. ¶ Nõ emñ enim est par eadẽq; ratio lucra nõ capere: ꝛ q̃sita perdere: vt. d. l. si sponsus. §. si maritus. ꝛ. l. fi. C. de codicil. Facilius enim remittit qs multa q̃ donet pauca: vt no. in. c. veniens j. §. de testi. ꝛ in. c. statutũ. §. fi. ver. remissione. de rescrip. lib. vj. Et ꝓpterea facili⁹ ꝑmittit marito repudiatio: seu renũciatio q̃ donatio: q̃uis renũciando vel repudiando videatur quodãmodo donare. vt dicit tex. in. l. si qs delegauerit.

4 ꝛ ibi Bar. ff. de dona. ¶ Sicut dicimus in filij ꝙ ꝫ † res ecclesie nõ possunt alienari nisi interueniat solẽnitas de qua c qua in. c. fine exceptione. xv̊. q. ij. ꝛ in. c. si qs ꝑsbyterorꝫ. cuz alijs. §. de re. ec. nõ alie. nihilomin⁹ tñ solus ꝑlatus poterit

5 repudiare † legatũ factũ ecclesie ª ꝑm bal. in. l. pupillorum

a C. de repu. here. ita ꝙsuluit Frede. de senis. ꝙsi. ix. icipit. casus talis est. quẽ refert ꝛ sequit Abb. i. c. j. §. de inte. resti. et in. c. j. viij. co. §. de vo. ꝛ ꝙtu. ꝛ in. c. tua. i fi. §. de bis q̃ fiunt a ꝑla. post do. card. ad hoc gl. no. in. §. fi. gl. fi. xvj. q. vj. q̃ vult

b ꝙ † ꝑlatus põt ꝓiudicare ecclesie i qrẽdis: nõ in q̃sitis. Idẽ

6 tenet ᵇ Jnn. in. c. fraternitatẽ. §. de dona. Bal. in. l. bonorũ. C. q admi. ad bo. pos. po. facit gl. no. in. c. potuit. §. de loca.

7 q̃ dicit ꝙ ꝑlatus recipiẽs † pẽsionẽ ab eo quẽ poterat ꝑuare. ꝑter nõ solutũ canonẽ: ꝓiudicat ecclesie: vt ampli⁹ expellere nõ possit. vide Lodo. ꝙsi. clxxxiij. cui⁹ meminit andre. ficu. in. c. cũ cã. de emp. ꝛ vẽ. co. v̊. v. tu limita. facit in

8 filij qõ dicim⁹ de ꝑla. q † nõ ꝛpleuit ꝙditionẽ posità i legato fetõ eccl'ie: nã eccl'ia tũc ꝑdit legatũ ꝫ sec⁹ fit i mõ: vt no. in regl'a delictũ. de reg. iur. li. vj. de q̃ videas no. ꝑ Barthol. sozi. in. l. qb⁹ dieb⁹. §. fi. ff. de ꝙdi. ꝛ de. fi. co. Ad idẽ facit qõ

d no. voluit bal. i. l. magis puto. §. fundũ. ff. õ re. eo. vbi dixit ᵈ

9 ꝙ ille q obligauit † oĩa bona sua: põt repudiare legatũ sibi factũ inito creditore. qõ est not. ¶ Facit no. dictũ Jnn. i. c.

10 ꝙ i dubijs. §. õ renũ. vbi õt ꝙ ꝫ † bñficiat⁹ nõ possit renũciare bñficio q̃sito sine supiorꝭ ꝙsensu: bñ tñ iuri q̃rẽdo vt i c. veniẽs eo. ti. bñfacit. c. dilecti. eo. ti. ꝛ qõ ibi no. ꝛ in. l. liga⁹ de offi. ꝑ fi. idẽ tz calde. cõsi. v. ti. de renũ. matth. ꝛ card. in cle. j. iij. v̊. de renũ. de hoc dicto inno. meminit. Fede. ꝙsi. ix. refert And. ficu. in repe. l. cũ acutissi. C. de fidu. lom. col. clxv. inferẽs ad hoc ꝙ dispositio. c. de multo. de ꝑb. habet locũ in duob⁹ bñficijs q̃sitis secus in vno q̃sito ꝛ alio q̃rendo. ꝑ clem. gña. de reseri. ꝛ ibi card. ¶ Ad idem qõ voluit no. Abb. in. c. veniẽs. §. de ꝑscri. iij. col. v̊. ꝑ quorũ ꝙcordia vbi voluit ꝙ priuilegiũ ꝙcessuz ꝺ alterius priuilegiũ tollit illud ius: si nondũ erat q̃sitũ: ꝫ q̃rẽdũ. Idem imo forti⁹ dixit Jo. faber. in. §. fi. insti. de iure na. ꝙ ꝫ priuilegiũ ꝙcessum nõ subdito cũ cã reuocari nõ põt. vt no. in. c. j. §. de ꝑb. Juri tũ q̃rẽdo ꝑ priuilegiũ ꝓiudicari põt ꝑ ꝓncipẽ et sine cã: qr̃ rescriptũ ꝑ qõ ꝓiudicatur iuri q̃rẽdo: tz ꝙ̃uis nõ ꝑbeat ex certa scia cõ. essum. qõ est no. ꝧ eũ. ¶ Ad idẽ facit qõ no. voluit Jo. de imo. ꝛ domi. i. c. ꝙ̃uis pactũ. õ pac. li. vj. pe. co. vbi dicũt ꝙ lex ciuilis vel laici nõ pñt disponere circa iura mẽtũ iã ꝑstitũ: ꝫ bñ circa ꝑstãdũ. vt. l. q̃ sub ꝙditione. ff. de condi. insti. Qõ no. ꝑ lege regni. ordi. li. iij. ti. de los iuizios ordinationis toleti. cxv̊. quam dominus Ferdinandus ꝛ domina Elisabeth. reges ꝛ domini nr̃i in eternũ celebrãdi ediderunt. De cuius validitate vide Bald. in. l. pactum. C. de colla. j. co. anch. in regula ea q̃ fiũt. de reg. iur. li. vj. co. xxviij. in fi. Abb. in. c. ij. de arbi. iij. co. v̊. in gl. in verbo ꝛc. ꝛ in. c. tua. el. j. de deci. ¶ Paulũ de ca. ꝙsi. xcv. ꝛ plures alios de qb⁹ ꝑ Fely. i. c. eccl'ia. de ꝙsti. xl. co. v̊. ꝛ ista verba. Hinc est ꝙ laici q̃uis disponere nõ pñt circa res acquisitas eccle fie: bene tamen circa querendas. quod disputando ter-

adempto onere per viam modi ipositio deficit relictum. sec⁹ si admatur ꝙditio. gl. i. l. si qs fuũ. ff. õ ꝙdi. ꝛ de. vbi pau. post bar. põit diuersita. rõnis. Quinta dr̃ia est ꝙ modus nõ est adimplendus.

d ¶ Adde anch. ꝙsil. cj. in fi. qui videt tenere ꝺr̃iũ. ꝛ dic ꝙ ꝓma opi. nr̃i doc. ẽ tex. in. l. pr̃em. ꝛ i. l. q aũt. in prin. ff. de bis q̃ in frau. credi. q̃ iura commẽdat Jaſ. i. §. itẽ si qs in fraudẽ. pe. cõ. inst. de act. ꝛ i. l. post mortẽ. v̊. cõ. C. õ fideic.

minauit

a ¶ Adde q̄ illud comēdat & sequitur. felī. in. c. super his. consi. ỹ. de accusa. colu.
& byppo. in sing. cxciiỹ. incipit magni est. Jo. bern.

b ¶ Ultra istas differētias q̄s ponit iste dñs inter ius q̄situ & ius q̄rendum. adde tu felin. qui plures earum posuit iure super his de accusa. cō. ỹ. ad mō. de etiam aliam vltra eos q̄ cursus p̄scriptionis in iure querendo inducit cōsensum re nūciationis secus in iure q̄sito bal. in l. j. C. de ī integr. restitu. militū. & aliā q̄ si agatur sup liberta te cōpetenti dicit causa liberalis se cus si sup cō petitura gl. est in. l. pe. c. de libe. cau. quā ibi. seq̄ tur bal. Jo. ber. a

a ¶ Pro lege regni.

De muliere sine consen su mariti nō alienante.

Illatio.

Renūciatio acq̄sitorum cōstāte mri monio fctā ab vno con iugum vz.

c ¶ Attende tñ q̄ iste do mīn⁹ moue tur ex eo q̄ eccl̄ie datur b restitutio in integrū. vt 12 in turibus p eus allega tis: sed huic doctrine vī c obstare cō munis con clu. docto. p gl. ibi. l. l. iỹ. §. labeo. ff. ō acq. poss. de q̄ ibi p laso. l. iỹ. cō. post areti. vez q̄ restō in inte. grū nō dak ad lucrū cuz alterius in iuria. si ergo eccl̄ia hic restitueret fieret p̄iudi cium illi cui eēt acq̄situ legatū ex re pudiatione p̄elati. ergo nō vī q̄ pos sit restitui ni si teneas pri mum intelle ctum quem minauit Richard⁹ de salice. in quadā sua disputatione vt ipse refert in repe. l. C. de sa. san. eccle. in finalibus v̄bis. Andre. ficu. in repe. l. cū acutissimi. C. de fideicōmis. col. clxvj. de quo per eū in repe. rub. de reb. eccle. alienan. not. voluit Bal. in. c. eccl̄ia sctē marie. §. de 2 sti. fi. co. v̄. vbi est que fiū 2z nunqd est contra eos. & in. c. clerici. §. de iudi. ỹ. co. post si gnorelū. 2si. xxj. incipiēte statuto ciuitatis. & Bal. 2si. quod incipit factū sup quo petitur 2siliū. & repetitur inter 2silia ancha. 2si. xỹ. ¶ Existis infero ad illud mirabile dictum Jo. de imo. in. l. j. iỹ. co. ver. & si vis tenere. ff. de condi. insti. vbi dicit q̄ lz eps vel alius citra papā nō possit alterare re licta ad piū vsum. clemē. q̄ cōtingit. in p̄in. de relig. domi. adde. l. libertus octoginta. ff. de bo. libe. vi. bal. in. l. vnica. C. si qs omis. cau. test. hoc est verū in volūtate testatoris iā executa: volūtatē aūt nōdū executā pōt eps alterare. q̄ fa cilius † tollitur fiendū q̄ factuz: vt. d. l. fr̄e furioso. ff. de bis q̄ sunt sui vel alie. iu.. c. q̄ admodū. §. ō iureiu. Vide anch. & aliosi. d. cle. a ¶ Ad idē facit qō voluit Sal. in. l. pactuz curatoris. C. de pac. vbi dicit q̄ tutor seu curator pōt p̄iu dicare pupillo i q̄rēdis: vt ibi p eū. & est tex. in. l. fi. C. de acq. pos. cū concor. ¶ Ad idē facit qō voluit bal. in aut. si qua mulier. C. de sa. san. ec. vbi dicit q̄ lz bona ingressi acq̄rant monasterio: vt aut. ingressi. eo. ti. & c. q̄ ingrediētib⁹. §. de test. tñ p̄latus cū suo conuentu posset permittere q̄ illa bo na vadant ad 2iunctos illius ingressi. & hoc ideo q̄ agitur de acquirendis. Huius decisionis meminit And. ficu. in. l. suā. de penis. fo. iiỹ. co. j. vide eūdē Bal. consilio. xviỹ. in fi. iỹ. volu. ¶ Ad idem facit qō voluit idem Bald. in. l. si ma tre. C. de suis & le. bere. vbi dicit q̄ si dictat statutū mediolani: q̄ mulier nupta extra territoriū mediolani non succe dat in mediolanēsi territorio: modo mulier mortuo patre immiscuit se hereditati paterne: deinde nupsit cuidā muti nensi non perdit hereditatem: q̄ statutū debet intelligi de acquirēdis: non de acquisitis p̄iusq̄ nuberet: qō no. lz con trariū teneat: imola: post anchara. in. c. vt super de reb⁹ ec cle. nō alie. & ibi andreas sicu. iỹ. co. vbi de alīs. b ¶ Unū tñ non omitto: q̄ etiā si valeat repudiatio p̄lati soli⁹ repu 5 diantis legatū factū eccl̄esie: † contra hmōi repudiationez competit eccl̄esie beneficiū restitutionis in inte. qō dak sibi ēt q̄ agitur de lucro captando: vbicūq̄ eccl̄esia poterat lu crū consequi: & ex facilitate vel negligētia p̄lati non fuit consecuta c vt sentit glo. & ibi no. abb. in. c. auditis. supra de de resti. in inte. in ver. restituimus. facit tex. in. c. cōstitutus. eo. ti. & ibi no. abb. in. vj. no. ¶ Ad idē est tex. in. l. ait p̄etor. in fi. ff. de mino. & in. l. non ola eo. tit. qō tene menti. ¶ Nec repe rio hoc in specie tactū per aliquē. ¶ Ex p̄dictis infertur q̄ mulier donationē sibi absenti factā potest repudiare nō seruata solēnitate statuti dicētis q̄ in alienationibus mu lierū debeat interuenire cōsensus mariti vl̄ cōsanguineoz q̄ illud statutū loquit̄ ius mulieri: qō non est hic. p. ca. si ti bi absenti. in v̄. vt tuū. de p̄ben. li. vj. ita in contingentia fa cti consuluit ¶ Pau. de cast. consi. xj. incipiēte. in causa p̄e senti. refert & sequitur Jason. in. l. bñficiū. vj. col. ff. de con stitu. ī pn. qō no. p̄o. l. regni. & an vxor fine marito possit re pudiare donationē sibi factā. vide bodie. l. iiỹ. liiỹ. de tuto. ¶ Rō p̄dictorū pōt eē q̄ ius adeūdi nō est in bonis nr̄is. vt. l. p̄cia rerū. ff. ad. l. falcidiā. q̄ tex. alibi non reperitur. ſm Bal. i. l. ỹ. i fi. C. de iuris & fac. ign. bñ facit tex. ī. l. fi. C. de ac q. possef. vbi dicitur q̄ lz seruus non possit p̄eiudicare do mino in bōis q̄sitis: bene tñ in q̄rēdis. ita ergo in casu de q̄ agitur dicendum erit q̄ lz maritus non possit facere dona tionē vxori constante matrimonio de bonis quesitis: pote rit tñ de bonis querendis cum ex hoc nō dicatur fieri pau perior. ¶ Et ex his infero ad vnum qō meo tempore in re gali audientia de facto euenit. vir cōstāte mr̄imonio vo 13 lebat emere vnam domum: † vxor dicebat se nolle habere partem ipsius & super hoc fecit cuz marito pactū. Deinde vxor volebat medietatē domus tanq̄ esset acquisita con stante matrimonio: heres mariti obj̄ciebat pactum inter eos initum. vxor dicebat illud non valere q̄ cōstante ma trimonio erat factum & ex eo resultabat quodāmodo dona tio inter cōiuges: q̄ prohibita est inter eos. Sz nos appro bauimus pactū: & totam domum heredi mariti adiudica uimus: q̄ lz ex hoc pacto maritus efficeretur locupletior. Uxor tñ nō fuit facta pauperior: & ad hoc allegaui p̄edi & gl. q̄ hoc videtur sentire in dicto. c. ỹ. infra eodem. in ver. non est aliud qō obsistat. dicit gl. scz pactū vel cōsuetudo. & legem stili. ccxxj. icipit. otrosi si el marido. q̄ dicit q̄ si ma ritus est administrator bonorum alicuius arrēdator vel collector vectigalium: bona vxoris erunt obligata si cut bona mariti. nisi vxor a principio fuerit protestata q̄ non vult lucrū nec damnū qō exinde puenerit: tūc em̄ nec suscipiet partē lucri: nec soluet partē dāni. Sic ergo in casu nostro videtur dicendum qō vxor nō habebit partez dom⁹. & hoc in terminis nostris tenent dñi de rota ī deci sionibus antiquioribus ti. de pactis. deci. ỹ. q̄ incipit. cōsue tudo est in quodā loco ſm bernardū qui illas decisiones collegit. vt ibi latius poteris videre. & refert & sequit nico d laus de vbaldis in suo tractactu de successionibus ab inte stato. iiỹ. parte in finalibus v̄bis. Idē tz rota in antiqs tit. de 2suetudine deci. xỹ. adde q̄ qñ 2ct⁹ fit cū marito & vxo re: ille mariti consensus habeť p̄o licētia vt no. in. l. cū pa ter. §. liberto. de leg. ỹ. & in. l. fi. C. de bo. que libe. hinc est q̄ stante statuto q̄ vxore p̄emoriēte marit⁹ lucreť medietatē dotis: poterit marit⁹ huic lucro renūciare: vt vxor sibi ha beat: vel alteri cōcedat. ita fingr̄ decidit Bartho. sozi. cō si. clxxxix. p plura fundamēta q̄ p te videas: nec poterit ma rit⁹ penitere vt ibi p eū quērogo videas. q̄ pulchre loqui tur facit ad h̄ notata in. c. ỹ. isto ti. vt late differaz infra cū de lucris acquirendis inter virū & vxorē statim dicemus.

¶ Ad p̄dictorū cōfirmationē facit tex. no. in. l. q̄ de mu 4 tua. §. si mandauero. ff. māda. vbi dicitur q̄ † si mandauī p curatorī meo vt pecunias meas titio crederet fine vsuris: il le aūt sub vsuris credidit suo tñ periculo: non tenebitur mi bi reddere lucrū vsurarū. q̄ ex quo suscepit in se periculū cōmodū ēt erit suū. ¶ Ad idem facit tex. in. l. q̄ poterat. ff. ad treb. vbi si heres de restituēdo grauatus nolit adire: fideicōmissari⁹ velit q̄ adeat suo periculo cogitur: & tunc si deicōmissarius cōsequitur cōmodū de q̄ nihil habebit he res. p quē tex. dicit ibi bar. in fi. post dy. q̄ si duo † socij erāt 5 vnius mercātie vult ire venetias. alter 2 dicit & ille ōt volo ire meo piculo. & sic vadit illo inuito suo piculo & multa lu crat socij⁹ nō debet habere ptē lucri. & ita dicit fuisse determi natū p illā legē. idē tz ibi ang. pau. & alex. & lod. & ang. ī. §. il lud. ist. de societate. & pe. de vbaldis. in tractatu de societa te. quinta parte. q. iiỹ. tenet etiā ang. & Jo. de imo. in. l. po stulante. §. sed si in hmōi. c. ti. p illū textū dū loquit̄ de fene ratore suo periculo. ¶ Pau. de cast. in. l. penul. §. mācipia. ff. solu. matri. per illū textū. tenet ang. in. l. ex duob⁹. ff. de ne. gestis. est casus singularis p hoc in. l. si vnus ex socijs. §. si vnus. ff. p socio. ¶ Ita ergo in casu nostro ex quo vxor tē pore emptionis dixit se nolle habere partē dom⁹ emēde: tota dom⁹ ptinebit ad maritum. Marit⁹ tñ tenebit̄ dare vxori vel eius heredib⁹ medietatē p̄cij p quo dom⁹ fuit em pta vt appet exp̄dictis. solū eñ fecit sibi p̄iudiciū vxor quo ad ipsam domum nō quo ad p̄eciū. ar. tex. & qō ibi notant bar. & alij in. l. si fundū p fideicōmissum. ff. de lega. j. vbi dici 16 tur q̄ † legatari⁹ vel fideicōmissarius cōsentiēdo heredi a lienāti rē legatā p̄o soluēdo debitū hereditariū: nō censeť cōsentire animo donādi ideo lz sibi p̄iudicet in re vt eā pe tere nō possit: nō tñ p̄iudicat in p̄cio quomin⁹ possit pete re. & nō est alibi ille tex. ſm pau. ibi. Aliqñ eñ nō consequi tur quis partē rei: sed nihilominus partē estimatiōis ha bere 17 dz. nā lz † iunior filius nō debeat habere legitimā in re gno comitatu vel dignitate p̄fis: q̄ ista indiuisibilia sunt: & e primogenitus illa habere debet in totū: vt in. l. qui aut. ff. de bis q̄ in frau. credi. vbi debitor in querendo non dicit fraudare creditorē de quo. §. facta est mētio. ad idē. l. si spō sus. §. si maritus. ff. isto ti. vbi donatio inter virū & vxorem nō valet in bonis quesitis sed bene in querendis. ad idem tex. in. c. j. §. preterea ducatus de p̄bi. feu. aliena. per frede. & ibi bal. & alij gl. ī. c. si heredes. §. de testa. facit ī simili. c. ma ioribus. de p̄bē. e rō est ne fiat dimēbratio talis dignitatis nā si aliter fieret: infra breue tps ad nihiluz reduci posset: dz tñ filio regis comitis vel ducis solui p heredē vniuersa lē legitima saltē in pecunia: vt volunt oēs in. d. §. preterea ducatus. & latius firmat guido in decisionib⁹ dalphinat⁹. q. ccccl̄xxvj. ccccl̄xxxvỹ. vbi videas. bñ facit qō dicit spe. ti. de

Modificatio.

¶ Adde ias. in ꝓposito. ī §. itē si qs in fraudē. ifi. in sti. de actio.

possit transire in ecclesiam: vt possit sibi illam retinere: trā/sit tñ quātuz ad hoc q debeat sibi estimatio ipsius rei. ar. l. filiusfamilias. §. si qd alicui. ff. de lega. i. ideo vtile imo ne cessariū videtur q in ꝛtractu emphiteosis dicat q res em phitheotica nec eius estimatio trāseāt in ecclesiā. idē in cō stitutione maiozatus videt dicendū. qō est bene notandū ꝛ menti tenēdū ad tollendā oēm ambiguitatē ꝛ litigādi ma
19 teriā. Ex predictis aliqui audent dicere q † si primioz cō sentiat in venditione rei paterne vel auite: nō per hoc vide tur renūciare iuri retractus nisi expresse hoc dicat: valebit quidem alienatio: sī tñ ipse retrahere voluerit infra nouez dies poterit p. o. l. §. si fundū. sed mihi nō placet p textū in
Exceptio l. qui rome. §. coheredes. ff. de ver. ob. ꝛ in. l. quotiens la ÿ. C. de fideicōmissis cū alīs similib⁹: vt latius dico sup lege regni foro legū li. iÿ. ti. delas. vēdidas. l. xiÿ. dixi etiaz in. c. ꝗstitut⁹. de ī integrū restitutiōe ī meis relictis. vbi. limitabis ista pmo. ¶ Immo forti⁹ posset attētari iudicio meo ex p dictis q valeat pactū factū inter cōiugēs ꝗstāte matrimo/nio: q ex lucris cōiter habitis vroz nō habeat ptē: cū ex hō
Lex regni ipsa nō efficiat pauperioz. ꝛ ita necdū a principio ante cō ctū matrimoniū poterit fieri pactū sup lucris habēdis cō/stāte matrimonio vt p totū ti. C. de pactis quētis sup dote ꝛc. ꝛ no. Inno. in. c. fi. infra eo. ꝛ sentit glo. in. d. c. ÿ. infra eo. ÿ. aliud: ꝫ etiā constāte matrimonio vt supza dictū est. Et ista tene memorie p lege hui⁹ regni. foro legū. li. iÿ. ti. iÿ. l.
20 j. que disponit quod † acquisita cōstante matrimonio sunt qualiter diuidēda inter maritū ꝛ vrozē de quo etiā no. in. c. ÿ. infra isto titu. ꝛ aliquid dictum est in superioribus. dicēt latius infra in. vÿ. ꝛ vlt. limitatione. quinimmo posset am/plius dici quod si maritus ꝛ vroz simul viuentes: multa ac quisierunt bona: ꝛ inter se conuenerunt quod illa acquisi/ta diuidantur equaliter inter ipsos: ꝛ de bonis acquiren/dis vel perdendis vroz non habeat partem: valebit istud pactū vel cōuētio: adeo q si marit⁹ negociādo pdiderit: sol uet de bonis suis non de bonis mulieris: vel medietate sibi debita: cū rei veritate īspecta: illi⁹ medietatis ius ꝛ dñium statiz ī pncipio fuit acqsitū p legē regni q equaliter defert dñium marito ꝛ vrozi ī bonis superlucratis. vnde p hmōi pactū solum remittit maritus ius alienandi cōstante ma/trimonio. cogitabis. ¶ Ex istis etiaz infertur quod si vo
2. Exēplum In manda to de legan/do vel donā do coniugi. 21 lenti mihi † legare mando quod leget vroz mee: valet tale mandatum. q nō inducit ppie donationē inter me ꝛ vro rem meā vt est casus no. in. l. sed si vir. §. qō legatari⁹. ff. isto ti. ꝛ dato q induceret donationē: nō tñ ego sum factus pau perioz ex ea. ꝛ ideo valeret p ea q dicta sunt. Et inde est q si donare volentē mihi iter viuos rogauerim vt vroz mee poti⁹ donet: tenet donatio q suo noie donat nō meo. ꝛ ita loquitur. d. §. qō legaturus. ꝑm raphael. fulgo. in. l. hec rō in fine. ff. isto ti. ¶ Secus tñ est si volēti mihi donare causa
Limita/tio. Sec⁹ in mā dato de do/nando cau/sa mortis. mortis: mando qō det vroz mee. nā tunc video: ego mari tus vroz donare. ꝛ ideo nō valet. vt est casus singularis in l. iÿ. §. fi. ꝛ l. idēq; ff. eo. Et ratio diuersitatis scōm gl. ibi est q: in donatione cā mortis fit dñs traditione facta vroz vt ibi. sed aliud in legato qō nō tradit statim: sed post aditaz hereditatē: sed nec actio ex testamēto potuit ei p mulierem acqri. cuius aliqñ det mihi actio cōtra eū q instituitur meo mādato. vt. l. qdam cū filiū. ff. de heredi. insti. Sz cuius ista ratio diuersitatis satis efficax videat: ꝛ ab oibus cōiter ap phet: nō tñ placet Iodo. vt ipse ingt singulari. decix. incipit heres heredis. imo interogat⁹ sup hoc a quodā barbato doctore. cū esset qstio in facto aliā rōnem diuersitatis assi/
22 gnauit. s. q: in donatiōe † cā mortis absq; traditiōe querit dñiū. vt. l. ÿ. ff. de publ. qō secus est in legato: q cedit a tpe mortis. vt. l. a titio. cuz similibus. ff. de furtis. reuocabiliter tñ. merito ergo cū in primo casu fit dñium qsitū viro: facto mādato resultat donatio. secus in legato q: sibi non acgrit nisi morte legātis sequuta. qō dicit forte notabile. Sz caue q: tex. in. d. l. idemq; videt Iog qñ donatio cā mortis erat fa/cta marito: ꝛ maritus voluit q res donata nō traderet sibi sed vroz. Tex. autē in. d. §. qō legatur⁹. videt disponere qñ aliqs nondū legauit marito: sed legare volebat. ꝛ maritus voluit q legaret vroz. iter q magna est differētia. istud sen tit gl. in. d. l. idemq; quā sequit ibi Saly. dicēs q ibi vir iussit tradi qō executionē donatiōis cōcernit. sed in. d. §. q legā/turus rogauit vt legaret qō dispositionē ꝛ eius substantiā ꝗcernit. ꝛ hec rō diuersitatis videt sibi tutioz: qñ sumus in
3. Exēplum In re aliena donata 23 casu dubio ꝑm eū. ¶ Ex istis etiā infert q si rē † alienā do nauerit maritus vroz: q: ipse ex ea donatiōe nō fit paupe/rioz: vz donatio vt mulier possit vsucapere. vt. ff. eo. l. sed ꝛ si constāte. ꝛ glo. in. c. fi. infra eo. ¶ Secus tñ est si maritus donat rem vrozis alicui ea permittēte. Cū ex ista donatiōe vroz fiat pauperioz: maritus aūt locupletioz ex eo q ex ta li donatione qrit sibi saltē naturalis obligatio ad antido/ta: qua tenet sibi donatarius. vñ talis donatio nō valebit. ita dixit no. Bar. in. l ÿ. §. i. ÿ. co. ff. de dona. qō not. ¶ Et
4. Exēplū. In donatio ne fructuuz aliogn etiaz pdigalit cō sumēdoꝝ. ☞ itelligē nisi maritus rē vrozis donaret paūperib⁹ vel alīs pīs locis. Nā tūc bene valeret donatio. vt voluit Bart. in l. j. in fi. ff. rerū amota. de quo infra latius dicet. ¶ Ex pdi/ctis inferē ad vnū quotidianū ꝛ satis notabile q si vir erat pdigus ꝛ oēs fructus dotis pdigaliter cōsumebat: dona/uit fructus dotis vroz auare. q ppter auariciam non con/sumpsit: sed cōseruauit: talis donatio valida erit: nec pote rit maritus illos repetere. q: lz vroz ex ista donatiōe facta sit locupletioz: maritus tñ nō est fact⁹ pauperioz. cū apud ipsum fructus essent perituri cōsumptione. istud est quod voluit glo. no. in. l. pro oneribus. C. de iure dot. Et clarius firmat ibi Bald. in prima lectura reputans hoc valde no/tabile.

1 ☞ Possessoz bonefidei q fructus cōsumpsit nō tenetur restituere nisi quatenus locupletioz factus sit.

2 Donatio a patre filio facta vt alteri donet: non vt apud se retineat valet.

3 Elemosynam pro se facere potest vroz de bonis viri eo p/mittente.

4 Dotare filiam potest mater sine licentia viri.

5 Donatio vel concessio pro dote est causa pia.

Requiritur etiā q donata/

§. 48. Articulus. Qñ donata rius non fit locupletioz.

rius sit factus locupletioz vt superius dixi. Et dz attēdi hō tpe litis ꝗte. vt. l. qō aūt. in prin. ff. isto ti. fit aūt locupletioz cū rē sibi donatā ꝗseruat vel eā in vtilē causaz expēdit. Se/cus si nō ꝗseruat nec in vtilē causam expendit. ꝛ ita q̄uis in alia materia dicit qs factus locupletioz: qñ nō ē fact⁹ pau/perioz: vt. ff. de solu. l. in pupillo. gl in. §. fi. in ver. locuple/tioz. insti. quibus alie. licet. ꝛ not. in. l. eū qui. C. de vsucap. p emp. dicitur etiā qs factus locupletioz ad quē res puenit: nisi eā in mala parte cōsumat. vt voluit glo. no. in. l. vtrum.
1 ff. de peti. here. gl. j. quā ibi extollit Ang. inferēs ex ea q † bonefidei possessoz q fructus ꝗsumpserit: nō tenet restitue re: nisi quatenus locupletioz factus sit. vt tradit i. l. fruct⁹. eo. ti. si tñ pbauerit se ꝗsumpsisse in malā partē nō tenebit: q: nō est factus locupletioz. qō dicit esse valde notandū. et ppter hoc habebis bonorē ꝑm eū ibi. ꝛ in. l. illud. §. pdo. ī fi. eo. ti. in casu tñ nō aliter dicit locupletioz. ¶ Cū si vroz
1. Exemplū acceptā a marito pecuniā i sportulas p cognato ordini de curionū erogauit: valet donatio. q: nō videt vroz locuple/tioz facta: cuius mutuā pecuniā cēt acceptura ꝛ p affine ero gatura: nō tñ ex necessitate sed ex volūtate. ita dicit tex. cum glo. in. l. marcellus. ff. isto ti. ¶ Idē si ex tali re donata vroz
2. Exēplum faceret expensas cōsanguineo studēti in studio: vel pro eo doctorādo: vel p nuptiis put fieri solet per tex. in. d. l. mar/cellus. ¶ Idē si ex tali re vel pecunia donata vroz emeret
3. Exēplum fibi vnguēta vel in ꝗuiuio ꝗsumpsit: vel si rē donatā cōser/vauit. ꝛ aliud tantūdem de suo cōsumpsit: ex tali eiñ dona/tione: vroz donataria nō est facta locupletioz: ꝛ ideo valet ꝛ non reuocatur: vt. d. l. qō aūt. §. si maritus. ff. eod. Secus si heres donatarij cōsumpserit in rem inutilē. Nā tūc heres tenetur restituere. vt. l. qō de bonis. §. ex donationibus. ff. ad. l. fal. q: satis est q donatarius effectus fuerit locuple/tioz. superioz casu donatarius non fuit factus locuple/tioz: q: inutiliter cōsumpsit. ideo nō tenet reficere. ¶ Idē
4. Exēplum si vroz recepit a marito refutationē cuiusdā depositi olim facti patri suo cuius ipsa nō fuit heres: sed recipit eā noie fratris sui q est heres. Nā ex ista refutatione vroz nō efficit locupletioz: ꝛ ideo valet: vt. d. l. si spōsus. §. cōcessa. ff. isto ti tu. ita dixit Bal. ꝗsi. cccliÿ. incipit. querit vtrum vroz. in tertia parte consiliox. ¶ Idē si maritus donauit vrozi ali
5. Exēplum quā rē vt alteri donet ꝛ nō maneat penes vrozē. Nā ꝛ tunc valet donatio: q: vroz non est facta locupletioz. vt est casus in. l. profectitia. §. antepe. ff. de iure do. quem tex. ad hoc al legat Bar. in. l. si cum filius. ff. de dona. Ex quo infert q si
Donatio fi/liq facta. 2 pater † donat filio: vt filius donet alteri nō aūt vt retineat apud se: valet talis donatio inter patrē ꝛ filiū. de quo dicto exclamat Iodo. in. d. l. cū filius. ꝛ in. l. si donatione. ÿ. co. C. de colla. ꝛ Baptista in repe. l, frater a fratre. ff. de cōditio. indebi. qō. xv. in fi. Ex istis infertur q si stante statuto qō vroze p̄morīēte maritus debeat habere medietatē dotis: ꝛ maritus huic lucro futuro renūciet: ꝛ vrozi permittit qō illam dotis medietatem alicui donet: valebit talis renun/ciatio ꝛ

ciatio ꝛ cõsensus: qꝛ p hec vxoꝛ nõ fit locupletioꝛ: ex quo alteri donat. ita notãter decidit Bartholomeꝰ socinꝰ cõsil. clxxix. per plura fundamẽta cuiꝰ pauloante meminimus.

6. Exẽplum

¶ Item si maritus donauit vxoꝛi seruum manumissionis causa. qꝛ tunc vxoꝛ nõ est facta locupletioꝛ. vt. l. maritus. ff. e. sed tũc demũ incipit tenere cum libertas imponitur ante aũt remanet seruꝰ donãtis ꝛ ideo si nõ manumittatur seruus remanet. Si vo manumissio erat fiẽda post certum tẽpus: antea facta nõ tenet. ꝛ si erat fiẽda .j. certũ tempus: postea facta non valet resoluit tamẽ ista donatio si fiat diuoꝛtium. qꝛ videtur inesse cõditio donatioi vt cõstante matrimonio manumittat. Jdẽ si talis erat seruus qui nõ poterat manumitti. ita tunt tenet donatio vt hec oĩa probantur. in. d. l. qõ aũt. §. vlti. ꝛ pe. ꝛ. l. si aũt. Si tñ seruus erat talis cõditionis vt nũq̃ ad libertatẽ produci possit: donatio de eo facta vxoꝛi vt manumittat nõ valet. l. si eum seruum. in prin. ff. isto titu. quia nõ potest per aliũ manumittere qui ipse nõ potest. l. si quis eũ qui. ff. de cõdi. ꝛ demõstra. glo. in d. l. si eum seruum. Si tamẽ seruus talis erat q poterat manumitti ꝛ donetur a marito vxoꝛi vt manumittatur ꝛ vxoꝛ manumisit: tenet quidẽ manumissio. cum ex hac donatiõe vxoꝛi nõ fit facta locupletioꝛ vt dictũ est. Sed si nõ manumisit: operas tamẽ seruo imposuit: vt sibi vel alteri seruiat bñ potest ꝛ tenet obligatio: nec videtur mulier ex re viri locupletioꝛ fieri cũ eas operas libertus promittat. Si quidem mulier manumisit: ꝛ preciũ pro manumissiõe recepit: si ex peculio seruus dederit nũmi remanẽt maritꝰ. Si alius pro seruo dederit: fiẽt nũmi mulieris. ita decidit ter. in. d. l. si eũ seruũ. §. fi pecunia. ꝛ videtur mirabile q vxoꝛ cui donat a marito seruꝰ vt manumittat: etiã si nõ manumiserit: potest ei operas imponere ex quibus vxoꝛ efficitur locupletioꝛ: et multo fortius si manumittat qꝛ hãc manumissionẽ nõ facit ex necessitate: sed ex volũtate eo q cogi nõ poterat mulier: quia dña nõ erat cũ donatio inter eã ꝛ maritũ nõ tenebat: sed eo momẽto quo manumisit: cõfirmatur donatio ꝛ acquiritur dñium vxoꝛi: ꝛ desinit ipa locupletioꝛ esse: licet vir remaneat pauperioꝛ ideo nõ iprobatur donatio. vt. l. si sponsus in fi. e. ti. ꝛ qꝛ beneficiũ cõfert manumissio: dignũ est vt possit operas imponere. ita dicit gl. in. d. §. si pecunia. ꝛ saly. ibi. ꝛ in. l. manumissiõis. C. de ope. lib. in. iiõ. oppo. sic intelligẽs illũ ter. in. l. qui nũmis. eo. tit.

7 Exẽplus

¶ Jdem dicas si vir donauit vxoꝛi cã sepulturę: vt puta si donauit ei sepulchꝝ cõstituẽdum. ita valet ista donatio: qꝛ p eã vxoꝛ nõ est facta locupletioꝛ. cũ locus ille ad sepulturã destinatꝰ fit. ꝛ sic hoc casu vxoꝛ corpꝰ intulerit. locũ facit religiosum. si autẽ nõ intulerit. manet locꝰ donãtis: sed si donatariꝰ ille fuerit illatꝰ: licet morte eiꝰ finitũ fit matrimoniũ: ꝛ eo premortuo videt reuocata donatio: tñ fauoꝛabiliꝰ dicetur locũ fieri religiosum. vt ista habeãt in. l. si spõse. §. cõcessa. ff. isto titul. ꝛ iiõ. parti. tit. ũ. l. vj.

8 Exemplum

¶ Jdẽ si maritus donauit vxoꝛi vel ecõtra locũ ad monasteriũ vel ecclesiã vel hospitale ꝛstruẽdũ vel aliã donationẽ faceret pro aĩa vxoꝛis: vt puta si maritus donauit vxoꝛi reddituꝰ alicuiꝰ hereditatis vel fundi: vel aliquas pecunias: vel aliã rẽ ad emẽdũ cerã vel oleũ ad illuminandũ in ecclesia. vt. d. §. cõcessa. ver. pinde. ꝛ. d. l. regni. Et ex hoc infert ad vnũ quotidianũ q si maritꝰ donauit vxoꝛi vel ecõtra aliquã rẽ: vel aliquos reddituꝰ ad constituẽdũ capellã in ecclesia ad capellaniã faciẽdã: seu dotãdã vel anniuersariũ fiendũ prout quotidie fit. valebit dicta donatio. p. d. §. concessa. qõ in expresso tenet hostiẽ. in summa huius titu. §. que donationes a principio valent: in pn. illiꝰ §. Et est rõ qꝛ istis casibus ꝛ alĩs similiꝰ licet maritus donans efficiat pauperioꝛ. vxoꝛ tamẽ donataria nõ efficitur locupletioꝛ: quãuis illa pauperioꝛ fieret si maritꝰ nõ dedisset. vt. d. §. cõcessa.

Lex regni

9. Exẽplus 3 Vxoꝛ qũo pt facere elemosinas.

¶ Ex istis etiã infert q vxoꝛ bene põt facere eleemosinã p se de bonis viri eo pmittente: cum ad hoc valeat donatio inter cõiuges vt. s. dictũ est. Jta tenet Bar. in. l. j. in fi. vbis. ff. rerũ amo. Jdẽ si maritꝰ expresse nõ permittat: sed vxoꝛ credat eũ pmissurũ. nã ꝛ tũc poterit facere eleemosinã cõformando cõsciẽtiã ad volũtatẽ mariti: hoc est faciẽdo illã quã presumit maritũ velle ꝛ nõ aliã. vt voluit Hosti. in summa tit. de pen. ꝛ remiss. §. quibus mortuus. ver. quid de faciẽtibus eleemosinã. ꝛ sequũtur Jo. andre. ꝛ do. Abb. in. c. si qs p necessitatẽ. j. de furtis. Secꝰ dicũt si maritꝰ ꝛtradiceret. ita tũc nõ posset necdũ de bonis mariti: sed nec de bonis dotalibꝰ: qꝛ dñiũ rerũ dotaliũ pti net ad maritũ cõstãte matrimonio. vt. l. doce ancillã. C. de rei ven. de rebꝰ aũt alienis nõ põt quis bonã eleemosinã facere. vt dicit ter. in. c. nõ est putanda. j. q. j. ꝛ in. c. qõ deo pari. xxiiõ. q. v. Ubi est bõa gl. in ỹ. buiꝰ. de q̃ p gabrielẽ. iiõ. senten. di. xvj. q. iiõ. co. viõ. ꝛ Jo. maioris. iiõ. di. xv. q. v. col. iiõ. melиꝰ p albulẽsem matth. vi. c. q. xxj. Sitamen vxoꝛ haberet alia bona vltra dotẽ: de illis põt facere eleemosinaz etiã marito ꝺicẽte qꝛ de illis maritꝰ nõ pót se intromittere ꝺicente vxoꝛe. vt. l. hac. l. C. de pactis cõuẽtis inter virũ ꝛ vxo. ꝛ. l. maritꝰ. C. de pcur.

¶ Hodie tñ sm iura, regni nõ re ꝗtractũ vel aliũ actũ obligatoꝛiũ sine licẽtia ꝛ ꝺsensu mariti. foro legũ. li. iiõ. ti. fi. l. xiiõ. in li. j. ti. xj. l. fina. Uũ ille leges seruanꝫ tã in bonis dotalibꝰ: quã in parafernalibꝰ ꝛ alĩs q̃ hz vxoꝛ.

Sine licẽtia viri vxoꝛ nõ põt se obligare. Lex regni. Uide. l. tauri. liiõ. quaz per ista m limitabis'

¶ Cogitabis si dici possit q si obstãte, phibitione dictarũ legũ possit vxoꝛ de bonis suis q̃ hz vltra dotez aliqd donare ecclie vl alteri pio loco ignoraẽte, ꝛ ẽt forte ꝺdicẽte marito ꝓpter doctrinã singularẽ quã tradidit bal. in. l. gñali. C. de sacrosan. eccle. ad fi. vbi dicit q stãte statuto q mulier nõ possit ꝺbere vel testari sine cõsensu ꝓpinquorũ: tñ poterit donare ecclie ꝛ sic pie cause fine illa solẽnitate ꝛ seqꝫ do. abb. in repetitiõe. c. eccl'ia de constitutiõib⁹. xxxv. co. ꝛ ibi ẽt fely. co. lxj. v. alia aũt. anch. in repetitiõe. c. j. co. ti. xxiiõ. charta. v. dicit etiã bal.

Uxoꝛ sine licẽtia viri põt dotare filiã qꝛ dos est cã pia.

¶ Ex quo si verũ est põt iferri ad vnũ qõ vidi ĩ practica. pater maritauit filiã cui promisit ducenta milia: vxoꝛ ꝛsecrete sine marito dedit genero qnq̃ginta milia. demũ mortua filia relicto filiolo qui paulo postmortuꝰ fuit ꝛ per cõsequẽs successit ei pater. petebant a genero dicta quinquagita millia tã q̃ donata ab vxoꝛe fine licentia ꝛ ꝺsensu viri. opponebaꝫ ex aduerso q valuit dicta ꝛ donatio vel cõcessio facta p dote q̃ est cã pia. vt est ter. in. l. cũ bis. §. si mulier. ff. ỏ ꝺdi. indebi. q ter. alibi nõ reperiꝫ. de quo videbimꝰ. j. sup ter. in. iiõ. no. in tertio fundamẽto ꝺclusionis. ꝛ sic tã q̃ in cãz piã dicebaꝫ vxoꝛẽ fine viro posse ꝺbere ꝓpter doctrinã bal. de qua. s. de cuiꝰ veritate hic non est tractã dũ qꝛ nõ est nostra farrago. de qua tñ videas per eũdẽ bal. in. l. hereditas. §. i. ff. de pet. here. ꝛ latiꝰ per lodo. in auꝫ. similiter. xj. col. v. xvj. C. ad. l. fal. ꝛ p eũdẽ cõsil. clxvi. co. j. incipit viso diligẽter vbi reprehendit Bal. pro hoc facit. l. promittendo. ff. de iure dot. vide saly. i. l. fi. C. eo. vbi ait q noua solennitas non requiritur in dotibus siue cõtractibus dotalibus vide bal. i. l. in generali. C. de sacrosan. eccle. ꝛ que dico. j. fo. xlj. col. iiõ. ꝛ fo. xxxviiõ. co. iiõ. ver. idẽ videtur.

1 Fructus consumens in dubio dicitur factus locupletioꝛ.

2 Mulier intercedere pro alio non potest quominus iuuetur velleyano: fauoꝛe tamen dotis pro alio põt intercedere.

3 Donatio inter coniuges facta vt doteꝫ ꝛ mariteꝫ cõis filia an valeat.

4 Spuriũ alere ꝛ dotare tenetur pater.

5 Conferre debet filiꝰ post mortẽ patris vel matris quicqd si bi pater vel mater dederit vt mr̃imoniuz ꝺbat seu t pe ꝺcti matrimoñ.

Ex ꝑdictis etiã infertur q

§. 46. 49 10. Exẽplũ. Uxoꝛ donat marito vt ex eo doteꝫ filia communis.

si vxoꝛ donat aliquã rem marito vt ex ea cõstituatur dos filie cõmuni: talis donatio bene valet. Casus est singularis secundũ bar. ibi in. l. siue vxoꝛ. ff. isto titu. ad idem est bonus ter. in. l. profectitia. §. si quis certã. ff. de iure do. vbi dicitur q si vxoꝛ aliquid dedit marito sub ea cõditione vt pro filia genero in dotẽ daret: valebit quidẽ hec concessio. qꝛ non videtur marito donasse quia nõ dedit ad hoc vt ipse habeat: sed vt genero pro filia expẽdat. quod si nõ expẽderit remanet vxoꝛis ꝛ potest illud condicere. Ad idẽ est bonus ter. in l. cũ vxoꝛ virũ. eo. tit. vbi littera dicit. cũ vxoꝛ virũ suũ: quaz pecuniã sibi deberet: in dotem filie cõmunis dare iuberit ꝛ id fecisse dicatur. puto animaduertẽdum esse vtrum eã dotẽ suo an vxoꝛis nomine dederit. si suo nihilomiꝰ debere pecuniam vxoꝛi. si vxoꝛis nomine dederit: ipsuz ab vxoꝛe liberatum esse. Ad idem est casus singularis in. l. lucius. ff. quibus mod. pign. vel hypothec. soluitur. vbi dicitur q si maritꝰ erat debitoꝛ vxoꝛi ĩ certa quãtitate sub hypotheca alicuiorum prediorum: eadem predia cum vxoꝛe sua filie sue in dotem dedit: per hoc videtur vxoꝛ consensisse marito donanti ꝛ iuri hypothece renunciare. Uide alexandrum consil. xlviiõ. iiõ. volu. Et quamuis ter. in. d. §. si quis certam. dicat hanc non esse donationem: intellige stricte et proprie. large tamẽ negari non potest quin vxoꝛ in effectu videatur marito donasse: eũ maritus teneretꝫ filiã dotare. vt. l. fi. C. de iure doti. ꝛ nisi vxoꝛ illud donasset: maritꝰ necesse haberet aliõ tãtũdẽ pro dote filie genero ꝓmittere. Et ita exista donatione veritate inspecta vxoꝛ efficitꝫ pauperioꝛ et maritus

Ar. ꝛtrariũ

locupletior: vnde nō videbatur debere valere hāc donatio
nem per tex. ad hoc singularē in. l. marcellus. iuncta gl. ff.
isto titu. vbi si vxor accepta pecunia sibi donata a viro cas
erogauit in sportulas pro cognato ordini decurionū: va
let ista donatio: q vxor nō est facta locupletior, q ex neces
sitate non erat erogatus illā pecuniā p cognato, ergo si ex
necessitate illā erogare debuisset: videretur facta locuplr
tior: et per cōsequens donatio nō valet. Unde sic videretur
Solutio, ad argu. ꝯ hoc cōtingit fa uore dotis, dicēdū in casu nostro: nisi aliter eēt cautū iure. Ad idem fa
cit textus no. in. l. sed si lege. §. quod aūt. ff. de petitio. here
di, vbi colligitur doctrina singularis, q bonefidei possesor dicitur factus locupletior: ex fructibus consumptis in
reb⁹ ad quas ipse alias tenebatur. qō dicit angel⁹ ibi fore
1 notandū, in dubio aūt reus ꝑfruct⁹ consumēs: dicitur fa
ctus locupletior ꝑm angelū ibi et in. l. verū. c. ti. vbi videas
moderniores et tene menti. ¶ Nec video aliud quod hoc
casu dicere possimus: nisi qō illud contingit fauore dotis
et matrimonij cōtrahēdi. sicut videm⁹ in simili q licet alis
inter patrē et filiā familias non valeat donatio in profecti
cijs. vt. l. ij. C. de inoffi. donat. tamē si pater aliquid dat vel
promittit pro dote filie familias valet vt. l. pomponi⁹ fila
delfus. ff. fami. hercis. et habetur per glos. in. d. l. ij. que idez
dicit in donatione propter nup. que fieret per patrē pro fi
liofamilias accipiēte vxorē et no. in. l. ij. §. j. ff. so. ma. de quo
aliquid tactū est in precedentibus. De quo videas ¶Dau.
de castro. consil. cv. qui pulchre loquitur, et baptistam in. l.
frater a fratre circa finem. ff. de cōditio. indeb. et bonū text.
in. l. si extraneus. ff. de condi. ob causam. Idem dicimus de
Lex regni. 2 ꝑmuliere que pro alio intercedere non potest quominus iu
uetur velleyano vt. l. antique. C. ad velleia. et quasi per to
tuz, fauore tamē dotis bene potest pro alio intercedere: vt
q detur alicui mulieri dos vt dicit tex. in. l. fi. C. ad velleya.
et. v. parti. tit. xij. l. ij. Hinc est q vxor vna cum marito po
test promittere dotem pro filia et intercedere vel fideiube
re pro marito et se pro illo obligare ꝑm bald. post i. co. de
bello visu. in. l. j. ff. so. matr. de quo ibi per franciscum aret.
Limitatio Nisi qñ res ab vxore do nata p filia dotāda esset dotalis: et pr̄ non est inops. co. xij. cui hoc non placet. vide per eum et alios moderniores, hodie videas legē regni tauri. lij. que disponit q si ma
ritus et vxor simul dotē promittūt pro filia: vel donationē
propter nuptias filio: debet solui de bonis cōstante matri
monio acquisitis: et si bona acquisita nō aūt quilibet soluit
medietatē de alijs bonis proprijs quouismodo sibi cōpe
tētibus. sicut ergo hoc casu et alijs infinitis de quibus per
oēs in. l. j. ff. so. matr. fauore dotis et matrimonij multa per
mittuntur: que alias sunt prohibita: pari ratione idē dice
3 mus in casu de quo agitur vt valeat donatio facta inter cō
iuges vt dotē et maritē cōis filia. ¶ Hoc tū intelligo qñ
res ab vxore donata marito p filia dotādanō esset dota
lis. Nā illa ēt decōmuni consensu viri et vxoris non pōt da
ri filie in dotē et si deē pōt vēdicari a viro cōstāte mr̄imo. et
ab vxore eo soluto: nisi interueniat iuramētū. Istud est mi
rabile dictū spec. ti. de em. et vē. §. ij. loco. iij. col. vi. qd ꝯ si
vir. qō tene mēti. cū q trāfit cāpetius in suo trac. dotis. iij.
pte. q. xxv. de quo memini. j. co. ccxxv. vi. si tū nō sunt bona.
vide que ibi dicā. Istud dictū spe. sequit Jo. de imo. i. c. cū
ꝯtingat. de iurezu. fo. vij. alias. co. xix. ver. scias etiā. Quod
maxime ꝓcedit qñ maritus non habet bona ex quibus sol
solua vxori vt dictū est. §. col. lxxvij. vi. intellige tū sed cō
tra dictū spe. videt facere tex. in. l. ꝙuis. ff. sol. ma. vbi libe
ratur maritus solues vxori dotē ad filiā dotādā. ad idē fa
cit lex tauri. lij. preallegata inquātū videt dicere q si vxor
vna cū marito dotē filie promiserint et nō sint bona super
lucrata: vter ꝙ soluet medietatē ex quibuscūꝙ bonis suis:
et cōsequēter de bonis dotalib⁹, tenę mēti et cogita. et intelli
ge, qñ pater erat locuples et dives ita q poterat filiā dota
re: tūc eniz dotādi on⁹ ad ipsuz spectat nō ad matrē, adeo
q si pater et mater sibi promittunt dotē pro filia obligādo
se ipsi marito: tunc mater videtur magis intercedendi ani
mo pro marito promittere quā de suo aliquid donare. Se
cus si vir non esset potēs ex scipso dare dotē promissam et
mater erat dives. Nā tunc mater dives videt se obligare
de suo: et datū seu solutum non repetet per id qō habet i. d.
l. fi. C. de dotis promis. vbi ōr q si pater est inops et mater
dives. illa tenetur filiā dotare. vt etiā voluerūt Bar. et bal.
in auc. res que. C. cōmunia de lega. et ibi Jaso. iij. co. ista est
noua et singularis decisio bal. nouelli in tractatu de dote.
te. charta. xix. ij. co. alias in. vi. parte. in. ij. privilegio. i. ij.
co. ver. vidi etiā de facto. et dicit se ita cōsuluisse. Si ergo in
casu: in quo speculator loquit maritus erat inops vxor vo
locuples: et per cōsequēs teneat filiā dotare: si ipsa vna cū
marito vel maritus cū ea consentiente dotari filiaz de suis
bonis dotalibus: bene credere hoc casu valere dictā con
stitutionē d otis: ita q nō sit locus repetitioni. ¶ Ex pre
dictis decidi potest qstio de qua alias fui cōsultus. vxor cō
state mr̄imo. cū ex illo mr̄imo. filios nō haberēt donauit
marito certas res: vt eas donaret filio spurio vel naturali
mariti ad mr̄imoniū ꝓbēdū: deide pmortuo marito: vxor
repetebat res illas a filio tanꝙ pprias: obꝯciebat fibi de
donatione facta marito imo pot⁹ filio naturali p text. in
d. l. pfectitia. §. si certā rē. ff. de iure dot. ex parte mulieris.
dicebat dictā donationem nullo modo valere p ꝓdicta: et
ita fuit decisum. q quodāmō effect⁹ est locupletior marit⁹
4 q alias tenebat filiū alere et dotare: vt not. i. c. cū haberet.
§. de eo q duxit in mr̄imoniū quā poluit p adulteriū. et dice
tur lati⁹ sup tex. istud aūt euitauit ppter dōationē vxoris.
ergo ꝛc. ¶ Et ꝓ ꝓdicta intelligo et limito. l. regni. foro le
gū. li. ij. ti. vj. l. xij. q incipit. toda cosa. q dicit q qcqd pr̄
5 vel mr̄ ꝑdederit alicui filiorū suorū vt mr̄imoniū ꝓtrahat
seu tpe ꝓcti matrimonij: si pater vel mater q sibi debit mo
riatur: tenetur filius illud ad collationē adducere. Idē vult
l. ij. ti. iij. v. parti. et. l. ij. titu. xv. vj. parti. que fuerunt sum
pte ex. l. et si pater. l. pactuz. in fi. et. l. filie. et. l. vt liberis. C. de
colla. Subdit tū. d. l. fori. et in hoc reputo eā singularem. q
si maritus et vxor simul promiserūt et tradiderūt dotem vel
donationē ppter nupt. pro filia vel filio: et alter eorum mo
riatur vt puta mr̄ si vult succedere mr̄i. dz adducere ad col
lationē cū alijs fratrib⁹ medietatē eoꝝ q fuerūt sibi data in
dotē vel donatio. ppter nup. Et sic vult notabiliter illa. l.
q nō solū pōt mr̄ dotare filiā suā qñ hoc exprimit et solaz
dotē ꝓcedit. vt. l. si dotare volēs. C. ad velleya. et facit tex. in
l. si mr̄ vxa. C. de do. añ nup. ſz ēt pōt et vī dotare qñ simul
cū pr̄e pmittit et tradit dotē. qō vī mihi satis notā. et ꝯ de
cisionē bal. nouelli de qua. §. Sz itelligo illā. l. sane qñ vxor
baberet bona paraferna lia vel alia bona extra dotem: vel
rent bona suplucrata cōstāte mr̄imonio. Nā de illis ego in
telligerē dotē esse cōcessaz: maxīe q de illis pōt marit⁹ cō
state mr̄imonio ad libitū disponere: dūmō fraus et dol⁹ ab
sit vt dicat lex regni quam rex henricus quartus i meuia p
mulgauit anno. M. cccclxxij. et cū illa bona sint cōia viri et
vxoris vt foro legū. li. ij. ti. ij. l. j. de illis itelligerē factā dōa
tionē ppter nuptias vel dotis cōstitutionē. Si aūt nō sunt
bona suplucrata: crederē factā medietatē ex bonis mariti
et aliā medietatē ex bonis vxoris nō dotalib⁹ si hz alias au
tē de dotalib⁹ nihil dicerē esse donatū ppter dictū spe. de
q. §. ēt ppter dotē filie cōstituēdā nō reperim⁹ q bona ma
tris dotalia possunt alienari. nisi interueniat solēnitas ali
as requisita. ¶ Et ex istis inferri pōt ad decisionē qōnis
de q alias fui cōsultus. maritus et vxor simul pmiserūt do
tē filie et gño nō tradiderūt. ꝓcto iter eos mr̄imo. obꝯt pr̄
gener petebat medietatē dotis a socru. volebat isup succe
dere i bōis soceri vna cū alijs hr̄dib⁹. ex pte socr⁹ obꝯcie
tur q illa nō tenebat filiā dotare: ſz pr̄ vñꝙuis simul cū pr̄e
pmitteret videbat h̄ fecisse aio itercedēti nō aio donādi.
Cōsului ꝓ distinctionē pmissaz. hodie aūt p. l. lij. de toro.
Si marit⁹ et vxor simul pmittūt dotē vel donationē ppter
nup. filio cōi: soluendū est de bonis cōstā. mr̄i. acqsi. qb⁹ nō
ꝯstātib⁹ ambo eq̄liter soluēt. Si fit marit⁹ sol⁹ dotē pmisit
filie vel filio donationē pp̄ nup. soluet ex bōis ꝯstāte mr̄i.
acqsitis qb⁹ nō ꝯstātib⁹ soluet ex bōis mariti. ¶ Ista mē
ti ꝯmēda tanꝙ ab alio nō tacta. Et cogita sup illis q effe
ct⁹ est magn⁹. Nā si socr⁹ tenet ad medietatē dotis ꝓmisse
ꝙuis ea mortua gener et filia volētes ei succedē tenēāt illā
medietatē ad collationē adducere. Fruct⁹ tū medij tpis ba
bebūt ꝓcipuos tanꝙ fruct⁹ dotis deseruiētes onerib⁹ mr̄i
mo. vt. l. p onerib⁹. C. de iure do. et. c. salubriter. j. de vsu. vī
nō tenebūt eos adducer ad collationē. vt. l. fund⁹ q dotis
noie. ff. fa. ber. et. l. cū oporteat. §. cū aūt. C. ō bo. q li. ¶ ꝓ
terūt ēt si voluerīt illa dote cōteti abstinēr ab hr̄ditate mr̄
na, vt. l. fuit qōnis. ff. de collo. bo. ¶ Itē si mater meliorauē
rit aliquē ex filijs in. ij. pte bonoꝝ: nō deducet tertia ō ista
dote cū non videat eē in bonis mr̄is. vt. d. l. fuit qōnis. Dz
ergo itelligi de bōis q in pñti possidet vt. l. si ita. ff. de aur.
et ar. leg. cū alijs plibus de qb⁹ alias deo dāte dicet. q nō
est pñtis speculatiōis. De ista qōne vi ō bal. i. l. si qñ. §. i. et i
l. si nō mortis. C. de inof. te. et in. l. fi. C. de dotis ꝓmis. cuius
meminit lau. de palatijs in tract. de statuto femina s exclu
dēdo co. xxj. v. ſz i filia q pulchre loquit. vi ō ēt ¶Dau. de ca.
ꝙsi. ccvj. in. ij. arti. ſz hodie p. l. regni editas tauri. xix. xxij.
xxix. in fi. decidit qō dz attēdi tps mortis vt late dico. j. i. c.
p vr̄as. fo. lxxxij. co. j. co. §. ſz pulchrū est videre.

Donatio

Questio.

Pro l. regni. Adde. l. tauri. lij. Qñ mr̄ cū pr̄e p misit dotē te net ipa ad medietatem dotis dalijs bōis nō do talibus.

Lex regni.

Melioratio de bonis p sentibus.

Questio

De donationibus inter virū ⁊ vxo.

1 Donatio remuneratoria permittit inter cōiuges.
2 Donare pōt libertus amicis bene merētibus.
3 Bona ecclesie donari non possunt tñ ppter remuneratio/nem donari pñt.
4 Donationem remuneratoriam pro seruitio facto ecclesie facere potest solus prelatus.
5 Donatio remuneratoria non potest pretextu metus reuocari nec etiam propter ingratitudinem donatarij postea secutam.
6 Donatio que de sui natura propter causas ingratitudinis reuocari potest si fiat propter merita ⁊ seruitia nullo modo potest reuocari.
7 Feudū propter remunerationem vel seruitiū alicui concessum puta quia liberauit dominū ab hostib⁹ vel a vinculis non pōt vlla causa etiam ingratitudinis reuocari.
8 Donatio remuneratoria valet sine insinuatione licet excedat quingentos solidos.
9 Exceptione quis conueniat vltra quā facere potest non bz locum in donatione remuneratoria.
10 Necessitas non bz meritū: sz volūtas.
11 Mulier consentiens obligationi viri vel se aut rem suā obligans ipso iure sibi non preiudicat nisi quatenus probet in rem eius vsum.
12 Donatio reciproca facta inter coniuges cōstāte matrimonio valet. ⁊ nu. 17.
13 Donatio excedēs summā qngentorū aureorū fine insinuatione nō vz.
14 Donatio mutua siue vicissitudinaria nō eget insinuatiōe.
15 Ex iuramento promissorio alia causa non subsistente non oritur efficax obligatio vel actio.
16 Pactū reciprocū inter filias cum consensu maritorum q altera earum decedente sine filijs eius dos ad alterā perueniat vel eius filios iure primogeniture vel alias an valeat.
18 In contractibus non debet inspici euentus damni sed principium.
19 Donatio reciproca facta inter coniuges si fiat ex interuallo an valeat.
20 Consensus duorum quādo ad validitatem actus requirit satis est q interueniat ex interuallo.
21 Interuallum medij temporis non vitiat obligationez.
22 Compromissum in arbitros vel arbitratores potest fieri p partes compromittendo seorsum vna ab altera. ⁊ per vltimum consensum confirmatur primus.
23 Permutatio beneficiorum pōt fieri cū interuallo tpis.
24 Donatio remuneratoria permissa est inter coniuges.
25 Benemeritus dicitur qui aliquod insigne seruitium alteri fecit. ⁊ nu. 28.
26 Donatio remuneratoria vel reciproca inter coniuges quatenus est correspondens alterius donationi facto vl' merito vz: sed in eo quod excedit est nulla.
27 Spurio filio potest relinquere pater pro alimentis dū tamen non excedat modum.
29 Donatio facta a patre filio ob benemerita valet: qñ sunt equalentia donationi.
30 Prelatus donare potest pro remuneratione meritorum ⁊ seruitiorū circa ecclesiam factorum.
31 Remunerationes debent esse iuxta seruitij meritum.
32 Donatio remuneratoria facta inter coniuges, vz vsq; ad equalentiaz meritorum vel seruitiorum ⁊ non vltra.
33 Uxor tenetur seruire viro.
34 Donatio reciproca inter coniuges non valet quando donatum ab vxore non erat suū.
35 Donationem remuneratoriā perdere non debet mulier licet trāseat ad secundas nuptias.

Limita scdo pdicta vt non

§. 50. Limitatio Donatio remuneratoria inter cōiuges permittitur. 1 valeat donatio facta inter coniuges cōstante matrimonio quando donatio est omnino pura: vt est illa que nulla ratione cogente fit: sed sola liberalitas est causa donationis: dicit tex. in. l. j. ff. de dona. ⁊ nota. in. l. donari. ff. de regu. ⁊ in. c. j. s̄. de dona. ⁊ in. l. nec ignorans. C. eo. Secus tamen est in donatione facta ob causa: vt est † donatio remuneratoria que inter coniuges permittit: vt est tex. in. l. quod autez. §. si vir. ff. isto tit. vbi dicitur q si maritus donat vxori vnam rem ⁊ vxor vnam aliaz marito: fit hinc inde compēsatio. facit in simili glo. cōmuniter approbata. in auten. vnde si parens. C. de ino ff. testa. ⁊ in. l. si donatiōe. §. de coll. que dicit q licet donatio quā facit pater filio sa. non valeat. vt. l. donationes. C. isto tit. glo. in. c. fi. infra eod. tamē donatio remuneratoria propter mer[illegible] vel seruitia: bene valet no. etiam per bar. ⁊ alios. in. l. si forte. ff. de castrēsi peculio ⁊ in. l. frater a fratre. ff. de cōdi. inde. ⁊ l. j. §. nec castrense. ff. de collatbono. per abb. in. c. fi. in fi. j. eo. est tex. optim⁹. in. l. vnius. ff.

2 si quid in frau. pa. vbi † libertus pōt donare amicis bñmerentibus tāgit glo. sed nō bene explicat. in. l. si volūtate. C. dotis promis. sed docto. ibi simpliciter tenēt cōclusionē pdictam ⁊ ang. in. l. ij. §. creditū. ff. si certū pet. abb. ana. ⁊ maria. in. c. cum in ecclesie. j. de symo. doctores. in. l. si diuortio ff. de verb. obl. ¶ Ad idē facit in simili bonus text. in. c. p tuas. s̄. de dona. ⁊ in. c. quicunq;. ⁊ c. ecclesiasticis. xij. qō. ij.

3 que iura volunt q licet regulariter † bona ecclesie non possint donari. vt per totū titulū. s̄. de rebus ecclesie nō alie. tñ propter remunerationē donari possunt: qr bona alias prohibita alienari vel donari alienātur seu donantur ppter remunerationē. vt est text. no. in. l. diuus. ff. de bonis dāna. est bonus tex. ⁊ ibi no. in. c. relatū. ij. s̄. de testa. ⁊ in. c. cū inofficijs. eo. tit. ⁊ in. c. cū creatura. s̄. de celebra. missa. ¶ Plura ō donatione remuneratoria videas per andream siculuz cōsil. xxvij. incipiente a ioue. ij. volu. ⁊ in repertorio felyn. in partem don. que per te videre poteris. ¶ Et hinc est q si episcopus aliquid dedit ecclesie: ⁊ postea aliud tantundem alienat ab ecclesia: valet alienatio: qr hoc videtur fecisse ex voluntate ecclesie. argu. l. dotē. ff. so. ma. ita dicit glo. not. in c. fi quis quolibet. xij. q. ij. ¶ Hinc est etiā q † solus prelatus pōt facere donationē remuneratoriā pro seruitio facto ecclesie. vt volūt Jo. andr. quem alij sequuntur. in. c. fraternitatē. s̄. de dona. Quod intelligo etiā si prelatus vel quivis alius faciēs donationē remuneratoriā met⁹ esset indu-

Jnalienabi liaalienātur ppter remunerationez.

5 ct⁹ ad illā faciēdā: quia nihilominus † valet nec potest reuocari ptextu metus. vt † est casus valde singularis in. l. metuz §. sed licet. ff. qō metus causa. quinimo nō reuocatur propter ingratitudinē ipsi⁹ donatarij postea sequutā vt est tex. singularis ⁊ ibi ange. in. l. si pater. §. j. ff. de dona. idem glo. quā approbat Bal. in. l. fi. C. de reuocā. dona. no. abb. in. c. fin. s̄. de dona. lodo. singulari. d. xxxij. incipit donatio reuocatur. dicēs hoc esse mēti firmum tenendum. de quo etiam per bal. in. l. qui se patris. vij. co. C. vnde libe. ⁊ per alexā. cōsil. ccxij. ⁊. ccxvj. in. ij. volu. ⁊ ix. pe. ij. col. in. iij. volu. Jaso. in. l. ex hoc iure. xj. col. ff. de iusti. ⁊ iure. vbi ponit multa de hac donatione remuneratoria: que videas per tex. ¶ Existis fertur q si princeps cōcedit alicui priuilegium gratuitum per quod est ius sibi quesitum: potest illud etiā sine causa reuocare vel modificare vt. l. qui fundos. C. de omni agro deserto. lib. xj. ⁊ tenet bald. in. l. nupte. ff. de senator. ⁊ in. l. qui se patris. C. vnde liberi. vij. col. ver. ⁊ scias. contrarium tamen sentit consi. ccxxvij. in princip. incipit pridie. in tertia parte consiliorum. Sed non est mere priuilegium: vel donatio sz conuentio: tunc non potest reuocare nisi fm ipsius rei naturā vt. l. fundi. C. de fundis patri. li. x. vnde si princeps recipit precium pro priuilegio significat venditionem quāuis vteretur verbo indulgemus vel simili verbo. itaq; esset irreuocabilis cōtractus ⁊ nō priuilegiū. ar. l. fi. C. de predijs curi. li. x. vide post bar. et alios. alex. in. l. cotem. §. qui marcimos. ff. de publ. ij. co. si ergo princeps pretextu cessationis aliqd fit lucrat⁹ a suscipiēte puta aliq; dationē seu factū qō habeat ppetuā cōmēsurationē cū re concessa: tunc non pōt reuocare: qr cōmitteret dolum vt. ff. de dolo. l. si cum mihi. ita tenet nico. de mata. in. l. vna. C. de iusti. codi. compo. quē refert ⁊ sequit bal. in. d. l. qui se patris. de quo exclamat ludo. ro. singulari. cccclix. incipit an iudex mediolan. Jason. in. l. j. v. co. in. fi. C. de iure emp. alex. cōsi. ccxvj. ij. co. ij. vo. ad

6 hoc allego text. not. in. l. pe. ff. de dona. vbi est casus. q illa † donatio que de sui natura pōt reuocari propter causas ingratitudinis: si fiat ppter merita ⁊ seruitia nullo modo pōt reuocari. ¶ Ex istis alias cōtingētia facti dicebāt quā aduocati q cum rex bēric⁹ fecit donationes ⁊ cōcessiones q̄plurimas magnatib⁹ hui⁹ regni propter eorū merita ⁊ seruitia nō potuit ex post facto illas modificare addēdo cōditionē q̄ intelligat̄ p filio maiore ei⁹ cui donat̄: eoq; fine filijs decedente redeant res donate ad ipsum regnum Vide lodo. consili. lxxviij. et latius dicet. j. §. vij. alias. §. lxix. at. fol. xlij. ij. co. hinc est q donatio remuneratoria: non reuocat̄

7 ppter sequētē ingratitudinē. vñ si qs alicui † feudū cōcessit ex eo q eū a morte liberauit vel ab hostib⁹ vel a vinculis nulla cā ēt ingratitudinis poterit reuocari fm bal. i. c. j. §. fi. que fuit prima cau. bñ ami. ⁊ in. c. j. co. ij. an mut⁹ vel surd⁹ ⁊ sequit ibi martinus de lau. prout refert Jac. de sctō georgio in tracta. feudorū. fo. xxxiij. co. fi. allegāt ad hoc text. in l. si pater. §. j. ff. de dona. vbi vi. glā. ⁊ in. l. fina. C. de reuoca. donatio. barba. in. c. fina. colum. ij. de donationi. quod not.

Remunera toria non iu dicat pregu las ꝛmunes

Donatio enim remuneratoria non iudicatur per regulas aliarū donationū vt apparet ex predictis. ⁊ facit text. in. l. 8 aeq̃lius regul⁹. ff. de dona. vbi donatio ꝓremuneratoria vꝫ fine insinuatione: licet excedat qngentos solidos. ⁊ ibi latius per gl. ⁊ bar. ⁊ alios. ¶ Ad idē facit qđ voluit ange. i 9 l. sed hoc ita. ff. de re iudi. vbi dicit ꝓexceptione quis conueniatur vltra quā facere potest: nō habet locū i donatione remuneratoria. quāuis in alijs fit secus vt ibi latiꝰ per eū. Ratio predictorū potest esse qꝛ remuneratio donatoria nō est proprie donatio: sed potius est quedā permutatio ſm abb. in rubric. de dona. est text. in. l. ⁊ si lege. §. consuluit. ff. de peti. hered. tenent bar. ⁊ bal. in probe. ffoꝛ. abb. in. c. cū ecclesie. coꝛpoꝛe. j. de simo, quia dare ei cui aliquid debeꝫ non 10 est donare: ſꝫ debitū soluere. vt. l. pe. ff. de ritu nuptiarū ꝓ necessitas enim non habet meritum sed voluntas vt. l. si seruo fideicōmissaria. de heredi. instit. ⁊. l. vnū ex familia. §. i. ó legat. ij. traditur per bal. in. l. ex placito. ij. col. C. de reiū p muta. vbi dicit qꝫ confirmatio debita non est dōatio. Si ergo non est proprie donatio sed permutatio non est inter cōiuges phibita. ⁊ propterea valet maxime quia tantū abest a donatoꝛe quātū sibi adest. ⁊ ita nec dōatoꝛ fit pauperioꝛ nec donatariꝰ locupletioꝛ. ¶ Ex hoc inferturꝫ ſꝫ mulier 11 ꝓsentiēs ꝓobligationi viri: vel se aut rem suā obligans: ipso iure sibi non preiudicat: nisi quatenꝰ probet in rem eius ꝗsum vt in auth. si qua mulier. C. ad velleia. si tñ qñ mulier consentit: vir dat sibi rē aliam equiualentē in cābiū: ⁊ istud cambiū est vtile mulieri: valet eius cōsensus. vt. l. fi. ff. de iure do. ⁊ auth. siue a me. ibi nisi alias res. ⁊c. C. ad ad velleya. ⁊ ibi babetur pcy. ita tenet Bal. in. d. auth. si qua mulier. pe. co. subdit tamen qꝫ consiliū est qꝫ prius fiat permutatio ⁊ demuꝫ adbibeatur consensus. ¶ Ex hoc etiam infertur si mulier a principio dedit dotē: ⁊ etiā fuit pacta qꝫ se ipsam alere suis sumptibꝰ. qō qdē pactū valet vt. l. si quis ꝑ vxore. in fi. ff. isto titu. ⁊. l. pure. ff. de doli exceptiōe. si tñ vir postea constante matrimonio donauit fructus dotis mulieri vt ipsa subiret onera matrimonij: valet illa donatio ſꝫ vir non teneretur illos concedere propter preambulū pactuꝫ qꝛ ista donatio nō est omnino pura: sed ob causam vt ipsa subiret onera matrimonij. de hoc est casus recte intuenti in. d. l. si qs pro vxoꝛe. in fi. ¶ Ad cuius cōfirmationē facit text. in. l. si pater puelle. C. de inof. test. vbi ꝓpter reciꝓroca fideicōmissum inter filios factū nō censeꝫ filij grauati vt eis querela cōpetat: quia habēt equalē spē ⁊ dubiꝰ est euētus. ⁊ procedit etiā si alter eoꝝ fit minoꝛ: quo casu nō potest in integrū restitui vt est text. in. l. fideicōmisso. C. de transac. quē pro vnico cōmendat bal. ad hoc in. l. cū archimedoꝛaꝫ in prin. C. vt in possess. leg. ⁊ facit ſm eum quod no. in. l. cum donationes. eo. ti. est optimꝰ text. in. d. l. si pater puelle. per quē text. dicebāt tibicynus. Bald. salyce. paul. alexā. ⁊ alij moderniꝰ ꝓ valet 12 donatio reciꝓroca facta inter cōiuges ꝓstāte matrimonio: hoc modo si cōtingat alterū ꝑmori superstes habeat bona. quia hic nō est mera liberalitas. ex istis infertur qꝫ donatio remuneratoria nō cōputaꝫ i tertio ⁊ quinto de quibꝰ pater pōt disponere prout leges regni volunt quia est permutatio vel debiti solutio vt hic dicit est hoc de mente bal. in. l. hac edictali in prin. ver. mō statim emūgit talis questio q pulcheꝛ loquiꝫ videas p te istā questionē a me ꝗsiuit bachallarius. Jo. merino de villar pedagogꝰ meoꝝ filioꝝ nūc aūt guardianꝰ delabꝛoso noie fr̄ ioā. de sctāruꝫ ⁊ b̄ rñdi. itē qꝫ talis donatio remuneratoria nō cōferꝫ si debitū ꝓbaꝫ vl̄ meritū. bal. in. l. si donatiōe fi. co. C. de coll. illō dictū i. d. l. si pr̄. reputat singulare. lodo. ꝓ. i singu. Icip. no. qꝫ ꝓhibiti iter se donare. vbi ōt se mirari de bal. i. d. l. si pr̄ q nitiꝫ auctoꝛitate cy. cū ó hoc fit text. exp̄ssus i loco ordinario. s. i. l. qō aūt. §. si vir ⁊ vxoꝛ. ff. isto ti. s̄. allegata. Dicit tñ Jason i. d. l. si pater. qꝫ bal. neglexit allegare illū text. quia nihil facit ad ꝓpositum. ibi. n. donatio mutua ex vtraq; parte re ipsa habet effectū. ⁊ cōsequenter neuter fit pauperioꝛ. vt ibi dicit text. ⁊ ideo valet ex vtraq; parte. sed in casu nostro quāuis ista donatio sit reciꝓroca: tamen re nō habebit effectū nisi in vno: ⁊ si incertum sit in quo. ⁊ sic multū differt iste casus a precedēti ⁊ ideo repone memoꝛie hoc dictū doctoꝝ. ꝓ quo in specie nescio text. q hoc dicat. Cōfirmari tñ potest per aliqua similia ſꝫ Jaso. 13 vbi supꝛa. ¶ Primo qꝛ licet alias donatio que † excedit summā quingentoꝝ aureoꝝ sine insinuatione nō valeat vt. l. sancim⁹. C. de dona. bar. ⁊ alij in. l. modestinus. ff. 14 eo. Bald. ⁊ alij. in. l. illud. C. de sacrosanct. ecle. tamen † donatio mutua vel vicissitudinaria non eget insinuatione. iuxta no. in. d. l. acquilius. ⁊ tenet ang. cōsil. clxxix. incipiente. visis predictis instrumētis. pe. co. vbi soluꝫ mouetur quia non est proprie donatio. idē consuluit franciscus de curte consil. lvij. incipiente. circa hoc. hoc idem voluit oldra. consil. cxxxix. qō incipit ad habēdum. Jo. andr. in additionib⁹ ad specu. tit. de instru. edi. §. poꝛro. pe. co. vbi dicūt de duobus fratribus habentibus bona paterna in cōmuni: ⁊ qui libet eoꝝ donauit alteri partē suā: quā superuiuens baberet: opponebaꝫ qꝫ ista erat donatio: que sine insinuatione non valet. Dicunt ipsi contrariū. imo qꝫ valeat. ⁊ ita fuit decisum. qꝛ non est mera donatio ſꝫ vicissitudinaria ⁊ hāc decisionē sequūtur albericus ⁊ salyc. in. l. fi. C. de pactis. imo ⁊ lodo. roma. in. d. l. acquilius regulus. alex. in. l. licet inter priuatos. fin. colum. C. de pactis. Et consil. xxvis. ij. volu. incipit ponderatis. vbi dicit tale pactum etiam cum iuramento nō valere. ⁊ sequitur iason in. d. l. licet. in fin. ¶ Secundo facit. nā qui conuenit ne teneatur de euictione tamē a re euicta tenetur ad restitutionem precij. l. emptoꝛem. §. fi. ff. de actio. emp. tamē vbi est mutua traditio ⁊ ita conuentum est: re euicta nō tenetur aliquid etiā ad preciū glos. est singularis. in. l. si familie. in glo. ij. magna circa mediū. C. fa 15 milie. bercis. ¶ Tertio facit quia licet de iure ciuili ex † iuramēto promissorio nō subsistēte alia causa nō oriatur efficax obligatio vel actio. l. vt iuris iurandi. in prin. ⁊ ibi bar. ff. de ope. libe. bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. tñ quādo partes innicē iurarēt oꝛiretur de iure ciuili actio prescriptis verbis ꝓpter vicissitudinē. ita sub dubio fortе tenet Bal. in. c. j. §. itē sacramenta. fi. co. in prin. de pace iura. fir. li. feudoꝝ. ¶ Quarto facit quod no. tenet ange. consil. cclxix. qō incipit pūctus est in anno dñi ⁊c. in pe. co. vbi dicit qō licet pmissio vni⁹ principis facta alteri de non recepiēdo bānitos vel eius rebelles intelligatur. de bis qui in presenti banniti sunt. l. si ita. ff. de auro ⁊ argen. lega. tñ mutua promissio facta inter duos pncipes vel duas ciuitates refertur etiam ad futuros ratione vicissitudinis. ⁊ ita dicit fuisse de mēte bar. in. d. l. si ita. ¶ Quinto facit illud quod no. voluit bal. in. c. significauit. de rescriptis. in prin. vbi dicit qꝫ si quis a principe emerit comitatū: ita transmitteret ad heredem feminei generis: sicut quālibet hereditariā rē: quia ista nō est mera donatio sed vēditio: ex quo interuenit preciū: ⁊ propterea nō iudicatur de eo ficut de feudo quod non transit ad feminam. vt ibi per eū. quē refert andreas de hybernia. in. c. j. §. ⁊ quia. qui feu. dare po. li. feudoꝝ. et ibi latius prepositus alexādrinus. xvj. col. ¶ Ex quibus 16 omnib⁹ aliqui audēt dicere valere pactū † reciꝓrocū inter filias cū cōsensu maritoꝝ qꝫ altera earū decedēte sine filijs eius dos ad alteraꝫ perueniat vel ad eius filios iure primo geniture vel alias: quamuis per hoc fiat deteriꝰ dotis cōditio maxime si de partis cōsensu fiat per. l. fin. C. de pactis quod tamen ad presens non firmo. sed cogitandum relinquo quia lis est sub iudice: alibi forsan dabitur scribendi locꝰ accomodatioꝛ. examinando intellectū. l. de edi. tribꝰ sequētibꝰ. ff. de pactis dota. de quo aliquid tangaꝫ sup text. in. v. intellectu. §. ij. ver. fi. sed quāuis iste intellectꝰ. Luꝫ ergo bis casibus ⁊ alijs similibꝰ rōne vicissitudinis pmittatur illud, quod alias est prohibitū pari ratione idem erit in donatione facta inter coniuges reciꝓroca seu vicissitudinaria vt debeat permitti: quāuis alias simplex donatio esset prohibita. ¶ Et procedit hoc etiam si fieret predicta 17 † donatio reciꝓroca omnium bonoꝝ presentiuꝫ inter virum ⁊ vxoꝛem: quamuis dicatur qꝫ fit donatio inter viuos ⁊ non possit reuocari. iuxta. l. vbi ita donatur. ff. de donat. cā moꝛ. ista tamen talis donatio statim erit valida ⁊ non indigebit confirmatione per moꝛtem: ⁊ etiam non iterueniēte traditione: post moꝛtem poterunt bona peti. ita nota . dicit Paul. de castro in dicta. l. si pater puelle in fine. quod dicit fore singulare ⁊ menti tenendum quia est vtile ⁊ potest frequenter contingere secundū eū. de meminit bartholomeus cepola. in cautelis. cxj. que incipit donatio inter virū ⁊ vxorem. dicens qꝫ ista donatio mutua vel reciꝓroca videtur fieri sub conditione si alter alteri premoꝛiatur sicut fiunt alie donationes conditionales inter viuos. vnde altero ꝑmoꝛiente: iam videtur in eo purificata conditio fauoꝛe superuiētis. ⁊ ideo valet quo ad eum non quo ad aliū premoꝛtuū in quo deficit conditio. ita debet intelligi dictum Paul. ſm eum. Et hoc maxime si in tali donatione omnium bonoꝝ interuenit iuramentum de non reuocando: nam tunc indistincte valet secundū eundem Paul. cōs. lxxvj. incipiente notanduꝫ. in. ij. volu. de quo infra in tertia limitatione. Idem dicit cepola quādo donatio reciꝓroca esset facta inter cōiuges simpliciter sine aliq̃ cōditione. Nā

ūc altero

Recipꝛoca nō ꝫstringi tur regulis cōibus. 1. Simile.

Excep. Valet inter ꝫiuges dōatio reciꝓroca. ⁊c

Reciꝓrocitas.

2. Simile. a Illa gl. ēnō ſꝫ pau. in. l. ēptoꝛē. §. fi. Balle. p quē vió alios duos nobi. casus i qb⁹ ad pciū nō tenetur q pactꝰ ē de euictione nō teneri Jo. Berñ.

3. Simile.

4. Simile.

5. Simile.

6. Simile.

2. Excep. Donatio reciꝓroca oīm bonoꝝ vꝫ inter cōiuges.

tunc altero premoriẽte cõfirmatur donatio supueniẽti. ⁊ si ambo simul moriant: ⁊ nesciat quis prior: cõfirmat vtraq; donatio. vt. l. cũ hic stat⁹. §. si ambo. ver. proinde. ff. isto tit. intellige interueniente traditione vel alio qõ loco traditionis hr̃. vt. l. põni⁹. ff. c. ⁊ ibi no. Barto. de quo. j. dicetur. ¶ Et per ista videt in effectu Bartholome⁹ cepola velle q; donatio p̃dicta a principio valuit nec postea morte secuta potuit cõfirmari: nisi interueniente traditione. cuius cõ trariũ voluit paul. cũ quo trãsit Jas. in. d. l. si pater puelle. qui dicit nõ obstare tex. in. d. §. si ambo. super quo se fũdat cepola. quia ibi non fuit facta donatio inter viuos sub ista mutua cõditione si alter premoriat: prout fuit in casu nr̃o. Unde teneas dictũ ⁊ Pauli ⁊ cõmẽda memorie. qz alibi nõ legi. ¶ Ad predicta bene facit lex regni foro legũ li. iĩ. tit. vj. l. ix. que voluit qõ post annũ a tẽpore matrimoniũ cõtracti si nõ habẽt filios: possunt cõiuges inter se coire societatem omnium bonorũ: qz per hoc neuter eorũ efficit̃ pauperior. si tñ postea filios habeãt: reuocatur societas vt ibi dr̃. de quo ẽt vide. j. in. vj. limitatione. in fine. Jsta fuerunt adducta ad decisionem questionis. duo coniuges pacti sunt inter se q; is qui supersset altero premortuo haberet ex bonis premoriẽtis ducẽta milia nũmorũ: forte contingit vxorem premori: maritus petebat illa ducẽta. mater vxoris viuens impugnabat hoc pactũ qz erat in preiudiciũ legitime sibi debite in bonis filiõ̃ per. l. nã ⁊ si parẽtib⁹. ff. de inof. testa. ⁊ per. l. regni in curiis tanrinis sertã in ordine que incipit les ascendẽtes. que disponit q; in vita vel i morte põt filius disponere de reb⁹ suis in patris vel matris preiudiciũ solũ de tertia bonorũ suorũ. reliqua bona parẽtib⁹ debentur. ad hoc aut̃. presbyteros. C. de epis. ⁊ cle. ⁊. l. si a milite. ff. test. de mili. fuit tñ decisum in regali cãcellaria p marito p p̃dicta ex quib⁹ dat̃ notabilis limitatio ad predictã legẽ regni ⁊ iura a quib⁹ sumpta fuit vt intelligant̃ qñ filius ex mera liberalitate. Secus tñ si per pactũ reciprocũ qõ supuiuẽs habeat de bõis premortui. nã hoc licitũ est iter cõiuges. vt. l. vnica. §. illo proculdubio. C. de tẽp. actione. l. ex morte. C. de pactis cõuentis tã super dote ⁊c. cũ cõcordantiis a quib⁹ sumpta fuit lex regni. iĩ. partita. ti. xj. l. xxiĩ. et xxx. potest em̃ pater preiudicare filio in legitima ⁊ econtra contrahẽdo titu. oneroso. l. vsq; adeo. ff. si quis a parẽte fuerit manumissus no. in. l. j. C. si quid i frau. pa. gl. ⁊ doctores in. l. j. C. de inofficiosis dona. vnde alienationes ⁊ pactiões onerosas: nõ gratuitas factas a filio nõ poterit pater reuocare quãuis in legitime preiudiciũ fiant p̃m Paul. de cas. rub. C. si qd in fraudẽ patroni: quia cũ filius sit ingenu⁹ nõ est sibi restringenda vel interdicẽda administratio bonorũ suorũ quomin⁹ in vita possit alienare. Cũ aũt in casu premisso. siue dicam⁹ pactũ fuisse reciprocũ siue donationẽ reciprocã: nulla reperitur gratia vel liberalitas alterius cõiugum cũ euẽtus mortis nobis sit incert⁹: nec possit aliqs eorũ dici circunuentus: vt satis patet ex iã dictis signãter ex. d. l. si pater puelle. C. de inoffic. testa. ⁊. l. fideicõmisso. C. de transa. facit. l. verũ. §. sciendũ. ff. de mino. vbi in contra
18 ctib⁹ nõ dr̃ inspici dãn† euẽtus sed p̃incipiũ vel initiũ ad hoc vt minor dicat̃ circũuẽtus. Ad idẽ. l. cũ hi. ff. de trãsac. vbi satis est cõtractũ a principio fuisse vtilẽ ecclesie vl̃ minori q̃ q̃ postea tẽporis processu efficiat̃ dãnosus cũ a p̃ncipio pactũ vel cõtractus equaliter coniuges prospiciat q̃ ad cõmodũ ⁊ damnũ: sicut eos qui de iactu retibis paciscũtur. vt. l. si iactũ retibis. ff. de contrahẽ. empt. ⁊. l. si rẽ. ff. de p̃scriptis verbis. Ex quib⁹ omnib⁹ patet q; dictũ pactũ reciprocũ inter cõiuges simul ⁊ eodẽ tẽpore factũ est validũ. nec põt a patre vel matre reuocari tanq̃ in fraudẽ legitime ascẽdẽtiũ factũ vt voluit notanter bar. in. l. nõ vsq; adeo. ff. si quis a pa. fue. manu. quẽ refert ⁊ sequit̃ iason post alios i aut̃. nouissima. C. de inoffic. testa. vide cepolam cautela. xxj. quinimo neuter cõiugũ altero inuito potest a pacto resilire vt expresse vult paul. de ca. i. d. l. si pater puelle. C. de inof. test. ⁊ ibi iason ⁊ alĩ moderni ¶ Supradicta limitabis qñ
19 talis donatio† reciproca inter cõiuges esset facta simul in eodẽ tẽpore. Sec⁹ si ex interuallo. qz tunc neutra valebit. p tex. ad hoc singularẽ in. l. que iam nupte. ff. isto tit. vbi littera dicit. que iã nupte marit⁹ donauit: viri manent. ⁊ potest ea vendicare. nec quicquã refert q; ampla lega. ab vxore recta ei sunt quẽ tex. ad hoc reputat no. lodo. in. d. singulari. ⁊ cepola. in. d. cautela. ⁊ Jason in. d. l. si pater. qui subdit eẽ aduertendũ. quia ille tex. in. d. l. si iã nupte. loquit̃ in donationib⁹ puris. Jn casu aũt nostro dõatio collata erat post mortẽ ideo videt̃ sufficere alterã prius fieri licet nõ eodẽ tẽpore. ⁊ hoc videt̃ verius qz donatio facta iter cõiuges quã vn⁹ facit alteri: non est ipso iure nulla. qõ apparet ex eo qz morte donatoris cõfirmat̃. vt. l. j. ⁊. iĩ. C. isto ti. ⁊. c. fi. j. eod. cũ simili. pẽdet ergo ex futuro euẽtu: qz si nõ reuocat̃: cõfirmatur morte. ¶ Si igitur ante mortẽ fiat donatio similis ab alio cui dubiũ quin vtraq; donatio ex tunc incipiat valere tanquã donatio inter viuos sub cõditione facta: Qñ
20 enim ad validitatem actus requiritur † cõsensus duorũ satis est q; interueniat ex interuallo. s. q; vnus consentiat hodie alius post mẽsem. vt no. in. c. si tibi absenti. de p̃bẽ. li. vj. facit qõ in simili õr de matrimonio cõtrahẽdo: qz nõ requiritur q; cõsensus prestet̃ simul eodẽ tẽpore. sed satis est q; vn⁹ cõsentiat per prius ⁊ duret in eodẽ pposito. ⁊ alterius consensus poterit accedere ex post facto. itaq; Host. i. c. ex literis. el. iĩ. §. de spõsa. ⁊ sentit ille in. c. delictis. e. ti. ⁊ ibi viõ abb. Jdẽ tz anto. ⁊ cardi. in. c. si inter. eo. ti. ⁊ ab. in. c. cũ inter canonicos. §. de electio. ⁊ istud cõiter tenẽt̃ per tex. ⁊ qõ ibi no. archi. Joã. an. ⁊ alĩ in. c. fi. de p̃cur. li. vj. Jdẽ sequitur alex. cõsi. cliĩ. in fi. v. volumine. ⁊ lati⁹ cõsi. cxlvj. iĩ. col. vl̃. quia respondeo. eo. vol. post archi. in. d. c. fi. ⁊ in. c. nec illud xxx. q. v. Pro quo facit tex. not. in. l. i. §. sed verior. ff. de con
21 trahenda emp. vbi dicit̃ q; † interuallũ medĩ tẽporis nõ vitiauit obligationẽ. facit in simili. l. absenti. ff. de donat. vbi valet donatio absenti facta notatur in. ca. si tibi absenti. de p̃bẽ. li. vj. facit. l. qui absenti seruo. in p̃in. ff. de acquiren. pos. vbi si scripsi seruo meo vt in libertate moretur: nõ statim liber est: sed tunc cũ littera ad ipsum peruenit. ita p illũ tex. dicit gl. in. c. ad apostolice. de cleri. exc. mi. ⁊ in. c. in verbo vim suã. de ꝓcess. p̃e. li. vj. vide bonũ tex. in. l. Si stipuler ff. de ver. oblig. Confirmat ista lex regni in ordinatione de alcala que disponit q; quocũq; quis velit se alteri obligare etiã absenti ⁊ fine solẽnitate erit obligat⁹. tene mẽti illã. l. ad multa. quamuis in contrarium faciat glos. in. l. consensu. ff. de actio. ⁊ obliga. ⁊ in. l. i. ff. de contrahẽ. empt. que dicit q; etiã in cõtractibus qui perficiuntur de iure gẽtiũ debet cõsensus simul prestari qz cõsensus est simul sensus. Unde patet ex vi significationis q; simul debẽt consentire illi quorũ consensus requirit̃. alias nõ est consensus sed dissensus. vt patet. xxix. q. j. §. j. ita dicit archi. in. c. obeũtib⁹. in p̃nc. lxiĩ. di. vide bal. in. l. in vẽdentis. in fi. C. de cõtra. empt. sed mihi lominus teneo qõ dixi. ¶ Bene facit ad p̃dicta tex. no. val de in. l. per fundũ. ff. de p̃sc. rusti. p̃dio. vbi littera dicit per fundũ qui pluriũ est ius mihi esse eundi agẽdi potest separatim cedi. ergo subtili rõne nõ aliter in eũ fit ius quã si omnes cedãt ⁊ nouissima demũ cessione supiores oẽs cõfirmãtur p quẽ tex. dicebat no. Jnno. in. c. scriptũ. in ver. p alios.
22 in fi. §. de elec. q; † cõpromissum in arbitros vel arbitratores potest fieri per partes cõpromittendo seorsuz vna ab altera ⁊ per vltimũ cõsensum cõfirmat̃ p̃im⁹. idẽ tz specu. ti. de arbitris. §. j. refert ⁊ sequitur ang. in. d. l. per fundum. ¶ Ad hoc bene facit qõ in simili voluit fede. in tract. per
23 mutationis. q. xj. q; † permutatio beneficiorũ potest fieri cũ interuallo tẽporis. verbi gratia. vadim⁹ ad episcopũ meũ ⁊ corã eo sic proponimus. dñe episcope ego ⁊ iste intendimus permutare bñficia nostra: ego sum parat⁹ renũnciare bñficio meo ex causa permutationis cũ isto faciẽde. cõferatis bñficiũ meũ isti ⁊ postea ibim⁹ ad episcopũ ipsi⁹ ⁊ ipse similiter faciet mihi de beneficio isti⁹. episcopus respondit se esse contentum ⁊ recepit refignationem meam ex causa⁹ permutationis: ⁊ beneficium meũ sic resignatũ cõtulit tibi ⁊ te in possessionem induxit. tu dicis q; es paratus similiter facere corã episcopo tuo bene valet qz licet tu receperis possessionem benficiõ̃ per me renunciati: non tamen recepisti simpliciter: sed ob causaz. s. vt similiter faceres de tuo. Ex quo ergo statim parat⁹ es sic facere de tuo nõ dẽbem⁹ introducere alicui vacationẽ vacationis de qua verisimiliter non fuit cogitatuz: ⁊ preterea possessio secũdi benficiõ̃ non inducit vacationem primi: nisi episcopus primi bñficiõ̃ tacite vel expresse consentiat. iuxta no. per Joã. vl̃. qõ. j. si qui vero. xj. q. iĩ. si quis iam translatus. ita federic⁹ vbi supra. idem firmat petrus de perusio in suo tractatu permuta. x. col. ver fi. j. queritur. Ecce quomodo actus vel consensus requisiti ad perfectionem rei sufficit q; interueniat seorsum ⁊ ex interuallo ⁊ vltim⁹ validat primum. Sic ergo dicamus in casu nostro vt quãuis ad validitatem recipro ce seu mutue donationis requiratur donatio vtriusq; coniugis: satis videtur q; interueniat vel fiat ex interuallo. ⁊ vltima confirmabit primam per predicta. ¶ Et ad hoc etiã moueor ratione inconuincibili meo iudicio. certum est
24 quod donatio† remuneratoria permissa est inter coniuges. vt dixi in principio huius limitationis. ista autem

Lex regni.

3. Except. Donatione ciprꝛoca facta ex interuallo vz inter cõiuges. Ar. Contra

1. Fundamẽtum. Cõsenſ⁹ ex internallo p̃stitus vz.

Contra.

remuneratio nō pōt fieri nisi precedēte munere vel seruitio seu cā ppter quā fit remuneratio. ergo nō simul assunt causa ⁊ causatū seu debitū ⁊ satisfactio debiti. cuz priuatio debiti hoc est ipsa donatio pſupponat habitū hoc est ipz debitū vel causam ppter quā fit donatio vt. l. decem. ff. de verbo. oblig. ⁊ insti. quib⁹ mod. to. obliga. in princi. ⁊ c. ad dissoluēdū. s. de sponsa. impu. Unde si maritus citra affectionē cōiugalē maximū beneficiū fecit vxori vel econtra. ita q̄ alter alteri fit obligat⁹ ad antidota: ⁊ propter hanc cām inter eos fuit facta donatio: valebit qdē talis donatio cū sit remuneratoria seruitū recepti. ita cōsuluit saly. in cōtingētia facti. prout refert abb. in. c. cū i ecclesie corpore. j. de simo. ⁊ Jo. de ana. ⁊ marian⁹. ibi ⁊ andreas sicul⁹. in. l. si diuortio. xiij. co. ff. de ver. ob. pōt poni exemplū in marito inquisito de crimine capitali detēto in carceribus: ⁊ pēdēte pcessu ab vxore psonaliter visitato habitu muliebri trāsmutato cū suo: vxore ibi dimissa eius vestibus induta: sub mulieris colore carceres a custodib⁹ in crepusculo exire pmissus: aufugit incognit⁹ vxore ipsa carceribus liberata marit⁹ in remunerationē bñficij in se collati fecit sibi aliquaz donationē. quis dicet hāc donationē nō valere quāuis bñficium seu seruitiū vxoris precederet: certe nemo sane mentis maxime cū sit casus memoria dignus: super quo alias disputauit florianus de sancto petro. ⁊ apparet in sua eleganti disputatione: que incipit varia ⁊ diuersa. de qua ipse facit mentionem in. l. liber homo. la. ij. ff. ad. l. acquil. ⁊ paris de puteo in trac. sindicatus. versi. carcer. c. iij. an si plures in fin. boc idē fecerunt quedam alie mulieres. vt refert valerius. iiij. libro. c. vj. in fine. Ubi inter cetera dicit q̄ lacedemoij inclusi a spartanis capitali supplicio seruabantur: cōiuges eorū illustris sanguinis velut allocuture viros picturos: intrauerunt carcerē impetrato a custodibus aditu: commutataq̄ veste viros per simulationem doloris capitibus velatis: eos abire passe sunt. Fecit idem vxor comitis ferdinandi gundisalui. Ut habetur in chronicis ⁊ i valerio scholastice hystorie. li. iij. ti. vij. c. iij. vxor etiā eduardi regis anglie regis hispanie filia. cū enim idē eduardus sepulchrū dñi visitasset: fuissetq̄ a quodā mauro gladio venenato pcussus: ⁊ medicorū remedijs nō alleuiaret: tandē in angliā fine salutis spe est reuersus: cius itaq̄ vxor nouā atq̄ inauditā: sed amore ⁊ pietate plenā adhibuit medellā plagas eī mariti toxico plenas atq̄ infectas: q̄ ipsi⁹ veneni vi claudi nō poterāt: lingua dietiz lingebat suggebatq̄ humorem venenosum fibiq̄ dulcorē dulcissimū. Cuius vigore dicā veri⁹ fidei vxorie virtute sic omnē materiā venenī attraxit: vt integratis vulnerū cicatricib⁹: ille pene curatus: illa incolumis euasit. ita tradūt veri annalea vt refert episcopus palētin⁹ in ista hystoria hispanica parte. j. c. iij. Simile facin⁹ fecit domina sanctia filia regis alphōsi vxor regis fernandi primi. de qua in valerio hystorice scholastice. lib. iij. titu. vij. capitu. v. ⁊ ibi. cap. vj. dicitur de cayda vxore regis alphonsi. Simile facin⁹ nostris tēporibus fecit vxor cuiusdam ioannis de mature mihi notissimi in villa de cauales. Cū eī comes de aguilar (cuius est villa) eū odio habuisset: fecit eum capi ⁊ ad furcas deduci: cumq̄ prope ecclesiā iter esset agēdū: captus ad ecclesiam confugit: vbi positi sunt custodes. interea capti famulus equū dñi ad ecclesiā deduxit vxor ipsius visitandi eū gratia ecclesiā accessit. nocte sequenti cogitauit fraudare custodes ⁊ famulo suasit: vt dñi vestibus vestit⁹ equū ascēderet interq̄ medios custodes abiret: quatenus custodes dñm fugere credētes eū insequerētur: ⁊ interim decedētibus custodibus dñs libere ab ecclesia discedēs: liberaret. famul⁹ vo non est ausus id facere. vxor aūt que maritū amabat: illud se facturā promisit. qō ⁊ fecit. ascēdit nāq̄ equū mariti vestibus vestita: lāceā manu dextra gestās: calcaribus equū pcutiens inter medios custodes fugit. quā maritū credentes custodes: eā insecuti sunt: ecclesiā ⁊ maritū deserētes. q̄ vbi maritū incolumē atq̄ liberū esse putauit: custodib⁹ eā insequentibus se ostēdit: quā cū cognouissent: ab insecutione destiterūt. ⁊ h̄ pacto maritū a morte liberauit. De virtutibus mulierū multa scribit ꝑ Plutarch⁹ in suo libello ō virtutibus mulierū. ⁊ ioā. bocati⁹ in libro de illustrib⁹ mulieribus que videri possunt. ideo hic nō recito vitande plicitatis gratia. Bene ergo marita hui⁹ donationis dicitur
25 vxor que tale seruitiū marito prestitit. cū bene ꝯmeritus dicatur qui aliquod insigne seruitiū alteri fecit. vt dicit glos. no. in. c. si quos. de seruis. xij. q. ij. allegat bonū tex. in. ca. si qs papa. in fi. lxxxix. dist. ad idē facit tex. in. l. quisquis. C. ad l. iuliā maiestā. Et ad boc bñ faciūt que dixi. s. §. xxvij. sunt ⁊ alie donationes. ver. hec tamē sunt sane intelligēda. Dū tenui valere donationē seu dotis cōstitutionē quā facit marit⁹ ignobilis vxori nobili matrimonio iā cōtracto. Hec obstat tex. in. d. l. que iam nupte. q: ibi nō faciebat maritus donationē vxori remuneratoriā proprie cū vxor adhuc nihil ei dedisset sed fecisset ei aliqua legata que libere poterat reuocare vsq̄ ad mortē. vnde ea viuēte nihil iuris habebat maritus in rebus sibi ab vxore legatis sz tūc demū ea mortua. vt nc. in. l. j. C. cōia. de legatis. post princ. ergo merito potest marit⁹ qui sibi aliquid donauit etiā si tradidisset illud cōducere seu repetere. Et vt credo iste est verus intellect⁹ ad illā. l. Predicta tñ intelligo vbi cā ⁊ quātitatas vni⁹ donationis alteri⁹ cōiugum esset correspōdens alteri donationi vel facto vel merito alteri⁹. quatenꝰ eī nō est correspōdēs: eatenꝰ est nulla. vt est casꝰ no. recte intuēti. in. l. ex annuo. i ꝑn. e. ti. vbi lfa dicit ex annuo. vel mēstruo qō vxori marit⁹ pstat: tūc qō supest reuocabit si satis immodicū est. id est supra vires dotis hoc est si excedat fructus dotis facte generali cōputatione. sicut eī fructus dotis donare pōt vxori vt se suosq̄ alat. vt. ff. de iure do. l. mut⁹. §. manente: ita ⁊ de alio suo proprio donare potest vxori quatenus cōcurrit cū fructibus dotis quos sibi retinet ⁊ qō supererit facta cōputatione ei⁹ qō donatū est cū fructib⁹ dotis: reuocabitur. Jta ergo in casu nostro erit dicēdū valeat donatio remuneratoria vl' reciproca inter
26 cōiuges quatenꝰ est correspōdēs alterius donationi facto vel merito. ⁊ in eo qō excedit fit nulla. Alias quotidie fieret fraus legi q: vnꝰ cōiugū parū donaret alteri: vt alter sibi multa posset donare. Ad qō bene facit qō dictū est. ff. in. §. sunt ⁊ alie donationes ad finē illi⁹. §. co. cxxxij. in versi. pdicta tñ intellige. dum ibi dicebā q̄ cōstitutio dotis quā facit maritus ignobilis vxori nobili valet dūmō nō sit excessiua. Facit etiā qō nota. in. c. cū haberet. s. de eo qui duxit in ma. quā polluit per adul. ⁊ per bal. in. l. eam quā. x. co. C. de fide cōmiss. vbi dicit q̄ potest pater relinque
27 re aliquid filio† spurio pro alimētis. nō tñ pretextu alimētorum pōt sibi relinquere magnū prediū. q: in eo qō excedit modū alimētorum: nō valet. Donatio enim remuneratoria inquātū excedit merita donatarij: dicitur ꝑprie donatio vt notatur per bar. Ang. Jo. de imol. ⁊ alios in. d. l. aquilius regul⁹. ff. de dona. Unde nō est mirandum si reciproca donatio inter cōiuges in eo qō est inequalis: dicat proprie donatio ⁊ per cōsequēs nō valeat: vt hic dicit ⁊ tenet saly. in. l. j. C. de don. ante nup. Cui⁹ meminit Bartholomeus sozinus cōsi. ccxv. co. iij. ver. Cōfirmo. vbi aliqua similia cumulat: que per ipsum videri possunt. ⁊ cōsi. xlvij. co. iij. De quo lati⁹ dicā super prima cōclusione in fin. Ad
28 ista bene facit glo. not. in. c. si quos. xij. q. ij. que dicit q̄† benemerit⁹ est qui aliquod insigne seruitiū fecit. Ad idē idē no. in. c. ad hec. ⁊ in. c. relatū. el. ij. in ỹ. iuxta seruitū meritum. s. de testa. vbi permittitur clerico aliquid suis seruitoribus elargiri de bonis intuitu ecclesie acquisitis iuxta seruitū meritū ergo non vltra: vnde in eo qō excedit nō vz. Ad idē facit tex. in. l. qō si vir. ff. isto ti. vbi lfa dicit q̄ si vir vxori cui⁹ icēdio edes ꝛsumpte sunt: ad refectionē earū pecuniā donauerit: valet donatio intātū q̄tū edificij structio postulat. ⁊ ita q̄uis valeat donatio inter cōiuges ad repa
29 rationē dom⁹: nō tñ hui⁹ ꝓtextu pōt vltra donare. Cō firmant ista p ea que in simili dicim⁹ in† donatione quā facit pater filio ob merita nō vz qñ merita sunt equialētia donationi vt tradit oldr. cōsi. v. ⁊ Jo. an. i additionib⁹ ad speculū. ti. de reb. eccle. nō alie. in rub. bar. in. l. frater a fratre. fi. co. ff. de cōdi. inde. ⁊ in. l. si qs pro eo. §. j. in fi. ff. de fide instru. ⁊ in. l. si tibi. ff. si cer. pe. ⁊ in. l. si mortis. C. ad. l. falci. ⁊ in. l. iij. C. qui bo. cede. possunt. ⁊ in aut. vñ si parens. C. de inofficioso testamēto Bal. ibi ⁊ in. l. si donatione. C. de col. in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. ⁊ ibi saly. post guilermum. Jo. de imo. in. l. aquili⁹ regul⁹. ff. de donatio. De quibus meritis equalētib⁹ stat assertioni vel confessioni pris
a qñ pater enumerauit bñ merita filij in ꝑticie ⁊ equalitate vt notāter voluit bal. in. d. l. illud. iij. co. C. de sacrosan. ecc. in. l. fi. in lectura antiqua. ff. de exercitoria. ⁊ i. c. edoceri. iij. co. ad fi. s. de rescrip. ⁊ in. c. sciscitat⁹. ij. co. eo. ti. ⁊ pcedit h̄ maxime si interueniat iuramētū patris sup benemeritis a filij. Alā tūc indistincte credit patri. ar. tex. in. l. rōnes. ⁊ auten. qō obtinet. C. de proba. ita firmat bald. in. d. l. si dōatione ⁊ facit qō in simili voluit ipe i pludijs feudoꝝ. co. vbi tenet q̄ si prelat⁹ cū capitulo. cōfiteat feudū de quo inuestit aliquē esse antiquū: lz nō steat eius simplici ꝛfessioni: tñ si apponeret iuramētū pſumit vā. de cui⁹ dicti veritate vid
ibi Jason

Solutio ad cōtrarium.

1. Fallentia Donatio reciproca excessiua iter ꝯiuges non valet.

Donatio facta a pre ob merita equialētia tz.

Questio. An de meritis stet assertioi pris Qñ pater iurat. Adde segura i rep. l. ab exheredati. substituto ff. de legat. j. cōsil. penꝰ.

ibi Jaſ.xxix.co.vide eũdẽ Jaſo.in.l.petẽs. C. de pactis.et glã.fo.ll.tit.delas la vxores.fol.ll.li.iĵ. Et per hoc videt ꝙ nõ ſit verũ illud mirabile dictũ Bal.in auth ex teſtamẽto iĵ.co.C.de colla.qõ refert & ſequitur ludo.in.d.l.ſi donatio ne.ĵ.co.oũ dicit ſufficere ꝙ benemerita filĵ nõ ſint infra di midia rei donate.ar.l.ĵ.C. de reſcin.vẽd.& c.pe.s.ỏ empt.& vend.& ſic illud reprehẽdit alex.& Jaſo.in.d.l.ſi donatione iĵ.col.& idẽ Jaſo.i.l.ex hoc iure.xj.col.ff. de iuſtitia & iure et in auth.vnde ſi parẽs.C.de inoffi.teſta.vj.col. ¶ Exiſtis infertur ad deciſionẽ queſtionis quotidiane quã ponit Jo. an.in.d.rubrica.de reb⁹ eccle.nõ alie.in additiõib⁹ ad ſpeculum.vbi refert ꝙ a quodã epiſcopo ꝓmotores ſui extorſerunt gratuitum cõtractum ad vitam ipſorum de tanto ꝙ trãſcẽdebat duas partes redditũ epiſcopalĩ expreſſa cã ſeruitiorũ que impẽderãt eccleſie & promittebãt impẽdere quãdiu viuerẽt.& fuit factũ inſtrumentuz magna ſolẽnitate et cõſenſu capituli.querebatur an valeret etiã ad ꝓiudiciũ ſucceſſorũ? Dicebat ꝙ ſic qr̃ prelat⁹ põt donare ꝓ remuneratione meritor̃ & ſeruitiorũ erga eccleſiã vt.s.dictũ eſt: etiã in preiudiciũ ſucceſſoruz.vt.c.illud.xvi.q.vj.& per alia ĩra ibi aliegata pẽ & in.c.ĵ.de dona. ¶ Sed cõtrariũ ipſe decidit referẽs ita fuiſſe iudicatũ: qr̃ remuneratiões debẽt eſſe iuxta ſeruitiũ meritũ: vt.d.c. relatũ.cum alĵs de quibus ibi per eũ: ſub dẽtem debere cõſiderari tẽp⁹ ſeruitiĵ & quantum durauit ei⁹ cauſa.ar.c.ſtatutũ ad fi.de reſcrip.l.vj.& c. cũ non decẽt de electione.eo.li. Iſtis ergo cõſideratis: apparebit vtruz donatio fuerit equalis meritis vel ſeruitiĵs. nec ſufficiet hoc caſu ad ꝓbationẽ meritorũ ꝙ donator illa cõfiteatur in inſtrumẽto donatiõis: ſz oportet illa alias plene ꝓbare. ꝓz Jo.an.vbi.s.[a] Et eſt tex.i.l.ſi forte.ff.de caſt. peculio.& in.l.iubem⁹.la.ĵ.poſt pri.ibi ſciẽtes nulla ſibi occaſione vl̃ tẽpore ad viciſſitudinẽ beneficĵ colorati &c. C. ỏ ſacroſan eccl.que dicta ſimpliciter refert & ſequit alex.j.vo. cõſil.lv.iĵ.col.icipit cõſideratis.& per hoc decidit ibi pulchrũ dubiũ qõ ꝓ te videas. ꝙ ſi aliqs ex diſpoſitiõe ſtatuti vel alias tenetur alteri reliquere certã partẽ bonorũ ſuor̃: cui donauit fere totã ſuã ſubſtãtiã adĵciẽs ꝙ propter merita & grata ſeruitia: oportet ꝙ illa merita & ſeruitia probẽtur: alias nõ valebit donatio niſi quaten⁹ relinquere ſibi tenebatur ex vi ſtatuti. ¶ Sic ergo dicendũ in caſu noſtro vt donatio remuneratoria facta inter ẽuiges valeat vſq; ad equiualentiã meritorũ vel ſeruitiorũ nõ vltra. nõ enim quelibet ſeruitia vxoris erga maritũ eſſent ſufficiẽtia ad talem donationẽ. ſed debẽt eſſe ſeruitia inſignia vt dicebat glo.in d.in.c.ſi quos.rĵ. q.& talia ad que vxor nõ teneatur ex debito ſui officĵ. nã vxor tenet ſeruire viro ſub cui⁹ poteſtate eſt vt habet geneſis.iĵ.c.ibi.& ſub viri poteſtate eris & ipſe dñabit tibi. & facit tex.i.c. mulierẽ.xxxiĵ.q.v. vbi littera dicit. mulierẽ cõſtat dñio viri ſubiectã eſſe. ad idẽ text.in.c. mulier. eadẽ cauſa & q. & qõ habet in.l.vxorẽ. C. de cõdi. incertis. ratione aũt ſubiectionis tenet operari & ſeruire viro. Tenetur etiam ad ea que habentur thobie. c. Item preter copulaz tenet vxor viro ad oĩa obſequia. ſ. cuſtodire res mariti: lauare caput: comeſtiões parare ꝓz Jo.an.in.c. litteras. de reſti. ſpo. ſed nihil allegat. tu vide bonũ tex. i. c. hec imago. & in.c.eſt ordo.xxxiĵ.q.iiĵ. vbi dicit ꝙ mulier eſt ſubdita & pene famula viri. itellige ordine nature q̃ quãtũ ad carnis debitũ reddẽdũ ꝑm abb.in.d.c.litteras. pen.co. qui ſubdit ꝙ vxor tenet lauare pedes & caput mariti. et ſimilia facere niſi ſit nobilis: vt ibi p eũ. facit qõ in ſimili dicit ab. in.c.cũ haberet. de eo qui duxit in ma. & ibi alexandrin⁹. de quo aliquid. ĵ. dicem⁹. Unde merito ſpartane mulieris rñ ſio a multis doctis viris probari ſolet. hec enim cũ maledictis cuiuſpiã delire annus in vitũ laceſſeret: malã in rẽ abi dixit: cũ necdũ ex puellis exceſſiſſem: parẽtib⁹ parare didici nunc obſequi viro antiquiſſimũ mihi neceſſe eſt: ſi volo de quo d beo. Jmperet eñ marit⁹ cui⁹ volũtati more gerat vxor equiſſimuz eſt. Hinc gorgon illa ſuperba mulier merito vituperari põt: que an ad virũ proficiſceret interrogata nõ equidẽ (inquit) ſed ad me vir. Obſequar igĩt & obtemperet vxor marito: vt late ac ſapiẽter docet frãciſc⁹ barba. in ſuo libello de re vxoria.l.ĵ. in prin. Unde ſi fideliter caſte & honeſte ſe habet circa virũ & gubernet res mariti: nõ dicent iſta ſeruitia & bñmerita ꝓpter que maritus poſſit ei donare cõtra iuris diſpoſitionẽ: cũ ad illa de iure teneatur vxor. iuſta illud paul. ad ro. iĵ. vbi dicit. Si enim abrahaz ex operib⁹ legis iuſtificat⁹ eſt apud ſe gloriã ſz nõ apud deũ credidit abrahã & repuatũ eſt illi ad iuſtitia. ille ergo qui ex debito neceſſitatis aliqd facit: nõ merek. & per cõſequẽs donatio ꝓpter hoc facta: nõ dicek remuneratoria. ¶ Intelligo etiã ꝓdicta vt valeat † donatio reciproca inter cõiuges vt ſi vir donauit vnã rẽ vxori: & vxor aliã viro dũmodo cõſtet ꝙ res ab vxore donata viro erat ꝓpria ipſi⁹ vxoris qr̃ illã adduxit tpe mr̃imonĵ: vel illã habuit ex poſt facto tit. donatiõis: vel ex teſtamẽto: vel ab inteſtato. Sec⁹ tñ ſi de hõ q̃ſtaret: qr̃ qcquid acqrit vxor q̃ſtãte mr̃imonio: videtur acquiſiſſe de bonis viri & ꝑ ipſo viro vt euitek ſuſpitio turpis queſt⁹ vt l.quint⁹. ff. iſto ti. & l. etiã. C. eo. etiã ſi per ſuaz induſtriã vel diligẽtiã acquiſiſſet. nã eodẽ modo debẽt iſta ad maritũ pertinere & ei⁹ heredes. vt. l. ficut. ff. de operis libert. & notat. C. de q̃di. inſertis. l. ſi vxor. in fi. ĵ. gl. & facit ad hoc. l. ſed ſi vir. in prin. ff. iſto ti. & qõ no. Jnn. in. c. cũ in offi cĵs. cir. fi. j. co. s. de teſt. Añ ſi ex iſtis ficacqſitis vxor donaret viro: cũ nõ ſint vl̃ ſaltem nõ ꝓſumant ſua nõ valeret iſta donatio: cũ donaret viro qõ ſuũ eſt vel ſaltẽ ſuũ eſſe ꝓſumit & ꝑ conſequẽs nõ eſſet donatio reciproca ſiue remuneratoria Jta tenẽt dñi de rota in deciſiõib⁹ collectis per bernardũ de biſgne. iſto ti. deciſiõe. j. q̃ incipit petr⁹ exiſtẽs. ¶ Pro cõpleméto hui⁹ limitatiõis & materie vnũ addẽdũ duxi ꝙ ea q̃ data fuerũt vxori nobiliin q̃ſtitutẽdo ſibi dotẽ vel alĵs: vel q̃ marit⁹ donauit vxori virgini corrupte & donate iuxta tex.in.c.j.ſ. de adulte. vel remunerãdo donationẽ ab ea ſibi facta vel bñficiũ vel ſeruitiũ ab ea in eũ collatũ vel alias quõlibet remuneratoriã donationẽ faciẽdo: bz ſibi vxor ꝓcipua nec † illa perdit quãuis ad ſcõas trãſeat nuptias. ſ. annũ luctus nec tenek reſeruare filĵs prioris mr̃imonĵ. ¶ Qñ ex quo iſta nõ eſt ꝓprie donatio ſz poti⁹ q̃dã pmutatio vt. s. dictũ eſt: & q̃ſequẽter nõ habeant iſta ſic donata titulo lucratiuo ſed poti⁹ titulo oneroſo: nõ poterit hoc dici ꝓprie lucrũ ꝓ uenies a marito ratiõe prioris mr̃imonĵ. iſtõ eſt qõ no. ſenſit bal. i auth. in donatiõe. C. de ſecũ. nup. vbi dixit ꝙ diſpoſitio legũ imponẽs mulieri ſcõo nubẽti pditionẽ eor̃ que a primo viro cõſequuta eſt: nõ vẽdicat ſibi locũ in acquiſitis titu. oneroſo. ꝓ tex. cũ ibi notatis. in. l. ſi liberis. C. de donat. añ nupt. cũ qua deciſiõe trãſit lod. q̃ſil. cxix. incipit ex themate cõſultatiõis. ꝓ quã ipſe cõfuluit in q̃tingẽtia facti. marit⁹ leganit vxori ſeptuaginta ducatos ſub q̃ditiõe tacita vel expreſſa ſcõo nubẽdi. q̃ qdẽ cõditio a iure reputat onꝰ. vt. l. qñ in prioribꝰ. C. de inoffi. teſt. quãuis ipſa ſcõo nubat poſt annũ tñ luctꝰ cuitat penas dictarũ legũ. qr̃ ti. onero. ſibi relinquũt. Idẽ ergo erit dicẽdũ in caſu nro qr̃ cũ ꝑdictis caſib⁹ vxor habeat cõmodũ a marito nõ titulo lucratiuo ſz poti⁹ oneroſo: nõ pdit bona vl̃ res ſibi donatas quãuis ſcõo nubat. ¶ Confirmat hoc ex elegãti doctrina bal. i. l. fi. C. de bonis mr̃. vbi ex illa. l. no. ꝙ lucra q̃ vir lucrat ex forma ſtatuti municipalis ſtãtib⁹ filĵs vel nõ ſtãtib⁹ ꝑ ſecũdas nuptias nõ pdit[b]: qnõ q̃ſequit hoc ab vxore ſed legis ꝓuidẽtia. qõ dicit eſſe tenẽdũ mẽti. vñ ſic vl̃ dicendum in caſu noſtro cũ vxor in ꝑdictis caſib⁹ habeat hoc lucrũ ex ꝓuidẽtia legis ꝓmittẽt valere bas donationes remuneratorias dicem⁹ per cõſequẽs ꝙ ſz trãſeat ad ſcõas nuptias ẽt. ſ. annũ luctꝰ ñ ꝓpterea pdat illas res ſibi donatas a marito. ¶ Ex his ego alias dicebã ꝙ nec medietatẽ bonorum acqſitorũ cõſtãte mr̃imonio que debet vxori ex diſpoſitiõe legis regni: nõ pdit vxor ꝓ trãſitũ ad ſecũdas nuptias: nec tenet reſeruare filĵs prioris mr̃imonĵ cũ hoc lucrũ ſibi ꝓueniat ex diſpoſitiõe legis. de quo forſan latiꝰ dicet. ſ. i. vĵ. limitatiõe ꝓncipali. v. operat aliũ in quintũ affectũ. ℣. lxvĵ. in fi. De hoc habemus hodie legẽ regni in curĵs tauri editam. xiiĵ. incipit mandamus. ¶ Verum. eſt ꝙ bald. fuit ſibꝫ ipſi contrarius qr̃ contrariũ ei⁹ qõ voluit in .d.l.ſi. tenuit ipſe in auth. ex teſtamẽto. ſi. col. v. ſed ſtatiz iuxta predicta. C. de ſecũ. nup. & in auth. vxori. e. ti. & in. l. gñaliter. ℣. illud ſi. col. eo. ti. ſentit bar. in. l. j. C. de inoffi. doti. eſt tex. optim⁹ in auth. de nõ eligẽdo ſcõo nub. ℣. perſpexim⁹. colĺ. j. & in. l. femine. i prin. C. de ſecũ. nup. & iſtud videt veri⁹ ſm Salyc. in. d. l. femine. ℣. illud. & lodo. in. l. ſi cũ dotẽ. in ꝓn. ff. ſol. mat. Ex quo inferk ad vnũ quotidianũ. Statuto vel q̃ſuetudine cauet ꝙ mortuo cõiuge coniunx ſupueniẽs lucret certã partẽ dotis vel donatiõis ꝓpter nuptias: premortuꝰ fuit maritꝰ relicto vno filio ex illo matrimonio vxor lucrata fuit donationẽ ꝓpter nuptias. deinde ipſa trãſiuit ad ſecũdas nuptias. ſ. annũ luctꝰ: & ex iſto ſcõo mr̃imonio habuit aliuz filiũ: mortua matre filiꝰ ſcõi mr̃imonĵ volebat ſuccedere ĩ illo lucro equaliter cuz filio primi mr̃imonĵ. Veritas eſt ꝙ ſolꝰ filiꝰ primi matrimonĵ debet illud lucrũ habere tanq̃ ꝓueniens ex lucro prioris matrimonĵ. ita cõſuluit in cõtingentia facti. do. anto. cõſi. incipiẽt exꝑi eiuſq; matris noĩb⁹ inuocatis. circa examinationẽ dubiorũ. idẽ etiã cõſuluit frãciſcꝰ de crema.

3. Fallẽtia. Qñ donatũ ab vxore nõ erat ſuuz vel eſſe nõ preſumak non vz donatio.

Donationẽ remuneratoriã non pdit vxor ſz tranſeat ad ſecũdas nup.

¶ Adde ꝙ cũ hac opi. trãſit ſegura in tracta. de bo. luc. q̃ſtã. mr̃i. fol. vĵ. col. iiĵ. dũ refert ſol. bal. hoc firmãtẽ Jo. ber. Not. et. vi. l. tauri. xiiĵ. & xv.

Qõ nota.

a

b

b

c ¶ Et ne opponas ỏ bis q̃ prime dicta ſũt credo cõcordiã fore ꝙ poterit probari patris aſſertione ꝙ merita ſint equiualẽtia non tñ ipſa merita. vel alr̃. ꝙ cõfeſſio meritorũ in gñe non probat merita ſz in ſpẽ ſic. bal. i l. illõ. cõ. iiĵ. ỏ ſacro ſan. eccle. & ſ vl̃ velle ſegura i. o. rep. col. antep. dũ refert doctrinã bal. Jo. ber. Qñ ſunt seruitia ad que vxor non teneatur non valet dona.

vt ipse refert in suis singularib⁹ in vltimo singulari: qui sal uat dictū bal. in. d. ſi. q vxor nō perdat dictū lucrū per trā ſitum ad ſcōa vota q̄tū ad vſum fructū. ſed ꝓprietas debet cōſeruari filio primi mr̄imonij per. d. l. femine. ꝛ. d. §. pſpe/ rimus. vbi eſt caſus qui nō pōt cauillari ꝑm eū. ¶ Sz pro pter iſta nō recedo ab eo q̄ ſupra dixi q̄ recte intuēti hic eſt merū lucrū ꝓueniēs ex ſtatuto: vel cōſuetudine. nos aūt loquimur in ſolutiōe debiti remunerati: que eſt ipſa dona/ tio remuneratoria ſeu recipꝛoca: vbi nō cadit merū lucrū: ſed poti⁹ quedā pmutatio vt in p̄cedētib⁹ dictū eſt. Cōclu do igit vt. s. q̄ res ſic donate vxori a marito vel econtra p/ pter remunerationē vel alias titulo oneroſo fiūt ſtatim ſue quo ad ꝓprietatē ꝛ vſumfructū. adeo q̄ per cōtractū mr̄i monij etiā infra annū luct⁹ nihil. de bis perdit. Cogitabis q̄ non reperio tactū ꝑ aliquē quē viderim. iſta faciunt ad dubiū ſi maritus moꝛitur relictis duobus filiꝫ vxore ſup/ ſtite: vnus ex filiꝫ moꝛtuo patre: ex donatione teſtamento legato vel alias bona aliqua acq̄ſiuit. deinde moꝛitur ab in teſtato: ſuccedit mater q̄ poſtea trāſit ad ſcōas nuptias an illud q̄ ex donatione vel alias fili⁹ habuit: quo ad ꝓprie/ tatē tenetur mater ſeruare filio priꝛis mr̄imonij. ꝛ fic an. l. femine. C. ſecū. nup. habeat locū nō ſolū in bonis que filius habuit a patre: vel occaſiōe priꝛis matrimonij: ſed etiā ſi aliunde. Cogitabis. [a]

§ Donatio iurata inter cōiuges an valeat.

Juramentum ſeruari debet q̄ñ non vergit in detrimentuz ſalutis eterne.

Donatio patris in filium cum iuramento an valeat.

Confeſſio in qua maritus iurat ſe aliquid habuiſſe ab vxo re eſt ſuſpecta ꝛ ſimulata.

Contra iuramentum promiſſoꝛiū in caſu licito preſtitum non conceditur abſolutio a ſuperioꝛe.

Dotē reſtituere cum iuramento promittens in caſu ſoluti matrimonij an tale iurameentum firmet ipſum actum.

Juramentum aſſertoꝛium non operatur vbi poſſet eſſe ſuſ pitio fraudis.

Juramentum remittere poteſt pars ad ſuaz vtilitatem pre ſtitum.

Allegare turpitudinem propriam licet quando allegans tractat de dāno et alius de lucro.

Donatio cā moꝛtis omnium bonoꝛum preſentium ꝛ futu/ roꝛum cum iuramento valet inter cōiuges.

Limita tertio p̄dicta vt nō

valeat † donatio inter cōiuges niſi fuerit iurata. nā iuramē tum ipſaz validat ꝛ firmat vt originaliꝫ tenet guillel. de cu. in. l. j. ff. iſto. ti. ꝛ in. l. ſed ꝛ ſi poſſeſſoꝛi. §. itē. ſi iurauero. ff. ō iureiur. quē refert ꝛ ſequit bar. in. l. ſi quis pro eo. ad ſi. ff. de fideiuſſo. ꝛ in. l. ſeyus ꝛ augeri⁹. in fine. ff. ad. l. falci. fulgo. et alex. ibi ī. v. co. dicēs ſe pluries ita ꝙſuluiſſe. Jdē tenet bal. in. d. l. j. ff. iſto ti. in lectura antiqua. ꝛ in. l. cū multe. C. de do na. ante nup. ꝛ ang. in. l. pe. §. mulier. ff. ſo. ma. dicens ſe illa die fic cōſuluiſſe. Jo. de imo. in. l. ſi qs inglinos. §. ſi. ff. de le ga. j. q etiā dicit ſe ſic cōſuluiſſe. ꝛ in. c. cū cōtingat de iureiu. in decimo mēbro principali. v. circa tertiū i repetiōe. abb. ibi. ꝛ in. c. ſi. in. iij. q. j. eo. ꝛ cōſi. xlviij. in. ij. vo. paul. de caſtr. in. l. pacta q̄ cōtra moꝛē. C. de pact. ꝛ cōſi. cxviij. incipit. no/ tandū eſt. cōſi. xcix. ver. ſup ſecūdo. incipit. in iſta donatio/ ne. ꝛ cōſi. lxij. incipit notādū. ij. vo. ꝛ cōſi. lxxvij. incipit notā dū eſt ꝛc. e. vo. Frede. ō ſenis cōſi. cxl. incipit p̄ſentis qōnis ra phael. fulgo. cōſi. cxcix. p totū. franciſc⁹ ō are. cōſi. lxxiij. incipit diligēter ꝛ mature. in. ij. co. ver. ſz dubiū eſt. Anto nius coꝛſet⁹ in repetitiōe. rub. de iureiu. xiij. co. in. xxv. pri vilegio. alex. cōſil. viij. in. ij. co. incipit. viſis ꝛ cōſideratis. in ij. vo. cōſi. clvij. pe. co. eo. vo. ꝛ cōſi. cxlij. pe. co. ver. itē rñdeo v. vo. de quo per eundē alex. cōſi. lix. j. vo. incipit viſo inſtru mēto ꝛ ti. qōnis. bar. cepola. in cautelis. cxj. incipit. donatio inter virū ꝛ vxorē. in. ij. co. ¶ Qui pꝛo hoc allegat gl. in. ꝛ ex parte. §. de cōſuetu. in ver. alienāt. ibi. ſed ſi iurauerit nō cōtrquenire[b] tenet vēditio. ꝛ ſubdit q̄ ita fuit cōſultū p plu res doctoꝛes quos noīat. Hāc opinionem tenet magiſter ioannes in ſuo viatoꝛio iuris iſta ru. pe. co. ꝛ ſi. ꝛ alij de qui/ bus per bartholomeū ſoꝛdinū. in. l. ſi inter virum. ff. de reb⁹ dubiꝫ. ꝛ ibi Indouic⁹ luſitan⁹. eo. iij. v. ad illationē et iſta opinio cōiter tenet ꝛ obſeruat in practica. ¶ Qꝛ tale iura mentum † ſeruatū non vergit in detrimētum ſalutis eterne. ergo eſt ſeruādū. vt. d. c. cū cōtingat. ꝛ. c. ſi vo. cū aliꝫ. §. de iureiu. ꝛ. c. quāuis pactū. de pactis. li. vj. cū ibi no. Juramē tū firmat ẜctū vt in auth. ſacra puberū. C. ſi aduerſus vendi. ergo multo foꝛti⁹ firmabit ẜctū mari ti q̄ eſt etatis pefecte

¶ Jtē donatio inter cōiuges ꝓprie loquēdo nō videtur a lege ꝓhibita: vl̄ ſaltim nō habet ꝓpetuā cām ꝓhibitionis nec eſt cōtra bonos moꝛes naturales. q̄ apparet ex eo q̄ moꝛte cōfirmat. vt. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. l. ſi mar it⁹. la. ij. ff. iſto ti. ꝛ. c. ſi. j. eo. Añ videt poti⁹ ꝓeter legē. nec. n. tāq̄. inter iſtos le gib⁹ huiuſmodi donatiōes recipiēde ſunt. vt. l. j. ꝛ. l. cū hic ſtat⁹. ꝛ. l. ſi p̄dia. ff. iſto ti. Ex q̄ ſequit q̄ iſta ꝓhibitio non eſt odioſa ſz fauoꝛabilis. fauet ī donatoꝛi ne mutuo amo/ re ſe ſpoliet. nō odio donatarij. vt. l. Ḥ rō. ff. eo. Jura ergo que vident loq ꝓhibitiue: nō ſignificāt ꝓprie ꝓhibitionē: ſed Ḥ ſonāt q̄ lex talib⁹ donationib⁹ ſuū fauoꝛē nō adhi/ bet. nec vult vt ciuilis obligatio naſcat. vt. l. papinian⁹. ff. e. et Ḥ fauoꝛe donatoꝛis nō odio donatarij. nihil eñ delingt ꝓpter q̄ō dign⁹ ſit odio. Si aūt fauoꝛe donatoꝛis Ḥ ꝓhi bitio facta eſt: cui dubiū quin huic fauoꝛi renūciare poſſit cū iuramēto ꝓpter periculū ꝓiurij euitādū: vt apparet ex p̄dictis ꝛ ex notatis ī. c. ſi diligēti ō foꝛo cōpe. Jurās ergo debet cogi ad obſeruātiā iuramēti q̄ō licitū ē ō iure natu rali ꝛ diuino q̄ nō vergit ad delictū iurātis. nec ad aliqd cuj⁹ executio ſit peccatū moꝛtale vl̄ veniale. vt tradit bart. l. cum lex. ff. de fideiuſſ. ꝛ anto. in. d. catcum cōtingat. de iu/ reiu. vbi dicit. q̄ lz ex donatiōe ĩter ẜiuges iurata nō oriaꝫ obligatio vel actio: nihilomin⁹ iuramētū eſt obſeruādū ꝛ ita q̄ ad effectū obſeruātie vult idē q̄ō alij ō qb⁹. s. ¶ Jtez donatio ĩter cōiuges eſt pmiſſa cā religiōis. vt. l. ſi ſpōſus. §. cōceſſa. ff. iſto ti. ꝛ dixi ī p̄cedētib⁹. Juramētū aūt eſt ma gna religio. vt. l. j. ꝛ. ij. ff. de iureiu. ẜ videtur pmiſſa vbi iu ramentū interuenit. cui⁹ obſeruātia nihil habet ī honeſtū vel turpe ō iure diuino vel naturali. ¶ Qꝛ donare ĩter vi rū ꝛ vxorē nā ē formaliter turpe nec peccatū. ſz poſſet eſſe occaſiōaliter aliq̄ñ: ꝛ de illo nō eſt curādū. q̄ iuramētū nō eſt nullū q̄ñ ex eo occaſiōaliter poſſet oꝛiri aliqd turpe: dū modo id q̄ō iurat de ſui natura nō ſit turpe. vt voluit gl. ꝛ doctoꝛes in. d. c. ſi vo. ō iureiu. Quid eñ ſi marit⁹ multū di ues modice vl̄ mediocriter donauit vxori: certe nec tūc vir ſpoliaret nec impediret educatio filioꝝ que videt eſſe cā p̄n cipalis in qua verſaret peccatū. Si aūt huic donatiōi acce deret iuramētū qs ſine mēt⁊ diceret hāc donationē nō vale re: ſicut dicimus de pacto iurato per quod fit deteriꝛ cō/ ditio dotis per text. in. c. cum contingat. s. de iureiurand. vbi fauoꝛ anime iurantis mulieris prefertur fauoꝛi matri/ monij ꝛ dotis q̄ō forſan ꝺz itelligi q̄ñ mulier feciſſet pactū tale in oēm caſum ſolu. matr. etiā p moꝛtē viri: ſed ſi ſimpli citer feciſſet pactū de dote nō repetēda in caſu ſoluti mr̄i/ monij cū iuramēto: iuramentū reciperet inteptationē ī foꝛ ma iuris. ſ. q̄ñ ſolueret mr̄imonij vxoris moꝛte fauoꝛe mr̄i monij. ar. l. ij. ff. de pactis do. fauoꝛe publice vtilitatis. glo. no. i. l. cū dos. c. ti. ita dicit bal. nouell⁹ i tractatu donā. pti. vij. pullegio. xj. limitatiōe. ix q̄ videas. ¶ Facit ad cōfir mationē p̄dictoꝝ q̄ō dicim⁹ de † donatiōe p̄ris ī filiū cū iu ramēto. [c] ō quo p baptiſtā poſt alios ī. l. frater a ffe. de cō di. inde. q. xv. in repetiōe q̄ē vide. Nec hȳs ẜdicit q̄ō vo luit. Jo. an. in additionib⁹ ad ſpeculū iſto ti. in rubr. Cy. ꝛ aliij. in. l. j. in ſi. C. de ſacroſan. eccle. bar. in. l. aureli⁹. §. ſi. ff. ō liberatio. legata. ꝛ ī. l. cū qs decedēs. §. titia. de leg. ij. bal. ī l. j. vj. co. C. de inoffi. dona. quos ſequit lodo. cōſi. xliij. ī pn. q̄ō incepit ex. s. narrato themate. ꝛ Jaſ. ibi. xxxvj. col. v. vij. limita. quos rogo videas ꝛ hic inſeras dū dicūt q̄ † confeſſio facta cōſtāte mr̄imonio ī qua marit⁹ iurat ſe aliqd habuiſ ſe ab vxore eſt ſuſpecta ꝛ ſimulata ideo nō valet. Jdē fir/ mat bartholome⁹ ſoz. i. d. l. ff. ſo. ma. xxiij. co. v. ſcōa ꝙclu/ ſio q̄ dicit q̄ ita pluries ꝙſuluit ꝛ cōſultū vidit p doctiſſi/ mos viros. ꝛ facit ī ſimili ꝛz eū q: ẜct⁹ ſimulat⁹ nō ſolet iu ramēto firmari. gl. ꝛ docto. in. l. ij. C. pl⁹ valere q̄ō agit. ō q̄ latiſſime p. d. abb. in ſua ſolēni diſputatione q̄ incipit. ſtāte ſtatuto ciuitatis ſenarū. p cūdē abbatē ꝛ anto. ꝛ imo. i. d. c. cū ẜtingat. ō iureiu. [c] ¶ Qm̄ illi loquunt ī iuramēto aſſer toꝛio: nos aūt ī pmiſſoꝛio ĩter que eſt lōga differētia ꝛ vnū eſt magis fauoꝛabile: quā aliud. vt dicit Jo. de imo. in. d. c. cū cōtingat co. cvij. cui⁹ rō eſt ¿quāuis ille nō dicat q: in iu ramēto aſſertoꝛio pōt aliq̄s dicere falſuz q̄ō ō facili p̄ſumit lex inter pſonas ita ſuſpectas ſicut dicimus in ſimili. l. j. Ç. de natu. liber. ꝛ p bal. ꝛ modernos in. l. q̄dā cū filiū. ff. ō he/ red. inſt. q: ergo aſſerēs aliqd falſuz: q̄uis p hāc aſſertiōez ſibi poſſit p̄iudicari aliq̄ñ: nō tñ facere pōt q̄ falſuz ſit ve/ rū. Jccirco lex ī fraudē ſui nō admittit hāc cōfeſſionē. Sz ī iuramēto ꝓmiſſoꝛio nō pōt eſſe falſitas tpe iuramēti q̄ñ vere adeſt cōſenſus iurātis ī pmiſſiōe. Añ imputet ſibi q iurat. ¶ Et ideo dicit Jo. de imo. in. d. cū cōtingat q̄ lz p aut. ſacramēta puberū. leges ātiq̄ ſint coꝛrecte iuramēto p miſſoꝛio: non

a ¶ Adde q̄ iudicio meo Ḥ decidit ex p̄ſſe pau. de ca. in. l. ma/ ter. C. ad ter tul. poſt me in v. quādo aūt ſuccedit a vbi tenet q̄ 1 i bonis aliū 2 de q̄ſitis a/ filio ſi p̄mo mr̄i ſuccedat 4 ꝛ poſtea nu/ nubat vt i ca ſu nr̄o ꝓce/ dit diſpō il/ li⁹ tex. i. §. ſi vero alteri⁹ vez q̄ tunc non priuat mr̄i ꝓprieta te dictoꝝ. 9 bonoꝝ ꝛ ſic non tenebit 10 reſeruare eā ſec⁹ ſi p̄mo nubat et poſ tea ſuccedat. 1 et ſic eſt deci ſe qua. p̄e/ dicta Joan. ber.

§. 5. 3. Limitatio Donatio in ter cōiuges iurata valet.

b ¶ Adde ſo b ci. in regula. 104. incip. donatio ĩter viruz et vxo rē in vltima fallentia. io. 2 ber.

c ¶ Adde q̄ vz ar. de do natione fa cta p virum vxori ad do nationē fac tū p p̄fem fi lio. ſegura referēdo lu/ do. Ro. etia ſo. i rep. l. pe §. ſi vir. ff. ō ac. poſ. fo. v. fina. verbis vbi vi. aliqs ſimilitudini inter vtrāq̄ inter q̄s bec ē poſita etre miſſionibus bñ ornata. io. ber.

Qñ confeſ/ ſio ſup do/ te iuramēto firmetur.

1. Diuerſitas Inter ꝓmiſ ſoꝛiū ꝛ aſſer toꝛium iura mentum.

d ¶ Adde p cius intelle/ ctu bal. i. l. j. v. modo ſo/ let. C. ō ope. liberto. ꝛ ibi p eius addi/ tio in lr̄a in p̄te. contra/ ct⁹ ꝛ in lr̄a. ꝛ in p̄te. ꝛ neſ/ cio. ꝛ illā gl. dixit ad idē fing. ia ſo. in. §. fuerat. 17. cō. inſti. de actio. ꝛ ī aut. ſacramen ta puberum l. ſi ad. ven. 17. cō. v. j. fal lit. vbi aſſig nat rōez. io. ber.

missorio: nõ tñ i assertorio. õ quo loquit. l. si alteri⁹. C. si mi. fe. maio. dir. Iz igit iuramẽtũ assertoriũ nõ tollat suspitionẽ falsitatis seu donatiõis que est inter cõiuges. Juramẽtũ tñ pmissoriũ. qõ nõ adiuuat mẽdaciũ nec facit fraudẽ legi: est seruãdũ. ¶ Et ꝓpterea cõtra iuramẽtũ pmissoriũ pstitũ i ꝓcasu licito nõ ꝓcedit absolutio a superiore: vt qs posset venire cõtra illud nisi ex magna cã vt plene tradũt doctores i. c. quãto. s̃. de iureiur. Iz i iuramento assertorio cõceditur iurãti venire ꝑ i aliq̃ casu: si illud iuramẽtũ superior non est secut⁹. vt in. c. mulieri. et ibi notat. s̃. de iureiur. ita dicit not. frãcisc⁹ are. in. d. cõsi. et sequit anto. corset⁹ in repetitione. d. rubrice. s̃. de iureiur. q̃ fuit noua et subtilis inuestigatio. hoc idẽ in effectu voluit bal. nouell⁹. i suo tractatu õ dote. char. cxv. in. iij. co. alias in decima parte. ix. co. dicẽs. q Jo. an. cy. bar. et alĩ de qb⁹. s̃. loquunt in iuramẽto assertorio de ꝑtertio. puta si vir cõstãte mrimonio confessus fuit habuisse tatũ pro dote et ita iurauit esse verũ. qr videt tũc i fraudẽ iurasse. et ea rõne qua fuit mot⁹ ad iurãdũ rẽ sic fuisse. ar. l. doli mali. ver. diuersum. ff. de dona. sec⁹ in iuramẽto pmissorio. qr sicut illud firmat expressam donationẽ inter cõiuges vt s̃. dictũ est. ita firmat tacitã et ꝑsumptã vt sic idẽ operet iuramẽtũ in tacito qõ in expresso. ar. l. cũ qd. ff. si cer. pe. et l. de quib⁹. in fi. ff. õ legib⁹. cũ similib⁹. nec tũc habebit locũ exceptio nõ numerate dotis. qr talis cõfessio i dubio magis vr facta sub tacita intẽtiõe donãdi: quã sub spe remunerãde fi bi dotis: ex quo ita cõstãte mrimonio fuit facta. ¶ Refert ergo an sit dictũ in istrumẽto talis vir fuit cõfessus habuisse et recepisse cẽtũ ꝑ dote sue vxoris et ita iuraret: et tũc tale iuramẽtũ de ꝓtẽrito nõ trahit ad obseruãtiã tacite donationis de futuro et ita ꝓcedũt dicta Jo. an. cy. et bar. et sequacũ existis alias cõsuluit frãcisc⁹ de aret. cõsi. liij. incipiẽte in xpi noie amẽ. q̃ stãte statuto cortonẽsi q̃ mulier habẽs virũ nõ possit obligari in iudicio vl extra i ꝑsona nec i bonis nec aliquo cõtractu sine cõsensu viri si donauit cũ iuramẽto obligat vt ibi ꝑ eũ q̃ no. j. ꝑ. l. regni fo. ll. l. j. ti. xxi. l. fi. et li. iij. ti. xx. l. xiij. et vide q̃ ibi late et amplissime cũ legerẽ ꝑdictas leges scripsi. ¶ An aũt ꝑmittẽdo dictã dotẽ restituere i casu soluti mrimonij. et ita iurauerit. nã tũc tale iuramẽtũ õ futuro firmat ipm actũ tacitũ et verũ. et sic ipsam donationẽ ꝑsumptã. ita post multa tenet Jo. de imo. i. d. c. cũ cõtigat i. x. mẽbro. qõ vidẽt esse verissimũ ꝙz bal. nouellũ. vbi. s̃. q per hec reprehẽdit decisionẽ lodo. i. d. ꝙsi. xliij. dũ dixit q̃ qñ surgit ꝑsumpta donatio ex cõfessione facta ꝑ virũ õ dote recepta: aliter nõ apparẽte numeratiõe nõ firmat iuramẽto. ¶ Nã vt vides nõ est vis vtrũ donatio iter cõiuges sit exꝑssa vl tacita. qr vtroq; casu firmat iuramẽto ꝙz imo. vbi s̃. q subdit posse attẽtari q̃ ꝑ iuramẽtũ assertoriũ nõ operat vbi posset esse suspitio fraudis seu qõ i fraudẽ iuris sit prestitũ vt dicebat bar. et alĩ õ qb⁹. s̃. qñ persona esset oino icapax. ita q̃ nõ posset etiã cũ iuramẽto sibi aligd queri. secus qñ nõ est oino icapax: qr saltẽ cũ iuramẽto posset capere vt cõtigit i vxore que capere põt a viro ꝑ donationẽ facta cũ iuramẽto. et tũc videt q̃ stãdũ sit iuramẽto testatiõis ne redarguam⁹ ipz õ periurio i dubio. ar. eorũ q̃ habẽtur in l. sancim⁹. C. ad. l. iuli. repe. dicit tñ Jo. de imo. q̃ hoc nõ est sine aliqua diuinatiõe et sic qeuit. ¶ Cõtrariũ tñ sentit bartholome⁹ sozin⁹. in. d. l. j. ff. so. ma. pe. co. vsi. iij. et vltimo limita. et dicit se ita cõsuluisse in fauorẽ mariti ipsuz defendẽdo a tali cõfessione iurata. ¶ In primis ꝙsiderãdo q̃ cũ pars ꝓssit ꝑiuramẽtũ remittere ad suã vtilitatẽ ꝑstitũ vt habet in. c. i. de iureiu. et in. c. ij. s̃. de spõ. pari rõne remittere poterat exceptionẽ periurij surgẽtẽ ex iuramẽto ad sui vtilitatẽ prestito cũ sit eadẽ ratio. ar. l. illud. ff. ad. l. aql. vñ si allegat simulatio et pars aduersa opponit õ periurio: replicari poterit q̃ piurij remisisse vr ex quo cõstitit ꝙiũ fieri simulatũ et oĩa in istrumẽto opponi ad simulatiõis corroborationẽ et hec fuit intẽtio partiũ. ꝙz Jo. de imo. multũ notãter in. d. c. cũ cõtingat. ¶ Scõo dicit q̃ ex quo marit⁹ tractat õ dãno: vxor õ lucro excipiẽdo: poterat se defendere ꝑ allegãdo suã turpitudinẽ. ꝓm not. late ꝑ bar. doctores. in. l. alias. ff. de iureiu. et sic vr cessare ró ꝓhibitiua. et cõsequẽter depositio. vt. c. cũ cessante. s̃. õ appel. cũ simi. [a] ¶ Tertio qr iuris ꝑsumptiõe ex facie instrumẽti cõstabat cõfessionẽ simulatã qr emanauerat iter ꝑsonas ꝓhibitas. vñ satis erat marito allegare vxoris ius nõ cõpetere: nec op⁹ erat de simulatiõe accipere ꝓm ea si notabiliter tradit bar. in suo cõsi. incipiẽte petr⁹ nichole. faciũt no. ꝑ bar. in. l. cũ q. C. q ita. ff. õ v. obli. ¶ Pretertiz qr iuramẽtũ assertoriũ nõ vr nocere ex q̃ de periurio cõstabat: vt voluit in terminis nr̃is cyn. in. d. l. j. C. õ sacrosan. eccl. et fuit de mente bar. in. d. l. cũ gs decedẽs. ff. titia. et lati⁹ per imo. in. d. c. cum contingat. ¶ Postremo dicit sozimus q̃ cum maritus lege canonica ligetur: eiusdẽ legis beneficio soluit ꝙz per id qõ habetur. in. d. c. j. de iureiu. Unde infert q̃ potest maritus contrauenire allegando simulationem per viam denunciationis euangelice ad exonerandum conscientiam aduersarij: qr in fauorez alia⁹ põt gs suã detegere turpitudinẽ. ꝓm no. in. c. cuz inter dilectos. de do. et fuit ista cõsideratio Jo. de imo. in. d. c. cũ ꝙngat. et ita als cõsuluit marian⁹ sozi. cui cõsilio se subscripsit Bartholome⁹ sozin⁹ei⁹ fili⁹. vt ipse refert i. d. l. fi. co. ff. so. ma. qõ tene mẽti qr quotidie venit in practica. Juramẽtũ ergo ꝙfirmatorij vel assertorij nõ hz validare ꝙfessionẽ mariti de dote recepta. ¶ Ampliabis ꝑdicta vt donatio iter ꝙiuges valeat si est iuramẽto firmata. ẽt si fiat donatio cã mor. oĩm bonor⁹ ꝑsentiũ et futuror⁹ cũ pacto et iuramẽto de nõ revocãdo ipaz. vt late et singulariter cõcludit pau. de cast. ꝙsi. cj. j. vo. qõ repetit in. ij. vo. cõsi. lxxvj. incipiẽte. notãdũ est. q subtiliter loquit dicẽs. q̃ tũc tollit de medio pactũ et iuramẽtũ et remanet simplex donatio cã mortis q̃ morte donatoris ꝙfirmat. vt ibi lati⁹ ꝑ eũ quẽ simpliciter refert et segt alex. de imo. in. l. stipulatio hoc modo. ff. de v. obli. xj. co. v. subdit ibi pau. aliud notabile vbũ. ¶ Reperio tñ q̃ idẽ pau. forsan nõ memor prioris ꝙsilĩ cõsuluit ꝓtrariũ. ꝙsi. lxxxiij. in fi. incipit. In ista donatiõe. idẽ eo tacito tenuit alex. in. l. qui dotis. v. co. versi. sed iurta hoc. ff. so. ma. quia verba illa futurũ ꝑs denotãtia: nõ fuerũt adiecta in modũ cause finalis: ꝙz demõstratiõis cã. vñ cũ donatio ꝑsentiũ et futuror⁹ saltim in pũtib⁹ valida remaneat ꝓm opinionẽ doctor⁹ in. l. fi. C. de pactis. Iz bar. ibi retinquat cogitãdũ: cessat ratio supqua se fundat pau. de ca. Uñ ꝙcludit alex. q̃ si haberet consulere: nõ multũ curaret de dicto pauli. q̃ ꝑfecto nimũ fuit prompt⁹ ad ꝙsulẽdũ et admirat de eo alex. vbi. s̃. ¶ Hec cum ro de opinione eorũ q tenuerũt donationẽ inter cõiuges nõ firmari iuramẽto quã tenuit Jo. an. in addi. ad spe. isto ti. in rubri. que incipit. est sciẽdũ. bar. bal. et saly. et raphael fulg. in. l. j. ff. isto ti. bẽric⁹. in. c. fi. j. eo. in fin. prime distinctionis. et frãcisc⁹ cardi. ibi. et in cle. j. de iureiu. §. fi. in. v. q. et bal. in. l. cũ gs decedẽs. §. pe. de lega. iij. et lati⁹ in. c. cũ cõtingat. s̃. de iureiu. xv. co. vsi. querit igit. et cõsi. xxix. incipit casus. vir donauit vxori. in. iij. parte. ang. in. l. si qs ꝑ eo. ff. de fideiuss. paul. de cast. cõsi. lxv. in. ij. co. incipit. sup isto pũcto. frãciscus de curte. cõsi. lxvj. ij. co. incipit. sapiẽter. multi alĩ quos referre nõ curo per iura et rõnes q̃ ꝑ ipsos videri poterunt. ad q̃ satis patet rñsio ex predictis. istã opinionẽ sentit ang. in auc. Si qua mulier. C. ad velleya. et alĩ doctores ibi cõiter oẽs post glo. j. Idẽ volũt plures alĩ qs refert frãcisc⁹ de curte in ꝑallegato. cõsi. lxvj. et Bartholome⁹ sozin⁹. cõsi. lv. incipiẽte ops deus.

1 ☞ Donatio inter cõiuges valet ad vtilitatẽ tertij.

2 Fideiubere põt marit⁹ ꝓ vxore.

Limita quarto ꝑdicta vt nõ

1 valeat ꝑdonatio inter cõiuges ad vtilitatẽ ipsorũ cõiugum. sec⁹ si vtilitatẽ tertij. vt puta si marit⁹ se obligauit ꝓ muliere creditori ipsi⁹ mulieris. Nã ꝙz ex hac obligatiõe resultet q̃dã donatio vel irraparsibilis donatio: nihil tñ ad creditorẽ de bis que fiũt inter cõiuges. q: certat de dãno vitãdo. ar. l. vt mihi donares. ff. de do. ista est not. decisio Bal. i auc. si qua mulier. nec ad fi. C. ad velleia. cũ quo trãsit ibi Saly. et ¶ Pau. et cõiter oẽs. et facit tex. in. l. seya mãcipia. in princi. ff. eo. ti. et in. l. iij. in fi. C. ne vxor ꝓ marito. vbi dicit q̃ maritus põt ꝓ vxore ꝑfideiubere. si ergo vxor se obligat principaliter: et marit⁹ ꝓ ea fideiubet: valet talis obligatio. vt dictis iurib⁹: ꝑ que ita firmat alberic⁹ post alios in. d. auc. si qua mulier. nec sequit intercedit marit⁹ ꝑ vxore ergo donat ꝓm pau. ¶ Ex his iferẽ q̃ si vxor recepit a marito refutatione cuiusdã depositi olim facti patri suo cui⁹ ipsa nõ est heres: sed recipit eã noie fratris sui: qui est heres. cũ ista refutatio nõ fiat ad vtilitatẽ vxoris sed fratris sui: bñ valet. ita cõsuluit bal. cõsi. ccclij. incipit querit vtrum vxor. in tertia parte cõsi. de quo. s̃. habita est mẽtio in prima limitatione principali in. co. ¶ Ista tñ intellige nisi in frandẽ fierent et de fraude cõstaret: vt puta si vxor accepit mutuũ vel cõmodatuz vt i suos vsus cõuerteret vel sibi secreto retineret: postea marit⁹ volẽs vxori donare ꝑ hũc modũ: intercessit ꝑ ea vel debitũ ꝑ ea solut: Iz hoc casu creditori q̃ de fraude nõ participauit obligẽt: ipa tñ vxor nõ habebit sibi illõ mutuũ vel cõmodatũ. per tex. in. l. multũ iuter est. ff. si quis alteri vel sibi. et in. l. ij. C. plus vale. q̃ agi. et i. l. si cũ pater. C.

¶ Repe. a doc. palatios rubios edita. f ij

---

3. Diuersitas.

Extensio. Qñ marit⁹ pmisit restituere dotem confessataz. 6

a ¶ Materiã huius cõclusionis ego lati⁹ õscripsi in meis fallẽtij vltra socin. in lra. a in rgla. i cip. allegãs turpitudinẽ. io. ber.

Opinio vera.

Ampliatio Donatio cã mortis oĩm bonor⁹ presentiũ et futuror⁹ cũ iuramẽto vz iter coniuges.

Opi. ꝙria reprobata.

Illatio.

Fallentia. Qñ fieret in fraudem.

§. 12. 4. Limitatio Valet donatio inter coniuges ad vtilitatem. tertij.

ad valleia. alias' enī per vnā viam cōcederet quod alia via prohibetur; quod esse non debet. vt regula cū quid. de reg. iu. li. vi. cū concordantijs. ad quod facilit q dicam infra in tertia limitatione principali in quinto effectu traductionis vxoris ad domum. in ver. & intelligo predicta.

1 Donatio iter cōiuges valet quādo vxor a principio nupta fuit sine dote postea constante matrimonio donet marito aliquid ex causa dotis.

2 Argumētū a cōiter accidentibus transfert onus pbandi contrarium in aduersarium.

Limita quito p̄dicta vt nō

§.53. §. limita. Valet donatio iter coniuges ex cā dotis.

valeat donatio iter cōiuges nisi forte vxor a principio nupta sine dote postea ꝙstāte mrimonio donet marito aliq̄ bona ex causa dotis. qr valet talis dōatio vt videt casus in. l. si quis pro vxore. §. si vxor. ff. isto ti. vbi proprie loquitur ter. quando vxor constante matrimonio ꝓmisit dotē & dotis vsuras marito. & dicitur ꝙ hoc non est prohibitū inter coniuges. Nā si ille ter. intelligatur ꝙ ante matrimoniū fuisset dos ꝓmissa prout aliqui volunt intelligere: fatua et indubitabilis fuisset questio contra id qō habet in. l. quod labeo. ff. ad carbo. & l. ancille. C. de furtis. cum similibus.

3 Fundamentum. Qō videt satis equū. Nā si mulier. dotata a principio hoc potest facere per viā augmēti dotis. vt ē expressum in l. si ꝙstāte. & l. si. post principiū. vñ. quare enī. C. e dona. ante nup. & expressius isti. de dona. §. est & aliud. ver. & primis quidē. & ibi gl. & gl. magna. in. l. j. ff. so. ma. que simpliciter & indistincte dicit dotem posse per mulierē cōstante mrimonio cōstituī per. l. si constante. multo ergo fortiꝰ si a principio donata nō fuisset hoc facere posset cū vtiliꝰ sit vxori stare apud maritum dotata q̄ alias sine dote. mulier enim indotata faciliter spernitur a viro iuxta no. in. l. si cuz dotē §. finaūt in seuissimo. ff. so. ma. & dicā late super ter. ita reperio tenere solū bal. nouellū. i suo trac. de dote in. vi. pte. xvj. speciali. & in. vñ. parte. in. iij. priuilegio. Nec obstat. si dicatur ꝙ ex quo maritus vxorē duxit sine dote: per cōsequens tenetur ad onera matrimonij: & sibi imputet. vt. l. quod si nulla. ff. de religios. & sump. func. cum alijs de quibus dicā super ter. in. v. intellectu. Quia dici potest & non iprobabiliter, qō aut tempore cōtractꝰ matrimonij vxor habebat bona: vnde se posset dotare: & tūc verisimiliter presumitur nupsisse cū dote, ar, a cōiter accidētibus. vt. l. certi cōditio. §. quoniam. ver. nā quotidie. ff. si certū pe. & in. c. de cleri. nō resi. quod qdem targumētū transfert onus pbandi cōtrarium in aduersariuz. vt sentit gl. in. l. neq̄ natales. C. de proba. quā ad hoc reputat singularē Iodo. i singulari. cccxcvij. & andreas siculus in. c. nouit de iudi. co. vij. Cōstituendo ergo vxori dotem cōstante matrimonio: videtur magis debitum agnoscere: ꝙ donare de nouo. Aut mulier quādo matrimoniū contraxit: erat inops & nihil habebat ꝛz postea sibi obuenerūt ex aliqua successione. donatione vel alias. & tunc verissimile est ꝙ si dicta bona habuisset a principio: illa assignasset in dotem: vt melius tractaretur a viro: vnde illa postea dando constāte matrimonio aliqua bona i dotē: videtur grate & humane se habere cū viro: ex eo ꝙ ipsaz accepit sine dote et q̄si remunerādo beneficiū receptū. quę quidē remuneratoria donatio permissa est inter coniuges vt late dictū est supra in secūda limitatione principali. presertim cū talis donatio in veritate inspecta nō dicat omnino pura & liberalis: quia nō conceditur marito ex titulo lucratiuo sed potius oneroso: ꝓpter onera matrimonij sustinēda. vt. l. ex promissione. ff. de act. & obli. & l. pure. §. pe. ff. de excep. do. & l. si. §. fi a securo. ff. ō bis que in frau. credi. & l. prio oneribus. C. de. iure do. & c. salubriter. infra de vsuris Si ergo dos sic cōstituta post contractū matrimoniū erat cōgrua oñi respectu, s. tā onerū matrimonij quā cōditiōis ipsiꝰ viri; forte q: erat nobilis & magne cōditionis adeo ꝙ dicta sua cōditio requirebat adhuc maiorē & nobiliorē dotem nō video ratione quare dicta cōstitutio dotis fieri nō possit. ar. ter. i. l. quero. ff. de iure do. cū simi: Añ ex quo maritus merebat hāc dotē: ex hac dotis cōstitutiōe nō dicet fieri locupletior. quo casu valida est donatio iter cōiuges, vt dictū. est. §. i ꝓma limitatione ꝓncipali. Jn eo tñ qō excederet congruentiā dotis: nō valeret q: in illo cēseret gratuita & liberalis donatio. vt latiꝰ firmat Bal. nouellꝰ vbi. §. quāuis ō rigore iuris aliqualiter suz dubiꝰ ꝓpter ea que supra dicta sunt. §. xxviij. §. sunt & alie donationes vbi tenui maritū nō posse dotare vxorē cōstāte matrimonio: vbi vō as late & forte commodius. hic caderent.

1 Donatio inter virū & vxorē gratia honoris vl dignitatis adipiscende valet.

2 Donatio inter coniuges anno elapso a tempore contracti matrimonij valet si filios non habent.

3 Societatem omnium bonorum inire possunt cōiuges anno elapso a tpe mrimonij ꝛcti dūmodo nō habeāt liberos

5 Pactū etiā iuratū de nō succedēdo ex testamēto nō preiudicat pasciscenti: nec tollatur libera testandi facultas.

4 Et ana tali societate iuramēto firmata liceat recedere.

6 Juramentum qō potest seruari sine incertu salutis eterne seruandum est.

7 Fratres iurantes nō diuid. re hereditatem tenētur iuramē um seruare.

Limita sexto predicta vt nō

§.45. §.54 6. limita. Valet donatio iter coniuges gra honoris vel dignitatis adipiscēde.

1 valeat donatio iter virū & vxorē nisi forte vxor donet marito gratia honoris vel dignitatis adipiscēde: idem si causa dignitatis vel causa honoris fiat: vel gra ludorū preparandorum autoritate publica vt. l. ꝙ adipiscende. cū duabus legibus sequētibus. ff. isto. ti. ff. fami. hercis. l. si filia. §. neratius autem. Ex quo infertur ꝙ si vxor donauit viro causa studiorū vel ad licentiam vel doctoratum obtinendū: valebit talis donatio. ad qō bene facit ter. in. l. marcellus. ff. isto ti. tūcta. gl. & que dixi. §. i prima limitatiōe principali in ver. requiritur etiā. Idē si pro militia vel nobilitate acquirenda Hunc et alios octo casus inquibꝰ valet donatio inter cōiuges ponit azo. in summa huius ti. & Hosti. in summa ti. de dona. inter coniuges. §. que donationes in fi. & hericus l. c. fi. infra eodē quos per te videas. Add de aliū. s. qñ maritus aliquid donauit vxori vt ornatior ad ipsum accedat. de quo dicit. s. colū. viij. ver. vestes ergo & alia ornamenta. cū pluribus sequētibus. signanter co. xxx.

2 §. predicta tñ. cum sequenti. Add de aliud. s. quando † donatio inter cōiuges fieret anno elapso a tempore cōtracti matrimonij si filios non habent. Si tamē postea filius nascatur: reuocat donatio nisi in quinta parte. Hoc disponit l. regni foro iuzgo. li. iij. titu. j. l. vj. q̄ incipit. proque muchas Approbat hodie foro legū. li. iij. ti. xj. l. iij. ti. xj. l. iij. qō tene mēti nec alibi ꝺ reperio. Ad idē facit lex regni foro legū li. iij. ti. vi. l. ix. q̄ dicit ꝙ elapso āno a tpe mrimonij ꝛcti possunt marit & vxor filios nō habētes iter se † societatē coire suoruz bonorum: que tamen societas soluitur in totum per liberoꝝ superuenientiam. Et secundū hoc intelligo & limito ter. in. l. cum hic status. §. si iter virū. ff. isto ti. vbi dicitur ꝙ nō valet societas inita iter cōiuges ex cā donatiōis: quāuis alias nō fit prohibita vt. l. alimenta. §. ij. ff. de alimen. & ciba. lega. Nā debet itelligi si ītra annū a tempore contracti matrimonij. secus si post per predictā. l. regni. Et potest esse ratio: quia intra annum ardētius se amāt cōiuges ꝙ post quia omnia noua placent. Unde si permitteret tūc donatio: spoliarent se coniuges donādo. ego nō possuz attingere aliam rōnem illius. l. Et secundum ista forte debet intelligi illud quod notanter consuluit bartholomeus sozinus consi. clxxxix. vbi concludit per bona fundamenta ꝙ stante statuto ꝙ vxore premoriente maritus habeat dimidiam dotis: vxor marito consentiente de tota dote disposuit: cā alicui forte donādo: valebit quidē talis dispositio: quāuis maritꝰ penitentia ductus vxore adhuc viuente revocauerit cōsenszu adhibitū. qō est valde notandū & menti tenendū. pōt tamē itelligi vt ꝓcedat qñ hoc fuit factū post annū accipere cōtracti matrimonij nisi forte dixeris ꝙ hic maritus videtur renunciare soli spei sibi per matrimoniū quesito que poterat esse falibilis ipso premoriēte. itaq̄ in cōtractu videtur renūciare iuri q̄rendo. nō autē quesito qō inter coniuges permittitur vt supra dictuz est. Cogitabis.

Sed est pulchrum dubium de quo alias vidi multum dubitari. maritus & vxor post annum a tempore contracti

4 matrimonij contraxerunt inuicem † societatē omnium bonorum ex causa donationis vel alias cū iuramento de nunq̄ discedēdo ab ista societate: modo alter eorū penituit & vult decedere ab ista societate. nunquid potest? Videt ꝙ sic & ꝙ valuit donatio & dispositio quā de suis bonis in vita fecit: quia pactum seu conuentio de nunq̄ diuidēdo rē a communem seu societatem initam non valet vt. l. in hoc iudicio. § fi conueniat. ff. communi diui. et facit. l. fi. C. eodem. etiam si adijciatur super hoc iuramentum vt notanter firmat alex. consi. clix. alias consi. xviij. secundo volumine. in prin. per bona fondamēta que videas per te. refert. et sequitur felyn. in. c. edoceri. vij. co. in fi. de rescriptis. Jason. in. l. si non sortem. §. fi centum. ij. col. ff. de condi. inde. ergo eodē modo in casu nostro hoc fieri poterit. Ratio predictorū est

Az donatio iter cōiuges āno elapso.

lex regni.

An licet at discedere societate iurata iter cōiuges.

Adde hi poli. ix. icip. nemo cogit vbi refert ad hoc coldra. cōsi. cc. xlj. icip. factū tale ē pater fa. io. ber

rum est quia cõmunio solet generare discordiam. vt. l. cum pater. §. dulcissimis. de leg. ij. ¶. c. ex tenore. infra de sentẽ. excommu. ita dicit abb. in. c. si diligenti. iij. co. in fina. ver. quartus casus. s. de foro compe. ¶ Potest assignari alia ratio scilicet quia per huiusmodi societatem perpetuo duraturam admittitur libera facultas testandi in rebus i societate positis. vt. l. cum duobus. §. idem respondit. ff. pro socio. ibi glo. no. ¶. l. nulla. eo. titu. ¶. d. l. in hoc iudicium. §. cõueniat. ita dicit lodo. ro. ẽsi. xij. ¶. xiij. quẽ refert ãdreas sicu. in. c. relatũ. p̃mo. xxxij. col. s. de test. Facit qõ in filiis dixit bal. in. l. fi. C. de pactis. in. v. venio ad scõz. vbi notãter determinat qꝫ pactũ etiã iuratũ de nõ succedẽdo ex testamẽto nõ ꝓiudicat paciscẽti: ne tollat libera testãdi facultas. refert. ¶ sequit lud. in. l. stipulatio hoc modo cõcepta. ff. õ vb. obli. ¶ georgi⁹ in repetitiõe. c. quãuis pactũ õ pactis. li. vj. co. vij. v. forti⁹. ¶ Reperio qꝫ tñ iaso. mayn⁹ in. l. si nõ sortẽ §. si cẽtũ co. r. ff. de cõdi. inde. dubitat ¶ merito de ista decisiõe: qꝛ hoc †iuramẽtũ de nõ discedẽdo a societate põt seruari sine interitu salutis eterne. ergo seruandũ est. c. cũ contingat in fi. s. de iureiurã. cũ cõcordãtijs. precipue cũ ratio d. §. si cõueniat fit ꝓpter infinitatez euitandã ꝑm glo. in. l. pe. in gl. magna circa fi. C. de pactis. qñ scz cõuentũ esset nullo vnquã tẽpore diuidat. sec⁹ si dictũ esset qꝫ i perpetuũ stent in cõione. Nam valeret ¶ itelligeret in perpetuũ idest quousqꝫ alter eorũ viuat. l. j. cũ glo. iũcta. l. nemo. ff. pro socio. ita dicit florian⁹ in. d. §. si cõueniat. ¶ Sic etiã valeret cõuentio vel laudũ arbitratoris qꝫ toto tẽpore cõtrahẽtiũ nõ liceat diuidere ꝑm alex. cõsi. lviij. incipiẽs viso themate predicto. fi. co. in. v. vo. ¶ Nec obstat gl. in. c. fi. de procu. l. vj. super quo se fundat alex. quoniã illa loquit in iuramẽto simplici de nõ reuocãdo mãdatũ. Sec⁹ tñ est i iuramẽto adiecto ꝓstito õ nõ reuocãdo talẽ ꝓcuratorẽ. nã ex tali iuramẽto licito ¶ honesto: ne ei illudat bñ orit obligatio. l. si qs maior. C. de trãsac. ideo tũc reuocari nõ põt. ita no. dicit bal. in rubrica. s. de pactis. ¶. co. ex. quo ifert qꝫ si notarius recipit tale iuramẽtũ nõie omniũ quorũ interest: nõ possit tũc reuocari: [a]nec tũc haberet locũ illa gl. scz in casu nostro iuramentũ fuit prestitũ alteri socio: ergo habebit locũ illa glo. ꝑm Jas. vbi. s. qui relinquit cogitãdũ qꝛ limitatio bal. est ardua. ¶ iura ꝓ q̃ mouẽt gl. in. d. c. fi. refragãtur. ¶ Ad cui⁹ cõfirmationẽ facit. d. c. quãuis pactũ. ¶ qõ notãter voluit in. bal. c. veniẽs. in fi. s. de iureiurã. vbi dixi qꝫ si mulier iurauit alicui ad ei⁹ cõmodũ: qꝫ dotẽ nõ alienaret: quãuis postea alienet cũ iuramento: nõ valebit alienatio in ꝓiudiciuꝫ ei⁹ cui primo iurauerat ¶ erat ius quesitũ. sic intelligit tex. in. c. intellecto. s. de iureiur. ¶ glo. in. c. licet eo. ti. li. vj. qꝫ dictũ tanq̃ singulare refert georgius in. d. c. quãuis pactũ co. vij. ver. ij. adducit. ¶ Ad idẽ facit notãda decisio oldr. cõsi. ccxlj. incipiẽte. factũ tale est pater filiũ. quã sibi appropriat Joã. an. in speculo quarta parte de iudi. §. seqtur. co. iij. vers. vidi dubitari. vbi dicit se vidisse de facto dubitari si pater in morte duos filios iurare fecit de hereditate nõ diuidẽda infra decẽnium: ipsi nõ possunt prouocare ad diuisionẽ nisi inuicem sibi iuramentum remittãt iuxta not. in c. ij. de spõsa. ¶ in. l. labeo. ff. de iureiu. nepos tamẽ bene potest patruũ prouocare ad diuisionẽ: qꝛ iuramentum filij nõ ligat nepotẽ etiã heredẽ. c. veritatis de iureiu. c. fi. de sepul. ¶ ita sentiũt isti qꝫ †fratres iurãtes non diuidere tenẽtur iuramentum seruare. ¶ sequitur alexã. cõsi. xxviij. incipit perspectis i. v. volumine. ¶ Ex istis inferro ad vnũ quotidianũ pater vel mater volens tradere filiã nuptui iurauit eaz meliorare in tertia parte bonorum suorũ vel iurauit nullũ filiorũ meliorre imo qꝫ oẽs equaliter succedãt: qꝫ tali iuramẽto standũ est ꝓcise ex quo factũ ex causa onerosa ¶ in fauorẽ filie ¶ eius mariti: qꝛ fauore dotis nõ est locus presentie vt est casus vnicus in iure. in. l. si ego. §. j. de iure dotiuz secundũ bal. i. l. sicut. in fi. C. de act. ¶ obli. de quo meminit alexã. in. l. si cõstante. r. co. in prici. ff. so. ma. quamuis ergo iuramentũ nõ iteruenisset: nisi sola promissio. cũ ex cã onerosa factũ sit: iustissimuz erat illud obseruare. vtinã super hoc fieret lex noua per quã euitarentur fraudes: peccat ¶ periuria que sepius cõmittunt a parẽtibus: qui postꝯ nuptui filiã tradiderũt. nõ verẽtur promissa infringere etiaz iuramẽto firmata dicẽtes se nõ teneri ad illud pactũ seruãdum. vt. l. pactũ qõ dotali. C. õ pactis. vbi est expressuz ꝑz bal. in. l. cũ archin udoxã. C. vt possessione legatoꝝ propre fi. ver. vlteri⁹ quero. de quo meminit Jas. in. §. actionũ. insti. de actio. co. ver fi. quid autem sit. ¶ quamuis ille non dicat idẽ voluit albericus de rosate in. l. fi. C. õ pactis. col. pe.

Postquã ista scripsi: vidi qõ optabã. nã regina sãcta Elizabeth vita defũcta: dñs nr̃ rex Ferdinãd⁹ i vrbẽ toto noie curias vocãs cõplures ac salubres edidit leges ex cõsiliario rum suorũ cõsilio cũ quib⁹ ego licet immeritus tũc temporis sicut nũc consiliari⁹ erã vbi inter alia cõstituit qꝫ si pater vel mater ꝓ maritãda filia: vl filio in matrimonio collocando: meliorauit vel meliorare vel nõ meliorare promisit: tenetur illud seruare: nec poterit postea penitere etiã si iuramentũ nõ interueniat. tene mẽti illã legem. Ad cui⁹ cõfirmationez facit ratio inuicibilis: quãdo. n. inter duos fit pactũ etiã sine iuramẽto ad vtilitatẽ tertij: nõ licet paciscentibus a pacto recedere in preiudiciũ illius tertij vt est text⁹ b valde singularis in. l. qui rome. §. fluuius. ff. de ver. obli. tenet bal. in. l. cũ a socero. C. de iure dotiũ. [b]cũ autẽ hoc pactũ fiat in fauorẽ illius qui habet vxorẽ ducere filiã promittentis: vel in fauorẽ mulieris future nurus: nõ licuit in eorum preiudiciũ ab huiusmodi prouisione discedere ꝑ hoc redditur mihi dubia decisio aluaroti in. c. fi filij. in tit. si de feudo õfuncti fuerit cõtrouersia: vbi dicit qꝫ si babẽs filios ex prima vxore: secundã duxit cũ pacto qꝫ filij nascit ex ipsa secũda nõ succedant in feudis: sed filij ex prima: qꝫ ipsi contrabẽtes poterũt mutare voluntatẽ ¶ per cõtrariũ pactum paciscẽti qꝫ succedant vna cũ liberis prioris matrimonij per glo. j. in. c. si facta. eo. tit. ¶ per. l. si pro parte. §. versuz. ff. de in rem verso. qõ est notandum secundũ iacobuz in tractu feudorum.

1 Donatio inter virũ ¶ vxorẽ an valeat añ traductionẽ.
2 Confessio facta per maritũ ante matrimonium de dote recepta non presumitur facta animo donandi.
3 Matrimonium dicit ¶ maritus ¶ vxor dicuntur cõtractis dum tarat sponsalib⁹ ꝑ verba de presenti scz non interueniat carnalis copula. ¶ nu. 10.
4 Copula carnalis an requiratur ad validitatẽ matrimonij.
5 Ductio ad domũ an sit necessaria ad esse matrimonij.
6 Tutrix filiorum esse non potest mater que mortuo patre transiuit ad secunda vota.
7 Beneficia ei⁹ qui matrimonium ꝛit per verba de presenti an vacent: si secuta non fuerit copula carnalis.
8 Legatum si fiat mulieri ꝓ dote vel in tẽpus nuptiaruz: si fiat maiori intelligendum est de die festiuitatis nuptiaruz scz quando matrimonium cõtrahitur per verba de presenti posita qꝫ ad domũ viri traducta non fuerit.
9 Dotis promisio vel datio videt facta sub conditione si ipsa sponsa virgo ducatur ad domum viri.
11 De proximo copulanda coniuncta ¶ copulata habetur.
12 Magis dignus trahit ad se minus dignum.
13 Vasallus cognoscẽs sponsam dñi sui an perdat feudũ ficut quando cognouit vxorem.
14 Coniunx dicitur non solum illa que ducta est: sed ¶ illa que ad ducendum parata.

Limita septimo ¶ vltimo p̃

1 dicta vt nõ †valeat donatio facta inter cõiuges cõstãte matrimonio: qñ vxor iam fuit traducta ad domũ viri ¶ carnaliter cognita. Si aũt non fuerit traducta quãuis esset inter eos cõtractum mr̃imonũ per verba de p̃senti: nihilomin⁹ valeret donatio. istud est mirabile dictũ azonis i summa ti de dona. ante nupt. in fi. tenuit etiã Hostiẽ. in summa tit. õ dona. propter nupt. §. fi. in fi. refert ¶ sequitur collectari⁹ in c. fi. j. isto ti. iij. co. ¶ Jo. de imo. in. l. si socer. §. luci⁹. v. col. ff. sol. matr. de quo facit ibi magnũ festũ. refert etiã alex. i. l. si sponsus. §. si vxor. ff. isto ti. in apostolis. reputãs hoc valde no. ¶ andreas sicul⁹ in. l. si diuortio. i prin. ff. de verb. ob. antonius corset⁹ in suis singularib⁹. in pte donatio. singulari incipiẽte. vxor donauit marito. ¶ cãpeti⁹ in suo tractatu de dote. j. parte. q. lxxxix. Et bartholome⁹ sozinus ꝑsi. cxxij. in p̃n. incipit Suprascriptum. ¶ fely. i. c. terre loco. de presum. Sensit idem bal. in. l. cum in te prin. C. de done. ante nup. intellige quãdo precesserunt sponsalia: alꝫ per solam traductionẽ ad domũ viri nõ precedẽtibus spõsalib⁹: nõ videtur sponsalia cõtrahi vt dicit tex. no. in. l. quesitũ. ff. de spõsa. ¶ in ca. ex parte. s. de restit. spo. qꝛ licet mulier cõsenserit ductioni: nõ tamẽ ideo cõsensit nuptijs ꝙtrahẽdis: ¶ cõsentire potest vt concubina. ita. dicit gl. in. d. l. quesitum. Traductam aũt intelligo sponsam: nõ solũ qñ sponsus eaz ad domũ suã traduxit: verũ etiã qñ spõsus transiuit ad cõmorandum cũ spõsa in domo ipsi⁹ spõse: quoniã vtroq; casu sponsa dicitur traduci: nõ traducere: vt notatur in prealligatis inrib⁹. In cui⁹ signum cauere solẽt spõse ne mariti limẽpedib⁹ attigãt: sed trãslate introeãt vt declarẽt nõ suã spõte: sed quodãmodo vi coactas sollitũ pudorẽ amittere

Contraria opinio.

a Adde in materia oi no feli. in. c. ex pte de caui. cõ. j. õ. rescrip. ꝟ amplia quinto et ꝓ totã sequitur. vbi inter cetera refert sing. ꝟbũ alberi. in. l. fi procuratorẽ in. pe cõ. ꝟ. qd fi lris. vbi ꝛz simplicit qꝫ nõ possit reuocari quãdo domin⁹ i mandato ꝓmisit illũ nõ reuocare. ¶ idẽ fi apponat ista clausula quocies procurator eẽ õsieris toties te ꝙstituo. io. ber.

Adde ꝓ ẽziã doctrinã ponit iaso. in. l. ij. fol. xxj. co. iij. C. de iure emphi. referendo bar. bal. ang. ¶ imol. ¶ ananiã. vñ post eos õt ipse vnũ qõ est not. qꝫ si ego donaui alicui rẽ sub pacto quod postalet tps eccl'ie applicet: ego possum donatario illud pactũ remittere ¶ sic eccl'ie ꝓiudicare videũ. ias. i. d. l. ij. fol. xxij. colũ. j. post med. ¶ i seq. Jo. ber.

§. 55. 7. Limita. Vln valeat donatio inter coniuges añ traductionẽ ꝑmo fundat qꝫ sic.

Repetio rubrice.

Qua ex re apud priscos illos cū certis dieb⁹ tū vero Kalē dis oīb⁹ que iano dedicate sunt virgines duci religio fuit: eo q̄ eis vis quodāmodo fieri videret: qō tūc piaculare fuerat: vt latius prosequitur frācisc⁹ barbarus in suo elegā/ ti libello. de re vxoria. li. j. c. vij. vnde gorgon illa superba mulier merito vituperari potest que an ad virum proficisceretur interrogata: non equidem inquit: sed ad me vir cū vxor pene fit famula viri. vt. c. hec imago. xxxij. q. v. ¶ sibi debeat seruire ¶ obsequi. vt in precedentibus dictū est. ¶ Cō firmari pōt opinio tali ratione quādo vxor nō ē traducta: non videtur inter sponsos tanta domesticitas nec tantus amor nec per consequens eadem ratio prohibitionis. sicut quando vxor iam fuit traducta. ideo merito talis donatio bene valebit. ita dicit Jo. de imo. i. d. §. luci⁹. ¶ Ad quod bene facit qō voluit franciscus de are. in. l. si diuortio. ij. co. ff. de ver. obli. vbi dicit q̄ ficut cōfessio facta per maritum ante mr̄imoniū de dote recepta: nō p̄sumit facta aio donā/ di vt singulariter cōcludit Jo. and. in addi. ad specu. isto ti. in rubrica. bal. in. l. pe. §. mulier. ff. sol. mat. Sic etiā qñ esset cōtractū matrimoniū per verba de p̄senti sed necdū cōsum/ matū. qō tene menti q¹ est valde notandū ¶ alibi nō legi. Et rō hui⁹ est ꝑm eū: q¹ ante matrimoniū cōsummatū nō p̄su/ mitur esse tant⁹ affect⁹ inter eos: q¹ nō est inter eos tāta do mesticitas: sicut post. Nā cōstāte matrimonio sepe vir blan ditijs mulieris flectit. vt. l. si. C. si quis aliquē test. prohi. vñ disparitas affectiōis facit q̄ non ita de facili p̄sumat donatio ante matrimoniū cōsummatū sicut post. Jta ergo videt dicendū in casu nostro vt valeat donatio inter spōsos de p̄/ senti ante copulā. Subdit tū Jo. de imo. i. d. §. q̄ hoc dictū azonis non possit practicari in partibus lōbardie vbi vir post despōsationē cōuersat in domo vxoris habēdo secum copulā anteq̄ traducatur ¶ facit festū nuptiarū. Jdē vt au dio fit apud cātabros ¶ vuādalos. ¶ Sed meo iudicio nul libi hoc dictū practicari pōt: tum q¹ contrarium tenuerunt plerique. vt cy. ¶ bal. in. d. l. cū i te. ¶ bal. i. l. cū de spōse. eo. tit. vt refert alex. consil. cxlij. pe. col. ver. item respondeo. v. vo. Salyce. in. d. l. pe. Bartholome⁹ sozin⁹. cōsi. cxxij. col. ij. v. Sed his nō obstantib⁹ qui sepulchre loquit. videas rogo. Tum q¹ vt mihi videtur non potest iure sustineri cum sit contra casum expressum: cui nullaten⁹ rūderi pōt. in. l. pen. ff. isto ti. qui dicit donationē inter cōiuges nō valere nisi añ matrimoniū cōtractū factū sit. qō de cōsensu intelligit. quē ter. sic allegauit ¶ induxit glo. in. l. ij. ff. isto ti. in ver. cōcubi ne. ¶ bal. in. l. vnica. in fi. C. de vsucapio. pro dote. ¶ ipsemet Jo. de imo. in. l. meuia i fi. principij. ff. so. ma. refert ¶ sequit alexā. in. d. l. si socer in finalib⁹ verbis ¶ francisc⁹ de aretio. in. d. l. si diuortio. in fi. ff. de verb. obli. ¶ Ad idē est bonus ter. iuncta gl. in ver. cōcubine. in. l. ij. ff. isto titu. vbi dicitur q̄ matrimoniū dicitur ¶ marit⁹ ¶ vxor dicūtur contractis dūtaxat sponsalib⁹ per verba de presenti: ꝫ nō intercedat carnalis copula. ¶ sic cōcludit ibi glo. q̄ sicut prohibet do/ natio inter cōiuges cōstāte matrimonio seu inter virū ¶ vxo rem: ita ¶ mr̄imonio nōsummato: ex quo interuenit consen sus de p̄senti. Et quāuis ibi gl. dixerit hoc procedere de iu re canonico: tū dico idē de iure ciuili vt probat in auc. q̄ nu ptijs. §. nupt. ¶ ibi bona gl. colla. iij. Ad validitatē eīm ma trimonij nec ō iure canonico nec ciuili est necessaria ductio ad domū nec copula carnalis vt voluit gl. i. d. l. cū te. C. de dona. añ nup. est tex. in. l. mulierē. ¶. l. deniq̄. ff. de ritu nup. et in. l. nuptias. ff. de reg. iur. ista ¶ vxor qñq̄ ducit virum. vt l. si ignorās ff. sol. ma. Sol⁹ eīm cōsensus est q facit mr̄imo/ nium. vt. c. j. ¶. c. cū locū. §. de spōsa. ¶. c. fi. de spōsa. duo. ¶. c. sufficiat. ¶. c. cū initiat. cuz multis sequentib⁹. xxvij. q. ij. ¶. c. vnico. de voto. li. vj. Vñ ad esse mr̄imonij nō est necessaria ductio ad domū spōsi etiā de iure ciuili. vt. §. dixi. ¶ tz glos. apud legistas singularis in. l. cui fuerit. ff. de cōdi. ¶ demōst. Ubi est bon⁹ tex. adde bonā glo. in. §. pe. insti. de excusa. tu. in ver. maritū. in fi. ¶ ibi no. ange. in prin. qui vult q̄ statutū in vxore habeat locū in spōsa ¶ eō. ¶ Ex his infert q̄ titu lus vñ vir ¶ vxor hz locū nō solū in vxore traducta ¶ cogni ta. sed etiā i spōsa de presenti. ita tenet bal. si bene aduertat in. l. certū. v co. ver. sequit videre. de bono. po. vnde vir. ¶ vxo. ¶. l. j. C. vnde vir ¶ vxor. quē simpliciter refert ¶ sequit lodo. bononin⁹. in tracta. de successionib⁹ ab intestato. in suis ad ditionib⁹ ad matheselanū. charta. ij. añ finē. ij. co. Jdē lati⁹ firmat nico. de vbaldis. in suo tractatu de successio. ab inte. ij. parte. in prin. que dicit se sic cōsuluisse i cōtingētia facti de quo statim subijciā. ¶ Et hinc est q̄ dispositio aut. pre terea. C. vnde vir ¶ vxor. qui loquitur in vxore vt constante mr̄imonio sine dote vxor inops succedat marito locuple/ ti p̄cedēti ꝫ formam ibi tradita habet etiam locū in spon/ sa de p̄senti nondum traducta vel cognita. ita tenuit solus Frāciscus de pepis in repeti. d. aut. preterea. ij. col. motus ex aliquib⁹ fundam ¶ ē is de quibus. §. et per coniunx. xxvij. q. ij. vbi cōiunx. vocatur etiā ea que concubitu cognita non est. tene menti illud dictū quia est nouū. ¶ vide bar. i. l. nihil ff. re. amo. ¶ Hinc etiam q̄ sicut mater filiorum mortuo patre que transiuit ad secundas nuptias non potest esse tu trix. eorū. vt. l. oēm. C. ad tertu. ¶ in. l. ij. cuz aūt. ibi posita. C. quādo mu. tute. offi. fun. po. ¶ ca. ex parte. in. c. de appel. fit quādo cōtraxit spōsalia de p̄senti. mirabile dictū est spec. ti. de tutore. §. nūc dicēdū. v. co. ver. itē excipitur. refert ¶ se/ quitur bar. in. l. si quis sub cōditione. ff. ō testa. tute. vij. co. ver. quero an statim. ¶ lodo. singulari. ccxxij. incipiēte. tu ba bes bal. §. nos aūt. ix. co. ver. ¶ per hoc. inst. de attili. tutor. idētenet lucas de pēna i. l. fi. co. j. C. de incolis li. x. ¶ Hinc est etiā q̄ licet matrimoniū per † ẏba de presenti cōtractū nō fuerit copula carnali cōsummatū: nihilomin⁹ vacāt bñficia que qs habet vt volūt dñi de rota. i decisionib⁹ nouis xxvj. incipit si impetrat bñficiū. que hodie reperit sub ti. de clericis cōiugatis. ¶ Hinc est etiā q̄ si † legatū fiat mulieri pro dote vel in tēpus nuptiarū: si quidē fiat maiori. intelli/ genduz est de die festiuitatis nuptiarū vt. l. sancimus. C. de nup. ¶ intelligē festiuitatē nuptiarū qñ matrimoniū contra hitur per verba de presenti posito q̄ ad domuz viri nō fit traducta. vt. l. cū fuerit. ¶ ibi not. ff. de cōdi. ¶ demōstra. ita notabiliter dicit bar. i. l. titio. centū. §. fi. ff. co. fi. eo. ti: quod tene mēti. ¶ Hinc est etiā q̄ si dictat statutū vel factuz est pactū inter cōiuges q̄ vxore p̄mortua fine liberis: maritus lucretur dimidiā dotis: si premoriat sponsa de p̄senti dota ta: ante ductionē ad domuz. ¶ carnis copulam: sponsus seu marit⁹ lucrabit dimidiā dotis. ita sensit bar. in. l. nihil. ff. re rum amo. ar. illius tex. ¶ in. l. j. i prin. C. vñ vir ¶ vxor. ¶ ibi etiā bal. pau. ludo. salyce. Jason. i. eo. ver. ij. ista regula. vbi firmās legem illā que loquitur in vxore: habere locuz etiaz in sponsa de presenti. Secus dicūt in sponsa de futuro: que licet alias habeat priuilegia competentia vxori vt est text. nota. in. l. ij. §. fina. cū. l. sequen. ¶ in princip. l. sequētis. ff. de priui. credi. tamen non habet priuilegium succedēdi spon so ab intestato quia non dum est perfecta aliqua affini tas vt. l. quod seruus. ff. de conditio. ob causam. hanc partē expresse tenet Bald. in. l. sancimus. C. de nuptijs. ¶ in. l. eo nobis. C. de episcop. ¶ cleri. ij. colū. verficulo sed iuxta hoc pone. ¶ ibi raphael fulgo. ¶ latius Paul. de castro. ibidē et in. l. si ante nuptias. ¶ in. l. si marito. §. i. ff. solu. matrimo. et in. l. si donatari⁹. §. si quis indebitum. ff. de conditio. ob causam. et latius consil. cxxij. incipit. super primo quesito. Idem tenet raphel cuma. in. d. l. nihil. ¶ in. d. l. si ante nu ptias. ange. in. l. j. C. de impo. lucra. descript. anchara. in re petitio. ca. j. supra de consti. charta. xli. in. xiij. q. principali verficulo. quero de questione que mihi occurit de facto. Hoc idem firmat multis fundamentis Angel. de aretio. in §. fuerat ante. insti. de actio. charta. xvij. verficulo. quero de questione quotidiana. Et subdit q̄ hec opinio seruatur in pratica. maxime si iam maritus ante mortem vxoris cepe/ rat substinere onera matrimonij in vestib⁹ et alijs vt docet experientia. dicit etiam q̄ quamuis ista expensa ¶ damnuz mariti non fit tantumquantum esset lucrum dotis: tamen integram medietatē dotis debet lucrari et haberet prout statutum disponit. arg. l. creditor. §. inter maritum. ff. man da. qui est bon⁹ text. Sicut ecōtra potest contingere q̄ do tis fructus vel etiam dimidia proprietatis dotis vel forte tota dos non sufficeret ad onera matrimonij inchoandi si ue iam inchoati ¶ copula carnali consummati. Nā vt vide mus quotidie antequā sponsus traducat spōsam ¶ in ipsa traductione facit magnas expensas et fere expēdit totam dotem in vestibus ornamentis ¶ in cōuiuio ¶ in muficalib⁹ et similibus. Et si postea vellet illa ornamenta ¶ vestes vē dere: nō reperiret dimidiā eius quod expendit. ¶ tamen ni hilominus maritus tenetur sustinere onera matrimonij. vt l. pro oneribus. C. de iure dot. ¶. c. salubriter. infra de vsuris. Unde ista quodāmodo dependent a fortuna: ¶ marit⁹ in effectu videtur emisse istum casum sicut quemcunq̄ aliun vt. l. in vendendo. et. l. finali. ff. de action. empt. habebit er go maritus hoc casu dimidiam dotis sponse de presenti etiam nondum traducte ad domum nec carnaliter cogni te. Manc etiam partem vt dixi tenet fulgo. in. dict. l. deo no bis. C. de episcopis ¶ clericis. dicens se ita alias consuluisse cum

Fundamē

Not. hoc ad multa q̄ co/ pula sine tra ductione suf ficit ad ꝫsū/ mationē ma trimonij. Determina tio ꝫtraria.

Ad essentiā matrimonij mariti ¶ vxo ris sufficit q̄ sint ꝫcta spō salia de p̄ti nec requirit ductio ad do mum nec co pula carna/ lis.

1. Illatio.

2. Illatio.

3. Illatio.
Add hoc extēdēdū fin gu. q̄ immo tutelā pdat ēt si mr̄imo/ nij sit nullū ita tz bal. i. c. ex pte. m. de appella. col. ij. vsi. q̄ro si mr̄ q̄ refert sequēdo. iaſ. in. l. vbi pac. col. pe. vsi. ij. ad idē. C. de transactio. ¶ vi. bald. vbi §. declarās ꝫ p̄cedere qñ iteruenit co/ pula. sec⁹ si nō iteruenit q¹ maritus erat senex vt pupill⁹ licet iaſ. illū refe/ rat simplr. Jo. ber.

4. Illatio.

5. Illatio.

6. Illatio.
An statutuz in vxore hz locū i spōsa de p̄ti non dū traducta Add ange. aret. de hac q̄one plene differentē in §. fuerat. in/ sti. de act. fo. vij. col. ij. cū sequen.

Add hoc p̄cedit ēt si spōsa nōdū cognita reli gionē ingre diat. q¹ non p hoc recu/ perat benefi cia. tenēt ar/ chi. ¶ dñi. i. c. placuit. xxxij dis. itē adde ēt si tale ma trimoniū es/ set nullū pu ta cū cōsan/ guinea aut alis no. ioan. and. i. c. ioan nes de cleri. giu. ¶ refert iaſo. illud se quendo in. l. vbi pactum C. de trāsac. pe. col. vj. i. fa cit refert lu/ do. ro. huic opinionī as/ sentiri in cō/ sil. cclxxxij. inci. dubitat p̄mo in. viij. col. Jo. ber.

cum pluribus doctoribus. iſtā etiā ſequit cāpetius in ſuo tractatu de dote.v.parte.q.xiij.per plura fundamenta que videas per te.⁊ dicit q̄ iſta ſeruaret in practica.idem tenet nicola⁹ ó vbaldis.in.d.trac.de ſucceſſiō⁹ ab iteſtato.iij. pte in.fi. ¶ Et hanc teneas quāuis cōtrariū teneat petrus de ferra.in ſua practica in forma libelli quo vxor agit ad dotē in parte vxor quondam in.ij.co.dicēs q̄ t̄ pmiſſio vel dotis datio videt facta ſub cōditione ſi ipa ſpōſa virgo ducat ad domū viri p̄out fieri ſolitū eſt ab oībus.ar.l.ſtipulationē.ff.de iure do.⁊.l.nō enim.l.pmittendo. in princi.ff. eo. Uñ cū defecta ⁊ nō impleta fuerit cōditio: debet ceſſare ipſius dotis lucrū ⁊ acqſitio: ⁊ hāc partē videt cōſuetudo inclinaſſe ſecundum eum. Idem latius firmat abbas in.c. ex publico.in pri.ſupra de cōuerſione cōiugatorū. per illū ter.dicēs ſe ſic cōſuluiſſe.⁊ eſt ſuū cōſiliū primū. prio volu. ⁊ in.c. tertio loco ó p̄ſump.q late ⁊ pulchre loquit. ¶ Idē tenet.ſali.in.d.l.cū in te.C.de dona.añ nup.per rationes ſatis exquiſitas: qbus reſpondere potius eſſet laborioſuz q̄z ſubtile. ſunt eñ rōnes ſue vt inquit pau.de caſtro vbi ſupra ſatis friuole ſi bene inſpiciantur cum vadant per grammaticales expoſitiones vocabulorū: dicēdo q̄ vxor dicitur q̄ in vſu viri ⁊ maritus dicitur maris ritus ⁊c.q̄ verba penes legiſtas debent eſſe deriſoria. q̄ ſtatutū ⁊ ſtatuentes nō cōſiderarunt tales expoſitiones q̄ paucis note ſunt: ſed potiꝰ cōem vſum loquendi: ſm quem vxor ⁊ maritus dicunt ſta-
10 tim q̄ t̄ matrimonium eſt contractum p verba de p̄ſenti vt in iuribus ſupra allegatis. Queſtio namq̄z vocabulorū pertinacibus eſt relinquenda vt dicit glo.in rubrica.ff.ſol.ma. Et in.l.ij.in verbo vocabula. C.de cōſti. pecu. Et Inno.in c.q̄ verſimile.in fi.de p̄ſump. Ad eſſe ergo matrimonij ⁊ ad verificationē ſtatuti: non eſt neceſſariū q̄ vxor ſeu ſpōſa traducat ad domuz viri nec ab eo carnaliter cognoſcat. ¶ Quinimmo q̄ó plus eſt dato q̄ ſtatutum requireret ductionem vxoris ⁊ copulā carnalem: vt puta q̄ ſtatutū diceret in matrimonio copulato ⁊c. adhuc ſufficeret matrimonium contractū per verba de preſenti ſi p ſpōſam ſtetiſſet quo minus duceret vt voluit Bal.in.l.nō ſine. C. de bonis q̄ liberis. ad q̄ó bene facit. l.in executione in fine. ff. de verb. obli. ⁊ in.l.ſi rem. ff. de p̄ſcrip. ver. §. ſi. ⁊.l. iure ciuili. ff. de p̄ſcrip. verbis. ſm Paulum vbi ſupra. ¶ Cōtrarium tñ ſentit Bal. in capi. capellan⁹. in fine. ſupra de ferijs. dicens q̄ fuit queſtio de facto q̄ vir debebat lucrari dotez ſi vxor p̄moreret matrimonio copulato. dicit ipſe q̄ matrimonium copulatum dicitur q̄ñ eſt conſummatum p carnalem copulam non ante. alias fruſtra de copula ſtatutū feciſſet mētionem. vt. C. de nup. l. ſancimus. ſm eū. q̄ matrimonium per cōſenſum initiat ⁊ pcopulā perficit. ſm Bal. in.c. ex tranſmiſſa in fi. §. de reſti. ſpo. ⁊ in.c. pe. §. de pba. de quo latiꝰ dicitur paulo ſupra. §. operat aliū ⁊ ſcōm effectū. ſed idē bal. conſi. cclxxvj. in ſcōa parte incipit. conſuetudo. nititꝰ cōcordare opiniones dicens q̄ ſi per ſpōſam ſtetit quominꝰ duceretur vel p caſum fortuitum ſine culpa viri vt puta q̄ mulier premorit: tūc vir debet lucrari ⁊ ſic p̄cedat prima opinio ſecus ſi p maritum vel eius culpa vt ibi latius per eum. idem fuit de mente ſalyceti. in.d.l.cū te. in fi. dicēs q̄ ſi mulier ducta eſſet ad domū vt viro cōiungeret: ſi ante coniunctionem deceſſit: tunc vir lucrabit partē dotis debitā a ſta-
11 tuto. q̄ p̄o t̄ coniuncta ⁊ copulata habet q̄ de primo copulanda erat. ar.l.pe.ff. de mili. teſta. ⁊ inſti. de dona. §. fi. ⁊ q̄ ceſſat potiſſime ratio tenentiū contrariā partē ſm eū ad q̄ó facit multa q̄ ſupra adduxi in alio ppoſito. co. liij. §. immo fortius. Poſtq̄z iſta ſcripſi reperi dñm felynuz hūc articulū examinaſſe vltra oēs in rubrica. §. de ſponſalibus col.ij. ver. ex p̄dictis infert. quem hactenus nō videram teſtis eſt mihi deus ⁊ ex his q̄ ipſe cumulauit ⁊ ego hic retuli. haberi pōt hic veritas huius articuli. ¶ Adde q̄ ſpōſus debet traducere ſpōſam ad domū ſuā non aūt debet expectare q̄ traducat ab ea. vt.l.pe. §. virgini. ff. iſto ti. quē text. ad hoc allegat bal. in.c. iurauit. pe. col. §. de pba. ⁊ eſt ratio ꝙz
12 eū t̄ qz magis dignū trahit ad ſe minus dignū. aliqñ tamē vxor traducit virū ad domū ſiue domiciliū ſuū vt dicit bal. in.l.fi. in p̄in. C. ſi non compe. in. quo caſu dicit inſpiciendā cōſuetudinē domicilij mulieris vbi eſt celebratus cōtract⁹ dotis. [a] ⁊ eſt magna limitatio ad.l. exigere dotē. ff. de iudi. ⁊ hoc idē diſponit bodie. l. regni. iij. parti. ti. xj. l. xxiij. quā bene notabis. Et ſm eam pluries vidi iudicari in cancellaria. de quo vltra oēs vide andreā ſiculū in cōſi. iij. j. parte. Alexan. cōſi. c. j. volumine p doctores noſtros in. c. j. ſupra de ſponſa. An t autem vaſallus cognoſcens ſponſam dominī perdat feudū ſicut qñ cognouit vxorē: vide aluarotū ī c. j. quibus mo. feudū ami. ⁊ Jacobū de ſancto Georgio in tractatu feudorū fo. xxxij. co. iij. ver. qd in ſponſa vbi videre
14 poteris. adde p̄dictis q̄ t̄ cōiunx dicit non ſolū illa q̄ ducta eſt: ſed ⁊ illa q̄ ad ducendū eſt parata. xxvij. q. ij. §. iurta. et ibi no. de quo videas lucā de penna. in. l. his ſolis. col. j. C. q militare non po. li. xij. adde etiā q̄ó tunc ſponſa dicit in plena poteſtate viri: q̄ñ ab eo eſt carnaliter cognita ꝙz Bal. in c. iurauit. de proba. ⁊ dico. latius infra cū agitur de acquiſitis per ſponſos.

1 Donatio facta ſponſe que nondum eſt viripotens ac valeat.

2 Donatio facta ſponſe de futuro valet.

3 Uirginem minorem duodecim annis corrumpens non debet pena mortis puniri. ſed deportari debet: ſecus ī virgine matura.

4 Legatum factum mulieri quando nupſerit non debetur ei anteq̄z viripotens eſſe ceperit ꝙz prius nupſerit.

5 Actus actiuorū ſunt in patiente bene diſpoſitio.

6 Donatio facta in locum donationis anterioris an valeat.

Et redeūdo ad illud ſuper 56

q̄ principalis noſtra dirigebat intentio. ſ. ad donationē factam inter ſponſos de p̄ſenti. ꝙz regulariter nō valeat vt in
1 ſuperioribus dictū eſt. intelligē t niſi ſpōſa illa de preſenti nondū eſſet viripotens: nā tunc bene valet donatio ſibi facta a ſponſo. caſus eſt ſingularis in.l.pe.ff. iſto ti. ratio pōt eſſe q̄ ex quo ipſa nō eſt viripotens ⁊ ſic eſt impubes: verba de p̄ſenti prolata inter eos q̄ vis matrimoniū contrahere intenderēt: iuris fictione ſeu interpretatiōe fuerūt ſpōſalia
2 de futuro. vt in.c. vnico. de deſponſa. impube. li. vi. t donatio aūt facta ſponſe de futuro vz. vt. l. inter eos. ⁊.l. cum hic ſtatus. §. ſi qs ſponſam. ff. eo. cū alijs pluribus de quib⁹ ſupra in principio. ⁊ ſic non eſt mirādū q̄ valeat donatio quā facit ſponſus de p̄ſenti ſponſe de preſenti q̄ nondum erat viripotens. cū in veritate nō poſſit dici ſponſa de p̄ſenti ſed potius de futuro. Facit ad p̄dicta q̄ó in ſimili dixit guillemus quē refert Bal. in. l. ſi qs non dicā rapere. in fine. C. de epis ⁊ cleri. q̄ ſi qs t deflorauit quandā mulierē minorē duode-
3 cim annis: nō debet ſibi imponi pena mortis: ſed debet deportari: qz aliud eſt ó virgine matura q̄ perdit virginitatē q̄ nunq̄z pōt reſtaurari. nam eſt cōfirmatū delictū ab agēte in paſſam: aliud eſt in pupilla q̄ non pōt virginitatē perdere vnde minor pena imponit. qz reſpectu paſſe illud maleficiū eſt magis attentatū: q̄z p̄fectū ⁊ conſummatū. ⁊ dicit q̄ eſt caſus in.l.ſi qd aliqd. §. q nondū viri potētes. ff. de penis ⁊ in.l.ſi vxor. §. ſi minor. ff. de adulte. Ad idem facit ⁊ in.l.ſi ſtuprum. §. fi. ff. de iniurijs. ⁊ in.l.ſi ſeruus ſeruum. §. fi. oliuā immaturā. ff. ad legē acquiliā. vbi ſi quis ſtuprauit virginē nondū viripotentē: nō tenet actione iniuriarū. vt. d. §. fi. q̄ virginitas pōt reſtaurari ſm doctores. idē de eo qui oliuā immaturā decerpſerit. vt. d. §. fi oliuā. de cuius intellectu vide ibi doctores ⁊ abb. in.c. nouit de iudi. co. xj. ver. ijj. oppo
4 no titius ⁊c. ad idē.l.pe. ff. q̄ñ dies lega. cedit. vbi t legatū factum mulieri q̄ñ nupſerit: ſi ea minor quā viripotēs nupſerit: nō ante ei legatū debebit: quā virpotens eſſe ceperit q̄z non pōt videri nupta: q̄ virū pati nō pōt. Ex iſtis infert q̄ ꝙz per leges tauri. de quibus ſu[illegible] filiuſſa: vel filia p cōtractum matrimonij cū ſolēnitate velationū: efficiant ſui iuris debet intelligi dum tñ ſint apti ad copulā carnalē: alias ſecꝰ. item pōt inferri q̄ tūc ſpōſalia de futuro: trāſeūt in matrimoniū de p̄ſenti: q̄ñ mulier eſſet viripotēs: nō aūt ſi non eſſet viripotēs ⁊ fuit de facto ſtuprata: vt ſentiunt doctores ab-
5 bas: ⁊ alij in.c. ꝙtinebat. ⁊ī. c. a nobis. de deſpōſa. ipu. t actꝰ eñ actiuorū ſunt in patiēte bene diſpoſito vt iquit pbs. et pbatur in.c. venerabilem. de electione. Ad idez facit q̄ voluerunt Ja. de ra. ⁊ pe. ī. l. nō ſuc. C. de bonis que libe. quos refert ibi Bal. j. co. vbi dicunt q̄ ſtante ſtatuto. quod filia dotata debeat eſſe ꝙtenta dote ⁊ non ſuccedat cū fratrib⁹ ſi pater aſſignauit ⁊ exburſauit dotē p filia nondū nubili nec ad matrimoniū apta q̄ cōtraxit matrimoniū. ꝙz iuris fictione ſunt ſpōſalia de futuro in.c. vno. de deſpō. impu. li. vj. nihilominus ſuccedet cū fratribus cū agatur de odio ſponſe. Ecce q̄ femina nondū viri potēs nō iudicatur integra ⁊ p fecta vñ merito donatio ſibi facta vz. ¶ Idē dicas ſi ſpon
6 ſus de p̄ſti donaret ſpōſe de p̄ſti aliqd in locū t donatiōis ab eo facte ipſi ſpōſe cū erat ſpōſa de futuro. q̄ qdē donatio tunc nō valuerat q̄z forte donata fuit res aliena. Uñ donatio poſtea ſecuta loco prime licet facta fuerit poſt ſponſalia de preſenti: ⁊ cū conſtāte matrimonio bene vz. vt eſt tex.

ſi. §. limita. vbi tñ ót q̄ de direc o tenet ipe met bal. ī. l. cū q̄ dā puella. ff. ó iur. om. ir. eādē doctri. refert ⁊ ſeq̄t ⁊ cōmēdat ia ſo. in. d. l. cū ectos popu los. ꝙfil. xvj. in. ij. lectura. ⁊ ēt ót ſolēnē feli. ī. c. j. pe. co. de ſpōſa. v. iij. limita. vbi eā nota. modificat vi delz q̄ itelligat dummō appareat q̄ marit⁹ itendit ibi ppetuo velle habitare q̄ó eſt not. Jo. ber. §. 56.

Donatio facta ſpōſe nō dū viri potē ti valet.

Donatio facta in locum donationis anterioris.

Opinio contraria. 9

Ampliatio. Q̄ñ ſtatutū ór de copula carnali. Opinio contraria. Not. p̄o lege tauri.

Concordia.

Uir ꝺz traducere vxorē: et cōtra.

a Adde q̄ eādē doctrinā ót fingu. taſo. i. l. cunctos popu los in. j. lect. l. de ſum. tri.

multũ singularis.l.l.si donate res.§.i.ff. isto tit.quẽ ad hoc miro mõ extollit Iodo,cõsi.cxlvj.in fi.incipit ista qõ.et facit scõm eũ tex.in rõne sui.in.l.filie.§.titia.ff. de q̃di.ꝛ demon, rõ huius põt esse q̃uis ipse nõ dicat. qꝛ sicut valuisset donatio inter spõsos de futuro si res donata esset donatoris. vt.d.l.inter eos.ꝛ.l.cũ hic status.§.si quis spõsã.ff.isto titu. Sic etiã dz valere ista donatio nũc facta subrogata loco illius:qꝛ dz sapere ei⁹ naturã.vt.ca. ecclesia sctẽ marie.s.vt lite pẽ.cũ concor. ¶ Idẽ si fiat donatio reciproca inter sponsos de presenti.vt puta qꝛ alter alteri ꝛ ecõuerso aliqõ ornamẽtũ donauit.vt quotidie fit.qm̃ tali casu valida est donatio etiã inter virum ꝛ vxorem.vt.d.l.qõ aũt.§.si vir ꝛ vxor.ff. isto ti,vbi est tex.sing.ꝛ tenet pe.Cy.bal. et alĩ in.l.si pater puelle,C.de inoffi.test.ita dicit Iodo.q̃si. cxlvj.ĥ.co.in.p̃n, de quo latius dixi.s.in.ĩ.limitatione.§.v.

1 ☞ Matrimonium presessisse presumitur p traductionẽ sponse ad domum.
2 Cõsensus signa sunt leta festiuitas.
3 Spõsalia de futuro trãseũt i matrimoniũ de presenti p traductionẽ vxoris ad domũ.
4 Professus censetur nouitius qui i actibus professorum se ingerit.

§.57. Traductio spõse ad domũ facit psumi matrimoniũ pcessisse.

Sed q̃uis quo ad validitatẽ mr̃imonĩ ꝛ q̃ ad p̃dicta nihil operet† traductio spõse de p̃nti ad domũ spõsi nec carnis copula opat tñ vnũ effectus satis singularẽ:facit eñ psumi mr̃imoniũ pcessisse:vt pbat tex.ꝛ ibi no.Bal.in.d.l.cũ in te.C.de donat.añ nup.i finalibus verbis. et hoc ideo ſm eũ qꝛ cõiter accidit q̃ sponsa ducitur ad domũ spõsi nisi pri⁹ cõtrahat mr̃imoniũ.ꝛ valet arg.a cõiter accidẽtibus.vt.l. necꝫ natales. C.de pba.et c.j.s.de cle.nõ resi. ¶ Quinimmo hoc ipso q̃ spõsus de futuro traducit spõsam ad domũ suã trãseũt spõsalia in matrimoniũ ẽt citra carnis copulã:vt notãter voluit Jo.an. in.c.fi s.de spõsa.aut.in.c.ex parte.de resti.spoli.p illũ text. tenet Bal.in.d.l.cũ in te.faciũt not.p eũ.in.l. deo nobis.C. de epi.ꝛ cle.p Bar.ꝛ imo.in.l.cũ fuerit.ff.de cõdi.ꝛ demon.
2 signa† enim cõsensus sunt leta festiuitas.ar. ff.ad munici.l. si qs instructi.ꝛ.§.publice letitie vel cõsuluꝫ.l.vnica lib.xĩ. ¶ Ad idẽ est bonus tex.in.l.mulierẽ.ff.de ri.nup.iũcta gl. vbi per traductionẽ spõse ad domũ spõsi: spõsa p̃sumitur vxor. ¶ Q̃ tñ itelligit Bal.ibi q̃ñ verba fuerũt dubia vl̃ non apparet ãde p̃seti vel de futuro sint plata:nã tũc p traductionẽ declarat q̃ sint de p̃nti:hoc idẽ vl̃ fuisse de mente Saly.in.d.l.cũ in te.vbi dixit.nota.q̃ ex traductione in dubio ꝛ sic vbi aliud nõ apparet p̃sumit̃ precessisse matrimonium per verba de p̃senti. ¶ Idẽ dicas tu si verba erãt clara et exp̃ssa de futuro cũ iuramento. vt puta si aligs iurauit accipere aliquã i vxorẽ:postea icõtinẽti ducit eã ad domũ videntur purificata sponsalia ꝛ videtur eã in vxorem accipere,itaq̃ p †traductionẽ ad domũ spõsalia de futuro trãseunt in matrimoniũ de p̃nti.de hoc est tex. singu.i aut.quimo.na.effi.legi.§.q̃ñ co.vj.ꝛ ibi no.Ang.ĥ quo meminit p positus Alex.in.c.is qui.in fi.s. de spon. ¶ Hec tñ intellige q̃ñ traductio est facta cũ solẽnitate q̃ solet adhiberi i traductione vxoris.vt notãter voluit solus Abb.i.d.ca.ex parte.pe.co.s.de resti.spo.motus.ar.text.ꝛ qõ ibi no.i.c.vidua
4 s.de reg.vbi dicit̃.q̃ nouitius† q̃ spõte se ingerit actibus p fessor̃:censetur pfessa:ita si spõsus de futuro sponse se ingerit actibus meritor̃ faciẽdo id qõ soli mariti facere ꝫsueuerunt.traducere sponsam ad domũ suam cũ solẽnitate q̃ solet adhiber in traductione vxor̃ : merito videt ipsam vxorẽ ducere.secus si al's sine solẽnitate. ¶ Intelligo q̃ñ spõsi sunt etatis legitime:ꝛ nulla interuenit violẽtia:al's secus vt d.c.ex parte.de resti.spo.ꝛ in.c.ex lr̃is:de despõ.ipu. ¶ Ex his infert̃ q̃ si dubitat̃ an donatio inter ꝫiuges facta sit añ matrimoniũ cõtractũ:vel eo ꝫstãte: attẽditur traductio ad domũ:ꝛ si de traductiõe ꝫstat in dubio p̃sumit̃ facta ꝫstãte matrimonio ꝛ nõ valet.vt.d.l.cũ ante.ꝛ tenet Hostien.in summa ti.de dona.ppter nup.§.fin.in fi. et Joan. de imol. in.d.l.meuia.in.fi.princi. Adde p̃dictis q̃ per traductionẽ mulieris ad domũ viri:si ipsa post modicum tp̃s recessit:et ad domũ suã redyt:nõ p̃sumitur a viro carnaliter cognita: nec ratificatur matrimoniũ cui mulier coactum meticulosumq̃ adhibuit ꝫsensum. p ea q̃ habentur in. c.ad id qõ.s. de spõ.ita notanter ꝫsuluit ancha.cõsi.ccx.sequitur Alexã. ꝫsi.rcix.in fi.ĩ.vo. Jaso.in.l.si ob turpẽ.ff.de condi.ob turpem.in.fi.dixi.latius in.c.j. de his que vi metusue causa fiunt co.ĩ.in meis recollectis.

1 ☞ Sponsam nondum traductam rapiens an teneat pena raptus.
2 Spõsa cũ traducta est domũ spõsi statim est in eius potestate:ꝛ pot eã inuitã cognoscere.
3 Matrimoniũ ꝫsensu initiat̃:ꝛ carnis copula cõsummatur.
4 Naturales ꝛ spuri⁹ tñ nõ faciũt rẽpublicã

Operatur alium ꝛ secundũ effectũ traductio:qꝛ si spõsus rapit spõsaz postq̃ eã traduxit nõ tẽnet pena raptus sicut cũ rapit vxorẽ in quã hz manus iniectionẽ:qꝛ tenet fibi reddere debitum.vt.l.sicut pa

§.58. 2. Effectus. Rapies spõsã traductaz nõ tenet pena raptus.

1 patronũ.ff.de ope.li.exhi.cũ.l. seq.Secus tñ est in eo q̃ trapit spõsam nõdũ traductã ad domũ suam.vt.l.vnica.C. de rap.vir.ſm Guil.ibi. q̃ refert et segtur ibi Saly. iĩ.co.ꝛ Bal.i.l.raptores.i.fi.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.vĥ.pti.ti.xj.l.fi.de q̃ tñ dicẽdũ vt no.in.c.cũ causam.j.ó rap.idẽ voluit Bal.i.c.
2 iurauit.pe..co.s.de pba.vbi dicit q̃ cũ† spõsa est traducta ad domum spõsi: statim est in eius plena ptãte et põt eam in uitã cognoscere. secꝰ si est in domo pr̃is ipsius mulieris vt.d.l.vnica.C.de rap. virg. Idẽ dicit si forte distãt per ali quas dias.nã dũ est in itinere:nõ dz eaz opp̃imere:qꝛ qõ est i via nõdũ ẽ i termino.vt.d.l.cũ iter.ſm eũ. Nõ p̃dictorum põt esse qꝛ† matrimoniũ ꝫsensu initiat̃:ꝛ carnis copu-
3 la ꝫsummat̃. Añ p cõsensum efficiunt̃ vir ꝛ mulier vnum et idẽ volũtate ꝛ ꝫsensu animi:ꝫz p carnalẽ copulã fiũt vna caro.nec est mr̃imoniũ ex oĩbus suis partibus pfectũ nisi intercedẽte copula q̃ etiã est p̃incipiũ gñationis ꝛ honorabilis ppetuationis gñis humani ficut in aĩalibus nihil generat nisi p cõiũctionẽ maris ꝛ femine:vt.l.j.§.pe. ff.de iusti. ꝛ iu.ꝛ.no.in aut.de nup.i.p̃in. Añ fine matrimonio respu
4 blica stare nõ posset qꝛ† naturales tñ ꝛ spuri⁹ rẽpublicam nõ faciũt.vt.ff.solu.ma.l.j.ꝛ.de decu. l.gñaliter.§.spurios. ista sunt verba Bal.in.d.c.ex transmissa. fi.co de resti.spo. idem sentit in.c.pe.s.de probationi. Ad hoc igitur vt mulier sit in plena ptãte viri:opz q̃ fit ab eo carnaliter cognita vt̃.s.dictũ est.ꝛ sentit Bal.in.l.non epistolis. C.de pba Abb.in.c.ex parte.de resti.spo. Jo.fa. in.l. nõ sluc.in finalibus verbis.C.de bo.q̃ lib.vñ. ãte hãc copulã ꝛ traductionem:non vident̃ cõmunicanda lucra inter spõsos:vt.j.dicemus.

1 ☞ Legatarius post aditã hereditatẽ nõ põt auctoritate ppria rẽ lagatã capere al's pdit ius qõ hz in re legata.
2 Res vxoris quocũq̃ titulo q̃site nõ capiũt̃ ppter delictũ seu cõdẽnationẽ mariti.

Operat̃ aliũ ꝛ tertiũ effectũ traductio.ad domũ.qꝛ lz spõsa de p̃nti ficut nec q̃libet ali⁹

§.59. 3. Vxor traducta põt rẽ sibi legatã a marito propria autoritate capere.

1 cui res legata est a testatore vel spõso:post aditã † hereditatẽ non põt rẽ legatã ppria auctoritate capere.al's pdit ius qõ hz in re lega.vt.l nõ dubiũ.C.de legi.l.vna. C.quoruz le. ꝛ.l.j.eo.titu.ff.cũ cõcor.Secus tñ est in vxore iã traducta qꝛ illa põt sine metu pene rẽ sibi legatã a marito ppria auctoritate capere. Jtaq̃ bonũ ꝫsiliũ est vxori q̃ fit velox in acq renda possessione rei legate. Jta no.dixit Bal. in.d.l.j.i fi. C.quoz leg.facit in simili quod dicimus de vxore traducta ad domũ viri:qꝛ eo mortuo põt ppria auctoritate absq̃ aliqua licẽtia iudicis remanere in detẽtatiõe dom⁹ quã cũ marito viuente inhabitabat iure familiaritatis tanq̃ vxor. et eam põt ppria auctoritate pro dote possidere.ita not.voluit Bal.in l.j.pe.no.C.de non nu. pe.ꝛ in.l.pignoris.C.de pig.act.ꝛ in.l.cũ tibi:C.q po.in pig. habe.de quo exclamat Jas.may.in.§.itẽ seruiana.xvĩ.co.insti de actio.ꝛ Bal.no. uellus in tractatu priuilegioz dotis.vj.priuil.xĩ.limita.ĥ. co.bñ facit tex. in.l.si qs post hac. C.de boñ dãna,vbi dicit
2 q̃ † res vxoris ex quocũq̃ titulo quesite non capiantur propter delictum seu condemnationem mariti:immo vxor sua ppria auctoritate põt illas capere ne capiantur a fisco.ꝛ in hoc vltimo ille textus.est sing.ꝑ And.siculũ in.ca.ex litteris.s.de pigno.in p̃in. Idem est de arris sibi a marito donatis.vt.vj.particu.ti.x.viĩ.istud opatur traductio ad domum.vt predixi.

1 ☞ Traductio vxoris ad domũ hoc operat̃ q̃ qcqd acqrit vxor p̃sumit̃ acqsiuisse de bonis mariti.
2 Prelatus in dubio p̃sumit̃ acq̃siuisse intuitu p̃lature.

Concubina

3 Concubina in domo amasij retenta psumit acquisiuisse de bonis amasij.
4 Vasallus adulteras vxorē dñi priuat feudo.
5 Uxor repellit a testimonio p marito & etiam concubina p amasio.
6 Uxores duas viuētes habēs est infamis.
7 Concubinas duas retinēs est infamis.
8 Emphiteosim accipere pōt maritus pro se et vxore sua et etiam amasius p amasia vel cōcubina nisi sit emphiteosis ecclesie.
9 Vasallus immiscens se cū cōcubina dñi pdit feudū.
10 Acquisita inter amasiū & amasiā in domo retēta an cōcentur inter eos.
11 Acquisita per vxorez presumuntur de bonis mariti cuius pbet vxorē fuisse adulterā. & nu. 4. & 8.
12 Natus in domo ex vxore psumit filius mariti.
13 Natus ex cōcubina in domo retēta psumit filius cōcubinarij: nisi cōcubina aliqn diuertisset.
15 Acqsita p vxorē post mortē mariti an psumāt qsita de bonis ipsius mariti.
16 Et quid de rebus quesitis per clericū ante adeptionē bñfi cij vel post.
17 Prelatus quicquid reperitur possidere post platurā si nō cōstat de titulo vel possessione antiquor psumit esse ecclesie & noie ecclesie possideri.
19 Filia si ante matrimoniū aliqd qsiuit psumit ex bonis maternis acquisiuisse.
20 Uxor si constante matrimonio aliquid emat & in instrumēto dicatur p de sua pecunia emit viro presente & assentiente ista cōfessio tacita piudicabit viro vt pecunia non psumat de bonis suis.
Bona in domo mariti & vxoris simul habitantium reperiuntur cuius presumantur.

21 §. 60. 4. Effectus. Quicqd acquirit vxor traducta p. 1 sumit acquisijsse de bonis mariti. Lex regni 2. Simile. Idē est i cōcubina. 2

Operat aliū & quartū effe.

cū traductio q: postq vxor est traducta: qcqd acqrit: psumit acqsijsse de bonis mariti vt cuitet suspitio turpis qst? vt l. qntus. ff. isto ti. & l. etiā. C. eo. & glo. in l. cuz oporteat. in ver. ex ei? substātia. C. de bonis q li. canonice babem? gl. in c. cōstitutus in ver. cōis. supra de in. inte. resti. & in c. j. infra isto tit. & in c. sint manifeste. xij. q. j. & iij. parti. tit. xiij. l. ij. Sicut in silī dicimus in† plato q psumit acqsijsse in dubio intuitu plature. vt tradit in. c. ingrendū. supra de peculio cleri. de quo infra dicet. ¶ Idē dicimus in rege q in dubio vī acqsijsse intuitu sue dignitatis. vt est tex. & ibi no. dñicus in c. ad apostolice. §. fz ad hoc. in prin. de re iudi. li. vi. ¶ Idē est in† cōcubina retēta in domo amasij q: qcqd acqrit: psumit acqsijsse de bonis amasij. a Istud est no. dictū Bal. i. l. j. C. de naturali. li. ar. illi? tex. in. d. l. cū oporteat. iij. co. v. fz queritur nūqd. allegat ad hoc tex. in. l. fi. ff. de actio. & obli. q meo iudicio nihil pbat. meli? facit tex. in. l. itē legato. §. parui. ff. de lega. iij. vbi eq parat vxor & cōcubina & nō differunt nisi i dignitate vt ibi ōr. Sicut ergo acqsita p vxorē psumū tur esse de bonis mariti: sic acqsita p cōcubinā ō bonis amasij. ne plus opet luxuria q̄ castitas. & tene mēti ō dictū bal. de q̄ meminit and. ficul?. in. c. j. in pn. ū. de pecu. cleri. & alibi nō legi. ¶ Facit ad hoc q in silī dicim? q sicut vxor excludit fiscū a bonis viri et si nō fit. vt i. l. j. C. vñ vir & vxor. & in l. ij. ff. rerū amo. & l. oco nobis. ver. & mīmō. C. de epis & cle. ita & legitima concubina excludit fiscū. vt no. gl. in v. legitima. i aut. de triēte & semi. §. 2sideremꝰ. co. iij. quā cōmēdat platea i. l. j. iij. co. C. de bonis vacan. li. x. ¶ Et hinc est q si cut marit? pōt defendere vxorē & ecōtra: vt voluit bal. i. l. j. vij. co. ver. tertio q̄rit. C. vū vi. sic amasi? cōcubinā & ecōuerso fz eū. ¶ Hic ē etiā q sicut† vasall? adulterās vxorē dñi priuat feudo. vt. c. j. in princ. q. mo. feu. ami. sic si habuit accessum ad ei? cōcubinā. fm bal. ibi. vij. co. ¶ Hinc est etiaz q sicut† vxor repellit a testimonio p marito tāq ei? domestica. vt dicit gl. i. l. fz si qs i principio. ff. si qs cau. gl. & bar. i l. j. §. si vir. ff. ad silani. & in. l. pūti. §. sane. C. de his q ad eccl'. cōfu. & in. l. ij. C. de testi. & in. l. quicūq. C. de re milita. lib. xij. iij. q iij. §. itē idonei. bar. i. l. q testamēto. §. ij. in fi. ff. de test. bal. ang. & moderni. in. l. fi cū dotē. §. si marit?. ff. so. mat. doctores nri i. c. i Ifris. ū. de testi. cuius sup hoc vacillet spec. ti. de testi. §. j. ver. fz qd de vxore. b Sic et cōcubina ōr domestica vt. l. massari?. i ver. in domo. ff. de ver. sig. ideo repellit a testimonio fz bal. & ang. & Jason. in. d. l. fz & si qs. i prin. ff. si qs cau. & bal. in. d. l. ij. C. de testi. & i. d. c. in Ifris. eo. ti. ¶ Hic est q ficut bñs duas† vxores viuas est infamis. vt. l. j. ff. de bis q no. infa. & l. nemine. C. de incestis nup. & tradit p abb. in. cij. de spōsa duo. immo scōm legē regni est aleuosus. vt statuit rex alfonsus. segobie. l. vij. & henric? scōs madrid. de penis. l. vij. Sic etiā is q hz vnā vxorē & vnā cōcubinā. vt voluit notāter bal. in. d. l. neminē. & etiā dicta lex regni. q̄ dicit q si expulsa vxore domi retinet cōcubinā pdit medietatem bonorū suox. & vltra hoc pdit quintā bonox vt dictat alia lex regni quā edidit rex Joannes primus in briuiesca era. mcccl xxx vij. quā approbarūt xpianissimi rex & regina. dñi nostri toleti. anno. mccccl xxx. l. lxxj. incipit muy honesta. in
7 mo si duas† habeat cōcubinas est infamis vt dicit gl. no. in aut. qbus mo. natura. effi. sui. §. fi. colla. vij. & p hoc repellit a testimonio. fm bal. in. d. l. neminē. Ecce qūo cōcubina eq
8 parat vxori. ¶ Et pptera sicut pōt marit?† accipere emphiteosim p se & vxore sua. vt p spe. ti. de locato. §. nūc aliq ver. cxlvij. sic etiā pōt amasi? p se & amasia vel concubina. nisi sit emphiteosis ecclie. fm Bald. in aut. si quas ruinas §. col. C. de sacro. eccl. ar. l. fi qua. C. de spect. lib. x. vbi ōr q nō lz in loco honesto in honestas collocare psonas. Et propterea idē de filijs bastardis. vt ibi p eū & spe. in. d. §. versi. lxvij. vbi bal. hoc ampliat etiā si sint legitimati. Idē tz ille in. l. gñaliter. §. cū aūt. C. de instit. & substi. sub 2dī. fac. & alij de qbus ibi p Ja. pe. co. intellige nisi sint legitimitati p sub c
c sequēs mīmoniū. c iurta no. i. c. tāta q si. sint legi. & c. inno. tuit. ū. de elec. vbi vide abba. pe. co. & plures alios de qbus per Jac. in. d. §. cum aute. si. col. ¶ Adde predictis q de iure ciuili sicut licitum est morari cum vxore: sic cū cōcubina. vt l. in cōcubinatu. ff. de cōcu. tenet bal. in. l. si ea cōditiōe. C. cō cō di. insertis. Itē sicut babēs cōcubinatū cum vxore dñi: pdit
9 feudū: sic cū† cōcubina: vt late tradit Frāciscus curti? in tractatu feudorū fo. xxxiij. co. §. & Jacobus de alua rotis. in. c. j. §. i. qb. mo. feu. ami. & Jaco. de sancto georgio i suo tractatu feudorum fo. xxij. co. §. & ibi quid de pedisequa. Jsta faciunt ad dubium. an sicut acqsita cōstāte matrimonio inter maritū & vxorē: equaliter diuidunt p legez huj? regni de q̄ infra dicem? si inter cōcubinarios: de quo ibi dicā. dixi etiā in cōmēto illius legis. Est tū differētia inter vxorē & cōcubinā: qr vxor comedit cū viro in eadē parasidē: eāq honeste induit: & ad ecclesiā mittit: & in loco suo recipit illā & ad mēsam suā: sed qñ tenet illā vt ancillā: non recepit eā: fz mittit eā ad aquā: & induit eā vilib? vestib? & hz locū separatū: declinat tñ ad eā qñ placet & tūc cōcubina psumit. ita dicit ho
10 stiē. i. c. illud. § fi. de psumptio. Jsta faciūt ad qōnē. an† acquisita inter amasiū & amasiā vel cōcubinā in dono retentā cōicent inter eos tāq inter virū & vxorē. de qua dicemus infra cū de societate & lucris inter maritū & vxorem agemus.
11 ¶ Ampliabis predicta vt† quesita per vxorē psumant de bonis mariti q̄uis pbet vxorē fore adulterā. Mā & tunc poti? psumit in bonā ptē q acqsierit ex bonis mariti: nō aliunde. ita singulr voluit bal in. d. l. cum oporteat. iij. co. ar. tex. in. l. miles. §. mulier. ff. de adul. refert & seq̄t andreas siculus.
12 in. d. c. j. meli? facit text. in. d. l. miles. §. defuncto. vbi ōr q† nat? in domo ex vxore psumit filius mariti. vt. l. qō semp. ff. de in ius vocā. & l. fi vicinis sciētib?. C. de nuptijs. etiā si pbet vxorē fuisse adulterā tpe cōceptiōis filij. ex quo illo tpe iacebat cū marito: psumit poti? filius mariti q̄ adulteri. vt d. §. defuncto. quē textū ad hoc multū cōmēdat bal. in. d. l. fi vicinis. C. de nuptijs. & in. d. c. j. vij. co. qb? mo. feu. amittitur. & i rubrica. C. de pbatiōib?. fi. co. & in. l. fi mīre. C. de suis & legi. here. & abbas in. c. officij. de peni. & remi. & i. c. p tuas
13 in prin. ū. de pba. q idē dicit i† cōcubina vt filius nat? ex cōcubina retēta i domo psumit filius cōcubinarij. vt ibi pbat. & est gl. exp̄ssa i. c. michael. ū. de filijs p. quā multū cōmēdat bal. in. d. l. fi vicinis. & i. l. filiū. ff. de his q sunt sui vel alieni iu. ancha. 2si. cxxj. bal. & abb. in. d. c. p tuas. q ampliat istud etiā si cōcubina nō semp cohabitasset viro: sed aliqn diuertisset q̄uis cū illo diu fuisset sterilis dūmō interueniat tractatus & noiatio filiationis p illū text̄ fm abb. Frāciscū aretinū & felynum. ibi q sic limitat tex. in dicto. §. defuncto. & gl. in dicto. c. michael. istis cōcurrentibus presumit filius amasij natus ex cōcubina in domo retenta q̄uis illo tpe cognosceretur ab alio: qr ex quo iacebat cū cōcubinario: poti? presumitur cōcubinarij q̄ alterius. istud teneas quāuis cōtrarium dixerit Bal. et male. in. d. c. i. vij. col. qui. mo. feu. ami. lib. feudorū. de quo per andreā siculū i rubrica. ū. de pba.
14 ix. colum. et in. d. c. per tuas. Jta ergo† dicamus in casu nostro vt acquisita p vxorem vel cōcubinam: presūmātur de bonis mariti seu concubinarij: & si vxor adulterium tūc tēporis commisisset vel concubina fornicationem: quod be
15 ne notabis. ¶ Amplia secundo predicta vt† procedant non solum constante matrimonio: verum etiam eo soluto

Lex regni lib. ordinatio. ti. de los mrimonios l. ij.

Lex regni

¶ Adde alex. idem tenentē in. l. ex facto. §. figs rogat?. in. j. ff. ad tre. 2sf. r. q optime i hoc loqtur & idē tz ēt felī. in. c. i pītia co. ij. v. qnto inquātū als tres limitationes poteris videre in meis fallen. ad pdictam 2clu. sub lra e. in lra icip. ēphitheon ecclesiastica. Jo. ber.

1. Ampliatio. Etiā si pbetur vxorē fore adulterā. Mat? ex vxore adultera psumit filius mariti. Idē de cōcubina.

2. Ampliatio. De acqsitis p vxorē post mortem mariti.

a ¶ Adō frā. ō cre. i sing. vi. & ei? add. ibi. Jo. ber.

Uxor & cōcubina equiparantur.

1. Illatio.

2. Illatio.
3. Illatio.
4. Illatio.
b ¶ Add de q cā etiā dānabit hip. i. l. j. §. ad quē. co. ij. v. limi. iij. ff. ō qst. qō limita qō mulier esset talis q̄ nō timeret virū & ceēt bōe fame vt b p fel. i. c. lris de re. co. iij. vf. fallit. iij. Jo. ber.
5. Illatio. 6

per mortez mariti: si breue tẽpus est q̃ maritus sit mortu⁹. arg.ter.in.l.si fundũ.C.de fun.do.⁊ in.l.in ꝓfirmando.ff.de cõfir.tuto. Ita dicit not.solus Albe.in.d.l.etiã.C.isto tit.et sentit glos.in.d.l.quintus.facit in simili qõ dico.j.§.lxij.in ver.amplia secũdo ꝑdicta. dum dixi durare societatẽ inter maritũ ⁊ vxoris heredẽ mortua vxore vt ibi videbis, breue aũt tps intelligerẽ infra annũ luctus vt durante eo quicqd vxor acquirit ꝓsumaf de bonis mariti acquisisse: vt euitetur suspitio turpis questus cũ eadẽ castitas infra tpa luctus in muliere desideref̃ p legem: que desideratur constante matrimonio: vt in aut.de resti.⁊ ea q̃ pa.in rubro ⁊ in nigro.colla.iij.ita dicit satis singulariter Ang.ꝓfi.cxlj.j.col. incipit in dei noie.sup primo ⁊c.facit ad hoc qõ dico.j.§. lxij.in ver.amplia scõo.⁊.§.lxvij.i prin. ¶Intellige tñ ⁊ limita ꝑdicta nisi forte ex coniecturis appareat contrarium: vt puta si filij erant diuites ⁊ mater erat inops ꝓsumitur de bonis filioꝝ acquisisse si ipsa administrabat eoꝝ bona. Si aũt mater erat industriosa ⁊ filij pauperes: ꝓsumitur potius ex industria sua acquisisse. Si aũt nõ apparent iste coniecture: tunc sufficit matri possidẽti q̃ filij non probent emptum vel acquisitũ ex pecunia eoꝝ. vt.l.si defunctus.C. arbitrium tutele.⁊.ff.de admi.tut.l.titium ⁊ meuium.§.alter.⁊ facit qõ no.in simili.in.l.cũ oporteat.in prin.C.de bonis que liberis. Nam ⁊ si non ꝓsumatur ꝓ matre: sufficit sibi quod non ꝓsumatur contra matrez. quia cessantibus ꝓsumptionibus ad alterum extremoꝝ: sufficit re ipsa incertitudo: immo etiã si vir ageret sufficit eius titulus vt.d.§.altero.⁊ ideo dicitur matri non posse fieri controuersia per filios: nisi doceant vera esse que intentãt. nec obstat. ff.isto ti.vir. qr ibi loquitur in quesitis cõstante matrimonio. Secus in acquisitis eo soluto. qr de vxore lex loquitur nõ de vidua: ⁊ qr in vidua nõ est eadẽ ratio: cũ ex operibus suis possit acquirere: qr nõ tenef operari heredibus viri nisi velit alimẽtũ ab eis. vt.l.si cui.ff.de ope.libe. ista sunt pulchra per.Bal.ꝓfil.ccccxxxj.incipiẽte. quedam vidua.in.ij. parte. ¶Amplia tertio etiã si vxor vẽdiderit aliqua bona ⁊ maritus agat contra emptorem. Nam ⁊ tunc hec ꝓsumptio q̃ acquisierit ex bonis mariti operatur contra emptorẽ sicut cõtra mulierẽ. qr nemo põt plus iuris trãsferre ⁊c. vt.ff.de acqui.re.do.l.traditio.⁊.ff.de cõtrahẽ.em.l.alienatio. ita tenet Albe. post vber.in.d.l.etiã. ¶Limita primo predicta vt acquisita per vxorẽ constante matrimonio ꝓsumãtur de bonis mariti qñ ipsa tacet vel forte mortua est et est cõtentio inter viruz et vxoris heredes. Secus tñ si ipsa negaret fuisse acquisita cõstantis matrimonij tpe: nã tunc non ꝓsumunf tpe matrimonij q̃sita. nisi ꝓbef vt colligit ex.d.l.quintus.in fin. in rõne ibi posita in verbo als q̃sitis. ita dicit Salyc.in.d.l.quintus.⁊ in.d.l.etiã dicens hoc fore equũ ⁊ satis notãdũ. mens eius est dicere. q̃ cũ text. in.d.l. etiã soluz dicat de q̃sitis tpe matrimonij: q̃ ꝓsumunf q̃sita de bonis viri: ꝓz q̃ vir vel eius heres petẽs bona tanq̃ sua fundat intentionẽ suã ex tpe: ex quo requirit q̃ bona sint q̃sita post matrimonium. ergo hãc posteritatẽ ⁊ hoc tps ꝓbare dz. vt.ic.matrẽ tuã.C.de pba.⁊.l.ij.C.de.peti. here. et l.nõ solũ.C.sed vt ꝓbari ⁊ ibi late per Bar. ff.de noui.ope. nun.⁊ p.glo.in cle.fi.de rescrip. ista faciũt ad dubiũ qõ habui i practica: marit⁹ vxore defuncta: qñ aliã supduxit: fecit inuentariũ bonoꝝ que tunc tpis habebat in quo iter cetera posuit mille ducatos que habebat nec potuit cõstare ãllos lucrat⁹ fuerit cõstante primo matrimonio an eo soluto. dubitabaf quid iuris. dixi. considerandũ tps quo vixit i viduitate ⁊ qualitas psone ⁊ negotioꝝz et bonoꝝz de qb⁹ ꝓsumi pũt quãtum viduitatis tpe acquirere potuit et illud erit suũ ꝓprijũ. aliud vero ꝓsumif acquisitũ cõstãte primo matrimonio quoꝝ medietas debef filij ꝓioris matrimonij deducto vsufructu q patri debef in bonis filiorum q sunt in sua potestate Ad cuius cõfirmationẽ facit qõ in simili voluit abb.post alios.in.c.ij i fi. supra de peculio cle. vbi dicit. q̃ qñ dubitaf vtrũ res q̃site p clericũ fint quesite
16 ante adeptionẽ bñficij vel post: ecclesia q̃ dicit † res esse q̃sitas post adeptionẽ bñficij debet hoc ꝓbare. alias ꝓsumif ꝓ herede clerici possidẽte: ⁊ de hoc dicit fore textũ singularem cũ glos. si bene intellígaf. in.c.i.xij. q.iij. qõ dicit esse no. idem tenet lodo'. singulari. cclxx. incipit. tu habes. Cum aũt prelatus q̃tũ ad hoc equiparef vxori. vt nota.in.c.j.supra de pecu.cle. ergo illud qõ dictũ est de ꝑlato: habebit locum in vxore possidẽte dicta bona: sup quibus est cõtentio et negãte illa habuisse cõstãte matrimonio et p cõsequens idẽ esset dicendũ in herede vxoris ea mortua possidẽte ipa bona ⁊ negante matrez habuisse constante matrimonio qr defensio que matri cõpetebat: videtur ad eũ transire. vt.ff. de excep.l.exceptiões cũ simili. ¶Ad ista bene facit quod voluit Bal.post nico.de macha.in auf.ex testamẽto.vi.co. ver.vndecimuz casum.C.de colla. vbi dicit q̃ qñ filius possidet bona q̃ dicitur quesisse ex bonis ꝑis tunc nõ est ꝓsumptio ꝓ ꝑe vel ꝓ herede ꝑis agente. immo incũbit ꝓbatio actori. Idẽ ergo videf dicẽdũ in casu nostro in vxore vel eius herede possidẽte res sup quibus agitur vt ꝓsumatur acquisisse ante matrimoniũ nisi cõtrariũ ꝓbetur. ¶Hec videf obstare ter.in.d.l.qnt⁹.⁊ in.d.l.etiam quoniã illa iura loquunf in his q̃ constat fuisse acqsita cõstante matrimonio: dubitaf tñ an sint acqsita ex bõis mariti, vl aliũde: nã tunc ꝑsumuntur acqsita de bonis mariti vt euitef delictuz. i. suspitio turpis questus Sed in casu nr̃o dubiũ est an sint acqsita ꝓstante mr̃imonio vel añ matrimonim. quo casu lz in fauorẽ vxoris vel ei⁹ heredis possidẽtis dicta bona ꝑsumam⁹: nõ propterea ꝑsumemus delictũ. ita casus est diuersus. vxor ergo vel heres eius possidens etiã ex nõ iusta cã absoluendi sunt actores. ipso marito vel eius herede nõ ꝓbãte qõ intẽdit: hoc est q̃ post matrimoniũ ille res fuerint acquisite. vt.l.fi.C.de rei vend.⁊ insti.de interdictis.§. cõmodũ.⁊.c.vnico.in princip.ẽ.vt ecclc. bñ. sine dimi.con. ¶Sed q̃uis hec iuri ⁊ equitati cõsona videanf: cõtrariuz tñ tenuit vber.de bobio.in.d.l.etiã quẽ refert ⁊ sequitur ibi Albe. dẽ qbus Sal. ⁊ alij nullã penitus faciũt mẽtionem. Dicũt enim ipsi q̃ si mulier dicat se habuisse ante matrimonium ⁊ vir dicat q̃ post mulieri incũbit ꝓbatio qr qui ãte factũ dicit ꝓbare debet. vt.l.quotiẽs. C.de rei ven. maxime cũ ꝓsumptio sit ꝓ viro. ar.ter.⁊ qõ ibi no.in aut.licẽtiã. C.de epi.⁊ cle. vbi si dubitatur vtrum res quesite a prelato fuerint quesite post ademptum beneficium vel ante: in dubio est ꝓsumẽdum ꝓ ecclesia qõ fuerunt acquisita post et sic de bonis ecclesie. q̃ etiam tenuit Inno. ⁊ alij in.c.cuz in officijs.ẽ.de testa. Jo.an.card.⁊ alij in.d.c.iij.ẽ.de peculc. Bal.in.d.aut.licentiam. ij.co. dicens q̃ si bona qõ prelatus possidet· sunt oino incerta ad quem pertinẽat an ad prelatũ vel ad ecclesiam nec apparet quando vel vnde ꝓuenerunt. ⁊ tunc ꝓsumuntur ecclesie. Nam quicquid † prelatus reperitur possidere post prelaturam ⁊ non constat õ titulo vel possessione antiquiori: ꝓsumitur esse ecclesie ⁊ noie ecclesie possideri. Unde prelatus de his testari nõ potest nec aliquis alius administrator ecclesie nec etiã rectores hospitalium. vt expresse apparet in corpore vnde sumitur. d. aut. qõ est no. dignum ꝑm Bald. ¶Cuius ratio est ꝑm cũ q̃ ex quo ꝑlatus a principio non distinxit res suas per libellũ a rebus ecclesie sicut debebat: vt probatur. xij. q.ij.c.manifesta.⁊.c.sint manifeste ꝓsumptio est cõtra ipm q̃ nullas tpe ꝓmotionis res ꝓprias habuerit ex quo fuit in culpa non obseruãdo cautelam legis: vt voluit Inno. in d.c.cum in officij. Et per hoc dicit ipe multũ notãter q̃ si ille cui prelatus relinquit talẽ possessionẽ etiam iure institutionis eam occupat ꝓpria auctoritate q̃ ipse incidit in penam legis. si quis in tantã. C.vade vi. nec excusatur obtentu testamẽti. qõ dictũ nunq̃ est oblitioni tradẽdũ, de quo exclamat Bal.in.d.aut.licẽtiam.ij.co.⁊ Andr.sicu. in.d.c. cũ in officijs. post prin.⁊ in tractatu cardi.j. parte.q.ij. co. xiij.⁊.xvj.cum sequentibus. Ita ergo dicamus in casu nostro: quia mulieres quibus ipsi prelati comparantur solẽt dare maritis suis libellum siue inuentarium rerum suaruz quas ferunt secũ vltra dotem. vt est tex. valde no.in.l.si ego §.fi.ff.de iure do. si hoc non fecit vxor: est quid sibi imputetur: ⁊ per consequens est ꝓsumptio q̃ nullas res habuerit tempore contracti matrimonij. Unde qcquid vltra dotez habeat: ꝓsumitur ex bonis mariti quesisse. Ad quod bene facit tex.in.d.l.quintus.ff.isto ti. vbi tex. simpliciter dicit q̃ cum dubitatur vnde mulier quesierit: ꝓsumitur õ bonis viri quesisse nisi aliud probetur. Et lz tex.in.d.l. etiã videatur dicere q̃ istud est verum de quesitis tempore matrimonij cõtracti: per hoc tñ nõ infertur id qõ dicit ibi Salyce. q̃ si mulier dicit se acquisisse ante matrimoniũ: incũbet ꝓbatio marito vel eius heredibus sed solũ inferf hoc videlz q̃ si mulier ꝓbat se ista bona q̃siuisse ante matrimoniũ: nõ cogif aliter ꝓbare vnde habuerit. qr satis constat per hoc q̃ nõ ptinẽt ad virũ. Undecũq̃ illa q̃sierit. ⁊ ideo vbi mulier hoc nõ ꝓbaret stabo textui in.d.l.qntus. q simpliciter ꝓsumit† bona fuisse q̃sita de bonis mariti. ⁊ sic in
18 dubio fuisse quesita tpe matrimonij: ⁊ nõ anteca. ita singulariter ⁊ subtiliter dicit Fran.areti.consi.xxxj in.ij.col. incipit. in christi ⁊c. considerata. Et istud mihi satis placet. Nam si aliud diceremus facile, esset mulieri vel eius heredibus

3. ampliatio Ista ꝓsumptio habet locum ꝛemen tem ab vxore. i. Limitatio. Si vxor negat fuisse acqsita tpe cõstãtis matrimonij.

Determinatio cõtraria

Pro.l.si qs in tantam.

No. illũ tex.

Cõclusio auctoris

De vxore paupere ante matrimonium.

redibus dicere illa bona fuisse quesita ante matrimonium & per hoc transferre in maritū vel suū heredē onus pban di contrariū. & per hūc modū elideretur dispositio et psumptio dictoꝝ iuriū & frustratoria redderet. ¶Et istud maxime pcederet in vxore que ante matrimoniū non habebat bona ppa: nec administratione aliox bonox: nec erat sui iuris sed in ptāte pris vsq; ad tps nuptiarū seu traductionis ad domū sponsi. Nā tūc nō video vnde ipsa acqrere potuisset. & absurdū videret hoc casu q̄ p solā negationem mulieris vel eius heredis illa bona nō essent acqsita post matrimonium. esset maritus oneratus ꝓbare contrarium presertim qz administratio bonox cōiter nō committitur p partes femininis & maxime puellis sed masculis: vt. l. fi. C. de legi. tu. Unde nō est verisimile qō dū ista mulier esset in patris potestate: aliqd de bonis paternis acquisijsset. nec etiā aliūde: qz vt ait no. Bar. in trac. de duobus fratribus in. iij. q. ficut vxor tpe matrimonij presumitur in dubio q̄ fijsse de bonis mariti: ita ꝫ filia femina si acqsiuit aliqd ante matrimoniū p̄sumitur acquisijsse absolute ex bonis paternis. et per q̄s ipsi patri acquirit. Istud aūt presumere esset iniquum. qz esset presumere furtum aut rapinā ab ea factā de bonis paternis. ergo cessare dz ista presūptio: vt euitetur delictum. vt. l. merito. ff. p socio. & c. cū. dilecti. j. de accusa. restat ergo vt presumamus talia bona forte q̄sita cō stāte matrimonio et sic de bonis mariti. Secus forte esset si vxor āte matrimonium fuisset sui iuris vel si in potestate patris fuisset versata in amplo & magno patrimonio pris vel alterius extranei. Nam tunc posset esse cōiectura. quod ipsa fuisset lucrata de bonis propꝛijs vel paternis & ita forte posset procedere opinio Salyceti de qua supra ꝑm Frāciscum in dicto consilio. quē videas latius loquētē. ¶Secundo limita predicta vt acquisita per vxorē constāte matrimonio presumantur de bonis mariti: nisi ad sit alia presumptio violentior qō ex bonis suis vel aliunde quesierit. Nam tunc stabimus presumtioni vehementiori. ar. text. in c. afferte. de presum. facit glo. ꝟ. in. c. tenor. de re iudi. Istud est nouum dictuz andree siculi. in. d. c. in princi. supra de peculio cle. qō. mihi satis placet: qz cum iura predicta se fundent super presumptione: nō est mirum si illa presumptio vincatur per aliam violentiorem presumptionem. vt. l. divus. ff. de in ite. resti. & l. cum de indebito. ff. de proba. & in c. in nostra. de testi. & in. c. litteras. de presum. quem multuz no. ibi Bal. & abb. in. j. col. dicentes per illum text. qō si concurrunt duo dicta contraria ab eodē vnum cum iuramento: aliud sine iuramēto: standū est dicto non iurato si coniecture sunt pro eo magis. q̄ pro dicto iurato. qō dictū est bene notandum. de quo facit festum felynus sandeus in. c. cuz in tua. supra de testi. Sic ergo dicamus in casu nostro maxime cum presumptio q̄ hoc casu facit pro muliere sit specialis quod ex aliquo certo loco vel administratione vel arte illa bona acquisierit. Presumptio aūt que facit ꝓ viro est generalis qō ex suis bonis acquisierit. vnde presumptio q̄ est in specie semper tollit p̄sumptionez q̄ est in genere. vt est text. in. d. l. cum indebito quez ad hoc ibi ponderat Bar. in principio. ¶Et ex his infertur qō si mulier tpe nuptiarū erat diues & accepit maritum pauperem tunc bona acquisita per vxorem cōstante matrimonio nō presumūtur de bonis mariti cū nulla habeat sed potius de bonis vxoris. ita tenent Anton. ancha. & andreas. ficul⁹. in. d. c. j. de peculio cle. ¶Hinc est etiam q̄ licet al's honestas non patiat mulieri eam alicui negotiationi preesse ex qua possit lucra facere. vt dicit text. no. in. l. femine. ff. de edendo. si tñ vxor publice negocietꝝ illud qō acquirit presumitur quesijsse ex illa negociatione: non autez ex bonis mariti. Istud est notabile dictum Bal. in. l. cū oporteat. iij. col. ver. insuper quero. qō refert & sequitur andreas ficul⁹. in. d. c. in prin. supra de pecu. cle. qō dictum alibi non legi. Idē dicit. l. regni. ij. parti. xiij. l. ꝟ. in fi. facit qō voluit bald. in. l. si vxorē. ꝟ. col. ver. ceterum. C. de condi. inser. vbi dicit qō si vxor facit aliquam artem vel mercantiā: vel esset chirurgica vel obstetrix. que opere nō sunt domestice & familiares: id qō acquirit ex istis operis: non acquiret viro: qz nec ad preceptuz viri tenetur negociari. Ad hoc bonus text. & ibi notat raphael ful. in. l. si mulier. §. si vir vxori. ff. isto titu. vbi dicit q̄ illō qō querit vxor ex operis suis: non querit marito sed sibi. vt latius scripsi. col. cxcij. ver. si ergo mulier. ¶Hinc est etiā q̄ si ꝑ vxor constante matrimonio emat aliquā rem suo noīe & dicatur in instrumento emptionis q̄ de sua pecunia ꝓpria emit viro presente & assentiente: ista tacita confessio preiudicat viro vt pecunia non presumatur de bonis viri nisi probet qz confessio tacita facit cessare presumptionez qō pecunia fuerit de bonis viri. Ista est no. decisio salyceti in. l. cum ꝓpria in fi. C. si quis alteri vel sibi. per illum tex. iuncta glos. super verbo docenti. qō dictum refert & sequitur Jo. de pla. in. l. & si instrumēta circa fin. C. de fide instru. & iure aste fis. libro. x. Hoc idem voluit Saly. in. l. si mater. C. de contraben. emp. vbi idem dicit si vxor emit rem mariti & preciuz marito soluit & ipse recepit vt de bonis vxoris. Nam ista tacita cōfessio mariti facit cessare presumptionez qō pecunia fuerit de bonis mariti vt in casu predicto. Secus dicit ibi saly. si maritus emit fundum pro vxore absente & preciuz quod soluit confessus est se soluere de propria pecunia vxoris: q̄m isto casu qz pecunia emanata a viro p̄sumptio est magis donationis nisi appareat alia verisimili p̄sumptiōe q̄ vxor aliū de pecuniam illatam potuerit habere qz confessio facta in fauorem eius qui a cōfitente non pōt capere presumitur in fraudem facta vt. l. qui testamentū. ff. de proba. & l. cum qs decedēs. §. titia honestissima. & ibi gl. ff. de lega. ij. & l. si forte. ff. de castren. pe. sed vxor non capit a viro inter viuos. vt ff. isto ti. per totum ergo &c. ¶Sed in casu in quo pecunia presumatur de bonis viri & tenetur viro reddere res tñ empta nō erit viri: sed vxoris ementis vel pro qua fuit empta. vt est tex. in. l. j. & in. l. multuz. C. si quis alteri vel sibi. & in. l. & si de tua. C. isto tit. & in. d. l. si instrumenta. C. de fide instru. et iure baste fisca. lib. x. vbi hoc tenet Bar. & Joā. de pla. qui hoc intelligit: nisi vxor emat rem ex pecunia sibi donata a marito cuius ꝓhibita est donatio: qz tūc ree empta ab vxore acquiritur viro: & ipse eam vendicare potest: quātūcunq; instrumentum fit cōfectum in personam vxoris: sicut econtra ipsa vendicat rem emptam a viro ex pecunia ab ea donata viro. vt. l. vxor marito. ff. isto titu. & ita intelligo dictuz Saly. de quo supra. Ex iam dictis infertur vnum satis quotidianum: q̄ si maritus patitur vxorem negociare cum pecunia sua: ipsius mariti presumitur ei donare. ita notanter concludit raphael fulgosius consilio. cxcvij. colum. ij. incipit in questione. Ex quo si verum est possent multa sequi. primo q̄ ex tali negociatione maritus non obligaretur qō esset contra legem regni. foro legum. li. ij. tit. fi. l. xij. de qua infra. §. operatur alium & sextum effectum. secundo q̄ maritus non haberet medietatem lucrorum inde habitorum qō similiter esset contra mentem alterius. l. regni foro legum. lib. ij. titu. ij. l. j. de qua infra in sequenti. §. dicemus cogitabis. ¶Ex predictis etiam infertur q̄ si tabellio stipulatus est nomine mulieris a titio centum qui confessus fuit ab ipsa muliere mutuo recepisse & lapsum est biennium ita q̄ non potest obꝟcere exceptionē nō numerate pecu. non presumitur hec pecunia ꝓcessisse de bonis viri: qz possibile est q̄ mulier non numerauerit pecuniam: sed biennium successit loco numerationis. maxime qz instrumentum non continet numerationem sed solum debitoris confessionem: inter que maxima est differentia. vt. l. si ex cautione. C. de non. nu. pecu. & sic debitor non est obligatus re sed litteris seu verbis: vñ ista p̄sumptio que facit pro muliere est vehemētior & vincit aliam presumptionem que est contra ipsam. ita tenet solus albricus. in. d. l. etiam. ¶Tertio limita predicta vt non procedant quo ad possessorium qz illud quod possidet vxor in possessorio presumitur vxoris. vt. l. fi. C. quorum bono. Sed in petitorio refert aut habet vetustiorem possessionem ante matrimonium & presumitur vxoris. aut recentiorem & tunc aut est controuersia cum viro aut eius successore: & p̄sumitur acquisitum de patrimonio viri. aut cū alio extraneo: & p̄sumitur vxoris. ita dixit no. Bal. in. d. l. si vxorem. ꝟ. col. ver. vtrum illud. C. de cōdi. insertis. refert & segtur Alexan. in. l. qui iure. circa fi. ff. de acqui. po. dicēs hanc forte magnā limitationē ad. l. quintus. & d. l. etiam. ¶Pro complemento huius articuli cadit hic no. dubium si maritus† & vxor simul habitantes in domo: habent intra domū multa bona mobilia: cuius p̄sumentur esse viri an vxoris? Veritas est qō si reperiuntur in domo mariti: eius p̄sumūtur nō vxoris vt est glo. que sic debet intelligi: in. l. ob matorum. C. ne vxor ꝓ marito. & mulier habet ꝓbare illas res esse suas: vt ibi tex. & i. l. si ego. §. dotis. ff. de iure do. vbi tex. not. quod hoc poterit probari per priuatam scripturam mariti. quod est menti tenendum. Pro inuentario quod maritus & vxor facere solent de rebus quas afferunt matrimonij tēpore: vt pauloante diximus & infra latiꝰ dicemus. ¶Si autem reperiuntur in domo vxoris p̄sumuntur vxoris: nisi appareat q̄ maritus illic deposuerit & pōt appare re ꝓ instrumentum depositi: qō fieri potest inter virū & vxorem. vt est tex. not. in. l. fi. ff. vt in po. lega. quē ad hoc allegat

2. Limitatio Nisi adsit alia ꝑsumptio violentior.

2. Illatio

☞

Lex regni

3. Illatio. De vxore emente.

4. Illatio.

3. Limitatio Nisi quo ad ij. possessorium.

Queſt. not. Cui⁹ p̄sumūtur bōa que hūt marit⁹ & vxor ītra domum.

Q̄ñ domus est viri.

Q̄ñ domus est vxoris.

Bal.in.l.si vxorem.§.co.C. de cōdi. insertis. Ille enim qui possidet domū: presumitur possidere mobilia que sūt i domo vt.d.l.ob maritorum.¶.l.titia.§.gayus.ff. de lega.§.ita dicit Bal.in.d.l.ob maritoz.¶ in.c.ex parte.§.co.supra de consue.quem refert ¶ sequitur Aleran. in.d.l.qui iure.in fi. ff.de acqui.po. ¶ Si vero maritus ¶ vxor pariter habitāt domum nec appareat ad quem eorum dōium spectat: tunc nisi per coniecturas appareat ad quem eorū domus spectet iudicabimus quemlibet pro dimidia possidere. vt not. voluit ange.in.d.l.qui iure. Ad cuius confirmationem facit quod voluit Barto.in.l.si duo.in. prin.ff.vti possidetis. dū dicit qōvbi plures sunt: possessione: faciunt sibi partes per concursum ¶ quilibet dicitur esse pro virili in possessione.vt.le.si finita.§.cum autem.ff. de damno infec. ita ergo dicamus in marito et vxore simul possidentibus domum. vt dicebat Ange.in.d.l.qui iure. Cuius dictum non placet Joan.de imol.nec Aleran.¶ Iodo. ibi qui dicunt quod immo in dubio presumēdum est pro marito ex eo quod vxor non presumitur habere proprium.vt.d.l.quintus.ff.isto ti. et.l.etiam. C.eo. quando ergo vxor simul cum marito possidet: tunc si res ad maritum iure proprietatis pertinet: aut pertinere presumitur: vxor pro parte vel pro toto ad maritum pertinente: iure familiaritatis presumitur possidere. vt.d.l.qui iure cum ibi not. maxime per old rad. et ita quando nō apparet cuius est dom⁹ an viri vel vxoris: in dubio presumit viri ¶ p consequens res que intra domū sunt presumuntur viri. ¶ Hodie tñ de consuetudine huius regni oia bona siue mobilia siue immobilia que habēt maritus ¶ vxor dicūtur cōia mariti ¶ vxoris: preter illa que quilibet eorum probat fore sua. ita disponit lex stili.cc. que incipit cōmo.quier. nec facit illa lex distinctionē: vtrum teneantur in domo mariti vel vxoris ¶ ita video seruari i practica i cancellaria. et sentit Bald.in.l.j.qō.§. C. pro socio. et in.l.j. pe. collo. versi. circa secundum. C. commodati. dum loquit de diuisione inter socios facienda. bene facit. l.j.¶.iij§. fo.xj.ti. delas ganancias. adde hic cōsiderandū esse consuetudinem loci i quo habitauerūt quo ad lucra. iij§. par.tit.xj.xxiij§. vi. Bal.in.l.j.q.§. C. pro socio. de bis lucris vide in repetitōe l.vnum ex familia. col.xiij§. per seguram. ff. de le. ¶ Propterea cauti sint coniuges vt tempore quo celebrantur nuptie: faciant inuentarium de rebus quas quilibet eorum ducit ad matrimonium. quod est multum vtile quando matrimonium dissoluitur sine filȳs. vel etiam cum filȳs: supstes tamen iterum contrahit: matrimonium vt quotidie fit: vel quando alter filiorum melioratur: ad hoc text. not. in.l. si ego.§.fi. de iure do. et dixi supra collo. ccxcvij§. et ista non sunt tcontemneda quanuis lex regni de qua statim fiet mentio communicet inter coniuges bona constante matrimonio acquisita: quoniam in aliquib⁹ partibus regni vt Cordube illa lex non fuit recepta immo per contrarium vsum sublata.

1 ☞ Societas sicut expresse contrahi pōt ita tacite re ipsa.
2 Voluntas datur. intelligi facto.
3 Societas quedā est inter virū ¶ vxorem.
4 Concubinatus est a iure canonico reprobatus.

Operatur aliȳ ¶ quitū effectum traductio. qr postq̄ spōsus de pñti traducit sponsam ad domū suā: ¶ eā secū retinet: videt inter eos cōtracta quedam vniuersalis societas. vt.c.2 societas vigesima septima q.ȳ. ¶.l.cū hic status.§.si inter virū. ff. isto ti. ¶. l. alimenta.§. fi. ¶ ibi glo. ff. de alimē. ¶ ciba. lega. est bonus tex. in.l.j. ff. de ritu nupti. in.l.j. ff. rerū amo. ¶ in.l. aduersus. C. de crimi. expila. heredi. vbi dicitur quod maritus ¶ vxor sunt socȳ diuine et humane domus. Quia ex pari cōsensu semetipsos cōiungunt: vt ait augustinus in libello de virginitate beate virginis: cuius meminit valensis i cōmuniloquio pte.ȳ. di.iij§. in principio. ¶ Primaq̄ humane societatis copula naturalis fuit vir ¶ vxor: quos nec ipsos solos deus cōdidit: ¶ tanq̄ alienos iunxit: sed alterū creauit ex altero: signās ēt vim cōiunctionis in latere: vñ illa detracta formata est: vt ingt augustinus in libro de bono coniugali: refert lucas de pēna in.l.ȳ. C. de pri. sacrorū scriniorū. li.xȳ. co.ȳ. non est ergo mirandū si inter maritū ¶ vxorē videat contracta q̄daz societas: vt colligitur ex p̄dictis. et ex.c.ȳ. supra de spō. vbi dicit q̄ si sponsi promiserint cōtrahere matrimoniū: fide interposita: possūt ab hoc mutuo cōsensu discedere: ad istar eorū qui interposita fide societatē cōtraxerūt: ¶ postea eādē sibi remittūt. vt.l. verū.§.fi. ¶.l. actione.§. dixim⁹. ff. pro socio. cōm glo. in.d.c.ȳ. Ex q̄bus colligit ibi antoni⁹ in sexto notabili: contractū matrimonȳ. habere instar cōtractus societatis. leges ergo p socio: possunt iuduci ad materiā matrimonȳ p hāc decretalē sm Anto. ibi ¶ merito quidē: qñ nuptie q̄ sacramento: fide: prole firmissime sūt: fic cōmēdantur: vt prius fuisse: posterius cōcesse facile videant: dixerat cū dōs post priorum parentū creationē. crescite ¶ multiplicamini et replete terrā. per q̄ verba nuptiarū p̄ceptionem intelligimus: postea subiunxit: hoc est nūc os de ossibus meis. quib⁹ verbis matrimoniū iniūgi videt gene.c.l. quā vero p̄babiles sint nuptie. christus in euāgelio demōstrauit confirmauitq̄: qñ inuitatus venit ad nuptias: et qñ p̄hibuit vxorē dimitti. nuptias igit bonas esse fateri necesse est: ¶ prolis cā ¶ vtriusq̄ serus societate quā nobis natura mirū in modū cōmendauit. alioqn inter senes cōiugȳ dignitas defineret: si vel liberis careret. vel adempta generādi spes esset: in quibus illa egregia laus est: vt incōtinentie turpitudinē propagāde prolis honestas tueatur. quāobrē vir et vxor: eo iure: eo federe: ea necessitate cōiuncti sunt: vt nec ipsa separatione diffiungi possint. hos igitur socios recte appellamus: et societatis iura ad illos extendimus nam sicut potest † societas expresse cōtrahi: sic etiā tacite re ipsa vt.l. societatem. et.le. coire. et.le. plane si bi. ff. pro socio et.l. qui admittitur eo. titu. cum similibus traditur per Bar. in l.cū duobus.§. papinian⁹. ff. eo. ¶ in.l. titiū ¶ meuiū.§. fi. circa finē. ff. de admin. tuto. ¶ in.l.j.§. fi qs hoc interdicto. ff. de iti. actuq̄ priua. p Bal. in.l. si patruus. vj. col. versi. sed q̄ro iuxta p̄dicta. C. cōia vtriusq̄ iudi. quez refert ¶ sequit petr⁹ de vbal. in suo tractatu de societate tertia parte. vj. col. vbi videas tenet etiā Bal. in trac. de duobus fratribus. iij§. co. ver. ȳ. qō no. Ang. de aretio. insti. de socie. i princ. ver. sz dubium stat. Ex quo dicebat Bal. in.d.l. si patruus. cuius meminit bartholomeus sozinus cōsi. cxcȳ. co. iij§. ver. q nimmo in. ȳ. parte. qō etiā si nullus socioz negociet: pōt ex actibus apparere socialis affectus sicut est inter nobiles q non faciunt questuarias mercedes: tñ quecumq̄ acquirunt. in cōi cōferunt. nemo eñ pōt negare hos esse sociales actus ex q bus p̄sumunt socialis intentio ¶ volūtas. Nā ¶ † volūtas facto datur intelligi. vt.l. reprehendēda. ¶ ibi glo. C. de insti. ¶ substi. sub. cōdi. factis. no. in.l. de qbus. ff. de legibus. ¶ in.c. ex ore. supra de bis q̄ fi. a pre. Et hoc maxime iter psonas valde cōiunctas: inter quas de facili p̄sumitur societas pro pter naturalem equitatem ¶ charitatē: vt no. dicit Bal. loquendo de fratribus. in.d.l. cū oporteat. iij§. col. versi. quero quare: C. de bonis q̄ libe. de quo latius p bartholomeū sozinum 2 fil. cxcȳ. ver. postremo ¶c. vbi multa de hac materia cumulat: q̄ per te videas: qr pulchre loquitur. Sed que maior coniunctio quam mariti ¶ vxoris: q per carnis copulaz efficiunt vna caro: gene.c.j.¶. iij§. ¶ xxx.q. iij§. c. sciscitatur. et c. si q̄s vnus. ¶ in.ca. martinus. supra de cogna. spi. ¶.c. debituz de biga. ¶ facit insti. de patria potesta. in prin. Est ergo bona similitudo socȳ ad vxorē: qr inter virū ¶ vxorē est quedam † societas ¶ qdā vsus p̄miscuus vt.d.l.j. ff. rerum amo. sm bal. in.le. nulla. in principio. C. de iure dotiū. tacite ergo videt inter eos contracta societas p habitationē p̄miscuaz nam ¶ expresse potuissent maritus ¶ vxor societatē contrahere vt notāter voluit petrus quē refert ¶ sequit Bal. in.l. si vxorē. C. de condi. insertis. ȳ. co. vers. sed hoc nō placet petro: ergo ¶ tacite vident eā contrahere p mutuā cohabitationem: quā quidem societatem videtur approbare lex regni de qua infra. Ista autem societas contracta tacite a lege inter virum et vxorem: nō est minus priuilegiata: qua illa que expresse contrahitur inter socios sm Bal. quem alȳ sequuntur i.l. rei iudicate in.§. socero. ff. so. ma. [a] nam sicut societas expresse cntracta: appellatur fraternitas vt.d.l. verum. ff. pro socio. ita societas tacite inter virum ¶ vxorē cōtracta: dicitur q̄dam fraternitas. ita dicit fignozelus consilio. lxiij§. co. ȳ. ex qua ratione excluduntur cōcubinarȳ simul habitantes. nam inter eos non intelligitur ista societas cōtracta: qr illa cohabitatio nō est licita: sed † reprobata presertim a iure canonico vt.c. concubine. xxxij§. q. ȳ. et.c. si concubine. de sententia excom. ¶.c.i. de coniugio lepro sozum. ¶ ibi notat abbas. glo. in.l. in. libere. ff. de ritu nup. notat in.l. in concubinatu. ff. concu. ¶ in auth. licet. C. de natura. li. qua propter lex regni sup hmōi literis disponēs matrimoniū presupponit. quāuis ergo iure ciuili concubina vxori comparetur vt late diximus supra.§. cccxxvj. cum sequentibus absurdum tamen videretur qō in hoc casu concubina vxori equipararetur nisi direris quod ¶ si ex verbis huius legis non videatur cōtracta societas inter cōcubinarios: bene tamen ex mutua cohabitatiōe inter eos tāq̄ inter alias personas

Adō q̄ istā cōclu. sequūtur doct. moderni et cōmēdat segura i rep.l.iij§. §.fi.ff.ō libe. et posth. fo. iij§. col.iij§ et instrenua rep.l.vnū ex familia.§.sz fi fūdū ff. de leg.ȳ. fo. iij§. co. ȳ. q̄si in medio. et in tractatu de bonis lucra. cōstā. in fi. f. iij§. co. i. i p̄n. Jo. ber.

Qñ non apparet cuius sit domus

De iure regni

Cautala p cōiugibus

§. effectus. Societas inter maritū ¶ vxorem

personas iuxta notata. in. l. si patruus. C. cõia vtriusq; iudi cij. ⁊ in. l. mãdatũ. C. manda. vt dicã. j. §. lxij. ad finem. sic ergo inter cõcubinarios forte presumet societas cõtracta lucri ⁊ questus vt dicet. j. §. lxij. prope finem. ver. ampliabis ista vt procedant. ¶ Non intelligas qõ inter maritũ ⁊ vxorem sit cõtracta societas olim bonorũ vt dicebat Henric⁹ in. c. in literis. in principio de testi. nã bona que quilibet eorũ ducit tpe nuptiarũ: sua remanẽt sed solũ contrahit societas eorum que in futurũ acquirent. qõ fieri nõ põt vt est tex. not. in. l. cũ duob⁹. §. si in coeũda. ff. p. socio. q alibi non reperit ꝑ Bal. ibi facit lex regni. v. partita. ti. x. l. ij. et foro legũ. li. ij. ti. ij. l. j. ⁊. ij. Et ista societas appellat lucri: et questus. ad hoc bon⁹ tex. in. l. coiri. eo. tit. cũ legib⁹ sequẽtibus. dũ dicit coiri societatẽ ⁊ simpliciter licet: ⁊ si nõ fuerit distinctũ videtur ita coita cẽ vniuersorũ q̃ ex questu veniũt hoc est si qõ lucrũ ex emptione: venditione: locatione: conductione descendit. Ex quo infert ad id qõ modernis temporibus aliqui armigeri faciũt cõstituũt se fratres iuratos q: promittũt sub certa pena se tractare tanq̃ fratres: quod fieri põt filiũ. ficut ĩ simili põt qs aliquẽ extraneũ alteri⁹ tractari tanq̃ filiũ sub certa pena. vt probat in. l. quidam cum filiũ. ff. de ver. obli. tales eñ faciunt societatẽ adinuicem omniũ bonorũ que habent ⁊ que acquisituri sunt. qõ etiã fieri põt vt. l. j. i. fi. ⁊. l. iij. §. fi. ⁊. l. coiri. ff. p socio. Añ q̃quid acq runt equaliter diuidunt inter se. ita dicit notanter Joan. de imo. in. l. ille autem. ff. de here. insti. iij. colo. versi. itẽ aduerte. ⁊ facit tex. bonus in. l. duo. §. fi. ff. p socio. vbi permittit societas coiri lucri questus et cõpendij: rõne cuius id qõ acquiritur inter socios cõicatur. Idem ergo dicendũ erit in casu nostro.

Lex regni Societas lucri ⁊ q̃st⁹.

Vegẽte ¦ armorum.

Societas lucri ⁊ quest⁹.

1 ☞ Acquisita ab aliquo cõiugũ cõstante mr̃imonio debent inter cõiuges equaliter diuidi.
2 Vxor nunq̃ dicit nisi post traductionem ad domum.
3 Da uid diuisit predã bostiũ equaliter remanentib⁹ adsarcinas ⁊ ad predam descendentibus.
4 Emptũ ab vxore ex pecunia viri an sit ipsius vxoris.
5 Spõsus si añ traductionẽ spõse recipiat dotẽ et ex ea negocietur an spõsa habeat partẽ ex supra lucratis.
6 A patria potestate non liberatur filia per matrimonium: vel nuptias sequentes.
7 Uxorẽ repetere potest marit⁹ a patre etiã eo inuito.
8 Testari nõ põt filiafa. q̃ est in patris ptãte.
9 Uxor an acquirat viro ⁊ quando.
10 Fructus omnium bonorum que habẽt maritus ⁊ vxor sunt communes viri ⁊ vxoris.
11 Fructus rerum parafernalium equaliter pertinent ad virum et vxorem.
12 Fructus quos percipit pater ex bonis filij vel filiorũ prioris matrimonij an veniant diuidendi inter matrem ⁊ secũdam vxorem.
13 Sumptus quos fecit pater in re filij prioris matrimonij ex qua fructus percipiebat an videatur donare filio.
14 Fruct⁹ naturales a natura ⁊ nõ bõis industria ꝓueniẽtes ad dominũ fundi spectant ⁊ non ad possessorem.
15 Melioramẽta q̃ fiũt in reat⁹ maiorib⁹ siue restitutiõi subiectis veniũt inter coniuges diuidenda.
16 Sumptus quos quis fecit in re subiecta restitutioni põt repeti ab eo cui res restituitur.
17 Uasallus si cõstruit castrum in re feudali vel predio castrũ dicetur feudale.
18 Edificium cedit solo.
19 Peculium quasi castrense habere dicuntur qui stipendia de publico habent.
20 Aduocati an dicãtur habere peculiũ quasi castrense ita q̃ habeant precipuum quod lucrantur.
21 Miles qõ ex militia acquirit non ex publico est castrense.
22 Peculiũ castrense an sit inter coniuges diuidendum.
23 Jus patronatus acquisitũ in ecclesia per maritũ cõstante matrimonio constructa ⁊ dotata acquiritur equaliter ipsi marito et vxori: maritus tamẽ solus dũ viuit presentat nisi aliter inter eos tẽpore edificationis fit conuentum.
24 Lucra acquisita inter amasiũ ⁊ amasiã an inter eos equaliter diuidantur.
25 Societas contracta videtur inter coniuges ⁊ etiam durat nõ solũ cõstante matrimonio: sed etiã altero eorum mortuo bonis simul remanentibus ⁊ non diuisis inter superstitem ⁊ heredes defuncti.
26 Uidua donec nubat videtur in primo matrimonio remanere
27 Uasallus si carnaliter vxorẽ dñi eo mortuo cognoscit priuatur feudo.
28 Locatione domus finita si cõductor in ea remãsit videtur tacite reconducere.
29 Continuata societas videt duorum fratrum mercantiaz simul exercentium quando alter altero mortuo continuat superstitibus filijs fratris indiuisam substantiam possidentibus.
30 Doctor ad legendũ per annũ a cõitate ꝯductus cũ salario centũ florenorũ si demũ alio anno eligit sine ꝯstitutione salarij intelligit pro eodẽ salario.
31 Mulier in odiosis soluto matrimonio soluta est legib⁹ matrimonij.
32 Administrator bonorum alicui⁹ p̃sumitur in dubio potius administrare tutorio nolle q̃ alo donandi.
33 Marit⁹ si filiã prioris matrimonij dotauit ex bonis cõstante scõo quesitis medietas dotis debet vxori vel de bonis super lucratis habebit ipsa vel eius beres tantundem.

Unde lucra habita seu bona † acquisita ꝯstante mr̃imonio ab aliquo ꝯiugũ postq̃ simul habitãt: veniunt cõicanda: ⁊ equaliter diuidẽda inter eos vt dicit glo. in. d. c. cuz societas. ⁊ notat in. c. ij. infra isto ti. de quo habem⁹ hodie legẽ regni foro legũ. li. ij. ti. ij. l. j. vbi dicitur qõ omnia bona q̃ marit⁹ ⁊ vxor simul emerint equaliter eis acquirantur. Idẽ de oĩbus bonis quomodocunq̃ acqsitis: vt statuit rex henric⁹ quart⁹: est meua anno. mccccl xxij. ¶ Intellige (vt dixi) postq̃ mulier fuit traducta ad domũ viri vt requirit a. d. l. j. in verbo. de cõsumo: qõ verbũ vt aliqd operet: debet intelligi de simultanea cohabitatione p quam contrahit societas p̃dicta: ante traductionem eñ non põt dici qõ simul emunt seu lucrant maritus ⁊ vxor: quia nec tũc vir sustinet onera matrimonij: nec lucra hincinde pcipiunt: vt no. ff. de conditio. ob cãm. l. si donatus. ea eñ q̃ desponsata est ante contractas nuptias suũ nõ mutat domicilij. vt. l. ea q̃ desponsata. ff. ad munici. nisi dicas qõ illa. l. loquit in sponsa de futuro. necessario ergo debemus itelligere dictas leges postq̃ mulier fuit traducta vt tunc cõmoda ⁊ lucra p eos habita cõicentur ⁊ diuidant equaliter inter eos so. ma. Et ita declarat dictam legem in verbo de consuno quedam lex stili. ccvij. q̃ incipit to do deu do: vt oporteat maritũ ⁊ vxorẽ simul habitare vnde acquisita constante matrimonio per coniuges seorsum habitantes non cõicant sed sunt ꝓpria acquirentis. itaq̃ qõ dicitur de marito intelligendũ est de vxore vt vult sequra. in ¦repe. l. vnũ ex familia. §. sed ⁊ si. ff. de lega. ij. sentit Bal. ĩ aut. hoc locũ. C. fi scõo nupserit mulier. vbi vult qõ dispositũ in vxore habeat locuz in marito. ad hoc glo. in. l. femine. §. j. C. de scõis nuptijs cum dicit idẽ in viro. l. tauri. xv. ⁊ ibi latissime scripsi vbi poteris videre ⁊ sic practicauimus. nã nunq̃ dicitur † vxor nisi post traductionẽ ad domũ: vt late in p̃cedẽtibus dictũ est in. §. lvij. operat alium ⁊ scõm effectũ in additione ⁊ dicet forte infra. ⁊ vident ista iusta ratione foueri vt lucrorũ medietas vxori debeat: qm̃ rerũ domesticarum curam: ⁊ in seruos: ⁊ ad ministros diligentiã necessariã ducimus: nã rebus ⁊ seruis in cuiusq̃ domo opus est: sine quorum copia ⁊ ope: res ipsa familiaris stare non põt. in qbus profecto rei domestice moderatio ex magna parte cõtinet q̃ nisi cõfilijs ⁊ p̃ceptis vxoris stabilita sint: pedẽ nullũ habent: ⁊ euagari solẽt latissime. velut eñ viris natura corpis robur ⁊ animi datũ est: cũ alijs de causis: tum vt industria: labore: multis deniq̃ partis domos locupletẽt: sic (vt asse quor ꝯiectura) feminis imbecillitas natura tribuit: vt que domi sunt curiosius ipe custodiãt. qd eñ pdesset multa domi cõferre: nisi intro lata mulier custodierit: cõseruauerit: distribuerit: quid enim aliud de filiab⁹ danait fabulose scriptum est: q̃ perforatũ replentes doliũ perpetuo labore frustra cõficiuntur: vnde nõ mediocres vtilitates ex hac vxoria custodia pueniſſe arbitror: cõfert ad hoc prudẽtissimũ illud dictũ ab augusto cesare viro prudetissimo: lõge plus laudis ⁊ fructus alexãdro futurũ si q̃ adeptus erat: tueri et ꝯseruare potuisset: q̃ comite fortuna res maximas gessisse. quocirca sua gloria fraudari nõ debẽt vxores si q̃cunq̃ domi cõgesta sunt: velut earũ munus est cõstituerint. ita dicit Franciscus barbarus in suo libello de re vxoria. lib. ij. c. vij. habebunt igit medietatẽ bonorum q̃ ꝯstante matrimonio acquisita fuere. ad hoc bene facit illud qõ scribit. j. regũ. c. xxx. vbi † dauid diuisit p̃dam bostiũ equaliter remanentib⁹ ad sarcinas ⁊ ad predã descẽdentiũ. equalem igit operã p̃stat is q sarcinas custodit: ⁊ q foris operat. ad idẽ facit. c.

§. 62. Acqsita cõstante matrimonio equaliter diuidũtur inter cõiuges. Lex regni. ¶ Adde qõ idẽ tz regula in illa singu. re. l. vnũ ex familia. §. tz ⁊ si fundũ. ff. de lega. ij. fol. ij. col. iij. cũ q̃tuor seq. vbi pulchre examiat horũ lucrorum materiã. iober. ¶ Postq̃ mulier est traducta.

ſicut dignum.de homicidio.vbi puniti fuerunt q cuſtodierunt ſarcinulas ſicut qui aliter opē in homicidio ſcī Thome p̄ſtiterūt.vnde verſus.nō minor eſt virtus q̄ querere parta tueri.ad hoc lex regni.ij.parti.tit.iij.l.iij.⁊.titu.xiij.l.xiiij.itaq; inter multa q̄ deus mirabilia in hoc mūdo egit matrimonū ſacramētū ſapientiſſime inſtituit:ne animātiū genera deficerent:deinde vt haberemus a q̄bus noſtra aleretur ſenectus:vtq; ea q̄ ad vite ſuſtētationē neceſſaria ſūt vir ⁊ vxor inuicē cōpararēt ⁊ q̄m hec intra ⁊ extra domum diligentiā expetūt:deus naturam mulieris ad curā intus ſuſcipiendā in lucē p̄rotulit molliorēq; corpore:vt intra parietes officiū obiret.vt viri corpus animūq; frigora:eſtus itinera:expeditiones facile tollerare cōſtituit.quapropter illi foris res agendas delegauit in domūq; eas inferēdas edocuit.q̄bus in domū relatis ſaluatorē adhibere:ad cuſtodiēda ea q̄ a viro parta eſſent:neceſſariū quidē fuit.hoc aūt officio mulier intra domū fungitur. Quod quippe non eſt minoris ponderis:q̄ ipſius viri officiū q̄ extra domum exerceā.parē igitur diligentiā (ſuo munere fungēdo) vterq; p̄eſtare debet:vt res cōes cōparent: conſeruentur :⁊ augeantur:iſta iſchomachi ad vxorē p̄cepta ſaluberrima nobis demonſtrant:q̄ Xenophon magnus philoſophus ſcripta nobis reliquit in eo libello q zenophōtis economicus inſcribitur quē greco in latinū cōuertit Raphael volaterranus ſicut in p̄incipio ſuorū operū videre licet:ridiculā igit̄ eſſet mariti operatio niſi fuerit q eā cōſeruet:ſicut apum dux ⁊ magiſtra facere cōſueſcit:q̄ in ocio eſſe apes nō ſinit:ſed quas oportet ad opus mittit:importataq; ab eis excipit ac ſeruat donec tp̄s vſus veniat:q̄ eque oībus diuidit:intus fauis incubātib⁹ ipſa p̄ſidet:vt pulchre ac celeriter cōficiant:partus vti nutriantur curat: quos iam adultos operiq; aptos vidēs alio tranſmittit ac tanq̄ in colonias cū duce mittit.vxor aūt q̄talia operat:meritō lucrorum particeps eſſe debet.nō igitur ſine cā lex regni p̄dicta requirit ſimultaneā cohabitationem mariti ⁊ vxoris:vt lucra inde q̄ſita inter eos cōicentur:q; tunc vterq; ponit operam ſuā in tali acquiſitione:vt ex dictis ſatis cōſtat.nō ergo ſola matrimonij verba huiuſmodi ſocietatem cauſant: ſed et mutua cohabitatio:itaq; vtrūq; requirit:verba enīz etiā cōſenſum de p̄ſenti exprimētia hoc nō inducerent ſi ſeorſum habitarēt:nec ſimiliter cohabitatione ſiue mr̄imonio illa eā nō ſufficit ad ſocietatē ineundā niſi lucra inter ipſos cohabitantes cōicentur adinuicē ſm Bar.⁊ alios in l.titiū ⁊ meuiū.ff.de admini.tut.⁊ in.l.j.§.ſi quis interdicto ff.de itinere actuq; p̄uato.Bal.⁊ alios in.l.ſi patruus.C. cōia vtriuſq; iudicij.bonus textus in.l. ſocietatē coire.ff.p ſoc.oportet igitur q̄ vtrūq; interueniat.ſ.matrimonium et cohabitatio.q̄uis nō ſimul negocient ſed ſeparatim maritus vel vxor p ſe:ad cōem tm̄ vtilitatē q̄cq̄d ambo maritus et vxor ſimul acq̄rūt ex cā onerosa vel alter eorū ipſo iure cōicāt inter eos quantū ad dn̄ium ⁊ poſſeſſionē.qm̄ alter alterū videt in negocijs p̄reponere ſicut cōtingit in duobus locȳs diuerſas negociationes vel mercantias exercentib⁹ videntur eā inuicē inſtitores p̄poſiti ita q̄ factū vni⁹ p̄deſt ⁊ nocet alteri.l.reo.ff.de duob⁹ reis.l.eius qui in p̄uincia ff.ſi certum petāt.l.iure p̄uiſo.C.de fabricenſibus.l.xij.tenēt Jacob⁹ de arena.Bar.⁊ alij in.l.§.ſi tñ plures.ff.de exercitoria per illū text.de quo videas latiſſime Petrum de vbaldis in tractatu de ſocietate. parte nona in p̄incipio. poſt talem ergo acquiſitionē vterq; acquirit dn̄ium ⁊ poſſeſſionem ex facto alterius:vt colligit̄ ex mente legis regni p̄dicte:que p vnum et idem verbū refert bona cōſtante matrimonio acq̄ſita marito et vxori.⁊ in hac ſocietate mariti ⁊ vxoris q̄ ex mr̄imonio ⁊ mutua cohabitatiōe reſultat:efficacior eſt ac fauorabilior q̄ alia ſocietas in qua illud quod alter ex ſocȳs emit p̄cio noīe:efficitur ſuū:q̄uis ex alterius vel cōi pecunia tuerit emptum:venit tñ iudicio cōitatis ex cōditiōe ex lege inter ſocios cōicandum.l.ſi qs ſocietatē.ff. p̄o ſocio.⁊ ſeḡm hoc lex regni corripit.l.j.⁊.l.nullū intereſt C.ſi qs alteri vel ſibi.vbi ↄemptū ab vxore ex pecunia viri
4 eſt p̄prie vxoris.l.cm̄ regni cōtrariū ſuadet.nam ſiue emat a marito ſuo noīe ſiue ab vxore modo ex pecunia mariti: modo vxoris:ſtatim ipſo iure cōicāt inter eos quantuz ad dn̄ium ⁊ poſſeſſionem.vnde quilibet poterit agere actiōe in rem p̄o dn̄io.vt.l.in rem actio.ff.de rei vend.inſt. de act.§.oīm.traditur in.c.abbate ſane.de re iudicata:li.vi.poterit ſimiliter agere interdicto poſſeſſorio p poſſeſſione ſibi realiter acquiſita p alterū vt ſupra dictū eſt.vnde nō dicas illam fictam poſſeſſionē ſed veram q̄ alteri p alterū acq̄rit:vt excludat deciſio Bald.in aut. defuncto .C. ad tertulianum.verſicu.tertia queſtio eſt.dum vult q̄ licet ficta poſſeſſio pariat interdictum poſſeſſorium adipiſcēde poſſeſſionis vt.l.j.C.quorum bonorum.non tamen recuperande vt ibi per eum:quem refert ⁊ ſequitur Alexan.conſi.xxxvij.in primo volumine vide que ſcripſi in.l.xiij.tauri.ver. vij.Illud tamen quod dixi quod emptum ex pecunia alterius coniugum:ſtatim ⁊ ipſo iure efficitur commune vtriq;:intellige niſi iſta pecunia habita fuerit ex p̄recio rei vendite que erat alterius coniugum.nam res poſtea ex eodem p̄recio empta per alterum coniugum.vel p ambos efficit̄ p̄pria illius cuius erat res vendita vt decidit notanter lex regni.foro leguz.li.ij.ti.iij.l.xj. Cuius ratio eſt:q; videtur ſubrogata in locum alterius rei vendite vnde neceſſario debet ſapere eius naturam.l.parabolam.C.de epiſ.⁊ cle.l.vnica.C.de rei vxo.act.inſti.de act.§.fuerat ante.c.eccleſia ſancte marie:vt lite pen.c.cum tu.de vſuris.ſicut ergo res p̄ima erat p̄opria alterius:ſic ⁊ iſta que loco eius fuit ſubrogata.non tamen ſic eſt in pecunia per alterum coniugum ad matrimonium deducta ex qua emitur p̄edium vel alia res.illa enim ſtatim videtur communicata:vt in communē vtilitatem conuertatur:⁊ res inde empta communis fiat ⁊ is cuius erat pecunia ex aceruo communi diuiſionis tempore illā deducet.cogitabis ſuper hoc.adde ſimiliter p̄edictis q̄ etſi vxori ſicut ⁊ marito cōpetat actio quo ad dominium ⁊ poſſeſſionem vt pauloante dicebamus:vxor tamen erit impedita in exercitio iſtius actionis donec mariti licentia interueniat:vel conſenſus ⁊ approbatio poſtea ſequatur:vt in p̄ecedentibus ſatis eſt dictum. Item adde q̄ iſta ſimultanea cohabitatio inter marituz ⁊ vxorem ad hāc ſocietatem ineundam:non eſt amare intelligenda:vt ſemper debeant eſſe in ſua domo p̄ſentes ſimul itaq; alter nō poſſit abeſſe:quoniam ſatis dicuntur ſimul habitare cum vnam ⁊ eandem domum ⁊ familiam retinent quacunq; negociationis cauſa alter ſit abſens.ar.l.ſi maritus.ff.de vſu ⁊ habitatione.l.queſitum.§.j.de lega.ij.glo.no.⁊ ibi Bar. ⁊ alij in.l.j.§.domum.ff.de liberis agnoſcēdis in verbo maneat. Sed quid ſi ſponſus tante traductionem ſponſe accepit dotem ⁊ cū ea negociabat:an ex ſupralucratis ſp̄ōſa habeat partem.videtur quod ſic:cum tacite videatur inter eos contracta ſocietas vt apparet ex p̄dictis:ex quo ſponſus negociatur cū bonis ſponſe per ea que dicta ſunt. Ad hoc bene facit lex regni.ij.parti.⁊ it .xj.l.xxvij.que diſponit quod ſponſus non lucratur fructus dotis ſibi tradite ante traductionem niſi ex eis ſuſtineat onera matrimonij quod eſt valde notandum.iſtud ſeruaretur in practica p̄opter hāc legem.vide que ſcripſi in.l.xxvj.tauri.vj.j̄.to.xxxiij.co.ij.alias.§.lxiij.in fin.⁊ l.dotis fructus.§.j.ff.de iure do.⁊ l.cum pater.§.ſi fundus.⁊ ibi Barto.⁊ alios.ff.ſolut. mat.Bald.in.l.res.q.ij.C.de vſu.p̄o dote.Sed reuera cōtrarium videtur verius:quia ſi periret:ſponſi periculo perderetur cuz ſit data numerata pecunia ⁊ ille effectus eſt dominus:vt.l.ſi extraneus.ff.de iure do.cuz concor.facit.l.incendium.C.ſi cer.pet.faciunt que dixi.ſ.§.xvij.ver.iſtud tamen.dum loquebar de rebus datis in dotez vel in donationem ꝓpter nuptias:tenet eam reſtituere in caſu reſtitutionis dotis ⁊ p̄o ea ſunt bona eius tacite obligata.vt.l.aſſiduis.C.qui po.in pig.ha.vnde iniquum videretur q̄ lucrū ex ea habitum ſponſe communicaret. Cogita tamen ſi forſan dici poſſet q̄ ex tali lucro iuſtū eſſet p̄ouidere ſponſe p̄o alimentis ex quo dos datur ad alimentandum vxorē.vide.l.regni.ij.partita.ti.xj.l.j.⁊.c.ſalubriter.j̄.de vſu. ⁊.l.p oneribus.C.de iure do.p quo facit.l.ſi ante.iuncta gl. ff.ſolu.ma.vide Bal.in.l.res.q.ij.C.de vſufruc.p̄o do.ad hoc facit quod in ſimili dixit Bal.in.l.non ſine.in.ij.co.ver. ſed nunquid.C.de bo.que lib.vbi dicit q̄ ſtante ſtatuto q̄ filia dotata non ſuccedat ſi pater in teſtamēto aſſignauit dotem filie non ſuccedet cum fratribus q̄uis non ſit nubilis. ⁊ interim q̄ efficitur nubilis dz habere alimenta illius dotis ſm Bal. Ex iſta aūt ſocietate reſultat effect⁹ ſingularis.q; per eā communicantur ⁊ equaliter diuiduntur inter maritum ⁊ vxorem lucra per eos ⁊ eorum alterum acquiſita. Cum alſ de iure communi quilibet acquirebat ſibi. Uñ ſi vxor ex ſua induſtria vel artificio aliquid acquirebat:ſibi ⁊ non marito querebatur:q; nec ad p̄eceptum viri tenetur vxor negociari:vt notāter voluit Pe.Ly.⁊ Bal.i.l.ſi vxorem.C.de condi.inſer.co.ij.ver.ceterum.⁊ q̄uis ille non dicat:eſt text.no.ad hoc in.l.ſi mulier.§.ſi vir vxori.ff.iſto tit. ſm Rapha.ful.de quo feci mentionem.ſ.col.cxcij.ver.nec obſtat glo.⁊ co.ccxc.ver.hinc eſt. Quamuis eñ vxor viro ſeruire teneatur:vt.l.ſi tut.ff.de oper.lib.vbi dicit quod in officio

Bona cōſideratio.

Effectus ſocietatis.

in officio mariti esse debet: tñ qõ querit: sibi querit: vel ei in cuius potestate est: ꝛ ideo licet nupta sit tempore matrimonij erat in potestate patris per matrimoniũ vel nuptias sequentes: nõ soluit nec finit ꝑ patria potestas: immo remanet in patria potestate ꝛ patri querit: ac si nupta non esset d.l.si vxorẽ. cum gloss.si autẽ pater mortuus est: vel aliter effecta est sui iuris. querit sibi. iuxta no. per Bar. ꝛ alios in l.cum oportet. C. de bonis q̃ liberis. nam ex quo potest cõtrahere societatem cum viro vt prædixi. ergo nõ acquirit viro: sed sibi: item si stipatur aliquid cum viro ꝯ: acquirit sibi partem suam vt sentit glo. no. in. l. scripture. C. de fide instr. ibi aliud quo cõtinetur qõ cum vxore mea emi. ¶ Itẽ lex dicit qõ debet stare in obsequio viri. d.l.sicut. intellige de seruitꝫs obsequialib⁹ in domo viri scõm qualitatẽ personarum. sunt etiam quedam opere parue extimationis: quas similiter debet operari. ar.l.in rebus. §. possunt. ff. cõmo. ꝛ ff. sol. mat. l. si cuꝫ dotem. §. finaũt in seuissimo. ista sunt verba Baldi. post ℣ Petrum in. d.l.si vxorem. ¶ Et scõm ista debẽt intelligi qõ voluit Bar. ꝛ Bal. in. l. diuortio. i prin cipio. ff. sol. matr. qui distingũt qualitatem personarũ circa operas quas vxor tenetur præstare marito: vt ibi p oẽs. ad hoc glo. no. in. l. si non sortẽ. §. si libertus. ff. de cõdit. inde. ꝛ in. l. in stipulationibus. §. operarum. ff. de verb. obli. ꝛ in. l. sabinus. ꝛ p totũ ti. ff. de operis liber. ꝛ in titu. de obseqꝫs ali. pa. præs. Ad idem insti. per quas perso. no. acquiri. vbi describuntur persone que querunt alij inter quas nõ ponitur vxor vt querat viro: vt etiã voluit Bald. in. l. si in vita. C. de nuptꝫs. vbi dicit qõ licet maior fit potestas mariti in filiãfamilias ꝑ vxorẽ: quam patris: qr potest illam repetere ab inuito patre. vt. l. ỹ. ff. de libe. exhi. tamẽ remanet in potestate patria quo ad oĩa que causant a patria potestate: qr ꝑ testari non põt per. l. qui in potestate. ff. de testa. ꝛ glo. in lege filie. ff. sol. ma. Item qr patri querit aduenticia præter operam quam tenetur præstare viro. ¶ Subdit tamẽ qõ si quid querit ex quotidiana ꝑ operatiõe in domo viri: querit viro: vt. d. l. sicut. ꝛ ibi glo. qõ tamen non ponit pro constanti: imo debet intelligi scõm predicta: vt etiam videtur de mente Bal. in. l. j. C. de bonis q̃ liberis. vbi õt qõ duplex est potestas. s. paterna ꝛ materitalis. paterna qr quicquid acquirit vxor mea quo ad vsumfructũ acqrit patri suo: ꝛ non mihi: nisi acquirat ex maritalibus obseqꝫs sicut sunt oĩa diurna in quibus tenetur operari viro: qr alitur ab eo: vt. d. l. sicut. ꝛ sic Bal. declarat que sunt ista opera diurna de quibus dixit in. d. l. si in vita. ¶ Et scõm predicta debet intelligi qõ voluit Inno. in. c. cũ in officꝫs charitatis. supra de testamentis in glo. magna ad medium: dũ dicit ꝙ quicqd vxor acquirit ex persona vel opera sua: marito acquirit: qõ refert ꝛ sequitur Bal. in. c. j. §. decedente. v. col. ver. dicit Inno. q feudum dare po. li. feudorum. sicut liber homo bona fide possessus. ꝛ subdit Bar. dixisse qõ si vxor gerit in animo acquirendi sibꝫ ỹ pſi: nõ acquirit marito. qr acqsitiões iuris gentium sunt ꝛ fundantur. ff. de donа. l. que mihi donatum. de fide instru. ꝛ iure haste fiscalis. l. ꝛ si instrumenta. li. x. C. isto ti. l. si filiꝫ. Sed ꝙ prĩ⁹ dixi verius videtur de iure ꝛ ita cõsulendo decidit Anthoni⁹ de prato veteri vtriusq; iuris doctor solẽnis consilio incipiẽte vere crudelis videtur hic socer. qõ reperies inter consilia Alexã. iiij. volumine. cxxxiij. ¶ Hodie tamen attẽta mẽte legis regni q̃ vult qõ per contractum matrimoniũ libere

Lex regni. tur filius a patris potestate: vt dixi supra. §. xlij. sed q̃uis scõm vbi addidi legẽ regni tauri q̃ hoc firmauit lege. xlvij. dic vt ibi dixi. ꝛ considerata lege q̃ etiam vult societatẽ esse inter maritum ꝛ vxorem lucri ꝛ questus vt in precedẽtibus dictum est quicquid acquirit vxor acquirit sibi ꝛ marito: et quicquid acquirit maritus: acquirit sibi ꝛ vxori equaliter inter eos diuidendũ. qõ est satis rationabile. qr vxor nõ est in potestate viri: q̃uis habeat duplex ius seruitutis in ea: vnum quo ad debitum reddendũ. aliud quo ad ministeriũ vt dicit glo. no. in. c. qõ deo. xxxij. q. v. in glo. pe. sed est socra viri. vt. l. j. ff. rer amotarũ. cum alijs de quib⁹ supra. natura aũt societatis est vt adinuicẽ lucra cõicentur. l. j. ꝛ. l. coiri. ꝛ. l. si nõ fuerit. ff. pro socio: sicut ergo vxor querit marito vt dictum est: sic maritus debet querere vxori. alĩs esset leo

Fructꝰ cõicantur inter coniuges. 10 nina societas. d. l. si non fuerit. ¶ Et hinc est ꝙ ꝑ fructus omnium bonorum que habent maritus ꝛ vxor: sunt communes viri ꝛ vxoris ꝛ inter eos equaliter diuidendi. solu. mat. quãuis alter eorum multo plura bona habeat q̃ alius. ita dicit. l. regni. foro legum. lib. iij. ti. ỹ. l. iij. in fine. que incipit quando et eodẽ. l. iij. ti. iij. l. fi. ꝛ ti. iiij. l. xj. que incipit si estãdo. Benefacit. l. societas. §. societas. ff. pro socio. ꝛ. l. pria C. eodem. insti. codez. §. de illa. ꝛ ita practicamus. vnde fructus maioratus vel bonorum restitutioni subiectorum: nõ reputantur, pars bonorum maioratus. l. in edibus. §. ex rebus. ff. de dona. tradit Bald. in. c. j. §. donare. qualiter olim feu. alie. po. inferioris ex hoc ꝙ non dicitur, quis alienare rẽ alienari ꝓhibitam q̃uis fructus alienet. idcirco in illis potest fieri executio pro debitis possessoris maioratus vt tradit Bal. in aut. ei qui. C. de bo. aucto. iud. possi. isti ergo fructus maioratus sicut ꝛ alij cõmunicantur inter cõiuges. qõ intellige etiam si tempore quo soluitur matrimoniũ fructꝰ non essent a solo separati. nam ꝛ tunc diuiduntur inter cõiugem superstitẽ ꝛ heredes mortui si iam fructus apparẽbãt Si autem non apparebant fructus pertinẽt ad eum vel heredes eius cuius erat proprietas fundi ex quo fructus erãt percipiendi. Soluta medietate expensarum ibi factarũ alteri coniugi vel suo heredi. ꝛ hoc quando fructus erãt percipiendi a vinea vel arboribus. si aũt a fundo seminato: tunc fructus sunt diuidendi modo predicto q̃uis nõ appareãt Si autem fundus nõdum erat seminatus sed erat bene cultus: is cuius erat fundus debet illum habere ꝛ soluere alteri medietatem expensarum. ita disponit lex regni. foro legum. lib. iij. titu. iiij. l. iij. ꝛ. x. Et ita seruatur in practica q̃uis aliter sit de iure communi. vt traditur in. l. diuortio. ff. soluto matrimonio. ꝛ in. l. vnica. §. sed ꝛ nouissimi. C. de rei vxoria actio. cuꝫ alijs. ¶ Et per hec corrigitur illud quod voluit glos. Barto. Bald. ꝛ alij in. l. cum a matre. C. de bonis mater. ꝛ in. l. vbi adhuc. C. de iure do. vbi dicitur quod fructus parafernalium non pertinent viro nisi tantum ad vsum: ꝛ quatenus excedant vsum tenetur restituere heredi

11 bus vxoris. Hodie vt vides fructus ꝑ parafernalium ꝛ omnium aliorum bonorum viri ꝛ vxoris equaliter pertinent ad virum ꝛ vxorem. ipse tamen res ex quibus fructus percipiuntur remanent eius cuius erant vel heredum suorum. vt in dictis legibus dicitur. Ampliabis predicta vt procedant etiam si fructus percipiantur ex re restitutioni subiecta: vt ex bonis maioratus mariti vel vxoris. vt late dico in tractatu maioratus: vbi videas satis late ac diffuse. q̃uis hodie non esset multum insistendum attenta mente legum regni predictarum. vnde si mulier dedit marito in dotem vnum castrum cum iurisditione: in territorio illius castri: quidam homines cõmiserunt certa maleficia: propter que eorum bona fuerunt confiscata: ꝛ pene mulcte fuerunt contra eos impposite: pertinebunt ad maritum ꝛ vxorem simul propter legem regni preallegatam ꝛ propter societatem inter maritum ꝛ vxorem contractam lucri et questus: vt supra dictum est: q̃uis bis cessantibus pertinerent ad solum maritum: qr sunt iurisditionis fructus: rerum autem dotalium fructus ad maritum spectant pro oneribus matrimonij supportandis. l. pro oneribus. C. de iure dotium. c. saluberiter de vsuris. ita notanter determinat Bar. in. l. in principio. ff. soluto matrimonio quem alij referunt ꝛ sequuntur. ꝛ Jacobus de sancto georgio in tractatu feudorum in parte de castro rubei montis. columna. ỹ. in fine. versicu. quero

12 etiam de fructibus tamen ꝑ quos pater percipit ex bonis filij prioris matrimonij: vel ex bonis filij aduenticijs vel profecticijs: in quibus non est dare aliam proprietatez: potest probabiliter dubitari an veniant diuidendi inter marituꝫ ꝛ secundam vxorem: cum in effectu videatur magis diuidi proprietas quam fructus. vide Bar. in tractatu de duob⁹ fratribus. prope finem. q. x. ꝛ Bald. in. l. filie cuius. q. vj. C. familie herciscunde. ꝛ ibi etiam ℣ Paulũ de castro ꝛ plen⁹ per eum. consilio. cccxxxj. tangam infra. §. lxv. limitabis

13 tertio. in fine. quid autem si pater fecit ꝑ sumptus in re filij prioris matrimonij ex qua fructus percipiebat: an donare videtur filio: vide Bar. ꝛ Bal. vbi ꝙ supra ego tetigi superi⁹ §. xlij. amplia quarto. in fi. ver. vnum tamen est vbi feci additionez. cogitabis. ¶ Ex predictis infero ad id quod voluit Jo. faber. in. §. si cui. insti. de legatis. vbi per illum ter. dicit quod stante consuetudine quod mulieres habeãt partem in rebus emptis per virum ꝛ aliter acquisitis constante matrimonio: si vir habebat feudum anteq̃ matrimoniũ contraberet in quo tunc temporis vxor nihil penitus habebat: contingit ꝙ constante matrimonio aliqua cõsolidãtur ꝛ reddeũt ad dñium ex aliqua causa: quod in istis consolidatis habeat vxor partem quia videntur alia a rei proprietate ꝛ ideo tanq̃ alia iudicanda sunt. quod dictum nũ q̃ est obliuioni tradendum. ℣ Pro quo ego allego textũ val de singularem ꝛ ibi Bar. in. l. non quocũq;. §. fundus. ff. de legat. j. vbi probatur quod quando vsusfructus reuertitur ad proprietatem: dicitur dominus proprietatis acquirere

Fructꝰ maioratus.

Fructꝰ a solo nõ sepati.

de hac diuisione fructuũ est hodie ꝛ necessario videndꝰ m. l. 4ti 9 li. 5 noui ord. ꝙ quã cessat dispositio l. 26 tit. 11 ꝑ 4 pm. greg. lop. ibi. ꝛ6 dos vegadas. dõ Antho gomez. l. si tamen. nº 7º. vbi hanc distinctionẽ seq mit.

Fructꝰ parafernaliũ.

Ampliatio. Fructꝰ rerũ maioratus cõicantur inter maritum ꝛ vxorem.

An fructus quos percipit pater ex bonis filiꝰ vel filiorũ prioris matrimonij veniãt diuidendi inter maritum et scõaz vxorẽ.

Qñ pater fecit sumptus in re filij prioris mrimonij ex qua fructus pcipiebat: an videt donare filio

An consolidata ꝓstãte matrimonio veniãt inter cõiuges diuidenda.

ex causa lucratiua. tene memorie illum textum ad hoc: q̃ forsan nō reperiet melior i corpore iuris. ⁊ vide ibi ꝑDau. de cast. Idem probatur in. d. §. fi cui. adde alium textum optimū in. l. item si fundi. §. sed si insula. ff. de vsufruc. vbi probatur q̃ commissum venit per modum separatum. s. a proprietate. ad hoc allegat illū textū Guido in decisiōibus dalphinatus. q. eccclxxvj. dicens per hoc q̃ si durante vsufructu res committat: ad proprietarium cōmissum pertinet: vt ibi latius per eū. ⁊ mihi videt q̃ ius vsufructus cōsolidati est vni: fruct⁹ aūt sunt cōes vt statim subn̄ciā. Add de glo. fol. i. tit. delas ganancias. l. vnica. in gl. magna. ⁊ p cedit non solum qñ matrimonium est verum: sed etiaz si sit putatiuum per ea que dicta sunt in tertia ampliatiōe principali. ☞ Ex quo infero vnum quotidianum q̃ si maritus verus vel putatiuus tempore quo matrimonium contraxit habebat vnam domūvel predium in quo aliquis alius habebat vsumfructū: quia emphiteota vel sensuarius vel alius: et mortuo vsufructuario: vel cessante emphiteota seu censuario a solutione canonis vel alis: consolidatur vsufructus cum proprietate iuxta no. in. §. finitur. insti. de vsufuctu. ⁊ in. l. necessario. §. fi. ff. de piculo ⁊ commo. rei vendi. ⁊ in. c. potuit. supra de locato. ⁊ in. l. fi. C. de iure emphit. qō istius vsufructus vxor habebit medietatem vel ipso iure p pter legem regni preallegatam: vel per actionem communi diuidundo vt. l. cōmuni diuidūdo. §. cum de vsufructu. ff. cōi diui. l. fi cū duorū. ff. de stipu. ser. ☞ Intellige quo ad cōmoditatē: vt ipsa diuidat inter maritum ⁊ vxorem: nam ipsum ius vsufructus tanq̃ incorporale ⁊ consequenter intangibile. insti. de rebus corpo. ⁊ incor. §. j. ad oculum diui di nō potest: sed ipsa cōmoditas que est res incorporalis sic: q̃ dictum iudicium cōi diuidundo datur solum pro rebus corporalibus que ad oculum possunt diuidi: non autē pro iuribus ⁊ sic incorporalibus vt probat in. l. si reus. §. inter duos. ff. de vsufructu. ⁊. l. p hoc. §. j. ff. cōi diui. ꝑm Jo. de imo. in. d. l. si cū duorum. vt cum q̃ sit ius vsufructus ipe vsufructus vel eius cōmoditas inter virum ⁊ vxorē cōicat vt predixi. Jus ergo proprietatis remanet eius cuius erat proprietas. ⁊ sola commoditas vsufructus que consolidat cum proprietate: diuidetur inter coniuges qō est valde notandum. cogitabis. Non intelligas q̃ ius vsufructus consolidati cum proprietate qō debetur domino rei debeat extimari ⁊ extimatio diuidi inter virum ⁊ vxorē. quoniā hoc esset iniquum. cum sit idem cum proprietate post consolidationē: vt ex dictis satis patet. ⁊ probatur in. l. si proprietate. ff. de iure dotiū. ⁊. l. vsufructus in multis. ff. de vsufructu. glo. in. l. recte dicimus. ff. de ver. signi. fruct⁹ tamen qui ex huiusmodi vsufructu consolidato percipiuntur: cōicant ☞ ⁊ diuidunt inter coniuges sicut alij fructus ex alijs rebus percepti: vt supra diximus ⁊ vult lex regni foro legum. lib. iij. tit. iij. l. fi. facit alia lex regni foro legum. lib. j. ti. iij. l. ix. cōsolidatio eñ vsusfructus cum proprietate cuius fiat tpe matrimonij: habet tū originē a tpe ꝑterito anteq̃ matrimonium esset contractū vel ratione legati vel alterius dispositionis propter quam postea fit dicta consolidatio. vnde iudicari debet ac si ante matrimonium facta fuisset vt est textus not. in. l. in ratione. la. j. §. imperator. ⁊. §. sequenti. ad legē fal. vbi si patrimonij testatoris diminutio subsecuta est post eius mortē ex causa habente originē in vita testatoris nō censet esse in bonis testatoris: tpe mortis imo habet ac si esset diminuta tēpore quo testator viuebat. Idē dicimus si res post testatoris mortē superuenerit ex cā habente originē in vita testatoris. nam censetur habita eo viuente: q̃ ergo causa semper attēditur vt. l. serui qui apud hostes eo. sic erit in casu nostro cuius q̃ in cōtrarium videat facere textus in. l. si patronum ex debita. §. fi. ff. de bonis liber. qñ illud procedit fauore patroni vt ibi colligitur ⁊ tenet nicola⁹ de neapoli. in. d. l. serui. ⁊ sequitur ibi Alexāder plenius in l. in ratione. la. ij. in principio. ff. ad legem falcidiam. ista tene menti tanq̃ peregrina. ⁊ quotidie veniūt in practica. adde quod sicut ius vsufructus finitur morte vsufructuarij. insti. de vsufru. §. finitur. ita etiam finitur spe vsufructus constituendi: vt probatur in. l. sempronius attilius. ff. de vsufructu lega. ⁊. l. qui vsufructu. i verbo hoc ita ⁊. ff. de vsufructu: q̃ iura ad hoc allegat ⁊ cōmēdat ludo. in singulari. 581. incipiente vsufructus. ⁊ cepola in primo libro de seruitu. c. iij. in fine. ex predictis infertur ad tria satis quotidiana. primo q̃ si quis habebat rem alienam: quam prescribere ceperat anteq̃ matrimonium cōtraheret: constante autem matrimonio prescriptionē cōpleuit: an dicetur res cōstāte matrimonio acquisita: ⁊ consequēter inter coniuges dividenda? ista faciunt ad questionem si constante matrimonio ego iure retractus retraxi rem consanguinei mei tanto pro tanto iuxta. l. regni. ⁊ solui ex pecunia communi viri et vxoris an vxor habebit medietatem rei retracte vel solius pecunie.[a] Secundo cōcessit rex alicui in cauaria aliqua bona sub conditione quod ibidem per quinquennium habitaret: facta huiusmodi concessione matrimonium cum quadam muliere: quam secum duxit: ⁊ ibi per quinquennium cum ea habitauit: an medietas huius concessionis pertineat ad vxorem tanq̃ acquisita effectualiter constante matrimonio cogitabis. ⁊ vide duas notabiles disputationes alteram domini Antonij: alteram calderini: quas recitat Felyn. in. c. ecclesia sancte marie. de consti. quando lex ante clericatum cepit disponere: ⁊ post clericatum ad effectū deducitur quō de ea iudicatur. tertio infert q̃ si maritus habet montem nouū: qui constante matrimonio creuit ⁊ efficitur melior istud augmentum spectat ad maritum solū. ar. l. fructus. in ñ. ff. de vsur. vbi fructus naturales a natura et nō bois industria ꝓuenientes: ad dñm fundi non ad possessorem spectant. no. in. l. in bonefidei. in prin. ff. de acquir. rerum do. ⁊ insti. de rerum diui. §. si quis a non dño. ad idem l. adeo. §. j. ff. de acqui. rerū do. insti. de rerum diuisio. §. preterea. vbi incrementum latens per alluuionē accrescit fundo. ad hoc tex. no. ⁊ ibi no. Bal. in. l. fi. in prin. C. de alluuionibus ⁊ pallu. negari enim non potest quin illud augmētū proueniat ex causa de preterito. s. ex ipsa re ac iure qō in ea maritus habebat anteq̃ matrimoniū cōtraxisset: vnde q̃uis postea cōstante matrimonio accedat naturaliter ⁊ sine coniugum industria vel opera: soli marito debetur per. l. in ratione. la. j. §. imperator. ⁊. §. seq. ⁊. l. serui qui. ff. ad. l. fal. de quibus statim fiet oportuna mētio. Quinimmo vult lex regni fo. ll. li. iij. titu. iij. l. ix. que incipit si el marido: q̃ melioratio contingens facto vxoris in re viri: cedit lucro mariti. facit. l. adeo. §. cum in suo. ff. de acquirē. re. do. multo fortius idem videtur qñ sine facto vxoris natura hoc inducente. vnde si maritus tpe quo matrimonium contraxit: cōduxit domum parum valentem: que postea tractu temporis multū valuit: cedit lucro mariti non vxoris: idē puto de seruo mariti vel ancilla paruulis ⁊ parū valētibus qui postea cōstāte matrimonio crescunt ⁊ roborantur istud cedit lucro dñi. difficultas tū est circa expensas ⁊ sumptus que in hisce rebus fiunt: vt puta in custodiendo ⁊ meliorando monte: an alter cōiugū debet habere medietatem. ⁊ videtur q̃ nō qñ ex re ipsa aliqua percipitur commoditas forte equiualens sumptibus vt ex remote amputātur rami qui sunt domui proficui. ex seruis ⁊ ancillis habetur seruitiū ⁊ similia. opere enim computantur cum expensis. l. in rebus. §. possunt. ff. commodati. l. hactenus. ff. de vsufru. l. oīno. ff. de impen. in rebus dota. fa. ⁊ videtur de mente legis regni preallegate fo. ll. li. iij. ti. iij. l. ix. ⁊ li. iij. ti. xxj. l. ij. q̃ incipit quādo aulgun niño. facit. l. i. C. de infan. expo. ⁊ glo. in. l. arboribus. ff. de vsufru. Ex istis etiam solet dici q̃ meliorametā que fiunt in rebus maioratus vel restitutioni subiectis veniunt diuidenda inter coniuges: tanq̃ prouenientia ex causa lucratiua ⁊ alia a rei proprietate. vnde si maritus habēs maioratum fecit domum vel castrum in villa vel loco maioratus constāte matrimonio: estimabitur sumptus soluto matrimonio ⁊ medietas remanet marito vel eius heredibus: alia medietas vxori vel eius heredibus: ⁊ consequenter ista melioramenta diuiduntur inter heredes ipsorum. bene facit ad hoc glo. no. secundum Ange. in. l. emptor. ff. de rei vēdi. in glo. magna. in fi. que dicit q̃ sumptus quos quis fecit i re subiecta restitutioni: pōt repetere ab eo cui restituit q̃uis interim fructus pceperit. ⁊ sic limitat notāter. l. sumptus. eo. ti. ⁊ ea que no. in. l. in fundo. eo. ti. Nam intelligunt quādo quis percepit fructus in re aliena: secus ex sua licet restitutioni subiecta qō tene memorie. ⁊ vide Bal. in. l. insulam. §. fructus. ff. so. ma. ⁊ in. l. filie cuius. q. vi. C. fami. herci. ⁊ Barto. in tractatu de duobus fratribus. col. pen. q. x. vbi tractat de patre qui fecit sumptus in re filij ex qua fructus percipiebat an videatur donare. de quo etiam paulo ante diximus in additione incipiente ampliabis. Qō aūt res adiuncta rei maioratus: non sumat illius naturam: est ter. in. c. j. §. econtrario. de inuestitura de re aliena facta lib. feu. ⁊ ibi no. Bald. ad idem. c. domino guerram. §. fi vasallus. in ti. hic finitur ler. intellige quādo ex facto hominis fit adiunctio: secus si a natura absq̃ hominis facto vel ministerio: vt. l. fin. C. de alluuio. ⁊ late per aluarotum in. c. j. §. si quis de manfi. fi de feudo fue. contro. an autem augmentū rei sit eiusdem nature cum re augmentata vide no. per doctores

a Vide fab. in pbe. insti. in verbo. alemanic⁹. Jo. ber.

etores signanter per Bartho. sozinum in.l.si ex toto.co.ff. de leg.j. Ex istis ⁊ multis alijs que breuitatis gratia non refero dixi quãdo leges taurine fiebant: ꝙ expense sumptꝰ ⁊ alia meliozamenta saltem necessaria ⁊ vtilia que fiunt in rebus maiozatus respectu estimationis veniebant cõicanda inter coniuges. sed non potui tñ clamare quin contrarium constitueretur. l.xlvj. quam semper putaui iniquam: ⁊ spero futuris temporibus eam reprobandam tanq̃ iuri ⁊ equitati contrariam ⁊ super dicta.l.scripsi an ⁊ qñ meliozamenta que fiunt in re maiozatus veniunt diuidẽda inter cõ
17 iuges Ex istis infertur ꝙ † si vasallus construit castrum in re feudali vel predio: castrum dicetur feudale: quia edificiũ solo cedit. ita decidit Bal. in.l.j. ff. de rerum diui. in vñ. ⁊. viñ. q. refert ⁊ sequitur alexãdrinus in.c.j. in.fi. prin. de alie-
18 natione feudi vbi videas. sed hoc vt dixi est ex eo quia † edificium cedit solo: non ex natura rei. vnde si ad dominum rediret sine culpa feudatarij forte potuisset expensas ibi factas repetere cogitabis. ¶ Ex his infertur ꝙ stipendia ⁊ salaria que maritus doctor aduocatus vel medicus siue auditor vel iudex: seu quiuis alius acquisiuit constante matrimonio postꝙ simul cohabitãt vir ⁊ mulier veniũt inter eos cõicanda ⁊ qualiter diuidenda soluto matrimonio. vt videtur casus in.l.cum duobus. §. papianus. alias incipit. si inter fratres. ff. p socio. vbi dicit ꝙ si inter fratres voluntarium consortium initum fuerit: stipẽdia ceteraq̃ salaria in cõe redigi iudicio societatis. ⁊ tene memorie illũ ter. ad hoc ꝙ uis glo. illum restringat ibi: vt intelligat qñ societas fuit cõtracta specialiter vt ex quacũq̃ cã quesita p socios cõicarentur inter eos. Secus dicit si coita esset simpliciter. Nã tunc salaria ⁊ stipendia nõ cõicarentur. vt. l. iij. §. j. ⁊. l. coire eo. ti. vbi in societate simpliciter cõtracta non venit nisi questus descendens ex ingenio seu solertia: ⁊ ad negociationẽ ⁊ lucrum ⁊ damna ex negociatione nascẽtia. ¶ Sed Bal. in dicto. §. si inter fratres. nõ assentit restrictioni illius glo. quia esset magnum incõueniens illam tenere. Nam posset esse ꝙ vnus ex socijs poneret operam suã ⁊ dimitteret questus sue persone pro seruitijs societatis: ⁊ alius iret ad stipendium ⁊ ad alia lucra ⁊ nihil cõicaret. hec esset mala societas ⁊ leonina contra ter. in.l. verũ ⁊ in.l. non fuerit. ff. eo. ¶ Et propterea dicit ipse se credere ꝙ venirent oĩa in societate salaria stipendia ⁊ mercedes diurnarum operarũ. Et ita vult ille ꝙ modo fit ꝯtracta societas specialiter hoc adiecto ꝙ oĩa lucra qualitercũq̃ ⁊ ex quacũq̃ causa acquisita per socios veniãt cõicanda per eos modo societas simpliciter sit coita: salaria stipendia ⁊ alia lucra cõicantur inter eos. Unde ad ꝓpositum cum inter virũ ⁊ vxorem sit cõtracta quedã tacita ⁊ simplex societas eoꝝ que quilibet lucrabitur vt inter eos cõicentur: vt. §. dictum est: quinimmo lex regni videtur facere ipsam societatem: merito ista lucra stipendioꝝ ⁊ salarioꝝ vel alioꝝ lucroꝝ habita per maritũ aduocatum medicum vel iudicem: sunt cũ vxore cõicanda. ⁊ ita cõiter obseruatur in istis regnis maxime in regali audientia. ¶ Et ista consuetudo est multum equa: qz vt plurimum maritus sustẽtatur de bonis cõibus interim ꝙ fiũt ista lucra: iustũ est ergo ꝙ cõicet cũ vxore: vt est expressum per legẽ regni. fo. ll. li. iij. ti. iij. vbi dicitur ꝙ quicquid maritus lucratus fuerit in bello siue militia faciendo expensas de bonis cõibus viri ⁊ vxoris: debet cõicare cum vxore: qz ex quo sumptus sunt cões: sic etiam lucra debent esse cõmunia. vt ibi dicitur. ⁊ in.l. cũ duob⁹. §. quidam sagariam. in fi. ff. pro socio. in.l. merces. §. vis maior. ff. locati. ¶ Nec facio differentiam vtrum istud lucrum accedat peculio adventitio. puta qz maritus ex proprio labore quẽ in officio habuit lucrũ sensit: vt. l. cũ oporteat. C. de bo. que libe. ⁊. §. qõ aũt ex alia. in fi. per quas perso. nobis acqui. Nam ⁊ tũc dico istud lucrum fore cõmunicandum per predicta: cuius aliud sit de iure cõi. vt. l. fi. C. de colla. ¶ Idem si lucrũ accedat peculio quasi castrensi puta qz ratione administrationis in officio qõ habet maritus ex publico: salarium percipit qõ lucrum est peculiũ quasi castrense. vt. l. fi. C. de inoffi. testa. ⁊. l. veluti castrẽse. C. de assess. ⁊. l. fori. C. de aduo. diuer. iudi. ⁊. vi. parti. ti. xv. l. v. vide. l. iij. ti. de las ganantias. lib.
19 §. ordi. ⁊ traditur per spec. ti. de actore. §. j. co. xij. ver. item cum agitur de peculio. dicentem qꝙ illi qui stipendia † de publico habẽt: dicuntur habere peculium quasi castrense. vt in predictis iuribus. Ponit exemplũ in aduocato fisci. vel pauperum ⁊ similibus: quibus de publico datur salarium. ¶ Secus dicit de aduocatis modernis. Nã illi nõ †
20 dicuntur habere peculium quasi castrense: nec habent precipuum qõ lucrantur fm cum. quod etiam tenuit antiqua glo. in preallegata. l. fori. sed in additione tenuit contrariũ per. d. j. veluti. C. de assess. cum assessores nõ recipiant de pu-
21 plico. ⁊ tñ qõ acquirunt est velut castrense. Itẽ ꝙ † miles ex militia acquirit nõ ex publico est castrense. vt. ff. de castren. pecu. l. si forte. ergo idem in aduocato qui militat: vt. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iu. maxime cum ista salaria priuatorum succedant illoꝝ loco q̃ dabãtur de publico. ergo ⁊c. ar. ter. in.c. magne. ver. cũ igitur. §. de voto. ita dicit Jo. an. in addi. ad specu. in. d. §. j. ver. item cum agitur. hoc idem tacito Jo. an. tenet Bal. in. d. l. cum oporteat. v. co. ver. de tertio genere peculij. C. de bo. que li. ⁊ hoc teneas. Istud ergo lucrum cuius castrense sit vel quasi castrense communicandum est inter maritum ⁊ vxorem. vt apparet ex predictis. cuius alias de iure ciuili nõ cõmunicaretur. vt. l. j. §. nec castrẽse. ff. de colla. bono. de quo etiam per Bal. consi. xxj. incipit quinq̃ queruntur in tertia parte. ⁊ latius lodo. cõsil. cccclxix. incipit quo ad primũ refert ⁊ sequitur Petrus de vbaldis. in suo tractatu de societate. v. parte. q. xv. ¶ Sed vt dixi ista lucra semper diuiduntur inter cõiuges. ⁊ ita pridie iudicauimus in causa que vertebatur in hac regali audientia inter doctorem de montaluo ⁊ heredes vxoris sue. adde quod donata a rege pro seruitijs regi impensis dicũtur castrensia vel quasi. l. cum multa. C. de bonis que liberis. et consequenter non conferuntur nec computantur in legitima. z. l. j. §. nec castrense. de colla. bo. ⁊. vi. partita. ti. vj. l. v. et quarta partita. ti. xvij. l. vj. Illud tamen quod dictum est
22 de † castrensi peculio inter coniuges diuidendo quando cõmunibus expensis acquisitum est: aliquibus non placet. immo ꝙ si miles armate militie in quo cõcurrunt illa sex que ponit glo. in. l. pe. ff. ex quibus cau. ma. aliqua in bello acquisiuit: non communicat cum vxore vt videtur colligi ex ordinatione regis henrici quarta in nieua que reperitur in cõpilatione ordina. li. v. ti. iij. l. iij. vnde eo mortuo transmittit ad suos heredes. idem dicunt de quasi castrensi. olim super hoc fuit edita lex a rege ioane scõo Salmantice ad preces curialium. Sed postea vt audio ad querelã matronarũ fuit reuocata: tene igitur qõ prius dixi ꝙ castrense et quasi castrense communicatur qñ communibus expensis acquiritur. ¶ Ex istis infertur ad questionẽ quã vidi in practica maritus constante matrimonio † edificauit ecclesiam: et
23 dotauit: ⁊ consequenter acquisiuit ius patronatus: vt. c. nobis. de iure pa. dixi. §. in introductione an istud ius patronatus equaliter acquiratur viro ⁊ vxori: an soli viro: ⁊ videtur ꝙ vtriq̃ per iam dicta. Sed constante matrimonio solus maritus presentabit sicut ⁊ alia bona constante matrimonio administrat nisi forte tempore quo ecclesia construitur: aliter inter eos fit conuentũ iuxta no. in. c. j. ij. isto ti. ⁊ statim dicemus in prima limitatiõe. ¶ Ampliabis ista vt procedant etiã in matrimonio putatiuo qñ inter coniuges erat contractum matrimonium: qõ subsistere non poterat stante legitimo impedimẽto. Nam ⁊ tunc lucra inter eos habita equaliter diuiduntur vt est ter. cum glo. in. c. j. ij. isto titu. ⁊ ibi not. Abb. sequitur And. sicu. in. c. ex literis. de pigno. Idem disponit lex regni fo. ll. li. iij. ti. vj. l. iij. ⁊ dixi. §. in tertia ampliatione principali. co. cxlj. vbi videas multa que de matrimonio putatiuo collegi. Idem forte dicendum esset
24 de duobus † amasijs simul habitantibus. nam inter eos videtur secundum aliquos tacite contracta societas et lucra acquisita inter eos equaliter diuiduntur eo modo quo inter coniuges veros vel putatiuos presertim si postea inter eos contractum fuit matrimonium: vt sentit Barto. in. l. titius ⁊ meuium. penul. ⁊ fina. colum. ff. de administra. tutorum et in. l. cum proponas. C. pro socio. ⁊ ibi Bal. ⁊ alij. ad hoc bene faciunt multa que cumulaui. §. equiparando concubinã vxori in. §. operatur alium et quartum effectum. dixi. §. §. si prope finem. in additione incipiente ista autem societas.
25 ¶ Amplia secõ predicta vt videatur contracta † societas inter coniuges ⁊ duret non solum constante matrimonio: ꝫ etiam altero eoꝝ mortuo remanentibus bonis simul nõ diuisis inter superstitem ⁊ defuncti heredes. Naz ⁊ tunc lucra ⁊ damna que ex tali negociatione prouenirent: essent inter eos diuidẽda vt disponit lex regni foro generosoꝝ. li. v. ti. iij. l. ix. que incipit si vno me. quam vide ⁊ tene memorie. ad idẽ facit lex regni fo. ll. li. iij. ti. de las lauores lex. vi. quã
26 no. ¶ Cuius ratio potest esse: qz † vidua videt esse in primo matrimonio donec nubat: ⁊ ideo. dicit Richar. malũ. qꝙ ita dz alimentari vidua de bonis mariti dũ in viduitate perseuerat: sicut constante matrimonio. intellige de fructib⁹ sue dotis: vel si nõ habet vnde se alat: al's alat se de suo: qz non operatur viro. l. sicut. ff. de ope. liber. ista sunt verba Bald.

Lex regni.

De stipendijs et salarijs.

Pro aduocatis.

Lex regni.

Lex regni salmantice facta.

Jus patronatus.

1. Ampliatio. Etiaz inter cõiuges putatiuos. Lex regni.

De concubinarijs.

2. Ampliatio. Etiã soluto matrimonio ante diuisionẽ bonorũ. Lex regni.

27 in.l.omnem C.de bo.mater. Inde est q̄ si † vasallus cognoscit carnaliter vxorem domini eo mortuo: priuatur feudo secundum Andream de ysernia ⁊ alios in.c.ÿ.de feudo sine culpa non amittendo. de quo per Jacobum sancto georgio in tractatu feudorum in parte dictiꝫ vasalli promiserunt non committere felaniam. colum.vÿ.ver.sed quid dicemus.alias.fol.xxxÿ.col.iÿ.⁊ ibi etiam de sponsa.merito ergo acquisita soluto matrimonio anteꝫ diuidãtur bona: diuidentur inter eam ⁊ filios mariti tanꝫ si constante matrimonio fuisset acquisita: quoniam ex patientia ⁊ perseuerantia vtriusꝫ partis presumitur inter eos persecuta et cõtinuata societas.ar.l.queritur.§.qui impleto.ff.locati.⁊.l.legem.C.eo.⁊.l.in rebus.§.fi.ff.de preca.vbi dicitur q̄ si finita † locatione domus conductor in ea remansit: videtur tacite reconducere. Videtur ter.in.l.itaq̄.⁊.l.societatem coire.ff.pro socio.⁊ ibi Barto.⁊ in.l.cum duobus.alias incipit si fratres.§.item papinianus.eo.titulo. Bene facit ad hoc quod notanter voluit Bald.in.l.mandatum.in.iÿ. oppo.C.manda.vbi dixit q̄ si morte patris finita erat societas cum alio socio contracta: iuxta.l.actione.§.morte.et l.adeo.in prin.ff.pro socio.tamen si filius postea cum socio patris bisdem institoribus vtatur sicut prius: intelligitur societas cum filio renouata q̄uis filius fuisset pupill tutorem habens cuius patientia interuenisset per id qõ habetur in.l.si quis mancipÿs.§.si impubes.⁊.l.in eum.§.si dominus.ff.de instito.bonus ter.in.l.cuicũq̄.§.si.eo.ti.qõ dictum refert ⁊ sequitur And.ficu.in.c.qr.v.xÿ.co.s̃.de iudi. ⁊ in.c.peruenit.iiÿ.co.s̃.de emp.⁊ ven. Alex.consi.cxxxÿ.j. co.incipit perlectis.v.volu. Ad hoc faciunt que in simili dixi.s̃.ista limitatione.i.iiÿ.effectu.traductiõis ad domũ versi.amplia secũdo predicta.⁊ que dicam in fine huius effectus.ver.vnum demũ. Ad idem facit qõ no.Bal.i.l. si patruus.iÿ.col.C.cõia vtriusꝫ iudicÿ.vbi dicit q̄ si duo fratres simul mercaturam exercebãt ⁊ vno eorum mortuo alter continuat: superstitibus filÿs fratris indiuisam substantiam possidentibus: videbitur frater eodẽ noĩe ꝯtinuare sicuti faciebat fratre viuente. ar.l.nam ⁊ seruius.§.si viuo ff.de nego.gest.⁊ qr a primordio tituli posterior formatur euentus.l i.§.de impo.lucra.descrip.li.r.⁊.l.si filia.§. neratius.ff.fami.her.⁊.d.l.actione.§.morte. Idem fuit de mente Bal.in auf.ex testamẽto.circa fi.C.de col.de quo meminit Petrus de vbaldis ĩ tractatu de societate.iÿ.parte.iÿ. co.vbi rogo videas. Ad idem facit qõ no.Bal.in.l.etiã
29 in fi.C.de iure do.vbi dixit q̄ si communitas cõduxit † doctorem ad legendum ad vnũ annum cũ salario centum florenorum: demum eligitur alio anno sine repetitione salarÿ intelligitur pro eodem salario.ar.d.l.etiam.⁊.l.penulti.§. vxor.ff.so.ma.sic ergo erit in casu nostro. cum fit fauor mulieris quo casu vidua censetur esse in primo matrimonio vt
30 prediri. secus est in odiosis in quibus † mortuo marito soluta est legibus matrimonÿ: vt.c.fi.s̃.de secun.nup.⁊ inde est q̄ si dictat statutum q̄ vxores rebellium perpetuo sint bannite: statim q̄ sunt vidue possunt stare in ciuitate: vt.l.titia seio.§.vsuras.ff.de leg.ÿ.secundum Jaco.de are.vt refert Bald.in.l.voluntas.in princi.C.de fideicom. Cogita si dici potest q̄ predicta procedant nisi forte vxor relicta esset tutrix filiorum in testamento patris eorum: vel alias ipsa accepisset eorum tutelam per auf.matri ⁊ auie.C.quando mu.nam tunc non videretur continuata societas per.l.titiũ ⁊ meuium.§.actor.ff.de admi.tuto.⁊ quod ibi no.Barto.⁊
31 alÿ.ad cuius confirmationez facit talis ratio. † administrator bonorum alicuius: in dubio potius presumitur administrare animo administrandi tutorio nomine q̄s donãdi: ex quo est administratio necessaria: vt.l.cum post mortem. ⁊.l.cum lege.⁊.l.cum quidam.C.de do.promi.tenet Bald. in.l.fi.versi.quero quid in matre.eo.ti.dicens per hoc q̄ si mater administrans bona filie dat fundum communem sibi ⁊ filie in dotem pro filia: intelligitur partem suã donasse non aũt fiducia pietatis administrasse. licet in quolibet administratore necessario potius presumatur animo administrandi q̄ donandi per iura predicta. de quo.ĵ.latius dicek §.illud autem.alias.fo.xxxix.co.j.in prin.versic.idem tenet Bal.in.l.d.fi.mater ergo tutrix vel curatrix filiorũ magis videtur eor bona administrare tutorio vel curatorio noĩe q̄s alĩs societatis iure cogitabis: qr non reperio in specie tactum: ⁊ vide in practica. eadẽ rõne idẽ puto dicẽdum in patre habente administrationem filiorum a lege ⁊ consequenter vsumfructũ. vt.l.cum non solum.⁊.l.cuz oporteat.C.de bo.que lib.nã eum tunc subsit alia causa q̄s societatis illa sũmẽda est. pater ergo habebit vsumfructũ bonor filiorum qui in eius sunt potestate. secus si essent emãcipati ⁊ tenentes. sic alĩs iudicaui in facti contingentia: ⁊ facit qõd dicit Petrus de vbaldis in dicto tractatu de societate.i.iiÿ.parte.co.ÿ.ver.qõ credo verum. vbi dicit q̄ si frater maior simul habitat cum fratre minori cuius bona administrat est eius tutor non presumitur inter eos contracta societas cuz ratione officÿ alia coniectura sumi nõ debeat. Amplia bis predicta tertio: vt procedant non solum in bonis acquisitis constante matrimonio: in loco vbi fuit contractũ matrimonium in quo lex ista vel consuetudo de communicandis bonis superlucratis inter cõiuges: sed etiam si in alio loco vbi talis lex vel consuetudo non vigebat bona fuerũt acqsita. vt puta: qr cõtracto matrimonio coniuges transeũt ad habitandum in alio loco vbi illa lex vel consuetudo non viget: ibiq̄ multa bona sunt inquisita: nam ⁊ illa veniũt inter ꝯiuges cõicãda fm legẽ vel ꝯsuetudinẽ p̃dictã vel pactũ inter ꝯiuges initum. ita notãter disponit lex regni.iiÿ. partita.ti.xj.l.xxiiÿ.vbi videas montalnum. bene faciunt nota in.l.exigere dotẽ.ff.de iudi.⁊ in.c.j.de sponsa.per Antonium ⁊ alios. presertim per Abba. in. fi. Amplia quarto vt bona superlucrata diuidantur inter coniuges adeo q̄ transmittunt ad suos heredes: q̄uis non fuerunt acceptata: vnde si vxor premoriatur viro anteꝫ acceptet medietatem lucrorum sibi pertinentem: ad suos transmittit heredes: qr ea que deferuntur a lege. vt sunt ista lucra: iuxta no.
a in.l.iiÿ.ff.de interdictis.⁊ in.l.fi. C.de bo.mater.[a] trãsmittũtur ad heredes q̄uis non acceptentur: vt. l. infantis. C.de bo.pos.non obstat.l.emancipata.eo.ti.qr loquitur in bis q̄ iure hereditario deferuntur: secus in bis que iure patrimonÿ fm Alex.in.l. ff. ad leg.fal. vel loquitur in bis que deferuntur ex titulo vniuersali: secus si particulari: vt ibi notatur. Ex bis infertur q̄ si pater filium meliorauit in ter
b tia ⁊ quinta parte bonorum suorũ: illa ad suos transmittit heredes: etiam si non agnouit. [b] vide. Bal.in.l.ÿ.C.de lib. prete.⁊ in ti.episcopum vel abbatem.§.qui.⁊ Salycetũ in l.sancimus.C.de inoffi.testa.⁊ doctorem de segura in repetitione.l.vnum ex familia.§.sed si fundum. de leg.ÿ.fo.xvj.
32 co.ÿ. Ex predictis infertur q̄ † si maritus habẽs filiam ex alio primo matrimonio: eam dotauit ex bonis constante secundo matrimonio acquisitis: medietas doris debetur secũde vxori: vel de bonis superlucratis habebit ipsa vel eius heres aliud tantũdem per predicta. ad hoc ter.no.in.l.si socius pro filia.ff.pro socio. vbi socius etiam omnium bonor
c non tenetur conferre ad onus dotandi filiam socÿ: [c] qr illa dotatio nõ est actus negociationis questuarie: vt per Bar. in.l.legatis. ff.de testa. ita dicit Alex.consi. xlviÿ.co.j.ver. ÿ.in.ÿ.volu.incipit. diligẽter inspectis. ita ergo dicendum videtur in vxore. idem erit in alÿs largitionib⁹ vel debitorum solutionibus ipsius mariti ante contractum secundum matrimonium: vt.j.dicetur.

1 Lucrum cõicare non tenet socius q̄ socio inuito vadit venetias pro mercãtÿs: suo tñ periculo.

2 Pactum quod vxor vel eius filÿ non possint capere de bonis mariti valet.

3 Lucrũ qõ maritus ex forma statuti lucrat stantibus filÿs c vel nõ an pdatur per secũdas nuptias.

4 Pena ecclesie applicãda ex pacto facientium pacẽ in casu quo fuerit fracta: per eos non potest remitti: etiam si ea rupta ipsi reconcilientur.

5 Mulier si stipuletur a marito dotem sibi reddi si sine liberis decesserit alĩs dos retineatur a marito pro liberis valet hoc irreuocabiliter tanꝫ donatio inter viuos.

6 Legitimam habet pater in bonis filie etiam nupte que nõ habet filios descendentes: ⁊ ea priuari nõ potest

1 **Limitabis ista primo nisi** forte quando cõtrahitur matrimoniũ vel tempore quo lucrum est prouenturũ ex negociatione alterius coniugum puta mariti: vxor protestaretur se nolle participare lucrũ vel damnum inde proueniẽs. Nam tunc lucrum erit solius mariti: vt voluerunt Bar. Dy. Rapha. Alng. Jo.de imo. Pau.⁊ Alleran.in. l.quia poterat.ff.ad trebel.⁊ multi alÿ quos retuli.s̃.in prima principali limitatione.co.ccxj.ver.
2 ⁊ ex his infero. vbi dicunt q̄ si vnus † ex socÿs vult ire venetias pro mercantÿs inuito altero socio: suo tamẽ periculo: si lucratur: non tenetur lucrum communicare. ⁊ faciunt multa que ibi dixi que videas per te. ⁊ vltra ea que ibi dixi bene facit text.⁊ quod ibi not.in.c.j. de filÿs natis ex matrimonio

a Adde q̄ idẽ firmauit segura ĩ.l.3.§.fi.ff.de libe.⁊ posthu. fo.8.co.3.circa medium. Jo. ber.

b Adde q̄ fortius firmat segura ĩ rep.l.3.§.fi. ō libe.⁊ post hu. fo.8.co.3.ĩ fi.⁊ p totã seq̃n.q̄ talis meliorã nondũ acceptata facta ĩ 3. trãsmittit p filiũ emãcipatũ ad qs cunq̄ extraneos heredes.⁊ idẽ dixit ĩ melioratione facta ĩ quinta par. bonor.vt.infra. Jo.ber

c Adde tamẽ singularia cõsiliam hoc pũcto ĩ 4.volu. 2si lior soci.icõ silio. 4.2.§. ⁊.6. vbi tandẽ ipe ⁊ subscribẽtes cõcludũt q̄ filie socÿ oim bonorũ debent de cõi dotari ⁊ optime examinãt intellectũ d.l.si socius p filia. Jo. Ber. §.63. 1. Limitatio. Q̃ñ alter renunciet lucris.

2 monio ad morganicam contracto.li.feudo x.vbi valet †pactum vel cõsuetudo vt vxor vel ei⁹ filij nõ possint capere de bonis mariti. Ampliari possunt ista vt procedant non solum si a principio pactum interuenit de non acquirẽdis bonis suplucrãdis inter cõiuges: vt vxor nõ habeat dimidiã eorũ verũ etiã si constãte matrimonio queniat inter eos vt lucra habita diuidant: habẽda vero habeat marit⁹ sibi p ea que late dixi. ff. in prima principali limitatione. ver. & ex his infero ad vnũ. & ea que ibi addidi. q̃ melius hic caderẽt. Quinimo etiã si soluto matrimonio vxor vel ei⁹ heres velit abstinere a lucris cõstante matrimonio habitis: poterit quo casu nec habebit partẽ lucrorũ nec tenebiť ad debita constãte mr̃imonio ꝓtracta. ita disponit bodie lex taurina. lx. que incipit qñ la muger. de qua. j. latius disseremus. §. lxvj. ¶ Jdẽ videť dicendũ ꝑm aliquos si pr̃ tradẽs nuptui filiã: & cõstituẽs sibi dotẽ paciscať cum genero q̃ de bonis acgrẽdis ꝙstãte mr̃imonio filia nihil habeat & ipsa est presens & tacet. cũ pr̃ possit adꝺicere hãc ꝙditionẽ qñ dotẽ constituit filie. ar. l. quoties. ff. so. ma. & l. j. cũ pluribus. ff. de pactis dotalib⁹. & facit tex. in. c. vno de despõ. imp. li. vi. de cuius intellectu vide ibi doctores & bar. & alios in. l. q̃ dotis. ff. so. ma. Sz ħ non placet mihi q̃ pr̃ possit filie ꝓiudicare in bonis acgrẽdis ꝙstãte mr̃imonio nisi ad id exp̃ssus filie cõsensus accedat iuxta notata in. l. ij̃. §. j. ff. so. ma. & in. c. in genesi. de elec. & in regula is q tacet. de reg. iur. li. vj. & in. c. nõne de p̃sump. p̃sertim cũ ista lucra deferanť vxori a lege regni p̃dicta. vñ pr̃ nõ poterit ei auferre: propter id qõ dicit

3 bal. in fili in. l. fi. fn fi. C. de bonis maternis. vbi dicit q̃ † lucrũ puenies vxori ex forma statuti nõ pdit p trãsitũ ad secũdas nuptias. de q̃. s. facta est mẽtio. co. ccxlv. v. cõfirmať. bñ facit qõ voluit Bal. ĩ. l. fi ꝙstãte. ad fi. C. de don. añ nup. vbi dicit q̃ qñ ex ꝺctu ꝺbẽtiũ vel occasione ꝺct⁹ p dispositionẽ legalẽ est alicui tertio ius q̃sitũ re: vel spe: ab illo ꝺctu nõ põt recedi in ei⁹ p̃iudiciũ nisi eo ꝙsentiẽte. vt etiã sentit Bar. quẽ alij sequunť in. l. q rome. §. fl. aui⁹. ff. de ver. obli. et ibi moderniores signãter frãcisc⁹ aretin⁹. col. iij̃. in fi. cũ sequẽtib⁹. vbi inter cetera allegat Bal. in. l. cũ a socero. fi. co. v. modo restat. vbi fere idẽ sentit. de q̃ meminit Jas. in. l. ij̃. C. de iure emph. co. xxj. ver. xxij̃. q̃ro. Jdẽ tenet Salyc. in. l. quoties. C. de dona. q̃ sub modo. facit qõ in fili dixit Bal.

4 in. l. insulã. §. fi. ff. so. ma. vbi dicit q̃ si † duo fecerũt pacẽ & promiserũt eã obseruare sub pena centũ applicãda ecclie ruperũt pacẽ & recõciliati sunt: & remiserũt oẽm iniuriam & penã: nõ tolliť nec tolli potest pena quesita ecclesie: quãuis esset quesita ex pacto ipsarũ partiũ. de qua decisiõe memi nit Jas. in. d. l. ij̃. co. lxxxij̃. ver. pro hac parte. & tene menti pro pena que quotidie ponitur pro fisco. et pro limitatiõe eorum que notãtur in. c. ij̃. de sponsa. & in. l. si quis in cõscribendo. C. de pactis. & in. c. ad apostolicã. de regularib⁹. Et q̃uis ista loquãtur in iure iam quesito: eadẽ tamẽ ratio est in iure querẽdo vt nõ possit tolli per tertium. & istud teneo quicquid alij dixerint. & facit quod in simili dixit bal. in. l. p

5 hereditarijs in fi. C. de heredi. act. vbi dicit q̃ si † mulier stipulať a marito dotẽ sibi reddi si sine liberis decesserit al's dos retineať a marito ꝓ liberis: valet hoc irrevocabiliter

a tanq̃ donatio inter viuos[a]. qõ reputat valde no. & subtile. de q̃ facit festũ Alex. in. d. l. q̃ dotis. ff. so. ma. iij̃. col. ver. iij̃. predicta quẽ vide. ratiõe ergo iuris tertij̃ donatio revocabilis de sui natura efficitur irrevocabilis. cogitabis. Ex istis potest inferri vnum valde singulare & quotidianũ: q̃ cum in bonis filie etiã nupte que nõ habet filios descẽdẽtes: pa

6 ter habeat suã † legitimã quã priuari non põt: vt. l. nã & si parẽtib⁹. ff. de inoff. testa. q̃ bodie p legẽ regni tauri factã: est tarata & determinata in duab⁹ ex tribus partibus oim bonorũ: q̃ in p̃iudiciũ patris cui ius est acquisitũ nõ poterit filia bonis acquisitis constante matrimonio inter ipsam & maritum renunciare vel aliter in fraudẽ donare vel vendere. bene tamen poterit fraude cessante a principio renunciare lucris futuris vt supra dictũ est.

a ¶ Adde q̃ istud dictuz Bal. sequiť ¶ Paul. in. l. si cũ dotem in p̃n. ff. sol. ma. pe. co. q clari⁹ distinguẽdo loqť qõ tũ in p̃cto iuris nõ credit veruz Alexan. ibi Jo. Ber.

1 ☞ Lucra per maritũ cõstãte matrimonio acquisita non debent simul cõicari q̃n inter eos factum est diuortiuz quo ad thorũ & mutuã cohabitationem.

2 ¶ Relinquens fratrib⁹ predicatoribus centũ si eũ sepelirẽt in ecclesia in tali loco: si ille propter sui culpã nõ põt in sacro sepeliri nihilominus habebũt fratres dicta centum.

3 Maritus si acriter verberauit vxorem quapropter ipsa fugit a ciuitate nõ põt eã maritus accusare de adulterio.

4 Maritus vxorẽ expellẽs qua pena puniatur.

5 Societati ex dolo malo renunciãs: socios a se liberat: se aũt ab illis non liberat.

6 Alimẽta debẽs alicui prestabit ei in propria domo nisi ex culpa ei⁹ nõ possit alendus ibi cõmorari.

7 Uxor alicui⁹ si cõmisit heresim & post tẽp⁹ gratie cõsitek & ab ecclesia admittiť & in perpetuũ carcerẽ detrudiť: marit⁹ non tenebitur eam alere.

8 Distributiones quotidiane nõ debentur nõ interessenti ex culpa sua.

9 Uxor si propter adulterium recessit a viro nõ est ab eo alimentanda.

10 Uxor sine culpa viri ab eo discedẽs nõ potest ab eo petere expensas quas post discessum fecit si tamen iusta causa discessit maritus tenetur eaz alere & ipsa potest dotẽ petere.

11 Uxor si nõ esset in obsequio viri culpa ipsi⁹ ad nullas opas ei tenetur.

12 Alere virũ nõ teneť vxor que a viro ob eius adulteriũ recessit cũ dote iudicio ecclesie.

13 Alimẽtari nõ dzgs ex bonis q̃ ob delictũ ab eo auferunť.

14 Alimenta mittere patri exulivel bannito an teneatur fili⁹.

15 Uxor an teneatur mittere alimẽta marito exuli.

16 Maritus si a se expulit vxorem ꝓpter dotẽ nõ solutã si interim multa acgsiuit maritus non communicat cum vxore.

17 Lucra habita per spõsuz de presenti ante traductionẽ spõse ad domũ nõ cõmunicat cũ sponsa.

Limitabis scõo dũmodo

§. 64. 2. Limitatio. Qñ coniuges habitãt separatim Lex regni.

tẽpore quo bona fuerũt acgsita per maritũ: vxor simul habitabat cũ viro vt presupponit dicta lex regni. foro legũ li. ij̃. ti. ij̃. l. j. Secus si culpa ipsius vxoris vt qz ipsa cõmisit adulteriũ vel alias ex iusta causa diuortiũ est factũ iter eos saltim quo ad thorum & mutuã cohabitationẽ. nã tũc non

1 videtur q̃ † lucra taliter acquisita cõstante matrimonio p maritum: debeant sibi cõmunicari. ar. tex. no. in. l. j. ff. vnde vir & vxor. de quo videas cynũ in. l. j. C. co. & nico. de val. in tractatu de successio. ab intest. iij̃. parte. ¶ Ad hoc tex. notabilis in. l. cũ hic status. §. si mulier & maritus. ff. isto tit. et ibi notat salicetus: vbi dicitur q̃ separata habitatio vxoris & viri: retento honore matrimonij̃: nõ dirimit matrimoniũ: ideo iter eos facta donatio nõ tenet: si ergo nõ retinea tur honor matrimonij̃ ꝓpter adulteriũ vxoris: nõ censebũ tur quasi coniuges: imo quasi extranei: et per cõsequẽs acquisita per maritũ: nõ cõicabit cũ vxore diuertẽte. ¶ Hoc videť fuisse de mente bal. consilio. cccxxvij̃. incipiente. quedam domina. iij̃. parte. vbi concludit q̃ stante statuto vel pacto q̃ maritus lucretur certã partẽ dotis: si vxor ex culpa sua seorsum habitat ab eo: marit⁹ lucrabitur dotis partem vt ibi per eum. idem fuit de mente bal. in. c. ex parte. iij̃. coll'. supra de consue. vbi dicit q̃ triplex est diuortium cuius verba retuli. supra in prima ampliatione principali in fi. col. cxxxvij̃. ver. ad predictorum confirmationẽ. ¶ Bene facit. d. l. vna. ff. vnde vir & vxor. vbi dicitur q̃ ad hoc vt vxor habeat bonorum possessionem vnde vir & vxor: oportet vxorem esse mortis tempore. sed et si diuortium quoq̃ secutum sit veruntamen durat matrimoniuz: hec successio locum nõ habet. ¶ Ad idem facit tex. in. l. miles. §. reatu. de adul. vbi probatur q̃ maritus non est in culpa: si vxorẽ dimittat: quam propter adulterium retinere non potest.

2 per quam legem dicebant ibi dy. bart. & alij̃ q̃ si quis † relinquit fratribus predicatoribus centum si eum sepelirent in ecclesia in tali loco. ille occidit seipsum. vel est repertus excommunicatus itaq̃ non potest sepeliri in sacro: fratres habebũt legatum licet ibi eum non sepeliant. cum facto de functi: & eius culpa: illud acciderit. Jdem tenet bald. in. l. si quis ad declinandam. fin. col. C. de episcop. et cleri. & in. l. j. C. de insti. & sub. sub condit. fact. in fine. & ibi Salyc. paulus & alexan. in fin. bald. in. l. vnica in fin. C. de his que pene nomine. Joan. de imol. in. l. in testamento. la. ij̃. ff. de conditio. & demon. & ibi notat sozinus. Joã. de imo. post ancha. in. c. filius. s̃. de testa. andre. sicu. in. c. ij̃. xij̃. co. eod. ti. Adde predictis bonũ tex. in. l. si filia. §. debitor. vbi pater ꝓ filia emãcipata dotẽ dedit: & stipulat⁹ est dotẽ sibi reddi filia in mr̃imonio decedẽte: alias ipse marit⁹ lucrareť dictã dotẽ. filia in odiũ patris propter amorẽ quẽ erga maritũ habebat divertit vt vir dictã dotem lucrareť. dicit ibi q̃ patri erit succurrendũ perinde ac si filia nõ diuertisset: ad hoc vid. bal. in. l. qõ in vxorẽ. ff. de nego. gest. & ibi saly. Jtẽ cum per maritũ stat quominus vxor secũ habitet habeť ac si cohabitasset. l. si aũt. C. s̃z & his. de rei vẽdicatiõe. ff. cũ filib⁹. ergo &c. ad idẽ facit. l. qui sub conditione. §. quoties. ff. de cõdi. insti.

Repetitio rubrice

ꝛ in.l.iure.de condit.ꝛ demonstra. vbi conditio habetur ꝑ impleta qñ non stat per eũ ꝛc. itẽ si marit⁹ vxorẽ expellens non cõcaret ei lucra ex suo delicto consequerek lucrũ: ꝙ eẽ non debet.l.iĵ.§.i.ff.de dona.inter vi. ꝛ vxorẽ.ꝛ.l. nõ fraudank.ff.de reg.iur.cũ filib⁹.presertim cũ hec lucra non deferantur a marito sed potius a lege regni predicta. ꝛ nota. in.l.fi.C.de bonis maternis.ꝛ in.l.iĵ.C.de interdic. ꝛ releg. ergo facto mariti nõ potest sibi auferri regula indultuz de regu.iur.lib.vi.ꝛ ista mihi se obtulerũt in rũsione quã ꝓbui bachallario Joã.merino de villar.qui hãc questionẽ a me quesiuit. ¶ Qñ ergo facto vel culpa vxoris: nõ cohabitat viro imputandũ est sibi: ꝛ per cõsequẽs nihil habebit ex superlucratis: sec⁹ esset quãdo culpa mariti vtputa si solitus erat in vxorẽ seuire: acriter verberãdo: vel si habeat ꝛcubinas quarũ occasione male tractat vxorẽ: ꝛ propterea ipsa fugit ad monasteriũ vel ad domũ aliam honestam: tunc enim crederẽ ꝙ sibi debeatur medietas omnium lucrorũ. Aduertẽ tñ ꝙ si vxor petat diuortiũ ꝓpt̃ seuitiã viri ꝙad thorũ ꝛ dotẽ suã cũ medietate lucrorũ vsq; ad illud tps traditorũ ꝙ nõ cõicabit de bonis postea lucratis ꝑ maritum ista fuit sniа didaci de segura in Repe.§. fz si fundũ.l. vnũ ex familia.ff.de lega.j.fol.iĵ.co.iĵ.v. septimo casu. Jo.ber. ¶ Ad qõ bene facit decisio ancha.consi.ccccix. incipit probata tanti viri seuitia.de quo facit festũ augustinus in tractatu maleficiorũ in verbo.che me ay adulterato.ix.co. vbi cõsuluit ꝙ si † marit⁹ acriter verberabat vxorẽ: quapropt̃ ipsa fugit a ciuitate: nõ põt maritus illã accusare de adulterio: quasi fit ei⁹ inimicus ꝛ inimicitia fit ei⁹ culpa contracta. vt ibi latius per eũ quẽ videas. ¶ Facit.l.si ab hostib⁹ ꝛ qõ ibi no.ff.solu.matri.de qua scripsi.j.§.lxx. vbi videas. ¶ Ad idem facit tex.in auk. vt liceat matri ꝛ auie.§. qr vo plurimos.ver.si ergo.colla.viĵ. vbi dicitur ꝙ si marit⁹ sine causa vxorẽ a se expulit: ꝛ ipsa cõsanguineos nõ habẽs foris habitet: nõ põt ex hac causa illã repudiare. cũ ille causam huius rei prestiterit. ¶ Ad idem facit text. ꝛ quod ibi not.in.l.consensu.C.de repudĵs. Et.l.fi.eod.titu. vbi punitur † maritus vxorem a se expellens: quia si tenetur ei reddere quartam partem bonorum suorum: fortius tenebitur sibi cõmunicare lucra acquisita expulse vxori siue eius culpa. tex.in.c.precipit. ꝛ in.c.qui iniquum.xxxĵ.qõ.v. vbi excommunicatur maritus qui vxorem expulit. ad idem facit. l.in actione.§. labeo ait.ff.pro socio. ꝛ instit.eod.§. manent.

Fallentia. Qñ culpa mariti vxor nõ habitat cum eo. ☞

vbi si vnus † ex socĵs dolo malo renunciet societati a se socios liberat: se autem ab illis nõ liberat. ad idem.l.vsuras. ff.de solu. ꝛ l.si quis ita.ff.de condi. ꝛ demon. ꝛ in auk. vt liceat matri ꝛ auie.§. illud. vbi attẽditur quis prebuit diuortio causam. Ex quibus iuribus aliqui dicũt ꝙ si gs debet aliũ † alere: debet intelligi in domo debẽtis põstare alimẽta: nisi forte ex culpa eius nõ possit alendus ibi cõmorari. de quo p andreã de ysernia in cõstitutionib⁹ regni neapoli tani.fo.clxxi.col.iĵ. Ex q̃ inferk vnũ quotidianũ ꝙ si † vxor alicuius cõmisit heresim: ꝛ post tẽpus gratie confitetur: et ab ecclesia admittik: ꝛ in perpetuũ detrudik in carcerẽ: maritus nõ tenebitur eã alere. facit qõ notatur in.c.ad audientiam.de clericis nõ residẽtibus. ꝛ in.c.vnico.co.ti. li.vj. vbi nõ † interessenti ex culpa sua: nõ debẽtur distributiones q̃tidiane: sic nec alimẽta. cogitabis ꝛ vide qõ statim subĵcio de marito ꝛ patre exulante. hinc est etiã ꝙ si † vxor ꝓpter adulteriũ proprĩũ recessit a viro: nõ est ab eo alimẽtãda: vt est gl.not.in.l.fideicõmissum.C.de fideicõ. ꝑm Bal.in.c. ex parte.de cõsue.fi.col. bene facit gl.notãda in.c.significasti. de diuor. gl.j.in fi.que dicit ꝙ vxor † que discessit a viro: intellige sine culpa viri: nõ potest a viro petere expẽsas quas fecit postq̃ ab eo discessit. idẽ tenet specu.ti. de sponsalib⁹ §. fi.versi.quid de expensis. si tamẽ ex iusta causa discedat: puta quia dicebãt fratres mariti ꝙ maritũ venenasset: vñ volebant eã ponere in manibus iustitie ꝛc. marit⁹ tenek eã alere: ꝛ ipsa potest dotẽ petere. ita notãter ꝛsuluit raphael cumanus cõsi.clxxv. incipiẽte domina. ad hoc facit qõ voluit Dy. Bal. ꝛ aliĵ. in.l.j.C.de lega.ĵ. in fi. ¶ Facit ad predicta quod scripsi in.c.j. quod metus causa. In meis recollectis. que adde hic. ¶ Facit etiam quod dicit Salyce. in.l. quod in vxorẽ. C. de neg. gest. de quo infra in.c. per vestras in.iĵ.no.co.xcj. alias fo.lxxj.col.ĵ. vbi Bal. ꝛ Saly. dicunt ꝙ maritus vxorẽ expellẽs tenetur eã alere, ex istis infertur ꝙ si propter mariti seuitiã separatur matrimoniũ quo ad thorũ ꝛ mutuã cohabitationẽ. vt in.c. literas. de resti. spol. vxori restituek dos vt in.c.j. ꝛ ibi abb. j. isto ti ꝛ bal. in.c.j. in principio. vt lite nõ contesta. ꝛ etiã medietas lucrorũ ante separationẽ habitorũ vt.c.ĵ. cũ glo. j. isto titu. ꝛ ibi abba. ꝛ in.c.j.eo.ti. debetur similiter medietas lucrorũ habitorũ ꝑ maritũ separatiõe durãte: quia mariti culpa prouenit quãuis vxor hanc petierit separationem per ea que dicta sunt. quãuis doct. de segura. in.d.l. vnum ex familia cõtrarium velit. ¶ Facit quod dicit bald. in.l.si vxorem. C. de condi. infert. ĵ. colĺ. ver. item si non esset. vbi dicit quod si † vxor non esset in obsequiũ viri: culpa viri ad nullas operas tenetur viro. ꝛ facit.l.si stipulata.ff.isto ti. ꝑm cũ. ¶ Et hinc est ꝙ si maritus adducit cõcubinã ad domũ: vxor põt ab eo recedere nec tenetur redire nisi marit⁹ caueat de ea expellẽda: ꝑm bal. in.c.j.§. vt lite non cõtest. j. co. ꝛ dico infra super textu in.iĵ. not. verfic. si aũt vxor. ¶ Facit qõ in simili dixit bal. in.l. vbi adhuc. iĵ. co. ver. pone ꝙ vir. C. cõ iure do. ꝙ si
12 vir cõmisisset † adulteriuz: ꝛ vxor iudicio ecclesie recedit ab eo quo ad thoruz: quo casu dos debet reddi mulieri: ex illa dote nõ tenebitur vxor maritũ alere qr peccauit in lege matrimonĵ. vnde nõ debet ex matrimonio premiũ consequi ꝙ visus est impugnare. ar.l.ab hostib⁹.§. fi vir.ff.solu.mat. et
13 c. quia frustra. de vsuris. ex bonis † enim que auferũtur alicui ob delictũ non debet alimẽtari. vt est tex. not. in.c.j.§. hominẽ. de pace tenẽda ꝛ eius viola. ¶ Et hinc est ꝙ si dictat statutũ ꝙ oia bona homicide debeãt auferri: ꝛ pro parte filĵs reseruari: filĵ ex illa parte quã habẽt: non tenent ꝑ trem alere. ita no. dicit bal. in auk. bona dãnatorũ. C. de bo
14 nis damnatorũ. j. co. ver. hic quero. quãuis † alias filius teneatur mittere alimenta patri exuli vel bãnito. vt in auk. de incestis nup. §. fi vero contigerit. colla. ĵ. ꝛ in auk. incestas. C. de incestis nup. ꝛ ibi no. bald. De quo vide quod latius dico in.ca. per vestras. j. eod. §. rix. sed quamuis ista. versi.
15 quod autem de alimentis. Idem † de marito exulante dicit bart. in.l. si constante. in pr̃in.iĵ. col. q. v. ff. sol. matri. post spe. isto ti. §. fi. ver. quid si vir. bal. in. d. l. vbi adhuc. facit lex mutus. §. manente. ff. de iure dotium. Cessante ergo culpa quamuis seorsum habitet: habebit partẽ lucrorũ ac si ambo cohabitarẽt. ¶ Ad hoc bene facit tex. ĩ. l. cũ hic stat⁹. §. fi mulier. ff. isto ti. vbi littera ôt. si mulier ꝛ marit⁹ diu seorsuz quidẽ habitauerint: fz bonorẽ inuicẽ mr̃imonĵ habeãt puto dõnatiões nõ valere. quasi durauerit nuptie. nõ enim coit⁹ mr̃imonĩũ facit fz maritalis affectio. q̃ vba satis nr̃az sniam pbãt. Et p ista al's dixi in cõtingẽtia facti cũ marit⁹ cuiusdã mulieris ꝓpter debitã ꝛ paupertatẽ dimisisset vxorẽ ꝛ filios pfect⁹ in ptes lõginquas ibi multa lucra habuit: rediẽs ad ꝓpria reperit vxorẽ mortuã de põti: filĵ petebãt medietatẽ bonorũ acqsitorũ p maritũ ꝙstãte mr̃imonio: ꝙ iuste peterẽt: ꝛ sic fuit pnũciatũ. tene mẽti qr q̃tidie accidit.

Alimenta.

16 ¶ Ex his etiã põt inferri ꝙ si † marit⁹ vxorẽ a se expulit ꝓpter dotẽ nõ solutã; qõ põt vt.c.p vr̃as. j. e. ꝛ l.ff. C. ad vel leya. ꝛ vxor cũ poterat soluere: vel solui facere: nõ fecit: ꝛ maritus iterim multa acqsiuit nõ cõicat cũ vxore: sec⁹ si nõ est qõ imputek vxori quãuis pr̃ vel ali⁹ qui dotẽ ꝓmisit: nõ solueret per p̃dicta. Ex ist⁹ decidi potest quod † lucra habita p spõsuz ô põti añ traductiõez spõse ad domũ nõ cõicat cũ spõsa: nisi forte cũ dote sponse sibi date lucra fecisset. nã tũc vel erũt spõse tãq̃ fruct⁹ dotis: vt vult lex regni. iĵ. pti ta. ti. xj. l. xxviĵ. vel saltẽ cõicabunk inter ipsos vt dixi. ŝ. §. lxĵ. vñ lucra. v. fz quid si spõsus. Ex istis fiĩ potest inferri quod si iudicio ecclie ꝛiuges sepank ꝓpter aliquã iustã cãz vt ĩ. c. ex publico. de cõuer. cõiug. ꝛ aliqd acqrãt erit ꝓprĩũ acqrẽtis ꝛ alteri nõ cõicabit. intelligo dũmõ ĩ hac sepatiõe culpa nõ possit alicui iputari vel si ex libera vtriusq; volũtate. ꝙ no. ꝑ ista sepatiõe volũtaria vi. glã. ꝛ abb. ĩ. c. venies ô reg. ꝛ ĩ. c. dudũ de ꝙuer. cõiu. ꝛ ꝓpositũ ĩ. c. j. iĵ. co. de spõsa.

Vxore ex pulsa.

17 Ista s decidi potest quod † lucra habita p spõsuz ô põti añ traductiõez spõse ad domũ nõ cõicat cũ spõsa: nisi forte cũ dote sponse sibi date lucra fecisset. nã tũc vel erũt spõse tãq̃ fruct⁹ dotis: vt vult lex regni. iĵ. pti ta. ti. xj. l. xxviĵ. vel saltẽ cõicabunk inter ipsos vt dixi. ŝ. §. lxĵ. vñ lucra. v. fz quid si spõsus. Ex istis fiĩ potest inferri quod si iudicio ecclie ꝛiuges sepank ꝓpter aliquã iustã cãz vt ĩ. c. ex publico. de cõuer. cõiug. ꝛ aliqd acqrãt erit ꝓprĩũ acqrẽtis ꝛ alteri nõ cõicabit. intelligo dũmõ ĩ hac sepatiõe culpa nõ possit alicui iputari vel si ex libera vtriusq; volũtate. ꝙ no. ꝑ ista sepatiõe volũtaria vi. glã. ꝛ abb. ĩ. c. venies ô reg. ꝛ ĩ. c. dudũ de ꝙuer. cõiu. ꝛ ꝓpositũ ĩ. c. j. iĵ. co. de spõsa.

lucra sponsorum.

1 ☞ Lucrũ dicitur qõ ex maleficio acquiritur.
2 Societas nõ intelligik ex reb⁹ inhonestis ꝙcta.
3 Vsure sunt prohibite.
4 Cõicare nõ tenek soci⁹ ex vsuraria prauitate.
5 Filiusfa. nõ acqrit patri illicita.
6 Acqsita p seruũ vel filiũ acquirunk dño vel patri.
7 Actio fami. hercis. nõ datur p illicite acquisitis.
8 Lucra illicite acqsita nõ cõferunk in societate.
9 Licite acqsita p̃sumunk bona nisi ꝙtrariũ probetur.
10 Marit⁹ an de bonis cõib⁹ restituet acqsita illicite.
11 Dñiũ acqsitor ꝓpriũ ex socĵs nõ trãsit p pte in alterũ ipso iure: fz p traditionẽ qñ deducik ĩ cõi. ꝛ qd in vxore ex his q̃ maritus quesiuit cõstante matrimonio.
12 Res empta p sociũ etiã oĩm bonorũ nõ acqrit ipso iure cõ socio: sed agit ad cõicandum.
13 Restituere possunt filius ꝛ seru⁹ que iniuste acqsiuerũt: etiã sine cõsensu patris vel dñi.
14 Preceptũ sacerdotis dicik sententia.

Sacerdoti

15 Sacerdoti i confessione promittēs nō agere vel accusare nō poterit agere.
16 Ad restitutionē male ablatorū cōpellere pōt eps heredes defuncti: etiā si testator nō fuisset cōtractus.
17 Restituere pōt vxor bona p maritū turpiter acqsita: ⁊ pōt furto vel alis capere vt vero restituat dño.
18 Anima pcios est omnib⁹ rebus mūdanis.
19 Legata pia statim debētur etiā nō adita hereditate.
20 Executor testamenti non debet executionem differre.
21 De bonis male acqsitis p maritū nō debēt vxor ⁊ familia sumere alimēta post ipsi⁹ mortem.
22 Restitutio male ablatorū cui fieri debeat.
23 Usurarij an possint sua bona alienare.
24 Usuraria prauitate fund⁹ acquisit⁹ in dotē cōferri nō pōt nisi cū sua causa: ideo potest cōueniri marit⁹ sicut quilibet possessor.
25 Heres qui semp fuit in bona fide ⁊ qui in suā personā tātū fundauit vsucapionē ⁊ prescripsit rē legitime: scit tū rē fuisse alienā tenetur eam restituere ⁊ purgare animam eius cui successit.
26 Ignorātia criminis neminē excusat.
27 Prescriptio bz vim solutionis.
28 Mala fides superueniēs post completā prescriptionez an noceat in foro conscientie.
29 Executor testamenti an teneatur restituere debitum prescriptum.
30 Rem per vim vel alias iniuste acquisitā restituere dānificatam an sufficiat.
31 Cisternā aperiēs tenetur de aiali qō in eā ceciderit.
32 Equū cōducēs si ex sui culpa deterior⁹ dōs equi nō cōpelitur illum recipere.
33 Et quid si sine protestatione illū recipiat.
34 Rez male acquisitā restituere tenet qs cū ci⁹ deteriorationē et etiā fruct⁹ male perceptos.
35 Restitutio male acquisitorū an statim fieri debeat.
36 Preceptū de restituēdo licet videat affirmatiuū: cadit tamen sub illo precepto negatiuo: nō furtū facies. ⁊ illa precepta obligant semper ⁊ ad semper.
37 Nemo qui rapit mortēs si bz vñ reddat saluat: nec pōt absolui nisi restituat potēs restituere.
38 Peccatū nō remittit nisi restituat ablatum.
39 Restitutio necessario absolutionē pcedere debet.
40 Usurari⁹: raptor vel quiuis ali⁹q tenet ad restitutionē nō dz post mortē expectare: q: tunc nō est locus penitētie.
41 Necessitatis tēpore furari licet.
42 Executor testamenti deputatus ad distribuendū bona testatoris in pauperes si sit in summa necessitate poterit sibi capere.
43 Aduocat⁹ tenetur ad patrocinandū pro paupe in necessitate existenti.
44 Possessor iniustus si spoliatur sua possessione petatq; restitui ⁊ dōs cōcurrat petēs proprietatē illi⁹ rei agēdo vel excipiendo audiēdus est ⁊ preferendus.
45 Pater si propter necessitatē famis vēdidit filiū: cū veniet ad pinguiorē fortunā debet illū redimere.
46 Decimas soluere q tenet si illis idiget ad sui sustētatiōez poterit salua conscientia retinere.
47 Horas recitare nō tenet clericus infirmus.
48 Impedimētū superueniēs in psonā debitoris q restitutionem impossibilē facit an excuset debitorem.
49 Executores testamētorū possunt distribuere male ablata p testatorem in filios eiusdem.
50 Alimētare tenet pater filiū spurium.
51 Necessitas etiā si nō sit extrema an excuset a restitutione.
52 Alimēta q̄ debent miserationis cā nō debent fm dignitatē sed fm necessitatē viuendi.
53 Emens scienter rem alienā seu ex furto aut rapina habitā tenetur ad eius restitutionē ⁊ perdit pciuz: nec a vero dño repetit. ⁊ nu. 55. ⁊. 57.
54 Solues sciēter pciū pro re aliena videt donare.
56 Alienā rē detinēs etiā sine inuasione tenet ac si spoliasset.
58 Furtū si cōmittat p domesticū vel mercenariū: ⁊ res furata pignori detur alteri: nō cogitur creditor pign⁹ restituere nisi mutuū ei soluatur.
59 Furtiuā rē sciēter in custodiā recipiēs tenetur furti.
60 Furtiue rei dōs si nō pōt reperiri vl nescit vbi sit erogari debet pauperib⁹ de cōsilio diocesani ⁊ hoc publice fiat p̄missō bannoꝫ in ecclesia.
61 Et qd si post restitutionē factā pauperib⁹ apparet verus dōs vel ei⁹ heres an debeat ei iterū solui.
62 Castrū fortificare pōt princeps inuito vasallo.
63 Lucra acqsita cōstāte matrimonio ex industria alteri⁹ coniugum vel ex questu vel opera veniūt inter cōinges cōicanda: secus in hereditatibus: legatis ⁊ donationibus.
64 Donata socio ⁊ non societati efficiuntur socij cui donant ⁊ alteri socio non cōmunicāt.
65 Dāna ⁊ lucra obuenientia vni ex socijs contēplatione persone non sunt cōmunicanda cum socio: quāuis societas fuerit huius lucri occasio.
66 Usufructū quē bz pater in bonis filij ex bonis aduentitijs vel profectitijs non cōmunicabit cum vxore.

§.65. 3. Limitatio De iniuste acquisitis.

Limitabis. iij. qñ lucra essent habita seu acquisita iuste: secus si iniuste: vt puta si maritus cū esset creditor vel iudex aliqua barataria acqsiuit: vel cum esset aduocatus ex illicita aduocatione: vel ex ludo vel furto: vel adulterio: vel vsuraria prauitate: vel alio maleficio multa acquisiuit: ista sic acquisita nō cōmunicantur cum vxore: quia lex vel statutū disponēs de rebus acquisitis vel acquirēdis intelligitur de iuste acquisitis: vt probat tex. secundū andreā siculū ibi. iij. col. in. c. conquestus. 3. de fo. compe. allegat etiā. l. quo d seruus. ff. de acquir. poss. ⁊. l. cum oporteat. C. de bonis que libe. ⁊. l. certe. §. mala medicamenta. ff. famil. hercis. quod dicit esse bene not. contra multos religiosos inhiantes temporalibus qui cōnātur acquirere suis monasterijs per omnem iniustum modum: quod fieri non debet. 1 **Illud enim quod ex maleficio acquiritur: dicitur lucrum. l. apud celsum. §. auctoris autē. ff. de doli excep. vnde illud quod quis vincit in ludo: dicitur habere ex titulo lucratiuo fm Bal. in. l. j. in fi. C. si quis in frau. pat. ⁊ in. l. j. C. de his que in frau. credi. de quo latius p paridē de puteo in tractatu de ludo. co. xij. in principio. vbi vide ista tamen lucra non veniunt inter coniuges vel socios diuidēda. Lex ergo que de communicandis lucris inter maritum ⁊ vxorem loquitur: debet intelligi de iuste acquisitis: quia** 2 **inhonestarum rerū non contrahitur societas: nec inde acqsitum cōmunicatur. vt. l. si fratres. §. sociuz. ff. pro socio vbi dicitur q̄ etiam socius omnium bonorum non cogitur cōferre que ex prohibitis causis acquisierit. Ad idem bonus tex. in. l. nec per tertium. ⁊. l. quod autem ex furto. ff. eo. vbi dicitur q̄ illud quod ex furto vel alio maleficio q̄situm est: in societatē non oportere cōferri: quia delictorū turpis causa atq; fęda cōmunio est. Ex qbus iuribus sumpta fuit lex regni. v. parti. titu. x. l. ij. ⁊. vij. que disponit idem.** ¶ **Ex hoc infert no. Jo. de imo. in. l. ille autē. ij. co. ver. ite aduerte: q̄ si armigeri qui se faciūt fratres iuratos faciunt societatē adinuicē omnium bonorū que habēt ⁊ que acquisituri sunt: lucra diuidūtur inter eos: nisi illicite querātur per alterū illorum. illa enim nō veniūt in cōmunionē nisi expresse cōmunicētur per id qō habetur. in. d. l. qō autem. licet de facto obseruēt idē in illicite acquisitis quod seruāt in licite quesitis fm eū.** ¶ **Hinc dicebat bar. in. l. si vn⁹. §. si vn⁹ ex** 3 **socijs. ff. e. ti. q̄ cū bodie vsure † sint p̄hibite. vt dicit gl. in l. j. C. de summa trini. ⁊ in auf. ad hec. C. de vsuris. ⁊ in. c. q: i ommib⁹ eo. ti. si vnus ex socijs multa fuit lucratus ex vsuraria prauitate: non tenetur illa communicare † cum socijs.** 4 **Quia in his taliter acquisitis nō dicit societas imo vterq; tenetur male acquisitū restituere fm Bal. in. c. ad nostram el. ij. in fin. de iureiurand. ⁊ in auf. ex testamento. C. de colla. de quo latius per paridez de puteo in tractatu de Lud. cō. xiij. in pricipio vbi videas.** ¶ **Bene facit ad hoc quod voluit Bar. in. d. l. quod seruus. ff. de acqui. possēs. ⁊ in. d. l. cū oporteat. in prin. C. de bonis que libe. quem omnes sequūtur. vbi dicit q̄ †** 5 **si filiusfa. ex pecunia peculij. pfectitij sibi 2cessi p patrē acquisierit vsuras: vsure sic acquisite non erunt peculij profectitij et per consequens non acquirūtur patri nec eo mortuo communicantur cum fratribus: quāuis contrariū dixerit gl. ⁊ male in. d. l. cū oporteat. Hoc idē tenet Bal. in auf. ex testamento. vj. co. ver. quid dices. C. de col. vbi etiā de acquisitis per filium in Ludo. loquit quem refert ⁊ sequitur Alex. in. d. l. qō seruus. ij. co. ⁊ consi. lxxvij. in fi. in. v. volu. allegat etiā glo. ⁊ doc. in. l. j. in prin. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Quā ibi notat Bal. prope finē inducens eam ad confirmationē priuilegiorū vt intelligatur de insti. idem tenet ille in. l. nec dānosa. C. de precibus imperā. offerē. ⁊ cynus in. d. l. cū oporteat in prima oppositione. Idē tenet ang. de are. insti. per quas perso. nobis acqui. §. igitur. in. ij. co. ver. sed quid si exercuit. ⁊ in. §. item nobis. ad fi. Christophorus ⁊ Jaso. insti. de his q̄ sunt sui vel alie.** 6 **iuris. quia illud † quod acquiritur per seruum vel filiū: ac**

Societas si intelligit ex inhonestis rebus.

Lex regni. 1. Illatio.

2. Illatio.

Filius non acquirit pī illicita.

querit dño vel patri qñ iuste querit. sec⁹ si iniuste, vt est tex. valde no. in. d. l. quod seruus per quē dicebat no. Jo. an. in addi. ad spec. ti. de actore. §. j. xviij. col. ver. aduenitiū aūt. q licet vsusfructus debeatur patri in rebus aduētitijs filij/fa. tñ non debetur patri in rebus aduentitijs filij ex illicita causa quesitis. quod dictū tene menti. de quo meminit Alexan. in. d. l. quod seruus. ad finē. ¶ Bene facit quod voluit rosredus in suis libellis ti. de actio. familie hercis. j. co. ver. quartū vbi dicit q † ad hoc vt illa actio cōpetat alicui requiritur inter cetera q illa que sunt in hereditate non sint male acquisita: nec ex peculatu nec ex sacrilegio: aut latrocinio: aut aggressura. pro talibus enī nō intētabitur actio familie hercī. vt. d. certe. ff. eo. ¶ Et subdit q hac ratione hereditas vsurarij nō posset diuidi secūdū eum: de quo fuit memor albericus. in. d. l. qō aūt ex furto. ꝛ est bene notādū. Adde Bald. ꝛ Salice. in. l. bona. C. familie hercis. ꝛ Joā. fab. in. §. quedam. insti. de act. ꝛ legem regni. vj. partita. tit. xv. l. ij. que idē vult. Ea enim que nimia adulandi licentia: aut turpi facinore iudiciorū iniquitate corruptelis ocnicq reipublice aut principū aulis: vel alīs iniuste acquisita sunt parui pendenda prorsusq contenenda sunt: qr nihil honestum aut dignū emulatiōe: qō ex turpi scelere oritur, iuxta solonis iniaz: quā refert plutarcus in libello quomodo qs possit ab inimicis iuuari in fine: dicens per hoc nō esse homines turbandos: si eorū inimicos videant magnis ꝛ iniustis opibus pollere: immo eorum turpitudine cōsiderata: prudenter talia fugiant: ꝛ a similibus arcēātur turpia. igit lucra omnino fugienda sunt: ꝛ nullo modo accipiēda a socio. l. nec prętermittendū. ꝛ. l. quod autem. ff. pro socio. vbi † illicite acquisita nō cōferunt in societate qr rerū inbonestarum nulla est societas. Idem ergo dicamus in illicite acquisitis per maritum vt non teneatur ea communicare cum vxore vel eius herede. ¶ Maxime si vxor vel heres eius peteret a marito vt sibi cōicaret illa que illicite acquisiuit dicendo illa forte illicite vel turpiter acquisita. Talis enim petitio tanq̄ improba ꝛ vitiosa repellenda est non admittenda. l. pe. §. porro. ff. de condi. ob turpem cau. l. cum pardelictum. ff. de regulis iuris. Secus forte si solummodo peteret illa superlucrata vel acquisita communicari ꝛ non dicat illa illicite acquisita. Nam tunc maritus non posset dicere non teneor communicare quia illicite acquisiui p vsuras vel alias: quia detegeret vituperium suū nō detectum ab alio quod nō licet vt. l. alias cū ibi no. maxime p Bart. ff. de iureiu. ita elegāter sentit raphael. in. d. l. qō seruus. lo quendo in fratre. quē refert ꝛ sequit multū cōmēdādo ang. de aret. vbi supra dicēs. q isto modo potest saluari glos. in d. l. cū oporteat: dū dicit q pecunia acqsita p fratrē ex vsuris: ven. ꝛ cōmunicāda cū alijs fratrib⁹: quod late ꝛ singulariter firmat Bal. in. l. ij. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. cum quo transit Alexan. in. d. l. quod seruus. In dubio tamen bona presumūtur † licite acquisita nisi probētur turpiter habita. arg. l. marito. ff. pro socio. c. cum dilecti. de accusa. tenet Bal. in. l. cum oporteat. co. ij. C. de bonis q̄ libe. ¶ Unum tamē est q licet maritus nō teneatur cōmunicare cū vxore acquisita illicite quādo illa haberet recursum ab vxore per ea que dicta sunt: si tñ spōte cōmunicauit ad domum deferēdo: cōmunia erunt ꝛ equaliter inter eos vel eorum heredes diuidēda. vt est tex. nota. in. d. l. certe. §. mala medicamenta. ff. familie hercis. vbi tex. dicit q mala medicamenta ꝛ venena ꝛ libri reprobate lectionis venīt diuidēda iudicio familie hercis. Ad idē tex. in. l. sed ꝛ si possessori. ff. de peti. hered. vbi in petitione hereditatis venīt turpia lucra. Ad idē dicta. l. quod aūt. vbi dicitur q delictorū turpis ꝛ feda cōio est. si tamē i mediū sit collatū: cōe erit lucrū ꝛ etiā dānū. equū est enim vt qui participat lucrū participet ꝛ damnū. ¶ Unde si super his rebus † illicite siue turpiter acquisitis cōuent⁹ fuerit maritus qui illas acquisiuit: ex bonis cōibus satisfaciet ꝛ soluet etiā penā si vxor sciens res male acqsitas illas amisit. secus si ignorās. Nā tunc solum principale satis fiet de bonis cōibus penā autē soluet maritus. iste est casus valde singularis in. l. si igitur ex hoc. ff. pro socio. per quē tex. dicebat no. bal. in. l. j. in fi. C. pro socio. Saly. in. l. si societatis. eod. ti. in fi. q si plures sunt socij oīm bonorū vnus istorū ex vsuraria prauitate quesiuit multa ꝛ cōmunicauit socio et fratri: episcop⁹ poterit cōpellere fratrē eundēq̄ socium ad restitutionem vsurarū. Idē ego dicerē in vxore eodē ratione quod tenet mēti quia quotidianum. ¶ Si autē maritus ista illicite acquisita restituere velit bis a quibus extorsit: bene posset antecq̄ ad cōmunionē adduceret. xlvj. dist. c. sicut nō suo. ꝛ tenet alex. in. d. l. qō seruus in fi. ff. de acqui. po. sed postq̄ ad communionē aduxit non posset ea accipere nisi prius condemnat⁹ fuerit. vt est casus not. in. l. qō enim. ff. pro socio vbi littera dicit. qō enim ex maleficio cōtulerit socius: non aliter recipere debet quā si damnat⁹ fit. Et potest esse ratio hui⁹: qr dñium acquisitorum per vnū ex socijs nō transit pro parte in alterū ipso iure: iz per traditionē quādo deducitur in cōmuni: vt est tex. valde singularis. in. l. si quis societatē contraxerit. ff. pro socio. gl. in. l. j. §. in societate. eo. ti. ¶ Idē videtur dicendū in vxore vt ex bis que marit⁹ acquisierit constante matrimonio: non transeat dñium in vxore ipso iure pro dimidia sibi competēte: sed tunc demū re tradita vt sentit anchara. cōs. cj. incipiēte in christi ꝛc. Contra dictā donationē ꝛ videtur fuisse de mēte legis regni dū dicit q quicqd fuerit emptū per cōiuges constante matrimonio: habeant equaliter ambo. quia verbū habeant non significat ipso iure vt nota. p glo. ꝛ docto. in. c. si diligenti. §. de foro. compe. ꝛ in ea. vnico de sagitta. ꝛ in. l. in criminali. C. de iurisd. om. iud. quod aliquibus placet eo q sola vniuersalis societas habet hāc prerogatiuā q dñium tranfit sine traditione. vt not. in. l. j. §. j. ff. de vsucapio. pro dote. scōm bal. in. c. j. §. j. pe. co. ver. formatur etiā alia questio. de capitaneo qui curiā vēdidit. lib. feudorū. q apertissime decidit lex regni. ij. parti. ti. xxvij. l. xlvij. vbi dicitur q per societatē omniū bonorum presentium ꝛ futurorū contractā queritur dñium rerum societatis consocijs licet traditio non fiat. Item in lucris socij queritur dominium consocijs sine traditione. ꝛ loquitur in socijs omnium bonorum. Ad hoc bonus tex. in. l. societatez vniuersarū fortunarum. c. tit. vbi in societate omniū bonorum hereditas cuiuis eorū delata: in cōmune redigenda est et inde est q si filius spurius alicuius cōtraxit societatē omnium bonorū cum titio: quē titius pater spurij heredē instituit: vel aliquid ei legauit: communicat cū spurio per illuz tex. Idez si titio magnā pecunie quātitatē mutauit ꝛ post ea ei leget liberationem: illa liberatio prodest etiā filio spurio quantū ad dimidiam illius quātitatis. ita tenent dy. ꝛ alij per illū tex. i. l. si is qui duos. ff. de lib. le. Idē tenet bal. in. l. j. in fin. C. pro socio. de quo vide lati⁹ cepolā in cautela. xxxvij. incipiēte tunc videam⁹. vbi videas. acquiretur ergo medietas spurio ipso iure sine traditiōe vt apparet ex predictis iz aliud suadeāt verba. d. l. societatē vniuersarū. dum vtik verbo redigēdā qō est futuri tēporis. Sec⁹ est in alijs socijs nō oīm bonorū. vt. d. l. si quis societatē. vbi littera dicit si quis societatē contraxerit: qō emerit ipsi⁹ fit nō cōmune: iz societatis iudicio cogitur cōicare. nō ergo cōmunicātur ipso iure: de quo lati⁹ dicā. co. vsi. vel aliter ꝛ forte melius, ita ergo videtur dicendum in casu de quo agitur. Adde predictis bonū tex. cū glo. in. l. si patruus ꝛ ibi Bal. C. cōia vtriusq̄ iudicij. iuncta gl. vbi † res empta per socium etiam oīm bonorū: nō acquiritur ipso iure cōsocio: sed agit ad cōmunicādū. ad idē. l. j. ꝛ pe. C. si quis alteri vel sibi. hinc est q si soci⁹ oīm bonorū noie suo de pecunia cōmuni rē aliquā emit sibi soli acquirit: adeo q soci⁹ solū agere potest ad pecuniā ad societatē deferendā: nō aūt ad rē ipsam cōicandam vt voluit bar. in. l. titiū aut meuiū. §. altero. circa finez ff. de admi. tut. ꝛ sequitur Jo. de ana. cōsi. lxv. si aūt hoc est in socijs oīm bonorū: vbi psentia ꝛ futura includūtur in societate: multo fortius idē erit in socijs lucri ꝛ questus put sunt marit⁹ ꝛ vxor vt. §. dictū est: hoc fuit de mente anchara in ꝓallegato cōs. cj. ꝛ angeli cōsi. cxij. ꝛ fulgosi. cōs. ccix. hec opinio placet aliquib⁹. alij tamē cōtrariū sentiūt vt dico. j. §. lxvj. ante fin. ver. bona emz acquisita. immo q statiz q deferūtur ad domū equaliter acquirunt marito ꝛ vxori: quasi illa delatio ad domū. habeat ꝓ traditiōe cogitabis. ¶ Ego tamen crederem salua decisione meli⁹ sentientis: q etiā postq̄ ista illicite acqsita marit⁹ adduxit ad domū possit facere hāc restitutionē quāuis cōdēnat⁹ nō fuerit: qr reperio q ista superlucrata etiā ꝓstāte matrimonio potest marit⁹ alienare: ꝛ de bis disponere vt voluit anchara. i. d. cōsi. ꝛ habem⁹ hodie legē regni regis hērici quarti. en nie ua. anno. M. cccclxxiij. que hoc expresse dicit. Si aūt licite acqsita potest marit⁹ cōstāte matrimonio alienare sine cōsensu ꝛ licētia vxoris: dū modo abfit fraus ꝛ dol⁹ vt ibi dicitur: multo forti⁹ hoc poterit facere in turpiter acquisitis restituendo bis a quibus habuit. Hoc expresse voluit bal. in l. j. ff. de bis qui sunt sui vel alieni iuris vbi dicit quod † filius et seruus possunt restituere: que male acquisierunt etiam sine consensu domini vel patris: idem ergo poterit facere maritus ea que male acquisiuit. Maxime si maritus faciens de bis penitentiam promisit sacerdoti restituere male ablata.

Actio familie herci. nō dat p illicite acqsitis. 7

Limitatio.

8

Si maritus illicite acqsita spōte cōi cauit: erunt cōmunia.

9

Illatio. An marit⁹ illicite acqsita restituet de bonis cō munibus.

10

An dñium acqsitorum statim trāseat in sociuz vel vxorem

Lex regni

Lex regni

Iste dñs.

Lex regni

De eo q p/misit sacerdoti restituere.

12

13

le ablata. Nā tūc satis videtur condēnatus ad restitutionē ex quo ꝓmisit sacerdoti restituere nec refert quomodo fuerit cōdemnatus secundum martinū fil. in. d. l. quod autem. Quē refert ⁊ sequitur bal. in. c. ad nostrā. el. ÿ. in fi. supra de iureiurā. dicens per hoc ꝙ si duo erant socÿ: ⁊ vnus exercebat fenus ⁊ cōmunicabat alteri: postea fecit cautionē de restituendis vsuris: vigore huius cautionis ex quadam equitate: conferre debet socius qui nō fuit feneratus. nā pro cōdēnato habetur ex quo obligauit se ēpo vel suo vicario tanq̄ cōfessus in iudicio saltem anime ꝑm martinū vbi supra et fiet executio tanq̄ in bonis debitoris: cū etiam ipsuz nomen sit obligatū ꝓ restitutione vsurarū ꝑm bal. vbi supra quod tene menti. hinc est ꝙ si vnus ex socÿs omniū bonoꝝ ex vsuraria prauitate acquisiuit multa ⁊ cōmunicauit socio vel fratri vel vxori: eꝑs potest cōpellere sociuz eundēq̄ fratrez vel vxorē ad restitutionē ꝑm bal. in. l. societatē. in fin. C. pro socio. Facit ad hoc quod no. hosti. in. c. fi. de sepul. vbi dicit ꝙ in casu illius decretalis nō solum lis erat cōtestata sed etiā sentētia lata. ex eo. ſ. ꝙ sacerdos precepit delinquēti vt satisfaceret illis quos lesit. ⁊ sic † preceptuz sacerdotis dicit sentētia. imo dispositio testatoris ꝑcipiēs restituere male ablata: pōt dici sententia ⁊ habet executionē paratazꝫ iuxta not. in. l. fin. C. de edic. diui adri. tollē. Habet etiā vim legis. vt aut. de nuptÿs. ſ. disponat. co. iÿ. Facit quod no. bar. in. l. j. ſ. huius studÿ. ff. de iusti. ⁊ iure. albericus in. l. si tibi decem. ſ. quedam. ff. de pact. de eo qui promisit † sacerdoti in confessione non agere vel accusare: quia nō poterit agere tanquā publice persone fit ꝓmissum. idē tenet collectarius. s̄. in probe. huius volu. quē refert ⁊ sequit abb. ibi in. ſ. gregorÿ pe. co. ⁊ in. d. c. fi. ÿ. co. s̄. de sepulturis. de quo per eundē. in. c. j. de maledic. in fi. ⁊ ibi ana. pe. co. per Bal. in. c. j. ſ. iniuria. ÿ. co. de pace iura. fir. ⁊ in. l. ÿ. C. ō liber. ⁊ eorum libe. co. pe. ⁊ fi. per Jo. an. in addi. ad specu. ti. de instr. edi. ſ. nūc vero aliqua. ver. xiÿ. ꝑ aretinū in. c. nuper. s̄. de testi. remissiue ꝑ fely. in. c. pastoralis. xvj. co. in fi. s̄. de offi. or. Quinimmo episcopus potest † compellere heredes defuncti ad restitutionem male ablatorum: etiam si testator nō fuisset cōtritus: vt notanter voluit hosti. in. c. a nobis. ÿ. de sen. ex. quem alÿs referunt signāter marianus. v. col. ꝙ tene menti. Potest ergo hoc casu maritus talia bona a se turpiter quesita restituere vt predixi. qō tenet expresse loquendo in socio petrꝰ de ybaldis in tractatu de societate in v. parte in. ÿ. q. vxor ergo ipedire nō potest nec debet. imo maritū ad restitutionē ꝓuocare debet: ⁊ si alias eū ad restitutionem prouocare nō valeret: ipsa pōt † furto vel alias capere vt ỹo restituat dño. quoniā ex quo vxor est dat aduitorium viro: cui saluté procurare tenet: sicut de ꝓprÿs bonis viri pōt facere eleemosynā: ignorāte viro ⁊ nō phibēte qz agit causaz viri: eodē modo potest facere restitutionē. et si eo sciēte ⁊ nō cōtradicēte faciat: securꝰ est. ita cōcludit alex. de ale. in suo trac. vsurarū. ⁊ astēsis in summa. li. iÿ. tit. iiÿ. sequitur frater frāciscus de platea in suo tractatu vsurarum. ver. vsura. x. ſ. xxvÿ. ⁊ latꝰ ⁊ singularꝰ in tractatu de restitutionibꝰ. sub rubr. de restitutiōe qua vnꝰ pro alio tenetur. ſ. ccxxxj. vbi post monaldū dicit no. ad propositū ꝙ vbi de ꝙsuetudine regiōis vir ⁊ vxor cōmunicāt sibi debita ⁊ credita ex cōtractu vel maleficio: si res furtiua quam mulier surripuit ante matrimoniū vel post sola vel cū viro: vel qz vir solꝰ surripuit ante matrimoniū vel post ⁊ stat adhuc in eorū potestate: potest illā restituere vero dño eiꝰ cōtradicēte marito. Si autē cōsumpta est: vel vir solus furatꝰ est: ⁊ si mulier participauit ꝙsentiēdo: vel cōmēdando spōtanea vel inuita: pōt vxor si vir nō ꝙtradicat negociū marīti gerēdor se ipsaz liberādo estimationē rei cōsumpte restituere vero dño latēter de cōmunibꝰ bonis si aliter nō pōt nec erit furtū: qz nō est fraudulēta ꝙtractatio: nec aio lucri faciendi. prohibente autē viro: nō est facienda secundū eos. Si tamē vxor contradicēte viro restitutionē faceret de rebꝰ cōmunibꝰ bona fide latēter: nō credo ꝙ esset illi iungēda penitētia quasi pro mortali: vl ꝙ mortaliter peccaret. Ita videtur de mēte doctorū vbi. s̄. quos sequit̄ henricꝰ berp. in suo preceptorio precepto septimo. Sermōe. x. co. iiÿ. v. queritur ergo. Adde theologos maxime gabrielē. iiÿ. sen. di. xv. q. iÿ. co. xj. versi. si queris. ¶ Ad cuius confirmationem facit quod notanter voluit salyce. in. l. pactum curatoris. C. ō pactis. vbi dicit ꝙ tutor qui remittendo agit principaliter vtilitatez anime pupilli: ⁊ peccatū interimit: qō animā occidit: vt si vsuras remittit: valet ista remissio vt. l. preses. C. de transactio. idem dicit post Jaco. butr. si tutor infantis valde diuitis: propinquis ⁊ amicis intrinsecis destituti: cuius pater fuerat occisus dū timeret eū sibi occidi: si inimicitia duraret: poterat principaliter propter salutē persone illius facere pacē cū eius inimicis: etiā gratis presertim cū ex reconciliatione nō dicatur quis perdere: sed lucrari vbi discordia posset esse dānosa vt. l. creditorē. ſ. j. ff. māda. ꝑm Saly. vbi supra. Si aūt propter salutē vite potest hanc cōcordiā facere multo fortius propter salutem † anime: que preciosior est omnibꝰ rebus mundanis vt. l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. ⁊ c. sedulo. xxviÿ. di. ⁊ c. precipimus. xÿ. q. j. c. si habes in fi. xxiÿ. qō. iÿ. ⁊ c. cū infirmitas in fi. j̄. de peni. ⁊ remiſ. Et ex hoc dicit no. bal. in. l. cā quā. C. de fideicōmiſ. co. versi. In lectura antiqua ꝙ defunctorum anime destinate ad salutem captiuātur prius in purgatorio intellige de anima purgāda: nam anima beata statim vadit ad celū: damnata vero statim ad infernū vt not. in. c. tꝑs. xiÿ. q. ÿ. per legata aūt pia redimuntur anime que sunt in purgatorio: vnde ex mora heredis nō debent periclitari: ne perducātur ad salutē vt. l. pe. ff. de his quibus vt indig. ⁊ ideo officio iudicis qō in sola equitate consistit: petuntur legata pro aīa executiōi mādari. ª iur. no. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. Facit qō habetur in. l. hereditas. in fin. ff. de peti. here. ⁊ in. c. si heredes. s̄. de testa. ideo ꝑm Bal. talia † relicta debentur etiam non adita hereditate fauore anime. Tene ista memorie contra executores testamentorū et piorum legatorum. adde ricardum. iiÿ. dist. xlv. q. iiÿ. qui dicit ꝙ dilatio executiōis pie cause preiudicat anime testatoris propter duas rationes de quibus ibi per eum: quez refert astensis in summa titu. xxiÿ. arg. ÿ. in fin. ⁊ frater angelus in summa in parte executor. penul. col. verſic. xxiÿ. Ex quo infert ꝙ grauissime peccant: ⁊ magnam proditionem faciūt: qui quam citius possunt non exequuntur: ⁊ vocantur necatores egentum. c. qui oblationes. c. ÿ. cum duobus sequentibus. xxiÿ. q. ÿ. Idem dicendum de restitutione quam testator iussit fieri. vnde in chronicis minorum legitur ꝙ quidam impediebatur intrare paradisum: quousq̄ facta fuit restitutio: quia nisi fieret: lueret in penis. ad hoc. ca. in literis. de raptoribus. Excusatur tamen executor si propterea tardat: vt res defuncti melius vendantur: quia mora modici temporis non videtur esse magnum periculum. vnde si executor per modicum tempus differat: vt rebus defuncti melius vēditis ampliores eleemosynas faceret: licite facit secundū tho. quodlibet. vj. argu. xiiÿ. Quod intellige verū quando tantum est augmentum: quod preualet tarditati: vt per tho. vbi supra. quē refert frater angelus in ꝓallega-
20 to loco. ex istis patet ꝙ si † executor executionē differt vt heredi prosit: vt res melius vendantur: nō vt anime defuncti proficiat: non est tutus quo ad deum. quod tene menti. de quo vide not. per archiepiscopū Flo. iÿ. parte. tit. x. c. iiÿ. ſ. xÿ. ⁊ robertum episcopū aquinatensem sermone. xlvÿ. c. ÿ. ⁊ gabrielem in expositione canonis misse lectione. lvÿ. ff. ver. quartum corrolarium. Adde mirabile factum quod refert beatus turpinus in sua hystoria expeditionis hispanie. c. vÿ. de quodā milite qui morti proximus cuidam suo consanguineo precepit: vt equum quē infirmus habebat vēderet preciumq̄ clericis egenis erogaret: quo mortuo: equū centum solidis vendidit: preciumq̄ cibis potibꝰ vestibusq̄ velociter expendit. transactis. xxx. diebus apparuit mortuus ei de nocte in extasi dicens: quoniam res meas ꝓ anime mee redēptione in eleemosynas tibi cōmendaui ad dādum: scias oīa mea crimina deū mihi dimisisse. sed quia iniuste eleemosynā meā retinuisti ꝑ. xxx. dies in tartareis penis moras me intelligas fecisse. te aūt in eodē loco infernali vnde egressus sum: die crastina scias ponēdū: ⁊ me in paradiso sessurū. sequēti die a demonibus captus fuit: vt ibi late per eū quē rogo videas. hoc similiter refert archiepiscopus Florētinus. ÿ. parte hystoriali. titu. xiiÿ. c. iiÿ. ſ. iiÿ. ¶ Credrē tamē ꝙ si maritꝰ aliquid illicite acqsiuit solus ante mr̄imoniū: ⁊ illud taliter acqsitū stat: pōt maritꝰ etiā inuita vxore restituere vero dño: sed si non stat: potest restituere estimationē de bonis suis proprÿs non aūt de bonis vxoris vel de bonis superlucratis cōstāte matrimonio: cū illud sit debitū ab eo solo cōtractū ad quod ipse solus tenetur non vxor. defuncto autem viro: adhuc pro eo tenebit̄ vxor satisfacere inquantū ad eam peruenit vel vsa est de bo-
21 nis † eiusdem male acquisitis secundū prefatos doctores. qz de illis vxor ⁊ familia nō debēt etiam alimēta sumere vt no. tradit hosti. in summa de peni. ⁊ remiſ. ſ. quibus ⁊ qualiter. ver. qd de rapina in fi. refert ⁊ sequitur aneba. in repe. regule peccatū de regu. iur. li. vj. xlvj. co. in. vj. q. ver. sed hic queritur. frater Jo. in summa cōfessorū. tit. de rapt. q. lxiiÿ.

De eo q̄ sacerdoti. ꝓmisit non agere.

Utrū vxor potest restituere male acquisita ꝑ maritum.

Cōtra executores testamentorū.

¶ Adde ꝙ ne huic conclusioni refragek illa cōis opin. q̄ bz ꝙ legata ad pias cās nō debētur hr̄ditate nō adita quā tz bal. i. l. fi. C. ō testa. manu. Ang. ⁊ imo. i. l. q filio. ſ. j. ff. de bere. insti. ⁊ eā dicit cōem iaſ. in. l. eā quā. co. ÿ. C. de fideicō. ⁊ i. l. j. in. j. lectura co. antepe. ō fac. san. ecc. ⁊ in ea. l. j. i. ÿ. lect. co. fi. intellige. eam qñ dila. talū legatoꝝ afferret periculuz aīe testatoris vt ē i restōne vsurarū vt ꝑ iaſo. i dictis locis in. ÿ. limitatiōe ad. d. conclu. assignata. Ex q̄ nimis restrī gik ista conclu. vt vides Jo. Ber.

Quid ō illicite acquisitis a viro añ mr̄imoniū.

An de male acquisitis pōt vxor et familia alimēta sumere.

Repetitio rubrice.

Ray. in tit. de rapto. rub. de bellis. §. xxj. hēricus in. c. sicut dignum. infra de homici. alex. ⁊ astensis vbi. s. Et archiepiscopus florentinus. parte. ij. titu. j. c. xij. §. ix. gabriel. iij. sen. di. xv. q. iij. co. xvj. in fine. quos sequitur frater frāciscus de platea in tractatu vsurarum ver. x. §. xxvij. ⁊ frater baptista in summa rosella. in parte restitutio. vij. vers. ij. qui oēs hoc intelligunt nisi forsan vxor ex dote sua vel aliunde possit alimenta sumere: nā tūc excusatur propter cōpensationem. idē si pro necessitate corporali qñ aliud remediū cōmode inueniri nō potest sicut accidit in pauperib⁹ mēdicantibus. per hoc excusari possunt filij ⁊ filie in domo parentum qui necessitate cogente aliter viuere non possunt: vt in. l. his solis vbi videbat. ff. de cōdi. inde. ⁊ eodem modo vxor. idem si hoc fiat propter recompensationem faciēdam vt si vxor vel filij accipiunt necessitate cogente spectantes se cōpensaturos in futurū. idē si sunt ibi alsqua bona iuste acquisita nā de illis sustētari possunt si discerni possunt. idē si discerni nō possunt. si aūt nihil est de iuste acquisitis: tūc interim ꝙ vxor ⁊ familia laborant cū marito circa eorū restitutionē quasi tūc causas creditorū agāt: licite tūc tpis sustentant ex illis: nec ad restitutionē tenent ꝟ ꝑfatos doctores. subdit tamē astēsis. li. ij. titu. ij. ⁊ frater franciscꝰ de platea vbi supra. ꝙ vxor raptoris q nihil habet nisi male acquisitū licite sumit alimēta ex illis q̄ sunt in domo viri: si ipsa laborat in domo sua vēdendo siue suendo: siue etiaz bona ne pereāt custodiēdo: quia in hoc agit creditorū vtilitatem. Sed vtcūq; fit: vxor debet laborare circa restitutionez male ablatorū: q⁊ ex quo sunt illicite acquisita sunt alienavel saltē restitutioni subiecta: per cōsequēs nō dicent bona suplucrata. Cū lucra dicātur ꝺducto ere alieno. ¶ Ad hoc facit ꝙ not. voluit abb. in. c. relatū. el. ij. in fi. s. de testa.

Cui debeat fieri restitutio male ablatorū.

22 vbi dixit ꝙ fi † cleric⁹ aliqua acqsiuit ex illicita negociatione vel aduocatiōe que subiacēt restitutioni: debēt tanq̄ es alienū statiz restitui eis a quib⁹ fuerūt extorta: ⁊ in defectū debentiū recipere succedūt pauperes vt in. c. cū tu. de vsuris. ꝟm eū. Sed si plures cōcurrunt a quib⁹ extorta fuerūt petētes sibi restitui: primo debet satisfieri primis: q⁊ p vsuris extortis bona extorquētis sunt tacite obligata: vt no. in c. q̄q̄. de vsuris in glo. in ver. facultates. Vide bonum ter. ⁊ ibi rapbaelem fulgosium ⁊ alios in. l. priuilegia. ff. de ꝑuil. credito. ⁊ archiepiscopū flo. in. ij. parte. ti. ij. c. vij. et frāciscum de platea in tractatu de restitutionibus. fo. liij. ⁊. §. cclxxvj. ⁊ gabrielē. iij. sen. di. xv. q. ij. in fin. ¶ Ex quo infer-

An vsurarius sua bona alienare possit.

23 tur quod † vsurarij suas possessiones alienare non possunt quin saluū fit ius bypothecarū ipsis debentib⁹ vsurā recipere: ꝟm Joā. and. quē refert ⁊ sequit bal. in. l. executorē. in prin. C. de execu. rei iud. ⁊ in. l. pe. C. de seruo pig. da. ma. ancha. in regula. peccatuz. lxj. col. ¶ Ex hoc sequit vnū satis singulare ⁊ quotidianū: ꝙ si pater qui ex vsuraria prauitate multa acquisiuit: assignauit dotē filie de bonis suis cum ista bona trāseant cū onere suo. vt. c. pastoralis. de decimis. facit ꝙ legitur ⁊ no. in. l. fi tamē. ⁊. l. fi me ⁊ titiū. ff. si certum pet. poterunt bi a quibus fuerunt extorta: ⁊ filia per bypotbecariā aduocare: ita sentit bal. in. d. l. pe. C. de ser. pig. da. ma. Vide antoniū. abb. ⁊ alios in. c. cū tu. de vsuris. ⁊ baptistam in summa in parte restituti. vij. vers. v. de quo per frede. cōsi. lxij. cuius statim fit mētio. bene facit ad hoc qō not. hostiē. in summa titu. de peni. ⁊ remi. §. fi. x. co. vers. qd de his: vbi dicit ꝙ siue scienter siue ignorāter aliquid percipit de rapina vel preda: tenetur restituere. per. d. l. fi me ⁊ titium. sed vsura potest cōparari rapine ⁊ furto. xiij. q. iij. c. si quis vsurā. ⁊. q. v. c. penalez. Hoc in terminis nostris tenet bal. in. l. rez quā. C. de iura dotiū in finalibus verbis. di

24 cens ꝙ † fundus per vsurariaz prauitatē acquisitus nō potuit in dotē dari nisi cū sua causa. ideo potest conueniri maritus tanq̄ quilibet possessor. ¶ Intellige in defectum vel subsidiū quando res bypothecata possidetur ab extraneo in subsidiū intētatur bypothecaria cōtra eū excipientē de execussione: sec⁹ si nō excipit: vt autē. h̄ fi debitor. C. de pig. de quo vide rogo lati⁹ in summa rosella. ver. restitutio. vij. ver. v. Secus tamē dicit quando quantitas fuit data in dotem vt puta si vsurarius forsan nihil habens in bonis nisi quod extorsit per vsurariā prauitatem tradidit nuptui filiā suam titio cui dedit in dotē mille ducatos: pro restitutione vsurarū nō poterūt debentes recipere vsuras mitti in possessionem dotis filie. ⁊ ita nec maritus nec filia poterūt propter a creditoribus conuenīri secundū alexan. de ales. in tractatu restitutionū. et Astensem in summa. ⁊ fratrē franciscum de platea. in tractatu restitutionū. §. lxvij. alias sub rub. de restitutione dotis in fi. ⁊ bal. vbi. s. per illū text. al-

legat ad hoc Frede. cōsi. lxij. incipiente quidā vsurarius. q⁊ in fortiorib⁹ terminis cōsuluit. s. qñ titius gener recipiēs dotē sciebat illa bona forte male ⁊ p vsurā acquisita: et eodē titio mortuo dos redit ad filiā vsurarij: quod ipse optimis rationib⁹ cōprobat ⁊ respōdet ad ea q̄ in contrarium adduci possunt que videas per te. ⁊ cogita super hoc cuius cōtrariū sentit frater frāciscus de platea vbi. s. lati⁹ in summa rosella. ver. restitutio. vij. etiā in summa baptistiniana. ver. restitutio. vij. ij. co. ⁊ hēricus berp. in suo preceptorio. Septimo precepto. Sermone. xliij. co. iij. ver. tredecimo vbi post astēsez ⁊ alexādrū dicit ꝙ si pater cū filiā dotauit: erat vel saltē efficiebatur impotēs ad restitutionē: ⁊ gener veritatē sentiēs: aut ignorātia crassa duct⁹ cōtraxit cū filia: nō potest de rebus taliter acquisitis recipere dotē: licet de subtilitate iuris ciuilis (que tā stricte nō respicit conscientiam:) aliter forte dici posset: ꝙ si duct⁹ erat ignorātia ꝑbabili: tunc alīq doctores excusare sunt conati. vide archi. Florē. ij. pte. ti. j. c. 9. §. 12. Cōtraria tñ opinio vī verior: cuius opinionis est Alex. de ales. q dicit ⁊ post ꝙ gener scit ꝙ dos recepta necessaria fit ad soluendū vsurā ⁊ alia debita: tūc reddere tenet: nec pōt talē dotē cū bona ꝙscia retinere: eo ꝙ oia bona sua fuerūt ia obligata restōni. ⁊ in hoc ꝙcordāt multi solēnes doctores. nimirū cū ꝟm Joā. de plateis post alios insti. de actioni. §. rursus. si filia donat in fraudē creditorū: talis dos a creditorib⁹ reuocat. ⁊ gener eis tenetur ad restōnē. ff. si in frau. cred. l. fi. §. j. ⁊. vj. Addit etiā sanctus bernardin⁹ in tractatu de restōnib⁹ (vt refert henric⁹ vbi. s.) ꝙ tali filie posset dari tale remediū ⁊ cōsiliū ꝙ si pt ei⁹ haberet sufficiētiā ad restituēdū certa de qb⁹ cōstat cui sunt restituēda: ad q̄ soluēda pater principaliter obligat: tūc talis dos si parua est in totū: si vero magna est in partē de incertis restituēdis: posset p diocesanū tali filie p modū elemosine ꝟm discretum iudicem assignari. ¶ Preterea si cessante hoc remedio mulier dotē restituere velit: ⁊ vir prohibeat: tunc ipsa est in statu salutis: dūmodo proponat qō si vir premoriatur: quā primū potuerit restituet. ꝙ si ipsa ꝑuenerit ad diē mortis: tunc vocatis marito ⁊ filijs vel heredibus publice ꝓtestetur eis ꝙ dos sua de vsuris est: ⁊ eos obsecret ⁊ obtestetur ꝙ illam restituant. ꝙ si vir vult dotez restituere: ⁊ vxor prohibeat: tunc secundum quosdam viro sufficit ad excusationē ꝙ ipse nō percipiat de bonis illius: ⁊ quando posset illam restituere proponat. Si autē vterq; concordāt in non restituendo: tunc ambo remanent in statu damnationis. ¶ Ad predictorum confirmationez facit

An heres teneat restituere rem ꝑ defunctū ꝑscriptam.

25 quod nota. dixit Anto. in. c. si diligenti. de prescrip. ꝙ † heres q semper fuit in bona fide ⁊ qui in suam personā tantū fundauit vsucapionem ⁊ prescripsit rem legitime iuxta ea que habentur in. c. fi. eod. titu. tamen scit rem fuisse alienā: tenetur eam restituere ⁊ purgare animā defuncti cui successit. iuxta no. in. c. fin. de sepul. quod dictum refert ⁊ sequitur Jo. de imo. in. d. c. fi. de prescrip. ij. col. in fi. in repetitione. ⁊ Ang. de are. in sti. de excep. in prin. xij. co. dicēs hoc valde notādū ⁊ nunq̄ a memoria cadēdū: ⁊ illo anno ita cōsuluisse. ⁊ vide omnino Ludo. ro. in. l. pōponius. §. cū qs adminiculo. co. ij. ff. de acqui. po. vbi refert illā doctrinā anto. ⁊ idē videt de mente Bal. in aut. ad hec. C. de vsuris. quē refert ⁊ sequitur Joā. de Imo. in repe. d. c. fi. coll. xlvij. ⁊ abbas in d. c. fi. si diligenti. Adde bonum textum in. c. ecclesia. j. q. j.

26 post principium: vbi inter cetera dicitur ꝙ neminem † excusat ignorantia criminis: maxime cū ex eo vtilitas deferē ignoranti: veluti si quispiā de latrocinio ⁊ rapina filio suo ignoranti diuitias congreget: nō excusat filiuz ignorantia quin post mortē patris cogatur reddere male acqsita. idez ergo videtur dicendū de re prescripta. Sed contrarium tenet Bar. in. l. cum heres. in principio. ff. de diuersis ⁊ tempo. ꝓscrip. bal. in. l. nihil. C. ꝙ herede. ⁊ de iuris rigore hoc videtur verius. quia nō debet impediri effect⁹ prescriptionis ex eo: qō heres teneatur defuncti cōsciētiam exonera-

27 re: quia † prescriptio habet vim solutionis. vt. l. si pupill⁹. ff. de admi. tuto. ⁊. l. si vnus. §. si autē. ff. de iniurijs. Sed certum est ꝙ solutio liberasset animā defuncti: ergo ⁊c. ita docebat franciscus aretinus in voce dum legeret. d. c. si diligēti: prout ibi refert Benzellinus in apostillis. pen. coll. qō

28 mihi satis placet: quia superueniēntia † malefidei post cōpletam prescriptionem: nō nocēt in foro cōscientie: ⁊ ideo non tenetur quis rem vero domino restituere. glo. ij. in. c. fi res. xiij. q. vj. ⁊ in. c. fi vgo. xxxiij. q. ij. ⁊ in. c. fi. de prescript. glo. fi. ⁊ in. c. j. de concessio. prebend. Joan. andr. in reg. . a possessor. de re. iuris. li. vj. ⁊ ibi ancha. xxij. col. versi. quero circa debitum naturale. Bal. in. l. cum quis. x. col. C. de iu-

ris ⁊ facti

ris & facti igno. & in.c. vigilāti de prescrip. & ibi abb. Jo. de imo. in.c.fi.co.tit.xxxv.co.cū sequentibus. & ibi abb.xvi.co. ang.in repetitionel.i.C.de iudi.ludo.ro.in.rub.de arbitris ÿ.co.& in.l.filiusfa.ff.de dona. Astensis in summa li.ÿ.tit.ÿ. §.sequitur videre de sexto.qui pulchre loquitur:frater angelus in summa in parte prescripto.§.xlvÿ cum sequentibus:quem rogo videas.& plures alios quos recitat fely.in c.vigilāti ó prescri. vbi est bona gl. Vide gabrielē.iiÿ.sen. di.xv.q.ÿ.co.v.ver. addit pau.& q.xliÿ.co.vi.versi.ÿ.cōclusio.& Jo.maioris cadē di.xv.q.vÿ.co.pe. Ex quib⁹ †omnibus infertur q̄ executor testamēti non tenetur huiusmodi debitū prescriptū restituere ꝓm bar.i.l.si is cui.§.flaui⁹.ff. de solu.& in.l.legaui.ff.de libera.leg.& in.l. quib⁹ diebus.§. dūs.ff.de cōdi.& demon.bal.in.l.si creditori.ff.de legatis.i. & in.l.id qó pauperibus.co.vi.C.de epis.& cle.petrus de ancha.in.c.si propter tua debita.de rescrip.li.vi.& in clausula possessor de reg.iur.co.li.& andreas sicul.in.c.Joā.de testa. col.iiÿ. Ex bis similiter infertur q̄ si testator mandat solui debita:nō intelligitur de prescriptis cū bonafide.q̄ debet intelligi qñ alia debita quā ꝑscripta habet:secus si sola debita habebat que erāt prescripta:nā tunc dē illis intelligit scōm Bal.in.d.l.quib⁹ diebus.§.dūs.ff. de condi.& demō. refert fely.in.c.i.de rescriptis.co.ix. vide bal.in.l.id qó pauperibus.col.vi.in fine.C. de episco.& cleri. Et ista est communis opinio.nisi dicas quod procedit in eo qui bona fide possedit donec prescripsit.antonius vero et alÿ loquuntur quando defunctus possedit cum mala fide et sic tenetur ad restitutionem ipse & etiam heredes vt exonerent defuncti conscientiam.cogitabis. Vel aliter poteris concordare vt opinio anto.de qua hic procedat in successione vniuersali quetransfert totū ius a defuncto in successorez. secus esset si causaret ius suū ab alio quā a defuncto.ita notanter dicit idem antonius.in.d.c.cura.de iure pa.iiÿ.co.refert & sequitur bēzellin⁹ in.d.si diligēti.co.antepe in fi.cogita. Adde aliam concordiam: vt regulariter non teneatur quis rem prescriptā restituere:vt est cōmunis conclusio:nisi prescribens vel eius heres fit adeo scrupulosus:q̄ nō possit depone re conscientiā quin restituat:nā tunc restituere tenet.xxj. q.iÿ.c.cui est illata.qui enim facit cōtra cōscientiā etiā erroneam:edificat ad gehennā.c.litteras de resti.spol. ita dicit frater ang.in summa in parte prescriptio.ÿ.xlvÿ. ¶Unū tamen in hac materia non est obmittendū † quod in casu in quo tenetur aliquis ad restitutionē rei aliene p vim subtracte:vl alias iniuste acquisite:nō satisfacit exhibēdo dño spoliatori rez dānificatā & supplēdo deteriorationē rei vt.l. ait lex.ff.ad legē acqui.vnde si tēpore inuasionis vel violentie occidit boue:vel aliud animal:aut aliā rem dānificauit: itaq̄ tenetur lege acquilia:nō satisfaciet reddēdo carnes et corium:& supplēdo in pecunia deteriorationē vsq̄ ad verā estimationē:imo tenetur restituere verū preciū in pecunia numerata.& qō plus est erit in optiōe dñi damnū passi vel recipere animal mortuū vel damnificatū:& agere ad supplementum deteriorationis vel simpliciter agere ad rei estimationem.& caute facit si illa nō recipiat.istud est de mēte bar. in.l.faciendā.ff.arborū fur.cesarū.in aliquib⁹ libris est ter. no.in.l.vt tantū.ff. de seruo corrupto in.§.fi. & in.l.fi seru⁹. §.boue.ff.de conditione furt.ad idēter.singularis in.c.ÿ.j. de iniurÿs.vbi si quis † cisternā aperuit:& nō operuit eā: cecidit q̄ bos vel asinus in ea:dūs cisterne reddet precium in mētorū:quod autē mortuū est: ipsius erit. Ecce q̄ vbi culpa precessit damnū:is qui ī culpa fuit tenetur animal mortuum recipere. Si aūt hoc locū habet vbi culpa tantū precessit: multo fortius dolus.maxime cum violentia. ¶Ex bis infertur q̄ si quis fraudauit alium re sua cum plus secundum commune forum valet:siue sit frumentum:vinum oleum vel quodcunq̄ aliud:cum tamē illi tenebatur reddere debito tempore:reddens sibi eandē rem numero vel specie quando minus valet secundū commune forū:tenetur satisfacere de omni lucro tēporis:in quo plus valuit post moram quia non solū damnificauit eum in tanto:sed in maiori precio quod tūc pro illa re poterat haberi secundū commune forum.nisi debitor sine fraude & omni culpa tūc fuisset impotens ad soluendum vsq̄ ad tempus solutionis. ita notanter decidit alanus prout refert henricus benp. in dicto suo eleganti preceptorio:septimo p̄cepto:sermone.vi. in fine.q̄ tene menti. ¶Et propter ista dicebat bar.in.d.l. facienda.q̄ si aliquis † conduxit equū:& eius culpa deterioratus est:ita q̄ parum aut nihil valet:quia fōrte claudicat vno pede.non compellitur dūs recipere equū quāuis exhibeat preciū deteriorationis immo potest agere dūs ad eius estimationē:& cōpellitur conductor equū solvere vt.l.si bone.§.aliquādo.ff.de edili.edic.si tamen esset alicuius valoris vt quia calcaribus fuerat stimulatus multū: vel vtēdo duplomate fuerat dānificatus: compellitur dūs recipere dum tamen suppleatur iustum preciū.facit.l.cū emptor.§. fi.ff.de dam.infec.tenet Bar.in.d.l.facienda. qō dicit notādum pro scholaribus qui quotidie conducunt iumenta.est glo.in.l.elegāter.§.non solum.in fi.gl.ff.de dolo. notat collectarius in.d.ca.ÿ.de iniurÿs. ¶An autem teneatur dūs equū recipere anteq̄ fit satisfactū de precio deteriorationis quando cōductor negat deteriorationē:nec de cōtrario apparet manifeste:& si dūs non vult recipere quomodo cōductor potest testibus adhibitis equum solutū relinquere:& si pereat:peribit periculo dñi:vide spec.tit.de locato.§.iā dicendū.versi.Sed quid. Cyn.& alios in.l.exhibitionis.C.ad exhiben.ange.in.l.sed mihi.§.si reddita.ff.cōmo. collec.in d.c.ÿ.vide glo.no.in.l.non solum.ff.de rei vendi. ¶Quid autem si dūs recipiat † equū deterioratū sine aliqua protestatione:an possit agere ad deteriorationē. & qualiter: non est presentis speculationis:videas per doctores vbi.ꝫ. presertim cum ista potius respiciant forum cōtentiosum:quā conscientie:de quo presens habetur sermo. Adde pro calce predictorū q̄ non solum tenetur quis restituere rē male acquisitam cū eius † deteriorationē vt supra dictū est:ꝫ etiā fructus male perceptos:vt late ac singulariter probat Innocas de pēna in.l.vnica.§.publice letitie vel consulū.lib.xÿ. co.antepe.ver.sed quid si talis. ¶Redeundo igitur ad propositum ad quod nostra dirigebatur intentio: eo casu quo maritus † vel quivis alius aliqua illicite acquisiuit:ad quorum restitutionem tenetur: debet statim cū potest restituere vt tradit sanctus tho.secunda secunde.q.lxÿ. artic.viÿ. & scōtus.iiÿ.sen.distin.xv. Et ibi gabriel.qō.ÿ.conclu.ÿ.vide Nicolaum de nÿssa in suo resolutorio cum tractat de penitentia in.vi.questione.& archiepiscopus Florē. in summa que incipit defecerunt.fol.iiÿ.ante fi.& latius.ÿ.parte.titul. ÿ.c.viÿ.post Joan. neapolitanum quodlibet.ix.q.ÿ. Facit textus in.c.sepe.supra de restitutio.spolia.ratio secundum scotum quia † preceptum de restituendo: licet videat affirmativum:tamen cadit sub illo precepto negatiuo: non furtum facies. Exodi.xx. que precepta negatiua obligant semper:& ad semper. hoc est quod voluit tho.vbi supra dū dicit q̄ sicut accipere rem alienā est contra iustitiā: ita & detinere eā:& propterea dicit textus in.d.c.sepe. non multū interest quo ad periculum anime iniuste detinere: ac inuadere alienū:ideo toties mortaliter peccat quis quoties scit se debere restituere:aut satisfacere primo:& potest & non vult vt apparet ex predictis.& facit tex.singularis i.c.nemo qui rapit.xiÿ.q.v.vbi litera dicit.nemo † qui rapit moriens si habet vnde reddat: saluatur. imo nec pōt absolui nisi prius restituat potens restituere:aliter non est absolutus.vt ca.si res.xiÿ.q.vi.vbi litera dicit.si res aliena propter quā peccatum est:reddi potest:& non redditur penitentia non agit sed simulatur. Si autem veraciter agitur:non remittitur † peccatum nisi restituatur ablatum:si vt dixi restitui potest. vt ibi latius dicitur.refert & sequitur sanctus bernardinus in tractatu de restitutione male ablatorū.sermone.xxxviÿ. ÿ.co.incipit adolescens tibi dico surge. ¶Primo ꝓpter continuationem:quia nullus absolui potest:quandiu est in continuatione mortalis culpe:sed talis accedens ad sacramentum simpliciter fictus est.nam qui iniuste possidet alienum:semper est in cōtinuatione mortalis peccati donec rē alienam reddiderit:si reddere potest vt dictum est. ¶Secundo propter obdurationē.quia qui potest & nō vult statim restituere:non est re contritus:sed quodam modo induratus:nam vere contritus recedit ab omni mortali culpa. nullus autē absolui potest quem constat non esse contritū: ergo nec talis potest absolui:& si absolutio nulla est & graviter peccat absoluens qr decipit penitentē in penitētie sacramēto. ¶Tertio propter ligationē: quia obligatus ad restituendum:semper ligatus manet secundū iudiciuz dei quousq̄ restituat quod potest.ergo quantūcunq̄ absoluatur a sacerdote:absolutus non est. nullus enim est absolutus:nisi quem deus reputat absolutum. ¶Quarto propter anticipationem.quia restitutio nō est pars satisfactionis:sed preambulum ad eam:satisfactio enim fit deo absolutione sacramētali per applicationem meriti christi:ergo † restitutio necessario absolutionē precedere debet prosinde cecus est omnis sacerdos qui aliter absoluit & ad restitutionem obligat eum:cum experientia clamet patēter q̄ tales omni anno promittunt restituere & raro promissuz cō-

An sufficiat restituere rem dānificatam.

Utrū restitutio male acquisitorū debeat fieri statim.

Q̃ sup male acq̃sitis fit cõcordia cũ domino.

fessori seruãt: ꝛ de talibus confessoribus matthe⁹.v. ait. si cecus cecum ducit ambo in foueam cadunt. de quo casu maius periculũ imminet ductori quam ducto id est cõfessori: quam confitenti. Si quis igitur ad cõfessionẽ accedit: atq; restituere aliena proponit: non sufficit propositũ restituendi pro futuro. Ex quo i presenti restituere potest. Sicut ad iustificationem minime sufficere potest propositum contritionis de futuro quia peccatum quo ad restitutionẽ: tenetur licet sit preteritum quo ad culpam: tamen est in actu manens ꝛ donec restituat semper etiam sit. ¶ Nisi cum eo cõcordauerit cui obligatus est: quãuis etiam sit fide digna persona: in hoc non est ei credendum: quando promittit se restituere pro futuro. ꝛ hoc propter multa pericula que circa tempora prouenire solent. ꝛ si credẽdum esset: non tamẽ debet absolui: donec cõstet de restitutione actu de facto cõpleta: aut cito complenda. ita ꝙ iam ille cui res restituẽda est: illam teneat: ꝛ de hoc sacerdos veraciter sit securus. ꝛ licet quandoq; etiam sustineat quod a testatore mandeꝝ heredi restitutionem facere: hoc tamen non sufficit ad salutez nisi probabiliter ꝛ rationabiliter presumaꝝ ꝙ melius possit per heredem expleri. quia nec ecclesia hoc docet: vel approbat: sed tamen recipit minus perfectum ab hominib⁹ quia ab eis nõ potest habere quod perfectuz est. Sicut aliquando fecerunt aliqui sapientes: quamuis nõ videaꝝ hoc esse simpliciter admittendum. ex quo obligatus nõ liberatur a periculo anime vt dicit augustinus. ꝛ habeꝝ transumptiue in. d. ca. si res aliena. Ratio predictorum est quia qui habet de impie acquisitis: ꝛ restituere non vult cum possit semper augmentat peccatuz: inter grauissimos offensores in hoc estimandi sunt: qui relicta ad pias causas: non restituunt vt tenentur. contra quos terribilia tria concilia clamant. sicut patet. xꝯ. q. ij. c. qui oblationes. cum duobus sequentibus. hec sanctus bernardinus in. d. sermone. ꝛ tenementi quia non solet allegari etiam per modernos. ¶ Ex
40 istis infertur ꝙ si † usurarius raptor vel quiuis alius q tenetur ad restitutionem male acquisitorum: non restituit cũ potest: in articulo mortis existens condidit testamentum: mandans restitui male acquisita bis quibus tenetur: non sufficit: q; testator vult hoc fieri post mortem suam quãdo non est locus penitentie fine qua non absoluitur usurarius vel raptor. Unde oportet ꝙ in vita velit hoc restitui: alias non remittitur peccatum. preterea iustitia dei requirit vt ille satisfaciat qui peccauit. Et ideo sicut usurarius vel raptor peccauit: ita ipse idem tenetur satisfacere: non autem hoc facit: sed relinquit in testamento ꝙ per aliũ fiat. Si ergo vult satisfacere. ita ꝙ ei remittatur peccatũ: ñ habet pecuniam vnde posset restitutio fieri: prius exponat eã per fidelem nuncium suuz restitutioni: anteq; moriatur: ꝛ faciat proclamari ꝙ omnes veniãt recepturi plenã satisfactionẽ a quibus habita est usura vel rapina. ita notãter concludit alexãder de alexãdria in suo tractatu usurarum. ꝛ astensis in summa lib. iij. quos sequitur frater franciscus de platea in suo tractatu usurarum. in verbo usura. xj. §. iij. ¶ Intelliget predicta quando is qui tenetur restituere: poterat restitutionem facere. si autem erat in maxima necessitate: nõ tenetur restituere. Sed salua cõscientia: poterit sibi retinere:
41 quia tempore talis necessitatis: potest quis † aliena furari. ergo eadem ratione poterit sibi retinere: quod erat restituturus. Istud est singulare dictũ richardi. iij. sen. dist. xv. ar. v. q. iij. de quo per modernos in tractatu maleficiorum. charta. cxix. ij. co. alias in parte metidori de maledicti. xiij. co. hoc idem cardi. in cle. j. de testa. qõ. xxj. in fi. vbi
42 dicit ꝙ executor testamenti deputatus ad distribuẽdũ bona testatoris in pauperes: si ipse sit in summa necessitate: poterit sibi capere. hoc idem voluit sanctus tho. secũda secunde. q. xxxij. ar. vij. ad vltimum. ꝛ clxxxv. arti. vij. ad fin. et iij. sen. di. xv. q. ij. arti. vj. de quo aliquid per petrũ de perusio in suo tractatu de quarta episcopali in. j. parte. ca. ix. vj. co. Idẽ sequitur scotus. iij. sen. dist. xv. Et gabriel. q. ij. col. v. versi. addit palude. ꝛ melius. co. viij. versi. sed nunquid ꝛ in sequenti. col. ver. sed vtrum. Quia in extrema necessitate omnia sunt communia vt. l. j. §. cum in eadem. ff. ad legem rho. de iactu. ꝛ. c. discipulos. de consecra. dist. in. v. ꝛ ca. si qs per necessitatem. infra de furtis. facit quod in simili dixit sanctus tho. secunda secunde. qõ. lxxj. articu. j. dum dicit te-
43 neri ex necessitate † aduocatũ ad patrocinandum ꝙ pauper quãdo esset in extrema necessitate[a]. facit i simili quod voluit archi. in ca. quoniam multos. xj. q. iij. Unde ista res iure poli: efficitur detinentis existentis in tali articulo: nisi ille cui debet restitui similiter sit in extrema necessitate: q;
tunc illi debetur qui prius in talem deuenit necessitatem: ꝛ si eodem tempore deuenerunt: domino est restituẽda. quia duobus concurrentibus: preualet quod est potius. ar. l. q̃ritur. ff. de statu hom. secundũ scotum vbi supra. fecit quod in simili dicit abbas. in. c. in literis. supra de restitu. spolia.
44 xv. col. versic. nec obstat. c. ad decimas. vbi cõcludit ꝙ si † iniustus possessor spoliatur sua possessione: petatq; restitutionem illius: ꝛ concurrat dominus petens proprietatem illius rei: agendo vel excipiendo: audiendus est ꝛ preferendus. arg. l. bonafides. ff. depo. ꝛ. c. ij. de ordi. cog. licet in cõtrarium sit lex regni. vij. parti. titu. x. l. fina. de quo vide rotam titul. de causa posse. ꝛ proprie. tertia. in nouis. ꝛ subdit scotus vbi supra ꝙ si talis detentor eam rẽ non occupauit ante talem necessitatez: licet veniat ad pinguiorem fortunã non tenetur restituere. glã. in. l. illicitas. §. fina. de offi. pñi. ff. Secus si preoccupasset ante talem necessitatem secundum eum. Nam tunc ex quo non potest statim soluere: liberat⁹ est ab instanti restitutione propter impotentiam sicut ꝛ totaliter a restitutione absoluitur si omnino est impotens secundũ tho. secũda secunde. q. lxvj. intellige vt supra. Quod etiam est de mente fratris francisci de platea in suo tractatu usurarum. versicul. usura. xj. §. iij. qui pulchre loquitur. ꝛ subdit in. §. vj. quod si is qui constitutus in necessitate non restituit: proponat firmiter in corde quod si ad pinguiorem fortunam venerit: restituet. ꝛ sic erit in statu salutis secundum eum. Ad cuius confirmationem facit: nam si pa-
45 ter propter necessitatem † famis vendidit filium: vt. l. j̃. C. de patribus qui filios distra. Si tamen venit ad pinguiorẽ fortunam: tenetur illum redimere. ita notanter dicit Bal. in. c. ex. rescripto. in fine de iureiuran. refert ꝛ sequitur felynus in. c. cum dilecta de rescriptis. co. xliij. versicu. fallit octauo. Ad idem facit quod volunt doctores signanter abba. in. c. cũ homines. §. de decimis. vbi dicunt quod ille
46 qui tenetur soluere † decimas: si illis indiget ad sui sustẽtationem: poterit salua conscientia sibi retinere: sed non aperiunt si postea venerit ad pinguiorẽ fortunaz: an teneatur restituere ei cui debebantur. Eadẽ questio est de clerico infir-
47 mo: qui ꝓpter infirmitatẽ nõ tenetur † horas recitare: an postq̃ cõualuit: teneatur eas recitare. Joan. maioris post alios antiquiores mouet hãc dubitationẽ. iij. sen. dist. xj. q. ij. co. v. ꝛ decidit ꝙ nõ: vbi cumulat alia similia que videri possunt pereũ. idcirco nõ refero vitãde prolixitatis gratia. Ego tamẽ arbitror qõ ista ꝛ similia decidũtur p hãc notabilem distinctionem quaz faciunt doctores in illa que
48 stione an † impedimẽtum superueniens in personam debitori quod restitutionem impossibilem facit: debitorum excuset. ꝛ concludunt ꝙ sic nisi culpa precesserit casum: quia tunc non excusatur propter casum. ff. solu. matr. l. etiam. §. licet. Item nisi delinqueret: quia tunc videtur culpa casum precedere: ideo excusari nõ debet: maxime si delinquit sub spe venie cõsequende. ita per bona iura que videri possunt concludit dynus in regula peccatũ in fine. de reg. iur. libz. vj. tutius tamẽ puto quod ꝛ si ꝓpter necessitatẽ quis excusetur a restitutione statim tenebitur tamen restituere adueniente pinguiore fortuna: quia in his que dubia sunt ꝛ animam concernunt: vr est restitutio male ablatorũ: quod certius estimamus tenere debemus: vt. §. immunis de sponsa. de pen. distin. vij. ca. ij. §. item si. bonarum enim mentiũ est ibi timere culpaz: vbi culpa minime reperitur. v. dist. c. ad eius vero. c. ij. de obseruat. ieiu. multo autem fortius quando est dubium: vt. xxiij. q. v. c. excõmunicatos. xxiij. q. ij. c. in lectum. ꝛ secundũ ista possunt intelligi iura que dicũt ꝙ soci⁹ ꝛ alie persone priuilegiate nõ tenẽtur soluere nisi quatenꝰ possunt deducto ne egeãt. istas res sibi dimissas ex q̃busviuat facit omnino suas ꝛ poterit illas alienare ad libitum cessante fraude: vt per Bald. in. l. eius rei. C. quod cũ eo qui in aliena potestate. ¶ Quod auten dixi de necessitate ꝓpria: vt ꝓpter eam excusetur quis a restitutione: idem forte dicendum est si eius filius esset in extrema necessitate. Nam tunc potuisset filio erogare. ad hoc facit elegãs decisio Ray. de pena forti in secundo libro sui operis sub titulo de forma restitutionũ. vbi dixit quod male ablata debẽt restitui per episcopum: ꝛ si episcopus videt quod filij eius qui male abstulit sunt pauperes: potest episcop⁹ aliquam partem eis concedere amore dei: ꝛ forte totum secundum eum: quem refert ꝛ sequitur bal. in. c. j. §. iniuria. iij. col. alias. §. furtum. j. co. versi. quero quam satisfactionez. de pace iura. fir. li. feu. andreas siculus in. c. cuz tibi. xvj. col. ẽ. de testa. in. c. raynutius. viij. col. eo. tit. idem voluit Bal. in l. id quod pauperibus. pe. co. C. de epis. ꝛ cleri. facit ꝙ dicit

abbas

Lex regni.

De necessitate filij.

Q̃ obligatus ad restitutionem est in maxia necessitate.

a ¶ Adde fe. ali in. ca. j. de offi. iud. Jo. Bar.

abbas in.c.j.in fi.S.de coha.cleri.& mu.& cõsi.xxxv.in fin.in j.volu.& Jo.an. in additio.ad specu.titul.de instru.edit.§. nũc vero aliqua.ver.lxij.bal.in.l. illa institutio.ff. ỏ heredi. institu.& in.l.tutor.§.que tutoribus.ff. de execu.tu.andreas sicu.in.d.c.cum tibi.xvj.co.vbi de alijs quos per te videas.

Ex quibus colligitur consilium salubre pro executoribus
49 † testamentorũz: vt possint distribuere male ablata per testatorem in filios eiusdem: intellige etiaz si filij sint spurij: vt notãter voluit Bald.con fi.lxv.incipiente videtur in.iij.

☞ Si non põt restituere sine magno suo damno temporali.

50 vol. Cuius ratio est quia pater † alimentare tenetur filium etiam spurium saltem de equitate canonica: vt.c.cũ haberet.de eo qui duxit in matrimonium quaz polluit per adulterium.et cogitabis super hec quia non reperio tantum in specie.videtur tamen fuisse de mente scoti in.iij.sen.distin. xv.vbi fortius dicit.quod si debitor nõ est in articulo extreme necessitatis:sed tamen nõ potest restituere sine magno suo damno temporali: puta destructione artis ex qua viuit ipse & familia sua:quia oporteret vendere instrumenta & libros:vel capitale ex quibus victũ lucratur:non tenetur statim restituere:si ille cui debetur est abundãs:ita q̃ competenter potest tranfire sine eo quod sibi debetur sz debet petere licentiã differẽdi restitutionẽ: per se vel per interpositam personã si fieri potest sine periculo.quaz si dat: potest differre ꝑm q̃ conuenerunt. Si vero non vult dare:tunc ꝑz Joã.de neapoli. in quodlibet.ix.q.xxij. etiã differre potest annuatim aliquid restituẽdo prout melius poterit.pro cuius dicto facit in ar.c.sicut.in ver.inuadere cũ gl.xlvij.di.& d.c.si quis.j.de furtis.vbi patet q̃ magna † necessitas etiã si non sit extrema excusat a restitutione:debet tamẽ sibi cauere a superfluis quia non potest viuere cũ honore & cũ decentia status quis de alieno ꝑm Ricar.in.iij.sentẽ.di.xv. ar.v.& ibi petrus de palude.& ibi Gabriel.q.ij.co.ix.in pn. vers.sed vtrum sit necessarium.quos refert & sequitur frater Antonius archiepiscop⁹ florẽtinus.ij.parte.titu.ij.ca.viij. v.co. ¶ Ex quorum dictis concludit:q̃ illi qui habẽt restituere & si retineant sibi quodãmodo necessaria pro sustentatione sui & familie ad vitandum multa pericula anime & corporis que verisimiliter sequi possunt:bonis suis cedendo & omnib⁹ bonis se spoliando ꝑ restitutione fienda(qõ forte tutius esset scilicet restituere & inde confidere etiam si oporteat mendicare ꝑm Ricar.)ad hoc non videtur teneri de necessitate satis: tamen non debent tales ita laute viuere:& pompose vestiri cum familijs suis:& filias suas cum magnis dotibus nuptui tradere sicut si nõ essent obligati ad restitutionẽ. Sed parce viuere:& paruas dotes tradere: & si nõ possunt nobili vel mercatori nuptui tradere:artifici & plebeyo tradant & alia superflua resecare. Cũ multa ergo prudentia hoc negociũ agendum est vt efficaciter videãtur facere quod possunt ad restituendum:& in alijs bene se habere:& cuz timore dei:credo q̃ possunt absolui & cõmunicare.hec archiepiscopus vbi.s. Ad quorum cõfirmationẽ facit quod in similivoluit Jaco.de are.& Bal.in.l.si maritus
52 ff.so.mat.vbi dicunt q̃ † alimenta que debentur miserationis causa non debẽtur ꝑm dignitatem:sed ꝑm necessitatez viuendi. Cum autẽ necessitas viuẽdi in casu nostro:sit causa ꝓpter quã potest quis alienũ retinere: debet itelligi q̃ retineat necessariũ ad vitam conseruandã non autẽ ad honorem seu decentiã eius.ex quo infertur magna restrictio & limitatio.ad.c.cũ haberet.s.de eo qui duxit in matrimoniũ quam pol.per adul.vt latius dico in.c.per vestras.j.co.iij. no.circa fi. ¶ Si autẽ in vita non potuit satisfacere:iubeat heredi vt satisfaciat. Si vero ille cui debeẽ ita ageret sicut & ipse:tunc statim tenetur restituere: quia si licet cũ alieno incõmodo:meũ commodũ facere de alieno:quia ꝓma charitas a seipso incipit vt.c.nõ satis.lxxxvj.di.c.nisi specialis de auct.& vsu palli.l.preses.C.de seruitut ib⁹ & q̃ ibi not.nisi ille cui debetur libenter cõcederet licẽtiã differẽdi. Si vero is cui testator mandat restitutionẽ facere nõ restituat.ipse etiã est in statu dãnationis cũ retineat alienũ:ad cui⁹ restitutionem tenetur etiã si per mille trãsiuerit manus:si scienter vt alienũ retineatur:quoniã nunq̃ purgatur vitium rei quominꝰ teneatur quis ad restitutionẽ.ar.l.sz vbi.ff. de mino.& l.si ego.§.fine autẽ.ff.de pet.heredi.& c.si beneficia.de preben.lib.vj. ¶ Ex quo infertur † q̃ si quis emit scienter rẽ habitam ex furto vel rapina seu alienã:tenetur ad ei⁹ restitutionem:& perdit precũ nec repetit a vero domino.vt.ff. de euictio.l.si ideo.& l.si per imprudentiã.in prin. Sic idẽ. l.emptorem.ff.eod.titul.& l.emptorẽ.ff. de actio.empti.l.si fundũ.C.de euictio.l.quemadmodũ.C.de agri.& censi.li.xi. et vbi notatur & in.c.si quis pbyterorũ de reb⁹ eccle. non

Qui tenentur ad restitutionem.

54 alie.per abb.in.c.causam in fi.de re iudi. Ille enim qui † scienter precium pro re aliena soluit donare videtur.argu.ff.de reg.iur.l.cuius per errorem.probat.l.si fundum.C.de euic. & l.in ciuitẽ.C.de furtis.fortius dicit lex regni foro legũ. ti. de las cõpras.l.vj.que incipit:si algũ hõbre.q̃ qui scienter emit rem alienã tenetur eã & tantundẽ dño restituere. Idẽ si titulo donationis vel permutatiõis habuerit:qõ est valde notandũ ad extensionẽ iuris cõmunis. Itaq̃ non soluz
55 tenetur ad restitutionem † qui scienter emit rem alienam: sed nec liberatur vendendo aut aliter alienãdo:nec amissio ne seu interitu rei:nec alio casu interueniente: etiã si vi vel furto iterũ ei subtrahatur. Nã & tunc tenet restituere rẽ vel preciũ rei si vendidit vel casu perijt quãtũ plus valuit ex ea die:qua emit vel aliter illicite acquisiuit & quicqd inde habuit:nullas expensas deducendo:quia cõtractando rẽ alienam furtũ cõmittit:& tanq̃ fur semper est in mora nõ restituendo.vt.l.qui iumenta.ff.de furtis.& l.ij.C.eo.ff.de condi. furt.l.in re furtiua.ff.cõmoda.l.si vt certo.§. sed interdũ.C. de rei ven.l.certũ.ita no.concludit hosti.in summa.ti.de pe ni.& remi.§.qbus & qualiter.ver.quid de predã ementibus

¶ Ratio predictorũ potest esse quoniã qui sciẽter detinet
56 rem † alienã etiã sine inuasione:tenetur ac si spoliasset: q̃ succedit scienter in vitiũ vt.c.sepe.de resti.spo.& c.quia. gu. de iudi.quã si nõ restituat:furtũ cõmittit.vt.l.falsus.§. qui alieno.ff.de furtis.facit.c.si quid inueniſti.xij.q.v.& qõ no. in.c.quia frustra.j.de vsuris.& l.ancille.§.fi.C. de fur.& l.fi. C.que res emi non po. Is enim qui rẽ alienã scienter detinet partitur cũ fure & per consequẽs fur est.vt.c.qui cũ fure j.de fur.glo.fi.in.c.dilectus.de exce.pre.& pena furti tenet. vt disponit.l.regni.foro legũ li.iij.tit.xij.l.vj.incipit.todo hombre que alguna cosa.& l.sequẽti de quo per henricũ. in c.sicut dignũ.de homici.col.iij. & per anchara.in repetitione regule.peccatum.xxvij.col.de reg.iur.lib.vj. Adde bonum ter.in.l.cũ heres.ff.de diuersis & tempo.prescript.turpia etenim lucra sunt ab heredibus expellẽda & ab ipsis retinentibus exigenda.ff.de calũ.l.in heredẽ.gl.in.c.ecclesia.q.ij.ij. ver.conquisita.vbi ter.non dicit quod nullũ excusat ignorantia criminis.maxime cũ ex eo vtilitas deferatur ignoranti:veluti si quispiã de latrocinio & rapina filio suo ignoranti diuitias cõgreget:nõ excusat filiũ ignorãtia quin post mortẽ patris teneatur reddere male conquisita:ratio est ꝑm glo.quia in vitiũ succedit parẽtis vt supra dictũ est. de quo pulchre gabriel.iij.sent.di.xv.q.ij.co.xij. verſic.j. & co.xv.vers.secunda propositio. Idem dicendum si quis ignoranter emit vel aliter habuit rẽ alienam & illicite acquisitam. Nam & tunc ad eius restitutionem tenetur si ignorãtia fuit crassa & supina: vt quia cõmuniter dicebatur apud omnes vicinos seu maiorẽ partem eorum q̃ res esset aliena.ar.ter.tñ.c.apostolice.de cleri.exco.& ff. de ver.sig. late culpe. Ad idẽ.l.in ciuile.C.de furtis.videas Gabrielẽ.iij. sen.di.xv.q.ij.co.xv.ver.secũda propositio.& Jo.maioris ea.di.q.xx. Maxime si ecclesia hoc prohibeat ne tales res emãtur tanq̃ alienę & emptores excõmunicat.facit ad hoc ter.in.c.j.§.fi.& c.ij.de ord.ab episcopo qui resig.epi.& xvj. q.j.c.si cupis.quo casu si ad mandatũ iudicis restituat: poterit agere contra venditorẽ ad precium & ad interesse.vt.c. fi.supra.de emp.& vendi.xij.q.ij.vulterane. Si aũt restituat ad preceptũ sacerdotis in foro penitenti.ali: cessat euictio. Sed in eodẽ foro inducendus est venditor:vt ipsum seruet indemnẽ:licet in contentioso nõ teneatur.vt.ff.de euictio.l. si rem.& d.c.fin.de empt.& vendi. Si tamen ille qui rem a principio male acquisiuit vero dño satisfecit liberati sunt omnes qui postea illaz habuerunt ex titulo emptionis vel donationis vel quouis alio modo:quia purgatũ est vitiuz ex quo plenarie fuit satisfactũ. Si vero aliquid restat restituendum tenebitur successor ad restitutionẽ. vt late tradũt prefati doctores in locis prealleg.tis.signãter Anchara.
57 vide Cepolã cautela decimanona. ¶ Uno tamen casu † emens scienter rem alienã nõ perdit preciũ imo illud recuperare potest a vero dño.quando scilicet emit bona fide nõ vt ipsam lucretur sed vt ipsaz restituat dño recepto precio & interesse suo.cũ alias dñs rei illã recuperare nullo modo posset vel non ita de facili.quo casu non cõmittit furtum vt l.falsos.§.pe.ff.de furtis.imo vtiliter gerit negociũ. ideo totuz poterit recuperare preciũ & interesse suũ:etiã si res sine culpa sua perimat vel amittat: vt tamẽ quicquid percepit ex tali re:vel occasione illius totũ compenset vsq̃ ad quantitatem concurrentem. Fin Ray.argu.ff.de nego.gest.l. sed an vltro.§.ij.j.de accu.c.cũ dilecti.§.fin. Idde bonũ ter. in c.rapinã.xiij.q.v.vbi dicitur quod rapinã emere non licet

Lex regni.

Lex regni.

nisi ea intentione vt ei cui est ablata restituatur. vide decisionē tholosanā.cli. Idem dicas † si furtum cōmittatur p domesticum vel mercenarium : ⁊ res furata pignori detur alteri: nō enim cogit creditor ad restitutionē: nisi mutuū ei soluatur. ita disponit lex regni regis Alphonsi de las tabularias. l. xxxij. incipit: aquellos que tienē hombres. quia videtur bona fide recepisse credēs quod mandato domini pignorasset: vel vt domino restituat recepto pcio vt prediximus. Intelligē dūmodo famulus vel domesticus erat communi opinione bonus ⁊ fidelis: vt late dico infra in. c. per vestras in sexto notabili. §. vij. infertur. ver. ex quo posset attentari. Sed licet in iudicio anime credatur ei de cōscientia sua. in iudicio tamen contentioso: non credetur ei nisi publice hoc protestetur. arg. de nego. gest. l. nesennius. C. de furtis. l. ij. ff. de admini. tut. l. nō extimat. ſ. vt ecclie. bene. c. vno. §. j. ſ. de elec. c. qz ppter. §. fi. Ex istis infert qō † recipiēs in custodiā res furtiuas sciēter furti tenet. l. eos q. C. de furtis. et ibi Bal. facit ꝯ receptātes res furtiuas sciēter. idē dicēdū de bis q sciēter recipiūt pignori res furtiuas. ff. de cōdi. inde. l. seruꝰ cuiusdā. qō est not. ꝑ Raphaelē in. d. l. eos. Si tamen non potest reperiri † dōs rei vel nescitur vbi sit: ero getur pauperibꝰ de ꝓfilio diocesani: ⁊ hoc etiā publice fiat premisso bāno in ecclesia ⁊ diligenti inqsitione factavt oīs suspitio euitetur. ar. in. c. cū inhibitio. ſ. de clan. despō. ⁊. c. cum in tuas. qui ma. accusa. po. Et si hoc facto nō inueniat cuius sit res: liberabitur dando eā pauperibus p aīa illiꝰ cuius res est: qz in hoc vtiliter geritur negociū suū. arg. xij. q. ij. c. quatuor. circa fi. ita tenet host. in. d. verſi. quid de predam ementibꝰ. in fi. ⁊ ancha. in. d. regula. peccatū. ⁊ Henricus. in. d. c. sicut dignus. qui subdit ꝙ si interim res pereat aut casu amittat sine culpa possessoris: perit periculo dñi ⁊ si non pereat ⁊ debeat pauperibꝰ erogari eo casu quo nō reperitur dōs: si ille qui emit est ita pauper poterit eā retinere sibij pſi tanꝯ pauperi de mādato ⁊ cōsilio prelati. qō est bene notandū. ⁊ faciūt ad hoc multa q superius retuli.

61 Sed est pulchra dubitatio. quid si † post restitutionem facta pauperibus: aut apparet dōs velcius heres: an debet ei iterū solui: vide gabrielē. itij. sen. di. xv. q. ij. fi. co. i ꝑn. ¶ Ex quibus omnibus infertur ad vnum quod quotidie accidit ⁊ vidimus de facto tēporibus retro actis. ¶ Durāte enī scismatis tēpestate in his regnis aliqui tyrānī occupauerūt castra ad alios pertinētia: ex qbus castris in locis conuicinis ⁊ personis per tyrānidē multa dāna inferebant: cumꝫ dñi castroꝝ ea de facto recuperare nō possent. alij dñi temporales quorū terra ⁊ vassalli grauia dāna patiebantur: dicta castra certa pecunia redemerunt: aut circūeuntes cū magno exercitu ⁊ sumptibꝰ illa castra obtinuerūt nō aio lucrādi sed potius restituendi veris dominis et euitādi incōmoda sibi ⁊ suis occurrētia: ⁊ vt vexationē suā redimerēt cū aliter se defendere nō possent. Certe isti tales non dicent malefidei possessores: nec tenebunt veris dōis castra restituere: nisi prius satisfiat eis de expensis dānis q in recuperatione castrorū sustinuerunt. quonīā isti vtiliter gesserunt negociū eorū quorum castra erant. ita per plura ⁊ singularia fundamēta cōcludit ancha. in. d. regula. peccatū. xxvj. co. ver. sed occurrit qstio. que per tevideas ⁊ memorie cōmenda. ⁊ vide Bar. nā ⁊ seruius. ff. de neg. gest. ⁊. l. fi. C. de bo. aut. iudi. posſ. quā tene mēti. vide bart. in. l. si non

62 sortem. §. fi centum. de condi. inde. ff. Adde predictis ꝙ † princeps inuito vasallo pōt fortificare castrū. vt. l. fi. §. fi. ff. de pigno. actione. ⁊. l. j. C. de nauibus non exhibendis. lib. xj. ꝑm Albericū in. l. fi. ff. de vsu ⁊ habi. Item sentit ang. in aut. nūc se habere. C. de litigiosis. refert ⁊ sequit Jacob. de sancto geor. in tractatu feudo. i parte de castro rubei montis. co. ij. ver. quero vtrū. ⁊ co. iij. in prin. ⁊ in tractatu de homagio. co. fi. ver. rursus. ⁊ in predicta co. iij. ver. dubitatur. Eo tū casu quo princeps fortificat castrū vasalli vel ecclesie: vt ex hac ꝓmodiꝰ guerrā faciat. postea finita guerra dōs repetit castrū. debet sibi restitui sumptibus nō solutis nisi tāꝯ vnꝰ de pplo cuiꝰ fauore castrū fuit fortificatū ꝑm bal. in l. si in aliquā in fin. pncipij. ff. de offi. pconsulis ⁊ legati. qō tene mēti. refert ⁊ sequit Jacobinꝰ in trac. feu. i parte de castro rubei mōtis. col. iij. in fi. cū sequēti. Ex istis alias dicebatur in cōtingētia facti tpibꝰ nostris cū regnū istud pluribus calamitatibꝰ laboraret ⁊ pontē ferratū qdā in custodiā teneret pro regina Joāna dña nra. Comes de lemes: vidēs locū ⁊ castrū illud piculo subiacere: qz forsan alij magnates illud capere volebāt ipse illud cepit vt regine ficut ille dicebat restitueret vel ꝑ ea cōseruaret: ꝙ si hac intētione fecit: nō icideret in penā: imo posset tumtpꝰ ibi factos re

petere p ea que paulo ante dixim⁹ de emēte rē alienā vt vō domino restituat. Multa alia in materia restitutionis male ablatorum dicere putaui: pretermisi tū ex ꝓposito. qz locus iste nō est accōmodatꝰ. Heliꝰ. n. caderēt in. c. per vras j. eo. in vſi. ad partē honesti lucri. Sed qz de lege regni que de lucris mariti ⁊ vxoris loq cepi: ne materia diuideretur ī partes: volui hic ponere. sufficiāt ista. p q saltim mediocriter poteris instrui: an ⁊ qñ maritꝰ q aliqd illicite acqsiuit teneat ad eiꝰ restitutionē: ⁊ qd de vxore ⁊ filijs ⁊ successoribꝰ.

63 ¶ Limitabis quarto ꝓdicta. vt † acqsita ꝓ tēpore mīmonio veniāt inter cōiuges cōicāda qñ acqrunt ex industria alterius cōiugū: vel ex questu: vel opa. vt. l. coīri. cū. ll. sequē. ff. p socio. ⁊. l. ſz ⁊ si adꝺiciat. e. ti. vbi dicit ꝙ ea q a socijs acqrunt ex emptiōe: vēditione: vel locatione: cōductiōe: cetera que ex opa ⁊ diligētia descēdūt cōicant inter eos: vt sic cōicent sibi actiones ⁊ passiones vir ⁊ vxor. nā ſz cōpaternitatē sibi cōicāt. vt in. c. martinꝰ. de cogna. spi. ⁊. l. si cū dotē. §. ſz illud. ff. so. ma. nō tū sibi cōicant hereditates legata ⁊ donationes cū questu nō depēdeāt qz ista nō fine cā prouenīūt ſz forte ob meritū aliqō accedūt. vt. l. nec adiecit. cū sequētibus. ⁊. l. duo. §. fi. ff. pro socio. Itaqꝫ in societate oīm bonorum que contrahitur ex promisso aut actibus socialibꝰ: nō sunt cōferēda nisi ea que ex actibꝰ questuarijs ⁊ negociationibus acqrunt: nō aūt que ex legato vel donatiōe etiā facta ob merita obueniūt vt. d. l. coīri. cū sequentibꝰ vsqꝫ ad. l. cū dicat. ff. pro socio. licet secꝰ sit in exꝑssa societate oīm bonorum etiā facta per cōuentionē expressam. l. ij. §. j. alias papinianꝰ. §. socij. eo. ti. hāc differentiā facit. l. fi duobꝰ. eo. ti. alias. d. l. papinianꝰ. §. socij. ⁊. l. socꝰ pro filia iūcta gl. e. ti. ꝑm Bal. in aut. ex testamēto. pe. co. ver. ij. quero. ⁊ de colla.

64 ale. consi. xl. ij. vo. col. j. ver. ij. Et ide est quod † donata socio nō societati efficiunt socij cui donant: ⁊ alteri socio nō cōicat quāuis sit frater ꝑm bal. in. l. cū oporteat. §. de bon. que libe. j. co. ver. circa istud. Intellige nisi fuerūt socij oīm bonorū. vt. l. societatē vniuersorū. ff. p socio. ⁊ dixi. §. ¶ Ad idē facit ter. in. l. socij qui in eo. §. socꝰ. ff. eo. vbi probatur

65 ꝑm Bar. ꝙ † dāna ⁊ lucra obuenientia vni ex socijs cōtēplatione ꝑsone nō sunt cōmunicāda cū socio: quāuis societas sui lucri fuerit occasio. ¶ Unde si ꝓpter societatē habui necesse accedere ad curiā principis: ⁊ dū cora principe tractaui negocia: placui pncipi: ex quo donauit mihi castrū. Certe hoc nō facit contēplatione societatis: sed ꝑsone mee tantū: licet nunꝯ accessissem nec habuissem: nisi ꝓpter societatē. vnde nunꝯ istud venit cōmunicādū ꝑm Bar. Idē tenet Bal. in rubr. C. pro socio. in fi. facit ter. in. l. cū duobꝰ §. cū duo. ff. eo. Et idē tenet Bal. in tractactu de duobꝰ fratribus. in. v. q. inferēdo ex hoc ꝙ si filiꝰ faciendo mercantiā cū pecūia paterna habuit noticiā cū aliquo dōo: qui ei donauit aliquid: illud nō venit cōferendū: licet cōtrariū velit specu. ti. de iudi. §. sequit videre. ver. quid si isti filio. de quo per angelū. consi. lxxxv. cuiꝰ meminit Jas. in. l. illud. pe. co. C. cō colla. ¶ Et ratio est ꝓz Bar. qz negociatio vel mercātia est causa remota ipsiꝰ donationis: licet per mercātiā filius habuit noticiā cū donatore: quā alias nō habuisset. iō tanꝯ aduenticiū nō venit cōmunicandū: vt. d. l. socij qui in eo. §. fi. ⁊ ibi glo. ⁊ in. l. j. §. nunc videamꝰ. ff. de emā. libe. Secus esset si mercātia esset causa prima ⁊ immediata ipsiꝰ donationis. vt qz ratione mercātie gs donauit volēs societati acquiri. nā tunc venit cōferendū. vt. l. in actione. §. ite labeo. ff. pro socio. Ex quibꝰ apparet ꝑm Bart. qō oēs leges dicentes respiciendū cuius contēplatione. debēt intelligi de causa proxima ⁊ immediata per dict. §. fi. ꝙ est valde notandum. Et facit ꝙ in simili de causa proxima dicūt doctores in alia materia in. c. cetero. infra de homicidio. ⁊ quod voluit abbas in. c. postulastis. de cōcessio. prebend. ⁊ multi alij de quibꝰ supra. §. xlv. verſ. nec etiā obstat. ¶ Et ex his sumpta fuit lex regni foro legū. lib. ij. l. j. ⁊. ij. vbi dicitur qō illud ꝙ alter ex cōiugibꝰ constante matrimonio habuit ex hereditate patris vel alteriꝰ propinqui cōsanguinei aut ex donatiōe regis aut cōsanguinei: vel amici nō venit cōmunicādū cū alio ꝯiuge. Ad idē optia lex regis Bērici quarti en nieua. anno. M. cccclxxij. que declarādo legē predictā et nōnullas alias: que super eā emanarūt: dicit qō oīa que cunꝯ bona castrēsia ⁊ officia ⁊ bona donata a rege vl alio: que aliquis cōiugū constāte matrimonio acquisiuit: nō tenetur cū alio cōmunicare. fructꝰ tamē ipsorum bonorū sunt cōmunes ⁊ etiā alia bona superlucrata siue acquisita durāte matrimonio vt ibi dicit. Et ita practicat in audiētia regali ⁊ sic pridie iudicauimꝰ in causa doctoris de montaluo cū filijs vxoris. nā strennuissimi reges nostri cōcesserūt ipsi

doctori

Lex regni. Vide ī pragmaticis. fol. cxx.

4. limita. Qñ acquisita ꝓueniūt ex questu vel opera.

Lex regni.

doctoꝛi triginta milia marapetinoꝛū percipiendoꝛū ad vitam ipſius doctoꝛis cui adiudicauim⁹ titulū: ⁊ fruct⁹ perceptos conſtãte matrimonio ꝓnunciamus fore cõmunes.
¶ Exiſtis inferꝝ ad duo ſatis notabilia ⁊ quotidiana. primo q̃ fruct⁹ q̃s marit⁹ hꝫ ex cõmenda ſancti Jacobi. quia eſt ꝯmẽdatari⁹: lꝫ dicanꝝ quaſi caſtrẽſes: cõicat cum vxoꝛe.

65 Scõo infertur q̃ † vſumfructuꝫ: quem habet pater in bonis filij ex bonis aduẽtitijs vel profectitijs (cũ ibi nõ ſit dare aliã ꝓpꝛietatẽ iuxta nota. in l. cũ oporteat. C. de bonis que libe.) non communicabit cum vxoꝛe. cogita. Vide que diꝛi. ſ. ſ. lxij. vnde lucra habita. ver. vnde fructus omnium bonoꝛum in additione incipiente ampliabis predicta. ⁊ videtur expreſſum in. l. fi. ſ. fin vero perſona diffinitiua. C. ad tertulianum. vbi in vſufructu patri iure patrie poteſtatis acquiſito vxoꝛ nullum habet ius patre viuente: preſertim ſi vxoꝛ non eſt eiuſdem filij mater. quoniã ſi mater eſt equaliter admittuntur pater ⁊ mater attenta mente legũ regni. quãuis aliquibus hoc non ſit ſine ſcrupulo. vtcunq; ſit ille vſusfructus qui patri debetur: non cõmunicat cũ vxoꝛe. bene tamẽ cõmunicat fructus inde perceptos vt ex predictis ſatis patet. ⁊ ita practicamus.

1 Lucrum eſt deducto damno ⁊ damnum dicitur deducto lucro.
2 Debitum contractum inter coniuges conſtante matrimonio debet per eos ſolui.
3 Societatis ꝓpꝛium eſt q̃ lucra ⁊ damna inter ſocios diuidantur.
4 Gregem pecudum ſi quis dederit eſtimatum cũ pacto q̃ omnis vtilitas ⁊ periculum ſit cõmune ſi pecudes caſu moriantur quilibet patitur damnum quãuis pactum ſit contra naturam emptionis.
5 Maritus ſi eſt carceratus ꝓ debito de bonis communibus eſt ſoluendum.
6 Debitum contractũ ad alimenta an debeat ſolui ab vxoꝛe viro exiſtente non ſoluendo.
7 Dos filie ſoluiꝝ de bonis ꝯſtãte matrimonio acqſitis.
8 Dotare filiã tenetur marit⁹ de ſuo.
9 Donatio quam facit vxoꝛ marito vt maritetur filia cõmunis valet.
10 Velleyano nõ iuuatur mulier que ꝓ dote interceſſit.
11 Vxoꝛ ſe obligans cũ viro vel ꝓ eo in cauſam viri eſt ipſo iure tuta ⁊ non valet obligatio.
12 Dotem repetere poteſt vxoꝛ a marito qui abſens erat q̃ ipſa filiam dotauit.
13 Extraneus qui dedit vel promiſit dotẽ ꝓ muliere ſi erat debitoꝛ eiuſdem mulieris in eadem quantitate vel maioꝛi videtur hoc facere animo cõpenſandi: vel ſe liberandi etiã ſi hoc non expreſſiſſet.
14 Vir ſi ex ſeipſo non eſſet potens ad tantã dotẽ q̃nta promiſſa fuit ꝓ filia communi. ipa mater videtur de reliquo ſe obligaſſe.
15 Alimenta preſtita filie quam mater retinebat in domo nõ repetuntur a matre.
16 Filius ſi ab hoſtib⁹ per matrẽ redimatur non videtur animo repetẽdi redemiſſe niſi proteſtata fuerit.
17 Geſtoꝛ negociorum in dubio videtur expendere de bonis illius cuius negocia gerit.
18 Donare nõ videꝝ mater ſi eſt adminiſtratrix neceſſaria.
19 Puniri non debet vxoꝛ ꝓ marito nec econtra.
20 Si vnus ex ſocijs cõmiſit delictũ de quo fuit ꝯdemnatus iſta condemnatio non debet ſolui de cõmuni.
21 Seruus cõis vel familia ſi furtũ fecerit altero ex dñis ſciẽte: is qui ſcit omnium nomine tenebitur.
22 Delictum prelati non nocet eccleſie.
23 Abbas ſi fit ingratus cũ cõuẽtu delinquẽdo aduerſus donatoꝛem: ipſe cũ conuẽtu a monaſterio expellitur: donatio tamen non reuocatur.
24 Delictum quaſi contrahitur.
25 Maritus ex cauſa ſolus noĩe ſuo põt alienare res queſitas conſtãte matrimonio: ſed in ſocio ſecus.
26 Adminiſtratione generali alicui conceſſa nõ permittiꝝ ei quid dolole facere nec per hoc obligatur dominus.
27 Adminiſtratoꝛ generalis litigãs ſine iuſta cã ſi condẽnaꝝ in expenſis ſoluit de ſuo.
28 In generali mandato non includunꝝ illicita.
29 Donãdi poteſtas nõ venit in generali mandato.
30 Adminiſtratoꝛ regni poteſt donare ratiõe generalis adminiſtrationis quam hꝫ in regno.
31 Inſolita aggredi eſt culpa.
32 Sententia iniuſta eſt caſus fortuitus.
33 Vẽditoꝛ nõ tenetur de euictione ſi iudex male iudicauit.
34 Caſus fortuit⁹ nõ imputaꝝ ſocio.

Illud autẽ qõ ſupꝛa dictuꝫ

eſt q̃ inter coniuges tacite videꝝ cõtracta quedaꝫ ſocietas: ꝓpter quã lucra acquiſita cõſtãte matrimonio per alterum eoꝛum veniũt diuidenda: inteligе etiam in damnis.

1 Lucrũ † enim eſt deducto dãno. l. ij. ff. de in rẽ verſo. l. ſed ſi adꝝciatur. ff. ꝓ ſocio. l. mutius. ⁊ ibi Bart. co. tit. ſicut econtra dãnum dicitur deducto lucro ſecundum pau. ibi.
2 et conſilio. clv. Nam omne debitum † contractum per eos conſtante matrimonio debet per ipſos ſolui: vt diſponit lex regni. foꝛo legum. lib. ij. tit. xx. l. xiij. ⁊ lex ſtili. ccv. que incipit: to do debito dicens. q̃ licet ſolus maritus contrahat debitũ: nihilominus vxoꝛ tenebitur ad medietatez debiti. Et ſubdit fortius qõ ſi vxoꝛ vna cum marito tãq̃ duo rei debẽdi inſolidũ ſe obligẽt ꝓ debito: ⁊ illud petatur a ſola vxoꝛe: ipſa tenebitur ad totum debituꝫ q̃ ex quo vult habere partem in lucris: ſimiliter debet participare in debitis ſeu dãnis. ⁊ videtur hoc ſatis rationabile. nã ex quo
3 ſunt ſocij vt ſupꝛa dictum eſt: ꝓpꝛiuꝫ † eſt ſocietatis: q̃ lucra ⁊ dãna inter ſocios diuidãtur. vt. l. ſi merces. ſ. vis maioꝛ. ff. locati. ⁊. l. cũ duobus. ſ. quidam ſagariã. ff. ꝓ ſocio. vbi ſi ſocius ꝓfectus ẽ cauſa negociationis ad merces cõparandas incidit in latrones: ſuam pecuniã ⁊ res perdidit ſerui eius vulnerati ſunt: tenebitur ſocius actiõe ꝓ ſocio: vt partem dãni agnoſcat tã pecunie quam ceterarũ rerum ⁊ expenſarum medicoꝛum. Idem tenet bar. in. l. ſocium. ſ. ſocius. ff. eo. ad idem eſt text. in. l. ſi id quod. ſ. idẽ celſus. eo. tit. cum pluribus alijs. ⁊. v. parti. ti. x. l. vij. Predicta ſunt ſane intelligenda niſi forſan vxoꝛ vel eius heres velit abſtinere a lucris. nam tunc non tenebitur ad debita: vt dictum eſt. ſ. ſ. lxij. in fi. ⁊ diſponit lex taurina. lx. incipit: qñ la muger. ⁊ cum ius acceptãdi vl repudiãdi duret trigita annis. l. lꝫ. l. cũ antiquioꝛib⁹. C. de iure delibe. oportet qõ moneaꝝ vxoꝛ vel heres q̃ acceptet vel repudiet lucra conſtãte matrimonio habita ⁊ teneꝝ h̃ facere infra centũ dies ad mandatuꝫ iudicis qui poterit illud tẽp⁹ abbreuiare. vt. l. ij. ff. de iure deli. ⁊. l. j. ſ. fi intra. ff. de ſucceſſo. edicto. inſt. ó bonoꝛũ poſ. ſ. liberis. Ad idẽ. l. quãdiu. ⁊ ibi Bar. ff. de acq. here. et. l. ſicut curatoꝛis. ff. de iure deli. l. ſi quis inſtituatur. ff. de heredib⁹ iſti. poſtquã aũt vxoꝛ vel heres ſemel declarauit acceptãdo vel repudiando: nõ poterit penitere. vt. l. ſicut. C. de repu. heredi. quinimo poterit iudex breui⁹ tẽpus aſſignare iuxta notata per glo. ⁊ doctoꝛes in. c. ex parte. el. j. de verb. ſigni. ⁊ in. l. diffamari. C. de ingenuis ⁊ manumiſſis. ⁊ ita practicaꝝ. mãda. ergo iudex ad petitionẽ mariti vel heredis ſeu creditoꝛũ q̃ infra decẽ dies vxoꝛ vel heres declaret an velit habere partẽ lucroꝛũ necne. alioquin habeatur ꝓ repudiãte vel acceptãte: ſi hoc eſt ſibi deter⁹ iuxta no. in. l. fi. ſ. finaũt. C. de iure delibe. ⁊ in. l. de etate. ſ. qui tacuit ff. de interroga. act. ⁊ in. d. l. quãdiu. Si ergo maritus vtaꝝ re communi ad eum vſum ad quem deputata eſt res: ſi res perꝝt ambobus perditur. vt. l. cõis ſeruus la. ij. ff. cõi diui. et. l. pe. ff. de actio. empt. Sec⁹ forſan eſſet ſi res perdita nõ erat cõis ſz alteri⁹ cõiugũ ⁊ caſu perꝝt: nã tũc periculo dñi perꝝt. vt. l. q̃ te. ff. ſi cer. pe. ⁊. l. incẽdiũ. C. eo. ⁊. l. que fortuitis. C. de pign. actio. cũ ſimi. Unde nõ reſarcietur de bonis ſuper lucratis. Cõſuetudo tamẽ hui⁹ regni eſt in cõtrariuꝫ: imo q̃ de bonis ſuper lucratis reſarciaꝝ dãnũ caſu euenies in bonis alteri⁹ coniugũ. ⁊ ſic iudicatũ fuit in cãcellaria: et videꝝ ſatis rationabile per text. in. d. l. ſi merces. ſ. vis maioꝛ. ff. locati. ⁊. d. l. cũ duobus. ſ. quidã ſagariã. ff. ꝓ ſocio. Vide glã. foꝛo legũ. lib. ij. tit. de las ganãtias. l. j. ver. poꝛmedio. Negari enim nõ põt quin oĩa bona coniugũ ſint ad cõmodũ vtriuſq̃: ex quo fruct⁹ ſunt cões. dãnũ ergo ſuperueniẽs vel caſus fortuit⁹ debet reſarciri ex bonis cõib⁹. niſi forſan culpa ipſi⁹ cõiugis: cui⁹ ſunt bona: damnũ cuenerit quo caſu iudicio meo nõ reſarciretur de lucro cõi per ea q̃ cumulat felỹ. in. c. que in eccleſiarũ. de cõſti. rliij. co. ita concludit montalu⁹ foꝛo legũ. li. ij. ri. ij. l. j. in vbo. pormedio. Ad hoc. l. cum duobus. alias incipit. ſi fratres. C. per contrarium. ⁊. l. adeo. ſ. q̃ in alia. ff. ꝓ ſocio. facit. l. quod qs ex culpa. ff. de regu. iuri. facit ad predicta quod voluerunt petrus ⁊ Bal. in. l. ſi paſcenda. C. de pactis. Alexand. in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cauſa moꝛ. i apoſtillis. vbi di-
4 cunt q̃ ſi aliquis dat † gregem pecudum eſtimatũ ⁊ apponitur pactũ q̃ omnis vtilitas ⁊ periculum ſit cõmune: ſi pecudes caſu moꝛiantur: quilibet patitur dãnum quãuis pactũ, ſit contra naturaꝫ emptionis: ⁊ per conſequẽs tollatur

§. 66. Cõiuges ſocij ſunt in dãnis ⁊ debitis.

Lex regni.

Lex regni.

Si res perdita erat alterius coniugum.

ve medio.ꝛ pro hac decisiõe videtur casus.i.d.l.cũ duobus §.dãna fatalia.ff.pro socio.secũdũ alex.vbi.s.vide i.c.per vestras.j.e.vi.no.i prima limitatione.ver. ex predictis habes.Idem dicimus in debitis contractis constãte matrimonio.Ilam ꝛ dãnum talium obligationũ debitorũ erit cõmune mariti ꝛ vroris:vt.s.dictũ est.ter.in.l.omne es alienus.cum.l.sequẽti.ff.pro socio. Et si maritus est † carceratus pro debito:de bonis cõmunibus est soluendum vt.d.l. cum duobus.§.dãna.ꝛ.§.quidã sagariã.e.ti. Et si nõ sunt bona cõmunia ex quibus possit creditoribus satisfieri satisfaciendum est de bonis vtriusq; vt volunt leges predicte. Et si forte maritus nulla habeat bona ſ̃quidem contrarit debitũ recipiendo mutuo pecuniam ex qua aluit vroꝛez tenebitur vroꝛ illam pecuniam soluere:vt voluit Jo.de pla. in.l.vroꝛem.C. de decurio.li.x.arg.eius qõ in simili voluit Bar.in.l.bis solis.ff.de conditio.indebi.vbi dicit ꝙ si ego mutuaui pecuniam pauperi ꝛ egenti non soluẽdo quier illa pecunia † alimentauit filios:possum agere contra filios qui habẽt forte res maternas.qõ dictũ refert ꝛ sequitur ange.in.d.l.bis solis.ꝛ lodo.singulari.ccxĩj.incipit patet.ꝛ cepola cautela.cclĩj.icipit quid si pater. Unde cautus debet esse creditor qui mutuat pecuniã vt faciat poni in instrumẽto quod mutuat pecuniam patri ad alimentandum filios: vel marito ad alimentandum vroꝛẽ.ꝛ erit hoc vtile.ar.l.fi. ff.de exercito.licet enim filĩ vel vroꝛ ex tali pecunia locupletiores facti nõ sunt:tamẽ negari nõ potest eos locupletiores eius occasione.ergo ꝛc.vt.l.ĩj.§.i.ff.a.d.l.ro.de iactu.ꝛ si vestimẽta filĩs empta starẽt nõ esset dubiũ.ſz cõsummata in alimoniam an sint repetenda:in hoc cõsistit dubiũ.cõsiderato ꝙ naturalis stimulus ad alendum parẽtes necessitat.credit tũ ange.in.d.l.bis solis idẽ si tẽpoꝛe alimentorũ pater erat inops ꝛ sic nõ tenebatur alere.vt.l. si quis a liberis.ff.de libe.agno.ꝛ facit.l.in summa.§.instrumenta.ff.de cõdi.inde.fm ange.ꝛ ẽ magna restrictio.cogitabis. Ex istis infertur ad vnũ quotidianum ſi † maritus viuente vroꝛe promisit dotẽ proꝛ filia cõmuni:cũ sit debitũ cõstãte matrimonio contractũ:debet ex bonis cõmuniter acqsitis solui.propter generalitatẽ legis regni p̃dicte que dicit ꝙ omne debitũ cõtractũ constãte matrimonio inter virũ ꝛ vroꝛẽ debet ex bonis vtriusq; solui ꝛ per ꝛsequẽs de bonis superlucratis.presertiz qꝛ lex regni ordiñationũ.li.v.ti.iĩj.l.iĩj. de qua statiz fiet mẽtio permittit marito de bonis superlucratis disponere:dũmodo dolose ꝛ fraudulenter nõ faciat. modo ergo cõstituat pater filie dotẽ:modo illã promittat: videl hoc feciſſe de bonis ꝛstante matrimonio acquisitis: cum hic nulla fraus vel dolus interueniat.imo hoc ipso ꝙ cõstituit filie dotẽ vel p̃misit:videtur omnis fraus abesse: qꝛ pietas patris non est reprehendenda vt dicit ille ter.singularis in.l.i.§.at si trãsegit.ff.si quid in fraudẽ patroni. Hoc est hodie constitutum per legem taurinã.liĩj.icipi.si el marido. Adde ad predictã confirmationẽ notãdã legez stili.ccviĩj.q̃ disponit ꝙ si durãte mr̃imonio marito debeãtur cẽtũ ducati per debitorẽ:ipseq; debitor faciat donationem alicui⁹ rei filio ipsi⁹ creditoris cũ hoc ꝙ sibi soli quera tur p viã maioratꝰ:ꝛ ob hoc creditor debitũ sibi remittat valet ista debiti remissio.nec vroꝛ poterit vnq; ꝛtradicere: vel aliquid ratione debiti petere.itaq; valet remissio debiti facta fauoꝛe filĩ:quãuis ẽbitũ sit cõe mariti ꝛ vroris:valebit similiter dotis datio filie de bonis acqsitis cõstãte matrimonio a solo marito.tene mẽti hãc inductionẽ. Cũ si solus marit⁹ dotẽ promisit:vel aliud debitũ cõstãte mr̃imonio ꝛtraxit sub hypotheca bonorũ suorũ:eoq; defuncto diuidunt bona superlucrata inter filios ꝛ matrẽ:filia cui dos fuit promissa vel credit põt agere ꝛtra matrẽ eandẽq; vroꝛem pro medietate debiti cũ lex presupponat eã obligatã. ergo dabit actio cõtra eã:qꝛ obligatio est mater actiõis.l. lz.§.ea obligatione.ff.de procu.isti.dever.obl.in p̃n.quinimo videt ꝙ filia cui dos fuit promissa vel creditor dz agere contra matrẽ pro dimidia cũ lex diuidat obligatiõnẽ.iuxta no.in.l.j.C.si plures vna sentẽtia fue.cõdẽnati. nõ ergo poterit agere ꝫ frẽs patrisq; heredes isolidũ.poterit ergo filia vel creditor agere cõtra matrẽ actiõe hypothecaria p dimidia sup bonis superlucratis q̃ similiter venerũt:nec se excusabit dicẽdo ꝙ pri⁹ ageret cõtra heredes mariti vel bona sua ꝛ ad illã deueniat in subsidiuz Cogita super his. Et si quispiam dixerit quod imo fraus videt inesse in tali promissiõe cũ † marit⁹ ex suo teneat dotare filiã.vt.l.fi. de dotis p̃missio. Cũ soluẽdo de bonis cõib⁹ fraudat vroꝛem. Dico ꝙ illud p̃cedit de iure antiquo:fm ꝙ oia bona cõstãte mr̃imonio q̃sita;erãt mariti vt dicebat Jnno.in.c.

Vroꝛ solvit debitum ꝫctum ad alimenta. 6

Dos filie solvitur de bonis constãte mr̃imonio acquisitis. 7

Lex regni.

cũ in.officijs de testa.i gl:magna ad mediũ quẽ refert ꝛ sequitur Bal.in.c.j.§.decedẽte.q̃ feu.dare pos.li.feudoꝝ. dixi.s. co.cclxxxviĩj.versi.ex ista aũt societate. Nã tũc iustũ erat qõ maritus teneret p̃cise dotare filias de bonis suis. Sz cũ hodie per iura regni bona acqsita cõstãte mr̃imonio cõicent iter maritũ ꝛ vroꝛẽ: iustũ est vt ꝛ istis bonis acqsitis videatur marit⁹ dotẽ dotare vel p̃mittere:equũ est eñ ex q̃ vroꝛi cõsulit sup bonis acquisitis vt medietatẽ habeat:similiter grauet in alio vt dotent de filĩs cões articu.lege.cũ g.ff.de iureiu.cum similibus. Vide iuxta hoc marianum ꝛsi.ccxv. incipiente visa predicta.ver. non obstat circa medium vbi tractat qũo mater tenet filiã dotare. Et si dixeris imo de iure ciuili antiquo vroꝛ acquirebat sibi nõ marito vt cõclusimus supra in loco preallegato:sed nihilominus onus dotãdi filias incũbebat patri.vt.d.l.fi.C.de dotis p̃missione.dico qꝛ si vroꝛ acquirebat sibi ex operib⁹ fabrilib⁹:non tñ obsequialib⁹ q̃s marito p̃stare tenet vt dixi:marit⁹ autẽ quicqd acquirebat sibĩ p̃si querebat vndecũq; acquisĩsset: ꝛ multo plura acqrit marit⁹:quã vroꝛ. Cũ ex quo lex gravat maritũ in hoc qõ acquisita p eũ diuidat cũ vroꝛe: equissimũ videtur ꝙ de istis lucris soluant dotes filiaꝝ: quãuis ad curã ꝛ onus patris expectẽt quãuis sine vroꝛe dotẽ filie promisisset vel cõstituisset.onus enim dotãdi occasiõe matrimonĩ prouenit ꝛ exinde filĩ gñant ꝛ dos ꝛ donatio propter nuptias cõstituit:ꝛ per consequẽs est debitũ ꝛtractũ constãte mr̃imonio ꝛ occasione matrimonĩ ꝛ societatis q̃ per matrimoniũ cõtrahit:ꝛ ꝛsequẽter de bonis cõiter acqsitis soluendũ per ter.no.in.l.sociũ qui in eo.§.soci⁹.ff. pro socio.cũ.l. sequẽti. vbi dãnũ proueniẽs socio ex causa societatis de bonis societatis soluit ꝛ ibi no.Bar.de quo.s.habita est mẽtio.§.lxv.ad finẽ.ỹ.limitabis.q̃rto p̃dicta vt acqsita ꝛc.Ad idẽ facit ter.i.l.oẽ es ꝛ.l.cũ duobus.§.qdã sagariã.e.ti.ꝛ.l.ex parte.in p̃n.ff.fami.her.Ad idẽ.l.ꝫ iuris.§.fili⁹.ff.de pac.Ad idẽ.l.j.§.sed nõnullos.ff.de tutelis ꝛ rõ distra.ꝛ.l.cũ plures.ff.de admi.tut.ꝛ.l.filiusfa.in princ.ỹ fi.qd ergo.ff.de dona.q ter.est no.ad propositũ.Ad idẽ facit qõ notãter dixit Bal.in auc.ex testamẽto. viĩj.co.ỹ. decimũseptimũ capitulũ.C.de coll.quẽ per te videas.ex qb⁹ oib⁹ cõcludo vt.s. Presertim si vroꝛ vna cũ marito dotẽ proꝛ filia promiserit soluẽdã.Nã tũc sine dubio videt dos data vel promissa de bonis superlucratis ꝛstãte matrimonio.quãuis eoꝝ dñium pro sua parte statim fuerit acquisitũ vroꝛi. vt.j.dicet.Ad hoc allego ter.singularẽ.in.l. luci⁹.ff. quib⁹ mod.pig.vel hypoth.solui.vbi dicitur ꝙ si marit⁹ erat debitor vroꝛi in certa quãtitate sub aliquorũ predioꝝ hypotheca:ꝛ eadẽ predia cum vroꝛe sua filie sue in dotẽ dederit: p hoc vr̃ vroꝛ marito ꝛsensisse donãti:ꝛ iuri hypothece renũciare. Bñ facit ter.sing.in.l.mater cũ filie.ff.de iu.do. vbi lr̃a dicit mr̃ cũ filie aurũ dedisset vtẽdũ:pr̃ puelle id aurũ in dotẽ viro appẽdit:deinde mortua est mr̃.si inscia iuta vc vroꝛe vir id aurũ in dotẽ dedisset:manet id aurũ heredis mr̃is:vẽdicariq; põt:ꝛ oĩno rem in dotẽ datã viro non esse placuit:ꝛ quia res empta est:marito cõpetit aduersus socrum actio.a contrario ergo sensu si vroꝛe volẽte: vel saltim sciente ꝛ tacente id actum est:preiudicat vroꝛi. Idẽ videtur de mente legis regni.foro legũ.lib.iĩj.titu.vj.l.xiĩj. vbi dicitur ꝙ si maritus ꝛ vroꝛ simul dotem filie dederũt: valet dotis constitutio:ꝛ altero mortuo tenetur filia medietatem ad collationem ducere. Ad huius confirmationem facit quod dictuz est supra.in prima limitatione principali.§.xlix.versicu.ex predictis.vbi dixi valere † donationem quam facit vroꝛ marito vt maritetur communis filia. ꝛ fa- 10 cit.l.fin.C.ad velley.j. vbi mulier intercedens proꝛ dote: nõ iuuatur beneficio velleyani.ꝛ hinc est ꝙ si mater dat simpliciter fundum communem cum ipsa filia proꝛ dote filie: videtur in dubio partem suam donare et valebit talis donatio secundum Bald.nota.in dicta.l.fin.C. de dotis promi.fina.col.versicu.quero quid in matre.intellige dũmodo res taliter donata non fit dotis matris patre viuente:nam tunc etiam proꝛ dote filie non valeret donatio quia rei publice interest dotes mulieribus conseruari. vt.l.j.ff. soluto matrimonio.ꝛ dixi supra.co.ccxxĩj. verficul.hoc tamen. et col.sequenti.versicu.ꝛ secundum predicta. Et hinc est ꝙ si mater intercessisset vel se obligauit proꝛ filio recipiẽte dotem:non iuuabit velleyano.imo renunciatio tunc facta per matrem iuri hypothecarum: sibi effectualiter nocet etiam si ipsa aliũde non posset habere regressum cõtra bona mariti. Idem si vroꝛ se obligat vna cum viro proꝛ dote filie vel proꝛ restitutione dotis cõmunis filĩ qui vroꝛẽ accepit:nec tunc iuuaret bñficio auc.si qua mulier.C.ad velley.que vult ꝙ † vroꝛ

Vroꝛ tenet dotaꝛ filias simul cũ marito de iure regni. Vide.l.tauri ꝛ q̃ ibi scri pſi: ẽ lex.lĩj.

Qñ vroꝛ cũ marito dotẽ p̃misisset vl cõstituisset. No.illũ ter. et vide ibi Bal.

11 q† vxor se obligans cū viro vel pro eo in cām viri est ipso iure tuta: ꝛ non valet obligatio. illud enim procedit in casu quo mulier olim iuuabat beneficio velleyani: hodie est ipso iure tuta: sed in casu in quo mulier intercedit pro dote de iure antiquo vel saltem de iure. C. mulier intercedēs ꝑ viro suo vel pro alia persona in cām dotis dande vel restituēde: non iuuat velleyano, vt. d. l. fi. C. ad velleya. ergo nec hodie iuuabit beneficio dicte auth. ita not. dixit Bald. nouellus in suo tractatu de dote. vi. parte in. iij. speciali seu priuilegio. in fi. idem repetit in. xij. fi. co. eiusdē partis. q dicit sic vidisse consultum in contingētia facti ꝛ sic obtentū. ¶ Subdit tū q̄ isto casu quo pater ꝛ mater simul ꝓmittunt dotem ꝑ filiā obligando se marito filie: mater magis videt marito ꝓmittere alio repetendi quā de suo aliquid donādi. ex quo negocium spectabat in totum ad virū cuius officium est filiā dotare vt. l. fi. C. de dotis promi. ꝛ sic repetet vxor ab eo. argumē. l. vir vxori. §. fin. ff. ad velleyanum. vbi probatur q̄ si mulier intercedit pro alio vel cum alio non tamen ad suā vtilitatem. iuuatur velleyano. ꝛ est pulcher textus ꝑ bar. ꝛ ꝓ Bau. ibi. idem si filia haberet patrez forte absentem qui

An vxor repetit a viro q̄ filie i dote dedit.

12 posset dotare filiam. nam si † mater etiam suo nomine dotauerit: licet aliter non protestetur posset saltim ab ipso patre petere per actionem negociorum gestorum: ex quo onus dotandi non spectat ad ipsam: sed ad patrem prout dicimus in alimentis. vt. l. si qs a liberis. §. fi mater. de liberis agno. per Bar. in. d. l. nesennius. ꝛ in. l. alimenta. C. de nego. gest. ꝑ Bal. nouellum in dicto. iij. speciali. qui dicit idem forte in quocunq; alio extraneo ꝛ sic posset limitari multum notanter dispositio. l. vnice. §. accedit. C. de rei vxo. act. vt habeat locum quando onus dotandi spectabat ad ipsam mulierem: si autem ipsa mulier haberet patrem qui posset ꝛ teneretur filiam dotare que tamen non dotatur a patre quia forte est absens vel in remotis: vel in carceribꝰ: vel forte pfidia detentus nollet maritare ꝛ dotare filiam: tunc si amicus vel coniunctus dotem promiserit: non presumitur donatio sed animo repetendi ꝛ repetet a patre. facit. l. nihil. ff. de in rem verso. ꝛ. d. §. fi mater. de quo dico aliquid infra super textu. in tertio no. §. xiij. ad fi. ver. ꝛ qō plus est. ¶ Ex

13 his infertur ad vnum singulare ꝛ quotidianum q̄ si † extraneus qui dedit vel promisit dotem pro muliere: erat alias debitor eiusdem mulieris in eadem quantitate vel maiori: etiam si non expressisset quod animo compensandi: vel liberādi a muliere hoc faceret: presumitur quod animo liberādi hoc fecisset per predicta: q̄uis Bal. nouellus in dicto tractatu dotis. vi. parte. xlv. priuilegio in fi. contrariuz teneat propter dictum. §. accedit. illud tamen quod de matre dixi intelligo verum quando nō erant bona superlucrata constante matrimonio: nam cum gerat officiū mariti ꝓ mittendo dotem pro filia marito absente: videtur promisisse de bonis mariti. ꝛ sic ō suis soluit: posset ab eo repetere. quando autem essent bona acquisita cōstante matrimonio crederem de illis esse dotem filie promissam ꝛ soluendā ꝑpter ea que paulo ante dicebam: quia vtriusq; negociuz gerit. Si autem non sunt bona acquisita constante matrimonio: vxor tamen habet dona dotalia ꝛ parafernalia: aduēticia vel profectitia si vna cuz marito dotē promisit: vel ipsa sola marito absente tenetur saltim ad medietatem dotis ꝓ misse: vt sentit lex regni predicta foro legum. lib. iij. tit. vi. l. iij. soluet ergo medietatem de bonis parafernalibus aduēticijs vel profectitijs ex quo habet. Si autem non haberet nisi sola bona dotalia crederem quod de illis non teneatur ar. l. i. ff. so. ma. ꝛ propter dictum specu. ti. de emp. ꝛ vendi. §. iij. loco. ver. quod ergo si vir. de quo feci mentionem sup. co. ccxxiij. ver. hoc tamen intelligo vbi rogo videas ꝛ cogita. Hodie tamen lex regni taurina. l. iij. videtur velle quod si vxor vna cum marito dotem pro filia communi promisit non sunt bona superlucrata ex quibus dos soluatur: tenebitur vxor ad medietatem dotis soluendam ex suis bonis dotalibus si alia non habuerit. tene memorie illam le-

14 gem contra dictum speculi. ¶ Si tamen † vir non esset potens ex seipso ad tantam dotem quanta fuit promissa pro ipsa filia communi: tunc ipsa mater dines ad illud reliquuz videtur se obligasse de suo: nec illud repetet: per id quod habetur in simili. in dicta. l. fina. C. de dotis promi. dico infra super textu in. iij. not. ante finem. §. xxij. in constituenda tamen dote idem dicendum quando mortuo patre sola mater administrans bona filie diuitis promisit dotem pro filia vltra pr̄imoniuz filie: nam tunc de illo excessu videt de suo dotasse mater animo donandi. per textum in. l. vna. §. accedit. iuncto. §. extraneum. C. de rei vxo. acti. vbi expresse fit mentio de matre: dum loquitur de quocunq; ascendente per lineā femineā: nec ibi distinguitur an filia dotata vel neptis a matre vel auo seu auia maternis est dines vel inops quod etiam probatur in. l. nesennius. ff. de nego. gest. vbi

15 † mater non repetit alimenta prestita filie quam tenebat in domo: etiam quādo filia de suo poterat alimentari quādo sua bona mater nō administrabat. de quo notatur in. l. alimenta. C. de nego. gest. cū pari fauore procedant dos ꝛ ali-

16 menta. Sic si mater † redimat filium captum ab hostibus non videtur animo repetēdi nisi fuerit ꝓtestata vt est ter. singularis in. l. liber captus. C. de captiuis. nec ibi distinguitur an ipse filius redemptus fuerit inops vel dines. nō sic si extraneus redimeret: quia tunc animo repetendi videtur fecisse: vt ibi probatur secundum Bal. nouellum in dicto tertio speciali. Ex istis alias in contingentia facti dicebam quod cum quedam mulier vidua tutrix seu curatrix filiorum bona ipsorum administrans promisit dotē magnā forsan vltra vires patrimonij filie quam nuptui tradidit: in eo quod excedebat patrimonium filie videbatur mater ex suo donare quādo suo nomine dotem promisit vnde tenetur soluere integrā dotem. ꝛ solutam non repetit. q̄ non videtur promisisse animo repetēdi. secus crederē in extraneo q̄ administrabat bona puelle tanq̄ tutor: q̄ licet simpliciter promitteret dotem vltra patrimonium puelle: videtur animo repetēdi promisisse: vt est ter. valde no. in. l. cū post mortē. §. qui cum esset. ff. de admi. tu. ꝛ ibi glo. ꝛ Bar.

17 in. d. l. nesennius. ff. de neg. gest. dicens q† gestor negociorum in dubio videtur expendere de bonis illius cuius negocia gerit: ꝛ est ista adeo violēta presumptio: q̄ tollit presumptionem pietatis: que alias erat. quod reputat multuz no. nam lz pater vel frater qui dotat filiam vel sororē in dubio videatur dotare de suo. vt. d. l. fi. C. de dotis promi. hoc est verum nisi esset gestor negotiorum filie vel sororis vt ibi ꝛ ita sentit glo. in. d. l. fi. circa principium secundū Bar. vbi ꝫ. idem tenet Bal. in. d. l. fi. C. de dotis promi. fi. co. ve. quero quid in matre. qui dicit q̄ si mater forsan administrans bona filie dat fundū cōmunem fibi ꝛ filie in dotem intelligitur partē suam donasse: non fiducia pietatis administrasse: lz in quolibet administratore potius presumat animo administrandi: quā donādi in administratione necessaria vt. d. l. cum post mortē. ꝛ l. cū lege. ꝛ l. cum quidā. eo. titu. scōm

18 Bal. vbi. ꝫ. q sentit (vt vides) in vltimis verbis q̄ † si mater est administratrix necessaria: non videtur donare. qō est cōtra p̄dicta. cogitabis. q̄ hoc videt verius in patre ꝛ auo ꝛ in alijs q tenentur dotare lz gerant negocia filie: tū in dubio intelligunt dare de suo. vt. d. l. fi. ꝛ glos. loquit ibi in extraneo: ꝛ ita loquit Bar. in. l. j. §. nec castrēse. ff. de colla. v. ij. col. ludo. d. l. j. ff. so. ma. reprehendēdo Bar. in. d. l. nesennius. ꝛ Alex. vij. col. in. d. l. j. dico. j. in. c. p vestras. §. xiij. ad finem. Ex istis infertur q̄ si maritus ex bonis superlucratis cōstante matrimonio cum secūda vxore dotauit filiā ex prima vxore: tenetur aliud tantūdem ex eisdem bonis lucratis p̄stare secūde vxori: q̄ debitū suū soluit ex bonis superlucratis cū sc̄a vxore. ꝛ si nō sint alia bona superlucrati ex q̄bus aliud tantūdem p̄cipiat: dabit maritus sc̄e vxori medietatē ex bonis suis ꝓpr̄ijs. vt plene dico in ꝓallegata. l. regni. foro legum. lib. iij. ti. iij. l. j. ¶ Predicta sunt intelligenda q̄n debitū descēdit ex cōtractu: secus si ex delicto commisso per aliquē eorū de quo fuit condēnatus. Nā tunc non debet solui de bonis alterius nec de bonis cōibus: sed solum de bonis ipsius delinquentis. volo dicere q̄ si maritus cōmisit delictū ꝓpter qō fuit cōdēnatus ad certā penā pecuniariā vel bona sua veniūt cōfiscanda: vel sunt cōfiscata ipso iure q̄ forte cōmisit crimen lese maiestatis: hereſis: vel apostasie: nihil accipiet de bonis ꝓpr̄ijs vxoris vel de sua medietate bonorum habitorū constante matrimonio.

19 bodie habes. l. tauri. lxxvij. q̄ decidit pro vxore. ¶ Primo q̄ † vxor nō debet ꝑ marito puniri vel ecōtra. vt. C. ne vxor ꝑ marito. in rubro ꝛ in nigro. vbi ob maritorū culpam: vxores inquietari leges vetant: vnde si alique res ipsius a fisco occupate sunt: quas sui dñij esse ꝓbauerit: ius publicū exequetur. ¶ Ad idem text. in. l. j. C. de priuile. fisci. ꝛ in. l. j. C. ad. l. iuli. de vi. pu. vbi propter delictū viri vel ciuile munꝰ res vxoris que pignori capiuntur: vim cōtrabere videtur.

20 ¶ Ad idem facit ter. in. d. l. cū duobꝰ. §. fi. ff. pro socio. vbi † si vnus ex socijs commisit delictum de quo fuit cōdemnatꝰ ista cōdemnatio de cōmuni solui non debet: sed solū de bonis ipsius delinquentis. est etiam text. cum glos. in. l. quod quis. ff. de regu. iur. Idem si vnus ex fratribus qui sunt in cōmunione fuit cōdemnatus ꝓpter delictū a se cōmissum.

Lex regni.

No. mirabile.

Lex regni.

Qñ vir non esset potens ad tātam dotem.

Qō viscanorum.

Qñ debitū descendit ex delicto.

nam illud dz soluere ex suo ppio: non aũt ex cõi. vt est glo. no. in. l. cũ duob⁹. §. papinian⁹ in ver. nõ redigetur. quã ad hoc multũ cõmẽdat Jo. de imo. in. l. cũ filiussa. iĩ. col. ff. de ver. obli. ⁊ Alex. in. d. §. papinianus. ⁊ Ange. de are. in. §. manet. in fi. insti. de societate. Idem si alter ex coheredibus condẽnatus est ob maleficiũ a se cõmissum: dz alis bñ tractauerit hereditatẽ: tñ de parte sua tñ soluẽda erit condẽnatio nec fiet cõpẽsatio eius qõ bñ egit. vt. ff. p socio. l. ⁊ ideo. ⁊. l. adeo. ⁊ tenet spe. in. iĩ. parte. ti. de iudic §. sequitur. v. co. ver. quid si alter ex coheredibus. refert ⁊ sequitur Bal. in. d. l. si patruus. iĩ. co. C. cõia vtriusq; iudi. ver. ⁊ no. benefacit. l. si is cũ quo. ff. cõi diui. vbi. si is cũ quo fundũ cõmunem habes: ad edictum nõ respõdit: ⁊ ob id motu iudicis: villa dirupta est. aut arbusta cesa sunt: prestabitur detrimẽtũ iudicio cõi di. quicquid eñ in cõi re culpa socĩ amissum est: eo iudicio continetur. ¶ Ad idẽ. l. si cõis familia. ff. de nox. act. vbi si † cõis familia vel cõis seru⁹ furtũ fecerit altero ex dñis sciẽte: is qui scit oĩm noie tenebit: ⁊ conuẽtus alterũ quoq; liberat: nec a socio quicq; debebit cõsequi. sui enim facti noie penã incurrit. ¶ Ad idẽ tex. in. l. inter coheredes. §. qõ ex facto. ff. fami. her. vbi qõ ex facto suo vnus ex coheredibus ex stipulatiõe hereditaria prestat: a coherede non petet: vnde ex dolo commisso ab vno ex socĩs vel coheredibus: alĩ non tenẽtur. Cũ aũt maritus ⁊ vxor sint socĩ (vt late in superioribus dictũ est) ergo delictũ ⁊ cõdẽnatio vnius non dz alteri obesse. ¶ Sicut in simili dicem⁹ in prelato respectu ecclesie: cuius maritus reputatur. vt. c. sicut vir. ⁊ c. sicut alterius. vĩ. q. j. ⁊ c. inter corporalia. §. de transla. epi. ⁊ in. c. clerici. §. de vi. ⁊ bone. cle. glo. in. c. oudũ. in. §. fi. in ver. intitulatã. §. de elec. ¶ Et ppterea sicut bona mariti sunt tacite obligata pro restitutione dotis. vt. l assiduis. C. qui po. in pig. ba. ita bona prelati pro dote ipsi⁹ ecclesie si male administrauit: vt est gl. in. c. ex literis. in. v. oblga. §. de pigno. quam multum commendat ibi Abb. p qua dicit non reperiri ter. ¶ Item sicut fructus dotis cedunt ipsi marito ad sustentanda onera matrimonĩ: vt. l. p oneribus. C. de iure do. ⁊ in. c. salubriter. j de usur. sic fruct⁹ prebende cedunt prelato q; est usufructuari⁹. vt est gl. no. ⁊ communiter approbata in. c. presenti. de offi. ordi. li. vi. ⁊ in. c. cum olim. §. de rerũ permu. cũ pluribus alĩs: de q̃bus vltra alios per And. sicu. in. c. fi. §. de pecu. cleri. ¶ Si tamen prelatus delinquit dolose aliquid faciẽdo. vel als male administrando: tenetur soluere de suis bonis: nõ autem de bonis ecclesie. vt in. c. qui abstulerit. xvĩ. q. ỹ. gl. in. c. fi. de successo. ab inte. no. in. c. peruenit. §. de fideiusso. ⁊ in. c. odoardus. de solu. glo. in. c. j. de dol. ⁊ contu. ⁊ in. c. de multa. §. de prebẽ. delictum enim in damnum ecclesie redũdare non debet: vt in. c. si episcopum. xvj. q. iĩ. ⁊ in. c. venerabilis. §. de preben. ⁊ in regula delictum. de reg. iur. in. v. vj. cum cõcor. de quo late per Abb. in. d. c. j. §. de dolo ⁊ cõtu. iĩ. co. ⁊ per Fely. i. c. cũ venerabilis. de excep. v. co. ¶ Immo plus dicit specu. titu. de dona. §. j. ver. quid si aliquid. q; † si abbas cum conuentu est ingratus deliquendo aduersus donatorem abbas cum conuẽtu expellitur de monasterio: sed donatio non reuocatur ⁊ sic puniuntur persone sed nõ ecclesia. quod dictum sequitur dominicus in. c. j. ff. ad hec. de religio. domi. v. vj. pro quo est glo. fi. in. c. de hoc. j. de simo. ⁊ ibi exclamat Jo. de ana. pe. co. Fely. in. c. nouit de iud. viĩ. co. qui pro hoc alleg. no. per Abba. in. d. c. j. de dolo ⁊ cõtu. iĩ. co. ver. sed aduerte. vbi dicit q; dispositio legis si quis in tantam. C. vnde vi. non habet locum in ecclesia licet prelatus per violentiam occupet rem suam. q; si alienando rẽ ecclesiasticam requiritur solennitas: multominus poterit prelatus delinqendo alienare. ¶ Ex his redditur dubia decisio Jo. de imo. in. c. cũ. m. §. de consti. iĩ. co. ver. aduertẽdum tamẽ. vbi dicit q; si ecclesia collegiata cõmitteret ingratitudinẽ aduersus principẽ priuilegiantẽ: posset princeps reuocare priuilegium. ar. gl. no. in. c. ỹ. §. de ordi. cog. in ver. dolum. que dicit q; delictum prelati cõicato consilio cum capitulo nocet ecclesie. idez vult glo. in regula. delictũ de reg. iu. lib. vj. no. Abb. in. d. c. ĩ. in. ỹ. col. Sed vt videas hoc non procedit sine scrupulo signãter in exemplo Jo. de imo. de ingratitudine ecclesie. cum ecclesia ingratitudinem cõmittere nõ possit. vt voluit card. in cle. j. in pe. char. in. q. iĩ. de iureiu. si ergo prelatus delinquit ⁊ ratione delicti fuit condemnatus: soluet de suo si habeat. vnde per iura predicta. si autem non habet: ad arbitriũ iudicis punietur. vt. c. illud. xvi. q. vi. ita ergo erit dicendũ in marito delinquẽte ⁊ ppter delictũ cõdẽnato: vt debeat soluere de suo: non autẽ de bonis vxoris seu de bonis acquisitis cõstãte matrimonio saltim de medietate cõpetenti vxori. ¶ Ad qõ videtur mihi tex. optimus in. l. si quis post hac. in princ. C. de bonis damna. vbi litera dicit. si quis post hac (quod absit) stillum pscriptionis exceperit: vxor eius res proprias ex quocũq; titulo quasitas: veluti manu iniecta: mox vendicet. Ecce q; res vxoris ex quocunq; titulo acquisite: non capiuntur pro pter delictum seu condemnationẽ mariti. immo ipsa sua p pria auctoritate põt illas capere. vt est ibi tex. optimus. sm Ange. de quo facit festũ Andr. sicu. in. c. ex literis in princ. supra de pigno. idem dicendũ est de arris sibi a marito donatis. vt. vĩ. par. ti. x. l. viĩ. Et multo fortius poterit vxor retinere sibi domum vel alia bona mariti iure pignoris. si ad eam iure pignoris puenerunt: secundum Bal. in. l. pignoris. C. de pig. acti. ⁊ in. l. pe. in principio. C. de non. nu. pe. late per Jaso. in. §. fuerat ante. insti. de actio. Cum autem bona acquisita cõstãte matrimonio sunt cõia mariti ⁊ vxoris ⁊ statim acquiruntur vxori pro parte sua. vt supra dictum est: ergo medietas que ad vxorem pertinet capi non potest pro delicto mariti. Sicut ergo propter hereſim vel aliud crimen propter quod maritus illud committens nõ preiudicat vxori in dote. vt. c. decreuit de hereticis. lib. vi. Intelli ge dummodo realiter constet quod sit dos vxoris. nec videtur sufficere instrumentũ quo maritus cõfitetur se dotẽ recepisse p andream de ysernia. i. c. j. ver. diffinimus de statutis ⁊ cõsuetudinibus cõtra liber. eccle. lib. feudorum. liĩ. et plures quos memorani. s. post pnc. §. Ex predictis inferri potest ad. q. quotidianam hic q; delictum mariti non preiudicat vxori in dote. aliqui volunt intelligere quantũ ad propietatem dotis. secus in usufructu qui debetur marito ad onera matrimonĩ sustentãda. l. pro oneribus. C. de iure dotium. c. salubriter. de usuris. illa ergo commoditas fructuũ que ad maritum spectat efficitur propter delictum mariti ⁊ veniret in confiscatione mariti per. l. statius florus. §. cornelio felici. de iure fis. ff. ⁊ i glã. ad idem. §. hereditatez legis cum pater. de leg. ỹ. pari ratione videtur q; si dos propter delictum vxoris confiscatur. l. si constante. §. fi. ff. so. mat. ⁊ l. quicunq; cum sequenti. ff. de bo. damnatorum. fructus dotis viuente vxore non venient in confiscatione. cogitabis. Non obstat predictis si dicaĩ qõ durante matrimonio maritus est dñs istorum bonorum constante matrimonio acq sitorum. q; potest illa ad libitu⁹ alienare vt dicit lex regni. quã edidit rex Hẽric⁹ quartus en nieua. anno. mcccclxxiĩ. ⁊ leg. stilli. ccv. ⁊ per ancha. consi. cj. de quo supra. fo. xxxiĩ. ⁊ leg. stilli. ccv. ⁊ per ancha. consi. cj. de quo supra. fo. xxxiĩ. fi. col. habita est mentio. si ergo delinquẽdo alienet valebit alienatio. q; ex quo maritus potest alienare per contractu⁹ modo predicto: ergo per delictum: q; in † delictis quasi cõtrahitur. [a] ⁊ per quas contractum se obligat delinquẽs ad penam. vt. l. imperatores. ff. de iure fisci. ⁊ in. l. fi. C. de colla. fundo. patri. li. xi. ⁊ ibi no. Ange. ⁊ no. glo. in. l. j. §. bestias. in versi. onerari. ff. de postulan. ⁊ in. l. si seruus. ff. de his qui no. infa. Card. ⁊ imo. in. c. quesiuit. de his que fi. a ma. parte ca. ⁊ idem card. in cle. pastoralis. in fi. principĩ. de re iu. delictum enim est preparatio pene. vt. l. quesitum. ff. qui et a quibus. ⁊ l. aliud. ff. de verbo. significa. qui ergo consentit in antecedenti videtur cõsentire in consequenti. vt. l. ⁊ si nõ cognitio. C. si contra ius vel vtili. pu. ⁊ inde est q; in delictis est reperire obligationem naturalem. vt voluit Jnno. in. c. [b] in nostra. j. de iniurĩs. refert ⁊ sequitur Ang. in dicto. §. bestias. in fin. ¶ Potest dici q; licet obligationes ex delictis habent consensum: iste tamen consensus est fictus non verus: ideo magis debilis sm Ange. Pau. de ca. ⁊ Jas. i. l. si tibi decem. §. quedam. ff. de pactis. non est ergo inconueniens si dicamus q; per viã contractus possit alienare maritus ista bona: non tamen delinquendo. ¶ Vel aliter et forte melius dico q; illud procedit quãdo in casu licito vel saltem non doloso: vt dicũt iste leges. Sec⁹ si in casu licito puta delinquendo: quia vt plurimum delictum non committitur sine dolo. vt no. in. c. j. §. de presumpt. ⁊ per Bart. in. l. aurelius. §. seya. ff. de libera. lega. ⁊ in. l. nec exemplum. C. a. d. l. corneliam. de falsis. ⁊ per Bal. in. l. vnica. co. C. de confessis. Angel. in. l. vacantia. C. de bonis vacan. in repetitione: vnde iniquũ esset quod vxor afficeretur ex delicto mariti: cum pene suos debeant tenere auctores. vt. l. sancimus. C. de penis. ⁊ dicto. c. quesiuit. an bona acquisita inter coniuges statim eis acquiruntur. Bona enim acquisita constante matrimonio sm aliquos: eoipso q; ducuntur ad domum efficiuntur communia: ⁊ dominium transit pro parte in ipsam vxorez: vt sentit glo. reputata singularis in l. j. §. in societate. ff. p socio. ter. optimus in. l. si a societatẽ cõtraxerit. co. ti. imo etiã sine traditione: vt sentit Azo i sum-

ma. ti. pro

Prelat⁹ et marit⁹ equi parantur.

Delictũ prelati ecclesie non nocet.

Propter ingratitudinẽ plati nõ revocaĩ donatio ecclesie.

Pro. l. fi qs in tantam.

Propter ingratitudinẽ plati nõ revocaĩ priuilegiũ ecclie.

Lex regni q̃ reperiſ or di. li. v. tit. iĩ. l. iĩ.

In delictis q̃si ẽbitur.

Adde qñ pcedat arg. ō ẽctib⁹ ad delicta p nico. enerardũ in suis topicis iuris. fo. xxxvĩ. col iĩ. Jo. ber.

Adde h intñ pcedere q; in delictis nõ eqparant lata culpa ⁊ dol⁹ fz cõez conclusionez. vt firmat tas. i. l. i actio. ẽfil. v. ff. ō i litẽ iur. nisi i duob⁹ casib⁹ vt ibi p eũ. ⁊ vi. bo. reg. cuz suis fallẽ. i meis reglis vltra soci. in regu. ccerrr viĩ. in ci. pena corpalis. Joã. Ber.

Lex regni

m a.ti.p socio.iij̃.co.C.circa hoc tñ.ꝛ Bal.cõsi.ciij̃.ad finez incipit statuto tergest.i ꝑma pte.vbi hoc tz exꝓsse ꝛ alibi nõ legi ita bñ ad hãc partẽ facit ꝓallegata.l.regni.li.v.tit. iij̃.l.iij̃.oũ dicit ꝙ marit⁹ põt alienare bona cõiter acqsita dũmodo hoc nõ faciat malitiose ꝛ frauduleter in ꝓiudiciũ vxoris:ergo ipsa habet earum rerum dominium pro dimi dia.ꝛ vī de mẽte legis regni:oũ dicit ꝙ acqsita p ꝙinges cõ stãte mr̃imonio:habeant equaliter ambo:quod verbum re fertur ad maritum ꝛ vxorem.quasi velit ꝙ ista bona acquisita equaliter deferantur marito ꝛ vxori:ꝛ non magis mari to ꝙz vxori.sicut ergo marito statim queritur dominium:sic ꝛ vxori.cogita super ista ponderatione illius legis.ꝛ vide q̃ dixi.s.in prin.hui⁹ tertie limitationis.ver.idem vī dicendũ in vxore. ¶ Quamuis ergo lex permittat marito ꝙ illa bo na possit alienare:debet intelligi in casu licito:non autem delinquendo.vt est casus valde singularis in.l.res vxoris. C.isto ti.vbi littera dicit res vxoris que vel successione qua libet:vel emptione:vel etiam largitione viri in eã aũ reat ũ iure puenerãt.dãnato ac mortuo ex pena marito vel in ser vitlẽ ꝙditionẽ ex pene qualitate deducto:illibata eẽ ꝓcipio. nec alieni criminis ifortunio astrĩgi vxorẽ.cũ paternis ma terniſue ac ꝓpr̃ys bonis frui eã integro legũ statu religio sum fit. Ecce qũo bona quouis modo acqsita vxori:nõ au ferunt̃ ab ea ꝓpter delictũ mariti.ꝛ sic ipse delinquẽdo nõ põt illa alienare.imo ipsi⁹ vxoris remanẽt.vt ẽt ꝓbat text. in.l.sed si moris.ff.isto ti.quẽ ꝓ singulari cõmẽdat bal.in.l. executorẽ.ix.co.ver.q̃ro qdã.C.de executiõe rei iudi.ꝛ dico j.§.lxj.versi.ꝙ firmat etiã donatio.ꝛ hoc est satis rõnabile. Mã sicut marit⁹ ex delicto aliqd acquirẽs puta ex furto ra pina ex ludo vel alias:nõ tenet̃ illud cõicare vxori.vt.§.dic tũ est.sic non dz vxor grauari ex delicto a marito cõmisso: dãdo bona sua ꝓ ei⁹ ꝙdẽnatione.vt est text.in.l.si id qõ.§.fi. ff.ꝓ socio.vbi qõ in alea vel adulterio ꝓuenit erit soci⁹:ex me dio nõ est latur⁹. ¶ Dꝛesuppositio sine veritatis ꝓiudicio ꝙ medietas bonoꝝ fic acqsitoꝝ cõstãte mr̃imonio nõ esset acqsita statim vxori:imo sola spes reseruata post mr̃imo niũ solutũ:adhuc vī ꝙ si ex delicto mariti ei⁹ bona venirẽt publicãda vel essent publicata ipso iure ꝙ sua medietas re seruaret̃ vxori ꝓ text.singularẽ in.l.iij̃.§.sz vtrũ.ff.de mino ri.vbi publicatis bonis pr̃nis:peculiũ filij etiã ꝓfectitiũ in quo pater bz ꝓprietatẽ:nõ est publicatũ.[a] quod est bñ no. ꝑm Bart.ibi qõt se nescire alibi.Ad idẽ text.in.l.fili⁹ tuus C.de bonis dãna.vbi publicatis bonis filij peculiũ etiã ca strẽse nõ publicat̃ sed patri relinquit̃.sic ergo vī dicendum in casu nostro.cogitabis.Hinc est ꝙ si pater dedit filio in peculium aliquam rem cum hoc ꝙ filius possit illam alie nare:donare:ꝓdere:ꝛ in mari mittere ꝑm velle suuz:si ꝙmi tat delictũ ꝓpter qõ oĩa sua bona ꝙscant̃:nõ ꝙscabit̃ illa res in patris ꝓiudiciũ.ita dicit Ang.quẽ sequit̃ ibi Joã.de imo.ꝛ ceteri moderniores i.l.si filiusfamilias.ff.de damno infecto.qõ not.[b] ¶ Ex istis concludit̃ ꝙ si maritus possit alienare bona cõitante matrimonio acquisita dũmodo ces set fraus ꝛ dol⁹ vt puta si adest cã: vt videnꝫ regrere leges regni ꝓdicte signãter lex stilli.ccv.oũ dicit.Si meneſter le fuere.ꝛ in h̃ differt marit⁹ a socio.ꝙ marit⁹ em̃ ex cã sol⁹ uo noie põt alienare res q̃sitas ꝙstãte matrimonio:soci⁹ vero nõ nisi portionẽ suã altero dissentiẽte vt.l.nemo.ff.ꝓ socio. intelligemus i mercib⁹ ꝛ reb⁹ quas haberẽt venales. Mã in istis glibet ex socijs vī alterũ ex socijs ꝓposuisse ad venden duz.vt.ff.si cer.pet.l.eius q in ꝓuincia.in fi.ff.de exercitor.l. tertia.in principio.ꝙd est de mẽte glose in.d.l.nemo.ꝛ ibi tenet Bal.ꝛ in rubrica.C.ꝓ socio.in fi.ꝛ facit text.in.l.cura tor.§.duobus.ff.mãda.ꝛ.l.j.§.si plures.ff.de exerci.ꝛ quo tiẽs qs exercet actũ insolidũ.vnus obligat aliũ vt no.Cy.i l.cũ te.C.si cer.pe.vberiorẽ ergo potestatẽ bz marit⁹ in bo nis acqsitis ꝙstãte matrimonio:cũ possit ea alienare:q̃ so cius in reb⁹ societatis q̃ nõ sunt expositе venales. ¶ Unũ tñ est ꝙ nec venales posset soci⁹ fraudulẽter vendere.ita.di cit glo.ꝛ Bal.in.d.l.nemo.cũ fraudulentã alienationẽ inui cem mãdare nõ videanꝫ.vr.l.si ꝓcurator.§.j.ff.de cõditio. inde.vbi in mãdato ꝓcuratoꝝ nõ venit vt indebitũ soluat: quasi fraudẽ cõmiserit indebitũ soluendo.idẽ disponit.l.re gni.iij̃.parti.ti.xiij̃.l.xxij̃.ꝛ vī mibiter.optimus.ꝛ ibi no. Bald.in.l.creditor.§.luci⁹.ff.mãda.vbi ꝺata alicui gñali administratione:non ꝑmittit̃ ei qd dolose facere:nec ꝓ hoc obligat dominum.sed bona fide ꝛ ĩ casu licito agere debet. Quẽ textũ multũ cõmendat idẽ bal.in.l.fi.in fi.C.de contra ben.em.quẽ vide bar.ĩ.l.fi.in fi.ff.de ꝓto.stipu.q pulchre lo quitur ꝛ in.l.si fic.in fine principij̃ de leg.j.ꝛ in.l.fideicõmis sa.§.si sic in fine.de leg.iij̃.Adde gl.in cle.sepe.de ver.si.in vero defensiões.in principio.q̃ allegat.d.l.credita.§.luci⁹.ꝛ paris de puteo ĩ tractatu de re militari.li.ij̃.c.x.co.iij̃.ꝛ Jo. fa.ꝛ Jo.de platea.in.§.in bonefidei.insti.de acti.ꝛ ibi Jaso. ij̃.co.vbi rogo videas.ꝛ mat he.de aff lictis decisiõe.cxxix.in fi.vbi ꝓ dictã.l.creditoꝝ.§.luci⁹.multa ꝛ singularia dicunt. ¶ Per quam.l.dicebat Bal.in additiõibus ad spe.ti.de cõ fessione.§.postremo.ij̃.co.ꝙ confessio ꝓcuratoris ꝓiudicat dño:q̃n ꝓcurator cõfiteꝫ bona fide sec⁹ si ꝓ dolũ qꝛ non vī hoc sibi mãdatũ.vt.d.§.luci⁹. ¶ Hinc est ꝙ si ꝓcurator meus vl̃ amic⁹ expẽdit aliqd si mon lacc:vt mihi ꝙferat̃ certũ bñ ficiũ nõ imputat̃ mihi: nec põt repetere a me etiã si ei mã dassem vt notãter voluit abbas.in.c.bene.el.ij̃.iij̃.co.v̄.no. bñ.de postu.pla.ꝛ sequit̃ Fely.in.c.j.§.vt lite nõ cõtesta.co. xij̃.v̄.ꝛ dicit ababs.facit gl.no.c.lz.infra de accu.in glo.j.ad finẽ dicit ꝙ excusat̃ dñs ab expẽsis: si nũcius formã mãda ti excessit idẽ de ꝓcuratore dicũt doctoꝝes in.d.c.j.ꝓ ter.in c.cũ olim.el.j.de offi.dele.ꝛ no.glo.in regula nõ dz.de reg. iur.li.vj.glo.i.c.fi.in ver.expresse de iureiu.li.vj.ꝛ ibi no.dñi cus ad finẽ. ¶ Hinc est ꝙ si ꝓlat⁹ q dicit̃ ꝓcurator nõ dñs.vt c.supra de dona.temere litigauit ꝛ condẽnat̃ in expẽsis:solꝝ uet de suo qꝛ in gñali sua administratione nõ venit vt cãm iniustã ꝓmoueat.vt.l.si ꝓcurator.ff.ō ꝙdi.ide.ꝛ.l. si pater. ff.q̃ in frau.credi.oldra.ꝙsi.lxvj.Ad idẽ bon⁹ ter.i.l.si liber tus ita iurauerit.ff.de opis liber. idẽ in oĩ administratore gñali agitãte seu litigãte sine iusta cã.vt ibi notãter voluit bar.quẽ refert ꝛ sequit̃ Abb.in.c.reprehẽbilis.ĩ fi.de ap pell.est bon⁹ text.cum gl.in.l. nõ est ignotũ. C.de admi.tu. de quo meminit Fely.ĩ d.c.j.vt lite nõ ꝙtest. co.xj.v̄.ꝛ dicit Abb.de appel.vbi multa similia cumulat q̃ videas:ex qb⁹
28 cõstat qõ in† gñali mãdato nõ icludunt̃ illicita.Ad idẽ ter. in.l.si cui.ff.de serui.ꝛ.l.sicut venator.ff.de edili.edicto.ꝓ q̃ iura dicebat̃ paris de puteo ĩ tractatu sindicat⁹ in ti.de ex cessib⁹ baronũ.j.co.in fi.qõ.lz in cõcessiõe baroni facta a re ge dicat̃ cũ regalib⁹ agarijs:ꝛ perãgarijs:ꝛ ꝓ hoc possint exigere seruitia a subditis soluta mercede sicut ipse rex.vt verba ꝓilegij̃ vel ꝙcessiõis aliqd operent̃. vt ibi late ꝓ eũ. subdit tñ qõ ꝓpter hoc nõ possunt ipsi barones excedere ꝛ grauare subditos qꝛ facultas alicui cõcessa intelligit̃:vt ex bona fide agat ꝛ tali facultate vtat̃ ciuiliter ꝛ humaniter ꝓ iura ꝓdicta.Idẽ est de mẽte Bal.ĩ capi.ꝙtingit in fi.supra de trãsac.vbi inter cetera dicit qõ ꝓ hec verba.oĩa possis q̃ possuz ego:vel q̃ põt ver⁹ dñs bene ꝙcedit libera potestas dum tñ bona fide se gerat.vt dicta lege creditoꝝ.§.fi.Idẽ tz Bal.in.c.fi.j.co.de dilationi.ꝛ ibi Abb.in fi. Sic ergo dicẽ dum erit in marito:cui ꝑmissa est alienatio acqsitoꝝ cõstan te matrimonio.q̃n cessante fraude alienat. Sec⁹ si ĩ fraudẽ vxoris.vt puta si alienet.vt cõuertat in pecuniã:ꝛ eam filijs alterius matrimonij̃ tradat.vel qd simile faciat. Ex hoc in fertur ꝙ si ꝓ modico ꝓcio tales res vendidit:ꝓsumitur si mulata vẽditio in lege cũ bi.§.mod⁹.ff.de trãsactionib⁹.gl. in.l.ꝓ diuersas.C.mã.bonus tex.ꝛ ibi Bal.in.c.j.§.donare qualiter olim feu.po.alie.no.in capi⁹.ille vos.de pig.de in iusto ꝓcio de cui⁹ solutiõe aliter quã ꝑ confessionẽ mariti non apparet.nã lz marito ꝙfitẽti ꝓiudicet:nõ tñ vxori vel ei⁹ be redi qꝛ quãtum ad eos nmiliter ꝓsumitur simulatio.ar.l.ab anastasio.versi.si qs aũt.C. mãda.auc. de equalitate dotiũ. §.j.co.vij̃.Bar.ꝛ alij̃ in.d.l.ꝓ diuersas.Quis ergo maritus vendẽs nõ possit repetere partẽ suã. l.falso. C.de cõi rerum aliena.l.portionẽ.C.de dona.vxoꝛ tñ vel eius heres sic.l.of ficiũ.ff.de rei.ven.l.j. C.vbi.in rẽ actio. Idẽ dicũt alij si pre ciũ fuit iustũ ꝛ solutũ sed in malos vsus cõsumptũ: vt in lu do vel alea si emptor participauit ō fraude vel dolo qꝛ scie bat rem ad illud venditã. vñ ex suo dolo nõ debet cõmodũ reportare.ar.l.si qs cum sciret.ij̃.rñso.ff. ꝓ emptore.l.si a reo.in fine.ff.de fideiussoribus.Bar.tamẽ in.d. l.si qs cum sciret:videtur aliter sentire cum decidit qõ si quis emit a lu sore ꝛ resoluit:non dicitur soluisse omnino cõsumpturo.qꝛ forte vincet. vnde valet venditio. l.si. ff.de aleato. intellige c nisi emptor fit colluſor. nam tũc vterq; delinquat vnde nõ valet contractus nec venditor tenetur de obiectione.l. fina. §.fi.ff. quarum rerum actio non datur ꝑm Barto. ꝛ alios. ¶ Ex his infertur. ꝙ cum donare sit perdere: q̃uis mari tus amplam habeat potestatem alienandi ꝛ disponẽdi de rebus constãte matrimonio acquisitis: non tamen poterit donare ‘ similiter cui voluerit secundũ Bald. dicto consi.
29 ciij̃. qm̃ potestas † donandi nõ venit in generali ꝛ liberali administratiõe: nisi specialiter cõcedat: vt est text.no.in.l.j. §.j.ff.de offi. pcu.cesaris.vbi litera dicit.si rem cesaris pro curator eius quasi rez ꝓpriam tradat: nõ puto eum dñiuz transferre: tunc em̃ transfert: cũ negociũ gerens cesaris cõ

a ¶ Adde ꝙ istũ ẽt ter.sin ôt bal.i.l.exe cutorẽ.cõ.ix. C.ō exec. rei iud.ō q̃ pale rã.i.l.si fini ta.§.ō vecti gali.ꝙsi.xix.ꝛ seq.de dã.in fec.vbi b̃ li mitat tripli citer.

b ¶ Adō qõ idẽ tz alex.i d.l.si finita. quã.ś.alleg. v̄.itẽ adde.ꝛ segura tra ctatu.de bo nis lucra.cõ stan.mr̃i.fo. riij̃.col iij̃. ꝑpe finem. Jo.ber.

Bñalis per missio nõ in cludit frau dem.

Lex regni

Marit⁹ ac qsita nõ põt donare.

c ¶ Adde ꝙ idẽ tenet dia dac⁹ de segu ra in tracta. de bonis lu cratis ꝙstã. matri. in fo. lx. co. iij̃. in pri. Jo.ber. ¶ Dtãs do nãdi nõ ve nit gñali mã dato.

¶ Adde in hui⁹ confirmatione duodecim conclusiones quas cumulauit feli. in.c.pastoralis.§.fin. co. pe.ō offi. de leg.in quib⁹ est potētior pui'io bois q̄ legis.

fensu ipsius tradit:denicq; si vēditionis vel trāsactionis vel donationis cā quid agat nihil agit.nō cū alienare ei rē cesaris:sed diligēter gerere cōmissum est:ecce q̄ procurator cesaris:q̄uis liberā habeat administrationē a lege cōcessam donare non [a] pōt:sec⁹ si haberet ab hoie.vt.l.procurator cui libera.ff.de pcu.ita notāter dicit Bal. in.d.§.j. qō est valde notandū p̄o tutoribus ⁊ administratorib⁹ q̄ habēt liberā a lege.vt.l.preses. C. de trāsac.glo. in.l.mādato generali.gl.fi.in.fi.ff.de pcu. Bar.in.l.inter bonor.ff.de admi. tu. Unde nō poterunt donare res pupilli. vt.l. j. post prin. ff.de tut.⁊ ratio.distra.⁊.l.phiberi.§.plane.ff.qō.vi aut clā ⁊.l.non gcgd cum glo.C.arbi.tute. ¶ Idem dicim⁹ in prelatis eccleſiasticis ⁊ alīs ſimilibus administrationē liberā habētibus.vt no. Cy.⁊ Bal. in.l.j.C.etiā per pcu.⁊c.⁊ no. in.d.l.pses.C.de transac.non tñ possunt remittere exceptionē peremptoriā:q; in effectu est donare. ℘m Inno.in.c.cū olim.el.j.de offi.de.⁊ in.c.j.de deposito. Jo.an.⁊ alios in.c. ÿ.§.de dona.nec remittere debitū liquidū:q; esset donare. vt.l.si quis delegauerit. ff.de noua. nec cōpromittere ⁊c. in l.qō dicit. §.si compromisero. C.de euic.sicut nec filius res peculÿ. nā ⁊ si maxime qs administrationē peculÿ habeat concessam: donādi ius non habet.vt.l. contra iuris.§.fi filius.ff.de pac.⁊.l.j.ff. que res pigno.obli. po.⁊.l. filiusfa.§. item videamus. ff. de donatio. Ex istis vt opinor, Jo. de imo.in.l.ille autem.fi.co.ver.item aduerte,dicebat q̄ armigeri qui dant sibi inuicem potestatē q̄ vnus eorū possit de rebus cōibus disponere vt de proprijs:nō poterunt donare bona nisi aliter fuerit expressum:nec aliquid dolose agere latius p eum qō est notandū vt ibi:⁊ bene facit qō voluit Gabriel.iÿ.sen.di.xv.q.iÿ.co.xj.in prin.⁊ co.vÿ.in fi.quem rogo videas.qō aūt de prelato vel administratore dictum est q̄ nō pōt aliquid gratis remittere.intellige quādo est liquidū:secus qñ non est liqdū.nā tunc bñ remittit gl.in.d.l. contra iuris.ff. de pac.in. §.fi filius. idē fi est liquidū dū tñ in debito consequēdo fierēt maiores expense q̄ esset debitū principale per.l.mediterranee. C.ō anno.⁊ tribu.li.x.⁊ que ibi no. Bar.platea ⁊ alÿ. idē si debitor est pauper.per.l.fi. eo.ti.⁊ ibi Bar.vide ad predictā.l.stili.ccviÿ. ista faciūt ad
30 dubium an prorer vel administrator regni pōt donare ratiōe gñalis administratiōis quā hz in regno.de quo p Inno.glo.⁊ alios doc.in.c.grādi.de supplē.ne.prē.li.vj.aliqd tetigi.ſ.in introductione huius rubrice.redeo ad propositum. Uno tamen casu crederem condemnationem maritī debere solui de bonis constāte matrimonio acquisitis,ſ.qñ maritus illa bona que turpiter acquisiuit: vrori cōicauit: quo casu si ex hac cā maritus condēnaret condēnatio esset soluēda de bonis cōibus.imo si vror scienter admisit dicta bona turpiter acquisita: teneret soluere etiā penā.vt est casus singularis in.d. l.si igitur. ff.p soc.vbi lra dicit. Si igit ex hoc conuentus fuerit q maleficiū admisit id qō contulit: aut solū aut cū pena solū auferret: si mihi ꝓponas inscīēte socio in societatis rationē hoc contulisse.q̄ si sciente etiam penā sociū agnoscere opz:equū est em vt qui participauit lucrū:participet ⁊ damnū. Et hoc non ex eo q̄ est vror sed ex eo q̄ est participans in delicto ⁊ quasi cooperās consentiendo iurta no.in.c.j.§.de offi.dele. ¶ Idē dicerē si maritus administrādo bona cōia aliqō delictū cōmisit: ꝓpter qō fuit condēnatus. ℣ā istā cōdemnationē occasionaliter puenientē crederē ex cōi soluēdā. dūmodo non se immisceret rebus illicitis:prohibitis:vel,insolitis.est em quedā culpa insolita aggredi.vt.l.si negotia absentis.ff.de negg.gest. ⁊ tenet Bal. in. d.l.si patruus. C. cōia vtriusq; iudi. ⁊ facit ter.⁊ qō ibi no.in.l.fistulas.§. frumenta.ff.de contrab̄.em. ⁊ in.l.sociū q in eo.§.socius cū resisteret.iuncta.l. ℘m iulianum.ff.p socio. ¶ Et hoc maxime si maritus fuisset iniuste condēnatus. nā istā iniustā condēnationē soluet de bonis cōibus iurta ea que no.in.l.cum duobus.§.papianus. ⁊.§.fi.vbi est ter. optimus: alʒ est.l.si fratres.§.fi.ibi si iniuria iudicis dānatus fit consecuturū ⁊c. ff.p socio. ⁊ tenet Bal.in trac.de duobus fratribus.fi.co.vÿ.⁊ primo q̄ro.vbi dicit q̄ si vnus ex fratrib⁹ in cōione habitātib⁹ soluit ꝑdēnationē ad quā iniuste fuit ꝑdēnatus: ista ꝑdēnatio dz solui de cōi iure societatis, qō dictū refert ⁊ sequit Alex.in.d. §.papianus. in apostil. ¶ Et pōt esse rō (q̄uis ipsi non dicāt) q; qō facit iudex † male iudicādo est casus fortuitus. vt no.in. d.l. cū duob⁹. §. fi.⁊ p doc. nr̄os in.c.fi.ſ.ō emp.⁊ vē. vbi † vēditor nō tenet de euictione:si iudex male iudicauit. de quo ibi p doc. figuāter p And. ficu.in.vÿ.co. Casus aūt † fortuitus nō iputat socio:cui ꝑtingit: sed de cōi pdic. vt.d.l.cū duob⁹.§.dāna.⁊.§.qdā sagariā. Sic ergo dicam⁹

limitatio. Quō soluit ꝑdēnatio de bonis acqsitis cōstante mrimonio.

Insolita aggredi est culpa.

Qñ esset iniuste cōdemnatus.

Iniusta sntia est casus fortuitus.

in marito vel vrore iniuste ꝑdēnatis a iudice:vt ista ꝑdēnatio debeat solui de bonis ꝑstante matrimonio acquisitis. Adde Rapha.ful.ꝑsi.cxxix.incip.visis.vbi concludit q̄ si ex mala sntia iudicis ℘ socīū dānificat:dānū spectat ad omnes socios nisi ꝓpter inimicitiā socÿ lata esset:qñ est bñ notādū ad limitationē p̄dictor.vñ ter.in.d.l.cū duob⁹.al's incipit si fres.§.p ℣riū.ff.p so.vñ si iudex maritū ꝑdēnauit p pter eius absentiā vel ꝓtumaciā:sibi iputet:vt vult gl.i.d. §.p ℣riū.ad hoc.l.si ideo.ff.de euic.vide bonā gl.i.l.ÿ.C.de ℣rio iudi.tute.Bal.in.l.res.C.qbus res iu.nō nocet.⁊ in.c. j.si de feudo.va,ab ali.inter fue.

1 ¶ Uror post mortē mariti luxuriose viuens pdit oīa bona q̄ sibi obuenerūt ex lucris habitis cōstāte matrimonio.
2 Uror gaudet priuilegÿs prioris mariti ītериz q̄ est vidua.
3 Pene statute contra secūdo nubētes habent locū in his q̄ non honeste viuunt.
4 Legato priuari debet vror luxuriose viuens post mortem mariti.
5 Legatarius si post mortē testatoris dormierit cuz vrore testatoris perdit legatum.
6 Uidua si durante viduitate cōmittit stuprū perdit dotem.
7 Eldulter sicut propter adulterium dicitur inimicus ꝓpinquorum mariti:ita etiam si post mortem ad viduā accessuz habeat.
8 Mandatū factum pcuratori videt eoipso reuocatū si post modum efficiat quidā ribaldus:vel inimicus aut alias cōditionem mutauit in deterius.
9 Executor vltime volūtatis si postea mutauit conditionē in deterius finietur eius officium.
10 Mutatio morū presumit mutationē voluntatis eius q ad ministrationem concedit.
11 Diuortium inter sponsos interueniēs arguit mutationem voluntatis.
12 Mutata causa propter quā datus est tutor a matre nō cō firmatur.
13 Inimicitia superueniēs inter dñm ⁊ procuratorē facit finiri mandatū:⁊ idem de tutela.
14 Mater q̄ relicta fuit tutrix in testamēto si trāscat ad scōas nuptias repellitur a tutela.
15 Executionē testamēti non perdit vror ꝓpter transituz ad secunda vota.
16 Uror q̄ post mortem mariti luxuriose viuit perdit priuilegia ⁊ commoda que alʒ a lege sunt ei concessa:perdit etiā tutelam filiorum.
17 Uidua seu viduitatē seruare dicit q̄ virum defuncturz honorat non q̄ inhoneste viuit.
18 Excluſus a beneficio ꝓpter eius renunciationē admittitur ex alio titulo superueniente.

Anū demū pro cōplemēto

§.67. De vrore luxuriosa post mortem mariti. Lex regni.

1 huius articuli nō est omittēdū q̄ si vror post mortē mariti turpiter vivit ⁊ luxuriose:pdit oīa bona q̄ sibi obuenerūt ex lucris ꝑstante mrimonio habitis ita disponit lex regni: quā rex henricus.iiij.anno.mcccclxxiij.edidit ⁊ applicant heredibus viri vt ibi dicitur. Reperitur ordi.li.v.titu.iiij. l.iiij.qō itelligēdū est de qbuscūq; heredib⁹ etiā extraneis i heredis appellatione.ff.de v̄.sig. Quis aliqñ verbū heres ad filios tm̄ referat.l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.l.gallus.§.⁊ si parēte.ff.de li.⁊ posthu.c.si cliētulus.de alie.feu.lib.feu.et vtrobiq; no. Et pondera q; dicit illa lex ⁊ seyendo biuda. q.d.q̄ dz honeste viuere:nō solum infra annum luctus:sed etiam post durāte viduitate.qō vñ satis rōnabile:q; ex quo
2 interim † q̄ est vidua:gaudet priuilegÿs mariti:⁊ suā dignitatē retinet:vt.c.ex parte.b.de fo.cōpe.⁊ ibi glo.⁊ in cle.ne romani.de elec.in v̄.vacare.ter.in.l.filÿ.§.vidua.ff.ad munici.⁊ ꝓterea retinet domiciliū viri donec alteri nubat.l.fi. C.de bo.ma.no.in.l.j.§.eractio.C.de rei vro.act.Bart.i.d. §.vidua.Si ergo durāte viduitate luxuriose viuat ēt post annū luctus iustuz est q̄ pdat lucra q̄ maritus acqsiuit ⁊ sibi cōicauit q; quodāmō vñ esse in mrimonio durāte viduitate:⁊ ideo quātū ad p̄dicta eadem castitas desiderat:ac si matrimoniū duraret nō solū infra annum luctus:vt not.in auc.de resti.⁊ ea q̄ parit.in fin.⁊ viri.ſ.co.cclxxxÿ.v̄ si.breue aūt tps:sed etiā ꝓpetuo boc est viduitate durāte. ¶ Ad ℏ bñ facit qō not.voluit Bal.in.c.firmiter.in fi.ſ.de sum.trī. dū dicit q̄ si pr̄ relinquit filie cētū.si ꝑtinēter viverit:intelligit de ꝓpetua cōtinētia.qō tene memorie.videm⁹ em q̄ extrāsitu ad secūdas nuptias incurrit aliquas penas:de quibus in.l.femine.C.de secū.nup.⁊ in.c.fi.co.ti. Fortius dicendz erit de ea q̄ luxuriose viuit ne plus operetur luxuria q̄ castitas.

no. 3 vidua luxuriosam. Lex regni. Vidua luxuriosa perdit dotem.

a Quia ista doctrina singularis est & pluribus adhuc alegatis. i. l. soroze de his q. vt idi. C. Huiꝰ tz ego huic opi. assentiés colligere studui audito. semel ꝺclaratuꝝ huc pas suꝫ ideo adꝺ vltra eum ꝙ hanc opi. tenet paul. i. l. fideicō. C. de fidei. vbi ait ꝙ vidua ita ꝓditoꝛe ꝓp stupꝝ ficut perderet pp adulteriū vi- uēte marito qꝺ ſeqꝝ & ꝺt coꝛꝺi tenendū ias. i. l. ꝯ. co. ꝯ. ff. ſolu. mat. q refert eūꝺē pau. cō ſi. cxxj. idē latiꝰ tenentē & rūdētē fūdamētis alex. i ꝺ. l. ſoroze ſi- cut ſi ipm videret h̄ & ꝺt egregiꝰ fel. i c. paſto. ō in. co. pe. idē comēdādo ſeqꝝ byp. i ſingu. ccxxxiij. inci. paria delicta in nobis idē pet. ferrariꝰ de petra ſanc. i ſin. xlviij. ici. ſcias ꝙ ſi mulier ſeqꝝ & ioā. ō neuizanis fidus moderꝝ relatoꝛ iſua filua nuptiali fo. vij. co. i. i pn. vbi refert alios h̄ ſequētes lz iaſo. in. ꝺ. l. ſi deicōmiſſuz cū ale. videatur reſidere. & viō vincē. i. ꝺ. l. ꝯ. ff. ſol. mat. io. ber. Not. h̄ de cōmiſſario. vide pau. i. l. ſi deicōmiſſuz. C. de fi. cō. s. allega.

qꝫ caſtitas. vt. ꝺ. auf. de reſtit. & ea qꝺ parit in ſi. & not. in. c. qō ad te. de cle. ꝓiu. ¶ Huic eſt ꝙ oēs ꝓpene ſtatute cōtra ſcōo nubētes habēt locū in his qꝺ non honeſte viuunt. ita not. ꝺi xit Bar. in. l. bis ſolis. C. de reuo. ꝺo. de quo facit feſtū and. ſicu. in. ꝺ. c. ex parte. b. de fo. cōpe. i. co. & bēzeli. in. c. ex parte. m. de appel. in apoſtil. Vide Bar. in auf. de nō eli. ſcōo nub. ſ. cū igit. in fi. & Ludo. bonoñ. in addi. ad tractatū mathei. de ſucceſ. ab inteſt. ri. co. ¶ Idē eſt ſi maritus aliquid ꝺonauit † vel legauit vxoꝛi vel ipſam vxoꝛē inſtituit & poſtea eo mortuo luxurioſe viuat: priuat hereditate vel legato vt indigna. lz maritus nō adiecerit clauſulā ſi caſte vixerit vt. l. regni. fo. ll. li. iij. ti. xij. l. ix. & firmat Saly. in. l. fideicommiſſum. C. de fideicō. ꝓpter glo. no. ibi. q ꝺicit ꝙ † ſi legatarius concubuit cū vxoꝛe teſtatoꝛis: p hoc pꝺit legatū: quaz glo. multū no. ibi Bar. & in. l. j. ff. de his qbus vt indig. in fi. Ad idē glo. no. in. l. ſoroze. C. de his qb. vt indig. quā mandat Bar. ibi notari. & Bal. in. c. tuc. in fi. de ꝓcur. que ꝺicit ꝙ ſi teſtatoꝛ aliquē inſtituit heredē q poſt mortē teſtatoꝛis concubuit cū vxoꝛe defuncti: aufertur ab eo hereditas tāq̄ ab indigno. ¶ Ex quo ꝺicebat ibi ¶ Pau. de calt. & in. ꝺ. l. fi deicōmiſſum. & latius ꝙſi. cxxj. ꝙ ſi † vidua cōmittat ſtupꝝ durāte viduitate ꝺz pꝺere dotē: ſicut ſi viuente marito hoc feciſſet. a qꝛ videꝫ adhuc eſſe in ꝓioꝛi matrimonio. vt. l. fi. C. de bo. ma. ibi ꝺū ꝺicit i ꝓioꝛi matrimonio ꝛc. & ibi no. bal. & facit qō ꝺixi. s. ſ. lx. v. amplia ſcōo. & ſ. lxij. v. amplia ſcōo qō vī ſatis rōnabile: q̄uis Alex. i. ꝺ. l. ſoroze. aliter videat ſentire. vt ibi ꝓ eū. ¶ Bñ facit ad hoc qō no. voluit bal. i. c. accedēs. de ꝓcu. in fi. vbi. vbi ꝺicit ꝙ ſi vxoꝛ adulteraꝫ: nō habet priuilegiū dotis. qꝛ reatus oēm honoꝛez excludit. vt l. j. C. vbi ſena. vel cla. ſā ſi perdit dotem multo fortius non habebit doris priuilegia. Adde i ſimili ꝙ ficut adulter ꝓpter adulterium ꝺicitur inimicus propinquoꝝ mariti. l. vnica. C. ſi rector prouin. & l. vnica. C. ſi quacunq̄ prędi. poſita etiam ſi poſt mortem ſim Bal. in. l. ſi mulier. C. de adul. Iſta faciunt ad ꝺubium de vaſallo qui ꝺehoneſtauit vxoꝛē ꝺñi ſui iā mortui. de qua per andream de yſernia. in. c. ꝯ. de feu. ſine culpa non amitten. cuius meminit Lucas de pēna. in. l. ſi. in fi. C. de inco. lib. x. ¶ Et ex iſtis infero ad vnum qō non reperio in ſpecie tactum. ꝙ ſi maritus relinquit vxoꝛi facultatē ꝓ eo teſtādi: & eo mortuo ipſa luxurioſe viuat: perꝺ hoc ꝺicitur reuocatū ſibi mandatū. ¶ Ad quod bene facit illa ſing. licet vulgata doctrina ¶ Bart. & ¶ Pau. in. l. ſi cum cornelius. ff. de ſolut. vbi ꝺixit ꝙ ſi poſt † mandatum factum procuratoꝛi eſt factus quidam ribaldus: vel inimicus: vel alias conditionem mutauit in deterius: ꝺicitur eo ipſo reuocatum mandatum. vt ibi. & in. l. cū quis. in prin. co. ti. & tenet Cy. in. l. falſus. in. j. q. C. de fur. & ibi Barto. & alij. Idē tenet Bal. in. l. mandatū. iij. ꝯ. v. venio ad queſtiones C. manda. & in. l. eū qui ita. ſ. q ſibi. ff. de ver. oblig. & ibi Joā. de imo. in prin. qui ꝺicit idē eſſe in executore vltime voluntatis. qꝛ ſi poſt teſtamētum vel mortem teſtatoꝛis efficiaꝫ vnus ribaldus finiet eius officium. ad qō facit ſim cum. l. liberta. ſ. longius. ff. de an. leg. bene facit tex. & ibi Bar. in. l. in confirmando. ff. de confir. tu. vbi ex † mutatione morum preſumitur mutatio voluntatis eius qui adminiſtrationez concedit. de doctrina Barto. in. ꝺ. l. ſi cum cornelius. memi nit Abb. i trac. concilij baſilienſis. fo. lvij. co. j. & Lucas de penna. in. l. agentes. circa fi. C. de agen. in re. lib. xij. vide ad hoc multa que cumulat Fel. in. c. ex parte de cani. de reſcri. cum agit de reuocatione mādati ꝓpter moꝛes mutatos. ¶ Adidem facit text. not. in. l. qō ſeruius. ff. de conditione indebi. vbi † ꝺiuoꝛtium interueniens inter ſponſos arguit voluntatis mutationem. per que ꝺicebat not. Bald. poſt Dyn. in. l. miles. ſ. querebatur. ff. de adul. ꝙ ſi aliquis contrahit ſpōſalia cum minoꝛe ꝺuodecim annis: ea pubeſcēte tacite matrimoniū confirmatur. vt. l. ſi vxoꝛ. ſ. ſi minoꝛi. ff. eo. ti. lz pone ꝙ ſponſus anteq̄ puella perficeret ꝺuodecim annos ꝺuxit aliam vxoꝛem: que eſt mortua queritur an illa puella pubeſcente matrimoniuz recōualeſcat: Ꝺico ꝙ nō qꝛ illud eſt verum ſi ſpes primi matrimonij non fuit finita. ¶ Ad idem bonus tex. in. l. pater heredi. ff. de teſta. tu. vbi mutata † cauſa ꝓpter quam ꝺatus eſt tutoꝛ a matre non cōfirmatur. ex quo colligit ibi Bal. ꝙ cum mutantur moꝛes mutantur honoꝛes. ex quo infert ꝙ ſi procuratoꝛ conſtitutus ad exigendum mutauit bonam conditionem in malam ex qua efficiatur ſuſpectus: eoipſo finiatur mandatuz: & debitoꝛes ei ſoluentes non liberentur ſi hoc ſciant allegat iura: de quibus ibi per eum. et gloſſa in. l. ſi non ſortem. ſ. qui filio. ff. manda. Ad idem gloſſ. not. in. l. filius. ſ. procuratoꝛem. ff. manda. quod † inimicitia ſuperueniens inter ꝺominum & procuratoꝛem facit finiri mandatum. Item facit finiri tutelam. inſti. de excu. tu. ſ. inimicitie. l. tutoꝛ. ſ. ſi tutoꝛ. & ibi Bar. ff. de ſuſpec. tu. vnde † mater que relicta fuit in teſtamēto tutrix filioꝝ vel alis fuit ſibi ꝺecreta tutela per auf. vt liceat ma. & aue. ſi tranſeat ad ſecūdas nuptias: repelli ꝺebet a tutela. auf. vt ſine prohi. ma. ſ. qꝛ vero. col. vij. & auf. ſacramentum. C. qñ mulier tute. offi. fun. po. quia preſumitur filioꝝ inimica. l. lex. que tutoris. ſ. fi. C. de admi. tu. vide in deciſiōibus ꝺalphinatus. q. ꝺxlix. multo fortiꝰ ſi luxurioſe viuat: ne fauoꝛabilioꝛ ſit luxuria q̄ caſtitas. vt no. in. c. ex parte. de appel. Ex his ꝺicebat Joā. de imo. no. in. l. ſi quis arbitratu. ff. de ver. obli. ꝙ per examinationem ſuperuenientem in perſona arbitri: maxime ex parte alterius compꝛomittentiū finitur compꝛomiſſum. ad hoc l. patre. ſ. fi. ff. de teſta. tu. & l. licet. ff. de arbi. l. eius qui i pꝛouincia. ff. ſi cer. pe. c. ꝯ. de procu. li. vj. Ex iſtis aliqui audent ꝺicere ꝙ ſi maritus relinquit vxoꝛi poteſtatē faciendi pro eo teſtamentum vel illud exequendi: & mutet ſtatū trāſeundo ad ſecūdas nuptias: perꝺat hanc poteſtatē. Ad hoc bene facit deciſio no. Bar. in. l. ex facto. v. co. ff. de vul. & pupi. vbi ꝺico ꝙ facultas ꝺata ab illa. l. matri ſubſtituēꝺi filio furioſo vel mente capto. & per cōſequēs teſtandi pro eo: perꝺitur per tranſitum ad ſecundas nuptias. hoc ſequitur ibi Ang. Rapha. ¶ Pau. Alex. & alij moderniores. lz. Bal. in l. humanitatis. j. co. C. de impu. & alijs. teneat contrarium. & ſentit Bar. in. l. a filio. ff. de ali. & cib. leg. Bal. in auf. ꝯ ſi dē penis. C. de ſecū. nup. per. l. cū pater. ſ. heredi. tatē. de lega. ꝯ. ꝺicentes ꝙ † per tranſitum ad ſecundas nuptias vxoꝛ nō perꝺit executionem teſtamenti. Cogita. ¶ Ex quibus etiam iudicio meo attentari poteſt ꝙ auf. preterea. C. vnde vir & vxoꝛ. non habet locum in vxoꝛe que poſt mortem viri luxurioſe vixit. ad cuius confirmationē multa potuiſſem adducere: que breuitatis cauſa omittūtur: qꝛ nō eſt iſte locus accommodatus. Vide ancha. in. c. ex parte decani. de reſcrip. & in. c. quēadmodum. s. de iureiu. & in. c. tua nobis. s. de ꝺeci. & Joā. de anania. in. c. qualiter & quando. el. ꝯ. co. ad fi. j. de accuſa. ¶ Ex iſtis forſan poteſt attentari ꝙ ſi maritus aliquid ꝺonauit vxoꝛi: que poſtea adulterium cōmiſit: tacite ꝺicitur reuocata ꝺonatio: vt. s. ꝺixi. Unde nō cōfirmabitur poſtea morte mariti: vt ꝺico. j. ſ. xxxvij. ver. tacite etiam. † vxoꝛ enim que poſt mortem mariti luxurioſe viuit: perꝺit priuilegia & commoda: que alis a lege ſunt ei conceſſa. ¶ Unde q̄uis lex concedat vidue vt interim ꝙ eſt in viduitate gaudeat priuilegio foꝛi mariti. vt. l. filijs libertoꝝ. cum ſimi. ff. ad municipa. Si tñ luxurioſe viuit amittit illud priuilegium. ita ꝺicit no. Ang. in. l. cū quedā puella. ff. de iur. om. iudi. vbi videas ꝺoctoꝛes ſignāter alexan. co. ꝯ. ver. quod autē. c ¶ Item perꝺit tutelam filioꝝ ſim ſpe. ti. de tutoꝛe. ſ. nunc ꝺicendum. ver. item excipitur contra matrem. glo. & Bald. in auf. matri & amic. C. qñ mutu. offi. fun. po. & in auf. ſacramentum. eo. ti. facit. l. fi. co. tit. que requirit ꝙ pudice viuat. & no. in. c. ex parte. m. j. de appel. ¶ Idem ꝺicēdum in execution teſtamēti mariti relicta vxoꝛi. qꝛ ſi turpiter viuat perꝺeret illaz ſim imo. in. ꝺ. l. cum qui. ſ. qui ſibi. j. co. ff. de ver. obli. qꝛ ſicut perꝺit tutelam: ſic executionem: cū executio teſtamēti & tutela equiparentur. glo. in. l. ante pe. ff. de tute. & ibi no. Bar. qui allegat in ſimili glo. ꝯ. in. l. vxoꝛi. ff. de fal. Illa enim ꝺicitur vidua ſeꝝ † viduitatem ſeruare que ꝺefunctum virum honoꝛat nō q̄ inhoneſte viuit. vt auf. de nup. ſ. que vero. colla. iij. quē ter. ad hoc alleg. Bal. in auf. ex teſtamēto. ꝯ. co. C. de ſecū. nup. refert & ſequitur marianus in. c. ex tenoꝛe. in fi. de foro compe. Vide Bal. in. l. vna. co. j. C. de priui. ꝺo. et Lucā de penna. in. l. fi. C. de inco. lib. x. & valenſem in ſumma in pluribus locis ſignanter in cōmuniloquio parte. iij. diſt. vj. c. ꝯ. ¶ Unum tamen tene memorie ꝙ lz vxoꝛ que poſt mortem viri luxurioſe viuit perꝺit priuilegia viri ꝛc. de quibus ſupra: non tñ ſic erit in ea q̄ tranſit ad ſecūdas nuptias. nā iſta nō perꝺet niſi habita diſtinctiōe de qua in. l. femine. C. de ſecū. nup. & hoc q̄ñ tpe tranſitus ad ſcꝺa vota habebat filios ſi tñ mortui erant: nō amittit eoꝝ ſucceſſionē: ex quo nullus filiꝰ ſupereſt. vt plene notaꝫ in auf. ex teſtamēto. co. ti. ſim Bal. cōſi. ccxij. incipiente qꝺam nomie. ꝯ. volumine. ¶ Ex quo infertur ꝙ lucra q̄ ſibi obuenerunt ex bonis cōſtante matrimonio acquiſitis non perꝺit q̄uis tranſeat ad ſcꝺas nuptias: nec tenet proprietatē eoꝝ reſeruare filijs prioris matrimonij: qꝛ bñficio legis regni ſibi obuenerunt ad hoc tex. no. & ibi Bald. in. l. fi. in fi. C. de bonis maternis. de quo feci mentionē. s. ſ. v. prope finem. ver. confirmatur hoc. & ita alis in contingentia facti ꝺixi conſului & obtinui

Adde generaliter ꝙ vidua i honeſte viuēs nō gaudet priuilegijs ꝺceſſis viduis. ita firmat feli. poſt alios p eū relatos in. c. ſignificantibus de offi. ꝺeleg. pe. co. Jo. Ber.

No. limitationez ad. l. omnē. C. ad tertu.

Quis aliqua videant facere in cõtrarium. de quibus. ℣. ibi ver. verũ est. Postea vero fuit hoc lege constitutũ in curijs tauri. xiij. incipit mater domos. Sed reuera illa p̃cedũt in mero lucro habito ex bonis mariti. Nos loquimur in acquisitis constãte matrimonio que puenũt ex opera et industria mariti et vxoris. vnde tenet qđ dixi. Idẽ videtur de arris vxoriatis. Nam id qđ ex eis ꝑm dispositionẽ legis regni sibi debet: suum est: qz dantur in premium pudicitie. vt l. res vxoris. C. isto ti. et ibi no. Bal. dixi. ℣. co. xliij. ver. quequidẽ. et fit titulo oneroso. ergo non pdet illas quis trãseat ad secũdas nuptias: doz tñ in vita illis vti reseruata ꝓprietate filijs illi⁹ mariti a quo habuit illas. vt dictat lex regni fo. ll. li. iij. ti. ij. l. j. Ista faciunt ad dubiũ quod vidi in practica et quotidie accidit. mortuo marito moritur eius filius: vxor succedit in bonis filij: que postea luxuriose viuit. nunquid bona que habuit ex filio erunt sua ꝓpria: vt de illis in vita vel tpe mortis possit libere disponere. an tenebitur ea necessario relinquere filijs defuncti fratribus legitimis. per predicta videtur q̃ sic. nam sicut tenet eis relinquere si ad secũdas transeat nuptias. vt. d. l. femine. C. de secũ. nup. fortius tenebitur si luxuriose vixerit ne plus operetur luxuria q̃ castitas. cogitabis. Similiter faciunt predicta ad q̃stionem que quotidie practicatur. vxor alicuius in vita mariti eo inscio adulterium cõmisit: vel postea vidua existens: quapropter perdit lucra constante matrimonio acquisita: vt. ℣. dictum est. pone q̃ cões filij quibus ista lucra applicãtur mortui sunt in pupillari etate: vel maiores facti ab intestato: concurrunt ad petẽdum bona filiorũ mater adultera et soror patris: q̃ erit potior presertim in bonis superlucratis cõstante matrimonio que vxor adultera vel incontinẽs perdidit. Similis questio est de vxore maritũ occidente ex qua habuit filium: mortuo patre moritur filius: mater petit bona filij: soror patri mortui similiter petit que erit preferenda. dicas q̃ vxor prefertur. ar. c. cum inter. p. de renũ.

18 cũ ibi no. vbi excluſus † a beneficio ꝓpter eius renunciationem admittitur ex alio titulo superueniente. faciunt ad hoc multa que cumulat Georgius natã in repetitione. c. q̃uis pactum. de pac. li. vj. co. q̃uis ergo propter adulterium vel mariti occisionem illa bona perdiderit ꝓpter superuenientem titulum ex testamẽto vel ab intestato succedit in bonis filij. Ex istis etiã põt inferri q̃ si vxor maritũ occidit preueniens illum volentẽ eã occidere ꝓpter adulterij suspitionẽ: an per hoc perdat lucra constãte matrimonio habita. videtur q̃ per. l. si ab hostibus. cũ ibi no. ff. so. ma. et per ea que cumulant. j. ℣. lxx. vbi de hoc dicemus. dic vt ibi. sed in contrarium facit quod dixi. ℣. ℣. j. prope finem. ver. ex bis ego. et ℣. lvij. in fi. ver. ex quo infertur.

1 Fideiubere non põt mulier postq̃ traducta est ad domum viri nisi ipse vir consentiat.

2 Spõsa de presenti nõdũ cognita nec traducta an et qñ teneatur requirere consensum sponsi.

3 Mulieres habent consilium inualidum et ad malum sunt fortes.

4 Contractus mulieris factus sine marito est ipso iure null⁹.

5 Cõsensus ꝓpinquor: si in testamẽto mulieris necessario requirat: si fine eorũ cõsensu testat testũ est nullum.

6 Alimẽta protestare tenet marit⁹ vxori et eius seruitorib⁹.

7 Actus gestus ab vxore sine licentia viri si fuerit sibi profi cuus tenet: nisi a principio actus per aduersam partẽ opponeretur: quia talis oppositio reddit actum nullum et si vtriq̃ coniugi sit vtilis.

8 Contractus appellatione venit quasi ntractus late sumpto vocabulo.

9 Adire hereditatem est quasi contrahere.

10 Statutum prohibens mulierem contrahere sine consensu consanguineorum habet locum in distanctibus. de hoc vide nu. 13.

11 Distractus siue renunciatio ꝓprie non est contractus.

12 Inuẽtarij beneficiũ reuelat ab incõmodo additionis.

14 Donatio non est proprie contractus.

15 Vxor an possit stare in iudicio sine marito. et nu. 20.

16 Adultera sicut pdit dotem ita et parafernalia.

17 Vxor nõ põt per procuratorẽ litigare sine licẽtia mariti.

18 Res ecclesie debẽt dari in emphiteosim pñtibus economis et cartularijs: qui cartularij nec economi nõ poterũt p se vel p interpositas psonas eas accipere in emphiteosim.

19 Spurium instituere non potest quis per se nec per interpositam personam.

21 Consentire videtur maritus si presens erat et tacẽs quãdo ipsius vxor procuratorem constituit.

Lex regni.

Lex regni.

22 Tutor autorari videtur si erat presens et sciebat ꝙ fiebat et tacuit.

23 Ratũ habere et nõ contradicere paria sunt.

24 Societas contracta cũ patre intelligit cũ filio renouata si patiẽtia tutoris interueniat.

25 Procurator gñaliter ꝯstitutus nõ censet habere mãdatũ ad delinquẽdũ nec obligandũ dñm ad penã. si tñ dñs sciat et patiatur eũ delinq̃re in iudicio: male gestum a ꝓcuratore redditur validum.

26 Vasallus si presente dño et tacente de re feudali testatur ꝓiudicat dño.

27 Licẽtia qñ in actu requirit an sufficiat tacita licentia.

28 Cõfiteri si qs voluerit alieno sacerdoti pctã sua iusta de cã licentiã prius postulare debet.

29 Religiosus nõ põt exequi vltimas voluntates nisi habita superioris licentia expressa.

30 Vasallus si alienauit feudum sine consensu dñi põt dñs ex postfacto consentire.

Operat aliũ et sertũ effectũ

§. 68. 6. Effectus. Mulier tra ducta nõ pt fine viro cõ trahere. Lex regni.

traductio: qz postq̃ est † traducta ad domũ viri: nõ põt sine eius licẽtia fideiubere nec aliqđ debitũ ꝯtrahere: nisi talis vxor ꝯsueuerit p se emere et vẽdere. vt fo. ll. li. iij. titu. fi. l. xiij. et qđ plus est nullũ pactum põt vxor facere fine marito vt eo. fo. ll. li. j. ti. xi. l. fi. oportet ergo q̃ vxor fuerit traducta:

2 vnde sequitur q̃ † sponsa de presenti nõdũ cognita nec traducta nõ tenet in pdictis regrere spõsi cõsensum nisi per copulã trãsierit in eius ptãtẽ: vt dicit Bal. in. c. iurauit. de pba. dixi. ℣. ℣. lvij. et plenius in palleg. lege regni. co. ij. ℣. ego teneo contrarium. Ratio huius est ne p fraudem et circũuentionẽ mulieres defraudent: et vt ex pñtia et licẽtia mariti ꝯ cesset oĩs finistra suspitio. et p ꝯs maritus nõ dãnificetur. vt est tex. valde sing. ꝑm Bart. Bald. et alios in. l. transactionẽ. C. de trãsac. idẽ voluit Bal. in. l. ij. C. de adop. Alexan. de imo. in. l. apud iulianũ. ℣. si pupillus. ff. ex qb. cau. in pos. eat. facit tex. in. l. ij. ℣. verba. ff. ad velleia. et in. l. fin. C. de iur. et fac. igno. vbi dicit q̃ legislator considerauit fragilitatẽ sexus et imbecillitatẽ confilij mulierũ. Mulieres † eñ ha-

3 bent consiliũ inualidũ: vt dicit bal. in. l. j. xvj. co. ij. sup quarto arti. C. q accu. nõ pos. et ꝓptera vt plurimũ laborãt aduersus ꝓpria cõmoda. vt dicit tex. in. l. iij. in fi. C. de spõsa. et vt Juuena. ingt: fortẽ aium pstãt reb⁹ quas turpiter agũt. marime in actibus venereis. vt dicit Cy. quẽ refert ibi Saly. in. l. quisquis. ℣. ad filias. C. ad. l. iul. ma. mulieres eñ sunt fortes ad malum: vt ait Chrysostom⁹ sup Jo. ir. homel. lxi. et valensis in communiloquio parte. iij. di. j. c. iij. Ne igitur per imbecillitatem mulierũ earum mariti damnificarent: fauore ipsorum principaliter emanarunt dicte leges regni vt no. voluit Bal. in. l. j. in prin. C. vñ vir et vxor. vbi dicit si statutũ dictat q̃ vxor nõ possit cõtrahere fine cõsensu viri: et vxor vult instituere virũ: vir renũciet iuri consentiẽdi: qđ põt cũ sit introductũ ĩ fauorẽ viri qđ dictũ tene semp mẽti. refert et sequit And. sicu. in. c. possessiones. ꝓpe fi. de rebus eccle. nõ alie. Hoc idẽ in effectu visus est sentire Ange. de pusio frater bal. in ꝯ fi. lxxxvij. in fi. dicẽs q̃ si statutũ dictat q̃ mulier nõ possit testari sine pñtia mariti seu filiorũ: istud statutum cedit in fauorẽ mariti et filiorũ: q̃uis sc̃ario

4 cedat ĩ fauorẽ publicũ. Si ergo vxor † sine marito faciat obligationẽ siue pactũ sibi preiudiciale fideiubẽdo: emẽdo: vẽdẽdo seu quouis alio mõ: nihil valet q̃ ex quo nõ interuenit cõsensus mariti requisitus per dictas leges regni: eius omissio vitiat actũ ipso iure p tex. in. c. cũ in veteri. de elec. et in. c. cũ olim. de arbi. et facit tex. et qđ ibi no. in. l. nõ dubium. C. de legi. Et in terminis nr̃is decidit Bal. in. l. duobus. ff.

5 de vul. et pupil. substi. vbi dicit q̃ si mulier † nõ põt facere testamẽtũ siue cõsensu ꝓpinquor: si faciat omisso eor̃ ꝯsensu est nullũ ipso iure. hoc idẽ voluit Ang. ꝯ fi. clxx. in fi. dicens q̃ stãte statuto q̃ mulier nõ possit ꝯtrahere sine ꝯsensu duorũ propinquorum: si fiat contractus sine eor̃ ꝯsensu: est null⁹ ipso iure: nõ tñ erit adeo nullus quin maritus in cuius fauore emanarũt leges pdicte possit illũ ratificare vt. j. subijciã. Ex istis infertur ad dubium quotidianuz quod vidi in practica. vxor cuiusdam accepit puellam ad seruitiũ inscio marito: postea vero approbãte: q̃ aliquot annis seruiuit in domo: mortuo marito puella petit salariũ ab vxore: q̃ se excusat eo q̃ sine marito cõtractuz fecit. itẽ q̃ maritus tenebat eã alere et alimẽtor̃ appellatione veniebãt seruitores quos

6 maritus † alere tenebat: vt voluit glo. in auc. de non eligen. sc̃o nu. dico in. c. p vñas. in. ij. no. post prin. vñ cũ nõ essent lucra de qbus salariũ puelle solueret: videbat soluendũ ab

Contractus mulieris est nullus ipso iure sine marito factus.

heredibus

heredibus mariti nō de dote vxoris q̄ erat sibi p̄cipua re-
māsura.l.j.ff.so.ma.cogita.si tū contract⁹ vxoris fit ei & ma-
rito vtilis valebit etiā absq; mariti licētia vel cōsensu.ar.l.
nō eo min⁹.C. de pcura.facit gl.in.l.j.C. q legi.pso.& in.l.si
tutor.C.in q.casi.in integ.relti.nō est necessaria.vbi acta fa-
cta cū minore sine autoritate tutoris vel curatoris ad eius
fauorē tēdētia valēt:ita exp̄sse disponit lex stili.xliij. incipit.
Otro si en el titulo de las deudas.sic etiā intelligo legē tau-
ri.xlv.q̄ indistincte videt repellere vxorē i iudicio litigantē
7 absq; mariti licētia vel ꝙsensu:nisi †actus ab ea gestus fue-
rit sibi pficuus.qō aliq volunt intelligere qñ a p̄incipio dū
actus gerebat: nō fuit oppositū p partē aduersam:secus si
statiz opponerek.nā talis oppositio reddit actū nullū etiā
si fuerit marito & vxori vtilis.ita no.tenet bal. i.c.j.ō referi.
sic itelligēs & limitās.d.l.nō eo minus. nā & iudex ex officio
suo pōt a p̄incipio illā nō admittere & iudicio repellere
ne iudiciū suū reddat illusoriū.c.cum cām. de iudi. & ibi no.
Abb.ad idē.l.amplioꝛē.ℌ.ij.C.de apo.& in.l.ij.ℌ.fi.C.de tē-
po.app.gl.in.l.filiusfa.ℌ.veteran.v̄.p̄termissuz.ff.de pcu.
& in.l.ita demū.C.co.& in.c.examinata.de iudi.& in.c.in ver.
impugnat.de elec.li.vi. ¶Et procedūt ista non solū in cō-
tractib⁹ p̄out disponūt leges p̄dicte:sed etiā in quasi ℈cti-
bus.vū si vxor quasi cōtrahēdo sine marito faciat actū piu-
dicialem seu obligatū:nō valet actus ipso iure per.l.tauri.
Ampliatio. Idem est in quasi cōtrac tibus. liij.lv.quia app.† cōtractus venit quasi cōtract⁹ : vt voluit
8 glo.in.ℌ.oēm.in ver.alīs.insti. de act.est bonus ter. in.l.ex
cōtractibus. ff. de act. & ob.vbi ter. actionē tutele appellat
℈ctū.cū in veritate actio tutele sit quasi ℈ctus. Itē negocio
rum gestor quasi ℈bit.vt insti.de ob. q̄ ex quasi ℈ctu.in p̄n.
& tū lex appellat illū ℈ctū.vt.l. ſz cū aliquis.ff.de neg.gest.
Itē † adire hereditatē est quasi ℈bere.vt. l.ex maleficijs.ff.
de act.& ob.& insti. de obli. q̄ ex quasi ℈ctu. ℌ. heres quoq;.
& tū lex appellat aditionē hereditatis ℈ctū.vt.l.apud iulia-
nū.ℌ.fi.ff.ex q.cau.in po.ea. ¶Nec ob.si dicat q̄ app.con-
tractus cōprehēdit quasi ℈ctus late sumpto vocabulo.nō
aūt p̄prie:vt voluit glo.in v̄.℈ctus.in.c.fi.ℌ.de fo.compe.&
gl.fi.in.l.oēs.ff.de iudi.q: vbicūq; duo ita se hñt q̄ vnū la-
te sumpto vocabulo venit appellatione alterius & est eadē
rō in vtroq;: ius loquēs de vno ℈z locū in reliquo: vt sentit
gl.in cle.j.de reseri.& in cle.auditor.in v̄.hñficio.c.ti.& in cle
j.de elec.quas ad hoc reputat sing.And. sicu.in.c.sedes.de
reseri.& in.c.suspitionis.x.co.de offi.deleg.& in multis alīs
locis. Nō aūt p̄hibitionis dictarū legū non minus militat
in quasi cōtractibus q̄ in cōtractibus: cū etiā quasi ℈bēdo
possit vxor graviter dānificare maritū in cuius fauorē ema
narūt dicte leges: vt.ℌ.dictū est:ergo p ꝙs vident p̄hibe-
re etiā quasi ℈ctū.hoc tenuit exp̄sse Jo.cāpetius in suo tra
cta.de dote.v.parte.q.cvij. vbi dicit cōsiderandū esse an rō
statuti p̄hibētis cōtractū sit gñalis ad quasi cōtractū & tūc
illū cōprehendit. ¶Et q̄uis ille nō dicat hoc vī fuisse de
mēte bal.in rubri. C. de pac. vbi dixit q̄ si p statutū mulier
p̄hibeat cōtrahere sine cōsensu ꝓpinquoꝝ: etiā p̄hibeat oīs
conuētio ad liberandū: & tū liberatio nō est p̄prie cōtract⁹
vt.l.labeo.ℌ.cōtractū.ff.de ver.sig.sed bal. attēdēs idētita-
tem rōnis extēdit illud statutū de ℈ctu p̄prio ad cōtractuz
impropriū. Si ergo vxor velit liberare debitorē suū sine li-
cētia mariti: nō pōt p̄m eū. ¶Hoc etiā videt sentire idem
10 bal.in.l.pactuz qō dotali.C. de colla.in.xxj.q.vbi dicit q̄ †
a ¶Adde tū doctinā nō bilē subtilis areti. in. l. si qscū alī. co. 6. ff. de v̄bo. obli. vbi firmat q̄ que cūq; dispositio q̄tūcūq; eroꝛbitans seu coꝛrecti na loq̄ns in cōtractu. ℈z locum in di stractu. mouet p gl. nō. in. l. ℈. ℌ. j. in v̄bo. libera toꝛiū. ff. ō cō trario iudi. tute. io. ber. statutū p̄hibēs mulieri cōtrahere sine consensu consangui-
neoꝝ: habet locū in distractibus. & ꝙñr in renūciationib⁹.
qꝛ cum illud statutū p̄ideat in becillitati mulierū q̄ rō ha-
11 bet locū in renūciationibus:ergo idē ius. & tū cōstat q̄ † di-
stractus seu renūciatio nō sunt p̄prie cōtractus. vt. l. fi. & qō
ibi no. bal. C. de interdic. ma. & d. l. labeo. ℌ. cōtractū. a ¶Nā
si vxor fecit cōtractū cū aliquo añ matrimoniū vel post sibi
vtilē: valet. ar. l. nō eo minus. C. de pcu. cū cōcor. ab isto cō-
tractu nō pōt sine mariti licētia discedere nec iuri q̄sito re-
nunciare. ¶Et hinc est q̄ stāte statuto q̄ mulier nō possit
cōtrahere sine p̄pinquoꝝ cōsensu: nō poterit adire heredi-
tatē sine eoꝝ ꝙsensu & sic quasi cōtrahere: qꝛ p cōtractu ac-
cipit oīs obligatio. vt. d. l. oēs. ff. de iudi. ita tenet bar. quem
alī cōiter sequunt in. l. more. ff. de acqui. here. ¶Pau. & Iodo.
& alī in. l. multū. eo. ti. Lodo. ꝙsi. cccxciij. in p̄in. de quo p
Abb. & alios in. c. qua fronte. ℌ. de app. & p Jac. in. ℌ. oēm.
insti. de act. xi. co. cū seq. & i. l. fine apud acta. j. co. C. de trās-
ac. q p hoc adducit aliqua q̄ p te videas. alia adducit signo-
rellus ꝙsi. clxv. ¶Fatꝛor tū q̄ si vxor velit hereditatē adi-
12 re cū hñficio inuētarij hñ poterit. qꝛ † cū hñficiū inuētarij re
lenet ab aditionis incōmodo: vt. l. scimus. & quasi p totum
tu. C. de iure deli. & no. in. c. j. ℌ. de test. aditio talis nō est dā-
noſa: & pōt esse vtilis & p̄ficua. Secus tñ si adeat sine benefi
cio inuētarij: vt. ℌ. dictū est. ¶Et istud teneo q̄uis ℈riū sen
serit bal. in. d. l. siue apud acta. post p̄in. C. de trās. ac. vbi di
13 xit q̄ † statutū p̄hibēs mulierē posse ℈bere sine cōsensu p̄o
pinquoꝝ: nō hz locū in muliere facīte pactū de nō petēdo
& sic in muliere distrahēte q̄uis mulier obligek ad nō petē-
dū. nec habebit locū in muliere repudiāte donationem sibi
absenti factā. vt cōsuluit ¶Pau. de ca. ꝙsi. xj. quē refert & seq̄
tur Jaſ. in. l. hñficium. ix. co. de cōsti p̄in. de quo. ℌ. habita
est mentio in. j. limitatione p̄incipali. ij. co. ¶Id idē bal. Nō legis.
in. l. ℈ctus. ij. co. C. de fi. instru. vbi decidit q̄ stāte statuto q̄
14 de quolibet ℈ctu soluak gabella: non soluet de ℈ctu † dona-
tionis q̄ nō est p̄prie ℈ctus qꝛ nō est vltro citroq; obligato
rius. l. si qs emptionis. cū gl. C. de p̄scrip. xxx. an. de quo per
Frāci. are. ꝙsi. liij. in p̄in. Idē fuit de mēte eiusdē bal. in. l.
si donationis. C. q̄ me. cā. & Jo. de imo. in. l. stipulationum
alie. in p̄in. ff. de ver. ob. vbi dicūt q̄ statutū de ℈ctu nō hz
locū in stipulatione q̄ nō est p̄prie ℈ct⁹. vt dicit gl. in. l. ij. C.
de iure emphi. qꝛ obligat tū promissorē. vt. d. l. stipulatio-
nū. vbi cōsultus posuit ista tā q̄ filia. & nullū filē est idē. l. qō
nerua. ff. de posi. hoc exp̄resse firmauit signorell⁹. d. ꝙsi. clxv.
incipit statuto ciuitatis. ¶Sed nihilominus teneo p̄mum
qō est iurī magis ꝙsonū. qꝛ cū dicte leges regni nō sunt fun
date nisi sup rōne de qua. ℌ. nec alia rō possit cōiecturari: ex
illa rōne possumus dictas leges extēdere ac si illa rō eēt in
eis exp̄ssa. vt. l. milites agrū. in fi. p̄in. ff. de re mili. glo. sin.
in. l. q̄uis. C. de fideicō. in glo. fi. quā multū no. ibi bal. i p̄n
ci. dicēs q̄ isto casu nō erit interp̄tatio extēsiua sed itellecti-
ua. ¶Idē sentit glo. in. d. cle. j. de elec. in ver. eligīt. iunctis
ibi no. maxime p ¶Pau. Idē tenet bal. in. l. maximū vitiuz.
ij. co. ℌ. de libe. p̄te. vel exhere. & in aut. quas actiones. i. ij.
co. in. iij. q. C. de sa. san. ec. & in. l. fi. C. de herc. instit. Abb. i. c.
fi. ij. co. de reseip. & in. c. cū inter vniuersas. iij. co. de elec. il-
la aūt rō nō minus militat in quasi ℈ctibus q̄ in ℈ctibus.
vt. ℌ. dictū est. ergo &c. Uno tū casu forsan potuisset vxor si-
ne marito cōtractū facere. si p̄mitteret vel daret dotē filie. An vxor p̄t stare in iudi cio sine ma rito.
vt dixi. ℌ. ℌ. xlviij. in fi. versi. ex quo si verū est. ¶Et ex istis
infertur ad vnum quotidianum quod ego vidi in practica
in cancellaria. q̄ cum in iudicio quasi contrahatur. vt. l. ij.
ℌ. idem contrahatur. vt. l. ij. ℌ. idē scribit. ff. de peculio. So
15 la † vxor sine marito non possit agere vel defendere in iudi-
cio. qꝛ sicut extra iudicium contrahēdo posset vxor p̄iudi-
care marito. sic etiam in iudicio quasi controbēdo. mō illa
bona sup quib⁹ lītigāt sint dotalia in quibus vxor nullam
penitus habet administrationē. qꝛ dñium saltim vtile pos-
sessio transit ad maritū. vt. l. doce ancillā. C. de rei ven. Cuz
ex eoꝝ fructib⁹ ℈z sustinere onera matrimonij. vt. l. p one-
ribus. C. de iure do. & c. salubriter de vsuris. infra. vñ i istis
vxor nō hz administrationē nec de illis pōt eleemosynā fa
cere. vt not. p glo. & doc. in. c. qō deo pari. xxxij. q. v. de quo
p sanctū tho. scōa scōe. q. xxxij. ar. viij. ad scōm. & iij. sniarū
di. xv. ar. q. vij. p totū. & opusculo. lxxxij. c. xvij. p albulēsem
mathei. vj. c. q. xxj. de quo in speculo ꝙsciētie. lib. j. c. lxxxij.
16 ¶Modo illa † bona sup q̄bus litigāt sint parafernalia vt
sunt illa q̄ hz vxor vltra dotē q̄ tradidit marito nō tū in do-
tē. & in istis censet marit⁹ pcuratoꝛ & pōt tanq̄ pcuratoꝛ su
per eis agere nec tenet cauere de rato. vt voluit bar. ī. l. ma-
rit⁹. C. de pcu. qꝛ ista bona cēsent quasi dotalia & soꝛtiuntur
naturā dotaliū. vt sentit gl. in. c. plerūq;. infra isto ti. q̄ dicit
q̄ sicut vxor pdit dotē ꝓpter adulteriū sic & bona parafer-
nalia & ita iudicant sicut dotalia. & ideo sicut in dotalib⁹ ℈z
administrationē sic ī istis ex tacito mādato. vt. l. fi. C. ō pac.
q̄uē. ita no. Bal. ī. d. l. marit⁹. in fi. & p ꝙs vxor de illis non
pōt se intromittere litigādo in iudicio vel alīs. Sunt & alia
bona q̄ hz vxor penes se: quoꝝ administrationē retinet sibi
Et in istis cū habeat vberioꝛē p̄tātē disponēdi sup illis: vī
p̄ma frōte valere iudiciū p eā agitatū sup eis saltē de iuris
rigoꝛe: q̄uis de iure regni sec⁹ crederē ꝓpter dictas leges Lex regni
regni. de quarū mēte est q̄ vxor sola sine marito non possit
aliquē actū facere p quē possit marito p̄iudicare vel alīs. ita
itelligunt & practicant dicte leges. ¶Et p hoc tollit ℈riū
qō posset formari de doctrina bar. cōiter approbata in. d. l.
apud iulianū. ℌ. fi. ff. ex q. cau. in po. ea. quē refert & sequitur
bal. ang. Jo. de imo. cumanus & alex. in. l. mutuum. ℌ. i. ff. de
acq. here. & abb. in. c. qua frōte. ℌ. de ap. vbi dixit q̄ si dictat
statutū ciuitatis q̄ mulier nō possit ℈bere sine ꝙsensu ꝓpin
quoꝝ hñ poterit esse in iudicio & aliqd ꝙsiteri: & pcuratoꝛez
ad iudiciū ꝙstituere. ¶Nā illud p̄cedit q̄n simplr est p̄hi
bitus ℈ctus: sec⁹ tū q̄n p̄hiberet (put leges regni p̄hibēt)
vxor obligari sine marito: q̄ casu oēs fatent in locis. ℌ. alle.

¶Bal.¶Ang.in.l.ſi vnus.§.pact⁹ ne peteret.ff.de pactis. qō nec tūc poterit vxor quaſi ꝯtrahere:p̄ſertim cū iſta p̄hibitio fiat p iura ciuilia ,put ſunt leges hui⁹ regni ſicut dixi ſupra in prin.vñ non dz fieri ita ſtricta interp̄etatio ſicut ſi fieret p ſtatuta.vt.l.iŷ.§.hec'aūt verba.ff.de neg.geſt.¶.c.in noſtra.infra de iniurijs. ¶Et intelligo p̄dicta nō ſolū qñ
Non poteſt vxor p̄ procuratorē litigare ſine licentia mariti. 17 vxor p̄ ſe litigat in iudicio,ſed etiā ſi p̄ procuratorē p̄ cā ſolā cōſtitutum:qz ex quo procurator noīe vxoris litigat:ipſa effectualiter videt litigare.qm̄ qui p alium facit:p ſeipſum facere videt.vt regula q p alium.de reg.iu.lib.vi.cū cōcor.et eſt bonus tex.in.d.l.apud iulianū.§.cōtractū.vbi cōtract⁹ factus cum tutore.videt in effectu celebratus cum pupillo. ¶Si em̄ aliud dicerem⁹ leges regni p̄dicte eſſent ludibrio qz quotidie fieret eis fraus:ſupponēdo procuratorez qui ſub noīe vxoris cōtraheret:vel alios actus obligatorios faceret:¶ſic fieret fraus de p̄ſona ad p̄ſonam.qō eſſe non debet vt.l.hec ratio.§.ſi.ff.iſto ti.¶.c.ſicut nō ſuo.xlvi.di.¶.c.quanto.de p̄iuilegijs.tradit p glo.in.c.plericꝫ.xūŷ.q.iŷ. ¶Ille em̄ qui nō poteſt actum facere p ſe ſtante p̄hibitione:nec poterit p alium.vt regula.p̄t quis p alium.de regu.iu.li.vi.cum cōcor.¶ propterea dicebat Bal.quem alŷ ſequunt in.l.nō dubium.vi.co.ver.ŷ.modo.C.de legibus.qō ſi nobilis in ciuitate non p̄t emere immobilia:nō poterit p ſe nec per famulū ſuum ad hoc ſuppoſitū. ¶Bene facit ad hoc
18 tex.in aut.de alien.emphi.§.yconomus.colla.iv.vbi dicit q̄ tres eccleſie debēt dari in emphiteoſiz p̄ſentibus ycono mis ¶ cartularijs eccleſie.¶ poſtea ſubdit qō ycononi nec ipſorū parentes nec cartularij p̄ſe vel p interpoſitas perſonas accipe poſſunt in emphiteoſim. ¶Ex quo dicebat ibi Ang.de puſio qō ſi dictat ſtatutū qō gabelle cōis debeāt vendi p̄ officiales ad hoc deputatos p̄ſentibus cōſeruatorib⁹ monete:cōſeruatores monete vel ipſorū parentes p̄ ſe vel p̄ ſubiectas p̄ſonas nō poſſunt emere dictas gabellas. Idem dicit ſi ſtatutū dictat q̄ mulier nō poſſit teſtari ſine p̄ſentia ſui viri.qz non poterit inſtituere ipſum virū p̄ſentē vel cōſanguineū viri vel aliū recipientē p̄ viro cū p̄ſentia viri. ¶Faciunt ad hec no.p̄ Bar.¶ alios in.l.ſi.ff.de here.
19 inſti.vbi dicunt qō eo modo quo non p̄t qs inſtituere ¶ heredem filiū ſuum ſpuriū vt in aut.qui.mo.natura.effi.ſui.§. pe.¶ in aut.ex complexu.C.de inceſtis nupt.¶ aut.liz in ſi.C. de natura.libe.eodē modo nō poterit p interpoſitā p̄ſonaz
¶ inſtituendo eā vel legando ei cū hoc qō reſtituat ſpurio p̄mittēdo hoc publice vel accōmodādo tacitā fidez.adeo qō dicebat ibi no.Bar.q̄ heres tenebit reſpondere poſitioni an fuerit rogatus a teſtatore de reſtituēdo ſpurio vel inca-
20 paci.Sicut ergo vxor ¶ ſine marito non p̄t cōtrahere:vel quaſi contrahere vel in iudicio eſſe per ſe:ſic nec p̄ procuratorem vel interpoſitā perſonā. ¶Nā¶ tunc ipſa in effectu vī agere.vt in ſimili dicebat Ang.poſt Dy.in.§.actio autem in ſi.inſti.de act.vbi dicit q̄ liz agat adminiſtrator vel p̄curator alicuius:in effectu vī agere dñs.arg.l.ita tū.§.geſſiſſe.ff.de admi.tuto.cū alijs de quibus ibi per Ange.alſ ſeq̄retur abſurdum:qz qō vna via p̄hiberet per aliā viaz eſſet conceſſuz.qō eſſe nō debet.vt in.l.ff.C.de reb.alie.nō alie.¶ c.tue.de p̄cu.¶.c.vnico.de cle.cōiuga.li.vi.¶ regula.cū quid vna via.de reg.iur.in eo.li.cū cōcor. ¶Et fraudarentur leges p̄dicte amplectēdo potius verba q̄ mentē qō nō eſt faciēdū.vt.l.fraus.ff.de legi.¶.c.intelligentia.de ver.ſignifi. ¶Et iſtud teneo q̄ quis bar.quē multi ſequunt in.d.l.apud iulianū.§.ſi.ff.ex qui.cau.in po.ea.cōtrariū velit dicēs q̄ ſi dictat ſtatutū ciuitatis q̄ mulier nō poſſit contrahere ſine conſenſu p̄pinquoꝝ:bñ poterit eſſe in iudicio ¶ aliqd conſiteri.¶ p̄curatorē ad iudicia conſtituere ſine p̄pinquoꝝ conſenſu:qz tūc non p̄prie cōtrahit:ipſe tñ hoc nō firmat ſed cogitandū relinquit.cū qua deciſione tranſeunt Bal. Ange.¶ imo.in.l.mutuum.§.eum cui.¶ in.l.more.eo.tit.¶ Abb. in.d.c.quā fronte.idem tenet Ang.¶ſi.vlti.de quo vide latius in ſimili ſignorellū dicto ¶ſi.clv.incipiēte ſtatuto ciuitatis. ¶Sed reuera hoc dictū Bar.nunq̄ mihi placuit p̄ predicta.¶ illud in ſpecie reprehēdit Jo.campetius in ſuo tractatu de dote.v.parte.q.cviŷ.fatetur tñ ipſe q̄ ſi in conſtitutione procuratoris ſpecialis ad contrahēdū vel ad iudicia interueniſſet ſolēnitas ſtatuti:valuiſſet contract⁹ vel iudiciuz poſtea per procuratorē ſolū q̄uis nō interuenerit alia ſolennitas. Et ſm̄ predicta vidi alſ iudicari in magna cauſa in cancellaria agitata p̄ procuratorē a ſola vxore conſtitutum. ¶Crederem tñ q̄ ſi tpe quo vxor procuratorem conſtituit maritus erat p̄ſens ¶ tacuit vel ſaltem qñ iudicium agebatur non contradixit:per hoc viſus fuit cōſentire.vt exp̄reſſe voluit Bal.in.l.ŷ.§.voluntate.in prin.ff.ſol.
Marit⁹ p̄ſens ¶ tacēs qñ p̄ curator conſtituebat:vī cōſentire.
ma.dicens q̄ ſi lex diſponit q̄ mulier non poſſit teſtari ſine conſenſu cōſanguineorū ſufficit eorum p̄ſentia ſine contradictione licet non interueniat eorum exp̄reſſus conſenſus.quia vbi lex facit mentionem de voluntate: ſufficit voluntas nō ſolum vera exp̄reſſa:ſed etiam tacita p̄ſumpta vel ficta:vt.d.§.voluntate, quod dictum ſequitur Ange.¶ alŷ ibi.¶ bene facit tex.ad hoc ſecundū Bal. ibi in.l.j.in.fi. ff.de au.tu. ¶Sed melius facit tex.cū glo.in.l.iŷ.eo.ti.vbi
22 glo.dicit q̄ ſi† tutor erat p̄ſens ¶ ſciebat qō fiebat ¶ tacuit: videt autorari.ar tex.in. l. impuberes. ¶.l.non multum.eo. ti. ¶Ad idem tex.cū glo.in.l.quo enim.ff.rem ra.ba.in.§.
23 j.vbi gl.dicit† nō cōtradicere ratihabitioni par eſt. ¶Ad idem facit no.dictum Bal. in.l.mādatum. C.manda.in.ŷ.
24 co.vbi dicit q̄† ſocietas contracta cum patre. intelligitur cum filio renouata ſi interueniat patientia tutoris. ¶Ad idem facit no.dictum Bal.in.l.potuit.in.C.de iure delibe. vbi dicit q̄ ſi pupillus maior infante vna cū tutore ingreſſus eſt poſſeſſionē:per hoc hereditas eſt legitime apprehē ſa:cuius aliter autoritas vel cōſenſus nō exp̄rimat. ¶Ad idem facit qō voluit Jnn.in.c.ex parte decani. §. de reſcri. vbi dicit q̄ ſi dñs videt cauſam ſuam ſuo nomine agi p falſum procuratorē ¶ non contradicit fit ſibi p̄ciudiciū.[a] Nā ex voluntate ſua creditur agere cum poſſit eum p̄hibere a
¶ non p̄hibet:vt.l.ſepe.ff.de re iudi.¶ contra eum mandabitur ſententia executioni cum credatur ex mandato agere. vt.l.iŷ.ff.de re iudi. debuit enim p̄teſtari q̄ factum p̄curatoris ſuo nomine agentis cum primo ſciuit ſibi diſplicebat.ar.l.ŷ.C.de filiofa.iſta ſunt verba Jnnoc. idem ſentit ipſe in.c.cum in iure.§.de offi.dele.in.ŷ.co.ibi. vel domino ſciente procuratorem nomine ¢ eius agere.ſentit etiam ille in. c.cum olim abbas.eo.ti.in.c.in noſtra de procu.¶ in.c.cum ſuper.de re iudi.in quibus locis videtur velle Jnno.¶ ſic cū allegat totus mundus q̄ ex illa taciturnitate videtur ſibi dare mundum. quod dictum p̄ ſingulari extollit Abb. in.d.c.ex parte decani.ŷ.co.¶ in.c.cum in iure. ſi.co.de offic. dele.¶ firmat Bar.in.l.ſi mater.§.hoc iure. ff.de excep.rei iudi. Bal. in.l.licet. C. de p̄cu.¶ i.l.ŷ.ad.ſi.C.ſi ex fal.inſtr. ¶ in.d.§.voluntate.¶ plene no.in.l.tutor. C.in quibus ca. in inte. reſti.nō eſt ne.¶ in.l.licet.ff.de re iudi.¶ i.d.l. ſepe.per Lodo.conſilio.clxx.per andreaz ſicu.in repeti.rubri.de fide inſtru.lvŷ.co. dicentem q̄ licet iſtud dictum Jnno. per quoſdā non leuis autoritatis doctores reprobetur: pro eo
25 tamen eſt caſus p̄m eum in.c.ſi de iureiuran.li.vi.vbi licet † procurator generaliter conſtitutus non cēſetur habere mādatum ad delinquendum nec obligandum dominū ad penam.vt.l.iŷ.§.ſi procurator.ff.qō quiſq̄ iuris.¶.l.j.§.ſi p̄curator.ff.ſi quis ius di. nō obtempe. cum ſimilibus. ſi tamen dominus ſciat ¶ patiatur procuratorem ſuum delinquere in iudicio:ex quo venit pena inferenda : ipſum male geſtum a procuratore redditur validū. vt eſt ibi caſus ſingularis p̄m eum. ¶Sic ergo videtur i propoſito q̄ ex quo maritus ſciuit vxorē ſuam conſtituere procuratorē ¶ ipſum litigare per ſe vel per dictum procuratorē:¶ nō p̄hibuit cum poſſit:imo tacuit: videtur cōſentire ¶ tacite approbare cōſtitutionē procuratoris ¶ ipſum proceſſum:de quo vidē mihi caſus in terminis in.d.l.ſepe.ff.de re iudic.ex qua ſumpta fuit lex regni.iŷ.par.ti.xx.l. ix.vbi dicitur q̄ ſi maritus ſciat vxorem agere vel defendere in iudicio ſuper rebus ſibi in dotem datis ¶ non contradixit : ſententia ſuper hoc lata p̄iudicat marito.qz iudicium videtur ex ſua voluntate agitatuz.ex quo potuit p̄hibere ¶ nō p̄hibuit. de quo vide Bal.in.l.ſi ſine.ad ſi.C.ad velleya. Adde pre-
26 dictis q̄ ſi† vaſallus teſtatur de re feudali p̄ſente domino ¶ tacente ſibi p̄iudicat ſecundum Bal.in.c.j. §.donare.qualiter olim feudum p̄o.alie.per.l. ſicut.§.vēditionis. ff.quib⁹ modis pignus vel hypothe.ſol. ſequitur Jacobinus de ſancto Georgio in tractatu feudorū in parte ¶ cum pacto.q̄ de ipſo feudo poſſint ipſi vaſalli. ver.ſed qd ſi vaſallus. ¶Maxime ſi vna cum taciturnitate interuenit aliquis actus factus per maritū : qui poti⁹ videatur declinare in cōſenſum q̄ in diſſenſum. Nam tunc indiſtincte videtur maritus conſentire:vtputa ſi maritus duceret aduocatum vel inſtruat cauſam vel aliud ſimile.ita dixit no.Bal. in.l.ſi.§.neceſſitate. pe.co. C.de bo.q̄ libe. motus ar.ter.in. d.l.ŷ.§. voluntate.ff. ſo.ma.¶.ff.de re iudi.vbi nō voce.¶. ff. de adop.l.ſi pater naturalis.¶.ff. de procu.l.mutus.¶.ff.ad trebel.l.ſeruo inuito.§.ſi pupillo. ¶Et bene facit tex.iuxta glo.ſi. in cle. i. de procura. vbi dicitur q̄ ſi ego conſtituí te procuratorem et literas procurationis ad te miſi et tu eas receꝑiſti et tacuiſti : per hoc viſus es approbare ¶ conſentire.

[a] Adde feli.ī d.c.ex parte ō canī. col.3. poſt alex.i.l. ſepe.co.j.cū pluribus ſeqn.d reiudi. ¶ qō not.Jaſo.i.l.ſi procurator.v.ſeptimo limi. C. de p̄curato.Jo.ber.

Qñ cum taciturnitate interuenit actus ōclinans in cōſenſum.

sentire.quẽ ter.ad hoc multũ cõmẽdat do.abb.ibi in recol/
lectis.ꝛ in.c.pe.ñ.co.eo.ti.ꝛ in.c.nõne.de p̃sum.ꝛ in quod ã
suo ℞si.lxxxix.viñ.co. ¶Ad idẽ est bonus ter.in.c.ex ore.
de his que fi.a maio.par.c.facit etiaꝫ ter.no.in.l.filiussa.ff.
ad mace.vbi est casus:qõ si filiosa.mutuaui pecuniã ꝛ post
ea direxi patri suo literas quibus dicebã quõ ego mutua/
ui filio suo pecuniã rogãs eum:vt ille mihi solueret.ille aũt
literas suscepit ꝛ penes se retinuit ꝛ tacuit:per hoc videtur
approbare mutuum:ꝛ tenebitur mihi soluere per illũ text.
quẽ ad hoc multũ commẽdauit Bar.in.d.l.quo enim.ff.ré
ra.ba. ¶Et ꝓpterea dicebat no.Jo.an.in regula qui tacet
in mercurialibus:ꝛ refert ꝛ sequit̃ Abb.in.c.nõne.de pre/
sum.in.iiñ.co.q̃ si constitutio cp̃i prohibet alienationẽ fie/
ri sine sua licentia:si fiat alienatio in eum:videtur cõsentire
ꝛ licentiã dare. quia vltra scientiam ꝛ patientiã interuenit
actus declinãs in cõsensum.scz.receptio rei alienate. Et sic
27 vult Jo.an.q̃ vbi requiritur † licentia in actu:sufficit taci/
ta:q̃uis contrarium sentiat Jnno.in.c.cũ cõsuetudinis. de
consue. Ang.ꝛ imo.in.l.si quis mihi bona.§.iussu. ff.de ac/
qui.here.ꝛ Jo.an.in.cle.j.de.test.ꝛ in.c.fi abbatẽ. de elec.li.
vi.quẽ refert ꝛ sequitur Lodo.in.d.l.ñ.ff.so.ma. ꝛ And. si/
cu.in.c.possessiones.de reb.eccle.non alie. Ad ista bene fa/
cit quod no.Bar.in.l.pater.§. libertis.p illũ ter.ff. de leg.
ñ.vbi vult q̃ licet filiussa. non possit in iudicio agere vel cõ
ueniri sine licentia patris.l.fi.§.necessitatẽ.C.de bo.que lib.
tamen si pater ꝛ filius simul agant:valet iudiciũ ex parte fi/
liñ.quãuis nõ appareat aliter de patris licentia.hoc sequũ
tur Bal.Ang.ꝛ moderni p̃sertim Alex.in.l.xv.qui he/
res.§.fi.ff.ꝺ acqui.here.Bal.in.l.si filius.in fi.ff.de iud.Jo.
de imo.ꝛ moderni in.l.si cum dotẽ.in.fi.ff.so.ma.cũ concor/
dantñs ibi signatis. Ang.in.§. pupillus.insti.de inuti.sti.
Jaſ.in.l.quotiẽs.la.j.C.de fideicõ.Abb.in.c.dilectus.in.j.
notabili.de cõsuetudine.hinc est q̃ si filius alienat rem im/
mobilẽ simul cũ patre vel econtra:non requiritur alius cõ/
sensus vel alia patris auctoritas : iuxta.l.fi.§. filiñ aũt.C.de
bo.que lib.ita dicit Ang.in.d.l.quotiẽs. per illum ter.ꝛ se/
quitur ibi Jaſ.hinc est etiam q̃ stante statuto q̃ filius non
possit se ligare sine licentia patris:si in eodẽ instrumẽto re/
periãtur obligati pater ꝛ filius. non requiritur alia licẽtia
patris secundũ Bal.in.l.fi.ñ.co.C.ad mace. ¶Et proce/
dunt ista siue intelligamus q̃ illud verbũ. Otorgamiẽto.
positum in dictis legibus regni importet cõsensum. Nam
tunc ℔a principio nõ interuenerit satis est q̃ ex postfacto
prestetur:vt in.c.qõ ficut.de elec.ꝛ in.c.cũ vos.de bis q̃ fi.a
pre.ꝛ.c.cura.de iurepa.ꝛ.l.finaũt.cum ibi no.bar.ff.de aqua
plu.arcẽ.ꝛ glo.in.c.prudẽtiam.in ver. nihil.de offi.deleg.ꝛ
in.c.qõ ficut.in ver.consentire. de elec. Ad idem qõ voluit
Jo.an.in.c.indẽnitatibus.in ver.a minori.de elec.li.vi.Si/
ue illud verbũ.Otorgamiento.Importet autoritatẽ prout
aliqui firmant.nã ℔ de iuris subtilitate autoritas debeat a
principio interuenire.vt.l.obligari.ff.de auto.tuto.ꝛ tenet
Bal.in.l.j.ad fin.C. qui admi.ad bo. po.ꝛ in.l.si vxorem.j.
co.C.de cõdi.inser. Abb.in.d.c.cum vos.vide Jo. an.in.c.
j.de reb.ec.non alie.li.vi. ¶Jnspecta tñ mente legũ regni
p̃dictarũ satis est q̃ ex post facto interueniat.cũ ratificatio
actus precedentis dependeat a sola volũtate ꝛ ratificatio/
ne mariti.qõ apparet ex eo qõ in suum fauorem emanarũt
dicte leges.vt dicebat Bal. ĩ.l.j. C.vnde vir ꝛ vxor. ꝛ dictũ
est in p̃cedentibus. Si ergo ĩ terminis legis nostre marit9
põt renũciare iuri cõsentiẽdi.vt dicebat ibi Bal.ꝛ sic renũ
ciando valeret contractus vel actus p vxorẽ vel eius pcu
ratorẽ gestus sine consensu mariti.multo ergo fortius vale
ret si ipe ratificaret expresse vel tacite. ¶Ad hoc ergo alle
go tex.sing.in.§.pe.insti.de mili.testa.vbi traditur singula
ris doctrina q̃ ita demum põt quis ratũ habere qõ ab ini/
tio iure non subsistit:si nullam solennitatẽ desiderat sed so/
lũ ex volũtate ratificantis dependet. sic debẽt intelligi.no.
per Bar.in.d.l.si qs mihi bona. §.iussum.ff. de acq.here/
ꝛ per docto.in dictis iuribus. ¶Ad idẽ facit ter. in.c.quã
fit.de elec.li.vi.ꝛ in.l.licet.de iudiciñs.vide glo.ꝛ Bar.in.l.
j.§.inchoare.C.vbi de cri.agi.opor. Bal.in.l. quicunq;.ñ.
co.ver.si aũt pro.cã.C.de bo.que lib.ꝛ Alex.in.d.§.iussum.
iiñ.co.ver. Jtẽ inquãtũ. Bar.ꝛ i.v.co.ẋ.scõ dic. ¶Idem
dico si tenemus q̃ dictum verbũ. Otorgamiẽto. Impor/
tet licentiam prout est veritas per.l.regni.j. par.titu. iiñ.l.
xxxñ.in prin.cuius verba sunt hec. Licẽtia en latin y otorga
miẽto en romãce:todo es vna cosa. de hoc verbo. Otorga
miẽto. Vide legẽ regni.ñ.par.ti.j.l.j. Et ex hoc forte inole/
uit consuetudo in his regnis qñ vxor alicuius ℔trahit sem
per dicitur q̃ illud facit de licẽtia mariti:que qdẽ licẽtia de
iuris subtilitate debuisset precedere alꝫ non valeret:vt est
text.qui ad hoc quotidie allegatur in.c.licet.de regula.vbi
dicitur q̃ si religiosus vult transire ad strictiorem religio/
nem:hoc faciat petita prius licentia a suo prelato. ¶Ad
idem ter.in.c.oĩs vtriusq; sexus.j. de peni.ꝛ re.in.§.si quis.
28 vbi litera dicit:si quis alieno sacerdoti † voluerit iusta de
causa sua confiteri peccata:licentiam prius postulet:idem
dicit.d.l.regni.xxxñ.ad idẽ ter.in.l.j.C.de sa.san.ecc.quã ad
hoc no.Bal.in.l.bono ℞.xvñ.co.i fi.C.qui admi.ad bo.pos. po. ¶Ad idem facit.l.certa forma.C.de iure fis.ꝛ.C.nõ li/
ce.metropo.in rubro ꝛ in nigro.ꝛ in.l.vna.C.de comeatu.
li.xñ.ꝛ quod no.in.l.fi.§.necessitatem.C.de bo.que li. ¶Pre
sertim per Bal.notat Barto.in.l.si aũt plures.ff.de aqua
plu.ar.ꝛ in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.here.
et firmat campetius in suo tractatu de dote in.v. parte.q.
lxxxiiñ.imo de iuris subtilitate debuisset licẽtia expresse cõ/
cedi:vt not.voluit Joan.and.post Archi.in.c.fi abbatem.
de elec.ꝛ idem Joan.and.in regula qui tacet.de regu.iu.li.
vi.in.iiñ.q.ꝛ Lap.allegatione.lxxxvj.ꝛ Bal.in.l.obseruare
§.proficisci.ff.de offi.procon.ꝛ lega.Lodo.ꝛ Alex.in.d.l.ñ.
§.voluntate.ñ.colum.ff.so.mat.est glo.quam ipsi non alle/
29 gant iuncto ter.in cle.j.de testa.vbi ter.dicit † q̃ religiosus
non põt exequi vltimas voluntates nisi habita superioris
licentia:dicit ibi gl.q̃ nõ sufficit tacita:quã ad hoc allegat
ꝛ commẽdat cãpetius in.d.trac.de dote.v.parte.q.lxxxi.
¶Attẽto tñ q̃ ista licentia ꝛ validitas actus per vxorem
gesti depẽdet a volũtate mariti in cuius fauorẽ emanarunt
leges regni:que in contractu mulieris licentiam mariti re/ a
a quirũtur:mihi videtur [a] q̃ ex postfacto potest ratificare ta/
cite vel expresse gesta per vxorem absq; eius licentia in iudi
cio vel extra iudicium:per ea que.s.dicta sunt signanter p
ter.in.d.§.pe.insti.de re mili.testa. Et ita vidi pnunciari in
cancellaria. Ad predictorum confirmationem facit quod
notanter voluit Andreas de ysernia ꝛ sequitur ibi aluaro
tus in.c.imperialem.de prohi.feu.alie.per Frede.vbi dicit
30 quod si vasallus † alienauit feudum sine consensu domini:
potest dominus ex postfacto consentire secundum eũ quez
refert ꝛ sequitur Jacobinus de sancto georgio in tractatu
feudorum in parte cum pacto de non alienando.colum.ix.
verficu.quero quando vasallus.ꝛ vide ibi an sufficiat taci/
tus consensus hodie per legem taurinam.lvi.lviñ. Limita
predicta vt vxor non possit contrahere vel actum obligati
uum facere sine licentia mariti:nisi hoc cum iuramẽto fece
rit.nam tunc tenetur iuramentum seruare vt notanter vo/
luit ancharanus in.c.j.de cõsti.in repetitione colum.lxxvi.
ver.predictis applico questionem.ꝛ col. ver.pro cõfir
matione precedentis ꝛc.ꝛ faciũt rõnes plures quas ipse re
citat.co. per.quid dicet in materia iuramenti.idem ex/
presse firmat Franciscus aretinus consilio.liiñ.ad hoc bo
nus textus in.c.cum contingat.de iureiuran.ꝛ.c.licet eo.ti.
lib.vj.ꝛ.c.q̃uis pactum de pactis.eo.lib.ꝛ que in illis iuri/
bus notanter videas multa que scripsi supra.§.xiiñ.in fine
de alienatione dotis facta a muliere cum iuramento.limita
secundo nisi maritus tempore contractus vel actus sit ab/
sens a prouincia in partibus remotis.nam tunc eius absen
tiam supplet iudex vt per ancha.in.d.c.j.de consti.col.
versi.transeo ad statuta:vbi alia ponit ad materiam predi
cte legis regni que ego super eadem lege in meo commẽto
latius prosequor.videat per te.ꝛ bene facit textus in.l.pe.
ff.de bonorum possessionibus.ꝛ in.l.bonorum.C.qui admi.
ad bonorꝫ pos.po.ꝛ in.l.si infanti.in fine.C.de iure delibe
randi.vbi aliquando iudex prestat auctoritatem supplen/
do defectum tutoris vel curatoris.hoc est hodie ita proui/
sum per legem tauri.lix.incipit quando el marido.idem fa
ciet iudex quando maritus est presens ꝛ requisitus nõ vult
prestare licentiam vel consensum sine iusta causa.nam tunc
cogitur prestare vel saltim iudex prestabit pro eo.ar.c.nul/
lus.de iure patronatus.ita disponit lex tauri.l.vñ.quã tene
menti item limita et intellige predictam legem regni put
continetur in curñs taurinis.l.lvj.ꝛ.lxj.quas per te vide.
¶Jsta sunt satis quo ad istum quintum effectum omissis
multis que potuissent adduci ad intellectum ampliationez
ꝛ limitationem dictarum legum regni:qr nõ erat hic locus
accommodatus. Et per ista sum expeditus de ista septima
ꝛ vltima limitatione.

1 ☞ Donatio inter cõiuges morte donatoris cõfirmatur.
2 Et idem est in donatione facta ante matrimoniũ relata tñ
in tempus matrimoniñ.
3 Donatio causa mortis ad sui validitatem nõ requirit adi/
tionem.

¶Repe.a docto.palatios rubios edita i ñ

Maritꝰ potest ratificare gesta per vxorem sine eius licẽtia.

Ro.hec ꝛ vi. bar.in.l.iñ. C.ꝺ do.pro/ miſ.

Lex regni.

Ado paulus in.l.i cõ/ cedẽdo. nu. vj.ff.ꝺ aqua plu.arcen.

Lex regni.

4 Donatio inter coniuges de iure cõi non valet.
5 Legatũ nõ reuocat p gñalẽ donationẽ in dotẽ.
6 Legatum reuocare an videatur testator alienando in specie rem legatam.
7 Legatum an ꝛ qñ per alienationem rei legate reuocetur.
8 Pignorare rẽ p tãto quãti valet censet totalis alienatio.
9 Creditor lz fundũ pignori datũ vt onus satisdationis euadat non cẽseatur possidere. fallit tñ nisi esset sibi p tãto obligatus quãtum fer evalet.
10 Statutũ phibẽs forẽsem acquirere immobilia intelligitur etiã phibere capere pignori p tãto quãti res valet.
11 Donatio in dubio non presumitur reuocata.
12 Reuocatio trahit retro quo ad fructus perceptos.
13 Donatio remuneratoria nõ est ppie donatio: ꝛ reuocari siue modificari non põt.
14 Donatio vel concessio ab aliquo facta potest per principẽ modificari.
15 Vasallus si sine filiis decedat an res feudalis ad dominuz reuertatur.
16 Priuilegiũ fine cã reuocare an possit princeps.
17 Princeps in cõtractibus cõsideratur vt priuatus.
18 Cardinales si ante creationẽ pape aliqd statuunt: ꝛ glibet pmittit illud obseruare si fuerit electus: nõ tenet electꝰ obseruare si est in preiudicium dignitatis sue.
19 Promissiones principũ in principio sue creationis si sint piudiciales nõ debẽt obseruari.
20 Heredis appellatione an ꝛ quando intelligatur de primo an de oĩbus.
21 Testator si simpliciter reliqt eleemosynam tali cõuẽtui i festo sancti laurentij intelligitur solum de primo festo post mortem testatoris.
22 Priuilegium principis debet esse perpetuum.
23 Priuilegiũ dat ũ plato ꝙ clerici quatuor secũ residẽtes pcipiãt fructus in absentia intelligit̃ de pñtibus ꝛ de futuris loco illoꝝ subrogatis.
24 Donatarius si decedat nõ relicto filio masculo: relinquat tñ filiam feminam legitimã an ad illã trãseat bona donata.
25 Masculinũ in concessionibus ꝛ donationibus fauorabilibus concipit femininum.
26 Filia in iure primogenite an admittatur filio legitimo deficiente.
27 Femina succedit in feudo etiã si feudũ sit nobile.
28 Inuestire filiã vasalli an teneat dñs nõ existẽtibus masculis: an vero possit aliũ quẽcũqz inuestire.
29 Donatio principis latissime interpretãda est in eius preiudicium.
30 Filij nomẽ in materia feudali ponit̃ p quolibet descẽdente ex linea masculina.
31 Conditione defecta res manet apud grauatũ.
32 Per additionẽ definit hereditas esse patris ꝛ incipit esse filij adeuntis.
33 Feudũ postꝙ trãsiuit ad feminam nõ põt ab ea remoueri ppter superueniẽtiã masculorum.
34 Scõo genitus si a pricipio fuit exclusus an sit postea admittendus.
35 Actus in dubio iudicat̃ perpetuus: non tpalis.
36 Exclusus semel ppetuo est exclusus in materia feudali.
37 Pactũ p qõ qs se obligauit vt p obseruatia 2tract9 possit capi personaliter nõ trãsit ad heredẽ pacisc entis.

Extra casus pdictos donatio inter ꝯ coniuges est phibita: vt in superioribus dictũ est non tñ est oĩno nulla qõ apparet ex eo qꝛ morte donatoris ꝯfirmatur: vt. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. l. si maritus. la. ij. ꝛ. l. papinianus. ꝛ l. cũ hic status. in prin. ff. isto tit. ꝛ. l. j. de dote prele. ꝛ. l. ij. de pac. dota. ꝛ. l. donationes quas in parentes. C. isto ti. ꝛ. c. fi. j. eodem ꝛ. iij. parti. titu. xj. l. iij. vide Ludo. lusitanum in. l. si inter virũ. ff. de reb. dub. qui plura dicit circa hoc. ¶ Ratio potest esse. quia in eadẽ voluntate presumitur quis esse nisi venientem ad mortem appareat contrarium voluisse: vt. d. l. cum hic status. cum alijs de quibus. s. ꝛ. c. maiores. de baptismo. ꝛ. l. sancimus. C. de testa. vnde perinde est ac si donatio esset testamento confirmata. ꝛ fic de ea detrahitur falcidia sicut de alijs legatis testamento relictis secũdũ Bar. in. d. l. cum hic status. ¶ Quod procedit non solum in ꝯ donationibus factis inter coniuges constante matrimonio: sed etiam in factis ante matrimonium relatis tñ in tẽpus matrimonij: vnde si sponsus aliquid donat sponse ante matrimonium vel confitetur dotem recepisse ꝛ se refert ĩ tps matrimonij secuto postea matrimonio. morte ipsius confirmatur donatio per iura predicta. nõ quidem ex verbis legis: qꝛ non vr̃ vere facta donatio a marito cum ante matrimonium fiat. sed ex sentẽtia legis: qꝛ collata in tẽpus matrimonij ficte videtur facta a marito. Casus est no. in. l. cum hic status. §. si sponsus. ff. isto. ti. quã ad hoc ponderat Franci. de are. in. l. si diuortio. circa fi. ff. de ver. ob. Ex quo infert ipse vnum qõ reputat valde no. qõ vbicunqz ad priuilegium consequendũ apponitur certa qualitas in persona contrahentium: si illa qualitas inest ficte ꝛ non vere nõ comprehenditur sub verbis legis. nam sponsus qui donat vt donatio post matrimonium habeat effectum: vere quidem non est maritus. ex quo confert donationem in tẽpus quo erit maritus. ꝛ hoc refert ꝛ sequitur Sozinus in. l. j. xiij. co. in fi. ff. so. ma. ¶ Item confirmatur donatio inter coniuges morte donatoris etiam si donator post talẽ donationem fecerit testamentum in quo nullus heredem instituit: vel si institutus hereditas nõ fuit adita. Nam per tale testamentũ vel heredis institutionẽ nõ videtur reuocata donatio. vt est ter. ꝛ ibi no. Bar. ꝛ Bal. in. l. j. C. isto. ti. est. ter. no. in. l. sequens. ff. de leg. ij. ꝑm. Bar. ibi quam etiam allegauit Bal. in. d. l. j. C. isto ti. ficut dicim9 in donatione quam facit pater filio: qꝛ similiter illa ad sui confirmationẽ non requirit additionem hereditatis. vt voluit glo. no. in. l. filie cuius. in ver. j. i. fi. C. fa. hercis. quã ad hoc pro no. allegat Ange. in. l. ij. de lega. j. ¶ Ista enim donatio inter cõiuges videt quodãmodo donatio causa mortis: cuz per morte cõfirmatur: vt dictum est: que quidem † donationes causa mortis etiam ad sui validitatem non requirunt additionez hereditatis. vt expresse dixit Ange. in. d. l. i. C. isto ti. ꝙuis Bart. ibi dubitauerit. idem tenet Bar. in. l. i mortis. in fine. ff. de dona. cau. mor. ꝛ in. l. qui Rome. §. flauius. i fi. ff. de ver. ob. qui ad hoc allegat ter. in. l. j. qui fine manu. ad liber. perue. po. ad idem est bonus ter. cum glo. in ver. qui mortis. in. l. post legatum. §. pe. ff. de his quibus vt indig. ¶ Ad idem est glo. in. l. etiam. ff. de inoffi. te. in ver. infirmari. quam ad hoc allegat Bal. in. l. ꝛ si non mortis. in prin. C. ad. l. fal. idẽ sequitur Bal. in. l. ij. C. quibus res in. nõ no. ꝛ. in. l. cũ quis. ff. de cõdi. ob cau. Saly. in. l. fi. C. de pac. Ang. in sua disputatione incip. bastensis miles. charta. v. Bal. i. l. cum virũ. C. de fideicõ. Joã. de imo. in. d. l. si quis de leg. ij. ꝛ in. l. fi. ff. de dona. cau. mor. vbi hoc sentit Bal. ꝛ Alexã. in. d. l. ij. de leg. j. Franci. de are. consi. lxxiij. pe. co. valebũt ergo donationes inter coniuges: ꝙuis donator fecerit testamentum ꝛ heredem instituerit: ꝛ nolit adire. vt. s. dictũ est. ¶ Intellige quando fecit generalẽ institutionem vel dispositionem bonorũ. secus si specialez de illis bonis: nam tũc bene esset reuocata donatio: ꝛ per consequens non confirmaret casus est no. cum glo. in. l. si maritus. la. ij. C. isto ti. ꝛ. l. cum hic status. §. si maritus. ꝛ. §. qui quasdam. ff. eo. vbi dicitur ꝙ si maritus rem quam vxori donauit alteri legauit vel pignori obligauit videtur donationẽ reuocare: adeo ꝙ morte mariti non intelligitur donatio cõfirmata. ¶ Ratio bu4 ius est qꝛ † donatio inter coniuges de iure cõmuni non valez lz iure singulari confirmetur morte. vt. d. l. papinianus. cum alijs de quibus. s. ff. isto ti. illud autẽ qõ valet iure singulari: facilius tollitur ꝙ illud quod valet iure communi. vt. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. ¶ Intellige tñ qñ maritus specialiter pignorasset: vel obligasset rẽ quã vxori donauit: secus si maritus obligaret generaliter omnia bona sua. nam tunc non videtur reuocata donatio: qꝛ non videtur ea mẽte obligatum. vt. d. §. si maritus. Ratio diuersitatis est qꝛ plus operatur pignoratio vel obligatio specialis ꝙ generalis: qꝛ generalis nõ afficit ita rem sicut specialis. ar. l. ex differẽtia. ff. ex quibus cau. pig. vel hipo. ta. contra. hec est decisio elegans Bar. in. l. rem legatã. in fi. ff. de adi. lega. idem tenet Bal. licet de Bar. nõ fecerit mentionem in. l. si non verum. C. isto ti. quos sequitur Jaſ. in. l. ij. in. ij. co. ver. ij. notanter limitat. C. de legatis. ¶ Ex quo infert ipse ibi in fi. co. ad vnũ valde singulare: ꝙ si mu5 lier testatrix que † legauit domum vel fundum alicui ꝛ post testamẽtum nupsit ꝛ dedit omnia bona sua in dotem viro: per istam donationem generalem in dotem nõ intelligitur reuocatum legatum: ita notabiliter consuluit Aler. consil. xxxj. incip. põderatis his. in. ij. vol. qõ miro modo extollit tanꝙ nouum ꝛ ab alio non tactũ Jaſ. vbi. s. ꝛ illud confirmat ratione predicta. Nam per alienationẽ voluntariã ita demum reuocatur legatuz si alienatio est facta in specie de illa relegata: secus quãdo fit alienatio in genere omniũ bonorum. ¶ Sicut in simili dicebat Bar. in donatione facta inter coniuges. Ita ergo in proposito lz testator alienãdo in specie

§. 69. 2. Regula. 1 Donatio inter cõiuges morte donatoris confirmatur. Lex regni.

2 Idẽ in donatione facta ante mrimoniũ relata tñ ĩ tps matrimonij.

Si donator post donationẽ fecerit testamentũ.

Donatio cã mortis non requirit additionem.

Si de bonis donatis spãlem dispositionẽ faciat donator.

Qñ p gñalẽ obligationẽ rei donate reuocat legatum.

Per gñalẽ donationez in dotẽ non reuocatur legatum.

6 in specie rem legatã intelligitur † legatũ reuocasse.tñ dando omnia bona in dotẽ & sic alienando generaliter:non intelligitur legatum reuocasse rei in specie legate.imo mens testatoris fit vt ille generi per speciem derogetur vt in iuribus vulgaribus. ¶Si tñ bene ponderẽtur motiua Alex. probant aliud quod est singularius q̃ etiã si mulier dedisset in specie in dotẽ illam rem quã prius legauerit: adhuc non reuocatur legatum: quod si est verum est multum notabile.de quo vide latius Jasonẽ vt. s. An † autem & quomodo per alienationẽ rei legate reuocetur legatũ, vide tex. & ibi nota.in prealleg.l.rem legatam.ff.de adi.leg.& in.d.l. iij.C.de lega.&.l.res.in.vi.partita.titu. ix. l.xvij. quam tenementi.quid autem si rem legatam a testatore alienatam:testator redemit:an reintegretur legatũ: vide tex.no.in.l.cuz seruus.ff.de adi.leg.& Bal.in.l.qui post testamẽtũ in prin. C.de leg.vbi vide Alex.& consi.xxxj.co.fi.iij.volu. ¶Predicta sunt sane intelligenda qñ ista generalis obligatio vel pignoris datio esset facta pro minori precio q̃ valerẽt bona ipsius pignoratis seu donatoris.secus si pro tanto precio quod nõ est verisimile ipsum velle luere.Nam tunc ista pignoratio habetur loco alienationis. vt.l. antepenul. in prin.de leg.iij.&.l.legata.in fin.ff.de sup. leg.& ibi Bar.ita tenet Bar. in.d.l. rem legatam. in fi.de adi.leg. Cy. Fulg. ¶Pau. Alex.& Jason in.d.l.iij.C.de leg. Joan. Faber.in.§.
8 idem rescripserunt.insti.de leg.† pignorare enim rem pro tanto quanti valet censetur totalis alienatio iuxta not. per Bar.in.l.in quorũ. in fi.ff.de pigno. ¶Et facit quod voluit Bal.in.l.volũtas.C.de fideicom.& in.l.finali.C.de reb. alie.nõ ali.& in.c.ij.§.aut libellario.qui.mo.feu.ami.in verbo dolo versatus est.& in.l.manumissiones.ff.de iureiuran. & ibi Jaſ. & in.d.l.sciendum.§. possessa.in fin.ff.qui satisda. cog. Saly.in.d.l.fi.in fi.vbi dixit q̃ si trado tibi ram cũ pacto ne exeat man? tuas & tu pignorasti pro equiualẽti precio:diceris contraueniſſe conuentioni.q̃ non est verisimile q̃ eã amplius redimes.Idẽ est si locares persone adeo potenti q̃ non esset verisimiliter spes recuperationis: vt voluit Bal.quem sequitur Fulgo.& Jason in. l.manumissiones.pe.co.ff.de iusti.& iur.arg.d.l.qui habebat.ff.de leg.iij. facit quod in simili voluit Bar. in.l.legata.i fi.ff. de sup.le. Jaco. de are. Ange.imo. Franci.are.& moderni in. l.j.§.p seruum corporalem.ff.de acqui.posses. vbi dicunt q̃ quando res est pignorata pro tãto precio quod non est verisimile eam debere lui per debitorẽ: tunc acquiret creditor possessionem per seruum tanq̃ verus dominus quod est valde notabile pro ampliatiõe.l.qui habebat. de leg.iij.q̃uis aliter sentiat Bar.sozinus in.d.§.per seruum. ¶Per rationes & fundamenta satis vrgentia quibus non facile respõderi potest. et in parte iuris illud videtur verius nisi communis opinio esset in contrarium.ad cuius confirmationẽ facit quod voluit Albe. Bal. Jo. de imo. Alexan. Jason &
9 alij moderni in.d.§.possessor, vbi dicunt q̃ licet creditor † dicatur possidere quo ad multa: de quibus ibi per glo.nõ tamẽ quantũ ad hoc vt releuet ab onere satisdandi nisi fundus esset pro tanto ei obligatus vel pignoratus: quantum fere valet . Nam tunc censetur tanq̃ proprius & releuat ab onere satisdandi per tex.in.l.legata.in fi.ff.de sup.lega.cum
10 alijs de quib? per Jaſ.vbi.§.quãdo ex his infertur q̃ †statutum prohibens forensem acquirere immobila: intellgitur etiã prohibere capere pignori pro tanto quanti res valet secundũ Jaſ.ibi. ¶Si ergo maritus qui fecit donationẽ pignorauit generaliter omnia bona sua p tanto precio quantuz valebant etiam cum re donata:verisimile est q̃ nõ voluerit ea luere.& per cõsequens presumitur habuisse animum reuocandi.Unde per eius mortem postea secutã non confirmabitur dicta donatio: vt apparet ex predictis.

Qñ res obligata fuit maiorũ ipsius obligantis.

¶Quod intelligo nisi forte ista res donata q̃ fuit pignorata generaliter vel specialiter fuisset maiorum ipsius pignorantis.q̃ tunc propter affectũ quem ad eam habebat: q̃uis eam pignorauerit pro quanto valebat: tamen nõ est verisimile q̃ eam nõ debeat redimere. vt.l.in emptione.ff. de mino.& no.in.l.dudum.C.de contraben.emp.& in.c.constitutus.§. de in inte.resti. Unde hoc casu nõ videretur revocata donatio.ita notabiliter sentit ¶Dau.de cast.quẽ refert & sequitur ibi Alex.in fi.in.d.l.iij. C.de legatis.& etiam Jason in.j.co. ¶Ex quibus omnibus inferri potest ad decisionem questionis quam meo tempore in cancellaria vidi agitari.mulier nobilis doña Maria de gabete quatuor babẽs filios ¶Petrum Joannẽ Frãciscum & Ferdinandũ. donationem fecit cuiusdã oppidi ¶Petro & Joanni inter viuos.vt ipsa dicebat.vt ipsi haberẽt post eius mortẽ pro-

Mulier fecit donationez oppidi: deinde fecit meliorationem.

mittens non reuocare.deinde in extremis posita condidit testamentum in quo inter cetera eundem Joannem in tertia parte omnium bonorum suorum meliorauit siue domorum siue reddituum &c.de dicto tamen oppido donato nullam expresse fecit mentionem sed de domibus:vt.s.dixi cũ nullas alias haberet domos.itaq; i effectu(vt paucis perstringam)ipsa testatrix nulla fere alia bona habebat nisi illa que generaliter in testamento nominauit.Dubitatum fuit vtrum per huiusmodi testamentum et melioratione visa fuerit reuocare donationem predictam. Videtur dicendum q̃ sic per ea que superius diximus. ¶In contrarium tamen fortiter facit tex.no.in.l.quotiens.C.fami.herciſ.vbi si testator inter suos heredes bona sua diuisit & cuilibet certa bona cum mancipijs que ibi erant relinquit non videtur voluntatem mutare:q̃uis postea eadem mancipia vniuersa non facta eorum discretione commendẽda putauerit heredibus. ¶Ad hoc possunt adduci notata p ¶Dy. & alios in regula generi.de reg.iur.lib.vj.& per modernos in.c.j.de rescript. Hinc est q̃ si princeps donauit alicui castrum quod erat in prouincia:postea alteri donauit totam prouinciam:intelligitur excepto castro alteri donato.quia id facere intelligitur sine preiudicio alterius.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quid in loco publico.ita dicit Hostiensis in.c.nimis.de iureiuran.dixi in tractatu insularum maris oceani.c.v.§.vj.circa fi. ¶Ad confirmationem predictorum facit quando sumus in dubio † vtrum donatio fit revocata vel ne per penitentiam donatorum in dubio presumitur non reuocata: vt est tex.valde no.in.l.cum hic status.§. penitentiam.ad fin.ff.isto titu.dum dicit vbi semel donatorem penituit etiam heredi reuocandi potestatem tribuimus si appareat defunctum euidenter reuocasse voluntatem.q̃ si in obscuro fit:procliuior esse debet iudex ad comprobãdam donationem. ¶Ex quo infertur ad vnum valde not.quod si maritus confitetur dotem recepisse ab vxore constante matrimonio:ex qua confessione resultat tacita donatio:vt.s.dictum est:etiam si postea dicat confessionem illam falsam fuisse:non videtur reuocare tacitam donationem resultantem ex confessione:quia requirebatur expressa reuocatio viri dicentis reuoco confessionem & donationem ex ea resultantem.declarando autem q̃ non habuerat dotem vel q̃ confessio erat falsa nisi aliud addat:non per hoc videtur donationem reuocasse.presumitur enim potius voluisse q̃ illa habeat vxor tanq̃ donata q̃ vt debita:ita notanter determinauit Albericus papiensis.vt refert & sequitur Joan.andr.in additionibus ad specu.isto titu.in rubric.de qua decisione fecit solenne festum Lodo.in singulari.dcxvj.incipien.scis q̃ donatio.et ita practicaui in cancellaria isto anno.mccccc. ¶Si tamẽ mulier expresse reuocasset donationem quam filijs fecit valeret reuocatio:q̃uis in donatione promitteret nõ reuocare & sic videtur donare inter viuos.l.vbi,ita donatur.ff.de donat.cauto.notatur in.l.que dotis.ff.solu.matrimo.maxime per Alexan. ¶Intellige tamen q̃ mater potest reuocare donationem predictam quantum ad tertiam partẽ bonorum suorũ:que reperitur habere tempore reuocationis vel mortis ipsius donatricis computatis etiam bonis donatis.in qua quidem tertia parte potuit meliorare aliquem ex filijs vt foro legum li.iij.titu.v.l.ix.reuocabiliter tamen vt.l.cum pater.§.a filia.cum glo.de legatis.ij. Quod aliqui dicunt procedere nisi forsan processum fit ad traditionem:vel ad aliquid quod loco traditionis habetur altero de modis de quibus.j.§.lxxvj.versic.aduerte nunc quo casu & si de iuris subtilitate reuocari possit. vt.d.l.cum pater.§.pater filie. cum alijs de quibus.j.§.lxxij.versic.ampliabis predicta vt donatio inter coniuges &c.equitas tamen non patitur hãc reuocationem:& propterea iustum esset super hoc legẽ condere que postea(me clamante)edita fuit in curijs taurinis l.xvij.incipit quando.ne filij donatarij quibus res donate tradite sunt per viam donationis inter viuos decipiantur & cogantur rem cuz fructibus restituere.quos forsan in alẽdo se vxorem filios & familiam consumpserunt.& tota eorũ substantia non sufficeret ad fructuum restitutionem.quia
12 † revocatio trahitur retro etiã quo ad fructus perceptos. intellige naturales non industriales. vt.l. cum quis.ff.de condi ob causam.& l.videamus.§.idem quoq;.ff.de vsuris tenet Bald.et sequitur ibi ¶Paulus de castro in.l.j.C.de his quibus vt indignis.refert & sequitur Jacobinus in tractatu feudorum folio.xxiij.colum.j.in fine.dico.j.§.lxxij.in prin.immo q̃ deterius est:vt plerunq; fieri solet filius donatarius:vtens re sibi donata tanq̃ propria:ipsam vendi-

oim bonorũ an videak revocatadonatio.

In dubio non psumit revocatio.

Qñ mf revocat donationẽ filio factam.

Lex regni vi.l. tauri. xvij.xliij.

dit vel aliter alienauit vel in alium trāstulit forte titulo one roso: ⁊ per multas tranſiuit manus: per talem autem reuo cationem omnes poſſeſſores fraudarentur ⁊ nōnunq̄ pre cium perderēt cum filius eſſet mortuus abſens vel pauper non valens precium ſoluere. Sanctius ergo eſſet quod tali caſu pater vel mater donans reuocare nō poſſet niſi ex cau ſis ex quibus perfecta donatio inter viuos reuocari poteſt vt. l. fi. C. de reuo. dona. ⁊. v. parti. tit. iiij̄. l. x. vnde iudicet de tertia quantum ad hoc vt iudicatur de quinta que irreuo cabilis eſt quando donatur per viam donationis inter vi uos alicui filiorum acceptanti. quoniā extraneo donare po teſt irreuocabiliter: vt late ſcripſi ſuper. d. l. regni. ⁊ latius meo conſilio incipienti doña maria de gabete ſuper facto de quo. s̄. feci mentionem. vbi inter cetera dicebam illā do nationem quantum ad tertiam fore irreuocabilem ſicut et quintā. quoniam dicebatur facta in remunerationem ſerui tiorum que a filiis recepiſſe dicebatur: de quibus ſi conſta ret ⁊ res erat clara ⁊ ſine aliqua dubitatione: cum† donatio remuneratoria[a] nō ſit proprie donatio: ſed potius permu tatio: vt dixi. s̄. col. ccxxvj. §. limita ſecundo. cum ſequenti bus. vide hodie. l. tauri. xvij̄. ⁊. xliij̄. que ſup hoc diſponūt. Quo caſu etiam rex vel principis donationem a ſe factam reuocare non poteſt: nec priuilegiū quod alicui conceſſit: vt dictū eſt. s̄. co. ccxxxviij̄. ver. ex iſtis inferē. immo nec mo dificare vel conditionare donationem quaz fecit poteſt: vt notanter voluit Bal. conſilio. cclxxvij̄. in principio. incipit pridie conſului. in tertia parte. ſic intelligens ⁊ ampliās. l. perfecta donatio. C. de dona. que ſub modo. vt habeat locū in principe quod tene menti ⁊ alibi non legi. vide Abba. conſilio. iij̄. col. xix. ſecundo volumine. ⁊ ℣Paulus de caſtro conſilio. clxxij̄. colum. x. qui idem tenent. Intelligo tamen ſane reſpectu temporis preteriti: bene tamen pro tempo re futuro. quia facta conceſſione ab imperatore vel rege et tranſlato dominio rei conceſſe: poteſt a principe conditio apponi non ex vi contractus ſed ex vi legis: quia omnis le gum poteſtas eſt in pectore ſuo: vt. l. qui fundos. C. de om ni agro deſerto. li. xj. qui tex. ad hoc eſt valde no. ℣im And. de barulo. ⁊ Jo. de pla. ibi. ⁊ Bald. in. l. nupte. ff. de ſenato. Andreas de yſernia in. c. j. §. fin. colum. antepenul. de capi ta. qui curiam vendidit. vide Lucam de penna. in. d. l. qui fundo. ⁊ Andream ſicu. in. c. fi. s̄. de offi. lega. co. xvij̄. verſi. ⁊ inquantum. vbi dicit Bal. idem tenere in. l. fi. ff. de conſtit. prin. ad hoc vide notabilem legem regni ordinationum li. v. titu. ix. l. xj. ⁊ foro legum li. iij̄. ti. xij̄. l. viij̄. ⁊ ibi glo. Q nim
14 immo poteſt† princeps donationem: vel conceſſionem ab alio factam modificare vt eſt tex. mirabilis ⁊ hactenus non cogitatus ab aliquo in. c. quanto. s̄. de cenſibus. Ubi fun dator cuiuſdam monaſterij̄ per viam donationis prouidit quatenus fratres eiuſdem monaſterij̄: annuatim fratribus alterius monaſterij̄ procurationem preſtarent: quo tempo re vna marcha ad eorum procurationez ſufficiebat. Nume rus tamen fratrum adeo creuit ex poſtfacto quod marche quattuor vix ſufficere poterant: cumq̄ ſuper hoc non leuis altercatio inter vtroſq̄ religioſos extitiſſet: cauſa ad roma num deuenit pontificem: qui auditis hinc inde propoſitis: per verbum indulgemus ⁊ ſic ex gratia ſecundum gl. Jnn. Joannis and. Abbas ⁊ alios donationem ſeu conceſſionē predictam modificauit: ad priorem ſtatum eam reducens: non obſtante fratrum augmento. Siquidem princeps alte rius donationem modificare poteſt vt ibi multo fortius a ſe factam modificare poterit. Adde quod tertuz in dicto. c. quanto: ponderat ℣Petrus de ancha. ibi cum alleg. Joan. and. in. c. olim. de verbo. ſignifi. ⁊ ℣Petrus autiboli in tra ctatu de muneribus. folio. xvij̄. colū. iij̄. ⁊ Jacobinus in tra ctatu feudorum in parte ⁊ cum molendinis: per quam alig audent dicere q̄ clauſula regis henrici de qua ſtatim dice mus trahit non ſoluz ad donationes quas fecit poſtq̄ fuit rex. ſed etiam ante: nam ex quo poteſt adȳcere conditionez vel modificationem donationi ab altero facte: multo fortius donationi a ſe facte: tene menti ⁊ cogita. Ex his iu ſtificari ⁊ defendi poteſt illud quod ſereniſſimuz dominum regem henricum ſecundum olim feciſſe legimus. Nam cuz tempore ſciſmatis inter ſe ⁊ regem dominum ℣Petrū: plu res ⁊ immenſas donationes quibuſdaz regni magnatibus feciſſet (paccatis regnis) modificare volēs donatiōes pre dictas. clauſulam ſuo adiecit teſtamento: his verbis conce ptam. ℣Por razon delos muchos grandes y ſeñalados ſeruitios que nos hizieron en los nueſtros meneſteres los perlados ⁊ duques cōdes ⁊ marqueſes: maeſteres richos hōbres: ⁊ yfanconcs: ⁊ los caualleros: eſcuderos: ⁊ ciuda danos: aſſi delos naturales de nueſtros reynos: como los de fuera dellos: y algunas ciudades villas y lugares ōlos nueſtros reynos: ⁊ otras perſonas ſingulares de qualqer eſtado ⁊ condicion que ſean: por los quales ouimos hecho algunas gratias y mercedes: porque lo nos hauian bien ſeruido ⁊ mereſcido: y ſon tales que lo ſerian y mereſcerian de aquí adelante. ℣Por ende nos mandamos ala reyna ⁊ al℣infante que les guarden y cumplan ⁊ mantengan las dichas gratias y mercedes que nos les hezimos y que ge las non quebranten ni menguen: por ninguna razon y nos gelas confirmamos ⁊ tenemos por bien que las ayan ſegū que gelas nos dimos y confirmamos ⁊ mandamos guar dar enlas cortes que hezimos en Toro. ℣Pero toda via que las ayan por mayoraſgo y que hinquen al ſu hȳo mayor legitimo de cada vno dellos y ſi muriere ſin hȳo le gitimo: que ſe tornen los ſus lugares del que aſſi muriere ala corona de nueſtros reynos. De iſta clauſula meminit mōtaluus in repertorio ordinationum in verbo primoge niti ⁊ foro legū li. iij̄. titu. xij̄. l. viij̄. in verbo no pueda ⁊ Lu do. conſilio. lxxviij̄. de qua diximus ſupra. §. l. poſt princi
15 piū. al's fo. xxij̄. co. iij̄. an autem mortuo † vaſallo fine filiȳs: res feudalis reuertatur ad dominum videas pulchre per Raphaelem Fulgoſium conſilio. xxj. incipiente ℣Petrus. ℣Quam quidē modificationē adȳcere potuit regia ma teſtas vt ex predictis apparet ⁊ firmat in terminis domi nus Ludouicus Romanus conſilio. xcviij̄. incipiente: quo ad id quod de quo queritur in ſecundo dubio. vbi de clau ſula ⁊ modificatione predicta mentionem facit pro conſtā ti firmans ipſius conditionis vel modificationis validita tem: requiſitus de conſilio ſuper hoc ibi alibi non legi in ſpecie tactum. Jdeo tene memorie quia quotidie videbis in practica. ℣Et iſtud teneas quamuis aliqui hoc im pugnare nitantur: tum quia donationes predicte fuerunt perfecte quibus conditio adȳci non potuit: vt dicta. l. per fecta donatio. ⁊ per Baldum in dicto conſilio. in. l. finali. ff. de ſenatoribus. ℣Tum etiam quia fuerunt remune ratorie ⁊ per conſequens irreuocabiles: vt ſentit Bald. in. l. qui ſe patris. ix. colum. C. vnde liberi. dum dicit q̄ ſpecia
16 le eſt in principe vt poſſit † reuocare ſuum priuilegium ſi ne cauſa. vt dicta. l. qui fundos. conuentionē autem ſeu do nationem reuocare non poteſt niſi ſecundum ipſius rei na turam. quando iam tranſlatum erat dominium ſecundum Bal. ibi ſic intelligētem. d. l. qui fundus. cum autem de na tura donationis perfecte per quam tranſlatum eſt domi nium ſit: vt non poſſit reuocari vel modificari vt predixi:
17 ergo ⁊c. Cuius ratio eſt quia † princeps in contractibus conſideretur vt priuatus. iuxt. l. ȳ. §. j. ff. ne quid in loco pu blico. ⁊ quod per eam dicit Bart. in. l. in fraudem. §. neq̄. ff. de iure fiſci. ⁊ cardinalis cōſilio. clxlvij̄. incipiente domi nus noſter papa. quorum meminit Felynus in. l. j. de pro ba. co. ȳ. et. iij̄. quem rogo videas vbi etiam commemorat dicta Abba. de quibus ſtatim fit mētio in ver. ⁊ iſtis adde. ℣Ad iſta faciunt que dicit Abb. in. c. nouit. xj. co. de iudi. ⁊ in. c. ſuggeſtum. de decimis. ⁊ cardinalis in repetione. c. perpendimus. de ſen. excom. co. ver. dum de reuoca tione priuilegiorū loquuntur. iſta ⁊ multa alia adduci poſ ſunt (que breuitatis cauſa omitto) per q̄ modificatio pre dicta impugnari poſſet. de quibus hodie ſuperflua eſſet diſceptatio: eo q̄ rex ⁊ regina domini noſtri eam vt legem merito ſeruari iubent. quia donationes ⁊ conceſſiones pre dicte fuerunt adeo immoderate ⁊ immenſe ac regno noci ue: quod de earū validitate nō abre poterat dubitari. iuxta no. in. c. intellecto. de iureiu. preſertim cum tante anguſtie: tanteq̄ tribulationes et ſciſmatis tempore facte fuerint. Facta autem per principem ſciſmatis tempore in regno: vel promiſſa per eum: non ſunt implenda: vt ſentit domi nus Abb. in. c. ficut. in primo. in tertio nota. per illum tex.
18 s̄. de iureiu. cum dicit q̄ fi† cardinales ante creationē pape aliquid ſtatuūt: ⁊ promittit quilibet illud obſeruare ſi fue rit electus: ſi eſt in preiudiciū dignitatis ſue: nō tenet elect⁹ obſeruare. idē no. Cal. in ti. de iureiu. conſi. iij̄. facit. c. cū ve niſſet. ver. ipſe vo. timēs. s̄. de inſti. ⁊ hoc bene no. ad infrin
19 gendas † promiſſiones factas per principes in principio creationis ſue. q⁹ ſi ſunt preiudiciales: nō tenent obſeruare ſecundū Felynū in. c. j. de probatio. colum. v. ver. ſexto de clara. ⁊ ita dicit al's diffuſe cōſuluiſſe. cuius cōſilium liben ter viderem quia pulchrum decidit caſum ⁊ quotidianum. ℣Sunt tamen aliq qui plus q̄ oportet verbis illius clau ſule inherent dicētes per eam quod omnia bona ab ipſo rege donata hodie regno deferenda: imo delata ſunt: eo q̄ ſolis

[a] Lex regni. Donatio re mūeratoria reuocari vel modificari nō poteſt. 13 a ℣Adde q̄ a poſui i meis regulis ⁊ fal lētȳs i regla cxli. incipiē. donatio i vſ. ſexto fallit. Jo. ber. De donatio ne regis mo dificanda. Clauſula re gis hērici. Hec clauſu la ortum ha buit ſecūdū aliquos a. c. j. de feudo guardie vel caſtaldie. li. feudo. vbi videas Bal dū ⁊ alios. Lex regni. Q nō no. An veniat adne potē maio ratus ⁊c.

q̄ solis donatarijs eorumq̄ primis filijs maioribus legitimis: nō autē nepotibus rebus donatis vti ⁊ frui liceret q̄si appellatione heredis soli filij intelligūtur vt est tex. cum glo. in l. ex facto. §. fi. ff. ad trebel. Idē fortius dicendum est quādo de filijs mentio fit. ¶ Precipue quia dñs rex de filio in singulari numero mentionem fecit dicendo: ⁊ que finque a su fijo mayor legitimo de cada vno dellos. qō dicunt intelligēdū de primo filio maiore ⁊ nō vlteriore. ar. l. boues §. hoc sermone. ff. de ver. signi. ⁊ l. antiquitas. C. de vsufru. ¶ Potuissent allegare fere in terminis nostris albericū de rosate post petrū in l. beneficiū. pe. co. versic. si autem in priuilegio. ff. de consti. principū. vbi dicit quod si in priuilegio fiat mentio de herede in singulari dicēdo tibi ⁊ heredi tuo concedo priuilegiū: tunc de primo herede intelligēdū est. Adde Bar. in l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulga. et pupil. ⁊ in l. lucius. §. sempronio. de lega. ij. Cynus ⁊ bal. in l. annalibus. ⁊ in l. fi. vij. oppo. ⁊ xxj. xxij. xxvj. q. C. de heredi. instituen. ⁊ in l. in cause. §. papinianus. ff. de mino. ⁊ in c. j. de matrim. ad morga. con. ⁊ que ibi addo. Saly. in l. voluntas. C. de fideicom. Joā. de imol. in l. si quis filium. §. fi. ff. de acquiren. heredi. ⁊ in l. filiusfamilias. §. diui. de lega. i. Alexan. in l. gallus. §. etiam in fi. ff. de liberis ⁊ posthu. vbi late tradunt predicti doctores † an ⁊ quando appellatione heredis intelligatur de primo: an de oībus in infinitū. ¶ Ad cuius confirmationē facit in simili Bar. in l. pe. ff. de annuis legatis. dicens quod si † testator relinquit simpliciter eleemosynā tali cōuentui in festo sancti laurētij: intelligitur solum de primo festo post mortē testatoris[a]: idē ergo erit in casu nostro dicēdū de primo filio maiore ipsi⁹ donatarij. ¶ Ad hoc possent adduci multa similia que cumulat Fely. in c. ij. supra de treuga ⁊ pace. ij. col. versi. tene etiā menti. que videas per te. ¶ Sed meo iudicio veritas est in contrarium. imo quod bona transeunt in filium ⁊ nepotem ⁊ pronepotē ⁊ deinceps maiores ⁊ legitimos. eo qō mens regis hec videtur fuisse a principio quādo fecit donationem dum dixit quod donabat eis pro se suisq̄ heredib⁹ ⁊ successoribus. Item quando adiecit modificationez sepe dictā dū dixit. pero toda via que lo ayam por mayoradgo ⁊ que finquen alsu fijo mayor legitimo de cadavno dellos. voluit ergo quod ista donata deferātur iure primogenitu re in primogenitos in infinitū. alias autē frustra diceret q̄ los ayan por mayoradgo si concessio in primū filiū expira ret. presertim quia concessio ⁊ † priuilegiū principis sui natura debet esse perpetuū: vt dicta. l. beneficiū: ⁊ regula decet. de reg. iur. lib. vj. si autem intelligeretur de primo filio solummodo esset temporalis ⁊ contra naturam priuilegij principis quod esse non debet vt notanter voluit Joā. an. dominicus ⁊ alij in c. licet. §. j. de priuile. lib. vj. dicentes qō priuilegium dans alicui facultatem ingrediendo ecclesiaz tempore interdicti cum familiaribus: intelligitur nō soluz de familiaribus quos tūc temporis habet: sed etiā de omnibus alijs primis vel secundis ⁊ vlterioribus q̄s habiturus est. Idem fuit de mēte Joā. and. dominici ⁊ aliorū in c. fina. v. c. versic. sed pone quod episcopus. de verb. significa. eo. lib. vbi dicūt quod † licētia data prelato vt quatuor clerici secum residentes: percipiāt fructus in absentia: non intelligitur tātū de clericis quos tūc habet vel primis quos habebit: sed etiam de futuris loco illorū subrogatis. attenta concedentis mente ⁊ natura concessionis que debet esse ꝑpetua. Concludo igitur vt supra. Adde preterea textum in c. fi. §. item opponitur. xxij. q. ij. ⁊ c. nam ⁊ ego. j. de verb. significa. vbi colligit qō cedente vel decedente filio primogenito: filius secūdo genitus potest dici primogenit⁹: et q̄ cūq̄ alius etiā vsq̄ ad mille gradus ꝑm Bal. in c. j. de feudo guardie. li. feudorū: natura ergo donationis principis seu beneficij operabitur vt nō finiatur in primo herede sz trāseat ad alios: vt supra dictū est: licet secus esset in ꝯtractibus per textū in ca. dilecti. de dona. vbi henricus ⁊ alij. ¶ Imo quod plus est videtur mihi de iure dicendum salua decisione meli⁹ sentiētis q̄ si † donatarius vel ei⁹ fili⁹ primogenitus vel nepos vel ꝑnepos decedat nō relicto filio masculo relinquat tamen filiam feminā legitimā: ad illam transeunt bona donata. quoniā in istis cōcessionibus ⁊ donationibus fauorabilibus † masculinū concipit femininū vt. l. fi ita scriptum. de leg. ij. ⁊ l. qui muros. de lega. iij. et glo. in c. in generali de elec. lib. vj. ⁊ ibi doctores nostri per Bar. in l. j. ff. de ver. signi. per Cynū Bal. ⁊ alios in l. quicunq̄. C. de seruis fu. archi. in c. si quis suadente. xvij. q. iij. per andreā siculū post alios in c. si gs presbyterorū. supra de rebus eccle. non alienā. per Jaso. in l. si quis id quod. ff. de iurisdi. om. iu. melius quā alibi. ¶ Presertim quia tam de iure cōmuni quam etiam de lege regni ac ꝯsuetudine regni mulieres succedūt in bonis parentū. vt. l. maximum vitium. C. ō liberis preteritis. ¶ Lex etiā regni que de successione filiorū loquitur equaliter defert paternā hereditatez filiabus sicut filijs. vt. vj. parti. tit. xij. l. ij. idē in bonis maioratus. vt. ij. parti. tit. xv. l. ij. in fi. ⁊ ita cōsueuit fieri in bis regnis. deficiente ergo filio legitimo. admittetur † filia in iure primogeniture vt notanter decidit pe. de bella pertica. in l. pater. §. quindecim de lega. ij. vbi per illum text. dicit si consuetudo est quod in baronijs non succedat filia ⁊ aliquis habet filium vnum secundogenitum: ⁊ ex primogenito habet filiam: filia debet habere baroniam. boc idem voluit Bald. in l. in multis in princ. ff. de statu bo. licet de petro non fuerit memor dicens quod si consuetudo regni dicit quod primogenit⁹ succedat: non intelligitur femina si stat masculus. alias intelligitur de femina. quia succedit in naturali dignitate secundum eum. quem refert et sequitur ludo. in cōsi. j. et in. d. consi. xcvij. in. ij. dubio. decidens per boc in terminis nostris ⁊ bonis a rege henrico donatis nō stantib⁹ filijs filiā feminā succedere q̄ tene mēti. ¶ Ad hoc faciūt not. per Bar. in l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad trebel. vbi in fideicōmisso succedit femina in defectū masculorum. ¶ Bene facit tex. no. i. c. dilecti. supra de arbitris. ⁊ ibi no tant doctores. ⁊ ibi dixi in meis recollectis. Ad idem facit illud quod scribitur numeri. ca. xxvij. homo cum mortuus fuerit absq̄ filio: ad filiaz eius transibit hereditas. Hinc forte gothi tēpore pelagij qui hispaniā a manibus arabū recuperare cepit: p lege sanxerūt: vt refert lucas tuolensis cum de eodem pelagio agit: quod filij⁹ regis cuiuscunq̄ etatis relictus si modo catholicus fuerit: succedat in regno: filio aūt masculo deficiēte: filia femina succedat in regno: vt ibi latius dicit. bene facit ad boc. c. j. de beneficio femine. ⁊ c. j. an maritus succedat vxori: vbi † femina succedit in feudo etiā si feudū sit nobile. vt per raphaelem ful. consi. ccxx. incipiēte nobilis. ¶ Ubi etiā tangit an cōsuetudo inducat ex vno actu vt solū ad masculos transeat ⁊ que requirūtur ad istā cōsuetudinē inducendā. de quo etiā per Jo. fabri ⁊ ang. in §. ex nō scripto. insti. de iure natu. bonū tex. in c. cuz de bñficio. de preben. lib. vj. An aūt dñs † teneatur inuestire feminam filiā vasalli sui nō existentib⁹ masculis. an vero possit aliū quencunq̄ inuestire: vide eundē raphaelē ful. cō fil. ccxxij. incipiente nobiles. ¶ Et istud teneas. quamuis aliqui audent dicere contrarium. imo quod filia femina nō succedat in istis bonis: quia videt fuisse de mēte regis illā excludere ex quo de filio in genere masculino solū mentionē fecit: volēs per boc feminā excludere. ¶ Quod tamen falsum est vt apparet ex predictis. presertiz q̄ † donatio principis latissime interpretanda est in eius preiudiciū. vt. c. cū dilecti. de dona. cū concordātib⁹. ¶ Dicūt etiā isti q̄ predicta cōcessio seu donatio regis magis accedit feudo quaz simplici donationi q̄ apparet ex clausula ꝑdicta dū dicit rex. ⁊ son tales que lo seruirā ⁊ merecerā de aqui adelante. propter seruitiū ergo q̄ facturi sunt: iste donationes fiunt ergo feudū cēnsetūr: ⁊ per cōsequens nō transit in feminas vt. c. vno in prin. de alie. feu. pater. fm Henricū in. d. c. cum dilecti. fi. co. post pe. de bella pertica. ⁊ Jac. de ra. in. d. l. ex facto. §. fi. ff. ād trebel. ⁊ in l. conuentionibus. ff. de verb. sig. meli⁹ boc probat text. in c. j. §. filia. de successione feudi. vbi dicitur qō filia nō succedit in feudo nisi inuestitura fuerit in patre vt filij ⁊ filia succedant. In materia enim feudali verbum sine herede. intelligitur. i. sine filio masculo. ⁊ nomen † filij ponit pro quolibet descēdente ex masculina linea. c. j. ver. ⁊ si clientul⁹. de alienatione feudi. li. feu. ⁊ ibi not. Bal. in octauo notabili de quo facit festū alexāder in l. gall⁹. §. instituens in fi. ff. de liberis ⁊ postu. vide Raphaelē fulgosum cōsi. ccxvij. ⁊ Jacobinū in tractatu feudorū in verbo. ⁊ quibuscūq̄ heredib⁹. vbi plura cumulat. intellige nisi i inuestitura dicatur q̄ veniat ad feminā nā tunc ad feminam transit ⁊ sic loquūtur superius dicta. ⁊ An femina sit feudi capax. vi. c. j. de feudo femine. ⁊ c. j. §. hoc autem. qui feudū dare pos. ⁊ ludouicus consi. j. ¶ Ad hoc facile est responsum. primo quod certe istud non est feudum imo donatio remuneratoria vt ex verbis donationis et modificationis predictis liquido constat. dicit enim quod propter merita ⁊ seruitia rex donauit. ¶ Item donatarius nullam fidelitatem fecit nec pro illa seruitium aliquod fuit sibi iniunctuz. et ita non est feudum. Sed presuppositio fine veritatis pre iudicio quod sit feudum: non est tale quod feminas excludat cum non habeat seruitium virile quod non possit per

Lex regni.

cōsuetudo.

de gothis.

An veniat ad filiam.

a ¶ Adde q̄ idē tenet segura in rep. l. fi. si ex legati cā. fol. xv. co. ij. ff. de v. obli. vbi ⁊ ī co. seq. multa similia cumulat. Joā. Ber.

An mortuo filio fine filiꝰ vẽiat ad fratrem,

femĩa expediri per alium quo casu femina capax est feudi vt.c.j.de feudo femine li.feudorum. Concludo igitur vt.ꝑ. ¶De vno tñ sepissime dubitaui si habens res donatas a rege dño henrico qui est vltimus possessor filius:nepos vel pronepos donatarij ab hac vita migrauit non relicto filio legitimo masculo nec femina: reliquit tamen fratrez legitimum:nunquid bona predicta veniẽt ad fratrẽ an redibunt ad regnũ. Jn quo dubio multa se offerũt hincinde. ¶Dubium facit quoniã ex quo presupponimꝰ primum donatarium filiũ reliquisse legitimũ, iã videtur defecisse reuersionis conditionem per textum singularẽ vbi multa cumulat Jaso.in.l.pater seuerinã.ꝯ.ita fideicommisso.ff.de condi.ɼ de.vbi litera dicit ita fideicommisso dato, volo restituas si sine liberis decedas:conditio deficit ex volũtate:vel vno filio relicto superstite,imo solus nepos ex filia relictus facit conditionẽ deficere.vt.l.j.C.de condi.insti.quãuis filius vel nepos postea moriatur vt.l.pater.ꝯ.quindecim.ff.de lega. iij.ɼ.l.si quis ita.ff.de verb.obli.ɼ.l.cũ vroꝛi.C. quãdo dies legati cedat.in.l.si quis heredem.C.de insti.ɼ substi.sub cõdi.fac.Ad idem.l.j.ꝯ.si autem sub conditione.C.de cad.tol
31 len.vbi defecta † conditione res penes grauatũ manet. vñ in successione bonorũ solum attẽditur vltimus possessor.l.
32 sed si plures.ꝯ. filio.ff. de vulgari ɼ pupillari. vbi p † adi/tionem deficit esse hereditas patris ɼ incipit esse filij adeũtis.faciũt notata.in.l.si cognatis.de reb⁹ dubijs.presertim per sozi.ad fi. Jnde est ꝙ prohibitio facta filio non intelligitur facta nepoti vltimo possidenti sicut quando est facta expresso nomine proprio vt no.in auf.de restitutione fideicõmiss.ꝯ.manifestũ.tenet bal.in.l.volũtas.iij.co.C.õ fideicõmissis.bar.in.l.filiusfami.ꝯ.diui seuerus de lega.j. ɼ in.l. centurio.co.xx.ff.de vulgari ɼ pupil,cõcesio ergo ɼ modificatio predicta intelligitur de primo filio ɼ descendẽtib⁹ ab eo:non de alijs. ¶Ad idem facit tex.no.in auf. sed si quis C.de secun.nup.vbi probatur quod si primũ pactũ cõmittitur filijs existentibus vt vroꝛ acquirat certa bona: ɼ deinde filij moriãtur:cõmittitur secundum pactum quia nõ existunt filij:ɼ illud est speciale illo casu. ergo in ⁊rariũ est regula iuris vt postꝙ ex donatario relictus est filius maioꝛ legitimus:quãuis postea ipse moriatur sine filio:nã deficit cõditio vt bona deferãtur fratri. Jta in terminis nostris p illũ text,decidit ibi in fine Cyn⁹ post alios antiquos quos ipse refert. Jdem ad literã refert ibi albericus ɼ latius Salyce,in fi.ɼ Bal.ij.co.versi. quidã rex.vbi dicunt doctores preallegati:quidã rex dedit cuidã militi castrũ sic dicẽs.do tibi castrũ illud ita qꝺ habeas tu ɼ tui heredes de tuo coꝛpore descendẽtes ɼ si decedas sine heredibus de tuo coꝛpore descẽdẽtibus:castrũ illud ad me reuertat: deinde decedit miles relicto filio herede.postea decedit iste filiꝰ:nõ relicto herede de coꝛpore suo: querebatur nũquid castrũ deberet reuerti ad regẽ: Decidunt qꝺ nõ quia satis est defecere conditionẽ ex quo miles relinquit heredẽ ex suo coꝛpore natum:quãuis filius simulẽ heredẽ nõ reliq̃rit. ¶Jdẽ tenet Bal.in.l.fi.xxv.q.C.de heredibus insti. per tex.in.d.ꝯ. quindecim.ɼ sic sufficit in negatiua propositiõe excludẽda primus ɼ vnicus heres illius qualitatis secũdũ eum dicẽtem hoc foꝛe no. Jdẽ voluit ipse in.c.j.ꝯ.decedẽte.iij.co.v. ɼ no.quod si quis.qui feudum dare po.dicens quod sufficit primus heres ad restitutionẽ fideicõmissi ad exclusionẽ restitutionis.in auf.de restitutione fideicõmissi.ꝯ. manifestũ. per accursium secũdũ Bal.vbi supra.vnde si dictat statutum qꝺ si quis habuerit filiã dotatã:ei succedat masculus ɼ alij filij descendẽtes ex ipso filio masculo:filius decessit relicto filio:postea decedit iste filiꝰ sine prole:tunc successio nõ reuertitur ad soꝛoꝛẽ: quia ex quo semel est exclusa ꝑpetuo est exclusa.nisi statutũ loquereꝰ verbis tẽpoꝛalib⁹ dicendo quo ad existãt masculi ɼc. ita tenet Bal.in.d.auf. ꝛ si quis ver,ɼ per hoc inferꝰ.sed idẽ tenet ipse in.c.j.ꝯ. qui etiam.ad finem.in titu.episcopum vel abbatem.lib.feudoꝛũ. versi.ij. no.facit quod in similibus terminis voluit Oldra. consil. xxj.incipiente thema tale est:testatoꝛ ɼc.de q̃ meminit alexander in.d.l.fina.C.de here.insti.iij.co. Adde Bart.in.l. fi.ff.ad tertul.Bal.in.l.gallus.ꝯ.quid si tantum.ff. de libe, ɼ posthu.ɼ in.l.si pontionila.quãdo dies leg.cedat.Quinimo etiam si statutum excludens diceret quousqꝫ vel donec nihilominus semel exclusus vt sentit Jnn.in.c.cũ bone de etate ɼ quali.tenet exꝑsse Bar.consi.xx,incipiente factũ fic se habet: quidã dominus Jacobꝰ ɼc. vide Bal.i.c.ij.co.de
33 eo qui sibi ɼ heredibus suis.vbi concludit ꝙ postꝙ † feudum transiuit ad feminam non potest ab ea remoueri propter superueniẽtẽ masculũ:quia natura dominioꝛũ est perpetua.l.siue possidetis.C.de probat. Existis dicebat bal.in ti.j.de filijs natis ex matrimonio ad morganicã confecto. ɼ referũt ɼ sequũtur alij moderniores ꝙ si per pactũ primogenitus ad maioratũ vocatur:ɼ primogenitꝰ moꝛitur sine liberis:nunq̃ admittitur secũdogenitus quia ex quo a pn
34 cipio † secundo genitꝰ fuit exclusus:non est postea admittẽdus.quia semel exclusus semper cẽsetur exclusus.ita potest induci ista decisio bal.aliqui tamẽ deducunt in contrariuz ad excludendum filiũ secundogenitũ.ad cuius confirmationem facit quod vult bar.ɼ alij referunt in.l.liberoꝛũ.vij.co. ff.de verbo.signi,vbi dicunt quod si feudũ vel maioratꝰ defertur masculis intelligitur de descẽdentibus per lineã masculinam:vnde nepos ex femina cũ procedat a radice infecta vel exclusa non admittitur etiã deficientib⁹ omnib⁹ masculis,facit.ca.j.ꝯ.hoc autem. qui feudũ dare possunt libro feudoꝛũ.semel enim exclusa femina ɼ eiꝰ familia perpetuo cẽsetur exclusa vt supra dictũ est. Sic ergo videtur in casu nostro ex quo rex fuit exclusus per defectũ conditionis qꝺ donatarius relinquit filium legitimuz perpetuo erit exclusus:etiaz si eius filius sine filio moꝛiatur: veniet ergo ad ꝑdicta bona eius frater. ¶Si dicatur quod istud est feuduz quo casu oẽs predicti doctoꝛes fatẽtur quod reuertatur ad dominũ: quia natura feudi est vt moꝛtuis heredibus sanguinis:feudũ reuertatur ad dominũ ɼ nõ transeat ad heredes extraneos vt no.in.d.l.ex facto.ꝯ.fi.ff. ad trebel.per dy num ɼ alios.ɼ ꝑ henricũ in,d.c.cũ dilecti. ad finẽ. de dona. Dico quod non est feudũ vt predixi nec habet requisita in feudo,sed posito sine veritatis preiudicio quod feudũ esset adhuc succederet frater in feudo:quia erat paternũ vt.c.j. de natura successionis feudi.ɼ.ca.j.de successione feudi.ɼ in c.j.in ti.imperatoꝛ lotharius eugenio pape.ɼ.c.j.de beneficio fratris.ɼ.c.j.de gradibus succedendi cum infinitis similibus lib.feudoꝛũ. ¶Facit preterea tex.ad propositũ accõmodatus cum glo.in.c.j.de eo qui sibi ɼ heredib⁹ suis libꝛ. feudoꝛũ.vbi dicitur quod si quis fuit de feudo iuestitꝰ pro se ɼ filijs suis masculis:eisq̃ deficiẽtibus pro feminis.quãdiu extiterit masculus etiã remotioꝛ descẽdẽs ab eo qui de feudo fuerit inuestitus qui sine filijs masculis decessit femina etiam proximioꝛ non est admittenda. De hoc vide Jacobũ de sancto georgio in tractatu feudoꝛũ in parte ɼ feminis.co.ij.ver.ꝛ ponamꝰ.ɼ ver. Jtẽ si quis. Et ꝑterea dicit ibi glosl.no.quam aliqui repꝛobare nituntur.quod filius ex filia premoꝛtua quãuis remotioꝛ fit a primo inuestito excludit amitã que iam successerat in feudo quod est valde notandum. quam glosl.appꝛobãt ibi Andreas de yfernia.ɼ prepositus alexandrinus per rationẽ de qua ibi per eum.quamuis contrarium sentiant ibi Bald.ɼ aluaroꝛtus. Cum autez in casu de quo agitur res donate redeunt ad regnũ tunc demum quando nõ supereꝛt filius legitimꝰ donatarij:sed negari non potest quin filius secũdo genitꝰ fit filius maioꝛ ipsius moꝛtuo primogenito cũ iuris fictiõe moꝛtuꝰ fingatur non natus vt.c.nam ɼ ego.infra de verb, signi.ergo ille est admittendus. ¶Reperio tamen ꝙ bal. in loco satis extraneo tenet in terminis nostris sentẽtiã cõtrariam imo ꝙ bona taliter donata redire debẽt ad regnũ. dicit enim quod si regnũ sicilie quod ex pacto refertur primogenito quia secũdogenitus nõ succedit etiã primo moꝛtuo fine herede.quia de primo genito loquitur pactũ: non de secũdo genito.vt.C.ad trebel.l.iubemus.ꝯ.fina.ɼ in prima cõstitutione.ffoꝛum.ɼ sic ad papã libera redeat dispositio regni.ista sunt aurea verba bald.in.c.j.de filijs natis ex matrimonio ad morganicam contracto. quem simpliciter refert ibi prepositus alexandrinus.ɼ Nicolaus de vbaldis in tractatu de successionibus ab intestato.co.xxvij.versicu. vnum dicit bal.bene aduertendum. Hanc decisionem bal. refert geoꝛgius in repetione.c. quãuis pactum de pactis. lib.vj.co.lxj.versi.xxvij.quero.ɼ Jason in.l.quotiens.C. de rei vend.co.ij.ver.illud etiam perpetuo not.vide glo.no.secundũ Bald.in.l.in quibus casibus.ff.de secũ.nup.cum dicit quod in perpetuum discessit ab alijs quod ad vnum peruenit:quia res semel extincta amplius non reuiuiscit.l.que res.ꝯ.areã.ff.de solu.c. que res. de consecratione di.iij.in
35 dubio enim actus † iudicatur perpetuus non temporalis. l.sufficit.ff.de cond.indebiti.glosl. in verbo perpetuus. in c.final.de rescriptis.lib.vj.facit.l.coꝛruptionem.C. de vsufructu.l.si quis heredẽ.C.de cõditio.insertis.l.ij. circa medium.ff.de excusat.tuto.in quibus iuribus probatur quod qñ ad aliquem actum requiritur certa qualitas vel causa: sufficit quod semel exꝛistat.vnde licet postea deficiat:habet perpetuum effectũ.tene mẽti ad multa.fundamentuz istorum est

Pro parte cõtraria.

No.ista ɼ.vi Jas.in.d.l.si qs.C.de insti. ɼ substi. sub cõ.fac. col.j. ver.itẽ facit ꝑdicta regula vbi multa accumulat ad hꝰ ꝓpositũ deseruiẽtia q̃ oĩa rogo videas.

36 rum est illa regula generali semel † exclusus ppetuo est exclusus.de qua in.d.c.i.& in.c.j.§.qm̃.& in ti.episcopũ vel abbatem.per bal.in.c.j.ỹ.col.ver.quapropter de eo qui sibi & heredib⁹ suis li.feudorũ.& ĩ.l.fi.xxiiỹ.q.C.de heredib⁹ inst. et per plures alios de quib⁹ per alexãdrũ in.l.ỹ.C.de liberis prete.per anchar.cõs.ccxxỹ.& per georgiũ in repetitiõe c.quãuis pactũ.de pactis lib.vj.co.lxj.q.xxvj.vnde cũ frater scõo genit⁹ fuerit exclusus per primogenitũ perpetuo erit exclusus & p cõsequẽs bona predicta redeũt ad regnuz. ita alias fuit iudicatũ in cãcellaria:istis & forsan alỹs fortioribus fundamẽtis.quã sniam impugnare fas nõ est. Cogitabis:qm̃ satis ardua & dubia videt & cesaris decisionẽ merito exposcens. ¶Sed quaten⁹ bal.loqtur de successiõe regni sicilie idẽ Bal.in.l.cũ antiquiorib⁹.C.de iure delib.co. vj.ỹ si nũc ad partẽ sentit ↄtrariũ.dicit enim q mortuo primogenito regis fuit pronũciatũ p roberto scõo genito q̃ decisio fuit postea approbata per ecclesiã vt habet̃ i cle. pastoralis de re.iu. ¶Cõsidera etiã si illa regula semel exclusus q̃ hz locũ i materia feudali possit trahi ad alias materias. Nã textus i.d.c.j.de filỹs natis ex mrimonio ad morgani cã cõtractovidet ꝓbare q nõ.qm̃ in alỹs bonis quã feudalibus filius scõi mrimonỹ semel exclusus: postea admittit qõ ẽt sensit bal.si bñ aduertat in.d.l.cũ antiquorib⁹ in nono argumento p parte nepotis. Idẽ tz ꝓpos⁹ alexãdrin⁹.in c.j.de feudo marchie in.xvỹ.argumento p parte nepotis. ¶Cõsidera ẽt q bal.in.d.c.j.loquit qñ pactũ fit q primogenit⁹ succedat i regno vel re feudali quo casu est exclusus scõo genit⁹:qz scõo genit⁹ ꝓprie nõ põt dici primogenit⁹: iõ nõ recedit a pacto partiũ qñ pactũ nõ egredit psonas paciscẽtiũ vt tradit in.l.si decesserit.ff.q satisdare cogunt.& in.l.postulãte.ff. ad trebe.& ĩ.l.tale pactũ.§.fi.ff.de pactis.

37 & bal.in ru.de pactis in decretalibus. Hinc est q † pactũ p qõ qs se obligauit vt possit capi pson⁹ al'r p obseruãtia contract⁹:nõ egredit psonã paciscẽtis.vñ ei⁹ heres capi nõ poterit.ita notãter dicit bar.ĩ.d.l.postulãte in prin.refert & sequit abb.in.c.fi.ĩ prin.§.de arbitris. ¶In casu aũt nr̃o nõ est pactũ:hz modificatio ipposita a solo rege super sua donatiõe:q̃ latissime iterptanda est:nõ faciẽs mẽtionẽ de primogenito filio:hz de maiore.mortuo aũt primogenito cui dubium quin scõo genit⁹ sit maior alỹs supstãtibus:& p q̃s ei tanquã maiori deferuntur bona iure maioratus in alỹs maiorỹs: vt sentit pe. de bellaptica in.d.l.pr̃.§.qndecim. ff.de le.iỹ.& bal.ĩ.d.l.i multis.ff.de statu bo.& ludo.in.d.cõ fi.xcviỹ.& lex regni.ỹ.pti.ti.xv.l.ỹ.cogitabis.

Lex regni. 1 ¶Donatio facta inter cõiuges ꝙfirmat morte donãtis etiã si sit violẽta & nõ naturalis.

2 Nisi cõiunx donator mortẽ sibi cõsciuerit ob crimẽ iis cõsciẽtiã vel sit dãnata ei⁹ memoria post mortem.

3 Occidere seipsum ob sceleris cõscientiã grauissimũ crimẽ est & detestabile.

4 Tormentorũ metu falsa crimina cõtra se cõfitẽtes grauiter peccant.

5 Affligẽtes corp⁹ ieiunio vel alias intantũ q morianꝫ decedunt in peccato mortali.

6 Accusat⁹ ad penã mortis cũ esset innocẽs si noluit se defendere vel exceptiones que sibi competebãt allegare peccat mortaliter.

7 Sepultura ecclesiastica denegat occidentib⁹ se.

8 Donatio facta a marito se occidẽte ob sceleris cõsciẽtiã nõ cõfirmatur ei⁹ morte.

9 Occidẽs vxorẽ propter adulteriũ an lucret dotem.

10 In gñali cogitatione nõ venit id qõ quis in specie nõ esset verisimiliter cõcessurus.

11 Uestes quotidiane & alia fine quib⁹ viuere qs nõ põt saltẽ honeste nõ veniũt in gñali hypotheca bonorum.

12 Libri fine qb⁹ scholaris eẽ nõ põt nisi cũ dedecore & maximo dãno nõ veniũt in gñali hypotheca vel obligatione.

13 Heres si occidit testatorẽ efficit idign⁹:& hereditas defert fisco.

14 Occidẽs vxorẽ perdit mero iure ius succedẽdi ei.

15 Et quid in eo q iure sanguinis succedere debet.

16 Frater si fratrẽ suũ interficiat ꝓuat feudo:& defert agnatis sequẽtib⁹ si est paternũ qz tũc nõ applicat fisco.

17 Substitut⁹ p fideicõmissuz sub cõditiõe mortis nõ ꝙsequtur fideicõmissum si institutũ interficiẽdo faciat cõditionẽ mortis existere.

18 Uerba generalia legis ꝙfirmãtis donationẽ inter cõiuges morte donatoris nõ extẽdunt ad donatariũ homicidã siue occidentẽ donatorem.

19 Actus actiuorũ sunt in patiẽte dispositõ.

20 Occidens maritũ an debeat habere medietatẽ bonorum lucratorum constante matrimonio.

21 Procurãs adulteriũ vxoris si postea eã occidat nõ habebit lucrũ dotis nec donationẽ sibi ab vxore factam.

22 Negligẽtia inferiorũ data nõ deuoluit potestas ad superiorem quando ipse superior illam negligẽtiam dolose procurauit.

23 Procurans bãnum alicuius vt ipsum occidere possit nõ gaudet priuilegio q̃ quis impune possit occidere bãnitũ.

24 Alimenta denegans necare videtur.

25 Donatarius alimenta denegans donatori efficitur ingratus vt possit donationem reuocare: maxime quando donatio consistit in magna re vel quantitate.

26 Medicum vxori infirme non adhibens cum potuit ipsam occidere videtur & per consequens priuatur lucro dotis.& nume.29.

27 Uulnerat⁹ si nõ adhibuit medicũ ꝓsumit sui culpa decessisse qñ vulnus iudicio medicorũ poterat se habere ad vitã et ad mortẽ & sic vulnerans non tenebit de occiso.

28 Uulneratus letaliter si quis sit ab vno postea ab alio totaliter occidatur primus vulnerans non tenebitur de morte: sed vulnere solum.

29 Inhabilem esse vel non esse paria sunt.

30 Denarius falsus non est denarius.

31 Pecunia reproba:non liberat soluentem.

Cessante autẽ reuocatione

§.70. Confirmat dõatio mortẽ violenta.

1 tacita vel expressa:morte † cõiuges donãtis cõfirmat donatio ab eo facta.vt dictũ est in pcedẽtib⁹. Intelligẽ õ morte naturali ẽt violẽta p gladiũ.vt est ter.ĩ.l. si tibi.C. de dona.añ nup.& ĩ.l.res vxoris.& ibi glos.C. isto titu.& vtrobiq̃ no.Bal. ¶Ad idẽ est bon⁹ textus in.l. qui duos.§.j.ff. de de rebus dubi.& ter.ĩ.l.j.C.de his q ante ap.ta.i ver.fortuitas ob cãs vel casus humanos.p quẽ dicit Bal.ibi idẽ iuris esse de morte secundum naturã & de morte pter naturã qõ dicit esse nota.dignũ.homicidiũ enim appellatur mors. vt voluit gl.cõiter approbata.insti.de capi.dimi.in princ. & facit ter.in.l.cornelia.§.j.v.cãz mortis põbuisse.& ĩ.l.nihil ĩteresse vtrũ occidat qs:an cãm mortis põbeat.ff.ad.l. cornel. de sicar.& l.si forte.ỹ.mortis.C.eo. ¶Ad idẽ ter.ĩ.c.si pfodiẽs.& ĩ.c.sicut dignũ.& c.significasti.& c.tua.c.Joãnes.infra de homi.& c.fi. de parẽ.qui filios occi. ¶Et hinc est q si stipulat⁹ sum a titio cẽtũ cũ gay⁹ moriat:si gay⁹ fuerit occisus:debenꝫ centũ.qz nihil refert qd ex equipollẽtib⁹ fiat. vt in.l.si mater.C.de instit.& substi.sub cõdi.fa.& c.lz ex quadam de testi. ita terminauit pile⁹ quẽ refert & sequtur anch. in cle.j.de pen.& remiss.in fi.reassumit andreas sicu.in.c. raynaldus.xỹ.co.s̃.de testa.q dicit idẽ ĩ vltima volũtate in materia substitutionũ.vt ibi per eũ. ¶Qõ pcedit nisi † donator mortẽ sibi ob sceleris conscientiã cõsciuerit: vel ẽt post mortẽ memoria ei⁹ dãnata sit. Nã tũc reuocabit donatio. vt est ter.ĩ.d.l.cũ hic stat⁹.§.si marit⁹ vxori.ff. isto ti. ¶Est

3 enim grauissimũ & detestabile crimẽ seipsum † occidere ob sceleris ↄsciẽtiã vel alias vt tradit augustin⁹.j.li.de ciuitate dei.& habet̃ in.c. si nõ lz.xxiỹ.q.v. qõ p singulari cõmẽdat Abb.in.c.j.s̃.de test.cog.ỹ.col.& in.c.ex parte.ỹ.in pn̄.s̃.de sepul.q subdit idẽ esse cũ qs falsum dixerit testimoniũ ↄ se.

4 ¶Ex q̃ infert q † isti q timore tormẽtorũ falsa ꝙfitent crimẽ ↄ se:grauit peccãt:ita q si mortẽ patiunt ob illã ꝙfessionẽ quã saltim ĩ extremo nõ reuocãt:decedũt in peccato mortali:& sic sunt dãnati p illũ ter.no.& ei⁹ rationẽ. Idẽ sentit ant.

5 in.d.c.j.de te.cogẽdis. ¶Idẽ credere si † afflictiõe corpis vt ieiunio vel oratiõe vl' al's se occideret.nã & tũc peccaret & diceret decedere in pctõ mortali:vt.c.nõ mediocriter de cõsecr.dist.v.tenet Abb.in.c.cũ infirmitas.infra de pen.& re.

6 ¶Ex quo infero vnũ quotidianũ & satis notabile q si qs † accusat in iudicio ad penã mortis cũ esset innocẽs noluit se defendere forte vt vitã finiret nec exceptiones que sibi competebãt allegauit cũ posset: peccat mortal'r & nisi peniteat videt seipsuz occidere: & in pctõ mortali decedere quia nõ erat dñs mẽbrorum suorũ.vt.l.liber homo.ff.ad.l. aquil.et ꝓpterea nõ poterat renũciare exceptionib⁹ sibi cõpetẽtib⁹ gl.no.in.l.pactũ.§.iter heredẽ.ff.de pactis.& ibi moderni.& ancha.ĩ cle.vna de excep. ¶Ad qõ bene facit ter.& qõ ibi no.ĩ.c.ↄtingit.de sen.excõ. Jo.fa.& Jo. de pla.insti.de iure natu.§.iuris pcepta. psertim qz negligentia in alio iputat alicui:multo forti⁹ i seipso cũ pl⁹ debeat se diligere quã proximũ cũ charitas ordinata a seipso incipiat.c. nisi spãlis. de aucto.& vsu pa.c. si noluit. xiỹ.q.v.l.pses.C. de seruitutib⁹.

7 ¶Ex quo infertur ꝙ taliter † se occidēti tanꝙ decedenti in peccato mortali: denegaꝛ ecclesiastica sepultura. in. c. nō estimamus, xiij. qō. ij. ¶Intellige quando ecclesie de hoc constat alias secus vt traditur in. c. fi. supra. de sepultu. ⁊ in ç. a nobis, infra de sen. excō. ¶Tales ergo in detestationē criminis ad montana ⁊ loca horribilia deseruntur vt videmus quotidie fieri in his qui sponte se occidunt vt vitā perdant: aliquando timore atrocioris mortis gladio se iugulant: aut laqueo se suspendunt (vt pridie fecit quidam frater alphōsus baberi ordinis trinitatis quem noui qui propter crimen heresis segobie per inquisitores captus ⁊ carceratus multa falsa dixit testimonia: ex quibus multi forsan innocentes passi fuerunt: putans per hunc modum penā euadere: vel saltim differre: finaliter laqueo se suspendit ⁊ igni traditꝰ fuit qō forte custodis culpa accidit.) ¶Debent enim custodes aduertere quando habent aliquem detentum marime pro graui maleficio ꝙ non introducaꝛ in carcerem gladius: vel aliud ex quo verisimiliter aliqd predictorum sequi possit: vel fieri vt notanter dicit florianꝰ in l. quemadmodū. §. magistratus. ff. ad legem aquiliā. ¶Fateor tamen ꝙ si quis mori constituit: prohiberi nō potest.

Porcia. Nā porcia catbonis filia (mortuo bruto) cū ferrū sibi subtractū esset: carbones ardētes ebibit. Si ergo officialis fecit quod potuit: ⁊ nibilominꝰ captus se vulneret: vel occidat: vel laqueo se suspēdat vt pluries actualiter est repertū nil potest imputari ipsi officiali vt probat tex. in. d. §. magistratus ſm florianū ibi.

Cōclusio. 8 ¶Ex quibꝰ omnibꝰ cōcludo † donationem factā a marito ob sceleris conscientiā se occidēte nō cōfirmari eiꝰ morte q̄ sunt notabilia ꝑ. l. 9. ti. de los omezillos li. iij. fo. ll. ⁊ ꝑ supradicta pōt dicta lex ampliari: vt habeat locū in dictis casibꝰ. ¶Idē si donator interficiaꝛ a donatario quo casu irritaretꝝ donatio: qꝛ nō videt de hac cogitatū. ar. tex. ⁊ qō ibi not. in. l. si ab hostibꝰ. §. si vir. ff. solu. ma. ita dixit bal. in. d. l. res vroris. quē refert ⁊ sequit Jo. de ana. in. c. fi. ij. col. infra de homicidio.

Qō donator interficit a donatario

¶Et videt de mente Cyni quē multi sequunt. in. d. l. si ab hostibꝰ. vbi dixit ꝙ ſz

De vroꝛe adultera. 9 vir q † vroꝛē occidit ꝓpter adulteriū lucretꝝ dotē q̄ a lege deferꝝ sibi lucrū dotis vroris ꝓmoriētis. Secus tū si ex pacto vel cōuentione qꝛ cū tale lucrū acqrit ſm tacitā mentez partiū. ar. l. nō dis. in prin. ff. si cer. pe. ⁊ nō est verisimile ꝙ vroꝛ de tali casu cogitasset. ergo etiā si lege ꝓmittēte vroꝛez occidat nō lucrabit dotē. hoc etiā tenuerūt bal. ang. ⁊ aler. in. d. l. si ab hostibꝰ ⁊ alij moderniores. Et christophorus de nicelis in. d. §. fi vir. quē refert ⁊ sequit ibi lanzelotus pō derās ad hūc illū tex. satis subtiliter. Ad idē facit. l. inter duz. §. q finē. ff. de furtis. vide bal. in. l. marit. C. ō carbo. edicto. ⁊ in. l. j. ver. extra quero. C. vnde vir ⁊ vroꝛ. qui idem tenet.

¶Cum autē in casu nostro morte vroris donatricis cōfirmetur donatio ꝓpter presumptam voluntātē que durat nisi reuocatio ꝓbetur vt. c. maiores. de baptis. ⁊ supra dictum est. que tamen volūtas hoc casu nō presumitur durare. quia non est verisimile ꝙ vroꝛ de hoc casu cogitauerit: ergo per cōsequēs nō cōfirmabitur vroris morte. ¶Non obstat si dicatur vt dicebat raphael in. d. l. si ab hostibꝰ. ꝙ imo videtur vroꝛ saltem in genere de hoc cogitasse cuz poterit accidere ꝙ si maritus eam adulterantē inuenisset: occideret marie lege vel statuto ꝓmittente: ergo perinde haberi debet ac si specialiter ⁊ expresse de hoc cogitasset. ar. l. sub pretextu. la. ij. ⁊ ibi doctores. C. de transac. ⁊ in. l. qui iure militari. ff. de testa. mili. quoniam ad hoc respondet ale-

10 xan. in. d. l. si ab hostibus. dicēs ꝙ in † generali cogitatiōe nō venit illud quod quis in specie nō esset verisimiliter cōcessurus. vt. d. l. obligatione generali. ff. de pigno. ⁊ c. fin. de offi. vica. li. vi. ⁊ in regula. i generali. de re. iu. li. vj. cū cōcoꝛ. ⁊ traditur in. §. item seruiana. insti. de actio.

In generali ꝙcessiōe nō venit illō qō qs non esset in specie ⁊c.

¶Ex quo dicebat ibi ang. in prin. ꝙ † vestes quotidiane ⁊ alia fine quibus viuere quis nō potest saltem honeste: nō veniūt in ge- 11

nerali hypotheca bonoꝝ. qꝛ de illis nō est verisimiliter cogitatum. 12 ¶Et per hoc infert ꝙ † libri sine quibus scholaris sine dedecoꝛe ⁊ maximo damno viuere nō potest nō veniunt in generali hypotheca vel obligatione. qō est no. vñ ad propositum si hoc in spē cogitasset mulier nō est verisimile ꝙ consensisset hoc casu maritum dotē vel donationē lucrari: ergo ⁊c. ¶Et q̄ꝫ hodie secūdum leges regni ista inuestigatio nō videatur necessaria ꝓmo aspectu eo ꝙ vroꝛ ꝓpter adulteriū ꝑdit omnia bona sua: tu dicas imo necessaria est ⁊ vtilis ista cōsideratio. qꝛ si dicimus donationē factam ab vroꝛe cōfirmatam per mortem vroris res donate efficiuntur proprie ipsius mariti ⁊ potest ad libitū de illis disponere etiā si filios habeat. quod non potuisset quando

No. ꝑ legibus regni ⁊ vide. l. ante pe. tauri.

illa acquirit propter vroris adulteriū stantibus filijs. vt dicte leges disponunt. ¶Tene ergo menti conclusionem predictam pro qua facit quod voluit bal in. l. hereditas. in

13 fi. C. de bis quibꝰ vt indig. vbi dixit ꝙ si † heres occidit testatoꝛem: efficitur indignus ⁊ hereditas defertur fisco. iuxta not. in. l. bis consequenter. ff. familie herciscunde. si sunt duo fratres ⁊ vnus occidit fratrem: sua poꝛtio confiscatur. vt. d. l. bis consequenter. §. j. secundum bald. in. d. l. hereditas. qui repꝛehendit barto. contrarium tenentez in. d. l. bis consequenter. idem tenet bal. in. l. eam quā. ij. co. verſi. bec faciunt ad questionem. C. ō fideicommi. ¶Et propterea dicebat no. idem bald. in. l. j. ver. extra quero. C. vnde vir et

14 vroꝛ. ꝙ maritus † occidens vroꝛem perdit mero iure ius succedendi ei. vnde ab eo velut ab indigno auferꝛ hereditas: quia nullo modo ei succedit per dictam. l. si ab hostibus. §. si vir. qui enim occidit videtur diuertisse sua culpa. vt. l. consensu. C. de repu. ⁊ in hoc omnes sequuntur euz. sub

15 dit tamē ille † secus esse in eo qui occidit eum cui succedere debet iure sanguinis: quia non priuatur successione ipso iure imo sibi acquiritur ⁊ postea fisco applicatur. vt. l. cū ratio. §. fi. ff. de bonis dānatoꝛum. ⁊ cum hac decisione transeunt ibi pau. ⁊ ro. Sed saly. tenet contrariū quem sequitur ibi alex. fin. co. ⁊ in. d. l. si ab hostibus. ij. co. vt ibi latius per eum. ⁊ per franciscum aretinū in. d. §. si vir in. iij. co. qui allegat glos. quā reputat singularē approbatam per bal. in. c. j.

16 §. similiter. quibus mo. feu. ami. li. feudoꝛū. vbi dicitur ꝙ † si frater interfecit fratrem suum priuatur feudo ⁊ defertur agnatis sequentibus est paternum: quia non applicatur fisco: vel domino quia iā erat ei ius quesitum per inuestituraꝛ. vt ibi latius per eū. ¶Imo si frater occidit fratrē liberos nō habentē ⁊ intestatum etiam filij interficiētis nō succedunt ei per. l. fi. in fi. ff. de bonis dāna. ita no. dicit fuisse determinatum Jo. an. in additionibꝰ ad specu. in rubr. de successio. ab intesta. in princ. Ergo per cōsequens idem erit in marito occidente vroꝛē vt apparet ex predictis. de quo videas singulariter campetiū. in suo tractatu de dote. v. parte. ij. q. cum tribꝰ sequentibus. ¶Facit quod in simili dixit

17 bal. cōsi. l. iij. parte incipit: super eo. ꝙ frater † substitutus per fideicōmissum sub conditione mortis nō consequitur si fideicommissum si fratrem interficiendo faciat conditionez mortis existere. ne dolus ei profit. vt. d. l. si ab hostibus. §. si vir. quia non videtur testatoꝛ bonoꝛem ei dedisse hoc casu. ar. de leg. ij. codicillis gays. §. pe. ⁊ sic homicida pdit substitutionem de eo factam per mortez fratris ab eo occisi secundum eum. idem tenet anchar. in cle. j. in fin. de peni. ⁊ remi. quem refert ⁊ sequitur andreas ficu. in. d. c. raynaldus. xij. col. verſi. ⁊ hoc do. pe. s. de test. in repetitione. Ex quo infertur quod si maritus alicuius mulieris occidit fratrez mulieris maioratū habentem: ad quam post fratrez absq̄ filijs decedentez erat vocata: probabiliter dubitari potest an succedat soroꝛ cuius maritus idemq̄ occisoꝛ vtetur vsufructu illius maioratus vel alterius rei in qua frater succedit viuente vroꝛe. ⁊ an ea mortua succedat eius filius eiusdemq̄ occisoris. videtur per iā dicta ꝙ marit⁹ occisoꝛ nō debeat baberе cōmodū ex bonis que a fratre vroris occiso prouenere. cogitabis. soroꝛ vero ⁊ filius qui nō fuerunt delicti participes bene succedēt maxime in bonis maioratꝰ q̄ non prouenīūt a fratre vroris occiso: sed a primo instituēte vt sunt iura vulgaria. l. cū pater. de lega. ij. l. coheredi. ff. de vulg. ⁊ pupil. cū similibꝰ. ad ꝑdicta vide que dixi. s. §. lxvij. in fi. in additione.

Vidi in practica.

18 Ratio predictorū potest esse: qꝛ † verba generalia legis cōfirmātis donationē inter cōiuges morte donatoris: nō debēt extēdi ad donatariū homicidā seu donatoꝛē occidentē: qꝛ verba gñalia debēt referri ad merētes nō aūt ad indignos vel odiosos etiā i materia mere fauoꝛabili: vt in vltimis volūtatibꝰ. est tex. no. in. l. luciꝰ. §. luciꝰ titius dāna. ff. de leg. ij. per quā. l. dicebat bald. in. c. fi. j. co. de presumptio. ꝙ papa nō presumit velle, puidere indignis: qꝛ odiosi nō ꝙhendūtur in gratijs. l. testamēto cēturio.

Actus actiuorum.

19 ff. de manumis. test. Actus † enim actiuoꝝ sunt in patiēte bene disposito ſm philosophum. ij. de aīa. probatur in c. venerabilē de electione. ⁊ luc. x. matth. x. marci. vj. ¶Ex quo videtur inferendū ꝙ lex regni que cōcedit vroꝛi medietatem lucroꝝ habitoꝝ constāte matrimonio de qua late i precedētibꝰ dictū est: debet intelligi de vroꝛe q̄ caste vixit nō de ea que in vita mariti eo forte inscio: vel post eiꝰ morte incōtinenter vixit: vt dictū est supra. §. lxvij. in prī. vbi plura addidi in fine illi⁹. §. que per te videas. vbi iter cetera di-

No. vro ds re luxurio sa vel maritū occidēte.

20 co de † vroꝛe maritū occidēte an debeat habere medietatē bonoꝝ cōstāte matrimonio lucratoꝝ. ⁊ videtur ꝙ nō ꝑ iam dicta.

iam dicta. sed in ꝙtrariū facit qđ ibi scripsi. v. ex quo inferꝝ & in additione vltima incipiente. ista faciunt. Cogitabis.

Qñ vir procurasset adulterū vroris ꝓpter qđ eā occidit.

21 ¶Et hoc maxime ꝓcedit si maritus † procurasset vel fuisset causa immediata ꝙ vxor adulterium commisisset: nam tunc etiam si lege ꝑmittēte vxorē occideret: indistincte non haberet lucrum dotis nec donationē sibi ab vxore factā. arter. & quod ibi nota. abba. in. c. postulastis. de concess. ꝓben.

22 vbi probatur ꝙ ex † negligentia inferiorum nō deuoluit ad superiorē potestas: quando superior dolose procurauit illam negligentiam quia non debet dolus sibi ꝓdesse nec reportare cōmodum ꝓ suo dolo. vt. c. ex tenore. & ca. sedes de rescript. habentur plura in. l. sed si hac. §. prestitutam. ff. de in ius vocā. ¶Ex quo dicebat abb. vbi supra ꝙ si in certo delicto per aliquem cōmisso bona debent ad certā personaꝫ peruenire: si illa persona dolose procurauit illius delictum: non debet in casu delicti consequi bona. ¶Idem dicit si ex statuto liceat occidere impune bannitum ꝙ dolose † procurans bānum alterius vt ipsum possit occidere: nō gaudet priuilegio impunitatis. idem dicit in similibus[a] si ergo maritus ꝑbuit causam adulterij vroris quāuis postea ipsam occidat: non confirmabitur donatio sibi facta ꝓ mortem vroris. ¶Facit in simili dictum spe. de quo ꝓ dominicum in. c. i. in prin. de rescript. lib. vi. qđ vide ista dicta abbatis cōmemorat lancelotus in. l. si ab hostibus. §. si vir ff. solu. matri. in prin. dicens ꝙ si habiturus lucrum ex banno alicuius dat operam vt bāniatur: non habebit lucrum. Idem si datur alicui cōmoditas si ostendat seruum fugitiuum & fuit causa fuge & per hoc limitabis quod dico. j. in. c. per vestras. in princi. §. ij. ver. quod tene menti. ꝓ edictis vide que ibi addo & cōmenda memorie quia facit ad multa similia. ¶Amplia predicta vt procedant in marito non potente vroꝛi de alimentis vel alijs necessarijs ita ꝙ vxor moriatur. nam tunc non debet aliquid lucrari ex donatione: pacto statuto vel alia dispositione. ita tenent Bal. & rapha. in. d. §. si vir. & dicit ibi ¶Pau. de ca. ꝙ ita habuit de facto in ciuitate florentie. idem voluit Bal. in. l. quod in vxorem. C. de nego. gest. ¶Necare † enim videtur qui tenetur alimentare & nō alimentauit. vt. l. necare. ff. de libe. agno. et in aut. si captiui. C. de epi. & cle. ¶Facit ad hoc gl. no. in. l.

25 si. C. cō re. donatio. q̄ dicit ꝙ si † donatarius nō alimētauit donatorē efficitur donatori ingratus vt possit donationē reuocare ꝓsertim quādo donatio cōsistit in magna re vel quātitate. quia faciens alteri magnā donationē assimilatur parenti. vt. l. si patronus. ff. de confir. tuto. & ideo sicut filius tenetur alere parentem inopem: vt. l. si quis a liberis. & l. alimenta. ff. de liberis agno. ita donatarius tenetur alere donatorem. Ita tenent Cyn. & alij in dicta. l. fin. ancha. Joan. de imo. abba. & andreas siculus in. c. fin. supra de donatio. & est bene notabile secundum abbatem ꝓ istis mulierculis que donarunt pene omnia bona sua & donatarij negligunt eas alimentare: de quo latius per andram siculum in dicto capitu. final. iij. col. ¶Idem ergo dicendum erit in

Idem est si marit⁹ non adhibuit medicū vroꝛi infirme.

26 marito † denegante vroꝛi alimenta. & inde est ꝙ si marit⁹ non adhibuit medicum vroꝛi infirme cum potuit videtur ipsam occidere & per consequēs ꝓuatur lucro dotis. istud est quod sentit glo. nota. in. d. §. si vir. quam Bald. ibi dicit

De vulnerāte aliquē letaliter quez alter occidit

27 esse auream & prestare argumentum ꝙ si † vulneratus nō adhibuit medicum: ꝓsumitur sua culpa decessisse: quando vulnus iudicio medicorum poterat se habere ad vitam & mortem et sic vulnerans nō tenebitur de occiso. quod est nota. dignum secundum Bal. & Joan. de imo. & ¶Pau. & rapha. [b] ¶Idem tenet tancredus in sua compendiosa. in. ij. rubri. in. ix. qō. Bald. in. l. qui occidit. §. fina. vbi bonus ter. ff. ad legem aquiliam. per eundem in capi. j. in princ. quib. mod. feu. amit. notant doctores nostri in. c. ij. de cleri. percu. ¶Bene facit tex. in. l. huic scripture. §. j. & in. l. itē mela. § celsus. ff. ad legem aquiliam. que iura volūt † ꝙ si qs

28 etiam letaliter ab vno sit vulneratus: si tamen postea ab alio totaliter occidatur: primus vulnerans solum de vulnerato non autem de occiso tenetur. [c] ¶Et propterea Bal. in dicto §. celsus. not. mirabilem modum defendendi vulnerantem mortifere. idem tenet Lodo. in singulari. cclix. incipit quidā fuit vulneratus. per qō dicit liberasse ciuē magnum & diuitē qui aliū vulnerauit: quē prostratū in via publica ei⁹ familiaris realiter occidit & propter hoc dicit se lucratum fuisse vnā capam de serico. ex ijs quidā aduocatus prestabat cautelā cuidā qui mortifere vulnerauerat aliquē & erat captus: cōsuluit consanguineis suis vt illū occiderēt totaliter ad hoc vt primus percussor solū teneretur de vulnere. quod tamen reprehēdit ibi bar. & bal. qui dicit ꝙ ille aduocat⁹ ꝓ premio salarij sui deberet suspēdi furca quoniam certum est ꝙ ꝓ primo vulnere tenetur quis de occiso quando certum est vulnus esse mortale. vt est tex. cuz gl. in verbo teneri in. l. ita vulneratus. ff. ad. l. acqui. vbi hoc firmat florianus. idem tenet bartholome⁹ veronen. in cautela. xxij. incipiente quidam tradunt mirabilem cautelā. qui latius loquitur vt per te videre poteris: de quo meminit fason. in. d. §. si vir. pe. co. ¶Concludo ergo ꝙ si maritus cū potuit medicum adhibere vroꝛi infirme: nō adhibuit: perdit lucrum dotis secundum glo. bart. & alioꝝ in. d. §. si vir. et pari ratione morte vroris donantis non confirmaretur donatio quam marito ante fecerat quia in effectu ipsam occidere videtur. cum a pari procedant aliquez occidere: vel infirmum sine medico negligere. vt est tex. valde singularis

29 in. l. si seruum in princi. ff. de verb. ob. ¶† Idez forte dicendum est si medicum adhibuit: sed imperitum. cum paria sint nullum medicum adhibere: vel imperitum vt sentit gl. in. d. §. si vir. in verbo lucrifacere. est text. no. & ibi notat ange. in. l. quod si nolit. §. si mancipium. ff. de edili. edic. idem tenet lucas de penna in. l. fina. col. ij. in princi. C. de incolis li. r. idem enim est de non apparentibus sicut de non existētibus. i. l. reprehendēda. C. de insti. & substi. sub condi. fac. & facit. c. in nonnullis. ē. de iudeis. vbi iudei debent discerni a christianis in qualitate habitus quem publice deferre debent. vnde non est satisfactum iuri si deferant occulte signum sub mantelo vel in plicatura manteli secundum abb. ibi. ¶Paria enim sunt aliquid non facere: vel vitiose: vel minus idonee facere. vt. l. quotiens. ff. qui satisdat. cogan. ¶Sic paria sunt non habere prelatum vel inutilem habere. vt. c. inter coporalia. supra de translatio. pre. ¶Item paria sunt non habere maritum: vel inutilem habere. glo.

30 nota in. l. fina. C. de plagi. ¶Quia † paria sunt non esse vel inhabilem esse. vt. l. j. §. penul. ff. quod cuiusq; vniuersitatis nota et. l. fina. in fin. C. de na. lib. & ibi Bald. & sali. ¶Et facit text. in capitulo tue. de cler. non resi. vbi paria sunt studiū non esse in loco: vel minus competens. ¶Item fal-

31 sus † denarius. non est denarius glosse. not. in capitu. vera iustitia. xlv. distinctione. et glosse. in. l. ij. C. de hereticis ex q̄ infertur quod si in posta reperitur vnus denarius falsus quo computato vincit vnus: non computato vincit alter: dicimus eum non computandum. ita decidit Joan. an. in addi. ad spe. ti. de crimine falsi. de quo meminit anania. i. c. fina. eod. titu. in fi. allegant bonum tex. in. l. eleganter. §. qui

32 reprobos. ff. de pig. actio. vbi † dicitur ꝙ reproba pecunia non liberat soluentem. hoc tamē intelligunt quādo faciēs postā sciebat denarium esse falsum alias sec⁹: per id quod habetur in. l. cornelia in prin. ff. de fal. ¶Eodez modo forsan dici posset in casu nostro in marito adhibente medicū imperitū scienter. secus si ignoranter. vt puta si cōi opinione reputabat perit⁹ quoniā tūc sine culpa ē. Unde crederē cō firmari donationē vroris morte. ¶Quid aūt si marit⁹ fine cā vroꝛē a se & domo sua expulit. an ꝑ hoc videat saltim tacite reuocata donatio ab vxore facta marito: vt ēt morte vroris nō ꝓfirmet: nō reperio in specie tactū. Uidet tñ ꝙ sic per id ꝙ notāter dixit bal. i. l. j. §. fz scim⁹. C. de lati. libe. tol. per illū ter. dū dicit ꝙ maritus expellēs vroꝛē de domo sine cā: priuat lucro dotis sicut si eā occidisset: de quo infra latius subij̄cia. sup tex. ij. no. ver. ampliari possunt ꝑdicta. dic vt ibi. ¶Ecce qūo bal. equiparat expulsionem factam a marito & occisionem. sed si vxorē occidit: non cōfirmabitur: ergo si a domo fine cā eā expellat similr nō cōfirmabit mutatione enim morū donatarij in ꝓiudiciū donatoris fit tacita reuocatio. vt paulo infra subij̄cia cū de tacita reuocatione donationis tractabo: igitur vroꝛis morte non confirmatur donatio iam reuocata. ¶Idem forsan attentari potest si marit⁹ vroꝛē percussisset grauiter & sine culpa vel aliter ipsam offenderet: vt per hoc iudicatur tacita reuocatio donatiōis & per cōsequēs morte donatricis nō ꝓfirmatur. ¶Ad ꝙ bene faciūt q̄ dixi. §. §. lxvij. ver. vnū demuz. quicqd senserit bal. in alijs terminis. in. l. hereditā. ante finē. C. de his qui. vt idig. vbi dicit ꝙ dicta. l. si ab hostib⁹ & similes. que priuāt aliquem dote si vxorē occidit: nō habēt locū si eā vulnerasset & eodē modo si eā a domo expulisset: vt firmat alex. i. d. l. si ab hostib⁹. & sequitur iason maynus. quia cum simus in materia penali: nō debet fieri talis extensio. in casu tamen nostro secus videtur cū agatur de acquisitione lucri prouenientis ex donatiōe & volūtate donatoris: que volūtas presumitur mutata ex mutatiōe morū donatarij. vt. l. ij. ff. de adimē. lega. & l. cū quis. in fi. & l. si cuz cornelius. ff. de solutio. de quo infra statim dicetur.

Idez si medicuz adhibuit sed imperitū. quia nihil & inutile equiparantur.

Nisi adhibeat ignoranter imperitus.

Idez si maritus expulit vroꝛez fine causa.

Idez si vroꝛem fine cā grauiter ꝓcussisset.

Idem est si marit⁹ non adhibuit medicū vroꝛi infirme. De vulnerāte aliquē letaliter quez alter occidit

[a] ¶Adde ia/so. i. l. oēs populi. co. ante pe. ff. de iust. & iur. vbi ponit gnaz casus in qbus bānit⁹ nō ꝑt occidi impune: lz al's statutū patiat. Jo. Ber.

Idē si maritus non alimētauit vroꝛem.

[b] ¶Adde opti/me segura in rep. l. si ex legati cā. 5 v. oblig. fo. xij. co. iij. & seq. & vide cepo. 2fil. 28. col. pe. & no. per c Fely. i. c. pbyterum. de homici. col. i. Jo. Ber.

[c] ¶Adde frā. de crema in singu. ss. incip. qdā malus.

1 ☞ Donatio inter cõiuges cõfirmaꝫ morte ciuili.
2 Mors ciuilis ⁊ naturalis equiparantur.
3 Testamentũ an per ingressuꝫ religionis cõfirmetur.
4 Mors est triplex.
5 Donatio facta a patre filio in potestate cõfirmatur p emãcipationẽ filij.
6 ℘atria potestas morte patris finitur.

§.71. Donatio inter cõiuges cõfirmatur morte ciuili. De relegatione.

1 **Cõfirmatur etiã† donatio** inter coniuges morte ciuili ipsius donatoris.vnde si maritus qui fecit donationem fuit relegatus: ita ꝙ perdidit ciuitatem: statim confirmatur donatio.vt est tex.in.l.sed ⁊ si mors.ff.isto ti.in.d.l. res vxoris.C.eo.istud teneas quãuis gloss.in.c.licet vndiq;.de officio deleg.contrarium sentiat per textum.in.l.cum hic status.§.donatur.ff.isto ti. de celebratio.missa.§. cum inter.⁊.§.certum. ☾ Ex quo dicebat not.ba.in.l.executorem.ix.col.C.de execu..rei iudic.quod si maritus timens ne fiscus sua bona inuaderet: fecit donationem causa mortis suę vxori: demum contingit quod imaginatio fecit casum: quia positus est ĩ bãno eris ⁊ persone: cum iste bannitus quo ad ciuitatem suam vnde exulat: patitur tale exiliũ quo maius non reperitur: ideo tanq; morte donatio cõfirmatur.⁊ propterea vxor potest talia bona defendere a fisco.⁊ de hoc est ter. singularis secundum euz in.d.l.sed si mors.fatetur tamen ipse: ꝙ hoc casu potuisset adhuc maritus reuocare dictã donationem.qz nonduz solutum fuit matrimoniũ. vt est text.no.in.d.l.sed si mors.et ibi not.bart. tenet etiã ille in auꝯ. si qua mulier.C. de sacro san.eccle.de quo dixi supra co.cccl.xiij.ver.quamuis ergo. De ingressu religiõis. ☾ Ex istis infertur ꝙ si maritus donator ingrediatur religionem approbatam:⁊ ibi faciat professionem: statim confirmatur donatio.ita dicit tex.singularis ⁊ ibi no.bal.i.iij. co.in.l.deo nobis.C.de epi.⁊ cle.est gl.in.c.placuit.el.ij.xvj. q.j.in ver.mortuus. tenet Jo.an.Lar.⁊ cõmuniter omnes in.c.fi.ifra.eod.adde dynum in.l.ex ea parte.ff.de ver.obli. ⁊ andream siculum in.c.ad petitionem de accusationibus. col.iij.ver.an autem.in recollectis.vbi meminit de gloss.in preallegato.c.placuit.⁊ infert ad vnum satis notabile: qõ per te videas. ☾ Ratio huiꝰ est ꝑm bal.vbi supra qz mors

2 † ciuilis ⁊ naturalis equiparantur: quando ex vtraq; idez resultat effectus circa rem de qua agitur.vt est gloss.not.in cle.ij.in v̊.morte.de elect.quã ad hoc cõmendat abb.in.c. nisi essent: in fi.supra de preben.similis glo.in cle.j.in versi. mori.vt lite pendente.⁊ in.c.si episcopus in ver.mortez.de supplen.neg.prela. est bonus tex.in.l.j.§.pe.ff. de cõtra ta. tenet Cy.⁊ communiter omnes ĩ.d.l.deo nobis.sentit bar. ⁊ alij in.hec ea parte.§.insulam.ff. de verbo.obliga. tenet ange.aretinus.in.§.ij.in.ij.co.ver.in gl.in ver.si mortuo.in sti.quibus modis ius pa.po.sol.⁊ ẽ bonus tex.in.c.bũficiũ. de re.iu.li.vj. ☾ Et secũdũ ista debes itelligere gl.⁊ que ibi notãt domini.⁊ alij ĩ.c.susceptũ ĩ ver.nõ morte.de rescrip. li.vj.de quo vide gl. ⁊ cardi.ibi.ĩ.xiij.q.in cle.si. de pcura. Jo.de pla.i.l.fi.i.fin.C.quã.⁊ quibus quarta pars here.de bea.li.x.⁊ lodo. ĩ singulari.cccexiij.⁊ bal.i auꝯ. si qua mu-

3 lier.iij.co.v̊.⁊ predicta sunt v̊a.C.de episco.⁊ cle.dicẽs † testamẽtũ cõfirmari per ĩgressuz religiõis: que dicitur mors ciuilis: que tm̃ operatur quãtũ naturalis.⁊ hoc ĩ fratribus

4 minoꝝ.vt ibi p eũ.triplex† ẽ em̃ mors.scz naturalis: ciuilis per deportatiõez:⁊ plusq; ciuilis:⁊ hoc dupliciter vel mala: vt qz dãnatus ĩ metallũ: vel bõa vt qz frater minor:⁊ isti nõ cogũtur adire: qz nõ habẽt nomẽ heredis: nec aliqõ **plcipiũ** eẽndi heredes acsi eẽt institutus homo mortuꝰ: vñ istitutio ẽ pro nõ scripta.vt.ff.de iure codicillorũ.l.qdaz referũt:⁊ nemo cogitur ad ĩpossibile de iure.vt.l.post mortẽ C.de fideicõmissis. ista sunt notãda verba bal.ĩ.l.eã quã.e. ti.co.v.ver.triplex est em̃ mors. ☾ Cũ autez in casu nostro. per ĩgressum religiõis post professionẽ censeatur mortuꝰ vt.d.l.deo nobis.⁊.c.monachi.xvj.q.j.adeo ꝙ nõ põt legere literas sine licẽtia ꝑlati.vt.c.nõ dicatis.xij.q.j. ꝑm abb. in.c.cũ nũcius in fin.s̃.de testi.⁊ per q̃s mrimoniũ soluaꝫ saltiz ĩ effectu.qz nõ possũt cõiuges seinuicẽ reposcere.vt.c. accedens.⁊.c.significauit de cõuersio..cõiu.ergo per talẽ ingressum cõfirmata erit donatio facta iter cõiuges.⁊ hoc tenent cõiter oẽs scribẽtes in.c.fi.j.co. ☾ Qõ ego intelligerem verum: quando donator spõte intraret religionẽ. secus tamẽ si ꝓpter delictũ detruderetur in monasteriũ.nã tũc non cõfirmaretur donatio ab eo facta per tex.no.cũ gl. in auꝯ.sz cũ hodie.ĩ v̊.habitu.C.de adul. ☾ Ad cõfirmationẽ predictorũ facit qõ in simili dicimus de † donatiõe facta a patre filio ĩ potestate.nã illa emãcipatiõe filij q̃firmatur:

6 sicut morte patris: qz sicut ꝑ mortẽ finiꝫ † patria potestas que est causa donationẽ impediẽs: sic ꝑ emãcipationẽ. iste est ter.no.in.l.donationes in cõcubinã.§.pater.ff.de dona. ⁊ in.l.siue emãcipatis.C.eo.tit. ☾ Ex quo inferꝫ ꝙ si pater filiofamilias aliqd dedit vt hẽret ĩ peculio: qõ postea emãcipauit q̃firmaꝫ donatio: si in emãcipatiõe nõ fuit adẽptũ peculiũ.vt est casus in.d.§.pr̃.⁊.d.l. siue emãcipatis. quasi nõ adimẽdo tũc videaꝫ donare.sicut dicim9 ĩ peculio seruo cõcesse ⁊ tpe emãcipationis nõ adẽpto qz vr̃ donatũ. vt.l. ij̊.C.de peculio ei9 q liber.me.⁊ insti.de pecu.§. peculiũ aũt ⁊.ff.de peculio lega.l.sticho. ☾ Cõfirmatur ergo donatio emãcipatione.qõ est singulariter notandũ ꝑm rapha.⁊ lodo.in.d.l.si donatione.ij̊.col.⁊ baptistam in repetitione.l. frater.ff.de cõdi.inde. xv.q.j.in fi. q reputant hoc mirabile eo ꝙ plus opaꝫ emãcipatio filij quãtũ ad cõfirmationẽ peculij̊: quã patris mors.qz ꝑ mortẽ patris nõ confirmaꝫ donatio facta filio in potestate vt habeat in peculiũ ꝓfectitiũ ad solũ vsum: imo equaliter diuidiꝫ inter patris heredes. vt.d.l.si donatione.in.ij̊.rũso.⁊ in.l.filie lz.eo.ti.cõfirmatur tamẽ ꝑ emãcipationẽ vt supra dictũ est.⁊ an talis dona.facta filiofa.cõfirmaꝫ p q̃ctũ matrimonij̊ ficut ꝑ emãcipationẽ cũ ꝑ illud quo ad oĩa videaꝫ emãcipatus vt voluit.l.47. de toro.videꝫ ꝙ sic per ea que dico in.§.73.ĩ.

1 ☞ Donatio inter coniuges morte firmaꝫ ⁊ retrotrahiꝫ quo ad fructus antea perceptos.

2 Cõfiscatione bonorũ ipso iure veniũt fructus a tpe cõfiscationis percepti: secus si per sententiam: nã tũc a tpe sententie: non a tempore cõmissi delicti.

3 Donatio inter coniuges celebrata obitu q̃firmata quo ad fructus non trahitur retro quãdo donatarius sciuit donationem esse nullam.

§.72. Cõfirmaꝫ q̃ ad fructꝰ ꝑceptos donatio inter coniuges.

Ampliabis ꝑdicta vt dona

1 tio inter cõiuges † firmeꝫ morte donatoris: nõ solũ quo ad fructus pcipiẽdos: sed etiã quo ad fructus pceptos antea. Uñ etiã illi pertinebũt ad donatariũ. ita tenet bar.in.l.nec vtilẽ.ij̊.co.ad fi.in v̊. itẽ video ꝙ donatio.ff.ex quib.ca. maio.⁊ ang.in.l.fi.C.isto ti.post glo.ibi de quo est casus cũ gl. in.l.cũ pater.§.pater filie.de leg.ij̊.⁊ in.l.fi is seruꝰ.ff.isto ti. ⁊ in.l.si res.⁊.l. donationes.C.eo.Saly.in.l.de fructibꝰ.ff.e. ti.l.ij̊.C.de inoffi.do.que dicit ꝙ trahiꝫ retro quo ad fructꝰ nõ tñ quo ad dñiũ.lz cõtrariũ dixerit ⁊ male.gl.in.l.sequẽs questio.de legatis.ij̊.⁊ in.l.sub cõditione.ff.de solu.⁊ ita intelligas qõ voluit bar.in.l.ij̊.§.si vxor.ff.isto tit. dũ dixit ꝙ donatio inter virũ ⁊ vxorẽ nõ trahiꝫ retro: lz cõfirmaꝫ a tẽpore mortis intellige quo ad dñium.secꝰ quo ad fructꝰ perceptos. Isti enim debentur donatario possessori ratione possessionis vt dico.ĩ.§.lxxvj.in fi.intellige ꝑm distinctionẽ l.fructus.ff.de vsuris. Item intellige nisi donator reuocasset donationem: nã tunc reuocatio trahiꝫ retro etiã quo ad fructus pceptos.l.cura quis.ff.de cõdi. ob cau.l. videamꝰ. §.idẽ quoq;.ff.de vsuris.⁊.l.j.C.de his qbus vt indignis.⁊ ibi no.ang.videas Fely.in.c.de quarta.de ꝓscrip.co.xj.v̊.si. faciũt postremo.⁊ antonũ de burgo ĩ.c.ad nostrã.de emp. ⁊ vẽd.col.iij̊.qui bene loquiꝫ: qõ videꝫ mirabile.nã ex quo ꝓsupponim9 donationẽ inter cõiuges a ꝓncipio valere licz ex postfacto reuocari possit: vt ĩ ꝓcedẽtib9 dictũ est: videbatur ꝙ saltẽ ꝓ tẽpore ꝓterito: fructꝰ cederent donatario ꝑ id qõ voluit glo.cõiter approbata in auꝯ. de incestis nupt.

2 in ꝓin.vbi in † ꝙfiscatione bonorũ ipso iure veniũt fructꝰ a tpe cõfiscationis ꝑcepti.secus si per sniam: nã fructus ꝑcepti a tẽpore sententie nõ a tẽpore delicti cõmissi. illã glos. approbãt Jaco.de bello.bar.⁊ ang. ibi ancha.in.c. felicis. de penis.li.vj.fi.co.in ꝓin.ver.quero.post Jo.an.viõ bal.ĩ l.incestas.C.de incestis nup.⁊ in.c.j.ĩ fi. de pace tenẽda.lib. feudoꝝ.modernos in tractatu maleficiorũ in parte ⁊ eiꝰ bona publicam9. Sz qõ ꝓiꝰ dixi veriꝰ est.qõ etiã tenet bal. et paulus.in.l.j.C.de his qbus vt idignis. refert ⁊ sequiꝫ Jacobin9 in tractatu feudorũ.fo.xxxiij̊.co.i.in fi. Adde hic ꝙ licet bãnitus restituaꝫ ad bona nõ tñ intelligiꝫ restitutꝰ ad fructus bonorũ.autẽtico.idẽ de nestorianis.C. de hereticis bar.in.l.gallus.§.qdã recte.de libe.⁊ post hu.ff. Jo.de platea.in.l.quicũq;.C.de fideiu.⁊ iu.baste fisca.co.ij̊.ver. itẽ no. li.x. ☾ Idẽ dicas si donatio cõfirmeꝫ expresse a donatore. puta si dicat in suo testamẽto.confirmo donationẽ quã feci vxori mee.vel habeat sibi qõ donauit. Nã ⁊ tũc donatio remanet firma sequuta morte donatoris:⁊ trahiꝫ retro quo ad fructus.vt est bonꝰ tex.cũ glo.in.l.ex verbis.⁊.l.donationes.in fi.C.isto titu. ☾ Idem dicas si fuerit confirmata vt legatũ vel fideicõmissum: qõ cõtingit quãdo testator in suo

Qñ donatio ꝙfirmaꝫ expresse. Si cõfirmeꝫ vt legatũ.

testamento

Donatio filiofa. confirmatur emãcipatione. 5

testamento dirit illud q vroꝛi mee donaui lego vel fideicō mitto. ſ. nā tunc valet vt legatū vel fideicōmiſſuꝫ. vt. l. ſi qñ. de lega. i. quia videtur recedere a donatione. vt. l. illud. ff. de acquir. heredi. ¶ Idē eſt in eo q non eſt cōfirmatū morte vt ſi excedebat legitimam ſummā. nā tunc ſi dicat cōfirmo talem donationē quā feci vroꝛi mee: in eo q excedebat valebit vt legatum vel fideicōmiſſuꝫ vt. d. l. donatiōes. & iſtis caſibus traberetur retro quo ad fructus. vt ſentit gl. in. d. l. ex verbis. quā ſic declarat bar. i. d. l. ſi qñ. ¶ Qō eſt vtile ſcire: quādo valeat vt legatū vel vt donatio: q; iter hec maxima eſt differētia. vt traditur in. d. l. res vroꝛis. C. iſto ti. itē in donatione nō regitur aditio: ad hoc vt valeat. ſi ſecꝰ in legato. & donatio nō venit in fideicōmiſſo generali: ſicut legatum vt. d. l. ſequēs de lega. ij. de quo ſupra paulo ante dicebam. ¶ Uno tamen caſu † donatio nō traberetur retro etiam quo ad fructus rei donate. ſi quādo donatariꝰ ſciuit donationem eſſe nullā. nā tūc fructus rei donate reſtituuntur donatoꝛi. vt. l. ſi vroꝛ filio. & l. de fructibus. ff. iſto titu. et l. fructus. ff. de vſuris.

Qñ donatariꝰ ſciuit donatiōem eſſe nullā. 3

1 ¶ Donatio inter cōiuges morte donatoꝛis cōfirmaꝫ ꝫ donatoꝛ eā fecerit cū auctoꝛitate alteriꝰ: vt ſi filiuſſa. donauerit patre permittēte q; tunc eiꝰ morte etiā patre ſuperſtite confirmatur.

2 A patria poteſtate an liberet filiuſſ. minoꝛ vigintiquinq; annis per cōtractū matrimonij.

Ampliabis etiā predicta vt

§. 73. Donatio facta cum alterius aucte cōfirmaꝫ.

donatio inter ꝫiuges † ꝫfirmet morte donatoꝛis: etiā ſi donatoꝛ donationē feciſſet cū alteriꝰ autoꝛitate: vt puta ſi filiuſſami. donat: patre permittēte (q poteſt vt. l. tā is. ſ. filius. ff. de dona. cauſa mortis.) morte filij tantuꝫ: ſuperſtite patre ꝫfirmabitur donatio. ar. tex. in. l. nec fratris. C. de donatio. cauſa moꝛt. vbi hoc tenet glo. & in. l. qui p̄cio in fi. ff. eo. vbi etiā no. bar. idem tenet gl. i. l. cū hic ſtatus. ſ. oratio autē in ver. volente. ff. iſto ti. eſt bonus tex. & ibi tenet ang. in l. ij. C. iſto ti. quā uis glo. ibi aliud ſentiat & male ſm ange. ſaly. & alios. ¶ Quod procedit etiā ſi filius donauerit rem patris. quia tunc patris cōſenſus operatur duo. vnū in rei ſue alienatione. aliud in auctoꝛitatis p̄eſtatiōe neceſſaria hic donationi. reſpectu huiꝰ ſecundi. ſ. auctoꝛitatis moꝛs patris non eſt neceſſaria ſicut nec in re filij. Reſpectu autē primi (licet magis poſſit dubitari) tamē idez videtur dicē dum. quia eo momēto: quo filius moꝛitur: donatio etiaꝫ reſpectu patris cōfirmatur: cū ipſe potuiſſet illi donare in caſu moꝛtis alij vt. d. l. nec fratris: & bene facit. d. l. ij. C. iſto titu. imo per talem conſenſum videtur pater donatario ſiue vroꝛi filij donare vt. l. in edibus. ſ. quod filius. ff. de dona. non enim fit iſta donatio vt penes filium remaneat: ſed potius vt res ipſa in vroꝛē filij trāſferatur. & ſic filius incapax capit: vt capaci reſtituat. ar. l. j. ſ. ſed ſi legatarij. ff. ſi quis omiſſa cauſa te. & l. cum ei qui. de leg. ij. & l. cog. ſ. hi qui ſolidum. & l. marcellus. ſ. fi. ff. ad trebel. ita firmat ſalice. in. d. l. nec fratris quāuis aliqui cōtra. ¶ Nec obſtat tex. in. l. ſi vt proponis. C. iſto tit. vbi dicitur q donatio facta genero a ſocero nō confirmaꝫ eius morte: ſed etiā requiritur moꝛs vroꝛis. & ita videtur requirere moꝛtez vtriuſq; ſed illud eſt quia moꝛtuo ſocero: filia viua adhuc durat matrimoniuꝫ. ſed donatio ante moꝛtem filie eius morte confirmatur etiā ſi ſocer ſuperuiuat: ita tenet Cy. in additionibus quem ſequitur ſalice. in. d. l. ij. C. iſto tit. ¶ Sed in caſu: quo filius donat ex voluntate patris: cuius eoruꝫ penitentia reuocatur donatio: ponunt omnes in. d. l. nec fratris. C. de do. cauſa moꝛtis. vide ibi per eos. & in. d. l. i edibus. ſ. quod filius ff. eodem. & in. d. l. qui p̄recio. co. tit. & ancha. cōſilio. lxxv. incipit per modum conſilij. qui conſuluit in caſu ſingulari. filius rem patris conſentientis donat vroꝛi ſue cauſa moꝛtis: & pater per ſtipulationem promiſit bona donata tradere poſt moꝛtem filij: dicte eius vroꝛi. Utrum pater moꝛtuo filio poſſit per penitentiam reuocare: ſiue fuerit proceſſum ad traditionem: ſiue nō: Et in caſu quo donatio valuerit an pater cōſentiens teneatur de euictiōe: vel vltra quā facere poſſit: vide late per eum. ¶ Conſidera tamē q (cū hodie ſecundū † conſuetudinem regni filiuſſamilias etiam minoꝛ vigintiquinq; annis per contractuꝫ matrimonij eripitur a patris poteſtate: & efficitur ſui iuris: vt in ſuperioribus dictū eſt. co. clxxxvj. ſ. ſed q̄uis) non erit opꝰ in donatione quam de rebus ſuis voluerit facere vroꝛi ſue: quod interueniat patris conſenſus. proderunt tamen predicta: quando filius donaret rem patris cum eius conſenſu. addebic predicta. l. tauri. xlvij. & vj. que dixi. ſ. ſ. lxxj. in fin.

Si filius donauerit rem patris.

Filiuſſa. p matrimoniū liberat a patris poteſtate. 2

1 ¶ Donatio inter coniuges adeo donatoꝛis obitu confirmatur: qō procedit etiam ſi ambo pariter moꝛiantur. et ſi non apparet q ſimul ſunt moꝛtui nec quis eoꝝ prioꝛ deceſſerit: tunc poſſidentis melioꝛ eſt conditio.

2 Uerba legis confirmantis donationem inter coniuges p moꝛtem donatoꝛis verificantur ambobus ſimul moꝛientibus.

Et q̄ dicta ſunt p̄cedūt quā

§. 74. 7. amplia. Qñ donatoꝛ et donatariꝰ ſimul moꝛiūtur.

1 do conſtat clare q † donatoꝛ p̄emoꝛitur ſuperſtite donatario coniuge. Idem eſt ſi ambo pariter moꝛiantur naufragio: ruina incendio: vel ſimul ab hoſtibus capiantur: & neſciatur quis eoꝝ p̄emoꝛtuus fuerit. nam & tūc valet donatio vt. l. cum hic ſtatus. ſ. ſi ambo. ff. iſto tit. gl. j. c. ſi. infra eodem. & ff. de reb. dub. l. ſi inter virum cum. l. ſequēti. Ubi vide Ludouicum luſitanum & Lucam de penna. in. l. C. de p̄incipibus agentibus in rebus. lib. xj. verſi. xliij. Ratio

2 huius eſt quia † verba legis confirmātis donationem inter coniuges per moꝛtem donatoꝛis verificātur ambobus ſimul moꝛientibus quia in matrimonio decedum & p conſequens deficiunt verba legis prohibētis donationē inter cōiuges. quia ceſſant rationes: propter quas probatur donatio inter coniuges ſcilicet ne mutuo amoꝛe ſe ſpolient et alie de quibus ſupra dictū eſt. Ita dicit gl. in. d. l. ſi inter virum. quā Bar. & alij cōmuniter ſequūtur. ¶ Et ex hoc infertur ad vnum valde ſingulare: q ſtante ſtatuto vel pacto q ſi vroꝛ moꝛiatur anteq̄ maritus: & filios non relinquat: maritus lucretur dotem. & ſi maritus decedat anteq̄ vroꝛ: vroꝛ lucretur donationem p̄opter nuptias. Contingit q ambo videlicet maritus & vroꝛ perierūt ſimul ruina cuiuſdam domus ita q apparet quis eoꝝ primo deceſſerat an heredes vroꝛis poſſint petere dotez marito: Quilibet diceret q non per p̄edicta. ¶ Sed contrarium eſt veritas. & ita in contingentia facti cōſuluit do. ſignoꝛelus. de homo. conſi. lx. incipit in nomine domini Amē. queſtio p̄ſuppoꝛ & c. quod ad literā refert & ſequitur p̄epoſitus Alexandri. in. c. fin. iij. co. infra eodē. mouētur ipſi quia cū iſto caſu ex p̄emoꝛte vniꝰ & ſuperexiſtētia alterius occurrit & purificari debet conditio lucri: quod nō poteſt dici hic vnū p̄emoꝛtuum alteri ex quo ſimul deceſſerunt: ideo non occurrit nec purificatur conditio lucri. vt eſt tex. qui ſic debet intelligi. in. l. quod de pariter. cum. l. ſequenti. ff. de re. dub. & innuit glo. in. l. ſi duo. ſ. ſi maritus. eodem titulo. & Jacobus de arenis in. l. ſi bi. ff. de dona. cauſa moꝛ. quia ex p̄emoꝛte vroꝛis & ex ſuperexiſtētia mariti debet maritus lucrari dotem vt dictat ſtatutum ergo & c. quia cum iſti ſimul moꝛtui fuerint vt dictum eſt: iſta ſimultas impedit ordinez prioris & poſterioris. vt. l. arethuſa. ff. de ſtatu hominum. & l. pluribus. ff. de p̄curat. & l. ſi debitoꝛ. & l. ſi fundus. ſ. ſi duo. ff. de pigno. & l. qui duos. ff. de vulga. & pu. & l. ſi fuerit. ff. de reb. du. ergo in caſu noſtro ſpeditur prioꝛitas & poſterioꝛitas. & per conſequens conditio nō eſt purificata. vt per eos latius vbi ſupra. ¶ Ex hoc infert ad aliud nō minus ſingulare. q ſi ſtante dicto ſtatuto vel pacto maritus & vroꝛ eodem tēpoꝛe intrent religionem & profeſſionē faciāt. neuter eoꝝ habebit lucrum ex dicto pacto vel ſtatuto: nec heredes vroꝛis. vt probatur ſecundum vnū intellectum in aut. de ſanctiſſimis epi. ſ. ſi vero conſtante. colla. viij. & traditur p Cy. & alios in. l. deo nobis. C. de ſacroſan. ec. & ſic in cōtingētia facti cōſuluit ancha. cōſi. incipit in dei noīe Amē. an vtroq; & c. qō refert & ſequitur p̄epoſitus in. d. c. ſi. infra eod. v. co. verſi. venit quoq;. quē latius per te videas. adde p̄edictis legē regni. vij. parti. tit. ſi. l. xij. que diſponit q ſi maritus & vroꝛ ſimul perierūt nec apparet quis prioꝛ: mulier quia natuꝛ imbecilliοꝛ preſumit prius deceſſiſſe. quod prodeſt ad ea que vnus p alterius morte erat lucratuꝰ hec ibi. & ſm hoc ſi maritus donauit vroꝛi inualidatur donatio ſi vroꝛ marito cōfirmatur. idem dicit predicta lex de patre & filio impubere q; filius preſumitur prius deceſſiſſe: ſecus ſi pubes quod prodeſt ad ſucceſſionem.

Queſtio. An ſtatutū de vroꝛe p̄moꝛiēte locū habeat ſi ipſa & maritus ſim̄ moꝛiantur.

Si multas.

1 ¶ Poſſidentis melioꝛ eſt conditio.

2 Beneficiatus ſi multa acqſiuit & ignoꝛaꝫ an intuitu eccliе acqſierit an cōſanguineoꝝ vel intuitu pſone ſue iudicabit pro eccleſia ſi in poſſeſſione reperiatur.

Iſta p̄cedunt quādo appa

§. 75. Qñ nō apparet q ſimul vel ſeparatim moꝛtui ſunt.

ret q ſimul moꝛtui fuerunt coniuges: ſi tamen nō apparet q ſimul vel ſeparatim aliquo ordine ſucceſſiue: puta quia vnus hic alter in Frācia: & ſic nō apparet quis prius deceſſerit: hoc caſu † melioꝛ eſt conditio poſſidentis. nā ſi qui-

dem heres viri vẽdicat: ipse debet probare vxorem prede-
cessisse. si vero heres vxoris: ipse debet probare virum pre-
decessisse: quod cum non faciat: in pari causa melior erit cõ-
ditio possidentis vt. l. fina. C. de rei vendi. & in. l. in pari cau-
sa. de reg. iur. & c. in pari. eodem ti. lib. vj. nec est aliqua pre-
sumptio pro actore vt q̃ semel vixit: vsq; ad certũ tempus
vixit: vt. l. spadonem. §. qui absolutus. ff. de excusationibus
tutorũ. ista est singularis decisio bart. in. d. l. si inter virũ. ff.
de rebus dub. in fine. quã dicit esse tenendã memorie. de q̃
meminit alexan. consi. cxl. v. volu. & exclamat Frãciscus de
curte in repeti. l. admonẽdi. ff. de iureiu. charta. xxix. co. vsi.
quarto moueor. Idẽ tenet Jo. de imo. & raphael. in. l. ex fa-
cto. §. si quis aũt. ff. ad trebel. ¶ Facit qõ voluit ibẽ Bar. in
l. qui duos. §. cũ in bello. ff. de reb⁹ dub. vbi patre & filio si-
mul morientibus in naui si nescitur quis eorũ prius decesse-
rit: iudicabitur in fauorẽ eius qui erit in possessione heredi-
tatis. ¶ Ad idẽ facit qõ voluit idẽ Bar. in. l. j. §. j. ff. de bo-
no. pos. ẽm tab. & Bal. in prohe. C. vbi dicũt q̃ si appareãt
duo testamenta eiusdẽ tenoris & testatoris eadẽ die cõfecta
& nescitur qõ fuerit posteri⁹: prefertur ille heres qui repe-
rit in possessiõe hereditatis. ¶ Ad idẽ facit qõ voluit ang.
in. l. si cũ ambo. ff. de iudi. vbi dicit q̃ si duo impetrant pre
bẽdam in eadẽ ecclesia cathedrali & inter eos est equalitas
impediũt se per cõcursum nec sorte dirimetur: sed loc⁹ erit
gratificationi cũ tractetur de iudicio capituli. ita dicit te-
nere Jo. an. in. c. duob⁹. de rescrip. lib. vi. qui allegat p ca-
su. l. huiusmodi. ff. de lega. j. tamẽ hoc casu prefertur possi-
dens vt no. voluit Bal. in. c. capitulũ sancte crucis. §. de re-
script. j. co. in fi. & videas ibi Fely. ¶ Ad idẽ facit gl. i. c. nul
2 li. xij. q. v. que voluit q̃ si † beneficiatus multa acquisiuit et
ignoratur an intuitu ecclesie acquisierit an ꝓsanguineis seu
intuitu sue persone: iudicabitur pro ecclesia si illa reperiat
in possessione. de quo vide Jnno. & alios. in ca. cũ in officiꝰ
supra de testa. Bal. & alios in aut. licẽtiã. C. de epis. & cleri.

2. Opinio cõtraria. ¶ Ex istis & aliꝰ que diligẽs indagator reperire põt: sa-
tis corroboratur decisio Bar. de qua. §. quãuis alerã. in. d.
l. ex facto. §. si quis aũt. ff. ad trebel. ipsam impugnet. mot⁹
principaliter: quia si heres mariti agat rei vendicatione &
probat dominiũ: & heres vxoris excipiat de donatione. ex
quo donatio est nulla: de iure probare debet q̃ est ꝓfirma-
ta & sic q̃ maritus nõ superuixit. alias ei⁹ exceptio esset du-
bia: & sic nõ releuaret fundata contra fundatã intentionem
heredis mariti. vt. l. matrẽ. C. de proba. & in. c. in presentia.
eo. titu. & p Bar. in. l. non solũ. §. sed non probari. ff. de no.
ope. nuncia. ij. col. presertim q̃ si mulier est in possessione: &
donatio nõ presumitur reuocata nisi probetur. quia in du-
bio presumitur donatio cõfirmata. vt. d. l. si inter virum. et
propterea si dubitet an penitẽtia fuerit reuocata: cẽseri de-
bet potius nõ reuocata. Allegãti ergo reuocatã esse dona-
tionẽ incũbit onus probãdi. vt. l. ei qui. ff. de probatio. et. l.
actor. C. eo. ¶ Ad ista tamẽ faciliter potest responderi q̃
intẽtio actoris nõ fundatur in reuocatiõe: quia donatio est
nulla: sed in dominio: igitur reo incũbit onus probãdi do-
nationẽ esse validã. ita respõdet Bartholomeus sozin⁹. in
d. l. si inter virũ ad finẽ. ¶ Et subdit forsan posse teneri ter
tiam opinionẽ in totũ contrariam opinioni Alexandri. nã
3. Opinio. 3 donatio sit nulla confirmatur filẽtio donatoris vsq; ad
mortẽ vt supra dictum est: probata ergo morte mariti p-
batur cõfirmatio. ergo heres donatoris: qui dicit nõ ꝓfir-
matam morte: quia donator superuixerit: probare dz quia
fundata est intẽtio cõfirmationis per mortẽ. ¶ Et p hac
opinione est bonus ter. in. l. cũ hic status. §. si ambo. in vsi.
sed si non apparet. ff. isto titu. vbi dicitur donationẽ cõfir-
matam per mortẽ mariti. si apparet quis prior decesserit. &
dũ ter. dicit quãdo plures simul moriuntur &c. gl. exponit
non quia eodẽ tẽpore moriantur. sed quia non constat quis
prior decesserit. que ratio considerata a ter. cum glos. mili-
tat in casu Bartoli. ¶ Pro decisione adducit etiã p casu
l. qui liberis. in prin. ff. de bono. possess. ẽm tabu. iuncta. l. q
uos in prin. ff. de rebus du. Nam illud quod dicitur in. d.
l. qui duos. quando simul moriuntur eodẽ naufragio: illud
idem disponitur in. d. l. qui liberis. in princi. quãdo duo in
diuersis locis moriũtur: & ignoratur de prioritate mortis
que inductio est valde nota. contra decisionem Barto. de
qua supra secundum sozinũ in. d. l. si inter. qui allegat bal.
consi. cxlv. in. v. volu.

1 ¶ Donatio inter cõiuges cõfirmatur morte donatoris
quando precessit rei donate traditio.
2 Vel si donator cõstituat se donatarij nomine possidere.
3 Vel si maritus fateatur se ab vxore dotẽ recepisse quia illa
cõfessio loco traditionis habeꝫ.
4 Vel si donator reseruauit sibi vsumfructũ rei donate.
5 Vel si donãs tradidit instrumẽtũ mediãte quo ipse habuit
rem donatam.
6 Vel si maritus fecit vxori instrumentũ donationis q̃ p̃
videꝫ tradere possessionem.
7 Traditio nulla nõ operaꝫ effectũ cõfirmationis.
8 ¶ Possessio quã habet vxor in reb⁹ a marito donatis nõ ẽt
ciuilis nec naturalis nec corporalis sed possessio apta pro
ducere ciuiles effect⁹ & acquisitionẽ dominij si donatio mor
te confirmetur.
9 Et ista possessio operaꝫ acquisitionẽ fructuum.

Aduerte nunc circa p̃dicta

ne decipiaris inquantũ dictũ est q̃ donatio iter cõiuges cõ-
firmatur morte donatoris: intelliget dũmodo interueniat
1 traditio rei donate: vt est ter. cũ gl. in. l. papinian⁹. ff. isto ti.
at ibi notant oẽs signãter alex. tenet etiã bal. in. l. j. C. de do
na. ante nup. & in. c. j. de feudo dato in vim legis commi. li.
feudorũ. & ista est veritas quicquid dixerint azo & Hostiẽ.
in summa huius titu. §. qualiter inutiles. in fine. ¶ Nec re-
fert vtrũ ista traditio fiat tẽpore donationis. vel postea vi-
uo donãte. ita dicit bal. in. c. j. §. si quis in fi. de feudo dato i
vim legis cõmi. lib. feud. ar. ter. in. l. ij. C. si qs alteri vel sibi
& l. donationes in cõcubinã. §. pater. ff. de dona. vbi in do-
natiõe quã pater facit filio emãcipato: est necessaria tradi
tio & statim valet. forti⁹ est necessaria quãdo fit filio in pote
state ad hoc q̃ morte patris confirmetur: sicut in donatiõe
inter cõiuges dicimus. Jntellige quãdo donat pater filio-
fami. inter viuos: secus si donet causa mortis: quia tũc mor
te cõfirmatur paterna donatio etiã nõ secuta traditiõe. ita
not. dicit bal. in. l. si mortis. C. ad. l. falci. quia donatio causa
mortis equiparatur magis legato quã cõtractui vt. l. fina.
C. de dona. causa mort. & l. illud. ff. co. tit. & l. ij. ff. de dote p̃
lega. in gl. ẓ legatũ cõfirmatur morte testatoris absq; tra-
ditione. ergo & ipsa donatio causa mortis. ita dicit lodo. in
l. si donatione. C. de coll. iij. co. qõ no. est ter. in. l. ij. ff. de pu
blicia de quo. j. §. lxxvij. ¶ Idem † dicas tu si interueniat 2
aliud q̃ loco traditiõis habeatur: vt puta si donator cõsti
tuat se noie donatarij possidere. ita tenet Bal. in. d. §. si qs
in finalib⁹ verbis. & facit ẽm eũ quod no. bar. in. l. si is qui p
emptore ad fi. ff. de vsuca. & ꝓsi. incipiẽte martinus de cu
gubio. & l. quod de suo. C. de dote cau. nõ nume. & hoc mihi
satis placet. Nec enim clausula ꝓstituti habetur pro tradi
tione. quoniã per eã traditꝫ ficta possessio. vt no. in. l. q̃ meo
ff. de acqui. pos. & l. quedã mulier. ff. de rei ven. & datur parti
facultas occupãdi rẽ propria auctoritate. vt est gl. singula
ris. in. l. cũ creditor. ff. de fur. de qua facit magnũ festũ vita-
lis. in lib. clausularũ. in clausula. cõstituit se precario nomie
possidere. v. co. tenet etiã bar. ĩ. l. ij. C. de pignor. quẽ refert
andreas siculus in. c. fina. iij. co. in fi. supra. et de precarijs.
Jntellige quando constituens tẽpore ꝓstituti possidebat.
glo. in. l. Si duo. C. de dote cauta. tenet magister io. in via-
torio suo iuris sub ista rubrica. co. ij. vide gloss. & doctores
in. l. quamuis. ff. de acqui. po. bal. in. c. j. §. si quis. in fi. de feu
do dato in vim legis com. ¶ Idem dicas si † maritus con- 3
fiteatur se recepisse dotem ab vxore quaz non recepit. Nã
ista confessio loco traditionis habetur: & per consequens
donatio que resultat ex ista confessione morte confitentis
seu donantis confirmatur. ista est gloss. aurea & singularis.
in. l. ij. C. de dote cau. non nu. quam ad hoc multũ cõmẽdat
bar. in. d. l. papinianus. ff. isto ti. et ang. in aut. de immensis
dona. j. collũ. in fi. coll. vij. Bar. in. l. cũ quis decedẽs. §. titio.
de leg. iij. bal. in. l. ij. §. creditũ. ff. si certũ pet. & in. l. j. C. de do
natio. ante nup. qui dicit hoc procedere si fuit facta cõfessio
animo donãdi. Nã tunc bene cõfirmatur morte cõfitentis.
¶ Secus tamẽ dicit si simulate causa honoris. quia tũc nõ
confirmatur morte cõfitentis secundũ eũ post Jaco. de are
nis. qõ dicit esse menti tenẽdũ. Idẽ etiam voluit Salyc. in
d. l. ij. C. de dote cau. nõ nume. ibi intelligit glo. ibi quando
cõfessio est facta animo donãdi. ¶ Secus si spe future nu
merationis. q̃ no. in dubio autẽ dicit ipse q̃ presumitur fa
cta spe future numerationis nõ animo donãdi. quia quãdo
potest capi alia cõiectura quã donationis: nũquã donatio
presumitur. vt in. l. cũ aurum. ff. de solu. & hanc dicit esse ve
riorem opinionẽ Jas. in. §. fuerat ante. xxxj. co. insti. de act.
quamuis ange. de aretio ibi. charta. viij. versi. & q̃ primuz.
teneat contrariũ: quam opinionem tenent multi doctores
quos

Idez si iter uenit aliud qõ loco tra ditionis ha betur.

Si confitet se recepisse dotem quã nõ recepit.

Confessio cã honoris

Cõfessio spe future nume rationis.

qnos ipse refert. de quo articulo videas per doctores quos ibi allegat Jason. qz nō est iste locus accōmodatꝰ. videas etiā per sozinū. in. l. j. xv. co. ff. solu. matri. ⁊ ibi etiā bulgarinum in sua repetitione. xl. co. ⁊ remissionē quā feci supra. §. xxxiij. ver. ex predictis. fely. in. c. si cautio. de fide instr. xxvij. col. versi. fallit tertio. ¶ Ex predictis † infertur qꝫ si donator reseruauit sibi vsumfructū rei donate (cū talis reseruatio, habeat vim traditionis vt. l. quisquis. ⁊. l. si quis argentum. C. de donat.) morte ipsiꝰ donatoris cōfirmata erit donatio. ¶ Idē dico si † maritꝰ donauit vxori aliquam rem ⁊ tradidit sibi instrumentum: per qō ipse eā habuit: videtur rem vxori tradere vt. l. j. C. de dona. ⁊. iij. parti. titu. iij. l. vij. sicut legādo vel vendēdo instrumentū: videtur debitū vel rem in instrumēto contentā legare vel vendere. vt. l. seruus filij. §. eū de leg. j. ⁊ hoc verū si dominiū erat penes tradētē vt. ff. de reg. iur. l. nemo. cū concordātijs. ¶ Eodē modo dicēdum est in traditione possessionis: vt tunc demū videatur translata per donationē instrumentoꝝ. si donatoꝝ possidebat alias nō. ar. l. quedā. ff. de rei ven. ⁊ facit. l. creditrice. ff. de remissio. pign. ¶ Idē dicerē si † maritꝰ faciens vxori donationē alicuius rei: fecit sibi inde instrumentū donatiōis nam p hoc videtur etiā sibi tradere possessionē. vt. iij. parti. titu. iij. l. vij. ⁊ foro legū. lib. iij. titu. xij. l. ij. qꝫ tene menti. Siergo his casibꝰ maritꝰ premoriatur: confirmabitur donatio. ¶ Idē videtur dicendū si maritꝰ per se vel per aliū suū annū debitū fecit trāsferri ⁊ describi in personā vxoris in libro cōmunis vbi describuntur nomina singulorū. Nā p talē descriptionē videtur maritꝰ donare ⁊ tradere vxori et per cōsequēs morte mariti est cōfirmata donatio. de quo vide late ⁊ singulariter per ancha. cōsi. xxxj. incipiēte in xpi ⁊c. subtiliter ac copiose. ¶ Nec obstat p̄dictis: si quispiā subtiliter obꝫciat dicēdo qꝫ ex quo ꝫtractus donatiōis inter virū ⁊ vxo. est nullus: qz a lege reprobatꝰ vt supra dictū est: per cōsequēs nō trāsfertur possessio per actū fictū cōstituti: vel precarij appositi in cōtractu: qz constitutū vel precarium: sunt immediata causa trāslationis possessionis. et clausula cōstituti vel precarij: sunt nulle existēte principali nullo: vt voluit bal. in terminis in. l. ex testamēto. C. de fidei com. tex. in. l. fi. ff. de cōstit. pe. quē p̄o singulari allegat bal. in. l. si absentis. C. si certū pe. glo. in. l. si patronus. §. patronum. ff. de bis que in frau. pa. ¶ Facit qō voluit bart. in. l. qꝫ meo. in prin. ff. de acqui. pos. bal. in. c. ij. de feudo dato in vim legis cōmissorie. ¶ Itē si possessio fuit trāslata virtute cause valide: licet illa causa efficiatur inualida: tamē possessio nō transferꝝ vt sentit gl. ⁊ bar. ibi (si bene aduertaꝝ) in. l. ab emptiōe. ff. de pactis. multo fortiꝰ idē erit: qñ causa erat nulla a principio. qz potētius ius operaꝝ nullitas a pncipio ad impediendū quā ex postfacto ad resoluēdū. arg. l. vnice. C. de vsucapi. transfor. ⁊. l. patre furioso. ff. de bis q sunt sui vel alieni iuris. Bene facit tex. in. l. si filiꝰ qui in potestate. ff. de libe. ⁊ posthu. iuncta. l. posthumus in prin. ff. ō iniusto testa. ¶ Ex quibꝰ omnibꝰ videtur cōcludēdum qō vbicunqꝫ in contractu donationis p̄hibite (vt est donatio inter cōiuges) traditur possessio per actū fictū: puta per cōstitutū vel alias: ex quo actꝰ est nullus: nō transfertur possessio. quod etiā videtur probari in. d. l. j. §. si vir vxori. ff. de acqui. po. a cōtrario sensu. vbi ideo possessio transfertur: qz traditio que est facti: iure ciuili ꝫpugnari nō pōt: ergo a cōtrario sensu si traditio esset iuris: prout est illa facta: que fit per constitutū. tunc esset ꝫpugnata lege: ⁊ p cōsequēs possessio non transferretur. ita p illū text. tenet dñs argētinus filius dñi raynerij de forliuio. in. d. §. si vir vxori: quē refert ⁊ sequitur paul. de castr. ibi. ¶ Ex quo infertur qꝫ per † talem traditionē vel quasi traditionē non cōfirmaretur donatio facta inter coniuges: quia si traditio est nulla: non potest effectū aliquē operari per id qō habeꝝ in. l. cū pater. §. euictis. de lega. ij. ⁊ i. l. nō putauit. §. nam que vis. ff. de bon. pos. cōtra ta. ¶ Ista dudū me fecerūt dubitare de veritate opinionis: que postea tacta reperi per dñm bartholomeū sozinū in. d. §. si vir vxori. qui defendēdo cōmunē opinionē dicit ea procedere: quando cōtractus est omnino nullus sine aliqua spe recōualescentie: vnde tunc ficta traditio nihil operatur. secus tamen est: quādo licet cōtractꝰ est nullus: tamen speratur recōualescentia. ⁊ qz cōtractus non videꝝ omnino nullus: sed quodāmodo pēdere a futuro euētu reconualescentie: tunc operetur ficta traditio licet nulla eo qꝫ principalis cōtractus recōualescit: ⁊ per cōsequēs traditio ita videꝝ probare tex. recte intelligēti in. l. cū hic status. §. si sponsus. ff. isto ti. qō est subtile. Cogita tū p̄m eū. ¶ Istud idē videꝝ tenere Jaſ. mainꝰ in. d. §. ſi vir. ij. co. dices. qꝫ si vir tradit rē vxori ex donatione inualida: tamē trāsferꝝ possessio qz acquisitio possessionis in facto consistit. et ea que sunt facti lex p̄m veritatē nō pōt ifecta facere: nec hoc pōt induci a lege per fictionē. qz nō suadet equitas ex quo nulla esset vtilitas. vt dicit ibi tex. in ver. ⁊ quid attinet. Et ita licet in constituto ⁊ sic in actu ciuili cesset prima ratio assignata in textu qz possessio est quid facti: tū militat secūda ratio assignata in ver. ⁊ quid attinet. qñ autē in aliqua dispositione assignātur due ratiōes: licz vna cesset (si tamē militat alia) habet locū dispositio vt in. §. affinitatis. insti. de nup. ⁊. l. si vētre. cum simi. ff. de p̄siui. cre. ita quieuit ibi Jaſ. ¶ Adde etiā qꝫ ista † possessio: vel quasi possessio: quā habet vxor ī rebus a marito donatis: nō potest dici ciuilis: quia non p̄ducit effectus ciuiles. scz prescriptionis vsucapionis et acquisitionis fructuū. vt. l. si eum qui. in ver. iure ciuili nō possidet. ff. isto titulo. nec potest dici possessio naturalis forma liter sumpta: cum nō sit acgsitiua alicuius iuris: dicta. l. eū qui. notant doctores in. d. §. si vir. Nec potest dici corporalis possessio: ex quo non est clandestine: aut violenter habita. vt. l. clam possidere. §. fi. ff. de acqui. pos. est tamen possessio aptitudine apta producere ciuiles effectus ⁊ acquisitionem dominij cuz talis donatio sit confirmabilis morte. ex eo qꝫ in ea processit traditio vel aliud quod loco traditionis habeatur vt supra dictū est. ⁊ sufficit qꝫ adsit sola aptitudo ⁊ sola potentia vt declarat Barto. in dicto. §. si vir. in. ij. q. principali. ¶ Quamuis ergo possessio: quā habet vxor: non p̄ducat effectus iuris respectu p̄scriptionis: tamē † p̄ducit effectum respectu acquisitionis fructuum: vt. l. de fructibus. ff. isto titu. ⁊. l. fructus percipiēdos. ff. de vsufruc. glo. notabi. p̄m Bal. in. l. ij. §. si quis. ita dicit Jaſon solus in. d. §. si vir. pe. co. vide que scripsi supra. §. vij.

1 ☞ Donatio facta vxori per virū de domo in qua simul habitant: nulla traditione vera vel ficta interueniente non confirmatur morte viri.

2 Nisi donauerit cum tali clausula qꝫ si heres ei non soluerit domum extunc ei legabat.

3 Donatio facta marito ab vxore de omnibus bonis suis cū pacto qꝫ non liceat reuocare nisi maritus premoriatur (cū ista dicatur mortis causa donatio) vxoris morte confirmabitur etsi alias traditio non intercesserit.

Ex predictis infertur qꝫ si

1 maritus donauit † vxori domū in qua viuētes cōiter habitabāt vel rem domi existētē: nec alia interuenit traditio vera vel ficta ista donatio per mortē viri nō cōfirmabitur qz viuēte marito vxor nō possidebat domū donatam nec res domi existētes: sed ipsa vxor detinebaꝝ in ea a marito. vt. l. habebat. cū ibi not. ff. de p̄ca. ⁊ in. l. j. §. pen. ff. de bis q deie. b vel effu. ⁊. l. si mulieri. ff. gb. mo. vsufru. ami. ⁊. l. q iure familiaritatis. ff. de acqui. pos. ita consuluit Jſau. de ca. ꝫsi. clx. incipit in xpi ⁊c. dicta donatiōe. ⁊ ibi latius per eū. ¶ Ad cuius confirmationē facit qō voluit Bal. in. l. pignoris. C. de pig. act. ⁊ in. l. pe. j. no. C. de nō nu. pe. ⁊ in. l. cū tibi. C. qui po. in pi. ba. vbi dixit qꝫ vxor q̄ habebat bona mariti obligata p̄o dote: mortuo marito pōt ppria autoritate remanere in detētione domus: quā cū marito viuēte habebat iure familiaribus tanqꝫ vxor non quidē rōne possessionis. qz non possidebat: sed ratione solius detētationis p̄m euz. de quo exclamat Jason in. §. itē seruiana. xvij. co. insti. de actꝫ. si ergo vxor nō possidebat domū: quāuis maritꝰ eā sibi donaret: eius morte nō ꝫfirmaretur donatio vt supra dictū est.

2 ¶ Dicebat tamē Jſau. in. d. consi. qꝫ si maritus † donaret vxori p̄dictā domū cū clausula qꝫ si heres non solucrit: exnūc legat: tūc (quāuis nulla interueniat traditio) vxor ꝺz habere domum donatā post mortem viri: nō quidē vi donatiōis: sed vi legati qz in legato trāsferꝝ dominiū sine traditione. vt. l. a titio. ff. de furtis qō bene no. ¶ Idē dicas si maritꝰ donaret vxori dictā domū causa mortis: que quidē donatio inter cōiuges bene valet. vt. l. si cui. §. fi. cū. l. seqnē. ff. isto ti. ad cuiꝰ cōfirmationē sufficit mors donatoris: quāuis traditio nō interueniat vt colligiꝝ ex notatis p Bar. et alios in. l. ij. ff. de do. causa mor. ⁊ tenet bal. ī. l. ⁊ si mortis. C. ad. l. fal. cū quo trāsit romanꝰ in. l. si donatiōe. C. ō collatio. ⁊ Frāciscus de are. cōsi. lxxiij. pe. col. v. venio ad quartū. et Jſau. de ca. cōsi. cx. in fi. j. vol. ⁊ ꝫsi. lxxvij. in fi. incipiēte notandū. ij. vol. qz hec donatio causa mor. habet instar legati ⁊ per eā transferꝝ dñiū sine traditione. vt est tex. singularis cū gl. in. l. vel mortis. ff. de publiciana ⁊ ibi Bal. ⁊ vī tenere Bar. ī. l. j. c. ti. bal. i. l. cū bi. ī p̄n. ff. de trāsac. Bal. ⁊ Jſau. ō ca. ī. l. ij. de leg. j. ange. ī. d. l. a titio. ff. de fur. ⁊ ī aut. de here. ⁊

Repe. a docto. palatios ruuos edita. k ij

Qñ donator reseruauit sibi vsūfructum. 4 5

Traditio in struméti loco possessionis.

Lex regni.

Instrumentum donationis. 6

Lex regni.

descriptio.

Ficta traditio ē nulla qñ Jctus est reproba tus.

Traditio nulla non opatur effectuz confirmationis. 7

Qñ Jctus nullus speratur reconualescentiā ficta traditio opatur.

Questio. Qualr sit possessio quā hz donatarꝰ con iunx ante cē donatio cōfirmetur. ¶ Aduerte qꝫ in q̄tum iste dñs facit mētionez de corporali possessiōe vī assentiri opi. bar. qui voluit qꝫ sit tertia spēs possessionis scz. corpalis in q̄ opi. bar to. cōiter dānatur. vt firmat alex. i. l. j. ī pn. co. 6. v. sed dubiū est. ff. ō acq. pos. ⁊ ibi Jaſ. in co. 13. ver. circa tertiā.

§. 77.

Qñ maritꝰ donauit vxori domū ī q̄ simul habitant.

¶ Addō bal. nouellū. in tract. ō dote vij. pte. p̄uilegio. 6. ⁊ petrū ō ferra. ī sua practica noua forma 28. ipte. vxoris quondā thadei in. ij. co. ⁊ alex. in addi. ad bar to. in. l. si nō sortē. §. si cētū. ff. de condi. inde. ⁊ ibi Jaſo. fi. col. Limitatio. 2. Limitatio. Donatio cā mortis ꝫfirmaꝝ sine traditione.

fal.l pri.de quo p bal.l.d.l.r si nõ mortis.e.i.l.lz.C.õ pactis r in.l.j.C.si qs alteri vel sibi.r.i.l.ÿ.C.de secũd.nuptÿs.per Joannem de imola.in.l.ex hac scriptura.ff. de donationi ne.r ibi alexander.r in.l.j.ff.de donationibus causa mort.

¶Si aũt trãsferr dñiuz ergo nõ ẽ necessaria alia traditio qz traditio non fit ad aliud nisi vt dñium acquirar.vt no.in l.traditionibus.C.de pactis.r.§. p traditionẽ.istitu.de re. diui.cõcludit ergo q talis donatio cã mortis morte dona tarÿ cõfirmar q̃uis alia traditio nõ interueniat.¶Ex quo
3 inferr q† donatio facta marito ab vroze de omnib⁹ bonis suis cũ pacto q nõ liceat reuocare nisi marit⁹ p̃moriar(cũ ista dicar donatio causa mortis)morte vroris confirmabi tur donatio: q̃uis alia traditio nõ interueniat:vt apparet ex prelictis.cõtrarium tamen tenet pau.de.c.cõfi.xcix.inci pit in xp̃i ꝛc.in ista donatione.

1 ¶Donatio inter cõiuges nõ ꝯfirmar morte donatoris qñ tacite vel expresse illã reuocauit.

2 Donatio inter cõiuges videt tacite reuocata si donatari⁹ mutasset moꝛs in p̃iudiciũ donatoris:vt puta si vroz cui facta erat donatio cõmisisset adulterium.

3 Adulteriũ vroris grauiꝰ est in mẽte viri q̃ occisio filÿ.

4 Grauitas delicti ex qualitate pene arguitur.

5 ¶Propter homicidiũ filÿ nõ lz separare thoꝛũ ab vroze filium occidẽte:sed propter adulteriũ secus.

6 Feudo nõ priuar occidẽs sororẽ dñi:secus si cũ ea cõcubat.

7 Uroz q cõmisit adulteriũ nõ dz alia viro.

8 Adulteriũ adeo est p se malũ q nulla cã põt iustificari.

9 Adulter si occidi põt:põt castrari.

10 Donationẽ vroꝛi factã reuocasse videt marit⁹ si vroz luxu rioso osculo pudicitiã violauerit:vel si passa est aliquẽ ad suũ pect⁹ vel mamillas man⁹ apponere.

11 Et idẽ forte si probaret vroꝛẽ fuisse in balneo cũ alio.

12 Vel etiã si pernoctauit extra domũ sine causa.

13 Et hec procedũt lz marit⁹ ignoꝛauerit predicta.

14 Testis ad hoc vt dicar inimic⁹ alteri⁹ sufficit offensaz esse factã inter eos lz alter ignoꝛaret.

15 Adultere vroꝛi donãs si ignoꝛat ei⁹ adulteriũ non valebit donatio.

16 Vasall⁹ si in dñm feloniã cõmisit r dñs invita tacuit an be res dñi poterit vasallũ feudo p̃uari.

17 Legatũ reuocar propter inimicitias capiles vel grauissi mas inter testatoꝛẽ r legatariũ supueniẽtes.

18 Ingratitudo est maximũ vitiũ vẽt⁹ vrẽs r ficcãs fontẽ mie et roꝛẽ pietatis r fluẽta gratie.

19 Donatio tacite reuocata videt si cõiunx donatari⁹ graues iniurias cõiugi donatoꝛi facere presumpsit.

20 Faciẽs per aliũ per se facere videtur.

21 Nunciũ mittens proprie dicit facere.

22 Defensio est licita.

23 Vasallus q testimoniũ tulit ꝺ dñm an perdat feudum.

24 Gladiũ accipere nõ dicit qui iustitia mediãte capit.

25 Donatio nõ cẽsset tacite reuocata si vroz donatrix adulte rando vel alꝰ fuit cã q maritus ipsam liberaret.

26 Legatũ an reuocet ꝓpter inimicitias.

27 Vasalli culpa si forte sunt inimicite ꝺ dñm nõ excusatur.

28 Legatũ reuocar si palã r publice testatoꝛi maledixerit.

29 Testis ꝓpter capitales inimicitias repellit a testimonio.

30 Citatus ad iudiciũ si nõ audet intrare ciuitatẽ ꝓpter inimi citias culpa sua cõtractas bene excusatur.

31 Inimicitiã allegãs illam probare debet.

Aliqui tamẽ casus reperiũ

§.87. Donatio re uocata non cõfirmatur morte dona toris.

1 tur in qb⁹† donatio iter ꝯiuges nõ firmar morte donato ris:etiã si traditio interueniat.¶Primꝰ qñ donator cã revo cauit expresse vel tacite.¶Expresse vt si donator dixit revoco donationẽ quam feci: vel alia verba equipollentia. in qua quidem reuocatione donator perseuerauit vsq ad vite su premũ exitũ.vt.l.cum hic status.§.ait.r.§.penitentiam.ff. isto ti.r in.c.fi.infra eo.¶Itez expresse fit reuocatio si rem quã donauit cõiugi:postea alteri donauit:vel alio mõ alie nauerit:vel pignori dederit.vt.l.cum hic status.§. si maritus.ff.isto ti.r.l.si maritus.la.ÿ.C.eo.intellige vt dixi.s.extra casus ꝓdictos.§.lxix.¶Tacite autem fit reuocatio si

Tacite re uocatur do natio. prius decedat is cui donatum est.vt.l.a marito.s. isto ti.et in.c.fi.infra eo.¶Idẽ si diuoꝛtiũ fiat inter cõiuges cũ bo na gratia propter religionem vel alias:nisi in diuoꝛtio do nator voluerit donationez valere.vt.d.l.cũ hic status.§.si diuoꝛtiũ.r.l.sed interim.§.si maritus.ff.isto ti.r.d.l.a mari to.C.e.Si tñ diuoꝛtiũ factũ fit:r deinde restaurer: qr eccle sia reperit se deceptaz ꝑm decretalẽ fraternitatis.s. de fri gidis.vt in diuoꝛtio:vel mutata fuit voluntas:vel eadẽ du rauit:si donator decedat constante matrimonio: ꝯfirmata erit donatio.ar.ter.in.d.l.sed interim.§.si maritus. cũ alÿs de quibus supra.ira tenet host.in summa. isto ti.§. qualiter
2 inutiles in prin.¶Tacite etiã videt fieri † revocatio do nationis inter ꝯiuges: si donatarius mores mutasset in p̃ iudicium donatoris vtputa si vroz cui facta erat donatio adulterium commisisset. Ad hoc textus not. in.l. res vro ris.C.isto titu.vbi donatio quam facit maritus vroꝛi:fit in premium pudicitie vel propter pudicitiam.Si ergo illa i pudice viuat cessat predicta ratio ergo presumitur revoca tio.tene menti illum textum secundum Bal.ibi. ¶Nam hoc ipso videtur donatio revocata.arg.ter.r quod ibi no.Bar to.in.l.ÿ.ff.de alimen.r cib.leg.vbi per mutationẽ moꝛuz
a vel iniuriã illatam testatoꝛi:videtur revocatum legatum.[a] ¶Ad idem ter.in.l.cum quis in fi.prin.r in.l. si cuz cornelius.ff.de solu.vbi per mutationẽ moꝛũ tacite reuocar mandatũ.vt latius scripsi.s.§.lxvÿ.versi.vnũ demũ.¶Ad idẽ facit ter.in.l.sed interim.§.si maritus.ff.isto ti.vbi si marit⁹ vroꝛi donauit moꝛtis cã:eaq diuerterit:statim dissoluitur donatio:nec amplꝰ est in pendenti.istud est qõ voluit bal. in.c.ex parte.iÿ.co.de cõsue.vbi dicit q nihil dz habere de bonis viri etiã ex pacto mulier q̃ fecit se pollui p adulteriũ. Idẽ sentit Salyce.in.l.cũ hic status.in prin.r in.§. si diuoꝛ
3 tiũ.r in.§.si maritus.el.ÿ.ff.isto ti.¶Uroꝛis eñ † adulte rium grauius est in mẽte viri q̃ occisio filÿ vt est ter. valde singularis.in.l.codicillis.§.instituto filio de lega.ÿ. ver. fi liũ nostrũ interfecit:r alia deteriora mihi fecit. quem text. valde cõmendant doc.ibi. r Bal.in.l. athletas.§. calũnia toꝛ.ff. de his qui no.infa.r in.d.ca.ex parte. fin.co.supra de consuetu.r consilio.l.iiÿ.parte.Andreas ficu. in capit.at si clerici.§. de adulterÿs.ÿ.col.s. de iudic. qõ intellige apud bonos r graues:secus apud eos qui parũ curant de adulte rio vroris vt est ter.r ibi no. ¶Dau.in.l.interdũ de publica. facit lex. isti quidem.ff.quod met.cau.j.alle. Uroꝛ.n.adulte ra olim lapidabatur.Leuitici.xx.trãsumptiue.i.c.hec ima go.xxxiÿ.q.v.aliter hodie de iure ciuili punitur.vt.l.quam uis.la.ÿ.r ibi no.C.de adulterÿs.r in.§.itẽ lex iulia.de adul terÿs.insti.de iniur.r ibi Jo.fa.r alÿ alr p leges regni. vÿ.
4 parti.ti.xvÿ.l.xiÿ.xiiÿ.r foro legũ.li.iiÿ.ti.vÿ.l.j. Ex † q̃li tate aũt pene delicti grauitas arguit.xxiÿ.q.iiÿ.c.nõ affera mus.vũ merito adulteriũ res nepharia appellar.c.admo nete.xxxiÿ.q.ÿ. marie respectu maritivt ibi ꝺr.ꝓterea ho micidiũ filÿ nõ reputat p̃ cõple adulterio vroris vt.s. dictũ
5 est.hinc iferr q† lz pp homicidiũ filÿ nõ liceat separe thoꝛ rũ ab vroze filiũ occidẽte:vt.j. de his q filios occiderũt.c.ÿ. r ibi doctoꝛes:r tñ pp adulteriũ sic.c.dixit dñs.xxxÿ.q.l.cũ filiabus.pz ergo q̃ sit graue adulteriũ vroris in mẽte viri.tã iustũ eñ dolorẽ nemo cõpescere p̃t.l.gracchus.C.õ adulte rÿs.nihil eñ est deteri⁹ marito quã de hoie fieri ceruũ. ita dixit Alexãdrin⁹in.c.ÿ.i fine.j.co.s. de spõsalib⁹. Ad hoc genesis.c.xlix. vbi Jacob loquẽs ruben filio suo ꝑmogeni to dixit.tu fortitudo mea:r principiũ doloris mei. exponit nicola⁹.i.lz multos alios dolores substinuit:null⁹ tñ ita du rus sicut iste quẽ tu intulisti coeũdo cũ vroze mea. ꝟ recitat ibi abulẽsis.co.iÿ.gravioꝛ est ĝ cucurbitatio q̃ graue dam nũ bonoꝛũ vel alia atroꝛ iniuria.r nõnulli vellẽt plus cẽ vul nerati:q̃ talia pati.ita dicit Jo.fa.insti.de dona.§.secundũ est. refert Jo.sargeti i suo enchiridiõ.fo.vj.co. Absurdam igit rẽ fecit Seleucus Asie rex q vroꝛẽ suã adulterãdã filio tradidit:qr ei⁹ amore pibat:vt p valeriũ maximũ li.v.ti.vÿ. pter adulteria eñ r stupra vrbes fuerr euersez bella ciuilia orta r odiũ ppetuũ inter ciues.Et hinc est q occidẽs soꝛo
6 rẽ † dñi nõ priuar feudo:sz si cũ ea cõcubuit sic p.l. isti qdẽ ff.qõ metus cã.ita dicit Bal.i.c.j.§.filiter.in fi.qbus mod. feu.amit.li.feudoꝛũ. Et multo fortius vasallus perdit feu. si concubuit cũ vroze dñi vel cũ filia vel nepte vel nuru vel soꝛoze.c.j.§.rursus.que fuit prima cã hũsi.amit.idẽ de cõcu bina dicit Jaco.de aluarotis.i.d.c.j.qb⁹mo.feu.amit.refert Jacobi.de sctõ geoꝛ.i trac.feud.fo.xxiÿ.co.ÿ.v.qs aũt.vide eundẽ folio.xxxÿ.co.iÿ.v.noua cã.r ibi ponit qd si vroz ẽ vi
7 dua. C† Propterea vroz q̃ cõmisit adulteriũ nõ dz alia viro vt not.glo.in.l.fideicõ.C.de fideicõ.ꝑm Bal.in.d.c. ex parte.¶Reputar aũt adulteriũ grauissimũ nõ solũ respe ctu mariti:sz ẽt respectu ipsi⁹ delicti. vt.d.§. de adulterÿs. ¶Qr ẽt lege diuina,phibitũ est mechari:cõtra quã lex hu mana in cõtrariũ lata non tz.r iõ si cauer statuto q exban nitus possit impune offendi.r aliqua mulier est exbãnita: nõ tñ poterit adulterari:etiã si vir sit bãnit⁹:vt ẽ ter. valde sin gularis.in aut.de lenoni.§.j.colla.iÿ. ¶Ratio qr ex ꝟ nõ

tantum

tiñ iniuriaꝝ marit⁹: sed cõsanguinei & res publica. ar.l.j.§. vlcꝫ adeo.& in.l.stichũ.ff.de iurẽs.punirẽt.n. ex tali adulterio q nõ delinquit: qõ esse nõ debet: cũ pene suos debeãt tenere auctores.vt.l.sancim⁹.C.de penis.& c. qñ sunt. de his
8 q̃ fiũt a maio. pte ca. ¶ Præsertim cũ † adulteriũ sit adeo per se malum ꝙ nulla cã põt iustificari. vt supra de iureiu. c.& si xp̃s.& tradit p Bal.in.l.j.ff.de consti.principum.& in l.fina.C. si cõtra ius vel vtili.pu. quem refert & sequit andr. ficu.in.d.§.de adulterẽs.ñ.co.alex.in.l.nõ solũ.§. quãꝫ.ff. de iniurẽs.firmanus.in tractatu gabellarũ.ix. parte.q. xx. & ita lz statuto vel al's pmittatur bãnitũ offendere (quo casu etiã ei⁹ bona capi põt impune) vt est ter.valde no.in.l.j. §.fin.ff.de alea. ſm Bal.in.d.l.fi.C.si cõtra ius vel vtili.pu. idem tenet ille in.l.iñ.in fi.C.si pẽ.app. mors interue.& in.c. in l'ris.de resti.spo. Bar.in.l.nec in ea.ff.de adul. ¶ Pau.de ca.p illũ ter.in.l.in suis.ff.de libe.& posth.Fely.in.c. q̃ in ecclesiarũ.de ẽpti.vñ.co.ỹ.no.ñ. Et qõ plus est fãte dicto statuto ꝙ bãnit⁹ possit impune offendi: põt ẽt occidi. ſm Jo. an.in additionib⁹ ad spec.ti.de ẽpti.§.j.ad finẽ. Bart.in.d. l.iñ.ff.de adimẽ.leg.& cõsi.clxxxviñ.incipit statuto castri plebis.paul⁹ in.d.l.in suis.& facit ter.in.c.fi.de homi.li.vi. Vide pariter in tracta.findicat⁹ in parte adulteriũ.c.j. Et multo fortiꝰ ecõtra si dictat statutũ ꝙ bãnit⁹ põt impune occidi: poterit vulnerari. vt voluit Bart.in.l.ỹ.ff. de sepulchro viola.ancha.in cle.j.in p̃ma oppositiõe.de cõeel.p̃bẽ. Car. in.c.ppẽdimus.de sen.excõ.vj.col.in repetitiõe. sentit bar. in.d.l.nec in ea.§.ius occidendi.ff.de adul. vbi dicit ꝙ si p-
a ¶ Adõ alex. in addi. ad bar.i.l.I suis ff. de libe.& posth.in prima addi. in parte. occidere. Joan. Ber. 9 mittitur occidere † adulterũ põt castrari.[a] In casu tñ nõ quãuis permittaꝫ bonorũ occupatio: percussio:& etiã occisio: adulteriũ tamen non est permissum vt ex supradictis satis patet. Tenet Bal.in.l.fi.C.si contra ius vel vtili.publi. Quinimo propter bellum initum contra virum: non põt vxor capi ſm Joã.and.in.c.nõ est vobis.s.de spon. Verito ergo adulterium grauissimum delictum reputabitur: vt propter illud maritus censeatur voluntatem mutasse & donationem reuocasse: adeo ꝙ per mortẽ mariti nõ fit cõfirmata. vt.s.dixi. Qõ autẽ dictũ est de vxoris adulterio: intellige etiã ipsa volẽte ſm Jo. de pla.i.l.vnica.C.de ſalgamo lib.xñ. dũmõ donatari⁹ sciẽter vxorẽ donatoris cognouerit. Sec⁹ si ignoranter putãs forte ꝓpriã cognouisse vxorem. nã eũ non priuabit donatione vel feu. vt est glos.no.in ti.paruo. hic põt esse titul⁹. qb.mo.feu.amittit ſm Jacobinũ in tractatu feudorũ. fol.xxxñ.col.iñ.ỹ. qõ dici. facit ad
Devxore reperta i actibus venereis. h l.ỹ.ff.de receptato.& glo.in.c. Felycis.de penis.lib.vj.& plura alia q̃ breuitatis causa nõ recẽseo. ¶ Quinimo nõ solũ
10 si vxor adulterata est: sed etiã si absq; carnali copula † puducitiã violaret luxurioso osculo: vel permisit ab aliquo teneri man⁹ ad suũ pect⁹ vel mãmillas: qz ista diffamant & lacerãt matrimoniũ: & ideo põt agi ad separationem thori & amissionez dotis: qz ludus impudicitie debet puniri: vt est ter. optimus cũ gl.in.c.j.qb⁹ mod.feu.ami.lib.feudor: vbi glo. exponit illũ ter. puniẽtẽ vasallũ qui turpiter ludit cuz vxore dñi. id est qui posuit man⁹ ad pectus. [b] ita notãter dixit Bal.in.c.tue.in fi.s.de procu. refert & sequit benzellin⁹ i
b ¶ Vide optime Jo. frã. de ripa. i rubri. de iudi. col.iñ. & iiñ. vbi h optime corrobora & limitat quatuor modis. Jo. ber. b c. plerũq;.j.co.in apostillis.& Fely.in.c.preterea.ñ.co. ver. vbi autẽ.s.de test. Adde glo. Bar.& alios in.l.qõ ait lex.ff. de adul.& in.l.capite quinto.co.ti. Ang.de are. in tractatu testamentorũ in parte donec caste vixerit cui⁹ meminit paulus de monte pico. in repetitione. l.titia. de leg.ỹ. fo. pe. co. iñ. in fi. vide Fracisci de curte in trac. feudorũ. fo. xxxiiñ. co. fi. versi. quarta.& Jac. in trac. feudorũ. fo. xxxỹ. fi. col. Colloquium enim & oscula sunt preludia veneris. vt dicit glo. iñ. quã Ang. reputat singularẽ. in.l.j.ff. de extraordi. crimi. et glo. in.l. quod ait lex. ff. de adulte.& in.c. nec aliqua. xxvỹ. q. j. Vide Bal. in.l. fi quis non dicam rapere. col. iñ. C. de epi.& cleri.& Fracisci de curte in tractatu feudorũ. fol. xxxiiñ. fi.
11 co. ¶ Idem forsan dicendũ esset si probaret † vxorẽ fuisse in balneo cum alio. ſm glo. in.c. non oportet. lxxxi. dist. in. & ter. est. in.l. fi. ibi cõmune lauacrũ cũ viris libidinis causa. §. de repu. vbi vxor priuat dote: si cũ alieno viro tenet balneũ.
12 ¶ Idẽ si pernoctauerit † extra domũ sine causa ſm ang. in. §. minores. in auth. de nup. p. d. l. fi. & facit ter. cũ gl. in ỹ fi. foris. in.l. cõsensu. eo. ti. istis enim casib⁹ & alijs similibus a marito donatore sciẽte tacite vñ induci reuocatio donatio-
13 nis adeo ꝙ ei⁹ morte nõ cõfirmaret. ¶ Imo vñ idẽ ẽt si † marit⁹ ignoraret & fortiꝰ p ea q̃ notant in.l. fi. C. de adul. & p bar. in.l.j. in fi. ff. de bis qbus vt indig. vbi dicit ꝙ si qs cõmisit culpã vel ingratitudinẽ p̃ testatorẽ ignorãtẽ. & si ille sciuisset esse cõtracta inimicitia: esset reuocatum legatũ tanꝙ testator sciuisset. vt est gl. no. in.l. fideicõmissum. C. de fideiSi maritus ignoret vxoris adulteriũ.

14 cõmiss. Ex quo infert no. verbũ ꝙ ad hoc vt dicam⁹ aliquẽ † testẽ esse inimicũ alteri⁹: sufficit offensam esse factã inter eos lz alter ignoraret: q̃ nõ refert & sequit Bal. in. c. j. ñ. co. de pace constã. lib. feudo. Ex istis constat quod si maritus
15 † donauit vxori adultere ignorãs ei⁹ adulteriũ: nõ valebit donatio. Si aũt ante adulteriũ donasset & postea adulteriũ cõmisit: reuocatur donatio. Cũ aũt legatũ sit donatio. vt.l. j. de leg. ỹ. idẽ dicem⁹ in legato. Uñ si testator ignorãs adulterium vxoris eidẽ legatũ reliquit: nõ habebit legatũ p gl. in.d.l. fideicõmissum. C. de fideicõ. & in.l. sororẽ. C. de his q̃ busvt indignis firmat ange. are. in tracta. testamentorũ. in parte donec caste vixerit. refert & sequit paul⁹ õ mõte pico in repetitiõe. §. titia. l. titia. de le. ỹ. q. lxiiñ. ꝙ tene mẽti perpetuo. Si ergo illa legatũ petat: poterit heres mariti illaz repellere prætextu adulteriꝰ. Sicut cã adulterã dotẽ petẽtez repellere põt vt singulariter tradit bal. nouell⁹ i tracta. dotiũ. fo. lxxxiiñ. co. ỹ. alias. vñ. parte. ꝓilegio. xj. co. x. Ex his
16 inferꝫ ad dubiũ si † vasall⁹ cõmisit feloniã ẽptra dñz & dñs i vita tacuit: an ei⁹ heres possit illũ feudo ꝓuare. Vide no. per iacobinũ in tractatu feudor. fo. xxxiiñ. co. fi. qui pulchre loquit & poterit ad ꝓpositũ nr̃m deduci. vide. bonã gl. in. c. j. i vbo ẽcubuerit. ti. qb. mo. feu. amittit. alia i. c. j. §. porro. i ỹ. assalierit in fi. tit. q̃ fuit prima cã bñficiꝰ amit. & ibi bal. qd aũt si vasall⁹ ante querelã mortu⁹ est. vide iacobinũ vbi. s.
17 Itẽ adde ꝙ † ꝓp inimicitias capitales vel grauissimas supueniẽtes iter testatorẽ & legatariũ legatũ reuocat. l. iñ. §. fi. ff. adimen. le. etiam si post tales inimicitias testator fecerit codicillos in qbus legatũ nõ reuocauit. ar. l. diuus. ff. de in i teg. rest. vt latius per petrum girardũ in suis singularibus singulari. v. quez rogo videas. vbi etiam ponit an donatio causa mortis reuocetur per superuenientes inimicitias.

¶ Tacite etiam videtur donatio iter coniuges reuocata: si donatarius ingratus fuisset donatori per aliquez modũ de bis qui ponuntur in.l. fi. C. de reuocã. donat. & in.l. fina. C. de dona. ¶ Nam si ex illis causis põt renocari donatio perfecta inter viuos. vt ibi dicitur: multo fortius presumẽdũ ẽ ex eisdẽ causis velle reuocare donationẽ donator: quã cõiugi fecit. cũ illa prohibita sit & inefficax. & habeat instar donationis causa mortis vel legati vt in superioribus ostẽ
18 suz est. ¶ † Ingratitudo enim ẽ maximũ vitiũ: vẽtus vrẽs & siccãs fontẽ misericordie: rorẽ pietatis: fluenta gratie: vt inquit Bernardus sup cantícis salomonis. & refert Jo. an. que alij sequũtur: in. d. c. fi. & puenit ex superbia: qz pleriq; putãt omnia seruitia sibi debita: vt apparere põt ex multis que adducit valerius. li. v. c. iñ. de ingratis. vnde ille qui donat vel idulget beneficia: sperat' recipere grata seruitia alias nõ facturus. & ideo nimirum si ingrati pdunt gratis nã oppositũ dissoluit ꝓpositz. ita dicit bal. in. c. j. iñ. co. de
19 pace cõstã. ¶ Hinc est ꝙ † si cõiux donatari⁹ graues iniurias cõiugi donatori facere ꝓsumpsit: tacitevñ reuocata donatio. vt. d. l. fi. & d. c. fi. & facit ter. in. l. alimẽta. §. j. ver. cõtumelijs. ff. de lib. agno. Idẽ si manus ipias cõtra donatorẽ itulit: efficit donatori adeo ingratus ꝙ donationẽ pfectaz reuocare põt vt dicũt iura p̃dicta. & pari ratiõe donatio inter cõiuges tacite reuocari censetur ꝓpter p̃sumptã volun
20 tatis mutationẽ vt p̃dixi. ¶ Et † nõ solũ quãdo p seipsuz hoc fecisset: sed etiã si per aliũ vt no. voluit Jo. an. quẽ omnes sequunt in. d. c. fi. per ter. in. c. mulieres. j. de sen. ex. & in c. fi quis suadẽte. xxỹ. q. iiỹ. bene facit ter. no. i. l. j. in prin. ff. de eo p quẽ factũ erit. vbi paria sunt ꝙ qs suis manib⁹ impediat aliquẽ iudicio fisti: vel p suos retinuerit: vl̃ p alios extraneos. q em facit p aliũ: habeꝫ acfi sua manu fecisset: vt ibi & in.l.j. C. de his qui testa. fibi ascribũt: & ibi not. bal. facit. l. ỹ. & l. q̃ in testamẽto. eo. ti. intellige nisi in materia stricta regraꝫ ꝙ qs sua manu faciat ſm bar. in.l. per banc. C. õ erogatione militaris annone. li. xñ. per illũ ter. refert Jason in.l. qõ qs fi. co. C. de ꝓcu. & in.l. fi quid id quod. pe. col. ff. de iurisd. om. iudi. vbi vide aliqua fimilia que ipse cumulat. Adde ꝙ † mittens nũcium ꝓprie dicit facere ſm bal.
21 in rubrica. C. de exercitoria. ỹ. co. ar. l. pater. ff. de manu. vin. videtur mihi ter. i. c. vbi periculum. de electio. li. vj. ver. nulli etiam. dum dicit qui vero cõtra fecerit scriptura mittẽdo vel nũciũ. glo. ỹ. in. c. constitutionẽ. de sen. ex. eo. li. & in cle. si summus de senten. ex. iũcto tertu. Ad predicta faciunt notata p doctores in. c. sicut dignũ de homicidio & in. d. c. mulieres infra de senten. ex. & per doctores plures quos refert fely. in. c. cum inter vos. supra de re iudi. iiñ. co. ver. sed pendet veritas. & per alex. in. l. j. in prin. iñ. co. ver. ego non puto. ff. de verb. obli. cum qua remissione sum contentus. Ex istis infertur qõ si donatari⁹ fuit leno quẽ vulg⁹ alcahuete

Donatari⁹ ingrat⁹ donatori.

Ingratitudo.

Iniuria.

Faciens p alium.

Nuncius.

te appellat ⁊ similiter lex regni. vij. partita ti. cui⁹ lenocinio vxor donatoris adulterij cõmisit: donatio⁹ reuocare⁊ quia ista est egregia ingratitudo vt dicit glo. magna in. c. j. §. sed qui delator in ti. que fuit prima cã beneficij amittẽdi. vbi vide Andreã de ysernia ⁊ alios doctores ⁊ Jacobinũ ó sctõ geogio in tractatu feudorũ fo. xxxiij. fi. co. v. ſz adhuc alias in parte dicti⁊ vasalli promiserũt nõ cõmittere feloniam. col. viij. versi. sed adhuc tene menti ⁊ intellige vt ibi. ¶ Ex istis potest inferri ꝙ si marit⁹ fecit donationẽ uxori et ipsa procuraret vt pater frater vel ali⁹ ꝙsanguine⁹ maritũ percuteret seu vulneraret: ex hoc induceret tacita donationis reuocatio. de hꝰ vide Jacobinũ i tractatu ó feudis fo. xxxiij. co. ij. ¶ Nec tñ alig militare nitũtur: nisi ipse donator fuisset causa iniectionis manuũ impiarũ volẽs offendere donatariũ ⁊ donatari⁹ se defendẽdo man⁹ impias in donatorez intulerit. tũc eñ imputare⁊ donatori: q⁹ nõ dicerent man⁹ impie. cũ ad suã defensionẽ hoc fecisset iuxta ea que notant in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. l. j. C. vnde vi. cũ cõcor. ita tenet Jo. an. quẽ alij referũt ⁊ sequi⁊ in. d. c. fi. sic intelligẽtes ⁊ limitãtes illũ text. eo eñ ipso ꝙ defendẽdo percussit extra culpã est: etiã si occidisset. vt tradi⁊ in legib⁹ predictis. ⁊ in c. significasti. infra de homi. marime si hoc fecisset ad suã defensionẽ necessariã vt no. tradit Bal. in. l. vna. x. co. in fi. vſ. itẽ tu assessor. de q̃ dicto exclamat Lodo. in singulari. xxix. incipi. accusat⁹. Andre. sicu. in. c. fin. ij. co. ſ. de solu. qui pro hoc allegat text. in. l. is qui aggresson̄. C. ad. l. corne. de sicca. Alex. cõsi. cxj. ij. co. q pro hoc allegat text. in. c. j. §. j. in versi. nõ necessarie. ti. de pace tenẽda. facit. l. quẽadmodũ. §. si nauis alterã. ⁊ qõ ibi no. Bal. ff. ad. l. aqui. ⁊ in. l. sciẽtia. §. q cũ alter. eo. titu. ⁊ in cle. si furiosus. de homici. de quo etiã per Lanfrãcũ. in repetitione. c. qm̃ cõtra. de proba. in ver. ꝙfessiones. vij. co. per Jaso. in. d. l. vt vim. in prin. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. §. itẽ si quis postulãte. vij. co. insti. de actio. ⁊ in tracta. maleficiorũ. char. lxxij. ij. co. in fi. Vide Jaso: ⁊ alios modernos in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. Fely. ⁊ alios in. c. significasti. de homi. in tracta. malefi. in parte. ⁊ dictus titius se de-

Qñ donatarius erat iudex.

22 fendendo post prin. versi. dixi ꝙ † licita est defensio et ibi pulchra additio augustini quã rogo videas. Si ergo donatarius se defendẽdo: donatorẽ offendit. Vel cuz esset iudex: ⁊ donator accusare⁊ corã eo: mediãte iustitia eũ torqueret vel flagellaret: nõ diceretur impias manus iniecisset: vt ingratus iudice⁊: q⁹ necessitatus ratione officij illud fecit. arter. in. l. munerũ. §. iudicãdi. ff. de mune. ⁊ bono. Sec⁹ si fuisset aduocatus: q⁹ est officiũ volũtariũ. l. post legatũ. §. aduocatũ. ff. de his quibus vt indig. Adde prepositum Alexandrinum in. c. j. §. Sed ⁊ qui delator. co. ij. que fuit prima causa beneficij ami. co. iij. ver. quero subsequẽter. ⁊ Jacobinum in tractatu feudorum in parte dicti⁊ vasalli promiserunt non cõmittere feloniam. col. vj. versi. quid autẽ si vasal-

23 lus. vbi loqtur de vasallo qui testimoniũ tulit contra dñm an perdat feudũ. glo. in. d. §. sed ⁊ q delator. dicit ꝙ sic vbi per doctores. ex quo videt⁊ ꝙ si donatari⁹ tulit testimoniũ ꝑ donatorẽ: p hoc reuocet⁊ donatio. qõ tamẽ mihi est satis dubiũ cũ hꝰ nõ faciat volũtarius ſz coactus a iudice: posset tamẽ ꝓcedere quãdo donatari⁹ spõte se obtulit ad ferẽdum testimoniũ contra dñm. vt vult glo. in. §. Sed ⁊ qui delator in glo. magna que incipit. alias perdit nisi vasallus hoc faceret vel donatari⁹ suã vel suorũ iniuriã pſequẽs: vel p defensione patrie cõtra quã dñs cõmisit proditionẽ. gl. i. c. de forma. xxij. q. v. refert Jacobin⁹ in tractatu feudorũ in parte qui qdem inuestiti prestiterunt iuramenta fidelitatis. co. iij. in fi. ¶ Ad predicta facit text. not. in. c. ille gladiũ. xxiij.

24 q. iij. vbi nõ dicitur capere gladiũ qui iustitia mediãte capit. ⁊ in. c. nõ est crudelis. xxij. q. v. ¶ Confirmat hꝰ p illud qõ in simili dicit Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. bal. in. l. nõ dubiũ. C. de legib⁹. ⁊ in. l. decuriones. C. ex qui. c. infa. irro. vbi dicũt ꝙ si statutũ punit facientẽ sanguinẽ in palatio: intelligi⊄ de eo qui impie ⁊ iniurioſe sanguinẽ fecerit. ¶ Et inde est ꝙ si statutũ disponit ꝙ homicida nõ possit esse de prioribꝰ: ⁊ quidã tam̃ꝑ iudex multos fecit decapitari nõ habet locũ dispositio statuti: vel pena. ita Bal. i. d. l. decuriones. ⁊ in. l. data opera. C. qui accu. nõ pos. ⁊ in. c. j. de constitu. ⁊ ibi anch ar. Bar. in. l. i. C. de agrico. ⁊ censi. lib. x. pla. in. l. nulla. ad fi. C. de delato. co. lib. baptista in repetitione. l. omnes populi. charta. xxix. ſ. eod. versicu. ex predicta. abb. ⁊ Fely. in: c. solire. ſ. de maio. ⁊ obe. facit glo. in. c. vno in ver. sanguinis. de cõse. eccle. vel alta. libr. vj. ⁊ in. c. is qui. de sen. excõ. co. lib. glo. j. facit text. in. c. fi perfodiẽs de homi.

Judex homicida.

25 ¶ Ex quibus oĩbus videt⁊ aliquibus dicendũ ꝙ si uxor † donatrix adulterãdo vel alias fuit cã ꝙ maritus ipsam p-

Nota illas gl.

cuteret: vel vulneraret: nõ propterea cẽseret donatio tacite reuocata. ⁊ hoc fuit de mẽte Bar. i. l. cũ in tabulis. §. j. ff. de

26 his quibus vt indig. vbi dicit ꝙ licet propter inimicitias † reuocaretur legatũ. vt. l. ij. ff. de adimẽ. legatis: est verum si inimicitie interuenerũt culpa legatarij. secus si fine culpa per illũ text. qõ est menti tenendum secundum Bart. ¶ Pro quo facit text. cũ gl. in. l. si merces. §. culpe. ff. locati. per quez

27 dicunt aliqui ꝙ si ex † culpa vasalli orte sunt inimicitie cõtra dominũ: nõ excusatur vasallus fm Bal. in. c. j. quo tempore miles inuesti. pe. de. quẽ alij referunt ⁊ sequũtur. ⁊ Jacobinus in tractatu feudor. fo. xxv. co. ij. in fi. vide bar. in. l. in his in principio. ff. so. ma. si tamẽ vasallus culpa dñi incidit in penã amissionis feudi. feu. nõ reuertitur ad dominũ secundũ aluarotũ in. c. j. §. fin. que fuit prima causa beneficij amittẽdi. refert iacobin⁹ in dicto tractatu feudo. fo. xxxiij. col. fina. versi. ij. limita. iij. ¶ Confirmatur per illud qõ in simili dicit Bar. post dy. in. l. miles. §. rea. ff. de adulte. vbi dicit testator legauit centũ ecclesie: si ecclesia eum sepelierit in cimiterio: qui postea moritur excõmunicatus: nec potest sepeliri in ecclesia culpa sua: debetur legatũ ecclesie: q⁹ ipse fuit causa denegate sepulture. idẽ tenet Bald. in. l. si gs ad declinandã. fin. co. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ alij de quib⁹ supra dixi in. vij. limitatiõe principali in quinto effectu traductionis ad domũ. co. cclvj. versi. limitabis secũdo. ¶ Facit text. in. l. j. §. cũ quis. ⁊ qõ ibi notat bar. ff. de questionibus. Cuz autẽ donatio inter coniuges assimilet⁊ legato: sicut legatuz non reuocatur tacite propter inimicitias ortas culpa testatoris: sic non reuocabitur donatio inter virũ ⁊ uxorẽ: quando donatarius fuit causa inimicitie. Ex quo posset inferri ꝙ si uxor adulteriũ cõmisisset: ⁊ ꝓpterea percuteretur seu occideretur a marito donatario: nõ per hoc esset reuocata donatio. ¶ Cuius contrarium supra firmaui ⁊ illud videtur mihi de iure verius per ea que dicta sunt. nec obstat dictuz Bar. in. d. l. cũ in tabulis: quia loquitur cõtra textũ expressum in. l. ij. ff. ó adimẽdis legatis. in versi. ⁊ penituit testatorem prioris offense. vbi legatũ fuit reuocatuz: quia testator offenderat legatarium: ⁊ sic inimicitia processerat culpa testatoris. Subdit tamẽ ibi text. ꝙ si testatorẽ peniteat offense reconualidatur legatum. ¶ Ad idez facit textus in. l. ex parte. eodem titulo. ibi testator inimicitijs est prosecutus. Ad idem facit. l. si inimicitie. ff. de his quibus vt indig. vbi

Determinatio ꝓria.

28 † legatum reuocatur: si legatarius palam ⁊ aperte maledixerit testatori: ergo a contrario sensu si benedixerit: non reuocatur. in casu autem dict. l. cum in tabulis. §. j. eod. titu. super quo se fundat Barto. bene dixit non patiendo se esse concubinam patroni: nimirum si non reuocatur. et sic illa lex nil facit pro opinione Bar. et contra eum tenet Jason in. l. si filiam tuam in prin. C. de inoffi. testa. ⁊ petr⁹ gerardi de petra sancta in suis singularibus singulari. v. ¶ Facit etiam gloss. nota. secundum Bald. ibi in. l. athlete. §. dat remissionem. vers. icu. in causa. ff. de excusa. tutorum. que vult non referre cuius culpa inimicitie processerint: ⁊ ꝓpterea

29 † testis propter capitales inimicitias repellitur a testimonio vt. l. ij. in principio cum gloss. ⁊ ibi Bartol. ff. de testi. etiam si inimicitie processerint culpa illius cõtra quem deponit nisi cõstaret de eius fraude: quia prouocauit inimicitiam hoc animo: ne posset contra eum deponere: puta alapa eum percutiendo. ita tenet abba. in. c. repellantur. de accusatio. ⁊ ibi franciscus. de aretio. ij. col. Joan. and. in ti. de arbitris. §. finitur. versi. itez si capitales. in addi. ad specul. et in. c. fina. supra de testi. Bar. ⁊ Bal. in. l. ſz ⁊ siquis. §. illõ ff. si quis cautio. felyn. in. d. c. repellantur. roma. in. l. facere. ff. solu. mat. post princi. bartholomeus veronẽ. caute. iij. florianus in. l. ij. ff. de testib. Vide Jasonez in. l. hereditas. co. ij. C. de his quibus vt indignis. ⁊ que dixi supra. §. xxxiij. in principio. ¶ Reperio tamen egregium doctorem petruz de oropesa: qui olim fuit collegialis in dicto salmanticensi collegio: tenere in rubrica quod metus causa. in repetitione. xvij. charta. ij. col. indistincte: quod talis testis sit recipiendus vel saltim debeat reputari producẽs in causa. ¶ Pro eius opinione videtur bonus textus in. l. j. §. cum quis latrones. ff. de questio. quez pro singulari ad hoc allegat andreas siculus in tractatu cardinalium. ij. parte. q. iij. fina. colum. tene menti. vbi probatur quod admittitur quis ad testimonium non obstante inimicitia procurata ab eo contra quem producitur. vel saltem testis habetur pro producto contra eum qui dolo prestat causam ne producatur. gloss. in ca. cum causam. de testib. cum pluribus alijs. de quibus ibi per felynum. colum. xij. versicul. in gloss. in versiculo. compellas. que multũ faciunt pro opinione dicti doctoris.

Quãdo uxor adultera occiditur a marito.

ctoris. Cuiꝰ petri doctoris auctoritatē ꝑ certo nō reſpuēdā ego quidē magnificiens vt decet ſic arbitror ſub breuibus eſſe dicēdū ꝙ ſiue appareat de fraude ſiue nō: nullatenꝰ inimicus eſt admittēdus in teſtē. qꝛ ratio ꝓpter quā inimicus a teſtimonio repellit eſt: qꝛ ꝓſumit ꝙ nō dicet veritatē: que preſumptio ſumitur ex eo ꝙ cōiter accidit ꝙ odium ſeu inimicitia ſolet impedire veritatē ac perturbare rationē. in. c. quatuoꝛ modis. xi. q. iij. Sed hec rō militat etiā ſi fraudulēter aliquis ꝓcurauit inimicitiā teſtis ne cōtra eū deponeret: ex parte eiꝰ teſtis etiā hoc in caſu ꝛingit odium. ꝛ perꝛ ꝯs rationis ꝛ veritatis ꝓturbatio. ¶ Unū tñ eſt ꝙ cōtra iſtū malicioſe ꝓcurantē iſtā inimicitiā militabūt remedia que ꝛtra ſubtrahentē ꝓbationeꝫ aduerſario ſunt ꝓdita. d. quibus in. c. cum cauſam. de teſti. in. c. ꝛſtitutus. el. i. eo. titu. in. c. puenit. de teſti. cog. ꝛ late p̄ dictū dñm petrū de oroꝓeſa. vbi. ſ. ¶ Malicioſe aūt feciſſe ꝓbabit ex ꝓſpicuis indicijs in. c. ÿ. de renū. li. vj. in. l. dolū. C. de dol. ſunt aūt ꝓſpicua indicia quo ad iſtud ꝓpoſitū ea que enumerantꝰ p Frāci. are. in. d. c. repellant. de accuſa. ÿ. co. que videas ꝑ te. iſta aūt indicia ſi a principio nō appareāt: poſſunt in quacūq; parte litis opponi: vt dixit Bald. in aut. ſi dicat. C. de teſti. ¶ Ex his ergo corroborat in nr̄o principali ꝓpoſito opinio. ſ. depicta. ¶ Ad cuius ꝛfirmationē facit tex. in. l. nec timorē. ff. qō met. cā. ꝛ in. c. veniēs. el. ÿ. de ſpon. vbi nō refert an petēs iuuari ꝓpter metū dedit cauſam metui: vel fuit in culpa. de quo vide glo. in. c. ÿ. ſ. qō metus cā. ꝛ in. c. ÿ. de cōſti. li. vj. ver. ignoratēs. ꝛ in. c. fi. de homi. eo. li. vide tex. in. l. ſi mulier. ff. ꝙ me. cā. dñicū in. c. ad eius vero. v. di. vbi glo. vide in ſimili Jaſo. in aut. reſ que. C. cōſa de leg. vj. col. ver. vlti. vide oīno q̄ ſcripſi in. c. ÿ. ꝙ me. cā. ꝛ in. c. fi. de appe. ſ. ¶ Unde ille qui aliquē offendit: ſi timet offendi ab aduerſario pōt implorare officiū iudicis vt ipſum aduerſarium cogat ad ꝓſtādū cautionē ꝙ eū nō offendet: ꝛ ſic etiā ſi ipſe fuerit cā huius metus. tenet hoc Bar. in. l. q bona fide. ſ. ſi qs iurta. ff. de dā. infec. ꝛ ſequitur ibi Alex. de imo. p. l. denūciamus. C. de his qui ad eccle. cōfu. que indiſtincte loquitur. idē tenet Abb. in. c. i. ÿ. co. vt lite nō ꝛte. adde bonū ter. in. c. ÿ. de homicidio li. vj. quē ad hoc allegat Jo. fa. in. d. l. denūciam⁹. ¶ Facit qō in ſimili voluit collecta. in. c. ad au
30 dītiā. ō cleri. nō reſi. vbi dixit ꝙ ſiſcitat⁹ ad iudiciū nō audet intrare ciuitatē ꝓpter inimicitias culpa ſua ꝫctas: bñ excuſat. Et ex hoc ōt no. ang. in quadā ſua diſputatiōe que incipit bononienſis in. iij. dubio. ꝙ ſi bānit⁹ non cōparet nec mittit ꝓcuratorē: qñ timet vim ſibi inferri: nedū ſibi ſz ēt cauſe: vt ſi eſt culpoſus ꝓpter partialitates vel habeat cām cū potēte: ēt ſi culpa ſua ſit bānit⁹ nihilominꝰ excuſat de quo dicto facit feſtū Fely. i. c. q̄ in eccleſia⁊. de ꝫſti. xlv. co. ꝛ idē in effectu voluit Jo. an. ꝛ ſegī dñic⁹ i. c. ſtatutū. ſ. cū vero de reſcri. li. vj. qō ego intelligo verū: niſi timeret ꝓpter illud crimē de quo agit ꝫ Bal. i. l. oēs. ſ. ſi vero apparitor C. de epiſ. ꝛ cle. videas Fely. i rub. de treuga ꝛ pa. xj. col. v̄ ſi. octaua declaratio. Ulo. Dec ꝛ intellige qñ culpa p̄ceſſit citationeꝫ: ſecus ſi poſtea: vt in. l. ſed ſi quis. ſ. i. ff. ſi quis cauti. ¶ Facit ad predicta glo. ſing. in. c. ſacroꝫ. xij. q. ij. que voluit ꝙ iura loquentia de redēptione captiuoꝫ habēt locuz in captiuis ex maleficio: ꝛ ſic ex captiuitate ex culpa ſua inducta. ꝛ illam glo. ſequitur Jo. de ana. in. c. ſignificauit. j. de iude. iij. co. qui alleg. Bal. in. l. illud. in prin. C. de ſac. ſanc. eccle. ꝛ in. l. q̄uis. ff. ſo. ma. ꝛ ibi imo. ꝛ roma. ꝛ idē Bald. in aut. ſimiliter. in princ. ad. l. fal. facit. l. ſi qs ꝓ redēptione. in ver. pñſſimā. C. de dona. Bal. in aut. contra rogatus. C. ad trebel. de quo vide etiā glo. in. c. ſicut oīno. xij. q. ÿ. ꝛ abb. et barba. in. c. i. de pig. Vide q̄ dixi. ſ. ſ. xvj. poſt princ. ver. ex hoc adde legem regni. ÿ. parti. ti. xxix. l. ix. ¶ Poſſunt etiā hec ꝛfirmari per ea que cumulat barba. in tracta. cardinalium. ÿ. parte. q. iij. ſi. co. ꝛ per ea que tradit Jaſon in. l. hereditas. ÿ. co. C. de his qui. vt indi. Cōcludo igitur vt. ſ. ꝙ ſi
Inimicitia. vxor donatrix fuit cā ꝙ maritus illā ꝑcuteret vel alꝫ cēſet donatio tacite reuocata. Et adde ꝓ complemēto predictoꝝ ꝙ qui allegat inimicitiā ꝛ illā ꝓbare. qꝛ quilibet preſumitur amicus ex naturali ratione nec ſufficit ꝓbare inimicitiā in genere: ſz ꝛ ꝓbari eius qualitas ſm Bald. in. l. ſi quis teſti. in fi. C. de teſti. refert Fely. in. c. cum oporteat. j. co. de accu. vbi multa de inimicitia cumulat que per te videas. quis autē dicatur inimicus ſm leges regni. vide. vij. parti. ti. xxij. l. vj. dixi plene in. c. j. de his que vi metusve cā fiunt. in. iij. not. que omnia ſunt notabilia ꝓ his qui alios offendunt: ꝛ vide gloſſ. in. l. ix. in parte enemigo lib. ÿ. titu. de las teſtimonias. fo. ll.

Dās cauſaz metui iuuat metu.

Captiuus ex maleficio ſuo.

1 ☞ Donatio videtur tacite reuocata ſi donatarius donatorem ſemper omnibus vel maiore parte bonoꝝ ſuoꝝ in iudicio conueniret.

2 Perditio omnium bonoꝝ vel maioris partis infert iuſtum metum.

3 Al tutela excuſatur quis ꝓpter litem quā habet cum pupillo ſuper bonis ſuis.

4 Donationem inter vivos factam reuocare pōt donatoꝛ ſi donatoris ei inferat iniurias atroces.

5 Inimici capitales preſumuntur qui cōtendunt de ſtatu vel de omnib⁹ bonis vel de maiori parte eoꝝ.

6 Inimicitia capitalis ex verbis iniuriosis cōtrahitur.

7 Alienās omnia bona ſua vel maioꝛez partem preſumitur hoc facere in fraudem creditoꝝ.

8 Donatio ſicut reuocat donatario ꝓſumente inferre vim in ꝓſonā donatoris: ita ꝛ eo tentante iactūrā inferre in rebus.

9 Vaſallus ſi criminaliter accuſat dñm vel accuſari pmittit vel fideiubet ꝓ eo qui accuſauit vel ſe ſpōte in cauſa criminali obtulit in teſtem debet priuari feudo.

10 Reuocatio donationis an trahatur retro quo ad fructus perceptos.

Tacite etiā videtur reuoca §. 79.

1 ta donatio: ſi † donatarius donatoꝛē ſuper oībus vl maioꝛe parte bonoꝝ ſuoꝝ eum in iudicio ꝛueniret: ꝛ hoc argumēto tex. in. c. frequēs. de reſti. ſpo. li. vj. ſ. illū aūt. vbi ille qui criminaliter cōuenit poſſit opponere exceptionē ſpoliationis ab alio facte. illū aūt ſpoliatū intelligit ibi tex. cū criminaliter accuſatus tota ſua ſubſtātia vel maioꝛe parte ipſius ſuper violentiā deſtitutū affirmat. ¶ Ad idē facit qō no. Boſſre. in. c. Abb. ſ. ꝙ metus cā. quē ſequit ibi Abb. poſt
2 alios. ꝛ ſenſit ibi glo. in prin. dū dicūt ꝙ † nō ſolū perditio oīm bonoꝝ infert iuſtū metū vt ibi. ꝛ in. l. interpoſitas. C. de tranſac. vbi per Cy. ꝛ Bal. de quo latius per vitalem in li. clauſularū. in clauſula de metu rerū. in fi. ſed etiam maioris partis bonoꝝ. idē voluit Inn. in. c. cū dilectus. eo. titu. Boſt. in ſumma. eo. ti. ſ. ÿ. poſt prin. Bal. in. l. iſti quidem. ſ. ſi is qui. eo. ti. ¶ Bene facit tex. in. l. ꝓpter litem. ff. de excu. tu. in prin. ꝛ inſti. eo. ti. in. ſ. item ꝓpter litem. vbi ꝓ
3 pter † litē quam quis habet cū pupillo ſup bonis ſuis aut plurima parte bonoꝝ ſuoꝝ. excuſatur a tutela. ex quo dicebat Bal. no. in. d. l. ꝓpter litem. dari notabilē extenſionē ad
4 tex. in. l. fi. C. de reuo. dona. vbi dicit ꝙ donatoꝛ † poteſt reuocare donationē factam inter vivos: ſi donatarius inferat donatori iniurias atroces: vl manus impias imponat: vel ꝓpter eum grauē iactūrā in rebus ſuis patiat: vt habeat locum qñ donatoꝛ moueret litē contra donatorē ſuper oībus ſuis bonis vel plurima eoꝝ parte. qō eſt valde notandū ꝛ ad ꝓpoſitum noſtrū ſatis accōmodatuz. ¶ Ad cuius cōfirmationē facit qō notāter voluit idē Bal. in. d. l. atblete. ſ. dat remiſſionē. ff. de excū. tuto. per illum tex. ꝙ vbi eſt ca
5 pitale certamē. ibi preſumitur capitalis † inimicitia. vnde qui contendunt de ſtatu vel de omnibus bonis vel de maioꝛi parte eoꝝ: preſumuntur inimici capitales ſm eum. Eſt lex regni. vij. parti. ti. fi. li. vj. in fi. ¶ Quinimmo quod plus eſt dicebat Bart. in. d. ſ. dat remiſſionem. ꝛ ſequitur Ange. de are. in. d. ſ. item ꝓpter litem. non ſolum quādo contendunt de maioꝛi parte bonoꝝ: ſed etiam quādo accuſaretur aliquis de crimine: ꝓpter qō tertia pars bonorum veniret publicanda: dicetur inimicitia capitalis. Nec eſt mirandum de hoc: quoniam ſi ex verbis iniuriosis con
6 trahitur † inimicitia capitalis: vt voluit Bal. in. c. veniens. in. fi. ſ. de iureiu. A fortioꝛi qñ maioꝛ vel magna pars bonoꝝ ex hoc veniret publicanda. ¶ Facit qō in ſimili dici
7 mus in alienante † oīa bona ſua: qui preſumitur hoc facere in fraudē creditoꝝ. vt. l. oēs. ſ. lucius. ff. de his que in fraud. credi. idē ſi alienat maioꝛē partē bonoꝝ. vt eſt gl. valde notanda tex. in. l. nomen. ſ. filio. in ver. ꝓpe oēs. de leg. iij. quā ad hoc multū commendat Ang. de are. in. ſ. itē ꝓpter litē. ꝛ inſti. de actio. ſ. item ſi quis in fraudē. ÿ. col. facit qō not.
8 Jo. de imo. in. c. fi. ſ. de dona. vbi dicebat ꝙ ſicut † donatio reuocatur: ſi donatarius vite periculū inferre preſumpſit in perſonam donatoris. vt in. l. generaliter. C. de reuo. dona. in aut. qō mater. C. eo. ti. in. c. fi. de dona. ita ſi tētauit iacturam inferre in rebus quātuncunq; effectus nō fuerit ſecutus. ¶ Ex quo infertur ꝙ ſi vxoꝛ fecit donationē marito et ipſe diuertat ab ea mouēs cōtra eam litē ſuper maioꝛe parte bonoꝝ vel magna eoꝝ parte tacite videt indici reuocatio donationis: vñ eius morte nō confirmabit. ¶ Exiſtis infertur ꝙ ꝓpter huiuſmodi litem omnium bonoꝝ vel

Ex regni.

maſoris partis nō ſolū poſſit reuocari donatio inter viuos (vt prediximus): ſed etiam cenſebitur reuocata ipſo iure. ⁊ eſt magna extenſio ad. d. l. fin. C. de reuo. dona. ⁊ ad id qō ſatis elegāter tradidit egregius doctor de Prepoſa. in. d. ſua repetitiōe. xviij. char. ij. co. de quo latius ſcripſi in. d. c. Abb. q metus cauſa in primo no. in meis recollectis. Adde q

9 vbi † vaſallus criminaliter accuſat vl' accuſari permittit dominū: vel fideiubeat pro eo qui accuſauit: vel ſpōte ſe obtulit ad teſtimoniū in cauſa criminali cōtra eum: dignus eſt priuari feudo. glo. no. in. c. i. §. ſed etiā qui delator. glo. magna que incipit al's pdit i ti. q̄ fuit prima cauſa benefi. amiſſi ſuam vel ſuorum vaſallus proſequat iniuriam: vel hoc faciat pro defenſione patrie cōtra quam dñs cōmiſit prodi tionē. glo. in. c. de forma. ccxxiij. q. refert Jacobinus in tractatu feudorū in parte qui quidē inueſtiti preſtiterunt iuramentū fidelitatis. co. iij. in fi. de reuocatione donatiōis expreſſa ⁊ tacita. ⁊ de penitētia donatoris. tradūt doctores in

10 l. nō omnis. ff. ſi cer. pe. ⁊ ibi no. p Jaſ. Itē ibi quid ſi donator promiſit nō reuocare: quid hoc operetur. An aūt † reuocatio donatiōis trahatur retro quo ad fructus ꝓceptos. vide. s. §. lxxij. ⁊ q̄ ibi addo. Adde q plures alie cauſe ſunt in quibus induceret tacita donationis reuocatio. quas ponit ter. in. c. vno. que fuit prima cauſa beneficij amittēdi. vbi numerantur cauſe propter quas feudatarius feudo priuatur. Cogita ſi poſſunt adaptari ad propoſitū de quo agitur. ⁊ vide ibi doctores ⁊ Jacobinum in dicto ſuo tractatu feudorum cum de hoc agit.

1 ☞ Donatio quādocz nō confirmat morte donatoris.
2 Vaſallus qui occidit ſeipſum nō perdit feudum.

§80. Qñ donator ſe interfecerit.

Secundus caſus eſt ſi donator mortem ſibi ob ſceleris † cōſcientiam conſciuerit: vel etiam poſt mortē memoria damnata ſit: nam tunc reuocabitur donatio: q̄uis ea que alīs donauerit valeant: ſi non mortis cauſa donauerit. vt. l. cū hic ſtatus. §. ſi marius vxori. ff. iſto ti. ⁊ ita morte ipſius donatoris nō confirmatur donatio. idem ſi donatarius interficiat donatorē: nam ⁊ tunc irritatur donatio. ⁊ per conſequens morte donatoris non confirmatur. ar. eorū que no. in. l. ſi ab hoſtibus. ff. ſo. ma. de quo diximus late. s. §. lxx. al's in. §. ceſſante aūt reuocatione. dic

2 vt ibi. Adde q † vaſallus qui occidit ſeipſum: non perdit feudum ſecundum Bal. in. c. i. qui. mo. feu. amit. refert Jacobinus in tractatu feudorum in parte dicti vaſalli promiſerunt non cōmittere feloniam cōtra dñm. co. iij. ver. vlterius pone. carebit tamen eccleſiaſtica ſepultura. c. placuit. xxij. q. v. ſecundum Jacobinum. vbi. s.

1 ☞ Impetrans a principe bona confiſcata nulliter impetrat.
2 Electio facta ad importunū clamorē non valet.
3 Importunitate ſi qua impetrentur ab inferiore a papa vel principe cōtra ius: tunc illa nō tenent: ſecus ſi ab ipſo papa vel principe ex certa ſcientia.
4 Princeps ſi aliquid concedit abſenti ⁊ ignoranti quod eſt cōtra ius preſumitur illud cōcedere ex certa ſcientia ⁊ plenitudine poteſtatis: ſecus ſi reſidenti in curia: q̄ tunc importunitate conceſſiſſe preſumitur.
5 Que per importunitatem conceduntur videntur fieri inuito dante.
6 Ad ludum p vim vel nimiā importunitatē attractus ſi vincit multa lucrando nō tenetur ad reſtitutionem.
7 Princeps non reuocat a ſe donata.
8 Cardinales ſi tpe creationis ſummi pōtificis inter ſe promittūt cum iuramēto aliqua ſeruare q̄ ſunt in preiudicium dignitatis ſi contingat aliquē eorum promoueri ad papatum non tenetur illa adimplere.
9 Promiſſiones factas in principio creationis ſue obſeruare non tenetur principes ſi ſunt preiudiciales.
10 Donatio quā facit maritus vxori ꝓpter nimiā importunitatem nō valet: nec donatoris morte cōfirmatur.
11 Blandis verbis prouocare virum licitum eſt vxori vt eam inſtituat.
12 Si quis operas ſuas vni locauit ⁊ deinde alteri hoc ſciēti dz prius operas pſtare primo deinde ſecundo.
13 Vendēs rem vni non tñ tradit: ſi deinde eam alteri donat ⁊ tradit dñium in ſcōm trāſfertur: in effectu tñ primus preferetur: q̄ poterit a donatario reuocare.
14 Appropinquantes morti: lz videantur aliquē vſum rōnis habere ſi tñ aſtantiū importunitatibus laceſſiti ⁊ victi mutant teſtū ⁊ quodāmodo conſentiunt inuiti nullum robur h abebit talis voluntas.
15 Statutū q vxor non poſſit teſtari ſine conſenſu mariti nō valet.
16 Donatio ꝓpter merita q̄ non ꝓceſſerūt an confirmet mortē donatoris.
17 Donatio facta mulieri tāq̄ vxori cum nō eſt non valet ab initio nec poſtea morte confirmatur.
18 Donās filio ꝓpter merita ſi nō ꝓbent merita: ſimplex donatio cenſebitur.
19 Qualitas meritorum adiecta donationi que eſt ſeparabilis ab ipſa donatione videtur poſita ad abundantiorez cautelam.

§.81. Qñ maritus donauit vxori importune.

Tertius caſus eſt qñ maritus donauit vxori ex frequēti mulieris petitione. a talis donatio nō cōfirmat morte mariti. q̄ quodam calore ira cūdie eſt facta. ita dicit Bal. in. l. i. C. de peti. bo. ſub. li. r. ar. illius a

1 ter. dū dicit q † impetrās a principe bona cōfiſcata: nulliter impetrat: qm̄ plerūcz in nōnullis cauſis inuerecūda petentiū inhiatione cōſtringimur vt etiā nō cōcedēda tribuamus. q̄ dictū tāq̄ ſingulare cōmemorat Jaſ. in. l. i. §. ſi vir. ff. co. ff. de acqui. poſſ. vide. l. regni. ordinationum li. vlti. l. fi. Ad idē facit. l. fi. C. de his qui a non domino manu. hec procedunt maxime qñ donatio vel cōceſſio principis fit in preiudicium alicuius: vt puta qñ cōcedit rē alienā. tūc em̄ preſumitur facere p importunitatē petētiū ſm Raphaelē ful. q. xx. co, iij. ver. ſupeſt tertius. p. d. l. i. ⁊ ij. C. de peti. bo. ſub. ⁊ bene facit. l. ij. §. ſi quis a principe. ff. ne quid in loco publico. Bene facit text. not. in. c. ſi qñ. s. de reſcrip. ⁊ in. c. tue

2 de preben. vbi gl. dicit q † electio facta ad importunum clamorem non valet. ar. c. oſtius. de elect. s. ⁊. c. miramur. lxj. di. Add idē. c. cuz in iuuētute. j. de purg. ca. ⁊ in. c. fi. de reſcri. li. vj. ⁊ in. c. deteſtāda. de cōceſ. pre. eo. lib. ⁊ in. c. importuna. de pe. di. i. ⁊ Jo. de imo. in. d. c. tue. in princi. s. de pbē. qui dicit q † vbi aliqua cōtra ius cōcedunt ꝓpter importunitatez

3 ab inferiore a papa vl' a principe: tūc illa nō tenēt: vt ibi no. Sed vbi a papa vel a principe ex certa ſciētia cōcederentur: tūc poſſent valere: cū tales poſſent cōtra ius diſpēſare. vt. c. ꝓpoſuit. de cōceſ. pre. ⁊ l. quidam conſulebāt. ff. de re iudi. niſi aliud reperiat expreſſum. vt. d. l. i. C. de peti. bo. ſubla. lib. r. ⁊ no. in. c. fi. de reſcrip. li. vi. Unū tñ nō omitto q ſi princeps aliqd cōcedit: † qō eſt cōtra ius alicui abſenti ⁊ ignorāti

4 pſumit illud cōcedere ex certa ſciētia ⁊ plenitudine ptātis cū eoipſo qō ſcit illud eſſe contra ius videt diſpenſare. iuxta glo. in. c. ſtatutū. in prin. in ver. literarū. de reſcrip. li. vj. glo. ⁊ Abb. in. c. paſtoralis. §. pterea. j. co. de offi. de. ⁊ ibi And. b ficu. viij. co. Jo. de imo. in cle. ⁊ ſi principalis. de reſcript. in

b gl. fi. ⁊ in cle. gratie. eo. ti. b Secus ſi pñti ⁊ in curia reſidēti. q: tūc nō pſumit certa ſciētia ſed importunitas ⁊ ſuaſio. hoc eſt not. dictū Bal. in. c. cū adeo. s. de reſcrip. fi. co. quod multū extollit ibi And. ſicu. co. qō eſt bñ notandū c

contra reſcripta ⁊ priuilegia q̄ quotidie cōcedunt illis qui aſſidue verſant i curia. Mā tūc nō pſumit in principe libertas aliqua nec certa ſcientia ſed importunitas impetrātis. ⁊ ideo nō valebūt: vt dictū eſt: in principē pſumit iuſtitia cū ſit quoddā aīal politicū qō regit dictamine rōnis ſm bald. in. l. ij. C. de ſerui. co. ſi ergo aliqd facit cōtra ius: nō preſumitur motu ꝓprio facere: ſed ſtimulatus ⁊ per ſuaſionem ⁊ ſic importunitatē: ⁊ per ꝯſis nō debet valere. q: lz in principe preſumatur cauſa in his que facit vt voluit Cy. ⁊ Bal. ⁊ alij in. l. reſcripta. C. de preci. impe. offe. ſignanter in his que ſunt de iure poſitiuo. lz non in his que ſunt de iure naturali vel gentiuz. ſm Abb. in. c. que in eccleſiarū. iij. col. s. de ꝯſti. ⁊ Antonium de roſellis. in tractatu legitimationum. in. ij. libello in fi.) hoc debet intelligi qñ facit motu p priorē ex certa ſciētia: ſecus ad inſtātiam partis. q: tunc nō preſumit. ita tenet Anto. in. d. c. q̄ in eccleſiarū. de conſti. refert ⁊ ſequitur andreas ſiculus in. c. fi. eo. ti. ⁊ in. c. cōſtitutus de reſcriptis. Ea em̄ que p † importunitatē cōcēduntur: videtur fieri inuito dāte. vt. c. audacter. viij. q. i. vbi vide glo. ij. ⁊ xxij. q. iij. c. vnuſquiſq;. facit ad idem ter. in. l. ſi priuat? ff. qui ⁊ a quibus manumi. libe. nō. Ad idez facit ter. no.

c in. c. fi. xx. q. iij. vbi ſi abbas aliquam circūueniēdo totōdit ⁊ res eius tali perſuaſione ſubripuit: penitentie canonice vt pote turpis lucri ſectator ſubiaceat ille vero qui illectus comam depoſuit: in eo qō accepit: perſeuerare cogat: res vero eius heredibus reddātur. ecce quomodo lz religio p importunitatē ſumpta teneat; res tamē religioſi non ſpectāt: ad monaſterium. de quo faciunt feſtum abbas ⁊ Andreas ſiculus in. c. ꝓterea. s. de offi. dele. ⁊ eſt not. limitatio ad. c. q: ingrediētib?. s. de teſta. ⁊ auf. ingreſſi. C. de ſacro. ſan. ec. tenementi.

Add ſe gura i rep. l. j. §. ſi vir. ff. ſ acq. poſſ. fo. xij. co. iij. vſ. aduerte etiā vbi dicit hoc eē fin. referē do bal. q iſte dñs refert. Jo. ber.

De cōceſſis p principez contra ius.

Add cor ſe. in ſuis fin gul. in vbo. reſcriptū lo vltimo.

Add gl. i regla ſciēti de reg. iu. in vj. ri. c. dudū ⁊ quer. ſiug. vbi abb. i. c. fi. b, itelligit optime qñ ille eēt doloſe induct? non vt deo ſeruiret ſed vt bona haberet monaſteriū. itē i h dolo totuz monaſteriū cōcurrerit ſecus ſi aliqs particularis idez dic ſi dolo potis vel maiorz clauſtri. q: tūc obeſſet monaſterio in dictis bonis vt ōt fel. i. c. in pñtia, iij. col. ō pbatio. Jo. ber.

De inducente alium ad ludendum. 6

ne menti. Vide que scripsi in.c.i.de his q̃ vi metu ve cã fiũt in canone decidẽti. ¶ Faciũt qȯ volunt Inno.in.c.q̃ pleriq̃.s.de immuni.eccl.quẽ refert ⁊ sequit Jo.de imo.in.c.clerici.vȳ.co.ver.aduerte.s.de vita ⁊ honc.cleri.vbi dixit q̃ si attractus p vim vel nimiã importunitatẽ ad ludendũ vinciit ludo multa lucrãdo: nõ teneturea restituere. Et sic ad paria iudicat in hoc: q̃ aliqd fiat p vim vel p nimiã importunitatẽ. ¶ Et inde est qȯ lz princeps ab eo dotata nõ revocet. vt in aũt. de referenda. ℌ. i. colla. ȳ. q̃ decet cõcessum a principe beneficiũ esse mansum vt regula docet de reg. iu. lib. vi. cũ cõcor. tñ si per importunitatẽ sunt ꝯcessa illa revocat. vt. d. l. j. C. de petitio. bono. sublatis. ⁊ c. q̃uis. de rescri. lib. vj. ⁊ c. intellecto. s. de iureiur. ¶ Et soli principi asserẽti cõcessum per importunitatẽ videt in dubio credendũ: sicut dicto solius pape credit. vt. c. cũ a nobis. ℌ. fi. s. de testibus. ita dicit Jo. de pla. in. d. l. j. fi. co. Nota bene hoc dictũ ⁊ intellige in his in quibus princeps habet plenitudinem potestatis vt papa in beneficialibus. c. ȳ. de preben. lib. vi. ⁊ rex in officiȳs vt plene dico in tractatu insularũ. c. v. ℌ. xviȳ. in his ergo i qbus habent plenissimã potestatẽ: credit sibi etiã si ex hoc resultet alicui preiudiciũ ꝑm Host. ⁊ Abb. in. d. c. cũ a nobis. stabit igitur eorũ recordio vel rememorationi vt notãter vult Andreas de ysernia in. c. j. ℌ. sed nec est alia iustior cã. fi. co. q̃ fuit prima cã bñficiȳ amittendi. ⁊ bene facit cle. vna. de pba. hinc est qȯ error rescripti pbatur p dictuz pape vel imperatoris. gl. ⁊ Bal. in. l. nec exemplũ. C. de falsis dico plene in. d. ℌ. xviȳ. vbi rogo videas q̃ plura super his cumulaui. dixi etiã in politica instructione caroli cũ de officiorũ cõcessione agebã. Existis alias in regio senatu dixi qȯ ꝓmissiones quãplures quas reges nostri ferdinãdus ⁊ ysabela gloriose memorie in regni sui principio fecerũt aliquibus magnatibus ⁊ aliȳs psonis ꝓpter eorũ importunitatẽ ⁊ ipsorũ regũ necessitatẽ: adimplere nõ tenebanť. Cum ꝑsertim hmõi ꝓmissiões vergerẽt i ꝓiudiciũ enorme immo enormissimũ dignitatis regalis. Ad ƀ inter cetera inducebam qȯ nota. in. c. ficut. el. ȳ. de iureiur. vbi dicit abbas q̃ † 8
sit tpe creationis summi pontificis: cardinales inter se promittũt cũ iuramento aliqua seruare q̃ sunt in ꝓiudicium dignitatis si cõtingat aliquẽ eorũ ꝓmoueri ad papatũ. nõ tenetur ꝓmotus illa adimplere. Idem vult calderinus. l. iureiur. cõ. fi. ȳ. facit. c. cũ venissent. ver. ipse vero timẽs. de institutionibus. cuius meminit Fely. in. c. j. de pba. co. iiȳ. ver. 9
vi. declarat dicẽs hoc fore bene notãdum ad infringẽdas † ꝓmissiones factas p principes in prin. creatiõis sue. quia si sunt ꝓiudiciales nõ tenenť obseruare. ⁊ ita dicit alias se diffuse cõsuluisse: cuius cõsilium libẽter videre si eius copiam
10 baberẽ. ¶ Si ergo maritus † p importunitatẽ vxoris sibi fecit donationẽ quasi facta ab inuito ⁊ iracundo non valet: nec donatoris morte confirmatur q̃uis deuẽtum sit ad traditionem. vt dicebat Bal. in. d. l. i. ¶ Secus tñ esset ꝑm cũ si blãdiciȳs vxoris vir inductus fuisset ad donãdum. ar. ter. in. l. nõ eũ. ff. de inoffi. te. ⁊ in. l. fi. ff. si qs aliquem testari pro-
De vxore maritum blãdiẽte. 11 hibue. ⁊. l. fi. C. eo. vbi dicitur qȯ licitum est † vxori blandis verbis ꝓuocare virum vt eam instituat ⁊ ecõtra. Ergo eodem modo poterit vt sibi faciat donationẽ: boc idẽ voluit idez Bal. in. c. i. ℌ. si quis in fi. de feu. da. in vim legis cõmi. vbi dicit de marito qui habebat vxorez que multũ sibi blãdiebatur: ⁊ induxit maritum filios nõ habẽtem ad testãdũ aduersus ipsam. hoc acto q̃ siue mutauerit testamentum: siue nõ: ista vxor iure donationis inter viuos haberet quandam domum. deinde ipse mutauit testamẽtum de dicta donatiõe inter viuos nulla facta mentiõe. hoc casu mulier debet habere domum p̃dictam: q̃ ista donatio est ꝓsens et pura. q̃ dicit siue mutauero testamẽtum siue nõ. ⁊ ideo non est apposita illa clausula in penam testamẽti mutati. intelligẽ dũmodo interueniat traditio illi⁹ domus: vel aliud qȯ loco traditionis habeatur. vt dictũ fuit i precedẽtib⁹. Dec tñ ego limitarem nisi forte in ꝛterminis in qbus loquit bal. q̃ videlicet per prius fecit maritus donationẽ vxori: ⁊ deinde fecit aliam dispositionem modo p̃dicto. ¶ Secus dicerem si prius fecerat donationẽ alicuius rei alicui alteri: ⁊ deinde vxor blãdis verbis vel adulatiõibus induceret maritum ad reuocandum donationem: ⁊ sibi donaret: nã tunc lz ista donatio valeret: tñ primus donatarius reuocaret ab vxore illam rem sibi donatã p actionẽ de dolo vel in factũ. ar. textus cũ glo. in. d. l. l. nõ eñ. ff. de inoff. te. ⁊ qȯ ibi voluit Ang. ⁊ in. d. l. fi. C. si quis aliquẽ testa. pbi. vbi notanter dicit q̃ lz blãdis verbis liceat inducere testatorem vt eũ beredem instituat: vt dictis legibus verum est nisi testator prius fecisset testamẽtum: ⁊ aliũ instituisset beredem. q̃ tunc si qs blandis verbis vel adulationib⁹ induceret testatorẽ vt euz instituerer: (lz testamentũ valeat.) tñ primus institutus revocabit a scõo per actionẽ de dolo. vel in factũ. [a] ⁊ ita dicit a Ang. vbi. s. q̃ als fuit iudicatum perusij: dum ipse esset vicarius epi. quidam eñ in suo testamẽto instituerat pri⁹ beredes quosdam religiosos seu cõuentum: ⁊ quidam agnati sibi tm̃ persuaserũt dicẽdo q̃ erat male factũ instituere tales religiosos: q̃ talẽ beredita tẽ cõuerterẽt ad maluz: ⁊ ita fecerũt q̃ eos instituere t fuit iudicatũ q̃ illi religiosi obtinerent successionem. qȯ est bene no. q̃uis cõtrarii velit gl. cũ qua trãfit ibi Cy. in. l. quicquid. C. arb. tutele. Sic ergo dicamus in casu nostro. ¶ Ad cuius cõfirmationem facit illa singularis ⁊ vulgatissima doctrina Bal. in rubr. C. de bis q̃ in frau. credi. in prin. vbi dixit q̃ si vẽdidisti mihi rem aliquam: ⁊ antequã tradas: vẽdidisti ⁊ tradidisti eam titio in fraudẽ meam: ⁊ in rei vendicatiõe ⁊ publiciana potior est titius per. l. quotiẽs. C. de rei vẽdi. ⁊. l. fiue aũt. ℌ. si duobus ff. de publiciana. ⁊. v. parti. ti. v. l. l. tñ si fraudem participauit: reuocabo. quã doctrinã refert ⁊ sequit Ange. de aretio in. ℌ. item si quis in fraudẽ. insti. de actio. xviȳ. co. ver. ⁊ pro cõpleméto. ⁊ ibi etiam Jason. xl. co. versi. extra gl. ⁊ in. d. l. quotiẽs. vȳ. co. ver. nono principaliter. idez vult ibi Saly. in. x. oppo. ⁊ Alberic⁹ põderantes ad hoc gl. scõm ibi dũ requirit bonã fidẽ. intelligũt ipsi in scõo emptore. Si ergo scõs emptor sciuit rem esse prius vẽditam alteri: iam videt esse in mala fide ⁊ fraudulẽter emere. vñ ista fraus nõ debet sibi patrocinari vt est tertius optimus cũ ibi nota. in. l. si ea res. ℌ. vterq̃ nostrum. ff. de actione empti. ¶ Ad idẽ facit l. sticho. ff. de vsufru. le. ⁊. c. inter cetera. de preb. ⁊ c. pastoralis. s. de iurepa. ⁊ c. q̃ cũctis. de cõce. pre. lib. vi. p que iura dicebat gl. valde singularis in. c. si tibi absenti. de preb. eo. li. q̃ si aliquis sciebat factã collationem alicui de beneficio ⁊ acceptauit scõam eiusdẽ beneficij sibi factã nõ tenet collatio. q̃ videtur fraudulẽter facta. ¶ Ad idẽ bonus textus iuncta glo. ꝑm unum intellectũ in. l. operis. ff. locati. vbi di-
12 citur q̃ si aliquis locauit † operas suas vni: ⁊ deinde alteri hoc sciẽti: debet prius operas ꝑstare primo. deinde scõo q̃ scõs videtur in culpa: ex quo sciebat operas iam primo lucratas. Sic ergo dicemus in casu nostro vt vxor q̃ fraudulẽter induxit maritũ ad reuocandũ donationẽ alteri factam ⁊ vt sibi donaret: nõ debeat gaudere tali donatiõe. qȯ tene semper mẽti q̃ nullibi reperio tactũ in specie. ¶ Videt tñ hoc sentire Bal. in. d. ru. C. de bis q̃ in frau. cred. dum dixit
13 q̃ † si quis vẽdidit rem vni: nõ tñ tradidit: deinde eam alteri donauit: ⁊ tradidit: (q̃uis verum: fit q̃ in scõm trãsferat dñium) tamẽ in effectu primus preferť: q̃ poterit revocare a donatario. de hac decisiõe fuit memor Ange. ⁊ Jason. in. d. ℌ. item si quis in fraudem. xl. co. ver. extra gl. ⁊ Jason in. d. l. quotiẽs. vȳ. col. ver. decimo. de qua facit ibi magnuz festum. differt tamẽ hec decisio a casu nostro. q̃ Bal. loquitur quãdo vna res fuit prius alicui vẽdita: deinde fuit alteri donata. Nos aũt loquimur quãdo pri⁹ vni fuit donata: ⁊ postea alteri. cogitabis q̃ vtroq̃ casu militat eadem ratio meo iudicio. ¶ Et vt cessaret multa incõueniẽtia: que exlegatis ⁊ heredibus ⁊ institutiõe quã marit⁹ vxori facit ⁊ facere põt: ⁊ ecõtra: iustum esset statuere q̃ vxor nõ possit legare viro: nec ipsum heredẽ instituere vel ecõtra: q̃uis non habeãt filios. qȯ quidem statutũ valet de iure: ne vxor a viro cogať testari. Nã ⁊ ius cõe idem statuit de filio. vt. l. hac edicta li. C. de secũ. nup. ita notãter dicit Bal. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. co. xviȳ. ver. ⁊ primo quero. qȯ tene memorie. ¶ Vel saltim deberet statui q̃ nõ possit vxor aliquid legare marito: vel cũ heredẽ instituere: nisi in testamẽto in scriptis: qȯ stabit secretũ donec ipsa moriať: itaq̃ poterit ad libitum disponere de bonis suis cessante metu vel importunitate viri. Audio quod in ciuitate Sozẽsi statutum municipale dicat q̃ vxor nõ posset legare marito res immobiles nisi solũ quo ad vsumfructũ. plerunq̃ eñ vxor in vltimo cõstituta aut metu: aut nimia reuerẽtia mariti: nez forsan sibi indignãtem reddat: de salute desperãs prefert maritum cõsanguineis. l. fi. C. quorũ bonorum. de quo per ¶ Dau. de ca. cõsi. lxj. in fi. Hinc dicit Scotus. iiȳ. di. xv. qȯ
14 isti qui † appropinquãt morti lz videãtur habere aliquẽ rationis vsum: si tñ affantiũ importunitatibus lacessiti ⁊ victi mutãt testamentũ: ⁊ quodãmodo cõsentiũt inuiti: nullũ robur habet talis volũtas ⁊ presumitur ope ⁊ malicia illorum fecisse: non autẽ ex cõsensu q̃ vt dicit ¶ Philosophus. iiȳ. ethi. ingorantia ⁊ aliqualis coacto excludit voluntariũ. Hinc etiã dicit ¶ Dau. de ca. in. l. ex facto. ff. de vulgari ⁊ pupillari substi. ⁊ sequitur ibi Alex. ⁊ alȳ moderniores simi-

¶ Adde laso. i. l. fi. C. si gs alí. testa. ꝓbibue. q̃m legit cuz. l. i. eiusdẽ tituli. ⁊ latius in. l. dedi. ℌ. q̃ꝑ. co. j. ff. de cõdic. ob cãm. segn. in rep. l. j. ℌ. si vir. ff. de acq. posse. fo. 12. co. 4. in fi. Jo. Ber.

+ circa sensu et interpretationem huius statuti & si mulierem. vt. Paul. et Alex. ni. l. cogi. ℌ hi q̃ solidũ. ff. ad treb. quibus benedi. ni. c. Raimundus i ꝑte ꝓb. et vxore. nõe Adelasia nº 215 fol. 129. eiusd parte ꝓb si absq̃ liberis loz ni. mi pupilla nº 76 - bar. ml. li ꝑ 86 ꝓb pone statutũ. C. de sũmatri. decisio s. 195 ꝑte 2. Alex. cons. 26 vbi et cons. de zabarel. li 2 et cons. 43 li 5 Jaso. m. l. non dubiũ nº 47 C. de legat. vbi plura conducibilia disputantur

liter sequuntur qō non valet statutum qđ vxor nō possit testari sine consensu mariti. Sunt enī aliqui qui male tractāt vxores: vt si sibi legata faciant vel eos heredes instituant ꝛ postq̄ fecerunt: nō permittunt eis testamentum reuocare. vel ipse reuocare nō audent maritos timentes. vt ego vidi quendam iuuenem pauperem: qui duxerat in vxorē mulierem senē ꝛ diuitē quā minis ꝛ terroribus vel blandicijs secrete induxit ad instituendū euz heredē: qō testamentū illa volebat mutare ipse tñ adhibuit tantam custodiā ꝛ curam apud vxorē q̄ nunq̄ reuocare potuit: ꝛ ita mortua est cum dicto testamēto. ¶ Aliqñ econtra idem accidit marito respectu vxoris importune. ista incōueniētia ꝛ multa alia cessarent: si maritus sciret q̄ vxor nō posset eū heredē instituere vel ei legare: vel ecōtra. ¶ Sed si ambo cōueniāt in faciendo societatem seu pactū recīprocū: q̄ premoriēs faciat heredē superstitē: vel superstes habeat oīa bona: nō stantibus filijs ꝛ hoc fiat post annū a tpe cōtracti matrimonij: vt disponit lex regni. de qua. ſ. co. cclix. §. limita. vj. versi. adde aliuz. nō improbarē hoc pactū q̄ equaliter vtrūq̄ ꝓspicit.

Lex regni.

Donatio ꝓpter merita q̄ non precesserūt nō ꝛfirmatur.

16 ¶ Quartus casus in quo† nō confirmat donatio inter cōiuges morte donatoris est. qñ marit⁹ donaret vxori: vl' ecōtra ꝓpter bene merita: ꝛ merita nō precesserint (q̄uis interueniat traditio) ista donatio nō confirmat morte donatoris: q̄ presumit simulata: ꝛ in fraudē facta. Unde ex ea nō querit etiā ius confirmatiōis. ex ea tanq̄ simulata nō trāfit possessio in donatariū: vt est tex. sing. in. l. emptor. ff. de aq̄ plu. ar. ꝛ nō est alibi. donatio aūt inter cōiuges nō cōfirmatur morte donatoris: nisi interueniat traditio: vel aliud qō loco traditiōis habeat: vt dictū est in ꝓcedēribus. ergo ꝛc. ¶ Hec fuit no. decisio gl. ꝛ Ang. in. l. si donatiōe. C. de colla. loquēdo in donatione facta filio. refert ꝛ sequit⁹ ro. ibi et ¶ Philippus corneus si. co. Bartolomeus cepola in singulari. cxlix. idē tenet Ang. in. l. j. §. si pater. ff. ꝓ dona. ꝛ sequitur ibi Rapha. cu. ¶ De quo videtur casus in. l. cū hic status. §. si quis spōsam. ad fi. ff. isto ti. vbi si qs † donauit mulieri tanq̄ vxori cū nō esset: non valet donatio ab initio: nec postea morte confirmatur. quē tex. ad hoc reputauit singu. Bal. in. l. cā quā. vj. co. C. de fideicō. ver. modo ego. de quo ſ. dictū est. co. cxliij. §. amplia. iij. ver. adeo nō valet: ita ergo dicendū erit in donatiōe facta vxori vel filio bene meritis: cum nō sint: nō enim debet morte donatoris cōfirmari. qō dictū extollit Franci. de crema in singulari. cxxxix. incipiēte donatio simpliciter. de quo meminit Feli. i. c. sicut. xvij. co. in prin. ō re iudi. ¶ Sed q̄uis hec opinio ang. ꝛ sequacium videatur satis equa: cōtrariū tñ tenet glo. in terminis in. l. ij. §. filiū. in ver. ꝓ herede. ff. ꝓ herede. ꝛ in. d. l. j. §. si pater. in ver. nulla. quam ibi sequitur Barto. ff. pro dona. ad qō bene facit qō voluit Cy. quē alij sequunt in. l. j. in fi. C. de sa. san. ꝛc. Bar. ꝛ alij in. l. cū quis decedēs. §. titia. de leg. iij. vbi volūt q̄ qñ maritus cōfitet se debere vxori centū: talis cofessio in fraudē legis facta intelligit fieri animo donādi ꝛ nō impedit morte cōfirmari interueniente traditione: vel aliquo alio loco traditionis. vt etiā. ſ. tactū est: ꝛ facit tex. cuz glo. in. d. l. ij. C. de do. cau. nō nu. qō no. Bar. in. l. diuortio. ff. de ver. ob. ¶ Ad idē facit qō voluit Bar. i. d. l. si donatione. C. de colla. inquātum no. dixit q̄ si filio pater dixit

Opinio cōtraria.

18 se† donare ꝓpter merita ꝛ nō ꝓbentur merita cēsetur donatio simplex. ergo idē dicem⁹ in casu nostro. et hāc partē tenet ꝛ firmat Alex. i. d. l. si donatiōe. viij. co. ꝛ respōdet ad motiua Ange. ꝛ sequacium: vt ibi p eum quē sequit Jaſ. ¶ Posset tñ dici p cōcordia opinionū q̄ si maritus q donauit vxori ꝓpter merita errasset in cā meritorū. tunc ꝓcedat opinio Ang. vt nō valeat donatio nec morte cōfirmetur. ita dicit ¶ Rapha. in. d. l. j. §. si pater. ff. ꝓ dona. ꝛ refert ꝛ sequitur Alexan. in. d. l. si donatiōe. ꝛ dicit hoc ꝓbari in. d. l. cum his status. §. si quis spōsam. vbi maritus donās erravit putans illā esse vxorē suā. vnde si nō erat vxor cessat finalis cā donatiōis: vt ibi dicit in gl. p. l. si pater. C. de here. insti. si aūt esset vxor ꝛ per q̄ñ staret finalis cā ipsius donationis: ꝛ sciebat merita nō interuenisse q̄uis diceret se facere donatiōem ꝓpter merita. ꝛ sic in veritate donatio erat simplex: donator tamē fingebat facere donationē remuneratoriā. Qui dubiū quin tūc valeat saltem vt simplex donatio: vt per totū titulū. C. plus valere qō agi. ꝛ vtile nō debet per inutile vitiari. vt regula. vtile. de reg. iu. li. vj. cum q̄or.

19 qualitas † em̄ meritor⁹ adiecta donationi q̄ est separabilis ab ipsa donatione videt posita ad abundātiorē cautelā: q̄ñ de meritis nō apparet: ideo nō dz vitiare: vt. l. q mutuā. ff. māda. ꝛ ita ꝓcedat scōa opi. tenēte mēti istam cōcordiam: de qua etiā p ¶ Philippū corneū in. d. l. si donatiōe. fi. co.

1 ☞ Donatio inter q̄iuges nō cōfirmat morte qñ excedit quingentos aureos ꝛ nō fuit insinuata.
2 Donatio ex cā dotis an ꝛ qñ insinuatione requirat.
3 Donatio non confirmatur morte donatoris qñ erant coniuges putatiui.

Adde aliū casum in quo do

§. 81. Qñ donatio excedit quingentos aureos ꝛ nō fuit insinuata nō confirmatur morte ꝺonatoris.

1 natio inter† cōiuges nō cōfirmat morte qñ excedit quingētos aureos legales ꝛ nō fuit insinuata. Nā tunc etiam infra quingētos aureos nō confirmatur morte: iste est tex. sing. in l. donationes. la grāde. C. isto ti. vbi dicitur q̄ tūc donationes inter coniuges silentio confirmantur ꝺonatoris: si vsq̄ ad quātitatē legitimam. ſ. quingentor⁹ aureor⁹. vt. l. pe. C. de dona. ꝑm gl. ibi vel eā excedētes. actis fuerint intimate. Nā amplioris quātitatis donationē minime intimatā nec' per silentiū eius qui donauit confirmari concedimus. ista sunt verba tex. ex quibus colligit ibi Saly. q̄ donatio excedens legitimā summā non insinuata non confirmat morte donatoris: etiā in dictis quingētis solidis. ¶ Et huius rō est et ꝑm glo. ibi in ver. concedimus. q̄ talis donatio duabus caret adminiculis. ſ. rōne rei donate in qua est excessus quātitatis a iure taxate. vt. d. l. pe. ꝛ rōne persone cui donatur cū regulariter sit ꝓhibita donatio inter coniuges: vt. §. dictū est. ꝛ ita al's in contingētia facti ꝛsuluit Bartho. sozinus in primo anno studij pisani in ciuitate florētie. cuius consiliū fuit approbatum a toto collegio: in quo erāt multi ꝑstātissimi viri ꝛ bononienses ꝛ perusini. vt ipse refert in. l. si inter virum. in prin. ff. de reb. dub. Idē refert ipse in. l. j. xxiij. co. ver. prima ꝛclusio. ff. so. ma. Vide Ludo. lusitanū in. l. si inter virum. ff. de reb. dub. in. j. nota. ¶ Non obstat si dicatur

2 q̄ † donatio ex cā dotis non requirit insinuationē. vt. l. fi. C. de iure do. ꝛ. l. fi. C. de dona. ante nup. respōdet ipse q̄ dicta iura loquunt qñ donatio ex cā dotis fit a patre vel ab extraneo ꝛ sic a ꝑsonis permissis. vnde non est extēdenda ꝓuisio illarū legū ad donationū ex cā dotis factā per maritū ꝓhibitū: q̄ generali ꝛcessione nō veniūt ꝓhibita. l. arbitrio generali. ff. de ritu nup. ꝛ. l. q̄q̄. ff. de iure do. neq̄ bz locum in casu ꝓhibito. ar. eius qō habet in. l. si qñ. C. de inoffi. test. ꝛ in. c. j. de ca. qui curiam vē. ꝛ q̄ a se ꝓhibitis necduz q̄ lex censeatur fauere sed cēset resistere. vt. l. nō dubiū. C. de legi. ꝛ per Bar. in. l. cū lex. ff. de fideiu. ergo lex non censet fauere donationi ex cā dotis facte p maritū: cū illā ꝓhibeat tanq̄ factum contra bonos mores. vt. l. j. ff. isto tit. vt. ſ. late dixi. ¶ Jsta sunt notāda ad instr̄a dotalia continētia ꝛfessionē dotalē ꝺstāte matrimonio excedentē summā q̄ngentor⁹ aureorum: ꝛ est noua ꝛsideratio ꝑm sozinū vbi. ſ. ꝛ ab alio nō tacta. Subdit tñ in. d. l. si inter virū. se postea reperisse Jo. an. in addi. ad spe. ti. de dona. §. j. ij. co. ver. hoc scias. sentiētem cōtrariū ꝛ dicentē q̄ per filētium donatoris vel donatricis confirmatur donatio si infra legitimā quantitatē facta fuerit: vel vltra legitimam: fuerit tñ actis insinuata: in eo tantum q̄ excedit: non cōfirmatur silentio. sic intelligit tex. in. d. l. donationes. ꝛ bene iudicio meo. ¶ Adde alium ca-

3 sum in quo donatio inter coniuges nō firmatur morte† donatoris quādo erant coniuges putatiui. vt dixi. ſ. co. cxliij. ver. ꝛ adeo non valet.

1 ☞ Uxor qd de re sibi donata a marito si post eius mortē caste vixerit facere possit.
2 Uxor donataria luxuriose viuēs post mortē mariti perdit qcquid sibi donauit maritus. ꝛ nu. 6.
3 Mulier luxuriose viuēs post mortē mariti videt iniuriaz ꝛ tristitiā inferre marito ꝛ aīe eius.
4 Defuncto pōt irrogari iniuria.
5 Legatarius stuprans relictā testatoris post eius mortem efficitur indignus.
6 Matrimoniū censet durare post mortē viri.
7 Qui offendit de adulterio ꝛstāte matrimonio ille offendit ex stupro durante viduitate.

Unum circa ꝑdicta non est

§. 82. Quid potest facere vxor de re sibi a marito donata.

silētio pretereūdū q̄ in casibus in quibus donatio inter cōiuges valet irrenocabiliter a principio seu ex post facto mor

1 te donatoris confirmatur fit maritus fecit donationē vxori si post mortē mariti caste vixerit: pōt ipsa vxor in vita eā habere ꝛ tpe mortis de ea libere disponere si nō habeat filios legitimos. si autem de re sibi donata vxor non disponat: debet redire ad maritum si adhuc viuit vel eo mortuo ad eius filios legitimos seu ei⁹ heredes. ita dicit lex regni foro legum li. iij. titu. xij. l. ix. incipit. si el marido. ¶ Idem est de arris quas maritus donat vxori. vt eodem foro. et lib. iij.

Lex regni.

Lex regni.

li.iij.titu.ij.l.j. Et hoc est mirabile: quia licet alias donatio pura & simplex post traditionem & confirmationem pertineat ad donatarium suosq; heredes. vt.l.cum profitearis. cum duabus legibus sequen. C. de reuo. dona. & insti. de dona. §. alie autē. & in. c. inter dilectos. § accedentes. eo. tit. & c. non enim. xxij. q. ij. nec potest reuocari nisi in casibus expressis a iure. vt. l. si vnq̄. C. de reuocan. donatio. et. c. propter eius ingratitudinem. ℨ. de dona. & v. par. ti. iij. l. x. & foro legum. lib. iij. ti. xij. l. j. Hoc tamen casu q̄is nulla causa illarum interueniat: res donata redit ad donatorem vel eius filios vel heredes ex testamento vel ab intestato. nec alibi reperio hoc dispositum q̄ in. d. l. si el marido. ¶ Idem dicit

De vxore luxuriosa post mortem mariti. 2

illa. l. si forte† vxor donataria mortuo marito donatore caste non vixerit. Nam tunc perdit quicquid sibi donauit vel reliquit maritus & pertinet ad mariti heredes: quam legem teneas semper memorie. quia vult q̄ vxor que post mortem mariti caste non vixit perdit legatum vel fideicommissum. vt signanter firmat Saly. in. l. fideicommissum. C. de fideicom. glo. fo. ll. li. iij. tit. de las arras. l. fi. in verbo pierda las arras. ¶ Perdit etiam id quod maritus in vita sibi donauit: vt voluit. d. l. Cuius ratio est quia mulier que post mortem viri luxuriose viuit: presumitur viro superstite non caste vixisse. vt in auc. de restit. & ea que pa. §. vnum si quidem. ver. mulier enim colla. iij. & ex hoc videtur iniuriam & tristitiaz† irrogare marito & eius anime. vt in auc. de nup. §. que vero. col. iij. Nam & defuncto potest iniuria irrogari. vt. l. sed & si quis. §. iudex. ff. de relig. & sump. fune. & l. j. ff. de bis qui. vt indi. & l. soz̄orem. C. eo. & l. j. C. de secun. nup. & prosecutio talis iniurie vel offense pertinet ad ei⁹ heredes. vt. l. j. §. & si forte. ff. de iniu. ¶ Et inde est q̄ si heres† legatarius vel fideicommissarius post mortē testatoris stupr̄auit eius relictam efficitur indignus. vt est gl. valde sing. in. d. l. soz̄orem. C. de bis qui. vt indig. & in. d. l. fideicommissum. C. de fideicom. q: per hoc irrogare videtur iniuriā defuncto adeo q̄ si viueret presumitur q̄ reuocaret heredis institutionem legatum vel fideicommissum. Merito ergo pari ratione

Vidua q̄ cō misit stupr̄ū perdit dotē. 6

vxor que post mortē viri cōmisit stupr̄ū† q: honorē mariti nō seruauit indigna efficit relicti. vt in auc. cui relictū. C. de indi. vidu. tol. cū ibi no. ¶ Et q̄ plus est dicebat ℣Dau. de ca. in. d. l. soz̄orem. & in. d. l. fideicōmissum. & latius in consil. cxxj. inci. in christi &c. reuocatur in dubiū q̄ si mulier mortuo marito cōmisit stupr̄ū: perdit dotē ac si in vita adulteriū cōmisisset q̄ ipse firmat aliquibus fundamētis & rationibus que per ipsum videri potuerūt. idē tenet Benzelinus in. d. c. plerūq; ℨ. isto ti. in apostil. & est noua & singularis decisio. de qua memini. ℨ. ℨ. lxvij. post prin. ver. fi. ex quo dicebat. quā reprehendūt ℣Ilex. & ℣Jaſ. in. d. l. soz̄orē. p decisionem tñ ℣Dauli multū facit lex regni q̄ disponit q̄ si mortuo viro mulier luxurioſe viuat: perdit oīa bona q̄ habuit ex his que fuerunt acquisita constāte matrimonio & deuoluuntur ad heredes viri. de quo late dictuz est. ℨ. co. cccl xxj.

Lex regni.

§. vnum demum. ¶ Ecce quō ratione stupr̄i. in viduitate cōmissi mulier pdit sua propria bona que sibi obuenerunt non ex cōcessione seu donatione mariti: sed ratione societatis inter eos tacite cōtracte. ergo eadem ratiōe videtur q̄ etiā dotem pdere debeat cuz violauerit matrimoniū fictū:

6 quod est inter cōiuges durante viduitate † quo tēpore censetur & fingit̄ precedens matrimoniū durare. vt. l. fi. C. de bo. ma. & l. filij. §. vidua. ff. ad munici. & l. femine. in fi. ff. de sena. & in auc. de nup. §. soluto. co. iij. & in glo. magna. in. c. ex parte. ℨ. de fo. cōpe. vbi. traditur q̄ mulier durāte viduitate gaudet priuilegio primi matrimonij. & p cōsequēs debet viduitatē inuiolatā conseruare: alias debet puniri sicut violans matrimoniū putatiuū ratiōe cuius sortitur priuilegiū in quasi dote sicut in vera dote. vt. l. si cum dotē. §. fi. ff. so. ma. sicut enī non licet violare matrimoniū: ita nec opinionē matrimonij vel fictionē. arg. c. plerūq; j. co. & dictum est. ℨ. co. cxlij. ver. ad predicta. ¶ Item sicut mulier existēs in viduitate debet ali de bonis quondā mariti si esset egena etiā si dotem nō habuisset. vt no. Cy. & alij in. d. l. fi. C. de bo. ma. ppter memoriā bene trāsacti matrimonij vt. l. vnū ex familia. §. fi. de lega. iij. Igitur & penam de ipsius violatione sentiat: iuxta illud. commoda qui sentis iungas onus emolumentis. vt. l. secundū naturā. ff. de reg. iu. cum cōcor. ¶ Ad q̄ bene facit ter. cū glo. & his que no. ibi Bar. in. l. fi. C. de adul. vbi dicit q̄ vidua non debet viduitatē stupro maculare: q̄ si fecerit: venit ex hoc grauiter puniēda: vt ibi.

7 ¶ Ex quo no. ibi Bar. q̄ ille offendit de † adulterio constante matrimonio: ille offendit ex stupro viduitate durāte & hoc est vtile scire secundū cum ad pbandū quādoq; inimicitias. Nā ita iniuriant cōsanguinei viri iam defuncti ex stupro q̄ cōmittitur i viduā: sicut si duraret matrimoniū: & hāc doctrinā refert & sequit ℣Dau. in locis. ℨ. alleg. signāter in. d. cōsi. cxxj. & ℣Ang. are. in tracta. maleficio r. in parte. cheme ay adulterato. r. co. ver. qd si marit⁹. vbi videas augu. i addi. ¶ Nō est ergo mirandū si ppter tale stupr̄ū perdat bona que habuit ex his q̄ fuerunt acqsita cōstante matrimonio & ea que fuerunt sibi legata vel donata in dotē q̄ vltimū ad pñs non fit mo: sed cogitandū relinquo.

Mſimoniū censet̄ durare post mortem viri.

Et q̄q̄ plura alia nō imper

tinēter in materia scribere potuissem q̄ dicere statueram q: tamē calor dicēdi: & dignitas rerum ℣Paulo lōgius q̄ volebā me tulit: & ne lectori fastidiū generarē: ex voto pretermisi: ea posteris disserēda relinquēs. Finem igit̄ parti prime rubrice impono. ¶ Sup secūda aūt parte nō est opus scribere: tuz q: tractatum ipsa sola solū expoſcit forsan precedente maiorē: tum q: moderni late sup ti. ff. so. ma. scripserunt: tum etiam q: duos reperio tractatus in materia copiosos Baldi nouelli & Joānis cāpetū. Valeat ergo rubrica nostra: & ad decretales iam transitum facimus.

Repetitio in capitulū per

vestras de donationibus inter virum ⁊ vxorem ab eodem doctore p alatios ruuios compositā incipit.

¶ Innocētius, iū. Archiepō ⁊ archidiacono ianuēsibus.

PEr vestras litteras intimastis: quod cuz magistrū. R. super quadā summa pecūie pro. h. paupere auctoritate nostra curaueritis ꝙuenire: quā idem. h. pro dote vxoris sue requirebat ab eo. ¶ Dictꝰ. R. exceptionē opposuit cōtra ipsum ꝙ vxorē suaz a se expulerat ⁊ tacita veritate super hoc literas impetrauerat: qz sup eadem dote alia vice coz̄ vestre ciuitatis cōsulibus questio mota esset: ipsi pronūciauerūt vt qm̄ idem. h. ad inopiam vergere videbatur: dos illa nō assignaret eidez nisi cautionē idoneam de ipsa nō peritura prestaret. ¶ Unde vos ei vt de saluāda dote caueret ⁊ vxorē suam acciperet precepistis. ¶ Cum ergo satis possit ei modicū credi dotis: cui creditū est corpus vxoris. ¶ Mandamus quatenꝰ dotē assignari faciatis eidē sub ea: quā pōt cautiōe p̄stare vel saltim alicui mercatori cōmitti: vt ō parte honesti lucri vir onera possit matrimonij sustētare. ¶ Ne occasiōe dotis detēte vxor a viro dimissa: seu vir ꝙ dimisit vxorē: adulteriū reatū incurrat.

1 ☞ Cautio ꝓ dote peti pōt marito vergente ad inopiā.

2 Cautio peti potest iusta causa existente.

§. i. Diuisio.

Difficillima est hec decreta

lis ⁊ hactenus non bene declarata secundū do. car. cōtinet casum notabilē ⁊ quotidianū secūdū Abb. ¶ Diuidit in duas partes. Jn prima ponit consultatio. Jn scōa cōsultationis rēsio. cum mādat o. ibi: cum ergo ꝛc. Prima pars ponit causē delegationē: actoris petitionē: rei exceptionez ⁊ iudicis interlocutionē. Scōa ponit duas causas mandati alternatiuj qō inter illas interserit. ¶ Casus literalis. Quidam henricus pauper impetrauit literas a sede apostolica ad archiepm ⁊ archidia. Januēses. Jsti iudices auctoritate dictarum literarum citauerunt magistrum. R. ciuem Januēsem: a quo predictus. h. petebat quandam summaz pecunie pro dote vxoris sue. Dictus vero. R. exceptionem opposuit contra ipsum ꝙ dos non erat ei assignanda nec iudices vigore illarum literarum poterāt de causa cognoscere. qz erant subreptitie ex eo ꝙ cum super eadez dote alia vice coram cōsulibus ciuitatis Janue questio mota esset: ipsi pronunciauerūt: vt qm̄ idem. h. ad inopiam vergere videbatur; dos non assignaretur eidem, nisi idoneam cautionem de dote nō peritura prestaret: de quo processu non fuit facta mentio in istis literis. ¶ Judices delegati visis hincinde propositis eidem Henrico preceperunt vt de dote saluanda caueret ⁊ vxorem suam reciperet. Sed cū ipse cautionē prestare non posset: ad ipsius instātiam dño pape hoc rescribere curauerunt. ¶ Papa mandat eisdē judicibus quatenus dotem faciant assignari eidem sub ea cautione: quā potest prestare. vel saltem cuidam mercatori illam committāt vt de parte honesti lucri onera matrimonij valeant sustentari. reddit duas rationes. prima qz satis potest ei modicum credi dotis cui creditus est corpus vxoris, secunda ne occasione dotis detente vxor a viro dimissa seu vir ꝙ dimisit vxorem: adulterij reatū incurrat. ¶ Hoc

§. Summa. 1 dicit in summa. Marito † vergēte ad inopiā: pro dote satisdatio peti potest. h. d. ꝑm Abb. antiquum. quē sequūtur Ja. an. ⁊ Anto. Et ꝑm istum intellectum est casus singularis ⁊ vnicus ꝑm Abb. ¶ Sed reuera hoc idē videtur probare tex. in. l. in oibus. ff. de iudi. vbi litera dicit. Jn oibus bone fidei iudicijs: cum modum dies prestāde pecunie venit. si agat aliquis ad interponendum cautionem ex iusta

2 causa cōdemnatio fiet: ⁊ sic vult ille tex. generaliter ꝙ † existente iusta causa potest peti cautio. vnde si maritus vergit ad inopiam: iusta causa erit petendi cautionem: ⁊ si petat: fiet condemnatio. ⁊ ita in effectu probat ille tex. illud idem quod iste. Nisi dicamus prout dicebat Cyn. in. l. sancimus. C. de ver. sig. ꝙ tex. in. d. l. in oibus. loquitur de cautione cū fideiussoribus. Sed decretalis ista loquitur de cautione iuratoria ꝑm Jo. an. in presenti. sed ꝑm Jnno. loquitur etiam de cautione fideiussoria ⁊ hoc placet Car. ⁊ Abb. hic. vt. j. latius dicetur. ⁊ ideo non videtur bonum istud summariū. ¶ Et propterea dñs Abb. post car. inherendo verbis littere aliter summat ⁊ sic. Vir agens pro dote: non oīno excluditur ex eo ꝙ vergat ad inopiam: nec precise cogitur satisdare vltra propriam facultatem, sed dos sibi assignatur sub cautione quam prestare potest. Et si per illam cautionē non est sufficiēter ꝓuisum consumptioni dotis: deponet dos apud mercatorē: vt de honesto lucro vir sustineat onera matrimonij. h. d. ¶ Ego vō aliter intelligo ⁊ aliter summo istā decretalē. vt. j. subtiliam.

☞ Exceptio dari dz ei cui datur actio.

2. summa.

Ratio dubitandi ad istā de

§. 2. Ratio dubitandi

cretalē: potuit esse: qz iste hēricus petebat dotē vxoris sibi assignari ⁊ opponebatur sibi ꝙ non esset ei assignāda ex eo ꝙ erat pauper ⁊ vergebat ad inopiam. que exceptio videbatur prima facie satis sufficiens: quoniam certissimuz est de iure ꝙ † cui damus actionem: multo fortius exceptionē. vt. l. necnon. §. exēplo. ff. qui. cau. ma. ⁊ l. j. §. ꝙ aūt. ff. de superficiebus. ⁊ l. inuitus. §. j. ff. de reg. iur. ⁊ c. quēadmodum. a §. de iureiur. Jtē facilius conceditur retentio q̄ actio. vt. l. si in area. in fi. ff. de cōdi. inde. Sed est ita ꝙ viro ad inopiam vergente: damus actionem vxori vt possit ab eo dotē petere: ⁊ debet vxori dos restitui. vt. l. si constante. in prin. ff. sol. ma. ⁊ l. vbi adhuc. C. de iure do. ⁊ auc. de equa. do. §. fin. col. viij. multo ergo fortius videtur sibi exceptio danda. vt sic vxor vl̄ alius eius noie dotē retinere possit. dolose enim videbatur iste henricus dotē petere: quā statim restituturus erat. vt. d. l. dolo facit. ff. de doli excep. ⁊ l. in condēnatione. ff. de reg. iur. cū concor.

1 ☞ Dotis causa semper ⁊ vbiq; precipua est.

2 Dotem exigere potest vxor a marito cōstāte matrimonio.

3 Verbū nō sufficere qñq; exponit ad inopiā vergere.

Pro ratione vero decidēdi

§. 3. Ratio decidendi.

⁊ multorum iurium cōcordia que videntur sibi inuicē contrariari. Premittendum est ꝙ inter alia priuilegia que fauore dotis introducta fuere: vnum precipuum reperitur. s. ꝙ dos mulieribus conseruaretur. vt. l. j. ff. so. mat. vbi litera

1 dicit. † dotis causa semper ⁊ vbiq; precipua est. Nam ⁊ reipublice interest dotes mulieribus conseruari cum donatas esse feminas ad sobolem procreādam replēdamq; liberis ciuitatem: maxime fit necessarium. ¶ Et qz multotiens cōtingebat ꝙ maritus dissipabat dotē: ⁊ sic non poterat dos vxori ꝓseruari: puisum fuit per iurisconsultos ꝙ tunc dos sequestraretur. ita dicit tex. in. d. l. fi cum dotem. §. fi autem in seuissimo. co. ti. ¶ Per hoc tamen nō fuit sufficiēter cautum mulieribus circa conseruationem dotis: qz plerumq; maritus dotem mulieris non dissipabat. Sed sua propria bona consumebat adeo ꝙ non sufficiebant ad dotis exactionem ere alieno deducto. ⁊ propterea constitutuz fuit ꝙ tūc

2 † vxor etiam constante matrimonio possit a marito dotem exigere. ita dicit tex. in. l. si constante. in prin. co. tit. ¶ Sed adhuc per ista non erat plene mulieribus consultum. qz ꝑ istud ius nō poterat vxor dotem exigere nisi tunc demū cū maritus erat positus in illa extrema miseria qz iam dotem dissipauerat vel sua propria bona. Jdeo superuenit ius codicis: per qō plenius puidetur. statuit enim imperator ꝙ ꝛ bona mariti sufficiant ad dotis exactionem: ⁊ ad satisfaciēdum creditoribus: tamen si maritus laborat inopia vtputa si esset homo nobilis nō multum diues quem honorifice viuere oportet ⁊ omnia bona sua in hoc expenderet: ⁊ p cōsequens mulieri exinde preiudicium imminēret maximum si bonorum mariti cōsumptionē spectaret. qz his consumptis. Que sibi pro dotis restitutione erāt tacite hypothecata. vt. l. assiduis. C. qui po. in pig. habe. ⁊ c. ex literis. supra de pig. nō essent bona ad que vxor posset habere recursum pro sua dote forte perdita vel cōsumpta: quamobrem supuenit ius codicis per qō plenissime prouidet vt possit vxor dotem a marito petere: necdum cum maritus sua ꝓpria bona iam dissipauit: verum etiam cum illa dissipare cepit. ita dicit tex. in. d. l. vbi adhuc. C. de iure do. vbi multa addunt ad legem si cōstante. nō ibi nihil expresse cauetur de hypothecaria nec de rei vendicatione nec de donationibus ante nuptias: nec de bonis parafernalibus: nec ꝙ dos restituta debeat deseruire oneribus matrimonij. ¶ Jtē lex vbi ad-

3 huc venit ad expositionem. d. l. si constante. qz † verbum nō sufficere qō est ibi exponit in. d. l. vbi. id est ad inopiam vergere. itaq; non debet spectari ꝙ bona mariti non sufficiant ad exactionem dotis. ꝑm Bal. in. d. l. vbi adhuc in secunda

oppositio

4. reme.

oppositio. ¶Istud tñ ius solũ prouidit qñ maritus dissipare cepit bona sua. ꝛ sic quãdo certum erat maritũ ad inopiã vergere: propterea superuenit ius autẽticoꝝ per qõ plenissime ipsis mulieribus ꝙsulitur statuẽs qõ ꝫ maritus ad inopiã nõ vergat puta qꝛ est ditissimus ꝛ eius bona sufficiant ad dotis eractionẽ ꝛ ad satisfaciendũ creditoribus ꝛ de eis põt maritus cõmode viuere: tñ est dubiũ an vergat ad inopiã qꝛ incipit male vti substantia sua ludẽdo forsan vel alias: nã ꝛ tunc poterit vxor dotẽ exigere. ita dicit text. in d. auth. de equali. do. §. fi. coll. viij. ¶ Ex quo sumpta fuit lex regni. iiij. partita. tit. ij. ley. xxix. ꝛ iij. parti. ti. xxix. ley. viij. que dicũt qꝙ si maritus deuastat bona: vxor potest dotem repetere: ꝛ si nõ repetit: ab eo tẽpore põt cõtra eam prescriptio currere in rebus dotalibus. Ad idem. l. in rebus. C. de iure do. vbi per Salyce. ꝛ alios. ꝛ per Ange. de are. in. §. fuerat ante. charta. xiij. l. col. ver. in eadẽ glo. ibi si cõstante ꝛc.

1 ☞ Actiones plures etiam inter se incompatibiles dantur mulieri quo ad dotem.

2 Mulier si quo ad dotem repetẽdam vnum remedium eligat ꝛ in illo succumbat vel renunciet liti an possit ad alterum redire.

Et sic oĩa ista iura prouidẽt

§. 4. Questio. Utrũ vnus istoꝝ remediorũ corrigatur per aliud.

in suis casibus. nec vnum ius corrigit aliud. put aliqui dicebant ꝛ male: sed potius vnũ ius addit alteri plenius prouidendo. vt voluit Bar. in. d. l. si cõstante. ꝛ sequũtur ibi ang. Raphael. ꝛ ¶Pau. de cast. ꝛ Bal. none. in trac. priuilegiorum dotis. in. vi. parte. in. lxx. speciali. Nam potest ꝑm eum dari casus in quo vir. male tractet bona dotalia. tamẽ per hoc non diceretur labi facultatibus seu vergere ad inopiã. Maxime si in suis rebus esset ditissimus ꝛ diligentissimus vnde tunc vxor posset habere remediũ sequestrationis. vt infra latius dicetur. de quo etiã per campetium. in suo tractatu de dote. iij. parte. q. xix. quẽ per te videas. ¶ Et adeo verum est qõd dicta iura prouidẽt in suis casibus qꝙ dicebat Bar. in. d. l. si constante. in. j. q. iij. parte. ꝛ in. iiij contrario. qꝙ in casibus in quibus habet vxor remedium sequestrationis non possit etiam hodie vti remedio. d. l. vbi adhuc. ſ. qꝙ possit petere dotem sibi assignari: qõd tñ mihi nõ placet. cũ mulieris interfit multa habere remedia etiam si circa idez: vt. l. non est nouũ. ff. de act. emp. ꝛ illa sunt in electione eius cuius fauore introducta sunt. vt. l. cũ filius. §. varijs. de leg. ij. cum simi. quod fortius in muliere concedendum videtur

1 quo † ad dotem cui a iure datur plures actiones etiã incõpatibiles inter se. vt patet ĩ. d. l. vbi adhuc. ꝛ no. in auth. permissa. C. de dona. ante nupt. ꝛ vtrobiqꝫ per Bal. ꝛ in. d. l. in rebus. C. de iure do. ita dicit Bal. nouell⁹ in. d. tractatu. vij.

2 parte. xxv. priuilegio. fateor tamen qꝙ si † mulier vnũ remedium eligeret ꝛ in illo sucumberet vel liti renunciaret: non posset ad alterum redire. ꝑm doc. in. d. l. in rebus. ꝛ facit qõd habetur in. l. fi. C. de codicillis. ꝛ in. l. qõ in heredẽ. §. eligere. ff. de tributo. ꝛ tenet Bal. noue. in. d. tractatu. viij. pte. xxv. speciali. ¶ Ista iura difficultãt totã istam materiã ꝛ offuscant intellectũ huius decretalis. Et propterea merito do. Cardi. in presenti dicit hoc. c. fore difficillimũ ꝛ hactenus non bene declaratũ. doctores enim fuerũt varij. Ex quorũ dictis possunt elici septem intellectus.

1 ☞ ¶Papa omnia iura in scrinio pectoris sui censetur habere.

§. 5. 1. Intellect⁹.

¶Primus fuit tancredi ꝛ vin

centij qui inherendo iuribus predictis dicebãt bene sentẽtiatum a consulibus vt ex eo qꝙ iste Henricus vergebat ad inopiam dos illa nõ assignaretur eidem nisi cautionẽ idoneam de ipsa nõ peritura prestaret quã quidẽ ipse nõ prestitit ꝛ propterea nõ fuit assignata ei ꝫ depositа apud mercatorem. ¶ Periculosus videtur mihi iste intellectus qꝛ videntur ipsi velle qꝙ ro. ponti. non recte decreuit. dicendo enim qõd bene fuit sniatum a ꝙsulibus quoꝝ snia hic reprobatur per papam vel saltim ei non statur: per consequens videntur dicere qꝙ decisio ro. pon. non fuit bona qõ non est dicẽdum. ¶ Sicut in simili dicit Abb. in. c. pisanis. co. añ pe. s. de resti. spo. reputãs temerarium intellectum quorũdam ad illum ter. qui dixerunt ro. pon. ibi sententiasse contra ius. Cum † papa omnia iura in scrinio pectoris sui censeatur habere. vt in. c. i. de ꝙsti. lib. vi. ꝛ. l. omniũ. C. de testa. ꝛ hoc propter valentes viros qui debent sibi assistere. vt dicit Abb. in. c. tum ex literis. de in integ. resti. in. v. no. ꝛ sic non potest stare iste intellectus.

Impugnatio.

1 ☞ Mulier debet eẽ particeps infortunij ꝛ casus mariti.

2 Virum egentem alere tenetur vxor de dote. ꝛ nu. 8.

3 Maritus est dominus dotis. ꝛ nu. 6.

4 ¶Paupertas viri an faciat locum repetitioni dotis.

5 Tutor suspectus remouetur a tutela ꝙuis satisdationem prestet.

6 Alienare non potest maritus bona dotalia.

Et propterea alij aliter in

§. 6. 2. Intellect⁹

telligunt hanc decretalẽ ꝛ iste fit scõs intellectus. dicũt enim qꝙ si maritus solã hꝫ inopiã ꝛ nõ est aliter suspectus de dilapidatione. vt puta qꝛ vim fluminis vel hostiũ possessiones suas perdidit: vel res amisit naufragio: tũ mulier non po-

1 test conqueri de dote qꝛ † debet esse particeps infortunij et casus mariti. vt. d. l. si cũ dotẽ. §. si maritus. Añ dos soluenda est marito. ꝛ ita debet intelligi iste ter. qꝛ satis potest ei modicum credi dotis: cui creditũ est corpus vxoris vt dicit hic textus ꝛ in. l. hac lege. C. de pac. conuentis super do. vbi ter. dicit bonũ est mulierẽ que se viro cõmittit pati etiã res suas viri arbitrio gubernari. gl. in. c. precipimus. xij. q. j. pfertum cum † virũ egentẽ vxor de dote alere teneatur vt dicit text. in. l. mutus. §. manente. ff. de iure do. ¶ Et videtur

2

3 boc satis rationabile prima facie. qꝛ † cũ maritus sit dominus dotis. vt. l. doce ancillam. C. de rei ven. iustum est cuilibet sua committi. vt. l. nemo. la. ij. C. de iudeis. ¶ Si autem vltra inopiã suspectus est maritus de dilapidatiõe: qꝛ male vtitur rebus suis: tunc nõ assignabitur dos marito ꝫ potius vxori. ꝛ ita dicunt intelligi iura deducta in ratione dubitandi. in hac sententia fuerunt Laurentius ꝛ bernardus. in presenti. ꝛ hosti. in summa ti. de dote post diuortiuꝫ resti tuẽda. in. §. ꝛ qñ cõpetat. ver. ꝫ hoc tñ. hos secutus fuit do. Cardi. in presenti. in. vi. oppo. qui omnes in effectu conclu

4 dunt quod sola paupertas † viri non facit locuꝫ repetitioni dotis vt ipsa mulier possit repetere: sed moꝛes viri qꝛ dilapidat bona. ¶ Et hunc intellectũ videt approbare lex regni. iij. par. ti. xi. l. xxix. Et ita quo ad ppositũ nostrũ dato qꝙ iste. h. vergeret ad inopiã: qꝛ tñ nõ erat aliter suspectus de dilapidatione debuit audiri petens dotem. ꝛ cũ effectu potuit cõsequi vt hic fuit consecutus. ¶ Salua tñ pace tãtorum patrum: non videtur hoc bene dictũ ꝙuis enim vxor corpus suum marito committat: non sequitur propterea qꝙ etiã dotem committere debeat: qꝛ non est tantũ periculũ consumptionis in corpore propter paupertatem viri: sicut consumptionis dotis. qꝛ si subest periculum respectu corporis: potest fugere. ꝛ si postea eam repetat maritus: obstabat exceptio seueritatis. vt. c. literas. supra. de resti. spo. vbi tñ maritus pauper est: nõ hꝫ vxor dotẽ tutã. nec põt cõmode sibi puideri circa dotis cõseruationẽ. vñ ꝫ maritus dicatur dñs vtilis dotis. vt. d. l. doce ancillã: ꝛ propterea dos debeat sibi committi: debet intelligi dummodo non fit suspectus. ar. §. fi. insti. de suspe. tuto. vbi dicitur qꝙ tutor suspectus remouetur a tutela: ꝙuis satisdationem prestet. Ma-

Lex regni.

Impugnatio.

5

6 ritus enim nõ dicitur ppriet† domin⁹ dotis sed impropriet vt voluit glo. in. l. in rebus. C. de iure do. ꝛ in. l. ij. §. ꝫ vtruꝫ

7 ff. de mino. qõ patet ex eo qꝛ non potest † alienare bona dotalia. vt insti. quibus alie. licet vel nõ. in prin. ꝛ in. c. cuꝫ contingat. s. de iureiu. ¶ Nec sequitur qꝙ ex quo vxor † tenetur

8 alere virũ egentẽ ꝓpterea nõ possit dotẽ repetere vel retinere ꝛ debet illã periculo cõsumptionis exponere. presertim: qꝛ vxor repetit ꝛ retinet dotem vt ex ea se virum ꝛ familiaꝫ alat. vt dicit. in. d. l. vbi adhuc. cũ alijs de quibus supra.

1 ☞ ¶Pro vergente ad inopiã dos dꝫ vxori restitui nisi ꝓstet idonea cautio de ea saluanda.

2 Fideiussor potest dari in casu inopie.

Et sentiẽs forte ista do. An

§. 7. 3. Intellect⁹

tonius in presenti ponit alium ꝛ tertium intellectum dicẽs qꝙ per istum ter. limitantur iura predicta de quibus in rõ-

1 ne dubitando inquantum dicunt quod viroꝛ vergente ad inopiam dos debet vxori restitui: quod illud sit verum nisi prestetur idonea cautio de ea saluãda: ꝛ si eaꝫ prestare nõ valet: prestet quam potest. ꝛ si adhuc per illud non esset bñ cautum attenta qualitate persone sequestranda esset ꝛ vter qꝙ de fructibus alendus. ꝛ ita vult dominus Antonius qõd si vxor petat dotem a marito vergente ad inopiam: offerendo maritus idoneam cautionem de dote conseruanda euitabit restitutionem dotis per istum text. hoc idem voluit Ange. ꝛ clarius ibi Lodo. roma. in. d. l. si constante. ff. solut. matrimo. idem etiam tenuit Bald. nouellus. in tractatu de dote. vi. parte. in. xxj. priuilegio. in. v. limitatione dicens qꝙ licet mulier a principio nõ possit petere a marito sibi satis-

dari propter vergentiam ad inopiam per text.in.l.ỹ.C.ne fideiu.do.dentur.si tñ mulier peteret dotẽ sibi restitui propter talem vergentiam ad inopiam ꝑm ꝙ potest vt habeꝯ in iuribus de quibus in ratione dubitandi:tunc potest vir vt euitet talem restitutionez offerre satisdationem per istuz tex.quem ad hoc reputat singularem. ¶Et sic ista satisdatio permittitur viro in eius fauorem vt euitet restitutionẽ dotis que est sibi magis dãnosa et ignominiosa. Quo casu cessat ratio perfidie.imo hoc permittitur a iure vt euitetur maior perfidia ꝑm Abb.in presenti.ꝛ ita debet intelligi qõ dixit Bar.in.d.l.si constante.§.quoties. ff.solut.matrimo.

2 dum vult ꝙ ꝓ fideiussor potest dari in casu inopie per istum tex.non quando vxor a principio petit satisdari.sed quãdo petit dotem ꝛ maritus sponte sua offert satisdationem.naz tunc ista satisdatio licet principaliter admittatur fauore viri vt dictum est:vt euitet dotis restitutionẽ.tamẽ etiã versatur hic fauor mulieris in casu soluti matrimonỹ si viri facultates non sufficerent. ¶Subdit tamen Bal.nouellus vbi supra se credere ꝙ si vir non inueniret fideiussorem:non deberet recurri ad iuratoriam cautionẽ.qz per eam non esset consultum indemnitati mulieris.ꝛ ꝑm ista ipse tenet intellectum predictum ad istã decretalem. ¶Sed contrarium tenet glo.cõmuniter approbata in.d.l.vbi adhuc.C.de iu.do.ꝛ ibi Cy.ꝛ Bal.iỹ.col.in fi.ver.sed statiz queritur. Idẽ tenet Bar.in.d.l.si constante.in.x.q.prime partis.ꝛ ibi approbat Alexã.in.x.col.idem tenet Bar.in.d.l.vbi adhuc. Joã.an.in additionibus ad spec.in tit.§.fi.in additione incipiente.idez nota.ꝛ hoc sequitur campetius in suo tractatu de dote.iỹ.parte.q.xxix.qz non est equũ mulierem se cõmittere fragilitati cautionis:vt.l.cogi.§.si pater.ỹ.itẽ queritur.ꝛ.l.quita.§.j.ff.ad trebel.ꝛ ista est cõmunis opin.ꝛ ꝓ consequẽs reprobatur iste intellectus.

Impugnatio.

1 ☞ Remedia plura si alternatiue vel simpliciter concedãtur actori electio est actoris.

2 Cui damus actionem multo fortius exceptionem.

3 In legitima imputari an debeat filio id quod perdidit in ludum vel meretricando consumpsit ꝛ quod pater pro suis culpis ꝛ excessibus solui.

§.8. 4. Intellectus.

Et ob hoc forte idem domi

nus antonius transit ad alium intellectũ ꝛ erit quartus intellectus.ꝛ dicit quod remedium predictorum iurium de quibus in ratione dubitandi.ꝛ remedium huius decretalis locum habet. Itaqꝫ viro vergẽte ad inopiam poterit vxor ab eo exigere dotez vt voluit iura predicta vel poterit a marito petere ꝙ prestet sibi cautionem idoneaz de dote nõ peritura:quam si prestare non possit:deponatur dos apud mercatorez ꝛ siue vtatur mulier remedio dictarũ legũ:siue remedio huius decretalis:restitutio vel retentio dotis non est plena:qz vtroqꝫ casu vxor tenetur inde alere virum ꝛ familiam:ꝛ hunc intellectum approbat Alexã.in.d.l.si cõstãte.ix.ꝛ.x.col.ꝛ campe.in dicto tractatu de dote.iỹ. parte.q. xxx. ¶Et hunc intellectum videtur tenere dicta.l.regni.

Lex regni.

iỹ.parti.titulo.xj.l.xxix.ꝛ ꝑm hoc erit in optione mulieris quod remedium velit intentare an dictorum iurium vel bu

1 ius decretalis.qz qñ ↄ actori cõceduntur plura remedia alternatiue vel simpliciter electio est actoris:vt.l.qõ in heredem.§.eligere.ff.de tributo.no.pulchre Bar.in.l.cum proponas.C.de transac. ¶Salua tamen pace istorum patruz iste intellectus nec precedens stare non possunt:qz ꝑm hoc iste tex.qui loquitur in vxore excipiente contra maritum dotem petentem:extenderetur ad vxorem agentem:ꝛ dotem repetentem.ꝛ sic text.loquens in exceptione: extenderetur ad actionem.quod non est dicendum.qz licet verum sit ꝙ ↄ cui damus actionem:multo fortius exceptionem.vt.d.l.j. §.quod autem.ff.de superfi.ꝛ.l.etiam.ff.de compen.cum fi. non tamen econuerso.nam multa possumus iuste retinere: que non possumus petere.vt.l.j.§.j.ff.de va.ꝛ extraordina. cogniti. Videmus enim quod contra obligatum naturaliter cõperit exceptio.vt.l.iỹ.§.pupillus.ff.de nego.gest.ꝛ.l. id qõ naturaliter.ꝛ.l.frater a fratre.ff.de condi.inde.non tñ datur actio:vt.l.fideiussor.§.fideiussor.ff.de fideiusso.tenet glo.fi.in.l.rerum quidem amotarũ.ff.de re.amo.ꝛ in.l.naturalis.ff.de act.ꝛ ob. ¶Et hinc est quod si filiusfamilias vivo patre surripuit pecuniam patri quam lusit.vel res patris dilapidauit et consumpsit.deinde pater mortuus est omnibus filiis equaliter institutis fratres dicunt ꝙ iste qui pecuniam surripuit:tantuz minus accipiat.dicit Bal.ꝙ ex quo tempore quo pecunia surripuit erat in patris potestate ꝛ inde nõ fuit nata actio sed obligatio naturalis:vt.l.ser

Impugnatio.

Cui actio et excep. 2

De filio surripiente res patris.

ui ꝛ filiỹ.ff.de furtis.non subuenitur fratri ope actionis: sed ope exceptionis compensationis. si forte aliỹ percepissent fructus vltra quã deberent. Unde si frater surripiens pecuniam agat:poterunt fratres compensationem opponere.quod est bene notandũ pro fratribus. vt sint cauti cum viderint quod frater suus pecuniam vel bona paterna cõsumpsit vel dilapidauit:accipiant aliquid plus ex hereditate paterna quã sibi pertineat. Nam tunc poterũt se tueri per viam exceptionis.alias autem nõ dabitur sibi actio. Ita notãter dicit Guillielmus in.l.incerti.C. fami.hercis. ꝛ Bal.in.l.filie cuius.ix.col.eo.tit.ꝛ ibi etiaz Saly.penulti. colũ.in.vỹ.q. ¶Petrus de vbaldis in tractatu de societate. viỹ.parte. q.xxiiỹ. ꝙis aliter sentiat Bal. in auc.ex testamento circa finẽ.C.de colla.ver.decimũ sextũ capitulũ.vbi

3 dicit ꝙ ↄ imputatur in legitimã filio illud qõ pdidit in ludo vel meretricando consumpsit:ꝛ qõ pater pro suis culpis ꝛ excessibus soluit vt ibi per eum. ꝛ in auc.qõ locũ. in principio.ver.vltimo no.eo.ti.ꝛ ibi Bart. ꝛ alios. Jo.de plateis in.§. sequens.insti.de acti.col.fina.ꝛ sic ad propositum nostrum non videtur quod iste text. qui dat facultatem vxori excipiendi cõtra maritum vergentem ad inopiam si petat dotem debeat extendi ad vxorem ex hac causa agentẽ ꝛ hoc fuit de mente Angeli de perusio.in.d.l.si constante.ff.solu. matrimonio.ꝛ ita isti duo intellectus dati per dñm Antonium non videntur posse stare.

1 ¶Pactum per quod reuertitur ad propriam naturam dotis valet.

2 Res de facili ad suam naturam reuertitur.

3 ¶Pactum ꝙ maritus non teneatur tantã diligentiã prestare in rebus dotalibus ꝙtam prestare debet in suis nõ vz.

4 Dos de sui natura debet constante matrimonio esse apud virum.

5 ¶Prelati pactũ vel tacita renũciatio põt preiudicare ecclesie quãdo per hoc reditur ad ius commune.

6 Filiafami.paciſci potest vt de dote agat cum sui iuris esse ceperit.

7 Creditores si a principio putauerunt heredem suspectum ꝛ passi fuerunt eũ in hereditate morari non possunt postea facto agere contra illum tanqꝫ suspectum.

8 Inquilinus qui cõdurit domum minantem ruinam:ita ꝙ non poterat cõmode morari non poterit agere contra dominum vt sibi prestet cautionem damni infecti.

9 Molendinum in periculoso tyberi cõducens qõ postea fluminis impetu destructum est tenetur ad pensionem.

10 Locator potest expellere conductorem ante tempus cõductionis nisi propter necessitatem que tempore locationis non imminebat.

11 Mulier scienter contrahens matrimonium cum heretico perdit dotem.

12 Judex si tulit sententiã malam propter metũ alicuius tyrãni nõ excusak si a principio sciebat hoc posse euenire.

13 Vagabundũ virũ sequi non tenetur vxor:secus si tempore contractus matrimonỹ erat vagabundus.

14 De paupertate cõuenire põt quis eum quem pauperem vt diuitem accepit.

15 Dilapidare quis dicatur.

16 Debitor si tempore cõtractus ceperat dilapidare an possit vt suspectus capi.

17 Approbans mores alterius non potest postea reprobare.

18 Accusare an possit marit⁹ vxorẽ de adulterio nouo si antea adulteriũ quod cõmiserat sibi pepercit.ꝛ nu. 22.

19 Venia delicti respicit precedens delictum.

20 Legatus si delinquit in legatione potest puniri.

21 ¶Promissio de non offendendo vel similis non habet locũ vbi promissor de nouo offenditur.

23 Mãdatũ ꝓcuratoris simplicis videt reuocari ex ꝑsumpta mente mãdãtis si procurator mutat cõditionẽ in peius.

24 Bãnitus q habuit securitatem pro delicto antea cõmisso si postea delinquat videtur renouata securitas.

25 Gratia principis censetur subreptitia si ille cui conceditur pro maleficio cõmisso tacuit quod prius deliquerat.

26 Defensio nemini potest auferri.

§.9. 5. Intellect⁹.

Et propter ista forte idẽ do

mi.Anto.transit ad quintum intellectum dicẽs si maritus a principio cum matrimoniũ cõtraxit: nõ erat pauper ꝛ ex casu veniret ad inopiã:tunc põt mulier petere dotã. Quia nihil põt ei imputari ex quo a principio non erat pauper.ꝛ hoc modo intelligit iura de quibus in ratione dubitandi. Si tñ a principio maritus erat pauper cum hoc casu sit qd imputet vx

imputet mulieri: q⁹ cum paupere cõtraxit ⁊ cõtrahẽdo cuꝫ tali cõmittẽdo sibi corpus ⁊ bona: eius personã approbauit: nõ poterit petere dotẽ: sed assignabitur marito eo mõ quo hic exponit. ¶Et ita ꝺꝫ intelligi iste ter. ꝑm eũ ⁊ hũc intellectũ ipse approbat: ⁊ videt ꝓia facie adaptari posse ad nostrã decretalem que videt innuere qõ iste Henricus a principio erat puaper qõ colligitur ex textu dũ dixit ꝙ cũ magistrũ. R. super quadam summa pecunie ꝓo Henrico puapere ⁊c. ⁊ ita ℈hendo cũ illo paupere videt approbare mores ipsius: ⁊ ideo nõ poterat postea penitere. ¶Et q̃uis do. Anto. nõ dicat: reperio quod multi egregij doctores ⁊ valentissimi iuris vertices: tenuerũt istã opinionẽ. hãc tenuit collectarius in presenti. Jac. de arenis. ℈Petrus Cynus: Bal. Ang. Lodo. ro. in. d. l. si constante. ff. so. ma. Martin⁹ de fano. Cy. ⁊ Bal. in. l. vbi adhuc. Oldra. in auc. quod locũ. C. de colla. ꝑm qõ ibi refert Bal. vij. co. idẽ Jo. and. in addi. ad spe. isto ti. ℌ. fi. ver. si cũ mulier. ¶Mouẽtur principaliter hoc fundamento q̃ per † pactum reuertitur ad propriã naturã dotis: ꝺꝫ pactũ ⁊ non dicit cõditio dotis fieri deterior. vt. l. si vnus. ℌ. qõ ⁊ in specie dotis. ff. de pac. Nã si mulier ab initio fuit pacta ꝙ dos cõsistẽs in pecunia restitueret sol. matri. incontinenti. ⁊ si non expectata dilatione legali que bodie est annus. vt. l. vnica. ℌ. cũ autem C. de rei vxor. act. ⁊ postea per pactũ fuit contenta qõ dos non redderet incõtinenti sed post aliqõ tempus licet ꝑ hoc pactũ fieret cõditio mulieris deterior in dote: tũ ꝺꝫ tale pactum: q⁹ † res de facili redit ad suã naturã vt ibi dicitur. intelligẽ tñ dummodo talis dilatio postea non excedat dilationẽ legalẽ: alias tunc nõ valeret tale pactũ per id qõ habet in. l. de die. ⁊. l. attilicinus. ff. de pac. dota. lꝫ forte tũc nõ vitiaretur tale pactũ vsq̃ ad dilationẽ legalem. argu. l. sancimus. in prin. C. de dona. ¶Eodẽ modo non valeret † pactum factum per vxorem qõ maritus nõ teneatur prestare illam diligentiã in reb⁹ dotalibus quã pstat in suis vt sentit glo. in. l. etiã. ℌ. lꝫ. ff. sol. mat. dũ allegat legẽ pomponius ff. de pa. dota. q⁹ per hoc fieret cõditio dotis deterior. vt. d. l. Attilicin⁹. ⁊. l. lꝫ eo. ti. intellige q̃n fuit factũ cõstante matrimonio. secus si solu. matri. ⁊ sic intellige text. in. l. contractus. ff. de reg. iur. ⁊ glo. in. l. j. ℌ. si cõuenerit. ff. depositi. vbi culpa remitti põt. ita dicit Jo. cãpeti. l suo tractatu de dote. ij. parte. q. lxxiij. q̃n aũt valeat pactũ per qõ fit conditio dotis ꝺterior ad ꝓiudiciũ mulieris vel mariti videas p eũdem in. iij. pte. q. j. ij. iij. q̃n. v. ¶Et ex istis sequitur qõ si mulier ab initio fuit pacta qõ vir teneat nõ solum de culpa leui: sꝫ etiã de leuissima. ⁊ etiã de casu ⁊ postea ipsa mulier remisit viro dictũ pactũ ei renũciando valeret tale pactum remissiuũ. lꝫ sue dotis cõditio deterior fieret: q⁹ nõ fit deterior contra ꝓpriã naturã dotis. imo reditur ad naturã dotis que est vt maritus nõ teneatur de culpa leuissima nec de casu vt habet in. l. pe. in prin. ⁊ in. l. etiaꝫ. ℌ. j. ff. sol. ma. ⁊ firmat Bal. nouellus i tractatu dotis. vij. pte. xj. priui. in. vij. limitatione. ¶Eodẽ mõ vr dicẽdũ in casu nostro: q⁹ natura † dotis est ꝙ cõstãte matrimonio dos debeat esse apud virũ. Ergo pactũ vel renũciatio ꝑdicta q̃ tacite resultat ex ℈ctu matrimonij sciẽter cũ paupere: fouetur ꝓpria natura dotis. Ergo valere debet: qõ aũt dos sit talis nature: apparet: q⁹ talis cõsensus est ordinatus de mente iuris ⁊ partiũ cõtrahentiũ. ideo eñ dos datur vt apud virũ ℨstante matrimonio resideat. vt. l. ij. ff. sol. ma. ⁊. l. ꝓ oneri⁹. C. õ iure dotiũ. ⁊. c. salubriter. infra de vsuris. ⁊ vt maritus sit dominus quandiu matrimoniũ durat vt. l. doce ancillã. C. de rei vendi. ¶Ad cõfirmationẽ huius opinionis facit ter. in. c. j. de pac. lib. vj. vbi dicitur qõ † pactũ vel tacita renũtiatio prelati põt ꝓiudicare ecclesie q̃n ꝑ hoc redit ad ius cõmune. ad hoc cõmẽdat abb. illũ ter. in. c. venies. viij. col. de prescriptio. de quo facit festũ Fran. areti. in rub. ff. de ver. ob. ¶Facit etiã. c. ab exordio. xxxv. dist. ⁊ multa alia collecta per Fely. in. c. cũ accessissent. iij. col. supra de cõsti. que per te videas. ¶Facit ꝓo ista opinione text. singularis in. l. ⁊ heredi. ℌ. filiafamilias. ff. de pac. vbi litera dicit filiafamilias † pacisci põt vt de dote agat cum sui iuris esse ceperit. Et ita est ibi ter. qõ mulier per pactũ potest sibi ꝓiudicare circa exactionẽ dotis saltim ad tẽpus. Cum aũt mulier cõtrahendo scienter a principio cũ paupere: tacite videt pacisci qõ dos remaneat penes virũ ⁊ nõ possit eã ab initio petere ergo valebit tale pactũ tacitũ. ¶Ad idẽ ter. singularis i. l. si is a quo. ℌ. fi. ff. vt in possess. ie. vbi si quis a principio malũ fideiussorez accepit: nõ dabit ei postea alius: imputari eñ ꝺꝫ sibi ex quo a ꝑncipio illũ approbauit. ¶Ad idẽ. l. si creditores. ff. de priuile. credi. vbi si † creditores putauerũt a principio heredẽ suspectũ: ⁊ passi fuerũt eũ in hereditate morari nõ possunt ex postfacto agere cõtra illũ tã q̃ suspectum. ¶Ad idẽ. l. qui bona. ℌ. de illo. ff. de dã. infec. vbi inquilinus qui cõdurit † domũ vitiosam minãtẽ ruinaz ita qõ secure non poterat in ea morari et habere res suas: non poterit agere contra dominum vt prestet sibi cautionẽ dãni infecti imputet enim sibi: q⁹ a principio non prouidit. Hinc est ꝙ qui cõdurit † molẽdinũ in ꝑiculoso tiberi: qõ postea fluminis impetu est destructum: tenet ad pensionẽ. vt per Bal. in. l. licet. q. ij. C. locati. Jtẽ si sciẽs rẽ alteri obligatã: illã emit: nõ põt agere cõtra venditorẽ vt illã liberet. ar. ff. de acti. emp. l. j. in fine. ⁊. C. de euic. l. si fundum. secundũ Alberi. in. l. ex predijs. C. eod. sic limitantem illam legem. ¶Ad idem. l. inter causas. ℌ. abesse. ff. man. vbi si fideiussor delegat debitorem qui non erat soluendo. ⁊ scienter fuit receptus a creditore liberatus erit fideiussor. ¶Ad idem. c. propter sterilitatez. supra de locato. vbi locator non potest expellere conductorem † ante tempus cõductionis nisi propter necessitatem que tempore locationis non imminebat. a contrario ergo si tempore locationis imminebat illa necessitas: non poterit illũ expellere. Sic videbatur dicendũ in casu de quo agit. Ad hoc inducebat illũ ter. anch. ⁊ Jo. de imo. in prin. ¶Ad idẽ est bonus ter. nõ solitus allegari ad hoc in capitulo decreuit de hereticis li. vj. vbi mulier scienter † ℈bens matrimonium cum heretico: perdit dotez. ¶Confirmant predicta per illud qõ notanter dixit Bal. in. l. si. in fine. C. de pena iu. qui male iudica. vbi dicit quod si † iudex tulit malã sñiam ꝓpter metũ alicuius tyranni: non excusatur si a principio sciebat hoc posse euenire: q⁹ tũc nõ debuit illud officiũ acceptare ad quod poterat non accedere. arg. d. l. qui bona. ℌ. defuncto. cũ alijs de quibus supra. ¶Ex his dicebat no. Bar. in. l. ait pretor. ℌ. si debitorẽ. ff. de his que in frau. credi. quod si quis facit contractũ cũ eo qui a principio erat fugitiuus: nõ potest postea eũ propria auctoritate capere tanq̃ fugitiuũ. idẽ tenet ipse in. d. l. si creditores. ⁊ in. d. l. is a quo. ℌ. si. in fine. ⁊ in. l. quesitũ. ff. de pigno. ⁊ in. l. si. C. de ferijs. ⁊ in. l. si. C. de sponsa. ⁊ multi alij de quibus per Ang. ⁊ Jasonẽ ibi. de ac. in prin. rix. col. ¶Et hinc est ꝙ lꝫ vxor non teneatur sequi † virum vagabundũ. a a vt dicit gl. in. c. j. de cõiu. leprosorum. si tũ ꝑ ℈ctus matrimonij esset vagabundus sequi tenetur. q⁹ tunc videtur approbare mores suos. vt est glo. no. in. c. vnaquęq. xij. q. ij. ⁊. c. si quis inevitabili. xxxiij. q. ij. ⁊ no. in. c. de illis. ℌ. de spõsa. ita dicit Abb. in. d. c. j. de coniugio leproso. Jo. de imo. in rub. ff. so. ma. v. col. qui secus dicit in marito carcerato vel exulante culpa sua. quod tene menti. Vide Barto. in. l. meuia. ff. de annuis legatis. Cynum: Albericum: Bal. ⁊ alios in. l. j. C. de vxoribus militum. ¶Bene facit ad hoc ter. in. l. si arbitro. ℌ. si. ff. qui satisda. cogan. vbi non † potest de pauperta te conueniri: quem pauperem vt diuitem acceptauit: nisi de nouo paupertas superueniat. per quem text. dicebat ibi Ange. fecisse relaxari a carceribus multos debitores captos vt fugitiuos. Nam assessores sequentes imperitos aduocatos immediate ostenso eis instrumento debiti et prestito iuramento de suspitione ⁊ fuga: cõsueuerunt concedere familiã ⁊ capi facere talẽ debitorez. ⁊ male faciunt ꝑm cum. Nã debet eis constare qõ tempore cõtracti debiti ille erat idoneus ⁊ soluendo: ⁊ sibi calamitas superuenerat insignis: aut inopia magna: vt ibi. ⁊ hoc causa cognita saltim summarie ꝺꝫ sibi cõstare. si enim eius cõditio non est mutata: imputet sibi q⁹ cuꝫ tali ℈xit ⁊ eius fidez fuit sequutus vt ibi. ⁊ si modica paupertas aut calamitas superuenit: similiter non sufficit ꝑm eũ. Eodem mõ si post calamitatẽ diu tacuit. vt. d. l. si creditores. ff. de priui. cre. Sit ergo cautus advocatus actoris in faciẽdo fidẽ de debito ꝑ testes vel instrumẽta: ⁊ in narrãdo qõ tẽpore debiti ℈cti ille erat idoneus ⁊ soluendo ⁊ idoneus reputabatur. ⁊ qõ ad noticiã sui de nouo puenit qõ eidez debitori insignis calamitas aut inopia superuenit ⁊ sup his duos testes ꝓducat ⁊ nihilominus de lato sibi iuramẽto: qõ �herũ suspectũ ⁊ fugitiuum: ⁊ tunc iudex cõcedat licẽtiã capiẽdi quouscq̃ satisfecerit de iudicio sisti. hec Ang. vbi supra. quẽ refert ⁊ sequitur ibi ℌau. de cast. de quo videas Fran. de curte in repe. l. vnice. C. de pro hibi. sequestra. pe. q. ix. ¶Ad ꝓdicta adduci põt textus cũ gl. ⁊ qõ ibi tradit Bar. in. l. si seruos. ff. de pig. act. vbi dicit qõ si dñs cepit facere edificiũ in feudo suo tpe quo erat diues: ⁊ ꝓpter casum sibi obuenientẽ factus est paup ita quod nõ posset pficere: creditor cui pignoratus est fundus: pficere nõ põt: q⁹ ꝺꝫ intelligi rebus in eodẽ statu manentibus: vt. l. cũ quis. ⁊. l. si cũ cornelius. ff. de solu. ꝑm Bar. quez se

a a ¶Adde qs dicak vagabũdus ⁊ vbi sortiak forũ no. ꝑ maria num soci. in. c. fi. de fo. cõpeten. co xx. post mediũ. ⁊ ꝑ totã seq. aſꝫ l. si abarbitro Jo. ber.

nota bonã & quotidianã praxim q̃ debitores quibꝫ supuenit paupertas

hoc ꝺꝫ m l arbitro precedente. vbi le gut l. sic alleg. nº 7. vsq ad finẽ

Valet pactũ: ꝙ qõ reuertitur ad ꝓpriam naturã dotis.

Illatio.

Q8 semel placuit ⁊c.

quitur ¶Dau.de cast.in.d.l.si seruos. ¶Ad idem facit.l.si
15 p ea.C.mã.vbi ille †dicit dilapidare:q incipit postea dila-
pidare:z ille dicit dissipare:q taliter dissipat postea q fide
iussor eius merito põt timere al's secus.vñ si sua bona vale
bãt decẽ milia z male expẽdit mille:certe fideiussor nõ pro-
pterea agit ꝑm Jac.bu.ibi quẽ refert z sequit Bal.ibidez.
¶Ex quo infert q si ante incepit dilapidare:si quidẽ tali-
ter q deberet timere:sibi imputet fideiussor vt ibi.z in iuri-
bus ꝑalleg.si aũt antea dilapidat:sed non taliter q adhuc
esset timor:tũc ꝙtinuata dilapidatiõe:ad suspitionẽ p simi
les dat agẽdi cãm.q: suspitio orit de nouo:vt.d.l.si fideius-
sor.§.fi.ff.q satisda.co.qõ bal.dicit esse tenẽdũ mẽti.de quo
meminit Jas.insti.de act.in princ.xx.co.inferẽs ex hoc q si
16 tpe ꝙtractus †debitor ceperat dilapidare:nõ tñ tm̃ dilapi-
dauerat:quin adhuc esset idoneus:postea cepit adhuc for-
tius dilapidare poterit vt suspectus capi:quasi tũc de no-
uo oriat ista suspitio.secus si a principio totaliter esset su-
spectus.hoc idẽ videt sentire Ange.in.l.si creditores.ff.de
priui.cre.idẽ erit si debitor tpe debiti ꝙtracti nõ esset soluẽ-
do:z tñ dolo asserẽs se idoneũ induxit creditorẽ suũ ad con-
trahẽdũ secũ:q: isto casu poterit capi:et dato q ꝙditionez
suã postea non deteriorauerit.ar.l.pe.ff.so.ma.ita videtur
sentire bar.in.l.alia.§.elegãter.in fi.ff.so.ma.quẽ sic intelli-
git z declarat ¶Dau.de ca.in.l.etiã.§.licet.in fi.eo.tit.z segt
Jaſ.vbi.s.z in.l.si arbitro.ñ.co.ff.q satisda.co.qõ bñ nota
bis. ¶Rõ predictoꝝ põt esse q: postq̃ aliqs †approbauit
17 mores alterius:nõ poterit postea reprobare.vt.c.horren-
dus.xxxij.q.v.z.d.l.fi.C.de spon.z.c.quẽadmodũ.s.de iure
iur.z.c.nulli.j.de accu.cum ꝙcor.ibi alleg.in gl. ¶Ex quo
De marito parcẽte vxori adultere. 18 dicebat Saly.in.l.qñ alexandrũ.in fi.C.de adul.q postq̃ †
maritus percipit vxori sue adulteriũ qõ cõmisit:nõ poterit
postea illam accusare de adulterio q̃uis nouum cõmittat
adulteriũ:q: p dictã reconciliationem visus est approbare
mores illius.de quo est ter.no.quẽ sic intelligit ibi Archi.
in.c.de bñdicto.xxxij.q.i.ibi nullũ ei dũtaxat simile cõmittẽ
ti periculum illaturus.Ad idem facit in.l.si vxor.§.fi.ff.de
adul.z glo.fi.in.l.castitati.C.eo.postq̃ eñ venia delicti con
cessa est pure:nõ dz ĩtelligi tacita ꝙditio nisi deliqrit:vt.l.
in cõmodato.§.sicut.ff.cõmo.l.qcqd astringende.ff.de ver.
ob. ¶Cõtrariũ tñ sentit glo.iij.in.c.plerũq̃.s.eo.z ibi no.
ꝓpositus.iij.co.in fi. ¶Pro qua bñ facit ter.in.d.c.quẽad-
modũ.s.de iureiur.z.vij.parti.ti.xxij.l.viij.qõ mihi verius
Lex regni. 19 videt. ¶Quia †venia delicti vel securitas pcedẽs delictuz
respicit nõ futurũ.vt videt casus no.in.l.nõ alias.§.j.ff.de
iudi.vbi dicit q lz legatus habeat securitatẽ de iure gẽtiũ.
vt.l.fi.ff.de leg.l.sanctũ.ff.de rerũ diui.z tradit Bart.in.l.j.
20 in prin.ff.ad.l.iul.ma.z tñ† si delinquit in legatione:põt pu
niri:vt.d.l.nõ alias.§.j. ¶Ad idẽ facit in ar.text.in.l.cum
lex.ff.de legi.vbi dicit q cũ lex in ꝑteritũ indulget in futu-
rum vetat dicit glo.lex prima.imperator q est lex animata
in tertis.vt in aut.de consulibus.in fi.colla.iij. Concordat
l.vna.C.negociatores nemi.li.xij.z ibi no.Jo.ó pla.Ad idẽ
l.eis quidem.C.qui militare possunt eodem libro.j.ad idem
facit ter.z qõ ibi no.in.l.quero.§.inter locatorẽ.ff.loca.z in
l.qui seruum.de ver.ob.z.l.q ergo.§.heres.de leg.j.in qui-
21 bus iuribus in effectu ꝓbatur q †pmissio de nõ offendẽdo
vel similis:nõ habet locũ vbi ꝓmissor ó nouo offendit:vel
vbi ille cui fit promissio põt offendi ex culpa sua q: de nouo
delinquit.Si ergo vxor post veniã adulteriũ:aliud adulte-
Extensio. 22 riuz †cõmittit:poterit maritus illã accusare de nouo adul
terio cõmisso. ¶Immo q plus est posset forsan attentari.
qõ etiã potuisset illã accusare ó primo adulterio.qñ venia
sibi cõcessa vel securitas seu gratia habet in se hãc tacitam
conditionẽ rebus in eodẽ statu pmanẽtibus.s.q aliud adul
terium nõ cõmittat:alioquin gratia facta vel securitas cõ-
cessa reuocata videt respectu adulteriũ pcedẽtis ꝓ quo ac-
cusare poterat.ar.text.in.l.cũ qs.z.l.si cũ cornelius.ff.de so-
Mandatũ. 23 lu.vbi mandatũ †adiecti vel ꝓcuratoris simplicis videtur
reuocari ex ꝑsumpta mẽte mãdantis se ꝓcurator mutat cõ
ditionẽ in peius.ergo eodẽ modo erit dicendũ in casu nr̃o
q venia vxori ꝙcessa videt reuocata qñ vxor iterũ fuit adul
terata. ¶Qõ fere in terminis nr̃is tenet Lodo.in.l.possi-
24 deri.§.si seruus.ff.de acq.pos.fi.co.vbi dicit q si †bannitus
Societas. q habuit securitatẽ ꝓ delicto antea cõmisso delinquat post
securitatẽ habitã:ꝓpter nouum delictũ cõmissum videtur
reuocata securitas respectu delicti veteris:pro quo poterat
impune offendi vel occidi.qõ est valde notãdũ ꝑm Franci.
are.ibi.vj.co.in prin.qui hoc firmat optima ratione:q: gra
Gratia. tia principis non extẽditur ad casuz de quo si verisimiliter
cogitasset nõ esset cõcessum.vt.l.ex facto.in prin.ff.de vul.z

pupil. ¶Hinc est q in cõfirmatiõe quã facit papa de ty-
rãno: nõ intelligitur q perseueret in moribus tyrannicis
ꝓpter illũ titulũ. q: tales cõmissio pape nõ includit crimi-
na.vt.ff.de ꝙdi.inde.l.si procurator z.ff.de his q̃ in frau.cre.
l.si pater.ita notãter dicit Bar i tractatu de tyrãno.co.vñ.
ver.decimo.quero.in fi.refert z sequitur Fely.in.c.j.§.vt li-
te nõ conte.co.x. ver. per istã regulã vbi aliqua similia cu-
mulat que videas. ¶Facit ter.in.c.suggestũ.z in.c.nuper.
§.de deci. qui enim de nouo delinquit quodãmodo abutit
bñficio principis z est odiosior.vnde nõ presumit q si prin-
ceps hoc cõsideresset fecisset ei gratiã. ¶Facit optime q
25 singl'r tradit Bal.i.l.iij.C.de epi.audi.vbi dicit q† gratia
principis cẽsetur subrepticia si ille cui cõcedit ꝓ maleficio
a cõmisso tacuit qõ prius iterũ deliquerat:a q: nõ presumit a
q princeps si sciuisset fuisset gratiã cõcessur?:z hoc q̃ prin-
ceps securitatẽ ꝙcessisset ex mera gratia:secus si ex cã iusta.
Nam tunc nõ reuocaretur ꝓpter nouũ delictũ. q: respectu
cause ꝓpter quã fuit concessa:res dicit eodẽ mõ se habere
ex quo adhuc subest eadem cã que fuit cã finalis cõcedendi
securitatẽ.l.iij.§.fi.z qõ ibi no. Bar.ff.de dona.z.l.serũ. cuz
ibi no.ff.de postu.quid enim si securitas fuit cõcessa banni-
to vt posset se defendere: certe ex nouo delicto nõ põt vide-
26 ri reuocata.q: auferret † defensio bãnito:quã etiã princeps
non põt auferre.vt plene tradit Bar. in.l. cũ mulier.ff.sol.
ma.Bal.in.d.l.qñ Alexandrum.C.de adulte.vbi omnino
est videndum secundũ Franci. vbi.s.

1 Indulgentie q̃ emanant a sede aplica pro remissione
peccatorũ intelligit de peccatis cõmissis.

2 Pluries ludẽs an pluries incidat in penã statuti.

3 Delinquens sub spe venie nõ excusatur propter casum su-
peruenientem.

4 Cessionis beneficio gaudere nõ debet qui sub spe credendi
bonis debita contrahit nec ille qui in fraudem creditorum
bona dissipauit.

5 Per baptismũ non consequit quis remissionẽ peccatorũ
qui sub spe ante baptismum cõmisit.

6 Immunitate gaudere non dz qui deliquit in ecclesia sub
spe immunitatis.

Ex quibus forsan põt infer

§.10. 1 ri q† indulgentie que emanant a sede apostolica pro re-
Illatio. missione peccatorum intelligãtur de peccatis cõmissis:nõ aũt
De indul gentijs. de cõmittendis.gl.in.c.noli estimare.xxij.q.j. z Ludo.in.l.
iij.§.si quis seruum.ff.de acqui.pos.z moder.in tractatu ma
leficiorũ in parte fama publica.ver. quinto queritur. z que
plenissime dico in tractatu indulgentiarum. ¶Quamuis
in cõtrariũ vigeat decisio no.do.cardi.in.c.cum haberet.s.
de eo qui duxit ĩ matrimonium quã polluit per adulteriũ.
quẽ refert z sequit ibi ꝓpositus alexãdrinus.iij.co. ver.z iõ
infert.vbi dicit q si quis tenebat ꝙcubinã z p constitutiões
synodales erat excõicatus: ꝓpter hoc impetrauit literas vt
absolueretur:postea nihilomin9 pseuerauit tenendo ꝙcubi
nã poterit absolui a tali excõicatione etiã p tpe quo postea
habuit cõcubinã:q: excõicatione non inducit nouum deli-
ctum. ¶Ex quo dicit alexãdrinus se in facto cõsuluisse in
quodã dño qui suo castello imposuerat vectigal sine pmis-
su superioris dñi:z sic illicitũ:p qõ inciderat in excõicatio-
nem papalẽ quã papa pfert cõtra tales in die iouis cene:
postea impetrauit literas absolutionis.z post illas impe-
tratas: tandẽ exegit illud vectigal donec pueniret ad actũ
absolutionis q etiã pro illo tẽpore potuit absolui vigore
illarũ literarũ q: videbat vnum delictũ ꝑm eum. Ad cuius
cõfirmationẽ facit bonus ter.ĩ.l.si quis filio exheredato.§.
irritum. ff. de iniu. testa. vbi si permittitur alicui in habili
facere testm̃: ipse vero testm̃ antea fecerat:voluit id valere:
fecisse id credit idẽ si nihil dixit:q: testamẽtũ ante factũ va
lidũ est.z ita facultas testãdi respicit testamentũ iam factũ.
nisi dicas q testamẽti illud sumit vires ex voluntate exp̃ssa
vel tacita testatoris superueniente post facultatẽ vt ernunc
non vt extũc vt colligit ex. d.§. ex quo infert q si quis non
valẽs facere maioratũ sine licẽtia principis:prius fecit ma
ioritum:postea impetrauit licentiã: valebit ille maioratus
vt ernunc nõ aũt vt extunc. qõ est notandũ cogitabis.z vi-
de q̃ plenius scripsi in tractatu maioratus. Id quod facit
quod voluit Bar. in.l.inficiando.§. infans.in ver. pro hu-
iusmodi declaratiõe.ff.de furt.z in.l. ¶Dõponius in gestis.
ff.de neg.gest. quem sequitur ibi Bald.z alij z moderni in
tractatu maleficiorum.in parte metidori de maledati.xiij.
2 col.ver.quero si statutum.in illa questione an ille † qui plu-
ries ludit pluries incidat in penam statuti. Sed caue qui a
illi se-

Tyrannus.

Delictum.

¶Adde q
hoc ẽt dicit
pulchrũ Ja
so.i.l.nec dã
nosa. C.ó pe
ci. impera.
offe.co.j.vbi
refert An
dreã sicu. di
cẽtẽ bĩã fuis
se ꝑticatuz
bonõiez fuis
se quẽdã ôca
pitatũ.q: cũ
impetraret
gr̃am de se
cũdo homi
cidio:de pri
mo qõ ꝙmis
serat non fe
cit mẽtionẽ.
qõ est sing.
Jo. ber.

¶Excõicatio.

Vectigal.

Testam.

Maiorat9.

illi se fundãt in eo q̃ nõ videtur aliud nouũ delictũ cõmisisse. Sed in casu nostro nouũ cõmittit peccatũ ad qõ forsan indulgentia nõ extendit. fateor tñ q̃ si preparãs se ad indulgentiã que cõceditur certo tpe ꝛ loco dum sumit iter: cõmittit petit mortale ꝛ statim doleat: tñ cõsequitur indulgẽtiã. Idẽ forte de eo qui habet indultũ vt possit absolui i articulo mortis plenarie: dũmodo p annũ ieiunet: q̃ si in illo anno cõmittat mortale: poterit absolui. ita dicit archiepus florẽtinus. i. parte. tit. x. §. ad fi. Dicẽs q̃ aliud est dicendũ de eo tpe ꝛ loco quo cõceditur indulgentia: ꝛ aliõ de tẽpore quo itur vel disponitur ad indulgentiã. nã de tpe quo cõsecuturus est indulgẽtiã: vbicũq; opz q̃ sit ꝯtritus: ꝛ p ꝯsequens q̃ sit sine mortali: alꝫs nõ pdesset. Item cũ est in articulo mortis: q̃ fit ei talis absolutio vel cõcessio: seu eo tpe quo visitat eccliam vbi data est indulgẽtia. Sed tpe quo pergit ad vrbem vbi sunt eccle: vel tpe quo dat eleemosynas vel facit ieiuniũ per annũ ſm formã indulgentiarũ in articulo mortis: nõ videt necessariũ q̃ illa faciat extra mortale: quãuis vtiq; tutiꝰ ꝛ melius foret etiã tũc esse sine mortali ſm ipsum p quo adde Francis. de mayronis idẽ tenentẽ in. iiij. distin. xx. ꝛ astensem in sua summa. li. v. tit. xxix. ſm Felyn. in sermone. Hodie mecũ eris in paradiso. col. ij. ver. vlterius scias ꝛ tene mẽti. ¶ Intellige predicta nisi forsan q̃ dã indulgẽtiam vel illã sperat habere sub spe illius indulgẽtie peccaret. nã tunc nõ posset vigore illius indulgẽtie absolui ab illis peccatis taliter ꝯmissis. moueor ad hoc p tex. ſi. in. l. j. §. hec autem actio. ff. si quis testa. li. iust. esse sue. ibi sed natura equũ est nõ esse impunitũ eũ q̃ hac spe audacior factus est. quod est no. ſm Bar. ibi. Cõtra pfectũ vbis rome qui coronat imperatorẽ. nã de cõsuetudine imperator tũc satisfacit oĩbus creditoribus suis ꝛ eũ a debitis liberat ꝛ ipse pfectus q̃si sentit aduentũ principis: audacior factꝰ contrahit multa debita ꝓpter spem liberationis fiẽde a principe: vt ab istis debitis nõ debeat liberari. ¶ Itẽ facit ille tex. contra eos q̃ sentiũt pacẽ ꝓmulgandã de primo. ꝛ ꝓpter hoc festinant ad delinquẽdũ ꝓpter spem immunitatis ꝫ Bar. vbi. §. quẽ refert ꝛ sequit ibi Ange. bñ facit text. in. l. flumi nũ. §. item apud. ꝛ §. seruus. ff. de dã. infe. ꝛ in. l. is quoq;. ff. de act. ꝛ ob. ꝛ in. l. in rebus. §. qõ aũt. ff. cõmo. vbi pbat qõ q̃ñ quis † deliquit sub spe venie q̃ tunc videt culpa casum pcedere: nõ excusatur delinquẽs ꝓpter casum superuenientem. ita tenet Dy. in regula peccatũ. in fi. de reg. iur. ỏ quo meminit Ang. in. l. is cui bonis. ff. qui bo. cede. po. dicẽs p boc q̃ nõ gaudet bñficio † cessionis q̃ sub spe cedẽdi bonis debita cõtrahit: nec ille qui ĩ fraudẽ creditoꝝ bona dissipauit. vt. l. ſi. in fi. ff. de bis que in frau. cre. ꝛ nõ est alibi ſm eũ quẽ retulit Felyn. in. c. fi. vlti. co. §. de testi. vbi cumulat alia similia que videas per te. Idem facit. l. cum ita legatũ. §. j. de leg. ij. ꝛ. l. nomen debitoris. de lega. iij. ꝛ vide Bart. in. l. contra. ff. de legi. ad idem bonus text. in. c. q̃ñ quis. de conse. di. iiij. vbi per baptismũ non cõsequitur quis remissionẽ peccatoꝝ que sub spe ante baptismũ cõmisit. Idem idẽ c. fi. de immu. eccle. vbi qui † delinquit in ecclesia sub spe immunitatis rõne ecclesie: nõ gaudet immunitate. dixi ĩ rub. de pen. ꝛ remis. co. cccc. xlvij. vbi etiam tetigi de illo qui sub spe venie delinquit post Abb. i. c. illud. de cleri. excom. mi. ¶ Eodem modo videtur dicendũ in casu nostro quod ex quo vxor sciẽter contraxit matrimoniũ cũ paupere a principio: cũ ex hoc videatur approbare mores illius: nõ poterit postea illos reprobare ꝛ sic ab eo petere dotez q̃uis ad inopiã vergat. Ex quo dicebat no. Dau. de ca. ꝓsi. cccxcij. incipit viso libello. in. iij. co. q̃ si bona mariti sunt in loco periculoso: vt puta in mari. presumitur q̃ efficitur non soluendo. vt sentit glo. ij. que incipit. dixit q̃ñ. circa mediũ. ibi. sed quõ ꝛc. ꝛ clarius Bar. in. d. l. ij. ff. so. ma. de quo. j. §. xviij. v. hinc est etiã. illud dz intelligi q̃ñ post cõtractum matrimoniuz incepit mercari p mare aut si priꝰ hoc ignorabat vxor. Secus si ante matrimoniũ contractũ sic faciebat ea sciẽte: qõ presumitur ex quo cum ea contrahebat. vt. ff. de reg. iu. l. qui cum alio. cuz ibi no. vnde sciebat vel scire poterat hoc euenire posse: ꝛ sic ei non prouidet remedio huius decretalis ꝛ predictoꝝ iurium per ea que dicta sunt. Et sic in effectu videtur do. Dau. approbare hunc intellectuz dñi ant. ꝛ aliorꝝ: de quibus. §.

Limitatio.

Mot. ista ℨ delinquẽtes sub spe venie.

Cessio bonoꝝ.

Conclusio ꝓdictoꝝ.

1 ¶ Res viri sunt obligate pro dote nec potest mulier pacisci in cõtrarium.

2 Maritus si dedit fideiussorem vxori pro dote conseruãda ꝛ restituenda in casu restitutionis dotis nihilominus bona mariti etiam restitutioni subiecta remanent obligata p dote.

3 Si litigaui coram eo quem non poteram mea voluntate iudicem facere possuz de nullitate experiri: lz a principio nõ exceperim.

4 Cõicans cum excõicato ab eo conuẽtus põt contra eũ excipere de excõicatione.

5 Testes cõtra se pduci pmittẽs nihil ptestãdo vel excipiẽdo an intelligatur consentire.

6 Transactio super beneficio ecclesiastico sine consensu superioris nullius est momenti.

7 Testamentum inofficiosum approbare videtur quis per receptionem legati.

8 Legatus non potest committere causam cum clausula appellatione remota etiam de consensu partium.

9 Consensus priuatorum nõ potest facere iudicem eum qui nulli iurisdictioni preest.

10 Rescriptum impetratum ab excõicato sup alio q̃ excõicationis vel appellationis articulo est ipo iure nullum etiam si de consensu partium fuerit impetratum.

11 Emologare siue approbare arbitrium nullũ non possunt partes q̃ñ vitiũ nullitatis non dependet a cõsensu partiũ.

12 Mulier super dote non habet liberam facultatem.

Sed q̃uis iste intellectus

per tantos iuris patres confirmatus existat: mihi tñ videt de iure sustineri nõ posse: immo q̃ licet mulier a principio scienter contraxerit matrimonium cum paupere. nihilominus possit exigere dotẽ a viro. ꝛ hoc ratione inconuincibili meo iudicio mulier non põt aliquid facere per quod deterior fiat conditio dotis. vt. l. de die cum tribus sequẽ. ff. de pac. do. Et inde est q̃ cum mulier dat dotem: non põt pacisci q̃ † tres viri non sint obligate p dote: vt tradidit Bal. in. l. etiam. C. ad velleia. ꝛ sequitur Alexã. in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. causa mor. in apostil. ergo multo fortius nõ poterit doti preiudicare per tacitum pactum: quod videt resultare ex eo q̃ dotem dedit vel promisit marito paupери. Ad quod bene facit quod voluit Lodo. ro. in fing. cclij. incipit. Ego habui casum vbi dicit q̃ etiam si maritus deserit † fideiussorem vxori pro dote conseruanda ꝛ restituenda: in casu restitutiõis dotis: nihilominꝰ bona mariti etiaz restitutioni subiecta remanent obligata pro dote: ꝛ ita per datiõnem fideiussoris non tollitur beneficium auten. res q̃. C. communia de leg. q̃ facto mulieris recipientis fideiussorem non potuit fieri deterior conditio in dote vt in predictis iuribus. Hoc idem tenuit Dau. de cast. consi. xij. incipien. q̃ suprascriptum. in fi. ꝛ latius per eundem cõsil. cxxx. incip. circa ea que superius pe. col. v. bis non obstantibus. de quo dixi. §. in rub. in prin. col. xlvij. ver. ex hoc scõo. Facit etiã qõ consuluit idẽ Dau. consil. cxxxj. ꝛ. ccxxxv. incip. licet ista dña. in. ij. col. v. sed videndũ est. vbi concludit. q̃ si pater vel frater qui tenebat filiã vel sororẽ dotare: aliquid ei legauit nõie dotis, pbibẽs ne possit plus petere. q̃uis illa acceptasset legatũ. nõ ꝓptera perdidit ius petẽdi se dotari seu supplementum dotis etiã si ipsa daret pri vel fratri vel eorum heredibus generalẽ quietationez. vt ibi singulariter per eũ quod teneas semper cordi. q̃ quotidianũ ꝛ vtile. An autem valeat pactum reciprocum inter filias cũ maritorum consensu super dote tetigi. §. in rubri. ij. v. post principium. versi. ex quibus omnibus. Item si tenemus hunc intellectũ prestaretur impedimẽtũ nuptijs. nã pauper nunq̃ inueniret vxorẽ cũ dote: eo q̃ mulieres viderẽt se auxilio dictarũ legũ destitutas. vñ contraria sñia est tenẽda veluti nuptijs fauorabilis. vt. l. hoc modo. ff. de cõdi. ꝛ demon. ꝛ. l. adigere. §. si patronus. ff. de iure patro. Bar. i. d. l. si constante. ff. solu. ma. v. col. ver. vi. quero per istum tex. ꝛ in. d. l. si is a quo. §. fi. vt in posse. lega. ꝛ in. d. l. qui bona. §. de illo. ff. de dam. infec. Bald. in auf. qõ locum. viij. q. C. de col. tenuerunt anch. ꝛ Imo. in. d. c. ꝓpter sterilitatẽ. in pn. §. de locato. ꝛ do. Abb. in psenti. in finalibus verbis. ꝛ Jo. cãpetius in suo tractatu de dote. iij. parte. q. xxv. ꝛ Bald. nouellus in tractatu de dote. vij. pte. in. xvi. priuilegio. ipse tñ relinquit cogitãdũ. q̃ ſm hoc vxor ꝓpter vergentiã ad inopiã viri posset ab eo petere fideiussores de dote ꝫseruãda ꝛ restituẽda: q̃uis a principio vir esset inops ꝛ nõ soluẽdo: ꝛ esset ſm eũ magna strictio ad totũ titulũ. C. ne fideiusso. do. den. Maxime cũ etiaz tũc nõ cesset rõ perfidie super qua se fundat illa ꝓhibitio ꝛ q̃ mouit legislatorẽ ad ꝓhibẽdũ fideiussores dari p dote cõseruãda vel restituẽda. vñ fatet ipse q̃ bene poterit petere dotẽ ꝓpter vergentiã mariti ad inopiã per iura deducta in rõne dubitandi: nõ tamen

Impugnatio.

Dactũ deteriorãs dotem.

poterit petere fideiusores sibi pstari ꝫ cum ibi. ⁊ latius in
ſexta parte.xxj.priuilegio.in.xv. limitatiõe. ⁊ dixi .s.in isto
intellectu in prin. Unde in effectu ipse tenet opi. Bal.in.d.
auc.qõ locum. ¶ Que vltra ipsum ꝫfirmari poterit optima
rõne. Certũ est enim ꝙ vbi cõfirmatio seu habilitatio nõ de-
pẽdet a volũtate approbãtis seu habilitãtis: nõ obstãte cõ
munione seu tacita approbatione põt penitere ⁊ cõtra illõ
instare saltẽ p viã exceptionis. ista est no.theorica do. abb.
in.c.ÿ.de excep.in.ÿ.co. est bonus text. ad hoc in.c.delicto.
de pbẽ.⁊ in.c.nosti.de elec. Et facit qõ no. Jo.an in regula.
sciẽti.de re.iur.li.vj.in mercurialibus.⁊ glo.in.l.j.C.vbi de
3 cri.agi.opor.que dicit: ꝙ si † litigaui corã eo quẽ mea volũ-
tate nõ poterã iudicẽ facere: possum de nullitate experiri:
licet a principio nõ exceperim. Et ista est rõ ppter quã cõ-
4 municans † excõicato ab eo cõuentus põt cõtra eũ excipe
re de excõicatiõe: qr cõicando cũ excõicato nõ põt eũ habi-
litare ad iudicia: qr nõ depẽdet a volũtate cõicantis. vnde
merito põt cõtra eũ excipere de excõicatione. Hinc est ꝙ ꝫ
5 permittẽs † cõtra se pduci testes nihil ptestãdo vel excipiẽ
do: intelligit ꝫsentire in his que per eius ꝫsensum tolli pñt
vt in exceptione inimicitie vel demostrationis. secus in his
que nõ sunt introducta fauore tacẽtis sed odio ipsius testis
vt in exceptione excõicationis vel bãni. Ita no. dicit Bal.
in.l.si quis testibus.ſi.co.ver.dubitaꝫ hic. C.de testi.refert ⁊
sequit Fely.in.c.cũ oporteat.de accu.iÿ.co.ver. mõ aduer-
te. ¶ Ad idem facit tex.no. in.c.cõstitutus.de transac.vbi
6 † trãsactio super bñficio ecclesiastico fine superioris ꝫsensu
nullius est momẽti.⁊ ppterea nõ officit paciscẽti nec liti fi-
nem imponit: nec p mutuũ ꝫsensum recipit firmitatẽ ⁊ huic
nullitati renũciari nõ põt: qr est inuitis partibus introdu-
cta.ff.de ritu nup.l. adiuuo.⁊ ibi no.ꝑm Bal.vbi.s. ¶ Ad
idẽ facit pulcher tex. in rõne sui in.l. post legatũ.in prin.ff.
de his qui.vt indi.⁊ qõ ibi no.Bar. quẽ rogo videas vbi p
7 receptionẽ † legati videꝫ qs approbare testamẽtũ inofficio
sum: qr hoc dependet a sua facultate vel ptãte recedere a que
rela. nõ tñ videꝫ approbare testñ falsum: qr hoc nõ potest
etiã expresse vt ibi dicit. ¶ Ad idẽ facit in simili qõ voluit
8 rota.ti.de iudicÿs.vj.in antiquioribus.vbi dicit ꝙ † legat⁹
non põt cõmittere causam cũ clausula appe. remo. etiã de
consensu partiũ. ppter glo.in.c.ſi.de hereti.li.vj.qõ dictum
refert ⁊ sequit Fely.in.c.j.ÿ.co.de rescrip. qr hoc nõ depen
det a facultate vel ptãte partiũ sed solius principis. vt tra-
ditur in pluribus locis: de quibus ibi p eundẽ.j.co. ¶ Ad
idẽ facit tex.in.l.priuatoꝝ consensus. C.de iur.om.iu.vbi di
9 citur ꝙ † priuatorũ cõsensus eum iudicẽ facere non põt qui
nulli iurisditioni preest. qr non dependet ab eorũ potestate.
¶ Ad idẽ facit no.dictũ Jo.an in additio.ad spec.ti.de re
scripti pſentatione. Ş.rõne aũt impetrãtis.pe. co.⁊ refert ⁊
sequitur Anto.in.c.ceterũ.ſi.co.s. de rescrip.⁊ Fely.in.c.ſi.
10 ÿ.co.s.de excep.vbi dicit ꝙ rescriptũ † impetratũ ab excõi-
cato super alio ꝙ excõicationis vel appellationis articulo
est ipso iure nullũ etiã ſi de consensu partiũ fuerit impetra-
tum.⁊ est magna extẽsio ad dictũ.c.j. quod ideo est quia ista
approbatio excõicati nõ dependet a facultate vel voluntate
partiũ vt in expresso dixit no. Abb.in.c.exceptionẽ.in ſi.s.
de excep. ꝫ ipse nõ dicat. idẽ tenuit ibi cardi.ꝑm qõ refert ⁊
sequit ibi Fely.in.ſi.dicẽs post eos ꝙ adeo excõicatus non
põt vt actor esse in iudicio. vt.c. intelleximus,s.de iudi.⁊.c.
eũ inter.s.de excep.cũ concor. ꝙ non potest reus velle ꝙ in
iudicio admittaꝫ qr non dependet ab eius volũtate. ¶ Ad
idẽ facit qõ no. voluit Abb. in.c.examinata. s.de cõfir. vti.
11 vel inuti. vbi dicit ꝙ ꝫ † partes non possunt approbare vel
emologare arbitriũ nullũ vt ibi. vt tenet Bal. in.c.j.Ş.sen-
tẽtie quoq;.in prin.de pace cõstan.li.feu. hoc verũ qñ vitiũ
nullitatis non dependet a consensu partium: sed vbi conti-
net merũ fauorẽ earũ approbãdo scienter tenenꝫ ad obser-
uantiam laudi.per.l.ÿ.C.cõia vtriusq; iud.de quo dicto fa-
cit festũ marianus. cõñ.lxÿ.incipiẽte monasteriũ. vt refert
Fely. in.c.cũ delicta. de rescrip. xxiiÿ.co.ver. amplia octa-
uo.⁊ in.c.significasti.de fo.cõpe.iiÿ.co.ver.secũdo declara.
vbi pulchre apostillat dictã. l. ÿ. videas per te. facit quod
in simi. vult glo.⁊ Abb.in. c.cum olim.j.de offi.⁊ in.c.ſi.Ş.
j.ÿ.no,eo.ti.⁊ Anto.de burgis in.c.cum dilecti. de em.⁊ vẽ.
Mulier sup dote an hꝫ eo.ix.⁊.x. ¶ Sic ergo videtur dicendum in casu nostro ꝙ
liberam fa- 12 cum mulier super dote † non habeat liberam facultatem qr
cultatem. expedit reipublice dotem mulieribus cõseruari. vt.d.l.j.ff.
so.ma. nec põt illam alienare nec alienationi cõsentire. vt.c.
cum contingat.s.de iureiur.⁊ insti.qui.alie.li,in princi. nec
potest facere pactum per quod fiat deterior cõditio dotis.
vt.l.attilicin⁹.ff.de pac.do,vbi Bar.admiratus est de illa
l.de qua late ⁊ sing.per Jo.de imo.⁊ Alex.in.l.ſi socer.Ş.lu
cius.ff.sol.ma. Ergo per qñs tacitus consensus mulieris re
sultans ex illa tacita approbatione in preiudicium dotis:
qr cum inope scienter a principio contrarit: non habet sibi
nocere quo minus peniteat ⁊ dotẽ suã repetat vel retineat
si nondum tradiderit.

1 ¶ Dos restitui dꝫ mulieri soluto matrimonio vel eo cõ
stante si vir ad inopiam vergat.
2 ¶ Pactum per quod conditio dotis fit deterior an ⁊ quãdo
valeat.

Ex his confunditur intelle

Ş.12. Solutio ad contraria.

ctus domini Antonÿ ⁊ aliorum ad istum tex.⁊ etiam resul
tat solutio ad fundamenta in contrarium adducta. Et pri
mo ad illud qõ dicebatur ꝙ istud pactum tacitum qõ resul
tat ex contractu matrimonÿ cuꝫ paupere reuertitur ad na
turam dotis: cum de natura dotis sit ꝙ debeat mulieribus
1 conseruari. vt.d.l.j.ff.so.ma.⁊ ꝙ dos soluatur soluto matri
monio vel eo constante si vir ad inopiam vergat. vt.d.l.ſi
constante.⁊.d.l.vbi adhuc. ita dicit Joan.de imo.in.d.l.ſi
constante.vj.co. ¶ Ad textum in.d.l.⁊ heredi.Ş.filia.ff.de
pac. responderi potest vt ibi respõdet Bal. videlicet ꝙ ibi
datꝰ erat alius expromissor idoneus aduersus quẽ mulier
regressum habere poterat. ita ꝙ mulieri erat omnino con
sultuꝫ. Vel aliter potest dici ꝑm imo.in.d.l.ſi socer.Ş.lucio.
q.d.Ş. loquitur in casibus in quibus mulieri permittitur
sibi in dote preiudicare. de quibus ibi p euꝫ. ¶ Ad omnia
alia preterq̃ ad.c.decreuit. dici potest ꝙ non obstant ea
ꝙ loquuntur in casibus in quibus approbans habet libe-
ram facultatem super illud qõ approbat: nos autem loqui
mur in dote in qua vxor non habet liberam facultatem vt
superius dictum est. ¶ Ad.c.decreuit. stat clara respõsio
quoniam ille tex. inducit casum specialem in fauorem fidei
ꝑm Alexan.in.d.l.ſi constãte.ix.co.⁊ ratio specialitatis po
test esse quia ibi mulier approbauit mores ab eccl'ia repro
batos. vnde merito ex hac causa perdidit dotem. Sed in ca
su nostro approbauit mores reprobatos a lege.⁊ ideo per
mittitur vxori ꝙ non obstante approbatione possit peniteꝛe
re ⁊ contra factum suum venire. ¶ Presertim qr si bene pon
derentur verba huius decretalis ex nulla sui parte potest
colligi ꝙ iste.b.erat pauper a principio. immo potius con
trarium potest colligi ibi dum dicit. quoniam idem .b. ad
inopiam vergere videbatur. ergo nondum erat inops nec
pauper. q̃uis ipse pauper appellaretur . priuatio enim pre-
supponit habitũ. vt.l.decẽ.ff.de verb.obli. ⁊.c.ad dissoluen
dum.s.de despon.impu. cum similibus. potuit enim esse ꝙ
illud verbum pauper esset cognomen. sicut alius quez ego
noui appellabatur gundissaluus diues: q̃uis in veritate
pauper esset. vel forte ipse in sua petitione quã obtulit ¶ Ro.
pon. dixit se pauperem cum non esset vt citius sibi prouide
retur. ¶ Vel potest dici ꝙ ꝫ nunc cum petebat dotez sibi
assignari fuisset pauper non tamẽ erat pauper a principio
quando matrimonium cõtraxit.⁊ hoc videtur velle ista li-
tera cum dicit quod consules pronunciauerunt. vt quoniaꝫ
idem.b.ad inopiam vergere videbatur ⁊c. Ergo nondum
erat inops seu pauper: sed tunc incipiebat ad paupertatez
venire:⁊ ita non erat pauper a principio quando matrimo
nium contraxit. ¶ In eo autem ꝙ Barto.in dicta.l.ſi con
stante.v.col.ver.sexto quero. dicebat hic forte casum ꝙ licet
vxor a principio scienter contrahat matrimonium cũ pau-
pere: nihilominus potest dotem repetere: (salua eius pace
hoc nõ ꝓbat) sed solum prouidet mulieri que nondum tra
didit dotem non tamen prouidet mulieri que iam dotẽ tra
didisset. vt.s. late dictum est. Unde non meretur iste textus
ad hoc allegari. ¶ Aduertas circa predicta quia (q̃uis re
2 gulariter non valeat † pactum per quod conditio dotis fit
deterior: vt.s. dictum est.) Decem tamen reperiuntur ca-
sus in quibus valet: quos cumulat Baldus nouellus in di
cto tractatu de dote. vÿ.parte.xj.priuilegio. quos videas p
te quia late ⁊ singulariter loquitur . ¶ Adde alium casum
ꝑm aliquos quando esset pactum reciprocum: vt puta si fi-
lie dotate inter se cum maritorum consensu paciscerentur
ꝙ altera earum sine liberis decedente eius dos vel ipsius
pars ad aliam deueniret vel ad eius filios per tex.in.l.ſi pa
ter puelle. C.de inoffi.testa. de quo latius dicet.j. col. xxix.
ver. ad cuius cõfirmationẽ. qõ tñ ad pẽs nõ firmo: sed co-
gitandũ relinquo qr lis est sub iudice. ¶ An autez p istud
pactum factum per quod dotis conditio fit deterior valeat
in preiudiciũ

Casus in quibus p pactũ põt fieri cõditio dotis deterior.

in preiudiciũ viri aut patris vel heredis ipsi⁹ mulieris vel aliarum personarum videas singulariter eundẽ in.xỹ.par te.q.xi.ꝛ per hoc fit expeditus iste quintus intellectus.

1 ☞ Fructus sequestrari debent appellatione pendente si timetur de dilapidatione.

Alij sentiũt aliũ ꝛ sextũ in/

§.13. 6. Intellectus.

tellectũ ad hanc decretalẽ dicentes ꝙ verũ est ꝙ dos propter inopiam viri debuisset remanere penes vxorez.ſz hic non fuit sibi assignata:nec penes ipsam remansit qꝛ erat suspecta de minus idonea administratione ꝛ de dilapidatione:ꝛ ob hoc fuit deposita apud mercatorẽ:bñ facit ad hoc in simili text.in.l.imperatores.§.fin.ff.de app.ꝛ in.l.ab executione.C.quorum appellationes non recꝛ.vbi dicitur ꝙ si timetur de dilapidatione fructuum pendẽte † appellatione sequestrabuntur. ¶ Et hunc intellectum ad istum text. tradit Jnn.in presenti.ꝛ idẽ sentit bar.in.d.l. si cõstante.ỹ. col.ver.quarto opp.dicens ꝙ vbi mulier est furiosa vel talis conditionis ꝙ dissiparet dotẽ:tũc non debet dos ei restitui:sed debet sequestrari apud tertium vt fic viro ꝛ vxori consulatur.ꝛ fic intelligit ipse tex.in.d.l. si cum dotem.ꝛ iste intellectus placet domino abb.in presenti qui dicit fic debere intelligi hanc decretalem. ¶ Sed re vera si intelligamus hunc tex.in dote iam tradita marito q̃ nũc repetitur ab vxore ꝓpter inopiã viri nihil noui nobis adduceret: cũ iam esset dispositũ per.d.l. si cũ dotẽ. q̃ disponit de muliere furiosa ꝛ fic de ea que est de dilapidatione suspecta. si aũt hoc intelligamus in dote nõdum tradita ꝛ in vxore excipiente:adhuc iste intellectus non placet cũ in nulla parte istius tex.ꝓbetur ꝙ ista mulier eẽt suspecta. dicere ergo illã suspectã est diuinare. Jntellectus aũt diuinatorius nõ est tenendus.vt voluit glo.quã ibi no.abb.in.c. puenit.§.q filij sint legi.in prima glo.post principiũ.ꝛ tenet Bal.in.l. j.C.de dotis ꝓmiſ.ꝛ facit tex.in.c.vnico.vt ecclesia. bene.

Jntellectus diuinatorij⁹.

1 ☞ Doctor vbi refert plures opiniones vel intellectus: nec apparet quã elegerit vꝫ in dubio vltimã approbare.

2 Dos debet esse penes maritum.

Et ob hoc forte innoc. vide

§.14. 7. Jntellectus.

tur recedere ab isto intellectu dicẽs ꝙ verũ est ꝙ penes ipsam vxorẽ remanere dz dos: vt ꝓbãt iura deducta in rõne dubitãdi:sed satis habebat vxor ex quo ꝓ ea mercator habebat. ¶ Et iste intellectus tanq̃ vltimus videt intellect⁹

1 Jnn.qñ hoc regulare est ꝙ qñ glo.vel † doctor refert plures opiniones vel intellect⁹ nec apparet quẽ eligit. in dubio videt vltimũ approbare:ª vt est glo.vulgata in.l.g filiũ.§.sabinus in glo.q̃ incipit si paulo.ver.rñdeo.ff.ad trebel.quã ad ħ cõmẽdat Bal.in aut.ex testõ.ỹ.col.C.de colla.ꝛ in.c.j.post principiũ in ti.an apud iudicẽ vel do.li. feu. tenet idẽ Bal.in.l.si mater.C.ne de sta.defuncto.per illum tex.tenet etiã Jo.and.in.c.j.de penitẽ.lib.vi.ꝛ in.c.j.de sentẽ.excõ.eo.lib. Et plures alij quos refert Jaso.in.l. si idẽ cum eodem in fi.ff.de iurisdi.om.iudi.dicam.j.ỹ.not.§. sed est pulchra dubitatio.in prin.ver.alij tamẽ. ¶ Et hoc maxime verum est in dictis Jnno.vt exꝑsse voluit Bal.in.d. aut.ex testamẽto.ꝛ collectarius in.c.forus.infra de ver. fig. Et ita iste intellectus vltimo relat⁹ ꝙ Jnn.dicet suus q eodẽ mõ placuit dño abbati. ¶ Sed mihi iste intellectus nõ placet qñ ex isto tex.nõ põt colligi ꝙ iste mercator penes quẽ deposita est dos in terminis huius decretalis debeat illã tenere noie vxoris imo potius videt ꝙ illã teneat noie

Jmpugnatio.

ª ¶ Adde ħ a esse triplr limitãdũ vt ꝓ Jaso.in.l. si idẽ cũ eodẽ §.fi.de iurisdi.om iu. q̃s limitationes rescripsit io. de neuiza.in sua filu.nup. copiosi⁹ allegãdo.fo.xx. co.iiỹ. Joã. Ber.

Jmpugnatio.

2 mariti:qꝛ alꝫ de iure est ꝙ † dos dz esse penes maritum et istud est de natura dotis.vt.d.l.ỹ.ff.so.ma.ꝛ.l.ꝓ oneribus. C.de iure do. Unde ex quo ꝓpter suã inopiã nõ põt penes se retinere: retinebit penes alium qui suo noie cã teneat cum sit subrogatus loco mariti:ergo debet sapere eius naturã. vt.c.sane.§.de offi.dele.ꝛ.c. ecclia sancte marie.el primo.§. vt lite penden.cum similibus. Consignatio eñ vel seq̃stratio que boc casu fit apud mercatorẽ:non dicit restitutio facta vxori. Jmo differt a restitutione.vt no.Bar.in.l.si quis sic stipulet.ff.so.ma.ꝛ in.d.l.si constante in.ỹ.q. principali q.v.ergo per consequẽs magis dicet possidere marit⁹ quã vxor. Hoc euidentius apparet ex eo qõ voluit Hosti. in ꝑsenti ꝓpe fi.in ver.dict⁹ vir.ꝛ sequunt Jo.and.Anto.ꝛ alij dũ dicũt ꝙ ħ lucrũ dz reddi marito vt ex eo se vxorẽ ꝛ familiã alat.ꝛ fic in effectu marit⁹ ꝓcipit fruct⁹ dotis.ꝛ ꝓ consequẽs dotẽ possidet mediãte ꝑsona mercatoris: qꝛ ꝓceptio fructuũ depẽdet a possessiõe vt.l.bonefidei.ff.de acq.re.do. ꝛ.l.iõ.ff.de vsufru.no. Jnno.in.c.dilect⁹ de relig.do.abb.in c.trãsmissam.iỹ.co.§.de elec. Et ita iste intellectus nõ videtur bonus. Et per ista euacuati sunt oẽs intellectus vsq̃ in hodiernum diem dati ad nostram decretalem per antiquã ꝛ modernam iuris prudentiam.

1 ☞ Verba dispositionis alternatiue qñ referuntur ad iudicem:iudicis est electio.

2 Finis iuris canonici est euitare peccatum:ꝛ lucrifacere animas deo.

3 Possessor malefidei nullo tpe prescribit.

4 Remedia plura quãdo dant actori alternatiue electio est actoris.

5 Sentẽtia lata ꝓ marito petẽte dotẽ promissam mãdabitur executiõi ꝛ ab ea fit appellatũ qñ marit⁹ cẽt ita iops ꝙ eẽt ei ipossibile vel saltẽ difficile onera mr̃imonij supportare.

6 Causa dotis est summaria ꝛ in ea dilationes et termini debent abbreuiari.

Restat nũc videre quomo/

§.15. 8. Jntellect⁹ isti⁹ dñi.

do debeat intelligi iste tex.ꝛ salua decisione meli⁹ sentiẽtis ego eũ intelligerẽ prout litera iacet. vt dicam⁹ ꝙ si marit⁹ vergens ad inopiã q vxorẽ a se expulit ꝓpter dotẽ nõ solutã:petat dotẽ vxoris:assignãda est ei sub ea cautiõe quã ꝓstare põt.vel si iudici visum fuerit:deponet apud mercatorẽ ad partẽ honesti lucri ad onera mr̃imonij sustinẽda. Et ita intelligo ꝛ sumo istã decretalẽ.ꝛ est nou⁹ ꝛ singularis intellectus bacten⁹ nõ cogitat⁹. ¶ Duo addidi ad summariũ abb.in quib⁹ cõsistit veritas itellect⁹ hui⁹ decretalis. Jprimum inquantũ dixi qui vxorẽ a se expulit ꝓpter dotẽ nõ solutã: Hoc dixi ꝓ tãto:qꝛ ad hoc vt habeat locũ decisio hui⁹ decretalis:oportet ꝙ marit⁹ vergẽs ad inopiã qui petit dotẽ vxoris expulerit a se vxorẽ ꝓpterea qꝛ dos nõ solue bat ei.ꝛ ħ clare colligit ex isto tex.in eo ꝙ dicit ꝙ iste magister. R. opposuit exceptionẽ cõtra.b.petentẽ dotẽ ꝙ vxorẽ suã a se expulerat. Datet etiã hoc ex sñia iudicũ delegatoꝝ qui preceperũt eidẽ.b.vt de dote soluẽda caueret et vxorẽ suã reciperet. Hoc idẽ latiꝰ patet in decisione Rom. ponti. dũ in fine dicit. Ale occasiõe dotis detẽte vxor a viro dimissa seu vir qui dimisit vxorẽ:adulterij reatũ incurrat. Et ita clarissime cõstat ꝙ iste tex.loquit in marito qui vxorem a se expulit ꝓpter dotẽ nõ solutã. Uñ si petat dotez sibi assignari:assignãda est ei sub ea cautiõe quam prestare potest. Et hoc iõ fit vt euitetur peccatũ adulterij quod isti cõiuges sic separati ĩcurrere possint. Qõ ẽ grauissimũ delictũ vt dixi.§.in rubric.§.lxxviỹ.ver.vxoris. Si aũt maritus vergens ad inopiã:petat dotẽ vxoris: nõ tamen vxorem a se expulerat:tũc non haberet locũ decisio istius decretalis qꝛ cessat periculũ adulterij ex quo marit⁹ secũ retinet vxorẽ sed tunc remaneret dos penes vxorẽ per iura ꝑdicta de quib⁹ in rõne dubitãdi.ꝛ per hoc videt mihi ꝙ nõ bene dixerit bal.nouell⁹ in dicto suo tractatu de dote. vỹ.parte. xxxỹ.priuilegio.fi.co.dũ dicit ꝙ ꝛ iste tex.loquat in dote ꝓmissa:nondũ tradita:tñ idẽ videt dicendũ in dote iã soluta vt ibi per eũ. ¶ Addidi scõo ad summariũ dñi Abb. vel si iudici visum fuerit ꝛc. hoc ideo dixi qꝛ optio vel electio isti⁹ alternatiue vel saltim cõmittit apud mercatorẽ ꝛc. dak iudici:vt voluit hic Abb. ꝓpe finẽ.ꝛ Jo.de imo. in.d.l.si cõstãte.vỹ.co.ff.so.ma. Et re vera põderatis verbis hui⁹ decretalis hoc fuit de mẽte ro. põ. q loquẽdo iudicib⁹ delegatis qui pri⁹ de ista cã cognouerũt:dixit mãdam⁹ quaten⁹ dotẽ ei assignari faciatis ꝛc.qñ aũt † ẏba dispositiõis alternatiue referunt ad iudicẽ:iudicis est electio.vt est doctrina vulgatissima Bar.ĩ.l.ỹ.ff.de effracto.ꝛ tenet Bal.ĩ.l.quicũq̃ C.de seruis fugi. Abb.i.c.inter ceteras de rescri.ꝛ i.c.a crapula.§.de vita ꝛ bone.cleri.ꝛ in.c.ficut.j.de iudeis. ¶ Et ꝓ hoc videt ꝙ non bñ dixerit cardi. in suo summario ꝛ in.vỹ. op.ꝙ equũ est ꝙ dos assignet viro sub ea cautiõe q̃ ꝓstare põt. Uel si mulier ẽ dixit:deponet apud mercatorẽ.ꝛ sic volebat ipse ꝙ isti⁹ alternatiue daret optio muleri.qõ etiã voluit dicta lex regni.iiỹ.parti.ti.xj.l.xxix. ſz qõ dixi vꝫ veri⁹.

Jprobat ex litera.

Lex regni.

Cõsiderabit ergo iudex q̃litatẽ ꝑsonaꝝ ꝛ circũstãtias nego cỹ:qb⁹ ꝫsideratꝫ faciet assignari marito dotẽ sub ea cautione q̃ ꝓstare põt. Et si viderit ꝓ talẽ cautionẽ nõ esse sufficiẽter cautũ ꝫsumptiõi dotis:faciet illã ꝏni apõ mercatorẽ ad ptẽ honesti lucri ad onera mr̃imonij sustinẽda. ¶ Rõ hui⁹ decisiõis fuit qꝛ satis poterat ei modicũ credi dotꝫ cui creditũ est corp⁹ vxoris. vt dixit hic tex. ꝛ i.l.hac lege.C.de pactis quẽtis sup dote. vñ fuit sumpta ista rõ. Nã dicit ibi tex.bonũ ẽ vxorẽ q̃ se viro ꝫmittit pati ẽt res suas viri arbitrio gubernari a qb⁹ sũpta fuit.d.l.reg.q̃ idẽ dicit. ¶ Jsta tñ rõ fuit ĩpulsiua nõ finalꝫ qꝛ vt dixi.§.nõ ẽ tñ piculũ circa ꝫsumptionẽ corꝑis vxoris:sicut ꝫsumptiõis dotis. Et obħ

forte ro.pō.assignauit aliā rationē magis concludentē scili cet ne occasione dotis detente vxor a viro dimissa seu vir q dimisit vxorē adulterij reatū incurreret. Et sic intentionis ro.pō.fuit violare aliquo mō regulas iuris vt euitet pecca tum: quod ex denegatione dotis poterat puenire. Et hoc
2 ideo q3 † finis iuris canonici est euitare peccatū ⁊ lucrifacere animas deo. vt voluit gl. ⁊ ibi no. in.c.cū ꝙtingat. ℞. de iureiu. ⁊ in regula possessor de regu. iur. lib. vj. Sicut in simili videmus in prescriptione immemoriali que scōm iura ciuilia pcedebat etiā cū male fide. sed ius canonicū cōsiderans
Nouum remedij huj 3 decretalis. ꝙ istud nō poterat fieri sine petō: statuit ꝙ possessor male fidei nullo tempore prescribat. vt. c. vigilāti. ℞. de prescrip. ⁊ dicta regula possessor. Et sic ista decretalis decidit casuz alibi nō decisum. ⁊ inducit nouū remedijū vt dicebat Joā. de imo. in dicta. l. si cōstante. vij. col. ff. ſo. ma. ⁊ ibi Alexan. xiij. co. ver. nec obstat tex. qui dicit ꝙ p remediū huius decretalis nō excluditur mulier a remedio predictarū legum
4 q3 vbi † actori dātur plura remedia alternatiue vel simpliciter: electio est actoris. vt. l. qō in heredē. ℞. eligere. ff. de tributo. ⁊ no. pulchre Bar. in. l. cū proponas. C. de trāsactio. Alia enim iura de quibus in ratione dubitandi loquuntur quādo vxor tradidit dotem marito: quā postea repetit ab eo. q3 vergit ad inopiā: ⁊ tunc dos assignatur vxori. Nostra autē decretalis disponit quando maritus vergens ad inopiam qui vxorem a se expulit propter dotem nō solutam. ⁊ decidit ꝙ tunc dos debet ei assignari sub cautione quā prestare potest. vel si iudici visum fuerit ⁊c. vnde illa iura non tangunt casum decretalis nostre. ¶ Et mirādū est quomodo tanti patres scribentes ⁊ insistētes super intellectu huius decretalis: nunq̄ ad hoc animaduerterunt turbātes et cōfundētes eī⁹ intellectū ꝓpter illa iura que diuersa ⁊ separata sunt a casu isti⁹ decretalis. ¶ Ratio diuersitatis stat clara q3 in casu illorū iuriū. s. cū vxor repetit dotē a viro vergente ad inopiā: maritus ⁊ vxor simul cohabitāt vel cohabitare debēt q3 nō potest maritus propter hāc causaz vxorem expellere a se. q3 iure permittente tūc vxor petit dotez ergo nō ꝓpterea potest nec debet expelli. arg. l. gracch⁹. C. de adulte. cū simi. ⁊ sic cessat periculū adulterij. ⁊ ideo iustū est ꝙ dos assignetur vxori. in casu aūt decretalis nostre iaz maritus vxorē expulerat propter dotez non solutā qō potuit de iure fieri. vt hic ⁊ in. l. fi. C. ad velleya. ⁊ infra lati⁹ dicetur vnde imminebat periculum peccati adulterij ꝙ alter coniugū poterat cōmittere. ⁊ propterea si marit⁹ petat dotem vxoris vt euitetur illud periculū: iustū est ꝙ assignetur marito dos sub ea cautiōe quā ꝓstare pōt ⁊c. Nec facio differentiam quo ad casum decretalis nostre an vxor sit industriosa vel de dilapidatiōe suspecta prout aliqvt Inn. bar. ⁊ abb. faciebāt ⁊ male. qm̄ vtroq̄ casu dos debet assignari marito sm̄ distinctionē ibi traditā. quāuis alias cū vxor dotem repetat a marito vergēte ad inopiam: si fit industriosa assignabitur ei: si aūt sit de dilapidatiōe suspecta sequestrabitur apud mercatorē. vt no. in. d. l. si cū dotez. ℞. finautē in fin. sol. ma. ⁊ firmat bal. in. d. l. vbi adhuc. iij. co. v. sed pone. C. de iure do. ¶ Ex istis resultat clarus ⁊ verissimus intellect⁹ ad istā decretalē. Cuius decisio nec dū habebit locū in iudicio ecclesiastico sz etiā in iudicio seculari: q3 cū iste casus nō sit decisus per leges imperatorū nec per leges regni. cū ille disponāt eo casu q̄ marit⁹ vergēs ad inopiam receperat dotē vxoris. decretalis aūt nostra qm̄ maritus vergēs ad inopiā petit dotē ꝓmissaz sibi assignari: vt supradictū est. in vtroq̄ foro stabit huic decisiōi canonice. iuxta ea que notātur. in. c. j. infra de operis no. nun. ⁊ in. c. fi. adiutorij. ⁊. c. leges. x. di. ⁊ in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccles. leges cm̄ non dedignātur sacros canones imitari. vt i c. clerici. supra de iudicijs. ⁊ in. c. fi. infra titu. proxi. maxime vbi agitur de materia peccati ꝓut agitur in casu nostro q3 agitur de peccato euitādo: ꝙ poterat sequi ex adulterio cōmisso ab altero vel abvtroq̄ cōiugū propter dotē detentā Ad qō bene facit qō in simili voluit ant. ⁊ abb. in. c. cū esses supra de testa. ⁊ ibi andre. sicu. v. ⁊. vij. co. qō per te videas. ¶ Aduerte ꝙ adeo remediū huj⁹ decretalis est fauorabile respectu mariti dotē petētis qm̄ vxorē a se expulit pp dotē
5 nō solutā vt ꝓ hūc modū euitetur peccatū. q† a sniа in casu
Questio. Utrū a sentētia in casu huj⁹ decretalis lata possit appellari. huj⁹ decretalis ī fauorē mariti lata: nō poterit appellari vel saltim nō obstāte app. sniа mādabit execution ꝑtiz si marit⁹ erat iops adeo ꝙ impossibile esset sibi vel difficile onera mr̄imonij supportare sine dicta dote. istud ē nouū ⁊ singulare dictū ꝓpetua recordatiōe dignū bal. nouelli in tractatu suo de dote. ix. pte. i. vij. speciali. ⁊. xij. parte. q. xxiij. mot⁹ per tex. in. l. fi. ff. de ap. cū bis que ibi no. per dy. bar. ⁊ alios. vbi dicūt ꝙ a sniа dotis in fauorē mulieris nō potest appellari sicut nec a sentētia pro alimētis prestādis. idē dicit bar. in. l. mella. ff. de alimē. leg. de quo etiā per spe. ⁊ Joan. ibi ti. de ap. ℞. in quib⁹ ver. vij. ⁊ sequēti. vbi loquēdo de alimētis post varias opiniōes finaliter vidētur hāc tenere post gui. de suza. q3 licet nō reperiat iure cautū ꝙ sentētia in causa alimētorū pro alimētis nō appelletur: dicūt tamē equū esse ꝙ si ille ꝑ quo lata est sentētia nō haberet interiz vnde se alat ꝙ pendēte appellatione pars appellās dabit alimēta. ar. l. si instituta. ℞. pe. ff. de inoffi. testa. ⁊ facit ꝙ habetur in. c. ex parte. infra de accusa. idē dicēdū videt qñ sententia lata ē pro dote fauore mulieris forte vidue vel pupille pauperis vt exinde se possit nubere vel alere cū nihil aliud haberet. nā licet tunc possit appellari: tñ propter ꝫ nō impediretur ei⁹ executio sm̄ euz: qui idē dicit si sentētia esset lata pro marito petēte dotē sibi promissaz: ⁊ sic cōtra mulierē vel socerū vel extraneū: si marit⁹ esset inops adeo ꝙ impossibile esset vel saltiz difficile onera matrimonij supportare sine dote. nā tūc vt dixi sentētia mādabit execution ꝙ dictū alibi nō legi. Et sic debet intelligi ꝙ voluit bal. in. l. j. iij. co. ff. so. ma. vbi videtur sentire ꝙ a sentētia super dote non possit appellari: vt procedat sc̄z ad finē vt interiz nō impediat executio talis sentētie qō teneas memorie. Ad qō facit ꝙ ipse voluit in eadē parte. xij. speciali. ⁊. xij. parte
6 in fine. vbi dicit ꝙ † causa dotis est summaria ⁊ in ea dilationes ⁊ termini debēt abbreuiari per iudicē vt celeriter expediatur. vt voluit glo. quā sequitur ibi bar. ⁊ cōiter oēs in. d. l. j. ff. so. ma. per id ꝙ habet in. l. ij. ff. de re iudi. dicit ipse ꝫ procedere nō solū cū mulier agit pro dote: sz etiam qñ vir ageret ad dotē promissam pro sustētandis oneribus matrimonij ⁊ sic pro alimētanda vxore ⁊ sua familia. ⁊ sic ad paria iudicat virum ⁊ vxorem quo ad executionez dotis. ergo idem in casu predicto.

1 ☞ Bart. anteq̄ scribere inciperet repetijt in ciuitate pisarum legē si cōstāte. ff. sol. matri.

Quāuis ad huius decretalis intellectū ꝑdicta sufficiāt: cū generali remissiōe ad ea q̄ late tradūt doctores in iuribus prealegatis: signāter bar. ī d. l. si cōstante: vbi miro quodā ordine hāc materiā orsus est. eoq̄ mirabili iudicatur ab omnibus q3 (vt pau. de ca. testatur.) Bar. † in iuuētute sua iura ciuilia in ciuitate pisarum legēs anteq̄ ad preclarū opus ⁊ admiranda cōmentaria in iure ciuili manus apponeret: legez illā repetijt: in multis tamen iuueniliter scripsit: cuius contrariū ipse idez maturius cōsiderās alibi sensit. ¶ Ut tamē posteris innotesceret: a quāta perfectione ingenij sui initiū sumpserit: noluit postea in senectute quicq̄ de his q̄ antea scripserat immutare sm̄ ℙau. de ca. ¶ Verū quia non oēs possunt singula perscrutari. ℙ Presertim hij quibus (sicut mihi) copia librorū nō est antiquorum ⁊ modernorum: item labor prolixus etiā habentibus modernorū commentaria euitetur: quia iste locus accōmodatus est: ⁊ doctores nostri lēte scripserunt in hac materia vtili ⁊ quotidiana: dignū duxi quanto breuius atq̄ cōpendiosius possibile fit: eam nouo saltim ordine perstringere: communiorē semper opinionē amplectendo in his in quibus doctores inuicem aduersantur. ¶ Quo (deo duce) fiet vt posteris nostris alleniar⁹ fit labor: maxime canonistis: qui (vt eorū pace loquar) in hac materia: ⁊ nonnullis alijs: mendicatis pascimur fragmentis. ¶ ℙ Procedo igitur per vnam conclusionē cū aliquib⁹ extensionibus: seu ampliationibus. ℙ Postea subiungā alias limitatiōes. ℙ Per q̄ oīm scribentiū dicta in locis ordinarijs ⁊ alibi sparsa (adiuuāte dño) enucleabuntur.

1 ☞ Maritus si cōstante mr̄imonio sua sponte dotē vxori restituat non liberatur.
2 Administratione abutētes debent ea priuari.
3 Abutētes priuilegio merētur illud perdere.
4 Castigans filiū cōtra debitā pietatē debet priuari administratione persone filij.
5 ℙ Pater scies filiū velle cōmittere crimē lese maiestatis tenetur illō ꝓpalare ⁊ si filiū ꝓncipi ꝑsentat pena filio remittit.
6 Fili⁹ an teneat ꝓpalare hereſim vel delictū patris vel eūdem accusare.
7 Fili⁹ pōt impune ꝫ patrē insurgere si aliquid ꝫ principē vel rem publicā molliatur.
8 ℙ Premiū datū reuelātib⁹ crimina nō dat ꝓncipi reuelanti.
9 ℙ Premiū si ꝓmittat primo intrāti castrū si plures simul intrant quis debeat habere.

Currēs

10. Currens ad brauium si cecidit ⁊ equus solus primus accesſit an lucretur brauium.
11. Pecuniã accipiẽs vt indicet ea propter que proximus iniuſte damnum pateretur an peccet.
12. Pater expellens vel exponẽs filiũ pdit patriã poteſtatẽ.
13. Pater si diſſipat bona filij adminiſtratio ſibi auferetur.
14. Pater si propꝛijs ſuis bonis male vtatur filꝰ inſtare poterit apud iudicẽ vt interdicat patri adminiſtrationẽ vel aſſignet ſibi legitimam.
15. Pater si aliquid donauit concubine vel filijs eius vel meretricibus vel alij inhoneſte perſone vel eius nomine ematur filij poſſunt repetere.

Concluſio.

§.17. De marito ad inopiam vergẽte. Lex regni.

¶ Marito ad inopiam vergẽte: cõſtãte matrimonio: põt vxor dotem ⁊ donationẽ propter nuptias: ac bona parafernalia a marito petere: vt. d. l. vbi adhuc. ⁊ aut. de equali. do. ℌ. illud. col. vij. cũ alijs. ſ. de qbus ſupꝛa habita eſt mentio a qbꝰ ſumpte fuerũt leges regni. ij. par. ti. xxix. l. vij. incipit. los menores. i fi. ⁊. ij. par. ti. xj. l. xxix. cuiꝰ verba ſunt. ¶ Baratador ⁊ põſtruydor ſe vendo el marido delo q̃ ouiere: de manera q̃ entẽdieſſe la muger que vernia el marito a pobreza poꝛ ſu culpa anſi como ſi fueſſe iugadoꝛ: o ouieſſe enſi otras malas coſtũbres: poꝛ q̃ deſtruyeſſe lo ſuyo locamente: ſi temiere la muger que le deſgaſtaraꝛ: o lo. mal metiera ſu dote: puede le demãdar poꝛ iuyzio: q̃ le entregue dellaꝛ: o q̃ le de recabdo: q̃ no la enagenaraꝛ: o q̃ la meta en mano de alguno q̃ la guarde: ⁊ q̃ gane conello derechamẽte. ⁊ q̃ delas ganancias guiſadas ⁊ honeſtas les den dõde biuan. Eſto puede hazer en eſta manera miẽtras dure el matrimonio. ¶ Mas ſi el marido fuere de buena puiſion en aliñar y endereçarlo q̃ ouiſſe: ⁊ no malmelieſſe lo ſuyo locamẽte ſegun que es ſobꝛedicho maguer veniеſſe a pobꝛeza poꝛ alguna occaſion: no le podꝛia la muger demandar la dote mientra duraſſe el matrimonio. Et en tal razõ como eſta ſe entiende lo q̃ dize el derecho q̃ la muger que mete el cuerpo en poder de ſu marido: q̃ no le deue de ſapoderar del dote q̃ le dio. ¶ Et ita quamuis alias durãte mrimonio vxoꝛi actio de dote ꝯ maritũ nõ deꝛ: vt. l. ij. in pn. ff. ſol. ma. ⁊ in. l. in reb⁹. ℌ. ois. C. de iure do. cũ cõcoꝛ. imo † ſi maritus ſua ſpõte dotẽ vxoꝛi reſtituat ꝙſtãte mrimonio: nõ liberaꝛ. vt. l. i. C. ſi dos ꝙſtãte matri. ⁊c. Propter inopiã tñ mariti in caſu noſtro aliter ꝙſtitutũ eſt vt diſponũt iura pdicta. Rõ eſt ſcõm aliquos qꝛ maritus vergens ad inopiã:

Abutẽs adminiſtratione remouet ab eo.

2 quodã mõdoꝛ abuti † adminiſtratiõe dotis ſibi a lege ꝙceſſa. Et ꝓpterea iuſtũ eſt q̃ dotis adminiſtratiõe priuet. ar. l. ij. C. de pcur. vbi ſi pcuratoꝛ abutitur poteſtate ſibi ꝙmiſſa: qꝛ dñm non defendit vt debet: interdicit ei pcurationis officiũ a iudice: aliqñ etiã interdicit a lege propter moꝛuz mutationẽ vt. l. ſi cũ coꝛneli⁹. ff. de ſolutio. ⁊ ibi Bar. de quo ſupꝛa feci mentionem in rubꝛica. ℌ. lxvij. verſiculo ⁊ ex iſtis

3 Sicut dicimus de † priuilegio q̃ qui eo abutitur: meretur illud perdere. xj. q. ij. c. priuilegium. de priuilegijs. c. taurũ facitũt multa q̃ cumulat guido in deciſionib⁹ dalphinatus deciſione. cxcvj. mõtalnus in repertoꝛio ordinationũ in verbo genoroſus. in pncipio. inferẽtes ad genoroſuz vel militẽ q̃ malevtit ſua generoſitate vel militia: vt ꝓpterea illam perdat ſaltẽ interim q̃ pſeuerat i male vtẽdo: vt ibi p eos. ¶ Adidẽ facit ter. in. l. ſi. ℌ. j. ff. de admini. tuto. vbi ſi curatoꝛ nõ defendit minoꝛẽ: ⁊ ſic abutitur officio ſuo: auferꝛ ſibi ois adminiſtratio vt ibi latiꝰ p Bar. ⁊ alios. ¶ Idẽ vide-

De pñe caſtigãte filiũ. 4 mus in patre: cui a lege † cõceditur filioꝛum caſtigatio. vt l. vna. C. de eméda. propin. ſi tamen cõtra debitã pietatẽ filiũ pcutit vel flagellat: abutẽdo facultate ſibi ꝙmiſſa: auferꝛ tur ab eo adminiſtratio pſone filij. l. ſi. cũ gl. ff. ſi quis a paꝛrẽ. fue. manumi. ¶ Idẽ ſi cogeret filiũ ad peccandũ: vt puta cogit filiã peccare in coꝛpus ſuũ. l. ſi lenones. C. õ epiſcopali audiẽ. facit. l. ſi. C. de ſpectac. lib. xij. ¶ Idẽ ſi alio modo cum induceret ad peccandũ vt puta ad hereſim vel apoſtaſiam. Sicut leonogildus gothoꝛũ rex inducebat ermegilduz filiũ ad ſectã arrianã ⁊ quia noluit acquieſcere: occidit eum fecit: vt narrãt annalia illius tẽpoꝛis cũ de leonogildo agũt. ⁊ tertus in. c. ſi. xxiij. q. j. Si aũt huiuſmodi patris delictũ occultum: poterit filiꝰ illud ꝓpalare: ⁊ ſi tale eſt qõvergit in dãnũ principis vel rei publice: tenet illud manifeſtare vt eſt ter. no. in. l. milites. ℌ. deſertoꝛẽ. ff. de re mili.

5 vbi † pater ſciẽs filiũ velle cõmittere crimẽ leſe maieſtatis: tenetur illud ꝓpalare. ⁊ ſi filiũ principi preſentat: pena filio remittitur ſcõm Saly. in. l. ꝓpter inſidias. C. qui accuſ. non poſſunt refrr in. c. j. de offi. dele. co. ij. in fine quo latius ꝓcepolã in ꝓma cautela. Idez ergo erit de filio reſpectu patris volẽtis cõmittere crimen leſe maieſtatis: quẽ velut patrie hoſtez poterit impune occidere filius ſicut de patre bãnito dicit Bart. in. l. amiſſione. ff. de capitis diminutione. abbas in. c. i. co. ij. de cõuerſione infideliuz. de quo etiam p epiſcopũ labuenſez in libꝛo de amoꝛe ⁊ amicitia. parte. j.

6 c. xvij. vbi pulchꝛe loquit. An aũt † filius teneaꝛ ꝓpalare hereſim vel delictũ patris: vel eundẽ accuſare: vide infra in tertio notabili. ℌ. xxvj. poſt prin. ver. plus eſt. Adde i ſimili q̃ dicit petrus antiboli in tractatu munerũ folio. lxxxix. col. ij. ver. inter aliquos. ex qbus oĩbus cõcludit q̃ † filiꝰ im

7 pune põt inſurgere cõtra patrẽ aliqd cõtra filiũ principez vel rẽ publicã mollientẽ. Idẽ eꝫ dico. j. ℌ. xxvj. poſt principium. ver. plus eſt quod fecit alexãder. quo caſu filius poꝛtuiſſet libere ab eo diſcedere ⁊ eius delictũ ꝓpalare ex quo cõſequit q̃modũ qꝛ habebit ſibi bona paterna q̃uis pater cõdẽneꝫ p. l. qſquis. C. ad. l. iul. maie. de quo habemus hodie extrauagantẽ federici que incipit cõmiſſi. ℌ. ceterũ. ver. nec quidã. ⁊ refert cauchinus in tractatu hereſeos. q. xxv. dũ tractat de cõfiſcatiõe bonoꝛũ. quod puto fore cõſtitutũ vt filij alliciãtur ad reuelãdũ paterna delicta. qꝛ expedit rei publice vt delicta puniãtur vt. l. ita vulneratus. ad legẽ acq liã. ⁊. c. vt fame. infra de ſen. excommuni. Ad predicta facit text. noꝛ. in. c. ſi quis papa in fine. lxxv. di. vbi ſi quis ſcit de tractatu mortis põtificis etiã ſi ſit particeps: liberaꝛ ⁊ doz premiari ſi reuelat. ⁊ eſt mirabile q̃ ſocius reuelans premitur ex quo datur no. limitatio ad doctrinã Bar. i. l. ij. ff. de

8 condi. ob turpẽ cauſam vbi dicit qõ † premiũ datũ reuelãtibus: nõ daꝛ participi reuelãti: refert felinus in. c. j. de offi. dele. co. ij. in principio. nã debet intelligi: niſi in crimine leſe maieſtatis. Vide Bar. in. l. idez eſt in ſi. ff. de cõdi. ob turpem cau. Bal. in ſua tabula in verbo caſtrũ. Felinũ in. c. j.

9 de off. dele. co. ij. Adde in ſimili q̃ ſi † pmittaꝛ premiũ primo intrãti caſtrũ: ⁊ plures ſimul intrãt: oẽs debent habere premiũ cũ ante eos nemo p̃cedat. ita dicit Bal. p illũ ter. in prima cõſtitutiõe. ff. veteris. ℌ. itaq̃. ⁊ plures alij õ qbꝰ per felinũ in. c. capitulũ. ſ. de reſcriptis ante finẽ. ver. de duob⁹ caſtrũ. vbi videas plura ſimilia: vide etiã paridẽ in tracta

10 tu de ludo. co. xiij. ver. an ſicut ludus. An aũt ſi † currens ad brauiũ cecidit ⁊ equus ſolꝰ primꝰ acceſſit: an lucraꝫ brauium. vide paridem de puteo in tractatu de ludo. colũ. xv. ver. an ſi vnus. ⁊ antoniũ coꝛſetuz in tractatu de brauio vbi multa de hoc. Redeo ad ꝓpoſitum. Et ꝓpterea aliquãdo emanat edictũ quod qui reuelauerint delictũ occulte cõmiſſum indẽnitatem conſequãtur quo caſu ſi plures cõmiſerunt: ⁊ reuelarunt: qui primo reuelabit: indẽnitatem conſequitur vt notanter ſenſit fulgo. in. l. ſi. ℌ. ſed quia quidam ij. col. C. de iure deliberandi. ⁊ clarius Jaſon in. l. cõuentionem. ij. col. ver. ij. infertur. ff. de pact. quod tene menti p edictis que emanant quotidie q̃ qui malefactoꝛem oſtenderit habeat certam pecunie quãtitatem: debet enim ſolui oſtendenti vel reuelanti. quod no. Vide Barto. in. l. nulla. C. de delato. li. x. ⁊ in. l. cum nauarchoꝛum. C. de nauicula. li xi. ⁊ ibi plateã. albericũ. ⁊ Bald. in. l. j. in ſi. principij. ff. de iuſtitia ⁊ iure. ⁊ ibi Jaſon. v. colum. Felinum in. c. cum dilecti.

11 vij. colum. in principio. de accuſa. An autem quis † peccet accipiendo pecuniam: vt indicet ea propter que proximus iniuſte dãnum pateretur niſi manifeſtaret preſertim cum ad reuelationem in tali caſu ſimpliciter obligetur ex fraterna charitate de iure canonico ſaltem vt. c. qui cum fure de furtis ⁊ ibi no. Antonius. quem ſequitur Henricus herp. in ſuo preceptoꝛio precepto. vij. ſermone. lvj. cogitabis. videtur tamen quod ſic. ſi ergo pater fecit peccare filiũ abutitur poteſtate quam habet in eum: vnde merito auferꝛtur ab

12 eo. ¶ Idem ſi pater expulit a ſe filium: vel illuz † expoſuit: nam per hoc perdit paternam poteſtatem vt in. c. vno. infra de infanti. langui. ⁊ expo. facit text. in aut. de ſancti. epiſcopis. ℌ. ſi monachus. colum. ix. ⁊ in. l. j. ℌ. ſed ſcilicet. C. de latina liber. tol. ⁊ quod ibi not. Bald. de quo dicetur infra ĩ ij. notabili. col. ver. ſi autem maritus. ¶ Adiſta bene facit ter. ⁊ quod ibi no. Bar. in. l. fin. C. de ſenten. pa. vbi ſi pater diſſipat bona filij aufertur ab eo adminiſtratio ⁊ datur curatoꝛ bonis: qꝛ abutit facultate ſibi a lege cõmiſſa. ¶ Et hinc eſt q̃ ſi pater fuit rogatus reſtituere filio fideicommiſſum vniuerſale: ⁊ diſſipat bona reſtitutioni ſubiecta: auferuntur ab eo ⁊ cogitur reſtituere filio etiam in poteſtate exiſtenti: ante conditionis euentum. vt eſt caſus ſingularis ꝫ Bart. ⁊ alios in lege imperatoꝛ. ff. ad trebellia. qui non reperitur alibi ſecunduz Joannem de imola ibi. Quinnimo ſi pater ſuis ꝓpꝛijs bonis male vtatur que nulli ſunt

¶ De dissipate bona filius agit.

14 restitutiõi subiecta.ea dissipãdo:poterit † filiꝰ instare apud iudicẽ:vt interdicat patri administrationẽ:vel assignet sibi legitimã vel saltim tot bona:ex quibꝰ percipere possit alimenta.arg.istius ter.ꝛ.d.l.vbi adhuc. ita no. voluit Bart. in.l.ꝟ.C. si quid in frau.pa.quẽ refert ꝛ segtur lodo.rom.in d.l.ꝟ.ℌ.ꝙ si in patris.ff.so.ma.ꝛ doc.signãter pau.ludo.ꝛ aler.in.d.l.imperator.co.vi.ver. Itẽ facit ista ler.ꝛ Jason. in.ℌ. Itẽ si quis in fraudẽ.cõfi.ꝟ.inst. de actio.reputantes hoc valde no.quãuis idẽ bal.in.l.nõ potest.ff.de adop.ꝛ salyce.in.d.l.ꝟ.aliud senserint. ¶ Itaqꝫ nõ solũ poterit filiꝰ agere ꝓ patrẽ bona propria dissipantẽ ne ea dissiper:vt tradit bar.in.d.l.ꝟ.ℌ.ꝙ si in patris.ff.so.ma.quẽ alĩ sequũtur.ang.ꝛ alĩ in.d.l.ñ.C. de sen.pa. Sed etiã poterit sibi petere legitimã assignari vt dictũ est. ¶ Imo si pater in fraudem filiꝰ alienauit bona in aliquẽ de fraude participantem etiã titulo oneroso:vt puta si pater habẽs odio filiũ.tractauit tecũ de ꝓuãdo filio:tu suasisti ꝙ oia bona tibi vẽderet:ꝛ precũ ꝑdigaliter cõsumeret:ꝛ ita fecit. Certe filiꝰ saltiz de equitate canonica reuocat vsqꝫ ab legitimã:ne emptor sua malicia glorietur.vt nõ.voluit hosti.in.c.ꝛ synũcius.ℌ. õte stamẽ. quẽ refert ꝛ sequitur bal.in.d.l.ꝟ ver. quero an filiꝰ. C. si quid in frau.patro.de quo latiꝰ per ang. ꝛ Jason.post alios:quos ipsi referũt in.d.ℌ. Itẽ si quis in fraudẽ.in ꝓnc. vbi etiã per eos.quid de hisque pater in ludo perdidit.de quo dicẽt infra in tertio nota.cõsi. ver.sed quãuis hãc

15 opinionẽ. ¶ Existis forsan põt attẽtari ꝙ si pater † donauit aliquid cõcubine vel filĩs eiꝰ vel meretricibꝰ vel alĩ inhoneste psone vel eiꝰ noie ematur (ꝛ repetitio patri nõ cõpetat) filĩ possunt repetere:ꝛ admittẽtur ꝓ suo interesse. ar.l.j.C.de natu.li.post ꝓn.ibi ita vt qcqd talibꝰ liberis pr̃ donauerit:sive illos legitimos seu naturales dixerit:totum retractũ legitime soboli reddatur:aut fratri aut sorori aut matri:ꝙ est bñ notandũ ad ea que dixi.s̃ in rubri.co.cxlvj. ℌ.existis inferꝛ.cũ sequentib9.cõgitabis tamen.

Not. ista. et vi. glos. fo. ll. tit. de las mandas. l. ix. vers. no pueda.

1 ¶ Administratio alicui remouet ꝓpter eiꝰ malã administrationẽ.

2 Cõuẽtꝰ ꝓ re mobili si est suspectꝰ auferri dz sibi res ꝛ poni in sequestrum.

3 Maritꝰ qñ dicat vergere ad inopiã ad hoc vt vxor possit ꝫ eũ agere ꝓ restitutione dotis.

4 Tutor pót alienare molẽdina posita in flumine q̃ deteriorantur quotidie:ꝛ filꝛ prelatus.

5 Flumina cẽsitoris loco fungũtur vt ex priuato iu publicum adducant ꝛ ecõtra.

6 Jnundatio fluminis interrũpit prescriptionem.

7 Restitutio in integrũ qñ detur aduersus interruptionez ꝑ inundationẽ factam.

8 Fideiussor idoneꝰ nõ reputat qui bona immobilia iuxta flumen impetuosum possidet.

9 Usure sunt vtroqꝫ iure prohibite.

10 Fideiussionis ℨctus periculosus est.

11 Vergere ad inopiã dicit maritꝰ si bãniat vel fiat exul a ciuitate ꝛ etiã si dãnet in metallum.

12 Bannitꝰ ꝛ deportatus equiparãtur.

13 Dotẽ repetere an possit mulier si maritꝰ eiꝰ est excõicatus ꝛ in excõicatione ꝛ cõtumacia perseuerat.

14 Excõicatio est medicina per quã iudex ecclesiasticꝰ pecca torẽ quodãmodo excludit a regno seu gratia.

15 Bladiꝰ ecclesie nõ occidit:sed vivificat.

16 Minus malũ qñqꝫ sustinet vt maius euitetur.

17 Excõicationẽ imponere non debet iudex nisi qñ viderit eã medicinalem.

18 Excõicari nõ debet quis nisi ꝓ contumacia.

19 Monitio si fiat ab hoie cõstituit,eũ cõtumacẽ: si aũt a iure prohibitio ipsius iuris habet ꝓ monitiõe ꝛ cõtrafacientẽ constituit in contumacia.

20 obligati facere residentiã monitiõe facta in synodo pñt ꝑuari absqꝫ alia monitione.

21 Verbũ moneo:vel ꝑcipio siue equipollẽs habet vim trine monitionis.

22 Excõicatio non est ferẽda ꝓ leuibus culpis.

23 Excõicationis vinculũ de pẽdet a volũtate iudicis.

24 Excõicatus si per annũ sustinuit excõicationẽ presumitur contra eũ de heresi vel infidelitate.

25 Contrahẽs matrimoniũ per verba de pñti cũ aliqua muliere si illa viuẽte propria auctoritate cõtrahit cũ alia ꝑsumitur contra eũ de heresi.

26 Monachꝰ professus si relicto claustro clã cõtrahit matrimonium est ipso iure excõmunicatus.

27 Contrahẽs matrimoniũ per verba de pñti si aliquẽ de saceris ordinibus susceperit matrimonium non dissoluit nec potest in susceptis ordinibꝰ ministrare etiã si matrimoniũ non fuerit ꝑ carnis copulam confirmatum.

28 Vergere ad inopiã dicit maritus si eius bona essent publicata vel saltem eorum pars.

29 Itẽ si a patre iusta cã fuerit exheredatus.

30 ¶ Prodigus dicit qui vltra ꝓpriã substantiã expẽdit.

31 Maritus ꝙ vergat ad inopiã qualiter constabit.

32 ¶ Paupertas vel diuitie meliꝰ ꝓbant ꝑ vicinos q̃ ꝑ alios.

33 Dãnũ qđ dat i agris potiꝰ ór datũ a vicinis quã ab alĩs.

34 Furtiua res si apud aliquẽ reperiat an ꝑsumat ꝙ fit fur.

35 Jnopia mariti meliꝰ ꝓbat per vicinos quã per alios.

36 Delictum commissum nomine vniuersitatis an imputet vniuersitati.

37 Cõsuetudo legitime ꝓscripta inducit ex vnico actu babẽte cãm successiuam per tẽpus legitimũ durante.

Ex quibus ꝟbus satis ap-

§.18. Suspitio de dilapidatione.

1 paret ꝙ ꝓpter malã † administrationẽ alicuiꝰ interdicit ꝛ remouet sibi admonistratio. Jntellige non solũ qñ iã dissipauit bona:verũetiã qñ est suspitio ꝙ in futurũ dissipabit per ter.singularẽ in.l.imperatores.ℌ.fin.ff.de appel.vbi si est suspitio ꝙ victor dilapidabit fructꝰ rei super qua victoriam reportauit:proceditur ad sequestrationẽ fructuum.

2 ¶ Ad idẽ.l.si fideiussor.ℌ.fi.ff.qui satisda.cog.vbi si cõsuetus ꝓ re † mobili est suspectꝰ:auferꝛ sibi res ꝛ ponit in sequestrũ. Ex quo dicebat ibi Ang.quẽ sequunt pau.ꝛ alĩ ꝙ ille ter.facit cõtra trãseuntes per ciuitates cũ equis alienis vel alĩs rebus.nã dñi recognoscẽtes possunt ꝑ officiũ iudicis facere sequestrari tales res penes hospitatorẽ: qꝛ sunt suspecti:q̃si semp habeãt pedẽ in stipendio:vt ibi ꝑ eos ꝙ sequit Jas.in ꝓin.faciũt no.in.l.vna.C.de ꝓhib.seque. pe.

3 ¶ Et ex his iferꝛ ad ꝓpositũ nostrũ ꝙ dicẽt † maritꝰ vergere ad inopiã vt vxor possit ꝫ eũ agere ꝓ dotis restitutione ꝛc.nõ solũ qñ maritꝰ iã dilapidauit bona sua:ita ꝙ non possit dotẽ soluere: quo casu sine dubio dicit male vti substantia sua.l.is qui.ℌ.fi.ff.de tuto.ꝛ cura. da. ab his.ꝛ.l. j.ff.de cura.fu. Sed etiã qñ esset de dilapidatione suspectus vt colligit ex prealligatis iurib9: ꝛ videt de mẽte gl.in.d.l. ꝟ.ver.suspectũ.ff.so.ma.tenet Bar.in.d.l.si cõstãte.ℌ.j. co. iiꝟ.co.tit.glo.in.d.auf.de equali.do.ℌ.illud.ver.inchoãte.

¶ Et inde est ꝙ si maritꝰ erat quidã homo nobilis habẽs sufficiẽs patrimoniũ ad dotis restitutionez quẽ oportebat honorifice viuere:ꝫ statũ suũ sustẽtare nõ põt nisi bona sua vẽdat:ꝓpter huiusmodi cõiecturã poterit vxor dotẽ ꝛ alia bona de qb9 supra repetere.ita no.voluit Bar.i.d.l. si constãte.j.co.vñi.iiꝟ.oppono.ꝛ dixi.s̃.in rõne decidẽdi.col.v.vñ. Sz adhuc. ¶ Hinc est etiã ꝙ si cepit maritꝰ facere mercãtias ꝛ ire per mare ꝛ incipit nimis perdere ꝛ depauperari ꝯm vulgi opinionẽ:ꝓpter suspitionẽ ꝛ ꝯiecturã futuri periculi dicẽt maritus ad inopiã vergere ꝯm Bar.in.d.l.si cõstãte.iiꝟ.q.ꝑme partis. ¶ Hinc est ét ꝙ si maritꝰ haberet bona iuxta flumẽ corrodens illa verisimile est ꝓpter impetum aquarum ipsum ad paupertatem deduci vel ꝙ male vtatur substantia sua: ꝛ per consequens dicetur ad inopiã vergere vt sentit glo.in verbo suspectus in.l.ꝟ.ff.solu.mat. ꝯm Ang.in.d.l.si constante.in principio.quod est bene notandum. Vide ¶ Paul.de ca.consi.cccl xꝟ.cuius memini supra.ℌ.x.in fi.ver. eodem modo. Ea enim que prope flumẽ posita sunt ꝓpter aquarum impetum aut inundationem sunt in periculo totalis destructionis vt dicebat angelus

4 in.l.non solum.ff.de petitione heredi. inferens ex hoc ꝙ † molendina posita in flumine que deteriorantur quotidie:ꝛ que per impetũ aquaꝝ sunt in periculo totalis destructionis:possunt alienari per prelatũ ꝛ tutorẽ.ꝛ facit secundũ eũ ler que tutores.ℌ.fi.C.de administra.tuto.cum sint res que seruãdo seruari non possunt.quãuis sunt bona immobilia non solũ ipsa molẽdina sed etiam mole molendinorũ molẽdinis applicate:separate tamẽ a solo sunt mobilia vt.l.cum qui edes.ff.de vsufructu ꝯm Bal.in.c.cõtingit.pen.col. supra de dolo ꝛ cõtuma. ¶ Ex quo infertur ꝙ tutor vel prelatus poterit eas alienare vel super eis transigere vt scripsi in.c.contingit de transactionibus.ꝛ in ca.cũ tẽpore de arbitris.in meis recollectis.ꝛ ista notabis cõtra maritum qui bona sua habet in flumine vel prope flumen:quoniam sunt in periculo totalis perditionis vt plerũqꝫ fieri assolet vt dicit ter.in.l.i.ℌ.sunt qui putãt.ff.ne quid in flumine publico ibi pone eñ grãde dãnũ flumẽ ei dari solitũ: ꝑdia ei9 depopulari ꝛc.ꝛ inde est ꝙ † flumĩa cẽsitoris loco fungunt vt ex

5 priuato

priuato in publicū adducāt:et ex publico i priuatū:vt.l.ergo si insulaz.§.flumina.ff.de acq.rerū dño.ex quo infertur
6 q̄ † inūdatio fluminis interrūpit p̄scriptionē vt.l.naturali ter.§.i.ff. de acqui.po.gl.in.l.iij.§.labeo. in verbo definere me possidere.eo.ti.facit.l.si ager.ff.quibus mo. vsufructus amitta.vnde si qs cōfitet q̄ flumīa inundauerūt possessionē quā bona fide tenebat & possidebat.videt ꝙfessus iterruptā p̄scriptionē.vt.d.l.si ager. intellige tū q̄n ꝙssio emanauit p̄scriptiōe nōdū ꝙpleta:& inūdatio fuit paq̄rū impetū insolitū & quasi casus fortuit⁹ occupans & vsurpans locū & vt ita diceriz expellens possessorespi fluminis de naturali possessiōe:tūc interrūpit p̄scriptio vt.ff. de vsucapio. l.sequit.§.labeo. Secus tamē si inūdatio est ꝑm vsuz sue regionis vt in egypto & idē a simili. Idē in pratis existentib⁹ iuxta ticinū vel padū q̄ prata indiget inundatione. Idez si aqua ducat per ortos gratia oleris & porrine q̄ aqua prodest sitientibus agris:ergo possessori nō nocet.vt.l.j.C. ō alluuionibus & paludib⁹.nā fatua esset lex si diceret q̄ p vberiorē culturā qs interuerteret possessionem sibīpsi in toto vel in parte.ff. de lega.ij.cayus.§.j.ff.finiū regūdorū.l.si irruptionē.ita dicit notāter bal.in.l.vnica.C.de cōfessis.col. xxj.ver.pone fui cōfessus. oportet ergo intelligi de inundatione insolita q̄ dicit quasi casus fortuitus. ad hoc ego allego ter.singularē i.l.fistulas.§.frumēta.ff.de cōtrab.empti. quē p singulari allegat bal.in.l.falsus.ad finē.C.de furtis.& multi alij de quib⁹ p Jason.in.l. ſz & si quis.§.q̄situ.co.vi. ver.in ista quinta parte.ff.si quis cautioni.q pulchre loquitur.
7 ¶An aūt & qñ detur † restitutio in integrū aduersus interruptionē p inundationē factā vide gl.in.d.l.iij.§.labeo. in ver.definere.ff.de acq.po.& p doctores de quib⁹ ibi late per alexandz. ¶Redeūdo ad ꝓpositū nostrū patet ex p̄dictis qūo nō est tutū habere res in flumiuevel ꝓpe flumē. Et ꝓpterea plato in li.quē de legibus edidit ꝙsulebat ciuitates nō esse cōstruēdas penes flumina qm̄ aquarū impetus vel inūdatio poterat eas pdere vel dānificare:vt in ciuitate hispaleēsi quotidie videmus. ¶Ex his inferē q̄ ille
8 non dicit † possidere immobilia sufficiētia adeo q̄ alleuietur a cautione de qua in.l.sciendū in principio.ff.q satisda.co.si ea possidet in loco periculoso vel ruinoso:& hoc etiā īspecto p̄senti statu.istud sentit glo.in.d.l ij. secundū Bar. ibi.& in.l.si quis sit stipulatus stichū.§.j.in fi.ff.de verb.ob. & in.l.iij.§.fi. de liberatione legata.& in.l.itē.§. qui parat⁹. ff.quib⁹ mo.pig.vel hypo.sol.& in.l.si quis ab alio in prin. ff.de re iudicata.ange.ī repetitione.l.nemo carcerē.C.de exacto.trib.li.x.& sequit alex.in.d.l.ij.co.ix.v.in eadē gl.ibi in loco piculoso.& ibi etiā Jaso.vi.co.v.i eadē gl.ibi.& res sue.
Lex regni. Ex quo inferūt ipsi q̄ talis nō reputat idone⁹ fideiussor q talia bona possidet.& ita limitant.d.l.sciēdū. ¶Puto tū attendendam qualitatem fluminis edificij & loci vt ex predictis colligitur.in quo iudicis officiū eruberabit. ¶Idē dicas de eo qui retinet pecunias sub vsuris adeo q̄ verisimile est eum efficinō soluēdo vt voluit gloss.not.in.d.l.ij.& ibi bar.& in locis p allegatis.pro quo est bonus text⁹ in.c.quāto.in vbo voragine. de vsuris.& ibi petrus de ancha. facit mētionē de dicta gl.& facit clc.j.co.ti. Idem ego dicerē de
9 eo qui mutuat pecunias sub vsuris.qō hodie † phibitū est vtroq; iure vt dicetur infra in sexto no.maxime hodie ꝑm legē regni regis alfonsi en alcala era.M.cccl.xxxvj.ti.xxiij. l.j.que incipit la codicis.et rex & regina dñi nostri in curijs toleti.ann.M.cccc.xxx.l.xciij.q̄ incipit como quiera.ī quibus imponunt graues pene christianis fenerantib⁹ & aliquo modo cōfiscant bona ꝓpter q̄ iuste dicet male vti substantia sua marit⁹ & ad inopiā vergere.facit ter. in autētica nullum credentem agricole in fi.collatione.iij. ¶Hinc est etiam q̄ si maritus est varijs debitis implicatus fideiubendo pro multis:tanquam male gerens negocia sua:etiā durante mat. imonio posset vxor agere contra eum:vt ponatur in loco tuto.ita no.dicit angelus de perusio.in.d.l. si cōstante in prin.& in.l.personā.ff.de pactis.§.qui pecuniā. in pri.per illū text.dū dicit q̄ ꝛz quis habeat liberā: tū nō poterit fideiubere p alio in cā suū dūm nō tagente:q̄ fideiubēdo patent et⁹ negocia male gesta.ꝙcor.l.iij.& lege seru⁹ nescio.ff.de fideiuss.ꝑm eū quez refert & sequit iason ibi.& alegā der ī.d.l.si cōstāte.xj.co.v.itē est ali⁹. ¶Bene facit ad hoc
Not.illum tex. tex.in.l.j.ff.ad velleia.vbi prohibet mulierib⁹:ne pro alijs intercedāt:q̄ in hoc nō sola opa nudūq; ministerū earum vsaret: ꝛz etiā piculū rei familiaris: vt ibi ōz. ¶Et ꝓpter ea salomon ī ꝓuerbijs castigabat filiū:ne p alio fideiuberet.fili mi(inqt)si spopōderis p amico tuo defixisti apō ē ꝓ neū manū tuā:illaqat⁹ es verbis oris tui: & captus ꝓprijs sermonib⁹.fac ergo qō dico fili mi & temetipsum libera:q̄ incidisti in manus primi tui.prouer.vi.facit.c.j. de fideiuss.

10 ¶Ex his apparet quomodo cōtractus † fideiussiōis dānosus & incomodosus est fideiubenti:q̄ p hoc efficit debitor eius quod non debebat. Et hodie secundum iura regni poterit conueniri nō discusso principali: vt foro legū.li.ij. tit.xvij.l.iij.per quā corrigit aut⁹ ꝓsente.C. de fideiusso. Merito ergo tanꝯ debitis implicat⁹ marit⁹ dicetur male vti substantia sua:& per cōsequens ad inopiam vergere: quod tene memorie. Vide in.§.xxxij.in fine versicu.ad ista. ¶Ad hoc bene facit quod voluit ¶Petrus de bella pertica.in.l.spadonem.§.si ciuitatis.ff.de excusa.tuto.& ibi Jacob.quos refert petrus antiboli in tractatu de muneribus charta.xxij.col.fi.vbi dicunt q̄ si baro introducit q̄ nullus eius subditus debitor in centum accederet ad conductionem pedagiorum suorū sub certa pena:titius fideiussit pro aliquo in centum qui condurit pedagium incidit in penā: p̄sertim si debitor principalis non erat soluendo: quasi ille sit debitor ꝓpter fideiussionē.ar.ff.de donatio.l.nā is.

11 ¶Hinc est etiā † q̄ si maritus est bannitus vel exul a ciuitate & sic efficitur peregrinator dicetur vergere ad inopiaz quia peregrinatio sumptibus affligit homines.in autē.de introducendis reis.in princ.col.vj.ita dicit Specu. isto titulo.§.fi.ver.quid si vir.Bar.in.d.l.si obstāte.v.co.ver.gnto quero.& ibi Alex.xij.co.ver.item inquātū.Bart.in.v.q. & in.l.si cū dotē.§.si maritus.j.col.v. ex his infert Jo.cāpe. in suo trac.do.iij.parte.q.xxiij. ¶Itē dicas si maritus dānetur in metalluz nam & tunc dicet marit⁹ vergere ad inopiā.per.l.j.C.de repūd.sentit gl.ij. post medium.in.d.l.ij.
12 ff.so.ma.& ibi tenēt Bar.Bal.& alij.† Bānit⁹ ciuis & deportatus equiparātur.glo.& doc.in.§.relegati.instit.qui. modius pat.pote.soluitur.& in titulo hic finitur lex corradi. lib. feu.circa principiū tenet Bar.in.l.si constāte.v.col. in pn. quem alij sequuntur signanter Alex.xij.co.& idē tz Bar.in aliquibus libris in.l.ij.co.ti.& in.l.j.C.de repudijs. Bal. in d.l.ij. Ang.in.l.cuz notissimi.§.illud.C.de prescriptio.xxx. ann. Joan.de imo.in.l.si cum dotē.§.si marit⁹.ff.solu. mat. ¶Pau.de ca.in.l.si marito in princi.eo.tit. Joan.an.in spec. isto ti.§.fi.v.quid si vir est in bāno. Ant. in ꝑsenti. ¶Idez forsan dicendū est si maritus est excōicatus. nam & ipse videt ad inopiā vergere.quoniam excōmunicatus equiparatur deportato.glo.in.§.minor.instī.de capi.di.& in.c.pastoralis.supra de appel.& ibi not.Abb. quē videas. ¶Poterit ergo mulier agere contra illū ad restitutionem dotis &c.vt videt sentire Albeti.i.d.l.vbi adhuc.cō.ij.ver.quid si maritus.remittens ad Jo.an.in speculo isto titulo.§.fi.col.vj.
13 ver.secunda questio fuit.vbi dicit q̄ si maritus est excōicatus & in excōmunicatione & contumacia perseuerat mulier dotē repetere pōt de iure ciuili:p.d.l.j.C.de repudijs. Subdit tū q̄ de iure pauli & diuino secus esset: cuz duret matrimoniū: & vxor marito cohabitare teneat vt ca. inter alia.j. de sentē.excōmu.& qō ibi notatur in penultima gl.hec sunt fere verba Jo.an.vbi.s.ī qb⁹ (vt mihi videor) sentit q̄ de mero iure ciuili a marito excōicato & in excōmunicatiōe p durāte vxor dotē repetere pōt: quā q̄ Albericus ī.d.l. vbi adhuc.co.ij.ver.quid si maritus.& Jo.de imol.in.d.l. si cōstante.col.vj.ver.& adde etiam.& Alexan.ibi col.xij.ver. itē inquantū.Bar.hic in quinta questione. & Joā. campetius in suo tractatu de dote.tertia parte.q.xxiij.aliter cum referant & intelligant:dicentes q̄ a marito excōicato vxor dotē repetere nō pōt. Ista sunt q̄ in hoc articulo scripta reperio & q̄ articulus est quotidian⁹:in quo incidēter aliqua venīūt tāgenda:que gustū habent saporis: oportet aliquantisper insistere:in quib⁹ videbimus an & quādo & pro quibus causis vel culpis maritus potest excōicari:& cōsequēter examinabitur verus intellect⁹.c. nullus.& c. nemo.xj.q. ij.videbimus etiā de marito excōmunicato & in excōicatione p̄seuerante qūo fit ꝓcedēdū cōtra eum.& qualiter fit puniēdus.videbim⁹ insup excōicatiōis vim & effectū. ¶Premitto igitur in primis q̄ excōicatio est quoddā medicamē tū seu medicina p quā iudex ecclesiastic⁹ peccatorē quodāmodo excludit a regno seu gratia. Unde nō debet excludere nisi idignos seu peccatores nec aliquis reddit indign⁹: nisi per peccatum mortale amiserit charitatē:que est via ducens ad regnuz: ideo nullus excōicari debet nisi p peccato mortali. Et q̄ dānificādo aliquē corporaliter vel in rebus mortalibus:aliqs mortaliter peccat: & cōtra charitatē facit: ideo pro dāno rēporali illato ecclesia aliquē excōicare potest. Sed q̄ excōicatio est grauissima penarū cum nulla maior quam inter boles nō esse: & hominum carere cōsor-

Lex regni. De fideiussore.

De marito bannito. Peregrinatio.

De dānato in metallū.

De excōicato.

De excōicatione.

tio.l.hi qui sancta.C.de apostatis.z.c.corripiant.xxiij.q.
iij. Pene aũt medicine sunt secũdũ philosophũ.ij.ethico-
rũ.de quo pulchre plato.ix.ō legib⁹.propterea excõicatio
appellat medicinalis.c.i.de sen.excõ.li.vi.Sapiẽtʒ aũt me
dici est a leuioribus medicinis:z minus periculosis incipe
re:ideo excõicatio infligi nõ debet etiã pro peccato morta
li:nisi ꝫtumax fuerit vel nõ veniẽdo ad iudiciũ.vel ante ter
minationẽ iudicij fine licẽtia recedẽdo:vl post determinatiõi nõ
parẽdo.tũc em̃ postq̃ monit⁹ fuerit:si obedire ꝫtẽpserit:cõ
tumax reputat: z excõicari debet a iudice iã nõ habẽte qd
cõtra ipsum faciat amplius. Hec sunt verba sancti thome.
iij.sen.di.xvij.q.ij.questiũcula.iij.i solutiõe. In qb⁹ sen
tit duo que sunt aduertẽda.prio q excõicatio ẽ medela per
quã peccator corripit z purgat. qñ em̃ videt se hoim con-
sortio:z sacramẽtorũ participatiõe puatũ vt.c.ij.supra de
exceptiõib⁹:satisfacit:z liberat a pctõ:ad ecclesiã rediens
pristinũ recuperat statũ. Si aũt iudex videt vel cognoscit ex
cõicationẽ nõ esse medicinalẽ:sed mortalẽ qz ille cõtra quẽ
ẽ pferẽda:nõ parebit mãdatis ecclie: imo deterior fiet nõ
dz ipsam pferre vt notãter voluit hostiensis.in.c.romana.
de sen.excõ.li.vi.z ibi Jo.an.co.iij.v.in gl.supra eo. quẽre
fert z sequit dñicus ibi in.S. sed nec.in finalibus verbis. et
Jo.an.in.c.cõstitutionẽ in fi.eodẽ tit.z ibi etiã petrus de an
charano.ij.co.ver.circa hoc.z dñicus in.S.fi.in fi.z ibi phi.
in finalibus verbis.z per hoc increpat posti.vbi supra quẽ
dã legatũ qui exercitib⁹ armatis z volentibus iã aggredi:
pcepit sub pẽa excõicatiõis late sententie:ne ꝫgrederent:nã
spreto ei⁹ mandato perierũt multorũz corpora z aie. †gla-
dius enim ecclesie nõ occidit:sed viuificat.c.inter hec.xxiij.
q.ij.bona gl.in.c.ex literis el secũdo.ñ.de sponsa. Idem
in effectu voluit hosti.in.c.i.in verbo cognoueris.ñ.de offi.
deleg.z sequit ibi antonius.pe.col.z Joã. de imo.in fi.vbi
dicit q si prelatus videt turbatores sue iurisditõis adeo p-
uersos:q si excõicarẽtur: peiora facerent:nec per cautionẽ
mederi potest:necesse ẽ censurã suspẽdere vel non impone
re:quousq̃ mutent tẽpora:vel p deũ vel eius vicariũ:aliud
cõsiliũ apponat. Et hic ẽ q si prelatus cognoscit q cle
ricus cõcubinar⁹ efficeret deterior si precise cõpellerẽt di
mittere concubinã: poterit ad tps tolerare † sine peccato.
Nã quãdoq̃ sustinet min⁹ malũ vt maius cuitetur.xxij.di.
c.duo.xxxiij.q.ij.c.siue de cõiugij.ita notãter dicit abbas i
c.vt clericorũ mores.ij.co.supra devita z honestate clerico
rũ. Ad q ego allego ter.singularẽ de quo ipse nõ meminit
in.c.requisiuit.ñ.de sponsalibus.vbi probat secundũ eũdẽ
abbatẽ q ecclesia nõ cõpellit quẽ ad penitentiã:ꝫ patitur
eũ stare in pctõ:vt cuitetur maius malum futurũ. toleran-
dũ est ergo min⁹ malũ de ꝑsenti:de quo ecclesia certa ẽ: vt
cuitet maius malũ veriſimiliter futurũ ꝫ illud posset nõ cõ
tingere:vt ibi probat z ẽ valde notãdũ.z facit ad multa.fa-
ciũt no.in.c.inter opa charitatis.ñ.de sponsalibus:z q̃ dixi
in rubri.ij.iij.in fi.v.quintũ fundamentũ.facit qõ de correc
tiõe fraterna dicimus q licet sit de ꝑcepto: tamẽ facit vbi
dubitat vtrũ monit⁹ efficiat deterior:qz tũc meritorie ob-
mittitur ꝑm archi.in.c.si peccauerit.ij.q.j.de cuius dicti ve
ritate vide per abba.z alios in.c.nouit.ñ. de iudi. Adde p
opinione istorum bonũ tex.in.c. est iniusta.xxiij.q.iij.pre-
sertim in fine dũ dicit nõne etiã cũ vni idulget indigno ad
probatiõis cõtagiũ prouocat vniuersos.facilitas em̃ venie
incẽtiuũ tribuit delinquẽdi.vt ibi z in.d.c.vt clericorũ mo-
res. Ex quibus oĩbus satis patet quod non debet iu-
17 dex† excõmunicationẽ imponere nisi tunc demũ qñ vide-
rit eã medicinalẽ: z animabus profuturã. quarum iura no
stra canonica curam principalẽ gerunt. vt dicit gl.in.c.cum
contingat.supra de.iureiuran.et in regula possessor de reg.
iur.lib.vi. Imo quod fortius est quamuis iudex contu-
macem iam excõmunicauerit:si tamẽ videat eius saluti ex-
pedire in cuius medicinam excommunicatio lata est:pote-
rit discrete excommunicationem iuste latam remittere:et
sic excommunicatum absoluere etiam manente contuma-
cia.ista est mirabilis doctrina eiusdem sancti doctoris ea-
dem distin.xviij.q.ij.arti.i.questiuncula.ij. in solutione se-
cundi argumenti.quam vt singularem referunt et sequun-
tur Jo.an.ancha.dominicus z philippus in.c.i. de senten.
excõ.li.vi.abbas.in.c.ab excommunicato.fi.co. ver.sed no.
vltimo.supra de rescriptis. z in.c.ad reprimendã.ñ. ō offi.
ord.co.i.ver.ij.no.ex glo. z in.c.fi.co.xxxi.v.itẽ facit.supra vt
lite nõ contestata. z in.c.significasti.in fi.ñ. de eo qui durit
in ma.quã polluit.z in.c.clericos de coh.cle.z mulierũ.Jo.
de imo.in cle.i.post principiũ.de pen.z remissionib⁹.z quã
uis ipsi nõ dicãt idem fuit de mẽte pauli de liazaris.in.c.z

Excõicatio est medicina.

Not.hãc doctrinã. Prio iudicibus.

No.hoc.

Temẽti hãc doctrinam

Nota.

No.pro excõmunicatis.

si vnanimiter.ñ. de postu.prela.col.ij.verſi. nũqd inuictus. Andre.sicu.in.d.c.fi.S fi.co.x.ver. sed stat pulchra dubitatio:supra vt lite non cõtest. Ad hoc bene facit ter.no.in.c. presbyter.lxxxj.dist.ibi corporis z sanguinis dñi: ne indu-
a rescat:particeps fiat. a Intelligite tamẽ dũmodo spes sit a Add no. p Felỹ.in.c. aplice. de exceptio.col.i. cũ seq.vbi vi de in col.iij. vnũ ybũ ri cardi qõ ibi refert.vez q excõicat⁹ a iure i distẽte nõ dz absolui fine volũte z regsitione. qõ dicit se alibi nõ legisse.z multũ declarat supradicta. ideo no.Jo. Ber.
de reuersione excõicati.alias non est absoluẽdus. ita notãter limitat idẽ Abb.in.c.ab excõicato.motus p ter.qnẽ reputat singularẽ in.c.prodest.in fi.xxiij.q.v.qõ est valde notandum cõtra tyrãnos obstinatos. hec sunt quo ad primuz quod ex verbis sancti thome colligitur. Idem tenet abbas in.d.c.clericos.de coha.clericorum z mu. z per hoc aliqui audent dicere q cum experimẽto compertum sit in hispania q cõuersio hereticorum ad fidem non sit vera eo q fere oẽs relabuntur in hereses abiuratas:hodie non sit aliquis ad recõciliationẽ admittẽdus:cũ nõ sit spes bone reuersionis.imo q seueritas cõtra eos exerceatur per tex.in.d.c.p-
18 dest.sicut olim cõsuluit fieri Joã. dñici cardinalis ordinis predicatorum vir sancte vite qui a papa martino ad instãtiã impatoris sigismũdi missus fuerat ad bohemos apud quos magne ambulabãt hereses anno. M.cccxv. qui expertus q dure essent ceruicis z incorrigibiles: imperatori persuasit q illos gladio exponeret anteq̃ illã regionẽ totã inficerent.nõ enim ita inualuerãt:quin multi adhuc immunes ab errore illo remanerẽt.z ideo cũ adiutorio illorũ facile posse infectos extingui:sed imperator nimis illis cõpatiens qz regnũ suũ erat:cogitauit pcessu tẽporis posse fine materiali gladio illis mederi z ab errore reuocare. Sz cõtrariũ accidit:nã cũ quotidie augerent: auersi a veritate in errorẽ illũ declinãtes coacti i magno exercitu armis vtebãtur cogentes varijs cruciatib⁹ oẽs ad assensum sui erroris: monasteria religiosorũ qz cõtraria predicabãt eis:obuserunt euerterũtq̃ occidẽdo renitẽtes vel de patria eiciebãt, ficq̃ totũ illud regnũ bohemie:a fide deuiauit: qz cãcer vlcerosus:nõ cito vt oportuit adustus est.itaq̃ cardialis cernens rẽ irreparabilẽ:nec verbis opus esse sed gladijs qb⁹ falsa pietate figismũdus parcẽdũ existimauit. ista sunt fere verba archiepi florẽtini.iij.parte hystoriali.tit.xxij.c.vij. in principio z latius tradit pius scõs in sua bohemica hystoria.c.xxxv.z.xxxvi. Secũdum quod ex verbis sancti doctoris colligitur est q regulariter nũquã aliquis est excõi-
Nemo excõicat nisi ꝑ cõtumacia.
18 cãdus nisi ꝑ † cõtumacia. Nã z ipsa est delictũ vt.l.omne delictũ.S.cõtumacia.ff.de re militari. imo est grauissimum delictũ vt.c. sciendũ.viij.q.i. z pctm̃ infidelitatis vt.c. si qui presbyteri.lxxxj.di.vñ iustũ est q ꝑ ꝑter eã debeat quis excõicari vt no.in.c.j.supra de iudi. est text⁹ valde singularis nõ solitus allegari ad hoc in.c.ij.ñ.de maiori.z obe. vbi litera dicit si qs nõ obedierit principi:morte moriatur id est excõicetur ꝑm expositionẽ abbatis. in.c. p venerabilẽ.ñ.q filij sint legitimi.z in.c.j.j.de homicidio. Quãuis enim aliquis grauissimũ delictũ cõmittat:ꝑter ipsum tũ delictuz nõ excõicabitur:sed ꝑter cõtumaciã in obtẽperando z satisfaciẽdo p ipso delicto postq̃ delinquens fuit monit⁹ ab homine vel a lege vt nõ delinqueret:z si deliquit:vt satisfaceret:itaq̃ delictũ est causa mediata ipsi⁹ excõicatiõis. Sz cõtumacia est cã immediata:vt notãter voluit glo.in.c. epi xj.q.iij.z probatur in.c.sacro.j.de sen.excom. Est glos.in.c. de presbyte.xxij.q.iij.in fi.z Abb.in.c.officij.in primo no-
19 tabili de senten.excom.z in rubri.co.ti. Unde si † monitio fiat ab homine constituit eum contumacem. Si autez a iure:prohibitio ipsius iuris habet pro monitione: z contra facientẽ cõstituit in cõtumacia.vt no.voluit Joã.and.in.c. ꝑposuit.infra de clerico excõ.mini.rota i nouis.cccxxxvi. alias reperitur sub titulo de dolo z cõtumacia vltima. Ubi dicunt q qñ aliquid mandatur in synodo vel prohibet fieri ꝑ episcopũ in statuto sub aliqua pena:id habet loco trine monitionis.ad hoc bonus text.in.c.ad apostolice. de re iudi.li.vj.in fi.z ibi no.dominicus in.S.ita nos.itaq̃ dicẽs per illũ text.q qñ profertur excõicatio ꝑter delictũ futurum:nõ est necessaria trina monitio: sed sufficit prohibitio sola quasi illa habeatur pro trina monitione. qõ tene mẽti. vide Bal.in.l.si qs seruo ad fi.C.de fur.z.j.ana.in.c.i. in fi.
20 de raptoribus. † Et inde est q obligati facere residẽtiã monitiõe facta in synodo pñt priuari absq̃ alia monitiõe b b Add de q̃ scripsi i meis regulis z fallẽtijs i regula incipiẽti monitio. Jn.ij. fallentia. Jo.ber.
tanquã ter moniti.scõm Fredericũ ꝙfi.cir.incipiente. que-
21 stio magis colligitur. dicẽs † q siue in cõstitutione fit ybũ moneo:siue precipio:siue equipollẽs: talia precepta edicta loco trine monitionis habẽtur vt ibi latius per eũ. Inde est etiã q monitio facta in synodo generaliter cõtra executores testamẽtorũ negligẽtes exeq in annũ: devoluit executionẽ ad epm absq̃ alia spãli monitiõe.ita dicit Frãciscꝰ

Prohibitio iuris habet pro monitione.

pauinus

Nota boc.

Nota hoc dicũ innocentiũ.

a Adde fel. a in.c.ij. ō sen. excō. qui ponit. ꝟo. casꝰ in qbus monitio nō req ritur. Joan. Ber.

pauinus in additionibus quas fecit ad suas gl. extrauagãtiũ so. vlt. earũ. co. j. qō plene examinat Jo. an. & alĩ ī. c. nos quidē. s. de testa. ¶ Inde est etiã q vbicũq excōicatio fertur propter delictũ a iure damnatũ & prohibitũ: nō est necessaria alia monitio vt notāter voluit abb. in. c. fina. ij. col. de vita & hone. cle. est text. singularis & forte non alibi in. c. reprehēsibilis. s. de app. ibi nisi talis sit culpa que ipso suo genere suspēsionē inducat. [a] ¶ Idē si iudex extra iudicium defendendo iura sua vtendo mucrone vel censure ecclie tãquam armis materialibus aliquē excōmunicat: potest enim sine aliqua monitione vt notāter voluit Inn. in. c. venerabili. s. de censibus. & sequitur ibi Antoniꝰ & alĩ lapus allegatione. lxiij. Ang. in. l. vt vim. in fi. ff. de iust. & iu. abb. in. c. cũ venissent. pe. co. s. de iudicĩs. Jo. an. in. c. dilecto. de sen. ex. li. vi. & ibi dñicus. ij. co. in fi. qō est valde notandũ. prohibitio enim legis vel statuti: habetur pro monitione vt prediximus. Ex his oibꝰ clare liquet q excōicatio nō pro delicto sed pro contumacia que propter delictuꝫ emanat a iure vel ab homine ferenda est. Licet aliquādo excōmunicatio ferat propter reatum vt ex predictis colligi potest: est bonus tex. in c. fin. de penis. ex quo dicebat ibi Andre. sicu. in recollectis se cōsuluisse cũ qdã prior esset iniuriatꝰ a suis canonicis: qr cũ ipse cātaret missam: & anteq cōpleuisset venerũt canonici & ceperũt cātare alta voce: vñ ille prior eos excōicauit: valuit excōicatio: quia processit culpa ex parte canonicoꝝ nisi j. triduũ satisfacerent de iniuria sibi illata per. c. romana. §. caueāt. de sen. excō. lib. vj. vnde nō fuit necessaria alia monitio ꝑm eũ. quod dicit esse valde no. ad limitandũ. c. sacro. de sen. excō. potuisset allegare dictũ Inno. in. d. venerabili. de censibus. de quo p Fely. in. d. c. reprehensibilis de ap. co. ij. versi. ij. qō dicitur. & Fely. in. c. cũ sit romana. eo. ti. viij. col. de quibus ego memini in. c. i. de iudi. fo. v. fi. co. ver. idem dicas in meis recollectis. Caueant tamen prelati & iudices ec

Excōicatio nō est ferenda p leuibꝰ culpis.

22 clesiastici ne sint faciles in † excōmunicando maxime pro leuibus culpis vt dicit tex. in. c. nullus. & ca. nemo. xj. qō. iij. Apostolum imitātes qui non nisi ter excōmunicauit & pro grauissimis criminibꝰ. vt habet Galatarũ. j. vbi apostolus excōicauit angelos & alios euangelizātes aliud euāgelium dicit ibi sanctus thomas qō hāc excōicationē protulit apostolus nō propria auctoritate: sed auctoritate euāgelice doctrine cuiꝰ minister erat. cuiꝰ doctrine auctoritas habet: vt quicũq ꝓtra illā dicūt excludēdi & repellēdi sunt iuxta illō Jo. x. Sermo quē locutꝰ sum ille iudicabit eũ in nouissimo die: & propterea ista excōicatio cōprehēdere poterat angelos secundũ eũ. ¶ Item prima ad corinthios. v. apostolꝰ excōicauit fornicantē patris vxorē & tradidit eum sathane in interitũ carnis. ¶ Item prima ad timotheũ. v. apostolus excōicauit hymeneũ & alexandrum circa fidē naufragātes tradēs eos sathane: vt discāt nō blasphemare. ¶ Mathei etiã. xviij. dicitur de illo qui ecclesiã audire contēnit: sit tibi sicut ethnicus & publicanus. & habetur in. c. si peccauerit. ij. q. j. & in. c. nouit. s. de iudicĩs. Vide archiepiscopum florentinum parte. ij. ti. iij. c. vj. §. fin. Ethnici enim sunt extra ecclesiam: ergo & illi qui ecclesiaꝫ audire contēnunt per

Nota ꝫ excōicatos.

excōicationē extra ecclesiam sunt ponēdi: per excōmunicationem quidem separatur quis a cōmunione fidelium & participatione sacramentoꝝ vt traditur in. c. ij. s. de exceptio. & priuatur suffragiis quibus homo munitur contra impugnationē sathane. propter qō de ecclesia deiicit iuxta illud canticoꝝ. vj. terribilis vt castroꝝ acies ordinata. s. demonibus. ita declarat sanctꝰ thomas. j. ad corin. v. co. ij. vide bonũ tex. & ibi Inno. & abb. in. c. si qs presbyteroꝝ. s. de re. ecclesie nō alie. & habet in. c. audi deniq. xj. q. iij. ex quo dicebat ibi gl. signāda q excōicatus dicit tradi sathane. qr diabolus habet in eo potestatē quasi in pecore suo vt. xxiij. q. j. §. his auctoritatibus. in fi. & tenet Host. in. c. ita quoꝝdã. j. de iudeis. quē refert & sequit ibi Jo. de ana. iij. col. & hinc est ꝑm q excōicatus nō ita faciliter resurgit: nec recuperat gratiã dei sicut alius peccatoꝝ nō excōicatus. Et oīones & elemosyne & alia opera de genere bonoꝝ: sunt excōicato debiliora quã in alio peccatore: & angelus deputatus ad eius custodiã: nō ita operat ī eo sicut in alio. Est em excōicatus separatus ab ecclesia: & tētationibus sathane expositus: vt liberius ruat in peccatũ ꝑm illud apocalipsis. vlt. c. qui ī sordibus est sordescat adhuc tradit excōicatus sathane in carnis interitũ qr vt dicit galatarũ vlti. qui seminat in carne de carne & metet corruptionē. ita declarat sanctus tho. vbi. s. Qui adde bonum tex. in. c. omnis christianus. cũ. c. sequēti. xj. qō. iij. vbi dicit q excōicatus fit mēbrũ diaboli & extra ecclīã dei. Que sunt valde notãda ꝓtra excōicatos: vt nullo modo excōicationē ferant nec in ea persevērēt. qm maximã vim habz excōicatio. vt ex predictis apparet. Ex quo videt merito reprehendēda glo. in. c. quodcũq. xxiij. q. j. dū dicit q excōicatio quo ad deũ parũ aut nihil operatur. de qua meminit abb. in. c. ad probandũ. de re iud. iij. co. & in. c. dilectus in fi. de appel. & in. d. c. si quis presbyterorũ. in princi. vel oportet eã intelligere de excōicatione iniusta ꝑm abba. & ananiã in. d. c. ita quoꝝdã qui latiꝰ loquūtur videas p te. ¶ Ecce quã graue damnũ affert excōicatio iusta: & cōsequēter quō iudices (quantū possibile fit) debent ab excōicatione abstinere vt nō excōmunicēt nisi pro grauissimis culpis: nō aūt pro lenibꝰ vt dicebāt canōes predicti. ¶ Ex quo infertur vnũ mirabile & quotidianũ q excōicatio generalis ab hoīe lege vel statuto prolata ꝓtra furantes res ecclesie nō artat eos qui res paruas & infimas subtraxerunt vt puta candelã vel clauũ &c. qr cũ canones predicti prohibeāt excōicare pro leuibus culpis & excōicatio nō liget nisi ex intētione ꝑferētis vt dicit illa glo. notanda in. c. ad apostolice. infra de clerico excōi. mi. non est verisimile q iudex voluerit excōicare cōtra dispositionē iuriū predictoꝝ. ista est noua & singularis decisio dñi abba. in. d. c. j. s. de iudicĩs. ij. col. quez alĩ moderniores sequūtur. qō dictuꝫ ego sequutus fui dū ordinarie legerē illū tex. Sed dicebā tutius esse pro anima habere contra: quia volūtatē iudicis ignoramꝰ. & bonarũ mentium est ibi timere culpā vbi culpa nō reperitur vt. c. consilium. s. de obseruatione ieiuniorum cum concordantĩs. A

23 voluntate autez † iudicis excōicationis vinculũ dependet gl. not. in. c. apostolice. de clerico excō. mi. de qua. s. habita est mentio. ¶ Secundo infertur aliud non minus aduertendũ q si aliquis fuit vocatus ad iudiciũ pro re leui & venit: noluit tamē parere mādato iudicis aliquid ꝓcipiētis: nō est excōicādꝰ: qr ista est leuior culpa quã eiꝰ q noluit cōparere: ille em q nō ꝛparet dupliciter peccat qr nō ꝛparet & qr nō paret: ille vo q ꝛparet & nō paret: peccat in vnoꝝ mitius venit puniendus vt in simili no. glo. in cle. vnica de dolo & contuma. alia in. l. properandũ. §. fin aut. C. de iud. facit tex. cũ glo. in. l. creditoꝝ. §. iussus. ff. de appella. ita decidit dñs abba. in. d. c. j. reputans hoc valde no. ad intellectũ predictoꝝ iuriũ nemo & nullus. & gloriatur se dixisse rē nouam. quē refert & sequit ibi franciscus aretinus. vj. col. Andreas siculus in. c. de causis. vij. co. s. de offic. dele. Sed ipse idē andreas siculus in. c. causaz. s. de rescriptis. & in. c. olim eo. tit. dicit abbatē vehemēter errasse & dixisse contra casuz expressum in. c. ex litteris. s. de consti. in versi. quia non paruit: vnde propter hoc ille magister fuit excōicatus. & istaz opinionē ego sequor. & vltra ipsum allego tex. expressuz in c. certũ. xj. q. iij. qui non patitur calūniã vbi litera dicit certum est pro his tribꝰ criminibꝰ aliquem excōicari debere. cũ ad sinodũ vocatus venire cōtēnit: aut si postquã illuc venerit: sacerdotalibus respuit obedire ꝓceptis &c. & sic vult ille tex. qō propter cōtumaciã in nō parēdo potest aliquis excōmunicari. nec valet si dixeris q ibi loquitur tex. quādo fuit vocatus vt veniret ad sinodũ: & sic nō pro leui re vt dicebat abb. quoniã meo iudicio in hoc non est vis vtrū contumacia insurgat ex re magna vel leui: imo tanto maior est contumacia: quāto ex minori re surgit vt dicit glo. in. c. duo sunt. xcvj. di. qualitercũq ergo reperiatur cōtumax etiã in non parēdo poterit excōicari. vt in expresso voluit sanctus thomas. iij. sen. di. xviij. q. ij. cuius verba. s. retuli. vnde iura predicta. c. nemo &c. nullꝰ. nō cōsiderauerūt causam immediatã ipsiꝰ excōicatiōis que est cōtumacia vt. s. declarauī: sed causam mediatã id est ipsum delictū vel crimē super quo emanauit cōtumacia presertim qr illa iura de cōsilio & nō de precepto disponūt. vnde si p leuibꝰ causis vel culpis velit iudex excōicare: valebit excōicatio. ¶ Istis sic prebabitis a quibꝰ propter saporē calamū reprimere nō valui: ad rē venio: & dico q si marit⁹ ob aliquã cōtumaciã fuit excōicatus in qua excōicatione induratus longo mãsit tēpore: si ex hoc vxoris doti periculū futurū verisimiliter timeretur: ego vxorē circa dotis exactionē: cōsulēdam crederē. Quid enim si marit⁹ de hereſi suspectꝰ excōicatur: & in excōicatione durauit p annū: cuiꝰ perseuerātia addidit presumptionē presumptioni propter quã de iure pōt vt hereticus condemnari: vt. c. cũ cōtumacia. de hereticis. li. vi. & p cōsequēs eiꝰ bona cōfiscarent. vt. c. cũ ꝑm leges eo. ti. nōne ꝓpter huiusmodi periculū verisimiliter ꝑsumptū: vxori cōsulēdū est negari em nō potest quin per hoc dicat marit⁹ ad inopiã vergere. nã si ex hoc q cepit mercantias exercere p mare: vel habeat res suas prope flumen vel in flumine: & ex alĩs causis de quibꝰ. s. & j. dicitur ad inopiã vergere: parimo

Nota de generali excōicatione.

De excōicato quia non paruit.

De marito excōicato ꝓpter suspitionē hereſis.

fortiori ratione idē erit dicēdū in casu nostro quāuis nullā habeam⁹ certitudinez futuri periculi: sola enim suspitio ad hoc sufficiēs est vt traditur in preallegatis iurib⁹. ¶ Idem
24 forsan dicēdū est † si p alia causa excōicat⁹ esset: et p annū excōicationē sustinuit: nā et tūc presumitur de heresi vel infidelitate cōtra eū vt notat in c. rursus. et in c. quicūq; xj. q. iij. et in c. j. §. de iudicijs vbi diri i meis recollectis. Ex qua presumptiōe resultat effect⁹ magnus: prestat enim iustā causam procedēdi contra eū per ordinarū vel inquisitores fidei iudices vt sciat qualiter sentiat de fide eiusq; articulis et sacramētis vt notat in preallegatis iurib⁹: presertim p gl. in. d. c. cū cōtumacia et ibi philippus in fi. host. Jo. and. et alij in c. excōicamus. §. j. eo. tit. abb. in c. postulasti. de homicidio in fi. qui dicit sic debere intelligi tex. i. c. fin. j. de penis qui de biennio facit mētionē: facti enim cōtingētia narratur. Sic etiā debet intelligi gl. nota. in c. contingit. §. de dolo et cōtu. in ver. nanciscī in prin. que dicit q; si quis pro causa ciuili fuit excōicatus: et per mille annos in excōicatione perdurauit: nō per hoc cēsetur cōuict⁹ secus in criminali et sic intelligit dictū capi. rursus et. c. quicūq; quā gl. velut singularē commendāt ibi antonius abb. et alij. et ludouicus singulari. cccv. incipiēte de hoc beri. idēvidet sentire gl. iij. in dicto. c. fin. j. de penis. vbi vide marianū in. iij. notabili. Sed quāuis nō habeatur pro cōuicto: post annū tamē habetur pro suspecto de heresi vt possit cōtra eū procedi vt p̄ dixi: et merito. nā cum excōicatio tātā habeat vim vt per eā excōicatus tradatur sathane possidēdus vt dictū est si marit⁹ tanto tēpore a sathana possideri et quodāmodo ei⁹ mēbrum efficī patiatur: presumendū est quippe eū infidelez et hereticū. ¶ Sicut videm⁹ in simili de eo qui cū aliqua mu-
25 liere matrimoniū † cōtraxit p verba de p̄senti: postea illa viuēte propria auctoritate cōtrahit cū alia presumit cōtra eū de heresi adeo q; poterit inquisitor heretice prauitatis ꝺ taliter cōtrahentē inquirere qualiter sentiat de sacramēto matrimonij. ita notāter dixit lapus abb. in. c. accusatus de hereticis. lib. vi. in. §. sane. qui dicit q; sic alias fuit cōsultū refert et sequitur ibi dñicus in fi. et philippus in prin. illi⁹. c. et doctor de villadiego eps ouetēsis in suo tractatu de heresi q. ix. post prin. ver. inferk etiā. q; taliter contrahēdo videk cōmittere ꝺ vnū de sacramē. eccle. et per cōsequens hereticus est habēdus vt. c. ad abolendā. j. ò hereticis bene facit ter. in. d. c. accusatus. §. cum vero. Adde quod ille qui prima vxore viuente aliam superduxit: est infamis et debet acriter puniri. l. neminē. C. de incestis nuptijs. et ibi bal. q; dicit idē de habēte duas concubinas. Idē si ꝺz vnā vxorē et vnā cōcubinā p̄m eū. et talis coniugat⁹ habēs concubinā est excōicatus p̄m cardinalē salinonsem in suis cōstitutionib⁹. ti. de adulteris. vide abba. et que ibi addo. in c. ij. de spōsa duorū. merito contra eum qui duas ꝺz vxores viuas inquiretur. ¶ Idē fuit de mente iacobi bu. in. l. ij. C. de summa trinitate quē refert et sequitur bal. ibi prope finē. abb. in. c. cū quidā. fi. co. ver. itē faciūt hec. §. de iureiurā. et in. c. de boic. ij. co. v. et existis. infra de celebra. miss. eps in p̄allegato loco vbi di-
26 cunt q; si † monach⁹ p̄fessus relicto claustro clā matrimoniū contraxit est excōicatus ipo iure. vt cle. vna de cōsan. et affini. et pōt inquisitor heretice prauitatis ꝺ eū p̄cedere q; reputāt valde notādū q; facit ad multa. ¶ Ex quo meo iudicio idē; posset dici de eo qui in sacris ordinib⁹ cōstitut⁹ clā matrimoniū cōtraxit vt nō solū p̄dat beneficia et incurrat alias penas de quib⁹ in. c. j. §. de clericis cōiugatis et p̄ma partita. ti. vi. l. xli. que incipit casando: et est excōicatus ipso iure: vt. d. cle. vna. imo etiā reddatur suspect⁹ de heresi vt possit cōtra eū per inquisitores procedi. q; tene mēti ad extēsionē iurij predictorum. ¶ Idē ego dicerē econtra de
27 eo † qui post matrimoniū contractū p; verba de p̄senti etiā si per carnis copulā nō fuerit confirmatū aliquē de sacris ordinib⁹ clā suscipere p̄sumpserit. quo casu m̄timoniū non dissoluit̄: nec ipse in susceptis ordinib⁹ ministrare pōt: nec ad superiores ordines ꝓmoueri: nisi religionē approbatam ingressus profiteat̄: vt disponit notabilis extrauagās que incipit antique concertationi. et vltra hoc pōt p̄ inquisitores cōtra eū procedi vt appareat qualiter sentiat de sacramētis. ¶ Idē ergo erit in casu nostro i marito excōicato: et in excōicatione perseuerāte per annū. nā p̄ hoc videk contenere excōicationē et superiorē excōicantē vel ius excōicationē imponēs: q; tanq; inobediēs grauissime peccat. sciendū. viij. q. j. et idololatrie pctū incurrit q; peccatā ariolandi est nō obedire. et sceler⁹ idololatrie nō acquiescere. peccatum igit̄ paganitatis incurrit quisquis dū christianū se

De excōicato pseuerāte i excōicatione.

De filio qui vxore viuēte aliā superduxit.

De monacho. matrimoniū ꝺbēte.

Lex regni.

De eo qui post matrimoniū ordinē sacrū suscepit.

Lex regni.

esse asserit: et sedi apostolice obedire cōtēnit. ita dicit gregorius vt habet̄ in. c. si qui presbyteri. lxxxj. di. tāto igitur tpe maritus ferēdo excōicationē: nō videk bene sentire de sacramentis: cū nō faciat nec facere possit q; alij fideles faciunt et facere tenenk nō ergo longe distat ab heresi: et p̄ cōsequēs merito cōtra eū procedi potest p̄ inquisitores. in quo p̄cessu expēsas nō modicas facere opz (vt experiētia docet) propter quas verisimiliter eū ad paupertatē vel inopiā venturum credendū est: vergit ergo ad inopiā vt fit locus repetitioni dotis: p̄sertim q; vltra p̄dicta tales excōicatos lex regni quā edidit rex Joānes in oppido de guada lajara. mcccxc. acriter punit. dicit enim q; si excōicat⁹ in excōicatione triginta diebus p̄seuerat: penā sexcentū nummoꝝ incurrat. Siquidē sex mēsibus in eadē perdurauerit: sex mille nūmos exsoluat: et deinde qualibet in die septem agita nūmos: insuper a loco sue habitationis expellak. Et ita quodāmodo fit exul vt fit locus repetitioni dotis. Cōcludo igit̄ ex oībus predictis q; vbicūq; excōicatio mariti affert de p̄sentiuel afferre pōt in futurū vxori dotis periculū: poterit vxor illā repetere: alias secus. Et ista tene memorie tāq; ab alio non tacta. in qb⁹ si aliquid impertinēter dictū est parce lector: tantū enim salis habebāt: q; (me inuito) inobediēs calam⁹ lauit habenas. ¶ Redeūdo igitur ad ꝓpositū vnde fu-
28 mus egressi dicek marit⁹ ad inopiā † vergere si ei⁹ bona essent publicata vel saltim eorū pars ita notāter voluit bar. in. d. l. si ꝙstāte. in quinta q̄stione p̄me partis. p ter. in. l. si marito eo. ti. Sed Jo. de imo. in. d. l. si marito in fi. tenet cōtrariū. et ad illū ter. respondet q; loquit̄ q̄n matrimonio est solutū. qō sequit̄ lanzelotus decius in. l. si ꝙstāte. ij. co. in p̄n. q; leges illi⁹ ti. cōiter loquūtur in casu soluti matrimonij vt p̄ Bar. in rub. eo. ti. Itē in casu. l. si marito matrimoniū cōstaret: obligatio qua teneb̄ marit⁹: cū sit ꝺditionalis si m̄timoniū soluat̄: nō trāsiret in fiscū per. l. quoties in fi. p̄m intellectū Bar. ff. de nouatio. cū aūt obligatio dotis transeat ibi in fiscū per publicationē partis bonorū: videk purificata: et sic solutū matrimoniū p̄m eū. Sed mirādū est q; nō viderit eundē Jo. de imo. in. d. l. si cōstāte in. v. co. vbi dicit q; licet ista p̄cedāt p̄m illa tēpora hodie tñ etiā sine aliqua publicatione bonorū: dicek marit⁹ ad inopiā vergere vt sit locus repetitioni dotis: et multo fortiꝰ q̄n pars bonoꝝ quāuis marit⁹ alias sit diues et soluēdo ex bonis sibi manētibus. et hoc teneas. ¶ Dicek etiā marit⁹ ad inopiā vergere: vt paretur vxori actio pro restitutione dotis a tēpore adite hereditatis si a patre suo fuit exheredatus ex iusta causa. vt. l. filium. §. sed cū exheredatio. ff. de cōtra tabulas. et. l. papinianus. §. si cōdictioni. ff. de inoffi. testa. et. vj. parti. ti. vij. l. ij. tenet Bar. in. d. l. cōstāte. §. si exheredato. de quo ibi per modernos. et per Jo. cāpetiū in tracta. dotis. iij. parte. q. lxiij. et latiꝰ p̄ Bal. nouellū in tractatu dotiū parte. vij. privilegio. xxxij. xxxiij. vbi videas. ¶ Ex predictis attētari potest q; si marit⁹ ꝺta bona sua habet in edes: et ex negligētia vel desidia earū cloacas nō mūdauit vel nō refecit: cū possit: dicetur male vti substātia sua: et ad inopiā vergere quoniam imunditie cloacarū ruinas minank: vel si nō reficiank vt. l. j. §. sub hoc tit. ff. de cloacis. ¶ Idē si fundamētū ediū aqua vitiek seu corrodak q; marit⁹ cū possit reparare negligit: nā vitiato fundamēto corruit edificiū. l. fluminū. §. idē seruus. ff. de dā. infec. ¶ Idē si marit⁹ edes habeat apud puteū alte fossum: nā ibi parietes dom⁹ secure stare nō p̄nt vt d. l. fluminū. §. fi. si ergo ex hac cā maritus habet res suas vel maiorē partē earū in periculo: dicek ad inopiā vergere. ¶ Idē si tecta domorū nō repararet q; tecta q; neglecta p̄ curatione edes pluuijs infecte pereūt vt. l. cuz ad quālibet C. de cōditis in publicis horreis. l. x. ¶ Idē si haberet oīa bona in frumēto. et illud iueterascēs nō erogauerit: q; vetustate species corrupta damnū affert vt. l. j. eo. ti. ¶ Idem si frumento arenā vel quid aliud immiserit ita vt difficilis sit separatio q; talis ꝺmixtio corrūpit frumētū et dānū affert. l. si seruꝰ seruū. §. Itē si qs frumēto. ff. ad. l. aqliā. ¶ Idem si marit⁹ habēs oīa bona sua vel maiorē partē in iumentis ipsa male tractaret ita vt ei⁹ culpa pereāt vel perire possint ar. l. j. C. de cursu publico. l. xij. ¶ Idē si ageres maritus nō faceret: vel flumia nō auerterit: vel edificia vetera nō fulcit si iter nō refecit: si arbores in locū mortuarū nō imposuit: si seruos infirmos nō curauit: si seminaria p̄ vtilitate agri nō fecerit: vel horreū nō cōstruxit: si moles in flumē nō p̄iecit cā faciēdi portū vel cā munitionis: vel dom⁹ vel fund⁹ rueret vel p̄clusa molēdini: q; oīa ista sunt impēse necessarie sine qb⁹ res perit vel minuit̄. l. j. ij. iij. et. l. ipē. ff. de impē. in rebus dota. facti. Et sic marit⁹ ea omittēs dicek male vti

Exheredatus.

Lex regni.

Cloacas mūdare.

Fundamenta inaqsa. Paries apō puteū.

Boteras. Frumētum veterascens Mixtio.

Jumenta male tractans. Impēse necessarie.

substantia

Nauigabile tempus.

Ignem seruare.

De damno infecto.

Locus palustris.

Expese iuxta facultates.

Lex regni.

Prodigus qs dicatur.

Nota p iuuenibus.

Quo cõstabit maritus vergere ad inopiã.

substãtia sua si extinde sequik vel sequi põt totalis rerũ perditio vel diminutio in oĩbus bonis mariti vel maiori parte eorũ: & p cõsequẽs dicek vergere ad inopiã. ¶ Idẽ si maritus incepit nauigare cũ oĩbus bonis suis vel maiori parte tpe nõ apto ad nauigandũ puta a kalẽdis octobris vsq; ad kalẽdas aprilis q; verisimile est q; patiek naufragiũ. vt l. quotiens. C. de naufragijs lib. xi. & quinta parti. ti. ix. l. ix. ¶ Idẽ si marit⁹ fornicari⁹ sit negligẽs in custodiẽdo ignẽ q; nec extinguit: nec ita munit ne euageḱ vel si est negligẽs in eligẽdis ministris qui diligẽter ignẽ seruẽt. d. l. si seruus seruũ. §. si fornicari⁹ cũ sequẽti. ff. ad legẽ aqui. Si ex hac cã sperak periculũ totius substãtie vel maioris partis rerum ipsius mariti dicek male vti substãtia sua & ad inopiã vergere. ¶ Idẽ si marit⁹ fuit negligẽs in petẽdo sibi caueri de dãno infecto: cũ vicini edes mínãtur ruinã. que postea cadẽtes mariti edes destruxerũt. nõ eñ tunc habet actionẽ dãni ifecti. vt. l. qó forte. ff. de dãno infecto: & nõ sibi pspicere cautione dãni infecti cũ possit: culpa est. l. qui bona fide. §. cũ inter edes. ff. eod. Si igik ex hac cã marit⁹ patik vel pati sperak oĩm bonorũ vel maioris partis periculũ: dicek male vti substãtia sua & consequẽter ad inopiã vergere. ¶ Idez si habeat edificia in loco palustri vel arenoso. q; naturaliter sunt loca vitiosa ad edificandũ. l. fluminũ. §. vitiũ aũt. ff. de dãno infec. que ler bene facit ad ea que. s. dixit eo. li. de edificio in flumine vel prope flumẽ apposito. ¶ Idẽ dicẽdũ est si marit⁹ incipit facere maiores expẽsas: quã supperatt facultates. nã per hoc verisimiliter credik eũ ad pauperta-tẽ venturũ & per ꝙsequẽs dicik ad inopiã vergere. ita dicit singulariter Dau. de ca. in. d. l. si cõstante. co. ũ. v. postea p autẽticã. ad qõ bñ facit tex. notãdus in. l. iũ. in pn. ff. vbi pupillus educari debet. vbi iurisc⁹ cõsulit tutori q; moderate alimẽta pupillo decernat vt nõ vniuersum redditũ pr̃imonij in alimẽta ꝙsumat. inde sumpta fuit lex regni. vi. parti. ti. xvi. l. xx. ex quo colligit glo. in. d. l. iõ. vs. redditũ q; nõ dz qs oĩs fruct⁹ quos ex suis possessiõib⁹ vel aliũde bz expẽdere sz semp ita facere vt ex redditu aliqd supsit. & no. ibi Bal. facit. c. j. de restitutio. Ad idẽ ter. in auk. vt determinat⁹ sit numer⁹ clericorũ in pn. col. i. vbi dicik q; nõ debẽt esse tot ministri in ecclesia vt illorũ expẽsis sanctissima eccl'ia incidat in cãm mutuorũ maximor & paulatim ad nouissimã inopiã deponank. & paulo post dũ dicit sz ad inopiã descẽderẽt nouissimã. & postea subdit & quẽadmodũ nõ fiat puidem⁹. nã si nõ aliqs ferret libẽter eũ q; vltra substãtiã suã expẽdit: quõ nõ de bis nobis est cogitãdũ &c. dicit angelus q; ille ter. est no. tradit eñ doctrinã qs nã dicak p
30 digus. appellak eñ † pdigus q; vltra ppriã substãtiã expẽdit. Expẽdere vltra ppriã substãtiã dicik si expẽdit vltra suã substãtiã quã bz tẽpore quo expẽdit qõ intellige qñ expendit vltra necessitatẽ in casu vbi nõ debet expẽdi vt. l. fi. C. de cura. furiosi. & per istas leges habes determinatũ qs intelligak pdigus fm Ang. vbi. s. Ad predicta facit gl. i. iuncto tex. in. c. qm̃. s. de vita & bone. cle. dũ dicit habendã rationẽ expẽsarũ. & dicit abb. ibi q; debẽt aduertere marie iuuenes vt tantũ expẽdãt & nõ ampli⁹: quãtũ habẽt i reddi tibus: imo cõsiliũ est vt semp aliquid supsit: nã si qs expẽdit tãtũ quãtũ bz in redditib⁹: ex casu aduerso: efficik pauperior vt patet in iurib⁹ pallegatis. hoc idẽ cõsulait sctus bernardus in epistola de regimine dom⁹. audi ingt & attẽde q; si in domo tua sumpt⁹ & reddit⁹ sunt equales: casus inopinat⁹ põt destruere statũ ei⁹. forti⁹ ergo cadet si maiores fecerit sumpt⁹: quã sint reddit⁹. iuxta illud q; pl⁹ expẽdit: q; cẽsus summa repẽdit: nõ admirek si paupertate grauetur. Abb. in. c. apostolus scdo notabili de cẽsibus. & tex. in. c. de monachis de prebẽdis. & que ibi addo & c. j. de institutionibus. ¶ His & aliꝭ similibus casib⁹ dicetur maritus male vti substãtia sua & p cõsequẽs ad inopiã vergere vt locus sit petitioni dotis ꝙstãte mr̃imonio. De qua tñ inopia debet euidẽtissime cõstare vt vult tex. in. d. l. si ꝙstãte ĩ pn. ibi ex quo euidẽtissime apparuerit. ¶ Cõstabit aũt
31 euidẽtissime de inopia mariti: vel ei⁹ vergẽtia ad inopiã: per ciusdẽ mariti cõfessionẽ etiã extraiudicialẽ si cõfitek se inopẽ. & ppterea mulieri dotẽ cõsignat: standũ est eñ huic cõfessioni: nec presumek simulata fm Dy. in. d. l. si cõstãte quẽ refert & sequik ibi Ang. in pn. idẽ tenet Bar. in quarta qõne q̃rte ptis. & etiã Bal. idẽ segk Jo. de imo. x. co. v. circa quartã partẽ. dicẽs q; vir cõfessus est extra iudiciũ se vergere ad iopiã: & restituit dotẽ vxori: tenet restitutio: dũmõ nõ excedak modus circa preciũ rerũ: q; talis cõfessio tẽdit ad executionẽ obligatiõis pambule nõ aũt ad obligationẽ inducẽdã. Hoc idẽ tz Cyn. in. d. l. vbi adhuc. q. xv̄. et ibi saly. i. §. creditorib⁹ in prin. & albe. pe. co. ex predictis & ibi Jo. fab. & collectari⁹ in presenti ver. Sz nũquid marit⁹. cã petius in tractat. dotis. iv̄. parte. q. lxv̄. q; tamẽ ipsi intelligũt quo ad piudiciũ soli⁹ mariti nõ aũt creditorũ vt lati⁹ p eos videre poteris. qõ etiã tenẽt multi de quib⁹. s. in rubrica. co. cxxxv. §. ex predictis inferri põt. & bal. nouellus in tractatu dotis. ix. parte. xv̄. speciali. de quo. j. fiet mẽtio. j. v. fateor tñ. ¶ Cõstabit etiã p opinionẽ vulgi q̃ bz q; maritus ad inopiã vergit. ar. ter. in. l. cũ delaniõis. §. afinã. ff. de fundo instru. & l. de minore. ff. de q̃stio. & l. i. ff. de flumi. ita dicit gl. in. d. l. vbi adhuc. & in. d. aut. de equa. do. §. illõ in ver. inchoãte. Ad q; bene facit tex. & q; ibi no. in. l. si vno in prin. ff. locati. & in. l. si pro ea. C. mãdati. vbi dicik q; si dubitat vtrũ fuerit sterilitas vel vbertas: vulgi opinio attẽditur. ita dicit glos. in dicta. l. vbi adhuc. & ibi odofredus & in autẽtica quod locũ. C. de collatio. Cyn. in. d. l. vbi in prima oppo. & ibi bal. in. v. co. in prin. ver. q̃rit hic gl. albe. et saly. in prin. ver. & subiungit gl. bar. i. d. l. si cõstãte. co. iv̄. v. circa primũ quero. & benric⁹ in pñti. prope fi. & hostiensis in summa. ti. de dote post diuortiũ restituẽda. §. & qñ cõpetat. ver. hodie autẽ intelligitur. ¶ Vulgi autẽ opinio sunt
32 vicini: per quos melius q̃ p † alios pbank paupertas vel diuitie: vt voluit gl. singularis ꝙz angelũ ibi. in. l. iv̄. C. qñ fiscus vel priua. & tz bal. in. d. l. vbi. & in. l. scim⁹. §. j. co. vi. v. & nota q; vicini. C. de iur delibe. ¶ Ratio põdictor est qr vicini psumunk scire ea q̃vicinos suos tãgũt. l. dñs horreor. ff. locati. l. j. §. i. ff. de flumi. c. cũ dilect⁹ de purga. cano. & c. quãto. & c. quosdã. & c. lris de psump. ¶ Et inde est q; si testis dicat scio titiũ ad inopiã vergere interrogat⁹ de causa dicat. scio qr sum vicinus: pbat ꝙz bar. in. l. j. ff. si certũ pe. & in. l. de etate i. iv̄. q. principali. ff. ó mino. & in trac. ó teste. iv̄. co. & in. l. de tutela. C. de in inte. resti. mi. bal. in auten. quas actiones. in fi. C. de sacrosan. eccle. & in. l. cõuenticulã. vi. co. C. de epis & cle. & in. l. testiuz. fi. co. C. de testi. & in. l. j. vj. co. v. nũc venio ad secũdã partẽ. C. de seruis fugi. & in. l. quicũq; in prin. eo. ti. & ĩ. l. j. C. de collu. dete. & in. c. j. §. sacramẽtũ. de cõsue. recti feu. & in. l. data opa co. xiv̄. C. qui accusa. nõ poss. ange. in autẽ. de heredi. & falci. §. hinc nobis. iv̄. co. & in auk. de testi. in fi. princ. abb. in. d. c. quosdã. and. ficul⁹ in. c. j. s. ó offi. dele. co. xv̄. frãcisc⁹ de curte in repetitiõe. l. admonẽdi. ff. de iureiu. charta. xxix. co. j. felinus. in. d. c. literis. Adde predictis quod notat Barto. in. l. fi ita. §. fi. ff. de fundo in-
33 structo vbi dicit q; dãnũ † q; dak in agris: potius dicik datũ a vicinis q̃ ab alijs. Idẽ dicit de furto ó q̃ etiã p eũdez bar. in. l. dñs. ff. locati. vbi dicit q; officiales qñ cõmittunk maleficia occulta cõsueuerũt capere vicinos a quib⁹ veri-similiter põt declarari veritas & ó facili possunt torqueri. vide bal. in. l. j. C. locati. bar. i. l. in eos in fi. ff. furti aduersus nautas. & in. l. j. in princi. ff. de officio pfecti vigilũ. vbi dixit q; qñ ó nocte fieret aliqõ furtũ possunt custodes torqueri: vt furez indicẽt. facit q; voluit bar. in. l. dominor. §. tormẽta. ff. de q̃stionibus. & bal. in. l. inciuilem. C. de furtis. in illa questiõe. Si res furtiua inueniak apud aliquẽ: an p̃sumak
34 † q; sit fur. & concludit fm gl. q; non nisi propter qualitatẽ persone & frequẽtiã actus de aliquo male p̃sumerek: sec⁹ si esset p̃sona grauis & honesta. Ista iustificãt ꝙstitutionẽ ville de madrid q; vbi reperik dãnũ datũ de nocte: & nescik qs dãnũ dederit: presumik datũ ab aĩalibus q; dãno primiores reperiuntur. q̃ presumptio habek p sufficiente probatione ad condẽnationẽ. ¶ Ex quibus oĩbus pt̃z † q; inopia mariti meli⁹ pbak per vicinos: q̃ p alios. apparet etiã
35 aliquando in patrimonio alicuius multa esse bona: & tñ latet grãde es alienũ vt. l. fi. C. de alimẽtis pupi. p̃s. & l. fi. i pn. C. de iure delibe. qõ extranei scire nõ possunt: sed vicini: q; quotidie cõuersank cũ eo. ¶ Hoc tamẽ intellige qñ inopia viri prouenit ex actib⁹ habẽtibus causam cõtinuã: vel successiuam. vt puta si paulatim crescũt vel decrescunt facultates alicui⁹. quo casu testes vicini cõcludũt dicendo scio qr sum vicin⁹. vt videk de mẽte bar. in similibus terminis in. l. ciues. C. de app. & in. l. heredes palã in princ. ff. de testa. & ĩ l. si vero §. qui pro rei. ff. qui satisda. cog. & in. l. ab anastasio §. nunciatores. ff. ad turpi. quẽ refert alex. in. d. l. si cõstãte. co. xj. ver. itẽ inquantũ. dicit eñ q; factũ affirmatiuũ habẽs actũ permanentẽ potest trãsire in notoriũ: & hoc bene pbatur per testes vicinos dicentes q; sciunt eo q; vicini sunt. vt nota. voluerunt saly. & fulgo. in. d. l. j. ff. si cert. peta. & ibi alij moderniores. andre. ficu. ĩ. d. c. j. de offi. deleg. co. xv̄. & saly. in. d. c. literis. co. iv̄. ver. fi. est verũ. inducẽtes ad hoc in simili vulgatã doctrinã abb. in. c. cũ causam. & in. c. constitutis. de testib. dũ dicit q; factũ familiaris vel cõsanguinei: si habet

Limitatio. De bñtib⁹ cãm successiuã vel continuã.

causam continuã vel successiuã: vt ibi per eos ⁊ p Fely. in c.petrus.j.co.ver.fallit secũdo.ĩ.de homicidio.⁊ ĩ.c. cũ oẽs s̃.de cõsti.co.xxx.versi.sexta declaratio.vbi inter cetera,allegat no.decisionẽ anch.cõsi.celviñ.incip.In xpi ⁊c.ex narratis in facto.vi.co.quẽ sequit Jo.de ana.in.c. dilect⁹. el.ñ. co.viñ.ĩ.de simo.idẽ ancha.in cle.i.de penis. ⁊ ibi cardi. in versi.ciuitas.in.ñ.q. vbi dicunt q͛ † delictũ cõmissum noie vniuersitatis imputat vniuersitati: a si habeat causam successiuã:quãuis nõ precedat tractat⁹.qõ est valde notandũ ⁊ facit ad multa. de quo ego late scripsi in.c.si.s̃. de appel. fo.iiñ.co.ñ.versi. Sed ne dictũ Bar.in meis recollectis loquẽs de metu adhibito p familiares iudicis. ¶ Ad cuius ꝯfirmationẽ facit tex.singularis:q alibi nõ reperit: in.c. cũ de bñficio.de prebẽ.lib.vi.vbi ex vnico actu habẽte causam successiuã durãte per tẽpus legitimũ:inducit cõsuetudo † legitime prescripta:ad hoc cõmendatur p abb.in.c.si.s̃.de consue.⁊ per Andre.sicu.in.c.j.xñ.co.s̃.de offi. deleg. Idẽ sentit glo.antepenul.in prin.in.c.cũ ecclesia sutrina.s̃.de cã possessio.⁊ proprie.bene facit tex.in.c.vno.§.si quis per triginta.si de feudo inter dñm ⁊ agnatos vasalli lis oriat. ex quo aliqui dicunt q͛ si quis possideat aliqua bona iure maioratus per tẽpus sufficiẽs ad causandã seruitutẽ maiorat⁹ in illis:amplius dicẽtur bona maiorat⁹:quãuis nõ interueniant due vel tres generationes vel successores. vt videtur regrere Cyn⁹ ⁊ alñ in.l.ñ.C.que sit lõga cõsue. ⁊ Jo.fab. in §.ex nõ scripto,insti.de iure natu.iñ.col.v̄.sed an necesse sit sufficiat ergo cõsuetudo taliter inducta vt videtur de mẽte Jo.an.in spe.de instru,edi.§.compẽdiose.versi. sed nunqd dicemus.de quo meminit Ang.in.l.iñ.ff.de testa.in princ. cui⁹ ẓiũ tenet Aler.in.l.si nõ speciali.C.de testa.co.ñ. ver. ⁊ an illud.de quo amplio⁹ nõ insisto q͛ nõ est presentis speculatiõis.scripsi alias late in mea allegatiõe.xxxv. incipiẽte ⁊ si p ea que.fo.iiõ.j.co.ver. Ex istis tollitur. ¶ Concludo igitur ad propositum nostrũ q͛ si inopia mariti ꝛ.puenit ex facto habẽte causaz successiuã:vicini sunt testes legitimi ⁊ forsan meliores quã extranei:q͛ melio⁹ p̃sumũtur scire facta vicinoꝝ.Secus tamẽ esset si inopia proueniret ab actu momẽtaneo vt q͛ marit⁹ vna nocte in ludo perdidit totaz substantiã suã:vel si merces quas alibi habebat incẽdio perierunt vel in mari fuerũt summerse:tũc cũ vicini forte de hoc ignari nõ essent legitimi testes.bon⁹ ergo iudex ex diuersitate casuũ hoc poterit cognoscere. ¶ Fateor tñ q͛ cuz in casu nostro cũ de viri inopia tractat:nõ sit graue ꝓiudicium ipsi marito: sed leue:ex quo de fructib⁹ dotis dz alimentari vt infra dicet:probationes non requiruntur adeo integre:acsi de pleno ageretur preiudicio vt voluit Bart. in.d.l.si ꝯstãte in.vj.q.iñ.partis.facit qõ in similivoluit ipe in.l.a diuo pio.§.si sup rebus.ff.de re iudi.⁊ in.l.j.in fi.ff. de preto.stipu.propterea sufficit sola mariti confessio etiã extra iudiciũ facta vt dictũ est supra,col.lxxvj.vers. constabit aũt.adeo q͛ si marit⁹ q etiã in veritate nõ vergebat ad inopiã(rebus dotalibus vxori redditis)velit penitere ⁊ cõfessionẽ reuocare:nõ põt:q͛ per hãc restitutionẽ nõ fit deterior conditio dotis:imo melior:nec est verũ q͛ ex tali restitutione resultet donatio inter cõiuges(vt aliqui dicebãt ⁊ male in.d.l.vbi adhuc) q͛ñ vxor nõ lucratur fructus cũ habeãt matrimonñ onerib⁹ deseruire.vt.d.l.vbi. ita ſgnãter tenet Bar.in.d.l.si cõstãte in quarta.q.quarte partis quez alñ moderniores sequũtur.⁊ petr⁹ de ferraria in sua practica in forma libelli quo vxor agit ad dotẽ in ẏbo, vxor quõdam.in fi. ¶ Si tamẽ ageret cõtra extraneũ ex dicta causa puta hypothecaria cũ in eo versetur plenũ preiudiciũ vel si ageretur cõtra virũ vel eius heredes ad dotis restitutionẽ solu.ma.tunc requiretur plena ⁊ integra probatio ⁊ potuissent dicere cõtra mariti confessionẽ ⁊ ille potuisset eã reuocare docto de errore.vt dicit gl.in.c.fi.de iureiur.lib.vj. tenet Bar.in.d.l.si constãte quẽ alñ sequũtur. refert ⁊ sequit Bal.nouell⁹ in suo tractatu dotis.ix parte.xñ. speciali. qõ tene mẽti. ¶ Unũ finaliter nõ est obmittẽdum q͛ eo casu q̃ de probãda inopia mariti agitur:vel ꝓtra eũ vel cõtra extraneũ:nõ sufficit q͛ testes dicãt scio q͛ talis vergit ad inopiam.sed oportet q͛ dicãt manifestũ esse maritũ ad inopiã vergere.ad hoc est tex.valde singularis qui forsan alibi nõ reperitur in.l.in reb⁹.§.fi.in verbo clarueri t.C. de iure dotium.quẽ ad hoc no.ibi Bar.⁊ sequit alexãder in.d.l.si cõstante.co.xñ.ver.⁊ vnũ no.Joã. campetius in suo tractatu de dote.iñ.parte.q.xx.in fi.qõ tene memorie quia quotidie venit in practica. Add̃e q͛ eo casu quo repetit vxor dotem a viro vergẽte ad inopiam:res viri nõ adiudicabũtur sibi pro dote ex scõo decreto:q: etiã si maritus assignaret: non transfertur dominiũ vt no.guillielmus de cunhs in.l.si noxali.§.denicꝫ.ff.de peculio. Ista ergo non est plena restitutio:sed ad cautelã.vnde nõ liberatur vir nec alia eius bona ab hypotheca.qõ tene mẽti.ita dicit bal.in.c.j.s̃.vt lite nõ contestata in prin.ver.'quero si vxor ⁊c.vide iuxta hoc.ĩ.§. xxj. ¶ Et per hoc me expedio de prima ratione quam aliqui assignant·quare remouet administratio dotis a marito ad inopiam vergente.scilicet ꝓpter malam administrationem.

1 ¶ Maritus bannitus an alimentari debeat de bonis vxoris.

2 Matrimoniũ nõ soluitur ly vir dãnetur in metallum.

3 Bona si ex vi statuti auferãtur homicide ⁊ applicent filhs: filñ nõ tenent ex eis patrẽ alere.

Sed q͛uis ista iusta causa

videat:alia tamẽ vrgẽtio: colligitur ex ꝓallegatis iuribus, scz speciali fauore dotis ne pereat vt voluit glo.j.ver.ex ꝓdictis.ĩ.d.l.vbi adhuc.⁊ tenẽt ibi cõmuniter oẽs signanter salyc.in.iiñ.oppositione.⁊ bal.ĩ.l.doce ancillã.C.de rei vẽ. interest enim reipu.dotes mulierib⁹ cõseruari:cũ dotatas esse feminas ad sobolẽ procreandã replẽdãq; liberis ciuitatẽ:maxime fit necessariũ. ¶ Voluerũt ergo iura ꝓdicta q͛ dos hoc casu ponatur in tuto:⁊ nõ solũ fauore dotis cõseruande.sed etiã propter liberoꝝ ⁊ familie alimẽta pstãda.⁊ ideo nõ solũ petitur dos:sed etiã donatio ꝓpter nuptias:q̃ ad dotis securitatẽ prestatur vt dixit supra in rubrica.co.lxx.ver.⁊ ex istis.imo etiaz petũtur bona parafernalia:vt ex eis alatur marit⁹ vxor filñ:⁊ familia:vt.d.l.vbi adhuc.⁊ l.mutus.§.manẽte.ff.de iure do.cũ alhs de quib⁹ infra. ¶ Et nõ solũ filñ cões sed etiã filñ mariti ex alio matrimonio:imo ⁊ socer: fi tãta est dos ⁊ tot sunt bona:q̃ omnibus sufficiãt ꝑm Cy.in.d.l. vbi adhuc. quẽ sequtur alber. iñ.co.in fi.ver.querit etiã cynus.idẽ tenet bart.in.d.l.si cõstante in vltima questione quarte partis.⁊ sequit ibi alexãder in fine principñ.⁊ collectari⁹ in presenti vers. ſz nũquid exiget. ¶ Sed lãzelotus in.d.l.si ꝯstãte in fi.principñ hoc reprehẽdit motus q: si hoc verũ esset:ex tali restitutiõe fieret conditio mariti deterior q͛ esse non debet.nã dote non restituta marit⁹ ex fructib⁹ dotis vxoris sue:nõ tenetur alimentare priuignos.imo illos lucrat si super excedũt onera matrimonñ.l.dotis fruct⁹ in principio.ff.de iure dotiũ iuncta.l.si paterno affectu.⁊ q͛ ibi nota.bal.C. de neg.gest. ego allego tex.ꝺ quo ille nõ fuit memor.in.l.quãuis.ff.sol. ma.vbi permittitur marito cõstante matrimonio soluere dotẽ vxori vt consuleret filhs vxoris ex altero matrimonio indigentibus ad alimẽta vel alias:ex quo sequitur q͛ maritus nõ tenetur eos alimẽtare.ita intelligit tex.in.d.l.mutus §.manẽte.ff.de iure dotiũ. dũ ꝺt se suosq; alat.s. filios eiusdem matrimonñ:nõ aũt alteri⁹. nõ ergo poterit mulier ex fructib⁹ ficꝫ excedẽtib⁹ onera matrimonñ alimẽtare filios alterius matrimonñ:quoniã isti fruct⁹ excedẽtes onera matrimonñ:debẽt marito restitui vt decidit bar.in.d.l.si ꝯstãte in.vñ.q.vlti.par.⁊ bonus tex.in.l.lutius.in.§.a te peto.⁊ q͛ ibi no.Jo.ꝺ imol.ff.de leg.ñ. Aduerte ne decipiaris q: meo iudicio lanzelotus infideliter recitat bar.⁊ impudẽter eũ reprehẽdit.bar.enim loquitur de filhs mariti alteri⁹ matrimonñ.quos sine dubio pater alimẽtare tenetur vt.l.si qs §.liberis.ff.de liberis agno.⁊.l. q liberos.ff.de ritu nuptiarum.de fructib⁹ igitur excrescentib⁹ potuisset marit⁹ eos alere cũ sint sui:ergo ⁊ vxor poterit ⁊ debebit similiter eos alere:filios aũt vxoris ex altero matrimonio:non potuisset alimẽtare per predicta.que teneas cordi. ¶ Qꝺ aũt de alimentis marito prestãdis dixi:intellige etiã si delictũ cõmisisset:propter † qõ esset bãnitus ita q͛ nõ cõuersetur cũ vxore.nã ⁊ tunc mittet sibi alimẽta ꝑm specu.isto ti.§.fin.versi. qd si vir est in bãno. quẽ referũt ⁊ sequũtur in presenti Jo. an.prope fin.in ver.⁊ ibi virũ.antoni⁹ in ver.⁊ dic q͛ illud. Cardinalis in.v.q.albericus in.d.l.vbi adhuc.co.iñ.versi. quid si marit⁹.ludo.in.l.si cũ dotẽ.§.si marit⁹.ff.so.ma.⁊ dixi in rubr.co.cccxiiñ.ver.⁊ hinc est.per tex.in.l.aduersus.C. de.crimi.expi.here.vbi dicit q͛ maritus ⁊ vxor sunt socñ diuine ⁊ humane dom⁹:vt late dixi.s̃.in rubri.co.ccxciiñ.v̄.si. operatur aliũ ⁊ quintũ effectũ. ¶ Add̃ idez.l.si cũ dotẽ.§.si marit⁹.ff.so.ma.ibi quid enim tã humanũ est:quã vt fortuitis casibus mulieris maritũ vel vxorẽ viri participem esse. Uxor enim nõ obstãte banno vel excõicatiõe: viro cohabitabit:infra de sentẽtia ex.c.inter alia.⁊ facit gl.no.in.l.ñ.ff. so.ma.glo.ñ.que vult q͛ † licet marit⁹ dãnetur in metallũ: nõ soluitur matrimoniũ:vt aut.ꝺ nuptiꝫ.§.q͛ aũt.⁊ tamẽ dos repetitur

a ¶ Aduerte q͛ cũ iste domin⁹ regrit q͛ ꝺ casu vt delictũ ipsum tex vniuersitati: fiat ei⁹ noie,doctores q̃s ipse refert ꝺ nõ sẽtiũt(ni fallor) ſz soluz volũt q͛ iõ illud delictuz ĩputex vniuersitati: q͛ cũ sit continuum: non obuiãdo ei: ꝺr relinq̃re: ẽt si nõ ꝓcedat consiliũ seu tractat⁹, ⁊ sic illꝺ operat.nõ q͛ fuerit a princi pio ei⁹ noie cõmissuz: ſz q͛ post: q͛diu durat si obuiãdo ei: ⁊ ꝺ est mẽs doctoris nostri ⁊ doctorũ quos ipe pridie vidi ꝯsult⁹ i casu q accidit durãte i bis castelle ptib⁹ cõmunitatũ seu factionũ tyrãnide ferissima. hoc ann. M.d. xxj. vide latius in meis fallen. vltra soci. in lfa.v in rla. q̃ incipit vniuersitas nõ dicit Jo.Ber. Qualr probat inopia.

36 vers̃i.ciuitas.in.ñ.q. vbi dicunt q͛ † delictũ cõmissum noie vniuersitatis imputat vniuersitati:

37 legitime prescripta:

1 ¶ Maritus bannitus an alimentari debeat de bonis vxoris.

2 Matrimoniũ nõ soluitur ly vir dãnetur in metallum.

3 Bona si ex vi statuti auferãtur homicide ⁊ applicent filhs: filñ nõ tenent ex eis patrẽ alere.

§.19. Alia rõ.l. vbi adhuc

Alimentat filñ ex dote vxori reddita.

Alimentat marit⁹ bãnitus.

dos repetit vt.l.si marito eo.ti.ex qua gl.colligit Bal. ibi argumentū q̄ ꝓpter bannū mariti quāc̄ nō soluat matrimoniū:tamen dos venit restituēda cōstāte matrimonio.ꝛ ad ħ allegat quotidie illa gl.ħm eū.ergo ex ea alimentabit maritus vt predixi post spe.vbi.ſ.quē refert ꝛ sequit Bar. ꝛ dicit esse menti tenēdum in.d.l.si constāte.v.co.in fi.v.q.

¶Ad qō facit ħm eū.d.l.mutus.ℌ.manēte.ff. de iure dot. ibi vt in exilio:vel insulā relegato parenti p̄stet alimoniā: aut vt egentē virū:fratrē:sororēue substineat.ꝛ ita vult ille tex.q̄ filius teneť alere patrē exulē.Idē vult text.in aut. de incestis nupt.ℌ.si vero q̄rigerit.ibi paciscent autē.et ibi no. Bar.coll.ij̄.ꝛ in aut.incestas.de incestis nu.ibi ab eis alatur.ꝛ ibi no.bal.pari rōne tenebit vxor maritū alere. ¶Intellige saneːnisi maritus deligsset in vxorē cōtra legē mrimonij̄ cōmittēdo forsan adulteriū: ꝓpter qō vxor iudicio ecclesie recessit ab eo quo ad thorū ꝛ mutuā cohabitationē quo casu dos reddēda est vxori:nō tamē tenebit vxor ex ea maritū alimētare:quia peccauit in lege matrimonij̄:ꝛ per consequēs propter matrimoniū nō debet cōsequi premiū ar.l.si ab hostib⁹.ℌ.si vir.ff.so.ma. ħm Bal.in.d.l. vbi adhuc.v.co.versi.pone vir. ¶Faciūt multa que adduxi.ſ. in rubri.co.cclvj.v̄.limitabis scō.ꝛ co.cccl.dū dicebā donationē factā viro ab vxore nō cōfirmari morte vxoris:qñ maritus vxorē occidit. ¶Facit in fili.c.qꝛ frustra.j̄. de vsuris vbi frustra legis auxiliū inuocat:q cōmittit in legē. facit ēt ter.in.c.i.ℌ.si oēm.de pace tenēda ꝛ ci⁹ viola.vbi ex bonis q̄ alicui auferunt ꝓpter delictū nō dz quis ali. ¶Et inde est
3 q̄ si ex † vi statuti homicide auferunt bona ꝛ applicantur eius filiȳs:filiȳ nō tenētur ex eis patrē alere ħm Bal.in aut. bona dānatorū.C.de bonis dāna.i.co.ver.hic quero.

1 ☞Vxor an sit domina dotis restitute.

2 Priuilegium a principe concessum intelligitur sine preiudicio alterius.

3 Res nostra nobis non debetur.

Ex his resultat effectus re

§.20. Effectus restitutiōis dotis propter inopiā mariti.

stitutionis dotis ꝛ donationis ꝓpter nuptias ꝛ assignationis rerū mariti.fit enim solūmodo ad tuitionē dotis : et vt ex fructibus marit⁹:vxor:filiȳ:ꝛ familia alimētentur ħm doctores cōiter oēs in.d.l.si constante.ꝛ etiā in presenti signāter p Antoniū in versi.vel dic q̄ illud ꝛ istud quē aliȳ mo-
1 derniores sequūtur: per hoc † tamē vxor non consequitur earū dōiū:vt libere possit de eis disponere:ꝛ propter aliqui dicūt q̄ nō dat vxori ad ea consequēda directa actio in rem ratione dōiȳ:sed solū ratione hypothece vel personalis vt voluit gl.in ver.vēdicare.in.d.l.vbi adhuc.ꝛ i.d.l. doce ancillā.C.de rei vēdi.quas multi doctores nō leuis autoritatis sequuti sunt.ꝛ Ang.in.d.l.si constāte.ꝛ in.l.seruū.ff. de manumi.fuit de mente specu.isto ti.ℌ.si.co.v.ver. ſz nunquid. quē sequitur Bal.nouel.in tract.dotis.viij̄.parte. in vj.priuilegio.de limitatione.x.ꝛ in vltima: vbi hāc partez pulchre cōprobat:vt per eū videre poteris. Concludēs q̄ per hanc restitutionē dotis:vel assignationē rerum mariti vxor nō acquirit dōium:imo apud maritū remanet quamuis ℒy.Bar.Bal.ꝛ Cuma.q̄si.xcij̄.ꝛ nōnulli aliȳ aliter sentiāt vt ibi p eū.ꝛ p cāpe.in trac.dotis.iij̄. parte.q.lv. ¶In casu enim.d.l.vbi adhuc.nō dicitur propria ꝛ vera restitutio dotis:cū adhuc sit matrimoniū ꝛ fiat hoc ad finē:vt mulier erin de se suosq̄ alat vt dictū est. Et ideo ſz alias in casu vere ꝛ proprie restitutionis trāsferatur dominiū in muliere sine traditione vt.l.in rebus.C.de iure do.tamē in casu nostro nō re transfertur dōium in vxorē.ꝛ sic nō pōt intētare actionē in rem ratione dōiȳ:qꝛ nō reperimus iure cautū q̄ bonis dotalibus(merito vergere ad inopiā) debet reivēdicatio mulieri:sed solū iura loquunt de psonali actione et etiā de hypotheca.igitur ꝛc. ¶Nec obstat text.in.d.l. vbi adhuc. in verbo vēdicare:qꝛ iperator nō habuit respectuz ad vēdicationē ratione dominȳ: sed ratione hypothece vt ibi sentit glo.qꝛ largo modo dicitur vēdicari res: q̄ auocatur per hypothecā:cū ipsa fit actio ī rē scriptā.vt.l.pignoris.C.de pigno.ꝛ in.ℌ.ité seruiana.inſt.de actio.ꝛ ideo dicit res vēdicari per hypothecā.in.l.si fundus.ℌ. in vēdicatione.ff.de pignori. hoc colligitur ex principio dicte.l.vbi adhuc.ad qō se refert illud verbū vēdicare:dū loquitur de bonis mariti suppositis pro dote.hoc etiā declaratur p text. in.l.in rebus.C.eo.tit.ibi. hypothecas suas exercere iā nra lege humanitatis intuitu diffinitum est. ¶Preterea.d.l. in rebus:dū loquitur de actione in rē dāda mulieri:solū loquitur quādo solutū est matrimoniū. Item quando lex vel
2 † princeps inducit aliquid de nouo in bñficiū alteriꝰ illud debet censeri prouisum sine iactura tertij̄:maxime qñ posset tale beneficiū trāfire sine dāno ipsius tertij̄.l.impuberibus.ff.de admi.tuto.l.ij̄.ℌ.merito.ꝛ.ℌ.si quis a principe.ff. ne quid in loco pu.in.c.quāuis de rescri.li.vj. Sz si mulier efficeretur dōa rerū dotaliū propter superuenientē inopiā viri:consequēter maritus perderet dominiū suū:ꝛ afficeret damno.pone enim dotē esse amplam adeo q̄ fructꝰ valde sup excederēt onera mrimonij̄: si vir remaneret dōs:tales fructus superabūdātes cederēt eius lucro:ꝛ si dōa efficeretur mulier:eos perderet vir:ꝛ fic adderetur afflictio marito afflicto ꝛ infortuniū patiēti q̄ esse nō debet:vt.c.ex parte.ſ.de clerico egrotāte cū concordātiȳs.ꝛ consequēter vxor nō esset particeps infortunij̄ mariti vt debet per.l.si cū dotem.ℌ. si marit⁹.ff.solu.ma.ꝛ faceret cōtra.l. tam de mētis cū similibus.C.de epi.audi.pro hac opinione vrget vna ratio satis euidēs.Si enim vxor a principio quādo matri.cō traxit sciuit maritū inopē ꝛ sibi tradidit fundū dotalē:inopia mariti nō impediret translationē dominij̄:quia cōcurrit titulus habilis ꝛ voluntas tradētis volentis cōstituere fundum dotalē.vt.l.traditionibus.C. de pactis.ℌ.per traditionem.inſti.de rerū diui.ꝛ si vxor volet transferre dominium:non cōstitueret fundum dotalē.l.dotalē.ℌ.j.ff.de fundo dotali.qui tex.ē notabilis:si ergo inopia mariti a principio non potuit impedire dominij̄ trāslationē fundi dotalis:ergo inopia superueniens nō auferet marito tale dominium.arg.l.patre furioso.ff.de bis que sunt sui vel alieni iuris. Ite pro hac opinione videtur text.in.l.seruū dotalē.ff. de manumiſ.dū vult q̄ viro ad inopiā vergēte:res dotalis
3 debetur mulieri. Si debeť ergo nō est dōa.tres em̄ nostra nobis nō debetur.ℌ.j.inſti. de actionibus. Ité si dicerem⁹ eam dominā ꝛ dari ibi reiuendicationē ad fundum dotalē concurrerēt quatuor speciālia cōtra.l.j.C. de dotis promissione.primū quia constāte ma.fieret dotis restitutio cōtra. l.ij̄.in prin.ff.sol.matr. cū cōcordantiȳs. scōm qꝛ trāsferreť dominiū sine traditione cōtra.l.traditionib⁹.C. de pactis. tertiū quia mulier haberet hypothecatā rem suā contra.l. nec pignus.ff.de re iudica.quartū q̄ mulier fieret domina sine titulo aliquo contra.l.nunq̄ nuda.ff. de acqui.rerū domi.hāc partē finaliter reperio tenere lanzelotū decij̄ in.d. l.si constante.co.vj.qui pulchre respōdet ad aut. q̄ locum. C.de colla.vt per eū videre poteris.ꝛ ista magis placet ꝓpter predicta.vel potest dici ꝓut dicebat hosti.in ti. de dote post diuortiū restituēda.ℌ.ꝛ quādo ꝓpetat ad finē.versi. in his aūt.quē multi aliȳ sequuti sunt q̄ dabitur vxori hoc casu rei vendicatio vtilis:mariti enim est dominū directū de subtilitate legis: vt inſt. de rerū diuisio.ℌ. p traditionē et.C.de rei vendicatio.l.doce ancillā.ꝛ.C.de iure dotiū.l.in rebus vt ibi latius per eū.qualiscunq̄ sit actio ipsa non cō sequitur dominiū verū:ſz solū administrationē dotis vt ex fructibus ipsa maritus filiȳ ꝛ familia alank vt in precedentibus dictū est.ꝛ propterea nō est opus super hoc vltra ꝓcedere:vel potest dici q̄ tunc demum vxor acquirit dominiū rerum mariti sibi redditarū.quādo egit ꝓtra maritū actione personali pro sua dote:que forsan cōfitebat in pecunia ꝛ loco illi⁹ date fuerūt vxori insolutū bona mariti qꝛ cū datio insolutū vicē venditionis obtineat vt.l. si prediū.C.de euictionibus. cū similib⁹. merito earū rerū acquiri dōium vt est de mente bar.in.d.l.si constante.

1 ☞Dos a marito propter vergētiā ad inopiā restituta vxori si deterioretur vel pereat cui⁹ erit periculū.ꝛ nu.7.

2 Res perit illi cuius est.

3 Res empta ex pecunia dotali efficit dotalis marito nō existente soluendo:in qua re: vxor prefertur omnibus creditoribus.

4 Estimatio rei dotalis an faciat emptionē ꝛ qñ.

5 Estimatio rei facit quē teneri de casu fortuito ꝛ inducit generalē renunciationē casuū fortuitorum.

6 Bona dotalia si vxori ex falsa causa sopie restituta pereāt vel deterioreńt iputari dz marito ex quo vxor nō est facta locupletior.

7 Maritus si ex causa necessaria(puta qꝛ vergit ad inopiā) soluit dotē si res pereāt vel deterioretur an erit liberat⁹ ab vxore.

8 Venditor si nō vult recipere precium ꝛ emptor illō deponit si precium perdatur imputať venditori periculum.

9 Si rē tuā tibi per nūciū quē misisti remisi periculū erit tuū secus si elegerim nūciū.

10 Casus fortuit⁹ cōtingēs nō imputať eligēti si nō fuit i culpa in male eligendo.

11 De casu fortuito non tenetur quis si culpa precessit:si talis

Limitatio.

Not.hoc.

Fructus excedētes alimenta.

An vxor sit dōa dotis restitute.

Reivēdicatio.

Vēdicatio.

Priuilegiū sine alterius preiudicio. 2

casus interueniſſet etiã culpa nõ interueniẽte.

12 Res ſi erat equaliter peritura apud dñm nõ tenetur detinens ad eĩ⁹ eſtimationem.

13 Jus offerẽdi ꝙ cõpetit poſſeſſoribꝫ bonorũ mariti cõtra vxorẽ repetentẽ dotẽ nõ habet locũ qñ vxor repetit dotem cõſtante matrimonio.

14 Fund⁹ in dotẽ dat⁹ marito ſi marit⁹ nõ reſtitit dño feudi ſeruitia debita an mulier perdat feudũ.

Exiſtis infertur ad vnũ ſatis notabile ꝛ q̃tidianũ: ꝙ tãgit ſolus bar. in. d. l. ſi ꝫſtante in ꝓn. cõſi. xviij. in. v. q. quarte partis vbi querit: qd ſi res quas marit⁹ vxori pro ſua dote ex cauſa inopie reſtituit: fierent ꝺ deteriores: ad quẽ incõmodũ pertinet: decidit ꝙ ſi fuerũt reſtitute i pignus ꝛ hypothecã: periculũ eſt viri: vt C. ō pigno. act. l. pignus. hoc mihi ſatis placet in terminis in quibus loquit̃ bar. ſ. qñ vxor egit hypothecaria pro ſua dote ℨ marit̃ ad inopiã vergentẽ: ꝛ ex bonis mariti loco pignoris fuerũt aſſignata vxori certa bona mariti: ꝛ ꝙ ſic loquitur apparet ex his que antea dixerat in quarta. q. pone inquit ꝙ vir cõſtãte matrimonio extra iudiciũ vxori reſtituit cetera bona pro ſua dote ꝛc. in. q. v. dicit quero tales res reſtitute ꝛc. ꝛ ſic logtur de reb⁹ de quib⁹ in quarta. q. fecit mentionẽ: ꝛ in hoc nihil dubitatiõis habet ſua deciſio. Nã ex quo bona data in pign⁹ erãt mariti eĩ⁹ eſt periculũ vt. d. l. pign⁹ ꝛ. l. que forti⁹. C. de pig. act. ꝛ. l. incendiũ. C. ſi certũ pet. ꝛ. c. vno. ſ. de ℨmodato. niſi culpa vxoris accidiſſet vt tradit̃ in prealegatis iurib⁹. Sec⁹ tñ eſſet ſi vxor ꝙ ſuis rebus dotalib⁹ egit cõtra maritũ ad inopiã vergẽtem ꝙ poteſt vt eſt caſus in. l. in reb⁹. C. de iu. dot. ꝛ res ille dotales fuerũt aſſignate iure pignoris vxori: que paſſe fuerunt incõmodũ. Nam tũc periculũ ex fortuito caſu ſupueniens vxori imputatur: ſi res fuerũt date inextimate. Sec⁹ ſi extimate ea extimatiõe que facit emptionẽ. vt. d. l. plerũq; ꝛ. iij. parti. ti. xj. l. xvij. ꝛ. xxvj. nec puto bar. aliter ſenſiſſe. quoniã qñ inextimate ſunt: remanẽt vxoris quo ad naturale dñium: vt no. in. l. doce ancillã. C. de rei vẽdi. ꝛ cõſequẽter ei⁹ tanq̃ dñe erit periculũ. qz datio in pign⁹ vel hypotheca ex cauſa inopie mariti: nõ videt carũ q̃litatẽ mutaſſe: cũ ille ꝛ oĩa alia bona mariti tacite erãt hypothecata: vt l. aſſiduis. C qui po. in pig. ha. iudicabit̃ ergo de illis tanq̃ de reb⁹ dotalib⁹ hoc caſu. Si aũt res mariti eſſent vxori in dominiũ reſtitute ex vera cauſa inopie: tũc periculum erit mulieris. qz illi ꝺ res perit: cui⁹ eſt: vt. d. l. pignus: ꝛ erit cõmodũ ꝛ incommodũ ſicut in alĩs reb⁹ dotalib⁹ vt. l. iij. et. l. plerũq; ff. de iu. do. ꝛ victis legibus regni. ita decidit Bar. vbi ſupra. ego nõ bñ capio intẽtionẽ Bar. Nã in ꝓncipio hui⁹ membri vꝫ loqui qñ res mariti fuerũt aſſignate vxori in dñium qz forſan egit actione perſonali cõtra eũ pro ſua dote: ꝛ date fuerũt vxori inſolutũ: que quidẽ datio inſolutũ vẽditiõis vicẽ obtinet vt. l. ſi prediũ. C. de euictionibus cũ ſimilib⁹. tũc enim res taliter aſſignate pereũt vel deteriorantur vxoris periculo tanq̃ vere dñe. poſtea vero ſubdit Bar. ꝙ erit cõmodũ ꝛ incõmodũ: ſicut in alĩs reb⁹ dotalib⁹ ſm diſtinctionẽ. d. l. plerũq; ꝛ ꝓ hoc ſentit ꝙ iſte res vxori aſſignate ſunt dotales: ꝛ tanq̃ dotales iudicari debẽt. ꝙ eſt contrariũ eius ꝙ antea dixerat. Unde ſi recte verba Bar. eiuſq; mentẽ capio: neceſſario dicendũ eſt ꝙ ſi res mariti aſſignãtur vxori pro dote inſolutũ per hoc efficiatur vera domina: periculũ erit vxoris. Si aũt res dotales aſſignãtur vxori dominiũ ꝓ dote: qz ſm opinionẽ bar. ꝛ aliorũ retrãſfertur dñium rerũ dotaliũ in vxorẽ cui reſtituuntur propter mariti verã inopiã: quaſi per hoc nõ mutetur natura dotis ꝛ res maneãt dotales: ꝛ de eis vt de rebus dotalib⁹ iudicet: vt dicebat Bar. ſeruata diſtinctiõe. l. plerũq; vtrũ fuerũt extimate: necne. Si enim fuerunt inextimate: remanent in dñio vxoris: ꝛ ſuo periculo pereunt. Sed ſi tradãtur extimate ea extimatione que facit extimationem: trãſeũt in maritũ oĩno reſpectu vtriuſq; dominij ꝛ ſi poſtea reſtituũtur vxori i dñium qz dãtur ei inſolutũ: cui⁹ erit periculũ. qz datio inſolutũ facit deſinere res eſſe dotales: ꝛ tranſfert dominiũ in vxorem vt ꝑdixi. eius ergo erit periculũ ex quo eſt vera dña. Intellige ſane ꝑdicta qñ res date in dotem fuerunt extimate ea extimatione q̃ facit emptionẽ: qz tranſierũt in virũ habentẽ plura alia bona ex quib⁹ poſſet vxori cõſuli ſuper dote quo caſu res deſierũt eſſe dotales: vt ꝓprie ipſi⁹ mariti aſſignãtur vxori inſolutum. Si tamẽ nõ haberet maritꝰ alia bona: quãuis ille res fuiſſent extimate vera extimatione: nõ per hoc deſinerent eẽ dotales quo miñ⁹ ad illas vt ad res dotales poſſet vxor habere regreſſum ita no. ꝓbat ter. iuncta glo. in ver. extimate. in. l. in rebus. C. de iu. do. ꝛ ibi no. Bal. Vide que ſcripſi in rubr. ℌ. xvij. poſt principium. ver. intellige quando. ꝛ verſi. intellige tamen. Ad idem ter. cum glo. ꝛ ibi Bar. in auth. ſiue a me. C. ad velleia. ꝛ in auth. ſed iam neceſſe. C. de dona. ante nupt. ꝛ ibi not. Bal. in quinta. q. bene facit ꝙ in ſimili legitur ꝛ not. in. l. ſi vt proponis. C. de rei vendi. ꝛ in. l. cum vxor. ff. de iur. do. ꝛ in. l. vxor mariti. ff. iſto ti. vbi † res empta ex pecunia dotali efficit̃ dotalis: marito nõ exiſtẽte ſoluẽdo. in qua re vxor ꝓfertur oĩbus creditoribꝫ ſm Bal. in. d. auth. ſed tã neceſſe. v. q. propter iura predicta que ſimiliter ad hoc allegat bal. in. c. j. ℌ. decedẽte. nũ. co. in fi. de his qui feudũ dare poſ. li. feudorũ. ꝛ in. l. intereſt. in fi. C. de vſufructu. Ex his inferẽs ꝙ tales res extimate vꝫ extimatione marit⁹ q nõ eſt ſoluẽdo: nõ poterit alienare vel obligare. qõ eſt valde notandũ ꝛ ꝓ ſingulari cõmendat franciſcus de crema in ſingulari. xix. Si aũt ille res extimate remanent dotales: nõ obſtante extimatione. ergo de eis vt de dotalibus iudicandũ eſt acſi nulla preceſſiſſet extimatio ꝓ iura predicta. per cõſequẽs peribũt periculo vxoris: niſi dixeris ꝙ hoc fuit introductuꝫ fauore dotis ne pereat: vnde nõ ꝺz retorqueri in eius odiũ: qõ fieret ſi rerũ periculuꝫ ad vxorẽ ſpectaret. cogitabis ſuper hoc: qz nõ reperio i ſpecie tactũ. Extimatio † aũt regulariter preſumit̃ facta vt faciat emptionẽ[a] ex quo facta eſt cõmemoratio preciꝰ vt no. a ꝓ gl. ꝛ doctores in. l. ſi inter virũ. C. de iure do. ꝛ in. l. ſi extimatis. ff. ſo. ma. vi. gl. in. l. j. ff. ò ſupficieb⁹. Intellige qñ precium eſt rei condignũ: ꝛ extimatio ſit in ipſa rei traditiõe a principio: ſecus ſi ex interuallo. Nã tũc nõ preſumitur fieri nouationis cauſa vt. l. ſi. C. de noua. ſed cauſa ꝓbandi intereſſe. ita notãter declarat Bal. in. l. ex cõuẽtione. C. de pactis. ver. iij. caſu. Jdẽ dicas ſi in extimatione poneret aliqõ pactũ emptioni contrariũ vt ſi bos extimat⁹ daret ruſtico in ſocidã: cũ hoc ꝙ fruct⁹ bouis debeãt eſſe cões: illa extimatio nõ facit emptionẽ. nã ſi eſſet emptio: fruct⁹ eſſent ſolius emptoris. vñ extimatio in ℨctu in quo tota vtilitas vꝫ incõmodũ nõ pertinet ad recipientẽ: nõ facit ꝓprie emptionẽ vt eſt caſus not. in. l. cũ duob⁹. ℌ. dãna fatalia. ff. pro ſocio ſm Bal. in. l. ſi paſcẽda. in fi. C. de pactis. ꝛ iſta cõmẽda memorie. Adde aliã limitationem ꝙ tunc extimatio rei dotalis facit emptionẽ qñ maritus eſt ſoluendo. nam tunc maritus poteſt alienare: qz fundus ille ceſſet ꝓpri⁹ mariti nec ſoluto matrimonio poteſt mulier fundũ illũ vẽdicare. Sed ſi marit⁹ efficeret nõ ſoluendo: tũc extimatio nõ facit venditionẽ imo mulier põt ſundũ illum vẽdicare. iſta glo. ſingularis in. l. in rebus. in ꝓn. C. de iure dotiũ. tenẽt bal. ꝛ Saly. in. l. inter antiquã. C. de vſufructu. Jo. de imol. in. l. ſi extimatis. ff. ſo. ma. lati⁹ in. c. cũ cõtingat. de iureiur. quos refert ꝛ ſequitur Jaſ. in. l. vna. ff. de extimatoria actione. co. ij. ver. illud tamẽ. Adde Fraciſcũ aretinũ in. l. ex ℨuẽtione. C. de pactis. Bar. in quarta parte ℨfiliorũ. cõſi. xij. ꝛ. xvij. ꝛ mariani ſozini ℨfi. lvij. incipiẽte ſtãtibus. vbi multa dicit de dote extimata que rogo videas. Adde ſimiliter ꝙ † extimatio rei facit quẽ teneri de caſu fortuito ꝛ ℨſequenter inducit renunciationem generalem caſuum fortuitorum vt ſentit gloſſ. ſingularis. in. l. ſint certo. ℌ. nunc videndum: in verſiculo periculum. ff. commodati. ò quo per Bald. in. l. j. C. codẽ. per Modernos. in. l. ſi quis rei. ℌ. queſitum. ff. ſi quis cautio. Ex predictis infertur ad deciſionem queſtionis quevidi in practica pater tradens filiaz nuptui: ꝓmiſit genero duo cẽta in dotẽ ꝛ ſtatim ſoluit ſibi cẽtũ. deinde cõſtãte mr̃imonio ꝓ alĩs cẽtũ tradidit fundũ. ſolu. ma. ſine ſi lĩs ꝙ mortẽ viri vxor petit funduz tanq̃ dotale ſibi reddi. heredes viri dicũt fundũ nõ eſſe dotalẽ qz dat⁹ fuit inſolutũ extimat⁹ in centũ: q̃ extimatio facit emptionẽ ꝓ iã dicta. vxor dicit ꝙ ſz daret inſolutũ extimat⁹: ſaltẽ medietas fundi tanq̃ conſtãte matrimonio empti ſibi debeꝫ ꝓpter legẽ regni que de lucris cõſtãte mr̃imonio habitis clare diſponit de emptione cõſtãte matrimonio facta. fo. ll. li. iij. ti. iij. l. j. de qua ſupra. in rubr. ℌ. lxij. in ꝓn. pro vera deciſione huius dubij videnda eſſent et ponderanda verba contractus ꝛ extimationis ex quibus appareret an ſit fundus vẽditus vel non diſcutiendo ꝓ caſus quos pulchre ponit marianus ſozinus. in dic. cõſi. lvi. prime partis. quod ſemper teneas cordi in hac materia. ꝛ vide Bal. in. l. quotiẽs in fi. C. de iure doti. quem allegat marianus vbi ſupra. fina. col. ver. ex quibus cõcluditur. vid. rogo philippũ corneũ. ℨfi. xv. incipiente in nomine in hac conſultatione. ij. partis qui pulchre loquitur. Redeo ad Barto. dicit ſubſequẽtꝫ ꝙ

Extimatio facit ẽptionem.

[a] Adde regulã. clxxx. incipi. extimatio i meis regulis ꝛ fallẽtijs vltra ſoci. Jo. Ber.

§. 21. Si res vxori reſtitute peunt cuius erit periculũ. 1

Lex regni.

2

3

4

5

Qñ res dãtur in dotez extimate.

Qñ dos restituit vxori ex falsa causa inopie.

ter ꝙ si maritus ex falsa causa inopie res p̄dictas vxori restituit: que postea perierūt vel deteriorate sunt marito imputandū est: ꝙ non debuit restituere vxori perditure. vt. l. mutuus. §. manēte. ff. de iu. do. vbi litera dicit manente matrimonio non perditure vxori ob has causas: dos reddi potest: vt se: suos ꝙ alat: vt fundum ydoneū emat: vt in exiliū vel insulā relegato, parēti p̄stet alimoniā: aut vt egētē virū fratrē soꝛoꝛē ve sustineat eo ꝙ in casibus in qbus pmittitur dos vxori reddi: opꝫ ꝙ vxoꝛ nō fit perditura. Ad idem est ter. no. in. l. fi. e. ti. vbi permittit marito reddere vxori fundum dotalē: vt vendat ad soluendū creditoꝛibus si p̄ciū creditoꝛibus soluat: recte solutū est. ⁊ dicit glo. in ver. creditoꝛibus. tunc em̄ nō est p̄ditura qō exigit. vt. d. §. manente. vt de emptoꝛe rei eccl̄ie ꝺr. ⁊ ita sentit ꝙ si pereat fundus: vel creditoꝛibus nō soluat: imputet marito: qui vxori perditure reddit. Immo plus sentit illa glo. fing. ꝙ si maritus soluit ex aliqua de causis p̄dictis: liberat ab actione de dote: ita demū si p̄bet maritus vxoꝛē cui dotē restituit eā expendisse in aliquā causis iustis: alꝫ nō liberat: vt voluit illa gl. dū dicit idē esse in marito qō in emptoꝛe rei ecclesiastice. iuxta aut. hoc ius porrectū. cū ibi no. C. de sa. san. eccle. ad hoc reputatur not. illa gl. per Ludo. ro. in. l. q̄uis. ff. sol. ma quē refert ⁊ sequitur Alexan. ibi. i. col. ver. itē intellige. qui subdit ꝙ ter. in. l. fi. hoc innuere videt dū in fine dicit. si p̄ciū creditoꝛibus soluat: recte solutū: opꝫ igitur p̄bari per maritū ꝙ p̄ciuꝫ fuit vxoris creditoꝛibus solutū. facit etiam ter. in. l. si cuꝫ dotē. §. j. ff. solu. ma. ⁊ ibi hoc expresse firmat Bar. in ver. quero qs dꝫ p̄bare per. l. i. §. si mutuatus. ff. de in rē ver. ad idē ter. in. l. seruus si in rē. eo. titu. ¶ Et ꝑm ista debet intelligi glo. j. in fi. in. l. §. ff. so. ma. dū dicit ꝙ maritus reddēs vxori dotē ꝫstāte matrimonio nō liberat: nisi quatenus illa facta esset locupletioꝛ: quā glo. multū cōmendat ibi bar. §. co. ver. qnto quero. ⁊ ibi latius. §. co. Idē voluit glo. in. l. cū in fundo. §. vxor viro. in vers. recepisse. ff. de iure do. ⁊ in aut. de nup. §. dotes. colla. i. §. approbat Bal. in. l. debitoꝛ. ff. de iure do. no. plenissime p Jac. de are. Cy. ⁊ alios in. l. vna. C. si dos cōstā. ma. Ex quibus oībus videtur cōcludendum cū Bar. ꝙ si ꝺ bona dotalia vxori ex falsa cā inopie restituta pereāt vel deterioꝛent: imputet marito ex quo vxoꝛ nō est facta locupletioꝛ. ¶ Qō ego intelligerē verū ex mēte Bar. in. i. §. q. eiusdē partis. qñ maritus participauit de fraude qꝛ sciebat se diuitē ⁊ diligētē: ⁊ maliciose cōfessus fuit se vergere ad inopiā: que cōfessio sibi soli p̄iudicat: vt dixi. §. co. lxxvj. ver. cōstabit aūt. nec pōt reuocare: vt dixi. §. co. lxxx. ver. fateoꝛ tū. valebit ergo ista cōfessio quo ad sui p̄iudiciū: nō aūt quo ad p̄iudiciū vxoris: qñ̄ hoc casu maritus ex quo cā nō est vera spōte restituit dotē vxori cōstante matrimonio: qō regulariter p̄hibitū est. vt. d. l. j. si dos cōstāte matrimonio ꝛc. ppter qō est in culpa ⁊ fraudem cōmittit: ⁊ per ꝙñs nō liberabitur nisi quatenus p̄bauerit vxoꝛem factā locupletioꝛē: qꝛ fraus ⁊ dolus sibi patrocinari non debent: ad hoc videt casus ꝑm vnū intellectū in. d. l. fi. ff. de iure do. ibi maritus consensit: si nulla in ea re captio fit futura. Ubi per illum ter. dicit Bal. ꝙ satis est marito si dotem vxori soluit ex causa p̄babili. tene mēti illuꝫ ter. ad hoc. Ad idem facit ter. in. l. pe. eo. ti. vbi socer q; fraudulenter induxit generum vt ei insidiaretur maioꝛem p̄omittens dotem quam soluere poterat perditꝫ beneficiuꝫ vt non conueniatur deducto ne egeat ppter fraudē quā adhibuit: vt dixi. §. in ru. col. xc. ⁊. xcj. Si aūt maritus de fraude nō participauit: nec est qō sibi imputet: q̄uis causa inopie esset falsa: vt puta qꝛ testes dixerūt mēdaciū: vel coꝛruptus iudex malā p̄tulit sn̄iam: cui maritus paruit: ⁊ vxoꝛ cōmuni opinione approbare restituit: q̄uis postea pereāt etiam culpa vxoris: nō crederē imputādū marito: immo de eis iudicabitur vt de rebus dotalibus. Ita fere in terminis nr̄is voluit bar. quē alī sequunt in. l. si cōstāte. §. si post solutuꝫ. ff. so. ma. vbi dicūt ꝙ † si maritus soluit dotē ex causa necessaria: vt puta ppter eius vergētiā ad inopiā: liberat maritus ab vxoꝛe: q̄uis res pereāt vel deterioꝛent. ⁊ in hoc oēs sunt ꝛcoꝛdes: quos sequit Jo. de imo. ibi in. §. col. in ver. in glo. cōis. dicēs ꝙ siue maritus soluat dotē vxori constante matrimonio ex cā necessaria siue volūtaria: dūmodo fuerit iusta: ⁊ mulier verisimiliter nō esset p̄ditura: vt qꝛ erat honeste vite ⁊ bone discretionis: ⁊ apta ad retinēdū ⁊ ꝫseruāduꝫ: ⁊ diligēs in suis agēdis. ⁊ sic cōiter reputabat. iꝫ post ea casu p̄dauit res vel pecunia: qꝛ furto subtracta fuit absq; eius culpa maritus liberatus erit. ex eo qꝛ soluit autoꝛitate legis ⁊ in nulla culpa fuit: ergo dꝫ dici liberatus: ne alꝫ reperiat deceptus legis autoꝛitate. ꝙꝛa. l. §. C. de bis q̄ veniā eta. impe. ⁊. l. gracc⁹. C. de adul. ⁊ qꝛ lex nō dꝫ esse captiosa nec mittere alicui laqueum: vt. c. literas. §. de restitu. spo. et xxvj. q. j. c. de viduis. ¶ Idē etiā videt dicendū sub dubio forte iꝫ mulier ex postfacto culpa sua p̄diderit: ex quo maritus nō fuit in culpa tpe solutionis cū videat ipsam diligentem ⁊ verisimiliter talē: quē nō erat perditura. Secus si verisimiliter debuit scire vel dubitare ipsam p̄ditūrā tpe quo soluebat. ar. l. si quis cū sciret. ff. de vsucapio. p empto. ista sunt no. verba Joā. de imo. vbi. §. quē refert ⁊ sequitur ibi ¶ Dan. de ca. cū qbus ꝛcoꝛ. Rapha. ad qō bene facit qō notat Bar. in. l. si soluturus. ff. de sol. vbi dicit ꝙ si vēditoꝛ nō
8 vult † recipere p̄ciū: ⁊ emptoꝛ illud deposuit ⁊ non pōt ei imputari culpa male electionis vel alia culpa: q̄uis perdatur p̄ciū nō imputatur ei periculū sed emptoꝛi: vt ibi per eū. ¶ Ad idē facit ter. no. in. l. cū qui. §. fi. cū. l. seq. ff. cōmo.
9 vbi dicitur ꝙ si † rē tuā tibi remisi cū eo cū quo tu mādasti ꝙ tibi remitterē: periculū erit tuū: sed si ego elegi nūciū cū quo remisi: ⁊ ille fugit meū est periculū: q em̄ nō tā ydoneū boiem eligit vt recte id fieri possit: in culpa est vt ibi dicit. ¶ Ad idē facit. l. argētum. eo. ti. vbi litera dicit argentum cōmodatuꝫ si tā ydoneo seruo meo tradidissem ad proferēdum: vt nō debuerit qs estimare futurū vt a quibusdā malis boibus deciperet: tuū nō meū detrimentū erit: si id mali boies intercepissent. ¶ Ad idē ter. no. in. l. si res pupillaris. ff. de admi. tu. vbi si res pupillaris in cursu latronū pereat: vel argentarius cui tutoꝛ pecuniā dedisset cū fuisset celeberrimus: solidū reddere nō possit: nihil eo noie tutoꝛ p̄stare cogitur. ex quo inferebat Ange. in. l. si a bone fidei. ff. de rei vend. vnū verbū satis notandū: de quo feci mētionē in rub. col. xxvj. in fi. ver. ⁊ p ista. ⁊. j. co. ccccxlvij. ver. sed si tutoꝛ. vbi videas multa fimilia. ¶ Ex quibus apparet ꝙ
10 si † quis nō fuit in culpa in mala electione p̄sone: casus foꝛtuitus postea cōtingēs: nō imputabit eligēti. vnde ad propositū nostrū si marit⁹ nō fuit in culpa nec dolū adhibuit in assignanda vel restituēda dote vxori q̄uis causa inopie falsa fuisset ⁊ postea dos pereat: non debet marito īputari q bona fide ⁊ ad mādatū iudicis ⁊ lege p̄mittēte: immo lege cogēte dotē restituit vxori. videbitur ergo liberat⁹ a muliere: vt etiā sentit Alex. post Bar. ⁊ alios in. d. l. si cum dotem. §. si post solutū. i. §. co. ver. nec obstat. vbi dicit ꝙ iꝫ maritus qui cōstante matrimonio soluit vxori dotis ex causis voluntarijs iure p̄missis: nō liberet a p̄fe vxoris: liberat tū ab ipsa vxoꝛe: vt. l. q̄uis. eo. ti. Si tū soluit dos ex cā necessaria ppter vergētiam ad inopiā: qꝛ soluit necessitate cogente: ⁊ soluere potuit etiā sine cōsensu p̄fis: tūc liberat maritus: q̄uis res dotales pereāt vel deterioꝛent: vt in aut. qō locū. C. de. co. ⁊ in coꝛpoꝛe vñ sumit. ꝑm Alex. vbi. §. ita intelligo Bar. in. d. l. si cōstante. ⁊ hāc puto eius mentem fuisse. ¶ Item forsan attentari pōt qñ maritus ex falsa causa inopie vxori dotē assignauit vel restituit vt se exoneraret ab onere administrande dotis vel ex alia simili causa: ⁊ dos peꝛit vel dos deterioꝛata est ex casu foꝛtuito ex quo certissime periret vel deterioꝛetur: etiam si nō esset vxori restituta: vt puta qꝛ cū dos retineret in domo in qua simul maritus et vxoꝛ cohabitabāt: q̄ quidē domus incēdio cōbusta est cum oībus bonis q̄ ibi erāt sine culpa mariti: eqꝛtas suadet ꝙ cū hoc casu dos esset peritura: q̄uis vxori non esset restituta vt de ea iudicet ac si non esset restituta. vñ tenēda erit distinctio. d. l. plerūq;. Idē si dos cōfisteret in aīalibus in qbus fuit adhibita diligētia necessaria quanta posset adhiberi; si maritus illa teneret: ita ꝙ nō est vis apud quem fuerint ex quo eraut peritura. ¶ Pro ista decisione allego tertū cuius non fuit memoꝛ cū hec scripsi in. l. fi. §. fi ea. ff. ad legē rho-
11 diam. de iactu. vbi non tenet qs de † casu si culpa p̄cessit: talis casus interuenisset etiam culpa non interueniente: qō tene mēti. facit. l. si qs. §. est ⁊ alia. ff. qō vi aut clā. ⁊. l. is q. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ ita limitant iura q̄ dicūt casuꝫ imputari qñ culpa p̄cessit casum ꝑm ¶ Dau. in. d. §. si ea. vide. l. si ex legatica. Adde etiā no. in. l. que fortuitis. C. de pig. act. ⁊ in. l. incendium. C. si cer. pe. ⁊ in. c. j. de cōmodato. ⁊ ¶ Petruꝫ de palude. i. §. sen. di. xv. q. §. ar. j. ad finē. vbi inter cetera refert
12 opinionē martini dicētis ꝙ si † res erat equaliter peritura apud dñm nō tenet detinens ad eius estimationem. ¶ Ex predictis infertur ꝙ ius offerendi quod competit possessoribꝰ bonoꝛū mariti contra vxoꝛem repetentem dotem ꝑm l. muliер. ff. qui po. in pig. habē. non habet locū qñ vxoꝛ repetit dotem cōstāte matrimonio: qꝛ illa non est vera dotis restitutio sed in tutum collocatio. ⁊ ideo cessat ius offerendi als ius cedendarū actionū. ita dicit singulariter Bal. in. c. cum contingat. in fi. i. §. co. §. de dolo ⁊ cōtu. dicens transfi-

Jus offerendi.

re Cy.ꝛ Jac.de.are.in.l.cū tibi.C.qui po.in pig.ba.ſm bē/ zellinū hic adicis.ix.idē tenet Cy. i.d.l.vbi adhuc. iij̄.col. ver.decimotertio querit. Jo.an.in ſpe.de dote poſt diuoꝛ/ tium reſti.§.formatis.ver.ſed cū mulier. facit.l.cum tibi.a cōtrario ſenſu.C.qui po.in pig.ba. Idē tenet Alb.in.l.vbi adhuc.co.v.ver. ex p̄dictis ſoluit.qꝛ cū nō poſſit fieri ſolu/ tio nec oblatio.l.ſi finita.§.poſtq̄ aūt.ff.de dam.infec.cum eñ nō ſit tp̄s ſoluēdē dotis:oblatio nō fit ꝛgruo loco ꝛ tpe l.ſi ſolutuꝝ.ff.de ſolu.ꝛ qꝛ expedit ne mulier fit indotata.l. generaliter.C.ad velleia.ꝛ qꝛ fauoꝛe mulieris inductum eſt q̄ agere poſſit hypothecaria: lz p̄ſonalis nōdum cōpetat: ergo in eꝝ leſionē retoꝛqueri nō dz.l.qō fauoꝛe. C.de legi. cū ſimi.ꝛ ideo non p̄t ei offerri. Idē tenet Bal.in.d.l.vbi adhuc.co.ij̄.ver.ibi poſtea acq̄ſierit. ¶Sed idē Bal.in auf.qō locū.C.de colla.ver.qnto quero.ꝛ in.d.l.ſi cōſtante. ff.ſo.ma.tenet cōtrariū: imo q̄ ſicut vir potuiſſet offerre ꝛ vꝛoꝛē repellere:ita videꝫ q̄ creditoꝛes poſſent. ar.d.l.mu/ lier.ff.qui po.in pig.ba.hāc ſequit Ang.in.d.l.ſi cōſtante. ad finē p̄incip̄ij̄.ꝛ ibi Jo.de imo.ix.co.ver.itē inquātū di/ cit.ꝛ etiā Pau.de ca.iij̄.co.in p̄in. Hos ſequitur ibi Ale/ xan.co.xvij̄.ver.itē inquātū. Bar.hic in eadē qōne.huic ſen tentie adheret Joā.cāpetius in ſuo tractatu dotis.iij̄. p̄te. q.lj.ꝛ Bald.nouellus in ſuo.vij̄. parte.p̄uilegio.xlvij̄.et hanc ſequoꝛ cū per eā vꝛoꝛi ꝛ creditoꝛibus cōſulaꝫ: qꝛ p̄t vꝛoꝛ a creditoꝛibus pecuniā recipere:ꝛ illā apud mercato rem ad partē honeſti lucri deponere.vt hic.ꝛ ſi forte mer/ catoꝛ idoneꝰ nō reperiaꝫ:penes quē fiat depoſitio pecunie dotalis:tūc p̄ocedere poſſet p̄ima opinio. iſta cōcoꝛdia fuit de mēte Jo.de imo.in.d.l.ſi cōſtāte.vel aliter ſm bal. in.d.auf.qō locū.p̄ima opinio poſſet valere qñ agereꝫ vti li rei vēdicatione p̄ re quaſi dotali eſtimata:vel hypothe/ caria p̄ eadē re:qꝛ eſt affecta oneribus matrimonij̄.l. in re/ bus.C.de iure do. Secus in mera hypothecaria.vt.ff. qui. mo.pig.vel hypo.ſol.l.paulꝰ.§.q pignoꝛis Bal.nouellus vbi.s.videtur ſentire aliā cōcoꝛdiam q̄ ſi ex oblatione quā faciunt creditoꝛes:nō ita faciliter p̄t mulier vitam tranſi/ gere:ſicut ex bonis mariti nō permittiꝫ dicta oblatio. alꝫs ſecus.qꝛ lz faueatur mulieri in ſua dote:nō tū iura hoc per mittūt vt lucretur p̄pter hoc mulier cū aliena iactura.l. iu re ſuccurſum.§.ſi.ff.de iure do.alꝫs eſſet in p̄āte mulieris qñ videret virū labi facultatibus:eludere alios creditoꝛes dicendo ſe velle retinere vniuerſa bona p̄o dote. qō eſſet captioſum in iactura alioꝝ creditoꝝ.ꝛ malicijs hoim nō eſt indulgēdū.l.in fundo.ff.de rei vē.c.ſedes.de reſcriptis.

14 Adde hic q̄ ſi vꝛoꝛ dedit marito in† dotem fundum feu/ dalem:ꝛ qꝛ maritus nō p̄eſtitit dño feudi ſeruitia debita: vtrū mulier perdat feudū. vide notanter Jacobinū in tra/ ctatu feudoꝝ in parte ꝛ promiſerunt eodem domino ſuo p̄eſtare debita ſeruitia.q.xxiij̄.ver.ſed hic cadit pulcher/ rima dubitatio.

1 ☞Matrimonium putatiuum habet p̄uilegia veri ma trimonij̄.

2 Res empta ex pecunia dotis putatiue efficitur dotalis.

Ampliabis p̄mo iſtū textū

§.22. De marito putatiuo.

ꝛ p̄edicta vt vꝛoꝛ poſſit repetere dotē ꝛ alia de quibus.s. non ſolum a marito vero ſed etiam a putatiuo: qꝛ † matri/ monū putatiuū[a] habet p̄uilegia veri matrimonij̄.glo.in l.dotale.ff.de fundo dota.ꝛ in rub.ff.ſo.ma.ꝛ in. l.ij̄.§.fi.ff. de p̄iui.cred.ꝛ in.l.j.C.de cōd.ob cau.ꝛ in.l.aſſiduis.C.qui po.in pig.ba.in gl.magna.in fi.ꝛ in.§.ſi aduerſus. inſti. de nup.hinc eſt q̄ † res empta ex pecunia putatiue dotis eſt dotalis.l.ſi cū dotē.§.fi.ff.ſo.mat.faciunt multa que cumu/ lant in ſub.col.cxlj.§.Amplia tertio.

1 ☞Dotem p̄opter viri paupertatem repetere an poſſit vꝛoꝛ ſi quādo contraxit ſciebat maritum inopem.

Ampliabis ſcḋo etiā ſi ma/

§.23.

ritus a p̄incipio fuiſſet pauper. ita tenuerunt Bar.ꝛ mul ti alij̄ de quibus.s.co.xxviij̄.in fi.cū ſequentibꝰ. ad hoc in fine.ꝛ Alexan.in.l.ſi cōſtante.in p̄in.co.xij̄.ver. inquantū. Bar.hic in ſexta.q.qui reſpondet ad motiua eoꝝ q̄ tenēt opinionē cōtrariā.quos retuli.s.co.xv.ver.ꝛ q̄uis.quibus addberet collectarius in p̄eſenti.ver.quid ſi mulier.ꝛ Jo. fab.in.d.l.vbi adhuc.ꝛ ibi Albe.co.ij̄.ver.itē querit diſtin/ gues aut vꝛoꝛ ſciebat maritū inopē ꝛ facit ſibi p̄iudiciū cuz tali cōtrahēdo vt nō poſſit ab eo† dotē p̄pter paupertatē

1 exigere adducēs p̄ hoc aliqua de his que ego adduxi in lo/ co p̄ime allegato.aut ignoꝛauit a p̄incipio ꝛ poſtea ſcit:ꝛ tūc ſecus.ar.C.de epi.au.l.ꝛ ſi legibꝰ.ꝛ.l.mulier.§.is quoq̄.

de ſpon. Idē Pau.de ca.conſi.cccxcij̄ pe.co.hāc opinionē ſequitur petrus de ferraria tanq̄ veriozē ꝛ magis equitati cōſonā in forma libelli quo vꝛoꝛ agit ad dotē in parte vꝛoꝛ quondā.co.v.ver.vlterius querit. ¶Saly.in.d.l.vbi ad/ huc.in.v.q.nititur opiniones concoꝛdare dicēs q̄ ſubueni tur mulieri ſi cōſtante matrimonio maritus inchoat male vti ſubſtantia ſua:ꝛ ſic lz antea inchoaſſet ſi tū poſtea nil in choet:lex non ſubuenit.eo vō inchoāte male vti poſt matri monium hoc remedium locū habet lz quidā forſan dicerēt q̄ hec potius eſſet continuatio vel perſeueratio mali vſus. qō non eſt verū attēto ꝛ conſiderato quodā medio videlicet ꝛtracti matrimonij̄ oīs malus vſus poſtea interueniēs:po teſt dici inchoatus poſt matrimoniū ꝛtractū.ꝛ iſto caſu lz mulier ante matrimoniū ſciuerit eū inopē:vel p̄ius male vti inchoaſſe:locū habet iſtud remediū p̄pter inchoatum poſt contractum matrimoniū ꝛ iſto caſu tolerat ſnia Bar. ſm eum.de quo tū vide que late dixi in loco p̄realleg.ꝛ ad/ de legē regni que videt decidere q̄ tūc demū p̄t vꝛoꝛ pe/ tere dotē a marito.qñ maritus ꝛſtāte mrimonio ꝛcepit ma le vti ſubſtātia ſua:q̄uis ergo tp̄e matrimonij̄ eſſet pauper non tū diſſipat bona immo ea bene conſeruat:nō erit locus huic dotis repetitioni.ita dicit lex.xxix.ti.xj.iij̄.parti.quaz tene mēti ꝛ in iudicādo ꝛ conſulēdo non diſcedas ab ea.qcqd dixerint doctoꝛes p̄realleg.

Lex regni.

1 ☞Paupertas viri nō facit locū repetitioni dotis:ſed moꝛes.

2 Captura ſerui fugitiui a p̄incipio ante litem conteſtatam licita eſt ꝛ etiam debitoꝛi ſi lite pendente incipiat effici non ſoluendo.

Ampliabis tertio vt iſta p

§.24. De marito paupere a p̄incipio.

cedāt etiā ſi a p̄incipio maritus eſſet diues ꝛ poſtea ꝛcto matrimonio:ſiue culpa ſua efficiaꝫ pauper. Illā ꝛ tunc p̄t vꝛoꝛ dotē repetere ꝛ alia de quibus.s.dictum eſt p̄pter ge neralitatē.d.l.ſi conſtante.ꝛ dicte.l.vbi adhuc.ſm Barto. in dicta.l.ſi conſtante.iij̄.q.p̄ime partis.dum loquitur de mercatoꝛe qui naufragio res ſuas amiſit.hanc ſententiam cōiter ſequunt doc.in.d.l.ſi cōſtāte.ꝛ in.l.ſi cum dotem.§.ſi maritus.co.ti.vt ibi late per Alexā.co.vj.ver.nota p̄imo. poſt alios quos ipſe refert ꝛ cāpetius in tractatu dotis.iij̄. parte.q.xvij̄.de quo aliquid tactum eſt.s.co.vij̄.§.ꝛ p̄o pterea. Cōtrariā opi.tenuerunt Cyn.Jo.fa.ꝛ multi alij̄ in d.l.vbi adhuc. Hoſt.in ſumma.de dote poſt diuoꝛtiū reſti tuenda.§.ꝛ qñ competat.idē Hoſt.in p̄eſenti.ꝛ ſequit frā/ ciſcus cardinalis ꝛ nōnulli alij̄ dicētes q̄ † paupertas viri non facit locū repetitioni ſed moꝛes viri. Hanc opi.appro bat lex regni p̄realegata.iij̄.parti.ti.xj.l.xxix.dū dicit q̄ ſi maritus male non adminiſtrat:lz caſu ad paupertatē vene

b rit:non p̄t vꝛoꝛ ab eo dotē exigere:[b] vt dicit illa lex quā in iudicando ꝛ conſulēdo ſequere tā in foro eccleſiaſtico q̄ ſe/ culari:ex quo de iure canonico nō habemus deciſionē:opz recurrere ad iura regni:vt dixi in rub.in introductione.co. vij̄.ver.merito ergo.ad confirmationē huius tertie amplia tionis:facit quod in ſimili dicimus q̄ ſicut licita eſt captu/

2 ra † debitoꝛis fugitiui a p̄incipio ante litem cōteſtatā:vt.l. ait p̄etoꝛ.§.ſi debitoꝛē.ff.de his que in frau.cre.inſti.de ac. in p̄in.no.in.c. cum non ab hoic.s.de iudi. Sic etiā qñ lis pendebat cū debitoꝛe ꝛ lite pendēte incipiat effici nō ſolue do ſm Ange.in repetitione.l.nemo carcerē.ff.de exac.tri. li.x.poſt mediū.ver.itē quero quid ſi lite pēdente.ſentit gl. in.l.ſi.C.de fer.ſm eum.ſequitur Alexan.conſi.xlvij̄.co.pe. incipit magnifice p̄etoꝛ. Jaſon i.l.arbitro.co.vij̄.ver.quar/ to limita.ff.qui ſatiſda.co. ¶Et per hoc videtur non tenē/ da deciſio Bart.in.d.l.ſi conſtante.iij̄.col.verſicu.quarto quero.dum dicit q̄ lz vir bene inchoet vti ſubſtantia ſua:ſi malum exitum habuit:qꝛ perdit vel depauperatur:nihilo minꝰ poterit vꝛoꝛ vti remedio p̄dicto.qꝛ res dicit male ge/ ri reſpectu finis.l.an in totū.ff.de impen.in reb.do.fa. Itez in ambiguis p̄ dote eſt reſpondēdū.l.in ambiguis.ff.de re. iur.hec videt ſentire glo.in auf.de equali.do.§.illud.ꝛ bar/ to.vbi.s. Sed per p̄edicta tene contrarium qñ ſi maritus cepit bene vti ſubſtantia ſua:non p̄t tunc dici ad inopiaz vergere:ſi poſtea caſu male ſucceſſit ꝛ effectus eſt paup:nō debet ſibi imputari vt apparet ex p̄dictis ſignāter ex p̄re/ allegata lege regni.

1 ☞Dotem repetere an poſſit vꝛoꝛ a marito ſi maritus pauper vel inops ꝛ negligēs a p̄incipio poſtea efficiatur diues vel diligens.

2 ☞Priuilegia debēt eſſe perpetua.

3 Ceſſante cauſa ceſſare dz effectus.

Ampliabis

[a] Adde Bonā legem.lxxxvi.in legibꝰ Tauri. vbi vꝛoꝛ putatiua punit de adulterio ſi cut vera. Jo. Ber.

[b] Si ab ſ. ſ. lz

§.25. De marito paupere facto diuite.

Ampliabis quarto ꝑdicta

vt procedant etiã si marit⁹ ꝓpauper vel inops ⁊ negligens a principio postea efficiatur diues: vel diligẽs. ita dixit glo. in.d.l.vbi adhuc.in versi.abutatur ⁊ ibi cy.in q̃stione.xvij.⁊ ibi Jo.fa.⁊ multi alij barto.in.d.l. cõstante.§.i.in fine per bona fundamẽta q̃ videri possunt.⁊ ibi Jo.de imo.fi.col.et etiam Alexander in fine.et eo tacito campetius in tractatu dotis.iij. parte.q.xlvij. Joan.and.in presenti ver.in glo.ibi vbi ⁊c.⁊ Anto.in ver.nec ea restituta. Cardi.in.iij.q.Alexãdrinus pe.co.v. Sed quero post gl. ℣Petr⁹ de ferraria i dicta forma libelli.qua agit vxor ad dotẽ in pte vxor quondã.co.v.ver.sed quid dices.motus per ter.in.l.fi mulier.ff. so.ma.⁊ fi.col.versi.itẽ querũt. Jtẽ q̃ ista remedia introducta sunt in priuilegiũ mulieris:⁊ priuilegia ꝓdebẽt esse ppetua.auc.de defenso.ciui.§.illud.facit ad hoc text.in.d.l.vbi adhuc ibi:si quis forte postea acqsierit ⁊c. Addidẽ facit text. in.l.sancimus.C.de admi.tu.ibi quod ab initio actũ est ⁊c. ⁊ in.l.quicũq;.ff.de actio.⁊ obli. ¶Contrariã sentẽtiam tenuerãt famosi doctores nõ leuis auctoritatis. Spe.isto tit. in fi.pe.co.ver.ꝛ pone marit⁹.⁊ in ti.de dote post diuortiũ resti.§.formatis.v. si aũt ipse postmodum. Jaco.de arenis ang.⁊ nõnulli alij in.d.l.fi constante in principio.ff.so.mat. Albericus in.d.l.vbi adhuc.co.vi.ver.idẽ querit.collectarius in pũti ver.sed q̃d si in casu illi⁹ legis.⁊ multi alij quos referre nõ curo. motiuũ eorũ est: quia cessante causa cessare dꝛ effectus.c.cũ cessante de app.cũ concordantibꝰ. Addidẽ ter.in.l.i.§.tã diu.ff.de cura.fu.⁊ l.fi cũ dotẽ.§.fi vero.ff.solu.ma. Addidẽ.l.adigere.§.quis.ff.de iure pa.l.fi fulo.ff.de condi.sine causa.⁊ l.cura §.deficientium.ff de mune.⁊ ho.⁊ l.bis oneribus.§.quod aũt.ꝺ vaca.munerꝝ.⁊ l.semper.§.negociatio.ff.de iure immuni.⁊ l.fi pecunie.§.fi.ff.vt in poss. le.l.hoc amplij⁹.ff.de dã.ifec.in qb⁹ pbat q̃ si res venit ad casuꝫ a q̃ incipe nõ poterat vl cessat illꝺ ppter qꝺ actũ est: cessare dꝛ qꝺ est gestũ vel effect⁹ ipsi⁹: g̃ idẽ i casu ꝺ q̃ agit. ¶Fortius adhuc dicebat vbert⁹ de bobio solẽnis doctor vt refert Jo.an.i spe.de dote post diuortiũ restituenda.§. formatis.v. si aũt ipse. q̃ adeo va est hec scꝺa opinio: q̃ nõ solũ p iudicẽ restituẽda sit dos marito in casu ꝓdicto verus etiã ipso iure dos exacta a marito inope: redit ad eũ factuꝫ locupletẽ per.l.ripariũ.ff.de rei vin.§.fi.⁊ l.sequẽti.in pnc. ff.de religio.⁊ sumptib⁹ funer.l.cũ loca.de curato.fu.l.i.in princi. Ex quo infertur q̃ secũdum istam opinionẽ: non est necessari⁹ iudex ad faciendũ hãc restitutionẽ: sed iudex aditus declarabit restitutionẽ a iure factã qꝺ eẽt magni effect⁹ si verũ esset. ¶Veri.tñ in pũti in fi.nitiꝺ opiniones reducere ad cõcordiã dicẽs q̃ si marit⁹ ex postfacto fact⁹ est diues ⁊ prudẽs ⁊ sapiẽs. restituenda est ei dos ⁊ alia bona: q̃ cessat omno causa ⁊ inopie ⁊ suspitiõis ppter quã iura hãc dotis exactionẽ permittũt: ⁊ ita ꝓcedat scꝺa opinio. Sꝛ si solum diues factus est postea non tamẽ prudẽs sapiẽs vel diseret⁹ vt puta q̃ delata est sibi magna hereditas ex testamẽto vel ab intestato a parẽtib⁹ vel cõsanguineis: tũc ꝓcedat prima opinio vt nullo modo fiat marito restitutio. p hoc. ff. de priuilegijs credi.l.fi creditores.insti.de suspectis tutoribus.§.suspect⁹.⁊ §.fi.⁊ hanc concordiã tene memorie q̃ de iure ⁊ equitate videt procedere: nec alibi eam reperio.

Opinio contraria.

Nota cõcordias.

1 ☞Bona mariti minoris.xxv.an. sunt obligata ꝓ dote.
2 Bona minoris obligari nõ pñt obligatione bois: sec⁹ tñ in obligatione legali.
3 Minor nõ habẽs curatorẽ põt se obligare ad quãtitatẽ: ⁊ tñ nõ põt p illa quãtitate obligare bona sua.
4 Minor.xxv.an. maior.xvij. potest sine curatoris autoritate in pecunia redimere testatorem vel consanguineuꝫ a carcere.
5 Filius nõ restituit sup fideiussione quã facit ꝓ patre.
6 Restitutio in integrum non datur minori.xxv.annꝝ. maiori tamen.xvij. si vendidit vel alienauit bona etiam mobilia sine decreto iudicis.
7 Minor.xxv.an. maior.xvij. non restituit in integrũ in bis q̃ sunt de iure naturali vel quasi.
Inuentarij confectio si a muliere tutrice penitus omittatur non excusatur: secus si aliquas res omisit ponere in inuentario.
9 Rusticus mulier vel minor si omittãt vel faciãt aliqd contra ius ciuile in dubio ꝓsumit error iuris ⁊ nõ dolus.
10 Restitutio in integ. nõ dat minori q̃ omisit exceptionẽ criminis p quã vellet aliquẽ repellere. ⁊ nu. 3.
11 Ecclesia nõ restituit aduersus perẽptoriũ ꝓfixũ ad opponẽdũ crimina ꝛtra litigantẽ sup bñficio.
12 Restitutio in integ. nõ hꝫ locũ in executionib⁹ penarum.
14 Maritus minor.xxv.an. non habet in integ. resti. in cõtractu dotis recepte quo minus vxor contra eũ vergentem ad inopiam habeat exactionem dotis.

Ampliabis quinto ꝑdicta

§.26. De marito minore.xxv. annis.

vt procedant etiã si maritus sit minor.xxv' annis. vt sentit gl.in.l.fi.C.de legi.tuto. Cy.in.d.l.vbi adhuc.iij.co.q.xvi. ⁊ ibi Albe.co.iij.ver.itẽ querit. bona tenim minoris tacite sunt obligata ꝓ dote. nã ex quo est pubes põt ꝓtrahere matrimoniũ. insti.de nup.in prin.⁊.c.i.⁊.ij.cũ alijs.§.de despõ.imp. ergo ⁊ accessoria matrimonij. s. dotẽ recipere cuꝫ nõ debeat ratione minoris etatis vxor esset indotata. l.fi extrane⁹.ff.de cõdi.cã data. facit lex mutuo.in prin.ff.de iure do. q̃ hꝫ obligatiõe bõis bõa minoris obligari nõ possunt: sec⁹ tñ est in oligatione legali in qua bõis ministerũ nõ est necessariũ: vt.l.ij.⁊.iij.in prin.ff.de reb.eoꝝ. hãc opi. sequit Ang.in.d.l.si cõstante. in fi.prin.⁊ alig alij. huic opinioni adheret Alex.de imo.in.d.l.fi cõstãte.col.xvij. versi. sed hec distinctio. vt ibi per eũ qui respõdet ad motiua cõtraria. ¶Sed Bar.ibi.co.xiij.ver.quarto quero. tenet cõtrarium. per bona iura ⁊ rationes que videas per te ⁊ respondet ad dictam.l.mutus. quod ibi non agitur de hypotheca vel obligatione accessoria: sed de obligatione principali. que ⁊ in quibus rebus consistat: remittitur decreto iudicis. potest enim recipere: dum tamẽ recipiat modo legitimo. hanc opinionem sequitur ibi Jo.de imo.co.ix.ver. secundo adde. nec sequitur ꝓm eum minor ⁊ non habens curatorem potest se obligare actione personali ad dotẽ: ergo etiam tacite obligantur bona sua. quia certum est q̃ minor habẽs curatorem potest se obligare ad quãtitatem: et tamen non potest pro illa quantitate obligare bona sua. l.i. et ij. ff. de re. eo. iunc. l.fi. C. de rebus alie. non alie. Sicut ergo non posset expresse: sic nec debet posse tacite. arg. l.cũ quid ff.si cer.pe. ¶Tu tene primam opinionem que videtur verior et tutior ⁊ doti fauorabilior. ℣Pro qua bene facit lex stili. ccvij. icipit todo el deudo. in fi. vbi ôt. q̃ el hõbre menor de edad delque casado es: sera tenido a todo empreſtido ⁊ obligamento de deuda. quod est bene notandum. Si aũt ad alia debita tenetur fortius ad hoc quod contrahitur ex receptione dotis. Ad cuius confirmationem facit quod in fin. li voluit Bal. nouellus in tractatu de dote. vi. parte. privilegio. lxij. vbi dicit q̃ ꝓminor.xxv.ann. maior.xvij. forte posset tollerari vt possit saltem in pecunia redimere testatorem vel consanguineum a carcere sine curatoris autoritate per textum in auc.si captiui. C. de epi.⁊ cle. ⁊ in corpore vnde sumitur. confirmo glo. fo. ll. titu. delas cosas que se ganã portiempo. li. iij. vbi filius non restituitur super fideiussione quam facit pro patre. vt in.l.j.C. de filiofa. iij. co. quia als poterat exheredari. auc. vt cũ de appellatione cogno. §. causas ⁊ subdit fortius Bal. nouellus vbi. §. q̃ talis minor sol⁹ potuisset alienare bona sua ad dictã cãm siue haberat curatorẽ siue nõ: q̃ in hoc ipsa lex facit ipsum maiorẽ ⁊ legitime etatis si excedit. xvij. an. abbreuiando etatẽ. xxv. annꝝ. ⁊ ideo posset pro dicta cã alienare etiam immobilia sine decreto tanq̃ maior per illũ textum. pari ergo ratione idem videtur dicendum in casu nostro: q̃ lex reputat virũ etatis legitime quantum ad hoc: postq̃ matrimonium contraxit. cum dos ꝓm aliquos sit pia causa. vt.l.cuꝫ hi §.fi mulier.ff.de condi in de.⁊ dixi j.ij.no.§.xij. ¶Et adeo puto maritum obligatum et ei⁹ bona in hoc casu q̃ hꝫ sit minor nõ poterit petere in integrum restitutionem. ☜et videt sentire lex stili predicta in fine cum dicit empero enlas otras cosas donde es otorgada restitucion alos menores: podra demandar restitucion est dicere q̃ hꝫ in hoc casu non possit restitutionem petere: in alijs tamen fic. Ad hoc bene facit gloss. no. ꝓm Bal. ibi in.d. auc.si captiui. que vult q̃ si maior.xvij. annis minor.xxv. neglexerit redimere testatorem vel consanguineum: licet ex hoc incidet in penam: non restituitur in integrum. Idem tenet Salyce. in.l.j.C. de filiofa. minore. Ex qua glo. cum dictis Bal. colligitur notabiliter q̃ vbicunq; lex vel statutũ procedit limitando etatem: puta abbreuiando etatẽ. xxv. an. tũc cessat restitutio in integrũ Sicut ecõtra q̃ lex vel statutũ elõgaret etatẽ. xxv. annorũ: tunc etiam vltra illud tempus. xxv. annorũ daretur restitutio in integrũ: vt est tex. no. in.l.fi. C de repu. heredi. ¶Ex quo infert vnũ verbũ nouum ⁊ singulare q̃ si maior .xvij. annorũ minor.xx. vendidit seu alienauit bona etiã immobilia solus sine decreto iudicis et sine autoritate curatoris ꝓ

Lex regni.

Restitutio in integrum.

☞

redimẽdo testatorẽ vel consanguineũ a carcere vel captiuitate: nõ cõpeteret sibi restitutio in integrũ aduersus hmõi actum, ita dicit Bal. nouel. vbi. s. Ad p̃dicta facit nota. dictum Jaco. de bello, vt ibi refert Bal. l. c. i. ℌ. Preterea, el. i. de phi. seu. alie. per Frederi, dicens q̃ si adultus maior. xvii. annis minor. xxv. legẽ sp̃reuit ꝛ contẽpsit: ꝛ sic in iure naturali vel quasi aut cõi delinquit: ꝛ tunc maior. xvii. annis nõ restituitur in integrum. Est dicere q̃ in his que facit maior
7 xvii. annis ꝛ † minor. xxv. in his que sunt de iure naturali vel quasi: non restituit in integrum: de quo dicto exclamat Fran. are. in. c, fraternitatis. s. de testi. co. xix. ver, ꝛ aduerte per quod videtur reprehendere dictũ Bal. in. l. i. ℌ. solent. ff. de offi. pre. vr. vbi singulariter dixi q̃ mulier nõ excusat̃ a dolo presumpto qñ nulla subest causa colorata saltẽ grosso modo ꝛ vulgari cũ non faciat id qõ tenetur facere. vnde
8 si omisit † penitus cõfectionẽ inuentarij: cum sit tutrix non excusatur. Secus si aliquas res omisit ponere in inuẽtario pretẽsa causa aliqua que habeat aliquid coloris saltẽ grosso modo. Qõ dictum posset habere rationẽ ſm aretinũ qñ mulier omitteret aliquid: vel faceret qõ esset contra ius. naturale vel gentium. quo casu etiã non excusaretur ab ignorantia iuris. l. venia, cum ibi no. C de in ius vo. ꝛ facit dictũ
9 Jac. de bello. de quo, s. ſm eum. Sed vbi † mulier vel rusticus vel minor omitteret vel faceret aliquid contra ius ciuile sicut est omissio confectionis inuentarij: dictum Bal. nõ videtur habe rationẽ: qr in talib⁹ personis in dubio presumitur error iuris ꝛ non dolus: a quo excusatur: vt. l. fi. C. de iur. ꝛ fac. ignor. ꝛ. l. ℌ. ℌ. fi. ff. de iure fisci. ¶ Hoc intellige nisi minor vellet restitui, aduersus declinatoriã quã omisit opponere. vel aduersus ipsius declinatorie p̃bationes que non est multi p̃iudicij. Nam tunc nõ restituitur minor: vt no. voluit Inno. in. c. coram, s. de in integ. resti. ꝛ sequũtur ibi oẽs ꝛ Bal. in. l. perẽptoria. C. sen. rescin. non posse. iij. co. ver. quero vtrum sicut minor. ꝛ in. l. scio. ff. de in integ. resti. Fely. in. d. c. fraternitatis. v. co. ℣. fallit scõo. s. de testib. Ludo. ꝛ Alex. in. l. i. ℌ. nuntiatio. ff. de no. ope. nũ. ꝛ ibi Jason. de quo per Lap. allega. l, iij. Si vo sit exceptio nõ leuis p̃iudicij sicut exceptio recusationis rei iudicate ꝛ similes: tunc minor restituitur: vt no, tradit Guillel. in spe, ti. de resti. i integ. ℌ. i. ver illud si minor. v. el ecclesia. glo. ordinaria quã approbat Bar. in. l. minor aũt. ff. de mino. Itẽ nõ re-
10 stituitur minor † qñ omisit exceptionẽ criminis: p quã vellet repellere aliquẽ: vt no. sentit Jo. and. in. c. auditis. de resti. in integ. Adhoc bene facit quod voluit spe. in, ij. paret
11 ti. de in integ. resti. ℌ. ij. ver. sed pone. vbi dicit q̃ † ecclesia non restituitur aduersus peremptorium p̃fixũ ad opponendum crimina cõtra litigantẽ sup beneficio: qr ex omissione illius p̃bationis: non sequit aliquod damnũ pecu-
12 niarium. Itẽ qr in † excutionibus penarum non habet locum restitutio. vt. l. auxilium. ff. de mino. sed litigans puniretur si p̃obarentur crimina cõtra eum: qr excluderet a iure suo. vt, c. accedẽs. j. de accu. De quo dicto facit festũ do, Abb. in, d. c. auditis, iij. co. ver. itẽ. l. inuita. ꝛ sequũtur docto. de quibus. s. tenet etiã cõpostellanus in. c. qõ. ficut. s. de elec. glo, pe. in cle. non põt. de procu. glo. ꝛ Anto. in. c. ij. j. de accu. Bal. in. l. fi. C. in qui. casi. in inte. resti. non est ne. ꝛ in. d. l. auxilium. vbi est bonus ter. vide Fely. in. d. c. fraternitatis. co. v. ver. fallit tertio. ꝛ in. d. c. ij. de accu. col. ij. ver
nota q̃ minor. ¶ Ex istis infert ad vnuz qõ nõ reperio in
13 specie tactum: q̃ † minor non restituet ad opponẽdũ crimina vel defectus contra testes aduersarij vel ad illa p̃bãduz. qõ tene mẽti. ꝛ hoc est bodie statutũ p legẽ regni noui
Lex regni ter editam p serenissimos reges nros in villa de Madrid anno M. cccc xcix, ley. xvi. Ex quib⁹ oĩbus ꝛcludit vt. s. q̃
14 maritus † minor. xxv. an. nõ bz. in integrũ restitutionẽ in cõtractu dotis recepte: quominus vxor cõtra cuz vergentẽ ad inopiã ꝛ cõtra eius bona habeat remediũ p̃dictum.

1 ¶ Dotem petere potest vxor a marito ad inopiam vergente fine eius licentia.
2 Mulier quando possit esse in iudicio sine cõsensu mariti.
3 A patria potestate an liberetur filia per contractum matrimonij.
4 Filius an possit agere contra patrem inuitum ꝛ renitentem. ꝛ 13, ꝛ nu. 20.
5 Minor non habet legitimam personam standi in iudicio in causa dotis.
6 Curator datur mulieri inuite: ipsa tamen potest eligere quem vult.
7 Vxor dotẽ repetẽs si sit excõicata an audiat. ꝛ nu. 12. ꝛ. 19.
8 Excõicatus an debeat audiri in iudicio si reus est fugitiu⁹

vel res tpe peritura.
9 Necessitas ꝛ periculũ verisimiliter speratũ facit licitum qõ alias erat illicitum.
10 Feriatis diebus ppter imminẽs periculũ intẽdere licet circa collectionẽ missiũ ꝛ vuarũ: ꝛ scholarib⁹ studere licet.
11 Necessitas multa operatur.
14 Actus nõ vergit in detrimẽtum alicuius qñ nõ infert principaliter detrimentum.
15 Ad excussionẽ bonor citãdi sunt fideiussores vel bonorum possessores: cum talis excussio principaliter fiat in eor p̃iudicium.
16 Protestatio faciẽda est ei quẽ negociũ principal'r tangit.
17 Verba generalia non extẽdunt ad psonas quas negocium principaliter non tangit.
18 Vindictã facere si permittatur offenso intelligitur de principaliter offenso.
21 Pater tenet alere filium, etiã de proprijs bonis.

Ampliabis sexto predicta

§. 27. Vxor sine licẽtia mariti potest ꝫ cuz agere.

1 vt possit vxor † petere dotem a marito vergente ad inopiã etiam absq̃ eius licẽtia immo eo contradicẽte: ita tenet solus Albe. in. d. l. vbi adhuc. in fi. C. de iure do. dicẽs q̃ cum iure lombardo mulier transeat in ptãte viri vt not. insti. ad tertulianum. ℌ. i. ꝛ probatur in lõbardia qualiter mulierib⁹ alienare permissum est. l. i. quõ faciet mulier si maritus nolit sibi consentire q̃ dotez petat ex forma. d. l. vbi adhuc. et
2 ipsa † sine ipsius consensu in iudicio esse nõ possit: vt. l. fi. ℌ. i. C. de bo. que lib. dicit Albe. q̃ hanc questionez habuit de facto pergami vbi seruat̃ ius lombardum: ꝛ dictum fuit q̃ tunc agere possit sine cõsensu viri: sicut etiã dicit gl. q̃ hoc casu poterit agere sine consensu patris: vt nota. C. de colla. aut. qõ locuz. vel saltem cogetur maritus consentire ad instar patris: vt. d. l. fi. ℌ. i. de bo. que libe, cum ibi no, ꝛ per rofre. in libello de personis litigantium. ver. item nec mulier. ista sunt fere verba Albe. vbi. s. que tene menti. ¶ Ex quibus infertur q̃ lz hodie ſm iura regni nostri filia per con-
3 tractum matrimonij liberetur † a patris potestate: vt dixi s. in rubr. co. clxxxvj. ℌ. sed q̃uis. ꝛ quodammodo tranfit in potestatem mariti vt sine ipso non possit contrabere nec in iudicio esse: vt dixi in rubr. co. cccl xxviij. ℌ. operat̃ alium ꝛ sextum effectum. Nihilominus tamen poterit agere contra eundem maritum nolentem ꝛ inuitum: qr autoritate legis hoc facit. Et iste est vnus casus in quo vxor sine licẽtia
4 mariti potest esse in iudicio: sicut als † filius agit contra patrem aliquando inuitum ꝛ renitentem: vt traditur in. l. generaliter. ff. in ius vo. ꝛ in. ℌ. penales. instit. de acti. ꝛ in. l. lis nulla. ff. de iudi. Interueniente licentia iudicis: que forsan non est necessaria in casu nostro: q̃uis tutius est q̃ interueniat si maritus non consentiat. ar. c. nullus. de iure pa. cum ibi no, ¶ Hoc intellige dũmodo vxor sit etatis legitime, xxv. annorum. minor enim etiam contra maritũ inopẽ dotem ꝛ alia bona petens: non potest stare in iudicio vt videt casus in. d. aut. qõ locum. C. de colla. ſm Bal. ibi. ver. octa-
5 uo queritur. dicentem q̃ † minor non habet legitimam personam standi in iudicio in causa dotis. qr ꝛ si in causa matrimoniali cuius est dos connexa: stare possit in iudicio sine curatore. vt. c. si auum. de iudi. li. vi. non tamẽ sic erit in dote. qr lz dos sit matrimonio annexa: nõ est eiusdem nature ſm eum: de quo fecit mentionem. s. col. clxxxiij. in princi. Et ita Lex regni. q̃uis ad contrabendum cum marito dum est in matrimonio stilus habeat vxorẽ etiã minorẽ. xxv. ann. tanq̃ si esset etatis perfecte: vt dicit lex stili. ccvij. de qua pauloante fecit mentionem: que dicit quod si vxor minor. xxv. annis se obligat p̃o debito vna cum marito tenetur illa p̃o dimidia: ꝛ si insolidum se obligauit tenetur in totum. quoniam matrimonium ꝛ malicia supplent etatis imperfectionem. ad petendum tamen dotem a marito ꝛ alia bona predicta: nõ reputabitur persona legitima: immo dabitur sibi curator ad
litem. Inuiti enim adolescẽtes curatores recipiunt ad litẽ.
6 vt insti. de cura. ℌ. item inuiti. cum similibus. sed q̃uis † mulieri inuite detur curator: ipsa tamẽ potest eligere quẽ vult: vt est glo. signanda in. l. mutus. ℌ. is qui curatorem. ff. de p̃cura. ꝛ ibi eam notat ꝛ commẽdat Alug. de qua facit festuz baptista in tractatu arbitrorum. in p̃in. in. iij. q. ꝛ Lanfrancus in suo tractatu arbitrorum. in. iij. col. ¶ Scõo intelli-
7 ge nisi forsan vxor qñ † vult agere sit excõicata: nã tunc non admittit̃ ad agendũ: vt. c. intelleximus. s. de iudi. ꝛ. c. cuz inter. s. de excep. c. pia. eo. ti. li. vi. c. excõicamus. ℌ. credẽtes. j. de hereti. c. si vero. j. de senten. excom. mu. ꝛ hoc ne ex suo dolo cõmodũ reportet: vt dicit gl. in. d. c. intellexim⁹. Ex qua

De vxore excõmunicata.

ratione

rõne videt q̃ cũ vxor ex hac dotis petitione reportet cõmodum: non sit audiẽda. ¶ Sed aduerte q; cũ hoc casu vxor stimulata inopia mariti veniat ad iudicium: ne sua dos pereat videt q̃ sit admittẽda per illud qõ not. voluit Abb. in c. cũ inter. co. ij̃. ver. & p hãc rationẽ vbi formaliter iquit.

8 ¶ Et p hanc rationẽ puto posse attẽtari q̃ si reus test fugitiuus: vl res tpe peritura: excõicatũ debere audiri stimulat enim ad agẽdũ ex eminẽti p iudicio: & põt dici defensio q̃dã: & hoc est equissimũ fm eũ. facit qõ legit & no. in l. ait ptor. ff. si debitor. ff. de his q̃ in frau. cre. & in l. nullus. C. de iude. secus dicit si cessaret periculũ: q; posset facere se absolui p id qõ dicit Host. in. c. significauerũt. eo. ti. hãc decisionẽ abb. tanq̃ singularẽ refert & sequit Fely. in. c. dilectus. el. j. ẽ. de rescrip. pe. co. ver. fallit. ij̃. & in. d. c. cũ inter. co. x. ver. limita scõo. qui hoc tẽperat: vt ibi latius per eũ. necessitas tem̃ & periculũ verisimiliter speratũ facit licitũ qõ al's est illicitum. vt est tex. valde no. in. c. licet. ẽ. de ferijs. vbi rei tpe peritute possumus dare operã dieb⁹ etiã feriatis. & inde est q̃

10 circa collectionẽ † messiũ vel vuarũ: põt etiã diebus feriatis intẽdi ꝑz abb. ibi in fi. post An. inde est etiã q̃ diebus feriatis licitũ est scholarib⁹ studere ꝓpter fragilitatẽ memorie: vt i die; dñica nõ obliuiscant qõ alijs dieb⁹ didiscerũt: & iõ est periculũ in mora. rõne cuius pmittit qõ al's non pmitteretur. Ita dixit Dy. in. l. diuus. ff. de fer. put ibi refert angelus. idem tenet lucas de pẽna. in. l. qõ ego admitterẽ i scholaribus studentibus ad illuminationẽ ꝓpriũ ingenij & aliorum dũmodo debitis horis insteꝫ circa diuina: alꝫ exinde in futurum sperẽt lucrum. Secus tñ q̃n speratur lucrũ de presenti. & principaliter fit studium propter lucrum: vt decidit An. & Abb. in. c. fi. de fer. nisi necessitas aliud suadeat vt p

a exp̃diẽdo illum qui de lõginquo venit. [a] Bonũ tñ est tunc

1 ¶ Adó bar. bologni. i re pe. auten. habita. C. ne fili⁹ p pñe fo. rij̃. colũ. ij̃. Jo. ber.

11 aliquã eleemosynam in pauperes erogare ꝑz eos. ar. d. c. lz. Multa alia que operatur † necessitas ꝓpter quã licitum est transgredi iura facile mihi esset adducere quoꝝ aliqua cumulat Fely. in. c. cũ accessissent. de cõsti. co. xv. ver. cõfirmari põt. Aliqua etiã ponit Andr. sicu. in. c. nullus. j. col. ẽ. de pigno. Fran. de curte in repetitione. l. admonẽdi. ff. de iure iur. charta. xxij̃. co. ij̃. & ibi Jaſ. co. xci. in repetitione. vide q̃ scripsi supra rub. §. lxv. ver. intellige p̃dicta cũ sequẽti. Sed

12 que maior necessitas: q̃ illa in qua vxor ex mariti vergẽtia ad inopiã constituit cũ ex hoc eius dos: & per ꝫ̃ alimẽta sunt in periculo totalis perditionis. ¶ Sed q̃uis ipsa excõicata agere possit vt prediri: honestũ tñ est q̃ non per se sed per ꝓcuratorez agat iurta not. in. d. c. intellexímus. vbi fm aliquos etiã reus cogitur ꝓcuratorẽ cõstituere: si est excõicatus: & ꝓcuratorẽ habere põt: vt ibi late scripsi i meis recollectus. Et ista tene memorie tanq̃ ab alio in specie nõ tacta. ¶ Ex istis reddit mihi dubia decisio Bar. in. l. si cõstãte. in prin. q. x. ij̃. partis vbi ꝑsupponit q̃ si vxor est excõ-

An filij ꝑñt agere cõtra patrem. 13 municata: non possit agere contra maritũ ad inopiã vergẽtem: poterũt tñ filij agere noie matris tanq̃ coniuncte persone † ad eorum vtilitatem. ad qõ vltra sua fundamenta facit. l. patri pro filio. in principio. ff. de mino. vbi pater agit pro filio nisi dixeris q̃ ibi pater pretendebat interesse negocij̃ principalis. Itẽ dicit Bar. q̃ possunt filij agere suo ꝓprio noie saltẽ vtilibus actionibus que mulieri competebãt directo. qõ late ipse comprobat vt videbis p eũ quẽ fortiter reprehẽdũt Joã. de imo. & Ludo. ro. ibi p magna fundameta & rõnes satis vrgẽtes. & hoc videtur de iure verius q̃n filij in casu nr̃o non vident pretẽdere principale inter-

De eo cuius principaliter interest. esse: q; non est interesse totalis negocij̃: de quo loquunt fundameta Bar. Sed est quod dã interesse particulare & secũdarium respectu alimẽtoꝝ qõ nõ venit in cõsideratione cũ nihil ipsi dederint de suo: vñ non video qũo dos ex parte filioꝝ fit titulus onerosus: vt dicebat Bar. Illud aũt qõ secũdario venit: non est in consideratione: vt est glo. no. iñcto tex. in. c. q̃uis pactũ. de pac. li. vj. in verbo detrimẽtũ. dicit

14 glo. s. principale ex qua colligit ibi dñicus q̃ † actus nõ vergit in detrimẽtũ alicuius: q̃n non refert principaliter detrimentum: lz fic scõdario. vñ si ex forma statuti in actu debent auctorari illi in quoꝝ detrimentuz fit actus: intelligitur de illis quibus principaliter & directe fit preiudicium: non secundario fm eũ: pro quo vide Inno. in. c. humilis. de ma. & obe. vbi notanter dicit non esse citãdos illos quos inciden ter põt negocium tangere: sed sufficit citare principalẽ cuius interest. Idem voluit dñicus in. c. fi. in fi. de elect. lib. vj. dicẽs q̃ illi quos incidẽter negociũ tangit: non sunt necessa

15 rio citandi. ex quo dicebat Ang. in. l. cũ filius. in prin. ff. de ver. obli. q̃ cũ † excussio bonoꝝ principaliter fiat in preiudicium fideiussoꝝ vel bonoꝝ possessoꝝ: ipsi sunt citãdi: alias eis non fieret preiudicium: vt ibi per eum & per Jac. de arenis in tractatu suo de discussiõe: facit gl. no. fm Angel. ibi in. l. de vnoquoq; ff. de re iudi. ter. optimus in. l. j. §. denunciare. ff. de ventre inspi. ibi heredi instituto non etiaz substituto. quẽ tex. alleg. Bal. no. in. d. c. humilis. & in rubrica C. de succeſſ. edic. & in multis alijs locis de quibus p Fely. in. c. humilis. ẽ. de ma. & obe. i. co. ver. & tene mẽti. iurta hoc & in. c. q̃uis. pe. co. ẽ. de re iudi. & Bal. in. l. nõ solum. §. q̃-

b rit. ff. de pcur. & in rubrica. ẽ. de rescrip. ij̃. col. [b] ¶ Hinc

16 est q̃ protestatio † facienda est ei quẽ negociũ principaliter tãgit: vt voluit Jo. an. in regula in generali. de re iu. li. vi. per. c. pastoralis. §. fi. ẽ. de offi. or. vbi contra iudicẽ faciẽtem aliquid ad commodũ patris: fit ptestatio coram eo nõ coram parte. q; principaliter agitur de rescindẽdo facto iudicis: sicut coram iudice appellatur. nõ coram parte. l. cũ quidã. ff. de appel. l. eos. in fi. C. eo. refert & sequitur Felyñ. in. c. cum. m. ẽ. de consti. co. xxvij̃. ver. fallit scõo. ¶ Ad p̃dicta facit text. no. in. l. nõ solum. §. queritur. ff. de procura.

17 vbi probatur fm Ang. q̃ † verba generalia non extẽdunt ad personas quas negocium principaliter non tãgit. Ex quo dicebat ibi Bal. q̃ si promisit tibi recipienti p oibus quorũ interest vel possit interesse: intelligitur de principalibus ꝑsonis: non de alijs. facit. l. plura. §. fi. de actio. & ob. scõz cũ. Ad idẽ facit. l. principaliter. la. ij̃. C. de libe. cau. &

18 ibi no. Bal. & inde est q̃ si pmittitur † offenso facere vindictam intelligitur de principaliter offenso: non per mediã personã. q; verba sunt intelligẽda per prius: & nõ per posterius. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. & pu. Facit qõ voluit Abb. in. c. ex conquestione. ẽ. de resti. spol. v. co. ver. quo ad scõm. & in. c. post cessionẽ. de pba. xij̃. co. versi. sed nunc quero. ibi. debemus em̃ scõz cũ attendere &c. Ludo. in singulari. dclxix. incipiente. impẽsa. Multa alia his similia potuissem adducere que breuitatis causa omitto: p que apparet nõ esse curandum de eo q̃ scõario venit. Cum autez in casu nostro principaliter intersit mulieris dotem esse securam: & scõario filiorũ qui ex dote debẽt ali-

19 mentari vt sepe dictum est: ergo illa † q̃uis excommunicata admittetur: q; stimulata mariti inopia. immo posset perire si vxor non admitteretur: nõ autem admittent filij̃ cogitabis. ¶ Bene tamen fateor q̃ si vxor pendente iudicio morerentur: eius filij̃ possunt iudicium ꝓsequi: quia successerũt in ius matris: vt regula bis qui in ius. de reg. iu. li. vj. facit. l. cum heres. ff. de diuer. & tempo. prescr. ita dicit Jo. an. in additionibus ad spe. tit. de dote post diuor. resti. in fine. & si dicatur illud fuisse priuilegium materniũ & sic non tãfire ad heredes. ff. de admi. tut. l. ex pluribus. respondetur. l. loqui de herede non suo: nos aũt de suo hic tractamus. facit. ff. solu. matri. l. maritum. C. q̃ potio. in pigno. l. assiduis. in fi. precipue cum causa priuilegij̃ materni filios respiceret. ſ. vt ex dote ꝑñt ali. C. de iure dotium. l. vbi. Subdit tamen Jo. an. q̃ ex alio capite vi

20 dentur filij̃ repellendi. ſ. q; † filij̃ contra patrem litem mouere non possunt. l. lis nulla. ff. de iudicijs: & in hac opione tanq̃ vltima videtur residere. Idem tenet Albericus in dicta. l. vbi adhuc. iij̃. col. ver. quid si mulier. per. l. post finitam. de suspectis tuto. & q; cessant cause ꝓpter quas dos exigi poterat: quia istud priuilegium est ꝑsonale mulieris: & ideo eius personam excedere non debet. l. priuilegia. ff. de reg. iur. l. j. C. de priui. do. & q; cessat ratio dicte. l. vbi. ſ. q; ex dote debet ali vxor. Consulek tamen filijs hoc casu: hoc modo si casus esset dandi curatorẽ patri: vt puta ꝓpter furorem daretur: & ille dotem & reliqua seruaret. ff. de tuto. & curato. is qui. §. diuus. vel dabitur curator solum doti: q; cõseruabit ꝓprietatem eius filijs & vsufructum patri. & potissime si in mobilibus dos consistat. In immobilib⁹ em̃ dotalibus non sic est alienãdi periculum. Item ꝓpter hypothecam filiorum contra possidẽtes non est etiam periculum tale in alijs. in autentico vt liceat matri & auie. in principio. C. de bonis ma. l. j. Dicũt etiam quidam quod possit iudex ex circunstantijs ponderatis cogere patrem vt dotem filijs restitueret securato patre de vsufructu per. l. imperator. ff. ad trebel. & l. filius matrem. C. de inoffi. test. qõ satis placet & bene facit iste text⁹ scõz Jo. an. vbi. ẽ. quod tene menti. Joan. de imola in dicta. l. si constante. col. viij̃. tenet opinionem predictaz & dicit quod de iure verio est quod sufficit patrem satisfacere si potest et vult: alias si non potest officio iudicis consulendum erit filijs vt pecunia sequestretur penes mercatores: vel res aliqua loco pecunie assignetur. vt vsufructus nihilominus sit patris: nisi forte filij̃ egerent: et non

Adde geor gi. natã i re. c. q̃uis pactũ. co. xix. ó pac. li. vj. et hãc doctrinã iserui inẽ meas doctrinas magistrales. i lra a. in vbo. actus. & vltra ibi p me scripta. adõ iaſ. i. l. ócč. x. col. ff. ó v. obl. & eũó in. l. nec qcq̃ §. vbi decretũ. vj. col. ff. de off. pcõſ. & Fel. i. c. cũ. m. de cõsti. vj. col. v. fallit. ij̃. et i. c. fi. co. j. cũ seqn. de maio. & obe. io. ber.

An filij mortua vxore agãt contra.

habereṅt aliūde vnde se alerent: qr tunc debebit prouideri
21 eis ne egeant ex eo: qr pater ꝑ tenetur alere filium etiam de ppriis bonis, ergo multo fortius de vsufructu bonorū maternorum, vel forte esset equum tunc assignari filijs dimidiā vsufructus. sicut fieri dz emancipato. l. cum oporteat. §. pe. C. de bo. que lib.

1 ☞ Dotem repetere pōt vxor a marito vergente ad inopiam qñ actio dotis est cōis sibi ⁊ patri.

2 Et si pater ⁊ filia simul cōcurrant ad agendū cōtra maritū vergentem ad inopiam filia est ꝓferenda.

3 Filiusfa. bz legitimā psonam stādi in iudicio in his in quibus nō queritur patri vsufuctus.

4 Usufructus in dote aduēticia non queritur patri.

5 ¶ Procuratorem cōstituere pōt filia pro dote aduēticia vel pfecticia cōsensu patris.

6 Monachus pōt cōstituere procuratorem in casu in quo pōt sine cōsensu abbatis stare in iudicio.

7 Lite non cōtestata non pōt pcedi ad testium receptionem vel diffinitiuam sentētiam.

§. 28. **Ampliabis septimo predicta** vt vxor ꝑ possit petere dotē ⁊ alia de quib⁹ supra a marito vergente ad inopiā: nō solū qñ actio dotis cōpetit soli vxori verū ēt qñ esset cōis sibi ⁊ patri. vt est casus i autēti co de equali. dotiū. § illud. ver. qō si in potestate collatione vñ. a qua sumptum fuit autēticū qō locū. C. de collat. tenet Cyn. in. d. l. vbi adhuc. sexta qōne ⁊ ibi Saly. in. viñ. qōne. Et si forsan vxor fuerit negligēs. pater poterit agere. l. si constante. ff. sol. ma. ꝑm Alberic. in. d. l. vbi adhuc. collati. iñ. verſi. quid si mulier. Sed si mulier non negligēs: sed habet aliquam iustā causam ꝺicēdi: poterit patri impedire ne agat per. l. si cum dotem. §. eo autem tēpore. ff. solu. mat. ⁊ l. dotē. e. ti ꝑm Bar. in. d. l. si cōstante. in. iñ. q. secunde partis. ☜ Et adeo pōt pater hoc casu agere: qō etiā si ipse pater sit suspectus: nihilominus poterit agere: qr nullum dotis periculum imminet: nec ex quo ad patrem non dz puenire: sed ad filiā: vt oneribus matrimonij valeat deseruire. d. l. vbi adhuc cū prealleg atis. ☜ Nec est hoc ꝺ̄ctū eius quod dixerat Bar. in. d. l. si cōstante. qr ipse non negat quin dos non debeat esse in manibus patris: sed filie. ☜ Dicit tamē qō si iustā cām habuit filia contradicendi: audietur: ita saluat Bar. Alex. in. d. l. si cōstante. iñ. colla. ver. ab his nemo qō tacito autore sibi attribuit Joānes cāpetius in suo tractatu dotis. parte tertia. qōne. xxxv. ☜ Et si forsan concurrāt
2 ad agendū ꝑ pater ⁊ filia contra maritum vergētem ad inopiam: videtur filia preferenda. quia plus iuris habet filia constāte matrimonio in dote quam pater: cum exinde illa debeat ali. ⁊ in hoc iudicio non requirit patris consensus vel autoritas: qr pater non pretendit ius ad proprietatem nec ad vsumfructū: ideo nō potest dici legitimus administrator: qr filie tm̄ interest. vt. ff. de euic. l. pater. debet tm̄ pater citari nisi periculū fit in mora expectatiōis. Intellige in dote profectitia: sed in aduentitia nec citādus est pater: nec eius cōsensus firmat iudiciū. vt autēt ico qō locū. C. de collatis. ꝑm Bal. ibi. in. iñ. q. ⁊ ibi est glo. in verbo mater. idem tenet ibi Bar. ⁊ cōiter alij. gl. ⁊ doc. in. l. ñ. §. qō si in patris ff. solu. mat. glos. in autentico de equali. do. §. illud. Et ibi Jaco. de bello. glo. in. l. fi. §. necessitate. C. de bo. q̄ lib. Bal. in. l. finali. C. de iure dotium. ista est communis sententia vt per Alex. ⁊ alios in dicto autentico qō locum. ⁊ in. d. l. ñ. §. qō si in patris. Et secūdū hanc opinionē cōsuluit Bal. cōsi. incipiente Domina anna in potestate patris cōstituta. vt refert Ludouicus in. d. autentico qō locū. motus principa-
3 liter tali fundamēto: qr in his ꝑ in quibus patri non queritur vsufructus: filiusfamilias habet legitimā personā standi in iudicio. c. fi. ad finē de iudi. lib. vj. Et ibi gl. in ver. regulariter. ad idē glo. no. in. l. iñ. §. si filio. glo. ñ. ff. cōmoda. declarat Bar. in. d. l. fi. §. necessitate. C. de bonis que lib. ⁊ in. l. fi. §. pupillus. ff. de verbo. obli. vide specu. titu. de acto. §. j. ver. sed nunquid in casibus. de quo facit festum Ludoui. in singulari. cccxviij. incip. tu Sali. vide Ang. de are. in. §.
4 ius autem. isti. de patria potestate. ꝑ Sed in dote aduēticia patri non queritur vsufructus. vt. l. fi. ver. si tamen. C. cōmunia vtriusq; iudicij. vbi heredes patris tenentur restituere fructus perceptos ex dote patri restituta. Ergo vsufruct⁹ dotis aduenticie non pertinebant ad patrem: alias non tenerentur heredes illos restituere. Item qō de dote aduēticia nihil acquiratur patri patet: qr nec actio patri cōpetit: sed soli filie: alias nō posset soli filie solui. l. si cum dotem. §. ff. sol. ma. ad hoc. l. quecunq;. C. de bo. que li be. Hanc opinionem sequitur Ludo. in. d. aut. qō locū. contra quod insurgit Jason. in penul. col. dicens q̄ non esset apponere os in celum tenere q̄ immo ad dotem aduenticiam: nō possit filia in potestate patris agere sine consensu patris. vt. d. l. si §. necessitate. fatetur tamen ipse q̄ in casu nostro quando durat matrimonium. sed maritus vergit ad inopiam propter periculum lex dispensat q̄ filia sola sine patris consensu possit agere: cum dos adhuc oneribus matrimonij deseruire debeat. vt ibi latius per eum. ☜ Tu dicas q̄ cū hodie ex consuetudine regni filia per cōtractū matrimonij liberetur a patris potestate: vt dixi in rub. colū. clxxxvi. §. sed q̄uis: poterit filia agere pro dote aduentitia vel pfectitia sola sine patris consensu: cū nihil patri ex dote acquirat: vt predixi: ⁊ per consequens non est legitimus administrator: nec est necessarius eius cōsensus. ⁊ sic superflua erit hodie disputatio ꝓdicta: ⁊ alia sup qua doctores sunt varij in. d. autentico quod locū. s. qñ pater nō vult cōsentire an possit agi ad consentiendū. Conclude ergo q̄ filia sine patris cōsensu potest agere p dote aduentitia vel pfectitia. ☜ Dote-
5 rit etiā si voluerit ipsa solat pcuratorē cōstituere sine patris consensu: qr in casibus in quibus patri non acquiritur vsufructus: pōt filius p se agere vel pcuratorē constituere. vt. d. l. non solum. §. necessitate. C. de bonis que liberis. ⁊. d. c. si annum. de iudi. lib. vj. vbi hoc notat dñicus Bald. in. l. nec. C. de pcur. ⁊ iñ. partita. tit. v. l. ñ. qui enim suo nomine habet actionē. vel p suo interesse: pōt cōstituere pcuratorē ⁊ etiā ante litem contestatā ⁊ qñcunq; vt pbat in. l. si vnus. §. idem ait. ff. de iniurijs. Ita notanter dicit Bal. in. c. fi. ꝯ. de iura. cal. Ex quo dicit q̄ si pater est vsufructuarius in bonis filij: potest sup illis pcuratorē cōstituere: sec⁹ si non est vsufructuarius gl. no. ꝑm eū. in. l. j. C. de bonis mater. refert ⁊ sequitur Andreas siculus in. d. c. fi. col. viñ. in prin. q pro hoc allegat tex. elegātes ⁊ celebres (vt eius vtar verbis) in l. ēt. §. ex ꝓterito tpe. ff. de manu. vin. p quem bart. ibi refert doctores dicere q̄ eo casu quo minor ꝑt stare i iudicio sine curatore: poterit cōstituere pcuratorē p se sine curatore. ad ducit. l. diuus. §. fin. ff. de pcti. here. text. ⁊ doc. in. c. ex parte de resti. spo. facit ad hoc notabile dictū Jnno. in. c. cū i. ⁊ a.
6 de re iudi. ⁊ ibi Bal. vbi dicit. q̄ eo casu quo ꝑ monach⁹ potest stare in iudicio sine consensu abbatis: poterit in illo iudicio cōstituere pcuratorē sine abbatis cōsensu. Idē volūt Bar. in. l. seruos ad custodiā templi. ff. de ali. ⁊ cib. leg. bal. in. l. filiusfamilias. ff. de pca. Hinc dicit Bald. in. l. reos. C. de accu. ⁊. col. q̄ eo casu quo pater admittitur pro filio in cā criminali: p suo interesse: pōt cōstituere pcuratorē. Faciūt multa alia que cumulat Andreas siculus in. d. c. fi. de iura. calū. col. viñ. q̄ videas p te. ☜ Quō si forsan maritus contumax noluerit cōparere: quo casu nō pcedet ad sn̄iam diffi-
7 nitiuā: qr lite ꝑ nō cōtestata: nō pōt pcedi ad testiū receptiones vel diffinitiuā sn̄iam. vt p totū titulū. ꝯ. vt lite non cōtestata. Sed mitet vxor in possessionez bonorū dotis ⁊ mariti causa rei seruāde vt regulariter fit in aliis. ꝯ. vt lite non ꝓtesta. c. q̄ frequenter. l. cū pponas. C. de bonis auctoritate iudicis pos. tenet Barto. in. d. l. si constante. ir. q. iñ. partis. ff. sol. ma. spec. tit. de dote post diuor. resti. §. fi. v. qd si vir vocatus. Joannes fabri in. d. l. Ubi adhuc. Campetius in dicto suo tractatu de dote. tertia parte. q. iñ.

1 ☞ Arguere de re ad tempus licitum est.

2 Fortalicium siue castrum in custodia habens si requiritur de pditione potest ꝓbere aures ⁊ facere tractatū duplicez: dummodo castellanus prius domino denunciauerit.

3 Judex quem altera partium vult pecunia corrumpere potest licite aures ꝓbere ⁊ ponere testes secrete qui eius corruptionis audient verba ⁊ coram eis pecuniam recipere.

§. 29. **Ampliabis octauo vt pce-** De socero ad inopiam vergente.
dāt predicta: non solum ꝺ̄ maritum vergētem ad inopiaz: sed etiam in socero qui recepit dotem: si ad inopiā vergat: poterit enim vxor agere contra eum ad dotis ⁊ aliorū bonorum restitutionē sicut posset agere contra maritū: qr militat eadem ratio: ergo idem ius. l. a titio. ff. de ver. ob. l. fina. C. ad legem falc. l. non alias in fi. ff. de iudi. l. j. ff. de exercito. cum simi. facit. l. diuortio. §. eodem. ff. so. ma. ⁊. l. j. C. de interdictis. Item licitum est ꝑ arguere de re ad tempus. l. ita. §. ⁊ quia dicimus. ff. de re militari. Sed in re seu quantitate: ita datur contra socerum sicut contra virum. l. rei iudicate. §. fi. ff. so. ma. l. diuor. §. Interdum. eo. titu. Ergo ⁊ in tpe. non ergo sumus nos qui. d. l. vbi adhuc. ⁊ alia iura ꝓallegata extendimus: sed alie leges q̄ talē pmittūt extēsionē ex idētitate rationis. que non est ꝓprie extensio. sed ex mente: vt dicit glo. not.

Vxor cōstituit pcuratorem.

Q. si maritꝰ est ꝓtumax.

glo.no.in.c.i.de tẽp.or.lib.vi quã multũ ꝑmẽdat ibi dñic9 cũ alijs cõcordãtibus.talis em̃ exteſio fit etiã in caſib9 exceptis a iure.vt ꝓbat tex.ꝟ abb.ibi in.c.cũ dilecta.de confir.vtili.et inuti.iuncto.c.qm̃ frequẽter.s.vt.li.nõ cõte. etiã ſi excipiãtur cũ dictione taxatiua tm̃:vt eſt glo.iuncto tex.in l.ob es alienũ tm̃.C.de ꝑdi.mino.ꝛ in.l.fi.C.de reuo. dona. dixi in rub.co.lvj.ver.cõfirmatur hoc.videmus em̃ aliquã do q̃ lex de vna ꝑſona loquens extenditur ad alias.vñ.l.fi gs ſeruo.C.de fur.q̃ in ſeruo loquit̃ ꝛ in caſu ſpeciali ꝛ odioſo:extendit̃ ad filium.p.l.tm̃.§.fi.ff.de ſer.cor.vt dixit gloſ. in.l.qõ vero.ff.de legi.facit glo.in.d.l.fi gs.§.i. Extendit̃ etiã ad vxorẽ ꝑm ꝟPau.de caſt.ibi.q dicit̃ q̃ ſi vxor alicui9 requirit̃ per aliquẽ vt adulteriũ cõmitteret:que hoc marito pandit:maritus vxori ſue iniunxit qõ fingeret ſe prebere aures:ꝛ daret ſibi tꝑs ꝛ horam ad quã ad domũ ſuã veniret:ex hoc culpã aliquã non incurrit:q̃uis ex poſtfacto maritus hunc virũ caperet ꝛ male tractaret: qõ eſt valde notan. Idẽ latius firmauit ille cõſi. ercij. inci. in cã incarceratoꝝ. in. ij cõ. ver. vñ licuit marito. de quo in tractatu maleficiorꝝ in parte andreã auxiliatorẽ. pe. co. ꝛ in parte apenſate. in fi. C Idẽ dicit ꝟPau. in.d.l.fi gs ſeruo. qñ aliquis
2 qui habet ꝛ fortaliciũ in cuſtodia requiritur de ꝑditione:poteſt dare aures et facere tractatũ duplicẽ ꝛ nõ delingt:imo cõmendatus eſt. Intellige dũmodo caſtellanus pri9 hoc denunciauerit domino caſtri ꝑm Ange.in.d.l.ſi quis ſeruo.C.de fur.ꝛ in.l.quicũq;.C.de ſer.fu. quem refert Jacobinus in tractatu feu.in parte de caſtro rubei montis colla. ij. ver. habetis etiam. ſed ipſe non laudat ſic facientem.

3 Idem ego dicerem de iudice quem altera partiuꝫ vult pecunia corrũpere:nã põt licite aures ꝓbere ꝛ ponere ſecrete teſtes q eius audiãt corruptiõis verba:ꝛ corã eis pecuniã recipere:ꝛ poſtea partẽ caſtigare.ꝛ ſic õ ſimilib9 caſib9 habentib9 ſimilẽ rationẽ vel ſimilẽ equitatẽ. Idẽ ergo erit in caſu noſtro vt q̃uis iura predicta loquantur in marito ad inopiã vergente:idẽ dicendum erit in ſocero pari rõne vt ſentit glo.in.d.l.vbi adhuc.ꝛ ſequitur ibi Odof.ij. colla. ver.ore ſignori.ꝛ Alb.j.col.in fi.ver. Jtẽ ꝑm glo.Salyc.ij. co.ver.quero modo.ꝛ Jo.fab.ꝛ alij doct.ibi. Sentit etiam glo.in.l.ſi conſtante.§.i.ꝛ ibi Bar.v.et.vij.co.ver.ſeptimo quero.ꝛ ibi Jo.de imo.j.co.ver.in glo.magna.ꝛ ibi ꝟPau. de ca.ij.co.ver.tu dic'breuius. Nec obſtat ꝑm eũ.l.ij.cuꝫ ſimilibus.ff.ſo.ma.q: loquuntur de exactione dotis ꝑ quam dos ponitur in manibus mulieris vt faciat quicquid vult. illa enim non põt fieri conſtante matrimonio:nos vo non loquimur in tali:ſed in ea per quã non ponitur in manib9 mulieris. ſed vt ſequeſtret.vt.d.l.vbi adhuc.in fin.ꝛ in hoc non habemus aliquã.l.dicentẽ q̃ nõ põt fieri:ſed bñ habemus leges dicentes cõtrariũ q̃ põt fieri exteſio ꝓpter paupertatẽ viri:vel cũ vergit ad inopiã. Cũ igitur prouiſio ſit pia:ꝛ vtilis:ꝺz fieri exteſio de perſona ad perſonã:vel caſu ad caſum ſimilẽ:etiã ſi eſſet appoſita dictio taxatiua tm̃ vl ſolũ:vt.l.illud.circa fi.cum ibi no.C.de ſa.ſan.ec.cũ alijs de quibus.s.ꝑm eũ.ꝛ Aler.ibi.ij.co.ꝛ cãpetiũ in.d.ſuo tractatu.ij.parte.q.xxvij. Et iſtã partẽ teneas q̃uis Lãzelotus decius in.d.l.ſi cõſtante.co.ij.ver.circa ſeptimam qõnem nitatur tenere cõtrarium ꝛ reſpondere ad motiua Bar.

1 ☞ Pro dote obligare ſe põt extraneus qui ſi vergat ad inopiam poteſt vxor illam repetere.

2 Dotis cauſa ſemper ꝛ vbiq; eſt precipua.

3 Dotem repetere an poſſit vxor a patre vel extraneo. ꝓmittente dotem marito ſi maritus confitetur ſe dotem recepiſſe:deinde vergit ad inopiam non obſtante confeſſione mariti eiuſq; inopia.

§.30. Contra extraneum.

Ampliabis nono ꝑdicta vt

ꝓcedãt nõ ſolũ ꝺ ſocerũ:ſed etiã ꝺ aliũ extraneũ recipiẽtez dotẽ qui põt ſe obligare ꝓ dote:vt.l.fi.C.de do.cau. Nã ſi ille ad inopiã vergit põt ꝛ vxor dotẽ ꝛ alia bona mariti petere.glo.in.d.l.ſi cõſtante:quã ſequit̃ ibi Bart.co.vij. ver.ix. quero.qr eadẽ ratio eſt que in ſocero. lex ergo ꝓlata in vno caſu extendit̃ ad alium habentem eandẽ rõnẽ. Idem tenet Dy.in.l.que ꝓpter neceſſitatẽ.ff.de reg.iu.vnde lex ſimplr diſponẽs nõ dari actionẽ ꝛſtante matrimonio:ꝺz intelligi niſi ꝓpter inopiã viri vel extranei qui accepit dotẽ ꝓ eãdẽ rationẽ. facit tex.cũ gl.in.l.ob es alienũ.C.de predi. mino. ꝛ qõ ibi no.ꝛ in.l.ſerui noſe.ff.de viuca.ꝛ in.l.cõtractus. in prin.ff.de reg.iu.ꝛ alia que dixi.s. in prima ampliatione. Maxime qr ex hoc reſultat legũ declaratio nõ correctio in materia fauorabili. tene ergo gl. quã ſequit̃ Odof.i.d.l.vbi adhuc.co.ij.ver.ſed qd ſi extraneus. dicẽs q̃ idẽ eſt in extraneo qõ in patre mariti ꝛ in marito nõ inſpecto fauore
2 ꝑſone ſed cauſe.ꝛ ideo dicit lex ꝺotis cauſa ſemper ꝛ vbiq; ꝓcipua eſt.l.i.ff.ſo.ma. facit ad hoc.l.etiã.ff.de iure immu.ꝛ l ij. in fi.ff.de priui.cre.ꝛ.l.oĩbus cauſis. ff.de regu.iur.ꝛ ſi bñ aduertãt.d.l.vbi adhuc.ibi videt̃ tex.clarus. Max dicit q̃ hec actio dat vxori ꝓtra extraneos poſſeſſores q forſan habuerũt titulũ ꝛ cauſam a marito:fortius dabit̃ vxori ꝺ extraneũ qui ab illa dotẽ recepit.ꝛ iſta eſt cõis ꝛ indubitata omnium ſententia. Sed cadit hic not. queſtio. pater vel
3 extraneus ꝛ ꝓmiſit dotẽ marito:maritus confitet̃ ſe dotem recepiſſe:deinde marit9 vrgit ad inopiã:an tũc vxor poterit dotẽ a ꝓmittẽte repetere nõobſtante ꝯfeſſione mariti eiuſq; inopia:an ab ipſo marito ad inopiã vrgẽte ꝯſtante mr̃i monio:an ab eius heredib9 matrimonio diſſoluto:de qua videas no. Ludo.ro. ꝯſi.xlvj.incip.in cã dñe:q pulchre loquit̃ ꝛ decidit q̃ nõ a ꝓmittẽte q per mariti ꝯfeſſionẽ fuit liberatus:nec a marito ꝯſtante matrimonio:ſed eo mortuo ab heredibus. vide per eum late diſſerentem. Latius

1 ☞ Extraneus qñ in oẽm euentum ꝛ caſum reſtituẽde dotis ſtipulat̃ ſibi reſtitui:põt agere vt ſibi reſtituat̃ ſi maritus vergit ad inopiam.

2 Verba debent intelligi ꝑm ſubiectam materiam ꝛ naturã contractus.

Ampliabis decimo vt ꝓcedant predicta qñ extraneus dedit dotẽ ꝓ muliere:qr marito ad inopiã vergẽte:poterit vxor dotez repetere:vt ex ea ipſa ꝛ familia alimẽtenẽt. ſentit glo.in.d.l.ſi cõſtante.in ver. mariti ibi:quid ſi extraneus ꝛc.ꝛ ibi Dyñ.ꝛ Bar.in.vi.q. ij.partis. Ang.in.§.illud.i aut̃.de equa.do.ꝛ Marti.filli. ꝛ Jac.butri.in.l.ſi extraneus.ff.de iure do. Dyñ.in.d.l.vbi adhuc.co.ij.ver.octauo querit̃.ꝛ ibi Jo.fab.ꝛ Alb.ij.col. ver.querit.o dofre.qui ſubdit q̃ ſi vxor hoc caſu nolit dotẽ petere extraneus qui dedit dotem:compellit mulierem ad dotẽ petendam iudicis officio. Nam alias ago vt agas.l.cuꝫ in plures.§.ineſt.ff.locati.qõ etiam tenet Salyc.in.d.l.vbi adhuc.in.vij.q. habebit tñ extraneus contra mulierem que iam dotem recepit remedium.l.in oĩbus.ff.de iudi.que lꝫ in actionibus bone fidei loquatur.tm̃ in ſtricti iuris locum habet.l.in creditori.ff.de priuile.cre.ꝛ in.l.in poſſeſſione.ff. quibus ex cau.in po.ea.ꝛ ibi no.facit.l.vniuerſa.C.de ꝑci. impe.offe.qr iſta mulier ex ſtipulatione extraneo nõ eſt obligata. Sed cum mulier ꝙ doneã cautionẽ non daret:ſeqne ſtranda etiam dos per.l.ſi cum dotẽ.§.ſi vero.ff.ſo.ma.ſed iſta ſequeſtratio non eſſet per viã depoſiti ſimplicis:ſed ꝑ viã locationis apud mercatorẽ partez honeſti lucri:vt hic ita dicit Bar.d.l.ſi conſtante. C Jo.de imo.ibi col.vij.v.

1 ij.adde.videtur tenere q̃ ☞ qñ extraneus ſtipulatur in omnem caſum ꝛ euentum reſtituende dotis ſibi reſtitui:poteſt agere vt ſibi reſtituatur:ſi maritus vergit ad inopiã.qr eſt caſus ꝛ euentus reſtituende dotis. fatetur tm̃ q̃ debet dos deſeruire oneribus matrimonij:lꝫ ipſe extraneus repetat vel pater vel quiuis alius:ſicut deſeruiret ſi mulier repete
2 ret per.d.l.vbi adhuc.ꝛ qr ☞ verba debẽt intelligi ꝑm ſubiectam materiam ꝛ naturam contractus.l.ſi vno.in princ.ff. loca.ꝛ.l.ſi ſtipulatus.ff.de vſur.cum ſimilibus. Nec obſtat d.l.vbi adhuc.inquantum dat actionez mulieri:qr illud debet intelligi q̃ ipſa mulier dat dotẽ. vel ſi alius dedit non fuit ſtipulatus dotẽ ſibi reddi in talẽ caſum alias ſecus.ar.l. quotiens.ff.ſo.ma.qr illa.l.ꝛ lex ſi conſtante. non prohibẽt extraneum ſtipulari quando dat dotem:ꝛ ideo potius intelligitur permiſiſſe.ar.d.l.quotiens. Hoc idez firmat Jo. de imo.conſi.c.inci.in queſtione ꝛ lite.in primo dubio. vbi quidam nicolaus per ſolẽnem ſtipulationem promiſit cuidam bernardo recipienti pro magdalena eius filia ꝛ ei9 beredibus in omnem caſum ꝛ euentum dotis reſtituende cõſtante matrimonio vel ſoluto:eam reſtituere ſibi:verbum enim reſtituende comprehendit etiam caſum reſtitutionis que fit ob inopiam conſtante matrimonio:ꝛ ſic caſum cõſignationis ne alias ſuperfluat.qõ eſſe non debet.l.ſi qñ.ff.de leg.j.facit ꝑm eum qõ not.bald.in rub.C.de ꝺonat.cmp.vbi dicit q̃ verbum quodlibet in contractu appoſitum debet taliter intelligi:q̃ aliquid operetur ſi fieri poteſt:ne alias ſuperfluat.ꝛ hec pars verior videtur per predicta ꝑm eum. Sed ſi extraneus ſtipulatur dotem ſibi reddi ſoluto matrimonio:ꝛ non dixerit vel eo conſtante non comprehendet̃ caſus inopie contingens matrimonio conſtante. qr iſte caſus fuit omiſſus in ſtipulatione. ideo relinquitur diſpoſitioni iuris.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cau. ideo tunc mulieri competet actio per ea que habentur in.d.l.vbi adhuc.ꝛ in

§.ri. Qñ extraneus dedit dotem.

d.l.si constãte.ꝛ in.l.si cũ dotẽ.in prin.co.ti.Si vo extraneꝰ dans dotẽ:stipuletur sibi illam restitui in oẽm casum ꝛ euẽtum restituẽde dotis:tunc ꝓprie locũ habet qõ no.Bar.in d.l.si quis stipuletur.vbi concludit ꝙ nõ includetur casus restitutionis dotis ꝓpter inopiã constãte matrimonio:qꝛ illa non est vera restitutio.Idẽ voluit in.d.l.si ꝫstante.vñ. q.principalis.i.partis.qñ pater stipulatus esset solũ sibi restitui in oẽm casum ꝛ euentum restituẽde dotis.vt.ꝫ.dictuz est.ꝛ sic pz ꝙ Bar.nõ est sibi cõtrarius in his q̃ dixit in.d. l.si quis sic stipuletur.ꝛ in.d.l.si constãte.immo in diuersis casibus loquitur.ꝛ hec est ꝓprie veritas:lz aliqui aliter dicant ꝑm Jo.de imo.in.d.cõsilio. ¶Joãnes campetius in tractatu dotis.iñ.parte.q.xl. dicit dato ꝙ ista restitutio sit impropria:tñ ꝓpter illa verba latissima posita in stipulatione in oẽm casum restituẽde dotis:debet comprehẽdi casus restitutionis ꝓpter inopiaz:vt in simili dicit de verbo quibuscũqꝫ ꝛ similibꝰ.vt no.bal.in.c.impialẽ.co.vj.de ꝓhibita feu.alie.p Fede.bene facit qõ no.glo.in.l.cũ postea. ff. de arb.vt ibi latius p eũ. ¶Alex.in.d.l.si cõstante.col. iiñ. ver.in ea dẽ glos.ibi quid si extraneus.dicit ꝙ immo etiam mulieri detur actio de dote isto casu marito vergẽte ad inopiã qñ extraneus stipulatus est dotẽ sibi reddi soluto matrimonio:qꝛ cũ de hoc casu extraneꝰ ꝑ stipulatioue sibi expresse non puiderit:videtur voluisse in casu omisso donare mulieri.ʃ.accepit.C.de rei vxo.act.ꝛ tunc mulier fingit sibi stipulata reddi.vt ibi in princ.illius.l.quocũqꝫ ergo modo extraneꝰ stipuleꝫ dotẽ sibi reddi:semp vxoꝛ habebit actionem ꝓpter mariti inopiã ꝛ istud teneas.

1 ¶Paupertas vnius qñ ateri nocere debeat.

2 Debitores plures habere nostra interest.

3 Super dote vxoris si superueniat alius cõreus cũ marito: ad inopiam vergente non debet agi contra conreũ nisi discusso prius marito.

Ampliabis vndecimo predicta vt ꝓcedãt etiã si dos esset data socero ꝛ marito.

§.32. Qñ dos datur socero, ꝛ marito.

Mã altero eoꝝ ad inopiã vergente poterit vxoꝛ vti remedio ꝑdicto gl.i.in.d.l.vbi adhuc.ꝛ in.d.l.si cõstãte.ʃ.j.cum quibus transeunt cõiter doc.vtrobiqꝫ.signanter Odofr.in.d.l.vbi adhuc.si.co.ver.sed denuo quero hic.ar.l.iiñ. ff.de libe. le. in si.vbi dicitur ꝙ interest nostra plures habere debitores. Idẽ tenet ibi Ly.in.ñ.q.sequitur ibi Albe.col.ñ.ver. quid si socer.Saly.ibi in.ñ.q.Idẽ tenent Jac.de bellouisu ꝛ Ange.in aut.de equa.do.ʃ.illud.per illũ tex.Jo.and. in addi. ad spe.ti.de dote post diuortiũ restituẽda.ʃ.formatis. ver. sed cũ mulier.Bar.in.d.l.si cõstãte.in prin.co.vj.ver. octauo quero.ꝛ ibi Jo.de imo.ñ.co. collectarius in presenti. v. quid si maritus.qui allegat in argumentum.c.j.ʒ.de treug. ꝛ pa.cũ similibus. ¶Intellige qñ maritus ꝛ socer sunt obligati tanqꝫ duo rei debẽdi:puta si hoc est actũ tacite vel expresse.vt.l.ñ.ff.de duo.reis.ꝛ.l.res.ʃ.cũ in tabulis.Mã tunc si sunt socñ ꝓpter paupertatẽ vnius põt agi contra alium. vt.l.pe.ff.de duo.reis.Si aũt non sunt socñ idẽ quantũ ad hunc casum lz regulariter factũ vnius non noceat alteri: tñ fallit ad perpetuandũ actionẽ.vt.l.fi.C.de duo.reis.et auth. hoc ita.co.tit.Itẽ paupertas ꝟ vnius nocet alteri:qꝛ auferꝫ sibi beneficium diuisionis.vt.d.l.fi.ita in ꝓposito nr̃o pupertas vnius nocet alteri. ¶Preterea nõ est dubiuz quin casus mortis contingens in persona viri: facit dari actionez contra socerum.Unde idẽ erit in casu paupertatis ipsona alterius imminẽtis. ¶Preterea hoc videmus in pluribꝰ heredibus vnius debitoris facti:qui conditionaliter ꝓmisit penam vbi factum vnius nocet alteri:ꝛ facit actionẽ dari contra alios.ff.de verb.obli.l.iiñ.ʃ.fi in facto.cũ.l.seq.ꝛ hoc mõ sustinenꝫ glo.predicte ꝛ sequaces.Intellige duos reos debendi posse constitui in dotem patrem ꝛ filium vel plures fratres vel nepotes forte simul habitãtes quoꝝ ꝓmissio non est causa generãde perfidie in viro vel mrimonio.Secus tñ est si non sunt obligati tanqꝫ duo rei debẽdi. puta qñ mulier dedit vni dotẽ contẽplatione vtriusqꝫ vbi obligati sunt ambo:non tñ tanqꝫ duo rei:qꝛ vnus nõ cogitauit de obligatione alterius:ꝛ sic non est actum tacite vel expresse ꝙ sint duo rei.Mã tũc ꝓpter inopiã alteriꝰ possit agi contra aliũ:qꝛ est cõtra oia iura.Mã factũ cuiqꝫ suũ ꝛc. vt in regula iuris nõ debet quis alterius odio pregrauari. Ratio diuersitatis est qꝛ qñ sunt duo rei:dz iputari obligato:eo ꝙ alterius obligationẽ participauit vnde eiꝰ inopia sibi nocet.In scõo casu nil põt sibi imputari.Unde alterius inopia nil debet nocere sibi:vt no.Dy.i regula mo rs.de reg.iu.li.vj.ista sunt fere notanda.verba bar.in.d.q. viñ.quẽ simpliciter recitat Saly.in.d.l.vbi adhuc.ñ.qõ.et postea subdit sibi videri qõ illa similia q̃ Bar.adducit:sũt a nostra materia multũ remota ꝛ non bene cõueniẽtia ꝓter secundum de paupertate:qõ aliqualiter facit:sed nõ plene Quapropter dicit ꝙ si socer ꝛ vir simul cohabitãt in eadẽ familia ꝙ ꝓpter superuenientẽ inopiã viri:nõ possit exigere a socero locuplete ꝛ ydoneo si paratus est vxoꝛ sustẽtare ex fructibus dotis:ꝛ ceteros q ex dote restitut a veniunt sustentandi.Secus si ad hoc nõ esset paratus: vel honeste cum eo morari non posset:vel minus ydoneus esset:vel efici speraretur.ꝛ ratio est quia vno casu satisfacit iurib ꝰ permittentibus vxoꝛi actioneꝫ ꝛ alia bona petere ꝓpter mariti vergẽtiam ad inopiã vt dos sua ponatur in tuto et ex ea vxoꝛ ꝛ familia alimententur.In alio vero casu nõ ita geuit.Saly.Cuius opinio videtur satis equa cũ per eam satis securetur vxoꝛ in sua dote ꝛ in alimentis ꝓsertim si teneremus opinionem eoꝝuum qui dicebãt quod in casu quo maritꝰ ad inopiaz vergeret:euitaret dotis restitutionẽ dando fideiussoꝛes de dote conseruanda per istum textum secundum vnum intellectum:sed si socer esset locuplex cũ teneatur ad dotem conseruandam ꝛ restituendam:secura est dos ergo non poterit exigi a marito ad inopiam vergẽte. nisi dicas tutius esse vxoꝛi suã dotem et res dotales habere quam personalem vel hypothecariam actionem contra socerum intentare.vt dicetur infra in.xñ.ampliatione.ꝛ certe de hoc videtur casus non cauillando literã in .d.ʃ. illud vbi dicitur:quod si maritus incepit dilapidare licet adhuc soluendo fit etiã in decuplum:ꝓ dote tamen potest vxoꝛ agere constante matrimonio.Idem ergo erit dicendum in casu nostro ꝙ si maritꝰ cepit vergere ad inopiam consulatur vxoꝛi circa dotis exactionem:quamuis socer sit soluendo:ita per illum textum firmat Jo.de imo.in.d.l.si constante.co.ñ.ver.tu potes dicere,nec facit vim vtrũ sint duo rei debendi vel non vt faciebat Barto.qꝛ in hoc casu non est simpliciter factum vnius quod noceat alteri.Sed est dispositio legis inducta fauore mulieris quod possit dos repeti:vbi incipit res male geri:ꝛ per hoc dicit posse attentari idem fore si solum ꝓ parte quilibet esset obligatꝰ.debuit ergo precogitari obligãs se ꝓ dote hũc casum posse euenire.ideo non habet de quo conqueratur .ar.l. si qs domum.ʃ.j.ff.locati.ꝛ ita finaliter ille tenet simpliciter glo. predictas ꝑ recta restrictione Bar.ꝛ sequacium. ¶Paulus de castro in dicta.l.si constante.iñ.co.versi.puto dicendum voluit opiniones ad concordiam deducere per quandam mediam viã.dicit enim quod si perueniat ad paupertatem: vel incipiat male vti substantia sua ille qui subiit onera matrimoniñ:peti potest ista configuratio in bonis eius: ꝛ si illa non sufficeret:etiam in bonis alterius quoniam fit ꝓpter duo scilicet vt mulier cum sua familia alatꝫ:ꝛ vt sit de dote secura ꝛ nisi hoc fieret frustraretꝫ altero ipsoꝝ.Si autez alter qui non sustinet onera matrimoniñ deuenit ad paupertatẽ:ille vero qui sustinet non:tũc cessat remedium predictarũ legũ qꝛ tũc mulier non fraudat aliquo istoꝝ nec debet cõsiderari ꝙ etiã ipse poterit ad paupertatẽ deuenire: qꝛ hoc nõ ꝓsumit.ꝛ casum aduersamqꝫ fortunã cõsiderare non debemꝰ.l.inter stipulantẽ.ʃ.sacrã.ff.de ver.ob. Aduerte qꝛ paulus forsan inaduertẽter videt in effectu in secundo mẽbro tenere contra cõem opinionem. ¶Bal.et Ang.in.d.l.si constante videnꝫ aliter opiniones cõcordare dicẽtes ꝙ quãdo sunt duo obligati vt puta maritus ꝛ socer contra eũ qui vergit ad inopiã potest vxoꝛ agere: non aũt contra diuitẽ:qꝛ est inconueniẽs ꝙ ex ꝓstfacto ꝓpter casum superueniẽtẽ:surgat inequalitas in duobꝰ reis.l.cãdẽ.ʃ.fi qs.ff.de duobꝰ reis.Hãc opinionẽ Bal.tãqꝫ equiorem sequitꝫ Raph,cuma.Ludo.putat verã opinionẽ Barto.qñ non essent duo rei:sed si duo rei essent: dicit contra neutrũ agi posse p.l.si plures.ʃ.preterea.ff.de fidiu.ꝛ ar. l.quoties.C.quo qs ordine conueniat.li.xj.ꝛ.l.mulier. cum gl.C.de iu.do.ita refidet ludo.in.d.l.si cõstãte. ¶Alex.ibi dẽ.iñ.co.dicit hũc passum eẽ dubitabilẽ ꝛ finaliꝫ decidit ꝙ etiã qñ sunt duo rei debẽdi inopia vniꝰ in casu isto non dz alteri nocere:ꝛ non possit cõueniri nisi inops .l. moza.ʃ.fi. ff.de vsuris.ꝛ sic approbat opinio.Bal.ꝛ Ang,nisi sint socñ vt dicebat bar.quo casu inopia vniꝰ alteri ꝑiudicat: vt l.pe.cũ ibi notatis.ff.de duobꝰ reis.ꝛ.d.l.moza.ʃ.fin.cũ ibi no.secundũ cõem intellectũ.Hoc idẽ tacito Alexan. tenet Joã.cãpetiꝰ in suo tractatu de dote tertia pte.qõ.xxviñ. ¶Pro ista opinõe facit qõ notãter voluit Bar.i.l. si ita stipulatus.ʃ.fi.ff.de ver.obl.vbi dicit quod licet nostra interfit ꝓtest habere debitores vt.d.l.iiñ.i fi.ff.de liberatione lega.

2

ne lega. hoc verū est: sed illud interesse nō estimak de pñti nisi quatenus principalis nō est soluēdo. si ergo vnus ex cōreis est soluēdo: nō videk vxor ptendere aliqō interesse ī habēdo duos vel plures debitores. quantū ad hoc qō alter eor ad inopiā vergente: possit ab oībus dotez exigere. Sed certe mihi tutior videk opinio gl. ppter pdicta signāter ppter dictum. §. illud inductū eo modo quo. s. Cui nemo doctor bene respōdet. tene ergo illā q̄ est fauorabilis doti ⁊ sequere in hoc Jo. de imo. in. d. l. si cōstante. ¶ Et tenendo istā opin, cogitabā si forsan dici posset q̄ ꝓsuppo sita obligatione mariti ⁊ soceri: nō fit agendū cōtra eaz q̄ ad inopiā vergit: vt dicebāt Bal. ⁊ Ang. sed potius agak
Lex regni. prius cōtra eū q dotē recepit ⁊ retinet. arg. ter. in. l. inde q̄ ritur. ff. 2mo. ⁊ eor que dixi in. v. notabili. ver. hinc est. Ad hoc bene facit in. d. l. vbi adhuc. in ver. qui non posterio-
3 ra. que dicit q̄ q̄ñ cū marito interueni t alius cōreus sup dote vxoris: marito ad inopiā vergente: nō dz agi ꝫ con reū: nisi discusso prius marito. ⁊ probak in auk. hoc si debitor. C. de pig. ⁊ in corpore vnde sumitur. ⁊ hoc expresse est florentie cōstitutū q̄ omissa excussione ⁊ eius exceptione non obstante possit pmeniri ad cōreos vel fideiussores: vl obligatos: vel extraneos bonor possessores: ⁊ ea oppositā nō retardeк iudiciū seu ꝓcessus. ita dicit Jo. de imola. in cōsi. c. incip. in qōne ⁊ lite. fi. co. ver. circa scōm. ¶ Ad ista facit lex regni| foro legum. lib. iij. tit. xvij. l. ij. que dat creditori facultatē cōueniendi debitorē principalē: vel fideiussorē si maluerit. per quā. l. videk corrigi auk. presente. C. de fideiu. ⁊. d. auk: hoc si debitor. ⁊ hoc maxime si debitor erat riosus ⁊ cōsueuit nō soluere debita etiā liquida. Nam tūc etiam non precedente discussione: pōt fideiussorē conuenire ſm. Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. decē. ff. de ver. obl. Ang. de are. ⁊ Jak. in. §. item si quis in fraudem. insti. de acti. xviij. co. quod tene menti.

1 ☞ Restitutio dotis an euitetur ꝓ dationez fideiussoris.
2 Fideiussor pro dote non debet dari.
3 Aliud pro alio solui non debet inuito creditore.
4 Lucrū ex pecunia dotali ppter inopiā mariti apud mercatorē deposita ꝓueniēs an debeat reddi marito.

§. 33. An ꝓ datione fideiussoris euitetur dotis restitutio.

Ampliabis duodecimo ꝓdicta vt procedant etiā si maritus socer vel extraneus vxori repetēti dotē offerāt fideiussores. Nā ꝓ hoc non euitabūt
1 dotis restitutionē. q̄ dos datur vxori ad sustētādū onera matrimonij: vt. d. l. vbi adhuc. nec dz mulier se fragilitati cautionis cōmittere: q̄ satisdatio ꝓpositū maliuolū non mutat: sed diutius crassandi in re familiari facultatē prestat. l. seruus effectus. ff. de act. ⁊ obli. l. vt nō apparet. ff. de
2 captiuis. §. nouissime. insti. de suspec. tuto. ⁊ fideiussor ꝓ dote non debet dari: vt. d. l. si cōstāte. §. quoties ⁊ ante solutū matrimoniū nō tenek recipere fideiussionē si nō vult
a Adō ꝓ hoc a limitat Ja. 3 in viginti casibus in. l. §. hic allegata in. §. mutui. datio co. añpe. cū duabꝰ sequē. Joā. Ber. q̄ aliud ꝓ alio ꝓinuito creditore solui nō licet. l. §. fi. si cert. pe. §. fi. cū cōcordantijs. ⁊ tutius est habere rem quā fideiussores. ar. ff. ad treb. l. qui ita. §. 1. facit bene pro hoc text. ⁊ gl. in. l. pretorie satisdationes. ff. de pacto. stipu. ⁊. l. si pr. ⁊ ibi gl. ad mace. hāc opin. tenet gl. in. d. l. vbi adhuc. in fi. ⁊ ibi Odof. iij. co. ver. sed denuo ponamus. ⁊ Cy. §. co. vers. item queritur. Bal. iij. co. in prin. ver. sed statim queritur Albe. §. co. ver. itē querit. gl. Saly. v. col. ver. quero tertio. ⁊ ibi Jo. fab. Bar. in. d. l. si cōstante. vij. col. ver. x. ⁊ vlti. et ibi Bal. ⁊ ceteri moderniores. Idē tenet Bar. in. d. l. si cōstante. in. v. oppo. dum refert verba Dy. ⁊ Cy. dicentium melius esse dotē repetere: cū fideiussores accipere. ⁊ approbat ibi Alex. co. xiij. ver. itē inquantū. Bar. hic in. x. qōne. Jo. and. in tit. de dote post diuor. resti. §. formatis. ver. sed cum mulier. Host. in summa et. ti. §. qñ. ver. prima q̄ satisdatio. Cal. ⁊ Henri. in presenti. §. co. quos sequit Alexandrinus hic pe. co. ver post hec ex predictis. ⁊ hāc ptem teneas tanq̄ verioꝛē et equiorem ⁊ mulieribꝰ ⁊ doti magis fauorabilē. cui aliqui doctores non leuis autoritatis teneant cōtrarium: vt dixi. s. co. xiij. §. ⁊ propter ista. Nec obstat ter. quē aliqui pro pte cōtraria allegāt in decretali nostra: qñ vt ibi dixi nō patitur hunc intellectum. vnde p remedium huius decretalis non excluditur mulier a remedio. d. l. vbi adhuc. ſm Saly. in. d. l. vbi adhuc. in. ij. qōne. ego latius dixi. s. co. xxxvij. §. restat nunc. ¶ Unde lucrum
4 redactum ter pecunia apud mercatorē deposita. ſm formam huius decretalis non debet reddi marito si est dilapidator: etiam si offerat cautionem. Sed tradetur mulieri vel ipsa vos vt inde virū se liberos ⁊ familiā allat. ita dicit Host. in presenti super ver. eidem. ⁊ super ver. dictus vir. ⁊ Jo. an. in ver. dictus vir. ⁊ Anto. in ver. quero cui. hoc lucrum. qui volunt q̄ in isto casu debeat esse euidēs mala administratio mariti ad qō nihil allegant: qō est valde no de quo tamē dubito: qm̄ si euidēter maritus vergit ad inopiā ad remouendum marito integram dotem: sufficiet ad hoc quod lucrum vel fructus dotis sibi etiam tollantur. ⁊ mulieri dentur ad onera matrimonij sustinenda. nisi dixeris q̄ non est tantum periculum in perditione fructuum rerum dotalium: vel lucri ipsius dotis: quantum est in ipsa dote. ideo vbi maius periculum vertitur ibi cautius est agendū c. vbi maius. de elec. li. vj. cum cōcordantijs. Sed certe ꝫ uis non fit tantum periculum in fructibus vel lucro dotis: non tū est paruum incommodum vxori filijs ⁊ familie. qō marito forsan lusori vel luxurioso vel ꝓdigo ꝛz non publico committatur. ⁊ ipsi alimētis fraudentur. quapropter tutius est q̄ apud vxorem maneant.

1 ☞ Cōtra extraneos possessores bonor mariti an possit mulier agere ꝓ dote q̄ñ maritus vergit ad inopiā.
2 Mulier ⁊ fiscus ambulāt a pari.
3 In cā dotis ꝓcedik ſm equitatē vbi de apicibus iuris nō est curandum.
4 In causis viduarū iudex debet seruare equitatem ⁊ bonā fidem.
5 Exceptio tu non potes esse iudex vel arbiter est de apicibus iuris.
6 Mulier potest esse procuratrix vel arbiter in causis in quibus de salute animarum tractatur: vt in repetitione vsurarum ⁊ in causa decimarum.
7 Juramētū vbi apponitur non est necesse q̄ mulier renunciet velleiano.
9 Apices iuris qui dicantur.
10 Princeps potest sola veritate inspecta iudicare etiā omisso ordine iudiciario.
11 Ordo iudiciorū nō requirik in snia principis: requirik tñ citatio.

§. 34. An possit agi contra extraneos possessores.

Ampliabis tertio ⁊ decimo vt procedāt predicta ⁊ possit hoc casu vxor agere nō solū
1 cōtra maritū ⁊ personas ꝓ dictas: sed etiam cōtra extraneos possessores bonorū mariti. cuz illa sint hypothecata pro dote tacite vl expresse. quo casu nō videk necessaria excussio mariti. q̄ si primo oporteret facere excussionē: vt cō sequerek res obligatas: licet plus valerēt: fic careret beneficio. d. l. vbi adhuc. Sic ⁊ alias agitur hypothecaria sine principali in. d. l. quesitum. ff. de pig. Nec obstat si dixeris primo esse agendū cōtra principales: quā cōtra possessores pignorū: q̄ illud verū quādo principalis cōueniri potest. quod patet: quia vbi absens est principalis agitur hypothecaria. auten. hoc si debitor. C. de pigno. ⁊ ibi gl. multo ergo magis cū ex hac causa impediatur vxor agere contra maritū propter matrimoniū qō durat. pro hac opinione bene facit. l. in rebus. C. de iure dotiū. ver. minus autem vbi dicitur constante matrimonio posse peti virorū bona non autē dicit de personali cōtra virum. istā opinionē tenet Albericus in. d. l. vbi adhuc. colū. vj. versi. ex predictis etiam. Hanc sequitur Lodo. roma. in. d. l. si constante. ff. solu. ma. motus q̄ certū est qō in causa dotis agitur de bono publico: vt. l. j. ff. eo. ⁊ ꝓcedik simpliciter ⁊ de plano vt cle. dispēdiosam de iudi. ⁊ cle. sepe. de verbo. ignifi. ⁊ de bono ⁊ equo vt no. in. d. l. j. vbi autē de publica vtilitate agik: de apicibus iuris curādū non est: vt. l. ita vulneratus. ff. ad. l. acquiliā. ⁊ inde est qō cū publica vtilitas versek in delictis puniēdis. vt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. j. in prin. ⁊. c. vt fame. de sent. excom. si delictum est pbatū: nō est curandum de apicibus vel solēnitatibus iuris. ita notāter dicit Bal. in sua famosa disputatione incipiēte accusat⁹ de viturbatiua. vj. colū. Sed est ita qō exceptio excussionis est de apicib⁹ iuris vt ōt gl. no. in. l. si mācipiū. §. j. ff. de euictionibus. ergo de illa nō est curādum in casu de quo agitur. ita dicit Lodoui. se cōsuluisse. hanc sententiā approbat Bal. nouellus in tractatu dotis. viij. parte. priuilegio. cccviij. ficut quādo tractak de interesse rei publice puta fisci vt est casus no. in
2 l. neuchis. ff. de iure fisci: ergo eodē mō fauore dotis: q̄ mulier ⁊ fiscus ambulāt a pari. l. §. C. de iure fisci. lib. x. ⁊ marime circa hypothecariā vt no. in. l. dotis. C. de iure dotiū. Sic etiā videm⁹ q̄ fauor fisci ⁊ reipublice est: vt possit agi contra fideiussores: non facta excussione contra principalem vt habetur in. l. j. C. de decurionibus. libr. x. ⁊ in. l. cum filius. ff. de verbo. obligatio. ergo ꝛc. Ad cuius confirma

Excussio est de apicibus iuris.

Repetitio capituli per vestras

3 tionem facit † quoniam in causa dotis proceditur bona fide ꝛ secundum equitatem vt predixi: vbi de apicibus iuris non est curādum. vt est textus cum glo. i. in. c. dilecti. supra de iudi. ꝛ no. Bar. in. l. fideiussor. §. quedam. ꝛ. l. quintus. ff. manda. ꝛ in. l. bona fides. ꝛ ibi Bald. ꝛ Sali. ff. de depositi. quos refert ꝛ sequitur And. ficu. in. c. bona fides. ℨ. de depo. fi. in finalibus verbis. inferens ex hoc ꝙ si cōpetebat directa actio: ꝛ fuit intētata vtilis: non est curandum: nec etiam tunc poterit opponi ꝙ non interuenit stipulatio sed nudus pactum. Idē in simili voluit And. ficu. in. d. c. dilecti. de iudi. xj. co. ver. sed inquantū. glo. ista. vbi dicit ꝙ per illā glo.

4 als consuluit statutum disponebat ꝙ in causis † viduarum iudex debeat seruare equitatē ꝛ bonam fidez: ꝙ in tali iudicio non requiritur ordo excussionis. adducit etiam dictum bar. in suis apostil. in. d. §. j. vbi dicit ꝙ exceptio ordinis intelligitur esse de apicibus iuris. vnde si statutū dicit ꝙ super diuisorijs ꝓcedat de bono ꝛ equo ꝛ ꝑm veritatez ꝙ agens non possit repelli ꝑ exceptionē ordinis. qō And. ficu. reputat notandū pro statuto illius vbis volēte potestatez debere iudicare de bono ꝛ equo in causis viduaruz ꝛc. dicit esse vtile ad fo. mercato. vbi cause decidunt ex bono ꝛ equo. vt. l. quintus. ꝛ ibi Barto. ff. manda. ꝛ in. l. fideiussor. §. quedam. eo. ti. per bal. in. l. si pro ea. C. manda. ꝛ in. l. ij. C. de consti. pecu. ¶ Existis videtur non esse curandū de dicta discussione: ꝛ maxime in iure nostro pontificio quod non curat apices verbor sed rei effectum: vt dicit Bald. in. c. pe. ℨ. de re iudi. qz solam aiarum curam habet: vt dicit glo. in. c. cuz ꝓtingat. ℨ. de iureiu. ꝛ in regula possessor. de reg. iu. li. vj. vbi aūt de salute animarum tractatur: de iuris apicibus nunq̄ debet disputari. ar. xix. q. ij. c. due sunt inquit. ita nota. dicit archi. in. c. scriptum. vj. q. iij. ¶ Ex quo infert vnum dictuz singulare etiā canonistis incognitum ꝙ cū hec exceptio tu

Qñ de salute aiaꝝ agit.

Mulier. 5 nō † potes esse ꝓcurator vel arbiter: sit de iuris apicibus. vt. d. l. si fideiussor. §. quedam. cum gloss. ff. mandati. ꝙ mu-

6 lier potest esse † ꝓcurator vel arbiter in oībus causis in quibus de salute animarū tractatur vt in repetitione vsuraruz ꝛ in causa decimarū que sunt tributa egentium animarum. qō dictum semper nota. qz valebit ad multa ꝑm Lodo. cuius sunt ista verba in singulari. decx. incip. tu audiuisti. ꝛ p hoc limitantur ola iura que volunt ꝙ mulier non pōt esse

Juramētuz. ꝓcurator vel arbiter. ¶ Existis infertur ꝙ vbicunq̄ interuenit iuramentum: cum de eius obseruantia ꝛ adimplemēto agatur: ꝛ sic de salute aie: nō est de apicibus iuris disputandum. ita no. dicit bal. in. c. ex rescripto. co. ij. ℨ. de iureiuran. Ex quo infert ꝙ vbi apponitur † iuramētum nō est ne-

7 cesse ꝙ mulier renunciat velleyano. vel minor certiorez ꝙ de beneficio restitutionis in integruz. [a] qz non excluditur vi renunciationis sed tanq̄ perfecte etatis. lz Dyn. consuluerit contrarium pro quo facit glo. ordinaria. ff. de ver. ob. l. sciēdum. vbi videas per Cyn. in. l. ij. C. de rescin. ven. vnde cautius est in instrumēto apponere qō renunciauit bñficio minoris etatis: certioratus de qualitate bñficij ꝑm Bald. vbi

8 ¶ Adde qz a iste passus ē dubi⁹. ias. in aut. sacramēta pubex. C. si ad ver. vē. cōsil. xv. cum duab⁹ seq. segura i. l. filiꝰ dū in ciuitate. ff. de v. ob. fo. iij. co. j. v. infero ꝛ i co. seq. Jo. ber,

ℨ. ¶ Apices sunt iuris dicuntur q̄dā solēnitates seu subtilitates que veritatē negocij non tangunt ita dicit Bart. in d. l. si fideiussor. §. quedā. ff. māda. bal. in. l. si pro ea. si. col. C. manda. And. ficu. in. d. c. bona fides. in fi. ℨ. de depo. de quibus etiā in consistorio principis non curatur. qz ibi magis attenditur veritas q̄ iudicioꝝ ritus seu solēnitas. vt no. dicit bal. in. l. rescripta. ij. co. C. de preci. impe. offe. allegat. l. j.

10 §. si quis. ff. de questio. ꝛ ꝓpterea † princeps iudicare potest sola veritate inspecta [b]. etiā si iudicari⁹ ordo sit omissus: vt ꝓbatur ex. no. in. c. ad petitionē. j. de accu. quē ꝑ singulari ad boc alle. Bal. in. c. j. §. inuestitura. ij. co. de noua forma fidelitatis. li. feu. de quo meminit Aler. in. l. fi. C. de legi. in apostil. Jn † sinia enim principis nō requiritur eractus ordo iudiciorum. vt dixit no. Jo. an. in. c. in causis. ℨ. de re iudi. ꝛ iō

11 de nullitate processus acti coram principe nō seruato iuris ordine. non potest opponi: qz permittēs coram se taliter procedi: videtur dispensare: vt voluit Jnno. in. c. j. de lit. contesta. nec mirum qz ipse solus habet potestatē mādandi sic facias: alij vero debent dicere facias iustitiam. ꝑm Jnn. in. c. significantibus. de offi. dele. quē refert Bald. in. c. j. ij. co. si de inuestitura inter dñm ꝛ vasallum lis oriat. Aler. in. d. l. fi. C. de legi. Fely. in. c. que in ecclesiarum. xxij. co. versi. quarta declaratio. ℨ. de consti. And. ficu. in rub. de rescrip. char. vj. ij. col. ver. venio ad tertium. ꝛ in. c. si qñ. eo. ti. ꝛ in. d. c. significantibus. pe. colū. ꝛ in. c. pastoralis. §. qz vero. xx. co. eo. ti. ꝛ in. c. si pro debilitate. xxj. co. eo. titu. ꝛ in. c. nisi specialis. xij. co. de offi. leg. georgius natam in repetitione clemē. sepe. de ver. signifi. §. ꝛ qz. xxx. col. Unum tñ est ꝙ lz non requiratur ordo iudiciarius in sententia principis: requiritur tñ citatio. vt. c. de causa posse. ꝛ proprie. ter. ꝛ Bar. in. l. nā ita divus. ff. de adop. ꝛ in. l. diuus. ff. de iure aureorū annu. Bar.

c in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantū. ff. de libe. ꝛ posthu. [c] ¶ Ex ꝙbus oībus videt ꝙ saltem de iure canonico ꝛ in cōsistorio principis non est necesse ꝙ vxor volēs agere cōtra tertios possessores bonorū mariti debeat prius maritū excutere. ¶ Et ꝑm ista forte potest intelligi ꝛ limitari gl. in. d. l. vbi adhuc. in verbo potiora. quā approbant ibi Cy. ꝛ alij. bar. in. d. l. si constante. ꝛ alij moderniores signanter Alexā. qui sentit cōtrarium: immo ꝙ antecq̄ fit certum maritum non esse soluendo: non agetur hypothecaria contra tertios possessores. Idem sequitur Joan. fab. ꝛ Bal. in. d. l. vbi. vj. co. ver. sed statim succedit. ꝛ Saly. q. xij. qō ꝓbat ꝓ. d. l. vbi. dū dicit ꝙ tunc vxor agere potest eo modo quo ageret et exigeret si matrimonium legitime dissolutum esset ꝑm distinctionem legum. Sed tūc iure cōmuni non posset agere contra extraneos possessores: nulla facta excussiōe: igitur nec nunc. Ad hoc potest responderi ꝙ illud verbum ꝑm distinctionem legum non debet intelligi de discussione: ſz de alia distinctione ꝛ modificatione prout requiritur in hypothecaria videlicet probando de anterioritate temporis: ꝛ quod res erat in bonis mariti. ꝛ sic de similibus. Nam tempore dicte. l. vbi adhuc talis ordo discussionis erat incognitus. nam postea fuit inductus per ius autenticorum. vt habet in. d. auc. hoc si debitor. ꝛ in auc. presenti. C. de fideius. Jta dicit Bal. nouell⁹ vbi. ℨ. Sed huic solutiōi resistit tex. no. in. l. libertus. §. j. ff. ad municipales. vbi res publica prius discutere debet filium decurionē: quam deuenire ad patrem. potest dici quod illud procedit quando pater nō fideiussit ꝓ filio expresse: sed tacite iuris presumptione: vel fictione. vnde iustum est qō in defectū deueniat ad ipm ꝛ agat prius contra filiū. sed si pater expresse iussisset filiū officiū suscipere: vel aliū cōtractū facere: nō deberet filius prius discuti ꝑm Jaco. de arenis. vt. ff de verb. obliga. l. si seruum. ver. an filius. ꝛ vtrobiq̄ ꝓ Barto. qō tene menti. Jn casu autē nostro possessores rerū forsan scienter suscepe rūt bona pro dote hypothecata. vel saltē putare debuerūt illa esse hypothecata pro dote vxoris: ꝛ ideo merito conueniuntur super illis alias non discusso marito. cogitabis.

¶ Si vis tenere cōem opinionē gloss. Bar. ꝛ aliorū poteris dicere qō quedam sunt de tela ꝛ ordine iudicij vel processus ad rigorē iuris cōseruandum: ꝛ ista dicunt de apicibus iuris de quib⁹ non est curandū: vt. d. l. si mancipiuz. §. j. Alia sunt ad veritatis indaginē ꝛ ad cōseruandū defensionem partis: ista non dicuntur de apicibus iuris nec debent pretermitti. sed exceptio excussiōis est huiusmodi. qz licet non tollat nec permittat ius vel actionem ptis: respicit tamen defensionē opponentis. l. mochis in principio. ff. de iure fisci. l. j. C. de decurionibus. li. x. vbi ꝓbat ꝙ et contra fiscum ꝛ rem publicā admittitur exceptio excussionis idq̄ forte equū inquit text. in. d. l. mochis. ergo admittēda est. Ad hoc bene facit quod voluit Bald. in. l. fi. §. sed ꝛ si quis. i. co. versi. fuit a me quesitū. C. cōmu. de legatis. vbi dicit ꝙ quando agitur contra tertiū possessorē hypothecaria: arbitrator qui procedit secundum equitatem: nō potest reꝛcere discussionē excussionis. qō est no. ꝑm Alex. in d. l. si constāte in prin. co. xv. ver. vnū no. ꝛ dicit se alibi nō legisse. ꝛ Georgius natā in repetitione cle. sepe de verbo. signi. co. xv. Ex quo infert notabiliter ꝙ iudex cui causa cōmittitur summarie ꝛc. non potest reꝛcere exceptionem discussionis oppositam per fideiussorem conuentum.

1 ¶ Uxor pro dote agere potest contra pannos ꝛ alias merces mariti mercatoris.

2 Mercantia est quoddam corpus vniuersale vbi vna res subrogatur loco alterius.

Ampliabis q̄rtodecio vt

nō solum possit vxor agere contra extraneos possessores rerum immobilium mariti: sed etiam cōtra pannos ꝛ alias merces mariti mercatoris. qz. d. l. vbi adhuc. loquitur indefinite volens qō omnia bona mariti sint hypothecata pro dote vxoris: poterit ergo vxor vti retentione pro mercib⁹ quas penes se retinet vel apud maritum stant: ꝛ pro alienatis intentare hypothecariam contra possessores vt diximus in prorima ampliatione. ista fuit opinio aliquorū: vt Jaco. bu. Cuius contrarium tenuit Jaco. de arenis in d. l. vbi adhuc. ꝛ sequitur ibi Albericus. Sed Jacob. ipse concordat opiniones hoc modo. Si enim merces reperiūtur apud virū cum de dote agitur: sunt obligate: ille vero

ℨ. 35. An possit vxor agere ℨ pānos vl merces.

que vendite sunt ante: nõ. Hanc distinctionẽ videtur sequi Cy. in. d. l. vbi. q. xv. ⁊ Saly. q. xj. ⁊ collectarius in presenti. ver. sed quid si maritus est mercator. Albe. dicit opi. Jac. bu. fore veriorem de iure. sed Jac. de are. equiorẽ. Bald. in d. l. vbi adhuc. iij. co. ver. sed pone maritus aliam viam sumit. dicit em̃ q̃ inspicitur tps iudicij: sed tps quo actio oritur. Unde postq̃ vir qui incipit male vti substãtia sua alienat: possunt iste merces per hypothecã aduocari post emptionem ab emptore. Secus si alienauerat ante. Si tamẽ mora potest imputari vxori cur non agat. Videtur dicere Bal. q̃ nõ põt agere ad merces iã venditas: lz post ortã actionem: qr alꝫ sequeret absurdũ q̃ mercator nõ posset exercere suã artẽ vel mercãtiã. ⁊ lz illo momẽto quo steterũt apõ maritũ: fuerũt obligate vxori pro dote: tñ fuerũt exẽpte ab obligatione: qr alie res de nouo acquisite loco illarũ rerum
2 subrogantur. est enim† mercãtia quoddã corpus vniuersale vbi vna res subrogatur loco alterius. l. imperator. §. fin. cũ. l. seq. de leg. ij. Nota ista verba bal. sic ordinata ⁊ declarata: qr obscure loquitur: de quo vide latius Alex. in. d. l. si cõstante. co. xvj. ver. itẽ i quintũ. ¶ Supellectilia tamen q̃uis non veniant in generali obligatiõe poterit vxor hoc casu aduocare. ꝑm Jo. de imo. in. d. l. si constante. coll. ix. in prin. quod no. sed nõ placet Alex. in. d. l. si cõstante. xvj. co. ver. successiue. vt ibi per eum.

1 ☞ Predia empta ex pecunia dotali efficiuntur dotalia: licet a principio non fuerit conuentum.

§. 36. Qñ dos ꝙsistit in bõis mobilibus vel pecunia.

Ampliabis quintodecimo

vt propter mariti inopiã posset vxor repetere dotẽ ꝛc. etiã si cõstat in reb⁹ mobilibus ꝑm Bal. in auth. qõ locum. C. de col. in. vj. q. ¶ Jẽ si dos fuit data in pecunia ex qua fuerũt
1 empta† predia: nã in defectũ illa efficiunt dotalia lz a principio non fuerit conuentũ: vt habeꝫ in. l. si ex pecunia. ⁊. l. si inter virũ. C. de iure do. in subsidiũ (marito ad inopiã vergente) vxor ad illa habebit regressum. vt ꝓbaꝫ in. l. vxor viro. ff. isto ti. no. per bal. in. l. in reb⁹. vj. co. C. de iure. do. tenet bal. nouel. in tractatu dotiũ. parte. vij. priuilegio. xv. ¶ Si aũt dos datur in rebus immobilibus nõ estimatis res est clara. Sed si dantur estimate ea estimatione que facit emptionem: nec aliter dictũ est q̃ manerent res dotales cum tunc dñium transferaꝫ in virũ: vt amplius non subĳciantur restitutioni: vt habeꝫ in. l. plerũq̃. ⁊ in. l. quotiẽs. ff. de iure do. tñ speciali fauore dotis qñ vxor nõ haberet regressum ad alia bona viri pro recuperatione sue dotis in subsidium datur actio in rẽ mulieri cõtra tertiũ possessorẽ si dicta res estimata postea fuerit alienata per virũ. vt est casus fing. i l. in rebus. C. de iure do. ꝑm cõem intellectũ. ⁊ cõiter tenent doctores q̃ detur vtilis in rem. ⁊ sic dñium quoddam vtile dicatur esse translatum in mulierẽ: vt alꝫ habeꝫ in casu singulari fauore alimentorũ in. l. j. C. de don. que sub mo. Jdẽ qñ vir ad inopiã vergeret: vt p bar. in. d. l. si constãte. in ꝓn cip. ff. sol. ma. in. j. q. ij. parte. ⁊ ista actio in rem preferꝫ dominio directo qõ esset penes emptorẽ. ⁊ sic vltra hypothecariã: daretur ibi rei vẽdicatio. ⁊ hoc est magni effect⁹: qr si cõpeteret solũ hypothecaria: tũc alĳ creditores qui haberẽt hypothecariã anteriorẽ ⁊ expressam: pferunt mulieri etiam in bonis postea quesitis: vt habeꝫ in. l. si. C. qui potio. in pig. bab. Ita dicit bal. nouel. in tractatu dotis. vij. pte. priuilegio. vij. qui latius loquiꝫ. Qõ quidẽ ꝓuilegium trãsit etiã in heredes mulieris: vt notanter firmat idẽ bal. nouel. in pte. xij. i. vj. q. quez rogo videas qr subtiliter et vtiliter loquitur. ¶ Intellige predicta quando marit⁹ nõ habet bona ex quibus possit vxori consuli super dote. Secus tñ quando maritus est locuples ⁊ soluendo: nam tũc assignabitur vxori in bonis viri vsq̃ ad certaz summam: vt. l. sive generalis. in fi. ff. de iure do. ⁊ tunc incipit illa habere in dotem: ⁊ super illis habere illud priuilegium quod habuisset si fuisset a principio constituta. ff. de iure do. l. si ei nuptura cum duabus sequentibus. ⁊. l. vir vxori. ⁊. l. qui fundum. ff. de fundo do. l. ij. ꝑm Host. in presenti. in princ. quẽ refert Jo. an. in ver. in glo. ibi. vbi ꝛc. ⁊ Car. in. ij. q. Non tamẽ poterit vxor hoc casu omnibus bonis mariti pignori incũbere: sed solum pro quantitate dotis. vt not. Cyñ. in. d. l. vbi adhuc. q. xx. Jo. fab. ⁊ bal. ij. co. ver. ibi postea acquisiuerit Jo. an. in additionibus ad spe. ti. de dote post diuort. restĳ. §. formatis. ver. sed cum mulier. Bar. in. d. l. si constante. in ij. q. iij. parte. ⁊ Rapha. ⁊ Pau. de ca. ij. co. in princip. et Ale. co. xvij. reprobãdo Ludo. qui cõtrariũ tenebat. Jo. cãpetius in tractatu de dote. ij. parte. q. lvj. adde gl. not. in §. si vero. el. ij. ⁊ ibi Ang. in auth. de exhiben. ⁊ introdu. reis aliam in. l. eum qui. C. de procu.

Ampliabis sextodecimo ꝓ

dicta vt procedant adeo q̃ nõ habeꝫ rõne maritus egeat. glo. in. d. l. vbi adhuc. in verbo ad sustẽtationẽ. ⁊ approbat ibi Cy. co. ij. ver. x. queritur. Jo. fab. ⁊ bal. etiã Saly. in. §. ita tñ. co. ij. ver. quero quarto. Bal. in. l. si quis crediderit. ff. de pac. Ray. Pau. de ca. Jo. de imo. Ludo. ⁊ Alexã. in d. l. si ꝙstãte. ⁊ Jo. campe. in tractatu dotis. ij. parte. q. lxij. collecta. in presenti. ver. sed nunquid exiget. idẽ tenet Bal. in. l. preses. C. de serui. Et ista est cõis opinio: quã tene gc/ quid senserit glo. j. in. d. l. vbi adhuc. ⁊ in. d. l. si cõstante. in verbo nõ sufficere. ibi vt cũ tẽperamẽto. quas glo. nitebatur bar. saluare in. viij. q. vltime partis qñ agitur actione hypothecaria ⁊ sic actione reali. Secus si actione psonali: qõ reꝓbãt Jo. de imo. Ludo. ⁊ alex. ibi. ⁊ Saly. in. d. l. vbi adhuc. ⁊ cõiter alĳ scribẽtes. ⁊ ipsemet Bar. sibĳ ꝑsi Jrius in locis ibi per Alex. alleg. co. viij. ver. in glo. ibi cũ tempera mẽto ꝛc. videas per te. ¶ Jdẽ dicas de socero qñ dos non sufficit nisi pro alimẽtis matrimonĳ: nã tunc exigendus est socer insolidũ. Ita dicit Cy. in. d. l. vbi adhuc. co. ij. ver. i. queritur. ⁊ ibi Saly. in. §. ita tñ. co. ij. ver. iuxta hoc quero. declarãdo fingit Cy. ⁊ satis cõpendiose: vt ibi per cũ: quez rogo videas. Jdẽ Jo. fa. in. d. l. vbi adhuc. ⁊ Jo. cãpetius in dicto suo tractatu. ij. parte. q. lxvj.

De socero.

1 ☞ Emphiteotica bona an possint obligari sine cõsensu domini.
2 In feudo non cadit hypotheca.
3 Res alienari prohibita non venit in generali obligatiõe.
4 Maritus habens maioratum ⁊ recipiens dotem non videtur bona maioratus tacite obligare pro dote nec etiam expresse. ⁊ nu. 7.
5 Bona alicuius si ob delictũ veniãt publicãda nõ publicabuntur bona feudalia.
6 Cõfiscatis bonis alicuius confiscatur cõmoditas bonoꝝ restitutioni subiectoꝝ in vita possessoris.
8 Vasallus vel emphiteota si nõ est soluẽdo: põt cõmoditas talis rei creditoribus assignari.
9 Dominus necessitatis tpe pro seruitĳs personalib⁹ potest imponere suo subdito charitatiuum subsidiũ vsq̃ ad valorem operarum vel mandare subdito q̃ seruiat alteri in eisdem operis.

Ampliabis septimo ⁊ decimo

§. 38. De feudo et emphiteosi.

ꝓdicta vt vxor possit agere hypothecaria ad res mariti to cõcessas in feudo vel emphiteosim durãte iure mariti. ar. l. vectigalis. C. de pig. act. ꝑm bar. d. l. si ꝙstante. in. ij. q. ij. partis. quẽ tñ reprehendit Ludo. ro. in vtroq̃ tã in em/
1 phiteosi q̃ in feudo. in emphiteosi qr† nõ possunt obligari sine ꝙsensu dñi. vt. d. l. vectigalis. Sed hoc nõ bñ dixit Ludo. ꝑm Alex. ibi. co. xv. ver. in ꝙtractũ. bar. hic in. ij. q. quia bona emphiteotica possint obligari irrequisito dño. l. tutor. §. fina. ⁊ ibi hoc no. bal. ff. de pigno. ac. ⁊. d. l. lex vectigalis. ⁊ firmãt glo. ⁊ doctores in. l. fi. in ver. vendere. C. de iure emphi. spe. ti. de loca. §. nũc aliqua. ver. cxij. de quibus ludo. nõ fuit memor. ¶ Sed quatenus bar. loquitur de feu/
2 do: reprehẽdit eũ Ludo. ⁊ merito qr in feudo† nõ cadit hypotheca. quinimmo hypothecans suo iure priuareꝫ. c. imperialẽ. de phi. feu. alie. per Frede. ex quo infert ibi bal. q̃ nõ venit i gñali hypothecaria: qr ꝓpter penã priuationis nõ est verisimile q̃ quis in specie esset obligaturus. l. obligatione gñali. ff. de pigno. l. j. ⁊ qõ ibi no. bal. C. que res pignus. obli. po. ⁊ in terminis mouit spe. tit. de pigno. §. j. ver. pe. Ad cuius cõfirmationẽ facit qõ voluit bar. in. l. codicillis. §. instituto. de leg. ij. vbi† dicit q̃ in gñali obligatiõe nõ
3 videꝫ qs obligasse rẽ ꝓhibitã alienari sub pena. Idem voluit bal. in. l. volũtas. C. de fideicõ. ⁊ ꝑ Ang. in auth. de resti. ⁊ ea que parit i prin. vbi est bona glo. q̃ incipit hãc dubitationẽ. Ad qõ videas rogo Andreã ficu. in repeti. rub. de rebus eccle. nõ alie. fo. iij. fi. co. ver. nono limita. vbi multa cumulat que per te videas. Facit text. in. c. in gñali. si de feudo fuerit ꝙtrouersia inter do. ⁊ agna. ⁊ in. c. j. de capitaneo qui curiã vẽ. ¶ Ex quibus inferꝫ ad vnũ quotidianũ q̃ mari/
4 tus† habẽs maioratũ ⁊ recipiẽs dotẽ nõ videꝫ bona maioratus tacite obligare ꝓ dote. nec etiã expresse qñ obligauit ola bona sua. bñ tñ credẽ q̃ fructus ⁊ cõmoditas quã habiturus est ex illis bonis veniant in obligatione tacita vel expresla: qñ illa pñt vẽdi ⁊ alienari p possessorẽ exĳsse vendẽdo vel delictũ cõmittẽdo: vt. d. c. j. de capitulis corradĳ:
5 vbi† dicit q̃ si qs delictũ ꝑmisit ꝓpter qõ eius bona publi

Maioratus.

cank: nō publicank bona feudalia: sed bñ publicaℓ cōmodi
tas quam feudatarius ex illis bonis habiturus erat. quem
ter. ad hoc multū cōmēdauit Abb. in. c. cū veniſſent. iŭ. col.
3. de inſti. ver. aduerte. Idē voluit hoſti. in. c. veniens. 3. de
tranſac. ꝑm eū. ego allego tex. de quo ipſe nō fuit memor in
l. ſtatus. §. cornelio felici. ff. de iure fiſci. vbi† confiſcatis bo
nis alicuius: cōfiſcaℓ cōmoditas bonorū reſtitutioni ſubie
ctor in vita poſſeſſoris. ad hoc illū tex. alle. pau. de ca. in. l.
filiuſſa. §. diui ſeuerus. pen. col. de leg. j. ¶ Et inde eſt q lz
7 bona† habentis maiorat um cū ſint reſtitutioni ſubiecta: nō
poſſunt alienari ꝑ debitis ipſi⁹ poſſeſſoris: pōt tñ fieri miſ
ſio in eis: ſeu pignore pretorio affici ꝑ fructibus interiz q
ipſe viuit p tex. ſing. in. l. ſi. §. finaūt. C. cōia de le. tenet bal.
in auℓ. ei qui iurat. C. de bon. au. iu. poſſi. co. xvj. verſi. quero
nunquid. vbi vide bal. in. d. l. ſi. §. ſed q. in prin. & ibi Saly.
xv. co. ver. ſcōo quid. & Andreā ſicu. in repeti. rub. de rebus
eccle. nō alie. fo. v. iŭ. co. vide bonū tex. in. l. peto. §. prediuz.
de leg. ŭ. & bal. c. j. iŭ. co. ver. quero nunqd. de phi. feudi alie
na. per Frederi. & in. c. qñ frequēter. §. in alys. ŭ. co. 3. vt li
te non conteſt. Bene facit glo. no. in. l. ꝑ herede. §. ſi qd tñ.
ff. de acqui. here. in ver. maxime futurarū. que dicit q pro
pter debita dñi pōt fieri miſſio in operibus ſubditor. & ita
ius qō cōſueuit eſſe inſeparabile a ꝑſona alicuius: fit ſepa
rabile ꝓpter neceſſitatē. Ex quo dicebāt ibi bald. & Ange.
8 quos ſequitur Aleran. iŭ. co. q lz† vaſallus vel emphiteo
ta in feudo vel re feudataria habeat iura ſeparabilia. quia
non poſſunt alienari irrequiſito dño: tñ ſi vaſallus vel em
phiteota non eſt ſoluēdo: pōt cōmoditas talis rei creditori
bus aſſignari ꝓpter illā glo. de qua vide p doctores: ſignā
ter per alex. in. l. ſi finita. in. §. ſi de vectigalibus. ff. de dā. in
fec. & Franci. are. in. d. §. ſi quid tñ. iŭ. co. ff. de acqui. poſ. &
cardi. cōſi. xliŭ. ¶ Adde p̄dictis Bal. i. l. j. in fi. C. de ope.
9 liber. vbi dicit q tp̄e† neceſſitatis ꝓ seruitŭs ꝑſonalib⁹:
dñs pōt imponere ſuo ſubdito charitatiuū ſubſidiuz vſq
ad valorē operarum: vel mandare ſubdito q ſeruiat alteri
in eiſdē operis. vt. ff. de ſ. ope. liber. l. ſi libertus artez. de quo
in alio ꝓpoſito facio mētionē. j. co. cccl xxv. verſi. ex quibus
infertur. Concludo igitur vt. 3. & tene memorie.

1 ☞ Expēſas ſeu ſumptus neceſſarios miniſtrare dz ma
ritus vxori dotem repetenti. & nu. 4.
2 Monach⁹ ſi accuſat abbatē dz habere expēſas litis neceſ
ſarias de bonis monaſterŭ.
3 Alimentorum cauſa ſi quis habeat ſententiam ꝓ ſe & ab
ea appelletur: appellans interim miniſtrabit alimenta ap
pellato.
4 Expenſas preſtare an teneatur maritus vxori ab eo dotez
repetenti.
5 Maritus ſi accuſat vxorē de adulterio tenetur ei preſtare
expenſas victus & litis.
6 Clericus ſi intētat iudiciū ad vtilitatē ſue eccleſie debet ſi
bi refici expēſa de bonis eccleſie.

§. 39. Maritus facit expenſas vxori dotem repetenti.

Ampliabis octauo et deci
mo p̄dicta vt vxor poſſit repetere dotē a marito vergente
ad inopiā ꝛc. Adeo q† maritus teneℓ ubi ſumptus neceſſa
rios facere & litis expēſas cū illa nō habet niſi dotē: ita de
cidit ſolus Albe. in. d. l. vbi adhuc. ſi. co. ver. ſed cui⁹ expē
ſis. ar. l. ſi. in fi. C. de or. cog. ibi eſt caſus ꝑm bal. q quis ad
uerſario puidet tā in expēſis litis q̄ in ſumptibus alimen
toz. Cōſidera tñ ꝑm Bal. q iſta ꝓuiſio fit ibi de reb⁹ abla
tis illi cui puideℓ tanq̄ de ꝓprio matrimonio nō de alio.
Quaꝓpter melius facit text. in. c. ex parte. j. de accu. vbi
2 monachus qui accuſat† abbatē de bonis monaſterŭ expē
ſas litis neceſſarias habebit. Imo voluit ibi glo. ſi. q da
bunℓ monacho expēſe nō ſolū ad ꝓſequendā litē: ſed etiaz
p lite exequēda. Ad hoc eſt tex. optimus in. c. olim. eo. tit.
qō tñ intellige ꝑm doctores ibi qñ lis mouek ad vtilitatez
monaſterŭ principaliter & immediate. ad hoc bñ facit text.
ꝑm Franci. are. ibi in. l. ſociū qui in eo. §. ſi. cū. l. ſeq. ff. p ſoc.
de quo memini. 3. in rub. co. cccxliŭ. ver. limitabis quarto.
& j. co. dxv. nec eſt vis. Idē eadē rōne dicimus ecōtra quan
do abbas inquirit cōtra monachū. nā interim dz eū alimē
tare vt no. voluit abb. in. c. cū cōtingat. 3. de foro cōpe. col.
a xliŭ. ver. quā ergo formā[a]. ¶ Facit tex. no. in. l. ſi inſtituta.
§. de inofficioſo. ff. de inoffi. teſta. vbi pupillus q egit quere
la inofficioſi teſtamēti & obtinuit: in cā appellationis debet
habere alimēta de bonis hereditatis ſi eſt inops. Vide ibi
Pau. de caſt. qui ſingulariter loquitur. ¶ Ex qua lege in
fertur vna concluſio generalis q ſi priuatus litigat in cau
ſa propria ſup bonis q̄ ptēdit eē cōia vel ad ſe ptinere: tūc
ſi aliqua ꝓſumptio eſt ꝓ ipſo debēt ſibi miniſtrari expenſe
litis de illis bonis. dz aūt inter alia ꝓſumptio ꝓ ipſo: ſi qua
fuit lata ſnīa in eius fauorē: a qua fuit appellatū. ita no. di
cit Spec. ti. de inquiſitione. §. fi. ver. porro cū inquirit. & ho
ſti. in ſumma. ti. de accu. §. i. pe. co. ver. idcoq regulari. & ſen
tit Bal. in. d. l. fi. C. de ordi. cog. refert. & ſequit Franci. are.
in. c. ſi qui teſtium. 3. de teſti. iŭ. co. ver. ſcōa cōcluſio. ¶ Ex
quo inferℓ q ſi quis habuit ſnīam ꝓ ſe in cā alimētorum a
3 quat appellatur appellans interim debit expenſas appel
lato ꝑm bal. in. d. l. j. ff. ſo. ma. dixi. 3. fo. lxiiŭ. co. iiŭ. ¶ Imo co. 3 n° 5.
mo q plus eſt ſi dues litigat cū paupere ꝓuidebit paupe
ri de expēſis rōne paupertatis & inopie. ar. d. c. ex pte. cum
cōcordātŭs ibi poſitis in gl. niſi pauper haberet peculiuz
vel bona vñ poſſit expēſas facere. ar. c. quāto. 3. de offi. or. &
c. ŭ. ne cleri. vel mona. ita tenet paris de puteo in tractatu
ſindicatus. charta. xlvj. co. i. al's in verbo expēſe. §. i. inferēs
ex hoc q dominus vel iudex ſindicat⁹ dz expēſas ſubmini
ſtrare pauperib⁹ cū qb⁹ litigat. idē dicit ſi litigaret cū fiſco:
vt ibi latius ꝓ eū. intellige qñ haberet ꝓ ſe ꝓſumptionē iu
ſtitie ſup bonis ſup quib⁹ litigaℓ: al's aūt ſi creditor litigat
contra debitorē vel aliquis ꝓ re ſua cōtra alterū: nō tenebi
tur debitor dues creditori pauperi miniſtrare ſumptus li
tis vt apparet ex p̄dictis. eſt tex. & ibi no. bal. in. l. imperato
res. ff. de tute. & rōnibus diſtrahēdis. & ſimiliter qui litigat
de re ſua nō dz habere expēſas a poſſeſſore q̄uis ſit paup
& impotēs ſi in illa ꝓſumptio nō eſt ꝓ eo. vt. d. §. de inoffi
cioſo. ita dicit Fran. are. vbi 3. ¶ Ex quibus oibus ad ꝓ
4 poſitum noſtrū colligitur cōcluſio q† ſi vxor repetēdo do
tem a marito vergēte ad inopiā: nō habet expēſas aliunde
b marit⁹ cogiℓ ſibi dare: vt dicebat Albe. vbi. 3. b Idē eſt de
mēte Moſt. in ſumma. ti. de accu. §. j. ver. qd ergo ſi contin. b Adō Feli. i
gat. & ſpe. ti. de inquiſitione: §. vlti. ver. qd ſi matrimonium. c. ex pt̄e. fi. co.
5 vbi dicūt† q ſi matrimoniū ꝓaccuſari cōtingat: nec habet de accu. Jo.
mulier expēſas: maritus cogēdus eſt ſibi dare. refert et ſe Ber.
quitur abb. in. d. c. ex parte. in fi. de accu. facit tex. cū glo. in
d. l. fi. C. de or. cog. Et ꝑm iſta intelligo qō voluit Inn. in ꝓ
ſenti. in finalib⁹ verbis: quē ſequunℓ. Moſt. Joā. an. & card.
qui dicūt q ad cauſas mulieris vir nō dabit expēſas: niſi
forte ſpeciale ſit qñ vir accuſat matrimoniū: nam tūc forte
cogeℓ dare ei expēſas etiā ſi indotata ſit mulier. arg. d. c. ex
parte ꝑm eos. Subdit cardinalis in preſenti q ſi mulier nō
habet de ſuo teneℓ vir facere ipſi ſumptus ex quacūq cau
ſa cōueniaℓ. nō aūt ſi agat. Et ita videℓ ſentire q cū in caſu
noſtro agat mulier: nō debeat maritus expēſas miniſtrare
qō mihi nō placet cū quodāmodo ſtimulata veniat ad iu
diciū ꝓpter mariti inopiā: vt dixi. 3. co. cix. ver. ītellige. te
ne ergo opinionē Alber. & iſta faciūt q ſi maritus accuſat
vxorē de adulterio: tenebiℓ ei facere expēſas vict⁹ & litis et
ita practicaℓ. Sed ſi maritus noluit vxorē accuſare: ſed ex
pulit eā ꝓpter adulteriū cū nō eſſet notoriū: nec ſup eo pro
nūtiatū dz interim eā alere ꝑm Oldof. ꝙſ. clviŭ. & p moder
nos in tractatu maleficiorum: in parte che meay adulte
rato. co. ix. ¶ Adde etiā q ſi priuat⁹ intētat iudiciū ad vti
litatē publicā: ſiue clericus ad vtilitatē ſue eccleſie: dz ſibi
6 † refici expenſa a fiſco: ſi vtilitas ſit fiſcalis. i. afferēs lucrū
fiſco. Caſus eſt no. in. l. ſi mulier in opus ſalinarū. ff. q po. in
pig. ha. ꝑm bal. in. l. j. in prin. iuxta finē cōmēti. ff. de iuſt. et
iu. eſt tex. in. d. c. ex parte. Ita dicit Frāci. are. in. d. c. ſi qui
teſtium. iŭ. co. ver. prima concluſio. 3. de teſti.
☞ Uxor ſi renūciauit iuri hypothece quod hz in bonis
mariti non poterit poſtea agere actione hypothecaria cō
tra eum ad inopiam vergentem.

§. 40. Qñ vxor renunciat iuri hypothece.

Limitabis p̄dicta vt pce
dant niſi vxor renūciauerit iuri hypothecarū qō hz vl' ha
bitura eſt ꝓ dote qō pōt tā ꝙſtāte matrimonio q̄ eo finito.
vt. C. ad velle. l. etiā. & l. iubemus. nō extēdēdo tñ iſtā renū
ciationē ad aliū ꝙtractū q̄ ad illū ſup quo facta eſt: vt ibi
dicitur. facit. l. ff. qui. mo. pig. vel hyp. ſol. & l. lucius. eo. tit.
de qua feci mētionem in rub. co. cccl j. ver. ꝑſertim. & tenet
Bal. conſi. cccl xiiŭ. incipiente. caſus ſup quo. in prima pte
1 Ut ergo vxor conſtante matrimonio renunciauit iuri† hy
pothece q̄ habet in bonis mariti nō poterit poſtea age
re actiōe hypothecaria contra illum ad inopiam vergen
tem. bene tñ poterit agere petendo dotem ſuam actione
perſonali: quia illa non eſt ſublata.

Limitabis ſcōo vt pcedāt

quando

§.41. Q̃ vxor dissipat bona.

q̃ vxor esset industriosa: sec⁹ si bona sua dissiparet. nã tũc cessat ratio iurii predictorũ: q⁹ nõ poneretur dos in tuto: ergo cessare dz dispositio. ar. l. post q̃. §. vlt. ff. vt in possessionez leg. 7. l. imperatores. §. fin. ff. de ap. cũ similib⁹. ita tenet Inno. in presenti ver. sed adhuc. quẽ sequũtur cõiter oẽs signanter hẽricus. vlt. co. 7 card. 7 alexãdrin⁹. Cyn. albe. 7 alij in. d. l. vbi adhuc 7 in. d. l. si cõstante. ¶ Prouidebit tamẽ iudex ex officio vel ad petitionẽ cõiunctorũ. vt ponatur in loco tuto. per istũ tex. 7 ea que dicta sunt.

1 ☞ Marit⁹ ex delicto cõdẽnat⁹ cuidã extraneo in magna quãtitate an possit vxori dare res suas in solutum.

§.42. An marit⁹ condẽnatus pro delicto: possit vxori dotẽ soluere.

Sed cadit hic pulchra questio si marit⁹ est cõdẽnat⁹ ex delicto cuidã extrãeo i magna quãtitate pene que totũ ei⁹ patrimoniũ absorbet. An post dictã cõdẽnationẽ põt † marit⁹ dare vxori res suas in solutũ pro dote. istã questionẽ mouet Bal. l. 2 §. xl. incipiẽte marit⁹ ex delicto. in. iij. parte. vbi ad vtrãq; arguit partez. finaliter decidit q⁹ si oĩa bona sunt cõfiscata: 7 tũc fiscus dz soluere dotẽ. 7 marit⁹ nõ potest restituere eã. Si aũt est cõdemnatus fisco in quantitate: vel priuate persone tantũ: et tunc secus vt ibi lati⁹ per eũ quem per te videas.

1 ☞ Jus patronatus si rei dotali adheret maritus potest presentare.
2 Marit⁹ est dñs 7 possessor dotis.
3 Maritus 7 vxor si diuersos presentãt presentat⁹ a marito prefertur. 7 nume. 9.
4 ¶ Presentat⁹ a pupillo prefertur presentato a tutore.
5 ¶ Patron⁹ ecclesie si decedit supstite filio 7 filia iter quos est discordia in presentando prefertur vox masculi.
6 Testes duo masculi preferũtur duab⁹ feminis.
7 Masculo 7 femina adinuicẽ litigãtib⁹ in dubio deferendũ est iuramentũ marito.
8 Executorib⁹ testamẽti discordantib⁹ si vn⁹ est ꝙsanguine⁹ alter extrane⁹ preferẽ cõsiliũ consanguinei.
10 Regina ꝓprietaria regni rõne cui⁹ hz psentationẽ iurispatronat⁹ an debeat presentare an rex cui nupsit.
11 Vasall⁹ vxoris q̃ ipsi⁹ indiget auxilio 7 similiter ci⁹ maritus. cui poti⁹ debet prestare auxilium.

Succedit alia nota. q̃stio

§.43. Q̃n in dote est ius patronat⁹ qs psentabit.

ot iste tex. q⁹ dos dat ad sustinẽdũ onera matrimonij. pone q⁹ mulier dedit marito villã in dotẽ: in qua villa est ius patronat⁹ in parrochiali ecclesia: vacat ecclesia: nũqd maritus vel vxor presentabit. istã questionẽ mouet hic sol⁹ p posit⁹ alexãdrinus. co. i. j. ver. itẽ quero. 7 cõcludit post rotam in nouis. cccxxij. que incipit Fuit dubitatũ: q⁹ marit⁹ põt psentare: q⁹ est † dñs et possessor dotis vt. l. doce ancillã. C. de rei vẽdi. alias sub ti. de iure patronat⁹. x. 7 quãuis ille nõ dicat hoc. idẽ tenet abb. in. c. fin. s. de concessio. prebẽ. ad finẽ. Sed si concurrãt maritus 7 vxor † psentando diuersos: quis pferat: nõ parũ dubitabile est. rota vbi supra tangit. collector decisionũ videt tenere q⁹ preferat presentat⁹ ab vxore. 7 hãc sequitur abb. in. d. c. fin. de concessio. prebẽ. ar. eorũ que no. Joã. an. in simili questione de tutore 7 pupillo presentantib⁹ diuersos in. c. ex eo. de electione. li. vi. vbi decidit q⁹ † prefertur psentat⁹ a pupillo si est maior septẽ annis. vt ibi p eos 7 in. c. j. in princi. de iure pa. adde lapũ allegatione. viij. 7. lxxv. Sed alexãdrin⁹ in presenti q⁹ dicit multũ differt illa qõ pupilli ab ista. quoniam pupillus est dñs sed vxor nõ est domina dotis: ꝛvir vt. d. l. doce ancillã. 7 ꝓpterea in casu necessitatis potest si bỹpsi prouidere de fructib⁹ ad sustentationẽ suã ꝑm no. in rubr. de iure pat. p Jo. an. 7 in. c. quoniã. 7 in. c. nobis. eod. tit. vtatur ergo marit⁹ fructib⁹ qui possint cõferre ad onera matrimonij supportãda. Jta quieuit alexãdrin⁹ qui potuisset allegare ad hoc fredericũ cõs. xlvij. incipit quidã de ciuitate vt refert abb. in. d. c. fi. Ad cui⁹ cõfirmationẽ facit illud q⁹ no. voluit Bal. in. l. j. ff. de senatorib⁹ in pn. vbi dicit q⁹ si † patronus ecclesie decedit superstite filio 7 filia: 7 discordat in psentãdo: pfertur vox masculi tanq; dignior. ¶ Idẽ dicit si femina relinquat executrix in testamẽto alicui⁹ cũ viro. nã si discordãt: prefertur masculi cõsiliũ q̃ dicta velut singularia cõmemorat andre. ficu. i. c. tua. co. x. s. de testamẽtis. Bene facit tex. 7 ibi nota. in. l. in multis. ff. ō sta. ho. 7 que ponit spe. ti. de pcu. §. j. ij. co. ver. regulariter aũt. Ad idẽ. l. fi. ff. de fide instru. vbi instrã hereditaria debent deponi apud virũ: nõ apud mulierẽ. Ex quo dicebat

6 ibi Bal. q⁹ duo † testes masculi: pferũt duab⁹ feminis ratione instabilitatis quã penes se habẽt. qõ dictũ refert 7 sequitur Ludouic⁹ in repetitiõe rubrice de arbitris. co. x. de quo meminit Frãciscus de curte in repetitione. l. admonẽdi. ff. de iureiur. fo. xxiij. j. col. in fi. inferẽs ex hoc qõ litigan
7 tibus inuicẽ † masculo 7 femina: in dubio referendũ est iuramẽtũ masculo: q⁹ presumitur verius dicere: q⁹ masculus est legalior 7 fide dignior vt notãter voluit Jaco. bu. in. l. in bonefidei. C. de reb⁹ credit. 7 iureiu. Intellige nisi mulier esset magis informata 7 meli⁹ nouisset veritatẽ. nã tũc deferẽ sibi iuramentũ. ita intellige gl. in. c. vidua de regularibus. quam ad hoc valde cõmendat Ludouicus in dict. l. admonendi. vt ibi refert Frãciscus de curte vbi supra. ¶ Quod
8 autẽ de † executorib⁹ discordãtib⁹ dixi: idẽ dicas si vnus executorũ est cõsanguineus: 7 alter extraneus: nã prefertur consiliũ consanguinei ꝑm Bald. in. l. imperator. ff. de pactis. pe. co. de quo facit festũ Ludo. singulari. ccccclij. incipit executores testamẽti. quãuis aliter loquatur Bal. vt videbis. ¶ Idem si vnus executor sit clericus: alter laicus: 7 discordant: prefertur cõsilium clerici. nouũ dictũ est Andree ficuli in. d. c. tua. x. co. prope mediũ de testa. p bona fundamenta: que per te videas. Bene faciũt no. in. c. cũ esses. eo. tit. 7 in. c. in nostra de testi. 7 iij. q. ij. c. si testes. vbi plusvalet testimoniuz clerici quã alterius vt p Andreã ficulũ. in d. c. cũ esses vbi hoc limitat in. ij. col. ¶ Ex istis limitabis qõ voluit Bal. in. l. vidue. C. de nuptijs. vbi dicit ar. illius tex. q⁹ si executores testamẽtorũ discordãt: potest episcop⁹ preferre quẽ vult. nã intelligẽdũ est data paritate. sec⁹ tamen si vnus est masculus alter femina. vel vnus cõsanguineus: alter extraneus. vel vnus clericus: alter laicus ꝑm andream ficulum vbi supra. ¶ Et ista cõmẽda memorie. Ex
9 quibus videt † presentatũ a marito debere preferri. Qõ forsan limitari posset nisi vxor repetijsset dotẽ a marito vgẽte ad inopiã: si sibi fuissent villa 7 ius patronat⁹ assignata. ista tũc videt ipsa preferẽda tãq; domina 7 possidens. c
c ¶ Presertim secũdum opinionẽ illorũ qui tenẽt q⁹ statim re transfertur dominiũ in vxorẽ. vt. s. dictum est. Cogitabis: quia nemo tangit de his quos legi. Ego alias tetigi legẽdo capit. dilecti de arbitris in meis recollectis. Ex istis in
10 fertur ad dubiuz an regina † ꝓprietaria regni rõne cuius habet presentationẽ iuris patronat⁹ debeat presentare an rex cui nupsit regina. 7 videt q⁹ regina per iam dicta. itẽ q⁹ regnũ non transit in dotẽ sed apud ipsam reginã manet vt vult Bal. in. c. significãte de rescriptis. col. ij. 7 ibi andreas siculus. vide i simili Alexãdrinũ in. c. j. ꝓpe finẽ i ti. an maritus succedat vxori. li. feudorũ. tẽporibus nostris regina elizabeth vna cũ rege ferdinãdo presentabat 7 regina Joãna vna cũ rege philippo. 7 data discordia: videbat preferẽdus presentatus a regina p ea q̃ dicta sunt. itẽ faciũt ista ad
11 dubium si vxor hz † vasallũ que vasalli auxilio indiget: similiter 7 maritus eius: cui debet vasallus potius auxiliuz prestare: si ambobus nõ põt vasallus seruire: excusabitur si seruiat marito ar. l. si quis in graui. §. si cũ oẽs. ff. ad fillania. l. aut qui aliter. §. sed 7 seruus. ff. qõui aut clam. facit qõ habẽt in. l. in rebus. C. de iur. do. 7 in. l. doce ancillam. C. de rei ven. ita dicit Alex. in. d. c. j. in fine. an maritus succedat vxori: videas Jacobinũ in tractatu feudorũ in parte de castro rubei montis vbi aliter decidit.

1 ☞ Vxor habẽs dotẽ a marito vgẽte ad inopiã an teneat satisdare de ea cõseruãda 7 restituẽda marito q⁹ ex pacto eã lucrari debeat soluto matrimonio.
2 Succedẽs maioratui vel bonis restitutioni subiectis an teneat cauere restituẽdo sequẽti in gradu.
3 Stranatus de restituẽdo satisdare tenet de restitutione facienda dum casus restitutionis euenerit.
4 Verbũ testatoris legare vel fideicõmittere volẽtis q̃buscunq; verbis exprimat: siue dicat iubeo: siue rogo: mãdo: volo: siue fideicõmitto fideicommissum est.
5 Stipulationes pretorie sunt fideiussorie.

Sed est pulchra dubitatio.

§.44. Questio.

1 Nũqd vxor habẽs † dotẽ a marito vergente ad inopiã: teneatur satisdare de ea confideranda 7 restituẽda marito: q⁹ ex pacto lucrari eam debeat soluto matrimonio? Videtur q⁹ sic ad instar satisdationis quam prestat maritus conuentus inquantum facere potest: si ad pinguiorem fortunã peruenerit. vt. l. vna. §. cum autem. C. de rei vxorie. actione. 7 ad instar fructuarij. vt. ff. vsufructuari⁹ quẽadmodũ caue. per

De executoribus testamenti.

¶ Adde in materia bonũ ꝑ Bal. cõsil. j. in. ij. vol. Jo. ber. Regina.

Vasallus.

totū. ⁊ pro boc. ff. de iudi. l. in omnib⁹ cū ibi notatis. ⁊ ℔ ꝺr fuisse opinio vberti de bobio vt refert Alberic⁹ in. ꝺ. l. vbi adhuc. scōa co. in fi. ver. ſz nūqd mulier. dicit tamē ꝙ cōtrarium vidit seruari cū hoc expresse lege cautū non reperiat qō dicere sufficiat. l. illā. C. de collatis. merito ⁊ contempti esse debem⁹ legis dispositione. vt. ff. so. mat. l. si vero. de ṽ. ob. l. stipulatio. Ista sunt ṽba Alberici q sic resider. ¶ Et

Qō nota. 2 An succedēs in maioratu; vel bonis restitutioni subiectis: teneat cauere vel satisdare de restituēdo sequēti in gradu: Dicas ꝙ sic per p̄dicta ⁊ est casus in lege peto. §. fratre. ff. de lega. i. vbi videas doctores signāter Pau. de ca. qui pulchre loquitur. ⁊ post eum Alexander ⁊ alī moderniores optime limitātes ⁊ intelligentes illum tex. De hoc est casus singularis recte intuenti in. l. cum pater. §. libertis in fi. de leg. ii. ⁊ in. l. iubem⁹ §. in supradictis. ⁊. §. illud. C. ad trebel. Ad idez facit. l. hec stipulatio. ff. vt lega. no. caueatur. l. cum archimedoram. C. vt in pos. leg. ad idem. l. inter omnes. ff. satisd. cog. vbi vide doctores signanter Ja. ⁊ in. l. paulus. ff. de preto. stipu. vbi reprehendit fulgosium contrariuz sentientem. Ad idem. l.

3 in omnib⁹. ff. de iudicijs. quibus aperte probatur eū qui † de restituendo grauatus est teneri ad satisdādū de restitutione facienda dū casus restitutionis venerit. bonus tex. in l. vnum ex familia. §. quod si alia. ff. de lega. ii. ⁊ ibi notant Bar. ⁊ alī vbi grauatus de restituēdo vni ex familia: tenet cauere de re ipsa restituēdo post mortē electi, non obstat. l. paulus no. ff. de preto. stip. pallegata. que aliquibus videt cōtrariū probare cū dicit ꝙ institutus sub cōditione agnita bonorū possessione pendēte conditione: nō satisdat substituto. nā si recte attēdat non cōtradicit decisioni predicte immo potius cōcordat: si intelligamus verbū notat ibi positum id est approbat. ⁊ verba vltima illi⁹ legis legātur interrogatiue cū dicit. ⁊ potest videri calumniose satis petere quē ali⁹ antecedit; quasi dicat nō pōt. ⁊ sic concordat cū ꝺ. l. inter oēs. Si aūt legas sine interrogatione: debet intelligi de instituto sub cōditione qui potest satis calūniose petere ne satisdet cū alius id est substitutus possit illū antecedere deficiente conditione. Secūdo pōt dici ꝙ cuz satisdatio petat simpliciter a substituto id est in vtrūqz euentū: siue conditio existat: siue deficiat: satis potest videri calūniose petere substitutus: cū existēte cōditione ad institutū ⁊ nō ad substitutū fit hereditas prouentura. Tertio adhuc dici potest qō vbi institutus agnouit bonorū possessionē: cū sit iam ex toto exclusus substitut⁹: si petat cautionē: satis videtur calūniose petere: cū illius nō interfit illā habere ſm gl. ibi. vel dic ꝙ in hoc casu etiā sine dubio tenetur satisdare substitutus: vt vult Bar. in. ꝺ. l. paul⁹, reprehēdēs gl. in hoc qz loquit contra. ꝺ. l. inter oēs, preterea si recte consideras dictam. l. paulus casum satis diuersuz a casu nostro ponit. ibi enim substitutus erat datus instituto sub ꝯditione: qua adueniēte: in totū spirat substitutio. at in casu nostro substitutio est fideicōmissaria: que de sui natura nō spirat: etiā instituto hereditatē adeunte. immo tūc ꝯfirmat ⁊ validat substitutio ⁊ substituti intererat cautionē sibi prestari. hec colliguntur ex mēte gl. ⁊ doctorū in preallegata lege. Ex qb⁹ omnib⁹ patet ꝙ stante statuto vel quauis alia dispositiōe ꝙ filio decedēte: filia femina admittat: filia pōt petere cautionem a filio de nō dissipādo vel dilapidādo bona ⁊ hereditate restituēda si casus obuenerit ꝙ decedat sine liberis, ita notāter firmat Bal. in. l. si qs filiū. C. de iuffi. test. ⁊ i. l. extraneū ad fi. C. de ber. inst. Jo. de imo. i. l. cū q. ff. eo. quāuis Bar. i. l. fin. pe. co. ff. ad treb. cogitādū relinq̄t. ⁊ ꝯfirmādē vī dicēdū in possessore maiorat⁹ q ex testatoris dispōne tenet maioratū restituere si sine liberis decesserit. p iura p̄dicta:

Cauillatio, q̄ aliq cauillare nitūt dicētes ꝙ disponūt i fideicōmisso: nō aūt i maioratu: nō aduertētes ꝙ dispō maiorat⁹ cū ꝯditione si sine liberis decesserit; est fideicōmissuz. est em̄ †

4 testatoris verbū legare vl fideicōmittere volētis qbuscūqz verbis exprimat fiue dicat iubeo: fiue rogo: fiue volo: fiue mādo: fiue fideicōmitto: fideicōmissuz est. l. ii. C. cōia de leg. l. etiā. de le. i. l. vnū ex fami. §. fi. ii le. ii. l. pāphilo. de le. iii. cū mltis fi. itaqz nō refert ꝙ testatoris verbū fuerit p̄ceptiuū vel alias dispositiuū vt. ꝺ. l. peto. in p̄n. de leg. ii. quā legē ita summat ⁊ intelligit ibi Bar. nec refert cū testator loq̄t cū talia ṽba pferunt: vt. l. miles. ⁊. l. vnū ex familia, §. fi. ⁊. l. cū pr̄. §. donatiōis de le. ii. ⁊ vtrobiqz p bar. ⁊ alios recētiores. Cū aūt maiorat⁹ vt plurimū sit ⁊ bona alia restitutioni subiect⁹ relinquat per verba p̄ceptiua vel dispositiua vt si fine liberis decesserit restituat ⁊ trāseat ad sequētē i gradu: merito de illis sicut ō fideicōmisso iudicādū est: ⁊ p ꝯñs i bōis maioratꝰ sicut in bonis restitutioi subiectis cautio p̄stāda est. ne fit in ptē possessionis dispositionē defuncti fraudare ⁊ sequētē in gradu dāmificare saltē de facto: bona maioratꝰ i potēciorē gratis vel p̄cio trāsferēdo. ꝙ gdē nō leue successori foret p̄iudiciū si laborib⁹ ⁊ expēsis maximis i talīū bonorū assecutiōe grauarek: vt quotidie fieri videm⁹. quapropter si iura oia deessent: recta tñ dictat rō ꝙ maioratꝰ possessor sequēti in gradu caueat de restituēdo cū casus restitutionis euenerit. q̄ quidē cautio vel satisdatio dz esse fideiussoria vl pignoratícia q̄ cautiōis noīe itelligit vt. l. sancim⁹ C. de ṽb. sig. p̄sertim qz recte intuēti ℔ satisdatio est ptoria vt colligit ex. l. j. in p̄n. ff. vt leg. no. caueat. ⁊ ex. l. j. ff. de ptō.

5 stipu. ibi legati stipulatiōe. ptorie aūt † stipulatiōes fideiussorie sunt. l. j. ff. q̄ satisd. cog. l. si q̄ñ. ff. vt leg. no. ca. l. j. in p̄n. et l. gñaliter. ff. de ptō. sti. l. j. §. caueri. ff. de calū. bo. l. j. §. pe. ff. quorū leg. vbi text. notāter dicit, satisdatū fic arbitror: si fic satisdatū sit: vt legatario ipo iure acqsita sit idonea cautio. que pignora vel fideiussores reqrit. l. si mādato tit̄. §. fi. ff. māda. ⁊. l. ergo. §. adūci. ff. de fideicō. li. gl. i. c. qm̄ frequēter §. in alī. vt lite nō ꝑte. in. ṽ. cautiōe. ⁊ in. c. ex trāsmissa. in ṽbo sufficiēti de resti. spo. ⁊ i. c. j. i ṽbo sufficiētē. de sequestra. po. ⁊ fructuū. ⁊ in. c. qua frōte in. ṽ. cautiōe de ap. ⁊ i. c. fi cui ver. idoneā. de pig. in. c. ex pte. in ṽ. sufficiēs de ṽb. sig. in. c. felicis de penis. li. vi. cū multis alīs q̄ breuitatis cā omittūtur: qm̄ i re tā aperta ⁊ clara: tā multi testes ⁊ pbatiōes necessarie nō sunt, cōcludit ergo vt. §. ꝙ si forte tā amplū fuerit p̄monium ꝙ talis securitas pignorib⁹ vel fideiussorib⁹ p̄stari nō pt vt est videre in regno vel comitatu ⁊ similib⁹: tūc p̄stēt ea q̄ p̄stari pōt. si aūt possessor eā p̄stare noluerit: cogat p media qb⁹ illi q iudici vel iuri nō obtēperāt: cogi solent de qb⁹ p Bar. ⁊ alios in. l. j. ff. si qs ius dicēti nō obtēperauerit. vel sequestrant castra vl turres vel alia loca apud fidā psonā q ea loco pignoris teneat p successoris securitate aut mittatur sequēs in gradu in possessionē eorū si cut in tali casu iure p̄uidētur patet p totū ti. ff. ⁊. C. vt in possessionem legatorum ⁊c.

1 ☞ Citatio ad hoc vt videat ⁊ fit legitima dz interuenire petitio partis ⁊ autoritas iudicis.

2 Citatio cui cōmitti debeat.

3 Citatio dicitur tunc fieri q̄n nuncius exequit mādatū: non q̄n fit cōmissio.

4 Citatio pōt parti cōmitti.

5 Pars an possit autoritate ꝓpria vocare aduersariū ad iudicium.

6 Appellationis extraiudicialis p̄textu ꝓtra aduersariū interposite nō tenet aduersarius cora superiore cōparere.

7 Citare nō pōt creditor debitorē suum ꝓpria autoritate.

8 Nūcius non dz citare debitorē ad petitionē creditoris nisi iudex p̄cipiat.

9 Citatio quo tpe fieri debeat.

10 Feriato tpe in honorē dei est interdictus actus iudicis.

11 Judex procedens contra contumacē ⁊ ipsum citans ex officio suo nulliter procedit.

12 Capi non debet persona per partez sine autoritate iudicis competentis.

13 Debitorē suū q̄s capiat autoritate incōpetētz iudicis sciēter captura nō tenet ⁊ perdit ius crediti.

14 Debitorem fugitiuum clericū quibus casibus possit qs ꝓpria autoritate capere.

Tenio ad notabilia per ve-

1. notabile

strras lr̄as intimastis ꝙ cū magistrū. R. super quadā summa pecunie p. b. paupere autoritate nostra curaueritis cōuenire. dicit Bernardus: quē alī sequunt. i. ad iudiciū euocare ad petitionē hērici. vult dicere ꝙ. b. petēt a iudicibus vt magistrū. R. citari facerēt ad causam ⁊ iudices eū citauerunt. ¶ Ex quibus verbis no. primo ꝙ † ad hoc vt citatio valeat ⁊ sit legitima: duo debēt cōcurrere. s. petitio partis ⁊ autoritas iudicis. Accedet ergo pars ad iudicē ⁊ petet ab eo vt citari ⁊ vocari faciat aduersarium vt veniat ad iudiciū respōsurus sup tali re. qz citatio dz fieri ad instātiā partis. vt hic p̄bat. ⁊ in. c. j. §. de iudi. ibi: quē cū aduersari⁹ petēsset ad iudiciū introduci. Ad idē. c. significasti. ⁊. c. pe. §. de fo. cōpe. ⁊. c. j. de do. ⁊ cōtu. li. vi. vbi litera dicit: actor qui ad terminū venire ad quē citari aduersariū fecerat: nō curauerit ⁊c. ex quo no. ibi ancha. in p̄n. ꝙ ad instātiā litigatoris: aduersarius est citādus ⁊ fier oīs actus explicādus. ¶ Ad idem est bonus tex. ⁊ ibi no. bar. in. l. ad peremptorium. ff. de iudi. ⁊ in. l. fi. C. de bo. auto. iu. po. ⁊ in. l. si accusatoribus. ⁊ ibi not. Bald. C. de accusa. probatur in aut. de manda.

Citatio debet fieri ad petitionem ptis ex autoritate iudicis.

manda. prin. §. si tibi. ver. ⁊ non permittas. colla. iij. notat Hosti. in. c. conquerēte. s̄. de resti. spo. Bal. in. l. 2sentaneū in prin. C. quomodo ⁊ quando iud. ¶ Facta aūt petitione iudici per partē: discretus iuder nō debet statim committere citationē: sed prius videat an petitio sit iusta vel non. ⁊ si videatur sibi petitio iniusta potest denegare cōmissionē citationis ꝑm Odofr. quē refert ⁊ sequit Bal. in. l. cum clericis. C. de epis. ⁊ cler. ¶ Si aūt videatur sibi iusta: tunc cōmittat † nūcio citationē vt citet talē ex parte sua: ⁊ ꝙ precipiat sibi vt tali die ⁊ tali loco cōpareat ⁊ hoc incōtinēti scribi faciat in actis secundum specul. titu. de citatione. §. sequitur. ver. vtrū autē citatus. ¶ Si autem nuncium non habet: potest cōstituere quē vult vt ꝓbat in. l. j. C. de spor tu. ⁊ in auc. de iudicibus. §. necessitatem. colla. vi. est text. et ibi nota. abb. in. c. pastoralis. §. item cum totū. s̄. de offi. deleg. tenet Bar. in extraua. ad reprimendā in ver. per nuncium. Ange. de aretio in. §. quadrupli. insti. de actio. charta. v. j. co. verſi. dixi in libello. Idem sentit glo. j. in. c. significauit. supra de appellatio. que dicit per illum tex. ꝙ iuder potest quē citare per nuncium etiā priuatū non publicum etiā sine literis: dando ei aliqō signū suū: vt sic viso signo debeat credi nūcio. ¶ Ista aūt datio signi vel cōmissio de citando: nō est citatio: q̄ tunc † dicitur citatio fieri: quando nūcius exequitur mandatū: nō quando fit cōmissio. vt dicit Bal. in. l. si sponsus. §. si quis rogatus. ff. isto titu. argu. illius tex. appellatur tamen sententia interlocutoria. vt probatur in. d. l. cum clericis. ⁊ ibi no. Bal. ⁊ sine ista commissione nō posset nuncius citare vt dicit Bar. in dicta extrauaganti. in verbo. per nnncium: probatur in. l. neminē. C. de exhib. reis ⁊ ibi nota. Ey. Bar. Bal. Saly. ⁊ alij. Inno. Jo. an. Antonius ⁊ alij. in. c. qm̄ contra falsam. in ver. citationes: supra de ꝓba. Bal. in. l. magis puto. §. nec passim ver. illud. ff. de reb. eo. q sub tut. vel cu. sunt. Saly. no. in l. absentē. v. co. C. de accusa. Antonius. Abb. ⁊ alij. in. d. c. j. supra de iudi. ⁊ in. c. cū parati. supra de appel. Abb. j. c. cū sit romana. eo. ti. v. co. ver. sed q̄ro nunqd est bonus tex. et ibi no. Bal. in. d. l. cū clericis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in auc. de q̄store. §. si vo aliqui. in ver. fine iudiciali precepto. ⁊ ibi no. Bar. colla. vi. Ad idē est tex. in. c. ex parte. s̄. de rescrip. ibi cunctis autoritate predictorū iudicū ⁊c. tenet spe. ti. de citatione. §. sequitur. ver. vtrū aūt citatus. ¶ Hāc aūt † facultatē citandi non solū poterit iuder cōcedere nūcio vt. s̄. dictū est. Sed etiam parti. vt est glo. satis no. in. l. si vt ppones la. ij. C. quo. ⁊ quādo iuder. alia in. l. miles. §. j. ⁊ ibi doctores. ff. de re iudi. quas glo. ad hoc allegat ⁊ cōmēdat ange. de aretio. in. §. penales. insti. de actio. charta. r. j. co. ⁊ in §. quadrupli. char. vi. j. co. de quo videtur tex. in. l. eum qui §. si epistola. ff. de furtis. ⁊ in. l. j. §. hoc autem senatus. ⁊ ibi Bar. ff. de seruis fug. ⁊ p Bar. in. l. iuste possidet. ff. de acq rē. pos. no. in. c. cū dilecti. s̄. de dolo ⁊ 2tu. tenet Abb. in. c. cū sit romana. v. co. in fi. s̄. de appel. ⁊ multi alij de quibus ibi p Sely. vi. col. ver. citatio verbalis. ¶ Si tamē pars † sua propria autoritate appellet aduersariū ad iudiciū: non tenetur venire vt apparet ex predictis. ⁊ est gl. in. c. cū sit romana. in verſi. nec solent. s̄. de appel. tenet Inno. in. c. dilecti. s̄. de maio. ⁊ obe. Bar. in. l. de pupillo. §. si qs ipsi pretori. ff. de noui ope. nuncia. ex quo dicebat glo. notabiliter in. d. c. cū sit romana. q̄ † ꝓtextu appellationis extraiudicialis q̄ interponit cōtra aduersariū non tenetur aduersarius coram superiore cōparere. ad hoc valde cōmendat illā glo. abb. ibi. v. co. ver. sed quero nunquid: q̄ probat per. l. neminē. C. de exhi. re. vbi patet neminē citandū verbaliter: vel personaliter nisi iuder pri⁹ decreuerit: cū aūt in appellatione extraiudiciali quāuis fit prouocatio ad causam vt traditur in cle. causaz de elec. ⁊ in. c. dile. de appel. nō interuenit mandatū iudicis: ergo nō artat aduersariū ad cōparendum q̄ est notandū ⁊ quotidie accidit: ⁊ cōsultus de facto sic respondi. q̄ intellige nisi in casu. c. j. de elec. lib. vi. ⁊ d. cle. causam. eo. ti. ¶ Hinc est etiā ꝙ creditor nō pōt sua propria † autoritate citare suū debitorē fugitiuū etiā quo ad effectū preueniēdi iurisditionem: ita dixit Antonius in dicto. c. j. supra de iudi. ⁊ sequitur ibi abb. xix. co. ⁊ in. c. proposuisti. tertio nota. s̄. de foro competēti. ⁊ Sely. in. d. c. cuz sit romana. vi. co. ver. citatio vbalis. quē videas. ¶ Quinimmo nec nuncius debet citare debitorē ad petitionez creditoris nisi precipiat iuder. vt supra dixi. ⁊ tenet Bald. in d. l. cū clericis. ¶ Sufficit tamē si iuder a principio sui officij concederet nuncio generalem facultatem vt durāte suo officio faceret quascunq̄ citationes tam in ciuili quā in criminali. Nā tūc valerent citationes ab eo facte sine alia speciali cōmissione. arg. c. qui ad agendum. ⁊ c. si duo. de ꝓcurato. lib. vi. ⁊ facit ꝙ no. Bar. in simili de licentijs reuocatis. in. l. fundi. §. j. ff. de acqui. pos. ita tenet ⁊ firmat ang. de aretio. in dicto. §. quadrupli. charta. v. co. l. verſi. aduertas tamen. dicens se sic fecisse cū primavice assidebat ⁊ ius reddebat. ¶ Quod tamen ego intelligerez in citationibus q̄ non requirūt cause cognitionē: vt sunt citatiōes simplices ad comparendū coram iudice. istas enim bene potuisset facere nuncius sine speciali cōmissione. vt puta si citat partē vt videat iurare testes. ¶ Secus tamē esset quādo in citatione requiritur cause cognitio. quia forte est nimis p̄iudicialis. Nam talē citationem nō potuisset facere nuncius sine speciali cōmissione. ita tenet singulariter Bal. i. l. si qñ. rij. qō. C. de testi. ¶ Et s. cōm ista debet intelligi ⁊ restringi opinio Inno. ⁊ aliorū in. d. c. quoniā cōtra falsam. dū dicunt ꝙ nuncius publicus potest citare sine speciali cōmissione. Nam debet intelligi de citationib⁹ que non requirūt cause cognitionē scōz Bal. vbi supra. De istis etiā citatiōibus forte debet intelligi consuetudo que in aliquib⁹ locis viget ꝙ nūcius sine aliqua cōmissione iudicis possit citare scōm pau. in. l. sed si hac. §. prętor ait. ff. de in ius vocād. melius tamē esset ꝙ nuncius nullo modo posset citare sine cō missione iudicis propter multa inconueniētia que ex tali citatione proueniūt quando nō fit ad mandatū iudicis informati de petitione actoris. ¶ Si tamen nuncius virtute huius consuetudinis habeat citare: nō faciāt istā † citationez die feriata quia non potest eo ꝙ tunc nuncius vtitur ex cōsuedine quadā iurisditione que impeditur propter diē feriatam. ita dicit bal. i. d. l. cū clericis. j. co. in fin. C. de epis. ⁊ cleri. reputans hoc valde notabile. est bon⁹ tex. ad hoc in. l. fin. C. de ferijs. vbi litera dicit taceat apparitor: fileat horrida vox preconis ⁊ nulla quēcq̄ vrgeat admonitio. ꝑ quē ter. no. ibi Bal. in scōo no. ꝙ tēpore † feriato in honorē dei est interdict⁹ act⁹ iudicis: vt ꝓbat in v. admonitio. ⁊ act⁹ nūcij siue executoris. vt in verbo taceat apparitor. Vide ey. ⁊ alios in. d. l. fi. ⁊ spe. tit. de citatione. §. contra citationē. ver. itē excipitur quod facta. Bar. in. l. j. §. nunciatio. ff. de noui operis nunciatio. lucam de penna in. l. vnica in fine. C. ne opere a collatoribus exhi. lib. x. ¶ Ex predictis infertur quod iuder procedens † contra contumacē ⁊ ipsum citans nulliter procedit si non citauit ad petitionē partis sed ex officio suo: vt. l. properanduz. §. ⁊ siquidem. C. de iudic. ita firmat Bar. in. l. ij. §. hoc autem iudicium. ij. col. in fi. ff. de damn. infect. ¶ Et inde est ꝙ in citationib⁹ semper ponitur ad instantiam talis secūdū Bar. in. l. si finita. §. iulian⁹ ff. de dāno infec. ⁊ potest esse ratio quia iuder nō debet impartiri officium suū ad vtilitatē priuatā nisi petatur a parte: vt. d. l. ij. §. hoc autem iudicium. not. Inno. in. c. ad nostram. el. ij. supra de iureiur. ⁊ in. c. bone. el. ij. supra de postula. pre. specula. titu. de citatione. §. sequitur. verſi. illud autē ⁊ verſi. item nota ꝙ ipse citator. ¶ Et procedunt ista nec dum in citatione verbali de qua loquitur iste tex. ⁊ iura ꝑdicta: sed etiā in citatione reali. hoc est in † apprehēsione psone. illa enim non potest fieri per partez sine autoritate iudicis. vt est tex. in. d. l. neminē. C. de exhibē. reis. ⁊ in. l. omnes C. de episco. ⁊ cler. ⁊ tenet bar. in. d. l. neminē. ⁊ abb. in. d. c. j. supra de iudi. xvij. col. in fin. ¶ Intellige ꝙ debet interuenire autoritas † iudicis competētis. Nam si quis fecit capi debitorem suum verum auctoritate iudicis incompetētis scienter: non teneret captura ⁊ vltra hoc perderet ius crediti. istud est mirabile dictum Bald. in ca. causam matrimonij in fin. verb. supra de offic. delegat. quod refert ⁊ sequit Franciscus de curte. in repetitione. l. vnice. C. de prohibē. sequestra. pe. xvij. q. ⁊ Jaso. in. l. ij. vj. col. in fin. ff. de iurisdi. omn. iudi. ¶ Quod tamen ego intelligo verum nisi in casibus in quibus a iure permittitur vt puta capere debitorē deprehensum in flagranti delicto. vt. l. vnica. C. de raptori. virgi. ⁊ l. si quis in seruitute. ff. de furtis. Item in debitore fugiente vt. l. ait prętor. §. si debitorez. ff. de bis que in frau. credito. ⁊ notatur instit. de actio. in princip. ⁊ in. c. cum non ab homine. supra de iudic. bene facit gl. singularis. in. l. nullus. C. de iudeis. vbi aperte sentit ꝙ si offensorem meuz nō possum ad iudicium adducere: ⁊ fit timor de fuga: possum propria autoritate vlcisci. de quo videas ibi optime per salyce. ad idem facit glo. j. in. c. ius gentiū. j. dist. que voluit ꝙ vbi non potest quis rem propriam consequi propter defectum iustitie vel alias: potest ꝓpria autoritate ius sibi dicere. quam gl. multū cōmendauit Bal. in. l. si. C. de bis q̄s non do. manumi. ⁊ idez voluit Inn. in. c. olim. el. j. supra de resti. spo. de quo latissime per anchā. in regula peccatū de

Cui possit cōmitti cita ⁊ tio.

Juder ꝑsti tuit nūciū.

Cōmissio ó citādo est interlocutoria.

Juder pōt dare parti facultatē citandi. Adde ꝺ in extrauagan ti ad reprimēdū. v. de nūciauerit. vide Jas. in l. iuste. ó acq rē. possef. ff.

An pars ꝑt appellare aduersariuz ad iudiciū.

Nūcius nō ꝑt citare nisi p cipiat iuder

Quo tpe ꝺz fieri citatio.

An iuder' ci tet ex officio

Captura nō pōt fieri sine autorita te iudicis cō petentis.

In casibus quibus licet cape pti.

Repetitio capituli per vestras

regu.iur.lib.vj.col.in repetitione,cuius ratio est quia sine iudice fieri poterat.glo.not.institutа de libertinis.§. multis. Istis enim casibus † poterit quis sua propria autoritate capere suū reū vel debitorē fugitiuū etiā si sit clericus. vt notāter voluit Bal.in.d.c.cū nō ab hoie.s. de iudi.i.ij. co.7 abb.ibi.in.ij.co. Idē Bal.in.c.dilectis.v.co.s.de appel.quos refert 7 sequitur Jaso.in.d.l.ij.vj.co.in prin.ff.de iuris.om.iud.multo ergo fortius potest hoc facere p iudicem etiā incōpetentē,vt sentit Bal.in.l.fi.C. vbi in rē acti. 7 tenet exp̄sse ancha.2fi.cxcij.incip.in auxiliū veritatis:dicens q debitor captus tanq̄ suspectus de fuga:nō pōt opponere exceptionē incompetētie iudicis capi faciētis: cui? dictū refert 7 sequit Lodo.2fi.ccxlij. incipit vnuz [a] est. Et idē Lodo.in.l.de pupillo.§.meminisse.in additionib? nouissimis,ff.de no.ope,nū.7 ibi Alex. idē Lodo.in.d.l.ij.ff. de iuris,om.iudi.7 sequit ibi Jaso.vj.co.5 firmās quatuor optimis rationibus quicqd dixerit Frāciscus de curte.in d.l.j,xvij,q.C.de pbi.sequestra.pe.7 Frāciscus de are. 2fi. xcv.incipit,respondebo breuiter:quos p te videas. Jtē pcedūt ista etiā si statutū diceret q̄ iudex debeat vel tenea- tur citare:q? debet intelligi ad partis instātiā vt recipiat interpretationē passiuā vt.l.gradatim.§.sed si ex lege.ff.de mune.7 hono. Jsta tamē intellige quādo pceditur ad priuatā vtilitatē 7 partis petitionē. Nā tunc iudex non debet impartiri officiuz suum nisi parte petente vt.d.l.iij.§. hoc autem iudicium.ff. de dāno infecto,7.c. ad nostrā.el. ij.supra.de iureiu. Secus si iudex procederet ex officio suo ad publicam vtilitatem,ita dicit marianus.in.c. postulasti.s.de foro.compe.in.ij.no.de quo remittit ad id qō ipse latissime dixit in.c.qualiter 7 quando.el.ij,infra de accusa. octauo principali articulo.

a Adde Jaso. instit. de actio. in pn. in.xij. col,v. An aūt debitor. Joā. Ber.

Qñ statutū dicit iudicē debere citare. Juder sine petitiōe p̄tis procedit ad publicā vtilitatem.

1 Citatio an in dubio p̄sumat facta ad instātiā partis.
2 Argumentum a cōmuniter accidentibus transfert onus probandi in aduersarium.
3 Actus in quo requiritur impensa presumitur facta instā te eo cuius interest.
4 Solēnitas extrinseca non presumitur nisi probetur.
5 Citare an possint nuncij sine mādato iudicis.
6 Preseribēs presumitur habere bonā fidem.
7 Possessio immemorialis bz p̄sumptionez bone fidei nisi possessor alleget titulum inualidum:vel nisi al's constet de iniustitia vel inualiditate tituli.
8 Instrumentum venditionis rerū ecclesie sine solennitate si ostenditur non iuuabit possessorem.
9 Comparitio citari spontanea purgat ineptitudinem citationis.
10 Citatio quando propter aliquem defectum est nulla si citatus cōparet tenet actus.

§.I.

Vtrū citatio p̄sumat facta petitionē ptis.

Nūtiū nō est obmittendū

1 q̄ si exactis nō apparet q̄ fuerit facta † petitionē partis sed solū est descripta citatio 7 citationis cōmissio 7 relatio nūcij. In dubio p̄sumēdū est q̄ p̄cessit petitio partis ex q̄ requiritur ad validitatē citationis:nec aliter potest dici citatio cū effectu,vt apparet ex predictis.ita tenet gui. de suza.in.d.l.ad perēptoriū.ff.de iudi,7 Anto.in.c,j.co.ti.7 ibi etiā abb.ij.co.refert 7 sequit Frāciscus de are,cōsil, xxxvj, in fi.facit ad hoc qō no.Bal.in.c. pe.s. de iur.calū.vbi dicit q̄ si dictū sit in instr̄o q̄ lis fuit legitime cōtestata; licet nō exprimatur qualiter fuit 2testata:sufficit.dicit forte tex. rotundū de hoc vt ibi latius per Andreā siculum.iij. col. Quod pōt 2firmari tali rōne. iudex p̄sumit fecisse illud qō de iure debuit.vt.l.berēnius.§.gaya.ff.de euictioni.7.l. ij,C.de off.ciui.iud.7 in.c.in presentia.de renū.sed iudex bz cōmittere citationē ad petitionē partis vt.s.dictū est. sequitur ergo q̄ si reperiat citatio cōmissa 7 relatio facta:debet presumi q̄ precesserit partis petitio. Jtē validū est ar. a cōiter † accidētibus vt.c.j.s.de cle.nō resi.7 in.l.neq̄ natales.C.de pba. [b] adeo q̄ transfert onus probandi cōtra aduersariū vt sentit gl.in.d.l.neq̄ natales quā ad b multū cōmendat Ludo,ro.in singulari.cccxcvij.incip.alio sero.7 Andreas sicu.in.c.nouit,co.lxxxviij.ō iudici.Sz cōiter accidit q̄ citatio fit ad petitionē partis: ergo presumēdū est partis petitionē precessisse q? solēnitas consueta interuenire:semp presumitur vt.l.fi.7 ibi no,C. de fideius. Bene facit ad hoc qō in simili dixit. Jo.an.in additionib? ad specu.titu.de emptio.7 vendi.§.nunc videndū.prout refert Frāciscus aretinus in.d.c.j.de iudi.iij.co.versi, vnde dicit

Litis contesta.

Pro iudice.

Argumētū a cōiter accidentibus.

[b] Vide.s.i §.ix.v. ad p posituū . 7.§. lvij.in pn. et adde nicho. euerardū. i suis topicis iuris fo.75. col.j. cū seq. Jo.Ber.

notāter Joā.and.vbi voluit q̄ cū inuestitura cōiter soleat fieri presenti:si appareat inuestiturā esse factā 7 non appareat de presentia bene presumitur quāuis regulariter presentia nō presumatur nisi probet.vt.l.ij.C.de statuis 7 imagi.7.l.iij.§.idē respōdit de verb.oblig. Jtē pro ista opinione facit optima ratio.quādo enim fit † act? in quo requiritur aliqua impēsa presumitur facta instāte eo cuius interest 7 ad quē spectat actum facere vt est casus no.in.l.fi.C.ō alimē.pu.prestādis.vt no.Bar.in.l.cūseru?.ff.de ver.obli. Bene facit tex.7 q̄ ibi no,Bal.in.l.si seru?.§.qui margaritam.de lega.j.sed citatio rei cōmuniter nō solet fieri sine aliquo sumptu vel expensa iurta notata in.l.ij.C.de sportulis ergo presumitur facta instante 7 petēte parte. Bene facit quod i simili dicimus de mercatore scribēte rationē ad me pertinentē: Nam presumitur eā scribere me requirente 7 mandante: [c] vt voluit guillielmus de cuno in,l.edita.C.ō [c] eden.allegat glos.in.l.fina.C.de pactis conuen.quod reputat ipse multū notabile put refert 7 sequitur Bal.i.l.j.fin. co.C.de edendo. Facit ad hoc quod notat Jnn.in.c.fin. infra de eo qui mit.in pos.causa re.seruā.7 notatur in.l.sciēdum.ff.de verbo.oblig.7 in.§.fi.insti. de fideiu.7 in.§.fi ita scriptum.insti.de inutilibus stipula.7 tex.cum gl.in.l.ij.C. de dotis promiss.7 quod not.Bar.in aut.si quis in aliquo documéto.C.de edēdo.7 in.l.qui aliena.ff.de acquirēda bereditate.7 quod notatur in.c.vnico.supra de litis cōtestat.7 bonus tex.in.l.fiue in princi.ff.ō interrogatorijs actio. Et istam partē ego teneo quāuis quidam moderni in.d.l.sciēdum.ff.de verb.obli.teneāt cōtrariū moti leuissima ratione 7 fundaméto dicētes q̄ petitio partis quā debet facere ad iudicem:ad hoc vt faciat citationem:est quedā solenni- 4 tas † extrinseca que non presumitur nisi probetur.vt.l.quecunq̄s.§.qui a pupillo.ff.de publica. 7 ad iura predicta dicunt ipsi q̄ loquuntur in solennitate intrinseca.que semper presumitur. Sed reuera ista ratio parū valet quoniā pōt dici q̄ regulariter est verū q̄ solēnitates extrinsece nō presumuntur nisi probentur: fallit tamen hoc quando actus in quo debet interuenire solēnitas fit cū aliquo sumptu vel expēsa.nam tunc bene presumitur vt apparet ex predictis. Vel aliter potest dici q̄ cum ista fit solennitas que prout communiter solet fieri 7 regulariter non pretermitti:locus a cōmuniter accidentibus facit presumi solennitatē interuenisse. Vel aliter verū est q̄ solēnitas extrinseca nō presumitur interuenisse:intellige principaliter:secus tamē incidenter 7 ex quadam consequentia.sicut in simili dicim? q̄ episcopus nō restituit ad famam.vt.c.cū te ab.eo. supra de re iudicata:tamen dispensando cū criminoso videtur dispēsare super infamiam,tex. est singularis in.c. at si clerici. C.de adulte.supra de iudi. Unde ita dicam? in casu nostro q̄ quāuis solennitas petitionis partis de per se nō presumatur quando de ea principaliter queritur: bene tamen p̄ sumitur cū cōstat de ipso principali:hoc est de ipsa citatione:accessorie ergo 7 per quādā consequentiā presumet de illa q̄ interuenerit. quod nota:quia est noua consideratio. Et hoc idem dicendum censeo in auctoritate iudicis vt si apparet de citatione facta p nuncij si nō cōstet ex actis de commissione vel auctoritate iudicis:nihilominus presumatur interuenisse secūdū guillielmū ō cuno in.d.l, ad peremptorium.ff.de iudic, Idem sentit Jacob.butricalis.i.d. l.neminem.C.ō exhibend.reis,vbi dicit aduocatos tenere q̄ nuncij citant sine mādato † iudicis:quia presumitur eis 5 mandatum secundū eum quem refert 7 sequitur ibi Ange. qui subdit cautum esse vt etiam in actis appareat de commissione. Et pro ista opinione facit ratio.quoniā certū est q̄ habitis extremis:presumitur medium vt probatur i l.si mater.C.ne de statu defuncto.7 in.l.quicūq̄s.C.de apochis publicis.7 tenet gl.in.c. volumus.xvj.q.iij.versic.in cōcussam. Cum autem in casu nostro habeantur extrema s.q̄ pars petierit a iudice q̄ citet aduersarium. Item etiā q̄ nūcius citaret 7 retulit 7 ista sunt extrema citationis.ergo per consequens presumi debet medium.s.commissio iudicis. Et istam partem teneo quamuis bar.in.d.l.sciēdū ff.de verbo.obliga.7 in.l.j.§.sane.ff.de offic.prefe.vrb.7 dominus antonius in.d.c.j.de iud.teneant contrarium moti. quia hec est solennitas que precenit actū: 7 ideo non presumitur vt notatur in.l.j.C.de fide instrumen. 7 iurę aste.fi. ca.li.x. Et pro eis facit ratio subtilis 7 noua.omnis presumptio solēnitatis adhibite resultans ex facto iudicis:cessat siue tollitur quando ex inspectione actorum que producuntur apparet talem actum in actis non inueniri.ita dicit Jnn.in.c.cū ad sedem.supra de resti.spol.Sentit ille in.c.

innotuit

Innestitura.

Actus cum expensa.

De libro mercatoris

Alia sol.

Alta sol.

Medium p̄sumitur habitis extremis.

Opi. Inia.

innotuit.infra de eo qui furti.or.re.probat in.c.hypo. ſ.de litis conte.tenet Jo.an.in.c.qm̃ cõtra falſaz.ſ.de pba.& in additio.ad ſpe.ti.de ſententijs.§.vt aũt.v.& no. ꝑm ver. q̃ſdam.Bar.in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.& in.l.j.in prin. ff.vt cau.poſt pu.aſſit tutor. & bene facit tex.in.l.fi.C. de rebus cre. & iureiu.Ad huius cõfirmationẽ facit qõ in ſimili
6 dicimus ꝙ ille qui † preſcribit ꝓſumit̃ habere bonã fidẽ & in hoc ſtatur ſue aſſertioni vt no.gl.inſti.de vſuca.in prin. in.c.ſi vero.j.de ſenten.[a] excõ. ℔ verũ niſi ꝓſcribẽs habeat titulũ reprobatũ a lege de quo conſtat per confeſſionẽ aduerſarij vel alias.nã per hoc ceſſat preſumptio predicta vt eſt tex.no.& ibi no.Bar.in.l.quẽadmodũ.C. de agri.& cẽſi. li.xj.faciũt not.in.l.cum lex.ff.de fideiuſſo.& in.l.j.C. de fide inſtru.& iure baſte fiſcalis.li.x.Idem clarius firmat Antonius in.c.peruenit de fideiuſ.in repetitione fo.liij.ver.circa quod dubium facit.vbi dicit ꝙ † poſſeſſio ĩmemorialis habet preſumptionem bonefidei niſi poſſeſſor alleget titulus inualidum vel niſi alias cõſtet de iniuſtitia vel inualiditate tituli.idẽ cõſuluit Ancha.cõſi.lxxxj.incipit dicta.co.ij. vſi. ſed alijs rationibus qõ tene mẽti.de quo latius ſcripſi mea allegatione.xvij.que incipit preſupponendum.fo.penult. ver.& ſi mihi dicatur: faciunt que dixi.ſ.in rubr.co.cclxxxix.v.ſecundo limita.Ex gb⁹ inferk vnũ valde notãdũ ꝙ ſi
8 oſtendik † inſtrumẽtũ vẽditionis rerũ eccleſie ſine aliqua ſolẽnitate curſus tpis nõ iuuabit poſſeſſorẽ de quo dicẽdũ vt no.per Antoniũ & alios in.c. ea noſcitur.ſ. de his q̃ fiũt a prela.vbi eſt pulcher tex.videas Anch.no.2ſil.cxxxv. incip.ex cõſilijs.de quo faciũt mentionẽ moderni.c.qm̃ 2tra falſam.ſ.de proba.& in.c.ſicut.de re iud.& in.c.licet beli.in fra de fimo. ¶Cũ aũt iſta preſumptio ſolẽnitatis reſultet ex facto iudicis de qua nõ cõſtat in actis merito ceſſare debet preſumptio quod interuenerit. ¶Pro iſta parte bñ facit tex.in.c.prudẽtiã.in pn.in verbo per nunciũ.ſ. de off. deleg.vbi dicik ꝙ iudex q̃ ſe debet excuſare dz iſtã excuſationẽ exponere & p nũciũ certũ vel excuſatorẽ literatorie deſtinatũ vel alias de eadẽ excuſatione vel impedimẽto dz canonice conſtare: alios nõ poterũt reliqui iudices ꝓcedere & ſic vult ille tex. ꝙ in facto dependente a iudice nõ ſtamus preſumptioni ſed debet de eo canonice conſtare.Ad idem c.ſi quando de reſcript. ¶Finaliter pro iſta parte eſt tex. not.quem ad hoc ponderat ibi Bal.in.l.bis ſolis.C. de reuocan.dona.vbi tex. dicit ꝙ ſi mater aliquid donauit filio qui poſtea fuit ingratus poterit mater reuocare:in qua reuocatione veniet quicquid ex rebus donatis tenet filius ex eo die ex quo cõtrouerſia qualecũq; principiũ viſu iudicantis haberet viſu iudicãtis.dicit Bal.no.expſſum ꝙ dz apparere de cõmiſſione iudicis alias per citationẽ nõ dak initium litis certũ. ¶Et ſi dicatur ꝙ quẽadmodũ preſumik petitio partis.ita preſumik cõmiſſio iudicis põt dici ꝙ cõmiſſio citationis quã facit iudex:eſt de actis: & in actis debet ſcribi.vt.c.qm̃ cõtra.ſ.de proba.ideo nõ preſumik niſi probek ſed petitio partis nõ eſt de actis vt ptz in.d.c.qm̃ ℨ ideo preſumitur q̃uis de ea non appareat. ¶Sz ego non recederẽ a prima opinioe q̃ videk mihi verior de iure & magis equa,poſſunt tñ iſte opiniones reduci ad concordiã vt dicam⁹ ꝙ ſi nũcius q fecit citationẽ & relationẽ ſit alias bone fame:& agitur de modico preiudicio: ꝓſumik cõmiſſio. arg.eoꝝ que not.in.c.cum dilect⁹.ſ.de cõſuetu. & in.d.c. ea noſcitur.ſ.de his q̃ fiũt a pla.& p Inno.in.c.j.ſ.de cler.pere.iſtã cõcordiã ſentit Abb.in.d.c.j.xix.col.de iud. ¶Vel põt dari alia cõcordia vt dicamus ꝙ ſi pars pretextu citationis facte cõparuit & nõ oppoſuit cõtra citationẽ 2currentibus iſtis trib⁹ ſimul.ſ.citatio nunciꝯ: & relatio ei⁹ ſcriptura tabellionis:& cõparitio partis:bñ ꝓſumik cõmiſſio iudicis ꝓceſſiſſe vt fing.voluit Jo.and.in addi. ad ſpe. tit. de teſte.§.ſequik.ver.ſed pone.quã refert & ſequik dñs Anto.in.c.fraternitatis.in fi.ſup glo.vlti.ſ.de teſti. & Franciſ. de are.vt.d.c.j.iij.co.ſ.de iudicijs. ¶Et ratio huius põt
9 eſſe(q̃uis illi nõ dicant) qr ſpontanea cõparitio † citati purgat ineptitudinẽ citationis.vt gl.voluit. Bal.& Alex. in.l.i.in prin.ff.de ferijs. & facit in ſimili text.in.l.metum.C. ꝙ metus cã.vbi ſpõtanea ſolutio purgat metum precedẽtem. ¶Et ex hoc dicebat ſingulariter Innoc.ꝙ ſi duo ex delegatis citauerũt partẽ & pars cõparuit & in cõparitioe erant congregati omnes tres: tenetur reſpondere quaſi p ſuam comparitionem purgetur vitium citationis.ita dixit ille in.c.cum cã.ſ.de offi.deleg.& recitat ibi abb.§.col. Jdẽ ſentit Bal.in auten.ſi omnes.C.vt ab hered.abſti. dicens
10 qõ qñ † citatio eſt nulla propter aliquem defectum:ſi citatus comparet tenet actus non ratione citationis: ſed ratione preſentie adeo ꝙ poteſt iudex adulteriorẽ procedere.de quo dicto meminit fely.in.c.illud.ſupra de preſcrip.iij.co. ver.quarta declaratio. vbi cumulat alia que videas per te. ¶Si aũt ineptitudo citationis purgatur per ſpontaneã cõparitionẽ: a fortiori dicem⁹ ꝙ ex tali cõparitione ꝓſumitur interueniſſe ſolẽnitas cõmiſſionis iudicis.ꝙ videtur mihi ſatis notãdũ.Et qr iſta nõ eſt propria materia hui⁹ decretalis nõ me extẽdo vlterius:iſta ſufficiãt.

a ¶Adde gl. a in.l.ſup longi.i gl.ij.C. de ꝓſcrip. lõg. tẽp. aliã i.l. pe.C.de euictio.aliã i.c. ſtoꝝ.i vbo. facere. de ꝓſcript.ſegura i rep.l.iij. §.fi.ff.de libe. & poſth.fol. ij. col.j. & in repe.l.j.§. ſi vir.ff. de acq. poſſeſ.fo.vi. col.iij.& fol. viij.co.iij. & vide q̃ ibi addidi in repe. in vbo.prescrip.qõ fallit niſi ꝓſcribẽs habeat tñ reprobatũ alege de quo 2ſtat p 2feſſionẽ aduerſarij vel alꝫ.vt in.d. v. & p eis.ſ. Jo.Ber.

7 8

1 ¶Juder eccleſiaſtic⁹ an poſſit de cauſa dotis cognoſcere.& nu.4.& 14.
2 Exceptio nõ numerate dotis dz opponi coram adminiſtratore ciuili vel militari: & in ei⁹ defectũ coram epiſcopo.
3 Dos dr hereditas & patrimoniũ mulieris.
5 Miſerabiles perſone & pauperes poſſunt cõuenire laicum coram iudice eccleſiaſtico.
6 Pauperes dicũtur perſone miſerabiles.
7 Miſerabilis quis dicak & quare.
8 Pauperes nõ tenenk ad onera perſonalia.
9 Cauſe miſerabiliũ perſonarũ ſpectãt ad eccleſiã.
10 Pauperes habẽt oĩa priuilegia eccleſiarum.
11 Cõuerſi de nouo ad fidẽ dicunk miſerabiles perſone.
12 Miſerabiles perſone que dicãtur.
13 Uxor cui⁹ marit⁹ eſt bãnit⁹ gaudet priuilegio viduarũ.
15 Papa nõ põt tollere leges ciuiles quo ad forũ ſeculare.
16 Cauſa dotis an ſpectet ad iudicẽ eccleſiaſticum & quando. & nume.17.
18 Dos ſuccedit loco alimentorũ.
19 Alimẽta poſſunt coram iudice eccleſiaſtico peti inter mere laicos.
20 Cauſa dotis eſt pia.
21 Minor.xxv. annis maior.xiij. an habeat legitimã perſonã ſtandi in iudicio in cã dotis.
22 Canon in cã pia debet prevalere legi.
23 Dos an ſit cauſa pia.
24 Juder eccleſiaſtic⁹ nõ eſt iudex cõpetẽs in cã dotis iter meros laicos oppoſita exceptione incõpetentie.

Nota ſecũdo ex tex. ibi Autoritate noſtra curaueritis cõuenire. Dicit hoſt. & ſequit Jo.an.i.autoritate literarũ noſtrarũ ꝓ.l.paupere ipetra-
1 tarũ. ¶Ex quib⁹ verbis colligit abb.argumẽtũ ꝙ † eccleſia põt ſe ipedire de dote nõ ſolũ i fauorẽ viduarũ vt.ſ.c.j. ſed etiã in fauorẽ mariti petẽtis dotez. ¶Ego aũt dico ꝙ immo eſt hic caſus formalis & text.optim⁹ & forte alibi nõ ita bon⁹ ꝙ iudex eccleſiaſticus eſt cõpetẽs iudex ad cognoſcẽdũ de cauſa dotis iter puros laicos etiã ſi de dote principaliter agatur. Nã hic tã magiſter. R.quã.h.pauper laici ſeculares erãt ꝙ apparet ex eo qr iſta cauſa pri⁹ fuit agitata coram cõſulib⁹ ciuitatis ianue & de ea nũc principaliter agebatur coram iudicib⁹ delegatis a ſede apoſtolica. Et ſic iſti legati cognoſcebãt de cauſa dotis principaliter iter puros laicos.ita per iſtũ tex.firmauit Jnn.in.c.de prudẽtia.j. eo.cui⁹ opinionẽ approbãt ibi hoſti.Jo.and.benricus.et abb.eãdẽ tenuerũt hoſti.Ancha.& Jo.de imo.in.c. ex literis.ſ.de pign.vi.notabili.& ibi cardi.i.v.oppõ.tenuit etiã raphael fulgo.i auk.ꝙ locũ.C.de coll.bal.Jo.de imo.pau. et lodo.in.l.j.ff.ſo.mat.lodo.in.l.ticia.iij.col.bal.in.l.j.C.õ dotis promi.in.c.j.§. qui feu.da.po.li.feudorũ vbi dicit ꝙ papa põt dare iudicẽ ſup cauſa dotis iter laicos. ¶Jdẽ videtur ſentire ſpe.ti.de dote poſt diuor.reſti.prope fin.ver.vtrũ cauſa dotis.vbi dicit ꝙ cauſa dotis ſpectat ad eccleſiã:qr accedit ad cauſaz matrimonialẽ.idẽ cardi.in cle.diſpẽdioſaz:de iudicijs.xxx.q.dũ dicit ꝙ illa cle.habet locũ:qñ agitur de dotib⁹ reſtituẽdis:qr actio de dote ſortitur priuilegia cauſe matrimonialis ſecũdũ ea que notãtur in.l.j.ff.ſolu.matrimon. ¶Hanc etiam opinionem tenuit fely.in.c.licet ex ſuſcepto de foro compe.j.co.eandem etiaz nouiſſime firmat Bald⁹ nouellus in ſuo tractatu de dote. ix.parte.xvi. priuilegio cum moderatione tamen : de qua infra.quia iſta opinio eſt fauorabilis et benignior pro mulieribus & dotibus per id quod habetur in.l.in ambiguis. ff. de iure doti. & quod notat Joan.andr.poſt boſtien. in ca.j.de cogna.ſpirtua. ¶Bloſſ.tamen in dicto ca.de prudentia.ſupra eodẽ.tenuit indiſtinc.contrarium. dicit enim quod vbi iudex eccleſiaſticus de matrimonio cognoſcit: cauſa dotiũ ſpectat ad eum vt ibi. Si vero de dote principaliter agatur:vt puta ſi conſtante matrimonio agat mulier de dote:quia forte maritus labitur facultatibus : vel diſſipat

An eccleſia põt ſe intromittere de dote.

Opinio cõtraria.

Spõtanea cõparitio citati purgat citatiõis ineptitudinẽ.

i.cõcordia.

dissipat bona sua: vel qr mortu⁹ est: tūc causa debet corā iudice seculari agitari. qr modo cā dotis principalis est. ꝛ ita cōcludit ibi glo. ꝙ qñ agit principaliter de causa dotis iudex ecclesiastic⁹ nō est ꝯpetēs iudex. ¶Et videt ibi ter. expressus de hoc cū dicit. qr igit vos qui de matrimonio ꝑncipaliter cognouistis de dote q̄ est cā incidēs accessorie valuistis ꝛ similiter diffinire ꝛc. ¶Al cōtrario ergo si nō cognoscerent de matrimonio principaliter: nō potuissent cognoscere de dote accessorie. ꝛ sic per cōsequens cū de dote ꝑncipaliter agit nō ꝑt iudex ecclesiastic⁹ ō ea cognoscere. ¶Et hāc opinionē tenet ibi anto. ang. ꝛ sozi. in. l. i. ff. sol. mat. p qua videt ter. singularis. in. l. in ꝯtractib⁹ in fi. C. de nō nu.

2 pec. vbi ō. ꝙ exceptio nō † numerate dot ꝫ debet corā admi nistratore ciuili vel militari opponi: ꝛ in ei⁹ defectū corā episcopo ꝛ sic aperte ꝓbat ille ter. ꝛ ad ꝟ no. cū Bal. ibi in ſ. in oī vero. i fi. ꝙ episcop⁹ nō est iudex in causa dotis nisi in defectū iudicis secularis. ¶Itē p ista opinione allego ter. singularē nouiter ponderatū ad hoc. in. c. ex tenore. s. ō fo. cōpe. vbi illa nobilis mulier corā iudicib⁹ delegatis a papa agebat ꝫ Joā. de mediolano super sua hereditate. i.

3 sup sua dote: qr † dos ō. hereditas ꝛ patrimoniū mulier ꝫ vt est ter. in. l. pomponi⁹ filadelph⁹. ff. fa. herci. ꝛ in. l. ij. ſ. ſzytrū. ff. de mino. sed noluit papa ꝙ delegati de ea cognoscerēt nisi data negligētia iudicis secularis. Et ſm istā pō derationē est ibi casu formalis p ista opinione ſm Andr. ficulū. ibi. co. penu. ꝛ vlt. ¶Hāc opinionē sentit gl. no. in. d. c. ex tenore in ver. viduis ad finē ibi: ꝛ ꝑcipue circa dotes al-

4 legando. c. nuper. s. isto ti. q̄ſi velit † ꝙ tūc solū ecclesia pōt de dote cognoscere q̄ est causa vidue. idē sentit speculator in ti. de repe. ꝑsentatiōe. ſ. rōne aūt forme. vſi. itē mulieri co. pe. hoc fuit de mēte ¶Bal. ſi bene aduertantur ei⁹ ꝟba in aut. ꝙ locū. C. de col. co. fi. ver. viij. querit. idē tenet Anto. in. d. c. licet ex suscepto, de foro cōpe. co. xj. ver. sert⁹ rōne cō nexitatis. ꝛ ibi marian⁹. co. vij. ver. duodecim⁹ rōne cōnexi tatis. ꝛ in rub. c. ti. co. j. ver. ij. accessorietatis ꝛ co. iij. v. trice simo sexto. Et anch. cōsi. xx. incipiēte ꝑ solutione ad fi. vſ. venio ad sext. Ex his reddit dubia decisio Inno. ꝛ sequa cium adeo ꝙ dicebāt alibi ꝙ necessaria esset decisio princi pis. ¶Et sentiēs forte hāc difficultatē hoſt. in ꝑsenti sup parte curauerītis cōuenire quē sequit Jo. an. in v. autori tate dicit ꝙ ideo fuerūt litere impetrate a papa qr iste ma gister. ſR. qui erat re⁹ erat forte cleric⁹ ꝛ ita iste. h. actor seq batur ei⁹ forū vt. c. cū fit generale. s. de fo. cōpe. cū cōcordā tys. ¶Sed reuera iste itellect⁹ nullo modo pōt stare: qr si verū esset ꝙ iste magister. ſR. esset cleric⁹ nō potuisset cōue niri corā iudice laico. vt. c. fi diligēti. s. de fo. cōp. Et ꝓpter ea reprobat iste intellect⁹ per do. Car. in scōa op. ꝛ p Abb. in. j. no. ¶Et ob hoc forte idē hostiē. ꝛ Jo. and. nō residēt in isto intellectu imo trāseūt ad aliū dicētes ꝙ ideo iste lite re fuerūt impetrate a papa: qr iste. h. ipetrās erat pauper et miserabilis persona qō aperte probat ter. dū dicit ꝑ. h. paupere: ꝛ ppterea tanꝯ pauper ꝛ miserabilis ꝑsona po tuit habere recursum ad ecclesiā qnāuis laic⁹ esset. Et scōm

5 istū intellectū est hic ter. singularis ſm abba. ꝙ pauper † ꝛ miserabilis persona pōt laicū cōuenire corā iudice ecclesia stico. qō est bñ notādū ſm eū. ¶Et bñ facit ter. in. c. signi ficātib⁹. s. de offi. dele. ꝛ in. c. sup quibusdā. j. de verbo. sig. ¶Facit etiā ter. ſm vnū intellectū. in. c. ꝙstitut⁹. s. de in in teg. resti. vbi ſm aliquos ille magister. ſR. erat pauper ꝛ rō ne paupertatis cōueniebat aduersarios suos laicos corā iudice ecclesiastico. ¶Facit etiā ad istū itellectū ꝙ no. Jn no. in. d. c. cū fit generale. s. de fo. cōpe. vbi dicit ꝙ de quali bet oppressione vel fraude nō solū clericorū ſz etiā paupe rum: cognoscit ecclesiastic⁹ iudex. ꝓ quo est ter. in. c. si qs de potentib⁹. ꝛ. c. paternarū. ꝛ. c. si qs romipetas. ꝛ. c. illi q. xviij. q. ij. ¶Add idē facit ter. in. c. ex parte. b. s. de fo. cōp. vbi ō. ꝙ illa regina miserabilis spoliata ab illo milite eu cōueniebat corā iudice ecclesiastico etiā sup re feudali. for tius ergo idē faciet pauper. ¶Et est ꝟ iuri ꝛ rōni satis cō

6 sonū: qr † pauperes dicūtur persone miserabiles. vt voluit Jo. an. ꝛ sequit ibi abb. in. d. c. significātibus. s. ō offi. dele. ¶Et dicūtur miserabiles qr natura mouetur ad miseran dum eis. scōm eos. ꝛ recte loquūtur qr vt scribitur ecclesia stici. xl. meli⁹ est mori quā indigere. ¶Āvita pauperis est in

7 cogitatione victus. † Miserabilis aūt dicitur ꝙ sit miserie habilis ꝛ ꝓprie appellat miser eo ꝙ oēm felicitatē amise rit. secundū Jſido. in. x. ethimo. in litera. m. ꝛ recte paupe res miserabiles dicūtur quia multis periculis sunt subiecti iuxta illud salomonis. mendicitatem ꝛ diuitias ne dederis mihi. tribue tantum victui meo necessaria ne forte satiat⁹ illiciar ad neganduz: aut egestate cōpulsus furer ꝛ periurē nomē dei mei. prouer. xxx. ꝛ ecclesiastici. xxvij. ō. ꝓpter ino piam multi deliquerūt. itē. ij. ad Corin. vij. dicit vobis au tē tribulatio exponit gl. i. paupertas. itē. j. tessa. v. sup illud rogam⁹ autē vos ꝛc. dicit glo. sicut diuitie negligentiā pa riunt salutis: ita egestas dū saturari queritur a iustitia de clinat. de quo latissime per sanctū tho. opusculo. xix. s. cōtra impugnātes religionē. ij. parte. c. vj. ꝛ. ij. scōe. q. clxxxvj. ar. iij. itē dauid inquit lāguerūt oculi mei ꝓ inopia. psalmo. dñe deus salutis mee: dicūtur ergo pauperes miserabiles

8 persone: qr ex inopia descēdit miseria. ſm gl. in aut. de ex hibē. ꝛ intro. reis in prin. in ver. agūtur. ¶Et inde est ꝙ † pauperes ad onera personalia nō tencātur cū sint occupa ti in querēdis sumptib⁹ p victu. ſm Bal. in aut. defuncto. fi. co. C. ad tertul. nec etiā ad sumptus bursales vt. d. l. indi ctiones. C. de ann. ꝛ tribu. li. ꝛ tenet Bal. in. c. j. ſ. nos roma norum. ij. co. de pace cōstā. li. feudo. ¶Et ꝓpterea pau peres sunt cācellādi de libro estimi porrecta prius suppli catione ſm Bal. in. d. aut. defuncto. leges tū bu⁹ regni vo luerunt qō pauperes debeāt soluere tributa de bis que p mercede quotidiani laboris habēt seruata certa forma in cis tradita humanius tū eēt ꝙ nihil solueret cū sint occupa ti in querēdis sumptib⁹ p victu. vt. ſ. dictū est. ꝛ cū sint mi serabiles persone qbus omnino fauēdū est. nā egestate for dentibus moris est solatiuz: vita suppliciū vt dicit ter. in. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie. Si statutum eximit a gabella mi serabiles personas: de quibus intelligitur: vide Barto. et Bal. in. l. vnica. C. qñ impator inter pupillū ꝛ viduā. ō quo etiam per Firmianum in tractatu gabellarū parte. vij. qō.

9 xxvij. ¶Justū est ergo vt † cause miserabiliū personaruz spectent ad ecclesiā. vt est ter. ꝛ ibi no. in. c. sup quibusdā. j. de verb. sig. ꝛ no. in. d. c. significātibus de offi. dele. ꝛ in. d. c. ex tenore. de fo. cōpe. ꝛ ꝑ spec. in ti. de fo. cāpe. ſ. j. verſi. rix.

10 ¶Et ratio potest esse qr † pauperes habent oīa priuile gia ecclīarū. vt voluit Bal. in. l. illud. C. de sac. san. eccl. ꝛ in l. pe. ſ. fi. ij. col. in fi. C. ad trebel. no. in aut. de ecclesia. titu. in prin. coll. ix. ꝛ est glo. si bene ponderet in. l. fi. inverbo ca ptiuorū. C. de sacro san. eccle. merito ergo iste. h. tanꝯ pau per ꝛ miserabilis persona potuit impetrare literas a pa pa ad iudices delegatos quāuis ille esset pure laic⁹. ¶Ex

11 istis inferri posset vnū verbū nouū ꝛ singulare ꝙ † ille qui de nouo est cōuersus ad fidē nostrā potest causas suas tra ctare: ꝛ aduersarios suos cōuenire corā iudice ecclesiastico quoniā isti tales dicuntur miserabiles persone vt mirabi liter voluit inno. in. c. iudei siue saraceni. infra de iudeis. re fert ꝛ sequit Andreas ficulus in. d. c. significantibus in fin. supra de offi. dele. ¶Idē posset dici de senib⁹ decrepitis

12 ꝛ diuturno morbo † fatigatis ꝛ debilibus ꝛ de oībus illis quibus natura mouetur ad miserādū ꝓpter fortune iniu riam. quoniā isti quāuis diuites sint: dicūtur persone mise rabiles vt notanter voluit Azo. in summa. ti. quādo ipera tor inter pupi. ꝛ vi. in finalibus verbis. ¶Idē videtur di cendum de causis viduarū que etiā dicuntur persone mise rabiles. vt. l. vnica. eo. titu. ꝛ no. inno. in. d. c. significātibus. ¶Quod intellige nō solū de illa cuius vir mortuus est: q̄ ꝓprie dicitur vidua: vt. xxxiij. dist. ca. vidua. ſ. vidua: sed etiā de illa que est sine viro quia nunꝯ nupsit. vt. l. malū. ſ. vidua. de verb. signi. ¶Et etiā de illa cui⁹ vir adhuc viuit sed est sibi inutilis. ar. c. ū. de transla. ꝓla. nā etiā illa dicit vidua. vt dicit glo. multū singularis. in. l. fina. C. de plagia rys. quā extollit Andreas ficulus in. d. c. significātib⁹ i ꝑn. ꝛ Jo. de platea insti. de pub. iudicys. ſ. est inter. j. co. ¶Ex

13 qua infert qō vxor † cuius vir est bānitus: appellat orba ta ꝛ vidua ꝛ gaudet priuilegio viduarū. de quo. in. d. l. vni ca. C. qñ impe. inter pupil. ꝛ vid. ¶Et per cōsequēs si agat sup dote: poterit aduersariū cōuenire corā iudice eccle sastico licet talis vidua lite nō fit oppressa. seu lz non alleget in sua petitione dictā qualitatē oppressiōis prourvidet re quirere opinio Jo. an. in. d. c. de prudētia: quia ecclesia de bet dictis viduis tanꝯ miserabilibus ꝑsonis fauere in do tibus: vt ibi dicit ꝛ ecclesia hortatur eas vt mortuo viro nu bant: vt in. c. fi. infra de secun. nup. Et diceret tūc fauere nō solum doti sed in consequentiā ipsi matrimonio vt sic faci lius nubant. ¶Subest etiā fragilitas sexus ꝛ quia iam di cuntur derelicte ꝛ orbate viro suo. facit ꝙ habetur in ca. ex parte. b. s. de fo. cōpe. ꝛ ibi gl. ꝛ in. c. ex tenore eod. titu. hoc fuit de mēte ¶Pau. de ca. in. d. l. j. ff. solu. matri. quem refert et sequitur Bald. nouellus. in. d. loco. Adde bonum tex. et ibi Lucā de pēna. l. cuz scimus. ſ. illud in versi. idoneus. C. de agricolis ꝛ censi. libro. xj. ¶Secus tamen dicit ipse si dos repeteret

¶Dicit erat clericus.

¶Impugnatio.

¶Paup conuenit laycū corā ecclesiastico.

¶Pauperes dicunt miserabiles.

¶Priuilegia pauptatis.

¶Lex regni.

¶Cause miserabiliū psonaz spectāt ad ecclesiā.

¶De querelis ad fidem.

¶De senibus ꝛ infirmis.

¶De viduis.

¶Inutilis maritus.

¶De marito bānito.

¶Quo nō cēt vidua ꝛ age ret sup dote

dos repeteretur ex causa inopie viri constãte matrimonio vel propter separationẽ thori: ⁊ sic non repeteretur pervi-
duam. nam tũc non posset agi corã iudice ecclesiastico ⁊ sic debet intelligi ꝑm eum: quod voluit gl. in. d. l. j. ff. so. matri.
¶ Idez dicit si repeteretur a patre mulieris. vel viua filia vel post eius mortẽ ⁊ tũc corã ecclesiastico cõtra laicũ non possit tale iudiciũ intentari. vel si repeteretur ab heredib⁹ mulieris ⁊ multo minus si dos peteret a viro tanq̃ ꝓmissa: quia tale priuilegiũ est mere personale valet qñ dos peteret a muliere vidua ꝑm eũ qui ita quieuit. ¶ Ecce quãta
14 reperitur † varietas inter doctores in isto articulo. aliqui nõ valẽtes cõgruũ dare respõsum his q̃ pro prima parte facere videtur: nituntur opiniones ad ꝛcordiã reducere dicentes: ꝙ in terris ecclesie ꝓcedat opinio Inno. ⁊ sequaciũ vt tunc iudex ecclesiasticus sit cõpetens iudex ad cognoscẽdum de causa dotis que corã eo principaliter tractatur inter meros laicos. in terris vero imperij tunc demum cũ de dote agitur incidẽter sic procedat opinio gl. in. d. c. de prudẽtia: ⁊ sequaciũ. Isto modo cõcordat opiniones Alexã. in. d. l. vlt. co. ff. so. ma. ⁊ Joã. cãpetius in suo tractatu de dote. prima parte. q. xc. ar. notatorũ ꝓ doctores. in. c. j. de arb. Concordia. ⁊ per Bal. in. l. priuilegia. C. de sacro sanc. eccle. ¶ Et qdẽ ista concordia satis equa videtur. nam cũ hic non agat, de materia peccati: stãdũ est legibus ciuilib⁹ in terris imperij
15 ⁊ canonibus in terris ecclesie: qz † papa nõ põt tollere leges ciuiles quo ad forũ seculare: vt est glo. ordinaria. ⁊ not. in. c. j. in verſi. ciuili. ⁊ ibi dñicus. de arbi. lib. vj. an in regula possessor. de re. iur. eo. lib. ⁊ ibi ancha. fi. co. not. Bal. in. l. fi. s̃. de re iudi. do. abb. in. c. eccle. co. vj. s̃. de ꝓsti. ⁊ in. c. relatum. el primo. in fi. s̃. de testa. bene facit ad hoc glos. singularis. in cle. dispendiosam. de iudicijs. inver. vsuris ad finẽ. que dicit ꝙ papa nõ intẽdit nec potest tollere ordinẽ iudiciarium in terris imperij. ⁊ sequitur Bal. in. l. eos ad fi. ⁊ in l. si pro te. C. de vsuris. nota. Lodo. ro. in aut. siliter. C. ad. l. falci. q. xxiij. co. lx. verſi. ij. quia. ¶ Et propterea dicebat Antonius in. c. j. infra de adult. se credere ꝙ papa potuit ibi mitigare ius ciuile in foro suo: sed nõ in foro seculari: et refert ibi do. cardi. ꝙ illi decretali nõ stat inter laicos subiectos imperio. per. c. si duob⁹ de app. ⁊ subdit se sic respõdisse in contingẽtia facti. ¶ Nunc ad propositũ suppositio ꝙ clare ⁊ aperte voluisset papa disponere ꝙ cause dotiuz vel alterius qualitatis inter meros laicos in terris nõ sibi subiectus spectarẽt ad ecclesiã: etiã si principaliter intentarentur: non posset illud facere in preiudiciũ secularium potestatũ: iura ergo que super hoc videntur disponere debent intelligi de necessario in terris sibi subiectis vel qũo principaliter agitur de matrimonio ⁊ accessorie de dote ꝓ predicta. ¶ Et per hoc datur responsum ad oia iura que cõtrarium videntur probare vt habeãt locũ in terris ecclesie subiectis. ¶ Ad istũ tex. patet solutio ex precedentibus. ꝑmo iste magister. R. reus erat forte clericus: ⁊ henricus actor sequebat eius forũ ꝑm Hosti. ⁊ Jo. an. in presenti. Et iste intellectus est planus ⁊ sequendus quãuis do. car. in ꝑsenti in. j. oppo. ⁊ abb. in. j. no. hoc reprehendãt vt dixi. s̃. ver. ⁊ sentiens forte. Sed primũ videtur amicũ litere huius decretalis ꝑm mentẽ bernardi in positione casus. dicebat enim ꝙ inter henricũ virũ ⁊ vxorẽ suã coram consulibus ciuitatis ianue sup dote ipsius mulieris questio vertebat: corã quibus dictus. h. petebat dotẽ vxoris sibi assignari: mulier econtra dicebat ꝙ sibi assignari nõ deberet: cũ ad inopiã vergeret nisi cautionẽ prestaret de dote saluãda: ⁊ qz eam a se expulerat: iudices qz ad inopiã vergere videbat: pronunciauerunt ꝙ dos illa nõ assignaretur eidẽ nisi ꝓstaret cautionẽ idoneã de ipsa non peritura: ⁊ sic dos ipsa remãsit penes quẽdã magistrũ. R. ī depositũ vel alias. postmodũ vero dictus. h. impetrauit literas ad archiepiscopum ⁊ archidiaconum ianuensis cõtra illũ. R. super dote ꝓdicta. Et ita iudiciũ fuit inceptũ cõtra vxorẽ corã cõsulibus ciuitatis ianue qui erant laici. corã quibus cõuenirek etiã magister. R. si esset laicus sed quia erat clericus fuerũt impetrate litere contra eũ a papa. Et placet mihi iste intellectus. ¶ Et si adhuc pertinaciter dicas ꝙ immo magister R. erat laicus potest dici ꝑm Hosti. ⁊ Joã. an. in ꝑsenti ꝙ iste. h. erat paup ⁊ miserabilis ꝑsona ⁊ ob hoc potuit tra-
bere magistrũ. R. quãuis laicum coram papa. vt dixi supra. Et ob hoc forte. ¶ Et si dixeris ꝙ hoc nõ constat ex tertu ꝙ hẽricus esset pauper appellaretur quia forte erat cognomen. aliqui enim cognomẽto appellãtur pauperes vel diuites nõ eo ꝙ pauperes vel diuites sint. vnde si iste h. esset pauper: potuisset vxorem suam cõuenire a principio coram papa sicut postea conuenit ipsum magistrum Ricar. potest dici quod magister Ricar. quamuis laicus cum posset opponere exceptionẽ incõpetẽtie iurisditiõis non opposuit ⁊ sic valuit iudiciũ agitatũ corã iudicibus delegatis. istõ fuit de mẽte do. antonij in. d. c. de prudẽtia. s̃. eo. q. sic intelligit hũc tex. ¶ Quocũq; igit̃ se vertat veritas iste text⁹ nullo mõ ꝓbat id ad quod innocentius ⁊ alij illũ põderãt. ¶ Ad textuz in. c. j. ⁊ j. q̃ ꝓ opiniõe Ioia ab aligbus adducuntur facile est responsum ibi em̃ ꝓcedebatur super matrimonio ⁊ accessorie super dote quod apparet ex. c. j. dũ dicit ꝙ si mulieres ꝑ aliqua licita cã a ppijs viris fuerint separate: totã dotez ꝑcipimus sibi reddi ⁊ sic agebat sup diuortio: ⁊ cõperta legitima cã: pronũciat sententia diuortij: ⁊ mãdatur dos restitui vxori. Idẽ colligit ex. c. j. quicquid direxit felyn. ponderãs illũ tex. in. c. licet ex suscepto. j. co. verſi. respectu dotis. s̃. de foro cõpe. Idẽ di-
16 cas ad. c. ⁊ si necesse eo. tit. ¶ Ad tex. in. c. nup. dico † ꝙ ꝛz ad ecclesiam spectet protectio dotiũ ⁊ viduarum: debet intelligi quãdo earũ cause veniunt examinande per ecclesiã vel eius iudices. alioquin non posset iudex ecclesiastic⁹ de dote se intromittere quãuis viduam tangat. quoniam protestatur papa ꝙ propter viduitatẽ: nõ vult alijs ꝓiudicare: ita inquit sumus viduis debitores: vt alijs iniustitiã nõ faciamus. c. ex tenore de foro cõpe. Nec dicas vt dicebat felyn. vbi supra. ꝙ illud cõtingit magis fauore dotis quã viduitatis: quoniã si illud verũ esset: eẽs cause dotis quomodocunq; oriretur: spectarẽt ad ecclesiã: quod mihi videret terribile: ꝑ hunc enim modũ eneruaretur funditus iurisdictio secularis. Et ꝓpterea papa in. d. c. ex tenore de foro cõpetenti causam dotis remisit ad iudicẽ seculare. vt dixi. s̃. co. clxix. verſi. itẽ pro ista opinione: quãuis felyn⁹ vbi supra. aliter sentiat allegãdo pro se Jo. an. ibi in fine ꝑ opinione cõtraria: ꝛz meo iudicio hoc non vult. immo exponẽdo post hosti. verbũ hereditate dicit id est de hereditaria re sibi in dotẽ ꝛcessa. dos em̃ potest intelligi hereditas mulieris quia suũ patrimoniũ appellatur. vt. d. l. ij. §. ꝛz vtrũ in fi. ff. de minoribus. de qua põt ecclesia cognoscere vt. d. c. de prudentia. ⁊ sic vult Jo. an. ꝙ ibi agebatur super dote principaliter: ꝛz nihilominus remittitur ad iudicẽ seculare cognoscenda. Si tamẽ ageretur principaliter de matrimonio ⁊ accessorie de dote posset ecclesia cognoscere. ita sentit Jo. an. cũ allegat. d. c. de prudentia. quia dicta doctorum debent intelligi scõm iura que allegant inꝛta vulgatã doctrinã Bar. in. l. cũ quidã. ff. de his quib⁹ vt indignis. ⁊ in. l. nõ solũ. §. liberationis verba. ff. de libe. leg. de quo meminit ludo. cõs. ccxj. fi. co. ⁊ fran. de curte. in repe. l. admonẽdi. ff. de iurciurã. col. v. iaso. in. §. itẽ si quis in fraudẽ. instit. de act. co. xvij. andreas siculus in. c. super q̃stionũ. supra. de offi. de. co. vj. ⁊ in ca. ex literis. co. vi. co. titu. sentit idem abb. licet de predictis mentionẽ nõ faciat in. c. postulasti. co. j. ver. in glos. j. in fin. De cleri. ex. mi. idem voluit Jo. an. in. c. cum mitius. supra de testib⁹. quem refert abb. in. c. insuper. co. iij. v. venio ad secundum co. tit. Facit text. in. l. ait pretor in fin. ff. de re iudi. ⁊ ita (salua pace dñi felyn.) Jo. an. nõ sentit illud ad quod eum allegauit immo cõtrariũ. ¶ Ad tex. in. c. ex parte. b. s̃. de fo. compe. vbi inter meros laicos aditur papa super dotalitio. i. super donatione ꝓpter nuptias: dicas ꝙ illud cõtingit eo ꝙ illa regina erat vidua oppressa ⁊ spoliata: non autẽ fauore donationis ꝑ pter nuptias secundũ gl. ⁊ doctores ibi faciũt que dixi supra. col. clxx. ver. Et ob hoc forte cũ sequentibus. ¶ Idez põt respõderi ad. c. peruenit. supra de empt. ⁊ vẽ. vbi vxor quondam petri ⁊ sic vidua: paup petebat ab alia muliere res sibi ꝑ dote obligatas ⁊c. fauor em̃ viduitatis hoc operatur vt possit aduersarios trahere corã iudice ecclesiastico: nõ autẽ fauor dotis vel donatiõis pp nuptias. ¶ Eodẽ modo rñdetur ad. c. ex literis. s̃. de pignorib⁹. vbi illa mulier agebat cõtra possessores bonorũ mariti que erãt obligata ꝑ dote vxoris coraz delegatis a papa: hoc ideo fuit quoniã ex quo ei⁹ maritus erat condẽnatus: ⁊ fugitiu⁹ ⁊ ꝑ cõsequẽs sibi inutilis: reputabatur hec mulier vidua ⁊ gaudet ꝓuilegio viduarũ vt dixi supra. co. clxxij. ver. ⁊ etiã de illa. Et ita nõ ꝓbat ille tex. illud ad quod eũ allegãt doctores ibi ⁊ alibi: quãuis enim mulierib⁹ fauor multus in recuperandis dotib⁹ debeatur vt ibi dicit tex. ⁊ etiã in cõstituẽdis ⁊ cõseruãdis: qz dotis causa semp ⁊ vbiq; precipua est cũ dotatas esse feminas ad sobolẽ procreãdã replẽdamq; liberis ciuitatẽ maxime sit necessariũ vt. l. j. ff. so. ma. ⁊ simiScõm iura q̃ allegat.
liter fauẽt iura cause dotis vt habetur in cle. dispendiosam de iudicijs. nõ tamẽ propterea sequitur ꝙ dotis petitio vel

exactio qñ de ea principaliter agit spectet ad eccliã nisi tunc demũ qñ de matrimonio principaliter agitur ꝛ accessorie super dote vt sepe dictũ est. Et hec opinio est rationabilior ꝓm andre. sicu. in. d. c. ex literis. iij. col. ver. ꝛ pro certo. subdit tamẽ ꝙ opinio que fauet doti: in dubio est tenenda. l. in ambiguis. ff. de iure dotiũ. ¶ Ex quo infert ad vnũ ꝙ reputat nouũ ꝛ singulare ꝙ nõ solum super dotibus recuperandis: potest† adiri principaliter iudex ecclesiasticꝰ inter meros laicos: ꝛ etiã sup dotibꝰ de nouo cõstituẽdis ita ꝙ mulier principaliter possit adire iudicẽ ecclesiasticũ vt cogat eos a quibꝰ debet dotari ad cõstituendã dotez: et hoc firmat ia nimo se qr fauetur dotibꝰ: tam ante matrimonium: quã cõstante matrimonio: quã etiã soluto matrimonio. vt no. in. d. l. j. ff. so. ma. dicit tamẽ ꝙ si iste casus occurreret in contingẽtia facti esset labor nõ mediocris inquirere quid iuris ꝓ quo dicto potuisset allegare istũ tex. vbi agitur de dote assignãda quẽ forte nõdum erat promissa ꝛ agitur coꝝ delegatis a papa. Ad ꝙ tamẽ respõderi potest vt. s. ¶ Mirandũ est pfecto de domino andrea siculo eiusq; pfundissima memoria: quomodo nõ allegauerit petrum de ancha. qui ante eũ hãc dubitationẽ excitauit cõsi. xx. incipiẽ. pro solutione fin. co. versi. venio ad sextũ. vbi dicit ꝙ in casu quo agitur ad cõstitutionẽ dotis de nouo nõ est tex. nec dictũ doctorũ ꝙ iudex ecclesiasticus cẽseatur cõpetens. vnde cũ sit de hoc questio inter laicos ꝛ de re tẽporali: tutius est tenere ꝙ ista questio agatur coꝝ iudice seculari ꝓm eum ꝙ est bene notandũ ꝛ ad propositum nostrũ satis accõmodatũ. ¶ Non obstat si dicatur †ꝙ dos succedit loco alimentorũ. l. dotis fructus. §. fi vsufru. ff. de iur. doti. Lyn. in. l. nõ omni. C. de admi. tut. bal. in. l. fi. ij. col. C. de dotis promi. ꝛ in. l. fin. ff. de his quibꝰ vt indignis. abb. in. c. cũ haberet vltimo no. s. de eo qui duxit in matrimoniũ quaz polluit p adul. ꝛ per cõsequẽs debet sapere naturã alimẽtorum. c. sanc. s. de offi. dele. c. ecclesia sancte marie. s. vt lite pen. cũ cõcordantijs ibi positis per gl. ¶ Sz alimẽta possunt† peti coram iudice† ecclesiastico inter mere laicos ꝓm Bar. in. l. solẽt. ff. de alimentis ꝛ cibarijs legatis. c. ij. ver. ꝗro coꝝ quibus. refert ꝛ sequit Jo. de imol. in. c. relatũ el primo. s. de testa. ij. col. versi. no. ꝙ valet. Dñicus in. i. fi. qs deliquerit. xxx. di. ergo ꝛ dos similiter peti potest presertiz cũ fauorabilior sit causa dotis: quã alimẽtorũ vt voluit cynus in. d. l. nõ omni. et Bald. i. d. l. fi. C. de dotis promis. in ij. lectur. abba. in. c. puenit in princ. s. de arbit. ꝛ in. c. j. s. de despõsa. impu. ¶ Respõdetur ꝙ alimenta, tunc peti possunt coꝝ iudice ecclesiastico qñ relinquũtur pauperibꝰ. vj. di. c. significãtibus. s. de off. dele. ꝛ ibi notatur per oẽs ꝛ in c. si heredes ꝛ in. c. tua. s. ó testa. possunt etiã peti coꝝ seculari ꝛ sic iudex laicꝰ exequitur relicta ad pias causas vt. d. l. solent ꝛ. l. liberto. ꝛ largius. ff. de annuis leg. ꝛ facit. l. hereditas. §. j. ff. de petitio. here. ꝛ ibi not. cuius cõtra, tenet ancha. in. d. c. relatũ p illũ tex. vt refert ibi Jo. de imol. Sz si alimẽta sunt relicta nõ ob piã causam vt vxori sue ꝛ non pauperi: tunc iudices seculares habẽt hoc facere vt. d. l. solent. ita tenet ibi bar. post specu. de fide instru. §. nũc aliqua versi. sed nũquid iudex. idẽ tenet Jo. de imo. in. d. c. relatuz ꝙ bene notabis. ¶ Eodẽ modo respõdendum est ad illud ꝙ aliqui audẽt dicere ꝙ cũ† causa dotis sit pia. l. cũ bis. §. si mulier. ff. de condictione indebiti. ꝛ tenẽt multi de quibꝰ ibi per alex. in apostillis tetigi. s. in rubri. §. xlvij. in fin. dicam plenius. j. i. ij. notabili. ver. sed ita est. de quo p Bal. nouellũ in tracta. de dote parte. vj. priuilegio. xliij. ꝛ. l. qñ vt dixit alex. i. d. §. si mulier. tũc causa dotis est pia: quãdo datur persone pauperi. secus si propter debitum vel amicitiam iurta nota. per bar. in. l. alio. ff. de alimẽtis ꝛ cibaria. leg. ꝛ faciũt no. in auth. res que. C. cõia de legatis ꝓm cũ. nõ ergo dotis sed paupertatis fauore causa dotis deferri potest ad ecclesiã vt de alimẽtis dictũ est. ¶ Nõ obstat si dicatur ꝙ iudex ecclesiasticus potest se intromittere nõ solũ de matrimonio: sed etiã de cõsecutiuis ex matrimonio inter meros laicos vt. c. gemma. s. de sponsu. vbi iudex ecclesiasticꝰ fuit aditus cõtra laicos sup extorsione pene appposite, sup matrimonio ꝓm ab. ibi cũ aũt dos sit cõsecutiua ad matrimonium: ꝛ ab eo dependet vt. d. c. de prudentia. s. eo. gl. in ver. dependẽtibꝰ. in. c. si ãnũ de iud. lib. vj. adeo ꝙ dos nõ põt esse sine matrimonio. l. ij. ff. de iur. dotiũ. l. fin. §. sicut. C. de dona. ante nupt. Cõfirmatur hoc per gl. in. d. c. si ãnũ iuncto tex. vbi sicut permittitur maiori quatuordecim annis ꝙ per se possit agere ꝛ defendere coꝝ iudice ecclesiastico ĩ beneficialibꝰ ꝛ alijs spũalibꝰ causis: sic etiã in dependẽtibꝰ eis dicit. gl. vt puta in dote que dependet a mrimonio. ꝛ ita equiparatur ibi quantum ad iudicium causa spiritualis et dependens ab ea vt ille qui reputatur habilis ad causam spiritualem quo ad iudicia reputetur habilis quo ad dependentia a causa spirituali. Ita dicamus de iudice: vt qui est competens ad cognoscendum de matrimonio: sit competens ad causam que dependet a matrimonio. ¶ Ad hoc facilis est solutio vt procedat quãdo principaliter agitur de matrimonio: potest idez iudex de causa dotis cognoscere que est annexa ꝛ dependens a matrimonio: ne continentia cause diuidatur quia ratione incidentie: ampliatur iurisditio iudicis vt traditur in. l. quotiẽs. C. de iudicijs. ꝛ in ca. tuã. s. de ordine cogni. cũ similibꝰ. Et ita debet itelligi gl. in. c. licet ex suscepto. s. in ver. vacãte de foro cõpe. dũ dicit ꝙ iudex ecclesiasticus potest adiri inter laicos rõne cõnexitatis cause id est dotis. Sic etiã est intelligẽda gl. fi. in. c. excedẽs. el. ij. s. vt lit. nõ contesta. in verbo terre q̃ exponit. s. dotalis. eius eñ cognitio pertinet ad papã ratione cõnexitatis. allegat iste glo. c. j. ij. ꝛ. iij. s. isto tit. vbi causa dotis veniebat accessorie ad matrimonium ꝛ per cõsequẽs debẽt intelligi scõm iura que allegãt vt paulo ante dicebam. Sz quando principaliter agitur causa dotis quamuis dependeat a matrimonio non propterea venit tractãda coꝝ ecclesiastico iudice. Hec est simpliciter verũ illud quod sensit glo. d. c. fi annũ. immo cõtrariũ tenet Bal. in auẽ. qõ locũ. C. de colla. fi. co. ver. vij. querit dicẽs ꝙ † minor. xxv. annis maior. xij. quãuis habeat legitimã personã standi in iudicio in causa spũali vt in matrimonio vt. d. c. fi annũ: non tñ potest stare in iudicio in causa dotis per illũ tex. qr licet sit connexa: nõ est eiusdẽ nature ꝓm eũ qõ est notã. Et quãuis ille nõ dicat idẽ videtur fuisse de mẽte Jo. an. in. c. cũ olim. el. i. prope fi. s. de offi. deleg. vbi post egidiũ doctorẽ antiquum dicit ꝙ procurator datus ad causam matrimonialẽ nõ potest tractare causam dotis. qõ refert ꝛ sequitur antonius ibi co. pe. ver. quero an pcurator. qr sunt diuerse species. l. fi procurator. C. de procu. qõ etiã refert ꝛ sequit bartholomeus de bellenzinis in. d. c. de prudẽtia ad fi. s. eo. in apostillis. oportet ergo dicere qõ quelibet lex seruet in suo foro itaq; in terris imperij seruẽtur leges: in terris vero ecclesie seruẽtur canones. ꝛ opinio Jnnocẽtij i. d. c. de prudẽtia ꝛ sequaciũ vt vterq; fit vt cõpetẽs iudex ꝛ locus fit preuentioni. ¶ Et per ista cõfundit doctrina singularis dñi Antonij. in. c. clerici ad finẽ. s. de iudicijs dũ voluit ꝙ lz in materia mixta: quelibet lex seruetur in suo foro: tamẽ fallit in materia pia: ꝛ exẽplificat in materia dotis in qua † canõ debet prevalere legi indistincte: qr tales cause pie: sunt sub protectiõe ecclesie per no. in. c. licet ex suscepto. ꝛ in. c. ex tenore de foro cõpe. ꝛ per glo. in. c. cũ esses de testa. idẽ videt sequi Jo. de imo. in. d. c. clerici. ita refert ꝛ sequitur bellenzinus in. d. c. de prudentia, in apostillis. ꝛ Fely. in. d. c. ecclia sancte marie. co. xxxij. ver. fi. ij. declaratio restrictiua. Sed caue qr ipsi infideliter recitãt doctrinã Anto. (si liber meꝰ vitiũ nõ patit) dicit eñ Antoniꝰ ꝙ si materia est mixta et lex obuiet canoni: ꝛ põt seruari sine pctõ in foro ciui. seruãda est lex in foro cañ. lex cano. si fori sunt diuersi vbi est lex. vt no. de testa. c. relatũ. ꝛ. c. cũ esses. ḃ verũ nisi esset materia pia: qr seruãdus eẽt canon. Jdeo puto si in causis libertatis testamẽti ad pias causas pupillorum: viduarũ: vel aliarũ miserabiliũ psonarũ: canon aliqd statuerit ꝟ rigorẽ legum ꝙ ille seruãdus eẽt in illa materia qr quo ad tales ptectiones ꝛ defensiones: sunt subiecti iudici ecclesiastico. ¶ Et† ita vt vides do. Anto. nihil de dote dixit sed de causis pijs dos aũt nõ est causa pia nisi tunc demũ qñ datur pauperi. Et ꝓpterea canoni disponẽti hoc in preiudiciũ iurisditionis secularis nõ est standũ vt. s. dictũ est. causa enim dotis nõ est ita priuilegiata ficut causa pia vt sentit gl. no. in. l. tali. §. j. ff. de pactis dotalibus. quã pro singulari allegat prepositus Alexãdrinus in. d. c. de prudẽtia in pn. s. e. ¶ Ex bis omnibꝰ cõcludo vt. s. ꝙ iudex † ecclesiasticus inter meros laicos: opposita exceptiõe incõpetẽtie nõ est iudex cõpetens super causa dotis: qñ principaliter intẽtatur coꝝ eo: nisi esset vidua pauper vel miserabilis persona talis q̃ ex priuilegio possit laicũ trahere coꝝ iudice ecclesiastico. vel qñ incidẽter vel accessorie tractatur. ¶ Ego tamen nõ video qualis sit iste fauor. ꝛ ad quid profit viduis vel miserabilibus personis cõuenire super dote vel alijs rebus lai cum coꝝ iudice ecclesiastico cũ ibi tardius possint iustitiã cõsequi. quia in foro ecclesiastico lites fiunt immortales ꝓpter longas dilationes ꝛ plures appellationes q̃ iura nostra canonica permittunt. Et propterea multotiens cõsuluj aliquibꝰ personis ecclesiasticis monasterij ꝛ pijs locis habentibus

Dictũ barbatij.

17

Dos succedit loco alimẽtoꝝ.

18

Alimẽta petunt coram ecclesiastico.

19

Contra Barb.

20

Dos pia.

23

Conclusio.

24

habẽtibus ecclesiasticos iudices coꝝ quib⁹ poterãt aduersarios laicos cõuenire: ꝙ eos coꝝ iudicib⁹ secularibus cõ uenirent quoniã ibi vberius ⁊ citius ius redditur: ꝑsertim hac tẽpestate qua christianissimi reges nostri felicissime regnant ⁊ res publica in pace a tranquillitate ꝓtẽtur: iustitie administrationẽ peritissimis hominib⁹ cõmittẽdo. Quod (proh dolor) aliqui ecclesiarũ prelati minime faciũt imo illiteratis ⁊ insipiẽtib⁹ ⁊ (vt ita dixerim) asinis ferratis nõ nunq̃ cõmittunt: ⁊ ꝙ deterius est iurisditionẽ vna cũ reditibus maiores offerẽti pecũias (sine personarũ distinctione) cõcedũt. Quivt pecunias promissas: ⁊ aliquid lucri cõ sequantur: per fas ⁊ nephas exigere nõ verentur. Quo fit vt raro apũd ecclesiasticos iudices iustitia ministrat. Quis ergo tã insanus: tãq̃ demens: hoc vellet vti priuilegio: ꝙ hodie (propter sceleratissima facta nostra) in graue dãnũ et iacturã nõ mediocrẽ retorquetur. Impossibile tamẽ est ꝙ hec duret calamitas: qꝛ scriptũ est beati qui esuriũt ⁊ sitiunt iustitiã: quoniã ipsi saturabuntur. expectemus igitur altissimi ac summi dei cõsolationẽ. nõ enim dormitabit nec dormiet q̃ custodit israel. Hec aũt quã plures hui⁹ regni prelatos (quos noui) nõ tangũt: qui prouinciã ⁊ oues sibi cõmissas recte gubernãt. Sed illos tãtũ qui ꝯrariũ faciũt presertim delegati iudices ⁊ conseruatores.

1 Judex ecclesiastic⁹ an possit sentẽtiã suã exequi ꝯtra laicum.
2 Clericꝰ si recõueniat coꝝ iudice laico an poterit iudex laicus exequi sententiã in bonis ipsi⁹ clerici.
3 Judex ecclasiastic⁹ põt cõpellere laicos de iniurijs ⁊ damnis ecclesie illatis satisfacere.
4 Judex secularis cognoscit de causa mere ciuili ꝯtra clericũ coniugatum.
5 Judex ecclesiasticus priuat laicũ militia tẽporali.
6 Episcop⁹ potest pro crimine retinere laicũ in perpetuos carceres.
7 De dote restituẽda põt eps pronũciare nõ tñ põt mittere possessionẽ laicalẽ nisi per iudicẽ secularem.
8 Jurisditio mera nõ trahit ad se mixtũ imperium.
9 Sentẽtia lata a iudice qui nõ preest territorio (vt est eps) mittet executioni per aliũ qui preest territorio absq̃ requisitione iudicis iudicantis.
10 Delegatus pape nõ põt mãdare executioni sentẽtiã in rebus tẽporalis iurisditionis.
11 Eps nõ põt exigere penã pecuniariã a laico sibi tẽporaliter nõ subiecto.
12 Cõfiteri debet xpianus peccata sua semel in anno.
13 Statutũ laicorũ cõtra arma portãtes ligat clericos.
14 Sentẽtia cõtra laicũ a iudice ecclesiastico lata remittit exequenda iudici seculari.
15 Clericus degradat⁹ si se immiscet in ministerio sibi interdicto excõicand⁹ est: ⁊ qui eũ eo cõicauerit.
16 Papa nõ põt tollere ordinẽ iudiciariũ in terris imperij nec cõmittere causam cũ clausula appellatione remota.
17 Papa nõ põt mãdare laico in terris imperij ⁊ de iurisditiõe tpali vt rẽ suã alij prestet.
18 Judex ecclesiasticus delegat⁹ vel ordinari⁹ cognoscẽs ꝑncipaliter de matrimonio ⁊ incidẽter de dote nõ poterit suã sententiã exequi.
19 Judex ecclesiasticus põt q̃ñq̃ cognoscere ℨ laicos.
20 Clericꝰ legalib⁹ penis puniẽd⁹ p iudicẽ secularẽ nõ punit per eũ nisi tũc demũ facta traditione p iudicẽ ecclesiasticũ.
21 Laicus ꝛ ratione cause sortiat fori ecclesiastici nõ tñ per hoc põt dici subdit⁹.
22 Heretici possunt a iudice ecclesiastico capi ⁊ carcerari.
23 Cõcubina clerici punit per epm: ⁊ si nõ põt eaꝫ punire tradat eã iudici seculari.
24 Laicus ratione sacrilegij efficit de foro ecclesie.
25 Carcerãdi nõ sunt laici nisi p iudices seculares q̃b⁹ subsunt respectu personarũ ⁊ bonorũ.
26 Doctor q̃ bz iurisditionẽ in scholares: põt sententiã ferre nõ tamẽ poterit suã sentẽtiã exequẽdo alicui dare possessionem corporalem.
27 Cõsuetudo tribuit iurisditionẽ nõ habẽti. ⁊ nu. 29.
28 Delegatus inferioris a principe põt subdelegare si hoc habeat cõsuetudo.
30 Laic⁹ põt capi ⁊ carcerari a iudice ecclesiastico si ꝯsuetudo legitime prescripta interuenit.
31 Excessus appellatione veniũt oĩa delicta ⁊ crimina.
32 Cause criminales cẽsentur ardue.
33 Excõsuetudine an possit q̃s acquirere iurisditionẽ cognoscendi de causis matrimonialibus.
34 Prescribi non possunt incorporalia sine scientia ⁊ patiẽtia eius cuius interest.
35 Jurisditio non prescribitur nisi data scientia ⁊ patientia eius contra quem prescribitur.
36 Consuetudo si est nota ei qui potest priuilegiare equipollet priuilegio.
37 Consuetudo non valet nisi sit vniuersalis.
38 Clericus an ex consuetudine reconueniri possit coram iudice seculari.
39 Prescribi non potest locus siue territorium sine scientia ⁊ patientia regis.
40 Jurisditio quanto tempore contra regem prescribatur.
41 Rex non potest donare vnam de ciuitatibus sui regni inuitis ciuibus.
42 Ville castra ⁊ fortalicia regni q̃uis sint regis tãq̃ dñi: regno tñ de iure pertinẽt: ⁊ successoribus reseruari debent.
43 Rex dicitur a regẽdo qꝛ res ⁊ iura regni regere debet.
44 Possessio vel quasi possessio non releuat possessorem ab onere probandi.
45 Generosum vel exemptum a tributis iure sanguinis vel ex priuilegio se pretendens nisi statim doceat priuilegiuꝫ tale quod saltim prestet iustam causam prescribendi lite pendente non tenebitur in possessione libertatis.
46 Possessor non tenetur ostẽdere titulũ sue possessionis.
47 Emphiteota an teneatur ostẽdere titulum seu instrumentum emphiteoticum ⁊ dare copiam illius.
48 Titulum in re aliena quam fatetur alienam pretendens cogitur ostendere titulum sue possessionis.
49 Rex est iudex competens in causa sua vbi vertitur dubitatio de iurisditione vel iuribus regalibus.
50 Causa dotalis ꝺz plenarie cognosci nõ summarie ⁊ in ea offerẽdus est libell⁹: lis ꝯtestari: ⁊ scia in scriptis ꝓferri.
51 Judex debet abbreuiare dilationes in causa dotis.

Sed est pulchra dubitatio

An iudex ecclesiasticus potest execq̃ sniam cõtra laicos ⁊c.

1 presuppositio fine veritatis preiudicio ꝙ † ecclesiasticus sit cõpetens iudex inter laicos sup cã dotis quãdo principaliter vel incidẽter tractatur: vel si ad instantiã vidue ⁊ miserabilis persone: cõdemnauit laicũ super dotẽ: nũquid poterit cõtra eum exequi sententiã suam: ⁊ quomodo se debet habere. Itẽ an poterit mittere actorẽ in possessionẽ rerum super quibus pronũciauit: Hãc dubitationẽ ante omnes ortus est Jnno. in. c. significasti. s̃. de offi. deleg. ad finẽ. vbi recitat duas opiniones his verbis. Itẽ nõ credim⁹ ꝙ delegatus pape in rebus que non sunt eius iurisditionis puta in possessionibus laicalibus possit dare possessionẽ corporalẽ: puta si cognoscat de dote. vt infra de donatio. inter vir. ⁊ vxo. de prudẽtia vbi notatur: vel de alijs cõsimilib⁹. Sed laico iudici dandã mandabit. ff. de re iudi. a diuo pio §. j. xcv. dist. cũ ad verũ. xj. q. j. de persona in fi. Secus autẽ in possessionibus ecclesiarũ quia in illis dabit corporalem possessionem. vt est dictũ. Alij tamen dicunt qõ ex quo causa est de iurisditione ecclesie: ℨ possessiões sint laicales tamen iudex ecclesie siue ordinarius siue delegatus etiã in possessiones laicales sententiam exequetur. Hec ille. qui in effectu videtur residere in secũda opinione quamuis aliqui aliter eum referant ⁊ male. quoniam hoc certum est ꝙ quãdo glos. vel doctor refert plures opiniones: presumitur in dubio approbare vltimam secundum gloss. in. l. qui filium ff. ad trebellia. facit gloss. finalis in. l. si idem cum eodem. ff. de iurisditio. om. iudi. ⁊ in. c. super inordinata. supra de prebend. Joan. andre. post Hostien. in. c. j. in verficu. nostra. de penis lib. vi. ⁊ in. c. j. col. v. verficu. in glo. vt quia de senten. excõ. codẽ li. collectarius in. c. forus. infra. de ver. obli. q̃ expresse loquunt de Jnnocentio plures opiniones referẽte. facit textus in. c. capellanus. s̃. de ferijs. tenet Bal. in c. j. in titulo an apud iudicem an dominũ libro feudorũ. et in auten. ex testamento. iij. co. C. de col. Jo. de imo. in. c. fin. pe. char. supra de ꝓscrip. Joã. de anania in. c. fi. ij. col. infra de cle. pcu. Lodo. in. l. iij. §. neratius. ff. de acquir. pos. ⁊ singulari. xcij. incipiẽte q̃ro a te. Fely. in. c. j. s̃. de ℨst. co. fi. ver. quarto no. Jason. in. l. j. col. xix. in prin. C. de iure emphi. ⁊ in dicta. l. Si idem cum eodem in fi. dixi supra. §. xiij. hãc ergo vltimam opinionem videtur approbare Jnnoc. quã sequit ibi Andreas siculus. ix. col. versi. mihi videtur. motus per tex. ⁊ quod ibi notatur in. l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eorum. ⁊ in. l. si predium. C. de prediis minorũ ꝑ Bal. in. l. j. C. de contrahẽ. emptio. ⁊ nota. in. c. in venditionibus. xvij. q. iij. in. c. pastoralis de priuilegijs. ⁊ in. c. in nostra de sepult. vbi tradit secũdũ eum ꝙ si minor huius do-

Opinio vltima.

micilij alienat rem existentem in diocesi mutinesi: vel eccle
fia bononiensis alienat rem existentē in diocesi mutinensi:
potest interuenire autoritas iudicis domicilij pro re existē
te alibi: ita videtur dicendum in proposito secundum eu3.
¶ Hoc idē videtur de mente Jo. de imo. in c. j. de mutuis
2 petitionibus. vbi dicit q3 si †clericꝰ recōueniatur coram iudi
ce laico: iuxta no. in. c. at si clerici de iudi. per gl. ⁊ in aut. et
cōsequenter. ⁊ in. l. cū papinianꝰ. C. de sen. ⁊ interlocu. om.
iu. poterit iudex laicus exequi sententiā in bonis ipsiꝰ cle
rici. licet propter opiniones euitādas cautius est scōm eū
q3 episcopus illam exequeretur. fortius idē erit dicendū ō
iudice ecclesiastico respectu laici. Hanc sequitur andreas
sicul. in. c. licet de penis qui pro hoc allegat text. in. c. con
questus. de foro cōpe. in fin. vbi permittitur iudici eccleſia
3 stico† cōpellere laicos de iniurijs et damnis ecclesie illa
tis satisfacere. ⁊ bene facit ter. in. d. c. licet de penis in verbo
exigunt. q3 exigere est ab inuito extorquere. l. lex fideicōmis
sa de leg. ij. idē tenet andreas sicul⁹ in. c. ad aures de pe
nis per illū text. vbi vide marianū in primo nota. Ad idē
4 facit q3 licet †iudex secularis cognoscat de causa mere ciui
li cōtra clericū coniugatum. c. vno de clericis cōiugatis. li.
vj. per Jo. an. ⁊ alios. Sed iudex ecclesiasticus illā exequi
tur scm ancha. ibi in. ij. notabili per. c. fi. de exce. eo. li. mul
to ergo fortius poterit iudex ecclesiasticꝰ exequi cōtra lai
cos sententiam quā ipso iure profert. Ad idem bonus ter.
5 in. c. j. de peni. ⁊ remi. vbi iudex† ecclesiasticꝰ priuat laicū
militia temporali. vide ibi marianum in. j. notabili. ego ibi
latissime scripsi atq3 diffuse colum. cxiij. bene facit. c. finali
de penis: ibi propter excommunicatiōis contēptum sumi
tur per ecclesiā pena temporali absoluēdo subditos ab eiꝰ
subiectione ⁊ debitores ab eiꝰ debito scm hosti. ibi. ar. c. cū
secundū leges de hereticis. lib. vi. ⁊. c. p humani de homi
cidio eo. lib. q3 est valde no. scōz abb. ibi ex quo infert q3 iu
dex ecclesiasticꝰ potest mulctare laicū excommunicationē
contemnentē quod dicit esse not. de quo infra latius. Hāc
sequitur fely. in. d. c. significasti in fin. dicens quod iudex ec
clesiasticus modeste facit: non exequendo sententiā in bo
nis laicorū: si eo exequitur: executio tenebit. Sed cōmunis
opinio procedit vbi anitate: hec vero de rigore. quia cum
episcopus possit punire laicū non sibi subiectū: p crimine
spectāte ad ecclesiaz: ergo eodē modo poterit in bonis lai
calibus exequi sententiā super rebꝰ super quibꝰ potest fer
re sententiā. allegat etiam dominicū in. c. cum episcopꝰ de
6 offi. or. lib. vi. vbi dicit q3 †episcopꝰ pro crimine potest re
tinere laicum in penā in perpetuos carceres quod dicit fe
lyn. fore notandū ⁊ ita residet. Adde q3 dñicum refert ⁊ se
quitur Jo. de anania in. c. qualiter ⁊ quando el. ij. §. ad cor
rigēdos. colū. viij. de accu. ⁊ in. c. ij. de adul. ⁊ in rubrica de
sortilegis. ⁊ stephanū aufreri in repetitiōe clemē. j. de offi.
or. fo. xxxviij. co. ij. versic. j. pro crimine. pro quibus videt
text. in. c. attendendū. ⁊. c. quisquis. xvij. q. iij. ⁊ in. c. contra
idolorū in verbo perpetuas inclusiones. xxvj. q. v. ⁊. c. j. de
hereticis. libro. vj. ⁊ clemen. j. eodem titu. ibi duro carceri
⁊ cetera. que iura permittunt iudici ecclesiasticō qui de cri
mine ecclesiasticō contra secularem cognoscit eum carce
re perpetuo deputare alijsq3 penis temporalibus affice
re. Sed reuera si recte verba inocētij in. d. c. significasti attē
dantur: contrariam videtur tenere sententiā: dicit enim in
principio. itē non credimus p qō videtur illā opinionē re
probare ⁊ alterā eligere: quā statim subijcit cū dicit sed lai
co iudici dandū mandabit quamq3 postea aliā referat opi
nionem dicēdo alij tamē dicūt: quia quādo aliquis doctor
vel glos. plures recitat opiniones. ex eius tamē verbis con
stat quā eligit: illa dicetur sua opinio. idē si simpliciter eas
recitat ⁊ postea subdit alij dicūt vel quidā dicunt. nā tunc
prima opinio censetur esse sua nō secūda vel vltima. ita col
ligitur ex glo. in rubr. ff. si certū peta. iuncta gl. in. l. certi cō
ditio in prima pro eo. tit. qō videtur rationi consentaneū
quia dictio alij excludet loquentē. ita dicit ias. in. d. l. si idē
cum eo. in fin. ff. de iurisdi. om. iudi. prima ergo opinio dicet
Opi. Jria. esse innocētij quamuis aliqui contra. Sed hostiē. in. d. c. si
gnificasti sequitur primam opinionē tanq3 iustiorē per ea
que notātur in. c. postulasti. §. de foro cōpe. cum hoc trāsit
7 ibi. Jo. an. circa finē ⁊ etiā anto. in fin. ⁊ bal. dicēs q3† episco
pus potest pronūciare de dote restituēda: nō tamen potest
mittere in possessionē laicalē nisi per iudicē secularē. ⁊ hoc
8 teneas secūdū eum q3 † mera iurisditio nō trahit ad se mi
xtuz imperiū. immo est ratio scm eū: q3 est territoriū alienū
vt. l. cū auus. §. is qui. ff. de bonis auto. iudic. pos. ⁊ ideo di
Nota. gloss. cit glo. ordina. in simili q3 ex ratione dubitationis cōtract⁹
vel delicti: iudex possit sententiare nō tamē poterit mittere
in possessionē: sed ex eius relatione mittet iudex in cuius so
lo vel territorio res est vt no. ff. si qs in ius vo. nō ierit. l. ex
quacūq3 in glo. no. ex causa. quā gl. tene fixe mēti scm Bal.
qui subdit se credere q3 si esset incertū an esset de territorio
pronunciātis vel nō: q3 possit in possessionē mittere ratiōe
dubitationis territorij. ⁊ ita quieuit. Huic sententie videtur
adherere glo. si. quā sequit Bal. in. l. episcopale. C. de epi.
9 audi. vbi dicit per illū text. q3 sentētia † lata a iudice qui nō
preest territorio: vt est episcopus mittet executioni p aliuz
qui territorio preest absq3 requisitione iudicis iudicantis.
de cuius dicti veritate vide Alex. in. l. a diuo pio. ff. de re iu
di. §. sententiā. v. co. ver. ij. limita. Hāc opinionē sequit an
10 gelus in. l. si. C. de iudicijs vbi dicit q3 † delegatꝰ pape: nō
potest mādare executioni sententiā in rebus tēporalis iu
risditionis: vnde si fuit delegatꝰ super actione de dote nō
mittet actorē in possessionē rerum cōuenti. allegat Innoc.
in. d. c. significasti. ⁊ in. c. verū de fo. cōpe. licet in meo libro
ibi nō dicit. Eandē opinionē tenet laudimius in cle. j. de of
fi. dele. ⁊ sequit ibi Cardinalis. v. q. ⁊ Andre. sicu. in. c. si qs
contra clericū de fo. cōpe. co. lxxvij. dicētes q3 in possessioni
bus laicalibus executor vel alius delegatus pape nō exeq
tur: sed recurrit ad brachiū seculare Jsta est cōis sententia
scribentiū. Ad cuius cōfirmationē facit illud qō no. voluit
Jo. an. in. c. j. de homici. lib. vj. ij. co. inver. bonis mūdanis
11 vbi dicit q3 † episcopꝰ nō potest exigere penā pecuniariā
a laico sibi temporaliter nō subiecto: sed debet p laicū illā
exequi. De ista decisione Joā. and. meminit abb. in. c. licet
j. de penis prope finē de qua. j. subijcio. versi. ⁊ quamuis ex
permissione principum. ⁊ videtur de mente eiusdē Joā. an.
in. c. ois vtriusq3 sexus de peni. ⁊ remissio. in verbo studeat.
12 vbi post Hosti. dicit † q3 si christianꝰ negligēs fuerit cōfite
ri secreta sua saltē semel in anno p cēsurā ecclesiasticā est co
gendus: vt patet de spon. c. ad audientiā in fi. ⁊ tandē ad re
quisitionē ecclesie per brachiū seculare vt patet in eo qō le
git ⁊ notatur de iudeis ita quorūdā. §. pe. ⁊ de here. c. excō
municamus el. j. §. Si vere dñs temporalis. hec ille. bñ fa
cit. c. scm canonū autoritatē. xxij. q. viij. in fi. ibi ⁊ regia pote
state dare cogatur. Ad hoc facit qō in simili dicimus econ
13 uerso. licet statutum laicorum † contra arma portantes: li Arma.
get clericos: q3 in his que cōcernunt publicam vtilitatē cō
prehendunt clerici. l. additos. C. de epis. audiē. ⁊ qō not. in
l. ex ea. ff. de postu. sed nō portare arma cōcernit publicam
vtilitatē vt aut. de armis in prin. ⁊ de hoc est casus. in. c. de
clerico violatore pacis lib. feudorū in prin. alias est sub ti.
de pace tenēda ⁊ eius viola. §. si clericus. Itē q3 eis est pro
hibitum deferre arma vt. c. ij. de vita ⁊ hone. cle. ¶ Dena tñ
huius delationis exigek corā iudice ecclesiastico nō secula
ri: vt aut. statuimus. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. c. si diligēti. de foro cō
pe. ⁊. d. §. si clericꝰ. Jsta sunt notāda verba Jo. de pla. in. §.
itē lex iuli. insti. de publicis iudi. iij. co. ver. itē nūqd. ¶ Da
ri ergo rōne idē videtur dicendū econuerso. vt pena cōtra
laicos fit exigenda corā iudice seculari: vt idē ius qō serua
tur clericis quātum ad hoc: seruetur etiā laicis. fundamē
tum principale huius partis est ter. in. c. postulasti. §. de fo
ro cōpe. vbi si episcopus in cuius diocesi cōmissum est deli
ctum: cōdēnauit ⁊ priuauit clericū beneficio qō in alia dio
cesi habebat nō exequitur sententiam quo ad beneficiū: sz
episcopus diocesis vbi est beneficiuz: illam exequitur. ⁊ ita
iudex nō potest exequi sententiā in bonis alibi fitis. cū aūt
bona laici sint prorsus exempta a potestate iudicis secula
ris: nō poterit manꝰ extendere: sed iudici seculari remittere
debet. ¶ Facit ter. ⁊ qō ibi notatur in. l. a diuo pio. §. sentē
tiam. ff. de re iudi. ⁊ romana. §. contra bētes de fo. compe.
¶ Ad idē facit ter. in. c. postulasti. j. de iudeis. vbi si iudeꝰ
manus iniecit in clericū: quāuis per hoc sacrilegiū cōmit
tat: si nō est de tēporali iurisditione ecclesie: remittēdus est
suo dño tēporali vt cōpellat eū quatenus passo iniuriā ⁊ ec
clesie satisfacere cōpetenter. ⁊ ita quāuis super iniuria rō
ne criminis possit iudex ecclesiasticus se intromittere: quo
ad satisfactionē tamē remittendus est ad iudicē secularē re
spectu bonorū. ¶ Ad idē facit ca. in nōnullis in fi. ⁊. c. ita
quorundā. ⁊. c. ad liberandū. eo. tit. ⁊. c. postulasti de homi.
¶ Ad idē. c. post miserabilē. ⁊. c. quāto de vsuris. vbi iudei
pptātes seculares cōpellunk vsuras restituere. ¶ Ad idē
ter. in. c. ij. de de maledicis vbi laicus blasphemās deū: vir
ginē vel sanctos: cōdemnatus per iudicē ecclesiasticū: si di
ues fuerit in quadraginta solidis: per tēporalē potestatez
14 cogendus est soluere. ecce q3† cōdēnationē a iudice eccle ia
stico factā cōtra laicū: ille nō exequitur: sed iudici seculari
exequēda

exequenda remittitur. Aliter potest ille text. induci, ibi enī
imponitur a iudice ecclesiastico laico blasphemāti pena
quod vnum duos vel tres pauperes reficiat, vel alia pena
similis: quā si noluerit implere, ecclesie sibi interdicatur in-
gressus & in obitu ecclesiastica careat sepultura. nō tñ exeq
tur alias. ¶ Ad idem ter. in c. ǖ. de clerico excō. minis. vbi
15 si clericus degradat⁹ se immiscet in ministerio sibi inter
dicto: excōicand⁹ est: & quicūq; cū eo cōicauerit sciat se esse
excōicatū. q; si aliquis ista oīa cōtempserit: & eps minime
emēdare potuerit: regis iudicio ad requisitionē ecclesie exi
lio dānetur. Ecce quō pena imposita laico: per ecclesiā: ve
nit p iudicē secularē exequēda. ¶ Ad idē facit text. i. c. nec
licuit. xvǖ. di. intelligēdo q; illi delinquētes erāt laici. Nā
ōr ibi in fi. fm canones p seculares oportet opprimi pote
states. ¶ Ad idē. c. petim⁹. xi. q. i. vbi ɔ secularē plebē ali
quā inuadentē: proceditur fm statuta gloriosissimorū prin
cipū secularīū hoc est ex sua cōmissione vel mādato seu p
missione nō ergo alias. ¶ Ad idē. c. de ligurib⁹. xxiǖ. q. v.
ibi q; si forte & hoc cōtempserit: & permāserit diuisiones &
scisma faciēdo: p potestates publicas opprimātur. & in fi.
cū dicit vt faciētes scissuras i sancta ecclesia: nō solū exilijs
sed etiā proscriptione rerū & dura custodia p publicas po
testates debeāt coherceri. Ad idē est bon⁹ text. in. c. laic⁹ de
fo. cōpe. li. vi. vbi ille laicus ratione iuramēti p cēsurā ec
clesiasticā cōpellitur fideiussorē seruare indēnē nō tamē p
captionē rerū suarū vel alias. Ad hoc bene facit. l. placet.
C. de sacrosan. eccle. vbi iudex ecclesiasticus excōicat: & se
cularis deportat sacrilegū. facit etiā text. in. c. causam q̄ el. i.
ǖ. q filij fint legi. vbi iudex ecclesiastic⁹ ratione incidētie co
gnoscēs de hereditate nō mittit man⁹ ad illā: ɔ iudici secu
lari remittit. gl. in cle. j. de vsuris in v. cēsura. ¶ Ratio p
dictorū pōt esse q; iurisditiones & potestates ecclesiastica
& secularis diuerse sunt & separate: & altera alteri⁹ bonorē
& preeminētiā seruare debet: & falcē i alteri⁹ messē mittere
nō intēdit vt. c. cū aduerū. xcvj. di. & in. c. nouit de iud. cū cō
16 cordantib⁹. & ide est q; † papa nō intēdit nec pōt tollere
ordinē iudiciarīū i terris īperij vt est gl. no. in cle. dispēdio
sam de iudicijs. in v. vsuris ante fin. quā ibi no. doc. & bal.
in. l. eos. ad finē & in. l. fi. p te. C. de vsuris. de quo feci men
tionē co. clxxv. in pn. & pptерea in terris imperij papa nō
pōt cōmittere causaz cū clausula appellatione remota in
ter laicos: q; papa nō habet exercitiū iurisditionis tēporā
lis in terris īperij. cle. pastoralis de re iu. hinc dixit no. Jn.
17 in. c. inquisitioni de sen. excōi. q; † papa nō pōt mādare ali
cui laico de terris imperij & de iurisditione tēporali vt rez
suā alij pstet q; est valde notādū fm abb. ibi in fi. & in. c. ad
audientiā de prescr. iij. col. & in. c. venientes de voto. & in. c. q̄
in ecclesiarū. ǖ. de cōsti. iiij. col. vbi late p fely. xl. co. ¶ Procee
dit ergo iudex ecclesiasticus ɔtra laicos fm q; canones cen
sent p̄ia excōicādo deinde anathematizādo & iterdicēdo
postea cū ecclesia nō habeat vltra qd faciat inuocet brachiū
seculare. Ante enī quā ista faciat non dz inuocare brachiū
seculare vt est gl. no. relata ad text. in cle. dispēdiosaz de iu
di. in. v. cohercere & ibi no. lanfran. in repetitione. viij. col.
fi. gl. in cle. fi. de decimis. vide oldr. ɔsi. lxxxviij. incipiēte eps
inuocat. & anc. in regula ea que fiūt. xlvij. co. q. xj. lz ɔtra sen
tiat pau. de ca. cōsi. j. allegādo. Et tradit in preallegatis iu
rib⁹. & in. c. cū nō ab hoīe de iu. ¶ Ex quib⁹ iurib⁹ sumpta
Lex regni. fuit lex regni quā edidit rex Joānes scōs i ciuitate burgēsi
an. mccccxxix. petitione. v. & an. mccccxxx. petitione. xxxviij.
vbi statuit q; iudex ecclesiastic⁹ iurisditionē secularis iudi
cis nō perturbet: nec in laicorū bonis vel personis executio
nē faciat: ɔ ad talē executionē faciēdā regrat & inuocet bra
chiū secularis auxiliū. vi. li. j. ordi. ti. de las p lados. l. vij. tit.
de los iuizios. l. iiij. & j. fo. lxx. co. iij. i fi. Jn casu igit de quo
loquimur q; iudex ecclesiastic⁹ reperiat iudex ad cognoscē
dū de causa dotis iter mere laicos & de tēporali iurisditio
ne ita debet p̄cedere: nō aūt poterit suā exeq̄ sniam in bo
nis & reb⁹ laicorū mere pfanis: ɔ executionē iudici seculari
remittet: & istō teneo: teneāt alij q; voluerit. quorū opinio
pōt p̄cedere in terris subiectis ecclesie. ¶ Nec facio diffe
Brachium seculare. rentiā quātū ad huiusmodi inuocationē brachij secularis
iter iudicē ecclesiasticū ordinariū & delegatū. nāvterq; pōt
inuocare vt no. in. c. j. de offi. or. & i. d. c. fignificasti. vbi cōi
ter oēs doctores tenēt. & arch. i. c. administratores. xxiij. q.
v. & fred. cōsi. clxij. incipiēte in xpi sup inuocatione. & car. in
d. cle. j. de offi. dele. in. x. q. & dñicus in. c. vt officiū. ℌ. denicq
de hereticis. li. vj. & pau. de ca. ɔsi. xxix. incipiēte i xpi &c. vi
fis actis tractatis in captura &c. videas ant. in. c. tāta de ex
cessib⁹ platorū. in quo articulo tāq; indubitato: nō est vlte

18 rius insistendū. Ex predictis infert ꝯclusio gñalis q; † iu
dex ecclesiasticus delegat⁹ vel ordinari⁹ cognoscēs p̄cipaliʳ
de matrimonio & incidēter de dote: nō poterit suam sniam
exeq̄ nec capiēdo bona vt p̄dixi nec capiēdo psonā. itaq; in
omnib⁹ casib⁹ in ḡbus dam⁹ iurisditionē iudici ecclesiasti
co inter meros laicos: quāuis possit sniam inter eos p̄ferre & pro executione snie excōicare & interdicere: nō tñ pote
rit exequi in bonis tpalib⁹ nec capere psonā: & carcerare ſz
debet hec iudici seculari remittere ci⁹ si op⁹ fuerit auxiliuz
inuocādo: ita tenet Oldr. lz nō bñ firmet cōsi. lxxxvi. incip.
queritur cui ecclesia. & clari⁹ Jo. an. in additionib⁹ ad specu
lū ti. de offi. or. Jo. an. & anch. in. c. cū eps de offi. ord. lib. vi.
Jdē anch. lari⁹ in repetitiōe regule ea q̄ fiūt. q. xj. Lodo. in
singulari. dcciij. incipiēte tu scis q; de iure ciuili. primo p ea
q̄ dicta sunt signāter p text. in. d. c. postulasti vbi data facul
tate alicui iudici iudicādi nō subditū nō data facultas exe
quēdi in bonis alibi fitis. forti⁹ nec i psona cui⁹ sunt bona.
cū psona sit ḡbuscūq; reb⁹ dignior in. ℌ. fi. inst. de iure na. &
l. iustissime. ff. de edil. edic. p̄sertim q: & si laici ex aliqb⁹ cau
sis rōne delicti vel alias efficiant de fo. eccl. nō tñ ꝓprie di
cunt subditi vt no. in. c. a nobis el. j. j. de sen. excō. sentit glo.
no. in cle. vna. v. subditos de fo. cōpe. ¶ Scōo facit ter. in
c. j. ǖ. de offi. or. vbi ep̄s singularīū vbiū habēt liberā prā
19 tē † adulteria & scelera ingrere & vlcisci & iudicare fm q; ca
nones cēsent absq; impedimēto alicui⁹ & cū op⁹ fuerit publi
cū iuocēt auxiliū: nō ad p̄iudicādū: ɔ pot⁹ ad ea q̄ deo sunt
placita p̄sequēdū: dat ergo iudici ecclīastico facultas co
gnoscēdi aliqñ ɔ laicos: fm q; canones cēsent. s. vtēdo mu
crone spūali: & postq; nō habēt qd faciāt: inuocēt auxiliū
brachij secularis. iste est sensus illi⁹ litere: si nō cauilletur.
¶ Tertio h clari⁹ pbat text. in. d. c. cū eps de offi. ordi. lib.
vj. vbi episcopo p̄mittitur audire causas spectātes ad ec
clesiasticū forū. in loco etiaz exempto sue diocesis psonas
tamē ecclesiasticas: cum earū excessus exegerint capere ac
carceri deputare. ecce quod licet p̄mittatur iudici ecclesia
stico cognoscere inter laicos de causis ad se ptinētib⁹: qua
tenus tñ loquit de carceratiōe: solūmō p̄mittit sibi capere
clericos vel ecclīasticas psonas: nō ergo laicas. Jdē pbat
text⁹ in. c. quāuis de pen⁹ eo. li. dū dicit: nos tñ nō impro
bam⁹ si subiectos sibi clericos cōfessos de criminib⁹ seu cō
uictos in ppetuū vel ad tēpus put videris expedire: carce
ri mācipes: vñ ex quo illa iura loquunt de captura clerico
rū ergo nō debēt extēdi ad capturam laicorum q: limita
ta cā: limitatum parit effectū. Jtē q: iurisditio ecclīastica
distincta est a seculari. vt. d. c. cū aduerū & d. c. nouit de iudi.
20 ¶ Jtē sicut † cleric⁹ legalib⁹ penis puniēdus p iudicē se
cularē: nō punit p cū nisi tūc demū facta traditōe p iudicē
ecclīasticū. vt. d. c. cū nō ab hoīe. & c. vt fame de sen. excō. et
c. degradatio de penis li. vj. ǧ pari rōne: nec ecclīastic⁹ dz
laicū capere nisi de mādato vel p̄missiōe secularis. ¶ Jtē
q̄ñ iudex ecclīastic⁹ p̄cedit ɔtra sacrilegū ipse p̄fert sniam
ſz secularis ip̄m deportat: illud ergo q̄ in psonā fiēdū est
seculari iudici reseruat. vt. l. plz. C. de sac. san. ec. & in aut. de
māda. principū. ℌ. si vero canonicū. co. iij. & merito q: in ca
sibus in q⁹ iurisditio dat iudici ecclīastico ɔ laicos: non
pōt ille solus cognoscere: ſz p̄ses p̄uincie cū illo cognoscit
ille ergo sol⁹ nō poterit carcerare: nisi saltim iteruenīat cō
sensus scīaris. Ad idē allego text. a nemine allegatū ad h. i
c. postulasti. infra de homicidio. vbi litera dicit. q̄siuisti p̄te
rea vtrū cōtra quosdā ɔtēpta excōis snia debitas eccles⁹
decimas subtrahētes: tibi regiā ip̄lorare liceat ptātē ad so
lutionē ip̄sarū vir absq; sanguis effusione valeant coarta
ri. Ad qō simplr rñdemus q; si te de hmōi q̄rimonia sim
pliciter deponente: rex cui ad bonorū laudē vindictā vero
malorū gladius est cōmissus: vt in cosdē rebelles traditaz
sibi exerceāt ptātē. eorū erit duricie imputādum: ecce qūo
ibi eps p̄cedebat cōtra laicos p̄pter sacrilegiū a se cōmis
sum eo q; decimas ecclesiarū subtrahebāt: quos eps excōi
cauit. & fecit qō in se erat & demū recursum habuit ad regē
vt illos caperet & castigaret. vide pragmaticam que repe
ritur in principio & lib. iij. ordina. titu. de los iuizios. l. iij.
Jstā partē teneo q̄uis aliqui cōtrariū velint signāter Jo.
de imol. in. d. c. cū eps. de offi. ordi. quē refert & sequitur ibi
dñicus & etiā philip. & Jo. de anania. in rub. de sortilegijs.
ij. co. ver. quomodo aūt. Motiua istorū sunt ista. primo q:
qualitas delicti facit laicū de fo. eccle. vt no. in. c. cū sit gene
rale. & in. c. ex tenore. de fo. compe. & in aut. itē nulla cōmu
nitas. C. de epi. & cle. ergo pōt illuz capere & carcerare. Ad
hoc rñdet anch. in. d. regula q; nō sequit: efficit laicus de
foro eccle. ergo bz executionem hoc enim nō cōceditur nisi

Rō p̄dictorum.

An iudex ecclesiastic⁹ pt laicos carcerare.

Cōclusio.

Solutio cōtrariorum.

Repetitio capituli per vestras

in subditos suos ⁊ in suo territorio. vt in. c. romana. §. contrahentes. de foro cõpe. lib. vi. ⁊. l. cũ vnus. §. is qui. de bo-
21 nis aut. iudicis possidendis. † Laicus aũt �somodo ratione cause fortiatur forũ epi: nõ tñ per hoc potest dici subditus: vt dicit glo. in simili. in cle. i. de foro compe. Similis glos. in. c. nuper in verbo tũc erit. de senten. excõ. ⁊ ibi notat Abbas ꝓpe finẽ. dixi plenius. in. c. qui presbyterũ. j. de peni. et remiss. col. xv̄. ⁊ in multis similibus hoc cõtingit ꝙ iura dant alicui ptãtẽ cognoscẽdi: sed nõ exequẽdi actualiter. vt. d. l. a diuo pio in pn̄. ff. de re iu. ⁊. l. iiij. de dã. infe. ¶ Itẽ ꝙz territorii dici possit quo ad laicos: ⁊ diocesis reputet in eodẽ situ loco siue subiecto tñ territorii dici põt quo ad laicos ⁊ ipsoꝝ possessiões ⁊ bona: quo ad clicos ⁊ eccl̃ias ⁊ eoꝝ bona põt dici diocesis. facit cle. ne romani de electiõe. Licet ꝯ rõne qñq; casuũ emergẽtiũ: iudex eccl̃iastic⁹ cognoscat inter laicos ⁊ de bonis ipsoꝝ: ⁊ ecõuerso laic⁹ iudex: qñq; de causis clericoꝝ: tñ executio actualis: vī suo iudici reseruãdo. hõ est illi q̃ hz psonã subditã ⁊ bona ī suo territorio. ⁊ hõ fateren̄ canoniste de leui ecõuerso. s. ꝙ ꝙz iudex laic⁹ cognoscat de cã clici vel de reb⁹ suis tñ coercere psonas eccl̃iasticas vel eoꝝ bona p̃ executionẽ rea lẽ nõ posset sine mãdato ep̃i. c. vt fame ꝺ sen. ex. facit qõ no. i. c. posthlasti ⁊ i. c. vex. ꝫ. de fo. cõp. Vtaꝝ ꝯ eodẽ iure eps i laicis vt in bonis ipsoꝝ sicut vellet vti iudicẽ laicũ in psonis ⁊ bonis clericoꝝ. l. i. ff. qõ qsq; iuris. ¶ Nõ obstat rõ sup q̃ se fundant ꝓdicti. s. qõ ex quo hz eps ptãtẽ cognoscẽdi de possessiõib⁹ laicalib⁹: ꝯ hz ptãtẽ exequẽdi. Nã illa ꝙsequẽtia nõ est bona inter non subditos vel de bonis nõ territorij vt exps̄e pz i. d. §. Ihentes cũ fil⁹ ꝓallegatis. ¶ Adducũt ꝓterea ꝓ casu aut. cã q̃ fit cũ monacho ī fine. C. de epi. ⁊ cle. vbi dat ptãs epõ detrudẽdi laicũ in carcerẽ: qz ibi est casus spãlis sicut i heresi ⁊ alijs fil⁹ de qb⁹ infra subiũgiã: vl̃ alr̃ meli⁹ ꝓcedat i terris iperij vbi ipator potuit dare epõ hãc facultatẽ: ꝙz in regnis nr̃is: nec ipatoꝝ nec ei⁹ leges: viz hñt cũ regna nr̃a exẽpta sunt ab ipatore vt in ꝓncipio diximus i introductiõe. co. viij. ¶ Adducũt isup. c. i. de offi. oꝝ. vbi epõ dat facultas i suis diocesib⁹ adulteria ⁊ scelera ingrere ⁊ vlcisci ⁊ iudicare ad qõ est necessaria captura ⁊ carceratio ⁊c. ergo. Sz rñdet ꝙ hõ sibi ꝓmittit ꝑm ꝙ canones cẽsent. canones aũt ꝺ hac captura laicoꝝ vel executiõe i reb⁹ laicalib⁹ nõ exps̄e loquũt ꝙz de cẽsura. de v̄. sī. q̃rẽti. nõ debem⁹ ꝯ absq; canonib⁹ hõ firmare. qz erubescim⁹ cũ fine lege loqmur. l. illã. C. de collationib⁹. ⁊ i aut. de triẽte ⁊ semisse. §. ꝙsiderem⁹. ⁊ qõ nõ est sanctoꝝ patrũ decreto sancitũ ⁊c. ⁊. c. iter corpalia. ꝫ. de trãslatione ꝓlatoꝝ ista sunt verba ancharani vbi. ꝫ. ⁊ ita quieuit. ¶ Nõ obstat ter. i. c. excõicam⁹ el. ij. i fi. de hc. ⁊. c. vt cõmis-
Heresis. 22 si. eo. ti. li. vi. ⁊ ī cle. j. eo. ti. vbi † ꝓpter crimen hr̃sis ꝓmittit iudici ecclĩastico laicos capere ⁊ carcerare: qz ille est casus spãlis i fauorẽ fidei introduct⁹. ẽ ẽñ crimẽ mere ecclĩasticũ i q̃ iudex secularis nullo mõ se itromittere ꝓt directe vl̃ indirecte vt. d. c. vt ingĩtiõis. §. ꝓhibem⁹. eo. ti. ⁊ li. vide legẽ regni. i. pti. ti. vi. l. xlviij. ⁊ inde est ꝙ si iudex eccl̃iastic⁹ aliquẽ lapsuz vl̃ relapsuz i hr̃sim: vt hereticũ ꝺdẽnauit ⁊ illũ ptãti seculari tradidit ꝑmiẽdũ: ptãs secularis ꝺz illũ punire. ⁊ nõ ꝓt petere ꝓcessum ad videndũ vtrũ iuste vel iniuste fuerit ꝺdẽnat⁹. Ita tenẽt anch. Jo. de imo. ⁊ ab. i. c. j. de off. oꝝ. dãnates p hõ doctrinã Bar. in. l. diuus. ff. de custodia reo. ⁊ i. l. magistratib⁹. ff. de iurisdi. om. iu. ⁊ ibi Bal. approbat. sed ang. ⁊ Ja. reprehẽdũt bar. Idẽ fuit ꝺ mẽte bal. i aut. cleric⁹ q. C. de epi. ⁊ cle. ꝫ And. sicu. i. d. c. j. co. xxxj. v̄. tu pondera dicit ꝙ ī crie hereſis iudex eccl̃iastic⁹ est cõpetẽs iudex ad cognoscẽdũ ⁊ declarandũ aliquẽ hereſim cõmisisse: ꝙz iudex secularis ad puniẽdũ vt ꝓbat i. c. sup eo de here. li. vi. i v̄. relinquẽdi sunt iudicio seculari: ergo est iudex ⁊ nõ nud⁹ vel mer⁹ executor. Idẽ ꝓbat ter. i. c. p̃sidẽtes. eo. ti. ⁊ li. dũ dicit ꝙ p̃sidentes ⁊ alij iudices secl̃ares i cã hr̃sis debẽt iustitiã ⁊ suũ officiũ exercere: offm̃ aũt iudicis ẽ iudicare. Vñ nõ dixit ibi ter. sniaz iudici eccl̃iastici exeq ⁊ p cõsequẽs sequit ꝙ quo ad iponẽdã penã corpalẽ iudex secularis est nõ soluz executor: ꝙz iudex ꝑm eũ q meo iudicio bñ loquit. Antiqt⁹ eñ punitio hr̃ticoꝝ ad seculares spectabat ꝓncipes. nam deutero. vij. c. mãdatũ fuit pp̃lo isr̃l vt aras hereticoꝝ subuerteret. ⁊ hr̃. xvij. q. iij. c. si audieris ⁊. q. viij. c. le. ⁊ de bieu rege isr̃l legit ꝙ occidit sacerdotes colẽtes baal. iij. reg. c. x. ⁊ xvij. q. ij. c. vtilẽ. ⁊. e. li. c. xvij. v̄. rex. itẽ iosias ossa hr̃ticorũ cõburi fecit. iudex ꝯ secularis erit cõpetẽs ad puniendũ hereticos: vt. l. gcũq;. C. de here. Et hõ etiã voluit lex regni vij. partita. ti. xxvj. l. ij. que dicit ꝙ hereticꝰ debet accusari
Lex regni. cor̃ epo vel ei⁹ vicario: qui eos iudicabũt hereticos ⁊ tradẽt eos iudicib⁹ secl̃aribus q eos punięt ꝑm distinctionẽ ibi traditã. Cui legi in his regnis stãdũ est: sufficiat ergo iudicibus ecclĩasticis ꝙ rex per suas leges remittit sibi causas hereticoꝝ quãtũ ad cognitionẽ ꝙz punitionẽ sibi reseruat: ⁊ ita obseruat in practica. Vñ iste casus nõ debet trahi ad cõsequẽtiã: i no ꝓ locũ a speciali ꝓbat Jnũ. qz si hoc casu ꝑmittit captura laicorũ a iudice ecclesiastico in Jnũ est regula. ar. c. ꝓsenti. §. loca. de ꝓbẽ. lib. vi. casus eñ excepti firmãt regulã in Jnũ: vt. c. qñ frequẽter. ꝫ. vt lit. nõ cõte. concordãtꝫ. ¶ Eodẽ modo rñderi põt ad ter. i. c. fraternitatis. xxxij. di. vbi cõcubina clerici tradit carceri. ꝙ similiter fit casus specialis: ⁊ rõ specialitatis põt esse qz concubina clerici grauiter delinquit in deũ ⁊ eccl̃iam adeo ꝙ efficitur seruа eccl̃ie ⁊ epꝰ põt cã vẽdere vt dicit ter. in. c. q dã. lxxxj. di. ⁊ hõ fi nõ hz filios. Si aũt habuerit filios: claudat in monasterio ne filij pereãt ꝺz gl. i. ibi per. d. c. fraternitatis. vbi vide gl. ⁊ ter. in. c. h̄. de coha. cle. ⁊ mu. in v̄. femina vo canonice iudicet ⁊ ibi gl. Ad idẽ gl. no. in. c. eos. in ver. indulgemus. xxij. di. vbi ꝺr ꝙ † cõcubina clerici ꝺz puniri p epm: ⁊ si nõ põt cã punire: tradat cã iudici seculari ⁊ sequunt ibi Archi. ⁊ Domi. assignãtes rõnẽ qz cleric⁹ i sacris est astrictus voto castit⁹ atis: ⁊ illa fornicatrix cõmisit incestũ ⁊ sacrilegiũ. c. virginib⁹. xxvij. q. j. ⁊ crimẽ sacrilegij punit in iudicio ecclĩastico. c. quisqs. xvij. q. iij. ⁊. c. cũ sit. de fo. cõp. Itẽ dicũt ꝙ ideo adit iudex secularis in defectũ: ⁊ nõ principaliter qz talis nõ efficit ancilla de iure ciuili: ꝙz de iure canonico vt est dictũ. ideo ꝓpter hoc eximit a iurisditiõe seculari: ⁊ efficit de foro eccl̃ie: vt etiã firmat abb. d. c. cũ sit gñale. xij. co. de fo. cõpe. ⁊ in. c. fi cõcubine. de sent. excõi. Itẽ qz efficit de familia clerici ꝑm Domi. in. d. c. eos. ex quo infert ꝙ familia clerici etiã si sit ꝓhibita retineri: ꝺr esse de foro eccl̃esie. ⁊ põt p eccl̃iam puniri. ¶ Vel aliter poteris dicere ꝙ ꝙz cõcubina clerici possit tradi carceri vt dictũ est: nõ tñ ibi ꝺr ꝓ quẽ debet intelligi ꝓ iudicẽ seculare cui⁹ est subdita. vñ ei⁹ delictũ nõ potuit eã eximere ab ei⁹ iurisditiõe: ⁊ ꝓpterea leges regni eas puniri ⁊ castigari mãdãt p iudices seculares. vt dico. j. co. ccxxviij. ¶ Per ista patet solutio ad ter. in. c. h̄. de adul. vbi ille Felix q virginẽ stupr⁹auit q̃us esset ꝺ lege pena plectẽd⁹: papa tñ legis duriciẽ mollicns. mãdat ꝙ illã quã stupr⁹auit vroꝛẽ habeat: aut corporaliter castigar⁹ excõicatusq; i monasterio in quo agat penitẽtiã retrudat: de quo nulla fit egrediẽdi fine ꝓcepto licẽtia. dico eñ ꝙ ille ter. loquit in foro cõsciẽtie: vel si loquat i foro cõtẽtioso ille Felix erat ꝺ tẽporali iurisditiõe ecclesie alias nõ video rationẽ quare iudex ecclesiastic⁹ potuisset ratione stupri cognoscere contra laicũ. Itẽ qz nõ ꝺr ibi ꝙ detrudatur per epiſcopũ. vnde intelligitur ꝙ debeat detrudi per suũ ꝓpriũ iudicẽ. Vide fratrẽ ang. de clauasio in sum. in verbo stupr̃ũ. in fin. ¶ Ex istis etiã resultat solutio ad. c. attẽdẽdũ. xvij. q. iij. super quo principaliter se fundãt doc. contrariã tenẽtes sniam vbi litera dicit attendendum est omnib⁹ ne prędia vsib⁹ secretoꝝ celestiũ dedicata: a quibusdã irruẽtib⁹ vexẽtur. ꝙ si qs forte fecerit: post debite vltionis acrimoniã: que erga sacrilegos promẽda est: perpetua dãnentur infamia: ⁊ carceri tradantur dicit ibi glo. ecclesia ergo habet carcerẽ. ¶ Procedit eñ iste ter.
24 in clericis sacrilegis: ⁊ si dicas idẽ in † laicis qui ratione sacrilegij efficiũtur de foro ecclesie: vt traditur in. d. c. cũ sit generale. de fo. cõpe. ⁊. c. cõquest⁹. respon. ꝙ nõ dicit ꝙ tradatur carceri ꝓ iudicẽ ecclesiasticũ: nec est credendũ ꝙ papa velit prei udicare principib⁹ secularib⁹ in sua iurisditione iurta no. in. c. nouit. de iudi. vnde intelligendũ est ꝙ debeat carceri tradi per suũ iudicẽ secularem. Quod videtur de mẽte hugo. ⁊ magistri ¶Petri mediolanensis ibi super verbo tradatur. s. apparitoribus vt iudicat⁹ interficiatur. nõ ergo papa vult ista fieri ab ecclesiastico iudice. ꝙz ostẽdit quid faciendũ sit a seculari. Quis per carcerem inclusio in nouũ monasterium p exilium deportationis recluſio in monasteriũ tenuatũ. hec sunt eoꝝ verba. Vel intelligẽdũ ꝙ ibi fit speciale ratione enormitatis criminis in ecclesiã cõmissi vt ꝺ hereſi ⁊ alijs dictũ est. ꝑsertiz qz hodie p leges huius regni sacrilegij punitio remittit ad epiſcopũ vel iudicem ecclesiasticũ vt habet prima par. ti. xvij. lex. x. incipit defendimũs. to. ⁊ foro legũ. libro. j. ti. v. l. vij. incipit ninguno.
¶ Idem respõdetur ad. c. cõtra idolorũ. xxvj. q. v. vbi litera ꝺr cõtra idolorũ cultores vel aruspices atq; sortilegos fraternitatẽ tuam vehemẽtius pastorali hortamur vigilare custodia: ꝙ si emendare se a talib⁹ nolle repereris: ſiſervi sunt verberibus volumus castigare. Si vero liberi inclusione digni districtamq; sunt in penam dirigẽdi. Et dicit ibi glo. colligi ⁊ ex textu. ꝙ episcopus potest carcerare
reos.

Cõcubina.

Stuprum.

Sacrilegiũ.

Lex regni.

sortilegi.

reos. Intelligo qñ sunt clerici vel ecclesiastice persone: laici ciñ nó sunt carcerádi nisi p iudices seculares qbus subsunt respectu personaꝝ ꝛ bonoꝝ. Vel loquit ille text. de hereticis ꝛ idolorum cultoribus vel aruspicibus qui similiter heretici appellañt. ꝛ de sacrilegis quos puniẽdos castigãdos ꝛ carcerandos lex ciuilis regni nostri iudici ecclesiastico remittit vt in superioribus ostẽsum est. Ad hoc bo. text. in c. accusatus. de hereti. lib. vi. vbi cõtra tales velut hereticos pcedẽdũ est p̃ inquisitores ꝛ fidei iudices. Et q̃uis isti nõ sint ꝓprie heretici: satis tñ est ꝙ largo sumpto vocabulo heretici dicañt: ad hoc vt ecclesia de his cognoscat ꝛ se intromittat ex quo lex regni quasi priuilegiũ ecclesie cõcedẽdo hoc sibi ꝓmittit: vt ptꝫ ex his q̃ dicta sunt: vñ tale priuilegiũ in ꝓiudiciũ cõcedẽtis extẽdi opꝫ iurta not. in l. bñficiũ. ff. de cõsti. prin. ꝛ in c. dilecti. ℨ. de dona. ¶ Et ita q̃uis ex ꝓmissione principũ secularium ecclesia ꝛ eius ministri amplissimã habeãt potestatẽ circa laicos ꝛ eorũ bona tpalia qñ sunt notorie delinquẽtes ꝛ inobediẽtes: qꝫ eps excõicat rebelles: ꝛ reddit eos ineligibiles intestabiles ꝛ inhabiles ad q̃libet officia publica: vt. d. c. excõicamus. el. ℎ. ℨ. credẽtes. de here. ꝛ i. c. nouerit. de sentẽ. excõ. honore ꝛ successione priuat: vt. c. j. de homicidio. li. vj. ꝛ in. c. lz. de voto. incarcerat hereticos ꝛ alios de qbus. ℨ. verberat citra vindictã sanguinis: vt in. c. archiepiscopatu de raptoribus. infligit characterẽ sine periculo corporali. c. ad audiẽtiã. de crimine falsi. infligit seruitutẽ: vt. c. ita quorũdã. de iude. Imponit mulctã ꝛ cetera bona ola cõfiscat: vt. d. c. ita quorũdaz. ꝛ. c. ad liberãdã: ꝛ in. d. c. j. de homi. lib. vi. exiliũ infligit. de iudi. c. cũ nõ ab homine. l. dist. c. accedẽs. Ad barũ tñ penarum executionẽ ad brachiuz seculare recurrit: ita direrunt Hosti. ꝛ Jo. an. in. d. c. j. de homici. li. vi. ℎ. col. in verbo bonis mũdanis vt pauloante dicebã. nõ ergo poterit iudex ecclesiasticus bona eorũ vel psonas capere vt satis ostẽsum est. Et videt hoc sentire Bal. in. d. c. significasti. i fi. de offi.
26 dele. vbi dixit ꝙ †doctor qui habet iurisditionẽ in scholares: q̃uis possit sniam ferre: qꝫ habet iurisditionẽ in illos. auf. habita. C. ne filius p patre. nõ tñ poterit suã sniam exequẽdo alicui dare possessionẽ corporalẽ: qꝫ ei nullũ est assignatũ territoriũ: lz sint assignati ei homines ideſt personę scholariũ. Nec putat Bal. ꝙ possit scholares personaliter capere sua auctoritate: sed debet recurrere ad superiorem. qꝫ ꝛ si captura rerũ fit mixti imperij: captura tñ personarum maior est: ꝛ est meri imperij: vt. ff. de iurisdi. om. iud. l. magistratibus. hoc refert ꝛ sequit ibi Cardi. ꝛ q̃uis illi nõ dicãt: idẽ voluit Spec. tit. de execu. sententie. ℨ. nũc vidẽdũ ver. qd de snia rectoris loquẽdo de executiõe suie rectoris scholarium vbi dicit ꝙ eã mãdabit executioni ordinari?. per auf. si quis litigantiũ. C. de epi. au. Vide Jo. an. in addi. ad spe. vbi. ℨ. ꝛ abb. in. c. ſ quis contra clericũ. ℨ. de foro cõpe. ad ꝓpositũ nostrũ q̃uis rõne delicti. vel als laic? efficiatur de foro ecclesie: vt ecclesia possit illũ condẽnare non tñ poterit exequi suã sententiam in eius bonis vel capere eius personam: qõ est valde notãdũ: ꝛ vt credo verissimũ. Vide que late scripsi in. c. qui presbyterũ. de peni. ꝛ re. col. crij. ver. sed posito. Intelligo tamen ꝛ limito predicta vt procedãt nisi forsan ꝙsuetudo legitime ꝓscripta esset in cõtrarium que habet ꝙ iudex ecclesiasticus qui certis casib? põt cognoscere inter laicos: possit suã sniam in eoꝝ bonis exequi vel ipsos carceri mancipare: qm̃ consuetudo i hoc casu valida reputaret: vt in terminis nostris decidit bal. i d. c. significasti. in fi. ℨ. de offi. dele. dicẽti ꝙ lz de iure rector qui põt iter scholares cognoscere: nõ possit exequẽdo suã sniam dare possess. corporalez nec eos personaliter capere: fallit nisi lex municipalis vel consuetudo aliud disponeret: vt. l. j. cum glo. C. de eman. libe. ꝛ. ff. de testi. l. ij. ℎ. ℨ. fi. vbi dici
27 tur ꝙ †consuetudo tribuit iurisditionem non habẽti. Ad idem est tex. in. c. irrefragabili. ℨ. excessus. ℨ. de offi. ord. ꝛ in c. dilecti. ℨ. de arbi. ꝛ non soluz iurisditionẽ habẽti vt loquũtur iura ꝓdicta: sed etiã nullã penitus iurisditionẽ habenti ꝙsuetudo tribuit iurisditionẽ etiã priuato: vt est tex. vnic? ꝛ singularis in. c. cum contingat. ℨ. de foro cõpe. ꝛ nõ reperit alibi ꝑm Jo. an. quem alij sequuntur. Idem tenet Inno. in c. nouit. in ver. consuetudine. de iudi. ꝛ Archid. in. c. cõquestus. in fi. ix. q. idem tenet gloss. iij. ℎ. in. c. cum quidam. de excep. li. vi. ꝛ in. c. romana. in verbo consuetudine. de app. eo. li. glo. ij. ℎ. in. c. cum in ecclesiꝫ. de preben. eo. lib. glo. ij. ℎ. in. c. quoniam. de immunitate ecele. eo. lib. glos. maior in fi. c. j. de penis. eo. lib. glo. ℎ. in. c. seruitium. xvij. q. ℎ. Barto. Jo. de imo. ꝛ Lodo. in. l. j. ℨ. deniq̃. ff. de aqua plu. arcen. Bald. in c. j. ℎ. co. ver. consuetudo. qui feu. da. pos. Jaſ. in. l. more ma-

Cõsuetudo dat iurisdictionem.

iorum. vj. co. ff. de iu. om. iud. gl. no. in. d. l. j. C. de eman. lib. que loquitur in iurisdictione voluntaria. ꝛ no. ibi Lyn. bal. ꝛ alij. ꝛ marianus in. d. c. cũ contingat. iij. col. ꝛ hinc est ꝙ priuato homini ex consuetudine potest competere ius dãdi tutores. ita dicit glo. no. in. l. j. ff. de tut. ꝛ cura. da. ab his quam dicit vnicam Nico. de Neapo. ibi. Non est ergo mirãdum si is qui als est iudex ꝛ iurisdictionem habet. potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem iudicãdi in casibus ad quos sua iurisdictio non extenditur: vt probatur in d. ℨ. excessus. ꝛ in. c. fi. ℨ. de offic. archi. ꝛ in. c. accedentibus. j. de priuile. ꝛ in. c. romana. ℨ. debet. de appe. li. vj. ꝛ in. l. cũ pretor. ℨ. iudicem. ff. de iudi. Ex quo dicebat ibi Angel. ꝙ
28 †delegatus inferioris a principe poterit subdelegare. si hoc habeat consuetudo. ꝛ dicit se nescire alibi. Ex quo resultat magna limitatio ad tex. in. l. a iudice. C. de iud. ꝛ in. c. super questionũ. ℨ. fi vero. de offi. deleg. ꝛ in. c. cũ causam. i fi. ℨ. de appel. vbi delegatus ab inferiore a principe nõ potest subdelegare: nam debent intelligi nisi hoc habeat consuetudo. bon. text. in cap. lz. ex suscepto. de foro compe. ibi ad tuam. sicut hactenus obseruatum est. vbi probatur qõ
29 consuetudo potest tribuere iurisdictionem iudici ecclesiastico super layco vel ꝙ in causa laycorum pendente coram iudice seculari possit ab eo appellari ad iudicem ecclesiasticum. Ad idem tex. ꝑm vnum intellectum in. c. fi clericus laycũ. eo. tit. vbi probatur valere consuetudinem qõ clericus conueniat laycum coram iudice ecclesiastico. de quo vide ibi And. sicu. col. v. ver. glo. fi. querit cum sequentibus Ad idem. l. ij. ff. de test. vbi cõsuetudo potest facere ꝙ qs in alieno territorio possit iurisdictionem exercere. ꝛ ibi no. Baldus in. c. j. ℨ. de testi. col. reputans hoc valde notandum. Ad idem est bonus tex. in capitu. vt litigantes. in fine. de offi. ordi. lib. vi. ꝑm Jasonem in. l. fina. rij. limitatione. ff. de iurisd. omnium iudi. vbi archiepiscopus de cõsuetudine põt causas audire vel committere extra suam prouinciam. Itẽ iurisdictio ꝛ merum imperiũ possunt ex cõsuetudine acquiri: vt. l. viros. C. de diuer. offi. li. rij. ꝑm Joan. de imo. in. c. cum cõtingat. fi. co. de foro cõpe. Adde predictis Joan. an. in. c. at si clerici. de iudic. col. ij. ℎ. qui sentit valere cõsuetudinem ꝙ clericus possit reconueniri coram iudice seculari: de quo per Abb. ibi. col. rj. ver. nec obstat si dicatur ꝛ And. sicu. co. xx. Cuius contrarium sentit Calder. in. c. decernim?. eo. tit. ꝛ Jo. de lig. in. c. clerici. co. ti. ꝛ ibi abb. in fi. ꝛ and. sicu. co. iij. ℎ. dicẽtes nõ valere consuetudinẽ in criminali: vt ibi latius scripsi in meis recollectis. nisi fit a papa tollerata. de quo vide Marianum in. c. j. penul. col. ver. decimonono fallit. de foro compe. and. sicu. in. c. verũ. de foro. cõp. co. iij. ℎ. co. ti. An aũt ꝛ qñ sicut iurisdictio põt priuilegio acquiri: sicut consuetudine. vide gl. archi. Domin. et ꝓpositũ in. c. catholica. rj. q. ꝛ Marianũ in. d. c. cum contingat. de fo. cõpe. co. ij. ℎ. ver. quod scõm. Concluditur ergo ꝙ
30 si †consuetudo legitime prescripta interuenit: poterit laycus capi et carcerari a iudice ecclesiastico. q̃uis illud sit de arduis causis: quoniam consuetudo etiã in arduis tribuit iurisdictionem: vt patet ex ꝓallegatis iuribus. signãter ex d. c. cum cõtingat. de fo cõpe. ꝛ. d. c. irrefragabili. ℨ. excessus de offi. ord. in quib? dicitur ꝙ capitulũ põt ex ꝙsuetudine acquirere iurisdictionẽ corrigendi ꝛ castigandi excessus.
31 †appellatione aũt excessus veniũt ola delicta ꝛ crimina. vt probat tex. in. l. si quis in hoc genus. C. de epi. et cleri. ꝛ ibi no. Bal. in finalibus verbis. ꝓbat etiã in rubro iuncto ni
32 gro. j. de excess. prela. Cause aũt †criminales censentur arduae. ar. l. in seruorũ. ff. de penis. ꝛ inde dicimus crimina debere probari per testes luce clariores et omni exceptione maiores: vt. l. sciãt cũcti. C. de ꝓbat. glo. in. c. at si clerici. in verbo legitima ꝓbatione. ℨ. de iud. ꝛ in. c. j. de consan. ꝛ affi. Consuetudo igitur põt dare iurisdictionẽ in arduis. ¶ Et per hoc dat ruina decisioni. Host. in. c. lras. de resti. spo. q dicebat ꝙ ꝙsuetudo tribuit iurisdictionem non habenti in leuibus: nõ aũt in arduis. ex quo infert ꝙ nõ põt qs ex cõ-
33 suetudine† acgrere iurisdictionẽ cognoscẽdi de causis matrimonialibus. Cuius decisionẽ simpliciter refert And. sic. in. c. suspitiõis. iij. co. in. fi. ℨ. de offi. dele. vbi ponit aliq̃ specialia ratiõe arduitatis cause q̃ videas p te. Refert etiã et sequitur Jaſ. in. d. l. more maiorũ. col. vi. ff. de iurisdi. om. iudi. sed contra Host. ꝛ sequaces vltra predicta est gloss. j. cõiter approbata in. d. c. lras. q̃ vult ꝙ inferior prelat? potest ex ꝙsuetudine acquirere iurisdictionẽ cognoscendi de causis matrimonialib?. Ad idẽ tex. cũ gl. in. c. accedẽtibus ꝛ in. c. ad hec. de excess. prela. tex. opti. in. c. auditis. ꝛ in. c. cũ olim. de prescrip. ꝛ in. d. c. conquestus. ij. q. ix. ¶ Dixi aũt

a Addõ Felin. in. c. sup qõnũ. ℨ. si vo. co. fi. vñ. rj. falsit. de offi. dele. ꝛ Jaſ. i. l. a iudice. co. iij. ℎ. vñ. limita. ꝛ õ iudi. Jo. ber.

Conclusio.

An ſ cõſuetudine vl' p̃ſcriptiõe requirat ſcia & pascia illi? cui? interest

consuetudinem debere esse legitime prescriptã. qm̃ ad inducendã talẽ ꝯsuetudinẽ: opꝫ interuenisse regis scientiam cuius est iurisdictio in laycos sibi subiectos. Et de eius p̃iudicio agitur ex tali cõsuetudine vel prescriptione: q̃ ista
34 †incorporalia nõ possunt p̃scribi sine sciẽtia & patiẽtia ei? cuius interest: vt in.c. bone. el.ŭ. s. de postu. prela. & i.l.j.C. de serui. & aqua. & no. in. d.c. cũ cõtingat. de fo. cõp. Bal. in l.ŭ.C. que sit lon. cõsue. Bar. in. l.j. §. denicꝫ. ff. de aqua plu. arc. inferẽs ex hoc q̃ cũ longo tpe imperator non fuerit in Italia: ciuitates Italie nõ poterunt p̃scribere: & multofortius eo mortuo. No. etiam bar. in. l. ſi publicanus. §. in vectigalibus. ff. de public. & vecti. quẽ omnes moderniores ibi sequuntur. Et Marianus in. c. cum contingat. de foro com pe. co. iŭ. in prin. & Jacobinus in tractatu feudorũ. in parte cum mero & mixto imperio. col. iŭ. ver. ex hoc infertur. & co. v. in prin. ver. sed an ad acquirendum. ¶ Idem tenuit Jnno. i. c. bone. el. ŭ. §. s. de postu. prelato. plenius in. c. conquerẽte. s. de off. ord. & in. c. ŭ. de in integ. resti. bar. in. l.j. §. j. iŭ. co. ff. de iti. actuꝫ pri. Abba. in. c. j. de prescrip. & in. c. de q̃rta. pe. co. ver. ŭ. principaliter. eo. titu. Ange. de are. in. §. eq̃ ſi agat. insti. de act. co. viŭ. rõ est quoniã in istis prescriptionibus & iuribus incorporalibus que non possunt vere possideri non potest acquiri quasi poss. nisi sciente aduersario qui rez possidet: vt videtur probari in. d. l. ŭ. C. de serui. & tenent Jnnocen. & alĭ: vbi. s. & fine possessione: non procedit prescriptio: ideo requiritur scientia aduersarĭ. Jurisdictio
35 †ergo non prescribitur nisi data scientia & patientia ei? cõtra quem prescribitur: vt. d. l. j. & secunda. C. de seruitu. & aqua. Alioquin non procedit prescriptio in hoc iure incorporali. bene facit. l. penul. ff. de seruitu. titu. generali. videas Jacobinum in tracta. feudo. in parte cum mero et mixto imperio. col. v. in principio. Jsta enim quasi possessio incorporalium non est aliud q̃ patientia aduersarĭ. l. quotiens. la primiera. ff. de seruitu. & qui ignorat non dicitur pati: ergo &c. Allego preterea gl. not. in. c. dilectus. in ver. non obstante. s. de filiis presb. in prin. dum dicit: sed illud introductum est ex consuetudine ex certa scientia pape. et ita perinde est ac ſi papa specialiter cõmitteret: vult ergo illa gloss. singulr q̃ cõsuetudo nõ introducit in p̃iudiciũ p̃ncipis vel iurium suorũ: nisi ad id certa principis scia & patiẽtia accedat: quã glo. ad hoc ꝓpositũ extollit domi. in. c. catholica. xj. di. & facit ter. in. c. q̃ trãslationẽ. s. de offi. dele. in. c. sup
36 quibusdã. §. preterea. j. de verb. sig. †cõsuetudo quidẽ nota ei qui põt priuilegiare semp equipollet priuilegio: videtur eñ p̃uilegiare: vt sentit Jnno. in. c. nouit. de iud. & in. d. c. cũ cõtingat. de foro cõp. & in. c. ſi diligenti. de prescrip. refert & sequitur. Oldr. ꝯſi. cclŭŭ. inci. q̃ tota decani. in. iŭ. colum. Jsta aũt scia regis regulariter nõ presumitur nisi ꝓbetur: qm̃ cõsuetudo est facti & in facto cõfingit: cuius presumitur ignorantia: vt. c. j. de const. li. vj. & ob hoc forsan glo. not. in. d. c. catholica. dicebat q̃ cõsuetudo generalis contra iura pape: pcedit quasi ex consuetudinis gñalitate p̃sumaĸ papã scire & tollerare: vt no. dicit Bal. in. l. ŭ. in ſi. C. que sit lõga cons. qm̃ in his q̃ publice & palã & gñaliter fiũt p̃sumĸ scia: vt tradĸ in. c. ab excõicato. de rescri. & in. c. j. de postu. prela. cũ simi. secus tñ dicit gl. de particulari cõsuetudine alicuius loci: nã illa nõ pcedit nisi als ꝓbeĸ scia & tollerantia pape. & ꝓpterea dicit ibi glo. q̃ particularis consuetudo non excusat sed gñalis: i his q̃ tm̃ ex priuilegio possunt
73 haberi vbi nõ valet †cõsuetudo nisi vniuersalis fit: vt. c. cõtra morẽ. c. di. intellige vt. s. declarauĭ p̃m Dominic. & prepositũ in. d. c. catholica. Si ergo in casu illius gl. papa sciret cõsuetudinẽ particularẽ & tolleraret: cui dubiũ quin valeret & pape preiudicaret. Unde presupposito fine veritatis preiudicio q̃ valeret cõsuetudo q̃ † clericus possit re-
38 conueniri coram iudice seculari: optꝫ q̃ interueniat expressus vel saltẽ tacitus pape consensus seu tollerantia ex certa scia als potius fieret corruptela. vt voluerũt Jo. de lig. & Aln. in. c. at ſi clerici. de iudi. & Jo. de lig. in. c. clerici. eo. ti. & ibi Abb. in ſi. & And. fic. xiŭ. co. Lar. in. c. decernimus. e. ti. videas Maria. in. c. j. pe. co. ver. decimonono fallit. de foro cõpe. And. fic. in. c. verũ. eod. tit. iŭ. col. Abb. in. c. at ſi clerici. xj. co. ver. nec obstat. pari ratione dicendũ est q̃ in prescribenda iurisdictione contra regem requiritur ei? cõsensus expressus vel tacitus: vt per bar. in. l. fina. ff. vti possi de. & j. dicemus. Oportet ergo q̃ in casu nostro probetur regis scientia vere: vel saltem presumptiue. vere quidẽ probabitur ſi prelatus hoc faciens certificaret regem sibi dicendo vel denunciando q̃ contra laycos et eoꝝ bona suas exequebatur ſnias & cũ op? erat ipsorum capiebãt psonas

ar. l. denũciasse. in prin. ff. de adul. & l. emptor. & l. ſi ꝯtrouersia. & l. ſi pnũciationes. C. de cuic. cũ ſi. ¶ Presumptiue autez pbabiĸ q̃ plat? hec faciẽs pbauit q̃ pluries hoc fecit per tps ad p̃scriptionẽ sufficiẽs rege p̃sente i loco ita q̃ verisimiliter sciebat: tũc eñ p̃sumiĸ in rege scia. ar. l. quisqs. C. de rescin. vẽ. ad q̃ facit q̃ no. i. l. veri? & i. l. cũ de indebito. in pn. v̆. & iõ. ff. de pba. cũ ſi. Jsta aũt scientia & patiẽtia regis pbata exp̃sse vel tacite ór habere cãm ꝯinuã. ar. l. magnã. C. de ꝟbẽ. & ꝯmit. stip. Cõcludo igiĸ q̃ i p̃scribẽda iurisditiõe vel acqrẽda ex ꝯsuetudie ór ꝯsiderari aci? supioris sciẽtis & patiẽtis: & appellaĸ supior ille ad quẽ pñeret loc? ex natura loci. i. exitu. ff. de ind. l. insule. Exẽplũ: rex ꝟ regnũ suũ & totũ illi? regni solũ in ei? pt̃ãe ꝯſistit. vt. l. j. §. cũ vtilẽ. ff. de offi. p̃fe. vr. & cũ fine isto solo p̃scriptio nõ pcedat: vt. d. c. bone. de postu. p̃la. & l. ŭ. §. pe. ff. de aqua plu. ar. & l. ſi publica
39 nus. ff. de vecti. Sicut locus vel territoriũ p̃scribi† nõ posset fine regis sciẽtia & patiẽtia: sic nec ipsa iurisditio que est plãtata in loco vel territorio a quo nõ põt euelli: facit. l. in modicis. ff. de ꝟbẽ. emp. & d. l. j. §. cũ vtilẽ. & l. ſi. eo. ti. & l. iŭ. ff. de offi. p̃ſi. & l. ŭ. de in. om. iu. i qb? ór q̃ iurisditio coheret territorio. ad idẽ. c. ſi. i ſi. de ꝯſti. lib. vj. & in. l. ſi. C. vbi & apud quo. & l. pupill? §. territoriũ. ff. de ꝟb. ſig. & l. quicũq;. C. de fun. limi. li. vi. de sciẽtia autem principis altero de p̃dictis modis difficiliter probari potest: ergo raro vel nunq̃ procedere potest consuetudo vel prescriptio sepe dicta: presertim cũ hec scia principis nõ solũ regrunt semel & a principio prescriptionis: sed semp toto tpe q̃ est necessariuz ad prescriptionẽ ór perseuerare in scientia. q̃ & eius patiẽtia non solum sciẽtia requiritur sicut dicitur in prescriptionibus alioꝝ iurium incorporalium: vt. d. l. ŭ. C. de serui. & in. l. seruitutes. la grande. & ibi Flo. ff. de serui. & tenet Salyc. in l. vectigalia. C. ne noua vecti. impo. refert & sequitur Firmanus in tra. gabellarũ. i. parte. vŭ. co. in ſi. ver. p̃dictis adde.
¶ Et adeo est necessaria principis scia: q̃ nõ sufficit scientia iudicis in cuius territorio iurisditio prescribitur. gcqd dixerit Bar. in. d. l. ſi publicanus. §. in oĩbus. vt no. voluit Salyc. reprobando Bar. in. d. l. vectigalia. ver. sed pro predictorum: q̃ vt predixi requiritur scientia illius qui habet potestatem concedendi iurisditionem que prescribiĸ: vt. d. l. ŭ. C. de serui. sed in casu nostro rex habet potestatem concedendi iurisditionem: nõ aũt iudex prouincie: vt est notissimum: ergo non sufficit eius scientia. sequitur Firmanus vbi. s. vnde raro vel nunq̃ poterit prescribi iurisditio contra regem. Si ergo aliquis vellet probare se vsuz quasi possessione iurisditionis ad eam prescribẽdam: non sufficeret probare vsum iurisditionis simpliciter: sed oportet probare vsuz sciente eo cuius est iurisditio: q̃uis probet q̃ sciẽte populo in quem exercebatur iurisditio vsus fuerit: vt late per Alexan. & Jaso. post alios antiquiores in. l. j. in ſi. ff. de iur. om. iud. de quo videas Jacobinum in tracta. feudorum. in parte. cum mero & mixto imperio. col. pe. versic. sed an ad acquirendum. scripſi late in tracta. insularum maris oceani. c. vŭ. §. xiŭ. v̆. & est vtile ꝟ scirc̃ q̃ sunt notãda ꝟ bal. & c. j. q̃ sint regalia voluerit q̃ nõ regraĸ scia supioris i. d. p̃sc. quẽ segĸ aler. i ꝯſi. vj. i. vo. & fran. anti? iunior. i ꝯſ. lxviŭ. j. vo. & sentit gl. i. l. v. ti. delas cosas q̃ se ganã por tiẽpo. foro. ll. li.
40 ¶ Aliud nõ minus necessarium est tps legitimũ. qõ† ꝑm aliquos est decẽ annoꝝ inter p̃sentes & viginti inter absentes p. l. ſi. C. de prescrip. lon. tem. quãdo p̃scribẽs iurisditionẽ: ꝟ titulum & bonam fidem. Sed quando possidet bona fide absq̃ titulo: prescribit spacio. xxx. an. quia hoc mõ prescribitur dominium. & C. de p̃scrip. xxx. an. l. ſi quis emptionis. iurisditio autez equiparatur dominio: vt. l. qui furere. ff. de sta. ho. immo est supra dominium: vt. ff. de acqui. poss. l. qui vniuersitas. §. item cum pretor. itaq̃ videtur q̃ per illud tempus quod quis potest prescribere territoriuz vel locũ in quo est plantata (vt ita dixerim) iurisditio a quo euelli non potest. quia iurisditio coheret territorio: vt. l. j. §. cum vrbem. ff. de offi. prefec. vr. cum concordanꝫ. ¶ Põt etiam ipsam iurisditionem. tanto ergo tempore iurisditio est ius incorporale coherẽs territorio: regulariter prescribitur: & consuetudine potest acquiri: quanto tempore queritur territorium. vt. d. l. ſi. C. de prescrip. lon. tem. & ibi no. Bal. & in d. l. ŭ. C. de seruitu. Sed res & iura regni non possunt alienari: vt. c. intellectu. s. de iureiur. no. Host. quem abb. & alĭ sequuntur in. c. dilecti. de maio. & obe. Bal. in. c. in generali. ſi de feu. fue. cõtro. inter dñm & agnatum. lib. feu. vbi dicitur
41 q̃ † rex non põt donare vnã de ciuitatibus sui regni inuitis ciuibus. & lex regni. ŭ. parti. ti. xv. l. iiŭ. que prohibeĸ regi vẽdere vel alienare bona regni etiã vt adipleat legata p̃is.

Conclusio.

Quo tpe p̃scribit iurisditio ꝟ regẽ.

Loca & iura regni ſ̃ p̃nt alienari. Lex regni.

vide

vide legem regni ordi.li.ij̄.ti.delas p̄stationes.l.fi.⁊ gl.fo. ll.ti.de las cosas.que seganā por tiempo.l.v.in fi.⁊ inde est q̄ si rex in suo testameto relinquat legata vel fideicōmissa: que filius inobediēs nō adimplet:nō ꝓpterea ꝑuat regno ſm Bal.in aut.hoc amplius.C.de fideicō.j.co.in fi.q⁊ loca ⁊ iura regni nō sunt regis.sed dignitatis regalis ſm Abb. in.d.c.intellecto.⁊ est lex regni.ij̄.partita.ti xvij̄.l.j.que fa
Lex regni. cit differentiā inter bona que sunt regis ⁊ alia que sunt re
42 gni.Ad idem.ij̄.parti.xvij̄.l.j.que dicit q̄ ville castra et fortalicia regni q̄uis sint regis tanq̄ dñi:regno tñ de iure pertinēs.debēt ergo successoribus reseruari.lxxv.di.c.q̄n quidē.que reseruatio successori fit legis autoritate. vt.c.il lud.xij̄.q.ij̄.etiā quo ad possessionē:vt sentit bal.loquendo in feudo.in.l.cū in antiquioribus.C.de iure deli.co.antepe. ver.decimo fic.⁊ facit.l.quotiēs.C.de dona.que sub modo
¶Possessio maiorat⁹ trā fit in sequen tem. ex qua sumpta fuit lex regni.v.parti.titu.iij̄.l.vij̄.incipit fa sta dia cierto. ¶Posteaq̄ ista scripſi condita fuit lex regni in curijs taurinis quibus ego interfui q̄ possessio rerū ma ioratus possessore defuncto vel aliter priuato ipso iure trā seat in sequentem post eum.est lex.xlv.quid autem operet hec possessio ⁊ eius vigore pōt agi iterdicto vñ vi vel saltē possessorio recuperāde:dico in trac.maioratus qui deo fa uente post dies paucos in lucē exibit.Vi.l.regni ordi.lib. ij̄.ti.delas donationes.l.ij̄.⁊.v.Sola enim administratio est cōmissa regi:nō aūt dñium rerū:vt traditur per glos.et Bar.in probe.ffonm.q⁊ bona ⁊ iura regnorum sunt publi ca.⁊ per consequēs in nullius bonis sunt vt.ff.de rerum di.
43 l.j.§.quedā.⁊ insti.eo.in prin.⁊ propterea ꝓ rex dicitur a re gendo:q⁊ res ⁊ iura regni regere debet.vt.ij̄.parti.ti.j.l.vj.
Lex regni. vnde si male regat:iam perdit nomen regis.c.scelus.ij̄.q.j. not.Archi.in.c.regū.xxij̄.q.v.And.de iser.in.c.j.de pro hibita feudi aliena.per Fede.vnde male regēdo:magis di cetur tyrannus q̄ rex.ſm Bal.in.l.eam quā.vj.col.in fi.C. de fideicō.⁊ in.c.j.circa prin.de feudo marchie.li.feudorū. ⁊ ideo si rex non bene regit:subditi non tenētur ad seruitia l.j.ff.de cōsti.prin.no.in.l.ij̄.ff.de his qui sunt sui vel alieni iur.Bal.in probemio ffor.⁊ aliquid in rub.ff.de rerum di. Recte aūt regēdo:non pōt alienare bona ⁊ iura regni.naz ea ratione qua potuisset alienare vnam ciuitatez:potuisset aliā ⁊ alias vsq̄ ad totalē regni perditionē q̄ō esse non de bet.aut.quomodo oportet epos.§.fi.colla.j.Dic est q̄ cuz vectigalia collecte seu tributū ⁊ alia que sunt regalia:vt.c. j.que sunt regalia.⁊ tradit Bal.in.c.j.epm vel abbatē.§.j. in fi.⁊ lex regni.iij̄.parti.ti.xxvij̄.l.vj.que incipit las rētas
Lex regni. nō pōt nec debet rex alienare:sed ea successoribus reserua re.vt per Bald.vbi.s̄.Hinc est q̄ quinta que debet regi de preda est de regalibus:⁊ nō pōt rex in perpetuū donare vt ij̄.parti.tit.xxvj.l.iij̄.Annona enim ⁊ tributa ⁊ iurisditio ⁊ alij̄ redditus regni inter imobilia cōputant:vt probat tex. ⁊ ibi no.Bal.in.l.iubem⁹.la.ij̄.in princi.C.de sac.san.eccle. ⁊ per Bal.in.c.statuimus.in fi.s̄.de trāsac.est tex.in aut.de non alie.vel permu.§.j.colla.ij̄.fuit de mente Jo.and.in.c. fraternitatis.s̄.de dona.quē alij̄ sequūtur:signāter Andr. sicu.col.iij̄.q̄uis ipſi loquātur in plato seu administratore. sed idē est in casu nostro.Ex quib⁹ dictis patet q̄ bona ⁊ iu ra regni sunt inalienabilia ⁊ plures reges iurauerunt p viā
Annona et iura regni ſi possunt alie nari. contractus non alienare:vt dicūt leges regni:ergo prescri bi non possunt.Vt late concludit Luc.de penna.in.l.viros C.de diuer.offi.li.xij̄.quidem dicit in exactionibus vectiga lium.Quia alienationis verbum vsucapionem ⁊ prescri ptionem continet.l.alienationis verbum.ff.de verbo.signi. gl.⁊ no.Bar.in.l.cum lex.ff.de vsuca.bo.tex.⁊ glo.Barto. ⁊ Bal.⁊ alij̄ in.l.ij̄.C.de vsucapio.pro emp.Bal.in rub.s̄. de p̄scri.fi.co.Abb.in.c.cū nō liceat.iij̄.col.ver.⁊ circa istā primam partem eo.tit.qui pulchre loquit Bal.in.l.j.colū. vij̄.C.de seruis fugitiuis.per Bar.⁊ alios in.l.filiusfami lias.§.diui.de le.j.⁊ ibi Alex.xij̄.col.per Ange.in.d.l.j.C. de prescri.longi temporis.per ¶Pau.⁊ alios in.l.iij̄.pe.C. cōia de leg.per Jaſ.in aut.res que.co.j.C.eo. ¶Et ꝓsup posito fine veritatis preiudicio q̄ bona ⁊ iura regni ꝓscri bi possunt:vt exp̄sse dicit lex regni quā edidit rex Alfonsus in villa de alcala era de.mcccl.xvj.tit.xxvij̄.l.j.que icipit An si es neustra volūt ad.vbi formaliter dicit.Los derechos
Lex regni ordi.l.ij̄. titu. xij̄.l.j. qui dizē que las chosas del rey no se puedē ganar portiem po:se entiedem de los pechos ⁊ tributos que al rey son de uidos.Est ablecemos que la iustitia se pueda ganar ⁊tra el rey por espacio de cīē annos ⁊tinuadamēte sin desta almīē to algūo ⁊ no meno.intelligo sciēte ⁊ patiente rege vt p̄dixi nec sufficiet ꝓbare tps immemoriale.vt no.gl.Jo.an.in.c. cū nobis.de prescrip.quē sequūtur alij̄ signāter Abb.ibi. ⁊ in.c.si diligēti.ij̄.co.ver.oppono contra finem.cod. titul. Idem voluit bal.in aut. quas actiones.fi.colū.C.de sacr. sanc.eccle.vbi dat formam probationis centum annorum. Vide Felȳ.in dicto.c.cum nobis.qui videtur tenere cōtra rium:quo casu ad probandum tēpus immemoriale: opor tet q̄ testes dicant de fama in eodem articulo. nec sufficit hoc dicere in vltimo articulo fame vt notanter decidit Si gnorellus consi.lxx. ¶Immo vltra hoc videtur necessa rius titulus in huiusmodi prescriptiōe quoniaz ius resistit prelato prescribēti oportet ergo de titulo docere. Vel sal tem allegare nisi talis sit prescriptio cuius contrariuz me moria non existit Ut est casus in capi.j.de prescripti.li.vi. quod resistat ius probatur:quoniam rex in suo regno fun dat intentionem suam de iure communi quo ad ciuitates ⁊ loca intra regni sui limites constituta.ar.d.c.j.de prescri. li.vi.⁊.c.ad decimas.de resti.spol.eo.li.est casus in.c.qui iu re.vij̄.di.x.q.j.per totum.xvj.q.vj̄.c.omnes basilice.de re li.dom.c.de zenodochijs.traditur per Do.in.c. cum eps. de offi.ordi.li.vi.Saltim quo ad iurisdictionem et protectionem:vt traditur in.l.deprecatio.ff.ad.l.rhod.de iac.et in.l.bene a zenone.C.de quadri.prescrip.⁊ in.c.que in eccle siarum.s̄.de consti.⁊ tenet Inno.quem alij̄ sequuntur in.c. si diligenti.de prescri. Henri.⁊ alij̄ in.c.nimis de iureiurā. Jo.an.⁊ alij̄ in.d.c.j.de prescrip.li.vi.⁊ lex regni.ij̄.partic. ti.j.l.ij̄.dicit q̄ imperator a iure habet facultatem iudican di:puniendi:corrigendi:⁊ castigādi delinquentes:⁊ sic me rum ⁊ mixtum imperiū.⁊ q̄uis loquatur de imperatore. eandem potestatem haberet rex:vt in.l.vij̄.eo.ti.incipit sa pida cosa.Ad idem lex ordinationis regni.li.ij̄.tit.j.l.iij̄. que loquitur de prelato prescribente iurisdictionem con tra regem vt debeat probare titulum: alioquin non per mittitur iurisdictione vti.tene menti illam.l. in hoc quod loquitur de prelato possidente iurisdictionem regis.vt co gatur ostendere titulū sue possessionis propter iuris resi stentiā.vñ si rex vel ei⁹ officiales reassumāt sibi iurisdictio nem ⁊ nō p̄mittāt prelatis ecclesiarū laycorū bona vt p̄so nas capere nullo mō restituētur prelati in sua quasi posses sione nisi euidenter docuerint q̄ iurisdictionis possessionē legitime assecuti fuissent.q⁊ eā occupasse iniuste verisimili ter presumitur cum prouenat ex loco ⁊ p̄sonis regis subie ctis ⁊ in suo regno constitutis:fitq̄ manifestū nisi aliud o stendatur eam de iure communi ad ipsum regem p̄tinere vt est casus in.d.c.ad decimas. ¶Confirmat hoc tex.no tandus ⁊ ad propositū nostrū valde accōmodatus in.c. cū persone.de priuilegijs.libro.sexto.vbi subditi episcopi si dicant se exemptos ab episcopo propter iuris resistentiā quā habent cōtra se.oportet ante omnia ostendere titulu sue exemptionis:q̄ō si non ostendāt ⁊ prescriptionē ꝓba renitātur ꝓbatione prescriptionis pēdente:cū de iure cō muni ordinatorum intentio sit fundata sua iurisdictione vti possunt libere in eosdem donec de prescriptione cano nica fecerint plenā fidem.Et ita est ita est ibi casus sing.ex oēs q̄ cōtra illū q̄ pretendit se exēplū p̄scriptiōe:p̄t ordi narius exercere iurisdictionē quousq̄ ille qui ex p̄scriptio ne nititur de ipsa docuerit.q̄uis ille sit in possessione exem ptionis:q̄ō est valde notandū.Ex quo videt ille tex.in fer re q̄ lite pendente possit ille possessor cōtra quem facit ius cōmune turbari ⁊ violenter expelli ficut qui possidet vi clā vel precario.ita dicit Anch.ibi in.xj.notabili.⁊ hinc est q̄
44 †possessio vel quasi possessio nō releuat possessorem ab onere probandi exemptionē vel priuilegium:vt ibi nota biliter ꝓbatur ſm Cy.in.l.ſi solennib⁹.C.de fide instrum. videas Abb.in.c.j.ij̄.co.s̄.vt lit.pē.⁊ in.c. cū veniſſent.s̄. de inst.vbi est bonus tex.Ista ꝛtingūt ppter odiū prescri ptionis:vt.s̄.de decī.c.cū cōtingat.⁊ fauore iuris cōis.vt d.c.ad decimas.⁊.d.c.j.de prescrip.libro sexto.facit quod no.Archi.in.c.volumus.xvj.q.iij̄.⁊ Jo.and.⁊ Dominic⁹ ⁊ alij̄ in.d.c.cum persone in fine. ¶Ex quo infertur vnum
54 quotidianum q̄ si aliquis pretendit se† generosum vel exē ptum a tributis iure sanguinis vel ex priuilegio:nisi statiz doceat priuilegium tale quod saltim prestet iustam causaz prescribendi lite pendente:non tenebitur in possessione li bertatis:immo soluet tributa. quamuis alis esset in quasi possessione exemptionis vel libertatis.Et vide.l.vj.titul. ij̄.libro.iij̄.ordi.et in pragmaticis folio trigesimoquarto cuz sequenti.⁊ ita obseruatur in practica quod est valde no tādum:bon.tex.in.l.j.C.de reis postu.lib.xij̄.⁊ ibi glossa. q̄ hoc idē sentit.allegat illū textum ¶Petrus ar.ibi in tractatu de muneribus.folio vigesimotertio.columna secunda.vide Abbatem.in cap.j.in fine.de restitut.spolia.

Titulus in p̄scriptione.

Rex fun dat inten tionē suaz q̄ ad iurisditi onem.

Lex regni.

Not. hoc et vi.d.l.regni ordi.l.ij̄.tit. xij̄.l.ix.

ſRepetitio capituli per veſtras

¶Inferꝛ etiam aliud nō minus ſingulare qꝫ ſz regulariter poſſeſſoꝛ nō teneatur oſtēdere titulū ſue poſſeſſiōis: vt l.cogi.C.de peti.here.ꝛ.c.vno vt eccle.benefic.ꝛ propterea rex non poteſt citare baronē vel magnatem ſeu militem: vt oſtendat iura que habet in caſtris: alꝫ auferet ea ſibi: vt colligitur ex.d.l.cogi.iuncta.l.vnica.C.de condu.ꝛ procu.prędi.fiſca.li.xj.vbi hoc tenet And.de barulo.quē refert et ſequitur ibi Bar.ꝛ Jo.de pla.ꝛ Jaſ.in.l.ꝟ.C.de iure emphi the.co.lxxxvꝟ.in illa.q.an† emphitheota teneaꝫ oſtendere
47 titulū ſeu inſtrumentū emphitheoticū: ꝛ dare copiā illi⁹ª ꝛ
a Adō qō vo luit fing. an ge.in.l. ꝓtoꝛ §.i.ff.ō edē. qꝫ ſi dñs petit ab ēphitheota qꝫ oſtēdat ſibi inſtrumētū inueſtiture: ni ſi oñdat ſtatī pōt expelli: qꝛ ꝓſumit finita ēphitheoſis. qm̄ deciſionem retulit come dēdo ſegura in repet.l.i⁹ patoꝛ.ff.ad tre.fo.§.col. 4.in ver.io. Ber.
ēis cuius illi nō dicāt: hoc ante eos tenuit Moſti.in.c.dilect⁹.ſ. de offi.ord.quē refert ꝛ ſequunt Jo.an.ꝛ Anto.j.co.ꝛ Frā. card.in.iiꝟ.no.vide ſpc.ti.de iur.om.iu.§.j.ver.ſcias.q pulchre loquit.ꝛ in tit.de loca.§.nūc aliqua.ver.lix.ꝛ.lxxvj. de quo meminit Alex.in.l.ſi ſic.§.ſi mihi.de leg.j. Vide etiaz Bal.ꝛ Henri.in.c.ſi diligēti.de ꝓſcri.ꝛ ex.ꝛ Inn.ꝛ alios.i c.cōſtitut⁹.de elect. Jaſ.in preludiꝭ feudoꝝ.xvꝟ. colla. hoc ꝓcedit reſpectu ꝓprietatis rerum in quibus res (ꝫ cō munē ſniam) nō fundat intentionē ſuā: ſecus reſpectu iuriſditionis in qua ſuā habet intētionē fundatā a iure: vt.ſ.dictū eſt.vj.legē regni in ordi.li.iꝟ.tit.xiꝟ.l.ſi. que videtur cōtrarium ſentire cum dicit a vnque. ſed pro eo quod hic dixi vide.l.regni.oꝛ.li.iꝟ.ti.j.l.ꝟ.cogita. Ex iſtis infertur qꝫ ſi ſacerdos vel prelatus poſſit preſcribere in ſubditos alteri⁹ animarum curam.c.auditis.ꝛ.c.olim.ſ.de preſcri. debet tñ intelligi habeat ſua contingentia. nam cum ſit contra ius: vt.c.omnis vtriuſqꝫ ſexus. opz qꝫ habeat titulum ꝛ bonā fidē: vel ſi nō habet titulū qō ſit tāti tpis cui⁹ memoria de cōtrario nō exiſtit: vt.d.c.j. de preſcr.li.vj. ita vult Abb. poſt alios. in.d.c. oīs vtriuſqꝫ ſexus. ꝛ ibi ego latiſſime ſcripſi in meis recollectis. allegando inter cetera. c. dudum. de deciꝰ mis. ꝛ.d.l.regni ordinationum. li.ꝟ.ti.j.l.iiꝟ. cuius pauloante memini. ¶Cogitur ergo quis oſtendere quo titulo poſſidet: alꝫ poterit ea priuari: vt ex predictis ptz ꝛ tenet bal.
48 in.l.ꝟ.in.ꝟ.co.C.qūo ꝛ qñ iu. dicēs qꝫ qui pretendit† tituluz in re aliena quā fatetur alienā: cogitur oſtendere titulum ſue poſſeſſionis ꝫz eū: quē refert ꝛ ſequit aluaroꝰ i.c.j.i ꝑn. in ſi.co.de cōtrouer. inueſtitu. facit qō voluit idem bal. in.l. inſtrumenta. co.j.C.de fideicō. qō eſt valde ſignandū: quia noua cōſideratio eſt ad dictam legē regni. Ad cuius affirmationem facit qō vult Jnno. in.c.lz cauſam. de probationibus. in verbo ex priuilegiꝭ. in ſi. ꝛ ibi recitat bal. coll. iiꝟ. ad finem vbi dicit Jnno. qꝫ qui poſſidet iura in re aliena: tenetur proba re titulū: ꝛ ita vult Jnnocentius illud quod voluit Bal. in.l.ꝟ. hic alle. q̄uis Bal. de eo nō fuerit memoꝛ. de quo etiam p Archidia. in.c.que cōtra morē. c. diſti. ꝛ p Fly. in.d.c.lz.co.vꝟ. ꝛ Anch. in.c.ad decimas. de reſtit.
Concluſio. ſpō. li.vj. per illum ter. Ex his cōcludo qꝫ iudex eccleſiaſticus qui rōne incidētie vel alꝫ cognoſcit de dote vel de alia cauſa contra laicum: nō poterit eius perſonā vel bona capere: niſi tūc demū qñ probauerit legitime hoc ſibi licere ex priuilegio titulo vel preſcriptione: ꝛ interim lite pēdēte priuatur ſua quaſi poſſeſſione. Et ſic defenditur lex regni. de qua. ſ. co. crcꝟ. ver. ex quibus. alꝫ fo. lxviꝟ. co. iiꝟ. in princi. Adde ꝑdicta qꝫ lz in preſcribenda iuriſdictione: vel in preſcribendis aliꝭ iuribus regni aliqñ requiratur tps centum annoꝝ. aliqñ tps immemoriale: prout. ſ. dictum eſt. procedit qñ directe ꝓſcribit cōtra regē: ſecus ſi cōtra alium
☞ inferiorē cui rex iuriſdictionē vel alia iura cōceſſit: vl ex ꝓſcriptiōe vel quouis alio modo ſibi queſiuit. nā cōtra eum ſufficit tps decē annoꝝ cū titulo: vel triginta ſine titulo. ita no. voluit Bar. in.l.ſi publicanus. §.ſi. ff. de publi. refert et ſequit Abb. in.c.ſup qbuſdā. j. de ver. ſigni. Idē tenet Saly. in.l.vectigalia. C. ne noua vecti. impo. Firmamus i tra. gabellarū. parte. j.q.x. ad ſi. ꝛ Jacobinus in trac. feudoꝝ. in parte. ꝛ cū mero et mixto imperio. co. pe. ver. ſz an ad acquirendū. vide etiā bal. in.c.j. que ſunt regalia. co. ꝟ. vbi hoc limitat: vt p te videbis. vide etiā Abb. in.c. ad audictiam. de preſcri. ꝛ ibi Fely. co. vꝟ. Adde etiā qꝫ in ꝓſcriptiōe immemoriali nō eſt neceſſari⁹ titulus: vt apte colligit ex.l.j.§. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ eſti. ꝛ in.d.c. ſuper qbuſdā.
¶Preſcriꝓtio immemoꝛialis. §. ꝓterea. de ver. ſig. ꝛ in.c.j. de preſc. lib. vj. per que iura ita cōcludit Jo. de imo. in.d.l.ſi publicanus. §. ſi. ꝛ ſequuntur
49 ibi moder. Adde ſimiliter qꝫ vbi vertitur dubitatio dc† iuriſdictione vel iuribus regalibus apud aliū reptis res eſt cōpetēs iudex in cā ſua: vt.l.prime. ff. de bis que in teſt. delē. ꝛ.c. cū veniſſent. de iudi. etiā ſi prelatus vel alia perſona eccleſiaſtica. imo ipſa eccleſia illa teneat: nō em̄ poterit declinare regis iuriſdictionē: vt colligit ex ꝑallegata lege regni ordi. li.ꝟ.ti.j.l.iiꝟ. ꝛ ſic firmat Ddof. ꝫſi. lxxxiiꝟ. incip. an eꝑs qui mirabiliter loquit. Cuiꝰ ꝫſiliū recitat Albe. I auc. ſtatuimus. C. de epi. ꝛ cle. co. ꝟ. ver. ſz lz verum. cuius memi nit Fely. in.c. eccleſia ſancte marie. de cōſti. col. vi. in ſi. ver. I gl. ꝟ. tene hoc mēti. qꝛ facit ad multa. ¶Unum finaliter nō eſt omittendum qꝫ ad quēcūqꝫ iudicē ſpectet cognitio cauſe dotalis: debet de ea plenarie† cognoſcere nō ſummarie:
50 vñ in ea eſt offerēdus libellus ꝛ litis cōteſt. fiēda ꝛ ſnia ferēda in ſcriptis. ſm bar. bal. ang. pau. imo. ꝛ cōiter oēs in.l.j. ff. ſo. ma. ad hoc bo. ter. I.l. ſi cū dotē. §. eo aūt tpe. ibi lis cōteſt. eo. ti. ꝛ in.l.iiꝟ. ibi more iudicioꝝ. ꝛ ibi bal. C. de do. promiſ. bar. in.l. ſi cōſtante. vj. q.iiꝟ. parte. ff. ſo. ma. Cāpetius in trac. de dote. j. parte. q. lxxxvꝟ. ꝛ bal. nouel. in ſuo tracta. de dote. ix. parte. xꝟ. ſpāli. nō ſolū de iure ciuili: verūetiā de iure canonico. ſm eos ſignāter bal. ang. pau. ī. d. l. j. ff. ſo. mat. ꝛ anch. in cle. diſpendioſam. de iudi. q̄uis Cardi. in.d.cle. ꝛ imo. ꝛ ludo. ro. in.d.l.j. ff. ſo. ma. ꝛ in.d.l. ſi cōſtante. in princ. eo. ti. cōtrariū teneāt p ter. cū glo. in.d.cle. diſpēdioſam. ibi in matrimoniꝭ. ꝛ eū quo quomodo tāgētibus: ſed dos dependet a mr̄imonio: vt.l.iiꝟ. ff. de iure do cū ſi, ergo ꝛc. ¶Sz iſtud forte ꝓcedit qñ principaliꝛ ageret de mr̄imonio coꝝ iudice eccleſiaſtico: ꝛ incidēter de dote quo caſu etiā ſup dote ſicut ſup mr̄imonio ſummarie ꝓcederet vt videt ſentire bar. in.d.l. ſi cōſtāte. abſurdū em̄ eſſet qꝫ cā dotis principaliter intētata reciperet fomētū a natura acceſſoꝝ ꝟ. i. mr̄imoniꝭ. l. ex pupillari. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ no. gl. in.l. pecus. C. de pac. alꝫ ſequeret qꝫ ſi filius tāq̄ natus ex legitimo mr̄imonio ab inteſtato peteret hereditatē paternā: qꝫ hec cauſa tanq̄ tāgēs matrimoniū: eſſet ſummarie cognoſcēda cōtra no. ꝑ glo. in.d.cle. diſpēdio. in ver. mr̄imoniꝭ. ꝛ in hanc ſniam inclinat bal. in.l. ſi. C. de ſen. que ſine cer. quāti. profe. ¶Hatenꝰ tñ oēs predicti qꝫ in dilationibus dandis: dz iudex† abbreuiare: vt cā celeriter expediatur ſicut in cauſis alimētoꝝ: vt habet in.l.ꝟ. ff. de re iudi. ꝛ in.l. ſi qs a liberis. §. ſi vel parēs. ff. de libe. agno. dos aūt ꝛ alimēta ꝓcedūt a pari. vt dictū eſt. Et hoc nō ſolū qñ iuuenis mulier forte vidua peteret dotē: ꝛ vellet ſe renubere: qō ē verifile: qꝛ ēet iuuenis: ꝛ ſic eſſet periculuz: qꝛ difficile reprimere iuuenules caloꝛes: vt.l. ſi. §. filia aūt. C. de bo. que lib. Verūetiaz qñ vir ageret ad dotē promiſſam ꝓ ſupportādis oneribꝰ matrimoniꝭ. ꝛ ſic ꝑ alimētāda vxoꝛe ꝛ ſua familia ſm bal. nouel. vbi ſ. Subdit tñ ille qꝫ ꝓpter hoc nō debēt omitti in hac cauſa ꝓbationes legitime. ꝛ plene ſm bar. ꝛ doct. in.d.l.j. ff. ſolu. ma. qō ꝓcedit qñ verteret ple nū ꝓiudiciū: vt eſſet qñ agꝛetur contra virū vel eius beredes ſoluto matrimonio. vel contra tertiū poſſeſſoꝛē: ſecus ſi ex cauſa inopie: vt dictum eſt, ſ. co. lxxx. ver. fateoꝛ.

Limitatio.

Judeꝛ dz abbꝛeuiare dilationes in cauſa dotis.

Probatio cauſa dotis.

1 ☞Marit⁹ an poſſit expellere vxoꝛē ꝓpt nō ſolutā dotē.
2 Dos ab extraneo ꝓmiſſa ſi non ſoluitur poteſt marit⁹ alimenta denegari vxoꝛi ꝛ a ſe illam expellere q̄uis maritus ſit diues.
3 Dos proꝓrium matrimonium mulieris.
4 Expellēs ꝑſonā nō dz habere eius bona.
5 Uxoꝛē ſine dote ductaz dz maritus alimētare: ꝛ affectione maritali tractare.
6 Uxoꝛ pōt licite a marito fugere, ſi marit⁹ eā acriter verberaret nec tenet ad eū redire niſi ſufficiēs ſecuritas ſibi det, ꝛ idē ſi concubinā ducebat ad domū.
7 Uxoꝛ fugiēs a domo viri reddit de adulterio ſuſpecta.
8 Argumētum a cōiter accidentibus tranſfert onus ꝓbandi contra aduerſarium.
9 Delicta non preſumunt niſi ꝓbentur.

Tertio ſequit in textu dict⁹

An pōt marit⁹ expellere vxoꝛē ꝓpter dotem nō ſolutam.

1 R. exceptionē oppoſuit ꝙtra ipſuz qō † vxoꝛē ſuā a ſe expulerat. dicit Vincēti⁹ ꝛ approbat Bernard⁹ qꝫ nō debebat audiri iſte. h. niſi priꝰ reſtitueret vxoꝛē ſpoliatā vt in.c.cū dilect⁹. ꝛ.c.fi. ſ. de ordi. cogni. ꝛ in.c. ex conqueſtione. de reſti. ſpol. Jnno. dicit qꝫ hec erat ſufficiēs exceptio: qꝛ ſi cā nō ſuſtētabat: dotē habere nō dz qꝛ de dote debet marit⁹ vxoꝛē ſuſtētare: vt in.l. examino. ff. iſto titu. ꝛ.l. ꝓ oneribus. C. de iure dotium. Subdit do. Jnno. qꝫ lz dict⁹ magiſter, R. iſtā exceptionē oppoſuit: non tamē erat vera. Cardi. in.iiꝟ. oppoſitione dicit qꝫ vtrum exceptio eſſet vera vel ne: non colligit ex litera: ſed ꝑ ſuppoſito qꝫ vera eſſet: nō cōpetebat niſi mulieri ſpoliate: vt.d.c. cum dilectus. ꝛ.c.fi. de ordi. co. Hoſtiē. dicit qꝫ hec exceptio efficax erat ꝛ vera: vt apparet ex ſententia iudicium delegatoꝝ per quam preceperunt dicto. h. qꝫ vxoꝛem ſuam reciperet: ergo erat expulſa: alioquin fruſtra

quin frustra preciperent iudices ꝙ reciperetur: sed magister non poterat illud opponere: qz si vxor spoliata erat nō ꝓpterea magister poterat dicere se expoliatū. Unde cū ip se ꝓprio nolle gueniaꝯ ex vi ꝓmissionis facte: qz forte ꝓmi sit dotē de expoliatione mulieris nō poterat excipere cum nec ratione mulieris cōueniaꝯ: & maxime cū idem magister occasionē dederit spoliatiōi: qz noluit soluere dotē quā ꝓ misit nec habebat vir aliūde: vñ aleret mulierē sic coactꝰ ē ipsam abꝫcere ꝓpter nimiā pecunie necessitatē: iō ipe ma gister videꝯ ipsam potiꝰ expoliasse. ar. l. qui occidit. ff. ad. l. acquil. & c. fi. j. de iniu. & c. pasce. & c. nō satis. lxxvj. dist. fi naliter dicit Host. ꝙ expulit vxorē qz nō reddebaꝯ ei dos & paratus erat ipsam recipere dūmodo ei dos redderetur. ita quieuit Host. quē simpliciter refert & sequitur Jo. and. & cum eo trāseunt Collectarius Anto. & Abb. ¶ Ex his & ex ter. colligit abb. ar. optimū ꝙ potest maritus expellere vxorē si dos sibi promissa non soluiꝯ: nā vt apparet ex pre dictis iste. h. expulit vxorē qz dos ꝓmissa nō soluebaꝯ Ad hoc allegat & cōmēdat istū ter. Joā. de plateis. in. §. fuerat ante. insti. de act. in. iꝰ. col. & ibi Jaſ. xxiꝰ. col. ¶ Contra rium tamen tenet hic Car. in. iiꝰ. opp. dicens ꝙ vir nō pōt expellere vxorē suā a se ꝓpter dotē nō solutā. qz hec causa nō reperiꝯ approbata a iure. §. tit. priori. c. porro. nec debet maritꝰ ius sibi dicere: vt. l. vnica. C. ne quis in sua causa ius sibi dicat. & c. c. cum venisset. §. de iud. idē tenet Bal. nouellꝰ in tractatu dotiū. vj. parte. xliꝰ. priuilegio. iꝰ. colū. ¶ Sed ego teneo primū scz ꝙ possit maritꝰ expellere vxorē ꝓpter dotē nō solutā & allego glo. singularē de qua do. Abb. nō fuit memor in auꝯ. de nō eligē. secū. nub. §. fi. ver. onera. col. j. que expresse hoc voluit: & ad hoc eam allegat & cōmēdat Jo. de pla. in. d. §. fuerat ante. iꝰ. col. & ibi Jaſ. xxiꝰ. colū. & Bal. in. c. quēadmodū. §. de iureiu. pe. col. & in. l. qō i vxorem. C. de neg. gest. & in. l. fi. C. ad vell. & in. l. fin. C. de sent. q̄ sine cer. quā. pse. circa fin. & in. l. si donaturus. ff. de cōdi. ob cām. & Abb. cōsi. lxxv. ꝰ. col. in prin. in. ꝰ. vol. Lud. consil. ccccxvꝰ. j. col. vitalꝯ. in li. clausularū. char. ccxix. in fi. alias in clausula an possit renūciari iuri alimētorum. x. col. in fi. Vide And. sicu. in. c. iurauit. de proba. colum. vj. ver. & in quantum dixit Bal. vbi multa allegat que per te videas. ¶ Ad hoc est ter. valde sing. in. l. fi. C. ad vell. vbi litera di cit generaliter sancimꝰ: vt si quis maior viginti quinq̄ annis siue masculus siue femina dotem pollicitus sit vel spo ponderit pro qualibet muliere cū qua matrimoniū licituz est cōtrahere: omnimodo cōpellaꝯ suā sponsionē adimple re. nec enim ferendū est quasi casu fortuito interueniēte mu lierē fieri indotatam: & sic a marito forsitā repelli & distrahi matrimoniū. ¶ Pondero ter. in eo ꝙ dicit & sic a marito for san repelli. probat enim ꝙ ꝓpter dotē nō solutā vir potest repellere vxorē a domo sua. & ad hoc eū no. ibi Bal. Cuiꝰ ratio est: sm eū: qz nō tenetꝯ maritꝰ dare vxori victū nisi ha beat dotē ꝓmissam. facit ter. cū glo. in. d. auꝯ. de nō eligen. scō nub. §. fi. col. j. qz de dote teneꝯ vir sustētare onera ma trimonij. vt. l. si cū dotē. §. finaūt in seuissimo. ff. so. mat. & l. pro oneribꝰ. C. de iure do. & c. salubriter. j. de vsur. nō enim cogiꝯ maritꝰ vxorē indotatā habere: vt. d. l. si donaturꝰ. §. j. ff. de ꝙdi. ob cau. In qbus quidē oneribus veniūt nō solū alimēta vxori prestāda: sed etiā seruiētibus vxori vt voluit gl. no. in. d. auꝯ. de nō eligē. scō nub. §. fi. v. onera. quā mul tū cōmēdat Bar. ibi dicēs eā perpetuo memorie tenendā si aūt ista onera dz maritꝰ subire ex dote: & dos ꝓmissa sibi nō reddiꝯ merito hec onera recusare poterit: ex quo nō ha bet vñ eā sustineat. ¶ Et hoc nō solū quādo nihil penitus de dote solutū est marito: sed etiā ꝑ si pars dotis soluaꝯ non tamē tota dos. nā & tūc nō teneꝯ maritus eā alere: ita voluit Bald. in. l. insulā. §. vsaras. ff. sol. ma. quē refert & sequiꝯ ibi Pau. de cast. & bene facit ad hoc ter. in. l. iulianꝰ. §. offerri. ff. de ac. emp. vbi ōr ꝙ tūc emptor pōt agere actiōe ex em pto qñ totū ꝑciū soluit. ¶ Et ꝓ ista fuit alias decisuz in cō tingētia facti cū quedā vidua vt haberet vir̄ pulchrū & iu uenē ꝓmisisset oīa bona sua in dotē asserēdo ascēdere ad va lorē duoꝝ milliū ducatoꝝ: postea (ꝙtracto mr̄imonio) vir cōperit hereditatē paternā illiꝰ mulieris magno ere alieno pressam: adeo ꝙ vir̄ ascēderet ad trecētos: certū est enim ꝙ ꝓpter hmōi dolū matrimonium rescindi nō pōt lz dederit causam contractui. cū matrimoniū sit spūale & sacramētale vt per glo. in. c. veniēs de trāsac. ideo nō pōt retractari ra tione delicti cōmissi etiā ꝓ restitutionē in integ. rōne mino ris etatis: vt no. gl. & ibi doc. in. c. ex parte de resti. spo. & in l. ait ꝓtor. in prin. & ibi Bar. ff. de mino. & per cōsequēs vali da remanet dotis constitutio. nec potest mulier se iuuare be neficio ne cōueniaꝯ vltra q̄z facere potest. de quo in. l. mari tū. ff. so. ma. cū simili. ex quo sic sciēter et dolose ꝓmisit talē dotē ꝓ ter. sing. in. l. pe. ff. de iure do. cū tale bñficiū ꝑdatur ꝓpter dolū: vt. l. etiā. §. lz ff. so. ma. & ideo si integrā dotem quā ꝓmisit nō soluat: poterit a marito expelli a domo. ita dixit bal. noue. in tractatu dotiū. vj. pte. xliꝰ. ꝓuilegio. ꝰ. co. cū se. Subdit tñ ꝙ de iure canonico nō posset expellere qō admitterē si mulier nulla bona haberet vnde possit integrā dotē soluere Ex istis similiter inferꝯ ad dubiū de facto cō tingens. Titius induxit me dolo malo ꝙ acciperē eius fi liā in vxorē ꝓmittēs intentione non adimplendi ꝙ eaz in stitueret heredē cū alīs fratribus equali portiōe: vel ꝙ eā meliorare in tertia & quinta parte bonorū suorum: ꝙ tamē non fecit: an valeat matrimoniū. videbaꝯ ꝙ nō ꝓper iā dicta sed in cōtrariū est veritas. valet quidē matrimoniū qz dolꝰ non officit matrimonio quo minus valeat. glos. in. l. a diuo pio. ff. de ri. nup. & in. c. fi. xx. q. iꝰ. & in. c. pe. glo. fi. de his que vi metusue causa fiunt. & ibi no. Abb. per quā dicit ibi Jo. de imo. ꝙ si mulier dolo suasit viro ꝙ eā duceret in vxorē asserens se habere amplas facultates quas non habebat iste dolꝰ nihil mr̄imonio officit: de q̄ late scripsi in meis recollectis. & socer non teneꝯ pactum seruare. l. pactū qō dotali. C. de pac. ꝓ quā legē ita ōt bal. in. l. cū archime dorā. C. vt in posse. leg. col. fi. ver. vlterius quero. (& no. bāc decisionē Bal. cuius contrariū statutū est per. l. regni i cu rys taurinis. l. xxꝰ. & vj. qne ibi latissime scripsi). idez sentit Alberi. in. l. fi. pe. co. C. de pac. & ibi Jo. marie. sequiꝯ Jaſ. in. §. actionū. inst. de act. col. xj. & in. l. pacta nouissima. peñ. col. C. de pac. vbi rogo videas aliqua similia. Sed contra videꝯ sentire in. l. sicut. in fi. C. de act. & obli. pro quo facit te xtus cum glo. in. c. fi. xx. q. iꝰ. vide Anto. de but. in. c. dilecti de empt. & vend. col. xviꝰ. Jsta tamen debent intelligi quā do dos fuit promissa ab vxore vel eius patre. Secus tamē si ab extraneo. i. ab eo qui nō hz mulierē in potestate. Nam iste dicitur extraneus quo ad hoc vt. l. vnica. §. extraneuz. C. de rei vxor. act. tunc eiꝰ nō poterit maritus denegare ali menta vxori: vl illā a se expellere ꝓpter dotē non solutam: sed debet agere contra extraneū vt dotē sibi tradat. argu. l. si extraneus. ff. de iure do. ita dixit Abb. in presenti qō tē perat ipse nisi maritus esset pauper & nō haberet vñ one ra matrimonij subiret ꝓut erat. h. de quo loquiꝯ iste textꝰ. ¶ Repio tñ ꝙ Sal. in. d. l. qō in vxorē. in fi. C. de neg. gest. Videꝯ idistincte ꝙtrariū tenere. dicit enim ꝙ quādo vxor nō est in seruitio viri culpa vxoris: non teneꝯ vir eam alere. ar. ter. in. l. si ea conditione. C. de cōdi. inser. & c. d. l. iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. dicit aūt culpa vxoris interuenisse: si ꝓpter dotē quā ipsa ꝓmisit & nō soluit hoc euenit: vt. d. auꝯ de non eligē. scō nub. §. illud in fi. Idē dicit si pater vel fra ter dotē ꝓmiserūt. parificanꝯ enim ista a iure scz ꝙ mulier do tē ꝓmiserit vel pater vel extraneus vt ꝓbat ter. in. d. §. illō q̄q̄. vtroq̄ enim casu dos est mulieris: & daꝯ ad onera matri monij sustētāda. Et ita i effectu ꝛcludit Sal. ꝙ modo fit ꝓ missa dos ab vxore vel a patre vel ab extraneo si non solua tur poterit maritus alimēta denegare: & a se vxorē expelle re. ¶ Et pro hoc videꝯ hic ter. sm intellectū Jo. an. Nam dicit ꝙ forte vxor istius. h. erat concubina istius magistri. R. ꝓmittentis dotē & sic dos erat promissa ab extraneo: ꝛ nihilomin⁹: qz nō soluebaꝯ ei: expulit a se vxorē. ¶ Nec fa cit Sal. dr̄iam an maritꝰ sit diues vl pauꝑ ꝓut faciebat ab ba. motꝰ p istū ter. cū ōt ꝓ. h. pauꝑe: ad quē faciliter pōt re spōderi qz pauꝑtas istiꝰ. h. nō pōderaꝯ i pñti q̄tū ad hoc ꝙ rōne illiꝰ possit expellere vxorē a se ꝓpter dotē nō solutā ꝛ solū ad hoc qō posset ipz magistrū coꝝ eccl'iastico iudi ce trahere: vt. §. dictū est. ¶ Al' aliꝯ q̄uis iste. h. diceret: se pauperē i vitate pauꝑ nō erat: ꝛ forte dixit se pauperē vt a papa faciliꝰ lr̄as obtineret. ¶ Al' forte vbū pauꝑ erat cognomē: vt late in superioribꝰ dictū est. ¶ Et ita ꝛcludo te nēdo cū Sal. & Abb. ꝙ si dos ꝓmissa ab extraneo nō soluiꝯ tur: pōt maritꝰ denegare alimēta vxori & a se illā expellere q̄uis maritꝰ sit diues. ¶ Ampliari pñt ꝑdicta vt maritꝰ ꝓpt dotē sibi ꝓmissam nō solutā possit alimēta denegare vxori & a se illā expellere: & ea expulsa: nihilominꝰ poterit agere ad dotē sibi ꝓmissam: ex q̄ patū se reddit: soluta do te vxorē reassumere. hoc ꝓbat singulariter iste text. & sentit Host. i pñti cū dicit ꝙ iste. h. petebat dotē vxoris quā a se expulerat ꝓpter dotē nō solutā: nec obstabat sibi ꝙ vxorē a se expulerat: qz patus vxorē reassumere soluta sibi dote. ¶ Et qō plus est nō solū poterit maritus hoc casu petere dotem promissam: sed etiam aliquid vltra propter moraz dotis promisse nō solute: vt. c. salubriter. j. de vsu. de quo la

Not. ter.

Si dos est ꝓmissa ab extraneo.

Contra abbatem.

Cōcubina.

Si maritus est diues.

Uxor expulsa pōt petere dotem.

Pōt maritus aliqd vltra dotē petere.

Determinatio.

Nō pars dotis est soluta

Questio facti.

Not. glo.

Cōtra mariti expellētē 3 vroē solu-ta dote.

te ⁊ singl'r per doc.sign ãter p Ang.⁊ Jo.de.in.§.fuerat añ. inſti.de act.⁊ p Ludo.ꝙſi.ccccc xvij.ij.co.ver.ij.vidēdū.vbi vide ad ſaturita tē. Si aūt marit⁹ ꝙſecut⁹ fuit dotē ⁊ vroē ré reaſſumpſit ⁊ expulit tenet reſtituere dotē vroi: ita not. dixit bal.in.d l.fi.in.fi.C.de ſen.q̄ fine cer.quā.⁊ in.c.ex par te.iij.col.ſ.ō ꝙſue.q: dos eſt ꝓpriū patrimoniū mulieris: ⁊ ex ea viuere dz.vt.l.iij.§.ſed vtrū.ff.de mino.⁊ tūc demuz commodū dotis ſpectat ad virū qñ ſuſtinet onera matri-monij: vt eſt tex.no.in.l.inſulā.§.vſuras.ff.ſol.ma.⁊ in.l.fi. in prin.ff.de doli excep.cū aūt vroze expulſa pſertiz ſine cā vir nō ſuſtineat onera matrimonij.ergo nō dz habere com modū dotis.ita firmat bal.vbi.ſ.de quo meminit alex.i.l. ij.in prin.ff.ſol.ma.⁊ Bar.ſozi.ibi.iij.co.in fi.ver.itē limi-ta.q̄ p hoc adducit Jo.an.in ſpe.ti.de dote poſt diuoz. re-ſti.§.fi.vi.co.ver.ſcōa qō.vbi dicit q̄ ſi vroz nō vult parti-cipare cum marito excōicato pōt dotē repetere: vt dixi.ſ. ver.idē.forſan.cū ſeq.ergo fortius qñ eſt expulſa ſeuitia vi ri. Jtē maritus nō dz fructus lucrari ex quo pietatis offi-ciū nō implet.imo tenet reſtituere fructus quos expulſa vroze recepit ſm bal.in rub.C.de priui.do. Jtem ſi mulier expulſa ſeorſum habitat a marito pōt ab eo expēſas repe-tere: vt voluit glo.in.c.ſignificaſti.ſ.de diuoz. Bald.in.l.j. C.de lega.⁊ in.l.qō in vroē.C.de neg geſt.ex qbus ptz qō vroz expulſa merito petit dotē vt dicebat bal.vbi.ſ.⁊ idez ſentit Jſdau.de ca.in.l.viro atq; vroze.in prin.ff.ſol.ma.et in.l.cū mulier.la.j.ppe fi.co.ti.l.bñ facit tex.⁊ qō ibi no.i.c. vnico.j.de infan.lāgui.⁊ expo.⁊ in.l.ij.⁊.iij.C.de lati.liber. tol.vnde fuit ſumpta lex regni foro legū.li.iij.ti.xxij.l.j.q̄ iura volūt q̄ dñs q ſeruū egrū oī auxilio deſtitutū expulit de domo ſua perdit dñium qō in eo hz:⁊ ſerus efficit liber ⁊ ciuis romanus. ¶ Et ex illo tex.no,ibi Bal.q̄ q expulit

Lex regni.

4 †perſonā nō dz habere eius bona: ex quo infert q̄ ſi mo-naſterium expulit monachū de monaſterio tenet aſſignare bona: vt in auſ.de ſan.epi.§.antepe,col.ir,⁊ gl.in d.c.vni-co.in fi. ¶ Ex quo etiā infert q̄ ſi vir expellit vroxem ſine cā dz perdere lucrū dotis,gloſſ.fo.ll.li.ij.delas arras.l.fi. l.fi.glo.fi.ar.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir.ff.ſo. ma. vbi de hoc meminit Alex.j,co.⁊ Jo.de ana.in.d.c.vnico.iij,co. Et ita ſentit q̄ ſi vroz ſic expulſa moriatur: nō ſuccedit ei per titu lū vnde vir ⁊ vroz. Hoc idem voluerūt Cy.⁊ Fulg.in.l.i.C. vnde vir ⁊ vroz.⁊ in.d.l.qō in vroē.C.de neg.geſt.vbi per illū tex.dicebat no.Bal.q̄ maritus tenet ſubuenire vroi in alimentis ⁊ medicinis:⁊ in oībus neceſſarijs:q: tenetur onera matrimonij ſubire:⁊ ſi nō ſubijt:tūc pdit lucrū dotis ex ſtatuto ꝓueniēs. Jdē in effectu voluit idē Bald.in auſ. dos data.C.de dona.añ nup.vbi dicit q̄ ſi marit⁹ denegat vroi alimēta priuat lucro dotis.qō dictū multum extollit Jſdaul. de ca.ī.d.l.ſi ab hoſtibus.ad fi.ff.ſo.ma. Ex quo di cit ſe dixiſſe in cōtingētia facti q̄ ſi marit⁹ expulit vroxem: vel ſe abſentauit ⁊ de alimētis ſibi nō prouidit:mortua eſt mulier marito nō ſuſtinēte onera matrimonij:nō debet do tem lucrari ex forma ſtatuti.ar.d.l.ſi ab hoſtib⁹. et.l.neca-re.ff.de libe.agno.qō dicit eſſe quotidianū ⁊ mētī tenendū. Unde ad ꝓpoſitū maritus q̄ ſine cā a ſe vroē expulit:nec-dum lucrabitur dotē ſoluto matrimonio: ſed ⁊ matrimo-nio cōſtāte tenebit dotē vroi expulſe reſtituere:ne ex ſua malicia commodum reportet. ¶ Fateor tñ q̄ Jo.an.in ad di.ad ſpe.in tit.de dote poſt diuoz.reſti.in.§.j.in addi. que incipit dixit Odo.videt ſentire q̄ niſi ab initio cōſtitutio-nis dotis cōuentum eſſet:vt in caſu talis expulſionis ſine cā:maritus reſtituat dotē mulieri:non tenebit ad eius reſti tutionē ſm Jo.an,cuius autoritas in iudicando ⁊ conſulē-do nō parū vrget:maxime hodie cū lex regni in materia ca nonica eius opinionem alioꝝ opinioni ꝓferat. Jſdreſertī q: hz hoc caſu vir nō alat vroē: tñ alit ſe ⁊ liberos et dos debet eſſe perpetuo apud maritū vt dicit tex.in.l.j.ff.de iu re'do. Et ſic reddit dubia deciſio bal.⁊ ſequaciū.⁊ de ea du bitauit Alex.de imo.in,l.ij.iij.co.in fi.ff.ſo.matr.⁊ in.d.l.ſi ab hoſtibus.ij.co.co.ti.q: diſpoſitio illius legis ſi ab hoſti bus.ſit penalis nō dz extendi:vt regula odia.cū concor.de reg.iur.li.vi.q: de lucro ex cā oneroſa procedēte.idē dz iu dicari qō de cā mere oneroſa:vt eſt glo.no.iuncto tex.in.l. ſi donaturus.§.fi.ff.de ꝙd.ob cām. Subdit tū q̄ neminem inuenit cōtradicentem Bal.aut cōcordātē cū ipſo.ideo in iudicando magna eſſet eius autoritas. ¶ Ego vero repio Jſdau.de ca.ꝙſi.cxcij.pe.co.ij.incip.viſo libello,q exprelſe tenet ꝫ Bal.in.d.l.fi.q̄ is de co nō faciat mētionem.dicit q̄ nō eſt verū q̄ maritus nō ſuſtinēs onera matrimonij:te-neat reſtituere dotē. Quinimmo nec integros fructus do-tis iam perceptos. Quid enī ſi dos eſſet multū ampla cu-

Opinio Jo. de ana.

Lex regni.

ius fructus ſufficerēt ad alēdū tā virū q̄ vroē:putat ipſe q̄ vroi ſtatim ſeparate ſine ſui culpa a viro:teneatur vir ſolū miniſtrare expēſas neceſſarias:vt.l.ſi cū dotez.§.ſi aūt in ſeuiſſimo.ff.ſo,ma.reſiduum vo retinere poſſit.qō pz:q: ⁊ ecōtra ſi fructus dotis nō ſufficerēt:immo etiā ſi nulla eēt dos tenret tū vir prestare integra alimenta ſi vroz ſine ſui culpa nō eſſet in ſeruitio viri:vt no.in.d.l.qō in vroē.C.de neg.geſt.p Cy.ergo ⁊ ſi fructus excedāt alimēta:ſuperfluum debet apud ipſum manere etiā ſi ſine culpa vroz ſtet ſepa-rata a viro vt contrario ꝙ eadem ſit diſciplina:vt.l.ſi.de le-ga.ij. Et ſubdit Jſdau.q̄ nō reperit aliquid expreſſum in contrarium,ergo ſtandum erit ſimpliciter dictis doctoruz qui dicūt ipſum teneri ad alimēta nō plus. ¶ Hec obſtat ſm eū.d.l.inſulā.§.vſuras.ff.ſo.ma,⁊.l.ſi,ff.de do.exce.q: fa tetur ipſe q̄ maritus qui non ſuſtinet onera nō pōt petere fructus dotis nō recepte:nō receptos non tenet reſtituere ſed ſola alimēta prestare. Sicut in ſimili dicimus q̄ qñ in-tentatur remediū.d.l.vbi adhuc.C.de iure do.nō debēt pe-ti integri fructus dotis:ſeu integrū emolumētū:q: qō ſup-eſt vltra alimēta vroxis:pertinet ad virū:vt no.bar.in.d.l. ſi conſtante.ſi.co.ver.ij.quero.ita quicuit Jſdau.in.d.ꝙſi. qui ſatis pulchre ⁊ ſubtiliter loquitur. ¶ Sed in hoc vlti-mo cū dicit q̄ maritus nō tenet reſtituere fructus dotis re ceptos q̄uis nō ſuſtineat onera matrimonij:tenet contra bal.de quo ipſe nō fuit memor in rub.C.de priuile.do.j.co. vbi formaliter inquit q̄ ſi maritus nō ſubijt onera matri-monij tenet reſtituere fructus dotis quos expulſa vroze re cepit qō eſt valde notandū:⁊ hāc opi.tanq̄ humaniorez et magis equā ⁊ mulieribus fauentē ſequor.q: in diuerſitate opinionū tenēda in ſequēda eſt humanior.vt ꝓbat tex.⁊ ibi no.abb.in.c.ij.de cogna.ſpi.⁊ text.in.l.cū antiquitas. C.de vſu.⁊ ba.⁊ in.l.ſi.C.qui bo.ce.poſ. Jtē iſta opi.eſt fauorabi lior doti,⁊ ideo ſequēda: vt ſuperius dixi.eſt bo.tex.in.l,in ambiguis.ff.de iure do.iūcta.l.j.ff.ſo.ma.vbi hec no.Dyn. Bar.⁊ alij dicētes in dubio iudicandū ꝓ dote:de quo late per Bal.nouellū in tractatu dotis.ix.parte.in,prin.eſt bo. tex.in.c.ſi §.de re iudi.marie q: bal.⁊ ꝓdicti ap te hoc dicūt ſz Jo.an.nō ita apte nec ita clare ſz ꝙfuſe ⁊ nullū allegat fū damētū,vnde q̄uis cautum ſit a prin.qñ dos ꝙſtituitur pa ciſci vt ſi maritus vroē expellat debeat dotē reſtituere:nō tñ ꝓpterea negat quinetiā nō appoſito pacto vroze expul ſa dos reſtituēda ſit vt appet ex ꝓdictis. Reſtituet ꝯ mari-tus dotem vroi q ſine cauſa a ſe expulit cū fructibus quos (expulſa vroze) recepit. ¶ Si aūt vroz dotē nō habeat vir qui ſine cā eā expulit reddet vroi quartā partē bonoꝝ ſuo rum ipſius viri.vt probat text.in.l.fin.C.de repu.⁊ clarius in auſ.de nup.§.ſicitaq;.colla ij.⁊ in auſ.qui.mo.na.effi.le gi.§.qm autem interpellationibus.colla.vj.⁊ ī auſ.vt lice. ma.⁊ auie.§.q: vo legē.coll'.vij.tenet Bal.hoc multū con mendans in.c.j.§.fi.in fi.de inueſti.de re alie.fac.li.feudoꝝ. de quo videas rogo Frā.de pepis in repetitiōe auſ.ꝓterea

5 ij.co.C.vnde vir ⁊ vroz. Ratio pōt eſſe,q: †maritus affe-ctione maritali debet vroxem tractare ⁊ cohabitare cū ea. Ipſamq; ſine dote ductam alimentare ſecundum Roffre. fo.ccxij.in prin.alias in quarta parte ſub ti.de offi.iud.quo petuntur alimenta,co.ij. Idem vult Jnno.hic,quem alij ſe-quunt.Bal.in margarita.in parte maritus,ver.ſi.j.⁊ in ad di.ad ſpe.ti.qui ſi.ſint legi,ver.vroz.idē cōcludit in deciſiō bus tholoſanis.q.lxxxvij,faciunt no.in.l.ꝓ oneribus.C.de iure do,⁊ in.c.ſalubriter,de vſur. Non ergo debet ſine cau-ſa ipſam expellere:vt hic dicit. Quinimmo ſi eā ſibi coha-

6 bitantē acriter verberaret licitum† eſſet vroi fugere:vt in auſ.de nup.§.ſi qs vtitur.al's.§.mitiores.coll'.iij.⁊ in auſ. vt li.ma.⁊ auie.§.ſi qs aūt,coll'.vij.gl,in.c.literas.in verſi. ſufficiens ſecuritas.ſ.de reſti.ſpo.c.literas.nec tenetur ad maritum redire niſi ſufficiens ſecuritas ſibi detur; vt dicit textus in.d.c.literas.in fi. Idem ſi concubinam adducebat ad domum.nam tunc vroz poteſt ab eo recedere nec tene-tur ad eum redire niſi vir caueat de expellendo concubinā. q: nō bene conueniunt nec in vno lecto morantur vroz ⁊ cō cubina.ita not.dicit Bald.in.c.j.ſ.vt lite non conte.j.colū. in fin.refert ⁊ commendat Alexandrinus in.c.ex parte.de ſponſa.in fin.bene facit text,in.l.conſenſu.C.de repu.ibi cū impudicis mulieribus.quod maxime etiam caſtas exaſpe-rat.dixi ſuper rubrica.§.lxiij.in fi.verſicu.⁊ hinc eſt.⁊.j.§. xxj.poſt princip.verſicu.⁊ inde eſt q̄ ſicut. Immo tenetur maritus hoc caſu ipſam alimentare extra domum mariti ſecundum Cyn.⁊ alios in dicta.l.quod in vroxem.C.de ne-go.geſt. Dyn.in.l.j.C.de leg.et ibi Bald.ij.colum.in fine. Idem concluditur in deciſionibus tholoſanis.qō.lxxxvij.

Opinio humanior eſt ſequenda.

Si vroz nō habebat dotez ⁊ vir eā expulit ſine cā.

Concubiū.

Ex iſtis

¶ Ex istis infertur nota.limitatio ad.d.l.ꝙsensu.C.de re.
7 pu.vbi dicitur ꝙ ꝛ vxor fugiens a domo viri redditur de a/
dulterio suspecta:ná dz intelligi nisi vir fuerit causa fuge
ipsam male tractãdo acriter ꝟberãdo:vel alꝫ qꝛ tũc habeꝫ
ac si ipse expulisset sine cã quo casu nõ põt propter hoc re/
pudium mittere.vt ibi no.est tex.in aut.vt li.ma.ꝛ auie.§.qꝛ
vero plurimas.in fi.ver.si ergo contigerit. Uxor enim vel
seruus qui male tractant a marito vel domino consequunt
ius recedendi ab eo.ar.l.si dñs.§.dñorum.ff.de his q sunt
sui vl alie.iu.vbi hoc colligit bal.i ṕn. ¶ Immo plus icõ
tingentia facti consuluit anch.consi.ccccclx.et refert ange.
in tractatu maleficiorum.in parte che me' ay adulterato.ix.
co.pro vxore cuiusdam:quam maritus acriter verberabat
propterea aufugit et venit ferrariam:maritus habitãs bo
noñ.ꝛ accusauit ipsam de furto ꝛ adulterio.cõsuluit maritũ
non esse admittendũ:ꝛ posito ꝙ admitteretur:d eberet in/
terim ipsam alere.ꝑm Old.consi.clxviij.vt refert Angel.
vbi.s.immo et sumptus facere si ipsa non habet aliũde.gl.
no.in.l.fi.i.ver.poterit.C.de ord.co. Jnn.ꝛ Cal.in presenti
Abb.in.c.ex parte.in fi.j.de accu.vxorem enim acriter ꝟ/
berare non licet ẽt cũ causa:vt dicit gl.no.in.c.sicut alteri⁹
vñ.q.j.moderate tamẽ sic ꝙz Archi.ibi et Abb.in.c.de fo.
cum contingat compe.vbi inter cetera dicit ꝙ nõ potest eam includere vl
vinculare.contrarium tamen tenet glo.in.c.quẽadmodum
s.de iureiu.in finalibus verbis.Sed occurrit pulchra du/
bitatio.Si vxor reperiatur extra domum mariti:an ipa te
neatur probare mariti seuitiam:vel maritus ꝙ eam bene
tractabat:dicas ꝙ ipsa mariti seuitiam probare debet: si/
cut in simili decidit anchar.consi.ccxlvj.incipien.super pri
mo quesito dicens ꝙ si maritus legauit alimenta vxori: si
cum bꝛdib⁹ suis habitauerit: ꝛ mulier nõ habitat cũ eis:
debet causam probare:alias non dantur sibi alimenta ex/
tra domum nisi culpam heredum probet secundum eum:
quem refert ꝛ sequitur Jaſ.in.l.otuortio.iij.col.ff.sol.mat.
ꝛ hoc suadet ratio:qꝛ cum vxor teneatur viro cohabitare:
vt in rubr.late dixi.cum maritus habet presumptionem p
8 se.locus ¶ enim a cõiter accidentibus trãsfert onus proban
di contra aduersarium.gl.in.l.nec natales.C.de probatio.
facit.c.j.de cleri.non residen. Item verberare acriter vxorẽ
est delictum:ideoq; prohibitum.c.literas.de resti.spol.l.j.
9 C.de emenda.propinquo.¶ delicta autem non presumun/
tur nisi probentur.l.merito.ff.pro socio.c.dilecti.de accusa
tio.ergo ꝛc.

1 ☞ Dote promissa marito non soluta poterit maritus
eam expellere ꝛ sibi alimenta denegare:sed si eã apud se re
tinuit:repetere non poterit alimenta.

2 Maritus qui alimentauit vxorem indotatam propter do
tem non solutam non potest alimenta postea repetere.

3 Maritus potest petere interesse ratione dotis promisse
non solute.

§.i. Si maritus ꝓpter dotẽ nõ solutam vxorẽ nõ ex pulit nõ po terit repete re alimẽta.

Tnũ tamẽ quoad p̃dicta

non est omittẽdũ ꝙ ꝛz marit⁹ cui promissa fuit dos nõ te
neatur vxorem alere:vt possit illã a domo expellere si dos
sibi promissa non soluatur.Si tñ maritus duxit vxorez p/
missa sibi certa dote que non fuit soluta:ꝛ simpliciter vxo/
rem alimentauit non poterit postea alimenta repetere ab
ipsa vxore vel eius patre vel ab alio quocũq; dotẽ promit/
tente.ita consuluit Abb.in contingẽtia facti.cõsi.lxxxv.in/
cipi.facti contingentia.in.ij.volu.ꝛ Ludo.consi.ccccclxxij.i.
co.qꝛ ex quo non abstinuit ab obsequio vxoris:immo eam
iugiter in suo habuit seruitio:tenetur eam alimentare:vt ex
presse firmat Bar.in.d.l.qõ in vxorem.C.de neg.gest.facit
ter.in.l.sicut.ff.de ope.libe.ꝛ in.l.serui.§. quas impẽsas.ff.
de edi.edic.ꝛ in.l.sed ꝛ si quid.§.sufficienter.ff.de vsufruc.et
in.l.in rebus.ff.commo.vbi dicitur quod tenet quis natu/
rali.ratione alimẽta ꝛ necessaria prestare:ergo seruo vel al
teri persone quam quis habet in suo seruitio: fortius ergo
tenebitur maritus vxorẽ alere:q̃uis esset indotata:ex quo
eã in suo habet obsequio.que quidẽ alimenta repetere nõ
poterit:qꝛ ppter affectionẽ cõiugalẽ videt sibi donasse ẽt
in casu in quo potuisset repetere ex quo non fuit de contra/
rio protestatus:vt vñ ter.in.d.l.qõ in vxorem. ¶ Et bene
facit ter.in.l.fi paterno affectu.eo.titu.vbi certo casu vitri
cus gratis videtur alimẽtare priuignum:ex quo de ꝛtrario
non fuit protestatus.fortius ergo hoc erit dicendũ in vxo
re:maxime si non habebat vnde se aleret. Ilã in defectũ do
tis ꝛ patrimonij tenet maritus ex debito ꝛiugali alere vxo
rem:vt voluit Jnno.in presenti.cuius dictũ ad hoc quoti/
die allegatur.ꝛ no.gloss.Bar.ꝛ alij in.d.l.fi cum dotem.§.
finautẽ in seuissimo.ff.so.mat.facit ter.in.l.qõ si nulla.ff.de
reli.ꝛ sum.fune.vbi dicitur ꝙ si nulla dos fit:maritus tñ te
netur ad sumptus funeris vxoris contribuere cuz aliunde
non sepelitur ne infamia eius videatur ꝙ vxor insepulta sit.
ita igitur dicenduz erit in casu nostro ꝙ ex quo marit⁹ vxo
rem in suo seruitio tenuit sine dote:debuit eaz alere ne ei⁹
iniuria esse videatur si fame pereat.Si aũt tenet eã alere:er
go postea non poterit alimenta repetere. ¶ Idem idez facit Pro mari/
ter.in.l.nam ꝛ si maritus.ff.de condi.inde.vbi dicitur ꝙ ꝛz to.
maritus non cõdẽnet vltra q̃ facere põt:si tñ fuit condem
natus ꝛ soluit repetere nõ potest. Idem dixit glo.in.c.j.s.
eo.allegando illum tex.ergo idẽ in casu nostro. ¶ Idem idez
tex.melior de iure in.l.vir vsuras.ff.isto ti.vbi est casus sin/
gularis ꝙ si maritus stipulatus est ab vxore sua vsũras p Usura.
dote:ꝛ eas non petierit:ꝛ per oẽ tẽpus matrimonij eam et
eius familiã aluit titulo donationis:videntur remisse:per
quẽ ter.dicebat ibi Bar.ꝙ si maritus in vita sua nõ petijt
ab vxore vsuras dotis donare videtur:que donatio morte
donatoris confirmatur:qõ est notanduz. ¶ Idem idem facit
text.sing.in.l.cũ quidam.§.diuus pius.ff.de vsu.vbi litera
dicit. Diuus pius.ita rescripsit parum iuste preteritas vsu
ras petis quas omisisse te longi tpis interuallũ indicat qui
eas a debitore tuo vt gratior apud eũ videlz esses petẽdas
non putasti.per quẽ ter.mirabiliter dicit Bal.in quodam
suo breui cõsilio.qõ incipit:in xpi noie amẽ. Biennũ a die
ductiõis puelle ꝛc.ꝙ vsure seu alimẽta ꝓ dote nõ soluta ma
rito debetur post biẽnium a die ductionis mulieris ad do
mum mariti ꝛ non ante:qm̃ per lapsum biennij contrahit
mora irregularis:vt.l.fi.§.preterea.C.de iure do.Si tñ ma
ritus longo tpe puta decẽ annis stetit ꝙ vsuras vel alimẽ/
ta predicta non petijt:presumũtur remisse adeo ꝙ tpe pre
terito peti non possunt.de quo dicto faciunt festuz solenne
doctores moderni signãter Ang.de are.ꝛ Jaſ.in.§.fuerat
ante.insti.de act.ꝛ Ludo.consi.ccccclxvij.v.col.ver.ij.tñ vbi
videas de eius veritate per qõ si verum esset:posset mirabi
liter limitari.c.salubriter.j.de vsur.cõiter tñ doctores p̃di/
cti damnant,istud consilium Bal.vt ibi latissime per eos.
Concludamus igitur ex predictis ꝙ maritus qui alimẽta/
2 uit ꝛ vxorem indotatam propter dotẽ non solutã nõ potest
alimenta postea repetere.ex quo ipsam habuit in suo serui
tio. ¶ Idem dicas tu si non fit in mariti seruitio ex ipsius Si culpa
mariti culpa:puta ꝓpter insupportabilẽ eius seuitiã.quo mariti vxor
casu licita est ab eo separatio.vt in.c.literas.ad fin.s.de re. non fit i eius
spo.Mã ꝛ tunc debentur vxori alimenta ex quo nõ stat per seruitio.
eam quo minus seruiret marito.ar.l.labeo.ff.de contrahẽ.
emp.ꝛ est expressum in.l.gaio.§.vlti.ff.de ali.ꝛ cibaria.le.ꝛ fir/ De alimen/
mat Ludo.in.d.consi.j.co.in fi.ꝛ per consequens alimenta tis prestitis
sibi prestita repeti non possunt. ¶ Et ista procedunt non vxori sane.
solum in alimentis vxori infirme prestitis:qꝛ tunc censent
prestita ex pietate quadã ꝛ affectione maritali:vt est expres
sum in.d.l.qõ in vxorem.sed etiã in prestitis vxori sane ad
que etiam maritus ratione naturali tenet vt.s.dictum est.
nec iuuaret hoc casu ipsi marito si protestaret ꝙ intẽdebat
alimẽta illa repetere.vt singulariter firmat Ludo.in.d.con
sil.reprehendens quosdam modernos doct.contrarium te
nentes:vt ibi per eum qui hec singꝛ ampliat:vt procedãt
etiã si vxor cum marito fecerit pactum vel transactionẽ su/
per hoc promittendo ipsi marito aliquid pro ipsis alimẽ/
tis etiam cum iuramento. Mã virtute huius pacti vel trãs/
actionis nec ipsa nec eius heredes tenebant aliquid dare:
nec morte mariti confirmaret per pulchra motiua ꝛ ratio/
3 nes quas per te videas. ¶ Fatetur tñ ipse ꝙ ratione do/ Dõt vir pe
tis promisse non solute:maritus ipse petere põt interesse ces/ tere interesse
sans ex eo ꝙ dos promissa soluta nõ est qñ maritus erat mer ꝓpter dotez
cator vel solitus negociari.ar.l.ij.§.fi.ff.de eo qõ certo lo.ꝛ non solutã.
l.socius qui in eo.ff.pro soc.vbi dicitur ꝙ in consueto nego
ciari moram passo in receptione sibi debiti:haberi cõside
rationẽ lucri cessantis.qõ bene declarat bart.in.l.vnica.C.
de sen.que pro eo qõ inter.profe. Idem idẽ est ter.in.l.fi.§.p̃/
terea.C.de iure do.ibi dum dicit.panis ciuilis questum ꝛc.
vbi patet ꝙ mora commissa in soluẽda dote que cõsistebat
in ciuilibus annonis hoc est redditibus qui percipiuntur
ex publico maritus potest vltra dotem ciuilis annone que/
stum hoc est illud qõ lucrari potuisset de dote si sine mora
sui soluta fuisset petere.Si aũt maritus non erat mercator
aut consuetus negociari:potest petere interesse vltra dotẽ:
quod pretendit ratione dãni quod sentit eo quod prestat
alimenta ex proprio:vbi soluta dote prestitisset ex eadez.ꝛ
valida est hoc casu petitio vsurarum:qꝛ ille vt interesse pe/
tuntur ꝛ loco interesse succedunt. Et etiam isto casu vali/

da esset conuentio per quã conuenit maritus ꝛ vxor dotem promissam sibi non soluens aliquid ipsi marito pro alimẽtis debere: vt late firmat Ludo. in. o. cõsi. motus inter cetera per tex. quem dicit expressum in. l. si quis pro vxore. §. si vxor. ff. isto ti. vbi litera dicit. si vxor viro dotez promiserit ꝛ dotis vsuras: dicendũ est sine dubio peti vsuras posse. qz non est ista donatio cum pro oneribus petentur matrimonij. ꝛ ita vult ibi iurisconsultus hanc promissionẽ vsurarũ non causare titulum lucratiuum prout titulus donationis seu titulus vere vsure quam iurisconsultus lucrum appellat ꝛ dulcedinem. vt est text. not. in. l. ait pretor. ff. si quis in frau. credi. Sed recusare titulum onerosum propter onera matrimonij que supportat maritus ꝛ propter que supportat dote non soluta interesse mariti causatur in hoc: quia supportauerit illa ex proprio vbi facta solutione supportasset ex dote. vt ibi latius per eum post plures alios quos ibi ipse refert. ꝛ per Ang. ꝛ Jaſ. in. o. §. fuerat ante. Abbas in dicto consi. lxxxv.

1 ☞ Maritus nõ dz sine dote onera matrimonij sustinere si vxor eius est diues que dotẽ dare possit.

2 Dos non põt esse sine matrimonio.

3 Maritus si accepit vxorẽ sine dote: qz non fuit sibi pmissa an debeat eã alimẽtare.

4 Jurãs accipere aliquã puellã in vxorẽ nulla facta mẽtione dotis nõ tenek eã accipere nisi dos sibi constituatur.

5 ¶Pater si consensit ꝙ filius ad honores pmoueret videtur se constituisse fideiussorẽ p eo.

Ampliari etiam possunt prẽ

§. 1. Si maritꝰ ꝺ xit cũ mulierẽ diuite nõ facta dotis mentione.

dicta vt maritus possit vxori alimenta denegare ꝛ a domo sua ipsam expellere: nõ solũ qñ dos promissa nõ soluit: vt loquit iste tex. ſm vnũ intellectũ ꝛ loquunt iura predicta: verũ etiã si maritus cũ aliqua muliere diuite contraxit nulla facta dotis cõmemoratione: nã ꝛ tũc poterit maritus petere ab vxore ꝙ se dotet ex quo habet vnde. ꝙ si nolit poterit ei alimẽta denegare ꝛ a se illã expellere: qz non ꝺz maritus ꝟ onera matrimonij sustinere. ex quo dotem nõ habet ꝛ mulier est diues que dotẽ dare põt, ita no. volunt Bal. i. d. l. fi. C. de. sen. que sine cer. quãti. ppe fi. q̃uis enim a principio nõ fuisset actũ de constituẽda dote. tñ ex quo vir incipit sustinere onera matrimonij põt petere dotẽ sibi cõstitui iuxta facultatẽ ꝛ cõditionez mulieris vt mulier sentiat onera dotis: vt voluit glo. fin. in. l. obligamur. §. lege. ff. de act. et obli. ¶ Itẽ dos nõ est quid extremũ ꝛ separatũ ipsi matrimonio: sed potius connexum ꝛ coniunctum: vt. c. de prudẽtia. §. eo. adeo ꝙ ꝟ dos nõ põt esse sine matrimonio: vt. l. ij. ff. de iure do. ꝛ. l. fi. §. ficut. C. de dona. añ nup. p. ꝛ isti. de nup. §. si aduersus. ¶ Ratione ergo istius coniunctionis poterit maritus petere ab vxore dotẽ: q̃uis a principio de dote nihil fuerit dictum: qõ si nolit poterit ei alimẽta denegare et a se illã expellere. ¶ Et ſm hoc ꝺebet intelligi qõ habek in. l. quod si nulla. ff. de relig. ꝛ sum. func. ꝛ in aut. q. mo. na. effic. legi. §. qñ. ꝛ auk. de nup. §. si quis eñ. vbi dicitur ꝙ si

Not. hãc de cisionem.

3 maritus ꝟ vxorẽ accepit sine dote: qz nõ fuit sibi ꝓmissa ꝺebet illam alimẽtare tanꝙ sororem: nec potest ex hac causa illam expellere: de quo per Jo. de imo. ff. vt in pos. leg. ꝛ p victal. in li. clausula. c. har. ccxix. in fi. alꝭ in clausula. an possit renũciari iuri alimẽtoꝝ. r. co. in fi. naz ꝺebet intelligi qñ vxor est inops. secus si diues: vt apparet ex p̃dictis. ¶ Ex

4 quibus infertur ꝙ ꝟ si aliquis iurauit accipere aliquam puellam in vxorem: nulla facta commemoratione dotis: non tenetur eam accipere nisi dos sibi constituatur. Si eñ postꝙ illam duxit in vxorem nulla facta dotis mẽtione: potest ab ea petere vt se dotet: alꝭ põt illã expellere: vt. §. dictum est. a fortiori poterit eam nolentem dotẽ constituere non recipere. qz cui damus actionem multo fortius exceptionẽ: vt l. i. §. qõ autem. ff. de superfi. ꝛ. c. quẽadmodum. §. de iurein. ista est pulchra decisio bal. i. c. iurauit. §. de proba. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ matrimonium potest esse sine dote: vt. d. l. fi. C. de dona. ante nup. vnde conditio si se dotauerit est conditio extrinseca. Conditiones extrinsece non subintelligũtur nisi exprimantur: vt. l. fi ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de verbo. obli. qz ad hoc respondetur ꝙ ꝛz matrimonium sit possibile sine dote: non tamen est decens vel honestum. tacite ergo videtur sensum de dote vel totius patrimonij mulieris vel partis: prout vir dignus steterit iuxta not. in l. mulier bona. ꝛ. l. quero. ff. de iure do. Et hoc maxime si pater mandaret filiam nuptui tradi. nam tunc indistincte pater videtur de dote sentire. q̃uis de ea nulla fit facta mentio. ar. l. theopompus. ff. de dote prelega. ſm Bald. in. d. c. iurauit. Ubi hoc refert Andr. sic. colũ. ij. ver. subdit etiaz. Idem dicas tu si non mandaret sed consentiret ꝙ filia nuptui traderetur: nam tunc eodẽ mõ videtur de dote sentire ꝛ tenebitur eam dotare: q̃uis de dote nihil fit dictum: vt voluit no. Bar. in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. ij. co ff. so. matr. arg. ter. in. l. ij. in prin. ff. ad muni. ꝛ. l. honores. in

5 fi. ff. de adop. vbi dicitur ꝙ si pater consensit ꝙ filius ad honores ꝓmouerek: p consequẽs videk se cõstituisse fideiussorem pro eo ꝛ tenetur proinde quicquid in republica filius gessit. sic ergo in casu nostro consentiendo pater ꝙ filia contrahat matrimonium tacite videtur sentire de dote vt eam constituere teneatur.

No. ista ꝛ vi de. ẽ. fol. xj. col. ij. ad fi.

1 ☞ Filia contrahens matrimonium sine cõsensu pris: vel eo inuito non posset ipsa: vel maritus agere contra patrẽ: vt dotem sibi constituat. ꝛ nu. 7.

2 ¶Pater si in testamẽto dixit filium esse prodigum iudex ꝺz ei credere.

3 ¶Pater si in suo testõ phibuit filio alienationem legitime donec. xxv. annũ attigerit: qz non reputabat eũ integri sensus vel alꝭ: valebit ista conditio.

4 Alienationem legitime filio suo prohibere volens quid acturus sit.

5 ¶Preceptum de non alienando legitimam ex iusta causa an valeat.

6 ¶Pater fortius amat filium quam seipsum.

8 Conditio: si nupserit de consensu vel consilio talis: nõ spernitur nec reprobatur a iure.

9 Statutum laycorum puniens contrahentem matrimoniũ cum filia alicuius sine patris consensu an valeat. ꝛ ver. seq. nume. 9.

10 Homicidium est contra naturam et tamen per accidens est permissum.

11 Statutum ꝙ guelphus non possit cõtrahere matrimoniũ cum gebellina an valeat.

12 Statutũ ciuitatis ꝙ nullus contrahat matrimonium cuz muliere nõ habente patrem vel matrẽ sine consensu carnalis fratris ipsius mulieris sub pena: an valeat.

13 Matrimoniũ cõtractũ cũ raptore tenet de iure: mulier tñ que cũ raptore contraxit perdit bona raptoris que sibi lege deferebantur.

14 Statutum ꝙ filia non contrahat matrimonium sine pris consensu valet.

15 Matrimonia de iure ciuili debẽt esse libera.

16 Matrimonia clandestina prohibentur.

17 Statutum laycorũ nõ põt ex toto legẽ diuinã tollere: põt tñ illa distinguere ꝛ in certis casibus limitare.

18 ¶Reuerentia debetur parentibus.

19 Si pater cõtrahat spõsalia p filio pñte vel matrimonium valet. qz taciturnitas filij pñtis sufficit.

20 Pater potest offerre filios religioni.

21 ¶Pater ꝺz ꝙsensum in collocando filiã matrimonio gratis ex debito charitatis adhibere: vñ si exinde aliqd recipiat turpiter accipit. et nu. 25.

22 Tutor qui recepit pecuniam pro copulãda pupilla an teneatur restituere.

23 Voluntas in maleficijs spectatur non exitus.

24 ¶Rem prohibitam in bello si quis attentauerit punitur. licet bene gesserit.

26 A patria potestate liberatur filia p cõtractũ matrimonij.

Sed si filia cõtraberet ma

§. 3. De filia matrimonio q̃ trabẽte sine pris ꝙsensu.

1 trimonium sine ꝟ patris mandato vel consensu: vel forte eo inuito: non posset ipsa vel maritus agere contra patrẽ vt dotem sibi cõstituat: qz hoc casu pater non tenek filiã dotare. Jsta faciunt ad dubium quod semel contingit in regio consilio pater filiam in monasterio quodam nutriendam misit: abbatissa illam induxit ad manachatũ inscio patre: immo forte contradicente: facta professione monalis infirma ad domum patris mittitur. ꝛ ad monasterium redies: nõ admittit: petit se admitti ꝛ restitui tanꝙ spoliata sua possessione. obijcit de dote nõ redita de qua sustentarek pater: dicit ꝙ nõ fuit a principio promissa p filiam nec per patrem: immo sine dote recepta. Tantam quidem nuptiarum excellentiam filius contingere non debet: nisi patris voluntas antea proponatur. Si Cyri documento credimus: qui cum Cyaxare ad prestantissimam auri ampissima dote mulierem suscipiendam inuitaretur: non ante se velle dixit ꝙ a parentibus collaudari certior esset. reassumit:

Lex regni i curȳs tauri.

mit Franci.barbatus in suo libello de re vxoria.c.j.in fine. hinc vt opinor inoleuit cōsuetudo in partib⁹ nostris & fere in toto regno q̄ cū alicuius filia nuptui tradit & ad despō sationē abducit nō aliter suum exprimit assensum nisi a patre prius fuerit iussa quāq̄ secrete apud parentes consensum p̄stitisset. Ō laudabile est & verecūdie ac pudoris signū ad hoc bonus tex.in.c.qualis.xxx.q.v.a qbus sumpta fuit lex regni in curȳs tauri.xlix.q̄ sup hoc disponit. Hoc pbat prio per tex.in.c.honorantur.xxxȳ.q.ȳ.vbi litera dicit q̄ non est virginalis pudoris querere maritum: ꝛ cure paterne relinquendum est: & alibi dicit q̄ pater prio liberis suis consilium capit: vt.l.nec in ea.ff.de adul. quam allegat Ange.cōsi.lxxxv.co.j.ad propositum de quo ibi videbis. ¶ Et inde est q̄ si pater in testamento dixit filium
2 esse† prodigū: debet iudex credere: nec a vero patris consensu discedere vt est tex.fing.in.l.si furioso puberi. in fin. ff.de cura.fu. ¶ Ex quo inferri potest vnū singulare verbum & quotidianum q̄† si pater in suo testamento p̄hibuit

Firmū est q filiū patris prio filio.

3 filio alienationē legitime donec haberet etatē viginti quinq̄ annorū. q̄ nō reputabat eū integri sensus vel alis valebit ista cōditio & credet patri sup hoc.nec dicet grauamen legitime impositū: ad hoc bo.tex.in.l.multi nō note.ff.de liberis & posth. & in.l.filȳs matrē.C.de inoff.test. per Bar. in.l.cū ex filio.in prin.ff.de vulg. & pupil. Pau.de ca. q̄ filicexxxiij.licet aliud sentiat Frāc.de are. q̄ fi.xix. de quo per Pau.de monte pico.in repe.l.in quartā.ff.de vulg. & pupil.xliȳ.co.ver.viij.posset quos videas per te. Idem sentit Bar.in.l. filiūfamilias.§.diui.in.v.oppo.de leg.j.vbi dat

Not. p filio.

4 cōsilū patri volēti† p̄hibere filio alienationē legitime q̄ exprimat causam videz q̄ putat filium minus industriosum nec aptum ad regendū & gubernandū sed dilapidatorem nam tūc creditur patri q̄ p̄sumit fecisse ad vtilitatem filij: vt apparet ex p̄dictis: & firmat Pau.in.d.q̄ fi. & est tex. valde notādus in.l.nihil.ver.facilior.ff.de bon.lib.vbi pater p̄sumit omnia facere vt paret filȳs. & pterea pater appellat gestor negociorū filij: & facit illud vergilȳ omnis in ascanio charis stat cura parētis Adde hic plura & pulchra que circa hoc ponit Pau.de monte in repe.l.inquātuz.ff. ad.l.falci.col.xliȳ.que per te videas: ibi enim diffuse prosequitur effectum qui resultat ex hmōi dispositione patris erga filiū p̄digum dissipatorem & minus industriosuz qualem ego ad presens habeo nisi deus propitius sua clementia succurrat suam infundendo gratiam in ipso: vt errata emēdet vita meq̄ ducat meliorē. Aliogn ista et alȳs remedȳs op⁹ erit: nec ea q̄ a p̄ntibus iure habuimus hereditario quecq̄ nos ipsi magno labore ex regū largitione alȳsq̄ laboriosis vȳs acquisiuimus filiꝰ dissipator & p̄digus puo cōsummat ipe. In his etenī remedȳs qbus patrez filio p̄dituro prouidet & occurrit nulla p̄sumitur fraus vel simulatio, vt notāter dixit Bal.in.l.pactum. C.de co.q.xxj. per iura q̄ ibi allegat. que videri possunt. Ex quo alis dixi donationē ppter nuptias factā filiofamilias nō p̄sumi simulatā q̄uis post donationē possessio rei donate apud p̄em repta fit. Adde etiā p̄dictis Ang.in.l.quotiēs.la.j.C.de fideico. & ibi Jaſ. & alȳ Moder. vbi volūt valere cōsuetudinē q̄ prudēs viget q̄ patres q̄ filios habent dissolutos possint iubere filijs q̄ non alienent bona īmobilia ante .xxv. vel.xxx.annū vt ibi per eos quos vide & Ja.in.d.l.filiusfa-
5 milias.§.diui.co.ilȳ.de leg.j.vbi tenet q̄ istud p̄ceptū † de non alienando respectu legitime etiā cū causa non valet p l.quoniā in prioribꝰ.C.de inoffi.testa.vbi ista & multa alia cumulaui in mea repetitione in octaua ampliatione latius ac diffusius in prima limitatione: vide etiā doc.de segura in repetitione.§.sed ñ fundū.l.vnū ex familia.de leg.ȳ.fol. xvȳ .co.ȳ. ¶ Ad idem facit tex.in.l.scripto.in fi.ff.vnde libe.tex.etiam in.l.isti quidē.ff.quod met.cau.vbi dicitur q̄
6 pater fortius amat filium q̄ seipsum. faciunt multa alia q̄ cumulat Andreas siculus in repeti.c.raynaldus.de testa. cxcj.co. ¶ Ex quib⁹ infert ad id q̄ olim accidit dum alis esset quidā occisus: et pater & filius essent accusati de homicidio de quo constabat non tamē apparebat an pater vel filius occidisset: Karolus.ȳ.fecit adducere patrem & filiuz ad furcas et finxit incipe a filio qui reuera fecit homicidiuz pater amore filȳ ne filius occidere dixit se fecisse homicidium: et tamen amore filȳ fuit suspensus. quia non est amor qui vincat paternum: vt.l.fin.C.de cura.furio. et.l.quidam cum filium.ff.de heredib.instituen. Vide in simili grande ac detestabile facinus quod rex petrus fecit aduersus senē partem qui regem rogauit vt illum pro filio delinquente occidi iussisset . quod et fecit: vt narrat Federicus episcopus paluicinꝰ in sua historia hispanica cum de ipso petro rege agit. ¶ Ex quo dicebat Bald.in.d.l.fi.in quibusdam lecturis. & refert & sequitur Alexan.in.l.questionis.in fi.ff. de questio.in apostillis. & in.l.fin.§.fi quis autem.ff.de bo. eorum qui mor.sibi consci.q̄ si citatur pater & non vult cōparere debet capi eius filius: qz verisimile est q̄ tunc comparebit & confitebit. Idē si pater & filius iculpantur delicto nam si torqueatur filius in p̄sentia patris statim cōfitebit. ¶ Ad hec bene facit tex.in.§.fi.insti.de noxa.act.ibi: quis enim patit filiū suū. facit etiaz text. & que ibi cumulat Fely. in.c.afferte.de p̄sumpt.in.ȳ.not. Ex qbus oibus & multis alȳs que breuitatis cā omittuntur: apparet quātus amor sit inter patrē & filiū & consequēter qūo patris cōsiliū erit filio proficuum. qō filio nō licet spernere. ¶ Si ergo filia si-
7 net† consilio & consensu patris contrahit matrimoniū: & ita impudēter & irreuerēter se gessit erga patrē: iustū est q̄ pater eā non dotet. non enim frustra iura ciuilia requirunt cōsilium & cōsensum paternū in matrimonio filie. nā per illud optime ipsis mulieribꝰ subuenit: q̄ sepe cōtra ppria laborāt cōmoda ppter sexus & etatis infirmitatē vt.l.si pater. in fin. C.de sponsa. Regrere aūt cōsiliū patris cōsanguineoꝝ vel amicoꝝ in matrimonȳs cōtrahādis: nō est 2trariū matrimonio: imo eiꝰ nature cōsuetū. vt.l.vidue. & l.in copulādis C.de nup. & firmat Pau.de cast. 2fil.lxxxviij.incip. videtur dicēdum. quē refert & segtur Fely.in.c.ex parte.de 2stit.ilȳ.
8 col.versi.sed vltra oēs concludētes. q̄† condītio si nupserit de consilio talis nō spernit nec reprobat a iure. & ppterea consuluit idē Pau.in.d.consilio q̄ heredes grauati de maritanda filia testatoris cum consilio titiȳ: si eam maritauerunt inconsulto titio perdunt hereditatem iuxta autentica hoc amplius. C.de fideicom. licet enim differatur potestas nubendi ppter requisitionem talis consilij: non tamen conditio reprobatur: vt probat tex.in.l.cum tale.§.menie.ff.de condi. & demonstra. & l.sed si hoc.§.fina.eodem titul. idem tenuit Joan.de ana.consilio.xv.incipien.circa testamentū vnde non obstante hac dilatione seruari debet voluntas testatoris hoc casu: quia condītio inducens viduitatez respectu certi temporis valet: vt ibi. ¶ Existis infertur ad vnū
9 satis quotidianum & notabile q̄ valet† statutum laycorum puniens contrahentem matrimonium cum filia alicuius sine patris consensu: vt no. voluit Bald.in rubri.de constit. ſ.penul.colum.ver.an valeat statutum dicens q̄ substantia matrimonij non potest prohiberi per laycos. sed bene possunt statuere circa qualitates: vnde si reipubli. interest talia connubia non fieri: ne fiat scandalum in populo tenet adiectio pene: sicut tenet ne malis moribus ciuitas iforme
10 tur: vt.l.j.C.de secun.nupt. Nam homicidium † contra naturam est. & tamen per accidens permissum: itaq̄ plerunq̄ magis consideratur accidens q̄ natura: quia accidentia naturam obnubilāt & regūt: vt.C.de adul. gracchus.ff.de postu.l.j.§.bestias. Omnia ista accidentia vocantur qualitates in iure nostro: quia sunt quedam adiectiones fin eum. ¶ Idē voluit ipse in.c.clerici.in princip.ver.sed hic queritur. ſ.de iudi.dicens valere statutum: quod propter vitandum scandalum ciuitatis nullus possit contrahere matrimonium cum terrena sub pena capitis: quia non punitur matrimonium: sed qualitas: vt dicta.l.j.de secun.nupt. in matrimonȳs enim non punitur matrimonium inquantuz matrimoniuz: sed potest puniri in sua qualitate: vt.ff.de cōtratabu.l.non tantum.§.si emancipatus. ¶ Idem voluit Bald.in.c.tenor in fi.ſ.de re iud.dicēs q̄ in matrimonȳs potest apponi pena per statutū ciuitatis: preterq̄ quo ad impediendum substantiam matrimonij. ¶ Hoc idem clarius tenet idem Baldus in.l.omnem.ad fin.C.ad tertu. dicens valere statutum ciuitatis: quod punit contrahentem matrimonium cum filiafa. fine consensu patris quia 2trahere fine consensu patris est contra bonos mores omniuz & maxime prudentum: & inducit odium capitale: vt de lega. ilȳ.§.si emancipatus.ff.de contratab. & ideo valet statutum non: quia vetat substantiam matrimonij: hoc enim non potest facere nisi papa: sed quia punit malos mores in repub. facinora seminantes. hec sunt eius verba notanda & ad propositum nostrum satis accommodata. ¶ Hoc idez fuit de de mente eiusdem Bal.in lege secunda.§.docere.in fine.ff. ne quis eum qui in ius voca.est vi exi. quam refert et sequitur Jaſo.in.l.ȳ.in fine.ff.de iurisditione omnium iudicum.
11 vbi† dicit valere statutū quod nullus guelphus possit contrahere matrimonium cum aliqua de comitibus Albertis sub certa pena: vnde si contraxerit matrimonium: incidit in penam: secus si contraxit sponsalia. ¶ Idem sentit

Consensus p̄is in mō-monio filie exp̄tēd⁹ est.

An vz statutū laycorum q̄ filia nō ꝺbat mōmoniū sine p̄is consensu.

Repetitio capituli per vestras.

Baldus in lege prima.§.ius naturale.j.colum.ver.sed hic queritur.ff.de iusti.⁊ iu.vbi decidit valere statutū ciuitatis q̄ nemo accipiat gebellinā in vxorē sub pena mille librarum:nam hoc facit lex.ff.de diuor.l.q̄ ait.Non enim infectū est matrimonium sed pena cōmittitur.Si ergo tale statutum fit ꝓpter aliquam publicā vtilitatem vel equitatem tenet statutum respectu pene.C.de interdi.ma.l.tutor.C.de se.nup.l.hac edictali.q̄ucto eo q̄ no.Inn.in.c.fi.de secun. nup.Hec ille quē refert ⁊ sequitur Ange.insti.de iu.na.ꝯ. co.ver.quero an per statutū.Idem voluit Ange.de peru. in.d.§.ius naturale.in fi.ver.itē facit.vbi dicit valere statutum q̄ non possit contrahi matrimonium cum agnatis.q⁊ quedam matrimonia de iure ciuili ꝓhibētur.insti.de nup. in prin.sed statutū est ius ciuile.ergo postea subdit q̄ statutum nō pōt fieri ad impediendū matrimoniū:q⁊ est de iure diuino.Sed quantum ad impediendū ius patrie potestatis ⁊ effectus successionis:hū potest:q⁊ sunt de iure ciuili. insti.de pa.po.in prin.Hec ille quē refert ⁊ in effectu sequitur Jaſ.in.d.l.j.§.huius studꝯ.colū.iꝯ.ver.hinc dubitant Bal.⁊ Ang.idē est de mēte Bal.consi.ccexxix.incip.statuto terre.iiꝯ.parte.vbi ꝓsupponit valere statutum ciuitatis
12 q̄ †nullus contrahat matrimonium cū muliere non habēte patrē vel matrē sine cōsensu fratris carnalis ipsius mulieris sub certa pena ⁊c.¶Idē voluit bart.per illū text.in l.adūcimus.C.de murile.li.xi.vbi ꝓhibitum est mulierem monetariā nubere extraneis.ex quo dicebat ibi bar.valere statutum q̄ inter hoīes diuersarū terrarū non cōtrahatur matrimoniū sub certa pena:quantum ad hoc q̄ contrafaciens incurrat penā:si possunt honeste nubere seruata forma statuti:q⁊ i qualibet secta tot sunt quot possint mrimonia contrahi.ad hoc.l.cū ita.⁊.l.seq.ff.de condi.⁊ demonst. ꝑm Bar.vbi.§.quē sequitur Ang.⁊ Jo.de pla.refert ⁊ sequitur Ang.de are.insti.de iure na.ꝯ.co.ver.quero an ꝑ statutum.¶Idē voluit Bar.consi.incip.lator ꝓsentis cedule. ⁊ Bal.in.l.fi matre.C.de suis ⁊ legi.here.vbi dicit q̄ stante mediolanensi statuto q̄ mulier nupta extra territorium mediolani non succedat in mediolanensi territorio.quedā mulier mortuo patre immiscuit se hereditati paterne:deinde nupsit cuidā mutinēsi.an perdit hereditatē paternaz.decidit q̄ statutū dz intelligi in acqrēdis nō in acqsitis priusq̄ nuberet:si ꝯ nuberet excluderet ab hereditate vigore statuti ꝑm eū.¶Bene facit ad hoc q̄ voluit And.de yser.i.c. j.§.j.de prohi.feu.alie.per Lotha.facit etiam ter.cum glo. in.c.cum ꝑm leges.de here.li.vj.dz dicit ter.⁊ mulier bumanā legē trāsgrediēs:⁊ presertim parentibus suis nō cōsentientibus raptoris nuptias eligens.ex quo dicebat ibi
13 glo.in ver.certo casu.q̄ lz matrimoniū †contractum cum raptore teneat de iure:vt.c.cum causa.de rapto.mulier tū que cum raptore contraxit perdit bona raptoris que sibi a lege deferebantur.Cum enim mulier hoc casu tractet de lucro captando:non de diminutione sui patrimonꝯ:⁊ pena illa per legem sibi obueniat:quare lex eo q̄ confert priuare non potest.hanc glo.secuti fuerunt docto.magne scie et autoritatis.Lap.abb.⁊ Jo.de sancto Georgio.⁊ bal.d.ibi
14 dicētes per hoc †valere statutum q̄ filia non contrahat fine patris cōsensu.Idē tenet Cal.in.c.ꝯ.§.de despō.impu.⁊ Car.⁊ Basp.de cal.in.c.gēma.de spon.Anto.in.c.j.co.tit. Seruāda ergo sunt iura ciuilia patris consensum in matrimonio filie requirētia.de qbus.§.habita est mētio.ad idem l.paulus.ff.de sta.ho.⁊.l.sicut proponis.C.de nupt.¶Et
15 ita q̄uis al's ó iure ciuili †matrimonia debeāt esse libera.l. titia.in prin.ff.de ver.ob.l.ꝯ.C.de inuti.stip.⁊ tū requiritur ꝯsensus patris:vt ex predictis apparet.⁊ not.in.c.sufficiat. xxvꝯ.q.ꝯ.Ad hoc bene faciunt not.in.l.cū ita legatur.⁊ i.l. hoc modo.ff.de condi.⁊ demon.vbi dicitur q̄ lz mulier ex dispositione testatoris prohibeatur cum certis psonis contrahere:non videtur illa dispositio viduitatē inducere:aut libertatem matrimonium cōtrahendi auferre.Sicut enim testator hoc pōt facere:ita ⁊ statutum ꝓhibēdo filie:ne matrimonium contrahat sine patris consensu.¶Nec videt hoc iuri canonico aduersari:qm̄ reperimus q̄ valet cōsuetudo circa accidētalia matrimonꝯ.s.quo ad dotē.vt no.voluit Host.quē alꝯ sequuntur in.c.j.§.de spon.Immo etiam valebit circa validitatē matrimonꝯ:vt not.in.c.i.⁊ in.c.super eo.§.de cog.spi.⁊.xxx.q.v.c.j.vbi litera dicit.aliter legitimum non sit coniugium:nisi ab his qui super ipsam feminam dñationē habere videntur:⁊ a quibus vxor petatur:⁊ a parentibus ⁊ propinquioribus sponsetur ⁊c.ad idem.c. nostrates.⁊.c.qualis.eadem causa.⁊.q.ecce qūo illi ter.videntur requirere parentum consensum.¶Facit preterea
ter.not.in.c.cum inhibitio.quasi per totū titulū.j.de clād.
16 de spon.vbi ꝓhibentur †matrimonia clandestina cōtrahi sub pena.Et ita valet prohibitio quo ad qualitatem matrimonꝯ.valebit ergo quantum ad hoc vt sine patris consensu filia matrimoniū non cōtrahat.¶Presertim cum hoc statutū foueatur sancta ⁊ honesta rōne.s. mulieres ꝓpter imbecillitatē etatis ⁊ fragilitatem sexus agerent contra ꝓpria commoda:vt.l.si pater.C.de nupt.⁊.l.ꝯ.C.ad velleya. ⁊.l.fi.filꝯ aūt.C.de bon.que lib.in matrimonꝯs enim contrahendis:nō solū q̄ licet:sed q̄ honestū fit considerandum est.l.semper in coniunctionibus.in princi.ff.de ri.nu. cum autē licitum ⁊ honest fit q̄ filia non contrahat matrimonium sine patris consensu:vt patet ex predictis:ergo illud considerandum est.¶Maxime q⁊ statutum requirēs patris consensum in matrimonio filie:nihil de matrimonio disponit:sed solū qualitatē matrimonꝯ:que est diuersa ⁊ separata a matrimonio:separatorū autē separata debet esse rō.l.miles.§.defuncto.ff.de adul.c.edoceri.de resc. ⁊.c.apostolica.de his que fi.a prela.¶Et si diceris q̄ō in matrimonio layci nihil directe vel indirecte disponere possunt:tū q⁊ inferiores.c.cū inferior.de ma.et obed.tū etiā q⁊ est sacramentū ⁊ res spiritualis.⁊ ne ex hoc intimidet matrimoniū:vt.c.gemma.cum ibi not.s.de spon.¶RespondeRi pōt q̄ †lz statutum laycorū non possit ex toto legē diui-
17 nam tollere:vt.d.c.cum inferior.⁊.l.nam ⁊ magistratus.ff. de arb.pōt tū illā distinguere ⁊ in certis casibus limitare: vt no.in.c.q̄ in ecclesiarū.de consti.⁊ in.c.nouit.de iud.⁊ in c.in omni negocio.de testi.⁊.i.l.j.ff.de cōsti.prin.⁊ in.l.fin. C.si ꝙtra ius vel vtili.publi.⁊ i.l.si vnus.C.de testa.⁊ in.l.fi. C.de fideicō.cuz fi.¶Preterea si attente sacras legimus scripturas:non longe a iure diuino erit in matrimonꝯs filiorum consensum interuenire parentū.Abraā em̄ ꝑcepit vt filius suus ysaac non acciperet vxorē de filabus chananeorū:sed de cognatione sua.Geneſ.xxiiꝯ.c.nec precepisset nisi de iure precipere potuisset.⁊ in matrimonio filꝯ potestatē habuisset.¶Item seruus Abraā p cōiugio Rebece nō requisiuit puellā:lz parētes eius q̄rēderūt:en rebeca coraz te est:tolle eam:fit vxor filꝯ dñi tui.Geneſ.xxiiꝯ. ¶Item Agar accepit vxorem filio suo ysmaeli de terra Egypti.Geneſ.xxi.¶Itē ysaac precepit Jacob dicens noli accipere cōiugē de genere Canaā:sed vade ⁊ pficisce re in Mesopotamiā Syrie ad domū Batuel:⁊ accipe tibi inde vxorē de filiab⁹ Labā.⁊ Jacob lz ardenter amaret Rachel:⁊ semel decept⁹ sine patris consensu eā in cōiugē nō accepit.Geneſ.xxiiꝯ.¶Itē Labā ꝓmisit dare ⁊ dedit filias suas in vxores Jacob.Geñ.xxix.¶De Esau etiam refert Josephꝰ de antiqtate.li.j.c.xiiꝯ.Esau inquit cū esset annorum quadraginta duxit vxores Aganuda melonis filiam:⁊ ad Alibamin eusebius virorum inter chananeos valde potentium:semetipm faciēs dñm in ptāte nuptiarū ⁊ nec patris cōsilium sumens:q⁊ nec ꝓmisisset ysaac:si in eius voluntate iaceret.Non em̄ habebat libenter ad prouinciales suā copulare cognationē:nolens aūt molestꝰ eē filio.vt i uberet eum a mulieribꝰ abstinere tacere decreuit per q̄ō patet q̄ si ysaac voluisset ꝓhibere nuptias filꝯ posset tanq̄ non factas de eius cōsilio ⁊ cōsensu.¶Item Si chen postq̄ stupr⁊auit Dinam filiā Jacob dixit patri suo: accipe mihi ꝑ puellā banc in cōiugē.locutusq̄ est pater Sichem ad Jacob dicēs.Sichē filꝯ mei adhesit anima filie vestre:date illi eam vxorē:⁊ iungamus vicissim connubia. filias vestras tradite nobis ⁊ filias nostras accipite.Geñ. xxxiiꝯ.Sichē ⁊ pater suus gentiles qui in potestate sua habebant puellā et tāto eā prosequebantur amore:noluerūt tamen eam matrimonio copulare nisi patris consensus accederet.¶Item Judas filius Jacob dedit vxorem prīogenito suo.Geñ.xxxviiꝯ.¶Itē Exodi.xxꝯ.dicitur si seduxerit quis virginem necdum desponsatam:dormieritq̄ cū ea:dotabit eam et habebit vxorem.Si vero pater virginis dare noluerit:reddet pecuniam iuxta modum dotis:⁊ habetur transumptiue in.c.tria.cum sequen.xxxvi.q.ꝯ.⁊ in.c. §.j.de adul.¶Item Deut.xxꝯ.dicitur filiam dedi huic vxorem.¶Item Caleph dixit qui acceperit istam ciuitatē dabo ei Axam filiam in vxorem.Judic.j.¶Itez Sanson cum ante ea insperarat mulierem:requisiuit patrem suum dicendo:accipe queso banc mihi in vxorem.Judic.xiiiꝯ.Et postea socer dixit ei putaui q̄ odisses eam:ideo tradidi illā amico:sed hz sororē:fit tibi pro ea vxor.Judi.xv.¶Itē Saul promisit dare filiā suam vxorez ⁊c.j.Reguz.xxviꝯ.et xxviiꝯ.¶Item dixit Tobi.ad Raguelē.hic nō māducabo:nisi promittas mihi Sarrā filiam tuam in coniugem.

Tobie

Honor ⁊ reuerētia debentur parentibus.

Thobie.vij. ¶Jtē Eccleſia.dixit filie tibi ſunt ſerua corpus illarū et non oſtendas faciem hilarem ad illas. trade filiam:⁊ grāde opus feceris:⁊ hoi ſenſato da illam. Eccleſia.vij. ¶Non ergo debet filia ſine patris conſenſu matrimonium cōtrahere:nec per hunc modū patrem iniuria afficere ac tedio contriſtari. Quē potius †honorare eūcz reuereri teneā:adeo ꝙ ex magno beneficio a patre in filiā collato nihil cōdignū filia patri retribuere pōt:vt teſtaꝫ philoſophus. Etbi.viij. Dant eñ parentes filio tria. ¶Primo ſtabilimentū quo ad eſſe. Eccl'ia.vij. Honora patrē tuū:et gemitus matris tue ne obliniſcaris:memēto qm̄ niſi per illos natus nō fuiſſes. Secūdo nutrimentū ſiue fulcimentū quo ad neceſſaria vite:nuc̄us eñ intrat filius in hūc mundum vt dicitur Job.j.ſed a parentib⁹ ſuſtentatur. Tertio documētum. Hebreorū.xij. patres quidē carnis noſtre eruditores habuimus:⁊ qz eſſe habemus a parentib⁹ debem⁹ eos magis reuereri ꝙ dños. vnde Eccl'. iij. qui timet dñm honorat parentes:et quaſi dñis ſeruiet. Jtez qz dāt nobis nutrimentū in pueritia:⁊ nos debemus eis dare in ſenectute. Eccl'.iij. fili ſuſcipe ſenectā patris tui ⁊ non cōtriſtes eū in vita illius. Jtē qz docuerūt nos debem⁹ eis obedire ad Coll'.iij. filij obedite parentib⁹ veſtris per omnia. ¶Prout late ac ſingulariter vltra alios iſta proſequit̄ ep̄s Abulenſis in li. de amore ⁊ amicitia. parte.j.c.iij .xiij. .xv.⁊.xvj. Si ergo filia immemor beneficiorū que recepit a patre:nubat ſine eius conſenſu ⁊ voluntate:non eſt ſibi obediēs vt docet apl's:⁊ contriſtatur patrē contra dei preceptum ⁊ voluntatē. vnde nō tenebitur eā dotare:vt.s. dictū eſt. Quapropter iuſtum videtur ꝙ filia cum patris cōſenſu matrimonium contrahat. nam hoc fieri debere'et ciuilis ⁊ naturalis rō vel ordo perſuadet:vt inſti. de nupt. in prin. canonizata. xxxvj.q.vlti.c.fin. ¶Et hinc eſt ꝙ ſi pater ꝛtrahat
De pfe ʒbēte mrimoniuz p filio. 19 †ſponſalia vel matrimoniū pro filio preſente:valet matrimonium qz ſufficit taciturnitas filij p̄ntis:vt.l.ſed ea.ff. de ſpon.⁊.c.vnico. de deſpon.imp.li.vj. ſiue filius ſit in ptāte patris ſiue emancipatus. idem ſi mater cōtrahat p filio. p illum tex. qui indiſt incte loquitur de parētibus. ⁊ ſic inclu-
20 ditur etiam mater ſicut al's dicit ꝙ †ipſa mater pōt filios offerre religiōi ſicut pater:vt not. in.c.ij.xx.q.j.⁊ in.c.ij.ſ. de reg. ſm Jo.an. in.d.c.vnico. ¶Jmmo plus voluit ibi anch. ꝙ pater pōt cōtrahere ſponſalia vel matrimoniū p
Lex regni. filio ſpurio etiā ex dānato coitu. cū in hoc conſideret reuerentia debita iure nature'et nō patria poteſtas. p no. p bal. in.l.tutelas.ff. de ca.dimi.⁊ in.l.j.ff. de accu. nec pōt filia cōtradicere ſpōſalibus cōtractis p patrē ſi dignū ſponſum ſibi eligat:vt.d.l.ſed ea.⁊ ſi tūc ꝛtradixerit:vitium ingratitudinis incurrit:vt ibi firmat glo. et inde ſumpta eſt lex regni.iij. part.ti.j.li.x.⁊ foro legū.l.iij.tit.j.l.ij. de quibus .j. ¶Jſte tū cōſenſus patris ſolum requiritur in cōtractu matrimonij:non aūt in eius executiōe:que fit per carnis copulam ⁊ traductionū ad domū ſponſi. in qua non erit neceſſarius nouus conſenſus:qz conſenſus adhibit⁹ in actu: durat in executione actus. gl. no. in.l.iij. ſ. ſed vtrū. ff. de min. in verſicu. inuito patre. idem ſentit glo. in.l. cum non ſoluz. ſ. neceſſitate. in ver. neceſſitate. ad fi. C. de bon. que libe. not. Bal.⁊ Alex. in.d. ſ. ſed vtrū. ita tenet Ange. conſi. clxxx. in fi. incipit. p̄mitto. facit ꝙ voluit bald. in.l. inuictus. in fi. C. de procu.⁊ Fely. in.c. edoceri. de reſcrip. vi. co. ver. ſexta declaratio. Quis ergo cōtracto matrimonio filia ſine patris cōſenſu p̄mittat ſe carnaliter cognoſci ⁊ ad domū viri traduci nō poterit exheredari vel dos ei denegari. ¶Unuz tū non eſt omittendū ꝙ ꝛz cura ⁊ ſollicitudo collocādi filiā in matrimonio principal'r ptineat ad patrē. vt.d.l. in copulandis. C. de nup. ⁊.d. ca. honorant. ⁊ in.l. qui liberos. ff. de
21 ritu nup. ⁊ propterea patris †conſiliū ⁊ cōſenſus requirit̄ iſtū tū conſenſum oz gratis ex debito charitatis adhibere vnde ſi exinde pecuniā vel quid aliud recipiat:vidēt turpiter accepiſſe. l. fi. ff. de cōd. ob tur. cau. ⁊ l. fi. ⁊ pe. C. eo. iſtō eſt ꝙ ante oēs terminauit ¶Dileus doctor antiquus in ſuo
22 opere. q. lxxij. de pupilla quā † tutor maritauit titio recepta marcha argentea ab ipſo exigendo:nam tūc turpiter recepit̄ ⁊ tenetur pupille reſtituere actione tutele quaſi videatur deliquiſſe adminiſtrādo. i. eam matrimonio collocando:ꝙ q̄uis fecit qō debuit:nō tū eo modo quo debuit: vnde teneā. ar. ff. de cond. ob tur. cau. l. ij. C. de neg. geſt. l. ij. vt latius per ¶Dileū in.d.q quā refert ⁊ ſequit̄ Jo. and. in addi. ad ſpe. ti. de iudi. ſ. generalia iudicia. ix. co. in additi. inci. in.d.l. quicquid. ⁊ Odof. Abb. Bal. ⁊ Ang. in.l.q fine vſuris. ff. de neg. geſt. Abb. in.d.l. quicquid. C. arbi. tu. quāuis glo. in.d.l. qui ſine vſuris. in ver. accepit. ſentiat cōtra-

rium dicens illā. l. eſſe argumētum p queſtione ꝙ tutor pecuniam quā accepit p copulāda;pupilla:nō teneaꝫ reſtituere:qm̄ ſm Albe. ibi illa glo. eſt corrupta ⁊ male ſignata:qz ſignata eſt ſub verbo ex adminiſtratione:⁊ deberet eſſe ſignata ſuper verbo oi lucro. illud enim argu. non colligitur ex illa. l. immo tutor abſtinere oz ab omni lucro. ⁊ ideo dicit corrigendā glo. ſic. ar. p. q. an tutor pecuniā quā accepit p pupilla teneatur reſtituere. de qua. q. remittit ad no. in. l. qui negociationē. ff. de admi. tu. ⁊ in.d.l. quicquid. facit qō ipſe dicit in.l. qui pprio. ſ. vt in ceteris. ff. de pcu. de dona. ambaſiatorib⁹. Jdē dicendū de ꝙſanguineo q vt puella nuptui collocaret:pecuniā accepit ⁊ nuptui tradidit etiā viro bono cōdigno:nā ⁊ tunc teneaꝫ reſtituere ſaltē pauperibus. nec excuſatur ex hoc qō bene ⁊ honeſto matrimonio ac condigno puellā collocauerit:qz per hoc non minus intentio corrupta conuincitur:nec felix ⁊ bonus exitus delinquētē
23 excuſant. hinc dicitur ꝙ in maleficijs †voluntas ſpectatur
a non exitus[a]. c. cum volūtate. de ſen. excō. cū cōcor. vtiq; nāc̄z iſte bono male ficut nec iudex qui bonā fert ſnīam per pecu-
24 niam. xj. q. iij. qui recte. ficti'n bello qui rem p̄hibitā attentauerit punitur licet bene geſſerit. l. iij. in bello. ff. de re mil. Cōcludit̄ ergo ꝙ ꝛz alteri licuiſſet pro matrimonio in quo fuit mediator accipere pecuniā. huic tū nō licuit poſtc̄z ad hoc ex officio teneabaꝫ ⁊ ſic ex pſona' eſt aliqd inhoneſtū: qō al's in ſuo genere non eſt malum. tenebitur ergo reſtituere ſaltē pauperibus: ita in facti' contingentia conſuluit Anc. ſi. clxxiij. al's. clxxv. incipit premittendum. Jdem pari ra-
25 tione videtur dicendū in caſu noſtro in †patre filiā nuptui tradente ⁊ ꝓpterea aliquid recipiēte: vel a marito: vel patre mariti: vel ex bonis filie aliquid retinente ſibi vt de facto accidit, iſtis diebus in quodā magnate huius regni. Et dicebant aliqui ꝙ cum pater eſſet adminiſtrator legitim⁹ bonorum filie in quibus ratione patrie poteſtatis habebat vſumfructum: vt.l. cum oportet. C. de bo. que lib. ⁊. iij. par-
26 ti. tit. xvij. l. v. Unde licet per cōtractum †matrimonij filia liberetur a patris poteſtate ſm regni conſuetudinē: vt dixi. ſ. in rub. in quarta ampliatiōe principali. ver. ſed q̄uis ſcōm. qz tū liberaꝫ facto ſuo nō p̄is: retinebit pater vſumfructum: vel ſaltē dimidiam vſufructus. iuxta no. per gloſ. ange. ⁊ alios in auc. idem eſt. C. de bo. que libe. facit qō vo-
b luit Saly. in auc. ingreſſi. j. q. C. de ſac. ſan. ec. [b]Si ergo vult b pater remittere vſumfructum bonorum filie ipſaz mrimonio collocando: videꝫ ꝙ ꝓ ipſo vſufructu poſſit de bonis filie vel futuri mariti aliquid licite recipe. cogitabis. ⁊ tene iſta memorie: qz plerūc̄z tutores ⁊ alij conſanguinei puelle cuius curā gerunt recipiunt pecuniā vt ipſam alicui nuptui tradant: vt dicunt Cy. ⁊ bal. in.l. ſi pater. C. de ſpon. p illuz ter. Sed nunquid talis contractus firmetur iuramento fidelie: maxime interueniente leſione enormi ponit ¶Pet. de anch. in.c.j. de conſti. in repe. co. lxxxvij. verſic. quid dices m materia iuramenti. ibi ego etiam conſului. Cuius meminit dominus abb. in.c. cum contingat. de iureiu. co. xxij. v. dñis ¶De. de anc. Jdem vult ¶Dau. de ca. cōſi. clv. Adde mōtaluum foro. ll. li. j. ti. xj. l. fi. in ver. gotorgare el marido. q pulchre altercat iſtā qōnem.

Lex regni.

Adde no tabiliter per Bip. i. l. j. ſ. diuus adrianus col. pe. ⁊ fi. ff. ad. l. cor. de fica. Joā. Ber.

1 ☞ Dotare filiā nuptā an teneatur pater. ⁊ nu. ſ.
2 Alimenta preſtare non tenetur pater filio qui habet vnde ſe alat.
3 Legitima an poſſit ſtatuto vel̄ conſuetudine tolli.
4 Diſpoſitio ꝙ primogenitus ſuccedat in regno vel p̄ncipatu excluſis alijs filijs valet:⁊ etiam in hereditate vel patrimonio alicuius particularis perſone.
6 Ingratā filiam dotare nō teneaꝫ pater: ſi tū dos iā eſſet data non reuocareaꝫ ꝓtextu ingratitudinis.
7 Spurius legitimatus poteſt in ſpuritatem reuocari ob ingratitudinis cauſam: nec poterit amplius legitimari.
8 Doctor propter delictum degradatus non poteſt amplius dotorari: ⁊ idem in milite ⁊ tabellione priuatis propter delictum.

Redeundo ad propoſitū ad

§. 4. An pf̄ tenetur dotare filiam nuptā.

quem noſtra dirigebatur intentio; videtur ꝙ pater non teneatur dotare filiam que ſine eius conſenſu matrimonium
1 contraxit quia †pater cogit̄ filiā dotare vt inueniat cui nubere poſſit vt.l. ſi. C. de repu. ⁊ in auc. de nup. ſ. ſi ita c̄z. ver. ſi qs ſub poteſtate. col. iij. ſed iſta ratio iā ceſſat ex quo filia nupta eſt: ergo nō teneaꝫ eā dotare: qz ceſſante rōe vel cā ceſſare oz effectus ſeu cauſatuz vt.l. adigere. ſ. q̄uis. ff. de iure pa. ⁊.l. titia. la. ij. ſ. vſuras. de leg. ij. ⁊.c. cū ceſſante. ſ. de ap-

pel.ꝛ in.c.cū infirmitas.ĵ.de peni.ꝛ remiſ.cū concordantijs ibi poſitis ꝑ glo. Confirmaſ hoc per illud ꝙ in ſimili dicimus de alimentis filio prestādis.q̄uis em̄ pater teneatur filijs ꝛalimenta p̄ſtare: ſi tñ filius bz vñ ſe alat: nō cogit̄ pater filiū alimentare: vt in.l.ſi qs a liberis.ff.de lib.agnoſcē.

Au legitia ꝛ pōt tolli vl̄ minui p ſtā 3 ſutum.

¶ Et inde eſt ꝙ licet alis nō valeat ꝛſtatutū vel conſuetudo abſorbēs in totū legitimā filiorū: q; legitima ſuccedit loco alimentorū: vt voluit Richar.malūbre: vt refert Cy. in.l.ſancimus.C.de nup.de quo ibi ꝑ Bar.ꝛ alios ꝛ ꝑ Dy. nū in regula indultū.de reg.iu.lib.vi.per abb.in.c.fin.peñ. col.de cōſue.ꝛ in.c.raynaldus.de teſt.ijj.co.ver. Itē not. ꝙ conſuetudo.ꝛ ꝙplures alios de quibus.ĵ.§.xxiij.ver.hoc in fortioribus terminis dz intelligi qñ filius non bz alias vnde viuat. Sed vbi filius alis haberet vñ viuere poſſit: bene valet conſuetudo vel ſtatutū etiā in totū abſorbēs legitimā: vt no.voluit do.Abb.in.d.c.raynucius.iij.co.verſi. ego crederē.ꝙ eſt valde notandum. Idem tenet Bal.in.l. cunctos populos.C.de ſumma trinita.co.pe.ver.deinde q̄ro. Cuius meminit Albertus bzunus in tracta.de ſtatuto feminas excludente.co.ij.ꝛ vide.ĵ.§.xxj.in prin.ver.ex quo inferſ.ꝛ.§.xxij.poſt princ.ver.iſta tñ. Et ꝑm hoc ſaluabiſ opi.illoꝝ qui tenent ꝙ ꝑſtatutū pōt legitima in totū tolli: vt per Dy.Bar.ꝛ alios in.d.l.ſancimus.C.de nup.ꝑ bal. in auſ.nunc aūt.de epi.ꝛ cleri.ꝛ in.l.maximū vitium.C. de lib.prete.v.co.ver.vlteri⁹ querit.ꝛ.l.j.§.ius naturale.ff. de iuſti.ꝛ iur.ꝛ in.l.cunctos populos.ꝛ de ſumm.trin.in verſ. ſubſequēter querit.xvij.co.ꝛ in.l.lege.C.de leg.here.ꝛ in.l. ſi.§.ipſum aūt.C.de bon.q̄ lib.ꝛ in.l.hac edictali.in prin.C. de ſecū.nup.ꝛ in auſ.nouiſſima.C.de inof.teſta.ꝛ in.d.l.ſancimus.ꝛ in.l.tali.§.ſocer.ff.de iu.do.ꝛ in.c.ſi pater.de teſt. lib.vi.vij.co.ꝛ i.l.ſi.C.de fru.ꝛ li.expē. Old.cōſi.lxxij.lxxvij. ciij.ꝛ cxij.Abb.antiqu⁹.io.an.ꝛ alij i.d.c.raynuti⁹. Et ibi And.ſicu.in repe.co.xliij.ver.modo ſunt. Albe.de roſate. in probe.ffoꝝ.ꝛ in.l.qñ in prioꝝ⁹.C.de inoffi.teſta.ꝛ in. parte ſtatutoꝝ.q.ciij.ꝛ ciij.bar.ꝛ alij Moder.in.l.titio cētum.§.titio genero.ff.de cōdi.ꝛ demon. Jo.and. in add.ad ſpec.tit.de ſucceſ.ab inteſt.in addi.incip.ſed reducitur in q̄ſtionē.ij.col. Ange.in.l.papinian⁹.alis incipit cōtra veterani.§.quarta.ff.de inoff.teſta.ꝛ in.l.quod de bonis.§.fin. ff.ad.l.falc.ꝛ in auſ.de here.ꝛ fal.in princ.ꝛ in rep.l.j.§.ius naturale.ff.de iuſt.ꝛ iu.ꝛ cōſi.cv.clxxxix.cciij.inci.in dei nomine ꝛſultatio ꝛc. Cal.cōſi.cix.inc.an ſtatutum in ti.de cōſti.ꝛ ꝛſi.xxiij.ꝛ cōſi.xxxij.in titu.de teſta. Dau.de caſt.i.d. auſ.nouiſſima. Lud.ꝛſi.cxxxiij.incip.ꝑ declaratiōe prime dubitationis.ꝛ ꝛſi.xxxij.circa ſi.incip.viſa municipali con-
4 ſtitutiōe i.l.ſeq.ff.ad ſylleianū. Exiſtis infertur ꝙ vz ꝛ diſpoſitio ꝙ p̄mogenit⁹ ſuccedat excluſis alijs filijs nō ſoluz in regno vel principatu: vt voluerūt Alberic⁹ ꝛ alij i phe. ffoꝝ. Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.ꝛ iu.ſed etiam in hereditate vel patrimonio alicuius particularis perſone: vt.c. mulier.ſi de feu.fue.contro.ꝛ ibi Bal.hoc feudorum. vide Maiorat⁹. tur de mēte Jo.and.in regula fine culpa.de reg. iu.libz.vi. de quo vide latius per Martinum laudenſem in tracta.ꝑmogenitute.co.iij.ver.quero an valeat quē rogo videas.ꝛ Saly.in.l.vna.C.que fit lon.conſue. Jo.fa.et Ange. in.§. ex non ſcripto.inſti.de iur.nat.ſuper quo ego alis late ſcri-
Alimenta. pſi in quadā allegatione. ¶ Ex his dicebat Sal.ſatis ſingu.in.l.vnica.§.ſinaūt in fin.C. de rei vxo.acti. ꝙ ſi filiafa. petit alimenta ab heredibus viri: interim ꝙ ſit dotis reſtitutio: ipſi excipiunt ꝙ patrem habet ditem qui de iure eam alere tenet vt.l.d.l.ſi quis a liberis nihilominus here des tenentur ipſam alimentare. non pater. ¶ Facit quod in ſimili voluit Frā. de pepis. in rep.auſ.p̄terea.xij.char. ij.co.ver.ſed q; Jacobus.Ç.vnde vir ꝛ vxor.quē rogo videas.ꝛ ibi etiam Alexand.v.co.ad ſi.ver. ſed iuxta predicta. ſic rogo dicamus in caſu noſtro ꝙ licet pater teneatur
5 dotare filiam vt inueniat cui nubere ꝛ poſſit ex quo tamen iam inuenit ꝛ habet maritum qui eā alat: non tenebitur pater alere ꝛ dotare. ¶ Preterea filia nubendo ſine patris conſenſu: efficitur patri adeo ingrata vt ab eo in totum exheredari poſſit vt traditur in auten.vt cum de appel.cog. §.aliud quoq; capitulu.ver.ſi vero vſq; ad.xxv.colū.viij. ꝛ in auté.ſed ſi poſt.xxv.annoꝝ.ſ.de inoffi.teſtaſ.ꝛ hoc idez diſponit lex regni foro generoſorum.li.v.titu.v.l.j.iij. parte.titu.j.lib.x.et foro legum.libro.ij.titu.j.l.v.que dicūt ꝙ ſi filia contraxit matrimonium ſine patris ꝛ matris conſenſu: nihil debet ex bonis parētum habere. Idem eſt ſi
Lex regni. cum filia manſiſſet in fratrum poteſtate et ſine eorum conſenſu matrimonium contraxit. quia eodem modo perdit bona parentum. vt notare voluit Baldus in allega. cōſi-

cecxxix.incip.ſtatuto terre.in quarta parte.ꝛ lex regni.foro generoſorum.lib.v.titu.v.l.ij.ſtatuit rex Joā.in occaña. Si autem ex hac cauſa pater poteſt filiam tanq̄ ingratam exheredare: eodem modo poterit ei alimenta denegare: quia ex eiſdem cauſis ex quibus poteſt pater filiam exheredare: poteſt ei alimenta denegare: vt voluit Joan.and.in.c.quintauallis.ſ.de iureiuran.ꝛ refert ꝛ ſequitur Abb.ibi.ij.col. ꝛ in.c.cum haberet.de eo qui du.in ma.quam po.per adul. Bar.in.l.diuus.ff.ad.l.pompe.de pari.ꝛ no.gl.ꝛ Bart.in d.l.ſi quis a liberis.§.ſi quis ex his.in ver. detulerit.ꝛ in.l. ſi.C.de alen.li.glo.j.ꝛ Bar.ibi ꝛ in tractatu alimentorum. in.ij.col.glo.in.§.igitur omnes.in auſ.vt cum de app.cog. Unde dicebat Bar.in dicta.l.diuus.ꝙ propter cauſas ꝑpter quas poteſt filius exheredari: propter eaſdem perdit priuilegium filiationis vt eum occidens non teneatur lege pompeia.de paricidis.nec econtra. Cum autem dos ſuccedat loco alimentorum: vt.ſ.late dixi.ſequitur ꝙ eodem modo quo pater poteſt ei alimenta denegare. poterit per conſequens denegare dotem. quod expreſſe tenet glo.ꝛ Bald.
6 in.l.ſi.ij.co.in fine.C.de do.promiſ.dicēs q̄ ſicut legitima non debetur filie ingrate: quia ingratitudo tollit ei debitū naturale: vt in auſ.de nup.§.optime.colſ.iij.ſic per conſequens: pater non tenetur eam dotare: q̄uis ſi dos eſſet ia data non reuocaretur pretextu ingratitudinis: vt not. voluit Bal.in dicta.l.ſi.Bal.ꝛ imo.in.l.poſt dotem.vij.co.ff. ſolu.mat. Jaſ.in dicto.§.fuerat ante.xxxvij.col.inſti.de act. Adde ꝙ ꝑo iſta opinione facit: quia filia vel ſerua abſoluta et liberata propter ingratitudinem poſtea commiſſam contra patrem vel dominum: tamen poteſt in poteſtatem reuocari. argu.ff.qui ꝛ a quibus.l.ſi quis bac.ꝛ C.de libe.et eorum li.l.j. ita dicit Joan.de pla.in.l.ſi.ꝑpe ſi.C.de ſpecta.ꝛ leno.li.xj. In contrarium tamen facit quod mirabiliter voluit idem Bald.in.c.j.§.ſi.in ſi.ſi de feu.fue.contro.inter do.ꝛ ag.lib.feu.de quo facit feſtum Ludo.ſingula.cxxij. incipiē.vltimo queritur.ꝛ Fran.de crema.in ſingu.xix.vbi dicit Bald.ꝙ ex eiſdem cauſis ex quibus aliquis poteſt ex
7 heredari: poteſt filius ꝛ ſpurius legitimatus reuocari in priſtinam ſpuritatem. quod tene menti. [a] Adde ꝙ poſtq̄ fue- a
a rit reuocatus: non poterit amplius de voluntate patris legitimari per comitem palatinum. per ter.no.in.l.ij.C.de li. ꝛ eorum lib.vbi ſi libertus propter ingratitudinem reuocatur in ſeruitutem. non poteſt amplius manumitti a do-
8 mino. Ex quo dicit ibi Baldus ꝙ ꝛ doctor propter delictuz degradatus: non poteſt amplius doctorari. Idem de tabellione qui eſt priuatus officio propter delictum ſecundum Bal.in.l.ij.de manu.vindi.ꝛ in alijs locis: de quibus per Jaſo.in.l.ſecunda de dona.ob cau.in.§.idem erit in fine. Qui adde ter.valde fing.ꝛ ibi no. Joan.de pla.in.l.nullus.C.de di.offic.vbi dicitur ꝙ ad militiam vel officium a quo quis remotus eſt: amplius redire non poteſt niſi cum ſpeciali reſcripto principis ſine obreptione obtēto. ad idē l.quicūq;.eo.ti.ꝛ vtrobiq; per Joā.de pla.ꝛ in.l.ſi quis ex grege.C.de cohar. plura ad hoc propoſitum facientia annullat Fely.in.c.ex literis.de conſti.col.xvj.verſi. Secunda declaratio. que per te videas.ꝛ Georgius in repe.c.q̄uis pactum.de pac.li.vj.diri in.c.qui preſbyterum.de pe.ꝛ tē. co.clxxv.in fine. Unde ſic videtur hoc caſu dicēdum: vt dos data filie poſſit ei tolli propter ſequentem ingratitudinem niſi dicas ꝙ aliud eſt in legitimatione que datur titulo lucratiuo: aliud in dote que datur titulo oneroſo ſaltem reſpectu mariti: vt traditur in.l.ſi.ff.de his que in frau.credi. ꝛ in.l.pro oneribus.C.de iure do.ꝛ in.c.ſalubriter.ĵ.de vſu.
9 ¶ Nec refert ſi dicatur ꝙ iſta iura ciuilia que dicunt patrē non teneri ad dotandum filiam que ſine eius conſenſu matrimonium contrahit: non valent quia diſponunt circa dotem: que eſt acceſſoria ad matrimonium: quia ad hoc poteſt dici ꝙ ex quo dotare filias tenetur pater ex prouiſione iuris ciuilis: vt dicta.l.qui liberos.ꝛ.d.l.ſi.C.de do.promi. potuit etiam idem ius ciuile ius ſeu puiſionē ab eo inductam certis ex cauſis maxime honeſtis limitare vel ſubtrahere etiam in acceſſorijs ad matrimonium. ad hoc glo.not.in dicto.c.cum ſm leges.de here.li.vj. que ſentit valere ſtatutum laicorum ꝛ imponens penam contrahenti matrimoniū cuz filiafa. ſine pr̄is cōſenſu. de qua.ſ. habita eſt mētio. Iſta ergo diſpoſitio iuris ciuilis q̄ reputat filiā ingratā: q; cōtraxit matrimoniū ſine pr̄is cōſenſu: bñ valebit. ergo nō tenebiſ pater illā dotare. qō expreſſe firmat Bar.in.d.l.obligamur.ff.de act.ꝛ ob.ꝛ in.l.mulier.§.cū ꝓponereſ.ff.ad treb. ꝛ in auſ.res q̄.C.cōia de le.ꝛ ibi etiā Saly.ꝛ Fulg. Saly.in d.l.qui liberos.ꝛ ibi etiā Bal.in lectu. antiqua ꝛ multi alij de q̄bus

Lex regni.

Dos nō revocaſ p̄textu ingratitudinis.

Legitimatio revocaſ propter ingratitudinem.

¶ Adde ia. ſo.i.l.naturalis.co.i.ff.de p̄ſcri.vbis.ꝛ i.l.ex b̄ iure co.ij.ff.ō iuſ. ꝛ iu. Jo.ber.

Doctor. tabellio. Miles.

Nō corrigāt iura ciuilia diſponentia circa dotez.

de quibus.ĩ.subꝫciã. Hoc idẽ approbat Matthe⁹ mathe/silanus in singu.cvꝫ.incipi. No.q̃ si pater. ⁊ ¶Dau. de cast. in.d.auc.sed si post.xxv.ann.dicẽs q̃ per iura canonica dispontia valere cõtractũ matrimonꝫ interueniẽte cõsensu eorũ qui volũt cõtrahere(⁊ hoc sufficiat:vt.ĩ.dicetur) non corrigitura de q̃bus.s.q⁹ ex quo pater offenditur:dato q̃ matrimoniũ valeat:tamẽ erit iusta cã exheredãdi. ⁊ sic illa auc.remanet incorrecta q⁹ ius canonicũ disponit tãtũ circa validitatẽ mr̃imonꝫ: nõ aũt aliqd disponit circa iniuriam patris.sicut in simili in.l.j.⁊.ꝫ.C.de secũ.nup.qñ mulier nubit.ĩ.annũ luctus:lz per ius canonicũ excusẽt a penis infamie:ius canonicũ nihil disponit vel immutat circa lucruz q̃ prouenit filiꝫs primi matrimonꝫ:vt sentit glo.in.d.c.cũ ſm leges. Vide glo.fo.ll.lib.iꝫ.ti.j.l.xiꝫ.

1 ☞ Ingratitudinis vitium incurrit filia si minor annis xxv.sine consensu patris contrahit matrimonium propter q̃ exheredari potest.
2 Alimenta denegari possunt alicui ex his causis ex quibus potest exheredari.
3 Filia post.xxv.ann.nubẽs sine cõsensu patris non poterit propter hoc exheredari etiã si meretrix efficiatur.

§.5. Si filia erat minor.xxv. annis. quando ꝺrit mr̃i monĩ sine patris consensu.

Et hoc efficaciuspcedit tri

1 bus cõcurrẽtib⁹.primũ si ista filia tẽpore quo † matrimoniũ cõtrarit erat minor.xxv.ann.quo casu indistincte incurrit vitiũ ingratitudinis propter q̃ põt exheredari:vt i.d. auc.vt cũ de app.cog.ſ. aliud quoq; capitulũ.ꝫ. si vo vsq; xxv.⁊ in.d.auc.sed si post.xxv.C.de inoffi.testa.⁊ lege regni vi.parti.ti.vꝫ.l.v.⁊ foro legũ.li.iꝫ.ti.j.l.vj.⁊ ita no. ¶Dau.ó ca.in.d.auc.sed si post. Ex quo infert ibi Jaſo. q̃ ex ista causa pater in vita poterit denegare dotẽ filiẽ. q⁹ ex quib⁹ causis põt pater exheredare filiã in testamẽto:põt ei denegare dotem:ſm Bal.in auc.res que.C. cõia de leg. Itẽ q⁹ filia que nõ debet ali:nec dotari.glo.in.l.fi.in ver. intelligi.C.de do.promiſ.Bar.in.l.obligamur.ſ.j.ff. de actio.et obli.⁊ in.d.auc.res que.ſz ex causis ex quib⁹ põt q̃s exhere
2 dari:possunt † alimenta denegari. glo.in.l.fi qnꝫs a liberis.ſ.idẽ iudex.⁊ ibi Bar.ff.de lib.agn.gl.in.ſ.igiꝫ oẽs.in auc.vt cũ de app.cog.gl.⁊ Bar.i.l.fi.C.de alẽ.libe. cũ alĩs de q̃b⁹.s.ergo ꝛc. Unde q̃is mr̃imonꝫ valeat:vt.ĩ. subꝫciam.ex quo pater offenditur:erit iusta cã exheredãdi.⁊ sic d.auc.remanet incorrecta:q⁹ ius canonicũ disponit tantũ de validitate mr̃imonꝫ nõ circa iniuriã patris sicut in siñ in.l.j.⁊.ꝫ.C.de secũ.nupt.qñ mulier nubit.ĩ. annũ luctus lz per ius canonicũ excusẽt a pena infamie:tñ ius canonicum nihil disponit vel imutat circa lucrũ q̃ prouenit filiꝫs primi mr̃imonꝫ.gl.no.i.c.cũ ſm.de secũ.nup.ita ꝛcludit pau
3 in.d.auc. † Si aũt post.xxv.an.matrimoniũ contraxerit etiã cõtra patris volũtatẽ nõ reputabit ingrata:nec poterit exheredari: vt.d.auc.sed si post.⁊ in corpe vnde fumit. ná tũc propter stimulũ carnis filia excusat⁊ pater incusat vt dicit Saly.in auc.sed q̃is.in princi.C.de rei vxo.actio. Immo q̃ plus est etiã si efficiatur meretrix non poterit exheredari:vt dicit glo.in.c. quintauallis.s.de iureiur. ad hoc leges regni predicte.

1 ☞ Clãdestinum matrimonium cõtrahens recte sibi cõsulet si faciat q̃ puella dotem sibi constituat.

§.6. Si filia contrahẽs non ꝓmisit dotem.

Scõm q̃ habet cõcurrere

est q̃ filia q̃ñ cõtraxit matrimoniũ nõ promittat secũ dotẽ. si eñ pater tenebatur filiã dotare vt inueniret cui nuberet vt.d.l.qui liberos.ff.de ritu nup.⁊.d.l.fi.C.de do.promi.ex quo filia reperit maritũ sine dote: cessat causa cõpulsionis legalis ergo p cõsequẽs cessare debet cõpulsio vt superi⁹ dixi.itaq; modo sit maior.xxv.annis: modo minor: si filia sine patris cõsensu matrimoniũ cõtraxit(nõ ꝓmissa dote) nõ tenebitur pater eã dotare.ita voluit Bar.in.d.l.obligamur.ff.de acti.⁊ obli.in fi.verbis.q̃ refert ⁊ sequit Abb. in.c.accedẽs.fi.co.s.de procu.⁊ in.c.j.de despon.impu.⁊ in c.j.ĩ.de adult.⁊ in.c.cũ causa.ĩ.de rap.⁊ cõſi.rꝫ. incipiẽ. casus talis est magnificus.in.j.vo. Pro qua opi. bene facit ter.iudicio meo ſm verũ intellectũ in.l.pater.ff. de euic. vbi queritur an pater qui emerat fundũ ⁊ ipsum in dotem pro filia dederat si euictus fuerit an possit agere de euictione:attento q̃ nõ videt patris interesse nisi in casu soluti matrimonꝫ:⁊ cõcludit iuris cõsultus q̃ sic statim etiã ante solutum matrimonium attenta affectione paterna.sed si filia posset patrẽ compellere ad dotãdũ:certe interesset patris agere de euictione:nec dũ affectione paterna.verũ etiaz ratione dãni euitandi. Item nõ dicebatur dotasse ex quorem dederat alienã.l.fi.ff.de condi. ob cauſ.alias esset inuẽta fraus p q̃ã pater se exoneraret ab obligatione qua lege astringitur ad dotandũ q̃ non est dicendũ.l.in fundo ff.de rei vendi.ita dicit Bulgarinus.in repe.l.j.xxxviꝫ.co. ff.so.ma.bonũ est ergo q̃ filia q̃ñ matrimoniũ ꝓtrahit:dotem secũ ꝓmittat. Nã tũc pater tenebitur eã dotare: vt voluerunt doctores predicti in locis.s.allegatis. Cauti ergo debent esse isti qui ꝛclandestina cõtrahũt matrimonia: vt faciãt q̃ puella dotem viro cõstituat:q̃ potest filia facere patre inuito.nam potest se dotare de bonis patris.maxime si faceret autoritate iudicis ⁊ pater cõpelli potest ad cõsentiendũ. ſm Bal.in.d.l.fin.C. de do.promi.ar.l.fi.⁊.l.q̃fectitia.ff.de iure do.impe.per quã dicit etiam Bar.in.l.j. iiꝫ.co.ff.so.ma.q̃ si pater haberi nõ potest:iudex cõstituet dotẽ ip si filie,⁊ ad hoc illã.l.reputat fing.Bar.vbi.s. quẽ refert ⁊ sequit Jaſ.in.d.ſ. fuerat ante.isti.de act.xxxiꝫ.co. versi.dat.de quo.ĩ.latiꝫ subꝫciã. Hoc tamẽ intelligẽdũ est quãdo filia que dotẽ promisit erat maior.xxv.annis.secus si esset minor.nam tũc quãuis illa dotẽ promisisset:nõ teneretur pater eam dotare hoc fuit de mente Bar.si eius verba recte ponderẽtur in.d.l.obligamur.naz dicebat ille fateor q̃ si filia se maritaret ⁊ dotẽ promisisset:quia pater eam non maritabat:pater tenetur.hec sunt eius verba per que visus est ipse sentire q̃ tunc demum pater tenetur filiã dotare(si matrimoniũ sine eius consensu cõtraxit)quãdo distulit eam maritare vltra.xxv.annos. ⁊ sic vltra tẽpus a iure statutum:sic intelligit Bar.Saly.c.in.d.l.qui liberos. secundũ q̃ eum refert Jo.de ana.in.d.c.j.iiꝫ.col.ĩ.de adul. ⁊ Alex.in.d.l.j.r.co.ff.sol.matr. ⁊ Campetius in suo tract. de dote.j.parte.q̃.xiꝫ. Ex quo dicto sic intellecto resultat q̃ si puella.xx.annorũ.matrimoniũ(sine patris consensu)contraheret promissa certa dote:pater eam soluere nõ teneretur. Sz cõtrariũ voluit Abb.in. d.c.j.s. de despon. impu.in finalibus verbis dicẽs se credere q̃ licet filia(sine consensu patris)ante.xxv. annũ cõtrahat matrimoniũ ꝓmissa certa dote:pater teneatur ad dotandũ.quoniã pater tenetur filiũ alere:nec ex cõtractu illius matrimonꝫ alimẽta sibi denegare potest.cũ in istis spiritualib⁹ filia sub potestate patris non fit:vt in.c.si annum:de iudi.lib.vi.fortiꝫ ergo tenebit dotare quia causa dotis fauorabilior est causa alimentorum:vt tradit Cyn.in.l.nõ omni.C. de admin. tuto.⁊ dicit Abba.se sic consuluisse in cõtingentia facti cõ fil.xꝫ.incipien.casus talis est in.j.volu.⁊ pro ista decisione Abba.videtur mihi glo.quam nota.ibi Bald.in.l. nulla. in fin.C.de iur.dot.que voluit q̃ mulier minor.xxv.an.potest dare secum in dotem totam patris substantiã quãuis multum fit ampla.dummodo interueniat decretum iudicis. Idem disponit lex regni.iiꝫ.parti.titul.xj.l.xiiꝫ.veritas huius articuli ⁊ quis iustius dixerit apparebit ex infra dicendis. Uideas rogo Laurum de palacꝫs in tractatu de statuto q̃ stantibus masculis femina non succedat.col. xxj.verſicu.nos autem qui pulchre loquitur.

Lex regni.

1 ☞ Filia que sine cõsensu patris cũ indigno ꝛrit nõ põt cogere patrẽ vt eã dotet.
2 Exheredari põt filiꝫ qui inhoneste ꝛbit matrimoniũ puta cum meretrice.
3 Filia non potest contradicere patri volenti eam tradere nuptui nisi indignum moribus vel turpem ſponsum pater sibi eligat.
4 Indignꝫ matrimonio q̃s dicatur.et nu.12.
5 Nuptie debẽt esse cõuenientes de iure ⁊ de facto.
6 Dispẽsatio de illicito facit licitum.
7 Mulier.xxv. annis iterueniente decreto iudicis potest secum dare in dotem totam patris substãtiã quãuis sit multum ampla.
8 Filiꝫ naturales an ⁊ q̃ñ per subsequẽs matrimoniũ efficiãtur legitimi.
9 ¶Pater si substituit filio pupillariter meretrices aut ribaldos lusores postpositis attinentibus pupilli in gradu ꝓpinquo qui erant bone conditionis ⁊ fame non valet talis substitutio.
10 Nubẽs indigne patrẽ offendit ⁊ famã eius ledit.
11 Statutũ prohibẽs dote puellã ꝛbentẽ matrimonꝫ sine cõsensu patris valet.⁊ nu.13.

§.7. De marito indigno.

Tertiũ q̃ habet cõcurrere

est q̄ maritus cui filia nupsit: nō sit dignus illo matrimonio, ista tūc ex quo† sine patris ꝯsensu ꝯtraxit cū indignor nō tenebit p̄ eā dotare. ista est gl. multū sin. q̄ hoc voluit i c. fi. xxxvi. q. i. in ver. excusata. ⁊ sequunt ibi Joan. de san. ⁊ Archi. idē tenēt Jo. an. Ant. ⁊ Car. in. d. c. accedens. s̄. de procur. Bal. in. d. l. qui liberos. in repotatis antiqs. ff. de ritu nup. ⁊ in. l. j. ff. sol. mat. ⁊ in. l. pe. prope finē. C. de spō. ⁊ in. l. nec filiū. C. ō nup. dices q̄ si † filius inhoneste ꝯtrahit mr̄imoniū puta cū meretrice: pater p̄t eū exheredare nevi lissimā plem q̄ inde nascit̄ habeat successorē: q: ex his totū gen⁹ est infamatū. idē Bar. in. l. si rogat⁹. ff. de ma. vin. qcquid dixerit Saly. ī. l. si vt pponis. C. de nup. Jdē tenet Abb. in locis p̄all. Lud. in rub. ff. so. mat. Jaso. in. d. §. fuerat ante. xxxvij. co. inst. de act. ¶ Fundamētū huj⁹ opi. est tex. in. l. iij. §. si emācipat⁹. ff. de bo. pos. §tab. vbi dicit q̄ filius q vxorē idignā accepit p̄t exheredari. ergo eodē mō filie q̄ idigno nupsit poterit dos denegari. ¶ Jdē fuit de mente glo. prime in. d. aut. sed si post. xxv. C. de inof. test. dū dicit q̄ si filia se copulauit seruo post. xxv. ann. est iusta cā exheredandi. quā glo. ad hoc no. ibi Joan. faber. ⁊ Jason mayn⁹. ¶ Facit ad hoc ī simili tex. in. d. l. ꝟ si ea. ff. de spō
3 sa. dum dicit q̄ † filia non potest contradicere patri volenti tradere eam nuptui: nisi indignum moribus vel turpem sponsum pater ei eligat. ¶ Ad idem facit qō voluit bar. to. in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. ij. col. ff. solu. matri. quem omnes sequuntur vbi dixit q̄ pater non tenetur se obligare nec bona sua pro dote vxoris filij quando vxor erat indigna. Si autem non tenet̄ se obligare pro dote vxoris filij quod est minus: a fortiori non tenebitur filiā dotare que cum indigno contraxit propter illud dictum Bar. de quo meminit Paul. de cast. consil. xiij. ij. colum. in fine ver. nam pater. ⁊ dixi. s̄. late in rubr. ¶ Facit etiam quod voluit Bal. in. d. l. penul. C. de sponsa. vbi dixit q̄ si pater dicat instituo filiam meaz in centum dummodo digno nubat. Si autem nubat indigna: instituo in decem ⁊ nolo q̄ plus possit petere. Si postea filia indigno nubat vt si nobilis nubat famulo: non poterit ad supplementum legitime agere: quia ex hac causa potest exheredari: vt in aut. vt cuz de app. cog. §. aliud quoqz capitulum. coll. viij. idem dicit Bal. si nubit ei cui non p̄t vt consanguineo vel affini. vt ibi latius per eum. ⁊ ita sentit ibi Bal. vnum quod reputo
4 valde notabile: q̄† non solum dicitur ille indignus qui esset vilis persona: vt sentit glo. j. in auten. sed si post. est text. in. l. j. C. de natu. li. Sed etiam ille qui dato q̄ esset nobilis: tamen de iure non poterat cum eo esse matrimonium: vel
5 ratione consanguinitatis vel alterius impedimēti: q:† nuptie debent esse conuenientes de iure ⁊ de facto: vt dicit gl. fin. in. l. si rogatus. §. matrimonij. ff. de ma. vin. in. v. matrimonij. ⁊ no. insti. de nup. §. si aduersus. quam glo. multum commendat Jbi. in. c. j. de despō. impu. li. vj. in. §. porro. qui hoc intelligit nisi fuerit in impedimento dispēsatum:
6 quia† dispēsatio de illicito facit licitum: vt. c. quod dilectio s̄. de consan. ⁊ affi. ⁊ per glo. in. c. literas. s̄. de resti. spo. Ecce quomodo Bal. ponderauit indignitatem mariti. ergo eodem modo ponderanda erit in casu nostro. ¶ Item facit quod voluit idem Bal. in. l. nulla in fi. C. de iu. do. vbi di
7 cit q̄† mulier. xxv. an. interueniente decreto iudicis potest secum dare in dotem totam patris substantiam ꝯuis multum sit ampla: vt ibi dicit gl. dummodo vir tanta dote sit dignus. ⁊ ita fundat se Bal. sup dignitate vel indignitate maritivnde fic videtur dicēdum in casu nostro. ¶ Ad idē facit quod in simili voluit Paul. de ca. in. l. donatiōes in cō cubinam. ff. de dona. vbi per illum tex. dixit q̄ cum aliquis vt filius legitimus petit bona paterna: vel dicit se genero sum: ⁊ fic habet necesse probare matrimoniuz interuenisse inter patrem ⁊ matrem: ⁊ nō potest probare matrimoniū per instrumentum vel per testes qui fuerunt presentes: sed probat q̄ stabāt adinuicem ficut stat vir ⁊ vxor aduersarij⁹ ad dicendum hāc probationem presumptiuam: potest articulare q̄ vir erat homo magne cōditionis: ⁊ illa vilis cōditionis ⁊ quod non est presumendum q̄ cū illa matrimonium contraxerit sed q̄ ipsam habuerit in concubinam: et q̄ non mittebat eam honorifice ficut solēt vxores mitti. ad hoc q̄ habeā in. l. vt libere. ff. ō ri. nup. ¶ Immo fortiꝰ voluit Ang. in auten. quib. mo. na. effi. le. colla. vj. §. ij. vbi notam. ex illo tex. dicit no. fing. hunc tex. q̄ licet habens cōcubinam ipsam ducat in vxorem ⁊ postea conficiat instrumēta dotalia: tamen filij antea† nati non legitimantur si talis
Limitatio c. tāta qui fi. sint legi. 8 mulier nō erat matrimonio digna: quia forte meretrix erat vel mulier vilis conditionis: ⁊ ille erat homo nobilis ⁊ dignus: quia cum illud matrimonium non potuit cū honestate contrahi: nō legitimat filios ante mr̄imoniū natos ⁊ cōceptos. a Et dicit q̄ ita vidit de facto seruari. hoc dictum a Ange, refert benzelinus in. c. tanta qui fi. sint legit. in apostillis. additione. ix. ⁊ Martinus laudensis ⁊ alij de qbus in disputatione incipiente. angaris, consi. xxiij. quibus adde Bal. in. c. illud. ij. col. de p̄sumptionibus, refert Alex. in. d. c. tāta pe. col. vbi de alijs. ¶ Et ideo cautus debet esse aduocatus cōtra filios naturales qui dicūt se legitimos per subsequens matrimonium vt videat ⁊ inspiciat an mater filiorum fuerit matrimonio digna habito respectu ad conditionem sue persone et conditionem amasij. Quod dictum est satis singulare ad propositum nostrum ⁊ mirabiliter limitat tex. in. c. tanta. s̄. qui fi. sint le, de cuius veritate j. subijciam. ¶ Idem in effectu voluit Ang. in auten. vt lice. mat. ⁊ auie. §. ad hoc coll. viij. vbi dixit q̄ licet alias habens filium vel filiam ex libera muliere cum qua nuptie cōsistere poterunt. si eum filium appellat in aliquo instrumēto legitimatur filius: vt ibi ⁊ in auten. item si quis. C. de natu. lib. ⁊ quarta parti. titulo. xv. l. vij. hoc verum si matrimonium inter eos honeste contrahi poterat alꝰ secus: vt quia mulier erat vilis cōditionis ⁊ homo honeste vite. ista tunc honeste matrimoniū cōtrahi nō poterat ⁊ per ꝯsequēs nō legitimatur filius. ita dicit consuluisse Bar. Franci. de pisis Ange. de are. ⁊ Hugelinum. p̄m Angel. ibi. ⁊ in. d. §. ij.
¶ Ecce quomodo angelus multum ponderauit indignitatez mulieris quo ad legitimationē prolis per subsequēs matrimonium vel alias: in qua de nullius forte preiudicio agitur: fortius ergo pōderabitur in casu nostro in quo agitur de patris preiudicio qui dotem dare debet. presertim cū ex tali cōtractu cū indigno filio patrem magna afficiat iniuria: vt no. Saly. in. l. ij. C. de adul. q: indignū est vt sordide proles splēdidis natalib⁹ audeāt subrogari: vt. l. vnica. C. ad senatusco. cla. ⁊ l. sup. C. de qō. ¶ Ad idē facit not.
9 decisio Ang. in. l. fi. co. iij. C. de sen. pas. vbi dicit q̄ † si pater substituit filio pupillariter meretrices aut ribaldos lusores postpositis attinētibus pupilli in gradu ꝓpinquo q erāt bone cōditiōis ⁊ fame: nō valet talis substitutio: q: facta psonis indignis. ergo idē erit in casu nr̄o vt rōne indignitatis mariti: non teneat p̄ filiā dotare. ¶ Et ꝓpterea dicebat Anch. ꝯsi. xx. q̄ valet statutū imponēs penā amissionis dotis mulieri nubēti viro indigno sine patris ꝯsen
10 su. ista† q̄ ꝑ patrē offendit ⁊ famā eius ledit ⁊ vī hec iusta cā exheredationis: vt. d. l. nō tātū. §. si emācipat⁹. ff. de ꝯtabu. Jdē tenet Bal. in certis apostil. ī. c. statutū. de here. li. vj. vbi subdit aliud sustētabili⁹ q̄ † valet statutū priuās dote puellā ꝯbētē mr̄imoniū sine ꝯsilio patris: cū ꝑ non tollat sibi arbitriū ex quo nō tenet̄ illud seq. ꝑ not. in. c. cū inveteri. de ele. ¶ Ex istis iustificari p̄t dispositio legis regni
11 fori legū. lib. iij. ti. j. l. ij. ⁊ vj. que dicūt q̄ si filia relicta cum fratrib⁹ (parētib⁹ mortuis) ꝯbat mr̄imoniū cū aliquo idigno qui nō cōueniat sibi nec generi suo. ita q̄ fit dedec⁹ sibi ⁊ generi suo p̄t a fratrib⁹ exhēdari ab oib⁹ bonis q̄ sibi puenire poterāt a parētibus. ⁊ est hoc mirabile p̄m eām ibi q̄ frēs possint sorores exheredare a bonis paternis ⁊ maternis. hoc idem statuit rex Jo. en occaña ⁊ en valladolid.
12 ¶ Ad cognoscēdū aūt qñ marit⁹ sit † dign⁹ vel indignus ꝺz inspici pgenies vtriusq̄ cōiugis sciētia ipsorū ⁊ diuitie parētū: ⁊ p̄m ista bon⁹ iudex arbitrabit̄ dignitatē vel indignitatē mariti. iuxta no. p Jo. an. ⁊ alios in. c. sup eo. el. ij. §. de testi. ⁊ per Bar. in. l. si rogatus. ff. de. vin. ⁊ in. l. cū ita legat. ff. de ꝙdi. ⁊ demon. ⁊ in. l. iij. C. de nup. ⁊ per Alex. in. l. si cum dotem. §. transgrediātur. ff. solu. matri. ¶ Et ex hoc infertur vnum qō est semp mēti tenendū q̄ etiam si magna comitissa nuberet doctori nō diceretur nubere indigno: vt no. voluit Saly. in. l. prouidēdum. C. de postu. per illū text. In aliquibus lecturis. quē refert ⁊ sequit̄ ⁊ multū cōmēdat Lapetius in trac. dotis. j. parte. q. xij. q: scientia nobilitat hoiem: vt ibi probat̄ ⁊ latius ibi ponit Cy. de quo aliquid dictū est sup rub. vī. ⁊ idē erit in doctore: dū dicebā nō valere donationez factā a doctore sue ꝯcubine: q: doctor erit miles nobilis ⁊ clarissimus. ¶ Ex qbus oib⁹ simul iūctis de necessario concludendum erit q̄ pater nō tenetur dotare filiā minorem. xxv. annis. que fine eius cōsensu (maxime dote nō promissa) matrimoniū cū indigno cōtraxit.

1 Leges romane diuinitus per oracula principū promulgate sunt.

Et p̄ ista iustificari possunt

leges regni

¶ Add mar ti. lauden. in tract. legiti ma. folio. vi. co. iij. in pn. v. not. aurea limitatione vbi eius additionator plures doc. refert. ꝛ ce po. in caute la. ccxlvij. in cipie. debes scire secus fuerit simpliciter sentētiā Ange. Jo. Ber.

Lex regni.

Lex regni.

Questio. Quis dicat indign⁹ matrimonio.

Pro doctore.

leges regni de quibus succincte habita est mētio: quas nō incōsulte Hispaniarū reges christianissimi ediderūt quarū verba editionisq; tēpora (vt nihil antiquitatis penitus ignoretur) referam ⁊ memorabo: vt appareat quali studio ac diligētia antiqui curauerūt: vt in matrimonio filie parētum interueniret consensus. ¶ In primis igitur Sisnandus castelle Christianissimus rex era. cccccclxxi. tolleti statuit (vt foro iuzgo. lib. iij. titu. ij. l. fin.) q; si puella ingenua ad quemlibet ingenuū venerit in ea conditione: vt eum sibi maritum acquirat. ¶ Prius cum puelle parētibus colloquatur. Et si obtinuerit eam vxorem habere posset preciū dotis parentibus eius impleatur. s. nomine arrarum viro. Quod si absq; cognitione ⁊ consensu parētum hoc fecerit: ⁊ ipsam eius parētes in gratiaz recipere noluerint: mulier cū fratribus suis in facultate parentum non succedat: pro eo q; sine voluntate parentum tranferit pronior ad maritū. Nam si de rebus suis parentes aliquid donare ei voluerint: habeant potestatem: ipsa quoq; de donatis rebus faciendi quod voluerit libertatē habebit. ¶ Hoc idē postea innouauit rex dñs ¶ Petrus filius regis Alphonsi era. M. ccc. xciij. vt habetur foro. generosorum. libro. v. titu. v. l. j. in hec verba. ¶ Si mancebaen cabello casa sin voluntad de sus parientes: o de sus cercanos hermanos con alguno hombre: o se ayuntare conel por qualquier ayuntamiento pesando a sus parientes mas propinquos: o a sus ceroanos hermanos: noaya parte en lo de su padre: ni élo de su madre. Sea enagenada de todo heredamiento por siempre. ¶ Idem disponit lex scōa eiusdem tituli dicens. Esto es fuero de castilla que si alguna manceba en cabello se: casa: o se va con algun hombre: sino fuere con plazer de su padre: o de su madre: si los ouiere: o cōplazer de sus hermanos si los ouiere o cōplazer de sus parientes los mas cercanos deue ser deseredada: y puede la desheredar: o heredar el hermano mayor: si hermanos ouiere. E si ella fuere en tiēpo de casar: ⁊ no ouiere padre: o madre: ⁊ sus hermanos: o sus parientes no la quisieren casar por amor de heredar lo suyo: deue ella mostrar lo entre villas: o mas como es tiēpo de casar: ⁊ sus hermanos: o sus parientes no la quieren casar por amor de heredar lo suyo. E desque lo ouiere querellado: et mostrado assi como es derecho: ⁊ despues casare: no deue ser deseredada por derecho. ¶ Super hoc etiā rex Alphonsus cōtra eā q; fine parentū vel fratrū cōsensu matrimoniū ꝟrit statuit: vt habeť foro legū. lib. iij. ti. j. l. ij. Cuius verba sunt. Si el padre o la madre de alguna muger que sea en cabellos muriere: ⁊ alguno la pidiere para casamiēto a sus hermanos ⁊ fuere tal que la muger ⁊ los hermanos sean entregados enl. ⁊ por su mal querētia: o por cobdicia de retenerlo suyo: o por deseredar la si casare sin su mandado: no la quisieren casar: y ella entēdiendo aquesto engaño ⁊ afrontādo gelo: casare con el: o con otro que cōuenga a ella ⁊ a sus parientes: los hermanos no la puedan deseredar por tal razon: fuera si aql cō quien casara enemigo de sus hermanos: o les houiesse hecho alguna afrenta. Ca por tal razon como esta (muger sea de tan buen derecho como ellos) no es derecho q; case conel. E si lo biziere sea deseredada dela buena de su padre y de su madre. E si ella casare con alguno: q; no sea cōuenible para ella: ⁊ para su linage: o si fuere con alguno: de manera y que sea a deshonrra della y de su linage: Sea otrosi desheredada delo que ouo: o deuia auer dela buena de su padre o de su madre. Empero (muger q; alguna saga cōtra alguna cosa destas: que son sobredicas) no pierdea su derecho del heredamiento que le viene de otra parte: qualquier de sus hermanos: qualquier de otros parientes: o de estraños. ¶ Item in. l. iij. eiusdē tituli dicit. Si alguna muger biuda: o que aya auido señor o amigo casare despues la muerte de su padre: o de su madre sin voluntad de sus hermanos: no sea deseredada por ello. Ca pues q; le supieron aquell yerro y gelo sufrierō no es razon q; por el casamiento la deuā deseredar. ¶ Item in. l. iij. eiusdez tituli dicit que toda muger biuda (maguer aya padre: o madre) pueda casar sin mandamiento dellos si quisiere: ⁊ no aya pena porende. ¶ Item in. l. quinta. eiusdē tituli dicit. Si manceba en cabellos casare sin cōsentimiento de su padre y de su madre: no parta con sus hermanos enla buena de su padre ni de su madre. Fueras ende si el padre: o la madre la perdonarē. E si el vno la perdonare y el otro no (seyendo ambos biuos) aya su parte enla buena de aquel q; la perdono. E si elvno fuere biuo: y el otro no al tiempo que casare: y aquel que es biuo la perdonare parta enlos bienes de ambos

Leges regni.

Lex regni.

Lex regni.

Lex regni.

ados. ¶ Item lex. vi. dicit. Si el padre: o la madre: o hermanos: o otros parientes touieren en su poder māceba en cabellos ⁊ no la casarem hasta veyente y cinco años: y ella despues sin su mādado se casare: no aya pena por ende casando ella con hombre q; le cōuenierе. ¶ Item in. l. fi. eiusdē tituli dicit. Ninguno no sea osado de casar con māceba en cabellos sin plazer de su padre: o de su madre: si los ouiere. Sino delos hermanos: o delos parientes: que la touierē en poder. E aquel que lo fiziere: peche cient marauedis: la meytad al rey y la meytad al padre: o ala madre: si los ouiere. Sino al que la tiene en poder y sea enemigo de sus parientes. ¶ Postea idē rex Alphōsus duas edidit leges altera reperit in quarta parti. ti. j. l. x. dicēs. ¶ Prometiēdo o iurādo vn hōbre a otro que recibira vna de sus hȳas por muger, o portales palabras como estas no se bazē las desposallas porque ninguna delas hȳas esta delāte: ni cōfiēte enel señaladamente como en marido: ni el enella. E esto es porque bien assi como el mrimonio no se puede bazer por vno solo: otro fin las desposallas. Ca el matrimonio ha de ser: ⁊ menester es q; sean presentes aquellos q; lo quieren bazer: ⁊ q; cōsienta el vno eñl otro. E si el padre iurasse: o prometiesse a aquel q; le auia iurado a el: q; recibiria vna de sus hȳas q; gela daria por muger. Si despues ninguna de sus hȳas no lo otorgasse: ni quisiesse cōsentir en aquel: a quien auia iurado su padre: por tal razon no las puede el apremiar que lo bagan de todo en todo. Como quiera q; les pueda dezir palabras de castigo q; lo otorguen. ¶ Pero si a quel con quien el padre quiere casar algūa dellas: fuesse tal que cōueniesse: ⁊ que seria asaz bien casada conel (maguer q; la no pueda apremiar: que cumpla lo que el auia prometido) puede la deseredar porque no agradece a su padre el bien q; le bizo. E baze le pezar no le obedeciēdo. E esto se entiēde: si despues desto se casare ella cō otro cōtra voluntad de su padre: o si bizieste maldad de su cuerpo. ¶ Alia vero lex reperit in. vj. parti. tit. vij. l. v. incipit iuglar. Ubi inter cetera ad ppositū dicit. E otro si quādo el padre quisiesse casar su hȳa ⁊ la dotasse segū la riqueza q; el ouiesse: ⁊ segun q; pertenecsiesse a ella: ⁊ aquel cō quien la queria casar si ella cōtra la volūtad del padre dixesse q; no queria casar y despues desto bziere vida de mala muger en puteria: poder ha el padre deseredar la por tal razon. ¶ Pero si el padre alōgasse el casamiēto de su hȳa: de manera que ella passasse por edad de veynte y cinco años: si despues desto bziesse ella yerro: o enemiga de su cuerpo: o se casasse cōtra voluntad de su padre: no podria el desheredarla por tal razō. ¶ Porque semeja que el fue en culpa del yerro que ella bizo. porque tardo tāto q; no la caso. ¶ Superuenit postea rex ¶ Jo. ȳ. en ocaña. anno christi. M. cccxxij. ⁊ valie oleti: ann. M. cccclvij. renalidauit leges predictas per hec verba. Ordenamos que moriēdo la madre: y teniēdo en su poder a algūa su hȳa: ⁊ aquella quedo en poder delos hermanos para la tener ⁊ auer de casar: si ella casare sin voluntad ⁊ plazer delos hermanos: pierda la herēcia q; le podia pertenescer por fin delos dichos su padre ⁊ madre: ⁊ q; acerca desto se guarden las leyes de nuestros reynos que enello hablan no embargāte que por luengo tiempo non ayan seydo guardadas: pues q; por otras nuestras leyes no fueron reuocadas. ¶ Has autē leges nemo sane mētis dicet iniustas. Cū per eas (si obseruent) dissensionū ⁊ inimicitiarū tollatur materia: litiumq; ⁊ iurgiorum admatur occasio parentibus ac filiabus optime cōsulat. Absit enim a nobis earum latores dānare: quos christianissimos fore cognouimus: ⁊ sacrorum canonum non ignaros: omnia quidem iura in eorum pectore recōdita esse cōsentur: propter eos quos ad latus habent peritos. quamobrem nec in fide: nec in iure deficere poterāt. Nam vt scribit Joan. octa. Ludouico regi. ⁊ habetur in. c. fina. xvi. q. iij. venerande ¶ Romane † leges diuinitus per ora principū promulgate sunt. Ideo ¶ Pelagius papa scribens Chlōdoueo regi se legibus subditum profitetur: vt habetur in c. satagendum. xxv. q. j. de quibus iuribus meminit Lucas de penna loquens in hoc proposito in. l. final. C. de inco. libro. x. fina. colum. quem rogo videas. ¶ Ne igitur nature ⁊ parentum votum fruſtraretur: quando imbecillis ac fragilis filia: iniqui peruersiq; hominis dolis ⁊ suasiōibus assentiret: parentes cognatosq; iniuria afficeret: iustum fuit has condere leges. quibus hominum et nōnumq; famulorum nequitia reprimitur: nā cum patris habitationem frequentant: ⁊ filiarū conuersatio ⁊ loquendi facultas sibi patet non verentur sub cōiugij velamine innocētes decipere

Lex regni.

¶ Pulchra ⁊ grauida verba.

Repetitio capituli per vestras

filias ⁊ aliquando impudēter stuprare. Qualis exinde dolor: qualisq; animi commotio parentibus euentura sint: iudicet qui filias habet. Contra tales facinorosos dominos rex Alfonsus merito insurgens: grauissimus penis subdēdos iussit i Oppido de alcala. anno Christi. M.cclxxxvj. ⁊ habeť in.l.j.ti.xv.li.viij.ordi.reg.bis v̄bis. ¶ Algunas vezes acaesce que los que biuen con otros se atreuen a hazer maldad y fornicio con las barraganas: o con las parietas: o con las seruietas de a q̄llos con quiē ellos biuen: E de sto suelē venir muertes de señores ⁊ otros males et daños. ¶ Por ende establescemos y mandamos q̄ qualquier q̄ biuiere con otro ⁊ hiziere maldad de fornicio con la barragana conocida del señor: o con la firuieta de casa: o con dōzella que touiere en su casa: o con la cobȳera dela señora de aq̄llos q̄ las han: o con la parieta de aq̄l cō quiē biuiere: morādo la parieta en casa del señor: o con el ama q̄ criare su hȳo o su hȳa en quāto le diere leche q̄ le matem por ello. E la que este yerro hiziere seapuesta en poder de aq̄l con quiē biuiere: y le de la pena q̄ quisiere: tan bien de muerte como de otra y aq̄l que hiziere tal maldad con la sobredicha firuieta de casa: q̄ den a cada vno cient acotes publicamēte por la villa. ⁊ si fuere hȳo dalgo el q̄ este yerro hiziere cō la firuieta como dicho es: o ella fuere hȳa dalgo q̄ yaga vn año en la cadena. E qualquier delos que no fuere hȳo dalgo que le den los dichos ciēt acotes. ¶ E si qual quier destos q̄ biuiere con otro se desposare: o casare con la hȳa: o con la parieta q̄ tēga en su casa aq̄l con quien biuiere: sin su mādado: q̄ el q̄ este yerro hiziere sea echado fuera del reyno para siempre: e si tornare q̄ las iusticias le matē por ello: y ella sea desheredada ⁊ aya sus bienes el parīete mas propinquo. E esto q̄ lo pueda accusar el padre: o la madre o aq̄llo a quellos con los q̄ biuieren ellos. E si aquel o aquellos con quien biuieren no lo quisieren accusar que lo pueda accusar qualquier delos parientes mas propinquos fasta el tercero grado. ¶ Pero si el padre o la madre o el señor con quien biuiere la perdonare: otro ninguno la pueda accusar.

Lex regni. Cōtra fornicātes in domo dñorū.

nota q̄ cōqueō/rio tē cum filia domini.

§. 9.

Sūt tñ quibas impugnāt

leges eo quod disponunt contra matrimonium: vel saltim id intimidant. Jaco.butr.in.l.j.ff.de constitutio. prin. Jo. andre. Domi. ⁊ alȳ in.c.statutum.de hereti.libr.vj. Frede. consi.liij.incip.in xp̄i.tc. ⁊ cōsi.cclxxv.incipi.casus talis est cauetur tc. Bal.in.l.nemini.ad fi.C.de nup. ⁊ in.l. paulus. ff.de statu ho. ⁊ in.l.oēs populi col.vȳ. ver.sed nūqd.ff. de iusti. ⁊ iur. Ang.in.l.cōsulta.C.de testa. ⁊ q̄si.xxix.inci. titi⁹. Ant.c.j.de spōsa. ⁊ q̄si.xl.incip.visa forma.ancha.in.c.j.de cōsti.ver.ex predictis.in repe. ⁊ in.d.c.statutū. de here.lib. vj. ⁊ cōsi.xlviij.incip.pro solutione dubiorū. Car. ⁊ Calde. in.c.gēma.de spō. Domi.in.d.c.statutū. ⁊ in.c.placuit. col. ij.di.xxij. Abb.in.c.eccl'ia sancte marie.s̄.de q̄sti.tā in lectura quā in repeti. ⁊ q̄si.xj.incip.magnificus.j.vol. Aler. in rub.ff.so.ma. ⁊ in.l.sei⁹.ff.ad.l.fal. ⁊ cōsi.xcvij.j.parte.inci pien.principalis. ⁊ cōsi.j.iij.parte.co.vi. ⁊ vij. And.ficu. in c.clerici.s̄.de iudi.col.ij.ver. ⁊ inducit Bal. Alexādrinus. in.c.j.de clan.despō. ⁊ in.c.fi.j.de secū.nup. ⁊ multi alȳ de q bus p Felȳ.in.d.c.eccl'ia sancte marie.de q̄sti.co.xxxviij.v̄. scōs effectus. ⁊ in.c.j.s̄.de spō.co.vj.ver. ⁊ q̄ tū ad primum cū seq.vbi pulchre in hoc articulo locutus est. ⁊ finaliť subdit q ⁊ si aliqua p parte cōtraria q̄ ipse p viā limitationuz adducit: habeāt in se optimū colorē iustitie: tñ dicit se non firmare q; repugnāt in effectū rōnib⁹ de qb⁹ ibi p eū post p̄fatos doctores. quē olim disputatiōis gratia in iuuētute mea hanc repetens decretalem secutus fui. voce conclusionem istam firmando.

1 ☞ Pater filiam spuriam vel incestuosam alere ⁊ dotare tenetur.
2 Vasallus si tenetur contribuere pro dotanda filia domini legitima ita pro spuria tenebitur.
3 Spurȳ reputantur infames infamia facti.
4 Spurius non succedit in feudo.
5 Spurȳ repellunť ab honoribus dignitatib⁹ ⁊ testimonio.
6 Incestuosi filȳ nō possunt esse testes in testamēto paterno.
7 Tabellionatus non est dignitas: nisi sit tabellio ad latus principis.
8 Spurius potest esse tabellio.
9 Spurȳ sunt turpes persone.
10 Spurium fratrem potest frater instituere.
11 Concubina si instituatur heres fratrib⁹ vel sororibus proteritis vel exheredatis poterūt fratres ⁊ sorores querelare testamentum fratris.
12 Statutū q̄ pater po ssit instituere spuriū an valeat.
13 Spuri⁹ pōt relinqui cōmissari⁹ ad faciendū p alio testū item pōt a patre substitui filio legitimo.
14 Spurȳ an excludātur ab alimentis.
15 Filȳ illegitimi an reputētur de genere vel familia.

Conclusio.

¶ Filiam minorē vigintiquinq; annis que sine patris cō sensu matrimoniū etiā cuz indigno contraxit: pater dotare tenetur quāuis illa dotem nō promiserit. hoc multipliciter probare conabar. ¶ Primo q† ficut pater tenetur 1 alere filiā spuriam vel incestuosam ⁊ fic indignā: vt.c.cum haberet. de eo qui duxit in ma. quam po. ita tenetur eam dotare: vt expresse firmat Bald.in.l.nec mater. C. de iur. do. quem refert ⁊ sequitur Ludo.in.l.j.ff.solut.matrimon. sentiunt alȳ de quib⁹ ibi per Alex.vj.co. ⁊ Bal.in.l. si gener. co.ȳ.ff.de bis q. vt indi.matheus in singu.cxlviij.incipiē. nota singulare dictum. Abb.post alios in.d.c. cum haberet.co.ȳ. Idem tenet Bal.in.l.ex cōplexu.C. de ince.nup. refert ⁊ Alex.in.c.j.§.similiter.in fi.de ca.contra.ex quo infert q̄ si † vasallus tenetur cōtribuere pro dotāda filia dñi 2 legitima: ita pro spuria: vt ibi per eū qui subdit q̄ non debet assignari tanta dos spurie ficut legitime vt sentit Bartolus in.l.fina.ff.de bis quibus vt indignis. secundum euz. de quo latius dixi.j.§.xxiij. ¶ Si autem filiaz illegitimā spuriam ⁊ incestuosam ⁊ fic indignā pater dotare tenetur: a fortiore filiam legitimā ⁊ dignam quamuis ante.xxv.annū ⁊ sine patris cōsensu et nulla dote promissa matrimonium etiam cum indigno cōtraxit: q̄ per ista omnia nō potuit filia effici tam indigna ficut est filia spuria ⁊ incestuosa. quod apparet ex eo quod Bonifacius martyr scripsit ad regē Anglorum. ⁊ habetur in.c.si gens anglorū. lvj. distin. dicens diuulgatum esse tales filios spurios adulterinos ⁊ incestuosos nec bello seculari esse fortes: nec in fide stabiles: nec honorabiles hominibus nec deo amabiles. Illuz text.alleg. Bald.in.l.j.co.iij. C. de bis q̄ pene nomi. ¶ Et 3 † reputantur infames infamia facti secundū Azo. in summa. C. ex quibus cau. infa. irrog. Hosti. in summa tit. de fil. presby. §. que est causa phibitionis. alberi. in auť. liz. C. de auť. libe. Joā. fab. i. §. nō solū de inoffi. test. Bald. in.l.j. in prin. C. de iure aur. anu. ⁊ in.l. generaliter. §. cum autem. C. de institu. ⁊ substit. sub condi. fa. Refert Jaso. in.l. fratres. in fi. C. de inoff. test. ⁊ Nico. deybal. in tractatu de succes. ab intesta. col. xvj. versic. sequitur quarta species. de isto dicto Azonis meminit Bal. consi. lxx. volu. j. col. iij. incip. q̄stio 4 est dicens p hoc q̄ † spurius non succedit in feudo: vt ibi p eum de eodē dicto facit festum Alexā. in.l. ex facto. §. si qs rogatus. columna penul. ff. ad trebel. ⁊ in.l. generaliter. §. finaliť. C. de institit. ⁊ substit. sub cōdi. fa. ⁊ consi. xxv. incipi. redemptoris. in.j. volu. vide eundē cōsi. lxx. in fi. ⁊ bonū ter. 5 in. §. soror. in sti. de inoffi. testa. ¶ Et propter ea † repelluntur ab honoribus nisi propter inopiam non legitimi cōpetitoris: vt.l. generaliter. §. spurios. ff. de decurio. ¶ Repelluntur etiam a dignitatibus: vt.l. spurȳ eodem titulo. traditur per Dynum ⁊ alios in reg. infamibus. de regulis iuris libro sexto. ¶ Et qui ferre testimoniuz est dignitas: vt.c. preceptum. xxxij. q.v. glo. in.c. testimonium. s̄. de testi. repelluntur a testimonio et non possunt esse testes saltim in causis vbi testes debet esse omni exceptione maiores: vt in materia. c. fi. s̄. de iureiuran. in.l. in bone fidei. C. de reb. credi. ⁊ l. admonendi. ff. ō iureiuran. vt singulariter firmat Ludo. in repe. d.l. admonendi. ⁊ refert ⁊ sequitur Nico. de vbal. in. d. suo tractatu de succes. ab intesta. charta sexta co. ij. ver. sequitur quarta species. ¶ Et quo ipsi inferunt qō babenti vnum adulterinum vel similem in testem non de- a fertur iuramentum in defectum probationis a quod tenet a menti. Idem dicit Nicolaus si in causa criminali duo soli testes sint: quorum alter esset spurius quia non facerēt plenam fidem: cum in criminalibus testes luce clariores et omni exceptione maiores esse debeant: vt.l. fide. C. de probatio. canonizata. ij. q. viij. c. sciant cuncti. ⁊ no. per Baldū in.l. cuntos populos. C de summa. trinitate. et fide. catho. 6 Hinc est q̄ filȳ † incestuosi non possunt esse testes in testamento paterno. ſm Specula. titu. de instru. edi. §. compendiose. refert Baldus in.l. cum acutissimi. penul. columna versic. extra nota. C. de fideicom. item. d.l. cum acutissimi: non habet locum in filȳs spurȳs im mo nec naturalibus: vt.l.

Contra spurios.

Spurius repellit ab honoribus et dignitatib⁹ ⁊ a testimonio.

¶ Adde hic poli. in singu. cclxxij. inci. notissimū est in iure. i sing. no uiter additis Jo. ber.

vt.l.generaliter.C.de instī.& substī sub cōdi.fac.ſm Bal.in d.l.cū acutissimi.co.ÿ.ver.quero nūquid.ideo statutū de fi/lÿs rebellīū nō includit istos ſm Bal. ibi ꝛ in aliquibus casibus spurÿ comprehendantur appellatione filiorum.

¶ Sed quāuis non posset esse testis: bene tamen poterit
7 esse tabellio:quia † tabellionatus non est dignitas sed offi cium satis vile.& ideo propter vtilitatem officÿ serui publi ci appellātur:vt.ff.de adop.l.non enim.nō quia serui sint: sed quia in dicto officio seruire tenentur. hinc descendit q̄ decuriones(officio decurionatus pendente)debēt a tabel lionatus officio abstinere.ita not.decidit Ang.de peru.cō si.cclxxxiÿ.incipi.premitto. idē tenet calderi cōsi.ÿ. sub tit. de fide instru.incip.spurius & facit.l.vniuersas.C. de decu/rio.lib.x. vīvalebūt instrā ab eo cōfecta ſm Bal.in.l.j.C.ō testa.co.nÿ.q.vi.& vide glo.in.l.ÿ.§.miles.ff. de his q notā. infa.possunt tñ spurÿ esse decuriōes:vt in.l.spurÿ.ff. de de/curionibus.naturalis aūt filius qui parū distat a legitimo. autētico quibus modis naturales efficiantur sui legitimi non est infamis.vnde sortitur honores & libertatem paren tum vt.vÿ.par.ti.xj.l.j.& consequenter poterit esse tabellio. facit quod dicit Joā.fab.§.nō solum.de inoffi.testa. instī.& Bal.in.l.in exercēdis.co.nÿ.C.de fid.instru.& in.l.generali/ter.C.de instī.& Jo.de platea in.l.senator.C.de digni.li.xÿ.
8 Jas.in.§.penales.inst.de actio.q̄uis ergo † spurius sit in/famis nihilominus poterit habere tabellionatus officiuz. infamis enim potest esse tabellio. quia nō est dignitas sed onus:vt dicit glo.fi.in.l.fi.C.qui mili.nō pos. lib.xÿ.& not. Bar.in.l.eadē.§.j.ff.ad.l.iul.repe.licet p.l.iÿ. tit.xix.parti. iÿ.videat cōtrariū.vbi inter cetera que requirit in tabellio ne est bona fama.vñvr̄ q̄ infamis non posset esse tabellio.

¶ Intellige nisi sit tabellio ad latus principis q̄ ille dici
a tur habere dignitatē:a vt.l.j.C.ō mād. pn.& l.laudabile.C. de aduo.diuer.iudi.quod nota. pro cācellarÿs principum & dignitatū.ita dicit Ang.are.in.§.fi.in pn.instī. de excep. Idem dicas de procuratore in curia pape imperatoris vel regis vel alicuius dñi.nam ibi non pōt infamis esse procura tor:q̄ talis curia ab infamib⁹ fedari nō debet:nec ꝛ eis in/gredi.ff.de excu.tu.l.sed & milites.§. ꝛ ignominia ſm bal. in.l.j.§.ait pretor.ff.de postu. refert & sequit Ang. are.i.d. §.fi.prope fi. ¶ Idē dicas de procuratione illustriū pso/narum vt episcoporū vel platorū & aliorū similiū. q̄ infa/mis nō pōt esse procurator taliū.ar.text.in.c.fi.v.q.iÿ.tenet Bal.in.l.reū.in fi.C.de procu. Ang.vbi.§. itaq̄ spuri⁹ nō poterit esse procurator taliū. nec tabellio vel procurator in curia principis:vt colligit ex predictis. ¶ Reputant etiā isti filÿ † turpes persone & propterea ꝛ frater nō possit que/relare fratris testm̄ nisi turpi psona instituta:vt.l.frēs.C. de inoffi.test.tñ si frater instit.aliquē adulterinū & similes: poterit alter frater q̄relare ſm Ly.i.d.l. fratres.& ibi Jas. in fi.& Bal.in.l.j.C.de natu.li.facit glo.in.l. turpia legata. ff.de leg.j. & quod no.in.l. & si pepercerit.ff.de libe. & post/hu. & in.c.innotuit.de elec.et per totum titul.de fi.presbÿ. in contrarium facit.l.spurÿ in.j.not.ff.de muneribus et ho noribus.Bald.in.l.fi.C.de liberis & eorū liber.& in.l.j.C.de
10 iure aureorum anulloꝝ. Fratrem † tamē spurium fra/ter instituere potest.l.si is qui.ff.de vulg.& pupil.gl.in aut. qui.mo.na.effi.sui.§.vlti.si quidē in glo.magna. in vñ.item a patre.& in ver.sed quid si pater.Bald.cōsi.v.incip.casus talis est in.j.vol. Ex his infertur ad vnū quod ego habui in practica filiꝰ cuiusdam sacerdotis contraxit matrimo/nium cū quadā muliere:q̄ morti proxima cōdidit testamē tum in quo maritū heredē instituit:fratres & sorores legiti mas preterÿt vel exheredauit:fratres & sorores q̄relabāt testamētū sororis:q̄ turpē instituerat personā:dixi q̄ po/terāt per p̄dicta.& hoc fere in terminis nostris ꝙsulēdo de/cidit pau.de ca.cōsi.lxj.inci. ad primū videt.vbi loquit de ea que maritū cōdēnatū ex cā que reddebat eū infamē he/redē instituit:fratrib⁹ & sororib⁹ p̄teritis: q̄ sorores testm̄ q̄relabāt q̄ turpē īstituerat psonā dicit hoc recte fieri pos se p.d.l.frēs. ¶ Ad cuiꝰ cōfirmationē facit q̄ in similib⁹ terminis cōsuluit Ang.cōsi.clxxj.inci.ꝙ Petrꝰ.vbi dixit q̄
11 si quis † concubinā heredē instituit preteritis vel exhere/datis fratribus vel sororibus:poterūt fratres & sorores q̄ relare testamentum fratris:quia turpē instituit personaz: vt.d.l.fratres.q̄ est valde no.signāter ad ea que dicta sunt in rubr.§.xxxvÿ.ex istis infertur.cum seq.vbi de donatio/ne facta concubine dicebam. ¶ Excludūtur etiā isti a suc/cessione omnium ascendētiū p lineam masculinā vel femi/ninā. vt in aut.qui.mo.na.effi.leg.§.fi.coll.vi. & in aut.qui. mo.na.effi.sui.§.fi.coll.vÿ.& l.qui cōtra.& l. fi.quis incesti. C.de incestis nup.& aut.ex cōplexu.co.ti.& c.latoꝛ.& c. cau/
12 sam q.ꝫ. qui fi.sint leg. Nec valeat † statutum quod pater instituat spurium:vt late disputādo concludit Bald.in.l. cunctos populos.C. de sum.trini.colū.xj.ver.ÿ. quero de effectu.& in.l.j.col.iÿ.C.de his que pene noīe. vide ꝙ Paul. de ca.cōsil.ccxxvÿ.vol.ÿ. Alex.cōsi.cxxxj.in.iÿ.vol. bapti/stā.in.l.omnes populi.ff.de iustitia & iure.fo.xj.col.j. in re/pe. Quamuis tamen filius spurius excludat a successione patris bene tamē potest relinqui a patre executor sui testa mēti ad distribuēdū eligendū vel restituēdū.dummodo ex hoc cōmodū nō sentiat.sed Bal.in.l.ab eo.C.de fideicō.fa cit q̄ voluerūt Ang. Jo.de imo.& alÿ tenentes in.l.in tem pus.ff.de bere.instī.& in.l.bi qui.eo.titu.Bal.in.l.si qs ad declinādū.C.de epis.& cle.Bart.in.l.eaz quā.C.de fideicō. Intellige dūmodo ꝙstet de distributiōe bōa fide facta alꝫ secus per ea que tradit Jo.an.in Spe.de instru.edi.§.nūc vero aliqua.in addi.inci.ad istum finem. Ex istis infertur
13 q̄ō † spurius pōt relinqui cōmissarius ad faciēdū pro alio testamentum.item pater pōt eū substituere filio legitimo.
14 l.si is q.ff.de vulga.et pupil. ¶ Quinimmo de iure † ciui li excludunt etiā ab alimētis:vt.d.aut.qui.mo.na.effi.sui. §.vltra si qdē.ibi nec alēd⁹ est a parētib⁹.& aut.ex cōplexu. C.de incest.nup.no.in.c.per venerabilē.ſ.qui fi. sint leg.eq tas tñ iuris canonici voluit q̄ a parētib⁹ alerent:vt.d.c.cū haberet.cui debem⁹ stare etiā ō iure ciuili ꝓpter naturalē eqtatē quā cōsiderauit canon.ſ.q̄ educatio filioꝝ ē de iure naturali introducta & ex instinctu nature procedit.j.di.ius naturale ibi:puerorum educatio.q̄ adeo verū est q̄ si pr̄ fi lio idigēti alimēta denegaret:nō esset a reatu homicidÿ im munis:vt.l.necare.ff.de lib.ag. ¶ Istud cōiter tenet q̄ꝫ Bal.in.d.aut.ex cōplexu.videatur sentire ius ciuile remanere incorrectū in filÿs nefarÿs & incestuosis & solū in spu rÿs simpliciter corrigi per.d.c.cum haberet.sed si bene ad uertat ille text.est ꝫ decisionē Bal.q̄ loquit de adulterino: nō de simplici spurio.vñ oēs illū intelligūt de filio ex quo cūq̄ coitu dānato nato:vt sit alēd⁹ a patre & p ꝙsequēs do tandus:vt.§.dixi. & idē de filia que fine cōsensu patris &c. An autem filÿ illegitimi reputentur de genere vel familia ponit abbas post alios i.c.nonnulli.§. sint & alÿ.ō rescrip. vbi Felÿ.plura cumulat circa ista.an aūt ius patronatus cōpetat illegitime natis.vidē late ac diffuse & singlr p Roc. in trac.de iu.pa.i.ÿ.cōpetēs alicui.q.ÿ.

1 ☞ Electio per metū facta qñ valeat.
2 Filia minor.xxv.an.fine cōsensu pr̄is intrās religionē nō pōt ob hoc exheredari:sed dotari debet.

Secūdo matrimoniū car/nale & spūale eqparant:vt.c.inter corpalia,§. ō trāsla.pla.

§.ii. Matrimoniū carnale & spirituale equiparātur.

tenet Card.in.c.tue.in fi.§.de spō.abb.i.c.cū terra.fi.co.§.
1 de elec.dicēs q̄ sicut valet † electio p metū facta qñ electo/res nō cōpellunt eligere certū ꝫ aliquē de certo genere p sonarū:vt ibi & in.c.cū dilect⁹.§.de cōsue.& in.c.abb.de ÿb. sign. sic etiā valebit matrimoniū carnale p metū Ꝫctū qñ nō fuit qs cōpulsus Ꝫhere cū certa persona:ꝫ cū aliqua de
b certo genere quā ipe elegerit b.q̄ dictū mirabiliter limitat b ter.in.c.cū locū.§.de spon.& alia iura q̄ volūt nullū esse ma trimoniū metu Ꝫctū.& sic i effectu arguit do.abb.de matri monio spūali ad carnale.idē tenet Ja.zochus in.d.c.cū lo cum.& sequitur ibi alex.co.pe. Quō autem contrahat ma/trimoniū spirituale inter būficiatū & ecclesiā:ponit notabi liter abb.in.v.disputatione.co.xxÿ.vñ.& aduerte.& ibidez co.vj.v.nā interponit differētias inter mr̄imoniū carnale
2 & spūale. Sed est ita quod si † filia etiam minor.xxv.ann. sine patris cōsensu cōtrahat matrimoniū spirituale:intrā do videlz quācunq̄ religionē: nō poterit pater ex hac cā illā exheredare:vt.l.fi.C.de epis.& cler.imo tūc tenet pr̄ eā dotare vt cōmode possit stare & viuere i seruitio dei & tan/q̄ dei spōsa vt monasteriū possit onꝰ alimētatiōis subire: vt no.voluit Bald.in.d.l.fi.C.de do.promis.& fuit de mēte Bar.in.l.j.§. si parēs.ff. si qs a par.fuc.ma. ¶ Quinimo etiā si semel fuit nupta:ꝫ cū ampla dote & nūc vidua velit religionē p̄fiteri:tenebit pr̄ eādē dotē assignare monaste/rio:vt voluit Jo.an.in addi.ad Spe.isto ti.§.formatis.ad fi.glo.& Ly.in aut.sed q̄uis.C.de rei vxo.act.ergo eodem modo nō poterit pater filiā exheredare si ante.xxv.an.cō/trahat matrimoniū carnale cū quocunq̄ nulla p̄missa do te & sine patris cōsensu.& per ꝙsequens ex hac causa nō po/terit alimēta nec dotē denegare cū dos succedat loco ali/mētorum:vt.§.dictū est.

¶ Adde Fe/ly.i.c. in p̄/tia. de pba/tio.co. xviij. v.ÿ.declara. Jas. in.l. ti/tia. colla.iij. post mediū. ff.de vb.ob. Jo.Ber.

Filie intrāti religionem pater nō de negat dotē.

De vxore q̄ maritū tur/pē instituit.

Spurÿ ex/cludūtur a successione.

Repetitio capituli per vestras

1 ☞ Opus pietatis exercere pōt qs cōpelli.ꝛ nu.9.
2 Pauper pōt iplorare officiū iudicis ꝫ diuitē vt ei tpe necessitatis subueniat.ꝛ nu.9.
3 Elemeosynā facere debem⁹ cōstituto ī extrema necessitate.
4 Dos est pia causa.
5 Causa dotis cū sit pia iudex in ea supplet ex officio suo nō petitor ꝛ pōt iudex decernere dotē filie eo casu quo pater nō prouidet.
6 Legata pro virginib⁹ maritādis dicūtur pia.
7 Executores dati ī testō ad distribuēdū in pias causas possunt erogare pro dotib⁹ puellarum.
8 Nobilib⁹ paupertatē incurrētib⁹ qui mēdicare erubescunt subueniendū est.

Tertio propter necessitatē

1 cōpellit qs † opus pietatis exercere vt est gl. quā ibi not. Abb. in. c. j. s. de empt. ꝛ vē. gl. j. alia. in. c. humanū genus. in ver. inferre. in fi. j. dist. ¶ Ex quo dicebat gl. no. i. c. sicut xlvij. di. ꝛ in. c. dño sancto. in ver. necessitate. l. di. alia ī. c. exigunt. j. q. vij. gl. j. q† pauper pōt implorare officiū iudicis cōtra diuitē vt ei subueniat tēpore necessitatis. ꝛ hoc idē firmat Abb. in. c. cū causaz. fi. co. s. de elec. ꝛ in. c. nouit. xvj. co. s. de iu. ꝛ in. c. si quis p necessitatē. j. de furt. ¶ Et facit qō voluit sanct⁹ Tho. scōa scōe. q. xxxij. ar. v. vbi dicit ꝙ cōstituto in extrema necessitate† tenet quis eleemosynā facere si habeat vnde: qm̄ hoc casu eleemosyna est in p̄cepto ꝫm eū. quē refert ꝛ sequit Abb. in. c. si vero. co. iij. s. de iureiu. et idē tenet Archi. i. c. j. j. di. sic intelligēs gl. ibi. idē tenēt multi alij quos refert ibi Fely. in fin. Adde archiep̄m Flo. ij. parte summe tit. j. c. xxiij. in fi. ꝛ que dixi. s. in prin. ꝫ. xxvj. vſi. ij. intellige cū seq. Sed ita est ꝙ † dos est pia causa vt est tex. not. ꝛ forte nō alibi ita bonus in. l. cū his. ꝫ. si mulier. ff. de cōd. inde. ꝛ sentit gl. alleg. illū tex. in. ꝫ. is quoq; in ver. accepisset. insti. quib. mo. re ꝓtra. ob. ꝛ in. ꝫ. fi. in ver. ꝙ p errorē. insti. de ob que ex quasi cōtra. ꝛ in. l. j. C. de cōdit. inde. no. Bar. in. l. si cōstāte. in. ix. q. j. partis. in fi. ff. so. ma. ꝛ in. l. si ego. in prin. ꝛ in. ꝫ. j. ff. de iu. do. ꝛ est expressum in. l. regni. v. parti. ti. xiij. l. xxxv. Vide que dixi in rubr. ꝫ. xlix. ꝛ s. e. in. ij. no. ad fi. prin. ver. eodē modo ¶ Et inde est ꝙ in† causa dotis cū sit pia iudex supplet ex officio suo nō petito: vt est casus no. in. l. si cum dotē. ꝫ. eo autem tempore. ff. so. ma. ꝫm Raph. ꝛ paul. ibi ꝛ alex. in. l. iij. ꝫ. hoc autem iudiciū. in prin. ff. de dā. infe. ¶ Ex quo inferē ꝙ iudex ex officio suo nemine petēte pōt decernere dotē filie eo casu quo pater nō prouidet: vt est text. valde no. in. l. pfecticia. post prin. in ver. ſz ꝛ si proponas. ff. de iu. do. p quā ita dicit Bar. ī. l. j. in. ij. cō. ff. so. ma. Ind. in aut. similiter. ff. ad. l. falcidiā. xj. speciali. alex. in. d. ꝫ. hoc aūt iudiciū. de quo etiā p Bal. in. l. qui liberos. ff. de ritu nupt. ¶ Et ex his dicebat Bar. in. d. l. si ego. ff. de iur. do. ꝛ bal. in. d. ꝫ. si mulier. ꝛ in. l. vnica. in fin. C. de his que pe. no. ꝛ ī aut. nisi rogati. co. ij. ver. quero nūquid monasteriuz. C. ad trebe. ꝛ in pleriſq; alijs locis de quib⁹ p alex. in. d. ꝫ. si mulier. in apost. ꝙ † legata p virginib⁹ maritādis dicūtur pia. ꝛ hoc qr vt dicebat Bal. in. l. post mortē. co. pe. C. de fideicō. legata p virginib⁹ maritādis: vident relicta respectu diuini numinis ꝛ possunt dici quodāmodo relicta ipſi deo īmortali. ꝛ propterea nō possunt cōuerti in aliū piū vſuz p executores testamēti etiā autoritate epi ꝛ ita assignari puelle intrāti monasteriū ꝫm Bal. ī. d. aut. nisi rogati. nec de tali legato dotis vel p dote: detrahet falcidia. ꝫm Bal. ꝛ Ang. in. d. l. cū bis. ꝫ. si mulier. ¶ Et inde est ꝙ si testator relinquit berte p se maritādo. x. debētur sibi lz ipsa fuerit nupta tēpore testamēti: vt. ff. de ꝙdi. ꝛ demō. l. si iā facta. ꝛ C. de īſti. ꝛ subst. l. antep. sec⁹ si esset relictū p incerta puella maritāda qr nō habebit locū in iā maritata. ita no. dicit Bal. in. l. si. ad ſ. C. de sen. que si. cer. quā. de quo meminit alex. ꝫ si. cxlvi. co. ij. v. vo. ꝛ Ja. in aut. res que. C. cō. de le. col. vj. ō quo. j. latiꝰ dicet in seq. co. ꝛ col. ver. eo. hoc dicebat. ¶ Quo autē tēpore debeatur legatū factū p puellis maritandis: vide not. p Bar. in. l. titio centū. ꝫ. si. si. co. ff. de cōdi. ꝛ demonſt.
7 ¶ Ex istis infertur ꝙ † executores dati in testamēto ad distribuendū in pias causas: possunt erogare p dotib⁹ puellarum. p̄sertim si sunt pauperes. cū tūc etiā stricto modo dos dicitur pia causa. ꝫm Bal. in. l. j. de leg. ij. in. ij. charta. in repe. ꝛ Alex. in. d. l. cū bis. ꝫ. si mulier. in apost. ¶ Idez dicēdū si essent puelle que ꝫm suā conditionē vel nobilitatem mereātur maiorē dotē quā esset sufficiētia sui patris ꝛ ppter hoc nō possent inuenire virū cōdignū sue cōditioni nā tūc ipſi executores possent supplere vſq; ad congruam dotē: vt possent puelle cōdecēter ꝫm suā cōditionē maritari: qr tūc cēsetur pia causa vt matrimonia cōdigna ꝛtrahātur qr nō dicitur posse nubere qui honeste nubere non pōt scōm suā cōditionē. arg. l. nepos proculo. ff. de ver. sig. facit lex plenū. ꝫ. equitij. ff. de vſu ꝛ hab. istud est notabile dictū Bal. nouelli. in suo trac. de dote. v. parte. iij. co. i fi. ¶ Ad cuius cōfirmationē. Facit qō not. voluit Bal. in. l. si qs ad declinandū. ij. col. v. circa tertiū. C. de epi. ꝛ cle. vbi dicit ꝙ si aliquis est nobilis qui habet alimēta: sed suā dignitatem cōseruare nō pōt: ꝛ habet forte puellas quas maritare nō potest: poterit episcopus vel executor testamēti qui habet bona testatoris distribuere in pauperes: aligd ipſi nobili erogare in subsidiū vite vel dotiū: quia licet nō fit omnino mendicās: tamē ꝫm statum natalitū suorū: aliqua sustētatione eget ꝛ ideo inter pauperes cōnumeratur: vt est ibi casus not. scōm eum. qō tene semper mēti. de quo Bal. nouellus nullā facit mentionē. per qō optime ampliatur eius dictū vt procedat nō solū cū testator mādauit bona sua distribui p puellis dotādis vel maritādis: sed etiā si iussit illa distribui in pauperes. ¶ Idē dicenduz esset si talis nobilis pauper haberet aliqua bona male acqsita q̄ deberet pauperibus erogare: nā hoc casu potuisset sibi ꝓpſi retinere: vt filiabus in dotē dare. per ea que dixi in rub. ꝫ. lxv. ante fin. versi. intellige. ꝛ verſicu. quod autem dixi quod tene mēti. Adde predictis bonum tex. in. ꝫ. considerandā. lxxxvj. di. vbi dicit ꝙ † precipue subueniendū est nobilib⁹ pauperta tem incurrentibus qui mendicare erubescunt. Idem dicit Ambro. in lib. de offi. vide que dixi. s. in rubr. ꝫ. xj. circa fi. ver. ꝛ inde est ꝙ si vnus est nobilis. ꝛ j. eo. ꝫ. xxij. post p̄n. verſicu. sed quod dixi. vide etiam que late scripſi in ca. omnis vtriusq; sexus. de penitē. ꝛ remiſſio. in parte omnia peccata. verſicu. sextum per quod venialia. ¶ Secundo ampliatur vt procedat etiaz si dicte puelle iam fuissent nupte sine dote vel cum modica dote p̄sertim si vir qui accepit talem puellaz indotatā: erat egenus: adeo ꝙ nō sufficeret ad onera matrimonij supportāda. nam tunc poterūt dicti executores dotare vel dotē augere: si videat esse necesse p supportādis oneribus mr̄imonij. qr adhuc subest cā pia ꝛ necessitas oneris matrimonij. ita no. decidit Bal. nouellus. vbi s. in. q. facti. qui hoc intelligit qñ testator iussit bona distribui in pauperes vel in puellas dotādas: secus si ī puellas maritādas: qr tūc nō vr̄ satiſfactū intētioni testatoris: nec ēt vbis testī. ꝛ marie si diceret ꝙ p virginib⁹ maritādis. cum iſte nec sunt virgines: ex quo iā sunt nupte: nec sunt maritā de ex q̄ iā habēt maritos. ¶ Ad hoc facit tex. ꝛ qō ibi not. Bar. quē alij ibi sequunt in. l. luci⁹. la. j. ff. de leg. ij. Bal. et alij in. l. filia legatoꝛ. C. de lega. anch. ꝛ Jmo. in. c. fili⁹. s. de testa. co. pe. vbi dicūt ꝙ si pr̄ relingt filie ducēta p ipsa maritāda: viuēs ipſam maritauit ꝛ dedit sibi cētū noie dotis: pōt filia residua cētū petere ab heredib⁹ pr̄is eo mortuo. qñ testator dixit lego p dote seu noie dotis qr tūc ea maritata: cā legati nō est finita: cum cōstāte mr̄imonio possit dos augeri: vt. l. pe. ꝛ aut. ſz iā necesse. C. de do. ante nup. secus qñ testator dixit p ea maritāda qr ea maritata est finita cā. ita ergo dicendū in casu p̄dicto. ꝛ ꝫm ista itellige bal. in. d. l. fi. in fi. C. de sen. q̄ fi. cer. quan. pfe. de quo paulo ante feci mētionē. ij. ꝛ inde est. ¶ Redeūdo ad ꝓpositū si ꝓpter † necessitatē cōpellit qs opus pietatis exercere: ꝛ cō stituere dotē est op⁹ piū: vt supradictū est: q̄ maior necessitas ꝙ illa in q̄ est vxor nō dotata: qr pōt marit⁹ ei alimēta denegare ꝛ a se illā expellere vt. s. dixi. ex q̄ alimētoꝝ denegatione: ꝛ expulſione a domo: pōt seq pctm̄ adulterij: vt ꝫ dicit ter. ꝛ p̄nt etiā multa alia incōmoda seq de qbus infra subij ciā: ergo est cōpellēdus pater illam dotare q̄uis sine eius cōsensu ante. xxv. annū nō promiſſa dote mr̄imoniuz cū indigno cōtraxerit. ¶ Dr̄esertim cū in patre due concurrāt obligationes. vna qua tenet vt gliber extraneꝰ tali tpe necessitatis opus piū exercere. Alia qua tenet vt pater filiā dotare. Duplex enī obligationis cā maiorē hz efficaciā. ar. c. j. s. de treu. ꝛ pace. ꝫ. sed hodie. instit. de nupt. ꝛ. l. cū in adoptiuis. C. eo. ꝛ in aut. itaq; C. cōmu. de ſucceſ.

1 ☞ Alimenta denegari possunt ei qui ex causa potest exheredari.
2 Dos succedit loco alimentorum.

Quarto ex quacunq; causa

1 potest qs exheredari: possunt ei † alimēta denegari. ꝛ quā tū ad ꝫ parificant exhr̄datio ꝛ alimētorū denegatio: vt voluit gl. no. in. d. l. si qs a liberis. in ver. detulerat. ff. de libe. agno.

Pro nobilibus.

Pro puellis maritandis.

Nota hoc.

Pro mulier nupta sine dote.

ꝫ. ij. Et q̄ pōt exhr̄dari pōt alimēta denegari.

Pro pauperibus.

Eleemosyna.

Dos est pia.

Lex regul.

Legata pro virginibus maritandis dīr pia.

Executores ad pias causas pōt dotare puellas.

agnos. & in. l. fin. C. de alen. lib. tenet Bal. in auc. res que. C. communia. de lega. & docto. in prealle. locis [a]. Sed est ita
a q licet filia minor. xxv. annis sine patris consensu matrimonium etiam indigno contraxerit q̄uis dotē non promiserit: non pōt ex hac causa exheredari bodie q̄uis olim fic de iure. ffor. vt. d. l. iij. §. fi emācipatus. de bo. po. contra tabu. quia ista causa exheredationis non reperitur bodie inter alias causas quas enumerat ter. in. d. auten. vt cum de appel. cog. §. causas. & glo. in. c. quintauallis. s̄. de iureiu. ergo ex cadē causa non poterit pater alimenta denegare nec p consequens dotem non tradere: q̄ ex causis ex quibus pōt quis exheredari vel ei alimenta denegari potest dos non constitui fm Bal. in. d. auc. res que. et econtra. Cuius ratio
2 est: quia & dos succedit loco alimentorum: immo fauorabilior est causa dotis q̄ causa alimentorum: vt. s. dictum est ergo tenebitur pater eam dotare. ¶ Et si dixeris q̄ imo filia que matrimoniū cōtraxit sine patris cōsensu añ. xxv. annos potest a patre exheredari: vt in auc. vt cū de appel. cog. §. si alicui. & in auc. sed si post. xxv. C. de inoffi. testamē. & bodie si 2 trahat matrimoniū clandestinum p. l. xlvij. de toro pōt exheredari: dico q̄ ꝛ ex hac cā possit exheredari (quod tamē nō est sine scrupulo: vt. j. subīciā) nō tñ potērit pater ei dotē denegare: vt fic illa iura pcedāt in exheredatione nō tñ in denegatione dotis: vt est de mēte Hostiē. & Jo. an. in. d. c. j. s̄. de despon. impu.

1 ¶ Pater tenetur ad dotandum filiam etiam si ipsa habeat aliunde vnde se dotet.

2 Protestatio non releuat protestantem in his q̄ certo modo disposita sunt in determinata a lege. & num. 6.

3 Bona mariti sunt pro dote tacite bypothecata: etiā si maritus protestaretur in contrarium.

4 Expensas quas fecit pater filio studenti vī in dubio de bonis paternis facere nisi filius habuisset aput patrem peculium castrense vel quasi castr. siue aduenticium.

5 Dotare qui tenetur filiam si eius negocia gessit videt de bonis filie dotare. & nu. 7.

8 Consuetudo in dandis dotibus attenditur.

9 Dotare filiā tenet pater: adeo q̄ si mater ipsam dotauit poterit a patre repetere pactionē negociorum gestorum.

10 Extraneꝰ dotans filiā alteriꝰ pōt a patre dotē repetere.

11 Etas legitima ad matrimonium in femina est duodecim annorum.

Adde not. p Petrum gerar. in singu. l. & vid. s. §. j. v. itē q̄ Jo. ber.

§. 14. Lex regni. Pī tenet dotare filiam.

Quinto officium paternū

est dotare filias: vt. d. l. qui liberos. ff. de rit. nup. l. dedit dotē. ff. de co. bo. & l. fi. C. de dotis pmi. & iij. parti. tit. xj. l. vij. q̄ iura dicūt patrē teneri ad dotādū filiā etiā si filia habeat bona aliūde vnde se possit dotare: ex quo sequitur q̄ si pa
1 ter cōstituendo dotē pro filia promisit seu dedit de bonis tam suis q̄ etiam filie semper intelligitur pī de bonis suis pmisisse: si sufficiūt ad p̄dictā dotē: & si nō sufficiāt eo q̄ defecit recurrit ad bona filie: vt. d. l. fi. C. de do. pro. ¶ Ex quo infertur vnū quotidianū & singulare q̄ si in instō pmissionis dotis dicatur q̄ pater pmisit in dotē filie mille ducatos: cōputato ea in oi eo q̄ debet ipsi filie: tā de bonis maternis q̄ de paternis: boc non obstante poterit dicta filia post mortē pīis petere bona mīna vltra dictā dotē: pbā do tot bona esse in facultatibus patris quot sufficiāt ad dotē pmissam: ita in cōtingētia facti cōsuluit Jo. de mōte spe relo apō pistoriū in fauore cuiusdā dñi Petri militis tudertini p ter. i. d. l. fi. cui 2silio se subscripsit Bal. nouellus vt ipe refert i suo tract. de dote. vj. pte. i. vj. priuilegio. Sz q̄uis ille nō dicat boc in expresso voluit Ang. de are. i. §. fuerat añ. instl. de act. co. xxviij. vfi. & aduertas qō i dubio dicēs q̄ cuis filia habeat bōa aduētitia tñ pater simplr dotando filiā in dubio p̄sumit eā dotasse de bonis ppriis filie dū modo pater sit soluendo cū officiū paternū sit ex necessitate dotare filias vt dictū est. qō dictum vt singulare extollit Jas. in. d. §. fuerat añ. co. xxxiij. v̄. io subdit ipse. Ad cuius cōfirmationē adducit ille duo fundamēta. pīo q̄ p̄suppofito (vt est verū) q̄ pater de necessitate tenet filiam de suo dotare vt dicūt iura p̄alle. ptestatio in 3riū q̄ intēdit filiā dotare de bonis filie: nō ꝛ releuare pīez ptestātē nisi ēt iteruenīat cōsensus eiꝰ 3 quē fit ptestatio: & boc quando est obligatio iā 3cta. & sic de preterito: secus si de futuro. l. alimēta. & ibi glo. no. & Bar. & alij. C. de neg. gest. Bar. in. l. nō solū. §. morte. ff. de noui ope. nun. col. vij. ver. sed quero an etiam patris consensus. & in. l. fi. §. item si predixerit. ff. naute caupon. stabula. Baldus. Angel. Salyce. & alij. in. l. pacta nouissima. C. de pac. Baldus. in. l. nō ideo minus. C. d

§. 14. Opinio. Jaso.

Qñ pī dotat filiaz de bonis suis.

libe. cau. doctores nostri in. c. cū. m. de consti. ¶ Secūdo in
2 bis que certo modo disposita sunt & determinata a lege ↄ protestatio nihil operaī nec releuat protestatē fm bar. in. l. nesennius apolinaris. ff. de neg. gest. in primo no. & ibi Ang. bar. in. d. §. morte. co. xj. ver. circa quintū. glo. & bart. in. d. l. alimēta. Sed determinatū est a iure q̄ pater tenet dotare filiā de suo proprio: ergo protestatio patris nihil habebit operari fm Jas. vbi. s̄. idē tenet bulgarinus in. d. l. j. ff. solu. ma. in repeti. col. xxxiij. ver. & ex. d. l. fina. qō no. ad ea q̄ dixi in rubr. versi. si tamen vir. ¶ Ex his infertur vnū nouū
3 & singulare q̄ fit marit9 (cuius bona sunt tacite bypothecata pro dote ex dispositione legis: vt ibi. & in. l. assiduis. C. qui po. in pig. ba.) accipiēs dotē protestetur: & si diceret q̄ nolit bona sua esse bypothecata pro dote: talis protestatio nihil operaretur. Jdē & notabiliꝰ dicit in socero: cuiꝰ bona etiā sunt tacite bypothecata pro dote nurus siue ipse dotē accepcrit: siue aliꝰ de eius voluntate: secus si fine volūtate fm glo. in. d. l. assiduis. in ver. sunt ante finē. per. l. fi cū dotē §. transgrediamur. ff. so. ma. certe si socer protestaretur & diceret se nolle q̄ bona sua sint bypothecata: ista protestatio nihil operatur: qua non obstāte posset mulier agere bypothecaria ad bona ipsiꝰ soceri. ita signāter dicit Jaso. i. d. §. fuerat ante. co. xxxv. ver. Et per boc duo. qō tene menti ad ea que dixi in rubr. ca. xciij. §. fi aūt pater nolit. ¶ Redeū do ad propositū habes cōfirmatā declarationē predictā cōtra patrē constituentē dotē filie & protestantē q̄ vult dotare de bonis filie vt semper intelligatur de bonis propriis dotas Opi. Jria.
se q̄ decisio videtur satis equa quāuis dubia. qz. d. l. fi. loqtur quādo nō constabat pro qua parte bonorū maternoꝝ pater voluerit dotē esse constitutū: qz constituendo dotem in mille dixit eā constituere de bonis paternis & maternis: sed in casu proposito pater voluit q̄ ola bona materna venirent in dotē: & cū predicta. l. fit exorbitās: non videtur extendenda: vt. l. si vero. §. de viro cū materia. ff. so. ma. ita dicit bulgarinus in repetitione. l. j. xxiij. co. ff. so. ma. & demū dicit fore cogitandū: qz ratio. d. l. fi. satisfacit pro opinione predicta. quā Jas. maynus in. d. l. j. vj. co. ver fi. adde q̄ per illū text. dicit esse signandā in practica de qua tamē dicit se valde dubitare: qz ter. in. d. l. fi. procedit in dubio quādo nō apparet de quibus bonis & de qua quantitate dum dicitur ibi necdū effuso sermone se iactet. & Bal. ibi ad boc no. illū ter. qō loquitur quādo verba sunt dubia. & idē bal. fina. co. ver. reuoco in dubiū casuz illiꝰ legis. sed in casu nostro quādo in instrumēto dicitur cōputato eo qō pōt habere de bonis matris. ista verba nō patiūtur q̄ intelligaī tota dos de bonis patris. in claris igit nō est opus cōsecturis. l. 2tinuꝰ §. cū ita. ff. de ver. ob. & propterea in casu predicto cōtrariū cōsuluit marianus sozinꝰ i. c. ij. j. de spō. vbi quedā alia addit fm Jas. in. d. l. j. ff. sol. mat. ¶ Et q̄uis illi nō dicāt ego reperio q̄ Ang. dixit cōtra Bar. in terminis tenentē 2trarium in. d. l. nesennī. iij. co. ff. de neg. ge. vbi inquit q̄ ꝛ pater & frater q dotāt filiā videanī in dubio dotare de suo proprio & nō filie vel sororis. p. d. l. fin. C. de dotis promis. verū est nisi esset negociorum gestor filie vel sororis: vt qz filia vel soror haberet bona propria: quia tūc videnī dotare de bonis propriis filie vel sororis. mouet per illū tex. & ita dicit sentire glo. in. d. l. fi. in ver. patrimoniū. & sic vult q̄ etiaz sine expressa protestatione patris vel fratris in dubio vī Opinio. Bar to.
dotare de bonis propriis filie vel sororis: ex quo infert bart. De scholari
4 q̄ ꝛ pater & expēsas quas facit pro filio studente: videtur in dubio facere de bonis paternis. l. que pater. ff. fami. ber. tñ boc debet intelligi nisi filiꝰ habuisset peculiū castrēse vel q̄si castrēse vel aduentitiū qō fuisset penes patrē. l. fi. de pet. bere. ita ergo videtur dicēdū in casu de quo agitur. Est verum q̄ inquantū bar. loquitur de patre auo & aliis quitte-
5 nentur dotare. & vult q̄ si gerant negocia filie: in dubio videnī dotasse de bonis ipsius filie. cōtra bar. tenet Lud. illū reprehendēs in. l. j. ff. sol. matri. per. d. l. fi. C. de do. promis. & dixi. s̄. in rub. in fi. Sed si expresse boc dixit pater quando dotē cōstituit videtur q̄ nō teneatur de suo proprio pater dotare. ¶ Et tenēdo hāc vltimā opinionē facsliter possunt excludi duo fundamēta que pro prima parte adducebat idē Jas. in. d. §. fuerat ante. ¶ Ad primū q̄ ab his ad Protestatio.
que quis tenetur de necessitate protestatio nō releuat protestantem: fateor: sed cū subiungitur q̄ pater de necessitate tenetur dotare filiā de ppio patris, nego: quia immo pater nō tenetur de necessitate de suo proprio patrimonio dotare filiā qñ filia habet bona aduētícia vel aliūde vnde se dotet fm bar. in. l. mulier. §. cū proponeretur. ff. ad treb. ita dicit Jaso. in. d. §. fuerat ante. co. xxxv. versi. sed aduerte. Ad

cuius cõfirmationẽ q̃uis ille nõ dicat facit quontã certũ est q̃ dos succedit loco alimẽtoꝝ: vt sepe dictuz est. Sed pater nõ tenetur alere filiũ nisi tunc demũ qñ nõ habet filiꝰ vnde se alat: vt l. fi quis a liberis. ff. de liberis agnoscẽdis. ꝛ dixi §. fi. iiỹ. in prin. ver. cõfirmatur. dicã latiꝰ. j. §. xxiỹ. versi. ista tamẽ debent intelligi: ergo idẽ erit dicẽdũ in dote vt si filiã habeat bona ex quibꝰ pater poterat eaz dotare ꝛ dotauit: hoc expresso qõ de bonis ipsius filie illã dotabat: nõ tenebi tur pater ampliꝰ illã dotare. facit i simili notabilis decisio Bal. in. l. i. §. scimꝰ. C. de lati. liber. tol. vbi dicit q̃ qui tenek aliquẽ alere: satisfacit si faciat euz recipi in aliquo loco vbi alimẽta sibi ministrãtur. de quo latius dicã. j. §. xxiỹ. ver. ad idẽ facit qõ notãter dicit Bal. ibi õ est, ergo necessariũ q̃ pa ter dotet de suo. ꝛ sic euaditur illud primũ fundamentum.

Qñ pꝛ geꝛés negocia filie eã dotat ītelligit doꝛ tare soluz de bonis suis.

¶ Ad secõm dicebatur q̃ ī bis que certo mõ dispositа sunt a lege protestatio nihil operak: fateoꝛ. Sed cuz subiũgitur q̃ istud est determinatũ a iure q̃ pater tenetur dotare filiã de suo. istud est falsuz: vt. §. dixi. Cogitabis sup bis. ¶ Fo7 tius adhuc dicebãt alỹ q̃ si pꝛ pater gereret negocia filie tũc eam dotãdo de bonis filie nõ de suis dotasse cẽsetur. ita di xit Bar. ꝛ Ange. in. l. nesenniꝰ. ff. de neg. gest. qõ tñ reꝑhen dunt Jo. de imo. Ludo. ꝛ Alex. pro quibꝰ bene facit text. in d. l. fi. qui loquitur qñ filia habebat bona materna quoꝝm pater est legalis administratoꝛ: vt. l. i. C. õ bonis maternis Item hoc casu etiã militat ratio. d. l. fi. ergo ꝛc. de quo aliqd dixi. §. in rub. §. lxvj. post principium. versi. si tamen vir. vi de Bal. in. l. fi. §. fi. C. de bonis que lib. quem refert ꝛ sequi tur Fran. are. in. l. j. ff. so. matri. v. co. versi. in glo. semper ꝛc.

7

Nouũ dictũ sozini.

¶ Vide etiam Sozi. in. d. l. j. viỹ. col. §. fol. ma. qui pulchre loquitur. ꝛ inter cetera dicit vnum quod alibi nõ reperio in specie tactũ. ꝛ habui in practica q̃ si pater iã aliquas filias nuptui tradidit dãdo eis pro parte de propꝛiỹs: ꝛ pro par te de maternis: si postea aliã nuberet promittẽdo dotez de bonis suis ꝛ filie cẽsetur promisisse prout alỹs filiabus de derat: ratione seruãde equalitatis. ar. eius qõ babek in. l. fi. C. cõia vtriusq̃ iudic. faciũt not. per Bald. in. l. cũ pater. §.

8

euic. de leg. ỹ. Adde q̃ consuetudo in dandis dotibus at tenditur. c. j. de adul. ꝛ ibi not. Card. Abb. ꝛ alỹ ad hoc. l. j. ff. de flu. ꝛ. c. certificari. de sepul. vide Bar. in. l. cunctos po pulos. C. de sum. trini. ꝛ in. l. j. C. de sacro san. eccle. Card. in c. fi. de consue. Anto. Abba. ꝛ alios in. c. j. de sponsa. ¶ Et

9

quod plus est adeo pater tenetur filiaz dotare: q̃ si mater ipsam dotauit poterit a patre repetere per actionem nego ciorum gestoꝝm: ex quo onus dotãdi nõ spectabat ad ipsaz sed ad patrẽ: vt dicimus in alimẽtis licet aliter nõ ꝓtestek: vt. l. fi quis a liberis. §. fi mater. ff. de libe. agno. ꝛ p Barto. in. l. nesennius. ff. de neg. gest. ꝛ. l. alimẽta. C. eo. ita dicit idez Bal. nouellus in. d. tractatu de dote. vj. part. iỹ. priuilegio.

An mꝫ vel aliꝰ q dotauit filiã possit repetere a patre.

10 ¶ Et subdit fortiꝰ idẽ in quocunq̃ alio extraneo dotãte si liam alteriꝰ vt possit a patre repetere. ar. l. nihil. ff. de in rez verso: vt ibi latiꝰ per eũ. Sed si aio donãdi extraneꝰ alteriꝰ filiã dotasset: vel dotem sibi cõcessam repetere vellet: nihilo minus eius pater tenetur sibi ꝛstituere cõgruã dotẽ de suo patrimonio. ita dicit idẽ Bal. nouellus in. d. suo tracta. de dote. vj. parte. in. xvj. speciali. fi. col. qõ tene menti. ꝛ dixi. §. in rubꝛi. versi. subdit tamẽ que habeas pro repetitis hic. et ꝛz illa intelligas ista.

Lex gñaliter loquens.

¶ Nec distinguitur an filia sit maioꝛ

11 xxv. annis vel minoꝛ. cũ etas ad matrimoniũ legitima in fe mina sit duodecim annoꝝm vt. c. j. ꝛ. ỹ. de despõ. impu. nec etiã distinguitur an in ꝛtractu mꝫimoniỹ intercueniat pꝫis cõsensus vel nõ: qꝛ licet dotẽ nõ promiserit: nihilominus pater tenek eã dotare: vt est glo. singularis que hoc sentit in. c. nemo. in ver. domũ. de cõse. dist. j. que dicit q̃ ille qui cõstroxit eccle fiaz nõ promissa dote debet postea illã dotare: vt. c. pie mẽ tis. xvj. q. vỹ. ꝛ. c. cũ sit. de ꝛse. eccle. vel alta. allegat illa glo. in ar. text. in. d. l. qui liberos. ꝛ per hoc sentit q̃ illa. l. habet locũ necdũ quãdo promissa est dos: qꝛ dicta doctoꝝm debẽt intelligi ꝑm iura que allegãt: vt dixi. §. primo notabili. §. j. ver. si tamẽ ageretur. Intelligãtur ergo ꝓdicta iura gene raliter pro ut iacẽt. presertim quia text. in. l. qui liberos. ar tat patrẽ copulatiue ad duo scilicet ad maritandũ ꝛ dotan dũ: q̃uis aũt vnuz fuerit adipletũ. s. q̃ filia sit matrimonio collocata: nihilominꝰ pater tenebitur adimplere scõm. s. eã dotare. ꝛ ita illũ tex. ponderauit Ange. in. d. aut. res que. C. cõmunia de legatis. facit tex. in arg. in. l. fi heredi plures. ff. de condi. insti. ꝛ tenet Bart. in. l. nupta. ff. so. mat. Imol. in l. j. eo. ti. Saly. in. l. i. §. j. C. de rei vxo. act. Ange. in. §. fuerat ante insti. de act. qꝛ nõ videk cessare ratio in filia nupta ꝓ pter quã pater tenetur eã dotare: qꝛ dos est necessaria ad sustinenda onera matrimoniỹ: vt. l. pro oneribus. C. de iur. do. c. salubꝛiter. j. de vsur. tex. optimꝰ in. l. assiduis. §. exce ceptis. C. qui pot. in pig. hab. ꝛ tenent doctoꝛes predicti.

¶ Matrimonia debẽt esse libera ab oi exactiõe ꝛ pene ipositiõe ꝛ ab omni eo qõ potest prestare impedimentum etiam ad tempus q̃uis honestissima subsit causa.

Sexto matrimonia debẽt

§. 15. Mꝫimonia dñt esse libe ra.

esse libera ab omni exactione ꝛ pene impositione: vt. c. de neptis. xxxj. q. ỹ. c. cũ locũ. ꝛ. c. requisuit. ꝛ. c. gẽma. §. de despõ so. Item debent esse libera ab omni eo qõ potest prestare im pedimentum etiã ad tẽpus: q̃uis subsit honestissima cau vt. l. cum tale. §. si arbitratu titỹ. ff. de cõdi. ꝛ demon. tex. in c. pe. ꝛ vlt. j. de secũ. nup. vbi nõ potuit lex impedire matri monium etiã infra annũ luctus: q̃uis ad illã pbibitionem interueniebat causa honestissima scilicet vt euitetur semi nis cõmixtio. De cuius intellectu vide ergo Lucã de pen na in. l. fi. C. de incolis. libꝛ. x. q mirabiliter loquitur. ¶ Sz si deberet spectari cõsensus patris vel tempꝰ. xxv. annoꝝm vel promissio dotis vel electio digni intimidaretur liber tas matrimoniỹ ꝛ impediretur saltim ad tempus. Quinim mo prestaretur causa mulieribus ad fornicationem com mittẽdam: ergo per consequens habebit filia libertatem vt possit cõtrahere matrimonium añ. xxv. anñ. sine patris cõsensu cũ quocũq̃ voluerit: ꝛ pater ex debito naturali te nebitur eã dotare q̃uis illa dotem non promiserit. istud est precipuũ fundamentũ in materia super quo se fundant do ctoꝛes preallegati. §. ver. sunt tamẽ. quod scribẽtiũ mentẽ adeo turbauit vt spiritum pene relinquat exanimem.

1 ¶ Cõsensus eoꝝm de quoꝝz matrimonio agik sufficit ad matrimonium cõtrahendum: ꝛ. j. ver. ꝛ tenendo. nn. 16.

2 Matrimonium ꝛtractũ cũ meretrice valet.

3 Matrimoniũ qõ libera scienter cõtrahit cũ seruo valet.

4 Filia minoꝛ. xxv. annis põt sine patris ꝛsensu ꝫbere matri monium etiam cum indigno.

5 Coꝛrecto vitio coꝛrecta est pena.

Septimo ad matrimoniũ

§. 16. Valet mꝫi monium sine ꝛsensu pꝫis

1 contrahentiũ sufficit cõsensus eoꝝm de quoꝝ mꝫimonio agik: vt. c. sufficiat. xxvỹ. q. ỹ. ꝛ. c. fi. xxxỹ. q. ỹ. ꝛ. c. j. c. cũ locũ c. cum apud. §. de spõ. ꝛ hoc nõ solũ qñ matrimoniũ ꝫbik cũ digno sed etiã si cũ indigno contrabatur vt sentiunt iu ra predicta que solũ põderãt assensum eoꝝ de quoꝝ ma trimonio agitur ad validitatẽ matrimoniỹ: nec faciũt diffe rentiã sit dignus vel indignus ille cum quo matrimonium cõtrahitur. apperti? hoc probat text. in. c. inter opera cha ritatis. §. de spon. c. integritas. ꝛ. c. nõ est culpandus. xxxỹ.

2 q. j. vbi dicitur q̃ validũ reputatur matrimoniũ qõ quis cõtrahit cũ meretrice ꝛ sic cũ indigna. istud etiam videk de mente glo. in. d. aut. sed si post. xxv. annos que infert ex tex. dum dicit si se libero copulauerit: secus si seruo: quasi dicat q̃uis se copulet cũ libero vili vel indigno nihilominus te netur pꝫ eã dotare. sic ponderat illã glo. ibi Jo. fab. quẽ re fert ꝛ sequit Jas. maynus. ¶ Sed ego dicerẽ idẽ si se copu let seruo vt apparet ex predictis est bonus tex. in. c. propo suit. ꝛ. c. fin. §. de cõiugio seruo. vbi eodẽ modo valet matri

3 monium qõ libera scienter cõtrahit cũ seruo: ꝛ sic cũ indi gno. vtroq̃ ergo casu solus cõsensus facit valere mꝫimo nium. ¶ Et inde est q̃ cõsensus pꝫis nõ est necessariꝰ: imo eo inuito potest filia matrimoniũ contrabere: vt vol luit glo. in. l. paulus. que alꝫs incipit cũ qui. ff. de statu homi. idẽ voluit glo. in. c. accedẽs. §. de procu. ꝛ in. c. cum cãm. j. de rap. pro quibus est tex. in. c. vnico. de despon. imp. libꝛ. vi. ratio est qꝛ in istis spiritualibꝰ nõ curatur de patria po testate: vt. c. si annũ. de iudi. lib. vi. qõ quidẽ matrimoniũ cõ trahere potest filia maioꝛ duodecim annis. Ex quibus o mnibus simul iunctis cõcluditur q̃ recte et legitime põt fi

4 lia minoꝛ. xxv. annis contrahere matrimoniũ etiam cũ in digno sine patris cõsensu: nec ad eius validitatem ꝛ opus dotem promittere. ¶ Si aũt matrimoniũ sic cõtractũ re putatur legitimũ: ergo per cõsequens filia que illud cõtra xit nullã penã meretur: vt. l. graccbus. C. de adulte. ꝛ. l. san cimus. C. de admi. tuto. ꝛ. l. fi vt proponis. C. de cõfirma. tu

5 to. coꝛrecto eñ vitio: per cõsequẽs est coꝛrecta pena: vt. c. nõ debet. de consan. ꝛ affin. iũcto. c. de gradibꝰ. xxxv. q. ỹ. qꝛ quotiẽs aliquid definit esse delictũ: p ꝛsequẽs definit et pe na vt patet ex no. per Bald. in. l. decuriones. C. de infami

Legitie factũ nullã penã meretur. Coꝛrecto vitio coꝛrecta est pena.

bus. facite

bus.facit ter.z quod ibi not.in.l.iĵ.§.trāsfugas.ff.ad.l.cor. de ficca.z.l.j.z.ȳ.C.quando lice.sine iu.se vind.z.l.is qui aggresſorē.C.de ficca.z cle.si furiosus.de homici.z.d.l.gracc? C.de adult.cum simi.Concluditur ergo de necessario q̄ ex causa pater non potest denegare filie dotem.hoc similiter est vrgens fundamentum.

1 ☞ Rapta si ℨbendo matrimoniuz ꝙsenſit raptori lz hoc faciat sine consensu excusatur.

2 ¶Puella dicitur donec durat pubertas.

Octauo pōdero ter. singu-

§.17. De muliere rapta. 1 larē in.c.fi.xxxvj,v̄.j.in.c.si vero que rapitur.vbi litera dicit si vero que rapitur patrē habere cōstiterit:z puella raptori consenserit potestati patris excusata reddatur.Ecce ter. q̄ si puella que fuit rapta raptori consensit:z sic indigno intelligo contrahendo cū eo matrimoniū:q̄uis hoc faciat sine patris consensu:excusat.z sic est ibi ter.aperte ꝓbans istaz conclusionē.Nā ibi illa puella erat minor.xxv.ann.qō apparet ex eo q̄ dicit puella.Nā puella ōr donec durat pubertas ſm Bar.in.l.mela.in prin.ff.de ali.z cib.leg.no.in l.pueri.ff.de v̄b.sig.z in.c.j.z.c.puberes.x̄.de desp.imp.z p Abb.in rubr.de delictis puer.z matrimoniū cuz indigno cōtraxit qz cum raptore.crimē em̄ raptus omnem dignitatem tollit.vt.l.j.C.vbi senat.vel clari.Itē cōtraxit sine p̄ris consensu:vt aperte dicit ille ter.qz si cū eius consensu ꝓtraxisset nulla esset dubitatio:nec p̄misit dotē illa puella:qz de promissione nihil ibi dicit:vnde dicere q̄ promissio interuenit:esset diuinare:sed q̄uis oīa ista interuenerūt:nullam tamē penam puella incurrit:ergo per ꝙsequēs ex hac causa nō poterit pater ibi dotē denegare quā ex iuris dispositione p̄stare tenetur.

1 ☞ Dotare filiam tenetur pater licet eo inuito contrahat matrimonium.

Nono hāc cōclusionē vide-

§.18. tur sentire gl.in.c.fi.xxxv̄.q.ȳ.z in.c.fi.xxxvj.q.j.que generaliter dicit q̄ tz filia mr̄imoniū ℨbat patre inuito: nihilominus pater tenetur eā dotare.Nec illi glo.distingūt an filia sit maior vel minor cōtraxerit cuz digno vel cū indigno promissa vel non promissa dote:ergo nec nos distinguere debemus:vt.de precio.ff.de publi.c,solite.de maio.z obe. cū simi.Nec ob.cū gl.in.d.c.fi.xxxvj.q.j. dicit q̄ si cōtraxerit cum indigno pater non tenetur dotare: quoniā ad hoc respondebitur infra dando responsum.ad.l.iĵ.§.si emancipatus.ff.de contra tabu.

1 ☞ Officium paternum est dotare filiam.

2 Lex debet esse de dubio.

Decimo et vltimo pōt ad-

§.19. duci ista decretalis hoc modo.Nā vt superius dixi iste magister.R.ſm vnū intellectum erat pater vroris istius.B. pauperis qō apparet ex eo qō petebat ab eo dos.z sic illō

1 Ad qō reatr solus pater tenet:qz officiū paternū est dotare filiā:vt.d.l.fi.C.de dotis promiss.z.d.l.qui liberos.ff. de ritu nup.z ista filia contraxit matrimoniū cū indigno vt videtur inuere ter.cū dicit q̄ iste.B.erat pauper z vergebat ad inopiā que qualitas inerat a principio ſm aliquos doctores in presenti de quibus.x̄.§.z propter ista.nec apparet ex ter.q̄ illa fuerit maior.xxv.annis.nec q̄ pater ꝙsenserit nec q̄ filia p̄miserit dotē qñ matrimoniū ꝓtraxit.¶Dotuit ergo esse minor.xxv.annis z cōtrahere matrimoniū sine patris consensu z dote non p̄missa:z nihilomin? exigitur a patre z cōpellit dotē assignare:vt apparet ex ter. qui sic debet intelligi vt deseruiat de maiori dubio.C Qz qñ aliqua lex vel decretalis potest dupliciter intelligi:z scōm vnū intellectū deseruit de maiori dubio ille intellectus est assumendus:vt.l.j.ad fi.ff.ad munip.z.l.qō labeo.ff. ad carbo.z in auth.de fide instr.§.j.co.vj.Cy.i.l.fi maior.C.de trās-

Intellect? q deseruit de maiori dubio tenēdus est. act.Guil.in.c.vno de cleri.cōiu.li.vj.ad fi.Abb.in.c. quia v.ȳ.co.x̄.de iud.z in.c.peruenit.de sent.excō.z in.c.cū in iure.in prin.x̄.de elec.z ideo dicebat ipse in.c.de mulcta.i p̄n. x̄.de p̄ebē.Ange.de are.in.§.affinitatis.instr.de nupt̄ȳs:z And.sic.in.c.qñ frequēter.in prin.x̄.vt lite non cōtestata.

2 q̄ lex debet esse de dubio.z subdit q̄ idē debēt facere repetentes cū ponūt cōclusiones.debēt enim ponere eas dubitabiles ne disputēt de certo.z nullus effectus inde ꝓueniat qō reuera de cōclusione ista dici nō pōt cū satis sit dubia z bucusq̄ per aliquē quē viderim ita late firmatā non repio que satis comprobatur ex predictis.

1 ☞ Cōsensus patris in matrimonio an requirat de necessitate vel solum de honestate.

2 Dos quare datur filie.

3 Mulier dotata an teneat operari marito.

4 Relictū filie in testō an intelligat relictū p̄o dote.

5 Priuilegiū si ℨz plures causas sufficit vnā causam durare que sit potēs ad durationē priuilegij.

6 Testator si reliquit centū berte ꝓ ea maritāda q̄ tū erat maritata tēpore cōditi testamēti debet habere legatum.

7 Jus ciuile non potest tollere quod in fauorē rei spiritualis concessit.

8 ¶Puella rapta si ℨbat matrimoniū cū raptore an per dat lucrum bonorū raptorum.

9 Matrimoniū est de iure diuino:cū a principio fuerit institutū in paradiso terrestri.

10 Dos a iure naturali descendit.

11 Jus ciuile nō pōt statuere sup matrimonio.

12 Credēdū nō est alicui q̄tacūq̄ sanctitate vel doctrina polleat nisi lege vel auctoritate probauerit illud quod dicit.

13 Dos quare statuitur.

14 Ubi sunt rōnes plures quaruz quelibet per se sufficeret ad impediendum actum licet vna tollatur sufficit alteram remanere.

15 Exheredari pōt filia q̄ nō ꝙsentit in maritū quē sibi dat p̄ si luxuriosam vitā elegerit.

16 Matrimoniū z ei? dependētia pertinēt ad forū ecclesie.

17 Imperator olim erat dñs toti? mūdi z preerat in tēporalibus z spiritualibus.

18 Indignitas mulieris an tollat presumptionem mr̄imonij.

Et tenēdo istam cōclusionē

§.20. Solu.ad argumēta contraria. ad contraria respondebam.¶Primo ad.c.honorantur.dicebam q̄ ille ter.requirit consensum patris in matrimonio

1 filie de honestate: non tamen de necessitate:vt voluit ibi glo.quia ad validitatem matrimonij sufficit consensus eorum de quorum matrimonio agitur: vt.x̄.dictum est in septimo fundamento huius conclusionis.C Ad secundum dicebam q̄ licet illa contraxerit matrimonium nō per hoc

2 cessat ratio propter quam dos datur filie:quia non solum datur sibi vt inueniat cui nubere possit:sed etiam ad sustinēda onera matrimonij:vt.l.pro oneribus.C.de iure dot.z.c. salubriter.j.de vsuris.ſm Barto.in.l.nupta.ff.solu. ma.datur etiam dos filie vt melius z commodius tractetur a marito:qz mulier nō dotata faciliter spernit a viro:vt.d.auth. de nup.§.si quis itaq̄.versi.si quis enim.coll.iij.z auth.qui. mo.na.effi.legi.§.quē aūt.col.vj.datur etiam dos ob alias causas de quibus.j.e.ver.ex istis satis apparet.Ex istis infertur q̄ mulier dotata competenter non cogatur operari viro in operibus seruilibus qñ dos sufficit ad alimenta

3 mariti vroris z familie:alias fic ſm Abb.in.c. literas.fin. co.de restit.spolia.C Et hinc est q̄ si pater relinquit filie centum in testamento licet non dicat p̄o dote vel ꝓ ea maritāda tamē intelligitur relictū p̄o dote z dicetur filia dotata:vt singulariter decidit Bar.in.l.qō autē.ff.de iure dotium.qō est mēti tenendū.z hoc teneas.licet ¶Raph.z Jo. de imo.cōtradicāt.sed opi.Bar.seruatur in practica scōm Ang.de are.in loco statim allegando.C Inde est etiā q̄ si pater vel alius extraneus leget filie sue dotem in testamēto vel alias si frater habet vnde eā alat tenetur eā alere donec cōtrahat matrimoniū:qz expedit q̄ illa habeat integrā dotem ad hoc vt inueniat virū cui nubere possit z qui eā bene tractet.ter.fing.est de hoc.z ibi no.Bal.i.l qui filiū.ff.vbi pupil.edu.de,tenēt Jac.de arenis.Cy.z alij in.l.alimēta.C. de nego.gest.refert z sequitur Ang.de are.in.§.fuerat ante instr.de act.charta.xvij.fin.co.ver.aliud no.qō tene mēti.vide.j.§.xxvij.ver.z tenendo istā opinionē.C Et ita quāuis filia sit nupta z sic cesset vna ratio propter quā dos constituitur filie scz vt inueniat marituz:nō tamē cessant alie cause et ideo semper remanebit pater obligatus ad dotandū:qz vbi alicui? dispositiōis sunt plures cause vel rōnes;qñ sunt plures cause z vna cessat dato q̄ cesset vna:non propterea cessabit dispositio:vt no.in.§.affinitatis.instr.de nupt.z in l.liberorū.§.notant.ff.de inf.z.l.si nō lex.ff.de bere.instr.z l.j.ff.sol.mat.z.l.j.in prin.ff.si quis a pa.fue.manu.z in auth. vt determinatus sit numer? clericorū.in fi.coll.j.per Bar. z Ang.in.l.ita stipulatus.ff.de ver.obli.per Ang.post gl. in.l.si vētri.§.i bonis.ff.de priui.cre.dicēs per hoc q̄ si priuilegiū

5 habet plures causas:sufficit vnā causam durare q̄ sit potēs ad durationē priuilegij:idem si vtraq̄ sit eque potens seu eque principalis.ar.l.si domus.ff.de ser.vrb.pre.

Relictū filie intelligit p dote.

Nota p filia maritanda.

Repetitio capituli per vestras

Nota p̄ puella maritāda 6

scōm Bal. in l. vna. ī̄ŋ. co. versic. de vno quero. C. ne ex delictis defun. ¶ Ex hoc dicebat notāter Bald. in l. fin. p̄ope fin. antepe. q. C. de sent. que fine cer. quāti. profe. q̄ si testator relinquit in testamēto centū berte p̄o ea maritāda: quae tamē erat maritata tēpore cōditi testamēti: q̄uis causa relicti videat cessare: tamē debet habere legatū per. l. si iā facta. ff. de cōdi. ꝛ demōstra. ꝛ. l. pe. C. de īnsti. ꝛ substi. sub condi. fa. quē refert ꝛ sequitur alex. cōsi. cxlvi. ŋ. co. in. v. vo. vide Bar. in. l. lucī⁹. la. i. ff. de leg. ŋ. Bal. Saly. ꝛ Ange. ꝛ alios in. l. filia legatorū. C. de lega. Jo. de imo. post anch. i. c. filī⁹ penul. col. s̄. de testa. de quo. s̄. habita est mentio. ver. ꝛ ista de est q̄ si testator. ver. ŋ. ampliatur. ¶ Sic ergo videtur dicē dum in casu nostro q̄ licet filia iā fit nupta: nihilomin⁹ pater teneatur eā dotare. qō videtur sentire Bald. in. d. l. fi. ŋ. col. ver. sed pone q̄ ista. C. de dotis promis. in. j. lect. cū dicit q̄ si filia nō fuit cōgrue dotata: potest cogi pater ad supplē dum congruā dotē etiā cōstāte matrimonio: fortī⁹ ergo cogetur ad dotādū eaz que nullā habet dotē: etiā postq̄ mātimonium cōtraxit. ad idē gl. in. d. l. obligamur. ℣. j. ff. de act. ꝛ oblig. quā sequitur ꝛ reputat singularē Bal. in. c. iurauit. ŋ. col. s̄. de proba. ꝛ in. l. fi. C. de sen. que fine cer. quanti. ꝛ in rub. de offi. iudi. vi. co. Bal. Jmo. Ludo. ꝛ alīŋ in. d. l. j. ff. so. mat. Bal. Ange. ¶ Pau. in aut. res que. C. cōia de lega. ꝛ ibi Jaso. v. co. ver. iī̄ŋ. queritur. ꝛ Lāpetius in suo tract. de dote. i. parte. q. xiī̄ŋ. q̄uis ergo pater per cōtractū matrimonī̄ filie liberetur ab vno scilicet ab ea maritāda non liberatur ab alio scilicet ab ipsa dotanda vt. s̄. dixi. Ex istis infertur

Una obligatione sublata remanet alia.

q̄ in duabus obligationibus sublata vna remanet alia. ff. de arbi. l. celsus. s̄. de dolo ꝛ cōtu. c. cum dilecti. sic de duabus seruitutibus. ff. de ser. vr. p̄di. l. si dom⁹ tua. Sic de duobus impedimētis. c. ex tuorū. de vsupalī̄ŋ. Qō em̄ non mutat q̄re stare p̄hibet. C. de testa. l. sancim⁹. C. de ap. l. precipim⁹ hinc est q̄ si lex vel constitutio dicat q̄ filia dotata ꝛ coniugata a patris successione repellatur a fratribus non excludetur q̄uis sit coniugata nisi fuerit etiam dotata ſm Andream de yser. in. c. j. de succes. feudi. cuius meminit Lucas de pēna in. l. sacra. col. j. in fi. C. de proximis sacrorū scrinio rum. lib. xī̄ŋ. Ad ista facit notabile verbum quod ponit Jason post alios. ꝛ. l. licet inter primates. in fi. C. de pac. vbi dicit q̄ pactum de futura successione non valet nec firmatur iuramento ex duplici ratione. prima q̄ aufert liberā facultatem testādi. scōa q̄ inducit votū captande mortis. vnde licet cesset vna ratio tamē ex quo militat alia militat dispositio legis prohibitiue: vt est text. melior de iure in. l. lex elisscentia. ꝛ ibi Bal. ff. de here. insti. Ex quo infertur non valere pactū inter duos frēs de succedēdo adinuicē casu quo alter promouetur fine liberis nullo condito testamento: q̄ licet non auferatur libera testandi facultas remanet votuz captāde mortis alteri⁹. ita dicit Jas. vbi s̄. q̄uis ℨ sentiat Alex. consilio. cccxciī̄ŋ. ¶ Ad simile qō postea subiungitur

Tene menti p̄o filia dotata.

de alim⁹tis filio non p̄estandis quādo habet vnde se alat dicebam q̄ ista argumentatio quo ad casum nostrum non procedit. nam filius vel filia quando habent vnde se alant non sunt alendi a patre: vt. d. l. si quis a liberis. ℣. sed si filī⁹ ꝛ no. Barto. in. l. cunctis. C. de mendicantibus validis lib. xi. ꝛ tamen filia diues que habet vnde se possit dotare semper est a patre dotanda: vt. d. l. fina. iuncta glo. iī̄ŋ. C. de dotis promi. ꝛ ibi Bal. ꝛ Ange. idem Ange. in. l. a filia. ī p̄nc. ff. ad trebel. Ludo. ꝛ alīŋ: (vid. ¶ Paulum in autē. nouissima. C. de inoffi. testa. in p̄in. Bal. in. l. j. ℣. ius naturale. de iust. ꝛ iure. ff.) in. d. l. i. ff. fol. mat. ꝛ sic nō est bona argumentatio q̄tum ad hoc de alimētis ad dotē. ¶ Jtem video q̄ pater naturalis tenetur alere filiā naturalē tā de iure ciuili q̄ canonico: vt auten. licet. C. de natu. libe. ꝛ. c. cū haberet. de eo qui du. in ma. quā pol. per adul. ꝛ tamē nō cogit eā dotare: vt. l. vxore. ℣. p̄ naturalis. de leg. iī̄ŋ. ꝛ dicit latī⁹. j. ¶ Jtez filius tenet alere matrē: vt. d. l. si qs a liberis. in p̄in. in ver. matrē. ꝛ tamē nō tenet eā dotare: vt. l. tutor scōm. ℣. fin. ff. de admi. tuto. l. j. ℣. p̄terea. ff. de tutel. ꝛ ratio. distra. Bald. et Ang. in. l. iī̄ŋ. C. de p̄escrip. lon. temp. ¶ Jtē frater tenetur

Solutio ad simile folio lxxiiī̄ŋ. col. j. vſi. ℨ firmat.

Diuersitas inter dotē et alimēta.

De filia naturali. Filī⁹ alit matrez: sed non dotat. Fr̄ alit sorōr̄ ꝛ dotat.

alere sororē etiā solū vterinā: cū iura hoc nō distinguāt. l. q filiū. ℣. fi. ꝛ ibi Bald. no. ad hoc illū tex. ff. vbi pupi. edu. de. glo. in. l. i. C. de alēdis liberis. Cy. in. l. fi patrem. C. de alen. lib. ꝛ tamē nō tenetur eā dotare: vt. l. cū in plures. ℣. pater. ver. ex eodē patre. ff. de admi. tu. ꝛ glo. in ver. nulla. in. l. non omni. C. eo. Bal. in. c. super literis. iī̄ŋ. col. s̄. de rescri. Abb. Anto. ꝛ alīŋ in. c. peruenit. s̄. de arbi. Ange. ꝛ Alexan. in. d. l. a filio. ff. ad treb. Alex. in. l. j. xī̄ŋ. col. ff. fol. ma. ꝛ per ista est sublatum scōm argumētum. ¶ Ad tertiū dicebam q̄ filia contrahendo matrimonium fine patris consensu: propter hoc non pōt a patre exheredari: q̄ ista cā exheredationis: nō reperitur inter alias que numerantur in aut. vt cum de ap. cog. ℣. causas. ꝛ per glo. in. c. quintauallis. s̄. de iureiu. ꝛ vi. pti. tit. vī̄ŋ. l. v. ergo ex hac causa non poterit exheredari vt sentit glo. in. d. l. iī̄ŋ. ℣. si emācipatus. ff. de bo. poss. contra tabu. in ver. exheredare. Quinimmo q̄uis filia inuito p̄e cōtrahat matrimoniū: nihilominus pater tenetur eā dotare: vt voluit glo. no. que cōmuniter approbat in. d. c. finali. xxxī̄ŋ. q. ī̄ŋ. de qua. s̄. feci mentionē in nono fundamento huius cōclusionis. ¶ Ad illud qō postea subiungit q̄ pater tenet dotare filias ex dispositione iuris ciuilis. dicebam q̄ etiā tenet ex dispositione iuris ciuilis. nā de iure canonico pater tenetur alere filiam etiā spuriam ꝛ incestuosam: vt. d. a c. cuz haberet: a ꝛ per consequens tenetur illā dotare: quia dos succedit loco alimentorū: vt. s̄. dictum est: ꝛ ita etiā de iure canonico pater tenetur filiam dotare. ¶ Et p̄esuppo fito (fine veritatis p̄eiudicio) q̄ solū ex dispositione iuris ciuilis teneatur pater filiam dotare: nō sequitur q̄ ꝓpter

Dos descēdit a iure naturali.

ea possit idem ℣ius ciuile tollere vel subtrahere aliqd ex eo 7 dem iure limitando vel al's lz hoc faciat ex aliqua iusta vel honesta causa. vt sentit Jnno. in. c. nouit. de iudi. Et Fran. car. in repe. c. perpēdimus. de sen. excōi. vbi dicūt q̄ licet i perator reuocet legē p quā ꝛcessuz est eccl'ie p̄uilegiū. tñ nō intelligit reuocare p̄uilegiū. ¶ Et ita lz ius ciuile i fauorez mātimonī̄ q̄ est res spūalis possit ꝛcedere legē p̄uilegiatiuā ad matrimoniū vel eius dependētia: non tñ poterit tollere vel diminuere dictū p̄uilegiū. ita voluit glo. singularis 8 in. c. de puellis. glo. fi. xxxvj. q. ī̄ŋ. q̄ dicit q̄ ℣ lucrū bonoꝛ raptorum datū ipsis mulieribus raptis p legē ciuilē sez p. l. vnicam. C. de rap. virg. non potuit eadē lex ciuilis tollere vel diminuere dicendo q̄ si puella rapta contrahat matrimonium cum raptore perderet dictum lucrū. put dicit tex. in aut. de raptis mulie. ad fi. col. ix. hoc idē tenet Fede. consi. xxxvj. in fi. incip. casus talis est marit⁹ ꝛc. Jdē tenet Abbas. in. c. eccl'ia sancte marie. de const. ꝛ ibi Fely. xxxvj. col. in fi. ¶ Et ratio huius est: q̄ per talem legē boc lucrū tollente: intimidantur mulieres ad cōtrahendū matrimoniū p̄missum eis a lege diuina ꝛ canōica: ergo ꝛc. ¶ Maxime quia ipsum matrimoniū quod fuit causa dotis: vt dicit tex. in. l. j. ℣. ius naturale. ff. de iust. ꝛ iure. est de iure diuino cū a 9 principio fuerit ℣ institutū in paradiso terrestri: vt habet Genes. c. j. ꝛ in. c. litere. de frigidis. ꝛ in. c. vnico. de voto. li. vi. ¶ Postea vero de iure gentiū primeuo quo tpe gētes sine legib⁹ ꝛ moribus viuebāt: matrimoniū erat incognitū ꝛ omnes passiz ex quacūq̄ muliere nati legitimi dicebātur: vt dicit tex. in aut. qui. mo. na. effi. sui. in p̄in. ꝛ in. ℣. ꝛ licet. ¶ Successit postea ius gētiū ſm q̄ matrimoniuz fuit recognitū et ordinatū ob bonos mores cōseruandos: ꝛ ad euitandū fornicationē et scandalorū materiam. ꝛ sicut iter gētes fuerūt diuisa predia ita ꝛ mulieres ꝛ vnusquisq̄ haberet vnā in vxorē vt recognosceret ꝓpriā sobolē. ¶ Ūñ eodē tpe fuit inuent⁹ cōtractus dotis ad supportanda onera matrimonī̄: vt. l. eas obligationes. ff. de capi. dimin. vbi 10 dō ꝙ ℣ dotes habent naturalē p̄stationē: id naturali ratione a iure gentiū considerante: fuerūt dotes ordinate: vt videtur sentire Bar. in rub. ff. so. matr. ꝛ declarat Bal. nouellus in suo tractatu de dote. iī̄ŋ. parte. iiī̄ŋ. co. ea autem q̄ sunt ratione naturali subnixa: illibata debent ꝓpetuo custodiri: vt institu. de iure naturali. ℣. sed naturalia quidē iura. ꝛ in clementin. pastoralis. de ꝛe iudica. est tex. ꝛ ibi not. Bal. in. l. vnica. ℣. j. in p̄inc. ꝛ de cadu. tollē. facit glo. in. ℣. finali. institu. de legi. agnat. tut. verbo vtiq̄z. que dicit q̄ ea que habent naturalem equitatem sunt immobilia. ¶ Cum autem dos depēdeat a matrimonio ꝛ sic a iure naturali vſ'que tim habeat naturalem equitatem: marito ius dotandi dez illibatum remanere. ¶ Ad illud qō postea sequitur de filia minore. xxv. annis que fine patris consensu matrimoniū contraxit. qō pōt ab eo exheredari: vt autē. vt cum de appe. cogno. ꝛ aut. ſz si post. xxv. dicebā q̄ illa iura hodie nō sunt 11 obseruanda: q̄ fuerūt condita ab imperatore qui ℣ nullam penitus habuit iurisdictionem disponendi super matrimonio etiam ipsum impediendo seu differendo solummodo ad tempus: vt p̄obatur in. c. pe. ꝛ vlti. j. de secun. nup. not. l. j. C. eo. ꝛ in. l. decreto. C. de infa. ꝛ dixi. s̄. in. vj. fundamento huius cōclusionis: ergo eodem modo nō potuit lex ciuilis differre matrimonium cōtrahi vsq̄ ad vigesimumquintuz annum. q̄ negari non pōt quin per hoc mulieres intimidentur ad matrimonium contrahendum: quia si deberent expectare vigesimumquintum annū limitatum a iure ciuili p̄opter hoc retraheretur a libertate matrimonī̄ con-

Jus ciuile non pōt statuere ꝯ matrimonium.

An filia q̄ ℨrit mātimoniū sine patris cōsensu pōt exheredari. Lex regni.

Adō idē tz Soc. i. l. j. colū. 9. v. iī̄ŋ. ℨ clu. ff. so. ma. Jo. ber. Jus ciuile nō pōt tollere q̄ō i fauorē rei spūal' concessit.

trahend

trabendi: ideo nubendo ante vigesimumquintum annum maxime si expectarūt tpe cōgruo ꝑm mozē patrie: vt puta vsq; ad vigesimū annū: ꝛ tamē pater nō curauit filiam maritare: ꝛ dotē sibi cōstituere: si ipsa postea nubat licet pſone sibi indigne ꝛ añ vigesimūquintū annū (patre ignorante vel cōtradicente) nō vī ꝙ ꝓpter hoc possit exheredari: ne alꝰ ꝑ indirectū tollaꝝ filie libertas matrimonij: quā libertatē nō potest impedire ius ciuile: vt notaꝝ per glo. et doct. in. c. statutum. de here. lib. vj. ¶ Cū ius canonicuz nō curet de patria potestate circa matrimonia ꝛ alia spūalia: vt hī in. c. non est vobis. §. de spon. ꝛ in. c. si annū. de iud. li. vj. ita dicit Abb. in. d. c. j §. de despō. impub. dicens se ita consuluisse: vt habetur in suo consi. xij. j. vol. idē Bal. in. l. i copulandis. C. de nup. de quo etiā ꝑ eūdem in. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. ꝛ iure. ¶ Eadē ergo ratione sunt sublate pene inducte a iure ciuili contra filiam familias nubentem ignorante vel contradicente patre vt fuit de Bal. in. l. ij. §. j. ff. sol. ma. sup glo. allegat. l. si vt ꝓponis. C. de nu. ¶ Ad illud quod dicebatur si filia qñ matrimonium cōtraxit: nō ꝓmisit secū dotē: pater non teneꝝ eam dotare. dicebam qđ hoc nō reperitur iure cautū: immo illa fuit vna singularis opinio Bar. in. d. l. obligamur. que aliquib⁹ visa fuit satis equa. ¶ Sed certe si legi imperatorum super matrimonio disponenti non acqescimus: nec stamus: multo fortius non stabimus opinioni alicuius doctoris aliquid asserētis seu tenētis in ꝑiudiciū mīmonij quātūcūq; fulgeat autoritate c. ego solis. ix. di. ¶ Maxime qꝛ si tenerem⁹ istā opinionez multe mulieres ꝛ viri cū eis matrimoniū contrahētes tanꝙ iuris ignari grauiter deciperenꝝ: qꝛ mulieres nō promitterent dotē: ꝛ ꝑ ꝙs spernerenꝝ a viris ꝛ non ita bene alimētarentur nec tractarentur ab illis sicut si essent dotate: nec viri ita libenter tollerarēt vel subirent onera matrimonij ꝑsertim circa infirmitates ꝛ alia sibi necessaria: precipue si maritus esset pauper ꝛ aliqñ forte maritus vxorē a se expelleret: vt. §. dictū est. ꝛ ob hoc forte ipſi coniuges adulterium cōmitterent: ꝛ sic fedus matrimonij rūperet qđ multum considerauerūt iura fauendo ꝓpterea mulieribus circa dotes: vt. l. ij. ff. de iure do. ꝛ. l. assiduis. C. qui po. in pig. hab. ꝛ hic. ¶ Sequeret etiā aliud absurdum ꝙ soluto matrimonio ꝑ mortē mariti nō haberet filia dotē parataz ad cōtrahendū matrimoniū cū scō: vel si ad scōas nuptias trāsire nollet deficerēt sibi alimenta. ¶ Existis satis appareret iniquitas opinionis Bar. ió nō tenenda: maxime quia ipse loquitur sine fundamento. nō enim est ꝛcredendū alicui quātumcūq; sanctitate vel doctrina polleat nisi illud qđ dixerit lege vel autoritate cōprobauerit: vt. c. ego solis ix. di. ¶ Nec militat rō quā Bar. ꝛ sequaces adducūt dicētes ꝙ ex quo filia est in matrimonio collocata cessat rō ꝓpter quā pater teneꝝ filiā dotare: qꝛ vt sepe dictum est: non ſolū teneꝝ pater filiā dotare vt inueniat maritū sed etiam vt ex dote onera matrimonij sustentenꝝ: ꝛ vt vxor melius ꝛ cōmodius tractetꝝ a viro ꝛ ab eo nō expellaꝝ. itē vt mortuo viro habeat dotē paratā ad nubendū cū alio: vel si nubere noluerit: habeat vnde alimenta sumere vel religionē itrare: ꝛ sic q̄uis cesset vna ratio ꝓpter quā teneꝝ pater filiam dotare ꝛ vt inueniat cui nubere possit: nō cessant alie que nō minus sunt vrgentes ꝛ finales: ex plurib⁹ eīm causis finalibus circa vnū dispositū ꝛ alique cessēt: sufficiūt vnū remanere: vt. l. liberoꝝ. §. notandū. ff. de infa. ꝛ. l. si nō lex. ff. ꝺ her. inst. ꝛ. §. affinitatis. insti. de nup. ꝛ ꝑ Bar. in simili. in. l. j. ff. so. ma. ¶ Ex cuius dictis colligiť ꝙ si mulier a principio nupsit sine dote ꝛ post matrimoniū cōtractum dotē cōstituit: talis dos habebit sua priuilegia ꝛ cesset causa fauoris dotis mīmonij ꝓbēdi. Nā nō cessat cā mīmonij ꝓseruandi cū bona pace ꝛ sinceritate animi. ita eū declarat baldus nouel. in suo tractatu. de dote. vj. pt. xvj. spāli. xij. colū. ¶ Ad qđ bñ facit qđ in simili voluit gl. in aut. de nupt. §. mitiores. in ỹ. dat lex. quā ibi no. Ang. q dicit ꝙ † vbicūq; sunt rōnes plures quarū q̄libet sufficeret ꝑ se ad actū impediendū ꝛ vna tollať sufficit alterā remanere ad impedimētū subsequēdū qđ dicit Ang. fore no. ex quo infert ꝙ sicut mulier q̄ nubit. j. tpa luctus punit cū nubit anteqū pariat: sic punitur si nubat infra dictum tempus postq̄ peperit ꝛ cesset rō turbatiōis sanguinis. quia nō cessant alie rationes ¶ Ad vltimū cū dicebať ꝙ si filia ꝓhit matrimonium cū indigno pī nō teneť eā dotare: vt dicit glo. in. d. c. fi. xxxvi. q. j. quā approbāt multi doc. quos. §. retuli. mouet tā gl. q̄ docto. per tex. in. d. l. ij. §. si emācipat⁹. ff. de bo. po. ꝓtabu. vbi tex. ót ꝙ si filiꝰ ꝓhit mīmoniū cū aliq; vili vel indigna muliere ꝑt a pre exheredari: ergo eodē mō poterit pī do-

tē denegare filie q̄ fine eiꝰ volūtate mīmoniū cū indigno ꝓhit. dicebā ꝙ olim poterat filiꝰ exheredari si ignominiosaz duxit vxorē: vt. d. §. si emācipatꝰ hodie non pōt qꝛ nō est de causis approbatis q̄ enumerant in. d. §. causas. in auť. vt cū de ap. cog. ita sentit gl. i. d. §. si emācipatꝰ. in ỹ. exheredare ꝛ tenet expresse Saly. i. l. si vt ꝓponis. la ꝑmiera. C. de nupt. ad hoc facit tex. in. d. auť. vt cū de appellatiōe cog. §. aliud quoq; capitulo. dū dicit quaz alique nec digne. Itē cū subdit in diuersis legibꝰ sparsas iūctis his que postea sequunť dū ōt ꝑter ipsas nullas. hoc idē clariꝰ ꝓbať in. d. auť. in ỹ. si alicui. vbi ór ꝙ fiť filia nō cōsentit in marito quē pater sibi daťpoterit exheredari si luxuriosaz vitā elegerit. vult ergo ibi tex. ꝙ ad hoc vt possit exheredari reqrīť ꝙ luxuriosam vitā elegerit postq̄ noluit cōsentire in maritū quē pī sibi dare volebat. Et ꝑ cōsequēs vult tex. ꝙ nubēdo alteri ēt indigno ꝛz ꝓhit volūtatē pīs: nō posset exheredari. idē dictat lex regni. vj. parti. ti. vij. l. v. de qua. §. ver. altera vo. Sz caue qꝛ lex regni. iiij. par. ti. i. l. x. de qua. §. fecit mētionē. ỹ. postea idem lex. que sumpta fuit ex. d. auť. ꝓhitū disponit i finalibus verbis dū dicit. esto se entiēde si despues desto se casare ella con otro: ꝓhit volūtad de su padre: o si biziesse maldad de su cuerpo. ꝛ sic vult ꝙ si postq̄ filia recusauit accipere maritū quē pater sibi dabat cū alio matrimoniū contraxit: vel turpem vitā elegit poterit exheredari: quod est valde notandum. aliud notabilius vult illa lex: quia non requirit ꝙ ille cū quo filia cōtraxit sit indignus: sed sufficit ꝙ postq̄ recusauit maritū sibi datuz a patre cū alio ꝓhibuit matrimonium q̄uis dign⁹ sit qđ est mirabile: ꝛ alibi nō legi tene memorie illā legē. Fortiꝰ adhuc voluit lex regni forō legū. li. ij. ti. i. l. ij. de quo. §. ỹficulo. sup hoc, qđ ex hoc solo ꝙ filia ꝓhibit cū indigno pōt exheredari q̄uis pī aliū sibi nō ꝓmiserit maritū. ¶ Et ꝑm ista nō est tuta opinio Saly. nec bona solutio ꝑcedēs. ¶ Presertim qꝛ dato ꝙ nō repireť ista cā exheredatiōis iter alias nihilomin⁹ posset filia ex hac cā exheredari qꝛ pōtqs exheredari nō solū ex dictis causis cōtentis in. d. §. causas. sed etiā ex alijs babētib⁹ similē rōnē: vt voluit nota. Bui. de cug. in auť. ltz. C. de libe. ꝑte. de quo meminit Alvarotꝰ in. c. j. §. ꝑdictis modis. pe. col. in. ti. q̄ fuit ꝓma cā benefi. ami. li. feu. ꝛ multi alij de qbus ꝑ Saly. in. c. pastoralis §. de rescri. idē tenet Ang. in. l. lex cornelia. in ꝓin. ff. de iur. vide q̄ dico. §. sup rub. §. xvj. alꝰ fo. ir. co. ỹ. ỹ. ꝛ inde est. nemo tñ dubitabit qn iste casus habeat maiorē vel saltē eq̄lē rōnē exheredatiōis cū alijs enumeratis i. d. auť. ergo ꝛc. ¶ Poterit dari alia solutio: ꝛ ista erit gñalis ad multa de his q̄ ꝑ pte ꝓhibita fuerūt adducta. Dico eīm ꝙ ille tex. in. d. §. si emācipatꝰ ꝓhibēs mīmoniū ꝓhibi cū indigno ꝛ oīa alia iura ciuilia q̄ in mīmonio filie regrūt pīs ꝓsensuz vel etatē. xxv. annoꝝ: vel ꝓmissionem dotis: vel quouis alio mō ꝓ mīmoniū disponūt directe vel idirecte ꝓpetuo vel ad tps nō valēt nec habēt aliquā firmitatē ex eo ꝙ disponūt sup re nō sibi subiecta: qꝛ mīmoniū est sacꝛ maximū i eccliā dei: vt. c. debitū. ó biga. Feli. i. c. j. ó spōsalibꝰ co. vj. ꝛ vij. ¶ Et ꝓpterea mīmoniū ꝛ ei⁹ dependētia ptinēt ad fox eccl'ie: vt no. i. c. tuā. §. ó or. cog. ꝛ i. c. latoꝛ. §. q fil. sint leg. ꝛ dixi late. §. ergo non potuit ius ciuile sup eo disponere. ar. l. fi. ff. de iur. om. iud. ꝛ c. ij. de ꝓsti. li. vj. quo ad ista enim spūalia ipsis laicis obsequēdi manet necessitas: nō auctoritas imperādi: vt c. ecclesia sancte marie. de cōsti. ꝛ. c. fi. de reb. eccle. nō alie. et c. bene qdē. xcvj. ¶ Stabimꝰ ergo dispositioni iuris canonici qñ ad validitatē matrimonij solū reqrit cōsensum eoꝝ de quoꝝ matrimonio agiť: vt. §. dixi. in. vij. fundamēto buius cōclusiōis. Jura ergo ciuilia ꝓhibentia directe vel indirecte: ꝓpetuo vel ad tps: etiā ex honestissima causa nō valēt: nec sunt hodie obseruāda: q̄uis aliquo tēpore valuerint ꝛ fuerint obseruata. emanarunt eīm ab impatore eo tpe quo ipse erat dñs ſmūdi ꝛ preerat nō solū in tēporalibus sed etiā in spūalibꝰ vt dicit Odof. in. l. qui cōtra. C. de incestis nup. in verbo, signore. circa istū articulū refert ꝛ sequit Ang. cōsi. xxix. in princi. ꝛ tunc tps ꝓhibuit impator matrimoniū ꝓhibi iter tutorē ꝛ pupillam: vt. l. j. C. de interdi. matri. ꝛ inter liberū ꝛ ancillā: vt. l. cum ancillis. C. de incest. nup. ꝛ inter rectorē ꝓincie ꝛ ꝓincialē: vt. l. vnica. C. si qua cūq; predi. potestate. ꝛ inter plures alias personas quas lōgum esset numerare. permisit etiā illis tpibus diuortiū ꝛ repudium inter ꝛiuges ex aliqbus causis: vt apparet ꝑ totuz titulū. C. de repu. ¶ His aūt casibꝰ ius ciuile disponebat super substantia ꝛ essentia matrimonij. ꝛ hoc erat ob aliud nisi qꝛ vt dixi tūc impator erat dñs mūdi ꝛ etiā in spūalibꝰ imperabat. vnde disposuit de abbatibꝰ monachis ꝛ ō epis ꝛ de q̄ plurib⁹ ꝛ diuersis gñibus clericoꝝ: vt ptz in auť.

Qñ filia nō ꝓmisit dotē. Contra Barto.

Qñ doctor loqť sine fūdamēto.

Dos statuitur ꝓpter q̄ tuor rōnes, Cessante cā ꝛc.

De filia q̄ mīmoniuz cuz indigno contraxit.

Lex regni.

Lex regni.

Exheredatio.

Cōtra leges disponentes sup mīmonio.

Repetitio capituli pervestras

de monachis.ꝛ qõ oportet episcopos.ꝛ de sancti.epi. Hodie vero dispositio spiritualium solum spectat ad ecclesiaz non ad imperatorem vt.d.ecclesia sancte marie cum alijs. §.allegatis.merito ergo predicta iura ciuilia super substantia ꝛ essentia matrimonij disponẽtia abrogata sunt ex quo iuri canonico contradicunt vt apparet ex predictis.et firmat Ange.in dicto,consilio de quo meminit Felyn.in.c.ecclesia sancte marie.de constitu.xxvij.col.versicu.ꝛ ista limitatio.sequitur ergo ꝙ leges vel statuta imponentia penaz amissionis dotis mulieri nubenti viro indigno sine consensu patris non valent:vt patet ex predictis et firmat Felyn. post alios de quibus ibi per eum.in dicto.c.ecclesia sancte marie.xxxviij.col.versi.ij.effectus. Et si quis recte consideret:dicet hoc non esse contra dictas leges ciuiles.nã in huiusmodi spiritualibus ꝛ accessorijs eoꝝ intelligẽda sunt iura que dicũt ꝙ leges nõ dedignant sacros canones imitari vt dicit tex.in.c.clerici.§.de iudi.ꝛ in.c.fi.j.de secũ.nup.ꝛ in auth.vt clerici apud proprios episcopos.§.pe.col.vj.videtur ergo lex ciuilis dispositionem suam reuocare.si canoni cõtrarietꝫ directe vel indirecte perpetuo vel ad tẽpus scõm ea que no,in regula sine culpa.eo.tit.ꝛ lib.in mercatorib⁹.ꝛ firmat Saly.in auth.maximis in fin.C.de nup. ¶ Existis resultat solutio ad glo.in.d.c.fina.xxxvj.q.j.ꝛ ad text.in.d.§.si emãcipat⁹.ꝛ etiã ad oia alia iura que videbãtur obstare cõclusioni predicte. ¶ Ex his etiã resultat ꝙ nõ bene dixerit Ang.in.d.auth.qui.mo.natu.effi.legi.§.ij.col.vj.cũ dicebat ꝙ si homo dives vel in dignitate positus ꝙtraxit matrimonium cũ vili vel indigna muliere:per tale matrimoniũ non legitimãtur filij antea nati. Nã aut Angel⁹ intellexit ꝙ nõ legitimabãtur ex eo ꝙ inter tales nõ poterat esse matrimoniũ de iure ciuili vt.l.imperialis.C.de nup.ꝛ.l.humilẽ.C de incest.nup.ꝛ pessime loquit:qz hodie de iure canonico cui super matrimonio stand̃um est:vt.c.pe.ꝛ vlti.j.titu.proxi.ꝛ glo.in.§.fi.insti.de gradib⁹.ꝛ in.l.iusperitos.ff.eo.valet matrimonium cum talibus.qz ꝛ cũ seruat matrimoniũ contractum tenet:vt.c.proposuit.ꝛ.c.fi.§.de conju.seruo.ꝛ cũ meretrice:vt.c.inter opera.§.de spon.ꝛ.c.integritas.ꝛ.c.nõ est culpãdus.xxxij.q.j. Si aũt Ang.presupponit matrimoniũ tenere loquit cõtra tex.in.c.tãta.§.qui fil.sint legi.vbi littera dicit tãta est vis matrimonij:vt qui ante sunt geniti per cõtractũ matrimonij legitimi habeãtur.ꝛ sic vult ille tex.ꝙ legitimatio filiorũ antea habitoꝝ fundatur super virtute ꝛ potẽtia ꝛ fauore matrimonij.fingitur enim matrimoniuz a principio fuisse contractũ.ꝛ sic nõ bene loquit Ange.ꝛ ipemet visus est sentire cõtrariũ in auth.vt liceat matri ꝛ aui e. §.quia vero legẽ.co.vij.vbi dicit ꝙ si quis vult filios quos ex muliere vili vl meretrice habet facere legitimos nõ põt nisi instrumẽta dotalia sequãtur.a ꝙtrario ergo si sequunt dotalia instrumenta possunt filij legitimari per tale matrimonium.ista autem instrumenta hodie nõ sunt necessaria: vt concludit Abb.post alios in.d.c.tanta.ergo per tale matrimonium legitimabũtur:ita dixit Alc.de vbaldis in suo tract.de successio.ab intesta.charta.viij.j.col.fic reprehendens Ang.vbi.§.quod mihi satis placet. Ex quo infertur ꝙ ex matrimonio taliter cũ indigna contracto legitimãtur filij antea nati etiã si pater protestetur ꝙ nõ vult filios legitimari vt notãter voluit Jacobus zochus in.d.c.tanta.quẽ refert ꝛ sequitur alexandrinus ibi.co.xxj.ver.quero quãuis contrariũ tenuerit antoni⁹ roselus in suo tractatu de legitimatione filiorum.fol.iij.co.j.cuius opinio potest saluari in alia legitimatione quã per matrimoniũ secundũ alexãdrinũ vbi.§. Item infert ꝙ tales filij per sequelã matrimonij legitimantur etiã ignorantes ꝛ muiti:vt ibi per alexandrinum contra guillelmũ.bal.ꝛ alios.in.l.benign⁹.ff.de legibus.ꝛ andreã siculum in repetitione.l.cum acutissimi.C.de fideicõmissis.clix.vide ad predicta alexãdrinũ in.c.p venerabilem.§.quod aũt.col.xl.qui filij sint legitimi. ¶ Per supradicta etiam videtur nõ bene dixisse Dau.de cas.in.d.l. donationes in concubinam.ff.de donatio.dum vult ꝙ indignitas mulieris tollit presumptionẽ matrimonij. ¶ Et per hec remanet defensata mediocriter ꝛ colorate cõclusio predicta ꝙ pater tenetur dotare filiam minorem.xxv.annis que fine eius consensu matrimonium etiã cum indigno cõtraxit quãuis dotem nõ promiserit. Poterit ergo filia vel maritus pro ea petere dotem a patre(venia tamen prius petita a iudice:vt.l.generaliter.ff.de in ius vocand.ꝛ insti. de action.§.penales)que iura procedunt nedum quando agitur contra patrem per viam actionis sed etiam quando imploratur officium iudicis:vt est gloss.nota.in.l.si socer in prin.ff.so.ma.ꝛ in.l.ita tamẽ.§.qui rogatus.ff.ad trebel.

Contra angelum.

1 ¶ Spe lucri an possit quis mutari ad contrahendũ matrimonium.
2 Conditio hec est honesta accipiã te in vxorẽ si mihi centũ donaueris.
3 Testator si instituit filios heredes sub conditione ꝙ nõ cõtrahãt matrimoniũ nisi cũ filiab⁹ mercatorum ꝛ si ꝛxerint ꝑuat eos hereditate vltra legitima an tale preceptum valeat.
4 Stipulatio penalis nõ potest impedire matrimoniũ contrahi:nec ipsum ꝛctum dissolui.ꝛ nu.6.
5 Adoptio prohibetur fieri metu pene.
7 Ludens multũ si faciat instrumentũ amico suo in quo promittat non ludere ꝛ si ludat promittit soluere tñ noie pene tale instrumentũ siue stipulatio valebit.
8 Uxor potest propter seuitiam viri ab eo recedere ꝛ etiam si teneat concubinam nec est restituenda nisi cautionẽ ydoneam prestet.
9 Scholaris non potest in domum inducere ganeas.
10 Dimittens vxorẽ ꝛ adherens concubine tandiu debet esse cõione priuatus ꝛ a cetu hoim alienus ꝙdiu a consortio vxoris fuerit separatus.
11 Mentula medium est quo coniuges discordãtes ad pacẽ reducuntur.
12 Inuentus in delicto non dicitur nisi apprehendatur.ꝛ numero.14.
13 Concubine clericorum an sint de foro ecclesie.
15 Fornicatio clerici qñ dicatur notoria.
16 Palam et publice differunt.
17 Publice fieri dicitur quod fit in ecclesia multis astãtibus.
18 Deprehensi in heresi dicuntur qui publice predicant heresim.
19 Concubina ad hoc vt dicatur publica non sufficit ꝙ fit deprehensa in delicto.
20 Publicum ad hoc ꝙ aliquid efficiatur quid requiritur.
21 Filius cõcubine clerici bñficiati in minorib⁹ tñ existẽtis nõ legitimat per subsequens matrimonium.
22 Mulier nupta an possit pro debito carcerari.
23 Curator dari põt mulieri viuenti luxuriose.
24 Ulixes fidem vxori seruauit.
25 Proles immaculata que dicatur.

Ex his patet huius rei difficultas:cuius decisio remittitur ad eũ qui dicere potest. Et ꝙuis cũ istis hucusq; transierim: nunc autem(dato maiori ocio)arbitror vnum posse attentari:per quod omnium scribentium tollatur dissensio:ꝛ ad vnam omnes reducantur sententiam. Quod fiet si christianissimi reges nostri nouam ediderint legem per quam filiarum minuatur legitia ad decimam vel ad duodecimam bonorum parentuz partem vel aliam minorem pro ,alimentis que sibi a iure natu rebent qñ (vt nosti)legitima succedit loco alimẽtoruz vt in precedentib⁹ sepe dictũ est.ꝛ propterea aliqui doctores dixerunt legitimã in totũ ꝑ legem vel statutum tolli nõ posse:minuit tamen sic quasi illud quod filio dimittitur deseruiat pro alimentis vt dixi.§.verficulo ꝛ inde est. ad hoc facit lex regni foro legum.lib.iij.titu.v.l.ix. ¶ Ex quo iferꝫ vnum quotidianum ꝙ si filius habet alimenta ex bonis paternis vel al's:licite poterit pater ex omnibus bonis suis cum regia facultate facere maioratum pro filio primogenito,ad hoc bene facit quod nota.in.c.licet.de voto.ꝛ decisio Abba.in capitu.raynuncius.supra de testamen.quarta columna.verficulo ego crederem.dum dicit quod vbi filius haberet alias vñ viueret valeret ꝙsuetudo vel statutũ etiã in totum absorbens ligitimam:quia cessat equitas naturalis ex qua pater tenetur alere filios:ꝛ militat alia secundum quam licitum esse debet patri(ficut cuilibet est licitum)disponere de re propria ad libitum;quia in re sua quilibet est licitus moderator ꝛ arbiter.institut.de rerum diuisione.§. per traditionem.et capitulo.de his.de sepul. cum similibus quod est notandum secundum Abbatem vbi supra. Et per hoc reducuntur ad concordiam opiniones contrarie de quibus supra.verficulo.ꝛ inde est de decisione Abb. meminit Alexandri.in capitulo ius naturale prima distinctione. columna quarta. vbi de ea videtur dubitare.vide Balduz in.l.cum lege.ad finem .C.de episcopis ꝛ clericis. ꝛ que diri supra.§.quarto.incipiente.redeundo. in principio . ¶ An autem in foro conscientie fit licitum facere maioratum vel meliorare vnum ex filijs in tertia et quinta parte bonorum. Non est iste locus accommodatus

§.21. Noua consideratio.

Lex regni. Maioratus.

modatus forsan tangek.ĩ.§.xxvj. q̃ pulchra et quotidiana questio est. & pro aiarũ salute satis necessaria. ¶ Designata aũt legitima filiabus per legẽ subiungik in.l.pmittimus tñ parẽtibus q̃ in contractu vel testamẽto possint si voluerint ratione dotis augere legitimã filiabus obedientibus: & matrimoniũ cum parentũ volũtate & consensu contrahentibus vsq̃ ad quantitatẽ antique legitime designate p dictam.l.regni. ¶ Tunc enim filia (vt maiorẽ consequak dotẽ) parentibus obediens erit & absq̃ eorũ consensu matrimonium non contrahet. Nec aliquis eã aliter accipiet in vxorem. Et ꝙñr per hũc modũ tã parẽtibus q̃ filiabus optime cõsulek. ¶ Hanc aũt legẽ contra matrimoniũ fore: aut ipsum quoquomodo intuidare dicet nemo: qñ ex quo legitimã & alimenta relinquit filie que in oẽm euentũ habitura est filia: non est de quo querak. Si tñ parentibus obediens fuerit: eisq̃ (bona ducta consilio) placeat cũ eorũ cõsensu matrimoniũ contrahẽs maiori fruek dote. Et ita lucri spe inuitabik filia ad faciendũ ad id qõ (saltẽ de honestate) naturali tenebak ratione parentũ consensum in suo matrimonio adhibẽdo. Qõ tam pontificio q̃ cesareo iure permittitur: vt concludũt doctores nostri in.c.gẽma.ũ.de spon. & legiste in.l.titia.ff.de ver.ob. ¶ Põt enim filia vel queuis alia mulier † inuitari ad matrimoniũ cõtrahẽdũ cũ aliquo viro: vel certo modo vel cũ aliqua qualitate sub spe lucri: vt est tex. valde sing. & ad propositũ nostrũ satis accõmodat? in.l.titio centũ. §. titio centũ. ff. de condi. & demon. vbi litera dicit titio centum relicta sunt: ita vt meuiã vxorẽ que vidua est ducat conditio non remittetur: & ideo nec cautio remittenda est. ¶ Huic sententie non refragatur q̃ si quis pecuniã pmittat si meuiã vxorem non ducat: preter actionez denegat. Aliud est enim eligendi matrimoniũ pene metu libertatem auferri: aliud ad matrimoniũ certa lege inuitari. Hec sunt aurea verba illius tex. Ad idẽ tex. notandus in.l. cum ita legatũ fit. cũ.l.seq. eo. ti. vbi inter cetera dicik videamus: & si ita legatum sit si titio nupserit: & quidẽ si honeste titio possit nubere dubium nõ erit: quin nisi paruerit conditioni excludatur a legato. ¶ Concordat text. singu. in.l. vter ex fratribus. ff. de condi. insti. & in.l.j. & ũ. C. de insti. et substit. sub condi. fa. Ubi vide doctores signanter Jaſ. in vltimo no. Et quibus sumpta fuit lex regni. vj. parti. ti. iiij. l. xiij. que incipit. em manda. ¶ Idem firmat Bart. in.l. si ita stipulatus fuero fisti. §. fina. ff. de verb. obli. vbi dicit q̃ potest mulier inuitari ad matrimonium etiã a marito spe lucri. (Cessante causa turpitudinis) per vltimam voluntatem vel contractum: vel alis refert et sequitur Alexandrinus in.d.c.gemma. iij. col. ver. sed pro clariori. ¶ Ex quo datur limitatio signanda ad.d.§.fina. & alia iura que dicũt q̃ mulier non potest inuitari ad matrimonium contrahendum a viro spe lucri a viro prouenientis: quia contrahere matrimonium est mere libertatis: pro quo non imponitur aliqua pena si contrahatur. vnde si vir pmittit lucrum pro matrimonio cum absolute possit ducere aliam non est mirandum si lex presumpserit hoc fieri ex inordinato affectu: vbi tñ cessat ista presumptio & causa turpitudinis valebit mariti inuitatio: vt dicebat ibi Bar. qõ est bene notãdum. Et ſm hoc intellige tex. in.c. de illis. ũ. de condi. appo. vbi
2 notabiliter probatur ſz abb. q̃ hec conditio est honesta: accipiam te in vxorem si centum mihi donaueris. nã si nõ esset honesta non suspendisset sponsalia de quibus ibi: sed haberetur pro non adiecta: vt. c. fi. eo. ti. debet enim intelligi q̃n cessat presumptio inordinati affectus: q̃ iteruenit iusta causa & honesta istius pmissionis: vt fi. nobilis ꝙtrahit cum plebeio vel iuuenis cum sene: non esset inhonestum si promitteretur aliquid ipsi nobili vel iuueni in compensationem nobilitatis vel iuuentutis ſm Bar. vbi. ũ. & Abb. in.d.c. de illis. de quo late dixi in rubri. col. cxxiij. §. vno tñ casu. & iste intellectus ad illum tex. est planus & tutus q̃is diuinat: & aliqualiter restringit tex. ſm Fran. are. in.d.§. si tibi nupsero. j. col. qui aliter loquitur. & finaliter cogitandũ relinquit. Sed in casu de quo agitur nulla est calumnia: eo quod lucrũ non promittitur a viro mulieri: qõ est prohibitum ratione presumptionis inordinati affectus. Sed promittitur a lege vel a patre qõ fieri põt: vt ex predictis satis apparet. Si igitur in casu nostro filia non adimpleuerit illud ad qõ sub spe lucri inuitatur matrimonium contrahendo absq̃ parentũ cõsensu: lucrum minime consequek. Hoc fere in terminis nostris decidit Oldr. consi. xvj. incip. the-
3 ma est vbi dicit q̃ † si testator instituit filios heredes & mãdat eis q̃ non contrahant matrimonium nisi cum filiabus mercatorũ. & si contraxerint priuat eos hereditate vltra legitimam: istud preceptum valebit. & si nõ seruak a filijs p̃ditur hereditas: q̃ hic admittitur lucrũ: cuius amissio toleratur si aliquis inuitatur ad matrimoniuz sub spe lucri. Hanc decisionẽ vt singularẽ reassumit anch. in regula. nemo potest. de reg. iur. li. vj. ũ. charta. in repeti. ¶ Dau. de ca. in.l. hoc genus. ff. de cõdi. & demon. Fran. are. in.l. si ita stipulatio. in fi. & in.d.l. si ita stipulatus fuero. §. si tibi nupserо. co. ũ. ver. dicit etiã hic Bar. & latius in.l. titia. co. iij. ver. in glo. posita super verbo. ob statutam &c. ff. de ver. ob. Fely. in.c. ũ. in fi. ũ. de treuga & pace. ¶ Ad cuius confirmationez facit q̃ in simili dicimus. stipulatio penalis nõ potest impedire matrimonium contrahi: nec ipsum contractum dissolui: vt. d.l. si ita stipulatio. ff. de ver. obli. potest tñ qs inuitari spe lucri ad matrimoniũ non dissoluendũ: vt probatur in.l. ea que. ff. isto ti. ſm vnũ intellectũ. ita dicit Frã. are. in.d.l. si ita stipulatio. reputãs hoc valde nouum i ista materia sic limitans singulariter illam.l. q̃ licz dissolutio matrimonij non possit impediri per penam. potest tñ impediri per amissionẽ lucri: etiã si p̃cedat ab altero ex cõiugibus: qñ ex promissione quã facit maritus vxori: vel ecõtra promittendo lucrum. volẽs per hoc euitare dissolutionem matrimonij: non presumitur inordinatus affectus: q̃ vult idem qõ lex. ſ. q̃ matrimoniuz non dissoluatur immo duret & conseruetur. Verum est q̃ huic decisioni multum aduersatur tex. no. in.l. vxorem. §. heres. ff. de leg. iij. vbi si testator prius disponit pure: & postea iniungit aliqõ onus heredi: & si illud non adimpleat priuat eum relicto: tũc dispositio pura non fit cõditionalis sed est pena adiecta a testatore que resoluit ius purum & quesitum. Unde in casu Oldradi prius videtur legatũ purum per q̃ filijs acquiri tur: si postea adijciat onus conditionale videbitur legatũ purum sibi adimi deficiente conditione. & ita adimit lucrũ querendum sed quesitum q̃ esset pena. Nam amissio lucri iam quesiti est damni incursio: vt dicit glo. valde no. in.l. j. §. si quis autem. ff. de iti. actuq̃ priua. nisi dixeris q̃ dãnũ quod habet originem a lucro computatur vt lucrum seu vt amissio lucri: vt sentit gl. sing. in.l. si duo. in ver. scire potuit. ibi: tym quia originez habet a lucro. ff. de acqui. here. & propterea sicut potest alicui auferri lucrum querendum sic & lucrum iam quesitum. ad hoc est glo. in terminis in.c. cum ſm leges. de hereti. li. vj. in verbo certo casu. que vult q̃ si mulier rapta que ex iuris dispositione lucrum acquisiuit ex bonis raptoris: eidem raptori postea consentiat matrimonium contrahendo: perdit lucrum iam quesitũ: quã glo. approbãt ibi aliqui docto. nõ leuis autoritatis. & Anto. in.c.j. ũ. de spon. & multi alij de quibus. ũ. habita est mẽtio. col. ccxl. ver. bñ facit. p qua glo. est tex. multũ cõmẽdandus & nõ solutus allegari ad hoc in.l. ea que. ff. isto ti. ſm verum intellectum vbi est casus singularis q̃ sicut ad matrimonium põt quis inuitari spe lucri ita possit inuitari per amissionẽ lucri iã quesiti. ad hoc allegatur & cõmẽdatur ille tex. per Fran. de are. in.d.l. si ita stipulatio. in finalibus verbis. & q̃ sic debeat intelligi tex. in.d.l. ea que. sentit glo. in.l. ũ. C. de inuti. stipu. dicẽs q̃ dãnum qõ incurrit mulier erat potius amissio lucri: attẽto q̃ illã pecuniã illa mulier erat lucrata ex donatione viri. quã glo. ad hoc tene mẽti. & hũc intellectũ videnk sequi Bar. & alij. i. d. l. titia. & ibi Frã. are. iij. co. ¶ Sed q̃is ista vera sint vt tñ ois tollatur occasio: tutius erit q̃ pater faciat institutionẽ conditionalez dicẽdo. instituo filios heredes: vl lego filijs si matrimoniũ ꝯxerint &c. Nã tũc institutio vel legatũ ẽ ꝯditionale: & inuitat ad mrimoniũ spe lucri. q̃ si nõ fiat admittit lucrũ querẽdum non quesitũ. & hoc modo sustinebik decisio Oldradi. ¶ Ex qua decisione sic qualificata infertur vnum magni faciendum in proposito nostro: q̃ non solũ per legem p̃dictam. artabitur filia in suo matrimonio requirere parẽtuz cõsensum: verũ etiã poterũt parẽtes eã artare ad requirendum cõsensum filioz post mortẽ parentũ si in suo testamẽto dicak: instituimus filiã heredẽ in decima vel duodecima parte bonoz q̃ habemus. Si tñ cõtraxerit matrimoniũ ad votũ fratrũ suoz vel titij fratris sui legamus sibi vltra legitimã talẽ rẽ vel tantã pecunie quantitatẽ. bñ eñ poterũt parentes hoc facere meo iudicio: vt ex p̃dictis apparet: q̃ reputo valde notandũ. ¶ Nõ obstat si dixeris q̃ lz ad matrimoniũ cõtrahẽdũ aliqs possit inuitari spe lucri: vt. ũ. dictũ est: hoc nõ p̃cedit in filio sub ꝯditione herede instituto: vt est tex. signãdus in.l. si qs in testõ. ff. de condi. insti. & ibi no. Bart. q̃ si filius nõ implet cõditionẽ: nõ dicik p̃dere lucrũ: qñ hereditas est sibi quasi debita: vt. l. si patronus. ff. de dona. & in.l. & q̃. in ver. quasi debita. ff. ꝙ soc. & in.l. si q-

Lex regni.

¶ Põt quis ad mrimoniũ inuitari spe lucri.

Hereditas patris est q̃si debita filio.

legatū.in fi.ꝛ ibi glo.ff.ad.l.corne.de fal.ꝛ.l.fi.§.j.C. de cur. fur.ꝛ.l.vnica.C.de his qui ante aper. tab.ꝛ.l.j.§.pen.C. de codicil.gl.in.l.fi emācipata.C.de iur.ꝛ fac.ign.ꝛ in.l.fi duo ff.de acq.hered.ꝛ in auth.de hered.ꝛ fal.§. fi aūt nō implēs. Et licet ter.in.d.l.fi quis in testō.nō loquitur in matrimo-
5 nio sed de adoptione.eadem tñ ratio est in vtroq:qꝛ † adoptio etiā prohibetur fieri metu pene:vt.d.l.vroze.§.heres de lega.iij.ꝛ videtur de mente Bar.in.d.l.fi qs in testō dū dicit ꝙ extraneus pōt inuitari ad adoptandū spe lucri p d.§.titio centū.ꝛ sic materiam adoptionis trahit ad matrimoniū ꝛ econtra. ¶ Ad ista responderi pōt ꝙ.d.l.fi qs in testō si bene aduertaꝝ probat contrariū eius ad qō inducitur ꝙ ly hereditas patris dicatur filio quasi debita in dispositiōe,tñ iuris que agit de amissione huius hereditatis cōputatur tanq̄ lucrū:vt voluit gl.no.in.d.l.fi emancipata,ꝛ ibi no.Bal.dicēs p eā ꝙ qñ lucraꝝ qs illud ꝙ ē sibi q̄si debitū dicitur lucrari,ꝛ iudicatur sicut de eo qui lucraꝝ: ꝙ dicit esse notandū.de qua glo.faciunt festū multi de qb⁹ ibi per Jas.col.j.in fi.ver.circa secūdā partem. Et Fely.in c.j.col.x.§.de rescrip. ¶ Paulus de monte pico in solēni repetitione.l.in quartam.ff.de aequi.hered. Franciscus aret. in.d.l.titia.iij.col.ff.de ver.ob.faciūt iura pꝛeal. Sed quāuis hereditas patris dicatur quasi debita:de illa tamen iudicatur tanq̄ de lucro non tanq̄ de dāno cuitādo: vt notāter dicūt Bar.ꝛ Bal.in.d.l.fi emācipata.ꝙ gl. ibi posita:q̄ hoc vult.de quo meminit Bartho.sozi.consi.j.in fi.ꝛ infert ad casum:de quo ibi per eū. Si aūt legitima est quasi debita filio ꝛ pater eā filio in vitā cōcessit: videꝝ debitum vel quasi debitū soluere:ꝛ q̄ñr nō eñ meliozare in recessa nisi tunc demū qñ vltra legitimā ꝛ cōcessit.ita intelligēda est lex regni in curȳs taurinis.xxvj.inci.si el padre leur.tene mēti.qꝛ plures in hoc decipiunꝝ.vide que dico.j.§.xxij. ad finē. ¶ Et secundum hoc videꝝ aretinus sentire ꝙ potuisset pater inuitare filiā ad cōtrahendū matrimoniū sub spe lucrāde legitime:ꝛ q̄ñr posset hoc grauamē filio i legitima apponere:ꝙ mihi nō videꝝ tutū ꝓpter.l.qñ in priorib⁹,ꝛ.l.qñ nouella.C.de inoffi.test. ¶ Quapropter ego aliter dicerē ꝛ forsan melius ꝙ Oldr.nō loquiꝝ de grauamine appositō in legitima. ¶ Nā in casu quo ipse loquiꝝ non inuitat pater filios ad lucrū legitime sed ad lucrandum id ꝙ vltra legitimā sibi relinquiꝝ.ita etiā glo.loquiꝝ qñ legitima filie erat per legē designata:ꝙ possit pater aliquid vltra legitimā filie relinquere in testamēto si cū fratris q̄sensu matrimoniū contraxerit. Et p ista arbitror de iure legē posse fieri ꝛ sustineri circa matrimonium filie.cogitabis tñ qꝛ nō reperio ita declaratū p aliquē. ¶ Alȳ tñ dicebāt ꝙ fieret lex aperte requirēs in matrimonio filie parentū q̄sensum ꝛ si eo pretermisso q̄traheret posset exheredari.postea approbareꝝ per romanū pontificē.ego nō sum huiꝰ cōsilȳ particeps:qꝛ ex quo reges nostri xp̄ianissimi modo p̄dicto possunt legē cōdere:nō est opus in suis legib⁹ regrere pape cōfirmationē. ¶ Unum demū ad predicta dixi addendū ꝙ ꝛ si †
6 stipulatio penalis nō possit iteruenire circa matrimoniū q̄ hēdū:vel vt q̄ctū nō dissoluaꝝ:vt.§.late oñsum est.p q̄seruādo tñ mꝛimonio vt q̄iuges honeste ꝛ pudicevi uāt ꝛ vt occasio adulterādi tollaꝝ:hñ pōt interuenire penalis stipulatio:ꝛ ꝓpterea pōt vxor a marito stipulari penā si redierit ad q̄cubinā:vel q̄cubinam acceperit:vt est casus lr̄is aureis scribēdus in.l.ex ea parte.§.mulier.ff. de v̄.ob. vbi lr̄a dicit,mulier ab eo i cui⁹ mr̄imonio q̄uenicbat stipulata fuerat ducēta si q̄cubie tpe mr̄imonȳ q̄suetudinē repetisset:nihil cause eē rñdi cur ex stipulatione q̄ ex bonis moribus cōcepta fuerat:mulier impleta q̄ditione:pecuniam assequi nō possit:ꝓpter bonos igiꝝ mores q̄seruādos inter cōiuges admittitur inter eos penalis stipulatio: qō est hñ notandū p̄m Odof.Bar.ꝛ alios ibi.ꝛ Bal.in.l.fi.in fi.C.de spon.qꝛ ly matrimoniū debeat esse liberū:tñ executio matrimonȳ dꝫ esse honesta:ꝛ nō dꝫ aliquid fieri nec per virum nec per mulierē ledēs pudorē matrimonȳ:vt.d.§.mulier. idē ꝺt Odof.Bar.Bal.ang.Jo.de imo.ꝛ Paul.ꝛ Franc.
7 are.per illū ter.si aliqs † ludat multū ꝛ faciat instrumētum amico suo in quo ꝓmittat nō ludere: ꝛ si ludat ꝓmittit sibi dare tñ noie pene,nā valebit instrumētū ꝛ stipulatio.facit ꝙ not.in.l.fi.C.de alea.ꝛ per hoc sumiꝝ cautela p quā quis retrahiꝝ a ludo sicut a tenēdo q̄cubinam ꝓpter bonos mores q̄seruādos.eraspeꝝ eñ mulieres quantūcūq̄ castissime p retētionē cōcubine a maritis:vt.l.q̄sensu.C.de repu.
8 ꝛ auth.de nup.§.minozes.col.iij. ¶ Et inde est ꝙ † sicut p seuitia mariti pōt vxor ab eo recedere:nec est ei restituēda: nisi cautionē idoneā p̄stet de eius indēnitate.c, trāsmissa,et c.literas.ē.de resti.spo. ita si vir tenet concubinā pōt vxor ab eo recedere:nec erit ei restituāda nisi p̄stet cautionez de expellēda cōcubina ꝛ nō tenēda vel reassumēda etiā p appositionē pene vt dictū est:qꝛ nō bñ q̄ueniūt nec in vno lecto morarꝝ vxor ꝛ cōcubina: qꝛ focaria solet insidiari vite vxoris.ad h̄ facit gl.no.in filii in.l.nō aliter.ff. de vsu ꝛ habi.q̄ dicit ꝙ scholaris † nō pōt in domū inducere ganeas, 9
ita no.voluit Bal.in.c.j.ē.vt lite non contesta.j.col. ver.ibi impunitate.refert ꝛ sequitur ꝛ multū cōmēdat Alexādrin⁹ in.c.ex parte. in fin.ē,de spon.dixi.ē.in rubri.§.lxiij.ad fin. ver.ꝛ hinc est. Adde ꝙ † dimittens vxorem ꝛ adherens cō- 10
cubine: tandiu dꝫ esse cōmunione priuatus ꝛ a cetu hoīm alienus q̄diu a cōsortio vxoris fuerit separatus. ꝛ si semel bis ꝛ ter monitus nō redierit priuatur sua dignitate ꝛ non pōt ferre testimoniū donec ad vxorē redeat.c.ꝑceptū.xxxij. q.v.poterit ergo vxor ciuiliter agere cōtra maritū vt cōcubinā dimittat ipsam etiā cōcubinā accusare pōt ciuiliter et cōdēnatā facere incarcerari donec soluat penā:ita no.dicit Saly,in.l.j.co.xxvj.in.iij.oppositione.C. de adul. qō tenemēti. Si tñ fieri pōt melius faciet a principio ꝑcurare totisq̄ viribus laborare obuiādo marito ne concubinā acciat:vt pulchre docet Fran. barbatus in suo libello de re vxoria.li.ij.in prin.quē rogo videas.vbi etiā subdit ꝙ vxor que zelotipie causa marito grauis est: de repudio meditatur ac cogitat:ꝛ sic sancta loquiꝝ a vbi nā pelex cuius odio me in pristinū dedo latior erit ac fortunatior q̄ si me pene naufragam viderit. Cū ipsa secūdis vētis adnauigans in luce geniali choro secure statuta est:vt ibi plenius per euz. satagat igitur vxor quantū pōt vt marito placeat ne eiusdem vxoris tedio deterior efficiaꝝ verecūdia oīno post habita.ꝛ si q̄ñ inter eos discordia fuerit vxor concordiā oīb⁹ vȳs ꝓcuret. Antiquitus enim apud romanos q̄ñ dissentio inter virū ꝛ vxorem incidisset viri plane dee templū introibant vbi remotis arbitris collocuti liberius cōcordes domi redibant. Unde cum matrona orbata viro amice alteri matrone hispane rogasset vt virū hispanū sibi in maritum quereret etate media inter senē ꝛ iuuenē qui eaz defenderet honoraretq̄. At hispana sagax atq̄ callida post aliquot dies talē inuenisse virum romane matrone nūciat: gallico tñ morbo mentulā amisisse:tunc romana tristari cepit:et in quisq̄ effecta magis erat mesta. Hispane vo tristitie cām petēti rñdit me miserā. Si aliq̄n inter nos rixe ac dissensiones contingat: quo medio ad pacez deuenitur.significans p hoc mentulā esse mediū p qō coniuges discordantes ad pacē reducuntur. ¶ Si tamen noluerit a marito recedere poterit cōpellere maritū ad dimittendū concubinā per iudicē ecclesiasticū sub pena excōicationis:vt.c. fi concubine j,de sen.excō.no.in.c.romana.eo.ti.li.vj.ver. offendiꝝ.facit qō habeꝝ in auth.vt li.ma.ꝛ auie.§.si qs in sua domo. ¶ Posset etiā iudex secularis cōpellere remedȳs secularibus cum ad eius officiū pertineat vt boies honeste viuant:vt.l. iusticia,ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ ibi Martinus de fau.ꝛ Albe.ita dicit no. ¶ Pau.in.d.§.mulier. Cui in hoc vltimo q̄tradicit Frā. are,ibi motus:qꝛ concubinatus de iure canonico est reprobatus etiam non habēti vxorem.xxij.q.j.c.nemo.ꝛ.c.seq. secus tñ est de iure ciuili:vt.l.in concubinatu.ꝛ ibi Barto.ff. de concubi.si aūt est crimen soluz de iure canonico dicit ꝙ iudex secularis nō poterit intromittere.c. vt inquisitionis §.prohibemus.de bereti.lib.vj.ꝛ quod plene no. doc.in.c. cum sit generale.de fo.compe.tu dicas ꝙ illud procedit in concubina secreta:secus in publica:vt in simili notāter decidit Ancha.consi.cxcvij.in.ij.q.incipit magnifice.de quo statim fiet mentio,ꝛ presertim hodie ꝑm iura regni que prohibent expresse concubinatum: ꝛ imponūt penā ei qui habet concubinam publice ꝛ etiam ipsi concubine.nā si cōiugatus publice teneat concubinā perdit quintā partē bonorum suoꝝ vsq̄ ad quātitatē decē milium nūmoꝝ pro ipsa maritāda:ꝛ si illa matrimonium cōtrahere noluerit: tertia pars applicatur accusatori: alia vo tertia iustitie, reliqua fisco:vt statuit rex Joanes primus in oppido de briuiesca era.mcccl.xxxvij.l.xvij.que incipit ordenamos.ꝛ.l. seq. statuit contra cōcubinas publicas clericoꝝ ꝙ vltra alias penas concubinas publica clerici vnā argēti marchā soluat: tertia pars accusatori.due vo partes regis camere applicētur. Supuenerunt postea reges nr̄i xp̄ianissimi toleti anno mccccl.xxx.l.lxxj.incipit.muy honesta cosa, approbauerūt leges p̄dictas.statuerūtq̄ ꝙ cōcubina clerici vel monachi vel q̄iugati p prima vice soluat vnā marchā argēti: prout dicte leges disponūt.p scōa vice exulet cōcubina a ciuitate vel loco vbi moratur.p tertia centum flegellis publice fustigetur:

An vxor p̄t stipulari penā si habuerit concubinam.

Lex regni. Cōtra concubinas.

Innent⁹ qñ dicatur qs.

stigetur vt latius in.d.l.cõtinetur. ¶ Et qz nõnulli errant intellectu ꝛ executiõe istarũ legũ (quis metas ꝓpositi nostri excedamus: qz nõ erit in hoc opusculo accõmodatioꝛ locus ad declarandũ) breuiter quãtum possibile fit declarabo ne imperiti iudices in futurũ errent ficut hactenus errauerunt. ¶ In primis igitur põderare debẽt iudices verba illius legis signãter inquãtũ dicit qualquier muger que fuere fallada ser manceba de clerigo o casado. ꝙ nõ ppter ea requirit ꝙ debeat capi i eodẽ lecto vel mẽsa put aliqui opinãtur ꝛ male: moti ex eo ꝙ nũq̃ dicit aliqs inuent⁹ in delicto nisi apprehẽdatur: vt est ter.no. ſm Bar. Bald. et Ang. ꝛ alios in.l.ſi barsatorẽ. C. de fideiu. ꝛ in.l.j. in prin. ff. de acq.pos. ꝛ ibi Bar. col. vi. ver. quarto principaliter q̃ro ad idẽ. l. nunq̃. §. thesaur⁹. ff. de acquir. re. do. ꝛ in. §. thesauros. insti. de rerum diui. ꝛ ibi not. Ang. de are. in fi. vt. c. cũ non ab hoĩe. s̃. de iudicijs. ꝛ ibi gloſſ. in verbo deprehensus. Ex quo inferunt Barto. ꝛ alij in.d.l.ſi barsatorem qõ ſi dictat ſtatutum quod ſi quis inuentus fuerit cum armis perdat arma ſi non eſt captus: non dicitur inuentus quia non ſufficit ſola viſio ſine captione. Idem ſi dicat ſtatutuz ſi quis inuenerit lupũ habeat cẽtũ: intelligit ſi eum interfecerit ſm Bal. Idẽ ſi dicat ꝙ ſi quis fuerit inuẽtus in ludo: q̃m oportet ꝙ apprehendat per familiã in ludo ſm Ang. ibi. Idẽ ſi dicat ſtatutũ ꝙ dñe inuente fuerint cũ perlis ſoluant decẽ. Nã ſi ſunt viſe per officialẽ ꝛ non retente non debẽt ſoluere decẽ ſm Bal. in.l. itẽ lapil. §.j. ff. de reꝛ diui. refert ꝛ ſequitur Ang. de Are. in tractatu maleficiorũ in parte dictus And. armatus. ij. col. ver. ꝛ facit ad ſtatutũ. ꝛ auguſtinus in additionibus ad Angelum ibi ꝛ in parte fama publica ſuper. q. xij. vbi dat remiſſionem quã videss. Ad idem facit. c. ad abolẽdã. §. qui vero inuenit. de hereticis. c. excõicamus. primo ver. qui vero inuenti. eod. tit. ¶ Et his aliqui iudices decipiuntur ꝛ cõſueuerunt aliquas mulieres ꝛ nonnullos clericos infamare: multis inſidijs ꝛ cauillationibus vtentes: vt clericos ꝛ mulieres occulte ſimul coeuntes: in eodem lecto iacentes capiant: quaſi de tali inuentione ꝛ captura loquatur lex. Quo fit vt occulta delicta publicentur ꝛ manifeſta fiant. Conſtantinum imperatorẽ ſanctiſſimũ male imitantes. vere ſi propijs inquit oculis vidiſſez ſacerdotẽ dei: aut aliquẽ eorum q monachali habitu circũ amicti ſunt peccãtẽ: clamidẽ meã expoliarẽ ꝛ cooperirem cum ne ab aliquo videretur: vt habeꝛ in.c. in ſcripturis. xcvj. di. ex hoc enim infamantur rei: ꝛ populus ſcãdalizatur. Nunc autem leue clericorum delictum inexpiabile cenſetur cunctiq̃ prophani illud palam facere oĩbus geſtiunt nefarium ac ſceleratum cham imitati: qui dormiẽtis patris pudenda non operuit: ſed alijs ridenda mõſtrauit. Señ. ix. c. ij. q. vij. c. ſententiã que res non niſi ab extrema malignitate procedit. ¶ Et propterea aliqui audebãt dicere quod ſtatutum laicorum editum cõtra concubinas † clericorum nõ valet: quia ſunt de foro eccleſie: vt dicit gl. in.c. cos. in ver. indulgem⁹. xxxij. di. ꝛ ſequũtur ibi archid. ꝛ dñicus abbas poſt anto. in.c. cum ſit generale. de fo. cõpe. colũ. xij. Abba. in.c. ſi concubine. j. de ſentẽ. excom. Sz illud poteſt intelligi de concubina occulta: ſecus de publica. vt no. decidit ancha. conſil. cxcvij. incipi. magnifice ꝛ illuſtris princeps. ꝛ in regula ea que. de reg. iur. li. vj. penul. charta. ver. xxij. quero. cum qua deciſione tranſit Joã. de anania in rubrica de adulterijs. vlti. co. de quo videas modernos ſignãter Fely. in.c. eccleſia ſancte marie. s̃. de cõſti. colum. lxxvij. ver. xvj. quero. Vide que dixi. s̃. in ru. §. xxxix. in princip. ꝛ plenius in.c. ij. de iudi. in ſeptima illatione in meis recollectis. ¶ Redeundo ad rem illa verba fuere fallenda non habent illum intellectum. Sed volunt quod debeat probari per teſtes vel aliam legitimã probationẽ.

14 Nam † ille dicitur inuẽtus in delicto contra quẽ maleficiũ probatur: vt. l. ij. ff. de cuſto. reo. ꝛ l. j. C. de rap. vir. ꝛ ita tenẽt ang. ꝛ Jo. de imo. ꝛ alij in. l. ij. §. neratius. ff. de neg. ge. Bal. in.c. ppoſuit. s̃. de appel. ꝛ ibi Alexãdrinus in. ij. co. quẽ vide. Jſta aũt pbatio dz eſſe talis que concludat mulierem eſſe concubinam publicam clerici monachi vel coniugati vt requirunt leges predicte: vt puta ſi publice tenebat iſtam mulierem ſcientibus ꝛ videntibus vicinis: dãdo ei publice neceſſaria. ar. l. ſi vicinis ſciẽtibus. C. de nup. ita dicunt doc. ſignanter Hoſti. ꝛ Jo. an. in.c. de illo. s̃. de eo q cogno. conſang. vxo. ſue. ꝙ dictum valde commendat ibi Abb. ad materiam. c. veſtra. s̃. de cohabi. cle. ꝛ mu. vt fornicatio † clerici dicatur notoria ſine alia probatione ſi publice tenet concubinam. pro quo videtur ter. in.c. tua. e. tit. iuncta glo. in ver. nec ex euidentia. que hoc clare vult ꝛ eaz notabis ſm Abba. in.d.c. de illo. facit ter. in.c. tranſmiſſe. de eo qui cog. conſan. vxo. ſue. in verbo publice. ꝛ in.c. exceptionez. s̃. de excep. quod exponitur ſm Catholicon id eſt populice. eſt dicere ꝙ communiter ſcitur in populo ſaltem apud vicinos apud quos eſt communiter notum. itaq̃ in plus ſe habet verbum publice: ꝛ potentius eſt q̃ verbũ palam. Nam palam † dicitur factum qõ fit etiam ab vno coram aliquibus. l. palã. ff. de ver. ſig. Sed verbum publice maiorem requirit notorietatem vel publicitatem: vt notanter declarat Saly. melius q̃ alius. de bis quos vidi in. l. eaq̃dem. char. pe. ver. quarto iuxta hoc quero. C. de accuſ. allegat. l. i. §. publicum. ff. de iuſti. ꝛ iur. ꝛ. l. ſeruũ quoq̃. §. publice. ff. de procu. ꝛ. l. non erit. §. ſi quis. ff. de iureiur. ꝛ. l. de pupillo. §. ſi quis rivos. ff. de no. ope. nũ. vbi publice exponitur. i. populice. ꝛ glo. in rub. ff. de publi. iudi. ꝛ inſti. eo. in prin. ꝛ inſti. de ſuſpec. tuto. §. conſequens. exponit publica accuſatio. i. populica. Ad predicta allego glo. valde ſingularem ꝛ magiſtralem in cle. j. in ver. publice, de ſepul. quaz multum commendat ibi Abb. ꝛ in.d.c. exceptionẽ. s̃. de excep. ꝛ multi alij de quibus ibi per Fely. co. pe. ver. item dũ abbas. Ad idẽ facit ter. no. in. l. eum qui. C. de fal. vbi dicit publice notum quod populice innoteſcit ꝛ publice reprobatur qõ vniuerſaliter ꝛ generaliter reprobatur: vt. d. l. nõ erit. §. ſed ſi quis. facit etiam ter. in.c. infinuatuz. j. de ſymo. in.c. cum deſideres. j. de ſen. excom. ꝛ ibi dicitur aliquis laborare publica infamia: q̃ omnes vel multi de populo ħ ſciunt. Ad idem ter. in aut. vt iudices ſine quo quo ſuffrag. §. fugiunt. col. ij. vbi publicetur bñ dicuntur. i. rixe et contẽtiones nõ: qz publica fiant autoritate: ſed qz publice patẽt.

17 Ad idẽ cle. j. §. ſi vo. de fo. cõpe. vbi dicitur † publice fieri: qõ fit in eccleſia multis aſtãtibus. ꝛ no. p Inno. ꝛ alios i.c. ſtatuimus. de maledicis. ad idẽ. c. ſi. in fi. s̃. de dolo ꝛ contu. Ex quibus oĩbus attẽta mẽte legis regni q̃ publicitatẽ requirit: ne alie mulieres hoc vidẽtes in ſimili delictũ cadãt dicẽt publica concubina clerici monachi religioſi vel vxorati que cõi opi. vicinoꝝ p tali eius ꝛcubina reputabatur: qz ſciẽtibus ꝛ vidẽtibus vicinis: ille domũ eius intrat ꝛ cõuerſat: ꝛ ecõtra illa domũ eius frequẽtat: ꝛ alimenta ꝛ alia neceſſaria recipit. iſtã ego dicerẽ publicã coucubinã vt debeat puniri p leges regni quas ſic intelligo. Unde non ſufficeret ꝙ fuerit in delicto vel concubinatu deprehenſa. ſola enim deprehẽſio in delicto non reddit delictũ publicũ vel notoriũ niſi aliter gs ꝙincak: vt eſt gl. no. iũcto text. in.c. exliterarũ. s̃. de eo q duxit in matri. quã polluit p adult. et ibi notãt Hoſti. Jo. an. abb. ꝛ alij. Ad hoc bonus ter. in. l. j. C. de peti. bo. ſub. li. x. vbi deprehenſus in crimine dicit de eo ꝙictus. vide ibi Bar. Jo. de pla. ꝛ Lucã de pẽna. ꝛ Alex. in addi. Ad idẽ. c. pe. j. de bereti. ꝛ. c. ad abolẽdã. eo. tit. vbi

18 illi dicuntur † deprehẽſi in hereſi qui facti euidẽtia ſunt heretici: puta qz publice p̃dicãt hereſim vel legitima pbatione. ſ. per teſtes vel ex ſua cõfeſſiõe. Ex quo inferꝛ ꝙ ſi ſemel lapſus in hereſim poſt obiurationẽ iterũ labitur: de cuius relapſu apparet per ſolã eius confeſſionẽ dicẽt relapſus: vnde q̃uis peniteat ꝛ lachrymeꝛ ſponte veniẽs: nõ erit admittẽdus q̃q̃ p alias pbationes de eius relapſu nõ cõſtet q̃m p ſuã ꝛfeſſionẽ ſatis dicit deprehẽſus in delicto qõ eſt bene notãdũ: q̃uis cõtrariũ tenuerit Decanus ſegotrẽſis in tractatu hereſeos. q. xiij. Cogita. criſtis habes q̃m dicatur quis deprehẽſus in delicto cũ qbus ꝛcordat alexandrinus in.c. nunc aũt. xxj. di. vide. c. de his. l. di. cũ glo. j. nõ igiꝛ

19 in caſu de quo agitur ſufficit ꝙ † ꝛcubina fit deprehẽſa in delicto ad hocvt dicaꝛ publica: ſz opz aliter de publicitate cõſtare: puta ꝙ multitudini ſe patere non exponeꝛ ſicut de meretrice publica. xxxiij. di. c. vidua. Sicut etiã dicit publicus aleator vſurari⁹ maledicus excõicatus. de excep. c. exceptionẽ. de maledi. c. ij. de exceſ. pla. c. inter dilectos. c. j. de vſur. in. vj. ſecus ergo ſi ſecrete intrat domũ ppriam vel alienã detineat ꝛcubinã: nã tũc penã publice ꝛcubine nõ incurrit cũ vnius rẽ ſecretã nõ publicã denotet: vt legiꝛ ꝛ no. ff. de iureiu. l. ſi qs demũ. hoc tenet Guil. in cle. q̃m. de vi. ꝛ

20 bo. cle. in ver. publice. nec eñ ad hoc ꝙ † aliqd dicaꝛ publicum ſufficit ꝙ ſciaꝛ ab aliqbus tm̃: vt no. idẽ Guil. in cle. j. §. ſi. ó ꝛceſ. pbẽ. dicit eſt aliquid publice ſciri. i. cõiter q̃ſi cora multis: vt no. Jo. an. in. c. pterea. ij. de ſpõ. nõ ergo ſufficit ꝙ ſemel vel bis talis publice videatur: vt not. decidit glo. in conſtitutionibus anglicanis. de concubinis clericorum publicis ſuper verbo publice. tunc igiꝛ fornicatio vel ꝛcubinat⁹ dicẽt notorius vel publicus q̃ qs bz ꝛcubinã ſicut vxorẽ publice nutriẽdo filios ex ea procreatos: ita qõ non auderet diffiteri: aut negatio nulla eſſet: vt dicit gloſſ.

Statutũ cõtra cõcubinas clericorum,

13

Vide pragmaticam fo. clxij. Concubina publica.

Repetitio capituli per vestras

in.l.fmiam.in ver.celari.C.de pe.facit.l.illud.§.sed ꝛ fi.ff.de triti.act.ꝛ.xxxij.di.c.nullius.ꝛ.c. preter. Si autē non est ita notorium:sed probabiliter pōt tergiuersari: vt quia tenet cōcubinā cū matre: ꝛ dicit esse peditsequā matris ꝛ hmōi: non dicek concubina publica vel manifesta: nec ille cōcubinarius public⁹ vel manifestus.c.ficut. de coha.cle. ꝛ mu. c.fi qui.lxxxi.di.tenet Abb.post alios in.c.vestra. de cohabi.cle.ꝛ mu.Ang.de clauasio in summa in parte a concubina.ver.iij.facit ter.in.c.interdicimus.ibi missas publicas. xvi.q.j.ꝛ.c.j.de cele.miss.ibi publicē compleantur.vbi exponit Inno.publice.i.coram populo.ad hoc.c.fi.§.j.de clandestina.despon.vide glo.ꝛ Vincen.in.c.porro.§.preterea. de diuor.vide que scripsi in.c.j.j.de peni.ꝛ remiss.i meis recollectis. ¶Et crederem has leges habere locum in concubina clerici in minoribus beneficiati per id quod no. voluit Jo.and.in regula ne culpa de re.iur.lib.vi.in mercuri. vbi decidit q⁹ † fili⁹ talis non legitimak per subsequēs matrimoniū[a] qō est valde notandū. de quo meminit Abb.in c.per venerabilē.pe.col.ver.sed dubitari pōt.§.qui filij sint legiti.de quo vide Bar.in.l.in cōcubinatu.ff. de cōcubinis per Bar.ꝛ Bal.in.l.ꝛ fi cōtra.C.de nup.Bal.in.c. naturales.circa med.in ver.quero an natus ex clerico in titu.fi de feu.fue.contro.inter do.ꝛ agna.li.feudorū.ꝛ in.§.fi.insti.de nup.p Ang.in.l.paulus.ff.de sta.ho.p Saly.in.l.qui contra.C.de incest.nup.Antonius de roselis in tract.legitimationū.fo.j.col.iij.ver.vltimo quero.ꝛ fo.ij.col.ij.versi. primo casu:ꝛ singulariter per Nico.de vbaldis in trac. de succes. ab intestato prima parte.fo.vij.fi.co.quem rogo videas q⁹ pulchre loquitur. Adde Bald.in.l. parentes.ff. de in ius voc.cuius meminit Nico.de vbal.in.d.tracta. de successio. ab intest.col.xij.in fi.ꝛ Mat.similiter in suo trac.de succe. ab intesta.col.ix.ver. Jo.de imo.in cle.fi.in fi. de hereticis. ¶Adde etiam q⁹ iste leges non haberent locū contra mulierē nuptā quāuis esset publica cōcubina clerici monachi religiosi vel vxorati.ar.l.fi vxor.§.diuus seuerus.ff.de adulte.vbi meretrix vxorata potest accusari de adulterio: et sic statutum loquens de meretrice non haberet locum in ea q̄ est vxorata ꝑm Jo.an.in addi.ad spec.ti.de iniu.in rub. de quo facit festū And.sicu.in.c.lator.j.col.ver.ꝛ adde Joan. and.§.de pig.de quo infert q⁹ † mulier nupta non pōt carcerari p debito qō exp̄sse voluit Bal.in.l. consentaneū.C. quomō ꝛ qñ iudex. dicēs q⁹ stante statuto q⁹ meretrix posset capi personaliter: nō capiek illa que est cōiugata lz turpiter viuat.de quo etiam meminit And sicu.in.c.pastoralis.vi.col.ver.sed ego q̄ro.§.de iudi.ex quo infert q⁹ † licet alias mulieri luxuriose detur curator:q⁹ est prodiga persone fame ꝛ bonorū.vt.l.mulieri.ff.de cura fur.viro aūt luxurioso nō.[b] vt notanter decidit spe.ti.de actore.§.itē opponitur ꝙtra actorē.v.sed querik. Mulieri tamē nupte etiā si luxuriose viuat non dabik curator. Sed finaliter Andr. sicu.vī tenere cōtrarium q⁹ est fauor mulieris vt detur sibi curator. q⁹ sicut est prodiga persone multomagis p̄sumik p̄diga bonor.ꝛ ideo siue sit maritata siue nō dabik sibi curator: quod est menti tenendum ꝑm eum. Vide eundē Andreā sicul um in.c. pastoralis.vi.col de iudicijs. Faciunt multa que de muliere luxuriosa dixi supra in rubri.col. cclxix.§.vnum demum cum sequentibus. Sed in casu nostro agitur de odio ꝛ pena. merito non punietur penis legalibus disponentibus contra concubinas ꝛ sic als practicaui. Sed q̄ si tāta est notorietas q⁹ maritus illud sciat ꝛ patiatur: q̄uis ipso tacente ꝛ consentiēte: nemo possit adulterū accusare: vt fo.ll.l.iij.tit.vij.l.ij.ꝛ.vij.parti.ti. xvij.l.ij. que aliter disponit corrigēdo ea que no.in.l.q̄uis.C.de adul.ꝛ in.§.j.insti.de publi.iu.ille tñ venit puniēdus si fuit adulterij cā.vt.vij.parti.ti.xvij.l.vij.que incipit rematar.immo si ille fuit leno vxoris sue: mortis penā incurrit: vt eadē.vij. parti.ti.xxij.l.ij.incipit.alos alcabuetes.ꝛ tradit in.l. mercalē.C.de q̄di.ob tur.cau.hāc penā q̄tra tales libēter debe rent iudices imponere: ex quo ita impudēter matrimonij fedus ꝛ indiuiduitatē fedare ꝛ diuidere nō erubescūt: vxorē ꝛ carnē(vt ita dixerim) p̄priā polluendo:peccatum quasi contra naturā cōmittunt, vbi est illa aiorū coniunctio siue coniugatio que ex matrimonio procedit: vbi illa fides coniugalis quā non debet vnus alteri prodere: quā etiam ipsi gentiles cōmēdarunt. Nam vt Aristo.ij.echonomicorum narrat: vlixes deprecante ipsum athalantis filia cohabitare secum:ꝛ promittēte immortalem facere ꝛ beatum omni tempore. nec vt immortalis fieret ausus est prodere vxoris sue amicitiam:affectionē:ꝛ fidē maximā: sibi penā arbitratus fieri: si malus existens immortalitatem promereatur.

¶Ubi illa immaculata proles:que secūdum matrimonij bonum appellatur:que proles dici nō potest nisi nuptijs nata sit.que nascitur primo deo:secundo patrie:tertio parentibus:quarto suis:quinto extraneis per vinculum charitatis:ꝛ de his intelligendum est q⁹ plato dicere solebat: vt eū refert Tullius officior.li.j.c.iij, non nobis solum nati sumus ortusq⁹ nostri partē patria vendicat: partem amici ꝛc.de quo per Bal.in rubri.C.de priuile.dotis. in prin. Quib⁹ nascitur gs.

¶Ubi ille nexus diuinus ꝛ fedus perpetuū q⁹ per copulam inter coniuges habitā contrabitur:per quā efficiūtur vna caro:ita q⁹ non possunt separari nisi separetur anima a corpore.imo etiā post mortē mariti debet mulier seruare honorem viri ꝛ filiorum(si qui sunt) ꝛ suum proprium:vt tradit Bal.in dicto loco ꝛ dixi in rub.col.cccl xij. Qui ergo hanc vnionem ꝛ indiuisibilitatē non seruant:pessimi ꝛ abominabiles deo ꝛ hominib⁹ effecti:non sunt vita digni occidantur. Ex istis merito reprehenditur Seleuchus q cum videret antiochū filium in grauem languorem inuadisse:ex vesano nouerce amore ꝛ hoc esset a medicis deprehensum. pater coniugem filio abutendam concessit: offerēs fortune quod in amorem incidisset: pudori imputans quod dissimulare esset paratus vsq⁹ ad mortem: vt refert Valerius li.v.c.vij.cuius meminit valēsis i cōiloquio parte.ij.di.ij.c.j.legitur in vitis philosophorum in vita erasistrati medici q⁹ floruit tempore onie pontificis.hic fuit ille medicus qui pulsu cognouit amantem predictum:vt ibi dicitur.de bonis matrimonij diri in rub.§.xxix.in prin.bona eniz matrimonij de adulterij grauitate dixi in rubri.§. lxxvij.in prin.v.vxoris essi adulterium.ꝛ pereat memoria eorum cum sonitu. Et nisi temporis angustia:ꝛ rei(quam inter manus habemus) altus pelag⁹ me retraherent:vtiq⁹ tam cito non filerem. quoniam hoc abominabile vitium multorum maculauit famam animasq⁹ ad infernum proiecit, Sufficiant hec ad iudices minus doctos instruēdos vt sciant qualiter se habere debeāt:in huiusmodi penis ꝛponendis exequendisq⁹. Et redeamus ad viam a qua(vt hos etiam mitteremus fasciculos quos sumus egressi(credimus aliquibus profuturos. An autem lex regni predicta locum habeat contra mulierem meretricem quam clericus vel coniugatus habet in concubinam ꝛ aliqñ domi retinet.ipsa tñ multor⁹ libidini patet:satis pōt probabiliter dubitari.

1 ¶Dotis constitutio cadere non potest vbi non sunt facultates.

2 Dos dz esse cōgrua inspecta quātitate patrimonij:numero liberorum ꝛ qualitate iugalium.

3 Consuetudo patrie ꝛ familie cōsiderari debet in dotādis mulieribus.

4 Dos filie excedēs legitimā an possit a fratribus reuocari. ꝛ nu.6.ꝛ nu.10.

5 Patronus non potest reuocare alienata per libertum ꝛuentem.

7 Dos constante matrimonio respectu viri est titulus onerosus.

8 Lucrum dotis quod conceditur marito propter expensas nō dicitur titulus lucratiuus.

9 Libertus si dotauit filiam non videtur hoc ipso fraudare patronum.

11 Dos immēsa que dicatur.ꝛ nu.14.

12 Uolūtas datur intelligi facto.

13 Dotis cōstitutio est quodāmodo donatio.

15 Filij p̄sit reuocare ea que pater p̄didit in ludo illicito vsq⁹ ad legitimā ipsor⁹.

In constituēda tamen dote quam pater filie dare tenetur:multa debet iudex attendere scilicet ad quantitatem patrimonij patris.vt.l.quero. cum.l.sequenti.ꝛ.l.cum post.§.gener.ff.de iure dotium. et l.si filie.de lega.ij.cum similibus.de quo videas singulariter Franciscum de aretio consilio.xvij.col.antepenul.ver. ad quintum dubiū.incipit.In christi ꝛc.cōsiderabis. Unde si pater est egenus ꝛ multis debitis inuolutus:ita quod non sit sufficiens ad dotandum filiam non tenetur eam dotare.immo dato q⁹ tunc pater dotem filie constituat. constitutio est nulla.ita mirabiliter dicit Bal.in.l.fina.ij.col. C.de dotis promis.ver. sed quid si pater. Ludo.ro.in.l.j.ff. so.ma.motus per.l. ait pretor.§. si cum mulier.ꝛ.l.si.§. si a socero.ff.de bis que in frau.cre.ꝛ.l.si successione.C.ō reuo. bis que in fraudem credito. itaq⁹ vbi non sunt facultates:
1 non potest cadere † dotis constitutio. cum non enti. nulle sunt

Quatuor q̄ debēt cōsiderari in cō stituēda dote.

---

v falso mi promet hec opinio Joan. And. qui contrarium tz mihi dicto loco & illud est verū vt testat couarru. in 4. de cre 2 pte c 3 §. 2 n° 5.

a Vide pragmaticā. fol. a clxij. in ver. bñficiatos.

Adde Ludo. ó sardis in trac. de legitimatione fo.vj.col.iij. §.tertio q̄rit tur.qui latiꝰ loquit Joā. Ber.

De cōcubina ꝙiugata.

An viro: vt mulieri luxuriosis detur curator.

22

23

b Adde p prima ꝙclu. thomam de ferra.in suis caute. vltra cepo.in caute.vj. ꝛ vide Fran.are.in l.is cui bonis.col.fi.ff. de ver. obli. Jo.Ber. Cōtra maritos p̄mittēntes vxores adulterare Lex regni.

Lex regni.

Ulixes.

Nota dives tenet dotare filiam.

Numer⁹ liberor⁹ & dignitas p̄fris & filie.

Si vis apte nubere nube pari.

Cōsuetudo patrie et familie.

Utrum fratres p̄nt revocare dotem excessiuam legitime. Nō nota.

Dos est titulus onerosus ex parte mariti.

De dote putatiua.

le sunt qualitates.l. eius qui.§.pen̄.ff.si cer.pe. hoc dictum multuz cōmēdauit Jason in.d.§.fuerat ante.xxxvij.col.v. scōo notate. patre tñ existēte inope: si mater est dives: illa tenetur filiam dotare.ſm Bar.& Bald.in auth.res que.C. cōia de leg.Bal.in.l.mater.C.de iure do. de quo p Ange. in.l.filia.in prin.ff.ad trebel.& in.l.fi.C.de do.promis.& Lodo.in.d.l.j.ff.solu.ma.& Jaſ.vbi.s.& in.d.auth.res que.iij. co.ver.iij.no. Vide que dixi.s.in rubr.§.j.ver.hoc tamen intelligo.&.§.lxvi.post princip.ver.si tamen vir. An autez filius tenetur dotare matrem dicas quod non. textus est vnicus in.l.tutor.ſm dignitatem.§.fina.ff.de admini.tuto. notatur per Guil. et Bald.in.l.vna.C. de inoffi.do. tenet Bal.in.l.si vinee.C.de prescrip.lon.temp.& in probe.ffor. vi.col. Secundo debet iudex aduertere ad numerum liberozum.vt.d.l.si filie. ad qualitatem & dignitatem ipsius patris.& etiam filie & generi.vt.d.§.gener.&.d.l. q̄ro. Et adeo verum est quod debet attendi conditio persone: q̄ etiam si legitima non sufficeret secundum conditionē & nobilitatem persone ad hoc vt ipsa dos sit congrua: potest & debet iudex excedere ipsam legitimam.vt no.probat text. in auth.de resti. & ea que pa.§.q̄obrem.colla.iij. Ad idem 2 tex.in auth. res que.C.cōia de leg. vbi dixit Bal.in pen̄.co. q̄ dos debet esse congrua inspecta quantitate patrimonij numero liberozum & qualitate iugalium. vt ibi.&.d.l.filie. & refert Ouidium dicentez. Si vis apte nubere: nube pari. idem dicit Jo.fa.insti.de nup.in rub.& tradit Pau.de ca. co.ccxxxij.incipit p pleniori.ij.col.post prin.in ver. nā etiā de iure communi. idem fuit de mente Bal. in auth.res que. in prin.C.cōia de leg.vbi dixit q̄ si filia non reperiat maritum sibi cōdignum nisi det omnia bona in dotem. poterit omnia dare.arg.ter.in auth.contra rogatus.C.ad trebel.in fine. Adde predictis plutarchum in libello de educatiōe liberozum in fine qui dicit: eas autem spondere filijs vxores que nec multo nobiliores nec ditiores sunt. Sequentia refert cum itaq̄ prouerbium equalem tibi mulierez inquirendam qui se ipsis longe ampliores capiunt vxores non earum maritos. verum dotis mancipia fecisse si se nesciūt. hec ille.& alibi idem plutarchus in preceptis connubialib⁹ precepto septimo. qui autem nobiles opulentasq̄ vxores acceperunt: haud se quidem prestantiores reddunt: sed illas comminuunt & debilitant vt illis demissionibus viliori busq̄ facilius imperent. sicut faciunt hi qui equos ascēdere imbecillitate aut mollicia corporis impediti nequeūt eos sese flectere & procumbere docent: oportet autem vt eq magnitudinem sic vxoris dignitatem conseruantez vti freno. hec ille. Idem videtur dicendum si consuetudo patrie: 3 & maxime familie † dicti patris et suozum maiozum: esset ab antiquo vt dos feminarum dicte domus esset excessiua legitime. Nam tunc sine dubio dos non diceretur congrua si dictam legitimam nō excederet: dummodo suppetant facultates patris.ar.l. imperatores.ff. de contraben. emp.& l.nummis. de leg.iij.&.l.quod si nolit.§. q̄ assidua. ff.de edil.edicto.&.l.titianus.ff.q̄ cum eo. Communiter tamen mos regionis regulatur in plus vel minus prout se habet conditio personarum & vires patrimonij paterni: et numerus liberozum: & in his debet versari discretio & arbitrium boniviri nō curando an commensuretur cum legitima vel non: immo etiā vltra mensuram legitime poterit arbitrari per supradicta.& maxime per text.in.d.§.quāobrē.& ita etiā tenuit Bal.cōsilio incipiente: antiquum statutū.& cōsilio incipiente hec questio habet quatuor capita.& consilio incipit. hec materia diuiditur in duas partes.& in pluribus alijs consilijs. Idem tenet Saly.in quadam sua disputatione que incipit statuto cauetur. Angelus consilio.cccx.incipit gregorius. Ex istis patet quod filia vel mulier dicetur congrue dotata arbitrio boni viri cōfideratis considerandis vt per paulum de castro consilio.cx. et per Leonardum in repetitiōe.§.et quid si tantum.l. gallus.ff. de liberis et posthumis.colum.lxvij. Et quod plus est 4 istam dotem quamuis excessiuam † legitime non poterūt alij fratres ipsius mulieris revocare in eo quod excedit patre viuente. vt videtur velle Joan.and. in additio.ad spec. in titul.qui filij sint legiti. in rubr.in princip. vbi dicit de patre habente duos filios qui alteri donauit omnia bona sua viuo patre: non potest alter filius petere a fratre legitimam nisi post mortem patris propter donationez immensam. vt.l.ij.&.l. si totas.&.l. si mater.C. de inoffi. dona. fatet tamē Jo.and.q̄ poterit frater petere alimenta iudicis officio. q̄ tenebitur frater donatarius sibi ministrare ex quo nō vult legitimā sibi reddere viuente patre qui donationē fecit. Idem sentit Joan.and.in additionibus ad specu. 5 titu.de re.eccl.nō alie.§.j.ij.col. ver. ceterū vbi dicit † patronum non posse revocare alienata per libertum viuentē cum posset casus euenire q̄ nil sibi deberetur puta si filios haberet.vt insti.de successio.liber.§.sed nostra.&.§.seq. idē erit in casu nostro cuz possit euenire casus in quo filij nihil debeant habere de bonis patris cōmittendo aliquam causam propter quā possint exheredari. Cuz presertim ipsi in vita patris nullum ius habeant in eius bonis nisi solā spē. vt.l.nec ei.ff.de adop.per Barto.in.l.is potest.ff.de acquiren.heredi. Hec autem spes vtilis est filio etiam in vita patris ratione legitime que sibi est debita vel quasi debita vt dixi.s.in rubr.§.xvj.ante finem.verficu.pater vero.& supra eo.§.xxj.verficu. non obstat si dixeris.&.j. ad finē huius.§. 6 ver.ad idem. Mortuo tamen patre & soluto † matrimonio filio bene possunt filij agere ad revocationem dotis immense quāuis.xxx.anni sint elapsi patre viuo vt sentit Joan.and.vbi supra.quod tene menti. Secus tamen est constante matrimonio filie non essi possunt petere interim q̄ est nupta per text.in.l.dotis quidem.C.de col. ita no.sentit Bar.in.l.fi.§.si a socero.ff.de bis que in fraud.credit. & ibi Ang.& sequitur Bal.in auth.ex complexu.C.de incest.nup. Angel.de aretio in.§.fi res.instit.de legatis. Nicolaus de vbaldis in suo tractatu de successionib⁹ ab intesta.vj.char. fi.co.& Campetius in suo tractatu de dote.j.parte.q. xlvij. 7 Jsti mouentur q: † dos constante matrimonio respectu viri qui ex ea habet sustentare onera matrimonij: est titulus onerosus.vt.d.l.fi.§. si a socero.& ibi notat Bar.&.l. ex pro missione.ff.de actio.et obliga.ter.in.l.vna.§.lucratiuas.C. de impo.lucra.de scrip.lib.x. & ibi notat Barto. & platea. ad idem.l.pro oneribus.C.de iure dotium.et ibi not. Barto.& in.l.fin.eo.titu.& ibi etiam Bald.glo.in.l.meuia.§.i. in ver.ipsi nouere.ff.soluto matrimonio.& ibi notant Barto. & alij glo.in.l.ignoti.C.de reuo.his que in frau.credi. et ibi Barto.latius per ipsum in.l.meuius.§. duobus.xiij. col. ver.ij.quero in repe.ff.de leg.ij. Bal.in.l.ij.C. de reuo. his que in frau.credi. Et adeo verum est q̄ respectu mariti titulus dotis dicitur onerosus: q̄ & si ex postfacto consecuturus sit lucrum ex tali dote: puta propter pactum quod fecerat de dote lucranda: vel vigore statuti disponentis q̄ decedēte muliere in matrimonio: vir lucretur dotem: tamē nunquam dicetur habere ex cā lucratiua: cū precesserit cā onerosa.i.titulus dotis.gl.singularis in.l.si donaturus. in §.fi.in ver.dūtaxat.ff.de cōdi.ob cām. pro qua est text.not. in.d.l.vna.§.lucratiuas.in verbo si vero vel socer.C. de impo.lucra.descript.vbi si socer dederit dotem p filia vel nepte ex casus euentu res eius cui data est vertat ad lucra: nō tñ inter causas lucratiuas numerabit.quē ter. ad ij ponderat ibi Ang.& refert & sequitur Jason.in.§. item si quis in 8 fraudē.vij.col.insti.de actio. hinc est q̄ † lucrum dotis q̄ conceditur marito ppter expensas: non dicit titulus lucratiuus. ita dicit Bal.in.l.hac edicta in prin.iij.col.ver.pone q̄ appositum.C.de secundis nupt.& in.l.cum multe.ij. col. C.de donatio.ante nup.& in auth.preterea pe.co.C.vnde vir & vxor. Et q̄ plus est titulus dotis est onerosus nō solū ex parte mariti vt dictū est: sed etiā ex parte filiozum dotem maternam petentium vt mirabiliter sentit Bart. in.l. si constāte.in prin.in.x.q.ij. partis principalis.ff.sol. mat. in repe.[a] Intellige predicta nō solū in dote vera: ſz etiā a in putatiua seu marito putatiuo vt est glo. singularis & vnica in.l.proculus. alias incipit ancilla de iure dotiū. Si autem dos est titulus onerosus & gener nō participauit in fraude: quamuis dos sit immensa: non revocabitur saltim constante matrimonio. arg.l. q̄ autē.§. hoc autē edictum. &.§.filij mō. ff.de bis que in frau.cre.&.§.item si quis in fraudem cū ibi no.insti.de actio. hoc videtur fuisse de mente legis regni. quā christianissimi reges nostri constituerunt: q̄ vult quod data a rege propter dotem: non possunt a rege revocari vel moderari constante matrimonio. de qua lege j. fiet mentio. Bene facit iudicio meo text. not. in.l. cum post mortem.ff.de admini.tuto.in.l.si donaturus.§. si quis indebitam.ff. de conditio.ob cau.vbi si quis indebitam pecuniā p̄misit & tradidit marito: non condicit ab eo. Adde idem tex.in.l.fi.ff.de colla.do. vbi dos etiam immensa data genero non repetitur a fratribus: sed etiā promissa potest a fratribus peti. Adde idem tex. in.l.j.§. at si trāsigit. ff.si quid in fraudem patroni.vbi litera dicit. si libertus filiam dotauit: hoc ipso † q̄ dotauit: non videtur fraudare 9 patronum: q: pietas patris non est reprehendenda. ratio est ſm Azo.ibi in summa. q: titulus dotis nō est lucratiu⁹

a Adde segura in rep. l.coheredi. §. cū filie.ff. de vul.& pu. fo.xvj.co.iij. in medio. et fol.xvij. col. iij.& Jaſo.in §.item si quis in fraudem. co.iij.instit. de actio. Lex regni.

Determinatio ztraria.

¶Sed ꝗuis hãc opi.aliqñ vidi obseruari in practica:cuz tñ casus accidisset in cãcellaria in quo vna cum alijs habui iudicare:nõ fuimus eã secuti:immo cõtra eã pnũciauim⁹. scz ꝙ etiã ꝛstãte matrimonio dos excessiua legitime: in eo qđ excessit in ꝓiudiciũ alioꝝ filioꝝ:alij filij possunt reuocare.modo fit dos assignata ex volũtate pris:vt frequẽter cõtingit:q: pr dat vel ꝓmittit largas dotes intꝫ ꝙ nõ remanet legitima filioꝝ masculoꝝ:modo ex assignatione iudicis inuito pre. ¶Nõ est enĩ iustũ ꝙ ꝓpter dotationẽ sororum alij filij debeãt carere legitima,ad hoc allegaui Bal.in.l.si emãcipati.in finalibus verbis.C.de coll. vbi hoc sentit dicens ꝙ qui nõ vult succedere vniuersaliter:nõ tenet conferre nisi ad legitimã.vt aut.vnde si parẽs.C. de inoffic. testa. vbi hoc ꝓbat ꝑm ℣Dau.de cast.qui hoc in expõsitõ firmat in l.vnica.in fi.de inoffi.do.sic intelligens glos.ibi. ⁊ tene hoc mẽti:q: quotidianũ est ⁊ dabit tibi honorẽ ⁊ cõter ignorat hec decisio ℣Dau. ¶Intelligo aũt dotẽ ĩmẽsaz qñ † alijs filijs ꝓiudicat in sua legitima.[a] poterit pater dare filie I dotẽ quintã ⁊ tertiã partẽ bonorũ suorũ ⁊ insup legitimaz de residuo:nec dicet tũc dos ĩmensa vel inofficiosa: q: vt scis hodie oĩa bona patris sunt legitima filiorũ excepta quinta parte quã põt cui valuerit donare: vt foro.ll.li.ij. ti.v.l.ix. ⁊ eodẽ li.ti. xij.l.vij. excepta etiã tertia parte residui quam vni ex filijs põt ꝓlegare:vt.d.l.ix.dãdo ergo dotẽ magnaz videt filiã meliorare vel in qnta vel in tertia parte bonorũ suorũ vltra legitimã.ar.tex.in.l.cũ pater.§.cuictis.de lega. ij.vbi diuisio etiã inequalis facta inter filios dz obseruari: q: habet vim ꝓlegati vt res valeat eo modo quo melius valere põt:vt.l.si miles.ff.de testa.milit.⁊ ibi no.Bar. facit l.qui quartã.de leg.j.ad idẽ facit.l.vxori.de leg.ij.vbi dicit ꝙ qñ ex verbis testatoris apparet ꝙ voluit pater filio ꝓlegare:ꝓlegasse videtur.no.ibi Bar.immo etiã si ex verbis nõ appareat:satis est ex factis appere: q: † facto dat voluntas intelligi:vt.l.de qbus.ff.de legi.⁊.l.reprehẽdẽda. C.de instit,⁊ substi.sub condi.fa. cũ ꝛcordãtijs. de qbus per glo.in.c.tenor.de re iud. Hoc fuit postea constitutũ per legem regni,in curijs taurinis.l.xxvj.que incip.si el padre.q̃ simpliciter vult ꝙ donata a patre vel matre filio intelligitur fieri iure ꝓlegativel melioationis.intellige etiã si fiat ad dotem vel donationẽ ꝓpter nuptias vel ob aliã causam ꝓpter generalitatẽ illius legis. Itẽ q: † dotis cõstitutio quodãmodo est donatio:vt colligitur ex.l.vna.C.de rei vxo.act.⁊ ex alia lege tauri.xxix.in princ.q̃ dotẽ ⁊ donationẽ ꝓpter nuptias ꝛferri iubet. Intellige etiã ꝑdictã legem xxvj.qñ talis donatio esset facta in quãtitate legitime filio debite ⁊ vltra.nã in eo qđ est legitima magis videt pr debitũ soluere q̃ donare cũ legitima filij in bonis patris fit quasi debita filio.glo.in.l.si emãcipata.C.de iur.⁊ fac. ign. cũ alijs de qbus pauloante diximus.in alio ergo qđ legitimã expedit donatio videt fieri melioratio:vt sentit illa lex in fi.⁊ sic practicauimus⁊ intellexim⁹ qñ legẽ illã edidimus. Idẽ sentit lex.xxix.ꝓallegata q̃ disponit tales donationes debere ad collationẽ deferri:vt tãtũ min⁹ filius donatarius recipiat vel de legitima si nõ est vltra donatũ vel ex melioratione si vltra legitimã donatũ fuit: nõ tñ intelligas ꝙ per hãc collationẽ videat prima donatio reuocata: put aliq inepte volũt:sed ne tantũ minus accipiat sicut de dote conferẽda dicimus:vt.l.illã.C.de colla.Tene ista memorie:q: singularia sunt ⁊ practicabilia. In dubio autem videbitur meliorare in tertia:vt quinta pars ꝓ aia relinquatur.⁊ hoc fauore aie.cuius fauore stilus curie hz ꝙ ipsa ꝓius deducatur:vt.l.stili.ccxiij. Ratio quare in dubio videt põt in dubio meliorare in tertia:non aũt in quinta est: q: tertia respectu extraneorũ est legitima filiorũ: q̃uis inter ipsos filios sit ꝓlegatũ:vnde tanq̃ legitima est ꝓius detrahenda.ar.tex.⁊ qđ ibi no.Bal.in.l.si vero composita.§. quid ergo.ff.de testa.milit. Ut ergo videat an sit inofficiosa confidera totã hereditatem.⁊ † si dos non excedit quintã ⁊ tertiã partẽ bonorũ patris ⁊ de residuo legitimã nõ iudicabis illã immẽsam vel inofficiosam:⁊ per ꝛsns necdũ constante matrimonio: sed nec eo soluto poterit per fratres reuocari cũ nihil sit factũ in eorũ ꝓiudiciũ:vt ex predictis satis apparet.⁊ bene facit text.in.l.ij.⁊.l.si mater.⁊.l. si totas. C.de inoffi.dona. Ad idẽ qđ voluit Bal.in.l.si.v.co.ver.itẽ faciũt ꝑdicta.C.de pac.vbi dicit ꝙ statutũ nunq̃ valet quo ad legitimã filiorũ: q: illa nõ defertur vt lucrũ sz vt debitũ vt est gl.quã ibi no.oẽs in.l.ij.C.de iur.⁊ facit gno. sed in eo qđ est supra legitimã:bñ põt filio ꝓ statutũ tolli: sicut ꝓ testamẽtum:ita ergo erit in casu nostro. Ad idẽ facit qđ voluit idem Bal.in.l.j.in fi.C.si in frau.patro, vbi dicit qđ filij † possunt reuocare ea que pater ꝓdit in ludo illicito vsq̃ ad legitimã ipsoꝝ. Hoc idẽ videt fuisse de mẽte legis regni fo.ll.li.ij.ti.xij.l.ij.que dicit ꝙ si post annũ quo matrimonium est contractũ inter cõiuges:maritus aliqua donauit vxori non stantibus filijs:valet statim talis donatio: sed si postea nascantur filij:reuocat donatio excepta qnta parte bonoꝝ ipsius donatoris.q: quantũ ad illã nõ reuocatur.vt ibi dicit.ratio est:q:vt dixi quantũ ad filios oĩa bona parẽtum sunt legitima filioꝝ excepta quinta parte eoꝝ. q̃ põt cui voluerit donare.⁊ ꝓpterea quo ad illã non reuocatur. idem dicendum in tertia parte inter filios: quã põt cui voluerit ꝓlegare:vt.§.dictũ eũ.dos ergo que põt cadere in quinta ⁊ tertia ⁊ insuper legitima nõ dicet inofficiosa: nec poterit a fratribus reuocari etiam soluto matrimonio.nisi pater quo ad tertiã partẽ reuocaret vel alteri ꝓlegaret qđ põt:vt.l.cũ pater.§.a filia.iuncta glo.⁊ qđ ibi no.Bar. de leg.ij. nõ tñ põt reuocare quo ad quintã: vt late al's ꝛsului in meo cons.x.incip.dona maria de gaete.dixi in predicta l.regni.fo.ll.li.ij.ti.v.l.ix.fo.ix.ij.co.ver.an pater qui filiuz meliorauit.

Dos imẽsa
a ¶Adde in materia oĩno segura in rep.l. coheredi.§. cũ filie,ff.de vul. ⁊ pupil. fol. xx.co.ij. cuz xj.co. sequẽ. vbi mirabiliter loquit faciendo regulã cũ extẽsionib⁹ ⁊ fallẽtijs. Joã. Ber.

1 ¶Dos an sit inofficiosa necne quo tempore inspici de beat.
2 Legitima sia patre viuente filio assignetur:⁊ pater aliqua bona postea acgrat:an de illis habere debeat filius.
3 Filia que recepit centũ ꝓ integra sua legitima an augmentatis facultatibus patris possit petere legitimam ex supcrescentia bonoꝝ.
4 Dotare spuriam filiam vel naturalẽ an teneatur pater.et nume.22.
5 ℣Presbyter qui maritauit filiã suã in presbyteratu ꝓcreatam poterit ei de suo dotẽ dare.⁊ nu.13.
6 Erroꝝ iuris habet pro mala fide.
7 Filia naturalis vel spuria si habeat vnde se alat pater nõ tenetur eã alere nec dotare.
8 Lactare filium vel filiam tenetur mater vsq̃ ad triẽnium.
9 Alere q teneꝝ aliqñ sufficit si faciat eũ recipi in aliquo hospitali vel domo dei vel ꝓcuret ei aliquã prebẽdam.
10 Alendus si nõ põt ali fine verecũdia in domo ei⁹ q ꝑstare dz alimẽta:alibi alimẽtabitur.
11 Alimẽtatus ab alio an debeat illũ associare.
12 Alere filium incestuosum legitimum naturalez ⁊ spurium tenetur pater.
14 Legitima filioꝝ publicari nõ dz:lz bona patris ꝓpter ei⁹ grauissimũ delictũ publicari debeãt.
15 Filius heretici ꝓpter herefim cõdẽnati nõ priuat sua legitima si sit catholicus.
16 Succedens in bonis heretici tenetur filiũ alere ⁊ filias dotare.
17 Filij nati post delictũ patris nõ debẽt priuari legitima lz bona patris publicari debeãt.
18 Filij orthodoxi hereticoꝝ ante crimẽ herefis ꝓ patrẽ commisse nõ afficiuntur penis inductis a iure.
19 Filius natus ante supuentẽtiã dignitatis in psonã patris an cõsequatur priuilegiũ vel honorem.
20 Ingratitudo patris non nocet filijs antea natis.
21 Vasallus si commisit felloniam non aufert feudum filijs antea natis.
23 Debito fisci ante tempus soluere tenetur necessitate imminente.
24 ℣Princeps põt dotare filias suas spurias.

Sed pulchrũ est videre quo

§.23. Quo tpe inspiciet ur an dos fit imẽsa.

1 tempore inspicietur an † dos fit inofficiosa.an tẽpore quo dos fuit constituta quando bona patris sufficiebant ad illud quod dabatur in dotez:an tempore mortis patris: q̃ bona fuerunt diminuta: ⁊ videtur ꝙ tempus constitutionis dotis per ea que no.Bal.in.l.in successione.C.de revo. his que in frau.credi.⁊ in.l.fina.§.fina.penul.co.C. de vsuris rei iudi.⁊ in.l.q̃uis.in fine.C.de fideicommis.Angel.⁊ alij in.l.si proponas.§.hereditatem.ff.de inoffi.testa. Ange.Jo.de imo.Ludo. ⁊ Alexan.in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo.obliga.Alexan.in.l.pactum.ad finẽ. C.de colla.Jo.de imo.⁊ Aucha.in rubrica.ĩ.de testa.bal. ⁊ Salyce.in.l.j.v.q.C.de inoffi.do.Cynus in.l.fina.col.pe. C. de pactis.quem alij sequuntur.qui omnes dicũt ꝙ si pa
2 ter assignauit † filio legitimã in vita:licet postea pater aliqua bona acquisierit: de illis nihil habebit filius.facit.l. si ita legatuz.ff.de auro ⁊ argento legato. ibi hac demõstratione

tione presens: non futurum tempus ostendit. Ad idem. l. fi. §. qui indiuisam. de leg. ij. in ver. non facere voluntatē ꝛc. bene facit quod voluit Ly. quem alij sequūtur in. d. l. fi. penul. colū. C. de pact. dum loquitur de eo qui non habebat nisi vnicum filium: vt ibi per eum qui dicit hoc procedere etiā si pater dixisset: dono tibi talia bona post mortē meā: nam debet attendi tempus donationis: ꝛ Saly. ibi in hoc fit contrarius: quem videtur sequi Alexan. in. d. l. stipulatio hoc modo concepta. saluando in vno solo casu. s. quando per dicta verba induceretur causa mortis donatio: vt ibi latius per eum. cuius ergo bona patris postea pereant: filius habebit dictam legitimam vbi filia dotē: vt sentiunt Bald. ꝛ Saly. in. d. l. j. C. de inoffi. do. presertim si apparet ex mente patris ex verbis vel factis. quoniam in hoc sequēda est voluntas disponentis: vt. d. l. si ita legatum. ꝛ ibi bar to. intellige quādo filius fuit contentus cum illa legitima ꝛ renunciauit cum iuramento toti hereditati paterne ꝛ ei⁹ successioī: alʒ secus ꝑm Bal. in. d. l. cuis. ꝛ vī etiā de mēte ter. in. c. cuis pactū. de pac. li. vj. vbi videas Georg. in repe. maxime l. v. co. in. j. limitatione. Et ꝑm hoc forsan dʒ intelligi q voluit Bal. in. c. cū. m. de ꝛsti. co. vij. ver. ꝛ est arg.
3 vbi ar. illius ter. dixit q † filia q recepit cētum pro integra sua legitima: augmētatis facultatibus patris: potest petere legitimam ex supercrescentia bonorum: quod dicit esse valde no. ꝛ facere ter. in. l. bis honoribus. §. autem. ff. de vaca. mune. de quo dicto facit festum barba. in repetitione rubri. C. qui admi. ad bo. posse. charta. viij. fi. co. vbi cumulat multa similia que videas per te. ¶ Et ista faciunt ad questionem quotidianam pater perviam donationis meliorauit filium in tertia ꝛ quinta parte bonorum vel in tertia sola vel quinta sola: quod tempus attendi debet an tempus donationis vel mortis: tetigi succincte in rubr. co. ccxxxvi. ver. item si mater[a]. cogitabis. Videas Lauren. de palacijs in tractatu de statuto feminas excludente. colum. xxj. ver. Sed an filia. qui de predictis pulchre loquitur. ¶ Cōsiderabit etiam iudex in arbitranda dote dignitatem vel indignitatem mariti: quia ratione sue indignitatis vel ignobilitatis minuetur dos. vt voluit gloss. in. l. vnica. C. si aduer. dotē. et in. l. nulla. C. de iure do. ꝛ in. l. cum post mortem. §. fi. ff. de admi. tu. est bonus text. in. d. l. filie. de leg. ij. ꝛ in. d. l. quero. ff. de iure do. vbi litera dicit quod in constituenda dote modus ex facultatibus ꝛ dignitate mulieris maritiq constituendus est: ponderanda est ergo dignitas vel indignitas mariti in dote constituenda. vnde ad terminos cōclusionis nostre videtur dicendum quod iste filie que matrimonium cum indigno contrarit: minor dos assignabitur propter indignitatem vel vilitatem mariti. ꝛ hoc sub verbo forte tenuit Jo. de imol. in. d. c. accedens. s. de ꝓcura. ꝛ in. l. j. ff. so. ma. ꝛ ibi Alexan. rij. colū. ver. sed imola ibi ꝛ Jason in dicta aut. sed si post. xxv. in fin. ꝛ campetius in dicto suo tractatu de dote. j. parte. q. rij. Et ꝑm hoc est modificanda ꝛ intelligenda ista conclusio. Ad quod bñ facit ter. cum glo. in. c. nullum. xxx. q. j. ¶ Consideravit etiaʒ iudex vtrum ista filia sit naturalis ꝛ legitima. quo casu indistincte procedūt predicta. an † naturalis tantum vel spuria. quo casu multi doctores nō leuis autoritatis tenuerūt q pater non tenetur eam dotare: vt voluit Jaco. de are. in l. vxoreʒ. §. pater naturalis. de leg. ij. Bar. ꝛ Bal. ꝛ Alex. in. d. l. j. ff. so. ma. Bal. ꝛ ang. in. l. fi. C. de do. promis. Bal. in c. j. §. donare. in prin. qui feu. da. po. li. feudorum. Ange. in l. a filia. in prin. ff. ad trebel. Saly. in aut. res que. C. communia de lega. Ange. consilio. ccix. Idem fuit de mente Bar. consilio. cxix. inci. dominus dominicus. vbi concludit q cū
5 presbyter † qui maritauit filiam in presbyteratu procreatā non potuerit ei de suo dotem dare: potest repeti per heredes dotantis: petitione hereditatis vel cōdictione ex lege: etiam si ipsa filia possedisset dictam dotem spacio. xxx. annorum ꝛ plus: quia aut sciebat se non posse capere: sed ad successores dotantis pertinere per. l. j. C. de na. libe. ꝛ tanq̄ malefidei possessor non prescribit. vt in. c. fi. ō prescrip. ꝛ in regula possessor. de regu. iur. li. vj. Aut credebat se posse capere ꝛ apud eam iustam esse possessionē: ꝛ tūc errauit in iure. qui iuris error nunq̄ in vsucapione prodest: vt. l. nunq̄ in vsucapionibus. ꝛ. l. fi fur est. §. j. de vsuca. quantum enim
6 ad prescriptionem: iuris † error habetur pro mala fide. vt not. per Dy. in dicta regula possessor. ita tenet Bartol. in dicto consilio. De ista questione vide dominum Jacobum de sancto georgio in tractatu feudorum in parte qui inuestiti prestiterunt iuramentum fidelitatis. fi. co. ꝛ ibi ponit, de filia religionem intrante: vt per eum videre poteris.

a ¶ Adde q ā est bodie decisuʒ p. l. xxij. de toro. vbi dicit qō ispicitur temp⁹ mortis. Jo. ber.

Dignitas vel indignitas mariti.

An pī teneaf dotare filiaʒ naturalē vel spuriam.

4 Jsta tamen debent intelligi quando filia naturalis vel spuria † vel incestuosa habet vnde se alat. vt puta si habet aliqua bona vel aliquam honestam artem vnde possit se sustētare. nam tunc pater non tenetur eam alere. vt. d. l. fi quis a liberis. ꝛ per consequens nec dotare: vt sentiunt doctores predicti. ꝛ tenet Bal. in dicta. l. mater. C. de iure do. quē refert ꝛ sequitur Lodo. in. d. l. j. ff. so. ma. Jason in aut. res q. xij. col. ver. septimo limita. C. communia de lega. ter. glo. Bar. ꝛ Bal. ꝛ alū in. l. fi maritus. ff. so. ma. Anto. in. d. c. cū haberet. prope finem. refert ꝛ sequitur Baptista in repetitione. l. si qua illustris. C. ad orficianū. pe. col. ꝛ subdit fortius q si dictus filius efficeretur in futurū diues: vel ex arte aliqua posset alimenta habere: nedum non tenetur pater alimētare: verumetiam euanescceret relictum pro alimē
b tis ꝛ remanet apud heredes dicti patris. b quod est valde no. si tamen superueniret filio necessitas resurgeret legatū. scōm eum. Adde predictis Joan. de pla. idem tenentem in. l. vnica. in fine. l. de mendicantibus validis. libr. vj. vide que dixi. s. §. iij. in principio. Sed quod dixi in honesta arte: procedit nisi esset filia naturalis alicuius magni nobilis quia forte non excusaretur si diceret qō ipsa filia posset se alere. ꝛ sic etiam se dotare ex arte aliqua quando illa nō esset condecens sue conditioni: puta in texendo vel similibus. ita dixit Bal. nouellus in tractatu de dote. vj. parte xvj. priuilegio. mouetur per illud quod in simili not. dixit Azo in summa. C. de patria pote. in fine. de quo meminit Bal. in. l. alimenta. C. de nego. gestis. ꝛ vitalī. in li. clausularum. charta. ccxvij. fi. col. alʒ in clausula. sed an iuri alimētorum possit renunciari. in. vj. col. ꝛ Bartho. veronensis in tractatu de re militari. charta. viij. in fine. ꝛ Jacob. de aret. in. l. si maritus. ff. sol. ma. vbi dixi q licet mater non tenea-
8 tur alimentare filium vel filiam: tamen teneꝛ † lactare vsq̄ ad triennium. vt. l. nec filium. C. de patria pote. ꝛ. c. fin. in fi. de conuer. coniuga. tamen si mater esset nobilis cui ꝑm morem patrie esset dedecus lactare filium vel filiam: tunc excusatur. idem tenet Bar. in. l. j. C. de mendican. vali. lib. xj. ꝛ in tractatu de alimentis. vj. q. refert eum ꝛ sequitur Ange. de are. instit. de iure natu. in fine principij. ꝛ abb. in. d. c. fi. de cōuer. coniu. idem voluit ipse in. d. c. cū haberet. et ibi prepositus. ij. co. ꝛ Baptista in. d. l. si qua illustris. col. antepenul. in fi. dicēs q si filius est nobilis ita q non obstāte spurietate: dedeceat ipsum artem exercere: debenꝛ sibi alimenta. Bene facit ad hoc textus. ꝛ quod ibi not. Bald. in l. si quis ad declinādam. C. de epi. ꝛ cle. vbi dicit q si aliqs est nobilis qui habet alimenta: sed suā dignitatē conseruare non valet: potest per executores testamēti deputatos ad distribuenda bona inter pauperes aliquid sibi cōcedi tāq̄ pauperi: de quo dicto facta est mētio. s. co. col. cclxxix. ver. ad cuius confirmationem. ad hoc bene facit quē de nobilitate dixi. s. in rubrica. co. xx. §. limitabis tamen. ꝛ col. xxj. §. istud autem. cum sequentibus. multa cumulat Bartho. veronēsis. vbi. s. ¶ Ad idē facit qō illud no. dicit Bal. in l. j. §. sed scimus. C. de lati. libe. to. vbi dicit no. hic mirabile
9 q si aliquis † tenetur aliquem alere: sufficit si faciat eum recipi in aliquo hospitali vel domo dei: vel ꝓcuret ei aliquā prebendam. illud tamē de hospitali dicit intelligendum si ille qui debet alimentari: potest ibi morari sine dedecore: vel ꝓpter nobilitatem hospitalis: vel quia est vilissima ꝑsona vt seruus vel si ad eius curam ipse non sufficiat: alʒ secus. ꝑm quem refert ꝛ sequitur Jo. de ana. in. c. vno. j. de infan. lan. vel expo. iij. col. ꝛ prepositus in. d. c. cum haberet. ij. co. in fin. qui dicunt hoc forte singulare. de quo memini. s. co. ccxxxvj. prope fi. sentit ergo Bal. q arbitrio iudicis relinquit quādo is qui debet ali: habeat aliunde alimēta vel
10 vnde se alat honeste. Adde q si † alendus non potest sine verecundia ali in domo eius qui debet prestare alimenta. alibi alimentabitur: vt per Andr. de yser. in constitutionibus regni sicilie. fo. clxxvj. col. iij. quē rogo videas. vbi etiā
11 ponit an ille qui † alimentatur ab alio: debeat illum assotiare. vide etiam ad predicta que dixi. s. §. xij. in principio.

Si filia non bʒ vnde se alat vl dotaret pī tenet eam alere ꝛ dotare.

¶ Si tamen filia naturalis vel spuria non haberet vnde se honeste aleret vel dotaret: pater eam dotare tenetur: quia negari non potest quin pater teneatur filiam alere si filia non habeat vnde se alat. vt dicta. l. si quis a liberis. ff. de libe. agno. non soluʒ pater legitimus: sed etiā naturalis vel spurius vel quicūq̄ alius: qꝛ cum ius alimentandi deriuetur a quodam iure naturali: vt. l. j. in fi. ff. de iust. ꝛ iur. que natura est communis omnibus filijs tam legitimis q̄ non legitimis: vt. l. hos accusare. §. omnibus. ff. de accu. Et ꝓpterea omnes filij a principio liberi nascebātur: vt in aut.

Q si filia bʒ vnde se alat non tenetur pater.

¶ Cōsidera q hoc videt intelligēdū qñ esset relictū aliquid animū pro alimētis qꝛ tūc per illis annis ꝗbus filiꝰ esset diues vel posset ex arte alimētari euanescceret relictū vt tūc. Si autez semel esset relicta certa q̄titas pro alimētis cū statim fit filio quesita: ꝓpter supueniētiā diuitiaꝝ nihil posset repeti a filio ex illo relicto. Sed ipe poterit de eo libere disponere qd videtur corroborari ex. l. r. in legibus tauri. Joan. Ber.

Jsta ꝓ eo qui tenetur aliū alere.

Repetitio capituli per vestras

quibus mo.na.effi.sui.§.lz. colla.vñ.ꝛ dictuz est.ꝫ. sequitur ergo ꝙ omnes filij alendi sunt a parentibus.ꝛ hanc consideratione habuit equitas canonica que voluit ꝙ pater te
12 neatur alere filiū † legitimum naturalem spurium vel incestuosum.vt in.c.cum haberet. de eo qui duxit in ma. quam po.per adul.quod omnes equaliter obligat patrem ꝛ matrem ꝑm eorum facultates. vt videtur de mente illius text. ꝑm Abbatem.ibi fi.co.in prin.hoc idem voluit Bal. cõsi. incipi.erant tres fratres.quem refert ꝛ sequitur Baptista in repetitione dicte.l.fi qua illustris.col.antepe. dicens qõ lz filij spurij non succedant matri: alimenta tamen de dote materna habere debẽt:si non habent aliunde vnde se alãt. vt.d.c. cum haberet. nam per equitatem illius.c. quilibet successor bonorum paternorum ꝛ maternorum tenetur|alimenta prestare de clementia iuris canonici ꝛ legis diuine. si autem tenetur alere:per consequens ꝛ dotare cũ dos succedat loco alimentorum.vt sepius dictum est. ita in terminis nostris decidit Bar.in.d.l.vxorem.§.pater naturalis. de leg.ij.ꝛ in.l.fi.ff.de his quibus vt indig.ꝛ in aut.ex complexu.C.de incest.nup.Bar.ꝛ imo.in.l.meuius.§. duobus. de leg.ij.Bal.ꝛ Ang.in.l.mater.C.de iure do.Jo.de imo. ꝛ Lodo.ꝛ Frã.are.ꝛ Bartho.sozinus in.l.j.ff.so.ma.Abb. in.d.c.cum haberet.ij.col.vltimo no.ꝛ in.c.tanta. pe.col.ꝫ. q filij sint legi.matthe.mathe.in singulari.crlvij.incipit no.singulare dictum.Idem voluit Bal.in.d. cõsilio ꝛ alio consilio incipiente.recolo.ꝑm ꝙ eum refert baptista vbi.ꝫ. dicens ꝙ dictum.c.cum haberet. facit insurgere ius naturale quo ad dicta alimẽta ꝛ dictam dotem.Et subdit ꝙ dicere contrarium esset vna crudelitas. nam si puelle spurie non possent dotari:cogerentur meretricari ad verecundiã progenitorum quod tenderet ad infamiam.ideo concludit ꝙ ꝑm deum ꝛ ꝑm mundum filie spurie possunt dotari non obstantibus constitutionibus iuris ciuilis. ¶Ex istis in-

Q si clericꝰ põt dotare filiam

fertur ꝙ clericus etiam in sacris † poterit filiam suam do-
13 tare sicut alimentare:ꝛ est de mẽte doctorum:de quibus.ꝫ. ꝛ tenet Bar.in.l.fi.§.si a socero.ff.de his que in frau.cre. et alij de qb⁹ pauloante dicebam.ꝙ procedit nõ solũ de bonis patrimonialibus in quibus clericus censetur laicus:vt no.dicit Anto.qué sequitur Abb.in.c.cõstitutus.de relig. do.est ter.ꝑm Abb.in.c.cum dilectus.de iurepa. de quo exclamat Fely.in.c.que in ecclesiarum.de consti.xx.col.versi. tertia declaratio.ꝛ in tractatu qũo litere ap. nocẽt patronis.in.v.ampliatione. Sed etiam de bonis intuitu ecclesie acquisitis vel de redditibus beneficiorum:vt est bonus ter. cũ glo.in.c.oĩno.xxxj.di.vbi ỏr ꝙ propriã vxorẽ ꝛ filios sustinere dz clericus de bonis ecclesie.ꝛ lz loquaꝫ de filijs ante clericatũ habitis:idẽ est in filijs habitis per illicitũ coitum.nam licet clericus male fecerit: tamen ex quo sunt geniti non sunt perdendi:sed eis tanq̃ pauperibus subuenẽdum.pro hoc.c.cuz haberet.ꝛ quod ibi no.ꝫ. de eo qui du. in ma.quam polluit.ita no.dicit abb.in.c.j.ꝫ.de coha.cler. ꝛ mu.Si autem alimentare potest ex redditibus beneficij: ergo ꝛ dotare cum dos succedat loco alimẽtorũ. vt sepe dictum est.ad hoc bene facit ter.in.c.peruenit.de arbit. et ibi no.abb.ij.no.dicens ꝙ cum bona conscientia.si clericus nõ habet bona patrimonialia:potest dotare sororem vel aliã consanguineam inopẽ de redditibus ecclesie. per.d.c.j. de coha.cle.ꝛ mu.idem ergo erit de filia:cuius contrarium statuit Car.fabiñ.sub ti.de vi.ꝛ bone.cle.inci. cum non solum. vbi dicitur ꝙ clericus non potest dotare filium filiam vel neptem seu alios descendentes de redditibus beneficij. qõ tene menti.qr ille constitutiones fuerunt approbate p papam:vt dixit Ang.perusi.in.l.apertissimi.C.de iudi.refert And.sicu.in.c.j.de loca.j.col.j fi.ꝛ pista datur limitatio ad predicta vt clericus possit dotare filiam vel descendẽtes ex proprio matrimonio:non autem ex redditibus beneficij.

Constitutio cardinalis fabinẽsis.

¶Ex istis attentari potest vnuz nouum ꝛ singulare dictũ ꝙ licet pater grauissimuz committat delictum propter qõ eius bona publicentur:non publicabitur legitima filiorum

An legitima filiorum publicetur.

14 que † sibi debetur de iure nature.vt.l. cũ ratio.ff. de bonis damnatorum.ꝛ auꝯ.bona damnatorum.C.eo.no.in.c. raynutius.ꝫ.de test.Et inde est ꝙ si † pater cõmittit heresim:

Heresis. Lex regni.

15 ꝛ vt hereticus condemnetur:eius filij catholici: nõ priuantur sua legitima:vt.l.manicheos.ꝛ.l.quicũq;.C.de hereti.ꝛ l.regni.vñ. parti.titu. lxxvj.l.ij. que iura hodie sunt correcta per ter.in.c.cum ꝑm leges. de hereti.li.vj. cui standum est cum fit crimen ecclesiasticum.c.vt inquisitionis.§. prohibemus.e.ti.ꝛ li.no.abb.in.c.j.ꝫ.de offi.ordi. sed q̃uis publicentur bona ꝛ applicentur domino temporali:dicũt alii qui ꝙ is qui succedit in bonis hereticorum:saltem de quadam equitate ꝛ humanitate:deberet eorum filios alimentare vel aliquid pro alimentis relinquere.quoniaz ex quo geniti sunt:non sunt perdendi. Vide glo.foro.ll.ti.delas mãdas.l.ix. ver. nopueda.ꝛ cum vita sibi relinquatur: quam sine virtute conseruare non possunt: iustum esse dicunt vt alimentari debeant: vel aliquid pro alimentis concedi.vt demus enim ꝙ reprobantur a iure successiones in filijs clericorum quo ad ipsos clericos:sed ius canonicum pie considerans respectu alimentorum:fecit eos ad aliquid ex successione:seu donatione parentum capaces:vt.d.c. cum haberet. Et sic pium ꝛ humanum esse dicunt ꝙ fiscus seu dñs temporalis aliquid istis pro alimentis daret: aut tales ad alimentandum reciperet. ita dicebat Jo.lupi. decanus segobiensis in suo tractatu hereseos.q.xix. qua pena mulieres ꝛ filij catholici hereticorum ex condẽnatione paterna
16 puniuntur. ¶Ex quo si verum est potest inferri ꝙ † quẽadmodum fiscus aut dominus tẽporalis qui successit i bonis hereticiꝫ:tenetur filios alere:sic teneret filias dotare: ex quo dos succedit loco alimentorum:vt sepe dictuz est.hoc in terminis nostris reperio tenere Bald.in.l.fi.co.ij.ver.ꝛ idem dico.C.de do.pmis. vbi formaliter inquit. Et idẽ dico si bona sint confiscata ex forma statuti qõ fiscus tenetur dotare filiam ex bonis cõfiscatis per.l.insulam.in prin.ff. so.ma.Et omnium istorum ratio pendet ex naturali vinculo:quo pater tenetur ad dotandum.vt.l.obligamus.§. lege.ff.de act.ꝛ ob.hec ille.quem nemo refert de his quos vidi approbando:nec reprobãdo. ¶Bene facit ad hoc no. consilium pauli de ca.xij. vbi eleganter decidit patrem teneri ad dotandum filiaz: que obligatio inheret bonis eiꝰ: ꝛ transit cum eis ad quẽcũq; vadant:vt ibi per euz.de quo feci mentionem.ꝫ.in rub.col.lxv.alꝫ fo.vij.co.ij.ver. patervero ꝛc. ¶Ad cuius confirmationem adduci posset illud mirabile dictuz Guil.de monte. in cle. pasto.§. ceterũ. de re iu.ꝛ ibi Jo.de imo.vbi dicit quod portio iure nature debita filijs:si alꝫ penitus egeant:non est eis propter delictum etiam grauissimum auferenda.vt.d.c. raynutius.cuz alijs:de quibus.ꝫ.vñ subdit ꝙ si filij audita condemnatione patris:suã partẽ naturalem furtiz:vi vel dolo asportẽt: non tenentur saltẽ in foro anime restituere principi:qr iure sibi retinent. vide gl.ĩ.d.l.ix.ver. nopueda. ¶Quod vltimum ego intelligerem quãdo filij essent constituti in extrema necessitate:que omnia faceret. iurta ea que diri in rubri.co.cccxxxv.ver.intellige predicta.itaq; necessitas sit cã retinendi alienum:non autẽ ius quod filij in bonis patris pretendunt ratione legitime.nam illa in hoc casu omnino perditur ꝛ perdi potest propter delictuz hereseos:vt.c. cũ ꝑm leges.immo etiã per contractum ꝛ es alienum patris: vt.l.papinianus.§.quoniam.ver.quarta autem.ergo ꝛ per delictuz:qr de iure ciuili debetur:q̃uis instinctu naturali: ideo per statutum municipale tollite:vt no.per Dy.in regula indultum.de reg.iu.li.vi.ꝛ per alios: de quibus.ꝫ.ij. no.§.iij.in prin.ver.ꝛ inde.ꝛ per hoc doctores in.d.cle.pastoralis.reprehendunt dictum Guil.signãter benzellinus ibi prope fi.super ver. naturalis existat.ꝛ bonifacius peñ. co.ver.constat autem.ꝛ Jo.de imo.ix.col.ver.iu.§.ceteruz. ¶Possent forte ista dicta procedere(saltem de equitate:
17 licet non de iuris rigore)respectu † filiorum: qui nati fuerũt ante delictum patris:quoniaz ex quo anteq̃ pater delictũ commisisset: ipse eiusq; bona erant obligata pro alimẽtis filiorum ꝛ pro dote filiarum:vt.ꝫ. dictũ est ad quẽcũq; vadant eius bona:transeunt cum onere suo:vt dicebat paul. de ca.in.d.consilio.ꝛ facit ter.in.c.pasto.ꝫ.de deci.cum cõcordãtijs.Secus si nati essent filij post delictum patris:qr tunc eoipso bona paterna sunt confiscata:ꝛ tanq̃ alienata non potuerunt obligari pro alimentis vel dotibus filiorũ. ¶Ad hãc concordiam bene facit illa pulchra decisio calderini.consi.ij.sub tit.de hereti.incip.an filij ortodoxi.vbi
18 notanter decidit quod † filij ortodoxi hereticorum ante crimen heresis commisse per patrem:non afficiuntur penis inductis a iure:ꝛ maxime illa qua excluduntur ab honoribus ꝛ officijs publicis.mouetur per.text.in.l. emancipatũ.
19 ff.de sena.cum materia sua. ¶Item quia † filius antea natus: ex superuenienti dignitate in personam patris: non consequitur priuilegium vel honorem.vt.l.si senator.C.de digni.li.xij.ꝛ.l.filij.§.senatores.ff.ad municip.ꝛ per consequens si non honorem:ergo nec pena vel onus:vt.l.ex qua persona.ff.de re.iur.de ista deci. Cald.meminit Domini. in.c.ij.de here.li.vj.ꝛ Jo.de ana.in.c.vergentis.prope fi.e. titul.in antiquis. ¶Ad que faciunt.l.j.§.fin.ff. de bo.po. cõtrata.ꝛ.l.si necem.§.si deportatus.ff.de bo.li.per que iura filij

Mota prosi lijs hereticorum.

De filijs natis ante delictuz patris.

ra filij iam nati propter superuenientē casum in personam patris: nō repelluntur a successione. ¶ Itē q̄ plus debet operari fauor pueniens ex persona aui & aliorū de progenie ortodoxor: quo ad euitationē pene in ortodoxos filios iam natos, quā odiū paternū ad pene inductionē: arg. d. l. ij. de interdictis & relegatis: maxime si sit circa ea que a patre nō pueniunt: sed omnino extrinseca. vt. l. ij. ibi que ciuitatis vel natura &c. & ita dicit terminare ¶ De. per. d. l. emāncipatū & per. l. diuo marco. C. de questio. pro qua determinatione satis videtur expressus casus in. l. ij. C. de liberis. &
20 eorū liber. vbi † ingratitudo patris non nocet filijs antea natis. ex quo notat ibi Bal. in prin. q̄ delicta parentū non nocent filijs antea natis: sed postea nascituris. Ex quo dicebat ibi glo. q̄ si † vasallus cōmisit felloniā: non aufert feudum filijs primo natis. de quo dic latius per Bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. col. vi. & in. l. lege duodecim tabularum. C. de legi. heredibus. ¶ Ratio diuersitatis est quia filij postea nati nascūtur ex sanguine improbato & contrahunt rubiginē a linea iam infecta. vnde presumendū est q̄ laborabunt eodem morbo & vitio: quo pater vt. l. quisquis. C. ad l. iul. maiesta. canonizata. vj. qō. i. c. si quis de potentibus. a quibus sumpta fuit lex regni. vij. parti. ti. xij. l. ij. Quod nō est in filijs antea natis: in quibus cessat illa presumptio ex quo illo tempore pater erat bonus fidelis & catholicꝰ. Et subdit Calde. q̄ hic intellectus magis fauorabilis & consonat equitati: maxime vbi de admittēdo filiū ortodoxū ante natū ad officia & honores agitur: que acquisita filio nō trāsierūt ad patrē vt. l. diui fratres. & ibi notatur. ff. de iurepa. Nec obstat sm eum q̄ iura indifinite loquantur de filijs. q̄ cū sit eadē ratio particulariū contētorum sub indifinita distinguēdi sunt filij ante nati a natis postea vt est dictum. Et sōm hoc intelligit & limitat. c. quicūq;. &. c. statutum. el ij. de here. li. vi. q̄ licet fateamur q̄ loquantur de filijs illorum qui tales esse vel tales decessisse ꝓbantur tamē intelligi debēt: non indistincte in omnibus filijs sed in natis tm̄ post crimē cōmissum: & nō in natis ante: per iura predicta ista sunt fere verba Calderini vbi. s. cuius nō est leuis autoritas. de quo miminit dominicus in. d. c. ij. §. heretici. in fi. de here. li. vi. & doctor de villa diego episcopus ouetēsis in suo tractatu hereseos. q. xxij. prope fi. qui dicit q̄ ad huiꝰ confirmationē pōt adduci qō in simili no. Cyn. in. d. l. quisquis circa filios illius qui commisit crimen lese maiestatis. Sed in contrarium facit qō no. ibi Saly. qui tenet illā penam etiā habere locū in antea natis cū nō minus in eis hereditarij criminis exēpla sint mutāda: & quia iura generaliter loquuntur. Nec obstant iura in contrariū adducta qm̄ ꝓpter grauitatē criminis ꝺtrariū statuitur in eo. & per eas dem rationes idē dicit episcopus in crimine heresis: cū sit longe maius: vt. c. vergētis. j. de hereti. Ad hoc facit text. apertus sm eum in. d. c. statutū. §. fi. ibi vel talis etiā decessisse ꝓbatur. Ex quo innuitur sufficere q̄ patres eorum in morte fuissent heretici. nec pōt dari conueniens solutio ad illū text. Ad idē facit. c. filij. eo. ti. & li. q̄ logtur de illis qui ostendunt signa heresis cū decūberent in lecto propter infirmitatē de qua decesserunt. Hec que sunt in hoc articulo scripta reperio. quibus nihil addēdum duxi q̄uis nōnulla se offerebant dicēda. omisi tamē q̄ articulus est non parum dubitabilis: & satis periculosus. quā ob rē cogitandū & decidendū relinquo: bis quibus decidendi autoritas est
22 concessa. & redeo ad ꝓpositum. ¶ Tenetur pater † alere & dotare filiā illegitimā: que aliunde nō habet non solum in terris ecclesie vbi ius canonicū & equitas canonica. d. c. cū haberet sine dubio seruāda est vt dicebat Joan. de imo. in l. lucius. §. intestato. de leg. j. & Alexā. ibi & in. l. j. ff. so. ma. & consi. lxxiij. incip. circa primum dubium. ij. col. & fin. in. ij. volu. & Fran. are. soleniter consi. xlvij. incip. reuocak in dubium. facit qō in simili dixi. s. col. clxxv. in prin. Sed etiam in terris imperij & vbiq; locor. q̄ vbiq; militat ratio naturalis: & equitas qua pater tenetur alere filiam & cōsequēter dotare: vt sentit glo. & clarius anto. in. d. c. cū haberet. ang. are. insti. de iure na. in prin. co. ij. q latius loquitur. de quo etiam per Fran. are. consi. xlvij. incip. in xpi &c. Nō obstat subtilis inductio Alex. in. l. j. ff. so. ma. quam pro contraria adducebat sententia: dando dissimilitudinē inter dotem & alimenta: de qua feci mentionē. s. co. ccxcvi. ver. ad simile. nec inconueniens qō dicit resultare patri ex vnica solutione dotis cum minutatim teneret alimēta prestare: vt ibi late per eum. Qm̄ facilis est responsio primo q̄ assignet vsu fructus rei ꝓ dote. Nam tunc non vnica erit prestatio: sed per menses vel annos ꝓut est redditus rei. l. dotis fructus. §. si vsufructus. ff. de iure do. vel si integra soluatur dos et anteq̄ pater teneret alimēta integra prestare: hoc tolerandum est fauore matrimonij & dotis. iuxta not. in. d. l. j. ff. so.
23 ma. Nā si † debitor fisci iminente necessitate: tenet soluere ante tempus: vt. d. l. j. C. de condi. ex lege. pari immo fortiori ratiōe pr̄ pro dotanda filia vt nō meretricet & vt peccatū euitetur: presertim cum in dubio fauenda sit opinio q̄ stat ꝓ matrimonio & dote. l. ambiguis. ff. de iure do. c. q̄uis.
24 de re iudi. Adde predictis q̄ † princeps potest dotare filias suas spurias: vt no. voluit Bal. in. c. j. co. ij. ver. vidi dubitari. s. de cōsti.

Lex regni.

pr̄ tenet alere et dotare filiam illegitimaz vbiq;.

1 ☞ Pater non potest relinquere vel legare filio spurio ꝓ alimentis vnum magnum podere: sed solum vsq; ad modum alimentorum.
2 Executor testamēti vel eps an possit ꝫcedere hereditatem spurijs testatoris.
3 Alimēta que dantur miserationis cā nō debent sm̄ dignitutem sed sm̄ necessitatem.
4 Dos data vel assignata filie illegitime vel spurie an trāseat ad suos heredes.
5 Legatum factum spurio pro alimētis non transit ad heredes spurij.
6 Legatum annuum factum pauperi censetur legatum ad alimenta.
7 Jus accrescendi non habet locum in legato alimentorum.
8 Jus accrescendi an habeat locum in legato dotis.
9 Fiscus in bonis paternis succedēs an teneatur filias alere aut dotare.
10 Filie spurie vel incestuose an possit pater aliquid relinquere vltra alimenta.

In constituēda tamē dote

§. 24. Dos cōstituitur filie naturali vl spurie ad modum alimētor.

a iudice vel a patre ꝓ filia naturali vel spuria: nō sunt habene laxande: sed solū vsq; ad modum alimētor & nō vltra sm̄ Bal. in. d. l. fi. ff. de his quib⁹ vt indig. ij. co. & cōsi. inci. ad euidentiam. quē refert & sequitur baptista in. d. l. si qua illustris. antepe. co. dicēs q̄ pater filiā spuriam dotare potest vsq; ad quātitatem alimētor ita q̄ habeat alimenta ꝓ petua sm̄ qualitatē status sui: q̄ q̄ ob hoc cām pmittitur: ab eius causa limitatur & moderatur qō arbitrio iudicis committitur. & ita ius canonicū & ciuile concordant. vt. d. l. cum haberet. & l. lucius. de insti. & substi. de doctrina Bal. in. d. l. fi. meminit Alexandrinus in. c. i. §. similiter. in fin. ti. de capl̄is corradi. li. feudorum. Et propterea dicebat ipse Bald. in. l. eam quam. x. colum. C. de fideicō. & refert & sequitur Ang. de are. in. §. nouissime. ij. co. insti. ad orficianum. And. sicu. in. c. cā tibi. xvij. col. s. de testa. Nico. de vbaldis in tractatu de succes. ab intest. char. vj. ij. co. & Bal. nouel. in trac. de dote. vj. parte. xvj. priuilegio. iij. colum. quod pa
1 ter † nō pōt relinquere vel legare filio spurio ꝓ alimētis vnum magnū podere: sed solum vsq; ad modū alimentor & non vltra. ar. l. fi. ff. de exercito. vbi dicit q̄ si in ea causa fuerit nauis vt refici deberet: multo tm̄ maior pecunia credita fuerit q̄s ad eā rez esset necessaria: nō deberet insolidū aduersus dōm nauis actio dari: q̄ causa certis finibus circūscripta effectum ꝓducendū limitat & restringit: vt. ff. de acqui. pos. l. si is qui animo. & l. in agris. ff. de acqui. re. do. a. l. age cum geminiano. ff. de transac. cū fimi. de quibus ꝓ Fely. in. c. cum ordinem. de reseri. v. co. ver. limitata causa. Idem in effectu voluit Bal. in. l. j. q. co. ver. iuxta hoc q̄ro. C. de sa. san. ec. & in. l. id qō pauperibus. pe. col. ver. aduerte. C. de epi. & cle. & consi. lxxv. ij. volu. incipit. videtur q̄ elec
2 tio. vbi dicit q̄ † executor testamēti vel eps nō potest liberaliter concedere hereditatē spurijs testatoris: alimēta tm̄ potest eis concedere: vt. d. c. cum haberet. non tm̄ pretextu alimētor potest sibi conferre oia bona vel maiorē partem bonor. ar. d. l. fi. ff. de exer. quā ad hoc reputat valde nota. Idem sentit ille in. l. illa īstitutio. ff. de here. insti. ij. co. ver. iurta hoc quero. ¶ Et istud teneas q̄uis aliud sentiat. idē Bal. in. c. j. §. furtum. j. co. ō pace iura. fir. li. feudor. de quo meminit and. sicu. in. c. raynutius. de testa. viij. co. in repeti. ¶ Si aūt detur in magna quātitate ita q̄ excedat modū: tunc presumitur fraus. ar. l. j. C. do na. li. sm̄ Bar. in. d. l. fi. ff. de his qui. vt indig. & bene facit. l. dēs. §. lucius. ff. de bis q̄ in frau. cre. sm̄ Bald. in. d. l. cā quā. x. co. ver. sed hic subiungitur Ut aūt scias vtrum excedat modum alimētorum vel ne: estimabitur quantum viuere pōt is cui alimēta relinquuntur. ff. ad. l. fal. l. hereditatum. & si res legata nō va-

Opio Jtia.

Repetitio capituli per vestras

let plus ꝯ̄ iste dubius euētus: capiet etiā plenā proprietatē ⁊ perpetuam. secus si testator eam rem legasset in alimēta: qr tunc extingueret legatum legatarij morte: vt no. ff. de transac. l. cum bi. §. si vni. ista sunt verba Bal. cōsi. cccl xxx. in fi. inci. queritur in primis. in. iij. volumi. de quo tñ latius disseremus. ¶ Quinimmo non valet in eo quod excedit: vt sentit Bal. in. d. l. eam quam. Ja. de are. quem refert ⁊ sequitur ibi Bal. in. l. si maritus. ff. so. ma. dicens ꝙ talimēta que dantur miserationis causa non debentur ꝑm dignitatem sed ꝑm necessitatē viuēdi: qō est valde no. cum autez spurijs debeantur alimenta miserationis causa: vt. d. c. cū haberet. non dz haberi respectus ad dignitatē eius cui prestantur. pro alimētis tu que miserationis gratia prestātur hodie est quinta pars bonoꝝ. vt. l. tauri. ix. ⁊ x. ⁊ ibi tetigi. ¶ Ex quo sequitur quod in eo qō excedit modū alimētorū: mortuo patre possunt ei⁹ heredes petere a filia postꝯ ad filiā est dos reuersa soluto matrimonio. qr filia bz titulo donationis lucratiuo. sed pater filio spurio non pōt donare: vt. l. j. C. de na. li. ⁊ sic dz intelligi qō voluit Bar. in. d. consi. cxix. a marito tñ constante matrimonio (cum habeat titulo oneroso) nō poterit renouari. vt mirabiliter decidit Bar. i. d. l. fi. ff. de bis que in frau. cre. quē sequitur ibi ang. ⁊ in. l. ignoti. C. de reuo. his que in frau. cre. Bal. in aut. ex cōplexu. C. de incest. nup. Ang. de are. in. §. si res aliena. ij. co. insti. de lega. ⁊ in. §. itē si qs in fraudē. iij. co. insti. de acti. campetius in suo tractatu de dote. j. parte. q. xlviij. ad cuius confirmationē facit lex regni. de qua. §. §. xxij. ver. si autem dos. ¶ Sed q̄uis hec doctrina cōiter teneatur: reperio tñ ꝙ Aico. de vbaldis in suo tractatu de succes. ab inte. char. vij. fi. co. eam reprehendit fic dicēs. ¶ Ego credo qō etiam constāte matrimonio: quatenus excedit: possit reuocari. qr si a principio non valuit constitutio ꝑm ipsummet Bar. in. d. l. fi. ff. de bis qui. vt indig. q dixit videri factum in fraudē. ⁊ Bal. in. d. l. eam quam. nō potuit ex postfacto conualescere vt regula non firmatur. de reg. iur. li. vi. cum vulgaribus. Imputare ergo debuit sibi maritus qui cum tali contraxit debuit enim cautius negociari. ar. c. nuper. j. eod. Et hoc vī mihi de iure verius. nā si dotē imensam data tam filie legitime a patre eo mortuo pōt filij reuocare in eo qō excedit: etiaz constante mrimonio: vt dixi. §. co. cccxxx. ver. sed q̄uis. fortius erit in filia illegitima. ¶ Uno tñ casu posset saluari decisio Bar. ⁊ sequaciū si maritus qñ matrimonium contraxit: ignorabat eā spuriam: vel al's illegitimam. Nam tūc ex quo valet matrimoniū: per ea que no. in. c. ij. §. de coniu. seruo. per anto. in rubri. de sponsa. valebit etiam constitutio dotis quo ad cōmodum mariti. talis enim error facti non habet nocere marito qui eā legitimā putauit. ar. c. latorem. ⁊ c. ex tenore. §. qui filij sint legi. ⁊ l. regula. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ l. qui cōtra. C. de incest. nup. ibi exceptis tam feminis ꝙ̄ viris qui aut errore actissimo: non affectata simulatione: nec ex causa vili decepti sunt. Unde ex quo maritus de fraude non participauit: iustum est qō ab eo dos data non auferatur: ita dixit Aico. de vbaldis. vbi. §. qō mihi satis plz. ⁊ ē decisio paucis nota. ¶ Aliud
4 adhuc non est dimittēdum qō ista † dos data vel assignata filie spurie vel al's illegitime: dz esse penes ipsam dū viuit: non tñ eam ad suos heredes transmittit: immo ea mortua dos redit ad patrē vel ei⁹ heredes. istud fuit de mēte Bal. in. d. l. eaz quā. x. col. C. de fideicō. ⁊ ꝙsi. cccclvj. in fi. inci. quidam franciscus. vbi dixit ꝙ † legatum factum filio spurio
5 pro alimētis non tranfit ad heredes spurij: qr non ratione proprietatis in qua non valuit legatum nec ratione alimētorum: quia cum vita finiuntur: vt. l. cum bi. §. si vni. ff. de transac. ⁊ l. dominus. §. fi. ff. de vsufru. Idem sentit Bal. in. d. §. si vni. ⁊ in. l. fi. ff. de bis qui. vt indig. in repe. refert ⁊ sequitur baptista in repeti. l. si qua illustris. C. ad orfi. co. antepe. dicēs per hoc ꝙ si pater legasset filio suo spurio pro suis alimētis domos ⁊ massarias ⁊ predium: tñ si ex fructibus pōt ali: proprietas remaneret apud heredes dicti pris: qō mihi satis placet. ⁊ ꝑm hoc intelligo predicta. facit qō voluit Bal. i. l. antiquitas. C. de vsufr. ij. co. vbi dicit ꝙ le-
6 gatuz † annuum factum pauperi: censet legatum ad alimēta. vt. d. l. cum bi. §. si cui. ff. de transac. Sed legatū alimentorum impossibile est transmitti: qr persone caberet. facit d. l. dñs. §. j. ff. de vsufr. vbi dicitur per fideicōmissum fructum predioꝝ ob alimēta libertis relicto: partium emolumentum ex persona vita decedentium ad dñm proprietatis recurrit. ¶ Ex quo inferunt ibi Bal. ⁊ Ang. ꝙ in lega-
7 to † facto ad alimēta; nō habet locū ius accrescēdi. qr istud legatum naturaliter est a iure taxatum. Unde non recipit augmentum. Idem dicunt in legato vestitus. ¶ Hoc i fortioribus terminis: voluit Bal. in. l. j. §. ius naturale. in fi. ff. de iusti. ⁊ iu. vbi dicit valere statutū tollens vel minuens legitimā preter quā in alimētis que peti possunt nō obstāte statuto: fauore alimentoꝝ. idez Bal. in. l. j. §. ius naturale. in fi. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. l. cūctos populos. co. ij. ver. hoc primo quero. C. de sum. tri. ⁊ fi. ca. ⁊ in aut. nunc aūt. ⁊ in. l. cum lege. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. fi. §. ipsum. C. de bo. que li. Abb. in. c. raynucius. iij. co. ver. ego credē. de testa. ī. cuius memini. ī. fo. lxxix. co. ij. verbo. ex quo inferk. ⁊ subdit Bal. in d. §. xix. naturale mirabile verbū ꝙ cū fit psonale nō trāsmittat ad heredes filij. ⁊ ita vult Bald. ꝙ bz statutū possit tollere legitimā filij legitimi: nihilomin⁹ filij pōt alimenta petere. Hoc tñ ꝙ p alimētis sibi dat: non trāsmittit ad heredes. Vide eūdem Bald. in. l. cū lege. ad fi. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ consil. cccl xxx. in fi. ij. volu. cui⁹ pauloante memini vide. Quod est admiratione dignum. Amplians ea que de filio spurio vel illegitimo dicta sunt: vt procedant etiam in filio legitimo: qō tamen non est mihi sine scrupulo: cū legitima que debetur filio: fit eius patrimoniū qō est transmissibile ad heredes: ergo ⁊ illud qō p alimētis sibi datur trāsmitti tur cogitabis. Si aūt illud qō pro alimētis datum est isti filio: finitur cū vita sua ⁊ nō trāsmittit ad heredes: ergo nec per consequens dotez sibi loco alimentoꝝ assignatā: quia subrogatum in locum alterius: debet sapere eius naturaz: vt. c. ecclesia sancte. ī. vt lite pen. cum concordantijs. de q̄ bus ibi per glo. ¶ Istud tñ debet intelligi qñ pater inuictus ad mandatum iudicis assignaret dictam dotē. qr tunc non tranfit ad heredes filie illegitime: secus si pater volēs eam assignauit: ⁊ voluit eam transmitti ad filios eiusdez filie qō pōt facere: vt. l. fi. C. de na. li. tenet Bar. in. d. l. fi. ff. de bis qui. vt indig. Fran. cardi. in. d. l. cū haberet. Bartho. veronēsis in suis caute. xxxvij. inci. nunc videamus. ¶ Et videtur de mēte Bal. ⁊ ange. in. d. l. dñs. §. j. dum dicunt ꝙ
8 in legato † dotis bz locū ius accrescendi. qr recipit augmētum ⁊ diminutionem: vt. l. qō dicitur. ff. de impēsis. ⁊ ideo si puellis maritādis relinquatur certa dos: ita ꝙ inter eas fit cōiunctio realis: vel verbalis aut vtraq̄ altera earum mortua nō cedente die legati: eius portio accrescit coniunctis ꝑm Ang. qr videt hoc processisse a voluntate disponentis vt in casu nostro. ¶ Alio etiā casu dos predicta mortua filia nō redit ad patrem vel eius heredes. secz qñ statutū est in loco ꝙ vxore p̄decedēte in mrimonio sine liberis: vir lucretur dotem vel certā partez ipsius. nā tunc lucrabitur maritus supueniēs totū fundū datum in dotē pro alimentis vel partem ipsius prout dictat statutū: qr cū tale lucrū causetur ex iuris necessitate: in illo pater nil potest cōtra filiam: sed maritus lucrabitur in cōpensationem onerū matrimonij. ⁊ dato ꝙ diceretur merū lucrū quo ad virū. Idez dicendū esset: quia nō reperitur iure cautum ꝙ pater non possit donare marito talis filie: immo etiam potuisset facere per pactuz fine statuto ex quo ex tali pacto nihil filie q̄ritur. Ita tenet Bal. nouell⁹ i suo tractatu de dote. vj. parte. xvj. speciali. qō dicit forte not. refert ⁊ sequitur bulgarin⁹ in repetitione. l. j. xxxvi. co. ff. so. ma. qō tamē ipse intelligit vbi ille fundus esset datus in dotez. secus vbi fructus ipsi⁹ fundi essent dati in dotem pro alimentis: iuxta tex. in. l. dotis fructus. §. fi vsufructus. ff. de iure no. ⁊ l. iij. ff. de pact. do. tunc enim quia ius datum in dotez perit morte: vt. §. finitur. insti. de vsufru. cum fi. non poterit maritus aliquam partem lucrari. l. qō in rerum. §. j. de leg. j. ⁊ l. vxor patrui. C. de lega. ⁊ vtrobiq̄z no. ¶ Alio etiam casu crederē predictam dotē transire ad filios quando res legata erat parua vel modice estimationis: ita ꝙ illa vendita seu eius proprietate vir sufficeret ad alimenta: secus si eius fructus sufficerent. Nam tunc redire debent ad patrem vel eius heredes. vt expresse voluit baptista in repetitione dicte. l. si qua illustris. C. ad orficia. col. antepe. vt. ī. dictum est. ⁊ satis mihi placet. ¶ Immo plus attentari posset ꝙ cū hodie per leges regni patri permittatur donare quintam partem bonorum suoruz cui velit etiam inuitis filijs legitimis: ꝙ hāc quintam potest dare in dotez vel in donationem propter nuptias filie vel filio spurio: nō solum quo ad vsumfructū: verum etiam quo ad proprietatem: cū ex hoc in nihilo preiudicetur filijs legitimis in sua legitima. Intelligo: dūmodo non excedat modum alimentorum: quoruz ille est caparp. d. c. cum haberet. ¶ Ex quo als in contingentia facti dicebam ꝙ si clericus in suo testamento instituit aliquem heredem qui accommodauit tacitam fidez de restituendo filio clerici: q̄uis ex iuris dispositione auferuntur ab herede in-

stituto

Mortuo pre frēspūt reuocare dotem sororis immensam.

Lex regni. Determinatio ꝟia.

Qñ maritꝰ ignorauit eā spuriaz.

Dos filie il legitime nō trāsit ad heredes.

In legato alimētorum nō bz locuz ius accrescēdi. Si statutū tollit vel minuit legitimā filij nihilomin⁹ pōt petere alimēta q̄ non transmittit ad hēdes. Determinatio ꝟia.

Si pr̄volēs dotem assignauit ⁊ voluit transmitti.

Jus accrescēdi bz locū in legato dotis.

Si statutuz fit in loco ꝙ vxor p̄decedente vir lucretur dotē.

Si res data esset parua.

De iure regni pr̄ pōt dare i dotē filie spurie qntam partē bonorum etiā quo ad pprietatē.

stituto bona tanq̃ ab indigno: nihilominus spurius filius habebit alimenta ex bonis patris cum respectu alimentorum erat capax & publice & occulte sibi relinqui poterant. 9 presertim cum † fiscus in bonis paternis succedens teneat filiam alere aut dotare: vt. s. dixi. co. cccxl. & sequenti. quod no. & est magna extensio ad. d. c. cum haberet. ¶ Cogitabã tamen q̃ si forte dici possit q̃ ista procederẽt in † filia spuria vel incestuosa: cui si pater vellet aliquid vltra alimenta relinquere non posset: vt. s. dictum est. nec pater tenetur eã dotare eo q̃ dos sit debita: sed q̃ alimenta debentur. Unde hoc casu mortua filia: res illa in dotẽ data reuertitur ad patrem vel eius heredes: quia intelligit fuisse data respectu alimentorum que finiuntur: vt. s. dixi. & ita finita causa alimentorum finiatur etiam ipsa dos que pro ipsis alimentis fuit data. Sed vbi essemus in filia naturali cui pater potuisset relinquere & donare: & quã dotare tenetur pater naturalis virtute legis q̃ ad hoc ipsum obligat: vt sentit Joã. de imo. in. d. l. j. ff. sol. ma. & in. l. meuius. §. duobus. de leg. ꝯ. dixi. s. co. cccxxxv. ver. considerabis etiã. ergo & dotare dũmodo nõ excedat quintã partẽ bonoꝝ patris. Uñ merito trãsmittit ipsam dotem ad suos heredes vel posteros. hoc reperio tenuisse bulgarinum in repetitione. d. l. j. xxxv. co. ff. so. ma. qõ est satis notandum pro filiabus naturalibus nec alibi reperio tactum. Super his omnibus in curijs tauri/nis sepe clamaui: vt fieret lex que huiusce modi ambiguitates remoueret: & tandem me instante edita est lex. ix. que incipit. Ios bijos bastardos. & lex. x. vbi dicitur q̃ pater vel mater potest relinquere filijs ex damnato & punibili coitu natis in vita vel in morte quintam partem bonorum suorum: de qua filij possint ad libitũ disponere vita vel in articulo mortis etiam quantum ad proprietatẽ. nec facit differentiam illa lex an illa quinta excedat modum alimentorum necne immo indistincte vult q̃ illa etiam quo ad proprietatẽ possit tali filio relinqui: vt ibi. & l. x. quas leges tene perpetue memorie: quia vtilissime sunt ad predictorum indubitatam decisionem. intelligetamen nisi ex paterna dispositione aliud appareat: videlicet q̃ vult q̃ habeatur ratio ad necessitatem alimentorum in vita & non vltra: vt in precedentibus tactum est. & ꝑm hoc pater insolidũ filio naturali poterit donare quintam partem bonorum suorum in vita vel in morte. vt. l. oẽs. §. lucius. ff. de his que in frau. cre. & ibi notauit Bart. & alij. ad idem. l. lucius. ff. manda. p Ludo. consi. xliij. in prin. ver. ad secundum. verumetiã spurio ex quocũq̃ coitu nato: q̃uis de iure ciuili contrarium esset dispositum: ĩmo q̃ spurio nil poterat relinqui ante q̃ auth. ex complexu. C. de incest. nup. hanc igitur donationem vel dotis constitutionem spurie filie datã filius legitimus vel quiuis alius proximior eius reuocare non poterit. cum datum ad alimenta reuocari non possint. & eadem ratione nec datum pro dote qui succedit loco alimentorum: quoniam ista ad paria iudicantur: vt sentit Cyn. in. l. non omni. C. de admini. tuto. ꝑm Bar. Flo. & alios in. l. meuius. §. duobus. in fi. de leg. ij. & dictum est in precedentibus.

1 ☞ Testator debet habere liberã testandi facultatem.
2 Filia incongrue dotata an possit agere ad supplementum dotis.

Istis ergo sic consideratis

iudex cõpellet patrem assignare congruam dotem filie. & si pater ad hoc condẽnatus recusat soluere poterit cogi multa indicta vel pignoribus captis & etiã si opus fuerit ponendo ipsum in carceribus: prout ad ipsum cogi potest circa alimenta filio prestanda: vt dicta. l. si quis a liberis. §. si quis ex his. ff. de lib. agno. cum hec sit obligatio quedã legalis. vt dicta. l. fi. C. de do. promis. & l. qui liberos. ff. de ri. nup. & l. obligamur. ff. de act. & oblig. ratione cuius obligationis potest quis precise compelli ad factuz. per id quod habetur in. d. l. stipulatio. §. siue autem. ff. de no. oper. nun. & ꝑ Barto. in. l. stipulationes nõ diuiduntur. in. viij. q. ff. de ver. obli. facit quod no. in. l. iij. §. tutores. ff. de suspec. tuto. ¶ Et hoc non solum cum filia hoc peteret vel maritus pro ea adeundo pretorem & querimoniam exponendo contra patrem & per modum honestum cupiẽdo maritari diceret volo esse mater volo filios procreare: prout similis locutio ponitur in. c. ad fidem. s̃. de frig. Sed etiaz si predicta filia pre rubore pudicitie non auderet per seipsam comparere coram iudice. Nam tunc possent cõsanguinei & cognati in hoc casu sine alio mandato comparere coram iudice & pe/tere talem patrem debere cogi ad maritandum & congrue dotandum dictam filiam cuz ratione coniugij possunt alis cognati adire pretorem: vt. l. si cum dotem. §. finautem. ff. so. ma. ¶ Quinimmo quod plus est si forte cõsanguineos non haberet vel si haberet: nolunt tamen suscipere hoc onꝰ adeundi iudicem. & ipsa foret iam matura viro: tunc iudex ex officio suo debet & potest impartiri officium suum & cogere talem patrem constituere congruam dotez: vt est ter. no. in. l. ijj. post prin. ff. de iure do. ex officio suo supplendo fauore matrimonij dotis & reipublice qui fauor versatur super dote: vt. d. l. j. ff. so. ma. fauor enim publicus hoc operatur: vt traditur per Innoc. & alios in. c. ad nostram. el. ij. s̃. de iureiu. & in. c. bone. s̃. de postu. prela. facit in simili ter.
1 in. l. curent. ff. de testa. ꝑm intellectum Ddo. † vbi probatur ꝑm eum q̃ si aliquis vellet testamentuz facere & non audet propter timorem proximorum & consanguineorum qui impediunt ipsum forte egrotantem & tenentez accelerationẽ mortis potest iudex ex officio suo accedere ad talẽ infirmũ: & adhibere testes & notarium vt sic illi nõ tollatur libertas testandi: quam quidem libertatem quilibet debet habere:
a vt. l. j. C. de sac. san. eccle. ratio est: qz versatur fauor publi/cus vt testamenta fiant & suum possint habere exitum: vt. l. vel negare. ff. quẽad. testa. ape. Sed est pulchra dubitatio
2 an † filia incongrue dotata a patre vel fratre consideratio/nibus: de quibus. s̃. potent agere ad supplementum dotis congrue. vide Bald. in auf. res que. C. communia de leg. Cy. meminit Lau. de palacijs in suo trac. de statuto femi/nas excludente. quem rogo videas quia pulchre loquitur. vide etiam Pau. de ca. consi. ccvi. item est alia non minus vtilis dubitatio pater habens filiã ex prima vxore premortua & bona matris: habet etiã filios ex secũda est inops nõ habet alia bona nisi illiꝰ vxoris predefuncte an cogitur illa bona dare in dotem filie quo ad proprietatez & vsumfructum. an poterit sibi vsumfructum vel partem ipsius sibi pro alimẽtis retinere. vide And. de yser. in ꝙstitutionibus regni apulie. fo. clxxj. co. fi. vbi post alios late ac diffuse ꝑsequitur. videas per te.

1 ☞ Preferẽs filiũ minus meritũ an peccet.
2 Eligere meliorez an teneatur qui eligẽdi habet potestatẽ
3 Executor datus ad eligendum pauperes vel alios satisfacit eligẽdo idoneũ pauperẽ & alius fit pauperior.
4 Eligi an semper debeat melior. & nu. 10.
5 Feudũ ad oẽs filios equaliter ptinet: põt tñ pr̃ in testõ vni ex filijs illud ꝓlegare.
6 Pater an de bonis paternis possit meliorare vnũ ex filijs plus q̃ alios.
7 Primogenitus an debeat semper preferri.
8 Feudum si equaliter duabus feminis pertineat dñs eligit quam vult.
9 Sacerdos an licite reuelare possit ea que sibi dicta sunt in confessione.
11 Prelatus ꝓmouens indignum an teneatur ecclesie ad interesse.
12 Melior quis dicatur.
13 Episcopus in conferendo beneficium ad debeat preferre meliorem bono.
14 Melior dicitur qs dupliciter.
15 Electores prelatorum an teneantur eligere meliorem.
16 Theologus in electione ad ꝓlaturaz vel episcopatũ an sit preferendus canoniste.
17 Promouẽtes sciẽter indignũ ad ordines vel curã peccãt mortaliter.
18 Actũ faciẽdi si alicui dat libera ptãs dz in eo seruare canonicam formam.
19 Quilibet ꝑsumit bonus nisi ꝓbet cõtrariũ.
20 Facultas vel rescriptum datum alicui ad faciendum maioratum de bonis suis vel maiore parte est odiosum & non fauorabile.

Restat nũc examinare vnũ

quotidianum: & pro animabus satis vtile cum pater possit dare filie in dotem tertiam & quintam: & insuper legitimaz bonorum suorum vt dixi. s̃. §. xxij. ver. intelligo autem. nũquid hoc facit salua conscientia. Eadem questio est de illo qui habet facultatem a rege vel principe ad faciendum maioratum de bonis suis: nunquid peccat si illa vtatur facultate. pulchra est questio quam tetigi. s̃. §. xxi. & promisi discutere. presuppsito igitur qõ lex predicta est iusta ex quo

Repe. a doc. palatios ruuios edita. r iij

¶ Adde segura in rep. l. j. §. si vir. ff. ꝺ acqui. possessio. fo. xij. co. j. Jo. Ber.

§. 26. Un & qñ pater i foro aie põt meliorare filiũ vl maiorati constituere.

Ad cui⁹ instantiaz ista remedia sũt exequenda.

non solum

auth.

Repetitio capituli per vestras

assignat filijs legitimam pro alimentis vel facultas regia ad maioratum faciendum interueniente iusta causa quãdo alimenta alijs filijs relinquuntur. quo casu non solum potest minui legitima filiorum sed in totum tollivt ibi dixi. videtur q pater hoc possit facere salua conscientia quoniam lege permittente hoc facit quando filia dotata vltra legitimam vel filius als melioratus vel electꝰ ad maioratũ esset dignus ⁊ benemeritus: als secus. vnde si ex affectione pater vel mater † preferret filiũ minus meritum peccaret. qm̃ lex regni: aut facultas regia: ipsum patrẽ inter filios quodammodo iudicem constituit dando facultatem eligendi quem maluerit filium: ⁊ (vt ita dixerim) distributiuam iustitiam exercendi. Si ergo sua abutatur facultate: minꝰ digñũ. magis digno preferendo non erit peccato inimunis.

2 Ille †enim qui eligendi habet facultatem in foro poli: debet eligere meliorem nec satisfacit dignum eligendo: si magis dignum eligere poterat. vt notanter voluit Fede. de senis. consi. xc. incip. punctus dubitationis. archi. in. c. ergo. viij. q. j. Anto. Abb. ℘ Philippus ⁊ prepositus in. c. constitutis. s. de appel. allegantes ad hoc ter. valde no. in c. pe. de elec. li. vj. ⁊ no. per Bar. in. l. cum quidam. de lega. ij. vbi etiam alij moderniores signanter Bal. in fi. ⁊ ℘Dan. de ca. post glo. idem Bal. in. l. j. C. de sac. san. eccle. in repeti. col. xix. ver. item queritur. ⁊ in. l. id qõ pauperibus. peñ.

3 co. ver. xxij. queritur. C. de epi. ⁊ cle. vbi dicũt qõ † executor deputatus ad eligendum pauperes vel alios: satisfacit eligẽdo idoneũ pauperẽ: lz alius fit paupior. dz intelligi de iure fori. vt. l. cũ pr̃. §. rogo. de leg. ij. Albe. i. l. Barbarius. ff. de offi. q̃sto. col. ix. vbi post alios q̃rit an valet ꝯsuetudo qõ primogenitus succedat in maioratu exclusis fratribus. ⁊ adde quod verbum elegerit: verbum discretionis est: ideo is cui datur electio debet dignum eligere vel benemeritũ: ita dicit petrus de bella pertica in. l. vnum ex familia. j. col. ver. querit glo. ff. de leg. ij. facit. l. peto. §. rogo. c. ti. gl. ⁊ doc. in. d. l. cum quidam. ⁊ in. d. c. constitutis. Jo. maioris. iij. di. xv. q. v. colũ. x. ⁊ di. xxiij. q. ij. post sanctum Tho. ibi. q. j. arti. ij. q. iij. ⁊ ij. parte. q. xxxvj. arti. iij. in additionibus. vide archiepm. flo. ij. parte. xiij. c. xvj. §. de confitentibus. archi. j. questio. prima. c. si qui episcopi. ⁊ quamuis illi non dicant. idem voluit sanctus Tho. ij. ij. questio. xij. arti. ij. signanter in solutione tertij argumenti. ⁊ q. clxxxv. arti. iij. ⁊ quolibet. vij. arti. vj. in solutione vltimi argumen. dicens

4 quod in foro anime eligendus est † melior. hoc idem concludit Rober. sapienti. vij. c. lectione. cxix. j. colum. ver. fic. oritur hec dubitatio. ⁊ Aug. de anchona in libro de potestate ecclesie. q. xlvj. arti. ij. in corpore. vbi formaliter inquit in foro interioris conscientie: si papa equa facilitate potest habere meliorez. nulla alia causa considerata ⁊ scien

a ter prefert bonum meliori[a] non potest esse sine acceptione persone. multum enim ipse haberet grossam conscientiam: quando absq; consideratione debite cause: scienter preferret bonum meliori: ex quo vtrumq; equa facilitate posset habere. hec ille. Adde archiepiscopum flo. iij. parte. titu. ix. c. ij. et Aristo. ⁊ commentatores signanter buridanum ethicorum. v. §. cumvero iniustus. vide doc. devilla diego. in tracta. cardinalium. q. v. colum. xvj. cum sequentibus. qui pulchre loquitur. vide magistrum de ira. ij. politicorũ. c. iij. in fin. tractatus. ij. ego primus scripsi in politica catholi. instructione cum de iustitia distributiua agebam. facit illud quod habetur deuterono. j. non accipietis cuiuscunq; personam: quia dei iudicium est. super quo verbo dicit glos. quod in iudicando summi pontifices vicarij dei sunt qui personam hominis non accipiunt: sed si papa bonum prefert meliori non est sine acceptione persone. Ad idem facit. c. licet. viij. quest. j. vbi ad prelaturam ecclesiasticam nõ eligit nisi qui ceteris doctior ⁊ sanctior habetur. ad hoc allego text. non solitum allegari in. l. femine. C. de secun. nup. in ver. in quem complatione meritorum liberalitatis sue ⁊c. vbi est casus singularis quod si pater vel mater ex legis dispositione habet electionem relinquendi certa bona alicui filiorum primi matrimonij quem elegerit debet eligere filium bene meritum. ℘Dostea q̃ ista scripsi reperi allegatum illum ter. ad hoc propositum per ℘Dan. de cast. consil. clxij. incipien. in causa quam habet quem refert Jacobi. in. trac. feudorum. in parte. ⁊ cuz pacto. quod de ipso feudo possint ipsi vasalli. colum. iij. versi. vlterius quero. quem rogo videas. ⁊ q̃uis hodie illa lex sit correcta in sua dispositione. per aut. hoc lucrum. eo. ti. per quaz illa lucra equaliter deferuntur filijs primi matrimonij: nihilominus ratio legis durat: ⁊ ex ea vt ex lege possumus argumentari: vt voluit glo. not. licet vulgata in. c. nouit. in ver. quacũq; §. de iudi. ⁊ ibi no. eam Abb. cum simi. de quibus per Joã. de ana. in. c. fraternitas. j. de here. per Fely. in. c. j. §. de consti. co. viij. ver. excipiuntur tamen. ⁊ in. c. j. §. de rescrip. co. xxij. ver. considera. per Jo. de pla. in. §. j. in fi. insti. de satisda. ¶ Hoc idem constitutuz est apud longobardos sub ti. de bis que pater habet necesse filijs relinq̃re

5 ler si quis longobardus. que dicit q ℘ pater non potest melioare vnũ ex filijs in plus q̃ alios de bonis suis: nisi ille sit bene meritus: ⁊ alij male meriti. de qua lege facit mẽtionem Albe. de rosa. in aut. nouissima. co. viij. ver. item de iure. C. de inoffi. testa. ⁊ in. l. quotiens. co. j. ver. ⁊ ideo. C. famiherci. ⁊ q̃uis illa lex apud nos legis autoritatẽ nõ habeat: eius tamen ratio vbiq; viget: vt. s. merita filiorum in prelegato filijs faciendo attendantur. ¶ Ad predictorum confirmationem adduco elegantem decisionẽ Jo. an. in addi. ad specu. in rub. de feudis. co. v. ver. sed hoc presuppositio. vbi dicit q ℘ in feudo indiuisibili: quod debetur primogenito si ex eodem partu nascuntur duo filij. dñs feudi ad quez hoc casu est recurrendum: debet assignare illud feudum filio prudentiori ⁊ honestiori ex eis. ¶ Ad ista bene facit q ℘ de feudo aliqui doctores antiqui dicebant: et refert Bal. in. c. j. de prohibi. feu. alie. per Fede. co. iij. q ℘ licet feudũ ad

6 omnes † filios equaliter pertineat. c. j. §. sed cum hoc. q feudum dare po. c. j. de feudi succession̄e. nihilominus pater in testamento potest feudum vni ex filijs prelegare: dum tamen sit bene meritus. ⁊ sic attendere debet pater in tali electione merita vel demerita filiorum. bene facit. c. cuz nobis olim. s. de elec. ⁊ in. c. cum in cunctis. ⁊. c. innotuit. in ver. propter prerogatiuam meritorum. eo. ti. ⁊. c. de multa. s. de p̃ben. ⁊. c. statutum. in prin. de rescrip. li. vj. in quibus iurib⁹. ponderantur merita eius cui aliquid cõceditur. ¶ Ex his

7 infertur † vnum satis singulare q ℘ si ex linea feminina regali sint duo proceres ad regni successionẽ: ex regia stirpe descendentes equales in gradu: iustuz est q ℘ ille preferatur in regno: eiusq; regimine ⁊ admistratione: qui est prudẽtior sanctior ⁊ eminentior virtutibus ac iustior altero in gradu equali: ista est aurea decisio ancha. consi. cccl. j. inci. pro maiori intelligentia per bona fundamenta que videas per te. Adde hic q ℘ ante diluuium non succedebat in regno primogenitus: sed qui magis amabatur a patre vel erat virtuosior. vt inqt Aug. i li. xv. de ciui. dei. c. xx. ¶ Allegat inter cetera. l. cuz ita. §. in fideicõmisso. ibi vt proximus q̃sq;. de leg. ij. voluit allegare. l. peto. §. fratre. eo. ti. potuisset allegare illud. iij. reg. x. eligite meliorem de filijs domini vestri ⁊ ponite super solium patris sui. Ad predicta facit illud quod scribitur Gen̄. xxvij. vbi ysaac bñdixit iacob natu minorem: non esau maiorem. q̃ ℘ errore ductus illa tamen error nõ fine mysterio euenit: qr melior eo erat: vt plene tradit ibi episcopus abulensis. q. ⁊ plenius in tractatu super errore ⁊ benedictione ysaac directo ad episcopum palentinuz incipit: tantum veneratus. preterea genesis. xlvij. cuz vellet filios ioseph benedicere iacob cõmunitatis manibus benedixit dextera munu effraim iuniorez filium ioseph. sed caue qr tunc temporis licet iura primogenite tranfirent ad primogenitum non tamẽ ius regnandi: vt notanter tradit episcopus abulensis. ij. paral. c. xj. q. xxvij. quem rogo videas. ¶ Ad idem quod habetur genesis. xxxvij. vbi iacob diligebat ioseph filium suum iuuenem pre ceteris filijs suis: seu per omnes filios: eo q ℘ in senectute genuisset eum. Causa huius dilectionis fm burgẽsem ibi videtur attribuenda sapientie seu moribus senilib⁹ ipsius ioseph que vigebant in ipso super omnes alios fratres maiores: ⁊ quod ibi dicitur eo quod in senectute genuisset eum exponit. i. quia habebat sensum senilem: iuxta illud sapientie. iij. Senectus etas venerabilis est: vt ibi per eum. Causa ergo dilectionis fuerunt merita: virtutes: prudentia ⁊ sapiẽtia ioseph. ⁊ propterea iacob fecit ioseph tunicam polimiticam vel sericam in signum maioris dilectionis fm burgensem. pretulit igitur ioseph iuniorem alijs filijs maioribus natu. Idem fecit Esay. vt habetur. j. paralipomenon. xxvj. pretulit enim ficbi filium suum iuniorem fratribus suis natu maioribus eo q ℘ valentior erat: ⁊ preposuit eum principem inter eos. ¶ Idem fecit dauid qui pretulit salomon q̃uis iuniorem alijs fratribus suis ⁊ preposuit eum in regno vt regnaret post eum propter eius sapientiam et probitatem: vt habetur. iij. regum. capitulo. j. Hoc tamen factum est instinctu spiritussancti: vt dicit glo. in. c. moyses. viij. q. j. vide Lucam de penna. in. l. finali. C. de tironibus. columna. ix. li. x. ¶ Idem fecit roboam rex qui abian

Nota.

Nota.

Nota.

Nota.contra papam.

abiam filiũ iuniorẽ constituit ducez super oẽs fratres suos. Cogitauerat enim eũ facere regẽ propter eius sapientiã & potentiã vt habetur.ij.paralipomenõ.xj.c.(& ij.reg.c.xv. & rogo videas in.d.c.vndecimo abulensem.q.xxviij.in pnc. qui ponderat has duas causas propter quas pater eũ prefecit in regno.s.sapientiam potentiaz:concordat in hoc qõ de iuda scribitur.j.machab.ij.c.in fine.& ij.paralipo.c.v.in princi.vbi dicitur q propter suam fortitudinẽ datus est filio principatus exclusis aliis primogenitis.) Et refert bal. in auth.hoc amplius.C.de fideicom.col.ij.ver.quero an filij regis dicens per hoc q si primogenitus sit insufficiẽs:posset secũdogenito regnũ dare. Nam cõsuetudo regni de preferendo primogenitũ nõ debet interpretari cõtra vtilitatẽ totius regni.ff.de legi.l.quod fauore. Idẽ voluit Bal.s.in probe.grego.§.rex pacificus.iij.co.ver.rex potest.vbi dicit q rex potest determinare in vita sua quis sit rex.an secũdogenitus an filius primogenitus per id qõ no.arch.in.§.itẽ obijcitur.ij.q.vij. Est de mente Bal.in.c.j.§.hoc autem no
8 tandum qui feu.da.pos.† vbi notanter dicit q de duabus feminis ad quas feudum peruenit dominus eligit quã vult secundũ eum quẽ refert Jacobi.in tract.feudorum in parte et feminis.co.iij.ver. Sed supradicta idẽ forte de duob9 filijs simul natis cuius prioritas discerni nõ potuit pater poterit quẽ maluerit eligere ad maioratũ.de quo per bald. in prima cõsti.ffor.in.§.itaq.co.ij.& in.l. ex hoc iure.ff.de iusti.& iure. Quod intellige secundũ ea que dicit bald. in cap. j.in fin.princ.de succes.feu.vbi dicit q stante consuetudine q primogenitus succedat in regno:si primogenit9 est a natura demens:ita q impedimẽtum sit naturale & perpetuũ secũdogenitus erit rex quia cõsuetudo debet intelligi de eo qui naturaliter nascitur habilis:si autẽ ex accidẽti efficitur demens tũc dabitur curator quia in persona sua radicatuz est ius regie potestatis vt.c.grandi.de sup.neg.prela.& qõ no.per arch.in.d.§.item obijcitur.& vide bald.in.l.fina.col. j.C.de suis & legi.here.& glo.foro.ll.lib.j.titu.de la guarda delos bijos del rey Vide in extrauaganti de iudeis.capi.j. ¶Plus est quod fecit Allexã.in extremis positus:interrogatus quem sibi imperij successorẽ relinquere volebat. Respondit nobiliorem:fortiorem:pleniusq virtutibus decoratum:& ita extraneum dignioꝛem voluit preferre filijs propꝛijs minus dignis & posthumo (ex vxore pregnante) nasciturο. Indecens enim iudicauit q tanti imperij amplitudinem:alius eo inferior frueretur volens per hoc magis rei publice:quam filijs et sibijpsi consulere vt reuera fieri debet vt tradit tulius.ij.de offic.inquirens:an si tradere patriam conetur pater filebit ne filius. Et respondet q primo patrem obsecrabit ne hoc faciat:deinde si nihil proficit accuset:et ad extremuz:si ad perniciem patrie res spectat:salutem patrie:saluti patris ante ponat nimiruz quia vt ait ibi si duo sapientes sint super vnam tabulam in mari que non posset simul vtrunq deferre:minus sapiens debet deferre sapientiori:eo q ille vtilior est reipublice.l. minime. ff.de relig.& sum.fune.l.milites.§.desertorem.§.de re militari.facit.c.legi.xxiij.q.fina.& c.fina.xxiij.q.j.vide lucam de penna in.l.quicunq.C.de cobarta.libro.xij.ad finem.et platinam quasi idem de socrate referentem in dialogo de vera nobilitate.folio.iij.columna.ij. Idem tenet Goffre.& sequitur ibi Abba.in.c.peruenit.in princip.s.de immu.eccle.quem vide qui inter cetera dicit q salus patrie filiorum saluti est preferenda vt dicit.l.minime.vnde brutus filios securi iussit percuti eo q aliquid contra rem publi.mollirí satagebant. Leonegildus gothorum rex hermigeldum filiũ occidi iussit quia secte arriane consentire renuit.xxiij.q.j.c.fina.dixi supra.§.xvij.verficulo.idem si alio modo.vide Barto.in.l. postliminium.§.filius.ff.de capti.bene facit.c.j.v.q.v. Ex his infertur q si filius scit patrem in heresim lapsum & non solum sibijpsi sed etiam alijs nocere prava doctrina corrũpens potest & debet illum accusare vel apud iudicẽ patris delictum pandere vt notanter decidit Alexand.de ales.ij. parte summe duz tractat de quarto precepto.c.deinde queritur.refert & sequitur Henricus herp.in quarto precepto sermone.v.penul.col.verficu.sexto consequenter quod tenementi. Adde hic q iniquum est auferre filijs legitimam vt notat Bal.in autentico nunc autem.C.de episcopis et clericis.potest tamen ex causa minui si aliquid loco legitime relinquatur alijs filijs vel pro alimentis vt ibi sentit Bal. & in.l.cunctos populos.C.de summa trini.& fid.cat.co.xvij. verficu.hic primo.& in.l.cum legem.C.de episcopis & cleric. & in.l.cum non solũ.§.ipsum.C.de bo.que lib. Ex qua predicta ratione aliqui audent dicere q †sacerdos cui aliqs in cõ
9 fessione scit aliquẽ hereticuz nolentem alios hereticos vel fautores detegere:nec ab huiusmodi abstinere poterit sacerdos revelare his q possunt prodesse & nõ obesse propter damnum reipublice & christianitatis inde futurum. ita tz Raymundus quem refert & sequitur archid.in.c.sacerdos de peni.dist.vj.& Albe.in rubr.C.de heret.sed Hostien.in summa de penis & remiss.§.in quo tenetur. ver. quid si aliquis confitetur.dicit q tutius est quod sacerdos dicat in genere &c.de quo ego scripsi late in.c.omnis vtriusq sexus eo.titu. Ad predictorum cõfirmationẽ facit tex.in.l.fratre. ff.ad.l.pompe.de parrici.vbi filius tenetur revelare proditionem patris carnalis fiendam als punitur pena relegationis:fortius tenebitur revelare proditionẽ patri spirituali per patrem carnalem perpetrandam hoc ipsi deo cum non minus graue sit eternam quã temporalem ledere maiestatẽ.c.vergẽtis.de heret.intellige dũmodo habeat probationes contra patrẽ:vel aliũ ad probandum eius delictum sm Bald.in quodam consil.incipiente q̃ allegata sint multa.cuius meminit Jo.de pla.in.§.fin.col.institu.de publi.iudic. Ange.in tracta.maleficiorum in parte che me hai tradito.co.v. Fely.in.c.de cetero.fi.co.de re iud.doctor de villa diego in tractatu hereseos.q.x.in fi.facit.c.fina. in fine.vj.q.ij.scripsi plenius.in.c.officij.de peni.& remissio.in meis recollectis. Redeo ad propositũ vnde paululum me auerti & confirmo predicta ex sequentibus.primo notanda verba Plutarchi in suo libello de liberis educãdis.in pncip.cũ de preceptore a patre filio dando agit inquirendi sunt inquit filijs preceptores quorũ vita nullis obnoxia criminibus:irreprehẽsi mores & optimũ experimẽtum honestatis eum fontem simulat radicem esse liquet legitimã ꝫse qui disciplinã ac veluti coloni sepes arbustis circũponunt: ita & equissimum preceptores cõsona pueris instituta inserunt:vñ rectissima mox germina pullulẽt & pulchris vbis increpat genitores improbis hominib9 & imperitis liberos suos cõmẽdantes & subdit inter cetera pñt agere illum qui prestantissimo gubernatore dimisso.obsequẽtib9 amicis probet ignarũ.prob iupiter dijq omnes est ne paterne quispiã appellationis qui pluris obsecrantiũ gratiã q̃ liberorũ eruditionẽ facit. Hec & alia cõplura nõ parui pendenda verba ad hoc propositũ deseruientia profert. Ex q̃bus non ab re ad rẽ nostram arguere recte possumus.nã si in eligendo pedagogo ad filios instruẽdos vbi de sola filiorũ educatione agit tanta cautela ꝓcedendũ: multo magis id agendũ erit cũ de reipublice ministris agit: vbi cõmunis versat vtilitas & aiarum salus. Adde quod in simili scribit Chrysostomus vt refert Albertus mathei.ij.cap. versi.ecce magi vbi dicit q ex quo Balaã reliquit discipulos.& de stella oritura p̃dixerat.illi q magi vel magistri dicti sunt duodecim inter se eligẽtes statuerũt peritiores: et honestiores p generatiões suas:q singulis annis post messem triticeam secum deferentes necessaria victui ascẽderũt in monte qui lingua eorum victorialis vocabatur & ibi obseruabant ortũ stelle versus terram Jacob quã orituram dixerat Balam & si quis eorum moriebatur: alius post eũ honestior & studiosior de genere suo:vel filijs eius instituebatur ne forte preteriret eos tm̃ stelle indiciũ &c.ita q̃ preficiebantur honestiores:& studiosiores. In quacũq ergo p̃latura vel dignitate officio seu magisterio vel quocũq ministerio preferendi sunt meliores & accõmodatiores ad rẽ de qua agitur. ¶Ex istis colligitur doctrina salubris pro omnibus habentibus facultatez eligendi vnum ex plurib9
10 †vel faciendi maioratum pra vno ex filijs quem durerit eligendum vel meliorandi vnum ex filijs in tertia vel quinta parte bonorum suorum vel etiam constituendi indices: vel officiales:vel examinandi ad dignitates:vel officia: vt in doctoribus qui habent examinare scholares vt approbent dignum & eligant meliorem virtutum ac morum preditum.non autem indignum ob aliquam commoditatem temporalem eligentium vel emolumenti spẽ nec ob humanam intercessionem:suasionem:aut cõminationem nec ob inordinatam ad personam eligibilem affectionem:aut carnalẽ cognationẽ. ¶Taliter em̃ eligendo peccarent electores mortaliter vt notanter firmat Albertus magnus dicẽs q promouentes ad ordines vl' curã scienter indignũ absq̃ dubio peccant mortaliter.nec nobilitas excusare potest q promoueatur malus:quia q̃to nobilior tanto nocitior.de quo meminit Rober.in loco statim allegando. Idem tenet Archiepiscopus florenti.tertia parte.titul.v.capi.ij.§. de vitijs.vide Joan.surgeti.in suo enchiridion.fo.x.co.ij.& que dico.j.in fine huius.§. ¶Ex quo infertur quod licet

Nota doctrinam.

De pasca-
sio.

Not. ista cō-
tra platos.

Nota glo.

alias in electione officialis considerāda est nobilitas ⁊ literatura vt dixi in rub. col. xxv. ver. vñ dicebat cū sequenti. debet intelligi dūmodo alʒ sint boni: qō tenē mēti. Alit eñ dñs ad Moysem leuitici. viij. Cōgrega oēm cetum ad hostiū tabernaculi in electione Aaron ⁊ filioꝝ eius vt sciāt omnes q̄ q̄ pstantior est ex omni pplo: doctior: sanctior: ⁊ virtutibꝰ eminentior ille eligat ad sacerdotiū. ⁊ Origenes ibi ℔ gl. dicit q alīs modis eligūt quā piudiciis. timeāt dei iudiciū ⁊ sibi imputari dāna: ⁊ pditionē aiarum ⁊ ruinam ecclesie q̄ destituitur in institutiōe mali plati. vñ narrat Grego. dialogoꝝ. iij. c. ix. de ¶Pascasio q rñdit q̄ loco penali deputatus fuerat nulla alia cā nisi q: in partem Laurentij contra Simacū sensit in eligendo eū ad ordiné pōtificatus Refert hoc Jas. valensis in communiloquio parte quarta. distin. iij. cap. iij. Ut enim ait Grego. ¶Prima registri necesse est vt oēs culpas ⁊ negligētias sibi imputēt qui mīy sterium virtutis infirmo cōmisit: ⁊ loquitur de mīysterio plationis ⁊ q: eligentes quodāmodo cōmittunt mīysteriuz electo: si ille sit defectuosus ⁊ negligens culpe ⁊ negligētie illis imputande sunt. Huic sententie concordat ¶Petrꝰ ancha. q̄uis de predictis mentionē nō faciat in cle. j. in fi. de eta. ⁊ qua. dicens. Ego credo q̄ prelatus †promouens indignū: tenet ecclesie ad interesse: quā lesit ad similitudinē magistratus qui minus idoneo tutelā pupilli commisit. tenet enim sibi si cōtra tutorem male administrātem non potest habere regressum vt notantur in l. j. §. nunc tractem⁹. ff. de tute. ⁊ ratio. distra. ⁊ quasi per totū. ⁊. C. de magistra. conuenié. per totū. Quā decisionē extollit Fely. in. c. si qñ. ℨ. de tē po. co. viij. ver. de inferioribus dicens eā fixo oculo notādā prelatis hodiernis qui aliquos ordinant vel pficiūt officijs vel dignitatibus indignos: tenet enim qs de mala electione: vt. l. fi. §. ij. ff. nau. cau. sta. ⁊. l. vna. C. de colle. illic. vbi tenet quis eo ipso q̄ admisit ignotū. Ad idē tex. cū gl. in. c. tales. xxij. di. ⁊ gl. pe. in. c. ad apostolicā. j. de regulari. Cōtra hos indignos surgit illa gl. stupenda in. l. qui cū vno. i prin. in ver. tēperario. in fi. ff. de re mili. dicens q̄ episcopꝰ indigne promotus meretur decapitari. Hi etiā sunt de qbus merito dicebat pius secundus vt refert ¶Platina de vita pōtificum indoctū episcopū asino comparandū quod verbū tractū fuit ex vulgata glossella Jo. mo. in. c. ex eo. de elec. li. vj. vbi sup tex. dū dicit ecclesiā pmaxime indigere viris literatis. addit ⁊ nō asinis ferratis. vt refert Felyn. vbi ℨ. Idē tenet Gabriel. iij. di. xv. q. vj. Instituens ergo si minus idoneū instituat ad gubernandū: aut male institutum se male gerentem in administratione non remoueat tenet de his que male sunt gesta. glo. in. c. j. de supplē. negli. prela. et in. c. ad hoc de offi. archi. ⁊ in. c. eos. de tēp. ordi. li. vj. tenet Alex. in. c. imperiū. viij. distin. in princ. dixi plene in politica. institutione Karoli cum de iustitia distributiua agebatur. Adde Cardin. in clementina. j. in fin. de etate et qualita. facit ad predicta. l. j. et. ij. C. de pericu. nominato. li xj. vbi nominātes aliquē indignū ad officiū: tenet de his q̄ male in officio gesserūt. tenet Hosti. in summa. facit. c. valentinianus. lxij. disti. ad mediū cū dicit super vos est talis electio. ⁊ ibi gl. nō dicit q̄ electio est periculo eligentium. Ad idē. c. fert. j. q. j. cōtra illos reges ⁊ principes q malos prelatos in dignitatibus pficiūt. Ad idē. c. si cōpromissarius de elec. lib. vj. vbi cōpromissarius malū eligēs platum venit puniēdus q: suspēdit a bñficijs que obtinet in illa ecclesia quā sic elegendo offendit. similis tex. in. c. commissa. i fine. eo. tit. ⁊ li. offendit enim ecclesia qñ in ea preficiuntur indigni. et per consequēs offendēs tenetur damnum resarcire. c. si culpa. de iniu. c. cum tu. de vsu. c. qō sicut. in. fi. §. de elec. tradit Hostien. in summa de peni. ⁊ remis. ℨ. quibus ⁊ qualiter. ver. quid de prelato. dixi. §. in rubri. ℨ. lxvj. ℣ sic. si tñ prelatus. vide Lucā de pēna. in. l. agentes. pe. col. C. de agentibus in rebus. lib. xij. vbi allegat plura iura. ⁊ docto. ad hoc propositū videas per te. Qualis aūt debet eligi ad prelaturā tradit Hugo. spal. lxxvij. ad finē. ¶ Meliorem autem seu dignū intelligo ꝑm qualitatē psone officij vel rei
21 ad quā †eligit: talis enim potest esse bonus ⁊ dignꝰ ad monachatū: q fit inutilis ad abbatiaz vel priozatū: ⁊ talis potest esse bonus ad canonicatū: qui sit malus ad decanatum vel prelaturam: ⁊ talis poterit esse bonus ad prelaturam ⁊ pessimus ad prefecturā ⁊ ecōtra. Jsta doctrina colligitur ex his que notanter dixit Abba. in. c. cum in cunctis. in prīcip. de elec. dicens q̄ sufficientia eligendi consideratur arbitrio boni viri secundum qualitatem loci habet iste viuere et conuersare: ⁊ secundum qualitatē officij sui vel rei ad quam eligitur. Idem voluit sanctus Thom. quodlibet. vi.
13 arti. ix. vbi dicit q̄ licet †episcopus conferendo beneficium debeat preferre meliorem bono vt dicto cap. licet. viij. qō. i. De isto quodlibet meminit ipsum sequēdo archiepiscopꝰ flo. iij. parte titu. xxij. c. ij. §. iij. Tamen posset aliquis dici
14 melior †dupliciter vno mō simpliciter qui est sanctior plus habēs de charitate. Alio modo dicitur aliquis melior quo ad aliquid. Unde aliquando contingit aliquem esse meliorem simpliciter qui tamen non est melior quantum ad hoc quod beneficium perficiat. quia alius potest ecclesiam magis iuuare: vel consilio doctrine: vel auxilio potentie vel quia diutius seruiuit in ecclesia. Non ergo episcopus tenetur dare meliori simpliciter: sed meliori quo ad hoc. Hec ille. cui concordat robertus sapientie. viij. c. lectione. cxix. col. j. ver. oritur hic dubitatio literalis. vbi formaliter inquit an
15 †electores prelatorum teneantur eligere meliorem. dicendum q̄ nō semper ille qui est melior simpliciter est melior ad plationē. Ille eñ inter homines est simpliciter melior: qui est charitate perfectior. Unde Augustinus in enchiridion. Quanto charitas in quocunq̄ melior est: tanto melior est in quo est. Cum enim queritur vtrum quisq̄ sit homo bonus: non queritur quid credat: aut quid speret: sed qd amet. Contingit autem frequenter q̄ illi qui est perfectissimus in charitate multa deficiant que necessaria sunt prelato: puta sciētia valitudo corporis ⁊ huiusmodi. Electio autem eorum que sunt ad finez: debet fieri ꝑm cōditionē finis. Et ideo dicendū q̄ electores qcūq̄ talē eligere tenent. q fit melior ad statū illū cui per electionē prouidere tenentur: nō autē tenētur eligere meliorē hec sunt eius notabilia verba.
16 ¶Ex quibus infertur q̄ †si ad eandē prelaturā vel episcopatum cōcurrāt duo quorū vnus est theologus: aliꝰ canonista: si in loco magis vtilātur cause ⁊ lites pferēdus est canonista: q: ille est melior ad illā dignitatē. Si autē pullulāt hereses sibi: vel locus est hereticis, vicinus. prefertur theologus. Virtus tamē prefert vtriq̄. ita notāter decidit Host. quē alij sequūtur signāter abb. in. c. j. §. de cōsan. ⁊ affi. idem abb. in. c. licet. j. co. in fi. ā. de preben. ⁊ in. c. tue. circa fi. §. de cleri. nō resi. que distinctio resultat ex predictis ⁊ videtur satis equa. q̄uis sanc. Thomē. in quodlibet. teneat indistincte q̄ preferendus est theologus. Idem tenet Augusti. de ancona in lib. de potestate pape. q. ij. arg. v. qui pulchre loquitur. Ad qō bene facit quod voluit Innocē. in probeñ. hui⁹ va. in illa. q. vtrū clericus parrochialis debeat laborare circa sciam canonicā: an circa theologiā: ꝛcludit q̄ circa theologiam. Adde archiepiscopum flo. parte. ij. titu. xxij. c. ij. §. vj. vide bonum tex. ⁊ que ibi notātur, in. c. officij. de electio. ¶Ex his ergo infertur q̄ in electione officialis considerāda est nobilitas vel literatura eligendi vt ille ceteris paribus dicatur melior qui est nobilis vel literatus vt dixi in rubrica. colla. xxv. intellige dummodo alias sit bonus vt pauloante dicebam. ¶Ex his etiam infertur quod habens facultatem faciendi maiozatum de bonis suis vel volens aliquez ex filijs meliorare in tertia vel quinta parte bonorum suorum autoritate legis, regni vel habens potestatem preficiendi aliquem in administratione: debet attendere rei qualitatem: ⁊ si est iurisditionalis vel ciuitas vel locus populosus requirens scientiam literaturam vel aliam similem qualitatem: ad recte gubernandum vel administrandum: preficiat ⁊ preferat filium vel personam doctam et sapientem: que sciat reipublice curam gerere vasallos et subditos bene tractare: quoniam iste talis dicetur melior ⁊ dignior respectu rei cui preficiēdus est: q̄q̄ alius sanctior reperiatur: vt ex predictis satis apparet. Quod tamen intellige sane: nisi pater vel alius qui habet eum eligere sciat istum filium vel eligendum vtiliorem ad gubernandum eē alʒ malum: tunc non debet talis prefici: ⁊ qui scienter eum preficeret: peccaret certe ⁊ teneretur de omni damno ab eo facto: vt colligitur ex predictis. tenet magister ¶Robertus delectio. in suo quadragesimali sermone. xxij. incipient. si quis voluerit maior fieri: dicens q̄ si superior q bz prelatū in ecclesia preficere sciat eum quem preficere vult esse vtiliorem ecclesie: alʒ fore malum non debet eum eligere: q: quāuis possit iuuare ecclesiam per suam industriam vel sciēntiam vel alias. tamen in talibus requiritur permaxime bonitas vite. alias sine peccato non potest exercere curam. Et istud non esset preferre minus bonum: sed simpliciter malum: quod esset graue peccatum. allegat Albertuz magnū
17 dicentem q̄ †promouentes ad ordines vel curam scienter indignum absq̄ dubio peccant mortaliter: nec nobilitas excusare potest quod promoueatur malus: quia quanto nobilior: tāto nociuior secunduz eum quē refert ⁊ magnifacit

An theologus ꝑferat canoniste.

Fely. in

Fely.in.c.cum adeo.pe.col.ver.limita.s.de reſcri.q̄uis em̄ quis habeat liberaz facultatē eligēdi quē voluerit:nō tamē poterit indignū eligere vel nō idoneuz:ita notāter dixit dominicus in.c.ſi pro debilitate.s.de offi.deleg.in notabilib⁹ qō tene mēti. ¶Bñ facit qō voluit idē dñicus in.c.eos.§.i.de tem.ord.li.vi.in prin.vbi p illū ter.dicit q̄ data alicui libera ptāte faciendi actum:quem facere non poterat tñ in eo debet ſeruare canonicam formā:que dicta commemorat Fely.in.c.i.s.de tempo.co.ix.verſi.ȳ.declara vbi aliqua ſimilia cumulat que per te videas.Si aūt quis ſcienter eligit indignū:nō ſeruat canonicā formā. Volūt enīz canones q̄ dignū debeat quis eligere:⁊ propterea ſi indignū ſcienter eligat:ea vice facultate eligēdi p̄uaſ.Si ergo pater ſcienter prelegat filio vitioſo tertiā vel quintā partē bonorū ſuorū vel pro eo maioratū faciat:pretermiſſis alīs filīs idoneis ⁊ bene morigeratis:q̄uis in rebus fuiſſet moderator ⁊ arbiter.c.de his de ſepul.cū concor.nihilomin⁹ dicetur male vti ſubſtātia ſua:⁊ peccare iurta doctrinā ſancti Tho.ȳ.ȳ. q.clxxxv.ar.vī.in corpore queſtionis. ¶Si ignoranter eligat:ſemper electus preſumit dign⁹ ⁊ bon⁹ ⁊ contēplatiōe
19 meritoꝝ elect⁹ quia ꝓ quilibet preſumitur bon⁹ idoneus et dignus niſi contrariū probetur vt.c.vno de ſcruti.ⁱⁿ.c.fina. de preſum.ad idē bo.ter.in.l.nec adiecit.ff.pro ſocio.vbi litera dicit.nec adiecit ſabinus hereditatē vel legatū vel donationes mortis cauſa:ſiue non mortis cauſa:fortaſſis hoc ideo qz non ſine cauſa obueniūt.ſed ob meritū aliquod accedunt.quē ter.tan q̄ ſingularē ad hoc ꝓpositū allegauit bal. in.d.l.furtiue.C.de ſec.nup.i.co.i.i.lec.exponēs ter.cū dicit cōtēplatione meritorū.qō in dubio preſumit vt.d.l.nec adiecit.Q̄ñ ergo p̄ vel quiuis ali⁹ eligit aliquē videt meritorum contēplatione elegiſſe:⁊ inde eſt q̄ ſi auus aliquid donat nepoti in dubio p̄ſumit donare ꝓpter nepotis merita nō ꝓpter merita filȳ.ita notāter dicit bal.in.l.certū in finalibus verbis.C.fami.berciſc.per.d.l.nūc adiecit.de quo facit feſtū paul.de mōte in repeti.l.in quartā.ff.ad.l.falci.col. lxxxvīȳ.in fi.vide bar.in.l.ſi vero.§.itē quicquid.ff.ſol.mat. ⁊ in.l.fi.in fi.C.de vſufru.facit.l.iȳ.in fin.ff.de interdi.ⁱⁿ rele. ſcōm eū. ¶Si tamē poſtea mal⁹ ⁊ indign⁹ detegat vel fiat nō eſt culpa electoris.nec ſibi īputari pōt.ar.ter.q̄ ibi not. Ang.i.l.ſi a bone fidei.ff.de rei vē.cū alīs de quib⁹ feci mētionē in rub.xxvȳ.co.in prin.⁊ in fi.ver.Et per iſta dicebat Adde alex.i.l.ſi cū dotē.§.i.co.iȳ.ff.ſo.ma.Et q̄ dicā.i.eod. in.vi.notabili.§.vȳ.ver.ſz ſi tutor vel quiuis alius vbi multa adduco ad probandū q̄ ſi aliquis cōi opinione reputabat bon⁹.nō eſt quod electori imputet:ſi poſtea detegatur vel efficiatur malus.An aūt princeps ſalua cōſcientia ſine cauſa poteſt dare facultatē alicui faciēdi maioratū de oīb⁹ bonis ſuis.Itē an ille qui obtinet maioratū ſit tutus in foro cōſcientie.Itē an iudex qui ꝑm maioratū vel cōſuetudinem que oīa bona defert maiori iudicat.ſit tutus quo ad deū.ſi locus iſte eſſet accōmodat⁹ ⁊ temporis anguſtia nō arctaret libenter examinarem.Vide que dixi.s.§.xxi.verſic.An autem in foro conſciētie.Adde q̄ ꝑm predicta eſt intelligēdum qō tradit Joſephus de antiquitatibus iudeorū.c.iiȳ. poſt mediū dum dicebat q̄ pater qui ex vna vxore min⁹ dilecta habuit filiū maiorē debet illuz preferre filio habito ex alia ſcō ⁊ vxore magis dilecta.intellige dummodo pater ſit idone⁹ ⁊ bene merit⁹ per iā dicta.de hoc pleni⁹ dico ī trac. de maioritate ſeu de primogenitura.hereditas enīz patris equaliter eſt deferēda filīs.l.inter filios.C.fami.berci.ⁱⁿ ibi bal.qui dicit q̄ ſtatuta cōtrariū diſponentia ſunt cōtra ius ⁊ naturalē equitatē.natura ſiquidē filios ad ſucceſſionē vocat indiſtincte.l.cum ratio.ff.de bonis dāna.l.ſcripto.ff.vñ liberi.vñ apoſtol⁹ dicit fili⁹ ergo heres.hec aūt hereditas oīb⁹ filīs equaliter deferī vt dixim⁹.lex em̄ equalitatē vult inter fratres.l.cū pater.§.euict⁹.de lega.ȳ.ꝓpterea ſtatuit equalitatē inter liberos ſeruari.l.fina.C.cōia vtriuſq̄ iudi.l. illud.§.fi.C.de coll.hinc lex ſuadet patri ⁊ equaliter inter liberos teſtatur.auf.de nup.§.pe.col.iiȳ.hinc p̄tor iubet eq̄les liberos fieri.l.ſi poſt morem.§.ff.de cōtratab.hinc ſubſtitutio inter liberos pariter inter liberos interpretatur.l. nam hoc iure.ⁱⁿ.l.lucī⁹.ff.de vulg.ⁱⁿ pupil.hinc etiā ſtatuta diſponētia q̄ ſtātib⁹ maſculis femina nō ſuccedat:qz faciūt filios inequales dicūtur odioſa ⁊ irrationabilia vt.l.maximum vitiū.C.de libe.prete.idcirco nō extendēda ſm bar.in l.cunctos populos.C.de ſan.ſtri.col.x.pater ergo qui abſq̄ ratione ⁊ cauſa legitima aufert filīs legitimam vt filio natu maiori totā hereditatē vel maiorē partē relinquat legis auctoritate vel ex regia facultate peccat qz nō ſeruat equalitatem inter filios vt videtur de mēte Fy.in.l.reſcripta.co.iiȳ. in fi.C.de preci.impera.offe.cui⁹ meminit Bērt.in.c.ex pte el.ȳ.in fi.prime co.s.de offi.deleg.Vide Ant.de roſe.i tra. de legitimatiōe.fo.viȳ.co.ȳ.ver.quid plura.vide etiā Alb. in.l.barbari⁹ philipp⁹.ix.col.de offi.pto.Fy.meminit.Jaſon in.l.quotiēs.ix.co.C.de fideicō.vide Jo.fab.in.§.in teſtatorū.in prin.inſti.de bereā.q̄ ab inteſt.deferuntur. ⁊ an charanū ī regula poſſeſſa.de reg.iur.lib.vi.co.xxix.verſ.q̄dam vero.vbi increpāt eos qui filīs vel propinqs excluſis bona ſua extra mare relinquunt de quo etiā per archiepiſcopū flor.iȳ.parte.tit.x.c.i.§.ȳ.in fin.fauor em̄ inſtitutiōis filȳ eſt amplectādus ⁊ ampliād⁹:exheredatio vero reſpuēda ⁊ reſtringenda.l.cū quidam.ff.de libe.ⁱⁿ poſth.ⁱⁿ ibi no. Bar.hec oīa ſunt intelligenda.quomodo ex ſola volūtate nō interueniēte cauſa legitima fierent per ea que dicta ſunt
20 Ex iſtis infertur ad vnū quotidianuz q̄ facultas vel reſcriptū datū alicui ad faciendū maioratū de bonis ſuis vī maiore parte illorū ipſumq̄ facere eſt odioſum nō fauorabile quia cauſat inequalitatem inter filios loquor de patre reſpectu filiorum ⁊ idem forſan in alio volente excludere ꝓpinquos ſuos ſine cauſa vt extraneos preferat.eſt em̄ contra naturalem rationem ⁊ contra ius commune ſcriptuz et propterea non eſt hominis interpretationes extendēdum iurta notata in auten.quas actio.C.de ſacroſanct.eccleſiis pro hoc qō no.Bar.in.l.ſi conſtante.in.ix.col.ff.ſol.ma.ita dicit Anto.roſe.in predicto tract.fo.viȳ.co.ȳ.verſi.qd plura bñ facit text.in.c.i.ⁱⁿ.ȳ.de fi.preſcȳ.li.vi.ⁱⁿ in.c.nō poteſt. de preben.co.lib.facultas em̄ talis eiuſq̄ vſus eſt q̄dā diſpenſatio vel iuris relaxatio merito tan q̄ res odioſa nō eſt ampliand:ſed potius reſtringenda.regula odia de re.iu. lib.vi.ita notāter vult Abb.loquens in materia diſpenſationis vel legitimationis in.c.in pūtia.de ꝓba.co.vi. cū ōt ſi vero tractaſ de odio maxime penali:tunc nō intelligerem natutales qz non apparente rōne diſpeſatiōis:iſti naturales veniūt poti⁹ ex quadā benigna interpretatione q̄ ex ꝓpria ſignificatiōe q̄ interpretatio ceſſat in odioſis.hec ille.itaq̄ ſiue reſcriptū ad maioratū faciendū a p̄ncipe impetratū habeat verba ambigua ſiue ipſe maiorat⁹ ei⁹ ȳtutelcōdit⁹ in dubio dñt interpretari vt min⁹ ledāt iuri cōi ⁊ legitime filioꝝ vel ꝓpinquoꝝ ex quib⁹ poſſet attētari vnū ſatis ſingulare q̄ ſi aliqs virtute reſcripti regȳ vel alīs fecit maioratū dicēdo relinquo bona mea vel tertiā ⁊ qntā bonorū meorū filio meo maiori per viā maiorat⁹.niſi aliter ꝓ-
nas que poſt filium ſucce derent noiaret mortuo filio maiore cui bona relinquit non deueniēt ad filiū maiorem ipſi⁹ filȳ teſtatoris vel diſponētis nepotē:quin ſaltē valoris ⁊ eſtimatiōis rerū partē legitimam alīs ffrib⁹ p̄ſtaret. Satis em̄ eſſet q̄ illa verba inducerēt q̄ bona illa eſſent indiuiſibilia ⁊ trāſirēt ad maiorē filiū cū illo onere.arg .c.i.§. ꝓterea ducat⁹ de ꝓbi.feu.aliena.imo poſſet attētari forti⁹ q̄ illa v̄ba ſolū īportarēt q̄ illa bona nō diuiderenť nec alienarenť ab ipſo filio cui relinquunť.iſta tñ ꝓhibitio nō egrediť illius pſonā p ter.cū gl.in auf.de reſti fideicō.§.nos igiť.co. l.vbi ꝓhibitio alienationis vltra filiū nō extēdiť niſi exp̄ſſe dicať.arg.l.filiusfamilias.§.diui.de leg.i.ſentit Bald.conſi.cccxl.i.volu. facit qō voluit Jo.and.in ſpe.tit.de feudis poſt principium.eſt de mēte Pauli de caſtro.conſili.clxv. co.iȳ.in princ.ⁱⁿ Abbatis.lxxxv.co.iȳ.volentis q̄ ſi ad maioratū vocatur filius maior ſiue primogenitus:excluditur ſecundo genitus etiā mortuo primogenito:quia nec tūc ōr primogenitus.arg.l.ſi ita res.ff.de here.inſtitu. Cautos ergo eſſe opz eos q volūt maioratū cōſtituere vt exp̄eſſe dicant q̄ primogenit⁹ ⁊ ei⁹ fili⁹ etiam primogenitus habeat maioratū ⁊ deficiente p̄mogenito abſq̄ filīs maſculis ſuccedat filius ſecūdogenitus.hec tamen non firmo ſz cogitāda relinquo.hoc inſtituit tz Suarez.in rep.l.q̄m in declaratio.l reg. 2 limita.nūm.fo.143.b3
1 ¶ Auus an teneatur dotare neptem. contrariū firmat. Anto.gom.in l.4 tau.nº 64 b5 q.ad fi. cui conuenit. Couarru. lº variar. c.5 nº 3. cū ſeq. quib⁹ adde q.regis. lop. nu.2 fº 15 f.2 vb el nos prosin quo.late & copioſius hoc proſequitur ludo. de molī. de hiſpanoz primogenitis. lº 1 cº 4 f.º totū.
2 Dos ab auo data nepti:an imputetur nepti vel eius patri in legitima.
3 Frater an teneatur dotare ſororem.
4 Clericus an teneatur dotare ſororem.
5 Sororē dotare teneť frater ſemel tm̄:ſz ſi caſu fortuito dos eſt pdita p̄ nō teneť iterū de ſuo dotare.
6 Filia ſi conſumpſit dotem an pater teneatur iterum eam dotare.
7 Marit⁹ pōt cōueniri vltra cp̄ facere pōt.
8 Cedēdi bonis bñficium denegatur ei qui bona in fraudem creditorum diſſipauit.
9 Legitimā aliam aſſignare non tenetur pater filio cui in vita legitimam aſſignauit ſi illam ſua culpa ludendo vel alīs perdidit.

Facultas faciēdi maioratū ē odioſa ⁊ reſtringēda vi. que ſcripſi.s. ꝓximo folio co.iȳ.in fin.

Not.

Not.

10 Filius si dissipauit bona sibi data pro alimētis an pater teneatur illum alere.

11 Dñs pōt imponere tpe necessitatis subdito suo charitatiuum subsidium vsq; ad valorē operarū vel mādare subdito q̄ seruiat alteri in eisdem operis.

12 Charitatiuū subsidiū est munus extraordinarium.

§.24. An auus tenet dotare neptem.

An auus tenet neptes dotare?

1 videtur q̄ sic per tex.in.l.dedit dotē.ff.de collat.bon. vbi auus dedit dotem p nepte:q; tale debet esse officiū aui circa neptē quale est patris erga filiam. Est dicere q̄ in his casib⁹ in quibus pater necessitatur dotare filias in his tenetur auus. Ad idez.l.z in eo.§.fi.cū.l.sequen.ff.de in rem ver.z.l.pater.ff.de euic.in quibus iurib⁹ auus dotauit neptem.ad idem tex.cum glo.in.l.iulianus.§.sed z fi filius.ff. ad maced.in verbo pro filia.gl.in.l.filiusfami.eo.titu. Ad idem.l.qui liberos.ff.de ritu nuptia.vbi qui liberos in potestate habet alimentare z in matrimonio collocare tenet sed cum auus habeat in potestate neptes:ergo tenetur eas dotare. Ad idē in.l.cognouimus in verbo.sed z dotes pro filiabus z neptibus dare teneant tenet Spec.titu. de iudi. §.sequitur.ver.sed quid si vnus ex fratribus. Bar.in.l.j.ff. sol.ma.quem cōiter alij sequūtur. Bal.in.l.fina.C.de dotis promiss.z in aut.ex testamento.C.de colla.co.xvj.ver.quero.z in quodam suo consi.incipi.materia diuiditur:q; hoc onus nō imponit iure naturali tantum inspecto:sed iure ciuili id est iure patrie potestatis.vt.d.l.q liberos. Idē tenet Ang.in.d.l.pī.ff.de euic. Intellige in auo ex parte patris.gl.in verbo.intelligi.in.d.l.fi.C.de dotis pmiss.z doc. ibi.s. Hec est cōis opinio quā approbat lex regni quarta partita.ti.ix.l.vij.que dicit q̄ pater vel alius ascēdens vt auus ex parte patris tenet filiam quā habet in patria potestate in matrimonio collocare. Intellige etiam si eius filius neptisq; pater sit diues.z habeat vnde eā dotare possit eo q̄ onus aui est:non patris interim q̄ auus viuit. vt d.l.dedit dotē cum alijs:de quibus.s. Ita firmat Barto. lomeus sozin⁹ in.d.l.j.ff.so.ma.xj.co.ver.sed tu iterum cōsidera. Idem si neptis diues sit:vt habeat vñ se dotare possit nihilominus auus tenebit eā dotare p.d.l.fina.C.de dotis pmiss.q̄ loquit in muliere q̄ poterat se dotare:z tñ dz q̄ est paternū offiñ dotē dare p sua pgenie qđ vbū proge nies significat necdū filios fz nepotes:vt.l.fin.C.de natura. libe. Quē tex.ad hoc allegat Bal.in repeti.capit.si pater. de testamen.li.vj. Et pbatur per regulam quā ponit tex.in d.l.dedit dotem vbi auus tenet q; pater tenetur:z offiñ aui pendet ab officio patris.sed pater.in.d.l.fi.tenet.ergo z au⁹ Ita quieuit Sozin⁹q (salua eius pace) non bene loquitur in vtroq; casu nō in primo: q; ille tenet contra decisionem Bal.cōiter approbataz in auc.res que.C.cōmunia de leg. co.j.versi.an teneor.vbi dicit auum teneri ad dotandū neptem:quādo filius idēq; pater nō habet vnde eā dotet.argumento eorum q̄ de alimentis dicimus. An stante patre auus teneatur alere vel dotare neptes vide sozinū.cōs.clxj. in prin.vj.volu. Nam prima obligatio alimentorū est pris nō aui.fz Bar.z alios i.l.quēadmodū.ff.de liberis agnoscen. Hoc idē sequūtur alber.de rosa.Saly.z Fulgo.in.d. auc.res que.Ludo.roma.Alex.Jaſ.in.d.l.j.ff.solut.matri. Idem voluit z latius Franciscus aretius ibi qui allegat Bar.in consi.cxxxj.vbi dixit q̄ si auus reliquit dotem nepti post mortē patris:z pater postea viuēs de suo soluit dotem mortuo patre non potest neptis petere dotem ex testamēto aui:q; cū illa dos videatur relicta contemplatiōe patris:perinde est ac si esset relicta patri.l.fideicōmissa.§.interdū.ff.de leg.ij.l.fi seruo legato.§.si testator.ff.de lega.j. vnde si patri esset relicta vt ex ea dotare neptem.nō teneat nisi semel dotare.ita non teneatur in dicto casu. Idem frāciscus are.consi.xvij.qō incipit in Christi nomine.cōsideratis diligentissime in quarto dubio per.d.l.dedit dotē:dum dicit auū teneri dotare neptē ppter filiū.i.q; ipse filius tenet ergo prima z principalis obligatio est ipsius patris:secūdaria aui ppter patrē.a patre ergo est inchoandū. Ita etiam ponderat Saly.d.l.dedi dotē.in.d.l.fin.C.de dotis pmiss. Ad hoc allegat etiā aretin⁹ tex.quē reputat singularē in.l. professicia.§.fi filius stādo.ff.de iure dot.vbi si filius promittit dotē pro filia viuēte auo:z mortuo auo soluit:nō potest heredibus alijs imputare cū eis alienū soluisset. Videtur ergo velle tex.q; hereditas superueniens filio exhonerat hereditatē auiā:ergo pari ratione debet auū viuētē exonerare:si facultas superueniēs supperit. licet glo.in.d.§.si filius;teneat cōtrariū.cōcluditur ergo q̄ dum pater pōt fi-

Limitatio Lex regni.

Sozinus.

Lex regni.

liam dotare:nō tenebitur auus.idē tenē Jaſ.z bulgarinus in.d.l.j. Et videtur de mēte legis regni prēallegate que primo arctat patrē ad dotandum:z postea auū:debet intelligi qñ pater non pōt alioquin si equaliter eos arctaret:tenetur vterq; dotare:z sic filia duas haberet dotes. Absurdū enim videretur q̄ si filius emāciparet est diues:pater teneat dotare eius filiā vel dare donationē propter nuptias ei⁹ filio: cū ius equaliter arctet patrē ad dotandū filiū emāciparum sicut eū qui est in potestate vt.d.l.fin.C.de dotis promi. Et scōm hoc debet necessario intelligi qō voluit Ant.de butr. cōsi.lvj.qō incipit si filij⁹ vbi dicit q̄ cuz onus dotādi filias surgat ex officio paterno z sanguinis ppinquitate:nō autē a patria potestate:tale onus pertinet ad patrem tanq; propinquiorem auo:sicut etiam in alimentis vt dicta.l.nō quēadmodum.z hinc est q̄ dos data filie emāciparte per patrē dicitur pfectitia.vt.d.l.profectitia.§.fi.ff.de iu.do. Sed caue q; iura de quibus in princ.huius artī.z lex regni circa istud onus dotādi:videtur se fundare super patria potesta te.alias autem equaliter obligaretur ad neptem dotandaz auus maternus sicut paternus:quod verū non est vt ex predictis apparet:signanter ex dicta lege regni dū dicit secus si ex parte matris:q; nō habēt in ea talē potestatē. Sed cū hodie fm cōsuetudinē huius regni filij⁹ per matrimonium a patria liberetur potestate vt dixi.s.in rubri.col.clxxxvj. §.sed quāuis.videtur cessare ratio quare iura arctant auum paternū ad dotandū neptē vnde crederē auū in regnis istis nō teneri ad hoc onus expendendū. Cogitabis. In scōo etiā mihi nō placet qñ dixit sozinus q̄ z si neptis sit diues: teneatur auus eā dotare.q; si excusatur auus ab hoc onere ex hoc solo q̄ ipsa patrē habet diuitē qui possit illā dotare: vt predixi multo forti⁹ excusabitur si illa habeat vnde se dotare posset. Hoc apertissime decidit lex regni predicta i fi. dum dicit q̄ auus paternus neptē dotare tenetur:si ipsa de suo nō habeat dotē. Nā si habet nō cogitur auus de suo dotare. Et i hoc tene mēti illā legē. Sed ego attētis predictis z cōsuetudine regni:de qua premisit:crederē auū hodie nō teneri etiā si neptis aliunde nō habeat.super quo (dato maiori ocio) attētius cogitandū cēseo. Lex regni.

2 Ex istis infertur ad dubiū an dos dotata nepti ab auo imputetur nepti vel ei⁹ patri in legitima de quo late z singulariter p doctores cōiter oēs in.l.in quartā.ff.ad.l.fal.signāter per modernū paulum de mōte in sua elegāti repetitiōe.vbi ad saturitatē laxauit habenas.col.lxxxvij.cū sequentibus per fabianū in auc. nouissima.C.de inoffi.tes.in repetitione charta nono.ij.co. Ang.cōsi.lxxviij.incip. Joā.philippi cū hac remissione cōtentus ad alia transitū facio. An dos data nepti cōputet patri in legitima.

3 Sed an frater teneat dotare sororē Cōmunis habet cōclusio q̄ sororē ex eodē patre natā inopē dotare tenetur vt.l.nō omni.C.de admi.tu.z ibi glo.Cy.z alij ter.cū glo.in.l.cū plures.§.pe.ff.eo.Cy.in.l.j. C.de alendis liber. Bar.in.l.quesitum.ff.vbi pupillus educari debet z ibi etiam Bald.z alij facit.l.j.§.j.ff.de tutel.et ratio.distra.Bal.in.l.fi.ij.col.ver.sed nunquid frater.C.de dotis promi.z in.l.fi quis a liberis.§.item diuus.ff.de liberis agno. Ange.in.l.pater filiam.ff.de euictio. Bald.z alij in.d.l.j.ff.so.ma.vbi vide Alex.x.co. Bal.i auc.res q̄.C.cōmunia de lega. Abb.consi.xij.incip. Jesu xpi saluatoris in secundo z septimo dubio.vbi cōcludit q̄ frater tenet dotare sororem ex duplici capite:z q; heres pris:z q; frater vt ibi p eū. Bal.nouell⁹ i trac.dotis pte.vj.priuilegio.xvj.co. vj.ver.in fratre aūt. Joā.cāpetius in suo tract.pte.j.q.xxij. Hanc opinionem approbat lex regni.vj.partita.titu.xvj.l. xvij.que incipit Los deuēlos guardadores. Ubi inter alias causas propter quas bona pupilli possunt alienari ponit ista.s.ad maritandū sorores pupilli. (ampliabis ista vt frater teneatur dotare sororem etiā spuriam sicut tenetur eam alere vt p bartholomeum sozinū in.l.j.ff.sol.mat.) Sed caue quia illa lex non videtur imponere necessitatem fratri ad dotandam sororez:sed pro iusta causa reputat q̄ si tutor velit dotare sororem tanquaz res si ticita:honesta z pia:q; possit res minoris ad hoc alienare.z ob hoc forte lex regni ij.partita.titu.j.l.vij.z.ix.que loquuntur de personis que tenentur ad dotandum.de fratre nihil dixerūt. Cogitabis. Et tenendo istam opinio.poteris ex ea inferre quod si dictaret statutum q̄ stantibus masculis femina non succedat:onus quod patri incumbebat ad dotandum filiā:transit tunc in filium masculum sicut trāsit onus alimentorū vt dicta.l.fi quis a liberis.§.item rescriptum.z facit tex.quod notat Bartol.post Dynū.in.l.fi marito.§.si voluntate.ff. soluto matrimo.presertim quia dictum statutum non potuit tollere alimenta filijs vt dicta lege si quis a liberis.§. vel si parēs.

Lex regni.

Lex regni.

Lex regni.

Lex regni.

et ibi late per Greg. Lopez in l. 11 tit. 19 part. 4 verb. casar.

vel si parēs.ꝛ.l.i.ff.de iusti.ꝛ iure.iunctis his que habentur in.§.sed ꝛ naturalia.insti.de iure na.ꝛ in.l.eas.ff.de capi.di mi.per consequēs tale statutū non tollit dotē filie que succe dit loco alimentorū vt sepe dictū est. Onus ergo alēdi ꝛ do tandi trāsit ad heredē vel quasi heredē vt puta ad fiscū dixi ff.co.cccl xj.verfic.ex quo si verū est. Hinc est etiā ꝙ si pater vel extraneus leget filie dotē in testamēto vel alias si frater habeat: cōpellitur illā alere quia expedit ꝙ illa habeat in tegrā dotem vt inueniat virū cui nubere possit.ter.not.ſm bar.ibi in.l.qui filiū.ff.vbi pupilli educari debet.tenet Ja. de are.in.d.l.alimēta.qō est valde not.dixi lati.ff.col.ccxc iij.verſi.inde est.fo.lxxij.co.j. Ampliabis ista vt procedant etiā si frater fit clericus.nā ꝛ ille tenetur dotare sororem si illa nō habet vnde se dotet. ita notāter voluit domi. Anto.per illū text.in.c.peruenit.ff.de arbi.ꝛ approbat ibi abba. Nā si in alio fratre hoc dicimus forti idē erit in fratre clerico.qr clericus tenetur magis exercere actū humanitatis ꝛ charitatis quā alius laicus vt.c.j.ꝛ qō ibi notaꝫ de emp.ꝛ ven. Et subdit do. Abba.aliud notabilius ꝙ ꝛ si nō habet bona patrimonialia pōt dotare sororē vel aliam consanguineā inopē de redditibus ecclesie.qō probat per.c.j. de coha.cle.ꝛ mu.ꝛ p.c.oino.iuncta.gl.xxxj.di.in quibus iuribus probatur ꝙ clericus potest alere cōsanguineos pauperes de redditib⁹ ecclesie.ergo ꝛ dotare cū causa dotis nō fit minus fauorabilis quā alimētorū. Ad idē bonus ter.in c.nō satis.lxxxvi.di.vbi cōcludit ꝙ prius tenetur quis subuenire suis quā extraneis.ergo ꝛc.qō est valde notādum et alibi non legi.de quo facit festū Jo.cāpe.in.d. suo tract.de dote.parte.j.q.xxij. Filiū tamē vel filiā nepotē seu alios descendentes nō potest clericus de bonis seu redditib⁹ bñficij dotare.vt habetur in cōstitutionibus cardinalis sabiū sub titu.de vi.ꝛ bone.cle.que incipit cū non solū de qua feci mentionē.ff.co.cccxl.in princ. Ampliabis scō vt frater teneatur dotare sororē: etiā si pater filiā iuste exheredaret: licet tunc nō teneatur iure hereditario vt probat text.no.in d.l.cū plures.§.cū tutor.ff.de admi.tut. Ita per illū text.tenet bal.nouel.in trac.dotis parte.vi.priuilegio.xvj.col.vij. ver.immo si pater filiā.qō est valde no.qr alij hoc nō tāgūt Ad cuius confirmationē facit qō dixit Abb.in.d.suo ꝙsil. xij.dū vult ꝙ frater teneꝫ dotare sororē.qr heres: itē qr frater: ꝙuis ergo tanꝙ heres nō teneaꝫ: ꝛ sic esset vna cā: tenebitur tanꝙ frater.ar.§.affinitatis.insti.de nup.cū ꝙcordātibus. Ex hoc inferꝫ ad vnū valde singulare ꝛ quotidianum ꝙ si ona bona patris sunt restitutioni subiecta filio maiori.ex qbus nihil debēt pcipere alij filij ꝛ filie tenebiꝫ frater in maioratu succedēs fratres alere ꝛ sorores dotare attēta facultate ꝛ dignitate principatus vel maioratus: ita tamen ꝙ remaneat primogenito vnde possit honorifice regere maioratū. Ista est cōis conclusio Hostien. Jo.an.anch. Abb.ꝛ aliorū in.c.licet de voto. Jo.an.in reg.fine culpa de reg.iu.lib.vi.sentiūt Cyn.Bald.ꝛ alij in.l.alimēta.C.de nego.gest.bal.in.l.cunctos populos.vij.col.C.de summa tri.ꝛ in.l.cū lege.C.de epis.ꝛ cler. Zincha.in repetitione.c.j.de consti.q.xij. An aūt bona maiorat⁹ teneatur frater alienare pro dote sororū.dic vt dixi.ff.in rubri.co.xlvi.§.idē dicas. Sed quāuis frater teneatur dotare sororē vt.ff.dictum est debet intelligi semel tantū. Unde si postea casu fortuito dos est pdita: nō tenetur iterato dotare de suo. [a] vt.ff. pro socio.l.si socius pro filia.§.filiā.ꝛ est ratio qr ius arctās fratrē ad dotandū filiā: nō loquitur de duplici dote: sed de vnica.arg.l.si quis testamēto.de legatis.j.in primo rūso.qr casus cōtingēs nocet creditori cui est res persoluta ꝛ nō debitori. Ista sunt notāda verba Bal.in.l.ſi.ij.co.ver.sed nūquid eo casu quo tenetur.C.de do.promiss.quē refert ꝛ sequitur Jaſ.in.§.fuerat ante.insti.de act.co.pe.ver.in eadē glo. ibi tempestate ꝛc.qui dicit ꝙ.l.si socius pro filia nō probat illud ad qō allegatur. Et cōtra bal.allegat bar.in.l.si cū dotem.§.si post solutū.ff.so.ma.vbi post glo.in verſi.supereſt dicit ꝙ si filia cōsumpsit dotē: pater tenetur eā iterum dotare.glo.in.d.l.fin.C.de dotis promiss. Quod tamē debet intelligi ſm eum.quādo filia perdidit dotē sine culpa sua vel dolo. [b] nā tunc pater tenetur eā dotare.alias secus vt.l.etiā §.licet.ff.so.ma.ꝛ est casus in autētico qō locum.C.de collatio.ibi nisi filie possit imputari ꝛc. Et ibi hoc notāt Bar.ꝛ bal.co.j.verſi.quero nunquid pater.ang.in.l. pater filie.ff. de eui.qr officiū paternum est dotare filiā.l.qui liberos.ff. de ritu nup.ꝛ.ij.part.titu.xj.l.vij.ꝛ cōseruare dotem filie. autentico sed quāuis.C.de rei vxo.act.ꝛ.l.fi.C.de dot.promiss. Ista est cōmunis opinio quā teneas licet: glo.in.d.§.si post solutum in ver.supereſt.ꝛ in.l.ij.§.j.in ver.dos.ff.solut. matr.dicat ꝙ quomodocūꝙ dos perdatur pater teneatur iterū dotare. Ex quo inferebant Raph.cuma.ꝛ Joannē.de imo.in.d.§.si post solutum.ꝙ vbicūꝙ maritus qui dotem soluit cōstāte matrimonio mulieri perditure: erat soluēdo indistincte cogend⁹ esset pater iterū dotare: siue interuenerit culpa mulieris: siue nō: cū non habeat pater dānum sentire ex quo potest a viro dotē repetere.ꝛ ita ſm eos loquit 7 glo.iuncto tex.in.d.§.si post solutū. Sed tu tene cum Bar. [c] ꝛ sequacibus ad hoc.l.etiā.§.licet.ff.so.ma.vbi †maritꝰ po [c] test cōueniri vltra quā facere pōt si culpa sua factꝰ sit paup. Ad idē.l.pe.ff.de iure do.vbi socer cōueniꝫ vltra ꝙ facere pōt: si malicioſe ille sciens non posse soluere dotem magnā pmisit: ex quo colligiꝫ doctrina singularis ꝙ bñficiū ne quis ꝙueniatur vltra ꝙ facere potest: nō cōpetit ei q pro pter maleficiū ad inopiam deuenit: ita dixit Bal.in.c que in ecclesiarū.§.de cōsti.ꝛ in.c.sedes.§.de rescri.dicit ꝙ paupertas que captioſe obuenit: non prodest. Ad idē. l.fin.§.fi.ff.de his que in frau.credi.vbi beneficium ceden 8 di †bonis nō ꝙpetit ei qui dissipauit bona in fraudē creditorum. Et not.Ang.ibi ꝛ in.l.j.C.qui bonis cede.possꝫ.ꝛ in l.bis qui bonis.de cessione bonorꝫ.Bal.in.l.j.v.co.C.si qs in fraudē patro.ꝛ in.§.fi.insti.de actꝫ. Hinc est ꝙ si filius 9 cui †pater assignauit legitimā in vita illā perdidit sua culpa ludēdo vel alias nō tenetur pater sibi aliā legitimā assignare ſm bar.ꝛ alios in.d.§.si post solutū in fi. Bal.i.l.scimus.ꝛ in.l.omnimodo.§.imputari.C.de inoffici.testamēt. Hinc est etiā ꝙ si filia dissipauit fructus fideicōmissi.cō putantur sibi quo ad dotē.secus si nō malicioſe cōsumpsit ita notāter decidit Bar.in.l.mulier.ver.cū ꝓponeretur.ff. ad trebel.quē sequūtur ibi Ang.Jo.de imo.ꝛ alij. Pau.de cast.in aut.res que.C.cōia deleg.ꝛ consi.xij.ij.co. De fi 10 lio †qui dissipauit bona data sibi pro alimētis: an teneatur pꝫ illū alere.vide Bal.in aut.si captiui.C.de epis.ꝛ cler. et in aut.contra rogatos.C.ad trebel.ꝛ Pau.in.d.consi.ꝛ in l.imperator.ff.ad trebellia.vide que dixi in rubrica.colum. cccxlvij.verſicu.hec tamē aliqui.vbi culpa alicui⁹ sibi imputatur. Ex quibus infertur ad vnū singulare ꝛ bñ notandum.scis ꝙ summus pontifex ꝛ alij prelati inferiores possunt a subditis charitatiuum petere subsidium.vt cap. conquerente.in fine.supra de offi.ordina.ꝛ in ca.cum apostolus.§.prohibemus.supra de censi.ꝛ ibi notatur pos ꝛ per Hostien.in summa de censi.§.Ex quibus causis.verſ. ꝛ breuiter. Possunt etiam christianissimi reges nostri ex causa imponere ista charitatiua subsidia: vt notanter voluit Guillel. Petr. E Cyn.in.l.neminem.C.de sacrosanct. et ibi Bald.ꝛ alij.idem Bald.in dict.c.conquerente.in fi. supra de offic.ordina.latius ꝛ melius sanctus Thomas in epistola quā scripsit ad ducisam Brabantie.quā epistolā transcripsit archiepiscopus Florentinus in secunda parte summe titu.j.cap.xij.§.j.vbi enumerantur aliqui casus in quibus rex potest imponere collectas vel petere charitatiuum subsidium.ꝛ Specu.de feudis.§.quoniam.col.añp. Alexander in.l.placet.C.de excusa.numerum.libro.x.ꝛ cōsilio.xxxv.ij.volumi.quos per te videas.ꝛ Archidiaconū in.c.quia cognouimus.xij.q.ij.ꝛ Albericum in suo dictionario in parte dominus. Adde Bal.in.l.j.in fi.C.de oper. liber.vbi dicit argumento illius legis ꝙ tempore necessita 11 tis pro seruitijs personalibus †dominus potest imponere suo subdito charitatiuum subsidium vsqꝫ ad valorem operarum vel mandare subdito ꝙ seruiat alteri in eisdem operis: vt.ff.de ope.liber.l.si libertus artem.de quo dicto meminit Andre.ficcul.in.c.nullus.j.co.supra de pigno. Alex. in.l.non sortem.§.fina.penul.col.ff.de cond.inde.ꝛ loquitur Bal.de dominis tēporalibus inferioribus non tamen poterunt imponere tributa ꝛ collectas cuz hoc fit reseruatum ita dixit Bal.in.l.cū multa.in fin.C.de bonisꝫ libe.vi Alex.consi.xxxv.ij.volu.ꝛ legem regni secunda partita.ti. j.l.vij. Adde predictis Petrum antiboli in tracta.de mune.ꝛ bono.co.xxiij.co.ij.in fin.verſi. Sed quid de militib⁹ ꝛ fol.ix.co.ij.verſicu. Sed quero nunquid.vbi dicit esse legitimā causam charitatiui subsidij si rex vel dominus tradit filiam nuptui.de quo ego late scripsi in tracta. insularum. capitu.vij.et plenius in tractu de principibus secularib⁹. Quid autem si dominus habet plures filios vel filias: an pro omnibus potest exigere charitatiuum subsidium vide Petrum antiboli.vbi.§.fo.lvi.colū.j. Quid autem de monasterio cui castrū miles donauit vide i bi folio.lxxvj.col. ij. Ad predicta.ꝛ plura alia vide Jacobinum de sancto georgio in tract.feudo.in parte quiquidem inuestiti prestiterunt iuramenta fidelitatis.colum.xix.cum sequacibus.itē

De fratre clerico.

Et clericus tenetꝫ dotare sororem.

2.amplia.

De filia exheredata.

Nota.

Nota.p maioratu.

Semel tñ.

a Adde p hoc vltra alia secura in rep.l.si ex legati cā fo.xv.col.ij.§.xij. ff.ō §.ob.io.ber.

b Adde so ci.ꝙsi.v.i.iij. vo.i col.j.ici. domie labia mea.io. ber.

Lex regni.

Adde iaſ.in auſ.res q.C. cōia delega. co.vij.ꝛ segura.in repe.l. iperator .ff. ad treb. folio xvi.co.ij.io. ber.

Contra culposum.

Charitatiuum subsidium.

12 adde q̄ charitatiuū subsidiū est mun⁹ extraordinariū vt per ℣et.antiboli.vbi.s.fo.lix.co.ij. ¶Illi autem quibus iure cōceditur charitatiuū petere subsidiū,prius debēt imponere sibi postea alīs si mensa regis vel eius reddit⁹ nō sufficiūt.ar.l.ab oībus.§.si titio.ꝛ qō ibi not.℣y. de leg.i. ita dicit Bal.in.d.l.neminē.ꝛ in.d.c.cōquerēte. Sed si rex nō habet sua culpa ex eo qō male ꝛ voluptuose bona sua et reddit⁹ cōsumpsit:nō poterit petere charitatiuū subsi. ℞m Host.Car.Henri.ꝛ alios in.d.c.2querente. Hēric⁹ in.d. c.cū apls p.c.ex pte.s.de cōsue. ¶Aduerte ne decipiaris qm̄ et si princeps collectas extraordinarias subditis īponere nō debeat q̄diu eius reddit⁹ ꝛ p̄uent⁹ sibi sufficiunt ad id qō ipse vult facere:nō tñ intelligas eius reddit⁹ fore sufficiētes qñ in expeditione rei oporteret oēs thesauros ꝛ bona sua mobilia q̄ habebat recōdita 2sumere ita q̄ nihil ex his sibi maneret:ex quo alīs necessitatib⁹ 2tigētib⁹ occurrere posset vel se a suis inimicis defendere īmo faciliter possent ℨ eū p̄ualere:maxime si est talis p̄nceps q plures h3 inimicos.p̄ncipi eñ necessariū est habere thesauros vt eius aduersarij hoc scientes:magis eū timeāt:ꝛ ipse pacifice viuere possit:ꝛ regnum qō iuste tenet liberius gubernare.ita notanter dicit richardus quolibet.iij.q.xxvij.ꝛ tene hoc menti q̄ singulare est ꝛ paucis notum:non ergo est necessarium q̄ princeps fit constitutus in extrema miseria quando tale charitatiuū exposcit subsidium. Adde predictis q̄ populus romanus q̄uis a principio abstinuerit a diuitijs postea iusta consideratiōe ductus diuitias cōgregauit ad necessitates publicas subleuandas:vt late prosequor in tracta.īsularum.c.vij.in p̄in.ꝛ.§.primo.et.ij. de quo videas rogo Lucam de pēna.in.l.annonas.C.de annoni.ꝛ tribu.lib.xij.in p̄in.qui pulchre loquitur.

☞ Impetrans literas ad delegatum debet facere mentionem de p̄cessu inchoato ꝛ litis pendentia cor̄ alio iudice delegato,et num.12.

2 Impetrās scōas literas ad beneficia 03 facere mētionē de priorib⁹ literis ꝛ de processu ex eis secuto.

3 Executoria impetrata sup̄ executione triū sententiarū tacens dependentia appellatiōis super taratione expēsarum interposita est subreptitia.

4 Lis ad hoc vt dicat pendere an sit necesse q̄ citatio perueniat ad citatum.

5 Litis contestatio est fundamentum iudicij.

6 Judicium habet tres partes.

7 Citatio an sit de processu.

8 Jurisdictio delegati p̄ citationem perpetuatur.

9 Delegat⁹ subdelegando vtit sua iurisdictione.

10 Impetrās scōas lr̄as ad scōos iudices 03 facere exp̄ssissimā mentionē de priorib⁹.

11 Impetrās gratiā de scōo homicidio 03 facere mentionem expressam de primo.

12 Impetrās scōas literas debet facere mētionez exp̄ssissimā de priorib⁹ ꝛ litis pendentia ꝛ processu cause: ꝛ an ō statu cause.

13 Act⁹ ad hoc q̄ rescindat p̄ actionē qō met⁹ cā op3 q̄ metus sit talis q̄ cadere posset in constantē virum.

14 Clausula appellatiōe remota si in p̄mis lr̄is est apposita debet de ea in scōis literis fieri mentio.

15 Clausula notabilis ad hoc q̄ de cā mētio in scōis lr̄is fiat que dicatur arbitrio iudicis relinquitur.

16 In causa appellationis si litere impetrentur nō est necesse in eis de nominibus iudicum a quibus fuit appellatū mētionem facere.

17 Appellationis 13 mētio debeat fieri:de bis tñ q̄ post eam innouata sunt fienda non est.

18 De excommunicatione autem post eam lata cōmemorari non oportet.

19 Rescriptum impetratum post appellationem an ꝛ quando valeat.

20 Litere secunde an in causa matrimoniali debeāt facere mētionem de primis.

21 Et quid in cā matrimonij spiritualis.

22 Debitor sub vsuris 13 fit in mora de p̄nti nō tñ ppter moram de presenti possunt peti vsure de futuro.

23 Impossibilium nulla est obligatio.

24 Electionis cōfirmatio nō facta mentiōe de p̄uissiōe alteri nulliter facta an valeat.

25 Rescriptū impetrare nō pōt quis vt retractetur sn̄ia que transiuit in rem iudicatam.

26 Appellatio si est nulla:lr̄e impetrate post ipsam appellationem valēt 13,de appellatione nō fit facta mentio.

27 Taciturnitas nō vitiat rescriptū in eo qō si fuisset exp̄ssum fuisset nihilominus concessum.

28 Attētata post appellationē sunt nulla:ꝛ de eis nō est necesse facere mentionē in secūdis literis.

29 ℣prescriptio non interrumpitur propter libellū inualidū.

30 Litis cōtestatio inualida non obstat exceptioni dilatorie.

31 Jurisditio nō perpetuatur per actum seu citationē nullam.

32 Citatio ad hoc vt habeat effectum oportet q̄ sit legitima ꝛ valida.

33 Euentus litis est dubius.

34 Impugnās testamentū de falso si perfistit vsq̄ ad sentētiā an perdat cōmodū qō habitur⁹ erat ex testamēto.

35 Cōsuetudo nō extendit de vno casu ad alium.

36 Absoluēdi potestate prescripta nō videt prescripta potestas excommunicandi.

37 Consensus tacit⁹ in vno actu nō extēdit ad alīū actum.

38 Loco nō tuto si qs vno actu cōparuit nō sequit quin i alīs possit locū illū declinare.

39 Cōfessio expresse facta etiā parte presente:nō tñ acceptāte non nocet.

40 In cōfessione extraiudiciali ficut requirit p̄sentia ꝛ acceptatio partis:ita ꝛ in iudiciali.

41 Acceptās verba aduersarij nō pōt se ex eis fundare.

42 Act⁹ gest⁹ per partē i iudicio nūq̄ nocet nisi fuerit ab alia parte acceptatus.

43 Appellatiōi renūciare nō vī cōparēs cor̄ iudice a quo appellauit si facit aliquem actum coram eo.

Quarto cū dicit textus ꝛ ta

4.Notab. In lr̄is ad delegatū 03 fieri mētio ō p̄cessu cor̄ ordinario.

cita veritate sup̄ hoc lr̄as ipetrauit dicūt Bar.ꝛ Juno.q̄ iste.b.tacuit vitatē sup̄ p̄cessu negocij quā tacere nō debuit vt.c.inter monasteriū.s.de reg.iur.quasi dicāt q̄ quemadmodū ipetrās† lr̄as ad delegatū 03 facere mētionē de processu inchoato ꝛ litis pēdētia cor̄ alio iudice delegato al's nō vz cōmissio vt.d.c.inter monasteriū.ꝛ.c.dilect⁹.s.de rescrip.ꝛ.c.in nostra de p̄cu.ꝛ.c.ij.de dolo ꝛ cōtu.ꝛ.c.sup̄ eod. de coha.cle.ꝛ mu.ꝛ.l.ij.C.vt lite pē.ꝛ auf.vt diuine iussi.per totū.col.vij. Sic etiā 03 facere mētionē de p̄cessu seu litis pēdētia cor̄ ordinario al's nō vz 2missio.ꝛ ad h̄ not.Abb. istū text.iūcta gl.idē voluit gl.in.c.prudētiā.§.sexta.ver.vel aliā iustā cām.s.de offi.deleg.quā no.ibi Abb.ij.col.idē sentit glo.in.c.vt debit⁹.in ver.si dicat.s.de app.ibi dū dicit iurisditio ordinaria iā cepta.quā no.ibi abb.v.col.Idē voluit Bald.per illū text.in.l.j.C.de rela.facit qō in filī vo-

1 luit host.in.c.in nostra,in p̄n.s.de rescri.vbi dixit q̄ impetrās scōas lr̄as ad bñficia:necdū 03 facere mētionē de p̄oribus lr̄is:sed etiā de p̄cessu ex eis secuto vt puta de receptione in canonicū ꝛ approbat ibi Jo.de imo.pe.col.Sicut enī videm⁹ q̄ priuilegium ipetratū lite pen.super eo sup̄ quo lis pēdet:nō facta mētiōe de litis pēdētia nō vz vt.c.fin.s. vt lit.pen.ꝛ.c.cām q̄.el.ij.s.de testi.not.in.c.super literis.s. de rescrip.firmat Abb.in.c.j.eo.tit.in fi.adeo q̄ si taceatur de litis pen.etiā nō dolose:nō valebit priuilegium vt dicit bal.in.d.c.fi.p illum text.s.vt lite pen. Eodem mō dicendū erit in eo q̄ nouā impetrat cōmissionē nō facta mentione de p̄cessu ꝛ litis pē.cū quodāmodo dicat priuilegiū.potuit enī3 hec iurisditio per ordinariū preueniri sicut in simili videmus in bñficialibus. Nā si ordinari⁹ 2tulit bñficiū prius q̄ papa vel legat⁹ de latere p̄eualet collatio ordinarij:vt c.si a sede.de prebē.lib.vi.vñ ex quo preuenta est iurisditio p ordinariū:papa i dubio nō vī derogare huic p̄cessui iaz cepto ꝛ ideo merito 03 fieri mētio de eo. ¶Et ita q̄uis papa possit ad se aduocare causam pendentem coram ordinario vel delegato:vt.c.vt nostrum.s.de appellat.ꝛ in.c.pastoralis.§.preterea.s.de offic.delegat.non tamen presumitur velle facere talem aduocationem nisi de processu faciat mentionem ꝛ de litis pendentia.argum̄.l.vbi ceptum.ff.de iudi.ꝛ.c.ex tenore.supra.de rescriptis.ꝛ.c.penulti.s.de foro compet.p̄sertim cum ex tali aduocatione fiat iniuria p̄oribus iudicibus:vt.l.ij.ff.de arbi.tenent Hostien.ꝛ Joan. andr.ꝛ Abbas in.c.ex literis.s.de offi.delega.ꝛ idem Hostien.in summa titu.de offi.delega.§.quā delegari.versicu. sed nunquid potest reuocari. ¶Ex hoc infertur q̄ si impetretur rescriptū seu commissio cause eidem iudici qui p̄imo datus fuerat quia forte aliquid deficiebat in rescripto quo ad intentum actoris:bene valebit quāuis non sit facta mentio processus prime cause ex quo non agit de reuocatoria iurisditionis ꝛ per consequens cessat ratio predicta.ita dicit Domini.in.d.c.ex literis.s.de offi.delega.penul.col.

¶Priuilegiū

Valet commissio eidē iudici 13 nō fiat mentio de p̄cessu.

allegat

allegat rotam decisione. cccxxxiij. incip. quidã dedit obiectum. que est hodie sub titulo de rescriptis. iij. in antiquioribus vbi quidã dederat obiectũ de excessu summe ꝛ qꝛ nõ expꝛessit qualitatẽ excessus: bis fuit exclusus: obtinuit admitti ad ꝓbandũ obiectũ non obstãte. c. vt circa. de elec. li. vj. tacuit de duab⁹ sententijs et valuit impetratio. quia ex alio capite nõ excludebaꝯ. nisi per obmissam formam. d. ca. vt circa. ꝛ ex quo eidẽ auditori causa committebatur: nõ nocuit dicta taciturnitas. quod est not. ista sunt verba dñi Fely. in. c. ceterum. in. iij. col. in fin. s. de rescrip. que sic refidet.

¶ Idem dicas tu si iudex additur iudici: vt per eundẽ Fely. ibi. v. co. in fi. quẽ ꝓ te videas. de quo est bonus tex. iũcta glo. in. c. coꝛã. s. de offi. deleg. ¶ Idẽ dicas si impetrantur secunde litere ad ordinariũ. Nam valebunt q̃uis nõ faciãt mentionem de pꝛioribus. vt voluit Anchara. quem refert And. ficcu. in. d. c. ex literis. iij. co. s. de offi. delegat. ¶ Ex istis inferꝛ ꝙ si in aliqua causa spirituali vl̃ pꝛofana: pẽdet lis extra curiã romanã: ꝛ cõmittaꝯ de speciali mandato tractari in curia: ꝛ non fiat mentio de litis pendẽtia: talis commissio non valet per tex. in. d. c. fi. s. vt lite pendente: ꝛ. c. ecclesi. el. ij. eo. ti. ꝛ. d. e. inter monasterium. de re iudi. ita decidunt dñi de Rota. decisione. dcxxij. in antiquis alꝫ est sub titulo de rescripi. xx. incipien. dic ꝙ si in aliqua. Idem firmat Thomas fasioli dubio. lxiij. incip. fodẽ die. ¶ Et his dicebat egidi⁹ decisionẽ lxxxvij. ꝙ ꝓexecutoria impetrata super executione triũ sententiarũ: tacẽs de pendentia appel. super taxatiõe expẽsarũ int er posita est subreptitia. ¶ Ex his dicebat idẽ Egidius deci. xlvj. que incipit: exceptio ꝙ rescriptum committens causam auditori in curia: est subꝛeptitium si nõ faciat mẽtionem ꝙ lis pẽdebat in partibus coram dño tẽporali super spoliatione feudi etiã si esset vidua vl̃ persona alia miserabilis qꝛ tales cause debẽt apud tales dominos agitari: vt no. in. c. ceterũ. s. de iudic. ¶ Et bene dixi ꝙ debet fieri mẽtio de pꝛocessu ꝛ litis pend. quoniam si lis definit pendere: nõ est opus de ea mentionem facere: vt expꝛesse voluit Egidius belemera. cõclusiõe. d. c. incipi. si delegatus. vbi dicit ꝙ si auditoꝛ primo datus remittit cãm ad cãcellariã tanq̃ ꝓcedere nõ valens: scõa impetratio tacens de hac prima que evanuit: bene valet. Idẽ in effectu voluit Anch. cõsi. xvj. incip. viso ꝓcessu. vbi dixit ꝙ si iudex coꝛã quo lis pendebat: pꝛunciauit se incõpetentem: nõ est necessaria mentio huius litis: qꝛ nõ dicitur amplius pẽdere coꝛã illo. ¶ Ampliabis istũ tex. ꝛ predicta vt pꝛocedant etiã si lis fuerit inchoata per solã citationem vt voluit gl. in. d. c. vt debitis. intelligo tñ de citatiõe que a iudice cõpetente emanauit ꝛ ad partẽ citatam peruenit vl̃ per eã factũ fuit quo minus ad eius notitiam peruenisset. in qua citatione talia sunt expꝛessa: per que plene possit instrui super quibus in iudicio conuenitur: per talem enim citationem dicitur lis pendente. vt clemen. ij. vt lite pendẽ. Et ita si reus citatus secundum formam dicte clem. ipetraret nouã cõmissionẽ: tacita litis pendẽtia: nõ valeret. vt. s. dixi. ¶ Anũ tñ nõ est silẽtio pꝛetereundũ inquãtũ dicta clemen. vult ꝙ ad hoc ꝛ vt dicaꝯ lis pendere est necessariũ qõ perueniat citatio ad citatum ꝛc. debet ĩte lligi respectu rei citati. secꝰ tamẽ est respectu actoꝛis. Nam q̃tum ad ipsum satis est ꝙ citatio fuerit a iudice decreta: q̃uis nõ fuerit executa. ita dicũt dñi de Rota in antiquis. dcci. cccclvij. alꝫ reperitur sub tit. de do. ꝛ cõtu. xj. inci. no. clem. ij. vt lite pẽ. ꝛc. Idem tenẽt deci. ccccxxvj. in eisdẽ. alꝫ est sub titulo. vt lite pen. iij. in ordine incipit vtruz postq̃ actoꝛ impetrauit. Et apꝓbat Iodo. cõsi. cxxx. i. co. in fin. incip. circa primũ pꝛopositę cõsultationis. qꝛ ex quo actoꝛ certus est. de decreto citationis vel saltiz certus esse debuit de facto suo. vt. c. ab excommunicato. ij. de rescri. amplius nõ debuit certioꝛari. vt regula eum qui certus. de regu. iur. lib. vj. ꝛ. l. j. in fi. ff. de do te pꝛelega. cum similibus. Ex quo sequitur vnum satis notandum ad pꝛopositum nostrum ꝙ si ad petitionem actoris iudex decreuit citationem contra reum: ꝛ super eadem causa idem actoꝛ postea impetrauit nouam commissionem ad delegatum non facta mentione de citatione decreta: ꝛ sic de litis pendentia: non valet commissio vt clare apparet ex predictis. Ex quibus alias dixi in facti contingentia quod si actoꝛ q plures habebat iudices actionẽ coꝛam vno ꝓposuit qui reum citari iussit: citatio tamen non fuit exequuta. nec ad rei noticiã peruenit: postea idem actoꝛ eundem reuz super eadẽ causa coꝛã alio iudice conuenit: qui reus allegauit litis pendentiaz coꝛã primo iudice: ꝛ probauit dixi eum remittendũ ad primũ iudicẽ nõ obstante. c. interposita. §. illi deniq̃ s. de app. qꝛ loquitur in appellãte qui renunciãs appellationi: videtur velle redire ad primum iudicẽ. qꝛ deficit fundamẽtum tribuens iurisditionẽ iudici ad quez eo ꝙ grauamẽ: ꝛ appellatio fundant iurisditionẽ iudicis a quo. ¶ Ex quibus videtur non bene dixisse Bal. in. l. j. in fin. C. de rela. dũ dixit ꝙ tũc demũ debet fieri mentio de pꝛocessu habito coꝛã primo iudice si lis erat cõtestata alias nõ. ꝛ est rationabile scõm eum. qꝛ ante litis contest. lis nõ est in aliquo statu: qꝛ litis ꝯtest. oꝛ iudicij fundamentũ. scõm spe. ti. de iudi. ĩ prin.[a] ꝛ propterea appellatur lapis angularis iudicij secundũ. Bal. in. c. vnico. j. co. s. de litis contest. ꝛ inde est ꝙ ante litis conte. non dicit iudiciũ vt voluit gl. no. in. l. iudicium. ff. de iudi. ꝛ facit tex. in. c. foꝛus. infra de verb. sig. Sed hoc intellige strictissime sumpto vocabulo late tamẽ intelligendo etiã ante litis contest. dicitur iudicium. habet eñ ꝯiudiciuz tres partes. s. principiũ qõ durat vsq̃ ad litis conte. inclusiue. medium qõ durat vsq̃ ad conclusionem in causa ꝛ finẽ idest ipsaz sententiam. ita not. declarat Bal. in l. ij. ff. de furtis. refert ꝛ sequitur. Alex. in aut. ad hoc ĩ prin. C. de iudi. ꝛ Jaso. in rub. eo. ti. circa fi. ꝛ inde est ꝙ iudicium aliquando est in accessu. s. ante litis contest. qꝛ hoc tempoꝛe acceditur. aliquando est in pꝛocessu. s. post litis cont. qꝛ tũc pꝛoceditur. aliquãdo est in recessu post latã sententiã scõm Bal. s. de iudi. in rubꝛica. vj. co. ¶ Unde concludo contra Bal. in. d. l. j. C. de rela. Nã vt apparet ex predictis satis dicitur esse in aliquo statu: qñ est cepta etiam per solã citationem licet nõ fuerit cõtestatio factu. vnde merito debet fieri mentio de ea. ¶ Et hoc videtur magis rõnabile cũ per talem citationẽ dicatur lis pendere. ꝛ ea pendente nihil est innouandum vt per totum titulum supꝛa vt lite pen. Impetrare autem lite pen. est aliquid innouare vt voluit glos. ij. in. d. cle. ij. vt lite pen. ¶ Item ꝯcitatio de pꝛocessu est. vt. c. quoniã cõtra. supꝛa de pꝛoba. glo. in. c. pꝛudentiã. s. de offi. del. in prin. in ver. formã. Sz iura predicta dicũt debere fieri mentionẽ de pꝛocessu: ergo per cõsequens de tali citatione que est de pꝛocessu vel saltẽ de litis pẽdentia causata per solã citationẽ ꝛ sic de actu pꝛecedẽte litis conte. ꝛ ita quantum ad hoc est necessariũ ꝙ lis sit contestata ꝛ hoc expꝛesse tenent arch. ꝛ dominicꝰ in. ij. spaciũ. ver. et tamẽ. iij. q. ij. vbi firmant ꝙ debet fieri mẽtio de pꝛocessu etiam si lis nõ sit cõtesta. ¶ Quod optima ratione confirmatur. Certũ est eñ ꝙ ꝯper citationẽ est de perpetuata iurisditio. de lega. vt. c. relatũ de off. deleg. quinimmo p quẽlibet iudicialẽ actũ etiaz anteriozẽ citatione. vt voluit Hosti. in. d. c. relatum. ꝛ gl. oꝛdinaria. in. c. ne aliqui. de bereti. lib. vj. quã ibi no. dñicus. ꝛ apꝓbat Jo. de imo. in. l. cum filium. ij. cuz quis. ff. de dona. Andr. ficu. in. c. fin. penul. col. s. de offi. deleg. victalis in lib. clausularũ in clausula. ꝙ non fit melioꝛ conditio occupãtis. ij. col. bene facit glo. in. c. iudex. de offi. deleg. libꝛo. vj. in verficulo pꝛoponatur. et in ca. fi a subdelegato. in verficulo pꝛocessum. eo. titu. que voluit ꝙ ꝯdelegatus subdelegando dicitur vti sua iurisditione. Et ita si moꝛiatur delegans nõ expirat iurisditio delegati. quas gl. vtrobiq̃ cõmendat dominicus. Ex his ergo omnib⁹ videtur dictũ Bal. satis dubiũ nisi stilꝰ curie' super quo se fundat aliter se habeat. pꝛesertim cũ hoc casu militet ratio pꝛopter quã requiritur ista mẽtio scilicet iniuria pꝛioꝛũ iudicũ vt superi⁹ dixi. ¶ Ampliari possunt predicta secũdo ex his que elegãter dixit dominus Inn. ꝛ sequitur ibi ab. post prin. in. d. c. ex literis. s. de offi. dele. in verb. expꝛessam. vbi dicit ꝙ impetrãs secũdas literas ad secundos iudices debet facere mentionẽ de pꝛioꝛibus. necdũ expꝛessaz vt ibi dicit tex. ꝛ in. d. c. in nostra de rescrip. sed expꝛessissimã. ar. tex. in. c. significãtibus eo. ti. vbi illa. m. ꝛ Jo. eius filius volentes impetrare secũdas literas ad alios iudices. fecerunt mentionez necdũ expꝛessaz sed expꝛessissimã de pꝛioꝛibus literis ꝛ pꝛocessu vigoꝛe illarum facto. ¶ Ad qõ bene facit qõ voluit Bal. in. l. pꝛescriptione. C. si contra ius vel vti. pu. xij. co. vbi dicit ꝙ condemnatus fuit quidã pro homicidio in mille: supplicauit pꝛincipi ꝓ compositione inserta in supplicatione. narrando qõ erat condẽnatus in mille sed non narrauit qualiter pro homicidio fuit cõdẽnatꝰ ꝛ sic nõ expꝛessit facti seriẽ: rescriptũ est subꝛepticium ꝛ nõ valet: qꝛ si expꝛessisset. non est verisimile ꝙ pꝛinceps cõposuisset. vt. l. ij. C. de epis. au. [b] Unde si pꝛinceps rescribendo cõponeret rescriptum est nullũ vt voluit Bald. vbi supꝛa de quo meminit Andreas siculus. in. d. c. ex literis. vj. col. in fin. ꝛ Jason in. l. nec damnosa. in pꝛinci. C. de pꝛe. impera. offe. ¶ Ad cuius confirmationẽ inducit notabile dictum guillelmi de cuno. in. l. ij. per illum text. C. de episco. au. dicẽtis ꝙ qui habuit gratiam ꝯde vno homicidio: si postea fecit secundum homicidiuz ꝛ impetrauit gra-

Si lis fuerit inchoata p solam citationem.

3

4

5 a

6

7

8

9

10

11 b

¶ Add dõ claudiũ mameriñ in rep. §. nihil cõe. l. naturaliꝛ. ff. de acq. poss. colũ. ante pc. Jo. ber.

Determinatio ꝫ Bald.

Scõe lꝛe dñi de pꝛimis facere mẽtionẽ expꝛessissimã.

No.

b ¶ Adde iaso. i. l. nec dãnosa. C. de p ci. ĩper. offe. Jo. ber.

Not.

Repetitio capituli per vestras

Nota.

An dz fieri mētio de statu cause.

An dz fieri spālissima mētio.

Dz fieri mē tio de oibꝰ clausulis no tabilibus.

De clausu la appella tione remo ta.

De clausu la añerri.

Que dicat clausula no tabilis. De articulꝰ pncipaliꝰ bus dz fieri mētio.

An dz fieri mētio de noi bus iudicuz.

De zclusiõe in cā dz fieri mētio.

Dz fierī mē tio de appel latione.

De innoua tis post ap. nō opz face re mentionē

tiam de secundo homicidio: nihil valet nisi fecerit mentionē expressaz de primo homicidio ⁊ de prima gra. qō dictū refert ⁊ sequit Andr. siccu. in. c. super literis. xxiiij. colū. s. de rescriptis. p qō dicit q̄ in ciuitate bononie fuit de facto decapitatus vnus q impetrauit gratiam remissionis secūdi homicidij: non facta mentione primi nec eiꝰ gratie. De hoc dicto Guil. meminit etiā Felyn. in. c. postulasti. de rescrip. col. ij. versi. ⁊ per istū ter. ⁊c. ego plenius prosequor in. c. omnis vtriusq; sexus de peni. ⁊ remis. in verbo oia sua peccata. ver. vj. intellige istū ter. ibi valere poteris. ¶ Facit qō voluit Bal. in. d. l. nec dānosa. ad fi. vbi dicit q̄ si qs impetrat a dño papa aliquā cōpositionē super pena que erat per fiscum exacta: ⁊ non facit mentionem de exactione ⁊ incorporatione pene: non valet rescriptū qz obreptitiū et fisco dānosum. ¶ Ad idē facit not. decisio. Oldradi. consi. xxij. in fi. ⁊ refert ⁊ sequit Alex. con. cxiij. col. ij. ad fi. incipit ponderatis. ⁊ Jaſ. in. d. l. nec dānosa. vbi decidit q̄ si princeps alicui cōcessit priuilegium pedagij in aliquibus locis ⁊ loca illa fint onerata pluribus alijs pedagijs de qbꝰ mētio non est habita in dicto priuilegio: priuilegiū ex hoc censetur subreptitiū: qz si princeps sciuisset: nouū grauamē nō imposuisset subditis. arg. de leg. ij. l. titia. §. qui inuitus. et de dote preleg. l. qō dotē. qz nihil debet taceri qō potuisset principem in contrariū mouere: vt. d. l. prescriptione. ibi vl tacēdi fraude ⁊c. Jta ergo dicaꝰ in casu nostro: qō impetrās secundas literas debeat facere mentionez expressissimam. de prioribus: ⁊ de litis pēdentia: ⁊ processu cause. ¶ Et q̄ plus est nō suffi ceret generalis mētio nisi etiā fieret mētio de statu cause ⁊ sic an fit lis contestata vel cōclusuz in cā. ita no. voluit And. sic. in. c. prudentiā. §. vj. ix. co. s. de offic. deleg. refert hoc tenere Bal. in. d. l. j. C. de rel. ¶ Sed reuera Bal. ibi hoc nō dicit in meo libro: solū enim dixit: vt. s. retuli q̄ tunc est fiēda mentio de processu cum lis est cōtestata alꝰ nō: nec videt hoc dictū Andr. siccu. aliquo mō posse sustineri: tum qz iura que super hoc disponūt solummodo dicunt speciale mentionē fiēdam de litis pendentia: nec tñ arctāt ad specificā mentionē status cause: tū etiā qz contra ipsuz expresse decidūt dñi de Rota dec. ccxxiij. alꝰ est substitu. de rescrip. xx. incip. Jtem si cā. vbi dicūt q̄ si causa cōmittitur alicui auditori in eodē statu quo erat coraz primo auditore valet commissio: licet status cause nō exprimatur specialiter. ⁊ est rō scōm eos quia per acta primi auditoris poterit leuiter ⁊ statim constare in quo statu est cā. argu. l. si nominatim. ff. de cōdi. ⁊ dem. vbi dicitur q̄ demōstratio fit per expressionē qualitatū rei demōstrate. Ad idē text. in c. lz. ex quadā. ad fin. s. de test. nil eñ refert quid ex equipollentibus fiat: vt ibi dicitur. Et hoc maxime procedit si in petitione peteret certam causam certo auditori committi subdendo clausulā cōsuetā cuius statū dignemini habere p expresso. tūc eñ papa cōmittendo alteri: videtur ex certa scientia q̄mittere ⁊ statum cause pro expresso habere secundū Rotam vbi. s. ¶ Et sic in effectu videtur velle predicti dñi non esse necessarium q̄ fiat specifica mētio de statu cāe. nec ob. dictū dñi Jnno. in. d. c. literis. dū vult debere fieri specialissima mētio qz satis dicitur specialissima mentio fieri si in supplicatione dicatur quomodo lis pēdet coram alio iudice. Sicut in simili dicimus q̄ † ad hoc vt actꝰ rescindatur per actionē quod metus causa: requirit q̄ metus sit talis qui posset cadere in hominem cōstātissimū: vt l. metum. ff. quod metus causa. ⁊ tamen glo. ⁊ omnes doctores asserunt sufficere metum cadentem in constantem virū. ⁊ est de hoc ter. in. c. ad audientiam. in ver. cadere in cōstantem virum. s. qō metꝰ cau. ita ergo videt dicendum in proposito q̄uis do. Jnno. dicat fieri debere specialissimaz seu expressissimam mētionē sufficit si fiat expressa. ¶ Vel aliter potest dici q̄ debet fieri expressissima mētio priorum literarum i. de omnibus clausulis notabilibus contētis in ipsis. vt voluit Abb. in. c. ceterum. in prin. s. de rescrip. ⁊ in. c. cuz dilecta, secundo not. eo. tit. ⁊ in. c. pastoralis. §. preterea. co. j. s. de offi. dele. ⁊ in. d. c. ex literis. in prin. eo. tit. ⁊ in. c. ex cōquestione. co. j. s. de restitu. spo. ⁊ in. c. vt debitus. col. iij. de appel. latius per ipsum in. c. ij. de do. ⁊ cōtu. ¶ Ex quo dicebant Anto. ⁊ Abb. in. d. c. ex conquestione. iij. not. q̄ † si in primis literis est apposita clausula appellatione remota de eo dz fieri mētio in secūdis: ad qō bñ facit glo. in. c. iter dilectos. i ver. consumptū. s. de fide istru. que dicit q̄ cōsumptio vel abrasio circa clausulā appellatiōe remota vitiat rescriptum quod non faceret si dicta clausula non esset de substātia: vt. c. ex literis. eo. tit. ¶ Ex hoc etiā infert qō secunde litere expectatiue sunt subreptitie etiam si faciant mentionē de prioribus in quibus ꝙtinetur clausula anteferri nisi de dicta clausula fit facta mentio hoc est mirabile dictum Old. cōsi. cccxxiij. incipien. factum tale est dñs noster papa. Que aūt dicaꝰ † clausula notabilis ad hoc q̄ de ea debeat fieri mentio in secundis literis relinquitur arbitrio iudicis ſm Abba. in. d. c. ex cōquestione. co. s. de restitu. spol. Et de ista specialissima mentione potest intelligi dictū do. Jnno. de quo. s. ¶ Vel alter pōt intelligi vt fiat specialissima mētio de omnibꝰ principalioribus articulis. vt. d. c. cū dilecta. s. de resc. vt puta de exce. vt in. c. in nostra. §. fina. s. de procuratoribus. ⁊ de ordinationibus. vt. c. cum olim. de exceptionibus. ⁊ c. veniens. eo. tit. item de iudicibꝰ ⁊ litigantibus. ⁊ de his de quibꝰ agitur: vt no. i. d. c. ij. s. de dolo et contumacia. et tenet Rota in nouis decisioni. lxvij. incip. si ponatur. alias est sub titu. de rescri. sexta in ordine. ¶ Unum tamen nota q̄ in impetratione literarum in cau
16 appellationis nō est † necesse mentionē facere de noibus iudicum a quibus fuit appellatū. satis est dicere in genere q̄ iudices quibus fuit causa cōmissa: tulerunt sententiā. ita tenet Jo. an. in. c. oblate. de app, approbat ibi Abb. in prin. dicēs hoc esse notabile i practica. Idē tenet ibi philippus in prin. pro quo est optimus ille textus scōm eum. subdit tñ q̄ iudex ad quem bene debet esse certus ⁊ noīatus. vt. l. j. §. libelli. ff. de appel. ⁊ per glo. in. c. is cui. de off. deleg. lib. vi. ¶ Cogitabā si potuisset saluari dictum andree siculi. in. d. c. ex literis. Dum dicit debere fieri mentionē de statu cause s. qñ esset cōclusuz in eā. Nā tūc nisi fiat mētio de cōclusione in cā ⁊ cōclusioni derogetur: non vz cōmissio. Jta dicit regula cancellarie Inn. octaui. xxxvij. q̄ disponit i hec verba. Jtez statuit ⁊ ordinauit q̄ in cōmissionibus de iustitia etiā cōsistorialibus per eum seu de eius mandato vel autoritate in causis in quibus conclusum existat in posterū concedendis. etiā si de conclusione hmōi implicite vel explicite mentio facta fuerit: nihil censeatur esse concessum nisi per cōfessionem commissionis hmōi: conclusioni derogetur expresse qō tene semper menti. Scōo potest saluari eo casu quo impetrantur iudices in cā in qua fuit appellatum. Nam tunc ad hoc q̄ valeat rescriptum: oportet fieri specificam mentionē de app, ⁊ sic de statu cause vt voluit. gl. iūcto ter. i. d. c. oblate glo. fi. quam ibi notāt omnes. probatur in. c. ex parte. s. de rescript. ⁊ in. c. bone. supra de confir. vti. vel inuti. tenet do. Jnno. in. c. dilecti filij. in glo. magna in fin. in ver. nō valent litere, s. de maio. ⁊ obe. ⁊ in. c. j. de his que fiūt a maiori parte. c. licet aliud cēserit in. c. ij. de reseri. Idē tenet Hosti. Jo. an. Abb. Andr. siculus in. d. c. ex literis. s. de off. dele. ⁊ hoc siue sic appellatio partis aduerse. vt sentit gl. in. d. c. oblate. cum iuribus in ea allegatis. siue fit app. propria vt voluit do. Jnno. in. d. c. dilecti. ⁊ in. d. c. ex literis. ⁊ Joā. de imo. philippus ⁊ prepositus in. d. c. oblate ad fi. modo fuerit interposita ad papā vel quēcunq; aliū. vt. c. cōcertationi de ap. li. vi. ⁊ ibi archi. qui dixit hoc procedere etiā in ap. extraiudiciali qō etiā tenet ibi Jo. an. ⁊ dñic. Et qō plus est dicebat do. Jnn. quē sequit Jo. an. i. d. c. ex literis. s. de off. deleg. debere fieri mētionē nō solū de ap. sed etiā de cā propter quā fuit appellatū ante sniam: sed si post sententiā sufficit dicere de appel. ablq; exacta mentione primi rescripti vel processus. de quo dicto exclamat philippus i. d. c. oblate. pe. co. de app. ¶ Et post multa subdit Jnn. vbi. s. q̄ in literis impetratis super cōmissione app. nō requiritur tanta solennitas vel subtilitas circa expressionē vel suppressionē veritatis: quāta in alijs, qz considerata natura ap. nō impetrat ad aliū impugnandū. sz potiꝰ ad impetrantē defendendum. vt. c. cū speciali. §. porro. s. de app. iste enim litere sunt de simplici iustitia. vt. c. accedēs. j. de cri. fal. immo fauorabiles ⁊ ampliande scōm eū. Et propterea stilus curie bz q̄ licet impetrētur litere super appe. ab interlocutoria satis est exprimere q̄ fit appellatū a grauaminibꝰ iz causa ipse grauaminis in specie aliter nō exprimantur. qō tenet mēti scōm philippū in. d. c. oblate. pe. co. Unū tamē nō obmittoꝰ † q̄ licet de ap. debeat fieri mētio vt in iuribꝰ prealle
17 gatis: de his tamē que sunt facta seu innouata post appellationē nō est fienda mentio: ⁊ ita rescriptū impetratū non facta mentione de his: valet ⁊ tenet. iste est ter. qui sic debet intelligi. in. c. dilecte. s. de except. ⁊ ibi tenēt Hofre. Philippus. Anto. card. Jmo. ⁊ Abb. Ad idē ter. in. c. bone. de confir. vti. vel inuti. qz ex quo per app. est a iudice recessum: non tenet appellās scire quid iudex faciat. ⁊ ideo nō potest facere mētionē de his que iudex innouauit. merito ergo valebit rescriptū q̄uis de illis mentionē nō faciat secūdū eos maxime qz attentata post app. sunt nulla ipso iure. vt. c. cū

contingat

cõtingat.ſ. de offi. deleg. & per totũ titulũ. ff. nil i nno. app. pen. de his aũt q̃ nulla ſunt nõ eſt opus mẽtionẽ facere: vt infra dicẽt ergo ꝛc. ita dicit Andr. ficulus in. c. prudentiã.

De excõicatiõe poſt appel. nõdũ fieri mẽtio i literis.

18 §. ſexta. ix. co. de offi. deleg. Inferẽt ex hoc q̃ † excõicatione lata poſt appe. nõ eſt opus mentionẽ facere. qõ do. Abb. dicit eſſe bene notandũ. in. d. c. dilecti. et poteſt eſſe ratio: q̃ validitas excõicationis pendet ab exitu app. vt. c. nõ ſolũ. de app. lib. vi. & illius expreſſio nõ ſubtrahiſſet vel retardaſſet principẽ a cõceſſione reſcripti. vt. c. cũ iter. & c. fin. de excep. & ita ceſſat omnis ſubreptio. vt. c. ſuper literis. ſ. de re-

19 ſcrip. ¶ Quatuor † tamen ſunt caſus aut quinq̃ in quib⁹ valet impetratio poſtq̃ fuit appellatũ quãuis de appellatione nõ fiat mentio quos ponũt doctores. ſignãter ¶ Philippus & prepoſitus in. d. c. oblate ad finẽ. ſ. de appella. q̃s per te videas. ¶ Limitabis tamẽ iſtum text. & predicta vt i ſecundis literis debeat fieri mentio de proceſſu & litis pendentia vt procedat de equitate canonica ſecundum q̃ poteſt impetrari reſcriptum: vt delegatus etiã lite pendente coram ordinario licet ordinarius in nulla ſit negligẽtia vl culpa dummodo fiat mẽtio de litis pendẽtia coram eo. vt hic & in iurib⁹ ſupra allegatis. & tz Spec. in titu. de reſcrip. preſentatione. §. rõne aũt cauſe. in prin. & glo. in cle. ĥ. in v̊ſi. innouari. vt lite pẽden. ſecus tamen eſſet de iure ciuili ſecundum quod nõ valet reſcriptum lite pendente impetratum ad iudicem extraordinarium ſeu delegatũ: niſi ordinarius requiſitus deneget facere iuſtitiam: vt auſ. de mãdatis principum. §. & nõ permittat. & in auſ. vt differentes iudices. §. ſi vero. p q̃ iura ita firmat Bal. in. l. ĥ. prope finem C. vt lite pen. ¶ Refert & ſequitur Victales in libro. clauſularum in clauſula innouari li. pẽd. in prin. & ¶ Philipp⁹ in. d. c. vt noſtrũ. xxxv. co. ſupra de app. & Fely. in. d. c. ſuper literis. riĥ. ſupra de reſcrip. ¶ Limita. ĥ. iſtũ text. & predicta vt

An i cauſa matrimoniali dz fieri mentio de pmiſſis vel proceſſu.

20 debeat fieri † mẽtio de pceſſu & litis pend. niſi cã ſup qua fit cõmiſſio fit matrimonialis. Nam tunc q̃uis de proceſſu & litis pen. nõ fiat mẽtio in reſcripto valet tamẽ reſcriptus ita tenet Hoſt. & Jo. an. in. c. tenor. ſ. de re. iu. in ver. literas & ibi etiam Ant. i. col. per illũ text. tenet etiam Lapus alle-gatione. lxxxix. incip. in dei noĩe. & c. factum ſuper quo. in. vi. co. verſi. tamẽ ſi impetro. idem firmat And. ficu. in. d. c. prudentiã. §. vi. col. & cõſi. xlv. col. ĥ. ver. ſed ad iſta. in. ĥ. pte. adducens multa alia ſpecialia introducta in fauorẽ matrimonĥ. que etiam ponit Fely. in rub. de ſpon. ratio eſt q̃ ex quo talis ſententia ſuper matrimonio nõ trãſit in rez iudicatam: licet mentionem non feciſſet de appella. nihilominus lr̃as obtinuiſſet ꝓm eos. Jſtud tñ ego intelligerem verũ q̃ñ lata eſſet ſentẽtia in cã matrimoniali & ita ꝓprie loquitur text. in. d. c. tenor. & ſic eũ põderat ibi domin⁹ Cardi. ſecus ſi nondũ eſſet lata ſentẽtia: ſed adhuc pendet proceſſus coraz priorib⁹ iudicib⁹. Nã cũ tũc ſtet ratio propter q̃ debet fieri mẽtio de proceſſu. ſ. iniuria & verecundia priorũ iudicũ de qua ſuperius dixi non video rationem ſpãlitatis in cauſam matrimoniali. nec eſt dicendũ ro. pon. in cauſis matrimonialibus de facili concedere ſecundas literas reuocatorias priorũ iudicũ coraz quibus cã pendet. arg. l. vbi ceptũ. ff. de iu. ¶ Et qõ plus eſt poſſet attẽtari iudicio meo indiſticte: q̃ eo caſu quo lata fuit ſentẽtia in cã matrimonia in fauorẽ matrimonĥ & ſic contra illũ qui matrimoniũ impugnabat: ſi nullũ ſubeſt impedimentũ. & impetrarentur litere ad alios iudices: oporteret fieri mentionem de pceſſu priorũ iudicũ. moueor: q̃ cum talis ſententia tranſeat in rẽ iudicatam ſi ab ea non appelletur vt voluit gl. ſi. in. c. lator. ſ. de re. iu. & ibi tenẽt omnes: & ſic per cõſequẽs ceſſat motiuum doctorũ dicentiũ illud contingere ex eo q̃ ſentẽtia nõ tranſit in rẽ iudicatam. ¶ Idem dicerẽ eo caſu quo fuit lata ſnĩa ſeparationis thori. nã iſta ſnĩa eodẽ mõ tranſit in rẽ iudicatã vt late firmat Abb. in. d. c. lator. in fine quẽ videas per te. de quo latius per Fely. ibi. vi. col. verſi. octaua declaratio. ¶ Idẽ poſſet dici in alĥs caſibus in quibus ſententia in cauſa matrimoniali tranſit in rem iudicatam: de qui-

In cã mrimonĥ ſpũalis.

21 bus ibi per Fely. poſt alios. ¶ Et eadem † ratione idẽ dicendum in cauſa matrimonĥ ſpũalis in qua ſententia tranſit in rẽ iudicatã. text. in. c. cum dilecti. in fi. de elec. glo. i. in fi. in. c. i. de conceſ. pbẽ. Hoſt. in ſumma tit. de app. §. qõ ſunt ſpecies. v. co. ver. ſed nũquid eſt hoc ſimpliciter. dñicus in c. ordinarĥ. §. i. in fi. ff. de offi. ord. lib. vi. Abb. in. c. cũ bert. co. rĥ. ver. ex hac lectura habes. ſupra de re iud. & in. c. conq̃rente. ĥ. co. de reſt. ſpo. de quo late & ſingulariter per Fely. in. d. c. lator. vĥ. colũ. verſiculo. decima & aurea declaratio. ¶ Limita tertio iſtũ text. & predicta vt in ſecundo reſcripto ſeu cõmiſſione debeat fieri mẽtio de litis pendentia quãdo

Si noua cõmiſſio ꝓcernat futura eiuſdẽ materie.

noua cõmiſſio emanauit ſuper deducta in lite: ſecus ſi cõcernat futura etiã eiuſdẽ materie. Nam tũc quãuis in ſecunda impetratione ſeu cõmiſſione non fiat mẽtio de litis pendẽtia: nõ nocebit. vt puta ſi ſtante lite de fructibus beneficĥ in abſentia male perceptis: valebit impetratio ſuper percipiendis licet taceatur de litis pendẽtia. ita cõſuluit do. abb. ꝓfil. xcviĥ. incipiẽ. Jeſu chriſti. in cauſa & queſtione. motus principaliter q̃ iudex qui cognoſcebat de fructib⁹ male perceptis nõ poterat ſe intromittere de percipiẽdis. q̃ tract⁹ futuri tpis nõ ſpectat ad iudicẽ vt. c. romana. §. caueat. de ſentẽ. excõ. lib. vi. & qõ ibi no. glo. ¶ Ad idẽ tex. no. in. l. i. §. fin. ff.

22 de vſuris: vbi dicitur q̃ licet † debitor ſub vſuris ſit i mora de preſenti & ſic preſentes vſure debeãtur ſcõm. l. ciuilẽ: non tamẽ propter moraz de preſenti: poſſunt peti vſure pro tempore futuro. ꝓ quo nõ põt debitor adhuc dici in mora. Nã ita dicendũ in caſu noſtro cũ prima cõmiſſio facta fuerit ſuper fructibus perceptis ſolũmodo nõ impedit quo minus poſſit impetrari alia cõmiſſio ſuper percipiẽdis. etiã non facta mẽtione de litis pen. Cum per iſtã ſecundã cõmiſſionem in nullo preiudicetur litis pendentie. q̃ iſta ſunt ſeparata & ex ſeparatis nõ fit illatio. vt. c. ĥ. ſ. de tranſla. pre. & l. nec natales. C. de proba. & l. ſi marit⁹. la. i. C. iſto ti. ¶ Optime facit qõ voluit rota in nouis dec. cccr. alias eſt ſub titu. de reſcript. xxv. incipit. itẽ ſi re⁹ & poſſeſſor. vltra mediũ ibi ſi dicatur. vbi dicit q̃ nõ vitiatur impetratio ex taciturnitate iuris qõ in beneficio potuiſſet aduerſarius in futurũ conſequi ſi ego nõ impetraſſez. Jura enĩ que volũt fieri debere mentionẽ de priorib⁹ literis & de proceſſu vigore illarũ facto. loquũtur quãdo ſecũda cõmiſſio vel reſcriptũ impetratur ſuper eodẽ caſu vt dicit text. in. c. ceterũ. ſupra de reſcrip. Si aũt non fit in eadẽ cauſa q̃uis fit eadẽ materia: nõ nocet taciturnitas priorũ literarũ & litis pendẽ. vel expreſſe tenet ibi Jo. an. dicẽs: q̃ ſi aliquis nat rauit ſe in renũciatione circunuentũ & titiũ fibi ſimoniace ſubrogatũ: & obtinuit fibi prouideri ſi ita eſt: deinde citi⁹ impetrat cõtra ipſum ſuper reuocãda prouiſione illi facta: q̃ nõ eſt eadẽ cauſa ſed bene eadẽ materia. Et per hoc ſentit q̃ ſufficiat facere mẽtionez prouiſionis facte: licet de cauſa vel proceſſu nihil fuerit dictum: vnde ad propoſitũ noſtrum ſi prima cõmiſſio fiat ſuper vna cauſa & iudices quibus cauſa cõmittitur procedãt: ſi ex poſtfacto impetret alia cõmiſſio ad alios iudices: nõ ſuper eadẽ cauſa ſed ſuper eadẽ materia: valebit q̃uis non fuerit dictũ de litis pendẽ. ¶ Nec eſt mirãdũ de hoc quia cum cõmiſſio limitata ſit ad certã cauſaz limitatũ debet parere effectũ: vt. l. in agris. ff. de acqui. rerũ do. gloſ. in. c. cum ordinem. ſ. de reſcri. que ſingulariter voluit q̃ limitata cauſa priuilegĥ: facit priuilegium nõ poſſe trahi extra limites ſuos. Ad idẽ bonus text. in. l. edicta. §. ex hoc edicto. ff. nau. caup. ſta. vbi nauta tenetur q̃ recepit vt nauta. ſecus ſi vt amicus vel vicinus. ¶ Et propterea dicẽbat Bar. in. l. aut facta. §. i. ff. de pe. q̃ pena appoſita in inſtrumẽto pacis offendẽti me vel mihi adherẽtis: intelligitur de offenſa ex inimicitia tunc ſopita: ſecus ſi oriatur noua cauſa iniurie. Idẽ firmat bar. in diſputatione Lucane ciuitatis. primo dubio. et Ancha. in. c. nulli. de elec. lib. vi. & Abb. in. c. bone. el. i. co. ĥ. de ele. & in. c. i. de treug. & pa. col. ĥ. & in. c. quẽadmodũ. ſ. de iureiur. i. co. & multi alĥ quos refert Fely. in. d. c. cũ ordinem. co. viĥ. vbi ponit multa alia ſimilia. ¶ Limita quarto vt debeat fieri mẽtio de proceſſu priorũ iudicũ vbi pceſſus eſſet validus: ſecus ſi eſſet nullus ꝓm Andr. ficu. in. d. c. prudentiã. §. vi. co. ix. ſ. de offi. deleg. per text. in. d. c. tenor. ſ. de re iudi. vbi lata ſentẽtia in cauſa matrimoniali cõtra illã mulierem: illa impetravit literas ad alios iudices nõ facta mentione proceſſus facti coraz primis: & nihilominus valuerunt ille litere. & ratio eſt ꝓz doc. quia ibi pretẽdebatur illa ſentẽtia nulla. ¶ Et q̃uis Andr. ficu. nõ dicat pro eius dicto eſt text. ſing. in decre. noſtra. ꝓm intellectũ Hoſti. in ver. ydonee. quã approbat & cõmendat dominus Abb. nã hic ſententia conſulũ erat nulla quia obligabat iſtuz. h. paupe-rem ad preſtandum cautionẽ ydoneã. i. pignora vel fideiuſſores: qõ ipſi. h. erat impoſſibile: & ideo tanq̃ continens im-

23 poſſibile erat nulla. Quia † impoſſibiliũ nulla eſt obligatio vt regula impoſſibiliũ. ff. de reg. iur. & regula nemo poteſt. eo. titu. lib. vi. & l. ſi. C. Que ſententie ſine appella. reſcind. & c. odoardus. de ſol. Et ideo nõ fuit opus de ea mentionẽ facere. Jtẽ ex alia cauſa ſententia conſuluz fuit nulla: quia in ea dicebatur q̃ deberet dare ydoneã cautionem & ſic pignora vel fideiuſſores de dote reddẽda. dare autem talem cautionem: eſt prohibitũ a iure: vt. l. ĥ. C. ne fide. do. den. & ob hoc etiam fuit nulla. l. ſi expreſſim. C. quã prono. non eſt nec. & c.

Cartas de amparo.

Si pceſſus eſſet nullus.

Repetitio capituli per vestras

De lris nullis.

j. de re iudi. ¶ Facit ad ꝑdicta gl. in. c. ex tenore. de reseri. ⁊ in. c. in nostra. gl. j. ad fi. co. tit. ⁊ in. c. cum nostris. in versi. de facto. de cõcess. prebẽ. ⁊ in. c. suggestũ. in versi. posterius. ℨ. de iure pa. in reg. nõ ꝑstat. de reg. iur. lib. vj. que gl. dicũt valere secundas literas nõ faciẽtes mẽtionẽ de primis que erãt nulle. quas gl. ad hoc ꝓpositũ ꝛmendauit Abb. in ꝑsenti. iij. co. in fi. ⁊ in. c. oblate. col. ij. ℨ. de app. vbi est bonus ter. cõmendat etiam illas Ludo. cons. cccl xxiij. pe. co. inci.

Cõfirmatio Electio nulla. Snia nulla.

24 saluatoris inferens ex eis q̃ valet confirmatio electionis non facta mẽtione de ꝓuisione alteri nulliter facta. ¶ Ex hoc etiã dicebat Cald. titu. de reseri. cõsi. xiij. nõ cẽseri subrepticiam impetrationẽ alicuius dignitatis a papa factaz nõ facta mẽtione electionis ad dignitatẽ illã nulliter facte. ¶ Hinc est etiã q̃ valet reseriptũ ꝛmittẽs causam finitã ꝑ sententiam qñ sententia non tenuit: licet de ipsa nõ fit facta mentio: qz talis sentẽtia que nulla est: non ꝺz habere nomẽ sentẽtie: vt. l. iij. ℨ. ꝛdemnatũ. ⁊. l. fi cũ nulla. ff. de re iud. ita dixit Alex. cõsi. xcv. in fi. in. ij. vo. incipien. viñs processib⁹. ⁊ q̃uis ille nõ alleget. hic est tex. optim⁹ ꝑm intellectũ Hosti. de q̃. ℨ. ¶ Et per hoc datur notabilis limitatio ad ter. in. l. fina. C. vt lite penden. ⁊ qõ ibi no. Paulus de cast. vbi

25 dicitur q̃ non potest quis impetrare reseriptum vt retractetur sentẽtia que transiuit in rem iudicatam: immo ex sola supplicatione incurrit infamiã: ⁊ fic si ꝓduceretur in testem: posset sibi obij: q̃ non esset habilis: qõ est menti tenendũ ꝑz Pau. qz posset facere honorẽ si casus occurreret. cũ pauci sint qui aduertãt ⁊ sciãt de hoc excipere. istud eñ debet intelligi quãdo snia esset valida: secus si nulla per supradicta. An autẽ si impetratur a rege commissio super remissione sentẽtie que trãsiuit in rem iudicatã potest reuideri non obstãte lapsu rei iudicate. vid. Jaso. in. l. iustitia. de

Appellatio nulla.

26 iustitia ⁊ iu. ff. ¶ Existis infert q̃ litere impetrate post appellationẽ nulla pene valent quãuis de appellatiõe nõ fit facta mẽtio. ꝑm Bal. in. l. j. C. si cõtra ius vel vtili. publi. vnde si appellatio quouis modo non subsisteret vl esset deserta vel tacite vel expresse illi fuisset renũciatũ: valeret impetratio q̃uis de ea nulla fieret mentio. est de hoc tex. in. c. ex parte. ℨ. de reseri. ⁊ ibi glo. ij. ⁊ Joan. de imol. in vltima cartha ⁊ Philippus in. d. ca. oblate. pe. co. verfi. ij. limita ⁊ ibi prepositus in fin. idẽ dicit Philipp⁹ si esset casus in quo non posset appellari: valeret eñ impetratio nõ fa-

Impetratio nulla. Attentata post appel.

27 cta mẽtione de tali appellatione: qz ꝓtaciturnitas nõ vitiat reseriptũ in eo qõ si fuisset expressum fuisset eque concessuz vt dict. l. j. C. si contra ius vel vtil. pu. ⁊. c. super literis. ℨ. de reseri. vt ibi latius per Philippũ. ¶ Existis etiã infert q̃ si ego possideo vnũ beneficiũ: tu impetras illud nulliter a papa: qz forte nõ es capax ⁊ tacuisti deffectũ a processu executorũ ꝛtra me in fauorẽ tuũ ego appello: ecce q̃ cũ nul

Libell⁹ iualidus. Cõtestatio nulla.

lũ ius habeas ego appello ⁊ impetro postea a papa mihi denuo prouideri de illo bñficio. nõ expressi de appellatione valebit tñ impetratio: qz si papa expressissem q̃ nullum ius haberes ⁊ ꝓpterea appellaui ab executoribus: dedisset omnino easdẽ literas quas impetraui. arg. c. postulasti. ℨ. de reseri. ita tenẽt dñi de Rota decisi. cccx. in nouis alis est sub ti. de reseriptis. xxv. quã referũt ⁊ approbãt philippus. in. d. c. oblate. col. antepe. ver. j. limita. ⁊ ibi prepositus

Litis cõtestatio iualida. Perpetua impetratio.

a Adõ Felyn. i c. ex tenore. ℨ. co. v. regula. ⁊ ꝑ totã co. seq. ⁊ cl. vbi hoc cuz pluribꝰ filibus ꝛclusionibꝰ. refert Jaſ. i. l. more. ff. õ iurisdi. iu. io. ber.

28 si. co. ver. ista regula. ¶ Ex istis etiã infert q̃ cũ ꝓ attẽtata post appellationẽ sint nulla: non est necesse de eis mẽtionẽ facere in secundis literis: vt. ℨ. dictũ est in isto notabili versi. vnũ tamẽ non omitto. ¶ Ad ista bene facit text. ⁊ qõ ibi not. Bar. in. l. qui accusatus. ff. de adulteriis. vbi dicitur q̃

29 ꝓ libellus inualidus non interrũpit ꝑscriptionẽ. ¶ Facit ẽt glo. in. c. vt debitus. ℨ. de appel. ⁊ in. l. si pater. C. ne de stat. defunc. que dicunt q̃ litiscontestatio nulla vt est illa que fit corã non suo iudice: non inducit interruptionem prescriptionis. a ¶ Ad idem facit quod voluit Guillelm⁹ de cu

b Adõ Jaſ. i. l. more. ff. õ iuris. oi. iu. co. ij. v. z. ⁊ fel. i c. ex tenore. co. 3. ⁊. 4. vbi plura similia cumulat de reser. Joan. ber.

30 no in. l. cũ qui. in prin. ff. de consti. pe. vbi dicit q̃ litis ꝓcõtestatio inualida nõ obstat exceptioni dilatorie ⁊ ita q̃uis litis contestatio fit termin⁹ exclusiu⁹ dilatoriarũ. vt. c. pastoralis. ℨ. de excepti. cuz concordãtijs debet intelligi de litis contestatione valida. ¶ Ad idẽ facit quod no. gl. in. c. cuz plures. in verbo qui potes. de offi. deleg. lib. vj. que dicit q̃

31 ꝓ per actũ seu citationẽ nullã: non perpetratur iurisdictio quam glosſ. ad hoc cõmendat Abb. in. c. venerabili. ij. col. ℨ. de offi. deleg. ⁊ ibi Andreas sicu. vj. co. ⁊ Ludo. singula. crlix. incipit gl. ordinaria. pro qua glo. allego tex. in. c. proposuisti. ℨ. de foro compe. ibi a te legitime citatus: ⁊ fic vult

32 tex. q̃ ad hoc q̃ citatio habeat effectũ: ꝺ portet q̃ sit legitima ⁊ valida: ⁊ idẽ voluit glo. fin. iuncto tex. in. c. bone el secũdo. ℨ. de electio. et glosſ. fina. in. l. accusatoribus. C. de accu.

quã sequitur bal. in. c. quoniã contra. ℨ. de probat. vij. col. in prin. ⁊ in. c. in nomine dñi. iij. no. de testibus. not. archi. in. c. non ita. ij. q. vj. Ang. in. l. si quis postea. ff. de iudicijs. ex quibus omnibus ⁊ multis alijs que diligens indagator poterit reperire satis est roborata ista limitatio. ¶ Limita gnto istum tex. ⁊ predicta quãdo ille qui opponit exceptionez litis pen. stetit pro ea. secus si illaz impugnaret opponẽdo contra primum iudicẽ dicendo q̃ nõ erat eius iudex cõpetens: nã tunc valeret reseriptũ impetratũ ad secũdos iudices non facta mẽtione de litis pendẽtia. ita consuluit ancha. consi. xvj. incipiẽ. in christi viso processu. qz ex eo q̃ quis impugnat nõ debet commodũ consequi vt regula ex eo. de re. iur. libro. vj. cũ concor. ⁊ ibi per Dy. ⁊ per Barto. in. l. post legatũ. ff. de his quibus vt indig. in princi. ¶ Et ita ex quo ille qui opponit de subiectione litis pendẽtie eandem litez pendẽtem impugnabat: nõ ꝺz ex ea commodum ꝛsequi vt dicebat ancha. in. d. consi. qõ intelligit ipse verũ quãdo iam finita esset controuersia inter partes super dicta impugnatione. Secus si adhuc penderet. Nã tunc bene potuisset impugnans ea se iuuare. ar. l. que diximus in prin. ff. de excus. tute. vbi dicitur q̃ pendente appel. super excusatione tertie tutele si ille eligatur ad quartã: potest se excusare ex illa q̃ impugnat bene facit ad hoc quod not. voluit cõpostellan⁹ in. c. capitulũ. ℨ. de reseriptis. ⁊ sequitur ibi abb. in finali bꝰ verbis. vbi dicit q̃ ex eo qõ quis impugnat potest se funda

33 re pendẽte impugnatione. Ratio est ꝑm eos qz ꝓtenuẽt⁹ litis est dubi⁹: vt. l. qõ debetur. ff. de pecu. vnde si nõ posset se fundare ex materia impugnata: posset sequi q̃ si succũberet in impugnatione: grauaretur in duplũ seu dupliciter. Et ista est noua limitatio ad. d. regulã ex eo. scõm abba. vbi supra. Judex ergo dicerẽ quãdo lis esset finita super impugnatiõe primi iudicis in qua impugnãs succubuit. Nam tũc nihilo minus potuisset opponere de taciturnitate litis pendẽtie. ¶ Ad hoc moueor per illud qõ voluit bald. in. l. j. ij. co. in ver. quid dices. C. de falsa cau. adie. lega. vbi dicit testator confessus fuit recepisse a me mutuo centũ que mihi legauit egi ex mutuo: ⁊ qz nõ potui probare mutuũ naturale: succubui: licet possum postea agere ex legato. nec obstat q̃ primo visus fuerim tacite confiteri legatum non valere. vt. l. si creditori. de leg. j. ⁊. l. si petitor. ff. de libe. lega. qz dicendum q̃ licitum est mihi recedere ab illa tacita cõfessione ꝓpter illam contrariã sentẽtiã. vt no. Jnnoc. in. c. mulieri. ℨ. de iureiur. qõ est notandũ scõm Bal. vbi. ℨ. Sic ergo dicamus in casu nostro. ¶ Ad idem facit q̃ notanter voluit Bart. in. d. l. post legatũ. iij. col. ver. certe vltimũ dictũ. ff. de his quib⁹ vt indig. vbi dixit q̃ ex eo qõ quis impugnat si succuburit in impugnatiõe: põt se fundare. ar. l. aurelius. ij. fi. de libe. lega. nec obstat scõm eũ. l. papinianus. ij. meminisse. ff.

34 de inoffi. test. dũ dicit q̃ ille qui impugnat instrumentum de falso: si perfistit, vsq; ad sententiam: perdit cõmoduz qõ habitur⁹ erat ex testamento: qz illud est ꝑtinẽtibus ad vltimas volũtates. vt ibi latius per Bar. quẽ videas. Vide etiã per alexã. in. l. qui rome. ij. seya. ff. de ver. obl. ¶ Reperio tñ q̃. d. An. in. c. cũ olim. de cenſib⁹. x. co. ver. forte dictũ bar. videt sentire contrariũ. dum impugnat dictũ bar. õ quo supra dicẽs q̃ fi agerem⁹ ne pena indignitatis: seu de priuatiõe cõmodi instrumẽti propter indignitatẽ ⁊ fic de mera pena in odiũ impugnãtis: tũc bart. diceret verũ qõ tex. in. d. ij. meminisse imponẽs penã indignitatis: procedit solũ in casu suo. ꝑz hoc est alia causa priuandi quã causa cõmodi instrumenti. ⁊ agit necdũ de odio impugnãtis: sed etiã de cõmodo illius cõtra quez facta est impugnatio. cuj⁹ respectu ista ipugnatio iducit tacitã renũciationem vt est casus in dict. c. cum olim. Si ergo perfistit in reprobando instrumentum vsq; ad sententiam: et succubuit: videtur renunciare commodo instrumenti: que renunciatio etiam in diuersa instantia debet sibi nocere. quapro pter dicit. d. Ant. posse dici prima facie q̃ si variatur instãtia inter alias personas: iste possit vti hoc istrumẽto: qz renunciatio facta absente parte: non preiudicat adeo vt i alia instantia non possit inter easdem personas vti instrumẽto impugnato. secundũ Anto. vbi. ℨ. ¶ Ego tamen crederez dictum Bar. ⁊ ea que supra dixi fore vera. s. q̃ si impugnãs succubuit i impugnatiõe: poterit se iuuare ⁊ fundare ex eo q̃ prius impugnauit. ¶ Primo per ea que postea subdit do. Anto. in. d. c. cum olim. dum dicit q̃ ille qui impugnat instrumentum. videtur renunciare vsui instrumenti respectu illius instantie. quia iste tacite renunciationes nunq̃z referuntur ad aliam instantiam: sed ad illam tantum. et dicit boc esse no. dictum Jnno. in. c. cum veniſſent in fi. ℨ. de test.

Qñis q̃ opponit exceptionẽ litis pendẽtie eã impugnauerat.

Impugnãs succubuit.

Determinatio.

ista autem

Cōsuetudo nō extēdit. Abb. fel. i. c. cū ex iuncto. de here. i fi. Bal. p eū in c. auditis. ō pscr. co. vij. ij. Consuetudo. vide Balb. i trac. de pscri. i. ij. pte principali i vj. ⁊. vij. col. Jo. ber.

Installatio Visitatio.

Excōicatio.

Empbitheosis.

Cōsensus tacit⁹ i vno actu nō extēdit ad aliū.

Cōparatio in loco non tuto.

Limitatio ad ca. gratū.

Si mētio processus nil eēt impeditura.

ista aūt ratio ita cōcludit inter easdē personas: sicut inter diuersas. Et ita videt ꝙ ista tacita renunciatio que resultat ex ista impugnatione litis pen. vel instrumēti vel rescripti: non se extēdit ad aliā instantiā: etiā inter easdem personas. ¶ Bene facit ad hoc qō in simili no. Abb. post Lar. in c. post trāslationē. s. de officio lega. vbi dicit ꝙ †consuetudo nō extēditur de vno casu ad aliū. [a] ¶ Ex quo dicebat Inn. in. c. in literis. s. de resti. spo. quē refert ⁊ sequitur Abb. in. c. cū venissent. pe. co. tit. ꝙ si cōsuetudo est ꝙ p installationē factā in certa sede acquirat quasi possessio iurium episcopalis: vel archidyaconalis vel alterius dignitatis: si installatio fiat in alia sede quā deputata per consuetudinē nō trāsfert possessio. qō dictū est bene notandū ſm Abba. vbi supra. ⁊ ego als vidi i practica. ¶ Ex hoc etiā dicebat Jo. de lin. in. c. cū olim. de prescrip. ⁊ sequit ibi Anch. ꝙ si aliquis ex cōsuetudine prescripsit ius visitandi per seipsum: non poterit postea visitare per vicariū suuz. ¶ Et propterea dicit Inno. in. c. dilecto. s. de offi. archidiac. ꝙ †prescripta potestate absoluēdi nō videt prescripta potestas excōicandi. ad qō bene facit tex. in. d. c. olim de prescriptio. per quē dicit ibi Abb. ꝙ prescripta potestate excommunicandi non videt prescripta potestas absoluendi. ⁊ tu xta hoc vide And. sicu. in. d. c. ꝙ trāslationē. xix. col. ¶ Bene facit ad predicta ꝙ voluit Bar. in aut. qui rē in fi. C. de sacrosanct. eccle. vbi dicit ꝙ si res eccīe est consueta dari in emphitheosim vsqꝫ ad tertiam generationē masculinaz et femininā. vel consuevit dari in emphitheosim tpalē: ⁊ cōcessit in ppetuam. talis cōtractus nō valet: qz consuetudo non extendit vltra id qō agitur. vt. l. j. ſ. 3. ff. de iti. actuqꝫ p ua. ¶ Et potest esse ratio qz cōsuetudo habet consensum tacitū: vt. l. de quibus. ff. de legibus. tenet Abb. in. c. finali. j. co. v. nota. Consensus aūt tacitus in vno actu: non extenditur ad alium actum. vt est gl. aurea. in clemen. sepe. prope finem. in verbo partibus in fine. de verbo. signific. q̄ dicit ꝙ

37 fit† de tacito ꝙsensu partiuz in causa summaria iudex cepit seruare ordinē iudiciarium quamuis act⁹ quos fecit valeāt: quo ad alios tamen actus poterunt contradicere quia licz sibi preiudicauerint quo ad aliquos actus: non tamen quo ad aliquos id facere tenentur. quam glo. multū commēdat

38 ibi Abb. in recollectis. fi. col. inferens ex ea ꝙ fit† vno actu quis comparuit ad locum non tutū. nō sequit quin in alios possit locū illū declinare. per illā glo. de qua etiā facit solēne festū idē Abb. in. c. fi quis contra clericū. xiij. col. ver. sed circa predicta. supra de foro cōpe. ⁊ in. c. qñ contra falsaz. fi. co. s. de probati. ⁊ in. c. presentiū. iij. co. de testib⁹. ¶ Dau. de cast. cōsi. xxv. v. co. dicēs per illā ꝙ actus seu voluntas tacitus vel tacita. non sic late sunt interpretandi vel extēdēdi. sicut expressi. ita ergo in casu nostro: quamuis illa tacita renunciatio que resultat ex impugnatione litis pen. noceat quo ad illam instantiam: non tñ nocebit quo ad aliam que de, nouo inchoatur etiam inter easdē personas. Et ita bene poterit impugnās qui succubuit se iuuare ex illa litispendētia quam prius impugnauit ex quo in dicta impugnatiōe succubuit. ¶ Itē ista tacita renūciatio super qua se fundat

39 dñs Anton⁹: nō† potest plus operari q̄ vna expressa cōb fessio. ⁊ hoc nemo negabit. Sed certo cōfessio b exp̄sse facta etiā parte presente nō tamen acceptāte. non nocet: ergo nec ista tacita renunciatio: que nō fuit ab aliquo acceptata. immo potius impugnata. ⁊ ꝙ in confessione vltra p̄sentiā requiratur acceptatio: no. late Saly. in. l. generaliter in. vj. q. C. de nō nume. pecu. vbi refert se septus consuluisse ⁊ ita tenuisse Ricar. de saly. ⁊ probat per. l. fin. ff. de interro. actio. dicitur enim confessio quasi simul fassio qz vterqꝫ debet loqui: tam ille qui confitetur: q̄ ille qui cōfessionē acceptatur idez tenet Saly. in. l. vnica. xv. opp. C. de cōfessis. ⁊ in. l. iubemus. C. de libera. cau. dicēs. non sufficere ꝙ testes dicāt cōfessionē esse factā parte presente nisi dicant ⁊ ea instante et

c petētē ⁊ cōfessionē acceptante. ¶ Hec p̄dictis obstat tex. ⁊ qō ibi voluit Abb. inno. in. c. fin. s. de successio. ab intesta. vbi ponderatur sola presentia partis in cuius fauorē emanuit confessio: quoniā ad illum tex. potest responderi altero de quatuor modis: quos in alio proposito ponit Saly. in. l. in bonefidei. xvj. co. versi. vj. exemplum. C. de rebus creditis. vbi inter alia dicit ꝙ ibi confessio facta fuit ad instātiam Abba. ¶ Vel loquitur in cōfessiōe facta in extremis vite ob causam mortis separatā ideo maioris est efficacie: qz tūc nō creditur ob aliā causam sic fateri. ¶ Et sic dicetes ista p̄cedūt in confessiōe extraiudiciali. Sed in iudiciali

41 iudex† supplet vicē partis absentis: vt p Anto. in. c. fin. de cōfessis. vij. co. in ver. requiritur quinto. ⁊ ibi Abb. vij. co. post Jo. an. titu. de cōfessis. ſ. sequitur. ver. vij. in additionibus ad speculū potest responderi ꝙ quemadmodū in ꝙfessiōe extraiudiciali requiritur presentia ⁊ acceptatio partis sic in iudiciali: vt videtur velle saly. in. d. l. generaliter. v. sed dñs ⁊ patruus me⁹: idē sentit ille i. d. l. iubem⁹. C. de lib. cau. dū dicit cautelā esse ꝙ qñ qs ꝙfiteā pte pñte scribat in actis parte pñte ⁊ acceptāte ⁊ sic videt loqui in ꝙfessione iudiciali tantum. qz saly. in. d. l. generaliter. primo videtur ponere aliquid speciale in cōfessione iudiciali ideo nō est credendū ꝙ referendo opinionē ricardi: voluerit recedere ab illa specialitate. ⁊ ideo nō videtur ista bona respōsio. ¶ Unde potest aliter respōderi ꝙ illud qō dicitur in cōfessione iudiciali: iudex supplet vicē partis absentis: intelligatur in confessione expressa. secus in tacita. de qua noster est sermo: q non debet ita late extendi nec interpretari: sicut expressa vt. s. dictum est. ¶ Vel aliter potest dici ꝙ licet iudex suppleat vicem partis absentis: nō tamen partis acceptātis. vnde est necessarium qō iudex ostendat se velle recipere confessionē noie partis absentis ⁊ ei acquirere. vt expresse voluit saly. c. in. d. l. generaliter. vj. qō. Ista aūt acceptatio in casu nostro non fit per iudicē nec per partē: ergo non habet nocere tacite confitenti impugnādo dictā litis pen. ¶ Presertim cuz ista impugnatio ⁊ tacita renūciatio: nunqꝫ fuerit approbata ab aduersario: immo potius cōtradicta replicādo super validitate prioꝛ iudicū: ⁊ super hoc obtinuit ad hoc qō no. bal. in. l. ij. no. ij. C. de repudi. heredi. vbi per illū tex. dicit ꝙ

41 qui nō †acceptat verba aduersarij: nō potest se ex eis fundare. Et idē si dissimulat. secundū eū qō dicit bene notanduz. ¶ Ad idē facit illa glo. singularis in. c. cum venissent. in ij. cōrā eo. s. de eo qui mitti. in posse. causa rei seru. que probat

42 ꝙ †actus gestus per partē in iudicio: nūqꝫ nocet: si nō fuit ab alia parte acceptatus: sed impugnatus. vnde dicit ꝙ cō

43 parens †cōrā iudice a quo appellauit. ⁊ faciēs aliquē actuz cōrā eo: nō per hoc videtur appellationi renunciare ex quo ille actus nō fuit per aduersariū acceptatus: quā gl. multū commēdat ibi abb. in. ij. co. ⁊ in. c. gratū. ij. co. s. de offi. dele. et consi. ij. fi. col. in. j. vo. ⁊ Lodo. in singulari. clj. incipit appellans. ⁊ in singulari. dccxcv. incipit regula est. Et per hoc datur singularis limitatio ad. d. c. gratū. ⁊ ad. c. sollicitudinem de appel. ⁊ ad alia iura que dicūt ꝙ per actū contrariū renūciat quis appe. vt intelligātur quomodo ille actus fuit acceptatus per aduersariū. alias limitationes ponit lodo. in. d. singulari. dccxcv. quas per te videas. ¶ Que quidez acceptatio debet fieri in specie. vt elegāter voluit Bal. in. l. cum preciū. C. de lib. cau. de quo facit magnū festū angelus de are. in ru. de excep. inst. xlj. co. ver. vj. est videdū. nec sufficeret ſm eū acceptare in genere dicēdo: accepto i parte vel partibus pro me facientibus qō est menti tenendū ad intellectū ⁊ limitationē predictoꝛū. ad qō bene facit in simili gl. no. in. l. j. ſ. editiones de edendo. que dicit nō prodesse ei qui producit instrumentū si dicat quatenus facit pro me ⁊c. Ex quibus omnib⁹ ꝙcluditur ista limitatio ꝙ licet quis a principio impugnauerit litispen. in qua succubuit poterit contra rescriptum opponere de taciturnitate litis pendentie. ¶ Dubitauimus sexto limitare istū tex. ⁊ predicta vt in secunda cōmissione debeat fieri mētio de processu ⁊c. nisi quādo mentio processus vel app. nihil esset impeditura. vt puta si impetraui vt in curia ꝙmitteretur alicui auditori oīs causa quā ꝙtra te habeo vel habere intendo ex tali vel tali causa: cum potestate citādi in curia ⁊ partibus quamuis aliter de processu cause in qua appellaui mentionē non faciā: virtute istius cōmissionis potero cōrā tali auditore causam appel. prosequi. quia ex quo causa appellationis veniebat in curia tractanda: nullū preiudiciū fit appellationi. ideo si de ea tacetur: nō vitiatur cōmissio. ista est no. decisio dñoruz de rota in nouis. cccliij. incipit itē si cōmittitur. quā referunt ⁊ sequūtur philippus ⁊ prepositus in. d. c. oblate ad fi. s. de appel. Et hec sufficiant quo ad istud notabile: quāuis multa alia breuitatis causa omittantur.

[a] Adde Jas. no. l. l. error. co. ij. C. ō iu. ⁊ fac. ignor. vbi refert plura ꝙfilia Aler. i qbo hoc sequit ⁊ corroborat hoc triplici simili. Joā. ber.

[b] Adō optime p Jas. in. l. error. col. ij. C. de iuris ⁊ fact. ignorā. Joan. ber.

1 Consuetudo ꝙ marit⁹ det fideiussorē p restituēda dote ex cā legitima an valeat.
2 Consuetudo semel a iure damnata an possit iterum introduci.
3 Ex varietate temporum variantur statuta ⁊ cōsuetudines.
4 Pro dote cōseruanda ⁊ restituenda an possint fideiussores interuenire.
5 Exigere est ab inuito extorquere.
6 Tutor testamentarius nō tenetur satisdare: si tñ satisdat tenet satisdatio.

7 Pactum legis cōmissorie est reprobatū in pignoribus.
8 Rubrica an et qñ possit allegari pro lege.
9 Uxor si petat dotē a marito vergēte ad inopiā si ille p̄stet fideiussores vel aliā cautionē idoneā de dote cōseruanda et restituēda evitabit restitutionē dotis.
10 Fideiussores possunt interuenire quando dans dotē est extraneus.
11 Curator qui non gessit potest petere q̄ gerēs prius quenia tur suo periculo.
12 Juramentum qñ p̄t seruari sine interitu salutis eterne seruandum est.
13 Pignora an possint interuenire pro dote.
14 Pro dote cōseruanda vel restituenda ex parte viri vel soceri non possunt fideiussores interuenire.

Quinto cū dicit text. man

damus quatenus dotē assignari faciatis sub ea quā potest cautione prestare. Dicūt Tācredus et Uincēti⁹ q̄ iste text. p̄cedit ex consuetudine loci que habebat q̄ si maritus vergebat ad inopiā: debebat dare fideiussores vel pignus p dote restituēda. Et certe hoc bene apparet ex antiqua que dicit q̄ tā cōsules q̄ iudices delegati pronūciauerūt teneri p̄ terre cōsuetudinē. et iste intellect⁹ ver⁹ est in se stante causa legitima prout in casu nostro stabat. s. inopia viri. Et
1 ex hoc infertur q̄ valet cōsuetudo q̄ maritus prestet fideiussorem p dote restituēda stāte causa legitima. Et ita quā uis ante hanc decretalē damnata fuit consuetudo que habebat q̄ p dote restituenda darentur fideiussores: vt. l. j. C. ne fi. iu. do. den. sed nihilominus tolleratur cōsuetudo post ea introducta. Et p̄ istum intellectum habes hic text. valde singularē pro glo. que ab omnibus not. reputatur. i cle. statutū in versi. consuetudine de electio. que voluit q̄ consuetudo semel a iure damnata: potest iterum introduci: idē voluit Cy. in. l. dudū. C. de contrahē. emp. fuit de mente Bar. in. l. cūctos populos. C. de summa trin. et fid. catho. vñ. co. circa intellectū. l. fi. C. de test. et etiā sensit i. l. de quib⁹. ff. de legibus in lectura antiqua. et in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iu. in. iñ. q. principali est tex. in. c. cōstitutus. ē. de i integ. resti. iuncta. d. l. dudū. C. de cōtraben. emp. nam cōsuetudo que reprobatur per. d. l. dubiū postea fuit introducta et approbata per. d. c. constitutus. de quo tamen quia nō est p̄sentis speculationis dicēdū vt per doctores in locis supra allegatis. et per Abb. in. c. fi. in fi. ē. de consuetu. et in. c. ñ. de prob. et ibi Frāciscus de aretio. xiiñ. co. per glo. in versic. expresse. in. c. j. de cōsti. li. vj. et ibi docto. p Bal. nouellum. in tracta. de dote. vj. parte. xxj. priuilegio. co. antepe. qui dicit hoc debere intelligi quando lex expresse derogat consuetudini p̄terite p̄pter aliquā irrationabilitatē quā tūc temporis cōtinebat que tamen postea nō durauit: et tūc potest noua consuetudo introduci: secus tamen si durabat vel habebat perpetuam causam: et tunc non potest introduci secundum Bal. in. d. l. dudum. C. de contraben. empt. et in autentico. omnes peregrini. C. cōmunia. de succes sio. Uide bonum tex. in. c. q̄q̄. §. volentes de censib⁹. li. vj. vbi reprobatur consuetudo antea introducta: de quo feci mentionez in. §. qō ante. de pen. et remiss. in versi. sequitur in tex. et. in meis recollectis. Idem si lex expresse derogaret p̄terite consuetudini et etiam future vel simpliciter non faciendo p̄terita vel futura dicendo non obstante aliqua consuetudine in contrarium: nam tunc indistincte etiaz futura cōsuetudo videtur damnata p id qō habet. in. l. si seruitus. ff. de seruit. rustic. predio. maxime q̄ istud est de natura legis vt ad futura trahatur. vt. l. leges. C. de legibus. et cap. ñ. et fi. ē. de cōnst. Hoc tamē ipse limitat nisi consuetudo de nouo introducta sit ex noua causa a principio non cogitata propter varietatem tēporis vel ex p̄terita que erat verisimiliter non cognita ipsi legumlatori. arg. l. si hominez. ff. mandata. et qō ibi no. Bal. et i. §. quibus. in probemio. C. quia secū
3 dum varietatem tempozū: statuta variantur. vt cap. nō debet. ē. de cōsanguin. et affi. et. l. j. in prin. C. de cad. tollend. qō etiā voluit Abb. in. d. c. ñ. ē. de prob. vnde si dispositio. l. fi. C. de testa. traberet ad futuras consuetudines cōtrarias eas abolēdo: tamē si postea emanaret consuetudo q̄ tēpore pestis valeret testamentū cum quinq̄ testibus vel forte minori numero: valeret talis cōsuetudo: et eadē ratione statutū: qz introducit ex iusta rōnabili cā verisimiliter tunc nō cogitata per principez ex quo hodie videmus q̄ oēs pestē fugiūt et hoiem pestifero morbo cōfectum euitāt. Iz cōsanguinei sint vel affines vbi olī nō ita refrigescebat charitas in sic fugiendo maxime apud consanguineos. Et quod plus est potest attentari secundū eū q̄ hoc procedat etiā si lex abbrogaret expresse future cōsuetudini. qz ad nouaz causam habentē rationabilem prouisionē nouiter factā se non extendit talis clausula generalis derogatoria de qua si fuisset cogitatum: nō sic generaliter fuisset derogatū. arg. d. l. si hominē. et quia intelligitur rebus sic se habentib⁹ et stantib⁹ vt. l. quod seruus. ff. de condit. ob causam. et. l. si cū cornelius et qō ibi per bar. ff. de solu. Ad cuius cōfirmationē possunt adduci multa que cumulat felyn. in. c. j. in. vñ. fallentia. ē. de consti. ornādo dictā. l. si hominē. Ex predictis redeūdo
4 ad propositū habem⁹ vnū casum singularē in quo p̄ dote cōseruanda et restituēda possunt fideiussores interuenire s. quādo hoc habet cōsuetudo. et hec est communis opinio. Contra quam insurgit Bald. nouellus: vbi supra dicēs q̄ talis consuetudo nō potest introduci: quia ex quo per legem fuit simpliciter cōsuetudo reprobata non solū intelligitur p̄terita: sed etiā futura per ea que supradicta sunt. p̄sertim cū in reprobatione cōsuetudinis: fuerit expressa ratio improbationis. s. vt euitetur perfidia inter coniuges propter quā rationem videtur se mouisse imperator in. d. l. j. et ñ. C. ne fideiu. do. den. ad reprobandū di. consuetudinē contrariam. Hoc tamen ipse temperat quando cōsuetudo artaret virū vel socerū ad fideiussionē p̄ro dote conseruāda vel restituenda. cum tūc subsit causa perfidie. Si autem nō artaret sed simpliciter permitteret talē fideiussionē: valeret dicta consuetudo quia videtur cessare ratio perfidie super qua se fundat dicta prohibitio. l. j. dū p̄supponis q̄ cōsuetudo loquebatur p̄ceptiue videlicet q̄ vir exhibeat fideiussorem mulieri. et hec opinio videtur satis equa et fauorabilis mulieribus et dotibus: et ideo tenēda per id qō habetur in. l. in ambiguis. ff. de reg. iu. cum concordantiis. et hoc modo dicit q̄ procedere pōt opinio tancredi et vincētiī hic et sic quieuit baldus nouellus. Potuisset ille hoc confirmare auctoritate illorum qui tenent etiā cessante consuetudine p̄dicta posse interuenire fideiussorez p̄ro dote conseruanda et restituenda qñ maritus spōte illum p̄stat: qz hoc casu cessat ratio perfidie: vt colligit ex. d. l. j. et. ñ. dum prohi
5 bent dictam cautionem exigi. Exigere taūt est ab inuito extorquere vt est tex. cū glo. in. l. fideicōmissa. §. fi rem. de lega. iñ. glo. in. l. non solū in prin. ff. so. ma. et in. l. iñ. §. exigerit. C. de interdictis. et in. c. statutū. §. insuper. v̄. receperit de rescriptis. li. vj. et in. c. ñ. v̄. exigere de cēsib⁹. eo. li. et in cle. j. in ver. debitas. de decimis. cum multis similibus. innuit ergo tex. in. d. l. ñ. q̄ si fideiussio non exigat: sed spōte p̄stet: bene valet. ita voluerunt aliqui doctores antiqui quos refert innocen. in p̄senti super ver. faciatis. et approbat collectari⁹. et cardi. in. vñ. oppo. idē tenuit Jaco. de ra. et cy. in. d. l. ñ. Joā. and. in addi. ad spe. tit. de dote post diuor. resti. §. j. pe. co. in additione incipiente ita notatur. Iodou. in. l. j. ff. solu. matri.
Bene facit in ar. tex. in. §. sed si ex testamento. insti. de satisda. tu. vbi dicit q̄ licet tutor testamētarius nō teneatur
6 satisdare: si tamen satisdedit tenet satisdatio. Ad idē facit illud mirabile dictū bal. in. c. j. ñ. co. de feudo da. in vim
7 legis cōmisso. vbi dicit q̄ licet pactū legis cōmissorie fit reprobatum in pignoribus vt. l. j. et iñ. C. de pactis pigno. et. c. significante. ē. de pigno. si tamen fiat rogatu debitoris et eius gratia: non voragine creditoris bene valet: sic ergo dicam⁹ in casu nostro. vt licet fideiussor p̄ro dote conseruanda et restituenda nō possit interuenire: si tamen spōte p̄stetur bñ teneat. hanc opinionē nouissime tenet bal. nouellus in dicto suo tractatu de dote. vj. parte. xxj. priuilegio. versic. quarto limita quam dicit in pūcto iuris veriorē per nōnulla fundamenta que videas per te. Si ergo valet fideiussio sponte p̄stita: non stante consuetudine super hoc: multo fortius valere debet quando stat consuetudo. cum tūc duplici firmet vinculo scilicet iuris validitate et cōsuetudinis permissione. arc. j. supra. de treuga et pace. Fateor tamē q̄ glo. in. d. l. j. et Barto. Saly. et communiter omnes. in. l. ñ. eo. titu. et in. d. l. vbi adhuc. tenēt opinionē contrariā. Immo q̄ etiā si sponte dentur fideiussores: non valet fideiussio: nec potest illi p̄hibitioni renunciari cum sit negatiua p̄ro qua opinione faciunt verba illius ru. que sunt magis generalia q̄ fit nigrū. qz in nigro ponitur verbum exigi. et in rubro generaliter ne fideiussores dotium dentur. non dicit exigantur. quādo aūt
8 rubrica est generalior nigro: possumus et debemus arguere ab ipsa rubrica generalius loquente vt per gl. in rubrica et i. l. j. C. si ob chyrographariā pecuniā et i. l. vnica. C. de capitatione ciuiū eximēda. li. xj. et in auc. de incestis nu. in p̄n. colla. ñ. in auc. vt facte noue q̄sti. §. j. super verbo. hmōi. Unde cum tex.

Lōsuetudo semel a iure dānata pōt iterū introduci.

Si derogat future q̄suetudini vl̄ simpliciter. Cōsuetudo ex noua cā introducipōt.

1. Notabi. Qñ fideiussor iteruenit pro dote.

Si reprobatio q̄suetudinis haberet p̄petuā cāz.

Exigere.

Opinio cōtraria.

Qñ cōsuetudo p̄mittet q̄ iteruenīat fideiussor p dote.

Pactum legis commissorie.

Opi. Bal.

Rubrica p̄t allegari.

Rubrica declarat ter.

cum ter. in l. ℌ. sit dubius in intellectu dꝫ intelligi ꝑm rubricam sub qua est situatus. vt voluit glos. in c. tibi qui. de rescrip. li. vj. & in c. si super gratia. de offi. deleg. de eo. li. cum multis similibus. ¶ Presertim cū illa rubrica habeat oēm pfectā: & p ꝫns inducat dispositionē ꝑm ea q̄ notāt Bart. & doctores in rubri. ff. si cer. pe. & in l. j. eo. tit. imo. in rub. ff. de verborum. Abb. in ꝓhemio gregoriano. fi. co. bene facit ad hoc glo. no. in rub. ff. si quis testa. li. iust. esse fuerit. qui dicit q̄ oēs rubrice legū & statutoꝝ cōsonātes tertui: possunt allegari pro textu. Ad idē facit q̄ voluit Bal. in rubrica. C. an seruus ex facto suo. vbi dicit q̄ q̄ rubrica incipit p vt: vel per ne: decidit & habet vim ter. & pōt allegari ꝑ textu. ita ergo videt dicēdū in proposito nostro: q̄ cū illa rubrica incipiat per ne: & contineat orationē perfectā: videtur prohibere interuenire fideiussores pro dote conseruanda & restituenda: necdū q̄ndo dantur a marito inuito: sed etiā si ab eo volēte. banc opi. sequitur Alexan. de imol. in. d. l. si

Opio gl. est sequenda.

constante. ℌ. quotiens. iℌ. col. ver. tertio limita. ff. solu. ma. & Jo. de imol. in. c. cū contingat. ℌ. de iureiur. in repeti. char. xlvj. ℌ. co. dicens istā fore cōem opinionem. & campetius in suo tractatu de dote. iℌ. parte. q. clxxvj. Et satis videt hoc casu militare ratio pt fidie: qꝫ vxor acceptando fideiussionem: satis videtur non confidere de marito. & per hoc tolli tur motiuum doctorum tenentium contrarium. ¶ Et ista

Cautio.

opinio videtur mihi tutior saltē propter auctoritatē gl. cuius opinio in dubio est sequenda. vt voluit Jaco. de bu. in l. j. C. qui pro sua iurisdi. Bal. in l. cū hereditas. C. depo. et in l. precibus. C. de impu. & alīs substi. & in l. fi. ℌ. necessitatem. C. de bo. que libe. & in multis alīs locis. vnde dicebat Cy. in l. j. C. de act. & obli. q̄ glo. est iuris idolū. in iudicādo ergo & consulendo ab ista opinione non esset aliquo modo recedendū. Et per ista fit expeditus intellectus tancredi et vincentiℌ: qui ꝫ verus sit in se: tñ multum restringit istum ter. ¶ Quapropter Jo. an. dicebat q̄ cautio de qua loquitur ista decretalis: nō erat fideiussoria vel pignoratiua sed simpler. s. iuratoria: qō prima consideratione videtur colligi ex ter. q̄ tam iudices delegati: q̄ ℞o. pō. vtunt isto verbo cautio simpliciter: q̄ intelligitur de simplici & iuratoria. vt. l. sancimus. C. de ver. sig. & q̄uis ille nō dicat hoc tenuit

Q̄ maritꝰ vergit ad inopiam.

host. in sum. ti. de dote post diuortium restituēda. ℌ. & quādo cōpetat. ver. sed hoc tñ. in fi. ¶ Sed reuera iste intellectus non pōt stare. nam si papa intellexisset de cautione iuratoria: ad quid esset opꝰ dicere sub ea cautione q̄ prestare pōt. cum iuratoriaꝫ quilibet q̄uis pauperrimus possit prestare: voluit ergo dicere ℞o. pō. q̄ si posset prestare pignora vel fideiussores: de illa intelligeretur. & in defectū p̄ stare tur iuratoria. istud fuit de mente Innoc. in presenti. & placet dño car. & Abb. ¶ Ex quo resultat alius & tertius casus in quo pro dote conseruanda & restituenda possunt

Lex regni.

interuenire fideiussores. s. propter vergentiam ad inopiā vel ꝓpter supueniētē suspitionē inopie vel dilapidationis. vt est hic ter. valde sing. ꝑm prefatos doctores. & ꝑm Bar. in. d. l. cōstante. ℌ. quotiens. iℌ. co. ff. so. ma. quē sequūtur ibi Bal. & imo. in prin. illiꝰ. l. Jdē tenet Cy. in. d. l. vbi adhuc. in. iℌ. oppo. & cāpetius in trac. ō dote. iiℌ. parte. q. clxxviiℌ. & ista ē cōis cōclusio: quā approbauit lex regni. iiℌ. parti. ti. xj. l. xxix. que dicit q̄ marito vergente ad inopiā: vxor pōt ab eo dotē petere: vel q̄ sibi prestet securitatē q̄ eā nō alie

Q̄ dans dotez est extraneus pñt 9 interuenire fideiussores.

nabit. ¶ Ex quo inferꝫ q̄ si vxor petat dotez a marito ad inopiā vergente: si ille prestet fideiussores vel aliā cautionem idoneā de dote conseruanda & restituēda: euitabit dotis restitutionē. vt est hic ter. ꝑm vnū intellectū. de quo dic vt dixi. ℌ. in ratione dubitādi & decidendi. in. iℌ. intellectu.

Pactū legis cōmissorie.

¶ Quartus casus est q̄ extraneus qui dotem dedit: stipulatus est eam sibi reddi: peteret fideiussores a marito de

10 ea † restituēda in casu soluti matrimoniℌ. Illaꝫ hoc casu bñ possunt interuenire. hoc fuit de mēte Bar. in. d. l. si cōstā te. in prin. ff. so. ma. in. vj. oppositiōe. iuncto eo q̄ tetigit in v. oppo. q̄ in expresso firmat ibi Jo. de imo. in. viℌ. co. ver. scō adde. & sequitur ibi Lodo. ℞o. dicēs hoc esse singulariter notandū. & placet Alex. ibi in. ℌ. quotiens. iℌ. co. ver. quarto limita. & Jo. cāpetius in suo tracta. de dote. iℌ. parte. q. clxxviℌ. & Bal. nouel. i. d. suo tract. ō dote. vj. parte. xxj. priuilegio. ver. xj. limita. bene facit ad hoc in simili ter. no. in. l. fi. j. respōso. ff. de cōtrahē. emp. de quo facit festū and. ficu. in. c. significante. in fi. ℌ. de pig. vbi dicitur q̄ ꝫ pactū legis cōmissorie nō possit interuenire in pignore: inter creditorem & debitorem: bene tñ inter debitorē & fideiussorē. a fic ergo dicam⁹ in casu nostro q̄ possit interuenire fideiussio inter maritum & extraneum. Cum inter istas personas cessat ratio perfidie. Nam propter hoc nō pōt maritus aliquod impingere mulieri: si ille extraneus dotans de suo voluit esse bene cautus & sibi prouideri de securitate in restituenda dote. Unde non sequitur extraneus de marito non cōfidit. ergo nec mulier. ¶ Hoc tñ debet sane intelligi q̄ñ iste extraneus a principio tpe donationis sibi ꝓuidit de dicta fideiussione vel satisdatione. ¶ Postea vō non pōt illā a marito inuito exigere: nisi ꝓpter superuenientē inopiā vel suspitionē inopie per dispositionē. l. in oibus. ff. de iud. ꝑm Bar. in. d. l. si constante. in. vj. q. ℌ. partis. quē oēs cōiter sequuntur: q̄uis Lodo. aliter dixerit: & forte non bene dicebat: tñ Bal. ibi q̄ etiam in isto casu poterit prouideri ipsi extraneo per sequestrum. cum via sequestri bene compatiatur cū via satisdationis: vt in decretali nostra aperte ꝓbatur ꝑm aliquos: vt. ℌ. in ratione decidendi dixi in. v. intellectu. ¶ Hoc tñ de sequestro intelligit Joā. de imo. in. d. l. si constante. si mulier consentiat: vel si non possit satisdari ꝑ virum de dote restituēda: vel si mulier forte sit suspecta de dilapidatione. adducit q̄ babetur in. d. l. si cū dotē. ℌ. sin autem. alīs videtur q̄ non obtineat sequestratio: & ita dicit videri de mente huius. c. ¶ Bald. tñ nouellus vbi. ℌ. dicit q̄ iste ter. non habet locum in casu predicto: qꝫ hic mulier vult esse secura de sua dote: sed in casu predicto extraneus volebat sibi prouidere sup dote. vnde si a principio sciēs illum maritum suspectum: sibi nō prouidit: imputetur sibi. ar. l. si creditores. ff. de priuile. credito. & potuit ipse propter hāc culpā conditionē dotis facere deteriorē. que ratio cessat in ipsa muliere. vt ꝑ Bar. in. d. l. si constante. in. vj. q. j. partis. & dixi. ℌ. in. v. intellectu. Si aūt post dotationem emerſit suspitio & maxime post datam dotem: & tunc emerſi suspitio propter culpam viri incipientis dilapidare: tūc poterit petere sequestrationē per id q̄ babetur in. l. si fideiussor. ℌ. fi. ff. qui satisda. cog. que tñ sequestratio reuocabit si maritus offerat idoneam cautionē. per no. ibi. & in. l. vnica. C. de probi. seque. pe. & in. c. examinata. de iudi. & in. c. fi. de seque. & poss. & fruc. Si vero emerſit suspitio citra culpā viri ex alio casu fortuito inopie: tūc non habebit locū sequestratio. cuꝫ non reperiatur a iure permissa & regulariter sit prohibita: vt. d. l. vnica. C. de probi. seque. pe. vnde non poterit tunc succurri extraneo nisi per remedium. d. l. in omnibus. ff. de iudi. vt voluit Bar. in. d. l. si constante. vj. q. quē multi sequuntur. quoꝝ opinio videtur approbata per dictam legez regni. iiℌ. parti. ti. xj. l. xxix. ¶ Sed tu pondera qꝫ iste ter. nō loquitur in muliere dotata & volenti sibi prouidere super dote: sed potius loquitur in eo qui ꝑ mulierem dotem promisit. qui ꝑm aliquos erat extraneꝰ. ¶ Pondera etiā qꝫ hec dos nondū erat tradita marito sed solū promissa. & maritus eam petebat. vnde intellige hāc decretalē vt. ℌ. dictū est. ¶ Quintus casus est q̄ñ absente marito aliquis promisit dotē marito datam saluare & restituere in casu restituende dotis. Nā istud bene potest fieri. & tenebit iste ꝓmissor. ita elegāter ꝙsuluit paul. de ca. consi. clxix. & seq. & iste est bonus modus fraudandi titulū ne fideiu. do. den. vt ille qui vult dotem pro marito saluam facere: ꝓmittat non simul cum marito: nec de mandato mariti: sed separatim ab eo ex sua propria liberalitate & voluntate tanq̄ principalis debitor. ad maiorem cautelam. nā ille titulus loquit q̄ñ fideiussor vel alius intercessor dat a marito: & sic se obligat mādato mariti: vt patet ex rubrica: tūc sequeret ꝓfidia inter maritū & coniugē ꝓpter quā emanauit illa ꝓhibitio: vt patet in. l. q̄. eo. ti. qꝫ vir quodāmodo cogit esse seruus illiꝰ quē dedit in fideiussorē: cū sibi fit obligatus actione mādati: & posset quotidie ab eo obiurgari & impugnari q̄ illū tenet in obligatiōe: & q̄ faciat eū liberari. vt. l. quintus. ff. mādati. cū cōcordātiℌ. Sed si aliquis sine mādato viri expresso vel tacito qō resultat ex ꝓsentia viri: vt. l. q patitur. ff. mandati. se obligat ad dotis restitutionē: nō video quare nō teneat obligatio: qꝫ non pōt dici datus a marito: nec aliqua ꝓfidia oriri pōt inter cōiuges. qꝫ cū ipse nō possit improperare marito ex quo fine eius mandato promisit: & potuisset hoc facere etiā inuito marito. vt. l. si ꝑ te. ff. mandati. nec ēt maritus pōt improperare vxori. & sic cessant verba & ratio illius tituli seu ꝓhibitionis: ergo cessare debet dispositio vt. l. adigere. ℌ. q̄uis. ff. de iurepa. cum simi. Cautum ergo erit q̄ ille qui taliter se obligat dicat se hoc facere non pcibus nec mādato mariti sed a scipō, sciēs se nō teneri. Si esset aliud diceremus sequeretur absurdum. qꝫ forte mulier nō contraxisset matrimonium nisi ratione istius ꝓmissionis. & si ꝓmissio esset inualida mulier reperiret se deceptaꝫ. Et sic in effectu videtur hic celebrari quidē cōtractus innomi-

Adde q̄ illū ter. in. l. fi. de cōtraben. emp. multū ꝙmēdauit ad ℌ pau. i. l. callipus. i pn. ff. ō solutio. & illa. l. callipus. alīs incipit: q̄uis a stipulanti. Jo. Ber.

Si a principio extraneus sibi ꝓuidit de fideiussore.

Lex regni.

Q̄ absente marito aliquis ꝓmisit dotez saluare & restituere.

Repetitio capituli per vestras

Opinio cõtraria.

natus.ſ. cõtrahо vt te obliges. ex quo ſecuto implemento: datur actio.vt.l.iuris gentiũ.ver.¶ ideo.ff.de pac.ita ꝯcludit pau.in.d.ꝯſilys.multa alia inducẽdo que per te videas. ¶ Reperio tñ ꝙ cõtra pau.tenet cãpetius in.d. ſuo tract. de dote.iij.parte.q.clxxxij.motus per ea que habent in.l.ſi mulier contra ſenatus.§.j.ff.ad velleia.vbi ſicut ꝑ muliere intercedente pro aliquo:nõ põt quis ea mãdante fideiubere. Ita etiã nõ valet ſi aliquis ea ignorãte fideiubeat.¶ iſte paſſus alibi nõ decidit ꝑm Bal.in.l.j.C. ad velleia. ¶ Itẽ contra pau. dicit facere: qz eoipſo ꝙ mulier acceptat fideiuſſorẽ etiã ab alio ꝙ a marito:ſatis videt nõ confidere de marito.tenẽdo opinionẽ Bal.põt reſpõderi ad.l.ſi mulier prealegata:ꝙ ibi reſtituit actio cõtra principalẽ debitorẽ.ideo expromiſſoris mulieris iuuat ſicut ipſa:ſecꝰ qñ nõ reſtituit:vt in macedoniano ꝑm glo.ibidẽ. nã tũc nõ iuuaret quia alꝫ mulier non haberet regreſſum aliquem. Cogita. ¶ Sz ꝑpter iſta ego nõ recederẽ ab opi.pau. quã amplia bis vt ꝓcedat etiã ſi reperiat poſtea maritum ꝓmiſiſſe tali expromiſſori ꝙ eũ indẽnẽ ſeruaret:qz nihilominus ꝓma ꝓmiſſio in ſuo robore ꝓmanebit.nec ex hꝫ ꝓbat vel ꝑſumit ſimulatio.ita dixit Alex.in.d.l.ſi ꝯſtãte.§. quotiẽs.iij. col. ff.ſo.ma.¶ cãpetius in.d.ſuo tractatu.iij.parte.q.clxxxiij. ꝓ id qõ in ſimili dixit Bal.in.d.l.j.C. ad velleia. dũ voluit ꝙ ꝫz mulier nõ poſſit ꝑ alio intercedere ſed ꝑ facto ſuo ſic: ſi tñ ꝓmiſit tanꝙ in facto ꝓprio:ꝫz poſtea reperiat aligs ꝓmiſiſſe eã indemnẽ ſeruare:ꝓptereа nõ inualidat mulieris promiſſio veluti ſimulata niſi aliter appareat. per text. ad hoc ſing.in.l.ſeya mãcipia.in prin.ff.ad velleia.qõ ipſe reputat no.dignũ.ad idẽ facit qõ no.Bar.in.l. ſi qs in graui. ff.ad ſilanianũ.de iudice vel teſte qui in articulo mortis dicit ſe tuliſſe falſum teſtimoniũ vel falſam ſniam: qz nõ ꝓiudicat illi ꝑ quo teſtificatus eſt vel ſniam tulit.ſic ergo in caſu nſo ꝙis poſtea reperiat ꝙ maritus ꝓmittat expromiſſori de indẽnitate:nõ tñ ꝓpterea probabit nec preſumetur ſimulatio:qõ tene menti. ¶ Sextus caſus eſt qñ marit⁹ an te contractum matrimonii ꝓſtaret fideiuſſores de dote cõſeruanda ¶ reſtituẽda in caſu quo matrimoniũ nõ ſequat. Nã tunc bene poſſent interuenire.caſus eſt ſingu.de hꝫ in.l. titio centũ.§.titio genero.ff.de condi.¶ demon. quẽ ad hoc multũ ibi no.Bar.Bal.¶ Imo.¶ Alex.in.d.§.quotiẽs.iij. co.¶ cãpetius in.d.tractatu.iij.parte.q.clxxiij.¶ põt eſſe ratio:qz ſi mꝫimoniuz fiat ſtatim ſpirat ſatiſdatio vel fideiuſſio.¶ ſic nõ põt inter cõiuges oriri perfidia. ſi aũt nõ ſequatur mꝫimoniũ:nõ ſunt cõiuges:¶ ſic ceſſat rõ pfidie. ¶ Septimus caſus qñ fideiuſſores darent a marito ſoluto iã matrimonio ꝑ dote conſeruãda ¶ reſtituẽda:nã tunc bene valet datio fideiuſſoris:vt eſt tex.cũ glo.in.l. ſi conſtãte.ff.ſol. ma.idem tenet glo.in.d.l.j.C.ne fi.iu.do.den. ratio eſt quia tunc ceſſat ratio perfidie q̃ ſubeſſet conſtãte matrimonio: ¶ hoc tenet Bald.no.in.d.xxj.priuilegio.ij.co.ver.ij. fallit. ¶ Octauo caſus eſt in patre viri qui põt eſſe fideiuſſor ꝓ viro ꝓ dote nurus ꝙſeruãda vel reſtituẽda.vt eſt tex. ꝑm vnũ intellectũ.in.l ſi.C.de do.cau.non nume.intelligẽdo ꝙ ſbi ſe obligauerit pater cũ filio ꝓ dote nurus in eodẽ inſtrumẽto tanꝙ duo rei debẽdi ¶ ſic inſolidũ ꝫz text. ibi non aperiat:qz hoc caſu videt ceſſare ratio perfidie. ꝑſertim cũ aliqñ cogatur pauper ad ſe obligãdũ ꝑ dote nurus.vt apparet ex no.in.l.ſi cũ dotẽ.§.tranſgrediamur.ff.ſo.ma.¶ dixi latiſſime.ſ.in rub. Idẽ dicas in matre ſe obligante vna cũ filio ꝑ dote nurus cõſeruãda ¶ reſtituẽda. Nã tunc ipſa erit obligata.ita ſingl̃r firmat Bal. nouel.i.d. ſuo tractatu de dote.vj.parte.xij.ſpeciali.¶.xxj.in ver. duodecimo limita.mouetur per tex.ſing.in.l.ſi.C.ad velleia.¶ ſubdit ꝙ iam vidit de facto obtentũ:ꝙ renũciatio tunc facta per matrez ſuri hypothecaꝫ: ſibi effectualiter nocet etiã ſi ipſa mulier aliunde nõ poſſet habere regreſſum cõtra bona mariti.qõ dicit fore notandũ ad no.in.l.mevia.§.fundũ.ff.ſol. matri. No.hoc mirabile qõ ideo eſt:qz ſicut tenet dotare: ita ꝓ reſtitutiõe dotis ſe obligare.idẽ eſſet ꝑ filio naturali.l. vxorẽ.§.pñ naturalis.de leg.iij. Cogita. Bal.vbi.ſ. ¶ Dicit etiã ꝙ ꝫz vxor tũc ſe obliget vna cũ viro ꝓ reſtitutiõe dotis eorum cõmunis filij qui vxorem accepit: non iuuaretur beneficio aut.ſi qua mulier.C. ad velleia. qõ reputat valde notandũ.conſuluit tñ ipſe vt oĩs difficultas tollatur: ꝙ in eodem inſtrumento filius ipſe qui accepit vxorem ¶ dotẽ: vel pater.ꝓ eo obligetur vna cum matre: qz negari negt; quin reſpectu ipſius filij vel patris mater ſit coniuncta ꝑſona ¶ poſſit ꝓ eo fideiubere per id qõ habet in.d.l.ſi.C.de do.cau.non nu. Et iſta mẽti cõmenda:qz quotidiana ¶ alibi ea nõ reperio.videas ibi latius per eũ. ¶ Idẽ dicũt alii qui de fratre ¶ aliꝫs coniũctis ſimul habitãtibꝰ cũ marito vt illi etiã poſſint cũ marito ſe obligare ꝓ dote conſeruãda ¶ reſtituenda.vt videtur velle ſpecula. iſto titulo.§.peр. ver.illud.¶ Bar.in.d.l.ſi cõſtante.in.viij.q.j.partis.in fin. ¶ Bal. tamẽ nouellus in.d.xxj.priuilegio.iij.co.ver.iij.limita.dicit ꝙ immo nõ videtur eſſe eadem ratio in aliꝫs cõiunctis ſicut in patre cũ aliꝫ coniũcti reſpectu patris cẽſeãtur extranei per id qõ hñ in.l.vnica.§.extraneum.C.de rei vxo.act.naturalis eñ charitas patris erga filiũ ¶ econtra: non patit aliquid eſſe inter eos ſuſpitionis finiſtre. ar.l.au relius.§.titius.ff.de libe.lega.¶.l.paulo callimacho.§.põponius.¶ quod ibi per glo.de leg.iij.que ratio ceſſat in fratribus ¶ aliꝫs coniunctis.vnde ſi vxor diceret viro vel ſponſo.nolo tibi committere meam dotem niſi frater tuus ꝓ te fideiubeat vel ſe obligat vna recum:certe ex hoc verſaret indignatiõ non parua viri erga vxorem. qz de eo non cõfidit in dote:cui corpus ſuũ commiſit.vt.l.hac lege.C.de pactis cõ.¶ hic in fi.¶ qõ velit ipſum virum ſemp ſtare obnoxium ¶ obſequioſum erga dictum fratrem ꝓpter dictam fideiuſſionem. cum etiam inter fratres ſit ſtimulus:vt nolit pati alium confratrem ſibi ſuperiorem ¶ ſic inequalẽ.l. cum pater.§.cuictis.de leg.ij.¶ qõ ibi not.¶ qõ habetur in l.j.§.veteres.ff.de acq.poſ. ¶ Et hoc mihi magis placet: qz vt ille dicebat fratres ¶ aliꝫ coniuncti q̃uis ſimul habitent:quantuz ad hoc reputãtur extranei.vt.d.§.extraneũ. extranei autem nec fideiuſſores: nec duo rei debẽdi vna cũ marito conſtitui poſſunt ꝓ dote cõſeruanda ¶ reſtituenda:qz tunc in effectu cenſeret alter fideiubere ꝓ altero.vt habetur in.l.vir vxori.ff.ad velleia.marito nõ poſſent hoc modo ſe obligare: qz veniretur contra mentem.d.l.j.¶.ij. C.ne fideiu.do.dẽ.in iſta ergo obligatiõe facta per fratres vel quoſcũq; extraneos vna cum marito non erunt omnes inſolidum obligati:ſed quatenus ad quẽlibet pecunia dotalis peruenit.qz tunc quilibet cenſetur principalis ꝓ rata q̃ quilibet eoꝝ recepit. Si autem vir ſolus dotem recepit:alter in nullo erit obligatus. qz tũc proprie cenſetur fideiuſſor ¶ eſſet color queſitus. vt habetur in.d.l. vir vxori. q̃uis ambo ſint ꝙfeſſi ſe recepiſſe.ar.l.inde queritur.¶.l.cũ in plures.§.veſtimenta.ff.loca.¶ qõ voluit Bart.in.l.ij.§. vbi duo.ff.de duo.reis.¶ in.l.duos reos.co.ti.¶ in aut. hoc ita.xx.co.ver.ſeptimo quero.C.de duo.reis.Ange.de are. inſti.de fideiuſſo.§.ſi plures.qui omnes dicunt ꝙ quando duo ſunt mihi obligati ad idem:ſi alter ipſoruz ſentit totã vtilitatem:alter nihil:¶ ego conuenio illum qui vtilitatem non ſenſit:poteſt excipere q̃ prius conueniatur:¶ excutiat ille qui vtilitatem ſenſit ſuo periculo.hoc eſt dicere ꝙ ſi ille reperiatur nõ ſoluendo redeatur ad eum ſuper principali ¶ expenſis factis:¶ videtur ꝙ teneatur etiam ſubminiſtrare expenſas litis.vt.l.ſi vt certo.§.nunc videndum.in fi. ꝫz pau.in.d.l.inde queritur.qui dicit ꝙ cum iſte caſus ſibi accideret de facto bononie:fecit deponi expenſas vt excluderet agentem:¶ partem ſuam offerret vt alter excuteret ſuo periculo:¶ procurator qui erat ſatis practicus ¶ intelligẽs illud nõ intelligebat:¶ finaliter dicit ſe obtinuiſſe:ꝫz cũ magno labore poſſet dare ad intelligenduz:facit ad predicta ꝑm eum.l.actione.§.ſi cõis.ff.pro ſocio.¶.ff.de pecu.l.inde queritur.§. ver.certe. ¶ Per que etiã iura dicit Buil. de cu.in.l.j.C.vt nemo inuitus.ꝙ ſi debitor vni ex fideiuſſoribus tradidit pecuniã vt ſolueret.¶ ille non ſoluit:ſi creditor conueniat alium fideiuſſorez:¶ ille hoc allegat ¶ offerat ſe paratum oſtẽdere: debet ille prius conueniri:¶ interim ipſe debet abſolui ab obſeruatione iudicij.i.non cogitur litigare. ¶ Hinc eſt etiã[a] ꝙ ſi vnus ex duobus reis debẽdi habuit totam vtilitatem contractus ¶ alter conueniatur: poterit excipere ꝙ ille qui vtilitatem totam habuit prius conueniatur periculo iſtius.ita tenet Bar.in.d.l.ij.§.ſi.ff. de duobus reis debendi.de quo meminit pau.de ca.in.d.l. inde queritur.qui hoc mirabiliter limitat,¶ reſtrigit. vt ibi per eum:quem rogo videas:qz quotidie venit in practica, ¶ ego pluries practicaui. ¶ Hinc eſt etiã ꝙ eo caſu quo debitor debitoris põt quẽri:ſi iſte debitor debitoris q̃uenia tur poterit dicere ꝙ prius q̃niat debitor principalis ſuo periculo ¶ ſumptu:paratus ſatiſdare fiſco vel creditori de indẽnitate:vt eſt caſus no.in.l.j.C. de cõue.fiſci debi.li.x. ꝑ quẽ ita tenet Saly.in.l.nõ prius.ꝑpe ſi.ver.quero tunc ab extra.C.qñ fiſcus vel priuatus. ¶ Hinc eſt etiam ꝙ ſtante lege vel ſtatuto: vt hodie dictat lex regni foro legũ.lib.ij. ti.xvij.l.ij.ꝙ habẽs debitorẽ ¶ fideiuſſorẽ:agere poſſit cõtra fideiuſſorẽ ¶ eiꝰ bona ꝓpria autoritate etiã nulla facta excuſſione cõtra principalẽ.creditor autoritate dicte legis aggreditur

Idẽ in fratrib⁹ ¶ aliꝫs coniunctis ſubditur tñ opinio ꝓria. Opio contraria.

[a] ¶ Adõ pau. in rub.C. vt nemo inuitus.et in.l.ſi vt certo.§.ſi duob⁹.col. antepe.i fi. ff. cõmo.io. Ber.

Lex regni.

aggreditur contra fideiussorē: dicit fideiussor eamus ad pn cipalē: q; aut faciā q̄ tibi satisfiat: aut ego tibi satisfaciam: dicit creditor: ego nolo q̄ fideiussor fit audiēdus p p̄dicta. Nā ex quo debitor principalis habuit commodū ꝯtract⁹: fideiussor nullū: ergo audiendus est. preser tiz q; onerosus creditor nō audit. ff. de pigno. act. l. si seruos. p hoc de vsu ris. l. si bene collocare. Itē q; creditor videt in hoc malicio se agere. cū sibi nō noceat qō petit fideiussor: & fideiussori p sit. ff. de euic. l. in creditore: & malicięs obuiandū est. ff. de rei ven. l. in fundo. ff. de ser. expor. l. si venditor. in fi. per ista iu ra. ita tenuit Host. & dicit p hoc esse. l. aureā. que dicit qō q obsignauit rem & paratus est debitū soluere q̄ pign⁹ liber rum esse videt. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. itē liberat. §. q paratus. & d. l. si venditor. in fi. ita refert Albe. de rosa. in. j. parte statutor. q. ciū. incip. adhuc quero. vbi videas latius p eū fortius audietur si dicat fideiussor q̄ ꝙueniat debitor principalis suo periculo & suis expēsis p p̄dicta: q̄ tenet mē ti: q; alibi non legit ita in specie tactū. ¶ Ex his etiā infert q̄ si iudex q male iudicauit: & virtute sue inique sñe: pars p qua lata fuit: aliquid obtinuit qō postea tpe sindicatus petit a iudice: poterit iudex dicere parti petenti dirigas actiones & remedia tua contra dñm ad quē pecunia in cō dēnatione deducta puenit meis sumptibus & meo periculo: & audiet & interim ab instātia absoluet. ita no. voluit pa ris de puteo in suo tractatu sindicatus charta. lvi. j. co. alʒ in verbo iudex male iudicās. co. j. ver. attamē ego motus p ter. cū glo. in. d. l. inde queritur. vbi Bar. dixit h̄ in duob⁹ reis q̄ vnus eor conuētus pōt dicere: cōuenias conreum meū ad quē tota pecunia puenit meo periculo & dz audiri. Idē dixit in pluribus curatoribus in. l. j. §. si tres. ff. de cu
11 ra. bo. dan. dicēs q̄ † curator qui nō gessit pōt petere q̄ ge rens prius conueniat sub periculo: que dicta cōmēda me morie tanq̄ ab alio nō collecta. Sic ergo ī ppōsito nr̄o vi detur dicendū qñ maritus & alius confitent dotē recepisse q̄ in veritate recepta est p solū maritum: aliⁿ est fideiussor conuētus: poterit se tueri eo modo quo dictum est. Hoc est qō voluit Lodo. ro. in. d. §. transgrediamur. vbi dixit q̄ si pater & filius cōfitent simul recepisse dotē nurus. & p̄batur expresse dictā dotē puenisse ad manus alterius eor: ꝛz in strumētū cantet q̄ ambo recipiūt: tñ debet prius excuti il le ad quem dos peruenit: sumptibus tū & periculo alterius conrei: per id qō habetur in. d. l. inde querit. de quo dicto meminit cāpetius in suo tractatu de dote. iij. parte. q. clxix. & Bal. no. in. d. tractatu. vij. parte. xxviij. priuilegio. vbi vi deas late. ¶ Immo plus pōt attētari ꝛm eū in. d. xxi. priui legio: q̄ etiā si aliter non p̄baretur q̄ in veritate solus ma ritus receperit dotē: sed ambo simpliciter fuerūt cōfessi se recepisse: illa confessio alterius nō p̄bat nec nocet. maxime si ille erat oīno extraneus tanq̄ sit facta in materia suspe cta: vbi ille nō poterat aliter se obligare: videlz tanq̄ fide iussor. l. p̄hibēte: per id qō habet in. l. p diuersas. C. mādati. & in. l. si. C. de spōsa. p Bar. in. l. cū qs decedēs. §. titia. de leg. iij. q; hic cōiectura & p̄sumptio subest q̄ tota peruenit ad manus mariti: ex quo nō ob aliud datur nisi p suppor tandis oneribus matrimonij & sic ad eū spectat tale onus. ad hoc. l. si is qui stichū. §. ibi dos. ff. de iure do. qō dictum alibi nō legi. & satis mihi placet. Reliqua in hoc articulo dic vt ibi per eū & per doctores in. d. l. si cōstāte. ¶ Nonus casus est qñ in tali fideiussione interuenit iuramentū. Nam
12 cū tūc possit † seruari sine interitu salutis eterne seruāduz est. vt. c. si vero. & c. cū contingat. cū multis alijs. ſ. de iure iu. hāc opi. tenet Bal. i. l. iurisgētiū. §. si paciscar. ff. de pac. & in rubri. ff. de iureiur. Saly. & Fulgo. in aut. sacramēta pu berū. C. si aduer. vē. & ibi etiā petrus philip. xxxvij. col. i. sua repeti. Bal. & Ang. in. l. si qs p eo. ff. de fideiuss. & ibi Dau. de ca. & in. d. §. quotiēs. & cōsi. clxix. & seq. Abb. in. d. c. cū cō tingat. in fi. & ibi Jo. de imo. in repetitiōe. char. xlvi. in ver. decimū & vltimū mēbrū. ver. circa scōm aduerte. & cāpetius in suo tractatu de dote. iij. parte. q. clxxiij. & Bal. no. in suo trac. vi. parte. xxj. priuilegio. ver. duodecimo limita. & istaz partē teneas: q̄uis Bar. in. d. l. si qs p eo. in. ij. mēbro. & in d. l. j. C. ne fideiuss. do. dē. & Anto. in. d. c. cū contingat. in. ij. casu teneāt contrariū. & male ꝛm p̄fatos doctores. q bñ re spondēt ad motiua Bar. & Anto. vt p tevidere poteris: q; non est opus sup re tā clara & cōi aliter insistere. ¶ Bal. tñ no. vbi. ſ. nititur opiniones concordare & opinionē Bart. saluare hoc modo. Dicit enim q̄ marit⁹ p̄stat talē fideiu sorē sponte & vltro. tūc iuramētum firmaret: ex quo non de directo sed occasionaliter posset sequi occasio perfidie & in dignationis inter ꝯiuges: & hoc modo procedat cōis opi nio. secus dicit si maritus prestaret talē fideiussorē inuitus: puta si consuetudo ita disponeret vel forte statutū q̄ mari tus teneatur & possit cogi ad talē fideiussorem prestanduz: & tunc iuramentum nō firmet: ex quo non occasionaliter: ꝛz de directo: & incontinēti inducit dictā materiā p̄fidie & ma liuolentie inter coniuges. prout idem dicitur in iuramento de futura successione. q̄ de directo & immediate inducit vo tum captāde mortis. & ita p̄cedat oppōsito Bar. & sequa cium. Colorata est ista cōcordia. Cogitabis. ¶ Aliqui vo
13 lunt addere decimū casum dicentes q̄ ꝛz fideiussores non † possunt interuenire: bene tñ datio pignoruz. Istud voluit gloss. in. d. l. ij. C. ne fi. iu. do. den. ꝛz se nō firmet. tenēt dynus & Cy. in. l. j. e. ti. Bar. & cōiter oēs in. d. §. quotiēs. q; ex quo ibi p̄hibentur fideiussores. ergo nō pignora per ter. in. l. j. ff. qui po. in pig. ba. & in. l. ꝙuis. als incipit cal pus. ff. de solu. ad hoc. l. qō autem. §. si vxor. ff. isto tit. in ver. pignora propter dotem. & istam opinionē sequitur Aler. i. d. §. quo tiens. peñ. co. ver. iuxta predicta. & campetius in dicto suo tractatu. iij. parte. q. clxxxj. q; isto casu cessat perfidia cum maritus dando pignora videtur expresse facere id q̄ tacite inerat propter tacitam hypothecam: iuxta. l. assiduis. C. qui po. in pig. ba. propterea maritus nō grauatur hoc ca su nec obligatur alicui sicut quando prestat fideiussorē cui postea tenetur actione mandati. Bal. tamē nouellus in di cto suo tractato de dote. vi. parte. xxj. priuilegio. ver. nono limita. post Lodo. in. §. quotiens. tenet contrarium q̄ pi gnora nō possint interuenire. nec obstant iura predicta q; illa loqui videntur in hypotheca que solo consensu contra hitur sine alia traditione. Sec⁹ est in pignore proprio mo do accipiendo q̄ solum constituitur actuali traditione. l. si rem. §. ij. ff. de pig. act. ¶ Et subest ratio differentie: q; per hypothecam non generat causa alicuius perfidie inter cō iuges: cū bona hypothecata remanēat in plena possessiōe apud maritū: & ideo si etiam nō esset expressa hypotheca: hodie iura volunt contrahi tacitam in oībus bonis viri p restitutione dotis. l. vna. §. j. C. de rei vxo. act. Sed qñ con stituit per traditionem alicuius rei stabilis vel mobilis q̄ fieret per virū vxori pro tutela sue dotis: ex quo tranfit tūc oīs possessio i mulierē: tā ciuilis q̄ naturalis: & sic nulla re manet penes virū: vt habet in. l. j. §. p seruū q pignori. ff. de acq. pos. & in. l. cū notissimi. §. illud. C. de p̄scri. xxx. an. tunc vī ex hoc casu dari occasio p̄fidie & maliuolētie viri contra vxorē nō cōfidentē de eo: put eadē rōne dicit in fideiussore. cū in vtroq̄ casu videat vxor diffidere de marito. & sic ipse ꝙciperet aduersus eā nō paruā indignationē. & iura volūt q̄ nulla sit inter ꝯiuges p̄fidie vel indignatiōis occasio. vt d. l. ij. ad hoc. l. rep̄hēdēda. C. de isti. & substi. sub ꝙdi. ¶ Et ꝛz ter. in. d. l. j. & ij. nō dicat de pignore: tñ p̄nt verba illa ge neralia ibi. nulla satisdatione accōmodari etiā ad pignus & maxime quia quando fuit facta traditio pignoris mulie ri: fit eadē rō p̄hibitiōis: pōderata p imperatorē in. d. l. ij. & sic nō dicet extēsio sed cōprehēsio. maxime q; pignus & fi deiussor a pari p̄cedūt: vt insti. de re. di. §. vēdite. & l. si rē. §. satis factū. ff. de pigno. act. & ista opi. mihi magis placet.

Qñ interue nit iuramen tum.

Opinio cō traria.

Cōcordia.

¶ Idō etiā ad p̄dicta q̄ ꝛz mulier nō possit petere a viro sibi caueri sup dote ꝙseruāda & restituēda p viā fideiussio nis: bñ tñ p viā delegationis videlz petēdo q̄ vir p̄mittat dotē restitui alteri quā sibi qñ ex hoc vir nullū bñet timere incōmodū p tex. fing. a cōtrario sensu in. l. ij. in prin. ff. solu. ma. q; ter. p̄cedit nō solū in vxore hoc petēte: sed etiā in p̄e eius: q; fil̄r poterit hoc petere: vt fingit̄r tradit̄ p Bal. no. i d. suo tractatu de dote. xij. parte. q. xxij. q̄ intelligē necdum si ante matrimoniū: ꝛz etiā sit pe promisse dotis hoc petat mulier: vel si post solutū: & etiā post habitā dotē hoc pete ret mulier. vt ibi voluit glo. quaz cōiter sequunt doctores. vnde ille ter. est multū no. & fauorabilis mulieribus q̄ vidē tes nō posse a viro fideiussorē extorq̄re de dote sibi restituē da in casum restituēde dotis p. d. l. j. & ij. C. de fideiuss. do. dē. immo nec etiā a volēte & spōte offerēte: vt. ſ. dictū est. & du bitaret mulier ne forte ppter impotētiā viri vel naturā li tigiosam ipsi⁹ viri: & ꝙditionē mulieris debilē: nō esset faci lis futura exactio fiēda p eāvel eius beredes: & tūc in dictū casum deleget ipm virū alicui psone eq̄ potēti: de qua ipsa ꝙfidat: & p quā dotis exactio facilior redderet. Et ad hoc poterit vir cogi vt p stipulationez p̄mittat illi adhibito si ex hoc nō posset vir allegare aliqd sibi suspectū incōmodū nec poterit vir allegare se nō teneri: & fruſtratoriā esse talez delegationē: cū in ea fit eadē rō generāde p̄fidie & maliuolē tie inter ipsos ꝯiuges: ppter quā etiā p̄hibet datio fideiuſ sor. d. l. ij. Sed p parte mulieris poterit rñderi q̄ dispoſi

Delegatio pro dote.

Pro dote possunt in teruenire pignora.

Opio contraria.

ctio.d.l.r.ij.dz intelligi in ppriis suis terminis nec est extendenda ad aliū casum cū sit odiosa r exorbitās a regulis iuris cōis. Immo est correctiua iuris antiq. ergo rc. vt in.l. principio.in fi.C. de appel.cū simi.r ppterea fere oēs doctores in.d.l.ij.vident psupponere q remediū.d.l.ij.ff,so.ma. in prin.hodie etiam obtineat. ¶Bal.nouel.vbi.s. dicit q immo puncto.d.l.ij.dz fit fauorabilis mulieribus put olim etiā erat datio fideiussoris.est correcta p nouā dispositionē.d.l.j.r.ij.C.ne fideiuss.do.dē.nā cū ibi fit exp̄ssa rō huius phibitiōis:videlz ne cā pfidie in cōnubio generet:dz ampliari.d.dispositio ad aliū casum vbi subest eadez rō:dz ibi nō fit exp̄ssus p glo.no.in cle.j.de elec.in ver.eligat.cū multis fi.facit.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iure pa,r,l.cuz pater.§. dulcissimis.de leg.ij.vnde est cogitandū maxime q docto res nō dicūt:ad p̄dicta nō aduertētes. ¶Sed tenēdo q dispositio.d.l.ij.nō fit correcta.qō videt de iure verius,adde q vbi maritus cōstāte matrimonio de volūtate mulieris p̄mitteret titio restituere dotē aio nouādi actionē: que primo mulieri ad dotē cōtra maritū acqsita erat:si titius solui nēdo nō erat: nō liberat maritus a muliere p talē p̄missionem.ad hoc glo.no.in.l.si cū dotē.§.si mulier.ff.so.ma.que dz Bal. r ang.ibi est ad hoc singularis.r ideo isto casu nō teneret maritus pictā p̄missionē titio facere de voluntate mulieris:q marito esset incōmodū q̄si remaneret obligatus duobus.s.mulieri r titio, r hoc q̄si mulier de suo dedisset.q nota q est pulchra limitatio.ad.d.l.ij.fm alex.ibi in ij.co.vbi videas moderniores sup isto arti.r cāpetiū in tracta.de dote.iij.parte.q.ccxiij. ¶Jdē dicas si maritus cōstāte mrimonio ꝫsentiēte vxore delegauit sibi debitorē vel exp̄romissorē p dote.Nā si ille debitor vel p̄missor erat pauper r nō soluēdo dari nō pōt, vt sentit gl.in.d.§. si mulier. quā sic intelligit ibi ang.secus si esset diues r soluēdo:nam tūc bñ valeret fm ang.ar.d.l.ij.ver.nec cogit.ff.so.ma. cuz quo dicto trāsit ibi Jo.d imo.r alex. hoc intelligēs si talis delegatio cōferat in tps soluti matrimonij: als secus put no.voluit Bar.i.l.sane. p illū text.in fi.ff.de iure do. Et ita q̄uis p dote ꝫseruāda r restituēda:nō possint fideiussores interuenire:bñ tū poterit interuenire exp̄romissio vel delegatio exp̄romissoris vel debitoris. ¶Rō diuersitatis pōt esse:q in datiōe fideiussoris militat rō timoris pfidie:cuz eodē tpe habeat mulier maritū r etiā fideiussorē obligatos sed in casu delegationis vel exp̄romissionis: obligatio mariti nouatione extinguit: r añq̄ fiat nouatio obligationis mulier nō hz aliquē obligatū p̄ter maritū. fm alex.vbi.s. cuius verba refert cāpetius in.d.q.ccxiij. q̄uis de alexan. nullā faciat mētionē. ¶Ex istis infert q delegatio pauperis debitoris facta a marito: vxori nō p̄imit actionez de dote.vt videt tex.in.d.§.fi mulier.vbi videas docto. signāter alex.cuius verba tacito auctore recitat cāpetius in tractatu de dote.q.ccxiij.dicit ibi. ¶Adde etiā ad p̄dicta q

14 p †dote ꝫseruāda vel restituēda ex parte viri vel soceri nō possint fideiussores interuenire.vt.d.l.j.r.ij.C. ne fideiusso. do.dē.p dote tū p̄missa dāda p mulierē vel socerū:bñ pōt fideiussor accedere.vt voluit glo.Ly.r alij in.d.l.j.sic intelligentes tex.in.l.cū dotis.C.de iure do.r.l.si fideiussor.ff. d re iudi.r videt casus in.l.fi.C.ad velleia. Et in hoc nō iudicant ad paria maritus r vxor.q non est eadē rō in marito cui p̄mittit dos p mulierē r in p̄missione dotis voluit fideiussorē.q: hic nō est tāta cā generande pfidie inter ꝫiuges: cū respectu viri obligati:fideiussio cēseat habere cām ppetuā pfidie.q: etiā ipsa dos censet fil'r bñe causam ppetuam apud virū.vt.l.j.ff.de iure do.sed respectu mulieris obligate:ipsa obligatio nō est habitura cām ppetuā:ex quo incōtinēti dz solui,r sic dicta cā indignatiōis.si qua foret:videret bñe causam quasi mōmētaneā r nō duraturā. Jta dicit Bal.nouel.vbi.s.ver.vij.limita. Reliqua in hac materia videas p docto.in locis.s.alleg.sup q̄bus hic amplius nō insisto:vt ad vlteriora ꝓcedere valeamus.

Qñ delegatus non est soluendo.

Pro dote p̄missa dāda pñt interuenire fideiussores.

Rō diuersitatis inter fideiussionē r delegationem.

1 ¶Pecunia depositata apō mercatorē an possit licite capi pars lucri honesti fine eo q cōmittat vsura.
2 Societas ad aliquā mercantiā vel artē in qua vnus ponit operā r alter pecuniā r lucrū inde ꝓueniēs inter eos diuidatur licite contrahi pōt.
3 Eleemosyna putāda nō est si pauperibus dispensēt q ex illicitis rebus acquiritur.
4 Malū minus p̄mittit vt maius euitet.
5 Jnteresse lucri cessantis peti pōt.
6 Usure nō sunt licite vbi vsus rei est translatus cum dominio rei.

7 Mutuans alicui decem que promisit sibi reddere in nundinis r si nō reddiderit promittit sibi quindecim r consitetur exnūc put extūc tm̄ esse interesse mutuātis r p eo facit illā p̄missionē talis cōtractus non est licitus:q: paciscitur a principio de certo lucro.
8 Obligationi dādi consistēti sup quātitate r maxime super mutuo an possit apponi pena si infra certum terminū non soluerit:ita q ista pena sit certa r determinata contra non implentē in termino.
9 Usura sicut prohibita est in contractu ita r in vltima voluntate.
10 Interesse lucri cessantis de iure canonico peti potest nō tamen potest a principio taxari nec per contractum inter viuos nec in testamento in quo testator propter tarditatē solutionis quantitatis adꝺceret vsurā per dinumerationem mēsium vel annoꝝ.

Lucrum honestū.6.notabile.

Sexto cum dicit textus vel

saltē alicui mercatori cōmitti:vt de parte honesti lucri: vir onera possit matrimonij sustentare. Ex his verbis colligit
1 do.abb.post anto,r car.q† ex pecunia depositata apud mercatorē:licite pōt capi pars honesti lucri:sine eo q vsura cō mittatur. Et sic ex pecunia mea cū ministerio alteri⁹:pōt ꝓuenire honestū lucrū:de quo dicūt esse casum singularez hic r alibi nō repiri de iure canonico:de iure tñ ciuili multa sunt iura q̄volūt:q licite pōt† ꝛtrahi societas ad aliquā
2 mercantiā vel artē in qua vnus socioꝝ ponit pecuniā:alter vo operā:r lucrū inde ꝓuenies inter eos diuidat:q: interusuriū pecunie correspōdet operibus r industrie alteri⁹ r ecōtra.vt.l.si nō fuerit.§,ita coīri.r.l.cū duobus.§. fi in cōeūda.r,l,si societatē mecū.ff.p soc.cum multis alijs.r in.l.j. C.eo.r insti.eo.§.ij.r tenet glo.in.c.plericq̄,xiij.q.ij. Bof. r host.in summa.ti.de vsur.§.vltimo.anto.r alij in.c.fi.e.ti. ¶Et ita nō est ḧ speciale in pecunia dotali put aliq sompniātes dicebāt p istū tex.in p̄senti:q de pecunia dotali loq tur:q: si in alijs casibus nō esset licita ista depositio pecunie put ipsi fatent cū receptiōe partis lucri:nec eodem modo debuisset licere in pecūia dotali cū etiā ꝓredimēdis captiuis nō sit licitū fenerari:vt.c.sup eo.de vsur. nec occasione boni malū est cōmittēdū:vt.c.j.de sortileg.r i.c.forte.xiij. q.ij.vbi.dicit q multi sunt xp̄iani diuites:auarī:cupidi:nō habeo peccatū si illis abstulero:r pauperibus dedero.illi nil boni agunt mercedē habere potero.hmōi cogitatio ex diaboli callidītatē suggeritur:nā si totū qō abstulerat tribuat:adoleret potius peccatū q̄ minuat.non enim est pu
3 tanda † eleemosyna:si pauperibus dispensēt q ex illicitis rebus acquirit.c.non est putanda.j.q.j.occasione ergo boni malum committendum non est: vt p̄dixi. Unde apls ro.ij.non sunt inqt facienda mala vt eueniant bona:nec occasione liciti dz illicitum committi.l. qui sub p̄eter.C. de sac.san.eccle.l.fi.C.qui le.p.l.illicitas.§. ne tenuis.ff.de offi. p̄fi.r ibi glo.in ver.cōcutiēdos.vnde etiam pro saluāda vita bois non debet peccatū etiā veniale cōmitti:vt late dico post Abb,r alios in.c,sacris,de his q̄ vi metusve cau.fiunt
4 in meis recollectis.illud ergo qō † dicitur minus malū p̄mittitur vt maius euitetur.c.nerui testiculoꝝ,xij.di. nullo iure pōt sustineri:lex enim diuina atq̄ christiana nullo pacto permittit malū aliqō fieri etiā vt exinde bonū eueniat: vt apostolus vbi.s.testatur: multo minus debet hoc permittere: vt maius malum euitetur nisi hoc fiat per locum dissimulationis: vt contingit in.c. inter opera charitatis. vbi permittitur dissimulare meretricatuz in ciuitate ne dū ex ciuitate expellitur: tota ciuitas libidine repleatur: vt ait Augu.r no.in.d.c.inter opera. Adde p̄dictis bonū text. r ibi no. Jo. dē pla.in.l.vna.C.nulli licere in frenis.li.xj.v. nota secundo.r ver.tertio nota. ¶Et inde est quod si moriens marito:eius heredes promittunt vxori dare.decem p cētenario donec integraliter sibi dos soluatur:non est licitum:vt consuluit anch.cōsi.xiij.de quo latius dicet. ¶Ex quacūq̄ ergo pecunia apud mercatorē depositā licite pōt capi pars honesti lucri: q̄uis pecunia dotalis nō fit p p̄dicta r p istū tex.quē sic gñaliter intelligunt doctores in p̃nti r Bal.in.l.fi.in fi.C.de peti.here. ¶Ratio hui⁹ est.q: licet
5 vsure sint † p̄hibite de iure diuino r humano.vt.d.c. super eo.r.c.consuluit.j.de vsur.nihilominus tñ semper habetur ratio ad interesse partis ratione dāni ꝓuenientis vel lucri cessantis:vt voluit Jnno.in.c.sacro.j.de sen.excō.in verbo ad interesse.dicēs q vbi pecuniā dare est in obligatiōe habet rō lucri cessantis. qō est bñ notandū fm Abb.in.c. cū venerabilis.supra.de exceptionibus.iij.colum.ver.aduerte.

Interesse ēt lucri cessantis peti pōt.

te. Et in.c.p.t.g.in princi. de offic.deleg.cum alijs. de quibus ibi per Fely.in prin.vide.j.§.i. habetur etiam ratio lucri cessantis ratione temporis.l.vinum.ff.si cer.peta.c.i. de plus petitionibus ꝑm Frā.are.in.l.diuortio.§.item si meses.ff.so.ma.in prin. Declara hoc respectu debitoris debẽtis pecuniam creditori soluere.nam tunc est in cõsideratione damnum proueniens vel lucrum cessans.secus si pecuniam dare est in obligatione respectu creditoris abundantis qui alteri in magna necessitate constituto ex precepto mutuare tenetur:tunc enim non est habẽda ratio dãni proueniẽtis:vel lucri cessantis ꝓpter hmõi mutuuꝫ:in tali em necessitate:non solum debet quis mutuare:sed quod fortiꝰ est tenetur donare eleemosynam faciendo: quia tunc eleemosyna est in precepto:vt.c.pasce.lxxxvj.di. cum ꝫcordantijs:de quibus per Fely.in.c. humanum.i.dist. in fi. taliter aũt donatum non repetit:fortius ergo si mutuet non petet damnum proueniens:vel lucrum cessans.immo sorte contentus debet esse.ita puto sensisse Inno.t Abb.vbi.s.t ita tenet archiepꝰ florentinꝰ.q.pte.ti.j.c.j.§.xvi.i fi. t magister conradus in suo tractatu de contractibus.q.xxx.prima cõclusione.pe.co.ver.ratio quinte.t ꝑm hoc intellige quod voluit Joã.and.quem alij sequuntur in.c.fi.j.de vsur.t expressius ibi do.Abb.ij.col.versi.nota primo.sentit glo.q. val de singu.in.c.cõquestus.ꝛo.ti.vbi vide Joã.de ana.iij.col. De qua exclamant legiste t canoniste dicẽtes nõ reperiri similem de iure canonico.glo.tñ iuris ciuilis idẽ noluit in.l. q.C.de vsur.quã approbãt ibi Cy.Bar.Saly.t cõiter oẽs idem voluit glo.in.l.curauit.C.de act.emp.t vend.t in.l.iulianus.§.ex vendito.ff.eo.t ibi Bar,t alij.optimus ter. cuꝫ gl.t Bar.in.l.ij.in fi.ff.de eo qõ cer.lo.vbi in illa actiõe habetur ratio lucri cessantis.vbicũq; ergo aliqd percipiꝫ ratione interesse:nõ cõmittitur vsura. Hanc regulam tradit Abb.in.d.c.fi.in fi.j.de vsur.ad hoc bonus ter.in.l.at q natura.§.nõ tñ.ff.de neg.gest.t.l. socium.ff.p soc.t in.l.t in cõtrarium.in princi.ff.de vsur.t ibi Bal.qui summat illaꝫ legem ꝙ vsure veniunt ex mora velut interesse.id etiã tenet Jo.de imo.in.l.gerit.ff.de acqui.here.in pe.q.Ad idẽ bonus ter.in.c.dilecti.s.de fo,cõpe.vbi cõtra debitorẽ quãtitatis etiã de iure canonico habeꝫ rõ nõ solũ partis principalis debite.sed etiã dãnoꝫ emergentiũ ꝓpter nõ factam solutionẽ debito tpe:t istud est clarũ respectu dãnoꝫ emergentium ex diminutione patrimonii ꝑm ꝙ accipiꝫ in.l.iij. ff.de dam.infec.qꝛ dans occasionẽ dãni ꝓmo:qõ primus subire nõ tenet ꝓ eo:inducendo eũ ad mutuãdũ:tenet cum releuare ab illo dãno.vt.c.fi.j.de iniur,cũ cõcordãtijs. et ꝟ potuisset quis a principio in pactũ deducere:vt no.in.c. pruenit.de fideiusso.nõ solũ qñ dãnũ incurrit ex mora debitoris:qꝛ nõ soluit in termino:sed etiã si ante moraꝫ:vt si volẽs tue necessitati succurrere:disposui de rebus meis cũ aliquo incõmodo:possuꝫ a te illud exigere:t in pactũ ab initio deducere dũmodo hoc bona fide fiat,alꝫ secus.vt puta si mutuẽ tibi pecuniã ad certũ terminũ soluẽdã: cũ pacto ꝙ si in termino nõ restitueris:extũc tenearis ad ĩteresse ꝓbabilis lucri.t hoc facio:qꝛ scio te non posse in termino reddere vt ficinde habeã lucrũ:vsurã cõmitto.ar.xiij.q.ij. plericq;. et de reg.iur.c.certũ est.li.vi. Sed si simplr ad tollẽdã moraꝫ.s. debitoris t me cõseruandũ indẽnem:licitũ est:ista sunt fere verba archiepi flo.ij.parte.ti.j.c.vij.§.xvj.in fi. qõ tene menti. Idẽ dicas de dãno inquãtũ accipiꝫ ꝓ lucro cessante ante moraꝫ vel post:vt apparet ex ꝓdictis: qꝛ negari non põt qn hoc etiã fit dãnũ ex quo poterat qs aliqd acqrere licite t nõ acquisiuit ꝓpter alĩũ:t ita cessauit lucrũ: t ꝓ ꝫñs passus est dãnũ:ad qõ ipse alius teneꝫ:vt sentiũt docto. pallegati.t sanctus Tho.ij.ij.q.lxij.ar.iiij.in corpore q̃stionis q pulchre loquiꝫ. videas eũ t intellige si veritate illud dãnũ vergat ꝓpter lucrũ cessans:t nõ simuleꝫ fingẽdo forsan negociationẽ aliquã ex qua dicebat se lucrũ sperare cũ reuera nullã prorsus intẽderet exercere.talis em̃ palliatio vel simulatio nõ iuuat nec liberat a petõ:vt no.in.c.ad nostrã.s. de emp.t vẽ.t in.c.illo vos.de pig.t in.l.ij.C.plus va.qõ agi. Si aũt veritas haberi nõ põt.in casu dubij attẽdi ꝛ vtrũ qualitas psone cui debeꝫ hoc patiar vt in mercatore t filij q cũ pecunia lucraꝫ.secꝰ i doctore aut i milite q cũ pecunia nõ est solitus lucrari.vt in pallegatis iuribus:t tradiꝫ per Bar.t doct.i.l.j.C.de sen.q̃ ꝓ eo ꝙ inter. pfe.p Bal.in.l.j. C.de sum.tri.p Cy. in aut.ad hec.C. de vsur.in.ij.q. Jo.albe.in.c.nauigãti.j. de vsuris.q.iij.ancha.in cle.j.§.sane.de vsur.t ita firmat marianus in.d.c.dilecti. in vlti.no. dicẽs sic pluries cõsuluisse t obtinuisse in foro ecclĩastico.de quo per ipsum latius in rubri.de vsur.in.vij.prin.arti.qõvide tur de mẽte scti Tho.ij.ij.q.lxij.ar.iij.in rñsione.q.art. vbi dicit ꝙ in ꝓceptione lucri cessantis ꝛ haberi respectus ad dãnum impediẽs lucrũ.vt fiat aliqualis recõpẽsatio attenta natura negocij t psone nõ integra restitutio. qꝛ mínꝰ est aliquid habere in virtute q̃ in actu.existẽs aũt in via adipiscẽdi:habet virtualiter nõ actu.vnde si redderet ei vt haberet in actu:haberet qõ est ablatũ: nõ simplr sed multiplicatũ.idẽ in effectu voluit Jo.de ana.in.d.c.cõquestus.iij.co. vbi finaliter ꝫcludit relinquẽdũ esse arbitrio iudicis ꝫsideratis circũstãtijs quãtũ esset verisimiliter lucratus iste qui petit ĩteresse:ꝙ etiã refert t sequiꝫ Fely.i.c. cũ venerabilis. ij.co.ver.intellige.q.§.de excep. Si ergo nõ erat psona cõsueta negociari:ꝓ ꝫñs nõ cessat lucrum:nec illud peti põt. idẽ si debitor nõ fuit in mora:añ moraꝫ em̃ nõ cessat lucrũ: sed post moram debitoris: vt apparet ex ꝓdictis. t firmat Bal.in.l.j.C.de vsu.t fruc.leg.quẽ refert t sequiꝫ Frã.are. cõsi.cliij.ij.co.in prin.idẽ tenet Ancha.cõsi.cxlvij.incip.in q̃stione q̃ vertiꝫ.morosus tñ non ꝟ restituere ea q̃ ꝓ industriã acqsiuit ex pecunia qñ passus moraꝫ nõ acqsiuisset talia:vt puta si debitor solitus exercere certũ genus merciuꝫ t in hoc erat peritissimus:creditor ꝟo ignarus.ista q̃ ex industria fuit lucratꝰ debitor:nõ veniũt in ꝫsideratiõe lucri cessantis post moraꝫ.ita no.voluit Frã. ꝛ pla.i trac.restitutionũ.in v̊.restitutio.lo.j.de q̃ facit festũ Fely.i.d.c.cũ venerabilis.ij.colum.versi.intellige.ij. Adde ad predictorum cõfirmationẽ:qõ voluit Bal.in.l.cũctos pplos.C. de summa tri.co.vj.ver.itẽ do quãdã regulã. vbi dicit ꝙ qñ facta relatione huius ꝓstationis q̃ ꝛ vsura vel aliud añcedens. resultat quasi facio vt des vt in oi matrimonio.c.salubꝛiter.de vsur.l. ꝓ oneribus.C.de iure do. vel vẽdo vel trado vt des.l.periculi.C.de act.emp.l.curabit.vel patior vt des l.periculi.C.de nau.fe.aut alia cõformis vnius ad alterum ibi ꝓprie nõ est vsura:qꝛ nõ est lucrũ:sed q̃dã recõpensatio debita hincinde:vt in allegatis iuribus.quã regulam tene memorie:cuius meminit Jo. de ana.in rub.j.de vsuris.de quo.j.§.ix.in prin. Adde eũdẽ Bal.in.d.l. cũctos pplos.
6 vi.co.v.quarto nõ pñt.vbi dicit ꝙ vsure nõ sunt licite:vbi vsus rei est trãslatus cũ dñio rei: vt in extrauagã. Jo.xxij. q̃ incipit.qꝛ quitãdã.sed si trãslatus est vsus facti fine dñio vt in pecunia cõmodata ad põpã:dicũt theologi ꝙ q̃dam remuneratio põt ꝓstari ꝓ isto vsu: qꝛ dñium qõ est dñi nõ ꝛ esse sterile:sicut in pẽsione domus ꝑm egidiũ romanuꝫ: ꝙ Bal.credit verũ si talis ꝓstatio nõ minueꝫ ex ꝓstatiõe tpis:t maxime qꝛ pecunia nõ solet locari.ar. ꝛ ꝓscrip.ver. l.naturalis.§.j.itẽ qꝛ cũ ipse vsus nõ possit restitui.l.si vsufructus mihi in biẽniũ.t vsufruc.le.t sic nõ recipit actũ retrofimilẽ:cõgruũ est ꝙ aliqd possit ꝓstari locovsus.ar.l.iubem̃ nulli.§.fi.C.de sac.san.ec.hec Bal.ptꝛ q̃ qõ vbicũq; versatur lucrũ cessantis vel damnũ peruenies:nõ est vsura sed interesse.quõ aũt probabitur lucrũ cessans vel damnum proueniens vel fructus qui percipi potuerunt t non fuerunt percepti: vide notãter Fran.are.in.l. cõtinuus.§. cũ ita.co.ij.ff. de ver.ob.intellige tñ ꝙ tenetur quis ad lucrum cessans vel damnũ ꝓueniẽs nisi ex culpa alicuius dãnum sibi ꝓueniat:qꝛ est iusta causa excusandi sicut in expẽsis a ꝙbus qs absoluiꝫ ex iusta causa.glo.no.ff.de triti.l. in hac.ꝑm Bal.i.c.vno.ad fi.q̃ successores teneanꝫ feudũ ꝫfirmare.li.feudoꝝ. ex quo inferꝫ ꝙ in hmõi estimatione dãni ꝓueniẽte vel lucri cessantis habeꝫ ratio qualitatis ipsorũ agẽtis patiẽtis t locis ꝑm marianũ in.c.fi. in fi.de iniur.latius in.c.olim.eod.titu.facit text.in.§.atrox.insti. de iniur.

Non potest a principio taxari lucrũ.

¶ Predicta tamen sunt sane intelligenda dummodo a principio nõ fuerit facta ꝓmissio annue solutionis adiecte debito quãtitatis ꝓpter futurũ ĩteresse: qꝛ tũc esset vsurarius contractus.ita firmat sctũs bernardinus sermo.xxxij. c.ij.quẽ alleg.alex.de arioſtis in trac.de vsur.in.iij.parte.c. cxliij.idẽ voluit Bal.i.l.rogasti.§. si tibi.ij.col.v̊.extra nõ. ff. si cer.pe.dicẽs ꝙ si mutuo tibi decẽ q̃ ꝓmittis mihi reddere in nũdinis:t si nõ reddideris ꝓmittis qndecim t cõsiteris extũc ꝓut extũc tm̃ ad interesse mea. t ꝓ ĩteresse meo noie cõuẽti factis istã ꝓmissionẽ:nõ valet talis ꝓmissio vel ꝫfessio: qꝛ fieri videꝫ in fraudẽ.ar.l. q testm̃.ff.de ꝓba.nisi ꝓbareꝫ tale interesse ꝓ alias cõiecturas.vt.l. traiecticie.ff. de act. t ob.idẽ voluit Bal.i.l.vna.iij.co.ver.qd si ꝓmitto tibi ex causa emptionis.C.de sen.que ꝓ eo qõ inter.pfe. vbi decidit ꝙ si quis promittit ex causa emptionis tradere librũ valẽte decẽ:t si nõ tradiderit:ꝓmittit centuꝫ noie interesse ꝙuẽti:nõvꝛ:qꝛ cã finalis est falsa.nã tm̃ est dicere nomine interesse quãtũ est dicere qꝛ interest.ergo obstat exceptio doli.vt.l.ij.§.circa.ff.de doli except.idẽ t fortiꝰ si em-

ptor ꝓmitteret nomine precij decē:ꝛ si nō soluerit:ꝓmittit centū noīe interesse cōuētī:qz quicquid accidit sorti per pactum: vsurā sapit ſm Bal.vbi.s. quē refert ꝛ sequitur alexan. cōsil.lxj.iij.col.ij.volumi. incipit viso ꝓcessu.ꝛ consil. xxvij.ſi.col.iiij.volumi.idē tenet Jo.de imol.ꝛ Lodo.in.l. insulam.§. vsuras.ff.so.matri.ꝛ laurentius de rodolpis in tractatu vsurarum.lxxj.col.alias.ij.parte.q.liij.adde Alle. in.l.stipulatio ista.§.alteri.de verb.oblig.pe.col.ff.ꝛ Jaso. in.l.j.colum.xij.C. de summa trinitate ꝛ fi.cath. Jsta faciūt ad questionem vtrum ꝓ obligationi dandi consistenti super quantitate ꝛ maxime super mutuo potest apponi pena si infra certum terminum non soluerit:ita quod ista pena sit certa ꝛ determinata contra obligatum non implentem in termino constituto.de qua vide Bar.Bal.ꝛ alios in.l.cū allegas.C. de vsuris.antoniū marianū ꝛ alios in.c. suam in princip.de penis.marianus late in tractatu de vsuris. ¶ Et hinc est quod si socer qui ꝓmisit genero dotem in pecunia ad certū tempus ꝛ interim annuatim ꝓmisit certā pecunie quātitatē:hoc nō est licitū ſm Jo.an.in.c.saluberiter.infra de vsuris.de quo infra latius subīciā.versicu. octauo inferꝝ. ¶ Hinc est etiā ꝙ soluto matrimonio post mortē viri:heredes eius se obligarunt vxori dare decē pro cētenario nomine alimētoꝝ dotis sue quolibet anno donec fuerit integre dos soluta:mulier nō pōt exigere dictā decē pro cētenario:cū fuerit appositā dicta quātitas per dinumerationē annoꝝ qz singulo anno aliquid veniebat soluendum:censetur vsura vt apparet ex predictis.ꝛ notat Barto.in.l.cū stipulati.in fi.ff.de verbo.obliga.ita consuluit in contingentia facti anch.consi.cxlviij.incipiente in questione que vertiꝝ. quē refert ꝛ sequitur Allexā.in.d.cōsi.xxvij. ij.col.que dicit idē esse si testator in testamēto mādauit heredibus soluere vxori sue dotē ꝛ interim qō non soluerint: annuatim cētum:nam hoc fieri non potest. ita etiā consuluit per bona fundamēta idem ancha.consi.xcij.icipit verba testamēti.quē similiter refert ꝛ sequiꝝ Alex.in.d.consil. xxvij.ij.co.in fi. ¶ Et ꝓpterea dicit ꝙ si vxor aliquid recepit:tenetur in sortē cōputare scōm eū:qz soluto matrimonio per mortē mariti p̄decedentis:vxori superuiuenti ꝓpter dotis restitutionē nulla pecunia debetur:nec ꝓ primo anno nec ꝓ sequentibus annis:quibus si voluisset potuisset dotē exigere presertim si habet aliunde vnde se alat vt dicit gl.dynus.Bart.Bal.Ang.ꝛ ceteri doctores in.l. diuortio in princi.ff. so.ma.guil.Cy.ꝛ alij.in.l.vna.§. eractio.C.de rei vxo.act.ꝛ Bal.i.l.fi.C.de bonis mater. ¶ Hactenus tamen ꝙ vbi vxor ab heredibus viri peteret dotem:ꝛ ipsi essent in mora restituēdi dotē:ꝛ vxor esset cōsueta dare pecunias suas ad honestū lucrū mercatoribꝰ:ꝛ tunc ratiōe more deberet hīi ratio interesse consistentis in lucro quod verisimiliter mulier percepisset sicut fecit de alijs suis pecunijs per tex.in.d.l.ij.§.fi.ff.de eo qō cer.lo. cū alijs de quibus.s.ita tenet Jo.de imo.i.d.l.diuortio.iij.co.ver. idē videtur. ¶ Jdē esset si forsan vxor non solita negociari ꝓbaret ꝙ esset emptura fundum si dotem habuisset: nā tūc potest p̄tendere istud interesse lucri cessantis vt videtur casus recte intuenti in.l.socius qui in eo.in princ.ff. pro socio ſm pau.de cast.in.d.l.diuortio.ꝛ ista est cōis opinio ſm lāzelotū ibi.iij.col.quicquid ibi dixerit Alex.scōm eū. ¶ Et faciūt ista ad vnū qō quotidie accidit ꝛ ego vidi in practica.testatoꝛ in suo testamēto legauit cuidā quingētos ducatos quos per suos heredes solui precepit:ꝛ interim ꝙ nō soluerenꝝ:tenerenꝝ annuatim dare legatario quinquaginta ducatos.heredes p aliquot annos nō soluerūt q̄ꝓpꝓ petunꝝ ad heredibꝰ quinquaginta annua nō p̄ñt peti. qz vbicūq; quantitas si nō soluaꝝ capitulo mādaꝝ solui p dinumerationē tpis:etiā si mādeꝝ solui sub noīe pene: cēseꝝ esse vsura.vt ꝛcludit Bar.i.d.l. cū stipulati.ff. de verb.ob.ꝛ in.l.q fine.ff.de neg.gest.sequtur Bal.i.l.cū allegas in fi.C. de vsuris.anch.in regula pcti venia. ſz hic testatoꝛ mandat solui quinquagita ducatos singulis annis:si heredes noluerīt soluere capitale: ergo videꝝ ꝙ ista est solutio vsuraꝝ † que sicut est ꝓhibita in Jctu: ita ꝛ in vltima volūtate.vt.l.iij.i fi. ff.de annuis leg.ꝓ quē tex.ita firmat Bar.ibi.ꝛ in.d.l.cū stipulati fimꝰ in finalibꝰ verbis.ff.de verb.ob.ꝛ in.l.ij.in fi.ff. de bis q̄ pe.no.Bal.in.d.l.cū allegas. Jta repio cōsultū ꝓ frāciscū aretinū.cōsi.clij.ici.viso themate:quē rogo videas qz pulchre loqtur. vbi vī hoc ampliare vt nec valeat quo ad quātitatē cōuētā: nec quo ad interesse qō realiter p̄tēdit quasi vtile vitiet ꝓpter inutile qō est mirabile ꝛ alibi nō legi.itellige etiā si q̄litas interesse poneret ex pacto i discretione debitoris scōm lodouicū cōsi.xxx.xj.co.icipit circa proꝓ positā cōsultationē. ꝛ alex.cōsi.lxj.ad fi.ij.volu.scōm ꝙ refert felı.in.d.c.cū venerabilis.iij.co.de excep.q hoc limitat nisi mutuās eēt hō nō ꝙsuetꝰ vllo mō fenerari:ꝛ nullū veri simile periculū imineret debitori:ꝛ interesse sit valde verisimile. vt ꝓ ancha.in regula peccati venia.xxij.co.ver.vj.qro.quē refert frāciscꝰ aretinꝰ.d.ꝙsi.clij.ij.co.q tñ nō firmat ꝛ meritoqz oēs ꝓdicti videnꝝ sentire ſtriū. ¶ Cōcludiꝝ ergo ex p̄dictis ꝙ lz † interesse lucri cessantis:peti possit de iure canonico vt dictū est:nō tñ pōt a principio taxari nec ꝓ Jctū inter viuos:vt.l.lecta.ff. si cer.pe. nec in testamēto:in quo testatoꝛ ꝓpter tarditatē solutiōis quātitatis:adīceret vsurā per dinumerationē mēsiū vel annoꝝ nō pōt vt dictum est. ¶ Ex istis reddiꝝ mihi dubia ōcisio oldradi.ꝙsi.ccvij. dū dicit ꝙ si qs dat alicui ducatos mille cū pacto ꝙ ille debeat sibi dare ꝓ dicta pecunia singulis annis certam pecunie quātitatē vsq; ad vitā suā iste ꝙtractꝰ nō est vsurariꝰ vt ſbi latiꝰ per eū.quē refert frāciscꝰ aretinus.d.ꝙsi.clij.ij.col. Ego credo ꝙ cessante fraude valeat pactū saltim quo ad vez interesse dāni proueniētis aut lucri cessantis ꝛ ita reperio sentire magistrū conraduz in suo libello de cōtractibus.q.xl.in.iij.ꝙclu.de quo facio mētionē.j.col.ij.v. ex bis.

¶ Mutuans pecunniā an petere possit id quod lucraturus fuisset.

Lucrum ꝓ dote.

Q ñ maritꝰ mādauit in testamento solui vxori lucrum pro dote.

Casus quotidianus.

An valet taratio quoad interesse verum ꝛ reale.

Conclusio.

Ex his prīo infertꝝ ꝙ si mercator solitus mercari vel † negociari cū sua pecunia:illā ad certū tps alteri mutuauit:si debitor fuit in mora qz ad illō tps nō soluit: pōt mercator agere cōtra debitorē vt soluat loco interesse id qō verisimiliter fuisset lucratus ex illa pecunia: si illā in termino soluisset.ita dicit abb.in p̄nti.ꝛ in.c.p.ꝛ.g. in princ.s.de officio de.ꝛ in.d.c.ꝙquestus.ꝛ in.d.c.fi.iij.co. ver.ij.qro.j.de vsuris.ꝛ in.c.dilecti de foro cōpe.ꝛ in.c.cuz venerabilis. super gl.iij.s. de excep.ꝛ ancha. in cle.ex gravi.co.ti.ꝛ sanctus thomas scōa scōe.q.lxij.ꝛ archiep̄s florētinus in.ij.parte sue summe.ti.j.c.vij.§.xix. Abb.ꝙsi.cxl.incipit in qōne q̄ vertiꝝ.salyc.pulchre in auten.ad hec.C. de vsuris.iij.co. Pau.de cast.ꝙsi.lxxj.viij.co.p̄allegato.

¶ Lucrum cessans petere potest is qui ex pecunia sua empturus erat merces:ꝛ vt mutuaret non emit.

¶ Et quid merces alio delaturus erat ad nundinas ibi ea q̄ verisimiliter venditurus ꝓ cariori precio pōt ꝓ eodez precio alteri vēdere licet nō deferat: dūmodo fraus absit.

¶ Negociorum gestor accipiens pecuniam subvsuris potest eas a domino petere.

§.i. Mercatoꝛ mutuās pecuniam:petit ꝙ fuisset lucratus.

Secūdo infertur ꝙ si mercator paratus erat ire ad nūdinas t̄epturus merces ī qbꝰ verisimiliter fuisset lucraturus centū: accessit amicus ꝛ rogavit eū vt mutuaret sibi illā pecuniā: quā ꝓmittebat sibi restituere in certo termino cū lucro sperato. non peccat ꝛ licite pōt fieri:nec cōmittiꝝ vsura rōne lucri cessātis:dūmō mercator mutuās duceꝝ bona intētiōe ꝛ potius mutuaret vt seruiret amico q̄ꝓ in fraudē. ¶ Jdē dicēdum de eo q̄ habebat merces q̄s deferre volebat ad nūdinas vel aliā regionē vbi verisimiliter easꝝ ꝓ cariori p̄cio vēderet:nā si alijs ibi appareat ꝛ offerat idē p̄ciū ꝙ mercator verisimiliter habiturus esset ī loco destinato licite pōt mercator illud capere dūmō fraus absit.ita ſz hostiē.in.c.saluberiter.j.de vsuris. Jnn.in c.fi.e.ti.ꝛ ibi abbas.iij.colū. ver. circa hoc.ꝛ ibi et anania. vij.co.ꝛ.ix.co.cal.i.c.nauigāti.ij.q.ꝛ.vj.e.tit.ꝛ saly.in auꝝ. ad hec.xv.ꝛ.xx.q.C.co.ti.laurētius de rodolphis.in tractatu vsurax.xj.parte.q.xxiij.ꝛ.xxj.archiep̄s florētinus.in.ij. parte sue summe tit.j.c.vij.§.xvj.quē latius videas. Et istis infertur qō si aliquis habet ducētos ducatos: mutuat Jo. cētū ex illlo ꝓ suis necessitatibus expediendis cum pacto ꝙ tm̄ sibi vltra sortē redderet:quātū lucrabunꝝ alij cētū in negociatiōe positi.si cū dedit volebat illos cētū ducatos in negociatiōe ponere ad instātiā Jo.mutuauit sibi cētū licitus est Jctus:qz qō vltra sortē recipit est ꝓ suo interesse.secus si solos cētū q̄s posuit nā tūc vsura est ſz gabrielē.iij. sen.di.xv.q.xj.col.xxj. in fi.vide.j.§.ix.ver.imo qō plus est. ¶ Aduerte tamen quia in exigendo interesse rōne lucri cessantis:i p̄mis debēt deduci expēse q̄s verisimiliter esset qs facturus in acqrēdo illō lucrū:ꝛ illō,qō minus valeret ꝓpter dubiū adeptiōis:qz minus vz res sperata: q̄ꝓ obtēta vt est de mēte doctoꝝ in p̄allegatis locis signāter scti tho.vbi.s.secūda scōe.q.lxij.ar.iij.in corpore que rogo videas qz pulchre loqꝝ:eū ꝛmemoꝛat magꝝ ꝙad in suo libello de Jctibꝰ trac.ij.q.xxx.ꝛclusiōe.iij.latiꝰ exordiēdo ꝛ multiplicit cōprobādo vt ꝓ te videre poteris. ¶ Ex his et iferꝝ ad aliud quotidianum

§.ij. Si emptus merces non emit vt mutuaret petit lucrū cessans.

Delaturus merces vbi plus venderet eodē p̄cio pōt vēdere lz nō deferat.

Qui accipit pecuniã sub vsuris para tus reddere creditori si eas mutuat licite petit vsuras .vi. ter.⁊ ibi ale xã.in.l.lucij titij de acti. empti.ff.

quotidianũ.si ego recepi pecuniã mutuo sub vsuris ⁊ dum vellẽ creditori sortẽ ⁊ vsuras reddere: socius vel amicus petit illã a me mutuã dicens q̃ ipse tã sortẽ q̃ vsuras deinceps currẽtes solueret creditori meo:⁊ ita mutuaui ei ⁊ pecuniã quã paratã habebã p̃ solutiõe sortis ⁊ vsurarũ ⁊ ab eo fuz stipulat⁹ q̃ vsuras etiã meo creditori soluere: nõ est vsura. archidiacon⁹ in.c. vsura.xiij.q.iij. de quo facit festũ Iodo. in singulari calderi.in.d.c.nauigãti.iiij.q.quẽ refert ⁊ sequi tur Saly.in.d.aut.ad hec.C.de vsuris.q.xvi.q: nõ stipulor vt vsuras:ꝫ vt cuitẽ dãnũ mihi ex seruitio ꝙtingẽs vt tibi p eos. ¶ Idẽ tz laurẽti⁹ de rodolfis in suo tractatu vsurarũ ⁊ magister cõradus in suo libello de Ꝺctibus.q.xlj.in.j. con clusione:q: in effectu ego nihil aliud egisse video: nisi creditori soluere:deinde eũ rogare vt tibi mutuet. Subdit fortius q̃ si ego in sequẽti anno potuissem gratis obtinere pecuniã cũ qua possem licite acgrere q̃nq̃ florenos vltra oẽs expẽsas ⁊ ẽt defalcata lucri dubietate: si tibi mutuaui pecuniã (seruatis seruãdis) possum a te exigere illos q̃nq̃ florenos: q: in illis sum dãnificat⁹ rõne lucri cessantis: qõ tenemẽti tanq̃ veriss̃imũ ⁊ quotidianũ. itellige dũmõ exigã rõne itereſſe: nõ rõne mutuatiõis ſm eũ.q subdit in.ỹ. conclusiõe: q̃ si statim q̃ ego recepi pecuniã ad vsuras p̃missi creditori q̃nq̃ florenos quos dare sibi teneor: quãuis statim velim restituere: tu incõtinẽti petisti a me illã pecuniã mutuo: nõ possum a te exigere illos q̃nq̃ florenos q: nõ fuisti cã ppter quã ego illos deberẽ: ergo nõ teneris me seruare indẽnẽ. idẽ dicit si ego accepi pecuniã mutuo p̃ vno anno p̃ q̃nq̃ florenis:⁊ decreui eã tenere scõo anno p̃ alijs q̃nq̃ florenis:⁊ ita mea cã patior dãnũ q̃nq̃ florenor: si postea eã tibi mutuaui. nõ possuz a te exigere q̃nq̃ florenos: q: tu nõ fuisti cã huius dãni. ¶ Qõ ego ĩtelligerẽ nisi ego cũ illa pecunia possez negociãdo aliqõ lucrũ ꝙseq: nã tũc rõne lucri cessantis possum a te exigere nõ appet ex p̃dictis:⁊ fuit de mẽte magistri p̃allegati vbi supra in.iij.ꝙclusiõe. ¶ Ex his ẽt iferꝛ q̃ si † gestor negociorũ recepit pecunias ad vsuras p̃ gerẽdo negocia dñi: qõ facere põt: si expẽdit p̃ vtilitate dñi: tenetur dñs pecunias ⁊ vsuras soluere gestori: vt.l. atq natura.ỹ.notãdũ.ff.de neg.gest. vbi hoc notat ⁊ Paul. de ca.idẽ tz ipse in.l.ob negociũ.C.eodẽ.⁊ in.l.j.C. mãdati. vbi dicit ħ p̃cedere etiã de iure canonico: q: nõ vt lucrum sed vt dãnũ emergẽs petunt.facit.c.puenit.ꝺ fideiu. nõ emꝫ dz officiũ suũ eẽ sibi dãnosum.vt.l.vcz.ff. ex qb⁹ cau. maio. Idẽ fuit de mẽte bal.ĩ.l.si vo nõ remunerãdi.ỹ.si mihi mãdaueris.ff.mãdati. qõ late p̃sequit Jo.an.in regula dãnũ.de reg.iur.lib.vi.in mercurialib⁹. Cui⁹ dicta p̃ duodecim ꝙclusiões expedit laurẽti⁹ in.d. suo tractatu vsurarũ.ỹ.parte.q.xlvỹ. ⁊ reassumit ananiaj.ĩ.d.c.i.j. de vsuris.v.col. cũ sequẽtib⁹.⁊ tãgit Abb. ibi in fine.⁊ Bal.in.l.ꝙstitutionib⁹.ỹ.co.C.eo.videas per te.

1 ☞ Mutuãs centũ ad certũ tp̃s si post tp̃s indigeat põt sub vsuris accipe centũ ⁊ a creditore illas repetere.

2 Thesaurari⁹ ad soluẽdũ stipẽdiarijs deputat⁹ si nõ soluat q̃primũ põt postq̃ recepit pecuniã publicaz tenet eis ad omne dãnũ qõ passi fuerũt siue carius emẽdo siue alias.

Tertio iſertur qõ si mutua-

§.ij. Mutuaui tibi pecuniaz quã cũ reddere nõ valeres accepi sub vsuris licite petoeas ate.

1 ui tibi cẽtũ ad certũ tp̃s ⁊ cũ hac † pecunia idigerẽ ⁊ restituere nõ valeres: tãtã pecuniã sub vsuris recepi: tũc possum a te exigere nõ solũ debitũ sz ẽt vsurã quã solui. non vt vsurã: sz vt itereſſe. ad ħ bon⁹ tex. cũ gl.⁊ ibi doc.in.d.c.dilecti.supra de fo.cõpe.⁊ in.c.puenit.ꝺ. de fideiuſ.⁊ in.l. pe.C. de ero.mili.anno.li.xỹ.tz ẽt Inn.in.c.ỹ.ꝺ.de vsuris.refert ⁊ segtur Bal.⁊ Saly.⁊ pau.in.l.vsuras in p̃n.C.de vsuris reputãtes hoc valde nota.tz abb.in.d.c.fi.co.ti.in fi. laurẽti⁹ in.d.suo tractatu vsurarũ in.ỹ.parte.qõ.crix.⁊ anania in.d. c.cõquestus.ỹ.co.j. de vsuris.⁊ Lodo.cõsi.cj. icipit in Christi.⁊.c. p̃posite.⁊ alij doctores in locis de qb⁹.ꝺ.⁊ archieps

De thesaurario. 2 florẽtinus in.d.c.vỹ.ꝺ.xx. ¶ Ex istis inferꝛ q̃ sit † thesaurarius deputatus ad soluẽdũ stipulantes: nõ soluat q̃primũ põt postquã recepit pecuniã publicã: tenet eis ad oẽ damnũ qõ passi fuerunt ex hac cã cariori emptione: vel pecunie mutue receptiõe: vel ex alia cã. tex. ⁊ ibi Bar. ⁊ pla.in.d.l. pe.ꝺ.fi.C.de eroga.mili.anno.li.xỹ. nec facio vim vtrũ ꝙtractus sit bonefidei vel stricti iuris. put facit bal.in.d.l. vsuras.in p̃inc. cuius ꝺctũ sentit Abb.in.d.c.j.ꝺ. de vsuris: q: vtroq̃ casu tenet ad itereſſe vel lucrũ cessans. ⁊ sic ĩtellige legẽ regni.v.par.ti.j.l.fi.q̃ dicit q̃ ille cui res mutua ꝙ tenet illã restituere tpe q̃ fuit quẽtũ al's soluet penã quẽtã ⁊ si pena nõ fuerit apposita tenet ad dãna ⁊ itereſſe. Mo. bñ ista ꝺ thesaurarios: de qb⁹ meminit Jo.surgeti in suo enchiridion.fo.lxviỹ.co.ỹ. vbi alia de thesaurario ponit. non emꝫ debet quis vti re ad vsum alium q̃ destinatum.l.j.C.de cõdi.publi lib.x.⁊ not.Joã.de pla.ibi ⁊ in.l.grauissime.C. de cursu publico.lib.x.et in.l.iudicibus.eod.titu. Joã. surgeti vbi supra.folio.lxx.col.ỹ.

☞ Fideiussor si ad solvẽdum pecuniam sub vsuris accepit põt licite eas petere a principali debitore.

Quarto infertur qõ si ego

§.iiij. Si fideiussor ad soluẽduz accipit pecuniã sub vsuris eas licite petit a principali.

pro te fideiussi:⁊ tu † ad tp̃s cõstitutũ nõ soluisti: quapropt ego habui necesse p̃ te soluere:⁊ cũ nõ haberẽ pecuniã: illã sub vsuris accepi: possum a te petere principale ⁊ ẽt vsuras q̃s solui vt est tex.cũ gl.in.c.puenit.ꝺ. de fideiusso. quẽ ad ħ allegat Bal.ĩ.d.l.⁊ in Ꝺcta.in p̃in.ff.de vsuris.⁊ in.l. si vero nõ remunerãdi.ỹ.si mihi mãdaueris.ff.mãdati. qõ late p̃sequit Jo.an.in regula dãnũ.de reg.iur.lib.vi.in mercurialib⁹. Cui⁹ dicta p̃ duodecim ꝙclusiões expedit laurẽti⁹ in.d. suo tractatu vsurarũ.ỹ.parte.q.xlvỹ. ⁊ reassumit ananiaj.ĩ.d.c.i.j. de vsuris.v.col. cũ sequẽtib⁹.⁊ tãgit Abb. ibi in fine.⁊ Bal.in.l.ꝙstitutionib⁹.ỹ.co.C.eo.videas per te.

☞ Representatus pro sua ciuitate si recipiat pecuniam sub vsuris vt creditori solueret potest illas a ciuitate repetere.

Quinto infertur ad deciſio

§.v. Repsariat⁹ p̃ sua ciuitate q̃ accipit ad soluẽduz eius debitũ pecuniã sub vsuris eas licite petit a ciuitate.

nem questiõis † qtidie ꝙtingẽtis p̃pter factũ ciuitatis aduersus quẽdã militẽ: date sunt repsarie ipsi militi ꝺ ipsam ciuitatẽ ⁊ ei⁹ ciues. miles accepit quẽdã ciuẽ illi⁹ ciuitatis ⁊ ipsum carcerauit. iste carcerat⁹ statim pluries ciuitati ħ nũciauit. Ciuitas tñ ipsum p̃tres mẽses ⁊ vltra in viculis stare p̃misit nec de ipso curã habebat p̃pter qõ ipse ciuis capt⁹ videꝭ nõ posse aliter a carceris miseria euadere ⁊ se penit⁹ destitutũ: venit ad soluẽdũ dicto militi creditori ciuitatis.⁊ q: nõ erat potẽs ad soluẽdũ oportuit eũ illã pecunie quãtitatẽ sub vsuris mutuo accipe ⁊ solui: ad istã questionẽ vi.nota.per doctores in.l.ỹ.ꝺ.itẽ si in facto.ff.de verbo.obli.per Alex.ad finẽ. Hoc casu licite poterit iste ciuis nõ solũ debitũ p̃incipale: sed ẽt vsuras ab ipsa ciuitate cõsequi ex quo fuit necessitat⁹ ad p̃mittẽdũ ⁊ soluẽdũ p̃ ipsa ciuitate:⁊ ipsa ciuitas iterpellata fuit in mora soluendi et redimẽdi eũdẽ carceratum. vnde quo ad illũ vsuras q̃s solvit: dicim⁹ itereſſe q̃ licite petere põt. ita ꝙsuluit in ꝙtingẽtia facti laurẽtius de rodolfis. ꝙsi.xxiỹ.in.ỹ.volu. ⁊ reassumit ipse in dicto suo tractatu vsurarum.ỹ.parte.q.xlviỹ. quẽ latius videas. de quo meminit anania in dicto.c.j.viỹ. col.infra de vsuris.

1 ☞ Itereſſe lucri cessantis petere an possit vẽditor prediũ ab emptore qui non soluit in termino.

2 Vendens fundum statuens terminum solutiõi an licite recipiat fructus vsq̃ ad terminum solutionis ita q̃ non computet eos in sorte.

Sexto infertur qõ si vendo

§.vj. Trado tibi p̃diũ vẽditũ nõ soluis in termino possum petere itereſſe lucri cessantis.

1 tibi p̃diũ: ⁊ trado illud: atq̃ † inde peipis fructum: ⁊ tñ ad terminũ ꝙtũ mihi p̃ciũ nõ soluis: possum a te petere precium cũ vsuris si ꝙs solui: vel ẽt cũ itereſſe lucri cessantis: q: fructus rei facis tuos a tpe traditiõis: ⁊ tñ mihi soluere noluisti: qñ si ẽt res vẽdita in pignus daret mihi potuissem eius fructus p̃cipere elapso termino solutiõi non facit ẽt si trãscendãt quãtitatẽ itereſſe. ita ꝺ talis res a vẽditore repeti nõ posset: tũ fructus eius p̃cipere põt: postquã ꝙra voluntatẽ suã precium rei vẽdite detinet tanq̃ itereſſe. ita dicit archieps florẽtin⁹. vbi.ꝺ.ỹ.xx. Qõ ampliari põt vt p̃cedat ẽt si res vẽdita esset talis ex qua fructus nõ p̃cipiunt. vt puta si emi a te trabes vel tigna ⁊ sic res ex qb⁹ nõ p̃cipit naturaliter aliquis fructus ⁊ cã acgrẽdi p̃ciũ: acgsiui illud sub vsuris ⁊ solui tibi vẽditori: sed tu nõ trãdidisti mihi lapides vel tigna imo fuisti in mora tradẽdi: teneris mihi reddere illas vsuras tãq̃ itereſſe dãni emergẽtis. ita ẽt signãter Bal.in.d. l.vsuras in fi.C. de vsuris. quẽ refert ⁊ segtur laurẽti⁹ in.d. suo q̃ tractatu vsurarum.q.cxix.⁊ anania in.d.c.ꝙquest⁹.ỹ.co. j. de vsuris.⁊ archieps florẽtin⁹.d.ꝺ.xx.p tex.ad hoc singulariter in.l.luci⁹ titius accepta pecunia.cũ.l.sequẽti.ff. de act. empt. vbi scõm vnã lecturã p̃bat q̃ si ego accepi pecuniaz sub vsuris vt adimplerẽ illud qõ in ꝙtractu ex parte mea veniebat adimplẽdũ: tu aũt fuisti morosus in adimplẽdo Ꝺctũ ex parte tua: teneberis mihi ad soluẽdas vsuras. naz dicebat ibi tex. q̃ si p̃ soluẽdo p̃cio rei empte ⁊ sic p̃ adimplendo Ꝺctu ex parte mea assumpsi pecunias mutuo sub vsuris: tu aũt vẽditor in tradẽdo rẽ vẽditã fuisti negligẽs: ⁊ sic fuisti morosus in adimplẽdo Ꝺctũ ex parte tua: teneberis mihi ad soluẽdas vsuras ei⁹ pecunie quã p̃ soluẽdo p̃cio accepi. quẽ tex. ad hoc valde cõmendat Lodo. in.d consil.ci. Salyc. tñ in.d.l.vsuras. dicebat se nõ posse per-

Opinio cõtraria Salyceti.

Negotiorũ gestor accipiens pecuniã sub vsuris licite eas a dño petit.

De thesaurario.

Lex regni.

cipere quomodo istud posset pcedere. qr venditor nō est cā istarū vsurarū. cū ante eius morā ad istas vsuras pro solvēdo precio me obligauerā. secus si ei⁹ mora cā fuisset maioris cursus vsurarū: puta qr si lapides vel tigna tradidisset: ego vendidissem ꝛ feneratori soluissem. ¶ Sed Jo. de ana. in. d. c. cōquestus. dicit ꝙ dictū Bal. est verius: qr ideo recepi precium sub vsuris vt haberē tigna ꝛ lapides ḡbus fuissem vsus ad vsum destinatum. Et istud fuit quodāmodo quedā recōpensatio cū vsuris quas soluit: sed ꝓpter moram venditoris solui vsuras ꝛ nō habui vsum rerū emptarum. ¶ Jstud idē voluit laurētius vbi. ꝫ. dicens ꝙ dictum Bal. sibi placet: ꝯsiderato ꝙ emptor caruit cōmodo eorū que emit ꝛ dānū passus est vsure solute: ꝛ sic sine vllo commodo reperitur accepisse preciū sub vsuris. Et imputet sibi vēditor qui nō tradidit qō debuit. ꝛ voluit habere p̄ciū. vt ibi latius p eū: qō mihi satis placet. ¶ Blo. tñ in. d. l. curauit. C. de ac. emp. ꝛ clarius ibi ¶ Dau. de ca. aliter sentiūt. dicūt em̄ ꝙ si non fuit facta traditio ꝛ sic per venditorē fructus erāt percepti in electione emptoris est petere ffructus per. l. fructus. eo. ti. ꝛ si eos petit: extūc tenet soluere vsuras vel pōt emptor fructus nō petere: qr forte pauci sunt ꝛ tūc ex quo traditio nō erat facta nō tenebit ad vsuras etiā si vēditor ei offerat fruct⁹ quos pcepit: qr nō tenet emptor eos recipere: ne ad vsuras teneat: fit ergo cautus vēditor ꝙ offerat statim rē ꝛ petat precium si videt emptorē nō esse paratum soluere preciū: ꝛ extūc cōstituit eū in vera mora: ꝛ facit eū teneri ad vsuras: ꝛ si postea ipse vēditor aliquos fructus pcipit ꝛ vult petere preciū cū vsuris: dz rem offerre ac etiā illos fructus: sed si nō obtulisset nec ipsum in vera mora cōstituisset: nō posset postea offerēdo fructus petere vsuras. Jta dz intelligi ꝛ declarari glo. in. d. l. curauit. ſm pau. ibi qui dicit ista fore notāda qr etiā hodie de iure canonico tales vsure sunt licite ſm illā glo. qr veniunt potius vt interesse ꝙ vt vsure. vt. ꝫ. late dictū est. ¶ ¶ Predicta tñ intelligē sane qñ vēditor pretēderet aliud interesse: vt puta quia oportuit ipsum accipere pecuniā sub vsuris vel incidit in penā: qr pecuniā quā alteri debebat: nō potuit ad tps soluere quā soluisset si emptor dedisset sibi tale precium. Naz tūc tale itereſſe bene poterit etiā de iure canonico petere: vt signāter voluit Jaco. butri. in. d. l. curauit. ꝙ miro modo extollit solus anania in. d. c. conquestus. iij. co. ꝛ ꝯnis ille nō dicat idē in effectu voluit Bal. i. l. etiā. ij. co. ver. or. modo dubitat. C. de execu. rei iudi. vbi dixit ꝙ si fenerator mihi mutuauit centū: ꝛ ego per instrumētū guarētigie sibi ꝓmisi illa restituere infra mēsem: ꝛ a mēse vltra esset licitum creditori accipere ista centū sub vsuris. Jste cōtractus nō debet exequi nisi creditor ꝓbauerit ꝙ sua intererat accipere sub vsuris ꝓpter aliqō imminēs periculū. nō ergo sufficit ꝙ vēditor vel creditor probet ꝙ sub vsuris accepit: sed oportet ꝓbare ꝙ sua intererat illā pecuniā sub vsuris accipere propter periculum. Ex istis als in contingentia facti dixi quod cū beata regina ysabella in humanis agēs emerit quasdā merces a mercatoribus ꝓ certo p̄cio soluendo a suo thesaurario ad certū tps infra qō nō fuit solutum. qua propter mercatores ipsi coacti sunt vēdere res suas ꝛ merces quas habebāt viliori p̄cio ꝙ deberēt. Jtē accipere cābia sub vsuris vt suis satisfaceret creditoribus ad terminū assignatū eo ꝙ nō fuit pecunia debita ad tps soluta. vñ ex hoc grauem incurrerunt iacturā siue dāmnū. insup pdiderūt lucrū speratū ex suis mercibus quas vēdiderūt ex pecunia sibi debita: qō ex bonis regine ea defuncta erat mercatoribus satisfaciēdū. qr tps destinate solutionis venit in cōsideratione dāni ꝓueniētis vel lucri cessantis. vt. l. vinū. ff. si cer. pe. c. j. de mutuis petitionibus. dixi. ꝫ. in prin. huius sexti notabilis. nō obstāte delegatiōe a regina facta in suū thesaurariū vel quēcūq; aliū. qñ ꝓ illā nō fuit a debito liberata. vt. l. paulus. ff. de noua. ꝛ. d. parti. tit. xiij. l. xv. in fi. nisi in casibus de quibus in. l. iij. C. eo. ꝛ ibi doctores. ꝛ per Bar. in. l. facta. ¶. si heres. ff. ad trebel. Quid aūt si gs vēdat † fundū statuēs terminū solutiōi an liceat recipiēti fundum vēditū in pignus recipere fundi fructus vsq; ad terminū solutionis ita ꝙ eos nō cōputet in sortē vide notāter ꝓ Sabrielē. iij. disti. xv. q. xj. co. xvj. in fi. ¶ Ex istis infertur ad vnum quod ꝓ indubitato ponūt iuriste fivendo tibi possessionē meam: ꝛ quia non das mihi eius preciuz facio pactū ꝙ quouscūq; tradas mihi preciū recipiaz interim ei⁹ fructus: licitū est. qr cū possessio fructificet: nō videt iustuz: vt emptor habeat vtilitatem ꝛ fructum rei empte: ꝛ venditor non habeat vtilitatem p̄cij vt possit pecunia vti. theologi tñ nō approbāt istū cōtractū nisi fieret pactū ꝙ si infra certū terminū nō soluat emptū p̄ciū: extūc fructū recipiat vēditor quousq; p̄ciū fit solutū vt hoc nō fiat in fraudē sed in penam. ita dicit archiepūs flo. in sum. ij. parte. ti. j. c. vij. ¶. xx. ꝛ. xxi. ¶ Unū adde ad p̄dicta circa interesse versans in lucro ꝙ illud non attēdit qñ lucrū fieri potuisset cū iniuria alterius puta ꝓscribēdo vel vsucapiēdo. gl. not. in. l. si quis vrori. ¶. pe. ff. de fur. quā limita vt non habeat locū vbi ad complendū illud lucrū modicū tēporis supererat: qr talis interesse habebit ratio: lz in eo iniuria alteri⁹ verset. istud est de mēte Bar. in. l. si is qui pro emptore. circa. x. co. in. v. venio ad ver. ꝙ si seruus. ff. de vsuc. ꝛ ita pōderauit ibi bartho. dotius in sua repetitione ad limitationem dicte glos. lanzelotum. in. l. j. ff. solu. matri. iij. col. ver. glo. in ver. nam ꝛ reipublice. reputans hoc valde no. ꝛ vide Jaſ. in. l. iij. ¶. labeo. ff. de acqui. pos.

1 ¶ Legatū factū in pecunia ꝓ alimētis pōt ad partē honesti lucri penes mercatorem deponi.

2 Tutor an teneatur fenerari pecuniam pupillarem.

3 Et quid si is apud quē depositа est pecunia fugit.

4 Furtum si per domesticum vel mercenarium fiat ꝛ res furata detur alteri in pignus an cogetur creditor ad restituēdum rem domino si mutuum non soluatur.

5 Qui inops est ꝛ immobilia non possidet si promissa seruare consueuit est fideiussor idoneus.

6 Tutor legitimus si est persona fidelis ꝛ honesta remittit sibi satisdatio.

7 Satisdare vbū an itelligat cū pignorib⁹ vel fideiussorib⁹.

8 Consanguineus probate vite potest esse iudex in causa cōsanguinei.

9 Homo sancte vite ꝛ bone opinionis presumitur semp iustam litem mouere.

10 Archidiaconus qui examinat indignum ꝛ illuz presentat episcopo vt ordinet: episcopus non tenetur si archidiaconus erat probate opinionis.

11 Qui facit quod consuetum est approbatur.

12 Consuetudo dñi negociorū gestoris inspici debet.

13 Testatoris verba debēt intelligi ſm morem ꝛ consuetudinem testatoris.

14 ¶ Post publicationem attestationum nō admittitur testis licet sit homo probate sanctimonie in quo cessat subornationis presumptio.

Septimo infertur ꝙ si alí-

Legatū pro alimentis.

1 cui est factū † legatū in pecunia ꝓ alimentis: pōt ꝛ dz dari apud mercatorē ad partē honesti lucri. ꝛ licitū est p istū ter. per quē ita firmat Bart. in. l. diu⁹ seuerus. ff. ad. l. falci. quē sequunt ibi Ang. ¶ Pau. de ca. ꝛ Alex. ꝛ subdit Bar. idem esse in alijs similibus casibus quasi dicat ꝙ vbicunq; teneb⁹ gs pecuniā illius cuius negocia administrat: ponere ad vsuras: hodie tenet ponere ad licitū qstū: ꝛ tenet ad illō cōmodū qō licite potuisset percipere. qō dictum sic intelligit declarat ꝛ etiā extollit Bal. in. l. j. in fi. C. de condi. indebi. quē refert sequit ¶ Dau. de ca. in. d. l. diuus. ꝛ ibi Alexā. ꝛ Lodo. ¶ fi. xxvij. ¶. ꝛ. cxxxix. ꝛ singulari. clxxvij. incipit Ju-

Pro tutore.

2 re hodierno. inferētes ex hoc ꝙ † sicut olim tenebat tutor fenerari pecuniā pupillarē. alias de suo vsuras soluere cogebat: vt. l. ob fenus. ff. de admi. tu. ꝛ in. l. nisi. C. eo. ꝛ. l. si pecuniam. C. de vsuris pu. cū simili. ita hodie tenebit pupillo ad interesse si ipsam pecuniā ydoneis mercatoribus nō tradat: ad honestā lucri atq; licitā partē: per istū ter. Ad idē est bonus ter. in. l. qcqd. C. arbitriū tute. gl. in. c. fi. xj. q. iij. poterit etiam tutor illā pecuniā cōuertere in emptionē predioꝝ: ꝛ si fuit negligēs in emēdo p̄dia tenebit pupillo tantū p̄stare: quātū pcipere potuisset ex fructibus illoꝝ p̄dioꝝ si fuissent empta qō est valde notādū ꝫ tutores negligētes. ita tenet Bar. in. l. tutor q repertoriū. ¶. pe. ff. de admi. tut. de quo facit festū And. sicu. in. c. ij. in. ij. co. ꝫ. depositо. tangit Saly. in auc. nouissime. C. de admi. tuto. firmat Lodo. cōsi. xxvij. ¶. in prin. ꝛ consi. cxxxix. Si tamen predia non reperiant: deponat pecunia apud mercatorē vt dictum est. alias tenebit tutor ad interesse vt p̄dixi. nō quidem ad illud plus qō ex illa pecunia potuit haberi. Nam si illo loco vbi degit tutor: ꝛ vbi bz fenerari pecuniā pupillarē: sunt multi mercatores q diuersimode dāt lucrū pro pecunijs sibi redditis: dz pupillus petere interesse ſm mercatorē q dat minus. vt est ter. singularis ꝛ vnic⁹ in. d. l. tutor q reptoriū. ¶. si deponi. ver. ex certis. quē multū cōmēdat ad hoc Lod. in d. singulari. clxxvj. inci. iure hodierno. ꝛ d. gsil. cxxxix. Si ¶ tutor pecuniā nō posuit ad ptē honesti lucri: nō tenebit ad illud maiⁿ interesse qō potuit hre ab illo mercatore q plus

dabat

Si is apud quē depositā erat pecunia fugit.

dabat ſz ſolū ad illud q̄ habere potuiſſet ab eo q̄ min⁹ dabat. ¶Sed ſi † tutor vel quiuis alius qui negocia alteri⁹ gerit: dedit pecunias mercatori ad partē honeſti lucri: vel aliter cum ea negociatus eſt. & inde pupillo vel domino dānum euenerit. Si quidem talis erat mercator apud quem cōiter tales depoſitiones fieri conſueuerunt: q̄uis ipſe fugiat vel aliter damnū inferat: pupillo imputabit vel dño non tutori vel negocior̄ geſtori. per tex. ad hoc ſingularem in. l. ſi res pupillares. ff. de admini. tu. vi. Bar. in. l. ſi ſolutu rus. ff. de ſolutionibus. facit text. optimus. in. l. pignus. C. de pigno. act. & ibi not. Ange. in. l. ſi a bonefidei. ff. de rei vē di. vbi etiam hoc tz Ange. expreſſe & ſequit' ¶Det. de vbal dis in ſuo tractatu de ſocietate. viij. parte. q. iij. de quo feci mētionē. ſ. & alex. in. l. ſi cū dotē. §. ſi poſt ſolutū. iij. co. ver. in glo. in verbo iuſtis cauſis. ff. ſo. ma. de quo vide in rubri. col. xxvij. ver. & per iſta dicebat Ange. facit q̄ in ſimili di cimus in nauta caupono & ſtabulario qui licet teneātur de furtis & dānis datis per famulos ſuos iuxta. l. fin. §. pe. ff. naute caupo. ſta. & l. i. in fine. ff. furti aduerſus nau. tamen ſi famulum habebant communi opinione bonū: & fidelem qui tamē damnū dederit: non tenebunt. vt ſignāter voluit Bal. in. l. & ita. §. ex hoc. d. verſi. ſed quid ſi iſti. ff. nau. cau po. ſta. argumēto. text. in. l. argētū. ff. commodati. qui bene facit. refert & ſequit Alexā. in. d. §. ſi poſt ſolutū. tene mēti q: quotidianum. vide. ſ. in rub. §. ix. circa finē. verſi. & p iſta

Lex regni. vi. pragma tica. fo. clxx.

dicebat. ¶Ex quo poſſet attētari vnū q̄ ꝛz al's ſi † furtū cōmittat per domeſticum vel mercenarium: & res furata pignori detur alteri: non cogit creditor ad reſtituēdum do mino niſi mutuū ſoluat vt diſpōit lex regni quā edidit rex Alfonſus era. mcccxiij. tabularias. l. xxxv. que incipit et que los que tienen hombres. quā tene memorie: intellige tamē quando famulus vel domeſticus erat cōi opiniōe bo nus & fidelis per iam dicta: alias ſecus eſſet. & ita limitabis illam legē quotidianā & per hoc alias dixi q̄ ſi ſeruus ali cuius ferratus vel qui ferrū geſtat ad pedes rē dñi vendi dit vel pignorauit detentans illā rem tenet dño reſtituere non ſoluto precio q: famulus nō reputabat bonus nec fide lis ex quo ferrū gerebat in pedibus. idē dicerē de quocūq̄ alio famulo male fame & opinionis. vide que dixi. ſ. in ru bri. §. lxv. ad finē. ver. idē dicas ſi furtuz. ¶Bene facit qō in ſimili voluit ¶Dau. de caſt. in. l. ſi qs ſtipulatus ſit ſticbū

a ¶Adde Fely. in. c. ad h de ſen. excō. i ſi. Jo. ber.

§. ſi. per illum text. in ſi. ff. de verb. obli. dicēs q̄ † qui eſt in ops & nō poſſidet immobilia tamē ſi eſt pſona multū fidelis & ꝙſueta ſeruare p̄miſſa: eſt idone⁹ fideiuſſor. & ita limitat l. iij. in prin. ff. qui ſatiſ. cog. vbi hoc Alexan. nō plz. ¶Ad idē facit qō voluit bal. i. l. legitimos. ij. & iij. no. ff. de leg. tu.

b ¶Addō. 10. caſus in qui busp̄opter excellētiā ſi ue bonitatē pſone recedi tur a reg. iu. cōis q̄s cu mulat Jaſ. in auf. iube mus. co. pe. e. ſi. C. de iu di. vbi etiaz būc inter il los inſeruit. vi. lati⁹ per bypoli. in. l. j. §. qōni. co. ij. & ſeq. ff. de qō. vbi vltra 30. deſcripſit quorū p̄es babuit a Fe ly. in. c. ſup bis de accu. vbi p totam co. ſi. plura i b refert. vid eūdē bypol. in. d. l. j. §. ſi qs vltro. co. iij. & v. ff. de q̄ſtio. Joā. Ber.

vbi dixit † q̄ licet legitimus tutor teneat ſatisdare: tamen ſi eſt pſona multū fida & honeſta: remittitur ſibi ſatiſdatio. ¶Et inde eſt q̄ dictat ſtatutū q̄ dānatus debeat ſatisda re ſm qualitatē perſone: ꝛz verbū † ſatiſdare intelligat cū pignoribus vel fideiuſſoribus. vt. l. j. ff. qui ſatiſda. cog. tñ ſi eſt honeſte vite & probate fidei ſufficit iuratoria cautio p glo. in. l. j. ff. de ripa mu. & §. his aūt. que dicit q̄ virtus bo minis ſufficit p ſatiſdatiōe. a quam glo. extollit Bald. in. c. ij. ij. colū. ſ. de iudi. & in rubri. de eo qui mi. in poſ. cā rei ſer. ¶Ad idē facit qō voluit ſpecu. ti. de iudi. §. ſupereſt. ver. qd ſi nō eſt ꝙſanguineus: quē refert & ſequit Alex. in. l. q iu riſditione. v. fallētia. ff. de iuriſdi. om. iudi. vbi dicit q̄ † cō ſanguineus pbate vite & opinionis pōt eſſe iudex in cā con ſanguinei b nec poteſt ex hac cā recuſari. idē voluit Anto. in. c. poſtremo. de app. Jdē dicim⁹ in teſte ſm Jo. de imo. in. c. cum. R. canonicus. de offi. deleg. quē refert & ſequitur Fely. in. c. literas. iij. col. v. r. vj. limita. ſ. de p̄ſump. ¶Ad idē facit mirabile dictum Bal. in. c. preterea. ſ. de teſti. col. vbi dixit qō ille qui eſt bone vite & magne opinionis: pōt poſt didiſcita teſtificata producere teſtes & corrigere dictū ſuum. ¶Facit etiam glo. no. in. c. expedit in ver. ſcirent. xij. q. j. que dicit † q̄ homo ſancte vite bone opinionis: preſu mitur ſemper iuſtam litem mouere: & ideo ſi ſuccumbat nō condēnatur in expēſis ſm Hoſtiē. quē alij ſequunt in. c. fi nem litibus. pe. co. ſ. de do. & contu. ſeqtur etiā Alexā. in. l. pperandum. §. finaūt. iij. co. C. de iudi. Andr. ficulus in. c. inſinuante. j. co. ſ. de offi. deleg. & in. c. j. vj. colum. ſ. de iudi. ¶Ad hoc faciūt multa que cumulat Fely. in. c. ſuper bis de accuſatio. ſi. col. & ſignāter facit gl. no. in. c. ad hec de offi. archi. q̄ dicit qō ſi archidiaconus † q̄ examinauit indignū & illum repreſentauit epō vt eum preficeret vel ordinaret: erat vir integre opinionis non tenetur epūs. ex qua glo. ego alias in cōtingentia facti dicebam quod ſi poteſtas cuſto die carceris deputauit hominē fidelē & i illo officio appro batum q̄ poſtea fugit cū carceratis nō tenebit ptās. cū nō ſit q̄d ſibi potuit iputari. & ita al's ꝙſului p nobili viro Jo. dedeca: cui iſte caſus accidit: dū eēt corrector i ciuitate abu lēſi q̄ erat vxor ꝛ mee auunculi⁹ vt videri poterit i meo ꝙſilio. ¶Facit ter. & q̄ ibi no. Bar. i. l. ſi pignoris. §. ſi. ff. de pig.

11 act. vbi pbat † q̄ ille qui facit illud qō cōſuetu eſt non eſt in culpa. de quo dicto meminit Jaſ. in. l. j. in princ. ff. qō q̄ſq̄ iur. Vide q̄ dixi. ſ. in rubri. §. lxvj. in ſi. ver. idē diceret ſi ma ritus. Ad idē eſt bonus tex. in. l. ſi negocia. ff. de nego. geſt.

12 vbi † ꝙſuetudo dñi negocior̄ ſpectari dz. ex quo dicebat ibi Bar. qō ſi q̄s cōduxit roncinū vt eū duceret ad domū dñi: forte q: inuēit oſtiū clauſuz dimiſit roncinū i paſcuis: quē tñ lup⁹ occidit: nā ſi dñs nō erat ꝙſuet⁹ dimittere i paſcuis cōductor tenet de iſto caſu fortuito: ſi aūt dñs erat cōſuet⁹ ſic dimittere: nō tenet cōductor ſm eū. Jdē ſi dimiſit in ſta bulo ſine cuſtode vt habeat diſtinctio ex conſuetudine dñi. de hoc no. per Cy. C. de epi. au. l. nemo. & C. de pigno. act. l. pignus. & in ſpe. de locato. §. poſtq̄. ver. qd ſi locaui tibi bo ues. ſm Bal. vbi. ſ. ſic ergo dicamus in caſu nr̄o: vt rōne p bate fidei & opinionis excuſet tutor: apud talē pupilli pecu nias deponēdo. ¶Idem ego dicerē ſi ille mercator apud quē depoſita fuit pecunia ad partez honeſti lucri: erat ille cū quo pater pupilli erat ſolit⁹ tractare & apud quē p̄ta les depoſitiones faciebat. Nā tūc tutor excuſat a dāno in de ſecuto: & imputat pupillo. ar. l. qui ſemiſſes. §. fina. ff. de vſur. & l. vel vniuerſor̄. ff. de pig. act. per que iura. ita tenet Jac. de bello viſu. in aut. vt bi qui obligatas. §. quoniam autem. colla. vj. & ibi eſt glo. ſuper. §. mutuantur. bene facit tex. in. l. cum ſeruus. in ſi. ff. de conditio. & demonſtra. ibi nā

13 quod ipſe viuus facturus ſit ab heredibus ſuis tuiſſe in telligitur. ex quo no. ibi ¶Dau. de caſt. q̄ † verba teſtatoris debent intelligi ſm morem et conſuetudinem teſtatoris. ad hoc. l. ſempronio. §. fin. ff. de vſufructu le. & l. penulti. in prin. ff. de ali. le. adde notata in. l. ſeyo. §. medico. ff. de an nuis legatis intellige niſi ageretur de p̄iudicio alterius vt puta pupilli q: tunc non preſumit voluiſſe defunctum q̄ fiat p̄z herede qō ipſe erat facturus. vt. l. j. §. ſi defunctuz. ff. de rebus eorum. al's ſecus vt. d. l. cum ſeruus. cuz alīs de quibus. ſ. & quod no. in. l. equiſſimū. §. fructuariū. ff. de vſu fruc. & l. edicto. §. extat. ff. de iure fiſ. & d. l. vel vniuerſorum. ſm ¶Dau. vbi. ſ. tenebitur ergo tutor facere qō pater pu pilli ſolitus erat: vt dixi: & tenet Saly. in. d. aut. nouiſſime. q̄ hoc intelligit q̄n tutor vel adminiſtrator erat induſtrio ſus in ipſa negociatione ſicut pater pupilli. ſecus ſi nō erat talis. nā tunc eſt in culpa ſe immiſcēdo rei cuius cognitionē nō habet. & ideo tenet de dāno inde ſecuto. vt. l. j. §. ſi defun

c cti. ff. de re. eor̄. & facit regula non eſt fine culpa. de reg. iur. li. vj. cū cōcordantijs. Sint ergo cauti tutores & curatores & alij adminiſtratores ſeu negocior̄ geſtores: vt ſemp ha beant negociationem cuz hominibus communiter appro batis: vel cū his cū quibus pater pupilli vel dñs ſoliti erāt negociari & in ea negociatiōe qua ipſi ſoliti erāt: dūmodo ſint equaliter idonei. & hoc ego al's vidi i practica. circa qō me amplius nō extēdo. q: extraneum eſt a materia noſtra. Adde predictis text. in. l. ſi mei cā. §. fi. ff. cōmo. per quem dicit ibi Barto. qō ſi ego credidi alicui aſſerēti ſe eſſe nun cium qui cōiter cōſueuerat mitti p̄ nuncio a dño: p̄ſumitur mandatū & iuſta cauſa credēdi per tex. in. l. fi. ff. qō cū eo. q bene hoc probat. de hoc meminit Fely. in. c. qō ſuper bis. de fide inſtru. co. ij. ver. prima ꝙcluſio. perſonetñ probitas

14 vel legalitas non eſt cauſa ſufficiēs faciēdi actum extra ter minum ad hoc prefixum. vnde ꝛz homo ſanctimonie † pro ducat in teſtem in quo omnis ceſſat ſubornationis p̄ſump ptio. nō ꝓpterea admittet poſt publicationē atteſtationū. ita not. ōt Bal. in. c. iurauit. de proba. de quo facit ibi feſtū And. ſicu. co. xv. qui multa alia ſimilia cumulat que p̄ p̄m videri poſſunt.

Si cū mercatore pater pupilli erat ſolit⁹ tracta re.

Cōſuetudo teſtatoris ē attēdēda.

Limitatio.

c ¶Adde hy poli. i. l. j. §. ſi quis vltro ff. de q̄ſtio. co. iij. verſi. ali⁹ eſt etiā vbi poſt ſpe cu. & alex. ali ter ꝛz. vez q̄ teſtes oī ex ceptiōe ma iores in qui bus ceſſat ſubornatio nis preſum ptio p̄ſt p̄ duci et poſt ꝙcluſionem in cā et poſt publicatas atteſtatiōes & vide eūdē p totā. co. et ſeq. vbi de ſcribit ſeptē notabiles ꝙcluſiones i ḡbus ꝓpter legalitatē te ſtis recedit a regulis iu. cōis q̄ ob uiāt p̄dicte concluſioni. Jo. Ber.

1 ☞Fruct⁹ rei pignorate p̄ dote an & q̄n liceat percipe re. & nu. §.

2 Dos dat ad onera matrimonij ſuſtētanda.

3 Dos ſi nō fuerit ſoluta an maritus poſſit aliquid percipe rōne intereſſe lucri ceſſantis.

4 Heres mariti poſſidēs vel detinēs pignus datū viro p̄ cautione dotis poſt mortē mariti nō lucrat fructus illius pignoris: ſed cōputari debēt in ſortē.

6 Maritus ſi poſt longā morā vxor vel ſoceri aut alteri⁹ do tem p̄mittentis recipit integrā dotē non facta p̄teſtatione ſeu reſeruatione in fructibus vel intereſſe ſibi debitis ratio ne more an ſibi p̄iudicet quo minus illos petere poſſit.

§.8. Qñ est licitus percipere fructus rei pignorate p dote.

Octauo infertur q̄ quādo socer obligat seu hypothecat † genero possessionē aliquaz p̄ dote filie: licite gener p̄cipit fructus illius possessiōis do nec sibi dos soluat: nec tenet illos in sorte cōputare: vt est casus valde fing. in. c. salubriter. j. de vsur. qui alibi non reperitur. idem dicas de spōso q̄ nutrit & alimētat spōsam. vt est glo. valde no. in. l. ij. C. de do. promis. de cuius veritate vt̄ de ibi Ly. Bal. & Saly. & eūdē Bal. & alios in. l. si ante. ff. solu. ma. ¶ Ratio huius est q̄: † dos dat ad onera matrimonij sustinēda. vt hic. & in. d. c. salubriter. & in. l. p̄ oneribꝰ. C. de iure do. & penes illū dz esse onus alimētorū: penes quez est dos. vt. l. iij. & l. si pater. §. i. ff. de pac. do. si ergo maritꝰ vel spōsus sustinet † onera matrimonij: & dos sibi nō soluitur a socero vel ab eo q̄ eā p̄misit: iustū est rōne istius iteresse q̄ interim fructus percipiat. ¶ Et hinc est q̄ lz p̄ dote pign' datū nō fuerit: sed ille q̄ dotē p̄misit: q̄ illā nō tradidit die statuta: obligat se ex pacto ad certos denarios p̄ libra quolibet anno vel mēse donec dos soluat: eodē modo ratione interesse licite poterit maritus illos denarios petere. Ita tenet Bar. in. l. insulā. §. vsuras. ff. so. ma. & latius et clarius ibi Jo. de imo. Lodo. & alij moderniores. et doctores nostri in. d. c. salubriter. signāter do. abb. q̄ dicit ꝺ maxime p̄cedere si maritus solitus erat negociari. sed ana. ibi in. vij. col. dicit nō esse necessariū q̄ maritus solitus sit negociari: q̄ illud solū mō cōsideratꝰ: qñ agit de interesse consistente in luero: vt. s. dictum est. nō aūt bñ agit de interesse cōsistēte in dāno. vt. l. ij. iuncta glo. ff. de eo q̄ certo loco. sz maritus agit de interesse cōsistēte in dāno. q̄ sibi abest: q̄ ptz q̄ expēdit in onera matrimonij. Et ita siue maritus sit solitus negociari: siue nō: poterit tale interesse petere: p̄ertim q̄ maritus potuisset emere p̄dia: ex q̄bus forte tantundem potuisset habere. istud idē firmat Bal. nouel. i suo tractatu de dote. vij. parte. ij. spāli. & magister conradus i suo libello de cōtractibus. q. xxxv. cōclusione. v. & vij. rñdēs solēniter ad motiua Jo. an. & Jo de lig. contrariū tenētiū in d. c. salubriter. vt ibi per eū. Et videtur hoc satis rōnabile. Nā videmus q̄ si vēditur fundus cū termino solutionis p̄cij cū pacto q̄ interiz durāte termino aliq̄d soluat p̄ interesse vēditoris: valebit tale pactū: ex quo alꝰ dictū terminū nō dedisset: & poterit vēditor licite petere dictū iustū interesse: p̄ ea que dicta sunt. Idē si vēditor cōstituit se nōie emptoris possidere: & emptor nō soluēs p̄cij obligat i specie rem venditaz p̄ precio eo pacto vt interim q̄ sibi soluitur debeat vēditor fructus percipere: valet tale pactū rōne cōmodi cessantis et nō solutiōe: vt. s. dixi pari rōne. idē esset si vēditori esset data aliqua alia res in pignus p̄ dicto precio soluēdo infra certū tp̄s cū pacto q̄ interim vēditor possit fructus p̄cipere. Nā & hoc pactū videt licitū rōne cōmodi cessantis. vt voluit Bal. nouel. vbi. s. ergo multo fortius idē dicemus in casu nostro: vt interim q̄ dos nō soluit licite possit maritus aliq̄d recipere p̄ oneribꝰ matrimonij sup portādis siue sit datū pignꝰ fructificās: siue nō fructificās: vel etiā nullū: siue interueniat a principio p̄missio de aliquo dādo interim q̄ dos nō soluit: siue nō. Nā & tūc poterit petere aliq̄d emolumēti rōne interesse p̄pter morā dotis nō solute. vt late & fingl'r concludūt docto. in. d. c. salubriter. et in. l. insulā. §. vsuras. ff. so. ma. signāter Jo. de imo. quem refert & sequitur cāpetius in suo tractatu de dote. ij. parte. q. vj. in. ij. co. quē rogo videas. & Raphael de fulgosum. 2ſi. ccj. incipit. dña galdeada. Qñ aūt dicat mora cōmissa in restitutione dotis: tradit optime Bar. & alij in. l. ō diuisione. ij. co. ff. so. ma. & cāpetius. vbi. s. q. viij. Ang. in. §. fuerat ante. insti. de act. & ibi Jaſ. vj. co. ¶ Sed vt oīs tollat dubitatio sit cautus gener vt a principio qñ dos sibi p̄mittit: dicat q̄ statim sibi soluat vel saltē interim q̄ nō soluit socer debeat onera matrimonij sustinere. vel ad ea sustinēda debeat certum q̄d annuatim dare. istud videt de mēte anto. in. d. c. salubriter. & archiepi flo. in sum. ij. parte. ti. j. c. vij. §. xxviij. qc quid dicat Lau. in. d. suo tractatu vsuraruz. ij. parte. q. lij. istud etiā firmat magister cōradus in suo libello de 2tractibus. q. xxxv. in. ij. cōclusione. dicēs q̄ in casu p̄dicto qñ a p̄n cipio nō soluit dos genero: sed p̄ ea dat pignus cuius fructus gener sibi accipiat donec dos integra soluat: vt licite bi fructus p̄cipiant oportet q̄ eos p̄cipiat gener vt sibi donatos libere a socero: vel q̄ gener in cōuētione astrinxerit socerū ad dandū sibi illos fructus in partez dotis totalis: nō q̄ differt p̄cipiū obligationis: q̄ nō vult socerū a p̄n cipio fieri debitorē: sz ideo q̄ gener patitur interesse dādo talē dilationē obligationis: p̄ cui⁹ interesse refusione vult illos fructus interim p̄cipere: alioq̄n nō duxisset eius filiā in vxorē nisi data sibi integra dote. vel socero statim debito re 2stituto. Secus si tñ simpl'r esset 2uētū inter socerū & generū q̄ socer nō esset debitor 2stitut⁹ vsq̄ ad certū terminū & interim daret genero pignus p̄ securitate dotis: & de fructibus nihil est dictū: tūc enī crederē q̄ si gener fructꝰ interim p̄cepit: cōputaret in sorte. al's teneret ad restitutionez. q̄: p illo tpe nōdū erat socer debitor: illos aūt quos post tēpus p̄ciperet gener: p̄pter morā soceri faceret suos ad opera mr̄imonij sustinēda. maxime si ad hoc soceri 2sensus expressus vel tacitus accedat: vt est de mēte magistri. vbi. s. bonū ergo erit 2siliū doctor: de quo p̄diximus. Caueat tñ gener vt fructus vel emolumētū q̄ rōne dotis nō solute p̄cipit: sit iustū & moderatū & nō excedat metas interesse: al's nō esset tutū in foro 2scie. vt in alio pposito paulo aūt dicebā. co. cccxxxviij. ver. aduerte tñ. nā si maius cōmodū reciperet ex p̄ceptione fructuū pignoris vel quātitatis 2quente quā fuerit lucrū cessans q̄ ex emptione p̄dioꝝ vel negociatione acqrere potuisset: illicitū est idē si gener nullo mō eēt empturus p̄dia: vel negociaturus cū pecunia: sed in archa tenere volebat: nā tūc nihil p̄cipere posset rōne dotis nō solute. Sit̄ ergo q̄sq̄ 2scie sue iudex. ¶ Ex istis resultat vnū valde fingl'are: & puto verissimū q̄ dispositio. c. salubriter. nō emanauit fauore dotis: vt q̄dā dicebāt & male. q̄: si vel esset in oī casu liceret marito recipere fructus pignoris: vl aliq̄d rōne dotis nō solute: q̄d tñ falsum est. sed tunc demū q̄n patit aliq̄d dānū ex dilata solutiōe saltē lucri cessantis vt apparet ex p̄dictis: emanauit ergo rōne interesse vel lucri cessantis q̄d potuisset maritus hr̄e si dos soluta fuisset emēdo p̄dia ex q̄bus fructus p̄ciperet: vel negociādo cū pecunia. Vñ cuius ille ter. nō emanasset: potuisset gener fructus p̄cipere p̄pter interesse q̄d p̄tēdit ex nō solutione dotis sicut de alio quocūq̄ interesse dixim⁹. hoc in exp̄sso melius q̄ quis alius multipl'r cōprobat p̄dictus magr̄ vbi. s. quez rogo videas. ¶ Ex quo infert ampliatio singularis ad p̄dicta vt p̄cedāt nō solū in genero pignꝰ habēte p̄ dote: immo etiā si gener pignꝰ sibi traditū alteri pignorasset cū oī iure sibi cōpetēti: iuste poterit iste tertius p̄cipere fructus istius rei pignorate vel aliud q̄d inter socerū & generū esset cōuentū. vt no. voluit collectarius & Jo. de lig. in. d. c. salubriter. & anania. ibi. ij. co. & Lau. in. d. suo trac. vsurarū. q. liij. xvj. hoc satis rōnabile. q̄ ex quo iste tertius fuit subrogatus in locū mariti dz sapere eius naturā. vt. c. ecclesia sctē marie. vt lit. pē. cū 2cordātibus. Istud enī interesse q̄ p̄cipit marit⁹ nō p̄mittit sibi fauore dotis: put aliq̄ dicebāt & male. sed rōne sui p̄p̄ij interesse. vel dāni q̄ si prouenit ex nō solutione. Istud ergo ius siue interesse bñ potuit alteri cōcedere: maxime si erat sibi coniūctus vel amicus. & ille amicus nō vt lucret fructus mutuat pecuniā: sz p̄pter charitatē aut gr̄am. tūc enī sine dubio fructus lucri facit absq̄ vitio vsure. al's nō. ita dicit no. archiep̄s flo. i sum. ij. parte. ti. j. c. vij. §. xxxiij. & magr̄ conradus vbi. s. q. cōclusione xiij. sic itelligas q̄ voluit Bal. in rub. C. de vsur. in. iij. q. dū simpl'r tenet talē creditorē nō posse p̄cipere fructꝰ rei sibi pignorate. q̄ istō priuilegiū soli marito est 2cessuz p̄ eū.

4 ¶ Et inde est q̄ † heres mariti possidēs vl detinēs pignꝰ datū viro p̄ cautione dotis: post mortē mariti nō lucratur fructus illi⁹ pignoris. immo tenent eos in sorte cōputare. vt. l. j. C. de pig. ac. l. & si pignore. ff. eo. cū si. p̄m Jnno. quem oēs sequunt in. d. c. salubriter. signāter Abb. & ana. ij. co. v. q̄rit etiā. & Lau. in. d. suo trac. vsurarū. q. li. & archiep̄s flo. in sum. ij. parte. ti. j. c. vij. §. xxix. & nō solū fructꝰ quos p̄cepit: sed etiā quos p̄cipere potuit. vt. l. ij. & l. si. C. de pig. act. q̄ in optione heredis est restituere pignus q̄cūq̄: & liberare ab obligatione: q̄d nō est in marito: cū ipse teneat ad onera mr̄imonij. & soluto mr̄imonio desinit eē dos. ¶ Ex quo dicebat anania vbi. s. se in cōtingentia facti dixisse q̄ mortua vxore cuiusdā: p̄ cuius dote data fuit vinea in pignus: relictis filijs penes quos remanet dos q̄ filij tenent fructus in sorte cōputare. p̄ p̄dicta: q̄d mihi vr̄ parū dubitabile. Nā ipsa mulier si viueret teneat fructus in sortem cōputare: vt. l. titia. ff. de so. tenet Bar. i. l. i insulā. C. vsuras. ff. so. ma. & i. l. si pr̄. in prin. ff. de do. exce. quē alij docto. vtrobiq̄ sequunt signāter Jo. de imo. in. d. §. vsuras. Ange. et Jaſ. in. §. fuerat añ. insti. de act. Et 2cludūt oēs in. d. c. salubriter. & Host. in sum. ti. de vsu. §. an aliquo. ver. vj. & laurē. in. d. trac. q. lij. archie. vbi. s. §. xxx. & anch. 2ſi. cxlix. incipit in. q. q̄ vertit. & p 2ñs eius heredes. Cessat enī hoc casu rō. d. c. salubriter. s. alimētatio vxoris in quo principal'r cōsistūt onera mr̄imonij p̄m dignitatē suā & quātitatē dotis. vt dicit

§. Pro vendītore.

Vt de hoc casu gl. m. c. conquestus de vsu. Ant. de Butr. in suo repo. empto. in 3. & Curiel. in tra. 4. de vsu. col. 7. vbi 3z citat istā p̄ncipalē q̄estionem

Si a principio non interuenit promissio d̄ aliquo dādo interiz q̄ dos nō soluitur.

Si gener pignꝰ sibi traditus alteri pignorasset.

Mulier vel eiꝰ heredes computāt i sortē fructꝰ pignoris.

o hunc articulum disputarunt optime vltra alios q̄s allegat Martinus nauarro in manuali confessorum fo. sup. c. 17. 14 q 3 n. 71 cum alijs A Didac. couarru. li 3 variarz resolu. c. 1. n 3 cum seq.

vt dicit Jnn. Jo. an. ⁊ alij in pñti. vñ lz filij sint relicte matri monij: ⁊ ex dote mris sunt alẽdi. vt. l. si maritus. ff. fa. herci. ſm Bal. in. l. si dotẽ. j. co. C. de fal. cã adie. leg. illud pcedit cõstãte mrimonio. ⁊ ita ppie loqr. d. l. si maritus. qcqd senserit Bal. in. d. l. si dotẽ. soluto aũt mrimonio põt tũc ex suo filios alimẽtare. vt. d. l. si qs a liberis. ff. de libe. agno. ⁊ l. q liberos. §. fi. de ri. nup. cũ simi. glo. ⁊ doctores hic: ⁊ inde est q lz vxor constãte matrimonio possit petere dotẽ a marito vergente ad inopiã: mortua tñ vxore filij nõ poterũt hoc petere ſm Bar. in. l. si ꝙstãte. ijj. co. ff. sol. ma. Sit ergo cauta mulier vel eius heredes vt nõ recipiãt pignus p dote. lz vel faciãt ipsum distrahi: vel insolutũ recipiãt: aliogn fructus sortẽ extenuabũt: nisi in duobus casibus: quos ponit archiep⁹. vbi. §. Primus est vbi violẽter detineret dos ab illis heredibus mariti mortui: nec posset vxor se iuuare: qr nõ fieret illi iustitia ppter potẽtiã illoꝝ tũc mulier licite recipit fructus possessionis vel pecuniaz siue extenuationem dotis. ⁊ pari rõne idẽ dicẽdũ qñ mortua vxore: maritus vl eius heres velint restituere dotez heredibus vxoris ppter potẽtiã vel tyrãnidẽ: nã tũc licite pcipiũt fructus pignoris dati p dote vel aliud iteresse. Scõs casus est qñ heres mariti nõ posset sine magno suo detrimẽto restituere dotem q in pecunia cõsistit nec possessiões bz quas vxori assignet: ⁊ ppter hoc mulier ne nimis grauet: dimittit penes ad eum tps: ⁊ si illo interuallo recipit ab herede mariti alimẽta: cũ nõ habeat vñ aliũde viuat: nõ videt illicitũ: nõ em illud recipit rõne mutui sed rõne interesse: cũ si dotẽ haberet: inde viueret emẽdo possessiones: vel exponẽdo negociatiõi. Secus aũt qñ hoc fieret ob vtilitatem vtriusq; heredis mariti vt magis possit cũ illa pecunia lucrari: ⁊ vxoris vt ex integro suo capitali habeat lucrũ: nõ tñ de facili consulẽdũ ne pareꝝ via fraudibus vsurarũ: factũ tñ nõ statim est condẽnandũ. Hec sunt verba archiepi: vt. §. p qbus bñ facit ter. in. l. vna. §. accedit. C. de rei vxo. act. ¶ Adde alium casum qñ statutũ vel ꝙsuetudo disponit qõ in cã dotis interim do nec restituat dos mulieri p heredes mariti mortui: vel per maritũ heredib⁹ vxoris: soluanꝝ decẽ p cẽtenario vel qnq; loco alimẽtorũ. Nã tũc vxor vel ei⁹ heres licite ⁊ in foro cõsciẽtie illa recipere poterit: vt no. voluit Bal. in. l. fi. §. pterea. C. de iure do. idẽ voluit ijj. Pau. de ca. in. l. diuortio. in pn. v. co. ff. so. ma. q hoc limitat dũmodo vxor nõ habeat aliũde vnde ali possit. alꝫ secus. idẽ in effectu concludit Abb. in. d. c. salubriter. fi. co. Et ibi Jo. de ana. Fely. in. c. consultationibus. in fi. de offi. deleg. vide Rapha. Fulg. in. l. insulam. §. vsuras. ff. solu. matri. Jmmo etiaz si habeat vnde se alat: dum tñ illud recipiat vxor rõne lucri cessantis vel dãni puenientis ex nõ solutione dotis vel saltẽ p pena a statuto imposita heredibus nõ soluẽtibus qõ fieri põt: vt volũt pdicti. ⁊ magister cõradus in. d. suo libello de cõtractibus. q. xxxv. ꝙclusione. x. Et istud teneas: cũis Bal. ⁊ pau. in. l. i. C. de sum. tri. tenẽt Driũ. Et Jo. de lig. ⁊ Jo. de imo. in cle. j. de vsur. qr soluto matrimonio vxor nõ sustinet onera matrimonij: ergo si aliquid recipit vsura est: ⁊ p ꝙns illicitum. cũ istis trãsit Jason in. l. de qbus. xviij. co. ff. de leg. Cũ istis transit antiqua ⁊ moderna iuris prudẽtia: mihi tñ salua decisione melius sentiẽtis videt q nõ solũ maritus verũetiã eius heres. itẽ nõ solũ vxor sed etiã eius heres potẽrit iure licito † fructus pignoris pcipere ppter dotẽ nõ solutã vel id qõ inter partes conuentũ est vt sibi det interim q dos nõ soluit. nõ ex dispositiõe. d. c. salubriter. sed ex ei⁹ ratione ⁊ ex eo q isti patiunt incõmodũ ex nõ solutione: qr possent habere fructus rerũ si res sunt imobiles vel lucrũ ex negociatione pecunie: si dos in pecunia consistat: ab huiusmodi dãno tenet aduersarius eos seruare indẽnes: vt in prudẽtibus ostẽsum est: nõ enim genero hoc in priuilegiũ ꝙcedit ppter onera mrimonij supportãda: sed rõne interesse ⁊ lucri cessantis: vel dãni pueniẽtis ex non solutione: q rõ eque cõcludit in alijs sicut in genero ex carentia dotis si bi restituẽde: qr lz soluto matrimonio definat esse dos: seu habere rationẽ vel nomẽ dotis: nõ tñ definit habere rationẽ debiti ex cuius solutionis collatiõe creditor vel eius heredes patiunt interesse: igit poterũt ratiõe illius aliqd pcipere vltra debitũ: cũ possibile sit q si heredes generi haberent id qõ genero debet: ex eo ipsi statim de illis mercarent: ⁊ annuatim verisimiliter lucrarent aliqd vltra principale: vel emerent pdia ex qbus leuarent annuatim fructus tãti valoris: qõ tñ lucrũ eis cessat: pro cuius lucri cessante refusione (interueniẽtibus alijs reqsitis) licite põt pcipere fructus pdicte possessionis vel pignoris sicut genero licebat. Vel ẽt si nulla possessio fuisset a socero genero pignorata: sed tñ cautio pstita cum obligatione annuatim dãdi certũ qd ipsi genero rõne dotis nõ solute. dabit etiam eius heredi: vel vxori vel eius heredi soluto matrimonio: ita reperio formasse magistrũ conradũ in. d. suo libello de ꝙtractibus. q. xxxv. ꝙclusione. vj. ⁊. ix. ⁊ Saly. in. d. aut. ad hec. xij. co. C. de vsur. ⁊ hoc mihi placet. ¶ Jntellige tñ ista qñ fructus pignoris dotalis vel illud qõ percipit rõne dotis non solute: cũ mẽsurant cũ alimẽtis a marito pstitis seu pstandis: cõsiderata quãtitate dotis debite. secus tñ si eẽnt immẽsi: nã illi deberẽt cõputari in sortẽ: istud fuit de mẽte Bal. in. l. fi. §. preterea. j. col. v. adhuc est dubiũ. C. de iure do. quẽ refert ⁊ sequit ana. in. d. c. salubriter. j. co. dicẽs hoc esse valde no. ad declarationẽ et limitationẽ illi⁹. c. istud ẽt fuit de mẽte Bal. in. l. p onerib⁹. C. de iure do. vbi dixit q maritus licite põt vsuras pcipere moderatas: donec dos ei soluat: moderatas aũt itelligo nõ solũ babẽdo respectũ ad quãtitatẽ dotis ⁊ alimẽtoꝝ: sed attẽta etiã ꝙditione pso ne mariti si est industriosus ⁊ solitus negociari ⁊ mercari ⁊ lucrari cũ pecunia quã bz. nã tũc habebit ꝙfideratio ad lucrum cessans: ⁊ si esset tale q ascẽderet ad fructus quos ex pignore pcipit: vel ad illud qõ sibi dat rõne dotis nõ solute: licite posset illud pcipere vel petere p ea q. §. dicta sunt. hec fuit mẽs anto. ⁊ abb. in. d. c. salubriter. dũ põderãt mariti industriã. vt lati⁹ pseqnitur Bal. nouel. in. d. tractatu de dote. vj. parte. ij. speciali. ⁊ cãpetius in suo tractatu dotis. j. parte. q. vj. ¶ Jntellige etiã ista qñ maritus fuit dili gens in accipiẽdo fructus rei pignorate seu in petẽdo vsuras noie interesse rõne retardate solutionis dotis. secus si fuit negligẽs longo tpe. s. decẽ annoꝝ. Nã tũc iuris fictione maritus videt ius suũ remittere. Hec fuit mirabilis decisio Bal. ꝙfi. icipiẽte. i xpi noie amẽ. ijj. Post biẽniũ a die ductionis ⁊c. qr quo exclamãt doctores moderni. signãter alexan. l. que dotis. vj. co. ff. so. ma. Ange. in. d. §. fuerat ante. vj. co. ⁊ ibi Jaf. vj. co. qui finaliter hoc reprobant: vt ibi p eos. de qbus feci mẽtionẽ. §. co. ccxxx. ver. tñ si maritus lõgo tpe. ¶ Ex quo infert vnũ satis singulare ⁊ quotidianũ 6 q si † marit⁹ post longã moraã vxoris vel soceri vel alteri⁹ dotẽ pmittẽtis: recepit integrã dotẽ nulla facta ptestatione seu reseruatione in fructibus vel interesse sibi debitis ratione more: p hoc nõ preiudicaret ei quo minus illos petere possit. Jstud est nouũ dictũ solius Bal. nouel. dicto suo tractatu de dote. ij. parte. co. antepe. qõ tene mẽti. ¶ Jntelige etiã pdicta quãdo p dote fuit datũ pign⁹. secus si fuit dos pmissa in pecunia numerata: ⁊ interim q nõ soluitur: fuit pmissa certa quãtitas. Nã hoc fieri nõ põt. ſm Jo. an. in. d. c. salubriter. quẽ alij cõiter ibi sequunt. ⁊ Laurentius de rodolfis in tractatu vsurarũ. lxxj. co. alꝫ. ij. parte. q. liij. quẽ rogo videas ⁊ vltra eũ cõfirmat ista opi. Joan. an. qr a principio nõ põt p pactũ tarari quãtitas pecunie p interesse. vt. §. late dixi. co. ccclij. §. octauo infert. ¶ Idẽ dicẽdũ est si marit⁹ indigẽs pecunia dotali accepit illã ab alio tertio dato sibi pignore qõ a socero habebat. Nã iste tertius nõ posset fructus cõsequi interim qõ nõ soluit pecunia ſm aliquos: cuius cõtrariũ tenet Saly. in. d. aut. ad hec. C. de vsur. q. viij. q mihi magis placet vt pauloañ dicebã. Reliqua circa materiã dicti. c. salubriter. videas per te in locis §. alleg. super quibus aliter nõ insisto: qr intẽtionis mee ꝙcessum impedit.

☞ Lucrũ percipere ex pecunia apud mercatorem deposita põt quis licite ratiõe lucri cessantis vel damni proue 1
nientis: ⁊ quando cessauit: ⁊ etiam quando damnum speratur.

2 Ab vsura excusat qs ppter dubiũ euẽtum.

3 Stuprãs virginẽ tenet dãnũ resarcire.

4 ijj. Percutiens vel mutilans aliquẽ tenet ad operas amissas de ꝑsenti ⁊ de futuro.

5 ijj. Periculũ mercantiarũ p mare vel terrã si qs p certo ꝑcio suscipiat an talis cõtractus sit licitus.

6 Vadiationis cõtractus an sit licitus.

7 Contractus quẽ faciunt ludẽtes ludo fortune spe lucri an sit licitus.

8 Saluũ conductum dantes mercatoribus per regnum vel terras suas transeũtibus si per predones eis auferãtur satisfacere tenentur.

9 Colligentes pedagia debẽt tenere itinera tuta.

10 Fideiussor an possit aliqd pcipere p fideiussione.

11 ijj. Pecuniã recipere an possit qs vt sit fideiussor.

12 ijj. Pecuniã ab aliquo recipiẽs vt vltra mare eã trãsportet ⁊ ibi reddẽdã p certo ꝑcio an sit vsura.

13 Cãbia an ⁊ qñ sint licita.

Si fructus pignoris sint excessiui.

Si marit⁹ p lõgũ tps nõ petijt.

Si dos fuit pmissa i pecunia ⁊ certa quãtitas interim qõ nõ soluit.

Ampliari pōt iste textus et

§.9. Interesse dāni futuri.

predicta vt possit qs licite † cōmoduz recipere ex pecunia apud mercatorē deposita vel rōne lucri cessantis seu dāni 1 ꝓuenietis nō solū qñ dānū iā ꝓuenit seu lucrū cessauit: sed etiā qñ dānū sperat: vt puta si qs periculo se subȝcit ꝓpter aliqd sibi ꝓmissum: vt est tex. ⁊ ibi no. in. c. salubriter. ⁊. c. fi. ff. de vsur. vbi † ꝓpter dubiū euentū excusat qs ab vsura: qz 2 rōne dubȝ aliqd permittit qō alꝫ nō liceret. vt. l. si ea lege. C. de vsur. ⁊. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. ⁊. l. j. §. j. ff. de ventre inspi. ⁊ ꝓpter spem largior fit interpretatio. vt. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. ⁊. l. antiqui. ff. si pars heredi. pe. ⁊. l. cuz pater. §. cum estimaret. ff. de leg. ȝ. In simili dicimus de eo qui dānū intulit alicui in psona: vt est videre in eo q † stu- 3 prauit virginem: iste enim tenetur damnū resarcire eo modo quo potest: nam cum nō possit virginitatem restituere vel reparare: tenet cū ea matrimoniū cōtrahere vel dotez sibi assignare. vt. c. j. de adul. ⁊ hoc est in cōsideratione non solum ipsa defloratio: sed incōmodū qō ex defloratione est ꝓuenturū. s. qz nō reperiet virū cū quo cōtrahat matrimonium. Idē dicimus de eo qui filiā alicuius liberam in facie percussit: ex qua ꝓcussione reddita est deformis ꝓpter eius deformitatē cū pater eam nuptui traderet: necesse habuit plures pecunias i dotē dare: ad hoc etiā dānū si est psens vel futurū tenet ꝓcutiēs. ita dicit marianus in. c. j. de iniur. co. xix. ver. cicatricis aūt. sed nō bñ firmat ꝓpter glo. ibi. co- 4 gitabis. Ex p̄dictis inferꝛ qz is q aliquē † ꝓcussit vel mutilauit: tenet ad operas amissas: vt. d. c. j. de iniur. tenebit nō solum ad operas amissas de ꝓteriti sed etiā de futuro. quas occisus vel vulneratus amissurus est in futurū toto tpe vite sue vel quo viuere poterat: ita dicit spec. tit. de iniur. §. ȝ. Sed nunqd pro libero. ⁊ ver. quid si statim obȝt. cuius meminit Abb. in. d. c. j. de iniur. j. co. i fi. vbi latius per marianum. co. xvȝ. versi. circa primū articulū. ibidē ego ꝓsequor in meis recollectis. multa bis similia exēpla adducere possemus que vitāde prolixitatis gratia ex voto preterimus.

De suscipi. periculū. 5 ¶ Primo inferꝛ ex his qz si tu † vis per mare terrā mittere merces tuas ad aliquas partes: ⁊ ego suscipio i me periculum ⁊ conuenio tecū vt des mihi pro quolibet cētenario valoris merciū quātitatē pecunie: iste cōtractus licitus est vel saltē nō reprobatur: qz hic nō interuenit mutuū sed factū securitatis ꝓpter qō recipit cōmodū. vnde iustum est qz ex quo se periculo subȝcit: debeat ꝓpter hoc aliqō lucrū sentire. vt. l. periculi. ff. de nau. fe. ⁊ tenet Bal. i. l. cūctos populos. co. vj. ver. item do quādā regulā. de sum. trī. ⁊ fid. ca. vbi in hac materia tradidit optimā regulā: videlz qz qñ facta relatione istius pstationis (que dicitur vsura) ad aliqō antecedēs resultat facio vt des vt in matrimonio: vt. c. saluberiter. de vsur. j. vel vēdēdo trado vt des. vt. l. curauit. C. de act. emp. vel patior vt des. vt. c. j. de feu. vel suscipio periculum vt des. vt. d. l. periculi. aut aliqua cōformitas vnius ad alterum vbi ꝓprie nō dicit esse vsura: qz nō est lucrū sed q̄dam cōpensatio debiti hincinde. vt in iuribus. s. alleg. ꝑm Bal. de quo meminit anania in rub. de vsur. fi. col. ⁊ sic vult ipse qz predictus cōtractus licitus sit: qō etiā tenet Lau. de rodolfis in dicto suo tractatu vsurarū. iȝ. parte. viȝ. co. ⁊ sequitur anania in. d. c. fi. xxx. co. xiȝ. q. j. de vsur. ⁊ archie. florentinus in sum. ȝ. parte. xi. j. c. vȝ. §. xlvȝ. Hoc etiam voluit Anch. in. l. fi. ad fi. de nau. feno. in suis reportatis. ꝑm qz refert anania vbi. s. ⁊ alex. in. l. a titio. ȝ. co. ff. de verb. obli. dicens qz cōsideratio vsure hic adaptari nō pōt: qz illud lucrum ꝓuenit ex ꝓspera fortuna dūtaxat. Nā ex aduersa cō trariū passus fuisset. ¶ Et q̄uis ille nō dicat de hoc est casus expressus ⁊ singularis ꝑm Dau. de ca. de quo nec glos. nec doctores perpenderunt in. l. in naue sampheli. §. conductoris. ff. locati. vbi vide Alexā. ⁊ in. l. actio. ff. de verbo. obliga. vbi probatur qz ex isto cōtractu oritur actio specialis: que dicitur oneris aduersi que competit quatuor concurrentibus. Primo qz quis suscipiat in se periculum oneris. Et hoc patet ex illo vbo oneris aduersi. i. actio de onere cuius aduersio siue periculum fuit in se susceptuz. Dico hoc etiā facit qō habetur in. l. ⁊ hec distinctio. ⁊. l. opus. ff. loca. Scōo requirit qz illud onus nō sit illius q suscepit in se periculū sz alterius: vt expresse dicit in. l. in naui. Tertio requiritur qz alia exactio nō cōpetat: ⁊ sic videt esse subsidiaria que cessat qñ alia cōpetit vt etiā ibi expresse dicitur. Quarto requiritur qz onus pereat ⁊ sic veniat cōditio. ⁊ recte ponit casum in mercatoribus florentinis q pstāt securitatē mercatoribus q ponūt merces suas in mari ⁊ obligāt se ad estimationē illaꝝ si pereūt. ⁊ si nō pereūt volūt habere tantū p centenario. Hic cōcurrūt oia illa quatuor: qz suscipit in se periculū oneris. Itē onus nō est suū. Item alia actio nō adest. qz cōtractus locationis nō est celebratus cū eis sed cū nauta. Si aūt existat quartū. s. qz onus pereat: cōuenit ad estimationē. Et eadē rōne si res venit ad salutem: possunt illi petere quātitatē sibi ꝓmissam. Et sic ptz qz iste nō est cōtractus mutui: ⁊ qō est multū dissimilis a casu. d. c. fi. j. de vsur. ⁊ ideo nā pōt dici qz illa lex sit correcta p. d. c. fi. remanet ergo in viridi obseruātia ponēs casum a iure ciuili approbatū ⁊ a iure canonico nō reprobatū. Et sit licite talis cōtractus celebrari pōt ꝑmana. vbi. s. qō tene menti: qz quotidianū. Adde Jaſ. in. l. cū ad ꝑsens. ff. si cer. petaſ.

Opio contraria. ¶ Sed caue qz magister conradus in suo tractatu de cōtractibus. q. lxxj. Tenet predictū cōtractuz fore illicitū: qz fit principaliter spe lucri: inde q cōtrahit querēs emolumētum suū nullū subiturus laborem: nullāq facturus expensam: qz est cōtra illud geñ. iȝ. In sudore, vultus tui vesceris pane tuo. Et cōtra illud Job. xj. Vir vanus in superbiam erigit: ⁊ tāq pullū onagri se liberū natū putat. Liberū inquā a predicto onere: ō quo scribit Eccliasti. xl. Graue iugum super filiū adam a die exitus de vētre matris eorum vsq ad diē sepulture in matrē oim. i. in terrā de qua hō formatus est. Itē adducit illud Jab. v. Homo nascit ad laborem: sicut auis ad volatū. Et apls ad aphesios. iiȝ. loquēs esqui indiget tēporalibus dicit. Laboret operādo manib⁹ 6 suis qō bonū est: vt habeat vnde tribuat necessitates patienti. Cū aūt iste † ꝓtractus sit sine labore lucrū querēs: ergo illicitus: sicut est cōtractus vadiationis qui lingua nra apuesta appellat. licz a lege ꝓmittatur positiua. vt. l. si rez. ff. de ꝑscrip. ver. cū simi. Et lege tñ diuina prohibit⁹ est qz ꝓz malas circūstantias. Quia vadiātes postea se incipiūt odire victus vincentē. Itē in ipsa vadiatione orit cōtentio iter vadiātes. Et alter nimis innitit ꝓprie opinioni: ⁊ spe lucri principaliter ducit. Itē qz iste cōtractus suscipiētis 7 in se periculū est: similis cōtractui quē faciūt † ludētes ludo fortune spe lucri qui est illicit⁹. vt ibi latius p eū: quē rogo videas. Et finaliter conaꝛ respōdere ad. d. l. i naue sampheli. qz ibi nō ȯr qz liceat ꝓ mercede suscipe periculū rei alienē: sed bñ ibi ꝓbaꝛ qz q suscipit periculuz rei alienē: ⁊ perit illa res: contra eū daꝛ actio oneris auersi. ⁊ illa pōt esse adiecta actio ad actionē locati: puta qz pōt alicui cōpetere cōtra illū q vltra hoc qz sibi illa res est locata vel ipse circa eā locauit operas suas (⁊ sic solū teneꝛ de casu cōtingēte ex dolo lata culpa vel leui ⁊ nō leuissima) etiā voluit suscipiēdo periculū teneri de casu contingente ex culpa leuissima: alꝫ enim susceptio periculi esset frustra. Quia alꝫ ex ꝓtractu locationis teneꝛ de alȝs casib⁹: ⁊ sic posset cōpetere ei cuius mercis periculum quis suscepisset in primo casu. nec actio locati ad illū casuz posset attingere: ad quē illa actio posset. Uel subtilius posset dici qz est onō disperata actio ab actione locati potēs cōuenire alicui cōtra aliū: vbi nulla locatio interfuerit vt in casu suscepti periculi de quo agitur. Nec ille que me nō vrgēt vt a prima discedā opinione. fateꝛ tñ ille qz si suscipiēs periculū merciū locauit operas suas ad merces custodiēdas ꝓ vitando periculo: ꝓ aliquo ꝑcio vel retꝑali licitū est: vt ibi latius p eū. Ex quo inferꝛ 8 ad saluū cōductū † quē principes mercatorib⁹ merces p sua territoria deferētib⁹ cōcedūt. Nā dādo mercatorib⁹ saluū cōductū: exȝsse vel tacite picula subeūt saltē de ꝓsuetudine adeo qz si p ꝑdones eis auferanꝫ merces satisfaciūt vl̄ satisfacere teneꝛ eis. Et hȝ ē qz illi ꝓncipes apponere hñt opas vt vitenꝫ illa picula. Qz purgare hñt stratā a ꝑdonib⁹. qz tene mēti. Et q̄uis ille nō dicat hȝ fuit de mēte host. i. c. postulasti. s. de fo. cōp. vbi dixit dñz loci teneri de ꝑdationib⁹ in suo territorio cōmissis. Itē clari⁹ dixit ille i sum. ti. de cē fi. §. ex qb⁹. pe. co. v̄. breuiꝛ puto. dicēs qz is q pedagiū recipit teneꝛ saluare soluētē ifra districtū suū i ꝑsona ⁊ reb⁹: qz ꝓpt̄ talia pedagiū solui ꝙsuenit: ⁊ si hȝ nō faciat peccat grauiꝛ: qz ⁊ sine pedagio ad hȝ teneꝛ. Nō tñ dicit qz teneaꝛ ad restitutionē pedagȝ: nisi ꝙstaret qz hac de cā fuisset cōcessuz. q̄uis teneꝛ ad satisfactionē plenariā qō plus est si in defectū iustitie inueniaꝛ. xxiȝ. q. ȝ. c. dūs. ⁊. q. v. c. administratores. Que verba sunt notāda. ⁊ sempiterna memoria digna. ad que vide cepo. in tracta. de serui. vie. xj. co. Idē voluit archidia. in. c. fi qs peregrinos. xxiiȝ. q. iȝ. dicēs qz teneꝛ is q recipit pedagiū vel vectigal. saluare in ꝑsona ⁊ reb⁹: ⁊ saluare soluētē iuxta suū posse infra suū districtū: qz ꝓpter hȝ soluiꝛ vectigal ⁊ hmōi. Aliogn teneꝛ ei ad emēdationē pditoꝝ: si in defectū iustitie inueniaꝛ. Hec ille. quem refert ⁊ sequitur Bal. in. c. j. §. marchio. ȝ. co. v̄. extra quero de bis q

Uadiatio. ff.

Nō nascit ad laborē.

De saluo cōducto.

feudū

feudum dare possunt libro feudorum. dicens per hoc q̄ comites ⁊ barones teneãtur curtes suas in quib⁹ colligũt pedagia tenere securas a latronibus: alias tenentur emẽdare damna depredatorũ. idẽ Bald. in. c. j. §. cõuenticulas. co. h. ver. Sed istud est valde nota. dicens q̄ colligẽtes pedagia debẽt tenere itinera tuta. vnde si fit aliqua robaria in eorũ curia: territorio seu distrĩctu ab eis possesso vbi exigunt a trãseũtib⁹ pedagia: tenenꝰ ea restituere vel malefactorẽ exhibere. ff. de incẽdio ruina. nau. l. nec quicq̄. qõ dicit esse valde notãdũ. Idẽ Barto. per illũ tex. in. l. j. in prin. ff. de bis q̄ deiecerunt vel effude. dicẽs qõ ciuitates debẽt tenere itinera secura: alias tenẽtur emendare damnũ de robarijs. Idẽ tenet florianus in. l. in lege. §. quotiẽs. ver. itẽ facit iste tex. ff. ad. l. aquil. ⁊ in. d. l. j. §. summa. ff. de bis qui deiece. vel effude. dicẽs per illũ tex. q̄ de robaria cõmissa in fundo alicuius tenetꝰ dñs fundi si sciẽs fuit. sic ⁊ si cõmissa fuerit in territorio alicuius ville: teneatur villa si fuit sciens quasi teneatur ad custodiã sui territorij: ⁊ hoc videtur sentire gl. in. d. l. nec quicquã. Vide que plene scripsi in tract. insularũ. c. ij. §. ij. intellige qñ villa colligebat pedagiũ qõ pro securitate prestatur vt dictũ est ⁊ tenet odofredus in autẽtico habita. C. ne filius pro patre circa fin. versi. sed nũquid dñi scholares vnde qui soluit pedagium nõ potest capi pro represalijs: ꝙ eum quẽ refert ⁊ sequitur Bal. in. c. j. post principium. C. q̄ sunt regalia libro. feudorũ. de quo facit festũ firmanus i tractatu gabellarũ. h. parte. pe. co. i prin. ⁊ bartholome⁹ veronensis in. l. eum qui vectigal. fina. col. ff. de verbo. signi. ⁊ in tracta. de seruitutibus in rubrica de seruitute aqueductus. co. liij. ver. Ego in hoc articulo. qõ tamen intelligit ipe quãdo dñs vel villa que colligebat pedagiũ: sciuit ⁊ prohibere potuit. alias secus vt. d. l. nec quicq̄ in princi. cũ notatis ibi per gl. ⁊ Bar. idẽ florianus vbi. s. Ego dubito de ista limitatione: quoniã vt videas iura ⁊ doctores preallegati artãt dominũ vel villã pedagiũ colligentes ad custodiã viarũ: si quidẽ nõ custodierũt: vel male quãq̄ ignorãtes sint: nõ excusarent eos a restitutione. q̄ non solũ tenentur de homicidijs: furtis: rapinis ⁊ alijs malis que sub eorũ iurisditione fiunt ex eorũ malicia: de quibus Esaye primo dicitur. p̃nci pes tui infideles: socij furũ. Sed etiã si fiant ex eorũ negligẽtia licet ignorãter. ista sunt notãda verba supplemẽti i sum. pisana. in parte restitutio. vij. co. añpe. ver. bñ ergo attẽdãt dñi. de quo meminit fely. in. c. postulasti. §. de foro cõpe. co. iij. v. existis tene. Uno tñ casu saluari põt decisio floriani et Barth. veron. scz qñ passus dãnũ inciderit in discrimẽ sua culpa eũdo p vias vel loca insolita: quo casu dñs ignorãs nõ teneret: vt notãter voluit bar. in. d. l. j. in prin. ff. de bis q̄ deiecerunt vel effude. vbi dicit q̄ stante pacto inter florentinos ⁊ illos de vbaldis q̄ deberẽt tenere stratam securã sub certa pena: quidaz fuit spoliatus cum iret per alpes omissa via ordinaria fuit decisum q̄ non tenerentur per illũ tex. facit tex. ⁊ qõ ibi nota. Bar. in. l. ij. C. de cursu publico. lib. xij. vbi dicit q̄ trãsiens per viã tortuosaz vel insolitã presumit iturus cõtra deuentũ. ad qõ multa allegat Ange. are. in. l. imperator. ff. de app. dicens per illũ tex. q̄ vectigales: naute vel nuncij: tenẽtur ex casu occurrenti eũdo per vias insolitas licet breuiores. alias autẽ nõ. Et idẽ in portatore q̄ vadit per viã lubricosam. omissa bona lz lõgiori p. l. qua actione. ff. ad. l. aquiliã. ibi negligẽtius per lubricũ trãsierit. idez Saly. in. l. cũ proponas. C. de nautico fenore. cũ his transit fely. in. d. c. postulasti de foro cõpe. iij. co. ⁊ in. c. olim. iij. col. §. de exce. ⁊ paris de puteo. in trac. sindicat⁹. in verbo robaria in prin. de quo latiꝰ per firmanũ in trac. gabellarũ i vltima pte. q. xiij. vbi hoc vltimũ limitat esse verũ nisi iusta cã motus qs iuerit p viã inusitatã et nõ rectã: q: via recta erat ab aqs inundata. ar. l. ij. §. si qs tñ. ff. si qs cautio. l. imo. C. de libe. l. cessat. ff. de publi. p̃m saly. in. d. l. iij. C. de nautico fenore. Tũc enim nõ est quid imputet itinerãti. vñ custos deberet etiã viã nõ rectã custodire cũ illa eo tpe fit cõis. Ista in memoria repone: q: sunt quotidiana: ⁊ suo tpe valde vtilia: saltim in foro cõsciẽtie: vt sciãt reges ⁊ dñi tpales ⁊ eccle siastici quã exactissimã debẽt adhibere curã in tenẽdo itinera ⁊ territoria sua trãseuntib⁹ secura. alias tenenꝰ in foro cõtentioso ⁊ cõscientie resarcire dãna eis illata. Et cũis multa alia saporem habentia veniebant in mente: q: tamen nõ est hic locus accommodatus: sufficiant ista: quibus causam prestitit magister conradus faciens illationem predictã: ⁊ eam nullo iure probans. Et vt penam deuiantis euitez: ad vsitatam redeo viam.

Fideiussor an põt aliq̄ pcipere p fideiussione.

¶ Secundo infertur ex predictis q̄ 10 si ego fideiussi pro te in certa q̄titate ⁊ tuo creditori instrumentum securitatis: feci: pro qua fideiussione vel securitate quenim⁹ q̄ mihi vnũ vel duos florenos pro quolibet centenario dares: hoc licitũ est: q: hic nõ est mutuũ sz potiꝰ contractus innominatus do vt facias: vel do vt des. Nam habeꝰ respectꝰ ad seruitiũ qõ tibi facio ꝓpter qõ ⁊ ꝓpter periculũ cui me subijcio licite possum cõmodũ habere. Uñ in effectu videꝰ fieri quedã vẽditio crediti mei ad qõ babẽdum ⁊ q̄sequẽdũ: multo forte maiores expẽsas feci. Ita õt Laurẽtiꝰ in dicto tractatu vsurarũ. ij. parte. vj. co. ver. tertio. de securitatib⁹. quẽ refert ⁊ sequit Anania i. d. c. fi. xxix. co. j. de vsur. ⁊ archiepꝰ flo. vbi. s. §. lvj. ⁊ magister conradꝰ in dicto suo libello de ℣ctib⁹. q. xl. Quod mihi satis placet. qñ certũ est q̄ licite possum recipere pecuniã vt fim fideiussor. p te. vt. l. si nõ remunerãdi. §. fi. ff. mãdati. ⁊ l. hoc iure. §. j. ff. de dona. Et ibi no. Bar. ⁊ ¶ Dau. de ca. notat Bal. in. l. antique. C. ad vellei. ergo nõ est vsura: quia in huiusmodi fideiussione periculo me submitto. cum te non soluẽte in termino: ego debebam pro te soluere: in qua solututiõe credo me tñ damnum passurũ: cũtũ commodũ ex fideiussione consequor eo qõ tunc teneor sub vsuris pecuniam querere: aut res meas precio viliori distrahere. vel forsan perdo lucrũ verisimiliꝰ speratũ (vltra expensas: dubietate lucri de falcata) ex pecunia quã pro te soluere cogor. Itaq̄ re vera maluisse esse a fideiussione supportatꝰ: et illius cõmodo carere quã fideiussionẽ subire: ⁊ pro ea vnũ vl duos florenos percipere: cum vtroq̄ casu dãnũ patiar vel in rebus meis vel in lucro cessante. Si tñ nec dãnum patior: nec lucrũ pdo ex huiusmodi fideiussione: videꝰ qõ non possum eiꝰ ratione aliquid exigere. Saltim rõne interesse: cũis te non soluẽte ego pro te soluissem. Qz cessat rõ exactiõis de qua supra. Sed si patior dãnũ vel perdo lucrũ nõ tñ in quãtita te conuenta. illũ solũ exigã: nõ qõ a principio fuit cõuentũ: q: in illo solũ erat licitũ pactũ. Uñ vtile non vitiaꝰ ꝓpter inutile: vt dixi. §. co. ccccxxxvj. ver. ita reperio consultũ. presertim cũ a principio ratione verisimilis dubij: licite fuit deductũ in pactũ vt ex precedentibus satis liquet. Et bñ dixi q̄ rõne interesse non possit exigere: qñ interesse nõ patior vel dãnũ si tñ nomine pene paciscor tecũ vt si nõ solueris in termino: des mihi duos florenos: quatenꝰ metu pene sis in soluendo solicitus. Et ego nõ tenear ꝓ te soluere: licita est quẽtio. Idẽ si rõne piculi suscepti hoc fiat. dũmõ esset dolus et fraus ⁊ malus animus. Nã si ego volens tibi mutuare supposui titiũ qui meam pecuniã tibi mutuo daret sub fideiussore: ego vero pro certa pecunia fideiussi pro te: illicitã rẽ facio. cum in effectu pecuniã meã tibi mutuo et pro mutuatione: mercedẽ capio. Itẽ si ego sciẽs te nõ posse in termino soluere: stipulatus sum a te noie pene duos florenos si in termino nõ solueris: pessime egi. Itẽ si rõne piculi solus vnꝰ florenus erat cõpetẽs interesse ego suscipio duos: illicitum est: vt est de mente doctorum in preallegatis locis signãter magistri Conradi. d. q. xl. q̄ pulchre loquitur. 12 ¶ Ex bis tertio inferꝰ q̄ si ego recepi pecuniam tuã vltra mare transportandam ⁊ ibi reddẽdam certo precio ibi cõstituto: nõ est vsura nec ℣ctus illicitus: sine suscipiã in me periculũ cuius cã licite possum aliquid recipere. vt. §. dictũ est: sine non: q: est locatio operarũ vel custodie. Ita dixit Inno. quẽ sequit Host. Anto. ⁊ alij in. d. c. fi. j. de vsuris. Et ibi anania. ij. co. q̄ allegat ad hoc dictam legem in naue. ⁊ l. qui operas. ⁊ l. q̄ mercedẽ. ⁊ l. se. ff. locati. Fateꝰ tamen Inn. qõ si non accipio preciũ tantũ vt portem sz vt negociatori mutuo darem: vt in ea negocieꝰ. tũc bene est vsura: q: pecunie nullus est vsus vel vtilitas vtendi. Si detineatur in archa nec deterioraꝰ vtẽdo. vt. c. eij. cies. lxxxvij. di. et cum hoc trãseũt. Host. Jo. and. ⁊ alij in. d. c. fi. ⁊ Io. in summa eo. tit. §. an aliquo. ver. sed nunquid pro traiectitia. vbi inter cetera dicit q̄ traiectitia pecunia que est illa que periculo creditoris in nauigio recepta daꝰ traijcienda ratione naturali vsura reputaꝰ: non obstante quod creditor in se periculũ retineat: q: aut recipies iuuat se de denarijs aut non: si non iuuat se: iniquum est quod creditor ab eo lucrum exigat quod non habuit. Si iuuat se: ergo nõ remanet dimidium penes creditorem: quia consumptione amittitur ⁊ fit alterius. vt. l. si aliqui. ff. de solu. ⁊ lege. si a furioso. §. fin. ff. si certũ pe. ⁊ l. sequenti. Et sic patet quod nõ debet ab eo lucrũ recipere: si re propria vtitur ⁊ cum ea lucratur. Et periculum quod in se retinuit: in nullo releuat: sed potius oneratum relinquit. Imputet ergo sibi quare periculum in se retinuit. Hanc doctrinam veluti singularem refert ⁊ sequitur anania. in. d. c. fi. h. co. j. de vsur. ¶ Ex qua infertur ad decisionem dubij de quo alꝰ dum cã pegrinatiõis in oppido de guadalupe exigerẽ a q̄dã religio fui

Si recepi pecuniã tuã vltra mare trãsportandã et ibi reddẽdã pro precio.

Casus quotidianus.

interrogat9:qui mihi dixerat se multotiés in penitẽtia hũc casum habuisse. Volebat citius ire venetias seu frãdres in tua naui q mille ducatos secũ deferebat quib9 tu dñs nauis ad instruẽdã nauẽ atq3 pro victualib9 7 alijs necessarijs indigebas. Conueniisti cum titio quod daret tibi illos mille ducatos hoc pacto quod si nauis accederet salua sibi restitueres ducatos mille 7 cẽtũ. Si aũt nauis periret: periret etiã ducati periculo titij: dubitabat religiosus ille: nũquid iste Jctus licit9 esset ꝓpter periculũ qõ in se titius suscipiebat cũ ꝑsertim si ipse pecuniã secũ deferret q̃ quo loco custoditur 7 portak: citi9 7 melius potuisset ipsam saluare: q̃ cum ex ea victualia: vel alie merces cõparata fuerint. Sed veritas est q3 iste Jctus illicitus est 7 vsurari9 vt apparet ex predictis: nec video interesse ipsius titij dantis pecuniã ex quo ille in pecunia volebat ille deferre: 7 in oẽm euentuz vult certũ lucrũ habere: siue recipiẽs aligd lucrek in mercibus vel victualib9: siue pdat: quo casu oẽs fatenk Jctũ fore vsurariũ Iz cõcedẽs pecuniã in se suscipiat periculũ. vt. d. c. fin. j. de vsuris. 7 ꝓbak in. d. l. periculi. ff. de nauti. fenor. est gloss. singularis de iure ciuili. in. l. cũ duobus. §. item ex facto. ff. pro socio. vbi vide ¶Dau. de cast. fm quod refert Ange. de are. in. §. de illa. in fi. inst. de societa. qui dicit hoc fore cordi tenendum: cõtra has mulierculas: que dãt pecuniam trãsferendũ in arte lane iuxta decretalẽ nostrã 7 in se recipiunt periculũ: volũt tñ decẽ annuatim 7 sic quid certũ. nam est vsura fm eũ. Idẽ voluerũt Card. 7 Abb. in pñti. 7 ¶De trus de vbaldis in suo tractatu de societate. iij. pte. vi. col. dicentes non esse licitũ a principio cõuenire: vt dans pecuniã debeat habere certum lucrũ taxatum. ¶ Ad cuius cõfirmationẽ facit no. decisio Bal. in. l. rogasti. §. i. ff. si cert. pet. quẽ refert 7 sequit Anania. in. d. c. fi. xliij. co. j. de vsur. vbi dicit q3 si mutuaui tibi decẽ: que ꝑmittis mihi reddere in nundinis: et si non reddideris: promittis mihi quindecim 7 confiteris ex nũc ꝑ aut ex tunc tñ esse interesse meũ: et pro interesse meo qõ est tñ: facis istã ꝑmissionẽ. iste Jctus nõ est licit9: q3 paciscitur a principio de certo lucro. Idem in effectu voluit Bal. in. l. vnica. iij. col. ver. qd si promitto tibi. C. de sent. que pro eo q3 inte. pfe. 7 Anch. consi. crlvij. incipit. in christi 7c. In qõne q̃ vertitur quos refert 7 sequitur Alex. ꝑsi. lxi. ad finẽ. In scõo volumine incipit redẽptoris 7c. viso ꝓcessu. 7 ꝑsi. xxvij. ad fi. in. iij. vol. incipit redemptoris 7c. viso themate. 7 Fel. in. c. cum venerabilis. iij. col. ver. intellige. iij. §. de except. Idẽ tenet Ludo. consi. clxx. ij. col. incipiente circa ꝓpositũ. ¶ Immo q3 plus est si quis tradidit alteri centũ ducatos mox in suis necessitatib9 expẽdendo sub hoc pacto q3 sicut similes centũ ducati apud titium mercatorẽ lucrabunk vel pdẽt: sic isti centũ ducati illi traditi lucrenk: vel perdant: nã etiã iste cõtractus fm plures doctores videk vsurã sapere: vt late tradit archiep̃s floren. in summa. ij. pte ti. i. c. vij. §. xvij. quẽ p te videas. multo ergo fortiꝰ idẽ dicendũ erit q̃ qs paciscik de certa quãtitate rõne lucri. ¶ Fateor tñ qõ si titius illos cẽtũ ducatos q̃s recipit vltra sortẽ. recipiat rõne piculi vt p̃ciũ piculi p̃cise non est vsura Iz licitũ. Mã etiã si nõ mutuaret: et periculum nauigantis in se vellet recipere: licite posset recipe p̃cium periculi: nec ꝓpter hoc q3 ei seruitiũ faciat in mutuãdo efficitur deterioris cõditionis. Idem si partim requireret rõnẽ piculi 7 ptim rõne mutui. Mã in eo qõ rõne piculi recipit licitum est. Iz illud qõ recipit rõne mutui: illicitũ est: 7 tenetur illud restituere vt apparet ex predictis 7 tenet expresse Jo. cald. in. d. c. fi. de vsuris. et refert 7 sequit archiep̃s flo. vbi. §. §. xxij. ¶ Quarto infert ad †cãbia recipit cãpsor cẽtũ in vno puta venetijs a petro restitui facit ipsi petro vel alteri pro eo in alio loco puta florẽtie centũ sex florenos vt septẽ fm qõ plus vel minus vz: hoc licitũ est: q: nõ vẽdit pecunia que est inuẽdibilis: sed tantũ hic soluit cẽtũ ibi numeratur. Mã tñ vz alicubi florenus cũ vno denario q3tum alibi sine denario. cursus esset monete operatur excessum in valore fm locorũ diuersitatẽ. plus esset valet florenus florẽtinus florẽtie quã alibi: 7 plus ducatus romanus rome: q3 alibi. Operatur etiã hoc monetarũ diuersitas: q̃q3 enim tantum valent venetijs centũ ducati: q3tum florentie cẽtuz sex vel centũ septem floreni: vel plus vel minus. non enim plus soluitur: Iz tñ. Et q3 quis aliquid plus recipiat cãpsor: hoc licitũ est rõne periculi cui se subijcit: aliqñ immissione monetarum de loco ad locũ. 7 vt subueniat salarijs ministroꝝ 7 pensionũ 7 alioꝝ in huiusmõi arte necessarioꝝ: 7 vt non frustra operas ponat: 7 sudorẽ ꝓpium in aliorũz vtilitatem vt sentit glo. cõmuniter approbata. in. l. ij. C. de exercitoria. 7 ibi Bal. 7 Sal. arch. in. c. j. xiij. q. j. Bal. in rubri.

Si ꝑmittit qs pecuniã in nũdinis: alis certã q3titatẽ pro interesse.

Si trado tibi pecuniaz ad ptẽ lucri: sicut fiet de pecunia quã bz titius.

Qñ aliqdre cipik rõne periculi.

Cambia. 1.

C. de ꝓfti. pe. in prin. 7 in. l. ij. in prin. C. de vsuris rei iu. saly. in aut. ad hec. xj. q. C. de vsuris. anania. in. c. fi. xxxij. co. j. de vsur. Calde. consi. xj. sub ti. de vsuris. Alexã. consilio. lxj. in scõo vo. incipit viso processu. Lodo. consi. cxxxvij. ij. co. incipit pro habenda. isti 7 multi alij quos referre non curo: tenent istud cãbiũ fore licitũ. Idẽ. l. regni quã adidit rex Joãnes secũdus tolleti anno. mcccxxxv. 7 rex Henric9 quart9 cordube. anno. mcccclv. petitione. xxij. ad qõ bene facit qõ scribit Tho. secũda secunde. q. lxxvij. ar. iij. ita tenet etiam Laurentius in. d. suo tracta. vsurarũ. secunda parte. q. xxvj. quẽ simpliciter refert 7 sequitur archiepiscopus florentin9 vbi supra. §. xlix. Approbat etiã hoc magister Cõradus in suo libello de cõtractibus. q. xcix. cõclusione quarta. ver. v. mod9 7 corrolario vndecimo. qui pulchre loquitur. videas rogo. ¶ Idẽ dicũt ipsi de alio cãbio minuto. scilicet qñ cãpsor cambiendo recipit vnuz denarium pro floreno q3 dat forte monetã minutã. Unde istud licitũ est scõm eos quos videas per te. potest tamẽ in huiusmodi cãbijs cõmitti peccatum multipliciter nõ solũ cũ fit hodie ex auaricia: sed etiã cũ dãtur monete false vel incise vel diminutiue mixte: vl cũ nimis capiũt pro huiusmodi cãbio. quantũ aũt sumi potest nõ põt dari regula generalis determinate quãtitatis vbiq3 scõm archiepiscopũ. Idem firmat magister Conradus dicto libello. q. xcix. cõclusione quarta. vij. secũdus modus. et in tertio corrolario eiusdez questionis vbi ponit sex licitos cambij modos. quẽ videas rogo q3 singulariter loquitur in hac materia 7 melius quã aliquis alius de his quos legi. Cuius dicta in materia cãbiorũ nõ sunt contẽnenda: q3 i vtro q3 foro quotidie sunt necessaria: 7 aliqua addit his que moderni doctores dixerũt aliqñ approbãdo: aliqñ impugnando. ¶ Est 7 tertiũ genus cambij qõ dicitur cãbiũ per venetias: siue cãbium sicũ: vel cambiũ ad libras grossorum: 7 sic per hunc modũ. Ego egens hic florẽtie decẽ libris grossoꝝ que faciũt centũ ducatos: recipio a te cãpsore florẽtino ibidem ducatos centũ ser: vel plus vel minus sicut tũc florẽtie cãbia currũt: 7 valẽt decẽ libre grossorũ. 7 inde ad vnũ mensem teneor tibi ad restituẽdũ tantũ quantũ infra decẽ dies cõputandos a die celebrati cõtract9 valẽt decẽ libre grossorum in ciuitate venetiarũ: que aliquãdo valẽt plus: aliquãdo minus. 7 sic aliquãdo perdit aliquãdo lucrak cãbijs licet vt in plurimũ lucretur. Unde ratiõe huius dubij videk qõ liceat tales facere cõtractus per ea que. §. dicta sunt. qõ latissime prosequitur Laurẽtius in. d. suo tract. vsurarũ. ij. parte i prin. quẽ refert 7 sequitur archiepiscopus vbi. §. §. i. qui finaliter dicũt qõ licet iste cõtractus defendi possit in foro cõtentioso. quia tamẽ sub spe lucri 7 intẽtione plus recipiendi: quã fit qõ tunc mutuatur: 7 q3 vt plurimũ sic contingit 7 alias non mutuaret ipse mutuãs consiliũ est vt omnes abstineant. arg. c. in ciuitate. infra de vsuris. ¶ Exercetur insuper in romana curia alius contractus atrapacetis seu campsoribus curie quem cambium nuncupant: sed vsura magna est. fit autem sic: clericus consecutus de nouo beneficium aliquod: pro expeditione bullaruz ipsius indigẽs pecunijs: petit a campsore sub mutuo certam summam puta mille florenos restituendos in patria puta parisius inde ad sex menses in moneta ibi currenti: ei quem ille statuerit. mutuat campsor: sed vltra lucrum cambij exurgẽs ex varietate valoris monetaꝝ i diuersis locis exigit ab eo gnq3 vel octo pro cẽtenario: ficq3 ei rñdek. aliqui nitank hũc ꝗctũ excusare triplici ratione. ¶ Primo rõne more: q3 tunc veniũt vsure soluẽde nõ vt vsure: sed certe hoc casu nõ est dare moram cum nondum aduenerit terminus solutionis fiẽde. tunc enim veniunt vsure soluẽde q̃ scz post terminuz datũ quis non soluit vnde recipit tale damnum. 7 sic ista ratio nihil valet. ¶ Secundo nomine interesse. nam habendo cãpsor illaz pecuniam cum ea lucratus fuisset: sed non habendo: non potuit eaz exercere: 7 sic consequitur damnũ. arg. xij. q. ij. si quis de clericis. 7. c. peruenit. supra de fideiusso. sz ad hoc dicẽdum quod hoc procederet quando campsor intẽderet illam pecuniam exercere in alia negociatione licita 7 honesta emendo predia vel alias merces. quo casu haberẽ consideratio ad damnum emergẽs vel lucrũ cessans vt supra dictũ est. sed hic campsor intẽdebat illã pecuniã exercere in huiusmodi mutuis illicitis. ergo cessat consideratio damni vel lucri. ¶ Tertio rõne piculi q3 potest beneficiatus mori in via: 7 sic posset campsor totum amittere: vel cũ magnis laboribus 7 expensis habere. Sed ad hoc respondetur quod isti campsores ita cautos se faciũt per diuersas vias q3 sunt q̃si securi de capitali. sz nec rõne piculi possent se excusare. cũ hic intercedat mutuũ. vt. d. c. fi. j. de vsu. ẽ ergo lucrum fene-

Lx regni.

Cãbium. 2.

Cambiuz. 3.

Cambiũ. 4.

lucrū fenebre & restitutioni subiectū. ita dicit archiepiscop⁹ in summa. ÿ. parte. c. vÿ. in fin. ¶ Multa alia in hac materia dici poterāt: que breuitatis causa omitto. videatis per doctores prealligatos. signāter per magistrū conradū in d. suo libello de contractibus. q. xcix. per totum. Videatis etiam sanctus tho. in suo opusculo de vsuris quod est vltimum in ordine nouiter impressus. & Henricū herp. in suo preceptorio in septimo precepto sermone. xxix. & per Gabrielem. iiÿ. senten. di. xv. q. rj. co. xxv. ver. dubitatur duodecimo cum pluribus sequentibus.

1 ☞ Pecunia an possit apud mercatorē deponi vt capitale sit saluum.
2 Argumentū a cōiter accidentibus an valeat.
3 Cōtract⁹ legē accipiūt ex conuentione partium.
4 Periculū rei cōmodate ad quē spectet.
5 Periculū rei dotalis ad quē spectare debeat.
6 Societas: vt alter ex socÿs lucrū ferat & de dāno nihil sentiat an valeat.
7 Pecuniā ponēs in societate vel aliqd aliud an possit pacisci q capitale sit saluum.
8 Pecuniā dare ad partē lucri an sit licitum.
9 Oues siue alia animalia an licite possint dari in socidā & quo.
10 Terras suas si quis dat alicui excolēdas ad certū tempus sub annua pēsiōe & vnū par boū eo pacto vt quolibet anno debeat reddere certas mēsuras frumēti etiā si boues in primo anno pereāt: & in fine tēporis debeat rusticus boues restituere an sit contractus licitus.
11 Boues solēt tradi a dñis terrarū laboratorib⁹ pluribus pactis vsuram sapientib⁹ quos vide.
12 Pactū inter ponentē pecuniā in societate & inter ponentē operā q ille qui pecuniā ponit possit qñcunq; voluerit illam repetere an valeat.
13 Societate durāte nō pōt alter ex socÿs extrahere aliquam ꝑtitatem rōne lucri sibi cōpetētis ante reuisam rationē nisi a principio hoc conuentum fuerit.
14 Merces an debeat artificibus solui opere perfecto.

Ampliari pōt scdo iste text.

§. ii. An pecunia pōt apōmercatorē deponi vt capitale sit saluū & de lucro certa pars soluatur.

1 et predicta vt possit qs licite habere lucrū ex pecunia sua apud mercatores posita (maxime si est dotalis prout erat i casu huius decretalis) etiā si mercator cautionē prestiterit de pecunia integraliter restituēda & de certa parte lucri reddēda. Ita dicit Hostien. in presenti sup verbo cōmitti. quē refert & sequitur Jo. an. super eo. verbo. & card. in. ix. oppo. Idētenet Host. in summa ti. de vsuris. §. an aliquo casu. v. co. ÿ. qd ergo. dicūt enim qō nō est intelligēdū qō dos ħ cō mitteret mercatori periculo viri & mulieris. ar. l. j. ff. so. ma. vbi dicit qō dotis causa semp & vbiq; precipua est. Mā & reipu. interest dotes mulierib⁹ cōseruari cū dotatas esse feminas ad sobolē procreandā replendāq; liberis ciuitatē marime sit necessariū. Intelligendū est ergo qō dos mercatori cōmittatur hac societate habita vt dote semp salua manēte: pars lucri reddat: de q onera matrimonÿ supportent: & ita sentiūt isti vnū qō do. abb. i ꝑsenti reputat mirabile & dicit se alibi nescire q pecunia pōt apud mercatorē deponi cū hoc qō capitale sit saluū: & de lucro certa ps soluat. qō apertissime tenet host. in. d. ÿ. quid ergo. & bal. in quodā suo ꝓ. incip. viso instrumēto. & in. l. cū duob⁹. §. si in coeūda. ff. pro socio. & ibi Raph. a. in. §. itē ex facto. mouent ipsi quibusdā fundamētis mihi parū vrgētib⁹. ¶ Primo p istū iter. duz papa mādat dotē apud mercatorē deponi ad partē honesti lucri: & ō dāno nihil ōt. ergo habebit marit⁹ partē lucri nō aūt dāni. & ita si dos pereat: pibit periculo mercatoris. ſz ad hoc poteris dicere qō lz ħ nihil dicat de dāno: nihilominus intelligit vt hic oēs doctores intelligūt: & bal. i. l. j. r. q. C. pro socio. qr qñ iter aliquos cōtrahitur societas ad partē lucri: lz de dāno nihil dicat. intelligit etiā ad partem dāni. vt est ter. valde singularis i. §. iliud expeditū est. inst. de socie.

2 Argumētuz a cōiter accidentibus.

¶ Scdo dicūt ipsi ꝟz argumētū a cōiter accidētibus. vt. l. nec natales. C. de proba. c. j. ā. de cleri. nō re. adeo q trāsit onus probā. li cōtrariū in aduersariū vt sentit gl. in. d. l. nec natales. quā ꝓ singulari extollit lodo. in singula. cccxcvÿ. incipit alio sero. & andre. sicu. in. c. nouit. vÿ. co. ā. de iudi. & iura ad ea que frequentius accidunt adaptant. vt. l. nā ad ea. ff. de legi. sed cōiter accidit q mercatores lucrant & nō perdunt: vt est notissimū: & maiorē habent spem lucri quam dāni: ergo licite potest cum eis in pactū deduci vt capitale sit saluum. Ad hoc dicendum: q licet cōiter accidat q mercatores lucrent: non tñ ꝓpterea sequit q si forte ꝓdatur aliquid: non debeat inter socios communicari: quia alis esset societas leonina. vt. j. dicet. ¶ Tertio dicunt cō-
3 tractus ex cōuentione legem accipiūt. vt. l. i. §. si euenit. ff. depositi. l. in emptionibus. & l. in traditionib⁹. ff. de pac. & l. contractus quidē. de re. iu. ff. cū concordātÿs. sed iste contractus initus inter partes: q capitale sit saluum: & lucra diuidant: videt facere legē inter partes: ergo seruand⁹ est inter eas. Ad hoc dicendū q tūc ꝟct⁹ ex cōuentiōe legē accipiūt: qñ quētio non est ꝟ naturā ꝟctus alis secus. vt. l. cuz ꝓcario. ff. de preca. & c. fi. eo. ti. vt ibi no. Abb. & And. sicu. Ista aūt quētio est cōtra naturā societatis: q est vt cōmoda & damna sint cōia inter socios: vt. d. l. cū duob⁹. §. itē ex facto cum multis alÿs. ff. ꝓ socio. ergo non valet. ¶ Quarto dicunt sic. videm⁹ q in cōmodato ꝓiculū rei cōmodate pti net ad cōmodantē insolidū vt vsus rei cōmodate ad cōmodatariū insolidū: vt. c. vnico. ā. de cōmodato. & idē in depo. vt. c. bona fides. ā. de depos. itē in multis alÿs ꝟctib⁹. ergo idem erit in casu nr̄o. Dicendū q in istis casib⁹ pactū piculi & cōmodi nō est ꝟ naturā cōtractus. sed cōtra accidentalia & ideo valet vt in predicta. l. cū ꝓcario. & in. d. c. fi. maxime qr ex quo cōmodatarius ex commodato recipit cōmodū vtēdo re cōmodata. Justū videt qō ēt dānū sustineat. vt regula rōnis. de reg. iur. lib. vi. cum concordantÿs. In casu autē nostro euenire pōt q alter sentiat dānū & nihil cōmodi. ergo non dz tale pactū valere. ¶ Quinto ꝓ periculum pecunie dotalis ad maritū pertinet cū sit dñs. vt. l. doce ancillā. C. de rei vēd. & tamē ex cōsuetudine vel ex pacto lucrū communicat vxori qualitercūq; obueniat vt traditur in. c. ÿ. ā. eo. & l. regni. fozo legū. li. iÿ. ti. j. l. j. de qua. ā. habita fuit mentio in rubri. co. ccxcvÿ. §. vnde lucra. Ad hoc dicendū qō non est verū qō periculū rei dotalis simpliciter ad maritū pertineat: imo potius ad vxorē. vt. l. plerūq; §. j. ff. de iure do. nisi tūc demū qñ dos esset tradita extimata ea extimatione q facit emptionē. vt tradit in. l. si extimatis. ff. solut. matr. & in l. si inter virū. C. de iure do. vl si dos esset data in pecunia. vt. l. res in dotē date. ff. de iure do. & dixi. ā. colū. xcv. ÿ. intellige. Et iō vz pactū iter cōiuges qō lucra iter eos cōiter diuidant: qr inter eos est ꝟcta quedā legalis societas. sunt em̄ socÿ diuine & humane dom⁹. vt. l. aduersus. C. de crim. expil. heredi. & dixi late in ru. co. ccxcvÿ. §. vnde lucra. vnde iustū est qō inter eos lucra diuidant: cū vterq; negociet & operatur: sed in casu nostro: ille qui pecuniam ponit: nec negociat: nec operat: sed quodammō mutuatur & ex isto mutuo vult lucrū ꝙsequi & de dāno non ꝑticipare quod est iniquissimum. ¶ Sexto ad hoc allegāt ꝓ casu ter. in. l. si nō fuerit. §. j. ff. pro socio. & in. §. de illa. in. ti. de societate ꝟ vbi ōr valere societas ꝟ: vt alter ex socÿs lucrū ferat: et
6 de damno nihil sentiat. & hoc est eoꝝ potissimū & vrgētissimū fundamentū. Sed dico qō illa iura dñt intelligi de damno & lucro mercimonÿ: nō aūt de capitali. Nō em̄ lucrum intelligit nisi dāno deducto: nec dānū nisi oī lucro deducto: & iō pōt societas coiri vt ei⁹ lucrū qō reliquū in societate: fit oīno dāno deducto: altera pars ferat. vt. l. quint⁹ muti⁹. ff. ꝓ socio. ita intelligit predicta iura Cal. in. d. c. fi. j. de vsuris q. ÿ. Laurēti⁹ in. d. suo tract. vsurarū. ÿ. parte. q. xix. de quorū intellectu. j. subÿciā. ¶ Et per ista vident excluse fundamenta istoꝝ doctoꝝ hāc opinionē tenentiū. q tñ cōiter reprobat per gl. ad hoc singulare & cōiter approbatā i. c. plericq;. xiiÿ. q. iÿ. q ōt qō ad hoc vt societas sit honesta & licita interponēte operā & ponentē pecuniā: opz qō ponēs pecuniā sentiat de lucro & de dāno. Idē sentit gl. & ibi Azo. in. d. l. si non fuerit. ff. ꝓ socio. & tenet Goffr. in summa ti. de vsuris. ad fi. vbi formaliter inquit vis dare pecuniā tuā nauiganti: vel eūti ad nūdinas: seu alÿ mercatori sine peccato: pone tu pecuniā & ali⁹ operā: & cōicent pericula & dāna & etiā lucra & ꝙmoda. hāc opinionē vt veriorē tenet Jo. de lig. Card. anch. Abb. & Anania. in. d. c. fi. j. de vsuris. abba. in pūti. bal. in. l. i. C. ꝓ socio. ix. q. Sal. in aut. ad hec. xiiÿ. q. C. de vsu. & in. l. mutiꝰ. ff. ꝓ socio. Ang. in suo trac. de societate. q. rj. Ang. de are. in. d. §. de illa. Anch. in repe. regle peccatū. de reg. iu. lib. vi. Ludo. ꝙfi. ccxxxviÿ. ÿ. col. incipit ꝓ habēda. & ꝙfi. dxxiÿ. co. incipit circa ꝓpositā. Pau. de ca. consi. cccxxxiiÿ. incipit. viso instr̄o. Anania. ꝙfi. lxxÿ. Laurentius in. d. suo tracta. vsurarū. ÿ. parte. q. xv. & archiep⁹ flor. in summa secūda pte. ti. i. c. vÿ. §. xxxviÿ. & sanct⁹ Tom̄. secūda secunde. q. lxxviÿ. ar. ÿ. in solutione. v. argumenti. et magister conradus in dicto suo libello de cōtractib⁹. q. xcvÿ. quoniam posset cōtingere si aliud dicerem⁹ q ponēs operam: sentiret dampnū in operib⁹ amissis: & in capitali pecu-

Cōtractus ex quētiōe ꝓtiū legē accipiunt.

In re ꝙmodata cui⁹ est piculum.

Res vl pecunia dotal cui⁹ piculo perit. Lex regni.

Ꝓcto ītellectu. §. de illa inst. de socetate.

nie qđ est contra naturā societatis q̄ vnus caput saluuz habeat: ꝛ alius fractū: vt. d. l. mutius, cum societas summā rationē habere debeat: q̄ instar fraternitatis obtinet. vt. l. verum. in principio. ff. pro socio. ista ergo societas esset leonina. vt. d. l. si non fuerit. ꝛ. l. si vnus. §. ꝛ si preciū. in fi. ff. p socio. Et pro ista parte que mihi magis placet vltra alios allego ter. singularē cū sua gl. in. l. societas. in fin. ff. eod. vbi dicitur quod si actum est inter duos vt vnus ponat pecuniaz ꝛ etiam operā: alter vero nec pecuniam: nec operā non est cōtracta societas: immo potius ille qui recipit pecuniam ꝛ operā videt mercenarius alteri⁹. Cū aūt in casu nostro veritate inspecta ille qui dat pecuniā in effectu eā non ponit cum propter pactū inter eos initū non censeatur cōtracta societas sed mutuū vt apparet ex predictis: cōsequenter pecunia efficitur recipientis cū eius periculo fit peritura ꝛ sic iste qui dat pecuniam: nec ponit pecuniā nec operā: ergo nō videtur cōtracta secietas: sed est mutuū ꝛ per cōsequēs quicquid ibi accedit usura est. Cōcludam⁹ ergo ex p̄
7 dictis q̄ ponens pecuniā vl̄ aliquid aliud in societate: nō pōt paciscī q̄ capitale fit saluum. De quo vide singulariter per Gabrielē. iij. sen. dist. xv. q. ỹ. co. xriij. ỹ. versi. ỹ. sequitur.

No. istā con cor. p q̄ vi. gl. in. l. fi. id qđ. ff. p soc. in princ.

Dare pecuniā ad ptez lucri cuz fit mutuū illicitum est.

¶ Fortius adhuc dicebat sanctus Bernardinus in quodā suo sermone. vt refert magister Cōradus in suo tractat. de contractib⁹. q. xciỹ. §. ex illa cōclusione q̄ ponenti pecuniā ꝓpter debeat recipere in se periculū toti⁹ capitalis pecunie: itaq̄ si fortuna perdatur vel casu fine culpa socij: ponens operā ad nihilū teneat: hoc tū admittit magister Cō radus vbi. s. q̄n actum est inter eos q̄ in fine societatis tota pecunia cedat ponenti: tunc em̄ merito eius solius perit p̄cium totius pecunie vt ibi latius per eum: vide eum p totā illā q̄stionem. vt. q. xcv. Ex quo infero ad decisionem multarū questionuz quas multotiēs in practica vidi. ¶ Primo ad illud qđ faciunt qdā boēs sagacissimi qui dāt pecu
8 tniā suā negociatorib⁹ seu artificib⁹ ad exercendū in licitis negociationib⁹ qui intendentes se velle dānum participare exprimūt solū lucrū: sed ob sui securitatē exigūt a mercatore vel artifice instrumētum de pecunia mutuata vel data non sub nomine societatis: sed mutui vel depositi. Quz per hāc viam possint suū capitale saluū facere. Iste cōtractus illicitus est: q⁹ posset iste tradēs pecuniā ad placitū mutare intentionem. ꝛ cū contingeret mercatorem perdere: poterit totū capitale petere tanq̄ mutuū. vt instrumentū cātat. posset etiā mori intestatus ꝛ heredes exigerēt ꝑm tenorem instrumenti qđ reperirēt. est etiā hoc scandalizatiuū proximorum q sciūt illum percipere fructum ex mutuo vñ inducendus est talis ad destruendū cōtractū mutui si vult ptez lucri ꝛ de sic pceptis: in preteritū concordet se cum illo: restituēdo vel remissionem petendo.

Cautela p eo q dat pecuniam.

¶ Potest tamē bñ qs ob securitatem petere ꝛ tenere pignora a mercatore: vel artifice talia. s. ex quibus vtilitatem non percipiat in vtendo. ad prouidendū sibi de capitali contra fraudes mercatorū dicentium se pdidisse cum non perdūt. ¶ Potest etiā facere pactuz: qđ vult partē dāni qđ mercator icurreret si sufficienter hoc ei ostendat. ¶ Potest etiam facere pactuz qđ exerceat pecuniam suam in quibusdā locis: ꝛ nō in alijs: et si secus ille fecerit ꝛ dānū patiat: totū suū erit: q⁹ cōtra pactū venit. Debet etiā sibi declarare q̄ solū i negociatiōib⁹ licitis pecuniā suā exerceat: qđ si sciuerit contrariuz facere: postq̄ ei hoc constiterit: non. patiat nec participet de lucro sed pecuniā suam repetat. Hec sunt pulchra verba archiepiscopi: flo. in summa. ỹ. parte titu. j. c. vij. §. xxxix. q̄ mihi satis placent. cū non solū a malo. hoc est q̄ capitale sit saluum per viā pacti: sit abstinendū. vt. s. dictū est: sed etiā ab eo qđ potest esse malū cum per istam viā dans pecuniā vel eius heredes possint capitale saluum facere. facit tex. ꝛ qđ ibi no. in. c. cū ab omni specie mali. s. de vita ꝛ honesta. cle.

De quibus 6 datis in societatem.

¶ Secūdo infero q̄ illos qui dant alijs oues vel alia animalia in societatē vt quolibet anno recipiāt certam pensionez adiecto pacto qđ si morianť: vel aliquo casu pereant: debeāt sibi restitui eiusdem etatis: qualitatis et bonitatis: itaq̄ capitale semper sit saluum: talis em̄ contract⁹ illicitus ꝛ vsurarius reputatur vt apparet ex predictis ꝛ tenet Cal. card. et alij in. d. c. fin. j. de vsuris. Ancha. in. c. j. eo. ti. lib. vi. Laurenti⁹ in. d. suo tracta. vsurarū. ỹ. parte. q. xriij. ꝛ archiepūs flo. in summa. ỹ. pte. tit. j. c. vij. §. 40. ꝛ magister cōradus in suo libello de Octibus. q. xcj. ỹ. co. vij. ꝑm corrolarium. inducēs cōtra hoc multa argumēta ꝛ solutiōes ad illa vt p te videbis. ꝛ in. q. xcij. Et dicit card. q̄ isti boues alicubi dicunť fine corrub⁹ ꝛ pridie in cācellaria irritauimus quendaz cōtractum huic similem. Vide Gabrielez. iij. di. xv. q. ỹ. col.

xxv. in prin. de hoc. j. fo. sequenti. col. ỹ. in fi. ver. ex hoc primo. vi. ang. in summa in parte societas. ỹ. §. ỹ. ꝛ mōtaluū. v. parti. ti. viij. l. ij. ỹ. ꝛ. l. viij. ꝛ ti. xj. l. xx. ¶ Tertio infero ad illō quod quotidie faciunt vsurarij dantes sua pecora alicui in socidā eo pacto q̄ ipsi recipiāt fructū oēs pecoꝝ quousq̄ cōsequenť totū suū capitale: ꝛ extūc pecora sunt cōia. Hoc est pactū illicitū est: q⁹ per eū oues redduntť immortales: ꝛ sic capitale reddit saluū: ꝛ postea lucrū locat: qđ est cōtra naturā ꝙtract⁹: ita tenet summa cōfessoꝝ. ti. de vsuris. q. xxxvj. ver. Ite est valde iniquū. Idē tenet Jo. de ligni. in. d. c. fi. j. de vsuris. laurenti⁹ tamē in. d. suo tract. ỹ. parte. q. xrij. nititť hunc cōtractū sustinere per nonnullas rōnes de quib⁹ ibi p eū quē simpliciter refert anania i. d. c. fi. xxix. co. ꝛ archiepūs vbi. s. §. xl. cōcordat istas opiniones hoc modo. Si qđ tradens dicta pecora velit capitale suū saluū grege pereūte. ꝛ si nō pereat vult nihilomin⁹ de fructu pecorū prius adducere suū capitale: istud illicitū est. ꝛ sic procedat prima opi. Si aūt vult tradēs q̄ grege pereūte: tot⁹ pereat ipsi tradēti: ꝛ si nō perit: vult pri⁹ de fructu trahere capitale. ꝛ exin de facere pecora cōia. istud licitū est: ꝛ ita procedat secūda opi. hoc fit quotidie ꝛ est periculosum ꝛ est no. p glo. in. l. si id in prin. ff. p socio. Tutius tñ est ꝑm eū etiā ab isto cōtractu abstinere: q⁹ recipiens pecora min⁹ grauaretur. Nā vbi male fortunentur: ipse amittit duo. s. medietatem precij pecorum. ꝛ laborē sue custodie vel operarū: tradēs aūt amittit vnū scz medietatē precij pecoruz. Sed clari⁹ ꝛ tuti⁹ esset qđ traderet pro trib⁹ annis vel quatuor pecora: ꝛ in fine tēporis equaliter diuiderent fructū cū capitali: ita quod tradens subiret pericula casuū fortuitorū ꝛ recipi⁹ pericula seu dāna ex negligētia. ꝑm archiepūm. ¶ Quarto infero cō
10 tra nōnullos quos noui q dāť terras suas laboratori seu rustico excolēdas p trib⁹ annis vel quatuor sub annua pēsiōe. dant insup vnū par boū cū hoc: q̄ quolibet anno debeat sibi rūdere cū certis mēsuris frumēti et si boues in primo anno pereāt: ꝛ in fine tēporis debeat rusticus boues sibi restituere. Nā iste cōtractus illicitus est: q⁹ vult capitale fore saluum ꝛ habere lucrum ex bobus vt apparet ex predictis. Volentes autem domini predioꝝ hunc contractuz palliare attendentes q̄ laboratores male tractarent boues si haberent eos periculo dominorum paciscuntur domini cū eis vt accipiant coloni in mutuum certam pecunie quātitatem pro dictis bobus emēdis ꝛ alijs necessitatibus subleuandis. qui laboratores siue coloni emunt sibi boues suo periculo ex pacto tamen non tenentur restituere dño dictā pecuniā donec labať tempus locationis vel cōductiōis seu societatis puta trienniū vel quinquenniū. Nā istum Octum ego illicitū reputarē cū per hanc viā dñs vult capitale suū saluūm facere. quicquid dixerit anchara. in regula peccati venia. de regu. iu. li. vj. quē per te videas. ¶ Idē dicendū si tradēs boues velit participare lucrū ꝛ damnū: sed nihilominus vult quolibet anno decem sextaria grani. Nā ꝛ hoc illicitū est: quia vult q̄ rusticus subeat partē damni: ꝛ insuper sibi dari decem sextaria annuatim: quod in effectu est saluum facere capitale: ꝛ partē lucri habere. qđ reprobatū est vt dictum est in precedētib⁹. ponunt doc. exemplū. Ponе q̄ boues valebant tēpore contractus. xxx. florenos. ꝛ in fine tēporis deteriorati sunt in quinq̄ florenis: ꝛ quod sextarium frumenti valet medietatem vnius floreni: tradens autem habēdo nunc boues habet saluū capitale: qm̄ valor boum remanet florenorū. xxv. quibus additis alijs quinq̄ qui habentur de dictis decem sextarijs frumēti: restat numerus. xxx. florenorū: ꝛ sic sibi capitale est saluum. Immo plus q⁹ ex alio latere p medietate dāni ꝙtingētis debitorē habet duos cuz dimidio ratione deteriorationis boū: ꝛ sic necdum habet capitale saluum ꝛ est sine dāno: sed est insup in lucro ꝛ rusticus in damno. Istud aūt illicitum est: ex quo opera rustici equalis est inter vsurio pecorū. Ita dicit Laurentius in dicto suo tractatu vsurarum. ỹ. parte. q. xriij. quē simpliciter refert Anania in. d. c. fi. xxvij. col. j. de vsuris. et archiepūs vbi. s. §. xliij. qui latius loquitur. videas per te.

De eo q tradit vacas in socidam.

¶ Quinto infero qđ si. p. tradit Jo. vacam estimatam. x. libris cuz tali pacto quod ipse Jo. teneat eam ꝛ omnē fructū ꝛ fetū cum diligētia seruare ꝛ custodire sumptibus suis fructumq̄ ei⁹ ꝛ fetum non alienare sine eius licētia atq̄ de fructibus eius ꝛ fetib⁹ prioribus tantū dare ꝛ configurare ipsi petro donec sit ipsi Petro de precio vace integre satisfactum. Deinde assignare dimidium in futurum de fructibus et fetibus talis vace. Et cum hac condītione adiecta q̄ si vaca vel fetus eius culpe ipsius Joānis aut nuncij ei⁹ quocunq̄ modo perierint: ipse Joannes integre restituere teneatur

teneatur. Si autez diuino iudicio aut fortuito casu predicta euenerint: ipse Joannes integre restituere teneatur. Iste cō tract⁹ illicitus est. Nam euidenter apparet quod multū potior est cōditio locatoris quā cōductoris: quia poterit euenire quod postquam petrus suam sortē receperit: vaca cum omni fetu ⁊ fructu peribit: ⁊ sic cum omnibus expensis ⁊ laboribus habitis circa vacam ipse Joannes nihil habebit. ⁊ sic in effectu tradens vacā paciscitur suū capitale saluū qō illicitū est: vt apparet ex predictis signāter in .iij. illatione. Et ita tenet archiepiscopus. vbi. s. §. xliij. ¶ Sexto infero q̄ si emi vnū par boū pro precio librarū. l. ⁊ istos boues do cuidā laboratori extimatos libris. l. ad laboricium faciendū cū eis ad terminū trium annorum: ⁊ ipse laborator p̄mittit quolibet anno triū annorū in festo sancte marie augusti dare pro laboricio qō facit: cū eis vnū modiū grani. quos boues debet tenere ⁊ alimētare ⁊ pascere omnibus suis expensis: ⁊ in fine termini mihi dictos boues restituere. saluo q̄ si dicti boues valerent vltra dictū precium: medietas lucri debeat esse laboratoris: et alia medietas mei. ⁊ si minus dicto precio valerent debeat mihi soluere medietatē eius q̄ min⁹ valerent dicto precio. Et si dicti boues vel alter eorū moreretur: debeat similiter mihi soluere medietatez extimationis eorū. saluo q̄ si mala custodia perierūt: tūc eo casu integrum precium dare debeat. Iste cōtractus illicitus est: vt late ⁊ singulariter cōcludit ⁊ prosequitur petrus de vbaldis in suo tract. de duobus fratrib⁹. v. parte. q. xxvj. quē per te videas post alios de quib⁹ ibi per eū: q⁹ hoc casu laborator grauaretur duplici onere videlicet pēsione modū grani qō annuatim prestare debet: ⁊ etiā medietate dāni seu periculi si deterior⁹tur boues vel pareāt: ⁊ etiā onere paciscēdi et gubernādi ⁊ etiā seminis. Si aūt nō graueḱ laborator duplici onere sed lucratur bouem ⁊ solū tribuit modiū tūc nō attēditur vsura vt quotidie fit. Et licet detur sibi medietas lucri si plus valerent boues. Istud est de raro contingentibus: ⁊ est paliare vt liceat mihi dicere de dāno qō cōmuniter contingit: q⁹ boues nō crescūt vsu sed decrescūt. ar. l. cuz debere columnam. ff. de seruituti. vrb. pred. vt ibi latius per eum. [a] Sed pone q̄ quis emit boues aut res alias a paupe ribus quas non habent ⁊ locat eas vēditoribus pro precio annuo an sit licitū. vide Gabrielē. iij. di. xv. q. ij. co. xxij. §. fi. dubiū qntū. ¶ Septimo īfero ad id qō fit quotidie ego baBeo bereditatem colendā: concedo eā colono ⁊ mutuo sibi mille vt ex eis possit emere necessaria ad culturā: boues vel alia instr̄a: ⁊ colon⁹ reddat mihi annuatiz decē modios grani ⁊ in fine locationis mihi soluat p̄dicta mille: certe iste cōtractus illicitus est: si ratione illorum mille volo qō mihi respondeatur de fructibus: de aliquo pluri q̄ dignuz fit pro sola bereditate: q⁹ videtur hoc fieri propter mutuū impēsum ei. vnde illud plus in fructib⁹ est vsura. si autē nihil pl⁹ volo percipere ratione mutui: licitū est. possuz enim ad hoc induci mot⁹ pietate. vel vt colonus melius bereditatē colat ⁊ omnē diligētiā quā debet: ad hibeat: quasi hoc faciam vt redimā vexationē meā qō de iure licitū eſt iuxta not. in. c. cū pridē. §. de pactis. ⁊ in. c. dilect⁹. infra de simonia. Et ita tenet magister cōrad⁹ dicto suo libello de ꝗtractib⁹. q. xxxvj. §. fi. octauū exēplū. q̄ si mutuau colono vt coleret agrū meū pro certa mercede an sit licitū: vide per eum. idem tenet archiepiscopus flo. ij. parte. ti. j. c. vij. §. x. de quo videas laurētium de rodolphis in tract. vsurarum. q. xlij. ⁊ Jo. de ana. in. c. fi. de vsuris. co. xiij. ver. ⁊ predictis. facit in simili qō ponit Bal. in. l. rogasti. C. si tibi. ff. si. certum pet. col. ij. ad hoc bon⁹ textus in. l. putant. xiij. q. iij. vide gabrielez. iij. di. xv. q. xj. co. xx. ⁊ xxij. §. dubium quintum. ¶ Octauo infero nō valere ꝑactum interponentem pecuniam in societate ⁊ ponentem operam quod ille pecuniam ponit possit quandocunq̄ voluerit illam repetere: quia istud est capitale saluū facere: quod illicitum est vt sepe dictum est in precedentibus. maxime q⁹ cū in societate possit esse lucrū ⁊ dānū. vt. l. cū duob⁹. §. quidā sagariā. ff. pro socio. nō videtur liquida quātitas capitalis quam posuit. cū ratio nō sit reddita nec appareant que sint reliqua: nisi dicas q̄ per instrumētū societatis pōt apparere quātitas capitalis nisi probeḱ dānū qō tamen nō p̄sumiḱ nisi probeḱ. ar. l. ij. C. de sen. q̄ fine cer. quanti. profe. ⁊ ibi notat baldus ⁊ petrus de vbaldis in dicto suo tractatu decimaquarta parte. in fina. verbis. ¶ Et intelligo nō valere pactū predictū si societas maneat post repetitionē capitalis. si tamen finiaḱ bene valeret. Nā sicut a principio liceret facere societatē ad tempus determinatū sic etiam licebit ad tempus quod alter sociorū ex postfacto declarare seu arbitrari voluerit. ¶ Eodem mō dico q⁹ ꝺu

De eo q̄ dat rustico boues ertiatos

a ¶ Locare vē a ditori an sit licitum.

An liceat mutuare pecuniam colono.

An valeat pactū qō ponēs pecuniā posset illam repetere q̄ voluerit.

Si post receptionē capitalis finiaḱ societas.

rāte societate nō pōt alter ex socijs extrabere aliquā q̄titatē ratione lucri sibi cōperentis añ reuisam rōnē cū tūc nō appareat an sit lucrū vel dānū ⁊ adhuc societas possit se habere ad lucrū ⁊ dānū: q⁹ sicut capitale extrabi nō potest durante societate vt. §. dictū est: ita nec lucrū: q⁹ lucrū assumit naturam capitalis. vt. l. ij. ⁊ ibi hoc notat Bart. ⁊ Joan. de pla. C. de frume. vj. constan. li. xj. ⁊ refert ⁊ sequitur Ange. de aretio. in sti. de societate. in fin. principij. qō dicit esse notandū. ¶ Intelligetamē nisi a principio fuerit hoc cōuētū qō vtriq̄z vel alteri eorū hoc liceret annuatim certū qd de societate extrabere. nā tūc conuentio seruanda est: vt. l. j. §. fi conueniant. ff. depo. ⁊ l. fi conuenerit. ff. pro socio.

Mō vz pactū qō extrahatur aligd rōne lucri ō societate añ reuisā rōnē. Si a principio fuerit ho cōuentū qō vtriq̄z liceat Si cōik ita fieri ⁊ sueuit.

¶ Idē si communiter cōsueuit ita fieri: q⁹ consueta intelliguntur licet non exprimantur. l. qō si nolit. §. q⁹ assidua. ff. de edili. edi. cum concordanth̄s. ⁊ c. qō translationem. s. de offic. leg. cum simi. bene facit ad hoc qō voluit Bald. in. l.
14 aduersus locati. vbi dicit q⁹ ꝑ licet artifici debeat solui regulariter opere perfecto: tamen edificatores domorū hoc nō seruant q⁹ ista interpretatio eis esset nimis onerosa ⁊ possent cessare ab opere. Hic possent adduci multa q̄ cumulat Andr. sicu. in. d. c. qō trāslationē. ⁊ Fel. in. c. cū. m. in. iij. nota. s. de cōst. in qb⁹ cōsueta fieri ꝫ nō exprimātur itelliguntur. ¶ Idē dicendū est si forte alter ex socijs esset pauper: nā ex qualitate ipsius tacite videḱ actū qō aligd debeat ex societate accipere: q⁹ alꝫ nō possent operari vt est videre in ligonizatoribus: ⁊ alijs pauperib⁹ officialib⁹: q̄ ex operibus dietim viuūt: nā isti debēt babere aliquid de mane ꝓ alimētis. ꝑm Cy. ⁊ Bal. in. d. l. aduersus. Ita tenet Petr⁹ de vbaldis in. d. tracta. v. parte. q. xxv.

Pro socio paupere.

1 ¶ Pactū q̄ pecunia perdita pereat ponēti an valeat.
2 Operarū ratio habenda est inter socios nō solū ipsoꝝ sociorū sed vxorū eoꝝ: vt si vxor vni⁹ multū operaḱ in societate: debet deduci pars lucri operibus suis.
3 Sociorū vnus si babeat filios qui multū operanḱ in societate habenda est ratio illarū operarum.
4 Pactū q̄ ponens operas lucretur plusq̄ ponens pecuniā an valeat.
5 In societate an qui plus ponit plus habere debeat.
6 Pactum quod ponens si operas in societate babeat solum valorē operarū ⁊ de lucro nihil an valeat.
7 Dues si alicui dedi sub pacto q̄ ꝑ qualibet oue recipiā annuatim duos solidos cū tñ fructus cuilibet ouis valeat quatuor: itē q⁹ si oues moriantur ille teneaḱ dum ego vixerim: ac si oēs viuerēt: ⁊ post mortē meā illi remaneant etiā si fit numer⁹ triplicat⁹ an tale pactū fit licitum.
8 Pecuniam in societate ponēs eo casu quo possit paciscī vt suū capitale semper fit saluuz ⁊ de lucro ꝓticipet an tale ꝑactū valeat.
9 Societate finita si solū capitale remaneat qualiter fit diuidendum.
10 Et si capitale deperditur cuius tūc erit periculum.
11 Itegē pecudū si quis dat estimatū: ⁊ apponitur pactū q̄ oīs vtilitas ⁊ periculū sit commune si pecudes casu moriātur quilibet patitur damnum.
12 Pastori vel caprario nō sufficit portare pelles nisi ꝓbet casum fortuitū puta mortalitatis vel similem.
13 Socius si cōueniatur actione reali pro re cōmuni insolidū per eum concessa habet beneficiū ne vltra quam possit cōueniatur.
14 Soci⁹ qñ se negat sociū non gaudet beneficio ne cōueniaḱ vltra q̄ facere possit.
15 Et hoc nisi peniteat eum ante litem contesta. vel si negauit in genere.
16 Socius non gaudet dicto beneficio qñ illi renunciavit.
17 Et illa renunciatio pōt fieri verbis tacitis.
18 Renunciare falcidie non videḱ beres qui simpliciter p̄mi sit. soluere legata.
19 De fructib⁹ si simpliciter fiat mētio intelligitur deductis expēsis: sed si in dipositione bois fiat mētio de fructib⁹ intelligiḱ absq̄ deductione expensarum.
20 Testator qñ disponit q⁹ integrū legatū prestek intelligiḱ sine detractione falcidie.
21 Socius si promittat restituere pecuniam sine aliqua exceptione iuris vel facti intelligiḱ ꝑ hoc renunciare bñficio ne cōueniatur vltra q̄ facere possit.
22 Socius si iurauit cōtractum societatis seruare perdit dictū beneficium.
23 Juramentum habet vim specialis ꝫ sensus ⁊ derogatiōis.
24 Et habet vim verborum derogatoriorum ad sequentia testamenta.

25 Jurans in genere non venire ꝫ cõtractũ videt renũciare beneficio.l.ỹ.C.de rescind.vend.
26 Renũciatio si in ꝫctu nõ interuenit sed contrabẽs iurasset seruare ꝓmissa videtur renũciare beneficio sibi competenti.
27 Fideiussor qui cum iuramento fideiussit perdit exceptionem excussionis non facte.
28 Actus vbicũq; est celebrat⁹ in genere ⁊ debet exprimi in specie:si interuenit iuramẽtũ habet virtutem clausule specificatiue.
29 Uelleyano renunciare videt mulieri si iurat.
30 Laudum contra absentem! non citatum valet si iuramẽtũ interuenit.
31 Aduocatus qui ecclesiam defendere promisit an teneatur defendere si non fuerit requisitus.
32 Uenditor si iurauit defendere emptorẽ defendere tenetur sine requisitione.
33 Impator tenet iuuare statutũ eccl'ie l3 non requirat rõne iuramẽti qõ prestat in sua coronatione.
34 Fideiussor nõ tenet in duriorẽ causam q̃ principalis.
35 Juramẽti virt⁹ tãta est ꝙ vbi als requirit certioratio bñficỹ non fit necessaria propter iuramentum.
36 Uendẽs ignorãter rẽ minus dimidia iusti precỹ si promisit cũ iuramento non venire cõtra an poterit impetrare beneficiũ.l.ỹ.C.de rescind.vend.
37 Mutuans pecuniam hoc pacto ꝙ mutuatarius det sibi tãtum lucrum quã possit lucrari talis mercator an committat vsuram.
38 Babellã fraudans an sit tutus in foro conscientie.
39 Rex renouatus videtur idem grex.

§.12. Valet pactum ꝙ pecunia pdita pat ponẽti.

Limita tñ et intellige prædicta vt non possit deduci in† pactũ inter ponentem pecuniam in societate ⁊ ponentem opera quod capitale sit saluum ⁊ sic alter eorũ de damno nihil sentiat ⁊ de lucro medietatem habeat. Quãdo istud pactũ fieret in fauorẽ ponẽtis pecuniam:sec⁹ tamẽ si in fauorẽ eius qui operam ponebat ⁊ industriã:⁊ ita debet intelligi tex.in.d.l.si non fuerit vt apperte colligit ex eius verbis dum dicit si tanti sit opera quanti damum est. Sic etiã debet intelligi tex.in.d.ff. de illa ponderatis eius verbis cuz dicit q: sepe quorumdam hominũ preciosa est opera ⁊c. sic intelligit.d. abba. in presenti in.iỹ.co.v̊.sed ego.⁊ in.c.fi.iỹ.co.ver.sed extra gloss.infra de vsuris.⁊ quãuis do.abb.putet se dedisse nouũ intellectũ ad.d.iura.nõ tamen fuit sua inuentio.qua ante ipsuz sic illa intellexit saly.in.d.aut.ad hec.xiỹ.q.C.de vsuris. et etiã petr⁹ de vbaldis in dicto suo tractatu de societate.iỹ. parte.viỹ.col.qui intellectus satis mihi placet. Et si quis recte consideret quando ponẽs operã paciscitur qõ si pecunia perdatur.fit perdita periculo cã ponẽtis.⁊ si nõ perdatur ⁊ lucruz inde proueniat inter eos equaliter diuidat Sic non fit pactum quod capitale ipsius ponẽtis operam sit saluum. Nam in casu quo perdat pecunia ⁊ consoci⁹ eaz perdat:⁊ fic sentiat damnũ pecuniarũ: iste ponẽs operam ⁊ industriã sustinet etiã dãnum amissarũ operarũ qne tantum valebãt quãtũ pecunia alterius: vt dicebat text.in.d. ꝫ.de illa. Opera cñ hominis nihil aliud est q̃ diuturnum officium.vt.l.j.ff.de oper.lib.immo opera hominis dicuntur esse fructus hominis.l.iỹ.cũ duab⁹ sequẽtib⁹.ff.de operser.ille ergo qui in societate opera tñ ponit nõ dicit aliqd cõsistens in sorte vel in capitali ponere:sed solum fructum persone qui fructus vt vsufruct⁹ persone corresponder fructui aut cõmoditati pecunie quam alter ponit.precium autẽ opere est velamentũ artis.vt dicit text.in dic.l.cum duo.ꝫ. in coeũda.ff.pro socio.qr sepe opera alicuius pro pecunia valet.vt.l.j.⁊ ibi Bal.C.pro socio.vide magistrũ conraduz in.d.libello de ꝫtractib⁹.q.xxcvj.xcviỹ.semper ergo habẽda† est ratio operarũ nõ solũ ipsorũ vt per Bald .in .d.l.j. iỹ.q.C.pro socio:sed vxorũ ipsorũ.vnde si forte vxor vnius socioz̃ multũ operatur in societate quod maxime contingit in vxoribus rusticorum:que plerũq; exercent opera rusticalia ligonizando:arãdo:⁊ metendo ⁊ alia rusticalia faciẽdo:vxor q̃ talia facit ꝓ opib⁹ suis:deducere dz partẽ lucri quasi cũ ea videatur tacite societas contracta quod fieri potest.vt.l.alimẽta.ꝫ.fi.ff.de alimentis ⁊ ciba.leg.⁊ tenent Bal.⁊ imo.in.l.rei iudicate.ꝫ.socero.ff.so.ma.ita dicit petrus de vbaldis in dicto suo tractat.iỹ.parte.q.iỹ.⁊ clari⁹ in.iỹ.parte.q.viỹ. Habebitur etiam rõ ad opera filiorum ipsorũ† socioz̃:vnde si vnus eorũ habet filios qui multuz operãtur ⁊ multũ ponũt in domo siue societate:illarũ operarum ratio est habẽda.vt.l.si bis.ꝫ.si quas.ff.isto titu.vbi attẽditur opera quã serui mariti prestiterũt vxori. Ita dixit ange.in.l.ex duobus.ff.de neg.gest.qui dicit ꝙ pluries habuit hoc de facto in duob⁹ fratribus rusticis:quorũ vn⁹ habebat familiã ad laborãdũ aptã:alter nõ.⁊ quãuis ille nõ dicat hoc enim voluit bald.in.l.si paterno affectu.in fi. C.de neg.gestis.quẽ refert ⁊ sequitur petrus de vbaldis in dicto tractatu.iiỹ.parte.q.v.⁊ ange.de aretio.in.ꝫ.actioni. xxxỹ.co.ver.aduerras tamẽ.insti.de actio. Idẽ tenet bal.in l.si patruus prope fi.C.cõia vtriusq; iudicỹ. Refert ⁊ sequitur ⁊ multũ recõmendat ang.de are.in.ꝫ.fi.insti.de societate.⁊ petrus de vbaldis i dicto suo tractatu de societate.iiỹ. parte.xvj.co.vbi dicit ꝙ si sunt duo fratres rustici tenẽtes terras ad laboriũ vnus eorũ habebat duos filios laboratores:⁊ oẽs scindebãt terrã fructus ex cultura prouenientes dividantur in capita inter eos:quia societas respicit capita eor̃ qui i societate operã ponũt presupponẽdo ergo ꝙ oẽs sint in hoc actu operarỹ:cuilibet debetur portio.nec enim debet obesse istis duob⁹ filỹs qõ filỹ sunt.nã cũ suis laboribus sibi querere pñt.vt.d.l.cũ oportet.ꝫ.sic ⁊ eniz.C.de bonis que li.et.ꝫ.j.insti.per quas personas no.acqui.vbi si filiussfami.aliquid ex proprio labore acquisiuit:nõ venit diuidendum nec cõicandum cũ alỹs fratrib⁹.tene hoc dictũ me
4 morie. ¶ Ampliabis ista vt ponẽs† opas iuste possit pacisci eo modo quo supra dictuz est. Immo tanta possunt esse opera ⁊ industria illi⁹ ꝙ valet pactũ vt ipse lucretur duas partes:⁊ tertiã habet ponens pecuniã. ita dicit tex.in.d.ꝫ. de illa.quẽ pro singulari cõmendat abb.in presenti. Ad idẽ est tex.no.cũ glo.in.l.si paciscenda.C.de pactis.vbi dicit ꝙ potest inter duos societas cõtrahi vt vnus ponat pecudes alter vero custodiã ⁊ operã tantũ ⁊ in fine certi tẽporis forte quinquẽnỹ fetus diuidant̃ per portiones inequales.pu
5 ta ꝙ † ponens operam habeat duas partes:⁊ ponens pecudes vnã tm̃.quia opera vnius aliquando plus† operatur quã pecunia vel res alteri⁹. ¶ Ad idẽ facit tex.in.l.societatem coisti.ff.pro socio.vbi valet pactũ vt titius partes societatis cõstituat etiã inequales:⁊ si male arbitratus est:debet reduci ad arbitriũ boni viri vt.l.in proposita.eo.tit.bonus aũt vir debet attẽdere diligenter quis ex socỹs plus in societate ponit.⁊ ille maiorẽ partẽ lucri habebit vt.d.l.si so
6 cietatem.in fi.cum multis similibus. Adde ꝙ valebit † pactum ꝙ ponens operas habeat solũ valorem operarum ⁊ de lucro nihil secundum gabrielem.iiỹ.di.iỹ.q.xi.co.xxiiỹ. verfic.iỹ.sequitur. ¶ Ex hoc primo infertur ꝙ si ego dedi
7 † oues alicui monasterio vel ecclesie:seu particulari persone sub hoc pacto ꝙ pro qualibet oue recipiaz in anno solidos duos.cum tamẽ fructus cuiuslibet ouis valeat quatuor aut quinq; solidos:⁊ cũ hoc qõ licet oues oẽs tradite moriant̃ remaneat monasteriũ obligatũ toto tempore vite tradẽtis ac si omnes viuerent:sed post mortẽ mei tradẽtis oẽs oues ad monasteriũ libere pertineãt etiã si numerus foret triplicatus.istud pactuz licitũ est quia ex quo plus valebãt oues annuatiz q̃ monasteriũ sibi prestabat:ratione illi⁹ pluris potuit tradens paciscí in sui fauorẽ eo mõ quo supra. Ita singulariter decidit hosti.in summa titu.de vsuris.ꝫ.an alíquo.ver.de his qui oues.⁊ Jo.de ligni.in.c.fin.j.de vsuris. ⁊ ibi anania.xxv.col.⁊ laurẽtius in dicto suo tracta.ỹ.parte q.xxj.⁊ archiepiscopus flo.in summa.ỹ.parte.tit.j.c.vỹ.ꝫ. xliiỹ.nec daretur hoc casu ecclesie restitutio etiã si eueniret mortalitas in ouib⁹ ex quo nõ interuenit lesio tẽpore tradi
8 tionis ꝑm eos. Cõsuluit tamẽ hosti.ipsi tradẽti ꝙ aduenie̊te tali casu inspecto lucro qõ monasteriuz recepit de dictis ouibus vel qõ nõ exigat vel exactũ restituat ne locupletet̃ cum iactura aliena:si monasteriũ tantũ non percepit quantum soluit.vt.l.nã hoc natura.ff.de cõdi.inde.regula.locupletari de reg.li.vj.cũ cõcordãtijs. ¶ Idẽ dicẽdũ est si ego dedi vel locaui alicui duos boues estimatos duodeciz florenis eo pacto ꝙ vbi consuetum est dari pro duob⁹ bobus duodeciz sextaria frumẽti:det ipse octo.ita tamẽ qõ stet ad periculũ tertie partis boum. Iste cõtractus licitus est quia ex quo recipiẽs boues lucratur annuatim quatuor sextaria frumẽti que ego plus video potuisse in societate si societas est cõtracta:iustuz est qõ ille etiã se subỹcere debeat periculo. Ita tenet archiepiscop⁹ vbi supra.ꝫ.xliỹ.⁊ facit ꝙ ipse ponit.ꝫ.xl.ad fin.ver.sed no.generaliter.⁊.ꝫ.xliiỹ.post medium. ¶ Ex his scõo infert ad vnũ qõ tibi videbit nouũ ꝙ
8 sit† ponens pecuniã in societate in veritate plus ponebat q̃ is qui ponebat solã operã ⁊ industriaz:vel qr pecunia erat in magna quãtitate.cui nullo modo correspõdere poterat alterius

¶ Pactum ꝙ ponens operas lucretur plusq̃ ponẽs pecuniã

Qui pl⁹ ponit i societate pl⁹ dz habere.

De vsur. 3. primo.f.co. iỹ.v̊. scõo infero.

Locaui oues min⁹ iusto p̃cio vt fi moriant̃ p̃cium mihi prestet vz pactum.

Qñ pecũia pl⁹ valebat quã opera.

alterius opera: vel q; alter erat parū industriosus in arte ꝙ tūc ponēs pecuniā licite poterit in pactū deducere qō suū capitale semper sit saluū: cuius pecunia pereat: ⁊ si non pereat ⁊ cū ea aliquid fuerit acqsitū: vult habere partē: vt est tex. valde singularis in. d. ℌ. de illa. insti. de societate. ſm bonū intellectū valde no. quē sic videt intellexisse ℸ Petrus de vbaldis in. d. suo tractatu. de societate. iiij. parte. viij. co. qō mihi satis placet: q; ex quo ponenti operas daꝛ multo maior cōmoditas ꝙ sue opere mereanꝛ forte in ducētis: et repireꝛ g illud periculū in se susciperet ꝑ cētū. ⁊ sic adhuc semp est lucrū: nescio videre quare hmōi pactū seu cōuētio nō debeat valere: nā sicut ponēs operas pōt exonerari ꝑ pactū a susceptione dimidie partis periculi que sibi incūberet eo q; sua opera forte plus confert societati quaz pecunia ⁊ illud plus lucri quod esset sue opere attribuendum ꝙpensat cum exoneratione dimidie periculi: vt. s. dictū est pari rōne vī ꝙ si pecunia plus cōfert societati ꝙ opa: posfit ille q ponit pecuniā exonerari a susceptione dimidie vel totius periculi qō ad eū spectaret eo q; cōcedit socio plus lucri ꝙ sue ope ꝙueniret: ⁊ ista videꝛ subtilis ⁊ va cōsideratio: ⁊ hoc mō saluari pōt opinio Host. de hoc videas gabrielē. iiij. di. iij. q. ℌ. co. xxij. vſi. dubitaꝛ decimo. ¶ Ex his tertio inferꝛ ꝙ si sunt duo socij ponentes mixtim pecuniaz ⁊ operā: sed vnus ponit minorē pecuniā ꝙ alter ꝑtes lucri ⁊ dāni nō erūt equales correspōdentes ei ꝙ vnusquisq; posuit tū si opera ⁊ industria vni⁹ valde excedebat operam et industriam alteri⁹: puta q; solus navigat: sol⁹ peregrinaꝛ: vl̄ picula sol⁹ subeat: vel solus stet firmus ad apochā pannorum ⁊ similia: tunc ad arbitrium iudicis recurrendū est ac si hoc esset expresse actū: vt. d. l. si societatē mecū. ff. ꝑ socio. ſm Bal. in. l. j. iij. q. C. eo. quē refert ⁊ sequit ℸ Petr⁹ de vbaldis in. d. suo tract. de societate quarta parte. xv. colū. qō est no. ⁊ verissimū ſm eū. Idē tenet Ange. de are. in. d. ℌ. de illa ꝙuis aliud sentiat Saly. in. d. l. j. C. ꝑ socio in principio cōiuncto ver. quero septimo: qui dicebat ꝙ imo opere vtriusq; debeant inuicē cōpensari: quasi si deberem⁹ ꝙsidere industriā operis: nunq; ptes essent equales ℌ. d. l. si nō fuerint in ꝓnc. Nec obstat. d. l. si societatez. q; loquit qñ hoc fuit cōuentū. vbi aūt vterq; pecuniaz parē posuisset ſz alter tm̄ operā: tūc fatendū est ſm eū ꝙ ratio operū illius iudicis arbitrio est habenda. sed q; prius dixi verius est. q; nō videt equū qō ptes sint equales qū vn⁹ plus opere vel industrie in societate ponit: vt dicit ter. ad ꝓpositū valde singularis. in. l. quid enī. ff. pro socio. ¶ Qō intelligo nisi cōsuetudo regionis aut socioꝝ aliter se habeat: q; tūc illa seruanda est. ad hoc bonus ter. in auc. de fideius. ℌ. vbi dī ꝙ inter aurifices ꝙsuetudo aurificū obseruari dz: ⁊ ſm illā consuetudinē videt ℌcta societas: q; ꝙsueta veniūt in contractibus: lz nō exprimanꝛ: vt. l. qō si nolit. ℌ. assidua. ff. de edil. edicto. ⁊. l. fi. ff. de fideiusso. ⁊. l. licet. C. loc. ⁊. l. Itē querit. ℌ. qui impleto. ff. eo. ita expresse tenet Bal. in. l. j. in. iij. q. C. pro socio. ad qō bene faciunt que pauloante dicebaz in secunda ampliatione in fine. ¶ Ex predictis habes que pacta iter socios licita sint: ⁊ quō lucrum ex societate proueniēs fit dividendū inter eos: restat videre quid erit de dānis ⁊ incōmodis que veniūt durāte societate. Nam societas qñq; est lucrosa qñ videlz lucrū adest: qō regulariter ꝑsumiꝛ i mercatoꝛib⁹ peritis in negociatiōis exercitio qui ꝑsumunꝛ lucrari: nisi infra annū ꝓtestenꝛ ⁊ ꝓbent verisimilia argumēta ⁊ indicia de opposito per tex. in. l. ij. in princ. C. de naufragijs. lib. xj. ⁊. l. tutoꝛ qui repertoriū. ℌ. q aūt. ff. de administra. tut. ita tenet platea in. l. neminē. C. de suscepto. ⁊ archi. li. x. ij. co. qñq; est sterilis. ſ. qñ nihil est in lucro: sed solū capitale restat. Qñq; est dānosa ſz qñ totū capitale vl̄ aliqd ex eo pditū est: q; dānum nō pōt intelligi nisi de dāno contingente in sorte: vt ꝓbatur in. l. muti⁹. ff. pro socio. ⁊ tradit in. l. j. C. eo. ti. ⁊ in. l. cū duob⁹. ℌ. dāna. ff. eo. Istō aūt damnū debet socius qui illud allegat ꝓbare. j. annū. arg. tex. in. d. l. ij. C. de naufra. li. xj. vbi dicit qō si nauicular⁹ dicit se sustinuisse dānū infra annū debet hoc probare. Ex quo dicebat ibi Bar. ꝙ si aliquis dat pecunias mercatoꝛi ad ꝑtem lucri ⁊ dāni: ⁊ mercatoꝛ dicat se passum dānū furti: rapine: incendij: vel similiū: mercatoꝛ debet facere fidē infra annuz alꝰ nō audit: qō est mirabile ſm Bar. quē referūt ibi Ange. Nicola⁹ de nea. Jo. de pla. ⁊ Alex. in apostillis. q omēs tenēt ℌcium: ex eo q; allegatio casus fit per mercatoꝛem ad sui defensionē: ⁊ exceptiones seu defensiones sunt perpetue vt. l. pure. in fi. ff. de doli exceptio. ⁊. l. lz. C. de excep. ⁊ sic poterit probare vsq; ad sniam. nō obstat. d. l. si qs. que cōtinet casum spālē in fisco. Et ꝓptera sit cautus qui dat pecuniā mercatoꝛi vt paciscaꝛ ꝙ de casu cōtingenti ex quo dānū insurgit debeat mercatoꝛi probare infra annū vel aliud legitimum tēpus. ita dicit ang. ⁊ pla. in. d. l. ij. reputās hoc valde no. in practica. Et ita ꝙuis mercatoꝛ apud quē deposita est pecunia ad partē bonesti lucri: teneaꝛ reddere rōnez in fine anni: nō ante. vt. l. neminē. C. de suscepto. ⁊ archa. lib. x. ⁊ ibi no. bar. ang. platea ⁊ alex. de quo latiꝰ infra subℌciā: nō tm̄ propterea artaꝛ probare dānū rel periculū infra annū vt ꝑ dixi. ¶ Si quidē finitaꝛ societate solū remanet capitale. de iuris subtilitate debet diuidi iter socios equaliter: q; tale capitale videt a principio cōicatū sicut dicim⁹ in societate oīm bonoꝝ ꝙ vnusqsq; videt cōicasse qō erat propriū ⁊ illud ꝓprium trāsit in cōc. vt. l. ij. ff. ꝑ soci. ita dicit glo. in. l. j. C. eo. subdit tamē ꝙ de cōsuetudine seruaꝛ contrariū. ſ. ꝙ capitale sit saluū ⁊ restituiꝛ ponēti. que quidē cōsuetudo ſm Jaco. de are. Cyn. ⁊ alios fundaꝛ super iure scripto vt colligiꝛ ex his que habētur in. l. cū duob⁹. ℌ. dāna. ⁊. ℌ. incōmoda. ⁊. ℌ. itē ex facto. ff. ꝑ socio. ꝑ Cyn. in. d. l. j. vbi hoc firmat bal. i. ij. q. Idē tenet petr⁹ de ferra. in sua practica i forma libelli in causa societatis. in ver. ad diuidendū ⁊ diuisionē faciendū. ⁊ petrus de vbaldis in suo tract. de societate. iij. parte. q. ij. ⁊ viij. parte. q. xlj. ⁊ si ita cōsuetū: intelligiꝛ tacite hoc actum. q; cōsuetudo ⁊ tacitū pactū deductū videt. vt. l. lz. C. locati. ⁊. l. si nolit. ℌ. q; assidua. ff. de edili. edicto. ⁊. l. fi. C. de fideius. ℌ. fi. ⁊ faciūt que pauloante dicebā in scōa ampliatione i fi. ¶ Angel⁹ tū in suo trac. de duob⁹ fratrib⁹. xv. q. aliter dicit ⁊ forte melius saltim in foro cōscientie. Aut ex statuto vel cōsuetudine periculū dicti capitalis erat cōe: ⁊ tūc cōiter dividi debet inter socios dictū capitale: qō supereſt. Aut periculū capitalis nō erat cōe: ſz solū illi⁹ qui capitale posuit. Aut est in dubio: ⁊ tūc totū illud capitale erit illi⁹ qui pecuniam posuit. cōgruit em̄ hoc arbitrio boni viri qō in hoc iudicio versaꝛ: ne cōtract⁹ claudicet vt ille qui participatur⁹ nō erat de periculo capitalis: nō participet de ipso capitali. esset em̄ cōtra ius fraternitatis cui societas cōparaꝛ: vt. l. verū. ff. pro socio. in prin. Itē cū ille qui pecuniā ponit: eius cōmoditatē cōicare dicit illi qui operas tātū ponit tm̄ ille q operas tātū ponit cōicare dicit fructum sue persone ⁊ iō capitale nō est cōicandū. Itē dicimus de eo qui dedit vaccas pascēdas ⁊ gubernādas alicui. nā fruct⁹ vaccarū erūt cōes sed ipse vacce remanēt illius qui eas posuit. sicut dicimus de agro: quē daꝛ aliquis laboratoꝛi ad laborādū. nā fruct⁹ erant cōes. sed ager remanet dñi vt. d. l. cū duob⁹. ℌ. si in coeunda. ff. ꝑ socio. qui alibi nō reperit ſm bal. ibi. ⁊ ſm Jac. de arenis in. d. l. j. C. eod. ¶ Si aūt totum capitale vel pars ipsius fuerit† deperditū sunt varie opiniones cuius erit periculū. gl. cōiter approbata in. d. l. si nō fuerit. ℌ. j. dicit ꝙ periculum est ponētis. vnde si ego dedi animalia rustico ad laboricium ⁊ pereāt: pereūt meo periculo vt. d. l. cū duob⁹. ℌ. dāna. ff. pro socio. ⁊ ibi bald. ⁊ in. l. j. viij. q. C. eod. in. l. j. C. de fruc. ⁊ litis expen. reddit rationē q; perisset apud dñm etiā si nō posuisset in societate. vide magistrū conraduz in. d. l. li bello de contractib⁹. q. xciij. ad fi. ¶ Intellige etiā si aīalia essent posita extimata. q; licet regulariter extimatio que facit emptionē: trāseat dominiū ⁊ periculū in recipientē: vt. l. vna. C. de rei vxo. act. ⁊. l. si inter virū. C. de iure do. ⁊. l. necessario. C. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. tamē ex quo fruct⁹ ⁊ fet⁹ pecudum pertinēt etiā ad tradentē vel saltim pars eoꝝ: extimatio nō facit emptionē. ¶ Ex quo sequitur vnū satis singulare ꝙ extimatio in contractu in quo tota vtilitas nō pertinet ad recipientem: nō facit proprie emptionem. ita mirabiliter dixit bal. in. d. l. si paciscēda. C. de pactis i fi. dicēs ꝙ iste est proprius casus in. d. ℌ. damna. Est tex. melior de iure ſm pau. ibi. in. l. si titius. ver. sed nec. ff. de prescriptis ℣b. de quo exclamat Jaſo. in. d. l. si pascenda. de quo ibi latius per petruz de nobilibus in sua repetitione in princi. petrus de vbaldis in. d. tracta. de societate. v. parte. q. xxiij. iij. colū. ex quo infertur quod si aliquis dat† gregē pecudū extimatū ⁊ apponitur pactū quod omnis vtilitas ⁊ periculum fit cōe si pecudes casu moriantur: quilibet patitur dānuz quāuis pactū fit cōtra naturā emptionis. ita dicit bal. post petrum in. d. l. si pascenda. ⁊ sequitur alex. in. l. vbi ita donatur. ff. de do. cau. mor. in apostillis. ⁊ dixi. ſ. in rub. col. ccclxviij. ℣. facit ad predicta. est casus in. d. ℌ. dāna ſm eos. ¶ Hec tū intelligo nisi cōsuetudo esset vt periculū capitalis sit cōmune. q; id qō est de consuetudine videtur actum inter partes vt paulo ante dicebā. tūc em̄ periculū capitalis esset cōmune postq; hoc pōt fieri ꝑ pactū expressum vt tenet gl. in c. pleriq; xij. q. iij. Ita dicit ang. in. d. suo tracta. q. xij. Secūdo intelligo nisi capitale pereat culpa vel dolo alterius

In lucro ptes erūt leqles si sunt ineqles ope sociorum.

Cōsuetudo regiōis aut socioꝝ attenditur.

An societas ꝓsumitur lucrosa.

Duplex est societas.

Determinatio cōtraria.

Quaꝛ diuidit inter socios capitale

Si capitale depdit tunc cuius erit periculum.

Si capitale daꝛ extimatum.

Cōsuetudo attenditur.

Si capitale pereat culpa vel dolo alterius socio rum.

Ad resarciē dū dānuz q̄ extimatioꝛ attendi.

In restitutione rerum dotalium attēdit extimatio tpis quo perierunt.

socioꝝ.nā tūc illius soli⁹ erit piculū cū soci⁹ teneat de dolo ⁊ culpa vt.l.soci⁹.ff.pro socio.i qua culpa cōphēdit nō solū lata sed leuis.non autē leuissima.sufficit enim q̄ socius talem diligentiam adhibeat in rebus communibus qualē in proprijs adhibere consueuit vt.d.l.socius.licet enim periculum pecunie in societate posite regulariter pertineat ad eū qui eaz misit in societate tamen non intelligitur quando venit culpa socij etiam si expresse in se periculū suscepisset.vt l.fi.C.de nauti.fenore ꝑm ange.vbi supra.vide magistrū cōradum in.d.l.libello de cōtractibus.q.xciij.ad finez. ¶ Eo tamē casu quo ex culpa vel dolo alterius socioꝝ periculuz euenit tenetur dānum resarcire ⁊ nō debet attēdi prioꝛ extimatio:sed solū q̄ valebāt animalia tēpoꝛe quo perierūt.qz in tantuz damnū infertur nō in plus.Nā si salua essent:extimatio prius facta nō attenderetur:sed coꝛpoꝛa talia qualia essent cum societas finita esset:igitur huius rei cōsideratio debet haberi.ita singulariter decidit saly.solus in.d.l.i.i fi.C.pro socio.qui dicit se sic practicasse in persona sua. ¶ Ex quo infertur vnum mirabile q̄ si marito data sunt in dotez aliqua animalia vel alie res que veteraſcant vt sunt vestes. et ille res dotales perirēt:omnino debet attēdi valoꝛ ⁊ estimatio temporis quo perierunt nō autē tēporis quo fuerāt marito tradite.Nam tunc tales res extimate nō extimatione faciēte emptionē modo fiant melioꝛes modo deterioꝛes quicquid eis accedit mulieri pertinet non marito.vt.l.plerunq̄.§.i.ff.de iu.do.Dicemus qō attendēdus est valoꝛ tē poris:quo perierunt.Cū ⁊ si non perissent:in eo statu essent restituēde.Sed si essent res que cursu tēporis non perirēt. Considerāda est prioꝛ extimatio.vt.l.res in dotez date.ff. de iu.do.⁊ ibi no.quod tene perpetuo memorie.ad quod facit quod voluit bal.in additione quā fecit ad tractatū Bar. de duobus fratribus de quo meminit petrus de perusio.in d.suo tractatu de societate.vi.parte.q.xx.vbi dicit qō singula vestimenta ⁊ ple:quas facit pater pro nuptijs filij imputantur in partem filij quantum valent modo non quantum fuerūt empte.⁊ ꝑm ita debet intelligi quod tradunt doctores signanter.Jo.de imo.in.l.extimata.ff.so.mat.⁊ refert ⁊ seq̄t petr⁹ vbi supra in.q.xxj.vbi dicit quod si vxoꝛ dedit in dotem quasdam res appꝛeciatas puta vestimenta.mulier vsu consumpsit quod sepe contingit in mulieribus rusticalibus:que dant in dotem quasdam res mobiles:quas postea vsu consumunt:non habēt minuere dotem:quia videt idem ac si consumpsisset alias res mariti que non habēt diminuere dotez.Idem dicendum est si mulier dedisset in dotem quosdam boues aratoꝛios tunc extimatos:postea diminuitur extimatio boum non dico pꝛopter qualitatē boū sed quia communiter tantum non valēt secundum Dionysium de perusio in dicta.l.extimate.Nam ista debent intelligi quando precessit extimatio que facit emptionem:secus quando fuerunt extimate res.vt sciretur earum valoꝛ tunc enim diminuerant dotem secundū extimationez temporis quo perierunt quia nō perirent,deberent restitui tales quales sunt vt.§.dictum est.tene cordi.Cogita si forte ista pꝛocedunt inter rusticos ⁊ plebeios apud quos non nunq̄ dātur res que vsu consumuntur in dotem vtputa oues boues vel capꝛe vel etiam vestes.nec alia dos datur:nam videtur iniquum q̄ istis forsan omnino consumptis.mulier remaneret indotata.Cogitabis.Si autem casu fortuito res ad societatem deducte perierunt:tunc non imputatur socio.vnde si vacce perierunt vel fuerunt deterioꝛate casu fortuito: non imputatur custodi vel laboꝛatoꝛi immo poti⁹ dño ponenti eas in societate.qz casus fortuit⁹ regulariter dño imputatur.vt.l.incendium.C.si cer.pe.⁊.l.pignus.⁊.l.que fortuitis.C.de pign.actio.de quo p petrū de vbaldis i trac.de societate.viij.parte.q.iij.nō tamē sufficeret hoc casu ipsi custodi vel laboꝛatoꝛi pꝛobare interitū nisi etiā pꝛobet casuz

Casus fortuitus ꝓbari debet.

12 fortuitū.⁊ ideo † nō sufficit pastoꝛi vel caprario portare pelles animaliū quāuis per hoc cōstet de interitu nisi pꝛobet casum fortuitū puta mortalitatis vel simile.ita not.dixit Bal.in.l.cum ita.§.species ad finem.de leg.ij.⁊ sequit alex. consi.cliij.in.ij.volu.incipit in causa et lite.⁊ Jaso.in.d.l.fi pascenda.C.de pac.Idem tenet ang.in.l.fi.in fi.ff.de custo. reoꝝ post Cy.i.l.fi creditoꝛ.C.de pig.actio.lex tamen regni.v.parti.tit.viij.l.xv.dicit satis esse pꝛobare casum per aliquas coniecturas vel indicia seu per pꝛopꝛium iuramētum pastoꝛis.nisi dominus contrariū pꝛobauerit.⁊ p istaz legem quotidie iudicamus.de quo vide qō singulariter tradit petr⁹ de vbaldis in.d.suo tractatu.viij.parte.q.xij.vbi plene pꝛosequitur post alios de pꝛobatione casus fortuiti.

Lex regni.

Soci⁹ nō cōueniat vltra q̄ facere pōt

¶ In casu tamē in quo socius teneretur ad damnū si fact⁹ est non soluēdo ita quod impotens est restituere q̄ ad eius manus ex societate peruenerunt solum debet condemnari in eo qō facere pōt deducto ne egeat ⁊ sic in hoc est priuilegiata societas que frater nitatis vicē gerit: vt.l.ver.ff. pro socio.⁊.l.sunt qui.ff.de re.iu.ista est singularis decisio Pe. de ferra.i sua practica i forma libelli:i cā societatis,in vbo ad diuidendū ⁊ diuisionē faciendum in finalib⁹ verbis.ad idē est tex.inst.de act.ad fin.§.itē si socius cum socio iudicio societatis agat non pl⁹ actoꝛ consequit quā aduersari⁹ eiꝰ facere potest.tm̄ ergo socius sibi detrahet:quod possit inde viuere:vt.ff.de regu.iur.in.l.in conuentione. ¶ Nec est vis vt conueniat socius actione pro socio vel alia:occasiōe tm̄ societatis ⁊ ex ictu inito durāte societate.ad h̄ bon⁹ tex. i l.sociuz qui in eo.ff.pro socio.⁊ quod ibi no.Bar.sicut dicimus in marito et vxoꝛe.vt inst.de act.§.item si de dote. sic dicit Ange.de aretio.in.d.§.item si socius in pn. ¶ Ex
13 quo infert qō si socius † conueniat actione reali pro re communi per eum insolidum possessa:habebit idem beneficiū: quia pro re communi ⁊ occasione societatis conuenitur. allegat no.per.d.Bar.⁊ Raph.in.l.fi filiusfamilias. la.ij.ff. sol.ma.⁊ no.in.§.itē si de dote allegato q̄uis Jo.fab.⁊ Jo. de pla.in.§.itē si socius:aliud velint. ¶ Et intellige ista nō solum in socio omnium bonoꝝ:vt.d.l.sunt qui.ff.de re iud. sed etiā in socio vni⁹ rei tm̄:vt.l.verum.in prin.ff.pro socio Jta firmāt doctoꝛes signanter Jo.fa.⁊ Ang.in.d.§.item si de dote. qui dicunt idem forte posse dici in pluribus canonicis eiusdez ecclesie vel pluribus scholarib⁹ in eadem domo habitantib⁹:quoniam ista conueniunt bonis moꝛibus ergo sunt extendenda.vt.ff.sol.matrimonio.l.eleganter.§. j.⁊.l.patronus.ff.de regul.iur.de hoc tamen dubitat Angelus vbi.s.quia nullo modo vnus canonicus cōtraxit cū alio canonico.Unde cessat ratio illius.§.igitur ⁊c.l.adigere.§.quamuis.ff.de iure patro.c.cum cessant.de appella.in scholaribus vero credit qō occasione societatis ⁊ victus esset creditoꝛ ⁊ debitoꝛ:haberet locū.§.ille al's sec⁹. ¶ Limi
4 tabis primo hec que de † socio conuento dixim⁹:vt habeat
1 beneficiū ne conueniat ꝛ vltraq̄ facere potest:q̄ se sociū confitetur:al's non datur ei hoc beneficiū:vt.ff.pro socio.l. si vnus.§.vlt.Jta dicit glo.in.d.§.Jtē si de dote.⁊ bene: qz ille qui negat se esse talē:ex cuius qualitate habet hoc priuilegiū:perdit illud:vt.l.sed si ex parte.in fine.principij.ff. qō cū eo.qui tex est no.adhoc.Ad idē tex.qui de socio loqꝛtur in.l.sed hoc tta.in.ff.de reg.iur.facit tex.in.l.fi dubitet §.ita demū.ff.de fideiuss.⁊ in auth.contra qui propriam.C. de non nu.pec. ¶ Hoc tamē intellige si perseuerauerit in
15 negatione vsq̄ ad litisconte.qz tante potest penitere ⁊ confiteri se sociū:vt.l.lectio.§.sed nec here.⁊ ibi floria.ff.de noxa.⁊t sequitur Ang.in.d.§. ¶ Jte hoc est verū ꝑm eū si negauerit in specie.dicendo nego me esse sociū tuū.secus si in genere neget per litē contest.negando narrata,put narrātur vt fit in litiscontestatione.ita singulariter ōt Bar.in.l. fi dubitet.§.ita demū ꝓallegata.qz per.d.verba generalia negatiua non perdit hoc priuilegiū:sicut in simili dixim⁹ q̄ non dicunt ꝛbaꝛtumeliosa iuriosa si stam⁹ iꝛbis gñalibus:secus si descendāt ad speciē:vt,puta si dico qō furatus fuisti titio libꝝ:secus si dico qō tu es mal⁹ homo:vt.l.tutia.in prin.de leg.j. ¶ Limitabis scō predicta vt † socius
16 conuentus ratione societatis habeat hoc beneficium nisi forsan illi renunciaret vel tēpoꝛe contracte societatis vel al's:qō pōt:vt.l.fi cōuenerit.⁊ ibi no.ff.de re iudi.nota.in. l.fi quis crediderit.ff.de pactis.⁊ in.l.alia.§.eleganter.ff. so.ma.⁊ hoc ió est:qz cū hoc beneficiū cōpetat socio rōne ꝛtract⁹ nō rōe reuerentie:pōt tolli p pactū seu renunciationem.per regulā.l.fi quis in conscribendo.C.de pactis.⁊.l. pactum inter heredē.ff.eo.titu.ita dicit glo.no.fic itelligēs illū tex.in.d.l.fi conuenerit.⁊ approbat ibi Alex.penul.co. Idē tenent Host.Joan.an.Jo.de imo.⁊ ceteri scribentes in.c.odoardus.de solu.refert ⁊ sequitur Marianus.in.c. fi diligēti.iij.co.in prin.s.de foro.comp. ¶ Renunciare aūt
17 intelligit † socius huic bñficio nō solū qñ expresse renunciaret:sed qñ tacite per verba ad renunciationē apta.vt puta si tempoꝛe cōtracte societatis pmisisset integrā pecuniam vel quātitatē restituere in pecunia numerata vel alia similia:q̄ verba operant vt videat renuunciatū dicte exceptioni ⁊ beneficio ne teneat vltra q̄ facere pōt deducto ne egeat qñ ei renunciari potuit.Jstud est qō not.sentit Ray.in.l.post dotē.ff.so.ma.vbi dicit qō stante statuto qō marit⁹ lucrari debeat certā partem dotis vxoꝛis pcedente:si pater vxoris stipulatus est simpliciter dotē reddi sibi.so.ma.intelligitur salua tamē parte,quā lucrari debet marit⁹:qz verba ꝯbentiū

In restitutione rerum dotalium attēdit extimatio tpis quo perierunt.

Pro canonicis.

Pro scholaribus.

Nisi negetse socium.

Ui.no.i.l.p uide.§.notā dū.ad.l. aq̄liam.ff.

Si nō pseuerauerit in negatione.

Si negauerit in gñe.

Si renūciauerit beneficio ne cōueniat vltra q̄ facere pōt.

De renūciatiōne tacita.

Si pmisit soluere pecuniam integram.

tium recipiũt interpretationẽ ⁊ limitationez a iure cõi ⁊ legis dispositione: vt l. quero. §. inter locatorẽ. ff. locati. ⁊ l. quidam cum filiũ. ff. de verborũ obligatione. Secus si pr̃ fuisset stipulatus integrã dotem sibi reddi. Nam tunc marit⁹ videt renũciare bñficio dicti statuti. arg. l. fi. C. ad. l. fal. de q̃ infra fiet mentio specialis. hoc idem tacito Rayn. voluit Ang. in. l. dãni. la vltima. §. cum parietem. ff. de dãno infecto. per illũ ter. dicens quod si maritus ex forma statuti dz lucrari partem dotis vxoꝛe precedente: si promiserit totaz dotẽ restituere: videtur renunciare bñficio dicti statuti vbi non per errorẽ sed ex certa scientia fecerit. Idẽ voluit bal. in. l. quod nomine. cũ. l. sequẽt. ff. de cond. indebi. vbi querit quid si maritus nondum restituit dotem: tamen eam integraliter soluere promisit: an habebit beneficium ne teneatur nisi inquantũ facere potest: ⁊ dicit videtur q̃ nõ si per stipulationem integraliter soluere promisit. ar. l. si diuortio. ff. de verb. oblig. Subdit tñ quod in marito forte dici põt: non obstante dicta promissione cum posse vti bñficio ne teneatur nisi inquantũ facere potest. qꝛ non põt maritus tali bñficio renũciare per pactum: eo qꝛ sibi competit ratiõe reuerentie q̃ marito debetur. vt. d. l. alia. §. eleganter. ff. soluto matr. vñ ex mente Bal. ibi videt esse: secus in benficio p̃dicto competente socio ratione cõtractus societatis: quia tali beneficio renunciari potest. vt. ꝛ. dictũ est. Hoc in terminis istis firmat Alex. consi. cxxxij. dicẽs pro hoc bñ facere ter. in. l. meuio. §. a me. coniuncta glo. communiter approbata de leg. ij. vbi qñ quis legat vxoꝛi per hec vba quicquid ad eum nomine dotis vxoꝛis peruenit videtur remisisse vxoꝛi deductionem expensarum in rebus dotalibus factarum: q⁹ deductionem alꝭ facere potuisset. secus si non dixit in testamento: quicquid nomine dotis peruenit ꝛz dixit leso vxoꝛi dotem: quia non videtur remisisse deductionez expensaruz Idem probatur in. l. ij. in princ. cum glo. in ver. prelegata. ⁊ ibi no. Bar. ff. de dote prele. in. l. si prior. ff. so. matr. ⁊ in. l. nensennius. in prin. ff. de re iud. ¶ Facit quod in simili no. Bar. in. l. stichum. §. legata. ⁊ in. l. doli. in prin. ij. col. ff. de noua. ¶ Ad idem. l. fi. ⁊ qõ ibi not. Ly. C. ad. l. fal. vbi p illã l. concludit qõ aut heres simpliciter promittit soluere legata: ⁊ non videt renunciare detractioni falcidie: aut punctum tit soluere integra legata: ⁊ videtur renũciare beneficio detractionis falcidie. Idẽ voluerunt ibi Bal. Ang. ⁊ Saly. ⁊ sequitur hoc etiam quantũ ad propositũ nr̃m Jo. de imol. in. l. si patron⁹. ff. de dona. ¶ Facit pterea in simili. quãdo simpliciter fit mentio de fructibus intelligitur de dotis expensis: vt. l. fundus. qui. ff. fami. hercis. ⁊ l. fructus. ff. sol. mat. Si tñ in dispõne bois fit mẽtio de fructib⁹ integris: intelligit abscp deductiõe expẽsarũ. p. d. l. fi. C. ad. l. fal. ita dixit Ludo. ro. in. d. l. fructus. ¶ Ad idẽ facit. l. nomẽ. §. fi. in ver. integrũ. de leg. ij. ⁊ in. l. decem. ⁊ qõ ibi not. glo. in versi. tota decerni. ff. de fideicom. liber. vbi habetur qõ quãdo testatoꝛ disponit qõ integrum †legatũ põtest: intelligitur sine detractione falcidie: vt est etiã de mẽte Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. in ver. tertio principaliter quero quãdo substitutio cõpendiosa est facta per verbũ cõmune ꝛc. ⁊ expressius no. ibi Ange. Bal. in aut. sed cum testatoꝛ. C. ad. l. fal. ⁊ in. l. precib⁹. xvij. co. in ver. procedo vlterius ꝛc. C. de impube. ⁊ alĳs substi. ⁊ Ange. ⁊ Benedictus de plumbi. in. d. l. decem. ⁊ consi. cxij. incip. in. q. proposita. Dau. de castro. in. d. aut. sed cũ testatoꝛ. bene facit ter. in. l. lex falcidia. in ver. integre. ff. ad. l. fal. ⁊ l. j. §. cum dicitur. ff. si cui plusq̃ per. l. fal. quamuis idẽ Ange. aliter sentiat in aut. de here. ⁊ falc. §. si vero. expressim per illũ ter. ¶ Ex istis ergo concluditur quod predicta p verba pinguia ⁊ generalia soci⁹ videtur renunciare p̃dicto beneficio. ¶ Idem erit si soci⁹ promitteret restituere pecuniam sine aliqua exceptione iuris vel facti: que verba omnem exceptionẽ excludere videntur: vt nota. dicit Spec. tit. de emptione ⁊ vend. §. j. ij. co. v. sine aliqua exceptiõe iuris vel facti. i. defensionẽ aliquã nõ opponet. vt. ff. de excep. l. ij. in prin. Refert ⁊ sequit Alexã. in. d. consi. iij. co. per ista enim verba tolluntur exceptiones ⁊ defensiones saltem pñtes ⁊ que competere poterant tempore contract⁹: licet de futuris exceptionibus maĳ sit dubium an generalis conuentio sufficiat: vt notant doctoꝛes in. l. iij. §. quesitũ. ff. si quis cautionibus. Et propterea si tẽpore contractus socius taliter promittẽs esset in eadẽ paupertate in qua nũc est: ⁊ sic eo tempore competebat sibi huiusmodi beneficium et exceptio sine dubio videtur illi beneficio renunciasse. Immo etiam si non esset a principio pauper: vt apparet ex predictis: super quo tamen cogitabis tertio predicta: vt †socius non cõueniat vltra quã facere põt nisi in cõtractu societatis interpositus fit iuramentum: qõ habet vim specialis consensus. vt. l. cuz pater. §. filius matrez. de lega. ij. fm Bal. ⁊ Saly. no. in. l. j. C. commodati. ⁊ Ange. in. l. senium. C. qui testa. fa. po. anto. corsetus in repet. rub. de iureiur. xvij. co. in prin. xxxvi. priuilegio. andr. sicu. consi. xxv. ix. co. j. parte. quãuis Jas. in. l. sed si quis. §. quesituz. ff. si quis cautio. aliud sentiat ⁊ forte
23 nõ bñ. virtus enim iuramẽti operatur qõ †vbi alias requirit expressus consensus vel specialis derogatio vt in secũdo testamẽto respectu primi habentis clausulam derogatoriaz ad sequentia. vt. l. si quis in principio testamenti. de leg. iij. ⁊ vj. parti. ti. j. ⁊. l. xxij. si tamen in secundo testamẽto ponat iuramẽtuz per qõ testatoꝛ iurauit illud tenere ⁊ obseruare ⁊ non reuocare: istud iuramentum habet vim verboꝛuz derogatoꝛioꝛuz expressoꝛum ad primum testamẽtum: quia per hoc derogat primo testõ. ac si specialiter facta esset mentio primi testamẽti ⁊ verborũ derogatoꝛioꝛ in eo cõtẽtoꝛ. Ita tenẽt ⁊ firmat Bal. fulgo. Dau. Alexan. ⁊ Jason. in. l. san-
24 cimus. C. de testa. qꝛ ex quo †iuramentũ habet vim verboꝛ derogatoꝛioꝛũ ad sequentia testamẽta. vt no. voluit Jo. an. in regula. qõ semel placuit. de re iud. lib. vj. in fi. quẽ refert ⁊ sequitur Bar. i. d. l. si quis. in prin. prope fi. ver. quero vtrũ iuramentũ. ⁊ in. l. j. §. si quis ita. ij. co. ff. de verb. obli. approbat Jas. in. l. pacta nouissima. in princ. C. de pactis. ⁊ in. d. l. sancimus. ij. co. C. de testamẽtis. ⁊ in. §. itẽ si quis postulãte. iij. co. insti. de act. lanzelotus in. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. pen. co. ver. scõm est cõsilĳ. de leg. j. ⁊ ibi alĳ moderniores. Idẽ firmat Anto. corsetus in repe. dicte rub. de iure. in. ix. co. ver. vij. priuilegiũ. Dau. de castr. cõsi. cccl xij. pari ergo ratione iuramẽtũ habebit vim verboꝛũ derogatoꝛioꝛũ ad precedens testamentũ qõ est bene notandum. de quo tñ ad pr̃sens nõ insisto: qꝛ iste nõ est locꝰ accõmodatꝰ. Videas latissime q̃si. meo. xvij. Redeũdo ad ꝓpositũ nr̃z: si socius promisit cã iuramẽto socio restituere qõ ab eo recepit: vr̃ de suo priuilegio cogitasse ac si p iur̃m illi renũciasse q̃si spãliter illi renũciasset. qõ facere potuit: vt in pcedẽtib⁹ dictũ est. ¶ Ad qõ bene facit qõ voluit glo. Bar. ⁊ alĳ in. l. ij. C. de resti. ven. glos. Anto. ⁊ alĳ in. c. pe. de emp. ⁊ vend. dum volũt qõ ille
25 qui promisit in †genere cũ iuramẽto nõ venire cõtrã cõtractuz: videtur renũciare beneficio. l. ij. C. de rescin. vẽd. qõ beneficium datur ei tantũ qui ignorauit se lesum in precio (vt ibi plene notatur) iurando nõ venire cõtra: videtur saltẽ in genere cogitasse de omni remedio ⁊ beneficio per qõ posset rescindi cõtractus. l. sub pretextu. la. ij. ⁊ qõ ibi no. doctoꝛes C. de trãsac. ⁊ in. l. qui iure militari. ff. de testa. mil. bene facit ter. ⁊ qõ ibi no. doctoꝛes in. c. ex rescripto. de iureiu. ⁊ qõ notatur in aut. sacramẽta puberũ. C. si aduersus vẽd. p Bart. ¶ Ex quo dicebat notãter Anto. in. c. si diligẽti. de foro cõpe. post mediũ. qõ iuramentũ appositũ super renũciatiõe: habet excludere iurantẽ a quacũcp exceptiõe tancp in genere cogitata: non solũ qñ renũciatio esset specialis de aliqua particulari exceptione: sed etiã si esset generalis de nõ opponẽdo exceptiones etiã futuras. Nã ⁊ talis renũctatio firmat iuramẽto ex quo potest seruari sine interitu salutis eterne. ita dixit Jo. de imo. in. c. cũ cõtingat. de iureiu. in repetitione. in. ij. mẽbro. versus finẽ. ver. ⁊ adde predictis qõ renũciatio generalis ꝛc. ⁊ in. c. j. de cõmodato. vt latius per euz. Quinimmo qõ plus est etiã si nulla iteruenit renũciatio in
26 contractu †generalis vel specialis: sed solũmodo cõtrahẽs intrasset seruari promissa: videtur quasi certus de beneficio sibi cõpetẽte ⁊ per ꝛsequẽs illi renũciare. vt notãter voluit
27 bal. in. d. c. ex rescripto. ij. co. vbi dixit qõ †fideiussoꝛ qui fideiussit cũ iuramẽto perdit ex vi illius iuramẽti exceptionẽ ex
28 cussiõis nõ facte per illũ ter. aperte probantẽ qõ vbicũcp †actus est celebratus in genere ⁊ debet exprimi ĩ specie: si interuenit iuramẽtũ habet virtutẽ clausule specificatiue. nam
29 ibi mulier fideiussit: ⁊ non expresse renũciauit bñficio vellejani: sed qꝛ iurauit videt expresse illi beneficio renũciasse. ⁊ ad hoc illũ ter. exaltãt doctoꝛes ibi signãter abb. ⁊ and. sic. in ꝛsi. xxv. incipit scribit. ix. col. j. parte. Nõ est ergo mirãdũ si eodẽ mõ fideiussoꝛ virtute iuramẽti: videat renũciasse bñficio excussionis nõ facte: vt ibi dicebat Bal. quẽ refert ⁊ sequitur anch. ibi ⁊ alex. ꝛsi. xxxij. incipit in causa executionis. fi. co. ver. iij. in. iij. vo. Anto. corsetus in repet. rub. de iure. in. x. col. v. xij. dicẽs se sic ĩ facto allegasse ⁊ obtinuisse. Et reputat valde notabile pro limitatiõe aut. presente. C. de fide iu. refert etiaz illudi dictum sequitur ⁊ multum commẽdat baptista de sancto blasio in suo tracta. arbitroꝛũ. q. lxx. iij. col. v. v. conclusio dicens per hoc †valere laudũ latuz ꝛ absentẽ non citatũ seu nõ requisitũ: si ꝛ promissuz factũ in ar-
30 bis. ¶ Limitabis tertio predicta: vt †socius non cõueniat

Legatum.

Legatum.

Fructus.

a Adde q̃ scripsi in meis fallẽcĳs ⁊ in regla incip. fructũ quõ a lege. io. ber.

Si soci⁹ promisit restituẽdã pecuniã sine aliq̃ exceptiõe iuris vel facti.

Si ꝛctu societatis appositũ sit iuramentum.

Juramentũ hz vim spãlz ꝛsensus ⁊ derogationis.

Lex regni.

Jurãs intelligit renunciare remedio sibi competenti.

Renũciatio gñalis.

Si nulla interuenerit renunciatio ꝛz iuramẽtũ in obligatione

Valet laudũ ꝛ absẽtez non citatũ si interuenit iuramentum.

bitratorem fit,iuratuz puta quia partes iurauerunt parere omni laude ferēdo per ipsuz arbitratorē.nam iuramētū facit rem valere vt melio valere potest.vt.d.l.cū pater.§.filio matrem.ꝛ istam dicit fore nouam ꝛ intactā conclusionē que tamē mihi non est sine scrupulo eo qō in cōpromisso prohibetur a lege iuramētū apponi vt auc.de iudicib⁹.§.qz vero colla.vj.corrigēdo ea que no.in.l.ne in arbitris.C.de arbi. ad qō etiā facit lex regni que prohibet iuramēta opponi in contractibus ordinatione tolleti.l.cxxvij. Compromissum autē contractus est vt no.in auc.si vero cōtigerit.C.de iud. ꝛ in.l.contractus.C.de fi.instru.de iuretamē nostro permittitur iuramētū in compromisso.vt.c.cum tēpore.§.de arbitrio.ꝛ ibi no.abbas.ij.no.in capitu.ex parte,eo,titu.late per Abb.in.c.per tuas.eo.ti.qō videtur tenēdū:quia lex ciuilis nō potest prohibere iuramētuz apponi.vt per abb.in.c.ij. de ar.iij.co.ver.in glo.in verbo.ꝛ in.c.tua.el.j.de decimis.j. co.ancha.i regula accessoriū.xij.col.ꝛ in regula ea que fiunt co.xxvij.per bal.in.l.pactū.C.de coll.i.co.ꝛ per alios quos refert fely.in.c.ecclesia sancte marie.§.de ẽpti.xl.co.v.ꝛ ista verba nisi dicas hoc procedere quādo lex ciuilis disponit circa iuramētuz prestitū secus si circa prestandum.vt dicit. Joan.de imola ꝛ dñicus in.c.quamuis pactū.de pac.li.vj. pe.co.qō tene mēti.qcquid sit hodie emanauit pragmatica sanctio a serenissimis rege ꝛ regina dñis nostris qō in compromisso ꝛ in cōtractu minoris ꝛ mulieris super alienatione dotis ꝛ alijs que sine iuramento nō valerent:possit iuramētum apponi:tenendo ergo cōclusionem predictam.Ad ei⁹ cōfirmationē vltra ipsum ego allego mirabile dictū spe. titu.de aduocato.§.j.vij.col.ver.sed nūquid is.vbi dicit q si quis promittit tanq̄ aduocatus ecclesiam defendere:nō tenetur nisi fuerit requisitus seu interpellatus. vt notatur in.c.breui.de iureiuran.si tamen iurauit ecclesiaz defendere per iuramentū videtur renunciare interpellationi seu requisitioni.[a] Itaq̄ tenetur eam defendere quāuis non requisitus vel interpellatus:de quo facit magnū festū do.anto.in d.c.breui.ꝛ andreas siculus in.c.fin.ver.v.§.de emp.ꝛ venditio.ꝛ in rubri.de iureiu.ꝛ ibi Anto.corsetus.ix.col.versic. quartū priuilegium. Ex quo inferebat Andr.sicu.in.d. c.si.limitationem nouam ꝛ inauditam ad illum text.dicentem tunc demum† venditorem de euictione teneri:quando emptor sibi denunciaret litem sibi motam.nec sufficeret vēditorem aliunde certioratū de lite.vt ibi concludūt omnes presertim abba.nā hoc debet intelligi nisi vēditor iurasset defendere emptorem in lite mota.quia tūc si sciuit litē motam ꝛ non venit ad defensionē tenetur[b]:quia satis est requisitus a stimulo iuramenti.qō dictū dicit fore suum.pro quo facit tex.cum ibi notatis per doctores in.l.eum qui.§.si iurauero.ff.de re iud. Quod tamen dictū mihi non est sine scrupulo.quia iuramentū positū in contractu assumit naturam illius cōtractus.vt notāter voluit Inno.in.c.per tuas de arbitris.ꝛ ibi abb.refert ꝛ sequitur idē abb.in.c.cuz tempore,j.co.eo.titu.ꝛ in.c.veniens.iij.co.de iureiu.ꝛ in.c.quē admodum.ij.co.vbi est tex.secundū eum eo.titu.ꝛ in.c.cū cōtingat.xvi.co.eo.titu. Idem abb.in.c.vt super.iij.co.§.de rebus ecclesie non alie.facit tex.in.l.si.C.de nō nu.pe.Ad idē l.si libertus ita iurauerit.ff.de ope.li.quē ad hoc allegat ange.cōsi.cccxiij.in prin.de cuius veritate vide Anto.corse. in.d.rub.de iureiu.xvj.co.ver.trigesimūsecūdū.Sed p nūc trāseo cū dicto andree:pro quo etiā facit qō voluit Bal.i.c. olim.de rescr.co.antepe.dū dicit qō† imperator licet nō reqratur tenetur iuuare statū ecclesie ratione iuramēti qō prestat in sua coronatione.de qua i cle.romani.de iureiu.quasi per iuramentū videatur renūciare iuri sibi cōpetenti vt debeat requiri seu interpellari. Facit etiā ad hoc quod notanter voluit bar.in.l.si quis pro eo.si.col.ff.de fideiuss.vbi 34 ōt qō ꝛ si fideiussor nō teneatur qñ fideiussit† in duriorē,causam quā principalis vel qñ promisit aliud vel qñ principalis non tenetur.iuxta legē grece.§.illud.cū similibus.ff.de fideiuss.tamē istis casibus iurādo tenetur nō tāq̄ fideiussor qz deficit forma fideiussoria:sed vt principalis promissor.quoniam iurādo videt velle teneri omnimodo quo pōt ꝛz bar. vbi.§.quē refert ꝛ sequitur Ang.de are.in.§.fideiussores.in fi.insti.de fideiuss.ꝛ Jas.in.§.itē si quis postulante.ij.co.insti.de actio.ꝛ Antonius corsetus in rubri.de iureiu.xvj.co. in fi.ver.tricesimumquintū.ꝛ raphael cuman⁹.qsi. clxxxix. post prin.incipit testator.de quo etiā per bal.in.l.si predictū. si.co.C.de iure do.multa alia his similia adduci possunt de quibus per doctores i locis preallegatis:ista tamē vident sufficere ad confirmandū decisionē alex.in.d.cōsi.tenētes ꝛ firmantis sociū propter iuramētū perdere dictū beneficiū quamuis non appareat de certa scientia socij volētis renūciare ipsi beneficio:qz immo presumitur ex certa sciētia renūciasse:qm̄ scire qō socius gaudeat bñficio ne teneat nisi in quantū facere pōt:pēdet a scietia iuris ꝛ regulariter presumitur quis scire iura.vt.l.legis sacratissime.C.de legib⁹ l.si heres ab eo.in fin.ff.ad treb.no.gl.in auc.de incestis nupti.in prin.in ver. sciens.ꝛ Bal. in.l.sed si leg.§.scire.ff.de 35 peti.here.ꝛ in.l.nō fatet.ad si.ff.de cōfessis. Virtus aūt† iuramenti tanta est qō vbi al's requiritur certioratio bñficij: non sit necessaria certioratio ppter iuramentū.qz ad iuramentū vī quis deliberate accedere:vt pbat in.d.c.ex relato:ꝛ ibi no.Bal.ꝛ in auc.sacramēta puberū.preallegata. Et ibi etiā Bar.arch.in.c.quāuis pactū.de pactis.lib.vi. Anto.in.d.c.si diligēti.post mediū.ꝛ ibi Abb.v.co.ver.ij. tāgit glo.Bar.ꝛ Ang.d.l.ij.C.de rescin.vend.Bal.in.l.ij. C.de rebus creditis.Abb.in.d.c.pe.de emp.ꝛ vēd. Bart. Ang.ꝛ Jo.de imo.in.l.sciendū.ff.de ver.obli.ꝛ in.l. si duo patroni.§.idē iulianus.ꝛ sequēti.ꝛ ibi moderni.ff.de iureiuran.idē Bal.cōsi.ccccxj.incipit:pponitur.in fi.pri.pti.vbi dicit qō iuramētū idem operat quod clausula derogatoria facta ex certa scientia. Immo plus dixit Jo.de imol.in.d. c.cū cōtingat.in.ij.mēbro.versus finē.qō etiā si iuramentū presumeret ex errore prestitutū:tū obligat iurantē ad observantiā iuramēti:qz al's esset periurus veniendo,cōtra iuramentū:ficut de mero rigore obligat iuramentū p dolum extortū:per ea que habentur in.c.si vero.de iureiu. hoc probat per no.per.glo.in.d.l.ij.C.de rescin.ven.in.d.c.penult. 36 de emptione ꝛ venditione:dum ibi concluditur qō† si quis ignoranter vendidit rē minus dimidia iusti precij ꝛ promisit non venire contra:ꝛ iurauit:non poterit intentare bñficiū dicte.l.ij.qō de necessario intelligēdū est de eo qui ignorāter vendidit minus dimidia iusti pcij:quia si scienter vendidisset:non haberet locū remediū dicte.l.ij.secundum omnes ibi.quia scienti ꝛ volenti dolus nō infertur .vt.l.j.in fine.ff. de act.emptio.ꝛ.l.cum donationis.C.de transact.quamuis ergo promittendo non venire contra contractum videat illa promissio cōtinere eundem errorem quem continebat ipsa venditio.l.si.§.Idem queq̄t.ff.de condi.indebi. tamē propter iuramentū dicte promissioni standū est secūdum omnes in.d.l.ij.ꝛ in.d.c.pe.saltim nō obtenta remissiōe vel absolutiōe a iuramēto iuxta notata in.c.j.de iureiu. Unū finaliter nō omitto qō illi qui dant pecuniam mercatori ad partem lucri vel dāni secūdum dispositionē huius tex.ꝛ.l. j.C.pro socio.non possunt petere rationē sibi reddi a mercatore ante finē anni. Ita notan.dixit Bar.in.l.neminem. C.de suscepto.ꝛ archa.li.x.ar.illius tex.qō est menti tenendū ꝑm eū:quē referūt ꝛ sequunt Ange.pla.ꝛ Alexā.ad idē facit tex.ꝛ ibi Joan.de pla.in.l.missi opinatores.in princi. C.de exacto.tribu.libro decimo:quod tamen intelligendū est qñ peteretur ratio administrationis totius ad quam nō tenetur:nisi in fine administrationis:vt.l.aduersus.et.l.rationis.C.de administra.tutor.ꝛ.l.actus.ff.eo. Secus si pro aliqua particulari gestione seu speciali negociatione vl'articulo. Nam de eo bene potest peti ratio ante finitam administrationem.vt.ff.de tute.ꝛ ratio.distra.l.si adhuc.§.curator.ꝛ.ff.de admi.tuto.l.cū curatoris.secūdū quartā lecturā ꝛ.ff.rem pupil.saluā fore.l.nō quasi.§.hac stipulatione.ita tenet Saly.in.d.l.aduersus.C.de admini.tut.ꝛ refert ꝛ sequitur Joan.de pla.in.d.l.neminē.ad fin. An aūt mutuās 37 alicui pecuniā hoc pacto qō† mutuatarius det sibi tm̄ lucrum quantū possit lucrari talis mercator committat vsuram.vj.conradū de contracti.qō.xlij. De lucris illicite acquisitis per maritū vel vxorē costante matrimonio an et quando sint restituenda per quem:quibus ꝛ qualiter dixi s.in rub.cccxv.§.Limitabis.ij. An fraudās gabellam sit tutus in foro cōscientie.vide Abb.ꝛ Felynum.in.c.j.de 38 consti.[c] † Quid autē de eo a quo non fuit petita gabella c infra annū vt disponit lex regni.an sit tutus in conscientia archid.flo.ij.parte summe titu.j.ca.xij.§.vij. Adde quod c grex siue armenta possunt licite arrendari vel locari cū pacto qō earū etatū quib⁹ sunt tēpore locatiōis reddantur,domino gregis finito locationis tempore seu arrendationis. 39 Nā† renouatus grex:idē grex est:vt.l.grege.ꝛ.l.si grege.de le.j.l.qui proponebat.ff.de iudicijs. Quid autē si mutuauit tibi pacto appposito qō mihi reddas ista decem ꝛ fodias vineā:nō valet istud pactum.glo.in.l.rogasti me.§.si tibi.ff. si certū petat.quia etiā illud pactū est vsura in eo qō additur sorti.qō est no.Dyn.ꝛz Bal.ibi.ij.co.vbi vide alios moderniores. Item pone q̄ in aliqua possessione non inuenio laboratorē nisi mutuē sibi decem:ꝛ mutuo:an ope q̄s

als impenderet

Lex regni.

Juramentū hz vim requisitionis. 31

a Adde in ppposito que notabiliꝛ ponit alex.in.l.ij.§.fi.col.fi.ff.sol.mat.et laso.in.l.qdte.viij.col.ff. si cert.peta. Jo.ber.

Si venditor iurauit ōfendere emptorem tenet fine requisitiōe. b

b Adde qō idē ꝛ nouiter alex.i.l.ij. §.fi.col.fi.ff. so.ma.q ō hz multū gliat ꝛ vide ibi laso.i co.fin.v. tenendo tñ. vbi idē seqt. ꝛfirma id q̄ adducit laz. 33 alex.ibi in l.qō te.ff. si cer.pet.pen. col.viij.post ꝓn. Jo. ber.

Ubi iuramentū nō regrat certioratio: al's requisita.

Gabella.

Questio.

Questio.

c Adō segura i trac. de bo.lucra.cōstā.mñi.fol. afipe.col.ij.i fin. Jo. ber.

alis impendere sunt vsura: non credo: quia tenetur mihi ad eas ex contractu locationis ⁊ non est lucrum: sed verum debitum. ar. ff. de ritu nup. l. proxima. ff. de cõtra. empti. l. fundi partem. ita dicit Bal. in. d. §. si tibi decem. col. ij. de quo videas latius Laurentium de rodolphis in tractatu vsurarum. q. xlij. ⁊ Joan. de anania in. c. fina. de vsuris. col. xij. versic. ex predictis. ⁊ archiepiscopum flo. ij. parte titul. j. c. vij. §. r. ⁊ magistrum Conradum in suo libello de contractibus. qõ. xxxvi. versi. octauum exemplum: vbi rogo videas. Et ista faciunt ad questionem que quotidie accidit: locaui fundum dando laboratori mille ad instruendum fundum: cum hoc q̃ post terminuz mihi illa mille restitueret: an sit vsura: veritas est sicut ex predictis colligi potest: quod si ratione illorum mille aliquid vltra quam deberet in pensione mihi daret: contractus est vsurarius: alis secus: per capi. putant. xiij. q. ij. ℔ archiepiscopũ vbi supra. vide quę scripsi. s. eo. §. vij. In dubio autem ꝯtractus nõ iudicatur vsurarius secundũ bal. in. d. l. rogasti. §. si tibi. pen. co. ⁊ ibi Jas. quem rogo videas q̃ pulchra dicit ⁊ addit signanter ter. in. c. fi. de vsuris. ¶ Plura alia in hac materia honesti lucri dicenda se offerebant: tam de his que per doctores in preallegatis locis tacita reperio: q̃ etiã de his que excogitata hominũ malicia adinuenit: que dudum scribere statueram: quia tamen eorum me turba fatigabat: ac ne longior q̃ putaram: tractatus efficeretur: hoc loco substiti. Parce igitur lector dignissime: si aliqua: aut in totũ pretermissa: aut in parte neglecta videbuntur: quoniam causa predicta me reddit excusatum. Vale.

¶ Finis repetitionis in rubricam ⁊ capitu. per vestras de donationibus inter vir. ⁊ vxo. que fuit edita a Doctore palatios ruuios: sumpta ex proprio originali.

¶ Allegatio eiuſdē doctoris de palaciis rubeis in materia hereſis.

CAuſus ſuper quo ſcribere cogor: talis eſt. Roderic⁹ de charió ruſticus: ydiota: ac ſimpliciſſim⁹ homo q̄ hactenus ſemp curā bonor habuit: capt⁹ ⁊ carcerat⁹ fuit: tanq̄ hereticus ad denūciatiōnē dñi ꝓmotoris fiſcalis: eo q̄ aliq̄n dixit duos eſſe deos: patrem ſ. et filiū. Itē q̄ dubitauit de virginitate virginis glorioſe. Cum aūt poſt capturā ab inquiſitoribus fidei iudicibus in prima ceſſione requiſitus: ⁊ monit⁹ fuiſſet: vt de premiſſis meraz diceret veritatē ꝓſtito iuramēto: ſtatī confeſſus eſt ſe aliq̄n dixiſſe duos eſſe deos patrē ⁊ filiū: motus naturali rōne: q̄ ſicut alis pater ⁊ filius diuerſi ſunt: ⁊ duas ꝛtinēt eſſentias: ita putauit diuerſitatē eſſentie inter deū patrem ⁊ deū filiū: per hoc tñ nunq̄ diceſſit ab vnitate fidei chriſtiane: errorēq̄ ſuū cognouit: veniā cū lachrymis poſtulando: hoc idē in ſecūda ⁊ tertia ſeſſione: vel monitione iterauit. ¶ De virginitate aūt virginis: dixit ſe nūq̄ dubitaſſe: nec dubitationis vba ꝓtuliſſe: q̄ q̄ due mulieres illud teſtificentur: vt ex depoſitione teſtiū apparet: quor aliqui dicūt q̄ ipſe Rodericus fuit ab aliquo ex circūſtantib⁹ repreheſus ⁊ monit⁹ vt errorē deponeret. Quod q̄dē nō depoſuit immo videtur in errore perduraſſe. Dubitat mō nūqd ex iſtis hereticus pertinax iudicandus ſit: ⁊ vt talis declarandus: ac curie ſeculari relaxandus.

Ad huius dubij deciſionez

§.1. aliqua neceſſaro premittēda ſunt (ſalua tamen ſemper in omnib⁹ determinatiōe ſacroſancte matris eccl'ie) ꝓmitto igitur in primis q̄ he due aſſertiones hereticе ſunt ⁊ ab eccleſia damnate vnde ipſas firmiter ⁊ cum pertinacia tenētes arriani merito dici poſſunt: arri⁹ enim coeternū patri filiū nō agnoſcens diueſas in trinitate ſubſtātias aſſeruit. Contra illud quod ait dñs ego ⁊ pater vnū ſum⁹: propter q̄ eius opinio vt hereticа in conſilio Niceno dānata fuit: vt habetur in.c.j.xv.diſt.ⁿ in.c.quidā.ver.arriani.xxiij.q.j.ij.ⁿ per gloſ.in cle.j.de ſum.trini.ver.eternaliter. Scōa ēt aſſertio de virginitate materie ſimiliter dānatur vt hereticа vt habet in ſymbolo. Credo in vnū deum. ibi natū ex maria virgine. ¶ Super prima autē emanauit ſymbolū Atha naſij approbatū ab eccl'ia vniuerſali. Siquidem iſte Rodericus alteram iſtarū aſſertionū cū pertinacia teneret: ſine dubio hereticus pertinax iudicaret: ⁊ vt talis relaxaret curie ſeculari. Sed q̄ in veritate nec errorē in mente tenuit nec pertinaciā adiunxit: vt infra dicetur: merito non pōt dici hereticus. Intelligo de errore hereſim inducēte vt infra latius oſtenditur.

De eo q̄ credit quos fore deos.

De virginitate Marie

Ad hoc eñ quod aliquis iu

§.2 dicetur hereticus duo precipue ſunt neceſſaria ⁊ altero eorū deficiente: impoſſibile eſt q̄ aliquis ſenſeat hereticⁿ. primū eſt q̄ habeat errorē fidei cōtrariū in mēte vel intētiōe q̄ (vt Hilari⁹ inquit) intellectiue ſenſus in animo eſt: ſiue ad bonū: ſiue ad malū ⁊ ob hoc dicimus q̄ hereſis initiat in corde: poſtea vero diſcendit in ore: q̄ ſicut fides principaliter conſiſtit in corde: ſecundario in ore: iuxta illud cor⁹ do credit ad iuſtitiā: cōfeſſio fit ad ſalutē. Ro. x.c. tranſumptiue in.c.vno. de ſacra vnctiōe. pe. co. ita hereſis q̄ eſt oppoſitū fidei: vt ipaz fidē ledat: opz q̄ a corde incipiat quādo quis errat in mēte vel intentiōe. Sed q̄ de mente conſtare nō poteſt: niſi ad vlteriora procedatur: oportet q̄ iſte error diriuetur ⁊ deſcendat in ore: exprimendo forſan ipm errorem p linguā que nuncius cordis appellatur: q̄ verba ſunt ſigna earū q̄ in anima ſunt paſſionū: vt philoſophus inquit in libro periher. nō enim preſumitur quis dicere: q̄ ante animo non cogitauit: vt. l. labeo. ff. de ſuppellectile ga. vñ ex abūdantia cordis os loquit. Matth. xij. ꝓpterea dicebat Hieronymus q̄ ex verbis inordinate prolatis incurritur hereſis: nō q̄ hereſis in his conſiſtat: q̄ etiā ſine verbis poteſt quis hereſim cōmittere ⁊ dicetur occult⁹ hereticⁿ: vt ōt glo. ij. in.c.j. xxiij. q.j. quā ſequitur Car. in cle.j.

De errore circa ea que ſunt fidei.

in princ. in. ij. q. de vſuris. bal. in. l. ſi quis nō dicā rapere. j. co. C. de epi. ⁊ cle. ſequitur anania in.c. ſi quis epiſcopus. ij. co. de here. ⁊ in.c. conſuluit. ij. co. de vſuris. Sed quia verba ſunt occaſio vel cauſa erroris. ita notanter dicit ſanctus Tho. iij. ſen. diſt. xiij. q. ij. ar. j. in ſolutione. v. argmmenti. Ade ſimilē glo. in cle. j. in verbo eo ipſo de hereticis q̄ glo. voluit hereticū omnino occultū fore excōicatū. de quo vide archiepm florētinuz. iij. parte ti. xxv. c. vij. ⁊ fratrē angelum de clauaſio in ſumma in verbo hereticus verſi. iij. qui tenet contrariū vt ibi videbis. Aduerte circa p̄dicta in libris manu ſcriptis ⁊ impreſſis quorū plures vidi: reperio ſcriptuz intellectiue ſenſus in animo eſt: ⁊ credo fuiſſe errorē ſcribentis. quoniā in originali hylarij octauo libro de trinitate quē recitat magiſter ſentētiarū in. iij. di. iij. ſic dicit. intelligētis ſenſus in crimine eſt. ⁊ hoc reor dixiſſe ſanctū doctorē poſtea ſcriptor vitio aliter dictum eſt. Idem ſentit in effectu ſecunda ſecūde. q. xj. ar. j. in corpore qōnis. vbi inter cetera dicit q̄ ſicut ille qui rectā fidē habet chriſtianā: volūtate ſua aſſentit chriſto: ⁊ exinde his que vere ad ei⁹ doctrinā pertinēt: ſic a rectitudine fidei chriſtiane dupliciter poteſt quis deuiare: vno modo q̄ ipſi chriſto nō vult aſſentire ⁊ hic hz quaſi malā voluntatē circa ipſuz finē: ⁊ hoc pertinet ad ſpeciem infidelitatis iudeorū ⁊ paganor. Alio modo q̄ hz intēdat xpo aſſentire: tamē nō eligit ea que ſunt vere a chriſto tradita ad que ſibi propria mens ſuggerit: ⁊ hoc ptinet ad hereſim: per quā quis profitet fidē xpi: ſed dogma ei⁹ corrūpit. hec ille: quē refert ⁊ ſequit archiep⁹ flo. ij. pte ſumme ti. xij. c. iij. in prin. ⁊ lati⁹. c. v. poſt petrū de palude. iij. ſen. di. xiij. vbi dicit q̄ error in intentione vel rōne requirit vt aliquis ſit hereticus: q̄ hereſis eſt ſpēs infidelitatis ſz infidelitas eſt in intellectu ſubiectiue ſicut ⁊ fides ſibi contraria. vñ factū ſine errore nunq̄ facit hoiem hereticū vt puta ſi quis fornicatur: aut mechatur ſz agat cōtra veritatē que dicit nō mechaberis: ex hoc nō eſt hereticus: niſi credat vel opinet fornicari eſſe licitū. ratio eſt q̄ q̄cunq̄ aliqua requirunt neceſſario ad cōſtructionē: deficiēte altero eorr impoſſibile eſt illud eſſe q̄ dato oppoſito q̄ ſine illo poſſit eſſe: iā nō neceſſario requireretur ad cōſtructionē illius. ſicut ad cōſtructionem domus neceſſario requiritur fundamētum: paries ⁊ tectum: ideo altero deficiente nō poteſt eſſe domus. Sic ergo ad hereſim conſtituēdā: requiritur error in intellectu neceſſario: nullū aūt factū abſolute ſine errore in intellectu facit hereticū. ⁊ propter hoc dicit q̄ baptizare imagines: adorare demones: eis turificare: cōculcare corp⁹ xpi in luto: ⁊ alia hmōi: que ſunt valde horrēda peccata: niſi ſit error in intellectu: nō faciunt hominē hereticū: vt ibi lati⁹ per eū q̄ pulchre loquitur. Idem in effectu voluit ſanctus Tho. j. ſentē. diſ. xxxiij. ar. v. in corpore queſtionis. Adde predictis q̄ ſi fidelis fidem mente teneat: aliquē tamē actum infidelitatis faciat: puta ſi reuerentiā idolis exhibeat propter amorem mulierū ſicut fecit Salomon dñs ſuarū vxorū vt habet. iij. regum. xj. ⁊ iij. q. vij. §. ſalomō ⁊ xxxij. q. iij. c. Salomon: nō eſt propter hoc apoſtata aut hereticus iudicandus. ita tenet Ray. in ſumma. j. parte. de apoſtatis. v. circa iſtas apoſtaſias. refert archiepiſcopus florētinus in ſcōa parte ſumme. tit. xij. co. vj. Sicut in ſimili dicimus de eo qui libidinis cauſa ſimulat ſe monachum: nō obligatur ad monachatuz ſaltem in foro cōſciētie vt ſentit glo. no. in. c. tuarū in ver. ſignatos in fin. ⁊ ibi notat abbas. j. de priuilegiis. facit. c. tua de ſpon. ſcōm eū. Si ergo quis propter alicuius cōmodi tē poralis cōſecutionē vel periculi euitationē reſiſtit ꝓceptis pape ⁊ nō obediat: talis ⁊ ſi grauiter peccet: nō tamē dicit ſciſmaticus. ita dicit archiepiſcopus florētin⁹. iij. parte. tit. xxiij. c. iij. §. xj. de quo lati⁹ ſcripſi in tractatu regni nauarre iij. parte. §. j. ⁊. ij.

De concubinante corp⁹ chriſti.

Secūdū perquā neceſſariū

§.3. De pertinacia. ad hereſis perfectionē eſt pertinacia: id eſt perſiſtētia in errore iam mēte concepto: ſeu obtinato in volūtate que nūq̄ preſumit niſi de ea conſtet vt infra ſubiiciā. nā vt inquit auguſtinus in enchiridion. in multis rebus errare: nullū aut minimū peccatū eſt: ſed hereſis ſicut infidelitas: grauiſſimū peccatū eſt: ergo nō oīs error eſt hereſis: ſed ille ſolus q̄ eſt fidei ortodoxe cōtrari⁹ adiūcta pertinacia. vt oſtēdūt verba hieronymi ſuper epiſtola ad galathas: tranſumptiue in.c. hereſis. xxiij. q. iij. hereſis inquit grece ab electione ōr q̄. ſ. vnuſquiſq̄ eā eligit diſciplinā quā putat ē meliorē vt etiā tradit ſanctus tho. ſcōa ſcōe. q. xj. ar. j. Ante ergo quaz quis eligat dogmatizare vel opinari: aut aſſerere aliquid cōtra fidem: confirmando errorem per electionem: nō poteſt dici

hereſis

Nō. illum ter.

heresis: opz igitur ꝙ per talem electionē adiungatur pertinacia taliter adherēdo errori: qō nullo modo velit ab eo discedere: sed defensare persistit. ita dicit Augustꝰ scribens contra manicheos: ⁊ habetur in. c. qui in ecclesia. xxiij. qō. iij. vbi litera dicit qui in ecclesia christi morbidum aliquid prauumqꝫ sapiunt: si correcti vt sanam rectūqꝫ sapiant: resistunt contumaciter: suaqꝫ pestifera ⁊ mortifera dogmata emendare nolunt: sed defensare persistunt heretici sunt: vt etiam tradit sanctus Tho. secunda secunde. q. xj. art. ij. hoc est quod ostendit nobis apostolus ad titum. iij. c. transumptiue in. c. dixit apostolus eadem causa. ⁊. q. dū mouet nos vt hereticum hominem post primam ⁊ secundam correctionem vitemus in quibus verbis denotatur pertinacia eius qui monitus se corrigere nolut vt infra latiꝰ declarabitur. Ad idez cle. vna de summa trī. ℌ. porro. ibi quisquis deinceps asserere: defendere seu tenere: pertinaciter ꝑsumpserit: tanqꝫ hereticus sit censendus. dicit ibi glo. in verbo pertinaciter. pertinax valde vel imprudenter tenens: durus: irreuocabilis: indocilis: obstinatus. Sola ergo pertinacia est que facit hominem hereticum ꝑm Car. ibi in nono notabili. Ad idem cle. vna. ℌ. fi. de vsuris. ibi. Sane si qs in illum errorem inciderit: vt pertinaciter affirmare presumat ⁊c. dicit ibi laudimius, exponendo verbum pertinaciter id est obstinata pertinacia: als non incurreret penas illius cle. gencellinus exponit pertinaciter id est cum persistētia incorrigibilis. qō sequitur ibi Cardi. in prin. Si ergo inquisitores vel iudices fidei errorem alicuius declarent ⁊ corrigant: ille vero non obedit: vel obtemperat: dicitur pertinaciter resistere vt est tex. valde singularis cum glos. in. l. tutor. ℌ. tutores. ff. de suspectis tutoribus. vbi si tutor ad ꝑceptum superioris pecuniam pupilli non destinauit in emptionem predioꝝ: iudicatur pertinax: ⁊ carceratur vt suspectus. no. multum Bar. ibi ⁊ facit ꝑm eum qō ille possit condemnari tanqꝫ hereticus pertinax: qui inquisitori aliquid asserenti non credit. Ex quo dicit ibi Nicola. de neapoli declaratur tex. in. d. cle. j. ℌ. fi. de vsuris. n. in ver. pertinaciter. dicetur ergo pertinax hereticus si quis episcopo: inquisitori: vel theologo non credit: dum euz corrigunt: vt patet ex predictis. ⁊ tenet in exꝑsso in terminis istis dominus Felynus sandeus audior rote meritissimus in rubrica de hereticis. qō est valde notandum ⁊ ad propositū nostrum satis accommodatum: ⁊ q̄is ille non dicat hoc fuit de mente do. Cardi. in. d. cle. j. de sum. trini. in prin. in. ij. q. ⁊ in. c. ℌ. eo. ti. in antiquis. dum dicit ꝙ ille tātum dicit ꝑtinaciter inherere heresi: qui se non corrigit vel saltim non est paratus corrigi ad mandatum superioris: vt. d. ℌ. tutores. ⁊. d. c. ij. de sum. trī. ⁊ facit tex. in. c. hec est fides. xxiij. q. iij. vbi hieronymus ad damasum inquit. Hec est fides papa beatissime quā in catholica didicimus ecclesia. in qua si minus perite: aut parū caute forte aliquid positum est: emendari cupimus a te ⁊c. ⁊ videtur hoc satis rationabile. Nam si forsan idiota erraret: ⁊ alius simplicissimus homo eum corrigeret de errore: ⁊ ad eius correctionem teneretur statim errorem deponere: incideret forte in alium maiorē. vnde dici poterit de tali incidit in scilam putans vitare caribdim. oportet igitur quod corrigatur vel moneatur a superiore vel inquisitore: vel iurisperito vt supra dictum est. Adde multa de pertinacia que scribit archiepiscopus florentinus. ij. parte. titu. iij. c. vj. aliquid per astensem in summa libr. ij. ti. xxxix. c. ij. in fine. per sanctum Tho. iij. distin. xij. ⁊ ibi bonauentura. iij. colum. versi. ne autem ignores ⁊ ibi alij recentiores: vide duodecim considerationes ꝑm totidem signa quibus aliquis solet de pertinacia notari vel conuinci circa materiam heretice prauitatis: per Joan. gerson. j. parte alphabeto. xiij. quas in effectu prosequitur dominus Jacobus de villascusa episcopus malacensis in suo eleganti opere de religione christiana parte. ij. c. vij. q pulchre loqui. cui adde glo. notabilem in extrauagāte Johannis. xxij. incipiente cum inter nonnullos in verbo pertinaciter vbi ponuntur septem modi quibus aliquis dicitur pertinax.

Qualis ōz esse monitio vl' correctio vt qs dicat pertinax.

§. 4.

Et secundū ista intelligi debet

ter. in. d. c. qui in ecclesia. xxiij. q. iij. dum dicit si corrected vt sanum rectumqꝫ sapiant: resistunt contumaciter: suaqꝫ pestifera ⁊ mortifera dogmata emendare nolūt: sed defensare persistunt. Sic etiam intelligi debet. c. dixit apostolus: dum dicit hereticum post primā ⁊ secundā correctionem deuita. Vide notanter per gersonem parte. j. tractatu de ꝓbatione circa materiā fidei cōsideratiōe. xj. alias alphabeto. xiij. ℌ. Aliqui glossatores exponunt sic. post primam que fit in publico deuita seruato ordine correctionis fraterne. que expo. bona est: si intelligat apostolus loq de fraterna correctiōe. Sz si intelligat apostolꝰ loqui de correctiōe q̄ fit p iudicē in foro iudiciali (ꝙ vident inuerēbya apostoli recte intuēti) itelligēdū est ꝙ prima correctio est illa que fit p iudicē: dū in primo lapsu penitentiā dat ⁊ corripit hereticū abiurata heresi. Scōa vero intelligat illa q̄ relapsuz publice arguit: ⁊ cōdēnat de relapsu. qz post abiurationē: ꝓpzio se cōdēnat iudicio: eoipso ꝙ iterū labit in eā quā prius abiurauit. tūc enī qz errorē laudat: ⁊ virtutē vituperat ab ecclesia pellendus est ꝑm glo. ibi ita notāter dicit do. Augu. de anchona i libzo de ptāte ecclesie. q. xxviij. art. iij. i solutiōe primi arguméti. ¶ Aliter tñ exponit sanctꝰ Tho. ad titū. iij. c. dicēs ꝙ apostolꝰ scribēs ad titū volebat sibi ostēdere quos debuisset vitare seu essent vitādi ab hominibus vel inter homines: ⁊ dicit quod hereticꝰ dat rationē huius dicens: quia subuersus est: qui eusmodi est ⁊c. Vult tamen ꝙ moneatur bis ⁊ ter vt dimittat errorem: et si non dimittit: tunc est hereticus ⁊ vitandus. Terna enim monitio requiritur vt sufficiēs ad omnia. iuxta illud cozin. c. fi. ij. q. j. c. deꝰ omnipotens. Ecce iam tertio hic venio ad vos. Cum errante enim agendum est a principio: vt corrigatur iuxta illud matthei. ix. Non est opus valentibus medicus ⁊c. ⁊ ideo non est dimittēdus quouscqꝫ videat si curarit poterit. Sz si nō potest sanari tūc dimittēdus est: iuxta illud luce. xix. Ex ore tuo te iudico serue neqꝫ. Idem sentit ipse. ij. ℌ. q. xj. ar. iij. in corpore questionis. dicēs ꝙ circa hereticos duo sunt cōsiderāda. Unum quidem ex parte ipsorum: aliud vero ex parte ecclesie. Ex parte quidem ipsorū est peccatum per quod meruerant non solum ab ecclesia p communicationem separari: sed etiam per mortem a mundo excludi. Ex parte autem ecclesie: est misericordia aderrantium conuersionem: ⁊ ideo non statim condemnat: sed post primam ⁊ secundam correctionē: vt apostolus docet. ¶ Postmodum vero si adhuc pertinax inueniatur: ecclesia de eius conuersione non sperans aliorum saluti prouidet: eum ab ecclesia separando per excommunicationis sententiam: ⁊ vlterius relinquit eum iudicio seculari a mundo exterminando per mortem: vt dicit Hiero. ⁊ habetur in. c. resecande. xxiij. q. iij. hec sunt verba Tho. per que vult quod non incontinenti sunt igni tradendi: sed omnibus modis trahendi sunt ad ecclesiam. ad hoc tex. valde no. in. c. cōuenientibus. j. q. vij. ℌ. itē petrus. vbi litera petrus apocrisarius pape dixit. Rome exulatus est macharius hereticꝰ a sancta sexta synodo: quadraginta dieruz inducias dedit illi pater noster benedictus papa: ⁊ quotidie mittebat ad eum bonifacium consiliarum suum: ⁊ instruebat eum cōmonitoriis verbis ex diuina scriptura ⁊ nullatenus voluit emendari. Hoc autem faciebat vt eum reciperet in ordine suo. Ecce quod macharius publicus erat hereticus: ⁊ captus ⁊ detentus a papa benedicto. Sed nihilominus ipse papa mittebat ad eum secretarium doctrine: vt eū instrueret ⁊ adveraz fidē conuerteret. Melius enim est ⁊ sanctius per hūc modum peccantes ab erroris laqueo eruere: quā per austeritatem in foueam perditionis propellere micantes. vt inquit Hiero. super hieremiam. ⁊ habetur in. c. recedite. xlv. di. nam vt augustinus ait in epistola ad Vincentium. ⁊ habetur in. c. quemadmodum. xxiij. q. vij. querimꝰ pditos vt de iuētis gaudere possimꝰ. dicētes mortuꝰ erat frater ⁊ reuixit: perierat ⁊ inuentus est ⁊c. hoc est quod nos docet christus matthei. xviij. ⁊ luce. xv. dicens. Quis ex vobis habet centum oues ⁊ si perdiderit vnam ex illis: nōne dimittit nonagintanouem in deserto: ⁊ vadit ad illam donec inueniat eam ⁊c. dico vobis quod ita gaudium erit in celo super vno peccatore penitentiam agēte: q̄ super nonaginta ⁊ nouem iustis qui non indigent penitentia. habetur transumptiue in. c. penitentem. xxvj. q. vij. ⁊. c. serpens. de peni. di. j. ⁊ ob hoc calixtus papa: vt habet in. c. pōderet. l. di. iter alia dicebat si aliquis lapsus quoquomodo fuerit: portemus eū ⁊ fraterno corripiamus affectu. vñ si correctꝰ errorē corrigat: vel corrigi paratus fit: iste nō poterit dici hereticus ꝓtinax: nec ꝙ talis curie seculari relaxari: vt. ℌ. dixi. ⁊ ꝓbat in. d. c. ij. de sum. trī. ⁊ in. c. nec licuit. xvij. dist. ⁊ in. c. hec est fides. xxiij. q. j. ⁊ in allegato. c. dicit apostolus. dum dicit. Sed qui sententiam suam q̄is falsam atqꝫ peruersam: nulla pinaci animositate defendunt: ꝑsertim quā non audacia sue presumptionis pepererint. sed a seductis atqꝫ in errorē lapsis parentibus acceperunt: querunt autē cauta sollicitudine veritatē: corrigi parati cum inuenerint

Nō. ibi intellectu. c. dixit apls.

Not. verba sctī tho.

Not. illum tex.

Not. illum ter.

nequaquã sunt inter hereticos deputandi. hoc ideo est q̃ non habent electionem contradicẽtem ecclesie doctrine ex quo parati sunt corrigi.ita declarat sanctus Tho. secunda secunde.q.xj.ar.ij.in solutione.iij. argu. ⁊ gencillinus et Card.in cle.ad nostrũ.§.penultimo.de hereticis. ¶Quã uis ergo teneat aliquis ea que sunt contra fidem: dummodo paratus sit corrigi:nõ est hereticus:possibile est em̃ aliquem negare assertionẽ catholicã.apud catholicos diuulgatam:si tamen est paratus corrigi:si ostendatur sibi q̃ dicta assertio in sacra pagina: vel in determinatione ecclesie continetur:talis non est statim hereticus iudicãdus:ſz examinandus est:an paratus sit corrigi:⁊ de fide cum diligentia informãdus:⁊ si tunc errorem suum correxerit: bene q̃dem:si autez pertinaciter permãserit:vel nõ redierit:est vt hereticus iudicandus:istud est qõ volunt iura predicta si recte considerent. ¶Ex quibus infertur q̃ illa sola monitio vel correctio censenda est legitima:vel sufficiens reputanda:qua per eṕm:vel inquisitores:nel alium iuris peritum erranti ostenditur aperte q̃ assertio sua catholice obuiat veritati ita q̃ iudicio intelligẽtium:nulla possit tergiuersatione negare quin sit sibi sufficienter ⁊ aperte ostẽsuz q̃ error suus catholice veritati repugnat. Unde si errans querit certificari de errore:⁊ certificatus statim reuertatur non preuẽtus a iudice:non est hereticus: nec aliquã penaz mereť. Si autẽ patiť se preueniri:⁊ delictũ est occultũ:⁊ statim absq̃ aliqua resistentia paratus est redire: adhuc non est puniendus:vt hereticus. Si autẽ notorius est ⁊ patitur se dãnari: postea vult redire adhuc recipitur:sed penã patitur:q̃ detrudiť in carcerẽ.vt.c.pe.de here.ista sunt notabilia verba do.Anto.in rubrica. de summa trini.fi. colũ. ⁊ ad ꝓpositum nostrũ satis accõmodata. Cũ autẽ in casu nostro iste Rodericus motus naturali ratiõe crederet duos fore deos patrẽ ⁊ filiũ:hunc autẽ errorez pertinaciter non teneret:nec defenderet.immo credebat ecclesiam sic tenere paratus corrigi:docto sibi errore:⁊ statim q̃ fuit edoctus correctus seu monitus per inquisitores in prima sessiõe q̃ delictũ erat occultũ confessus est errorẽ:⁊ se correxit:erroris veniã cũ lachrymis postulans: ergo per consequens nõ potest hereticus pertinax dici. vt patet ex predictis: et in terminis nostris firmat Innocẽ.in.c.firmiter.in fine.de summa trini.dicens q̃ si quis tenet fidem implicitam:credendo quicquid ecclesia credit: sed falso opinatur ratione naturali motus q̃ pater maior vel prior sit filio:vel q̃ tres persone sint tres res a se inuicẽ distantes: nõ est hereticus: immo nec peccat.intellige vt infra sequitur: dũmodo hũc errorẽ suũ non defendat ⁊ hoc ipsum credit:q̃ credit ecclesiam sic tenere: ⁊ suã opinionẽ fidei ecclesie supponit: q̃ ſz male opinetur: tñ non est illa fides sua. imo fides sua fides est ecclesie:vt.d.c.damnamus in fine. ista sunt famosa v̄ba innocentij vbi supra. hoc idem referunt ⁊ sequuntur Bal. Anto.cardi.abbas ⁊ alij in rub.eo.ti.Abbas. ⁊ Felynus i c.j.de hereticis.Joan.de ana.in.c.firmissime.eo.ti. Cardi. in cle.j.§.porro.iij.qõ.de summa trini.⁊ in cle.j. de vsuris. §.fi.q.ij.in fine.Bal.in rub.C.de summa trini.in fine.reputans hoc valde notandum ad excusationem rusticorum et idiotarum qui sepe impetuntur de heresi per inquisitorem ſm eum vide cepo.cautela.183. incipit bonum ⁊ vtile consilium. ¶Idem licet sub alijs verbis sentit sanctus Tho. tertio senten.dist.xxv.q.ij. in solutione primi arg. vbi dicit q̃ non condemnantur simplices pro hereticis:q̃ nesciunt articulos:sed q̃ pertinaciter defendunt ea que sunt cõtraria articulis: qõ non facerẽt nisi pro heresi fidem corruptã haberent:q̃ licet necessariuz sit cuilibet credere articulos fidei q̃tum sufficit ad dirigendum in vltimuz finem ſm eũdem Tho.vbi supra.q.j.ar.j.Satis tamen erit laico maxime idiote credere articulos fidei implicite ſm q̃ ecclia credit vt tradit Innocẽ. quem omnes referunt ⁊ sequuntur in c.firmiter.de summa trini.Abbas ⁊ alij in rub.eo. titu.Et hinc est q̃ dubitans vel male sentiens de articulis fidei nõ est proprie hereticus:vt dixit glo.no.in.§.quia vero. xxiij. q.ij.que inter alia dicit q̃ qui non tenet articulos fidei: dicitur large hereticus.quam glosam reputat singularẽ Joan.de|ana. in.d.c. firmissime. in fin. de hereticis. Idem tenet Jaco.but.in.l.ij.cod.titu.C. quem refert ⁊ sequitur idez Joan.de ana.in.c.j.in fine.eo.titu.Idem tenet Cardi.in.d. cle.j. de summa trinita.§.porro. ad finem. Sunt enim aliqua in fide ad que explicite cognoscẽda oñis homo tenet. Utputa articulos fidei omnes ſm beatum Thomam secũda secunde.q.j.ar.v. vel saltem eos qui cõmuniter in ecclesia docentur ⁊ predicantur ſm Scotum tertio sententiarũ dist.xxv.de quo plenius disserit episcopus Malacensis in suo eleganti opere de religione christiana parte secũda capitulo secundo.vbi ſm magis⁊ minus christianos ad hãc explicitam credentiam teneri dicit ſm personarum qualitatem. Unde non equaliter omnes vt ibi late prosequitur quem rogo videas quia pulchre loquitur. Unde si in his aliquis errat:infidelis reputatur ⁊ hereticus si pertinaciã adiungat. Sunt alia ad que explicite credenda homo non tenetur:⁊ in his errans non efficitur hereticus:vt si aliqs simplex credat Jacob patrem fuisse abrahe:quod est contra veritatez scripture:quam fides profitetur:quousq̃ hoc sibi innotescat quod fides ecclesie contrarium habet quia non discedit per se loquendo a fide ecclesie:nisi ille qui scit hoc a quo recedit de fide ecclesie esse. ista sunt notanda verba sancti Thome quarto sententiaruz distinctione.xij.q̃stione secunda in solutione sexti argumenti.quem sequitur archiepiscopus florentinus secunda parte summe titulo. xij.capitulo quarto in fine. Et q̃uis ille non dicat:hoc idẽ voluit sanctus Thomas primo sententiarum distinctiõe xxxij.articulo quinto in corpore questionis dicens:quod contradictio de his que ad fidem pertinent:potest esse dupliciter. vel quia est de illis que expresse in articulis fidei continentur:quos scire omnes tenentur:⁊ circa talia contradictio non est fine peccato in altero vel erroris simplicis: vel heresis si pertinacia adiungatur.vel est de illis ad que cõsequitur aliquod inconueniens ⁊ cõtrariũ fidei:licet in fide expressum non sit: nec determinatũ: ⁊ tũc ante pertractionem per quaz scitur q̃ aliquod inconueniens fidei sequitur:potest vtrumq̃ sine peccato opinari:⁊ maxime si pertinacia non adiungatur.Sed pertracta veritate:⁊ viso quod sequitur. Idem iudicium est de his: de illis que determinata sunt in fide:quia aduum sequitur alterũ.sicut si aliquis simplex⁊ scripturas ignorans crederet Jacob patrem ysaac fuisse:ad quod sequitur scripturam esse falsaz. quod est expresse contra fidem antequam sequi ostenderetur:ibi posset eius opinio sine peccato esse:sed ostenso qõ sequiť scripturã esse falsam:si adhuc in opinione pertinaciter persisteret:hereticus iudicandus esset.hec ille. Hoc etiam fuit de mente sancti Thome secunda secunde.q.ij. ar.vj.in solutione.vj.ar.vbi dicit q̃ simplices nõ sunt examinandi de subtilitatibus fidei:nisi quãdo habetur suspitio q̃ sint ab hereticis deprauati:qui in his que ad subtilitatem fidei pertinent:solẽt fidem simplicitũ deprauare. Si tamẽ inueniank nõ pertinaciter peruerse doctrine adhere re.si in talibus ex simplicite deficiant non eis imputatur. Hec ille. Idem sentit super epistolas pauli ad titum.c.fiñ. ij.co.ver.ij.ex parte electionis.vbi dicit q̃ si eligens errorẽ fidei non est pertinax:sed est paratus corrigi:secundum ecclesie determinationem:⁊ sic non est ex malicia:sed ex simplicitatevel ignorantia:non est hereticus. Idem petrus de palude.iij.senten.disti.xij.q.ij. dicẽs q̃ hereticus dicitur ab electiõe seu herẽdo:⁊ heresis est secta vel diuisio:⁊ apro heresi quod est electio vnde quando ex electione ⁊ non simplici ignorantia quis diuidit se a fide catholica in quocũq̃ articulo quem tenetur explicite scire:vel alio per ecclesiaz declarato cum pertinacia ipse est hereticus vere.Secus ergo si ex simplici ignorantia vel imperitia. Et videtur mihi satis rationabile ac consonum.ignorãtibus enim ⁊ simplicibus parcenduz est.vt.c.super literis.de rescrip.⁊.c. inter corporalia.de translatione prela.prope finẽ ibi.veniam,errori dedimus:quia non ex malignitate:sed ex simplicitate peccarunt.ad idem.c.cum vniuersorum. de rerum permuta.ibi vt tñ simplicitati venia tribuatur.et.c.tanta. lxxxvj. distin.in fin.dum dicit. sed quia simplicitatem tuam cũ senectute cognouim⁹ ꝛc.⁊ collegit ibi gl.q̃ parcitur simplicitati. Ad idem pulcher textus in.c.scriptura de consecratio.distin.ij.vbi litera.si quis de anteceſſoribus nostris vel ignoranter vel simpliciter non hoc obseruauerit: ⁊ tenuit quod nos domin⁹ facere magisterio ⁊ exemplo docuit:potest simplicitati eiusdẽ indulgentia domini venia concedi. Ex quibus omibus patet q̃ huic rustico simplici parcendum est quamuis erraret proferẽdo verba predicta. Qualitas enim personarũ in dictis factis attendenda est.vt.l. j.C.si quis impera.male.cum concordantijs. ¶Ad predicta facit notabilis decisio matthei doctoris antiqui ⁊ magne auctoritatis in cle.j.§.nos igitur.de summa trinita. ⁊ Jo.de ligniano.quos sequiť ibi dñs card.i.iij.q. Idẽ matheus i cle.nolẽtes de hereticis.quẽ refert ⁊ sequiť ibi Jo. de imo.pe.co.in prin. Lapus abb.i cle.vna.§.fi.de vsuris quẽ refert ⁊ sequitur ibi dñs card.in.v.q.qui oẽs cõformiter tenent

Cõclusio.

De monitione vel correctione.

Mo.hãc doctrinã Inn. ꝓ simplicibus

Pro simplicibus male sentiẽtibꝰ de articulis fidei.

Errãs i his q̃ tenetur explicite credere non est hereticus si nõ est pertinax.

ter tenent q̄ ſi quis per lubricũ lingue aut ioco vel fatua ſimplicitate aſſerat aliquid hereticum: vt puta q̄ exercere vſuras non eſt peccatũ: non eſt hereticus: nec̄ per inquiſitores in aliquo debet puniri. Sz per eius ordinariũ impo netur ei ſaltim aliqua leuis penitentia ſalutaris. Lubricuz enim lingue: ad penam facilem trahendum nõ eſt. vt dicit tex. in. l. famoſi. ff. ad legem iuliam maieſta. Aliqui tamẽ ex predictis fatentur q̄ etiam per inquiſitores ⁊ iudices fidei poterunt leuiter caſtigari: ratio eſt quia iſto caſu non con currunt neceſſaria ad hereſim: ſcz error in intellectu: ⁊ per tinacia in voluntate. ergo ⁊c. Cum autem in caſu noſtro iſte Rodericus delatus verba predicta protulit: aut ex lapſu lingue: aut fatua ſimplicitate vel diabolica ſuaſione credẽs eccleſiam ſic tenere paratus corrigi non ſerioſe vel pertina citer vt ſepe dictum eſt: concluditur de neceſſario q̄ nõ po teſt dici hereticus ptinax. Quia de eius pertinacia nec cõ ſtat: nec conſtare poteſt: vt apparet ex predictis.

§.5. Pro intel lectu. c. j. de hereticis.

Et per iſta meo iudicio tol litur de medio vnũ qõ tanq̄ precipuũ adducit dñs promo tor fiſcalis cõtra eũ dicendo: q̄ ex quo iſte Rodericus fuit dubius in his que ſunt fidei: infidelis eſt hereticꝰ. vt. c. j. de here. quia vt ibi dicit Jo. and. quẽ alĩ ſequuntur illud pro cedit qñ in tali dubitatione habuit firmitatẽ animi ⁊ quan dam pertinaciam: vt q̄ perſeuerat in illa dubitatione. alꝫ ſecus. Hoc idẽ tenet Auguſtinus de ancho. in libro de po teſtate eccleſie. q. xxvij. arti. j. vbi ponit quinq̄ modos qui bus aliquis poteſt eſſe dubius in fine. quem refert ⁊ ſequi tur archiepiſcopus florentinus. iij. parte ti. xxiij. c. fin. §. r. de poteſtate papę ⁊c. recitat dominus epiſcopus malacen ſis in prealegato ſuo opere de religione chriſtiana. parte ij. c. iiij. vbi multa cumulat ad intellectũ predicti. c. j. de he reticis. que per te videas. vbi reperies an ⁊ quando dubiꝰ in fide debeat hereticus cenſeri. Idẽ in effectu voluit Guil lelmus doctor antiquus prout refert archiepiſcopus flo rentinus in ſumma. ij. parte titu. xij. c. iiij. in fine principij di cens: q̄ tunc dubius in fide infidelis eſt qñ ſponte vult du bitare: ſcus ſi vacillat circa fidẽ ex tentatione: ſed cũ diſpli centia rationis quaſi tunc ſit paratus corrigi. ⁊ per conſe quens non adheret dubitationi cum pertinacia. Vel aliter poteſt intelligi q̄ dubius in fide ſit infidelis qñ dubitat de tota fide chriſtiana quoniam talis cenſetur pertinax ⁊ in corrigibilis: ſeu pertinaciter dubitans q̄ non eſt paratus corrigi per doctrinã quã dubitat verã. Cũ nullus niſi per veritatẽ corrigi velit. Secus tñ eſt de illo qui totã fidẽ gene raliter tenet ſaltim implicite: dubitat tñ de aliquo articulo ſpeciali neſciens illum in ſacris literis contineri: vel credit aliquid aliter intelligi per aliquã auctoritatẽ ſacre ſcriptu re quam male intelligit. Nam iſte talis non iudicat hereti cus ex quo paratus eſt corrigi ⁊ non pertinaciter illud te net: q̄ tunc remanet aliquid ex fide per quod ꝓbari poteſt eius error. ita notanter intelligit dictum. c. j. Guillelmus ocham in ſuis dialogis. j. parte libr. iij. c. x. ⁊ alibi non legi. de quo ibi latius per eum. Adde q̄ diſcredens vnum arti culum fidei non habet fidem formatam nec informẽ. vt la te ⁊ ſingulariter firmat ſanctus Thomas. ij. ij. qõ. iiij. arti. iij. cuius meminit doctor de villa diego in tractatu here ſeos. q. xx. co. iij. Cum autem iſte Rodericus ſimpliciſſimꝰ homo teneat quicquid tenet ſacroſancta mater eccleſia: cui uis dubitaret de vnitate eſſentie diuine propter auctorita tem male intellectaz: vel ex ſimplicitate: vel diabolica ſua ſione paratus tamen corrigi: nullo modo poteſt dici here ticus pertinax. Credit enim iſte Rodericus deum patrem deumq̄ filium ieſum chriſtum paſſum ſurrexiſſe ⁊ remune ratorem bonorum operũ ⁊c. quod ei tanq̄ laico idiote ſuf ficit credere: iuxta illud hebreorum. xi. Sine fide inquit im poſſibile eſt placere deo. Credere enim oportet accedentẽ ad deũ q̄ eſt. ⁊ inquirentibus ſe remunerator ſit. hoc ideo dicit apoſtolꝰ: q̄ nemo poteſt placere deo niſi accedat ad ipſum. Jaco. iij. Appropinquate deo ⁊ appropinquabit vobis. ꝑs. Accedite ad eum: ⁊ illuminamini. Sed nullus accedit ad eum niſi per fidẽ q̄ fides eſt lumen intellectus. ergo nullus poteſt deo placere niſi per fidem. Accedentez autem p fidem oportet credere domino tanq̄ termino mo tus qui eſt ipſe deus vnde dicit oportet accedentem crede re deũ q̄ eſt: oportet etiã q̄ accedens ſciat q̄ deus habeat prouidentiam de rebus: aliter nullus iret ad ipſum ſi non ſperaret aliquã remunerationẽ ab ipſo: vñ dicit ⁊ inquirẽ tibus ſe ⁊c. Eſaye. iij. Ecce dominus veniet ecce merces eius cũ eo. merces autẽ eſt illud quod homo querit ex labo re. Matthei. xx. Voca operarios ⁊ redde illis mercedẽ ſuã. que merces nihil eſt aliud quã deus. q̄ nihil extra ipſum dz homo querere. Geneſis. xv. Ego protector tuus ſum: ⁊ mer ces tua magna nimis. deus enim nihil aliud dat niſi ſeipſum. ꝑs. Dominus pars hereditatis mee: ⁊ calicis mei. Treñ. iij. pars mea dñs dixit anima mea ⁊c. Et ideo dicit remu neratorem eſt inquirentibus eũ nõ aliud. ꝑs. Querite dñm ⁊ confirmamini: querite faciem eius ſemper. Hec ſanctus Tho. vbi. §. ⁊ ſubdit q̄ hec duo ſufficiunt ad ſalutẽ crede re deum eſſe remuneratorẽ bonorum ⁊ credere articulos im plicite: vt etiam tenet Inn. in. c. firmiter. An. Card. Abb. ⁊ alĩ in rub. c. ti. q̄ poſt peccatũ primi parentis nemo po tuit ſaluari a reatu culpe originalis niſi per fidẽ mediato ris. Sed iſta fides diuerſificata eſt ꝗ̄tũ ad modũ credendi ſm diuerſitatẽ temporũ ⁊ ſtatum. Nos autẽ quibus eſt tm̃ beneficiũ exhibitũ: magis tenemur credere quã illi qui fue runt ante aduentũ chriſti. Unde credere debemus in deũ explicite. Illa vero ſufficit implicite credere ꝑſertim y dio tis ſimplicibus laicis ⁊ mulieribꝰ vt per ſanctũ Tho. vbi ſ. qui latius loquitur. ⁊ ſcõa ſecunde. q. ij. ar. v. in corpore. q. ⁊ latius ⁊ melius bonauẽtura. iij. ſen. diſt. xxv. ar. j. q dicit q̄ aliquos articulos fidei tenent laici explicite credere. ſcz deũ eſſe trinum ⁊ vnũ ⁊c. alios implicite. Sed ad caſum noſtrũ: nõ eſt vis vtrũ qs dubitet vel erret i articulis quos tenet explicite credere vel in his quos ſufficit implicite cre dere. q̄ neutro caſu incurret hereſim niſi pertinaciã adiun gat ſm Tho. iij. ſen. diſt. xij. q. ij. in ſolutione. vi. ar. ⁊ ar chiepiſcopum. ij. parte ſumme. ti. xij. c. iiij. in fi. ⁊ pe. de pa lude. iij. ſen. di. xij. q. ij. in prin. de quibus. §. habita eſt mẽ tio. Sz q̄ſis excuſet qs ab hereſi ſi errat m his q̄ explicite credere tenet ſi ptinaciã nõ adiũgat: nõ tñ excuſat a pctõ.

§.6. Not. hãc cõ ſiderationẽ.

Et ſecundum iſta intelligo illud q̄ notãter dicit ſanctus Tho. j. parte. q. xxxij. ar. iij. in corpore queſtionis duz dicit q̄ in his que ad fidẽ ptinẽt directe ſicut ea que ſunt nobis principaliter diuinitus tra dita: vt deum eſſe ⁊ filium dei eſſe incarnatũ ⁊ huiuſmodi: circa iſta falſuz opinari: hoc ipſo inducit hereſim: maxime ſi pertinacia adiũgatur: q̄ in oẽm terraz exiuit ſonus eoꝝ vt dicit pſal. xviij. ⁊ apoſtolus ad romanos. c. x. tranſſum ptiue in. c. ibi dñs. xix. diſ. dixi late in tractatu inſularũ. c. j. §. iij. Et circa iſta ſubdit ibi apoſtolus. Si quis autẽ igno rat. ſ. ea q̄ dei ſunt de iure naturali: ignorabitur adeo: id eſt reprobatur. ita exponit grego. in moralibꝰ: q̄ ignorãtia q̄ dicit priuationẽ cognitionis neceſſarie, ad ſalutẽ: ⁊ eſt i no bis. ⁊ a nobis culpa eſt. ꝑſertim cũ ſumus in via veritatis voluntarie: ab ea recedimus in viã erroris nos ꝑcipitates. ⁊ hec eſt ignorãtia erronea vt in hereticis: que nõ iuuat qñ eſt circa fundamentũ fidei: vel circa alia que fidei ſunt: ad iuncta pertinacia. iſtud eſt q̄ notanter voluit bonauen. ij. ſen. diſt. xxix. q. ix. iſtis ergo merito dicet dñs illud q̄ habe tur Matthei. xxv. c. Amen amen dico vobis neſcio vos. Eſaye. v. ꝓpterea ductus eſt populus meus captiuus: q̄ nõ habuerũt ſciẽtiã. ꝑs. neſcierunt enim ſacramẽta dei nec intellexerũt. ſapientie. iij. c. hieremie. ij. tenẽtes legẽ neſcie uerunt me. talis dicere põt illud. ꝑs. Lumẽ oculorũ meorũ nõ eſt mecũ. de tali intelligendũ eſt illud q̄ habet ſecũdo re gum. v. c. Cecus ⁊ claudus nõ intrabunt in templũ dei. ſcz glorie cecus qui ignorat deũ: vel ipſum negat. Claudus qui deũ cognoſcit ⁊ ea que dei ſunt: non tñ operatur recte. Cuz autẽ iſte rodericus cecus non fit: q̄ deũ cognoſcit. ⁊ credit quicquid eccleſia tenet cui⁹ dubitaret circa vnitatem dei ⁊ virginitatẽ virginis: paratus corrigi: nõ eſt hereticus et templũ dei intrabit. ꝑſertim cũ putauerit eccleſiã hoc ipm tenere vt ex ſua cõfeſſione clare cõſtat. Cui quidẽ cõfeſſiõi ſtandũ eſt. q̄ cũ ſit res que dependet ab eius animo ⁊ volũ tate: credẽdũ eſt ſibi ac ſuo iuramẽto per id q̄ dixit gloſ. in ſi. alie. inſti. de actio. bonus tex. in. c. ſignificaſti. de homici dio. ⁊ in. c. ſi vero. de ſenten. excõ. vbi qui percutit clericum ignorans probabiliter eum clericũ excõmunicatus nõ eſt quã ignorantiam probat per propriũ iuramentum.

Ignorans ignorabit.

Qñ ſit cre dendũ con feſſioni ali cuius.

Nõ obſtat quod dominus inquiſitiõis ꝓmotor in cõtrariũ adducit ⁊ ſatis ſubtiliꝫ. di cẽdo q̄ cũ ꝓdicta ꝟba hereticа ſint: ⁊ ab eccleſia dãnata vt ſupra dictũ eſt: ꝑſumẽdũ eſt cõtra ꝓferentem q̄ ſerioſe di xerit: ⁊ malo animo ac deprauato: q̄ omne male dictũ aut male factũ ex prava intẽtione ꝓceſſiſſe ꝑſumit vt. l. fi nõ cõ uicij. C. de iniurijs. vbi dicẽs alteri ꝟba cõtumelioſa: ꝑſumi tur dixiſſe iniuriandi cauſa. Ad idez. c. j. de preſump. ⁊. l. j.

§.7. Cõfeſſio cir ca ꝓhibita qñ iter ꝓtet in malã ꝓtẽ.

C. de fide carths. que preſumptio fundat intentionem accuſatoris vel denunciatoris ⁊ tranſfert onus probãdi in aduerſarium. vt no. in. l. ſiue poſſidetis. C. de proba. ⁊ videt caſus in terminis in. c. cũ dilecti. de accuſatio. vbi confeſſio etiaz iurata que poteſt retorqueri ad bonũ ⁊ malum: ex quo prima fronte ſonat in delictuz: debet fieri interpretatio in malam partem contra confitentem: niſi is qui confitetur excuſationem alleget ⁊ probet. Nam ibi epiſcopus cõfeſſus eſt ſuper dilapidatione: naufragio ⁊ ſimonia ⁊ ſua ꝯfeſſio poterat referri ad bonum ⁊ ad malum: vt ibi dicit tex. epiſcopus volens ſe excuſare: artat ad probandũ excuſationes ſuas propter preſumptionem que erat contra eũ ex ſua cõfeſſione ſuper rebus que ſapiunt delictũ. vt eſt ibi text. ſingularis ſcõm omnes quez ſic inducit dominus promotor fiſcalis contra hunc rodericum. Ad cuius confirmationez facit qõ notanter voluit Bar. quem alĳ ſequuntur in. l. aurelius. §. idez queſijt. ff. de libero le. vbi dicit ꝙ ſi quis cõfitetur ſe occidiſſe hominem ſed ad ſui defenſionez: preſumitur contra confitentem: adeo ꝙ eius confeſſio põt ſcindi: ⁊ acceptari quatenus confitetur hominẽ occidiſſe[a]: qz homicidium eſt de genere prohibitorum. ⁊ quatenus ſubdit ꝙ ad ſui defenſionem occidit: poterit reprobari. vnde niſi aliter ꝓbet ꝙ ad ſui defenſionẽ occidit: cõdẽnabitur. hãc doctrinam ſequit̃ abbas in. c. bone. el ſecũdo. de poſtu. pre. in fi. ⁊ in. c. cũ veniſſent. de inſti. ponderãs ad hoc illũ tex. iuncta glo. reputans eũ no. Idez tenẽt multi alĳ de quibus ꝙ moderniores in. d. c. cũ dilecti. ⁊ in tractatu maleficiorũ in parte comparent dicti inquiſiti ⁊ partem confitentur: partem negant. Ad predicta facit tex. in. c. contra chriſtianos. de hereticis lib. vi. vbi ex hoc ſalo quod quis fecit ritum iudeorum: condemnatur vt hereticus: cum videatur iudaizandi intentione feciſſe. Judaizare autem eſt facere id qõ ſoli iudei facere ſolent ſcõm abulẽſem exod. xxviĳ. c. in parte nec audientur ex ore veſtro. ex tali ergo facto quod non niſi per iudeos fieri ſolet: arguitur iudaizandi intẽtio ⁊ voluntas. iudaizare etiam eſt non facere ꝙ in lege obſeruabatur ea intentione vt legalia obſeruentur ſm Anſelmuz. vt tradit beatus Thomas in. iiĳ. diſ. xj. ar. ĳ. in reſponſiõe ad ĳ. ſiue ergo quis faciat actum ſiue omittat facere ea intentione vt legalia obſeruet: dicitur iudaizare. Qõ ſi de intentione non appareat: in dubio preſumitur ea intentione iudaizandi feciſſe vel omiſiſſe. Cum igitur de actu vel omiſſione cõſtet: preſertim in perſona ſuſpecta: videt hoc ſuffiicere ad eius damnationẽ. Quoniaz ex quo per confeſſionẽ ⁊ aſſertionem huius ro. conſtat de ſuo delicto ⁊ errore: contra huiuſmodi actum exteriorem actus interior id eſt volũtas eius vel intentio non delinquendi probari non põt ar. c. tua. in verbo nõ videmus. de ſponſa. ⁊ ibi Jo. an. ℞ Bal. in rub. C. ſi quis aliquẽ teſtari prohibuerit. col. xiĳ. ver. ꝓterea actus. Ad hoc tñ poteſt rñderi ꝙ in caſu noſtro non interuenit aliquis actus exterior ſed ſola confeſſio per quã detegitur confitentis intẽtio primo aſpectu. vnde ad ꝓbãdum contrariam voluntatez: poſſet admitti. ſed q̃uis iſta probatio difficilis eſſet: non tñ impoſſibilis: vt ſentit idez Bal. in. d. rub. col. x. ver. contrariũ. vbi ſi aliquis dixit ſpõte facio: per talia verba metus tempore prolata: metus nõ purgatur ſed geminatur. probando ergo metũ adeſſe tempore quo dicit ſponte facio: probatur contraria voluntas vel intentio. Idem eſſet qñ probaretur interueniſſe metuz vel dolum qñ factus eſt actus exterior ex quo arguitur animus vel voluntas. vnde non videt vſq; quaq; vera doctrina baldi põdicta nec ꝓbat ex. d. c. tua. i ẏbo nõ videm⁹. Alr cñ itelligit ibi tex. vt ſentit gl. i ẏbo ꝙſtiterit. q̃ exponit nõ videmus qualiter tibi cõſtiterit ꝛc. vtrũ in foro penitentialiter an contẽtioſo. cõtra actum ergo exteriorem alicuius mẽtem declarantem: probari poteſt act⁹ interior id eſt ꝙtraria voluntas: mens vel intentio probando actum cõtrariũ exteriorem. quoniam per actus exteriores declaratur animus ⁊ voluntas alicui⁹ vt colligitur ex. c. accuſatus de hereticis. lib. vi. ⁊ ibi notat ancharanus circa finẽ. nam ⁊ facti voluntas datur intelligi. l. de quibus. ff. de legibus. l. reprehendenda. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub condi. fac. cum ſimilibus ea quippe que conſiſtunt in animo: probãtur per ſigna exteriora. c. a nobis. ĳ. de ſen. excõ. ⁊ ibi notat marianus in ſeptimo notabili. Ad iſta multiplex patet reſponſio. Prima quod generalis preſumptio que facit cõtra iſtum rodericum ex ratione de qua ſupra: tollitur per aliam preſumptionem particularem que facit pro illa ſez eius ſimplicitas ⁊ perſone qualitas vt ſupra dixi. q̃ autem cõcurrunt due ꝓſumptiones cõtrarie ſpecialis vincit generalẽ. ar. regule. generi de reg. iur. lib. vi. ⁊ c. j. de reſcrip. cum cõcordãths. Et in ſpecie facit textus notandus in. c. literas de preſump. vbi probatur ꝙ ſtandum eſt preſumptioni validiori inter duas preſumptiones cõtrarias. Jſtud eſt qõ in terminis noſtris voluerũt lapus Cardi. ⁊ alĳ in. d. cle. vna. de vſuris. §. ſane. quos refert ⁊ ſequitur doctor de villa diego in ſuo tractatu hereſeos. q. j. in fine. pone inquit ꝙ ille qui dixit aliquid contra fidem: dicit ſe non ſerioſe nec ex animo ſed potius ira: ioco: vel ex lubrico lingue ſeu ex fatua ſimplicitate: an ſit puniẽdus: dicunt ꝙ extraordinarie puniet arbitrio iudicis: ⁊ imponetur ei aliqua leuis penitentia ſalutaris. Subdit tamen ille doctor. augerem tamen ego penam ex qualitate perſone: ⁊ ex quantitate loci ⁊ perſonaruz aſtantium ⁊ ſcandali exinde ſecuti. que omnia ⁊ etiam alia in puniendis delictis ſunt attendẽda. preſumerem tñ ego dicit ille verba ſerioſe fuiſſe dicta quia omne male factum praue preſumitur actum vt. d. c. j. de preſump. niſi ex coniecturis contrarium appareret. ecce quomodo ille doctor ex coniecturis admittit preſumptionẽ cõtra preſumptionem que ſumitur ex illis iurib⁹. Sed que maior ꝓſumptio quã ſimplicitas ⁊ ignorantia iſtius delati?

a Occidi hominẽ ad mei defenſionẽ.

a Adde Jaſo. in. l. vt vim. colũ. ĳ. ff. de iuſti. et iur. ⁊ pleni⁹ p bypoli. in ſingu. clxxxvĳ. incip. cõfeſſio. ⁊ vide ſoci. in. l. j. ff. de vulg. et pu. Jo. ber.

Ad textum in. d. c. cum dilecti

§. 8. Pro intellectu. c. cũ dilecti. ô accu.

b Adde Jaſo. i. l. vt vim ff. de iuſti. et iur. Jo. ber.

b reſpondet ꝙ ideo fit ibi interpretatio in malã partem cõtra illũ epiſcopũ confitentẽ: qz a principio iurauit meram et ſimplicem dicere veritatem: ⁊ tunc confeſſus eſt contra ſe: ⁊ preſumitur veritatem dixiſſe: quapropter licet poſtea velit ſuam confeſſionem excuſare: non admittitur qz veriſimilius eſt ꝙ a principio dixerit veritatem: q̃ poſtea. ar. d. c. literas. vbi ille Guillelmus qñ ad fidem redĳt confeſſus eſt fratrem laborare eodẽ morbo. poſtea vero in alio iudicio dum fieret inquiſitio contra fratrem: purgauit illũ cum iuramento dicendo ꝙ credebat illũ fuiſſe ⁊ eſſe catholicũ: ⁊ ſic aut primo dixi mẽdacium: aut poſtea periurium. Sed papa arbitratur ꝙ potius incidit in periurium: qz non eſt veriſimile ꝙ ille tempore cõuerſionis ſue dixiſſet mẽdaciũ in fratrẽ: erat tñ preſumptio pro ſecundo dicto: qz fuerat iuratum. Sed prima preſumptio erat validior. Jdẽ erat in caſu dicti. c. cum dilecti. quia ex quo ille epiſcopus a principio iurauit meram ⁊ ſimplicem dicere veritatem: preſumendum erat ꝙ veritatem dixerit: ideo licet poſtea ſuã cõfeſſionem velit excuſare: non admittitur: qz ex quo fuit cõfeſſus de facto ꝓprio quod ſcire preſumitur: vt no. in. c. ab excommunicato. de reſcrip. contra ſuam ꝓfeſſionem nõ eſt admittendus preſertim ex interuallo: ſicut in teſte dicimus qui dictum ſuum ex interuallo corrigere nõ põt: vt. c. ꝓterea. de teſti. co. Facit in ſimili qõ voluit Bal. in rub. C. de reuo. his que infra. credi. in fi. ꝙ licet notarius videatur rogatus apponere oẽs clauſulas que de conſuetudine apponuntur. l. generaliter. C. de fide inſſo. procedit donec contractus eſt in fieri licet poſt q̃ eſt in facto eẽ nõ. qõ dictũ vt ſingulare refert Andreas ſiculus in. c. ĳ. de preca. ĳ. col. inferens ex eo limitationẽ ad illum tex. ⁊ alia iura que volũt ꝙ prelatus vel adminiſtrator faciens cõtractũ: põt illũ reuocare cũ pene adiectione dũ cõtractus eſt in fieri: ſecus ſi in facto eſſe: vt ibi latius per eũ: perſhec ⁊ alia multa que ex poſito tranſeo: ſub ſilentio: patet maximã eſſe differẽtiã et vim inter illud qõ a ꝓncipio quis dicit aut facit: ⁊ illud qõ ex interuallo. De intellectu dicti. c. cum dilecti: multum laborat Antonius in. c. fi. de cõfeſſis. co. xix. de quo meminit auguſtinus in tractatu de maleficĳs in parte cõparent dicti inquiſiti ⁊ in termino defenſionis in principio. ⁊ Jaſon in. l. vt vim. ff. de iuſti. ⁊ iur. co. iĳ. ver. iiĳ. circa predicta ⁊ ibi recentiores. Cũq; in caſu noſtro iſte Rodericus interrogatus ab inquiſitoribus: meram ⁊ ſimplicem veritatem dixit ex ſimplicitate verba illa potuiſſet: credendum eſt ſibi cuz ſubdit ꝙ credebat eccleſiaz ſic tenere. vnde a principio iſte Ro. qualificauit cõfeſſionẽ ſuã cui ſtandũ eſt. non autem ex poſtfacto vt faciebat ille epͤs in. d. c. cum dilecti. vt ſupra dictum eſt. Quinimmo nõ ſolũ volebat ibi epͤs ſuã cõfeſſionem qualificare qõ forſan licitũ ſibi foret vt ibi probat ſim vnã lecturã quã ibi tenẽt aliqui doctores ⁊ Bald. in. c. j. §. ité ſi vaſallus. ĳ. col. de controuerſia inueſtiture. ⁊ in. l. ĳ. in fi. C. de cuſto. reorum. ⁊ in additionibus ad ſpecu. ti. de poſitionibus. §. x. ſequitur. j. col. ver. item ſi ponẽs. ⁊ in aut. contra q ꝓpriã. ſi. colũ. C. de non nu. pecu. quẽ ſequit Andreas ſiculus in. c. ſi. de ſolu. iĳ. col. ⁊ Jaſon in dicta. l. vt vim. ff. de iuſti. ⁊ iur. col. iĳ. verſicu. quarto quero. et ibi claudius colum. xiĳ. Sed volebat ille epiſcopus ſuam primã cõfeſſionem in totũ perimere qõ nõ poterat vt ibi eſt caſus ſecundum

Not. illud dictũ Bal.

dum prefatos

Noua ꝙsideratio Fely.

dum prefatos doctores. ¶Vel aliter pōt intelligi ille ter. qñ quis simpliciter a principio cōfessus est delictū ppriuz ppter quā cōfessionē poterat dānari quo casu fit interpretatio cōtra confitentē per no.in.l.j.C.de confes.ꝛ in.c.fi.co. ti.ꝛ in locis.ꝫ.alleg.Secus tñ est qñ ea que crimen sapiunt probantur per testes contra reum.nā tūc benigna fit interpretatio in bonam partem iuxta no.per Bar.in.l.nō solū. ℣.sed vt probari.ff.de no.ope.nun.per Abb.in.c.in pſentia.de pba.iiℏ.co.ꝛ in.c.auditis.de pſcrip.qz pbatio debet de necessitate concludere precipue in criminalibus.vt.d.c. in presentia.ꝛ.l.sciāt cuncti.C. de probatio.hec fuit noua ꝛ subtilis cōsideratio dñi Fely.sandei auditoris rote ad illū ter.in.d.c.cū dilecti.iiℏ.co.ver.posset tñ fieri vna consideratio q̄ mihi satis placet.qz qñ dicta vel facta possunt referri ad delictū ꝛ non delictū:iura interpretantur in meliorez partez.vt.l.merito.ff.pro soc.ꝛ regula estote.de reg.iur. facit glos.in.c.abfit.xj.q.iiℏ.ꝛ text.in.c.in scripturis.xcvj.dist. vbi ponuntur verba imperatoris dicentis ꝙ si videret clericū amplexantē mulierē:presumek ꝙ causa benedicēdi eā hoc faciat.¶Hinc est ꝙ si quis faciat articulum ꝙ titius cognouit bertam per vim non obtinebit.qz nō concludit:potest enim esse ꝙ fuit vis passiua non actiua ſm Bar.in.l.j. de duo.re.[a]Ad ista facit no.dictū Jnn.in.c.sup his.de accu.vbi dicit ꝙ si quis opponat exceptionē contra electum ꝛ illam probet:oportet ꝙ fit talis que necessario inferat delictum ꝛ non possit aliud importare.nō ergo sufficit q̄uis prima facie sonet in delictum.¶Hinc est ꝙ si qs excipiat cōtra electum ꝙ fit venator:q̄uis hoc pbet nō obtinebit. qz interpretabitur ꝙ hoc faciat licite causa recreatiōis iurta no.in.c.j.de cleri.vena.[b]ꝛ si pbet eū iracibilē:interpretabitur qō ex iusta causa iracatur.ita no. dicit Jnn.in.c.dudū. el.iiℏ.de elec.ꝛ multum commēdant anto.ꝛ abb.ibi co.antepe.¶Multa his similia adducere possem ad hoc propositū que breuitatis causa omitto.Secus tñ est qñ confitetur qs simpliciter delictum ꝛ postea vult suam confessionem perimere non potest:qz cum a principio potuit illam qualificare vel modificare ꝛ non fecit imputetur sibi.ar.l.veteribus. ff. de pac.ꝛ.l. labeo scripsit obscuritatem.ff. de contraben. emp.ꝛ.l. quicquid astringende.ff.de ver.obli.ꝛ ex istis patz responsum ad.d.c.cum dilecti. vbi duo interuenerunt.primum ꝙ ille eps a principio iurauit meram ꝛ simplicē veritatem:ꝛ vigore huius iuramenti confessus est simpliciter contra se:ideo non admittitur volens postea suam cōfessionē perimere.qz psumitur prius dixisse veritatez. Scōm qz hanc interpretationem vel peremptionē volebat facere ex interuallo.ideo nō admittitur.Secus est in casu nostro in quo a principio meram ꝛ simplicem veritatem dixit:postea vo nihil vult addere vel detrahere.Ecce quō differt casus noster a casu.d.c.cum dilecti.differt etiam in alio qz ibi per confessionem epi cōstabat oīno de delicto symonie ꝛc. Sed in casu nostro nec per testes nec per cōfessionē rei de delicto constat hereseos.qz non cōstat de errore intellectꝰ nec de pertinacia ipsius roderici sine qua nullus pōt dici hereticus.vt.ꝫ.late ostensum est.Ex quibus oibus videtur necessario concludēdum ꝙ credatur confessioni istius ro. ꝛ per consequēs tollatur de medio psumptio ꝙ depravato animo illa verba protulerit.

[a] Adde no. a p hypoli. in rub.C.de pba.col. lxxv. vbi hec ꝛ similia describit.Jo. ber.

[b] Adde no tāda p hypoli. vbi.ꝫ. Jo.Ber. b

ꝫ.9. Cōclusio. ¶Pertinacia nō presumit nisi probetur.

Et posito siue veritatis pre-

iudicio ꝙ error in mēte presumatur:non tñ presumetur pertinacia in eo:qz pertinacia nunq̄ presumitur nisi de illa cōstet vt colligitur ex iurib⁹ prealleg.ꝛ tenet in expresso Jo. an.in.c. cum contumacia.de bereti.li.vj. refert ꝛ sequit ibi ancha.ꝛ dñicus in.ℏ.co.ꝛ Jo.de ana.in.c.excōicamus.ꝫ.q aūt.ℏ.co.in fi.e.ti.qō est valde notandū.ꝛ ad propositū nostrum satis accommodatum.ratio est qz cuz pertinacia fit qualitas facti que perficit berefim ꝙ est grauissimum delictum:oportet de illa constare vere non presumptiue:qz in delictis probationes debent esse luce clariores.vt.d.l.sciāt cuncti.cū cōcordantiꝫ.probabitur autem pertinacia altero de modis predictis.

ꝫ.10. Tene mēti.

¶Posito adhuc ꝙ mihi dica-

tur qō pertinacia non tantū iudicatur in exteriori actu ita ꝙ ille solus reputetur pertinax i errore qui verbis aut scriptura monitus resistit.immo etiam videtur ille pertinax q contra veritatem in ecclesia predicatam latenter diu perstit:vel vsq̄ ad mortem perdurat.qz talis non videtur per ignorantiam:sed per obstinatam maliciaz in tali errore tāto tempore perseuerasse:ꝛ ideo ecclesia tales psumit hereticos:vt no.dixit archieps florentinus.ℏ.parte summe. tit. rℏ.c.v.ℏ.j.co.antepe.¶Ad hoc responderi potest ꝙ dato ꝙ ista doctrina vera sit: (de cuius veritate multi dubitāt) quantum ad casum nostrum secum trahit solutionez: quoniam iste ℞o. non pesistit in sua dubitatone diu nec latenter:immo publice coram astantibus ista verba protulit. ex quo arguitur eius simplicitas ꝛ ignorantia atq̄ per consequens eius excusatio.ad hoc bene facit glos.no.in.l.j.C. de int erdi.ma.ꝛ in.l.qui contra.C.de incest.nup. que dicit qō mulier rusticus miles ꝛ alie persone que excusanꝫ propter ignorantiam iuris:habent excusationem in his que publice dicunt vel faciunt[a]:secus si clā ꝛ absconse seu occulte. ad c hoc valde cōmēdat illam glo.Bal.ꝛ reputat singularem. de quo exclamat Jo.de ana.in.c.cum ex iniuncto. de heret. ℏ.co.ponderans ad hoc illum ter.dum dicit occulta cōuenticula celebrari vbi contra heretícum ponderatur ꝙ occulte conuenticula celebrauerit. ex quo infertur ꝙ actus clandestinus semper interpretatur in deteriorem partē.ꝛ hinc est ꝙ si pars fibilat in aurem iudicis loquens sibi secrete ex d hoc reddit iuder suspectus:[d] vt no.voluit spec.ti. de positionibus.ℏ.septimo.ver.qd si ponēs. refert ꝛ sequit Abb. in.c.accedens.ℏ.iiℏ.co.vt lite non contest.ꝛ istud dictū habetur in solēni cultu apud doctores.hinc est etiā ꝙ prohibentur clandestina matrimonia:vt per totum ti.de clandestina despon.bene facit.l.pupillus.ff.de aucto.tut.ꝛ.l. cum ipse tutor.C.de contraben.empt.vbi tutori permittit emere rem pupilli palam:non autem clam propter fraudē presumptam.de quo p Abb.in.c.cū in iure.de elect.[e] hinc est e ꝙ permittitur parti dare pecuniam iudici vt iustam ferat sententiam:vel testi vt verum dicat testimonium si hoc faciat palam:[f] secus si clā:vt no.tenet archi.in.c. qui recte.xj. q.iiℏ.de quo exclamat Bal.in.c.fi.de app.ꝛ moderni in tractatu maleficiorum in parte falsario.x.col.in princ. faciunt not.per Bar.ꝛ alios in.l.quemadmodum.C.de agri.ꝛ cen fi.lib.xj.ꝛ multa que breuitatis causa omitto.vnde ad propositum iste ℞o.clam sed publice coram astantibus verba illa protulit:per quod arguitur eius ignorātia ꝛ fatua simplicitas:vt dictum est.ꝫ. Adde predictis bonum text.in.l. fina.ff.de ritu nup.ibi siquidem palam fecerint. leuius ꝛc. allegat eam Abb.in.c.de homine.de cele. mis. inferens ex hoc ad religiosum qui matrimonium contraxit:vt ibi p eū facientem differentiam inter eum qui publice cōtraxit:ꝛ eū qui occulte.Idem dicit in.c.cum quidam.fi.co. de iureiur. de quo memini in.c.per vestras.de dona.inter vir.ꝛ vxo.ℏ. xviiℏ.ad medium.ver.idem fuit de mente.

[a] Adde hypol.i rep.rubri.C. de pba. vſi. p q̄ dicto.co.l. ꝛ vide p totā co.i materia viō eūdē i.l. repe.co. vℏ. ff.ō qō. Jo. Ber. b

Vel aliter dicere possum si

verbis darek audacia:salua tamē decisione ꝛ determinatione sacrosancte matris ecclesie: ꝙ etiā si psumeretur inesse error ꝛ pertinacia in his verbis:sicut presumitur error in mente vel intētione:adhuc isto casu non condēnabitur iste ℞o.vt hereticꝰ pertinax: quia cū probatur ex presumpto errore ꝛ ex psumpta pertinacia:nō debet puniri pena ordinaria delicti.immo temperāda est sententia vt est casus valde singularis ad propositū in.c.afferte ō presump.vbi licet salomon ex presumptionibꝰ motus adiudicauerit vni mulieri filium:non tamen voluit condemnare ad mortem aliam mulierem que iustissime erat condemnanda:si legitime fuisset probatum contra eam ꝙ filiū alterius subripuisset vt.l.j.C.ad legem fla.de pla.secundū Jnnocē.in.c.quia verisimile de presump.vbi tradūbāc doctrinam quam vellut singularē ꝛ ab alio non traditam commēdauit dominꝰ car.in.d.c.afferte.ꝛ ibi Anto.Joan.de imo.ꝛ Abba. ꝛ alij moderniores.Anto.in.c.quanto.cod.titul.Abb.in.c.constitutus de testib.ꝛ in.c.at si clerici.ꝫ.de adulteriꝫ. penult. co.de iudi.ꝛ in.c.ℏ.de cobabi.cle.ꝛ mu.pro qua doctrina videtur text.cum glos.in.c.inter solicitudines de purga.can. vbi si aliquis defecit in purgatione presumitur hereticus: non tamen imponitur sibi pena ordinaria delicti: sed mitior quia detruditur in monasterio.licet aliqui velint violē b tiam facere illi litere reducentes eam ad dispensationem. quod mihi non placet.ex illo textu ꝛ predictis sumitur doctrina singularis ꝙ vbi proceditur ex presumptione est iusta causa minorandi penā.ad hoc.l.quid ergo.ꝫ. pena grauior.ff.de infamibus.ita dicit Bald.in.l.fina.C.de proba. g ad finem.[g] Hinc est ꝙ quando non plene liquet de falsitate testis sed suspicatur de eo:tunc iudex debet temperare sententiam quia procedit ex sola presumptiōe.ita dicit Bal. b in.c.presbyteri.la.j.penul.colum.C.de episcop.[b] ꝛ clericis. Hinc est etiā ꝙ licet reperiātur plura iudicia cōtra aliquē

Not.ō his q occulte fiūt. Signa illū ter.

¶Adde hypoli.in rub. ff.ad.l.cor.ō fica.vbi alia ser similia scribit. Jo. Ber.

¶Adde Lāfrā. de oria. in rep.c.qñ ꝑ.in vbo. recusatiōes. ō pba.Fely. i c. porro. de sent.excōi. q referūt ꝛ pbāt hāc conclu.Jo. ber.

¶Adde nota.p hypol. in rub.ff. de fica. col. pe. plura ēt cumulauit Fely.in.c.cū ex iniuncto. de here. in ꝑn. in.c. porro. de sen. excō. Jo.Ber.

¶Adō hy. in rub.ff. de fica. vbi hꝰ ꝛ alia plura describit. Jo.Ber.

ꝫ.11. Noua ꝙsideratio in hac materia.

¶Adō abb. i.c. accedēs. co.ℏ.ō accu. Jaſ.i.l.j.co. v.ṽ.adde.ff. ſi cer.pe.vbi p hꝰ dubitat de q̄dā doctrina bar.q̄ q̄tidie allegaſ.vide iaſo.i.l.vt vim ff.de iuſti. et iur.co.iiℏ.i fi. p q̄ ēt ꝙclu. p̄cor videas hypo. i rep. rub.C. de pba.co. p totā.ꝛ eūdē in l. repe.ff. de qō.col.vj.in fi.ꝛ seq. Jo. Ber.

que sufficiãt ad cõdẽnationẽ: non imponeꝝ pena ordinaria delicti: sed minor. vt no. tradit gãdinus in trac. malefi. in ti. de pẽsum. ⁊ indi. indu. quẽ refert ⁊ sequitur pau. de cast. in. d. l. fin. C. de pba. ⁊ latius in q̃s. excvij. in. j. parte. vbi pulchre loquit. Ex his dicebat do. Abb. vnũ mirabile verbũ ⁊ ad Mirabile dictum abbatis,

Eppositũ latis accõmodatũ: q̃ si de homicidio nõ q̃stat aliter q̃ p confessionẽ rei dicẽtis occidi titiũ me defendendo: et

a Adde Ja. so. i. l. vt vim ff. de iusti. et iur. co. iij. ad fi. hypoli. in l. repeti. col. viij. in prin. ff. de q̃stio. Jo. Ber. nõ pbeꝝ defensio: nõ punit pena mortis: [a] q: in tali pena inferẽda: pbatiões debẽt eẽ luce clariores: vt. d. l. fi. de prob. ⁊ l. q sniam. C. de pe. ita no. dixit ille in. c. auditis. de prescrip. pe. co. ver. puto tñ. nec reperit alibi hoc dictũ ⁊ apud practicos modernos est in solẽni cultu. vt refert ibi do. Fely. xxj. col. de quo etiã facit festũ Alex. in. d. l. nõ solũ. §. fz vt pbari. ff. de no. ope. nũ. Ang. in trac. maleficio. q parte de anno p̃senti. vij. co. in fi. ⁊ in pte cõparent dicti inq̃siti ⁊ par tẽ q̃stenꝝ ⁊ partẽ negãt. iiij. co. Fely. in. c. cum venerabilis. iij. col. in fi. de excep. ⁊ in. c. significasti. ij de homici. col. pe. de cuius veritate ipse in. c. auditis. ⁊ Bartho. soz. in. l. nõ. ff. de excep. rei iudi. merito dubitant. et multi alij moderni quos referre non curo concludo igitur ex predictis q̃ cum in casu nostro non constet aperte de errore mentis intellige de errore heresim inducente: bene tamen constat de errore simplici ꝓpter quẽ peccauit: vt dixi post thomã. s. §. iij. q̃uis Jnnoc. quẽ ibi retuli cõtrariũ sentiat: misi dixeris saluãdo Jnno. in his q̃ nõ teneꝝ qs explicite scire: vt. s. dictum est in. d. §. iij. nec de pertinacia; sed ꝓcedit ex errore presumpto ⁊ ptinacia pẽsumpta: nullo modo põt imponi pena ordinaria delicti: ĩmo aliqua leuis ⁊ salutaris penitẽtia vt i supioribꝫ dictũ est. ⁊ tenent matthaeus ⁊ cardi. in. d. cle. j. de sum. tri. §. porro. iij. q. ⁊ in. c. ij. ad fi. co. ti. in antiqs vbi dicũt q̃ si aliqs p simplicitatẽ dicat aiam rõnabilẽ nõ esse corporis humani formam nõ est aliqua pena corporali puniẽdus: idẽ sentiũt alij doct. quos. s. retuli. ⁊ hanc opinionẽ tãq̃ benigniorẽ: ⁊ humaniorẽ debẽt seq inq̃sitores iudices fidei: q: odia restringẽda sunt fauores ampliandi: vt regula odia: cũ q̃cordãt̃ys. de reg. iu. li. vj. q: data diuersitate opinionũ: humanior sequẽda est: vt no. Host. quẽ alij sequunt in. c. si ver. de cogna. spi. no. etiã in. c. si. de trãsac. vbi ter. in fi. dicit. in his ꝙ in qbus ius nõ reperit expressum p cedas eqtate seruata semp in humaniorẽ partẽ declinãdo: ꝑm q̃ plonas ⁊ causas ⁊ tpa videris postulare. Opinio benignior est sequẽda.

De elementia pietate ⁊ misericordia, Hoc debẽt: facere dñi inq̃sitores deũ imitãtes cuiꝰ diuinitatis natura clemẽs est ⁊ pia: magisq̃ ad indulgentiã q̃ ad vindictã pna: q: nõ vult mortẽ pctoris: sed vt q̃uertatur ⁊ viuat. vt. c. q: diuinitatis. de pe. di. j. vñ si qs post lapsum pctõrũ ad verã pniam se cõuertit: cito a misericordie iudice veniã impetrabit: q: misericordia dñi plena est terra: vt traditur sapientie. xv. Adde bonum ter. in. l. licet plerũq̃ xlv. dist. ⁊ in. c. significasti. de pe. ⁊ re. ⁊ que ibi scripsi in meis recollectis circa finem. Ad hanc enim misericordiam nos mouet domin⁹ dicẽs: estote misericordes eñ ego misericors sum: vt hĩ Luc. vi. c. trãsumptiue i. c. estote. de re. iu. vera qdẽ iustitia cõpassionẽ hz: falsa ꝙ dedignationẽ: vñ snia que misericordiã vetat: fugiẽda est vt inquit Brego. in moralib⁹. li. xix. parte. iij. c. xxij. habeꝝ in. c. vera iustitia. xlv. di. ⁊ i. c. põderet. in fi. l. di. melius eñ est ꝓpter misericordiã rationẽ reddere q̃ ꝓpter crudelitatẽ seu iclemẽtiã: q: vbi paterfamilias largus est: dispẽsator non dz esse tenax: nã si deus benign⁹ est: ad qd sacerdos eiꝰ austerus vult apparere. vt. c. alligãt. xxvj. q. fin. Rectores ergo ꝓuidi ⁊ iusti iudices ex sua infirmatate: alioꝝ infirma pẽsantes: lapsos debent per mãsuedinẽ subleuare. vt. c. recedite. xlv. dis. ꝓpterea xp̃s ex magna pietatis dispẽsatione cadere petrũ pmisit: vt ex sua infirmitate cognosceret: quã misericorditer aliena infirma tolerare deberet: vt. c. cõsiderãdũ. ⁊. c. seq. l. di. hãc ergo misericordiã pre oculis debẽt habere iudices: ipsamq̃ sequi. alioqn iudiciũ sine misericordia erit ei q misericordiã non vult fieri delinquẽti: vt habeꝝ ij. q. vij. §. ō his. vltra mediũ. Audiant quid dicat melchiades papa loquẽs iudicibus. ⁊ habeꝝ in. c. j. semp. ij. q. i. primo inquit sup oĩa diligẽter inq rite vt cũ iustitia ⁊ charitate diffiniatis: neminẽ cõdẽnetis anteverũ ⁊ iustũ iudiciũ. nullũ iudicetis suspitiõis arbitrio sed primũ ꝓbate ⁊ postea charitatiuam sniam ꝓferte: ⁊ qõ vultis nõ vobis fieri: alteri facere nolite. Et hoc debẽt facere pcipue iudices ecclesiastici q nõ ad punitionẽ ⁊ vindictã maloꝝ: sed ad eorũ correctionẽ ⁊ emẽdationẽ principaliter intẽdere debẽt xp̃i salvatoris nostri imitãtes exẽplũ q nõ venit animas perdere sed saluare. Luc. ix. c.

Pulchra verba.

§. 12.

Restat modo respõdere ad vnũ qõ inq̃sitionis ꝓmotor dicere põt. q: ⁊ si p̃dicta vera sunt quãtũ ad id q̃ ipe roderic⁹ q̃fessus fuit se dixisse q̃ putabat duos fore deos: nõ tñ ꝓcedũt quãtũ ad dubitationẽ virginitatis: q: negauit se dubitasse ⁊ dubitationis verba ꝓtulisse. de quo tñ q̃stat p duos testes: vt in themate q̃stionis pmissum est. in qua qdẽ negatiõe pdurat. ⁊ p q̃ñs p iudices fidei cõdẽnãdus est tanq̃ hereticus. vt. c. ad abolendã. §. i. rñ. j. ⁊. ij. cũ ibi no. ⁊. c. pe. co. ti. cũ q̃cordãt̃ys. Adde hoc rñdeꝝ primo q̃ nõ est verisimile q̃ ex quo q̃fessus fuit primũ: nõ cõsiteretur et scõm si verũ fuisset. itẽ nõ est verisile q̃ si dicta verba dubitationis virginitatis dixisset: testes q ibi erãt p̃sentes: ⁊ deponũt de alijs verbis: nõ deponerent etiã de istis: ex quo arguit falsitas testiũ. Aliter ⁊ ij. dici põt q̃ isti testes sunt singulares: q: deponũt de diuersis actibus: vt apparet ⁊ ex eoꝝ dispositione clare q̃stat. nam sextus testis in ordine deponẽdi iuratus ⁊ ratificatus. xxij. die octobris anni. mcccc. dixit q̃ iã erãt octo anni qb⁹audiuit eũdẽ rodericũ dixisse q̃ ex quo deus habebat patrẽ: quõ virgo maria parere potuit virginitate permanẽte. ꝑm depositionẽ huius sunt iã nouẽ anni. illi qbus illa verba dicunt plata. vltimus testis deposuit. xxj. die maij anni. xciij. ⁊ dixit q̃ iã erãt lapsi sex mẽses qbus audierat eũdẽ ro. dixisse verba silia p̃dictis. ⁊ ita nõ deponũt de eodẽ actu ⁊ tẽpore. ⁊ p q̃ñs sunt singulares ⁊ nõ pbãt: vt alias late scripsi in alio ꝓposito allegatione. xxxviij. inci. in cã q̃ vertit: vt expresse voluit Jo. an. quẽ sequit dñicus in. c. vt officiũ. de bereti. li. vj. vbi dicit q̃ p testes singulares ⁊ famã de tãto qs crimine q̃dẽnari nõ dz idẽ anto. i. c. cũ oporteat. de accusa. abb. co. xlij. inci. ex multis agitatis in iudicio ⁊c. Saly. in. l. testiũ. C. de testi. ⁊ ista est cõis opi. q̃ multis iuribus ⁊ rõnibus fundari põt. q̃uis aliq pauciss̃imi doctores ꝑniã sniaz tenere videanꝝ. quoꝝ motiuis faciliter rñderi põt: ꝑsertim ad. d. l. ij. C. de bereti. dũ dicit q̃ leui argumẽto qs q̃uincit de heresi. nã illud dz intelligi quo ad hoc: vt q̃stra aliquẽ suspectũ de crimine ꝓcedaꝝ ad inq̃sitionẽ vel purgationẽ. ita intelligit glo. in. c. literas. de pẽsump. ⁊ car. in cle. j. de bere. vel intelligiꝝ quo ad imponẽdã pniam. ita intelligit illã. l. ⁊ dictũ Jnno. in. c. ficut. de symo. Jo. de imo. in. d. cle. j. prope fi. nõ aũt quo ad penã corporalẽ vel tpalẽ imponẽdã ꝑz eũ: vel doctores in. d. c. lras. illa lex dz itelligi de leui argumẽto. i. q̃ de facili põt pbari: ⁊ cũ hoc intellectu trãsit abbas post alios: q: quãto grauius est hoc delictũ: tãto grauior ꝓbatio requirit in eo. ꝑm eũ ibi. idẽ tenent matthaeus car. Jo. de imo. ⁊ alij in. d. cle. j. dicẽtes q̃ pbatiões in hoc crimine sicut in alijs dictis debẽt fieri ꝑm iuris cõis regulas q̃ habẽt q̃ in ore duoꝝ vel triũ testiũ stet oẽ verbũ. idez Oldr. q̃si. ccx. in prin. incipit: regularis ꝑz traditio verbuz. cũ ꝑm eos hoc casu reperiaꝝ aliqd speciale in crimine heresis: idẽ est in eo dicẽdũ qõ in alijs oĩbus: idẽ anto. in. c. excõmunicamus. de bereti. ille aũt q̃ habet plures testes singulares: nõ dicitur habere duos testes immo aliqñ minus q̃ vnũ: q: vbi dicimus singularitatẽ testiũ nõ dam⁹ numerũ. vt p Bal. in. l. de qb⁹. ff. de legi. in fi. ⁊ in. d. l. testiũ. C. de testi. ⁊ in. l. ij. C. de bo. po. ꝑm tab. ⁊ in alijs locis signãter in. l. iurisiurãdi. ij. co. C. de testi. vbi pulchre loquit. ⁊ in rub. de cõtrouersia iuestiture. li. feudoꝝ. [b] ⁊ q: vis hui⁹ negocij nõ cõfistit in hoc articulo: aliter nõ examino: potuissem tũ ad saturitatem scribere: q: alia necessitas coegit tpibus retroactis latissime disserere. b

Pro intellectu. l. ij. C. de bere.

Signa hoc dictũ ĩmo.

Et posito sine veritatis prejudicio q̃ testes singulares in hoc crimine probẽt: dico q̃ iste due mulieres nõ pbãt ꝺ̃ hũc rodericũ. q̃ñ vt aliqui doctores tenẽt in. c. excõicamus. §. adijcimus. de bere. duo testes nõ sufficiũt ad q̃dẽnãdũ aliquẽ de heresi. idẽ tenet archi. in. c. vt officiũ. de bereti. li. vj. in ver. aliquoꝝ. quez aliq sequunt cuius ratio est: q: vt. s. dixi. quãto grauius est hoc crimẽ tanto maiorẽ pbationẽ exposcit. ⁊ dato q̃ duo testes sufficiãt ad cõdẽnationẽ: opz q̃ sint integri ⁊ oi exceptione maiores: q: in crimin alibus pbationes debẽt esse luce clariores. vt. l. sciãt cũcti. C. de pba. v. q. vj. c. epi hanũ. Ad ꝺ̃ glo. no. in. c. at si clerici. de iudi. in ver. legitima pbatione. q̃ dicit puta per legitimos testes ⁊ oi exceptione maiores. vt ij. q. i. c. in primis. dicunt, aũt testes oi exceptione maiores: q repelli nõ possunt aliqua exceptiõe. vt. c. lz. de testib. ita dicit glo. no. in. c. i. in ver. maiores. de q̃san. ⁊ affi. de qua doctores faciũt festũ. Ad idẽ bonus ter. in. l. absentẽ. in princ. ff. de pe. ⁊ lex regni. iij. parti. tit. xiij. l. xij. ⁊. vij. parti. tit. i. l. xxvj. q̃ pulchre disponũt circa pbationẽ fiẽdã i casu criminali. Cũ aũt i cã criminali mulieres nõ sunt testes legitimi: vt. c. mulierẽ. Qñ testes singulares pbãt.

§. 13. Testes qui alias repellũtur admittunt i crimine heresis: ⁊ q̃t testes sũt necessarij. Adde bypoli. in rep. rub. C. de pba. col. xxij. ver. itẽ etiã. Jo. Ber.

Lex regni.

Mulieres an admittãtur in cã criminali.

vt.c.mulierẽ.xxiij.q.v.ꝛ.c.qm̃ aliqua.de testi.ꝛ ibi glos.ꝛ in c.forus.de ver.signi.spec.ti.de testi.§.j.xxxv.co. ver.item q̃ est mulier. Hosti.in sum.co.ti.§.qs possit esse testis. Adde glos.in.c.super eo.ꝛ in.c.in literis. de testi.ꝛ in.c. forus.§.j. de ver.signi.flo.in.l.ex eo.ff.de testi. Jo.de imo.in.l. qui testamento.§.mulier.in fi.ff.de testa.ꝛ modernos in tractatu maleficiorum.in parte cõparent dicti inquisiti ꝛ negant totum. Habemus legem regni que hoc approbat foro legũ. lib.ij.tit.vij.l.vij.que incipit.tota muger.vbi prohibetur mulieri testimoniuz dicere nisi in certis casibus inter quos iste non reperitur quod approbat stilus curie.l.xcvj. que incipit sobre la ley.ꝛ videt hoc satis rationabile. nã si mulier non põt esse testis in testamẽto:vt traditur in prealleg. iuribus: multo fortius nõ admittet in causis criminalibꝫ vbi maior difficultas: maiusq̃ periculũ vertitur a parita te:immo a maiozitate rationis:ita firmãt docto. aliqui: vt refert Jo.and.in addi.ad spec.vbi.s̃.

§.14. **Nõ obstat si dicatur q̃ cum** in hoc casu procedatur per viã denũciationis ꝛ inquisitionis mulieres ꝛ de iure canonico admittũtur.vt.d.c.qm̃. de testi.vbi hoc tenẽt doctores ꝛ in locis prealleg. qz ad hoc dicendũ q̃ admittuntur quo ad presumptionẽ: nõ quo ad pbationẽ ꝑm henri.post alios in.d.c.qm̃.in.j.di. Vel aliter ꝑm eum.illud qõ dicitur q̃ mulieres admittuntur in cã inquisitionis ꝓcedit regulariter:fallit in criminibus homicidij ꝛ symonie:ꝛ alijs que post peractam penitentiam impediunt executionẽ ordinis ꝛ retentionẽ beneficij iam adepti que enumerãtur per bernardũ ꝛ plenius per Hosti. in c.nisi cum pridem.§.propter conscientiam.de renun.in q̃bus criminibus licet procedatur per viã inquisitionis seu denunciationis: est tamen sicut in accusationis iudicio ꝓcedẽdum:vt plene legitur ꝛ no.in.c.inquisitionis. de accu. ista sunt verba henri.vt.s̃. Cum autem hoc casu procedaꝫ sup graviori delicto illis ibi exceptuatis merito in eo mulieres non sunt admittende ad probationem faciendã: sed solum ad presumptionem.

§.15. In crimine heresis admittũtur testes qui alꝫ repellũtur. **Non obstat si dicatur q̃ in** criminibus exceptis vt est crimẽ symonie heresis lese maiestatis:vt dicit gl.in.c.cũ.p.mãconela.de accu.glo.j.ij.q.vij. in sum.admittunt mulieres ꝛ alie persone ꝓhibite ꝛ testes alꝫ inhabiles:vtpote iudei:vt.c.contra xp̃ianos.de hereti. li.vj.ꝛ alij infideles:qz illi soli repelluntur a testimonio cõtra fideles.vt.c.pagani.ij.qõ.vij.ꝛ.c.iudei.ꝛ.c. lz vniuersis. de testi.de quoꝝ numero heretici non existũt.itẽ qz nõ apparet rõ specialitatis inter infideles ꝛ iudeos ꝛc. Admittunt ꝛ excõicati participes ꝛ socij criminis i testimonio:vt c.in fidei favorẽ.de here.li.vj.itẽ serui contra dños.vt.l.fi. C.ad.l.iul.ma. Admittuntur etiã periuri:vt.c.accusatus. §.licet.de here.li.vj.fortius ergo admitti debẽt mulieres: presertiz bone fame ꝛ opinionis. Ad hoc rñdetur q̃ lz in crimine heresis admittant̃ persone alꝫ ꝓhibite:vt in p̃ allegatis iuribus:admittunt̃ ad p̃sumptionez vel aliquale ꝓbationẽ faciendã:non tñ vt duo ex his plene ꝓbent:vt aperte colligitur ex prealleg.iuribus.signãter ex ter.in.d. c.in fidei favorẽ.vbi dicitur q̃ excõicati participes ꝛ socij criminis admittunt̃ ad testimoniũ i favorẽ fidei p̃sertim in defectum aliarũ probationũ ꝗtra hereticos,credẽtes ꝛc. si ex verisimilibus cõiecturis ꝛ ex numero testium aut personarum tã deponentiuz:q̃ eoꝝ contra quos deponit̃ qualitate ac alijs circũstãtijs:sic testificãtes falsa nõ dicere p̃sumant̃.pondero ter.illum inquãtum dicit ex numero testium.q.d.ex multitudine testium:nec dicas q̃ appellatione numeri veniunt duo testes ꝛ illi sufficiũt.l.vbi numerus ff.de testi.ꝛ regula pluralis locutio.de reg.iur.cuz cõcordãtijs:qm̃ dico q̃ illa verba nõ patiunt̃ illum intellectũ:immo verus sensus ꝛ intellectus illoꝝ verboꝝ est: qõ si plures excõicati q̃ duo vel participes vel socij criminis deponũt cõtra aliquẽ de heresi:dũ tñ ex aliquibus coniecturis non presumãtur falsa dicere:isti tales sufficiãt ad cõdemnationem.sic intelligit illum ter. Frãc.de are.in.c.fi.in fi.de testi. fuit enim mẽs pape q̃ predicti q̃uis inhabiles ad testificãdum admittãtur ad testimoniũ: nõ tñ dixit q̃ duo ex illis sufficiãt ad cõdemnationẽ: ꝛ propterea dixit ꝛ ex numero testium.ꝛ ex hoc dicebat Frãci.are.vbi.s̃.posse dici q̃ in testibꝫ criminosis vel infamibꝫ:etiã cõcurrẽtibus cõiecturis verisimilibꝫ.ꝛ sic dicit debere intelligi doctrinã Host. quam refert archi.ꝛ Jo.an.in.d.c.vt officium.de here.lib. vj.dũ dixit q̃ in causa heresis nõ sufficiũt duo testes. nam q̃ testes essent criminosi vel infames:illud dictũ satis probatur in.d.c.in fidei favorem,idem q̃ essent alij testes alꝫ a iure prohibiti:vt in casu nostro i mulieribꝫ. ita arbitror iuris esse ego Joãnes lupi ꝺ palatijs rubeis decretorũ doctor salua ꝺcitõe sacro sancte matris ecclesie:ac cuiuslibet rectius sentientis.

Finis.

Explicit tractatus elegantissimus in materia heresis a doctore palatios ruuios editus.

¶ Index seu repertorium in strenuam ac elegantissimam repetitionem rubrice ꝛ.c. per vestras de dona. inter vir. ꝛ vxo. editam per Joannem Lopez de palatios ruuios: in quo accuratissimo ordine ꝛ stilo: singula quecꝫ eius memoranda: vt in plurimum decisiue referūtur: ꝛ que remissiue: et que sub dubio siue cogitanda cōtinet designantur. Que insuper ex hispani regni sanctionibus interserit demonstrātur. Nuperrime per vtrocꝫ iure consultissimum virum Joannem Bernardum diaz de luco.

Tabula vocabulorum Indicis.

¶ Tabula vocabulor quib⁹ huius indicis materia versat

A

Abbas
Abbatio
Absoluendi
Absolutio
Actio
Actor
Actus
Accusans
Administratio
Administrator
Administrans
Aduenticium
Aduersarius
Adulter
Adultera
Adulterium
Adultus
Aduocatus
Agens
Agnati
Allegare
Allegatio
Alere
Alexandri
Alfonsi
Aliena res
Alienari
Alienatio
Alimenta
Amatores
Ambasiatores
Annulus
Appellari
Appellatio
Apices
Arre
Arbiter
Arbitrator
Arbitrium iudicis
Arbitrium
Arg. acõiter accidẽtibus
Arma
Armigeri
Articulus
Associans
Autentica
Auus

B

Bannitus
Baptismus
Bellice rei
Beneficia
Beneficiatus
Beneficium
Beneficiũ cedendi bonis
Beneficiũ ne qs quentat. ꝛc.
Bona fides
Bona
Bonus
Boues

C

Campsores
Canonista
Capellania
Capitulum
Captiuorum
Carceris custos
Cardinales
Castitas
Castrum
Casus
Causa
Cautela
Cedendi bonis ꝛc.
Citandi
Citatio
Citatus
Ciuitas
Clandestinitas
Clausula
Clerici
Colonis
Commissio
Comitatum
Comites
Compositum
Compromissum
Conclusio
Concubina
Condemnandus
Condemnatus
Conditio
Conducens
Confessio
Confirmatio
Confiscatio
Coniunx
Consanguineus
Consensus
Consilium
Consuetudo
Contractus
Conuersus
Conuitium
Copula
Correctio
Corpus
Credere
Creditor
Culpa
Curator
Currens
Custodia
Custodes carceris
Custos

D

Damna
Dare
Debita
Debitor
Decime
Decuriones
Defensor
Delegatus
Delegatio
Delictum
Delinquens
Destinata res
Dicta
Dictio
Differentie
Dilatio
Distractus
Diues
Diuortium
Doctoratus
Doctor
Doctrina
Dominus
Domus
Donare
Donatio ante nuptias
Donatio ꝓpter nuptias
Donatio inter coniuges
Donatio remuneratoria
Donatio reciproca
Donatio causa mortis
Donatio inter ꝯcubinarios
Donatio facta filio in ptãte
Donatio filio emancipato
Donatio pro dote
Donatio meretricibus
Donatio ob fornicationem
Donatio ab vxore
Donatio
Donatarius
Donator
Donans
Dos
Dotalis
Dotare
Dubius

E

Ebrius
Ecclesia
Electio
Electus
Eleemosyna
Eligendi
Emens
Emphiteosis
Emphiteota
Emphiteotica res
Emptio
Emptor
Episcopus
Equus conductus
Euictio
Exceptio
Exceptio nõ numerate dotis
Excessus
Exclusus
Excõicatio
Excõicatus
Excõicandus
Excõicandi
Excussio
Executor
Executoria
Exemptus
Exheredari
Expense
Extensio
Extimatio
Extraneus

F

Faciens
Factum
Falcidia
Falsus denarius.
Famulus
Femina
Feriati dies
Feudalia
Feudataria
Feudatarius
Feudum
Fidecommissum
Fideiussor
Filia
Filius
Fiscus
Florentie
Focaria
Forensis
Forma
Fortalicium
Francigene
Frater
Fructus
Fuga
Fugiens
Fugitiuus debitor
Fundus
Furari
Furtiua res

G

Gabella
Geminatio
Generosus
Gloſa
Gratia
Grauatus
Gregem
Guerra

H

Habitare
Hercules
Heredes
Hereditas
Hereticus
Hypotheca
Hispani
Homicida
Homicidium
Homo

I

Ignorantia
Immobilia
Imperator
Impetrans
Impetratio
Importunitas
Impugnatio
Incorporalia
Indicia
Indulgentie
Indultum
Infamis
Ingratitudo
Inimicitia
Iniuria
Inquisitor
Instrumentum
Intellectus
Interesse
Iuuestitura
Iocalia
Iudei
Iudex
Iudicium
Iura ciuilia
Iura
Iuramentum
Iurans
Iura incorporalia
Iuris reseruatio
Ius plenum
Ius diligendi
Ius adeundi
Ius accrescendi
Iuris prohibitio
Ius canonicum
Ius ciuile
Ius regni
Ius loquens
Ius dicere
Ius commune
Iurisperitus
Ius patronatus
Iurisditio

L

Laici
Largitas
Laudum
Legans
Legatarius
Legatum
Legatus de latere
Legatus
Lex
Leges
Legitima
Legitimatus
Libellus
Libera potestas
Liberatio
Libri
Licentia
Licentiatus
Licentiature gradus
Lis
Litis contestatio
Literas
Locator
Locans
Locupletior

Tabula vocabulorum Indicis.

Locupler
Loco non tuto
Lucra
Lucrari
Lucrum
Ludere

M

Maioratus
Mala fides
Malum
Mancus
Mandatum
Maritus
Masculinum
Mater
Matrimonium
Matrimonialis causa
Medicus
Meliorare
Melioratio
Mercatores
Merces
Meretrix
Metus
Miles
Minatus
Minor
Molendinum
Monachus
Monasterium
Monitio
Mores
Mors
Mulier
Mutuans

N

Nauigaturus
Nauta
Necessario
Necessitas
Negans
Negligentia
Negociorum gestor
Nemo
Nepos
Nobilis
Nobilitas
Nomen
Notarius
Nubere
Nullitas
Nuncius
Nuptie

O

Obligati
Obligatio
Occidens
Officia
Officium
Officialis
Operarum
Opinionum
Ordines
Ordinarius
Oscula
Oues

P

Pactum
Papa
Parafernalia
Pastor
Pater
Patria
Patronus
Pauper
Paupertas
Par
Peculium
Pecunia
Pedagium
Pena
Percutiens
Permutatio
Pertinacia
Pertinax
Pestis
Pignori
Pignorare
Pignorans.
Plebeius
Possessio
Possessor
Possidens
Potentia
Potestas
Prebenda
Precarium
Precium
Prefectus
Prelatus
Premium
Presbyter
Prescribens
Prescriptio
Presumptio
Primogenitus
Princeps
Prioratus
Priuilegia
Probitas
Processus
Procurator
Prodigus
Promissa
Promittens
Promouentes
Proprietas
Protestatio
Publicorũ bonorum
Publicatis attestationib⁹
Publica vtilitas
Publicum
Pupillus

Q

Qualitas
Querela

R

Ratio
Ratum habere
Repetentes
Regina
Regnum
Relapsus
Religio
Res destinata
Rescriptum
Residentia
Respublica
Restituere
Restitutio in integrum
Restitutio
Retentio
Rex
Reges hispanie
Regis vicẽ gerens
Rubrica
Rusticus

S

Sacerdos
Salaria
Scholaris
Senex
Sententia
Sequestrari
Seruus
Socer
Societas
Socius
Solẽnitas
Soluens
Spoliatus
Sponsa
Sponsalia
Sponsus
Spurius
Stabularius
Statutum
Sterilitas
Stipulatio
Stuprum
Studere
Subditorum
Substitutio
Succumbens
Sumptus

T

Testamenta
Testandi facultas
Testator
Testis
Testimonium
Theologus
Thesaurarius
Tyrannus
Titulus
Tormentorum
Traductio
Turpitudinem
Tutor

V

Vagabundus
Vasallus
Vectigales
Venditio
Venditor
Vendens
Verba
Verbum concedo
Verbum vlcisci
Verbum vindicare
Verbum moneo
Verbum publice
Vestes
Vestimenti
Via insolita
Via inusitata
Vicarius
Vicini
Vidua
Viduales vestes
Villa
Vindicta
Vinum
Vir
Virgo
Virtus
Vitricus
Vniuersitas
Voluntas
Vsufructus
Vsurarius
Vsura
Vulgi opinio
Vulneratus
Vxor

¶ Finis

¶ Incipit index seu reper-

torium in repetitionem rubrice & capituli per vestras. de donatio. inter vir. & vxo. exactissimo alphabeti ordine descriptum: cum foliorum & cuiusq; folij columnarum numero: & cum annotatione versiculorum: vel in eorum defectu cum designatione principij medij vel finis ipsius columne. In quo est etiam aduertendum q; nonnunq; vbi versiculus deest: principium additionis inscribitur. Et si qua sunt que sub pluribus dictionibus describi poterāt: postq; in vna earum sunt plene conscripta: in alijs fit ad eandē dictionem remissio: cum appositione numeri in vtraq; dictione: Joanne Bernardo diaz de luco auctore.

A

Abbas debet honorabilius vestiri q; monachus: magister in theologia q; frater simplex. fo. 7. co. j. ver. non enim.

ij. Abbas si sit ingratus cum conuentu delinquendo aduersus donatorem: ipse cum conuentu a monasterio expellitur: donatio tamen non reuocatur. fo. 46. co. ij. versi. immo plus.

ij. Abbas quando inquirit contra monachum debet ei interim alimenta prestare. fo. 75. co. ij. §. xxxix.

Abbas. vi. j. in parte religionem circūuentus &c.

Abrasio vel consumptio circa clausulā appellatione remota vitiat rescriptum. fol. 103. col. ij. versi. ex quo.

Absoluendi potestate prescripta: excommunicandi potestas prescripta non videtur. fo. 105. col. j. versi. & propterea.

Absolutio contra iuramentum promissorij prestitum in casu licito: a superiore non conceditur nisi ex magna causa: sed in iuramento assertorio: iuranti contrauenire concedit in aliquo casu: si illud iuramentum superior non est secutus. folio. 32. col. j. versicu. & propterea.

ij. **Actio** ex nudo pacto ex interuallo duplicato oritur. fo. 11. co. ij. versi. & propterea.

Actio familie herciscunde vt competat: requiritur q; que in hereditate sunt: non sint male acquisita. fo. 41. col. iij. versi. bene facit. el. ij.

Actionem habens suo nomine vel p̄ suo interesse potest quādocunq; procuratorem constituere. folio. 72. col. iij. versi. poterit.

Actor qui plures habebat iudices: si actionem coram vno proposuit: qui reum citari fecit: & citatione nondum executa: eundem reum super eadem causa coram alio iudice conuenit: allegata litis pendentia coram primo iudice per reum ad illum remittetur. fol. 103. col. ij. versicu. ex quibus alias.

Actori quando dant plura remedia alternatiue vel simpliciter electio est eiusdem. fo. 64. col. iij. in prin.

Actum fieri impedit occasio modica. fol. 15. col. iij. in princip.

Actum faciendi si alicui detur libera potestas: debet in eo seruare canonicā formā. fo. 101. col. j. versi. bene facit.

Actus actiuorum sunt in patiente bene dispositio. fol. 18. col. j. in princi. & fol. 34. co. ij. §. 56. iuxta fin. & folio. 53. col. iij. p̄

iij. pe finem.

Actus gestus ab vxore sine licētia viri: si fuerit sibi p̄ficuus tenet nisi a principio actus: per aduersam partem opponeretur: nam talis oppositio reddit actum nullum: & si vtriq; coniugi sit vtilis. fo. 49. co. j. in prin.

Actus in dubio iudicatur perpetuus non temporalis. fo. 52. col. iij. versi. reperio tamen.

Actus non vergit in detrimentum alicuius quādo non infert principaliter detrimentum: licet secundario fic. fol. 72. col. j. in fine.

Actus in quo requirit aliqua impensa si fit presumit facta instante eo ad quem spectat actum facere. fol. 77. col. iij. §. j. versi. item per ista.

Actus gestus per partem in iudicio nunq; nocet si nō fuit ab alia parte acceptatus sed impugnatus. fo. 105. col. ij. versi. ad idem facit.

ir. Actus clandestinus semper interpretatur in deteriorem partem. fo. 120. col. ij. ver. ad hoc.

Accusans extrahentem bladum: si in fine libelli adiciat: quare peto ipsum cōdemnari secundum formam iuris communis: licet iure communi vetitum nō sit bladum extrahi: nihilominus libellus sustentabitur si illud ius municipale prohibeat. fol. 2. colum. j. v. hinc etiam.

Administratio interdicit alicui non solū qñ iam dissipauit bona sed etiā quando est suspitio q; in futurum dissipabit. fo. 65. col. iij. §. xvij.

Administratione generali alicui concessa non permittitur ei quid dolose facere: nec per hoc dominum obligat. fol. 47. co. j. ver. vnum tamen.

Administrator bonorum alicuius in dubio presumitur potius administrare tutorio nomine q; animo donandi. fol. 39. col. iij. ver. cogita.

Administrator generalis litigans sine iusta causa: si condemnetur in expensis soluit de suo. fo. 47. co. ij. ante medium. ij.

Administrator regni potest donare ratione generalis administrationis quam habet in regno. fol. 47. col. iij. ver. idem dicimus. iij.

Administrator. vide. j. in verbo prelatus. fo. 17. & 23.

Administrans negocia alicuius vbicūq; tenebatur olim ponere pecunias ad vsuras: tenetur hodie ponere ad licitum questum: & tenetur ad illud commodum quod licite potuisset percipere. fo. 109. co. iij. §. septimo infertur.

Administrans. vt. j. in. litera. t. in verbo tutor vel quiuis ali⁹.

Aduenticium omne respectu clericorum dicit castrense vel quasi. fo. 24. colum. j. ver. itē ego.

Aduersarius ad iudicium prouocat⁹ a parte cōtraria ꝓpria auctoritate nō tenetur venire. fo. 77. co. j. ver. si tamen pars.

Aduersarij verba q; nō acceptat nō pōt se ex eis fundare: & idē si dissimulat. fo. 105. co. ij. ver. presertim.

Adulter sicut propter adulterium dicitur inimicus propinquorum mariti: ita etiam si post mortem ad viduam accessum habeat. fo. 48. co. j. ver. bene facit.

Adulter si occidi pōt: pōt castrari. fo. 57. co. j. post prin.

Adultera perdit arras: itē ius quod habet in bonis quesitis constante matrimonio. fo. 12. co. ij. §. xx. etiam si solū fit sponsa de p̄senti. ibi.

Adulteram dotem petētem potest repellere maritus: & eius heres potest eam a legato a marita facto repellere. fol. 57. co. j. & ver. immo videtur.

Adultere vxori si maritus parcat: ea conuētione vt penes eū maneat bonorū lucrū: talis conuētio nō valet. fo. 18. co. iij. ver. & ex hoc. q; tū cogitandū relinquit.

Adulterio sicut vxor perdit dotem: ita & parafernalia bona. fo. 49. co. ij. ver. modo illa. p̄o quo allegat glo. quaz vltra eū dixit sing. Jaſ. in. l. ij. co. ij. ff. so. ma. f.

Adulterio qui offenditur constante matrimonio: ille offenditur ex stupro viduitate durante. fo. 60. co. ij. ver. ex quo no. ij.

Adulterium vxoris grauius est in mente viri q; occasio filij. fol. 56. col. iij. versicu. vxoris.

Adulterium adeo est per se malū q; nulla causa iustificari potest. ibi. versi. presertim. fo. 57. col. j. versi. presertim.

Adulterium si vxor committat: maritus donationem ei factā reuocasse videtur. fo. 56. col. ij. versi. tacite etiam. Et idem si vxor luxurioso osculo pudicitiā violauerit: vel si passa est aliquem ad suum pectus vel mamillas manus apponere. fol. seq. col. j. ver. quinimmo. si probaretur vxorem fuisse in balneo cum alio. d. co. ver. idem forsan. Vel si pernoctauit extra domum sine causa. ibi. versi. idem si. Et hoc procedit iz maritus ignoraret predicta. ibi. versi. immo videtur. ij.

Adulterij vtriusq; coniugis compensatio quando fiat. fol. 12. col. ij. in fi. & in seq.

Adulterium. vi. j. in litera. m. in verbo maritus. lo. trigesimo. & in sexagesimoquarto. & in octuagesimosexto. & in nonagesimotertio & quarto. & in litera. d. in verbo dotē. lo. j. & in verbo vir. lo. j. & ij. & in verbo vxor. lo. lxij.

Adulto curatorem habenti qui illum dixit non habere et contrahentem cum eo hoc ignorantem non certificanti & iuranti non cōtrauenire: non subuenitur propter dolum commissum. fol. 13. co. ij. iuxta mediū.

Aduocati non conueniunt vltra q̄s facere possint. fo. 26. co. ij. ver. idem quod.

Aduocatorum & doctorū testamenta ratione preteritionis nō

possunt contratabulari.ibi.col.iij.
Aduocatus 7 doctor nō possunt sue concubine donare.ibi.
Aduocatus tenetur ex necessitate ad patrocinādum pro pauperequando est in extrema necessitate.fo.43.col.iij. in fine. Adde Fely.in.c.j.de offi.iudi.
Aduocatus qui promisit ecclesiam defendere: nō tenetur nisi fuerit requisitus:si tamen inrauit videtur requisitioni renunciare.fo.116.col.iij.in medio.
Aduocatus.vide.j.in litera.p.in verbo peculiū.lo.ij.7 in verbo abbas.lo.iij.7.j.verbo donatarius.lo.ij.
Agens est nobilius patiente.fo.17.co.iiij.in prin.
Agnati quorum consensus in contractu puelle requirendus est si renuāt consentire tunc supplet pro eis superior.fo.13.col.iiij.post medium.
Allegare turpitudinem propriam licet quādo allegans tractat de damno 7 alius de lucro.fo.32.co.j.in fi.ver.secundo dicit.
Allegatio partis non facit ius.fo.11.col.iiij.in fin.
Allegatio partis vbi nō impugnat per papā vel per iurisconsultum pōt allegari tanq̄ lex.fo. 2.in prin.col.j.
Alere si quis tenetur aliquem sufficit si eum faciat reci pi in hospitali: vel si procuret ei aliquam pben dam:dum tamen alendus valeat ibi sine dedecore.commorari.fo.97.col.iij.in fi.prin.
Alexandri quedam notabilis liberalitas describitur.fo.5.co.ij.§.ix.ver.similem.
Alfonsi Duodecimi hispanie regis quedā summa liberalitas enarratur.ibi versi.similē lo.ij.
Alienam rē qui scienter emit tenetur eā 7 tantūdez domino restituere.fo.44. col.ij.in prin. ad quod allegat legem regni.
Alienam rem 7 illicite acquisitam si quis ignoranter emit: tenetur illam restituere si ignorantia fuit crassa 7 supina. ibi. versi.ratio predictorum.
Alienari prohibita ea prohibitione que dominij translationē impedit:non possunt in dotem dari.fo.9.col.j.versi.7 quidem.
Alienatio rerū mariti que tacite vel expresse sunt pro dote hypothecate non valet: etiā si uxor bis vel pluries hypothece renunciet: nisi alia bona mariti superfint ex quibus ei possit solui dos.fo.11.co.ij.ante si.quod est singulare.
Alimenta debens alicui:ei in propria domo prestabit:nisi culpa eius alendus ibi commorari nō possit.fo.40.co.iij.in me.7 fo.97.co.iij. in prin.
Alimenta que debentur miserationis causa: nō debentur p̄m dignitatē:sed iurta necessitatē viuēdi.fo.44.col.j. versi. ex quorum.7 fo.98.co.iij.versi.quinimmo.
Alimēta possunt coram iudice ecclesiastico peti inter mere laicos.fo.79.co.iij.versi.sed alimenta.
Alimenta denegari possunt ex causis ex quibus pōt quis exheredari.fo.88.co.j.§.v.ver.item q:.7 fo.90.co.iij.§.xiij.
Alimenta recipiens ab aliquo an teneatur illum associare.fo. 97.co.iij.in prin.
vi. Alimenta sicut maritus tenet uxori prestare:ita 7 eius seruitoribus.fo.48.co.iij.versi.si ergo.
Alimentari nō dz quis ex bonis que ob delictū ab eo auferuntur.fo.40.co.iiij.ver.facit quod. lo.ij.
Alimentorum causa si quis habeat sententiam pro se: 7 ab ea appellatur:appellās interim alimenta ministrabit appellatio.fo.75.co.iiij.ver.ex quo.
Alimenta.vi.j.in litera.m.in verbo maritus.lo centesimo.7 centesimo tertio.
Amatores debēt suis amasijs donare nō econtrario.fo.iij.co.iij.ver.7 quis.
Ambasiatores obtineāt gegd eis occasione ambasiate donatur. fol.25. co.ij.versi.per quem.
Annulus quotidian9 uxori a marito successus ei9 fit alr nō.6.co.iiij.ppe fi.v.idē dicit.
Appellari non potest a sententia dotis in fauorē mulieris sicut nec a sententia pro alimentis.fo.64.col.ij.ver.aduerte.
Appellationis extrajudicialis ptextū cōtra aduersariū interposite nō tenet aduersari9 coram superiore cōparere.fo.77.co.i.v.fi tamē.
Appellationis cā si litere impetrent non est necesse in eis de nominibus iudicū a quibus fuit appellatū mentionē face-

re.fo.103.co.iij.ver.unū tamen.
Appellationis dz debeat mētio fieri:de bis tñ q̄ post eā innouata sunt fieda nō est.ibi.versi.7 post.vnde de excōicatione post eā lata cōmemorari nō oportet:vt ibi.in fi.d.ver. iij.
Appellationis que quouis mō nō subsistit vel est deserta vel aut tacite vel expresse est renūciatū etsi nulla fit mētio: impetratio valet.fo.104.co.iij.ver.existis in primo.7 idē si cā sus esset in quo nō posset appellari:vt ibi.
Appellationi renūciare nō videt faciēs actū coram iudice a q̄: si ille actus nō fuit ab aduersario receptus.fo.105. col.ij.v. ad idē.q̄ quidē receptio dz fieri in specie:vt in.d.co.fi.v.que quidē.qō vltimū est satis notabile.
Appellatiōe excessus veniūt oīa crimīa.fo.82.co.ij.post me.
Apices iuris quid sint.fo.74.co.iij.ver.apices.
Arre proprie que dicantur.fol.3.col.j.versi. quo ad primam.
Arrarum datio quare magis permittitur q̄ stipulatio penalis.vide ibi remissiue.
Arre in hispania idē sunt qō donationes ppter nuptias.fol. 7.co.iij.in prin.7 fo.10.co.ij.ver.7 ide est.vbi allegat.l.partitarū.7 fo.11.co.j.ver.ex quo. vide tñ tres differētias inter eas.fo.14.co.ij.cum duabus seq.
Arre dant uxori in pmiū virginitatis.fo.7.co.iij.v.q̄ quidē.
Arre de iure regni hispani possunt dari vel promitti mulieri corrupte seu vidue.ibi.
Arre seu donatio ppter nuptias possunt ꝙstitui in emphiteo vj.
si sine cōsensu dñi.fo.7.co.iij.ver.idē dicēdū. dūmodo non dec estimatione q̄ faciat emptionē. vel apponat pactū de lucrāda dicta donatione.co.ea.itē pōt cōstitui in re subiecta restitutioni 7 tūc 7 estimatio 7 pactū de qbus.s. pñt interuenire.ibi.§.xij.qō vltimū intellige qñ cōstituens aliorū bonorū inopiā pateret.ibi.§.xiij.in prin.
Arre vel res ppter nuptias donate tali estimatione que facit emptionē an possint alienari.fo.10.col.iij.ver.istud. Et qd quādo dant tali estimatione q̄ fit ad videndū an res efficiatur deterior.vide ibi in additione.
Arre pñt p maritū aliēari uxore ꝙsentiēte bis exiteruallo post biēniū.fo.10.co.iij.i me.7 i pn.seq.qō oportune itellige: vt fo.11.co.ij.circa me.i addi. Et aduerte q̄ nō sine ministerio dicit exiteruallo: q̄ ad hoc vt actus dicat geminat9 7 vt talis aliquid operet:requiritur q̄ inter vnum 7 alium actum sit interuallū.sentit Bal. in pbemio.C.fi.co. ex cuius dicto hāc doctrinā fic gñalr scripsit Jaf.i.l.j.i.viij.col.ff.de offi. ei9 cui est māda.iurisdi.7 in.l.si qs in cōscribēdo.fi. verbis. C.de pac.quā vide bñ loquētē:quā doctrinā bñ no. quia ad multa deseruiet.7 eā reperies positā i meis magralib9 doctrinis q̄ ipse collegi in verbo act9 vt dicat geminat9 2c.
Arrarū alienationi mulier iuramēto cōsentiens contrauenire non potest.fo.11.co.j.ver.idem ego.
Arris prescriptio inchoata constante matrimonio non prei dicat.fo.11.col.j.ver.ex quo etiam.
Arre pñt aliēari p maritū ob necessitatē famis ēt si ñ bēat alia bona ex qb9 mulieri p dote ꝙsulat.ibi.co.ij.v. qō procedit.
Arre nō pñt excedere decimā partē pr̄imonij eas pstātis.fol. 14.co.ij.circa pn. dz aliud sit i donatiōe ppt nuptias vt ibi.
Arre an possint vltra dictam decimā cum iuramento constitui.vid.ibi.ver.hec tamen.
Arrarū ꝙstitutio cū nō fit simplex donatio sed ppter nuptias etiā mr̄imonio ꝙstāte fieri pōt.fo.14.co.ij.v.ex quo inferk.
Arras qūo possit cōstituere q solum dz in bonis vsufructum vel superficiē.vide.fo.14.col.iij.§.25.in prin.sequē.
Arrarū concessione bona dantis deductis debitis extimant. fo.14.co.iij.in medio.
Arris uxori donatis vtik 7 fruik vir sicut alijs reb9 dotalib9 dz regni lex q̄ ꝙsuetudie ñ fuak:alr dispōak.f.14.co.iij.§.xxvj
Arre uxoris statim fiunt:7 qualiter 7 quando de eis possit disponere:vid.fo.15.§.xxvij.
Arras uxor nō perdit:7 si ad scōas nuptias cōuolauerit: illis tñ vti debet in vita:reseruata filijs priorū mr̄imonij ppte tate.fo.48.co.iij.ver.sed re vera.
Arras an uxor alienare possit:vi.j.in verbo uxor nō pōt. Et in ista materia vide.j.in litera.p.in verbo pater.lo.iiij.7.s. in verbo adultera.7.j.in verbo maritus.lo.vij.
Arbiter vi.j.in litera.m.in verbo mulier.lo quadragesimo primo.
Arbitrator qui sm equitatē pcedit nō pt discussionis exceptionē reijcere:qū hypothecaria ꝫ tertiū possessorē agik.fo.74.co.iiij.ver.si vis.
Arbitratoris laudū qō toto tpe diuidere nō liceat: valet.f.33. col.j.ver.

co.j.ver.sic etiam.

Arbitrio iudicis decẽ casus q relinquunt ⁊ alios lx.⁊ plꝰ remissiue vi.j.i vbo iudicis arbitrio.

Arbitrium nullũ ⁊ si ptes approbare ñ possint fallit vbi vitiũ nullitatis ꝙtinet merũ fauorẽ eaꝝ:qꝛ tũc approbãdo sciẽter tenent ad laudi obseruantiã.folio.63.co.iij.prope finem.

Argumẽtum a cõiter accidẽtibꝰ i iure validũ est.fo.5.co.iij.vsi.ad ppositum.⁊ fo.34.co.iij.§.lvij.⁊ fo.lxxvij.co.iij.ver.itẽ validum.

Argumentũ a cõiter accidẽtibꝰ onus pbandi in aduersariuꝫ erãsfert.fo.32.co.iij.ver.qꝛ dici.⁊ fo.65.co.iij.v.itẽ validuꝫ.

Arma et equi ab vlteriori mari portata:romãqꝫ veniẽtiã:si i trãsitu in regnũ ficilie deueniãt inde libera ẽt fine regis mãdato exhi pñt:lꝫ filia fine eiusdẽ regis licẽtia ꝺ dcõ fgno exhi nõ valeãt.f.21.co.j.v.⁊ pecunia.

Armigeri sibi inuicẽ ptãtẽ dãtes vt eoꝝ vnus de cõibꝰ rebus:sicut de pprijs possit disponere:nõ poterũt bona donare:nisi alter fuerit exẽssum neqꝫ dolose aliqd agere.fo.47.co.iij.ver.idẽ dicimus.

Articulum si qs faciat q̃ bertã p viꝛ titiꝰ cognouit nõ obtinebit:qꝛ ñ ꝙcludit:cũ potuit ẽt ipe violẽtiã pati ⁊ ñ inferre.f.120.co.j.vsi. vel aliter.

Associãs aliquẽ icõtinẽti post admissũ facinꝰ:ex sola psũptiõe q̃ opẽ vlicto pstiterit i ipo cõmittẽdo:pp breuitatẽ tpis dãnari põt.fo.16.co.iij. añ fin.

Autem res q̃.C.cõia de leg.pcedit etiã in rebꝰ phibitis aliẽari p statutũ iuratũ.f.vij.co.iij.v.⁊ sic sentit.Et vi.j.i vbo maritꝰ.lo.lxix.i mã dotẽ autentice. iij.

Autẽ.pterea.C.vñ vir ⁊ vxoꝛ.hꝫ ẽt lolũ in spõsa de pñti:ẽt nõdũ traducta vel cognita.fo.33.co.iij.ver.⁊ hinc est.

Autẽ. pterea.C.vñ vir ⁊ vxoꝛ.nõ habet locũ i vxore post mortẽ viri luxurioseviuente.fo.48.co.ij.ante medium.

Auten.pñite de fideiussoribꝰ.C.limitat.fo.74.co.j.vsi.ad ista.

Auo mꝛno ⁊ pꝛno relictis si qs decedat sine descẽdẽtibꝰ in q̃ñtis ex latere mꝛno:pferẽt maternꝰ: in q̃ñtis ex pꝛno pferẽt pꝛnꝰ sicut i frib⁹ ⁊ sororibꝰ.fo.22.co.ij.v.facit.

Auus aliqd donãs nepoti:in dubio donare psumit pp nepotis merita:nõ pper filij merita.f.101.co.j.ver.si ignoranter.

Auꝰ neptẽ dotare tenẽt.fo.e.co.iij.§.xxiij.Et hoc i auo pꝛno ibi.v.itellige.qõ pcedit qñ filiꝰ pꝛ neptis nõ hꝫ vñ eã dotet fo.101.co.iij.post mediũ. Itẽ nisi ipsa neptis sit diues.ibi. co.ij.vsi.in scõo.p quo allegat legẽ regni mẽti tenendam.

Auꝰ pꝛnꝰ attẽtis nꝛi regni ꝙsuetudine ⁊ lege:vꝛ nõ teneri neptẽ dotare.f.101.co.iij.v.§ caue.qõ tñ cogitãdũ reliquit.

B

Banita si sit mulier nõ tñ poterit adulterari ẽt si vir sit bãnitꝰ.fo.56.co. iij.versi.quia etiam.

Bãnitꝰ possit occidi ipune statuti vigore:bãnum alicuiꝰ dolose pcurãs vt eũ occidere valeat:ipunitatis pui legio nõ gaudet.fo§4.co.j.versi.idem dicit.

Bãnitũ si statuto vel alꝰ fas sit offendere.tũc bona eiꝰ possunt capi impune.fo.17.co.j.ver.presertim.

Bãnitꝰ si statuto dictãte pt ipune offendi:pt ẽt occidi.ibi.

Bãnitꝰ si statuti dispositiõe pt ipune occidi:poterit vulnerari ibidem.

Bãnitꝰ si nõ ꝙparet nec pcuratoꝛẽ mittit:qñ timet sibi ⁊ cause vi iferri vt si est culposus pp ptialitates:vl̃ habeat cãz cuz potẽte:⁊ si culpa sua sit bãnitꝰ excusat.f.58.co.j.v.facit qõ.

Bãnitꝰ q̃ p delicto añea ꝙmisso securitatẽ obtinuit:si post eã obtẽta delinquat:ppter nouũ delictũ cõmissum reuocata vꝛ securitas respectu veteris delicti:p quo poterat ipune offendi vel occidi.f.61.co.iij.ver.qõ fere.Qõ pcedit qñ pnceps securitatẽ ꝙcessisset ex mera gra:secꝰ si ex iusta cã:quia tũc pp nouũ delictũ nõ reuocat.ibi. vsi.facit optime.

Bãnitũ patrẽ pt filiꝰ ipune occidere.f.65.co.j.ver.idẽ si alio.

Bãnitꝰ ⁊ deportatꝰ equiparant.fo.66.co.ij.vsi.itẽ dicas.

Baptismo non cõsequitur qs remissionẽ pctoꝛũ que añ sub eiꝰ spe cõmiserat.fo.63.colum.j.versi.ad idem.

Bellice rei scia: dimicãdi nutrit audaciam.fo.1.col. j.versi.non ego.

Beneficia vacãt solo ꝺcto mꝛimonij ẽt fine copula.fo.33.co.j.vsi.hinc est ẽt el primo.

Beneficiatus licet non possit renũciare bñficio q̃sito fine lnia superioꝛis: bñ tñ iuri q̃rendo poterit.fo.26.co.iij.versi.facit nota.

Bñficiatꝰ si mlta acqsiuit:⁊ ignoraꝝ an intuitu ecclesie vel sue persone q̃sierit:iudicat pro ecclesia si illa in possessione reperitur.fo.55.col.iij.ver.ad idem.el tertio.

Bñficiatus.vide.j.in verbo concubina clerici in minoꝛibus et in parte filius clerici in minoꝛibus.

Bñficioꝝ filij fami.clerici etiã in minoꝛibꝰ fructꝰ pri nõ acqrunt:immo pr eos recipiẽs tenet reddere rõnẽ filio actione negocioꝝ gestoꝝ.fo.24.co. j.ver.ex his infero.

Bñficiũ si aliqs impetret vsqꝫ ad valoꝛẽ cẽtũ ducatoꝛũ:qõ valet trecẽtis:in quo tñ tot sunt faciẽde expẽse:qꝫ ascẽdũt vsqꝫ ad ducẽtos:nõ dicit habere bñficiũ i redditibꝰ nisi cẽtũ ducatos.fo.14.co.iij.v.⁊ hinc est.

Bñficiũ cedẽdi bonis.vi.j.in littera.d.in verbo debita.

Bñficiũ si vt mihi cõferat amicꝰ vel pcuratoꝛ meꝰ aliqd fimoniace expẽdit:mihi nõ imputat:nec illud a me põt repetere etiã si ei mandassem.fo.47.co.ij.ver.per quam.

Bñficiũ ne qs ꝙueniat vltra q̃ facere possit:nõ cõpetit ei q pp maleficiũ ad inopiã deuenit.fo.102.co.ij.v.ad idẽ.el.j.

Bonafides vide infra in litera.p.in vbo possessio.lo.5.

Bona subiecta restõni sicut propter famẽ pñt aliena ri:ita ⁊ ppter redẽptionẽ psone.fo.8.col.iij.v. vbi cũq;.⁊ pmã ꝙclusionẽ ponit ẽt.fo.11.col.ij.v.fic.ad cuius.

Bona siue mobilia siue immobilia:q̃ habẽt maritꝰ ⁊ vxoꝛ dicũtur cõia vtriusqꝫ:preter ea q̃ eoꝝ glibet ppria pbauerit.fo. 36.col.iij.vsi.hodie tñ.⁊ hoc iure huiꝰ regni ⁊ cõsuetudine. vt ibi:iõ sint cauti ꝙiuges vt iuuẽtariũ ꝙficiãt nuptiaꝝ tpe.

Bona confiscata ⁊ mulcte impositę cõmittentibus delictuꝫ in castro quod cum iurisdictione viro fuit datũ in dotẽ:vtriqꝫ cõiugi simul pertinẽt.fo.38.col.ij.in medio.ver.ampliabis predicta:⁊ hoc ex mẽte legũ regni nostri:qꝛ iure cõmuni ad solum virum pertinerent;vt ibi.

Bona presumunt licite acquisita:nisi probẽtur turpiter habita.fo.41.col.iij.iuxta fi.ver.in dubio.

Bona oĩa cõstante matrimonio quesita iure antiquo erãt mariti.fo.45.col.iij.ver.⁊ si quispiam.

Bona si ad aliquẽ sunt peruentura certo delicto per aliquem commisso:si ille procurauit illud delictum perpetrari:non debet in casu delicti consequi bona.fo.54.ca.i.ver.ex quo.

Bona non debet habere qui personam expulit.fol.84.col.iij. versi.⁊ ex illo.

Bonis prohibitis alienari:potest fieri missio pro debito descẽdente a prohibente.fo.9.co.iij.post medium.

Bonoꝝ oĩm perditio non solũ infert iustuꝫ metũ:sed ⁊ maioris partis bonoꝝ.fo.58.col.ij.§.lxxix.v.ad idem.

Bonus meliori non est preferendus quando vterqꝫ equa facilitate potest haberi.fol.99.col.iij. post medium.

Boues solent tradi a dominis terrarum laboratoribus:pluribus pactis vsurã sapiẽtibꝰ.ꝺ qbꝰ fo.113.col.iij.ver.quarto infero:⁊ per totã co.seq.⁊ vi.folio 114.col.iij.ver.idẽ dicendum.

Brachiũ seculare qñ inuocat qd pcedere debeat.fo.81.col.vsi. ratio predictoꝝ.

Brachiũ seculare iuocat i possessiõibꝰ laicalibꝰ.f.80.col.iij.

C

Campsores an percipiãt licite qõ bñ a deponẽtibꝰ penes eos pecuniã vt alibi tradat.f.112.co.iij.v.q̃rto inferr.⁊ p totã col.seq.vi.plura circa cãbia exerceri solita. mpsoꝛis fidedigni cõmuni extimatione fuga an noceat tutoꝛi vel curatoꝛi qui apud eũ minoꝝ pecunias deposuit. fo.5.co.iij.vsi.⁊ per ista.

Canonistam i materia legali legistã ꝙsulere nõ pudeat.⁊ econtra nõ pudeat legistam canonistam consulere in materia canonica.fo.1.col.ij. ver.in cuius.

Capellaniam potest quis facere hac conditione vt si officia ab eo ordiata nõ celebrent bona que ad hoc assignauit:ipso iure ad suos heredes redeãt:⁊ ipsi possint ea ppria autoꝛitate occupare. fo.9.co.iij.ver.quinto quod.

Capitulum tanta qui filij sint legitimi limitat fo.88.co.iij.ver.imo fortiꝰ.vide que addidi.j.in litera.m.in verbo matrimonium subsequẽs.

Capitul.in fidei fauoꝛẽ.de hereti.in.vj.ponderatur.folio.121. col.fina.

Capitulum pe.q̃ ſi.de ſecundis nup. intelligunt remiſſiue mirabiliter.f.91,co,iij,§.xv,

Capituli ſalubriter de vſuris materia optime deſcribitur, fo. 110.co.iij.§.viij.cum pluribus ſequẽ.

Captiuorum redemptione iura loquẽtia: hñt locum in captiuis ex maleficio.f. 58.col.j.verſ.facit ad predicta.

Carceris cuſtos.vide infra in verbo cuſtos.q̃.j. in litera.p.in verbo.poteſtas.

Cardinales ſi aliquid ante pape creationẽ ſtatuũt:q̃ quilibet illud ſeruare ꝓmittit ſi fuerit electus:ſi eſt in preiudiciũ dignitatis: nõ tenet electus illud obſeruare,fo,51.co,iij,ver,facta aũt.q̃ fo.59. col.j,ver.q̃ ſoli.

Caſtitas maior requiritur in militibus ꝙ̃ in paganis vt ſint fortiores.fo.20.co.j.ver.hec.

Caſtrum primo intranti ſi premiũ promittatur:et plures ſimul intrẽt:oẽs ꝑmiũ habebunt fo.65.co,ij,ver.ad predicta.

Caſus excepti a ſtatuto ita idẽtitate rationis extendũtur:ſicut excepti a iure communi.fo.9.colũ.ij. verſi.q̃ necdũ.quod procedit etiam ſi excipiant̃ per dictionem taxatiuam.fo.ſequenti.in prin.

Caſus commiſſa ſm.ll.q̃ cõſuetudines terrarũ terminãda poti⁹ dz terminari ſm bonas cõſuetudines ꝙ̃ ſm.ll.fo.2.co.j.ver.ex iſtis.el.j.

Cauſa ſi ꝓmittit̃ terminãda de iure dz terminari ꝑ ꝙſuetudines q̃ vt iura cõia habentur ibi,

Cauſa lz in principe preſumat̃ in his que facit:ſignãter in his que ſunt de iure poſitiuo,hoc debet intelligi quando facit motu proprio et ex certa ſcientia:ſecus ſi ad inſtantiã partis.fo,38.co,iij,poſt medium,

Cauſa ſpiritualis vel profana ſi pendeat extra romanã curiã et committatur de ſpeciali mãdato tractari in curia q̃ non fiat mentio de litis pendẽtia talis conditio non valet,folio 103.co.j.ver.exiſtis.

Cautela eſt qñ cõficit inſtrumentũ dotis quo mariti bona obligantur vt ſpãliter talis poſſeſſio obligetur et tũc vxor nõ poterit illius rei hypothece renunciare:niſi bona ſuperſint ex quib⁹ de dote ſibi ſatisfiat fo.11.co.iij.in medio,

Cautelam pro genero cui dos promittitur vide.fo.110. co.iij. ver.ſed vt omnis.

Cedendi bonis beneficium nõ competit ei qui diſſipauit bona in fraudẽ creditorũ.fol.102. col,ij,ver,ad idẽ.in.ij.

Citandi non ſunt illi quos incidenter põt negociũ tãgere ſed ſufficit citare principalẽ cui⁹ intereſt.fo.72.co.j.in fin.

Citatio requiritur in ſnia principis licet ordo iudiciarius nõ requirat̃ur.fo,74.co,iij,in princi.

Citationes facte a nuncio ſine ſpãli cõmiſſione cui tñ iudex cõmiſit a ꝓncipio ſui oficij:vt eo durãte poſſet facere quaſcũq̃ citatiões valẽt.fo. 77.co.j.ver.ſufficit.qõ fallit niſi eſſet citatio requirẽs cãe cognitionẽ vt ibi.ver.qõ tamen.co.ij.

Citatio q̃ citatiõis cõmiſſio q̃ nuncij relatio ſi in actis deſcripta q̃ ex eis apparet ꝙ fuerit facta ad petitionẽ ptis:in dubio preſumitur ꝙ preceſſit ptis petitio.fo.77.co.iij.§.vnũ tamen.

Citatio ſi apparet facta per nuncium:q̃ ſi non conſtet ex actis de commiſſione vel autoritate iudicis interueniſſe preſumitur.fo,co,col.iij.ver.ex hoc.q̃ vide ibi ver.q̃ vbi contrariaz opinio,refert.q̃ in co,ſequẽ.verſi,ſed ego. ponit duplicem concordiam.

Citatio vt ſit legitima duo dñt ꝙcurrere.ſ.ptis petitio q̃ autoritas iudicis.fo.76.co.iij.verſi.ex qbus.

Citatio tũc dz fieri qñ nũcius exequitur mãdatũ:nõ qñ fit cõmiſſio.folio.77.co.j.ver.iſta autem.

Citatio eſt de ꝓceſſu.fo.103.co.ij.ver.item citatio.

Citatione ſeu actus nullis nõ perpetuatur iuriſdictio.fo.104. co.iij.vſi.ad idẽ.in.ij.

Citationis ineptitudinẽ purgat ſpõtanea citati ꝙparitio. fol. 78.co,j.ver.q̃ ideo.

Citationis materia.vide,aliq̃.j.i lr̃a.i.i vbo iudex.lo non cum duab⁹ ſequẽtib⁹.q̃ in eo.vbo iudex.lo.xxij.q̃.j.i pte iuriſdictio.lo pe,q̃.j.i lr̃a.n.i vb.nũci⁹.lo.ij.Et.s.i.lr̃a.a.i.v.actor.

Citatus ad iudiciũ ſi nõ audet ciuitatẽ ingredi ꝓpt inimicitias culpa ſua ꝯctas:bñ excuſat̃.fo, 58.co,j.ver,facit quod.

Ciuitatis regimen apud nobiles:nõ apud mechanicos eſſe debet.folio.5.colum.iij.verſ. Ad idem.

Ciuitates debent ſecura itinera tenere:aliter damnũ emẽdare tenẽtur.fo,112.co.j.in prin.

Clandeſtinitas quid operetur:vid.s.i vbo actus,lo.9.

Clauſula bona in fauorem cõtrahentis cũ minore in contractu inſerenda deſcribitur,fo,13. col.ij.in medio.

Clauſula cõſtituti habetur pro traditione quoniam per eã tradit̃ ficta poſſeſſio:q̃ datur parti facultas rem propria authoritate occupandi.fo.56.col.j.ver.idem dicas.qõ intellige quando conſtituens tempore cõſtituti poſſidebat vt ibi in additio.

Clauſula conſtituti vel precarij ſunt nulle:principali exiſtenti nullo,ibi,ver,nec obſtat.

Clauſula appellatione remota ſi in primis literis eſt appoſita de ea in ſecundis mentio fieri debet,fo,103,colum.iij.verſi, ex quo.

Clauſula notabilis ad hoc ꝙ de ea mẽtio in ſecũdis literis fiat que dicatur arbitrio iudicis relinquitur.ibi.co.iij.verſicu, que autem,

Clerici non torquẽtur.fo,20,col,ij.poſt prin.vbi de hoc ſe remittit.

Clerici in poteſtate parentũ conſtituti poſſunt licite diſponere q̃ teſtari de omnibus aduẽticijs.fo.24.co.j,ver.q̃ ex hoc licet Jacobus but.q̃ Bar.aliud ſentiãt,vt ibi.d,fo.24.q̃.d, co.j.in medio.ex quo Jaſ,in,l,filie lz.col.ij.C.de colla.datur nõ vilem cautelam vt filiuſſa.poſſit teſtari.ꝙ ſuſcipiat primam tonſuram quam etiam ſegura.ſequitur.in.d.col.iij.lz hodie his heſperie regnis ſuperflua eſt dicta cautela ex tãte,l,v,in.ll,de toro.

Clerici heres ſi poſſideat eccleſie aſſerẽti res defuncti fuiſſe q̃ſitas poſt adeptionẽ beneficij icũbit onus probãdi.fol.39. co.iij.verſi.limita primo.allegat gl.in.c.j.xij.q.iij.q̃ corrupte impreſſorum culpa.qz eſt.xij.q.v.

Clerici fornicatio vt dicatur notoria ſine alia probatione ſufficit ſi publice teneat concubinam,folio.95.colum.j.verſicu, redeundo,

Clericos lz laicorũ ſtatutũ liget cõtra arma portãtes pena tamen huius delationis exigit̃ coram iudice eccleſiaſtico nõ ſecularj.fo.80.co.iij.in medio,

Clericus ſi aliqua acquiſiuit ex illicita negociatione vel aduocatione que ſubiacent reſtitutioni debent tanq̃ es alienuz ſtatim reſtitui eis a quibus fuerũt extorta.q̃ in eorũ defectu ſuccedunt pauperes.fo.42.co.iij.ver,ad hoc.

Clericus infirmus qui propter infirmitatem nõ tenetur horas recitare poſtq̃ cõualuit eas nõ tenet̃ recitare.fo,45.co.iij. verſi.ad cuius,

Clericus etiã in ſacris põt filiã ſuã dotare ſicut q̃ alimẽtare.fo. 97.co.iij.verſi.ex iſtis qõ extende vt ibi,

Clericus in patrimonialibus cenſetur laicus.ibi.et fo.22.col. ij.ante medium.

Clericus ſi non habet bona patrimonialia poteſt ſororem dotare vel aliaz conſanguineã inopẽ de redditibus eccle.ibi.

Clericus nõ poteſt filiã dotare vel neptez ſeu alios deſcẽdẽtes de redditib⁹ beneficij.ibi.q̃ hoc ſm ꝙſtitutionez cardinalis ſabinẽſis cui⁹ ꝙſtitutiões a papa fuerũt approbate.vt ibi, q̃ fo.102.co.j.verſi.q̃ filium.

Clericus animi deſtinatione q̃ tñ coronã portãs lz nullũ ordinem habeat gaudet priuilegio canonis.fo.20.col.iij.añ ſi.

Clericus ſue concubine donare nõ põt.fo.21.col.iij.§.xxxix.

Clericus nõ poteſt ꝙueniri vltra ꝙ̃ facere poteſt.ibi.ver.quia clericus.

Clericorũ ſtipẽdia pro executiõe ſnie capiẽda nõ ſunt:ſicut nec militũ.fo,22,co,j.verſi.ad idẽ.el.j.

Clericus prepoſitus regimini alicuius eccleſie donec durat in officio:efficitur ciuis illi⁹ loci:ſicut miles poſit⁹ ad exercendam militiam,ibi.ver.ad idẽ.el.ij.

Clericus eſt ligatus eccleſie:ideo ſi ad mulierẽ accedit:adulterium ſpirituale q̃ ſacrilegiũ dicitur ꝙmittere:q̃ etiã inceſtũ. ibi.ver,ex alio.vſq̃ ad fi.co.

Clericorum concubine poſſunt puniri per iudicẽ eccleſiaſticũ. xvij. fo.22.co.j.ver.q̃ hinc eſt.

Clericus qui donauit q̃ tradidit concubine repetere nõ poteſt. xix. Sed eccleſie fiſcus repetit.d.fo.22.q̃.d,co,j.vſic.vnde non. infra tñ in ſeq.co.ver.facit quod.cõcludit contrariũ in vltimo dicto vez ꝙ ſeculari fiſco q̃ non eccleſiaſtico applicetur.

Clericus babẽs filiũ ſpuriũ:ſi fratrez inſtituat accommodata xx. fide ta

fide tacite de restituēda hereditate dicto spurio: ⁊ hereditas a dicto fratre vti ab indigno auferatur: imperū fisco. ⁊ nō ecclesie applicabitur. fo. 2. co. j. ver. ad idem.

Clericus si laico succedere cōuenirī pōt coram iudice seculari coram quo cōuenendus erat defunctus.

Clericus. vide. j. in litera. f. in verbo fiscus. lo primo. ⁊. ℣. in verbo. aduenticium.

Colonis qualiter dentur boues a dominis terrax sub pactis diuersis: ⁊ q̄ eox sint licita vel illicita. vi. ℣. in verbo boues.

Commissio vi̊. j. in litera. l. in verbo literas impetrans.

Comitatum si quis emat a principe: transmittit ad heredē feminei generis: nec de eo qō de feudo iudicat: scz qx nō tranfit ad feminā. folio 29. co. iij̄. ver. quinto facit.

Comites et barones tenenk curtes suas in quibus pedagia colligūt: a latronibus habere securas: alʒ depredatorum damna emendare tenenk. foli. 112. co. j. in princi.

Compositum omne participat de materia et forma. fo. 17. col. iij̄. post prin.

Compromissum potest fieri in arbitros ⁊ arbitratores px partes: cō promittendo seorsum vna ab altera: ⁊ p vltimū cōsensum primus ꝯfirmat. fo. 30. co. ij̄. ver. bene facit.

Compromissum. vid. ℣. in verbo causa. el. ℏ.

Conclusionis in causa: necesse est vt mentio fiat vt cōmissio valeat. fol. 103. co. iij̄. ver. cogitabā. ⁊ fic saluat quoddā dictū and. ficu.

Concubina in quo differat ab vxore. vi̊. fo. 35. co. ℏ. ver. ⁊ propterea.

Concubina si heres instituat: fratrib⁹ seu sororib⁹ pteritis vl̄ exheredatis poterūt fratres vel sorores testamentū q̄rela re. fo. 90. co. j. ver. ad cuius.

Cōcubinam si cū in utre propria clericus teneat: dicēs eē ei⁹ pedissequā: nō dr̄ habere publicā cōcubinā: nec publicus cōcubinarius. fo. 9 . co. iij̄. in prin.

Cōcubina clerici in minoꝛib⁹ bñficiati punitur legibus imponentibus penam clericorum concubinis. fo. 95. colum. iij̄. ver. ⁊ crederem.

Concubinā ne maritus accipiat: ne ve ad illā quam acceperit redeat pōt vxor stipulari a marito sub pena. fo. 94. co. iij̄. ver. vnum demum.

Concubinā si vir tenet pōt vxor ab eo recedere: nec sibi restituitur nisi caueat cum appositione pene: de ea expellenda ⁊ nō reassumēda. ibi. ver. ⁊ idem.

Cōcubina clerici vel cōiugati vt possit legibus huius regni hispani puniri: nō oportet q̄ reperiatur in eodē lecto vel mensa cum eo vt aliqui iudices opinantur ⁊ male. fo. 95. co. prima. versicu. in primis. Et qualis debeat esse: vide per duas columnas sequen.

Concubinas clericorū nō ligat statutū. laycorū. qñ sunt occulte. fo. eo. co. j. ver. ⁊ propterea.

Cōcubine clericox possunt punirī per iudicē ecclesiasticū. fo. 22. co. j. ver. ⁊ hinc est. ⁊ fo. 81. co. iij̄. ver. eodē mō. vide. ℣. in parte clericorū cōcubine. vbi addidi.

Cōcubine facta donatio per militem aduocatum doctorem licētiatū vl̄ clericū: ob merita vl̄ fuitia vz. fo. 22. co. iij̄. ℣. vnū nō est. dum tamen illa seruitia probentur: q⁹ alʒ illa verba pro meritis ⁊ seruitijs ⁊c. non sufficerent. vt ibi. versi. ⁊ intelligo.

Concubina in domo retēta si quid acquirat ex bonis amatox acquisisse presumitur. fo. 35. co. j. versi. idem est.

Cōcubinā pōt defendere amatox sicut vxorē marit⁹: ⁊ ecōtra. fo. 35. co. j. ver. ⁊ hinc est.

Cōcubina dicit domestica ⁊ repellitur a testimonio. ibidem.

Cōcubina clerici efficit ancilla ecclie ⁊ eps pōt eā vēdere. f. 81. col. iij̄. ver. co. modo.

Cōcubine future donari nō potest. folio. 20. columna. j. versi. ⁊ intellige.

Cōcubina. vi. j. in litera. f. in verbo. focaria. ⁊. j. in vbo mulier lo quinquagesimo. ⁊ in. lra. p. in vbo pater. lo. xxx. ⁊. ℣. in vbo aduocat⁹. lo. j. ⁊. j. in vbo emphiteosim. ⁊. j. i vbo infamis lo. j. ⁊. ij̄. Et in vbo prelatus. lo. xix.

Condemnandus de proximo p sniam p 2dēnato habet. fol. 21. co. j. vers. ad hoc. idē dic de bānitēdo. de primo.

Condemnatus si fuit aliquis p homicidio in mille. ⁊ supplicauit pnci pi pro compositione narrando solum q⁹ in mille fuit cōdēnat⁹ ⁊ nō q⁹ pro homicidio: rescriptū vti subreptitium non valet. fo. 103. col. ij̄. ver. ad qō.

Conditio si nupserit de consilio talis non spernit nec reprobatur a iure. fo. 86. col. ij̄. ver. si ergo.

Conditionis ⁊ modi sex differentias. vid. j. in parte prelatus si non implet.

Conducens equū: si cum eum duceret ad domū dñi: inuenit ostium clausum: ⁊ dimisit eū in pascuis: quē lupus occidit: si dñs erat consuetus sic dimittere nō tenet. idē si dimisit in stabulo sine custode. fo. 110. co. ij̄. ver. facit ter.

Confessio geminata tollit exceptionē nō numerate pecunie: nisi cōfessus in se assumat pbādi onus. fo. 10. co. iij̄. in fi.

Cōfessio extraiudicialis geminata: valet ⁊ preiudicat. ibi.

Confessio ex iracundia non nocet nisi sit geminata. fo. 11. co. j. ℣. ⁊ propterea.

Confessio mariti cōstante matrimonio de dote ab vxore recepta: dote aliter nō probata: an preiudicet heredib⁹ vel creditoribus mariti: seuenientibus ab intestato. fo. 18. co. ℣. ℋ. xxx. vbi plures remissiones describit. iij̄.

Confessio facta per maritū hereticū de dote recepta: an preiudicet fisco. ibi. co. iij̄. ante. ℋ. v.

Confessio constante matrimonio facta: in qua marit⁹ iurat se aliqd habuisse ab vxore est suspecta ⁊ simulata: ⁊ ideo invalida. fo. 31. co. iij̄. ver. facit.

Cōfessio mariti ante matrimoniū de dote recepta sicut nō presumitur facta donādi animo: sic etiā si matrimoniū non est consummatū: ⁊ si verbis de presenti cōtractū. fo. 33. co. iij̄. ℣. ad quod bene. qō summe notat. vij̄.

Confessio expresse facta etiā parte presente: nō tamē acceptante non nocet. fo. 105. co. j. versi. item ista.

Confessio alicuius qua asserit se hominē occidisse: sed ad sui defensionem: potest acceptari quatenus homicidium fatetur ⁊ quatenus ad sui defensionez occidisse dicit reprobari: vñ nisi illud probet condemnabit. fo. 119. co. iij̄. in prin.

Confessio mariti de dote recepta: non validat iuramentum cō firmatorum vel assertorium. folio. 32. col. ij̄. ver. postremo. l.

Confessionē suam simpliciter factū de delicto an possit qs ex post facto perimere: vel q̄lificare seu modificare: vid. fo. 119. co. iij̄. ℋ. 8.

Confessione extraiudiciali sicut requritur presentia ⁊ acceptatio partis: ita et in iudiciali. folio. 105. colū. ij̄. versiculo. et si diceres.

Confessioni illox stat q⁹ dicūt se esse cōiuges. fo. 18. col. j. i prin.

Confirmatio pape que potest referri ad cetū iuridice factū: ⁊ ad factū nō iuridice: in dubio ad primum refertur. fo. 5. co. j. ver. facit nota.

Confirmatio seu habilitatio vbi nō dependet a volūtate approbantis seu habilitantis: non obstante communione seu tacita approbatione: potest penitere ⁊ contra illud instare: saltem per viam exceptionis. fo. 63. co. iij̄. ver. que vltra.

Confiscatione bonox ipso iure venit fructꝰ a tēpore cōfiscationis pcepti: secus si per sententiā: nam tūc a tēpore sue non a tēpore cō missi delicti. fo. 54. co. iij̄. ver. si. illi enim.

Confiscatis bonis alicuius: confiscatur cōmoditas bonox restitutioni subiectorū in vita possessorum. fo. 75. col. ij̄. ver. si. ex quibus.

Confiscata bona. vide. ℣. in verbo bona confiscata. ⁊. j. in verbo publicatis.

Coniunx dicitur nō solum illa que ducta est ꝫ que ad ducendum est parata. folio. 34. col. ij̄. in princip.

Consanguineus proximior assentiens vēditioni rei ante vl̄ paterne: nō videtur renūciare iuri sibi cōpetēti retractādi illā infra nouē dies. fo. 27. co. iij̄. in prin.

Consanguineꝰ probate vite ⁊ opinionis potest esse iudex i causa consanguinei: nec ex hoc poterit recusari. fo. 110. co. j. ver. ad idē. lo. ij̄.

Consensus duorū qñ ad actꝰ validitatē exigit satis est q⁹ interueniat ex interuallo. fo. 30. co. ij̄. ver. si igitur.

Cōsensus tacitus in vno actu nō extendit ad aliū actū. fo. 105. co. j. ver. ⁊ potest.

Consilium sapientis vbi statutū regrit p forma: nō oportet ipsuꝫ habere vbi casus est

clarus in iure.fo.21.co.iij.circa princi.
Consilium optimum pro tutoribus.vid.fo.110.co.ij.verficul. idem ego.

Consuetudo introduci potest ꝙ mortuo prelato rex habeat custodiã bonorum episcapatus.fo.2.col.iiij.ver.⁊ inde est.
Consuetudo immemorialis etiã si adsit:non põt rex sine põtifice cõferre bñficia.fo.2.co.iiij.v.cessante.
iij. Cõsuetudo loci attendenda est ⁊ seruanda in dubio:qñ ꝫstare nõ põt:vtrũ sponsus vel maritus voluerit donare:an solum ad vsum concedere res cõcessas spõse vel vxori.folio 4.col.j.versi.in primis.
Consuetudo attẽdit in ℨctibus,fo.3,co.iij.ver.consuetudo.de quo se remittit ibi.ver.ad qõ,vltra que vltque addidi.j. in litera.d.in parte debitor fiscalium.
Cõsuetudo si in dubiũ veniat:an fit:ab aduocatis ⁊ procuratoribus explorabit iudex.f.12.co.iiij.circa;medium.
vi Cõsuetudo nec etiam statutum seu rescriptum nõ valet: ꝙ qs cẽseatur nobilis vel ignobilis ex progenie materna.fo.17. col.iiij.in prin.
vij Cõsuetudo mulierũ inspicit vbi est ℨctus dotis celebrat⁹:qñ vxor traducit virũ ad domũ siue domicilĩ suũ:fo.34.col.j. in fine.ad quod refert Bal.
viij Consuetudo si est ꝙ in baronijs nõ succedat filia:⁊ aliquis habeat filiũ vnũ secũdo genitũ et ex primogenito bz filiã: filia bz habere barontã.fo.52.co.ij.ver.lex etiam.
Commissio semp intelligitur salua cõsuetudine ⁊ ei⁹ trãsgressor punitur.fo.2.col.j.ver.idẽ si cõpromittat.
Consuedo donantis inspici bz.eadem colum.
Cõsuetudo legitime prescripta inducit ex vnico actu habere causam successiuam durante per legitimũ tempus.fo.68. colum.iiij.vers.ad cuius.
Consuetudo tribuit iurisdictionem etiam priuato nullam iurisdictionem habenti.fo.82.columna prima.in fine.
Cõsuetudo põt facere ꝙ quis in alieno territorio possit iurisdictionem exercere.ibi.co.ij.post princ.
xij Consuetudo nõ valet quod in criminali seu ciuili clericꝰ trahitur coram seculari iudice nisi fit a papa tolerata.ibi.circa medium.
Consuetudine possunt aquiri iurisdictio ⁊ merum imperium. ibidem.
xiiij Cõsuetudo nõ introducitur in preiudicium principis vel iurium suorũ:nisi ad id certa ipsius scia ⁊ patiẽtia accedat. f.co.co.iij.in medio.
xv Cõsuetudo siue statutum absorbens in totum filiorum legitimam nõ valet:nisi vbi filius alis haberet vnde viuere posset.foli.87.columna tertia versiculo.⁊ inde est.⁊ folio.93. columna quarta.versiculo.ex quo infertur,vbi hoc latius ponit.
Consuetudo nõ extenditur de vno casu ad alium.folio.105.colum.j.ver.facit.el primo.
Consuetudo si est ꝙ per installationem factam in certa sede
xvj acquiratur quasi possessio iuris episcopalis vel archidiaconatus vel alterius dignitatis:si installatio fiat in alia sede quam in deputata nõ transfertur possessio.ibidez ver. ex quo.
Consuetudine si aliquis prescripsit ius visitandi per seipsum non poterit visitare per vicarium suum. ibidem versiculo. ex hoc.
Consuetudo habet consensum tacitum.d.f.105.⁊.d.column.j. ver.⁊ põt esse.
xx Cõsuetudo valet ꝙ marítus prestet fideiussorem pro dote restituenda stante causa legitima.fo.105.columna.iij.§.quinto.cum dicit.
Cõsuetudo semel a iure damnata põt iterũ introduci.ibi.ver. ⁊ scõm.de quo vide per totam co.
Cõsuetudo.vide.j.in parte regni.⁊.j.parte lex expresse.⁊ in parte forensis.

Contractus in dubio semper presumitur factꝰ scõm cõdictionem personarum.f. 5.colum.iiij.post princ.
Cõtractus semper videtur factus secundum cõditionem persone et loci cõsuetudinem.fo.quarto.colum.prima. versic. facit quod.
Cõtractũ siue in iudicio si apponat nomen vnius cõtractus ⁊ effectus alterius attenditur natura illius contractus cuius effectus positus est.⁊ appositum quod nõ conuenit effectui pro nõ apposito habetur.folio.4.column. tertia. ver. ex hoc.
Cõtractus simulatus nõ firmatur iuramẽto.fo.trigesimo prio. colum.iiij.vbi allegat glo.sing.
Contractus occasione vel dispositione legali quãdo alicui tertio est quesitum ius re vel spe recedi non potest ab illo contractu in eius preiudicium nisi eo consentiente.fo.40.co.j. ver.idem video.
Contractus appellatione venit quasi contractus.fo.49.co.j. ver.⁊ procedunt.
Contractus quando est omnino nullus sine aliqua spe conualescentie:tũc ficta traditio nihil operatur.secus tñ est qñ licet contractus sit nullus speratur vt conualescat.fol.56. co.j.ver.ista dudum.
Contractus si fiat cum eo qui a principio erat fugitiuus: non viij. poterit postea capi propria auctoritate tanꝙ fugitiuꝰ.fo. 62,co.ij.ver ex his.
Contractus seu habitationis vel delicti ratione licet iudex ix. possit ferre sententiam:non tamen poterit mittere in possessionez:sed ex eius relatione mittet iudex in cuius solo vel territorio res est.folio.80.columna quarta.in primis verbis.
Contractus vtilitatem totam si vnus ex duobus reis debendi habuit:⁊ alter conueniatur poterit excipere ꝙ ille qui totã vtilitatem habuit prius conueniatur periculo suo.fo.106. co.iiij.ver.hinc est etiam.
Contractus in dubio non iudicatur vsurarius.fo.117.col.ij.in xj. princip.

Conuersus ad fidem nostrã de nouo potest causas suas tractare:⁊ aduersarios suos conuenire coram iudice ecclesiastico:quia dicuntur miserabiles persone. folio.78.columna quarta verficulo ex istis.

Conuitium qui bis vel pluries dixit ex deliberatione nõ ex iracundia dixisse presumitur fo.11.co.j.ver.⁊ propterea.

Copula inter spõsos si de futuro facit valere irreuocabiliter donationem inter eos factã:vt res donate efficiantur donatarij.folio tertio columna quarta. in medio.

Correctio fraterna licet fit de precepto:fallit vbi dubitatur vtrum monendus fiat deterior.folio.66.columna.iij.verficulo.⁊ hinc est.

Corporis afflictione ieiunio vel oratione si quis se occideret peccaret ⁊ in mortali peccato diceretur decedere.folio.53.columna.ij.verficu.idem credere.

Credere explicite que teneatur quis et que explicite.folio.118.columna tertia.fere per totaz.

Creditor pecuniam mutnãs erit cautus si in instrumento faciat scribere ꝙ mutuat recipiẽti ad alendum filios vel vxorem.folio.45.columna.iij.circa principium.
Creditore inuito potest ille qui obligauit omnia bona sua repudiare legatum sibi factum.folio.26.columna.iiij.verfic. addeludo.
Creditor ⁊ si fundum pignori datũ vt vnus satisdationis euadat non censeatur possidere fallit nisi esset sibi pro tãto obligatus quantum valet fere.folio.51.co.j.versiculo.per rationes.
Creditorum fraudãdi causa presumitur facere:qui alienat maiorem partem bonorum.folio.58.columna secunda versic. facit quod.
Creditor non potest sua propria auctoritate citare suum debitorem fugitiuum:etiam quo ad effectum preueniendi iurisdictionem.folio septuagesimoseptimo.columna.j.verficu. hinc est. v.
Creditor,vide.j.in litera.d.in verbo dñs.lo.iij.

Culpa est aggredi insolita.fo.47.co.iij.verfi.idem dicerem.
Culpa etiam non intercedente casus interuenisset non tenetur quis de casu licet culpa precesserit.fo.70.co.ij.ver.idez forsan.

Curator seu coadiutor regis vel alicuiꝰ nobilis potest libertates exercere vel donationes facere sicut ipse rex vel nobilis posset.folio.5.colum.ij.verficu.⁊ non solum.⁊ folio.25.columna.iij.verfi.secundo intellige quod limita mirabiliter quo ad ea que rex ipse vel nobilis cõiter donare consueuit:non vero quo ad ea que rarissime elargiri solet.vt in dictis locis.Et vid.j.in litera.n. in verbo nobiles non solum.vbi addidi doctores primam conclusionem sequentes. No.
Curator datꝰ p iudicẽ secularẽ vbi impubes qui successit clerico est

co est laicus.fo.22.co.ij.post medium.
Curator.vide.j.in verbo tutor vel curator.
Currens ad bravium si cecidit ⁊ equus solus prim⁹ accessit:an lucretur bravium vide.fo.65.colum.ij.ver.ad predicta.
Custodia castri si militi data est pro certa mercede ⁊ ipse eā alicui nobili ꝯmittat:illo castro ab hostibus capto eius domino non tenebit ex quo de nobili confidit.fo.5.col.iij.ver.ex bis in.ij.
Custodes debent aduertere quādo habent aliquē incarceratū maxime ꝓ graui maleficio: ne gladius introducat vel aliud ex quo verisimiliter mors sequi possit vel fieri.fo.55.co.iij.ver.debent enim.
Custos carceris qui aliquem suo loco substituit carcerato fugiente an teneatur.fo.5.co.iij.versi. idem dicas.
Custos nobilis prudens ⁊ fidelis dz adhiberi in custodiendis magnis rebus.fo.5.col.iij.ver.in bis.

D

Damna et lucra obuenientia vni ex socijs cōtemplatione persone non sunt communicanda cum socio quamuis societas huius lucri fuerit occasio.folio.44.columna.iij.ver. ad idem.
Damnū dr deducto lucro.fo.45.co.ij.in princ.
ij. Damnum casu eueniens in bonis alterius coniugis:ex bonis superlucratis resarcitur ex consuetudine huius regni. ibi.post medium.Nisi forsan culpa damnuz passi euenerit. vt ibi.
Damnum quod datur in agris potius dicitur datum a vicinis ꝙ ab alijs.fo.68.co.ij.et inde est.
Damnum quod a lucro originem br:cōputat vt lucrū seu vt amissio lucri.fo.94.co.iij.circa medium.
Dare Beatius est ꝙ accipere.fo.5.col.ij.§.x.circa principium.
Debita qui ꝫbit sub spe cedendi bonis: nō gaudet cessiōis bñficio:neq; ille q in fraudē creditorum bona dissipauit.fo.63.co.j.post medium.
Debitorum fiscalium exactio si alicui est commissa cum omni coactione quam viderit expediri:possunt incarcerari debitores si in loco viget consuetudo vt incarcerentur.fo.2.co. j.versi.idem si.
Debitor si tempore contracti debiti cum non esset soluendo dolo se idoneum asseruit ⁊ creditorē vt secū ꝫberet induxit:poterit a creditore capi etiā si cōdictionē suā nō deteriorauit.fo.13.co.ij.ver.⁊ propterea. ⁊ fo.62.co.iij.ver.ex quo.
Debitor q rem non soluit tempore debito:tenetur creditori satisfacere de omni lucro tēporis in quo plus post morā valuit.fo.43.col.j.ver.ex bis.
Debitor non existens in maxima necessitate tñ nō valēs restituere sine magno dāno vt puta vēdendo capitale (qō vulgo dr el cauda) vel instrumēta quib⁹ victū querebat an teneatur statim restituere.fo.44.co.j.circa prin.
Debitor si creditoris filio donet rem eo pacto qō ipsi soli q̄ratur:cuius occasione pater sibi remittit debitū: vxor creditoris nō pōt cōdicere nec aliquid rōne debiti petere ⁊ si illud debitū esset cōe ipsius ⁊ mariti.fo.45.co.iij.Ysic. hoc est hodie.pro quo allegat not.l.regni.
Debitor nisi prius constet saltem summarie ꝙ tempore contracti debiti ille erat idoneus ⁊ soluendo ⁊ ꝙ postea supervenit sibi calamitas insignis vel inopia magna. ⁊ sic ꝙ ei⁹
62 conditio fuit mutata nō pōt vt fugitiuus capi.fo.92.co.iij. versi.benefacit.Adde lanfrancū de oriano.in repe.c. qm̄ contra.de pbatio.in verbo recusationes.co.ij.Jason.insti. de actio.in princ.col.ij. n 82 cū alijs
Debitor si tempore Jctus ceperat dilapidare:non tm̄ qn adhuc esset idoneus poterit vt suspectus capi.si postea cepit fortius dilapidare.fo.62.col.iij.ver.ex quo.
Debitor si est rixosus ⁊ cōsueuit nō soluere debita etiā liquida tūc nō ꝓmissa discussione potest fideiussor cōueniri.fo.74. co.j.versi.ad ista.
Debitor si vni ex fideiussoribus tradidit pecuniā vt solueret et ille non soluit si creditor conueniat aliū fideiussorē ⁊ ille hoc allegat ⁊ offerat se paratū ostendere: ille prius conueniendus est ⁊ ipse interim absoluendus ab obseruatione iudicij.fo.106.co.iij.versi.per que.
Debitor debitoris eo casu quo potest conueniri poterit dicere: ꝙ prius principalis debitor suo sumptu ⁊ periculo conueniatur.ibi.ver.hinc est etiam.in.ij.
Debitor morosus nō habet restituere ea que per industriam acquisiuit ex pecunia.qñ passus morā non acquisiuisset talia.fo.108.co.ij.post prin.
Debitorem suum si quis capiat auctoritate incompetentis iudicis scienter captura nō tenet:⁊ pditius crediti.fo.77.co. ij.versi.intellige.nisi in casibus quibus a iure permittit debitorem capi vt ibi.
Debitorem fugitiuum clericum quibus casibus possit qs propria auctoritate capere.fo.77.co.iij.in prin.
Debitor captus vt suspectus de fuga:nō potest opponere exceptionem de incompetētia iudicis eum capi facientis.fol. eo.⁊ co.circa medium.
Debitoris fugitiui captura sicut licita est a principio ante litem contesta.sic etiā quādo lite penden.debitor efficit non soluendo.fo.70.co.iij.ver.ad confirma.
Decimarum tertias si princeps alicui ꝯcedat: nō potest sine eius licentia vēdere vel in aliū trāsferre:quinimmo nec ipse rex potest eas alteri laico concedere cuius ꝯtra videmus quotidie.fol.20. co.ij.in additione.
Decimas qui tenetur soluere:si illis ad sui sustentationem indiget:salua ꝫsciētia sibi poterit retinere.fo.43.co.iij.quasi in medio.
Decuriones officio decurionatus pendēte:debent a tabellionatus officio abstinere.fo.90.co.j.ver.sed q̄uis.
Defensor fine mandato cōdēnatus soluere de substantia debitoris potest.fo.13.co.iij.i fi.
Delegati duo ex pluribus si citauerunt partem:et pars comparuit:⁊ in comparatione omnes tres erāt congregati:tenetur respondere quasi per suā comparitionem purgetur vitium citationis.fo.78.co.j.v.⁊ ex hoc.
Delegatus pape non potest mandare executioni sententiā in rebus temporalis iurisditionis.vnde si fuit delegatus sup actione de dote:non mittet actorē in possessionē rerum cōuēti.fo.80.co.iij.post mediū.⁊ corrige ibi:accusatione alis actione.
Delegatus inferioris a principe poterit subdelegare si hoc habeat consuetudo.fo.82.co.ij.in prin.
Delegatus subdelegando vti dicitur sua iurisditione.fo.103. co.ij.ver.quod optima.
Delegatio paupis debitoris facta a marito vxori nō permittit actionē de dote.fo.107. co.iij.in prin.ver.existis.
Delicti commissi venia principe impetrata:censetur subreptitia:si impetrans subticuit qō prius iterum deliquerit:quia presumitur ꝙ princeps non conceder si illud sciuisset.fo.62.colū.iij.verficu.facit optime.
Delictū reuelāti si immunitas promittatur:⁊ plures illud cō mittentes reuelauerunt qui primo reuelauit indēnitatem consequitur.fo.65.co.ij.ver.⁊ propterea.
Delictis puniendis versatur publica vtilitas.fol.74.colū.ij. circa fin.
Delictuz si est probatum de apicibus vel solennitatib⁹ iuris non est curandum.ibi.
Delicto non dicitur quis inuētus nisi apprehēdat.fo.95.col. j.ver.in primis.
Delicto dicitur ille inuētus cōtra quē maleficiū probatur.fo. eo.co.j.ver.redeundo.
Delicta parentū nō nocent filijs antea natis:sed postea nascituris.fo.98.co.j.ante medium.
Delictum publicum vel notorium non redit sola deprehensio i delicto:nisi aliter quis ꝯuincatur.fo.95.col.ij.i medio.
Delictis quasi contrahitur.fo.46.co.iij.post medium.
Delictis reperitur obligatio naturalis.ibi.
Delictum prelati communicato consilio cum capitulo nocet ecclesie.ibi.co.iij.ver.ex bis.
Delictum sine dolo nō cōmittit.d.fo.46.co.iij.ver.vel aliter.
Delictum vi.s.in verbo associans.Et in verbo.bona.lo.vj.
Delinquens sub spe venie:cū tunc videat culpa casum precedere:non excusat propter casum supervenientem.fo.63.co.j.in medio.
Demēs si sit ꝓmogenit⁹:an secūdogenit⁹ ꝓferat in primogenitura.fo.100.co.j.ver.qō intellige.
Destinate rei plures effectus.vide.fo.17.co.iij.§. xxxviij.cum duabus col.seq.⁊ vi.q̄ addidi.j.in parte res destinata.

Dicta duo alicuius contraria si apparuit vnum cuz iuramento ⁊ aliud sine eo: dicto non iurato stat̃ur si pro eo plures coniecture quaz pro alio sint.fo.36. col.j.ver.secundo limita.

Dictio alīs excludit loquentem.fo.80.co.iij.in.fi.

Differentie inter ius quesitū ⁊ querendū vltra duodecim ponunt.fo.26.co.iij.

Dilatio executiōis pie cause preiudicāt anime testatoris duabus rationibus.folio.42.co.ij.vsi culo tene.

Distractus seu renunciatio non est proprie dict⁹ fo.46.co.j.vs.hoc ēt videtur.

Diues plebeius patibulo nō suspēdit sicut nec nobilis.fo.6.co.j.ver.quinimmo.

Diues si litigat cū paupere debet ei prouidere de expēsis.fo. 75.co.iij.ver.immo.

Diuortium inter maritum ⁊ vxorē triplex est.f. 18.col.iij.ver.ad p̄ dictoruz.

Doctoratus insignia sunt quoq; vide remissiue.fol.21.co.ij.ver. nec his obstat.

Doctoratus est dignitas.fo.20.co.iij.ver.⁊ idem.

Doctor est clarissimus ⁊ comes cum per viginti annos legit.ibi.

Doctores non debent torqueri.ibi.

Doctor precedit militem.d.fo.20.⁊.d.colū.iij.versicul.⁊ id in fine.

Doctor quando possit concubine donare.vid.s.in verbo concubina.lo.x.

Doctor legens publice per viginti annos fit comes ⁊ etiam dux ⁊ spectabilis ⁊ illustris.ibi.co.iij.ver.⁊ hoc. Et ex tunc poterit p substitutuz deseruire.vt ibi.imo efficit comes palatinus.⁊ pōt creare notarios ⁊ spurios legitimare:licz de cōsuetudine non seruetur .ibi .versi.quinimmo.

Doctor est immunis a tributis.fo.eo.⁊co.⁊ ver.vbi remissiue an hoc procedat in doctore p rescriptum.

Doctor si sit conductus ad legendū: ad vnū annū cū salario centū florenoz:si eligit alio anno sine repetitiōe salarij intelligit pro eodē.fo.39.co.iij.ver.ad idem.

Doctori illustri asserenti foze cōsuetudinē credit.respectu illi⁹ fori vbi versat.fo.12.co.iij.ij.xxj.

Doctorum dicta dñt intelligi ꝑm iura que allegāt.fo.79.col. ij.ver.ad tex.⁊ fo.61.co.iij.ver.nec distinguit.

Doctor vi.s.in pte abb.honorabili⁹. Et in parte aduocatus in tribus versiculis.⁊.j.in vbo substitutio.

Doctrine munera ocio inimica sunt.fo.1.co.ij.vsi. sed vt doctrine.

Dominus si videt suā cām agi p falsum pcurato rem suo nomine:et non ꝺicit sibi p̄ iudicat.⁊ contra eū mandabitur sn̄ia executioni.fo.49.co. iij.ver.ad idē facit.el vltimo.

Dominus an teneat inuestire femināfiliā vasalli sui nō existētibus masculis:an vero possit aliū quēcūq; inuestire. vide remissiue fo.52.co.ij.ver.bene facit.

Dominus si cepit edificare in suo fundo tpe quo erat diues:⁊ casu paupertatis instāte pficere nō potuit:creditor cui fundus pignoꝛi datus est nō poterit edificiū pficere.fol.62.colū.ij.ver ad predicta.

Dominus potest imponere suo subdito charitatiuū subsidiū vsq; ad valoreꝫ operarum:vel mandare subdito q̄ seruiat alteri in eisdem operis tpe necessitatis pro seruitijs personalibus.fo.75.columna.iij.versi.ad de⁊ fo.102.column.ij. quasi in fine.vbi vide declarationem ⁊ intellectum huius conclusionis.

Dominus fundi tenetur de robaria in eo commissa si sciens fuit.fo.112.co.j.circamedium.

Domini si recognoscunt res proprias apud viatores possunt eas facere sequestrari penes hospitem officio iudicis: cum illi portantes eas sint suspecti.fo.65. columna.iij.ij.xvij. versi.ad idem.

Domum ⁊ fundum si cōcedo in feudum ad vtendū ⁊ fruendū: ꝓpter ista vba feudū an finiatur morte.vide fo.4.co.iij.ver.ex quo.

Donare est prodere.fo.3.co.ij.ver.⁊ q̄uis.

Donatio añ nuptias siue dotalicioꝝ vl̄ spōsalicia largitas facta inter spōsos bñ valet ⁊ tenet.⁊ si quidē fiat ex mera liberalitate donantis.hoc expresso q̄ nullo casu ad donatorem reuertatur:tunc donatio talis nullo casu reuocatur:siue īterueniat osculum:siue non: siue steterit pro recipientem siue non.fo.3.colū.ij.versi.ista autem.⁊ versi.sequen.

Donatio ante nuptias simpliciter facta: presumebatur olim fieri ex liberalitate:hodie spe futuri matrimonij.ibi vsicu.si autem q̄ procedit etiam in donatione facta per parentes consanguineos vel alios pro ipsis sponsis.ibi.versi.sequē. vnde matrimonio non secuto sine culpa donantis.recuperat quod donauit conditione sine causa vel retinet si non tradidit ibi.versicu.vnde si stat per vtrunq; vterq; repetit quod donauit.ibi.⁊ si successiue vterq; est in mora an tunc vltima mora noceat.vide ibidem.

Donatio ante nuptias vel sponsalicia largitas matrimonio secuto:⁊ carnali copula consumato confirmatur:non autem solis sponsalibus de presenti.fo.3.col.iij.ij.iij.

Donationes ꝓpter nuptias dicuntur arre in hispania.fo.7.col.iij.ij.rj.⁊ ideo de earum materia plura videbis in verbo.arre.s.in litera.a.

Donatio propter nuptias potest constitui in re feudali.ibi.v. ⁊ hinc est. Sō intellige dummō feudū nō dat estimatū estimatione qui faceret emptionem:vel interueniat pactuz de lucrando.ibi.ver.secus tamen.

Donatio propter nuptias debet cōstitui a viro habēte bona subiecta restitutioni in fructibus eoꝛum qñ sufficiūt ⁊ nō de dictis bonis.fo.eo.co.iij.ver.ex quo infert.⁊ hoc qñ fruct⁹ extant vt ibi.ver.intelligo.

Donatio propter nuptias an possit cōstitui a marito in reb⁹ restitutioni subiectis:qñ prestitit fideiussoꝛem de dote ꝓseruanda ⁊ restituenda.folio.8.versicu.ex hoc.et per totaz co. sequen.

Donatio propter nuptias qñ soluat̃ de bonis restitutioni subiectis.fo.8.co.iij.ij.j.

Donate propter nuptias res vxoꝛi:vel in arras ꝓcesse:an sint ei⁹ dominio:sicuti dos est in dominio viri.fo. 10.co.ij.v. vnum circa.vbi vid.quia refert opiniones contrarias a cōcoꝛdia.

Donatio propter nuptias nō fit vxoꝛi a marito:vt re sic donata possit vti ⁊ frui ad libitū:sed vt ei fit pro dote consultum ibi.co.iij.ver.ex istis.

Donate propter nuptias res cōsistētes pōdere numero ⁊ mēsura possunt p maritū alienart.fo.10.co.iij.v.idē dicēduz. Idē est si essent res q̄ seruādo seruari nō possunt.ibi.v.idez dicendum.

Donatio propter nuptias vbi ex consuetudine non fit:marit⁹ tenetur se ⁊ sua pro dote conseruanda ⁊ restituēda obligare et si inops fuerit tunc eius pater ad id tenebitur.fo.12.col. iij.ver.vnū tamē. Quod procedit etiā si pater sit infidelis ibi.versi.⁊ procedit. Et ad inducendam istā obligationem in patre sufficit q̄ simpliciter consenserit in cōtractu matrimonij filij.fo.13.co.j.versi.⁊ ad inducendā. Et hoc etiā si pater tempoze quo consensit fuerit ꝓtestatus nolle bona sua obligari pro dote filio tradita.quia predicta protestatiōe non suffragante adhuc erunt obligata.fo.eod.co.j.i medio quod dicit nō alibi.immo etiā si talis pater sit furiosus hoc procedit dato sibi curatoze qui matrimonio filij consentiat ibi.ver.si tamē. Matrimonio vero existēte nullo:vel si filiꝰ contrahēs fit emācipatus:tūc cessat obligatio in bonis patris de qua supza.ibi.vsq; ad fin.co. Nisi pater affirmauerit illū esse in sua potestate.ibi.de quo vid.in col.seq. Et patre nolēte matrimonio filij ꝺsentire:per iudicē cogitur.d.fo.13. co.iij.ij.22.quo recusante iudex ad petitionē filij vel nurus poterit ei mulctā imponere:⁊ pignoza capere.fo.eo.co.iij. ver.finaūt. Immo poterit incarcerari donec se obliget.ibi. versi.et si adhuc.quo adhuc recusante iudex poterit ex officio euz ⁊ sua bona obligare pro restitutiōe dicte dotis.ibi. versic.⁊ si forte. Et vide.d.col.iij.in fin.an tunc solus filius illud possit. Et an predicta procedant quādo filius sine eo q̄ pater se obliget inuenit vxoꝛē cum qua honeste ꝓtrabat. vid.fo.14.co.j.ij.xxij.⁊ an pater teneatur ad illud:filio cuz meretrice vel alia inhoneste cōtrahentem.ibi.versic.subdit tamen.

Donatio propter nuptias.vi.j.in verba dotis.lo.j. Et.j.in vbo feudataria. Et.j.in verbo pactū.lo.ij.

Donatio inter conuuges nō est nisi exp̄sse agat̃ vt fit donatio.fo.iij.co.ij.ver.hoc etiam.

Donate non videtur in dubio sed potius commodate:vt magis ornate ad eū accedat burse ⁊ coꝛone ⁊ stagialia q̄s vir mittit vxoꝛi quando ducit eā:⁊ propter hoc morte non confirmatur nec debēt apud vxoꝛē remanere.fo.eo.ver.cessante autem.

te autem. ꝛ vi. fo. 6. colũ. ij. §. xj.

Donatio reciproca inter virum ꝛ vxorẽ valet. fo. 6. co. j. §. x.

Donatio inter cõiuges adeo est ꝓhibita: ꝙ nec etiã valet inter eos qui aliquo modo coniuges cõtingũt per patriã potestatem. fo. 23. co. iij. §. xlij.

Donatio etiam possessiõis inter cõiuges ꝓhibet. fo. 15. co. iij. §. xxix. Et hoc iure ꝓpria donãtis: secus in aliena: vt ibi.

Donatio inter coniuges adeo est infirma ꝙ nec lata sententia a iudice in eius confirmationem roboratur. folio. 26. co. j. §. xlvj. Nec etiam pacto vel transactione a coniugibus super ea initis. ibi. versicu. idem dicerem. Nec etiam si arbitri in quos fuit a coniugibus compromissum illam confirment. vel in aliquo mutent ibi. co. ij. ver. et ex istis. nisi in aliquo ex predictis causa interuenerit propter quaz donatio fuerit confirmata. ibi. ver. hec tamen. nisi fraus inter coniuges interceserit. ibi. ver. si tamen.

Donatio inter coniuges facta qñ donãs nõ fit p auperior valet. fo. 26. co. ij. in princ. vbi vide exempla.

Donatio ꝙ sit facta cõstante matrimonio vel ante et collata in tẽpus matrimonij: non semper procedunt a pari. fo. 18. co. j. ver. ꝛ potest.

Donatio inter ꝯiuges facta non tenet: etiã si diu seorsum habitauerint. fo. 18. co. iij. §. xxxiij. Nec etiaz valet si diuortiũ simulatũ fiat inter eos. ibi. ver. idem si.

Donatio inter cõiuges ꝛ si infideles facta matrimonio cõstãte non tenet. fo. 18. col. iij. §. xxxv. in princ.

Donatio facta inter coniuges putatiuos nõ tenet. ibi. co. ij. §. xxxvj. in princ.

Donatio facta inter cõiuges putatiuos donatoris morte nõ confirmatur. fo. 19. co. ij. ver. ꝛ adeo.

Donatio inter coniuges vt non teneat: requiritur ꝙ donatarius sit factꝰ locupletior ea. fo. 27. co. iij. §. 48. vbi videtur de hoc exempla.

Donatio facta ab vxore viro de certis rebus: vt ipse suo proprio filio spurio donaret: non valet: ꝛ sic donatũ põt ab vxore repeti: qz maritus effectꝰ est locupletior. fo. 28. co. iij. versi. ꝛ ex predictis.

Donatio inter coniuges iurata valet. fo. 31. co. iij. in fi. in. §. 51.

xv. Donatio inter cõiuges ad vtilitatem valet. f. 32. co. ij. in fi. in. §. 62. nisi fieret in fraudem ꝛ de ea cõstaret. fo. seq. in prin. versicu. ista tamen.

Donatio facta ab vxore merito gratia bonoris vel dignitatis adipiscẽde: vel gra ludorũ preparandorũ autoritate publica: valet. fo. 32. co. iij. §. 54. idẽ si fiat causa studij vel ad licentiaturam vel doctoratum obtinendum. ibi. versi. ex quo. idem si pro militia vel nobilitate acquirenda. ibi. versicu. idem si.

Donatio inter cõiuges facta: lapso anno a tempore cõtracti matrimonij tenet: nisi filios nõ habeãt. qui si postea nascãtur reuocant donationẽ: nisi in quinta parte. fo. 32. colum. iij. versic. adde aliud. pro quo allegat leges regni quas mẽ ti teneri precipit.

xix Donatio inter cõiuges valet: si vxor est tantum per verba de presenti desponsata ꝛ nõ traducta ad domum. fo. 33. col. ij. §. 55. traducta autez dicit siue ipsa ad domum viri siue vir ad domuz eius commoraturus transeat. vt ibi. vide tamen eadem columna. prope finem. ꝛ sequen. vbi concludit contrarium.

Donatio facta sponse de presenti nõdum viri potenti valet. fo. 34. co. ij. §. 56.

Donatio inter cõiuges facta morte cõfirmatur. f. 50. columna iij. §. 69. Quod procedit etiã in donatione facta a sponso collata in tempus matrimonij. ibi. ver. quod procedit. Itẽ habet locum ꝛ si donator testamentum cõficiat in quo nullum faciat heredem: vel si fecerit: hereditas non sit addita ibi. ver. item cõfirmatur.

Donatio facta inter cõiuges cõfirmatur donantis morte etiã si sit violenta ꝛ non naturalis. fo. 44. co. ij. §. 53. nisi coniux donator mortem sibi conscierit ob criminis cõscientiam. vel sit damnata eius memoria post mortem. ibi. vers. quod procedit. vel nisi donatarius donantem interimat. folio eodem. columna. iij. versicu. idem si. ꝛ fo. 58. colum. iij. § . 80. Vel nisi maritus prouideat vxori de alimentis vel alijs necessarijs. dicto folio. 54. columna prima. verficul. amplia. Vel si maritus cũ potuit nõ adhibuit vxori egrotanti medicum. dic. columna. verficul. idem ergo. Vel si adhibuit imperitum: ꝛ hoc scienter. columna secunda verficul. idem forte. ꝛ verficulo eodem modo. Et idem si donatarius donantem grauiter fine culpa vulnerauerit. ibi verficulo idez forsan. vbi hoc tenet sub dubio.

Donatio inter coniuges cõfirmatur morte ciuili vt si fuit relegatus ita ꝙ perdit ciuitatem. dicto. fo. 54. ꝛ. d. col. ij. §. lxxj. Vel si monasteriũ ingrediatur. vt fo. seq. col. iij. ver. ex istis. dum tamen illud sponte ingrediatur. secus si in eo ob delictum detrudatur. d. co. j. v. quod ego.

Donatio inter cõiuges celebrata: obitu confirmatur: ꝛ retrotrahitur quo ad fructus antea perceptos. folio. 54. colum. iij. §. lxxij. Non tamen quo ad dominium. vt in columna sequenti in principio. nisi fuerit reuocata vt ibi verficulo. illi enim. Et procedunt etiam predicta. si donator suo testamẽto expresse confirmet. ibi. verficulo idem dicas el primo. Et idem si donator leget quod donauit. ibi. versic. idem dicas el secundo. Item si id in quo excedit donatio summam legitimam confirmet eã testamento qz videtur legare illud. ibi. ver. idem est.

Donatio inter coniuges celebrata obitu cõfirmata quo ad fructus non retrotrahitur qñ donatarius sciuit donationem esse nullam. fo. 55. co. j. vesi. vno tamen.

Donatio inter cõiuges: morte donatoris cõfirmatur: licet donator eã fecerit cum autoritate alterius. fo. 55. col. ij. §. lxxiij. vt si filiusfamil. patre permittente donauit: quia tunc eius morte etiã patre superstite confirmatur. vt ibi. Immo etiã si tunc filius donauerit rem patris. vid. ibi. verficulo quod procedit.

Donatio inter cõiuges adeo donatoris obitu cõfirmatur: qõ procedit etiam si ambo pariter moriãtur. fo. eodẽ. col. ij. §. lxxiij. si autem non apparet ꝙ simul sunt mortui. nec qs eorum prior decesserit: tunc possidentis est melior conditio. col. seq. in prin. de quo vi. per totam co.

Donatio inter coniuges tunc demum morte confirmat quando precessit rei donate traditio. fo. 55. co. iij. fin. verbis. vel si donator constituat se donatarij nomine possidere. fo. 55. co. iij. versi. idẽ dicas. vel si maritus fateatur se recepisse dotem ab vxore: quia illa confessio loco traditionis habetur ibi. versi. idẽ dicas el. ij. Vel si donator reseruauit sibi vsum fructum rei donate. ibi. versi. ex predictis. vel si donãs tradidit instrumentũ quo mediãte ipse habuit rem donatam. ibi. ver. idem dico. vel si maritus fecit instrumentũ donationis vxori: qz per hoc videtur tradere possessionem. ibi. vsi. dicerem. pro quo vltimo allegat legem regni.

Donatio facta vxori per virum: de domo in qua simul habitant nulla traditione vera vel ficta interueniente: viri obitu non confirmatur. fo. 56. co. ij. §. lxxvij. nisi cum tali clausula donauerit ꝙ si heres ei nõ solueret domum extunc ei legabat. ibi. ver. dicebat tñ. vel nisi donaret causa mortis. ibi. v. idem dicas.

Donatio facta marito ab vxore de omnibus bonis suis: cum pacto ꝙ non liceat reuocare nisi maritus premoriatur (cũ ista dicaꝫ causa morti donatio): vxoris morte confirmabit et si alias traditio nõ interueniat. d. fo. 56. co. iij. ver. ex quo vbi vi. quia refert pau. consuluisse contrarium.

Donatio inter coniuges: donatoris obitu non roboraꝫ: quãdo illam reuocauit tacite vel expresse. ibi. §. lxxvij. vbi vid. exẽpla de tacita et expressa reuocatione. ꝛ vi. s. in vbo adulterium si vxor.

Donatio facta vxori viro ꝛ ecõtra: propter bene merita: si merita non precesserint: quãuis interueniat traditio: donãtis obitu non firmatur quia simulata presumitur. fo. 59. co. iij. versi. quartus casus. Sed in versi. sed quãuis refert doctores contra tenentes. et in colum. sequen. in principio ponit concordiam.

Donatio facta mulieri tanꝯ vxori cum nõ esset obitu donãtis non firmatur. d. fo. 59. ꝛ. d. co. iij. ver. de quo.

Donatio inter coniuges excedens quingentos aureos: ꝛ non insinuata non confirmatur morte. dicto folio. columna. iij. §. lxxxj.

Donatio inter coniuges. vide. j. in litera. M. in verbo maritꝰ lo octauo. ꝛ nono. ꝛ lo decimo septimo. et decimo octauo. ꝛ decimo nono. et in vigesimo quinto. ꝛ in quadragesimo sexto. ꝛ septimo. ꝛ octauo. ꝛ in quinquagesimo secundo. ꝛ quarto. ꝛ sexto. ꝛ nono. ꝛ in sexagesimo. ꝛ in sexagesimo primo. ꝛ centesimo primo. Et. j. i litera. o. in verbo obligatio. lo. iij. Et vide. s. in litera. a. in verbo adulterium. lo. iij. Et vi. j. in verbo filius. lo. iij. Et in verbo traductio. lo. j. Et in verbo vxor. lo. lxiij.

Donatio remuneratoria iter cõiuges etiã constante matrimonio valet. fo. 18. co. j. in prin. ꝛ fo. 28. col. j. §. l.

Donatio remuneratoria inter coniuges censetur illa que fit cõ

fugi a quo donator tantum obsequia recepit.fo.18.colum j.ver.ad cuius.vbi vide bona exempla.de quo vide melius fol.30.col.ij̄.in prin.⁊ per totam columnam vbi facta mi/randa vxorum describuntur:quibus maritos ab interitu liberarunt.Et aduerte q̄ non sufficerent quecunq; obse/quia videlicet talia ad que vxor tenerentur ,que vide folio 31.co.j.ver.sic ergo.

Donatio remuneratoria facta cōiugi a quo donans antequa trimonium ⁊ nō sub eius spe donationem receperat valet fo.18.co.ij̄.versi.ex quo.

Donatio remunneratoria excessiua in eo qō excedit infirmita tur.ibi.versi.predicta tamen.et foli.31.columna.ij̄.in prin/cipio.

Donatio remuneratoria ob merita vl̄ seruitia facta filiofami lias:per patrem valet.fo.29.co.j.§.30.

Donatio remuneratoria propter ingratitudinem non revo/catur.ibi.versi.hinc est.

Donatio remuneratoria valet sine insinuatione licet excedat quingentos solidos.fo.29.co.ij̄.ver.donatio.

Donans remuneratorie conuenitur vltraq̄ facere possit.ibi. ver.adidem.

Donatio reciproca inter coniuges boc modo q̄ si contin/gat alterum premori:superstes habeat bona valet.fol.29. columna.ij̄.in fine:etiam si fieret dicta donatio omniu; bo norū presentium ⁊ non eget confirmatione per mortem: l; traditio non sit secuta:⁊ sic altero coniuge mortuo ali⁹ po/terit bona petere.fo.29.colum.iij̄.ver.et procedit.idē est si talis donatio reciproca fieret ex interuallo.d.fo.30.col. j.in fine.⁊ in sequen.vbi tandem in hoc residet cum Jaso. licet alī contra vt ibi.

Donatio mutua vel vicissitudinaria:non eget insinuatione.f. 29.co.ij̄.ver.primo quia.

Donatio reciproca inter coniuges vt valeret necesse est vt cō/stet q̄ res ab vxore donate viro erant proprie ipsius:quia alīs presumeretur acqsita de bonis viri:⁊ tunc nō valeret.f. 31.co.ij̄.ver.intelligo etiam.

Donatio causa mortis bonorū pre sentium ⁊ fu turorum:facta inter coniuges cum pacto ⁊ iuramento de non reuocādo an valeret.vid.fo.32.co.ij̄.ver.ampliabis.

Donationes causa mortis etiam ad sui validitatem non req/runt additionem hereditatis.folio.30.columna.ij̄.§.69.vi/ficu.ista enim.

Donatio causa mortis equiparatur magis legato quam con tractui:ideo testatoris morte sine traditione confirmat.fo. 35.colum.iij̄.versicu.nec refert.⁊ fo.36.co.ij̄.versicu. idem dicas.

Donatio causa mortis an reuocet p supuenientes inimicitias, vide remissiue.fo.37.co.ij̄.in princ.

Donatio iter cōcubinarios

an valeat.vi.fo.19.co.iij̄.§.ex bis infertur.

Donatio regis facta concubine vt valet ita ⁊ facta vxori.⁊ idē in quolibet magnate.fol.17.colum.ij̄.in additione in fine alīs in versi.preterea.

Donatio regis facta concubine vel alteri perpetuo sunt pe/nes donatarium mansura:nec in aliam possunt alienari.f. 20.co.iij̄.in additione.

Donatio facta filio in potestate iurata valet.folio.31. colū na.iij̄.in fine.⁊ vide que addidi supra in parte donatio:in/ter coniuges.lo.xv.

Donatio facta a patre filio in potestate:filij̄ emancipatione: sicut et patris morte confirmatur.folio.34.co.ij̄.ad confir mationem.

Donatio facta filio in potestate.vide.j̄.in litera.℣.in verbo pater.lo.xj.⁊.xv.⁊.xxij̄.Et.s̄.in verbo donatio remunerato ria.lo.v.Et.j̄.in verbo filio.lo.iij̄.

Donatio filio emancipato si/cut valet ita ⁊ si fiat parum ante emancipationem.fo.21.colū. j.versi.ad hoc.

Donatio pro dote an possit fieri per vxo/rem sine marito.f. 28. colum.ij̄.versi.in medio.

Donatio cā dotis non requirit insinuationem.fo.39.colū.iij̄. versi.non obstat.vbi vide de intellectu.

Donatio meretricibus publicis facta vz.fo. 22.colum.iij̄.versi.⁊ teneas.vbi vide rationem.Immo ⁊ si tantum fuit sibi datum pignus potest neduz illud retinere sed agere contra dantem vt redimat.ibi.ver.⁊ procedit.Et pmissa potest petere.ibi.vsic.quinimmo.de quo vltimo vi. per totam col.⁊ seq.

Donatio ob fornicationem

fctā mlierib⁹ nō cubinis nec mercatorib⁹:si traditio fuit secuta:nō pōt repeti a donatore.fo.23.col.ij̄.§.xlj.idez est si solū pign⁹ est pōstitū.ibi:pdictis cessantib⁹ sola pmissiōe exi stēte:potest vti retētiōe promissor.vt ibi.fiscus tamē in casi/bus predictis poterit a muliere repetere ibi.

Donatio ab vxore facta filio meo clerico valet.fo.24.co.j.versi. Jtē ego.Qō pcedit etiā in clerico in minoribus.d.co.i fin.

Donatio facta a consanguineis vel amicis meis filio meo vel vxori mee presumitur fieri contēplatione mea ⁊ mihi acqui ritur.fo.25.co.j.fi.verb.⁊ in prin.seq.

Donatio semper presumitur facta secundū consuetudinē loci. fo.eo.co.iij̄.in medio.

Donatio a consanguineis in dubio presumitur facta respectu cōsanguinitatis nō autem remunerationis.ibi.co.iij̄.versi. quāuis.

Donatio facta forori vel cognate vxoris a viro:qñ valeat vel nō.vi.fo.25.co.iij̄.ver.ex istis.

Donatio si sum⁹ i dubio an sit revocata vel ne ex penitētia do natoris:in dubio presumit nō revocata.fo.31.col.ij̄.vsic.ad confirmationem.

Donationis revocatio trahitur retro etiaz quo ad fruct⁹ per/ceptos.ibi.co.ij̄.ver.intellige tamē.in addi.⁊ fo.34.col.iij̄. circa medium.

Donationem magnaz alteri facienz assimilatur parenti:ideo eum donatarius (sicut filius parentē in opē) alere tenet.fo. 34.co.j.versi.facit ad hoc.

Donatio facta a socero genero morte soceri nō cōfirmatur sed requiritur mors vxoris:more tamen filie vxoris confirma/tur licet socer superuiuat.folio.35.columna.j.versiculo nec obstat.

Donatio facta vxori a filio patris volūtate cui⁹ ex penitētia revocetur.fo.eo.⁊ col.versi.sed in casu.Et an pī consentiēs filio donanti vxori:casu quo valuit donatio teneatur de eui etione.vide ibi.

Donatio non presumitur revocata nisi probetur.fo.35.co.ij̄. ver.ex istis.

Donatio revocari potest si donatarius manus iniecit in dona torem per alium.fo.37.columna.ij̄.versi.hinc est.⁊ in versi. sequenti.

Donatio sicut revocatur:donatario presumēte inferre pericu lum in persona donatoris:ita ⁊ eo tentante iacturam in re/bus inferre etiā si effectus nō fuerit secutus.folio.38.col.ij̄. in fine.

Donatio excedens quingētos solidos sine insinuatiōe nō tenet:etiā si sit renunciatū legibus eā requirentibus.fol.10. co.ij̄.ver.⁊ inde est.valet tamē in quingētis donatio.vt ibi. vi.fo.39.co.iiij.§.lxxxj.in prin.

Donatio.vid.j̄.in litera.℣.in verbo.possessio.lo.iij̄.Et.s̄.in litera.a.in verbo abbas.lo.ij.Et in verbo armigeri.

Donatarius si non aluit donatorē:ei efficit in/gratus:vt possit donationē revo/care presertiz si donatio fuit in magna re vl̄ q̄ritate.fo.34. co.j.ver.facit ad hoc.

Donatarius si vt iudex donantem offendit non dicitur ingra tus.fo.37.colum.iij̄.versi.si ergo secus si fuisset aduocatus vt ibi. ij̄.

Donatarius si tulit testimoniū contra donantē an per hoc re/uocetur donatio.ibi.ver.adde prepositum.

Donatarius si donatorē super omnibus vel maiori parte bo/nor⁹ suor⁹ in iudicio cōueniat tacite videtur revocata ,dona tio.fo.38.co.ij̄.§.lxxix.in prin.

Donatarij̄ lenocinio si vxor donatoris adulterium commisit: donatio revocatur.folio.37.colum.ij̄.versicu.⁊ non solum in additione.

Donatarius si se a donatore defendendo in eum manus im/pias iniecit donatori imputatur:nec ex hoc poterit dona/tionem revocare.dicto folio.37.columna.iij̄.versiculo.hec tamen.

Donatori coniugi competit repetitio quando ignorauit im/pedimentū matrimonij̄.si vterq; tamen sciuit vel donās sal tem tunc fisco applicantur res donate.fol.20.co.iij̄.versic. si igitur

Hic ponitur materia simplicis donationis ⁊ alia ēt i materia donatiōis facte ab vno ex cōiugib⁹ ponuntur.

si igitur.cum distinctio.de qua ibi: an copula interuenerit vel non.

Donator si promisit non reuocare quid operetur boc.vid.remissiue.fo.58.colum.ij.versi. ex istis.

Donatoris qualitas consideratur ad presumendū an donum sit gratuitū vel nō.fo.10.co.iij.ver.bene facit. Et muneris ꝯtitas.fo.11.co.ij.ver.pro qua.

Donans.vide.J.in litera.L.in parte legans vel donans.

Dos amittitur a muliere si post viri obitum cōmittat stuprum.fo.11.colum.iij.ver.idem de dote.⁊ folio 48.co.j.⁊ fo.60.co.j.ver.⁊ quod plus est.

Dos ⁊ donatio propter nuptias equiparantur.fo.7. colum. tertia.ver.et ita.

Dos dicitur profecticia:si concedatur a rege filie alicuius:ob obsequia ab eius patre recepta.fol.25.columna.iij.versic. bis igitur in additione.

Dos potest constitui per mulierē cōstāte matrimonio.fol.32. col.ij.ver.quod videtur.per totā colum.

Dos assignata filie a patre qui plures vxuras extorsit pōt bi potbecaria aduocari per eos a quibus extorte fuerūt.foli. col.iij.fi.vbo qō fallit si dos eēt in pecunijs ꝟstituta.f.42. 42.co.ea.ver.intellige.

Dos ponitur in tuto loco marito vergente ad inopiam: et etiam donatio propter nuptias:⁊ bona parafernalia.vt ex eis alantur maritus vxor filij ⁊ familia.⁊ etiam filij mariti ex alio matrimonio et etiam socer si bona sufficiunt .folio. 68.colum.iij.§.19.ver.voluerūt.⁊ versi.sequenti.⁊ corrige. ibi.toto al's tuto.

Dos venit restituēda ꝟstante matrimonio propter bannum mariti.d.f.co.iij.ver.ad idem.

Dos succedit loco alimentorum.fol.79.colū.iij. verficulo n ō obstat.el primo.

Dos data filie:propter ingratitudinē nō reuocatur.f.87.col. iij.ante medium.

Dos est pia causa.folio.90.columna tertia.§.12.ver. et facit.

Dos ex quibus causis detur.fo.92.columna secunda.verficu. ad secundum.

Dos immensa filie a patre assignata an per fratres possit matrimonio constante reuocari.vide infra.in vbo filij. lo.viij.

Dos an sit inofficiosa quo tpe inspicij.fo.97.co.j.§.23.in pn.

Dos assignata spurie vel al's illegitime filie: ea mortua non transmittit ad beredes sed ad patrem vel ipsius successores redit.fo.98.co.iij.ver.aliud.qō intellige qñ pater inuitus el' dotē assignauit:secus si volēs vt ibi.vñ.istud tñ. Jtē limita nisi istud statutum fit ꝙ maritus vxore precedente dotē lucretur.ibi.ver.alio etiā qr tunc vir lucrat: nisi dos esset assignata in fructib⁹ alicuius fundi.dicto fo.col.iij. in princ. Jtē limita si res in dotē data erat parua.dicta colū. ver.alio etiam. Jtem si filia esset naturalis tantum: quia illa transmitteret vt ibi.verficu.cogitabam.⁊ an in bis aliquid innouet bodie lex noua ⁊ lex decime tauri.vide in additione.fol.99.

Dos certa si puellis nuptui tradendis relinquetur: ita ꝙ inter eas fit cōiūctio realis aut verbalis aut vtraq; vltra eaꝝ mortua non cedente die legati:pretio acrescit coniūctis .f. 98.co.iij.ver.⁊ videtur.

Dote cōstituēda quā pater tenet filie cōstituere multa dz iudex considerare.fo.95.co.iij.in medio:et per totū foliū cuz duobus sequentibus.

Dotem sicut vir lucratur adulterio vxoris:sic illa lucratur donationē propter nuptias eo adulterante.fo.12.co.ij.§.20.limita nisi adulterās habeat filios:qr tūc illis nō alteri coniugi applicatur.ibi.ver.intellige etiā si illi filij sint ex alio matrimonio.ibi.quod nota.quia singulare. Jtē limita nisi vterq; adulterauit.ibi.ver.item intellige.

Dotem a viro vergente ad inopiam eo casu quo repetit vxor res viri non adiudicantur fibi pro dote ⁊ scdo decreto. fol. 67.co.iij.ver.vnum finaliter.

Dotem si dederit extraneus ⁊ stipuletur eam sibi reddi soluto matrimonio:et nō dixerit vel eo constāte nō cōprehendit casus restitutiōis dotis inopia mariti ꝟstāte matrimonio nec etiā si stipuletur eā sibi restitui in oēm casum ⁊ euentuz restituende dotis.fo.73.co.ij.ver.Jo.de imo.⁊ vj.j. in verbo extraneus.

Dotē repetit vxor expulsa a viro pp'ter seuitiā.fo.84.co.iij.i pn.

Dotis debitum vel donationis propter nuptias non censetur esse in fideicōmisso.nec fideicōmissariū pōt puenire.folio. 60.co.iij.§.13.in fine.

Dotis priuilegia nō habēt locū in dote ꝟfessata.fo.8. colum. iij.§.xv.

Dotis legatū nō includitur in renunciatione generali facta p filiā de omnibus legatis in testamēto relictis.fo.9.col.iij. ver.ampliabis.

Dotis non numerate exceptio contra confessionem geminatam an possit opponi.vide remissiue.fo.9.co.iij.in fi.

Dotis instrumento bonam cautelam inserendam.vi.S.in verbo cautelam.

Dotis fructus si vir qui erat prodigus donauit vxori auare: que propter auariciaz illos conseruauit:valet donatio nec marītus poterit eos repetere:quia ⁊ si vxor hac donatione fit locupletior effecta:maritus tamen nō est pauperior effectus:cum eos esset consumpturus.folio.27.columna.ij.in medio.

Dotis cōsignatio vel sequestratio que fit apud mercatorē ob inopiam viri:non dicitur restitutio facta vxori. Jmmo differt a restitutione.folio.64.columna.j.§.xiij.ver.ficulo.sed mibi.

Dotis causa est summaria:et in ea dilationes ⁊ termini debent abbreuiari per iudicē vt celeriter expediant.fo.64.col.iij. in medio.

Dotis deposite in loco tuto propter inopiā viri fructib⁹:non potest vxor alere filios suos alterius mariti.fo.65.co.iij.in medio.

Dotis causa proceditur bona fide ⁊ sm equitatez. fo.73.co.ij. in fine.

Dotis causa fauorabilior est ꝙ alimentorū.fol.79.col.iij.ver. sed alimenta.

Dotis causa est pia quando datur psone pauperi:secus si propter debitum vel amicitiam.ibidem.verficulo.eodē modo.

Dotis causa i dilationib⁹ dandis iudex debet abbreuiare.fol. 83.co.iij.ver.fatentur.nō tamen propter hoc debēt omitti probationes legitime:vt ibi.

Dotis causa cū sit pia iudex supplet ex officio suo nō petito.folio.90.co.iij.ver.⁊ inde.

Dotis titulus dicit onerosus respectu mariti.fo.96.col.ij.v.⁊ adeo.cuius rationē vid.ibi.

Dotis lucrū ꝙ cōceditur marito propter expensas:nō dicit titulus lucratiuus.ibi.

Dotis titulus nō solum est onerosus ex parte viri: Jmmo ex parte filiorum maternam dotem petentium.ibi.verficu.et quod plus est.quod reputat mirabile.

Dotis date nepti ab auo an ꝟputatio fiat nepti vel eius patri in legitima.fo.102.col.iij.versi.ex istis.⁊ corrige ibi dotata alias data.

Dotis materia.vide aliqua infra in litera.J.in verbo iudex. lo quintodecimo.⁊ decimonono.⁊ decimo octauo.⁊ in vigesimo.⁊ in litera.M.in verbo maritus.lo trigesimo sexto.et in nonagesimo sexto.⁊ septimo.⁊ octauo.⁊ nono. Et in litera.P.in verbo pactum lo.iij.⁊.ix.⁊.x.⁊ in verbo pater.lo ij.⁊.xlvj.⁊.l.⁊.lj.⁊.liij.⁊.lv.⁊.lvij ⁊.lix.⁊.61.⁊.64.⁊.lxvij.et lxxij. Et in verbo procurator.lo.vj. Et supra in verbo aduleram.⁊ in verbo alienari. Et supra in verbo.cautela.lo.j.et ij.⁊ in verbo confessio.lo.iij.⁊.v.⁊.vj.⁊.x. Et in verbo consuetudo.lo.vj. Et in verbo executores.lo.ij. Et in verbo extraneus.in tribus verficulis. Et in verbo filia. lo.ij.⁊.v.et vj.⁊.ix.⁊.xj.⁊.xij.⁊.xiij.⁊.xxiij.⁊.xxv. Et in parte filie.lo.ij. Et infra in verbo beredes.lo.ij. Et in verbo iurans. Et in verbo ius accrescendi.lo.ij. Et in verbo leges.lo primo.⁊ secūdo. Et i verbo mulier.lo.xij.⁊.xiij.⁊.xvj.⁊.xvij.⁊.xxxvij. Et in verbo presbyter. Et in verbo sentētia.lo.ij. Et in verbo socer.lo.j.⁊.ij.⁊.iij. Et in verbo vsuraria.

Dotibus dandis consuetudo attenditur.fo.91.col.iij.verficu. vide etiam.

Dotalia instrumenta si statuti vigore habent executionem paratam:intelligitur non soluz super dote vera:sed etiā super putatiua.folio.19.col.ij.verfic. baberet etiam.

Dotalis rei alienatio facta a muliere cum cōsensu mariti nō tenet.fo.9.co.iij.in medio.

Dotalis dicitur fundus ita ꝙ alienari non valet si ad dotē est destinatus:etiā ante matrimonium.sed tantum contractis sponsalibus de futuro.folio.21.columna.j.verficulo.video etiam.

Dotalis cause cognitio ad quemcunq; iudicē spectet:de ea plene cognoscere debet ⁊ nō summarie.vnde libell⁹ offerri dz ⁊ lis dz cōtestari ⁊ sententia est ferēda in scriptis.fo.83.col. iij.ver.vnum finaliter.

Dotali pecunia res empta efficitur dotalis marito existēte nō soluēdo:⁊ in illa re prefertur omnib⁹ creditoribus. fo.69.

columna.iij.post principium.

Dotare quis potest vxorem quam ducturus est pro pace inienda inter cõsanguineos ipsius et mulieris.f .18.col.j.in additione.

Dotari an possit filia de re feudali.vi.remissiue.fo.7.colũ.ij. versi.secus.

Dubius in fide infidelis est quando sponte vult dubitare:secus si vacillat circa fidem ex temptatione:cum diſpicentia rationis.fol.119.columna.j.circa principium.

E

Eriorum facta non curantur in iure.f. 15.colamna.ij. prope finem Adde hypoli.in.l.j.in prin.ff.ad.l.corne.de fic. in col.vij.versi.quo autem.

Ecclesia habet fiscum.fol.22.co.j.versi.vnde non.

Ecclesia collegiata si committat ingratitudinem contra principem:an possit princeps reuocare priuilegium sibi cõcessum.fo.46.col.ij.ver.existis.

Ecclesia non potest committere ingratitudinem.ibi.

Ecclesia non compellit quem ad penitentiam sed patitur eũ in peccato esse:quando per hoc euitatur maius malum futuram.fo.66.col.ij.ver.et hinc est.

Ecclesia restituitur aduersus peremtorium prefixum ad opponendum crimina contra litigantem super beneficio.fo. 71.colum.ij.circa fin.

Ecclesia pmaxime indiget viris lrfatis t non afinis ferratis.f. 100.col.ij.circa medium.

Ecclesie rerum venditionis instrumentum si ostẽditur sine solennitate temporis cursus possessorem non iuuabit.fol.78. colum.j.circa medium.

Ecclesie res si est cõsueta dari in emphitheosim vsq; ad tertiã generationez masculinã vel femininã:vel ultra consueuit dari in emphitheosim tẽporalẽ:t cedit in ppetuã talis cõtract⁹ non valet.fo. 05.co.j.versi.benefacit.el.ij.

Ecclesie priuilegiũ simpliciter collatũ extẽdit ad basillicaz et sic ad ecclĩã nõdũ cõsecratã.fo.20.co.iij.ver.video enim.

Ecclesie immunitatẽ violare nõ vr q captũ extra cã p medium eius deduxit:t ide violent extraxit.f.21.co.ij.v.t pecunia.

Ecclesie bona ppter remunerationem dotari possunt lz alis non.fo.29.co.ij.ver.ad idem.

Ecclesia.vide.j.in litera.D.in verbo pactũ.lo.j.t in ver.pena lo.j.Et in verbo imperator.lo.j.

Electio facta ad importunum clamorem non valet. fo.58.col.iij.§.lxxxj.versi.bene facit.

Electionis confirmatio valet:non facta mẽtione de prouisiõe alteri nulliter facta.fol.104.co.ij.ver.facit ad predicta.

Electo si quis obiciat q sit venator:vt pbet:nõ obtinebit.quia interpretabitur q hoc facit causa recreationis.cum ille dubie obiecerit t probauerit.fo.120. colum.j.in medio.

Electus in prelatum statim post monachationem:psumit ambitione prelature inductus.fe.16.co.ij.circa finem.

Eleemosynam facere tenetur quis cõstituto i extrema necessitate si habet vnde:quia tali casu eleemosyna est in precepto.f.90.co.ij. §.12.versi.t facit.

Eligendi sufficiẽtia cõsideratur arbitrio boni viri attenta qualitate loci vbi viuere t cõuersari debet:t sm qualitatẽ officij sui vel rei ad quã eligit.fo. 100.co.ij.ver.meliorem.

Eligẽdi qui hz facultatẽ in foro poli:dz eligere meliorẽ nec satisfacit eligendo dignũ si magis dignũ eligere poterat. 99.co.ij.§.xxvj.quasi ad fi.co.t qs dicat melior.vi. in ver. meliorem.s. proxime allegato.

Emens a lusore t soluens nõ dicit soluisse omnino consumpturo:q forte vincet vnde valet venditio.fo.47.co.ij.in fi.

Emens rem alteri obligatam scienter:non potest agere contra venditorem vt illam liberet.folio.62.colum.ij.versicu ad idem.l.qui bona.

Emphitheosis ea lege cessa ne in ecclĩaz alienetur nõ trãsit in monasteriũ: emphitheota illuc ingrediẽte.fo.9.co.ij.ver.in.l. Pro quo allegat Bar. Pau.t Imo.

Emphitheosim sicut potest quis pro se t vxore reci pere ita cubinã habẽs põt pro se t illa.foli.35.colum.ij.versic.t propterea.

Emphiteosis.vi.supra in parte ecclesie res ꝛc.Et supra in parte arre.lo.vj.

Emphiteota licet habeat in re iura inseparabilia:ita q nõ possunt alienari domino irrequisito:si tamẽ nõ est soluẽdo:põt cõmoditas illius rei creditoribus assignari.folio.75.colũ.ij.versiculo.t inde est.

Emphiteota an teneatur ostendere titulũ seu instrumentũ emphiteoticum:t dare copiã illius.fo.83.co.ij.ver.inferk.vbi remissiue hoc ponit.

Emphiteota.vi.j.in litera.U.in verbo vasallus.lo vltimo.

Emphiteotica res licet nõ trãseat in ecclesiã transit tamen eius extimatio. fo.27.co.ij.in princ. Ideo cautũ est ponere in cõtractu emphiteosis:q nec ipsa res nec eius extimatio in ecclesiã trãseat.ibi.

Emphiteotica bona possunt irrequisito dño obligari.fol.75. co.ij.§.xxxvij.in prin.

Emptionis causa si quis promittit tradere libr̃ valẽtẽ decẽ.t si nõ traderit promittit centũ noie pene nõ valet causa finalis est falsa.fo.108.co. ij.fin.verb.ex ratione de qua ibi.

Emptor secũdus cui res fuit tradita:t si primo preferat:tamẽ si fraudẽ participauit: primus reuocat rem ab eo.fo.59.columna.ij.versi.ad cuius.

Emptor cui fundus fuit traditus:si ex eo percepit fruct⁹:t ad terminum conuentum non soluit precium:tenetur illud reddere venditori cum vsuris si quas soluit:vel cũ interesse lucri cessantis.fo.109.co.ij.§.vj.de quo vi.per totã col.

Episcopi constitutio si prohibet alienationẽ fieri sine sua licentia:fiat alienatio in eum,vr̃ consentire t licentiam dare.fo.50.co.j.vsicu.t propterea ex ratione de qua ibi.

Episcopo concessum priuilegium vt celebret tempore interdicto intelligitur etiam in pontificalibus.fo.7.co.j.v.ad idez el.ij. Corrobora bis que remissiue addidi.j.in verbo testator si vxori.

Episcoporum appellatione aliqñ cõprehenduntur nõ consecrati.fo.21.co.ij.v.ista enim.

Episcopus si constituat laicum vicarium in spiritualibus:impetratur t intelligitur id est assessorẽ.fo.4.col.iij.vsi.ad idem el.ij.

Episcopus nõ habet fiscum.folio.22.col.ij.ver.secundum.vbi vide an possit penas applicare sue camere.

Episcopus vel alius citra papã licet non possit relicta ad piũ vsum alterare:tamen fallit in voluntate testatoris nonduz executa qr illã poterit.folio.27.co.j.ver.existis.vbi allegat dictũ Inno.qõ reputat mirabile.

Episcopus si aliquid donauit ecclesie:t postea aliud tãtundẽ alienet ab ecclesia:valet alienatio.fo.29.co.ij.v.t hinc est.

Episcopus potest compellere heredes defuncti ad restitutionem male ablator̃ licet testator nõ fuerit cõtrit⁹.fo.42.co. j.vsi.quinimmo.

Episcopus qui curare debet vt male ablata restituantur:fiuidet filios ei⁹ qui male abstulit pauperes esse:põt eis aliquã partẽ elargiri.fo.43.co.iij.in fi.

Episcopus si aliquid mandat vel prohibet fieri in synodo:per statutũ sub aliqua pena:illud habeꝫ loco trine monitiõis. fo.66.co.ij.ver.secundum.

Episcopus nõ potest restituere ad famã:dispensando tñ cum criminoso:videtur super infamia dispẽsare.fo.77.col.iij.v. vel aliter.

Episcopus nõ potest exigere penã pecuniariã a laico:sibi tẽporaliter nõ subiecto sed debet per laicũ illã exequi.fo.80. co.iij.ante medium.

Episcopus indigne promotus meretur decapitari.fo.100.co. ij.circa medium.

Eps indoctus asino cõparandus est.ibi.

Equi cõducti materia.vi.aliqua notãda.j.in litera.l.in parte locator.

Euictio quando ne debeatur cõuentũ est:vbi est mutua traditio:etiam ad precium non tenetur fo.29.col.iij.vsi.ij.facit.

Exceptio tu non potes esse procurator vel arbiter cũ sit de apicibus iuris:de quib⁹ nõ curatur:vti de salute animarum agitur mulier potest esse procurator vel arbiter in omnibus cansis in quibus de dicta salute tractatur.fo.74.co.ij.ver.ex quo.

Exceptio opposita t probata contra electum oportet q sit talis:que

lis:que necessario inferat delictum:⁊ non possit aliud iportare.foli.120.columna prima versiculo.vel alter.vbi vide.

Exceptio non numerate dotis.infra.in litera .M. in verbo maritus.lo vndecimo.⁊ supra i verbo dotis.lo.iij̄.

Excessus vide.s.in verbo appellatione.

Exclusus semel perpetuo est exclusus.fo.53.columna.j.in prima linea.

Excommunicatio infligi nō dz etiā pro peccato mortali nisi ꝙtumax fuerit vel nō veniēdo ad iudiciū:vr̄ añ finē iudicij̄ sine lnia recedēdo vl̄ determinatiōi nō parēdo.f.66.co. prima in principio.

Excōmunicatio vbicunq; fertur propter delictū a iure dānatū ⁊ prohibitū:nō est necessaria alia monitio.fo.67.co.j.in principio.

Excōicatio qñ pferr̄ ppt delictū futurū:nō est necessaria trina monitio sed sufficit phibitio sola.fo.66.co.iij̄. q̄si ad fi.

Excōicatiōis diffinitionē vi.f.66.co.ij̄.v̄.pmitto.Et vid.i hac materia.j.in litera.J.in v̄bo iudex.lo.v.⁊.vj.

Excommunicato etiam cōtumaci debet p iudicē impartiri absolutio si videt eius saluti expedire.fo.66.col.iij̄.ver.Imo qō.Nō intellige qñ est spes emēdationis:alʒ nō est absoluendus.ibi.co.ij̄.ver.iutellige.

Excōmunicatus ob vectigal impositū fine permissu supioris dñi si impetrauit literas absolutionis:⁊ post impetratiōnē earuʒ añq; veniret ad actū absolutionis iterū exegit vectigal:poterit earūdem literaruʒ vigore de p̄fata noua exactione absolui.fol.62.co.iij̄.ver.ex quo.

Excōicatus adeo nō potest esse in iudicio vt actor:q nō pōt reus velle q in iudicio admittat.folio.63.colum.iij̄.versic. ad idem.lo penultimo.

Excōicatus equiparat deportato.fo.66.co.ij̄.v̄si.idē forsan.

Excōicatus dicitur tradi sathane:qr diabolus habet in eo potestatē quasi in pecore suo.fo.67.co.j.ver.matthei.

Exōicatus non ita faciliter resurgit nec recuperat gr̄am sicut alius petōr non excommunicatus.ibi.

Excōicatus dz audiri si reus est fugitiuus:vel si res est in pericula.fo.72.co.j.ver.sed aduerte.

Excommunicandus regulariter nō est aliquis nisi p contumacia.fo.66.co.iij̄.ver.secundum.

Excommunicandi ptāte p̄scripta nō videt p̄scripta ptās absoluendi.fo.105.co.j.ver.⁊ ppterea.

Excōicandus est ille q pro re leui vocatus ad iudiciū venit:tñ noluit parere iudici.fo.67.co.ij̄.ver.scōo infert. lz alij̄ q̄s ibi refert teneant contrarium.

Excussio bonoꝝ cū p̄ncipaliʒ fiat in p̄iudicium si debitoris vel bonoꝝ possessoris ipi sunt citandi:alʒ eis non fieret p̄iudiciū.fo.72.co.j.in fin.

Excussionis exceptio est de apicibus iuris.fo.74.col.ij̄. quasi in fine.

Executor qui differt testatoris voluntatē adiplere vt res melius vendatur excusatur.f.42. co.ij̄.quasi in medio.

Executor testamenti non tenetur debitum p̄scriptū restituere. fo.43.co.j.in prin.

Executor vltime voluntatis si post testamentū vel post testatoris mortē efficiatur vnus ribaldus finietur eius offic.fo. 48.co.j.ver.ad quod.

Executor vltime voluntatis.vide.s.in verbo monitio.lo.j.

Executores vltimarū volūtatū si fint discordes cuius consiliū p̄ferat.fo.76.co.ij̄.circa p̄incipiū.in verbo quod aūt.⁊ in ver.idem si.et in ver.ex istis.

Executores dati in testamēto ad distribuēdum impias causas possunt erogare pro dotibus puellarum:p̄sertim si sunt pauperes.fo.90.co.iij̄.ver.ex istis.qō notabiliter ampla dupliciter.vt ibi.ver.idem dicendū.⁊ ver.ij̄.ampliatur fo.eo.co.iij̄.

Executor deputatus ad eligendū pauperes vel alios:lz satisfaciat eligendū idoneū pauperē:lz aliq̄ sit pauperior illud debet intelligi de iure fori.fo.99.co.iij̄.ante medium.

Executor vel alius delegatus pape non exequitur in possessionibus laycalibus sed recurrit ad brachiū seculare.foli.80. col.iij̄.ante medium.

Executoria impetrata sup executione trium sentētiaꝝ :nacēs de pēdētia appellatio nis super taratiōe expensarū interposita est surrepticia.fo. 103.co.j.ver.ex his el.i.

Exemptum se p̄tendēs a tributis iure sanguinis vel p̄uilegio:nisi statiʒ doceat p̄uilegium tale quod saltem p̄estet iustam causaʒ p̄scribēdi lite pēdente non tuebitur in possessione libertatis:immo soluet tributa:q̄uis alʒ esset in quasi possessione exemptionis.fo.83.co.ij̄.ver.ex quo ⁊ ita dicit seruari in practica.⁊ hoc summe commendat.

Exheredari pōt filius non solum ex quatuorde cim causis expressis in iure:immo ex alijs similibus vel grauioribus.fo.9.co.ij̄.i prin.ppe fi. ⁊ fo.93.co.ij̄.ver.⁊ secundum.

Expense litis debēt ministrari de bonis sup quib⁹ aliquis p̄uatus litigat) p̄tendens illa eē cōia vel ad se ptinere) litiganti:qñ est p̄sumptio p eo:vide licet si qua sn̄ia lata fuit p eo in eius fauorē a qua est appellatum.fo.75.co.iij̄.ver.ex qua.

Expēsas a possessore nō dz habere litigās de re sua:q̄uis sit paup ⁊ impotēs:si i illa p̄sumptio nō est p eo.ibi.v̄.immo.

Expense.vide.s.in verbo administratoꝝ.lo.ij̄.

Extensio que fit ex idētitate rationis nō dicitur extentio:sed dicitur esse ex mente legis:⁊ illa pōt fieri in casib⁹ exceptis a iure:⁊ si fint excepti p dictionem taratiuā.fo.72.co.iij̄.J.xxix.

Estimatio tūc facit emptionē in re dotali:qñ maritꝰ est soluendo nō alʒ.fo.10.co.iij̄.v̄. intellige.

Estimatio tunc facit emptionem:qñ p̄ciuʒ est rei condignū ⁊ estimatio fit in ipsa rei traditione a p̄incipio:secus si ex interuallo.fo.69.co.iij̄.ver.estimatio.

Estimatio in contractu in quo tota vtilitas vel incommodum non pertinet ad recipientem:non facit p̄prie emptionez. ibi.⁊ fo.115.co.ij̄.ver.quo.

Estimatio rei facit quem teneri de casu fortuito:⁊ consequenter inducit renunciationem generalē casuū fortuitorū.ibi.

Extraneus quocūq; modo stipulet dotē sibi reddi:semp vxor habebit actionem propter inopiā mariti.fo.73.co.iij̄.ver.alexā.

Extraneus si dotat filiā alicuius pōt a patre repetere. fol.91. co.iij̄.ver.⁊ subdit.

Extraneus si animo donādi alterius filiā dotauit vel cōcessaʒ sibi dotē repetere vellet:nihilominus eius pater tenet constituere sibi congruā dotē de suo patrimonio.ibi.

F

Faciens aliquid bis:videtur velle q ꝙta illud nihil possit opponi.fol.10. columna.iij̄.in p̄in.

Faciens per alium habetur ac si sua manu fecisset. fo.57.co.ij̄.ver.⁊ nō solū.qō intellige vt ibi.

Factum mirabile contra negligentes iniuncta sibi a testatoribus adimplere describitur.fo.42. co.ij̄.ver.adde mirabile.

Falcidia nō detrahit ō legato rei p̄pe.fo.4.col. ij̄.v̄.⁊ inde est.ad qō alle.ter. vnicū.

Falsus denarius nō est denarius.fo.54.co.ij̄.v̄si.item falsus.

Famulus expulsus a dño vt p eo testificet adhuc cēset familiaris ⁊ repellit.fo.18.co.iij̄.v̄. idē si.si tñ expulsio fuit vera ⁊ non simulata valet eius testimoniū.vt ibi.cognoscit aūt simulatio si incontinēti redeat ad dñm.ibi.sed lōgo interuallo interposito:vel si alterius obsego se dedit vel vt se daret p̄curauit:simulationis p̄sumatio cessat:vt ibi.⁊ tādē hoc relinq̄tur arbitrio iudicis.ibi.

Famulus expulsus nō seruat amorē.ibi.

Femina si relinquat executrix testamēti cū masculo ⁊ sint discordes:masculi consiliū p̄ferr̄.fo.76. co.j.J.xliij̄.ver.idē dicit.

Femina.vi.s.in lra.c.in parte comitatū.⁊.j.in verbo iuramentum.lo.iij̄.

Feriatis diebus licitū,est circa collectionē messiuʒ ⁊ vuarū intēdere.fo.72.co.j.ver.sed aduerte.

Feriatis diebus q̄ sit licitū studere vi.ibi.

Feudali materia verbum sine herede intelligitur id est sine filio masculo:⁊ nomen filij̄ ponit̄ pro quolibet descēdēte ex linea masculina.fo.52.co.ij̄.iuxta fin.

Feudalia bona nō publicant̄ sed illa commoditas quā feudatarius erat habiturus.fo.75.co.ij̄.ver.ex qbus.

Feudataria sicut potest sine licētia dñi feudum suum in dotem dare: ita vasallus potest in eo donationem propter nuptias constituere. fo. 7. columna. iij. ver. et ita.

Feudatarius potest feudum obligare pro restitutione dotis: quo ad sui ꝓiudicium: non autē dñi. ibi. vers. secus.

Feudatarij. commoditate: quā ex feudo percipit pōt executio fieri pro debito. ibi.

Feudi domino nō obest pactum appositum inter coniuges: de lucranda dote vel donatione propter nuptias in re feudali cōstituta: nisi solū ad vitā vasalli. ibi.

Feudo nō ꝑuatur sororē dñi occidēs: sed si cū ea ꝯcubuit sic. f. 56. columna. iij. ver. 7 hic est. que est additio.

Feudo indiuisibili quod debetur primogenito: si ex eodē partu duo filij nascuntur: dominus feudi ad quem tunc recurritur: illud potentiori 7 honestiori filio assignabit. foli. 99. col. iij. ver. ad predictorum.

Feudum si quis alicui cōcessit: ex eo q̄ illum a morte vel hostibus vel a vinculis liberauit: nulla causa etiam ingratitudinis poterit reuocari. fo. 29. co. ij. vers. ex istis.

Feudum postq̄ transiuit ad feminam: non potest ab ea remoueri propter superuenientem masculum. fol. 52. columna tertia in fine.

Feudum nō reuertitur ad dominum si vasallus culpa domini incidit in penam amissionis feudi. folio. 57. columna quarta. vers. ex quibus.

Feudū nō pdit vasallus q̄ occidit seipsum. fol. 58. col. iij. §. 80.

Feudum licz ad omnes filios equaliter ptineat: tñ pōt pater in testamento prelegare illud vni ex filijs dū tñ fit bñ meritus. fo. 99. co. iij. ver. ad ista.

Feudum si ad duas feminas peruenit. dñs eligit quam vult. fo. 100. co. j. ver. idem fecit roboam.

Feudū. vide infra in litera. H. in parte hypotheca. 7 infra in litera. m. in verbo maioratus. lo sexto. 7 in verbo mancus. 7 infra in litera. p. in verbo papa. lo secūdo. 7 supra i verbo donatio propter nuptias. lo secundo et infra in verbo filios. 7 in verbo frater. lo. tertio. 7 in verbo maioratus. lo vj. 7 in verbo prelatus. lo. xij. 7 in verbo. princeps. 7 infra in verbo vxor. lo. lxx.

Fideicommissi onus adiectū legato rei alienę licz nō tenet sicut nec legatum: tñ ex cōsensu dñi rei legate cōsentientis oneri adiecto prestito post mortē testatoris recōualescit onus 7 debet fideicommissum. fo. 6. co. iij. post prin.

Fideiussor potest agere cōtra principalem: si statim est cōdēnandus: vt puta si est conclusum in cā: 7 euidēter apparet q̄ō est in casu cōdēnatiōis fol. 21. co. j. in fine.

Fedeiussor possidens bona in loco periculoso vel ruinoso nō reputatur idoneus. fo. 66. co. j. ver. ex his.

Fideiussor hodie iure regio nō discusso principali nō pōt conueniri. ibi. co. ij. ver. ex his apparet.

Fideiussor nō agit cōtra debitorē vt eū liberet q̄ dissipat bona: eo q̄ mille male expendit: cū bona sua decē milia valerent. fo. 52. co. iij. ver. ad idem facit.

Fideiussor pro dote cōseruanda vel restituenda pōt intervenire q̄n maritus illū spōte prestat. fo. 105. co. iij. ver. potuisset. vbi vide per totā col. 7 in co. sequē. ver. 7 ista. tenet cum opinione contraria.

Fideiussor de dote cōseruanda 7 restituenda in casu quo matrimonium nō sequatur pōt intervenire quando maritus ante cōtractum matrimonij illum prestat. foli. 106. colum. iij. ver. sextus casus.

Fideiussor pōt dari a marito soluto matrimonio ꝑ dote cōseruāda et restituēda. ibi. ver. septimus casus.

Fideiussor pōt esse pater viri ꝑ eo ꝑ dote nurus cōseruanda et restituenda. ibi. ver. octauus casus.

Fideiussor pro dote cum iuramento intervenire pōt. fol. 107. co. j. ver. nonus casus.

Fideiussor ꝑ dote licz nō possit intervenire: bñ tñ pōt datio pignoris. ibi. co. ij. ver. aliqui.

Fideiussor pōt accedere pro dote ꝓmissa danda per mulierez vel p sororē. fo. 107. co. iij. ver. adde etiā. 7 vide alios casus. j. in verbo fideiussores.

Fideiussor idoneꝰ est q̄ licz sit inops 7 īmobilibꝰ careat tñ ē psona fidelis 7 ꝙsueta soluare ꝓmissa. f. 110. co. j. vſi. bñ facit.

Fideiussor vt pro alio sim licite possum pecuniam recipere. folio. 112. columna prima. verficulo secūdo infertur. vbi vide bonam conclusionem in materia.

Fideiussor qui alꝰ non teneretur: q̄ in duriorem causam vel in plus vel principali nō obligato se obligauit: tenet si iurauit: non tanq̄ fideiussor sed tanq̄ principalis. ꝓmissor. fol. 116. co. iij. ver. facit etiam.

Fideiussor cū iuramēto pdit beneficiū exceptionis excussionis nō facte. fo. 116. co. ij. ver. quinimmo.

Fideiussor si vt creditori soluere pecuniam sub vsuris accepit licite eas petit a principali. fo. 92. co. iij. §. iij.

Fideiussores de dote restituēda dati in casu quo dari possunt si soluendo sunt: valet renunciatio hypothece facta ab vxore etiā in oibus bonis viri. fo. 11. co. iij. post medium.

Fideiussores pro dote conseruanda 7 restituenda possunt intervenire si hoc habet consuetudo. fo. 105. co. iij. vers. ex ꝓdictis.

Fideiussores pro dote seruanda 7 restituenda possunt intervenire propter vergentiam ad inopiam vel propter supervenientem suspitionem inopie vel dilapidationis. fo. 106. co. j. ver. ex quo.

Fideiussores possunt peti a marito ab extraneo qui dotem dedit 7 eam stipulatus est sibi reddi in casu soluti matrimonij. ibi. ver. quartus casus. quod intellige quando extraneus a principio tempore donationis sibi de dicta fideiussione ꝓuidit. ibi. in fi. co. seq.

Fideiussores possunt soluere ex substantia debitoris: maxime si ipsi fideiussores non habent vnde soluant. fo. 13. co. iij. in fi. prin.

Fideiussorū materia. vide bonum verbum. j. i verbo pedagia. 7 vide. j. in verbo. maritus. lo serage sime quinto. 7 infra in litera. p. in verbo pecunia. lo. vij. 7 §. in verbo consuetudo. lo. xx.

Filia nondum apta matrimonio: licet pater ei assignet dotem: 7 statutum perhibeat dotatam succedere cum fratribus adhuc succedet. fo. 34. co. ij. vers. ad idē. el. ij.

Filia in preiudiciuz legitime debite patri in bonis suis: nō potest renunciare bonis quesitis constante matrimonio inter eam 7 virum: vel aliter in fraudē donare vel vendere: licet possit a principio matrimonij lucris futuris renūciare. fo. 40. co. j. in fi.

Filia cum hodie iure regio matrimonij contractu a patris potestate liberetur: poterit agere pro dote aduenticia vel profecticia sola sine patris assensu. fo. 72. columna. iij. ver. fi. tu dicas. ij.

Filia licet matrimonij contractu a patris potestate liberetur: ex regni consuetudine (7 nunc ex lege) tamen pater retinet vsumfructū bonorum filie vel saltem dimidiam. fo. 87. col. ij. in medio.

Filia contrahens sine patris assensu vel eo inuito nec eius maritus non possunt agere contra patrem vt dotem sibi constituat. folio. 86. columna. j. §. iij. de quo vide fo. 87. co. iij. ꝓ totum. cum fo. seq. v.

Filiafamilias debet ali ab heredibus viri interim q̄ sibi dos restituitur: etiam si patrem habeat diuitem. fo. 87. co. iij. v. ex his. vj.

Filia nubēdo sine patris assensu: pōt i totū exheredari. fol. co. 7 co. ver. preterea.

Filia que defuncto patre in fratrum potestate māsit: si sine eorum assensu nubit perdit bona parentum. fo. co. colum. ij. in principio.

Filia que non debet ali nec dotari. fo. 88. co. j. §. v. versicu. item quia. ix.

Filia post viginti 7 quinq̄ annos ēt si efficiat meretrix nō pōt exheredari. d. §. v. ver. immo.

Filia pōt se dotare de bonis patris eo inuito maxime si hoc faciat iudicis auctoritate 7 pōt pater cogi ad cōsentiendū. d. fo. c. ij. §. vj. ver. cauti. xj.

Filia si sine patris assensu cum indigno cōtraxit nō tenebitur pater eā dotare. d. fo. 88. co. iij. §. vij. 7 qs dicatur īdignus vi. d. co. in fi.

Filia si se copulauit seruo post viginti 7 quinq̄ annos est iusta causa exheredandi eam. ibi. ver. idē facit.

Filia minor viginti 7 quinq̄ annis: si sine patris assensu intret quancunq̄ religionem tenetur pater eam dotare. fo. 90. colum. ij. §. xj. immo si semel fuit nupta 7 cū ampla dote: 7 nūc velit religionem profiteri: tenebitur pater eandē dotē assignare monasterio. ibi. ver. quinimmo. xiij.

Filia dotata a patre vel ab extraneo dz ali a fratre dū nubit. vj. j. in verbo frater. xv.

Filia dotata 7 coniugata: si vigore legis vel cōstitutionis: debet per fratres a patris successione repelli: cuius sit coniugata si nō fuerit dotata non excluditur. fo. 92. co. iij. ver. ex istis.

istis.que est additio.

Filia diues ⁊ si habeat vnde se possit alere semper est a patre dotanda.ibi.versi.ad simile.

Filia si postꝫ recusauit accipere marituꝫ quem pater sibi dabat:cum alio contraxit vel vitam turpem elegit potest exheredari.fo.97.co.ij.post prin.⁊ hoc ex legis regie dispositione.quod valde cõmendat.

Filia minor vigintiquinqꝫ annis:q̃ fine patris cõsensu etiã cũ indigno contraxit a patre dotari debet:⁊ si illa secũ dotem nõ promiserit ista noua cõclusio describitur.fol.89.col.iij. in principio.⁊ sustinetur per quatuor folia sequentia.

xx. Filia vel mulier dicet bene dotata:arbitrio boni viri ꝑsideratis cõsiderãdis.fo.96.col.j.ver.ex istis.que est additio.

Filia que recepit centum pro sua integra legitima:augmentatis facultatibus patris potest petere legitimã ex superexcrescẽtia bonorum.fo.97.col.j.§.xxij.

Filia naturalis alicuius magni nobilis debet ali ⁊ dotari:etiã si ex aliqua arte posset ipsa in hoc sibi ꝑsulere cũ nõ esset cõdecens sue cõditioni illa arte vti.fo.e0.col.ij.in medio.

xxij. Filia spuria dotari potest a patre vsqꝫ ad quantitatem alimẽtorum ita ꝙ alimenta perpetua habeat ꝑm qualitatem status sui.fo.98.co.ij.⁊.iij.⁊ vide in materia.s.in verbo dos assignata.⁊.j.in verbo spurie filie.

xxiij. Filia incongrue dotata an possit agere ad supplementum dotis congrue.folio.99.columna.ij.versi.sed est pulchra. que est additio.

xxv. Filia si cõsumpsit dotẽ pater iterũ eã dotare tenetur:quãdo si lia eã perdidit sine culpa sua vel dolo.fo.102.co.j.in fine.

Filia si maliciose dissipauit fructus fideicõmissi cõputant sibi ad dotem.ibi.co.ij.ver.hinc est etiam.

Filiam alicuius si quis percutiẽdo reddidit deformem.ex quo pater necesse habuit plures pecunias in dotem dare percutiens ad illud damnum tenetur. folio.111. columna.iij.§. ix.in medio columne.

Filia vel serua absoluta ⁊ liberata ꝓpter ingratitudinẽ postea commissam contra patrem vel dominũ põt in potestatẽ reuocari.fo.87.co.iij.versi.adde ꝙ.

Filia.vide supra in litera.c.in verbo consuetudo.lo.viij.⁊.j. in verbo filio.lo.j.

Filie si pater vsurarius dedit dotem:qualiter ipsa vel vir eius hoc sciens debeat illam restituere: vel quando possit cum bona conscientia retinere. vide folio.42. colum.iij. post principium.

ij. Filie ingrate ficut legitima non debetur:sic per consequẽs pater non tenetur eam dotare: cuius si dos esset iam data ingratitudinis pretextu nõ reuocaretur.folio.87. colum.iij. circa medium.

Filij antea nati sic legitimãtur matrimonio putatiuo sicut vero data ignorantia alterius coniugis. fol.19. col.ij.versi.item ficut.

Filij obitu licet patria potestas soluatur eius tamen ratione vsuffructus formalis patre retro quesitus non finitur. fol. 24.columna.ij.in additione.ij.

Filij naturales emphiteosi ecclesie a patre sumpta non succedunt etiam si sint legitimati.foli.35. columna.ij. verficulo. ⁊ propterea.fallit nisi per subsequens matrimonium legitimi fierent.ibi.

Filij nõ tenentur patrem alere ex bonis ipsius patris(qui homicidiũ commisit)ipsis filijs applicatis statuti vigore.fo. 69.col.j.versi.⁊ inde est.

Filij an possint agere contra patrem pro dote materna vtilibus actionibus eo vergente ad inopiam.fo.72.colũ.j.versicu.ex istis.

Filij incestuosi non possunt esse testes in testamento paterno. fo.89.co.iij.versi.ex quo.

Filij illegitimi an reputentur de genere vel familia.fo.90. co. ij.circa medium.vbi vide remissiue.

Filij possunt agere ad reuocationem dotis immense q̃uis patre viuo triginta anni sint elapsi mortuo eo ⁊ soluto matrimonio filie.secus tamen eo constante.folio.96.col.ij.versi. mortuo.vide tamen in columna sequenti. in principio. vbi concludit cõtrarium. ⁊ dicit ꝙ contrarium practicatur in cancellaria regia:immo quod etiã eo constante in eo quod excidit legitimam possit reuocari.⁊ fo.98.colũ.iij.versicu. ex quo.⁊ versi.ego credo. quando autẽ dicatur dos immensa.vide.fo.96.col.iij.versi.intelligo.

✠ Filij possunt reuocare ea que pater perdit in ludo illicito vsqꝫ ad legitimã ipsorum.fo.96.co.iij.in prin.

Filij spurij licet non succedant matri:alimenta tamen de dote materna habere debent si nõ habent vnde se alant.fo.97. col.iij.versi.si tamen.

Filij audita condemnatione patris ob delictum inferens bonorum publicationem:si suam legitimam furto subtraxerint an teneantur principi restituere in foro conscientie.fo. 97.col.iij.versi.ad cuius.

Filij catholici hereticorũ nati ante crimen heresis cõmissum a patre:nõ afficiũtur penis inductis a iure: maxime illis q̃ excludunt ab honoribus ⁊ officijs publicis.fo.98.colum.j. ver.ad hanc.vsqꝫ ad finẽ colũne.⁊ per totã fere sequentem. vbi hoc tandem cogitandum ⁊ decidendum relinquit. xij.

Filijs duobus simul natis cuius prioritas decerni nõ potest: poterit pater quem maluerit ad maioratum eligere. folio 100.col.i.ver.idem fecit roboam.

Filio legitimo deficiente admittitur filia in iure primogeniture.fo.52.co.ij.ver.C.lex etiam.

Filio facta prohibitio nõ intelligitur facta nepoti vltimo possidenti.ibi.col.iij.versi.dubium. ij.

Filio si pater dixit se donare propter merita ⁊ non probẽtur merita censetur donatio simplex.folio.59.columna.iij. versicu.ad idem. iij

Filios habens ex prima vxore si secũdam ducat hoc pacto ꝙ ex ea nascituri nõ succedãt in feudis sed nati ex prima. põt vna cum vxore contrario pacto pacisci vt vtricꝫ filij succedant.fo.33.co.ij.post prin.

Filius tenetur si videt patrem volentem committere crimen lese maiestatis illud propalare.folio.65.columna.j. verfic. idem si alio.

Filius si vxorem indignam accepit potest exheredari: et per cõsequens possunt sibi alimẽta denegari.fo.14.co.j.verfic. subdit tamen.

Filius meus si rem meam me consentiente donat vxori sue:nõ enim valet ista donatio nec filij obitu confirmatur. imo eo mortuo ego possum illam reuocare siue fuerit ꝓcessum ad traditionem siue non. fo.23.col.iij.versi.idẽ dicas.el.j. ij.

Filiusfamilias potest esse in iudicio sine patris consensu in casibus in quibus ei vsusfructus non acquiritur. fo.24.col.j. ver.ex his.⁊ in his poterit sine eo ꝓcuratorẽ cõstituere.ibi.

Filius si ingreditur monasterium pater non perdit vsumfructum quod habebat in eius bonis nec respectu preteriti tẽporis nec futuri.d.f.24.co.ij.post medium.

Filius iunior licet non debeat habere legitimã in regno comitatu vel dignitate patris.debet tamen ei solui per heredem vniuersalem legitima in pecunia.fo.27.col.ij. in versi. ita ergo.ideo caute fit si in cõstitutione maioratus dicatur ꝙ ad filium iuniorem nec deueniat in eo legitima nec eius estimatio sibi debeatur.d.fo.co.ij.in prin.

Filius ex vxore dominatus mariti presumitur etiam si cõstet vxorem eius conceptionis tempore fuisse adulteram. folio 35.co.ij.ver.ampliabis.idem dicit de filio nato ex concubina cum ampliatione.de qua ibi.

Filius quando possidet bona que dicitur quesisse ex bonis patris tũc nõ est ꝓsumptio ꝙ patre vel pro herede pris agẽte:imo incũbit probatio actori.fo.35.co.iij.ver.ad ista.

Filius vel seruus possunt restituere que male acquisierunt sine consensu patris vel domini.folio.41.columna.iij.versi. ego tamen. ix.

Filius si faciendo mercantiam cũ pecunia paterna habuit noticiã cũ aliquo domino qui ei aliquid donauit illud non venit cõferendũ.fo.44.col.iij.versi.vnde si.

Filius ⁊ pater si simul agant valet iudicium ex parte filij quãuis non appareat aliter de patris licentia.fo.50. columna j.versi.⁊ propterea.

Filius si alienat rẽ immobilem simul cũ patre vel econtra nõ requirit alius cõsensus vel alia auctoritas patris.ibi. xiij.

Filius licet stante statuto non possit se obligare sine patris licentia si in eodem instrumento reperiuntur obligati pater et filius non requiritur alia licentia patris.d. columna. in medio.

Filiusfamilias si viuo patre surripuit ei pecuniam quam lusit vel res patris dilapidauit.post eius mortem cum alijs fratribus succedendo tanto minus accipiet exceptione cõpensationis a fratribus opposita.si forte alij percepissent fructus vltra quam deberent. actio autem ad hoc nõ dabitur eis.fo.61.col.iij.versi.⁊ hinc est.

Filius impune põt insurgere cõtra patrẽ aliqd cõtra filiũ p̃ncipẽ vel rẽpublicã molientẽ.fo.65.co.j.ver.idem si alio.

Filius non solum poterit agere contra patrem bona propria dissipantem ne ea dissipet: sed etiam poterit sibi petere legitimam assignari.ibi.col.iij.versi.itaqꝫ.

Filiusfamilias habet legitimam personaz standi in iudicio in

bis in quibus patri non queritur vsusfructus.fo.72.co.iij. versi.z si forsan.

Filius ppter causas ppter quas pōt exheredari ppter easdē perdit priuilegiū filiationis.ita q̄ pater eum occidens nō teneatur.l.pompeia de parri.fo.87.co.iij̄. post principiū.

Filius si inhoneste contrahit matrimoniuz puta cum meretrice pater potest eum exheredare ne vilissimam prolem que inde nascitur habeat successorem:quia ex his totum genus infamatum.fo.88.co.ij̄.§.vj̄.

Filius tenetur alere matrem tamē nō tenetur eam dotare. fo. 58.co.j̄.versi.item filius.

Filius clerici in minoribus beneficiati z sue concubine non legitimatur per subsequens matrimonium.fo.95.col.ij̄.versi.z crederem.

Filius seleuci dum amore nouerce lāguesceret pater ei cessit vxorē vt ei cōmiscerek.fo.35.col.iij̄.versi.ex istis.

Filius illegitimus cui a patre sunt relicta alimenta si in futurum efficiatur diues vel ex arte aliqua possit alimenta habere euanescit relictum pro alimentis z remanet apud heredes dicti patris:superueniente tamen filio necessitate resurgit legatum.folio.97. columna.ij̄. in medio nisi esset filius naturalis alicuius magni nobilis cui esset dedecus ex arte viuere.ibi.

xxiij̄. Filius si est nobilis ita q̄ nō obstāte spurietate sit ei dedecus artē exercere debētur sibi alimēta.d.col.j̄.ante finem.

Filius si scit patrem in heresim lapsum et non solum sibj̄ psi sed etiam alijs nocere prava doctrina corrumpens. potest z debet illum accusare vel apud iudicem eius delictū pādere.fo.100.col.j.quasi ad finem.

Filius tenetur reuelare proditionez per patrem fiendam dūmodo habeat probationes contra eum ad illam probandā.d.fo.co.j̄.circa prin.

xxvj̄. Filius maior siue primogenitus si ad maioratum vocatur excluditur secundogenitus etiam mortuo primogenito quia nec tunc dicitur primogenitus.folio.101.columna.j̄. in fin. ante.§.cauti ergo debent esse secundum eum qui maioratū constituunt vt expresse dicant q̄ primogenitus z eius filj̄ etiam primogenitus habeat maioratū z eo deficiēte absq̄ filijs masculis succedat filius secundogenitus. hoc tamen cogitandum relinquit.

Filius cui pater assignauit legitimā in vita si illā perdidit sua culpa ludendo vel alias.non tenetur pater sibi aliam legitimā assignare.fo.102.col.j̄.versi.hinc est q̄.

Filius qui dissipauit bona sibi data p alimētis an debeat ali per patrē.ibi.in.d.co.j̄.ver.de filio.

Filius.vide.j.in litera.l.in verbo lucri.lo primo. z in litera.p. in verbo pater.lo.xxiij̄.z.xxvij̄.z.xxxv.z.xl.z.xlj.z.lj̄.Et vide.s.in verbo delicta.z.j.in verbo ignorantia.z in verbo maritus.lo.xx.

Fisco ecclesie videlicet episcopi z nō pape z nō seculari applicatur portio ablata ab vno ex heredibus clerici tanq̄ ab indigno.fo.22.co.j.versi.ad idem: qō est mirabile: de quo tamen ibi dubitat in dicta col.z sequenti.vbi tandem cōtrarium cōcludit:immo q̄ seculari fisco applicatur.

Fisci z reipub.fauore pōt agi contra fideiussores non discusso principali.fo.74.co.j̄.in fi.

Fiscus debet reficere expensas priuato intentanti iudiciuz ad vtilitatem publicam: si illa vtilitas affert lucrum fisco. fol. 75.colū.iij̄.versi.adde.idem est quando clericus litigat ad vtilitatem ecclesie vt ibi.

Fiscus seu alius dominus temporalis succedens in bonis heretici:quemadmodum tenetur filios alere : sic tenebitur filias dotare.fol.97.colum.iij̄.versi.ex quo.Quod posset procedere de equitate z in filijs natis ante delictum.ibi. versiculo.possent.

Fiscus.vide.s.in verbo confessio facta. z in verbo donatio ob fornicationem.z.s.in parte clericus.lo.xix.z.xx.z.s.in parte donatori coniugi.

Florentie est statutū prohibēs nobiles assumi ad regimē ciuitatis.fo.5.co.iij̄. ver.ad idē.

Focaria solet insidiari vite vxori.fo.94.col.iij̄. ver. z inde est.

Focarie olim expellebantur de campo per certū tēpus antequā milites pugnarent.fo.20.co.j.versi.hec tamen.

Forensis vt possit de cōsuetudine alicuius ciuitatis testificari:regrik q̄ tantā morā ibi cōtraxerit q̄ verisimiliter deberet scire.fo.12.co.iij̄.in medio.

Forma potentior est q̄ materia.folio.47.colum.iij̄.in princip.

Fortalicium seu arcē habēs in custodia: si requisitus de pditione pōt dare aures et facere tractatū duplicem nec delinquit immo est cōmendandus.fo.73.co.j.versi.idē dicit.Quod intellige dūmodo hoc prius denunciet domino arcis.vt ibi.

Francigene seruant rationem legis: non q̄ lex hoc dicat q̄ leges non allegant: sz quia ratio sic vult.fo.2.co.j̄.in prin.

Frater si occidit fratrem liberos non habentem z intestatum:etiā filij interficientis non succedunt ei.fo.53.col.iij̄.versi.immo si frater.

Frater substitutus sub conditione mortis per fideicōmissum. non consequitur illud si fratrem interficiendo facit cōditionem existere.ibi.ver.facit.

Frater si interficit fratrē suū:priuatur feudo z deferk agnatis sequentibus si est paternum.ibi.versi.z propterea. iij̄.

Frater si instituat aliquem adulterinū vel similes:potest alter frater querelare testamentū.fo.90. colū.i.ver. reputantur. fratrem tamen spurium frater potest instituere.vt ibi. iij̄.

Frater tenetur alere si habet vnde sororem dotatā a patre vel ab extraneo:interim q̄ maritum inuenit vt integrā dotem habeat.fo.91.co.j̄.versi.inde est.

Frater licet teneatur alere sororem etiam vterinā: non tamen eam dotare tenetur.ibi.col.iij̄.ver.item frater.

Frater sororem ex eodem patre natam inopem: dotare tenek. fo.101.col.iij̄.ver.sed an.Etiam si sit clericus.fo.120. col.j. ver.ampliabis ista.Jtē etiā si pater eā iuste exheredauerit. ibi.ver.ampliabis.j̄.Si tamen semel dotauerit z dos casu perierit iterum dotare nō tenetur.ibi.versi.sed q̄uis.

Frater.vide.j.in verbo pater.lo.iij̄.z.s.in verbo filia lo.xv.

Fratres iurantes non diuidere tenentur iuramentum seruare. fo.33.col.j.versi.ad idem.

Fratres possunt exheredare sororē a bonis paternis z maternis quando parentibus mortuis nubit indigno.fo.88.co. iij̄.versi.ex istis.z hoc iure regio vt ibidem.

Fratres mulieris non possunt reuocare dotem q̄uis excessiua in eo quod excedit patre viuente.fo.96.co.j.in fi.

Fratres z alij coniuncti habitantes cum marito possunt cum eo se obligare pro dote conseruanda z restituenda.fo.106. col.iij̄.ver.idem dicunt.

Fratres duo rustici si habent terras ad laborandum et vnus eorū habebat duos filios laboratores z omnes scindebāt terrā: fructus ex cultura pueniunt diuidunk in capita inter eos:z sic debetur portio cuilibet filiorum vnius ex fratribus predictis.fo.114.col.iij̄.post princi.

Fratres inter quos voluntarium consortium fuit initū stipendia ceteraq̄ salaria in cōmuni redigunt iudicio societatis. fo.39.versi.ex his.

Fratres duo si simul mercaturam exercebant:z vno eorū mortuo alter continuat: superstitibus filijs fratris indiuisam substantiam possidentibus.videbitur frater eodem nomine continuare sicut faciebat alio fratre viuente.fo.39. colū. iij̄.versi.ad idem.

Fratrum vnus ex pluribus qui sunt in communione si fuerit propter delictum cōmissum condemnatus debet illud soluere ex suo proprio non autem ex communi.fo.46. colū.j̄. versi.ad idem facit.

Fratrum vnus ex habentibus in communione si soluit condēnationem ad quam iniuste fuit condemnatus: illa condemnatio debet solui de communi iure societatis.fol.47. colū. iij̄.in fi.versi.ex hoc.

Fructus deducto onere considerantur. fo.20.colū. iij̄.versi.idem si fiat.z vide ibi aliqua in p̄posito.

Fructus omnium bonorum que habent maritus z vxor sunt cōmunes viri z vxoris z inter eos equaliter diuidendi soluto matrimonio.fo.38.col.j.in fine.q̄uis alter eorum multo plura bona habeat q̄ alius vt ibi:z hoc de iure regni. j̄.

Fructus quos pater percipit ex bonis filj̄ prioris matrimonij̄ an inter eum z secūdam vxorem diuidātur.vide remissiue.fo.38.co.j̄.versi.ampliabis.

Fructus quos maritus habet ex cōmenda sancti Jacobi communicat cum vxore: licet dicātur quasi castrenses. fol.44. col.iij̄.ver.z ex his. iiij.

Fructus prebende cedunt prelato quia est vsufructuarius. fo. 46.col.iij̄.versi.item sicut.

Fructus oēs quos quis hz ex suis possessionibus vel aliunde nō dz expēdere: sed semp ita facere vt ex redditu aliqd supersit.fo.68.col.j.versi.idem dicendum.

Fructuum integroruz si in dispositione hominis fit mētio intelligitur

telligitur absq; deductione expensarum.fol.116.col.j.versi.facit preterea.

Fructuum perceptio a possessione defendet.fo.54.colum.i.in fine.⁊ in materia fructuum vi.j.in litera.p.in verbo possessor.lo primo.

Fuga est triplex.fo.18.col.iij.versi.facit.

Fuga si timetur adeo q̄ offensorem meum non possum ad iudicium adducere:possum vlcisci propria auctoritate. folio 77.colum.ij.in fine.

Fugiens semel a carcere licet nobilis si iterum incarceretur debet diligentius custodiri.folio.5.col.iij.versi.intellige.

Fugiens ad corpus Christi gaudet immunitate: nisi iam erat captus tēpore quo fugit.fo.21.col.j.versi.⁊ pecunia.

Fugitiuus debitor. vide supra in verbo contractus.el.vij.⁊ in verbo creditor.lo.v.

Fundo accrescit incrementū latens, per alluuionem. fo.38.col.iij.in prin.

Furari sicut licet aliena constituto in necessitate maxima ita licebit alienum quod erat restituturus retinere.fo.43.col.ij.versic.intellige. quod sub dubio forte extendit licere propter necessitatem ij.col.sequenti. in fine.versi.quod autem.

Furtiuas res in custodia recipiens scienter furti tenetur.idem si recipit eas pignori sciēter.fo.44.col.ij.in principio.

Furtiua res si inueniatur apud aliquem non presumitur q̄ sit fur nisi propter qualitatem persone et frequentiam actus de aliquo male presumeretur. folio.68.colum.ij. versicu.⁊ inde est.

Furtiua res.vi.infra in litera.p.in verbo pignori.

G

Gabella licet de quolibet contractu soluatur non debet solui de cōtractu donationis qui non est proprie contractus.fo.49. col.ij.versi.ad idem.

Gabellam fraudens an sit tutus in foro conscientie. vide remissiue.fo.116.col.iij.versi.an fraudans.

Gabelle communis si statuto dictante debent vendi per officiales ad hoc deputatos presentibus conseruatoribus monete illi cōseruatores vel eorum parētes per se vel per subiectas personas nō possunt emere dictas gabellas.fo.49. colum.ij.versi.ex quo.

Gabella.vi.j.in verbo.rex.lo.xij.

Geminationis plures effectus describūtur. fo.10.col.iij.⁊ seq.

Generosus vel miles qui male vtitur sua generositate vel militia perdit illam saltem interim q̄ perseuerat male vtendo.fo.65.co.j.ver.sicut.

Glosa vel doctor qñ plures intellect⁹ describit nec quē eligat apparet in dubio vltimū approbare videtur.fo.64.co.j.§.xiij.⁊ fo.80.co.ij.ver.alij tñ.

Gratia cōcessa persone intelligit̄ sm cōditionez suā. fo.vij.versi.ad quod.vide que addidi infra in parte testator si vxori.

Gratia.vide.j.in verbo.intellectus. lo primo.⁊ in libera.p.in verbo papa.lo tertio.

Grauatus restituere licet velit renūciare expresse prouisioni autē.res que.cōmu. de leg. C.non posset.fo.8.col.ij.versi.ex quo.

Gregem pecudū si aliqs dat extimatuz ⁊ apponit pactū q̄ ois vtilitas ⁊ periculum sit cōe:si pecudes casu morianť: quilibet patiť dānū q̄uis pactū sit ꝛ natura emptionis.fo.45.co.ij.in fi.⁊.115.115.col.ij.in fine.

Guerre tempore videtur factū quod fit parum ante tempus guerre.fo.21.co.j.ver.ad hoc.

H

Habitare certo loco est species seruitutis fo.3.col.ij.§.ij.circa finem.

Hercules duarum feminarum sibi occurrentium quarum alteravo luptatē altera laborē pmittebat posteriorē fecut⁹ est. sciēs post laborē premiū dari.fo.1.col.ij.versi.alma quidem.

Heredes tenētur dare vxori vestes lugubres.fol.6. co.iij.ver.vbi Salycetus.

Heredes grauati de maritando filiam testatoris cuz consilio titij.si eam maritauerint titio inconsulto perdunt hereditatem.fo.86.col.ij.ante medium.

Heredes mariti si eo mortuo promittunt vxori dare decē pro centenario donec integraliter sibi dos soluat: nō est licitū. fo.107.co.iij.ver.⁊ inde est.⁊ fo.seq.col.iij.ver.hinc est. iij.

Hereditas patris licet dicatur filio quasi debita. in dispositione tamen iuris: que agit̄ de amissione huius hereditatis computatur tanq̄ lucrum fo.94.col.iij.versi.ad ista.

Heredum vnus ex pluribus si condemnatus est ob maleficiū a se commissum licet alias bene tractauerit hereditatem:tamen de parte sua tantum soluēda erit condemnatio nec fiet compensatio eius quod bene egit.fo.46.colum.ij. versicu. ad idem facit.

Heres qui semper fuit in bona fide ⁊ qui in suam personam tā tum fundauit vsucapionez ⁊ rem prescripsit legitime: si scit rem fuisse alienaz tenetur eam restituere ⁊ purgare animā defuncti cui successit.fo.42.col.iij.ver.ad predictorū.vide tamen in col.sequenti vbi cōtrarium cōcludit.

Heres qui post mortem testatoris cum defuncti vxore concubuit:hereditatem vt indignus perdit.fo.48.colum.j. versiculo idem est.

Heres tenebitur respondere positioni an fuerit rogatus a testatore de restituēdo hereditatem incapaci vel spurio. folio 49.col.iij.versi.faciunt. iij.

Heres capi non poterit licet testator se pacto obligauerit vt possit capi personaliter pro obseruantia contractus: quia illud pactum non egreditur personam paciscentis. fo.44. col.iij.versi.considera etiam.el secundo.

Heres si occidit testatorez efficitur indignus:⁊ hereditas defertur fisco.fo.45.col.ij.ver.tene ergo.

Heres mariti possidens vel detinens pignus datum viro pro cautione dotis post mortem mariti non lucratur fructus illius pignoris:immo tenetur eos in sortez computare.fo. 110.colum.iij.verficulo ⁊ inde de cuius veritate.vide in colum.sequenti.

Heres si simpliciter promittit soluere legata non videtur renunciare detractioni falcidie secus si ꝓmittat ea soluere integra.fo.116.col.j.versi.ad idem.el.j.

Heres clerici si vti indignus perdit hereditatē an fisco eccl'ie vel imperij applicet.vide supra in parte eleric⁹.lo penulti.

Heretice mulieri denegādum est beneficiū velleia. fo.19.co.j.circa principium.

Hereticum si iudex ecclesiasticus condemnauit.et illum potestati seculari tradidit puniendum:potestas secularis debet illum punire et petere non potest processum advidendum vtrum iuste vel iniuste fuerit condemnatus.fo.8.colum.iij. versi.non obstat.el secundo.

Hereticus bene potest vti beneficio macedoniani cum sit inductum in odium creditoris ⁊ non in fauorē debitoris.fol. 19.col.j.in principio.

Hereticus vt quis dicatur duo requiruntur.fo.117.col.iij.§.ij. ⁊ per totam col.sequentem.

Hereticus homo nō est qui baptizat imagines adorat demones ⁊ eis thurificat ⁊ qui conculcat corpus Christi in luto. que omnia sunt valde horrēda peccata nisi fit error in intellectu folio eodem col.iij.in medio.

Hereticus nō iudicatur quis ex eo q̄ aliquem actum infidelitatis faciat puta si propter amorem mulierum reuerentiam exhibet idolis ſ fidelis est ⁊ fidē mente tenet dicta col.ver. adde predictis.que est additio.

Hereticus pertinax dicitur ille ⁊ vt talis potest damnari qui inquisitori aliquid asserenti non credit. folio.118.columna j.in medio.

Hereticus non est aliquis cuius teneat ea que sunt contra fidem dummodo paratus sit corrigi.o.fo.colum.iij.ver. cuius.⁊ in col.eadem.

Hereticus non est qui per lubricum lingue aut ioco vel fatua simplicitate aliquid asserit hereticum nec per inquisitores debet in aliquo puniri sed per eius ordinariuz imponetur ei saltim aliqua leuis penitētia salutaris.fo.118.colum.iij. versi.ad predicta.vbi refert aliquorū opinionem tenentiū q̄ etiā tūc possit ille p inquisitores leuiter castigari.

Hereticus vide infra in litera.t. in parte testes duo ⁊ in parte testibus singularib⁹.⁊.ē.in litera.p.in verbo pertinacia.in tribus partibus.seu verbis ⁊.ē.i parte filij.lo.xxij.⁊ in parte fisci.lo secundo.

Hypotheca non cadit in feudum quinimmo hypothecans priuat suo iure ⁊ feudū

non venit in generali hypothecaria. fo.75.col.ij.§.xxxviij. versi.sed quatenus.

Hypothece renunciatio facta per vxorem cum maritus res p dote hypothecatas alienat: quando preiudicet vxori vide supra in verbo alienatio rerum ⁊ supra in verbo fideiussores de dote.et.j.in verbo maritus. lo sexto. ⁊ in verbo mater.lo septimo.

Hypothece tacite priuilegium quod habet vxor in bonis mariti:pro dote:procedit etiam inter iudeos.fo.18.col.iij.v. ad idem.el secundo.

Hypotheca vide.j.in verbo maritus.lo trigesimoquinto.⁊ in octuagesimotertio.⁊.s̄.in verbo cautela.lo primo.⁊ in verbo fideiussores.lo primo.⁊ in verbo mulier.lo sexto.

Hispani cō stituerunt vt tabellio ab imperatore reatus in hispania ist̄z cōficere non posset. eod. fo.⁊ col.

Hispani olim constituerunt q̄ quicunq; allegaret leges imperatoris in iudicio capite punir et fo.2.col.ij.in principio.post princip.

Hispani reges nō subsunt iperatori eod. fol. ⁊ col.

Homicida si statutum disponit q̄ non possit esse de prioribus per hoc nō prohibetur ille qui tanq̄ iudex multos fecit decapitare. fol.57. col.iij. versi.⁊ inde est.

Homicide bona si statuti vigore auferenda sunt parte filij̄s reseruata: ex predicta parte non tenentur filij̄ patrem alere. fo.40.co.iij̄.versi.⁊ hinc est.el secundo.

Homicidio presumitur consilium prestitisse:qui pauloante quā esset commissum cuz homicida locutus est etiam si quid dixerit non sciatur. fol. 16.col.iij̄.in medio.

Homicidium quando aliter non probatur nisi per confessionem rei tūc nō ponitur pena mortis.fo.120.co.iij̄.in prin.

Homo sancte vite ⁊ bone opinionis presumitur semper iustam litem mouere: ideo si succūbat nō condemnatur in expēsis.fo.110.col.ij̄.versiculo facit etiam. vide omnino que addidi supra in litera.c. in verbo consanguineus probate vite.

I

Ignorantia nō excusat filium qn post mortem patris teneatur reddere male conquisita per patrem.fo.44.co. ij̄.versi.ratio predictorum.

Immobilia sufficientia nō dicitur possidere vt a cautione alleuietur qui ea possidet in loco periculoso vel ruinoso ⁊ hoc etiam inspecto p̄senti statu.fo.66.col.j.ver.ex his.

Imperator licet reuocet legem per quā concessum est ecclesie priuilegiū nō tamē intelligitur priuilegiū reuocare.fo.92.co.iij̄.in prin.

Imperator licet non requiratur: tenetur iuuare statum ecclesie ratione iuramenti qō prestat in sua coronatione.fo.116. col.iij̄.versi.q̄ tamen.

Impetrans literas ad delegatum sicut dz mētionē facere de processu inchoato et litis pendente coram alio iudice delegato.alias non valet commissio:sic etiam mentionem facere debet:de ꝓcessu seu litis pendentia coram ordinario.fol.102.colum.iij̄.§. quarto.cum dicit.

Impetrans secundas literas ad beneficia nedum debet facere mentionem de prioribus:sed etiam de processu ex eis secuto.ibidem.

Impetrans a papa compositionem super pena que erat per fiscum exacta.si non facit mentionem de exactione ⁊ incorporatione pene.non valet rescriptum quia obrepticium et fisco dānosum.fo.103.co.iij̄.ante medium.

Impetratio non vitiatur ex taciturnitate iuris quod in beneficio potuisset aduersarius in futurū consequi si ego non impetrassez.fol.14.co. ij̄.in medio.

Importunitate si qua cōcedantur ab inferiore a papa vel principe contra ius.tunc illa non tenent: secus si ab ipso papa vel p̄ncipe ex certa scientia.fo.58.cl.iij̄.ppe finē.versi.ad idē. Addeibi.non.quia deficit ⁊ lr̄a est affirmatiue dū dicit tūc illa tenent.Et vi.in materia.j.in lr̄a.p.in verbo princeps. lo.xij̄.cum duobus seq.

Impugnatione pendēte pōt se qs fundare ex eo q̄ ip̄ugnat. fol.104. col.iij̄.versi.⁊ ita.⁊ vide infra in verbo succumbēs.

Incorporalia non p̄nt prescribi fine scientia et patientia eius cui⁹ interest. fo.82.col.ij̄.v̄si.dici autem.

Indicia pl̄a dz reperiantur contra aliquem:que sufficiant ad condemnationem: nō imponit pena ordinaria delicti sed minor.fo.120.co.ij̄.in fine.

Indulgentie que emanāt a sede ap̄lica pro remissiōe pcōrum intelligunt de peccatis ꝓmissis nō de cōmittēdis.fo.62.co.iij̄. in medio.

Indulgentiam que certo loco et tempore conceditur si quis vt consequatur se preparet: et dum sumit iter committit peccatum mortale de quo statim dolet: eam consequitur.ibi. versi.ad quod.

Indulgentie quam hz vel sperat habere fiducia: si quis peccauerit:non pōt a peccatis sic cōmissis absolui ei⁹ vigore. fo.63.col.j.versi.intellige.

Indultum habens vt possit absolui plenarie in mortis articulo:dummō p annū ieiunet:si in illo anno mortaliter peccauerit: poterit tamē absolui.fo.62.col.iij̄.versi.ad quod.

Infamis est ille q̄ habet duas ꝓcubinas sicut ille qui prima vxore viuente cū alia ꝓtrahit. fo.67.co.iij̄.versi.sicut videmus.

Infamis est ille qui hz vnam vxorez ⁊ vnā cōcubinam.ibi.

Infamis potest esse tabellio.fo.76.co.j.versi.sed q̄uis:nisi sit tabellio ad latus principis.ibi ver.intellige.

Infamis non potest esse procurator illustriū vtputa eporum ⁊ similium.ibi.col.iij̄.in prin.

Ingratitudinis pretextu nō potest reuocari dos iam data. folio. 87.col.iij̄.ante medium.

Ingratitudo.vi.s̄.in verbo abbas.lo.ij̄.⁊ in verbo donatio remuneratoria.lo.vj.Et in parte ecclesia.lo.ij̄.⁊.iij̄.⁊.s̄.in verbo feudum.lo primo.

Inimicitia superueniens inter dominum ⁊ procuratorem facit finiri mandatū. fol. 48.col.j.versi.ad idem.

Inimicitie grauissime superuenientes inter testatorem ⁊ legatarium:efficiunt vt legatum reuocetur licet post eas testator codicillos cōficiat in quibus illud nō reuocauit.fol.57. col.ij̄.circa medium.

Inimicitie superueniētes reuocant legatum quādo culpa legatarij̄ iteruenerūt.secus si fine eius culpa. fo.57.co.iij̄.versi.ex quibus. vbi ad hoc refert Bart. sed in ead.col. in fine tenet contrarium.⁊ in col.seq.in princi.in additione. refert alios etiam contrarium tenentes.

Inimicitia procurata ab eo contra quē testis producitur non obstante:admittit qs ad testimoniū: vel saltē testis habet ꝓ ꝓducto ꝑ eū.fo.c.co.iij̄.v̄.reperio.in additio.ibi inserta.

Inimicitiam qui allegat debet illam probare. nec sufficit probare inimicitiam in genere sed debet probari eius qualitas.fo.58.col.j.versi.possunt.

Inimicitia capitalis dicitur quādo aliqs accusat aliquem de crimine: propter qō tertia pars bonorū est publicāda. ibi col.ij̄.versi.ad cuius.⁊ versi.quinimmo.

Iniuria potest irrogari defuncto ⁊ eius prosecutio heredibus pertinet.fol.60.co.j.ver.q̄dit.

Iniuriant ꝙsanguinei viri defuncti: ꝓpter stuprū cōmissz in viduā:sicut si duraret mr̄imoniū.ibi.col.2.ver.ex quo.

Inquisitor pōt punire monachū mr̄imoniū clā cōtrahentē.fo.67.co.iij̄.ver. idē fun. ⁊ vi.j.in litera.m.inverbo matrimoniū.lo quinto cū duob⁹ seq.⁊ in verbo monachus.lo tertio.

Instrumētū factū extra regnū an mandet exe cutioni:si hz preceptum guarentigium.fo.2.co.ij̄.ver.ex quo infertur.

Instrumētū q̄ impugnat vt renūciare vsui istrumēti respectu illius instantie: qr iste tacite renūciationes nunq̄ referunt ad aliā instantiā.fo.104.col.4.ver.primo pro ea.

Intellectus dupler fi ex verbis grārū pōt sumi: vnus inducēs dispensationē:alius ꝑm ius posterior sumitur.fo.4.co.iij̄.ver.ex hoc.

Intellectus diuinatorius nō est tenendus.fol.64. col.j. versi. sed reuera.

Intellectus de maiori dubio deseruiens assumendus est quādo lex vel decretalis dupl̄r pōt itelligi.fo.92.c.j.ver.qr q̄ñ.

Intellectus legis quādo est dubius debet intelligi ꝑm rubri. vbi est situatus.fo.105.col.4.versi.fateor.

Intellectus.vi.s̄.in litera.g.in verbo glosa.

Interesse lucri cessantis hz possit peti de iure canonico:nō tñ pōt a principio taxari nec per cōtractū iterviuos:nec in testō in quo testator ꝓpē tarditatem solutionis

ē solutionis ꝑtitatis adꝯceret vsurā per dinumerationez mensiū vel annoꝝ.fo.107.co.iij.in medio. Ex qua cōclusione in nouē col.seq.plura infert ⁊ examinat.

Interesse versans in lucro nō attenditur:qñ lucrū fieri potuisset cū iniuria alterius:puta p̄scribēdo vel vsucapiēdo.fo.109.co.iij.ver. vnū adde nisi ad cōplēdū illud lucrū modicum tempus supererat.vt ibi.

Inuestitura cū cōmuniter soleat fieri p̄senti: si apparet inuestitura facta et de p̄sentia nō ꝓstet p̄sumit.fo.77.co.iij.§.1.verſi.bene facit.

Jocalia q̄ mittūtur a consanguineis viri: vxori vel econtra donari p̄sumuntur ratione consuetudinis.fo.4.co.j.verſi.⁊ ex hoc.

Judei tenent dotare filias: ⁊ donatiōes ꝑp̄ nuptias dare:adeo q̄ si legitima nō sufficiat p̄ñt diminuere fideicōmissum.fo.18.co.iij.verſi.ad idē.in.ij.

Judei debēt discerni a xp̄ianis in q̄litate habitus quē publice deferre debēt:vnde nō est satisfactū iuri si deferant occulte vel sub mantelo:vel implicatura manteli.fol.54.col.ij.ver. idem forte.

Judeus p̄t esse ꝓcurator xp̄iani.fo.18.co.iij.ver.iudei.

Judeus.vi.§.in litera.b.in verbo hypothece tacite.

Judex ecclesiasticus assumens in assessorē in causa canonica mere legistā:vt suspectus valet recusari.fo.1.col.ij.post p̄in.

Judex eligens in causa subtili assessorem grossū ingenij recusari potest.fo.1.co.ij.in p̄in.

Judex quod male iudicando est casus fortuitus.fo.47.col.iij. verſi.⁊ potest.

Judex si tulit malā sniam:ob metū alicuius tyranni: nō excusat:si a p̄incipio hoc euenire posse nouit: q; tūc nō debuit illud officiū acceptare.fo.62.co.ij.in medio.

Judex si cognouit excōicationē nō esse medicinalem sed mortalem:q; excōicandus fiet deterior.nō debet ipsam p̄ferre.fo.66.co.iij.verſi.in quibus.

Judex extra iudiciuz p̄t aliquē sine monitione excōicare defendendo suā iura: vtēdo ecclesiastica censura tanq̄ armis materialibus.fo.67.co.j.verſi.idem si iudex.

Judex quē altera pars pecunia voluit corrumpere: p̄t licite aures p̄bere:⁊ ponere secrete testes q audiāt corruptionis verba:⁊ corā eis pecuniā recipere ⁊ postea partē castigare.fo.73.co.j.verſi.idem dicit.

Judex vel dominus sindicandus: dz expensas subministrare pauperib⁹ cū q̄bus litigat.fo.75.co.iij.ver.imo q̄ pl⁹ est.

Judex citare p̄t aliquē p̄ nūciū etiā p̄uatū nō publicū:etiā sine lr̄is:dādo ei aliq̄ signū suū.fo.77.co.j.ver.si autē nūciū.

Judex nō solū potest concedere facultatem citandi nūcio sed etiā parti.ibi.verſi.banc autē.

Judex procedens cōtra contumacē et ipsum citans:nulliter p cedit si nō citauit ad partis petitionē sed ex officio suo.ibi. co.ij.verſi.ex predictis.

Judex eccl̄iastic⁹ nō solū cognoscit de oppressione vel fraude clericoꝝ:sed etiā pauperū.fo.78.co.iij.ver.facit.

Judex nō dz impartiri officiū suū ad vtilitatē p̄uatā nisi petatur a parte.fo.77.co.ij.verſi.⁊ inde est.

Judex eccl̄iastic⁹ nō solū p̄t p̄ncipal'r adiri iter mere laicos sup dotibus recuperādis:sz etiā sup dotibus de nouo ꝓstituēdis.⁊ sic mulier p̄t adire eū vt cogat debētes dotare illā ad dotē cōstituēdā.fo.79.col.iij.in p̄inci.de cuius veritate vi.ibi.verſi.mirandum.

xv. Judex ecclesiasticus inter mere laicos oppositā exceptiōe incōpetētie:nō est iudex cōpetēs super cā dotis:q̄ñ p̄incipaliter intentatur corā eo.nisi esset vidua pauper vel miserabilis persona.tali q̄ ex p̄uilegio possit laicū trahere coraz iudice ecclesiastico. Vel quādo incidēter vel accessorie tractat.fo.79.co.iij.ver.ex his oibus. Ubi ita ꝓcludit postq̄ per quinq; col.p̄cedētes:materiā optime exaggerauit.

Judex ecclesiasticus p̄t mulctare laicū excōmunicationē cōtinentē.ibi.col.iij.in medio.

Judex ecclesiasticus siue ordinarius siue delegat⁹ p̄t invocare brachiū seculare.fo.82.co.j.ver.nec facio.

xvij. Judex ecclesiasticus q rōne incidentie vel alias: cognoscit de dote vel de alia causa cōtra laicū.nō poterit eius p̄sonā vel bona capere:nisi tunc demuz q̄ñ probauerit legitime hoc sibi licere:ex p̄uilegio titulo vel p̄scriptione: ⁊ interim lite pendente p̄uabitur sua quasi possessione.fo.83.col.iij. in medio.ver. Ex his vbi ita concludit post longā discep tationē per nouē col.precedentes.

xix. Judex ex officio suo nemine petente: potest decernere dotem filie eo casu quo pater non p̄uidet.fo.90.co.iij.§.xij.verſi.ex quo infertur.

Judex ex officio p̄t ⁊ dz cogere patrē vt filie dotē ꝓgruā ꝓstituat:si ipa ruboꝛe nō petit:vl' ꝓsanguineis nō stātib⁹ vl' ne gligētib⁹ id exposcere.fo.99.co.ij.v.⁊ boc.⁊ ver.gnimmo. xx.

Judex corā quo lis pēdebat:si se p̄nūciauit incōpetētē:in secūdis literis nō est necesse facere mētionē hui⁹ litis q; nō dicit amplius pendere corā eo.fo.103.co.j.verſi.⁊ bene.

Judex si ad petitionem actoris decreuit citationē cōtra reū: ⁊ sup eadē causa idē actor impetrauit nouā cōmissionez ad delegatū:nō facta mētione de citatione decreta ⁊ sic de litis pendētia:nō valet cōmissio.ibi.ver.vnū tamen.

Judex licet suppleat vicē partis absentis nō tñ supplet vicem partis acceptātis: vñ necesse est q̄ iudex ostēdat se velle acceptare confessionem nomine partis absentis ⁊ ei acquirere.fo.105.co.ij.verſi.vel aliter.

Judex qui in mortis articulo fatet tulisse sniam p̄uā: nō p̄iudicat ei p̄o quo illā tulit.fo.106.co.iij.circa p̄in.

Judex qui male iudicauit:si in sindicatu ab eo qui ex snia passus est damnū impetitur.poterit dicere petenti: q̄ dirigat actionē ⁊ remedia sua contra eū ad quē ex dicta snia pecunia deuenit suis sumptibus ⁊ periculo ⁊ audiet.⁊ interim absoluetur ab instantia.fo.107.co.j.ver.ex his.

Judex redditur suspectus si pars sibillat sibi in aurem secrete loquendo.fo.120.co.ij.ver.ad hoc.

Judex si facit aliquid ad cōmodū partis ⁊ ꝓtestatio est cōtra eū facienda: dz corā eo nō corā parte fieri:q; agit p̄incipaliter de rescindēdo facto iudicis.fo.72.co.ij.ver.hinc est.

Judex.vi.§.in litera.c.in verbo contractus.lo.ix.

Judici vt ferat iustam sententiā permittitur parti pecuniam dare dummodo illam palam p̄stet.secus si clam.fol.120. co.ij.§.x.circa finem.

Judicis arbitrio relinquit q̄ dicantur vestes quotidiane.fo.7. col.j.verſi.⁊ istud.itē qs dicatur locuples.ibi.⁊ q̄ñ aliquid dicatur modicū vel multum.d.fo.co.ij.in p̄incip. item que dicantur causa magna vel parua.ibi.ver.sicut etiā. item q̄ negociū dicat arduū vt videatur electa industria persone. ibi.ver.facit:el primo.item quod damnū dicatur graue.ibi verſi.facit.lo.ij.item quando mino dicatur passus magnū damnum:vel detrimentum.ibi.item quod delictum dicatur magnum vel paruum.ibi. ver. ex quo. item que iniuria sit atrox.ibi.item quod dicatur magnum incommodum ꝓueniens in re conducta.ibi.verſicu.ex quo.lo.ij.ter per eum in col.iij.verſicu.et scias.an iudex negando aliquid ex p̄dictis teneatur in sindicatu.et in colum.sequen.an tūc possit appellari ab eo. Et qualiter debet arbitrari ⁊ aliqua notanda in proposito.

Judices quando impetrantur in causa in qua fuit appellatuz debet fieri mentio specificāde appellationis ⁊ de causę statu.⁊ hoc siue sit appellatio partis aduersę siue p̄opria. ⁊ si ue sit interposita ad papam siue ad inferiorez. q̄ procedit etiam in appellatione extraiudiciali.fo.103.co.iij.verſi. cogitabam.vsq; ad verſi.⁊ post.

Judiciū non dicitur ante litem contestatam.fo. eo. co.ij.in p̄in.

Judiciū late sumpto vocabulo dicitur etiam ante litis contestationē ⁊ habet tres partes.p̄incipiū q̄ durat vsq; ad litis contesta.inclusiue.medium q̄ durat vsq; ad conclusionē in causa.⁊ finem.i.ipsam sententiam.ibi.

Judiciū aliquādo est in accessu:aliquando in p̄cessu: aliquando in recessu.ibi.

Judiciū.vi.§.in litera.c.in ver.contractus.lo tertio.

Jura ciuilia ad decisionē causarū benficialium allegant.fo.1.co.iij.in v. annectā.

Jura disponentia circa beneficia trahuntur ad officia secularia.ibi.

Juramentū habet vim secūdi ꝓsensus.fo.11.co. j.in medio. ⁊ i medio sequētis co.

Juramētū p̄missoriū fauorabilius est quā assertoriū. fol.31. co.iij.ver.quoniam illi.vbi hoc declaratur.

Juramentū vbicūq; interuenit cum de eius obseruantia ⁊ adimplemento agit:⁊ sic de salute anime non est de apicibus iuris disputandū.fo.74.co.iij.ver.ex istis infertur.

Juramētū in dubio defertur masculo: quando ipse ⁊ femina litigant: q; p̄sumitur verius dicere: nisi mulier melius nouisset veritatē.fo.76.co.ij.post p̄in.

Juramentū non defertur in probationis defectū habēti vnū testē adulterinū vel filem p se.fo.89.col.iij.ver.ex quo.

Juramento p̄mittens in genere non venire contra contractum videtur renunciare beneficio legis.ij.de rescin. vend. C.fo.116.col.ij.verſi.ad quod.

Juramẽtũ appositũ super renunciatione habet excludere iurantem a quacunq; excepti.tanq; in genere cogitata: etiaz si renũciatio esset generalis.fo.eo.co.ij.ver.ex quo.

Juramentum si interuenerit habet vim clausule specificatiue: vbicunq; cum eo est actus est celebratus in genere: ꝛ deberet exprimi in specie.ibi quasi ad finem.

Juramentum positum in cõtractu assumit naturam illius cõtractus.fo.116.co.iij.ver.quod tamen.

Juramenti virtus tanta est ꝙ vbi alias requiritur certioratio beneficij:non est necessaria.fo.eo,co.ij.in fine.

Juramẽtum idem operatur ꝙ clausula derogatoria ex certa scientia.ibi.co,iij.circa medium.

Juramentũ etiam si presumeretur ex errore prestitum. tamen obligat iurantem ad obseruantiam.ibi.

Juramẽtũ per dolũ extortũ obligat de iuris rigore.ibi.

Juramentum.vi.ℨ.in litera.El.in verbo absolutio.ꝛ inverbo. aduocatus.lo penultimo.Et.ℨ.in verbo imperator.lo.ij.ꝛ ſ.in verbo lex ciuilis.ꝛ in eodem verbo. lex.lo. vltimo. et in verbo vxor.lo.61.

Jurans se maiorẽ iuꝺctu:ꝺz reputari maior in iudicio qõ seqnit ex eo.fo.13.co.ij.in medio.

Jurans accipere aliquam in vxorem:nulla facta mentione dotis:non tenetur eam accipere nisi dos sibi constituatur.fol. 85.col.iij.ver.ex quibus.

Juribus incorporalibus que nõ pñt vere possideri:non potest acquiri quasi possessio: nisi sciente aduersario qui rem possidet.fo.82.col.in prin.

Juris reseruatio quam quis facit in re alienata per eum facit rem inalienabilem. fol.9. colum.iij. prope medium.

Jus plenũ vel vtile quando ex concessione apparet qõ transfertur in aliqua re:verba ad vtendum ꝛ fruendum ibi posita: non diminuunt concessionem.nisi adjecian tur hec verba scilicet in vita sua.fo.4.col.iij.ỽ.ex istis.

Jus eligendi qui in alicuius persona residet dicitur eligere iure proprio: iure vero alieno quãdo facit vigore iurisdictionis alterius tãq; minister vel delegatus.folio.16.colum.iij.versi.secus tñ.

Jus adeundi non est in bonis nostris. fol.27. col.j.post medium.

Jus accrescendi in legato facto ad alimẽta non habet locum. fol. 98.co.iij.versi.ex quo.ꝛ idem in legato vestitus.ibi.

ỽ. Jus accrescendi in legato dotis habet locum.ibidem.versicu. ꝛ videtur.

Juris prohibitio habetur pro monitione ꝛ contra facientẽ cõstituit in contumacia.fo.66.co.iij.ver.secundum.

Juris canonici sanctitas iuris ciuilis subtilitate decoratur.fo.1.col. iij.versi.in cuius.

Juris.canonici finis est euitare peccatuz ꝛ lucrifacere animas deo.fo.64.co.ij.ver.ista tamen.

Jus canonicũ in dubio potius est seruandũ q̃ ciuile.fol.1.col. iij.ℨ.idem videtur.

Jus canonicũ non curat apices verborum sed rei effectum.fo. 74.co.ij.ver.ex istis.

Jus ciuile in curia regis hispanie non allegatur pro auctoritate sed solum pro ratione.fo.1.co.iij.ℨ.idem videtur.

Jus regni si deficit potius recurritur ad ius canonicũ q̃ ad ius imperatorum vel iuris consultorum.d.ℨ.in prin.

Jus loquens de vno habet locuz in reliquo. fo.49.co.j.ver.nec obstat.

Jus dicere sibi propria auctoritate põt ille qui rem propriam ex defectu iusticie vel alias non potest consequi.fo.77.co.ij.in fine.

Juris communis appellatiõe i regnis hispanie veniunt iura ꝛ cõsuetudines regni.fo.1.co.iij.ver.annectam.

Juris peritus sciens ius canonicum ꝛ ciuile perfectus efficitur: sicut non ignorans philosophiã ꝛ medicinã fit perfectus medicus. fo.1.col.iij.ver.in cuius.

Jus patronatus ex consuetudine põt acquiri.fo.4.col.iij. versi.nec est mirum.

Jus patronatus nõ possidetur:sed quasi possidetur. folio.4. col.iij.in medio.

Jus patronatus debet applicari fisco ecclesie: nõ autẽ seculari: publicatis bonis illud possidentis.fo.22.col.j.versi.ad cuius. Et tunc extinguetur ius patronatus ꝛ ecclesia manebit libera.vt ibi.ver.seq.ꝛ an sententia laici confiscantis bona valeat quo ad ius patronatus.vi.Fely.in.c. q̃to de iudi.col.ij.ver.vtrum sententia.

Jus patronatus acqsitũ in ecclesia cõstructa ꝛ dotata p maritum constante matrimonio: ipsi ꝛ vxori equaliter queritur maritus tamẽ solus dum viuit:presentat.nisi aliud tempore edificationis fit conuentum.folio.39.col.ij, quasi in medio.ver.ex istis.

Jus patronatus si rei dotali adheret maritus põt presentare fo.76.col.j.ℨ.xlij. Et si vxor ꝛ maritus diuersos presentẽt tunc presentatus a marito prefertur.ita concludit.d. folio. 64.co.iij.versi.ꝛ ista. Q̃ ó limita nisi vxor ob inopiam viri repetisset dotem vt ibi.qõ cogitandũ relinquit.

Jus patronat? an competat illegitime natis.fo.90.col.ij.circa medium.

Jurisdictio põt priuilegio acquiri ꝛ cõsuetudine.fol.69.co.iij.quasi in princi.

Jurisdictio si prescribitur cõtra regem requiritur eius cõsensus tacitus vel expressus.fo.82.col.3.et.4.

Jurisdictionis quasi possessione si quis vult probare se vsuz: ad eam prescribẽdã nõ sufficeret ꝓbare simplr iurisdictionis vsum:ſz opz probare vsum sciẽte eo cui? est iurisdictio q̃uis probet ꝙ sciẽte populo in quẽ iurisdictio exercebat vsus fuerit ea.fo.82.co.4.versi.ꝛ ad eo,in additione.

Jurisdictio vt prescribatur tps.x.annoꝝ inter pñtes:ꝛ.xx.inter absentes requiritur:qñ prescribẽs hz titulũ ꝛ bonã fidẽ si vero bona fide possidet absq; tit.tunc spaciũ.xxx.annorũ exigitur.ibi.versi.aliud.

Jurisdictio equiparatur dñio.ibi.ꝛ est supra dñium vt ibi.

Jurisdictio q̃ est ius incorporale coherens territorio: regulr prescribitur ꝛ cõsuetudine queritur tãto tpe quo ꝛ ipsum territorium.d.ver.in fine col.

Jurisdictio ꝛ tributa ꝛ annona ꝛ alij reddit⁹ regni inter immobilia computãtur.fo.83.co.j.in medio. ỽ.

Jurisdictio delegati p citationẽ ppetuata est.fo.103.co.ij.ver. qõ optima.imo ꝛ p quẽlibet actũ iudicialẽ: etiam anteriorem citationem.ibid.

Jurisdictione prescribenda vel in prescribendis alijs iuribus regni licet aliquando requiratur tempus centum annoruz aliquando tempus immemoriale:hoc procedit quãdo directe prescribitur contra regem. secus si contra alium cui rex iurisdictionem vel alia iura concessit vel ex prescriptione vel quouis alio modo sibi quesiuit.nam contra eum sufficit tempus.x.annorum cum titulo.vel.xxx.fine co.fol.70. col.iij.post medium.

L

Laici q̃uis disponere nõ possint circa res q̃sitas eccl'ie:possunt tũ circa querẽdas.fo. 27.co.j.ỽsi. ad idem el.ij.

Laicus etiã ex ꝙsuetudine immemoriali nõ potest beneficia conferre.folio.ij.columna.iij.ver.nec est mirãdũ

Laicus etiam ex consuetudine non potest fieri capax iuris spiritualis.ibi.

Laicus si vna cũ clerico fit datus executor testamenti ꝛ discordent clerici consiliũ prefertur.fo.34.co.iij.ver. idem si vn?.

Laicus potest capi ꝛ carcerari a iudice ecclesiastico:si cõsuetudo legitime prescripta interuenit.fo.82.co.ij.ver.cõcludit.

Laic? maxime idiota satis est si credat articulos fidei implicite secũdum q̃ ecclesia credit.folio. 18.col.j.ver. idem licet.

Largitas facit hoies famosos ꝛ claros.fo.ℨ.col.ij. ℨ.ix.post prin.

Laudum latũ cõtra absentem nõ citatum seu nõ requisitum si cõpromissum factum in arbitratorem fuit iuratum valet.fo.99.co.j.quasi in prin.

Laudũ.vi.ℨ.i litera.a.i verbo arbitratoris.ꝛ i verbo arbitriũ.

Legans vel donans rem conditionẽ apponere põt ne in aliquem locũ piũ trãsferat.fo.9.col.ij. ver.ad cuius.

Legatarius vel fideicõmissarius ꝙsentiendo heredi alienãti rem legatam p soluẽdo debituz hereditariũ:nõ censetur cõsentire animo donãdi ideo lz sibi preiudicet in re nõ ꝓiudicat in precio quominus illud possit petere.fo.27,co.ij.ver.ita ergo.

Legatarius si concubuit cum vxore testatoris:perdit legatuz. fo.48.

fo.48.co.j.ver.idē est.⁊ fo.60.co.j.ver.⁊ inde est.

Legatum factum vxori per maritum: an in artis ab eo debitis computetur.vide fo.15.co lum.j.versi.ex bis.

Legatum factum mulieri cū nupserit:donec viri potēs esse ce perit non debebitur etiam si nubat prius.fo.34.co.ij.in ad ditione.ver.ad idem.

Legatum relictum fratribus conditione si testatorem in suo monasterio sepelierint:eis acquiritur si culpa defuncti non pōt ibi sepeliri:vt q̄ excōicatus erat vel alīs.fo.40.col.iij. ver.ad idem facit.el.j.

Legatum factum pro puellis maritandis quo tpe debeat. vi. fo.90.co.iij.circa finē ver.quo aūt.vbi remittitur.

Legatū annuū factū paupi:cēset legatū ad alimēta.fo.98.co. iij.versi.aliud.

Legato victus non habet locum ius accrescēdi.fo.co.colum. iij.ver.ex quo.

Legatū factū alicui i pecunia pro alimētis:pōt ⁊ dz dari apō mercatore ad ptez honesti lucri.fo.109.co.iij.§.vij.īferī.

Legatū.vi.§.in verbo.creditore multo.⁊ in vbo mulier.lo.xvj. ⁊.xxvij.

Legati receptione licz qs videatur approbare testamentum inofficiosum:nō tñ videtur approbare testm falsum.fo.63. col.iij.ver.ad idem.lo.ij.

Legata pia relicta p aīa officio iudicis petunt mandari execu tioni:⁊ eius fauore bereditate nō adita debent.fo.42.col. ij.ver.ad cuius.

Legata p virginibus maritandis dicuntur pia.fo.90.col.iij. ver.fin.qui incipit.et ex bis.

Legata res a testatore alienato:si postea ab eo redimatur .an legatū reintegretur.vi.fo.51.co.j.ver.si tamen.

Legatus de latere vi.j.in litera.p.i vbo papa.lo.ij.

Legatus si delinquit in legatiōe pōt puniri:lz de iu re gentium habeat securitatem.fo.62.col. iij.versi.quia venia.

Legatꝰ nō pōt cōmittere cām cū clausula appellatiōe remo ta:cēt de ꝑsensu ptiū.f.62.co.iij.ver.ad idē.el.iij.

Leges regni q̄ in hoc ope declarā tur.

Lex vi.titulo.vj.li.iij.foro legū.q̄ disponit q̄ lectū quoti dianū debeāt cōiugi viuo:altero mortuo.limitat.f.6. co.iij.in fi.nisi tale lectū habeat culcitrā cericā: q̄lla non venit.vi.q̄ addidi.j.in litera.t.in verbo testatoꝛ.si vxori.q̄ allegaui Bar.cuiꝰ decisio huic limitatiōi repugnat:vt ibi.

Fori. Lex.iij.ti.ij.li.iij.foro legum.notabiliter intelligit.fol.11.col.j. post medium.

Fori. Lex.j.ti.iij.lib.iij.foro.legū.ampliat notabiliter.fo.19.co.ij.v. et hinc est.

Fori. Lex.xiij.ti.vj.li.iij.foro legū.limitatur ⁊ notāter intelligitur. fo.28.co.iij.ver.⁊ secundum.

Fori. Lex.vi.in legibꝰ tauri.limitat ⁊ notabiliter.f.30.co.j.i additiōe.

Tauri. Lex.xlvij.in legibus tauri.disponēs q̄ filius seu filia:matrimo nio ꝛcto:solēnitate velationū premissa efficiant sui iuris:i telligit dū tñ sint apti ad copulā carnalē.fo.34.col.ij.versi. ad idē.el primo.

Tauri. Lex.lv.in legibus tauri.intelligitur et declaratur.fo.49.col.j. post princip.

Stilli. Lex stilli.ccv.q̄ marito tribuit facultatē alienādi lucra ꝑstante mrīmonio habita ⁊ alia lex bērici q̄rti q̄ idē disponit (q̄ lex lz ipe nō dicat ponit libro.v.ti.iij.in.l.iij.in ordinamētis) declarant.fo.39.co.iij.ppe mediū.nō ꝓcedere si maritus delinquendo alienet.

Stilli. Lex.ccvij.in legibꝰ stilli.Cōmendat ꝑ notabili.fo.71.co.ij.vs. tu tene.⁊ versi.⁊ adeo.

Tauri. Lex.xxvj.tauri.optime declarat.fo.96.co.iij.ver.adde.

Tauri. Lex.ix.⁊.x.tauri.declarantur.fo.99.co.j.i additione.post q̄ ꝑ dictaz co.⁊ precedentē aliqua in eorum materia sunt notā ter examinata.

Fori. Lex.iij.tit.xviij.li.iij.foro legum.declarat.fo.106.co.iij. versi. hinc est etiam.lo vltimo.

Lex quedam regni notabilis optime limitatur.fo.110.co.j.vs i ex quo.

Leges regni hispanie plures imponētes penā ꝰbēti mrīmoniū fine lnia parentū vel fratrū describuntur.fo.88.co.iij.§.8.⁊ fo.89.co.j.⁊.ij.

Ordin.regalis. Leges quedam regni ordinationis de biruiesca ⁊ tolleti: que imponunt penam concubinis optime declarantur.fo.95. col.j.ver.⁊ q̄ nulli.⁊ in duabꝰ col.sequenti.in quibꝰ sepe erant iudices.

Leges iuris communis. Lex vnica.§.accedit.C.de rei vxoria actio.notabiliter limitat.fo 46.co.j.post in princ.

Lex si quis in tantam.C.vnde vi.nō hz locum in ecclesia lz prelatus per violentiā occupet rem suā:q̄ si alienando rem ec clesiasticam requiritur solēnitas:multo minus poterit prelatus delinquendo alienare.fo.46.co.iij.ver.immo plus.

Lex quotiens.C.de rei vendicatiōe limitat notabiliter. fol.59. co.ij.ver.ad cuius.

Lex.ij.C.de rei.vendi.vi.j.in verbo iuramento promittens.

Lex a iudice.C.de iudi.limitatur.fo.82.co.ij.post princi.

Lex non ideo minus.C.de procurato.limitatur.fo.49.colū.j. post prin.

Lex in omnibus de iudi.ff.habet locuz in stricti iuris iudicibus. fo.73.co.ij.in medio.

Lex consensu.C.de repudijs.limitatur.fo.85.colum.j.verficu. ex istis.

Lex vbi probibet q̄ aliquid fiat sine certa solennitate:si actus fiat sine ea:nō tenet etiam si iuramēto valletur.fo.11.co.j.v. ista tamē.

Lex probibens militem concubine donare de quibꝰ militibꝰ loquatur.vi.fo.20.co.ij.circa medium.

Lex ciuilis vel laici non potest disponere circa iuramentum iam prestitum:sed bene circa prestandum.fo.27.co.j.versi. ad idem lo.ij.

Lex quando ante clericatum cepit disponere:⁊ post clericatū ad effectum deducitur:quomodo de ea iudicetur.vi.remissi ue.fo.39.co.iij.in fine.

Lex vel princeps quando inducit aliquid de nouo in beneficiū alterius:illud debet censeri prouisum sine lactura tertij:ma xime quando posset tale beneficium tranfire sine dāno illi tertij.fo.69.co.ij.ver.preterea.

Lex expresse quando derogat consuetudini preterite propter aliquam irrationabilitatem quam tunc temporis contine bat que tamen postea non durauit tunc potest noua cōsue tudo introduci.secus tamen si durabat vel habebat perpe tuam causam.fo.105.co.iij.ver.⁊ secūdū.

Lex ciuilis an possit probibere iuramentum interponi.fo.116. co.iij.ante medium.

Lege resistente alienationi nec obligatio naturalis oritur:nec fideiussor pōt accedere:nec firmatur iuramento.fo.11.col.j. ver.ista tamen.

Lege vel statuto quādo aliquid pro forma requirit debet fo rma specifice implerī:etiam in bis que sunt notoria ⁊ euidē tia.fo.18.co.ij.in fine.

Leges vel statuta disponentia q̄ instrumenta non probēt nisi in memorialibus sint registrata:in instrumentis dotalibus non procedunt.fo.9.co.ij.ver.⁊ ideo.

Leges vel statuta imponentia penam amissionis dotis mulie ri nubenti viro indigno sine patris assensu nō valēt.fol.93. col.iij.ver.bis autem.

Legis prouisio per hominis prouisionem nō tollitur:quādo tendūt ad diuersa.fo.8.co.ij.ver.ad iura.

Legibus probibitiuis renunciari non potest.fo.10. colum.ij. ver.⁊ inde.

Legitima filij potest perpetuo vinculari de ei cō sensu:quia potest per talem cōsensuz si bi ⁊ successoribus preiudicare etiam viuo patre.fo.26.col. iij.ij.post prin.

Legitima filij an imputetur illud quod perdidit in ludo:vl me retricando consumpsit:et quod pater pro suis culpis vel ex cessibus soluit.vi.fo.61.co.iij.ver.⁊ hinc est.

Legitima potest absorberi in totum statuto vel cōsuetudine si filius alias habeat vnde se alat.folio.93.columna.iij.versi. ex quo.

Legitima filiorum publicetur patre committente delictū.fol. 97.co.iij.per totam col.

Legitima filij legitimi licet per statutum possit tolli:nibilomi nus ipse filius alimenta petere poterit:hoc tamen quod p alimētis sibi datur nō trāsmittit ad heredes.fo.98.col.iij. ver.hoc in portionibus.

Legitima.vi.§.in litera.c.in parte; consuetudo siue statutum.⁊ infra i lra.p.in vbo pr.lo.10.⁊.13.⁊.39.⁊.63.⁊.70.

Legitime supplementuz potest petere sorori:licet parte assigna ta sibi per fratrem fateatur se esse contentam:et promittat plus non petere:nisi dicto supplemento exp̄sse renūciaue rit.fo.9.co.iij.ver.amplius.

Legitimatus vide infra in verbo spurius legi timatus.

Libellus potest sustineri in quo dicitur q̄ incorpo ralia possidentur.fo.4.co.iij.ver.ex quo

Libellus inualidus non interrumpit prescriptionem.fo.104. co.iij.ver ad ista.

Libellus.vi.s.in verbo accusans.

Libera potestas concedit per hec verba:oia possis q ego possum:vel que pōt verus dns dūtū bōa fide se gerat.fo.47.col.ij.post medium.

Liberatio non est proprie contractus.fo.49.co.j. versi.t quamuis.

Libros legalis scientie si pfecerim in legib⁹ t libros canonum si in canonico iure:testator si legauerit in vtroq; iure proficiens:vtriusq; iuris libros habebo.fol.j.co.iij.ver.existis.

Libri sine quib⁹ scholaris sine dedecore t maximo dāno viuere nō pōt:nō veniūt in gnali bypotheca:vl obligatiōe. fo.53.co.iij.vet.t per hoc infert.

Licentia vbi requirit in actu:sufficit tacita.fo.50.co lū.j.ver.ad idem.

Licentiatus an gaudeat priuilegio doctoris.f. 20.co.iij.§.38.cum quatuor co.se.

Licentiatus an possit concubine donare.ibi t vi.s.in ỹbo cōcubine facta donatio.

Licentiatus quātū ad onera matricule viuit tāq; emācipatus a matricula.fo.21.co.ij.ver.nec his.

Licentiatus in legibus:decretis:vel artib⁹ gaudet priuilegio scholaris lz scholas nō intret.f.co.t co.ver.t propterea.

Licentiati in penalibus non veniūt appellatione doctorum:lz secus in fauorabilibus.ibi.ver.ista em̄.

Licentiati ita excusantur a muneribus sicut doctores.f.21.co. iij.ver.ex quibus quod tene menti.

Licentiature gradū q pius recepit:si postea fiat doctor:pferr eiq post eū recipit eundem gradū:t si pri⁹ fit fact⁹ doctor.fo.21.co.ij. circa fi.

Lis si dicatur in instro q fuerit ꝓtestata:lz qualr fuerit non exprimat:sufficit.fo.77.co.iij.§.vnū tñ.

Lis licet ad hoc q dicat pēdere:sit necessariū q citatio perueniat ad citatū dz intelligi respectu rei citati:secus est respectu actoris:qr q ad eū satis est q citatio fuerit a iudice decreta:t si non fuerit executa:fo.103.co.j.ver.vnū tamen.

Lite de fructib⁹ bñficij in abētia male pceptis stante: valebit impetratio super percipiēdis:lz de litis pēdētia taceat. fol. 104.co.ij.ver.limita tertio.

Litis cōtestatio dicit iudicij fundamentū.fo. 103.co.ij.in prin.

Litis cōtestatio nulla:vt est illa q̄ fit cora nō suo iudice nō inducit interruptionē pscriptiōis.fo.104.co.iij.ver.facit etiam.

Litis cōtestatio inualida nō obstat exceptioni dilatorie.d.fo. co.iij.ver.ad idem. lo primo.

Literas impetrans ad delegatum:sicuti de processu inchoato et litis pendentia cora alio delegato dz facere mētionē:sic t de eisdē cora ordinario vertētibus:als nō tz cōmissio.fo.102.co.iij.§.4.cū dicit.t hoc etiā si lis fuerit sola citatione inchoata.fo.103.co.j.ver.ampliabis i telligēdo.vt ibi. Et dicta mentio dz esse nedū exp̄ssa:lz exp̄ssissima.d.fo.co.ij.v.ampliari.de q̄ in co.se.ver. t i effectu:vsq; ad finē.imo dz fieri mētio de statu cāe:videlz an sit lis cōtestata vel cōclusuz.d.fo.103.co.ij.v.si.t quod plus.de quo tñ ibi dubitat.t in co.seq.ver.cogitabam hoc saluat.limita primo primam conclusionē nō procedere de iure ciuili:quo attento non valet rescriptū lite pēdente impetratum ad iudicē extraordinariū siue delegatū.nisi ordinarius reqsitus iustitiā deneget.fo.104.colū.i.limita scdo nisi sit cā matrimonialis.d.fo.co.j.v.limita.ij.qō tñ intelli ge vt ibi.limita tertio si cōmissio q̄ de nouo emanat cōcernat futura.t co.ij.ver.limita tertio.limita quarto nisi pcessus priorū iudicum esset nullius.d.fo.co.ij.ver.limita quarto.limita quinto nisi qui opponit de litis pēdētia cora primo iudice impugnauerit illā opponenda cōtra eum q̄ nō esset competēs.d.fo.co.iij.ver.limita quinto.limita sexto si mentio de dicto processu nihil esset impeditura.fo.105.ver si.possumus.

Literati dicunt nobiles.f.5.co.4.

Literarum pozū dz fieri mētio expressissima:t de omnib⁹ clausulis cōtētis in ipsis.fo.103.co.iij.ver.vel aliter.

Litere secūde expectatiue sunt subreptitie etiā si faciāt mētionē de prioribus in qbus ꝓtinet clausula añficri.nisi de dicta clausula fit facta mētio.ibi.co.iij.ver.ex hoc.

Literis impetratis sup cōmissione appellationis:nō regritur tanta solemnitas vel subtilitas circa expressionē vel suppsitionē veritatis:quāta in alijs.d.fo.co.iij.ver.t post.ex rōne de qua ibi

Litere super appellatione ab interlocutoria licet impetrentur satis est exprimere:q̄ fit appellatū a grauaminibus:lz cauſe ipse grauaminis in specie aliter nō exprimant.ibi.quod est menti tenendum.

Locator non tenetur recipere equum deteriorat̄ a cōductore.et si ei offeratur preciū deteriorationis.immo potest agere ad eius extimationem.fol.43. co.j.versic.t ppter. Et an si deterioratio est dubia qr negat eam conductor teneatur recipere equum.co.sequē.t an preiudicet sibi vt deteriorationē nō possit agere recipiendo sine protestatione.ibi.ver.quid autem.

Locans fundū:si laboratori dedit mille ad illum instruendum:hoc pacto q̄ post terminuz illa mille sibi rest;tuantur:si huius occasione aliqd vltra quam deberet in;pensione sibi datur vsurarius est contractus.fo. 117.co.ij.in fine.

Locupletior dicitur quis factus quando nō est factus pauperior.fol.27.col.iij.§. xlviij. Item ille ad quē res peruenit.nisi eam in mala parte consumat.ibi.

Locuples quis dicatur.vi.s.in litera.J.i parte iudicis arbitrio.

Loco non tuto si vno actu quis cōparuit:nō sequitur quin i alijs possit locum illū declinare.fo.19.co.j.in medio.

Lucra acquisita cōstante matrimonio inter ꝰiuges putatiuos:sic diuiduntur:sicut t inter veros acqsita.fo.19.co.ij.v.t hinc est.t fo.39.co.ij.v.ampliabis.

Lucra acqsita constan.matri.ab aliquo coniugum communia sunt vtriusq;.fo.37.co.ij.§.lxij.t hoc postq̄ mulier fuit ducta ad domum.ibi.ver.intellige.

Lucra acquisita altero ex cōiugibus mortuo:ex bonis simul remanētibus:vite diuisionez inter superstitem et heredes defuncti sunt equaliter dividenda.t idem in damnis. fol.39. co.ij.versi.amplia secundo. Quod sub dubio limitat in co. seq.versi.cogita.nisi mater superstes haberet tutelā filiorū.

Lucra acquisita cōstante matrimo.inter cōiuges cōmunicantur.licet post illud cōtractum:alium locum habitaturi trās eant quo nō viget;dicta lex vel cōsuetudo t ibi ea acquirant fo.co.co.iij.ver.ampliabis.qō nō ꝓ hoc allegat legē regni

Lucra de quibus.s.transmittit ad suos heredes coniunx decedens:t si nō fuerint acceptata.ibi.ver.amplia quarto.

Lucra q̄ acquisiuit maritus post factam ab vxore protestationem:que se nolle ex negociatione viri:nec lucrū nec damnū sentire firmauit:solius viri erunt.fol.39.col.iij.in fi.amplia vt ibi.

Luera acquisita cōstan.matri.viri fiunt quando culpa vxoris viuit separatus ab ea.fo.40.co.ij.in prin.secus si ipsius viri culpa.vt quia eam acriter verberat.qr tūc equaliter diuiduntur.fo.41.co.iij.versi.quando ergo.

Lucra interim a marito quesita postq̄ vxorem expulit quia nō soluebat sibi dotem:vel vt solueretur nō faciebat:nō cōmunicātur vxori.fo.40.col.iij.ver.ex his etiam.

Lucra habita per sponsum de presenti anteqū spōsaz ad domū traducat non communicantur ei nisi forte cum dote sibi data:illa esset lucratus:quia tunc vel erunt fructus dotis:t fic sponse vel inter eos communicabuntur.fo.40. col.iij.ver. ex his.

Lucra per maritū iniuste parta:vxori non cōmunicantur.fol. 41.§.lxv.t hoc quando vxor vel eius heredes peterent vt sibi cōmunicaret illa illicite acquisita:secus si peteret illa superlucrata quia tunc maritus nō potest replicare q̄ illicite acquisiuit.d.fo.co.ij.in medio.qō est notandum.idez si maritus spōte cōmunicauit ad domum deferendo.ibi.verficu. vnum tamen.

Lucra matrimonio cōstante acquisita inter coniuges communicantur qñ alterius eorum industria seu opera vel questu acquiruntur.fo.44.co.iij.versi.limitabis. hereditates tamen legata seu donationes:cum ex questu:non dependeant nō cōicantur.ibi.fi.verb.

Lucra matrimonio durante parta:sicut inter coniuges communicantur sic t damna t debita.fo.45.co.ij.in princi. fallit si vxor vel eius heres velit a lucris abstinere.ibi. versic. p̄dicta.scdo fallit qñ illa debita:descēderēt ex delicto ꝰmisso p aliquē eoꝝ:qr tunc de bonis cōmittētis:tñ:t nō de cōmunibus soluunt.fo.39.co.j.v.predicta.

Lucra de quibus.s.eo ipso q̄ dicuntur ad domum efficiuntur cōia:t dñium trāsit p parte in ipsam vxorē secūdū aliquos immo etiam sine traditione.fo.46.co.iij.v.vel aliter.

Lucra q̄ vxori obuenerūt ex acqsitis ꝰstāte mrimonio:si post mortē viri luxuriose viuat amittit.fo.47.co.iij.§.lxvij. Et applicant heredib⁹ viri et exne⁹.vt ibi.qō p̄cedit nō solū si j.ānū luct⁹;imo t si postea durāte viduitate luxuriet.vt ibi.

Lucra

Lucra constan. matri. quesita quãdo sint cõmunia. vi. ℸ. in verbo bona cõfiscata. ⁊ infra in verbo maioratus fructus ⁊ in verbo: maritus si prescriptionẽ. ⁊ in verbo: maritus si dimissa. ⁊ in verbo salaria vel lucra. Et in verbo vxor bz.

Lucrorũ de quib⁹. ℸ. materia. vi. vnum vbum bonũ supra in litera. f. in parte filia. la. ÿ. ⁊ vi. j. in litera. p. in verbo pactuz. lo. iÿ. ⁊. ℸ. in litera. d. in verbo damnũ. lo. ÿ. ⁊. j. in verbo pecunia. lo. iÿ.

Lucroꝝ de quib⁹. ℸ. medietas acquirit vxori etiã si pater eius tpe quo sibi dotẽ cõstituit cũ genero paciscat ꝙ de bonis acquirẽdis filia sua nihil habeat: nisi huic pacto cõsensus eius expressus accedat: nec presentia cũ taciturnitate sufficeret. fo. 40. col. j. ver. idem videtur.

Lucrorum que maritus quesiuit non transit dominiuz pro dimidia in vxorẽ ipso iure: sed demum re secuta. fo. 41. co. iÿ. ver. idem videtur.

Lucrari dicitur qs qñ lucrat illud qõ est sibi ãsi debitum. fo. 94. co. iÿ. post princi.

Lucrum habiturus ex bãno alicui⁹: si pcurat vt ille banniatur: lucrũ nõ ꝙsequit. fo. 54. co. j. versi. facit in simili.

Lucrum tam quesitũ si auiittatur ꝛ dãni incursio. f. 94. co. ÿ. circa medium.

Lucri spe licet possit quis ad matrimoniuz inuitari fallit in filio sub conditione instituto. ibi. ver. non obstat. ex ratiõe de qua ibi.

Lucri cessantis vel damni puenientis: qñ habeat consideratio. fo. 91. co. j. ⁊. ÿ.

Ludere nunqꝫ si quis amico in instrumento pmittat al's si luserit tantum sibi promittens nomine pene: valet instrumentum ⁊ pene stipulatio. fo. 94. col. iÿ. versi. vnum demum.

M

Maioratus bona an possint dari in dotem vl in arras: seu in donationẽ ꝓpter nuptias. fo. 8. co. iiÿ. §. 16.

Maioratũ q põt facere facultate regia: põt phibere ad illum eccliam: clerico⁹: seu psona religiosa admittatur. fo. 9. co. iiÿ. ver. quarto.

Maioratũ q vult recte facere filꝫs legitimam relinquat: vl cõpetentẽ dotẽ: vel faciat ꝙ renũciet legitime et ei⁹ supplemẽto cũ iuramẽto. fo. 10. co. j. ver si ergo.

Maioratus fructus vel bonoꝝ restitutioni subiectoꝝ: nõ censentur pars maioratus ideo in eis põt fieri executio: ꝓ debitis possessoꝝ maioratus. fo. 38. co. j. in fine: ⁊ ideo iter cõiuges communicantur vt ibi.

Maioratui res adiũcta non sumit eius naturam. ⁊ hoc qñ facto hominis: secus si a natura et fine hominis ministerio. d. fo. 32. co. iiÿ. ver. quod autem.

Maioratus vel feudũ si defertur masculis: intelligit de descẽdentibus per lineam masculinam: vnde nepos ex femina etiam deficientibus omnibus masculis non admittitur. fo. 52. co. iiÿ. in princ.

Maioratuz q nõ poterat facere sine principis licentia si pri⁹ fecit: ⁊ postea illã impetrauit valebit maiorat⁹ vt ex nũc non vt ex tunc. fo. 62. co. iiÿ. ver. ex quo: quod relinquit cogitandum.

Maioratus iure si quis possidet aliqua bona: ꝓ tps sufficiẽs ad causandã seruitutẽ maiorat⁹ in illis: ampli⁹ bõa maiorat⁹ dicenk: ⁊ si nõ interueniãt due vel tres gñatiões vl' successores. fo. 68. co. iÿ. post princ.

Maiorat⁹ bona: cũ sint restitutiõi subiecta licet non possint ꝓ debitis possessoris alienari: potest tamen in eis fieri missio seu affrici pretorio pignore interim ꝙ ipse viuit. fo. 75. col. iÿ. ver. ⁊ inde.

Maioratum habens ⁊ dotem recipiens non videtur maioratus bona tacite obligare pro dote: nec etiam expresse quãdo obligauit bona sua fructus tñ ⁊ cõmoditas dictorũ bonorũ: bene veniunt in obligatione tacita vl' expressa. fo. co. co. ÿ. versi. ex quibus.

Maioratu succedẽs: tenetur cauere vel satisdare de restituẽdo sequẽti in gradu. fo. 76. co. iÿ. §. 44. versi. ⁊ ista possunt. ⁊ ꝓ totam col. seqnen.

Maioratũ põt pater facere licite de omnib⁹ bonis suis: cũ facultate regia: ꝓ filio ꝑmogenito: si fili⁹ bz alimenta ex bonis pñis: vel al's. fo. 93. co. iiÿ. §. 21. ver. ex quo.

Maioratũ faciendi de bonis suis licentiam habens a principe an peccet vtendo ea. folio. 84. columna. j. §. 26. cum pluribus col. seq.

Maioratũ faciẽdi de bonis suis vel maioris partis eorũ facultas vel rescriptũ alicui datum: et ipm facere: est odiosum et nõ fauorabile. fo. 99. col. ÿ. in fi. ex rõne de qua ibi.

Maioratũ qui fecit virtute rescripti regÿ vel alias: dicendo relinquo bona mea vel tertiam et quintã bonorũ meorũ: filio meo maiori per viaz maioratus: nisi aliter personas q̃ post filium succederent nominaret: mortuo filio maiore: cui bona relinquit. non deueniẽt ad filium maiorem ip'sius filꝫ: testatoris vel disponentis nepotem: quin saltem valoris ⁊ extimationis rerum partem legitimam alꝫs fratribus presta ret satis est ꝙ illa verba inducãtur ꝙ illa bona sint indiuisibilia: et ad filiũ maiorẽ trãseãt cuz dicto onere. fo. 100. co. ÿ. post princi.

Maioratũ succedẽs: tenetur alere fratres: ⁊ sorores dotare attenta facultate et dignitate principatus vel maioratus: ita vt sibi remaneat vnde possit honorifice maioratum regere. fo. 102. col. j. ver. ex hoc.

Maioratũ bonã clausulã inserendam vi. ℸ. in litera. f. in verbo filius iunior. Et in materia. vi. j. in verbo maritus lo quinquagesimo. ⁊ vi. ℸ. in verbo filꝫs. ⁊ in pte fili⁹. lo. 27.

Malafides superueniens post completam ꝑscriptionem: non nocet in foro ꝙscientie ideo q ꝑscripsit nõ tenek rẽ vero domino restituere. fol. 42. co. iiÿ. post medium.

Malum minus de presenti de quo eccl'ia certa est tolerãdũ est: vt euitetur maius malũ verisimiliter futurũ. lz illud posset non contingere. fo. 66. colum. iiÿ. versi. ⁊ hinc est.

Mancus vbi statuto vel cõsuetudine non potest succedere in feudo nec poterit debilitat⁹. fo. 8. co. iiÿ. versi. vbicunqz.

Mandati formam si nuncius excessit: excusatur dominus ab expensis. fo. 47. co. ÿ. v. ꝑ quã vel alias in medio col. j.

Maritus si patri danti dotem pmisit restituere cã in omnem casum restituẽde dotis de iure cõi: aduenieẽte casu mortua vxore remanentibus filꝫs seruabitur opinio martini de cõsuetudine approbata de qua in. l. dos a patre. ff. solu. matri. fo. 1. co. iiÿ. ver. vnde.

Maritus si est nobilis et diues presumit donare ea q̃ vxori cõcessit. fo. 5. co. 3. ver. de quo.

Maritus si paruas expensas fecit i re dotali: in dubio videtur illas donare: magnas autẽ nõ. fo. 6. co. ÿ. ver. pro qua.

Maritus si vestes quotidiano vsui necessarias concessit vxori: ipsius statim fiunt: et ea defuncta suorum heredum. ibid. in medio.

Maritus res ꝓpter nuptias donatas: etiam de cõsensu vxoris alienare non põt. fo. 10. co. ÿ. ver. ⁊ inde est. nec talis alienatio confirmatur morte mariti. ibi. circa mediũ. ideo mulier poterit res vendicare vt ibi.

Maritus vel eius fideiussor ꝺz esse soluẽdo: vt valeat renũciatio hypothece facta per vxorẽ: nõ solum tempore quo renũciat imo etiaz tempore quo agit pro dote. fo. 11. col. iiÿ. post princi. limita nisi concurrẽtib⁹ tribus: de qb⁹ ibi. co. ÿ. ver. concurrẽtib⁹. vel nisi interueniat iuramẽtum vt ibi. vel nisi maritus ob necessitatem famis alienet res hypothecatas. fo. 12. co. j. in fine.

Maritus inops tẽpore matrimonÿ: promittẽs arras postea concedere: ex bonis durante matrimonio q̃sitis: tenebitur: dũ tamẽ bonorũ decimã nõ excedat. fo. 14. co. ÿ. versi. si aũt.

Maritus si rẽ vxori pro viliori precio vẽdidit: cũ illud qõ plus valet videak donare: nõ valet venditio. fo. 15. co. iiÿ. versi. ex his infertur.

Mariti obligatio facta pro vxore: an habeat vim donationis vt sic nõ teneak. fo. 16. co. j. ver. ex istis.

Maritus an possit vxorẽ dotare ante matrimoniũ vel eo constante. ibi. §. 30. et an possit alteri de bonis suis donare: vt de eis dotẽ sue vxori cõstituat. fo. eo. co. ÿ. ver. quinimmo. et in col. duabus sequen.

Maritus si publico instrumẽto fateatur: ab auia vxoris dotẽ recepisse. et si exceptiõi nõ numerate dotis nõ renũciet: non poterit eã opponere: q̃ actualr numerata p̃sumitur. fo. 16. co. iiÿ. ver. ⁊ quod.

Maritus plebeius: vel ign⁹ nobilis: seu senex ℨbẽs mr̃imonium cũ muliere nobili seu iuuene: põt ei facere donationẽ dotando eã: cũ ista donatio fit remuneratorie nobilitatis seu iuuẽtutis. ⁊ valebit talis cõstitutio dotis. fo. 17. co. j. §. xxj. i p̃n. de quo vi. in tribus col. seq.

Maritus plebeius cõtrahens cũ nobili: a qua recepit in dotẽ

vi.

vij.

viij.

ix.

x.

xj.

xij.

xiij.

bona a tributis immunia: tenebitur cõferre in tributis: p/pter illa bona. fo. 18. co. j. in principio.

Maritus si ob discordiã sedandã inter ipm ⁊ vxorẽ lucrũ dotis sibi ex statuto pueturũ remisit talis rẽmissio nõ valet. fo. 18. co. iij. ver. ex quo.

Maritus ⁊ vxor sunt socij diuine: ⁊ humane domus. fo. 21. col. ij. quasi in fine. ⁊ melius in fo. 37. co. iij.

xvj. Maritus et vxor si simul viuẽtes multa acquisierũt ⁊ queniunt inter se q illa diuidant inter eos equaliter: ⁊ q de bonis acquirendis vel pdendis nõ habeat vxor ptẽ: valet talis conuentio. fo. 27. co. iij. ver. immo. ex rõne de qua ibi. qõ tñ cogitandum relinquit.

xvij. Maritus si donat rẽ vxoris alicui ea permittente cũ ex ista donatione vxor fiat pauperior ⁊ ipse locupletior eo q donatarius remanet sibi obligatus saltem ad antidota. non valet talis donatio. ibi. ver. secus. el. ij. nisi pauperib9 vl aliis pijs locis donauerit. vt ibi. ver. intellige.

xviij. Maritus si donauit vxori aliquã rez vt alteri donet: valet donatio: quia non est effecta locupletior. ibi. co. iij. versi. idem si maritus.

Maritus si donauit vxori aliquã rẽ vel econtra ad constituendam seu dotãdã capellaniã: valebit donatio. d. fo. 28. col. j. versi. idem si maritus.

xx. Maritus ⁊ vxor si simul promiserunt ⁊ tradiderũt dotẽ seu donationem propter nuptias pro filia vel filio ⁊ alter eorum moriatur: puta vxor: filius dz si vult ei cũ fratrib9 succedere ad collationẽ adducere medietatẽ eorũ q̃ in dotẽ vel donationẽ recepit. fo. 28. co. iij. versi. ⁊ scõm. ⁊ fo. 45. co. iij. vers. idem videtur. ad hoc allegat legẽ regni.

xxj. Maritus ⁊ vxor si inter se paciscant q altero pmortuo superstes habeat ex bonis morietis aliquid: parentes vel eorum aliqs ipsius defuncti nõ poterũt dictũ pactũ impugnare: ⁊ si ex eo preiudicetur legitime sibi debite in bonis illius q decessit. fo. 30. co. j. in additione: quod est notabile. p qõ limitat legẽ. vj. in legibus tauri pmulgatis.

Limitatio ad legẽ tauri. 6. Maritus quod lucrat ex forma statuti stantib9 filijs vel non: per secundas nuptias nõ perdit. fo. 31. co. ij. versi. cõfirmatur. sed vi. ea. co. ver. verũ est. refert doctores contrarium tenentes: ⁊ illud dicit verius. ⁊ vi. fo. fo. 33. co. iij. versic. idem videtur.

xxij. Maritus qui vigore statuti dimidiã dotis vxoris premoriẽte erat lucratur9 si ei ꝙsentiat de tota dote disponere: postea etiã ipsa viuente consensum reuocare non poterit. fo. 32. co lum. iij. in additione.

xxiij. Maritus si pacti vel statuti vigore dimidiã dotis debet lucrari vxore premoriente: sponsa de presenti dotata: ⁊ si nõ traducta nec cognita premortua: illã lucrat. fo. 33. co. iij. ver. hinc est etiam. lo. ij. secus in sponsa de futuro. ibi. quid aũt si statutum requireret q esset traducta ⁊ cognita. vide fol. 34. co. j. versi. quinimmo. vbi refert opiniones contrarias ⁊ concordiam.

xxv. Maritus qui emit fundũ p vxore absente ⁊ confessus est solue re pciũ de propria pecunia vxoris: q pecunia emanauit a viro est psumptio donationis nisi appareat alia verisimili psumptione: q vxor aliunde potuerit habere dictã pecuniam. fo. 36. co. j. ver. hinc est. el. ij.

Maritus si patitur vxorem negociare cum pecunia sua: presumitur ei donare. ibi. co. ij. in medio. ex quo ibi multa infert.

Maritus ⁊ vxor si simul habitẽt ⁊ mobilia intra domum habeant cuius eorum presumantur esse. d. fo. 36. co. ij. ver. pro complemento.

Maritus si pscriptionẽ quã aũ matrimoniũ incepit eo constãte cõpleat: an res ex ea quesita veniat inter eũ ⁊ vxorẽ diuidenda. fo. 38. co. iij. post princi. Et quid si eo constãte fuit purificata cõditio sub qua aliquid fuit sibi cõcessum. ibi. Et quid si habebat mõtem nouum q ꝙstante matrimonio succreuit. co. cadẽ in medio.

Maritus si filiã prioris matrimonij dotauit ex bonis constãte secundo quesitis: medietas dotis debetur vxori: vel de bonis superlucratis habebit ipsa vel eius heres aliud tantundem. fo. 39. co. iij. in medio. ⁊ fo. 46. co. ij. ver. ex istis. q̃ est additio.

Maritus si vxorẽ acriter verberabat quapropter ipsa fugit a ciuitate: nõ põt illã accusare de adulterio. fol. 49. co. iij. versi. ad quod. ex ratione de qua ibi.

Maritus si adduxit cõcubinã ad domũ: vxor potest ab eo recedere: nec redire tenet nisi caueat de illa expellenda. ibi. colũ. iij. ver. ⁊ hinc est.

Maritus si dimissa vxore ⁊ filijs ob paupertatem: in ptes lõginquas sesessit vbi multa lucratus est: ad ꝓpria rediens vxore iaz mortua: filijs medietatem lucrorũ conferre tenet. ibi: versi. ad hoc bene.

Maritus si aliqua male acquisiuit vxore sciente: tunc illa ⁊ penam de bonis communibus soluet: si tamẽ ea ignorãte: tũc solũ principale: penam autem maritus soluet de proprio. f. 41. co. iij. ver. vnde si super. Et sic acquisita anteq̃ ad communionem ducat poterit restituere: postea non nisi condẽnetur. fo. co. colum. iij. ver. si autẽ. ⁊ ibi. ver. ego tamen. vbi tenet contrarium.

Maritus q bonis carebat: si pecuniam mutuo recepit ex qua aluit vxorem: tenebitur eam ꝑsoluere. vxor. fol. 45. columna iij. in principio.

Maritus si sub aliquorũ predioꝝ hipotheca erat debitor xxxvi vxori in certa quantitate: et illa pdia cũ vxore sua filie i dotem dederunt: per hoc videtur vxor hipothece renunciare. ibi. co. iij. post medium.

Mariti delictum inducens bonorum publicationem vt vxori non noceat in dote: requiritur q de ea constet realiter: nec. sufficit instrumentum quo maritus illaz recepisse fateatur xxxvj. fo. 46. co. iij. prope medium.

Maritus differt in hoc a socio q ipse suo nomine ex causa põt res quesitas constante matrimonio alienare: socius vero nõ nisi portionem suam altero dissentiente. fo. 47. columna. j. in medio.

Maritus cuius habeat amplam potestatem de acquisitis matrimonio durante disponere: non tamẽ poterit donare. fol. 47. col. ij. ver. ex his.

Maritus si bona que turpiter quefuit vxori cõmunicauit: ⁊ in illis condemnatus est potest soluere condẽnationez de quefitis matrimo. constã. immo si vxor amisit scienter predicta bona: teneretur etiam soluere penam. fo. eodẽ. col. iij. versic. vno tamen.

Maritus si cõmunia bona administrãdo aliquod delictum cõmisit ob quod fuit condemnatus: talis cõdemnatio occasionaliter proueniẽs de cõmuni soluitur: nisi maritus se immiscreret rebus illicitis ⁊ insolitis. ibi in fine.

Maritus si relinquit vxori facultatem p eo testandi: quo mortuo ipsa luxurioſe viuit facultas reuocata videtur. fol. 48. col. j. ver. ⁊ ex istis. xlij.

Maritus si relinquit vxori facultatem testandi: si ad secundas nuptias tranſit perdit eam. ibi versi. ad idem.

Maritus cẽsetur procurator in parafernalibus: ⁊ vt talis põt xliij. super eis agere nec tenetur de rato cauere. fo. 49. col. ij. ver. modo illa.

Maritus si tempore quo vxor procuratorem cõstituit erat presens: vel quãdo iudicium agebatur non contradixit. p hoc fuit visus consentire. ibi. col. iij. versi. crederem.

Maritus si sciuit vxorem agere seu defendere in iudicio super rebus dotalibus ⁊ non contradixit: sententia super hoc nocebit ei: maxime si ipse actum exerceat quo fit visus consentire tacite: vt puta si aduocatũ ducat vel causaz instruat. fo. 16. col. iij. versi. sic ergo. ⁊ versi. maxime.

Maritus si rem vxori donatã alteri legat vel pignori obligat xlvj. videtur donationem reuocare adeo q eius morte non cõfirmatur. fo. 50. col. iij. versi. intellige quãdo. ⁊ hoc quãdo specialiter pignorauit. secus si sub generalitate omnium bonorum. ibi. versi. intellige tamẽ. nisi generalis pignoratio esset facta pro tanto precio q verisimile esset donantẽ non velle lucrare. ibi. ver. predicta tamen.

Maritus qui post donationem vxori factam omnia bona sua obligauit pro eorum iusto valore. presumit q non velit lucrare: ⁊ q habuerit animum donationem reuocandi adeo q eius morte non confirmabitur donatio. fol. 51. columna. j. versi. si ergo. nisi res donata in obligatione cũ aliis: vel specialiter posita maiorum pignoratus fuisset: quia tunc presumitur q eam luet. ibi. ver. quod intelligo.

Maritus si fateatur dotem ab vxore recepisse constante matrimonio: ex qua confessione resultat tacita donatio: etiam si postea dicat confessionem fuisse falsam: non videtur reuocare tacitam donationem que ex confessione resultauit. fo. eo. co. ij. in medio.

Maritus vxorẽ perimens mere iuro] perdit ius ei succedẽdi: vñ aufertur ab eo hereditas vt ab indigno. fo. 53. co. iij. v. ⁊ ꝓpterea. secus est in eo q occidit eũ cui iure sanguinis succedere debebat: quia tũc successio sibi acquiritur ſz postea fisco applicatur. vt ibi vbi refert alios cõtrarium tenentes.

Maritus si occidit maioratũ habentẽ cui erat vxor sua succes- l
sura: ipso mortuo si ne filijs: an tũc ei succedat sua vxor vel
occidẽtis filius: vel an maritus vsufructũ bonorũ habeat:
vxore ad successionẽ admissa. fo. 53. col. iij. versi. facit q vbi

hoc re

boc relinquit cogitandum.

Maritus si vxor non prouidet de alimentis ⁊ alijs necessarijs ita q̃ ipsa moriatur/non lucratur aliquid donatione pacto vel statuto.fol.54.colum.j.ver.amplia.

Maritus ñ vxorem a domo expulit:per hoc videt tacite reuocata donatio sibi facta ab vxore.ibi.co.ij.ver.quid aũt.

Maritus expellens sine causa de domo vxorẽ:dotis lucro priuatur ficut si eã occidisset.d.fo.54.⁊.d.co.ij.⁊ in.d. verficu. quid autem.

liij. Maritus si vxorẽ grauiter ⁊ sine culpa percussit vel ipsam aliter offendit:p hoc videtur tacite reuocata donatio sibi ab ea facta.ibi.ver.idem forsan.

liij. Maritus si ex pacto vel statuto premortua vxore dotem est lucratur?:vxor ⁊ ecõtra dõatione ppt nuptias:vtroq; simul defuncto neuter lucrũ ꝫsequit.fo.55.co.ij.ver.⁊ ex hoc. Idẽ est si vterq; simul religionẽ ingrediat professione secuta.ibi. in fine.§.

lvj. Maritus si annuuz debitũ sibi trãsferri:⁊ describi fecit in persona vxoris in libro cõmunis:donare ⁊ tradere videt:⁊ p consequens illa donatio eius obitu confirmatur.fo.56.co. j.ante medium.

Marito nihil est deterius q̃ de homine fieri seruum.fol.eod. col.iij.ver.ex eorum.

Maritus potest agere ad thori separationem ⁊ dotis amissionem:si vxor ẽt absq; copula luxurioso osculo pudicitiã violauit:vel passa fit aliquẽ suo pectori vel mamillis apponere manus.fo.57.colum.j.verſi.quinimo.

lix. Maritus si adultere vxori ignorãs adulteriũ donauit/donatio nõ tenet.si vo añ illud cõmissum dõauit postea ꝫmisso/ reuocat.ibi.ver.immo.

lx. Maritus si fecit donationem vxori ⁊ ipsa procurauit q̃ aliquis cõsanguineus suus percuteret eũ:p hoc iducit tacita reuocatio.ibi.co.iij.ver.ex istis.vbi se de hoc remittit.

lxi. Maritus si donauit vxori ob eius frequẽtẽ petitionem : talis donatio morte viri nõ roborat.fo.58.co.iij.§.81.in princ. secus si vxor induceret virum blandicijs ad sibi donandũ vt fo.59.co.iij.ver.secus dicerez. Nisi iam primo maritus illud alij donauerat:quia si blandicijs inductus donationem reuocet ⁊ vxori conferat:donatarius primus reuocat ab vxore.vt ibi.

lxij. Maritus si deuastat bona vxor potest dotem repetere:⁊ si nõ repetit ab eo tẽpore põt contra eã prescriptio in dotalib? currere.fo.60.co.iij.§.3.in fi.§.

Maritum carceratũ vel exulãtem culpa suaz an vxor teneatur sequi.fo.62.co.ij.in ver.⁊ hinc est.

lxiij. Maritus si vxori pepercit adulteriũ cõmissum nõ põt postea de adulterio cõmisso de nouo eam accusare.ibi.co.ij. in medio:contrarium tñ cõcludit inferius:⁊ sub dubio forte tenet q̃ immo tunc poterit eam de primo adulterio accusare.vt ibi.ver.imo quod.

lxv. Maritus si vxori fideiussorẽ dedit pro dote ꝫseruanda ⁊ restituẽda in casu restituõis dotis:nihilomin? bona mariti ẽt restitutioni subiecta remanent obligata pro dote: q̃ fideiussoris datione nõ tollit beneficiũ autẽ.res que.C.cõmunia.de lega.fo.63.co.ij.§.ii.

☞ Hic incipit materia inopis mariti qua dos petitur restitui.cũ decẽ ⁊ nouẽ vficulis sequẽtibus:⁊ in vſi.octuagesimo octauo : ⁊ in nonagesimo ⁊.9i.et secundo.et vi.j.in vbo mulier lo trigesimo septimo.⁊.j.in vbo pf lo.xxxi.⁊.xxxiij.⁊ vi.ff. in vbo dotẽ.lo.ij.§.3.⁊ in vbo dotis.lo.vij.⁊.ix.⁊.j.in verbo vxor.lo.lxxvij.cũ duob? sequen.vin.lxxj.cũ sex sequen.⁊ in lxxxj .cũ.x. sequẽ.⁊ in.cvij.

Marit? vgens ad inopiã:dr quodãmõ abuti administratiõe dotis sibi a lege cõcessa.fo.65.co.j.vſi.et ita.

Marit? dicet ad inopiã vgere:vt vxor cõtra eũ p dotis restitutione possit agere:nõ solũ qñ iam bona dilapidauit:ſz etiã qñ esset de dilapidatione suspectus.fo.65.co.iij.§.18.ver. et ex his.

Maritus si erat nobilis patrimoniũ sufficiẽs habẽs ad dotis restitutionem quem oportebat honorifice viuere:statũ tñ suũ sustentare no potest nisi bona vendat propter huiusmodi coniecturam potest vxor dotem ⁊ alia bona repetere ibid.ver.⁊ inde est.

Maritus si facere mercantias ⁊ nauigare cepit ⁊ depauperari ſm vulgi opinionẽ ppter coniecturã futuri periculi dicetur ad inopiã vergere.ibi.ver.hinc est.

Maritus si haberet bona iuxta flumẽ corrodẽs ea/verisimile est ppter aquaz impetũ ad paupertatẽ deduci:⁊ p ꝫñs ad inopiã vergere dicet.ibi.in ver.finali.

Maritus si feneratur dicit ad inopiã vergere:cuz ex legib? regni graues pene imponũtur vsurarijs ⁊ quodãmõ bona confiscant.d.fo.66.co.j.ver.idem dicas.

Maritus si est varijs debitis implicitus ꝑ multis fideiubendo:potest vxor agere cõtra eũ vt dos in loco tuto reponat. d.co.circa finem.

Maritus bannitus vel exul dicitur ad inopiã vergere:q; peregrinatio sumptibus affligit homines.ibi.co.ij.v.hic est.

Maritus si in metallũ dãnetur ex tunc dr ad inopiam vergere.ibi.ver.item dicas.

Maritus si fit excõicat? an dicat vergere ad inopiã vt sic possit vxor ab eo dotem repetere.ibiver.idẽ forsan.⁊ fo. sequẽ. co.ij.ver.istis sic.⁊ fo.67.co.iij.per totã.⁊ col.ij.ꝑ totã. vbi ponitur decisio questionis.

Mariti cõfessioni etiã extraiudiciali qua se fatet ad inopiã vgere ⁊ ꝓpterea assignat dotẽ vxori/statur:nec simulata pſumitur.fo.68.co.j.ver.cõstabit.(⁊ vi.fo.70.co.j.ver.quod ego.) Et hoc quo ad preiudiciũ mariti nõ aũt creditoris: vt ibi. Et hoc adeo q̃ etiã si maritus qui re vera ad inopiã nõ vergebat(rebus dotalibus vxori traditis)velit cõfessionem reuocare non potest.fo.68.co.ij.ver.fateor tñ. Et quando possit dicta confessio reuocari docto de errore.vi. ibi.verſi.tamen.

Marit? dicitur ad inopiã vergere si eius bona sunt publicata:vel saltẽ eorũ pars.fo.67.co.iij.ver.redeundo.

Maritus si a patre suo fuit iuste exheredatus dr ad inopiã vergere.ibi.ver.dicetur.

Maritus in alijs vltra tredecim casib? dr ad inopiã vergere. quos vi.in.d.co.iij.ver.ex predictis.ꝑ totam colũ.⁊ in ꝓncipio sequentis.

Mariti inopia melius ꝓbatur ꝑ vicinos q̃ ꝑ alios.d.fol.68. co.ij.ver.ex quibus:qđ intellige qñ inopia ꝓuenit ex actib? habentib? cãm successiuã.ibi.ver.hoc tamen. lxxx.

Mariti inopia vbi ꝓbatur nõ requirunt ꝓbationes adeo integre cũ nõ fiat ei graue preiudiciũ ac si de pleno ꝓiudicio ageret.fo.co.co.iij.ver.fateor tamen.

Mariti inopia vbi ꝓbari debet:nõ sufficit si testis dicat scio q̃ vergit ad inopiã:sed opz q̃ dicat manifestũ esse eũ ad inopiã vergere.ibi.ver.vnũ finaliter.

Maritus ⁊ si ob inopiã dotẽ restituat nõ liberat ipse nec eius bona ab hipotheca.ibi.

Marito debẽt alimẽta ministrari ex dote deposita in loco ob eius inopiã:etiã si esset bãnit? ita vt cũ vxore ꝙrsationez non haberet.d.fo.68.co.iij.ver.quod aũt. lxxxiij.

Maritus si dãnatur in metallum dos repetitur.ibi.ver.ad idẽ in fine.

Marito adultero vxor q̃ ob illud (iudicio ecclesie) ab eo cuz dote recessit nõ tenet ex dote alimenta ꝫferre.fo.69.co.j.v. intellige sane.⁊ fo.40.co.iij.ver.facit quod.lo.ij. lxxxvj.

Maritus ex fructib? dotis vxoris sue nõ tenet alimentare priuignos.fo.40.co.iij.circa finem.

Marit? si ex falsa causa inopie dotẽ ⁊ alia bona vxori restituit que postea deteriorantur vel pereunt marito imputanduz est.fo.69.co.iij.ver.redeo. Quod intellige quando maritus fuit particeps fraudis:q; cũ sciret se diuitẽ malitiose cõfessus fuit ad inopiam vergere.fo.70.co.j.in medio.verſic. quod'ego.vbi vi. lxxxviij.

Maritus si soluit vxori dotem in aliquo casuum in quibus solu ere licet:ita demum ab actione de dote liberatur : si ꝓbet vxorem expendisse eam in aliqua ex iustis causis.d.fo.69. ⁊.d.col.iij.ver.redeo. xc.

Maritus si male nõ administrat ꝛz casu in egestatẽ deuenerit: vxor ab eo nõ valet dotẽ exigere.fo.70.col.iij.§.24.⁊ hoc iure regio:q; iure cõmuni cõtrariũ tenetur.vt ibi.

Marito etiam minore.xxv.annis ꝓcedit lex vbi ad hec.C.de iure dotiũ.fo.71.co.ij.§.26.

Marito non reddit lucrũ redactũ ex pecunia apud mercatorẽ deposita ſm formã ter.in.c.p vras.si est dilapidator/ſz vxori :vt se ⁊ familiã alat.f.74.co.j.vſ.vñ lucrũ. Et vt hoc ꝓcedat dz esse euidẽs mala administratio mariti.vt ibi. qõ vltimũ videt esse dubium huic domino.

Maritus si accusat vxorẽ de adulterio tenet ei facere expẽsas victus ⁊ litis.fo.76.co.iij.verſi.ex quibus.⁊ ita practicatur ſm eum.

Maritus si noluit accusare vxorem de adulterio sed eam a domo expulit cũ nõ esset notoriũ:nec super eo pronũciatũ: interim tenebitur eam alere.ibi.

Maritus ex delicto ꝺẽnatus cuidã extraneo in magna quãtitate:an possit vxori dare res suas insolutũ pro dote.vi.fo. eo.co.j.§.42.

Maritus potest expellere vxorem:si dos sibi promissa nõ sol

pitur.fo.84.co.j.ver.ex his.etiã si sit extraneus qui pmisit eo.sequẽ.ver.ɼ ita cõcludo.ɼ nihilomin⁹ ea expulsa poterit ad dotẽ agere.ibi.ver.ampliari.immo ɼ poterit vltra dotẽ aliqd petere ꝓpter morã.ibi.ver.ɼ qõ plus. Et si maritus cõsecutus fuit dotẽ ɼ vroꝛẽ reassumpsit ɼ itẽꝫ expulit/tenetur restituere dotẽ vroꝛi.ɼ ibi.

ꝓcvij. Maritus non tenet vroꝛẽ alere si tota dos sibi nõ soluit lz ps eius sibi soluat.d.fo.84.co.j.ver.ɼ hoc.

ꝓcviij. Maritus tenet restituere fruct⁹ quos ex dote recepit vroꝛe expulsa sine cã: sed ob seuitiã.ibi.co.iij.quasi in medio.

ꝓcix. Marit⁹ pdit lucrũ dotis ex statuto ꝓueniẽs si vroꝛi nõ subueniat i alimẽtis/medicinis/ɼ alijs necessarijs.ibi.v.ex quo.

Cc. Marit⁹ si vroꝛi alimẽta legauit: si cũ beredib⁹ habitauerit si habitat seoꝛsum nõ habebit alimenta: nisi ꝓbet culpã beredũ.fo.85.col.j.quasi in medio.

Maritus ex debito cõiugali tenetur vroꝛez alere in defectum dotis ɼ patrimonij.d.co.j.ver.ɼ bene.

Maritus si in vita sua nõ petit ab vroꝛe vsuras dotis donare videtur: que donatio morte donatoris confirmatur.ibi.collũ.ij.ver.ad idẽ ter.

Cc.j. Marito debentur vsure seu alimẽta ꝓ dote nõ soluta post biẽniũ lapsum a die ductionis mulieris ad domũ ɼ nõ añ: si tñ ipse decẽ annis stetit q nõ petijt predicta/ꝑsumit remisisse ibi.in medio.d.co.ij.qõ reputat mirabile: sequẽdo co.refert q cõmuniter tenetur contrarium.

Cc.ij. Marit⁹ q aluit vroꝛẽ idotatã ꝓpter dotẽnõ solutã nõ põt alimẽta repetere ex quo ipsaz habuit in suo obsequio.d.fo.85.co.ij.in medio. Et hoc siue ei sane vel infirme ꝑstiterit nec ꝓderit hoc casu ꝓtestatio de repetendo.ibi.ver.ɼ ista. Qõ procedit adeo etiã si vroꝛ cũ eo fecerit pactũ iuratũ quo aliquid ꝓ dictis alimentis ꝓmisit.vt ibi. Et qõ interesse poterit tunc petere maritus.vj.ibidem.ver.fatetur.vbi hoc bene describit.

Maritus potest vroꝛi alimẽta denegare ɼ eã a domo expellere: nõ solũ qñ dos ꝓmissa nõ soluit verũ etiã si vroꝛ diues cũ qua ꝓxit nulla facta dotis mentione nolit dotare seipaz. fo.85.co.ij.ꝟ.ij.

cv. Marit⁹ ꝺdẽnatus ex cã q eũ reddit infamem si ab vroꝛe instituatur fratrib⁹ vel sororib⁹ preteritis vel exheredatis possunt ipsi testamentũ q̃relare.fo.90.co.j.vꝟi.ex his.

Maritus accipiens dotem si protestetur nolle bona sua ꝓ ea esse bipotbecata/protestatio talis nihil operat.fo.91.col.ij.in principio.

Maritus si fuit leno vroꝛis/mortis penã incurrit ex lege regia.fo.95.co.iij.in principio.

Mariti dignitatẽ vel indignitatẽ iudex in arbitranda dote cõsiderabit.fo.97.co.j.ver.considerabit.

Maritus potest cõsiderari vltra ꝙ facere potest si culpa sua sit pauper effectus.fol.102.co.j.in fine.

Maritus cũ sit absens si aliquis ꝓmittat dotẽ ei datã saluare: ɼ restituere in casu restituende dotis tenebitur ille ꝓmissor fo.106.co.ij.ver.quintus casus.qõ ꝓcedit etiã si postea appareat maritũ ꝓmisisse tali exꝓmissori eã indẽnem seruare.co.sequẽ.circa princi.

Marit⁹ si ꝯstante mr̃imonio volũtate vroꝛis ꝓmisit titio dotem restituere aĩo nouãdi actionẽ q̃ prio mulieri cõtra eum erat acquisita: si titius soluẽdo nõ erat/maritus nõ liberatur ab vroꝛe.fo.107.co.ij.ver.sed tenendo.

Maritus sustinẽs onera matrimonij qõ possit ꝓcipere q̃ diu sibi dos nõ soluit.vi.fo.110.co.ij.ꝟ.vij.cũ plurib⁹ col.seq.

Maritus si post longã morã vroꝛis vel soceri vel alteri⁹ dotẽ ꝓmittẽtis recipit integrã dotẽ nulla facta ꝓtestatione seu resuruatione in fructib⁹ vel interesse sibi debitis ratiõe more/per hoc nõ ꝓiudicatur ei quomin⁹ illos petere valeat fol.111.co.ij.ver.ex quo infertur.

Marito si data sunt in dotẽ aliq̃ aialia vl alie res q̃ veterascũt vt sunt vestes: si ille res pereant attẽdit estimatio tpis quo perierũt nõ quo fuerũt marito tradite.fo.115.co.ij.versi.ex quo.quod reputat mirabile.

Maritus si ex forma statuti dotis ptẽ vroꝛe ꝑdefuncta lucratus est ɼ totã dotẽ restituere ꝓmittat: statuti bñficio renunciasse vr̃ si illud egit ex certa scia.d.fo.co.ij.in fine.

Maritus.vi.j.in lr̃a.p.in vbo pcij. Et.s.in lr̃a.a.in vbo alimẽta.lo.vj. Et in vbo bona.lo.ij. Et in vbo consuetudo.lo.iij. Et in vbo delegatio. Et in vbo fructus.lo.ij.ɼ iiij. Et.j.in vbo snia.lo.iij.ɼ in verbo spõsus.lo.vj.cũ tribus seq. Et in verbo.venditio.lo.j.ɼ.ij.

Masculinus concipit femininũ in donationibus ɼ cõcessiõibus fauorabilib⁹ fo.52.13.col.j.ver.immo quod.

Mater beretica tenet dotare filiaz catholicã. fo.13.in prin.ver.ɼ procedit.vi.etiã fo.18.co.iij.ꝟ.ad idem.cl.j.

Mater non solũ põt dotare filiã quando hoc exprimit ɼ solaz dotẽ cõcedit.sed etiã qñ simul cũ pre ꝓmittit ɼ tradit dotẽ: fo.28.col.iij.ver.ɼ ꝟz.qõ colligit ex quadã singu.lege regni. ɼ intelligit qñ ipsa mr̃ haberet bona parafernalia vel alia extra dotẽ vel bona suplucrata matrimonio cõstante.q: tũc cõstituẽdo dotẽ filie/cũ viro videt ex illis bonis dimidiaz dotis ꝓmittere: sec⁹ si tm̃ habeat dotalia bona: q: tũc nihil ex eis cẽset ꝓmittere cũ illa ꝓpter filie dotẽ alienari nõ possint qõ nota.ɼ vi.melius fo.46.col.j.ver.ex his infertur.

Mater que postꝯ succesit filia ab intestato scõs nuptias ꝟit an teneat alijs filijs prioris mr̃imonij reseruare ꝓprietatez bonorũ q̃ habuit ab eo in casu q̃ ipse habuit eadẽ bona nõ a pre sed aliũde.fo.31.col.iij.in addi.vbi ꝑ cogitãdũ religt.

Mater pdit tutelã filiorũ contrabẽdo solũ spõsalia de ꝑsenti. fo.33.col.iij.ver.binc etiã.qõ est mirabile ꝑm eum.

Mater si administrãs bona filie dat fundũ cõem sibi ɼ eidẽ filie in dotẽ prio ea intelligit partẽ suã donasse/lz in quolibet administratore necessario poti⁹ presumat animꝰ administrandi ꝯ donandi.fo.39.col.iij.ver.cogita.ɼ vi.fo.45.co.iij.ꝟ.idẽ videtur.qõ limitat ibi.ɼ vi.fo.46.col.ij.circa medium.

Mater quando teneatur dotare filiam.vi.fo.45.co.iij.in principio.vbi remissiue.

Mater intercedẽs vel se obligãs prio filio recipiẽti dotẽ velleiano nõ iuuat ɼ renũciatio tũc facta ꝑ eã iuri bipothece nocet ei: ɼ si alias nõ habeat regressuz cõtra bona mariti: nec etiã iuuat qñ vna cũ viro se obligat prio dote filie vel prio restitutione dotis filij cõis qui vroꝛẽ accepit.fol.45.col.iij.ver.ɼ binc est.ɼ an tũc presumatur in vroꝛe animus donandi: vel an possit repetere.fo.46.col.j.ver.subdit tamen.

Mater q̃ ob absentiã mariti filiã cõez dotat: ɼ si nõ ꝓtestet põt a viro repetere.fo.46.col.j.in pn.qõ.j.q̃si in medio limitat nisi essent bona mr̃imonio ꝯstãte lucrata: q: ex his dz solui/q̃ si nõ sint ɼ mr̃ habeat bona extra dotẽ suã tũc ex illis tenet ad medietatẽ dotis filie.si vo solũ dotalia bz ꝺ illis nõ tenet in q̃ vltimo sec⁹ est ex iure nouissimo regni: vt ibi ĩ additiõe.

Mater si absente marito tantã dotẽ ꝓmisit ꝑ filia q vir eã nõ potest exoluere tũc ipsa ad reliquũ tenet.ibi.verſi.si autem

Mater si transit ad secũdas nuptias perdit facultatem testandi prio filio furioso.fo.48.colũ.iij.circa medium.

Mater si filiaz dotauit poterit a patre actiõe negocioꝝ gestoꝝ repetere.fo.91.col.iij.versi.ɼ quod plus est.

Mater nobilis cui iuxta morem est dedecus patrie filiuz lactare: non tenetur illum vsq; ad triennium lactare.fol.9.co.ij. post medium.versi.sed quod.

Mater potest se obligare vna cum filio prio dote nurus conseruanda ɼ restituenda.fo.106.col.iij.ver.octauus casus.

Mater si cõtrabat matrimoniũ prio filio presente: valet ɼ suffi cit taciturnitas ipsius.fo.87.col.j.ver.ɼ binc est.

Matrimonium si casu ꝯtingẽtie ĩ psona alterius ex spõsis vel in vtroq; puta morte: vel propter ꝯsanguinitatẽ vel affinitatẽ nõ fuit ꝯtractũ res donate sponse/redeunt ad sponsum vel ad eius beredes: si osculũ non interuenit: eo tamen interueniente sola medietas rerum donatarum: reliqua spõse vel eius beredibus relicta.fo.3.col.iij.ver.si autem.

Matrimoniũ est sacramentũ maximũ in eccl'ia dei.fo.93.col.ij.ꝟ.poterit dari: ɼ binc infert q dependẽtia mr̃imonij pertinẽt ad forũ eccl'ie ibi.

Matrimonium verum ɼ putatiuum equiparantur.fo.19.co.j. ver.ɼ põt.vbi vide ɼ in sequẽ.col.plures similitudines inter vtrũq;.ɼ vi.fo.70.col.iij.ꝟ.xxij.

Matrimonio contrahendo non requiratur q consensus ꝑstetur simul eodẽ tempore: sed sufficit q vnus consentiat prius et in consensu perseueret: altero ex postfacto cõsentiente.fo.30.col.ij.ver.si igitur.

Matrimonio ꝯtracto per verba de presenti ɼ si copula nõ subsequatur vacant beneficia.fo.33.col.iij.ver.binc est.c l.j.

Matrimoniũ si quis ꝯtrahit auctoritate ꝓpria viuente prima vroꝛe est suspectus de heresi: ɼ inquisitor poterit contra eũ inquirere qualiter sentiat de sacramẽto matrimonij.fol.67. co.iij.ver.sicut videmus.

Matrimoniũ si constitutus in sacris contrahit clam est ipso iure excõicatus: ɼ redditur suspectus de heresi: ideo inquisitores possunt contra eum procedere.ibi.ver.ex quo.

Matrimonio verbis de presenti cõtracto ɼ fine copula: si quis aliquem ex sacris ordinibus susceperit clam: possunt inquisitores contra eum procedere.ibi.ver.idem ego.

Matrimoniũ

De donationibus inter virū ⁊ vxorem.

Matrimoniū si accusari cōtingat nec mulier hz expēsas: maritus cogendus est sibi dare. fo. 75. col. iij. ver. ex quibus.

Matrimonij oneribus veniunt/vt nō solū vxori alimēta prestenf: sed ctiā ei seruientibus. fo. 84. co. j. ver. ad hoc.

Matrimoniū contrahens cū filia sine patris assensu an possit laicorū statuto puniri. vi. fo. 86. col. iij. per totam ⁊ sequen. vbi vi. de pluribus statutis in proposito.

Matrimoniū contractū cum raptore licet de iure teneat: mulier tamē cū eo contrahens perdit eius bona que sibi a lege deferbantur. fo. 86. col. iij. in medio.

Matrimonia clandestina contrahentes sint cauti vt faciāt q puella sibi dotem promittat/ad hoc vt pater postea teneatur. fo. 88. co. ij. ver. cauti. nisi filia esset minor. xxv. annis: qr tūc ⁊ si promitteret pater nō teneretur. d. co. in fina. verbis. vide in col. sequenti vbi contrarium refert.

Matrimonij presumptio ex cohabitatiōe cessat quādo inter virum ⁊ mulierem est disparitas conditionis: quia tūc magis presumitur q vir eam habuerit in concubinam. fo. 88. col. iij. ver. ad idem facit.

Matrimoniū subsequens non legitimat filios qñ mulier erat disparis cōditionis. fo. 88. colū. iij. ver. immo fortius. vide tamē. fo. 93. colum. iij. in medio. vbi contrariū concludit.

Matrimonium spirituale quomodo cōtrahatur inter beneficiatum ⁊ ecclesiam. vide fo. 90. co. ij. §. xj.

Matrimonium carnale per metum contractuum quādo non fuit quis compulsus contrahere cum certa persona sed cū aliqua de certo genere quam ipse elegerit valet. ibi. qō est mirabile secundum eum.

Matrimonij fauore licet ius ciuile possit condere legem priui legiatiuam eius vel dependentiam ab eo: non tamen poterit tollere vel diminuere dictum priuilegium. fo. 92. col. iij. in prin. ver. et ita.

Matrimoniali causa si litere ad iudices impetrentur an sit necesse de processu vel litis pendentia cora alijs iudicibus mentionē facere. fo. 104. co. j. versi. limita secundo.

Medicus Vide supra in litera. i. in parte iurispe ritus.

Meliorare filiū suū potest quis in tertio ⁊ quinto: ⁊ disponere q sit maioratus nec ad id admittatur clericus psona religiosa seu locus pius. fo. 9. col. iij. post mediū. ver. tertio. q.

Melioratione facta a patre filio in tertio vel quinto vel vtroq; an attenda tur tempus mortis vel meliorationis. vide fo. 97. co. j. ver. ⁊ ista. vbi hoc relinquit cogitandum.

Meliorare videtur pater filiā in quinta vel in tertia parte bonorum suorum vltra legitimā dando ei dotem magnā. fol. 96. co. iij. ver. intelligo.

Meliorare in dubio videtur testator in tertia vt quinta pars pro anima relinquatur. fo. eodem. ⁊. co. ante finem. ex ratione de qua in additione.

Melioratus filius in tertia ⁊ quinta bonorum transmittit melioratiōnem ad suos heredes etiam si nō agnouerit. fo. 39. col. iij. post principium. versi. ex bis infertur.

Melioratio contingens facto vxoris in re viri cedit lucro mariti. fo. 38. co. iij. versi. quinimmo.

Mercatores fallentes non liberantur pactis initis cuz creditoribus: si postea apparet eos soluere posse integra debita. fol. 13. colum. ij. versi. ⁊ propterea. in additione. immo talia pacta sunt nulla ex pragmatica huius regni. vt ibi.

Mercator si scribat rationē ad me pertinentē presumitur eaz scribere me requirēte ⁊ mādante. fo. 77. col. iij. in prin.

Mercatoribus si principes cōcedāt saluū conductū expresse vel tacite/pericula subeunt saltem de cōsuetudine: adeo q si merces fuerint depredate tenētur eis satisfacere qr purgare debēt iter a predonibus. fo. iij. co. iij. quasi in medio.

Mercator cui pecunia ad partē lucri ⁊ dāni fuit cōcessa si dicat se passum furtū vel incendiū/rapinā vel quid simile: an illud debeat pbare infra annū. vide. fo. 115. co. j. in fine.

Mercator cum pecunia sua negociare solitus si eam ad certū tempus alicui mutuet qui ad illud non soluit: potest agere ꝯ eū vt soluat loco interesse id qō verifiliꝫ fuisset lucratus ex illa pecunia si illam in termino soluisset. fo. 108. co. iij. §. j.

Mercatori dantes pecuniā ad partē lucri ⁊ dāni non possunt ab eo ratione exigere ante finē anni. fo. 116. col. iij. ver. vnū. quod intellige qñ ratio exigeret totius administrationis: secus si pro aliqua speciali negociatione: vt ibi.

Merces empturus q erat paratus ire ad nūdinas in qbus verisimiliter fuisset centū lucratus: si amico rogāti pecuniā mutuauit q eā promisit sibi restituere in certo termino cū lucro sperato vsura nō cōmitti tur: dūmodo mercator potius duceretur bona intētione vt seruiret amico quā in fraudē. fo. 108. co. iij. §. ij. in prin.

Mercium quas misit quis per mare/si periculum aliquis in se suscipiat pro aliqua quantitate / talis contractus nō est reprobatus. fo. iij. col. iij. ver. primo infertur. ⁊ per totā co. sequentem quod est quotidianum.

Meretrix dicit illa que duos causa questꝰ admisit. fo. 22. co. iij. §. xl. in princi. Itē si per viginti horas stetit in lupanari.

Meretrici an valeat donatio pignoris datio vel promissio. vide. s. in verbo donatio.

Meretrix si aliquid pmisit lenoni/ex hac promissiōe leno nō potest agere. fo. 23. co. j. ver. quartū fundamentū.

Meretrix de acquisitis libere testatur ⁊ decimas soluit. d. fol. col. ij. in medio.

Meretrix si stante statuto potest capi personaliter non capitur illa que est coniugata etiam si turpitur viuat. fo. 95. col. iij. in medio.

Metu soluere promittens si in continenti soluat presumitur durare metum tempore solutionis. fo. 21. co. j. ver. ad hoc.

Metus. vide. s. in litera. b. in verbo bonorum.

Miles armate militie non potest donare vel pmittere sue ꝓcubine. fo. 20. co. j. ver. hec tñ. qō pcedit etiam in militibus nostri temporis vt ibi in additione. Limita predictam conclusionem nisi interueniat iuramentum: quia tunc valet donatio. vt in. d. additione. qō est menti tenendum sm eum.

Miles si arma donauit meretricibus dum est in expeditione perdit militiam. ibi. in. d. ver. hec tamen.

Miles qō sue cōcubine donat turpiter dat ⁊ recipitur ⁊ ideo non ipse sed fiscus qui est iniqui lucri acquisiti iustus ablator illud repetit. in. d. ver. hec tamen.

Milites nō torquētur. fo. 20. co. iij. ver. ⁊ idem erit.

Miles. vi. s. in litera. c. in parte clericorum stipendia in parte clericus prepositus. ⁊ infra in verbo mulier. lo fina. ⁊. j. in litera. o. in parte officio.

Minatus si qs est aliū q vindictam sumet ab eo intelligit ꝓ manuz iudicis. vnde q̄is postea ille repiatur mortuꝰ nō presumit ab eo q talia verba ptulit. fo. 4. col. iij. ver. ad idem. el. iij.

Minoris bona i obligatione legali pñt obligari: iō sunt tacite obligata ꝓ dote. f. 71. co. ij. §. xxvj. ⁊ vi. in co. seq. vñ. ⁊ adeo tūc possit restitui.

Minor postq̄ nupsit ad omne mutuū tenet ⁊ ad omnē obligationē. fo. eo. co. ij. ver. tu tene. ⁊ hoc ex lege regis.

Minor viginti ⁊ quiq; annis ⁊ maior decem ⁊ octo. si alienauit bona etiā imobilia: solus sine iudicis decreto. ⁊ sine curatoris auctoritate ꝓ redimēdo testatorē vel cōsanguineū a carcere vel a captiuitate nō restituitur. ibi. ver. ex quo.

Minor viginti ⁊ quiq; annis ⁊ maior decē ⁊ octo si neglexerit redimere testatorē vel cōsanguineū: hz incidat in penā nō tamē restituitur. ibi. ver. ⁊ adeo.

Minor viginti ⁊ quinq; annis ⁊ maior decē ⁊ octo. si iure naturali vel quasi delinquit nō restituitur. fo. eo. colū. iij. ver. ad predicta.

Minor aduersus declinatoriam quā omisit que nō ē multi ꝓ iudicij nō restituit: vel aduersus ipsius ꝓbationē. d. fo. co. iij. ver. hoc intellige. ⁊ corrige ibi declaratoriā. ⁊ ibi declaratorie: alias declinatoria ⁊ declinatorie.

Minor si omisit exceptionē nō leuis preiudicij vtputa recusationis rei iudicate: ⁊ similes: restituit. d. fa. 71. c. iij. i medio.

Minor si omisit exceptionē criminis q̄ vellet aliquē repellere nō restituitur. ibi.

Minor nō restituit ad opponēdū crimina ꝯ testes vel ad ea probādū. fo. eo. ⁊ col. ver. ex istis. ꝓ quo allegat legē regni ⁊ infert hanc decisionē ex alijs decisionibus iuris cois.

Minor eo casu quo pōt esse in iudicio sine curatore. pōt sine eo procuratorē cōstituere. fo. 72. co. iij. ver. poterit.

Minor nō est necesse q certioretur ō bñficio restitutionis qñ iurat. fo. 74. co. iij. versic. ex istis infertur.

Minor viginti quinq; annis maior quatuordecim: q̄is habeat legitimā personā stādi in iudicio in causa spūalivt in matrimonio: nō tamē pōt stare in iudicio i causa dotis. fo. 79. co. iij. post princi.

Minor. vi. s. in litera. a. in verbo adulto.

Molendinū q cōduxit in tyberi: qō est postea flumin is ipetu destructū: ad pē-

✠ ✠

¶ Miserabiles psone q̄ sint: ⁊ q̄ cō pbēdātur. f. 78. colū. iij. et. iij.

ſionē tenet.fo.62.co.ij.ver.ad idem.lo ſecundo.

Molendina poſita in flumine q̄ quotidie deterioꝛātur:⁊ q̄ p̄pter aquaꝝ impetū ſunt in p̄iculo totalis deſtructiōis poſſunt p̄ p̄latum⁊ tutoꝛē alienari.fo.63.co.iij.poſt mediū.

Molendinoꝛum mole q̄ꝫ immobilia dicant ſicut⁊ ipſa molendina:tamen ſeparata a ſolo ſunt mobilia.ibi.

Monachus vbi non p̄t ſuccedere nec canonicus regularis poterit.fo.8.co.iij.verſi.vbicunq̄.

Monachus non poteſt legere literas ſine licentia p̄lati.fo.54.co.iij.ver.cum autem.

iij. Monachus p̄ofeſſus ſi relicto clauſtro clā contrahit matrimonium:ipſo iure eſt excommunicatus et inquiſitoꝛes cōtra eum poſſunt p̄ocedere.fo.67.co.iij.ver.idem fuit.

Monachus in caſu quo poteſt eſſe in iudicio ſine abbatis conſenſu:ſine ipſo poterit p̄ocuratoꝛem oꝛdinare.fo.61.col.j.ante.§.ver.poterit.

Monachum ſi monaſteriū expulit:tenetur ei aſſignare bona.fo.84.co.iij.ver.⁊ ex illo.

Monachū qui ſe ſimulat libidinis cauſa nō obligatur ad monachatum ſaltem in foꝛo conſcientie.fo.117.co.iij.verſi.adde p̄dictis.

Monaſterium intrans:⁊ ſe⁊ ſua ei offerens ſciēs ingreſſum nō tenere,nō repetit q̄ donauit.fo.10.col.iij.poſt mediū.

Monaſterium dimiſſum cogitur intrare qui nō ſeruat formā c.licet.de regularibus.fo.12.co.iij.ver.ad q̄ō.

Monitio facta in ſynodo generali contra executoꝛes teſtamentoꝛū negligētes infra annū exequi deuoluit executionē ad eꝝ abſq̄ alia ſpeciali monitione.fo.66.co.iij.verſi.idem eſt.

Monitio.vi.ſ.in litera.E.in p̄te eps lo.vij.Et in p̄te excōicatio.lo.iij.Et in verbo,iudex.lo.vj.Et in p̄te iuris p̄hibitio.Et.j.in verbo.verbum moneo.

Mores ſi mutantur mutant bonoꝛes.fo.48.co.j.v. ad idem bonus.

Mortis ſecundū naturā et mortis p̄eter naturā idē iuris eſt.fo.53.co.ij.§.lxx.verſi.ad idē eſt.

Mors ciuilis et naturalis equiparant:q̄ñ ex vtraq̄ idem reſultat effectus circa rem de qua agitur.fo.54.co.iij.ver.nō.

Mors eſt triplex.ibi.ver.⁊ ſecundū.

Mulier q̄ p̄ alio ſoluit ſi erat nobilis rōne ſue nobilitatis donare p̄ſumit.fo.5.col.j.ver.idē eſt.

Mulier luxurioſe viuēs poſt viri obitū p̄dit que ab eo fuerūt ſibi donata:⁊ mariti heredib⁹ applicātur.fo.6.co.iij.verſi.ad p̄dicta.⁊ fo.60.co.j.ver.idem dicit.itē perdit q̄ habuit ex acq̄ſitis conſtan.matrimo.ibi.ver.ſeq.⁊ fo.47.col.iij.§.67.Itē perdit dotē.ibi.ver.idem eſt. de quo vi.omnino que addidi.ſ.in lr̄a.d.in p̄te dos amittitur.Itē heredi-tatē vel legatū a marito relictū:⁊ ſi clauſulā nō adiecerit ſi caſte vixerit.d.fo.§.⁊.d.co.iij.ver. Saly.et.d.fol.48.col.j.ver.idē eſt.Itē facultatē p̄ marito teſtādi ab eo ſibi relictā vt.j.in lr̄a.m.i verbo maritus lo quadrageſimo p̄imo.Et vi.j.in iſto verbo mulier.lo decimo nono.⁊.ſ.in lr̄a.a.i verbo.autentica.lo.iij.

Mulier nobilis nō tenetur ad illa obſequia vilia ad q̄ alie vxoꝛes tenentur:vtputa lauare caput vel pedes mariti vel parare cibos: et familia.fo.17. columna.j.§.xxxj.verſiculo.et ita.in addi.

Mulierem indotatā recipere q̄ñ cōiuges ſunt equales verecūdia eſt.fo.18.co.iij.fere p̄inci.

Mulier dans viro dotē pacto appoſito vt vir eaꝝ lucraret ea
v liberis ſuperſtitib⁹ defuncta:ſi pacti penitens poſtq̄ liberos habuit:a viro diuertit ad quez redire noluit niſi illud pactū ſibi remitteret:remiſſio tunc facta de eo per maritū nō tenet.fo.18.co.iij.in fine.

vi. Mulier catholica ſi matrimonium cum catholico cōtraxit:deinde effecta eſt beretica demum maritus alienauit aliquas res p̄prias ſi poſtea reuertatur ad fidem in p̄dictis bonis non habebit p̄uilegiū hypotbece.fo.19.co.j.ante.§. in additione.

Mulier que de p̄oximo copulanda eſt:habet p̄o conīucta⁊ copulata a viro.fo.21.co.j.ver.⁊ facit.

Mulieres meretrices que a fornicatoꝛibus ſuis accipiunt do-
vij. na:retinere ea non poſſunt et in iudicio foꝛi⁊ anime ad reſtitutionē tenētur.fo.23.co.ij.§.xlj.vbi vide in materia vſq̄ ad finem colum.⁊ in p̄incipio ſequen.notabilē diſtinctionem in hoc videlicet cui tūc debeat fieri reſtitutio ſiue dās fuerit religioſus ſiue ſecularis.

Mulier poteſt repudiare donationem ſibi abſenti factam nō ſeruata ſolennitate ſtatuti dicentis quod in alienationib⁹ mulierum debeat interuenire mariti vel conſanguineoꝛum conſenſus.fol.27.col.j.verſi.ex p̄dictis.⁊ fol.49.colum. ſecun.verſi.et iſtud teneo. ix.

Mulier ſi ſtante ſtatuto non poteſt cōtrahere vel teſtari ſine p̄opinquoꝛum conſenſu tamen poterit donare eccleſie et ſic pie cauſe ſine illa ſolennitate.fo.28.columna.ij.verſicu. cogitabis.

Mulier obligationi viri conſentiens vel ſe aut rē ſuā obligās x. p̄eiudicat ſibi q̄ñ vir dedit ei rē equalētē.fo.29.co.iij.ver. ex hoc infertur.

Mulieri que dotem dedit⁊ pacta eſt vt ſeipſam ſuis ſumptixij. bus aleret poteſt maritus fructus dotis donare.f.29.col. iij.ver.ex hoc etiam.

Mulier ſcōo nubens q̄ ex legū diſpoſitiōe p̄dit ea q̄ a p̄imo viro cōſequuta eſt:nō amittit quē ab eo acquiſiuit ti.onero fo.fo.31.col.ij.verſi.q̄ñ.

Mulier ſi ſimplr̄ fecit pactū de dote nō repetēda in caſu ſoluxiij. ti mr̄imonij cū iuramēto illud interp̄tatur in forma iuris ſcilicet q̄ñ ſolueret ipſi⁹ obitu.fo.31.co.iij.verſi.q⁊ donare.

Mulier ſi iurauit alicui ad ei⁹ cōmodū q̄ dotē non alienabit: q̄ꝫ poſtea alienet cū iuramēto alienatio nō valet in p̄iudiciū ei⁹ cui p̄imo iurauit.fo.33.co.j.verſi.ad cuius.

Mulieri factū legatū p̄o dote vel in t̄ps nuptiaꝝ:q̄ñ ꝗtrahit xvj. verbis de p̄ñti debetur.et ſi ad domū viri non ſit traducta fo.33.col.iij.verſi.hinc eſt etiam.lo.ij.

Mulier vt ſit in plena p̄tāte viri opꝫ q̄ ſit ab eo carnaliter cognita.fo.29.col.iij.in p̄in.in additione.

Mulier ſi ſtipulat a marito dotē ſibi reddi ſi ſine liberis deceſſerit:alias dos retineat ab eo p liberis valet hoc irreuocabiliter tanq̄ donatio inter viuos.fol.40.col.j.ꝑpe finē.v. et q̄ꝫ. xvij.

Mulier q̄ mortuo marito ſucceſſit filio ꝺfuncto ſi luxurioſe vixix. uat:bona q̄ habuit a dicto filio tenet, poſt obitū alīs filīs defuncti fratribus relinquere.fo.48.col.iij.verſi.ſed reuera.quod relinquit cogitandum.

Mulieres hñt ꝗſiliū inualidum.fo.48.col.iij.ver.rō huius.

Mulier ſi non poſſit teſtari ſine mariti ſeu filioꝝ p̄ñtia ſtatuto xxj. dictante in fauoꝛē mariti⁊ filioꝝ cedit ſtatutū illud q̄ꝫ ſecundario cedat in fauoꝛē publicū.ibi.verſi.hoc idem.

Mulier ſi nō p̄t facere teſtū ſine p̄opinquoꝝ aſſenſu ſi,faciat eo omiſſo:eſt nullū ipſo iure.ibi.verſi.ſi ergo.

Mulier ſi ſtatuti vigoꝛe ſine duoꝝ p̄opinquoꝝ aſſenſu cōtraxxij. bere nequit:cōtractus ſine eo fact⁹ eſt nullus ipſo iure.poterit tū marit⁹ illū ratificare.in.d.verſi.ſi ergo.

Mulier ſi p̄hibet ſtatuto ſine ꝓpinquoꝝ aſſenſu cōtrahere et xxiij. oīo conuentio ad liberandū eſt ſibi p̄hibita.d.fo.49.co.j. verſi.et q̄ꝫ.

Mulieri ſi ſtatutū p̄hibeat ſine cōſanguineoꝝ aſſenſu contraxxv. bere:bz locū in diſtractibus⁊ cōſequēter in renunciationibus.ibi.verſi.hoc etiam.

Mulier ſi ſtatuto dicāte nō p̄t cōtrahere ſine ꝓpinquoꝝ aſſenxxvj. ſu nō poterit ſine eo hereditatem adire⁊ ſic q̄ſi cōtrahere. d.fol.41.co.ij.ver.et hinc eſt.niſi eā adeat cū beneficio īuentarij.ibi.verſi.fateoꝛ.

Mulier ſi ſtatuto dictante nō poſſit teſtari ſine viri p̄ñtia:nō xxvij. poterit eam p̄ñtem inſtituere:vel ei⁹ cōſanguineū:vel aliū p̄o eo recipientem cum ipſius viri p̄ñtia.d.fo.49.col.iij. verſi.ex quo.

Mulier teſtatrix quē fundū vel domū alicui legauit⁊ poſt teſxxviij. tamētū nupſit⁊ dedit omnia bona ſua viro in dotē:p iſtā gñalem dationē in dotē:nō intelligitur reuocatū legatum. fo.50.col.iij.verſi.ex quo.

Mulier ſi ſtatuto dictāte ſine ꝓpinquoꝝ aſſenſu ꝯtrahere neqt: xxix. bene poterit eē i iudicio:⁊ aliqd ꝗſiteri:⁊ ꝓcuratoꝛē ad iudicia conſtituere ſine eoꝝ conſenſu.fo.49.co.iij.v.⁊ iſtud.

Mulier ſi lege diſponente ſine cōſanguineoꝝ aſſenſu teſtari non valet:ſuffici eoꝝ p̄ñtia ſine contradictione:ꝫ eoꝝ expreſſus ꝗſenſus nō interueniat.d.col.iij.verſi.crederez.

Mulier que fecit ſe pollui p adulteriū:nihil debet habere ex bonis viri.et ex pacto.fo.56.col.iij.verſi.ad idem.

Mulier et ſi ſit exbānita non p̄t adulterari:licet ei⁹ vir ſit etiā bānitus:⁊ q̄ꝫ ſtatuto ſit cautū q̄ bānitus impune poſſit offendi.ibi.verſi.q⁊ etiam.

Mulier que poſt mortē viri luxurioſe viuit:p̄ſumitur q̄ caſte non vixit viro ſupſtite.fol.60.co.j.verſi.perdit etiā.

Mulier exiſtens in viduitate debet ali de bonis quōdaz mariti ſi legeat:et ſi dotē non habuiſſet.ibi.co.ij.verſi.item ſicut.

Mulier cui p dote plures dantur actiones ſi vnū remedium eligat⁊ in illo ſuccumbat vel liti renunciet nō p̄t ad alterū redire.

redire.fo.61.col.i.versi.et adeo.
Mulier si ab initio fuit pacta: qvir teneat nō solū de culpa leui: sz etiā de leuissima: & de casu: & postea ipsa mulier illud pactū viro remittat: valet remissio: licet dotis sue ꝙditio deterior fiat.fo.62.co.j.versi.& ex istis.
xxxvij. Mulier si ab initio contraxit sciēter cū paupere an possit postea ob ei⁹ inopiam petere dotem.vide.fo.61.col.iij. ℣. ix. cū octo col.sequen.
xxxviij. Mulier vbi est furiosa vel talis conditionis ꝙ dissiparet dotē tūc dos ei nō restituat sed apud tertiū seq̄strat.fo.54.co.j. ℣.xij. sed corrige ibi disparet.al's dissiparet.
Mulier qñ excusetur a dolo presumpto.vide.fo.71.co.iij.versi culo.ad predicta.
Mulier qñ iurat nō est necesse ꝙ renūciet velleyano.f.74.col. iij.versi.ex istis infertur.
xlj. Mulier potest esse ꝓcurator vel arbiter in oib⁹ causis i qbus de salute anime tractat vt in repetitiōe vsure: & in causa decimarū.fo.74.col.iij.versi.ex quo.
Mulier si dolo suasit viro ꝙ eā duceret in vxorē asserēs se habere amplas facultates quas nō habebat.talis dolus non obest matrimonio.fo.84.co.℣.ex istis.q al's est additio.
Mulier minor.xxv.annis pōt secū in dotē dare: totā p̄ris substantiā: q̄uis sit multū ampla: dūmodo interueniat iudicis decretū.fo.88.col.iij.ver.ex quo.
Mulier dotata cōpetēter: nō cogit operari viro i operib⁹ seruilibus: qñ dos sufficit ad alimēta mariti vxoris & familie. fo.62.co.℣.xx.ver.ad secūdum.
Mulier pōt inuitari ad matrimoniū cōtrahēdū cū aliquo viro: vel certo modo: vel cū aliqua qualitate sub spe lucri.fo. 94.col.i.quasi in prin.& per totā col.cū se.
Mulier pōt inuitari ad matrimoniū ēt a marito spe lucri: cessante cā turpitudinis per vltimā volūtatē vel cōtractū vel alias.ibi.ver.idem firmat.
Mulieri⁹ rapt⁹ potuit lex ciuilis tollere lucrū bonor⁹ raptorū datū ipsis ab eadē lege ciuili: disponēdo ꝙ si puella rapta cōtrahat cū raptore matrimoniū: perdat dictū lucrū. fo.92.co.iij.in prin.ver.& ita.
Mulier si a principio nupsit sine dote & post mr̄imoniū ꝛctū dotē cōstituit: habebit illa dos sua priuilegia licet cesset cā fauoris dotis matrimonij cōtrahēdi cū nō cesset causa matrimonij ꝓseruādi.ibi.& fo.95.co.j.ver.ex cuius.
Mulier sicut punit cū nubit.j.tēpore luctus anteq̄ pariat: sic punit si nubat.j.eadē tpa postq̄ peperit lz cesset rō turbationis sanguinis.ver.ad quod.
l. Mulier nupta cuius sit publica cōcubina monachi clericive cōiugati nō punit legibus cōtra cōcubinam editis.fo.95. colum.iij.versicu adde etiam.
Mulier nupta nō pōt carcerari pro debito.ibi.
Mulieri luxuriose lz alias detur curator: viro autē luxurioso nō.ibi.fina.verbis.d.co.iij.
Mulieri nupte si luxuriose viuat an det curator.vi.fo.95.col. iij.post medium.
Mulier lz nō possit pro alio intercedere si tamē promisit tāq̄ in facto ꝓprio: lz postea reperiat ꝙ alius ꝓmisit eam indē nē seruare nō inualidat eius promissio tanq̄ simulata: nisi aliter appareat.fo.106.co.iij.versic.Sed propter.
Mulier licet nō possit petere a viro sibi caueri sup dote ꝓseruāda & restituēda per viam fideiussionis: pōt tñ per viā delegatiōis videlicet petendo ꝙ vir ꝓmittat dotē restitui alteri q̄ sibi qñ ex hoc vir nullū timeret īcōmodū.fo.107.co.℣. versi.adde etiam.
Mulier: rustic⁹: miles: & alie persone que excusant ꝓpter ignorantiam iuris habent excusatiōes iuris in his q̄ publice fiūt vel dicūt: secus si clam & occulte.fo.120.co.℣.ad boc.
Mulier.vi.3.in litera.f.in verbo.filia.lo.xx.

Mutuans alicui pecuniā noīe meo nōn mihi illam donare.fo.4.co.iij.ver.facit.
Mutuās pecuniā pauperi & existēti nō soluēdo: q ex illa pecunia filios aluit.pōt agere ꝓtra eos q habēt fortē res maternas.fo.45.co.iij.post principium.
Mutuans alicui decem q̄ sibi ꝓmisit ea reddere in nūdinis: & si nō reddiderit ꝓmittit sibi qndecim.& cōfitet exnūc put extūc tm̄ eē interesse mutuās.& p eo facit illā ꝓmissionē.talis ꝛctus non est licitus q̄ pacisc̄itur a principio de certo lucro.fo.112.col.iij.ver.ad cuius.
Mutuans alicui pecuniā hoc pacto: ꝙ recipiens: det sibi tantum lucrum q̄tum possit lucrari talis mercator.an cōmittat vsurā.fo.116.co.iij.versi.an aūt.
Mutuans alicui decē sub pacto ꝙ recipiens reddat eadē decem & fodiat vineam: tale pactum non valet.ibidez. colum na eadem in fine.

N

Nauigaturus secum habēs pecuniā si cuz dño nauis pacisc̄atur vt ille pecuniā recipiat & si nauis in portū salua venerit eam sibi restituat: & amplius certā quantitatē: si aūt pereat tunc pereat periculo ipsius dātis tale pactum est illicitū.fo.112.co.℣.in fine.

Nauta. vide in litera.v.in verbo vectigales.

Necessario dicitur quis facere quod facit ob ꝓpudorez verecundie.fo.4.co.℣.ver. maxime.

Necessitas ingens: & si non extrema a restitutiōe excusat: debet tamē cauere a supfluis q̄ de alieno cū honore & statu⁹ decentia nō pōt quis viuere fo.44.co.j.circa mediū.
Necessitas & periculū speratū facit licitū qō al's est illicitum. fo.72.co.j.ver.sed aduerte.
Necessitas multa que operat.vi.remissiue.ibi.
Necessitatibus nemo liberalis exist̄it.fo.4.co.℣.maxime.

Negans qualitatē ex qua habet ꝓuilegiū pdit illō fo.115.co.iij.ver.limitabis primo.

Negligentia inferior⁹ data nō deuolui⁹ ad superiorē ptās: qñ ipe superior⁹ dolose illā negligētiā ꝓcurauit.fo.54.co.j.in prin.

Negociorū gestor in dubio videt erpēdere de bonis illi⁹ cuius negocia gerit: adeo ꝙ hec ꝓsumptio tollit ꝓsumptionē pietatis si al's inerat.fo.46.co.℣.ꝓpe mediū.
Negocior⁹ gestor si recipit pecuniā ad vsuras p negocijs dñi gerendis: & in eis expendit: tenet ei dñs pecunias & vsuras soluere.fo.109.co.j.ver.ex his.

Nemo facere metuit ꝙ se bñ didicisse confidit.fo.1.co. j.ver.nō ergo.

Nepos. vide.3.in litera.f.in verbo filio.lo.℣.

Nobilis & constitutorum in dignitate propriuz est liberalitates exercere & donatiōes facere. folio.5.co.℣.℣.ix.in prin.
Nobiles nō solū solēt & debēt liberalitates exercere & donationes facere: verūetiā eorū curatores & coadiutores.fo.5.co. iij.in prin.
Nobilis ꝓsumit ꝓstare operas gratis vnde nō pōt petere precium sollicitudinis & laboris: q̄ has operas nō consueuit nobilis locare.fo.5.co.iij.ver.bene facit.& fo.17.co.℣.
Nobilis reputat se quodāmodo debitorē & obligatū ad libertates exercēdas.ibi.ver.nobilis.
Nobilis tutor si palā p̄ interpositā ꝓsonā eo auctoritate rez pupilli emat nō ꝓsumitur fraus: secus si alius tutor ignobilis.d.fo.5.co.iij.ver.rato ꝓdictor⁹. v.
Nobili plus credit ꝙ plebeio.fo.5.co.iij.ver.& ex his.
Nobili plus credit ꝙ decē rusticis.ibi.
Nobilis si venit carcerādus p delicto vigore statuti disponētis ꝙ quis debet incarcerari p delicto: satisfactū erit statuto si assignetur sibi amplius locus: puta palatiuz ciuitatis vel ciuitas tota: pro quo allegat legem regni vltra dictum Ange.ibi.ver.ex his.
Nobiles ꝓsueuerūt esse integre opinionis & fidei.fo.eo.& col.℣. & inde est.
Nobilis nō dz custodiri vt plebeius.ibi.
Nobili viro credere nō est culpa.fo.eo.& co.ver.idem dicas.
Nobilis fuga nō imputat militi cui assignatū est vt curialiter eū custodiret: si credens eū cā fidez habere quā ceteri nobiles curialiter custodiebāt.fo.eo.& colū.ver.& inde. nobilis iam semel incarceratus fugisset.ea.co.j.ver.intellige tamē. de quo vide etiam curtium in repe.l.admonendi.in co.xlij. ff.de iureiur.
Nobilis qs dicat.vi.remissiue.d.fo.6.co.j.in medio.
Nobilis qui ad tributa non tenetur si contraxit cum plebeia: que solita erat pro bonis cōtribuere cum alijs vicinis: que bona dicta mulier ei dedit in dotē: nō tenebit ad munera ꝓsonalia mixta vel extraordinaria.fo.17.co.℣.ver.ad idē.
Nobilis mulier nubēdo ignobili suā dicit ꝓdere nobilitatē.f. 17.co.iij.post mediū.
Nobilis in ciuitate si nō pōt īmobilia emere: nec poterit p se nec p famulum.fo.49.co.iij.ver.ille enim.
Nobilis qui bz alimēta: sed suā dignitatē cōseruare nō valet:

Si habet puellas quas non potest matrimonio collocare: poterit eps vel executor qui testatoris bona debet in pauperes distribuere aliquid elargiri in vite ⁊ dotiū subsidiū: quia lz non sit omnino mēdicus: tamē attento suo statu inter pauperes valet connumerari, fo.90.co.iij.ver. ad cuiꝰ, ⁊ fo.97.co.ij.ver.sed quod dixi.

Nobilis pauper si habet aliqua bona male acquisita: que debet erogare pauperibus: in casu precedēti posset illa retinere vel filiis in dotē dare. ibi.ver.idem dicendum.

Nobilis.vide.s.in litera.c.in verbo consuetudo.lo.vj.⁊ in verbo custodia.

Nobilitas cōsideranda est in electione officialis. fo.5.co.iij.ver.vnde dicebat.

Notabilitati pertinentibus semper pro nobilibus presumit. fo.5.co.iij.ver.nobilis.

Nobilitas tam a linea materna qꝫ paterna trahi potest.fo.17. co.iij,in medio.

Nobilitas ⁊ dignitas proxis cōmunicat viro. ibi.

Nobilitas ꝓmoti nō excusat ꝓmouētē indignū ad ordines vel ad curā quominus mortaliter pecc et: qz quāto nobilior tāto nociuior.fo.100.co.iij.ver.ex his etiam.

Nomen proprīū cognomen ⁊ agnomē contrahentiū si statutū requirit qꝫ apponat in instrumēto si contrahēs habeat vnū nomē singulare non sufficit illud apponi sed dz seruari forma.21,co.ij.in fi.

Notarius nō pōt cōficere instrumēta extra territoriū eius qui illū creauit etiā de cōsensu partium.fo.2.co.ij.ver.constituerunt.

Notarius regni nō pōt cōficere instrumētū in causis spiritualibus nec apostolicus in temporalibus.ibi.

Notarius aplīcus pōt in regno sicilie de tpalibus instrumentum conficere qz est feudū ecclesie. ibi.

Notarius creatus ab imperatore si conficeret instrumentū: qō ad hispanie partes adduceretur integram faceret fidem.d. fo.2.co.j.quasi in fine.

Notarius regni si extra illud faciat instrm inter regnicolas super rebus in regno sitis valebit.ibi.ver.ex quo.

Notarius regis an ⁊ quando possit extra regnū instrumentū conficere vide ibi.remissiue.

Notarius licet videatur rogatus apponere omnes clausulas ex consuetudine apponi solitas procedit quando cōtractꝰ est in fieri sed non quando est in facto esse non.fol.119.colū. iij.ver.facit in simili.

Nubere si vis apte nube pari.fol.17.columna.iij.in fine.

Nullitas potentius ius operat a principio ad impediendum qꝫ ex postfacto ad resoluendum.fo.56.col.j.ver.item si.

Nullitas potest allegari si quis litigauit coram eo quē sua voluntate non poterat iudicem facere: lz a principio non excepe rit.fo.63.col.iij.ver.que vltra.

Nullitas ꝓcessus acti coram principe nō pōt allegari: qz ꝓmittendo coram se taliter procedi videtur dispensare.f.74.colum.iij.versi.apices.circa finē co.

Nuncium mittens proprie dicitur facere.fol. 57. co.ij.v.⁊ non solum.

Nuncius si vigore consuetudinis potest sine iudicis cōmissione citare: non poterit illud facere in die feriata.fo.77.co.ij. ver.si tamen.

Nuncius.vide.s. in litera.m. in verbo mandati.⁊.s. in verbo citationes.

Nuptie debent esse cōuenientes de iure ⁊ de facto.fo. 88.co.iij.in medio.

O

OBligati si sunt mihi duo ad idez:: quorū alter sentit totam vtilitatē alter nihil si conuenio illū qui vtilitatē nō sentit: pōt excipere qꝫ excutiatur alter prius suo periculo: quo nō existente soluēdo recurratur ad euz.fo.106.co.iij. circa medīū.⁊ vide in materia per totam co.⁊ sequen.folio 107.co.j,vsqꝫ ad medīū.

Obligatio ad antidota non cadit inter nobiles. fol.5.co.iij.ver.nobilis.

Obligatio naturalis geminata producit efficacem obligationem.fo.11.col.j.in prin.hoc notant Bald.⁊ Ang.vt refert Jaſ.in rub.ff.de ver.obli.in co.iij.⁊ refert etiā Hypo.in.l. j.§.questioni.ff.de questioni.col.pe.

iij. Obligatio naturalis ex donatione inter cōiuges celebrata non oritur.fo.16.co.iij.ver.⁊ adeo.

Obligatio efficax seu actio licet de iure ciuili non oriatur ex iuramento promissorio nō subsistente alia causa: tamen quando partes inuicē iurant oritur actio prescriptis verbis. fo. 29.co.iij.ver.tertio facit.

Obligationes ex delictis licet habeāt consensum tamen consensus iste est fictus ⁊ non verus: ideo magis debilis. fol. 46.co.iij.ver.potest dici.

Obligatione generali nō videt qs obligasse rē phibitā alienari sub pena.fo.75.co.ij.ver.sed.quatenus.

Obligationi dande consistenti super quantitate ⁊ maxime super mutuo an possit apponi pena si infra certum terminū non soluerit: ita qꝫ ista pena si certa ⁊ determinata contra non iplentē in termino.fo.108.co.iij.in prin.in additione.

Occidens vide.j.in litera.p.in verbo percutiēs.

Officia sunt dāda nobilibus potius qꝫ plebeis.fol. 5.co.iij.ver.⁊ ppter.

Officia secularia vt clericis etiā in minoribus nō concedātur potest licite rex statuere prout iure nostri regni est statutum.fo.9.co.iij.ver.ad idem.

Officio vel militia priuatus amplius ad illud redire non potest nisi cuz speciali rescripto principis obtento fine obreptione.fo.87.co.iij.ver.adde qꝫ postqꝫ.

Officium iudicis potest implorare ille qui aliquē offendit si timet ab eo offendi vt cogat aduersariū ipsum ad pstandū cautionē qꝫ eū nō offendet. fo.58.co.j.ver.vnde ille.

Officialis electione cōsiderāda est nobilitas ⁊ litteratura.fo.101.co.ij.ver.ex quo.

Operarum ratio habenda est inter socios nō solum ipsorum sed vxorum eorum: vnde si vxor vnius multum operat: in societate debet deduci pars lucri ꝓ operibus suis.fo.114.co.iij.iuxta fi.

Opinionum varietate tenenda est humanior. fo.84.co.iij.ver.sed in hoc.

Ordines sacros q clā psumpsit suscipere post ꝙctum matrimoniū verbis de ꝓsenti qua pena sit puniēdus fo.67.co.iij.ver.idē ego.

Ordinarius pōt exercere iurisditionē ꝛ illum qui se pretēdit exēptū pscriptione quousqꝫ ille q pscriptiōe nitit de ipsa doceat. qꝫis ille sit in possessione exēptionis fol.83.col.iij.ver.adde predictis.

Oscula ⁊ colloquia sunt ꝓludia veneris.fo.57.co.j.v. quinimmo.

Osculū.vi.s.in litera.a.in verbo adulteriū.lo.iij.

Oues vel alia alia si denī pacto qꝫ dñs annuatim recipiat certā pēsionē: ⁊ si pierint sibi restituant eiusdē etatis vel bonitatis: talis cōtractus est illicitus.fol. 113,co.iij.ver.secūdo infero.

Oues si alicui dedi sub pacto qꝫ qlibet oue recipiā annuatiz duos solidos: cū tū fructꝰ cuiuslibet ouis valeret qtuor aut qnqz.itē qꝫ si oues moriant ille teneat dū ego vixerim ac si oēs viuerēt: post mortē vo meā qꝫ illi remaneāt ēt si fit numerꝰ triplicatꝰ: tale pactū licitū ē.f.114.co.iij.v.ex hꝫ prio.

P

PActum appositum in re donata ecclesie: vt ea non soluente annuatim onꝰ iniunctuz liceat donatori recuperare auctoritate propria an valeat.fo.9.co.iij.ver.tex.in.l.prope medium.

Pactum de lucranda dote extenditur ad donationē propter nuptias: qū dicta donatio fuit a principio cōstituta.fo.12. co.ij.§.xviij.

Pactum factum inter coniuges constante matrimonio qꝫ de lucris cōiter habitis vxor nō habeat partē valet.fo.27.co. iij. iij.ver.immo qꝫ est notandū.

Pactū factū inter sorores cū ꝙsensu maritorꝫ: qꝫ altera earuz sine filiis decedēte: eius dos ad alterā pueniat vel ad eiꝰ filios iure primogeniture vel alias valet.fo.29.co.iij.ver. ex quibus.qō cogitandū relinquit. iij.

Pactū etiā iuramēto vallatū de re cōi seu societate inita non diuidēda nō tenet.fo.32.co.iij.ver.sed est pulchrū.

Pactū si fit initū inter duos etiā si sine iuramēto ad tertij vtilitatē in eius pīudiciū pacisc̄tibus nō est fas a pacto discedere.fo.33.co.ij.p pe prin.

Pactū etiā iuratū de nō succedēdo ex testamēto nō pīudicat pacisc̄ti.fo.33,co.j.in prin.ver.pōt assignari.

Pactum

¶Pactum factum per vxorem q̄ maritus non teneatur p̄stare eam diligentiam in dotalibus: quam in suis rebus p̄estat non valet. fo. 62. co. j. ver. eodem modo.

ix. ¶Pactum per q̄ dotis conditio fit deterior ad p̄eiudiciū vxoris vel mariti quando valeat. ibi. remissiue.

x. ¶Pactum per q̄ dotis conditio fit deterior valet in decem casibus: quos vide remissiue. fo. 63. colum. iij. ver. aduertas. vbi ipse addit alium.

¶Pactū legis cōmissorie q̄n fit rogatu debitoris & eius gratia & non creditoris voragine valet. fo. 105. co. iij. v. ad idem.

¶Pactum legis cōmissorie inter debitorē & fideiussorem valet. fo. 106. co. j. ver. quartus casus.

¶Pactū q̄ ponēs operas habeat locū valorē operarū & de lucro nihil valet. fo. 114. co. iij. ver. ad idem.

¶Pactorū materia. vide aliqua supra in litera. b. in verbo boues. & in lr̄a. m. in verbo maritus. lo. xvj. & xxj. & xxiij. & in litera. o. in verbo oues. & in litera. p. in verbo pecunia. lo. iij. & in verbo pena. lo. j. & in verbo pignorās. & s̄. in verbo donatio ꝓpter noptias. lo. ij. & s̄. in verbo mulier. lo. v. & xj. & xiij. & s̄. in verbo pignorans.

Papa absq̄ alia reseruatione in beneficijs ex sola volūtate p̄t cōcurrere cum oibus ordinarijs: & p̄t oēs collatores bñficioꝝ p̄uenire. fo. i. co. iij. ver. annectā.

ij. ¶Papa si consueuit infeudare res eccl̄ie in aliqua p̄uincia: legatus de latere in illa p̄uincia sibi decreta poterit infeudare vt cōsueuit papalis maiestas. fo. j. co. iij. v. ex quo.

iij. ¶Papa si concessit alicui gratiā dicēdo tibi qui scribis in regi stro nostro: & ipse nōdum scripserat sed erat deputatus ad hoc per habentem potestatem non vitiatur gratia. fo. 20. co. iij. ij. xxxvij. ver. ad quod.

¶Papa non p̄sumitur velle p̄uidere indignis. fo. 53. co. iij. prope finem.

v. ¶Papa in confirmatione quā facit de tyrāno nō itelligit q̄ p̄seueret in moribus tyrānicis. fo. 62. co. iij. ver. hinc est.

¶Papa non intendit nec potest tollere ordinē iudiciariū in terris imperij. fo. 79. colum. j. ver. & quidem. & fo. 81. co. j. versi. ratio p̄dictorum.

¶Papa non potest mādare alicui laico de terris imperij: & de temporali iurisditione vt rem suam alij p̄stet. fo. 81. col. j. versi ratio p̄dictorum.

¶Pape vel p̄incipi creditur in his que habent plenissimam potestatem: & si ex hoc resultet p̄eiudicium alicui. fo. 59. colum. j. versi. & soli.

¶Pape cōfirmatio. vide. s̄. in litera. c. in verbo cōfirmatio.

Paraphernalia vi. s̄. in litera. d. in parte dos. lo. vj. & in litera. m. i parte maritus. lo. xliij. & s̄. in litera. a. in parte adulterio. lo. j. & j. in verbo vxor. lo. lix.

Pastori vel capr̄ario nō sufficit portare aialiū pelles q̄uis p̄ hoc de interitu cōstet nisi ꝓbet casum fortuitū. fo. 98. co. iij. post medium. in v. si autem.

¶Pastoris iuramēto vel alijs indicijs ꝓbat casus: nisi dñs cōtrarium ꝓbet ex lege regia. ibi. remissiue.

Pater si filie p̄o dote vel legitima relictū fecerit relíquis bonis filio iure maioratus concessis: & filia relictum acceptet: heredes liberando: legitime supplementum petere non p̄hibetur etiam si pater in tali relicto clausulam adiecerit q̄ filia sit eo cōtenta: nec aliud peterevaleat fine rōne legitime siue quauis alia cā. fo. 10. co. j. versi. si ergo. & vide melius. fo. 53. co. j. ante si.

¶Pater mariti qui sciens se nō soluendo dotem recepit in casu restitutionis dotis vltra quā p̄t facere conuenitur. fol. 13.

ij. co. j. ver. ad idem.

¶Pater si filio contrahenti matrimonium vel eius vxori donauit aliquid p̄opter nuptias: si ille filius illud q̄ pater donauit alicui filie donet: mortuo dicto filio si illa filia donataria ab intestato decedat: in illa re donata succedit mater & nō auus. fo. 14. co. j. §. xxij. ver. vnū non.

¶Pater vel mater si volunt dare arras p̄o filio nō possunt dare nisi decimā partē eoꝝ que ab eis habiturus est. & si amplius fuerit datum vel promissum nō valet: & cōsanguinei propinquiores ipsius viri p̄o eo repetere poterūt. ibi. co. ij. ver. aduerte. & hoc ex regio iure.

¶Pater recipiens fructus beneficioꝝ filij clerici etiam in minoribus & etiam sua potestate constituti: tenetur reddere filio de eis rationem actione. negg. gest. q: sibi non acquiruntur. fol. 24. colum. j. versic. ex his. si tamen pater fecit cum eo sumptus vel alias. videtur fecisse aio compensandi cū fructibus. ibi. co. ij. ver. vnum tamen.

¶Pater si dilapidauit bona aduēticia filij in quibus vsumfructum non habebat fratres tenētur hoc damnū sibi emēdare. fo. 24. co. ij. ver. ex quibus.

¶Pater an perdat vsumfructus quod habet in bonis filij per superuenientem clericatum in ipso filio. d. fo. 24. co. ij. ver. vnū tñ. in additione scōa. vij.

¶Pater bannitus qui in bonis filij non acquisiuit vsumfructū: vel acquisitum perdidit & si postea restituatur non recuperat. ibi. viij.

¶Pater si suo facto videlz religionē intrando p̄dit patriā potestatē: vsufructus medietatē amittit. ibi. co. ij. in fi. & in p̄nci. seq. §. in additione. ix.

¶Pater si in legitima imposuit filio fideicommissi grauamen: vt restituat post mortem filio suo p̄imogenito: & ille etiaz suo: vt assolet fieri: si filius expresse consentiat valet grauamen: nec dicetur hoc fieri in filiorum fraudem. fo. 27. co. iij. ver. si ergo. x.

¶Pater si filio donat non vt sibi retineat sed vt alteri donet: valet talis donatio inter patrem & filium. fo. 27. co. iij. verſic. idem si maritus. xj.

¶Pater si est inops & mater diues: illa tenetur filiā dotare. fol. 28. co. iij. in fi. & in p̄in. seq.

¶Pater potest p̄eiudicare filio in legitima & ecōtra titulo oneroso. fo. 30. co. j. ver. ad predicta. in addi.

¶Pater p̄t relinquere filio spurio aliqd p alimētis: nō tñ eoꝝ ptextu p̄t illi magnū p̄diū relinq̄re: q: i eo q̄ excedit modū alimētoꝝ nō valet. fo. 30. co. iij. v. facit etiā. xiij.

¶Patris donatio facta filio ob merita valet q̄n merita equiualēt donationi. fo. 30. co. iij. ver. confirmant. De quib⁹ meritis equiualentibus, statur assertioni patris q̄n ea numerat in specie & equalitate maxime si iuret. ibi. ver. de quibus. p q̄ reprobat Bal. dū voluit q̄ benemerita filij sufficit q̄ nō sint infra dimidiā rei donate. vt ibi. & oportet quod illa merita p̄obentur. nec sufficit confessio donantis ad ꝓbationē. d. fo. co. ij. ver. sed cōtrariū. & ne opponas de his que p̄me dicta sunt. credo cōcordiā fore q̄ poterit ꝓbari patris assertione q̄ merita sint equiualētia: non tñ ipsa merita vel aliter q̄ confessio meritoꝝ in genere non probat merita sed in specie sic. ita vult Bal. in. l. illud. co. iij. de sacro san. eccle. & hoc videtur velle segura. in. d. repe. col. antepe. dum refert doctrinam Bal.

¶Pater si in morte fecit iurare duos filios de hereditate non diuidenda infra decennium non possunt ad diuisionē p̄uocare nisi sibi inuicem iuramentum remittant. fo. 33. col. j. ver. ad idem.

¶Pater si fecit sumptus in re filij p̄oris matrimonij ex qua fructus percipiebat an donare videatur filio. fo. 38. colū. ij. ver. & per hec. in addi. vbi vide remissiue.

¶Pater si ob necessitatem famis filium vēdat: tenetur illū redimere si ad pinguiorem fortunam deuenerit. fol. 43. col. iij. ver. ad cuius. qui est p̄in. addi.

¶Patris bonis publicatis nō publicatur peculiū filij p̄fecticium in quo pater habet p̄prietatem. fo. 47. co. j. ver. p̄ suppositio. p quo allegat tex. nō alibi. Adde q̄ illū etiā tex. fingu. dicit Bal. in. l. executorē. co. ix. C. de execu. rei iudi. de quo per Alex. in. l. si finita. §. de vectigalibus. co. xix. & seq. ff. de dam. infec. vbi hoc limitat tripliciter. xix.

¶Pater si relingt filie centū si cōtinēter vixerit intelligit de p̄petua continētia. fo. 47. co. iij. §. lxvij. ver. ad hoc.

¶Pater & filius si in naui simul percāt & quis eorum p̄ius decessit ignoratur: in fauorē eius qui est in possessione hereditatis iudicabit. fo. co. ij. ver. facit quod.

¶Pater cōsentiēs mr̄imonio filij: remanet obligat⁹ p dote cōseruanda & restituenda. fo. 13. co. j. vbi hoc limitat.

¶Pater si filio fa. donat causa mortis tūc donātis morte cōfirmatur etiā non secuta traditione. fo. 55. co. ij. v. nec refert. & aliud fit in donatione inter viuos. vt ibi. xxij.

¶Pater sciens filium velle cōmittere crimen lese maiestatis tenetur illud p̄opalare. fo. 65. co. j. ver. idez si alio. in p̄ima additione. xxiij.

¶Patris delictū hereſis vel apostasie si fit occultū poterit filius p̄opalare & si tale delictū est q̄ vergit in dānum p̄incipis vel reipublice tenet illud manifestare. ibi. xxiiij.

¶Pater si filiū volēte cōmittere crimē lese maiestatis p̄incipi repr̄esentet pena filio remittit. ibi. xxv.

¶Patre bannitū p̄t filius impune occidere. ibi.

¶Pater si dissipat bona filij auferr̄ ab eo administratio & dat curator bonis: q: abutitur facultate sibi a lege cōcessa. fol. 65. co. ij. ver. ad ista.

¶Pater si p̄opr̄ijs bonis male vtitur ea dissipando poterit filius a iudice petere vt ei administratione interdicat. vel si xxviij.

BIBLIOTECA PROVINCIAL SORIA

ℜeperto.in repeti.rub.ꝛ capituli per vestras

bi legitimã assignet vel saltẽ tot bona ex quibus possit alimenta percipere.ibi.ver.ꝛ hinc est.

℣ater si in fraudẽ filij bona in aliquẽ alienauit de fraude participantẽ etiã titu,oneroso:vtputa qꝛ filiũ odio habebat:ꝛ cum eo tractauit de filio priuando ꝓpter qꝺ oĩa bona sibi vendidit ꝛ precium prodigaliter cõsumpsit:tũc filius saltẽ de canonica etate vsq; ad legitimã revocat ne emptor de sua malicia glorietur.ibi.co.ij.ver.immo.

xxx. ℣ater si cõcubine aliquid donauit vel filijs eius vel meretricibus vel alij inboneste persone vel eius nomie ematur(lꝫ repetitio ꝓpatri nõ cõpetat)filij possunt repetere ꝛ admittẽtur pro suo interesse.ibi.ver.ex istis.

xxxi. ℣ater ꝛ filia si concurrant ad agendũ contra maritũ vergentem ad inopiam videtur filia preferenda nec in illo iudicio requiritur patris consensus vel autoritas.fol.72.col.ij.§. xxvij.ver.si.ꝛ si forsan,debet tñ pater citari nisi periculũ sit in mora expectationis.vt ibi.

℣ater non est citãdus qñ filia agit pro dote aduẽticia nec eius cõsensus firmat iudicium.

℣ater si est vsufructuarius in bonis filij põt cõstituere procuratorẽ sup illis,alꝫs secus.fo.72.co.ij.ver.poterit.

℣ater eo casu quo admittit pro filio in cã criminali ꝓ suo interesse potest constituere procuratorem.ibi.

xxxij. ℣ater vel extraneus si promisit dotẽ marito q cõfessus fuit cã recepisse ꝛ deinde ad inopiã vergit an tunc vxor possit dotem repetere a promittẽte nõ obstãte ꝛfessione mariti eiusq; inopia an ab ipso marito ad inopiã vergẽte: an ab eius heredibus matrimonio soluto.Est pulchra questio de qua se remittit.fo.73.col.j.§.xxx.in addi. ꝛ breuiter decisionẽ ponit ꝙ nec a promittente nec a marito sed eo mortuo ab eius heredibus.

xxxv. ℣ater si filio reddit rem in peculio vt eam posset alienare p dere vel iuxta velle suũ de ea disponere si filius cõmittat delictum confiscatione dignum:illa res non publicatur.folio 47.co.l.ver.presuppposito.

℣ater qñ nõ fideiussit ꝓ filio expresse sed tacite iuris presumptione vel fictione in defectuꝫ deuenitur ad ipsum ꝛ prius agitur contra filium: sed si expresse iussisset filio officium suscipere vel alium contractum facere non debet filius prius discuti.fo.74.co.ij.ver.ꝛ secundum.

℣ater si mandauit filiam tradi nuptui: cuius de dote non cõmemoret:de ea tñ sensisset videtur folio.85. col.ij.ver.si.ex quibus,idẽ est si non mandet sed consentiat ꝙ filia nuptui tradatur.ibi.ver.idem dicas.

℣atri testõ dicenti filium esse ꝓdigum dꝫ iudex credere nec a vero cõsensu discedere.fo.86.co.j.ver.ꝛ idẽ est.

xxxix. ℣ater si in suo testamẽto ꝓhibuit filio alienationẽ sue legitime quousq; haberet ꝛetatẽ vigmti ꝛ qnq; annox: qꝛ cũ non reputat' integri sensus vel alꝫs:patri creditur nec dicitur ꝓ hoc grauamẽ legitime imponere.ibi.ver.ex quo.

xl. ℣ater si citatur ꝛ non vult comparere dꝫ capi eius filius:qꝛ tunc verisimile est quod comparebit ꝛ confitebit.fo.86.co.j.verſi.ex quo.

xlj. ℣ater ꝛ filius si inculpant de aliquo delicto si filius torqueꝺ in ꝑsentia patris:pater statim confitebitur.ibi.

xlij. ℣ater põt contrahere sponsalia vel matrimoniũ pro filio ꝑsente etiam spurio ꝛ ex damnato coitu nato. fo.87. colum. j.ver.ꝛ hinc est.ꝛ in ver.immo.

℣ater ex eisdẽ causis ex qbus põt filiã exheredare:ex eisdem põt ei alimẽta denegare. fol.87.co.ij.quasi in prin.

℣ater non tenetur dotare filiã q̃ fine eius assensu dotẽ promissa cõtraxit.fo.88.co.j.§.vj.

℣ater si haberi nõ potest iudex constituit dotẽ filie.d.fo.88. co.ij.ver.cauti.

xlvj. ℣ater non tenet se obligare nec bona sua ꝓ dote vxoris filie: qñ vxor erat indigna.ibi.co.ij.§.vij.ver.ad idem.

℣ater si dicat instituo filiam meam in decem si indigno nupserit:ꝛ nolo quod amplius possit petere:ad supplementum legitime non poterit agere.si nubat indigno.ibi.ver.facit etiam. idem est si nubat consanguineo vel affini de iure non potest.vt ibi.

℣ater non tenetur dotare filiam minorẽ.xxv. annis. que fine eius consensu(maxime dote non promissa)matrimoniuꝫ cum indigno contraxit.fol.eo.co.ij.ante.§.vj.ex qbus.vbi ita dicit necessarie fore cõcludendũ postq; pluresꝫ ꝑcedentes co.in materia cõsumpsit.

xlix. ℣ater si substituit filio pupillariter meretrices aut ribaldos lusores: postpositis consanguineis pupilli in gradu proximquo bone conditionis ꝛ fame nõ valet substitutio.fol. 88.co.ij.ver.ad idẽ.

℣ater si ꝓ filia maritãda duocẽta relinqt: ꝛ vluẽs postea eã nuptui tradidit centũ solũ sibi i dotẽ assignãdo eo mortuo põt filia residua cẽtũ a suis heredib⁹ petere:qñ testator dixit lego ꝓ dote seu dotis noĩe:qꝛ tũc ea tradita nuptui cã legati nõ est finita.secus si testator dixit ꝓ ea maritãda: qꝛ tunc bñ est finita.fo.90.co.ij.ver.ad hoc. l.

℣ater si instr̃o quo filie ꝓstituit dotẽ asserat illã sibi cõstitue re cõputato oĩ eo qõ sibi debeꝺ tã ex maternis q̃ ex paternis bonis:filia nihilomin⁹ eo defuncto poterit vltra dotẽ bona materna petere:probando tot bona esse in facultatibus paternis quod sufficiant ad dotem promissam.folio. 91.colum.j.§.xij. lj.

℣ater si filius habeat vñ se alat:non cogitur eũ alere.fo.87. co.ij.ver.confirmatur.ꝛ fo.91.co.j.ver. ad primũ.ꝛ fo.92. co.ij.ver.ad simile. lij.

℣ater ꝛ frater q dotãt filiã ꝛ sororẽ:licet in dubio de ꝓprio ꝛ nõ filie vl sororis videant dotare.fallit nisi essent neg.gest. filie vel sororis.fo.91.co.ij.verſi.ꝛ q̃uis. liij.

℣ater qñ habet,penes se peculiũ castrense vel quasi seu aduẽticium filij:expẽsas quas sibi ministrat in studio nõ censeꝺ de ꝓprijs bonis facere ibi.

℣ater si iã aliquas filias nuptui tradidit.gb⁹ ꝛ de proprijs ꝛ de maternis bonis dotẽ dederat:si alie postea dotẽ promittat. de vtrisq; bonis ꝓmisisse videꝺ: vt inter filias seruetur equalitas.fo.91.co.ij.ver.vide etiã. liij.

℣ater si relinqt filie centũ in testamẽto:lꝫ non dicat ꝓ dote: pro ea intelligitur:ꝛ sic dicetur filia dotata.fo.92.col.ij.§. xx.ver.ꝛ hinc. liv.

℣ater põt arctare filiã ad regrendũ consensum fratrũ in matrimonio:qõ si id egerit aliqd sibi legat vltra legitimaꝫ in qua illã instituit.fo.94.co.j.ver.ex qua.

℣atris hereditas ꝛ si sit filijs quasi debita: de illa tamen iudicatur tanq̃ de lucro non tanq̃ de dãno cuitando.fo.94. co.ij.post prin.

℣ater si est egenus ꝛ multis debitis implicitus: ita ꝙ nõ sit sufficiẽs ad filiã dotãdã non teneꝺ eã dotare: immo dato ꝙ tunc pater eã dotet:dotis constitutio est nulla. fo.95.colũ. ij.quasi in fine,quod est mirabile. Mirabile lvij.

℣ater si est inops ꝛ mr̃ diues:illa cogiꝺ filiã dotare.ibi. colũ. ij.in fine. lvj.

℣r̃ habẽs duos filios si vni eorũ oĩa bona donauit:nõ ꝑt alter ipso viuo a fratre petere legitimã:sed eo mortuo ꝓpter immẽsam donationẽ.fo.96.co.j.in fi.poterit tñ a fratre donatario officio iudicis alimenta exigere.co.seq.in prin. lvij.

℣ater põt dare filie in dotẽ qntã ꝛ tertiã parte bonorũ ꝛ insuper,legitimã de residuo:nec tunc dicitur dos imensa.fol. eo.co.ij.ver.intelligo. lvij.

℣atris oĩa bona sunt legitima filiorũ excepta quinta parte: quã ipse põt cui voluerit donare.ibi.ꝛ hoc iure regni. lvij.

℣r̃ si assignauit filio legitimã i vita:lꝫ postea alia bona acqrat:de illis nihil habebit filius.fo.97.co.j.§.xvij. ℣ó intelligere qñ filius fuit contẽtus cũ ea:ꝛ cũ iuramento renũciauit toti paterne hereditati ꝛ eius successioni.vt ibi. lvij.

℣r̃ teneꝺ ad dotãdũ filiã: obligatiõe tali q̃ bonis ei⁹ iberet: ꝛ trãfit cũ eis ad quẽcũq; vadãt.d.fo.eo.col.ij.v.bñ facit. lviij.

℣ater teneꝺ alere ꝛ dotare filiã illegitimã que aliunde nõ habet nõ solũ in terris ecclesie sed etiã in terris iperij:ꝛ vbicq; locorum.fo.98.co.j.ver.tenetur. lx.

℣ater non põt relinquere vel legare filio suo spurio ꝓ alimẽtis vnũ magnũ podere sed solũ vsq; ad modũ alimentoꝝ ꝛ nõ vltra.fo.eo.co.ij.post mediũ. lxj.

℣ater si legasset filio suo spurio ꝓ alimentis domos ꝛ massarias ꝛ predium si tñ ex fructibus põt ali pprietas remanet apud heredes patris.fo.eo.co.ij.v.aliud. lxij.

℣ater an salua conscientia possit dare filie in dotẽ tertiã ꝛ qntam ꝛ insuper legitimam bonoꝝ suoꝝ.fo.99.co.ij.§.xxvj. in principio. lxviij.

℣ater qualẽ ꝓceptorẽ dꝫ filijs adhibere.vi.fo.100.co.ij.post principium.

℣ater qui absq; ratione ꝛ cã legitima aufert filijs legitimaꝫ vt filio primogenito totam vel maiorẽ partẽ hereditatis relinquat: legis autoritate vel ex regia facultate peccat qꝛ inter filios equalitatẽ non seruat.fo.101.co.j.in fine. lxx.

℣ater non teneꝺ alere filium qui dissipauit bona sibi data ab eo pro alimentis.fo.102.co.ij.ver.de filio.

℣ater ꝛ filius si confitenꝺ simul recepisse dotẽ nurus: ꝛ probaꝺ expresse dictam dotẽ peruenisse ad manus alterius eorum lꝫ instrumentũ dicat ꝙ ambo receperunt:nñ prius dꝫ excuti ille ad quẽ dos puenit periculo ꝛ sumptib⁹ alterius, fo.107.co.j.in medio.ꝙ extẽde vt ibi.ver.immo plus. lxxij.

℣ater

Sionis Tab.
Est. 87
Tab. 6
Num. 19

66.

5011
1242